Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sancti Thome de Aquino ordinis predicato[rum] super quarto libro sententia[rum] preclarum opus

https://hdl.handle.net/1874/461402

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

oleū ꝑncipalr noiaī oliue liquo:cū alij ligres ex similitudie ad ips olei nomē accipiāt:iō oleuz oliue etiā oz eē qō assumit i mām huī sacrī. ¶ Ad.j.ḡ dō:q icorruptio gle ē res ñ ꝓrēta i hoc sacro: nec oz q tali rei significatio māe rndeat.vñ ñ oz q balsamū ponat i mā hoc sacrī:q balsam pp odorē ptiet ad hoītatē fame q occeio ñ idigēt pp se exēūtes. sz idigēt tm nitorē ꝓcie q ꝑ oleū signific̄at. ¶ Ad.ij. dō:q vinū sanat mordicādo:oleū leniēdo:r iō curatio p vinū magis ptiet ad pniaz q ad hoc sacrz. ¶ Ad.iij.dō:q oleū oliue q̄uis nō vbiq; crescat: tñ ō facili pōt ad quelibz locū trāsferri. ⁊ preterea hoc sacrm ñ ē tāte necitatis q exēūtes sine hoc sacro ñ possit saluarē ꝓsequi. ¶ Ad.iij.q.dō:q qdā dicūt q oleū sipler ē mā hoc sacrī:r i ipa scisicatōe olei q sit p eꝝ spificit sacrm.sz hoc pz eē falsū ex his q ō eucharistia dcā sūt:vbi onsluz ē q solū illō sacrm ꝓsistit i ꝓsecratiōe māe: r iō dō q hoc sacrm ꝓsistit i ipsa vnctiōe:sic baptm i ablutiōe: r mā hoc sacrī ē oleū scificatū. Pōt ār sipler rō assignari q̄re exigit māe scificatio i hoc sacro r i qbusdā aliis. pma ē q oīs efficacia sacroz a xpo descēdit: r iō sacra illa qb ipe ē vsus hīt efficaciā ex suo vsu:sic tactu sue carnis vi regnātiuā ꝓtulit aqa.sz hoc sacro ñ ē vsus nec aliq cozpali vnctiōe:r iō i oib vnctiōib requritur scificatio māe. Scōa cā ē pp plitudiez gre q̄ ꝓsert ñ solū vt culpā tollat:sz etiā reliq̄as r infirmitatem corpis. Tertia ē ex hoc q effect eī corpal.s.sanatō corpal ñ cātur ex māe nāli ꝓpetate: r iō oz q hec efficacia sibi p scificatōez det. ¶ Ad.j.ḡ dō:q prima scificatio ē māe fz se:sz scōa magis ptiet ad vsuz ipli fz q ē actu ꝓferēs effectū suū:r iō neutra sup fluit:qz etiā instra efficaciā accipiūt ab artifice: et oū fiūt r oū ad actū applicāt. ¶ Ad.ij.dō:q illa efficacia q̄ ē ex istitutōe sacrī applicat huic māe p scificatōez. ¶ Ad.iij.pz solo ex dcis. ¶ Ad.iij.q.dō q minister sacrī nō ꝓpa vtute effectū sacrī iducit vt ꝓncipale agēs:sz p efficaciā sacrī qō dispensat:q̄ dē efficacia ꝑmo ē a xpo r ab ipo i alios dscēdit oz diate.s.i pplm mediātib ministrī q sacra dispēsāt:r i ministros iferiozes mediātib supiozib q māz scificāt:r iō i oib sacris q idigēt mā scificata ꝑma scificatio māe sit p eꝝ:r vsus q̄nqs p sacdotē vt onda tur sacdotal ptās ab epali ozinata:sz illō psal. Dicut vnguētū i capite qō ꝑus dscēdit i barbā: deide vsq ad ozā vestimēti. ¶ Ad.j.ḡ dō:q sacrz eucharistie ꝓsistit i ipa māe scificatōe:ñ ār i vsu:r iō pōe loquēdo illō qō ē mā sacrī ñ ē qd ꝓfectū:vñ nō pertinēt alq scificatio circa māz p eꝑm fca:sz exigit scificatō altar r hoī:r etiā ipli sacerdot q̄ nō nisi p eꝝ fieri pōt.vñ i illo etiā sacro onditr ptās sacerdotal ab epo ōriuata:vt Dio.dic:iō ār illā ꝓsecratōez māe pōt facē sacdos q̄ ē in se sacrm:r nō illā q̄ vt sacrale quoddā ordiat ad sacrz qō ꝓsistit i vsu fideliū:qz ḡtū ad corp xpi vez nullo ordo ē supra sacdotū: sz ḡtū ad corp xpi mysticū epalis ordo ē supra sacerdotalē:vt i sequēti dr.dicet. ¶ Ad ij.dō:q mā sacrī ñ ē talis mā vt in q̄ fiat aliqs p euz q ea vtit:sic ē i artib mechanicis:sz vt cui vtute alicui qd fiat:r sic pticipat aliqd de rōe cāe agēti ingtuz ē instrm quoddā oīne opatōis: vt supra dr.j.dcm ē:r iō oz q a supiozi arte vl ptāte talis vtus māe acqrat:qz i cāis agētib ḡto aliqd agēs ē pui tāto plectr:in cāis aut pure mālibus ḡto mā ē poz tāto imperfectior.

Ad quartuz sic proceditur

vī q hoc sacrz ñ hēat aliq formā: cū eni efficacia sacroz sit ab istitutōe:et ītē a forma:oz q forma tradat ab ipo q sacrm isti tuit.sz forma hui sacrī ñ iuenit tradita neq a xpo neq ab aplis. q hoc sacrz ñ hz aliq formā. ¶ Pq sūt ō necitate sacrī obfuāt eodē mō apō oēs.sed nihil ē magis de necitate sacrī hītis formaz q ipsa forma:q cū ñ sit aliq forma cōiter obfuata ab oibus i hoc sacro:qz diuersi diuersis vbis vtūt: vī q hoc sacrz ñ hēat aliq formā. ¶ Pō.i baptmo ñ recrit forma nisi ad scificatōez māe: qz ē aq vbo vite diluēdis crimib scificata:vt supra dī.iij.dcm ē.sz hoc sacrz hz māz ꝑus scificatā.g nō idiget aliq forma vboz. ¶ Sz ō ē qō magr supra dixit di.j. q oē sacrz noue legis ꝓsistit i reb r vbis:vba ār sūt forma sacrī.g cū hoc sit satrz noue legī vī q hēat formaz. ¶ Pō.ad hoc ē rndr vbis eccle q̄busdā vbis vtit in collatōe hui sacrī. ¶ Iterī vī q forma hui sacrī debeat ꝓferri p oīoez idicatiuā: r ñ p dēpcatiuā: qa oia sacra noue legis hīt certū effectū.sz certitudo effect ñ exprmit i formis sacroz nisi p oīoez idicatiuas:vt cū dr: hoc ē corpus meū: vl ego baptizo te.g oz eē forma hui sacrī oīo idicatiua. ¶ Pō.i formis sacramētoz oz exprmi itētio mistri q requrit ad sacrm.sz itētio ꝓferēdi sacrz ñ exprmit nisi p oīoez idicatiuas g nō. ¶ Pō.i qbusdā eccliis dicūt hoc mōi vba i collatōe hui sacrī: vngo hos oculos oleo scificato i noie ptis nc.r hoc ē ꝓforme aliis formis sacroz.g vī q i hoc ꝓsistit forma hui sacrī. ¶ Sz ō:illō qō ē forma sacrī ab oib oz q fuet.sz vba pdicta ñ dicūt fz cōsuetudiez oiuz eccl̄az: sz tm vba dēpcatia.s.p ista vnctiōez r suā pfessionē miaz idulgeat tibi dns dc qd oculis p visū nc.g forma hui sacrī ē oīo dēpcatiua. ¶ Pō.hoc vī ex vbis Iac. q attribuit efficaciā hui sacrī oīoi: Dio inqt fidei sanabit infirmū.g cū efficacia sacrī sit ex forma:vī q forma hui sacrī sit pdicta oīo. ¶ Iterī vī q pdca oīo ñ sit ꝓpetes forma hui sacrī:qz i formis aliozz sacroz sit mētio de mā:sic pz i ꝓfirmatōe q̄ ñ sit i vbis pdcis. g ñ ē cōueniēs forma. ¶ Pō. sic effect hui sacrī pueit i nos p miaz diuinā ita r aliozz sacroz.sz i forma aliozz sacroz ñ sit mētio ō mia dina:sz magis de tnitate r de passiōe.g similr oz hic eē. ¶ Pō.duplex effectus hui sacrī i lra ponit.sz i vbis pdictis ñ sit mētio nisi ō vno.s.remissiōe pccoz: nō ār ō corpali sanatiōe ad quā Jaco.ordiat oīoez fidei dicēs: Oīo fidei salvabit infirmū.g forma pdicta ē incōpetēs. ¶ Espō deo dd.j.q.q qdā dixerūt q nulla forma ē de necitate hui sacrī.sz hoc vī ōrogare effectui hui sacrī qt oē sacrm efficit signādo:signatio ār māe ñ ōtermiat ad effectū decimiatuz:cū ad mīta se possit habere nisi p formā vboz: r iō i oib sacris noue legis q efficiūt qō figurāt oz eē r res r vba: vt supra dī.j.mgr dixit. Et preterea Jacob totā vim hui sacrī vī ꝓstituē i oīoe q ē forma hui sacrī:vt dicet: r iō pdicta opio ꝑsumptuosa vī r erronea:r pp hoc dō sic cōiter oī:q hz formā decimiatā sic r alia sacra. ¶ Ad.j.g dō:q sacra scriptura oib cōiter ꝓponit:r iō forma baptmi q̄ ab oib vari pōt ozi sacra scriptura exprmi:r similr forma eucharistie q exprmit fidē illi sacrī q ē de necitate salut:sz forme alioz sacroz ñ iuenit i scriptura tradite:sz eccla ex traditioe aplorz hz:q a dño acceperūt: vt dic aplus.j.Cor.xj.Ego.n.accepi a dño qō r tradidi vobis. ¶ Ad.ij.dō:q illa vba q̄ sunt de cētia forme.s. oīo dēpcatiua ab oib dicūt:sz alia q sūt de bñ esse ñ obseruāt ab oib. ¶ Ad.iij.dō:q mā baptmi hz qdā scificatiōe p se ex ipso tactu carnis saluatoris:sz ex forma vboz accipit scificatōez actu scificante:r silr p scificatiōe māe hui sacrī sm se requritur scificatio i vsu p quā actu scificet. ¶ Pō.ij.q.dī cēdū:q forma hui sacrī ē oīo dēpcatiua: vt pz per vba Jaco.r ex vsu Romāe eccle q̄ soluz vbis dēpcatiuis vtit i collatōe hui sacrī: Cui rō multiplex assignat:ꝑmo qz suscipiēs sacrm hoc ē virib ppis destitut:vñ indiget oīoib subleuari. Scōo qz dat exēūtib q iam desinūt de foro eccle eē:r i soli deo manu rescīdit:vñ r ei p oīonē ꝓmittunt. Tertio qz hui sacrm ñ hz aliquē effectū q̄ sp ex opatōe ministri ꝓsequr oib q̄ sūt de cētia sacrī rite pactis: sic character in baptmo r ꝓfirmatōe:r trāssubstātiatio in eucharistia:r remissio pcōi in pnia exīte cōtritiōe q̄ ē de cētia sacrī pnie: nō vī ō cētia huius sacrī:r iō i hoc sacro ñ pōt eē forma idicatiui modi sic i pdict sacris. ¶ Ad.j.g dō:q hui sacrm sicut r pdicta qtū ē de se hz certitudinē: sz pōt impediri ex fictiōe recipiētis etiā si se sacro subiciat p intētionē q nullū effectū ꝓsequr:r pp hoc ñ ē silr de hoc r de aliis sacrīs i qb sp aliqs effect ꝓsequr. ¶ Ad.ij. dō q p ipm actū q ponit i forma.s.p ista scām vnctiōez satis exprmit intētio. ¶ Ad.iij.dō:q vba illa indicatiui modi q̄ sm mōē quoruūdā ꝓmittūt oīoi nō sūt forma hui sacrī:sz sūt qdā dispositio ad formaz ingtuz ītētio ministri decimiat ad actū illū p illa verba. ¶ Ad.iij.q.dō:q pdicta oīo ē ꝓpetes forme hui sacrī:qz tāgit sacrm i hoc q dr:p ista vnctiōez: r illō qō opat i sacro.s.diuina miaz: r effectū.s. remissiōnē pccoz. ¶ Ad.j.ḡ dō:q mā hui sacrī pōt itelligi p actū vnctiōis:nō ār mā ꝑfirmatōis p actuz in forma expressuz: r iō ñ ē sile. ¶ Ad.ij.dō:q mia respicit miseriā: r qz hoc sacrm dat i statu misie. s. isirmitatis:iō pot hic q̄ i aliq fit de mia mentio. ¶ Ad.iij.dō:q i forma dr exprmi effect pncipalis r q̄ sp iducit ex sacro:nisi sit defect ex pte recipiētis:nō ār tal effect ē cozpalis sanitas:vt ex dcis pz: q̄uis q̄qs seq̄t rōe c. Jaco.hunc effectū attribuit oīoi q ē forma hui sacrī. Dō.ij.

Deinde queritur de administratiōe hui sacrī

Et circa hoc q̄rūt.iiij. ¶ Primo q̄s sit minister huius sacrī. ¶ Secundo cui debeat conferri. ¶ Tertio i qua parte. ¶ Quarto vtrū debeat iterari.

Ad primū sic proceditur

Videtur q etiaz laicus possit hoc sacramentū conferre:qz hoc sacramentum hz efficaciā ex oīoe:vt Jaco.dic.sed oīo laici q̄qs ē deo accepta sicut sacerdos.g pōt hoc sacrm conferre. ¶ Pō.ō qbusdā pūbus i egypto legit q oleū ad infirmos trālmittebāt r sanabāt:r similr dr de beata Genouepha q oleo infirmos vngebat:g hoc sacrm pōt ꝓferri etiā a laicis. ¶ Sed ō ē:qz i hoc sacro fit remissio peccatoz.sz laici nō hīt ptātez dimittēdi peccata.g nec. ¶ Iterī vī q diaconi possint hoc sacrm ꝓferre:qz ꝑm Dio.diaconi hīt virtutē purgatiuā.sed hoc sacrm ē institutū ad purgandū tantū ab infirmitate mētis r corpis. g diaconi pōt cōferre. ¶ Pō. dignius sacrm ē baptmus q̄ hoc de q agim.sz diaconi pōt baptizare: vt pz de beato Laurētio.g r pōt hoc sacrm cōferre. Sz ō ē qō dr Jaco.v. Inducat pbyros ecclie. ¶ Iterius vī q solus possit hoc sacrm ꝓferre:qz hoc sacrm vnctiōe pficit sicut r confirmatio.sz solus epus pōt ꝓfirmare.g solus pōt hoc sacrm cōferre. ¶ Pō. q nō pōt qō est minus nō pōt qō ē maius.sz magis ē vsus māe scificate q̄ scificatio ei:qz ē finis ipsi.g cū sacerdos nō possit scificare māz:nec pōt mā scificata vti. ¶ Sz ō: hui sacrī minister iducēdus est ad eū q suscipit sacrm:vt pz Jaco.v.sz epus ñ possz accedē ad oēs infirmos sue dioc.g ñ solus epus pōt hoc sacrm cōferre. ¶ Espondeo dd ad pmā questionē:q sm Dio.in eccl.hierar. Sunt quidā exercētes actiones hierarchicas:r qdam recipiētes tm. q sunt laici:r iō nullius sacrī dispēsatio laico ex officio competit:sed q baptizare possunt in cāu necessitatis ē diuina dispēsatiōe factū:vt nulli regnātiōis spūal facultas desit. ¶ Ad pmū g dō:q oīo illa nō fit a sacerdote in psona sua:qz cuz sit q̄nqs peccatoz non essz exaudibilis:sed fit in persona totius ecclie in cuius psona orare pōt quasi persona publica:nō aut laicus qui est psona priuata. ¶ Ad ij.dō:q ille vnctiōes nō erāt sacrales:sz ex quadā deuotiōe recipiētiū talē vnctionē r meritis vngentiū vel oleum mittentiū ꝓsequebat effectus sanitatis corpalis p graz sanitatis:ñ p graz sacrale.

THOMÆ DE AQUINO
Super quarto libro
Sententiarum

F. fol.
21

RARIORA

Cm

Cm

Cm

cm

715. **Thomas** de Aquino, Scriptum in quartum librum sententiarum. Venetië, [Joh. Herbort] 21 Juni 1481. 2o. F. 2o. 21

Typen 5?, 6, 9?. — Drukkersmerk (rood). — HC* 1484. — Holtrop II 418. — Peddie I p. 50. — Pell. 1071. — Pr. 4880.

Op het schutbl. en bl. 1a: „liber monasterii s. pauli in traiecto inferiori". — In den catalogus van 1608.

...ic fortissimo xpi militie uectore.
...cum trecentis triginta martyribus
...scā eorum corpora in ...
...tus submerserunt. Tandem ...
...tans locupletatus spūs cum ...
...creatu reliquo spūa carissimo ...
...fugiens in brittanniā sese transtulit: ꝑ uiā qua uenerant ...
...ꝑ scelere regressi sunt. fugiūt.

De scō Luca euangelista &c.

Quatuor animalia que ꝑ prophetie spm futura ꝓnuntiant subtili narratione describuntur. cum dicit. Quatuor facies uni: et quatuor penne uni. Quid ꝑ facies. nisi notas et quid ꝑ penne: nisi uelocitas exprimitur. ꝑ facies quippe uultus quisq; cognoscitur. ꝑ penne ū in altum auū corpora subleuan... facies itaq; ad fidem N. J. ū. ...per ...ner ...pe... ...rum. ꝑ ide... ...ubit dee cognoscimur: ꝑ contra

...equitur. ...

Miscellanea Theologica
Folio n°. 21.

ſunt retorta. Ut uero in eiſdē
predicatorib; uite grauitas.
tudo. atq; diſtrictio monſtra
t: recte ſubiungitur. Et plan
diſ eoꝝ planta pediſ u
ium predicatores ſcī b
ne deſignantur: docet pau
pls. legiſ teſtimoniū exponēs.
turabis oſ bou trituranti.
ſ gē predicatorib; planta pe
t uituli: ſcilicet mature in
ſ. fortis et diuiſa. quia unuſ
; predicator. et uenerationē
t in maturitate. et fortitudi
in opere: et diuiſionem in
le diſcretione. Non enim fa
predicatio eius accipitur: ſi
in moribꝫ eſſe uideatur. Et
a erit maturitatis oſtenſio:
tra omnia aduerſa. non af
t opis fortitudo. Uirtutis au
neritum. ipſa fortitudo opis
tur: ſi diſcrete intellectum
fuerit. De quib' adhuc predica
is apte ſubditur. Et ſcintille
aſpectus eris candentis. V.
metallum ualde ſonoꝝ eſt.
recte uoces predicantiū eri
predicantium ſonat et ardet. Ar
det enim deſiderio: ſonat uerbo
Et ḡ candens eſt. predicatio accen
ſa. Sed de candenti ere ſcintille p
: quia de eoꝝ exhortationib
flammantia ad aures au
dientium procedunt. VI.

Factum in iudea ab elyſeo p
pheta miraculum dicam' etiam
Que ne duos filios auferente cred
tore amitteret. ppheteꝫ dictis obe
diuit: et ex eo quod parum ole
habebat. p uaſcula uacua effudi
que cuncta poſt uſq; ad ſummū
repleta ſunt. et ex eorum repletio
ne. mulier a creditore ſuo debito
eſt ſoluta. Que uidelicet mulier.
quid aliud niſi ſcām eccl'iam ſig
nificat. duoꝝ populoꝝ id ē iudaic
et gentilis? Quaſi duoꝝ filioꝝ ma
eſt. que priuſ ex peruerſo opere per
callidi ſpē ſuaſionem quendam
peccati nūmum a creditore acce
perat. et duos quos in fide genuit
amittere filios timebat. VII.

Sed ppheteꝫ uerbis. id eſt ſcrip
ture ſacre preceptis obediens ex
paruo ole quod habebat. uaſa

Liber monasterii sancti Pauli in Lauentino Ifc.

Distinctio prima

Sub mōsteꝛio sā Paulī tēpoꝛe īcipit

Sancti Thome de Aquino ordinis predicatoꝝ super quarto libꝛo sententiaꝝ preclarum opus feliciter incipit.

Misit uerbum suum et sanauit eos et eripuit eos de interitionibus eoꝝ ꝛc. Ex peccato primi hominis humanū genus duo incurrerat. s. mortē et infirmitatē: mortē ꝓpter separationē a vite principio: de quo i psal. dicit: Apud te est fons vite. et q̄ separat ab hoc principio ō necessitate mozit: et hoc factū ē per primum hominē vñ dicit Ro. v. Per vnū hoiem peccatū in mūdū intrauit: et per peccatum mors. infirmitatem vero ꝓpter destitutionē gratie que ē hois sanitas: que petit Piere. xiij. Sana me dñe et sanabor. et ideo in psal. dicit: Miserere mei dñe qm infirmus sū. Ad hoc aūt sufficiens remediū haberi non poterat nisi ex verbo dei quod ē fons sapiētie in excelsis: Eccle. j. et per ꝓs vite: q̄ sapientia vitā tribuit possessoꝛi: Eccle. vij. vñ dicit Joh. v. Sicut pater suscitat mortuos et viuificat: sic filꝰ quos vult viuificat. Ipsū etiā ē virtus dei quo oia portant: Heb. j. Portans oia verbo virtutis sue. et ideo ē efficax ad infirmitatē tollendaz: vñ in psal. dicit: Verbo dñi celi firmati sūt. et Sap. xvj. Neq̄ herba neq̄ malagma sanauit eos: sed sermo. t. d. qui sanat oia. Sed q̄ viuꝰ ē fmo dei et efficax et pene trabilioꝛ omni gladio ancipiti: vt dicit Hebꝛe. v. necessariuꝝ fuit ad hoc q̄ nobis medicina tā violenta ꝓficeret: q̄ ei carnis nostre infirmitas adiū gereꝛ: vt nobis magis congrueret: Hebꝛeo. iij. Debuit p oia fratribus assimilari vt misericoꝛs fieret. et ꝓpter hoc verbū caro factū ē et habitauit i nobis: Joh. j. Sed q̄ hec medicina tāte ē efficacie vt oēs sanare posset: virtus aūt exibat de illo et sanabat oēs: vt dī Luc. vj. iō ab hac vniuersali medicina et prima alie pticulares medicine ꝓcedūt vniuersali medicine cōsoꝛmes: q̄bus mediātibus virtus vniuersalis medicine ꝓueniat ad infirmos. Et hec sūt sacramēta in q̄b' sub tegumēto reꝝ vibiliuꝝ diuina virtus secretius operat salutez: vt Aug'. dicit. Sic g̃ in verbis ꝓpositis tria tanguñt. s. ꝓfectio medicine: et sanatio ab infirmitate: et liberatio a morte. Cōfectio medicine tangit in hoc quod dicit: Misit verbū suū. quod q̄dē referendū est et ad verbi incarnationē: quod dicit eo missū q̄ caro factū: Gal. iij. Misit de' filiū suuꝝ factū ex muliere. et ad sacramētoꝝ institutionē: i quib' accedit verbū ad elemētū et fit sacramētū: vt sic sit conformitas sacramēti ad verbū icarnatū. Sanctificat. n. creatura sensibilis p vbū dei et oꝛonē. j. Timo. iij. Sanatio autē ab infirmitate peccati et reliq̄aꝝ ei' tangit in hoc quod dicit: Et sanauit eos. que quidē sanatio p sacramenta fit: vñ ipsa sunt vnguenta sanitatis: q̄ christus quasi vnguentarius ꝓfecit: Eccle. xxxviij. vñ et in psal. dicit: Qui ꝓpiciat oīb' iniquitatib' tuis. quantū ad peccata. qui sanat oēs infirmitates tuas. quātū ad peccatoꝝ reliquias. Liberatio aūt a morte tangit in hoc quod dicit: Et eripuit eos de interitionib' eoꝝ. et q̄ interitus in mortē violētā sonare videt: ideo cōgrue ad penalē mortē referri potest: q̄ ratio pene ē vt ꝓtra voluntatē sit: sicut rō culpe vt sit volūtaria: et iō culpa ad infirmitatē reducit pena ad mortē: q̄ via ad penā ē culpa sic infirmitas ad mortē. Nō solū aūt sepatio aie a coꝛpoꝛe moꝛs dici potest: sed etiaꝝ omēs presentis vite penalitates: et ideo pluraliter interitiones noiantur: sicut. x. ij. Coꝛ. xj. In mortibus frequenter. A morte ergo coꝛruptionis nature eripiet verbū incarnatū p resurrectionē: q̄ in christo omēs viuificabunt ꝛc. j. Coꝛ. xv. Esa. xxvj. Viuent interfecti mei ꝛc. sed a mortibus penalitatū per gloriaꝝ tūc. n. absoꝛpta erit moꝛs per victoriā. j. Coꝛ. xv. et de his in psal. dicit: Qui redimit de interitu vita tuā. quantū ad primū. qui coꝛonat te in misericoꝛdia. quātū ad secūduꝝ. Sic ergo ex verbis ꝓpositis tria possum' accipere circa hūc quartū libꝝ qui pre manibus habet. s. materiā: q̄ i eo agit de sacramentis et de resurrectione et gloria resurgentiuꝝ. Itez cōtinuationē ad tertiū libꝝ: q̄ i tertio agebat de missione verbi in carnez: in hoc autē libꝛo de effectibus verbi incarnati: vt quartus reſpōdeat tertio: sicut secūdus primo. Itē diuisionez istius libꝛi: diuidit. n. in partes duas: in prima determinat de sacramētis: in secunda determinat de resurrectione et gloria resurgentium xliij. dis. ibi Postremo de cōditione resurrectiōis ꝛc. Itē prima diuidit in duas: in prima determinat de sacramētis in generali: in secūda descēdit ad sacramēta noue legis. ij. dis. ibi Jā ad sacramēta noue legis ꝛc. Prima in duas: in prima dicit de quo ē intentio: in secunda ꝓsequit: ibi Sacramentū est sacre rei signū. Circa primum duo facit: primo ꝓponit materiā de qua agēdū est: secūdo ostēdit q̄d de ea primo dicendū sit: ibi De q̄b' q̄ttuoꝛ ꝛc. ¶ Sacramētū ē ꝛc. Hic ꝺterminare

ACADEMIA REGIA MADRITENSIS

incipit de sacramentis in cõi: ⁊ diuidit in partes duas: in prima determinat de sacramentis ꝺz se: in secunda de diuisione sacramẽti in suas partes: ibi Duo aũt sũt ⁊c. Prima in duas: in prima oñdit quid ẽ sacramẽtũ: in secũda necessitatẽ istitutionis sacramẽtoꝝ: ibi Triplici autẽ ex causa ⁊c. Prima in duas: in ꝑ^a venat genus sacramẽti: in 2ª differentias: ibi Signoꝝ vero ⁊c. Circa ꝑ^m duo fac: ꝑ^o ponit sacrm in genere signi: 2° diffinit signũ: ibi Signũ vero ẽ res ⁊c. Signoꝝ vo ⁊c. Hic venat differentias: ⁊ primo vnã differentiã ꝯmunez oĩb^9 sacramẽtis que ẽ vt imaginẽ gerat: 2° aliã que ẽ ꝓpria sacroꝝ noue legis: in quibus ẽ perfecta ratio sacramẽti. ſ. vt causa existat: ibi Sacramentuz. n. ꝓprie dicit ⁊c. ¶ Duo autẽ sunt ⁊c. Hic diuidit sacramẽtuz in suas partes: ⁊ primo i partes integrales: secũdo in partes subiectiuas: ibi Jã videre restat ⁊c. ¶ Et circa hec duo facit: primo ostendit differentiã inter sacramẽta veteris ⁊ noue legis: secũdo determinat de quodã sacramento veteris legis: quod maxime cuz sacramẽtis noue legis cõicat: ibi Fuit tñ ⁊c. quaruz prima pars cuz precedentibus est de lectione presenti.

Hic querũtur. v. Primo q̃d sit sacramẽtuz. Secũdo de necessitate sacramento rũ. Tertio ex quibus cõsistat sacramẽtũ. Quarto de efficacia sacramentoꝝ noue legis. Quinto de efficacia sacramẽtoꝝ veteris legis.

Ad primuz sic proce

ditur: Videt ꝙ incõuenienter diffiniat sacramẽtũ per hoc quod dicit: Sacramentũ est sacre rei signũ. sacramenta. n. sunt alligamenta sanitatis: vt dicit in glo. super illud psal. Qui sanat ꝓtritos coꝛde. sed de ratione medicamẽti non est vt aliquid significet: sed solũ vt efficiat sanitatez. ergo sacramẽtũ non est signũ. ¶ ℞. oẽs creature sensibiles sunt signa inuisibiliũ diuinoꝝ: vt patet Ro. j. nec tñ dici possũt sacra. ergo male diffinit sacramẽtũ sacre rei signũ. ¶ ℞. serpens eneus de quo dicit Nume. xxj. signum fuit sacre rei. ſ. crucis christi: nec tamẽ fuit sacramentuz. ergo diffinitio predicta est male data. ¶ ℞. triplex ẽ signũ. ſ. demonstratiuũ quod est de ꝓsẽti: rememoratiuũ q̃d ẽ de preterito: ꝓnosticũ quod ẽ de futuro. sed nullũ istoꝝ ꝓpetit sacramento: cũ q̃ñqz recipiens sacrz graz nõ hẽat: nꝯ hũit: nꝯ imposterũ habitur^9 sit. ꝙ nõ oẽ sacrm ẽ signũ. ¶ ℞. signũ ꝺ causã dividit. sed aliq̃ sacrm ẽ cã. ꝙ nõ oẽ sacrz est signũ. Alterius videt ꝙ male diffiniat signũ cũ dr: Signũ ẽ res ꝑter spẽz quã ingerit ⁊c. Unũ. n. oppositoꝝ nõ ꝺz poni in diffinitione alterius. ſz res ⁊ signa ex opposito diuidũt: vt patuit in ꝑ^a dis. ꝓmi libri. ꝙ res nõ ꝺz poni in diffinitione signi. ¶ ℞. ſz phm in libro prioꝝ: Oĩs effectus sue cause sig^m esse potest. ſz q̃dã effectus sunt spirituales q̃ nullã spẽz ingerũt sensib^9. ꝙ nõ oẽ signũ aliquã spẽm sensib^9 ingerit. ¶ ℞. oĩs locutio fit ꝑ aliqua signa ſz angeli loquũt nõ plato aliq̃ sensibili sermõe: vt in 2° libro dis. xj. dictũ ẽ. ꝙ nõ oẽ signũ ẽ sensibile. Alterius vi ꝙ hec diffinitio male dct: Sacrz ẽ inuisibilis gratie visibilis forma: vt imaginẽ gerat ⁊ cã existat. Sicut. n. ín lra dr in duob^9 sacra ꝓsistũt. ſ. in reb^9 ⁊ verbis. ſz sic res sẽ visibiles: ita vba sẽ audibilia. ꝙ debuit dicẽ visibilis ⁊ audibilis forma. ¶ ℞. oĩs forma ẽ intrinseca vel exẽplaris. sed sacra nõ sẽ forme intrinsece inuisibilis gre: vt per se pz: nec itez forme exemplares cũ gra visibil nõ imitet rẽ visibilẽ: ſz ecõuerso. ꝙ sacrm nullo mõ ẽ forma inuisibilis gre. ¶ ℞. character baptismal ẽ sacrz ⁊ res: vt. j. dicet: ⁊ silr corp^9 christi vez existens in altari. sed neutz istoꝝ ẽ visibilis forma. ꝙ diffinitio nõ ẽ bñ data. ¶ ℞. imago ẽ qꝺ ad imitationẽ alteri^9 fit. forma aũt exemplaris ẽ ad cui^9 imitationẽ aliq̃d fit. ꝙ nõ ẽ idẽ forma ⁊ imago respectu eiusdẽ. ſz sacrz ẽ forma inuisibilis gratie. ꝙ nõ ẽ imago respectu eiusdẽ. ¶ ℞. in diffinitiõe generis nõ ꝺz poni differentia ꝓstitutiua alicui^9 ipẽrũ i quas diuidit genus. ſz eẽ cãz eius qꝺ figurat ẽ differentia sacroꝝ noue legis. ꝙ nõ ꝺz poni i diffinitione cõi sacri. Alteri^9 vi ꝙ diffinitio quã ponit aug^9 sit icõpetẽs. ſ. Sacrm ẽ in quo sub tegumento rez visibiliũ diuina virt^9 secret^9 opat salutem: occultatio. n. manifestationi opponit. ſz signuz instituit ad manifestãdũ. cũ ꝙ tegumẽtũ occultationẽ importet: videt ꝙ male ponat in diffinitiõe sacramenti. ¶ ℞. frequẽter accipientes sacra salutẽ non ꝓsequũtur. ꝙ operatio salutis nõ debet poni in diffinitione sacri. ¶ ℞. in sanctis hoib^9 diuina virt^9 operat ad salutẽ ipsoꝝ: vt dicit Esa. xxvj. Omnia opera nostra operatus es in nobis. nec tamẽ sancti hoies dicuntur sacramenta. ꝙ idẽ qꝺ ꝓius Alterius videt ꝙ diffinitio Hug. de sãcto vic. sit icõpetẽs que talis ẽ: Sacramentũ ẽ corporale vel materiale elemẽtũ extrinsecus oculis suppositũ ex institutiõe signãs ex similitudine repzesentans: ⁊ ex sanctificatione inuisibilẽ gratiã continens: materia. n. nõ predicat de toto. sed materiale elementũ ẽ materia sacri. ꝙ male ponit in diffinitione sacri vt genus. ¶ ℞. in quibusdã sacris non ẽ elemẽtũ: ſz elementatũ: sicut in extrema vnctione ẽ oleũ. ꝙ diffinitio nõ ẽ cõis oĩb^9 sacramentis. ¶ ℞. similitudo est rerũ differentiũ eadẽ qualitas. ſz nõ potest esse eadez qualitas reruz ſpiritualiũ ad corporalia. ꝙ nec similitudo. ꝙ male dicit ex similitudine repzesentans. ¶ ℞. si est aliqua similitudo: illa est ex naturali ꝓprietate materialis elementi. si ergo ex silitudine repzesentat: ⁊ idẽ ẽ repzesentare qꝺ significare vt potest patere ꝑ diffinitionẽ signi in littera posita. ꝙ sacrm nõ significat ex institutiõe. ℞ Rndeo ꝺ ad ꝓmã qõnez: ꝙ

sacramentuz fm ꝓpꝛietatez vocabuli videt importare sanctitatē actiue: vt dicat sacrm: quo aliquid sacrat: sicut ornamētū quo aliquid ornat. sz qꝛ actiones actiuoꝝ debent eē ꝓportionate ꝓditionib⁹ passiuoꝝ: iō in sanctificatione qua hō sanctificat oz eē talis sanctificandi modus q̄ homini ꝓpetat fm qꝛ rationali ſ ē: qꝛ ex hoc ē hō. inquātū autē est rationalis hz cognitionez a sensibilib⁹ oꝛtaz: vñ oportet qꝛ sanctificet hoc modo qꝛ sua sanctificatio sibi innotescat. ꝛ p similitudines sensibiliū rerꝝ. ꝛ fm hoc inuenit diuersa acceptio sacri. Alii qñ. n. sacrm iportat rē qua fit ꝓsecratio. ꝛ sic passio xpisti dicit sacrm. ꝛ hec ē p⁹ acceptio quā magister ponit. Aliqñ vero includit modū ꝓsecratōnis q̄ hoi ꝓpetit fm qꝛ cause sanctificātes ꝛ sua sanctificatio p similitudines sensibiliū sibi notificant ꝛ sic sacra noue legis sacra dicunt: qꝛ ꝛ ꝓsecrāt ꝛ sanctitatē signāt mō ꝑdicto: ꝛ etiā primas sanctificationis cās significāt: sicut baptismus significat ꝛ puritatē ꝛ signat: ꝛ mortis xpisti signū ē. Aliqñ etiā includit tm̄ significationē predictaꝝ ꝓsecrationū: sicut signū sanitatis dī sanū: ꝛ hoc modo sacramenta veteris legis sacramēta dicūt inquātuz signāt ea que i xpisto sūt gesta ꝛ etiā sacra noue legis. Relicto g̃ ꝓio mō dicendi sacrm qꝛ de h⁹modi sacris dictū ē in. 3⁹ lib⁹. sacris 2° ꝛ 3° mō dictis nō poterit alia cōis diffinitio assignari nisi vt dicat: Sacrm est sacre rei signū nisi qꝛ oz vt subintelligat talis modus significādi q̄ ē p similitudinem rei sensibilis qō magr addit vt. s. eius similitudinem gerat. ℣ Ad p^m g̃ dō qꝛ q̄uis significatio nō sit de rōne curatiōis simpliciter. ē tn̄ ō rōne curatiōis talꝫ que fit per sacra vt ex dictis pz. ℣ Ad 2^m dō qꝛ res sensibiles nō sūt signa diuinoꝝ vt sūt sacrantia. sz vt sunt in seipsis sacra. sacramētū autē debet itelligi signū rei sacre vt ē sacrās: ꝛ iō nō oz qꝛ omēs res sensibiles sint sacra. ℣ Ad 3^m dō qꝛ q̄uis ꝑpēs eneus eēt signū rei sacre sacrātis: nō tn̄ iquātū sacrās ē actu: qꝛ nō ad h⁹ adhibebat vt aliquis sanctificationis effect⁹ peiperet. sz solū effect⁹ exteriozis curationis ꝛ silis ē rō de imagine crucis q̄ ponit tm̄ ad repꝛesentādū. ℣ Ad 4^m dō qꝛ sacra noue legis tria signāt. s. cām ꝓmā sanctificātē: sicut baptismus mortē xpisti: ꝛ quātū ad hoc sūt signa rememoratiua. Itē signāt effectū sanctificatiōis quā faciūt: ꝛ hec significatio ē eis principalis: ꝛ sic sūt signa demōstratiua. Nec obstat si aliqs sanctitatē nō recipit: qꝛ nō est ex defectu sacramēti quod quātū in se ē natū ē gratiaz ꝓferre. Itē signant finē sanctificationis. s. eternā gliā: ꝛ quātū ad hoc sī signa ꝓnostica. sacra vero veteris legis erāt totaliter signa ꝓnostica. ℣ Ad 5^m dō qꝛ signū quantū ē i se iportat aliqd manifestū quo ad nos q̄ manuducimur in cognitiōez alicuius occulti: ꝛ qꝛ vt frequentius effectus sunt nobis manifestioꝛes causis: iō signū qñqꝝ ꝑ cām diuidit: sicut demonstratio q̄ dī eē per signū a cōi in ꝓmo phycoꝝ: demōstratio aūt pp qd ē p cām. qñqz autē cā ē manifesta quo ad nos vtpote cadens sub sensu: effectus autē occultus vt si expectat in futuꝝ: ꝛ tunc nihil ꝓhibet cāz signū sui effect⁹ dici. ℣ D. ij. qōnē dō qꝛ sicut dictū ē signū iportat aliqd notū q̄ ad nos quo manuducimur in alterius cognitionē. res āt primo note nobis: sunt res cadētes sub sensu a q̄ bus nostra cognitio ortū hz: ꝛ iō signū quātū ad primā sui institutionē signat aliquā rez sensibilē: put p eā manuducimur in cognitionē alicui⁹ occulti: ꝛ sic magister accipit hic signū. Cōtingit āt aliqñ qꝛ aliqd magis notū quo ad nos etiaz si nō sit res cadēs sub sensu quasi secūdaria significatōne dicat signū: sicut dicit phūs in 2° ethi. qꝛ signuz generati habitus in nobis oz accipere fientē i operelectationē q̄ non ē delectatio sensibilis cū sit rōnis. ℣ Ad p^m g̃ dō qꝛ diffinitio illa nō ē p oppositas res: sz p oppositas rōnes: vñ etiā ibidē dictū ē qꝛ oē signū ē res. ℣ Ad 2^m dō qꝛ in reb⁹ intelligibilib⁹ fit processus ab his que sūt notioꝛa simplr sic pz in mathematicis: vñ ibi effectus nō sunt signa cāꝝ: sz in rebus sensibilib⁹. ℣ Ad 3^m dō silr de locutione angeloꝝ qꝛ fit p ea q̄ sunt notioꝛa simplr: vñ nō possūt ꝓpꝛie dici signa: sed quasi transūptiue. ℣ D. iij. qōnē dō qꝛ illa diffinitio magistri cōpletissime rationē sacri designat: put nunc de sacramentis loq̄mur. ponit. n. efficientia sanctitatis in hoc qꝛ dicit vt cā existat. ꝛ modus ꝓpetens hōi quātū ad cognitionē. in hoc qꝛ dicit inuisibil⁹ gr̃e visibilis forma. ꝛ modus significationis hōi cōnaturalis. s. ex similitudine sensibiliū in hoc qꝛ dicit vt imaginē gerat. ℣ Ad p^m g̃ dō qꝛ qz visus ē nobilior inter alios sensus: ꝛ plures differentias rerꝝ oñdit: vt dicit in p⁹ metaph. iō vt aug⁹ dicit: Nomē visus ad oēs alios sensus extēdit. ꝛ iō visibilis ponitur hic ꝑ sensibili cōit. ℣ Ad 2^m dō qꝛ forma sumit hic cōiter ꝓ figura fm qꝛ ē in quarta spētie qualitatis: ꝛ non ꝓ forma exemplari: qꝛ p mutationē figure imaginib⁹ aliqd repꝛesentam⁹: vel qꝛ sumat ꝑ forma exemplari: hoc essz iquātū sacra sunt quodāmō cause inuisibilis gratie: ꝛ ita in via generationis ꝓcedit quāuis quātū ad istitutōem imitēt. ℣ Ad 3^m dō qꝛ character baptismal⁹ ꝛ corpus xpisti vez nō dicūt sacra nisi fz qꝛ ꝓiūgūt signis sēsibilib⁹. ℣ Ad 4.^m dō sicut ad 2^m qꝛ forma que ē figura ñ hz oppositū ad imaginē cū figura imago dicat. ℣ Ad 5^m dō qꝛ sacrm nō diuidit p sacra veteris ꝛ noue legis: sicut genus p spēs: sz sic analogū in suas partes: vt sanū in habēs sanitatē ꝛ signās eā. sacrz autē simpliciter ē qō causat sanctitatē: qō autē signat tantū nō ē sacrm nisi fz q̄d ꝛ iō eē causā potest poni in diffinitiōe sacri: sicut hñs sanitatē in diffinitione sani. ℣ D. iij. qōnez dō qꝛ diffinitio illa Aug. si tamē in verbis illis sacramētū diffinire intēdit dat de sacramēto quātū

ad id qđ ē principale in ratione ipsi⁹. ſ. causare sā-
ctitatē: z qz sacra nō sunt p⁹ cause sanctitatis: ſz q̄-
si cause secūdarie z istrales: iō diffiniunt sacra: vt
sanctificationis istra. actio autē nō attribuit istro
ſz principali agenti cuius virtute instra ad opus
applicant prout sunt mota ab ipso: z iō sacra nō
dicit eē sanctificantia: ſz q̄ in eis diuina virtus oc-
culta existens sāctificat. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ sacr̄m ē
cā z signū. ē q̄dē cā instumētalis: z iō virtus agen
tis principalis occulte in ipso opat: sicut virtus ar
tis vel artificis in serra. ſz iquātū ē signū ē ad ma
nifestādū huiusmodi occultationē: vt sic añ signi
ficationē sit occultū: ſz postq̄ significatio facta est
actu sit manifestū. ¶ Ad 2m dō q̄ hoc ꝓtingit p
accidēs ex defectu recipiētiū. diffinitiones autē re
cipiunt hoc qđ p se ē: sicut q̄ ignis calefacit quātū
in se ē q̄uis ex pte passiui ipediri posset. ¶ Ad 3m
dō q̄ in sacr̄is deus operat salutē: sicut in instris:
q̄b⁹ mediātib⁹ salus causat: ſz in hoīb⁹ sicut in sub
iectis recipientibus salutē: z iō ratio non sequtur.
Ad. v. qōnē dō q̄ diffinitio hug. de sancto vic.
eadē ē cū diffinitione quā magr̄ in lra ponit: hoc
excepto q̄ addit causā significationis q̄ ē institu
tio: z cām efficiētie que est sanctificatio. Idē. n. ē
dictū: māle elemētū exteri⁹ oculis suppositū z ex
institutione signans: qđ inuisibilis gratie visibilis
forma. z ex similitudine repsentans: idē ē ei quod
dicitur vt imaginē gerat. z ex sanctificatione iuisi
bilē gratiā ꝓtinens: idē ē ei qđ dr̄ vt causa existat.
¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ sicut forme artificiales sunt ac
cidentales: tn̄ in artificialib⁹ tota substātia ē mā:
z propter hoc p̄dicat: vt dicat phiala ē auz: ita ēt
cū i sacr̄is forma nō det eē substātiale: ſz accidēta
le in genere cause z signi: nō ē incōuenies vt mate
ria sacramēti de ipso predicetur: z in eius diffini
tione sicut genus ponat: hoc eniz etiā in alijs acci
dētib⁹ ꝓtingit vt dicit ī. vij. meta. vt cū dicit simū ē
nasus curuus. ¶ Ad 2m dō q̄ elemētū accipit cōi
ter p quolibet corporali visibili siue sit elemētuz
simplex siue elemētatū: z vtit tali modo loquēdi
pp verbū Aug. q̄ dicit: Accedit verbū ad elemen
tū z fit sacramētū. in baptismo. n. q̄ est sacroz ia-
nua mā ē elemētū simplex. Ad 3m dō q̄ inter cor
poralia z spiritualia nō attēdit silitudo p partici
patiōnē eiusdē qualitatis: ſz p proportionalitatē
q̄ ē silitudo proportiōatoz: vt q̄ sicut se hz aqua
ad delendas maculas corporales: ita gratia ad ab
luendū spirituales: z p̄m hunc modū similitudis
trāsferūt etiā corporalia ad spritualia. ¶ Ad 4m
dō q̄ res sēsibil' ſz p̄dictā silitudinē ex nāli ꝓpeta-
te plib⁹ ē ꝓformis: z iō quātū ē de se equal'r potest
q̄libet illoz signare. Ad hoc g̃ q̄ ad vnū determi-
net: z sic sua significatio sit certa oz q̄ accedat
institutio q̄ ad vnū determinet: z sic repsentatio
q̄ ē ex silitudine nāli ꝓpetati ꝓportat aptitudinē
quādā ad signādū: ſz determinatio z ꝓplemētuz
significationis ex institutione ē.

AD secūdū sic proce-
dit: Uidet q̄ sacr̄is humanū gen⁹ etiam
post lapsū nō indigeat. p gratiā. n. z virtutes pec
cati vulnera sanantur in nobis: qz gratia a sactis
dr̄ sanitas z decor aie. Phs ēt in 2° Ethi. ꝓpat vir
tutez sanitati corporali. Cū g̃ sacra sint ista vt
medicine peccati: vt Hug. de sācto vic. dicit: videt
q̄ eis nō indigeamus. ¶ P. Ꝺcia ꝓtrarijs curanē.
sed homo morbū peccati incurrerat se p affectuz
rebus tpalibus subiḡciendo. g̃ videtur inconueni-
ens modus curatiōis vt sub reb⁹ sensibilib⁹ humi
liet sicut magister dicit. ¶ P. id qđ ē cā occultati
onis z erroris non ꝑdest ad eruditionē. sed trade
re spiritualia sub signis corporalib⁹ ē occultatio
quedā spiritualiū: vñ z plurib⁹ ē cā erroris: sicut
pz de illis q̄ deū credebāt p lineamēta corporalia
distingui pp modū loquēdi symbolicū in scriptu
ris. g̃ nō facit ad eruditionē nostrā sacroz exhibi
tio vt magister dicit. ¶ P. J. Li. vj. corporalis ex-
ercitatio ad modicū vtilis ē. ſz exercitatio q̄ fit in
sacr̄is ē corporalis: qz res q̄ in vsuz veniūt corpo-
rales sūt. g̃ eis nō indigem⁹ pp exercitationē vt ite
rū magr̄ dicit. ¶ Sz ꝯ: Aug⁹ dicit ꝯ Faustū q̄ oīs
religio habuit aliqua signa exteriora in q̄b⁹ cōue
niebant ad deū colēdū. ſz in eccl'ia dei post pecca-
tū in hoc mundo pegrināte est verissima religio.
g̃ oz in ea ē huiusmōi signa: z hec sunt sacramen
ta. g̃ indigem⁹ eis. ¶ P. medicina vulneri oz eē ꝑ
portionata. ſz vuln⁹ peccati deuenerat in huma-
no genere vsq̄z ad corpus i quo habitat lex pecca
ti: vt dicit Ro. vij. g̃ debuit medicina etiā per ali-
qua corporalia ei parari. ſz huiusmodi sūt sacra.
g̃ sacr̄is hō in statu nature lapse indiget. U. teri
us vi q̄ etiā ante peccatū hō eis idiguisset. hō. n.
etiā ante peccatuz gratia indigebat: vt in. ij. libro
dictū ē. ſz sacra sunt ista ad gratie collationē
g̃ hō eis in statu innocētie indiguisset. ¶ P. Dio.
in primo ca. ecclesiastice hierarchie assignat hanc
causā institutionis huiusmōi sensibiliū figurarū
in sacr̄is: qz per huiusmōi māle nostrū meli⁹ redu
cit pp ꝓnaturalitatē cognitionis nostre ad sensibi
lia. ſz homo in statu innocentie mālis erat z ex se
sibilibus cognitionē accipiens: pp qđ etiā i para-
diso dicit posit⁹ ad operandū vt naturales vires
rez experiret. g̃ z tūc indiguit huiusmōi sacr̄is.
¶ P. matrimoniū sacr̄m quoddā ē. hoc autē in
paradiso fuit institutū in statu innocentie: vt pat
Gen. ij. g̃ in statu innocentie hō sacr̄is indiguisset
¶ Sed ꝯ: Matth. ix. Nō opus est sanis medico:
nec etiā medicina. ſz Hug. de sācto vic. dicit q̄ sa-
cramēta sūt vasa medicinalia. g̃ nō erant in statu
innocentie necessaria cum morbus non erat.
¶ R. sacramēta virtutē sortiunt ex passione chri
sti: vnde z de latere ipsius in cruce pendētis fluxisse

dicunt. ſz ſi hō non peccaſſet chriſti paſſio nō fuiſ
ſet. ꝑ nec ſacramēta. ¶ Lteriuſ videt ꝙ in ſtatu le
gis nature ſacramēta nō fuerunt neceſſaria: non
minus. n. ē neceſſaria eruditio q̄ fit p precepta q̄
illa que fit per ſacra. ſz precepta non fuerunt alia
data ad bene viuendū preter ea quib⁹ naturali rō
ne ad bene viuendū informabant. ꝑ videt ꝙ nec
ſacramēta debuerunt ꝓ tpe illo inſtitui cū ea lex
naturalis non dictet: qđ patet ex hoc ꝙ nō ſūt ea
dē apud oēs ⁊ ſm oē tp̄s. ¶ D. ſacra qñ inſtituta
ſūt neceſſaria ſūt ad ſalutē: vt p̄z Joh. iij. Niſi q̄s
renatus fuerit ⁊c. ſz ea q̄ ante legez ſcriptā viden⁹
eſſe ſacra erant voto celebrata ⁊ non neceſſita
te: vt Aug. de ſancto vic. dicit. ꝑ nō erāt ſacra: ⁊ p
ꝓns nec necia ¶ Sz ꝯ: fz Aug. qñcūq; fuit mor
bus fuit ⁊ medicina morbi. ſed in ſtatu legis nāe
erat morb⁹ peccati. ꝑ neceſſaria erat ſacrōz medi
cina. ¶ Lteriuſ videt ꝙ nec debuerunt ſupza illa
ſacra legis nature alia ſuperaddi i lege moyſi: qđ
n. ſuperadditur alteri dz eſſe magis ad pfectiōez
accedens. ſz ſacra q̄ fuerunt in lege nature erant ꝓ
pinquiſſima perfectis ſacramētis que ſunt in lege
noua: vt p̄z de oblatione Melchiſedech. ꝑ nō de
buit fieri ſuperadditio p legē moyſi. ¶ D. ſuper
additio ad id qđ bonuz erat vel mutatio eius nō
debet fieri niſi ꝓpter meliorationē. ſz ſacra vete
ris legis non habebāt aliū effectū meliorez effectu
ſacrōz noue legis: qz vtraq; ſacra ſignificabant
tm̄ ꝑ non debuit fieri aliqua mutatio ipſoz: vel
ſuperadditio ad ea. ¶ Sed ꝯ: ſacra vt magr in
littera dicit ad eruditionez inſtituta ſunt. ſed ſm
Hre. per incremētū tēpoz creuit ſcientia ſanctoz
patrū ⁊ fides etiā magis explicata eſt: vt in. iij. li.
diſ. xxv. dictū ē. ꝑ oportuit i lege moyſi alia ſacra
addi ſacris legis nature. ¶ Lerius videt ꝙ in le
ge noua non debuerunt aliqua ſacra remanere:
veniente. n. veritate ceſſat figura. ſz gratia ⁊ veri
tas iā p chriſtū ieſuz facta ē: Joh. j. Nō ꝑ indige
mus ſacris gratiā ipſius ⁊ veritatē ſignantibus.
¶ D. aplus Gala. iij. dicit: ꝙ antiqui patres erāt
ſub elementis mundi ſeruientes ſicut pueri ſub pe
dagogo vſq; ad prefinituz tp̄s a patre: ſz tp̄s pleni
tudinis ē tp̄s incarnationis: vt ibidē dr. ꝑ cū ſacrz
ſit māle elemētū vr ꝙ extūc nō debuerūt ſub ſa
cris ſalutē q̄reꝛ. Sz ꝯ: qñ ē tp̄s medicādi tūc ma
gis neceſſarie ſunt medicine. ſz tp̄s aptiſſimū ſpū
ali medicationi ē tp̄s gre: vñ in pſ. Tēp⁹ miſerēdi
annus benignitatis dei dr. ꝑ in ſtatu gre maxime
neceſſaria ſunt ſacra q̄ ſunt medicine quedam.
Nūdeo dō ad. j. q. ꝙ ſacra nō erāt neceſſaria ne
ceſſitate abſoluta: ſicut neceſſariū ē deuz ee cū ex
ſola diuina bonitate inſtituta ſint: ſz neceſſitate q̄
ē ex ſuppoſitione finis: nō ita tm̄ ꝙ ſine his de⁹ ho
minē ſanare nō poſſet: qz ſacris virtutē ſuā nō al
ligauit: vt in littera dr. ſicut cib⁹ neceſſarius eſt ad
vitā humanā. ſz qz p ſacra magis ꝓgrue fit hois
reparatio: ſicut equ⁹ dr neceſſarius ad iter: qz in
equo faciliuſ hō vadit. huiuſmodi aūt ꝓgruitatiſ
cā poteſt accipi ex hoc ꝙ hō p peccatū ꝓcipue cir
ca ſenſibilia corruptus erat eis detentus ne in de
um ſurgere poſſet. erat autē ꝓdicta corruptio quā
tū ad cognitionē: qz humana mens circa ſenſibi
lia tm̄ occupari nouerat: intm̄ vt quidā nihil ex
tra ſenſibilia crederēt: ⁊ ſiq; ad cognitionē intelli
gibiliū peruenirent ea ſm modū rerū ſenſibiliuz
iudicabant. Silr quātū ad effectionē: qz eis quaſi
ſūmis bonis hō inherebat deo poſtpoſito. Silr
etiā quātū ad actionē: qz hō eis inordinate vteba
tur. Neceſſariuz ꝑ fuit ad curationē peccatoz vt
ex hoc ex ſenſibilib⁹ in ſpiritualia cognoſcenda ꝓ
ficeret ⁊ vt affectū quē circa ea habebat in deū re
ferret: ⁊ vt eis ordinate ⁊ fz diuinā inſtitutionē vte
reť: ⁊ iō neceſſaria fuit ſacramētoz inſtitutio: p q̄
hō ex ſenſibilibus de ſpiritualib⁹ erudiť. ⁊ hec eſt
2ª cā quā magiſter ponit: p q̄ etiā affectū q̄ ſenſi
bilib⁹ ſubiȳciť in dei reuerētiaz referret: ⁊ hec ē ꝑª
cā: p q̄ etiā circa ea in honorē dei excitaret: ⁊ hec
ē 3ª cā. ¶ Ad ꝑm ꝑ dō ꝙ gratia ⁊ vtutes ſanāt for
maliť ſicut ſanitas: ſed ſacra quodāmō effectiue ſi
cut medicime quedā: vñ ſicut non ſequiť ſanitas
ſanat: ꝑ medicine non ſunt neceſſarie: ita nec hoc
gratia ſanat: ꝑ ſacra nō ſi neceſſaria: ſz magis poſ
ſet contrariū ꝓcludi. ¶ Ad 2m dō ꝙ p eadē ꝓpio
mō fit virt⁹ ⁊ corrūpit: vt p̄z i 2° Ethi. vñ ſicut cor
ruptio vtuť facta ē in hoīe p h⁹ ꝙ ſe ſub ſēſibilib⁹
rebus humiliauit pp ipſa ſenſibilia: ita reparatō
virtutis ꝓuenīēter fit per hoc ꝙ hō ſub eis humi
liať ꝓpter dei reuerentiā: ⁊ ſic ꝓtraria ꝓpriis curant
qz ꝓpria ꝏbēt accipi circa idē. ¶ Ad 3m dō ꝙ rema
nētib⁹ inſēſibilib⁹ p̄dict⁹ modus trahendi ſpūalia
ē occultus ⁊ erroris occaſio a qb⁹ etiā ꝓgruuz ē ſa
cra occultaŕ: vt Dio. dicit. j. ca. eccliaſ. hierarchie
ſz eis q̄ inſtruunť ex ſenſibilib⁹ in ſpūalē intellectū
ꝓſurgere ē valde ꝓgru⁹: qz ē nāli ꝓportis cognitō
tioni q̄ ex ſenſibilibus cognitionē intellect⁹ accipit
¶ Ad 4m dō ꝙ corporalis exercitatio ſm ſe accep
ta ad modicū vtilis ē i ꝓparatiōe ad pietatez: vt
ibi aplus intendit: ſz ſi ei pietas adiungať ſicut fit
in ſacris q̄ ad religiōis pietatē ptinēt ē valde vtil.
¶ D. ij. q. dō ꝙ vtilitas ſacrōz ē eruditio ⁊ cura
tio. quātū aūt ad curationē oib⁹ p̄z ꝙ nō erāt ne
ceſſaria ſacra in ſtatu innocentie cū tūc morb⁹ nō
eſſet. Sed quidā dicūt ꝙ erant neceſſaria quātū
ad eruditionē: qz hō in ſtatu etiā illo ſenſibilibus
vtebať: ⁊ ita ex ſenſibilibus ei ſpiritualia ſignari
ꝓgruebat: ſz hoc nō vr ꝓuenīēs: qz ſignificatio fit
ad acq̄rēdū cognitionē ꝺ eo qđ ſignificat: q̄uis āt
in ꝑ ſtatu ſenſibilia cognoſceret ⁊ in eis etiā ſpiri
tualiū ſilitudines inſpiceret: nō tm̄ ex ſenſibilibus
ſpiritualiū cognitōez accepiſſz: ſz magis ex influētia
diuini lumis: ⁊ iō ſacris ad eruditionē ñ idigebat
⁊ hoc etiā in lra magr vr ſignificare: qz refert hoc

quod de eruditione dicit ad defectū cognitionis: qui ē in statu peccati. Et iō dō ē cuz alijs q̄ in statu innocentie sacra nō fuissent necessaria. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ sacra nō sunt ista instituta ad gratiā p̄feren dā nisi put gratia ē sanās formal̄r mozbū peccati & sic in statu innocentie homo gratia non indige bat. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ in statu innocētie superiores partes hois oīno inferiozib' dñabant: & iō q̃uis hō haberet sensus & mālis esset nō tñ intellectus ex sensibilib' cognitionē accipiebat: sz ex influētia diuini luminis habebat: sz q̄ experientia etiā eo rū que p̄ius sciebam' delectabilis ē: iō operabat ad experiendū nature vires non vt ex hoc habi tū scientie acciperet: sz vt ex visione experimētali coz̄ q̄ sciebat delectaret. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ matrimo niū non fuisset in statu innocentie in remediū: sed in officiū: & q̄ sacra remedia sunt: iō ꝓprie loquē do nō fuisset sacm̄ nisi forte inquātū rez sacram significabat: & nō q̄dē vt illi' sacre rei. s. ꝓiunctiōis christi & ecclie p huiusmodi matrimoniū hō i sta tu illo cognitionē accepisset: sz magis ecōuerso ex co gnitione p̄dicte ꝓiunctionis ꝓuenientiā & sanctita tē matrimonij cognouisset. Ad .iij. q. dō q̄ ea q̄ ab hoie fiunt a cognitione ortū oz hīe alias nō es set humana opa: vñ oz q̄ operatio cognitōi rnde at sicut effect' cause. In statu autē legis nature nō sufficiebat ad salutē sola naturalis cognitio: sz exi gebat fides aliquoz q̄ supra rōnē sūt: & post lapsū exigebat fides de repatatoze p quē erat medicina mozbi: & iō i statu illo nō tm̄ erat necessaria opa q̄ sunt de dictamine legis nālis: sz etiā alia q̄ esset protestationes & signa coz̄ que ad reparationem ptinebant: & hec erāt illius tpis sacra: sicut sacrifi cia: decime: oblatōes: & huiusmōi. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ p̄cepta q̄ ozdinant ad bene viuēdū sunt p̄cepta legis nature q̄ rndēt cognitōi nāli: & q̄ cognitio nālis sufficiēter ea dictabat nōdū p ꝓpriā ꝓsuetudi nē oīno obtenebrata: iō nō erat tāta necessitas vt coz̄ expressio fieret sicut sacroz̄ q̄ supnāli cogni tioni rndēt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ añ legē scriptā erāt q̄ dā sacra necessitatis: sicut illud fidei sacm̄ qō oz dinabat ad deletionez originalis peccati: & sil̄r pe nitētia q̄ ordinabat ad deletionem actualis: & sil̄r matrimoniū qō ordinabat ad multiplicationem hūani generis: sed sacrificia & oblationes & huius modi erāt voluntatis & necessitatis in cōi: vt. s. ali q̄d facerent in ptestationez fidei sue: q̄ deo p latrie religionē subiecti erant: sz in speciali erant volun tatis vtrū. s. deberent sacrificia exibere: vel oblati ones: vel aliq̄d huiusmōi. Ad .iij. q. dō q̄ cū sa cramētoz vsus fidei ꝓportionali ē rndeat sicut di ctū ē oportuit q̄ fz diuersuz statū fidei diuersimo de sacra traderent. fides autē quātū ad articuloz explicationē sēp magis & magis creuit fm̄ ꝓpin q̄tatē tpis gratie: vt in .iij. li. dis. xxv. dictū ē: & fm̄ hoc oportuit sacra magis ac magis determinari: & pp hoc q̄ in abraam fides primo habuit quasi notabilē quātitatē: vt ppi fidei religionē ab alijs separaret: vñ & pater fidei dr: iō sibi signaculuz si ue sacm̄ fidei determinatū fuit. s. circūcisio: & q̄ tpe moysi tā fides ad tātā quātitatē ocuenerat vt nō solū in vno hoie refulgeret vel in familia: sed i vna tota gente pp̄lo dei mnltiplicato: iō oportuit & legē dari q̄ nō nisi pp̄lo ferri potest: vñ legisposi tio ē ps politice non iconomice vel monastice: & sacra in speciali determinari & multiplicari: & pp hoc necessariuz fuit in lege moysi determinari sa crificia oblatiōes & decimas: quātū ad oēs singu lares circūstātias & matrimonia ordinari: & peni tētie satisfactiones distingui. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ q̃ uis oblatio melchisedech pfectissime repsentaret nostrū sacrificiū quātū ad mām: tñ etiā oportuit multas alias circūstātias repesentari: sicut mod' sumēdi: & passionē christi cui' ē memoriale: q̄ ex plicite signāt p agnū paschalē & p alia leg̃ sacra. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ q̃uis nō sit facta meliozatio p sa cra veteris legis quātū ab aliū effectū i genere. s. causare facta: ē tñ quātū ad eūdē effectū q̄ ē signi ficare inquātū exp̄ssi' & pl'ib' modis futura gratie significabant sacra. Ad .v. q. dō q̄ eadē fides est modernoz̄ & antiquoz̄: vt Aug' dicit: q̄ quē illi credebant venturū nos credim' iā venisse: & iō cū sacra fidei coz̄espōdeant: sicut ptestatōes ipsius: & ab ea sicut virtutē hītia oz q̄ sic antiq̄ p̄res re dēptionis christi pticipes effecti sūt p sacra q̄ erāt signa futuri: ita & in nos redēptio ei' ꝓueniat me diātib' aliq̄b' sacris significātib' q̄ iā factū ē q̄ si sacra noue legis. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ sicut dicit Dio. in ecclias. hierarchia: Status noue legis medi' ē inter statū veteris legis & statū celestis patrie: & iō etiā ea que sūt noue legis & sunt veritas respectu si gnoz̄ veteris legis: & sūt figure respectu manifeste & plene cognitionis veritatis q̄ erit in patria: & iō adhuc oz i noua lege q̄ māeāt aliq̄ figure. s. i p̄tia vbi erit plenaria pceptio veritat' oēs figure cessa būt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ sacra legalia gratiā nō ꝓtine bāt: & iō aplus ibidē noīat ea egena & vacua: & pp h' q̄ eis subdebāt erāt sb̄ elemēt' pure coz̄palib': sz ñ ē sile de sacris q̄ gratiā inuisibilem ꝓtinent.

AD tertiuz sic proce/ dit: Uidet q̄ sacra nō ꝓsistāt i verbis & re bus: sacm̄. n. ē aliq̄d vnuz. sz ex duob' q̄ nō sit ꝓiū cta nō pōt aliq̄d vnū fieri: nec vnū pōt esse forma alteri'. cū g̃ vba & res sint oīno sepata: vī q̄ ex eis nō possit ꝓstare sacm̄: vt hēat p forma vba: & res p mā. ¶ ꝟ. sicut in sacris req̄rūt vba: ita & facta q̄dā: vt dicit Aug. de cto vic. sed facta nō ponūtur de integritate sacramenti. g̃ nec vba. ¶ ꝟ. sacramēta sūt ad significādū & causādū. sz vtrūq; ho rū pōt fieri p res sine verbis. g̃ sacramēta non ꝓsistunt in his duob'. ¶ ꝟ. sacramēta veteris legis

erant signa nostrorꝫ sacramẽtorꝫ. sꝫ in illis ñ erãt aliqua verba determinata. ℊ nec in nostris eẽ debent. ¶ ℞. penitẽtia ⁊ matrimoniũ sĩ q̃dã sacramẽta. sꝫ de integritate eorꝫ nõ sĩ v̈ba aliq̃. ℊ hꝰ qȯ magister dicit nõ ẽ vez de oibꝰ sacramentis. ¶ Sꝫ ℟: sacramẽta ex similitudine repsẽtãt ea q̃ circa chr̃i stũ sĩ gesta. ℊ cũ in christo fuerit verbũ rei sensibili adiunctũ oꝫ q̄ hoc etiam sit in sacramẽtis. ¶ ℞. medicina dꝫ pportionari morbo. sꝫ morbꝰ peccati hoiez quãtũ ad aiaz ⁊ corꝑ ifecerat. ℊ oꝫ in sacramẽtis esse verba q̃ respõdeãt aie ⁊ res q̃ rñdeant corpori. ¶ ℞. fm Aug. sacramẽta ex sanctificatione inuisibilẽ gratiã ꝓtinẽt. sed creatura sãctificatur p verbuz dei. ij. Timo. iij. ⁊ ergo oꝫ in sacramẽtis nõ solũ res sed etiã v̈ba esse. ℞ ñdeo dȯ q̄ hoc ẽ cõe in oib' sacramẽtis q̄ ꝓsistãt in reb' sẽsibilib' inuisibilẽ gratiã signãtib'. Sꝫ hoc ẽ speciale in sacramẽtis noue legis q̄ reb' v̈ba addãt propt̃ tres rationes. ꝑ⁰ ẽ qz hec sacramẽta nõ solũ signãt opꝰ redẽptiõis q̃ per christũ ẽ facta sicut alia sacramẽta: sed etiã ab ipsa christi passiõe fluxerũt: ⁊ iõ sic effectꝰ ꝓmi hñt sue cause imaginẽ quãtũ possũt vt. s. ex rebus ⁊ verbis ꝓsistãt: sicut christus ex verbo ⁊ carne. 2⁰ ratio ẽ qz nõ solũ sunt signa futurorũ sicut sacramẽta veteris legis: sꝫ psentiuz ⁊ ꝑteritorꝫ: vt prius dictũ ẽ: q̃ possũt expressi' significari q̄ futura sicut ⁊ certi' cognosci: ⁊ iõ significatõ verborꝫ q̃ ẽ expressissima adiungit significatõi rerũ. 3⁰ rõ ẽ qz gratiã ꝓtinẽt ex sãctificatõe q̃ fit per verbũ dei vt dictũ ẽ. ¶ Ad ꝑm ℊ dȯ q̄ sacramẽtũ ẽ aliquid vnũ in genere signi vel cause quorꝫ vtrũ qȝ relationẽ iportat. nõ ẽ aũt incõueniẽs vt que sĩ in se distincta vniant in relatiõe ad aliq̃d vnũ: sic accidit de multis trahentibꝰ nauiz q̃ sunt vna causa tractus nauis: ⁊ sicut pat̃ ⁊ mat̃ sunt vnũ in generatione: sic etiam verba res sunt vnũ in causãdo et significãdo: ⁊ per ꝓñs efficiũt vnũ sacramẽtũ. Et qz virtus causandi ẽ in reb' ex verbis signãtib': vt dictũ ẽ: iõ verba sunt formalia ⁊ res materiales: p modũ q̃ oẽ cõpletiuũ forma dicit. ¶ Ad 2ᵐ dȯ q̄ sicut Aug. de sancto vic. dicit ad sacramẽta cõcurrunt verba ⁊ res ⁊ facta: sꝫ facta ptinent ad vsuz vel dispensationẽ sacramẽtorꝫ: verba aũt ⁊ res sunt de essentia sacri: ⁊ iõ magister i his duob' dicit ꝓstare sacra ⁊ nõ i factis. Vel dȯ q̄ facta ad res reducũt. ¶ Ad 3ᵐ dȯ q̄ nec efficacia causandi nec expressio signandi poterat eẽ in reb' nisi verba adiungerent: vt dictũ ẽ. ¶ Ad 4ᵐ dȯ q̄ nõ ẽ silis rõ de sacris veteris ⁊ noue legi: vt ex dictis pz. ¶ Ad 5ᵐ dȯ q̄ matrimoniũ fm q̄ ẽ in officiũ ⁊ penitẽtia fm q̄ ẽ virtus nõ hñt aliquã formam verborꝫ: sꝫ fm q̄ vtrũq̃ ẽ sacrm in dispensatione ministrorꝫ ecclie ꝓsistens vtrũq̃ hȝ aliqua verba: sicut in matrimonio sunt verba exprimentia consensuz: ⁊ iterum benedictiones ab eccl'ia instítute: in penitentia autem est absolutio sacerdotis verbotenus facta.

AD quartũ sic ꝓceditur: videt q̄ sacramẽta noue legis non sunt causa gratie. Dicit. n. Ber. in sermone de cena dñi: sicut inuestit canonicus p libꝝ: abbas p baculũ: epũs p anulũ: sic diuisiones gratiarꝫ diuersis sunt tradite sacris. sꝫ liber non ẽ causa canonicatus: nec anulus epatus. ℊ nec sacra gratie. ¶ ℞. si sunt cause gratie oꝫ q̄ fm aliq̃d gen' cause. sed ꝓstat q̄ nõ sĩ mãles: nec formales cũ sint extra essentiã gratie. nec iterũ sunt cause finales: qz magis sacra propter gratiã hñdã querũt q̄ econuerso. nec iterũ cause efficientes: qz solus deus efficit gratiã: adeo q̄ nec angelis qui sunt nobiliores sensibilib' creaturis hoc cõicat. ℊ nullo mõ sacra sunt causa gratie. ¶ ℞. nobilius ẽ agens patiente fm Aug. in. xij. sup Geñ. ⁊ fm phm in. iij. de aia. ⁊ iterꝫ cã dignior ẽ effectu. sꝫ tã aia rõnalis q̃ gra pualẽt sẽsibilib' elemẽtis. ℊ sacꝫ q̃d ẽ mãle elemẽtũ vt prius dictũ ẽ nõ potest agere in aiaz ad causandũ gratiaz in ipsa. ¶ ℞. ois cã vel ẽ vniuoca vel equoca. i cã aũt equoca ẽ aliq̃d nobiliori mõ q̄ in causatis: sicut calor in sole q̄ in acre. in cã ãt vniuoca ẽ aliq̃d eodẽ mõ. sꝫ gratia nõ ẽ in sacris: neqz eodem mõ vt in aia: neqz nobiliori mõ. ℊ ñ sũt causa gratie: nec vniuoce neqz equoce: ⁊ ita nl lo modo. ¶ ℞. sacra non causant gratiã in aia p modũ influentie: qz sic crearent ipsã. nec iterꝫ educũt eã de põtia mãe: qz gratia nõ ẽ in potẽtia mãli mãe. ℊ nullo mõ gratiã causãt. ¶ ℞. in sacro altaris trãsubstãtiat̃ panis i corꝑ christi: qȯ nõ potest fieri nisi virtute infinita: qualis nõ ẽ virtꝰ forme illius sacri. ℊ virtus illa nõ causat dictã trãsubstãtiationẽ: ⁊ eadẽ rõne nec alia sacra qȯ signant causant. ¶ Sꝫ ℟: hec differentia assignat cõiter inter sacra noue legis ⁊ veteris: q̄ sacra noue legis efficiunt qȯ figurant: qȯ sacris veteris legis non ꝓpetit: figurant aũt sacra inuisibilẽ gratiã. si ℊ sacra noue legis gratiã non causant non differũt i aliquo a sacramẽtis veteris legis. ¶ ℞. Aug' dicit q̄ aq̃ baptismi corpus tãgit ⁊ corꝺ abluit. sꝫ corꝺ nõ ablui tur nisi per gratiã. ℊ sacra noue legi gratiã causãt. Vlterius videt q̄ in sacris non sit aliqua virtus spiritualis ad gratiã inducẽdã: quod. n. non ẽ in aliquo genere entiuz non ẽ ens. sꝫ huiusmodi virtus non potest reduci ad aliqȯ. x. generũ: qz non est forma substantialis vt per se pz: neqz i aliquo alioꝝ generũ ꝑeter qualitatẽ: nec etiã in qualitate: vt pz discurrenti per. iij. spẽs qualitatis. ℊ non est ens. ¶ ℞. constat q̄ sacra nõ habent a seipsis huiusmodi virtutẽ. si ℊ ẽ in eis oꝫ q̄ a deo hẽant eã. nec ẽ assignare vt vi qñ eis data sit. ñ. n. in ista institutõe sacrorꝫ dari eis potuit: qz res iste ⁊ hec verba tũc nõ erãt: ⁊ non enti nihil dat. nec iterꝫ q̃tidie eis dat hãc vtutẽ: qz creatio dꝫ ee hꝰ tpe solũ

quantū ad aias rōnales ⁊ quantū ad gratias: nec alio modo potest eis dari nisi in eis crearet nec iterū ē probabile q̄ tā nobilis virtus crearet in vbis que statiz esse desinūt: ⁊ res etiā in breui corrūpūtur. ḡ nullo modo huiusmodi virtus ē in sacris. ℣ D. dicta virtus non potest ꝓputari inter minima bona: qz sic ad gratiā inducēdā q̄ ē de maxis bonis efficaciā non haberet: nec iterū iter media cuiusmodi sūt aie potētie: qb⁹ bō bene ⁊ male vtitur. Eadē ratione nec itez inter maxima. cū ḡ nō sit gratia neqz virtus mentis. ḡ non ē aliquod bonū ⁊ ita nihil ē. ℣ D. oē qđ recipit in aliquo ē in eo per modū recipientis: ⁊ inde ē q̄ virtus spiritualis nō potest eē in re corporali: sz hec virtus q̄ ordinat ad gratiā inducendā ē maxime spiritual' ḡ nō potest esse in rebus corporalib⁹. ℣ D. vnius sacri nō potest esse nisi vna virtus cū sit ad vnuz effectū. sz vna virtus non potest eē i diuersis: ḡ cū in sacramēto sint plura. s. verba ⁊ res: vi q̄ nō possit in sacro eē aliqua virtus ad gratiā inducendā ℣ Sed ꝯ ē qđ Aug⁹ dicit: q̄ ē vis aque vt corpus tangat ⁊ cor abluat. ḡ hz aliquā virtutē Silr etiaz Beda dicit q̄ christus tactu mūdissime sue carnis viz generatiuā ꝓtulit aquis. ℣ D. sacra medicine quedā sunt. sz ois medicina hz aliquā virtutē per quā sit efficax. ḡ ⁊ in sacris est aliqua virt⁹. ¶ Alterius vi q̄ hec virtus non sit in sacris a passione christi. christus. n. fm q̄ hō nō dat spirituz. sanctū: neqz gratiaz causat: vt in primo libro dis. xiij. dictū ē. sz passio ꝓcēit ei sz q̄ hō. ḡ efficacia vtutis q̄ ē in sacris ad gratiā candā nō potest esse a christi passione: sz ab eius diuinitate. ℣ D. Ro. v. dicit: q̄ resurrexit pp iustificationē nostrā. sz iustificatio fit p infusionē gratie. ḡ magis a resurrectione sacra p̄dictā virtutē hñt. ℣ D. sacra dicūt a fide efficaciaz habere: sz fides non solū ē de passione: sz etiā de alijs articulis. ḡ non solū a passione efficaciā hñt. ℣ Sz ꝯ Ro. v. sup illud. Sillitudinē preuaricationis Ade. glo. Ex latere christi p fluxerūt sacra p q̄ saluata ē eccl'ia. hoc autē factū ē in passione. ḡ ex passione efficaciaz habēt. ℣ D. sacra sunt medicine ꝯ peccata. sz peccata sunt ablata per christi passionē: qz mortuus ē ꝓpter ꝺlicta nostra Ro. v. ḡ a passione efficaciā habent. ¶ Alterius vi q̄ sacra noue legis nō ꝓtineant gratiā. idē. n. ē subiectū gratie ⁊ glorie. sz nihil potest eē subiectū glorie nisi creatura rōnalis. ḡ nec in sacramēto qđ ē māle elemētū potest esse gratia. Si dicatur q̄ gratia non ē in sacris sicut in subiecto sed sicut i vase. Cōtra: Esse in vase signat esse i loco fm phm in 4° phy. sz accidenti nō ꝓpetit esse i loco. ḡ nō potest eē verū qđ dictū ē. ℣ D. si deus in sacris gratiā posuit hoc non ē nisi pp aiaz in q̄ gratia transfundi dz. sz nō potest eadē gratia q̄ ē i sacris in aiaz trāsfundi: qz accidēs non transit de subiecto in subiectū. ḡ frustra esset ibi: ⁊ ita nō est ibi: qz in operibus gratie min⁹ ē aliqđ frustra q̄ in opib⁹ nāe. ℣ D. sz phm in p⁹ō aia. Spiritualia ēt si sint in corpalib⁹ nō dicūt ab eis ꝓtineri: sz magis ꝓtinere: sicut aia ē in corpore ⁊ ꝓtinet ipsuz. sz gra ē res spiritualis. ḡ ⁊si sit in sacris corporalibus nō dz dici ꝓtineri ab eis. ℣ Sed ꝯ ē qđ dī in glo. Gala. iij. q̄ sacra veteris legis dicebāt egena ⁊ inania qz gratiā non ꝓtinebant: sz hoc non potest dici de sacris noue legis. ḡ gratiā ꝓtinēt. ℣ D. hoc pz per diffinitionē Aug. de sancto vic. supra positam.

¶ Ulterius vi q̄ gratia que ē in sacris non differat ab illa q̄ ē in virtutib⁹ ⁊ donis. gratia. n. que ē in sacramētis ē gratia gratū faciēs: qz facit dignū vita eterna: vt patet de baptismo: sz gratia gratū faciēs ē vna tm̄: qđ pz ex vnitate subiecti: qđ ē eēntia aie: ⁊ ex vnitate effectus: qđ ē deo acceptū facere. ḡ cū gratia q̄ est in virtutib⁹ ⁊ donis sit gratia gratū faciens: vi q̄ eadē gratia sit hic ⁊ ibi. ℣ D. vnū vni opponit. sz tā gratia q̄ in sacris q̄ illa q̄ ē in virtutib⁹ oponit peccato: qz vtraqz peccatū destruit. ergo est vna tm̄ gra. ℣ D idem est mot⁹ in natura a termino ⁊ ad terminū. sz gratia sacralis ordinat ꝯ peccatū: gratia autē virtutū ad pficiendū aiaz ⁊ deo ꝓiūgendū. ḡ ē vna gratia i sacro.

¶ Sz ꝯ: gratia in sacro nō dat nisi ei q̄ non ficte accedit. sz talis hz gratiaz virtutū. cuz ḡ nulli det qđ iā hz: videt q̄ gratia quā acipit i sacro sit alia. ℣ D. virtutes ⁊ dona sunt ꝓnexa pp gratiaz: vt i iij. libro dictū ē: nō aūt sacra. ḡ nō ē eadē gratia h ⁊ ibi. ¶ Rndeo dd ad. j. q. q̄ oēs cogunt ponere sacramēta noue legis aliquo modo causas gratie eē ꝓpter auctoritates q̄ hoc expresse dicunt. Sz diuersi diuersimode eas causas ponunt. Quidā. n. dicunt q̄ nō sunt cause quasi facientes aliqđ i aia sz cause sine qb⁹ nō: qz increata virtus q̄ sola effectus ad gratiā ꝓtinentes in aia facit sacris assistit p quādā dei ordinationē ⁊ quasi pactionē. sic. n. ordinauit vt quasi pepigit deus: vt q̄ sacra accipiunt sil'ab eo gr̄az recipiāt. ñ q̄si sacramēta aliqđ faciāt ad hoc. Et ē sile de illo q̄ accipit denariū plūbeū facta tali ordinatione: vt q̄ habuerit vnū de illis denarijs habeat centū libras a rege: q̄ qđem denarius nō dat illas cētū libras: sz solus rex accipiēti ipsū. Et qz pactio talis nō erat facta i sacris veteris legis vt accedētes ad ipsa gratiaz accipent ió dicunt gratiā nō ꝓferre: sz ꝓmittebant tm̄. Sz hoc ñ vi sufficere ad saluādū dicta sāctoz: cā. n. sine qua nō: si nihil oino faciat ad inducēdū effectū vel disponēdo vel meliozando quantū ad rōnē causandi nihil habebit supra causas p accidēs sicut albū ē causa dom⁹ si edificatoz sit alb⁹: ⁊ fm hoc sacra essent cause per accidens tm̄ satisfactōnis. illa. n. ordinatio quā dicunt siue pactio nihil dat eis de ratione cause: sz solū de ratiōe signi. sic etiā denarius plūbeus ē solū signū indicans q̄s oz accipere. qđ autē ē p accidens, omittit ab arte nec

ponit in diffinitione: vñ in diffinitione sacramēti
ñ ponēt cālitas ꝓdicta: nec sācti multū curasset ꝺ
ea dicē. Nec itez sacra noue legi q̄ differt a sacris
veris legi ꝙz ordiationē ꝓdictā differēt ab eis ꝙz rō
nē cāe: sz solū q̄tū ad modū signādi iquātū h̄ si
gnāt grāz vt statiz vādā: illa vo ñ. Et iō alij dicūt
q̄ ex sacris duo ꝓsequūt in aīa: vnū qꝺ ē sacrm ⁊
res sicut character vel aliquis ornat aīe i sacris i
qb⁹ nō ipzimit character. Aliud qꝺ ē res tm̄ sicut
gratia. Respectu g̃ primi effectus sunt sacra cause
aliquo mō efficientes: ꝙz respectu secūdi sunt cau
se disponētes tali dispositione q̄ ē necessitas nisi
sit ipedimētū ex parte recipiētis. ⁊ hoc vī magis
theologis ⁊ dictis sanctoz conueniens. Ad cui⁹
euidētiā sciendū ē q̄ cā efficiens dupliciter potest
diuidi: vno modo ex parte effectus. ſ. in disponen
tem que causat dispositionem ad formam vlti
mam ⁊ perficientem que inducit vltimam perfe
ctionē. Alio modo ex parte ipsius cause in agens
principale ⁊ instrumētale. Agens. n. principale ē
primū mouēs. agēs autē instrāle ē mouēs motū.
Instrumēto autē ꝓpetit duplex actio: vna quā hz
ex propria natura: alia quā hz ꝓut ē motum a p̄
mo agēte: sicut calor ignis q̄ ē instrm virtutis nu
tritiue: vt dicit in. ij. de aīa. ex natura propria hz
dissoluere ⁊ consumere ⁊ huiusmodi effectus. sed
inquantū ē instrm aīe vegetabilis generat carnez
Sz sciendū q̄ actio instrumēti qñqz ptingit vsqz
ad vltimā pfectionē quā principale agēs inducit
aliqñ aūt nō: sēper tm̄ ptingit ad aliquid vltra id
qꝺ ꝓpetit sibi ꝼm suā nāz: siue illud sit vltima for
ma siue dispositio: alias nō ageret vt instrumētū
sicut qualitates actiue ⁊ passiue elementoz perti
gūt instrāl'r ad formas māles educēdas ꝺ mā: nō
autē ad productionē aīe humane q̄ ē ab extrinse
co. Ꝺoz ē g̃ q̄ principale agēs respectu iustificatio
nis deus ē: nec indiget ad hoc aliqb⁹ instris ex pte
sua: ꝙz ppr̄ ꝓietatē ex parte bois iustificādi: vt su
pra dictū ē vtitur sacris quasi qbusdā instris iu
stificatiōis. huiusmōi aūt mālib⁹ instris ꝓpetit ali
qua actio ex natura propria sicut aque abluere: ⁊
oleo facere nitidū corpus: ꝙz vlterius inquātū sūt
instra diuine misericordie iustificantis ptingūt in
strumētaliter ad aliquē effectū in ipsa aīa q̄ p̄mo
correspōdet sacris: sicut ē character vel aliqd h⁹
modi. Ad vltimū autē effectū q̄ ē gratia nō perti
gunt etiā instrāl'r nisi dispositiue inquātū hoc ad
qꝺ instra liter effectiue ptingunt ē dispositio q̄ est
necessitas quātū in se ē ad gratie susceptionez. Et
qz oē instrumētū agendo actionē nāle q̄ ꝓpetit si
bi inquātū ē res quedā pertingit ad effectū q̄ ꝓpe
tit sibi inquantū ē instrumētū: sicut dolabz diui
dendo suo acumine pertingit ifstrumētalit ad for
mā scāni: iō etiā māle elemētū exercēdo actionez
naturalē ꝼm quā ē signū interioris effectus ptin
git ad interiorē effectū instrumentaliter. ⁊ hoc est
quod Aug⁹ dicit: q̄ aqua baptismi corpus tangit
⁊ cor abluit: ⁊ iō dicit q̄ sacra efficiūt qꝺ figurāt.
Et hūc moduz iustificādi videt magister tangere
in littera. Dicit. n. q̄ homo non querit salutem in
sacramētis quasi ab eis: ꝙz per illa a deo. hec. n. p̄
positio. a. denotat principale agēs. sed hec prepo
sitio p denotat causaz instrumentalē. ¶ Ad p̄m g̃
dō q̄ Ber. vt ex precedentibus ibidē patet non in
tendit ostendere similitudinem sacramētoz ad il
la nisi quantū ad significationē: qz anulus ē signū
⁊ baculus: ⁊ silr sacra: sed sacramenta vlterius si
cause. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ reducunt ad genus efficien
tis cause nō principalis: ꝙz instrumentalis. deꝰ aūt
solus ē causa gratie: quasi principale agens: ꝙz sa
cramenta quasi instrumētaliter ⁊ dispositiue: vt
dictū ē agentia sunt. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ agēs non sēp
ē nobilius patiente simpliciter loquēdo: ꝙz inquā
tū ē agens. agit. n. ignis vel ferruz i corpus huma
nuz quod est simpliciter nobilius: quo tm̄ ignis ē
nobilioz inquantū ē actu calidus: ⁊ ꝼm hoc agit i
corpus humanū: ⁊ sic nō oportet q̄ res ille mate
riales que sunt in sacramētis sint simpliciter aīa
nobiliores: ꝙz ꝼm quid. ſ. inquātū sūt instrumēta
diuine misericordie operantis ad iustificationez.
Nec itez oportet q̄ instrumētaliter agens sit sim
pliciter nobilius effectu: qz effectus non proporti
onat instro: sed principali agenti q̄ qñqz p vilia i
strumenta nobiliores effectus inducit: sicut medi
cus pducit ad sanitatē per clystere. ¶ Ad 4m̄ dō
q̄ causa vniuoca vel nō vniuoca proprie loquen
do ⁊ simpliciter sunt diuisiones illius cause: cuius
ē silitudinē habere cū effectu: hec autē ē principa
lis agentis ⁊ nō instrālis: vt dicit Alex. ꝼm q̄ nar
rat Comē. in. xj. Meta. ⁊ iō proprie loquendo ne
qz instrumētū ē causa vniuoca neqz eq̄uoca: pos
set tamē reduci ad vtrūlibet: ꝙz q̄ principale agēs
i cui⁹ vtute instrz agit ē cā vniuoca. vl' ñ vniuoca.
¶ Ad 5m̄ dō q̄ ex sacris cāt p modū influētie gra
tia: nec tm̄ sacra sunt que influūt gratiā: ꝙz p q̄ de
us sicut per instra aīe gratiā influit. ¶ Ad 6m̄ dō
q̄ in trāsubstantiatione cū sit quasi quidā motus
vel mutatio duo sunt. ſ. recessus a termio ⁊ acces
sus ad terminū: verba g̃ sacralia pertingūt instru
mentaliter ad transubstantiationē quantū ad re
cessū a termino a quo: ꝙz quātū ad accessuz ad ter
ad quē non pertingunt instrumētalit nisi dispositi
ue sicut in alijs sacris accidit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄
q̄ ꝓpter auctoritates inductas necesse ē ponere
aliquā virtutez supnaturalē in sacris. Sustinētes
autē primā opinionē dicūt q̄ illa virtus nō ē nisi
qdā ordo ad aliqd. Sz h⁹ nihil ē dictū: qz sēp vī
noiat principiū alicuius ꝑcipue put sumit hic p
virtute cause. Ad aliquid autē siue relatio non
potest esse principium actionis vel terminus vt
probatur in 5o phy. ⁊ ideo nullo modo ille ordo
potest habere nomen virtutis neqz rationem.

Et propter hoc dicendum aliter q̄ virtus agēdi p portionatur agēti: vñ alio mō oz ponere virtutē agendi in agente principali: alio modo in agente instrumentali. agens. n. principale agit ꝓz exigentiā sue forme: z iō virtus actiua in ipso ē aliq̄ forma: vel qualitas hñs ꝓpletū ee in nā. Instrm aūt agit vt motū ab alio: z ideo ꝓpetit sibi virtus p portionata motui. motus aūt nō ē ens ꝓpletū: ꝫz est via in ens: quasi mediū q̄d inter potentiaz purā z actuz puruz: vt dī in. iij. phy. z iō virtus istri inquātū huiusmodi fm q̄ agit ad effectū vltra id quod ꝓpetit sibi fm suā nām nō ē ens ꝓpletū hns esse fixū in nā: sed quoddaz ens incōpletū sicut ē virtus imutandi visū in aere: inquātū ē instrumētū motū ab exteriozi visibili: et huiusmodi entia ꝓsueuerūt intētiones noīari: z hñt aliquid sīle cū ente qō ē aīa: qō ē ens dimiutū: vt dī. vj. Meta. Et q̄ sacra nō faciūt effectū spiritualē nisi inquātū sūt instrumēta: iō virtus spiritualis ē in eis nō quasi ens fixū ꝫz sic ens incōpletū. ¶ Ad p'm g̈ dō q̄ ens incōpletū quod ē in aīa diuidit ꝺ ens distinctū p. x. genera: vt pz in. vj. Meta. z iō talia entia incōpleta per se loquēdo non sūt i aliquo genere nisi p reductionē: sicut motus quantū ad suā substantiā reducitur ad illud genus in q̄ sūt termini mot': sicut ꝑfectū ad perfectū q̄uis: ponat i pdicamēto passionis fm q̄ ipoztat ordinationē mouentis ad motū: vt dicit Cōmē. i. iij. phy. vñ z vt' hec q̄ ē in sacris reducit ad id genus in quo ē virt' ꝓpleta principalis agentis q̄ ē qualitas vel in qua esset si in genere esset: qz virtus increata non est in aliquo genere. ¶ Ad 2'm dō q̄ instrumēto dat virtus agendi instrumēraliter duplicit: vno mō quasi inchoatiue qñ instituit in spē instrumēti: z iō dicit Aug. q̄ ꝓtinet gratiā ex sanctificatione. Alio dat ꝓplete qñ actu mouet a principali agēte: sicut qñ carpentarius vtit serra: z sil' ꝓplete dat virt' sacris in ipso vsu sacroz: nec ē incōueniens si virtus q̄ motui ꝓportionat dat rei statiz vel post modicū deseruire. ¶ Ad 3'm dō q̄ sicut virtus p̄dicta nō potest poni i aliquo genere entis nisi per reductionē: ita nec ꝓstitui in aliquo gradu boni: nisi p reductionē. Reducit aūt ad bona maxima i qb' est gratia: que quodāmodo ē ꝓplemētū ipsius virtutis quasi finis eius. ¶ Ad 4.'m dō q̄ in re corporali nō potest ee virtus spiritualis ꝫz esse ꝓpletuz potest tñ ibi esse p modū intētionis: sicut i instrumentis motis ab artifice est virt' artis. z sermo audibilis existens causa disciplineː vt dicit in libro ō sensu z sensato continet intētiones aie quodāmō etiā in motu ē virtus substantie separate mouentis fm phos: et semen agit in virtute aie: vt dicit i xvj. de aialib'. ¶ Ad 5'm dō q̄ sicut virtus absoluta nō ē cōplete i quolibet ꝓgregatoz ad vnā actionē quā nullus per se perficere potest: sic ē de tractu nauis: ꝫz ē in oib' sil' inquantū sē oēs loco vni' agentis: z sic virtus in eis existens suā retinet vnitatē: ita etiā ē de instrīs q̄ vnū nō sufficit: z sic ēt ē in alijs multis q̄ exigūt ad sacrm: qz in oib' illa virtus sil' acceptis ꝓplete: in singulis aūt icōplete.

Ad. iij. q. dō q̄ instrm predicto modo virtutē nō accipit nisi fm q̄ principali agenti ꝓtinuat vt virtus eius quodāmō i instrz transfūdat. principale autē z per se agens ad iustificationē ē de': sicut cā efficiens: z passio christi sicut meritoria: huic aūt cause ꝓtinuat sacrm p fidez ecclie que z instrumētū refert ad principalē causā z signū ad signatū: z iō efficacia instrumētoz siue sacroz vel virt' ē ex tribus. s. ex institutione diuina: sicut ex principali cā agente: ex passione christi: sicut ex causa prima meritoria: ex fide ecclie: sicut ex ꝓtinuante instrm principale agēti. ¶ Ad p'm g̈ dō q̄ christus fm q̄ hō ē causa meritoria nostre iustificationis: ꝫz fm q̄ deus est cā influēs gratiā. ¶ Ad 2'm dō q̄ resurrectio ē cā iustificatōis quātū ad terminū ad quē: ꝫz sacra magis respiciunt terminū a quo: z iō dicte ius respiciunt passionē q̄ ad peccati deletionem principalit quasi satisfactio quedā ordinat. ¶ Ad Ad 3'm dō q̄ fides dat efficaciā sacramētis inquātū cāe principali ea quodāmō ꝓtinuat: vt dictuz ē: z iō fides passionis a qua imediate z directe sacramēta efficaciā hñt sacris efficaciā largit. Ad iij. q. dō q̄ qz oē agēs agit sibi sīle: iō effect' agētis oz q̄ aliquo mō sit in agente. In q̄busdā. n. ē idez fm speciē: z ista dicūt agentia vniuoca sicut calor ē in igne calefaciente. In q̄busdā vo ē idē ꝫz ꝓportionē siue analogiā sicut cū sol calefacit: ē. n. i sole aliq̄d qō ita facit eū calefaciētē: sic calor facit ignē calidū: z fm hoc calor dicit esse in sole equiuoce: vt dicit in libro de substantia orbis. Ex quo pz q̄ illud qō ē in effectu vt forma dans esse ē in agente inquantū huiusmodi vt vtus actiua: z iō sicut se hz agens ad vtutē actiuā: ita se hz ad ꝓtinēdā formā effectus. Et qz agens instrumētale non habet vtutē agendi vt aliq̄ō ens ꝓpletū: ꝫz p modū intētionis vt dictū ē: z forma introducta ꝓtinet in eo per modū intētionis: sicut sunt species colorz i aere a q̄b' aer nō denoiat colorat': z hoc modo gratia est in sacris sicut in instro non cōplete: sed in cōplete quantū ad quattuor: primo qz in instro ñ est forma effectus fm cōpletaz rationez speciei: sicut est in effectu iaz cōpleto z in causa vniuoca. secūdo quia ē in eo per modū intentionis z nō fm cōpletū esse in natura: sicut forma effect' ē in causa principali nō vniuoca ꝫz esse ꝑfectū in natura: q̄uis non fm completaz rationē illius speciei siue forme quaz inducit in effectu: vt calor est in sole. tertio quia non est in eo per moduz intentiōis ꝺescentis: sicut sunt intentiones rerū in anima: sed per modum intentionis fluentis duplici fluxu: quoz vnus est de potentia in actum: sicut etiam in mobili est forma que est terminus motus duꝫ

mouetur vt fluens de potentia in actuz. Et inter hec cadit mediū motus cuius virtute instrz agit: alius de agēte in patiens inter que cadit medium instrm̄ put vnuz ē mouēs ⁊ alterū motū. 4° q̄ sacramentū etiā instrāliť nō attingit directe ad ipsā gratiā vt dictū ē: sed dispositiue. ¶ Ad p'm̄ g̃ dō q̄ gratia nō est in sacris sicut in subiecto: sed sicut in causa dispositiua instrumentali: sed intentio illa que ⁊ virtus dicit ē in sacro sicut in subiecto.

¶ Ad 2'm̄ dō q̄ pulcherrime dictū ē gratiā ꝓtineri in sacramētis sicut in vase p quādā silitudinem sicut. n. qđ ē i vase nō denotat vas: sed in eo ꝓseruat vt possit inde accipi cū libet: ita gratia q̃ cōtinet in sacramētis non denotat ipsa nec qualificat ea fm aliqđ eē ꝓpletū: sz gratiā i eis accipere poterit q̃ eis vti voluerit. ¶ Ad 3'm̄ dō q̄ forma effect' q̃ ē in agēte principali vel instrumētali nō fit eadez numero i effectu: nec pp h° frustra ē: q̄ ñ ad hoc ordinať vt ipsamet i effectū fluat: sz vt ab ea vel p eā silis fiat in effectu. cā. n. efficiēs nō reducit i idē numero cū forma generati: sz in idē specie: vt pz i 2° phycoz. ¶ Ad 4'm̄ dō q̄ ꝓtingere dicūt inquātū aliquo modo sūt cā ipsius. ¶ Ad. v. qōnē dō q̄ sic in 2°. xxvj. dis. dictū ē gratia gratū faciēs ē vna ⁊ ē in essentia aie sicut i subiecto: ⁊ ab ipsa fluūt vtutes ⁊ dona ad pficiendū potētias aie sicut etiā potentie fluunt ab essētia: ⁊ distiguūť iste virtutes fz diuersos actus ad quos oz potētias aie pfici. Silr etiā a gratia illa q̃ ē in essētia aie effluit aliqđ ad reparādū defect' q̃ ex peccato inciderūt: ⁊ hoc diuersificať fm diuersitatē defectuū. Sed q̄ huiusmodi defectus non sunt ita noti sicut actus ad qs virtutes perficiūt: ió hic effectus ad reparādū defectū ñ hz speciale nomē sicut virt': sed retinet nomē suē cause: ⁊ dī gratia sacramētalis ad quā directe sacramēta ordinātur: q̃ quidē nō potest esse sine gratia q̃ respicit essētiā aie sicut nec virtutes: sz tñ gratia q̃ ē in essētiā aie nō potest eē sine vtutib': ⁊ tō virtutes in ea habēt ꝓnexiōez: potest āt eē sine gratia sacramētali: ⁊ ió gratie sacrales ꝓnexionē nō hñt. Et ita pz q̄ gratia quā sacramētuz directe ꝓtinet differt a gratia q̃ ē i virtutib' ⁊ donis q̃uis etiā illā gratiā p quādā ꝓtinuationē ꝓtineāt. ¶ Ad p'm̄ g̃ dō q̄ gratia gratū faciēs: put ē in essētia aie ē vna: sz fm q̄ fluit ad effect' potētiarū tollēdos: ⁊ potētias perfici multiplicať. ¶ Ad 2'm̄ dō q̄ gratia virtutū opponit peccato fz q̄ peccatū ꝓtinet io ordinatōez act': sz gratia sacramētal' opponit ei fm q̄ vulnerat nāle bonū potētiaruz. ¶ Ad 3'm̄ dō q̄ recessus a peccato ꝓout opponit virtuti ⁊ accessus ad pfectionē virtutis ptinet ad eādē gratiā: nō aūt recessus a peccato: fm q̄ vulnerat naturam: q̄ requirit specialem medicinaz sicut in morbo corporali etiam patet.

AD quintū sic proce

ditur: Uidetur q̄ sacramēta veteris legis gratiaz conferebāt: vt. n. supra dictuz ē sacramenta a sacrādo dicūť: sicut ornatus ab ornādo: ⁊ munimēta a muniendo. sz sine gratia nō potest aliquid sacrari. g̃ sacramēta veteris legis gratiā ꝓferebant. ¶ ℞. in canōe misse fit oro vt sacrificiū ecclie deo sit acceptū: sicut sacrificia antiquoz accepta fuerunt: ⁊ Dañ. iij. petiť vt sacrificiū humiliati ⁊ cōtriti spiritus suscipiať a deo sicut holocaustū arietū ⁊ tauroz. sed sacrificiū ecclie ⁊ sacrificiuz cōtriti spiritus gratiaz ꝓferūt. g̃ ⁊ sacra veteris legis gratiā ꝓferebant. ¶ ℞. Aug. de sancto vic. dicit: q̄ ex quo hō egrotare cepit deus in sacramēis suis medicinā parauit. sz medicina non potest exhiberi ꝓtra morbū peccati nisi p gratiā. g̃ sacra antiquoz gratiā ꝓferebāt. ¶ ℞. hō periculosius infirmabať in affectu p ꝓcupiscētiā: q̄ in itellectu p ignorātiā. sz sacra ꝑ ignorātiā figurabant futurā salutē. g̃ multo amplius ꝑ ꝓcupiscentiā gratiā ꝓferebant. ¶ ℞. impossibile ē sine gratia satisfacere sz sacramēta veteris legis erant satisfactoria: vñ p diuersis peccatis diuersa sacrificia iniūgebanť in lege: vt pz Leui. g̃ gratiā ꝓferebāt. ¶ Sz ꝑ Heb. x. Impossibile ē sāguine hircoz ⁊ tauroz auferri peccata. sz gratia tollit peccatū. g̃ antiqua sacra gratiā nō ꝓferebant. ¶ ℞. p gratiā ē vita aie. sed de preceptis veterū sacramētoz dicit: Eçe. xx. Dedi eis precepta nō bona ⁊ iudicia in quibus nō viuent. g̃ gratiā nō ꝓferebant. Ulterius vī q̄ eoz vsus nō erat meritorius: nihil. n. ē meritoriū nisi sit deo acceptū. sz sacramēta illa nō erant deo accepta: sup illud. n. Esaie. j. Sanguinē hircoz nolui. dicit glo. preterito vtens tpe oñdit se nunq̄ sacrificia iudeoz amasse. g̃ eoz vsus nō erat meritorius. ¶ ℞. nullū opus inutile ē meritoriū. sz occisio tot aialiū erat oīno inutilis. g̃ non erat meritoriū. ¶ ℞. nihil efficit nisi hoc qđ a deo institutū ē. sz illa sacramēta imposuit deus in onuz sicut in littera dicit. g̃ eoz exercitiū meritoriū nō erat. ¶ ℞. origenes dicit q̄ illa ratione pmisit deus h° sibi fieri: qua pmisit libellū repudij. sz libellus repudij sēper malus fuit ⁊ nūq̄ meritorius. g̃ nec p dictoz sacroz vsus. Sz ꝑ dicit Beda q̄ sacra veteris legis suo tpe custodite vitā ꝓferebāt eternaz sz nihil perducit ad vitā eternā nisi sit meritoriuz ergo erant meritoria. ¶ ℞. omnis actus virtutis formate est meritorius. sed vsus sacroz veteris legis erat act' latrie q̃ i sāctis viris charitate formata erat. g̃ erat meritori? Ulterius vī q̄ nō purgabāt ab imūdicijs carnis: aut. n. ille imundicie sit pure corpales aut spūales. a corpalib' pure ñ mūdabāt: imo magis iq̄nāť videbāť. silr nec a spūalib': q̄ spirituales ab anima in corpus fiunt: quia fm Aug. Nō iquinatur corpus nisi prius anima inquinata fuerit. dicta autem sacramenta animā

nō mūdabāt cū grāz nō ꝓferrent. ꝙ neqz carnem. ¶ Ꝑ. inter oia sacra veteris legis magis erat purgatiuū cinis vitule aspersus. sz hic magis imūdabat ꝙ purgaret: qz sacerdos q̄ vitulū immolauerat imūdus efficiebat: vt pz Nume. xix. ꝙ nec alia sacra purgabāt. ¶ Ꝑ. sacra noue legis sūt maioris efficacie ꝙ sacra veteris legis. sacra aūt noue legis non purgant ab irregularitatib⁹. ꝙ nec sacra veteris legis ab eis purgabant: ꝗs irregularitates magister hic exponit imūdicias carnis. ¶ Sz ꝫ ē qō dī Heb. ix. Sāguis hircoꝝ z cinis vitule aspsus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis⁹. ¶ Ꝑ. sicut sacra nostra dicūt spiritualia: ita z illa carnalia dicebāt: Heb. ix. Habuit ꝑ⁹ testamentū iustificationes culture. glo. nō veras z spirituales: sz ꝑ mō culture carnales. sed sacra noue legis purgāt ab imūdicijs spiritualib⁹. ꝙ illa purgabāt ab imūdicijs carnis. ¶ Ꝫ ñdeo dō ad ꝑmā. q. ꝙ in sacro est duo ꝓsiderare. s. ipsuz sacrz z vsuz sacri. ipsuz sacrm dī a q̄busdā opus operatū. vsus autē sacri ē ipsa operatio q̄ a q̄busdā opus operās dī. Cū ꝙ dī sacrm per se loquēdo gratiā ꝓferre: vel ñ ꝓferre: iustificare vel nō iustificare referendū ē ad opus operatū. De ope aūt operato in sacris veteris legis duplex ē opinio. q̄dā. n. dicūt ꝙ in illis sacramētis opus operatū erat signū sacroꝝ noue legis z passionis christi a quo efficaciā hñt: z iō illō opus operatū erat cū quadaz ꝓtestatione fidei: z iō indirecte z ex ꝓnti habebant iustificare quasi mediantib⁹ nostris sacris per ea significatis a deo significationē hñtia: vt dicit Hug. de sancto vic. nostra autez sacra directe z imediate iustificāt: qz ad hoc directe sunt instituta: sz hec opinio non vī ꝓuenire dictis sanctoꝝ. dicūt. n. ꝙ lex erat occasio mortis inquantū oñdebat peccatū z gratiā ad inuicē nō ꝓferebat. Nec differt quantū ad hoc qualitercūqz vel directe vel indirecte gratiaz ꝓferrent Et preterea sz hoc nulla esset vel valde modica ꝓ eminētia sacroꝝ noue legis ad sacra veteris legis: qz etiā sacra noue legis a fide z significatione causandi efficaciā hñt: vt dictū est. Et iō alij dicūt z melius ꝙ nullo mō sacra ipsa veteris legis. i. opus operatū in eis gratiā ꝓferebat excepta circūcisiōe de qua post dicet. ¶ Cōm hoc ergo ad. j. dō ꝙ sanctificatio qñqz importat emundationē z ꝓfirmationē spiritualez que fit per gratiā: z sic sacra veteris legis non dicebātur sacra nisi quasi signa sanctificantiū vt dictū ē. Alio modo sanctificatō importat mancipationez alicuius ad aliq̄d sacrū z sic dicebant sacramēta z quasi sanctificātia: qz per ea fiebat quedā idoneitas ad sacros vsus z in tēplo z in vasis z in ministris z i populo: z ꝓ hūc etiā modū apud gētiles dicebant sacra militaria: quib⁹ hō mancipabat officio militari: qō sacrz reputabant: sicut z oia q̄ ad cōitatē pertinebant.

¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ illa oratio in canōe misse nō attēdit quātū ad ipsa operata: qz hoc sacrificiū magi placet ꝙ illa: sed petitur vt deuotio istius offerentis placeat sicut illoꝝ placuit. Et sic̄ Daniel ꝓparat sacrificiuz quale tūc poterat offerre ad deuotionez illoꝝ qui sacrificia i lege ꝓcepta in hierusalē cū magna deuotione obtulerāt. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ sacra veteris legis dicebāt medicine quātū ad significationē z non quantū ad collationē gratie.

¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ hō tpe legis nāe relict⁹ ē sibi quātū ad cognitionē: z per ignorātiā errauit in idolatriā lapsus: vñ vt quātū ad oia se infirmum inueniret oportebat vt instructus per legē z sacramēta eius significationē se ipotētē cognosceret sine auxilio gratie: z iō ꝓgruuz fuit vt illa sacramēta gratiā non ꝓferrēt: vt sic salus a solo christo expectaret. ¶ Ad 5ᵐ dō ꝙ q̄uis illa sacra peccata non diluerent quātū ad maculā: qz gratiā nō cōferebant: diminuebāt tamen reatū inquantū onerosa erant: z iō satisfactiora esse poterant ꝓsupposita gratia ex fide mediatoris ei collata. ¶ Ad ij. qōnez dō ꝙ de vsu sacramentoꝝ qui opus operans a quibusdaz dicit: est etiam duplex opinio. Quidam. n. dixerunt ꝙ vsus ipe nō erat meritorius: etiam si in fide z charitate fieret: z hoc videtur magister in littera dicere: sed hoc videt absurduz ꝙ labores sanctorū patruz in huiusmodi sacramentis dei accepti non fuerint z ꝙ opus virtutis possit esse non meritoriuz: z iō ꝓmuniter tenetur ꝙ vsus eoꝝ meritorius esse poterat si ex charitate fieret. Aliqui tamē excusant magistrū dicētes ꝙ ipse intellexerit ipsa opera operata non iustificare quātūcūqz i charitate fierēt: quāuis ipa operatio ex charitate facta possit esse meritoria i eo qui est in statu merēdi. ¶ Ad ꝑᵐ ꝙ dō ꝙ sacrificia illa per se loquēdo nūꝙ fuerūt deo accepta qz gratiā nō continebant per quā deo aliquid est acceptū: sz per accidēs erant z accepta z non acceptа. Accepta q̄dē ꝓpter significationē z deuotionez offerētiuz. Sed nō accepta z abominabilia ꝓpter peccata z abusum offerentiuz: z qz eadez idolis immolabant: z sic inquātū erant deo accepta poterant eē meritoria. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ q̄uis occisio aialiuz esset ꝑm se inutilis: tñ inquātuz ordinabatur ad cultū dei ex diuina institutione vtilis erat: z eius vtilitates tāguntur in glo. Ro. v. Lex data est ad domandū superbū: vt. s. deo offerret potius ꝙ idolis: ad flagellādū durū inquātū erāt ad satisfactionē: ad instruendū insipientē ratione significationis: ad ostensionē delicti z humane infirmitatis: z hoc respōdet primis duobus: ad manifestationē z testimonium gratie z futuroꝝ significationem: hoc exponit tertiū. ¶ Ad tertiuz dicendū ꝙ lex ꝑm Aug. data est quātū ad h⁹moi sacra duris z supbis in flagelluz z onus: vt onerati diuinis sacrificijs nō liberet eis ad idolatriā declinare: sed perfectis i signū: z puulis i pedagogū

ꝛ quātū ad hoc poterat eē eoꝝ vīsus meritorius

¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ magīster loquīt de illīs sacrificijs ſm ꝙ habebant aliquā rōnē diſplicētie ex hoc ꝙ idolis īmolabant: ꝛ quātū ad hoc nō habebāt rōnez meriti. ¶ D. iij. qōnē dō ꝙ veteris legis intētio erat hoīes ad timorē ꝛ reuerētiā dei inducere ꝛ a carnalib⁹ ad ſpiritualia trahere paulatiz: ꝛ ſō inſtituit multa ipedimēta ꝙb⁹ hoīes ab vſu illoꝝ ſacroꝝ frequenter ipedirent: ꝛ vt ſic magis in reuerētia haberent: qz oē raꝝ chaꝝ: ꝛ ſic etiā paulatiz a carnalibus obſeruantijs diſſuelcerent qñqz totaliter abſtrahendi in tpe gratie: ꝛ hec īpedimenta īmundicie carnīs dicebant: ꝙb⁹ hō corpora liter accedē ad ſācta ūdoneus efficiebat: ꝛ ab his carnis īmundicijs ſacra legis purgabant. ¶ Ad ꝑᵐ ꝙ dō ꝙ īmūdicie ille non erāt ſpirituales quaſi a peccato cauſate ſēp: ſz quaſi a ſacris ꝓhibētes.

¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ ſacerdos lauabat manus ꝛ veſtimenta ne cū manib⁹ ſanguinolentis ꝛ cineroſis alia tangeret: ꝛ qz ſacroꝝ ad cōia nō dz eſſe cōmixtio: vñ etiaz vncti chriſmate man⁹ lauāt ꝛ abſtergunt. Immūdus autē reputabaī pp tria: ꝑ⁰ vt ſacerdotes eſſent ſub onere ſicut ꝛ alīj: 2⁰ ad tollendū ſuperbiā ſacerdotū de hoc ꝙ alios ſanctificabant: 3⁰ ad ſignādū ꝙ ſacerdos noui teſtamēti ꝓpter maximā ſanctitate ſacrificij ſēper dz ſe idoneuz reputare. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ in noua lege nō ſunt irregularitates tot ſicut in veteri lege: nec ſunt niſi in miniſtris eccl̄ie: i quib⁹ requirīt maxima idoneitas pp ſacroꝝ ſanctitatē: ideo tales irregularitates nō ita facile abſtergunt. ¶ Obſeruātie ceremoniales. Ceremonialia dicīt ꝙ ꝛz ſe nō hñt cām manifeſtā ipſoꝝ factoꝝ ꝙuis poſſint hre cāz manifeſtā ſue inſtitutiōis. Dicīt aūt ceremonia quaſi munia cereris ꝙ erat dea frugū: qz ei ꝓius ſacrificia inſtituta ſunt: ꝛ exinde trāſlatū eſt nomē ad oēz diuinū cultū. vel ſicut dicit valerius maxim⁹: dicunt a cere oppido in quo ꝓius Romani ſuos ritus inſtituerunt. Mūdabāt etiā interdū a corporali lepra. i. mūdatū oſtēdebant qñ ſigna ꝙ apparuerāt ceſſabant. Sine medio deū videbāt. i. diuinoꝝ cognitionez nō ex ſēſibilibus ſignis accipiebāt: ſz ꝑ ifuſionē. Et de h⁹ i 2ᵃ li. diſ. xxiij. dēz ē.

AVIT tamē iter illa

ꝛē. Poſtq̄ determinauit magiſter diſferētiā ſacramētoꝝ veteris ꝛ noue legi hic determinat de q̄dā ſacro veteris legi. ſ. circūciſione: q̄ cū ſacris noue legis aliquā cōueniētiā hz. ꝛ diuidit in partes duas: in ꝑ⁰ determinat de circūciſione: in 2⁰ mouet quādā qōnē circa ꝑdeterminata: ibi Si vero q̄rīt ꝛē. Prima in tres: in ꝑ⁰ determinat efficaciā circūciſionis: in 2⁰ inſtitutionē ipſius: ibi Hic dō ē in q̄ inſticuta ꝛē. in 3⁰ determinat de mutatione ipſius ꝑ baptiſmū: ibi Jō aūt mutata eſt ꝛē. Circa primū duo facit: ꝑ⁰ oñdit quā efficaciā circūciſio habeat: 2⁰ oñdit ꝙ eādē efficaciā ꝫ originale habebāt quedā remedia añ ꝓceptū ō circunciſione datū: ibi Queritur autē de iure ꝛē.

Hic querūt ſex. ¶ Primo de neceſſitate circūciſionis. Secūdo ꝙb⁹ ꝓpeteret. ¶ Tertio de his q̄ ad circūciſionē requirebant. ¶ Quarto de efficacia circūciſionis. ¶ Quinto de mutatione ipſius. ¶ Sexto de remedio quod circūciſionē p̄ceſſit.

AD primuz ſic proce

dit: Videt ꝙ non fuerit neceſſariū circunciſionē dari. ſapientis ē. n. facere aliquid quanto breuius poteſt. ſz per fidē ꝛ ſacra legis nature ſufficienī originale purgabaī. g̃ nō oportebat in remediū originalis circūciſionē dari. ¶ Ꝫ. peccato originali qz ex alio ꝓtractū ē nō debeī pena ſēſibilis nec expiatio p ſatiſfactionē. ſz circūciſio penā ſenſibilē habebat. g̃ nō erat ꝙueniens remediū ꝫ originale. ¶ Sed ꝫ: Circunciſio ē ſignaculū fidei q̄ ē in ꝓputio patris noſtri abrae: Ro. iij. Sed ꝙueniēs fuit illā fidē ſignificari: cuius oz nos oēs imitatores exiſtere. g̃ ꝙgruuz fuit circunciſionē dari.

Ulterius vī ꝙ nō debuerit dari añ legē ſcriptaz qz in lege nature non erat aliqua diſtinctio cū lex cōis oīb⁹ eēt. ſz circūciſio ſignū diſtinctiuū ē: qz ſz Damaſ. ē ſignū determinās iſrael a gentib⁹. g̃ non debebat dari añ legē ſcriptā. ¶ Ꝫ. precepta q̄ nō ſūt indita rationi naturali debent ad populū per miniſtroꝝ officiuz trahi. ſz circūciſio non erat de dictamine legis naturalis. g̃ cū ante legez ſcriptaz non eſſet miniſtroū diſtinctio: vī ꝙ tunc dari nō debuerit. ¶ Sed cōtra: Circūciſio ſm apoſtoluz eſt ſignū fidei. ſz etiā ante legez ſcriptā erat diſtinctio fideliuz a non fidelibus. g̃ tunc oportebat eis dari. Ulterius videt ꝙ non debuerit differri vſq; ad tempus abrae: qz etiaz ante ipſuz erant fideles ab infidelibus diſtincti. ſed circunciſio eſt ſignuz fidei. ergo ante temp⁹ abrae dari debuit.

¶ Ꝫ. circunciſio maiorem habet efficaciaz q̄ ſacramēta legis nature: aliaſ poſtea inſtituta nō fuiſſet. ſed nō minor erat neceſſitas efficacis remedij ante abraaz ꝙ poſt. ergo etiā ante eū dari debuit.

¶ Sed ꝓtra: fides que ſacramētis efficaciaz ſignificādi dat ē fides mediatoris: vt ſupra dictū eſt. ſz abrae primo dicte ſunt repromiſſiones de mediatore ex ſemine eius naſcēdo. ergo ei primo ſignuz fidei diſtinctū dari debuit in generatiōis mēbro.

Reſpondeo dicēduz ad primaz queſtionē ꝙ circūciſio primo ꝛ principaliter neceſſaria fuit ad expreſſiorē ſignificationē q̄ ſacramēta precedentia fuiſſent. oportuit. n. ꝙ ſm proceſſuz tēporis ſicut explicatio fidei creſcebat ita creſceret diſtinctio ſignoꝝ ſacramētaliū. Habet autez circūciſio exp̄ſſā ſilitudinē ablationis originalis peccati quātuz ad. iij. Primo quātū ad mēbꝝ generationis per

quã originale trãsfunditur: 2° quãtũ ad figurã circularẽ in qua significat circulus qui ẽ in processu originalis infectionis: 3m q persona corrũpit nãz 7 natura psonã: tertio quãtũ ad penã q̃ erat i circũcisione ꝯ delectationẽ ꝓcupiscentie in qua precipue viget fomitis virtus: 4° quãtũ ad sanguinis effusionẽ in quo significat passio christi p quã p originali satisfaciendũ erat. Et quãtũ ad hãc vtilitatẽ diffinit circũcisio qõ ẽ signaculũ curatiõis ab originali. sed ex ꝓnti fuit alia vtilitas circunciſionis. s. distinctio fidelis ppli ab infideli propter fidẽ eius cui data fuit circũcisio. 7 quãtũ ad hoc diffinit Damas. circũcisionẽ sic: Circũcisio ẽ signũ determinãs israel a gentibus cũ quib⁹ ꝓuersabat. habuit etiã mystica significationez 7 moralem: qz erat signũ castitatis seruande: 7 allegorica inquãtũ significabat purgationẽ p christũ futurã: 7 q̃si anagogica inquãtũ significabat depositionẽ corruptibilitatis 7 carnis 7 sanguinis in resurrectione. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ has vtilitates habuit circũcisio p̃ sacris legis nature: 7 iõ post illa instituí debuit. ¶ Ad 2^m dõ q̃ pena illa nõ erat ad satisfactionẽ: s̃z tm̃ ad significationẽ. ¶ D. ij. qõnez dõ q̃ lex scripta nõ debuit dari diuinitus nisi populo fideli: 7 ideo oportuit pplm fidelẽ prius ꝓgregari 7 ab alijs distinguí q̃ lex diuinitus ei daret. hoc autẽ nõ poterat fieri nisi p aliqõ signuz in q̃ fideles ad inuicẽ ꝓuenirent 7 ab alijs distinguerẽt qõ ad circũcisionẽ ptinet: 7 iõ ante legislationem ꝑbuit circũcisio dari. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ circũcisio erat quodãmõ legis nature inquãtũ ipe legis nature data fuit: 7 quodãmodo legis scripte inquãtũ ad ipsã preparabat: dispositiões autẽ distinctõnẽ hñt penes ea ad q̃ disponũt. ¶ Ad 2^m dõ q̃ peccatũ originale a nobis non habem⁹ sed aliũde: 7 iõ aliũde totaliẽ remediũ habet nobis nõ cooperantib⁹. s. a deo: 7 propter hoc sacr̃m qõ in remediũ original' erat a deo imediate ꝑcipi ꝑbuit sic̃ circũcisio 7 baptismus. secus autẽ est de sacramẽtis legalib⁹ q̃ erant instituta ad satisfaciẽdũ p actualibus. ¶ D. iij. qõnez dõ q̃ ex corruptione peccati originalis humanũ gen⁹ circa tpa abrae vsqz ad profundissima peccatorz venerat. s. in infidelitatẽ 7 turpissimũ vitiũ ꝯ nam: 7 iõ tũc tẽporis primo ꝓueniebat ꝓmissionẽ fieri manifestã de semine nascituro in q̃ oẽs gẽtes benedicerẽt 7 a peccati mũdarent. Tũc etiã oportebat in significationez aliquod exemplũ fidei hoib⁹ ꝓponi ꝯ ifidelitatẽ: tũc signa castitatis dare ꝯ corruptissimã ꝓcupiscẽtiã: 7 iõ abrae prio data ẽ circũcisio i signũ paternitatis: vt ex q̃ nascitur⁹ erat peccatorz destructor etiã in signũ fidei 7 destructiõis ab infidelib⁹ 7 in signũ castitatis 7 mũdicie. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ ante abraaz fere oẽs fideles erãt: circa tpa. n. eius dicit idolatria incepisse. ¶ Ad 2^m dõ q̃ qz tũc tpis corruptio magis inualuerat: iõ etiaz tunc oportebat efficatius remediũ dari.

AD secunduz sic ꝓcedit: Videt q̃ oib⁹ pplis circũcisio dari ꝑbuerit. data ẽ. n. in remediũ ꝯ originale. s̃z mor⁹ iste cõis ol⁹ erat. g̃ 7 medicina debuit esse cõis. ¶ ℣. circũcisio data ẽ in signũ fidei. sed abrae fidẽ imitari oẽs tenebant: ac fides sẽp fuit de necessitate salutis. g̃ oib⁹ circũcisio dari debuit. ¶ ℣. Gen. xvij. dr: Hoc ẽ pactũ qõ obseruabitis inter me 7 vos 7 semẽ tuũ post te: Circũcidet in vobis oẽ masculinũ. s̃z de semine abrae multi populi p cesserunt preter filios israel: sicut ismahelite idumei. g̃ nõ solũ filijs israel circũcisio ꝓpetebat. ¶ S̃z ꝓtra: Circũcisio erat signũ fidei. s̃z vn⁹ tm̃ populus erat in quo fides 7 cultus dei remãsit ceteris p idolatriã deprauatis. g̃ eis circuncisio tm̃ ꝓpetebat. ¶ ℣. circũcisio significabat medicinaz futuraz p christũ. s̃z tm̃ ex vno populo. s. isr̃l christus nasciturus erat. g̃ tm̃ illi populo circuncisio ꝓpetebat. ¶ Ulterius vr̃ q̃ debuit hoc remedium etiã mulierib⁹ cõiter dari. Circũcisio. n. data erat in medicinã ꝯ ꝑmã trãsgressionẽ. s̃z p⁹ trãsgressio incepit a femina. g̃ 7 feminis remediũ dari debuit. ¶ ℣. vbi eadez causa 7 idẽ effectus. s̃z eadẽ cã in viris ẽ vt eis circũcisio daret 7 in mulierib⁹. qz 7 ipse ad populũ dei pertinent 7 in eis corruptio originalis ẽ. g̃ eis hoc remediũ dari debuit. ¶ S̃z ℣. Aug. de sãcto vic. dicit q̃ solis masculis data ẽ circuncisio carnis: qz sacra scriptura per masculinũ sexũ alias: p feiaz vero carnẽ significare ꝓsueuit vt. s. oñderet q̃ illa circũcisio alias⁹ sanctificatõez ꝓtulit nõ abstulit carni corruptionẽ. ¶ Ulterius videt q̃ christo circũcidi nõ ꝓpetebat. sabbati. n. obseruatio vicinior erat preceptis moralib⁹ inter q̃ etiã ꝓputat⁹ q̃ circũcisio. s̃z christus sabbatũ li'a lit̃ nõ obseruabat: vñ dicebãt de ipso Joh. ix. Nõ ẽ h̃ hõ a deo q̃ sabbatũ nõ custodit. g̃ nec circũcisionez seruare debuit. ¶ ℣. Heb. vij. dicit glo. q̃ christus i lũbis abrae decimat⁹ nõ fuit qz decima figurabat medicinã originalis qõ in christo non fuit. s̃z sil'r circũcisio vt dcm̃ ẽ significat emũdatõnẽ ab originali. g̃ christo nõ ꝓpetebat. S̃z ℣. Galath. iij. Dilit de⁹ filiũ suũ natũ de muliere factũ sub lege. s̃z illis q̃ sub lege erant ꝓpetit circũcisio. g̃ 7 christo. Q fideo dõ ad ꝑmã qõnẽ q̃ sic̃ pcm p Adã i oẽs trãsiuerat: ita oportebat p christũ in oẽs sãctificationẽ a peccato trãsire: vñ ad progatiuã sãctitat⁹ ei⁹ insinuãdã oportebat q̃cq̃d ad christũ ptinebat spãli sãctitate pollere: 7 iõ in pplo ꝺ q̃ christ⁹ nascitur⁹ erat oportebat specialiẽ cultum dei esse 7 ipsum apud eos signari. 7 quia circuncisio est signum distinguens populũ dei ab alijs: ideo oportebat populo isr̃l specialiẽ circũcisionẽ datã eẽ nõ solũ quãtũ ad illos q̃ de stirpe Jacob erãt: s̃z quãtũ ad oẽs q̃ ad populũ illũ q̃litercũq̃z

pertinebant. ¶ Ad p'm̃ g̃ dō q̃ circuncisio erat remediū ꝓtra originale cum significatione sanctificationis nasciturī seminis: ꝓpter qō erat in mēb̃ generationis: ꝛ iō hoc remediū illi tm̃ pp'o ꝓpetebat ex quo christus nasciturus erat: apud alios aūt manebāt adhuc eadē remedia q̃ fuerāt ante circuncisionē data: qz eis non oportebat ſpecialia ſanctitatis documenta ꝛ remedia dare. ¶ Ad 2m̃ dō q̃ q̃uis oēs tenerent ad hñdū fidē quā habuit Abraaz: nō tm̃ oēs tenebantur imitare Abraam in fide: qz nec ad oēs noticia abrae uenerat: nec oīb̃ erat dat' vt exemplū imitabile niſi meditāte ſemine: in q̃ oēs gentes benedictionē abrae ꝓſecuturi erant: ꝛ iō circūcisio q̃ erat ſignū fidei abrae nō oīb̃ populis ꝓpetebat. ¶ Ad 3m̃ dō q̃ quātuz ad ꝓmiſſionez factā abrae ſeparatus ē p electōez dei iſaac ab iſmahele ꝛ iacob ab eſau: vt pz Ro. ix. non autē aliqua ſegregatio facta ē in fi ūs iſrl': ꝛ iō oēs filij iſrael pertinebant ad populū dei peculiarez: ꝛ ꝓpter hoc illis ſolis circūcisio ꝓpetebat quaſi nūq̃ a familia abrae ſeparati. Iſmahel ꝛ eſau tenebātur ad circūcisionē q̃ diu erant in familia pentū: nō aūt poſt receſſuz ab eis. Ad .ij. qōnē dō. q̃ peccatū originale vt in .ij. libro dictuz eſt quātū ad culpā ꝛ reatū deſcendit a patre in filios: quātū ad penalitates deſcendit a femina: qz pater ē efficiēs in generatiōe ꝛ mr̃ māz miniſtrat. circūcisio autē data ē ꝺ originale ad tollēduz culpā non autē ad tollēdū carnis corruptionez: ꝛ iō viris ꝛ non mulieribus data ē: ꝛ hec ē cauſa que i obiectione tacta ē. p hoc etiā oñdit ſacr̃m iperfectū: ꝛ ſua iperfectio in expectatione pfectionis inducit. ¶ Ad p'm̃ g̃ dō. q̃ q̃uis tranſgreſſio a femina inceperit: tm̃ trāſfuſionis originalis peccati cauſa nō fuit femina ſz vir: qz ſi vir non peccaſſet originale trāſfuſuz nō fuiſſet: iō dicit apoſtolus Ro. v. q̃ per vnū hominē peccatū intrauit in mūdū. ¶ Ad 2m̃ dō. q̃ iaz pz q̃ non eſt eadē cauſa de viris ꝛ mulieribus quātū ad hoc q̃ circūcisio ꝺ originale ordinat. ſilr etiā nec quātū ad hoc q̃ diſtinctiuū ē ſignū populi fidelis ab ifideli: qz principaliter ꝓpu'i diſtinctio eſt ex parte viroz: qz mulieres viris ſubiecte ſūt: ꝛ iō etiā apud hebreos non cōputabant genealogie ex parte mulieꝛ: ſed ex parte viroz. Ad .iij. qōnē dō. q̃ chriſto circuncisio ꝓpetebat: nō ꝓpter indigentiaz: ſz ꝓpter decētiā. Cuius poteſt i chriſto multiplex ratio aſſignari. Prima ē vt ipſe ſe oñderet filiū abrae cui ꝓceptū circūcisionis erat factū ꝛ promiſſio naſcituri ſeis: ꝛ ſic dei promiſſionē ipletā iſinuaret: 2o vt circuncision ꝛ ſicut ꝛ alia legalia ſuſcipiens ab onere legis nos liberaret: 3o vt fratrē iudeoz ſe oſtēderet ne haberent iuſtā occaſionē ipſuz repellendi. ¶ Ad p'm̃ g̃ dō. q̃ chriſtus in puericia in nullo ab alīs pueris ſegregat' fuit quātū ad exteriorē ꝓuerſationē: ꝛ iō oia q̃ ad pueros pertinebāt in veteri lege i ſe iplere voluit: ſz qñ iā ad pfectā etatē puenit oñdē debuit ſe oñz legis eſſe ꝛ legē vſqz ad ꝛpz ipoſitā fuiſſe: ꝛ iō in q̃buſdā ſupra legē opat' ē: ſi cut de obſeruatione ſabbati ꝛ in tactu lepꝛoſi. ¶ Ad 2m̃ dō. q̃ deciatio erat act' tm̃ figural' q̃tuz ad illos q̃ in lūbis abrae decimabant: ꝛ iō chriſto nō ꝓpetebat: qz ab originali imunis fuit: ſz circuncīſio ēt hz alias cās ꝓter ſignificationē i illis q̃ circūcidūt: ꝛ iō non ē ſilis ratio de vtroq̃z.

AD tertiuz ſic ꝓceditur: Uidet q̃ octau' dies nō req̃rat ad circūcisionē. alia. n. remedia ꝺ originale data ſiue in lege nāe: ſiue in lege gratie tps determinatuz non hñt. g̃ nec circūcisio habere debuit ad idē data. ¶ ꝺ. poterat ꝓtigere q̃ dies octau' erat dies ſabbati. ſz in die illo p̄cepta erat q̃es ab exterioribus opib̃. g̃ nō erat de neceſſitate circūcisiōis q̃ octauo die fieret. ¶ ꝺ. illi q̃ vagati ſ̄t in deſerto nō fuerūt octauo die circūciſi. ſz poſtea tpe ioſue i galgala: Joſue. v. ꝛ profuit illis circūcisio: nec illis obfuit ad trāſgreſſionē: vt vī q̃ i deſerto mortui ſūt incircūciſi. g̃ determinatio tpis nō ē de neceſſitate circūcisionis. ¶ ꝺ. ſicut ꝑtermittit determinatū tps ſi ꝓueniat: ita ꝛ ſi tardet. ſz ꝓſeliti circūcidebātur poſt octauū diē: ꝛ eis valebat. g̃ ꝛ pueri poterāt añ octauū diē circūcidi ꝛ eis valere. ¶ Sz ꝺ. circūcisio nō habebat efficaciā nec obligationem niſi ex p̄cepto diuino. ſed circūcisio fuit in p̄cepto ſm determinatū tps: Geñ. xvij. Infans octo diez circūcidet i vobis. g̃ ꝛ determinatū tps erat de neceſſitate circūcisionis. ¶ ꝺ. ſignificatio ē ō neceſſitate ſacr̃i. ſz octaua dies facit ad ſignificationē. g̃ ē de neceſſitate ipſi'. Ulterius vī q̃ determinatio mēbri nō fuerit ō neceſſitate circūciſiōis in ſacramētis. n. ſignū oz rñdere ſignato. ſz purgatio originalis q̃ ſignificat ꝑ circūcisionē nō ē ex aliq̃ ꝑtē determiatā: ſz ex totū. g̃ nec circūcisio oz aliquā partē determiatā habere. ¶ ꝺ. ſacr̃a maxīmā honeſtatē i ſe hre ꝺbēt. ſz mēbra generatōis vident eē turpia ꝛ verecūda. g̃ nō decuit vt in illo mēbro determinate aliq̃ ſacr̃m daret. ¶ Sz ꝺ ē q̃ dr Geñ. xvij. Circūcidetis carnē ꝑputij vri ꝛē. Ulterius videt q̃ cultellus lapide' ſit de neceſſitate circūcisionis: circūciſiōi. n. baptiſm' ſucceſſit ſz determinatū inſtr̃m ablutionis. ſ. aq̃ ē de neceſſitate baptiſmi. g̃ ꝛ determinatū inſtr̃m inciſiōis eē debuit de neceſſitate circūcisionis: ꝛ p̄cipue pp ſignificationē q̃ i lr̃a ponit: ſignificatio. n. ē de rōne ſacri. ¶ ꝺ. Bze. dicit ſup Exe. In ſanctoz vita cognoſcim' q̃d in ſcriptura itelligere debeam'. ſz ſancti ꝛ p̄cipue legiſlatores lapideo inſtr̃o fecerūt circūcisionē: ſicut legim' Joſue. v. ꝛ Exo. iiij. de moyſe. g̃ lapideū inſtr̃m erat de neceſſitate p̄cepti. ¶ Sed ꝓtra: circuncīſio nō habebat vim niſi ex diuina inſtitutione. ſed in eius inſtitutione que

tangitur Gen. xvij. nulla fit mentio de instrumẽto lapideo: ꝙ non fuit de necessitate circũcisiõis. ¶ Respondeo dicendũ ad primã questionẽ: ꝙ circuncisio erat i ꝓcepto erat sacramẽtũ: octaua ꝙ dies erat de necessitate circuncisionis quãtũ ad obligationẽ ꝓcepti: ita ꝙ reus trãsgressionis erat q̃ illud tps nõ obseruabat: sz non erat de necessitate eius quantũ ad efficaciaz sacri: qz etiã in alio tpe circuncisio facta suuz effectũ sacramẽtalẽ habebat: sicut etiam accidit de ministrantib' nostra sacramenta: qui seruant materiã z formã debitã z omittunt aliquid de ritu ad solẽnitatẽ sacramẽti ab ecclia instituto. Determinationis autẽ h'tẽ poris causa ẽ z mystica q̃ tangit in littera: z litteralis q̃ tangit a Ra. Moyse: qz puer ante octauũ diem ẽ ita tener quasi in ventre matris: z iõ sicut aialia non offerebanť ꝓpter ꝓdictã causã añ octauũ diẽ ita nec puer circuncidebat. ¶ Ad ꝓmũ ꝙ dicẽdũ ꝙ remediũ quod ꝓcessit circũcisionẽ cõputat simpliciter inter sacramenta legis nature q̃ non habebant tantã determinationẽ ꝟz Hug. de sancto vic. quãtã habent sacramẽta legis scripte ad quã quodãmodo pertinet circũcisio: remediuz autez quod circuncisionẽ sequiť. s. baptismus est magis generale z pfectꝰ. nec debuit ita restringi: z iõ nõ ẽ silis ratio de circũcisiõe z alijs. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ dies sabbati nõ ꝓpediebat circũcisionẽ. nõ. n. erat opus pure corporale: sz sacrale: sicut z sacrificia q̃ in sabbato offerri licebat: z iõ dicit Joh. vij. Circũcisionẽ accipit hõ in sabbato z nõ soluit lex Moysi. ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ illis qui i deserto vagabãt dispẽsatio ꝓcepti facta est ꝓpter necessitatẽ q̃ tangit Josue. v. quia. s. nesciebant qñ castra mouenda essent. Aut itez qz nõ erat necesse eos tunc aliqð signũ distinctionis habere: vt Damas. dicit: quando seorsũ ab alijs hominib' habitabãt: z tñ quãtũ ad aliquos ꝙ ex negligẽtia vel ꝓtemptu ꝓtermittebant: dicit Aug' ꝙ inobedientiã incurrebãt. nõ aũt ꝓstat ꝙ aliq̃ de illis q̃ in deserto nati sunt: in deserto mortui sint. z videť pbabile ꝙ nõ: qz dicit in psal. Nõ erat in tribubus eoz infirmus. vñ illi q̃ ò egypto egressi sũt q̃ circuncisi erãt mortui sũt: z ita nullus ẽ ibi mortuꝰ incircũcisus: si tñ aliq̃ incircũcisi mortui sĩ: idẽ dð ẽ de eis: z de illis q̃ añ circũcisiõis institutionẽ moriebant. ¶ Ad 4ᵐ dð ꝙ magister vł sentire in littera ꝙ licebat iminẽte mortis articulo diẽ preuenire. Quidã vero dicunt: Hug. de sancto vic. sequententes ꝙ non erat necessitas diez ꝓueniendi: qz illis q̃ ante octauũ diẽ moriebanť valebat ad salutẽ remediũ quod ante circuncisionẽ fuerat quod adhuc efficaciaz habebat: z hoc confirmant ꝓ iudeos q̃ nunc sunt: q̃ nunq̃ ante octauuz diez circũcidũtur. z per glo. Prouer. iij. sup illud: Unigenitus eram coraz matre mea. q̃ dicit ꝙ alius filius Bersabee paruulus nõ cõputat: qz ante octauuz diem mortuus nominatus nõ fuit: z ꝓ ꝓñs nec circũcisus. Similiter etiaz ꝓfirmant ꝓ sile: qz nullũ aial offerebatur dño ante octauuz diem. Secũdũ hãc ergo opinionez dicẽduz ꝙ nõ est simile de preueniẽdo z differẽdo: qz preceptuz nullo modo quis trãsgredi debet vt preueniat: sz si trãsgressus fuerit differẽdo: debet quãtũ potest illud implere in quocũq̃z tẽpore. ¶ Ad secũdam questionẽ dicẽdũ: ꝙ circũcisio erat in signuz purgationis originalis peccati: z in signum distinctionis populi: ex quo christus propagãdus erat: z in signũ castitatis seruãde vt dictũ ẽ: z quãtũ ad omia hec decuit vt in mẽbro generatiõis fieret: qz ꝓ actũ generatiõis z originale cõtrahit: z christus ab illo populo descendit: z in illo actu castitas ꝓsistit: z ideo membrũ generatiõis erat de necessitate circũcisiõis z quãtũ ad efficaciã sacramẽti: z quãtũ ad obligationẽ precepti. ¶ Ad primũ ergo dicẽdum: ꝙ q̃uis originale peccatũ quãtum ad essentiã non determinet aliquaz partez corporis: neq̃z quãtuz ad effectũ: tamẽ quãtuz ad causã determinat vt dictuz est. ¶ Ad secũdũ ergo dicẽdum: ꝙ membrũ generationis quod de se nobile erat ꝓpter cõcupiscẽtiaz: que ꝑcipue in parte illa viget ignobile redditũ est: z ideo oportebat ꝙ in illo membro precipue medicina apponereť: qz q̃ inhonestiora sũt nostra maiorẽ honestatẽ habẽt vt dicit. j. Cor. xij. ¶ Ad tertiã questionẽ dicẽdũ ꝙ sacramẽtũ qð ẽ signuz z cã efficit qð figurat: z iõ illa significatio ẽ de necessitate sacri q̃ ad effectũ sacri refertur: nõ autẽ illa que referť ad causã principalez effectus: sed ẽ de bene eẽ ipsius. cultellus aũt lapideus nõ ẽ de necessitate icisionis: per quã signat circũcisio suũ effectũ. s. purgationem originalis: sed habet aliquã similitudinẽ ad causam principalẽ meritoriã remissiõis originalis. s. christũ: z ideo nõ erat de necessitate circũcisiõis: neq̃z quãtũ ad obligationẽ ꝓcepti: neq̃z quãtuz ad efficaciã sacramẽti: qð fieret cultello lapideo: quod ritus iudeorz vsq̃z hodie ostẽdit: sed i principalib' circũcisiõib' i qb' christũ significari oportebat tale instrumentũ adhibitũ est. ¶ Ad primũ ergo dicẽduz: ꝙ aqua de se hz maximã cõueniẽtiã ad ablutionẽ: ꝓ quã baptism' signat quod efficit: nõ aũt lapis ad incisionẽ: z ideo nõ est sile. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ hoc intelligẽdũ ẽ de illis q̃ sacti obseruãt quasi ex lege obligati: sic aut nõ est in ꝓposito: z ideo ratio nõ sequitur.

Ad quartũ sic proce

dit: Videť ꝙ circũcisio characterẽ imprimebat in aia: in sacramẽtis. n. effectꝰ figure respondet: sed circuncisio exterius erat signũ distinctiuũ non solũ purgatiuũ: ergo z interiꝰ characterẽ distinguẽtẽ iprimebat. ¶ Preterea oẽ sacramẽtuz quod non reiteratur in noua lege characterem

ĩprimit .sed circũcisio in veteri lege nõ reiterabat ꝑ characterez ĩprimebat. ¶ Ꝺ. aliqs adultus circũcisus poterat fict' accedere: ⁊ sic tũc effectuz circũcisionis nõ suscipiebat: postmodũ aũt deposita fictione circuncisio ei valebat: alias. n. non fuisset via salutis cum iterari nõ possz .ꝑ habebat alique effectũ manẽtez in aĩa ratione cuius postea effectũ vltimũ circũcisiõis ꝓsequebat: ⁊ hꝰ est character. ꝑ impmebat characterẽ. ¶ Ꝺz ꝓtra: in sacramẽtis noue legis pfectissima tãtũ sũt illa q̃ characterẽ ĩprimũt. sed circũcisio erat longe inferior sacramẽtis noue legis. ꝑ characterẽ nõ impmebat ¶ Ꝺ. character nos trinitati ꝓfigurat. sed hꝰ idifferenter cõpetit viris ⁊ mulieribꝰ. Luz ꝑ circuncisio mulieribꝰ non ꝓpeteret: vi ꝙ i ea character nõ ĩprimeret. Vlteriꝰ videt ꝙ circuncisio a peccato nõ purgaret Ro. iij. Ex opibꝰ legi ñ iustificat oĩs caro corã illo. sz alia opera legis vt sacrificia non videnť minꝰ honesta fuisse q̃ circũcisio. ꝑ nec circũcisio a peccato iustificabat. ¶ Ꝺ. si ab aliquo peccato purgabat ꝑcipue videt ꝙ ab originali. sz ab originali nõ purgabat: qõ ꝓz ꝙ hꝰ ꝙ iohannes circũcisus octaua die vt dicit Luce .j. dixit ad ie'suz: Matth. iij. Ego a te debeo baptizari. glo. a peccato originali mũdari. ꝑ nullo mõ a peccato mundabat. ¶ Ꝺ. nihil ipedit vite eterne ĩtroituz nisi peccatũ. sed circũcisio ianuaz vite eterne nõ aperiebat vt i littera dicit. ꝑ neqz peccata purgabat ¶ Ꝺ. quicqd tollit vnuz peccatũ tollit omia: qz ĩpium ẽ a deo dimidiã sperare veniaz. sz nũquã inuenit a sanctis dictũ ꝙ circũcisio tolleret peccatuz actuale. ꝑ nec originale tollebat. ¶ Ꝺz in ꝓtrariũ sũt auctoritates in lr̃a posite. Vlterius videt ꝙ circũcisio gr̃az ñ ꝓferret. sacr̃z. n. nõ efficit nisi qõ figurat. sed circũcisio nõ signat gr̃atie collationẽ: sed solũ culpe ablationez. ꝑ gr̃az non ꝓfert. ¶ Ꝺ. baptismus nõ amplius facit nisi ꝙ aufert culpaz ⁊ ꝓfert gratiã. si ꝑ hocipsũ circũcisio faciebat baptismus in nullo circũcisionẽ excedit. ¶ Ꝺ. propt̃ hoc lex vetus dicebat occidere: qz gratiã ꝫ ꝓcupiscentiã nõ ꝓferebat. hoc autẽ no esset si circũcisio que erat quodãmodo legis sacr̃m gratiaz ꝓferet. ꝑ gratiã nõ ꝓferebat. ¶ Ꝺz ꝫ: in littera dr̃ ꝙ idez remediũ prebebat circũcisio qõ baptismus excepto ꝙ ianuã regni celestis nõ aperiebat. sz baptismus gratiã ꝓfert nõ solũ culpã aufert. ꝑ ⁊ circũcisio idẽ facit. ¶ Ꝺ. tenebra nõ expellit nisi p̃ p̃ntiã lucis. sz gratia oppõit culpe sicut lux tenebre. cũ ꝑ circũcisio expelleret culpã: videt ꝙ gratiã cõferret. Rñdeo ad .j. q. dõ ꝙ character spiritualis est quoddã signum distinctiuũ p hoc ꝙ hoiez in aliquo statu pfectõnis cõstituit sicut in baptismo cõfirmation: ⁊ ordine magis infra patebit. circũcisio aũ ꝓncipaliter erat signuz ad purgãdũ constitutũ: ⁊ tõ in ipa non ponebat homo in aliquo alio statu: ⁊ sic nõ cõpetebat ꝙ in ipsa character spiritualis cõferret. ¶ Ad ꝑm ꝑ dicendũ. ꝙ circũcisio pricipaliter signat pse ablationẽ. sz distinctõnem ex ꝓsequẽti ⁊ per accidens iquãtũ aliq̃ circũcidebanť: ⁊ aliqui non: ⁊ ideo oportebat ꝙ rñderet ei effectuz quantũ ad pricipalẽ significationez: nõ autẽ quãtũ ad secundariã. ¶ Ad 2m dõ ꝙ circũcisio ñ iterabat: qz cã eꝰ. s. originale peccatũ iterari non poterat: ⁊ non propter hoc ꝙ character spiritualis in ipsa imprimeret. ¶ Ad 3m dõ ꝙ sic in baptismo manet character spiritualis rõne cuius fictus deposita fictõe effectũ baptismi recipit: ita manebat character exterior in circũcisione q̃ hoc idẽ faciebat. ¶ Ad .ij. q. dõ ꝙ peccatũ qõ ex alio ꝫhit ꝓueniens ẽ vt p aliũ tollat: ⁊ tõ in quolibet statu post peccatũ fuit aliquod remediũ: per quod originale peccatũ ex virtute passionis christi tolleret: ⁊ itez qz nõ poterat puer natus añ ꝙ haberet vsuz liberi arbitrij se ad gratiaz prepararе: ne oĩno sine remedio relinqueret oportuit aliquod remediũ dari: qõ ex ipso opere operato peccatũ aboleret: ⁊ tale remediũ fuit circuncisio: ⁊ tõ ab oĩbꝰ ꝓcedit ꝙ peccatum auferebat sicut signat ablationẽ: ⁊ in hoc cũ sacr̃is noue legis quodammõ ꝓueniebat: quia efficiebat hoc qõ figurabat. opabat aũt circũcisio peccati dimissionẽ a posteriori. In peccato. n. originali tria sũt. s. culpa reatus carentie visionis diuine. ⁊ fomes: ꝑ duo totaliter tolluntur: sed tertiuz p sacr̃m diminuit: ⁊ tõ circũcisio que erat particularis abscisio directe significabat ⁊ causabat diminutionẽ fomitis: ⁊ per ꝫns auferebat reatũ visiõis eterne: ⁊ p ꝫns culpã ĩ baptismo aũt ecõtrario ẽ: qz pr̃ꝰ destruit culpaz cuius ablationẽ significat ablutio exterior ⁊ etiaz causat: ⁊ per ꝓsequẽs destruit alia. ¶ Ad ꝑm ꝑ dõ ꝙ sacrificia erant instituta ad satisfaciendũ p peccatis actualibꝰ q̃ hõ ex se ꝑpetrauit: ⁊ tõ nõ oportebat ꝙ peccata tollerent p sacrificia: sicut peccatũ originale p circũcisionẽ. ¶ Ad 2m dõ ꝙ circuncisio q̃uis a peccato originali liberaret: nõ tñ per eã aliquis pfecte fructũ liberationis ꝓsequi poterat: qz ianuaz non aperiebat: ⁊ �means hoc Johes circuncisus a peccato originali mũdari indigebat. s. per baptismum. ¶ Ad 3m dõ ꝙ per circũcisionez auferebat impedimẽtũ qõ erat ex parte persone: ablato peccato originali ꝓut erat infectio huius persone: adhuc tamẽ manebat ipedimẽtũ ex parte nature nondũ soluto precio: ⁊ ideo per accidẽs erat ꝙ ianuã regni celestis non aperiebat: qz si etiam baptismus candẽ quantũ in se ẽ gratiam cõferens quam modo confert eo tempore fuisset ianuã nõ aperuisset: ⁊ si modo circũcisio locũ haberet ianuam aperiret. ¶ Ad 4m dõ ꝙ circuncisio directe contra originale ordinata fuit: sed ex ꝓnti etiam actuale tollebat vbi inueniebat: sed tamen sancti de hoc non loquunť: qz ad hoc nõ erat circũcisio pncipaliter ĩstituta. ¶ Ꝺ. iij. qõnẽ dõ ꝙ

circa hoc est multiplex opinio. Quidã. n. dixerũt q circũcisio quãtũ est de se culpaz tollebat: sz gratiam non ꝓferebat innitentes cuidã glose: que hĩ Ro. iiij. q̃ dicit: In circũcisione peccata remittebãtur: sz nõ gratia per eã prestabat. dicebãt. n. q cuz originale nihil aliud sit q̃ ꝓcupiscentia intẽsa cuz carentia debite iusticie circuncisio sine hoc q gratia ꝓferret poterat auferre debitũ non auferẽdo reatum: vt pz ꝑ hoc q hõ illã iusticiã non habebat: non ei ꝑputaret ad penã: sz hoc ñ potest eẽ: qz manente inordinatione culpe nullo mõ potest ꝑputari a deo ad penã cuz culpe inordinatio ꝑ penã ordinet: z ideo oz si ꝑputatio ad penã tollit q inordinatio tollat: quod sine gratia fieri non potest Et iõ alĩ dicunt q circũcisio ex sua virtute culpã tollebat z gratia circũciso ꝓferebat: non ex vi circũcisionis sz ex diuina liberalitate ablato gratie impedimẽto: sz hoc ñ potest eẽ: qz q̃uis ex parte recipientis ꝓtrariũ q̃ introducto forme: tñ ex parte cause agentis ẽ ꝓius introductio forme: qz nõ expellit ꝓtrariũ nisi introducẽdo formã: z iõ nisi circũcisio aliquo mõ gratiã cõferret nullo mõ culpã tolleret. Et iõ alĩ dicunt q circũcisio ꝓferebat gratiã quantũ ad effectus ꝑuatiuos q. s. fũt ꝓiuare culpã: sz nõ quãtũ ad effectus positiuos. Sz hoc nihil ẽ qz effectus vltimus gratie positiuus ẽ facere dignũ vita eterna: quod fiebat ꝑ circũcisionẽ: sicut z modo fit ꝑ baptismũ. Et iõ alĩ dicunt probabilius vt videt q dabat gratiaz quãtũ ad effectus ꝓuatiuos culpe z reat⁹: z quãtũ ad quosdã effect⁹ positiuos: sicut ordinare aiaz z facere dignũ vita eterna: nõ tñ quãtũ ad oẽs q̃s hz gratia baptismalis: qz illa sufficit ad totaliter ꝓcupiscentiã reprimendã: z meritorie agendũ: ad quod gratia in circũcisione data sufficere non valebat: z fm hoc intelligit glosa iducta. ¶ Ad ꝑm q̃ dõ q sicut in sacro altaris ẽ aliquid ex vi sacri: aliq̃d aũt ex nãli ꝓcõmitãtia: vt. j. dicit: ita circũcisio principaliter ordinata erat ad ablationẽ culpe: sz ex ꝓnti ad collationẽ gratie. ¶ Ad 2m dõ q i baptismo ãplior gratia dat vt dictũ ẽ. ¶ Ad 3m dõ q gratia circũcisionis nõ sufficienter reprimebat ꝓcupiscentiã: sicut facit gratia noui testamenti: z ideo ratio nõ sequitur.

AD quintũ sic ꝓceditur: videt q circũcisio cessare non debuerit: Gen. xvij. dicit: q circũcisio dat in fedus eternũ. sz eternũ ẽ quod nullo fine claudit. g̃ circuncisio cessare non debuit. ¶ Ad illud q̃ cũ lege non incipit cũ lege cessare nõ oz. sz circũcisio añ legem icepit. nõ. n. est ex lege sz ex patrib⁹: vt dr Joh. vij. g̃ cuz lege cessare non debuit. ¶ Ad figuralia q̃ signant id q̃ sẽp faciendũ ẽ nõ debẽt cessare: sicut de purificatione q̃ significat deuotionẽ patet. Sed circuncisio cordis cui⁹ laus ex deo ẽ: vt dr Ro. ij. Sẽper facienda ẽ. z hanc significat exterior circũcisio. g̃ cessare non debuit. ¶ Sed ꝓ: Gal. j. Si circũcidimini christus vobis nihil ꝓderit. ¶ Ad. veniente ꝓfecto frustra iperfectũ remaneret ad idez ordinatum. sed baptismus ꝓfectius facit hoc: ad quod circũcisio ordiata erat q̃ circũcisio faceret. g̃ veniente baptismo circũcisio cessare debuit.

Vlterius vi q nec alia legalia cessare debuerũt christus. n. vt dr Matth. v. Non venit legẽ soluere: sed implere. sed lex ꝓsistebat non tm̃ in moralibus: sed etiã i sacris legalibus. g̃ non venit ea soluere. ¶ Ad. apud deum nõ ẽ transmutatio. sed signũ mutationis voluntatis ẽ: vt preceptũ q̃ prius datuz ẽ postea reuocet. cũ g̃ deus hec sacra precepit: videt q cessare nõ debuerũt. ¶ Ad. ꝓceptuz nõ potest reuocari nisi ꝑ equalẽ vel supiorez. sed deus nũq̃ reuocasse legit preceptũ de sacris legalibus in noua lege. g̃ adhuc durant. ¶ Sed ꝓ ẽ q̃ dr Heb. x. Umbrã habet lex futurorz bonorz. sed veniente veritate cessat figura. g̃ veniente christo legalia cessare debuerant. ¶ Ad. Heb. vij. translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat. sz in christo trãslatũ fuit sacerdotiũ: vt ibidẽ aplus probat. g̃ z legalia cessare debuerunt. Vlterius videt q tpe gratie poterant sine peccato obseruari. ois. n. christi actio nostra ẽ ĩstructio. sz christus tempore gratie ea obseruauit: sicut in multis pz. g̃ licitũ ẽ ipe gratie ea seruare. ¶ Ad. tpe aplorz et obseruabant: sicut pz Act. xvj. de Paulo qui circuncidit Timo. z de eodẽ Act. xxj. qui purificatus per legem tẽplum intrauit z hostias obtulit: quod nõ fecisset ad vitandum scãdalũ si peccatũ fuisset: qz veritas vite nõ est dimittenda pp scãdalũ. g̃ sine peccato tempore gratie obseruari potrãt. ¶ Ad. om̃a act⁹ qui nõ ẽ de se malus põt sine peccato fieri z meritorie si recta itentiõe fiat. sed sacrificar z circũcidi nõ sunt ꝺ se mala: alias nũq̃ licita fuissent. g̃ si bona itentione fiãt erũt meritoria etiam mõ necdũ vt sint peccata. ¶ Sz cõtra est qd dr Gal. v. Si circũcidimini xp̃us nihil vobis proderit. sz oẽ qd impedit profectuz q̃ ꝓuenit ex xp̃i redẽptiõe ẽ peccatũ. g̃ circũcisio tẽpore gre nõ poterat fieri sine peccato: z pari rõne nec alia sacra. ¶ Ad. Gal. iij. sup illd: Quõ cõuertimini rursus ad egena z infirma elemẽta. dicit Glo. Jo dic denuo vt ostẽdat q nõ distat mõ lex post xp̃z ab antiq̃ idolatria. sz idolatria nunq̃ poterat obseruari sine peccato. g̃ nec legalia post christum.

Vlterius vi q vsqz mõ teneamur aliq̃ legalia obseruare. tenemur. n. ad obseruanda precepta noui testamẽti z statuta ecclie. sz ꝓceptuz aplorz in nouo testamẽto fuit de q̃busdã legalib⁹ obsuãdis Act. xv. Visũ est spirituisancto z nobis nihil vltra iponẽ vobis oneris q̃ vt abstineatis vos ab imolatis simulacrorz: z sanguie suffocato z fornicatione. g̃ adhuc tenemur ad hec legalia fuãda.

Sed si dicatur q̄ fuit permissio apl̄oꝝ p̄ tpe illo. Contra: glo. ibidez dicit hec eē necessaria. sed necessaria sunt sine qb⁹ñ ē salus: ⁊ ō quib⁹ nō ē p̄ missio sed p̄ceptū. g̈ adhuc obſuare tenemur.

Si dicatur q̄ p̄ Paulum reuocatū est vt cū dī Timo. iij. Nihil ſ̄ciēdū qđ cū gr̄az actōe p̄cipi tur. Cōtra: inferior nō p̄t preceptū superioris re uocare. sed Paulus fuit inferior q̄ totū apl̄oꝝ cō cilioz in hierl̄m congregatū. g̈ nō potuit reuocare.

Sed p̄tra: Pe. ibidē dicit Actuū. iij. q̄ p gr̄az chr̄isti saluamur lege noua sine onere legis sicut ⁊ p̄res nr̄i: vñ hoc iuguz nō est fidelib⁹ ꝓponēdum. Sz onus p̄dictū est obseruatio ceremonialium. g̈ ad ea ſuāda nō tenemur. Rñdeo dō ad p̄mam qōnez q̄ cū venit qđ pfectū est euacuari debz qđ ex parte ē: si ad idem ordinetur: qz gr̄a nō facit p duo quod per vnū p̄t facere. sicut nec natura. Circūcisio aūt ꝓfecta erat respectu baptismi tri plicit̄: primo quantū ad significationē: qz nō ita si gnificabat exp̄sse emūdationē totius homis ab i mūditia tot⁹ culpe originalis: sicut abluō baptis malis. 2° quātū ad efficaciā: qz nō tam abūdans gr̄a ad opanduz ⁊ rep̄mendū fomitez in circūcisi one dabat sicut in baptismo. 3° quantū ad vtilita tē: qz nō erat ei⁹ vtilitas ita cōis sicut baptismi cū haberet determinatū pplm: determinatū sexū: ⁊ determinatū tempus: quod in baptismo nō acci dit: ⁊ ideo i aduēiente tpe plenitudinis debuit ces sare baptismo substituto. Ad p̄m g̈ dō: q̄ eter nū hic accipit p̄ seculo qđ hz quidē finē. sed nō ē determinat⁹ nobis. Vel ēt dō: q̄ circūcisio coꝛpalis potuit eē in fedus eternuz quātum ad suuz signifi catum: ⁊ quātū ad id qđ ei sucedit: sicut etiā fides p̄t dici sēp manē rōne visiōis q̄ ei succedit i p̄tia. Ad 2m dō: q̄ q̄uis cū lege nō icepat circūcisio tñ pp legē icepit q̄si legis p̄paratoriū: ⁊ iō cessāte lege cessare ꝺbuit. Ad 3m dō: q̄ p̄ncipalis significatio ad quā circūcisio instituta ē: est ablutio originalis culpe: qz sacr̄alis significatio refertur ad effectuz. hoc aūt nō semp faciēdū erat p circūcisionē: ⁊ iō non oportebat q̄ circuncisio semper remaneret.

Alia autem significatio est ex p̄ñti: ⁊ fm illaz nō oꝛtet accipi iudiciū de ouratione circūcisio nis: turificationis aūt significatio nūq̄ fuit ad si gnificāduz aliq̄d vt efectū ei⁹. ⁊ ideo nō ē silis rō.

Ad. ij. qōnem dō q̄ triplex erat p̄cipua ratio cessationis legaliuz: vna est qz lex istituta fuit ad significādū gratiā noui testameti que per chr̄istū facta est: ⁊ iō veniente chr̄isto cessare ꝺbuerūt: sic veniēte coꝛpoꝛe cessat vmbra. ⁊ hanc cām tangit apl̄s Deb. x. Umbrā bōꝝ lex futuroꝝ ⁊c. alia rō ē ex iperfetione qz in legalib⁹ gratia non ꝓferebat quantum oportebat i nouo testamēto dari: sicut enim virtus naturalis rei naturali ꝓportōnat: ita virtus sacr̄alis sacro: vñ oportuit alia sacra institui i quib⁹ amplior gr̄a coferret: ⁊ hāc cāz tangit apostolus Deb. vij. reprobatō q̄dē fit ꝓtis māda ti pp infirmitatez ⁊ iutilitatem: z accipit ex parte eoꝝ quibus lex data ē qui erant puuli: ⁊ iō erant paulatiz a pristina ꝓsuetudine idolatrie abstrahē di vt sic eis concederetur eadem deo offerre: que prius idolis obtulerunt: vel offerri viderant sicut Rabi moyses dicit: sed postmoduz qñ ad pfectaz etatem humanum genus peruenit debuit ab his obseruātijs liber eē. hanc cāz tangit apl̄s Gal. iij. ⁊. iiij. ⁊ De. actl. xv. ostendens illa legalia in onus ppl̄o rudi ipposita eē. Ad p̄m g̈ dō q̄ chr̄istus in hoc legez iplecuit q̄ moralib⁹ p̄ceptis cōsilia ap posuit: ⁊ p̄cepta magis elucidauit: sed figuris cere monialiū veritatē apposuit: ⁊ ea i seipso suscepit.

Ad 2m dō: q̄ non ex mutabilitate p̄cipiētis sz ex prudentis dispēsatione cōtingit q̄ diuersa p̄ce pta diuersis tēporibus accōmoda ꝓponit sicut ē i ꝓposito. Ad 3m dō q̄ dñs ipo facto reuocauit adiplens in se qđ in figura p̄ceperat obseruādū: ⁊ iō in sui passione dixit: Cōsūmatuz ē Joh. xix.

Ad. iij. q. dō q̄ hec qō vī habere difficultatez ex qbusdā ꝓtrarietatib⁹ q̄ sup hoc inueniunt tam in canone q̄ i dictis scōꝝ: qñq̄. n. inueniūtur ob ſuata legalia tēpore gratie: quādoq̄ autē ꝓhibi ta: ⁊ de hoc etiam Petrus a Paulo redargut⁹ vi detur: Gal. ij. ⁊ iō sup hoc Diero. ⁊ Aug⁹ diuersa sensisse vident. volebat. n. Dieronym⁹ q̄ legalia stati post passionem chr̄isti quātū ad illos ad q̄s gratia noui testameti mānifeste diuulgata erat fue runt mortifera: sz apl̄os q̄dāz pia dispēsatione his vsos fuisse ad vitandū scādalū iudeoꝝ: ⁊ iō Pe trus iudaizans nō peccauit dispensatorie id faciēs fm quod etiā dī. 1. Coꝛ. ix. Omnibus oia factus sū. ⁊ silr paulus dispēsatorie cuz redarguit ne gentiles exemplo petri: quoꝝ ipe apl̄s erat veteris legi sa cramēta quasi necessaria q̄rerent: quia ⁊ ipe iuēi tur eadem pia simulatione ſuasse: ⁊ sic vterq̄ ex cusatur: ⁊ petrus a culpa: ⁊ paulus a p̄cepti reprehensione. sed quia nō videtur cōueniens q̄ apl̄i aliquid cōtra veritatem doctrine fecissent ad vitā dei scandalū iudeoꝝ. nec iterū videt cōueniens q̄ paul⁹ in epl̄a ad Gal. aliq̄d simulate diceret: vbi dicit petruz reprehensibilē fuisse. ⁊ iō aug⁹ aliter di cit ⁊ melius q̄ ante chr̄isti passionē legalia fuerūt obseruāda ex necessitate diuine iussiōis ⁊ habue rūt adhuc effectū: sz post chr̄isti passiōem ante di uulgatōnē euāgelij obseruari poterāt a iudeis ad fidem ꝓuersis: non spem in ipsis ponentib⁹ quasi alicuius vtutis essent aut q̄si sine eis gratia chr̄isti nō sufficēt ad salutem: sed ne ominino videretur lex vetus reprobanda si stati quasi idolatria fuge retur: ⁊ ideo hoc modo erat mater synagoga de ducenda ad tumulū cum honore: sz post diuulga tionem euangelij nō solum nō sunt salutifera: sz mortifera. Medio ergo tēpoꝛe petr⁹ ⁊ paulus ⁊ alij apl̄i legalia obseruabāt non simulatorie: sed

vere: Petrus tamen incaute se habuit in observatione legalium nimis condescendes iudeis illis q̄ legalia obseruāda eē dicebant: ita ut aliq̄ eius exemplo ducerētur ad ea obseruāda quasi necessaria ꝛ iō vere reprehensibil erat ꝛ aliquā leuez incurrit culpam: ꝛ paulus vere ꝛ nō dispēsatiue ipsaz reprehēdit. ¶ Et p hoc patet solutio ad p̄m ꝛ 2m. ¶ Ad 3m dō: q̄ vna circūstātia mutata facit actū bonū in genere vel malū: ꝛ iō legalia q̄ absq; p̄sideratōne alicuius tēporis sūt idifferētia suo tēpore facta fuerūt bona: tēpore aūt non suo obseruata sī facta mala: ꝛ ideo bona intentione fieri nō possūt bene. ¶ D. üij. q. dō q̄ circa hoc treſ sūt opiones. ¶ Una opinio dixit q̄ ad lr̄am intelligendū ē illō p̄ceptū q̄ō legitur in actib' ꝛ eius obligatio vsq; nunc manet. ſz hoc manifeste ꝓbatur dictis Pauli: q̄ dixit nihil esse cōe. i. imūdum per christū nisi ei qui estimat aliquid eē cōe Ro. xiiij. ꝛ itez est cōtra rōnez: qz cū h' p̄ceptū nō sit morale: qz nāl rō illō ñ dictat oz q̄ sit cerimoniale: ꝛ iō eius obligatō nō manet magis q̄ alioz. Et iō alij dixerūt q̄ nō ē intelligē dū ad litterā de sanguine aialis ꝛ suffocato aiali: sed de effusione sanguinis que fit p homicidium ꝛ de suffocatione pauperū. ſz hoc non pōt stare quia Piero. Ezech. xviij. post illā expositionē mystica expositionē ponit lr̄alē quā dicit ap̄los etiaz intendisse. ꝛ iō alij dicūt q̄ ep̄la apostoloz nō erat p̄ceptoria quantū ad hoc q̄ abstinerēt se ab idolaticijs: ꝛ sanguine ꝛ suffocato: sed erat quedā prouisio ad cōseruandam pacem ꝛ cōmunē vitaz gentilium ꝛ iudeorū fideliū: ꝛ iō fornicationē p̄hibuerunt quasi per se malū quod apud gētiles nō reputabat p̄ peccato. idolaticuz aūt p̄hibuerūt quasi illō quod posset suspitōnē idolatrie adhuc retente generare de gentilib' in cordib' iudeorū: sanguinez aūt ꝛ suffocatū sicut q̄ iudei abhomiabātur p̄pter dissuetudinē sicut etiā vsq; hodie: si aliquis socialiter vult alij cōuiuere oz q̄ abstineat ab his q̄ alter abominatur. Et per hoc patet respōsio ad p̄mū. ¶ Ad 2m dicendum q̄ dicūtur eē necessaria quātū ad sensum mysticuz ꝓtactuz: vel quātū ad obseruāduz cōmunitatem vite int̄ iudeos ꝛ gentiles. ¶ Ad 3m dō q̄ paulus nō reuocauit ſz exposuit apostoloz intentōez sic̄ qui p̄ns fuerat quādo sentētia data erat: vñ dicitur. j. Cor. viij. de his aūt q̄ idolis imolātur non habemus oēs scientiā: qz nō omnes intelligebant qualiter essent p̄hibita.

AD sextum sic proceditur: Videt q̄ ante circūcisionē non valebat ad remissionē originalis peccati p̄ paruulis sola fides. efficacioz. n. ē charitas q̄ fides. sed charitas aliena nūq̄ suffecit ad meritum. g̃ nec fides ad iustificationē. ¶ P. si fides aliena valebat. g̃ eadē rōne etiā infidelitaſ nocebat: ꝛ ita ex peccato actuali parentū puer puniret: q̄d ē incōueniens. ¶ P. fides non magis iuuat aliū q̄ habentē. ſz illi q̄ habebant fidem non semper iuuabant a fide: qz poterat esse q̄ haberēt fidē infirmē. g̃ nec puero valebat fides parentū ad delēdū originale peccatū. ¶ ſz ꝯ ē: quod dicit Gre. in littera. ¶ P. peccatū q̄d ex altero ꝯhit ex altero potest habere medicinā. ſz peccatū originale paruuli ex altero ꝓtrahebat. g̃ poterat ex fide aliena ab ipso mundari. ¶ Ulterius vi q̄ fides non suffecerit sine aliquo exteriori signo. dicit. n. Aug. ꝓtra Faustū q̄ in nullū nomen religionis siue verū siue falsū poterant homines sine aliquo signo visibili adunari. ſz per illud quo originale delet homines in religionē vere fidei adunāt: qz oz huius remediū esse intrantium. g̃ oportebat q̄ fieret aliquo visibili signo.

¶ P. actus mentis potest se extendere ad natos ꝛ non natos: sed conceptus equaliter. si g̃ fides sine exteriori signo sufficiebat ad deletionē originalis: videtur q̄ poterant etiā nōdū nati ab originali peccato p̄ fidē mundari. ¶ P. modo non valet fides ad salutē sine aliquo signo exteriori. si g̃ tūc valuisset: videtur q̄ fuisset maioris efficacie q̄ mō ¶ Sed contra est: qz sm hoc non esset differentia inter paruulos ꝛ adultos: quā tamen Gre. assignat. ¶ P. oīa sacramēta illius tēporis habebāt totam efficaciā suā ex fide. g̃ tantuz faciebat fides sine exteriori signo quātū cū eo ꝛ ita exteriora signa nō requirebant: vt videt. ¶ Ulterius videtur q̄ in adultis non requirerēt sacrificiū vel aliō huiusmodi. non minus. n. valet alicui fides p̄pria q̄ alteri fides aliena. ſz pueris sufficiebat fides aliena sine exteriori signo vt ꝓbatū est. g̃ ꝛ adultis. ¶ P. hug. de sancto vic. dicit q̄ nullus obligabat ad sacramenta illius tēporis: ſz voto celebrabantur. sed quod ē huiusmodi non est de necessitate salutis. g̃ absq; sacrificijs poterat emundari ab originali. ¶ Sed ꝯ ē: qđ Gregorius in littera dicit: q̄ p̄ paruulis sola fides: p̄ adultis sacrificia ꝛ oblationes. ¶ ñdeo dō q̄ peccatū originale est peccatū nature. natura aūt reparari non poterat nisi p christuz: ꝛ iō nunq̄ poterat remitti peccatū originale alicuius nisi facta relatione ꝛ quadā ꝓtinuatione illius q̄ curari ōbebat ad christū qđ p fidez fiebat: ꝛ iō fides mediatoris semp fuit efficax ad curādū ab originali: in illis quidē qui vsuz liberi arbitrij habebāt p̄pria: in alijs vero aliena: vt nec eis oīno deesset diuinū remediuz.

¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ fides in cognitione est: charitas aūt in affectione. affectio autem ē eius qđ est sibi bonū: sed cognitio est eius quod est veruz simplr

ꝛ ꝯ fides poterat magis respicere mediatorē: pro ut erat causa salutis alteri q̄ charitas: ꝛ propter hoc magis iustificatio q̄ fit in sacramētis attribui tur fidei q̄ charitati. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ fides aliena nō iuuabat inquātū erat actus persone: sz ex pte illa qua respiciebat obiectū suū. s. christuz: quod erat medicina totius nature: ī quo habebat quā dā similitudinez cū sacramentis nostris inquantū iustificabat ex obiecto quasi ex opere opato: non autē ex opere operante. ¶ Et per hoc patet solu tio ad tertiuz: q̄ formatio ꝛ informitas fidei sunt ꝓditiones eius ex parte operantis: nō autē ex pte obiecti: ꝛ ꝯ informitas fidei in parente nō ꝑpediebat effectuz salutis in filio: ꝑpediebat autez in ipso quia informitas illa ꝓueniebat ex aliq̄ quod erat cōtrarium saluti. s. ex peccato mortali. ¶ D. ij. q. dō q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidā. n. dicūt q̄ non sufficiebat fides sine protestatōne fidei facta ꝑ aliquod exterius signū. Et erat differētia inter puulos ꝛ adultos quātū ad hoc tātū q̄ par uulis sufficiebat fides aliena cū exteriori signo ab alīs facto: sed adultis fides propria cū signo ab eis facto. Sz q̄ hoc nō videt cōsonare cū verbis Grego. in lra positis: ꝯ alij ꝓbabilius dicūt q̄ p uul' sufficiebat sola fides sine omi exteriori signo: non aūt habit' fidei solū sed mot' eius relatus ad salutem pueri in vi cuiusdā professionis iterioris fidei quicūq̄ eēt ille qui quoq̄ modo ꝓfessionem fidei sue ad pueruz suum referret: magis tamen pertinebat hoc ad parentes q̄ pueri curaz habere debebāt ꝛ per ꝙs originale cōtraxerat. ¶ Ad ꝑᵐ ḡ dō ꝑm hoc q̄ illud per quod hoies tēpore legis nature in veram religionē ꝓgregabant non habe bant virtutē nisi ex fide: ꝛ ideo non erat necessitatis: sed pro voto celebrabatur vt vnus alij innotesceret. ¶ Ad 2ᵐ dō puer adhuc in vtero matris existens quantū ad humanā cognitionē pertinet nō habet esse distinctū a matre: ꝛ ideo per actum hois ꝓsequi non potest: nec nūc vt mundet ab originali per baptismū: nec tunc vt mundaret per fidez parentū: sed diuinitus mundari potest: sicut de sanctificatis in vtero apparet. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ fidei efficacia nō ē diminuta cū oia sacramēta ex fide efficaciā habent: sed est ei aliquid adiunctuz quod necesse ē obseruari: sicut non est minoris efficacie lex moris in religioso q̄ in seculari: q̄uis ꝑcepta moralia sufficiant ad salutē in seculari: sed in religioso requirunt ꝓsilia ad que se ex voto obligauit. ¶ D. ij. q. dō q̄ illa sacramēta legis natu re non erant ex precepto diuino obligantia: sz ex voto celebrabantur: ꝑm q̄ vnicuiq̄ dictabat sua mens vt fidē suā alijs exteriori signo profiteretur ad honorem dei: ꝑm q̄ habitus charitatis inclinat ad exteriores actus. Et sic dicimus de charita te q̄ sufficit motus interior: quando autem tēpus habet operandi requiruntur etiaz exteriores actus ita etiam quantū ad adultos in lege nature sufficiebat sola fides: cū ēt modo sufficiat ei q̄ non ex cōtēptu sacra dimittit: sed ipsa fides q̄n tēpus habebatur instigabat vt se aliq̄bus signis exterioribus demonstraret. q̄n aūt illa signa adhibebātur nō erāt efficacia remissionis culpe ex illis exterioribus: sz ex interiori fide. ꝛ sic intelligēda sūt ꝝba Hze. et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Sinu abrae. Sinus abrae dicitur limb' patruz in q̄ distincti erant sancti ab alīs: ꝛ q̄ abraam ꝑim' ab infidelibus loco ꝛ ritu se separasse legit: ꝯ dicitur abrae sinus. Lapideo cultro. Intelligenduz est non semper: sed in quibusdā notabilib' circūcisionibus: sicut legit Exo. iij. ꝛ Josue. v. ¶ In carne vero prepucij. Caro prepucij dicit hec pellicula contegens carnē: q̄ in ipsa carne vbi ꝓcupiscentia magis est non poterat abscisio fieri sine periculo. ¶ Tamen sub lege ingruente ꝛc. Magister hic loquitur ꝑm opinionez suā: tamen alia opinio q̄ supra posita ē: videt ee magis ꝓbabilis. ¶ Dis. II.

Az ad sacramenta noue legis ꝛc.

Postq̄ determinauit magister de sacris in cōi: hic descendit ad sacra noue legis: de quibus principaliter intēdit: ꝛ diuidit in partes duas: in prima determinat de quibusdā que preexiguntur ad sacra noue legis: in secūda prosequitur de eis. iij. dis. ibi Post hoc videndū est ꝛc. Prima diuiditur in duas: in prima determinat quedā que preexiguntur ad sacramenta noue legis ordine doctrine: in secunda determinat de baptismo Joh. quod preexigebat ad ea vt dispositio siue preparatio: ibi Nūc autē de baptismo ꝛc. Circa primū duo facit: primo ponit distinctionez sacramentoruz noue legis: ꝛ quantuz ad numeruz ꝛ quantū ad effectū: secūdo ponit eoz institutionez: ibi Si vero queratur ꝛc. vbi primo ponit cōem sacroz noue legis institutionē secūdo excipit matrimonium quantū ad aliquid: ibi Fuerit tamē coniugiū ꝛc. ¶ Nunc autē de baptismo ꝛc. Dic determinat de baptismo Johis. ꝛ circa hoc duo facit: primo determinat de ipso baptismo ꝑm se: secūdo de eo quantuz ad suscipientes: ibi Dic considerandum est ꝛc. Circa primū duo facit: primo ostendit differentiā baptismi Johis ad baptismū christi: secūdo ostendit quasdā conditiones baptismi Johis. primo vtilitatem: ibi Ad quid ergo ꝛc. secundo nomen: ibi Sed quare queritur dictus est ꝛc. tertio genus: ibi Si vero queritur ꝛc.

Est duplex q̄o. ¶ Prio de sacramentis noue legis ī generali. Secūdo de baptismo Johānis. ¶ Circa ꝑᵐ q̄rūt quatuor ¶ Primo de diffinitiōe sacramētoz quātū ad effectū. ¶ Secūdo de distinctōe eoz quātū ad numerū. Tertio de ordine ipsoz. ¶ 4°. de institutōe eoz

AD primū sic procedi
tur: Videt q̄ nō omnia sacra sint īstituta in re
mediū ꝯ aliquē anime defectū: sacramētū. n. a sā
ctitate dr. sed sāctitas non sp importat remediuz
ꝯ defectū sed ēt ꝓfirmationem in bono. ergo non
omne sacramētū ē ad remed. ū institutū. ¶ Ꝫ. oē
remediū ꝯ aliquē ꝺfectū ad purgationē ptinet. sz
Dio. distinguit sacramēta que ptinent ad perfe
ctionē. s. cōfirmationez ⁊ eucharistiam ab illis q̄
ptinent ad purgationē sicut est baptism' g̈ nō oē
sacramētū est ad remediū. ¶ Ꝫ. hoc videtur ex
diffinitione quā Magister ponit in lra: q̄busdā
enim attribuit remediū cōferre ⁊ gratiaz sicut ba
ptismo: q̄busdaz gratiā tantū sicut cōfirmatōi ⁊
ordini: mr̄imonio autē remedij collationē tantū.
g̈ non omne sacramētū ē ad remediū institutum
¶ Sed ꝯ est: qđ Hugo de sancto vic. dicit q̄ sa
cramēta sunt vasa medicinalia. sed omnis medi
cina est i remediū alicuius morbi. g̈ ⁊ omne sacra
mētū ē i remediū alicuiꝰ defectus spūalis. ¶ Ꝫ.
sacramēta vt dictū est hnt efficaciam a passione
christi. sed passio christi directe ordinatur ad tol
lendos defectus nostros. ergo ⁊ sacra in reme
dium ordinata sūt. ¶ Ulterius videtur q̄ aliqđ sa
cramētū sit tantū i remediuz. s. mr̄imoniū: solus
enim consensus mutuus matrimonium facit. sed
consensus non pōt esse cā gratie: qz gr̄a nō est ex
actibus nostris. ergo in matrimonio gr̄a nō con
fertur: ⁊ sic est in remdiuz tantū. ¶ Ꝫ. �fm Hugo.
sacramenta ex sanctificatione inuisibilez gratiam
continent. sed sanctificatio que fit per ministros
ecclesie nō est de essentia matrimonij quātū ad sa
cramēti necessitatez sed solū ē de solēnitate ipsius
g̈ non ꝓfertur ibi gratia: ⁊ sic idem quod prius.
¶ Ꝫ. hoc magister exp̄sse i littera dicit. ¶ Sz ꝯ
diffinitio generis debet oībus speciēb' conuenire
sed in diffinitione sacramenti noue legis ponitur
vt causa gratie existat. g̈ ꝓuenit matrimonio ⁊ sic
non est tantū in remediuz. ¶ Ulterius videtur q̄
sacramēta non sint in remediū cōtra penā sed so
lū ꝯ culpaz: sacramēta. n. efficaciam hnt ex hoc q̄
gratiā continēt. sz gratia non opponitur pene sed
culpe. g̈ sacramenta non ordinant in remedium
ꝯ penam. ¶ Ꝫ. sapientis medici ē per causā cura
re effectū. sed cā pene est culpa. g̈ cū christus sit sa
piētissim' medicus non instituit aliqua sacramē
ta ad curādū penā nisi ea que curant ⁊ culpam
¶ Sz ꝯ: extrema vnctio cōtra infirmitatē videt
ordinari: vt pz Jaco. vlti. sz infirmitas pena ē. cuz
g̈ extrema vnctio sit sacrām̄ētū: aliqđ sacr̄m ordi
nabitur ꝯ penam ⁊ nō tātū cōtra culpaz. ¶ Ulte
rius videt q̄ aliqđ sacramētū ordinet ꝯ culpā ve
niale: quedaz. n. sacramēta sunt nocua nisi depo
sito mortali accipiantur: sicut pz de eucharistia ⁊
de ordine. sed dant in remediū alicuius culpe. er
go ḋantur contra veniale. ¶ Ꝫ. medicina spiritu
alis magis debet apponi contra culpā q̄ cōtra pe
nā. sed peccatū veniale culpa aliqua ē. cū ergo ali
qua sacramēta ordinentur ꝓtra penā: multo for
tius videt q̄ aliquod possit ordinari cōtra culpā
venialē. ¶ Sed contra: penitentia ordinatur ꝯ
mortale ⁊ veniale peccatū: quod patet p Magi
strum qui infra determinat de penitentia venali
um: ⁊ Augustinuz in libro de penitētia. sz penitē
tia sufficit ꝯ mortale: nec aliud sacr̄m ꝯ mortale
ordinatur. g̈ multo magis sufficit ꝯ vēiale. nec oz
aliqđ sacr̄m speciale ꝯ veniale ordinari. ¶ Rñdeo
dđ ad. j. q. q̄ qñcunq; ad perfectionem alicuius
rei oz aliquid apponer̄ vltra id quod req̄rit ordo
illius nāe ꝟz se ꝓsiderate: hꝰ accidit ad subueniēdū
alicui defectui illi' rei: sic̄ qñ ad sustētatōnē corpo
ris ñ sufficit cibū mīstrare nisi addātur aliq̄ dige
stiua signū est deffect' in virtute digerente. ex or
dine aūt humane nāe nihil aliud req̄rit ad eius p
fectōnē spūalē nisi dē'isiues ⁊ gr̄a ⁊ vtutes ifluxe.
vñ cum alique res corporales adhibentur ad ho
minis sanctificationez: ex quibus ꝫm ordinem na
ture sanctificatio hominis non dependet: signū ē
q̄ hoc fit ad subueniendū alicui defectui ipsius:
⁊ iō cum hoc inueniat in oībus sacramentis: oīa
sacramēta in remedium alicuius spiritualis defe
ctus instituta sunt. ¶ Ad p'm ergo dicendū q̄ ex
hoc ipso q̄ ad sanctitatem homo perducit per ea
que nature ꝫm se considerate ordo nō requirit: si
gnū ē q̄ alicui defectui remediū adhibet: vñ q̄uis
sacramēta ex rōne sanctificationis non habeāt q̄
sint in remediū: habent tamen hoc ex officio siue
ex modo sanctificandi. ¶ Ad 2'm dicendū q̄ defe
ctus spiritualis dupliciter contingit sicut ⁊ corpo
ralis. Uno modo ex positione contrarij: sicut qñ
corpus ē egrū ⁊ quādo in aia ē peccatū. Alio mo
do ex subtractione eius quod ad perfectionez ne
cessarium erat: vel corporis vel aie: sicut qñ corp'
est debile ad exercenda corporalia opera: ⁊ sic̄ qñ
spiritus ad exequenda spiritualia. Remedia ergo
q̄ dant ꝓtra primū defectū aliquid realiter tollūt
⁊ iō purgationis rationē habent. Remedia autez
que sunt contra defectū secūdū non tollunt aliq̄d
ꝫm rem: sed solū aliquid adūciunt ad perfectōez:
⁊ iō talia remedia non dicūt purgare sed pficere.
Et hec eadē sūt q̄ magister dicit nos gratia ⁊ vir
tute fulcire inquantū perfectiua sunt: nihilomin'
tñ in remediū alicuius defectus sunt. ¶ Unde pa
tet solutō ad tertiū. ¶ Ad q̄. ij. q. dđ q̄ circa hoc sūt
due opiniones: vna ē q̄ in matrimonio gratia ali
qua non confertur: sed tm̄mō fit in remediū con
tra ꝓcupiscentiaz: hoc autē non videt conueniens
dictū: qz aut intelligit eē in remediū ꝓcupiscentie
quasi ꝓcupiscentiā reprimēs: quod sine gratia eē
non potest: aut quasi ꝓcupiscentie in parte satisfa
ciens: quod quidē facit ex ipsa natura actus non

iutellecta etiam ratione ſacramenti. Et preterea concupiſcentia non reprimit per hoc q̄ ei ſatiſſit: ſed magis auget vt phūs dicit in.iij. Ethi. aut inquātuz excuſat ꝓcupiſcentie actū qui ſine matrimonio deformis eſſet: et hoc quidez facit per bona matrimonij q̄ ei conueniunt etiaz inquantum ē in officiū z rōne ſue ſanctificationis: cū q̄ cōicat cū ſacramētis veteris legis: z ita p̄ hoc non haberet aliquid pre illis: vt cū ſacris noue legis ꝓputari debeat. Et propter hoc alij dicūt q̄ matrimoniuz cōſiderat in triplici ſtatu: p̄ante peccatū: z tūc erat tantū in officiū: 2° ſub lege vbi ex ipſa ſanctificatōe ſua excuſabilē reddebat matrimonij actū q̄ abſqz hoc turpis fuiſſet: tertio ſub ſtatu gratie vbi vlteriꝰ gratiā confert ad concupiſcentiā rep̄mēdā: vt. ſ. vnuſq̄ſqz poſſideret vas ſuū in honorez z nō in ꝓtumeliā: ſicut z gētes que ignorabāt deuz. j. Theſ. iiij. z Tob. vj. dicit q̄ in illis qui in timore dei vxores accipiunt z amore filioꝝ ad cultum dei magis q̄ amore libidinis demon poteſtatē non hz. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ ſicut res corporales q̄ ſunt in alijs ſacris non habent vt propria virtute gratiā ꝓferre poſſint: ſed ex inſtitutiōe diuina: ita etiā eſt de illis que matrimoniū cauſant q̄ ex ipa inſtitutione diuina habent q̄ ad gratiā iſtr̄aliter diſponant: niſi ſit defectus ex parte noſtra. ¶ Ad 2m dō q̄ quedā ſacr̄a ſūt ad quoꝝ efficaciā preexigitur ſanctificatio materie: vt pz in confirmatiōe vel extrema vnctione: quedam vero nō preexigūt predictā ſanctiſicationē: ſicut pz in baptiſmo: vñ benedictio materie que fit a miniſtro non ē de neceſſitate: ſz de ſolēnitate ſacr̄i: z ſūr eſt etiā de matrimonio. ¶ Ad 3m dō q̄ vnūq̄dq̄z denominatur ab eo ad quod eſt: gratia autē que in matrimōio ꝓfertur fm q̄ eſt ſacr̄z eccl̄ie in fide chriſti celebratū ordinat directe ad reprimēdū ꝓcupiſcentiaz: q̄ concurrit ad actū matrimonij: z ió magiſter dicit q̄ matrimoniū ē tm̄ in remediū: ſz hoc ē p̄ gratiā que in eo ꝓfertur. Ad. iij. q. dō q̄ duplex eſt pena peccati: quedā que p̄ peccato iſligit: ſicut pena inferni: z flagella quibus a deo temporaliter punimur: quedam ex ipſo peccato ꝓſequens īmediate: z per ꝓſequens ad peccatuz ordinans: ſicut eſt debilitatio nature ad reſiſtendū peccato z huiuſmodi. Contra primā ergo penaz nō datur ſacr̄m in remediū directe: ſed ex conſequenti: vt. ſ. curata cauſa. ſ. peccato ceſſet effectus. ſ. pena. Sed cōtra ſecūdā penā dat directe aliquod ſacr̄m: illa. ſ. que in remediū ſunt contra defectū cōtingentē ex ſubtractione neceſſarij non ex poſitione cōtrarij. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ pene ꝓtra quas dictū ē ſacr̄z ordinari: etiam ad gratiaz contrarietatē habent: qz ex ſubtractione contingunt z in cōtrariuz gratie ordinant. ¶ Ad 2m dō q̄ ſicut eſt in medicina corporali q̄ curato morbo adhuc remanent aliq̄e reliquie morbi ex morbo cauſate: contra quas ſpecialia medicamenta dari: ita etiā ē in medicia ſpirituali: z propter hoc ꝓtra predictas penas oz ee aliqua ſacramenta. Ad. iij. qōnē dō q̄ circa hoc e duplex opinio. Quidā. n. dicunt aliqua ſacramēta in remedium venialis dari: ſicut eucharistiaz z extremā vnctionē. Sed hoc non videtur conuenienter dictum: qz penitentia purgatiua eſt vniuerſaliter omis peccati actualis mortalis z venialis: vnde ad hoc non oportebat aliquod ſacramentū inſtitui. Et preterea etiā non exiſtentibus venialibus adhuc neceſſitas illoꝝ ſacramētoruz eſſet ad conſūmandū in bonuz fz doctrinā Dio. Et ideo aliter dicendū q̄ contra veniale nō ordinat aliquod ſacramētū ad curationē ipſius principaliter inſtitutū: q̄uis ex conſequenti multa ſacramenta contra venialia valeant. Veniale. n. z culpa eſt z diſpoſitio ad culpā: imperfectā tamē rationē habens culpe: ita q̄ gratiaz non excludit: z ió inquātū culpa ē poteſt tolli per oia ſacramēta que ꝓtra culpaz tollendā ordinant: inquantuz vero ē diſpoſitio ad culpā ex ablata mortali culpa remanēs: poteſt tolli etiā per ſacramēta illa q̄ contra penā ex culpa relicta z ad culpā inclinātez ordinant. ¶ Ad p̄m ergo dicendū q̄ illa ſacramēta que gratiā in ſuſcipiente preexigunt non ordinant directe ꝓtra culpā: qz non ſunt ad tollenduz contrariuz: ſed ad ſupplenduz defectū. ¶ Ad 2m dō q̄ ſacramentū quod tollit mortalez culpā ſufficit etiaz ad tollendū venialē: z ideo contra veniale non oportet aliquod ſacramētū dari: ſicut cōtra reliquias culpe ad quaꝝ ablationem penitentia non ex toto ſufficit ſine alijs ſacramentis.

Ad ſecūdū ſic proceditur: videt q̄ nō debeant eſſe ſeptē ſacramenta: ſicut. n. ō. dictū ē oia ſacramēta efficaciaz habent a paſſione chriſti. ſed vnū eſt ſacramentū quod directe eſt repreſentatiuuz paſſionis chriſti z ipſū totū chriſtū cōtinet. ſ. eucharistia. g̃ illud ſacramētū ſufficeret. ¶ Ꝺ. quod poteſt fieri per vnum non debet fieri per plura. ſz per baptiſmū tollunt oia peccata. g̃ non oportebat q̄ aliquod aliud ſacramētū contra culpā ordinaret. ¶ Ꝺ. ſacramēta in remediū ꝓtra defectuz ordinantur. ſz duplex eſt defectus. ſ. culpe: que eſt quaſi contrariuz: z pene que ex defectu gratie accidit vt dictum ē. g̃ duo ſacramenta ſufficerēt. ¶ Ꝺ. in lege noua vbi manifeſtior eſt veritas: minimū debet eſſe de figuris. ſed in lege nature fm Hug. erant tm̄ tria ſacramēta. ſ. oblationes decime: z ſacrificia. g̃ nō debēt eſſe plura ſacramēta in lege noua q̄ tria. ¶ Ꝺ. ſacramēta legalia noſtroꝝ ſacramentoꝝ figure fuerunt. ſed ipſi nō habuerunt aliqua ſacramēta reſpōdētia ꝓfirmatōi z extreme vnctioni. g̃ nec nos huiuſmodi ſacramēta habere debemus. ¶ Ꝺ. Dio. in eccl. hierarch. vbi de ſacris tractat

matrimoniū ⁊ penitētiā omittit. g videt q nō sint nisi .v. sacra. ℣ Sz ꝯ: videt q sint plura: oē. n. illō quod in remediū peccati datur: videt esse sacrm. sed aqua benedicta est huiusmōi: qz per eaz venialia tollūtur. g est sacramētuz ℣ ℟. sicut circa concupiscentiaz: q̄ est i venereis ꝓtingit eē peccatū itemperātie: ita circa cōcupicētiā que est i cibis ⁊ potibus ꝯ pmā ꝓcupiscentiā habemus vnū sacrm. g ⁊ cōtra secūdam habere debem⁹ ℣ ℟. Dio. inter sacramēta nomiat monasticā ꝓfessionē siue cōsecrationē. sed non cōputatur inter septem sacra hic enumerata. g sūt plura q̄ septē ℣ ℟. oblationes ⁊ decime i lege nature erant sacramenta fm Hugo. cum g mō sint oblationes ⁊ decime: videt q sint sacramēta. ⁊ sic idem qō prius ℣ ℟. sacra ex sanctificatione inuisibilem gr̄az continent fm Hugo. sed multe sūt sanctificationes p ministros ecclie facte q̄ hic nō numerantur: sicut cōsecratio templi ⁊ altaris ⁊ sacraz vestiū ⁊ huiusmōi. g sūt plura sacramēta. ℟ Respondeo dō q sacramēta ex hoc q sūt sacra habent q sint i remediū ꝯ de fectum aliquē. ex hoc aūt q sūt sacra ecclesie hñt p ministros ecclie dispensari: ⁊ i mēbra ecclie trāsfundi. Et iō dupliciter pōt accipi numer⁹ sacrāmtoz ꝓpe: pmo ex defectibus ꝯ quos sacramēta ordinātur: ordinant aūt sacramenta vt ex dictis pz ad tollendū ꝓtrariū: ⁊ ad supplendū defectū. Cōtrarium autē sanctitati est culpa: que q̄dez dupliciter tollitur. Uno mō ipediendo ne fiat: ⁊ h⁹mō in remediū culpe matrimoniuz ordinatur. Alio mō subtrahendo iam existentē: ⁊ sic ꝯ originalez culpam ordinatur baptismus: ꝯ actualem pnia. Secūduz remedium prebent supplendo quod dēficit ea q̄ perfectiōis sūt effectiua. Est aūt duplex perfectio. Una forme ad actū: ⁊ hanc q̄dem perfectionē facit ordo quātuz ad executionē bonoz: qz reddit hominez idoneū ad dispēsationē sacramentoz. sed quantū ad perpessionē difficiliū facit dictam pfectionez cōfirmatio q̄ hominē fortez reddit vt nomē christi ꝓpter pressuras mūdi cōfiteri nō refugiat. alia aūt pfectio ē i ordine ad finē ad quē per actus peruenit: ⁊ hanc quidez pfectionem quantū ad finem intra facit extrema vnctio que est quedā delibutio parans in gloriaz resurrectionis. quantū vō ad finem extra facit eucharistia q̄ mēbra capiti cōiungit: ⁊ quia hic ē vltim⁹ termin⁹ nr̄e sanctificatiōis: iō dicit Dio. q oīs alia sāctificatio i eucharistiā terminatur: qz ⁊ ordinati ⁊ baptiçati eucharistiā sumūt: Si aūt considerantur sacramenta vt sūt ecclie sacramēta. s. p ministros ecclesie dispensāda: sicut pōt fm doctrinam Dio. hoc mō numer⁹ eoz accipi: in qualibz n. hierarchia oportet esse actionem hierachicam ⁊ exercētes eā ⁊ recipientes. recipiētes autē p ipas actiones superioz in suis gradib⁹ pficiunt: ⁊ ideo ex pte eoz nō dz esse aliquod speciale sacramētū p qō receptiui sacroz fiāt. actio aūt hierarchica est triplex. s. purgare: illuminare: perficere. Sz qz nullū sacramētū noue legis purgat sine gratie infusione que illuminatio dicit: iō Dio. in sacris cōiungit purgationē illuminationi: potest autez esse in sacris purgatio vel a culpa: ⁊ sic hz purgatiuaz ⁊ illuminatiuā vim quātū ad originale baptism⁹. quātū ad actuale penitentia. vel a reliquijs culpe: ⁊ sic extrema vnctio purgare hz. vel a cā culpe q̄ est cōcupiscentia: ⁊ sic matrimoniū quod eā reprimit ⁊ ordinat vim purgatiuā hz. Perfectio autez ē duplex. s. perfectio forme: ⁊ ad hanc ē confirmatio: q̄ hominē in seipso ꝓsistere facit: vt a ꝓtrarijs non facile soluat: ⁊ perfectio finis: ⁊ ad hanc ē eucharistia que nos fini ꝓiūgit. Ex parte autē exercentium actiones hierarchicas accipit vnū sacrm s. ordo p quē ministri ecclie ponunt in statu exercendi hierarchicas actiones. Potest ⁊ aliter accipi numerus sacramētoz fm ꝓditionē eoz quib⁹ per sacra subuenit. Sunt. n. sacra in remediū data: aut igit in remediū vnius persone: aut tot⁹ ecclesie. Si primo mō aut quātū ad ingressū: ⁊ sic ē baptism⁹: aut quantū ad egressuz: ⁊ sic ē extrema vnctio: aut quātū ad progressū: ⁊ hoc ē dupliciter: vno mō quantū ad executionez virtutis: vel vt a malis nō superemur: ⁊ quātū ad hoc ē ꝓfirmatō vel vt bonis adhibeamus: ⁊ quantū ad hoc ē eucharistia: alio mō ad reparationē virtutis si ipsa in pugna spirituali aliquo mō ledi contingit: ⁊ sic ē penitētia. Si in remediuz totius ecclesie: aut i regimē: aut multiplicationē ipsius spiritualē: ⁊ sic ē ordo: qz principatus bonuz multitudinis est fm ph̄m in. v. Ethic. aut quantū ad multiplicationē materialē fideliū: ⁊ sic ē matrimoniū. Quidā aūt accipiunt numerū sacroz ex adaptationē ad virtutes: vt fidei respondeat baptismus: qō sacrm fidei dicit: spei extrema vnctio: p quā hō preparat quodāmō ad futurā gloriā. charitati eucharistia prudētie ordo: iusticie penitētia. tēpantie mr̄imoniū: fortitudini ꝓfirmatio. q̄dā vō adaptāt diuersis generibus culpaz ⁊ penaz: vt baptismus sit ꝯ culpā originalē: penitentia ꝯ actualē mortalē: extrema vnctio ꝯ venialē: ordo ꝯ ignorantiā: matrimoniū ꝯ ꝓcupiscentiā: ꝓfirmatio ꝯ infirmitatez: eucharistia ꝯ malicia: qz ē sacrm charitatis: q̄ per se oppōit malicie. Hec. n. quattuor dicit Beda ex peccato ꝓsecuta. ℣ Ad p̄m g dō q q̄uis eucharistia sit memoriale ipsius dñice passiōis ipsū christū ꝓtinēs: nō tn̄ quātū ad oēs effect⁹ eius. Vel dō q pp̄ dictā rōnez eucharistia ordinat ad vltimū effectuz passionis christi: quasi ꝓpletissime ab ea efficaciā hñs: ⁊ iō quātū ē de se valet ꝯ oēs spirituales defectus: vñ ⁊ cū singulis sacris exhibet: quasi ꝓsumans effectuz vniuscuiusq̄z. sed tn̄ pręexigit alia sacra: vt idone⁹ quis reddat ad tanti pcepti onē mysteriū: sicut etiā in nālib⁹ vltima forma nō

dat nisi precedentibus oibus dispositionibus.
¶ Ad 2m̃ dō q baptismus ē sacr̃m intrantiuz: qz facit hominē primo participē redēptionis christi ꝓsepeliens eū in silitudinē mortis christi: z iō non potest iterari sicut nec passio christi: z qz peccata actualia iterant: iō ꝫ culpaz actualē oportuit aliquod remediū adhiberi. s. penitentiā q̃uis etiam baptismus ipsuz deleat. ¶ Ad 3m̃ dō q ōfectus illi sunt generales z nō hnt eādē rōnē in oib' suis ptibus: z iō oportuit ꝫ diuersas partes eoz diuersa remedia adhiberi. ¶ Ad 4m̃ dō q in lege nāe multa signa gratie precesserūt: sicut diluuiū: occisio Abel: z huiusmodi: que tn̄ non debent dici sacramenta: sed illa tn̄ que ad aliquod remediū exhibebant. ea. n. significabant rem sacrā vt actu sanctē: quod est de rōne sacri: vt ꝫ dictū ē: z iō i lege nature Aug. tn̄ ponit tria sacra. s. sacrificia: oblationes: z decimas: qz p hec vt dicit Gre. Remediuz añ circūcisionē ꝫ originale erat: z q̃uis tunc esset tēpus figuraz magis q̃ modo non oportebat eē signa determinata ad determinatoꝫ effect' gratie: sicut mō sūt: z iō in quadā generalitate sacramēta illa nostra sacra z ipsoz cām. s. passionē christi significabant: sicut q p sacrificia significabat passio: p oblationes dispositio patientis ad passionez: qz ipse se voluntarie obtulit ad passionē: Esa. lig. per decimas autē ꝓparatio patientis ad illos pro q̃bus patiebatur qui iperfecti erant ab ipso oēm pfectionē expectantes: sicut nouez p decē ꝓplentur. Duoz autē duo referunt ad eucharistiā. s. sacrificiū quantū ad signatum: z oblatio quantū ad mām z vsuz: sed decima prefigurabat baptismū inquātum aliquid auferebatur: matrimoniū autē z penitētia z ordo erant illo tpe: sed tn̄ non ꝓputant inter sacra illius tpis: qz nō fiebāt cū aliqua consecratione. quilibet. n. primogenit' fm Hiero. sacerdos erat: nec erat aliquis modus determinatus ipsoz nisi fm instinctū nature pro ut cuiqz rō fide innata dictabat faciendū. ¶ Ad 5m̃ dō q tpe legis scripte iā plura cū aliqua ꝓsecratione celebrabant: q̃ nostris sacris quasi figure respondent: qz p circūcisionē nostrū baptisma figurat: p oblationes z sacrificia eucharistia: p diuersos ritus expiationū penitētia: p ꝓsecrationeꝫ Aaro z filioz eius noster ordo: z per matrimonium iā ad aliquas certas psonas determinatū z sub lege ꝓstitutū nostrū matrimoniū: sed extreme vnctiois nō debuit precedere figura: qz extrema vnctio est directiuū z preparatoriū in gloriā: quam tunc statī post mortē ꝓsequi nō poterāt sicut mō possunt: similiter nec ꝓfirmatio in qua ꝓplementū spūssācti datur: tps aūt illud nō erat tps plenitudinis: sicut tps istud. ¶ Ad 6m̃ dō q Dio. non intendit ibi determinare de sacris: sz de actionib' hierarchicis: q̃ ꝓsistūt in cōsecratiōe p ministros ecclesie facta. Et qz matrimoniū z penitētia possunt habere suum effectū sine tali consecratōne: ideo ꝺ eis nō determinauit. ¶ Ad. vij. dō q aqua benedicta nō ordiat directe ad remediuz pstādū: sed remouēdū ꝓhibēs: vñ datur ꝫ demonū neq̃tias z venialia: z omne qꝺ effectū sacramētoz impedire posset: propter hoc non est sacramentuz: quia remouens ꝓhibens ē agens p accidens sed ē sacramētale: quasi dispositio quedam ad sacramenta ¶ Ad. viij. dō q concupiscētia que ē in actu generatiue hz ꝓprie dictā fediratem ab aliis cōcupiscētijs: qz pter hoc q ē infectiua psone qꝺ hz cōe cū aliis z idem remediū habens. s. penitētiaz ē etiaz infectio nature: z iō debet habere speciale remediū secūdū q ad purgationē nature ordinat ¶ Ad. ix. dō q ad quālibet eminētiā status dat aliqua sanctificatio cū sit ibi necessarium speciale auxilium gratie: sicut in ꝓsecratiōe regū z monachoz: z monialiuz: z iō sunt actiōes hierarchice: z propter hoc Dio. de eis determinat: non tamē habent rōnem sacramēti sed solū illā eminētiā p quā homo efficit sacroz dispēsatoz. ¶ Ad. x. dō q oblationes z decime erāt sacra tūc iquātū erāt figurales: sz q̃tū ad hoc nūc nō manēt: sz solū sz q sunt morales ad vsuz ministrorū ecclesie z paupuz deputate: z iō nūc nō sunt sacramenta ¶ Ad. xj. dō q oēs ille scificatōnes ordinātur ad sacr̃m eucharistie: z iō nō sūt sacra sz sacramētalia quedā.

AD tertiuz sic ꝓceditur: Videt q sacramēta incōuenienter a mgro hic ordinātur: prius. n. ē qꝺ animale est q̃ quod spūale. j. Aor. xv. sz mr̃imonium ad vitaz aialē ptinet: oia aūt sacr̃alia ad vitaz spūalē. ergo mr̃imoniū ē oibus prius. ¶ D. agēs nāliter por ē sua actione: vñ z i iure pus determiatur de offic̃ijs q̃ de actionibus. sz p sacr̃m ordinis ꝓstituunt dispensatores alioz sacroz. g̃ ordo iter alia prio oz poni ¶ D. bonū cōe ē diuinius q̃ bonū psōe vt dicit i. j. Eth. sed mr̃imonium z ordo ordināt i remediū cōe: alia aūt i remedium vnius persone vt dictuz ē. g̃ illa duo sacra ante alia poni debēt. ¶ D. eucharistia perficit nos coniungendo fini vt dictū ē. sed finis est vltimū i adeptiōe. g̃ eucharistia post oia debet poni. ¶ D. purgatio pcedit illumiationē z perfectionē. sz secūdū Dio. eucharistia pertinet ad perfectionem: similiter z ꝓfirmatio. g̃ penitentia q̃ maxie ad purgationē pertinet videt q antea debet poni. ¶ D. Dionysius ponit eucharistiam ante confirmatioem. cū g̃ magister contrariuz facit videt q inconuenienter ordinet.

Respondeo dicendū q pus z posterius m'tipliciter dr̃: sz in his que ad actiones pertinent prius quo ad nos ē illō qꝺ est prius in via generatiōis: z iō secūdum hanc viaz magister sacra q̃ sanctificatiōes quedā sūt: ordinat. prius enim i via generationis ē bonum priuatū q̃ cōmune qꝺ consurgit

ex bonis singulor: sicut homo ē por domo & domus ciuitate. Et ideo sacra que i remediu vnius persone ordinant prius ponunt inter q̄ pmo ponitur illud qđ ptinet ad intrantes .s. baptism': vltimo illđ qđ pertiet ad exeuntes .s. extrema vnctio in medio illa que pertinent ad pgredientes que hm̄ ordinantur: qr. n. perfici i bono essentiali' est vtuti & cōe singulis pgredientib' ad vtutē: sz resurgere a peccato accidit huic pgressui ex parte subiecti qđ cecidit: vnde nō ē omnib' cōe & quātū ad perfectiōem ad bonu. Perfectio in forma precedit i via generationis perfectionem in cōsecutiōe finis: ideo inter sacramēta q̄ ad pgressū i bonū pertinent: primo ponit cōfirmatio q̄ ē ad perfectōnē similez pfectioni forme: 2° eucharistia que ē ad pfectiōnē in fine: 3° penitētia q̄ est ad reparationē vtutis amisse. Int sacramēta aūt que ad remediū totius ecclesie deputant: pmo ponit ordo: qr mrimoniū iquātū mrimoniū p ordinem disp̄satur fm q̄ est sacramentu. Ad p'm ġ dđ q̄ mrimonium fm q̄ pertinet ad vitā aialē nō ē sacr̄: sz nature officiū: sed fm q̄ hz aliqđ spiritualitatis quātū ad signū & effectū sic sacr̄m ē: & qr minimū habet de spiritualitate: iō vltimo inter sacra ponit. Ad 2'm dđ q̄ in sacror actionib' ordo non constituit p̄ncipalē agentē: sz ministrū & instr̄m quod dā diuine operationis. i iudcijs autē iudex hz formā scientie & iusticie operat nō solū sicut instr̄z: & iō in iure premittunt ea q̄ ad officia pertinent: sed in sacr̄is non oz. Ad 3'm dđ q̄ q̄uis bonū cōe sit diuinius: tñ bonū singulare ē prius in via generationis: & iō ēt phūs monastica politice p̄misit: vt p3 in. x. Ethi. Ad 4'm dđ q̄ p̄iūctio ad finē ē duplex: vna fm plenā ptic̄patiōez ipi': & hec coniūctō non efficit p aliqđ sacr̄m: sz sacra ad eā disponunt & int̄ oia vicinius extrema vnctio: & iō vltio ponit int̄ ea q̄ ad remediū vni' persone ordinant alio mō fm ip̄fectā qualis ē fruitio vie & ad hanc ordinat eucharistia: & iō nō oz q̄ ponat vltia simplicit: sz vltima i pgressū ad bonū. Ad 5'm dđ q̄ penitentia nō dicit purgationē absolute respectu cuiuslibet ipuritat̄ spūalis: hoc. n. ad baptismu pertinet: sed purgationē i casu. s. q̄n aliq̄s a statu vtut̄ cecidit vt itez ad bonū redeat: & hec ē secūda tabula post naufragiū fm Hiero: & iō penitentia ponit post illa sacra q̄ ad p̄sūmationē i bonm ordinant. Ad 6'm dđ q̄ Dio. considerauit i eis ordinē magis quātū ad disp̄sationē eor q̄ quātum ad effectū: qr eucharistia stati baptiçatis datur: si sint adulti: nō aūt confirmatio: iō post baptism̄ immediate eucharistiam posuit.

AD quartū sic proce

dit: Videtur q̄ non debuerint in noua lege aliqua sacramēta de nouo ist̄ui: natura enim opatur breuiori via q̄ pōt: et hec ad ordinationē nāe ptinet. sed gr̄a est magis ordinata q̄ natura. cū ġ breuior via esset q̄ sacra iam i veteri lege existentia p̄ficerētur q̄ aliqua đ nouo ist̄uerēt: videtur q̄ aliqua de nouo instituti nō debuerit. Ꝑ. sic sacra sūt necessaria ad salutem: ita & p̄cepta. sz christus nō alia p̄cepta moralia instituit: sed p̄existentia cōsiliġs pfecit. ġ nec noua sacra istituere đbuit. Sz ꝑ: sacra sunt medicie spūales vt pus dictū ē. sed nō ꝓpetit eadē medicia puulo & adulto. cū ġ stat' legi ꝓparetur puerili etati: status aūt tēporis gr̄e etati perfecte: vt patet Gala. iiij. videt q̄ alia sacra fuerūt ēt tēpore gratie ist̄ituēda. Ulterius videt q̄ hec eadē debuerit a p̄ncipio mūdi p' peccatū ist̄uer: qr ad crudelē medicū ptinet vt efficacē medicinā nō stati ifirmo ꝓponat: sz eū diu piclitari sinat: sz a deo ois crudelitas relegata ē. ġ sacra noue legi que sūt efficacissime medicie đbuerunt statim post peccatū humano generi exhiberi. Ꝑ. sacra noue legis totam efficaciaz hñt ex passione christi. sz passio christi operabat ēt a p̄ncipio mūdi post peccatuz ad repationē hz q̄ erat credita vt i. iij. li. dis. xix. dictū ē. ġ & tunc sacra instituti debuerūt. Sz ꝑ: gr̄a pficit naturā. sz nā ꝓcedit ex iperfectioribus ad perfectiora: sicut patet in omni motu & generatiōe: & similiter etiā ars. ġ & simillī gratia đbuit p̄' iperfecte & postea copiose p efficacia sacramēta dari. Ulterius videt q̄ statim christo nato sacramēta ist̄ui debuerūt: sūt n. sacra noue legis gr̄am ptinentia. sed tps gratie extūc incepit. ġ tunc ist̄ui debuerūt. Ꝑ. sacra adiuuāt ad iplēdū p̄cepta. sz p̄cepta moralia oia simul data fuerūt in ipo initio legis. ergo & sacramenta gratie in ipo initio gratie oia simul dari đbuerūt. Sed ꝑ ē: quia q̄ a deo sūt ordinata sūt Roma. xiij. sz iste ē debitus ordo vt cā effectū p̄cedat: & vt illud qđ prius ē pmo tradat. ġ cuz passio christi sit cā efficacia sacr̄is p̄bens: & vnuz sacr̄z sit alio p' vt dictū ē. ġ videt q̄ nō debuerūt ist̄ui statim Christo nato. Ulterius videt q̄ sacra noue legi nō sūt oia a Christo ist̄ituta: qr đ cōfirmatōe & extrema vnctione nō legit aliqđ dixisse: sz extrema vnctio & cōfirmatio sūt sacra noue legi. ġ non oia sacra noue legis sūt ist̄ituta a christo. Ꝑ. nō miorīs auctoritatis ē mīsteriū sacerdotij noue legi q̄ legi nāe. sz q̄ sacra disp̄sabāt i lege nature. s. sacerdotes p suo libitu sacramētis visibilib' suaz fidem pfitebant. ġ multo forti' hm̄ oz eē i lege noua q̄ ēt est maioris libertatis. Sed ꝑ: sacra noue legi efficiūt qđ signant. sed ex ist̄itutione signāt hz Hugo. ġ ex ist̄itutiōe efficaciā hñt: sed efficacia sacramētor nō ē nisi a deo q̄ sol' peccata remittit. ġ nō potuit esse a puro homie sacror ist̄itutio.

Rēspōdeo dđ ad. j. q. q̄ sacramēta sūt signa remediū ad quod ordināt: sūt aūt signa repr̄sentātia effectus spūales ex similitudine sensibilium rerum q̄bus i sacro ē vsus: & iō cū in noua lege oportuit

esse sacra maioris efficacie pp pfectõnẽ testamẽti debuerunt etiã eẽ alia signa que expressius figurarent gratiã: z iõ oportuit alia sacramẽta instituí. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ q̃uis natura breuissime operatur: tamen nihil omittit de pꝛtingentibus quibus aliquid optime fieri possit z similiter gratia: z iõ in sacrís instituendis non solum attenditur qualiter aliquid breuiter fiat sed qualiter congruenẽ. ¶ Ad 2^m dõ q̃ pꝛecepta moꝛalia pꝛsequunt naturam humanã cũ sint de dictamine rationis naturalis: z iõ permanẽt eadez in qualibet lege z in q̃libet statu hoís. z pꝛopter hoc non ẽ simile de pꝛceptis z sacrís que ex sola institutione efficaciaz habent. Ad .ij. q. dõ q̃ sacra noue legis: qꝛ gratiaz pꝛtinent non sunt vacua: sz plena: z iõ non cõpetebat ea instituí nisi tẽpoꝛe plenitudinis: quod ẽ tẽpus incarnationis. Quare autẽ christus suuz adventũ distulerit z non statim post peccatũ carnez assumpserit: in .iij. libꝛo dis. j. dictũ ẽ. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ aliter ẽ in moꝛbo spirituali z coꝛpoꝛali. Nõ n. potest aliquis a moꝛbo spirituali pꝛgrue curari nisi pꝛius moꝛbũ cognoscat z medicinã desideret si sit cognitionis capax: z iõ oportuit vt homo sibi relinqueret: z sic pꝛimo tẽpoꝛe legis nature infirmũ se cognosceret per ignoꝛantiã ad idolatriã declinando: z deinde tẽpoꝛe legis scripte que auxiliũ contra ignoꝛantiã pꝛebebat recognosceret se infirmũ per cõcupiscentiã ad peccata declinando z sic salutẽ ab alio expectaret: qui z viã salutis docuit pꝛtra ignoꝛantiã: z sacramẽta gratie dedit cõtra infirmitatẽ pꝛcupiscẽtie: vt dicitur Joh. j. Gratia z veritas per Jesuz Christũ facta ẽ. in moꝛbo autẽ coꝛpoꝛali hoc non requirit: qꝛ coꝛpus non ẽ cognitionis capax. ¶ Ad 2^m dõ q̃ q̃uis etiam ex tunc passio christi efficaciaz haberet: non tamen tantam efficaciaz in humana natura pꝛo qua nõduz satisfactuz erat habebat sicut post satisfactionem habuit z post christi incarnationez que totã naturã humanã dignificauit: vt fieret magis ad gratiã recipiendaz idonea. Ad .iij. q. dõ q̃ sacra noue legis dupliciter instituta sunt. primo ad documentũ z exercitiũ quoddã: z sic potuerant ante passionẽ christi institui. secũdo quantuz ad necessitatẽ z obligationẽ: z sic eoꝛum institutio non fuit ante passionem: qꝛ adhuc legalia nõ fuerũt moꝛtua. vñ a tẽpoꝛe pꝛedicationis christi vsqz ad passionẽ sacramẽta noue legis simul currebãt cũ legalibus: z vtraqz ad salutẽ operabant. sic g̃ quã tũ ad secũdũ modũ institutionis oia simul in passione christi instituta sunt: sed quantum ad pꝛimum oportuit vt primo instituerent illa que sũt maioris necessitatis: vñ statiz in pꝛincipio pꝛedicationis sue penitẽtiã pꝛdicauit: vt legit Matth. .iij. z baptismũ docuit: vt legitur Joh. .iij. alia autẽ sacramẽta pꝛocessu temporis instituit z docuit. ¶ Ad p^m g̃ dõ q̃ tempus gratie dicit quantũ ad initiuz z quantũ a cõplemẽtũ: cõplememẽtũ aũt eius non fuit ante passionẽ z resurrectionez christi: vnde Joh. vij. dicitur: Nondum erat spiritus datus: qꝛ nonduz erat christus glorificatus. pꝛincipiuz autẽ potest attendi dupliciter: pꝛimo quantuz ad pꝛesentiã gratie in mundo: z sic fuit in ipa incarnatione: secundo quantum ad eius diffusionem in mũdo: z sic fuit in pꝛedicatiõe siue baptismo christi: z ante non oportebat institui sacramẽta. ¶ Ad 2^m dõ q̃ pꝛecepta moꝛalia homini natura dictat: z ideo statiz poterũt homini simul pꝛoponi: non. n. est ita de sacramentis. Ad .iij. q. dicendũ q̃ circa hoc est duplex opinio. quidã. n. dicunt non omnia sacramenta a christo imediate instituta fuisse: sed quedam ipse per se instituit: quedam vero apostolis instituenda cõmisit. s. confirmationẽ in qua spiritussanctus datur ad robur: cuius institutio esse non debuit ante plenã spiritꝰsancti missionẽ z extremaz vnctionez: que tamẽ cum ad gloriã resurrectionis sit imediatum z pꝛximũ pꝛeparatoriũ ante resurrectionẽ institui nõ debuit. sed qꝛ institutio sacramentoꝛ videt ad potestatẽ plenitudinis in sacramẽtis pertinere quaz sibi christus reseruauit in sacramentis cũ ex institutione sacramẽta habeant quod significẽt: ideo alĩs pꝛobabilius videt q̃ sicut hominis puri non est sacramenta mutare vel a sacramentis absoluere: ita nec noua sacramenta instituere: z ideo omnia sacramẽta noue legis ad ipso christo institutionez habent. ¶ Secũdũ hoc ergo dicendum ad p^m q̃ ipse sacramẽtum confirmationis instituit quando pueris sibi pꝛesentatis manus imposuit: simíliter extremam vnctionem quãdo apostolos ad pꝛedicandũ mittẽs oleo inungere infirmos dispoſuit: vt sic curarent. ¶ Ad 2^m dicendũ q̃ sacramenta illa legis nature non habebant aliquaz efficaciã ex opere operato: sed solum ex fide: z iõ determinatio eoꝛ ab homine puro habente fidẽ fieri poterat: nõ autẽ ita est de sacramentis noue legis: q̃ ex opere opato gratiã pꝛferũt. Q. 2°.

Deinde queritur

de baptismo iohannis: z circa hoc querunẽ quattuoꝛ. ¶ Primo vtruz fuerit sacramentuz. ¶ Secundo de efficacia ipsius. ¶ Tertio quibꝰ pꝛepetebat. ¶ Quarto vtrũ baptizati a iohanne essent baptismo christi baptizandi.

Ad primuz sic proceditur

Uidetur q̃ baptismus iohannis nõ fuerit sacramentum: Joh. .iij. super illud. Erat iohannes baptizans ꝛc. dicit glo. quãtũ catheczmínis nõdũ babtizatis prodest doctrine fidei tantũ profuit baptismus iohannis ante baptismuz christi. sed catheczsmus non ẽ sacramẽtũ sed sacrale.

ergo baptismus iohannis non erat sacr̃m: sed sacramentale. ¶ Ꝺ. oē sacramentū ē alicuius legis sacramētū. sed baptismus iohannis non erat sacramētū legis nature: neq; legis veteris: qz sic Aug⁹ dicit: Nulli precedentiū prophetaꝝ fuit datus baptizare nisi iohanni soli: quod non contingit ꝺ sacramētis veteris legis. similiter non ē sacramentū noue legis: qz predicationem christi precessit. ergo non erat sacramentū. ¶ Sed contra sacramentū ē sacre rei signum. sed baptismus iohannis figurabat baptismum christi. ergo erat sacramentus ¶ Uterius videt q̃ nō baptizauerit sub hac forma: Ego baptizo te in nomine venturi. Christ⁹ enim in cuius nomine baptizabat iam venerat. q̃ non ꝓpetebat forma illa pro tempore illo. ¶ Ꝺ. eadē ē fides de christo venturo que erat in patrib⁹: et de christo qui iā venit quā nos habemus. q̃ eadez ē forma baptismi in nomine venturi et in nomine christi. q̃ baptism⁹ idē. sz apli baptizauerūt i noie christi: vt infra dicet. si ergo iohānes baptizauit in noie venturi idē fuit baptisma iohānis et apostoloꝝ christi quod falsum ē. ¶ Sed ꝓtra est: quod dicit Act. xix. Baptizabat iohannes populus dicens: in eum qui venturus ē post ipsum vt crederent. Uterius videt q̃ nō fuit institutus a deo nullum. n. sacramentū a deo institutū nominatur a ministro. non. n. dicitur baptismus petri. sed baptismus ille dicit baptismus iohannis. q̃ non fuit a deo institutus. ¶ Ꝺ. sacramenta legis nature q̃ ad sacramenta christi disponebant a deo instituti onē nō habuerunt: sed ex voto celebrabantur ſm Aug. sed baptismus iohannis fuit preparatorius ad sacramenta christi. q̃ nō debuit habere institutionem a deo. ¶ Sed contra ē: quod dicit Joh. j. Qui me misit baptizare ille mihi dixit ꝛc. Uterius videt q̃ debuit statim christo baptizato cessare: qz super illud Joh. j. Uidit iohannes Jesum venientē ad se: dicit Aug⁹: Baptizatus ē dñs baptismo iohannis et cessauit baptism⁹ iohis. ¶ Ꝺ. baptismus iohannis erat preparatorius ad baptismū christi. sed baptismus christi incepit statim christo baptizato: qz tactu mundissime sue carnis vim regenerativā ꝓtulit aquis: vt dicit Beda. q̃ statim debuit cessare. ¶ Sed ꝓtra est: quod legit Joh. iij. q̃ post baptismū christi baptizabat iohānes et discipuli eius similiter baptizabant. q̃ baptism⁹ Johannis non cessauit statim christo baptizato.

Respondeo dō ad. j. q. q̃ ſm Aug. de facto vic. ſm processum temporis et maiorem propinquitatē ad tempus gratie oportuit alia et alia sacramēta institui. Unde qz in iohanne quodammō incepit tps gratie: qz lex et ꝓphe vsq; ad Johānē matth. xj. non quasi ab ipso esset gratia: sed qz ad gratiā viam preparabat: ideo eius baptismus fuit aliqd sacramētū: quod quidē erat initiatio quedam sacramentoꝝ gratie: cuius gratia in eo non ꝓferret.

Unde dicendū q̃ baptismus Johannis sacramētū erat quodāmodo medium inter sacramēta veteris et noue legis: sicut dispositio ad formam media ē quodāmodo inter priuationē et formā: puniebat. n. quodāmō cū sacramentis veteris legis in hoc q̃ erat signum tantū: cū sacramentis legis noue in materia: et quoddāmō in forma. ¶ Ad p̃m q̃ dō q̃ baptismus iohannis habet aliquid sile cum sacramentalibus baptismi: inquantū erat dispositio ad baptismū christi: sz inquātū ꝓcessit institutionē baptismi christi differt a sacramentalibus: et est sacr̃m p se: sicut sacra veteris legis: que etiam suo modo licet nō tā de propinquo ad sacramenta noue legis disponebant. ¶ Ad 2ᵐ dō q̃ dispositio reducit ad genus forme ad quā dispōit: et iō baptismus iohānis reducit ad sacra noue legis: sicut incōpletū in genere illo: et hoc patet ex ordine procedendi quē magister seruat. ¶ Ad. ij. q. dicendū q̃ vtilitas rei ex forma sua ꝓsequitur: et iō forme sacramentoꝝ ostendūt illud ex quo sacramēta et efficaciā et vtilitatez hñt. et qz vtilitas baptismi iohānis tota erat disponere ad christū: iō hec erat sua forma ꝓpetens: vt in nomine venturi baptizaret. ¶ Ad p̃mū q̃ dō q̃ q̃uis iam venisset in carnē: nō tamen iā venerat ad baptizandū: et alia salutis nostre opera exercendū. ¶ Ad secundū dō q̃ fides cum sit cognitio quedā respicit rei veritatē: et qz diuersitas tēporum significatoꝝ non diuersificat veritatē: nec tides pene) hoc diuersificat: sz sacramēta efficiunt respectū. et qz nō eodē mō iebz ad actū hoc quod iā ē et hoc quod expectat futurū: qz ad id quod expectat futurū actus ordinātur vt disponentes: ab eo autē quod iam est effectiue aliquid producit: iō diuersificatio forme p futurū et presens designat diuersitatē sacramenti. Ad. iij. q. dō q̃ iohannes suum baptismum instituit precepto diuino: vnde patet q̃ institutio ipsius fuit a deo per auctoritatē ab ipso iohanne per ministeriū. ¶ Ad p̃m q̃ dō q̃ propter tres rationes baptismus a iohāne nomē accepit: primo qz ipse fuit sui baptismi institutor aliquo mō: ꝑ petrus autē nullo mō baptismi quo baptizabat: 2° qz nihil in illo baptismo efficiebat quod iohannes nō faceret: 3° qz sibi soli erat datū illius baptismi ministerium. ¶ Ad 2ᵐ dō q̃ fides magis determinabat ſm appropinquationē ad christū: et ideo etiā sacramēta que quedā fidei protestatōes sunt magis christo remota minus determinata eē debuerunt: et qz baptismus iohannis de propinquo ad christi sacra disponebat: iō debuit magis habere determinationē q̃ sacramēta legis nature. Ad. iiij. q. dō q̃ cessatio baptismi iohannis potest accipi dupliciter: vno modo quando cessauit totaliter: et hoc fuit iohāne in carcerē misso: qz ministerium illud soli iohanni ꝓcessum ē. alia modo quā tū ad maximū suū posse: et sic cessauit baptizato

christo: qui extunc ei⁹ baptismus non fuit preciuus: sed alius fuit eo dignior: sicut cessat officium legati domino suo superueniente: quis et aliqua exerceat. Et per hoc patet solutio.

Ad secundū sic proce

dit: Videt q baptismus iohānis gratiam contulerit: Luce. iij. Erat iohannes baptizans et predicans baptismū penitentie in remissionē peccatoꝝ. sz remissio peccatoꝝ nō fit sine gra. g baptismus ille gratiā ꝓtulit. ℣ D. Dam. dicit: Purgat iohānes spiritu p aqua. sz purgatio spiritualis nō fit sine gratia. g ille baptismus gratiā cōtulit. ℣ D. Aug⁹ dicit cōtra Donatistas: Ita credā iohannē baptizasse: i aqua in remissionē peccatorum: vt ab eo baptizatis in spe remitterent pecca ta. sed spes de remissione peccatoꝝ non potest eē nisi per gratiā. g baptismus ille gratiā contulit. ℣ D. baptismus iohannis propinquior fuit baptismo christi q circuncisio. sed circuncisio gratiam ꝓtulit: vt dictuz est. g multo fortius baptism⁹ iohannis. ℣ D. sacramētum non instituit nisi ad causandū gratiaz vel significandū. sed gratia sufficienter per sacramenta veteris legis erat significata. si ergo baptismus iohannis gratiā non contulit pro nihilo institutus fuit. ℣ Sed ꝓtra: gratia non ꝓfertur sine spiritusācto. sed in baptismo iohannis non cōferebatur spiritussanct⁹: sz aqua tātuz: vt pz Act. j. Johānes quidē baptizauit aq: vos autē baptizabimini spiritusanto ꝛc. g in illo baptismo non erat gratia. ℣ D. non est idez effectus dispositionis et perfectionis. si g baptism⁹ Johannis disponebat ad baptismū christi: cuius est gratiā conferre: qz gratia et veritas facta est per iesum christum: Joh. j. videtur q baptismus iohānis gratiā non contulit. Q Respondeo dicenduz q hoc ab omnibus cōceditur q non efficiebatur aliquid per baptismū iohannis: quod non esset operatio hominis: et qz gratia non potest ab homine dari: ideo patet q baptismus iohannis grāz non conferebat. ℣ Ad p⁹m ergo dicēduz q illa auctoritas sic exponeda est: vt referatur ad diuersa baptismata hoc modo: Erat Johes baptizans. s. baptismate suo et predicans. s. baptismū christi qui ē in remissionē peccatoꝝ. Si autez referatur vtrūq ad baptismū iohannis: sic dicit eē in remissionē peccatoꝝ: qz baptizatis imponebat dignos fructus penitentie agere: quibus peccatoꝝ remissionē ꝓsequerētur. vnde baptismus ille erat quasi quedā protestatio et professio penitētie. ℣ Ad secundū dō q baptismus ille purgare dicit mō predicto: vel etiam materialiter a sordibus corporalibus i signū spiritualis purgationis per christū future vel a cecitate ignorantie per doctrinaz Johannis christū anunciantis. ℣ Ad 3m dōz q spes semper ex gratia procedit: non tamen semper ex gratia habita: sed quandoq; ex gratia expectata: et sic baptismus iohannis spem faciebat remissionis peccatoꝝ nō ꝓferēs gratiā: sz pmittēs eā i hoc q figurabat baptismū christi quo gratia daret. ℣ Ad 4m dō q quis baptism⁹ iohis magis ꝓueniret cū baptismo christi q circuncisio quātū ad māz: nō tū conueniebat magis quantū ad cām institutionis: qz circuncisio ad necessitatē instituta erat vt remediuz ꝺ originale. sz baptismus iohannis vt assuefaceret ad baptismū christi. ℣ Ad 5m dō q baptism⁹ iohannis expressius figurabat baptismum christi q sacramēta veteris legis propē maiorē silitudinē ad ipsū: et iō magis ꝺ ꝓpinq̄ ꝓparabat ad ipsū i significatiōe et q̄dā penie ꝓtestatiōe.

Ad tertiuz sic proce

dit: vī q christo nō ꝓpeteret baptizari baptismo iohis. baptism⁹ .n. iohis erat baptism⁹ penitētie: vt dī Luc. iij. sz christo nō ꝓpetit penitētia sicut nec peccatū. g nec baptizari baptismo iohis. ℣ D. ois christi actio nostra ē instructio. sz nō instruimur baptizari baptismo iohis. g nō debuit christ⁹ illo baptismo baptizari. ℣ Sz ꝺ ē: q ipe ad baptismū iohis vadens dixit: sic decet nos implere oēz iustitiā: matth. iij. Uter⁹ vī q nulli alij h⁹ baptismo debuer̄t baptizari. h⁹ .n. ē solu⁹ christi vt a sacris nō accipiet sz magis eis ꝓferat. sz baptism⁹ iohis erat tale sacr̄m a q̄ non poterat aliq̄d accipi. g soli christo ꝓpetebat. ℣ D. sacra eadē rōne oi b⁹ ꝓpetūt. sz nō erat necessariū q oēs baptismo iohānis baptizarent. g nulli ꝑter christū ipso baptizari debuerūt. ℣ Sz ꝺ ē: qꝺ dī matth. iij. Egrediebāt ad illū hierosolymite vniuersi et baptizabāt ab eo. Uter⁹ vī q ꝺbuerūt illo baptismo pueri baptizari. erat .n. ille baptism⁹ signū baptismi xpi sz baptism⁹ christi ꝓpetit puer. g et ille. ℣ D. circūcisio dabat ēt pueris et eis principalit. sz baptismus iohis ē mediū inter circūcisionē et baptismuz christi q̄ datur indifferēter magnis et paruis. g et baptism⁹ iohānis paruis dari debuit. ℣ Sed contra: qz baptism⁹ ille erat vt assuesceret ad baptismuz christi. sz hoc nō poterat esse nisi rōne illoꝝ qui discretiōem hēbāt. g pueris ille baptism⁹ nō cōpetebat. Q Respondeo dicēduz q christus pluribus de causis a iohanne baptizari voluit: quaꝝ tres tanguntur in glo. Marci. iij. s. propter humilitatē iplendā: vt ipsemet dicit Matth. iij. vt baptismū iohannis approbaret: et vt aquas consecraret suc carnis tactu: et sic baptismuz suū institueret. Quartā causaz tangit Aug⁹ in libro de nā boni: vt. s. ostenderet non interesse quis a quo baptizaret. Quintā tangit in li. questionū veteris et nō testamenti. s. ad exemplū baptismi proponēdū illis q̄ erant futuri filij dei p fidē. Sextā tangit Chrysо. vt scilicet in baptismo miracula ostendēs euacuaret illoꝝ errorē q̄ iohannem christo maioreꝝ

credebant. ¶ Ad primū ergo dicendum q̄ sicut dictū ē christus a sacramētis nihil accepit: ꝛ ideo non dicit baptismus Johis baptismus penitentie quo ad christū: sz quo ad alios qui ad penitentiā per ipsū preparabant: ꝛ sicut etiā circuncisio christi non fuit in remediū originalis peccati a q̄ christus imunis erat. ¶ Ad 2m dō q̄ actio christi nr̄a ē instructio non vt eodē modo agamus sicut christus fecit: sed vt p̄ mō nostro christuz imitemur: ꝛ iō per baptismū suū dedit nobis exemplū: vt baptizaremur illo baptismo q̄ nobis ꝓpetit: p̄ quez s. remissionē peccatoꝝ ꝓsequamur. Ad .ij. q. dō q̄ dicit Aug. i li. de baptismo ꝓtra donatistas: Si Johes solū christū baptizassz videret melioris baptismi dispēsatoꝛ quāto melioꝛ erat qui baptizabat: ꝛ si oēs baptizassz videret quod christi baptismus nō sufficeret ad salutē: ꝛ iō quosdā alios baptizauit sed non oēs. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ q̄uis alij a baptismo Johis nō acciperent gratiā: accipiebāt tamē quoddā signū gratie suscipiende ꝛ seruāde penitentie. ¶ Ad 2m pz solutio ex dictis. Ad tertiā. q. dō q̄ baptismus Johis erat baptismus penitentie: ꝛ qz pueris nō ꝓpetit penitentia: iō nō cōpetebat eis ille baptismus. nec est simile de baptismo christi ꝛ circūcisione que ordinant ꝓtra originale peccatū: quod in pueris ē. Et per hoc pz solutio ad obiecta.

Ad quartū sic proceditur: videt q̄ baptizati baptismo Johis nō debebāt baptizari baptismo christi: Act̄. n. viij. dicit q̄ apostoli in samariā venientes illos qui baptizati erant in nomine iesu non baptizabant: sz tm̄ manus ꝛponebant. cū g̃ baptismus in nomine iesu sine collatione spiritussancti sit baptismus Johis: videt q̄ baptizati baptismo Johis non baptizabant baptismo christi. ¶ Dō. hiero. sup illō Osee. ij. Effūdā de spiritu meo. dicit q̄ hec est cā quare q̄dā baptizati a Johe baptismo christi iterū baptizati sunt a Paulo: Act̄. xx. qz fidē trinitatis non habebant: qz neq; si spiritussanctus audierant. Si g̃ aliqui baptizati essent a Johe fidē trinitatis habentes: videt q̄ iterū baptizari non debuerunt baptismo christi. ¶ Dō. in apostolis debuit ostendi omne illud qō ē necessariū ad salutez. sed apostolis post baptismuz Johis solus baptismus spiritussancti prenunciat: Act̄. j. g̃ non erat necessariū q̄ baptismo christi iterū baptizarent. ¶ Dō. ad baptismū requirit aqua ꝛ spiritussanct⁹. sz p̄ baptismū Johis erat facta ablutio aque. g̃ ñ oportebat nisi q̄ suppleret qō deerat. s. spiritussanctus. ¶ Sed ꝓtra ē: quod dicit Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto ꝛc̄. sz baptismus Johis non regenerabat aliquo modo. g̃ necessariū erat vt iterū baptismo christi baptizarēt. ¶ Dō. Aug. dixit q̄ baptizabat Johes ꝛ non ē baptizatus. sed de necessitate salutis tēpore gratie ē q̄ homo sit baptizatus vel saltē propositū baptismi habuerit. g̃ oportebat eos qui baptismū Johis acceperant iterū baptizari baptismo christi. ¶ Dō. ꝑpositio manuū precedente baptismo Johis non imprimebat characterez baptismalē. sed character talis ē de necessitate salutis vel in actu vl̄ i proposito. g̃ oportebat q̄ baptizati baptismo Johis iterū baptizarentur baptismo christi: ꝛ non sufficiebat eis manus ꝑpositio. Q Respondeo dō q̄ circa hoc est duplex opinio. quidaz. n. dicunt q̄ baptismus Johannis erat preparatorius ad christum suscipiendū: ꝛ iō siquis baptismuz Johannis suscepisset i eo sistens non referens ad christū: baptism⁹ in eo frustraret a fine suo: ꝛ iō oportebat eū iterū baptizari baptismo christi. si autē non figeret spē suā in baptismo Johannis: sed vlterius referret ad christū sic ex gratia christi ꝛ baptismo Johānis preacepto efficiebat quasi vnū quid: ꝛ ideo non oportebat q̄ iterū aqua baptizaret: sed solū q̄ spiritussanctū per manus impositionē acciperet: ꝛ hec videt fuisse magistri opinio in littera. sed qz sacra noue legis ex ipso opere operato efficaciā habent: ideo videt q̄ ipes ꝛ fides ill⁹ qui baptismū suscipit nihil faciat ad sacramentū: q̄uis posset facere ad rē sacr̄i impediendā vel promouendā. vñ quātūcūq; spez suā aliquis ad christuz referret baptizatus baptismo Johānis: baptismuz noue legis non cōsequebat: ꝛ iō si baptismus noue legis est de necessitate salutis: oportebat q̄ iterū illo baptismo baptizarentur. ¶ Dō. hoc ē generale in oibus sacr̄is q̄ si omittatur quod ē de substantia sacrāmēti oz id sacramentū iterari: vñ cū non esset forma debita in baptismo Johannis oportebat q̄ iteraretur baptismus: ꝛ hoc habet cōior opinio: que etiā ex verbis Aug. ꝓfirmat: qui dicit sup Joh. Homel. v. Qui baptizati sunt baptismate Johannis non eis sufficit: baptizandi. n. fuit baptismate christi. ꝛ ideo fm hoc dicendū ad primū q̄ ibi agitur de illis qui baptizati erant a Philippo: de quo constat q̄ baptismo christi baptizauerat: sed nō erat ibi datus spiritussanctus ad robur: sicut i cōfirmatione dat: qz ille non fuit Philippus apostolus: sz vnus de septē diaconibus: ꝛ iō non poterat manū imponere: qz hoc ep̄orum est: ꝛ propter hoc missi sunt ad hoc Petrus ꝛ Johannes. ¶ Ad 2m dō q̄ hiero. non vult tangere causaz rebaptizatiōis sed insufficientiaz fidei ipsoꝝ ad salutē: vt patet ex verbis precedentibus. Premittit. n. qui dicit se credere in christū: ꝛ nō credit in spiritū sanctū: nō dū hz claros oculos. insufficientia autē fidei non posset eē causa quare aliqui baptizarent: sed quare instruendi essent sicut ꝛ nūc fit. ¶ Ad 3m dō q̄ apostoli credunt baptizati fuisse baptismo christi q̄uis scriptū nō inueniat: vt dicit in glo. Joh. xiij. super illud qui locutus ē ꝛc̄. Exquo. n. ipsi alios

alios baptizabant: vt habet Joh. iij. videl q ꝛ ipi veniẽtes ad christũ baptiçati fuerunt: si tñ christ' qui habuit potestatẽ remittendi peccata eos sine baptismo ex priuilegio quodã sanctificare voluisset: ꝛ q virtutẽ suã sacris non alligauit nõ esset ad ꝓñtiaz trahendũ. ex auctoritate autẽ inducta nõ habetur q apostoli tñ baptismo Johis baptiçati erãt: sz ꝓparatio quedã baptismi flaminis ad baptismũ Johis. ℣ Ad 4m̃ dõ q ad baptismũ req̃rit aqua cuz debita forma: Johes autẽ nõ obseruabat formã baptismi christi: nec itez erat in eo efficacia: sicut in baptismo christi: ꝛ iõ q omittebant ea q̃ erant de necessitate sacri oportebat iterũ baptiçari. Uoz alia remediũ. Sz ꝓtra: oia sacra noue legis sunt in remediũ ꝛ gratiã ꝓferũt: vt dictũ est. g̃ distictio illa nulla videt. Et dicẽ dũ q illa distinctio sacramentoz sumit fm id ad quod principalit ordinãt. Quãuis g̃ oia sacra aliquo modo gratiã ꝓferant ꝛ in remediũ sunt: quedã tñ principalit ordinata sũt in remediũ ꝓtra aliquẽ specialẽ morbuz: vt matrimoniũ contra concupiscentiã. quedã vero de sui propria intentione sunt ordinata ad remediũ morbi ꝛ ad gratiaz: sicut baptismus qui est spiritualis regeneratio p quã vetus homo corrũpit ꝛ nou' generat. q̃daz autẽ q gratiã presupponũt ordinant ad gratie perfectionẽ: sicut eucharistia: ꝛ sic intelligenda sunt verba magistri. ℣ Non vtiq propter remediuz: sed ad sacramẽtũ. ꝛ debet accipi sacrm large pro quolibet signo rei sacre. ℣ Baptismũ christi Johannes ꝛc. iõ baptismus christi potius q̃ alia sacramenta noue legis preparatoriũ habuit: q baptismus est ianua sacramẽtoz ꝛ ipse facit aliqs viam: vñ preparatorio sacra alia non indigebant. Itez baptiçabant imo ꝛc. ex hoc patet q̃ p̃cedẽs baptismus nõ reputabat aliquib' pro baptismo: q qui baptisma christi accipiebant nõ iterato baptiçabant: sed vez baptisma de nouo accipiebãt: ꝛ iõ quasi corrigens q̃ dixerat itez baptizabant addit imo vez baptisma accipiebant: ꝛ sic magister per verba Piero. suam intentionem ꝓbare non potest.

Sequitur Dis. III.

POst hoc uidẽ duz est ꝛc. Postq̃ determiauit magister de his que p̃exiguñt ad sacramenta noue legis: hic icipit determiare ò singulis sacroz noue legis: et diuidit in ptes duas: in pma determiat de illis sacris q̃ sũt ordinata i remedium vnius psone: i scda ò illis q̃ sũt ordiata i remediũ totiꝰ ecclesie. xxiij. di. Nunc ad cõsideratiõez sacre ordinatiõis ꝛc. Prima diuidit in tres: in p̃o determinat de sacro intrantiũ. s. baptismo: in 2o de sacramentis progredentiuz. vij. di. ibi Nunc de sacramẽto ꝓfirmationis ꝛc: in 3o de sacro exeuntiuz s. extrema vnctione. xxiij. di. ibi Preter premissa ẽ aliud sacrm ꝛc. Prima in tres: in p̃o determinat de baptismo fm se: in 2o de baptismo p ꝓparationẽ ad recipientes. iij. di. ibi Dic dicẽdũ ẽ aliqs ꝛc. in tertia fm ꝓparationẽ ad ministrantes. v. di. ibi Post hec sciendũ ẽ sacrm baptismi ꝛc. Prima in duas: in p̃o determinat de baptismo fm se: in 2o determinat de eo p ꝓparationẽ ad circũcisionẽ: ibi Solet etiã queri si circũcisio ꝛc. Prima in duas: i p̃o determinat q̃d ẽ baptism': in 2o de his q̃ ad baptismũ requirũt: ibi Sz qõ ẽ illud verbũ ꝛc. Hec pars diuidit in tres fz tria q̃ exigũt ad baptismũ: in pma. n. determinat de forma baptismi: in secũda ò mã eius: ibi Celebrat autẽ ꝛc. in tertia ò ipo actu ablutionis vel imersionis: ibi De imersione vero ꝛc. Prima in duas: in prima determinat de forma baptismi: in secũda de institutione ipsius: ibi De institutione vero ꝛc. Circa pmũ duo facit: p̃o determinat formã baptismi: 2o mouet quandã qõnẽ circa formaz baptismi ꝛ determinat eã: ibi Dic querit an baptism' ꝛc. Prima in duas: in prima determinat formã principalẽ baptismi: in secũda quãdã formã secũdariã ꝓ tpe obseruatã: ibi Legit tñ in actib' apl̃oz ꝛc. ℣ Solet ẽt queri ꝛc. Hic determinat de baptismo p ꝓparationẽ ad circũcisionẽ. Et circa hec tria facit: pmo determinat cessationẽ circumcisionis: secundo institutionẽ baptismi: ibi Causa vero institutionis ꝛc. tertio effectum vtriusq̃: ibi Sed querit vtrũ baptism' ꝛc.

Hic querunt quinq̃. primo q̃d sit baptismus. Secundo de forma ipsius. Tertio de mã eius. Quarto de intẽtione. Quinto de institutione.

AD primuz sic proce dit: vi q̃ incõueniẽter sit assignata hec diffinitio baptismi que in littera ponit. s. Baptism' ẽ ablutio corporis exterior facta sub forma p̃scripta verboz. manente. n. diffinito manet diffinitũ sed transeunte ablutiõe q̃ est quedã actio vel passio: manet baptismus. g̃ baptismus nõ ẽ ablutio. ℣ Ad. sacrz fz Aug. ẽ mãle elemẽtũ. ablutio aũt nõ ẽ mãle elemẽtũ: sz elemẽti vsus. g̃ baptismus cũ sit sacrz nõ erit ablutio. ℣ Ad. sacrm ẽ i genere relationis: cũ sit cã vel signũ sicut ẽ dictũ ẽ. sz baptism' ẽ sacrm. g̃ incõuenienter ponit in gnẽ actiõis vel passionis. ℣ Ad. in diffinitiõe instrr oz poni illd ad q̃d ẽ sz baptism' sicẽ ꝛ alia sacra vt pz dictũ ẽ sũt instra sanctificatiõis. g̃ cũ in diffinitiõe eius nulla mẽtio fiat de sanctificatione: vi incõuenienter ee assignata. Uteri' vi q̃ etiã inconuenienter assignat diffinitõ Aug. q̃ talis ẽ: Baptismus ẽ aqua diluendis criminibus sanctificata p verbũ dei. nihil. n. fit in seipo. sz baptismus in aqua fit. g̃ baptism' non est aqua ℣ Ad. in diffinitione alicuius nõ oz poni aliquid

qđ non sit de essētia eius. sz sanctificatio materie nō ē de essentia baptismi: qz in mari vel in flumine potest fieri baptism⁹. g̃ sanctificatio aque non debz poni in diffinitione baptismi. ℣ ℟. diffinitō dz ꝓuerti cū diffinito. sz potest eē aqua sanctificata verbo vite diluendis criminibus: z tñ non erit baptism⁹: sicut qñ nō fit intinctio. g̃ hec nō ē ꝓpetēs baptismi diffinitio. ℣ ℟. effectus q̃ potest ipe diri non dz poni in diffinitione cause: qz tunc diffinitio esset minus ꝙ diffinitū. sed potest ipediri ꝙ per baptismū non diluunt crimina. g̃ nō dz ablutio criminū in diffinitione baptismi poni. Alteri⁹ vī ꝙ etiā incōuenienī assignet diffinitio Dio. quā ponit. g̃. ca. ec. hierar. vbi dicit: Quoddā g̃ ē principiuz sanctissimoꝝ mandatoꝝ sacre actiōis z aliozꝝ diuinoꝝ eloquiozꝝ z sacrarū actionū susceptiuā opportūitatē: formās nostros aīales habitus ad superceleſtis quietis anagogē nostꝝ iter faciens: sacre z diuinissime nostre regeneratiōis traditio. principiū. n. reducit ad genus principiatoꝝ sz sacrm nō ē in genere p̄cepti: sed in genere sacri. g̃ non dz dici principioꝝ sanctissimoꝝ mandatorū. ℣ ℟. non dicit eē principiū sanctoꝝ mandatoꝝ nisi inquantū ꝓparat viā ad alia mandata g̃ frūstra fuit postea addere ad susceptiuā opportunitatē alioꝝ nos formās. ℣ ℟. nihil potest formari ad diuina eloquia nisi quod ē ꝓceptiuū eoꝝ. sz hoc qđ ē aiale in nobis non percipit diuina eloquia: sz soluz hoc quod ē rōnale. g̃ male dixit formans aīales habit⁹ ad diuina eloquia ℣ ℟. forma z mā sunt de essentia rei. sz ipse nullā mentionē facit de mā z forma baptismi. g̃ vī ꝙ insufficiēter diffiniat. Alterius vī ꝙ incōuenienī assignetur diffinitio quā Dam̄. ponit i. iij. li. c. i. sic dicēs Baptismus ē p quē primitias spiritus sancti accipimus: z principiū alterius vite fit nobis regeneratio z sigillu z custodia z illuminatio. aliqui. n. priuſ habent spiritū sanctū z spiritualē vitā: q̃ baptismū ꝙsequāt: sicut pz de Cornelio Act. x. g̃ per baptismū nō sēp accipim⁹ ꝓmitias spūs sancti. nec ē baptism⁹ ꝑn⁹ alteri⁹ vite i nobis. ℣ ℟. idē nō dz poni in diffinitione suiipsius. sz regeneratio ē idē qđ baptism⁹. g̃ nō dz poni in diffinitōe baptismi. ℣ ℟. illuminatio nō fit p virtutes intellectuales. sz baptism⁹ nō ē intellectualis virt⁹ sz sacrz. g̃ nō dz sibi attribui illuminatio ℣ ℟. custodia fit i nobis p diuinā puidētiā de q̃ dr in ps. Ecce nō dormitabit neq̃ dormiet q̃ custodit israel. g̃ nō dz hoc baptismo attribui. Q. Rñdeo ad. j. q. dō ꝙ ex doctrinā phi in li. posterioꝝ triplex ē gen⁹ diffinitōis: q̃daz n. sūt diffinitōes māles quas dicim⁹ demōstrationis ꝙclusiōes: q̃dā formales q̃ sūt principia demōstratōis: q̃dā māles z formales sil: q̃ sūt demōstratiōes positione differētes: qz hñt mediū demōstratiōis inquātū cōtinēt diffinitionē formalē: z ꝙclusionē inquātū ꝓtinēt mālē: sz deest solus ordo terminoꝝ: qt añ dē ꝓpletiuū quodāmō formale ē respectu el⁹ qđ ꝓplet: iō diffinitio formal⁹ nō dr q̃ solū ꝓtinet formā: sz illa q̃ ꝓtinet hoc qđ ē ꝓpletiuū respectu alterius: z qz in causis ē talis ordo ꝙ mā ꝓplet p formā: z forma p efficiētē: z efficiēs p finē: iō diffinitio qñq̃ mālis dr q̃ ꝓprehendit tm̄ māmrei: formalis autē q̃ ꝓprehēdit formā: sicut ira ē accensio sanguis circa cor dr mālis diffinitio: z ira ē appetit⁹ i vindictā: dr formalis. qñq̃ añt mālis cō ꝓhendit formā z māz: sz formalis cāz efficiētez: sic hec dr mālis: tonitruū ē ꝓtinu⁹ son⁹ in nubib⁹: hec añt formalis: tonitruū ē extinctio ignis i nube. qñ q̃ añt diffinitio mālis ꝓprehēdit māz z formaz z efficiētē: formalis autē finē: sicut dom⁹ ē cooptoriuz factū ex lapidib⁹ z lignis p talē modū z talē artē: ē diffinitio mālis respectu h⁹: dom⁹ ē coopimentū ꝓhibēs nos a frigorib⁹ z caumatib⁹: z hoc p̄cipue accidit in instrīs: qz in eis quasi tota rō spēi a fine sumit. Et qz baptism⁹ cū sit sacrm q̃ddā istrm ē: iō diffinitio materialis el⁹ erit q̃ ꝓprehēdit māz z formā eius z efficientē: z formalis q̃ ꝓprehendit finē: z sic diffinitio quā magister i lra ponit ē mālis. ꝓtinet. n. māz in hoc ꝙ dicit ablutio exterior: z innuit efficiētē in hoc ꝙ dicit facta: z ponit formā in hoc ꝙ dicit sub forma verboꝝ ꝛc. Et sciendū ꝙ Aug. ponit eādē diffinitionē q̃uis sub alijs verbis. dicit. n. Baptism⁹ ē tinctio i aqua verbo vite sanctificata ℣ Ad p̄m g̃ dō ꝙ in sacrō baptismi sūt tria: aliquid qđ ē sacrm tm̄: sicut aqua que exterius fluit z transfluit z nō manet: z aliqđ qđ ē sacrz z res z hoc sēp manet. s. character: z aliqđ quod ē res tantū: qđ q̃ñq̃ manet q̃ñq̃ transit. s. gratia. magr g̃ hic diffinit baptismū quātū ad id qđ ē sacrz tm̄: qz ītēdit ipsū mālr diffinire. ℣ Ad 2m̄ dō ꝙ sacrz noue legis ē signū z cā gr̄e: vñ fm h⁹ ē sacrm fm qđ habz significare z cāre aqua autez non habet significare z causare effectū baptismi: nisi fm ꝙ est abluēs: vñ essentialiē baptismus est ipsa ablutio: qz ad ablutionē interiorē cāndā istitut⁹ ē: quā signādo causat ipsa exterior ablutio: sz aqua ē mā eius remota: z ablutio ipsa ē māle baptismo: sz vbuz vite ē forma ꝓpletiua sacri. Aug. añt z magister diffiniūt baptismū p māz ꝓprimaz q̃ ꝑdicat ꝓprie de baptismo: sicut mā de artificialib⁹: vt phiala ē argētū: sz Aug. diffiniuit p māz remotā: q̃ nō ita ꝓpe ꝑdicat nisi p cāz remotā ℣ Ad 3m̄ dō ꝙ baptism⁹ inquantū ē sacrm ē in genere signi vel cause: z i hoc genere ꝓstituit p formā verboꝝ a qua bz significationē z efficaciā sacralem: sicut añt artificialia nō ponūt in genere ex forma simplicit: sz ex mā. nō. n. dicim⁹ ꝙ domus sit in genere qualitatis nisi inquātū artificiale figuratuz: sz dr eē in genere substantie: ita etiā ē de sacrīs. baptismus. n. simpliciter ē in genere ablutionis: sed fm⁹ quid. s. inquantū ē sacrm ē in genere relatōis. ℣ Ad 4m̄ dō ꝙ finis ad quē ē sacrz est vltimum

formale ipsius a q̄ sumit formalis diffinitio: magr autē nō intendit hic diffinire baptismū formaliter sed naturaliter: et iō sanctificationē pretermisit.

Ad .ij.q.od q diffinitio illa Hug. complectit et materiā baptismi in hoc q dicit aqua: et finē in hoc q dicit diluendis criminib⁹: et formā p hoc q dicit per verbuz vite sanctificata. vnde ē diffinitio ꝯposita ex materiali et formali: quasi demōstratio positione differens: et ꝯplete essentiā baptismi ꝯplectit: excepto q actus ablutiōis ītermittit qui facit materiā proximā baptismo: q̄uis ex alijs que ponūtur intelligi possit.

Ad p^m g od q hec est ꝓpria predicatio: baptism⁹ fit in aqua: sed hec ē per causā predicatio: baptism⁹ est aqua.

Ad 2^m od q ibi non tangitur sanctificatio: nisi illa q̄ fit p formā baptismi: que ꝯsistit in inuocatione trinitatis et hec sanctificatio est de necessitate baptismi.

Ad 3^m od q sacra non efficiunt nisi id quod figurant: ex hoc autē ipso q ponit dilutio criminū effectus baptismi potest accipi: q⁹ baptismus māliter non consistit in aqua nisi fm q ē abluēs: q̄cūq autē ē aqua sanctificata in actu ablutionis ē baptism⁹.

Ad 4^m od q idē numero q̄q ē effectus alicui⁹ et finis: sicut sanitas ē effect⁹ et finis medicātis: sz effect⁹ fm q ꝓducit p actū medici: finis autē fm q ē intētū a medico. medic⁹ aūt pōt impediri a ꝓductiōe sanitatis: sz nō ab intētiōe: et iō sanitas pōt poni in diffinitiōe: vt ē finis: nō aūt vt ē effect⁹: et sic dilutio criminū in diffinitiōe sacri.

Ad .iij.q.od q Dio. ex diffinitōe baptismi data intendit procedere ad ea q̄ materialiter i baptism⁹ requrunt: vñ post hāc diffinitionē datuz ritū baptismi ponit: et iō ponit eā vt demōstratiōis principium: et pp hoc ē diffinitio totaliter formalis. Et ē sciendū q in verbis eius aliquid ponit quasi diffinitū: et aliqd ponit tāq̄ diffinitū: tāq̄ diffinitū ponit. s. traditio sacre et diuinissime regenerationis. ista. n. ē quedā circūlocutio baptismi qua [illegible] frequenter vtit: et hoc pz ex hoc q ibi baptismū nō nominat: vt sit sensus quoddā ē vinculū [illegible] sacre et diuinissime rē. quasi diffinitū ponit hic q dicit principiū sanctissimoz rē. Et ponit tria ad q̄ baptism⁹ ordinat q̄ formaliter [illegible] eius ꝯplet. vnū ē qđ cōpetit ei fm q ē ianua sacroz: et quantū ad hoc dicit q ē principiū sanctissimoz mādatoz sacre actiōis: actiōes. n. sacrate ordinat actiōes hierarchias. s. purgare illuminare et pficere: q̄ ꝑcipue in nostra hierarchia ꝯsistunt in dispēsatiōe sacroz q̄ quidē actōes nobis sub precepto tradite sunt: et ad eas ē principiū baptismus quasi eoz ianua. 2^m ꝯpetit sibi inquātū ē cā: put. s. characterē ipprimit: et gratiā ꝯfert: fm q hō informat et idoneus reddit ad alioz sacroz peceptionē: et quātū ad h⁹ dicit q ē formās p characterē et gratiam nostros aiales habitus. i. vires aie ad susceptiuā oportunitatē. i. ad idoneā et oportunā susceptionē diuinoruz eloquioz quantū ad doctrinā fidei et sacraz actionum quātū ad alia sacramēta que nulli nō baptizato debent ꝯferri. 3^m ꝯpetit sibi inquantū ē signū et figura celestiū: et fm hoc per baptismum manuducimur in celestiuz ꝓtēplationē: et quantū ad hoc dicit q est faciens iter nostz. i. preparans nobis ꝓtēplationis viaz ad anogogen. i. sursuz ductionē supercelestis quietis: que ꝯsistit in ꝓtēplatione spūaliū. vel potest dici q per secūdū tangit finez proximū baptismi quātū ad ea que sūt vie. p tertiū autē tangit finē remotuz et vltimū quantuz ad ea que sunt patrie: ad quā nos baptismus perducit p gratiā quā ꝯfert que ē res significata et nō ꝓtēta.

Ad p^m g od q Dio. determiat de baptismo fm q ē actio quedā hierarchica: et iō diffinit principiū mandatoz: non quorūlibet: sed illoruz quib⁹ actiones hierarchice nobis tradūt.

Ad 2^m od q p p^m tangit tm̄ ordinē baptismi ad alia sacramenta. sz p secūdū tangit effectū quo mediante ad alia sacra pcipienda idonee ꝓducit: vt ex dictis pz.

Ad 3^m od q aiales hīt hic dicūt ab aia et nō ab aialitate: qua. s. cū alijs aialib⁹ cōicam⁹: vt oñdat q nō solū baptism⁹ corpus exterius lauat: sz ēt aiam interius formāt.

Ad 4^m od q hec diffinitio ē principiū oiuz: q̄ Dio. de baptismo tradit: vñ in principio statiz hāc diffinitionē ponit: et qz in oib⁹ que sunt pp finez: ex fine oz accipi et forma ꝓpetēs fini: et mā ꝓpetēs forme et fini: iō i hac diffinitiōe nō posuit formā et mām: sz solū ea ad que baptismus ordinat: quasi ad finē proximū vel remotū.

Ad .iij.q.od q Dam. ꝓdictā diffinitionē venat: ex hocipso q baptismus regeneratio dicit. cū. n. generatio sit mot⁹ ad esse ꝓstat q baptismus ē p quē nobis tradit spūale eē: et qz nullus pōt agere actionē alicuius nāe: nisi pius habeat eē in nā illa: iō ꝓcludit q baptism⁹ ē principiū oiuz spūaliū actionū: et fm h⁹ Dam. baptismū diffiniuit adhuc p porta q̄ Dio. inquātū accipit primuz effectū baptismi: q̄ ē ꝓstituere in spūali vita ex qua hz q regenerato dicat: et iō diffinit baptismū: vt principiū spūalis vite in hoc q dicit: principiū alterius vite. s. spiritualis: q̄ ē altera a nāli: et hec generato sit altera a nāli et regeneratio dicat: et itez vt principiū eoz q̄ ad vitā pmo ꝯsequūt. et iō dicit p qđ fiunt primitie spūs. i. pmi spūs effectus in nobis. Vbi āt effectus vel ꝯsequūt ipsā generationē: sicut filiato vel aliqua talis relatio: et sic p baptismū dicimur regenerari in filios dei: et quātū ad hoc dicit regeneratio. vel ꝯsequūt formā p generatōez inductā: et hoc triplicit. p⁰ in ordine ad generantē: fm q per formā inductā genitus fit silis generanti: et quantū ad hoc dicit sigillū. 2⁰ quantuz ad esse ipius geniti: quod per formā ꝯseruat: et quantuz ad hoc dicit custodia. 3⁰ quantum ad actionem eius cuius forma ē principiuz: et quantū ad hoc dicit illuminatio.

Ad p^m g od q pmitte spirit⁹ dant aq̄

percipiatur baptismus actu: sed nō aīq̄ percipiatur proposito habituali: sicut i Cornelio: vl actu ali: sicut i alijs qui baptismi fidē habēt. Uel dō q̄ hic loquit de vita spirituali fm q̄ homo quantū ad exteriora reputat mēbr ecclie: quod nō fit aī baptismū: q̄ ad actus fideliū nullus ante baptismū admittitur. ¶ Ad 2m dō q̄ regeneratio ponitur hic pro relatione consequēte regenerationem sicut est filiatio. ¶ Ad 3m dō q̄ etiā Dio. vim illuminatiuā baptismo attribuit: quod quidē ei ꝓpetit inquantū ē fidei sacramentū: vnde baptizatus iā admittit ad inspectionē sacramētor quasi illuminatus: nō autē ante debet admitti ne sancta canibus tradantur fm Dio. ¶ Ad 4m dō q̄ custodia conseruationē iportat: q̄ quidez ē a deo sicut a pn° efficiēte: a gra baptismali sic a pn° formali.

Ad secūdū sic proceditur: videt q̄ integritas forme baptismalis non cōtineat in his verbis: Ego te baptizo i noīe patris ⁊ filij ⁊. s. actio. n. magis dz attribui principali agenti q̄ secūdario. sz principalis baptizās ē christus: vt patet Joh. j. vbi dicitur: Hic est qui baptizat: homo autez est tm minister baptismi. g̃ magis debuit dici christus te baptizat ⁊c. q̄ ego te baptizo. ¶ Ō. fm grāmaticos in verbis prime ⁊ 2e persone intelligit nominatiuus certus ⁊ determinatus. sed baptizo ē verbū prime persone. g̃ nō fuit necessariū q̄ addat ego. ¶ Ō. sacramēta habent a diuina institutione efficaciā ⁊ virtutē. sz ex forma quā dns tradidit: Matth. vlti. vbi dicitur Docete oēs gentes. nō potest haberi q̄ ego te baptizo sit de forma baptismi: q̄ hoc participiū baptizantes ponit ibi ad designādū exercitiuz actus nō quasi pars forme. g̃ videt q̄ non sit de necessitate forme. ¶ Ō. simul dns precepit actū docendi ⁊ baptizandi: Matth. vlti. sed nō exigit ad docenduz q̄ sacerdos dicat ego te doceo. g̃ similiter non exigit ad baptismuz q̄ dicat ego te baptizo. ¶ Ō. verba non debent dirigi ad eum qui nō est verbor sensus perceptiuus. sed quandoq̄z baptizatus nō potest percipere sensus verbor: sicut patet quando puer bapizatur. ergo non debet dicere baptizo te: sed baptizo iohannē. ¶ Ō. hoc videtur ex modo loquēdi quo dominus vsus ē ponens baptizandos in tertia persona: dicens baptizantes eos ¶ Ō. materia sacramenti non minus est de essentia sacramenti q̄ suscipiens illud sacr̄z sed nulla mētio fit in forma de aqua q̄ ē materia sacr̄i. g̃ non debet fieri mentio de recipiente: vt dicat baptizo te. ¶ Ō. baptismus a passione christi efficaciā hz ⁊ figura ē mortis christi: vt pz Ro. vj. g̃ potius debuit in baptismi forma fieri mētio de fide passionis q̄ de fide trinitatis. ¶ Ō. omne illud in quo persone nō ꝓueniunt dz de eis pluraliter dici. sz psone distinguūt quātū ad nomē: q̄ nomē filij patri non ꝓuenit nec ecōuerso. g̃ nō debuit dici in noīe patris ⁊c: sed in nominibus. Ulterius videt q̄ licet ea que in hac forma ponunt mutare sine preiudicio baptismi. greci. n. hanc formā baptizandi habent: baptizet seruus christi nicolaus in noīe patris ⁊c. sed apud oēs est vnū baptisma. g̃ ⁊ noster similiter baptismus fieri posset. ¶ Ō. hoc q̄ dicit ego baptizo te ponit in forma ad exp̄mendū baptismi actū. sed actus baptismi potest effici ab vno ⁊ duob' ⁊ in vnū ⁊ in duos. g̃ potest fieri mutatio forme: vt dicat nos baptizam' vos. ¶ Ō. ecclesia ē eiusdē potestatis: nunc cuius erat primitiua ecclesia: quantuz ad sacramētor dispēsationez. sed primitiua ecclesia mutauit formā baptismi: q̄ baptizabāt in noīe christi sicut in Acti. legit. g̃ ⁊ nunc ecclesia formam mutare posset. ¶ Ō. tres persone in forma baptismi ponunt ad exp̄imendū fidez trinitatis. sed ita exp̄imeretur fides trinitatis: si dicat in noīe trinitatis: sicut si dicit: in noīe patris ⁊ filij ⁊c. g̃ potest ita mutatio fieri vt dicat in nomine trinitatis. ¶ Ō. virtus sacramentalis nō cōsistit in vbis nisi fm q̄ ad significationē referuntur: alias nō esset virtutis alicuius nisi in vna lingua: q̄ voces non sunt eedem apud omēs. sed idez significat pater quod genitor ⁊ filius quod genitus: etiā spiritussanctus q̄ ab vtroq̄ procedēs. ergo potest hoc modo fieri mutatio: vt dicatur in nomine genitoris ⁊ geniti ⁊ procedētis ab vtroq̄z ¶ Ō. qui corrūpit verba mutat litteras ⁊ syllabas: ⁊ per ꝓsequens dictiones. sed ita di. vj. dicat q̄ reputat baptismus: q̄uis aliquis verba corrupte proferat. ergo potest fieri forme mutatio. Ulterius videtur q̄ nō posset aliquid addi vel minui. non .n. est minor necessitas in verbis que pertinent ad formas sacramentorū q̄ in verbis sacre scripture. sed in verbis sacre scripture nō licet addere vel minuire: vt patet Apoc. vlti. g̃ nec verbis formarū in sacramētis. ¶ Ō. i formis naturalibus ita ē: q̄ differētia addita vel subtracta variat speciez. ergo ⁊ si in formis sacramentoruz aliquid addatur: vel subtrahatur: tolletur ratio illius sacramēti ¶ Ō. arriani nō mutabāt formā ista nisi per additionē: dicebant .n. in noīe patris maioris ⁊ filij minoris: ⁊ propter hoc non reputabantur baptizati. ergo nō licet addere vel diminuere in forma. ¶ Sed contra in littera habetur ab Amb°. Q̄z si fides totī trinitatis corde teneatur: ⁊ vna tātū persona sit nominata: fit baptisma verū. ergo licet aliquid ō forma subtrahere. ¶ Ō. actus baptizādi ponitur in forma ad excitandū attētionē. g̃ vt videt licet addere verbuz intentionem signans: vt dicat intendo te baptizare Uteri' vī q̄ nō possit fieri interpositio vel trāspositio: q̄ baptism' ē vn' act'. vnus autez ē actus qui est continuus: vt dicitur in .v. phy. sed interruptio tollit continuitatem, baptismi. ergo tollit

vnitatē eius.g̃ non debet fieri aliqua interruptō. ℣ Sicut ad fidem trinitatis pertinent tres personē: ita ꝛ personarum ordo: sed in translatione variatur ordo.g̃ corrumpit forma. ℣ Sed ꝺ̄ est: qꝛ trāspolita noia ꝛ verba idē significat. ℟ ñdeo dō ad.j.q.ꝙ forma completiua rei media ē quo dāmō inter materiā quā perficit ꝛ causam efficientē a qua producit: vt virtus efficientis mediante forma ad materiā traducat: ꝛ qꝛ medū cōplectitur aliquo modo vtrūqꝫ extremoꝫ: iō forma baptismi ꝓtinet ꝛ principale efficiēs vñ baptismꝰ efficaciā habet: ꝛ mām baptismi proximā que ē actus ablutionis: ꝛ iō ponitur in noie patris ꝛ filij ꝛ.s.s. tanq̃ principale efficiens a quo baptismꝰ efficaciā hꝫ: ꝛ ponit actus mālis in ea que circunstant ipsuꝫ.s. conferēs ꝛ recipiens in hoc qō dicit Ego baptizo te. ℣ Ad ꝑ̄m g̃ dō ꝙ principale agēs significat in inuocatione trinitatis: que inuisibiliter agit: ꝛ iō relinquebat vt circa actū materialē poneret agens secundariuꝫ.s. minister sacri. ℣ Ad 2̄m dō ꝙ forme sacramētoꝫ non accipiunt vt voces significatiue tm̃: sꝫ vt effectiue: ꝛ qꝛ nihil agit nisi fm ꝙ perfectū est: iō de integritate forme baptismalis ē vt ponat totū quod ad baptismū requirit: q̃uis vnū ex alio intelligi possit. ℣ Ad ꝫ̄m dō ꝙ in verbis illis dñs principaliter nō intendit tradere formā sacri: qꝛ prius eis tradiderat quando baptizabāt etiam ante passionē: sed inniēdit eis precipere actū baptizandi fm formā prius eis traditā: ꝛ ideo ex verbis illis potest probabiliter accipi forma predicta: q̃uis nō expresse ibi ponatur. ℣ Ad 4̄m dō ꝙ qꝛ baptismus est sacrꝫ necessitatis: ꝛ in sacro requiritur intentio: iō oꝫ exprimi oia que intentionez determinant ad actū illū: nō aūt sic in alijs actibus in quibus non ē tm̃ periculū si intentio nō assit. Uel dō ꝙ alij actus hñt efficaciā ex ipso suo exercitio tantū: sed actus baptizandi hꝫ efficaciam ex forma verboꝫ: ꝛ qꝛ talꝭ efficacia ē sacrālis: iccirco oꝫ ꝙ verba forme significando efficaciam actui prebeant: ꝛ iō oꝫ baptizātē actū suum verbo significare: q̃uis hoc in alijs actib' non reperiat. ℣ Ad 5̄m dō ꝙ rō illa tenet de illis verbis: que proferūt causa significatōis tātū: ñ aūt de illis q̃ proferunt causa efficiendi: que etiam oꝫ ad res non intelligentes proferri: vt effectus verboꝫ determinet ad res illas: vñ etiam dicit exorcizo te creatura salis. ℣ Ad 6̄m dō ꝙ dñs precipiebat actuꝫ baptismi vt absentiū: ꝛ iō oportebat ꝙ vteret tertia persona: secus autē est de illis qui exercent actū illū in presentes. ℣ Ad. vij. dō ꝙ aqua ꝓprehenditur in diffinitiōe baptismi: qꝛ baptismꝰ nihil aliud ē q̃ ablutio facta i aqua: ꝛ ideo esset nugatio si iterꝫ poneret. ℣ Ad. viij. dō ꝙ actio semper magis attribuit principali agēti: qꝛ efficacius imprimit ad agendū: tota.n. virtus medie cause ē a prima: sed non conuertitur: quia prima causa a qua baptismus efficaciam habet auctoritatiue ē trinitas: passio autem christi causa secundaria ꝛ meritoria: iō magis fit mētio de trinitate q̃ de passione. ℣ Ad 9̄m dō ꝙ nomē nō competit voci nisi fm ꝙ facit noticiam de re. nomen.n. dicit quasi notamē: noticiā autē habem' de trinitate per fidem: ꝛ qꝛ est vna fides trinitatis ꝛ vna confessio dei: q̃uis sint diuerse voces signātes tres personas: iō dicitur in nomine: quasi i inuocatione: que fit per professionē exteriorem interioris fidei. ℣ Ad secūdā questionē dicendū ꝙ qꝛ sacramēta efficaciā habent ex institutione diuina: ꝛ principaliuꝰ ē in sacramentis forma q̃ etiam materia: ideo sicut nulli licet mutare sacrꝫ: vel aliquod nouum instituere: ita nulli licet mutare formaꝫ sacramenti: quantū ad id quod ē de essentia forme absq̃ speciali consilio spiritussācti: qui virtutez suaꝫ illis verbis non alligauit: ꝛ si mutat nihil agitur: ꝛ preter hoc culpa incurrit. si autez aliquid pertinet ad formā ex determinatione ecclie si illud mutat nihilominus ē sacrm: sed culpa incurritur. in forma autē baptismi essentiali' ē qō exprimit causā agentez a qua est tota efficacia: q̃ quod exprimit actū exercitū: ꝛ ideo quantum ad oēs inuocatio trinitatis est de essentia forme: nec aliqui quātū ad hoc formā mutare possūt. Quidam vero dicebant ꝙ actus exercitus non ē de essentia forme: ꝛ ꝙ in illa inuocatione trinitatis essentia forme ꝓsistit quos refellit auctoritas Alex. pape: qui dicit ꝙ non ē baptismus illud lauacruꝫ quo aliquis in noie patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti. nihil addendo baptizatur. ℣ Ad ꝑ̄m g̃ dicendum ꝙ fm opinionem grecoꝝ de necessitate forme est actus baptismi quantum ad significatū: sed non quantuꝫ ad consignificatuꝫ. persona autez baptizans per ministeriuꝫ non ē de necessitate forme: qꝛ ex eo baptismus efficaciam non habet: sed persona recipiēs est de necessitate forme: qꝛ actus ad susciptentē terminatur: ꝛ ideo differunt in forma a nobis quantū ad tria: primo qꝛ personaz ministri in forma non exprimunt: ꝛ hoc dicunt ad removendū errorem qui fuit in ꝑmitiua ecclesia q̃ efficaciam baptismi baptianti attribuebat: vt patet. j. Cor. iij. secundo in hoc ꝙ significant actum sub alia persona. s. tertia: ꝛ sub alio modo. s. subiunctiuo vel optatiuo ad signandum ꝙ actus interioꝫ expectatur ab extra. tertio quia personam baptizatā ponunt in nominatiuo casu ꝛ in tertia persona: qꝛ quandoqꝫ baptizatus non habet intellectum vt ad eum possit dirigi sermo. Utrum autem ipsi mutent aliquid quod sit de substantia forme: vt sic oporteat rebaptizari: q̃uis quidā dicant hoc: non tamen est determinatū: sed dubiuꝫ apud quosdā: quibus videt ꝙ sufficiat actum baptismi significare ad perfectionez sacramenti: ꝛ ꝙ ꝓsignificatiōis determinatio sit ex ecclesie in-

stitutione. hoc aũt certũ ẽ q̃ forma q̃ nos vtimur melior ẽ: tũ qr perfectior ẽ vt patet ex supradictis tum qr magis cõsonat verbis euãgelij q̃ mistros baptizãtes dicit: tuz pp auctoritatẽ romane ecclesie que hãc formã tradit: q̃ nũq̃ a vera fide legit declinasse hanc formã ab aplis retinẽs: r iõ nõ lz precipue latinis in forma gecorr baptizar: qõ si p̃sumerẽt: secundũ quosdã nõ eẽt baptismus: r ꝑz quosdã autẽ esset: lz grauiter peccarent. ¶ Ad ij. dõ q̃ vnus actus q̃ vno agente expleri potest ñ ꝓgreditur a pluribꝫ agentibꝫ simł: r iõ vnus baptizans cũ ipse solus baptizare possit: dz significar actũ suũ nõ vt a plibꝫ exeũtẽ: lz vt a se solo: r iõ ñ põt dici nos baptizamus: sed secũdum quosdã dici põt ego baptizo vos si necessitas assit: nec ẽ aliq̃ mutatio forme quãtũ ad significationem: qr plurale nõ ẽ nisi singulare geminatũ. põt r alia rõ assignari: qr baptizo vos idez ẽ qõ baptizo te r te: r iõ ꝓ hoc non fit mutatio forme quãtũ ad sensuz lz solũ quantũ ad vocem. sed nos baptizam idez ẽ qõ ego r ille: ñ aũt ego r ego. vñ nõ oio ẽ idez: r iõ q̃ dicit nos baptizam nihil facit. qui aũt dicit baptizo vos si simul plures baptizaret baptizatuz est: sed peccat nisi ex magna necessitate faciens.

¶ Ad 3m dõ q̃ forma quã dñs tradidit nõ fuit ab apostolis mutata quantum ad intellectum: qr in christi noie tota trinitas intelligit: vt in littera habet: sed solũ quãtũ ad vocẽ: r hoc ẽ quod quidaz dicunt q̃ ẽ mutata forma sensibilis: sed non intelligibilis: nec hoc ipsum potuisset nisi ex familiari consilio spũssancti: rõ aũt mutationis fuit vt nomen christi amabile redderet: si i eius nomie baptismus fieret. r hoc etiaz ecclia nunc posset si speciale preceptũ a spiritusancto haberet: nõ aũt ꝓpria auctoritate. r qr illius mutationis cã fuit cõueniens illi tempori: iõ cessante cã cessat effectus: r modo nõ eẽt baptismus: siquis in christi nomine baptizaret: vt ꝓmunit dz q̃uis q̃dã ꝛruz dicãt

¶ Ad 4m dõ q̃ i nomie trinitatis nõ exꝑmũtur ipe persone: sed solũ numerus psonarꝫ: r iõ ñ sufficit dicere i nomine trinitatis: nec eẽt baptismus si diceret. ¶ Ad 5m dõ q̃ genitor nõ signat personam patris sicut hypostasim subsistentez vt hoc nomen pater: sed per modũ actus: r ideo non est eadez significatio si dicatur in noie genitoris r in noie patris: r similis rõ ẽ de alijs. q̃uis autẽ nõ sit eadẽ vox in greco r latino: tñ est eadẽ vocis significatio: r in qualibet lingua verba illa pertinent ad formã q̃ principalius sunt instituta ad signandũ personas illas. ¶ Ad 6m dõ q̃ corrupte ꝓfert verba: aut hoc facit ex idustria: r sic nõ videtur itendere qõ ecclia intẽdit: vñ nõ ẽ baptism: aut hoc facit ex ignorãtia vel õfectu lingue: r tũc dz q̃ si sit tanta corruptio q̃ oino auferat sẽsũ locutionis q̃ nõ ẽ baptismus. si aũt sensus locutionis remaneat: tũc erit baptismus: r hoc precipue accidit q̃ sensus non mutatur qñ fit corruptio in fine: qr ex parte finis mutatio variat ꝓ significatõnẽ: nõ aũt significationẽ vt grãmatici dicũt: lz mutatio ex parte principij variat significationẽ: vnde corruptio talis maxime si sit magna oino sensum locutionis auferret. qñ autẽ sensus locutionis aliq̃ mõ manet: tũc q̃uis mutet forma quãtũ ad sonũ sensibilẽ: nõ tñ mutat quãtũ ad significationẽ: qr q̃uis oratio corrupte ꝓlata nihil significet ex veritate impositionis: significat tñ ex accõmodatione vsus. ¶ Ad .iij. q. dõ q̃ de subtractione hoc certũ ẽ: q̃ si subtrahat aliquid qõ sit de essentia forme q̃ non est baptism: r ille qui baptizat grauit peccat: r qr apud oẽs inuocatio trinitatis ẽ de essentia forme: iõ hoc nullo mõ subtrahi põt. sed q̃dã dicũt q̃ expressio act ñ ẽ de substantia forme: vñ si subtrahat facta sola trinitatis inuocatione: erit baptism q̃uis peccet baptizans. Dz ꝯ h ẽ decretal Alex. pape. ij. q̃ dicit q̃ siquis puer in aq̃ ter merserit dicendo in noie patris r filij r spũssc̃ti: si non dicat ego baptizo te: talis ũmersio non facit baptisma: oz. n. q̃ per formã virtus trinitat inuocate ad mãm propositã determinet q̃ fit i expressione actus. silr etiam expressio persone baptizate ẽ de substantia forme: qr per eaz determinat actus ad hunc baptismũ: r iõ si subtrahat nõ erit baptism: sed expressio persone baptizantis dz q̃ non ẽ de forma quãtũ ad necessitatẽ sacri: lz ex institutione ecclie vt intentio magis ferat ad actũ illũ: r iõ si omittat erit baptismus: sed peccat omittens. De additione vero duo sunt obseruãda. ꝓm est ex parte addentis: qr si adderet intẽdẽs illud esse de forma quasi volens per hoc nouum ritũ adducere: ꝓstat q̃ non intendit proferre formã qua vtitur ecclia: r ita nec faceret qõ ecclia facit: quar ñ eẽt baptism: sec aũt ẽ q̃ ex aliq̃ cã adderet vt ex deuotõe quadã. 2m ẽ ex pte ei qõ addit: qõ si ẽ corruptiuũ forme tũc nõ ẽ baptism. si ãt nõ: ẽ baptism fm quosdã: sic si dicat in noie pris maioris r si lij minoris corrũpit fides quã forma ꝓfitet. si aũt addat r btẽ marie: q̃dã dicũt q̃ ñ ẽ bapm qr ñ fit baptism i vtute btẽ marie: fieret ãt si diceẽt r btã maria iuuet puerꝫ istũ vel aliqõ h mõi. Alij ãt dicũt r ꝓbabiliꝫ dicũt q̃ eẽt baptism etiã ꝑ mõ additõe facta: qr ꝛz mgrz in noie pris idẽ ẽ qõ in iuocatiõe. põt aũt i iuocatõe beate marie fieri baptismus cum in inuocatione trinitatis: non quasi ex virtute eius efficaciã habeat baptismus: sicut habet ex virtute trinitatis: sed vt eius intercessio baptizato proficiat ad salutẽ. Quidaz autẽ addunt tertium cõsideranduz. dicit. n. q̃ si fiat additio in medio vel in principio nõ est baptismus: si autez in fine est baptismus: sed hoc nullaz videtur habere rationez: vnde fm alios qualitercunqꝫ fiat additio non refert dũmodo non sit contraria forme: r baptizãs nõ intẽdit mutare ritũ baptismi.

Ad p^m g̃ dō q̃ illud dicit ꝫ hereticos qui addebant scripture vel minuebant ex ea ꝓpter fidei corruptionē: ꝛ sīlr in ꝓpositio additio vel subtractio corrūpēs formā tollit baptisma. Ad 2^m dō q̃ hoc ē verū de differentia essentiali: nō autē de accidentali: vñ si subtrahat aliquid de essentia forme existens vel addat aliquid nō de essētia forme ac si sit de essentia forme: nō erit baptismus. Ad 3^m dō q̃ additio illa corrūpebat fidē trinitatis: quā exp̄mit forma: ꝛ iō corrūpebat formā. Ad 4^m dō q̃ ſm quosdā sufficiebat quātū ad īuocationē trinitatis: vt nihil minueret de forma intelligibili q̃uis minueret de forma sensibili: qz i vna p̄sona oēs intelligunt: iō dicebāt q̃ vna persona nominata plen' esset baptismus: si fides interius: plena esset. ſz qz fides persone baptiçantis vl infidelitas nihil ꝓdest nec nocet ad baptismuz q̃ fit in fide eccl̄ie: iō quasi cōiori modo dicit q̃ oz oēs tres p̄sonas exp̄imi: ꝛ ideo ad verbū Ambo. multipliciter respondet. Quidā. n. dicūt q̃ cū dic̄ plenum sit sacramētū. ponit sacr̄m ꝓ fide: qz qui vnā tm̄ p̄sonam ꝓfitetur si alias corde teneat plenam hz fidem. Quidā vo dicunt q̃ intelligit quātuz ad plenitudinē ip̄ius sacramēti quā hz ex fide qō pz ex hoc q̃ dicit plenū ē fidei sacramētū: vl q̃ intelligat ſm quosdā in casu quādo vna persona nomiata puer vel sacerdos moreret: creditur. n. q̃ inuisibilis sacerdos suppleret defectū vel i casu simili in quo apli in nomine christi baptiçabant: ꝛ hoc magis ꝓsonat verbis eius. Ad. v. dō q̃ q̃ intēdit aliq̃d facere nō est ꝓsequēs q̃ faciat illud: vñ cēt ad corruptionē forme: ergo intēdo te baptiçare. Ad. iij. q. dō q̃ cū forma verboꝝ ꝓsistat in tribus. ſ. significatiōe: integretate v̄boꝝ ꝛ ordine: q̃dam dicūt q̃ quicq̃d horū mutetur vel varietur: non erit bapm̄. Sz qz forme sacr̄oꝝ sunt quedā fidei p̄fessiones: fidem aūt nō p̄fitētur verba forme nisi rōne sue significationis iō alij dicunt q̃ dummō seruetur intellect' vel iplicite vel explicite: etiam si nō esset vocū integritas nec ordo idem erit baptism'. sed qz sacr̄m quātū ad formā ꝛ materiā oz esse eiusdē signū: iō alij dicūt medio mō q̃ requirit ꝛ significatio plena ꝛ verba integra que sūt de essētia forme. si aūt ordo vl aliq̃d circa verba mutetur: qō nō tollit nec significatōnē nec integritatē v̄boꝝ erit baptism'. Et ſm hoc ad j. dō q̃ si fiat tanta interruptio q̃ intercipiat ītentionez baptiçantis: tūc non erit vna forma: ꝛ ideo vtraq̃ ꝓ se erit imperfecta. nec sufficit ad baptismū: sicut si dicatur i nomie patris: ꝛ īterponat lōgam fabulam: ꝛ postea dicat ꝛ filij. si autē ita fiat parua īterruptio vl verbi non corrūpētis formā vt si dicatur in noīe patris oīpotētis: aut sileutij: aut tussis: vel alicuius huiusmodi qō intentionez nō discōtinuet tūc erit ab vnitate ītētionis vnitas forme. cōstat. n. q̃ cōtinuitatis forma ex vocibus vnitatē hēre nō p̄t: cuz oratio sit quantitas discreta. Ad. ij. dō q̃ quidā dicūt q̃ si sit talis ordo qui mutat intellectū non fit baptismus): vt si dicat in noīe p̄tis baptiço te ꝛ filij ꝛ spūssācti. si āt non mutet intellectus erit baptismus: vt si dicat i noīe patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti baptiço te. Alij vero dicunt q̃ qualitercūq̃ mutet ordo verboꝝ non videtur intellect' mutari: ꝛ iō erit baptism': q̃uis peccet transponēs: ꝛ ſm hoc dō q̃ ordo p̄sonaꝝ nō ē quo vna sit ꝓior altera: sed quo vna est ex altera: quē ordinē ipsa nomina p̄sonaruz ostendunt quocūq̃ ordine ꝓferantur.

AD tertiuz sic ꝓcedit: videt q̃ baptismus non debeat fieri i aqua. ex sīlib'. n. causis sīles effectus ꝓducūt. sed baptismus hz sīles effectū cū circūcisione. cū g̃ aq̃ in nullo ꝓueniat cū instr̄o circūcisionis: vī q̃ non ꝓgrue fiat baptismus in aqua. Ꝑ. fm Dam. ꝛ Dio. baptismus hz vim illuminatiuā ꝛ in eo spiritussanct' dat: ꝛ hō in filiū dei regenerat. ſz ignis inter alia elemēta plus hz de luce: ꝛ p eū rōne caloris spiritussanctus q̃ ē charitas significat: ꝛ ſm Dio. in fine ce. hierar. Ignis maxime deiformitatē signat. g̃ baptismus oz fieri in igne ꝛ non in aq̃. Ꝑ. ſz Dam. baptism' ē ꝓncipiū vite: ꝛ ē sacr̄m maxie necessitat. ſz aer hz maximā ꝓueniētiā cū vita: qz calidus ē ꝛ hūid': ꝛ ē cōissimū elemētū: vt nulli pp ei' penuriā possz eē piculū: sic q̃nq̃ puuis ē piculū pp defectū aq̃. g̃ baptism' debuit i aer fieri ꝛ ñ i aq̃. Ꝑ. p baptismū ꝓfiguramur sepulture christi: Ro. vj. sed christ' i terra sepult' ē. g̃ baptism' oz in ira fieri ꝛ ñ i aq̃. Ꝑ. oleū ꝛ vinū ablutiua sūt ꝛ letificātia ꝛ ipinguātia. ſz baptism' p̄t ablutionē peccatoꝝ pinguedinē ꝛ leticiā spūalez tribuit. g̃ in his liq̃rib' fieri oz. Ꝑ. sacr̄a de late christi fluxerūt. ſz sic fluxit aq̃ sic ꝛ sāguis. g̃ i sāguine oz fieri baptism'. Sz ꝯ: qō dī Joh. iij. Nisi q̃s r̄eat' fuerit ex aq̃ ꝛ spūssācto nō. Ꝑ. repatō oz creatiōi rnd̄ē. ſz i creatiōe mūdi spūs dñi ꝓmemorat: p̄ sup aquas ferri: ꝛ ex aq̄s p̄ aiaz viuētē ꝓduxisse: vt pz Gen. j. g̃ ꝛ spūssāct' i ope repatōis p̄ oari oz i aq̃ ꝛ spūal' vita: ꝛ sic bap̄m' i aq̃ fieri oz qō ē ꝓncipiū alteri' vite: ꝛ p qō ꝓmicias spūs accepim'. Alteri' vī q̃ ñ debeat fieri in aq̃ simplici: qz medicina oz eē ifirmis ꝓportionata. ſz nos q̄b'me dicina baptismi adhibet: hēm' coꝛp' ex elemēt' mixtū. g̃ aq̃ bap̄mi ñ oz eē elemētū simplex. Ꝑ. sacr̄a fluxerūt de latere christi dormiēti i cruce. ſz ō late ei' ñ ē ꝓbabile fluxisse aq̃ q̃ sit puꝛ elemētū cū tale q̄d i coꝛpoꝛib' mixt' ñ inueniat. g̃ ñ oz i aq̃ simplici baptism' fieri. Ꝑ. pura elemēta ſm p̄hos ñ sī in extremis: ſz i medijs elemētoꝝ: qz in extremis alterāt se iuicē. si g̃ oporteret i aq̃ simplici baptismū fieri: ñ possz apō nos fieri. Ꝑ. ꝓstat q̃ aq̃ maris ñ ē simplex aq̃ qō ei' amaritudo ꝛ salsedo

demõstrat que ex terrestri mixto ꝓtingit. ſz in aq̃ maris poteſt fieri baptiſmus. g̃ nõ requirit aqua ſimplex. ℣. ℟. aqua ꝓpetit baptiſmo ratione ablutiõis. ſz q̃dã aq̃ mixta magis abluit: ſicut lixiuium ⁊ huiuſmodi. g̃ magis baptiſmo ꝓpetit. ℣ Sz ℟ ẽ: q̃ mixtũ neutrũ miſcibiluũ ẽ. ſi g̃ fiat baptiſm⁹ in aqua mixta non fieret in aqua quod eſſet ℟ doctrinaz euangelij. Alterius vĩ q̃ non in qualibet aqua ſimplici poſſit fieri baptiſmus. dñs. n. tactu mundiſſime ſue carnis vim regeneratiuã cõtulit aquis: ſz non tetigit niſi aquas iordanis. g̃ ſole ille aque habent vim regeneratiuã: ⁊ ita non in qualibet aqua poteſt fieri baptiſm⁹. ℣ ℟. baptiſmus non poteſt fieri niſi in aqua verbo vite ſanctificata. ſi g̃ baptiſm⁹ fieret in mari vel in aliquo fluuio tota aqua fluminis eſſet ſanctificata: quod vĩ abſurdũ. ℣ ℟. quedã aque non habent viz abluendi: ſz magis oꝛturpant: ſicut aque paludũ. g̃ vĩ q̃ in huiuſmodi aquis nõ poſſit fieri baptiſm⁹. ℣ Sz ℟ ẽ: q̃ mã baptiſmi oꝛ eẽ cõis: q̃ baptiſm⁹ ẽ ſacrm maxime neceſſitatis. ſed hoc non eſſet niſi in qualibet aqua baptiſmus fieri poſſet. g̃ in q̃libet aqua poteſt fieri baptiſm⁹. Rndeo oꝺ ad .j. qõnẽ q̃ ex inſtitutione diuina neceſſariũ ẽ baptiſmũ in aqua fieri. Poſſũt autẽ inſtitutionis accipi ſex rationes. ꝑ⁹ ẽ q̃ aqua ratione diaphonitatis habet aliquid de lumine: ⁊ ita ꝓpetit baptiſmo q̃ habet vim illuminatiuã ſm q̃ in eo gratia ꝓfert. 2⁹ ẽ q̃ ratione humiditatis habet vim ablutiuaz: ⁊ ſõ competit baptiſmo in quo ſoꝛdes culpe mundantur. 3⁹ ẽ q̃ rõne frigiditatis habet vim refrigerandi: ⁊ ideo competit baptiſmo in quo incendium fomitis mitigat. 4⁹ ẽ q̃ vt dicit in. xvij. de aiã lib⁹: Aqua maxime competit generatõi ⁊ augmẽtationi rerũ viuentium. vñ ⁊ in principio mundi ex aqua ꝑmitus aialia ꝓducta ſunt: ⁊ ſic ꝓpetit baptiſmo inquantũ eſt regeneratio in ſpiritualez vitã. 5⁹ ẽ q̃ in oĩbus mundi partibus aqua inuenit. 6⁹ q̃ ẽ res q̃ de facili ab omnib⁹ haberi poteſt ſine magno precio: ⁊ he oue ꝓpetũt baptiſmo ꝓut ẽ ſacramẽtũ neceſſitatis. ℣ Ad ꝑm g̃ oꝺ q̃ neq; circunciſio neq; baptiſmus tollunt oꝛiginalẽ culpaz ex virtute naturali ipſaz rez: ſed inquantuz ſignant aliquid ſpirituale: ⁊ in ſignificatione cõcat aqua cũ inſtro circũciſionis: q̃ ĩ vtroq; fit ablatio alicuius. ℣ Ad 2ᵐ oꝺ q̃ ignis habet lucẽ ex ſe ⁊ calorẽ q̃ ẽ qualitas actiua: ⁊ q̃ ſpũſſanctus ẽ primũ agens deiformitatẽ in baptiſmo: ⁊ primũ illuminãs: ſz baptiſm⁹ ẽ ſicut q̃dã iſtr̃alis cã: ſõ ſpiritui ſancto ꝓpetit figurari ꝑ ignẽ: ſed baptiſmo ꝑ aquã qua mediante tranſfundit lumẽ a ſpiritu ſancto in aiam: ſicut ꝑ diaphanũ lumẽ coꝛporale ad ſenſũ. ℣ Ad 3ᵐ oꝺ q̃ q̃uis aer cõicet cũ vita: non tñ aer generationi viuẽtiũ ſicut aqua ꝓpetit: ⁊ pp hoc magis cõpetit aqua baptiſmo q̃ aer. ℣ Ad 4ᵐ oꝺ q̃ ſepultura chriſti ẽ res ſignificata nõ ꝓtẽta. inſtitutio ãt ſacr̃alis mãe attẽdit principaliter q̃tũ ad ſignificationẽ rei ꝓtẽte: magis autẽ ꝓpetit aqua tali ſignificatiõi in baptiſmo q̃ terra: ⁊ ſõ rõ nõ ſeq̃t. ℣ Ad 5ᵐ oꝺ q̃ oleũ ⁊ vinũ nõ hñt in vſu ablutiõis ſicut aqua: nec ita bene abluũt: q̃ ex eis ẽt alique ſoꝛdes ℟ hũt: ⁊ deſunt itez alie ꝓditiões q̃ aq̃ ꝓpetũt: ⁊ ſõ nõ ita ꝓpetũt baptiſmo ſic aq̃: pinguedo autẽ deuotionis ⁊ leticia ſunt q̃dã effectus baptiſmũ ꝓñtes ⁊ ñ primi. ℣ Ad 6ᵐ oꝺ q̃ ex latere chriſti fluxit ſãguis ⁊ aqua: ſz ſãguis ad redimẽ dũ: vt oꝛ. j. ℣. ℟. aq̃ aũt ad abluendũ: ⁊ ſõ aq̃ baptiſmo ꝓpetit ⁊ nõ ſãguis. ℣ Ad. q̃. q. oꝺ q̃ pmixtio aq̃ põt eẽ duplex: vna q̃ tollit ſpẽz ſic q̃n ꝑ alterationẽ trãſit ĩ aliquã ſpẽz ſicut ꝑ putrefactõez aliquã vel digeſtionẽ trãſit in vinũ: aut ẽt ꝑ additionẽ tãtã alterius liquoꝛis q̃ ſoluat ſpecies aque ſicut ſi paꝛ aq̃ multo vino admiſceat. alia permixtio ẽ q̃ nõ tollit ſpẽm aq̃: ſicut q̃n alterat aq̃ ſm aliquod accidẽs ⁊ manet ſpẽs vt pz in aqua calefacta: vel q̃n addit aliq̃d aq̃: q̃ vl nõ pmiſceatur ſicut ſi aliqua ſolida ponant in aqua: vel ſi ſit cõmiſcibile ſicut aliq̃ humidũ: tñ ẽ tã pue quãtitatis q̃ mixtionẽ nõ faciat: ſz in aquã penitus ꝓuertat. In aq̃ g̃ ꝑ⁹ mõ pmixta nõ poteſt fieri baptiſm⁹ q̃: iã non ẽ aqua: in aqua aũt 2⁹ mõ põt fieri. Ut ãt cognoſcat q̃n ſic vel ſic pmixta ẽ aqua: ſciendũ ẽ q̃ ſic diuerſitatẽ ſpeciei in aialib⁹ iudicam⁹ ex diuerſitate figuraꝛ: ita etiã diuerſã ſpẽz in elemẽtis cognoſcim⁹ ex diuerſitate rari ⁊ denſi: ⁊ ſõ ſi fiat tanta alteratio vel pmixtio aque q̃ recedat a termino raritatis ⁊ dẽſitatis aque vel in actu vl ĩ potentia: ſignũ ẽ q̃ ſit ſpẽs aque trãſmutata: ⁊ dico ĩ potentia q̃n humoꝛ aliq̃s nõ ꝺdẽſat ⁊ rarefit calido vel frigido ſicut aq̃: ſz aliter ſicut patz in vino oleo lacte ⁊ huiuſmõi. ℣ Ad ꝑm g̃ oꝺ q̃ nõ oꝛ q̃ aqua ꝓpetat nobis ꝓ ꝓueniẽtia in nãli ꝓpietate: ſz ſignificãdo effectũ q̃ in nobis oꝛ fieri. ℣ Ad 2ᵐ oꝺ q̃ de coꝛpoꝛe chriſti exiuit vera aqua ſicut verus ſãguis: ⁊ hoc ad ꝓbãdũ eẽ coꝛp⁹ chriſti verum nõ fãtaſticũ vt manichei ponũt. fuit. n. in eo ꝓpoſitio ex elemẽtis quod ꝓbatũ fuit ex eo q̃ aq̃ que ẽ elemẽtũ ꝓdũt ex eius latere: ⁊ compoſitiõez humoꝛum probauit ſanguis effluẽs. ℣ Ad 3ᵐ oꝺ q̃ q̃uis aqua que ẽ apud nos ſit aliquo mõ altera ⁊ habẽs aliquid de pmixtiõe alioꝛ elemẽtoꝛũ nõ tñ amiſit ſpẽm ꝓpriã. Et ſilr oꝺ ẽ ad 4ᵐ ò aq̃ maris. ℣ Ad 5ᵐ oꝺ q̃ ille aq̃ q̃ ꝑ aliquã trãſmutationẽ ſpẽm aque amittũt: ⁊ ſi retineant abluendi virtutẽ: tñ materia baptiſmi eẽ nõ poſſũt q̃: prima virtus abluendi ẽ in vera aqua: ⁊ etiam purius abluit: q̃ ex alĩs liquoꝛib⁹ coꝛpoꝛa abluta aliquo mõ inficiunt: cõmunius etiaz aqua vtimur ad abluendũ. De lixiuio ãt q̃dã dicũt q̃ ſpẽz aque amiſit: vñ baptiſmi mã eẽ nõ poteſt. ſz hoc nõ videt: q̃ eadẽ rõne nec aqua trãſiens per mineras ſulphureas ⁊ terras cõbuſtas poſſet eſſe mã

baptismi quod falsum est. Lexiuiū. n. ab alia aq̄ non differt nisi in hoc q̄ p cineres transiuit. vnde videt aliter dicēdū q̄ baptismus potest fieri in lexiuio: sicut ⁊ in aquis sulphureis: ⁊ in alijs aquis que ex terra per quā transeunt ⁊mutantur. Ad ij.q. dō q̄ diuersitas aquaꝝ q̄ ē per loca ⁊ situs ē differentia accidentalis: vnde non mutat speciem aque: ⁊ iō in qualibet aqua huiusmodi vel maris vel fluminis vel cisterne vel fontis vel stagni pōt fieri baptismus. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ dñs tangēdo illā aquā dedit vim regeneratiuā in tota specie aq̄ instituens eā instrumentū baptismi. ¶ Ad 2m dō q̄ si baptizat aliquis in mari sola illa aqua maris pertinet ad baptismū q̄ potest habere aliquē effectū in baptizato vel lauando vel infrigidando: ⁊ non totū mare. ¶ Ad 3m dō q̄ si aq̄ paludis esset intantū ingrossata q̄ recederet a vera raritate aq̄ nō esset baptismus: sicut si esset lutum: alias esset baptismus: q⁊ adhuc species aque manet.

AD quartū sic proce
dit: Videt q̄ imersio sit de necessitate baptismi: q⁊ p baptismū figuramur sepulture christi: vt dicit Ro. vj. sz hoc non fit per baptismū nisi inquantuz imergimur ⁊ occultamur in aqua sicut christus sub terra. ḡ imersio ē d necessitate baptismi. ¶ p̄. baptismus datur in remediū ō originale peccatū. sed originale peccatū ē in toto corpore. ḡ totū debet imergi. ¶ p̄. si aliqua pars sufficeret: vt intingeret precipue videret de mēbris genitalibus: in quib' precipue originale manet ⁊ in quibus circūcisio fiebat. sz ablutio non potest fieri congrue in illis mēbris nisi totū corpus imergat. ḡ totū corpus dz imergi. ¶ Sz ō ē ꝓsuetudo in alicb' ecclesijs: in qb' q̄nq̄ p aspsionē ⁊ nō p imersionē baptismi celebrat. ¶ p̄. i baptismo beati laurentij legit q̄ Romanus ab eo baptizandus vrceū aque attulit: in quo constat q̄ imergi nō poterat. ḡ imersio nō ē de necessitate baptismi. ¶ Uterius videt q̄ non debeat esse trina. baptismus. n. ē tinctio in aqua verbo vite sactificata: vt dicit Aug'. sz vnus ē baptismus. ḡ debet esse vna tinctio siue immersio. ¶ p̄. requiritur ad baptismū fides d vnitate ⁊ de trinitate psonaꝝ. sz trinitas personaruz sufficiēter exprimitur in forma. ḡ vnitas essentie dz exprimi in vnitate imersionis. ¶ p̄. baptismus ē figura passionis christi. sz vna ē passio christi. ḡ vna dz eē imersio in baptismo. ¶ Sed ō ē: qđ Dio. dicit. ij. c. ec. hierar. q̄ dz fieri baptismus tribus imersionibus ⁊ eleuationibus ad signadū q̄ christus in sepulchro iacuit tribus diebus ⁊ tribus noctibus. ¶ p̄. Chrys. dicit super Joh. ꝫ fit imersio vt discas q̄n virt' patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti oia hec iplet. idē dicit Hiero. sup epla ad Philip. Uterius videt q̄ trina imersio sit de necessitate sacri. legit. n. in decretis de ꝓsecratione di. vj. ca. siquis presbyter vel epūs semel imergat ⁊ vnā imersionē fecerit deponat. hoc autē nō esset nisi trina imersio esset de necessitate sacri. ḡ ē d necessitate sacri. ¶ p̄. sicut fidei trinitas exprimit' p noia triū psonaꝝ: ita p tres imersiones vt ex dictis pz. sz si non noiarent tres persone nō esset baptismus. ḡ silr si non trina imersio fiat. ¶ p̄. si nō trina imersio ē de necessitate sacri: statim in prima imersione baptismus habet totū effectū suū. ḡ alie imersiones frustra adderent: ⁊ fit iniuria sacro.

¶ Sz ꝓtra ē: q̄ ipsa imersio non ē de necessitate sacri. ḡ multo minus numerus imersionis. ¶ p̄. auctoritas Greg. in littera posita dicit: q̄ vtrunq̄ potest fieri seruata ecclesie ꝓsuetudine. ḡ non ē de necessitate sacri neq̄ vna neq̄ trina imersio. ¶ Rñdeo dō ad. j q. q̄ baptism' ablutionē iportat. ablutio autē p aquā pōt fieri nō tm̄ p modū imersionis: sz p modū aspsiōis vel effusionis: ⁊ iō vtroq̄ mō pōt fieri baptism'. ⁊ vī q̄ apli hoc mō baptizarent cū legat q̄ sil' vna die ꝓuersi sunt quinq̄ milia: ⁊ alia tria milia: Act. ij. ⁊. iij. ⁊ iō qñ ꝓsuetudo ecclesie patit vel qñ necessitas incūbit pp defectū aque: siue pp periculū pueri de cuius morte timet vel etiā propter ibecillitatē sacerdotis non potētis sustētare infantē: pōt sine imersiōe baptismus celebrari. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ etiaz in effusione aque hō quodāmō sb aqua ponit: ⁊ iō quodammodo christo p baptismū ꝓsepelit. ¶ Ad 2m dō q̄ oēs operationes aiales a capite principiū hñt: q⁊ baptismus formar aiales habit' fm diffinitionē Dio. prius posita: nō autē naturales vl vitales iō si sit caput aspsū aqua in totū corpus aspsio reputat: sicut etiā iuriste dicunt q̄ vbi caput hoīs iacet reputat ac si totus hō sepult' eēt ibidē: non sic autē est de alijs partib'. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis originale peccatū ꝓsistat precipue in mēbris genitalib' quantū ad originē: tm̄ in operationib' aialibus ꝓsumat quantū ad rōnē culpe: ⁊ iō potius dz baptismū adhiberi circa caput si necessitas incūbit vt non totū corpus possit imergi. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ congruētissime fit trina imersio: tū ad exprimēdū in factis fidez trinitatis: tū ad significandū christi sepulturaz: cui p baptismū ꝓsepelimur: vt pz ex auctoritatib' inductis. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ magister exposuit tictionē p ablutionē: q̄uis autē in trina imersiōe sit trina intinctio: tm̄ ē vna ablutio: sicut etiā in ablutionibus pure materialib' videm' cōtingere q̄ aliquid pluries in aquā imergit vel aq̄ pfudit añq̄ ablutio vna sit pfecta. ¶ Ad 2m dō q̄ in fide trinitatis includit fides vnitatis: ⁊ iō in baptismo cū fide trinitatis expressa dat intelligi fides vnitatis: ⁊ in forma verboꝝ p hoc q̄ singulariter dī in noie: ⁊ ī imersiōe propter silitudinē immersionū: non autē in fide vnitatis includit fides trinitatis: ⁊ iō congruentius ē: vt etiā in actu baptismi fides trinitatis exprimat. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis

passio christi sit vna: tñ christus passus triduo in sepulchro q̃euit: z hoc baptismꝰ significare ꝺbuit trina imersiõe. ℟. ij. q. ꝺ̃ ꝙ cũ trina imersio nõ sit ad signãdũ rem i sacramẽto cõtentã quam oportet p materiã: z vsuz sacramẽti significari: sz significet rem significatã z nõ contentã: que significatio nõ ẽ principalis i sacramẽto. trina imersio vt in littera ꝺ̃ non ẽ ꝺ necessitate sacri: si tñ omittat ꝺ̃ ꝙsuetudinẽ ecclesie grauit aliquis peccat semel tm̃ imergens: z iõ p canones pena adhibet: p qꝺ̃ pz solutio ad pmũ. ℣. Ad. ij. ꝺꝺ ꝙ forma pncipalit debet significaꝛ illud vñ ẽ efficacia i sacro: cũ sit mediũ quo q̃si peruenit efficacia ad nãz q̃ vbo illo scificat: sed mã ꝺz pncipalr significare effectuz q̃ imediate ꝙsequꝫ ex vsu eius. ℣. Ad. iij. ꝺꝺ ꝙ vnitas intentionis i tribus imersionibꝫ facit vnitatez baptismi vt dictũ ẽ: z iõ qñ aliquis intẽdit ter immergere: pma imersio non terminat itẽtionẽ baptizantis: z p ꝙsequẽs nec esse baptismi cõpletur nec p illũ tm̃ hz effecctuz nisi per ordinẽ ad alias: vnde alie nõ supfluunt. si aũt nõ itendit nisi vnaz facere: prima sola complet baptismum terminãs intentionem baptizantis.

℟ ℣ quintũ sic proceditur: vi ꝙ nõ fuit necessariũ istituere baptismũ post circuncisionẽ. cã. n. institutionis baptismi vt i littera ꝺ̃ est innouatio mentis. sz circũcisio mẽtez inouabat cum peccatũ auferret z gratiam ꝙferret vt .ẽ. dictum ẽ. g̃ nõ fuit necessariuz baptismũ instituere. ℣ ℟. in sacramẽtis efficacia respõdet signationi. Sz circũcisio expressiꝰ signat vt videt ablationẽ originalis: z quantum ad cãm ablatiõis que est effusio sanguinis christi: z q̃tuz ad cãz traductionis que ẽ generatio i mẽbris generatiõis cũ sanguinis effusiõe facta. g̃ habuit maiorẽ efficaciã q̃ baptismus: z ita non ꝺbuit post eã baptismꝰ istitui ℣ Sz ℟: perfectũ ꝺebet iperfecto succedere. sz baptismꝰ ẽ pfectior circũcisiõe: qz cõmunior ẽ. g̃ ꝺebuit post circũcisionẽ instituiCLter? vi ꝙ fuerit añ passionẽ institutꝰ: qz ꝺñs tactu carnis sue vi regenerativã cõtulit aꝺs. sz hoc fuit ante passionez in baptismo suo. g̃ ante passionem fuit institutus. ℟. Joh. iij. ꝺixit nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritu. ꝛc. Sz hoc fuit ante passionẽ. g̃ baptismꝰ ante passionẽ fuit institutus.

℣ Sz ℟: cãm nõ pcedit effectus. sed baptismꝰ hz efficaciaz a passione christi. g̃ nõ ꝺebuit ante passionẽ institui ℣ ℟. baptismꝰ nõ fuit sine forma sua. sz forma fuit istituta post passionẽ Matth. vlti. o. g̃ z baptismꝰ CLterius videtur ꝙ stati i sua istitutiõe fuit obligatoriũ: qz ꝺ̃. Jo. iij. q̃i in pn̄o institutionis: Nisi qs renatꝰ fuerit ꝛc. qꝺ̃ obligationẽ iportat. g̃ statiz obligatoriũ fuit. ℣ ℟. institutio sacroꝝ noue legis ẽ p modũ pcepti. sz pceptũ stati est obligatoriũ. g̃ institutio baptismi statiz obligabat ℣ Sz ℟: ad idez non sũt necessaria ꝺuo remedia. sed añ passionẽ iam istituto baptismo hoies obligabãt adhuc ad circũcisionẽ q̃ ad idẽ ordinat cũ baptismo. g̃ nõ obligabãt ad baptismũ. ℜ Espõꝺeo ꝺꝺ ad. j. q. ꝙ fm Aug. ꝺe scõ vic. oportuit vt fm pcessionẽ tẽpoꝝ spũalium grauꝝ signa magis ac magis euidẽtia daret: z iõ oportuit ꝙ baptismꝰ p circũcisionẽ istitueretur: qz circũcisio significabat tm̃ in remouẽdo: pfectio aũt sãctificatiõis nõ ẽ in remouẽdo: sed i collatione gre cui effect aq̃ figurat. s. vitã: illumiationẽ: z huiusmõi ꝺe q̃bus dictuz ẽ: z p̃ter hoc signat ablutionẽ. z itez ẽt ẽ pfectio quantũ ad vsuz: qz sexui vtriq; cõis ẽ: quod non erat ꝺe circũcisiõe. ℣ Ad p̃m g̃ ꝺꝺ ꝙ q̃uis circũcisio auferret culpã: sicut baptismus: nõ tñ ꝙferebat tantã plenitudinẽ gratie sicut baptismꝰ: nec tm̃ ꝺiminuebat fomitẽ: z iõ oportuit baptismuz succedere. innouatio. n. nõ solũ ꝙsistit in remotione culpe: sed in collatiõe gratie. ℣ Ad 2m ergo ꝺicendũ ꝙ ille significationes sunt rez non contentaz: z iõ ꝺe illis nihil ad propositũ. ℣ Ad. ij. q. ꝺꝺ ꝙ multiplex fuit baptismi institutio. Fuit. n. p mo institutus quantũ ad mãm in baptismo christi: tũc. n. vim regenerativã aꝺs ꝙtulit: z aliq̃ mõ fuit forma figurata p presentiã triũ personaꝝ in signo visibili: qz pater apparuit in voce: filius in carne: spiritus sanctus in colũba: z similiter fructꝰ baptismi ibi prefiguratus fuit: qz celi aperti sunt sup eũ: sz necessitas eiꝰ fuit ꝺeclarata: Joh. iij. vbi ꝺicit: Nisi quis renatus ꝛc. sz vsus fuit inchoatus q̃n misit ꝺiscipulos ad predicandũ z baptizandũ: vt pz Matth. x. sz efficaciã habuit ex passiõe christi quantũ ad vltimũ effectũ q̃ ẽ aptio ianue: sz ꝺi uulgatio eius quantum ad omnes nationes precepta fuit: Matth. vlti. vbi ꝺixit: Euntes docete oẽs gentes ꝛc. Et per hoc pz solutio ad obiecta tñ sciẽdũ ꝙ Matth. vlti. nõ fuit forma instituta cũ añ passionẽ in eaꝺẽ forma baptizauerint: sicut in littera ꝺicit: sz fuit iterata ℟. ij. g. ꝺꝺ ꝙ añ passionẽ nullus obligabat ad baptismũ: qz tũc nõ erat institutus ad obligandũ: sed ad exercitandũ: sz post passionez obligatoriũm fuit q̃n circũcisio mortua fuit quãtũ ad oẽs ad quos institutio potuit puenire. Et p hoc pz solutio ad obiecta. ꝺomin̄. n. Joh. iij. magis prediꝛit obligationẽ futuram q̃ narraret presentem. nec preceptũ obligat anteq̃ sit ꝺiuulgatum.

Baptismꝰ ꝺ̃ corporis tinctio ꝛc. Sciendũ ẽ ꝙ baptizaꝛ i greco iꝺẽ ẽ qꝺ̃ lauaꝛ. a lauã n. ꝺuo ꝺicunt. s. lauacꝝ qꝺ̃ signat aquaz: in qua fit lotio humano artificio preparata: alio mõ lotio q̃ signat vsuz lauacri. Baptismus g̃ põt significare ipsã aquaz q̃ ꝺicit lauacꝝ: vñ ꝺ̃ Titi. ij. Per lauacrũ regenerationis ꝛc. z põt significare ipsã ablutionẽ: Matth. vij. Tenẽtes baptismata hoiuz z calicũ z vrceoꝝ. i. ablutiões: et iõ Aug.

de sancto vic. diffiniuit baptismū aquā quātū ad primā acceptionē. magister vero ablutionē quantū ad secūdā. sz hec diffinitio ē magis propria: qz aqua nō signat mūdationē neqz causat nisi ex qua ē abluēs. ¶ Vñ ē hec tāta virtus aque ꝛc. Quid sit ista virtus ꝛ qñ sit data dictū ē. s. di. j. ¶ Vñ nihilomin⁹ insinuari ꝛc. hoc ē intelligendū in sili casu: sicut apls i noie christi baptizabāt: alias magister falsū diceret. ¶ Celebrat aūt hoc sacrz ꝛc. Sciendū q aq ē mā baptismi ꝛ potest tripliciter ꝓsiderari: qz sm q ꝓsiderat in sua ꝓpria natura ē quasi mā remota: qz ex nāli ꝓprietate hz aliquaz ꝓuenientiā ad h⁹ q sit baptismi mā rōne similitudis secūdū aūt q ē instituta ad hoc accipiens vim regeneratiuā ex tactu carnis saluatoris: sic ē mā qsi disposita. sm aūt q ꝓsiderat sub forma verborū ē quasi mā iā informata. ¶ Solet aūt queri ꝛc. de hac dictū ē prius di. j. ¶ Aditum nobis regni aperuit. apertio ianue non ē aliud q remotio ipedimenti qd prohibebat totū humanū genus ab introitu celi: qd qdē ablatuz ē per passionē christi: vt dictū ē in z li. di. xvij. Di. IIII.

Hic dicēdū est aliquos suscipere sacrm ꝛc. Postq determinauit magr de baptismo quātuz ad ea q ꝓueniunt ei sm se ꝓsiderato hic determinat de effectu baptismi p ꝓparationem ad accipientes: ꝛ diuidit i ptes duas: in p⁹ determiat de effectu baptismi cōiter quātū ad oēs: in 2⁹ specialit quātū ad puulos: ibi Solet etiā queri si puulis ꝛc. Pria diuidit in in ptes tres: in p⁹ oñdit quō qdā recipiunt sacrm ꝛ rez sacrī: in 2⁹ quō qdā sacrm recipiunt ꝛ nō rē: ibi Qui vero sine fide accedūt ꝛc. in z⁹ quō qdaz accipiūt rē ꝛ nō sacrm: ibi Sunt ꝛ alij vt. s. posuimus ꝛc. Circa 2ᵐ duo facit: p⁹ determiat veritatē: 2⁹ obȝcit in ȝriū: ibi Videt tn Aug. ꝛc. Et circa h⁹ duo facit: p⁹ obȝcit p auctoritatē Aug. q ȝriuz ex auctoritate apostoli probar videt: 2⁹ soluit: ꝛ p⁹ ad auctoritatē Aug. ibi Dic tn vt. s. diximus ꝛc. 2⁹ ad auctoritatē apostoli: ibi Querit g ꝛc. ¶ Sūt alij ꝛc. Hic determinat de illis qui recipiunt rem sine sacro. Et circa hoc duo facit: pmo oñdit q qdaz accipiunt rē sine sacro: secūdo ingrit qd postmodū p huiusmodi sacrm addat qñ sacrm susceperunt: ibi Solet queri de illis ꝛc. Circa p⁹ᵐ duo facit: pmo oñdit veritatē: secūdo excludit errorē: ibi Dz dicunt alicq ꝛc. Circa p⁹ᵐ duo facit: p⁹ oñdit p positū: 2⁹ rñdet cuidā obiectioni: ibi Dis aūt videt obuiare ꝛc. Circa p⁹ᵐ duo facit: p⁹ oñdit q patientes p christo si nō sunt baptizati recipiunt rē sacrī sine sacro: 2⁹ oñdit idē de illis q fidē ꝛ pnitentiā habēt: ibi Nec tn passio ꝛc. ¶ Dz dicūt alicq ꝛc. Hic excludit errorē dicentiū ñ posse aliquē saluari p fidē ꝛ pnitentiā sine baptismo: ꝛ circa hoc duo facit: p⁹ oñdit hoc eē falsū quantū ad adultos: 2⁹ oñdit hoc eē verū quātū ad paruulos: ibi Paruulis nō sufficit ꝛc. Solet q̄ri de illis ꝛc. Hic determinat de baptismo eoꝝ q prius rē sacrī acceperant. Et circa hoc duo facit: p⁹ oñdit effectū baptismi i eis: 2⁹ significationē: ibi Sed queritᵗ cuius rei rē. ¶

Hic ē triplex questio. Primo de effectu q ē in baptismo sacrz ꝛ res. s. de charactē. Secūdo de eo qd ē res tm. s. effectu vltio baptismi. Tertio de suscipientib⁹ altez vel vtrūqz: qz de eo qd ē sacrm tm in ꝓcedenti di. dictū ē. ¶ Circa p⁹ᵐ q̄runt quattuor. Prio an sit character. Secūdo qd sit. Tertio in q̄ sit. Quarto a q̄ sit.

AD primuz sic proce dit: Videt q character nō sit in aia: qz vt in. ȝ. Eth. phs dicit: Oē qd ē in aia ē potentia vel passio vel habitus. sz character nō ē potentia: qz potētie oib⁹ hoib⁹ cōes sunt: character autem nō: cū sit distinctiuū signū: sicut ipsū nomē oñdit. ¶ Ꝫ. potētie sunt a nā non aūt character: nec iterū ē passio: qz passiones aie ꝓtingunt cum aliqua transmutatione corporali: vt dē in. iij. Eth. et pertinēt ad sensitiuā partē: vt dicit. vij. phy. nec iterū ē habit⁹: qz habitus ordinat ad agendū: vt pz p diffinitionē Aug. habit⁹ est q̄ qs agit cū temp⁹ fuerit. g character collatus in baptismo nō ē aliqd i aia. ¶ Ꝫ. oē qd ē reducit ad aliqd genus entis. sz character non vr posse reduci ad aliquod gen⁹ entis. nisi forte ad qualitatē: qualitas autē cē nō pōt cū sub nulla specie qualitatis ꝓtineat. non. n. ē habitus vt ꝓbatū ē: nec dispositio cū nō sit facile mobil: imo oino indelibilis. nec iterū ē potētia nāli vt ꝓbatū ē. nec ipotētia: qz tunc sacra q characterez i primūt: magis officerent q iuuarent. nec iterū est passio vt probatū ē. nec passibilis qualitas cū nō sit natus aliquā passionē sensui iferre: nec a passione aliqua inascat. nec iterū ē forma: ꝛ circa aliqd ꝓstans figura: qz figura ē termiatō quātitatis. aia aūt nō hz quātitatē. g character nihil ē. ¶ Ꝫ. ȝria sūt in eodē gnē. sz ea q christo ꝓpetūt sī ȝria his q ad diabolū ptinēt. cuz g characr bestie de qua dr Apoc. xiij. nihil aliō sit q peccatū mortale: vī q supra vtutē ꝛ grāz nō oporteat in aia aliquē characterē poni. ¶ Ꝫ. ea q sī i sacrīs noue legis ordināt ad causādū grāz. sz charactr nō vī posse gram causare: qz multi characterē hr̄e dicūt q gra carēt g nō vī in sacrīs aliqs characr ipressi. ¶ Si dicat q est dispositio ad gratiā: ꝫ agens infinitū nō requirit māz dispositā. sz dispositio nō ē necessaria nisi ad hoc q mā sit disposita. cū g gratia sit ab agente infinite virtutis: vī q nō oporteat characterez ari in sacrīs ad disponēdū ad grāz. ¶ Sz ꝫ ē: qd Dam. in diffinitiōe baptismi ponit sigillū. sz sigillū ipressū in aliquo ē character qdam. g in sacrīs

character ipz̄imit. ¶ Ad. vbicūq; ē aliq̄ distinctio cō/petit eē aliquē characterē distinguētē. sz p sacrā fit distinctio fideliū ab infidelib' z fideliuz ab inuicē. g̃ ꝓpetit i sacris characterē dari. ¶ Ad. p sacrz ꝓfigu ramur christo: qz ab eo sacra efficaciā hñt: z ipsuz signāt. sz cōfiguratio fit p characterē assimilatōis g̃ i sacramentis ꝓpetit eē characterē. ¶ Rndeo dō q̄ characterē i sacris q̄busdā ipz̄imi omēs moder ni cōfitēt: sz i mō ponēdi ipz̄ anima pti differunt z partiz ꝓueniūt. cōueniūt q̄dez i hoc q̄ oēs dicūt p characterē ꝓportari flationē triplicē. Est. n. cha racti signū distinctiuū z ꝓfiguratiuū: iq̄tū g̃ ē signū ꝓportat relationē ad signatū: iquātū āt ē distincti uū ꝓportat relationē ad ea a quibus distinguit: in quātū aūt ē cōfiguratiuū ꝛmportat relationez ad ea q̄bus assimilat. Differūt aūt i hoc qz quidā po nunt istis relatiōibus nō sb̄ēe aliq̄ accidēs absolutū: sz imediate in aīa fūdari istas relatiōes. hoc autē eē ñ pōt: qz signū p formā quā sensib' vl' intellectui ipz̄imit: facit aliq̄d in cognitionē venire. similit ēt nihil distinguit ab alio nisi per aliquaz formaz. similitudo etiā ē relatio sup vnitate qualitatis fūdata: vt dī in. v. Meta. vñ pz q̄ q̄libz il laz relationū quā ꝓportat charact̄ redrit aliquā formā subtractā: z cuz nō sit forma sb̄alis: qz forma substātialis in sacris nō dat: reliquit q̄ forma sb̄stracta sit qualitas q̄dam cuius vnitas cōsignificatiōis similitudinem facit. Et iō quidā dicunt q̄ nō ē in aliqua quatuor speciez qualitatis: z tamē ē in genere qualitatis innitēteſ illi vbo phī i p̄dicamētis. Fortasse inquit apparebūt alq̄ qualitatl mōi. Sz hec ē fuga queda: qz q̄uis sint alq̄ mōi qualitatl: tamē oēs reducūtur ad has species: qō pz ex hoc q̄ nulla alia species iueniri adhuc potuit. Et ideo dicūt alq̄ q̄ ē in quarta specie qualitatis: qz ipa ꝓfiguratio quā character suo noie exp̄imit ꝓportat vnitatē figure q̄ est i specie quarta qualitatis. Et q̄dā dicūt hanc figurā eē crucez christi. Sz hoc nō pōt stare: qz aut figura p̄prie accipit aut metaphorice. si p̄prie accipit sic ꝛmportat ꝛmiatiōez quātitatl oīmōdue quā ꝓstat in anima nō eē. si aūt metaphorice dicatur: tūc oz q̄ metaphora reducatur ad ꝓpetatez: qz res non ponit in genere p id qō de eo metaphorice dī: sic nō dicit q̄ apli sint in genet q̄litatl: qz eis dictuz ē Math. v. Vos estis lux mūdi. nec poterit aliq̄d i quarta specie qualitatl inueniri: qō sit in aīa fz p petratē. vñ charact̄ de q̄ loquimur nō pōt fūdari sup̄ qualitatē quarte speciei. Et iō q̄dam dicunt q̄ ē in tertia specie q̄litatis: eo q̄ sēsui spirituali infert quādā mulcedinez passionē inquātū animam ornat z decorat. Sz hoc itez nō potest stare: qz sicut pbat phs in. vij. phy. tertia species qualitatis non ē nisi in sensibili parte anime: character autez a nullo ponit in hac pte anie sz i itellectiua: z preterea ille qualitates sēp habēt ordinez ad aliquā transmutationē corpoalē vel quā inferunt: vel a qua cāntur. Et iō alij dicunt q̄ est in prima specie qualitatis: z ē quasi media int dispositiōez z habituz. inquātū. n. ē difficile mobilis cōuenit cū habitu: inquātū aūt nō ē vltima perfectio: sed ad gratiā disponit cū dispositione cōuenit. Sed hoc nō pōt stare: qz pz phm. in. ij. Eth. habit' est quo habemus nos ad passiones bene vel male. et vl'r cōsideranti hec apparet differētia int habituz z potentiam: qz potentia est q̄ possum' aliq̄d simplicit: habit' aūt q̄ possum' illō bene vl' male: sicut intellect' q̄ ꝓsideram': scientia qua bene cōsideramus: cōcupiscibilis qua cōcupiscimus: tpantia q̄ bene concupiscim': itēperantia qua male: z similiter ē de dispositione: qz nihil aliud ē dispositio q̄ q̄daz hitus icomplet'. cū g̃ character ordinet ad aliq̄d simplicit nō ad illō bn vl' male: qz sacerdos pōt cōficere bene vel male: nō pōt eē q̄ q̄litas sup quā fundat relatio characteris sit hitus: sz magl potētia: vñ relinquit q̄ ñ sit in p̄ma specie q̄litatl: sz magis reducit ad secūdā vt quidā alq̄ dicūt. z hoc sic pz: sicut. n. cuiuslibz exñtis in aliq̄ nā sunt aliq̄ operationes ꝓpe: ita etiaz i spirituali vita regenerati: vt Dio. dicit in. ij. ca. ec. hierar. vbicūq; autē sūt operationes ꝓpie: oz q̄ sint p̄incipia p p̄ia illaz operationū. vñ sic in alijs reb' sūt potētie nāles ad ꝓprias operationes: ita ēt renati i vitam spiritualē hñt quasdā potētias fm quas posunt illa opa: q̄ potentie sunt similes illis vtutib' q̄b' sacra efficaciā hñt sibi iditaz: qz sic sacra cānt gram instrālit vt. ē. di. j. dictū ē: ita recipiētes characterē operāt diuina p ministeriū. minister autē ē sicut istrumētū ei' cui ministrat. vñ dicit phs in vij. Eth. q̄ ꝓuus ē sic organū aiatuz: z iō tā vtus sacri q̄ minister q̄ charact̄ ē istrumētalis. z q̄ hu iusmōi potentia sit charact̄ patet siquis diligēter ꝓsiderat vba Dio. a quo p̄ma traditio characteris nobis aduenit. assignās. n. ministeriuz rit' cuiusdā q̄ i p̄mitia eccl'ia erat q̄n adulti baptizabātur: q̄ accedēti ad baptismū hierarcha. i. pōtifex manū imponebat z signabat euz signo crucis z p cipiebat eū describi int noīa christianoz vt decetero ad diuina cū alijs admitteret: dicit q̄ sic accedentē. s. ad vitā spūalem diuina beatitudo in sui participationē recipit: sic sacerdos baptizādū i p prio lumie q̄si quoddā signū ipsi tradit. s. sui ptici pationē perficies eū. s. diuinū z cōicātē diuinoz zē. pz g̃ q̄ ipse p hoc signū nihil aliud intēdit q̄ illud qō facit eū participatiuū diuinaz opationuz vñ hoc signū nihil aliō ē q̄ q̄dā potētia qua pōt i actiones hierarchicas q̄ sunt ministrationes z receptiones sacroz z aliox q̄ ad fideles ptinēt: z ad hoc q̄ has opationes bene exerceat indiget habitu gratie sicut z alie potētie habitibus indigent.

¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ non sunt habitus nec passiones sed sunt potentie quedā ꝓsequentes aīaz fm q̄ est

in vita spūali regenerata: ꝛ iō nō oꝫ ꝙ omnib' insint: vel ꝙ a natura sint. Ad.ij. dō ꝙ reducit ad secūdā speciē q̄litat: ꝛ ē ali' mod' ab illo quē phs ibi ponit: qz philosophus ñ ꝓgnoscebat nisi opationes nāles: ꝛ ita nō nisi potētias naturales. ꝓstat autē ꝙ apud nos oꝫ ponere potentias spūales: sic potentiā cōficiēdi ꝛ absoluendi ꝛ huiusmōi: ꝛ ꝙ ad scōaꝫ speciē qualitatis reducant: sicut hitus infusi in eadē specie qualitatis sunt cū habitib' nālibus vl' acquisit. Ad.iij. dō ꝙ ꝓ hoc ꝙ hō configuratur bestie nō accipit aliquā spūalē potestatez sicut per aliquam ptātem spiritualez hō assimilat christo: ꝛ iō nō ē simile: tamē ex litera apli colligit ꝙ characterē bestie cōfigurat quis ad seculares operationes: vñ dicit vt nō possit emere vel vendere nisi ē. ꝛ simili characterē christi aliquis cōfiguratur ad actiōes christi. Ad.iij. dō: ꝙ character ē cā sacramētalis grē. ꝯ ꝛ ꝙ quidā cū characterē gratiā nō recipiunt ē ex eoꝝ indispositione ad gratiā suscipiēdā. Ad.v. dō ꝙ characi ē dispositio ad gr̄aꝫ ꝓ ꝙdā ꝓgruitatē dignitatez: ex hoc eni ipo ꝙ homo mācipat' ē diuinis actōnib' ꝛ inter mēbra christi cōnumerat': fit ei quedā cōgruitas ad gratiā suscipiendā: qz deus pfecte in sacris homini ꝓuidet: vñ simul cū characterē quo dat homini vt possit exercere spūales actiones fideliū vl' passiōes seu receptiōes dat gr̄a q̄ h' bene possz.

AD secūdū sic ꝓceditur: Videt ꝙ diffinitio q̄ attribuit Dio. ō characterē non bene assignetur que talis ē: Character ē signū sanctū ꝓmuniōis fidei ꝛ sācte ordinationis datū diuina beatitudie a hierarcha. Signum. n. vt in prima di. dictū ē: est qō speciē aliq̄ sensib' ingerit: ꝛ preter eam aliq̄d facit in cognitōnem venire. sz character nullā sensib' formā igerit. ꝯ nō ē signū. ℣ Ꝓ potētijs que sūt principiuz actionis vl' passiōis magis cōgruit significari ꝙ significare: qz cause per effectus significant. sz character vt dictū ē: est potētia spūalis. ꝯ nō ē signū. ℣ Ꝓ. quidā hñt characterē q̄ nō habent fidem: sicut qui post baptismū in hereſiz delabūt. sz qui nō habet fidem ñ comunicat i fide. ꝯ characi nō ē signuz ꝓmuniōis fidei: vel erit signū falsū qō absurdū ē sentire de signo diuinit' dato. ℣ Ꝓ diffinitio debet oībus q̄ ꝓtinent sb̄ diffinito ꝓmunit cōuenire. sz esse signū sacre ordinatiōis nō ꝓuenit oi characteri: sed solū characteri q̄ ipzimit i ordine. ꝯ nō ē diffinitio bene assignata. ℣ Ꝓ. hierarcha vt dictuz ē ē pontifex. sed i aliquibus sacrīs q̄ cōferūtur a simplicib' sacerdotib': vel ēt a laicis ipzimit character. ꝯ ñ debuit dicere datū a hierarcha. Alteri' videt ꝙ ñ bene assignet quedā alia diffinitio magistralis que talis ē: Character est distictio a characterе eterno impzessa aie rōnali fz imaginē: ꝓsignās trinitatē creatā trinitati creanti ꝛ recreāti: ꝛ distinguēs a nō cōfiguratis fm statū fidei: vbi. n. ē magna differētia nō oꝫ signa distincti onis dari. sz ifideles a fidelib' maxie differt ꝛ i vita ꝛ in ritu. ꝯ nō oꝫ ꝙ detur aliqō signū distictiuuz. ℣ Ꝓ. aut istud signū distictionis sit ꝓpter hominem aut ꝓpter deū aut ꝓpter angelos. non ꝓpter hoiez quia nec alij hoies possunt cognoscere characterē: nec ipsemet q̄ habz pcipit se habere: signū aūt oportet eē notū: nec quo ad deum qui sine hoc signo scit fideles ab ifidelibus discernere: ꝛ similit nec q̄ ad angelos. ꝯ istud signū distictionis character nō ē. ℣ Ꝓ. hō nō ꝓfiguratur trinitati nisi per imaginē ꝛ similitudinē. sz pria ꝓfiguratio ē p nāz: 2ª p gratiā. ꝯ characi nullo mō cōfigurat. ℣ Ꝓ. charitas ē excellētioꝫ vt' ꝙ fides: sz charitati ñ potit aliquod distiguens signuz nec alijs vtutib'. ꝯ nec fidei oꝫ poni. ℣ Ꝓ. cōtrariū distinguit sufficienē a suo ꝓrio. sed fides ifidelitati cōtraria ē. ꝯ sufficiēt fideles ab i fidelib' distinguit: ꝛ ita nō oꝫ ꝙ p characterē distinguāt. Rñdeo dō ad. j. q. ꝙ illa diffinitio nusq̄ inuenit a Dio. posita: sz pōt accipi ex vbis eius. s. inductis: ꝛ accipet adhuc conuenientius si sic diceret: Character est signuz ꝓmuniōis potestat' diuinoꝝ ꝛ sacre ordinationis fideliū data tum a diuina btitudie. Et tāgit. iij. cās: prio genꝰ characteris in quātū est character. s. signum qō pertinet ad cām formalē: secūdo finem. datur. n. hoc signū ad duo vt. s. recipiens ꝓfiguret quasi ascriptus ad ꝓmunicādū diuinis sacrīs ꝛ actionibus sacris: ꝛ quātū ad hoc dicit ꝓmunionis diuinoꝝ potestatis: ꝛ vt ꝓfiguret coordinādus alijs q̄ bus eadem ptās data ē: quod tangit in hoc ꝙ dicit: Et sacre ordinatiōis fideliū: que duo excōmunicatio suspendit ad tempus: qz priuat hoiez participatione diuinoꝝ ꝛ cōione fideliū. 3º ponit māz in qua in hoc ꝙ dicit datū a sacerdote: 4º efficiēs. s. a diuina beatitudine: tamen diffinitio prius posita potest etiā sustineri vt in idē redeat cū ista: vt hoc ꝙ dicit cōionis fidei referat ad participationē sacroꝝ ꝛ actionū fideliū. Q̄ autē dicit ꝛ sācte ordinationis: ponitur coordinatio eius ad alios: accedenti datū a hierarcha: ponitur quantuz ad causa efficientē instrālē. s. ministruz: q̄ ꝓfiguratione exterioꝛi figurat iterioꝛē. Ad ꝑm ꝯ ō ꝙ character accipit rōnē signi fm ꝙ ꝓ sacrm visibile exterius efficit ꝛ significat. Ad 2m dicēdū ꝙ cum qualibet potestate exterius dat aliquod visibile signū illius potestatis: sicut regi in signū regie potestatis dat coꝛona ꝛ sceptꝛum: ꝛ pontifici mitra ꝛ baculus ꝛ anulus: ꝛ silr cū spirituali potestate q̄ in sacramētis confertur dat signū sacrale exterius: ꝛ p ꝓparationē ad illud exterius signū ipsa spiritualis potentia dicit signū inquātū hō per eā ꝓfigurat ꝛ determinatur ad actiōes spirituales. Ad 3m dicēdū ꝙ cōio fidei: vt pz p verba Dio. oꝫ ꝙ recipiat prio cōione in sacrīs fidei ꝛ alijs actiōibus

q̄ fidelibus ꝓpetunt: ad quas nullus admittitur
ante q̄ characterē suscipiat spiritualis potestatis
respectu illoz: nec oz q̄ ois q̄ characterē hz illas
actiones bene exerceat: sicut nec ois qui hz poten
tiā bene operet actū illius potentie. ℣ Ad 4m̄ dō
q̄ ordinatio non accipit hic pro ordinis sacro: sed
pro coordinatione ad alios fideles: vt in cetu fide
liuz aggreget: quantum ad ea que fideles facere
dicuntur: vel quantuz ad ea que pro fidelibus fi
unt. ℣ Ad 5m̄ dō q̄ hoc quod dicit datū acceden
ti a hierarcha non potest accipi a verbis Dio. sed
magis sic datū accedenti a diuina beatitudie: ⁊ sic
cessat obiectio. si autē accipiat dans ministerio sic
dicit a hierarcha dari character baptismal' quā
tū ad maximā solēnitatē baptismi: q̄ q̄nq̄z p pon
tifices celebrat. sic. n. Dio. ibi ritū baptismi tradit
sūmū sacerdotē ministrū baptismi ponens: vt pz
litterā eius intuenti ℍ D. ij. q. dō q̄ in illa etiam
diffinitione tanguntur. iij. cause characteris. Nam
causa formalis tangit in hoc q̄ ponit genus cū di
cit: distinctio. i. distinctiuū signū: ⁊ ē genus magis
proximū q̄ genus in precedenti diffinitione posi
tuz. Cā efficiens tangit in hoc q̄ dicit characterē
eterno. i. filio q̄ ē figura substantie patris: Heb. j.
Cā autē mālis in qua ponit cū dicit aie rōnali im
pressa fm imaginē. Cā vero finalis ponit duplex
s. ꝓfiguratio in hoc q̄ dicit configurans trinitatē
⁊c̄. i. configurat. ⁊ distinctio in hoc q̄: dicit ⁊ distin
guēs ⁊c̄. Et sicut hic ponitur genus primū: ita fi
nis primus ⁊ subiectū primū ⁊ efficiēs appropria
tū i quo excedit p̄dicta diffinitōnē hec diffinitio
inquātū p cās magis prias dat. ℣ Ad p̄m q̄ dō q̄
charact' nō ē signū tm̄ vt distinctōis nota: sz vt disti
ctiōez causās sicut ⁊ alia sacrā signa: ⁊ iō eo in
diget ad distintiōez faciēdā. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ istud
distinctionis signū est: ⁊ propter ipsum hominem
q̄ suscipit qui eo accipit distinctū posse ab alijs et
propter alios homines qui eum admittūt ad spi
rituales actiones ex ꝓsignificatione sacrali exteri
ori iterioꝛez ꝓpēdētes: ⁊ quo ad deū q̄ eī actioni
onib' spiritualibus efficaciā prebet. ℣ Ad 3m̄ dō
q̄ cōfiguratio itsta attendit ad deū fm participa
tionē diuine potestatis que nō ē neq̄z per gratiaz
virtutū neq̄z p naturā. ℣ Ad 4m̄ dō q̄ fides hoīs
nota ē: charitas autē incerta. nihil. n. ē alicui cer
tius sua fide: vt Aug. dicit: sed an habeat charita
tē nō ē alicui certū: ⁊ iō distictio data magis respi
cit fidē q̄ charitatē: vel alias virtutes. Uel dicēdū
q̄ ista distinctio precipue attendit quantū ad ope
rationes ⁊ receptiones' que sunt in sacris: in quib'
maxime operat fides. ℣ Ad 5m̄ dō q̄ fides suffi
cienter distinguit fideles ab infidelibus quātū ad
actus fidei: non tm̄ quātū ad act' spūales q̄ ꝓpetūt
fidelib': qz ad hos oz q̄ spūalis potentia addat.

ℍ D tertiuz sic proce

dit: videt q̄ character sit in essētia aie quasi i sub
iecto: dispositio. n. ⁊ habitus sunt i eodē subiecto
sed character disponit ad habitū gratie. cū g̃
gratia sit in essētia aie sicut in subiecto: vī q̄ etiā cha
racter. ℣ D. nihil ē subiectū potentie aie nisi essē
tia aie. sed character vt dictuz ē: ē q̄dā spiritualis
potentia. g̃ est in essentia aie sicut in subiecto.
℣ Sed ō: character ꝓfigurat trinitatē creatā in
create: vt pz ex diffinitione supra posita. sed trini
tas increata cōsistit in potentijs: vnitas autē in es
sentia: vt in primo li. di. ij. dictū ē. g̃ character nō
ē in essentia aie. ☐ Uterius videt q̄ non sit in vna
potētia sed in plurib': qz sicut ex predicta diffini
tione pz: character ē in aia rōnali fm imaginē fm
quā ēt ē ꝓfiguratio hoīs ad deū. sz imago nō ꝓsi
stit in vna tm̄ potentia: sz in plurib'. g̃ nec charac
ter. ℣ D. cuius ē potentia eius ē actio: ⁊ ecōuer
so: vt dī in ꝑmo de sōpno ⁊ vigilia. sz actio spiritu
alis ad quā character ordinat ē p plures potentias. s. qz requirit ⁊ affectiua ⁊ intellectiua. g̃ chara
cter ē in pluribus potentijs: sicut spiritualis potē
tia. ℣ Sz ō: vnū accidens non ē in plurib' subiec
tis. sz in vno sacramēto iprimit vnus character.
g̃ non ē in pluribus potentijs ☐ Uterius videt q̄
sit magis i affectiua q̄ cognitiua: qz character dis
ponit ad gratiā. sz gratia magis respicit affectiuā.
g̃ ⁊ character. ℣ D. character ē ad assimilanduz
nos deo. sz p affectū maxime deo appropinqua
m̄ ⁊ sīles ei efficimur. g̃ character ē in affectiua.
℣ Sz ō: characterē Dio. lumini ꝓparat. sz lumē
magis intellectiue ꝓpetit q̄ affectiue. g̃ ⁊ charact'.
☐ Uterius vī q̄ character non indelibiliter insit
potētie cui inest: accidens. n. diuturnitatatē hz ex
cā ⁊ subiecto. sz gratia ē ab eadē cā: ⁊ in eodē sub
iecto cū characterē. g̃ cum gratia amitti possit: ⁊
character silit deleri poterit. ℣ D. cū venerit qō
pfectū ē: euacuabitur quod ex parte ē. j. Cor. xiij.
sed character est ex parte: datur. n. ad distinguen
duz in operib' sacralibus que cōpetunt fm statū
vie. g̃ in prima character cessabit: ⁊ ita ē delibilis.
℣ Sed ō: si character deleret maxime per culpā
deleret. sed per culpā non delet: qz sacerdos mal'
non reordiatur: vt itez characterē accipiat. g̃ cha
racter ē indelibilis. ☐ Uterius videt q̄ christ' ha
buerit characterē: ipse. n. sacerdos fuit fz ordinez
melchisedech: Heb. vij. quod sacerdotiū nouī te
stamenti. sed tale sacerdotiū requirit characterē.
g̃ christus habuit characterē. ℣ D. nihil quod ē
pfectionis quātū ad aiaz vel dignitatis christo sb
trahendū ē. sz character decorat ⁊ nobilitat aiaz
in qua ē. g̃ character in christo fuit. ℣ Sz ō: cha
racter ē regeneratoꝛ ⁊ accipiētiū aliquid a sacris
sz christus nō accipit aliquid a sacris nec renatus
ē etiā: qz sicut dicit Aug. in ench ipse solus ita po
tuit nasci: vt nō esset ei opus renasci. g̃ non hz cha
racterē. Rñdeo dō ad. j. q̄ nā proportionaliter

ſpiritualitati ſubſternit ſicut perfectibile pfectioni. vñ ſicut gratia que ē ſpiritualis vite principiū ē in eſſentia aie ſicut in ſubiecto: ita ⁊ character q̄ ē ſpiritualis potentia ē ſicut in ſubiecto in natura li potētia aie: ⁊ non in eſſentia aie: vt quidā dicūt niſi mediante potentia aie. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ diſpoſitionē eē in eodē cū eo ad qđ diſponit non eſt neceſſe niſi qñ diſpoſitio poſtea fit perfectio: ſicut ſcientia q̄ prius fuit diſpoſitio poſtea fit habitus: ⁊ iō ſcientia diſpoſitio ⁊ ſcientia habitus ſunt in eodē ſubiecto proximo: non aūt hoc oꝫ qñ diſpoſitio ⁊ pfectio differunt p eſſentiā: ſꝫ poſſunt eē in diuerſis ſubiectis: ⁊ precipue qñ illa diuerſa hñt ordinē adiuicē: ſicut operatio ſenſibilis ē diſpoſitio ad intelligibilē operationē: ⁊ ſiliter character ē diſpoſitō ad gratiā. ℣ Ad 2m dō q̄ illa obiectio procedit de potētijs nālib⁹: ſꝫ potētias ſpirituales oꝫ fundari in naturalib⁹ Ad .ij. q. dō q̄ eſſe in pluribus potentijs ē duplicit: aut ita q̄ equaliter ſit in oīb⁹: ſicut eſſentia aie ē in oīb⁹ potentijs: aut ita q̄ ſit in vna p prius ⁊ p poſteri⁹ reſpiciat alias mediante illa in qua primo ē ſicut electio ē in intellectu et appetitu: ⁊ formaliter in appetitu perfi cit. vt pꝫ p phm in .ij. Eth. primo ḡ mō nullū accidens poteſt eē in plurib⁹ potentijs: qz accidens numerat ⁊ diſtinguit penes māz ⁊ diſtinctionē ſubiecti: ⁊ iō cū character ſit accidens nō poteſt eſſe in pluribus potentijs aie primo mō: ſed 2o mō: qz vnā reſpicit p prius ⁊ alias p poſteri⁹. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ etiā potentie imaginis habent ordinem adinuicē: vt in primo libro dictū ē: ⁊ ideo quod ē in vna poteſt aliqñ ad alias redundare. ℣ Ad 2m dō q̄ qñ ad vnā actionē requirunt plure) potentie in illa actione eſt principalis vna potentia quaſi mouens ⁊ trahens alias in obſequiū ſui: ⁊ alie iduūt quodāmō formā ⁊ modū ipſius: ⁊ iō ex eo qđ eſt in principali potentia poteſt actio illa ſufficienē p fici Ad .iij. q. dō q̄ imago p̄ncipaliē conſiſtit in potētia cognitiua: qz ex memoria ⁊ intelligentia oriē voluntas. vñ tota imago ē in intellectiua pte ſicut i radice: ⁊ iō oē qđ attribuit hōi rōne imaginis p̄cipaliꝫ reſpicit intellectiuā ⁊ ex p̄ñti affectiuā: qz ēt ex itellectiua pte hz hō q̄ ſit hō: ſꝫ ex effectiua q̄ ſit bonus vl̄ malus: ⁊ iō qz character reſpicit imagineꝫ p̄ncipaliꝫ ē in intellectiua parte.

℣ Ad p̄m ḡ dō: q̄ gr̄a ñ ē neqꝫ i intellectiua neqꝫ affectiua: ſꝫ i eſſētia aie: tñ magiſ de ꝓpinquo reſpicit affectiuā: qz gratia datur ad bene opandū qualiē aūt aliquis operet p̄cipue ex volūtate pendet: ſed character dat ad exercēdas actiones ſpūales aliquas ſimpliciter. q̄ autē bene vl̄ male fiant hō eſt p gr̄az ⁊ p hitū vtutuz: ⁊ iō nō eſt ſilis rō de characterē ⁊ gr̄a. ℣ Ad 2m dō q̄ aſſimilatio i bonitate p̄cipue eſt ad deum p voluntatez: ſꝫ aſſimilatio i eſſe ⁊ poſſe magis ē ex pte itellect⁹: qz ex hoc ipo q̄ aliquid eſſe immateriale hz itellectiuū eſt: ⁊ potētiam hz quodāmō infinitam ſm q̄ itellectiuum eſt: que quodāmō infinita ſunt vtute: ⁊ iō cū pformitas characteris reſpiciat ſpūalē pfectem magis ꝓpetit intellectiue pti q̄ affectiue. ℣ Ad iij. q. dō q̄ impreſſio characteris ē p quādam aie rōnalis ſanctificationez: put ſanctificatio dr̄ ōputatio alicui⁹ ad aliquid ſacrū. ad hanc aūt ſcificationē non magis actiue ꝓparatur aia ſcificāda q̄ aqua ſanctificanda vl̄ oleuz vel chriſma ad ſui ſcificationem: niſi q̄ homo ſe ſubīcit tali ſcificatiōi p cōſenſū. res aūt predicte ſubīciuntur: qz libero ar. carent: ⁊ ideo qualitercūqꝫ aia varietur p pfectas operationes nūq̄ characterez amittit: ſic nec chriſma nec oleuz nec panis ꝓſecrat⁹ umq̄ ſcificationē pdunt qualitercūqꝫ tranſmutētur dūmō ñ corrūpāt. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ cā idelibilitat⁊ characteris ē ex pte ſb̄iecti quod ē incorruptibile ⁊ ex pte cāe q̄ ē inuariabilis. gr̄a autē hz aliquo mō cāz non efficiētem: ſꝫ diſponētē ex pte ſubiecti: qz ſꝫ Au. Qui creauit te ſine te nō iuſtificabit te ſine te ⁊ iō p indiſpoſitionē ſubiecti gr̄a amittit. ℣ Ad 2m dō: p characterē hō ꝓfiguratur ad hoc q̄ ſit ō cetu fidelium et particeps hierarchicarū actionū eccleſiaſtice aūt hierarchie ſuccedit celeſtiſ: ⁊ ideo cōionē fidelium i eccleſia triūphāte ⁊ ad pticipationē actionū celeſtis hierarchie character i p̄ria pficiet: ⁊ ſic erit ad alios act⁹ ſic vtutes ⁊ dona in dānatis ēt manent: ſꝫ hoc ē per accidens p̄ter itētionem imp̄mētis characterem q̄ recipiens dāne tur: ⁊ iō nō eſt ibi ordinatus ad aliquē finē: qz q̄ p̄ter intentionē accidūt carent ordine ad finē: tñ de us q̄ nihil inordinatū relinquit elicit ex hoc aliqđ bonū .ſ. q̄ appareat iuſtior eoꝝ dānatio q̄ tātuz munuſ neglexerunt. ℣ Ad .v. q. dō q̄ q̄dā dicūt q̄ chriſt⁹ nō habuit characterē baptiſmalez: qz a baptiſmo nihil accepit: hūt aūt chacacterē ordis q̄ ptinet ad quēdā eminētē ſtatuz. ſꝫ melius eſt ſi dicatur q̄ chriſtus nullū characterē hūit: qz ipſe habuit poteſtatē plenitudinis i ſacris q̄ſi ea iſtituens ⁊ eis efficaciam prebens. vñ ſicut poterat iducere effectū ſacri i aliquo ſine ſacro exteriori: ita ex pte ipſius ad hoc non req̄rebat aliquod ſacrale interius ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ ipſe fuit ſacerdos q̄ſi ſacerdotiū iſtituens: ⁊ iō eius nō eſt hr̄e characterem: ſed illius q̄ aliūde ſacerdotiuz recipit vt per characterē p̄ncipali ſacerdoti ꝓfiguret. ℣ Ad 2m dō q̄ aliq̄d ē pfectionis in nobis qđ nō eēt chriſti ſic gr̄a adoptiōis: ⁊ ſiliē ē de characterē q̄ poneret i eo ptātē ſpiritualē coartatā ⁊ ab alio deriuatā.

Ad quartū ſic procedit: videt q̄ ñ ſolū i ſacris noue legis character imprimatur. characteris. n. eſt effectus ꝓfigurare ⁊ diſtinguere. ſꝫ hoc faciunt vtutes qz eis boni ⁊ a malis diſtiguūtur: ⁊ ideo aſſimilāt. ḡ p vtutes ⁊ nō p ſacra noue legis tm̄ characi imprimitur.

Ad 5. sicut p sacra noue legis distinguit ppls fidelis ab infideli: ita p sacra veteris legis distinguebat. g sacra noue legis nō magis iprimunt characterē q sacra veteris legis. Sz hoc hns characterē nō baptizat: qz alij characteres baptimū pſupponūt q etiā iterari nō oz, ſz hntes virtutē z q sacra veteris legis ſuſceperāt baptizabant. g neqz p virtutes neqz p sacra veteris legis character iprimit. Ut teri' vī q p oia sacra legis noue iprimat caracī. in quolibet.n. sacro noue legis ē aliqd qō ē sacrm tm: z aliqd qō ē res tm: z aliqd qō ē res z sacrm. ſz caracī in baptiſmo ē illud qō ē res z sacrz. g i quolibet sacro noue legis iprimit caracī. Ad 6. quolibet sacro noue legis ꝓferē gratia z diſtinguitur recipiens a nō recipiente. cū g character ſit diſponēs ad gratiaz z diſtinguat: vī q in quolibet sacro noue legis character iprimat. Sz ō: nullū sacrm in quo character iprimit iterat: qz caracī idelebilis ē: ſz qdā sacra iterant. g nō oia sacra noue legis characterē iprimūt. Ut teri' vī q i sacro baptiſmi caracī ñ iprimat. baptiſm'. n. sanguis ē digniꝰ q̄ baptiſm' flumis qz meret aureolā: ſed in baptiſmo ſanguinis nō iprimit character. g nec in baptiſmo flumis. Ad 6. baptiſmus flumis nō hz supra baptiſmū flamis niſi aquā. ſz baptiſm' rōne aque nō pōt iprimere characterē: alias baptiſmus Johis iprefiſſz characterē: qō eē nō pōt: cū baptizati a Johe iterꝰ baptizarent: vt. ō. dictū eſt. g nec baptiſm' flumis characterē iprimit. Sz ō ē auctoritas Dio. ex qua characteris traditio deriuat: qz ipſe inducit verba illa: vñ diffinitio characteriſ accipit in tractatu de baptiſmo. Ut teri' vī q character ſit ſicut a cā efficiēte ꝑma a ſolo filio. character.n. ē diſtinctio a charactere eterno iprefſa ꝛc. vt. ō. dictū ē. ſz character eternus ē ſolus filius ſicut z imago. g a ſolo filio caracī iprimit. Ad 7. characterē ꝓfigurat z aſſimilat aīa deo. ſz ꝑncipiū aſſimilationis ad deū ē filius: vñ Aug. filiū noiat ſilitudinē: p quā ad vnitatē reformamur: vt pz. j. li. di. iij. g caracī ē tm a filio. Sz ō ē: qō Dio. dicit q signū characteriſ dat a diuina beatitudie. ſz diuina beatitudo ē cōis trib' pſonis. g caracī nō dat a ſolo filio. Rñdeo dō ad. j. q. q ſicut i. ij. Eth. dicit phs: Ut'ex qb' innaſcit ea operat. loquens de virtute acquiſita. z ſilr ē in oīb' virtutib' q̄ ex aliqbus actib' aliq̄ mō canſāt: vñ cū character ſit virt' ſeu potētia ſpiritualis ad actōes sacrales ordinata: ſi ex aliquo qō p nos fiat iprimi character debeat oz q p sacra noue legis iprimat z p ea tm: qz ad illas actiones tm directe illa potētia ordinat. Ad ꝑm g dō q actiōes ſpirituales ad q̄s character ordinat intra eccliā tm exercēt: z iō p nihilo poteſtas ad illas actōes daret alicui: niſi tali mō q innoteſceret illis q ſunt de eccliā: vt eū ad tales actiones admittant. p gratiā aūt z virtutes non poſſet innoteſcere: qz ignote ſunt: z iō oz q iprimat caracī p ſigna viſibilia sacroꝝ. Ad 2m dō q sacra veteris legis ex ope opato nihil ꝓferebant: z iō ille actiōes nō requirebant aliquā ſpūalē ptātē: z iō nec ab illis nec ad illa imprimebat character. Ad. ij. q. dō q sacra legis noue ſūt ſanctificationes q̄dā. Sāctificatio aūt duob' modis accipit. vno mō p emundatiōe: qz ſāctū ē mūdū. alio mō pro mācipatione ad aliquod sacruz: ſicut dicit altare ſanctificari vel aliq̄d huiuſmōi. oia g sacra ſunt ſanctificationes p' mō: qz oia dant i remediū ꝯ aliquē defectū: vt dictū ē prius di. ij. ſz q̄ dā ſunt ſanctifitationes etiā 2° mō: ſicut pz ꝑcipue in ordine: qz ordinatus mancipat ad aliquid sacrū ñ āt oia ſic pz de pnia. dcūq; āt mācipat ad aliq̄d sacrū ſpūale exercēdū oz q̄ hēat ſpūalē ptātē: z ſolū talis z iō non oia sacra noue legis characterē iprimūt: ſz qdā q̄ etiā 2° mō ſanctificatiōes ſūt. Ad ꝑm g dō q q̄uis illud qō ē res z sacrz in baptiſmo ſit character: nō tm oz q ſit character i oīb' sacris in qb' ē res z sacrz. Quid aūt ſit res z sacrz in ſingulis poſtea ſigillati oñdit. Ad 2m dō q q̄uis qō libz sacrz diſtiguat a nō hñte: nō tm tali diſtictiōe indelibili qualis ē diſtinctio in sacris ſanctificantib' 2° mō: z iō non ē ſilr de oīb' sacris. Ad. iij. q. dō q ſicut in naturalib' ē potentia actiua z potētia nālis paſſiua: ita etiā in ſpiritualib' ē potentia ſpiritualis quaſi paſſiua: p quā hō efficit ſuſceptiuus ſpiritualiū actionū: z talis ſpiritualis potentia ꝓfert in baptiſmo: qz nō baptizat' effectū aliorū sacroꝝ ſuſcipere nō poſſz: vñ z p ꝓñs nec aliꝯ tradere: z hec ē prima diſtinctio qua cōit tot' ppls fidelis cui' ē sacroꝝ ptcipē eē ab aliis diſtinguit. Alia potentia ē actiua ſpiritualis ordinata ad sacroꝝ diſpenſationē z aliaꝝ sacraꝝ hierarchicaꝝ actionū exercitiū: z nec ptās tradit in ꝓfirmatōe z ordine vt ſupra locis patebit. z qz i eccliaſtica hierarchia nō oēs ſūt agentes: vtputa pficiētes purgātes z illuminantes: ſicut oēs ſunt recipiētes puta purgandi illuminādi perficiēdi: vt dicit Dio. iō iſti duo characteres nō diſtinguūt ppls dei vl'r ab aliis: ſz quoſdā de ppło ab aliis. Ad ꝑm g dō q baptiſm' ſāguis ñ hz efficaciā sacrālē: ſz ſolū meritoriā: z iō ibi nō ꝓfert ptās ſpūalis ad actōes hierarchicas nec caracī ſicut in baptiſmo flumis: qō ē sacrz. Ad 2m dō q nec baptiſm' flamis tm: nec baptiſm' aq̄ tm ſufficit ad sacrz noue legis: z iō neuter eoꝝ characterē iprimit. Ad. iij. q. dō q oīs effect' in creatura ē cōit a tota trinitate: vñ z character nō ē tātū a filio: ſz a trib' pſonis: attribuit aūt filio: tū pp rōnē ſilitudiſ ad ppriū pſone: qz ipſe p ꝑpetatē ē imago z figura ſiue caracī prīs: tū qz virt' paſſiōis chriſti opat in sacris. Et p hoc pz ſolutio ad obiecta. Queſtio. II.

Deinde queritur de effectu baptiſmi qui ē res z nō

sacramentum. Et circa hoc querūntur tria. Primo de effectu ipsi⁹ q̄tuz ad remotionē mali. Secūdo ō effectu ipsius q̄tuz ād collationē boni. Tertio vtrum effectus eius eq̄liter ptic̄ipatur.

AD primuz sic proce

dit: Uidetur q̄ baptismus nō tollat actu alē culpam. baptismus enim non tollit actualem culpam nisi assit contritio: qz nullus sue volūtatis arbit⁹ ꝓstitut⁹ in quo solū pōt esse actualis culpa potest inchoare nouaz vitam nisi peniteat euz veteris vite: vt in lr̄a dr. ꝓtritio aūt per se etiā sine baptismo delet culpā actualē. ꝑ baptismus nihil facit ad deletionē actualis culpe. ℣ ℈. diuersoꝝ morboꝝ diuerse sūt medicine: qz nō sanat oculū qō sanat calcaneū: vt dic̄ hiero. sz baptismus directe ordiatur vt medicina ꝺ peccatū originale. ꝑ non poterat saluare ab actuali. ℣ ℈. aliquis q̄ est in ꝓposito peccādi ñ pōt ꝓsequi peccati remissionem. sz ꝓtingit aliquē dum baptiz̄atur peccare venialiter: vel i ꝓposito peccā di venialiter remanere: nec tñ ꝓpter hoc reputaī fict⁹. ꝑ ēt i nō fictis baptismus nō tollit culpam actualez. ℣ Sed ꝺ ē qō dic̄ Aug⁹ i ench: Baptiz̄ati nō vni tñ pecca to sed multis magis aut oībus moriuntur q̄cūq; iam ꝓpria ꝓmiserunt vel cogitatione vl̄ locutōe vl̄ ope. sed hec sunt peccata actualia. ꝑ baptism⁹ tollit culpā actualem. ℣ ℈. baptism⁹ ē ordinat⁹ ad tollēdū culpā originalē. sed originale non pōt tolli: sine actuali etiā qui vtrunq; hz: qz impiuz ē a deo oīmidiā sperare veniā: vt. j. dicetur di. xv. ꝑ baptismus etiā tollit culpam actualem. Uter⁹ vī q̄ nō tollit oēm penā tpalē debitā actuali pec cato: qz sic̄ Aug⁹ dicit: Peccatū aut hō punit aut deus. si ꝑ homo in seipso non puniat pc̄m qō cō misit a deo punie⁹: ꝛ ita p bapm actual⁹ pcti pena nō totaliter tollitur. ℣ ℈. culpa non pōt ordiari nisi per penam. sed deus nil inordinatum relinq̄t ꝑ nō dimittit qui ꝓ culpa aliquā penā iſligat: et sic baptismus ñ absoluit ab oi pena. ℣ ℈. eucha ristia ē perfectius sac̄m q̄ baptismus: qz ē spēale repzesentatiuū passionis christi a qua ē effciacia in sacramētis. sed eucharistia nō absoluit etiam nō indigne pcipiētes ab oi pena. ꝑ multo minus baptism⁹. ℣ Sed ꝺ est qō dic̄ Ambr⁹. Ro. xj. su per illud: Sine pnia. n. sūt dona dei. Gratia dei i quit in baptismo non requirit gemitū vl̄ plāctū vel aliq̄ opus: sed oia gratis cōdonat. ℣ ℈. chri st⁹ sua simplici morte. ſ. pene duas mortes i nobis cōsūpsit: vt dr in glo. Ro. vj. ſ. culpe ꝛ pene. sed in baptismo ꝓfigurat hō morti christi: vt ibidē dic̄ apls. ꝑ absoluitur ꝛ a culpa ꝛ a pena. Uterius vī q̄ ēt tollat oēm penā originalis⁹ peccati: efficaci⁹ enim ē donuz christi q̄ peccatū ade: vt dicit apls Ro. v. sz oīs pena peccati originalis est iducta per pc̄z ade. ꝑ ꝛ p donū christi qō maxie i baptismo operatur omnis pena tollitur. ℣ ℈ baptism⁹ directi⁹ ordiat ꝺ peccatū originale q̄ ꝺ pctm̄ actuale. sz tollit oēz penā actual⁹ pcti: vt Ambr⁹. dic̄. ꝑ ꝛ tol lit oēz penā original⁹. ℣ ℈. cessāte cā cessat effect⁹. sz cā pene ē culpa. si ꝑ tollit culpā originalē: ꝛ p ꝓns aufert penā. ℣ ℈. null⁹ q̄ ē debitor alicui⁹ pene c uolat stati. sz baptiz̄at⁹ si stati moriat euolat. ꝑ ñ ē ōbitō alicui⁹ pene: ꝛ sic baptism⁹ absoluit ab oi pe na ēt originali. ℣ Sz ꝺ ē: qz in baptiz̄at⁹ ēt caro cō cupiscit aduersus spūz. sz hec pugna ē ex pctō ori ginali ꝓsecuta. ꝑ nō tollit oīs pena originalis pcti p baptismū. ℣ ℈. necitas moriēdi ꝛ incineratōis ꝛ pēalitates h⁹ vite sī pene originalis pcti. sz iste adhuc manēt in baptiz̄at⁹. ꝑ baptism⁹ nō tollit oēz penā originalis pcti. Rñdeo dō ad. j. q. ꝓ in gnātōe q̄libz p introductōez formе oīs ꝺ̄ia forma expellit: ꝛ ēt diſpō ad formā ꝺ̄ia: nisi q̄ñq; relinquat⁹ ex id. ſpō ne recipiēt⁹ formā. vñ cū baptism⁹ sit r̄gnātō i vitā spūalē: oē qō ē vite spūali ꝺ̄iū: qō. ſ. cū gr̄a stare nō pōt q̄ ē spūal⁹ vite ꝓncipiū p baptismū tollit: ꝛ iō baptism⁹ delet ꝛ originalē ꝛ actualē culpā mor talē: ꝛ q̄tū ē de se ēt vēialē q̄ diſpōit ad ꝓuationē gr̄e: q̄uis q̄ñq; culpa venial⁹ r̄maneat p⁹ baptismū mortali remota pp idiſpōnē recipiēt⁹ baptismū. ℣ Ad. j. ꝑ dō q̄ baptism⁹ nō req̄rit ꝓtritōez q̄si ꝓti nuā ad destructionē pcti actual⁹ q̄si de se ad h⁹ nō sufficiat: sz solū ad r̄mouēdā fictōez q̄ ē ꝺ̄ia diſpō ipediēs effectū baptismi. ℣ Ad. ij. dō q̄ baptism⁹ nō ordinat tñ ꝺ culpā originalē: alias circūcisis i ꝓmitiua eccl̄ia nō fuiſſz necar⁹ baptism⁹: sz ordiat ad destruēdū oēz culpā quā iueniat: ꝛ ad regnā dū in nouā vitā destructa oi vetustate: ꝛ iō ē sicut totū potētióale hñs ꝓpletā potētiā ad destruēdū totaliꝛ peccatū: sz pnia ptic̄ipat aliq̄d de potētia: q̄si potētial⁹ ordinata ꝺ alia peccata. ſ. actualia: qz baptism⁹ iterari nō pōt. ℣ Ad ℨ dō q̄ q̄tuz ē ō se baptism⁹ vt dictū ē tollit oēm culpaz originalē ꝛ actualē: nō solū mortalē sz venialē: q̄ q̄uis nō ꝺ̄ie tur gr̄e simpliꝛ: ꝺ̄iat tñ gr̄e baptismali q̄ oz eē pfe cta rōne nouitatis vite: sz pōt ipediri effect⁹ ei⁹ ex pte recipiēt⁹ si sit idiſpositꝰ p fictōnē: sz cū fictio fit pctm̄: sic̄ pctm̄ mortale ē pctm̄ simpliꝛ: ita facit fi ctū simpliꝛ ꝛ totaliꝛ effectū baptismi ipedit quātū ad remissionē culpe: sed peccatū veniale qō i actu vel in ꝓposito ē: facit fictū ℈ q̄d ꝛ ē ℈ q̄d peccatū vt diſpō ad pctm̄: ꝛ iō ipedit effectū baptismi nō simpliꝛ: sz q̄tū ad remissiōez illi⁹ venial⁹. ℣ Ad. ij. q. dō q̄ christ⁹ p mortē suā sufficiēt satisfecit ꝑ pctis tot⁹ hūani gnēis ēt si eēnt multo plura: ꝛ qz hō p baptismū in mortē christi baptiz̄at⁹ ꝛ ei ꝓmorit ꝛ ꝓsepelit: vt dr Ro. vj. iō baptism⁹ quātū i se ē totā efficaciā passionis i baptiz̄atū ifluit: ꝛ pp hoc ab soluit ñ solū a culpa: sz a pena satisfactoria. ℣ Ad ꝑm ꝑ dō q̄ p baptismū hō incoꝛporat⁹ christo ꝛ ef ficit mēbꝝ eius: ꝛ iō pena quā christ⁹ sustinuit re putat⁹ isti i satisfactionē: qz si patit vnū mēbꝝ oīa

alia ꝓpatiũt: vt dr. j. Lor. xj. ꝛ ío de' i christo pctã illa pũiuit: sic dr Esa. liij. Posuit i eo iniqtatez oi uz nr̃z. Ad 2m̃ dr q pena ordinat culpã duplr. Uno mõ vt satisfaciẽs: ꝛ sic culpa remanet ordiata ꝑ satisfactionẽ christi. Alio mõ vt medicina sanãs vel repũtãs mẽbr̃. insanabile: ꝛ sic culpa i baptiçatis ordinat vt sanata ꝑ gr̃az oppositã. Ad 3m̃ dr q quis eucharistia sit mẽoriale passioꝭ xpi nõ ordiat tñ ad h' q ꝑ ipaz hõ regnẽt i mẽbr̃ xpi crucifixi. sz vt iã regnãt' ei adhẽat ꝛ i ipo pficiat: ꝛ ío ñ ẽ silr̃ rõ de bapo ꝛ eucharistiã. Ad. iij. q. dr q i pctõ originali tal' fuit, pcessuꝭ q ꝑsona corrupit nãz: ꝛ nã ꝑsonã corrupit. vñ aliqd ꝑsiderat i h' pctõ qõ ptinz ad nãz: aliqd qõ ptinz ad ꝑsonã: passio ãt xpi sufficiẽt pctm̃ originale abstulit q̃tũ ad vtrqz. sz qr sacr̃a ꝑsonis adhibẽt: ío baptism' h' ab hoie tollit qõ ex corruptõe nãe in ꝑsonã redũdabat: ꝛ ꝓp h' ipaz infectionẽ culpe, put afficit ꝑsonã ꝛ penã illã q̃ actũ ꝑsone ꝓuabat. s. carẽtiã vi siõis dinine baptism' aufert: sz ñ aufert actu ifectõnez, put afficit nãz: qõ pz ex h' q baptiçat' ꝑ actuz nãe originale trãsmittit i plẽ: silr̃ nec penas q̃ ꝑse quũt ꝓncipia nãe destitute gr̃a inocẽtie ꝑmi stat' cui' modi sit rebellio carnis ad spũz: mors ꝛ huiusmodi penalitates: q̃ ꝑsequũt ex hocipso q hõ ex ꝛ̃ũs ꝓposit' ẽ: ꝛ q̃tũ ad corꝑ': ꝛ q̃tũ ad aiaz q̃dã mõ. s. q̃tũ ad appetitũ sẽsus ꝛ itellect': sz ꝑ gr̃az baptismalẽ efficit: vt he pene remanẽtes ñ dñent i ꝑsonã: sz magꝭ ei subiciãt ꝛ in utilitatẽ ipi' cedãt in q̃tũ sit mã vtus ꝛ occasio humilitatis ꝛ exercitij.

Ad ꝑm̃ q dr q passio xpi sufficiẽt aufert ꝛ illud qõ ẽ pse ꝛ illõ qõ ẽ nãe ꝑ cãz. sz qr oẽs hoies i nã cõicãt: ío effect' fin legẽ cõez curatõis nãe ñ erit nisi i fine mũdi: qñ oib' electis iã ꝓgregat' sit cũ eis et alia creatura ise sibil' liberabit a fuitute corruptõnis: vt dr Ro. viij. Ad 2m̃ dr q ea q̃ ad pctm̃ actuale ptinẽt sit tm̃ plone: qr act' idiuiduoꝝ sit ꝑz plz ꝛ ío ñ ẽ sile de pena actual' ꝛ original'. Ad 3m̃ dr q tollit culpa original' ꝑ bapz iquãtũ ẽ ifectiua p sone. ñ ãt inq̃tũ ẽ ifectiua nãe ꝑ actũ gnãtois: ꝛ ío pene q̃ ad corruptõez nãe ptinẽt ẽt ñ tollũt. Ad 4m̃ dr q baptiçat' stati euolat: qr nulla pena debẽt sibi rõne plone: sz rõne nãe humane q̃ post mortẽ non manet fin hũc statũ in quo sibi pena debẽt.

Ad secũdũ sic proce

dit: vi q ꝑ bapm ñ ꝓferãt pueri gr̃a ꝛ vtutes: dic. n. Aug. i li. ò bapo puuloꝝ: Paruulos fideles facẽ ñ fides ea q̃ ꝓsistit i credẽtiũ volũtate: sz fidi sacr̃z. sz fidꝭ q̃ ẽ vt' ꝓsistit i crẽtiũ volũtate vt i. iij. li. di. xxiij. dcz ẽ. g puuli baptiçati ñ hñt vtutẽ fidei ꝛ pari rõe nec alias vtutes q̃ ẽt i volũtate ꝓsistũt. ñ. si aliqd ò nouo recipiat i aliq oz q recipiẽs vl' ifluẽs alio' se hẽat nũc q̃ p'. sz aia pueri baptizati ñ alio' se hz oũ baptiçat q̃ p': qr ꝓpũ motũ ñ hz carẽs li. ar. vsu: nec de' q̃ ẽ ifluẽs gr̃az ꝛ vtutes g pueri i baptismo gr̃az ꝛ vtutes ñ recipiũt. ñ. Dam. dic: q sba nullo' ẽ sine ꝑpa opatiõe. sz ꝓstat q i puero ñ sit opatõis vtutũ: qr ñ hz electõem: vt dr i. iij. Eth. q̃ i ope vtutꝭ requirit. g ñ hz vtutes. ñ. vtutes cũ sint hit' abilitãt ad actũ. sz pueri ñ sit abiles ad agẽdũ q̃ hz vtutẽ sit. g ñ recipiũt vtutes i bapo Sed ꝛ Aug. dicit: q fides dat ꝛ nutrit i baptismo: dat q̃tũ ad puuloꝭ: nutrit q̃tũ ad adultos. sz fides ẽ vt'. g vtutes dãt puul' i baptismo: ꝛ eadẽ rõne alie vtutes. ñ. null' admittit ad gliã nisi hẽat vestẽ nuptialẽ q ẽ charitas. sed pueri paptiçati si morianr̃ statiz euolãt. g hñt charitatẽ q̃ ẽ magr̃a vtutũ: ꝛ ꝑ ꝓns alias vtutes. Ulteri' vi q i adultis vtutes ꝑ bapz ñ augeãt. augmẽtũ. n. vtutũ ẽ ꝑ meritũ: qr ꝯ Aug. charitas meret augẽi: vt aucta mereat ꝛ pfici: sz i baptismo nõ opat meritũ baptiçati q̃tũ ad op' opatũ. g ex ope opato vtutes i baptismo non augent. ñ. cib' corꝑalis i eo q̃ iã puenit ad quãtitatẽ detminatã ñ facẽ augmẽtũ. sz põt eẽ q aliqs añ baptismũ pueniat ad quãtitatẽ gr̃e baptismal' quã puer recipit i q̃ nullũ ẽ impedimẽtũ. g baptism' nihil supra gr̃az adiciet. Sz ꝛ sup illõ ꝓl. Sup aquã refectois educauit me. dicit glo. ꝑ augmẽtũ vtutꝭ ꝛ bone opatõis educauit in baptismo. g baptism' auget vtutes hñtib' Ulteri' vi q bapmi effect' ñ sit illumiatio: qr illumiatõ ad doctrinã ptinz. sz doctria fidei ẽ ꝑ catheciszmũ q̃ ꝓcedit baptismũ. g ñ ẽ effect' baptismi. ñ. illuminatio ꝛ igrãtiã ordinat. sz ꝯ q̃dã baptism' nõ ordinat ꝛ igrãtiã: sz magꝭ ordo. g illumiatio ñ ẽ effect' baptismi: sz magꝭ ordis. Sz ꝛ ẽ: qõ Dam. ponit inẽ effect' baptismi illuminationẽ: vt pz ex eius diffinitõe i ꝓcedẽti di. iducta Ulteri' vi q fecũdatõ ñ sit effect' baptismi: ñ. n. idẽ ẽ q̃ aliqs actiue. generat ꝛ passiue gnãt. sz baptism' ẽ regnãtio passiua baptiçati. cũ g fecũditas ipotz gnãtõnẽ actiuã vi q ñ ptineat ad baptismũ. ñ. fecunditas ẽ ꝑpetas ꝓns aliqd q̃tũ ad pfectũ statũ sui: qr vt dr i iij. merhauroꝝ: Perfectũ vnũqõq ẽ qñ põt alterũ gnãre. sz baptism' ñ ordinat ad pficiẽdũ: sic eucharistia: ꝛ ꝓfirmatio fin Dio. sz magꝭ ad illuminãdũ ꝛ purgãdũ. g baptism' ñ hz fecũditatẽ ꝑ effectu. Sz ꝛ ẽ: qõ dicẽ glo. sup illud ꝓl. Sup aq̃ refectiois aĩa peccatoꝝ ariditate steril' fecũdat ꝑ baptismũ. Ulteri' vi q icorꝑatio xpo ñ sit effectus baptismi. aliqs. n. incorꝑat xpo ꝛ mẽbris ei' ꝑ fidẽ formatã: vt i. iij. li. di. xxiij. dixit magr̃. sz aliqs hz fidẽ formatã ẽt añ baptismũ. g incorꝑatio ñ ẽ effect' baptismi. ñ. incorꝑatio ẽ effect' eucharistie sz ad eũdẽ effectũ ñ ordinãt diuersa sacr̃a. g ñ ẽ effect' baptismi. Sz ꝛ ẽ: qõ Aug. dicit ad Bonifaciũ q ꝛ i baptismo aliqs mẽbr̃ xpi efficit. sz hoc est xpo incorꝑari. g incorꝑatio ẽ effect' baptismi. Uterius vi q aptio ianue ñ sit effect' baptismi q̃dã. n. añ passionẽ xpi baptiçati sit. sed tũc eis ianua ñ ẽ apta: qr si aliqs corꝛ tũc decessit regnũ nõ

itrōiuit. ḡ baptiſm' ñ ap̄it ianuā regni celeſt. ℣ Ad .ij. baptiſm' repſētat paſſionē xp̄i ñ reſurrectionē vt vī. ſz reſurrectiōe ē apta ianua vt p̄z p collectā: q̄ dī i die reſurrectōis: De' q̄ hodierna die p. vnigēi tū tuū ei nitat nobis aditū deuicta morte reſerasti. ḡ ñ dz iſte effect' baptiſmo attribui. ℣ Sz ꝯ ē auctoritas Bede. s. iducta: q̄ i h' differebat circūciſio a baptiſmo: q̄ aditū regni celeſt ñ apiebat. Q Ñdeo dō ad .j. q. q̄ circa h' ē mltiplex opīo. Qui da. n. dixerūt q̄ pueri i baptiſmo nullo' vtutes dā tur. ſz ſolū a pcto originali mūdāt: ſz poſtea qñ ō cedūt vel qñ ad pfectā etatē veniūt eis vtutes pferūt ſi inocētia fuēt. Sz hec opīo ñ pōt ſtare q̄ li gnū cū p̄ciſū fuerit vbi ceciderit ibi ſtabit: eccl. xj. ⁊ iō ſ. pueri añ mōtē ñ fuiſſēt collate vtutes: ⁊ gr̄a opans ⁊ coopās: nec i morte eis pferrēt: ⁊ ſic ñ ſal uarēt q̄ falſū ē. Uidet āt hec opīo veniſſe ex hoc q̄ vtutes act' tm̄ eē credebāt q̄ ſz ē: vt i. ij. li. di. xxvij. dictū ē. Et iō alij dicūt q̄ pueri i baptiſmo dāt gr̄a ⁊ vtutes nō i ſeipis: ſz i radice ſua. ſ. gr̄a q̄ ē radix vtutū: ſicut eſſētia aie potētiaꝝ: ſz poſtea qñ ſoluūt potētie pfect' organis effluūt vtutes in ipſa ab ipſa eētia aie: ſz h' p tāto eē ñ pōt: q̄ tūc ſi puer i furiā vtēt añq̄ ad pfectā etatē veniret nū q̄ i ipſo potētie ſolueret: ⁊ ita nūq̄ vtutes explicite hērz: ⁊ p̄terea q̄ potētie ſint ligate aliq̄ impedimēto ñ impedit hitū ſz actū: q̄ dormiētes ⁊ vinolenti hiū' hñt ſz ligatos: ⁊ iō alij dicūt ⁊ melī' q̄ pueris i baptiſmo dāt gr̄a ⁊ vtutes: ſz hiū' illi ligati ſī pp puericiā: ſicut in dormiēte pp ſōnū: ſz puericia diſcedēte iclinat ad bñ opandū niſi aliq̄s ſpiritualī cto reſiſtat. ℣ Ad p'm ḡ dō q̄ Aug. loquit de fide ⁊ voluntate actuali q̄ in pueris eē ñ pōt. ℣ Ad 2m dō q̄ q̄uis agēs p̄ncipale ſit imobile: tñ agēs inſtrale nō eodē mō ſe hz nūc ⁊ p̄us ad puerū: q̄ nūc adhibet ſibi baptiſm': nō āt p̄us: tū ēt ſine aliq̄ mutabilitate ſui de' alicui puēo poſſz gr̄az pferr ēt ſine adhibitōe ſacri ſi ab eterno diſpoſuiſſet ſe ei datu rū: ſic p̄z de ſctificat i vio. ℣ Ad 3m dō q̄ duplex ē act' vtutū. Un' p'm' q̄ ē pfice aiaz i potētias eius: ⁊ hūc actū ēt pueri hñt. Alī' ē ſcōus q̄ ē opari cū electōe: ⁊ hūc actū nō ſp hñt: q̄ eoꝝ opatōes ſī volū tarie ⁊ volūtas nō hz nece ſp agē ēt i adulſ. ℣ Ad 4m dō q̄ hic' facit habilē ad actū tollē' ihabilitatē q̄ ē ex ipfectōe potētie: nō āt tollit ihabilitatē q̄ eſt ex pte cōpis: ſic p̄z in dormiētib'. ℣ Ad .ij. q. dō q̄ p ealdē cās q̄b' gnāt ⁊ auget: vt dic' phs i .ij. Eth. ⁊ iō q̄ baptiſmi ē pferre vtutē ⁊ gr̄az nō hū tib' oz q̄ i hñtib' augeat. ℣ Ad p'm ḡ dō q̄ i baptiſmo q̄uis nō opet meritū baptiçati opat ibi tñ meritū xp̄i q̄ ē efficaci'. ℣ Ad 2m dō q̄ gr̄a nō hz alicui quē determinatū iminū ad quē ptingat vel vltra quē procedē nō poſſit: ſic ē de q̄ntitate aial': ⁊ iō nō ē ſile. A D. ij. q. dō q̄ lumē ē quo dirigimur i viſione alicui' rei. baptiſm' āt dirigit i uiſionē ſpūalez exiorē ⁊ iteriorē: i iterior ē q̄dē: q̄tū baptiſm' oꝝ ſacrz fidei q̄ oculū mēt idoneū facit ad viſionē diuinoꝝ: exiorē vo q̄ baptiçati pcedit iſpicē ſacrā eucharistiā ⁊ nō alīs: vt Dio. dicit: ⁊ iō tā Dam. q̄ Dio. baptiſmo viz illuminatiuā attribuūt. ℣ Ad p'm ḡ dō q̄ fides p̄cipalit ē ex ifuſiōe: ⁊ q̄tū ad hoc p baptiſmū dat. ſz q̄tū ad determinationē ſuā ē ex auditu: ⁊ ſic hō ad fidē p catheciſmū iſtruit. ℣ Ad 2m dō q̄ ſciētia plus dic' q̄ illuminatio. iportat. n. p̄hēſiōez eoꝝ ad q̄ꝝ viſionē illuminatio dirigebat: ⁊ iō ſciētia ad pfectionē ptinet: vñ Dio. doctos pfectos noiat ⁊ doctores pfectiores: ⁊ ſic ꝯ ig rātiā ordo dat: vt. ſ. ordinati ſint docti: ⁊ ēt doctores alioꝝ. A D. iij. q. dō q̄ fecūditas dicit' duplr. Uno mo reſpectu fructus ꝓducēdi in ipſo q̄ dī ſe cūdari: ſicut opatiōes virtutū q̄dā fruct' boni dicūt: ⁊ hoc mō fecūdat aia i baptiſmo cū i eo dent vtutes nō hñtib' ⁊ augeāt hñtib'. Alio' reſpectu fruct' ꝓducēdi i alio: ſic cū aliq̄s p doctrinā ⁊ ſolicitudinē paſtoralē i plebe dei fructū facit: ⁊ hoc mō fecūdatio nō ptinz ad baptiſmū: ſz magis ad ſacrz ordis. ℣ Ad p'm ḡ dō q̄ ex eodē ex q̄ aliq̄d hz gnātōez i nā aliq̄ hz q̄ faciat opatōes illi' nāe: ⁊ iō cū p baptiſmū hō regnētur i vitā ſpūalē: p ipz hō efficit actiue fecundus: ⁊ quaſi genitor ſpiritualiū operū. ℣ Ad 2m dō q̄ ratio illa procedit de ſecunda fecūdatione. A D. v. q. dō q̄ incorporari chriſto contingit dupliciter. ſ. merito ⁊ numero. merito q̄dez pōt aliquis de eccl'ia effici q̄ō eſt chriſto incorporari: ēt ante baptiſmū actu ſuſceptū: ſz nō añ baptiſmi propoſitū vel ipſū baptiſmū poſt tē p' gr̄e reuelate. ſed numero non poteſt aliq̄s effici de eccl'ia niſi p baptiſmū. vnde aliq̄s ante baptiſmū nō admittit ad p̄ceptionē eucharistie ⁊ alioꝝ ſacroꝝ eccl'ie vt p̄us dictū ē. A D p'm ergo dicē duz q̄ obiectio illa procedit de p̄ima incorporatione. ℣ Ad 2m dicēdū q̄ perceptio eucharistie preſupponit incorporationez abſolute: q̄ capitis virtus nō cōmunicat membro niſi iaz vnito. ſed p eucharistiā eſt perfecta influentia a capite in membro: ⁊ quantū ad hanc perfectionē incorporatio eſt effectus eucharistie. A D. vj. queſtionē dicēdū q̄ aperiri ianuā regni celeſtis nihil aliud eſt q̄ amouere impedimētū quo aditus in regnū celeſte toti nature humane ꝓhibeat. hoc ergo impedimentuz abſolute quātuz ad oēs remotuz fuit ſufficiēter p paſſionē chriſti: ſed illa remotio efficiēter fit quo ad iſtū fm q̄ particeps fit paſſiōis chriſti iaz facte per baptiſmuz: ⁊ ſic baptiſmus quaſi cā inſtrumentalis aperit ianuā regni celeſtis quo ad iſtuz: ſed paſſio vt cauſa ſatiſfactoria quo ad oēs. ℣ Ad p'm ḡ dō q̄ h' rō erat: q̄ paſſio xp̄i i cui' vtute baptiſm' agit nōdū fcta erat nec p eū aditꝰ regni celeſt apt': vñ rō ꝓbat q̄ baptiſm' nō habeat hanc virtutē: quaſi cauſa principalis. ℣ Ad 2m dicēdū q̄ aditus regni celeſtis aperitur tripliciter. Uno modo quantum ad gloriam anime: ⁊ ſic in pal'

sione apertus ē: vñ dictū ē latroni: Luc. xxiij. Hodie mecū eris in paradiso. Alio mō quātū ad gloriā corporis: & sic apertus ē in resurrectione. Alio mō ꝯtū ad locū glorie ꝓgruētē: & sic apertus ē in ascensione: & his tribus modis baptismus instrā liter aperit quo ad istū: agit autē virtute & passionis & resurrectionis & ascensionis inquantuz hō cōfigurat christo passo p īmersionē: qua quodāmō christo ꝓsepelit: & ei resurgenti quantū ad nitorē ꝙ resultat ex aqua: & ascendenti quātū ad eleuationē baptizati de sacro fonte. vñ baptism' passioni appropriat: qz etiā gloria aie principaliorest & cā quodāmō aliorz: & in huius signū baptizato domino celi aperti sunt super eum: Matth. iij.

AD tertiuz sic proce dit: vi ꝙ baptismus nō equalē effectū bat in oēs quātū ad remotionē mali. in adultis. n. remouet peccatū actuale & originale. sz in pueris originale tm̄. ergo plus efficit in adultis ꝙ in pueris quātū ad mali remotionē. ℣ P. mitigatio fomitis ē effectus baptismi. sz post baptismū in quibusdā inuenit fomes magis mitigatus ꝙ in alīs. ꝙ in eis efficacius baptism' se habuit in remotiōe mali. ℣ Sz cō: baptism' habet efficaciā ad remouendū malū: fm ꝙ hz quandā similitudinez mortis sed morientiū vnus nō magis mort ꝙ alius. ꝙ & baptismus equaliter in oib' mala aufert. Q. terius videt ꝙ etiā equalis gratia oib' in baptismo ꝓferat: ꝙ non ficte accedunt. in baptismo. n. opat passio christi q̄ hz quodāmō efficaciā infinitā. sed finitū infinito additū nihil maius efficit. cū ꝙ deuotio accedentis qua vnus aliū excedit sit quoddā bonū finitū: vi ꝙ deuotio vl aliquid huiusmodi efficere nō possit quin oēs in baptismo equalē gratiā cōsequant. ℣ P. ad baptismi effectū capiēdū nō requirit alia cōcausa: sz solū vt impedimētū remoueat. sz nullus recipit gratiā i baptismo nisi ab eo sit impedimētū remotū. ꝙ oēs recipiūt graz eqlē. ℣ Sz cō: Dam. dicit ꝙ peccatorz remissio cunctis equaliter in baptismo dat. gratia aūt spūssācti fz ꝓportionē fidei & fz purgationē. sz nō oēs cum equali fide nec equaliter ꝑparati ad baptismū accedūt. ꝙ nō oēs equaliter gratiā cōsequunt. Alterius videt ꝙ nec etiā pueri in baptismo ꝓsequāt eqlē gratiā: qz in angelis fm quātitatē nāliū gra iſū debat. sz vn' puerorz hz meliora nālia ꝙ alius. ꝙ & maiorē gratiā in baptismo recipit. ℣ P. ꝺdā i baptismo recipiunt gratiā finalē ꝙ innocētiā baptis malē vsqz ad finē ꝺuāt: ꝺdā aūt nō. ꝙ etiā de pueri alicq̄ alīs maiorē gratiaz ꝓsequūt. ℣ Sz cō: gratia baptismalis in puericia nō opponit nisi peccato originali. sz vn' puer nō hz plus de peccato originali ꝙ alius. ꝙ nec maiorē graz baptismalē recipit vn' alio. Rñdeo ꝺd ad. j. q. ꝙ baptism' vlr aufert i eo ꝙ nō ficte accedit culpā psonā inficiētē quā inuēit vt dictū ē: & sic accedit ad īminū: ea aūt ꝙ in īmino si intēsionē nō recipiūt: & iō quātū ad remotōnē culpe equalē effectū hz in oib' baptism'. & silr ē de pena psonali ꝙ rñdet culpe originali: put est inficiēs psonā. s. carētia diuine visiois: sz cā aliā penā ex pncipijs nāe corrupte pnte: sicut ē pcupiscētia vel fomes remediū adhibet in baptismo: vt ñ oñent p gratiā in baptismo collataz: & iō silē ē de pena illa & de gra. ℣ Ad pm ꝙ ꝺd ꝙ hoc nō ē de efficacia baptismi ꝙ non tot peccata destruit in vno quot in alio: sz qz nō tot inuēit in vno quot i alio in quolibet. n. destruit oia ꝙ inuenit. ℣ Ad 2m ꝺd ꝙ illa obiectio pcedit de 2a pena ꝙ hz remi p baptismū ex pte gre collate. Ad ij. q. ꝺd ꝙ act' actiuorz recipiūt i passiuis fz suā dispositionē: & iō ꝙ uis baptism' vt passio christi ꝙ in eo opat ꝙtū ē ō se eqlē rspectū ad oēs hēat: qz tñ ꝺdaz ad bapm cū maiori ꝓparatōe fidei & deuotiōis accedunt ꝙ alij: iō ꝺdā alīs maiorē graz ꝓsequūt. null'. n. gratiā in termino recipit vt itēdi nō possit p baptismū. ℣ Ad pm ꝙ ꝺd ꝙ deuotio baptizati nō addit quasi pcā: vt efficiēi agat ad gre receptionē. sz addit ꝙsi dispositō māl: & iō fz diuersitatē ipsi' ptici pat baptismi effect'. ℣ Ad 2m ꝺd ꝙ qñ adult' baptizat ñ solū req̄rit ad pcipiēdū baptismi effectū remouēs phibēs. s. fictionē. sz ēt req̄rit dispositio quasi mālis. s. deuotio & fides recipiētis baptismū & fz ꝙ magis vel min' inuenit dispositus: effectū baptismi diuersimode ꝓseqt. Ad ij. q. ꝺd ꝙ in pueris baptizatis nihil ex pte eorz req̄rit: sz hñt quasi p dispositiōe ad salutē fidē ecclie: & pro effectiuo salutis virtutē passiōis christi q̄ opatur in baptismo: & hec duo equalr ad oēs pueros se hñt: & iō nō differūt quātū ad effectū baptismi suscipiēdū: sz oēs equalē gratiā suscipiūt. ℣ Ad pm ꝙ ꝺd ꝙ nō ē silē de pueris & de āgelis: qz āgeli differūt spē fz mltorz opionē: pueri āt nō: vñnō ē tāta differētia nāliū i pueris sicī angelis. Uel ꝺd ꝙ in āgelis fz proportionē gradus naturaliū: erat etiaz proportio conatus qui ex parte eorz requirebat: & iō accipiebant gratiā fz proportionē naturaliū: in pueris autē non requirit aliquis actus ex parte eorz: & iō non ē silē. ℣ Ad 2m ꝺd ꝙ gratia accepta i pueris non facit eis necessitatē ad bonū: sz inclinationē tm̄: & iō postꝙ ad perfectā etatē puenerit possunt diuersimode gratia recepta vti: & inde ē ꝙ q̄ ꝺā pficiūt & pseuerāt: ꝺdā vo deficiūt nō ex diuersa ꝙtitate gre i baptismo pcepte. Questio. III.

QUeinde queritur de recipiētibus baptismuz: & circa hoc querūt tria. Primo de pueris & alīs vsu rationis carentibus quos ꝓstat sacrz & rē sacri pcipe. Secūdo de fictis ꝙ recipiūt sacrz & nō rez sacri. 3o de baptizatis baptismo flāmis: & sanguis

qui non recipiunt sacrm sed rez sacramenti.

AD primuz sic proce
dit: videt q pueri sacrz suscipere possunt: Matth. vlti. Qui crediderit z baptizatus fuerit saluus erit: ex quo pz q credere presuppoitur ad baptismū. sz pueri nō possunt credere: qz nō possunt aliquid cū assertiōe cogitare. g pueri nō possunt suscipere sacrm baptismi. ℣ Ō. in baptismo fit quedā obligatio hois ad ea que sunt fidei christiane seruanda. sz obligatio non potest fieri nisi ab eo q ē sue volūtatis arbiter ꝓstitut'. g pueri sacramētū baptismi suscipere nō possūt. ℣ Ō. per baptismū vt dicit Dio. fit aliquis particeps ꝓmunionis diuinoz. sed pueris non ꝓpetit sacra cōicare. g non ꝓpetit eis sacrm baptismi. ℣ Sz contra ē: qđ Dio. dicit vlti. ca. ec. hierar. Qz diuini nostri duces. s. apostoli probauerunt infantes recipi ad baptismū. g pueri possūt sacrz baptismi recipere. ℣ Ō. baptismus circuncisioni succesit. sed circūcisio pueris conferebat. g z baptismus pueris debet dari. ℣ Uterius videt q melius sit baptismuz differri: q statim in pueritia dare: nisi necessitas mortis emergat: qz oi christi actio nostra ē istructio: sed christus baptismū accipere voluit i. xxx. anno vite sue: vt dicit Luc. iij. g z similit apud nos oz vsqz ad tps perfecte etatis differri. ℣ Ō. medicina efficax debet sumi qñ maxime pōt iuuare. sz baptismus maxime iuuaret in fine vite vel saltez in pfecta etate: qz per ipsū oia delicta adolescētie z iuuētutis soluerent. g vsqz tūc deberet differri. ℣ Ō. magis afficit hō ad ea q ex seipso acquirit: q ad ea q ab alio accipit. vñ z illi qui ex propria acquisitione diuitias hñt non sunt ita liberales: sicut qui ab alīs acceperunt: vt dicit phūs in. iij. Ethi. sz pueri qui baptizātur quasi ab alīs baptismū suscipiūt: adulti autē ex seipsis ad baptismū accedunt. g magis afficerent ad fidē christianā q i baptismo suscipit si baptizarent adulti: q si baptizarent infātes. ℣ Sz ō: medicina oz q citius morbo apponi. sz baptismus est medicina ō originale peccatū qđ etiā in pueris ē. g oz eis baptismus dari statiz. ℣ Ō. melius ē impedire malū ne fiat q iaz factū destruere. sed per baptismū debilitat fomes ne dñet in nobis: z in peccatū actuale ne nos precipitet: z sic in puericia susceptus futura peccata impedit. g melius ē tunc dari baptismū q postea ad destruendū peccata preterita. ℣ Uterius videt q adultis vsu rationis carētibus baptisma dari nō debeat. in adultis. n. non soluz per baptismū originale: sed etiā actualia peccata soluūt. sed ō actuale peccatū qđ quis ex seipso cōmisit requirit pprius motus li. ar. g his adultis q vsuz li. ar. non hñt baptismus dari nō oz. ℣ Ō. nulli cōtradicenti sacrz exhiberi oz. sed qñqz amentes z furiosi cōtradicunt. g eis baptismꝰ dari nō debet. ℣ Ō. oz mientes sm phm viuunt vita plante. sz baptismꝰ non dat nisi viuēti vita humana q ē fz aiaz rationalē. g dormienti baptismus dari nō oz. ℣ Sz ō ē: quod Aug. dicit. iiij. ꝓfes. de amico suo: qui cuz desperaret baptizatus ē nesciēs: z tñ in ipso baptismus efficaciā habuit: qđ pz ex hoc q postea peruerse suasioni cōtradixit. g etiā carentibus vsu rōnis baptismus dari potest. ℣ Ō. pueri qui nunqꝫ habuerūt vsū rationis baptizant. g multo amplius illi q aliquando habuerunt quis nunc nō habeāt. Rñdeo dd ad. j. q. q diuersi stat' mūdi ꝓparant diuersis etatib' vnius hois: sicut Aug. dicit i li. lxxxiij. qōnū. vñ sicut nullus stat' mūdi fuit i q eēt hūmano gnēi pclusa via salutis: ita nulla etas hois vnius ē in q sibi via salutis pcludat. vñ cū in pueris sit peccatū originale: p qđ a ꝓsecutiōe eter salutis impediunt: oz q eis adhiberi possit aliqđ remediū ad remouēdū pdictū impedimētū: hoc autē ē baptismꝰ. vñ diuine misericordie ō dicit q negat baptismū puulis posse exhiberi: z ppt hoc hereticū ē hoc dicere. ℣ Ad p'''m g dd q pueri q̄is nō habeant actū fidei hñt tn habitū quē i baptismo suscipiūt: sicut z habitus aliaz virtutū: sz si vbuz dñi intelligat de actu fidei: tūc referēdū ē ad illos tantū q p doctrinā apl'oz instruēdi erāt: de qb' pdixerat: Predicate euāgeliū oi creature. nulli. n. eorū qb' euāgeliū pdicandū erat: baptismus dari debebat nisi crederet. ℣ Ad 2'''m dd q obligatio i baptismo nō fit ad aliqđ ad quod nō ois hō teneat. ℣ Ad 3'''m dd q sicut ille q ascribit ad militiā non oz q statī in pugnā vadat: sz qñ opportunitas imminet: ita nec ille q i baptismo ascribit ad diuinas actōes oz q statī ad eas admittat: sz qñ tps opportunuz fuerit. ℣ Ō. ij. q. dd q magis laudabile ē q q pueri q̄ citi' poterit baptizent cōmode nō expectata pfecta etate ꝓpter tres rationes. p° qz pp ibecillitatē nāe de facili mori possūt z dānari: vñ vt dā nationis periculū euitet debent baptismo preueniri. 2° ppt infestationes demonū q nō hñt tātā ptātē in pueris baptizatis ab originali mūdatis quātā in illis q adhuc origiale hñt neqz quātū ad nocumēta spiritualia: neqz quātū ad nocumēta corporalia. ℥ qz in pueritia facilius hō ad aliqua iducit z firmius inheret: sm q phūs dicit in. ij. Ethi. Nō paz differt ex iuuene ꝓfectiz assuefieri: sz multū: magis aūt ē oē: z hāc cāz assignat Dio. i fine ec. hierar. dicens: Tradit autē puerū sacris symbol' i. sacr'alib' signis sūm' sacerdos: vt cū eis cōuerset z neqz sozmet in vitā alterā: nisi diuina cōtēplante sēp. ℣ Ad p'''m g dd q christ' suscepit baptismū quasi ipsū instituens vel ꝓsecrans. hoc aūt ad doctoris vel sacerdotis officiū ptinet nūciare viā salutis: z iō añ tps pfecte etatis: qđ ꝓpetit eē i doctore vel sacerdoti baptizari non debuit. nec ē sile de alīs q baptismū suscipiūt: vt ab eo iuuēt. ℣ Ad 2'''m dd q i baptismo ꝓfert gra ad bñ viuendū z pctā

tollunt preterita: et impediuntur futura: et io quis baptismus i fine vite susceptus plura peccata preterita tolleret: tamen pauciora impediret: et ad pauciora bona promoueret: et ideo minus esset vtilis. ℣ Dicit multis casibus sibiacet humana vita: et possit contingere: vt q baptismū in fine accipere expectaret morte subita puenit expectatione sua fraudaret. ℣ Ad iij. dicit q gra baptismalis non est per acquisitionē hois: sed dono dei. ℣ Dicit. status paupertatis an diuitias acquisitas non inclinat affectū vt homo paupertatē sequat sed magis vt pauperatē fugiat. status autē peccati ante gratiā vel vtutē relinquit ppter assuetudinē inclinationē in aia vt facilius in peccatū labatur. et io non est simile de acquisitione pecunie et gre vel vtutis. ℣ Ad iij. q. dicit q de amentibus distinguēdū est. quidā. n. sunt qui ex natiuitate amentes fuerūt: et nūq habēt aliqua lucida intralla: et io talibus vī eē idem iudiciū qđ de pueris. quidā aūt amentiā incurrerūt ex infirmitate vel aliquo huiusmodi: et habēt aliqua lucida interualla: et de istis dicendū est q si anteq amentiā incurrerunt: vel dū habēt lucida internalla fuerunt in proposito baptismū suscipiēdi: si necessitas sit possūt baptizari: et baptismi sacrm suscipiūt et rem sacri: etiā si tunc actu dissentiant qui baptizāt in amentia existentes: si aūt an amentiaz dixerint nō recipiunt sacrm neq rem sacri. ℣ Ad j. q dicit q sic in adulto qui hz vsū rōnis disponit ad gratiā baptismalē suscipiēdā motus li. ar. quē hz dū baptizat: ita in amente mot' li. arbi. quē habebat dū sane mentis erat. ℣ Ad ij. dicit q effectus baptismi in mēte suscipitur nec impedit nisi ex dictione mentis. illi aūt qui mentis vsum nō habent nō dicūt mēte sed magis fantasia ducti: et io talis dictio effectū baptismi nō impedit qn mētis psensus precessit. ℣ Ad iij dicit q dormientes baptizandi non sunt nisi periculū mortis imineat: et tūc similit distinguēdū est de dormientib': sicut de illis qui amentiam incurrūt post statum sane mentis.

Ad secūdū sic proce

dit: videtur q nulla indispositio voluntatis humane possit effectū baptismi impedire. ea. n. q sūt a natura sūt magis permanētia: q ea que sunt a volūtate. sz originale est peccatū nāe qđ baptismi effectū nō impedit. g nec alia indispositio voluntatis baptismū in suo effectu impedire pōt. ℣ Dicit. in nalib' indispositio materie non impedit effectū agentis totaliter nisi qn dispositio q est in mā est fortior q virtus agentis: sicut pz de aquositate lignoz p preparationē ad calorē ignis. sz virt' diuina que in sacris secretius opat salutē: vt Aug. dicit est potentior qualibet indispositione nostre volntatis. g non potest propt indispositionē volūtatis effect' baptismi totaliter tolli. ℣ Dicit. baptism' sicut et alia sacra instrm est diuine misericordie operantis salutē. sz diuina misericordia operans salutē etiaz voluntatē in bonū mutat p gratiā preuenientez. g et baptismus indispositione voluntatis magis tollit q ab ea impediat. ℣ Sed ptra: Ro. xj. super illud: Sine penitentia sūt dona dei et vocatio. dicit Ambo. q gratia dei in baptismo nō requirit nisi solā fidē et cōtritionez. sed p hec duo tollit ois cōtrarietas voluntatis ad gratiam. ergo requiritur ad baptismū vt indispositio volūtatis tollatur. ℣ Dicit. sm Aug. Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te. sed ille qui habet idispositā volūtatē non cooperatur deo imo magis in ptrariū operat. g in baptismo non iustificat. Ulterius videt q huiusmodi voluntatis indispositio nō debeat dici fictio. sm. n. vnunquodq genus peccati cōtingit voluntatez esse indispositā ad baptismalis gratie susceptionē. sed fictio est speciale peccatū: q opponit spirituali virtuti. s. veritati: vt pz p phm in. iij. Ethi. g non debet dici vniuersale impedimentū baptismalis gratie. ℣ Dicit. Aug. dicit q fictus est qui nō credit. sed sicut in baptismo dat fides: ita et alie virtutes et precipue charitas per quam aliquis fit filius dei. ergo fictio non magis debet poni impedimentū baptismi q opposita aliaz virtutuz. ℣ Dicit. sm Aug. aliquo modo fictus est qui indeuotus accedit. sz indeuotio potest eē sine peccato mortali: talis aūt nō hz aliquod impedimētū baptismi. ergo impedimētū baptismi non debet dici fictio. ℣ Dicit. sm Aug. alio mō dicit fictus qui aliter celebrat. sed qui nō seruat formā ecclie nō cōfert sacrm neq suscipit. g talis fictio non est sacri impedimentū. ℣ Dicit. fictus alio mō ab Aug. dicit qui prētit suscipere. sed talis nō suscipit. g talis fictio nō impedit sacri effectū. Ulterius videt q recedēte fictione baptism' effectū nō psequat. opus. n. mortuū nunq viuificat: vt. j. di. xiij. dicet: sed opus mortuū dicit qđ in peccato mortali factū est. cū ergo ficte accedens ad baptismū in peccato mortali sit: baptismus ille nūq viuificare poterit: vt ei gratiā pferat. ℣ Dicit. effectus baptismi est ab oi culpa et pena absoluere. sz hoc non accidit recedente fictione: q a pena peccatoz q post baptismū commisit nō absoluitur: alias esset maioris efficacie ficte accedentibus q in alijs quibus ad deletionē sequentiuz peccatoz baptismus nō operat. ergo recedente fictione baptism' nō habet suū effectū. ℣ Dicit. sicut aliquis ficte accedit ad baptismū: ita etiā ad eucharistiaz. sed recedente fictione eucharistie effectū non percipit qui prius fictus accesserat. g nec etiā recedente fictione aliquis baptismi effectuz percipit. ℣ Sz cōmota cā remouetur effectus. sed causa impediens effectuz baptismi erat fictio. ergo remota fictione baptismus effectum suū habebit. ℣ Dicit. cuilibet culpe in statu vie pōt remediuz adhiberi. sed ptra originalē culpā non est aliquod remediū q baptismus. g cū ficte accedē

tib⁹ originale nō remittat: oz baptismū iterari si re
cedēte fictione baptism⁹ effectū suū non hēret: qđ
ē incōueniēs ꝛ hereticū. ¶ ñdeo dđ ad .j. q. q⁹ du
plex ē effect⁹ baptismi. Prim⁹ ē res ꝛ sacr̄m. s. cha
racter: ꝛ qz character nō ipr̄imit ad ꝑpārādū ho
minis voluntatē: vt aliquid bene fiat cū nō sit ha
bit⁹: sz potētia vt dictū ē: iō hūc effectū volūtatis
indispositio non ipedit: dūmō aliqualis sit volū
tas recipiendi sacr̄m. Alius effect⁹ ē q ē res ꝛ non
sacr̄m. s. gratia ꝛ que ad ipsā ꝓsequunt: p que ho
minis voluntas ꝓparat: vt bene velit ꝛ bene co
operet: ꝛ iō ad hunc effectū pcipiēdū non sufficit
quelibet volūtas sacr̄m recipiendi: sz requirit vo
lūtas talis a qua remoueat oīs indispositio ꝓtra
ria gratie baptismali: qz ꝓtraria non se ꝓpatiunt
vñ manēte ꝓtraria dispositione baptismus vlti
muz suū effectū habere nō posset. ¶ Ad p⁹m ḡ dđ
q⁹ peccatū originale eoipso q⁹ nō ē voluntariū vo
luntate h⁹ pſone hz q⁹ in voluntate in qua vltim⁹
effectus baptismi efficī oz: indispositionē aliquaz
non causat: ꝛ iō effectū baptismi ipedire nō pōt.
¶ Ad 2⁹m dđ q⁹ de rōne voluntatis ē vt cogi non
possit: ꝛ iō non ē silis rō de indispositione volun
tatis ꝛ aliaz rez naturaliū que p violētā act onē
agentis dispositiones ꝓtrarias admittunt. ¶ Ad
3⁹m dđ q⁹ sicut in his que ad eē nature spectant: q̄
dā deus operat mediantibus rebus nālibus: que
dā autē sibi reseruauit: ita etiā in alijs que ad gra
tiā ptinent: quedā operat mediantib⁹ sacr̄is: que
daz autē imediate operat: ꝛ qñqz ꝓter legē natu
re: sicut ꝛ miracula facit ꝓter rōnes seminales
seu naturales: ꝛ de huiusmodi ē pmutatio volun
tatis eoz qui gratie ꝓtrariā voluntatē habent nō
solū habitu: quod qñqz ꝓtingit in his qui non fi
cte accedunt se ad gratiā dispōnentibus: quaz in
ipso momento baptismi ꝓsequunt: sz etiaz eoz
qui ꝓtrariaz actu voluntatē habēt: sicut de Pau
lo accidit Act. ix. ¶ Ad .ij. q. dđ q⁹ ad hoc q⁹ aliq̄d
alicuius agentis effectū percipere debeat: oz q⁹ se
habeat in debita dispositione ad causā agentē ꝛ
ad effectū pcipiendū: ꝛ iō indispositio volunta
tis que effectū vltimū baptismi ipedit ē duplex:
vna sm ordinem ad ipsū sacr̄m: alia sm ordinez
ad effectū sacr̄i. Ad ipsuz autē sacr̄m ptingit vo
luntatē eē indispositā dupliciter. Uno mō p sub
tractionē necessarij. Alio mō p positionē ꝓtrarij
qz aut oīs actio ē p ꝓtactū: iō necessariū ē q⁹ reci
piens sacr̄m quodāmō ptingat ipsū ꝛ per intelle
ctū quē quidez ꝓtactū facit fides: ꝛ p affectū quē
ꝓtactū facit deuotio: ꝛ iō indispositus reputat: ꝛ
qui nō credit ꝛ qui indeuotus accedit. Sil⁹ autez
duplex ē ꝓtrariū qđ subtrahi oz: vnuz ē ex parte
eoz que exterius aguntˉ: ꝛ sic indispositˉ ē q̄ aliter
celebrat. Aliud ē ex parte virtutis intrinsece que
secretius operat salutē: ꝛ sic indispositus ē qui cō
tēnit. Sil⁹ autē p ꝓparationē ad effectū baptismi
oz q⁹ disponat aliq̄s adhibēdo necessariū. s. fidez
que coz purificat: ꝛ q⁹ remoueat contrariū. s. pec
catū p ꝓtritionē: ꝛ iō Amb⁹. dicit q⁹ non sunt ne
cessaria ex hac parte nisi fides ꝛ ꝓtritio: tamen cō
tritio etiā in deuotione includit. ¶ Ad p⁹m ḡ dđ q⁹
fictio ꝓprie est cū aliquis aliquid ostendit dicto
vel facto quod nō ē in rei veritate. Hoc autē ptin
git dupliciter. Uno mō qñ ex hac intētione aliq̄d
dicit vel fit vt aliud oñdatur q̄ rei veritas habz: ꝛ
tūc fictio ē speciale peccatū: ꝛ sic non accipit hic.
Alio mō qñ aliquid oñdit quod rei veritas non
hz dicto vel facto: etiaz si non ꝓpter hoc dicat
vel fiat: ꝛ sic accipit hic fictio. quicunqz. n. ad ba
ptismū accedit ostendit se veteri vite abrenuncia
re ꝛ nouam inchoare: vñ si voluntas eius adhuc
in vetustate vite remaneat aliud ostendit q̄ sit in
rei veritate: ꝛ iō ē fictio. ¶ Ad 2⁹m dđ q⁹ in sacr̄is p
cipue fides operat: per quā sacr̄a quodāmō cōti
nuant sue cause ꝓncipaliter agenti: ꝛ etiā ipsi re
cipienti: ꝛ iō defectus fidei specialius ptinet ad fi
ctionē q̄ ē i sacr̄is q⁹ defect⁹ aliaz virtutū. ¶ Ad
iij. dđ q⁹ deuotio hic accipit voluntas ꝓsequendi
baptismuz totaliter: ꝛ quātū ad sacr̄m: ꝛ quantū
ad rez sacr̄i: ꝛ h⁹ deuotionis defectus nō potest si
ne peccato mortali eē q̄nis defectus cognitionis
ꝓut iportat feruorē charitatis in reuerentia dei
ꝛ diuinoz possit eē sine peccato mortali. ¶ Ad
4⁹m dđ q⁹ aliter celebrans quādoqz non variat ea
que sunt de essentia sacr̄i: ꝛ tunc confertur sacr̄m
sz nō ꝓsequit aliquis rē sacr̄i nisi suscipiens sacr̄m
sit ūmunis a culpa aliter celebrantis. ¶ Ad 5⁹m dđ
q⁹ non loquimur hic de ꝓcēptu quo aliquis abj
cit sacr̄z non recipiens ipsū: sz quo aliquis puipen
dit nō estimans in eo eē efficaciā ad saluandum.
¶ Ad .iij. q. dđ q⁹ in baptismo ipr̄imit character q̄
ē imediata cā dispōnēs ad gratiā: ꝛ iō cū fictio nō
auferat characterē recedēte fictione q̄ effectū cha
racteris ipediebat: character q̄ ē pñs i aia incipit
hz effectū suū: ꝛ ita baptism⁹ recedente fictione ef
fectū suū ꝓsequit. ¶ Ad p⁹m ḡ dđ q⁹ baptism⁹ non
hz efficaciā solū ex ope opante: sz magis ex opere
opato: qđ ē op⁹ dei ꝛ nō hoīs: ꝛ iō nō pōt eē mor
tuū. ¶ Ad 2⁹m dđ q⁹ baptism⁹ recedente fictiōe hz
illū effectū quē ꝑius habuisset si fictio nō fuisset: ꝛ
iō peccata ꝑcedētia baptismū remittit: ꝛ quo ad
culpā: ꝛ quo ad penā. sz peccata sequētia remittū
tur virtute ꝓtritionis q̄ fictionē amouet quantuz
ad culpā: sz nō q̄tū ad penā totalit. ¶ Ad 3⁹m dđ
q⁹ i eucharistia nō ipr̄imit characē cui⁹ vtute possit
aliq̄s vtutē sacr̄i pcipe fictōe recedēte: ꝛ iō ñ ē sile.

AD tertiuz sic ꝓcede
dit: Uidē q⁹ ꝓtē baptismū flumis nō ōbe
ant alia baptismata esse. in oīb⁹. n. q̄ sūt vnius spe
ciei ē, vn⁹ modus generatiōis: sz baptism⁹ ē regene
ratio in vitaz spūalē q̄ ē vnius rōnis in oīb⁹ gene

ratis. g nō oz eē regeneratio nisi vn⁹ mōi: ꝛ ita tm̄ baptism⁹ flumis. ℣ p̄. baptism⁹ ꝓdiuidit ꝫ alia sa cramēta noue legis. sz alia sacra non multiplican tur: nō. n. sunt plures ꝓfirmationes neqz plura sa cerdotia: ꝛ sic de alijs. g p̄ter baptismū etiā flumi minis nō oz eē aliqō baptisma. ℣ p̄. sacrz ē gen⁹ baptismi. sz alia q̄ dicunt baptismata nō sī sacra: qz non seruat debita forma ꝛ debita mā. g nō sūt baptismata. ℣ Sz ꝫ ē: qō Dam̄. determinat i. iiij. li. plā gnā baptismatū. ℣ p̄. Deb. vj. sup illud ba ptismatū doctrie. dicit glo. plura dicit: qz ē baptis ma aq̄: pnie: ꝛ sāguis. g sūt plura gnā baptismatū ¶ Ulteri⁹ vī q̄ pnie baptism⁹ nō sufficiat ad salu tē: character. n. baptismalis vī eē de ptinētib⁹ ad salutē: eo q̄ p ipsū distinguit populus dei a nō po pulo dei. sz p baptismū pnie nō imprimit character g nō sufficit ad salutē. ℣ p̄. posita cā sufficiēte su pfluū vī aliā cāz addere. si g baptism⁹ pnie ad sa lutē sufficeret necessitate iminēte: tūc aliqs necessitatis articulū euadēs nō deberet baptismo aque baptizari: qō falsū ē. ℣ p̄. etas puerilis magis est ad misericordiā iclinās q̄ etas pfecta: vt pz p glo. Ro. v. sup illud: Vix ꝓ iusto qs moriet̄ ꝛc. sz pue ris nō remittit peccatū originale ꝓ sola fide ꝛ con tritione alioz nisi baptism⁹ aq̄ eis adhibeat. g vī q̄ nec adultis remittit originale ꝛ actuale sil̄ sine baptismo aq̄. ℣ Sz ꝫ: sal⁹ hoīs cū sit de maximis bonis nō pōt hoī inuito auferri. sz in ptāte hoīs ē impedire aliū ne baptizet baptismo aq̄. g sine baptis mo aq̄ p solaz fidē ꝛ ptritionē pōt eē salus. ℣ p̄. Ro. vj. dī: Grā dei vita eterna. sed ꝓtritio nō ē sī ne gratia. g q̄ hz fidē ꝛ ꝓtritionē ēt sine baptismo aq̄ saluat. ¶ Ulterius vī q̄ baptism⁹ sanguinis nō suppleat vicē baptismi aq̄: baptism⁹. n. aq̄ hz effi caciā ex ope opato: baptism⁹ āt sāguis solū ex ope opante: vñ sine charitate nō ꝓdest: vt dī. j. Cor xiij. sed in pueris nihil hz efficaciā ex ope opante: qz vsū li. ar. nō hñt. g in eis baptism⁹ sāguis ñ sup plet vicē baptismi aq̄. ℣ p̄. in baptismo sāguis ñ ē nisi pena ꝛ cā. sz pena q̄cz non est ꝓportionata ad tollēdā tātā penā debitā p peccatis: nec etiā ō uotio ad cāz passiōis cū q̄b⁹ ꝓ deo patit ad h⁹ suf ficeret. g baptism⁹ sāguis nō sēp totā penā debitā p peccatis tollit: ꝛ ita ñ supplet in oīb⁹ vicē baptis mi aq̄. ℣ p̄. alia multa sunt gnā superogationuz sicut virginitas: cui etiā debet aureola ꝛ doctrina ꝛ huiusmōi. sz hec nō supplent locū baptismi. g nec martyriū vt vī. ℣ Sz ꝫ ē: qō Aug. dic̄ de Cip riano q̄ sic̄d in eo purgādū erat: passionis falce ab latū ē. g baptism⁹ sāguis purgat vl̄r ꝛ etiaz supplet locum baptismi aque. ℣ p̄. baptismus aq̄ efficaciā hz ex passione christi cui nos cōformat. sz sil̄it baptism⁹ sanguinis nos passiōi christi ꝓformat. g supplet vicē baptismi. ¶ Ulteri⁹ vī q̄ baptism⁹ aq̄ sit potior q̄ baptism⁹ sanguinis. baptism⁹. n. san guis efficaciā hz ex ope opante ill⁹ q̄ patit: baptis mus aūt aq̄ ex passione christi. cum g passio chri sti sit efficacior q̄ op⁹ opans alicuius puri homis baptismus aq̄ nobilior erit q̄ baptism⁹ sanguis. ℣ p̄. p baptismū aq̄ dat hōi grā: p quā ōbet ei au rea. sz p baptismū sanguis debet hōi aureola. g cū aurea sit nobilior q̄ aureola: ꝛ baptismus aq̄ erit nobilior q̄ baptism⁹ sāguis. ℣ Sz ꝫ ē: qō dī i glo. Judi. vj. sup illud: Tolle vitulū ꝛc. baptism⁹ in sā guine puriores reddit q̄ baptim⁹ aq̄. ¶ Rndeo dō ad. j. q. q̄ ꝓpe loquēdo vnū ē tm̄ baptisma qō in aq̄ celebrat sub determiata forma vboz de q̄ dns dicit Matth. vlti. Docete oēs gentes baptiçantes eos ꝛc. Alia aūt dicunt baptismata p ordinē ad il lud baptisma: ꝛ h⁹ triplicit. p⁹ dī aliqd baptisma q̄ si signū h⁹ baptismi: ꝛ sic diuuiū dī baptismus in quātū signat nostrū baptismū: quātū ad saluatio nē spūalis vite ex saluatiōe hūani generis: tūc fa cta in arca: vt pz. j. Pe. iij. ꝛ trāsit⁹ mar̄ rubr̄ q̄ si gnat baptismū nr̄z q̄tū ad liberatōez a seruitute ō monū: vt dī. j. Cor. x. ꝛ ablutiōes q̄ fiebāt in lege q̄ signāt nostr̄z baptisma quātū ad purgationē pec catoz q̄ i ipso fit. Alio⁹ dī baptisma q̄si cā aliq nr̄i baptismi: ꝛ sic baptism⁹ iohis dī baptisma vt dis ponēs ad nostr̄z baptisma: ꝛ baptisma q̄ christus baptizat⁹ ē: vt dās efficaciā nr̄o baptismo. Alio⁹ dī aliqd baptism⁹ fm ꝓportionē ad eūdē effectū: ꝛ sic dī baptism⁹ pnie: ꝛ baptism⁹ sāguis de q̄b⁹ magr̄ h loqt̄: vl̄ q̄tū ad effectū secūdariū: q̄ ē ꝓsūmatio in bono: ꝛ sic dī baptism⁹ spūs: de q̄ dī Act̄. j. ꝛ h⁹ ix. gnā baptismatū ponit Dam̄. sz magr̄ h tāgit il la tm̄ q̄ hñt ꝓuētiā cū sacro baptismi i ꝓncipali effectu. ℣ Ad p̄m⁹ g dō q̄ baptism⁹ sāguis ꝛ baptis m⁹ pnie hñt viz eādē regnāndi cū baptismo aq̄: qz baptism⁹ sāguis ꝛ pnie nō valēt ad regnātionē ni si ei q̄ hz baptismū aq̄ i ꝓposito. s. qñ articulus ne cessitatis nō ꝓtēt religiōis sacrz excludit: vt i lra dī ꝛ sic quodāmō agūt i vi baptismi aq̄. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ alia sacra nō sūt tāte necessitatis sic̄ baptism⁹: ꝛ iō nō oportuit q̄ hērēt aliq̄ supplētia: cū articul⁹ necessitat̄ sacrz excludit. ℣ Ad 3m̄ dō q̄ duo baptis mata de q̄b⁹ magr̄ fac̄ mētionē i lra nō ꝓuēūt cū baptismi sacro i signādo: sz solū i cāndo: iō ñ ꝓpe possunt dici sacra: pp qō i lra dī q̄ tales suscipiūt rē sacr̄i sine sacro. ¶ D. ij. q. dō q̄ aliqd dī ad salu tē sufficē duplr. Uno⁹ simplr ꝛ absolute: ꝛ sic ba ptism⁹ pnie sine baptismo aq̄ nō sufficit ad salutē. Alio⁹ fz q̄d ꝛ i casu ꝛ sic sufficit q̄n articul⁹ necessi tatis sacrm excludit ne actu pcipi possit: tūc. n. q̄ uis sit pnia sine baptismo i actu: ē tm̄ cū desiderio ꝛ proposito baptismi: ꝛ volūtas pro facto reputa tur ei q̄ nō hz tps opandi. ¶ Ad. j. g dō q̄ eadē rō ē de charactere baptismali: ꝛ de ablutiōe aq̄ exte rioꝛ: qz vtrūqz simplicit est necessariū ad salutē: sz in casu sufficit propositū quādo articul⁹ neces sitatis sacrm excludit. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ rō illa ꝓce deret bene si baptism⁹ pnie eēt simplr ꝛ absolute

ad salutē sufficiens. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis pueroꝝ ętas sit magis miserabilis: tñ oz si saluari debeant q̄ in eis aliqua causa salutis sit: ꝛ qꝛ p ꝓpriū motū li. ar. saluari non possunt oz q̄ p sacm baptismi saluent. plus n. valet adulto fides ꝓpa q̄ puulo fides aliena. Q. n. aliq̄n fides aliēa puero ad salutē sufficiebat cū aliqua protestatione: hoc erat inquantū illa ꝓtestatio hēbat viz sacri quaz nunc hz baptism' aq̄ ¶ D. iij. q. dō q̄ baptismus aque efficaciā hz a passione christi inquātū eā sacramētalit repꝛesentat. baptism' aūt sanguis passioni christi ꝓformat realiter non sacrali repꝛesentatione: ꝛ iō in his q̄ sacralia sunt baptism' sāguinis nō supplet vicē baptismi aq̄: sic ē ipꝛessio characteris ꝛ huiusmodi: sz in eo qō ē res tm̄ snpplet totaliꝫ vicē baptismi aq̄ qñ articulus necessitatis sacm excludit. sicut. n. in baptismo aq̄ liberat hō ab oi culpa ꝓcedente ꝛ pena: ita in baptismo sanguinis. ¶ Ad p'm ǧ dō q̄ baptism' sāguinis nō hz hoc tm̄ ex ope opante: neq̄ quātū ad penā q̄ aliquis martyriū explicet quā ꝓtingit nō ee sufficiētē ad satisfaciēdū pro peccato: neq̄ q̄tū ad deuotionē iuste volūtatis: qꝛ ꝓtingit q̄ volūtate maiori charitate iformata aliq̄s sine martyrio nō pōt ab oi pena liberari: sz hoc hz ex imitatiōe passionis christi. vñ de martyrib' dicit Apoc. v. Lauerūt stolas suas in sanguine agni. ꝛ iō pueri q̄uis vsuz li. ar. nō hēant si occidant̄ p christo in suo sanguine baptizati saluant̄. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄uis illa pena in se ꝓsiderata nō eet sufficiens ad liberandū ab oi pena peccati: tñ relata ad causā passionis accipit efficaciā a passione christi: cui aliq̄s p talem penā ꝓformat: ꝛ ex hoc ab oi pena absoluere pōt ¶ Ad 3m dō q̄ in alijs supegrotatōis vel pfectionis opib' vel statib' nō ē ita exꝑssa ꝓformitas ad passionē christi: sicut i baptismo sanguis: neq̄ ēt in baptismo penitētie: ꝛ iō non oz q̄ in eis ois pena dimittat: tñ in vitij patꝛ dr: q̄ dā patꝛ vidit eādē gratiā descendētē sup eū: ꝙ habitū religiōis assumit: ꝛ sup eū ꝙ baptizat: sz hoc nō ē: qꝛ talis a satisfactione absoluat: sz qꝛ eoipso q̄ suā volūtatē etiā in seruitutē redegit pp deū: plenarie iaz p oi peccato satisfecit quā charitatē hz oib' reb' mūdi de qb' tm̄ posz dare q̄ elemosynis oia pctā redimeret etiā q̄tū ad penā ¶ D. iij. q. dō q̄ vterq̄ baptism' hz efficaciā a passione christi em q̄ ei ꝓformat. ꝛ qꝛ baptism' aque ꝓformat ei sacrali significatione: baptism' aūt sanguinis realit: iō quātū ad sacralia excedit baptism' aq̄: sicut ē ipꝛessio characteris ꝛ huiusmōi: sz quātū ad ea q̄ sūt hec res sacri excedit baptism' sanguinis: qꝛ ꝛ gratia i baptismo sanguis magis auget hñti: ꝛ āplior daf nō hñti si impedimētū n̄ assit: ꝛ remissio peccatoꝝ q̄uis nō sit plenior: qꝛ vterq̄ oēz penā ꝛ culpā tollit: tñ ē in baptismo sāguis efficacior ꝛ fructuosior: qꝛ secūdis maculis nō inq̄nat: vt Dam. dic. qō n. q̄dā dicūt q̄ in baptismo sāguis gratia nō ꝓfertur apparet falsū ee in pueris q̄ ꝓ christo occidūt ꝛ etiā in adultis q̄b' pōt i ipso actu passionis gꝛa dari: sicut ꝛ i baptismo aq̄ si se ad eā disposuerit: ꝛ obicē aliquē nō ponāt i spiritusancto. ꝛ hoc pz p Aug. q̄ ad Fortunatū loquens de ꝓparatōe horū baptismatuz ait: Baptiçatus confitet fidē suā cora sacerdote: martyr cora psecutoꝛe. ille post. pfessionē aspgit aqua: hic sanguine. ille p ipositōez manus pontificis recipit spiritūsanctuz: hic tēplū efficit spiritussancti. nullus autē efficit tēplū spiritussancti nisi gratiā accipiēdo. ¶ Ad p'm dō q̄ ēt baptismus sanguinis efficaciā hz a passione christi cui exꝑessius conformat q̄ baptism' aq̄. ¶ Ad 2m dō q̄ in baptismo sāguinis aliquis nō solū aureolā meret: sz etiā aureā p gratiā tunc collatā vl augmentatā. ¶ Omnes paruuli qui in baptismo ꝛc. non tñ soli paruuli: sz etiā adulti. qñqz tñ de paruulis nō ē dubiū q̄n recipiāt: de adultis autez ē: qꝛ p fictionē impediri possēt: ꝛ iō de paruulis potius exꝑplificat. ¶ Nisi peniteat eū veteris vite ꝛc. ō: ǧ baptismus non ē pmū sacz sz pnia. Et dō q̄ loquit de pnia prout ē virtus nō prout ē sacm. ¶ Nō redire dimissa ꝛc. hoc qualit vez sit. j. dist. xxij. dicet. ¶ Induunt hoies christū aliq̄n ꝛc. Induere christū nihil aliō ē q̄ christi similitudinē assumē: qō ꝓtingit exteri' p sacrālē repsentationē: ꝛ interius p realē imitationē. ¶ Nec tm̄ passio vicez baptismi ꝛc. ꝓtritio non totaliꝫ supplet: qꝛ nō sēp a tota pena absoluit: q̄uis absoluat ab oi culpa. ¶ Neq̄z. n. ille latro ꝛc. ꝓtra ē qō Hiero. dicit: q̄ christus homicidij penaz in illo latrone fecit esse martyriuz. Et dō q̄ habuit aliq̄d de martyrio. s. penā ꝛ iustā volūtatē: ꝛ aliq̄d defecit ad martyriuz. s. cā sicut in innocētib' defuit iusta volūtas: sz fuit pena ꝛ cā. ¶ Quē regeneraturus eraz amisi. amisisse se eū dicit: qꝛ gaudiū ꝛ meritū qō de baptiçatōe eius habitur' erat amisit differens baptismū eius vsq̄ ad solēne tps em mozē ecclie ꝙ tunc erat: vel vsq̄ ad pfectā instructionē. ille aūt gꝛaz baptismi nō amisit: qꝛ cū desiderio eius decessit: ꝛ hoc ē vez quātū ad remissionē culpe: sz nō quātū ad remissionē pene. ¶ Ubi tota sacra baptismi ꝛc. vez ē quātū ad id qō ē tm̄ res in sacro. ¶ Eterno supplicio puniēdos. suppliciū ipꝛopie noiat penaz damni quā solaz pueri sustinebunt: vt in. ij. li. dist. xxxiij. dictū est. ¶ Quia fidelium ꝓsortio non separantur ꝛc. orationes tamē ille non sunt pro eis suffragia: sed gratiarum actiones.

Dist. V.

POst hoc cōsiderādū ē sacz baptismi ꝛc. Postq̄ determinauit magister de baptismo p ꝓparationez ad recipientes: hic deter-

minat de ipso p̃ ꝓparationē ad dantes: ⁊ diuidit in duas partes. in p̃ᵐ ondit a quib' dari possit baptismus: in secūda a quibus ⁊ qualiter dari debeat. vj. di. Nunc quibus liceat baptizare ⁊c. Prīa in tres. in prima ostēdit a quib' dari possit baptismus: qz a bonis ⁊ malis: in 2ᵃ assignat h' rōnē: ibi Quia misteriū tm̃ hñt ⁊c. In ttia remouet quan dā dubitationē: ibi Hic q̄rit si ptās baptismi ⁊c.

Hic ē duplex q̄stio. ¶ Prima de potestate baptizandi. Secūda de ipsis baptizanti b'. ¶ Circa p̃m querunt tria. Primo quā potestatē christus fm q hō in baptizando habuit. Secūdo quā mīstris ꝓtulerit. Tertio quā ꝓferre potuerit sed non ꝓtulit.

AD primuz sic proceditur: Videt q christus fm q hō habuit potestatē dimittēdi peccata: Matth. ix. dicit: Ut āt sciatis qz filius hois hz potestatē dimittēdi peccata dixit paralytico: surge ⁊ ambula. sz ñ oportebat signū ondē ad ꝓbādū q deꝰ hīet potestatē dimittendi peccatū: qz hoc iudei ꝓfitebant. g̃ ēt fz q hō habuit hāc ptātē. ¶ Ō. christus fz q hō ē redemptor: vt in. iij. di. xix. dictū ē. sz nō potest aliqs libe rari a seruitute peccati: nisi sibi peccatū dimissuz sit. g̃ christus fm q hō habuit potestatē dimittēdi peccata. ¶ Ō. sup illud Joh. v. Sicut pat̃ suscitat mortuos ⁊c. dic̃ Aug. Judicat ⁊ suscitat cōpoza nō pat̃ sz filꝰ fm humanitatis dispensationē qua minor ē patre. sz suscitatio corporuz attestat suscitationi aiaꝝ q̄ fit p dimissiōez peccati. g̃ christus fm q hō potuit peccatū dimittere. ¶ Ō. maius ē iperiū eius q̃ inuocatio nois eius. sz ad inuocationē nois christi dabat baptismus ⁊ remissio peccatoꝝ i ꝑmitiua eccl'ia. g̃ ⁊ ipe christus suo ipe rio poterat peccata dimittere.. ¶ Ō. christus amplioris glorie p̃ Moyse hītus ē: qz nō sicut seruus vel minister sicut Moyses ē in domo dei: sz sicut dñs ⁊ heres: vt dī Heb. iij. sz si nō hēret potestatē dimittēdi peccatū fm q hō nō eēt sicut dñs: sz solū sicut mīster sic̃ ⁊ alīg. g̃ hz ptātē dimittēdi peccata. ¶ Sz ō: illud qō ē solius dei nō ꝓuenit christo inquātū ē hō. sz dimittere peccatū ē huiusmodi: vt pz Esa. xliij. Ego sū q̄ deleo iniq̃tates tuas pp me. ergo nō ꝓuēit christo. ¶ Ō. nulli dimittit peccatū nisi p spiritū sanctū. sz christus fz q hō nō poterat dare spiritū sanctū: vt di. xv. ꝑmi li. dictuz ē. g̃ non potest remittere peccata fm q hō. ¶ Ō. Aug. dicit sup Joh. q christus fm q ē filius dei ē vita que viuificat animas. sz quod ꝓuenit sibi inquātū ē filius dei nō ꝓpetit ei fm q hō. g̃ viuificare animas remittendo peccata nō ꝓpetit ei fm q hō.

Respondeo dō q triplex est potestas absoluendi a peccato in baptismo. Una potestas auctoritatis: ⁊ hec soli' dei ē: qz ꝑpa vtute peccata dimittit quasi principalis causa remissionis peccati. vn de tali potestate christus fm q hō peccata remittere non poterat. Alia potestas est ministerij que eis competit qui sacramenta dispensant: in quib' diuina virtus secretius operatur salutē. Tertia ē media inter has duas que dicit potestas excellentie: ⁊ hanc christus p̃ alīs habuit. Attendit autez hec excellentia quātū ad tria. primo quātum ad hoc q ex merito passionis eius baptismus efficaciā hz: nō aūt ex merito alicuius alīus baptizātis vñ nō ē melior baptism'a meliore baptizāte dat'. 2° quātū ad hoc q christ' sine sacro sacroꝝ effectū ꝑferre poterat q̄si dns ⁊ institutor sacroꝝ qō ō alīs nō ē vez: 3° quātū ad hoc q ad inuocationē nois ei' dabat remissio peccatoꝝ in baptismo in ꝑmitiua eccl'ia. Sz qr̄ones videt ꝓcedē de p̃ᵐ ptāte: iō ꝓcedēde sūt vltie ⁊ rñdēdū ē ad ꝑmas. ¶ Ad p̃m g̃ dō q filꝰ hois hēbat ptātē auctoritatis dimittēdi ptā: nō fz q hō sz fz q deꝰ: ⁊ iō p miraculū ostensū h ꝓbabat q ille hō eēt deꝰ cui nā obediebat q̄si ꝓpo creatori. ¶ Ad 2ᵐ dō q redēptor dr̄ duplicit. Uno mō pp vsū ptātis auctoritatiue in absoluendo a peccato: ⁊ sic christ' fz q deꝰ redēptor ē. Alio mō pp effectū hūilitat': ⁊ sic ꝓpetit ei fz q hō inq̃tū p hūilitatē passiōis nobis remissionez meruit peccatoꝝ: ⁊ hoc ptinet ad potestatē excellētie vt vt dictū ē. ¶ Ad 3ᵐ dō q potestas quā christus fm q hō habuit suscitādi corpora nō ē potestas tm̃ ministerij sicut ⁊ petrus mortuos suscitauit. neq; est iterum potestas auctoritatis: qr hoc solius dei est: sz est potestas cuiusdaz excellentie que ei competit ex vnione ad deū: vt .s. imperio non prece mortuos suscitaret: ⁊ similiter habuit potestatez excellentie in remittendo peccata. ¶ Ad 4ᵐ dicendum q hoc q ad inuocationem nomis eius conferebat remissio peccatoꝝ in baptismo pertinet ad potestatē excellentie. ¶ Ad 5ᵐ dicendum q non habuit tantuz ministerij potestatez: sz altiorem vt dictum est.

AD secūdū sic proceditur: Videtur q ministris contulerit potestatem coopandi ad interiorez mundationem. ministris. n. data est aliqua spiritualis potestas. sz ad emūdationez corporalē nō requiritur aliqua spiritualis potestas sed sufficit corporalis. g̃ ministri cooperantur ad emūdationē interiorē. ¶ Ō. sicut sanctificatio quedā adhibet rebus sacramētalib': ita etiā ⁊ ministris sacroꝝ. sz res sacrales ex sāctificatiōe inuisibilē gr̄az ptinēt ⁊ ꝑferūt fz Aug. dō sācto vic. g̃ mīstri sāctificati i sua sāctificatōe ad iteriorē mundationem que est per gr̄az opant. ¶ Ō. inter creaturas dignior est creatura rationalis q̃ aliqua forma actualis. sed gratia operat i terius ad peccati remissionem. g̃ ⁊ homo multo fortius hz potestatē interius cooperādi. ¶ Ō. ois actio alicuius forme attribuit habenti formā illā

qz calos agit ſm calidū. ſz remiſſio culpe eſt actio gratie. g̃ hñti gratiā ꝓpetit cooperari ad remiſſionē culpe. ℣ D. Dio. vj. ca. ec. hierar. ad miniſtros eccleſie pertinet purgare illumiare pficere: ſz purgatio in eccleſia fit a ſordibus mētis. g̃ miniſtri eccleſie cooperāt ad interiorē emundationē. ℣ Sz ℞: emundatio iterior a peccatis fit p ſpiritū ſactū. ſz miniſtri eccleſie nō dant ſpiritū ſactū. g̃ nec cooperant ad interiorē emundationē. ℣ D. maius ē iuſtificare ipiuz q̃ creare celū z terrā. ſed in creatione celi z terre nihil deo cooperat. g̃ nec in iuſtificatione ipij. ℣ D. hois opatio ēt i actib' hierarchicis eſt ſub operatione angeli: vt dicit Dio. ſz angeli non poſſunt ipīmere in affectū: vt in. ij. li. di. xj. dictū ē. g̃ cū affectū oporteat a peccatis mundari: videt q̃ nec cooperet ad emundationē interiorē. ℣ ñdeo dō q̃ coopari alicui agenti dr. iiij. modis. Uno modo ſicut adiuuans ei cui auxiliuz prebet cooperator. Alio mō ſicut ꝓſiliū prebēs. Tertio ſicut quo mediante agens primū ſuū effectū iducit: ſicut cooperant inſtrumenta principali agēti. Quarto ſicut diſponēs materiā ad effectū agētis principalis ſuſcipiendū. primis g̃ duob' modis in nulla actione aliquid deo cooperat pp pfectaz eius potētiā: q̃ auxilio non indiget: z pp pfectā ſapientiā que non indiget ꝓſilio: Eſa. xl. Quis adiuit ſpirituz oñi: aut quis ꝓſiliarius eius fuit. Sed tertio modo cooperat aliqua creatura deo in aliqua actione: nō tñ ſin oib'. cū. n. deus ſit primum agens oium naturaliū actionū: quicquid natura agit hoc efficit quaſi inſtrumentale agens cooperans primo agenti quod ē deus. ſed quedā ſunt q̃ ſibi deus retinuit imediate ea operās: z in his creatura deo non cooperat hoc 3o mō: ſed 4o mō pōt ei conperari: ſicut pz in creatione aie rōnalis quā imediate de' producit: ſed tñ nā diſponit māz ad aie rōnalis receptionē: z qz recreatio aie rōnalis creationi ipſius reſpondet: iō emendationi ipſius imediate opat: nec alicui ei quātū ad hoc coopat tertio mō ſz quarto. z hoc duplicit vel ex ope operante ſiue docendo ſiue merēdo z ſic hoies ei cooperant i peccatoz remiſſionē: de q̃b' dicit. j. Cor. iij. Dei adiutores ſumus. Uel ex opere operato ſicut d̃ ꝓferunt ſacra que ad gratiā diſponunt: per quā fit remiſſio peccatoz: z hec ē cooperatio miniſterij: q̃ miniſtris eccleſie cōpetit de quib' dicit. j. Cor. iiij. Sic nos exiſtimet hō vt miniſtros chriſti z̄c. ℣ Ad p̄m g̃ dō q̃ poteſtas ſpiritualis q̃ miniſtris eccleſie concedit ad aliquid interius ſe extēdit ſicut virtus ſacramentalis: ſz non ad collationē gratie p quā ē remiſſio peccatoz niſi diſpenſādo: ſicut z de ſacris dictū ē. vñ pz ſolutio ad 2m. ℣ Ad 3m dō q̃ gratia nō remittit culpā effectiue ſed formaliter: ſicut albedo aufert nigredinē: z iō non ſequitur q̃ creature rōnali ꝓpetat q̃ nō ē forma. ℣ Ad 4m dō q̃ ē duplex operatio formē alicuius. ſ. p̄a q̃ ptinet ad iformationē ſubiecti: z 2a q̃ dicit vſus vel actio: ſicut ꝓſiderare. p̄ma g̃ opatione nō participat hñs formā a forma ſz ſolū ſecundā. remittere autē culpā ꝓpetit gratie quantū ad opationē p̄imā ſicut albedo eadē rōne qua facit albū z aufert nigredinē a ſubiecto in quo ē: z iō non oz q̃ hñs gratiā hoc per gratiā participet. Ad 5m dō q̃ purgatio de qua Dio. loquit ē a tenebris ignorantie ſicut ipſemet dicit: vnde magis pertinet ad intellectum q̃ ad affectum.

AD. tertiuz ſic proce

dit: videt q̃ miniſtris ꝓferri potuit a deo poteſtas cooperationis: ſup illud Joh. j. Dic eſt q̃ baptizat. dicit Aug. q̃ Jobes dicit q̃ poteſtatē mundandi a peccatis chriſtus dare potuit: ſz nō dedit. Dedit autē poteſtatē miſterij. g̃ videt q̃ potuerit dare poteſtatē cooperatiōis. ℣ D. maior ē poteſtas auctoritatis quā cooperationis. ſz ſup illud. j. Cor. j. Diuiſus ē chriſtus. dicit glo. q̃ potuit eis dare poteſtatē baptizandi quib' ꝓtulit miniſteriū. g̃ multo fortius potuit cooperationē interius emundandi. ℣ D. plus ē expellere demonē q̃ ſeminatū per ipſuz. ſ. peccatū. ſz deus dedit hoib' poteſtatē demones expellēdi: vt pz Luc. x. g̃ multo fortius potuit dare poteſtatē expellendi peccatū. ℣ Sz ℞: oē agens oz q̃ ſit ſimul cū patiēte: vt probat in. vij. phy. ſed non poteſt cōferri alicui creature q̃ illabat in aiaz rōnalē. g̃ nō pōt cōferri q̃ cooperet ad interiorē emūdatōez. ℣ D. gratia ē quedā ichoatio glorie. ſz nō poteſt alicui creature cōicari q̃ ab ipſa ſit gloria: ſicut neqz q̃ ſit ſūmuz bonū. g̃ poteſtas cooperationis ad gratiaz habendā: p quā fit peccatoz remiſſio hoi ꝓferri non potuit. Ulterius vī q̃ nec poteſtas excellētie: qz Matth. xv. dicit q̃ dedit vnicuiqz ſm proprią virtutē. ſz nō dedit poteſtatez excellentie niſi ſoli chriſto. g̃ nō potuit alīs ꝓferri. ℣ D. ptās excellentie ꝓpetit xpo ſz q̃ meritū ei' opat ad remiſſionē oium peccatoz vt dictū ē. ſz hoc nō ꝓpetit chriſto niſi ſm q̃ eius meritū hz quādā infinitatē vt in. iij. li. dictū ē. cū g̃ hīe efficaciaz iſinitā in merendo: nō poſſit alicui creature pure ꝓferri: vī q̃ nec poteſtas excellentie. ℣ D. poteſtas excellentie ꝓpetit chriſto ſm q̃ ē caput eccleſie: de cui' plenitudine oēs accipim'. ſz hoc ꝓpetit ei qz ē vnigenitus a patre: vt dicitur Joh. j. g̃ nulli pure creature cōicari potuit. ℣ Sz ℞: q̃cq̃d ꝓpetit chriſto ſz q̃ hō pōt z alij hoi cōicari. ſed ptās excellentie: vt dictū ē ꝓpetit chriſto ſz q̃ hō ē. g̃ pōt alīs oibus cōicari. ℣ D. ad poteſtatē excellentie pertinet q̃ ad inuocationē nois chriſti remiſſio peccatoz in baptiſmo detur. ſed potuit etiaz hoc deus ꝓferre petro vel paulo vt ad inuocationez nois eius baptiſma ꝓferret. vt dicit glo. j. Cor. j. g̃ ptās excellētie potuit alīs conferri. Ulterius vī q̃ potentia

creādi potuerit creature cōicari: plus. n. deus pōt facere q̄ hō possit intelligere: qz non ē ipossibile apud deū oē verbū: vt dicit Luc. j. sed quidā phi posuerunt in aliqb⁹ creaturis potētiā creandi: sic Auic. qui dicit: intelligentia prima producit secūdā: ꝛ sic deinceps. g̃ deus posset hoc creature cōicare. ℣ D. nihil potentie diuine absolute accepte subtrahēdū ē: qō in se ꝺdictionē nō iplicat vel defectū. sed q̄ aliqua creatura habeat potentiā creandi hoc nullā ꝺdictionē iplicat: vt videt: neqz in aliquē defectū sonat: imo magꝭ iperfectionē diuinā: qz pfectū ē quod potest alterꝫ facere quale ipz est: vt dī in. iiij. Meta. ꝛ sic non ponit iperfectionē i deo q̄ ipse creator alios creatores cōstituat. g̃ hoc potētie eius subtrahendū nō ē. ℣ D. forma ē nobilior q̄ mā. sz aliquib⁹ creaturis collatū ē: vt possint producere formas. g̃ ꝛ potuit creature cōferri vt possit producere materiā ꝛ hoc ē creare. g̃ potētia creādi creature cōicari potuit. ℣ D. quāto ē maior resistentia tanto ē maior difficultas in actione. sed ꝺriū magis resistit actiōi q̄ nō ens qō nō potest agere. si g̃ creature collatū ē vt possit aliquid ex ꝺrio facere: multo fortius potuit eis ꝓferri vt possit aliquid ex non ente facere quod ē creare. ℣ Sz ꝺ: creature nō potest conferri q̄ habeat potētiā infinitā cū sit essentie finite. sz creatio ē opus potentie infinite: qō pz p distantiā infinitaz q̄ ē inter ens ꝛ non ens. g̃ potentia creandi creatura cōicare nō potuit. ℣ D. creatori ꝺbet latria. sz hoc non potest creature cōicari: vt ei latria debeat: sicut nec q̄ sit deus. g̃ creature nō potest cōicari potentia creandi. ℣ D. nihil agit nisi fm q̄ est actu. sz creature non pōt cōicari q̄ sit actus purꝰ. g̃ non potest sibi cōicari q̄ agat se tota. g̃ neqz q̄ agat totū qō ē in re qō ē creare. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ dupliciter dī aliquid nō posse cōicari alicui creature: aut qz nulli creature cōicari potest: aut qz alicui pōt cōicari sed non isti. q̄cq̄d. n. cōicatur alicui traheret ipsū extra terminos sue speciei nō potest sibi cōicari: sicut equo nō pōt cōicari q̄ habeat rationē q̄uis hoc cōicatū sit hoī. qō autē cōicatū alicui trahit ipsū extra terminos creature: ñ potest alicui creature cōicari. Potestas g̃ auctoritat cōicata alicui traheret ipsū extra termios creature: qz nō pōt eē q̄ creatura sit agens principale respectu nobilissimi effectus: q̄ vltimo fini ꝓiungimur: cuiusmodi ē gratia p quā fit remissio peccatorꝫ: ꝛ iō oēs dicunt q̄ potestas auctoritatis nulli creature cōicare potuit. Sz de potētia cooperationis est duplex opinio. Magister. n. i littera vī dicere q̄ potentia cooperatiōis ad emundationē interiorē possit alicui creature ꝓferri: q̄uis nō sit collata: quod nō potest intelligi de cooperatione q̄ fit p modū dispositionis: qz hec collata ē ministris ecclesie: vt dictū ē. Alī autē dicūt ꝺuz q̄ cōferri nō potuit. Utraq;. n. opinio aliquo mō sustineri pōtest. Cooperat. n. aliquid deo instrumentaliter duobus modis: vno mō ita q̄ p virtutē aliq̄ habētē eē absolutū ꝛ ꝓpletū in natura operet ad effectū aliquē producēdū: non solū secundarium sed principalē: sicut ignis cooperat deo in generatione ignis alterius: ꝛ hoc modo accipiendo cooperationez non poterat ꝓferri hōi: vt deo cooperet in interiori mundatione: que fit per gratiā: qz gratia eleuat hominē ad vitā quādā: q̄ ē supra cōditionē oīs nature create. Est. n. eē gratie supra esse naturale ꝛ hominis ꝛ angeli que sunt supreme creature: ꝛ iō agens quod propria virtute sibi animā assimilat p gratiā: oz q̄ sit supra oēm virtutē creatā: ꝛ sic talis cooperatio excedet terminos creature. Alio modo aliq̄d cooperat deo nō p virtutē que habeat esse pfectū in natura neqz ad vltimū principalē effectū directe pertingendo: sicut ꝺ sacris in pᵃ di. dictū ē: ꝛ hoc mō cooperari deo in interiori emundatione: vt quidā dicunt disponendo potuit homini ꝓferri sine sacris: sicut sacra pbendo facit: ꝛ hoc mō cooperari pertinet ad potestatē excellentie in christo vt dictū est. ℣ Ad pᵐ g̃ ꝺ q̄ hoc intelligit de potestate excellentie: quā christus habuit etiā fm q̄ hō que ꝛcludit potestatē cooperationis secūdo modo dicte: non autē de potestate cooperatiōis primo modo dicte. ℣ Ad 2ᵐ ꝺ q̄ auctoritas ibi accipit non respectu emundationis: sed respectu institutionis sacrorꝫ eis efficaciā prebendo p meritū baptizantis: qō ad potestatē excellētie pertinet: ꝛ hoc potuit eis ꝓferri. Uel ꝺ q̄ nō loquit de auctoritate prima: sz de sꝰ auctoritate qō pz ex eo qō sequit i glo. ita. s. q̄ ipe principalis actor existeret. ℣ Ad 3ᵐ ꝺ q̄ hoibus ꝺat potestas expellēdi demones quātū ad effectū nocumenti corporalis: qm̄ in veratis faciunt: non autē quantū ad effectū spiritualis nocumenti qō ē peccatū expellere: ꝛ a seruitute demonis liberare: Joh. viij. Si filius vos liberauit vere liberi eritis. Ad ij. q. ꝺ q̄ potestatē excellentie deus homini puro ꝓferre potuit: sz tñ ñ fuit decēs ne spes in hoie poneret: ꝛ vt ecclie vnū caput eē oñderet a q̄ oia mēbra spirituale sēsū ꝛ motū reciperent.

Ad pᵐ g̃ ꝺ q̄ hoc intelligit de illis q̄ sūt necessaria ad pfectionē hoīs: vl quātū ad eē nāe: vl q̄tū ad eē gr̃e. nō. n. oz q̄ deꝰ hōi dederit oēz gr̃az gratis datā quā ꝺare pōt: qz diuisiōes gr̃aꝝ sūt ꝛ ꝺat vnicuiq; sicut vult j. Cor. xij. Ad 2ᵐ ꝺ q̄ ad hᵒ q̄ hō purꝰ cooperet deo in interiori emundatiōe mō ꝓdicto nō oz q̄ hēret efficaciā infinitā in merēdo q̄uis christꝰ quodāmō hūerit infinitā in merendo: qz nō cooperet respectu oīuz: nec ita plene sic̄ christus. Ad 3ᵐ ꝺ q̄ gr̃a capitis i christo distinguit a gr̃a vniōis: q̄uis ex ipsa vniōe p quādā cōdecētiā plenitudo oīs gratie ꝛ capitis ꝛ singularis psone i illa aīa fuerit. nec tñ sequit q̄ si alicui quātū ad aliquid potestas excellentie ꝓferret: puta q̄

in nomie eius baptism' dare: vl' q' meritū ei' aliq̄ mō operare ad effectū baptismi i illo baptiçato: qō eēt simpliciter caput. ¶ D. iij. q. oō q' cōmūis opinio hz q' creatio nō pōt alicui creature cōicari: qz est opus infinite potentie ꝓpter distantiā infinitam q̄ est inter simplicit ens z simplicit ñ ens: iter que est mutatio creationis: potētia aūt ifinita non pōt cē i cēntia finita: vñ ex hocipo q' ponit potentia infinita alicui cōicari: ponit consequēt q' illud habeat essentiā infinitā z per hoc habeat eē nō receptū sed purū z simplex: et sic ponit extra termios creature: z iō nulli creature fm cōez opinionē comunicari pōt talis potētia. ¶ Ad. j. g̃ oō q' illi pbi q̄ hoc posuerūt nō intellexerūt plene rōnem creatiōis z quomodo requirit potētiā infinitā agentē: z ideo ñ intellexerunt incōpossibilitatē sue positionis. ¶ Ad 2m oō q' hoc ēt iplicat ꝯdictionē inquātū ponit creaturā habeē essentiā infinitā z p cōsequēs: nō esse creaturā z sonat in defectū diuine maiestat cui ponit aliq̄d i cēntie infinitate posse equari. nō. n. oz vt qō est pfectionis apud nos. s. posse aliq̄d facere equale sibi sit pfectionis apud deum: vt. s. possit facere aliquid eq̄le sibi ¶ Ad 3m oō q' nullū agens creatum facit formā: qz forme nō fiunt vt ꝓbatur in. vij. Meta. sz educunt de potentia māe: sed mā nō pōt educi ō potentia alterius: z iō nō simile de forma z mā. ¶ Ad 4m oō q' ꝯrium ex quo fit generatio non impedit actionē agentis nisi dupliciter. Uno mō ō bilitando vtutem agentis: qō etiā nō ē vniuersaliter: sz in his tm in quib' ē mutua actio z passio: vñ hoc accidit. alio mō p se loquendo elongando potentiā passiuā patientis per idispositionē a receptione effectus agētis: z hoc ē in oib' ꝓstat aūt q' nulla indispositio potest potentiā passiuā tantum elongare ab effectu agentis pcipiendo: quantum subtractio ipi' potētie totaliter: et iō multo maioris virtutis ē facere aliq̄d ex nihilo q̄ ex contrario simplicit loquēdo: q̄uis fm quid hoc habeat aliquā difficultatē que nō ē in illo. Quia tm magister in lra dicit q' pōt creature cōicari ministeriū creatōis: z ñ auctis sicq̄ vellet eū i h' sustinē posset dicere q' tunc ꝓprie aliq̄d creatur q̄ fit ex nullo preexistēte: vñ pz q' creatio de sui rōne excludit p̄suppositionē alicuius ꝑexistētis. Hoc autē cōtingit dupliciter. vno mō ita q' excludat oē p̄ existens z ex parte agētis z ex parte facti: vt. s. creatio dicatur quādo nec agens agit vtute alicuius ꝑoris agentis: nec factū sit ex aliqua ꝑexistēti mā z hec est potentia auctoritatis i creādo: z est infinita: z ideo nulli creature cōmunicari pōt. Alio mō ita q' excludat preexistens ex parte facti sz nō ex parte agentis vt. s. dicatur creatio. s. minus ꝓprie quādo aliquid agens virtute alicuius prioris agentis ex nō presuppositā mā aliquē effectū producit: z sic erit creationis misteriuz: z ita aliq̄ pbi posuerūt aliquas creaturas creari: z sic magister dicit q' potuit cōicare potentia creandi: nō ē autē alicui cōicata. ¶ Secūdū hoc g̃ ad 5m oō esset fm magistz: q' distantia inter ens z nō ens nō requirit absolute infinitatē potētie i eo qui facit aliq̄d ex simplr nō ente. q'. n. in motibus virtus mouētis proportionet distantie q̄ est inter terminos: iō ꝯtingit: qz ab illa distantia motus accipit quantitatē: quanta. n. ē via tantus ē motus: vt oz in. iiij. phy. Motus autē ē proprius effect' virtutis mouentis iquantū huiusmodi ei proportionatus: sz in creatione non sic ē: qz non ens purū nō ē per se terminus creationis: sed p accidens se hz ad ipsā. dicit. n. aliquid fieri ex non ente. i. post nō ens: vñ creatio non hz quantitatē ex distantia non entis ad ens: sz ab ente creat: z iō non oz q' potentia creantis ꝓportionet distantie q̄ ē inter ens z nō ens: sz solū ei qō creat qō nō ē infinitū: z iō non requiritur potentia infinita simpliciter: sed infinita fm quid: vt. s. non cōmensurata alicui materie determinate: sicut sunt oia agentia nālia z mālia. ignis n. non hz effectuz nisi in aliqua mā determinata: qz virtus eius mālis ē: z iō etiā pbi non posuerūt creationē secūdo mō nisi in substātijs icorporeis z imālibus. Uel oōz q' non ē distantia infinita inter ens z nō ens ex parte ipsius entis: nisi ens sit infinitū: qz tātū distat aliquid ab vno oppositorum quātū participat de altero. vñ nō distat in infinitū a non eē: nisi quod eē infinitū hz. s. de' cui quāto relīqua entia sunt proximiora tāto magis a nō eē distant: sicut Aug. dicit in li. ꝓfes. q' angelus factus ē prope deum: mā ꝓpe nihil. Sed vez ē q' dicta distātia est quodāmō ifinita ex parte nō entis simpliciter eo q' neq̄ determinatā distātiā ab aliquo ente signato transcendit: qz nihil potest magis distare ab ente q̄ non ens. ꝯtingit. n. aliquā distantiā esse infinitā ex vna parte z finitam ex altera: sicut qñcūq̄ fit ꝓparatio finiti ad infinitū: nisi n. esset aliquo mō talis distantia finita non distaret minus vna creatura a deo q̄ altera: z nisi essz aliquo mō infinita posset intelligi aliquid magis distās a creatura quacūq̄ q̄ de'. creatio āt nō respicit hanc distātiā ex pte nō entis: sz magis ex pte entis qō ē creationis termin' ¶ Ad 6m oō q' latria debet creatori inquātū ipse ē p̄m' agēs cui' virtute oia alia agunt z ipse non agit virtute alteri': z hoc nō pōt alicui creature cōicari. Ad. vij. oō q' q̄uis nulla creatura sit in qua nō sit aliq̄d ō potētia ad min' ꝑz q' ei' nā se hz ad eē qō ꝛcipit a deo sic potētia ad actū: tñ aliq̄ creatura ē i q̄ nihil de potētia remanet q̄ ñ sit ꝓpleta p actū sic ē āgel': z ideo talis creatura se tota potest agere: q̄uis primum principiū sue actionis sit aliquid ab ipsa. s. deus q̄ est prim' agēs. ¶ Questio. II.

QUeritur q

possunt baptizare. Et circa hoc querunt tria.
Prio vtr possint baptizare tā ordiati q̄ ñ ordinati. Secūdo vtrū possint baptizare tā boni q̄ mali. Tertio vtr possint baptizare tā homines q̄ āgeli.

AD primus sic proceditur: vī q̄ nullus possit baptizare nisi habeat ordinē. actū em̄ hierarchicū null' p̄t exercere nisi sit hierarchice pticeps. sz illi q̄ nō hñt ordinē nō sūt pticipes hierarchie: qr nō hñt aliquē sacrū principatū. ḡ cū baptizare sit act' hierarchicus: qr baptism' ē purgatō z illuminatō: vt dicit Dio. in Eccl. hierarch. vī q̄ null' possit baptizare nisi habeat ordinē. ℣ D. sicut baptismus ē sacrm̄ necitatis: ita z pnia. sz null' p̄t absolueze sacramētaliť i pnia nisi habeat ordinē. ḡ z silr null' nō ordinat' p̄t baptizare. ℣ Sed ꝯ ē qđ Jsi. dic q̄ cū vltia necessitas cogit: etiā laicis fidelib' permittit baptizare. sz laici nō hñt ordinē. ḡ z ē. ℣ Literius vī q̄ baptizare sit p̄prīū ordis diaconi: qa fm Dio. diaconi hñt vim purgatiuā. sz baptism' p̄ncipaliter ad purgādū ē institut'. ḡ diaconis p̄pe rit baptizare ex p̄prio officio. ℣ D. Marci. vlti. Simul iūgit officiū baptizādi cū p̄dicatōne euāgelij. sz p̄dicatō euāgelij ptinet ad diaconos ex p̄prio officio. ḡ z baptizare. ℣ Sed ꝯ ē: qđ Jsi. dic q̄ bapmi misteriū nec ipis diaconib' implere ē licitū. ℣ Literi' vī q̄ nō baptizati baptizare nō possint. min' em̄ ē sacrm̄ recipe q̄ sacrm̄ cōferre. sed non baptizati nō possunt sacrz aliqđ recipe: qr fz Dio. ñ sūt ad spūales z hierarchicas actōes idonei ḡ nec sacrz baptismi cōferre possūt. ℣ D. si nō baptizat' possz baptizare z ipso bapmo indiget posset seipsū baptizar'. sz h' ē impossibile: tū qr nulla res fm Aug. seipsā gignit vt sit: baptism' āt regnātio q̄dā ē: tū qr nō posset fuari forma eccl'ie. ḡ nō baptizat' baptizare nō p̄t. ℣ Sz ꝯ ē: qđ i lra dr q̄ roman' pontifex nō hoiez iudicat q̄ baptizat: sz spūz dei q̄uis pagan' sit q̄ baptizet. sz pagan' ñ ē baptizat'. ḡ ñ baptizat' p̄t baptizar. ℟ ñdeo dō ad. j. q. q̄ baptisma inť alia sacra ē maxie necessitat': tuz qr puer' nō p̄t aliť subuenire: tū qr etiā nec adultis quātū ad remissionē tot' pene: z iō ea q̄ ad necessitatē sacri req̄rūt debuerūt eē cōiūcta: z ex pte mātis. s. aq̄ q̄ vbiq̄ hīi p̄t: z ex pte mistri vt q̄libet hō baptizare possit: z sic sāctificatio mātis z bñdictio p̄cedēs baptismū ñ ē de necessitate sacri: sz de solēnitate quā ñ licet p̄termittē pp ecclie istitutionē: ita ēt ordinatio mistri ñ ē de necessitate sacramēti: sz de solēnitate: z peccat si aliqs nō ordinat' baptizet nisi necessitate iminēte: tū sacrz p̄fert. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ hōi nō cōpetit act' hierarchic' ex nā sua: sz ex diuina istitutiōe z sāctificatōe: z q̄uis simplr gradū hierarchicū ñ cōtulit oi hōi: tū actū istū hierarchicū oīb' hoib' p̄tulit pp necessitatē: sic oīb' aqs vī regnātiuā dedit. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ ñ ē sile de pnie sacro z bapmo: qr aliqs sine absolutōe sacri pnie p̄t saulari i necessitate. nec iterū absolutio sacerdotalis a tota pena absoluit: sz in pueris nō ē aliqđ aliō p qđ possint saluari: nec q̄ adulti possint a tota pena liberari: z iō ē maioris necessitat' q̄ pnia. ℟ D. ij. q. dō q̄ in potētijs ordiatis ita ē q̄ q̄dq̄ p̄t potētia inferior p̄t superior: sz ñ cōuertit. vñ cū ptās sacerdotal' ordis sit supra ptātē diaconi: sacerdos hz vī purgatiuā cū illuminatiua: sz diacon' hz purgatiuā tm̄ sine illuminatiua. z qr in oīb' sacris noue legis ē illuminatio gre cū purgatōe: iō ñ ē diacon' ppr̄ minister baptismi: nec alicui' sacri: sz aliquor sacrāliū: sic exorcismi z expulsiōis imūdor a diuiś: vt cū dic: Si qs iude' ē abscedat: z erudit: ōis eor q̄ ignorāt q̄liť se hīe debeāt ad diuina: vt cū dicit: flectam' genua: z hūiliate vos ad bñdictiōez: vel aliud huiusmodi. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ baptism' nō hz tm̄ purgar sz illuminare: vt dicit Dio. z iō ñ cōpetit diacono sz sacēdoti. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ ad diaconū ptinz p̄dicare euāgeliū z i eccl'ia recitare: qđ ē q̄si loq̄ linguis. sz ad p̄sbyter ptinz iterp̄tari z exhortāi: qđ ē q̄si p̄phare. ℟ D. ij. q. dō q̄ sic aqua absq̄ oi sāctificatiōe ē mā baptismi: ita ēt hō absq̄ oi sacrali sānctificatione ē baptismi minister quātū ad necessitatē sacri: vñ ñ baptizat' p̄t baptizare dūmō seruet formā eccl'ie z hēat itētionē baptizādi. ℣ Ad p̄m ḡ dō q̄ receptio alior sacror ñ ē tāte necessitat' q̄te collatio ist': z iō p̄t aliqs cōferre hoc sacrz q̄ alia ñ possz p̄cipe. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ q̄uis possz aliqs ñ baptizat' baptizar aliū: nō tm̄ p̄t seipz baptizar rōnib' p̄dictis i obiectiōe. Sz qđ Jnno. iij. i decretali q̄dā dicit: iude' q̄ seipz in aq̄ imersit dicēs ego baptizo me i noie p̄tis z̄. si decessisset ad p̄nā euo lasset. intelligēdū ē pp vī cōtritōis z deuotōis: ex cuius magnitudine hoc p̄cedere videbat: vt inter iudeos existens quasi periculo mortis se offerret.

AD secūdū sic proceditur: vī q̄ mali sacrm̄ baptismi cōferre nō possint. sic. n. ad baptismū req̄rit forma z mā: ita z minister. sz si sit mā idebita vel forma nō erit baptism'. ḡ z silr si' sit minister idebit'. sz mali nō sī debiti mistri: qr sic dic Aug. Justos oz eē p q̄s baptizat. ḡ mali sacrz cōferre nō possūt. ℣ D. mēbr arid nō participat aliquā actōez corpis. sz baptizare ē aliqua actio corpis mystici. cū ḡ mali sint q̄si mēbr aridū carētes pinguedie charitatis z gre: vī q̄ baptismū cōferre ñ possint. ℣ Sz ꝯ: sī plures rōnes i lra. ℟ Literi' vī q̄ p eos nō cōferat res sacramēti: Eccl. xxxiij. Ab imūdo q̄s mūdabit. sed peccator ois ē imūdus. ḡ ab eo nullus p̄t mūdari. cū ḡ mūdatio sit res sacri baptismi: vī q̄ p malos res sacri nō cōferat. ℣ D. sacerdotes sī medū inť deū z plebē: diuina in sacris p̄bētes: pplo p doctrinā z ea q̄ sī ppli repr̄sētātes deo p oratiōnē. sz

oꝛones maloꝝ ſacerdotū nō pꝛoſunt plebi: qꝛ ſꝫ Hre. i paſtoꝛali: cū is q̄ diſplicet ad inicedēdū mittit̄ iratꝰ aliꝰ ad ōteriozā ꝓuocat. g̃ nec ſacr̄a p malos miſtros data proſūt ad effectū ſalutis. ¶ Sꝫ ꝯ ē qđ i lr̄a dr̄: Cū baptiçat malꝰ illē qđ datū ē vnū ē: nec ipar pp ipares miſtros: ſꝫ boni baptiçando cōferūt ſacr̄m̄ z rē ſacr̄i. g̃ z malꝰ. ¶ Ulterius vr̄ q̄ p meliozē miſtꝝ baptiſm̄ data maiozē effectū hēat: multiplicata. n. cā multiplicat effect̄. ſꝫ baptiſm̄ ex ope opato gr̃aꝫ ꝓfert. ſilr ēt ꝑ q̄ ſācti hoies ex ope opante p̄mā gr̃aꝫ alicui merēt. g̃ ſi opꝰ opans baptiçantis adiūgat cū efficacia baptiſmi maioꝛ gratia dabit. ¶ Ꝑ. baptiſm̄ magis ē ordinat̄ ad ſpiritualē ſalutē q̄ ad coꝛpoꝛalē: ſꝫ aliq̄s baptiçat̄ a ſancto hoīe meritis z interceſſione baptiçatis qñq̄ ſalutē coꝛpoꝛalē ꝓſeq̄t: qđ nō ē ex ope opato: qꝛ baptiſm̄ ad hoc efficaciā nō hꝫ: ſicut ꝑꝫ de cōſtantino quē ſilueſter baptiçauit. g̃ ēt quātū ad ſpūalē ſalutez baptiſm̄ a bono miſtrat̄ pōt ampliozē effectū ſpūalis ſalutis hīe. ¶ Sꝫ ꝯ ē: qđ i lit tera dr̄: non ē melioꝛ baptiſm̄ q̄ p meliozē miſtrū dat̄. ſꝫ p miſtros diſpares dei munus ē equale. ¶ Ulterius vr̄ q̄ malus miſter peccet baptiçans: qꝛ ſicut Aug. i lr̄a dicit: iuſtos oꝫ eē p quos baptiçat̄. ſi g̃ non ſint iuſti cū baptiçent faciunt qđ non oꝫ. g̃ peccant. ¶ Ꝑ. euchariſtie ſacr̄z nō ē maioꝛis efficacie q̄ baptiſmi. ſꝫ peccat ſacerdos īdigne accedens ad illud ſacr̄m: vt ꝑꝫ. j. Coꝛ. xj. g̃ z peccat ſi ſit malus baptiçando. Sꝫ ꝯ: ex officio hꝫ q̄ baptiçet. g̃ exequēdo ſuū miniſteriū nō peccat. ¶ Ꝑ. ipſe tenet baptiçare. g̃ ſi baptiçādo peccat cēt ꝑple xus quod nō pōt eē. ¶ Ulterius vr̄ q̄ recipiēs in ſe vel in alio ſacr̄m a malo ſacerdote peccat: qꝛ cōſētiens peccanti ipſe peccat. ſꝫ ſacerdos in aliquo caſu peccat indigne baptiçās. g̃ z ab eo baptiſmū accipiens vel exigens. ¶ Ꝑ. eſto q̄ ſacerdos nō velit baptiçare ſine precio ꝓſtat q̄ ſi dat ei preciū ſimonia ꝓmittit: qđ ſine peccato fieri nō pōt. g̃ in aliq̄ caſu peccat accipiēs ſacr̄z baꝑmi a malo miſtro. ¶ Sꝫ ꝯ ē: qđ Aug. i lr̄a dic̄: Nec timeo adulteꝝ nec homicidā. eēt at timēd̄ ſi ab eo accipiēs ſacr̄z peccaret. g̃ nec peccat ab eo accipiens ſacr̄m. Q ñ deo dō ad. j. q. q̄ i ſacr̄is ē aliq̄d qđ ē de ſ̄ba ſacr̄i z aliquid qđ ē de ꝓuenientia ſacr̄i z ſolēnitate. ſi g̃ ſubtraheret aliq̄d qđ ē de ſ̄ba ſacr̄i ñ erit veꝝ ſacramētū. ſi autē ſubtraheret aliquid eoꝝ q̄ requirūt ad ſolēnitatē vel cōuenientia ſacr̄i pp hoc nō deſinit eē ſacr̄z. vñ cū bonitas miſtri nō ſit de ſ̄ba ſacr̄i: qꝛ non oīno certa ē ſꝫ qñq̄ ignoꝛata. ea aūt q̄ ſi de ſubſtantia ſacr̄i oꝫ eē certa: ꝑꝫ q̄ ſubtracta bonitate miniſtri adhuc ē ſacr̄z: dūmō alia q̄ ſūt de ſacr̄i ſubſtantia obſeruent. ¶ Ad ꝑm̄ g̃ dō q̄ debitū dr̄ dupliciter. Uno modo debito neceſſitatis: z ſic ē debitus miniſter baptiſmi quilibet hō. Alio modo debito ꝓuenientie z ꝓgruitatis: z ſic oꝫ miniſtrū eē bonū: ſicut oꝫ aquā in qua fit baptiſm̄ eē mūdā ob reuerentiā ſacr̄i: tñ ſi ſit īmunda nihilominus fit in ea baptiſmus: z ſilr ſi ſit miniſter malus nihilominꝰ ꝓfert baptiſmū. ¶ Ad ꝛm̄ dō q̄ duplex ē actō coꝛpoꝛis. Una ē intranea ſicut ſentire viuere z hꝰ modi: z tali actione nō ꝑticipat mēbꝝ aridū: z ſi milit̄ nec hō malus actiōe virtutū: q̄ huic ꝓpoꝛtionat̄. Alia ē actio ad extra z talꝭ actio bene pōt fieri p mēbꝝ aridū ſicut percutere: qđ etiaꝫ oīno re inaiata fit vt baculo: z huic ꝓpoꝛtionalr rñdet miniſtratio ſacr̄oꝝ. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ duplex ē agens: vnū ꝓincipale z aliud inſtr̄ale. Agens aūt ꝓincipale cū agat ſibi ſile: oꝫ q̄ hēat fozmā quaꝫ inducit ꝑ ſuā actionē in agentib̄ vniuocis: vel aliquā nobiliozē in agentib̄ non vniuocis. Sꝫ agēs inſtr̄ale non oꝫ q̄ hēat fozmā quā īducit vt diſponētē ipſū: ſꝫ ſolū ꝑ modū intentionis: ſicut de fozma ſcāni in ſerra ꝑꝫ: vt in. j. dī. dictū ē. Agēs autē ꝓincipale in baptiçādo ē ipſe deus per auctozitatē: z ipſe chr̄ist̄us ſm q̄ hō cuius meritū operat̄ i baptiſmo: z ex plenitudine diuine bonitatis z gr̃e chr̄iſti ꝓuenit gr̃a ad baptiçatū: ſꝫ baptiçans ē tm̄ agens inſtr̄ale. vñ nō refert ad rē ſacr̄i pcipiendaꝫ vtꝝ ipſe gratiā hēat vel nō. ¶ Ad ꝑm̄ g̃ dō q̄ actio nō attribuit inſtro ſꝫ ꝑh̄m. ꝓꝓie ſꝫ ꝓncipali agēti: vñ ꝓꝓie z ꝑ ſe loquendo iſte malus miniſter nō ē q̄ mūdat: ſꝫ chr̄iſtus de q̄ dictū ē: Joh. j. Hic ē q̄ baptiçat. ¶ Ad ꝛm̄ dō q̄ in oratione oꝛans ē: ſicut ꝓncipale agēs nō ſolū ſicut inſtr̄ale: z iō req̄rit̄ ad efficaciā oꝛationis q̄ ex ope operāte effectū ſoꝛtiat nō ſolū ex opere opato ſicut ē in ſacr̄is: z iō maloꝝ oꝛationes infructuoſe ſi quātū ex eis ē: ſꝫ poſſunt eē fructuoſe aliꝭ pro qb̄ oꝛat̄ pp eoꝝ deuotionē: vel inquātū oꝛant in ꝑſona eccl̄ie. Ad iij. q. dō q̄ aliq̄d dr̄ effect̄ alicuius ꝑ ſe z ꝑ accidēs. Per ſe q̄dē effect̄ alicuius ē qđ ꝑ ipſū ad hoc oꝛdinatū ꝓducit: ſicut dom̄ edificatoꝛis. Per accidēs qđ ꝓiungit̄ ei qđ ē effect̄ ꝑ ſe: ſicut ſi habitatio domus dicat̄ effect̄ edificatoꝛis. ſic g̃ dico q̄ effect̄ ꝑ ſe baptiſmi equalis ē a quocūq̄ det̄ vel a malo vꝰ bono ceteris paribꝰ ex pte baptiçati: ſꝫ cuꝝ effectu baptiſmi pōt aliq̄d aliud baptiçato ꝓferri: ſiue ꝑtineat ad ſalutē coꝛpis ſiue aīe ex merito baptiçatis: z hoc nō ē ꝓꝓie effect̄ baptiſmi: qꝛ baptiſmus nō ē cā niſi inſtr̄alis z nō ē inſtr̄m agens i virtute miniſtri: q̄ z ipſe inſtr̄m ē in virtute chr̄iſti z dei: z ꝑ hoc ꝑꝫ ſolutio ad obiecta. Ad iij. q. dō q̄ q̄cūq̄ i peccato mortali exiſtens exhibet ſe miniſtꝝ eccl̄ie etiaꝫ in q̄cūq̄ ſpirituali peccat ſm q̄rūdā opinionē ſatis probabilē: z q̄ ꝑ auctoritatez Dio. ꝓfirmat: vt. j. melius oñdit̄. z iō ſacerdos baptiçans cū ſolēnitate miniſtꝝ eccl̄ie ſe exhibēs peccat mortaliter. ſi aūt ſimplicit̄ baptizet i articulo neceſſitatis non quaſi miniſter eccl̄ie: ſꝫ ſicut vetula baptizare poſſet nō peccat. ¶ Ad ꝑm̄ g̃ dō q̄ auctoritas Aug. non multū cogit: qꝛ loq̄t̄ de oportunitate ꝓgruentie: z preterea loq̄t̄ de illis q̄ baptizāt:

ꝯ miniſteri eccl̃ie vñ ſubdit: Juſtoſ oꝫ eẽ tãti iudi cis miſtros. ¶ Ad 2m̃ dꝺ q̃ ſecus ẽ de euchariſtia qꝛ illud ſacr̃ꝫ nunq̃ niſi a miniſtris eccl̃ie pfici po teſt: ⁊ iõ ſ̃per alĩ celebrans illud ſacr̃ꝫ miniſtꝛ eccl̃ie ſe exhibet. ¶ Ad 3m̃ dꝺ q̃ quis ex officio cõ petat ſibi q̃ baptiçet: tñ officiũ ſuũ oꝫ iuſte exerce re: ſicut dr̃ Deutero. vj. Juſte qõ iuſtũ ẽ exequeris ¶ Ad 4m̃ dꝺ q̃ ipſe non ẽ ꝓplex̃ qꝛ põt cõteri de peccato ⁊ tunc baptiçare ⁊ cõficere. ¶ Ad. v. q. dꝺ q̃ malus miniſter aut ẽ preciſus ab eccleſia: aut non. ſi ſit preciſus ab eccleſia: tunc peccat ab eo re cipiens ſacr̃m niſi in neceſſitate in qua poſſet etiã a pagano vel a iudeo ſuſcipe. ſi autẽ non ſit preci ſus ab eccleſia nõ peccat ab eo accipiens ſacr̃m ni ſi p accidẽs. ſ. ſi eius peccato cõicet. ¶ Ad p̃m̃ g̃ dꝺ q̃ dato q̃ malus ſacerdos peccet baptiçando: nõ tñ oꝫ q̃ ille qui ab eo baptiſmũ recipit vl̃ exigit ẽt excepto caſu neceſſitatis peccet: pp duas rones. p̃o qꝛ iſti nõ poteſt eẽ certũ q̃ ille ſit i peccato mortali cũ in vno inſtanti ſpũs opet̃ iuſtificationẽ ipũ. 2o qꝛ iſte petit qꝺ iuſtũ ẽ: qꝛ a ſuo ſacerdote debꝫ ſa cr̃a pcipe: nec pp hoc cogit vel inducit eũ ad pec cãdũ: qꝛ ille põt reddere qꝺ oꝫ nõ peccãdo. ¶ Ad 2m̃ dꝺ q̃ aut ille q̃ ẽ baptiçãdus ẽ adult̃ aut nõ. Si ẽ adultus ſufficit ei petere baptiſmũ ad ſalutẽ: qꝛ baptiçat baptiſmo flamis: nec oꝫ pp hoc ſimoniã ꝓmittere. Si aũt ſit puer q̃ ẽ baptiçandus tũc po tius oꝫ ipſemet pueꝛ baptiçare q̃ pꝛeciũ ſacerdo ti p baptiſmo ſimoniace dar̃: ⁊ tñ licitũ ẽ ei aquã emere ſi alias habere non poſſet: qꝛ aqua nõ ẽ ſa crũ quid: ⁊ ſi ſit ſãctificata nõ opat̃ ad baptiſmũ de neceſſitate eius exñs quaſi ſãctificata: ſꝫ q̃ſi aq̃ ⁊ iõ ñ emit aquã ſãctificatã ſꝫ aquã. Quidã vo di cũt q̃ põt p̃ciũ dare: qꝛ hꝰ nõ ẽ ſimoniã ꝓmittẽ: ſꝫ redimere vexationẽ ſuã: ſed primũ melius videt.

Ad tertiuꝫ ſic pꝛoce

ditꝫ: vr̃ q̃ demon in figura hois apparens poſſit baptiçare: dicit. n. Aug. ſup Joh. q̃ talis ẽ baptiſm̃ qualis ille i cui⁹ ptate dat̃. ſi g̃ diabolus baptiçet inuocando poteſtatẽ trinitatis: bon⁹ ẽ ba ptiſmus. ¶ Ꝺ. in baptiçante nõ req̃rit aſſimilatõ ad deũ p gr̃atiã: qꝛ etiã mali poſſũt baptiçare: nec etiã aſſimilatio p characterẽ: qꝛ etiam pagani ba ptiçare poſſunt. g̃ ſufficit aſſimilatio p nãz. ſꝫ hoc ẽ in demonib⁹. g̃ poſſũt baptiçare. ¶ Sꝫ ꝺ: miſtri baptiſmi ad chriſtũ ẽ aliqua cõuẽtio. ſꝫ nulla ẽ cõ uẽtio chriſti ad diabolũ: vt pꝛz. j. Cor. vj. g̃ diabol⁹ nõ põt ꝓferre ſacr̃m baptiſmi. ¶ Iteꝛ vr̃ q̃ bo nus angelus in figura hois apparẽs baptiçare poſ ſit. Baptiſm⁹. n. ẽ actio hierarchica: qꝛ ẽ illumina tio ⁊ purgatio: fꝫ Dio. in ec. hier. ca. iij. ſꝫ angeli excercẽt in noſ hierarchicas actiones: qꝛ purgãt noſ: pficiũt ⁊ illuminãt. g̃ poſſũt baptiçare. ¶ Ꝺ. in actionib⁹ hierarchicis ita ẽ q̃ quãcũq; actionẽ põt facere inferior: põt facere ſuperior: ſicut quic qꝺ põt diacon⁹ põt ſacerdos. ſꝫ fꝫ Dio. xij. ca. cel. hierar. qlz ãgel⁹ ẽ maior ſũmo ſacerdote apõ noſ q̃ ex eoꝝ poteſtatis ptícipatione ãgelus dr̃: Dal. ij. Si g̃ ſacerdos hõ põt baptiçare multo fort⁹ an gelus. ¶ Sꝫ ꝺ. baptiſmus ẽ actio militantis eccle ſie. ſꝫ angeli non ſunt neq; actu neq; potentia de eccl̃ia militante. g̃ baptiçare non poſſunt. Q̃ideo dꝺ ad. j. q. q̃ diabol⁹ i figura ſacerdotis apparẽs põt ĩmergere ſꝫ nõ ſacr̃m cõferre pp duas rones. p̃o qꝛ diſpenſatio ſacr̃oꝝ nõ ẽ cõceſſa niſi hoib⁹: q̃ ꝓueniunt cuꝫ verbo incarnato a quo ſacr̃a fluxe runt in natura aſſũpta: ⁊ ẽt cũ ſacr̃is in qꝺ̃ ẽ ſpũa lis virt⁹ in corꝓoreis elementis: ſicut ⁊ hoies ex nã ſpũali ⁊ corꝓorali ꝓpoſiti ſunt. 2o ſi baptiçare ſe fin geret: ſp eẽt timẽdũ q̃ nõ faceret intentione bapti çãdi q̃ ad ſacr̃m exigit̃: ſꝫ itẽtiõe decipiendi: qꝛ nõ eẽt probabile q̃ tm̃ bonũ hõi procuraret: ſicut ẽ ſpiritualis regeneratio. ¶ Ad p̃m̃ g̃ dꝺ q̃ vbi dat̃ baptiſm⁹ talis ẽ q̃lis ille in cui⁹ ptate dat̃: ſꝫ diabo lus nullo mõ dare põt. ¶ Ad 2m̃ dꝺ q̃ hõ pecca toꝝ hꝫ ſilitudinẽ cũ deo nõ ſolũ quãtũ ad nãm di uinã p imaginẽ: ſꝫ etiã quãtũ ad nãz aſſũptam: ⁊ itez in malis hoib⁹ poſſibile ẽ eẽ ſilitudinẽ p gr̃az nõ autẽ in demonib⁹. ⁊ ꝓterea q̃ oib⁹ hoib⁹ ꝓceſſa ẽ baptiçandi ptãs hoc ẽ pp neceſſitatẽ ſacr̃i: vt oi b⁹ poſſit de facili adeſſe baptiçans. ſed diaboli cõ uerſatio nõ ẽ cũ hoib⁹: vñ nõ inuaret ad neceſſita tẽ ſacr̃i ſi ſibi ptãs illa ꝓcederet. Ad. ij. q. dꝺ q̃ an gelis bonis nõ ẽ collata ptãs baptiçandi pp duas rões. p̃mo qꝛ nõ hñt p̃dictã ꝓuenientiã cũ ſacr̃o ⁊ cum chriſto q̃ ẽ actoꝝ ſacr̃i. ſecũdo qꝛ ad neceſſi tatẽ baptiſmi nõ valeret ptãs eis ꝓceſſa cũ nõ ſint in promptu hoib⁹: nec p eos baptiçarent: ſꝫ ſicut de⁹ potẽtiã ſuã ſacr̃is nõ alligauit: ita nec ptãtẽ cõ ſecrandi ſacr̃a alligauit aliq̃b⁹ miſtris. vñ q̃ dedit hãc ptãtẽ hoib⁹ poſſꝫ dare ⁊ ãgelis. nec ãgelus bo nus baptiçaret niſi diuinitus ptãte ſibi ꝓceſſa. vñ ſi baptiçaret nõ eſſꝫ rebaptiçandus dñmõ ꝓſtaret q̃ bon⁹ angelus eẽt: ſicut ⁊ iudicatũ ẽ tẽplũ qꝺ̃ per angelos cõſecratũ ẽ nõ oportere p hoiez cõſecrari vt legit̃ in hiſtoria dedicationis ſancti michaelis. ¶ Ad p̃m̃ g̃ dꝺ q̃ angeli actiones hierarchicas eiſ ꝓportionaliꝛ exequũt: ſꝫ inuiſibiliꝛ: nõ ãt eis ẽ p portionale: vt p corꝓoralia hierarchicaſ actiones pficiãt. ¶ Ad 2m̃ dꝺ q̃ nõ oꝫ q̃ ſupior ptãs eodez mõ opet̃ quo inferior ſꝫ mõ altioꝝ: ⁊ iõ non oꝫ q̃ ſi hoies ſacerdoteſ p ſacr̃alia ſymbola actiões hie rarchicas exequũt q̃ hoc angeli poſſint facere: ſꝫ mõ altioꝝ. Quid nouerat Joh. baptiſma tẽ. Sci endũ ẽ q̃ Joh̃es añq̃ intraret cremuz chriſtũ co gnouit pſonaliꝛ ex ꝓuerſatiõe cũ fuerit eius cogna tus p carnẽ: ⁊ ſciuit etiã dignitatẽ eius ex pꝛophe tica reuelatione: ſꝫ pp longã motã amiſerat vul⁹ ei⁹ imaginationẽ. vñ pſonaliꝛ eũ nõ cognoſcebat ⁊ iõ chriſto veniẽte ad baptiſmũ tria didicit fꝫ di uerſos ſactos: qꝛ ſm Chryſ. didicit q̃ iſte i pſona

erat ille quē p̄dicauerat venturū: fm Aug. didicit q̄ haberet ptātē excellentie quā sibi retineret: tñ posset eā seruis largiri: qō tñ in generali p̄ius sciuerat: sz tunc in spāli de hac psona cognouit. sz fm Hier. didicit q̄ p baptismū christi nō solū gr̄a cōferret mūdās a culpa: sed etiā ab oi pena absoluens: qō hz ab eius passione. ℣ Nec tot essent baptismi ꝛc. Hoc nō videt eē incōueniens: qz p hoc nō differrēt baptismi fm spēz cū hērent vnaz formā ꝛ vnū effectū: sz differrent tm̄ fm māz sicut ꝛ nunc differunt. Et dō q̄ differrent fz virtutē ꝛ fz uocationē: ꝛ sic eēt occasio scismatic̄ in eccl̄ia: vt vn⁹ diceret: ego sū pauli: alⁱ ego sū petri. Dist. VI.

ANc quibus

liceat baptizare ꝛc. Supⁱ determiauit magister q̄ possunt baptizare: hic intēdit determinare q̄ ꝛ qlit̄ ꝯgrue baptizēt. Et diuidit i ptes tres. in p⁹ ondit qlit̄ ꝯgrue fiat baptism⁹ ex pte baptizātis: in 2⁹ qlit̄ ꝯgrue fiat ex pte baptizādi: vtz aliq̄s sit rebaptizādus vel nō: ibi De illis vero q̄ ad hereticis ꝛc. in tertia qualit̄ ꝯgrue fiat quantum ad ritū baptismi: ibi Cognoscēdū ē ēt ꝛc. Secūda ps diuidit in ters. in p⁹ ondit vtrū aliq̄s sit rebaptizādus pp defectū baptizantis: in 2⁹ vtz sit rebaptizandus pp defectū baptizati: ibi Illud āt ignorandū nō ē ꝛc. in 3⁹ vtrū sit rebaptizād⁹ pp ōfectū eorū q̄ ptinent ad ipsū baptismū: ibi Queri āt solet ꝛc. Prima diuidit in tres: in p⁹ ondit q̄ baptizati ab hereticis nō sunt rebaptizādi: 2⁹ excludit opinionē ꝯriā: ibi Sunt tm̄ nōnulli doctoꝛ ꝛc. In 3⁹ remouet quādā obiectionē q̄ rebaptizantib⁹ patrocinari vⁱ: ibi Hoc ēt sciēdū ē ꝛc. Illud āt ignorādū nō ē ꝛc. hic inq̄rit vtrū sit aliq̄s rebaptizād⁹ pp defectū natiuitatis ex vtero. Et circa hoc duo facit. p⁹ ondit q̄ illi q̄ nōdū nati sūt i maternis vteris exītes nō susceperūt baptismū baptizatis mr̄i b⁹: vñ baptizādi sī. 2⁹ obiicit i ꝯriū ꝛ soluit: ibi Si vero apponit ꝛc. ℣ Queri ēt solet ꝛc. hic inq̄rit vtz sint aliq̄ rebaptizādi pp defectū eoꝛ q̄ ad baptismū reqrūt: ꝛ p⁹ vtz pp coꝛrupitonē forme: 2⁹ vtz pp incertitudinē baptismalis ablutionis: ibi Preterea sciēdū ē ꝛc. 3⁹ vtrū ppt defectū intētiōis: ibi Solet ēt q̄ri ō illo ꝛc. Cognoscēdū ē ꝛc. Hic ondit qlit̄ baptism⁹ ꝯgrue fiat ex pte rit⁹. Et circa hoc tria facit. p⁹ ondit qō tēp⁹ sit deputatū ad solēnē baptismi celebratiōnē. 2⁹ determinat de pfessiōe q̄ pcedit baptismū: ibi Postro cūcti ad baptismū ꝛc. 3⁹ determinat de cathecismo ꝛ exhorcismo: i q̄b⁹ huiusmōi pfessio fit: ibi Illa āt iterrogatio ꝛc. Circa 2m̄ duo facit. p⁹ ondit ppositū. 2⁹ mouet duas qōnes: pmā ibi Si vero q̄rit ꝛc. secundā ibi Sed adhuc queritur ꝛc.

Hic est duplex qō. ℣ Pria de his q̄ reqrūtur ad baptismū ex parte baptizātis ꝛ baptizati. Secūda de ritu baptismi. Circa p⁹m̄ q̄runt tria. Primo vtz reqrat i baptizādo natiuitas ex utero: Secūdo vtrū reqrat in vtroq; itētio ꝛ voluntas. Tertio vtrū requirat fides.

AD primuz sic proce

dit: vⁱ q̄ natiuitas ex utero nō sit expectāda. nulli. n. statui hois p̄cludit via salutis ab eo q̄ vult oēs homines saluos fieri. sz existentes in maternis uteris hoies sī cū sint iā aiaz rōnalē sortiti: ꝛ sunt in periculo dānationis ppt̄ peccatū origiale ꝛtractū ꝛ facilitatē coꝛruptiōis. g̃ cū eis nō possit fmediū adhiberi puēiēdi ad vitā nisi p baptismū: vⁱ q̄ debeāt baptizari. ℣ ℟. puer i materno utero exīs ē q̄si q̄dā ps matris sicut fructⁱ pēdens in arboꝛe ps arboꝛis. g̃ baptizata mr̄e baptizat puer in uēt̄re eⁱ exīs. ℣ ℟. cōtingit q̄nq; q̄ aliq̄ ps p⁹ egredit: sicut legit Gen. xxxix. ō Esau: q̄ exiuit p̄mo man⁹: ꝛ tñ timet de piculo mortis. g̃ vⁱ q̄ saltem in tali casu nō sit expectanda natiuitas ex utero: sz ps egressa aspgenda baptismali aqua. ℣ ℟. moꝛs eterna peioꝛ ē q̄ moꝛs coꝛporalis i ifinituz. sz de duob⁹ malis eligēdū ē min⁹ malū. g̃ oz mater scindi ꝛ extrahi puer: vt baptizat⁹ a moꝛte eterna liberet ꝛ nō expectari natiuitas ex utero. ℣ Sz ꝯ Loꝛ. xvj. Nō p⁹us qō spūale ē sz qō aiale: deinde qō spūale: sz baptism⁹ ē q̄dā r̄gnātō spūal. g̃ p⁹ hō aiali ꝛ carnali natiuitate nasci oz q̄ baptizet. ℣ ℟. sacr̄m ē actio militātis ecclie. sz q̄diu puer ē i uēt̄re matris nōdū cōnumerat alīs mēbris eccl̄e. g̃ non pōt sibi baptism⁹ exhiberi. Queri⁹ videt q̄ null⁹ ēt in materno utero possit sactificari p gr̄e gratū facientis donū: qz vt Jsiō. dicit regeneratio i eū nō dici pōt i quē generatio nō p̄cessit. sz p gr̄az gratū facientē fit hō fili⁹ dei: ꝛ ita regneraī. g̃ non pōt hō sactificari añq̄ nascat ex utero. ℟. sic peccatū actuale ꝯhit ex actu: ita originale ꝯhit ex origine. sz peccatū actuale nō pōt remitti q̄diu hō ē i actu peccādi. g̃ nec peccatū origiale pōt remitti puero i materno utero exīti q̄ adhuc ē actualit̄ i origine exīs. ℣ ℟. vbi ē maius piculuz ibi magis diuina misericoꝛdia subuenit. sz illi q̄ moꝛturi sūt añq̄ ex utero nascāt sī in maioꝛi piculo q̄ Johes baptista ꝛ Heremias q̄ ex utero postmodū nati sī si g̃ nō dicim⁹ pueros dictos sactificari in utero ne ꝑueniāt moꝛte: vⁱ q̄ multo fortius nec Johes nec Heremias sanctificati fuerunt. ℣ Sz ꝯ ē: qō oī. Iere. j. Añq̄ exires ō vulua sactificaui te: ꝛ Luc. j. oī de Johe: Et spūsancto replebit adhuc ex utero matris sue. g̃ aliq̄ in utero sanctificant. ℣ ℟. de nullo celebꝛat eccl̄ia festū nisi de sancto aliquo. sz celebꝛat natiuitatē Johis. g̃ tūc nascēs sanct⁹ erat g̃ in utero sanctificat⁹ fuit. Ulterius vⁱ q̄ in uteo sactificati nō sint baptizādi. in sactificatiōe. n. i vio dat maioꝛ gr̄a q̄ i baptismo: qz sactificatōis

gratia dicit eē confirmare salutē ꝯ mortalē peccatū. sz iniuriā faceret baptismo q̄ baptizatū iteruz baptizaret. g̈ iniuriā facit sanctificationi in vtero q̄ sanctificatū iterū baptizādo sāctificaret. ℣ Ad. nā nō facit p plura qō per vnū pōt facere. sz opatio gratie ē ordiatioz q̄ nature. cū g̈ ad salutē sufficiat gr̄a sāctificationis: vī q̄ frustra baptism' ad dat. ℣ D. diuina opatio nō ē min' efficax in sanatione spūali. q̄ corporali. sed in illis quos curauit corporal'r nō oportebat aliquē medicū ab hoie supaddi. g̈ z illis quos curat p gratiā sanctificatōis interius nō sūt adhibenda sacrōz medicamēta. ℣ Sz ꝯ: baptism' circuncisioni successit. sz Johes sanctificatus in vtero 8° die legit circuncisus: Luc. j. g̈ z sanctificatus in vtero eēt baptizādus. ℣ D. sanctificatio in vtero ē baptismus flaminis. sz adulti baptizati p ꝓtritionē baptismo flaminis sūt baptizandi baptismo fluminis. g̈ z sil'r sanctificati i vtero. Q̄ndeo dō ad. j. q. q̄ baptism' ē actio hierarchica ꝑm Dio. vñ p ministros eccl'ie cōferendus ē vl' p eos q̄ in necessitate vicē ministrōz optinent. puer aūt q̄diu ē in vtero matris exñs non potest subīci opationi ministrōz eccl'ie nec ē hoibus notus: z iō tunc baptizare nō potest. Quidā autē assignant alias causas que non sūt magni pōderis quaz vna ē q̄ diuina iustitia exigit q̄ peccatum q̄libet nō dimittat sine pena aliqua quā puer in baptismo sentit: qō eē nō posset dū adhuc ē i vtero matris. Sed hoc nihil ē: q̄ baptism' ꝑm Amb°. non requirit penā exteriorē. Et ꝓterea peccato originali non debet pena sensibilis inflicta. Alia ē q̄ gratia dat eē ordinatū: z iō regeneratio gr̄e ꝓsuppōit generationē nature. Alia ē q̄ puer q̄diu ē in materno vtero adhuc ꝓiungit' causē original' peccati: z iō nō pōt ab eo mūdari: sed he due cause repugnāt sanctificationi in vtero: sicut z baptismo. Alia ē q̄ in baptismo oz eē aqua z spīritus ꝯ infectionē carnis z aie p originale: z iō oz p̄existere ad baptismū natiuitatē in vtero qua infundit' aia z natiuitatē ex vtero q̄ nascit' corpus: sz hoc nihil ē: q̄ natiuitas neq̄ ē aie neq̄ corporis: sz cōiuncti. vñ in natiuitate in vtero nascit' z corpus z aia: vñ p'ōni standū ē. ℣ Ad p'm g̈ dō q̄ nō ē ex defectu diuine misericordie q̄ in maternis vteris existenti b'remediū non exhibet: sz q̄ nō sūt capaces illi' remedij p qō fz legē cōez participes passiōis christi efficiāt a qua est remissio peccatoz: q̄ nō possunt subīci opationi ministrōz eccl'ie p quos talia remedia mistrāt. ℣ Ad 2'm dō q̄ puer i materno vtero exñs q̄uis sit coniunct' matri sz corpus qō ab ipsa traxit: tñ ē oīno distinctus ꝑm aiaz rōnalē quā ab extrinseco hz: z iō ꝑm imutationē corporalē matris imutat' corporalit': sz non oz q̄ sanctificata matre p baptismū spiritualiter sāctificetur. ℣ Ad 3'm dō q̄ expectāda ē totalis egressio ex vtero nisi piculū mortis timeat: tunc autē egressa ꝓtē principali. s. capite in quo opatōes aie magis manifestant vt quidā dicūt baptizari oz: secus aūt' est de alīs partib' vt de manu z pede q̄uis nō noceat ēt si tunc aspergunt ille partes) baptismali aqua qz diuina misericordia non ē artāda: si tñ postea plenarie nascat non est rebaptizādus ꝑm quosdā sed nihil periculi accidit si ad maiorē cautelā baptizet sub hac forma: si non es baptizatus ego te baptizo ꝛc. ℣ Ad 4'm dō q̄ nō sūt facienda mala vt veniāt bona: sicut dī Ro. iij. z iō hō potius oz dimittere perire infantez q̄ ipse pereat homicidij crimē in matre cōmittēs. ℣ D. ij. q. dō q̄ sicut deus nō alligauit virtutē suā reb' naturalib': vt non possit ꝓter eas operari cū voluerit qō i miraculosis actib' facit: ita nō alligauit virtutē suā sacr̄is vt non possit sine sacrōz mīstris aliquē sāctificare: z iō aliquos ꝓter legez cōez quasi miraculose in maternis vteris sanctificasse legit: illos precipue qui imediatius ordinabāt ad eius sāctissimā ꝯceptionē: z iō mater sanctificata credit: z Johes baptista q̄ ei i vtero existēti testimoniū phibuit: z Hiere. q̄ ipsius cōceptionē vaticinio expresso p̄dixit: Nouū iquit faciet dñs sup terrā: mulier circūdabit virū: Hiere. xxxj. z iō etiam in beata virgine fuit amplior sanctificatio in qua fomes adeo debilitatus ē vel extinct' vt ad peccatū actuale nū q̄ inclinaret: in alīs autē inclinauit ad veniale nō aūt ad mortale. z in Johe baptista ēt fuit expressi oz q̄ in Hieremia: cuius interior sanctificatio exultatione quadā in noticiaz hominuz prodijt: qz dictū ē Exultauit infans ꝛc. Luc. j. vt ꝑm graduz propinq̄tatis ad christū sit gradus sanctificatiōis ℣ Ad p'm g̈ dō q̄ generatio spiritualis ꝓsupponit nālē sibi corr̄espondētē: z iō generatio spiritualis q̄ fit p ministeriū hoiuz in baptismo ꝑsupponit natiuitatē ex vtero qua hō i noticiā z societatē hoiuz ꝓdit: sz regeneratio q̄ fit; diuinitus nō ꝓtē supponit de necessitate nisi natiuitatē i vtero qua hō a deo creatus format' ē. ℣ Ad 2'm dō q̄ iaz formato puerperio aia rōnalis infusa puer non accipit a matre nisi nutrtmētuz. peccatū autē originale non ꝓhibet p actū nutritiue: sz generatiue: z iō nō ē actu in ꝓhendo originale nisi in ipsa infusiōe aie z pp hoc nihil phibet puerū in statu illo post infusionez a peccato originali mūdari. ℣ Ad 3'm dō q̄ ea q̄ fiūt ꝓter legē cōez nō fiūt principalr ad sū ueniendū vni psone: sz ad insinnationē z cōmēdationē gr̄e: z iō q̄uis nō fuerit tātū piculū in sāctificatis in vtero q̄ ꝓdituri erāt: tñ qz eligebāt diuinit' vt gr̄e spāles ꝓcones z mīstri: iō tali ꝑuilegiata sanctificatiōe dotati sunt ℣ D. iij. q. dō q̄ sanctificat' in vtero oz baptizari pp tres rōnes. p° pp acq̄rēdū characterez q̄ ānumerarēt in pplo dei: z quasi ꝓputaret ad pcipiēda diuia sacra. 2° vt p baptismi ꝯceptionē passioni christi ēt corporalit' ꝓformaret. 3° pp bonū obediēt'ie qz ꝑceptū de bapmo

oīb' oatū ē: ⁊ ab oīb' ipleri oz nisi articulus neces' sitatis sacr̄m excludat. ¶ Ad p'm ḡ od̄ q baptism' quātū ad aliq̄d extēsiue excedit sāctificatioez: qz i baptismo iprimit charact': ⁊ corporaliter hō mor ti christi cōfigurat: q̄uis intēsiue in sāctificatione āplior gratia fortassis prebeat: ⁊ iō nō fit iniuria sanctificationi si sanctificatis baptism' cōferatur. ¶ Ad 2'm od̄ q non totū qd facit baptism' factū ē p sanctificationē: qz nō iprimit characterē: ⁊ iō ñ frustra baptism' addit in quo etiā sāctificatis gr̄a auget. ¶ Ad 3'm od̄ q p medicinā corporalez nihil aliud addi posset ad salutē eorum quos christus curauerat: ⁊ ideo non est similis ratio.

AD secundū sic pro

cedit: vī q itentio baptizātis ñ req̄rat ad baptismū: intentio. n. non requirit ad op' nisi in principali agente q̄ p̄stituit finē per iperiū suū ali os mouet ad finē intētū a se. sz sacerdos baptizās non ē principale agens sz instr̄ale: vt dictū ē. ū. ḡ ñ requirit eius intētio ad baptismū. ¶ D. intētio ho minis nō ē alicui certa nisi sibi. si ḡ req̄rat intētio ad baptismū nō erit certū de aliquo q̄ sit baptiza t' nisi apud eū qui baptizauit: ⁊ hoc ē icōueniēs q̄ hō sit in tanto dubio salutis. ¶ D. sicut Aug. di cit ebriosus ⁊ furiosus baptizare possunt. sz isti vt vī nō possūt hāe intētionē: qz priuāt vsu rationis. ḡ itētio ñ req̄rit ad baptismū. ¶ D. intētio cogitati onē req̄rit. sz frequēt ⁊ ō facilī cogitatio ad alia ra pit. ḡ frequēt baptism' impediret. ¶ Sz ō: ea q̄ fiūt p̄ter itētionē si casualia. sz hoc sacr̄is ñ cōpetit cū hēant determinatos effect' ⁊ determinatas cās. ḡ req̄rit itētio i baptismo ⁊ in alīs sacr̄is. ¶ D. opa q̄ fiunt a voluntate determināt ⁊ specificāt inten tione. vñ Amb'. dicit q̄ effect' opi tuo iponit no mē: ⁊ i glo. Matth. xij. dī: Quātū intēdis tm̄ fa cis. sz baptizare ē act' voluntarius. ḡ req̄rit in ipso intētio ex pte baptizantis. ¶ Iterius vī q̄ req̄ra tur intētio recta. req̄rit. n. intētio faciens qd̄ facit ecclesia. sz hoc intēdere ē recte intētionis. ḡ ad ba ptismū req̄rit recta intētio. ¶ D. in oīb' ad q̄ req̄ri tur intētio ita ē q̄ p p̄uā intētionē vitiant. sz ba ptism' dūmō det nō p̄t eē p̄auus: vt in p̄eceden ti di. dictū ē. ḡ vī q̄ p̄ua intētio nō possit p̄ferre baptismū. ¶ Sz ō: baptism' nō impedit ex malicia baptizantis. sz puersa itētio ptinet ad malicīā ba ptizantis. ḡ puersa intētio in alīs nō impedit baptis mi effectū. ¶ Iteri' vī q̄ intētio vel voluntas non requirat in baptizato. Baptism'. n. ō peccatū ori ginale dat. sz peccatū originale p̄ter voluntatē ⁊ i tētionē ōrit. ḡ ⁊ intētio ⁊ voluntas nō requirunt ad baptismū in baptizando. ¶ D. pueri dormien tes ⁊ amētes possūt baptizari: vt. ū. di. iij. dictū ē. sz illi carent intētione baptismi. ḡ ad baptismū ñ req̄rit intētio ex pte baptizandi. ¶ D. vnaq̄q; res p eadez corrūpit ⁊ fit: ōrie tm̄ facta: vt dī i. ij. Eth. si ḡ intētione baptizandi fieret baptism' tunc intē tione ipsius character baptismalis deleri posset: qd̄ falsū ē. ¶ Sz ō: in baptismo fit q̄ddaz spūale cōnubiū aie ad deū: sz in cōiugio requirit cōsēsus ḡ et in baptismo. ¶ D. baptismi effect' magi impedi tur ex pte baptizati q̄ ex pte baptizātis: qz malī cia baptizātis nō impedit receptionē gr̄e in bapti smo q̄ impediri p̄t p malicīā recipiētis sacr̄m. sz defect' intētōnis ex pte baptizātis impedit sacr̄m. ḡ multofortī defect' intētōis ex pte baptizati. ℟ ñ deo od̄. ad. j. q. q̄ cū vn' effect' vna sit cā: si ex ali quib' plurib' cāis vn' effectus procedat: oz q̄ ille cāe sint aliquo mō facte vnuz ad inuicē. Ad effe ctū āt sacr̄i videm' multa cōcurrere scz ministrū formā verboz: ⁊ māz: hec aūt nō possūt colliga ri adinuicē vt sint vna cā nisi p intētionē baptizā tis q̄ scz formā ad māz applicat: suū vero mīsteri um ad vtrūq;: ⁊ totum hoc ad sacr̄i collatōem: ⁊ iō req̄rit intētio baptizātis. Et silr ēt i oīb' alīs sa cr̄is req̄rit intētio ministri cū debita mā ⁊ forma nō solū ad effectū sacr̄i ꝓsequēdū: sz ad sacr̄i pce ptionē. ¶ Ad p'm ḡ od̄: q̄ duplex ē instr̄m. s. aiatum vt seru': ⁊ inaiatū vt securis: vt dī in. viij. Eth. in strō igit inaiato nō req̄rit intētio, ppria: qz ipa in clinatio instr̄i ad effectū p motū principalis agen tis locū intētōis supplet: sz i instrō aiato qd̄ ñ tm̄ agit sz aliquo mō agit vtpote p iperiū agens et nō p ipulsū mot' req̄rit intētio exequēdi ministeriū ad qd̄ applicatū ē. ¶ Ad 2'm od̄. q̄ ad hoc dupliciter ꝑm diuersas opiniones rñdet. Quidaz em̄ dicūt q̄ si desit mētalis intētio i baptizāte: non con fert sacr̄m bapmi tm̄ in adulto supplet fides ⁊ de uotio effectū bapmi vt periculū ex hoc baptiza to q̄ ignorat intētionē baptizātis nullū ꝓueniat: si āt sit puer credit pie q̄ sūm' sacerdos. s. de' de fectū suppleat et salutē ei ꝓferat: si tm̄ nō facit non iniuste facit: sicut nec in illo q̄ sacr̄o nō subūcitur Alīj dicūt q̄ in bapmo ⁊ in alīs sacr̄is q̄ hūt i for ma actū exercitū nō req̄rit mētalis intentio: sed sufficit exp̄ssio intentōis p verba ab eccl̄ia institu ta: ⁊ iō si forma seruat nec aliq̄d exteri' dī qd̄ in tētionē ōrīa exp̄mat baptizat' ē. nō. n. sine cā in sacramētis necessitatis. s. bapmo ⁊ q̄busdaz alīs actib' baptizātis tam solicite expressus ē ad intē tionē exp̄ssionis. ¶ Ad 3'm od̄: q̄ q̄uis actu ebri' intētionē hāe nō possit tm̄ ebriosus p̄t eē nō actu ebrius: ⁊ intētionē baptizādi habens baptizare. ¶ Ad 4'm od̄: q̄ q̄uis mīster sacr̄i debeat niti ad custodiēdū cor suū quātū p̄t: vt maxīe in verbis sacr̄alis forme intētionē habeat actualē: qz tm̄ co gitatio ē valde labilis ēt si tūc nō assit actual' intē tio q̄ñ verba ꝓfert: dūmō prius intēdit ⁊ ōria in tētio nō interuenerit: sacr̄m nō impedit: qz opat tūc in vi principalis intētōis: nō em̄ oz q̄ in opere sp itētō ꝓsūgat i actu: sz sufficit q̄ op' ab itētōe ꝓ cedat. ¶ D. ij. q. od̄. q̄ rectū ē cui' mediū non exit

ab extremis: sacr̃m ãt bap̃mi ẽ q̃ mediãte acq̃rit effect' bap̃mi i aĩa baptizati: vñ tũc ẽ recta intentio qñ baptizãs seu baptizat' sacr̃m ordinat ad effectũ sacr̃i q̃ ẽ sal'. Si g̃ intẽtio assit i baptizãte qz intẽdit sacr̃m ꝓferre sz defecit rectitudo qz ordinat sacr̃m ad finẽ indebitũ nõ ꝓpter hoc i recipiẽte impedit perceptio sacr̃i: qz ad hoc fert itẽtio baptizãtis neq3 effectus sacr̃i: qz mũdatio interior a ministro nõ ẽ: vñ eius intentio ad hoc nihil facit. Si aũt in baptizato sit intẽtio ꝓcipiendi sacr̃m. sz defecit rectitudo intentionis: recipit quidẽ qõ intẽdit sacr̃z sz nõ rẽ sacr̃i: qz obicẽ ꝑ prauã itẽtionẽ spũi sancto ponit. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ dõ q̃ q̃uis ad sacr̃z req̃rat intẽtio faciendi qõ facit ecclia: non tamẽ req̃rit quasi de necessitate sacr̃i exñs faceꝛ qõ facit ecclesia: pp hoc q̃ eccl'ia facit: z in hoc cõsistit rectitudo intentionis. ¶ Ad 2m̃ dõ q̃ baptismus non hz bonitatẽ ex ministro sicut alia operatio volũtaria hz bonitatẽ ex opante: z iõ non ẽ silẽ. ¶ Ad iij. q. dõ q̃ i baptismo baptiz̃at' duo recipit. s. sacramentũ z rez sacr̃i. sz ad hec duo recipenda nõ requirit aliq̃d causans ex pte recipientis. sz soluz impedimentũ remouens: qõ quidez impedimentuz nihil aliud ẽ q̃ voluntas ꝯria alteri predictoꝝ: z iõ in adultis z in hñtib' vsuz rõnis in q̃b' p̃ot eẽ ꝯria voluntas actu vel habitu: req̃rit z cõtritio siue dolor ad ꝓcipiendã rẽ sacr̃i: z itentio vel volũtas ad recipiendũ sacr̃m: in pueris ãt absq3 vtroq3 ꝓcipit z sacr̃m z res sacr̃i: z silr ẽ in carẽtib' vsu rõnis nisi cõtraria volũtas habitu ilsit z si nõ actu. Tñ sciendũ q̃ nõ requirit i adulto voluntas absoluta suscipiendi qõ eccl'ia cõfert: sed sufficit voluntas cõditionata sicut ẽ in uoluntarijs mixtis: vt dr̃ in. iij. Eth. z iõ si sit coactio sufficiens ita q̃ principiũ sit ex toto extra nil cõferente vim passo vt cũ aliquis reclamans imergit violenter tũc talis nec sacr̃m suscipit nec rẽ sacr̃i. Si autẽ sit coactõ inducens sicut minis vel flagellis ita q̃ baptizatus potius eligat baptismũ suscipere q̃ talia pati: tũc suscipit sacr̃m: sz non rẽ sacr̃i. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ intentio vel voluntas in baptizato vt dictũ ẽ non requirit quasi causans deletionẽ culpe originalis: sz solũ quasi remouẽs prohibens. s. ꝯriã voluntatẽ. ¶ Ad 2m̃ dõ q̃ in pueris nõ potest eẽ ꝯria volũtas: neq3 actu neq3 habitu: z iõ non requirit volũtas vel intentio in eis qua prohibens remoueat. In amentib' aũt z dormientibus potest eẽ voluntas cõtraria habitualis q̃uis nõ sit actualis: z iõ si ante sõnũ vel furiã fuerũt cõtrarie voluntatis nõ recipiunt sacr̃m: qz adhuc illa voluntas habitualiter manet. si aũt habuerũt ꝓpositũ recipiendi baptismũ: z hoc p aliqua signa innotuit: tũc in articulo necessitatis debet eis cõferre baptism' z suscipiũt sacr̃m z rẽ sacr̃i: ẽt si furiosus tunc ꝯdicat: qz illa ꝯdictio nõ procedit a volũtate rõnis sz quã ẽ capax baptismalis gratie. si aũt necc̃itas nõ sit dõ i furiosis expectari lucidũ interuallũ vel in dormientibus vigilia: si tñ baptizet in statu illo sacr̃z suscipit q̃uis peccet baptizãs. ¶ Ad 3m̃ dõ q̃ volũtas vel intentio baptismũ suscipiẽdi non requirit ad baptismũ quasi cã vel dispositio characteris: sz solũ sic remouẽs prohibẽs: iõ rõ nõ valet.

¶ Ad tertiuz sic proceditur: vr̃ q̃ in baptizato fides requirat ad hoc q̃ sacr̃m suscipiat. Baptismus. n. sacr̃m fidei dr̃. sz nõ nisi ꝓpter fidẽ recipientis ipsũ. g̃ requirit fides baptizãdi. ¶ Ꝯ. Matth. vlti. dr̃: Qui crediderit z baptizatus fuerit. g̃ vr̃ requirit i adulto q̃ credat ad hoc q̃ baptizet. ¶ Ꝯ. fides essentialior ẽ sacr̃o q̃ voluntas. sz volũtas req̃rit vt dictũ ẽ. g̃ multo ampli' fides. ¶ Sz ꝯ: adulti nõ si peioris ꝯditionis q̃ pueri. sz in pueris sufficit fides ecclesie ad baptismũ: z non requirit fides ꝓsone illius. g̃ nec in adultis. ¶ Ꝯ. charitas ꝓpinqor est ad gr̃az q̃ fides: qz charitas ñ p̃ot eẽ sine gr̃a sicut fides. sz nõ req̃rit charitas in recipiente baptismũ: qz sic nullus adult' de nouo acciperet ibi gratiã. g̃ nõ requirit fides. ¶ Alteri' vr̃ q̃ requirat fides in baptizãte. requirit. n. in baptizante itẽtio ꝓferẽdi sacr̃z. sz infidelis quãtũ ad articuluz baptismi nõ credit sacr̃z baptismi. g̃ non p̃ot intẽdere cõferre illud: z ita non potest baptizare. ¶ Ꝯ. baptism' ẽ sacr̃m ecclie. sz fides ẽ p quã mẽbra ecclie ꝑ ad inuicẽ vniũt. g̃ q̃ nõ hz fidẽ nec p̃ot baptizare cũ nõ sit de ecclia. ¶ Ꝯ. ppinqus se hz ad baptismum baptizans q̃ offerens puerum ad baptizandũ. sz i offerẽte req̃rit fides: qz rñdet: credo. g̃ multo fortiꝛ req̃rit in baptizãte. ¶ Sz ꝯ ẽ: qõ i lr̃a determinat q̃ heretici verꝝ baptismũ ꝓferũt: heretici ãt in fideles sr̃. g̃ rẽ. ¶ Alteri' vr̃ q̃ recipiẽtes baptismũ ab hereticis nõ ꝓsequãt rẽ sacr̃i: qz Aug. dicit q̃ q̃ foris ecclĩã baptizãt nõ sumũt baptismũ ad salutez: sz ad pniciẽ. sz baptizati ab hereticis sumũt baptismũ extra ecclĩã. g̃ nõ sumũt ad salutẽ: z ita rẽ sacramẽti nõ ꝓsequũt. ¶ Ꝯ. dcũq3 accipit aliq̃d ab aliq̃ q̃ nõ hz ius dãdi illud iniuste accipit. sz hereticus nõ hz ius dãdi baptismũ: vt dic̃ Aug. in li. õ baptismo ꝯ Donatũ: Si inq̃t hereticꝰ ius baptizãdi nõ habuit: tñ christi ẽ qõ dedit. g̃ accipiẽs ab heretico iniuste accipit z ita peccat. ¶ Sz ꝯ: peccatũ baptizãtis nõ polluit baptismũ: vt dictũ ẽ. s. sz infidelitas ẽ quoddã peccatũ. g̃ nõ impedit effectuz baptismi in baptizato. ℚ rñdeo dõ ad. j. q. q̃ cũ q̃rit vtꝝ fides req̃rat vl̃ sit necessaria ad baptismũ: nõ intelligit qõ de necessitate absoluta: sz de necessitate q̃ ẽ ex ꝯditiõe finis. Est ãt duplex finis in baptizatis. Primꝰ ẽ pceptio sacr̃i. Secũdus ẽ pceptõ rei sacr̃i. Dico g̃ q̃ in adultis req̃rit fides ẽt psonalis necessitate q̃ ẽ ex suppositiõe finis secũdi: qz nisi credat reputat fictus: vt. s. dr̃. iij. dictum ẽ: z ita nõ ꝓsequit rẽ sacr̃i. nõ aũt requirit ad primũ finem

ꝓsequẽdũ: qꝛ sacrm percipit aliquis ẽt si non credat. vñ Aug. dicit q ꝓrius fieri potest vt aliqui vez baptisma habeant ⁊ nõ habeãt verã fidẽ: in paruul ãt sufficit fides ecclie ad vtrũqꝫ. ℣ Ad pm g̃ dõ q baptismuꝫ dr fidei sacrm: qꝛ p eũ hõ cetibꝫ fideliũ aggregat: ⁊ iõ qui accipit baptismũ oñdit se fidẽ hẽre: ⁊ si nõ hz reputat fictus: ⁊ rẽ sacrĩ cũ sacro ꝓcepto nõ ꝓcipit. ℣ Ad 2m dõ q oñs i verbis illis oñdit quid requirit in baptizãdo ad salutez ꝓsequendã q ẽ res sacrĩ. vñ subdit: Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit salꝫ erit. ℣ Ad 3m dõ q sacramẽtũ baptismi in aĩa recipit quantũ ad characterẽ: aĩa aũt non potest alicui subĩci in vita: ⁊ iõ voluntas seu intentio facit ad hoc q hõ se sacro subĩciat. sed fides facit ad hoc q debito mõ se subĩciat: vñ fides requirit tm ad perceptionẽ rei sacramẽti: sed itẽtio ad ꝓceptionẽ rei simplicit. ℣ Et qꝛ alie rationes ꝓbant qꝛ nec quantum ad vltimũ effectũ fides requiraꝫ: iõ ad quartũ dõ q in pueris non põt eẽ cõtrariũ gratie baptismalis ex ꝑsonali voluntate: ⁊ iõ nõ requirit ꝑsonalis fides sicut requirit in adultis ad cõsequendã rẽ sacrĩ: in quib' põt eẽ ꝑsonalis infidelitas. ℣ Ad 5m dõ q q recta intentio requirit ad cõsequẽdã rẽ sacrĩ. fides aũt itẽtionẽ dirigit ⁊ sine ea nõ põt eẽ ꝑcipue in talibus intentio recta: sz charitas vlterius facit intentionẽ meritoriã: ⁊ iõ ad hoc q hõ ꝓparet se ad gratiã in baptismo percipiendã ꝓexigit fides: sed non charitas: qꝛ sufficit attritio ꝓcedẽs ⁊ si non sit cõtritio. ℣ Ad ij. q. dõ q oũ hereticꝰ vel quicũqꝫ infidelis debitã formã seruet ⁊ intẽtionẽ baptizandi habeat: vez sacrm confert: qꝛ baptismus nõ hz efficaciam ex merito baptizantis: sed ex merito christi qõ opaꝫ in baptizato p fidez ꝓpriã in adultis: vel p fidẽ ecclie i pueris. ℣ Ad pm g̃ dõ q q̃uis ille q nõ credit baptismũ eẽ sacrz aut habere aliquã spiritualẽ virtutez: nõ intẽdat oũ baptizat cõferre sacrm: tñ intendit facere qñqꝫ qõ facit ecclia: ⁊ si illud reputet nihil eẽ: ⁊ qꝛ ecclesia aliquid facit: ideo ex ꝓnti ⁊ iplicite intẽdit aliquid facere q̃uis nõ explicite. ℣ Ad 2m dõ q q̃uis ꝑ fidẽ recta nõ sit mẽbꝛ ecclie: tñ inquãtũ seruat morẽ ecclie in bapꝛizando baptismũ ecclie tradit vñ regenerat filios christi ⁊ ecclesie non sibi vl hereti sue: sicut. n. Jacob genuit filios ꝑ liberas ⁊ ancillas: ita christꝰ ꝑ catholicos ⁊ hereticos bonos ⁊ malos: vt Aug. dicit ꝯ Donatũ. ℣ Ad 3m dõ q ñ requirit fides ꝑsonalis offerẽtiũ puez ad baptismũ: nec alicuius ꝑsone determinate: sed solũ fides ecclie militantis quã nõ ẽ possibile deficere totaliter deo hec ordinante: q̃ dixit Matth. vlti. Ecce ego vobiscũ sũ vsqꝫ ad cõsũmationẽ seculi. si tñ ꝺficeret illud suppleret qõ de fide remãsit in ecclia triũphante. s. visio: nec offerẽs puez ad baptismũ in ꝑsona sua: dicit credo: sed in ꝑsona pueri vt sit sensus: credo. i. sacrm fidei presto suz recipe. Ad iij. q. dõ q ille q̃ ab heretico baptizat ꝓp peccatũ heretici nõ ꝓriuat gra baptismali: sz qñqꝫ ꝓp peccatũ ꝓpriũ. vñ si sit puer in quẽ culpa actualis ñ cadit si baptizat in forma ecclie recipit sacrm ⁊ rez sacrĩ: silr si sit adultus ⁊ baptizans nõ sit hereticus manifestus ⁊ ab ecclia ꝑcisus: vel si baptizatus sit i articulo necessitatis. Si ãt sciat ipsũ eẽ hereticũ ⁊ baptismuꝫ ab ipso suscipiat: hoc cõtingit vel qꝛ fauet hereli sue: vel in cõtẽptũ ecclie: vel ꝓpter alĩ qõ tẽporale cõmodũ: ⁊ sic ipsemet peccat: vñ ꝓprio peccato obicẽ ponit spiritusãcto ne ꝓsequatur rẽ sacrĩ. ℣ Ad pm g̃ dõ q Aug. loquit in casu illo q̃n aliq̃s in fauorẽ hereſis ab heretico baptismũ suscipit. ℣ Ad 2m dõ q ius dandi baptisma ẽ ex duobus. s. ex ordine sacerdotali: ⁊ ex iurisdictione. In heretico g̃ ab ecclesia ꝑciso manet ius dãdi baptisma q̃tũ ad ordinẽ sacerdotalẽ. si ꝑ in ecclesia sacerdos fuerit: nõ tñ manet quãtũ ad iurisdictionẽ quã amittit: nec tñ sequit q baptismum ab heretico suscipiens sẽp iniuste accipiet cuz credit eũ habere ius dãdi ⁊ nõ eẽ hereticũ: vel in casu necessitatis i q̃lz hz ptãtẽ baptizãdi. ℣ Qõ. II.

Deide queritur de ritu baptismi. Et circa hoc querun tur tria. Primo de ritu ipsius baptismi. Secũdo de ritu cathecismi. Tertio de ritu exorcismi.

Ad primuz sic proce

dit: vr q baptismꝰ iterari possit: qꝛ eucharistia ẽ sacrm excellẽtius q̃ baptismꝰ: qꝛ ẽ pfectio ſm Dio. sed eucharistia iteraꝫ. g̃ ⁊ baptismus iterari põt. ℣ ℘. gratia ẽ principalior effectꝰ baptismi q̃ character. sed gra amittit q̃uis character ñ deleaꝫ. g̃ vr q rõne gratie recuperande baptismus iterari debeat. ℣ ℘. sicut ad vnitatẽ actionis reqrit vnitas tẽporis ita ⁊ vnitas agẽtis. sz plures possunt aliquẽ sil' baptizare: qꝛ vnus aliũ nõ ipedit: ⁊ ꝑcipue hoc necessariũ ẽ si vnus sit mutꝰ q̃ verba ꝓferre nõ possit: ⁊ alius mancus q̃ nõ possit ĩmergere. g̃ ⁊ silr potest aliquis pluries diuersis tẽpori bꝰ baptizari. ℣ Sz ℘ ẽ qõ dr Eph. iij. Una fides vnũ baptisma. g̃ iterari non dz. ℣ ℘. baptismus ℘ originale dat. sz originale peccatũ nõ iteratur. g̃ nec baptismus iterari dz. Qteri' vr q nõ debeant esse illa duo tpa determinata ad baptismuz s. sabbatũ pasche ⁊ pentecostes: qꝛ periculo q̃ citius succurendũ ẽ. sz hõ ꝓpter fragilitatẽ nature sẽp ẽ in periculo vite sue. g̃ nõ dz expectari tps aliquod determinatũ ad baptismũ: sz stati baptizari. ℣ ℘. p baptismũ hõ regenerat in filiũ dei ad imaginẽ christi. g̃ ꝑcipue i festo natiuitatis baptismus celebrari deberet. ℣ ℘. baptismus christi cõtulit aq̃s vim regeneratiuã. sz christꝰ in die ephie baptizatus fuit. g̃ tunc ꝑcipue hõ debẽt baptizari

¶ Ñ. baptismus habet efficaciam a passione christi. ḡ in die passionis oñice magis deberet celebrari baptism' q̄ in sabbato pasche. ¶ Iteri' vī q̄ sacr̄alia baptismi male ponant a Dio. ponit. n. p̄ receptionē baptiçādi ab epo quē sūmū sacerdotē dicit p̄sente oi eccl'ie plenitudine. oz. n. baptiçādus recipi ab eo q̄ ē p̄pri' baptismi minister talis autez ē sacerdos z non episcopus. ḡ nō oz ponere receptionem ab epo. ¶ Ñ. p man' ipositiōez dat spūssanctus ad robur qō ad cōfirmationē pti net q̄ baptismū sequit. ḡ incōuenienter ponit q̄ episcopus baptizando recepto man'ei añ baptismuz īponit. ¶ Ñ. baptizandis sal in os mittit̄: z aures z nares sputo liniunt. cū ḡ de his Dio. mentionez nō facit: vī q̄ sacr̄alia baptismi ponat insufficienter. ¶ Ñ. ipse ponit olei iunctionē añ baptismū q̄ inungit christian' quasi ad pugnā vt ipse dicit. sz ad pugnā spñalē p̄cipue ordinat sacr̄m p̄firmationis. ḡ vī q̄ talis iunctio nō oz fieri in baptismo. ¶ Ñ. sacramēta sunt distincta. ḡ vī q̄ nō debeat sil' cū baptismo cōnumerare eucharistie p̄ceptionē z sacri chrismat' linitionē. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ baptism' nullo mō iterari oz pp. iūg. rōnes. p̄a sumit ex moz bo p̄ quē dat. s. originale peccatū qō nō iterat. vñ nec medicina iterari oz. 2a sumit ex re sacr̄i: q̄ in baptismo delet culpa z pena totalit̄. vñ si frequēter liceret hōi baptismū suscipe eēt quedā p̄uocatio ad peccādū: q̄ facilitas venie incētiuū p̄bet delinquendi: vt dicit Ō. e. 3a sumit ex sua significatōne: q̄ p̄figurat mortī christi: q̄ semel tm̄ mortuus ē. 4a sumit ex ipso sacr̄o. s. charactere qō idelibilit manet: vñ fieret iniuria sacr̄o si baptism' iteraret q̄si prima sanctificatio nō suffecisset: z itez q̄ ip̄z sacr̄m regeneratio quedā ē. cuiuslibet autē generatio est tm̄ sel': qō aūt nescit eē factū nō iterat. vñ si inueniat p̄o certo aliquis defect' fuisse in baptismo eorū q̄ sunt de essentia sacr̄i: oz absolute iterū baptiçari sub hac forma: baptiço te si nō es baptiçat' in noie p̄is z̄c. ¶ Ad p'm ḡ dō q̄ sicut in eucharistie sacr̄o sanctificat mā ita in baptismo sanctificat recipiens characteris ip̄ressionē. vñ sicut' fieret iniuria eucharistie si hostia p̄secrata cōsecret itez: ita fit iniuria baptismo si aliq̄s semel baptiçat' iterū baptiçet: q̄ sicut ibi sanctificatio refert ad mām: ita hic ad suscipientē sacr̄m. ¶ Ad 2'm dō q̄ q̄uis gratia sit dignior effect' baptismi q̄ character z sic quodāmō p̄cipalior: nō tm̄ ē ita p̄pri' us effect' eius z in hoc nō ita principalis: q̄ gratia amissa z p alia sacr̄a recuperari p̄t: z iō nō oz q̄ ad ipsā recuperādā iteret baptism'. ¶ Ad 3'm dō q̄ si plures simul ēmergerent ita q̄ vterq̄ diceret ego te baptiço z̄c. baptiçatū esset q̄uis peccarēt ñ seruantes ritū eccl'ie: nec tm̄ esset puniendi tāq̄ iterantes baptisma nisi hoc intēderēt: q̄ cōtingit eādē actionē z ab vno z a plurib' exerceri: nō autē cōtingit eādē actionē eē q̄ in diuersis tp̄ib' fit. Si aūt dicāt nos baptiçam' te: nō erit baptism' q̄ nō seruat' ōbita forma: vt. ē. di. iūg. dictū ē. silr nō erit baptism' si vnus sit manc' z alius mut': vno p̄ferente verba z alio ēmergente. q̄ ipsa verba forme oñdūt q̄ ab eodē oz fieri ēmersio z verboz p̄nūciatio. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ in baptismo duo p̄sideranť. s. sba sacri z solēnitas: z quātū ad sbaz sacri nō ē aliq̄ō tp̄s determinatū ad baptismuz: imo q̄libet die z qualibet hora baptismus celebrari p̄t: sed solēnis celebratio baptismi i eccl'ia hz tp̄s deputatū. s. duplex sabbatū: de q̄ in lra dī: cuius rō est q̄ baptism' hz efficaciā ex duob'. s. ex virtute spiritussancti: z iō in vigilia pentecostes celebrat solēnit̄ baptism'. Itē ex passiōe christi cui' morti aliq̄s p̄figurat p baptismū q̄si p̄sepult' christo i mortē: vt dī Ro. vj. z iō celebrat solēnit̄ in die sepulture christi. i. i vigilia pasche. ¶ Ad p'm ḡ dō q̄ in necessitate nō oz expectare ista duo tpa: vñ oz de p̄se. di. iūg. de cathecumis baptiçādis id decretū ē: vt i pascha li festiuitate vl' pētecostes veniāt ad baptismū ceteris aūt solēnitatib' infirmi tm̄ debēt baptiçari z q̄ pueri q̄ infirmi p̄putāt pp nature ībecillitatē z pp piculū dānationis a qua nō possūt alii liberari: iō nūc ipsi pueri baptiçant vt in plurib' non expectant hec duo tpa: sicut in adultis expectari solebant. ¶ Ad 2'm dō q̄ in festo natiuitatis recolit̄ natiuitas dñi p̄m carnē: nos autē nō efficimur fratres ei' natiuitate carnis sz spiritu': z iō nō oz q̄ tūc baptism' celebret. ¶ Ad 3'm dō q̄ p baptm̄ christi ē tm̄ mā p̄parata ad actū baptismi: sz virtus agēs in baptismo ē meritū passionis christi z virt' spūssancti: z q̄ agēs in oīb'ē p̄cipali' q̄ mā: iō potius in duob' determinatis tp̄ib' baptism' celebrari oz q̄ i epiphania: tūc iō nō ē specialiter īstitutū baptismū celebrari in die illa vt excluderet error quorūdā q̄ dicebant nūq̄ baptismū posse cōferri nisi i die illa qua dñs baptiçatus ē. ¶ Ad 4'm dō q̄ hō in baptismo cōfiguratur passiōi christi p modū cuiusdā cōsepelitionis: vt aplus dicit: z iō i die sepulture p̄gruēt' fit q̄ i die passiōis. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ Dio. plect̄ ritū baptismi q̄ in p̄mitiua ecclesia ꝓuabat i solēni celebratōe baptismi: q̄n adulti ad baptismū vēiebāt: z iō q̄ttuor p ordiez p̄it q̄z p'm̄ptinet ad cathecismū: 2'm ad exorcismuz: 3'm ad baptismū: 4'm ad baptismi p̄plemētū. Quātū ad cathecismū p̄tinēt hec q̄ h̄ p ordinē tāgūt: p̄o instructio de fide p p̄dicationē ep̄i: 2o p̄uersio infidelis ad fidē z accessus ab ep̄m mediāte patrio quē anadochū dicit: 3o gratiaz actio z oratio ab epo z clericis facta: 4o petitio baptismi z p̄fessio obseruantie christiane religionis: 5o man' impositio z signatio ei' signo crucis: 6o p̄scriptio baptiçādi z anadochi. Sz quātū ad exorcismū ponunt quattuor p̄o exsufflatio versus occidētalē p̄tē z abrenūciatio 2o manuū ad celū erectio cū sacre p̄fessiōe fidei z p̄fessione christiane religionis: 3o oratio bñdictio z

man' ipositio: 4° denudatio ⁊ vnctio oleo sācto: qō dī ad cathecūinos. 3 ꝑtū ad baꝑm pōit trinā īmersionē cū alīs q̄ requirūt ad baptismū. Quā tū vero ad pfectionē baptismi q̄ ꝓsecūt ponit tria s. uestis traditionē: linitionē chrismatis in vertice: ⁊ eucharistie pceptionē. ¶ Ad p^m ḡ dō q̄ Dio. tradit ritū baptismi quātū ad maximā sui solēnitatē: ⁊ iō nō ponit solū ministrū sufficiētē 3 excellētē. ¶ Ad 2^m dō q̄ circa baptismū vt ex ꝓdictis ꝑ3 triplex man' ipositio dat: vna in cathecismo vt hō in fide roboret in seipso: alia in exorcismo ut roboret in pugna aduersus diabolū: 3^a in ꝓfirmatione vt roboret in ꝓfessione fidei ꝑ ꝓsuras mundi. ¶ Ad 3^m dō q̄ de illis sacrālib' q̄ ptinent ad solēnitatē baptismi: q̄dā fuerūt i primitiua eccl'ia q̄ nūc nō sunt: ⁊ q̄dā postea supaddita sunt. vñ i exorcismo aliquid subtractū ē: vt p3 p rituꝫ quē docet Raban'. s. ꝓuersio ad occidētalē ptē ⁊ orientalē: ⁊ aliquid additū. s. salis cibatio: ⁊ auriuꝫ ⁊ naris sputo linitio ad designādū remotionē illoꝝ q̄ ꝑcipue possunt ipedire fidei doctrinā: cuius sacr3 pcipiendū ē. pōt. n. ipediri ne recipiat: ⁊ ꝑ hoc dicunt aures sputo ad recipiendū fidez ex auditu p verbū dei: ⁊ nares ad q̄rendū doctrinā fidei per odorē bonū noticie sue sparsū i cōuersatiōe ⁊ doctrina sanctoꝝ ad similitudinē ei' q̄ dōs luto ex sputo facto liniuit oculos ceci nati. Jō aūt oculi nō liniunt: q̄ visus inuentioni seruit: fides aūt nō ē p̄ uentionē humanā. pōt etiā ipediri diuulgatio fidei in ꝓfitētib' ⁊ docētib' ipsā: ⁊ iō apponit in ore sal discretionis: vt dis sermo fideliū sit sale ꝓdit'. ¶ Ad 4^m dō q̄ circa baptismū ē triplex inunctio. Una aī baptismū q̄ fit oleo sancto: qō dī ad cathecuminos: ⁊ hoc fm Dio. ⁊ Amb'. fit in signuꝫ pugne ꝑ inimicū: sicut athlete inunguūt. Uel fm Rabanuꝫ vt nulle reliquie latentis inimici resideant: q̄ qō emolitū ē facili' ablui ab itrinsecis sordib' potest. secūda fit post baptismū chrismate in vertice: vt sicut per ablutionez aque significatur emundatio a peccatis: ita per chrismatis linitōez in vertice significet gratia collata in mente ad bene operāduꝫ: vt odor boni exempli ad alios diffū dat. tertia fit in confirmatione de qua post dicet. ¶ Ad 5^m dō q̄ illa linitio chrismatis nō ē sacr'm ꝓfirmationis: sed dat tātū i signū sicut ⁊ vestis cādida ⁊ candela accensa: vt per vestē candidā significet nouitas vite ⁊ puritas: per chrisma odor bone fame: p cādelā accensā veritas doctrine. eucharistie aūt pceptio non ponit a Dio. quasi sacr'ale baptismi: sed q̄ iam baptiçatus est configuratus admittitur ad sacram mensam: ⁊ iterum quia omne sacramentum per eucharistiaꝫ consummatur: vt Dio. dicit.

AD secūdū sic proceditur: Uidet q̄ chatecismus baptismū p3ecedere non debeat: q̄ sicut dicit Aug. in li. de catheciçā dis rudibus narratio plana ē: cū quisq̄ primo catheciçat ab eo quod scriptū ē: in principio creauit deus celū ⁊ terrā vsq̄ ad pūtia tpa ecclesie. sz hoc non potest fieri nisi longissimo tpe. cū ḡ periculosū sit tātū differri baptismuꝫ vī q̄ non debeat baptismuꝫ cathecism' precedere. ¶ ꝑ. Matth. vij. dicit: Nolite sanctū dare canib'. sz sanctū ibi dī doctrina sacra que non ē ꝓmittenda īmūdis: vt Dio. dicit. cū ḡ nō baptiçati sint īmūdi: vī q̄ nō debeāt catheciçari non baptiçati. ¶ ꝑ. baptismus ē spiritualis regeneratio p quā dat ee spūale: vt Dio. dicit. sz prius ē accipere ee ꝑ doctrinā. ḡ baptism' debet pcedere cathecismū. ¶ Sz ꝑ ē: qō dī Matth. vlti. Docete oēs gentes bap. eos ⁊c. ḡ doctrina fidei q̄ ad cathecismū ptinet dz pcedere baptismū. ¶ ꝑ. nullus digne accedit ad baptismū q̄ fict' accedit. sed nō credens reputat fictus fm Aug. cuz ḡ fides sit ex auditu audiī p vbū christi vt dī Ro. x. vī q̄ oporteat pus istrui aliquē p vbū christi q̄ ad baptismū accedat. ¶ Ulterius vī q̄ catheciçare non sit officiū sacerdotis: q̄ fm Dio. in eccle. hierar. diaconi habent officiuꝫ super oēs īmundos: q̄ ipsi habent purgatiuā virtutem. sed prim' gradus īmūdoꝝ sunt cathecumini: vt ipse dicit. ḡ ad diaconos ptinet eoꝝ instructio. ¶ ꝑ. illius vī esse instruere baptiçandū: cuius ē ad baptismuꝫ eum adducere. hoc autē ē anodochi. i. patrini: fz Dio. ⁊ non sacerdotis. ḡ ⁊ catheciçare non erit sacerdotis officiū. ¶ Sz ꝑ ē: qō dicit Nico. papa: Cathecismi baptiçādoꝝ a sacerdotibus vniuscuiusq̄ ecclesie fieri possunt. ḡ videtur esse officiuꝫ sacerdotum. ¶ Ulterius videtur q̄ pueri non debeant catheciçari. frustra. n. adhibet instructio ei qui non est perceptibilis disciplīne. sed puer non est perceptibilis disciplīne: q̄ non habet vsum li. ar. ergo non debet ei instructio adhiberi. ¶ ꝑ. in cathecismo requiritur cōfessio fidei ⁊ professio christiane religiōis: vt per Dio. patet. sed hoc per se puer facere non potest nec aliquis pro puero: q̄ nullus potest ex voto alterius obligari. ergo videtur q̄ non debeant pueri catheciçari. ¶ ꝑ. si ipse pro puero confitetur. ergo videtur q̄ ipse patrinus obligetur ad instruendum puerum de his que pertinent ad fidē christianā: ⁊ ita videtur q̄ sit valde periculosum puerum de sacro fonte leuare: cum raro aliquis de pueri instructione curam gerat.

¶ Sed contra ē: q̄ ritus baptismi debet in omnibus similiter obseruari: vt ostendatur vnitas baptismi. si ergo adulti catheciçātur: ⁊ similiter pueri catheciçari debent. ¶ ꝑ. ad hoc est generalis ecclesie consuetudo. ¶ Ēspondeo dicēdū ad .j. questionē q̄ sicut in alīs sciētijs ⁊ doctrinis: q̄daꝫ sūt cōia quibus ignoratis necesse ē artē ignorare: quedā aūt propria que sine ignorātia illi' doctrine ignorari possūt: ⁊ ita etiā in doctrina fidei: q̄dā

dicũtur q̃ sunt fidei cõia rudimẽta ad que credẽ da explicite oẽs tenent: sicut ẽ fides trinitatis ⁊ incarnationis ⁊ passionis ⁊ ouini iudicij ⁊ prouidẽtie dei de factis hoiuz: ⁊ talis instructio catheciſm' dicit: de alijs autẽ oz instrui post baptismũ tpis processu. ℣ Ad p'm g̃ dõ q̃ nõ ẽ necessariũ q̃ oia in particulari addiscat: q̃ i tota biblia cõtinent: sz i quadã sũma vt. s. videat quõ in quolibet statu mũdi deo fuit cura de oĩb'. ℣ Ad 2'm dõ q̃ dñs loquitur de illis imundis q̃ fidei cõtrariant: nõ de illis qui ad fidẽ accedere volunt: vñ sequit: Ne ipsi cõuersi dirũpãt vos. ℣ Ad 3'm dõ q̃ generatio nãlis nõ ꝓ supponit aliquã cognitionẽ: ⁊ iõ nõ potest preexistere aliqua instructio. sed spũalis regeneratio ꝓ supponit vitã nãlẽ: ⁊ iõ potest preexistere aliqua instructio. Ad. ij. q. dõ q̃ triplex ẽ instructio fidei: vna admonitoria q̃ qs ad fidẽ cõuertit: ⁊ hec ꝓpie ẽ sacerdotuz q̃z ẽ ꝓdicare ⁊ docẽ. vñ ⁊ Dio. hãc instructionẽ ẽpo attribuit. alia ẽ instructio disciplinalis qua quis instruit qualit' ad baptismum accedere oz ⁊ q̃d credere debeat: ⁊ hec ptinet ad officiũ diaconi: ⁊ ꝓ ꝓñs sacerdotis: q: q̃cq̃d ẽ diaconi ẽ etiã sacerdotis. 3ª q̃ sequit baptismũ: ⁊ hec ptinet ad anadochũ ⁊ ad prelatos eccl'e. ꝓlati. n. eccl'ie hñt quasi doctrinã generalẽ q̃ ꝓ officiũ anadochi specialiter ad hũc vl' illũ adaptat fz q̃ ei cõpetit. ℣ Ad p'm g̃ dõ q̃ in primitiua eccl'ia qñ adulti ad baptismũ veniebant q̃ magna instructione i digebãt hoc ꝓ diaconos exercebat: sacerdotibus circa maiora occupatis: ⁊ iõ Dio. diaconib' attribuit. ℣ Ad 2'm dõ q̃ anadochus nõ instruit añ baptismũ de fide: sz ꝓuersũ iã recipit ad instructiõez presentans. ℣ Ad 3'm dõ q̃ q̃cq̃d ẽ diaconi licet etiaz sacerdotib' facere: vñ ꝓ hoc nõ remouet qui catheciçare sit officiũ diaconi. Ad. iij. q. dõ q̃ catheciſm' ẽ quasi q̃dã dispositio ad baptismũ. Dispositiones aũt debent proportionari illis ad q̃ disponunt: vñ in adultis in quib' in baptismo requirit propria fides ⁊ propria voluntas: requirit etiam q̃ ipse ꝓ se catheciçet ⁊ ꝓ se ꝓfiteat: ⁊ christianã religionẽ profiteat. In puero autẽ cuius baptismuz opat tm̃ ex fide eccl'ie ⁊ merito christi fit instructo mediante alio: vñ eadẽ quib' instruendus ẽ ꝓponunt pñte anadocho cui cõmittit in his instruendus ⁊ ipse loco eius cõfessionẽ ⁊ professionẽ facit. ℣ Ad p'm g̃ dõ q̃ quis non sit tunc actu pceptibilis disciplineː tñ hz h'i pceptibilitatẽ in radice q̃tũ ad potentiã rõnis quã hz ex nã ⁊ quãtũ ad habitũ fidei quẽ ꝛcipit i baptismo. ℣ Ad 2'm dõ q̃ q̃uis puer ꝓfiteri nõ possit ꝓ se vel profiteri: tñ aliuz vicẽ eius supplet: nõ q̃dẽ suã propriã fidẽ ꝓfitẽs sz fidẽ pueri: ⁊ quãtũ ad id q̃ nũc ẽ: vt sit sensus credo. i. sacr̃m fidei presto sũ accipe: i pson̄a pueri loquẽs: vt Aug. exponit: ⁊ quantũ ad id q̃ futurũ ẽ: vt sit sensus credo. i. q̃n ad pfectã etatẽ veniã fidei ꝓsentiã: vt Dio. exponit: ⁊ hoc q̃dẽ cõfiteri potest ex proposito solicitudis circa ipsũ adhibẽde: vt alio mõ possit eẽ sensus: credo. i. opaz dabo ad hoc q̃ credat: ⁊ in hoc ⁊ ipse puer obligat et anadochus: q: de ill' ad q̃ oẽs tenẽt nõ ẽ incõueniẽs si vnus aliũ obliget: sec' ãt ẽ de cõsilijs ad q̃ nõ oẽs tenent. ℣ Ad 3'm dõ q̃ nõ ẽ ibi magnũ periculũ quãtũ ad modernũ tpm: q: parentes pueri si ⁊ christiani ⁊ satis probabiliꝛ potest estimari q̃ euz in fide nutriẽt: ⁊ etiã ex alijs q̃bus cõuiuet fidẽ addiscet: sec' autẽ erat in ꝑmitiua eccl'ia vbi pueri cũ infidelib' conuersabant: ⁊ iõ diligẽtioz cura adhibẽda erat ab anadocho vel patrino: ⁊ sil'r ẽt nunc si pueri parẽtes de infidelitate suspecti essent vl' si inꝛ infideles conuersaturus foret puer.

Ad tertium sic proce

dit: vi q̃ exorcism' in eodẽ non debeat precedere baptismũ. exorcismi. n. ꝛ energuminos instituti sꝛ. sz nõ oẽs q̃ accedũt ad baptismũ sꝛ energumini. g̃ nõ oẽs sꝛ exorciçandi. ℣ ꝛ. pus oz curari cã q̃ curet effectus. sz pctm̃ ẽ cã quare in q̃busdã diabol' ptãtẽ habeat. si g̃ exorcismi sꝛ ad ptãtẽ diaboli pellẽdã: vi q̃ prius̄ oberet aliq̃s p baptismũ a peccato mũdari q̃ p exorcismũ a ptãte diabol'. ℣ ꝛ. ad idẽ: supfluũ ẽ diuersa remedia ordinari. sz ad ptãtes demonis arcẽdas sufficit aq̃ bñdicta. g̃ nõ oz ad h' alios exorcismos eẽ. ℣ Sz ꝛ ẽ: qõ Cel. papa dicit: Siue paruuli siue iuuenes ad regenerationis veniãt sacr̃m nõ fontẽ vite ꝑus adeant q̃ exorcism' ⁊ ex sufflationib' clericoz ũmũdus spirit' ab eis abijciat. ℣ ꝛ. alia q̃ scificant ꝑus exorciçãt: sic pz i aq̃ bñdicta ⁊ i sale qõ appoꝛt. cũ g̃ i baptismo hõ ꝓsecret vi q̃ ꝑus ꝏbeat exorciçari. Alteri' vi q̃ exorcism' ñ hẽat aliquẽ effectũ. sz sit ad signãdũ tm̃. nihil. n. pl' exigit ad sacr̃z noue legis nisi q̃ significet ⁊ efficiat qõ signat. si g̃ ea q̃ sꝛ i exorcismo ñ solũ significãt sz ẽt efficiũt: tũc ꝑ se sacr̃a sꝛ ⁊ nõ sacr̃alia. ℣ ꝛ. sic exorcism' ꝓcedit baptismũ: ita ⁊ q̃dã alia sacr̃alia ꝓsequũt ipz: sic p' dictũ ẽ. sed illa ꝓntia sꝛ tm̃ ad signãdũ. g̃ ⁊ exorcism'. ℣ ꝛ. si aliq̃s exorciçat' puer añ baptismũ moziat ꝓstat q̃ h' eũ a ꝏmõe ñ libẽat. g̃ ad min'i aia ei' exorcism' nullũ effectũ hũit. ℣ ꝛ. sic dic Lypan': Scias nequitiã diaboli ꝑmanẽ vsq: ad aquã salutarẽ posse: i baptismo ãt oẽm nequitiã amittẽ. sz alñ ẽt p' baptismũ exorcism' sit i illis q̃b' i articulo necc'itat' exorcism' omissus fuerit si piculũ euadat. g̃ ñ liberat a ptãte demonis ⁊ nullũ aliũ effectũ hẽ vꝛ. ℣ Sz ꝛ: Sze. sꝛ Lycech. Sacerdos dũ p exorcismi graz man' iponit credẽtib' ⁊ hitare malignos spũs i eoz mẽte ꝛ dicit: quid aliud facit nisi q: demonẽs ejcit: g̃ hẽt aliquẽ effectũ. ℣ ꝛ. exorcismi Salomonis habebãt aliquẽ effectũ ad pellẽdos demones: g̃ multo fort' exorcismi eccl'ie. Ulterius vi q̃ exorciçare sit officiuz eoz q̃ in sacris ordinibus ꝓstituũt: q: operari in imũdis fz Dio. ad diaconos pertinet.

ſz inter īmūdos ſz Dio. ſecūdū locū tenēt energumini. cū g exorciçatio ſit ad eos ſicut cathecizatio ad cathecuminos: vī q ſit eoꝝ q̄ ſunt in ſacris ordinib'. ℣ D. cathecism' p̄cedit exorcismū. ſz in artib' opatiuis ita ē q opatio principaliorꝝ artis ſep ſeq̄t: ſicut pz de arte q̄ ſecat ligna: z q̄ ꝓpaginat nauē. cū g cathecism' p diaconos vel ſacerdotes fiat vī q exorcismus non poſſit fieri p illos q̄ ſi in minorib' ordinib'. ℣ D. ad hoc ē ꝓſuetudo eccl̄ie: qꝝ exorciçatio ſolū p ſacerdotes fit: qō ēt ex auctoritate Bze. inducta pz. ℣ Sz ꝯ ē: qō. j. di. xxiij. dicit magiſter q ad exorciſtas ꝑtinet exorcismos memorie tenere: man' ſup̄ energuminos ꝑponere. g cū exorciſta nō ſit ſacer ordo: vī q ille q̄ ē in minoribus ordib' ꝓſtitut' poſſit exorciçare ex officio. Q ñdeo dō ad. j. q. q pp peccatū hois diabolus ptātē accepit i hoiez z in oia q̄ in vſū hois veniūt in ipſis nocumētū: z iō qꝝ nulla ꝓuētio ē christi ad belial: iō qñcūqꝝ aliq̄d ſāctificandū ē ad cultū diuinū p̄us exorciçat vt liberatū a ptāte diaboli q̄ illō nocumētū hois aſſumē poterat deo ꝓſecret: z hꝰ pz in bñdictione aq̄: in conſecratiōe tēpli: z i oib' huiuſmōi. vñ cū ꝓpria ſāctificatio q̄ hō deo cōſecrat ſit in baptiſmo: oz q ēt hō pri' exorciçet q̄ baptiçet multo fortiori rōne q̄ alia res: qꝝ in ipſo homine ē cā quare diabolus ptātē accepit in hoie z in alia q̄ ſi pp hoiez. ſ. peccatū originale vel actuale: z hec ſignat ea q̄ in exorciſmo dicūt: vt cū dī: Recede ab eo ſathana: z h' i: z ſil'r ea q̄ ibi fiūt: qꝝ ipſa exſufflatio ſignat demonis expulſionē: bñdictio āt cū man' ipoſitione p̄cludit expulſo viā ne redire poſſit. ſal aūt in os miſſū z nariuz z auriū ſputo linitio ſignat remotionē impedimēti ipſi' demonis reſpectu fidei docende vel addiſcēde: vt dictū ē: ſz olei inunctio ſignat expeditionez hois in pugna quā aduerſus diabolū ſuſcipit a cui' ptāte exēpt' ē. ℣ Ad p'm g dō q energumini dicūt interius laborantes: ab en qō ē in: z ergen qō ē labor: z q̄uis nō oēs baptiçādi ſint energumini nec interi' laborantes a diabolo vexati: corporaliter tñ interius laborāt vel infirmant pp infectionē fomitis diabolo in eis ptātē hñte. ℣ Ad 2'm dō q qñ effect' ꝓfirmat cāz tūc priuſ laborādū ē ad curāduz effectū vt ſic expediti' p̄cedat ad curatiōez cāe. ptās aūt demōis q̄ ex peccato ꝓſequit: z tenet z ſeruat hoiez in malicia z in peccato: z iō priuſ euacuanda ē ptās demonis vel debilitanda: qō in exorciſmo fit ne curationē cāe. i. peccati in baptiſmo factā impedire poſſit. ℣ Ad 3'm dō q diabol' impugnat nos z ab exteriori z ad interiora: aqua g bñdicta ordinat ꝯ impugnationē diaboli: q̄ ē ab exteriori: ſz exorciſmus ꝯ impugnationē q̄ ē ab interiori: vñ z illi ꝯ ḡs dat dicūt energumini. i. interius laborātes. Ad. ij. q. dō q circa hoc ē duplex opinio. Quidā n. dicūt q ea q̄ i exorciſmo agunt ſi tātū ſigna eorū q̄ poſtea in baptiſmo cōplent: i q̄ ptās demōis totaliter eucuat: vt Ciprianus dicit in auctate inducta: ſz hoc ē ꝯ auctoritatē Bzego. inductā: z ꝯ ea q̄ in exorciçando dicunt q̄ frustra dicerēt nisi aliquē effectū haberent p̄cipue cuz p modū iperij z nō ſolū p modū orationis dicāt in hꝰ qō dī: g maledicte diabole exi ab eo ꝛc. z iō dō fm alios q̄ ñ tñ ſignāt ſz ēt efficiūt aliq̄d nō tñ i corpore ſz ēt in aia: qꝝ in vtroq; ē infectio fomitis: effect' autez iſte ē debilitatio ptātis demonis: ne tñ poſſit i homine ſicut añ ne baptiſmū z alia bona i ipſo impediat: ſz ptās p̄dicta totaliter in baptiſmo aufert. ſic etiā Pharao priuſ flagellat' ē pplo nōdū de egypto egreſſo: z poſtea totaliter in mari rubro: qō ē figura baptiſmi ſubmerſus. ℣ Ad p'm g dō q ſacra noue legis hñt effectū in ꝓferendo graz qua pfecte morbo ſubuenit ꝯ quē ſacrm ordinat. ſz ſacralia hñt effectū in remouendo ꝯtias diſpoſitiones vel impedimenta gre: z iō fm diuerſa impedimenta multiplicant nec in eis gra cōfert. ℣ Ad 2'm dō q nō ē ſile ō ſacralib' q̄ ſequūt z q̄ p̄cedūt: qꝝ exq̄ baptiſm' plene effectū ſuū hz nō oz q impedientia baptiſmū tollāt: qꝝ ia impediri nō pōt: tñ nō ē remotū qn vnctio chriſmatis poſt baptiſmū in vertice facta aliquē effectū ad gratiā cōferendā vel ꝓſeruādaz habeat. ℣ Ad 3'm dō q p̄poſitin' dixit q exorciçatus añ baptiſmū decedēs minores tenebras patietur. ſz hꝰ nihil ē: qꝝ tenebre ille i ſola carentia diuine viſionis ꝓſiſtūt: cū nō habeāt aliā penā ſenſibilē: z hoc in oib' equaliē erit: z iō dō aliter q̄ non hz effectū in collatiōe gre: ſz ſolū in debilitatione ptātis demōis: z iō hoc valet ei tñ in vita. ℣ Ad 4'm dō q ad hoc q vniformitas baptiſmi obſeruetur oportz q̄ exorciſmus ſi p̄termiſſus fuit poſt baptiſmū ſuppleat z tunc tñ ſignat. vel forte addit etiā aliqua cohibitio ab impugnatione diaboli: nec hoc ē incōueniēs: cū etiā p aquā bñdictā qua poſt baptiſmū aſpgimur aliqua ptās demonis remittat. Ad. iij. q. dō q exorciçare ad exorciſtas ptinet ex ꝓprio officio ordis: nihilominꝰ tñ ē z ſuperioꝝ ordinū: tñ pp oñendā vnitatez baptiſmi cōſuetū ē in eccl̄ia: vt totū qō ad baptiſmū ptinet expleat ab vno. ſ. a ſacerdote: z p̄cipue nūc qñ nō venit magna multitudo ſil' ad baptiſmū z ſi multi ſacerdotes. in primitiua aūt eccl̄ia qñqꝝ magna turba ſil' ad baptiſmū accedebat z erant pauci ſacerdotes: vñ h' i ſacralia relinquebant i minoribus ordib' cōſtitutis. ℣ Ad p'm g dō q Dio. ſub miniſtris cōprehendit oēs ordines inferiores: z iō miniſtris q̄ diaconi dicūt attribuit oia q̄ ſi inferioꝝ ordinū: qꝝ forte i p̄mitia eccl̄ia nōdū erāt illi ordines ita diſtincti pp paucitatē miſtroꝝ. ℣ Ad 2'm dō q ſic exorciſm' p' ptiet ad exorciſtā: ita ēt p'm ordo q̄ hz actū i cathecizādo ē ordo lectoꝝ: q̄uis hꝰ poſtea p ſupiores ordies ꝓpleat: z ō ſic cathecism' p̄cedit exorciſmuz: ita ordo lectoris p̄cedit ordinez exorciſte. ℣ Ad 3'm dō q ꝓpleta ptās i exorciçādo ꝓpetit

sacerdoti: ⁊ iō qñ nō ē magna necessitas ipe ꝫ cō suetudinē ecclesie exorcismi actū exequitur: ⁊ fm hāc cōsuetudinē loquit auctoritas Grego. Sic etiā sciendū ē q licet ter imergat ⁊c. de trina imersione. ꝛ. di. iij. dictū ē. ¶ Accelerat ē vsus rōnis qz Aug. sup hoc ābigue loquit: iō diuersimode q dā de hoc senserunt. dixerunt. n. q dā q Jobis exultatio nō fuit aliquis motus corporalis: ſz miraculosus quasi gaudentis: vt matri inotescceret matris saluatoris aduentus. Alij autez dicūt aliter ⁊ melius q ad illud momentū datus est ei vsus rōnis: nō ē incōueniens si postea sit subtract⁹: sicut ⁊ gratia raptus ad momētuz dat: secus autē ē de gratia gratuz faciente q nō subtrahit sine culpa. ¶ Nō errorē inducēs ⁊c. qz si errorē vellet inducere intendēs mutare formā ecclesie: hocipso nō intēderet facere qō eccl'ia facit: ⁊ iō nō baptizaret de corruptione āt forme. ꝛ. di. iij. dictuz ē. Diuinuz iudiciuz p alicuius reuelatiōis ⁊c. videt q male dicat qz diuinū iudiciū nō ē hoc mō reprendū nisi in dubijs. certū autez vi q si ludo fecit intētio defuit ⁊ verus baptismus nō fuit. Et dō q ludus aliqñ excludit intentionē ⁊ aliqñ nō: cū. n. ludo fieri dicant q̄ preter intentionē alicuius vtilitatis fiunt ad solā delectationē ludus baptizātiū potest excludere intētionē respectu vtriusq effectus ablutionis. ſ. sacr̄i collationis ⁊ rei sacramēti: ⁊ tunc nō itēdit facere qō facit eccl'ia in collatione sacramenti: ⁊ ita talis ludus euacuat itētionē q̄ requirit in sacr̄o. vel potest excludere tm̄ secūdā vtilitatē: vt. ſ. velit de hoc ludū suū facē ex eo qō baptismi sacr̄m cōferat nō pp sanctificationē baptizandi hoc faciens: ⁊ tunc manet intentio q̄ sufficit ad baptismū: ⁊ pp hoc dubiuz dixit Aug. Implorā dū cē diuinū iudiciū: ⁊ iō dicit q puer Athanasi⁹ ludendo simulans se eṗm baptizauit quosdā ⁊ iudicatū ē ab Alex. epo vt non rebaptizarentur: qz iuētū ē q ipse intētionē baptizādi habuit: qō etiā ꝫ ex hoc q non baptizabat nisi catbecuminos. ¶ Qui addit exorcismus ⁊c. vi q exorcism⁹ debeat p̄cedere catbecismū: qz prius remouendū ē malū q̄ pficiat aliquis in bono. ⁊ dō q vez ē si vtrū qz in eodē genere accipiat: ſz catbecism⁹ ordinat ad bonū non efficiendo aliquid ſz solū instruēdo: exorcismus aūt remouet malū in opando: ⁊ instructio in talibus debet opationē precedere: vt sciat hō q̄d i eo fieri ōbeat. Di. VII.

AJnc de sacramento ꝓfirmatiōis ⁊c. Postq magister determiauit de sacro intrantiū. ſ. de baptismo: hic intendit determinare de sacr̄is q̄ pertinent ad progredientes in via dei. ⁊ diuidit in partes duas. in prima determinat de sacr̄is q̄bus progredientes in bono perficiunt: in secunda de sacramēto quo a malo subleuant quos cadere accidit. ſ. de penitētia di. xiij. ibi Post hoc de penitētia agendū ē ⁊c. Prima in duas. in prima determinat de sacro cōfirmatiōis qua aliquis i seipso perficit ad modū quo forma perficit: in secunda de eucharistia qua aliquis pficit per ꝓiunctionē ad finē. viij. di. ibi Post sacrm baptismi ⁊c. Prima in duas. in prima tangit ea q̄ sunt intra essentiā sacr̄i. ſ. materiā ⁊ formā: i secūda ea q̄ sunt extra essentiā ipsius: ibi Qō sacr̄z ab alijs ⁊c. ⁊ circa hoc tria facit. ꝑmo determinat ministruz h⁹ sacr̄i: secūdo effectū: ibi Virtus autē h⁹ sacr̄i ⁊c. tertio ritū: ibi Hoc sacr̄z tm̄ a ieiunis ⁊c. Circa primū duo facit. primo determiat veritatē: 2° remouet quādā obiectionē: ibi Grego. ⁊c.

Hic ē triplex q̄stio. Prima de ipso sacro ꝓfirmationis. Secūda de effectu eius. Tertia de celebratiōe eius. Circa primū querūt tria. Primo vtrū ꝓfirmatio sit sacrm p se. Secūdo de mā eius. Tertio de forma.

AD primuz sic proceditur: vi q ꝓfirmatio nō sit sacr̄z: oē. n. sacr̄z efficaciā hz ab institutione diuina. ſz ꝓfirmatio nō legit a dño instituta. g̊ non ē sacrm. ¶ Ad illud cuius ē vsus in oib⁹ vel plurib⁹ sacr̄is nō vi cē sacrm p se: sed sicut dicit Dio. vsus sacri vngēti. ſ. chrismatis ē in alijs sacr̄is pluribus: sicut pz in baptismo in quo infundit chrisma in aqua baptismi: ⁊ baptizatus in vertice chrismate inungit: ⁊ silr pōtifices chrismatis inunctione consecrāt: ⁊ altare ēt in quo eucharistia cōsecranda ē chrismate linit: ⁊ calix silr. g̊ cōfirmatio q̄ dī chrismatio nō ē aliqō speciale sacrm ſz magis sacrale. ¶ Ad. sacra noue legis in veteri prefigurata fuerūt. sed nulla figura cōfirmationis in lege veteri legit precessisse. g̊ ꝓfirmatio nō ē sacrm. ¶ Sz ꝯ ē: qō Rabanus in littera dicit: Scitote vtrūq magnū cē sacrm. ſ. cōfirmationē ⁊ baptismū. ¶ Ad. hoc pz p diffinitionē sacr̄i que cōpetit cōfirmationi q̄ hz significationē gratie in linitiōe olei: ⁊ hz efficaciā vt in littera dicit: in collatione gratie ad plenitudinē sanctitatis. g̊ ē sacr̄z. Ulterius vi q sit sacrm necessitatis: qz vt Rabanus i lra dicit: Oēs fideles debēt post baptismū per episcopos accipere spiritū sāctū: vt pleni christiani inueniant. ſz hoc ē de necessitate salutis vt aliquis sit plenus christianus. g̊ sacrm cōfirmationis ē sacr̄z necessitatis. ¶ Ad. sacr̄z cōfirmationis ꝯ morbū peccati ordinat. ſz hoc ē de necessitate salutis vt qs a morbo peccati liberet. g̊ ꝓfirmatio ē sacr̄z necessitatis. ¶ Ad. sic ad iusticiā exigit recessus a malo ita ⁊ accessus ad bonū. ſz baptism⁹ opat ad recessū a malo: qō ipz ablutōis nomē oñdit. ꝓfirmatō āt ad accessū ad bonū: qō ēt ex noie pz. g̊ sic baptism⁹ ē de neccate sāctificatōis: ita ⁊ cōfirmatō. ¶ Sz ꝯ: sine eo qō ē ō neccate salutis ñ ē sa

lus. ſz pueri baptiçati ſaluant ſi ante cõfirmatõez moriant. g̃ non ẽ ſacr̃m neceſſitatis. ℣ d. gratia ⁊ virtus ſufficiũt ad ſalutẽ. ſz in baptiſmo cõfertur gr̃a ⁊ plenitudo virtutũ. g̃ baptiſm' ſufficit ad ſalutẽ: ⁊ ita cõfirmatio nõ ẽ ſacr̃z neceſſitatis. ℣ Ulterius vi q̃ baptiſm' ſit nobilꝭ ſacr̃m q̃ confirmatio: qz eſſentialia rei accidẽtalibꝰ digniora ſunt ſic̃ ſubſtantia accidente. ſz baptiſmus eſſẽtialit̃ ſe hz ad ſalutẽ cũ ſit ſacr̃m neceſſitatis. cõfirmatio aũt accidentaliter cũ non ſit neceſſitatis ſacr̃m. g̃ baptiſmus ẽ nobilius ſacr̃m cõfirmatione. ℣ d. effectus ꝓportionat̃ ſue cauſe. ſz baptiſm' hz maiorẽ efficaciã in efficiendo: qz delet oẽm culpã ⁊ penã qõ non facit ꝓfirmatio. g̃ ẽ nobilꝭ ſacr̃z. ℣ Sz ℞ ad nobiliorẽ actionẽ ordinat̃ nobilꝭ miniſteriũ. ſz cõfirmatio dat̃ a nobiliori miſtro q̃ baptiſm'. g̃ ꝓfirmatio eſt nobilius ſacr̃z baptiſmo. ℣ Ñdeo dõ ad. j. q. q̃ actiones q̃ ſunt ordinate ad aliquos effectus ꝓprios ⁊ determinatos recipiunt diſtinctionẽ ſm ꝓportionẽ ad ſuos effectus. vñ ſi ad duos effectus diſtinctos ordinẽt erunt due diuerſe actiones. ſi aũt ordinẽt ad vnũ effectũ ita q̃ vna diſponat vel ipedimẽtũ remoueat ⁊ alia pficiat ⁊ alia ornet pfectũ: totũ cõputat̃ p vna integra actione: ſicut pz in opibꝰ artificũ. vñ cũ ſacr̃a ſint que dã actiones hierarchice ſm Dio. ordinate ad aliquos effectꝰ ſalutis qñ plures actiones ſacr̃ales ordinant̃ ad vnũ effectũ: vna vt pficiẽs: alia vt diſponens vel ipedimẽtũ remouẽs vel aliquo mõ ornãs tunc in illa q̃ efficit effectũ p̃incipalẽ ꝓſiſtit eſſencialit̃ rõ ſacr̃i. ℣ Alie aũt nõ dicũt p ſe ſacr̃a ſz ſacr̃alia q̃dã quaſi ſacr̃is adiuncta: ſicut pz ex his q̃ dicta ſũt circa baptiſmũ in exorciſmo ⁊ cathechiſmo ⁊ alijs huiuſmodi cõcurrere. ℣ Qñ aũt ſũt plures actiones ordinate ad effectꝰ oino diſtinctos tunc ſũt diuerſa ſacr̃a: ⁊ iõ cũ ꝓfirmatio hẽat p ſe effectuz diſtictũ ab effectu baptiſmi: vt patebit. nõ ẽ ſacr̃ale baptiſmi ſed potiꝰ p ſe ẽ p̃incipale ſacr̃z. ℣ Ad p'm g̃ dõ q̃ circa inſtitutionẽ hꝰ ſacr̃i ẽ triplex opinio vna. n. dicit q̃ hoc ſacr̃m non fuit inſtitutuz nec a chriſto nec ab aplis: ſz poſtea proceſſu tpis in quo dã cõcilio: ⁊ dicũt q̃ dñs rẽ ſacr̃i hꝰ ſine ſacro ꝓferebat manꝰ iponẽdo: ſilr ⁊ aplꝰ eo q̃ ipſi cõfirmati fuerunt imediate a ſpũſãcto: ⁊ hoc vi valde abſurdũ: qz ex hꝰ eccl̃ia tota die poſſz noua ſacr̃a inſtituere q̃ falſũ ẽ cũ ipſi nõ ſint latores legis ſz miniſtri: ⁊ fundamẽtũ cuiuſlibet legis in ſacr̃is cõſiſtit. ⁊ p̃terea in lr̃a dr̃i de tpe aplorz nõ ab alijs q̃ ab aplis fuit pactũ. Jõ alij dicũt q̃ nõ fuit a chriſto ſz ab aplis inſtitutuz hoc ſacr̃m: ſz hoc etiã nõ ꝓpetit qz ipſi apli q̃uis erant baſes eccleſie: tñ nõ fuerunt legſlatores: vñ ad eos non ptinebat ſacr̃a ĩſtituere. Et iõ probabiliꝰ vi alioꝝ opinio q̃ dicũt hoc ſacr̃m ſicut ⁊ oia alia a chriſto fuiſſe ĩſtituta q̃ pz ex hoc q̃ ipſe etiã dñs manus pueris ipone bat: vt pz Matth. xix. nec obſtat q̃ in euãgelio vl in actibus aplorz: nõ fit mentio de mã vel forma hꝰ ſacr̃i: qz forme ſacr̃ales ⁊ alia q̃ in ſacr̃is exiguntur occultanda erant in primitiua eccl̃ia pp irriſiones gẽtiliuz: vt Dio. dicit. vñ etiã in fine eccl̃. hierar. excuſat ſe a determinatione formaꝝ ſacr̃aliuz. ſecus autẽ ẽ de baptiſmo q̃ erat ſacr̃m neceſſitatis: ⁊ ſtati cuilibet offerebat̃ in p̃incipio. ℣ Ad 2'm dõ q̃ q̃uis mã ꝓfirmationis. ſ. chriſmate vtant eccl̃ie miniſtri in diuerſis ſacr̃is: tñ hoc ſacr̃m nõ cõſiſtit tñ in mã ſz in forma verboꝝ ⁊ actu: ſicut ⁊ ſacr̃m baptiſmi: ⁊ hoc non vtũt in alijs ſacr̃is: ⁊ iõ ẽ p ſe ſacr̃m. ℣ Ad 3'm dõ q̃ hoc ſacr̃m ẽ ad pfectionẽ gratie: ⁊ qz ſtatus legis erat ſtatꝰ iperfectionis: eo q̃ nihil ad pfectũ adduxit lex: iõ hoc ſacr̃z nõ habuit aliq̃d ſibi reſpõdẽs in veteri lege: q̃uis aliquo mõ ſit figuratũ in vnctione pontificũ qua ſignificabat vnctio chriſti a quo hec vnctio ꝺriuatur. Ad. ij. q. dõ. q̃ ẽ triplex neceſſitas. vna ẽ neceſſitas abſoluta: ſicut neceſſariuz ẽ deũ eſſe vl̃ triangulũ habere tres angulos. Alia ẽ neceſſitas ex cã efficiente q̃ dr̃i neceſſitas coactionis. Tertia eſt neceſſitas ex ſuppoſitione finiſ: ⁊ ẽ duplex: qz vno mõ dr̃i neceſſariũ ſine quo aliquis nõ põt coſeruari in eſſe: ſicut nutrimẽtũ aiali. Alio mõ ſine quo nõ põt hẽri qõ ptinet de bene eẽ: ſicut equus dicitur neceſſariꝰ ambulare volẽti: ⁊ medicina ad hꝰ q̃ hõ ſane viuat. p̃mis aũt duobꝰ modis nõ dicit aliq̃d ſacr̃m eẽ neceſſitatiſ. ſz tertia neceſſitate: q̃dã q̃ dẽ quãtũ ad p̃imũ modũ illa. ſ. ſine quibꝰ nõ põt hõ in ſpirituali vita viuere' ſicut ⁊ baptiſm' ⁊ penitẽtia: q̃dã autẽ ſine q̃bꝰ nõ poteſt ꝓſeq̃ aliq̃ effectũ q̃ ẽ ad bene eẽ ſpiritualis vite: ⁊ hoc mõ ꝓfirmatio ⁊ oia alia ſũt neceſſaria: verũtñ cõtẽpt' cuiuſlibet ſacr̃i ẽ piculoſus: obiectiones autẽ p̃cedũt de p'mo z'neceſſitatis. ℣ Et iõ dõ ad p'm q̃ ẽ plẽitudo chriſtiãe gr̃e ſufficies ad ſalutẽ ⁊ hec dat̃ in baptiſmo: ⁊ ẽ plenitudo copie gr̃e ad fortit̃ reſtendũ ℞ pſſuras mũdi: ⁊ hec dat̃ in ꝓfirmatõe: ⁊ ſine hac põt eẽ ſalus. ℣ Ad 2'm dõ q̃ morbus peccati duplicit̃ expellit̃. Uno' q̃ ad culpã originalez i baptiſmo ⁊ actualẽ in pnia: ⁊ hec expulſio ſufficit ad ſalutẽ. Alio' q̃ ad penã inclinãtẽ ad culpã: ⁊ ſic expellit̃ in ꝓfirmatõe ⁊ in alijs ſacr̃is: ⁊ hec nõ ẽ de neceſſitate ſalutis. ℣ Ad 3'm dõ q̃ in baptiſmo dat̃ gr̃a q̃ a peccato mũdat ⁊ ad bñ opandũ pficiẽtũ ad ſufficiẽtiã ſalutis: ſz i ꝓfirmatõe addit̃ aplꝰ munꝰ gr̃e qõ nõ ẽ de neceſſitate ſalutis. Ad. iij. q. dõ q̃. v. modis vnũ ſacr̃z dr̃i eẽ digniꝰ alio. Uno' q̃ ad rẽ ſacr̃i ſiue effectũ eius: ⁊ ſic baptiſm' q̃ delet oẽz culpã ⁊ aufert oẽm penã ẽ maximuz ſacr̃oꝝ. Alio mõ quãtũ ad id qõ cõtinet in ſacro ⁊ ſic in euchariſtia ẽ nobiliſſimũ in qua cõtinet ipſe chriſtus. Tertio quantũ ad graduz dignitatis in quo cõſtituit: ⁊ ſic ordo ẽ digniſſimum ſacramentum. Quarto quãtũ ad miniſtrũ ⁊ ſic ꝓfirmatio ⁊ etiã ordo ſunt digniſſima: qz nõ niſi p epm miniſtrãt.

Quito quātū ad signatū ⁊ nō ꝓtētū ⁊ sic mr̄imo niū ē dignissimū: qz signat ꝓiūctionē duaꝝ nāruꝝ in ꝑsona christi. Si tñ has dignitates ad iuicē cō paremus inuenit illa dignitas potissima quaꝝ sa cramētū hz ex ꝓtēto: qz ē essētialior: ⁊ iō sacrz eu charistie ē simplr dignissimū ⁊ ad ipsū quodāmō alia sacra ordinant. dignitas aūt q̄ ē in efficiendo prevalet ei que est in significando: ⁊ illa que est in efficiendo respectu boni simpliciter loquendo prevalet ei q̄ ē in amotione mali: ⁊ iō simplr lo quendo post eucharistiā nobil⁹ sacr̄m ē ordo per qō hō ⁊ in gr̄a ⁊ i gradu dignitatis ponit: ⁊ post hoc cōfirmatio p quā pfectio gratie ꝓfert: ⁊ post baptismus p quē fit plena remissio culpe ⁊ pene: ⁊ post matrimoniū: qō hz maximā significationē penitētia autē ⁊ extrema vnctio ponit iter baptis mū ⁊ matrimoniū: qz ordināt directe ad remotō nē mali: q̄uis in hoc penitētia habeat minorē ef ficaciā q̄ baptism⁹: qz ordinat ꝯ culpā actualē tā tū: ⁊ nō delet totaliter penā ⁊ adhuc minorē extre ma vnctio q̄ ꝯ reliq̄as peccati ordinat. ℣ Ad p̄m̄ g̈ dō q̄ q̄uis ꝓfirmatio se hēat quasi accidētaliter ad vitam spiritualem simpliciter acceptā: tamen ad vitā spiritualē fm sui pfectā dīāz nō hz se accidē taliter sed essētialiter: ⁊ iō non oz q̄ sit minoris di gnitatis q̄ baptismus: sicut ēt rōnale ē differētia nobilior q̄ sensibile q̄uis aīali inquātū aīal accidat eē rōnale cui inquātū huiusmodi p se ꝓuenit eē sensibile. Vel dō vt q̄dā dicūt q̄ ꝓfirmatio pre supp̄oit baptismū. vñ duplicit̄ p̄nt ꝓparari. vno⁹ vt accipiat cōfirmatio cū p̄suppositiōe baptismi ⁊ sic confirmatio simpliciter ē nobilior sicut etiā eē substantiale pfectū p accidentalia simpliciter nobi lius ē q̄ eē s̄bale simpliciter. Alio mō cū precisiōe baptismi: ⁊ sic quodāmō baptism⁹ ē nobilior quā tū ad maiorē efficaciā in remouēdo malū. ℣ Ad 2m̄ dō q̄ baptism⁹ nō hz maiorē efficaciā simpliciter sed solum in remotione mali vt dictuz est.

Ad secūdū sic proce dit: vī q̄ sacr̄m istud materiā nō habeat. sacra. n. hñt efficaciā ex diuina institutione. sz mā h⁹ sacrī non legit a dño instituta g̈ non hz determi natā māz. ℣ ꝯ. ꝓfirmatio dat ad plenitudinē sāc tī spūs pcipiēdā. sz sup apl̄os in die pentecostes descēdit spūssancti plenitudo absq̄ oi mā. g̈ hoc sacr̄m mā nō indiget. ℣ ꝯ. apl̄i formā nobis eccle siastici ritus tradiderut. sz ipsi cōfirmabāt man⁹ i ponēdo sine aliqua mā: vt legit in Actꝭ. apl̄oꝝ. g̈ hoc sacr̄m māz nō hz. ℣ Sz ꝯ ē: qz sz Aug. de san cto vic. sacr̄m ē māle elemētū. g̈ oz oē sacr̄m hēre māz. ℣ ꝯ. si omittat aliq̄d qō nō sit de s̄ba sacrī ñ impedit pceptio sacrī. sz si omitteret eps chrismatis linitionē ñ ꝓferret sacrz. g̈ mā ē de essētia h⁹ sacrī. Alteri⁹ vī q̄ chrisma nō sit mā ꝓtēs: in sacris n. vniformitas obseruari oz. sz in baptismo ē mā simplex elemētū. s. aqua. g̈ etiā in cōfirmatiōe aliquod elemētū deberet eē mā. ℣ ꝯ. virt⁹ agentis p portionat agenti. sed virt⁹ agēs i sacrīs ē simplex. g̈ ⁊ mā oz eē simplex: ⁊ ita mā ꝓfirmationis ñ oz eē ꝓmixta ex duob⁹ liquoribꝰ. s. oleo ⁊ balsamo. ℣ ꝯ. mā sacrī oz eē oīb⁹ cōis: qz oīb⁹ sacrīs ꝓponū tur in salutē. sz oleū oliue ⁊ balsamū ñ ē apud oēs g̈ nō sit ꝓueniēs mā alicuius sacrī. ℣ ꝯ. ex aliq̄s ēt reb⁹ fit oleū q̄ ex oliua: sic ex nucib⁹ ⁊ papauē. g̈ vī q̄ etiā ex tali oleo posset fieri chrisma. ℣ ꝯ. sacrz ꝓfirmationis ē ad corroborandū hoiez in pugna spūali. sz vinū facit hoies bone spei fm ph̄m i. iiij. Eth. qō ad fortitudinē pugne exigit: ⁊ silr panis cor hois ꝓfirmat: vt dī in ps. g̈ panis ⁊ vinū eēt h⁹ sacrī cōuenientior mā q̄ oleum ⁊ balsam⁹. ℣ ꝯ. mā sacrī oz hz̄e significationē ⁊ respectu effect⁹ ⁊ respectu alicui⁹ qō in christo precessit a quo sacra pfluxerūt. sz p huiusmodi liq̄res nihil significat i christo p̄cedēs. g̈ h⁹ liquores nō sūt cōueniēs mā h⁹ sacrī. Alteri⁹ vī q̄ nō exigat mā pri⁹ sanctifica ta. cōfirmatio. n. vt in lr̄a dī nō est maioris virtu tis q̄ baptism⁹. sz in baptismo nō requirit mā pus sāctificata. g̈ nec in cōfirmatiōe. ℣ ꝯ. fm Aug. ac cedit verbū ad elementū ⁊ fit sacr̄m. si g̈ oporterz q̄ mā aliq̄b⁹ vbis pus sctificaret: tunc ēt ipsū chris ma p se ē quoddā sacr̄m ⁊ nō sacrī mā. ℣ ꝯ. sāctificatio nō ē iterāda circa idē. sz p formā sacrī sācti ficat mā: vt pz in baptismo cui⁹ mā ē aqua verbo vite sāctificata: qō vbū. s. di. iij. dixit magister eē formā baptismi. g̈ nō oz añ platōez forme sacr̄a aliq̄ sanctificatio circa māz cōfirmatiōis adhibe ri. ℣ Sz ꝯ ē cōis vsus ecclesie: ⁊ etiā determinato dio. q̄ ponit ritū cōsecratōis chrismatis. Ideo dō ad. j. q. q̄ mā sacrī dī illa res visibilis: sub cui⁹ tegumēto diuina virt⁹ secreti⁹ opat salutē: ⁊ iō ad hoc necessaria est materia sacris: vt ad effectū ad quez virtus humana nullatenus attigit neq̄ ope rando neq̄ coopando diuina virtus in re visibili operans perducat: ⁊ ideo in pnia ⁊ in matrimo nio cuius effectus aliquo modo dep̄det ex ope ratione humana. s. dolore de peccatis ⁊ consensu etiaz in copulaz cōiugalē non requiritur talis mā in baptismo autez cuius effectus totaliter ē ab ex trinseco nil cooperāte interius baptiz̄ate neq̄ eo qui baptiz̄at nisi ad remouēdū impedimētū requi ritur materia sensibilis. cū g̈ effectus cōfirmatōis qui est plenitudo spūssācti fit oīno ab extrinseco non per aliquaz operationē humanaz non est du biuz q̄ in sacramento cōfirmationis materia exi gat. ℣ Ad p̄mū g̈ dicendū q̄ plenitudo spiritus⁹ sācti non erat dāda āte christi resurrectionem ⁊ ascēsionē: sicut dicitur Joh. vij. Nōdum erat spi ritus dat⁹: qz nōdū erat iesus glorificatus. ⁊ ideo fm vnam opinionez ea que ad hoc sacramentuz pertinent non fuerunt ante christi ascensionem instituenda: sed aliquo modo prefiguratum fuit

hoc sacrm in manus ipositiõe christi sup pueros q̃uis etiã illa man' ipositio possit referri magl ad man' ipositionẽ q̃ fit sup cathecuminos: vt dictũ ẽ. Nec h' differt siue dñs ipsemet instituit siue apli eius speciali p̃cepto. Secũdũ vero aliã opinionẽ dò q dñs mãm h' sacrí p seipsũ istituit sicut ꝛ aduentũ spiritussancti promisit: sz denũciãdã aplis dereliq̃t qñ vsus sacrí ꝓpetebat. s. post plenã spũs sancti missionẽ. Ad 2m dò q sic sacrz baptismi icepit in baptismo christi: ita sacrm cõfirmatiõis incepit in aduẽtu spũssancti in aplos. ꝛ qz princípia rerz debent eẽ notissima: iõ vtrobiq̃ spiritus sanct' apparuit visibiliter: in baptismo q̃dẽ in colũbe specie: ꝛ in cõfirmatione aplorz in linguis igneis: ꝛ pp hoc nõ oportuit eẽ mãm in qua spũssanctus secret' oparet salutẽ: vt Aug. dicit. Ad 3m dò q apli nõ ꝓfirmabãt sine mã nisi forte quãdo preter legẽ cõem visibilib' signis spiritussanctus i eos descendebat q̃b' p aplos manus ipositio facta fuerat: tũc. n. illa visibilis apparitio supplebat locũ elemẽti visibilis. q autẽ aliq̃n mã vterẽt pz per Dio. in. iiij. ca. ec. hie. in principio vbi dr: q ẽ q̃dã pfectiua operatio quã duces nostri quos apostolos noiat chrismatis hostiã noiant: hostiã dicens cõiter oẽm ritũ sacrí. Ad. ij. q. dò q sicut dictuz ẽ hoc sacrm initiũ supsit ab aduentu spiritussancti in discipulos qui q̃uis prius spiritũsanctũ habuissent in munere gratie quo pficiebant ad ea q̃ ad singulares personas eorz ptinebãt: tñ in die pẽtecostes susceperũt spiritũssanctũ sz i munere gr̃e quo pficiebant ad promulgationẽ fidei in salutẽ aliorz: ꝛ iõ facta ẽ apparitio spũssancti in linguis igneis: vt verbis essent proflui ad diuulgãdã fidez christi: ꝛ charitate feruidi aliorz salutẽ querẽtes: ꝛ pp hoc dr Actl. ij. Repleti sunt spiritusancto ꝛ ceperũt loq̃. Igni aũt nihil cõuẽiẽn' accipi potuit loco eius i mã cõfirmationis q̃ oleũ: tũ qz lucet: tũ qz maxime ẽ nutritiuuũ ignis: figure autez lingue nihil cõuenientius eẽ potuit q̃ balsam' pp odorẽ qz pp confessionẽ ligue odor bõe noticie dei diffudit in oi loco. ꝛ iõ sicut visibilis apparitio spirit' sancti fuit i igne figurata figura lingue: ita mã cõfirmationis ẽ oleũ balsamatũ: vt oleũ ptineat ad conscientiã quã oz nitidã habere eos q̃ ꝓfessores diuine fidei ꝓstituunt: ꝛ balsam' ad famã quã oz effundere ꝛ verbis ꝛ factis fidei ꝓfessores. Ad p'm g̃ dò q nõ oz in omnibus sacrís obseruari vniformitas idẽtitatis sed proportionalitatis vt sicut mã vnius sacrí ꝓpetit illi sacro: ita mã alterius sacramẽti etiã cõpetat alij: ꝛ qz baptism' ẽ ianua sacramẽtorz quasi principiũ ꝛ elementũ oiuz aliorũ: iõ sibi ꝓpetit mã q̃ sit simplex elemẽtum: non autẽ ita aliis sacrís in quib' addit aliq̃d speciale: sicut corpora mixta hñt aliquas virtutes supadditas spẽz ꝓntes. Ad 2m dò q virtus huius sacrí q̃uis sit simplex in essentia: tñ ẽ multiplex in effectu: qz ꝛ hominẽ facit feruentẽ in cõscientia ꝛ famosũ p cõfessionẽ: ꝛ iõ mã h' sacrí ẽ ꝛ vna ꝛ multiplex: vna i actu: sed multiplex in virtute sicut ꝛ alia mixta. Ad 3m dò q illa ratio procedit i sacramẽtis necessitatis cuiusmodi nõ ẽ hoc sacrz: tũ oleũ ꝛ balsam' q̃uis non vbiq̃ terrarz crescãt: tũ vbiq̃ de facili transportari possũt. Ad 4m dò q proprietates olei pfectius in oleo oliue inuenũtur: vñ ãthonomatice oleũ dr: ꝛ ptera ipsa oliua propter virorem ppetuũ quẽ ꝓseruat: adiuuat ad significationẽ mysterij. Ad 5m dò q vinũ ꝛ panis roborant hoiez p modũ nutrimenti ꝓportãdo hoiez i seipso: ꝛ iõ magis ꝓpetũt cucharistie: sz oleum facit expeditũ ꝛ feruentẽ ad ea q̃ exterius sunt ꝛ iõ etiã pugiles oleo vngũt: ꝛ iõ ꝓpetit magis oleum huic sacro. Ad 6m dò q hac vnctiõe vt dicit Hug. de sancto vic. significatur illa vnctio qua christus vnctus ẽ: vt rex ꝛ sacerdos oleo leticie p cõsortib' suis: vñ ẽt a chrísmate christ' dr: ꝛ a christo christianus: ꝛ pp hoc etiaz Dio. per chrísma christũ significare dicit. Ad. iij. q. dò q mã sacrí ẽ quasi instrm sanctificatiõis: ẽ aũt instrumẽtũ ꝛ principalis agentis ꝛ ministri q̃ mã sacramẽti vtitur ad significãdũ. quodlibet autẽ sacramẽtũ determinat sibi principale agens quantũ ad necessitatẽ sacramẽti: qz non hz efficaciã aliquaz nisi ex auctoritate dñi ꝛ merito christi: sz nõ q̃libet sacramẽtũ determinat sibi ministruz quãtũ ad necessitatẽ sacramẽti: sz q̃q̃z solũ quantũ ad solẽnitatẽ sicut pz in baptismo: ꝛ iõ vt mã sacramẽti ẽt principali agenti rñdeat proportionaliter ꝛ ministro illa sacra q̃ ministruz sibi determinant: mãz sãctificatã exigunt vt dispositio sacrí a ministris eccl'ie descendere ostendat. sacrm autẽ quod non determinat sibi ministz nisi quantũ ad solẽnitatẽ non hz mãm sanctificatã quantũ ad necessitatẽ sacrí: sz solũ quãtũ ad solẽnitatẽ i cuius mã ẽt chrísma i modũ crucis effudit. ꝛ qz sacrm confirmationis determinat sibi ministrũ vt dicet: iõ mãm sãctificatã requirit ab eo q̃ ẽ minister sacrí. s. ab epõ.

Ad p'm g̃ dò q ad hoc nihil facit virtus sacrí. sed determinatio ministri vt dictũ ẽ. Vel dò q baptismus ẽ sacrm necessitatis: ꝛ iõ mãm cõissimaz hz: ꝛ propi hoc sanctificatione nõ indiget. Ad 2m dò q quidã dicunt ipsũ chrísma esse sacramentuz. sed hoc falsuz apparet in hoc q vsus chrísmatis in plurib' ẽ q̃ sacramẽtuz confirmatiõis: sicut pz in baptizato qui chrísmate in fronte linit ꝛ dr pontifice cuius caput chrísmate tangit. Et iõ dò q sacramẽtũ confirmationis non ẽ ipsuz chrísma sed linitio chrísmatis sub forma prescripta verborũ. illa autẽ benedictio vocalis chrísmatis non est forma sacramenti sed magis ẽ quedã bñdictio sacramentalis: sicut benedictio aque vel altaris.

Ad 3m dò q sicut instrm virtutẽ instrãlẽ acq̃rit duplicit. s. qñ accipit formaz instrí: ꝛ qñ mouca

principali agente ad effectū: ita etiā mā sacri duplici sanctificatione indiget: vna qua instituit mā propria sacri: z ad hoc ē sanctificatio mae. Alia ē qñ applicat ad effectū q̄ fit p formaz sacri: z ideo non fit iniuria sanctificationi si duplex sanctificatio in talibus adhibeatur.

AD tertiuz sic proce

dit: vī q̄ sacrz cōfirmatōis ñ habeat formā: sacra.n. a christo descenderunt. sz christus nō legit aliqua forma vsus man' iponēs. g̃ cū illa manus ipositio cōfirmationē designet: vī q̄ ꝓfirmationis sacrm non habeat aliquā formā. ¶ Dn̄. apli etiā legunt p manus ipositionē spiritūsanctū dedisse. sz illa manus ipositio vt sancti dicūt fuit cōfirmatio illoz q̄bus manus iponebāt. g̃ cū nō legat eos sub aliqua forma verboz manus iposuisse: sicut legūt in noie christi baptizasse: vī q̄ hoc sacrm non habeat formā. ¶ Dn̄. sacra q̄ habēt forma sub eisdē verbis apud oēs pficiunt. sz sacrz cōfirmationis nō pficit eisdē verbis apud oēs. dicūt enim q̄dam: Consigno te signo crucis z cōfirmo te chrismate salutis in noie patris zc. quidā autez dicunt: chrismate sanctificationis: g̃ hoc sacrm nō hz aliquā formā. ¶ Sz ꝺ̄ ē: qđ magister dixit in j. oi. q̄ duo sunt in quib' sacra cōsistunt. verbū: z res. verba aūt ad formā ptinēt. ¶ Dn̄. Aug. dicit: Accedit verbū ad elemētū: z fit sacrz ¶ Uterius videt q̄ illa forma verboz nō sit cōpetens: in quolibet. n. sacro exigit intentio. sz ad designandū intentionē in forma baptismi exprimit psona baptizans hoc pronomine ego. g̃ z in forma ꝓfirmationis hoc pronomē ego apponi oz. ¶ Dn̄. ꝓsignatio vī ad characteris impressionē ptinere. sz characterē nō imprimit minister magis hic q̄ in baptismo. cuz g̃ in baptismo nulla fit mentio de ꝓsignatiōe in forma: nec hic fieri deberet de ipsa mētio. ¶ Dn̄. p baptismū hō maxime ꝓfigurat passioni christi. sz in forma baptismi nō fit mētio aliqua ō christi passione. g̃ nec in forma ista deberet fieri mentio de cruce. ¶ Dn̄. sicut ꝓfirmatio hz formā determinatā: ita z baptism': sed in baptismi forma nō fit mētio de mā ipsius. nō. n. dz baptizo te aqua. g̃ nec h deberet fieri mentio de chrismate. ¶ Dn̄. forma est de essentia sacri. sz res sacri nō ē de essentia sacri. q̄ multi accipiunt sacrm qui nō accipiūt rē sacri g̃ non dz res sacri poni i forma: sicut hic ponitur chrismate salutis. ¶ Uterius vī q̄ forma ista non habeat in hoc sacramēto aliquā efficaciā: q̄ fm Aug. de sancto vic. sacramentū ex sanctificatiōe inuisibilē gratiā ꝓtinet. sed mā h' sacramēti ē sanctificata ēt añ forme prolationē. g̃ forme prolatio nullā efficaciā prebet sacro. ¶ Dn̄. sicut in eucharistia est sanctificatio hostie z vsus ipsius: ita z hic sed ibi tota virtus sacri ē in hostia sanctificata: vt patet in forma verboz q̄ proferunt cū quis hostiam sumit: cū dicit: Corp' dñi nostri zc. g̃ z similiter hic virtus sacramenti non consistit in verbis premissis que in vsu materie h' sacramenti dicuntur. ¶ Sed ꝺ̄ ē: q̄ forma ē principalioz in re q̄ in mā. si g̃ mā aliquid efficit multo fortius forma.

ñdeo dō ad. j. q̄. q̄ ministri sacramentoz operant in sacramentis benedicendo z sanctificādo: z iō fm q̄ ad aliqō sacramentū requirit minister ita requirit forma qua minister sacramētū dispēsat. ¶ Ad p'm g̃ dō q̄ sicut dictū ē: illa manus ipositio quā dñs pueris exhibebat: nō erat propria sacramētū ꝓfirmatiōis quod nō ꝓueniebat exhiberi añ ipsius glorificationē: sz vel erat signū quoddā future ꝓfirmationis: vel erat talis manus ipositio qualis fit in catheciſmo z exhorciſmo: si tñ dñs cōfirmasset sine forma vel materia nō esset incōueniēs: q̄ ipse habebat excellentie potestatem in sacris: qui poterat effectū sacri sine sacr̄ alib' p̄bere: qō nō ē de aliis. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄dā dicunt q̄ apli pp dignitatē z auctoritatē ipsoz cōfirmabāt sine mā z forma p solā manus ipositionē. sed hoc non vī bene dictum: q̄ quātūcūq̄ ipsi essent magne auctoritatis tñ potestatē excellentie in sacramētis dispensādis nō hēbāt. z iō dō q̄ apostoli aliqua forma vtebāt q̄uis nō sit scripta: multa n. apli seruabāt in sacroz dispensatiōe q̄ nolebāt diuulgari pp irrisionē gentiliū euitandā: sicut pz p Apl'z q̄ dicit. j. Cor. xj. Cetera cū venero disponā: z loquit de celebratōe sacri eucharistie: z hoc ē ēt qō Dio. dicit i fine ec. hier ¶ Cōsūmatiuas āt inuocationes. i. verba q̄b' pficiunt sacra non ē iustū scripturas interpretātibus neq̄ mysticū earū aut in ipsis opatas ex deo virtutes ex occulto ad cōe adducere: sed vt nostra sacra traditio hz sine pōpa. i. occulte eas edocens zc. Ex quibus verbis tria possum' accipe. p̄o q̄ apli i sacris vtebant forma vboz certa: q̄ ipse alibi i eodē li. dic: q̄ tradit ritū sacroz: sic apli docebāt. 2o q̄ in occulto tradebāt huiusmōi sacralia i pmitiua eccl'ia. 3o q̄ i ipsis vbis ē aliq̄ vt': qō q̄dā negāt. ¶ Ad 3m dō q̄ variatio forme i his q̄ nō sī de essētia forme pōt tolerari fz diuersas eccl'iaz ꝓsuetudies: dūmō sba forme apō oēs fuet. h' āt q̄ a q̄busdā dī chrismate salutis sactificatiōis q̄si i vnū redit: z iō p h' nō remouet q̄n h' sacrz hēat determinatā formā. ¶ D. ij. q. dō q̄ sic diffinitio dz indicare totū eē rei si sit pfecta: ita p formā sacri dz inotescē totū qō ad sacrm ptinet. sacrm āt z ē ad aliquē finē ordinatuz z ab aliqua cā principali efficaciā hz. Et iō tria ponūt in forma h' sacri: q̄z p'm ptinet ad finē ad quē istitutū ē hoc sacrz q̄ ē pfessio fidei christiane: cui' tota sūma ꝓsistit i passiōe christi: vñ apl's. j. Cor. ij. Non n. iudicaui me aliq̄d scire inter vos nisi iesuz crucifixuz: z ita h' articuli pfessio maiorez hz difficultatē: q̄ sicut dicit in eadē epistola. j. Cor. Nos aūt p̄dicam' christū crucifixuz. iudeis q̄dē scādalum

gentib⁹ ãt stulticiã: ⁊ ad hoc ꝑtinet cũ dr: cõsigno te signo sancte crucis: vt crucis vbũ nõ erubescat: sz publice ꝓfiteat. 2° ponit ipse sacr̃ alis act⁹ cuz sua mã ⁊ effectu: vt sic tangat ⁊ id qd̃ ē sacr̃z tm̃ i hoc q̃ dr: Chrismate. ⁊ id qd̃ est res ⁊ sacr̃z in hoc q̃ dicit: Confirmo .i. sacramentũ confirmationis prebeo. ⁊ id qd̃ est res ⁊ non sacr̃m in hoc q̃ dicit Salutis. sz cã agens principalis: vñ sacr̃m effectũ hz: tangit in hoc q̃ dicit: In noie patris ⁊c. ¶ Ad p̃m g̃ dr q̃ baptismus est sacr̃m necessitatis: ⁊ io intentio baptiçantis magis artãda ē ad actuz sacr̃i. Uel dr q̃ baptiçare pot̃ qlibet: ꝓfirmare ãt solus ille q̃ ē i sũmo gradu ecclesie de q̃ ꝓsumit q̃ min⁹ possit in dispẽsatione sacr̃i deficere: ⁊ io nõ requirit tanta artatio intẽtionis ꝑ verba in forma apposi-tã. ¶ Ad 2m̃ dr q̃ ꝓsignatio q̃ ponit in forma nõ ꝑtinet ad ꝓsignationẽ characteris: sz ad cõsignationẽ crucis q̃ fit i frõte linitione chrismatis ꝓpter ꝓfes-sionẽ fidei crucis: ⁊ talis signatio non fit in baptis-mo: qz baptiçat⁹ ñ ꝓsecrat ad aliq̃d speciale sz vlr ad spũalẽ vitã. ꝓsignatio ãt ꝑportat quãdã ascri-ptionẽ vel aliq̃d speciale qd̃ ē i sacr̃o ꝓfirmatõis. ¶ Ad 3m̃ dr q̃ ille q̃ baptiçat ꝓfigurat passiõi xp̃i ꝑ fidẽ eius quã hẽre in corde dz: ⁊ io nõ exigit ali qua ꝓsignatio exterius: sz sufficit ꝓsignatio interi-or q̃ ē ꝑ characterẽ: ⁊ ꝓsignatõ ad passionẽ christi in ꝓpelitione aq̃: sz ꝓfirmatio ē sacr̃m ꝓfessionis passionis christi: sicut baptismus sacr̃m fidei: ⁊ io exterius in manifesto ꝓmittit crucis signaculũ ⁊ i forma exprimit. ¶ Ad 4.m̃ dr q̃ i ipso actu bapti-zatiõis intelligit determinata mã baptismi: nõ ãt mã ꝓfirmationis intelligit in ipso actu cõfirman di: ⁊ io dr q̃ mã addat. ¶ Ad 5m̃ dr q̃ in actu ab-lutionis magis exp̃sse significat res sacr̃i in baptis mo q̃ in linitiõe chrismatis: ⁊ io nõ dr q̃ addat ef fect⁹ salutis ad maiorẽ exp̃ssionẽ. ¶ Ad .iij. q. dr q̃ forme sacr̃orz sũt ad pficiẽdũ sacr̃a: vñ Dio. vocat eas ꝓsũmatiuas iuocationes: vt dictũ ē: ⁊ ideo in illo sacr̃o quod totũ ꝓsistit in illa re sensibili sãcti ficata ⁊ non in vsu illius rei forma sacr̃i dr illud q̃ mã sãctificat: nõ ãt illa vba q̃ in mãe vsu ꝓferũ tur: sic̃ pz in eucharistia. in illis ãt sacr̃is q̃ pficiũ tur in vsu mãe: sicut baptism⁹ in ipsa tinctione vl̃ ablutione forma sacr̃i ē q̃ dr in vsu mãe nõ q̃ dr i sanctificatõe mãe: qz illa sacr̃ale quoddã ē: ⁊ ideo cũ sacr̃m ꝓfirmatiõis: vt dictũ ē pficiat i vsu mãe ꝓstat q̃ illa verba q̃ dicit eps ꝓfirmãs sĩ forma sa-cramẽti ⁊ hñt efficaciã sicut ⁊ alie forme sacrorz. ¶ Ad p̃m g̃ dr q̃ duplex ē sanctificatio sacr̃i vt di-ctũ ē. Ex p̃° g̃ sactificatiõe q̃ fit in benedictiõe mãe ñ hz vt actu ꝓferat gr̃az sz ex 2°. ¶ Ad 2m̃ dr q̃ ali ter ē in sacr̃o eucharistie q̃ in alijs sacr̃is: qz ibi to tũ sacr̃m ꝓsistit in ipsa hostia consecrata: eo q̃ ibi christus realiter ꝑtinet ⁊ nõ virtute tm̃ sicut i alijs sacr̃is: ⁊ io forma sacr̃i illius sunt verba prolata i sanctificatione hostie. Questio.II.

Q Ꝛide quẽritur de defectu ꝓfirmatõis. Et circa h° q̃rũt duo. Prio de effectu q̃ ē res ⁊ sacr̃z s. caracr̃i. Secũdo de effectu q̃ ē res tm̃ .s. gr̃a.

AD primuz sic proce-dit: vr̃ q̃ in confirmatione character non ipr̃imat. character. n. vt. ō. dr. iij. dictũ ē: ē signuz distinctiuũ. sz pugna spiritualis oib⁹ indicit. cũ g̃ ꝓfirmationis sacr̃m det ad roborandũ in pugna spirituali vr̃ q̃ in ipsa nõ fiat aliqua distinctio ali cui⁹ ab altero ꝑ ipr̃essionẽ characteris. ¶ Ꝺ in ve-teri lege erat necessaria pugna spiritualis sicut ⁊ in noua. sz in lege veteri nõ erat aliqd̃ sacr̃m cha-racterẽ ipr̃imẽs: vt .ō. dictũ ē. g̃ nec ꝓfirmatio cha-racterẽ ipr̃imit. ¶ Ꝺ .ō. dictũ ē q̃ character ē spiri-tualis potestas. sz spũal⁹ ptãs passiua. s. pcipienda sacr̃a alia sufficient tradit in baptismo: ptãs ãũt actiua. s. dispensandi sacr̃a ad ordinẽ ptinet. cũ g̃ ꝓfirmat⁹ nõ ꝓstituatur in gradu alicuius ordis vl̃ dignitatis: vr̃ q̃ in ꝓfirmatõe caracr̃i nõ ipr̃imat. ¶ Sz Ꝑ: caracr̃i ē signũ ꝓformãs nos trinitati. sed sicut oz nos ꝓformari in sapiẽtia ⁊ potẽtia: ita ⁊ i bonitate. cũ g̃ in baptismo ipr̃imat caracr̃i fidei ꝓformãs nos diuine sapie: ⁊ in ordine caracr̃i po testatis ꝓformãs nos diuine potẽtie: vr̃ q̃ in cõfir-matione ipr̃imat caracr̃i plenitudis spũssancti cõ formãs nos diuine bonitati. ¶ Ꝺ. p characterez q̃ si ascribimur ad familiã iesu christi. sz christus sic̃ ē pr̃ nr̃ ⁊ sacerdos: ita ē ⁊ rex nr̃. cũ g̃ p characte-rẽ baptismalez ascribamur ei quasi patri filij re-generati p baptismũ ⁊ p characterẽ ordinis: ⁊ q̃si mistri sacerdoti sũmo: vr̃ q̃ sili rõne in cõfirmati one debeat ipr̃imi caracr̃i q̃ cõformemur ei q̃si milites regi. Queri⁹ vr̃ q̃ idẽ sit caracr̃i ꝓfirmati onis ꝑ essẽtiã ⁊ baptismi: qz ad eãdẽ formã seu spe ciẽ ñ pot̃ ee nisi vna assimilatio. sz i tritate: vt dr la. dic̃ ē spẽs idifferẽs. g̃ cũ caracr̃i sit signũ assimi lãs trinitati: vr̃ q̃ caracr̃i ꝓfirmatõis ñ possit esse alius a characterẽ baptismi. ¶ Ꝺ. i corporalib⁹ ita ē q̃ duo characteres ñ possũt eẽ i eadẽ pte. sz chara cteris subiectũ ē vna ps aie: vt .ō. dictũ ē. g̃ p̃ p̃mũ characterẽ ñ pot̃ alt⁹ caracr̃i supaddi. ¶ Ꝺ. ad ea q̃ se necario ꝓsequit aliq̃s eodẽ characterẽ ascribit sic̃ idẽ caracr̃ ē i sacerdote ad ꝓsitẽdũ ⁊ ad absol uẽdũ. sz ꝓfessio fidei cui⁹ sacr̃m ē ꝓfirmatio cõsequit de necessitate ad fidẽ: cui⁹ sacr̃z ē baptism⁹: qz cor ꝺ credit ad iusticiã: ore ꝓfessio fit ad salutẽ: Ro. x. g̃ idẽ caracr̃ ē i baptismo ⁊ i cõfirmatõe. ¶ Sz Ꝑ caracr̃i ē ꝑpus effect⁹ sacr̃i: ⁊ imediat⁹: sz diuersa-rũ cãz proprij effect⁹ sũt diuersi. cuz g̃ baptism⁹ ⁊ cõfirmatio sint diuersa sacr̃a ⁊ characteres ipr̃es-si erũt diuersi. ¶ Ꝺ. io baptism⁹ iterari nõ pot̃: qz caracr̃ ē idelibilis. si g̃ idẽ eẽt caracr̃ baptismi ⁊ cõfirmatõis post baptismũ cõfirmatõ ñ adderet.

Ulterius videt q̄ character ꝓfirmatōis nō ꝓ-
supponat characterē baptismalē. charact̄. n. ꝓfir-
mationis ad hoc datur q̄ hō fortiter christū ꝓfite-
at. ſz aliqui añ baptismū fortiter christū ꝓfessi ſūt
ad martyrū palmā puenientes. g̈ añ baptismū pōt
aliquis accipe characterē ꝓfirmationis. ℣ ℈. cha-
racter confirmationis ē sacr̄m ⁊ res. ſz hō ēt non
baptiçatus potest pcipere id q̄ ē sacr̄m ⁊ res i eu
charistia. ſ. corpus dñi verū q̄uis rē sacr̄i non cō-
sequat inordinate accipiens nisi forte credat se ba
ptiçatū. g̈ ⁊ ſilr characterē ꝓfirmationis consequi
potest non baptiçatus. ℣ ℈. sicut baptismus nā-
liter precedit ꝓfirmationē: ita vnus ordo nālit̄ pre
cedit aliū. si g̈ aliquis accipit ordinis ꝓñtis chara-
cterē q̄ nō accepit characterē precedentis: vñ non
reordinat: ſz quod defuerat suppleť. g̈ ⁊ characte-
rē ꝓfirmationis potest hō accipere sine characte-
re baptismali. ℣ Sz ℈ ē: q̄ Dio. dicit. ij. ca. ec. hie
rar. q̄ nihil diuinitus traditor operari potest q̄ nō
ē regeneratus p baptismū. ſz character cōfirmati
onis ē huiusmodi. g̈ non potest aliq̄s characterez
ꝓfirmatōis percipere q̄ ñ ē baptiçat⁹. ℣ ℈. baptis
mus dr̄ esse principiuz spiritualis vite: fm Dio. ⁊
Dam̄. sed remoto principio auferť q̄ ē post ꝑnci
piū. g̈ q̄ nō ē baptiçatus non potest characterē cō
firmationis accipere. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ chara
cter ē distinctiuū signū quo q̄s ab alijs distinguit̄
ad aliquid spirituale deputatus. sed ad spirituale
potest aliquis tripliciter deputari. Uno mō vt ali
quis in se spiritualia participet: ⁊ ad hoc quis de-
putat in baptismo: q⁊ iā baptiçatus potest ee par-
ticeps oīs spiritualis receptiōis. vñ character ba-
ptismal⁹ vt. ā. dictū ē est quasi q̄dā spiritualis po-
tentia passiua. Alio modo vt spiritualia quis in
noticiā ducat p eor fortē ꝓfessionē: ⁊ ad hoc quis
deputat in confirmatione. vñ etiā tpe persecutio-
nis eligebant aliqui qui deberēt in locū persecuti
onis remanere ad publice nomē christi ꝓfitendū:
alijs occulte credentib⁹: sicut pz i legēda beati Se
bastiani. Tertio mō vt etiā spiritualia credentib⁹
tradat: ⁊ ad hoc deputat aliquid per sacr̄m ordis
⁊ iō sicut in baptismo ꝓfert character ⁊ in ordine
ita ⁊ in confirmatōe. ℣ Ad ꝑm g̈ dō q̄ pugna spi
ritualis qua quis pugnat ꝯ ipedientes salutez sui
ipsi⁹ oīb⁹ indicit. ſz ad hoc ñ dat sacr̄z cōfirmatōis
ſz ad perſistendū fortiter in pugna qua q̄s nomē
christi impugnat: ⁊ vt inuict⁹ ꝓfessor christi perma-
neat: ⁊ huic pugne non oēs exponunt: ſz solū ꝓfir
mati. ℣ Ad 2ᵐ dō q̄ in veteri lege non erat tēpus
per stulticiā p̄dicationis propagandi cultū dei: ſz
magis per generationez carnalē: ⁊ iō tūc talis pu
gna de ꝓfessione fidei nō multū erat necessaria ni
hilomin⁹ tñ erat distinctio h⁹ characteris in vete
ri lege figurata: sicut ⁊ alioꝝ. in distinctione. n. fi
lioꝝ ysrael ab egyptijs significabat character ba-
ptismalis: in distinctione timidoꝝ a fortib⁹ in bel
lis character confirmationis: in distinctione leui-
taꝝ a fratrib⁹ suis character ordinis. ℣ Ad ꝫᵐ dō
q̄ potestas characteris h⁹ē potestas actiua: nō ad
ꝓferendū spiritualia quod ē ordinis: ſz magis ad
ꝓfitēdū publice: ⁊ iō ꝓfirmatus non ꝓstituit i gra-
du alicuius ordinis q⁊ nullus ei subijcit in recepti
one diuinoꝝ ab ipso. ℣ Ad. ij. q. dō q̄ quelibet
potentia de sui rone iportat ordinē ad aliquid: ⁊
iō oz potentiā ꝓportionatam esse actui ad quem
ē: q⁊ proprius actus non fit nisi in propria mā fm
phm in. ij. de aia: ⁊ iō oz q̄ potentie distinguant p
distinctionē actuū ad quos ordinant siue sint po-
tētie actiue siue passiue: ⁊ q⁊ character vt. ā. dictū
ē ē potētia spiritualis: iō cuz character baptisma
lis nō ad idē ordinet cū characterе ꝓfirmatōis vt
ex dictis pz: planū est q̄ non est idez vterq; chara
racter. ℣ Ad ꝑᵐ g̈ dō q̄ ad vnā speciē seu formaz
quā aliquid perfecte repzesentat non potest ee ni
si vna assimilatio: ⁊ iō patris nō ē nisi vna perfe-
cta imago. ſ. filius: ſz si non sit perfecta repzesenta
tio: tunc possunt ee diuerse assimilationes ad vnū
simplex: ⁊ iō diuerse creature diuersimode ꝛz su
uz modū diuinā silitudinē habēt: ⁊ propter hoc
nō ē inconueniens si sint diuersi characteres i aia
trinitati fm diuersa conformantes. ℣ Ad 2ᵐ dō q̄
character corporalis attēdit ꝛz figurā q̄ ꝓsistit in
terminatione figurati: ⁊ q⁊ ipossibile ē esse diuer-
sas terminationes vnus rei: iō ipossibile ē vt idez
corpus fm eādē partē diuersimode figuretur aut
characteriçet. sed character spiritualis attēdit ꝛz
aliquā spiritualē proprietatē. nō ē autē inconueni
ens diuersas proprietateꝫ nō oppositas eisdē ines-
se fm eandez partez: ⁊ iō in eadez parte aie plures
characteres esse possunt. ℣ Ad ꝫᵐ dō q̄ q̄uis cu
inſlibet baptizati ⁊ credentis sit cōfiteri qñ cōfes-
sio ab eo expectat̄: non tñ ē cuiuslibet se libere ex
ponere: sed añ ꝓfirmati: ⁊ hoc et iā patz in aposto
lis in quibus hoc sacr̄m initiuz sumpsit: q⁊ añ ad-
uentuz spūssancti confirmantis eos erāt clause fo
res cenaculi propter metū iudeoꝝ: postea repleti
spiritusancto ceperunt loqui cū fiducia ⁊ publice
verbuz dei: vt pz in actib⁹. ℣ ℈. ij. q. dō q̄ nihil
potest participare actionē vel proprietatē alicui⁹
nature nisi prius habeat subsistentiā in natura il
la. vñ cū per baptismuz q̄ ē spiritualis regeneratō
hō acquirat subsistētiā in vita spirituali christia-
ne religionis: non potest non baptiçatus aliq̄d eo
rū q̄ ad hāc spūalez vitā pertinēt pticipare: ⁊ iō
nō pōt pcipe ꝓfirmatiōis characterē: ⁊ hāc rōnē
Dio. assignat in. ij. ca. ec. hierar. ℣ Ad ꝑᵐ g̈ dō q̄
ad ea q̄ sūt necessitatis hō admittit etiā si hoc nō
ꝓpetat ei ex officio: sicut pz q̄ etiā nō habens or-
dinē in casu necessitatis baptiçare potest licite q̄-
uis hoc nō ꝓpetat sibi ex officio. silr etiā q⁊ confi-
teri nomē christi vbi confessio exquirit ē necessita
tis: iō etiā non baptiçatis hoc ꝓpetit q̄uis hec nō

habeant ex officio characteris in sacro confirmatio nis suscepti. Ad 2m dō q in sacro eucharistie illud qō ē res & sacrm ē extra suscipiētē: & iō indispō illius non impedit qn sit illō qō ē res & sacrm. s. corpus christi verū. sz hoc qō ē res & sacrz i confirmatiōe ē aliqua forma i suscipiente recepta: & iō indispō recipiētis impedit impressionē characteris. Ad 3m dō q ordo potētie passiue ad actiuā ē ordo necessitatis: qz q nō hz potētiā passiuā ad aliquid recipiēdū nihil recipit nisi miraculose: sz ordo potentie inferioris actiue ad superiorē ē tm ordo cōgruitatis: & iō carens baptismali characterе q ē potentia passiua recipiendi spūalia: nihil potest recipere alijs spūalib'. carēs autē characterе iferioris ordinis qui est potentia actiua potest recipere characterez superioris ordinis.

AD secundū sic procedit: vī q gratia gratū faciēs i conformatione nō pferat. gra. n. gratū faciens ordinat cō culpā & nō cō penā. sz confirmatio ordinat cō penā & nō cō culpā: qz ille q confirmat iā ñ ē ipi'p baptismū iustificatus. q ñ recipit graz gratū faciētē. Ad 1m baptism'ñ hz min' ordinē ad gratiā gratū facientē q cōfirmatio. sz ille q prius hūit graz p baptismū non accipit gratiā gratū faciētē. q cū confirmat' iā hēat gram quā in baptismo suscepit: sicut pz in pueris vī q in cōfirmatione gra gratū faciens nō pferat. Ad 2m. ad id qō pōt fieri in mortali peccato nō recedit gratia gratū faciens. sed aliq in peccato mortali exītes possūt fortit nomē christi pfiteri. q cū cōfirmatio sit sacrm pfessiōis christi: vī q nō det ibi gra gratū faciēs. Sz cō: sacrm noue legis efficit qō figurat. sz p vnctionē christmatis significat vnctio gre. q in cōfirmatione gra gratū faciēs pfert. Ad 3m. i lra dr q ibi dat spūsancte. sz in p'li. dictū ē q missio spūsancti ñ ē sine gra gratū faciēte. q in confirmatiōe dat gra gratum faciēs. Ad 1. teri' vī q sit eadē cū gra baptismali. duo. n. accidētia eiusdē spēi nō possūt eē in eodē simplici & idiuisibili. sz subiectū gre gratū facientis ē essētia aie q ē vna & simplex. q in ea nō possunt esse diuerse gratie: & ideo cuz gra baptismalis sit ibi: gra i confirmatiōe data erit peni' idē. Ad 2m. eadē ē gra q ē in vtutib' & donis. sz p baptismū pfert gra cū oīb' virtutib': vt. s. dictū ē: in confirmatiōe aūt dat gra cū septiformi plenitudine spūsancti: vt in lra dr: qō ad septē dona pertinet. q eadē ē gra q dat in confirmatiōe & in baptismo. Ad 3m. maior ē distinctio virtutū q gre. sz ad eā dē virtutē pertinet credere & cōfiteri. s. ad fidē. q m' to fortit pertinēt ad eādē graz. q gra baptismalis q p ficit ad credendū & gra confirmatōis q pficit ad pfitē dū ē eadē gra. Sz cō: cāe diuerse inducunt diuersos effect'. sz aliud ē sacrm exteri' i baptismo q in cōfirmatōe & ali' character interior vt dictū ē: q sī cā gre. q & alia ē gra vtrobiqz. Ad 4m. cō diuersos mōbos dat diuersa medicina. sz cō aliū morbū ordinat confirmatio & baptism': vt. s. di. ij. dictū ē. q alia est gra q in medicinā morbi i sacro vtroqz dat. Ad 1. teri' vī q gra cōfirmatōis ñ pficiat graz baptisma lē. ois. n. pfectio q confirmatioi ascribit ad dona vel virtutes ptinet: sic fortit pfiteri & plistere qō ē fortitudis vtutis vl doni. sz i baptismo vbi pfert gra pferūt & vtutes & dona q in gra pnexionē hñt: vt in. ij. li. dictū ē. q gra confirmationis nō pficit graz baptismalē. Ad 2m. ex eodē hit' gnatur & pficit: vt dē i. ij. Ethi. sz gra baptismal' p baptismū acqrit. q ñ pficit p confirmationē. Ad 3m. in augmēto sit idē ex eo qō auget & qō auget. sz gra baptismal' differt a gra confirmatōis. q gra cōfirmatōis ñ pficit graz baptismalē. Sz cō: sz Dio. baptism' ē illuminatio: christma āt pfectio. sz pfectio psūmat illumiatiōez sic illuminatio purgationē. q confirmatio christmatis cōsūmat graz baptismalē. Ad 4m. in oīb' pfectiōib' ordinatis ad inuicē: ita ē q 2° pficit pmā. sz confirmationis gra supaddit ad graz baptismalē. q gra cōfirmationis pficit graz baptismalē. Rñdeo dō ad. s. q. q in qlz sacro ē aliq sanctificatio. sz qdā ē scificatio in sacro q ē cōis oīb' sacris. s. emēdatio a pctō vel a reliqis peccati: & qdā scificatio q ē spālis qb' dā sacris impmētib' characterē. s. ōputatio ad aliqd sacz: vtraqz āt scificato graz gratū faciētē req rit: qz illō qō dicte dr̄iat pctō ē gra: dr̄ia āt dr̄ijs curāt. vñ idē remediū adhiberi ñ pōt cō pctm & sēlas ei' nisi p graz gratū faciētē: & iō in oi sacro nouе legi gra gratū faciēs pfert: vt dictū ē. s. di. ij. silr āt accessus a sacra nō ē licit' imūdis: nec aliqs ab imūdicia liberari pōt nisi p graz: nec effici idone' ad sacra administrāda vel pcipiēda: & iō oz q i sacramētis q characterē impmūt gra gratū faciēs imprimat. cū q confirmatio sit sacrz noue legi characterē impmēs ex duplici pte necessariū ē q graz gratū faciētē pferat. Ad 4m q dō q confirmatio ordinat cō penā q ē ex culpa cāta & ad culpā inclinās: & iō ex pñti hz r̄pugnātiā ad graz: & pp hoc cō ipsā oz q gra gratū faciēs det: & iō si iuenit aliquā culpā q fictū nō faciat delet illā: sicut pz de culpa veniali: q̄uis nō pncipalr cō culpā ordinet. Ad 2m dō q baptism' ē sacrz necessitatis: & iō gra q cōfert i baptismo ordinat in cōez statū salutis: & nō in aliquē spālez effectū: & pp hoc p baptismū ei q hūit gratiā gratū facientē nō addit alia gra noua: sz illa q prius erat auget: sec' āt ē de confirmatiōe q nō ē sacrz necessitatis: vñ ei' gra ad aliquē specialē effectū ordinat: & pp hoc gra confirmatiōis pōt addi ad graz q pficit in cōi statu vie. Ad 3m dō q q̄uis aliqs possit pstāēt si sit in mortali peccato fidē christi pfiteri nō tm ē idonea illa confessio: qz ñ ē speciosa laus in ore pctōris: nec itez est meritoria ad salutē. sacrm āt ordinat ñ solū ad hoc q aliqd fiat. q̄rcūqz: sz ad hoc q aliqd idonee fiat: nisi sit defect' ex pte recipiētis sacrm. Ad. ij. q. dō q sicut. s. dictū ē: sacrales gre

ad inuicē distincte si fm distin tionē eoꝝ ad que ordinant sic ⁊ virtutes q̄uis eaꝝ distinctio nō ita appareat sic distinctio virtutū: qz eaꝝ effect' non sunt ita manifesti sic effect' virtutū: ita etiaz vide m' i virtutib' moralibus: qz vbi ē spēalis difficultas req̄rit spēalis virt'. vñ alia ē virt' que dirigit i magnis sūptib' ꝫz magnificētiā ab ea que i cōib' donis ⁊ sūptibus pficit scz liberalitate: ⁊ qz gratia bapmalis dat ad pficiēdū in his que ptinent ad cōem statū vite xpiane: gra aūt cōfirmatōis ad pficiēdū i his q̄ st difficillima i isto statu. s. confiteri nomē xpi ꝯ psecutores: iō speciali gra ad h' idiget ⁊ pp hoc alia est gra cōfirmatōis a gra baptismi ⁊ ꝯ aliū defectū dat. gra. n. baptismi dat ꝯ defectū q̄ ipedit oēz statū iusticie i vita christiana. s. ꝯ peccatū originale ⁊ actuale. gra aūt ꝓfirmatōis ꝯ defectū oppositū roborī qō exigit in ꝓfessorib' nois christi. s. infirmitati. ¶ Ad p'm ḡ dō q gra cōfirmatiōis ⁊ baptismi nō st eiusdē spēi: vt dictū ē: ⁊ iō nihil prohibet qō i eodē idiuisibili sint. Uel dō q gratia baptismalis ex essentia aie deriuat in itellectu qō ē ad recte ⁊ pfecte credendū. sz gratia confirmationis respicit magis irascibilez ad quā ptinet fortitudo ⁊ robur. ¶ Ad 2'm dō q gratia sacrālis q̄ ē principalis effect' sacri q̄uis hēat cōnexiōez cū gratia. q̄ ē i virtutib' ⁊ donis: tn ē alia ab ea: qz gratia sacrāl' pficit remouendo p' ⁊ pncipal'r defectū ex peccato ꝓntē. sz gratia vtutū ⁊ donoꝝ pfic inclinādo ad bonū virtutis ⁊ doni: sicut gratia cōfirmationis remonendo ifirmitatis morbū: fortitudis āt donū vl' vt' iclinādo ad bonū qō ē ꝓpriuz virtuti vel dono: ⁊ iō q̄uis in baptismo dēt virtutes ⁊ dona: ⁊ silr in ꝓfirmaciōe nō oz q' sit eadē gratia sacrāl' vtrobiq;. ¶ Ad 3'm dō q confiteri vbi ex ꝓfessione imminet mortis piculū nō ē tm fidei: sz indiget auxilio alerī' virtutis. s. fortitudis: ⁊ silr ēt indiget alia gratia sacrāl q̄ remoueat effectū oppositū fortitudi. ¶ D. iij. q. dō q vt. s. dictū ē di. j. sicut gratia gratū facies q essētiā aie pficit differt a virtutib' ⁊ donis q̄ ab ipsa fluunt: ita ēt differt a gratia q̄ ē ꝓpr' effect' sacroꝝ: tn ē ei ꝓnexa: sic ⁊ cōnexionē hz ad virtutes ⁊ dona: vñ in sacris princi paliter dat gra sacralis q̄ differt in diuersis sacris: ⁊ p ꝓs gratia virtutū ⁊ donoꝝ q̄ ē cōis in oib' sacris. fm hoc ḡ gratia baptismalis pōt dici duplr: vno' illa q̄ ē principal' ⁊ ꝓpr' effect' baptismi operās ꝯ morbū: alio' gra q̄ ē effect' baptismi ex ꝓnti ⁊ p quādā cōnexionē. ⁊ silr distinguēduz ē de gra cōfirmatiōis. accipiēdo ḡ gratiā baptismalē ⁊ cōfirmationi p' mō sic st diuerse gratie: ⁊ iō nō pfic eā directe quasi cedens in eādē essentiā cū ipsa: sz directe pficit ipsū baptizatū ad aliq̄d alt'. ⁊ p cōsequēs ēt ipsa baptismalis gratia pfectius: ⁊ nobilius eē hz sicut ⁊ aia sensibilis ē pfectior adiuncta rōnali: ⁊ virt' adiūcta dono ⁊ liberalitas adiūcta magnificentie. accipiēdo autē gratiā baptismalez ⁊ cōfirmationis 2'mō sic directe auget eā cedēs in eādez essentiā cū ipsa sicut baptism' directe auget gratiā quā prius inuenit. Et p hoc patet rēspōsio ad vtrāq; partem

Questio. III.

QUeritur de celebratiōe h' sacri: ⁊ circa hoc q̄runt tria. Primo q̄s possit ꝓferre hoc sacz. Secūdo q̄s ōbeat recipe. 3' de ritu ⁊ mō recipiēdi.

AD primuz sic proceditur: vī q' q̄libet nō ordinat' possit aliū cōfirmare: efficacia. n. sacroꝝ ē a virtute verboꝝ. sz q̄libet etiā nō ordinatus pōt verba ꝓferre q̄ sūt forma h' sacri. ḡ non ordinat' pōt ꝓfirmare. ¶ D. vnūq̄dq; potest agere ꝫz formā quā hz: qz vnūq̄q; agit fm q' ē actu. sz aliquis nō ordinat' hz character cōfirmationis. ḡ pōt ꝓfirmare. ¶ D. quanto aliq̄d sacrm ē maioris necessitatis: tāto indiget maiori discretiōe ⁊ attētione in ministrando. sed baptismus ē sacrm necessitatis. ḡ cū illud q̄ req̄rit maiorē discretōez oz maiorib' cōmitti: vī q' ex quo non ordinatus potest baptizare q' etiā possit ꝓfirmare. ¶ Sz ꝯ ē: qđ Aug. de sancto vic. dic: q' administratio ecclie cōsistit in ordinib' ministrorū ⁊ sacris. ḡ sicut sine sacro nō potest q̄s ꝓfirmari ita nec sine ordine cōfirmātis. ¶ D. vnctio cōfirmationis ē dignior q' extreme vnctionis. sed illa nō pōt fieri nisi ab ordinatis: vt pz Jac. vlt. ḡ nec ista. ¶ Uteri' vī q' sacerdos simplex etiā si non sit epūs possit confirmare. Baptism'. n. quātū ad aliq̄d ē maioris efficacie q' cōfirmatio. sz sacerdos ex suo officio pōt baptizare. ḡ ⁊ cōfirmare. ¶ D. sic ꝓfirmationis sacrm ad pfectionē ptinet: ita ⁊ eucharistie ꝫz Dio. sz sacerdos ē ꝓpr' minister sacri eucharistie. ḡ ipse potest cōfirmare. ¶ D. in sacris exigit pte ꝓferentis requirit ordo ⁊ intentio. sz epūs nō hz aliquē ordinē vel characterē quē nō hēat simplex sacerdos. ḡ sicut epūs ita ⁊ sacerdos potest ꝓfirmare si intētionē cōfirmandi hēat. ¶ Sz ꝯ: soli epi i loco aplorum succedūt. sz soli apli in primitiua ecclesia man'iponebāt: qō erat ꝓfirmar. ḡ soli epi nūc possūt ꝓfirmare. ¶ D. i ordine eccleiastice hierarchie fm Dio. soli epi sūt pfectores. sed fm eūdē sicut aliquis p exorcismū purgat ⁊ p baptismū illuminat: ita p cōfirmationē chrismatis pficit. ḡ soli epi possunt cōfirmare. Uteri' vī q' sacerdos simplex ex cōmissione pape ñ possit cōfirmare: sicut n. se hz h' qō ē sacerdotis ad sacerdotē: ita h' qō ē epi ad epm. sz null' nō sacerdos pōt pp pape cōmissionē eucharistiā cōficere qō ē sacerdotū. ḡ silr ex ꝓmissione pape nullus pōt nō epūs confirmare qō ē epi. ¶ D. sicut cōferre sacerdotalē ordinē est epi: ita ⁊ cōfirmare. sz nullus non epūs ex mandato pape posset aliquē in sacerdotez promouere. ḡ nullus ex pape mandato q̄ nō sit epūs pōt prebere

cõfirmationis sacr̃m. ℣ Ꝑ. quicũq; potest ex mandato vel ex cõmissiõe alicuius baptizare: si sine cõmissione baptizat eũ q̃ nõ ẽ sibi subdit' extra casũ necessitatis baptizat' ẽ: q̃uis peccet. ſz si sacerdos sine cõmissione alicuius cõfirmet nõ ẽ cõfirmatũ g̃ nõ põt ex cõmissione pape cõfirmare. ℣ Sz ꝯ ẽ: qõ in littera dr̃ q; Hze. in casu pmisit q; simplices sacerdotes possent cõfirmare. ℣ Ꝑ. maius ẽ ordinẽ cõferre q̃ ꝓfirmare. ſz ex mãdato pape aliq; ñ epi cõferunt quosdã ordines sicut sũt pbyteri cardinales q̃ cõferũt minores ordines. g̃ multo fortiꝰ ex mãdato pape potest aliq; simplex sacerdos cõfirmare. Rndeo dõ ad. j. q. q; propt̃ dispẽsatores sacr̃oꝝ sunt ministri ecclie per sacr̃m ordinis cõsecrati: vt sint medij inter deũ & plebez diuina pplo tradentes: & iõ solis eis cõpetit ex officio sacra ministrare: nec p aliũ cõferri possũt excepto baptismo pp necessitatẽ. vñ cũ cõfirmatio nõ sit sacr̃m necessitatis nõ poterit nisi ab ordinatis conferri. ℣ Ad p̃m g̃ dõ q; efficacia sacri nõ tm̃ ẽ ex v̄bis pla tis sed ẽt ex mã debita & psona cõueniente: & iõ si sit õfect' i psona ministri: v̄ba plata ab alio nõ possunt efficaciã sacr̃o p̃bere. ℣ Ad 2m̃ dõ q; pfectio psonalis h' vel illi' nihil facit ad collationẽ sacr̃oꝝ qõ pz ex h' q; sacra cõferũt a bonis ministris & mal': ſz exigit pfectio h' inquãtũ ẽ minister ecclesie: sicut i nãlib' ad h' q; forma se i alterã mãz trãsfũdat per sui sili'tudinẽ requirit q̃litas actiua: & iõ q: per cõfirmatõis sacr̃z ñ efficit aliq̃s minister ecclie q̃uis q̃dã nãle perfectionẽ cõseqũt: iõ ñ oz q; q̃libz ꝓfirmatus cõfirmare possit. ℣ Ad 3m̃ dõ q; oia sacra indiget eq̃'r intẽtioe. ſz illa q̃ oib' sic cõferenda ñ idiget discretione q̃ vn' repellat & ali' admittat: q: a sacris necessitatis nullus oz excludi: & iõ cuilibet ẽt sacerdoti cõmittit illa sacra cõferre: ñ ãt illa q̃b' aliq̃s ad statũ perfectionis pmouet. Ad .ij. q. dõ. q; i oi b' artib' & potẽtijs ordinatis vel hitib': ita ẽ q; vltima perfectio reseruat inducenda per supmã artẽ i gnẽ illo: sic artes q̃ operãt circa mãm nauis reseruant iductionẽ forme arti superiori q̃ nauẽ cõpaginat: & illa reseruat vlteri' finẽ. ſ. vsũ nauis arti superiori .ſ. gubernatorie. vñ cũ epi in ecclesiastica hierarchia teneãt supmũ locũ: illud qõ ẽ vlimũ i actionib' hierarchicis eis reseruãdũ fuit: & q: perficẽ aliquẽ h' mõ q; fit supra cõez statũ alioꝝ ẽ supmũ in actionib' hierarchicis: iõ sacr̃m confirmationis & ordis q̃b' h' efficit solis epis dispensãda reseruãt. ℣ Ad p̃m g̃ dõ q; baptism' cũ sit sacr̃z necessitatis cõit oib' cõpetit: & iõ per ipz ñ ponit aliq̃s supra cõez statũ sicut fit per cõfirmationẽ: vt pus ẽt dictũ ẽ. ℣ Ad 2m̃ dõ q; eucharistia sic cõfirmato & ordo ẽ sacr̃z perficiens: ſz in h' differt ab alij: q: in ordine & cõfirmatõe illud qõ ẽ ibi res & sacr̃z ẽ aliq̃d in suscipiẽte acq̃sitũ: & iõ suscipientẽ hec sacramẽta pmouẽt ad pfectionẽ quãdã vltra cõem statũ fideliũ: ſz eucharistia hz illõ qõ ẽ res & sacr̃z in se ñ in suscipiente: & iõ p sũptionez eucharistie ñ acq̃rit aliq̃s pfectionez vltra cõez statũ: cũ nõ ip mat̃ character: ſz pficit vnũquẽq; i suo statu: & iõ ẽt ꝟz Dio. cuilz sacr̃o euchãistie pceptõ adiũgit: & iõ ñ ẽ sile de euchãistia & dr̃ alij. ℣ Ad 3m̃ dõ q; q̃uis epus ñ habeat aliquẽ ordinẽ sup̃ sacerdotẽ ꝟz q; ordines distinguũt p act' relatos ad cor̃p' dñi: verũ tñ hz aliquẽ ordinẽ supra sacẽdotẽ ꝟz q; ordies distinguũt p act' supra cor̃p' mysticũ. vñ Dio. i eccl'. hierar. ponit epatũ ordinẽ: vñ & cũ q̃dã cõsecratione dignitas epalis cõfert: & iõ i promotione mẽbroꝝ corporis mystici aliq̃d põt cõpetere epo qõ ñ cõpetit simplici sacerdoti. Ad .iij. q. dõ q; circa hoc est multiplex opinio. q̃dã. n. dr̃ cũt q; pbyter simplex nõ possit ex mandato pape cõfirmare: & qõ dr̃ in littera de Hreg. exponũt q; illi pbyteri ex mãdato pape nõ cõferebãt sacr̃m cõfirmationis: sed aliqõ sacr̃ale sile illi sacr̃o sicut alicui porrigit panis benedict' loco eucharistie: ſz nõ vi cõueniẽs vt talẽ simulationẽ in dispensatione sacr̃oꝝ induxisset Grego. vel sustinuisset: q: dispensatio sacr̃oꝝ ptinet ad veritatẽ doctrine q̃ nõ ẽ pp scãdalũ dimittẽda. Et iõ alij dicũt q; auctoritas pape tanta ẽ q; eius mãdato q̃libet põt cõferre qõ hz: vt cõfirmat' cõfirmare: sacerdos sacerdotiũ conferre: diaconus diaconatũ: non autẽ mandato ipsius põt aliquis cõferre qõ nõ hz: vt diacon' ordinez sacerdotalẽ. Sz hec opinio vi minus ãpla: & iõ media via ꝑm alios tenẽda ẽ. Et iõ sciendũ ẽ q; cũ epat' nõ addat aliq̃d supra sacerdotiũ per relationẽ ad cor̃p' dñi vez: sed solũ p relationẽ ad cor̃p' mysticũ: papa p hoc q; ẽ epoꝝ sũmus non dr̃ hz plenitudinẽ ptãtis p relationẽ ad corpus dñi vez: ſz p relationẽ ad corpus mysticũ: & q: gratia sacr̃alis descendit in cor̃p' mysticũ a capite: iõ ois opatio i cor̃p' mysticũ sacr̃al' p quã gr̃a dat̃ õpẽdet ab opatione sacr̃ali sup̃ cor̃p' dñi vez: & iõ solus sacerdos põt absoluere in foro penitentiali & baptizare ex officio. ℣ Et iõ dõ q; pmouẽ ad illas pfectiones: q̃ ñ respiciũt cor̃p' dñi vez ſz solũ cor̃p' mysticũ: põt a papa q̃ hz plenitudinẽ pontifical' ptãtis cõmitti sacerdoti q̃ hz actũ sũmũ sup̃ cor̃p' dñi vez: nõ ãt diacono vl' alicui inferiori q̃ nõ hz pficẽ corpus dñi vez sicut nec absoluere in foro penitentiali: ñ aũt põt simplici sacerdoti cõmittẽ pmouẽ ad pfectionẽ: q̃ respicit aliq̃ mõ corpus dñi vez: & iõ simplex sacerdos ex mãdato pape nõ põt cõferre ordinẽ sacerdotij: q: ordies sacri hñt actũ supra cor̃p' dñi vez vl' sup̃ mãz ei'. põt ãt pcedẽ simplici sacerdoti q; cõferat miores ordies: q: isti nullũ actũ hñt supra cor̃p' dñi vez vl' mãz ei': n' ẽt supra corpus mysticũ actũ: p quẽ gratia conferat: ſz hñt ex officio q̃sdã act' secũdarios & ꝑparatorios: & sil'r põt cõcedẽ alicui sacerdoti q; ꝓfirmet: q: cõfirmatio pficit eũ in actu corporis mystici: nõ aũt habz aliquã relationẽ ad corpus dñi veruz: & p hoc de

facilli patet solutio ad obiecta.

Ad secūdū sic proce
dit. Videt q̄ christ⁹ debuerit sacr̄m cōfir
mationis accipe. sacr̄m. n. p̄firmatōis p̄fert maio
rē plenitudinē gr̄e q̄ baptism⁹. ſz christ⁹ baptiçari
voluit: vt tactu mūdissime sue carnis efficaciā ba
ptismo p̄beret. ḡ silr debuit p̄firmatōem accipere
¶ p̄firmatio ad hoc dat vt hō in p̄fessione ve
ritatis vsq; ad mortē firmiꝰ stet. ſz christus dedit
oib⁹ exēplū p veritate moriēdi. ḡ h⁹ sacr̄m maxie
debuit accipe. ¶ Sz ꝯ: p̄firmat q̄ infirmū ē. sed
infirmitas spūalis in christo nō fuit. ḡ nec p̄firma
ri debuit. ¶ Alteri⁹ vī q̄ hoc sacr̄m puer nō sit cō
ferendū: q̄ hoc sacr̄m supra cōem statū p̄mouet
sic̄ z sacr̄z ordinis. sed illud sacr̄m nō p̄fert puer.
ḡ nec istud. ¶ ℞. hoc sacr̄m dat ad cōfitēdū fidez
ad pugnādū pro ipa. ſz hoc nō cōpetit puer. ḡ nō
debēt h⁹ sacr̄z suscipe. ¶ Sz ꝯ: gr̄a baptalis ē īmedi
ata diſpō ad gr̄az p̄firmatōis. ſz baptism⁹ p̄fertur
puer. ḡ p̄firmato oz puer dari. ¶ Alteri⁹ vī q̄ non
debeat dari oib⁹ adultis. illud em̄ q̄ oib⁹ dat nō
excedit cōez statū: vt dictū ē. ſz p̄firmatio ponit su
pra cōez statū vt supra dictū ē. ḡ nō oz oib⁹ dari.
¶ ℞. h⁹ sacr̄m ē ad robur i pugna spūali. sed pu
gnare ñ ē mulierū pp ibecillitatē sex⁹. ḡ nec h⁹ sa
cr̄m eis p̄petit. ¶ ℞. p̄firmatio ē sacr̄m cōfessiōis
ſz muti ñ p̄nt p̄fiteri. ḡ ñ oz eis dari h⁹ sacr̄m. ¶ ℞
morientes a pugna hui⁹ vite sꝰtrahūt. ſz ad robur
in pugna hui⁹ vite dat cōfirmatio. ḡ ñ oz morien
tib⁹ dari. ¶ Sz ꝯ ē: qđ dic̄ Aug. de sctō vic. oīno
piculosū eet si ab hac vita sine p̄firmatōe migraꝛ
p̄tingēt. ḡ oib⁹ dādū ē h⁹ sacr̄z. ℞. ad robur i h⁹ sa
cr̄o dat septiformis gr̄a spūssācti. ſz hec oib⁹ ē ne
cessaria. ḡ z sacr̄m p̄firmatōnis oīb⁹ dari cōpetit.
Rndeo dō ad. j. q. q̄ suscipe baptz ē i p̄cepto cū sit
sacr̄m necitat⁹: z iō dns voluit baptiçari q̄uis i ba
ptismo nihil susciperet: ſz magī cōtulerit vt forma
obediēdi mādat⁹ oīb⁹ p̄beret p ipm: z pp h⁹ dixit
ad baptismū veniēs: Sic decet nos ipleꝛ oēz iusti
cia: iustitia eni cōsistit i obediētia legis: vt phs dic̄
in. v. Eth. ſz sacr̄m cōfirmatōis ñ ē necitat⁹. ſz vti
litatis alicui⁹ cōsequēde causa accepit: z ideo cū
domin⁹ non acceperit aliquid a sacramentis non
debuit sacr̄m cōfirmatōis accipe: sic̄ nec sacr̄m or
dinis: q̄ ptās excellētie i sacr̄is z plenitudo spūssā
cti i ipo a sui cōceptiōe fuit: z sic ñ oportebat nisi
q̄ i ipo erat ꝰnotesc̄e: qđ factū ē p aduentū colūbe
sup ipm. ¶ Et p h⁹ pz solutio ad obiecta. ¶ Ad
ij. q. dō: q̄ p̄fectio q̄ cōferꝛ i ordie z cōfirmatiōe: i
hoc differūt: q̄ p̄fectio ordis ē ad aliq̄d diſpēsādū
p̄fectio āt cōfirmatōis ē ad stādū fortiꝛ i seipo. ad
hoc āt q̄ diſpēsatio alicui⁹ rei det alicui req̄ritur
idoneitas aliq̄ p̄exñs i eo q̄ diſpēsatōnē recipit pp
piculū qđ pōt īminere ex prava diſpensatiōe: z iō
p̄fectio ordis ñ cōferꝛ puer⁹: ſz p̄fectio q̄ dās i seipo
p̄ficit nō p̄exigit aliā perfectionē: ſz ipa perfectiōe
quis idoneus reddit: nec ex hoc aliq̄ piculū īmi
nere pōt: z iō confirmatio pōt puero tradi z p̄ue
nient tradi: q̄ infantilis etas nō patit fictionē q̄
effectus sacr̄i in traditione ipediat: z iō q̄uis tunc
nō p̄petit ei cōfiteri vel pugnare: certū tn̄ ē q̄ effe
ctū sacr̄i plene recipit: p quē erit idone⁹ ad pugnaz
z p̄fessionē ad p̄fectā etatē vēiēs nisi gr̄az accepta
p peccatū amittat. Et p hoc pz solutio ad obie
cta. Ad. iij. q. dō q̄ sicut dictū ē p̄fectio in confir
matione collata nō p̄exigit aliā perfectionē: ſz p
eā dās in seipso p̄ficit: vt sit idoneus ad pugnā spū
alē: z q̄ cuilibet ē cōueniens z bonū: vt in pugna
spūali fortitudinē habeat: iō ab hoc sacr̄o nullus
excludi oz q̄ sit baptiçatus. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ nō po
nit supra cōez statū quantū ad diſpensationē ali
cuius sacr̄i: ſz quātū ad cōfessionē sacr̄oꝝ: z hec p
fectio vel excellentia oībus mēbris eccleie cōpetit
p hoc sacr̄m confirmationis collata. ¶ Ad 2m dō
q̄ etiā q̄dā mulieres in pugna spūali gloriosū re
portauerunt ab hoste triumphū: sicut pz ō beata
agnete z beata cecilia z aliē: vñ ab hoc sacr̄o mu
lieres nō sunt excludende. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis mu
ti non possūt cōfiteri ore tn̄ possūt cōfiteri nutib⁹
z possūt hīe voluntatē z propositū p̄fitendi: z iō
eis nō oz denegari hoc sacr̄m. ¶ Ad 4m dō q̄ q̄
uis morientes abstrahant a pugna: tn̄ vadūt ad lo
cū p̄miꝰ in quo secūdū mensurā gratie dat mensu
ra glorie: z iō indiget plenitudine gratie q̄ in pu
gna p̄ficit pp finē pugne consequendum.

Ad tertiuz sic proce
dit: vī q̄ non exigat q̄ aliquis teneat ali
quē ad confirmationē. ille. n. q̄ hz īmediatā relati
onē ad principē sicut liberi nō oz q̄ mediantibus
aliq̄b⁹ coꝝ principe p̄areāt sicut serui p̄arēt me
diantib⁹ dñis: z filiifamilias mediantib⁹ patribus
ſz p̄firmādus iā hz īmediatā relationē ad principē
eccl̄ie: cū sit mēbr̄z eccl̄ie p baptismū. ḡ q̄uis bapti
çatus p aliuz debeat p̄sentari: tn̄ cōfirmādus nul
lo mō oz p aliū ad cōfirmationē teneri p̄cipue si
sit adultus. ¶ ℞. fortitudo min⁹ p̄petit mulierib⁹
q̄ viris: Prouer. vlti. Mulierē fortē q̄s inueniet. ſz
p̄firmatio ē sacr̄m fortitudis: q̄ in eo dat spūssan
ct⁹ ad robur. ḡ ad min⁹ mulier nō oz tenere viruz
ad p̄firmationē. ¶ Sz ꝯ: vī ēt q̄ ñ p̄firmat⁹ possit
tenere ad p̄firmationē: q̄ maī⁹ ē sacr̄z p̄ferre q̄ ad
sacr̄m subsequedū aliquē tenere. ſz nō p̄firmatus
pōt sacr̄m baptismi cōferre. ḡ multo fortiꝰ pōt ad
p̄firmationē tenere. ¶ Alteri⁹ vī q̄ nō debeat fieri
linitio chrismatis tn̄ in frōte: q̄ vertex ē nobiliꝰ
ps corpis q̄ frons: q̄ ibi ē organū cogitatiue: hoc
āt organū fantasie: ſz sacerdos q̄ ē inferiꝰ q̄ eps
vngit baptiçatos chrismate i vtice. ḡ eps nō oz vn
gere chrismate cōfirmando i fronte. ¶ ℞. p̄firma
tio ē sacr̄m p̄fessiōis. ſz cōfessio fit ore. ḡ vnctio cō

firmationis magis deberet in ore fieri. ℣ ℟. frons ē locus nudus ⁊ patens. ſꝫ hic de facili ſordes ꝺ̄bit cū ḡ chriſma ſit ſeruādū ab oī inquinamēto vī q̄ nō congrue fiat vnctio in fronte. ℣ Sꝫ ℟: in cōfirmatione ꝺat ſpūſſanctus ad robur. ſꝫ robur i frōte ſignificat: vt pꝫ Ezē. iij. Ecce dedit frōtē tuā duriorē frōtib⁹ eoꝝ. ḡ in frōte oꝫ fieri vnctio ꝓfirmationis. ℣ ℟. Apoc. vij. angelus dicit quo aduſq; ſignem⁹ ſeruoſ dei viui i frōtib⁹ eoꝝ. ſꝫ eṕi dicūt āgeli: vt pꝫ Apoc. iij. ḡ eoꝝ ē in fronte ſignare. ℣ Iteri vī q̄ ꝓfirmatio poſſit iterari. ſicut. n. ꝓfirmatō ꝺat ad robur fidei: ita euchariſtia ad robur charitatis: ſꝫ euchariſtia iterat. ḡ ⁊ cōfirmatio. ℣ ℟. ſi morbus iterat ⁊ medicina iterari oꝫ. ſꝫ morbus ℞ quē ꝺat hoc ſacr̄m pōt iterari. ſ. ſpūalis infirmitas ḡ ⁊ ſacr̄m oꝫ iterari. ℣ Sꝫ ℟: ſicut in baptiſmo imprimit character: ita ⁊ in cōfirmatione. ſꝫ baptiſm⁹ nō iterat. ḡ nec cōfirmatio. ℚ Rñdeo ꝺō ad. j. q. q̄ in ſacro cōfirmationis ꝺat ſpūſſactus ad robur. vñ ꝓpter hoc aliq̄s ad cōfirmationez accedit: q̄ ſe ḥẽ robur ſtandi nō ꝑſumit: ⁊ iō inſtitutū fuit vt ab altero teneret ad ſignificandū q̄ ꝺ ꝑ ſe ſtare nō poſſet. ℣ Ad ꝑm ḡ ꝺō q̄ ille q̄ ē mediator in hoc ſacro nō hꝫ officiū repreſentandi quaſi extraneū ſīc ē in baptiſmo neq; ſuſcipiendi quaſi inſtruenduꝫ ſꝫ ſolū tenendi quaſi infirmū. ℣ Ad 2m ꝺō q̄ fortitudo ſpūalis ē p chriſtū i quo nō ē maſculus ⁊ femina: vt oī ad Gal. iij. ⁊ ita nō differt vtr̄ vir mulierē vel mulier virū teneat: q̄uis q̄dā ℞riū dicāt ſ. q̄ mulier virū tenere nō pōt. ℣ Ad. ij. q. ꝺō q̄ hō pōt ipediri a libera ⁊ apta ꝓfeſſiōe noīs chriſti pp duo. ſ. pp timorē mortiſ ⁊ pp cōfuſionē q̄ ē timor ignominie: vtriuſq; aūt ſignū ꝑcipue in facie manifeſtat: q̄ palleſcūt timentes ⁊ rubēt verecūdati: vt oī in. iij. Eth. ⁊ ꝑcipue in fronte q̄ eſt ps magis apta ⁊ imaginationi ex qua procedūt paſſiones ꝑdicte vicina: ⁊ iō cū cōfirmatio ꝺet ad liberā ꝓfeſſionē noīs chriſti ꝓueniēt vnguntꝰ ꝓfirmati in frōte. ℣ Ad ꝑm ḡ ꝺō q̄ vnctio q̄ ꝺat in vertice a ſacerdote ſignificat dignitatē regalē ⁊ ſacerdotalē in baptiz̄ato: q̄ incipit eē de numero illoꝝ ꝺ̄b⁹ oī: Vos eſtis gens ſancta regale ſacerdotiū. j. Petri. ij. ⁊ iō in vertice fit ad aſſignādū eminētiā dignitatis collate: ſꝫ vnctio ꝓfirmationis ꝺat ad fortit̄ defendēꝺā dignitatē acceptā: q̄ꝺ āplius ē: ⁊ iō in loco publico ꝺari oꝫ. ℣ Ad 2m ꝺō q̄ nō ꝺat hoc ſacr̄m ad ꝓfeſſionē ſimplicit̄ ſed ad libertatē cōfeſſiōis: ⁊ iō oꝫ ꝺari vbi apparent ille paſſiones: q̄ liberā cōfeſſionē ipedire poſſunt. ℣ Ad 3m ꝺō q̄ ex hoc non ē piculū q̄ ligat frōs cōfirmati quouſq; deſiccet locus: ⁊ poſtmodū ēt ꝫ Aug. oꝫ eē ſub quadē diſciplina cuſtodiendi chriſma ne. ſ. caput lauet vſq; ad. vij. dies pp. vij. ꝺona ſpiritusſancti: ⁊ ſicut ēt eccleſia. vij. dieb⁹ aduentū ſpūſſancti in diſcipulos celebrat. ℣ Ad. iij. q. ꝺō q̄ ſacr̄m q̄ꝺ hꝫ effectū ſp ꝑmanētē non pōt iterari ſine iniuria ſacr̄i: ⁊ ideo q̄ in confirmatione ꝑimit character q̄ ē indelibilis: iō nō oꝫ iterari. ℣ Ad ꝑm ḡ ꝺō q̄ euchariſtia nō ꝑimit characterē nec illud q̄ꝺ ē res ⁊ ſacr̄m ē aliqua forma recepta in recipiente ſacr̄m: ſicut eſt in confirmatione: ⁊ iō nō ē ſilis rō. ℣ Ad 2m ꝺō q̄ ꝓfirmatio ꝺat ℞ infirmitatē ꝑout ē cōtracta p originale peccatū: ⁊ ſic nō redit q̄uis infirmitas actu alis peccati redeat. ℚ Onatio ſpiritusſancti ad robur. ℞: panis coꝝ hoīs confirmat. ergo magis pertinet ad euchariſtiam q̄ ad confirmationem. Et ꝺō q̄ per euchariſtiam roboraṫ charitas: per hoc aut̄ ſacr̄m fides. in his. n. ꝺuab⁹ virtutib⁹ tota virt⁹ ſpūalis edificij conſiſtit. Uel ꝺō q̄ charitas ꝑficit ⁊ roborat ad ſtandū in ſeipſo p modū cibi ſꝫ cōfirmatio ad pugnā qua quis ab aliq̄ patit in cōfeſſionē noīs chriſti ℞ aduerſarios audaciā ꝓbens. ℣ Hoc ſacr̄m tm̄ a ieiunis ꝛc. propter eminentiā ſpūſſācti: que cum ſua plenitudine hoc ſacramento ꝺat ad robur.

¶ Diſ. VIII.

POſt ſacramē tū baptiſmi ꝛc. Poſtq̄ mḡr determinauit de baptiſmo ⁊ ꝓfirmatione: hic ꝫ determiat de euchariſtie ſacro. Et diuiꝺit i ptes duas: in ꝑ⁹ determinat ea q̄ ꝑtinēt ad ipſū ſacr̄m: in 2⁹ determinat ꝺ diſpenſantibus ſacr̄m. xij. ꝺi. Solet ēt q̄ri vtrū q̄ cūq; ſacerdotes ꝛc. Prima i duas: in prima determinat ea q̄ requiruntur ad hoc ſacr̄m in generali: in 2⁹ pſequit̄ de eis in ſpeciali ꝺi. x. ibi Sūt itez alij precedentiū ꝛc. Prima itez in duas: in ꝑ⁹ determinat ea q̄ requiruntur ad hoc ſacr̄m: in 2⁹ determinat vſuz ſacri. ix. ꝺi. ibi Et ſicut due ſunt res ꝛc. Prima aūt in tres: in prima determinat p̄cedētia euchariſtiā ꝺ̄b⁹ hoc ſacr̄m figurat: in 2⁹ determinat ꝓcomitantia ꝺ̄b⁹ hoc ſacr̄m integrat. ſ. formā ⁊ inſtitutionē: ibi Hec etiā añ alia ꝛc. in 3⁹ determinat ꝓñtia q̄ in hoc ſacro efficiūt vl̄ ſignificant: ibi Nunc q̄d ſit ſacr̄m ꝛc. Secūda ps diuiꝺit in tres in ꝑ⁹ determinat inſtitutionē: in 2⁹ formā: ibi Forma vero ē ꝛc. i ꝫ⁹ mouet quādā q̄nē ⁊ ſoluit: ibi Ubi conſideratione dignū ē ꝛc. ℣ Nunq̄d ibi ſit ſacr̄m ꝛc. Hic determiat de ſacro euchariſtie p cōparationē ad ſignificatū vel cauſatū ei⁹. Et circa h⁹ duo fac. ꝑ⁹ oñdit q̄d ſit ibi res ⁊ q̄d ſacr̄z. 2⁹ cluꝺit eoꝝ numeꝝ ⁊ ordinē: ibi Sūt igit hec tria, diſtinguenda ꝛc.

HIc ē duplex q̄ō. Prīa de ipo euchariſtie ſacro. Scōa ꝺ forma ipſi⁹. ℣ Circa ꝑm q̄rūt. iij. Prio vtr̄ eucharistia ſit ſacr̄m. Secūdo de ſignificatione eius. Tertio de inſtitntione. Quarto de ordine ſumendi hunc cibum reſpectu aliorum ciborum.

AD primuꝫ ſic proce

dic: vi q̄ eucharistia non sit sacr̄m: ad idē. n. nō de bent diuersa ordinari. sed confirmatio ē ad pficiē dū fm Dio. cū g̈ fz ipsū eucharistia ēt sit pfectio: vi q̄ superfluat hoc sacr̄m. ℣ p̄. in oi sacro noue leg̃ idē qđ figurat efficit p signū figurās. sz species panis ⁊ vini q̄ figurāt corpus christi vez ⁊ mysti cū nō efficiūt illud. g̈ eucharistia nō ē sacr̄m noue legis. ℣ p̄. sacr̄m ē elemētū māle fm Aug. exteri us oculis suppositus. sz corp⁹ christi vez qđ dī hic sacr̄m ⁊ res silr: nō ē oculis videntiū suppositū. g̈ nō ē sacr̄m. ℣ p̄. oē sacr̄m in ipsa sui susceptiōe cō secrat ⁊ pficit: sicut pz de baptismo qđ pficit i ipsa ablutiōe. sz eucharistia cōsecrat añ sūptionē. g̈ nō ē sacr̄m. ℣ p̄. in oi alio sacro illud qđ ē res ⁊ sacr̄z ē aliq̄d effectū in suscipiēte: sicut character in ba ptismo. sz corpus christi verū quod ponit hic res ⁊ sacr̄m non ē aliquid in recipiente effectū. g̈ nō ē sacr̄m eiusdē rōnis cū alijs. ℣ Sz ꝫ ē: qđ i collecta dī: p̄esta vt hoc tuū sacr̄m nō sit nobis reat⁹ ad penā. ℣ p̄. ois actio p mīstros ecclesie dispensata in qua ex ipso ope opato gratia cōfert ē sacr̄z. sed eucharistia ē h⁹i. g̈ ē sacr̄z. ℣ Ulteri⁹ vi q̄ nō sit vnū sacr̄m sed multa: pmo p hoc q̄ in colecta dī: Pu rificent nos dñe hec sacra q̄ sūpsim⁹. ℣ p̄. sacr̄m ē in genere signi. sz ea q̄ sūt in gnē signi: sicut noia plu rificant ad pluralitatē signatiū q̄uis sit idē signa tū: sicut marc⁹ ⁊ tull⁹ si duo noia q̄uis sit eadem res significata. cū g̈ in eucharistia sint plura signā tia sicut spēs panis ⁊ vini: vi q̄ sint pl̄a sacra. ℣ p̄. vnitas rei ē ex forma sua. sed in eucharistia sūt due forme. vna ad ꝓsecrationē panis. alia ad ꝓsecrati onē sāguis. g̈ sūt duo sacra. ℣ p̄. ea q̄ nec in genere nec spē ꝓueniūt sūt plura simplicit. sed corp⁹ christi vez cū spēb⁹ panis ⁊ vini sūt differentia ⁊ spē ⁊ gnē g̈ sunt plura simplicit: cū g̈ vtrūq; dicat sacr̄m in eucharistia: vi q̄ nō sit vnū sacr̄m. ℣ p̄. ex duob⁹ perfectis nō fit aliquid vnū. sed christus perfecte ē sub vtraq; spē. s. panis ⁊ vini g̈ ex his duob⁹ nō fit vnū sacr̄z. ℣ Sz ꝫtra ē q̄ si esset duo: tūc sacra noue legis nō ēent tm̄ septē. ℣ p̄. q̄cūq; ordināt ad idē efficiendū ⁊ significandū ptinent ad vnū sacr̄z sz oia q̄ in eucharistia sunt ptinēt ad idē repñtan dū. s. mortē dñi: ⁊ idē efficiendū. s. gr̄az: per quam hō incorpat corpi mystico. g̈ ē vnū tm̄ sacr̄m. Ulteri⁹ videt q̄ non cōuenientib⁹ noib⁹ noiet: nomen n. ꝓpriū alicui dz iponi ex eo q̄ sit sibi ꝓpriuz sz bonitas gratie ē cōis oib⁹ sacr̄is. g̈ ex hoc non dz iponi nomē ꝓpriuz vni sacro: vt dicat eucharistia ℣ p̄. sicut in lra dī hoc sacr̄m iō viaticū appellat: qz in via nos reficiens vsq; ad patriā deducit: sed hoc ē cōe oib⁹ sacr̄is q̄ non nisi viatorib⁹ dāt ad p ueniendū ad gloriā patrie: q̄ ē res nō cōtenta ⁊ si gnificata in oib⁹ sacr̄is. g̈ nō cōuenienter viaticuz appellat. ℣ p̄. cāe p effect⁹ denoiari solent. sz addu cere ad cōionē fidelitū ē effect⁹ baptismi fz Dio. vt ex p̄dictis pz. g̈ baptism⁹ magis dz dici cōio vel sma ris q̄ hoc sacr̄m. ℣ p̄. in quolibet sacro fit aliq̄d sacrū: sed hoc ꝓprie dicit sacrificij nomē. g̈ sacrificiū etiā nō ē nomē ꝓpriū hui⁹ sacri. ℣ p̄. hostia vide tur idē qđ sacrificiū. sz Dio. ꝓfirmatiōez noiat ca rismatis hostiā. g̈ neq; hostia neq; sacrificiū ē no mē ꝓpriuz huic sacro. Q̄ndeo vō ad. j. q. q̄ eucha ristia sacr̄m q̄ddā ē alio tm̄ mō ab oib⁹ alijs sacris sacr̄m. n. fm sui nois ꝓpetatez scitatez actiue ipor tat: vñ fm hoc aliq̄d hz sacri rōem fm q̄ hz rōem scitificatiōis q̄ sāctū aliq̄d fit. Dicit aūt aliq̄d scm̄ dupl̄r. vno⁹ simpl̄r ⁊ p se sic qđ est subiectuz scita tis sicut dī hō sanct⁹. Alio⁹ secūdario ⁊ fm qđ: ex eo q̄ hz ordinē ad hāc sāctitatē vel sic hñs vturez sanctificādi: sic chrisma dī sanctū vl̄ quocūz alio⁹ ad aliq̄d sanctuz deputet: sic altare scm̄. ⁊ ideo ea quibus aliquid fit sāctū ꝑmo mō dicūt sacra simplicit: illa aut̄ quibus fit aliquid sanctū secundo mō non dicūt sacra: sz sacra alia magis in alijs. g̈ sa cris fit aliq̄d sanctū ꝑmo mō: sicut hō suscipiēs sacr̄m nō āt elemētū corporale sanctificans homi nē: qz h⁹ est sacrū secūdo mō: ⁊ iō hoc qđ ptiet ad sanctificationē materie in oib⁹ sacris nō ē sacrz sz sacrale: sz hoc qđ pertinet ad vsū materie q̄ hō sā ctificat ē sacrz. in hoc aut̄ sacro illud qđ ē scificās hoiez ē sāctū ꝓrio mō: q̄si subiectū sanctitatis: qz ē ipse christus: ⁊ iō ista sāctificatio māe ē hoc sacrz: sed sāctificatio hois ē effectus sacri: ⁊ iō hoc sacrz in se cōsideratū ē dignius oib⁹ sacris: qz hz absolu tā sanctitatē etiā ꝓeter suscipientē: alia aut̄ non hñt nisi in ordine ad aliud: ⁊ iō hoc sacrz ē pfectō alioz sacroz: qz oē qđ ē p aliud reducit ad id qđ ē p se: sicut pz de accīte ⁊ sba. ℣ Ad p^m^ g̈ dō q̄ pfe ctū vnūqđq; ē cū attingit ꝓpriā virtutē: vt dī i vij. phy. Ulrt⁹ aūt ē vltimū in re: vt dī in pmo ce. ⁊ mūdi: ⁊ iō pfectio rei cōsistit in h⁹q̄ res ad sui vlti mū pducat. Et āt duplicit vltimū rei: vnū qđ ē in re: ⁊ aliud qđ ē extra rē: sicut in corpib⁹ vltimū in corpe ē sup̄ficies corpis ꝓtēti: vltimū extra ē locus q̄ ē sup̄ficies corpis cōtinētis. vltimū aūt cuiuslibet rei in seipsa ē ipsa rei opatio: pp quā res ē: forma n. ē finis generatiōis nō ipsius generati: vt dic Cō mē. in. ij. phy. vñ res q̄ hz formā sb̄alē p quā ē eē ñ dī pfecta simpl̄r sz pfecta in eē: vl̄ pfecta pfectōe p^a^: ⁊ talē pfectionē quātū ad eē sp̄uale acq̄rit hō in baptismo: i quo ē regeneratio sp̄ual⁹: ⁊ iō Dio. nō ponit baptismū hñtē vi pfectiuā simplicit: sed magis purgatiuā ⁊ illuminatiuā: sz simpl̄r pfectū dī qđ hz opationē cōueniētē sue forme. in h⁹. n. cō sistit virt⁹ rei fm phm in. ij. Ethi. p cuius ꝓsecutio nē aliq̄d dī pfectū vt ocñ ē. Hois aūt opatio sp̄ alis ē duplex: vna ipsius iquātū ē pson̄a puata: ⁊ quātū ad h⁹ pficit cōfirmatio q̄ facit hoiez nō ipe ditū aliquo mūdano timore in cōfessione fidei: ⁊ alijs q̄ ad christianā religionē spectāt: Alia iquā tū ē pson̄a publica quasi mēbr̄ principale ⁊ influ ens alijs mēbris: ⁊ quātū ad hoc pficit sacrz ordis

vltimū ãt cuiuslibet rei extra seipsã ẽ ptĩncipiũ a quo res hz eẽ: qz p ꝓiunctionẽ ad ipsũ res cõplent & firmãt: & pp distãtiã ab ipso deficiunt: sicut corruptibilia pp longe distare a p̃o: vt dr in. ij. de gnãtione: & iõ p̃m agẽs hz etiã rõnẽ vltimi finis pficientis: fons ãut christiane vite ẽ christus: & iõ hoc mõ eucharistia pficit christo cõiũgẽs: & iõ hoc sacrz ẽ pfectio oĩuz pfectionũ: vt Dio. dicit. vñ & oẽs qui sacra alia accipiũt: hoc sacro in fine cõfirmant: vt ipse dic. ℣ Ad 2m dr qz sic ad spẽs sensibiles alioz sacroz se hz virtꝰ q̃ interius ineſt q̃ sãctificationez acquirit ex qua sacrm efficit fm hug. ita in hoc sacro se hz ipsũ corpꝰ christi: qr p cõsecrationẽ sb spẽ illius fit. vñ sicut in alijs sacris mãle elementũ nõ ẽ cã virtutis q̃ in ipso ẽ neqz alicuꝰ spũalis effectus in hoie nisi mediante virtute fm qz ex elemento & virtute quasi vnũ efficit: ita in hoc sacro spẽs nõ sunt cã corporis christi neqz alicuius effectꝰ in aia spũalis nisi mediãte corpore christi vero fm qz ex speciebus & corpore christi fit vnũ sacrm vtrũ autẽ spẽs ille fm se hẽant aliquez effectũ corporalẽ: sicut aqua corporalit abluit in baptismo etiã nõ mediãte spũali vtute. j. dicet. ℣ Ad 3m dr qz oẽ sacrm ẽ visibile: nõ tñ oz qcqd ẽ i sacro sit visibile: vi. n. spẽs visibilis aque in baptismo: sed nõ vi virtꝰ spũalis q̃ secretius opat salutẽ: & silr hñ vident spẽs sed nõ vi vez corpꝰ christi. Vel dr qz ẽ visibile nõ in se: sz in speciebꝰ q̃ ipsũ tegũt sicut & sba alioz corporũ vi mediante colore. ℣ Ad 4.m dr qz sanctitas q̃ ẽ in materijs alioz sacroz nõ ẽ forma sanctitatis absolute: sed fm ordinẽ ad aliõ vt in. j. dr dictũ ẽ: & iõ non ẽ silr de alijs sacris: & ô hoc vt ex dictis pz. ℣ Ad 5m dr qz ex hoc ipso qz alia sacra pficiunt in acceptiõe vel collatione cõtingit qz illud qd ẽ in eis sacrm & res ẽ aliquid acqsitũ in suscipiente: in hoc ãt sacro aliud ẽ: vt ex dictis pz. ℣ D. q. q. dr qz p se vnũ simpliciter & qd ẽ numero vnũ trib modis dr: vno sicut idiuisibile ẽ vnũ vt punct & vnitas qd neqz ẽ multa actu neqz potẽtia. Alio qd ẽ vnũ ex ꝓximitate qd tñ ẽ multa potentia sicut linea. 3o mõ qd ẽ vnũ pfectione: sicut dr calciamẽtũ vnũ: qz hz oẽs ptes q̃ requirunt ad calciamẽtũ: & hec vnitas dr in oib illis ad qz integritatẽ aliqua exigũt: sicut vn hõ vna dom: & qz ad eẽ sacri multa cõcurrũt: sicut forma & mã & hr: iõ ab hac vnitate pfectionis dr sacrm vnũ eẽ: illa. n. sũt de integritate alicuius instri q̃ requirunt ad opatiõnẽ illã ad quã instrz deputatũ ẽ. hoc ãut sacrz deputatũ ẽ ex diuina institutione ad cibationẽ spũalez q̃ p cibationẽ corporalẽ significat: & qz cibatio corporalis duo requirit. s. aliqd p modũ cibi: & aliqd p modũ potus: iõ ad integritatẽ hr sacri ex diuina institutõe ẽ aliqd p modũ cibi. s. cõp christi & aliqd p modũ potꝰ. s. sanguis. ℣ Ad p̃m g dr qz dr plalit sacra: pp mãle diuersitatẽ signoz. ℣ Ad 2m dr qz rõ illa ꝓcedit qñ vtrũqz signũ hz integrã significationẽ. sic ãut nõ ẽ hic: qz cibatio spũalis nõ significat pfecte neqz p panis tm neqz p vini tm sũptionẽ: sz p vtrũqz simul sicut ẽ i significatione noũz ꝓpositoz. ℣ Ad 3m dr qz rõ illa ꝓcederet si vtraqz forma rnderet toti sacro. sz hoc falsũ ẽ qz vna forma rndet vni: & alia alij eorum que ad sacrm exigũt. ℣ Ad 4m dr qz q̃uis non sint vnũ in genere vl specie nãe: possũt tñ eẽ vnũ p relationẽ ad vnã opationẽ ex qua vnitate sumit vnitas sacri. ℣ Ad 5m dr qz q̃uis christus perfectus sit sub vtraqz spẽ nõ tñ quãtũ ad integz vsũ sacri ẽ sub vtroqz. sed quãtũ ad diuersos vsus ℣ D. iij. q. dr qz in quolz sacro ẽ tria considerare. s. originẽ: pfectionẽ: & finẽ ad quẽ ẽ. origo autẽ oium sacroz ẽ passio christi de cuius latere in cruce pẽdẽtis sacra pfluxerunt: vt sancti dicũt. pfectio autẽ sacri ẽ in hoc qd cõtinet gratiã. finis ãt sacri ẽ duplex: proxim. s. sanctificatio recipientis: & vltimus. s. vita eterna: hec ãt p quãdã excellentiã in eucharistia inueniunt: qz hoc sacrm ẽ spãliter in memoriã dñice passionis. vñ Matth. xxvj. Quotienscunqz feceritis in mei memoriã facietis: & iõ quãtũ ad originẽ vocat sacrificiuz vel hostia. silr etiã gratiã nõ p modũ itẽrationis ꝓtinet sicut alia sacra: sz plenitudinẽ gratie in suo fonte: & ideo antonomatice eucharistia dr silr etiã qz ipsa ẽ cõsũmatio oium sanctificationũ vt Dio. dicit id qd ẽ oium. s. cõgregari ad vnũ huic sacro attribuit: & dr cõio vl ymaxis qd idẽ ẽ: in quãtũ. s. hõ congregat ad vnũ: & ad seipsum & ad alios ei qd ẽ maxime vnũ cõiũct. silr ẽt quãtũ ad vltimũ finẽ cõsequẽdũ maximã efficaciã hz iquãtũ realit continet hoc quo ianua celi nobis apta ẽ. s. sanguinẽ christi: & iõ specialiter viaticũ appellat. Et p hoc patz solutio ad obiecta: qz ab eo qd ẽ cõe aliquid antonomatice denoiari põt.

AD secũdum sic proꝺ dr: vi qz huic sacro figure assignari nõ debeãt. nihil. n. ponit p aliqd sui generis. albedis n. ñ ẽ albedo: nec mot ẽ mot. sz sacrz ẽ signũ. g sacro nõ oz aptari aliq figura: qz i ifinitũ iret. ℣ D. sacra veteris legis dicunt sacris noue legis rndere inquãtũ signãt ipsa: sacris ãt noue legis q̃ sũt maxime perfectionis nõ rndebãt aliqua sacra i veteri lege vt qdã dicũt: cũ g hoc sacrz sit maxie pfectiõis vi qz nõ debeãt ei aliq figure assignari. ℣ D. sicut eucharistia pfigurata ẽ in agno pachali: ita & baptism in trãsitu maris rubri: vt dr. j. Cor. xj. cuz g magister ñ assignauerit aliquas figuras baptismi vi qz nec eucharistie figuras assignar debeat. ℣ Sz ꝯ: hoc sacrm memoriale passiõis christi ẽ spãliter sz passionẽ christi pcipue oportebat pfigurari: p quã nos redemit: vt fides antiquoz ad redẽptorẽ ferret. g pcipue oportebat hoc sacrz figurari. ℣ D. hoc sacrm ẽ dignissimũ & difficillimũ ad credẽdũ sz talia maxime cõsueuerunt prefigurari. g rẽ.

Ulterius vī q̄ magr̄ inc̄uenient̄ assignet figuras h̄ sacr̄i. hoc. n. sacr̄m p̄ baptismū dat. sz agn̄ paschalis p̄cessit trāsitū maris rubri: in q̄ baptism̄ ē p̄figurat̄. g̃ nō ē ogrua figura h̄ sacr̄i. ¶ D. in hoc sacr̄o aliquid offert deo. sz melchisedech ñ legit deo obtulisse sz hōi. s. abrae cui obtulit panez ⁊ vinū: vt dī Gen. xiiij. g̃. illa oblatio nō ē q̄uenies figura h̄ sacr̄i. ¶ D. idē ñ ē signū suiipsi⁹. sz sāguis qui cōsecrat in altari ē illemet quē christus in cruce fudit pro nobis. g̃ ille non ē signū vel figura isti⁹. ¶ D. māna habebat in se oēz saporis suauitatē: vt dī Sap̄. xvj. sed hoc sacr̄m nō hz in se oēm saporē spūalē: q̄ sic hēret effect̄ oium sacr̄oz ⁊ alia sacr̄a supfluerēt. g̃ māna nō ē figura h̄ sacr̄i.

¶ D. nobiliozis rei nobilioz oz eē figura. sz eucharistia ē nobil⁹ sacr̄z q̄ baptism⁹. cū g̃ baptism⁹ hūerit figurā q̄ p̄bebat remediū ex ipso ope opato ꝫ originale. s. circūcisionē. supradicte aūt figure nō fuerunt tales: vī q̄ fuerūt icōpetentes. ¶ D. in canone misse fit mentio de sacrificio Abrae ⁊ Abel ⁊ silr oia sacrificia legalia h̄ veri sacrificij figura fuerunt. g̃ insufficienter posuit magr̄ figuras h̄ sacr̄i. Uteri vī q̄ in lege moysi expressius fuit figuratū hoc sacrificiū q̄ in lege nāe: q̄ fm hug. q̄to to magis appropinquauit passio saluatoris tāto to signa fuerūt euidentioza. sz ea q̄ fuerunt in lege moysi fuerūt ꝓpinqoza. g̃ expssioza. ¶ D. in sacrificijs legis moysi fiebat sanguinis effusio. sz oblatio melchisedech fuit sine sanguis effusiōe. g̃ legalia sacrificia expssius figurabāt sacr̄z passiōis christi q̄ oblatio melchisedech. ¶ Sz ꝫ: christus dī sacerdos fm ordinē melchisedech: nō āt fz sacerdotiū legis moysi: qō ē sacerdotiuz leuiticū: vt patet heb. vij. g̃. oblatio melchisedech magis q̄uenit cū sacrificio christi q̄ sacrificiū legis moysi. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ sacr̄a noue legis tripliciter se hñt ad veterē legē. Quedā. n. essentialit fuerunt in veteri lege q̄uis nō vt sī sacr̄a noue legis: sz magis fz q̄ sī i officiū vel actū virtutis: sicut pnia ordo ⁊ matrimoniū. Quedā fuerūt fm aliq̄d eis rñdēs nō essē tialiter: sicut baptism⁹ ⁊ eucharistia. Quedā āt nihil rñdēs habuerī i veteri lege: sicut cōfirmatio ⁊ extrema vnctio. cuius rō ē: q̄ pria tria sacr̄a non solū sī sacr̄a: sz pnia ē act⁹ virtutis: ordo āt ptinet ad officiū dispensatiōis sacr̄oz: matrimoniū aūt ad officiū nāe: ⁊ iō in qualibet lege requirūt. Baptism⁹ aūt ⁊ eucharistia sunt sacr̄a tm̄ gr̄az cōtinētia: ⁊ iō añ tps gratie eē nō debuerūt. Sz q̄ sunt sacr̄a necessitatis: baptism⁹ q̄dē quātū ad effectū: eucharistia āt quātū ad fidē eius qō repñtat per ipsā: iō oportuit q̄ in lege moysi hērent aliq̄d rñdēs. sz cōfirmatio ⁊ extrema vnctio sūt sacr̄a gratiā conferētia: ⁊ iō in veteri lege eē nō debuerunt. ⁊ q̄ nō sūt sacr̄a necessitatis: sz cuiusdā supabundātis pfectionis: iō nō oportebat q̄ hērent aliq̄d rñdēs cū nō cēt tps plēitudis gratie: ⁊ iō hec duo nō fuerūt p̄figuranda aliquib⁹ expressis figuris. silr neq̄ pria tria: sz tm̄ duo media. s. eucharistia ⁊ baptism⁹. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ oppositio relatōz pot sūt inesse eisdē respectu diuersoz: eo q̄ eē relatiui ē ad aliq̄d se hz: nō āt proprietates absolute: ⁊ iō i relatiuis cōtingit aliq̄d disponi p aliq̄d sui generis p accñs ⁊ nō p se: sicut filij ē filius: nō inquātū filius: sz inquātū pater. ⁊ silr signi potest eē signuz inquātū ē signatū. in absolutis āt nō cōtingit hoc vñ qualitatis nō ē qualitas nec p se nec p accidens. ¶ Ad 2m dō q̄ vna pfectio dī alia minoz duplicit: aut simplicit: aut fm statū: sicut premiū essentiale q̄ dō aurea dī ē simplicit maī q̄ premiuz accñtale: q̄ dī aureola. sz aureola ē maioz quātū ad statū hñtis: q̄ nō cuilibet dat sz tm̄mō illis q̄ sūt in statu pfectiōis. ⁊ silr dico q̄ pfectio eucharistie ē simpliciter maioz q̄ perfectio cōfirmationis ⁊ extreme vnctiōis: sz ille sūt maiores fm statū: q̄ perfectio eucharistie q̄ ē p coniunctionē ad principiuz sactitatis ē oīb⁹ necessitate salut. sz pfectio spūs sancti ad robur q̄ ē in cōfirmatiōe vel pfectio purgationis a reliquijs peccati q̄ ē in extrema vnctōe nō solū oīb⁹ necessaria: ⁊ iō pfectiōi eucharistie dz aliq̄d rñdere in qualibet lege: nō aut ē pfectiōi cōfirmationis ⁊ extreme vnctionis nisi in lege in q̄ ē status pfectionis q̄ ē lex gratie. ¶ Ad 3m dō q̄ p̄figuratio eucharistie erat magi necessaria q̄ baptism⁹: tū rōne dignitatis: tū rōne difficultatis: tū ꝓp̄ necessitatē fidei eis qō figurat i eucharistia: tm̄ magister supra aliquas figuras baptismi posuit. s. circūcisionē ⁊ baptismū Johis. ¶ D. ij. q. dō q̄ aliq̄d pōt figurari duplicit. vno mō p id qō ē signum ⁊ cā: ⁊ hoc mō effusio sanguinis ⁊ aq̄ ex latere christi fuerūt figura h̄ sacr̄i. alio mō p id qō ē signuz tm̄: ⁊ sic quātū ad id qō ē sacr̄z tm̄: in eucharistia fuit figura eius oblatio melchisedech. quātū aūt ad id qō ē res ⁊ sacr̄m. s. ipsū christū passū fuit figura agn̄ paschalis. quātū aūt ad id qō ē res tm̄. s. gr̄az fuit signū māna qō fīciebat oēz saporē suauitatis hñs. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ rō illa valeret si baptismi ⁊ eucharistie tm̄ esset vna figura: sunt aūt plures: ⁊ iō nō ē inc̄ueniens aliquā figurā baptismi q̄ precedat aliqua figura eucharistie ⁊ ab aliq̄ precedat: sicut precedit agnus paschalis trāsitum maris rubri: ⁊ sequit circūcisionē. ¶ Ad 2m dō q̄ eucharistia offert deo in sanctificatione hostie: ⁊ offert ppl̄o in ipsius sūptiōe: ⁊ hoc significatū fuit in oblatiōe melchisedech q̄ obtulit abrae panē ⁊ vinū ⁊ benedixit deo excelso. ¶ Ad 3m dō q̄ nihil sub eadē spē manens ē signū suuipsius. sz aliq̄d fm q̄ ē in vna spē pōt eē signū sui fm q̄ ē sub alia spē. ⁊ silr ē in proposito dō: q̄ aqua fluēs ō latere christi figurabat ppl̄z q̄ eius sāguie redimēd⁹ ⁊ reficiēd⁹ erat: ⁊ iō significabat aq̄ sāguī admixta h̄ sacr̄i vsū. Ad 4m dō q̄ sacr̄m hz oēm suauitatē inquātū cōtinet fontē oīs gratie: q̄uis nō ordinet

ei⁹ vsus ad oēs effectus sacr̄alis gratie. Uel dō ꝙ etiā quātū ad effectū hz oēm suauitatis effectū in reficiēdo: qz hoc solū sacr̄z ꝑ modū refectōis opat Uel dō ſm Dio. ꝙ oiuz sacr̄oz effect⁹ huic sacr̄o possunt ascribi inquantū pfectio ē ois sacr̄i hñs q̄ si i capitulo z sūma oia q̄ alia sacr̄a ꝓtinēt sigillatī. ℣ Ad 5ᵐ dō ꝙ baptism⁹ ē sacr̄m necessitatis q̄ tū ad effectū: qz delet peccatū originale q̄ manēte non ē salus: z iō oportebat ꝙ in veteri lege rn̄dēt sibi aliqua figura q̄ ꝺ originale remediū ꝓberet ſ. circūcisio. ſz eucharistia ē sacr̄m necessitatis quā tū ad fidē eius qō repñtat. ſ. opus nr̄e redēptiōis z iō non oportuit ꝙ hēret figuras remediū ꝓbē tes ſz signantes tm̄. ℣ Ad 6ᵐ dō ꝙ q̄uis in veteri lege fuerūt figure plures mālit: tn̄ oēs ad has re ducūt: qz ī oib⁹ sacrificijs z oblatiōib⁹ antiquoz si gnificabat illud qō ē res z sacr̄z in eucharistia: qō etiā significat per agnū paschalē. ſ. ipse christus q̄ obtulit se deo patri pro nobis oblationē z hostia Uel dō ꝙ iste figure repñtant coꝛp⁹ christi ſm ꝙ ē ī vsu fideliū ꝑ esū: qō ꝑz ō oblatiōe melchisedech q̄ panē z vinū edendū obtulit Abrae. z silr agn⁹ paschalis edēdus a pplo occidebat: z ēt māna ad esuz ppli a deo ꝓuidebat. aqua ēt sanguini ad mixta in passione christi ppz significat christi sāguinē cōicātē: nō autē ita ē in alijs sacrificijs: z iō q̄uis sint figure christi passi: nō tn̄ sunt ꝓprie fi gure h⁹ sacr̄i. Sit aūt in canone misse mentio ō ob latione Abrae z Abel magis pp devotionē offerē tiū q̄ pp figurā rei oblate. ℣ D. iij. q. dō ꝙ quātū ad id qō ē signū tm̄ i hoc sacr̄o exp̄ssioꝛ figura h⁹ sacr̄i fuit oblatio melchisedech q̄ figure legis mo ysi: sed quātū ad id qō ē res z sacr̄m exp̄ssioꝛ fuit figura legis mosayce qua exp̄ssius christus passus significabat: z qz rit⁹ sacr̄i cōsistit in signis exterio rib⁹: iō sacerdotiū christi quātū ad ritū magis cō uenit cū sacerdotio melchisedech q̄ cū sacerdotō leuitico: z ēt quātū ad alias cōditiones melchise dech quas apostolus plenius prosequitur. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

AD tertiuz sic ꝓcedit: vī ꝙ nulla fuit necessitas instituēdi h⁹ sacr̄m: veniente aūt veritate oz cessare figura. sed hoc sacr̄m agit in figurā dn̄ice passionis q̄ iā reali ter venit. g̃ nō debuit hoc sacr̄m institui. ℣ ꝑ. ea dē actione aliquid instituit z a ꝓria dispositiōe re mouet. ſz ad eādē actionē nō oz institui nisi vnum sacr̄m: sicut vnū instr̄z ē vn⁹ actiōis. cū g̃ p baptis mū mundemur a malo: vī ꝙ nō oportuit institui aliq̄ sacr̄m p qō in bono cōfirmemur. ſ. eucharistiā: vt i lr̄a dī. ℣ ꝑ. ex eisdē ex quib⁹ sum⁹ z nutrimur: vt in. ij. de generatione dī. ſz p baptismū qō ē spūalis regeneratio acq̄rim⁹ cē spūale: vt Dio. dicit. ij. ca. ec. hierar. g̃ p gratiā reficimur baptisma lē: z ita nō oz h⁹ sacr̄m institui ad spūalit reficiēdū vt in lr̄a dī. ℣ Sz ꝑ: ad pfectionē corꝛporis exigit ꝙ mēbra capiti ꝙiungāt. ſz p hoc sacr̄m mēbra ec clesie suo capiti cōiungūt. vñ Joh. vj. dī: Qui mā ducat carnē meā z bibit sanguinē meū in me ma net z ego in eo. g̃ necessaria fuit h⁹ sacr̄i institutio. ℣ ꝑ. charitas nō ē min⁹ necessaria q̄ fides. ſz hab em⁹ vnū sacr̄m fidei. ſ. baptismū. cū g̃ charitatis sacr̄m sit eucharistia: vñ z cōio dī: vī ꝙ eius insti tutio fuerit necessaria. Uterī vī ꝙ ante aduētū christi debuerit institui: christus. n. ē caput oīum iustoꝛ q̄ fuerunt a principio mūdi: vt in. iij. li. dī. xij. dictū ē. si g̃ p hoc sacr̄m mēbra capitis mysti co suo capiti cōiungāt: vī ꝙ debuerit a principio mūdi institui. ℣ ꝑ. pplis isrl fuit pplis deo dilectis sim⁹. vñ dī Exo. iij. Filius me⁹ primogenit⁹ isrl. ſz hoc sacr̄m ē sacr̄z charitatis: vt dictū ē. g̃ debuit i stitui adhuc ꝓiore pplo hñte statū. ℣ ꝑ. hoc sa cr̄m dī viaticū: qz tēdētes ad patriā in via confoꝛ tat: quotidiāos ēt lapsus repat. ſed patres q̄ erat añ aduentū christi ad patriā tēdebāt: hospites z pegrinos se vocantes sup terrā: vt dī Heb. xj. z ēt quotidianis peccatis ipediebāt. g̃ añ aduētū chri sti debuit hoc sacr̄m institui. ℣ Sz ꝑ: hoc sacr̄m ꝓtinet verbū incarnatū realit. g̃ institui nō potu it añ incarnationē verbi. ℣ ꝑ. hoc sacr̄z cōtinet gratie plenitudinem: vnde z eucharistia dicit. ſz tp̄s plenitudinis incepit ab incarnatione christi. g̃ añ incarnationē hoc sacr̄m istitui nō potuit. Ul terius vidēt ꝙ p⁹ passionē institui debuit: qz h⁹ sa cr̄m ē in memoriā oñice passionis: vt ꝑz. j. Coꝛ. xj. ſz memoria ꝓteritoꝛ ē. g̃ z a preterita passiōe chri sti institui debuit. ℣ ꝑ. eucharistia nō nisi bapti zatis doz dari. sed baptism⁹ fuit institutus p⁹ christi passionē: q̄n dn̄s discipulis formā baptiçandi de dit: Matth. vlti. g̃ z p⁹ passionē institui debuit eu charistia. ℣ ꝑ. in his q̄ sibi invicē ꝓtinue succedūt vltimū primi oz cōiungi p⁹ secūdi. ſz dn̄s voluit in cena oñdere terminationē veteris legis: z cōtinu ationē noue legis ad ipsā: vt ex littera hz. g̃ debuit p⁹ cenā paschalē stati instituere ꝑm⁹ sacr̄m noue le gis z alia ꝑ ordinē: z sic p⁹ passionē eucharistiā q̄ ē vltimū. ℣ Sz ꝑ vī ꝙ debuerit institui a ꝑn⁹ ꝑdi cationis christi: qz q̄ primo capiunt artius memo rie ipsum̄t: vt ꝑz de his q̄ hō a pueritia capit. ſed dn̄s voluit vt hoc sacr̄m artissime memorie ꝓmē daret. g̃ debuit a prin⁹ h⁹ instituere. Rn̄deo dō ad j. q. ꝙ in q̄libz gnē actionū in q̄ inveniunt plures actiones ordinate diuersis agentib⁹ ordinatis distri bute: oz ꝙ principal illaꝝ actionū attribuat prin cipali agenti: cuius virtute secūdarij agētes opāt secūdarias actiōes: sicut ꝑz in artib⁹ q̄ sibi invicez cōtinent: vt militaris equestris z feudoꝝ factrix: z qz inuenim⁹ diuersas actiones sacr̄ales diuersis sacr̄is distributas q̄ in vtute verbi icarnati agunt oz ad pfectā actionē h⁹ gnēis cē aliquā sacr̄alē acti onē que ipsimet principali agenti attribuat: qō ē

verbū incarnatū: ꝛ iō opoꝛtuit eē sacr̄m eucharistie qō ipsū verbū incarnatū cōtineret: ceteris sacr̄is tm̄ in virtute ipsius agētib⁹: ꝛ iō cōueniēt i figura cibi h⁹ sacr̄m institutū ē: qz inter alios sēsus solus tact⁹ ē cui suū sensibile realiter cōuēgit silitudinib⁹ tm̄ sēsibiliū ad alios sensus p mediū pueni entib⁹. gustus āt tact⁹ q̄dā ē: ꝛ inter alia q̄ ad tactū ptinēt solus cib⁹ ē q̄ agit p ꝓiunctionē sui ad cibatū: qz nutriens ꝛ nutritū fit vnū. Alia tāgibilia agūt efficien⁹ aliquas ipressiones in eo qō tāgit: sic̄ pz de calido ꝛ frigido ꝛ h⁹i: ꝛ iō cū oē sacr̄m in figura alicui⁹ rei sensibilis ꝓponi debeat: ꝓueniēter sacr̄m in q̄ ipsū verbū incarnatū nobis cōiungendū cōtinet ꝓponit nobis in figura cibi: nō q̄ dē ꝓuertēdi in nos p suā cōiunctionē ad nos: sed potius sua coniunctione nos in seipsū cōuertēs fz q̄ Aug. ex persona verbi incarnati dicit: Non tu me mutabis in te: sicut cibum carnis tue: sed tu mutaberis in me. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ fm̄ Dio. nostra hierarchia ē media inter celestē ꝛ eā que i veteri lege erat. tpe. n. legis erat veritas ꝓmissa tm̄: sed in statu noue legis ē veritas inchoata p iesum christū: in patria autē erat verita⁹ ꝓsūmata: ꝛ iō in veteri lege figure sine reb⁹ ꝓponebāt: in noua āt ꝓponunt figure cū reb⁹: in patria autē res sine figuris: ꝛ iō orat eccl̄ia: vt qō nunc spe gerim⁹ i via rerū veritate capiam⁹ i patria. ¶ Ad 2̄m̄ dō q̄ obiectio illa procedit de proiectiōe illa qua aliq̄d p formā r̄ceptā pficit: qualis pfectio fit per baptismū: nō āt de illa q̄ ē p ꝓiunctionē ad principiū pfectionis q̄ fit p eucharistiā vt. s̄. dictū ē. // Ad 3̄m̄ dō q̄ de nutrimēto coꝛporali vez ē nos eisdē nutriri ex q̄b⁹ sum⁹: qz oz cibuz carnis nostre in nos trāsmutari: ꝛ iō oz q̄ nobiscū in mā ꝓueniat: sec⁹ aūt ē de cibo spūali q̄ nos i seipsū trāsmutat. // Ad q̄. q. dō q̄ sicut dictuz ē in hoc sacr̄o ipse christus q̄ ē sanctificationis principale agens realit̄ nobis ꝓponit: in veteri autē lege nō exhibebat sz promittebat incarnatione nōdū facta: ꝛ iō in veteri lege h⁹ sacr̄i institutio eē non potuit. vñ sacr̄a veteris legis hēbant se ad modū sensibiliū q̄ p mediuz cognoscunt: q̄ q̄dē realiter sentienti nō ꝓiūgun tur: sed suas silitudines ad sensus a lōginquo trāsmittūt. Sacr̄a vero alia noue legis in q̄b⁹ virtus christi opat cū ipsū realiter nō cōtineant assimilātur sensibilibus act⁹ q̄ q̄dē nō incoꝛpoꝛāt sētiēti: sz fz aliquā q̄litatē imutant. h⁹ āt sacr̄m vt dictū est q̄si maioris pfectiōis similat illi sēsibili qō icoꝛporatur sētiēti. s. cibo: vñ magis distat a mō sacr̄oꝝ veteris legis q̄ alia sacr̄a noue legis. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ christus ab initio mundi erat caput sanctoꝝ: nō quasi hñs actu cōformitatē in nā cū mēbris eccl̄ie incarnatione nōdū facta: sed solū fm̄ fidē icarnationē expectātiū: ꝛ iō cōiunctio coꝛpis mystici ad suū caput ꝓ tpe illo nō poterat fieri p aliquod sacr̄m realiter continēs ipsū caput mēbris cōforme: sz poterat p aliq̄ sacr̄a figurari. ¶ Ad 2̄m̄ dō q̄ pp̄le isr̄l erat dilectissim⁹ ꝓ tpe illo ꝓparatōe alioꝝ pp̄loꝝ q̄ idolis seruiebant: nō autē ꝓparatiōe populi noui testi: de quo dr̄. j. Pe. ij. Vos estis gens sācta pp̄le acq̄sitiōis. vel dō fz aplm Ro. ix. Nō q̄ sūt fm̄ carnē: sz q̄ ex promissione hi pputāt in semine. vñ pp̄le noui testi nō excludit ab illo p̄uilegio amoris rōne cuius isr̄l primogenit⁹ dei dicebat. ¶ Ad 3̄m̄ dō q̄ q̄uis antiq̄ patres i via essēt tendētes ad patriā: non tm̄ erāt in statu pueniendi añ christi incarnationē: ꝛ iō nō cōpetebat ꝓ tpe illo viaticū eē q̄ statiz ad patriā perducimur. ¶ Ad iij. q. dō q̄ pp. iij. rōnes hoc sacr̄z in cena institui debuit ꝛ nō añ. p̄ma apparet ex ipsa necessitate sacr̄i assignata: qz ad pfectionez nostrā exigebat: vt caput nr̄m ēt nobis realit̄ cōiungeret: ꝛ iō q̄diu sub ꝓpria spē cū hoīb⁹ ꝓuersatus ē nō oportebat h⁹ sacr̄m institui: sed q̄n eius coꝛporali p̄sentia destituenda erat ecclesia: ꝛ hec rō tangit in lr̄a ab Eusebio: qz indt coꝛpus assūptuz ablaturus erat ꝛē. 2ª sumit ex eius figura. christus. n. q̄diu in mūdo cōuersat⁹ ē figuras legis obseruare voluit: fact⁹ sb̄ lege: vt eos q̄ sub lege erāt redimeret: ꝛ qz veniente veritate cessat figura: iō nō debuit hoc sacr̄m i stitui nisi christo abscedēte p mortē q̄n figure veteris legis terminande erāt. 3ª rō sumit ab ipsa representatione h⁹ sacr̄i: ē. n. repr̄sētatiuū oñice passionis: ꝛ iō congrue iā passione iminente istituit. 4ª rō sumit ex ritu quo frequentābāt ē hoc sacr̄z vt vltimo traditū magis memorie teneret. ¶ Ad p̄m̄ g̃ dō q̄ iminēte passione coꝛda discipuloꝝ magis erant affecta ad passionē q̄ passione iā pacta: q̄n iā erant imemoꝛes pressure passionis: pp gaudiuz resurrectionis: ꝛ iō memoriale passionis magis erat eis ꝓponēdū añ q̄ post. nec tūc erat memoriale sz instituebat: vt in memoriā i posteꝝ celebrandū. // Ad 2̄m̄ dō q̄ baptism⁹ ēt añ passionē i stitut⁹ ē quātū ad aliq̄d vt. s̄. dictū: ꝛ preterea nō oz q̄ sit idē oꝛdo institutionis sacr̄oꝝ ꝛ pceptōis: qz ad finē q̄ nobis p̄stituit vltio ꝓuenim⁹ eucharistia ē quodāmō finis baptismi: qz p baptismū aliq̄s ꝓsecrat ad eucharistie pceptionē: sicut p oꝛdinē ad eius ꝓsecrationē: ꝛ iō rō nō procedit. // Ad 3̄m̄ dō q̄ q̄uis hoc sacr̄z sit quasi vltimū in pceptione: ē tn̄ primū in intētiōe. institutio āt oꝛdini intētionis rn̄det: ꝛ ideo terminatis sacr̄is legalibus⁹ hoc primo instituendū fuit. ¶ Ad 4̄m̄ dō q̄ rō illa ꝓcedit de illis q̄ a p̄in⁹ q̄s capere pōt. apli āt a p̄n⁹ nō tāti capaces mysterij: ꝛ iō in fine h⁹ eis ꝓponēdū fuit. ꝛ ꝓterea rō illa procedit de illis q̄ memorie imp̄mūtur ꝓpter seipsa. in illis aūt que memorie ip̄mit affectio ad dicētē sec⁹ ē: qz tūc firmi⁹ ip̄rimūt q̄n affectionis mot⁹ ad dicētē maioꝛ sentitur quāto āt aliq̄s ad amicū diuti⁹ ꝓuersat fit maioꝛ dilectio: ꝛ q̄to ab amici sepat sētit mot⁹ dilectōis feruētioꝝ pp dolorē sepatōis: ꝛ iō vba amicoꝝ a

nobis recedẽtiũ finaliꝛ dcã magꝭ memoꝛie ipmũt.

AD quartũ sic pꝛoce
dit: vi q hoc sacr̃m a non ieiunis licite su
mi possit: hoc. n. sacr̃m a dño in cena instituꝛ tũ ẽ.
sed ecclia obseruat ea q̃ dñs seruauit in sacꝛoꝛuꝫ
traditione: sicut formã ꝛ mãz. g̃ ꝛ ritũ debeꝛet ser
uare: vt iã pꝛãsis hoc sacr̃m tꝛaderet. ¶ ℔. j. Coꝛ.
xj. dicit: Dũ ꝓuenitis ad manducandũ inuicẽ expe
ctate siqs ãt esurit domi manducet: loquit aũt de
manducatione coꝛpoꝛis chꝛisti. g̃ postq̃ aliqs do
mi manducauerit potest i ecclesia coꝛp' chꝛisti mã
ducare licite. ¶ ℔. de consecratiõe di. j. dr: Sacꝛa
altaꝛis nõ nisi ieiunis homib' celebꝛant excepto
vno die anniuersario q̃ cena dñi celebꝛat. g̃ ad mi
nus illo die potest aliqs p' alios cibos coꝛpus chꝛi
sti sumere. ¶ Sz ℑ ẽ: qõ dr de conse. di. ij. Placuit
spũsancto in honoꝛe tanti sacr̃i pꝛius in os chꝛisti
ani dñicũ coꝛpus intꝛare. ¶ ℔. hoc sacr̃m cũ ma
gna reuerentia sumẽdũ ẽ. sed post cibũ nõ ẽ aliqs
ita sobꝛius ꝛ modestus sicut añ. g̃ nõ dz post cibũ
sumi. ¶ Ulteꝛius vi q non q̃libet cibi sũptio pce
ptionẽ h' sacr̃i impediat: qꝛ sũptio cibi ꝛ pot' i pua
quãtitate in nullo sobꝛietatẽ diminuit: imo magꝭ
auget nãz cõfoꝛtãdo. sz iõ dz a ieiunis sumi: vt cuz
reuerentia sumat ꝛ sobꝛietate. g̃ nõ quelibz sũptõ
cibi impedit pceptionẽ h' sacr̃i. ¶ ℔. ad pceptionem
hui' sacr̃i exigit q̃ hõ sit ieiun'. sz q̃dã sunt q̃ non
frangunt ieiuniũ sicut aque ꝛ medicine q̃dã. g̃ vi
q p' earum sũptiõez hõ possit hoc sacr̃m pcipere
¶ ℔. coꝛp' chꝛisti sic in os intꝛat ita in vẽtꝛez traij
citur. sz si aliq̃ cibi reliquie in oꝛe remaneãt ꝛ post
modũ de mane in vẽtꝛez traijciant nõ impedit quis
a sũptione coꝛpis chꝛisti: qꝛ hoc possz sacerdoti ac
cidere etiã dũ ẽ in ipsa celebꝛatiõe sacr̃i qñ nõ de
beꝛet a sũptiõe coꝛpis chꝛisti desistere. g̃ nec cibus
in os missus dz pceptionẽ hui' sacr̃i impedire i par
ua quãtitate sũptus. ¶ Sz ꝓtra est q ex hocipso
sacꝛo ꝛeuerentia exhibet q̃ pus in os coꝛp' dñi su
mit a chꝛistianis: sz q̃cũq̃ cibus ꝓponeꝛet ꝛ i qua
cunq̃ quãtitate nõ esset coꝛp' dñi acceptum. ergo
quelibet sumptio cibi impedit a pceptiõe hui' sa
cramẽti. ¶ Uteꝛi' videt q hõ nõ stati dz comedẽ
p' coꝛpoꝛis chꝛisti sũptionẽ p hoc qõ dr de cõse. di.
g̃. Si mane dñica poꝛtio edit vsq̃ ad sextã mistri
ieiunent q̃ eũ cõsumpseꝛũt: ꝛ si in tertia vel quaꝛta
hoꝛa acceperint ieiunẽt vsq̃ ad vesperã. ¶ ℔. nõ
minoꝛ ꝛeuerẽtia exhibenda ẽ sacꝛo iã sũpto q̃ su
mẽdo. sed añ pceptionẽ nõ ẽ aliquis cib' sumẽd'.
g̃ nec post q̃uscq̃ in ventꝛe remaneat. ¶ Sz ℑ ẽ cõ
tꝛaꝛia ꝓsuetudo totius ecclie. Rñdeo dr ad. j. q.
q̃ hoc sacr̃m a ieiunis tm̃ pcipi dz: nisi pp necessi
tatẽ iminẽtis moꝛtis ne ꝓtingat sine viatico ex hac vi
ta tꝛãsiꝛe: qõ oz eẽ in ꝛeuerẽtiã tãti sacr̃i pcipue ꝓ
pteꝛ tꝛia istituta ecclie. p' pp ipsã scitatẽ sacr̃i vt os
xp̃iani q̃ sumẽdũ ẽ ñ sit alio cibo pꝛi' ibutũ: sed q̃i
nouũ ꝛ puꝛ ad pceptionẽ ei' ꝛeseꝛuet. 2° pp deuo
tionem q̃ exigit ex pte ꝛcipiẽtis ꝛ attẽtionẽ q̃ ex ci
bis acceptis impediꝛi possetꝛ fumis a stomacho ad
caput ascẽdẽtib'. 3° pp piculũ vomitus vel alicui'
h'i. ¶ Ad p'm g̃ dõ q̃ forma ꝛ mã si seruata a dño i
stituente h' sacr̃m quasi essẽtialia sacꝛo: ꝛ iõ opoꝛ
tuit q̃ ecclesia hec ꝛetineꝛet: sz oꝛdinẽ sumẽdi ser
uauit dñs quasi ꝓuenientẽ institutiõi sacr̃i. vñ ñ
oz q̃ ecclesia seruet: qꝛ nõ oz q̃ illud qõ ꝓuenit p̃n
cipio vel generatiõi alicuius rei q̃ ꝓpetat ei qñ iã
ẽ i eẽ pfecto. ꝛ silr qõ ꝓpetit sacꝛo quãtũ ad sui in
stitutionẽ ñ oz q̃ ꝓpetat ei q̃tũ ad suũ vsũ. ¶ Ad
2'm dõ q̃ apls ñ itẽdit q̃ fideles post cibos sũptos
domi i ecclia coꝛp' chꝛisti sumãt: sz illos redaꝛgu
it: qꝛ hũc cibũ volebãt aliꝭ cibis ꝓmiscere: qs i ec
clesia sumebãt. ¶ Ad 3'm dõ q̃ foꝛte ecclia aliq̃ tpe
sustinuit i die cene sumi coꝛp' xp̃i p' alios cibos in
repñtatiõez dñice cene: sz nũc abꝛogatũ ẽ decꝛetuz
illud p cõez ꝓsuetudinẽ: vl' loq̃t q̃tũ ad astãtes q̃ ñ
sumũt. ℔. ij. q. dõ q̃ sicut dictũ ẽ in ꝛeuerẽtiã sã
ctitat' h' sacr̃i institutũ ẽ q̃ os xp̃iani suscipientis
coꝛp' chꝛisti q̃si nouũ ad ipz sumẽdũ accedat: quã
talibz ãt cibi assũptio hãc auferꝛet nouitatẽ: ꝛ iõ
q̃lz cibi sũptio impedimẽtũ p̃bz eucharistie sũptiõi.
¶ Ad p'm g̃ dõ q̃ legꝭ p̃cepta se hñt ad ea q̃ agẽda si
sic vlia ad singlaria: vt dr i. v. Ethi. qꝛ. n. legislatoꝛ
ñ põt ad oẽs euẽt attẽdẽ: oz q̃ ad ea q̃ i plib' acci
dũt attẽdẽs vlez legẽ ꝓstituat: vt lex vlis sit. ꝛ qꝛ vt
frequẽt p cibũ tuꝛbat hois discretõ ꝛ sobꝛietas q̃
p̃cipue i h' sacꝛo exigit: iõ vlit ꝓhibitũ ẽ p' cibũ coꝛ
p' xp̃i sumi q̃uis aliq̃ cibi sũptio ñ impediat rõnẽ: p̃
cipue cũ nihil piculi accidat si p' cibũ sũptũ absti
neat a pceptõe h' sacr̃i: qꝛ i articulo necꝭtat' lz su
mẽ p' alios cibos. ¶ Ad 2'm dõ q̃ duplex ẽ ieiuniũ
s. nãe ꝛ ecclie. Jeiuniũ nãe ẽ q̃ qs ieiun' dr añ cibũ
sũptũ illa die ẽt si plies postea comesturus sit. ꝛ qꝛ
h' ieiuniũ dr ex ꝓuatiõe cibi pasſũpti: iõ q̃lz cibi sũ
ptio h' ieiuniũ tollit. Jeiuniũ ãt ecclie ẽ q̃ dr ieiunãs
sz modũ ab ecclia istitutũ ad carnis afflictiõez: ꝛ
h' ieiuniũ manz ẽt p' vnicã comestionẽ n' soluit ni
si p scõaz sũptõez illoꝛ q̃ i cibũ ꝛ refectõez ò se cõ
sueueꝛt assumi: ꝛ iõ ea q̃ pp alios cibos accipi ꝓsu
eueꝛt vl' dirigẽdos sic electuaria vl' ỏducẽdos p mẽ
bꝛa sic pot' vini aut aq̃ h' ieiuniũ ñ soluũt q̃uis
ẽt aliq̃ nutriãt. Ad ỏbitã g̃ sũptõez dñici coꝛpis ñ
exigit ieiuniũ ecclie: qꝛ ẽt p̃ dies ieiunũ h' sacr̃z ce
lebꝛat: sz req̃ꝛit ieiuniũ nãe pp ꝛeuerẽtiã sacr̃i: ꝛ iõ
fm cõem sniaz electuaria ꝛ vinũ pasſũpta impedi
unt a pceptione eucharistie. Sz de aq̃ diuersa est
opinio. Quidã. n. dicũt q̃ qꝛ nullo mõ nutrit nõ
soluit neq̃ ieiuniũ nãe neq̃ ieiuniũ ecclie: sz q̃uis
aq̃ i se nõ nutriat: tñ cõmixta nutrit: in stomacho
ãt oz q̃ aliꝭ hũoꝛib' admisceat: ꝛ iõ i nutrimẽtuz
cedere põt: ꝛ pp hoc alij ꝓbabilius ꝛ securi' dicũt
q̃ ẽt post aque potũ coꝛp' chꝛisti nõ sumendũ est
¶ Ad 3'm dõ q̃ ieiuniũ nature dr p priuationẽ act'

comestionis: sm q̄ comestio etiā potionē iclūdit: comestio autē principalis dī a sūptiōe exteriōris cibi: q̄uis terminet ad traiectionē cibi in ventrē z vlterī ad nutritionē: z iō q̄ interī gerūt sine exteriōris cibi sūptione nō vident soluere ieiunium nāe nec ipedire eucharistie pceptionē sicut deglutio saliue. z silr vī de his q̄ intra dentes remanent z ēt de eructuationib': tñ pp reuerentiā nisi necessitas incūbat pōt sine piculo abstineri. ¶ D. iij. q. dō q̄ sm cōsuetudinē ecclie pp reuerentiaz tāti sacri p' eius sūptionē hō dz in grāz actōe psistere vñ ēt in missa dīo grāz actiōis p' cōionē dī: z sacerdotes p' celebrationē suas spāles dīones habēt ad grāz actionē: z iō dz eē aliq̄d interuallū inter sūptionē eucharistie z alioz ciboz. sz qz ñ req̄rit magnū interuallū: z q̄d paz deest nihil deesse vī: vt dī in. ij. phy. iō possemus sub hoc sensu pcedē q̄ stati potest aliq̄s cibos alios sumere p' eucharistie sūptionē. ¶ Ad p'm q̄ dō q̄ illud decretū loq̄t sm cōsuetudinē primitiue ecclie: qñ pp paucitatē ministroz rarius missaz solēnia celebrabāt: z cū maiori preparatione. vñ Dio. narrat de Gaio i suis eplis q̄ nūq̄ missā celebrabat nisi aliqua diuia reuelatiōe prius pcepta: z iō nūc p̄ dīā cōsuetudinē abrogatū ē. ¶ Ad 2'm dō q̄ sacr̄m p' sui sūptionē effectū proprium cāt: z iō dz actualit in ipsa sūptione coz hominis in deuotione pistere. sz p' pceptionē sufficit q̄ habitu deuotio teneat: qz ñ potest sēp in actu eē: z iō ea q̄ possūt actū ipedire p' bibent magis añ sūptionē sacri q̄ post. ¶ Q. ō. II.

Deinde queritur

de forma h' sacri. z circa h' q̄rūt q̄t tuor. Primo de forma q̄ corp' christi pficit. Secūdo de forma q̄ cōsecrat ipsi' sanguis. Tertio de virtute vtriusq̄. Quarto de cōparatione vnius ad aliam.

AD primū sic proce

dit: vī q̄ hec nō sit forma cōsecratiōis panis: hoc ē corp' meū. sacra. n. hñt efficaciā ex institutione diuina. sed dñs instituens hoc sacr̄m ñ pfecrauit his verbis: sz p' pfectionē z fractionē hec verba protulit. vñ dī Matth. xxvj. Cenātib' illis accepit iesus panē z bñdixit z fregit deditq̄ discipulis suis z ait: Accipite ꝛc. ḡ in poīctis verbis nō pfistit forma cōsecrationis panis. ¶ Ñ. forma baptismi cōsistit in verbis q̄ dicūt in ipso vsu baptismi. sz hec verba nō dicūt in vsu eucharistie: sz magis in scīficatiōe māe. ḡ in his verbis nō consistit forma h' sacr̄t. ¶ Vlteri' vī q̄ ñ tñ i his vbis pfistat forma: hoc ē corp' meū. sic. n. dicit Euse. Emisse n': Inuisibil' sacerdos visibiles creaturas i suū corp' puertit dicēs: Accipite z comedite ꝛc. ḡ hec ēt ē forma: accipite z comedite. ¶ Ñ. illud q̄d nō est de sba forme nō dz interponi inter sba forme i h' sacr̄o sicut nec in alijs. sz inter hec verba i libris romanis interposita inuenit hec pūctio eiz. ḡ h' ēt ē de forma z nō tñ verba predicta. ¶ Vlteri' ēt vī q̄ forma hec nō sit incōueniēs. i forma eiz sacri dz exprimi h' q̄d i sacro geritꝰ p actū pueniēte materie sic in forma baptismi dī: Ego te baptizo: z i forma confirmationis: Cōfirmo te chrismate salutis z ñ ponit in verbis p̄missis aliq̄d ptinēs ad transl'ationē q̄ sit i h' sacro panis sz in corp' christi. ḡ ñ ē cōueniēs forma. ¶ Ñ. dispēsat h' sacrz p ministros ecclie sic z alia sacra. sz i formis alioz sacroz ponit aliq̄d ptinēs ad ministrū. ḡ cū in hac forma ñ ponat act' mistri: vī q̄ sit incōpetēs. ¶ Vlteri' vī q̄ singule ptes incōueniēt ponāt. hoc. n. pnomē hoc demōstratiuū ē: aut ḡ ipoztat dēmōstrationē vt cōceptaz: aut vt exercitā. Si vt cōceptā sic sumit vt res q̄dā z ñ vt hñs ordinē ad rē aliā: vt si diceret hoc pronomē h': sz scificatio sacri ñ fit nisi p hoc q̄ verba forme ordināt ad māz ex itētiōe pferētis. ḡ fz hoc ñ posset verbis p̄dictis fieri pfectio aliq̄ corpis christi. Si āt ipoztat demōstratōez vt exercitā: aut facit demōstrationē ad itellectū: aut ad sensū. si ad intellectū vt sit sēsus: Hoc. i. significatū p h' ē corp' meū: tunc iterū significatio verborū ñ refert ad hāc māz panis: sz sacra significādo efficiūt: z de formis sacroz Aug. dic̄: Accedit verbū ad elemētū z fit sacrz. ḡ adhuc p vba p̄dicta ñ fit trāsl'atio. Si āt fac̄ demōstrationē ad sēsū. ḡ demōstrabit sbaz ptētā sub illis spēb' sēsibilib'. sz illa sba ē panis ò q̄ ñ pōt dici q̄ sit corp' christi. ḡ ñ erit vera h' locutio: Hoc ē corp' meū. ¶ Ñ. q̄d trā sit i aliq̄d ñ ē illō: qz ois mot' z factio ē ex ptingenti: vt dic̄ phs i. ij. phy. sz verū ē dicē q̄ hec sba demōstrata fit corp' xpi vl trāsit i corp' xpi. ḡ ñ vere dī: Hoc ē corp' meū. ¶ Ñ. signatū dz rndē signo. sz panis ē corp' hōgeneū. ḡ significatio eī ē respectu alicui' ptis hōgenee corpis xpi ñ nisi carnis: qz de ipsa dic̄ dñs. Jo. vj. Caro mea vere ē cib'. ḡ potius dici debuit: hec ē caro mea q̄ h' ē corp' meū. ¶ Ñ. sic dictū ē dz q̄ h' pnomē h' faciat demōstrationē exercitā ad hoc q̄ fiat pfectio corpis xpi ex hac mā. sz ñ pōt h' eē nisi qñ demōstratio pferet ex pso na loquēt: qz si pferet a r̄citāte vba alteri' ñ facēt demōstrationē ad istā māz: sz q̄si mālit sumerēt. ḡ dz q̄ p vba p̄dicta pferāt q̄si ex psona sacerdotis ea enūciāt. sz panis ñ puertit i corp' sacerdotis: sz i corp' christi. ḡ debēt dicē hoc ē corp' xpi: z ñ hoc ē corp' meū: qz h' possz eē erroris mā. ¶ Vlteri' vī q̄ verba q̄ circa formā dicunt nō pueniēt ponāt sicut. n. dicit Dio. in principio de di. no. Nō ē audēdū dicere aliq̄d de diuinis pter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs sī expressa. sz in euāgelijs nō legit q̄ dñs instituens hoc sacr̄m in cena oculos ad celuz leuauerit. ḡ incōueniēnt pter mittit subleuatis oculis i celū. ¶ Ñ. in baptismo nō licet fieri mutatōez verboz ēt q̄ verba eiusdē significatōis: vt p loco

patris genitoris ponerek. sed in nullo euāgelio sūt hec verba: Accipite ⁊ māducate: ſz accipite ⁊ comedite. ḡ incōueniēt dī māducate. ¶ D. in nullo euāgelio ponit oēs. ḡ vī q̄ p̄sūptuosū fuit addere. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ p formā cuiuſlz sacr̄i oz q̄ exp̄mat hoc in q̄ substātia sacr̄i ꝓsistit sicut in forma baptiſmi ablutio exp̄mit q̄ baptiſmi pficit sacr̄z. tota āt pfectio hⁱ sacr̄i i ipſa materie ꝓsecratione ꝓsistit q̄ ē p trāsubstātiationē panis i corpus christi: ⁊ hāc trāsubstātiationē exp̄mūt vba hec Hoc ē corpus meū. ⁊ iō hec vba ſt forma hⁱ sacr̄i. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ circa hoc ē q̄druplex opio. Quidā. n. dixerūt q̄ christus q̄ hēbat ptātē excellētie in sacr̄is absq; oi forma virtute diuina confecit ⁊ postea verba protulit sub q̄bⁱ alij deinceps consecrabant: ⁊ hāc opionē tāgit Jnno. dicēs: Sane dici pōt q̄ christus vtute diuina ꝓfecit ⁊ postea formā exp̄ſſit sub qua posteri benedicerēt: ſz hoc nō vī cōueniens: q; in textu euangelij dī bñdixit: q̄ alīq̄bⁱ verbis factū ē. Jnno. āt loq̄t opionē narrādo vel tāgenⁱ ordinē q̄ virtⁱ ꝓsecratiōis a christo i q̄ pⁱerat ad verba deriuata ē. Et iō alij dicūt q̄ cōfecē q̄dē sub alīq̄ forma vbo;: nō āt sub his ſz sub alijs verbis ignotis. ſz hoc ēt vī inconueniēs: q; sacerdos his verbis ꝓficiēs ea ꝓfert vt tūc a christo prolata. vñ si tunc eis nō fiebat ꝓfectio nec mō fieret. Et iō alij dicūt q̄ cōfecit sub eisdē verbīs: ſz eis protulit: pⁱ tacite cū bñdixit: ⁊ apte cū distribuit: vt formā cōsecrādi alijs traderet. Sz hoc ēt vī i cōueniens: q; nō proferūt a sacerdote ꝓsecrante i ꝑſona christi vt in occulto prolata. nō. n. bñdixit dicēs: Hoc ē corpⁱ meū. ſz dedit dicēs: Accipite ⁊c. Et iō alij dicūt ⁊ melius q̄ christus ea semel tñ protulit: ⁊ eis ſe prolatis cōsecrauit ⁊ formā ꝓsecrādi dedit. hoc. n. ptinēti dicēs non ipoztat ꝓcomitātia solū ad hoc verbū dedit: sed ad hoc cū alijs p̄dictis: vt sit sēſus dñi bñdixit ⁊ fregit ⁊ dedit dīſcipulis hec verba protulit: Accipite ⁊c. Vel ſz q̄ſdā euangelista nō obſeruat ordinē verboz q̄ a dño fuerūt prolata. ordo. n. fuit talis: Accepit panē ⁊ bñdixit dicēs: Accipite ⁊c. ſz p̄mus melius ē. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ pfectio alioz sacroz ꝓsistit in vsu māe: istius āt in māe ꝓsecratione: ⁊ iō forma ēt in alijs sacr̄is ē in verbis q̄ dicūt in vsu sacr̄i: in hoc aūt forma sacr̄i ē in verbis q̄ dicūt in ꝓsecratiōe māe ꝓsecrate. ¶ D. ij. q. dō q̄ in hoc sacro sic in alijs duo ſt. ſ. ꝓsecratio māe ⁊ vſus māe ꝓsecrate: ⁊ hec duo p verba dñi exp̄mūt. in hoc. n. q̄ dī: Accipite ⁊ māducate ex hoc oēs. p̄cipit vſus sacr̄i. in hoc aūt q̄ dī: Hoc ē corpⁱ meū. tradit māe ꝓsecratio. ⁊ q; ꝓsecratio māe ē ad vſuz fidelīū: iō vſus p̄mittit in demonſtratione sacr̄i q̄uis sequat in executione: q; finis ē prior in itētiōe ⁊ cognitōe: ⁊ vltimⁱ i opatione. Sz q; vt dictū ē vſus māe i hⁱ sacro ñ de eēntia sacr̄i sic i alijs: iō illa verba q̄ ad vſū ptinent ñ ſt ō forma: ſz tñ illa q̄ ad cōſecrationē māe ptinēt ſ. hⁱ ē corpⁱ meū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ q̄uis sacr̄i vſus nō ſit de essentia sacr̄i: ē tñ ad cōpletū eē ipſius in quantū ptingit ad hoc ad qō ſtitutū ē: ⁊ iō q̄nq; dicunt eē de forma nō solū illa q̄ ptinēt ad ꝓsecrationē: sed ēt illa q̄ ptinēt ad vsū: ⁊ sic loq̄t Ambⁱ. ⁊ Euſe. ⁊ magr̄ in lra. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ hec cōſtructio eiz ipoztat ordinē cōſecratiōis ad vsū māe ꝓsecrate: ⁊ iō sic verba q̄ ptinent ad vſuz nō ſunt de forma ita nec predicta cōiunctio. apponi aūt oz fm vsū romane eccl̄ie q̄ a beato petro initiū sūpſit. nⁱ ē ſile de hoc sacro ⁊ de alijs. verba. n. formē huius sacr̄i proferūt a miſtro in ꝑſona christi quaſi recitatiue: ⁊ iō oz apponere ꝓtinuationē ad recitationē p̄miſſā quā facit pīctio eīm: alioz aūt sacroꝝ formē ex ꝑſona miſtri proferūt: ⁊ iō nō oz interponere aliq̄d q̄ nō ſit de forma rōne cōtinuatōiſ cū absolute proferāt. ¶ D. ij. q. dō q̄ miniſter in sacr̄is duplicit opat: vno mō verbo pronuncians: alioⁿ mō actū aliquē exteriorē exercēs: vt i baptiſmo pz: ⁊ vtrūq; istoz ē sacr̄alis cā eius q̄ diuina virtute q̄ i sacr̄is latet pficit. Cā aūt sacr̄alis significādo efficit. vñ i illis sacr̄is in q̄bⁱ vtroq; mō miniſter opat: oz q̄ verba prolata significent actū exercitum ⁊ actⁱ exterioz ſignificet interiorē effectū: vt i baptiſmo pz: q; ablutio exterioz quā vba forme exp̄mūt significat interiorē ablutionē quā diuina virtⁱ pficit in sacro latēs. vbi ḡ miniſter nō opatur niſi verba pronunciās oz q̄ verboz ſignificatio imediate ad hoc q̄ efficit referat. in hoc aūt sacro cuius pfectio in ipſa māe cōſecratione consistit nō hz miniſter actū niſi pronunciationē verboz: ſicut nec in aliqua alia materie sāctificatōe. vñ oz q̄ verba forme ſignificēt hoc q̄ virtⁱ diuina in secreto facit: hoc aūt ē eē corpⁱ christi sub ſpēbus illis: ⁊ iō hec ē ꝓueniens forma huic sacro: hⁱ ē corpⁱ meū. q̄ hⁱ q̄ dictuz ē ſignificat. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ in hoc sacro nō gerit aliq̄d a miſtro q̄ ſit ō essentia sacr̄i: ſic erat i baptiſmo. vñ oz q̄ verba ſignificent illud tñ q̄ diuina virtute gerit. oē aūt faciēs cāt ipſā factionē i hoc q̄ factū ē: nec oz esse assimilationē factionis ad facientē: sed facti ad facientē: q; ad hⁱ ē itētio faciētis. sic āt in opibⁱ artis ⁊ nāe req̄rit intⁱ faciens ⁊ factū ſilitudo ſz formaz nālē ⁊ artificialē: ita in cāis sacr̄alibⁱ req̄rit assimilatio vl̄ repñtatio p modū ſignificatiōis. vñ vba ꝓlata i hⁱ sacro ñ deberēt ſignare ipſā factionē vl̄ trāſbationē: vt i fieri ſz vt in factū eē. vñ hec nō eſſet ꝓueniēs forma hⁱ sacr̄i: hoc fit corpⁱ meū: q; p hⁱ ñ ſignificat aliq̄d eē vel nō eē. ⁊ ſilr nec hec: hoc mutet vl̄ trāſbet i corpⁱ meū: q; nō ſignificat eē vl̄ ñ eē hoc q̄ ē principaliū itētū in hoc sacro. vl̄ dō q̄ alia verba ſignāt agē ⁊ pati: ⁊ ita motū aliquē: ⁊ q; in trāſbatione nō ē motus aliq̄s cū nō ſit subiectū cōe nec mutatio: q; terminus trāſbationis ē preexistens actu: iō p nullū verbū cōgrue potuit tradi forma sacr̄i hⁱ niſi per verbū substantiuuz.

Ad 2m dō q̄ minister nō hz actū exteriorē i cō
secratione in qua consistit eēntia h' sacrī q̄uis hē
at actū exteriorē in dispensatione q̄ consequit ad
sacrm: z iō actus ministri in forma q̄ ē de essentia
sacrī poni nō debuit. Ad .iij. q. dō q̄ sicut dictū
ē verba formę transbationē in suo termino signa
re debent: nō fm q̄ cōsiderat vt in fieri: eē aūt est
terminus trāsbationis: cuius extrema vel termi
ni sē oue sbe: z iō in verbis formę signāt duo ēmi
ni transbatiōis: z ipsa transbatio ponit ē in suo ter
mino p verbū essēdi. i termino āt trāsbatōis sba
q̄ erat terminus a q̄ non manet quātū ad nāz spēi
sed solū quātū ad accidentia: q̄bus eius īdiuidua
tio cognoscebat. sed sba q̄ ē terminus ad quē i ter
mino transbationis ptinet in sacro integre: z quo
ad nāz spēi: z q̄ ad accidentia ppria: z iō ex pte ter
mini a q̄ nō ponit illud qđ nō significaret nāz spēi
sz pronomē demonstratiuū qđ signat indiuidua
tionē p accidentia prout cadūt sub sēsu: ex pte āt
ēmini ad quē pōit nomē ōsignās nāz spēi z pnom̄
ñ ōmōstratiuū h' sbe ponit ē sub sacro: sz ponit ē chri
sti in propria specie visibil: qz sic verba formę pro
nunciauit. vñ pz q̄ congrue in his verbis quattuor
forma cōsistit: Hoc ē corp' meū. Ad p̄m g̃ dō q̄
circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. dicūt q̄
hoc pronomē hoc: nullā demonstratōnē facit: qz
sumit mālit cū verba illa recitatiue a sacerdote pfe
rāt. sz hoc nō pōt stare: qz sz hoc verba illa nul
lū ordinē haberent ad materiā presentē: z sic non
fieret sacrm. Aug. n. dicit: Accedit verbū ad ele
mentū z fit sacrm. z preterea eadē difficultas re
manet de verbis istis fm q̄ fuerūt ab ipso christo
prolata. Et iō alij dicunt q̄ facit demonstrationē
ad intellectū: z ē sensus: Hoc ē corpus meū. i. per
hūc panē vel p has spēs significat corp' meū: vl si
gnificatū p hoc ē corpus meū. sz illud itez stare ñ
potest: qz cū in sacris nō efficiat nisi qđ significat
virtute dictoz verboz non fieret corpus christi i
altari fm veritatē: sz sz significationē tm̄: qđ ē he
reticū: vel verba p̄missa nō essent forma h' sacrī:
nec pōt dici q̄ intētio proferentis verba facit vt his
verbis consecret virtute diuinitus collata: qz vir
tus data sacris cōsequit significationē: z itēto mi
nistri ñ pōt ad aliū effectū sacrī pducē nisi q̄ eis si
gnificat. Et iō alij dicūt q̄ si hoc facit demōstrato
nē ad sensū z demonstrat panē nō simplicit sz fm
q̄ ē trāsbat' in corp' christi. sed ꝺ h'ē qz panis trā
sbat' iā nō ē panis sz dū profert h' pronomē h': nō
dū facta ē trāsbatio: qz iā alia verba nō essent de
essentia formę: cū igit nō possit ad sēsū demōstra
ri qđ actu nō subest sensui nō poterit p̄dicto mō
demōstratio sumi nisi dicat sicut alij dicūt: qz to
tus sensus locutionis z oiuz ptiū eius referēdus ē
ad vltimū instans pronunciationis verboz: qz p
illo instanti p quo res ē hz locutio veritatē: z ē si
mile: cū dicit: Nūc taceo: nūc bibo: si statū tacet vl
bibere incipiat. Sz hoc itez non potest stare: q̄
fm hoc significatio hoz verboz p̄supponet trā
sbationē iā factā. g̃ virtute verboz non fieret. z p
terea fm hoc sēsus h' locutionis erit: corpus meū
ē corpus meū: qđ quidē virtute hoz verboz non
fit. Et iō aliter dō q̄ ea que sūt in voce proporcio
nant his q̄ sunt in aīa. Conceptio aūt aīe duobus
modis se hz: vno mō vt representatio rei tm̄: sicut
est in oīb' cognitionib' acceptis a reb': z tunc veri
tas conceptionis presupponit entitatē rei sicut p
priaz mensurā: vt dicit in .x. Meta. z per moduz
huiusmodi cōceptionū se habēt locutiones q̄ cau
sa significationis tm̄ proferuntur. alio mō concep
tio aīe nō est representatiua rei: sed magis presi
gnatiua sicut exemplar factiuū: sicut pz in scientia
practica q̄ est causa rei: z veritas h' cōceptiōis nō
presupponit entitatez rei: sz precedit ipsā nāliter q̄
si causa z si simul sūt tpe: z ad hunc modū se hñt
verba p̄missa: qz sunt significātia z factiua eī. qđ
significat. vñ veritas z significatio h' locutionis p
cedit nāliē entitatē rei quā signat: z nō p̄supponit
ipsā q̄uis sit sil' cū ipsa tpe: sicut cā ppria cū ppo
effectu: sz qz significatio z veritas locutiōis q̄ ē sil'
tpe cū trāsbatiōe cōsurgit ex p̄significatōib' ptiuz
successiue plataz: iō oz q̄ dictio vltimo plata cō
pleat significationē locutōis: sicut dōa specifica: z
sil' cū significatiōe fit entitas rei: z p ꝓñs significa
tiones p̄maz ptiū p̄cedāt trāsbationē: q̄ qdē non
successiue fit: sz i istāti vltio p significationē locuti
onis iā pfectā. sic g̃ h' pnom̄ h': neq; ōmōstrat ter
minū ad quē trāsbatiōis determinate: qz iā signi
ficatio locutiōis p̄supponeret entitatē rei significa
te: z nō eēt cā eī': neq; iterū demōstrat terminū a
q̄ determinate: qz eī' significatio ipediret veritatē
significatiōis toti' locutiōis cū ēmin' a q̄ nō rema
neat i vltio istāti locutiōis. relinq̄t g̃ q̄ demōstret
h' qđ ē cōe vtriq; ēmino ideterminate: sic āt i forma
lib' mutatiōib' cōe vtriq; ēmino ē subiectū vl mā:
distinguūt āt ēmini p formas accñtales vl sbales:
ita i trāsbatōe cōe ē accñtia sēsibilia q̄ ēmanēt: di
uersitas āt ē subiecti. vñ sēsus ē; h' ptētū sub his
spēb' ē corp' meū: z hec ē cā q̄re cū pnoie ñ ponit
aliqđ nomē ne demōstratio ad aliquā spēz sbe de
terminet: sic. n. in locutiōe q̄ significat tm̄ alteratō
nē p se subiectū ē subiectū cōe alteratiōis: vt cū dī
hoc fit albū: ita oz q̄ in locutiōe q̄ facit trāsbatio
nē subiectū sit h' q̄ ē cōe i trāsbatiōe. Ad 2m dō
q̄ rō illa pcederet si demōstratio pnois ferret ad
ptētū sub spēb' fz q̄ ē determinatū ad spēz panis
qz corp' christi ñ pōt p̄dicari ꝺ pane nisi cū verbo
iportāte trāsitū: sz sic ñ itelligit demōstratio pnois
sz sic dcm̄ ē. Ad 3m dō q̄ dñs Jo. vj. loq̄batꝺ h'
sacrō tm̄ fz q̄ ē ad actū effectōis: z qz effectōi magl
q̄uēit caro q̄ corp' fz silitudinē ad refectōez corpa
lē: iō ibi pot' dixit carnē q̄ corp': sz i forma sacrī
oz exprimi z essētia sacrī z significatio ipsius: z iō

potius dz dici corpus q̄ caro: tū qz essentialiter in hoc sacro continetur: ex vi sacri non solū caro: sz totū corpus christi: tū qz hoc sacrm significat representando christi passionē: q̄ erat p totū corpus signat etiā quasi rez vltimā corp' mysticū. s. ecclesiaz q̄ pp distinctionē officioz hz similitudinē cū toto corpore rōne distinctionis mēbroz: panis aūt nō ē figura rei ptēte in sacro fm q̄ ē corpus hōgeneuz: sz fm q̄ ex diuersis cōficit granis: vñ sua significatio magis aptat ad totū corp' q̄ ad carnē. ¶ Ad 4m dō q̄ hoc sacrz directe repntatiuū ē dñice passionis qua christus vt sacerdos z hostia deo se obtulit in ara crucis: hostia ät quā sacerdos offert ē vna cū illa quā christus obtulit fm rez: qz christū realiter ptinet: minister autē offerēs nō ē idē realiter. vñ oz q̄ sit idē repntatione: z iō sacerdos cōsecrans prout gerit psonā christi, pfert verba psecratiōis recitatiue ex psona christi ne hostia alia videat. z qz p ea q̄ gerit respectu exteriozis materie christi psonā reputat: iō verba illa sil' z recitatiōe z significatione tenēt respectu presentis māe q̄ ē figura illius quā christus presentē habuit: z ppter hoc dicit conuenientius: hoc ē corpus meū q̄ hoc ē corpus christi: vel etiā propter hoc q̄ sacerdos ñ hz actū exteriozē q̄ sit sacr'aliter cā consecrationis sz in solis verbis prolatis cōsistit virtus cōsecrationis: z iō ex persona illius proferunt: cuius virtute fit transbatio. ¶ Ad. v. q. dō q̄ multa sunt a dño facta vel dicta q̄ euangeliste non scripserunt: vt pz Joh. xx. q̄ tñ ecclesia postea ab aplis accepta fideliť obseruauit. ¶ Et fm hoc dō ad p'm sicut Jnno. dic q̄ q̄uis nusq̄ i sacra scriptura legat q̄ dñs ad celū oculos subleuauerit i cena: tñ hoc ecclesia ex traditione apl'oz recitat: z satis rōnabiliť pōt ex alīs locis scripture colligi. legiť. n. Joh. xj. q̄ in suscitatione laçari oculos ad patrē eleuauerit: z sil'r Joh. xvij. Orationē ad patrē fundens: hoc autē i arduis faciebat gratias agēs z exemplum nobis ad deū recurrēdi pbēs: sz illud ps. Ad te leuaui oculos meos zc. z qz hoc sacrz arduissimū ē: iō istituens hoc sacrm probabiliť colligiť q̄ oculos ad patrē leuauerit gratias agens patri de reparatione humani generis: q̄ hoc sacro figurat: z nobis ostēdens virtute diuina hoc cōfici sacrm. ¶ Ad 2m dō q̄ sicut dictū est hec vba Accipite z māducate ex hoc oēs. nō sunt de substantia forme: z iō non est tanta vis faciēda: vt penit' eadē obseruēť. z pterea comedere z māducare in nullo differētē hñt significationē: z q̄uis circa ista verba nō ponat in euāgelijs vbū māducādi: ponit tñ paz añ: Luc. xxij. Desiderio desideraui h' pascha māducare vobiscū zc. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis ñ exp̄mat in euangelio hec determinatio oēs tñ intelligiť: qz sacramētal' māducatio ē oiuz q̄uis ñ spūal': iō ēt exp̄mit circa sūptionē sāguis i euāgelijs pdicta dictio: qz sāguis in redēptiōe effusus ē: redēptio aūt oium q̄tū ad sufficientiā q̄uis ñ q̄tū ad efficaciā: vł qz vltio traditť sūptio sāguinis: qō circa eā dī circa sūptionez corporis similiter intelligendum est.

AD secundū sic procedit: vī q̄ forma psecratōis sāguis cōsistat in his tñ vbis: Hic ē calix sāguis mei. z h' qō addit Noui z eīni testi mysteriū fidei qō p vobis z p multi effundet i remissionē pcōz. non sit de forma: euā geliste. n. q̄uenire debēt in his q̄ sī de sba forme h' sacramenti: quia verba forme huius sacramenti recitatiue dicuntur ex psona christi. sz ñ q̄ueniūt in verbis illis appositis: qz in nullo euāgelistaz legunt: nec ab aplo. j. Cor. xj. hēri possūt. g̃ ñ sūt de forma h' sacri. ¶ Ō. sic panis trāsbat in corp' christi p psecrationē: ita vinū in christi sāguinē. sz pse cratio q̄ fit his verbis: Hoc ē corp' meū. sufficit ad trāsbationez panis in corp' christi. g̃ z hec verba: Hic ē calix sāguis mei. sufficiūt ad trāsbationē vini in sāguinē christi. g̃ vba q̄ sequūť ñ sī de forma. ¶ Ō. ppietates nāliť psequūť sbaz rei. sz illud qō sequť sbaz nō pōt eē factiuū trāsbationis. g̃ cū illa verba q̄ sequūť designēt aliquas ppietates sāguinis i quē fit trāsbatio vī q̄ nō sint de forma. ¶ Sz ō ē: qz Luc. xxij. interponunť pdicta verba verbis forme: ita. n. dī: Hic ē calix noui testi i meo sāguine. ¶ Ō. hoc vī ex ritu cōsecratiōis: q̄ sacerdos ñ ꝺponit calicē vsq̄z ad verba illa: Hoc quotiēscūq̄z fecerit: q̄ nō sī de forma q̄uis sint dñi verba. ☞ Terť vī q̄ hec verba incōueniēt ponāť: Hic ē calix sāguis mei. Uni'. n. mōi ē trāsbatio panis in corp' christi z vini i sāguinē. sz i trāsbatione panis i corp' christi ponit corp' christi in recto. g̃ i cōsecratiōe vini poni dz sāguis christi i recto: vt dicat sic magr dicit i lra: Hic ē sāguis me'. sic ēt hī Matth. xxvj. ¶ Ō. i forma trāsbante ex'pte predicati poni dz termin'i quē fit trāsbatio: vt ex dictis pz. sz trā sbatio ñ fit i calicē alicui'. g̃ ñ dz pdicari in forma trāsbante. ¶ Ō. i forma sacri ñ dz poni aliq̄d qō ñ sit de sba sacri. sz calix ñ ē ꝺ sba sacri cū sit vas qō dā. g̃ ñ dz poni i forma sacri. ¶ Sz ō ē: qō dī Luc. xxij. Hic calix noui testi zc. ¶ Ad idez ēt ē vsus ecclesie. ☞ Terť vī q̄ etiā verba q̄ sequūť incōueniēter ponāť. testm. n. vī ptinere ad traditionē mandatorū. vnde z tabule cōtinentes decem precepta dicunť tabule testamenti. sed traditio sacramētorū est alia a traditione mandatoz. g̃ in sacramentis nō debet fieri mentio de testamēto. ¶ Ō. Ambro. dicit nostra sacramēta antiquiora esse sacramentis iudeoz. sed sacramenta iudeoz non pertinēt ad nouū testm sz ad vetus. g̃ nec in sacro isto de quo Ambro. loquiť dz apponi noui testamēti. ¶ Ō. nouū z eternū videnť ad inuicē ꝺrietatē habere: qz eternuz ē quod caret principio: nouuz aūt est quod quātuz ad sui principiuz ē propinquū. g̃ ē oppositio in obiecto. ¶ Ō. illud quod potest eē

iuuamentū erroris nō debet apponi in forma sacri. sed sicut dicit Inno. iij. q. vi hᵒ mysteriū dubi-
dā ē adiuuamentū erroris: q̄ dicūt corpus christi
verū in altari nō contineri sed p significationē tm̄
g̃ inconuenienter ponit in forma. ℣ ℟. hoc sacr̄m
vt pri⁹ dictū ē precipue vi eē sacr̄m charitatis: sic
ꝛ baptism⁹ sacr̄m fidei. g̃ inconuenienī vi mysteriū
fidei. sz magis oꝺ. eēt mysteriuz charitatis. ℣ ℟. si
cut sanguis christi pro nobis ē effusus: ita corpus
christi p nobis ē traditū: vt ex vbis ēt oñi hz: Lu
ce. xxij. Hoc ē corp⁹ meū qꝺ p vobis tradet. cū g̃ hᵒ
non apponat in forma corpis cōsecrandi nec i cō-
secratione sanguinis de effusione fieri mentio de-
beret. ℣ ℟. qꝺ vi pro vobis ꝛ pro multis effundet
aut accipit de effusione quātū ad sufficientiā aut
quātū ad efficaciā. si quātū ad sufficiētiā: sic p oi
bᵒ effusus ē nō solū p multis. si autē quātū ad effi
caciā quā hz solū in electis nō vi distinguendū fu-
isse inter aplos ꝛ alios. ℣ ℟. baptism⁹ magis ordi-
nat ꝯ amotionē mali q̄ eucharistia q̄ maxime or
dinat ad perfectionē in bono. sed i forma baptis-
mi nō fit mentio ꝺ remissione peccatoꝝ. g̃ nec hic
deberet dici i remissionē peccatoꝝ. Q̄ndeo ꝺᵒ ad
p̄ᵐ. q. q̄ circa hoc aliqui diuersimode dixer̄t: qꝺā
n. dicūt q̄ hᵒ ē tātū de forma: hic ē calix sanguinis
mei. vt forma vtriusq̄ cōsecrationis sit cōsilis. sed
qz conditiones apposite ad subiectū vel predicatū
sunt de integritate locutionis alicuius: io alij ꝓba
bili⁹ dicūt q̄ totū qꝺ seq̄t ē de forma cū totū hoc
qꝺ addit nō sit locutio per se: sed sit determinatio
predicati. ℣ Ad p̄ᵐ g̃ ꝺᵒ q̄ verba supradicta ex ma
gna parte possūt ex diuersis locis sacre scripture
colligi: q̄uis non iueniāt alicubi simul scripta. qꝺ
n. ꝺi: hic ē calix hi Luc. xxij. ꝛ. j. Cor. xj. Q̄ autē
dicit noui testi ex trib⁹ hi: Matth. xxvj. ꝛ Mar.
xiiij. ꝛ Luce. xxij. q̄ autē vi eterni. ꝛ itez mysteri
uz fidei: ex traditione oñi hi q̄ p aplos ad eccliā
peruenit ꝯz illud. j. Cor. xj. Ego aūt accepi a ꝺño
qꝺ ꝛ tradidi vobis. euangeliste. n. nō intēdebant
formas ꝛ ritⁿ sacr̄oꝝ tradere: sz dicta ꝛ facta oñi
enarrare. ℣ Ad 2ᵐ ꝺᵒ q̄ cū eucharistie sacr̄m sit
memoriale oñice passionis in cōsecratione corpo-
ris nō repꝛesentat nisi passionis sba. sz in cōsecra-
tione sanguis repꝛesentat passionis mysteriū: nō
n. a corpore christi sanguis ex⁹ seꝛsuz fuit nisi per
passionē: ꝛ io cōditiones oñice passionis exprimū
tur p verba sequentia magis in cōsecratione san-
guis q̄ i consecratione corporis. ℣ Ad 3ᵐ ꝺᵒ q̄ q̄
uis illa q̄ sequūt sint vt proprietates ꝓntes christi
sanguinē iquātū hᵒ i: si tn̄ essētiales sanguini chri-
sti inquātū ē p passionē effusus: nō aūt seꝛsum a
corpore cōsecraret sanguis christi sicut nec alie p̄
tes eius nisi pro eo q̄ ē in passiōe effusus: ꝛ io illa
q̄ seqnūt sunt essētialia sanguini. put in hᵒ sacr̄o ꝓ
secrat: ꝛ io oz q̄ sint de substātia forme. ℣ Ad. ij.
q. ꝺᵒ q̄ hec locutio: hic ē calix sanguis mei. figu-
ratiua ē: ꝛ pōt intelligi ꝺuplicit. Uno⁹ vt sit meto
nomica locutio: vt ponat cōtinens pro cōtēto: fm
q̄ dicere cōsueim⁹: Bibe calicē vini. i. vinū cōtē-
tū in calice: ideo aūt talis modus locutionis ꝓgru
us ē forme huic: qz sanguis de sui ratione non ꝺic
aliquid potabile: imo magis aliq̄ꝺ qꝺ natura ab-
horret in potū: et qz in hᵒ sacr̄o sanguis xp̄i cōsecrat
vt pot⁹: io oportuit aliq̄ꝺ addi qꝺ ad potū ptinēt
s. calicē. alio⁹ pōt intelligi vt sit metaphorica locu
tio: vt p calicē passio christi ꝺesignet: sicut. n. calix
vini iebriat: ita ꝛ passio sui amaritudie quasi ho-
minez extra se ponit: Tre. iij. Repleuit me amari-
tudib⁹ inebriauit me absinthio: ꝛ hoc mō loquen
di vsus ē ꝺñs de sua passione loquens: vt pz Mat
th. xxvj. Trāseat a me calix iste. ꝛ hic mod⁹ loquē
di ēt ē cōueniens in hac forma: qz vt dictū ē in cō-
secratione sāguinis exprimit directe mysteriū pas
sionis. nec obstat q̄ solet obiici qꝺ locutiones figu
ratiue faciunt ꝺistrahere intellectū: ꝛ ita sunt cau
sa euagatiōis: qz mens sacerdotis ꝺz eē adeo fixa
ad ea q̄ dicit: q̄ nō qualibet leui actione euaget.
Ad p̄ᵐ g̃ ꝺᵒ q̄ corp⁹ ꝺ sui rōne nō dicit aliq̄ꝺ repu
gnās cibo ex ipsa sui noiatiōe: sicut sanguis repu
gnat potui: ꝛ io ñ ē silis rō: magr aūt ñ posuit for
mā quātū ad verba. s. quātū ad sēsū. ℣ Ad 2ᵐ ꝺᵒ
q̄ transubstantiatio vini in ipsū calicē nō fit: sed i
cōtentū. s. sanguinē christi prout pot⁹ ē: ꝛ prout ē
per passionez fusus: ꝛ io obiectio cessat. ℣ Ad 3ᵐ
ꝺᵒ q̄ q̄uis vas illud nō sit de substantia sacr̄i: ta
mē contentū ꝛ signatū ē de substantia sacr̄i: ꝛ fm
hoc intelligitur locutio. ℣ Ad. iij. q. ꝺᵒ q̄ sicut
dictū ē verba illa q̄ addunt in cōsecratione sāguis
exprimunt conditiones passionis: ꝛ precipue fm
q̄ operatur in sacr̄is. Sunt aūt tria in passione cō-
sideranda: fm q̄ in sacr̄is operat. Primo effectus
quē inducit qui est remissio peccatoꝝ: ꝛ hoc tan-
git in hoc q̄ dicit: Qui p vobis ꝛ pro multis ꝛc.
Secuꝺo mediū quo iste effect⁹ in alios traducit:
quod est fides qua mediante habet effectū: ꝛ i his
qui precesserunt ꝛ in his qui sequuntur: ꝛ quan-
tuz ad hoc dicit mysteriuz fidei: quod quidē pōt
referri ad ipsā passionez que est mysteriū fidei: vt
occultū quoddā latens in fide omniuz christi fide
liuz: ꝛ precipue antiquoꝝ apud quos erat in my
sterio abscondita diuersimode figurata: ꝛ ad ipsū
sanguinē prout in sacramento continet: quod qui
dē latet sub specieb⁹: ꝛ maximā habet difficultatē
ad credenduz: vnde antonomatice ꝺi mysterium
fidei. Tertio finis ad quem perducit qui est eter-
nozuz bonozuz perceptio ad que introducit chri-
stus per sanguinē proprie passionis in quo nouū
testamētum confirmat: non quidem promittens
temporalia vt prius: sz eterna: ꝛ quantuz ad hoc
dicit noui ꝛ eterni testamenti: ꝛ qz finis prius est i
itētione: ideo fine premisso per mediū ad effectuz
passionis ostendendū verba forme perducunt.

¶ Ad p^m g̃ dō q̃ testm̃ ꝓprie ē hereditatis ꝓcipiē de institutio filijs a patre: ⁊ iō testm̃ proprie ptinz ad promissionē bonoꝝ que nobis a pie celesti dis ponunt: ad quod q̃dē testm̃ ꝑcepta se hñt: sic̄ via ad ꝓfectū hēditatē pmissā: ⁊ ita p posteri⁹ testm̃ ad mandata ptinet. ¶ Ad 2^m dō q̃ antiquitas illa intelligit quantū ad silitudinē rit⁹: dī aūt hoc testm̃ nouuz ⁊ ratione h⁹ sacr̄i: quod i renouatione mū di iustitutū est tēpore gratie ⁊ itez ratiōe promis sionis per sanguinē christi ꝓfirmate que vetus im pedimētū ꝓfectū hereditatis amouit: ⁊ sic quasi q̃ daz innouatio promissionis per mortez christi fa cta ē. ¶ Ad 3^m dō q̃ dī nouū ⁊ eternū diuersis rō nibus: nouū quidē rōne iā dicta: eternū vel rōne bonoꝝ eternoꝝ de quibus ē testm̃ vel ratione h⁹ sacr̄i continentis christuz q̃ ē persona eterna: vel rōne predestinationis eterne hanc gratiā prepara tis. ¶ Ad 4^m dō q̃ nihil prohibet id quod ē in ali quo occultatū ⁊ figuratū fm veritatē ibidē esse: ⁊ iō friuolū iuuamētū sui erroris accipiunt qui ne gant christi sanguinē fm veritatē in altari esse pp hoc q̃ est ibi ⁊ fm mysterium. ¶ Ad 5^m dō q̃ eu charistia dī sacr̄m charitatis christi expressiuū: ⁊ nostre factiuū. sed fides supponit ad effectum h⁹ sacr̄i: quo mediāte aliquis effectū participet: ⁊ iō potius ponit vt mediuz producēs ad effectū fidez q̃ charitatē. ¶ Ad 6^m dō q̃ huius solutio ex dicti pz: qz hoc accidit propter hoc q̃ in consecratiōe corporis non signat passio: sicut in consecratione sanguinis. ¶ Ad. vij. dō q̃ sanguis christi effusus ē pro oībus quo ad sufficientiaz: sed pro electis tā tū quo ad efficaciā: ⁊ ne putaret effusus pro iude is tantū electis quibus promissio facta fuerat: iō dicit: Uobis qui ex iudeis ⁊ mltis. s. multitudine gentiū. Uel per apostolos sacerdotes signat: qui bus mediantibus ad alios effectus passionis p dis pensationē sacramentoꝝ peruenit qui etiā pro se ipsis ⁊ pro alijs orant. ¶ Ad. viij. dō q̃ remissio peccatoꝝ non ponit hic vt proprius effectus hui⁹ sacr̄i: sed vt effectus passionis que p consecratiōez sanguinis exprimit: de mutatione aūt additione ⁊ subtractione idē dō est hic q̃. ō. positū ē de for ma baptismi di. iij.

AD tertium sic proce

dit: videt q̃ verbis predictis nō ĩsit aliqua vis creata ad transubstantiationē faciēdaz: Dam. n. dicit q̃ sola virtute spiritussancti fit conuersio panis in corpus christi. sed virtus spiritussancti nō ē virtus creata. g̃ nulla virtus creata ineſt his ver bis p quā fiat transubstantiatio. ¶ Ꝺ. opus tran ſubstantiationis videt esse difficilius quā op⁹ cre atiōis: qz citius ratio cōsentit creationi q̃ huic cō uersioni: cū quidā etiā phi ratione naturali ducti creationē posuerūt. sz nulla virtus creata fz cōez opinionē potest deo cooperari in opere creatiōis g̃ multo minus in opere h⁹ ꝓuersionis. ¶ Ꝺ. difficilius est cōuertere panē in substātiā corpis christi q̃ purissimos sanguines virginis: qz corpus christi ⁊ sanguines virginis habēt mām cōem que est subiectū cōuersionis: qō nō potest esse in conuersione panis in corpus christi: sed in formatiōe cor poris christi ex virgine nō fuit aliqua virtus crea ta actiue operans transformationē: vt in. ij. li. di. iij. dictū ē. g̃ nec verbis predictis ineſt aliqua vtus creata ad transubstātiandū. ¶ Ꝺ. nulla virt⁹ crea ta potest operari aliquid supra naturā. sed cōuer sio panis in corpus christi est maxime supra natu rā: cū non seruet modus mutationis naturalis: qz neq; ē subiectū cōe ⁊ termin⁹ ad quē ē pexūs actu g̃ nō potest p virtutē creatā verbis forme collataz huiusmodi cōuersio fieri. ¶ Ꝺ. virtus actiua dire cte proportionat ei ad quod actio terminat: qz h⁹ ē intentū ab agente: ⁊ ex eo denoiat actio. sed cor pus christi ad quod terminat conuersio ē multo dignius qualibet pura creatura. g̃ cū agēs dz esse nobilius facto: nō potest aliqua virtute creata ali quid in corpus christi conuerti. ¶ Ꝺ. faciens ⁊ fa ctum: cā ⁊ causatū debēt esse simul: qz qō nō ē nō potest aliquid facere vl alicuius cā existere. sed cū cōuersio predicta fiat in instanti ⁊ verba forme successiue proferāt qñ fit conuersio verba illa nō possūt simul eē nisi fm aliq̃d minimū sui. g̃ virtu te aliqua q̃ insit verbis nō pōt fieri h⁹ ꝓuersio.

¶ Ꝺ. verba ista non hñt virtutē ex seipsis hoc pla nū ē. si g̃ hñt aliquā h⁹ vtutē: dz q̃ eis sit diuinit⁹ data: dz autē hanc vtutē eē simplicē cū eius effect⁹ sit in instanti. simplex autē virt⁹ nō pōt successiue dari ⁊ eius subiectū dz eē simplex. cū g̃ verba pre dicta cōpositionē habeant ⁊ successionem nō po test ipsis talis virtus eē collata. ¶ Ꝺ. inconueniēs vī facere aliq̃d nobilissimū qō stati desinat eē. sed virtus transubstantiās ē nobilissima: qō pz ex no bilitate effect⁹. g̃ cū vba forme stati eē desināt: icō ueniēs vī si ei vt⁹ trāsbandi data ē a deo. ¶ Ꝺ. vba ista ñ faciūt ꝓuersionē ꝑdictā nisi a sacerdote di cta. sz anima sacerdotis magis est capax virtutis alicui⁹ diuine q̃ verba prolata ab ipso. g̃ magis dō ē q̃ hec virt⁹ in sacerdote sit q̃ in vbis si tñ aliq̃ vt⁹ creata ad transubstantiationē opet. ¶ Sz ꝯ ē: qō Dio. dicit i fine eccle. hierar. in ipsis. s. ꝓsūmatiuis iuocatōib⁹. i. formis sacr̄oꝝ eē virtutes opatiuas ex deo. sz vba ꝑdicta si forma dignissimi sacr̄i. g̃ ē i ipis aliq̃ vt⁹ ad trāsbandū. ¶ Ꝺ. Amb⁹. dic̄ q̃ fimo christi creaturas mutat: ⁊ sic ex pane fit corp⁹ chri sti ꝓsecratōe celestis vbi. vbū aūt christi ē forma p dicta a christo ĩstituta ⁊ ex ei⁹ ꝓsona r̄citata. g̃ nec vtute hoꝝ vboꝝ fit trāsbatio. ¶ Ꝺ. sacerdos nō opat ad trāsbationē nisi ꝓsērēdo vba. si g̃ vbis nō ĩesset vt⁹ ad transbandū: tūc sacerdos nō hēt ali quā ptātē spiritualē ꝓficiendi: ⁊ sic nō haberet oz dinez qui est quedaz potestas ad hoc principaliē.

Ñdeo dō q circa hoc ē duplex opinio. Quidā n. dicunt q nulla virtus creata ineſt his verbis q̄ fiat tranſubſtantiatio: ſed q dī aliq̄n virtute hoꝝ verboꝝ tranſubſtantiationē fieri intelligendū eſt q diuina inſtitutione firmatū ē: vt ad prolationē hoꝝ verboꝝ cōuerſio predicta fiat virtute diuina tm̄: ⁊ ſic etiā dicūt in oībus alīs ſacrīs: vt. ē. di. j. dictū ē. Sz hec opinio dignitati ſacroꝝ noue legi derogat: ⁊ dictis ſanctoꝝ obuiare vī: ⁊ iō dō ē q in verbis predictis ſicut ⁊ in alīs formis ſacroꝝ ē aliqua virtus ex deo: ſz hec virtus non ē qualitas hñs eſſe cōpletū in natura qualiter ē virtus alicuius principalis agētis ſz formā ſuā: ſz hz eē incōpletū: ſicut virtus q̄ ē in inſtrō ex intētione principalis agentis ⁊ ſicut ſilitudines coloꝝ in aere: vt ē. di. j. dictū ē. Ad p̄m̄ g̃ dō q dictio excluſiua adiuncta principali agenti nō excludit agēs inſtrale: nō. n. ſequit ſolus hic faber facit cultellū. g̃ martellus nihil ad hoc operat ē: virtuſ. n. inſtrumēti non ē niſi q̄dā redundantia virtutis agentis principalis: vñ in toto actio non attribuitur inſtro: ſed pncipali agenti ſz phm: ⁊ ꝓpter hoc ex hoc qō dī q ſola virtute ſpiritusſancti fit huiuſmodi cōuerſio non excludit virtus inſtralis q̄ ē i verbis p̄miſſis.

Ad 2m̄ dō q virtus creata p̄ſupponit māz i qua opet: quod q̄dē ꝓtigit eē dupliciter: vno mō ita q ſit mutationis ſubiectū: ſicut accidit in cōuerſiōib' naturalib': alio mō ita q ſubſit termino a quo nō autē mutatiōi: ſicut accidit in dicta conuerſione: ſz creatio neutro mō mām p̄ſupponit: ⁊ iō magis pōt aliq̄d deo inſtraliter cooperari in hac cōuerſione q̄ in ope creationis. Utrū aūt maioris virtutis ſit iſta conuerſio vel creatio dicet. j. di. xj.

Ad 3m̄ dō q ſi in cōceptione vnio includat q̄ ſit cū ipſa facta ē: maior difficultas fuit in cōceptiōe q̄ in tranſubſtantiatione: qz illa vnio ē terminata ad eē diuine pſone: hec aūt trāſubſtātiatio ad corpus chriſti: qz panis non ꝓuertit niſi in corp' chriſti. Si āt ꝓceptionis op'includat tm̄ ꝓuerſionē ſāguinū puriſſimoꝝ virgis in corp' chriſti ſic maior difficultas ē in hac cōuerſione q̄ in illa cōceptiōe vñ potuit etiā alicui creature ꝓferre qō in illa conceptione ſibi cooparet q̄uis nō fuiſſet conueniens pp dignitatē chriſti fuādā qō tūc fiebat ſimpliciter prius nō exīs: qō hic nō accidit: ⁊ iō nihil ōperit dignitati corporis chriſti ſi aliqua creatura accipiat inſtralē virtutē opādi in id qō in corp' chriſti trāſbſtātiat. Ad 4m̄ dō q nulla creatura pōt agere ea q̄ ſi ſupra nām q̄ſi pncipale agēs: pōt tm̄ agere quaſi agens inſtrale a virtute increata motū: qz ſicut creature ineſt obediētie potentia vt in ea fiat q̄cq̄d creator diſpoſuerit: ita etiā vt ea mediante fiat: qō ē rō inſtri. Ad 5m̄ dō q virt' agentis principalis reſpicit principaliē terminū ad quē ſz virt' cāe inſtral' nō attingit ad terminū ad quez ſz hz opationē ſuā in his q̄ ſī circa terminū: ſicut qualitates actiue elementares nō attingūt ad alterōnalis introductionē: ⁊ ſilr hoc contingit: qz vt' illa inſtralis q̄ ineſt verbis hz opationē ſupra ſubſtātiā panis: qz verbū ad elemētū accedit ſz Aug. non ē autē aliquo mō cā eoꝝ q̄ in termio ad quē ſunt: ſicut q ſint accidentia ſine ſubiecto vel alicuius h'i: ⁊ iō obiectio ceſſat. Ad 6m̄ dō q virtus hec conuerſiua q̄ ē in his verbis cū ſit ſacrālis ſequit ſignificationē vt dictū ē. ſignificatio autē exiſtentis conuerſionis cū ipoꝛtet ordinē vnius ad alterū non poteſt fieri p dictionē: ſed oz q p orationē fiat cuius ptes q̄uis ſucceſſiue proferant: tm̄ ſignificatio ē tota ſil: quod tunc cōplet vltima oꝛonis ptcula ad modū differentie vltime in diffinitionib': ⁊ hac ſignificatione exīte in vltimo ꝓlationis inſtāti fit trāſubſtantiatio. Ad. vij. dō q ſignificatio oꝛonis q̄uis relata ad ptes q̄b' fit ſignificatio videat ꝓpoſita: tm̄ relata ad rez ſignificatā ſimplex ē inquātū ſignificat vnū. ſ. ꝓpoſitionē h'i cū hoc: ſicut ēt phs dicit in. v. Meta. q̄ ſubſtātia ſenaria nō ē bis tria: ſed ſemel ſex: quā ibi qualitatē noiat: vñ ſicut ad hanc qualitatē ſenarij ſe hñt ptes eius: vt diſpoſitiones māles: non vt qualitates ptiū ſicut partes vnius qualitatis totius: ita ſignificationes ptiū ſunt diſpoſitiones ad ſignificationē totius oꝛois q̄ cōſurgit ex ſignificatiōe vltie ptis in ordine ad oēs precedētes: qz virt' ꝓuerſiua ſequit ſignificationē vt dictū: ⁊ iō i ipſo cōplemēto ſignificationis dat illa virt' oꝛationi toti: ita q ptes ſingule ſe hñt mālit tm̄ ad illā virtutē. Ad viij. dō q valde ꝓueniēs ē q oē qō ē pp aliq̄d eē ō ſinat pfectio hec pp qō erat: ⁊ qz vt' illa ñ erat ad pfectionē el' cui dabat: ſz magis ad faciēdū ꝓuerſionē ō q̄ loq̄mur cū ſit tm̄ iſtralis virt' vt dictū ē: iō nō ē incōueniēs ſi ſtati ꝓuerſione facta ⁊ vba ⁊ vt' vboꝝ eē deſināt. Ad 9m̄ dō q qñ aliqō op'pficit plūb' inſtris vt' iſtralis ñ ē ꝓplete i vno ſz icōplete in vtroq3: ſicē manu ⁊ pēna ſcribit: ⁊ ſilr ꝓtingit in propoſito: qz vt' iſtralis ad faciēdā pdictā ꝓuerſionē: nō tm̄ ē in verbo vel in ſacerdote ſz in vtroq3 icōplete: qz nec ſacerdos ſine vbo nec verbū ſine ſacerdote ꝓficere pōt: ⁊ qz ſacerdos ē ſilior pncipali agenti q̄ verbū qz gerit eius figurā: iō ſimpliciē loquēdo ſua virtus iſtralis ē maior ⁊ dignior: vñ etiaz pmanet ⁊ ad multos huiuſmōi effect' ſe hz: virtus aūt verbi tranſit: ⁊ ad ſemel tm̄ ē: ſed ſm̄ q̄d ē potentior virtus vbi inquātū effectui ꝓpinquior quaſi ſignuz ipſius: ſicut ēt pēna eſt ſcripture propinquior ſed manus ſcribenti.

AD quartū ſic proce

dit: vī q forme expectēt ſe in operādo: ſicē n. ſe hz res ad rē ita ſe hz forma ad formā. ſed res corporis nō ē ſine re ſanguis: qz nō ꝓfecrat corpus chriſti ſine ſanguine. g̃ nec forma corporis opat ſine forma ſāguinis. Ad. hoc ſacrm̄ eſt vnum. ſed

ꝓpter vnitatẽ sacrĩ species due .s. panis ⁊ vini se habent in rõne vnius signi vt dictũ ẽ.g̃ silr due forme se habent in rõne vnius forme:sz i vna forma ptes se expectant inuicẽ ad agẽdũ vt dictũ est. g̃ ⁊ forma corporis expectat formã sãguis. ℣ ℟. in baptismo tres ĩmersiones se expecant in agẽdo. g̃ ⁊ silr he due ꝓlationes verboꝝ. ℣ Sz ℟:si stati verbis ꝓlatis qñ ẽ oꝛonis significatio nõ eẽt ibi verũ corp⁹ christi:hec esset falsa: Hoc ẽ corp⁹ meũ sz in sacro veritatis nõ cõtingit aliquod eẽ falsũ.g̃ forma p⁹ nõ expectat secũdã in opando. ℣ ℟. hostia nõ ẽ adoꝛanda añ ꝓsecrationẽ.sz fz cõem morẽ ecclie stati dictis primis verbis forme sup panẽ añ formã sãguis eleuat hostia a pplo adoꝛanda.g̃ añ formã sanguis hostia ẽ ꝓsecrata. ¶ Iterꝫ vi q⁹ deficiente sacerdote p⁹ corpis christi cõsecrationẽ nõ oz alius ꝓcedere ad ꝓsecrationez sanguis:qz vnius sacri vnus oz eẽ minister.sz cõsecratio vtraq; ad vnũ sacerdotẽ ptinet.g̃ ab vno ministro fieri oꝛ. ℣ ℟.sacerdos cõsecrãs gerit figurã christi ex cuius persona verba ꝓferũt.sz christus nõ ẽ diuisus:vt dꝛ.j. Coꝛ.j.g̃ nec verba diuidi debẽt vt a diuersis ꝓferãt. ℣ Sz ℟:ad pfectionẽ h⁹ sacri vtraq; ꝓsecratio req̃rit.si g̃ ꝓsecrato corpoꝛe ñ ꝓsecrat sãguis sacrm remanet iperfectũ:qõ ẽ icõueniẽs. ¶ Iterius vi q⁹ hec verba sine alijs q̃ in canone misse dicunt nõ hẽant vi cõficiendi:qz in hoc sacro req̃rit intentio faciendi qõ facit eccl̃ia:⁊ sic intẽtio oꝛ eẽ fz statuta eccl̃ie regulata.sz ꝓferẽs hec verba tm̃ non seruat eccl̃ie statuta.g̃ nõ ꝓficit. ℣ ℟. verba q̃b⁹ fit cõsecratio p se ꝓlata ad pson̄ dicẽtis referunt.sed cõuersio panis ⁊ vini nõ fit i corp⁹ ⁊ sãguinẽ dicentis:sz in corp⁹ ⁊ sanguinẽ christi. g̃ sine verbis p̃missis q̃b⁹ verba forme determinãt ad pson̄ christi.s.q̃ pdie q̃ pateret ꝛc̃ ñ põt fieri puersio. ℣ ℟.si verbis p̃dictis tm̃ posset fieri cõsecratõ tũc alicꝫs i piculo mortis exñs possz licite sine vbis p̃cedentib⁹ ꝓficere sic̃ alicꝫs i necessitate põt baptizare omissis illis q̃ si ad decorẽ sacri.sz hoc nũq; licet.g̃ sine vbis alijs ista nõ hñt vi cõuertẽdi. ℣ Sz ℟:qõ Amb⁹. dicit:Sacrm istud qõ accipis sermone doñi ꝓficit:⁊ loq̃t de vbis p̃dictis.g̃ sine alijs ista ꝓlata hñt vi ꝓficiẽdi. ℣ ℟. virtus cõuersiua se q̃tur significationẽ verboꝝ vt dictũ ẽ.sz verba forme absq; p̃cedentib⁹ sufficienẽ significant hoc qõ in sacro hoc faciendũ ẽ.g̃ sine alijs hñt vi cõuersiuã. ¶ Rñdeo dõ ad.j.q.q⁹ quidã dixerunt q⁹ prima forma non hz effectũ suũ nisi ꝓlata forma 2ª:nec 2ª haberet effectũ nisi p⁹ pus ꝓlata:nec tñ piculose adoꝛat hostia ante cõsecrationẽ sanguis: qz nõ adoꝛat qõ ẽ:sed qõ erit.sz illud nõ potest stare:qz forma mãe ꝓpoꝛtionari oz.vñ sicut mãe distincte sĩ nec ad inuicẽ ꝓmixte:ita forme diuisim opanẽ: qõ pz ex hoc q⁹ vtraq; p se ꝓpletã significationez hz:⁊ io dõ cũ alijs q⁹ forme p̃dicte nõ expectãt se mutuo in opan⁹. ℣ Ad p̃m g̃ dõ q⁹ in hoc sacro ouplicit aliq̃d cõtineẽ.s.ex vi sacri:⁊ ex nãli ꝓcomitãtia:⁊ qz sacrz ẽ istitutũ i vsũ fideliũ:io ex vi sacri cõtinet in hoc sacro:qõ in vsũ fideliuz venit. ⁊ qz in pane cõsecrato nõ cõtinet sanguis christi sm q⁹ ẽ in vsũ poꝛ fideliũ:io nõ cõtinetur ibi ex vi sacri sz ex nãli ꝓcomitãtia qua cõuenit vt corp⁹ christi nõ sit sine sanguine:⁊ ecõuerso ẽ de vino cõsecrato:vñ panis nõ cõuertit p vi primoꝝ verboꝝ in corpus ex sanguine:sz in corp⁹ sine sanguine veniẽte in vsũ potus fideliũ. Cã ãt quare diuisiz sãguis a corpoꝛe cõsecrat cũ nũc nõ sit diuisus põt sumi ⁊ ex vsu ad quẽ ẽ sacrm qz manducatio in cibo ⁊ potu cõsistit : ⁊ ex eo qõ p sacrm repñtat:qz i passione sanguis christi a corpoꝛe diuisus fuit. ℣ Ad 2ᵐ dõ q⁹ due forme in hoc sacro nõ ptinẽt ad vnũ sacrm quasi vnã formã cõstituãt:sicut ex diuersis dictionib⁹ ꝓstituit vna forma:sz ptinent ad vnũ sacrm mediantib⁹ diuersis ptib⁹ h⁹ sacri: ⁊ io vtraq; hz seoꝛsũ effectũ suũ supra ptẽ ad quã ordinatur. ℣ Ad 3ᵐ dõ q⁹ tres ĩmersiones referũt ad vnũ character q̃ ẽ res ⁊ sacrz in baptismo:sed diuerse forme referunt ad diuersa q̃ sr res ⁊ sacrm hic:⁊ io ñ ẽ sile. Ad .ij.q.dõ q⁹ ꝑm statutũ ꝓcilij toletani:si sacerdos ipedit vt ceptũ missaꝝ officiũ explere ñ possit al⁹ sacerdos oz explere qõ ille ichoauit: ita q⁹ incipiat sequẽs sacerdos vbi ꝓim⁹ dimisit si sciat:si autẽ nesciat oz a capite incipe.nõ.n. dꝛ iteratũ qõ nescit eẽ factũ:nec aliquid p h⁹ derogat vnitati sacri:qz oẽs vnũ sum⁹ in christo pp fidei vnitatẽ.fz tñ Inno.ij.ꝓsultius ẽ vti illa hostia iã cõsecrata seoꝛsũ posita sup aliã:deinceps totũ officiuz itereꝫ. ℣ Et p h⁹ pz solutio ad obiecta. Ad .iij. q.dõ q⁹ quidã dixerũt q⁹ verba ista i quib⁹ forma cõsistit vt dictũ ẽ:si p se dicant sine alijs nõ faciũt cõuersionẽ ãdminus sine illis q̃ sunt i canone misse.sz hoc nõ videt probabile.qz ꝑm Aug. accedit verbũ ad elemẽtũ ⁊ fit sacrm.verbũ aũt q̃ accedẽte ad elemẽtũ fit sacrm a scis dꝛ eẽ verbũ saluatoris:vñ alia sunt de solẽnitate sacri nõ de necessitate. Et io cũ alijs dõ ẽ q⁹ in his verbis ñ alijs põt cõfici corpus christi q⁹is grauiꝫ peccaret q̃ h⁹ faceret.⁊ q⁹ hec opinio sit verioꝛ pz ex hoc q⁹ ñ sit idẽ canõ misse apõ oẽs:⁊ sz diuersa tpa diuersa sr i canone misse supaddita. ℣ Ad p̃m g̃ dõ q⁹ ad sacrm requirit intẽtio faciendi qõ facit eccl̃ia in essentialib⁹ sacro:nõ ãt in his q̃ ptinẽt ad decoꝛẽ vel solẽnitatẽ sacri:sicut in baptismo pz. ℣ Ad 2ᵐ dõ q⁹ ex ipsa intensione ꝓferẽtis possũt verba forme ad pson̄ christi referri ẽt vbis alijs ñ p̃missis:si sacerdos vba p̃dicta i pson̄ christi dicere itẽdẽt. ℣ Ad 3ᵐ dõ q⁹ baptism⁹ ẽ sacrz necitat:⁊ io cõcessũ ẽ vt iminẽte necessitate articulo possit aliqs baptizare sine solẽnitate ab eccl̃ia instituta.sec⁹ autẽ ẽ õ hoc sacro:qz alicui i necessitate cõstituto sufficeret spiritualiter manducare si sacr̃aliter manducare nõ posset:⁊ io in nullo casu a peccato excusaret.

Post sacm baptismi 7 confirmationis 7c. vi qđ male ordiet: qz qđ e p essentiā pu' e q̄p id qđ e p participationē: in hoc ät sacro cōtinet christus p essentiā: in alijs vero p participatōnez sue virtutis. g̃ hoc sacramentum ante omnia alia determinare debuit. ¶ ℟. Dio. aliter ordiat: pu'. n. de baptismo 7 postea de eucharistia 7 postea de chrismate determinat. g̃ vi q magister hic ordinē puertat. ¶ Et dđ ad p'm q sacra sunt ordiata ad vsū fideliū. vñ ordo sacroz nō attēdit fz cōtētoz ordinē: sz fz q veniūt in vsuz fideliuz: 7 iō baptism' ante eucharistiā ab oib' ponit. ¶ Ad 2m dđ q Dio. determinat de sacris fm q sunt actōes hierarchice: vt. ē. di. ij. dictū ē: 7 iō ordinē sacroz attēdit fz q p ea distinguūt plone: vt i hierarchia 7 ordine: 7 qz eucharistia nō iportat aliquā distinctionē supra baptismū cū ex hocipso q baptizat aliquis ad eucharistie pceptionē deputet: confirmatio aūt addit: iō premittit eucharistiā confirmatioi sicut cōe ad propriū. ¶ Magister ät determinat de sacris fm q sacra st medicine q̄dā sanctificantes 7 iō fm ordinē sanctificationū ordinat sacra: 7 qz āpliozis sanctificatōis ē eucharistia q̄ cōfirmatō iō postremo dō ea determinat. ¶ Intelligi dat antiq ora eē 7c. vi hoc eē falsū: qz hoc sacm q̄ ad rē nō fuit añ aduentū christi: q̄ ad spēz aūt 7 ritū fuert sacrificia q̄ erāt sacra iudeoz et añ melchisedech. Et dđ q loquit quantū ad figurā h' sacri p silitudinē spēi 7 ritus. sacra autē q̄ in lege nature fiebāt nō erant figure sacroz veteris legis: sz magis passionis christi. ¶ Cōsecratio q̄b' fit verbis. Ur falsū eē qđ dicit: qz nō dicit accipite 7 edite. sz māducate: 7 pterea hoc nō ē de forma vt dictū ē. ō. ¶ Itē ñ dī: hic ē sāguis meus: sed hic ē calix sanguis mei. Et dđ q magister nō intendit hic diffinire poner verba q̄b' fit consecratio: sz explanare qđ verbis domini fit: nō tñ oib' verbis q̄ ipse ponit: nec eisdē numero: sz eisdē q̄ ad sēsū. ¶ Relīq̄ ät oia q̄ dicūt 7c. Sciēdū q eoz q̄ in officio misse dicūt: q̄dā dicūt p sacerdotē: q̄dā p mistros: q̄dā a toto choro. ¶ Ea q̄dē q̄b' ppls imediate ordinat ad deū p sacerdotes tm dicūt q̄ si mediatores iter ppm 7 deū: q̄z q̄dā dicūt publice spectantia ad totū ppm in cuius plona ipse solus ea deo proponit: sicut oziones 7 gratiaz actiones: q̄dā priuati q̄ ad officiuz ipsi' tm spectant: vt consecratiōes 7 h'i oziones quas ipse p ppo facit: tm in plona ppli orans etiā in oib' p̄mittit: oñs vobiscū: vt mens ppli deo coniungat ad ipsū p intētionē erecti. 7 qz pps in his q̄ ad deuz st sacerdotē ducē hz: iō in fine cuiuslibz oziōnis populus consentit: rñdēs amē. vñ 7 ois sacerdotis ozo alte terminat ēt si priuatiz fiat. Ad ea vero q̄ per ministeriū alioz diuinitus sūt tradita p mistros altaris ppls ordinat. Ea vero q̄ ad dispōnē ppli p tinēt chorus psequit q̄z queda a sacerdote incohant q̄ ad hoc ptinent q̄ rōnē humanā excedūt q̄si diuinit' accepta: q̄dā chorus p seipsū qb' illa declarant q̄ rōni sūt consona. Itē q̄dā ptinēt ad pplm vt preparatoria ad diuina pcipienda: 7 hec a choro premittūt his que a mistris 7 sacerdote dicūt: que dā vero ex perceptione diuinoz in pplo causata: 7 hec sequūt. ¶ His g̃ visis sciendū ē: q qz ois nra opatio a deo ichoata circulariter in ipsū terminari debet: iō misse officiū incipit ab oratione 7 terminat in gratiarū actione. vñ tres hz ptes principales s. principiū orationis: qđ durat vsq ad epistolaz mediū celebrationē ipsā: q̄ durat vsq ad post cōionē: 7 finē gr̃az actionis exinde vsq in finē. Tria ps duo pertinet. s. ppli pparationē ad oziōnē: 7 ipsā oziōnē. Preparat aūt pps ad oziōnē triplicit: p' p deuotionē q̄ excitat in introitu: vñ 7 sumit ex aliquo pertinēte ad solennitatē in cuius deuotionē pps cōgregat 7 etiā adiungit psal: 2° p humiliationē q̄ fit p kyrieleyson: qz miaz petētes miseriā confitent: et dicit nonies pp nouē choros angeloz: vl pp fidez trinitatis fm q quelibz plona in se cōsiderat 7 i ordine ad alias duas: 3° p rectā intētionē que ad celestē patriā 7 gloriā dirigenda ē: q̄ oēm rōnē humanā excedit: 7 hoc fit p gloria in excelsis: qđ chor' psequit sacerdote ichoante: 7 iō nō dicit nisi i solēnitatib' q̄ nobis celestē solēnitatē repntāt: in offi cijs vero luctus oino intermittit. Deinde sequit ozo ad deū p pplo fusa: quā sacerdos publice pponit p̄misso: dns vobiscū: qđ sumit de Ruth. ij. pontifex ät dic pax vobis gerēs typū christi q̄ his vbis p' discipulos resurrectōez allocut' ē: Jo. xx. 2° aūt pars principal' tres partes cōtinet: p'a ē ppli īstructio vsq ad offertoriuz: 2a mäe oblatio vsq ad pfatiōez: 3a sacri psūmatio vsq ad post cōionē. Instructio ät ppli fit p verbū dei: qđ q̄dē a deo p mistros suos ad pplm puenit: 7 iō ea q̄ ad instructionē plebis p tinēt nō dicūt a sacerdote sz a ministris. Ministeriū ät verbi dei ē triplex. p'm auctoritatis qđ petit christo qui dī mister: Ro. xv. Erat aūt i ptāte docēs: de q̄ dī Matth. vij. 2m manifeste veritatis que petit p̄dicatoribus noui testamenti: de q̄ dī. ij. Cor. iij. Qui 7 idoneos nos fecit mistros 7c. 3m figuratōnis qđ cōpetit p̄dicatoribus veteris testi: 7 iō doctrinā christi, pponit diacon'. 7 qz christ' ñ solū ē hō sz de': iō diacon' p̄mittit dns vobiscuz: vt ad christū quasi ad deū hoies attētos faciat. Doctria vo p̄dicatoz noui testi, ppōit p subdiaconos. Nec obstat q̄ alī ab eis legit loco eple aliqđ de veti testō qz predicatores noui testi ēt vet' p̄dicāt. Doctrina vero p̄dicatoruz veteris vesti p inferiores mistros legit nō sp: sz illis dieb' qb' precipue pfiguratio noui 7 veteris testi designat: vt in ienunijs q̄ttuoz tēporū: 7 qñ aliqua celebrant que in veteri lege figurata sī: sicut passio natiuitas baptism' 7 aliqđ h'i. 7 qz vtraq doctrina ordinat ad christū 7 eoz q̄ p̄ibant: 7 eoz q̄ sequebant: iō doctria christi ponit q̄si finis. Ex doctria ät ordināte ad christū

duplex effectus ꝓpʒo ꝓuenit ꝙb⁹ ēt hō ꝑparaī ad doctrinā christi. ſ. ꝓfectus virtutū ꝙ ꝑ graduali insinuaī. dī ei a gradu ꝙ aſcēdit ȯ virtute i virtutē vl a gradib⁹ altaris añ ꝗs dī: ꝛ exultatio habita ȯ eīnoꝛ ſpe qȯ iſinuat alleluia. vñ ꝛ replicaī ppī ſto lā aie ꝛ coꝛpis. i die⁹ vero ꝛ officijs lucī itermittitur ꝛ loco ei⁹ tract⁹ pōit ꝙ aſpitate vocū ꝛ plixitate vboꝛ pñtis miſerie icolatū iſinuat: tpe aūt rſurrectionis duplex alleluia dī ppī gaudiū reſurrectionis capitis ꝛ mēbroꝛ. Effectus aūt euāgelice doctrine ē fidei ꝓfeſſio: ꝙ qz ſupra rōez ē: a ſacerdote ichoaī ſymbolū fidei: ꝛ chorus ꝓſequit: nec dī niſi i illis ſolēnitatibus ȯ ꝙb⁹ fit mētio i ſymbolo: ſic de natiuitate reſurrectōe: ȯ aplīs ꝙ fidei fūdatoꝛes extiterūt: vt dī. j. Coꝛ. iij. Ut ſapiēs architect⁹ fūdamētū poſui. ¶ Deinde ſequit ſcōa ps pncis ſcōe ꝑncipaľ ꝙ ptinet ad māe ꝓſecrāde oblationē: ꝛ hec tria ꝓtinet. premittit ei offerētiū exultatio ꝙī preparatoꝛia i offertoꝛio: qz hilarē datoꝛē diligit de⁹. expmitur ipſa oblatio dū dī ſuſcipe ſcā trinitas. petit oblationis acceptatio p oꝛones ſecreto dictas: qz hoc ſacerdoī tm ē deū oblatiōib⁹ placare: ad quā oꝛonē ſacerdos per humilitatē ſe preparat dicēs: i ſpū humilitatis ꝛc. ꝛ qz hec tria predca exigūt mētis erectionē ad deū: iō oīb⁹ trib⁹ premittit dñs vobiſcū: loco cui⁹ qñ oꝛo ſecreta facienda ē: dī oꝛate fratres ꝛc. ¶ Tertia ps ſcōe ꝑncipaľ ptis ꝙ ad ſacramēti ꝙceptionē ptinet tria ꝓtinet: prio preparationez: ſcōo ſacrī pfectionē. ibi Te igit ꝛc. tertio ſacrī ſuſceptionē: ibi oꝛem⁹ preceptis ꝛc ꝓpara tio aūt ppli ꝛ miniſtroꝛ ꝛ ſacerdotis ad tm ſacramentū fit p deuotā dei laudē. vñ i prefatiōe i ꝙ fit dca preparatio tria ꝓtinēt. ꝓio ppli excitatio ad laudē vbi ſacerdos ꝑmiſſo: dñs vobiſcū. qō ad totā hāc tertiā ptē referēdū ē iducit ad mētis erectionē dicēs: ſurſū corda. ꝛ ad gr̄aꝛ actōez dicens gratias agam⁹ ꝛc. Scōo deū iploꝛat ad laudē ſuſcipiendū oſtēdēs laudis debitū dicēs: vere dignū. rōne dñj: vñ ſubdit dñe ſācte. iuſtū: rōne pīnitatis: vñ ſubdit pī oīpotēs. equū: rōne deitatis: vñ ſubdit eterne deus. ſalutare: rōne redēptiōis: vñ ſ̄bdit per christū dñm nr̄m. qñqz vero adiūgit aliq alia laudis mā ex ꝓgruētiā ſolēnitatis: ſic ꝛ te i aſſūptione ꝛc. ēt ꝓponēs laudis exēplū p quē maieſtatez ꝛc ¶ Tertio populus laudes exſoluit diuinitatī aſſumēs angeloꝛ vba: ſāct⁹ ſāct⁹ ꝛc. Iſa. vj. ꝛ hūanitatī christi aſſumēs vba pueroꝛ: bñdict⁹ ꝙ vēit ꝛc. Mathei. xxj. Illa aūt ps ꝙ pfectionē ſacrī ꝓtinet i tres diuidit ꝑm tria ꝙ ſunt ȯ itegritate h⁹ ſacrī. ſ. aliq̄d qō ē ſacr̄m tm̄: aliq̄d qō ē res ꝛ ſacr̄m: aliq̄d qō ē res tm̄. In pria igit pte ꝓtinet bñdictio oblate māe ꝙ ē tm̄ ſacr̄m. In ſecūda coꝛpis ꝛ ſāguinis christi ꝓſecratio qō ē res ꝛ ſacr̄m: ibi Quā oblationē. In tertia effectus ſacrī poſtulatio qō ē res tm̄ ibi Supra ꝙ ꝓpicius. Circa primū duo facit ſacerdos. ꝓio petit oblatiōis bñdictionē ꝙ dī donū a deo nobis datū: mun⁹ deo a nobis oblatū: ſacrificiū ad noſtrā ſalutē a ȯ ſcificatū. Scōo petit offerentib⁹ ſiue ꝑ ꝙb⁹ offert ſalutē: ibi In primiſqz tibi ꝛc. vbi tria facit. ꝓio ꝓmemoꝛat eos ꝑ ꝗꝛ vtilitate offert hoſtia: tā quātū ad gnālē ſtatū eccl̄ie ꝙ quātū ad pſonas ſpēales. ibi Memēto. Scōo ꝓmemoꝛat eos i ꝗꝛ offert reuerētia: ibi Cōicātes ꝛ pōit vgo ꝙ christū i tēplo obtulit: aplī ꝙ ritū offerendi nobis tradiderūt: ꝛ martyres ꝙ ſeipſos deo obtulerūt: nō aūt pfeſſoꝛes qz ȯ eis antiqtus ñ ſolēnizabat eccl̄ia: vel qz ñ ſt paſſi ſic christ⁹ cuius paſſionis memoriale ē h⁹ ſacrz. Tertio ꝛcludit ex preſſe qd ꝑ oblationē hoſtie ipetrādū petatur: ibi hanc igit oblationē ꝛc ¶ Quā oblationē ꝛc. hec ps ad ꝓſecrationē ptinet: ꝙ tria ꝓtinet. ꝓio iploraī ꝓſecrātis vī. Scōo pficit ꝓſecratio: ibi Qui ꝑ die. Tertio exponit rei ꝓſecrate ꝓmemoꝛatio: ibi Un̄ ꝛ memoꝛes ꝛc. Uerba aūt illa ꝙ ibi dicūt bñdictā aſcriptā ꝛc. ꝑñt referri vno mō ad h⁹ ꝙ ē res ꝓtenta i h⁹ ſacr̄o. ſ. christū ꝙ ē hoſtia bñdca ab oi macula pcti ꝛmunis. aſcripta. i. prefigurata figuris veteris teſti: ꝛ predeſtiatōe diuia preoꝛdiata. rata qz nō trāſitoꝛia. rōnabil⁹: ppī ꝓgruitatē ad placādū. acceptabilis: ppter eff. caciā. Alio⁹ ꝑñt referri ad ipſā hoſtiā ꝙ ē ſacrz tm̄ quā petit fieri bñdictā vt deus eā ꝓſecret: ꝛ vt ꝓfirmet: quātū ad memoriā. aſcr ptā: quātū ad ꝓpoſitū ꝛmoble. ratā: vt añ acceptet. rōnabilē: quātū ad iudiciū rōis. acceptabilē: quātū ad bñplacitū volūtatis. Tertio modo ꝑñt referri ad effectū: vñ dic bñdictā: ꝑ quā bñdicimur. aſcriptā: ꝑ quā i celis aſcribamur. ratāz: ꝑ quā i mēbris christi cēſeamur. rōnabilē: ꝑ quaz a beſtiali ſenſu eruamur. acceptabilez: ꝑ quā a deo accepti ſum⁹. ¶ Supra ꝙ ꝓpicio ac ꝛc. Hic petit ſacerdos ſacrī effectū et prio effectū gr̄e: ſcōo effectū glie: ibi Memēto ēt dñe ꝛc. Circa primū duo facit. prio petit acceptari ſacrz qō ē gr̄e cā. ſcōo petit dari gr̄e donū: ibi Supplices te rogam⁹. cuius expō. j. di. xiij. ponet. effectū aūt glie prio petit iā mortuis: ibi Memēto. ſcōo adhuc viuis: ibi nobis quoqz. Cōpletur aūt canō misſe more aliarū oꝛonū i christo ibi per christū dñm nr̄m ꝛc. ꝑ quez h⁹ ſacr̄m oziginē hz. ꝛ quātū ad ſ̄bam. vñ dicit creas ꝓpter eſſe nature. ſcificas: ꝓpter cē ſacrī. ꝛ quātuz ad virtutē. vñ dicit viuificas: ꝓpter effectū gratie que ē vita aie. bñdicis: ꝓpter gr̄e augmētū. ꝛ quātū ad operationē ſiue vſū: vñ dicit ꝛ preſtas nobis Oremus ꝑceptis ſalutarib⁹ ꝛc. hic ponit ſacrī perceptio. prio ei ponit ſacrī ꝙceptio ad quaz ꝑmittit ꝓparatio ꝓmunis ꝛ ſpēalis. Cōmunis triplex. primo ei ponit ſacrī petitio i oꝛone dominica in qua dicit panē nr̄z ꝛc. ſecūdo ꝙcipiētiū expiatio ꝑ oꝛonē ſacerdotis: liber a nos. tertio pacis adipletio: ibi Pax dñi. hoc ei ſacr̄m ē ſanitatis ꝛ pacis. ꝛ qz pax christi exupat omnē ſenſū: iō pacis petitio a ſacerdote inchoaī cū dicit: pax dñi. ꝛ a choꝛo cōpl̄etur

cũ dr agnus dei: ⁊ sic tria a sacerdote incepta, pse-
quit. s. gloria in excelsis: qd ptinet ad spem: credo
in vnũ deũ: qd ptinet ad fidẽ: pax dñi: qd ptinet
ad charitatẽ. petit ãt ppls misericordiã ãntũ ad a
motõez mali ꝫ miseriã clpe ⁊ pene: ⁊ pacẽ ꝫtũ ad
psecutõnẽ ois boni: vñ ter agn⁹ dei dr. Preparatio
aũt specialis sacerdotis sumẽtis fit p orationes qs
puatim dicit: dñe iesu xpe: ⁊ siq alie sunt. Tertia
ps pncipalis ẽ gr̃aꝝ actionis: ⁊ cõtinet duo: reme-
morationẽ accepti bñficij in cantu antiphone p⁹
cõmunionẽ: ⁊ gr̃arũ actionẽ i oratione quã sacer-
dos psequit: vt pformiter finis misse pncipio rñdeat.
¶ Sciẽdũ ãt q i officio misse vbi passio repñ
tat: qdã ptinẽt verba greca sicut kyrieleison: idest
dñe miserere: qdã hebraica: sic alleluia. i. laudate
deũ: sabaoth. i. exercituũ: osanna salua obsecro:
amen. i. vere vel fiat: qdã latine q̃ patẽt: q hĩ tri-
bus linguis scriptus ẽ titulus crucis xpi: Joh. xix.

Dis. IX.

ET sicut due
sũt res rẽ. Postq̃ ostendit
magister o sacro eucharistie
sm se: hic determinat o vsu
ipi⁹. et diuidit i ptes tres. In
pma distinguit duos modus manducãdi corpus
xpi. In secũda excludit ex determinatis qnda er-
rorẽ: ibi Hec verba: ⁊ alia hmõi rẽ. In tertia ma-
nifestat qdã dubia ex pdeterminat: ibi scõm hos
duos modos rẽ. Secũda diuidit i duas. In pma
ponit errorẽ. In secũda excludit ipm: ibi. Sed in-
dubitanter tenendũ rẽ.

HIc q̃runt. v. ¶ Primo de ipa mãducatõ
ne corpis xpi. ¶ Secõ q̃ possint mãduca
re. ¶ Tertio vtr pctõrib⁹ liceat corpus
xpi manducare. ¶ Quarto vtr corpalit pollut⁹
¶ Quito vtr cuilibet sit dandũ ad mãducãdũ.

AD primũ sic proce
dit: Videt q corp⁹ xpi nõ debeat sumi p
modum manducationis: quia qd manducatur
p os intrat: omne autem qd per os intrat in ven-
trem vadit: ⁊ per secessum emittitur: vt dicitur
dr Math. xj. qd dignitati corpis xpi nõ cõpetit. g̃
nõ dr p modũ mãducationis sumi. ¶ ꝟ. qd mã-
ducat ad manducantẽ trahit. sz sicut dr dio. iij.
ca de di. no. nos nõ trahim⁹ deũ ad nos: sz magis
nos in deũ. g̃ nõ debem⁹ nos deo piungi p modũ
mãducatõis. ¶ ꝟ. h⁹ sacrm ordinat ad refectõnẽ
mẽtis. sz refectio mẽtis q̃ erit in pria erit p visionẽ
g̃ corp⁹ xpi deberet dari videndũ nõ mãducãdu.
¶ Sz ꝫ ẽ qd dr Joh. vj. Caro mea vere ẽ cib⁹. sed
vsus cibi nõ ẽ vt videat: sz vt mãducet. g̃ nõ dr vi-
deri tm̃ corp⁹ christi: sz mãducari. ¶ ꝟ. dr mem
bra capiti realit cõiungi ad h⁹ q vnificẽt. sz p vi-
sum nõ cõiũgit nobis aliqd realiter: sz sm similitudinẽ
tm̃. g̃ nõ p visũ sz p mãducatõem corp⁹ christi su-
mi dr. ¶ Literius vr̃: q manducatio corpis xpi
sit de necessitate salutis: sic em̃ dr de baptismo Jo.
iij. Nisi qs renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spũsancto nõ pot
intrare in regnũ celoꝝ. ita dcm̃ ẽ Joh. vj. Nisi mã
ducaueritis carnẽ filij hois: ⁊ biberitis ei⁹ sangui-
nẽ nõ habebitis vitã in vobis. sz ppter verba p̃dic
ta dr baptism⁹ sacrm necessitatis. g̃ eadem rõne
manducatio corpis christi ẽ de necessitate salutis
¶ ꝟ. Inno. iij. dic q manducand⁹ ẽ agn⁹ vt a vas-
tante angelo ptegamur. sz ptegi a vastãti angelo
est de necessitate salutis. g̃ ⁊ p̃dicta manducatio.
¶ ꝟ. p istã manducationẽ christo inco:pamur.
sed hec ẽ de necessitate salutis sicut ⁊ a pctõ mun
dari. g̃ p̃dicta manducatio ẽ de necessitate salutis
sic ⁊ pnia ⁊ baptism⁹ q̃bus a peccatis mũdamur.
¶ Sz ꝫ pueri baptizati salutẽ cõsequũt cũ gr̃a in
baptismo dat. sz eis nõ dat corp⁹ christi mãducan
dũ. g̃ mãducatio p̃dicta nõ ẽ de necessitate salutis
¶ ꝟ. baptismi ministeriũ ppter h⁹ q ẽ ꝺ necessita
te salutis oib⁹ ẽ cõcessũ i casu necessitatis. sz h⁹ sa-
cramẽtũ p solos sacerdotes pfici pot. g̃ non est sa-
cramentũ necessitatis. Literi vr̃ q male distin-
guunt duo modi manducatõis in lra: corp⁹ chri-
sti ẽ cib⁹ spũalis. sed cibi corpalis mãducatio sp. ẽ
corpal. g̃ ⁊ hui⁹ cibi mãducatio sp ẽ spũal: ⁊ ita ñ
sũt duo mõi mãducatõis. ¶ ꝟ. in alijs sacramen
nõ attendit aliq̃ distinctio nisi ex pte recipiẽtis tm̃
sic q qdã accedũt ficti: qdã nõ. sz hec distinctio vi
det esse ex pte ip⁹ sacri. g̃ incõuenienẽ ponit. ¶ ꝟ.
vbi vnũ ppter alterũ ibi vnũ tm̃. sz mãducatõ sa
cramentalis ẽ ppter spũalẽ. g̃ vna nõ dr cõtra aliã
distingui. ¶ Sz ꝫ vr̃ q sint plures modi: qr vsus
hui⁹ sacri dr manducatio: sed in hoc sacro sũt tria
sez id qd ẽ sacrm tm̃: id qd ẽ res ⁊ sacrm: ⁊ id qd ẽ
res tm̃. g̃ debẽt eẽ tres modi mducatõis. ¶ ꝟ. in
baptismo etiã fit trimẽbris diuisio susciptiẽtiũ: q-
dam em̃ suscipiũt rem ⁊ sacrm: qdã sacrm ⁊ non
rem: qdã rẽ ⁊ nõ sacrm. sz susceptio hui⁹ sacri dr
manducatio. g̃ hic etiã deberet distingui triplex
modus manducandi. Rñdeo dd ad. j. q. q sicut
dictũ est ad pfectionẽ sacr̃oꝝ noue legis exigit q
sit sacrm aliquod in quo christ⁹ nobis realit con-
iungat ⁊ vniat: nõ solũ p pticipationẽ virtut⁹ ei⁹
sic ẽ in alijs sacris: ⁊ qr sacrm ẽ sensibile signũ: ideo
dr q alicui sensui vsus sacri appropriet. In sensi-
bilib⁹ aũt ẽ triplex dra: qdã em̃ sentientib⁹ neqz cõ
iũgunt: neqz vniunt: sic ea q̃ sentiunt p meduũ ex-
trinsecũ: vt in visu pcipue accidit ⁊ auditu ⁊ ole-
factu: sz solũ silitudines sensibiliuz ad sensum re-
ferũt. qdã aũt sensibilia piungunt qdẽ sz nõ vniũ
tur realit: sz sm assimilatõez q̃litat⁹ tm̃: sic accidit
in tactu: qr q̃litates tangibiliũ imutant tactũ: nec
tm̃ ex tãgente ⁊ tacto fit vnũ nisi sm qd. qdaz aũt
⁊ cõiũgunt ⁊ vniunt: sic accidit in cibis ⁊ potib⁹
⁊ iõ sumptio hui⁹ sacri ꝫgrue p modũ manduca-

tionis fit: alia vero sacramenta noue legis quibus per virtutē eis inditā xp̄o similamur: fiunt in tā gendo tm̄ vt baptismus: figure aūt veteris testamēti q̄ solā similitudinē xp̄i venturi habebāt: significabāt p modū visionis: cōpetit etiā māducatio passioni xp̄i i hoc sacro repn̄tante p quā corpus xp̄i vulneratū fuit cōuenit etiā effectui q̄ ē robur aīe. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ rō illa procedit de cibo q̄ ordinat ad refectionē corpis quē oz digeri: z sic i puro separato in membra cōuerti. sz cib' iste ordinatur ad refectionē mentis: z ꝓpter hoc rō non sequitur. ¶ Ad 2m dō q̄ de rōne māducationis est q̄ aliq̄d p os introrsum sumat: sz cē in: aliter i spūalib': z aliter i corpalib' sumit: qz in corpalib' qō ē in: cōtinet sicut locatū in loco: in spūalib' aūt qō est in: cōtinet sic aīa corpus: z iō conuenienter cib' corpis trahit ad corp': vt cōtētū ad cōtinēs: cibus aūt mentis trahit ad se mentē: vt cōtinēs cōtētū: ꝓpter qō Aug. dicit sibi dcm̄: Nō tu me mutabis in te sic cibū carnis tue: sed tu mutaberis in me.

¶ Ad 3m dō q̄ res visa beatificās p essentiā suaz videnti cōiunget in pria: qō q̄dē nō accidit i visione corpali: z qz oportebat hāc cōiunctionē significari p aliqō sensibile signū: oportuit illud sensibile ad hoc assumi q̄ realiter cōiūgat z vniat: in patria aūt signis sacramentalib' opus nō erit: nihilominꝰ ꝓpter similitudinē ad ea q̄ nūc gerunt frequenter illa beata visio nobis p figurā manducationis i scriptura exp̄mit. ¶ Ad q̄. q. dō q̄ gr̄a ē sufficiens cā glorie: vñ oīe illud sine quo pōt haberi gr̄a nō ē de necessitate salut': hoc aūt sacr̄m gr̄az p̄supponit qz p̄supponit bap̄mū i q̄ gr̄a dat: nec oz pctō p̄ueniri qō gr̄am p̄uet: z iō q̄tū ē de se nō est de necessitate salutis: sed de ordinatione ecclesie hoies obligant fm ecclesie statutū corpus xp̄i semel i anno sumere. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ dñs loquit de māducatōne spūali sine q̄ non pōt esse salus.

¶ Ad 2m dō q̄ Inno. loquit q̄tū ad instructionē ecclesie: vl' ēt q̄tū ad māducationē spūalē. ¶ Ad 3m dō q̄ incorpato spūalis ad xp̄m pōt eē sine māducatione sacr̄ali: z iō nō oz q̄ sit sacr̄i susceptio de necessitate salutis. ¶ Ad q̄. iij. q. dō q̄ diuisio formalis alicuī sumit penes id qō cōpetit ei p se et nō p accidēs: vsus aūt alicuī rei p se z nō p accidens ē q̄n vtit q̄s re aliq̄ ad hoc ad qō instituta est vñ cū manducatio dicat vsū huī sacr̄i: qō quidē ad hoc institutū ē vt q̄s re sacramenti potiat: distinguet māducatio fm duas res huī sacr̄i: vt māducatio sacr̄alis rñdeat ei qō ē res z sacr̄m: manducatō vo spūalis ei qō est res tm̄. ¶ Ad p̄m ḡ dō q̄ māducatio cibi corpalis nō p̄supponit aliā māducationē q̄ sit ei' cā: sic̄ māducatio spūalis p̄supponit sacr̄alē q̄si causam. vñ i his q̄ sacr̄aliter māducant pōt ex defectu manducātiū ipediri effect' sacr̄i q̄ ē spūalis māducatio: z iō possunt he manducationes ab inuicē separari: ꝓpter hoc oz eas distinguē. ¶ Ad 2m dō q̄ pfectio alioz sacroz ipo vsu cōsistit: z iō eoz distinctio nō pōt nisi ex pte recipientiuz sumi: sz pfectio huī sacr̄i in ipsa materie cōsecratione p̄sistit: z iō pōt esse hic distinctio ex pte ipi' sacr̄i. ¶ Ad 3m dō q̄ verbū illud intelligit in his q̄ hoc modo ad se inuicem ordinātur q̄ ab inuicē separari nō possunt: sicut quādo talis effectus nunq̄ pōt esse sine tali causa nec econuerso: z tūc etiā nō excludit diuersitas rerū inter causam et causatū: sed ponit necessitas ordinis.

¶ Ad 4m dō q̄ id qō est hic res z sacramentum nunq̄ separat ab eo qō ē sacramētū tantū: z si separaret vsus ei' qō ē sacr̄m tantū eēt accidētalis vl' et iō penes hoc nō debet sumi aliqs modus manducationis specialis. ¶ Ad v. dō q̄ hic etiā poset fieri talis distinctio: in q̄busdā em coniungunt due māducationes: z hi suscipiūt rem z sacr̄m: z i q̄busdā separant: z hi suscipiūt vel rem tantū vl' sacramētū tantū: sed qz hec diuisio magis se tenet ex pte suscipiētiū q̄ ex pte sacramenti: ideo non ē ꝓpria huic sacramento sicut baptismo.

Ad secundū sic procedit: Videt q̄ peccator nō māducet corpus xp̄i sacr̄aliter: qz vt dr Sap̄. j. In maliuolam aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in corpe subdito peccatis. sz xp̄s q̄ ē res cōtenta i hoc sacro est dei sapiētia: vt habet. j. Cor. j. ḡ a peccatore sumi nō pōt. ¶ Ꝑ. cib' iste nō vadit i ventrē sz i mētem. non autez vadit in mentem peccatoris. ergo nullo modo corpus christi sumit. ¶ Ꝑ. nihil indecens debet fieri a sapiente. sed hoc est valde indecēs: q̄ corpus tam p̄ciosum in immundo corpore ponat. ḡ cū corpus peccatoris sit īmūdum non recipiet verū corp' xp̄i. ¶ Sz ꝯ: maius videt consecrare corpus xp̄i q̄ sumere. sz peccator pōt consecrare. ḡ z sumere. ¶ Ꝑ. xp̄i corp' nō ē magis nobile sub sacro q̄ i specie ꝓpria. sz i specie ꝓpria p̄misit se a peccatoribꝰ tractari. ḡ z sub specie sacramenti a peccatoribꝰ māducari pōt. ¶ Ulterius vi q̄ infideles sacr̄aliter comedūt: qz sic dicit Hugo de sancto vic. q̄diu sensus corpalis afficit p̄tia carnis non tollit. sz sensus corpalis infidelis afficit. ḡ p̄tiā corpalē carnis xp̄i nō ammittit. ¶ Ꝑ. infidelis pōt recipe characterē q̄ ē res z sacr̄m in baptismo. sz fides opat in baptismo sic i eucharistia ḡ z corp' xp̄i sacr̄aliter pōt māducare. ¶ Ꝑ. plus est cōficere corp' xp̄i q̄ sumere. sz hereticꝰ habens ordinē pōt cōficere vt. j. dicet. ḡ z pōt sacr̄aliē māducare. ¶ Sz ꝯ i forma huī sacr̄i ponit mysteriū fidei. ḡ hi q̄ fide carēt sacr̄aliē māducare non possunt. ¶ Ꝑ. de rōne sacr̄i ē q̄ significet z efficiat. sz in eo q̄ nō hz fidē nō efficit aliq̄d nec aliq̄d ei signat ḡ sacr̄aliter nō māducat. ¶ Ulterius vi q̄ creatura irrōnalis nō sumat aliq̄liter corp' xp̄i. ꝓmo ꝓ hoc qō magister infra dic: q̄ hꝰ qō a brutis sumit non

est corpus christi. ¶ ℞. hoc sacramētū ē maioris pfectionis q̄ baptismus. ſz q̄tūcūq; aial brutū aq̄ abluatur nō dō baptismi sacr̄m pcipe aliquo mō ℊ nec̄ sacr̄m corpis xp̄i poterit aliquo mō pcipe ¶ ℞. ꝓstat q̄ nō pcipit spūaliter: q̄ nō credit: nec̄ sacramentaliter: q̄ sacramenta creature rōnali sūt tradita. si ergo aliquo modo sumat erit tertius modus manducandi p̄ter duos in littera assignatos. ¶ ℞. Sed cōtra: dē magis abominat peccatū q̄ creaturā irrōnalē in qua nō est nisi qō deus in ea fecit qui solus culpā nō facit. sed sicut i littera determinat: corp' xp̄i vere a pctōribus sumit. ℊ et a brutis. ¶ ℞. si corpus christi p negligētiā vel quocūq; modo in aliquē locū imundū, p̄ueniat nō dicitur q̄ desinat esse sub specieb' corpis xp̄i. ℊ nō dicit q̄ sub specieb' a brutis comestis desinat esse corpus xp̄i. sed spēs possunt a brutis manducari. ℊ et corpus xp̄i. Ulterius vī q̄ q̄ nō māducat sacramentaliter nō manducet spūaliter: sacramētalis aūt māducatio ē ꝓpter spūalē. si ℊ spūalis sine corpali haberi possit: frustra aliq̄s sacramētali vteret. ¶ ℞. spūalis māducatio ē p fidē et charitatez p que aliq̄s xp̄o incorpat. ſz antiqui patres fidem et charitatē habuerūt. ℊ si spūalis māducatio esse posset sine sacramentali ip̄i spūaliter manducassent: qō nō pōt esse: q̄ vsus sacr̄i nō pōt esse ante eius institutionē. ¶ Sed ℞: aliq̄s pōt pcipe rē baptismi sine sacr̄o: vt supra di. iij. dictū ē. ſz baptismi sacramentū est maioris necessitatis q̄ hoc. ℊ pōt etiā spūaliter māducare q̄s sine sacramēti mā ducatione. Ulterius vī q̄ etiā angelus corpus xp̄i possit māducare spūaliter: q̄ sup illud psal. Panē angelorū mādcauit hō. dicit glo. i. corpus xp̄i q̄ ē vere cibus angelorū. ¶ ℞. q̄cūq; pōt manducare sacr̄aliter pōt etiā māducare spūaliter. sed angelus in carne assumpta pōt māducare sacramentaliter. ℊ etiā sine corpe assumpto pōt māducare spūaliter. ¶ Sz ℞: māducare ē vsus sacr̄i. ſz sacr̄a nō sūt data angelis ad vsum sed hoīb'. ℊ angeli nō possunt spūaliter māducare. Q. ūdeo dō ad. j. q. q̄ dā dixerūt corpus xp̄i fm rei veritatē a peccatoribus nō sumi: q̄ q̄cito labēs peccatorū tāgebat desinebat sub specieb' cē corp' xp̄i intātū dignitati sacr̄i deferentes q̄ derogabāt veritati. si enī vere corpus xp̄i sub specieb' erat p cōuersionē panis et vini in substātiā corpis xp̄i: spēb' remanētib' nō potērit esse q̄ desinat ibi cē corpus xp̄i nisi p aliquā cōtrariaz mutatōne ei' qō p̄t cōuertebat i corp' xp̄i. et qz de illo nō manent nisi spēs sole q̄ ad vtrāq; substantiā cōiūcte se habēt: sicut subiectū in naturalib' mutatōib' duabus formis: iō q̄diu spēs nō mutāt nullo mō desinit ibi esse corp' xp̄i: sic nec i mutatōib' formalib' forma introducta desinit esse in subiecto dōec subiectū ad formā aliā trāsmutet: spēb' autē i aliq̄d trāsmutari nō cōpetit nisi secūdū q̄ hūt aliquā ꝓpriētatē substātie i hoc q̄ sūt sine subiecto: vnde nihil pōt eas trāsmutare ad aliā substātiā nisi qō trāsmutaret substātiā panis et vini si ibi eēt: qō sol' tact' labiorū vl' diuisio que ē p dētes vl' traiectio i vētrē nō faceret ſz sola digestio que ē a calore naturali p̄uertēte cibū. vñ pz q̄ veritati sacramēti derogat qui dicit q̄ ad solū tactū labior̄ desinit esse corp' xp̄i a peccatore sūptū: et iō hac opinione tāq̄ heretica de medio sublata: eius ꝓtrariū ab omnib' tenet. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q̄ auctoritas illa loq̄t ō spirituali inhabitatōe et nō de sacramētali vl' corpali: q̄ xp̄s etiā peccatorib' corp' suū tractādū exhibuit. ¶ Ad. ij. dō q̄ cū dr̄: cib' iste nō trāsit i ventrē ſz i mētē: hec ꝓpositio i: nō denotat terminum mot' localis ſz fine sumptiōis. vadit enī quasi localiē quocūq; species vadūt: sed nō sumit ꝓpt̄ vētris repletionē sicut corpales cibi: sed ꝓpter mētis refectionē i qua eius effect' recipit nō i ipsa materia corpis q̄ mētē ihabitare p essētiā sola diuinitas pōt. ¶ Ad. iij. dō q̄ ex hoc q̄ corpus xp̄i sumit a peccatorib' nullo mō corp' xp̄i aliquā imūditiaz ꝓtrahit: q̄ labia pcōris nō tāgūt nisi spēs sub q̄bus fm veritatē ē corp' xp̄i. et ꝓterea i hoc dat exē plū māsuetudis et huilitatis. Ad. ij. q. dō q̄ māducatio ē act' trāsiēs a māducāte i māducatū. vñ sacr̄aliē māducare pōt itelligi dupliciē. vno mō vt aduerbiū dōminet māducatiōnē ex pte māducati et sic q̄cūq; sumit spēs sacramētaliē māducat. i. sumit hoc qō ē sacr̄m i eucharistia. i. verū corp' xp̄i Alio mō vt dōminet māducatiōez ex pte māducāti et sic sol' ille sacr̄aliē māducat q̄ vtiē illo cibo visibili vt sacr̄o. ifideliſ aūt circa id qō ē signatū i hoc sacr̄o errās nō vtiē specieb' illis vt sacr̄o: siue non credat xp̄m fm se: siue ñ credat i xp̄m fm q̄ sub hoc sacr̄o ꝓtinet: vñ talis ñ sacr̄aliē māducat. et qz actio ē magis ꝓpinqua agēti q̄ patiēti. iō sensus secundus est magis proprius: et ideo fm hunc sensum dō: q̄ ifidelis non credens rē hui' sacr̄i ñ māducat sacr̄aliē. ¶ Ad. j. ℊ dō q̄ illa obiectio ꝓcedit fm ꝓmū sēsū. ¶ Ad. ij. dō q̄ pcipiēs bap̄muz se hz tm̄ vt patiens. vñ ad hoc q̄ aliquis recipiat sacr̄aliē bap̄mū nō exigitur nisi q̄ subiiciat se actiōi eccl̄ie: vt scz ītēdat recipe q̄cq̄d illa facit: q̄uis q̄nq; credat illā nihil facē. ſz pcipiēs eucharistiā ñ solū se hz vt recipiēs seu patiēs ſz ēt vt agēs iq̄tuz māducat: iō ad hoc vt sacr̄aliē māducet oz q̄ ipse met vtat sacr̄o vt sacr̄o. ¶ Ad iij. dō: q̄ ꝓsecrare eucharistiā ñ ē vti sacr̄o ſz q̄dāmodo efficere ip̄z. ſz māducare ē vti sacr̄o: actō aūt vtēti r̄cipit modū ab eo q̄ q̄s vtiē. ſz actio efficiēti nō recipit moduz ab eo q̄ q̄s efficit: ſz a vtute actiua: vñ aliq̄s dr̄ cōficē sacramentum: et non conficere sacramentaliter: dr̄ aūt manducare et sacr̄m et sacramētaliē. et iō nō ē miz si aliq̄d req̄riē ad hoc q̄ aliq̄s māducet sacr̄aliē q̄ nō req̄riē ad h' q̄ efficiat sacr̄am. Ad. iij. q. dō. q̄ circa hoc ē duplex opinio. q̄dā

enī dicūt q̄ corp' xp̄i nō māducat a brutis: ita q̄ in vētrē traūciat: eo q̄ corp' xp̄i nō est sub speciebus illis nisi put ē ordinabile ad vsum humanum exquo aūt in ventrē muris descēdūt spēs nō p̄nt ordinari ad vsū hūanū: ⁊ iō desinit eē corp' xp̄i. Sed hec rō nō valet ꝓpter duo. ꝑmo q̄ suppoit falsum: cū enī nō stati spēs in vētrē traiecte esse desinant vel in aliud cōuertant p̄nt adhuc de ventre aīalis extrahi ⁊ in vsum venire. secundo q̄ q̄uis aliq̄d ordinet ad vsū aliquē nō tñ oz q̄ esse desinat qñ ḡs eo vti nō pōt. Et iō fm alios dō: q̄ verū corpus xp̄i manet adhuc sub specieb' a brutis ore acceptis ⁊ in ventrē traiectis. ¶ Ad. j. ḡ dō q̄ nulla ordinatio bruti ē ad corpus christi fm quā possit xp̄o incorpari: ⁊ iō nō sumūt corp' xp̄i nisi per accns ingr̄ū sumūt illud sub quo ē corpus christi: ⁊ sic magister intellexit q̄ nō sumit corpus christi a brutis: vel loquit fm aliam opinionem. ¶ Ad. ij. dō q̄ illud qō ē sacr̄m in baptismo ē aliquis effectus inductus i recipiente cui' creatura irrōnalis capax eē nō pōt: ⁊ iō sacr̄m baptismi creatura irrōnal' neq̄ p se neq̄ p accns recipit. sz sacramētū eucharistie ꝓsistit i ipsa materie cōsecratione: ⁊ iō pōt creatura irrōnalis ipsum accipe ñ p se sed per accns. ¶ Ad. iij. dō q̄ creatura irrōnalis nullo mō spūaliter māducat neq̄ sacramētaliter: qz neq̄ vtit manducato vt sacramēto: neq̄ manducat sacr̄m fm rōnē sacramenti: sic dī sacramentaliter manducare infidelis q̄ intendit recipere hoc qō recipit ecclesia: q̄uis hoc credat nihil esse. ⁊ sic' etiaz ille q̄ manducaret hostiā consecratā nesciens eam cōsecratā esse nō manducaret sacramentaliter aliquo mō: qz nō manducaret sacramentū nisi p accns nisi q̄ plus accederet ad sacramentalē manducationē ingr̄ū ē aptus natus sacr̄m vt sacr̄m māducare: qō bruto ñ ꝓpetit: nec tñ oz q̄ sit alius modus manducationis tertius a duob' predictis: qz hoc qō ē p accns in diuisionē nō cadit. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ christus ē spūalis electoz cibus: non q̄dem in alios cōuersus sed ad se cōuertens eos quos reficit. vñ spūaliter xp̄m māducare ē christo incorpari: qō p fidem ⁊ charitatē contingit. ⁊ qz christus in seipso ē spūalis cibus: iō i sacramentali cibo significat ⁊ cōtinet: p̄ius ḡ naturaliter ē christū esse cibū spūalē q̄ eē cibū spiritualē sub sacramēto cōtētū: qz p̄ius ē aliq̄d naturaliter ꝓpietatē aliquā habēs q̄ similitudinez ꝓpietatis illi' ei significatō altq̄ adhibeat. vñ ñ q̄ cunq̄ māducat xp̄z spūaliṫ manducat: h' sacr̄m spūal'r: vtroq̄ tñ mō ꝓueit spūaliṫ māducāe ñ māducantē sacramentaliter. māducat eñ spūaliter christū q̄ fidē ⁊ charitatē ad ipsuz hz sine ordine ad hoc sacr̄m nō tñ manducat talis spūaliter hoc sacr̄m: sz solū ille q̄ hz fidē ⁊ charitatē ad christū cū deuotione ⁊ ꝓpōsito sumendi hoc sacr̄m: etiā si sacr̄aliter nō manducet. ¶ Ad. j. ḡ dō q̄ baptizatus baptismo flaminis emundationē cōsecutus est ꝓpter ꝓpositū baptismi sacr̄alis: ⁊ accipiēs sacramentū amplioꝛē gr̄am ꝓsequit: ita etiā q̄ spūaliter māducauit in ꝓpōsito ⁊ deuotione habuit manducationē sacr̄alē ad quā accedēs ex ipsa vi sacramenti maiorē gr̄am cōsequit: vñ nō sequitur q̄ sacr̄alis māducatō supfluat. ¶ Ad. ij. dō q̄ antiqui pares nō manducauerūt spūaliter hoc sacr̄m: qz nondū erat institutū nec cōsecratio p̄cesserat: manducauerūt tñ spūaliter christū: ⁊ fm hoc dī. j. Cor. ix. q̄ oēs eandē escā māducauerūt spiritualez. Ad. v. q. dō q̄ manducare hoc sacr̄m spūaliter nō cōpetit angelis: qz eis christ' sub sacramento nō ꝓponit: sed i nuda veritate: christū tñ q̄dāmodo spūaliter manducāt: ⁊ q̄dāmō non cū eñ spūaliter māducare sit christo incorpari: fm hoc aliq̄s christū manducare pōt fm q̄ eius membrū effici pōt: ⁊ christus esse caput ei'. est āt christ' caput āgeloꝝ q̄dāmō: qz fm rōnē influentie ⁊ fm cōformitatē nature in genere: ⁊ q̄dāmodo nō: qz nō fm cōformitatē i specie: vt in. iij. li. di. xij. dictū ē: ⁊ iō vno mō spūaliter manducant christū: ⁊ alio mō non. ¶ Ad. j. ḡ dō q̄ christus dī esca angeloꝝ fm diuinitatē ingr̄ū angelos reficit: ⁊ fm hūanitatē fm q̄ in ipm desiderāt angeli ꝓspicere. j. Pe. j. nō tñ fm ꝓformitatē nature i specie. ¶ Ad. ij. dō q̄ si angelus assumpto corpe species masticaret: nō tñ manducaret sacramētaliter: qz nō manducaret sacr̄m fm rōnē sacri: cuz nō habeat fidē seo manifestā visionē: neq̄ hz conformitatē nāe: ⁊ iō nō manducaret sacramētum nisi per accidens.

AD tertium sic proceditur: videt q̄ nō peccet q̄s cū cōscia peccati mortalis corpus xp̄i manducās: qz fm Aug. maximis bonis nullus male vtit. sz corp' christi de maximis bonis ē. ḡ null' pōt ipo vtendo peccare. ¶ P. infirmi nō min' egent medicina q̄ medico. sz christus i ꝓpria specie venies vt medic' non refugit peccatoꝝ cōsortiū: qz sic ipse dicit Luce ix. Nō egent q̄ sani sunt medico: sz q̄ male habēt ḡ cū xp̄s sub sacramēto ꝓponat vt medicina non oz pctoꝝ subtrahi. ¶ P. null' peccat faciendo ad qō tenet. sz iste pctor tenet ex p̄cepto ecclesie semel i anno corp' xp̄i sumē. ḡ q̄uis sit i ꝓpōsito peccādi: nō peccat corp' xp̄i sumēdo. ¶ Sz p. j. Cor. xj. Qui māducat indigne iudiciū sibi manducat. sz q̄ cū ꝓscia peccati mortal' māducat indigne māducat. ḡ ꝛc. ¶ P. de' magis horret sordes spūales q̄ sūt peccata q̄ sordes corpales. sz peccaret q̄ corp' xp̄i i lutū ꝓiceṫ. ḡ peccat q̄ corp' xp̄i i corp' suū pctō infectū intromittit. Quod vi q̄ ēt ille q̄ ñ hz ꝓsciam peccati mortal' i pctō mortali exns peccet corp' xp̄i sumēdo: pctm eñ facit hoiem indigne accedē ad corp' xp̄i. sz ignorantia peccati cui

homo subiacet non tollit peccatū imo grauissime peccat qui ignorat ſm Ambro. ergo cum indigne accedens peccet mortaliter: videt q̄ habens peccatum cui' non est conscius accedens peccet. ¶ ℞. in meliori statu est iustus habens conscientiā peccati mortalis cui non subiacet q̄ peccator subiacens peccato cui' non est conscius: quia hoc videt esse p̄sumptionis: primū aūt humilitatis: q̄ ſm Grego. Bonaz mentiū ē ibi culpā agnoscere vbi culpa non est. sed iustus carens peccato peccat si cū ꝓscientia peccati mortalis accedat. ergo multo fortius peccator qui peccati sui sibi nō est cōscius ¶ ℞. vbicūq̄ requirit examinatio ibi est necessaria rei veritas ꝛ nō opinio tantū. sed ad hoc q̄ aliquis digne accedat ad corpus christi requirit diligens examinatio sui ꝑ ius: vt patet. j. Cor. xj. Probet seip̄m homo: ꝛ sic de pane illo edat. g̃ necessariū est q̄ sit puritas a peccato ſm veritatem ꝛ nō solū ſm estimationē. ¶ Sed cōtra Ecclesiastes. xj. dī: Nemo scit vtz odio vel amore dignus sit. si g̃ habens peccatū cui nō est cōscius peccaret corp' christi sumendo quicūq̄ sumit exponeret se periculo peccati mortalis ꝛ ita nullus sumere deberet ¶ ℞. ignorātia facti excusat. sed ignorātia peccati est hui' mōi. ergo excusat. ☞ Alteri' vī q̄ manducans indigne corpus christi magis peccat q̄ qōcūq̄ aliud peccatū cōmittat sup illud Matth. xiiij. De homini illi ꝛc. dicit glo. De homini illi qui ad mensam dñi accedit indigne. iste em̄ in exemplum iude filiū hois tradit: ꝛ in. j. Cor. xj. dicit q̄ est reus sanguinis dñi. sed iudas ꝛ illi qui sanguinē domini fuderūt grauissime peccauerūt. g̃ ꝛ hoc peccatū est ceteris grauius. ¶ ℞. plus peccaret qui corpus christi i lutū ꝓiceret q̄ qui aliquod aliud peccatū cōmitteret: puta fornicationē vl' aliud h' mōi sed de' plus horret sordes peccati q̄ sordes luti. g̃ peccator sumens corpus christi grauius peccat q̄ quodlibet aliud peccatū cōmittēs. ¶ Sed cōtra qō ē p se malū est maius malū q̄ qō ē p accīns malū. sed alia peccata sunt p se mala: vt fornicatō manducare corpus christi est per se bonum ꝛ per accīns malū. g̃ ē minus malū. ☞ Alteri' vī q̄ min' peccat hereticus manducās corpus christi q̄ fidel' peccator: q̄ peius est cōtemnere christū q̄ contemnere sacr̄m christi. sed fidelis peccator manducās contemnit christū quē sub sacramento vere eē credit. infidelis aūt cōtēnit sacramētū i hoc q̄ sub eo christum esse non credit. g̃ infidelis minus peccat ¶ ℞. quāto aliquod peccatū est magis dissonum a rōne tanto est grauius. sed peccatū fidelis indigne sumentis est cōtra rōnē naturalē manifeste: ñ aūt illi' q̄ ñ credit sub hoc sacr̄o xp̄z ſm veritatē eē q̄ hoc supra rōnē ē ꝛ supra sensum. g̃ infidelis minus peccat. ¶ Sed cōtra quāto aliqs magis elongat a christo realiter: tāto magis debet elongari sacramentaliter. sed infidelis magis elongat realiter quia prima vnio ad christū est p fidem qua ille caret. g̃ magis peccat accedendo ad christū sacramētaliter ☞ Alteri' vī q̄ subiacens peccato carnis magis peccat accedens ad hoc sacramentū q̄ subiacens peccato spūali: q̄ peccatū māducantium corpus christi in peccato carnis existentiū comparat peccato iude: vñ Hiero. Quid tibi cū femīnis q̄ ad altare cū deo fabularis? dic sacerdos: dic clerice q̄liter eisdē labūs filiū dei oscularis q̄b' oscularus es filiā meretricis? o iuda osculo filiū hominis tradis. sed peccatū iude fuit grauissimum. g̃ talis grauius peccat. ¶ ℞. in peccato carnis ē īmundicia mentis ꝛ corpis. g̃ magis facit cōtumeliā sacr̄o qui cū peccato carnis corpus christi manducat: q̄ qui manducat cū peccato spūali vbi ē īmundicia mentis tm̄. ¶ Sed cōtra Grego. dicit q̄ peccata spūalia sunt maioris culpe: cui' rō ē q̄: peccata carnis magis ex infirmitate accidūt. sed ex hoc ē aliquis indignus corpis et sanguinis dñi q̄ culpe subiacet. g̃ min' peccat accedens cū peccato carnis q̄ cū peccato spūali ☞ Alteri' vī q̄ peccator peccat videdo corp' christi: q̄ corp' christi ē dignius q̄ arca testamenti. sed Bethsamite videtes arcā dñi q̄ peccatores erāt: percussi sunt: vt dī. j. Regū. vj. g̃ multo fortius peccator videś corpus christi peccat ¶ ℞. publicanus laudat Luce. xv̄ij. de hoc q̄ oculos nō leuabat ad celū. sed corpus christi ē dignū celo. g̃ debent peccatores ab aspectu corpis christi abstinere. ¶ Sz cōtra: ē ꝓsuetudo ecclesie ſm quā eleuat corp' x̄pi ab oib' aspiciendū sine aliqua discretione videtium. g̃ nō peccat peccator videns. ℞ ñdeo dō ad. j. q. q̄ q̄libet cū ꝓscia peccati mortalis māducās corp' x̄pi peccat mortaliter: q̄ abutitur sacr̄o: ꝛ quāto sacr̄m ē dignius: tāto abusus ē piculosior. rō aūt hui' ex trib' pōt sumi. Primo ex eo q̄ ē sacr̄m tātū: ex quo apparet q̄ hoc sacramentū in modū cibi ꝓponit: cib' aūt non cōpetit nisi viuenti: vñ si carēs via spūali p peccatum mortale accipiat hoc sacr̄m abutit ip̄o. Secūdo ex eo q̄ ē ibi res ꝛ sacr̄m qō ē ip̄e christus q̄ ē sanct' sanctor: vñ receptaculū ei' dz eē sanctū: ꝛ iō si aliqs cū cōtrario sanctitatis corp' x̄pi sumat sacr̄o abutit. Tertio ex eo q̄ ē res tm̄ qō ē corp' x̄pi mysticū: q̄ ex hoc ip̄o q̄ aliqs ad hoc sacr̄m accedit signat se ad vnitatē corpis mystici tendere: vñ si peccatū in cōscientia teneat p qō a corpe mystico separatur fictionis culpā incurrit: ꝛ ita abutit sacramento. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ verbū Aug. intelligēdum est de eo quo vtit quis sicut eliciente actū vsus: sic em̄ virtutib' q̄s maxima bona dicit nullus male vtit: sed nō ē intelligēdū de eo q̄ q̄s vtit q̄si obiecto vsus: sic em̄ etiā virtutib' aliqs male vtit q̄ de virtutib' gloriat ꝛ supbit: ꝛ ita etiā aliqs pōt corpore christi male vti sic obiecto. ¶ Ad. ij. dō q̄ duplex ē medicina. vna removēs morbū ꝛ talis infirmis debet: ꝛ huic cōpat baptismus et penitentia

Alia est ꝓmouens in ꝑfectā sanitatē: ⁊ talis nō debet infirmis sed iam sanis ⁊ huic cōpat hec medicina: vtraq; aūt medicina ꝑ medicū dat: vnde nō sequit si medicus nō fugit infirmi cōsortū q̄ quelibet eius medicina infirmis dari debeat. ¶ Ad iij. dō q̄ habēs ꝓsciētiā mortalis qō dimittere nō ꝓponit peccat accedēs ad sumendū corpus christi qz indigne accedit. peccat' etiā nō accedēdo tpe ab ecclesia cōstituto: qz inobediēs ē nō tñ ē pplexus: qz pōt se ab hoc dubio eripe peccati ꝓpositū dimittendo nihilomin' tñ manēte tali ꝓposito minus peccat nō sumendo q̄ sumēdo: qz illud qō ē malū ſm se ē maius malū q̄ illud qō ē malū quia ꝓhibitū. vñ primū se oz dimittere excōicari q̄ cū ꝓposito peccati corpuꝭ xp̄i sumat. ¶ Ad ij. q. dō q̄ ignorātia circūstantie a peccato excusat adhibita debita diligētia: ꝑcipue qñ ē talis circūstantia cui' certitudo plene haberi nō pōt. q̄ aūt homo sit oīno a peccato imunis ꝑ certitudinē sciri non pōt j. Cor. iij. Nihil mihi cōscius sum sed in hoc iustificatus sum. pōt tñ de hoc haberi aliqua coniectura ꝑcipue ꝑ quatuor signa sicut Bern. dicit. Primo cū ds deuote verba dei audit: qz qui est ex deo verba dei audit Jo. viij. Secūdo cū ds se ꝓmptū ad bñ opandū inuenit: qz ꝓbatio dilectionis exhibitio est opis: vt dicit Grego. Tertio cū ds a peccatis abstinēdi i futurū ꝓpositū habet. Quarto cum de ꝓteritis dolet: qz in his vera pnia fm Grego. cōsistit. vñ si aliqs ꝑ hmōi signa facta diligenti discussione sue cōsciētie q̄uis forte nō sufficienti ad corpus xp̄i deuote accedat aliquo peccato mortali in ipō manente qō ei' cognitionē ꝑterfugiat non peccat: imo magis ex vi sacramenti peccati remissionē ꝓsequit: vñ Aug. dicit in quodam sermone q̄ qñ corp' xp̄i māducat viuificat mortuos. ¶ Ad j. ꝯ dō q̄ duplex ē ignorantia peccati: vna qua ignorat an aliqd peccatum sit: ⁊ hec quidē ignorātia si sit in sola cognitione consistens qñq; excusat peccatū: sicut cū ignorat circūstantia q̄ peccatū facit: sicut cū ds cōmiscet aliene quā credit suā: ⁊ hic ñ habet locū auctoritas Ambro. qñq; aūt nō excusat: sicut cū ē ignorātia vniuersalis iuris: imo ipa ignorātia graue peccatū ē et videt in his q̄ ꝑ se mala sūt ad infidelitatē pertinere: in his aūt q̄ sūt mala qz ꝓhibita ad negligentiā: ⁊ hic habet aliquo mō locū verbū Ambro. ꝓpter ignorātie periculū: qz medicina nō q̄rit cum morbus ignorat: et etiā ꝓpter infidelitatē q̄ ē grauissimū peccatū. si aūt sit talis ignorantia i cognitione simul ⁊ affectione cōsistēs: sic ignorātia electionis qñ ds i illicitū imꝓhibite fert ac si esset licitū: sicut dicit phs de his q̄ ex habitu alicuius vicij opant vt itempati: tūc grauissime peccat qui ignorat: qz hec ignorātia ꝓuenit ex cōtemptu. alia ignorantia peccati ē q̄ id qō scit ee peccatū iam nō credit esse: sed sibi dimissum esse: ⁊ talis ignorantia non excusat nec aggrauat illud peccatū cuius ignorantia dr: sed pōt excusare respectu sequentis peccati respectu cui' peccatū ꝑcedēs qō ignoratū ē se habet vt circūstātia q̄ peccatū in actu sequenti induceret si sciret: ⁊ ita ē in ꝓposito. vñ q̄uis sit indignus rōne ꝑcedētis peccati: nō tñ indigne accedit: qz ignorantia excusat a peccato illū accessum: vt dictū ē. ¶ Ad ij. dō q̄ sic ignorantia circūstantie que excusat peccatum excusat a peccato: ita error circūstantie talis causat peccatū: vt pz in eo q̄ accedit ad suā quā credit nō esse suā. ⁊ silr ē in ꝓposito: qz iustus credens se peccatorē errat in hac circūstantia: vñ si tali opinione manēte corp' xp̄i manducaret ꝓstat q̄ eligeret se peccatorē corpus xp̄i manducare: ita electio esset praua ⁊ peccaret sed electio nō ē praua in eo qui peccatū habet qō nescit: ⁊ iō q̄uis iustus sit simplicit melius dispositus: tñ ē peius dispositus q̄tū ad hoc. ¶ Ad iij. dō q̄ examinatio requirit ne ignorantia ex negligentia ꝓcedat: qz talis ignorantia non excusaret. ¶ Ad iij. q. dō q̄ sicut meritū ꝑcipue consistit penes charitatē: ita demeritū ꝑcipue ꝓsistit penes cōtemptū dei. vñ fm q̄ alicui deū ꝑ actū peccati magis cōtemnit fm hoc maiorē reatū incurrit: ⁊ iō illa peccata q̄ in actuali cōtemptu consistūt sunt grauiora illis in q̄bus nō ē cōtemptus: nisi ex consequenti ⁊ q̄si interꝑtatus: sicut accidit in fruitione creature ꝑ quā aliquis delectationi intendit ex cui' intentione a ꝑceptis dei discedit: ⁊ sic ꝑ ꝓñs ꝑcipientē cōtemnit. peccatū aūt blasphemie in contemptu ꝓncipaliter cōsistit. ⁊ silr peccatū accedentis indigne ad corpus xp̄i irreuerētia q̄dam et cōtemptus essentialiter est. Sciēdū aūt q̄ cōtempt' ex duplici pte mensurari pōt. Uno mō ex pte cōtemnentis: ⁊ sic non pōt fieri cōpatio vni' generis peccati ad aliud genus: sed vnius ꝑticularis peccati ad aliud: qz contingit in vno veniali peccato ex genere esse maiorē cōtemptū actualē q̄ in vno grauissimo peccato mortali ex genere. Alio mō ex pte eius qō cōtemnit: ⁊ sic ē talis ordo peccatoꝝ q̄ illud in quo ipe deus in seipo etiā cōtemnit ē peccatū grauissimū: sicut peccatū infidelitatis ⁊ blasphemie: ⁊ post hoc illud peccatū in quo cōtemnitur de' in sacro: ⁊ inter alia ꝑcipue in isto in quo essentialiter xp̄s deus ⁊ homo continet: nō tamen cōtemptus iste est circa xp̄m vt ē de' ⁊ homo: sed ꝓut ē i sacramēto: ⁊ post peccatū illud in quo contemnit deus in membris suis: ⁊ post peccatū i quo cōtēnit de' i ꝑceptis suis: qō cōe ē oi peccato mortali: ⁊ fm hoc pz q̄ peccatū de quo nūc agit: neq; est omniū grauissimū: neq; ē omniū minimū: sed est mediū inter pcta q̄ cōmittūt i deū: ⁊ alia pcta q̄ cōmittunt i ꝓximū vel in seipm: vñ ad vtraq; argumēta oz rndere. ¶ Ad j. ꝯ dō q̄ peccatū indigne corp' xp̄i māducātiū cōpat pctō xp̄m occidēti iū inq̄tū vtrūq; pctū i ipm xp̄m cōmittit: sz tñ

peccatū xp̄m occidētiū maius ē: qz illud peccatuz cōmissum ē in ipam xp̄i psonā: hoc aūt peccatuz cōmittit i ip̄m fm q̄ ē sub sacro. ¶ Ad.ij. dō q̄ ille q̄ corp⁹ christi in lutū p̄iceret magis peccaret q̄ māducās peccatoz: qz magis abutit sacro fm q̄ longius a debito vsu sacri recedit q̄ ab hoie iusto sumēdū ē. ¶ Ad.iij. dō q̄ q̄uis corpus xp̄i manducare nō sit malū nisi p accns: tñ māducare corpus xp̄i indigne ē malū p se: nullū em peccatū dz malū p se nisi ꝓpter corruptionē alicui⁹ circūstantie. ¶ Ad.iiij. q. dō q̄ indigne manducare ē duo peccata cōsiderare. s. peccatū quo indign⁹ reddit ad manducādū: z peccatū q̄ indigne māducat. qz ergo peccatū infidelitatis ē grau⁹ ceteris alijs peccatis: iō infidelis māducās indignioz ē ad manducandū. sz qz nō credit illud qđ sumit esse tante dignitatis quāte ē: iō nō tātū peccat in abusu: quia ignorātia infidelitatis q̄uis nō excuset sequēs peccatū a toto: excusat tñ a tanto: vt pz de pctō occidentiū xp̄m: qz si cognouissent nunq̄ dñm glorie crucifixissent. j. Coz. ij. et p hanc ignorātiā eorum peccatū alleuiatū ē: vt dicit Ansel. z silr Paul⁹ de seipo dicit: Misericordiā cōsecut⁹ sū: qz ignorans feci in incredulitate mea: z iō infidelis indignioz māducat: sz peccatoz fidelis magis indigne. ¶ Ad j. g dō q̄ infidelis q̄tū ad peccatū infidelitatis cōtemnit xp̄m i sua psona: qz ei⁹ doctrine repugnat q̄tū aūt ad manducationē cōtēnit qđē nō exp̄sse sz interp̄tatiue in q̄tū illa ignorātia q̄ xp̄m sub sacramento eē nō credit nō ē inuincibilis. vñ qz pōt facere vt credat, pinde reputat ac si credat in genere peccati q̄uis actualis z exp̄ssus cōtemptus aggrauet quātitatē istius peccati: z sic q̄tū ad ipam māducatōez magis fidel pctōr peccat. ¶ Ad.ij. dō q̄ q̄uis ea q̄ sūt fidei z p̄cipue circa h⁹ sacm non sint ita rōni hūane cōsona fm se cōsiderata: tñ vt dicta a deo z pdigūs approbata sūt maxie rōni cōsona: nihil em ē adeo rōni ꝓsonū sic q̄ deo sit credēdū i oib⁹ q̄ dic z ptestat: doctrina aūt fidei cū accepisset p̄ncipiū enarrandi a dño cōtestāte deo signis et pdigūs z varijs spūs sancti distributōnib⁹ p eos q̄ audierūt i vos ꝓfirmatiōe: Heb. ij. z ideo pctm infidelitat⁹ ē grau⁹ q̄ z pctm indigne manducāt⁹. ¶ Tertiū aūt argumētū concludit q̄ infidel⁹ indignioz sit: z h⁹ p̄cedēdū est. ¶ Ad.v.q. dō q̄ ad h⁹ q̄ aliqs digne corp⁹ xp̄i māducet duo requrunt. s. vt sit i statu gr̄e p quā capiti xp̄o vnit: et q̄ i actu mēs ei⁹ ferat ad diuina. vñ z sacerdos monet pplm surs̄ū corda ad deū hr̄e: pctm aūt q̄to est grau⁹ tāto magis a gr̄a elōgat. vñ cū pctā spūalia fm gen⁹ sint grauiora carnalib⁹: vt p Grego. p: q̄uis aliq̄ carnale aliq̄ spūali sit grauius loq̄ndo i genere p pctm spūale aliqs efficit magis indignus māducatōis corpis xp̄i q̄ p pctm carnale q̄tū ad p̄mū qđ requrebat ad digne māducādū. sz qz p peccatū carnale p luxuriā p̄cipue mēs hūana deprimit vt ad superna ferri nō possit: qz ēt i actu mrimoniali spir⁹ sanct⁹ corda ꝓphetaz nō tāgit: vt Hiero. dic. z fm ph̄m i. vij. Ethi. Impossibile est hoiem aliq̄d itelligere i ipa delectatiōe venereoz p pctm carnale hō magis indign⁹ reddit q̄tū ad se cūdū qđ exigebat ad digne māducādū. sz qz multo grau⁹ ē habitū gr̄e tollē q̄ actū virtut⁹ ipedire cū illud ptineat ad pctm mortale sp: hoc aūt inter dū ad veniale: maioz indignitas rel: nq̄t ex defectu p̄mi q̄ ex defectu secūdi: z iō simplr loq̄ndo plus peccat q̄ maiori pctō irretitus accedit nisi p ignorātiā excusēt. certius aūt cognosci pōt pctm mortale i peccatis carnis p̄cipue luxuria q̄ in peccatis spūalib⁹: z iō q̄tū ad hoc p accns peccat plus accedens cū carnali pctō q̄uis simplr z p se loquendo peccet pl⁹ accedēs cū spūali si spūale carnali sit grauī⁹. ¶ Ad.j.g dō q̄ hoc idē qđ ō peccato luxurie dic Hiero. de q̄libet pctō mortali dici pōt: quia q̄ māducat indigne re⁹ ē corpis z sanguis oñi aliq̄ mō: vt dcm ē. ¶ Ad.ij. dō q̄ illa imūdicia corpis p̄cedit ex imūdicia mētis: qz ñ indnat corp⁹ nisi ō cōsensu mētis: vt dic Lucia. vnō magis pēsat indignitas ex mēte q̄ ex carne. ¶ Ad.vj.q. dō q̄ ea q̄ i sacris gerūt exterius debēt rndere his q̄ interius gerūt. vñ fm q̄ hō ad xp̄m accedit interi⁹ mente ita ad ei⁹ sacm dz accedē corpe. qđā aūt ñ accedūt neq; fide: neq; charitate. vñ tales arcēdi sūt ab inspectiōe sacri z assūptione. qđā aūt accedūt fide sine charitate: z tales pñt videsz ñ sumē: qz p charitatē aliqs xp̄o incorpat sz ñ p fidē accedēs adhuc longius stat. ¶ Ad.j.g dō q̄ hoc nō erat ꝓpi dignitatē arce q̄ phibita erat videri: sz ꝓpi figuram oia em i figura cōtingebāt illis. j. Coz. x. quia non licet nisi maioribus z pfectis secreta fidei q̄ p arcam signāt curiose scrutari: qz q̄ pscrutator ē maiestatis opprimet a gloria Eccl. xv. ¶ Ad.ij. dō q̄ humilitas alicui⁹ cōmēdat i hoc ēt q̄ a licitis abstinet z iō ñ seq̄t si aliqs pctōr abstinēs ab hoc ad tēpus laudat q̄ ꝓpi hoc non abstinens peccet

Ad quartuz sic procedit: Videt q̄ nocturna pollutio que i somnis accidit sit pctm: meritū em z demeritum cū sint cōtraria nata sūt fieri circa idē. sed homo i somnis mereri pōt: sicut pz de salomone q̄ dormiens a dño sapiētie donū impetrauit. ij. Paral. j. g et pōt aliqs demereri. g si i somnis i aliqō peccatū p̄sentiat: pctm ē qō i nocturna pollutione frequēter accidit. ¶ Ꝑ. dcūq; nō hz mentē ligatā nō excusat a pctō si aliqō turpe cōmittere cōsentiat. sed mens dormientis nō videt eē ligata cuz nō sit act⁹ corpis ex cui⁹ passione somnus accidit: imo videt q̄ debeat esse magis libera: qz immobilitatis exterioris⁹ sensib⁹ interiores a q̄b⁹ imediate mens accipit cōfortant: z q̄dam q̄q; de futuris mēte dormiēs p̄cipit q̄ vigilās p̄cipe nō pōt. g nō excusatur

a peccato si in aliqō turpe cōsentiat: ꝛ sic idem qō ꝓius. ℣ ℟. q̄cūq; pōt deliberare et rationari videt vsū li. ar. habere qō inquirendo eligit. sz dormiens vt experimēto scit interdū argumētat ꝛ argumenta soluit ꝛ legit. g̈ hz vsum li. ar. ꝛ sic idem qō ꝓius. ℣ ℟. quicūq; pōt cōsentire ꝛ dissentire alicubi turpi re' esse videt si cōsentiat: qz talis vī esse dño suo actus. sed dormiēs aliqñ dissentit turpitudini p̄sentate aliqñ aūt cōsentit. g̈ qñ cōsentit videt esse reus peccati. ℣ ℟. actiones ꝛ motus exterminis iudicant. sed nocturna pollutio frequenter vigilia finit q̄uis in somno inchoet. g̈ ē iudicāda ac si in vigilia fieret ꝛ ita ē peccatū. ℣ Sed cōtra ē qō Aug. dicit. xij. sup Gen. ad lr̄am ipa fantasia q̄ fit in cognitione sermocinātis cum exp̄ssa fuerit in visione somniantis vt inter illā et veram cōiunctionē corpoꝛ nō discernat: cōtinue mouet caro: ꝛ sequit ꝙ eū motū seq̄ solet: cū h̄ tñ sine pctō fiat q̄ sine pctō vigilātib' dr̄ qō vobis dicēt sine dubio cogitatū ē. ℣ ℟. phs dicit in. j. Eth. ꝙ p̄m dimidiū vite: scz somniū nō differt felix a miseroꝛne qz vicios⁹ a studioso. sed p̄m peccatū differunt. g̈ peccatū nō pōt in somnis accidere. Ulterius vī ꝙ nō impediat a sumptiōe corpis xp̄i: veniale em̄ peccatū magis displicet deo q̄ q̄libet imūdicia corpalis q̄ sine pctō ē. sed nocturna pollutio nō ē peccatū vt ex auctoꝛitate Aug. inducta pz. g̈ cū veniale pctm̄ nō impediret a sumptione corpis xp̄i: multo min' nocturna pollutio ip̄edit. ℣ ℟. non ē dubiū quin peccatū mortale pl' impedit q̄ nocturna pollutio. sz aliqs post pctm̄ mortale confessus pōt corp' xp̄i māducare. g̈ multo fortius q̄ pollutōnē nocturnā cōfessus ē pōt eadē die māducare corp' xp̄i. ℣ ℟. hō dr̄ impedire peccatū alteri' mortale quātūcūq; pōt. sz si aliqs in peccato mortali exīs celebret missam cōstat ꝙ peccat mortaliter. g̈ si aliqs nō habēs cōsciētiā pcti mortalis possit hoc impedire celebrādo loco ei': videt ꝙ debeat celebrare ēt si sit nocturna pollutione pollut'. ℣ ℟. turpis cogitatio aliqñ sine pctō accidit vt ex verbis Aug. inductis pz: crapulatio āt sine pctō accidere nō pōt. sed p̄m Grego pollutio q̄ ex crapula accidit a cōione nō impedit si necessitas incūbat. g̈ nec illa q̄ ex turpi cogitatione p̄cedēte in vigilia ꝓcedit. nec illa q̄ ex infirmitate nature: vt Grego. dicē g̈ nulla pollutio ip̄edit. ℣ Sz cōtra ē qō dr̄ Leuit xv. Vir a q̄ egredit semē coit' imund' erit vsq; ad vesp̄az. sz imūdis nō licet sācta tāgere. g̈ m'to min' corpus xp̄i māducare. ℣ ℟. Isid. dic': ꝛ habet i decretis di. vj. Qui nocturna pollutione polluit q̄uis extra memoriā turpiū cogitationū se sentiat iquātū tñ hic vt tētaret suc culpe tribuat ꝛ suā immundiciā stati fletibus tergat. sed ille q̄ purgatione indiget: debet a p̄ceptione hui' sacramēti abstinere. g̈ pollutus nocturna pollutōne impedit a p̄ceptione corpis xp̄i. Ulterius videt ꝙ ꝓpter immundiciā pure corpalē aliqō a p̄ceptione hui' sacramenti impediat: Deutro. xxiij. Habebitis locū extra castra. dicit glo. corpalē mundiciā oīligit de' g̈ corpalem imundiciā odit: et ita ꝓpter corpalem imundiciam debet homo ab hoc sacro abstinere ℣ ℟. maioꝛ ē dignitas hui' sacramēti q̄ oīm sacramentoꝛ veteris testamēti. sed in veteri lege et mulieres post partū ꝛ patiētes fluxū menstrui et semiflui imundi reputabant respectu sacroꝛ veteris testamēti. g̈ multo fortius debēt abstinere a p̄ceptione hui' sacramēti. ℣ ℟. sacerdoti leprōso interdicit facultas celebrandi: vt pz extra de clerico egro. vel debilita. Tua nos. g̈ eadē rōne ꝓpter lepr̄ā debet laicus a p̄ceptione hui' sacrī abstinere ℣ Sed ℟: pena nō debet pene sed culpe: alioquin cōsurgeret duplex tribulatio: qō ē cōtra id qō dr̄ Naū. j. sed oēs p̄dicte imundicie corpales pene q̄dam sunt. g̈ ꝓpter eas nō debet aliqs a sacro altaris impediri qō ē maxia pena. ℣ ℟. naturalib' nō meremur neq; demeremur. sed oēs p̄dicte imundicie ex causis naturalib' accidūt. g̈ ꝓpter eas nō meret aliqs a ꝑticipatione hui' sacramēti impediri. Q̄ñdeo dō ad. j. q. ꝙ omne peccatum p̄m Aug. est in volūtate. motus aūt voluntatis p̄supponit iudiciū rōnis eo ꝙ ē apparentis bonvel vere vel falsi. vñ vbi nō pōt esse iudiciū rōnis nō potest esse volūtatis motus: in somnis aūt iudicium rōnis impedit. iudiciū em̄ p̄fectū haberi nō potest de aliqua cognitione nisi p resolutionē ad p̄ncipium: vñ cognitio oꝛtū habet: sicut patet ꝙ cognitō conclusionū oꝛtū habet a p̄ncipijs. vñ iudiciuz rectū de cōclusione haberi nō pōt nisi resoluendo ad p̄ncipia indemonstrabilia. cū ergo oīs cognitō intellectus nr̄i a sensu oꝛiat nō pōt eē iudiciū rectū nisi reducat ad sensum: ꝛ iō phs dicit in. vj. Eth. ꝙ sic p̄ncipia indemōstrabilia q̄z ē intellect' sunt extrema: scz resolutiōis ita ꝛ singularia quoꝛ ē sensus: in sōno aūt sēl' ligati sūt: ꝛ ideo nullū iudiciū aie ē liberz neq; rōnis neq; sēl' cōis. ꝛ iō neq; motus appetitiue p̄tis ē liber: ꝛ ꝓpt hoc nō pōt aliqs peccare i sōno neq; mereri: sed tñ pōt in sōno accidere signū pcī vl' meriti iḡtū sōnia hñt cās imaginatiōis vigilātū. vñ dicit phs in. j. Eth. ꝙ inḡtum paulatiz p̄trāseāt quidē motū: scz a vigilātibus ad dormiētes meliora sut fātasmata studioso⁹ quaz quotūlibet. ꝛ Aug. xij. sup Gen. ꝙ ꝓpt affectōnez aie bonā etiā i sōnis q̄dā eī merita claret. ℣ Ad. j. g̈ dō ꝙ p̄m ꝙ Aug. ibidē dicit: salomōis petitio in sōnis facta placuisse deo ꝛ remunerationē inuenisse dr̄ ꝓ bono desiderio p̄us habito qō i sōnis p signū sācte petitōnis claruit: nō ꝙ tūc in sōno meruerit. ℣ Ad. ij. dō ꝙ mens humana hz duos respect': vnū ad superiora q̄bus illustrat: aliū ad corp' a quo recipit ꝛ qō regit: ex p̄te illa qua aia a supnis accipit p somnū ñ ligat imo magis libera redd̄it quāto fit a corporalib' curis magis absoluta: ꝛ

iō etiam ex influentia supni lumis aliq̄ de futuris pcipe pōt dormiēs q̄ vigilās scire nō possz: ex pte ät illa q̄ a corpe rcipit oz q̄ liget q̄tū ad vltimū iudiciū z cōpletū ligatl sensib' a qb' ei' cognitō initium sumit: q̄uis ēt imaginatō ei' ñ liget q̄ imediate ei spēs rez sōministrat. ¶ Ad.iij.dō q̄ act' li. ar. ē eligere fm q̄ pz ex Aug. diffinitiōe i.ij.li. di. xxiij. posita: electo ät ē q̄si pclusio psilij: vt dī i.iij. Eth. vñ ad iudiciū ptinet: vl iudiciū psupponit: z iō q̄uis aliquē vsū alicui' rōnis hō dormiēs habē possit fm q̄ sensus min' ligant: tñ vsū li. ar. i eligēdo hīe nō pōt. ¶ Ad.iij.dō q̄ fm q̄ sensus magis vl min' ligāt a passiōe somni fm h' ēt iudiciuz rōis magl vl min' ipedit. vñ q̄nq̄ hō dormiēs considerat hec que apparēt somnia eē: sz q̄ i dormiēdo nūq̄ sūt sens' soluti ex toto: iō ēt rōnis iudiciū nō ē ex toto liberū. vñ sp cū aliq̄ falsitate iudiciuz rōnis ē: etiā si q̄tū ad aliq̄d sit vez: z inde cōtigit q̄ aliq̄s i somno aliq̄ñ psentit turpitudini: aliq̄ñ ñ q̄ tñ iudiciū rōis ñ ē oīno libez: z p ons nec li. ar. vsus: iō nec tal' psensus vl dissensus pōt eē meritori' vl demeritorius i se. ¶ Ad.v.dō q̄ corpales motus nō ptinēt ad meritū vl demeritū nisi fm q̄ a volūtate q̄si a pncipio causant: z iō nocturna pollutio magis iudicat q̄tū ad rōnē meriti vl demeriti fm pncipiū qđ ē i dormiēdo q̄ fm terminū q̄ ē in vigilando: q̄ ex q̄ i dormiēdo excitat' ē motus carnis nō subiacet volūtati vigilāti. vlteri' motus ille nec reputat euigilasse: q̄uscq̄ pfectū vsuz li. ar. recupauit: pōt tñ cōtingē q̄ i ipa euigilatōne peccatū oriat: sic̄dē polluto ppt delectatōem placeat qđ qđē erit veniale pctm si sit ex surreptiōe talis placētia: mortale ät si sit cū deliberāte psensu et pcipue cū appetitu futuri. ista ät placētia nō facit pteritā pollutionē pctm: q̄ ipi' cā nō ē. sz ipa in se pctm ē. si aūt placeat vt nāe exoneratio vl alleuiatio pctm ñ credit. ¶ Ad.ij.q.dō q̄ ad hoc q̄ hō digne ad sacm eucharistie accedat tria requrunt. pmo mundicia psciē q̄ ñ nisi p pctm tollit. secūdo erectio mēt ad deū p actualē deuotōnē: z hec per mētis hebetudinē vl occupatōnē: aut euagationez interdū sine pctō amittit. tertio mundicia corpal' vñ z celebrātes vl tractaturi aliqđ sacm ppt reuerētiā man' lauāt. vñ pmo z pncipalit pctm ipedit: scdo indeuotio siue hebetudo mēt: tertio corpal' imūdicia: z hec tria q̄nq̄ pcurrūt i aliq̄ pollutiōe nocturna: q̄nq̄ duo ex his: q̄nq̄ vnū tm: z fz h' hō magl vl min' ipedit: z iō distiguēde sūt pollutionū maneries. Distinguit ät duplicit pollutio nocturna: pmo q̄tū ad cām: eoz em q̄ i somnis apparēt triplex ē cā: Una extrinseca spual' sic i his q̄ p spūales sbās nobis reuelat. Alia intrinseca spiritual' q̄ fātasmata q̄ apparēt dormiēt̄b' sūt fliqe pcedētiū cogitationū. Tercia ē corpal' intrinseca sic̄ q̄ flegma dulce ad linguā decurrit sōniat hō comedere dulcia. vñ medici ex sōnis corpis dispositionē cognōscūt. pollutio q̄ q̄nq̄ ex illusiōe accidit q̄ñ fātasmata p cām extrinsecā spūalē. s. demōes cō mouēt: q̄nq̄ ex reliquijs pteritaz cogitationū qō ē cā spual' intrinseca: q̄nq̄ ex cā intrinseca nāli q̄ qđē cā fuit volūtati sbiecta sic̄ ē q̄ñ ex supfluitate cibi aut pot' pcedēte pollutō accidit: vel ñ fuit volūtati sbiecta siue accidat ex debilitate nāe ipotētis retinere semē siue ex ei' virtute supflua expellēt siue q̄cūq̄ alio mō i idē rdit. Scdo distiguit pollutō q̄tū ad modū: q̄ q̄nq̄ accidit sine imaginatōe: q̄nq̄ cū imaginatōe: z h' duplicit: q̄ q̄nq̄ i ipa sōni imaginatōe hō turpitudini psentit: q̄nq̄ dissentit: z tñ pollutō accidit: q̄ñ g̃ sine imaginatiōe pollutio accidit si i nūē q̄ polluto ex cā sit corpali intrinseca: sed q̄ñ cū imaginatiōe pōt sic vel sic esse. in oīb' igit pdictis pollutōnib' corpalis imūdicia ē cōis. sz qđā mētis hebetatio nō ē nisi i illis pollutōib' q̄ cū imaginatione accidūt: q̄ i illis q̄ sine imaginatiōe accidūt aia nihil pticipare vī: nulle aūt dictaz ē pctm: vt ex dictis pz. sz pōt eē effect' peccati signās pcedens pctm veniale vl mortale: peccatū aūt mortale ex necessitate pcepti a pceptiōe eucharistie ipedit: qa mortaliē peccat q̄ cū cōscia peccati mortal' accedit hebetudo ät mētis z imūdicia corpal' ex q̄dā inde cedētia honestatis: q̄ indeuotio qđā vī sic accedere nisi necessitas vrgeat: z iō psiderādū ē vtz i causa pollutōis possit inueniri peccatū pcedēs: q̄ cogitatio turpis q̄nq̄ ē sine pctō: sic̄ cū i cognitione tm manet vt cū qs disputās de talib' oz q̄ loquēs cogitet: aliq̄n ēt cū pctō veniali q̄ñ ad affectionem cogitatio ptingēs i sola delectatiōne finit: q̄nq̄ ēt mortali q̄ñ psensus adiungit: z q̄ cogitationi tali de ppinquo ē delectatio z delectationi cōsensus: vñ ēt i dubiū pōt verti vtrū sequēs pollutio ex peccato acciderit vl nō: z aut veniali aut mortali. satl tñ pbabiliē pōt conijci non pcessisse psensuz: q̄ñ in ipa somni imaginatiōe aia dissētit: non tñ oz q̄ si psentiat q̄ psens' i vigilādo pcessit: q̄ hoc pōt accidere ppter ligamē iudicij rōnis qō q̄nq̄ magis q̄nq̄ min' ē liberū i sōno. vñ i tali pollutiōe si ad causaz recurrēs dubitet de psensu oīno abstinere oz. si ät exp̄sse inueniat cōsensuz nō pcessisse z necessitas vrgeat aut aliq̄ cā potioz reformet pactū: pōt accedē aut ēt celebrare ñ obstāte corpis imundicia aut hebetatōe mētis: alis si necessitas nō incūbat vī nō exhibē debitā reuerētiā sacro: ñ tñ si celebrat mortaliē peccat: sed venialiē sic̄ cū qs q̄nq̄ mētis euagationē patit. q̄ñ aūt ex illusione accidit si illusionis cā i nobis pcessit: puta cū qs indeuot' ad dormiēdū accesserit idē ē iudiciū z ō pollutiōe q̄ ex cogitatōe pcedēti causat. si ät i nobis cā nō p cesserit: imo magis cā cōtraria: et hoc frequēt accidat z pcipue in dieb' qb' qs cōicare oz: signū ē q̄ diabol' hōi fructū eucharistie pcipiēde auferre conat. vñ i tali casu psultū fuit cuidā monacho vt i collatōib' patrū legit q̄ cōicaret: z sic diabol' vidēs se ñ posse pseq̄ intētū ab illusiōe cessauit. si ät ex cibo pcedēti aut potu acciderit idē ē iudiciū: z

de pollutõe q̃ ex turpi cogitatiõe pcessit nisi intm̃ q̃ nõ ita de facili accidit peccare mortaliť i sũptõe cibi: sic̃ i ꝓgn̄tõe turpti: z qz aliq̃n hec polluto sine imaginatõe accidit: illa vo nũq̃: illa ãt q̃ ex nãe di spositiõe accidit nõ ẽ signũ alicuľ pcti: sz põt bebetatõnẽ mẽtis inducẽ si cũ imaginatiõe cõtingat ũmundiciã ãt corpalẽ hz: z io si necessitas imineat vl̃ deuotio exposcat talʼ nõ ipedit z p̃cipue qñ nõ cũ imaginatiõe accidit: tñ si ꝓpter reuerẽtiã absti neat laudãdʼ ẽ qñ infirmitas nõ ẽ ppetua. z qz nõ ita de facili põt pcipi ex q̃ cã cõtingat: io tutius est sp abstinere nisi necessitas incũbat: oz aũt abstinẽ vt dicũt vsq; ad. xxiiij. horas. qz i tali spacio nã de ordinata p corpalẽ ũmũdiciã z mẽtis hebetationẽ reordinat. ¶ Ad. j. g̃ dõ q̃ q̃uis pctm̃ qõlibet veniale magis ad ipuritatẽ ptineat mẽtẽ fm se q̃ pol lutio nocturna: z fm hoc magis deo displiceat: tñ pctm̃ veniale nõ ita hebetat aiam z corpʼ inq̃nat nec ita de facili ẽ signũ peccati mortal: sic̃ pollutio z io rõ nõ seq̃t. ¶ Ad. ij. dõ. q̃ nõ eẽt ꝓsulẽdũ ali cui q̃ statiʼ pʼ pctm̃ mortale ẽt cõtritʼ z cõfessus ad eucharistiã accedẽt: sz deberet nisi magna necessi tas vrgeret p aliqđ tps ꝓpter reuerẽtiã abstinere: z ꝓterea cõfessio purgat maculã mẽtis: nõ aũt ũmũ diciã corpalẽ z hebetudinẽ q̃ ꝓtingit i mente ex de pressione ipiʼ ad carnẽ. ¶ Ad. ij. dõ q̃ q̃dam di cũt q̃ hõ oz peccare venialiť vt aliũ a pctõ morta li ipediat. sed hoc dictũ contradictionez implicat qz ex hocip̃o q̃ dr̃ peccatũ ponit indebitũ fieri. vñ si aliq̃d sit qđ nullo mõ possit nõ esse pctm̃ nõ de bet fieri: nec etiã bonũ ẽ fieri nec licitũ vt aliʼ a pec cato mortali liberet: q̃uis ad hoc ex q̃daz pietate animi etiã multi boni inclinẽt. sz põt hoc cõtinge re vt aliq̃d qđ alʼs ẽ pctm̃ veniale ex tali cã factũ de sineret eẽ pctm̃: sic̃ dicere aliqđ verbũ iocosuz qđ nõ eẽt ociosuz si diceret cã pie vtilitat. vñ si talis pollutio sit q̃ i casu necessitatis nõ ipediat: deberet pollurʼ i casu ꝓposito celebrare alʼs nõ. ¶ Ad. iij. dõ q̃ turpis cogitatio dr̃ non solũ q̃ de turpib' ẽ est: qz de eis nõ põt eẽ honesta cogitatõ. sz q̃ turpi tudinẽ habet ꝓpter delectationẽ vel cõsensuz ad iunctũ: z hec q̃dã turpitudo magis horrenda ẽ q̃ illa que i cibo accidit: tuz q̃a magis vitare potest cum difficillimuz sit in cibo modum tenere: tum quia est magis ꝓpinqua ad mortale peccatum. ¶ Ad. iij. q. dõ q̃ cum iste cibus nõ sit corpis sed mẽtis cibʼ: magis i eʼ sũptione ꝓsiderãda ẽ dispo sitio mẽtis q̃ corpis: z io distinguẽdũ ẽ i ũmũdicia corpali tm̃: qz aut ẽ ppetua sic̃ lepra: aut diuturna vl̃ ẽ tpalis z cito purgabiľ. sic̃dẽ sit ppetua vl̃ diu turna tũc nullo mõ ꝓpter hoc q̃s abstinere oz: ne ꝓpter ũmundiciã corpis perdat fructʼ mẽtis: sic̃ ac cidit i leprosis patiẽtibʼ fluxũ sanguis vl̃ semis. Si ãt sit tpalʼ z facile expurgabiľ: tũc si aliq̃s i mente sit bñ dispositʼ sumere non ꝓhibet: q̃uis ẽt possit ad tps laudabiliť abstinere ꝓpter reuerẽtiã tanti sacri. ¶ Ad. j. g̃ dõ q̃ deʼ diligit corpalẽ mũdiciã et ũmũdiciã odit fmq̃ ptinẽt ad reuerẽtiã vl̃ irre uerẽtiã sacri: z io si ex deuotiõe mẽtis ñ ꝓpter irreue rẽtiã aliq̃s cũ immũdicia corpali accedat deʼ acce ptat. ¶ Ad. ij. dõ q̃ ꝓhibitio ũmũdoz i lege a sã ctis magis erat ꝓpter significatõnẽ q̃ ꝓpter ipas res: z io ñ oz q̃ silr fiat i no. testa. vbi veniẽte veritate fi gure cessauerũt. ¶ Ad. iij. dõ q̃ interdicit sacerdo ti leproso ne celebret publice corã pplo ꝓpter hono rẽ: tñ secrete bñ põt ex deuotiõe celebrare nisi sit adeo corruptʼ q̃ misteriũ sine piculo explere non possit: leprosus tñ ad sacerdotiũ ꝓmoueri nõ oz.

AD q̃ũitũ sic proce dit: vr̃ q̃ sacerdos dare nõ debeat corpʼ xp̃i petẽti si sciat ipz eẽ pctõrẽ: medicʼ em̃ ñ oz da re infirmo medicinã quã scit ei eẽ mortiferã. sz sa ĉdos scit pctõrem corpʼ xp̃i eẽ mortiferã cãz. g̃ ñ oz ei dare. ¶ ℞. ℈ vitatẽ vite ñ ẽ faciẽdũ aliq̃d ꝓpter vitã dũ scãdalũ. sz dare corpʼ xp̃i pctõri ẽ ℈ veritatẽ vi te: cũ sit ℈ ceptũ dñi: Matth. vij. Nolite sãctũ da re canib'. g̃ q̃tũcũq; possit seq̃ scãdalũ: nullo mõ ẽ ei dãdũ: sic̃ nec ꝓ aliq̃ scãdalo vitãdo deberet da ri cani aut i lutũ ꝓici: ¶ ℞. de duob' malʼ minus malũ eligẽdũ ẽ. sz pctõrem minʼ ẽ malũ si ifamet q̃ si corpʼ xp̃i mãducet indigne. g̃ magis sacerdos oz ei negare i publico ẽt si crimẽ ipiʼ i noticiã venire de beat q̃ ei dare. ¶ ℞. si dat ei hostiã ñ ꝓsecratam nullũ scãdalũ erit. g̃ vr̃ q̃ hʼ debeat magis facere ¶ Sz ℈: ois xp̃i actio nr̃a ẽ instructio. sz xp̃s de dit corpʼ suũ i cena iude: vt hẽt Jo. xiij. z Dio. dic̃ q̃uis sciret eũ pctõrẽ. g̃ z sacerdos pctõri petẽti de negare ñ oz. ¶ ℞. Aug. dic̃: Nõ ꝓhibebat dispẽ sator pingues terre. i. pctõres mẽsã dñi mãducare Alteri' vr̃ q̃ suspecti de crimine ẽt dari debeat: suspicio em̃ dubitatõnẽ iportat. sz dubia i meliorẽ ptẽ interꝓtãda sũt. g̃ vr̃ q̃ debeat ei dari ac si eẽt iu stus. ¶ ℞. expimẽtum nõ sumit de aliq̃ crimie ni si de q̃ suspicio p̃cessit. sz corpʼ xp̃i dãdũ ẽ aliq̃n ali cui ad expimẽtũ de pctõ sumẽdũ sℓ hiis vbis: Lor pʼ dñi sit tibi ad ꝓbatõnẽ hodie: vt dr̃ i decretis. ij. q. v. sepe ꝓtingit. g̃ dari oz suspectis. ¶ Sz ℈: si su spectis de crimie daret corpʼ xp̃i eẽt scandalũ po pulo videnti z scienti. sz scandalũ vitãdũ ẽ. g̃ ñ oz ei dari corpʼ xp̃i. Alterius vr̃ q̃ amẽtib' corpus xp̃i dari nõ debeat: qz ad hʼ q̃ aliq̃s corpʼ xp̃i su mat req̃rit diligẽs examiatio: vt pz. j. Cor. xj. Pro bet ãt seipz hõ ℞. sz hʼ ñ põt i amẽte p̃cedẽ. g̃ non põt ei dari eucharistia. ¶ ℞. iter amẽtes ẽt energu mini ꝓputãt fz Dio. i ec. hierar. energumini ẽt ab ispectõe diuinoz arcẽt: vñ stati pʼ euãgeliũ i ꝓmi tiua ecclia p vocẽ diaconi cũ cathecumis exclude bãt. g̃ nõ oz eiʼ dari eucharistia. ¶ Sz ℈: Lassio. dic̃ Eis q̃ ab ũmũdis vexãt spiritib' cõionez sacroscãz a senioribus nostris nunq̃ meminim' interdictã. ergo cum tales sint amentes amentibus debet da ri. ¶ ℞. in decretis. xxvj. q. j. dicit: q̃ recedũt: amẽ

tib' ẽt q̃cũq; pietatis sũt cõferẽda sũt: ⁊ loq̃t ō re cõciliatiõe ⁊ sacra cõmunione. ℣ Teri' vi q; etiã pueris dandũ sit corp' xp̃i: q; p baptismũ aliquis ascribit ad corpis xp̃i sumptionẽ. vñ ⁊ baptizato pferẽdũ ẽ vt Dio. dic. ſz pueri baptizãdi sũt. g̃ ⁊ eis corp' xp̃i oz dari. ℣ ℣. vita spũal' sic ẽ p baptismũ ita ẽ p eucharistia: q; oz Jo. vj. Qui mãducat me viuit ꝓpter me. ſz pueri dat baptism' vt habeant spũalẽ vitã. g̃ ⁊ silr oz dari eis eucharistia. ℣ Sz ꝯ ẽ q; iste cib' ẽ grãdiũ: vt pz p Aug. in li. ꝓfes. sed pueri nõdũ sũt grãdes i fide. g̃ nõ oz eis dari. R. ñ deo od ad. j. q. q; si sacerdos sciat pctm̃ alicui' qui eucharistiã petit p ꝓfessionẽ vl' alio q̃libet mõ distingẽdũ ẽ: q; aut pctm̃ ẽ occultũ aut manifestũ. si ẽ occultũ: aut exigit i occulto aut i manifesto. si in occulto oz ei denegare ⁊ monere ne in publico pe tat. si aũt i manifesto petit oz ei dare. ꝑmo q; ꝓpctõ occlto penã iferẽs publicã ꝛuelator ẽ ꝓfessiõis aut ꝓditor crimis. ſcõo q; q̃libet xp̃ian' hz ius i ꝓceptiõe eucharistie nisi illud p pctm̃ mortale amit tat. vñ cũ i facie ecclesie nõ cõstet istũ amisisse ius suũ nõ oz ei i facie ecclesie denegari: alꝰ daret facꝛ tas malis sacerdotib' ꝑ suo libitu punire maxima pena q̃s vellent. tertio ꝓpter incertitudinẽ stat' su mentis: q; spũs vbi vult spirat. vñ subito põt esse ꝓpunct' ⁊ diuinitus a pctõ purgatus: ⁊ diuina in spiratione ad sacm̃ accedere. quarto q; eẽt scãda lũ si denegaret. Si vero pctm̃ ẽ manifestuz debet ei denegari siue in occulto siue in manifesto petat ℣ Ad. j. g̃ od q; potius deberet eligere medic' me dicinã eẽ mortiferã infimo q̃ sibi si alterũ oporte ret: ⁊ silr sacerdos potius deberet eligere q; pctõr assumat ad pditionẽ suã q̃ ipe deneget in perditõ nẽ ꝓpriaz in scandalizãdo ⁊ peccatũ occultũ reue lando. ⁊ ꝓterea nõ ẽ certũ vtrũ sit ei mortifera: q; subito hõ spũ dei mutat: ⁊ itez i ipa petitione pec cauit mortaliter in mortale peccatũ consentiens. ℣ Ad. ij. od q; nõ dimittit tm̃ ꝓpter scandalũ: ſz ꝓpter alias causas q̃ faciũt: nec eẽt ꝯ veritatẽ vite si negaret dñs. g̃ nõ phibuit simplicit dare: sed vo lũtatẽ dãdi dicẽs: Nolite sanctũ ⁊c. sacerdos autẽ in casu ꝓpositi nõ dat ꝓpria spõte ſz magis' coa ctus: nec ẽ silis rõ de aialib' bꝛutis ⁊ de piectione i lutum: q; cause ꝑdicte nõ sũt ibi. ℣ Ad. iij. od q; ℔m Jnno. iij. cũ nemo debeat vnũ mortale cõmit tere vt ꝓximus aliud nõ cõmittat eligẽdũ ẽ po ti' sacerdoti non ꝓdere peccatoꝛẽ q̃ vt ille nõ pecc et ſz pctõr oz potius eligere vt abstinendo reddat su spect' q̃ cõicando mãducet indignus. ℣ Ad. iiij. od q; nullo mõ oz dari hostia nõ cõsecrata ꝑ con secrata: tũ q; in sacro veritat' nõ oz eẽ aliq̃ fictio: tũ q; ñ mãducãs adoꝛet qõ mãducat: vt dic Aug. daret sacerdos ei occasionẽ idolatrãdi. vñ ꝺcretal' dic i casu ꝓsili q; falsa sũt abꝰcieda remedia q̃ sũt veris periculis grauioꝛa: rõnes q̃ sunt ad opposi tum ꝓcedunt qñ peccatoꝛ occultus publice petit.

℣ Ad. ij. q. od q; triplex ẽ suspicio. q̃dã violenta ad cui' cõtrariũ nõ admittit ꝓbatio: sic si inuenia tur solus cũ sola nudus i lecto loco secreto ⁊ tpe apto ad cõmixtiõnẽ. Alia ẽ ꝓbabilis: sic si inueniat sol' cũ sola colloquẽs i locis suspectis ⁊ frequẽter Tertia ẽ ꝓsumptuosa q̃ ex leui cõiectura ortũ hz hec ãt vltia deponẽda ẽ: in secũda nõ oz denegari q; pena nõ infligit vbi culpa ignoraf. sed de ꝓma ẽ idẽ iudiciũ qõ de peccato. vñ si sit suspicio ꝓce dens ex fama publica nõ oz ei dari: neq; in occul to: neq; in manifesto. si aũt sit singularis ipius sa cerdot' sic oz dari i publico: ſz ñ i occulto. ℣ Ad j. g̃ od q; q̃is nõ habeat i ꝓma suspicione certitu do sensibilis vl' ꝑ demonstratiõez: tñ habet tal' cer titudo q̃ sufficit ad ꝓbatiõez iuris: nõ em̃ i oibus ẽ silr certitudo req̃rẽda: vt dz. j. Eth. ℣ Ad. ij. od q; decretũ illd abꝛogatũ ẽ: q; facẽ tales ꝓbationes ẽ tẽtare deũ. Vel od q; intẽtio illi' decreti non ẽ vt talis purgatio fiat: ſz vt ꝓpter timoꝛẽ tal' purgatõ nis a futuris abstineat. ℣ Ad. iij. q. od q; de amẽ tib' distinguẽdũ ẽ. q̃dã em̃ dicũt large amẽtes: q̃a debilẽ mẽtẽ habẽt sic oz inuisibile qõ male videt et tñ sũt aliq̃ mõ docibiles eoꝛ q̃ ad fidẽ ⁊ deuo tionẽ sacri ptineãt: ⁊ talib' nõ oz corp' xp̃i denega ri. Quidã vo sũt oino carẽtes iudicio rõnis: ⁊ isti vel fuerũt tales a natiuitate: ⁊ tũc eis nõ oz dari q; nõ pñt ad deuotõem induci q̃ req̃rit ad hoc sacꝛ q̃is q̃dã cõtrariũ dicãt. vel inciderũt i amẽtiã p' fidẽ ⁊ deuotionẽ sacri: ⁊ tũc oz eis dari nisi timeat piculũ vel de vomitu vel de expuitione aut aliq̃ h' mõi: ⁊ h' pz p h' qõ habet i decretis. cã. xxiij. q. vj. si is q̃ i infirmitate pniam petit ⁊ dũ sacerdos i uitat' ad eũ veit vertat' i freneſi accepto testimoio ab astãtib' q̃ petitionẽ audierũt ⁊ recõciliet ⁊ eu charistia ei' ozi ifũdat. ℣ Ad. j. g̃ od q; i isto casu ꝑcedẽs deuotio ꝓputat ei ad dignã mãducatiõem ℣ Ad. ij. od q; demoniacis nõ ẽ denegãda cõmu nio nisi forte certuz sit q; p aliq̃ crimie a diabolo torq̃ant: ⁊ de talib' loq̃t Dio. Vel od ⁊ melius q; ipe vocat energumios illos i q̃b' adhuc viget vtus demonis ꝓpt̃ pctm̃ originale nondũ extirpatũ eo q; nõdũ baptismi gram ꝓsecuti sũt q̃b' adhibet ex orcism' p' cathicismũ añ baptismũ. vñ ipe ponit eos scõo loco p' cathecumios. ℣ Ad' iij. q. od q; pueris carentib' vsu rõnis q̃ ñ pñt distinguẽ inter cibũ spũalẽ ⁊ coꝛpalẽ nõ oz eucharistia dari: q̃uis q̃dã greci ꝯrũ teneãt irrõnabiliter ãt: q; ad eucha ristie sũptiõnẽ exigit actual' deuotio quã tales pue ri hr̃e ñ pñt: pueri ãt iã icipiẽtib' hr̃e discretionẽ ẽt añ pfectã etatẽ: puta cũ sint. x. vl. xj. ãnoꝛ aut circa h' põt dari si i eis signa discretois appareãt ⁊ deuotionis. ℣ Ad. j. g̃ od q; pueri baptizati ac q̃rũt ius ꝓcipiẽdi corp' xp̃i: nõ tñ statim ſz tpe cõpe tenti: sic ⁊ ius ꝓcipiende hereditatis habent q̃uis eam statiz non possideant: Dio. aũt assignat ritũ baptismi quo ad adultos: vt pz inspiciẽti vba ei'

¶ Ad.ij.dō q̄ per baptismū dat primus act⁹ vite spūalis: vñ ē de necessitate salutis: z iō pueri baptismus dandus ē: sed p eucharistiā dat cōplemē tū spūalis vite: z iō illis q̄ perfectionis secunde q̄ est per actualē deuotionē possunt esse capaces debet dari put habet de pse. di. xviij. In ecclesia. vbi dicitur nō cogitetis vitā habere posse q̄ sūt exptes corporis z sanguinis dñi. z loq̄tur de pueris: intelligē dū ē q̄tū ad rem sacri q̄ ē vnitas ecclesie extra quā nō ē salus neq; vita: et nō q̄tū ad sacramentalem manducationē. Q̄rede z māducasti. intelligendū est de manducatione spūali z fide formata: iō aūt potius fidē cōmemorat: q̄ ipa ē q̄ maxie in sacris opat. ¶ Nos corp⁹ christi facti sum⁹. g̃ spūaliter māducam⁹ nosipos. z dicēdū q̄ nos nō sum⁹ corpus ipius nisi rōe vnionis quā māducādo spūaliter acq̄rimus. ¶ Ecce factū ē malū. cōtrariū dicit supra e. c. indigne q̄s sumēs corpus xpi non efficit vt malū sit q̄ accipit. z dō q̄ nō fit malū in se: sz fit malū. i. nociuū ei. ¶ Ita spūaliter sumam⁹. contra q̄ in patria nullus vsus sacri erit. g̃ nec spūal⁹ sūptio. Et dicēdū q̄ dī spūal⁹ sumptio cōsecutio rei sacri: quā sacr̄m stati nō efficit sz tm̄ significat: scz fruitio diuinitatis quā etiā significat sacramētalis manducatio.

Dist. X.

SUnt item alii precedentiū i insaniā z cetera. Postq̄ magister determiauit q̄ in hoc sacro tria inueniunt aliq̄d q̄ ē sacr̄m tm̄: z aliquid q̄ ē res z sacr̄m: z aliq̄d q̄ ē res tm̄: z fm hoc diuersimode diuersi manducāt In parte ista incipit psequi de singulis dictoq; trium in speciali. Vñ diuidit in ptes tres. In prima determinat de ipo vero corpe xpi q̄ ē sacramentū et res cōtenta in sacro. In secūda de speciebus panis z vini q̄ sūt sacr̄m tātū. xj. di. ibi Si autē q̄rit de accidēt⁹. In tertia determinat de effectu sacramēti q̄ ē res tm̄ in fine di. ibi Institutū est hoc sacramentū. Prima in duas. In prima oñdit verū corpus xpi in altari cōtineri sub sacramēto. In secunda determinat de transubstantiatione p quā fit vt ibi sit verū corp⁹ xpi di. xj. ibi Si aūt q̄rit q̄lis z̄c. Prima in tres. In pma ponit errorē quorūdā negantiū veritatē quā asserere intendit z pbationes eoz. In secūda soluit pbationes ipoz: ibi Que ex eadē rōne z̄c. In tertia inducit auctoritates ad veritatē pbandā: ibi Hec z his silia obiciunt z̄c. Secūda ps diuidit i ptes tres. In prima ponit auctoritates quas illi errantes p se inducūt et expositionē sanctoz pdictā cōfirmat. In secunda oñdit dubitationē ee de quadam auctoritate Aug. inducta p se: ibi Deinde addit q̄ magis monuet z̄c. In tertia exponit eam: ibi. Attende his diligenter z̄c.

Hic quattuor q̄runt. ¶ Primo vtr̄ verū corpus xpi cōtineat in hoc sacro. ¶ Secūdo vtr̄ totus xps cōtineat in sacro sb̄ specieb⁹ q̄ manēt. ¶ Tertio q̄lit̄ sit ibi. ¶ Quarto quō possit agnosci corp⁹ xpi fm q̄ ē sb̄ sacro.

AD primum sic pro cedit: Videt q̄ in sacro altaris nō contineat verū corp⁹ xpi: in his em̄ q̄ ad pietatē z reuerētiā ptinēt diuina nihil dz ee qō i crudelitatē vel irreuerētiā sonet. sed manducare carnes hois sonat in quandā bestialē crudelitatē z irreuerētiam manducati g̃ z in sacro pietatis qō ad māducatōnis vsum ordinat nō debet esse verū corpus xpi qō manducatur. ¶ Ꝑ. sacra ordinātur ad vtilitatem nostram. sed Jo. vj. dī: Caro non pdest quicq̄. g̃ corpus xpi siue eius caro nō debet esse in hoc sacramēto: sed solū eius spiritualis virtus. ¶ Ꝑ. Grego. dicit i homel. de regulo: corpalē pntiā dñi querebat q̄ per spiritū nusq̄ deerat: minus itaq; in illū credidit quē nō putabat posse salutē dare nisi presens esset in corpe. sed ñ ponim⁹ q̄ corpus christi sit in altari nisi vt nobis sit cā salutis. ergo videt q̄ ex infirmitate fidei procedat. ¶ Ꝑ. nihil potest esse nunc vbi pus non fuit loco pexistēte nisi ipm̄ mutet. sed corpus xpi ante cōsecrationē nō erat in altari. si ergo post consecrationē sit ibi fm veritatē. oz q̄ aliquo mō sit mutatū qō nō pōt dici. g̃ nō ē verū ibi corpus xpi. ¶ Ꝑ. nullū corpus pōt esse simul in diuersis locis. sz corpus xpi ē in celo vere quo ascēdit. g̃ impossibile ē q̄ sit in altari: pbatio pme: nihil ptinet extra suos termios si termios hēat. sz termini c̄ sibet corpis locati sūt sil̄ cū termio corpis locāti. g̃ nullū corp⁹ locatū i vno loco pōt ee extra termios illi⁹ loci: z ita ñ pōt ee i duob⁹ locis simul. ¶ Ꝑ. eadē rōne pōt poni corpus xpi ee i diuersis locis z ee vbiq;: sic ponentes angelum ee in diuersis locis: dicūt q̄ ē vbicūq; v lit. sed ponere q̄ corpus xpi vbiq; possit esse est hereticum qz hoc solius diuinitatis ē. g̃ nō pōt ee in diuersis locis simul. ¶ Ꝑ. angelus ē simplicior q̄ corpus xpi. sz angel⁹ nō pōt esse simul i plurib⁹ locis. g̃ neq; corp⁹ xpi: z sic idē qō pius. ¶ Ꝑ. corp⁹ christi inq̄tū corpus non hz q̄ sit in pluribus locis qz sic cuilibet corpi cōueniret: neq; inq̄tū glorioſū: qa multo fort⁹ spūi glorificato cōueniret: neq; inq̄tū diuinitati vnitū: qz vnio nō ponit ipm̄ extra limites corpis. g̃ nullo modo sibi cōpetit. ¶ Sed ꝯ j. Cor. xj. Qui māducat z bibit indigne iudiciū sibi māducat z bibit nō diūdicās corp⁹ dñi sz si cēt corp⁹ xpi ibi fm solā significatōnē ñ oporteret diiudicāe hūc cibū ab alijs: qz q̄libet pais eadē rōne signat corp⁹ xpi. g̃ oz ponere q̄ sit ibi verū corpus xpi. ¶ Ꝑ. veritas i nouo testamēto debet rēdere figuris veteris testamēti. sz i veteri testamēto ipse agnus q̄ figurabat xpm̄ sumebat in cibū: vt patet

Exo.xij.g in noua lege ipm verũ corp' xpi qđ p agnũ significat oz mãducari ℣ ℟. Deutro.xxxij. oz: Dei pfecta sũt opa.sed no pfecte cõiũgeremur deo p sacrã q̃ nobis tradidit nisi sub aliquo coꝛ ipse vere cõtinet.g in hoc sacro verũ corpus christi cõtinet:qz nõ ẽ aliud assignare sacramẽtũ in q̃ christus realiter cõtineat. Ad hoc etiã sunt multe auctoritates in lra posite. ℣ ñdeo dđ q̃ sub sacro altaris continet veꝛ corp' xpi qđ de virgine traxit:ꝛ cõtrariũ dicere ẽ hereꝛ:qz derogat veritati scripture qua dñs dicit: Hoc ẽ corpus meũ. Rõ aũt quare oz q̃ in hoc sacro ipse xps cõtineat i ꝓncipio huj' tractat' dicta ẽ:qz scz nõ ita pfecte nobis xps cõiungeret si sola sacra illa haberem' in q̃bus cõiungit nobis xps p virtutẽ suã i sacris illis pticipatã:ꝛ iõ oz esse aliqđ sacrm in quo xps non pticipatiue:sed p suã essentiã ꝓtineat vt sit pfecta cõiunctio capitis ad membra.cõsequũt aũt ꝛ alie vtilitates:sic oñsio maxime charitatis i hoc q̃ seipsum dat nobis in cibũ:subleuatio spei ex tã familiari cõiunctione ad ipm:ꝛ maximũ meritum fidei in hoc q̃ credunt multa in hoc sacro q̃ nõ solũ ꝓter rõnẽ sunt sed etiã cõtra sensuz vt videt ꝛ multe alie vtilitates q̃ explicari sufficient non possent. ℣ Ad.j.g dđ q̃ in crudelitatẽ sonaret ꝛ maxime irreuerẽtiã si corp' xpi ad modũ cibi corpalis manducaret:vt scz ipm veꝛ corp' xpi dilaniaret ꝛ dentib' attereret:hoc aũt non cõtingit in sacrali manducatione:qz ipm p manducationẽ nõ lacerat sed manducantes integros facit speciebus sub quib' latet diuersis vt infra dicet. Ad.ij. dđ q̃ nihil ꝓdesset caro xpi corpaliter manducata vt dictũ ẽ:multũ aũt ꝓdest sacraliter mãducata: vñ Aug.dicit: Caro nõ ꝓdest q̃cq̃.sed quõ illi intellexerũt sic eñ intellexerũt carnẽ quõ i cadauer vertit aut in macello dilaniat. ℣ Ad.ij.dđ q̃ nõ dicim' verũ corpus xpi esse in altari eo q̃ aliter nõ posset salutẽ ꝓferre sicut regulus credebat.sed qz iste ẽ cõuenientissim' modus saluãdi:sicut et cõuenientissim' modus repationis hũane fuit p h' q̃ verbũ caro factũ ẽ ꝛ habitauit i nobis:q̃uis etiaz alius mod' repationis fuit possibilis. ℣ Ad.iij. dđ q̃ nõ oz semp illud qđ ẽ nũc vbi ꝓius nõ fuit localiter mutatũ eẽ:qz põt aliq̃d esse cõuersuz in ipm:sic cũ acr in ignẽ conuertit:sed tñ ignis mutatur mutatione generatõnis:ꝛ hoc accidit:qz ignis in illa conuersione nõ ẽ termin' generationis:sed cõpositũ ex subiecto generatõnis.s.materia:ꝛ termino scz forma.vñ forma ipa q̃ ẽ termin' p se nõ gnãt: vt i.vij. Meta. ꝓbat. generat ãt p accñs:qz nõ ẽ p se subsistens:sed i alio:q̃ mutato mutari oz corp' aũt xpi ẽ in altari cũ ꝓius nõ fuerit:qz paꝛs ꝓuers' ẽ i ipz ita q̃ ipz totũ corp'ẽ termi' p se ꝓuersiõis:sic ibi erat forma ñ tñ ẽ ens i alio sic forma sz p se subsistẽs:ꝛ ita non oz q̃ sit localit motũ neqꝫ generatũ p se neqꝫ p accñs. ℣ Ad.v.dđ q̃ nulluz corp' cõpat ad locꝫ nisi mediãtib' dimẽsionib' quãtitatiuis:ꝛ iõ ibi corp' ẽ aliqđ vt i loco vbi cõmẽsurant dimẽsiones eꝰ dimẽsionib' loci:ꝛ fm hoc corpus xpi nõ est nisi in vno loco tñ scz in celo:sz qz cõuersa est in corpus xpi substantia panis qui ꝓius erat in hoc loco determinate mediantibus dimẽsionib' suis q̃ manẽt transubstantiatione facta:iõ manet locus nõ q̃dem imediate habens ordinẽ ad corp' xpi fm ꝓprias dimensiones sed fm dimensiones panis remanẽtes sub q̃bus succedit corpus christi substãtie panis:ꝛ iõ nõ ẽ hic vt i loco p se loquẽdo:sed vt i sacro nõ solũ significante sz cõtinẽte ipz ex vi ꝓuersionis facte.ꝛ sic pz q̃ corpus christi non est extra terminos loci sui fm q̃ ei cõpetit esse alicubi intus vel extra ex dimẽsionibus ꝓprijs qđ est p se alicubi esse intus vel extra sed ẽ extra terminos loci q̃si per accidẽs fm q̃ cõpetit ei esse alicubi rõne illaꝛ dimensionũ que remanẽt ex illo corpe qđ cõuersuz ẽ in corp' christi ℣ Ad.vj.dđ q̃ sicut ex dictis pz corp' xpi nõ oz esse alicubi nisi rõne dimensionũ ꝓpriaꝛ ꝛ illius corpis qđ in ipm cõuersuz ẽ:nõ ẽ aũt possibile q̃ dimẽsiones eꝰ ꝓprie sint vbiq̃:neqꝫ q̃ corpus in ipm cõuertẽdũ vbiq̃ sit:ꝛ iõ q̃uis corpus xpi sit in pluribus locis aliquo mõ nõ tñ põt esse vbiq̃ ℣ Ad.vij.dđ q̃ rõ illa bene sequeret si rõne ꝓpriozũ terminoꝛ esset in plurib' locis qđ multo fortius angelo cõueniret:sed cõuenit ei inquãtuz aliqđ corpus cõuertit in corpus xpi nõ aũt in angelũ. ℣ Ad.viij.dđ q̃ hoc nõ cõpetit corpi xpi: neqꝫ inquãtũ ẽ corp':neqꝫ inquãtũ ẽ glorificatuz neqꝫ inquãtũ diuinitati vnitũ:sz inquãtũ ẽ terminus ꝓuersionis.vñ silr accideret ỏ corpe lapidis si deus sili mõ panis fẽam in lapidẽ ꝓuerteret qđ ñ est dubium eum posse.

AD secundũ sic ꝓceditur: Videtur q̃ xps nõ contineat sub sacramento quantũ ad animã:quia christo nõ cõpetit esse in altari vt dictum est nisi fm q̃ panis in ipsum conuertitur.sed constat q̃ panis non conuertitur in animam christi.ergo anima christi nõ est ibi ℣ ℟.christus est in sacramento altaris vt cib' fideliũ.sed non est cibus fm aiam sed fm corpus:quia dicit: Caro mea vere est cib' Jo.vj.g nõ est ibi fm aiam ℣ ℟.forma sacramenti debet respondere sacramento.sed in forma nõ fit mentio de anima sed soluz de corpore:quia dicitur: hoc est corpus meum.ergo non est ibi fm animam.

℣ Sed cõtra:q̃cũq̃ nõ sepant fm esse vbicũq̃ ẽ vnum ꝛ aliud.sed vnum est esse anime christi et corporis sicut materie et forme.ergo cum corpus xpi sit in altari erit ibi anima ℣ ℟.corpus xpi ñ ẽ in sacro inaiatum sed corpus sine aia est inaiatũ ergo christus non est ibi fm corpus tñ sed etiam fm animã Alterius videt q̃ sub spẽ panis xps

nō cōtineat ni quātū ad carnem aiatā: qz vt dictū est corp' xpi est ibi fm q cibus. sed eē cibum non conuenit nisi carni. vñ Jo. vj. Caro mea vere ē cibus. g non ē ibi aliq ps corpis nisi caro. ¶ ℞. qō iā ē nō oz fieri. si g in pane consecrato sūt oēs ptes corpis xpi erit ibi sanguis. g ñ oz q p ꝓsecrationē vini itez ibi fieret. ¶ ℞. de' i reuelatōib' vitatez oñdit alis reuelatio eēt cā erroris: qō ē incōueniēs sz spēs panis oñsa ē aliqñ vt caro tm: sic legit i vita beati Grego. g nō ē sub spē panis aliqd de corpore xpi nisi caro: z nō sanguis vl os vel aliud h'moi. ¶ Sed ꝫ sic corp' xpi significat in sacro ita cōtinet ibi. sz significat fm q ē: alis significatio eēt falsa. g ē ibi fm q ē. sz caro nō ē sine sanguie z alijs ptib' corpis. g ē ibi nō solū caro sed etiā alie ptes corpis. ℞. in spē panis significatur totū id qō est res tm sine sacro. s. vnitas corpis mystici: z silr in vino vt ex dictis. viij. di. pz. sz sic significat id qō ē res tm ita significat z cōtinet id qō est res z sacrm g z tot' xps q ē res z sacrm ꝓtinet sub vtraq; spē Alteri' vī q nō sit ibi corp' xpi fm ꝓpriā ḡtitatē: nihil em qō manet cōuertit i alterū. sz ḡntitas panis manet. g ñ cōuertit i ḡntitatē corpis xpi sed corp' xpi nō ē ibi nisi vt ē termin' cōuersionis g nō ē ibi fm ꝓpriā ḡntitatem. ¶ ℞. fm phm i. iiij. Physi. Corp' naturale non pōt eē silr cū dimēsionib' sepat: qz tūc due dimensiones eēnt silr. sz dimēsiōes panis manēt. g sb eis dē dimēsionib' nō pōt eē corp' xpi cū dimēsionibus ꝓprie ḡntitatis. ¶ ℞. accns pl' dependet a substātia q substātia ab accnte: sz ex pte ei' qō ē sacrz tm inuenit accns sine substātia. g mltomagis pōt poni ex pte ei' qō ē res z sacrm q sit substātia sine accnte: z ita corp' xpi sine ḡntitate. ¶ ℞. sic dcm ē supra: vbicūq; ē corp' aliqō fm ꝓpas dimēsiōes ē ibi vt i loco. sz corp' xpi nō ē sub sacro vt in loco qz iā eēt extra termios loci ꝓpij. g ipossibile ē q sit ibi fm dimēsiōes ꝓpas. ¶ Sz ꝫ: subiectū nunq; sepat a ꝓpa passione. sz substātie corpal ꝓpria passio ē ḡntitas dimēsiua. g cum substātia corpis xpi sit sub sacro ēt ḡntitas ei' dimēsiua erit. ¶ ℞. de rōne corpis viui ē organizatio: vt pz i. ij. de aia sz organizatio requirit diuersuz situ ptū: suus āt p supponit ḡntitatē. g oz cū corp' xpi sit viuū sub sacro q sit ibi sub ꝓpa ḡntitate. Alteri' vī q non sit ibi fm totā ḡntitatē suā: cōstat em q quātitas corpis xpi nō inuenit extra corp' xpi vt corp' xpi sine ꝓpa ḡntitate. sz ꝓstat q corp' xpi nō ē vltra dimēsiones panis: neq; aliq ps dimēsionis ē sub q ñ sit corp' xpi. g si ē ibi ḡntitas tota corpis xpi: neq; excedit dimēsiones panis: neq; excedit. sz cōis animi cōceptio ē q due ḡntitates q̄z vna alteri superpolita: neq; excedit: neq; excedit sūt eq̄les: vt pz in ꝓncipio Euclidis. g ḡntitas corpis xpi tota eq̄tur ḡntitati panis qō ē falsuz: qz cōtingit eē maiorē et minorē. ¶ ℞. nullū corp' fm totā suā quātitatez pōt cōtineri indifferenī magna z pua ḡntitate extrinseca. sz corp' christi cōtinet indifferēter sub pua pte: vel magna panis cōsecrati. g non ē ibi fm totā suā ḡntitatē. ¶ ℞. quādocūq; sub aliq quātitate extrinseca cōtinet corp' aliqō habēs partes distinctas fm suā intrinsecā ḡntitatē totā cōtingit assignare sub qua parte illi' quātitatis singule ptes cōtineant. sed corp' christi cū sit organicū habet ptes distictas. si g fm totā suā quātitatē ꝓtinet sub dimēsionibus erit assignare: vbi sit caput ei' et man' z pes qō ē impossibile: qz paruitas quātitatis nō sufficit ad talē distātiā z ꝑcipue cum partes habeant distantias determinatas ꝓpter multa intermedia que habent quātitates determinatas. ¶ Sed contra: totalitas corpis attendit fm totalitatē ḡntitatis eius: qz fm quātitatē diuidit et ptes habet. sed fm Aug. Christus totus māducat i sacramēto. g ē ibi fm totā suā quantitatem. ¶ ℞. impossibile ē aliqd esse alicubi fm ptem ḡntitatis: z nō fm totā nisi diuisa ḡntitate ipsius. sed quātitas corpis xpi nō diuidit actu: qz corp' illud est impossibile. g cū i sacramēto cōtineat aliquid quātitatis corpis eius: impossibile ē dicere q non cōtineat in toto. Rndeo dō ad. j. q. q in sacramēto altaris continet aliqd dupliciter: vno mō ex vi sacramenti: alio mō ex naturali cōcomitātia. Ex vi quidē sacramenti cōtinet ibi illud ad qō cōuersio terminat. ad qd aūt terminat conuersio sciri pōt ex tribus. Primo ex eo qō cōuertebat: nō em cōuertit materia sacramēti nisi in id ad qō habet similitudinē fm ꝓprietatē nature sue: sicut vinum in sanguinē. Secūdo ex significatione forme cui' virtute fit cōuersio: vñ i illud conuersio terminat qō ē significatū p formā. Tertio ex vsu sacramenti qz qō ptinet ad cibū cōtinet sub spē panis ex vi sacri: qō ptinet ad potū sub specie vini. Ex naturali aūt cōcomitātia z q̄si p accns cōtinet sub sacramēto: illud qō p se nō ē termin' cōuersionis sz sine q termin' cōuersionis eē nō pōt. fm hoc g pz q cū aīa xpi ñ hēat similitudinē cū substātia panis: nec i forma sacri de aia fiat mētio: nec aia conueniat ad vsū sacri q ē māducare z bibere: ad aiam nō terminat cōuersio panis nec vini: sz ad corpus et sanguinē xpi q ab aia sepata nō sūt: z ideo aia nō cōtinet ibi ex vi sacri: sz tm cōtinet ibi ex naturali concomitātia ad corp' qō viuificat. vñ si fuisset facta cōuersio panis i corp' xpi qñ erat mortuū aia nō fuisset sub sacro. Et qō dictū ē de aia debet intelligi de diuinitate: nisi q diuinitas ei' ēt ꝓter sacrm est vbiq; ¶ Et p hoc pz rnsio ad obiecta. Ad. ij. q. dicendum q duplex ē vsus sacramenti. s. māducare z bibere. manducare autem est vsus cibi sicci: sed bibere est vsus cibi humidi qui potus dicit et ideo sub specie panis q ad vsum māducatōis ordinat cōtinet ex vi sacramenti nō solū caro xpi sz os z oēs h'moi ptes: ñ aūt sanguis qz cōtinet ex

vi sacri sub specie vini q ad vsum potus ordinat: q̄uis ex naturali cōcomitātia ⁊ sanguis sit sub specie p̄nis: ⁊ caro sub specie vini. ¶ Ad.j.g̈ dō q ponit ibi ps p toto. s. caro p toto corpe: ⁊ hāc p̄tem specialiter posuit: vt p silitudinē corpalis mā ducationis cui p̄cipue caro apta ē manuduceret ad sacramētalē: q̄uis etiā ossa ⁊ alie h̄moi ptes manducationi aliquo mō cōpetant: cū ſm Auic. q̄dā alia ipis nutriant. ¶ Ad.ij. dō q illud qō tā ē ñ fit eo mō q̄ ē: ſz alio mō pōt fieri: qz qō ē potētia fit actu: ⁊ iō sāguis xp̄i q ē sb̄ sacro hostia cō secrata nō ex vi sacri fit ibi p cōsecratōem vini ex vi sacri exñs: sic etiā qō ē i vno loco p accīs: fit ibi p se qñq;. ¶ Ad.iij. dō q visus corpalis vt dicet nō pōt videre corp' xp̄i ſm q ē sub sacro. quid āt illud sit qō qñq; i hoc sacro in spē carnis aut sanguinis apparet infra dicet. ¶ Ad.iij.q. dō q sb̄a panis q̄ cōuertit in corpus xp̄i nō hz aliquā ppor tionē similitudinis ad q̄titatem vel alia accidētia xp̄i ſz tantūmodo ad sb̄am ei' corpis: ⁊ iō cū nihil cōuertat in corp' christi de pane nisi substantia panis: qz accidētia manēt: constat q cōuersio illa terminat directe ad substātiā nō aūt ad accidentia: qz accidētia panis remanēt: ⁊ iō quātitas ⁊ alia accidētia ppria corpis christi nō sunt ibi ex vi sacramēti: sūt tn̄ ibi ſm rei veritatē ex naturali cō comitātia accidētis ad subiectū: vt de aia dictum est. ¶ Ad.j.g̈ dō q ró illa ꝓbat q nō sit ibi ex vi sacramēti: et hoc concedo: ¶ Ad.ij. dō q qz dimēsiones corpis xp̄i ñ sūt ibi ex vi sacramēti: sed solū ex eo q cōcomitant inſepabilter sb̄az: cōstat q cōtrario ordine sūt ibi dimensiones ppie corporis christi: ⁊ dimensiones locati corpis in loco. Corpis eñ substātia locati nō hz ordinē ad locū nisi mediantib' dimensionib': ⁊ iō qz dimēsiones corpis locati nō possunt esse simul cū alīs dimensionib': seq̄t ex ꝓñti q sb̄a corpis locati nō possit esse sil' cū alīs dimēsionib': neq; sepatis neq; i alio corpe exñtib': ſz hic ecōtrario sb̄a corpis xp̄i p se mediate ordinat ad h' q sit sub sacro ⁊ dimēsiones ei' ppie ex ꝓñti ⁊ p accīs: sb̄a āt ex h' q ē substātia nō phibet eē sil' cū dimēsionib' q̄buscunq; siue cōiūctis sibi siue sepatis: aut exñtib' i alio sb̄iecto: sic sb̄a angeli pōt eē sil' vbi ē aliud corp': et iōo etiā corp' xp̄i sub ppria q̄titate pōt eē sub dimensionib' panis. ¶ Ad.iij. dō q nō pōt fieri sine mutatiōe panis q ei' accidētia sine sb̄a remaneāt: ⁊ sil'r non posset fieri q substātia corpis xp̄i esset sine accidētib' sine sua mutatione. posset āt de' hoc facē vt sine accidētib' ppr̄jis cēt ad minus aliq̄b' intrinseca: ⁊ qz nō ē incōueniēs panē mutari: esset āt incōueniens xp̄m mutari mutatione et iō nō ē sile qō inducit ró. ¶ A.iij. dō q q̄uis corp' xp̄i cū q̄titate ppria sit sub sacrāmēto non est tn̄ ibi mediāte sua q̄titate: ⁊ iō nō ē ibi vt i loco. ¶ Ad.iij.q. dō q q̄ róne ponit ibi ps q̄titatis eadē róne ibi poni debet etiā tota q̄titas: qz sicut corp' xp̄i non separat a ppria q̄titate: ita vna ps quātitatis nō separat ab alia: vtrūq; em̄ sine mutatione intrinseca corpis xp̄i non posset euenire. ¶ Ad.j.g̈ dō q in suppositione directe quātitas applicat quātitati: ⁊ qz quantitas xp̄i nō directe applicat quātitati panis: qz nō mediāte ipa corp' xp̄i sub dimēsione panis ē: iō nō ē ibi aliq̄ suppositio q̄titatis ad q̄titatē: nec aliq̄ cōmēsuratio q̄ntitatū: ⁊ iō nō seq̄t q sint equales. ¶ Ad.ij. dō q sic illa q̄ nō hñt q̄titatē possūt eē indifferenter sb̄ pua ⁊ magna quātitate: sic pz de aia q̄ ē indifferē ter i magno ⁊ puo corpe: ita illud qō nō rōne sue quātitatis ptinet sub aliqua q̄titate pōt esse indifferenter i magna ⁊ parua quātitate sic ē i ꝓposito ¶ Ad.iij. dō q situs sic obiectio tāgit: quātitatez ꝓsupponit: ⁊ qz quātitas xp̄i nullā similitudinem hz ad dimēsiones panis: iō etiā nec situs ptiū corporis xp̄i: ⁊ iō q̄uis corp' xp̄i put ē sub sacramento habeat ptes distinctas ⁊ situatas situ naturali: nō ē tn̄ assignare i ptib' dimēsionū panis: vbi singule ptes corpis xp̄i iacēāt: nec tn̄ seq̄t q dicamus corp' xp̄i cōfusuz qz ordinē hñt ptes i se sed ſm ordinē illū ñ cōpant ad dimensiōes exteriores

¶ Ad tertium sic ꝓcedit: vī q corpus xp̄i cōtineat sub sacro circūscriptiue: ome em̄ corp' qō ē i loco circūscribitur. sed corpus xp̄i est sub sacramento sicut in loco quod patet: quia non est alium modum assignare de modis essendi in: quos assignat phus in. iiij. Physi. ergo corpus xp̄i ē in loco circūscriptiue. ¶ P̄. in sex principijs dī q ppriū ē positionis p̄mo loco substātie inhērere. ſz corpis xp̄i sb̄a nō denudat alīs ꝓpetatib' put ē sub sacro. g̈ neq; positione. g̈ ſm q ē sub sacro ē in loco: qz positio ordinē ptiū i loco dic. ¶ P̄. ome corp' qō ꝓtinet superficie alteri' corpis: ita q nō excedit: neq; excedit circūscribitur illa superficie sicut loco. sed corpus christi totum vt dictum est continetur sub vltima supficie dimensionum panis q̄ manent: ⁊ nec excedit: nec excedit. g̈ ē sicut i loco circūscriptiue. ¶ P̄. ome qō replet locū circūscribit loco. ſz corpus xp̄i replet locuz dimēsiuū alīs cēt vacuum. g̈ corpus christi circūscribit speciebus illis. ¶ Sed ꝓ: ome corpus qō circūscribit loco commensurat loco circūscribendi: quia locus et locatum sunt equalia: vt dī in. iiij. physi. sed corpus xp̄i nō commensurat quantitati dimensionum: vt dictum ē g̈ nō est ibi sic in loco circūscriptiue. ¶ P̄. omne corp' qō circūscribit loco aliquo ptes ei' hñt situ determinatum in loco illo. sed hoc vt dictum est non conuenit corpori christi rōne dimensionū illaz. g̈ ñ ꝓtinet eis circūscriptiue. ¶ Ulterius videt q ꝓtineat eis saltē diffinitiue: qz pl' distat a natura loci angel' q̄ corp' xp̄i. ſz āgelus nō pōt eē

in loco qui loco diffiniat vt ꝓmunit dī. g̃ mlto fortī corp' xp̄i ẽ diffinitie sub spẽb' illis. ℣ ℟. oē corporale idiuiduū ẽ dīminatū ad hic ⁊ nūc. sz corp' xp̄i ẽ huiusmōi. g̃ dīmiat ad hic ⁊ nūc. g̃ ẽ diffiniti ue sub spẽb' ℣ ℟. oē finituz exñs alicubi diffiniti ue ẽ ibi. sed corp' xp̄i ẽ huiusmōi. g̃ ⁊c. ℣ Sz ꝫ: oē qđ ẽ diffinitiue alicubi ita ẽ ibi q̄ ñ alibi. sz corp' xp̄i nō ita ẽ sub specieb' q̄ ñ alibi. g̃ ñ ẽ diffinitiue sb' eis. ℣ ℟. oē qđ pōt sine sui mutatōe alibi eē q̄ h̄ ñ ẽ h̄ diffinitie. ꝓpt h'ei ponim' āgelos moueri qz loco diffiniūt. sz corp' xp̄i pōt alicubi eē q̄ sub spẽb' illis sine oi mutatōe vel sua vl' spẽz: puta si alicubi corp' xp̄i ꝓsecrat. g̃ nō erat hic diffinitiue. ℣ Alteri' videt q̄ corp' xp̄i ñ possit eē totū sub q̄libet pte spẽz. dimẽsiones eni panis remanentes possūt in infinitū diuidi. si g̃ in q̄libet parte dimensionū illaz eēt corp' xp̄i totū eēt infinities sub eis dē dimẽsionib' qđ ẽ impossibile. ℣ ℟. q̄cūq; vni ⁊ eidē sūt simul sibi inuicē sūt sīl sz si in q̄libet pte di mẽsionū ẽ totū corp' xp̄i vbicunq; ẽ ps corporis xp̄i eēt totū corp' xp̄i. g̃ vbi eēt vna ps cēt alia: et hoc repugnat distictōi ptiū q̄ req̄rit in corpe organico. g̃ nō ẽ possibile q̄ totū corp' xp̄i sub q̄libet pte spẽz sit. ℣ ℟. Aug. dicit q̄ ꝓpriū est spūs q̄ possit sīl' i diuersis ptib' totꝰ eē. sz corp' xp̄i ñ potꝫ neq; p̄ vnionem neq; p gl'iaz extra limites corporis vt possit pcipẽ ꝓpetatẽ spūs g̃ corp' xp̄i ñ ẽ totū i q̄ libz pte spẽz. ℣ Sz ꝫ est qđ Hilari' dicit: Ubi ps ẽ corpis ⁊ totū. ⁊ loqt̄ ō corpe dñi in sacro. sed i q̄libet pte dimensionum ẽ alīq̄ ps corpis dñi. g̃ i q̄ libz parte dimensionum est totum. ℣ ℟. panis consecratus est quoddā totū homogeneū. i. vni' rōnis in toto ⁊ in ptib'. sz sub toto ẽ totū corp'. g̃ sub q̄libet pte corpis ẽ totū. ℣ Alteri' videt q̄ corpus xp̄i mouet ad motū hostie. oē eni qđ desinit eē vbi ꝑus erat ⁊ incipit eē vbi ꝑus nō erat mouet vl' p se vl' p accīs. sed corp' xp̄i trāslata hostia desinit esse vbi ꝑ' erat: scz in altari: ⁊ incipit esse vbi prius non erat: scz in pixide vel in ore. ergo corpus christi mouet ad motum hostie vl' p se vl' p accides. ℣ ℟. Phm phm i. ij. top. Mouētib' nobis mouēt ea q̄ in nobis sūt. sz corp' xp̄i vere ꝓtinctur sub spẽb' illis. ergo spẽbus trāslatis ⁊ ipsū trāsfertur. ℣ ℟ aīa vl' angel' magis recedit a natura loci q̄ corp' xp̄i. sed aīa vl' angelus mouet p accīs moto corpe vnito vl' assūpto. g̃ multo fortī' corp' xp̄i. ℣ Sz cōtra nullū quietū manēs i eodē loco mouet p se vl' p accīs. sz corp' xp̄i est huiusmōi. g̃ ⁊c. ℣ ℟. qđ mouet p accīs ad motū alteri' diffinitiue ẽ i illo. vnde dē' nō mouet ad motū alicui' nec aīa ad motū man'. sz corp' xp̄i nō ẽ diffinitiue sub spẽb' illis. g̃ ñ mouet ad motū illaz. ℣ ñdeo dicēdū ad. j. qōnē q̄ locus dicit circūscribere locatum ex eo q̄ in circuitu describit figuram locati quia loci p̄rop̄ et locati oportet esse vnam figuram: figura autem ẽ qualitas circa q̄titatē. et qz corpus xp̄i nō habet ordinē ad spēs sub qb' continet mediāte q̄titate sz ecōuerso vt dictū est: ideo neq; figura corpis xp̄i respōdet figure spēz sīc pz ad sēsū: ⁊ iō pz q̄ ñ ẽ sb' spẽb' circūscriptie: ⁊ p ꝫ nec est i eis sīc i loco: qz nihil p se ⁊ ꝓprie loquēdo ẽ i loco vt i loco: nisi qđ loco circūscribit. ℣ Ad j. g̃ dicēdū q̄ ꝓpatio corpis xp̄i ad spēs sub qb' est ñ ẽ similis alicui ꝓpatōi naturali: ⁊ iō ñ pōt reduci ꝓprie loquendo ad aliquē modoz a pbo assignatoz: tñ habz aliq̄ similitudinē cū illo modo q̄ aliq̄d dī eē i loco secūdū q̄ eē i loco ẽ eē in aliquo separato extra subst̄ātiā suā qđ nō ẽ eius causa. ⁊ secūdū hoc etiā Jnno. dicit corp' xp̄i eē i pluribꝰ locis qđ ꝓtinet sub pluribꝰ specieb'. ℣ Ad. ij. dđ q̄ quis corp' xp̄i ñ denudet positōe neq; aliqua sua rū ꝓprietatū ex hoc q̄ ẽ sub sacrāmēto: nō tñ sequ tur q̄ secūdū q̄ habet figurā ⁊ q̄titatez ⁊ positiō nē ꝓpet ad spēs sacrāmēti. sicut hō nō ꝓpat ad locū ex hoc q̄ habet aiaz vl' mediante anima: q̄uis per hoc q̄ in loco est aīa ñ p̄tinetur. ℣ Ad. iij. dđ q̄ ad circūscriptōez pl' exigit. s. q̄ locatū ꝓfigurat loco aut ecōuerso: ⁊ hoc non est in ꝓposito rōne iam dicta. ℣ Ad. iij. dđ q̄ corpus naturale non habet q̄ repleat locum ex parte materie neq; ex parte dimensionuz. vnde fm phm in. iij. phys. ⁊ in. iij. Meta. dimensiones separate si ponant esse vel corpus mathematicum quod idez est replent locum et non pñt esse simul cū alio corpore. Nec obstat q̄ ipse in. iij. phy. in capitulo de vacuo videtur vti dimensionibus separatis q̄ vacuo: quia ꝓcedit ex suppositōe illoruz qui ponebant dimensiones separatas existentes inter termios corporis cōtinētis esse locum. vnđ sequitur q̄ qñ ille dimē siones fuerunt sine corpore sensibili q̄ dicatur vacuuz: sic enim vacuū ponebāt. ⁊ iō dđ est in ꝓposito q̄ cū corpus xp̄i non cōparetur ad locū istuz in quo est sub sacrāmēto mediantibus ꝓprijs dimēsionibus nō replet locū: neq; tamē locus ille est vacuus: quia repletur dimensionibus separatis sacramēti corporis xp̄i. ℣ Ad. ij. q. dđ q̄ ad hoc q̄ aliquid sit i loco diffinitiue duo requirūtur. Primum est vt cōpetat ibi esse ei: quia quod non est i aliquo loco non potest loco illo diffiniri. Secundū ẽ q̄ sit ibi sicut i loco cōmensurato aliquo modo sue quātitati vel virtuti. corpus enim bicubitale non diffinitur loco vnius cubiti: quamuis aliq̄ modo sit ibi. neq; aīa ẽ diffinitiue in manu: quia est et in alijs partibus eo q̄ non est in manu secūduz totaz virtutem suā: ⁊ ideo omne qđ habet q̄titatē finitam vel virtutē oportz q̄ sit diffinitiue in loco in quo est: et ideo angeli diffinitiue sunt in loco: nō tñ dē'. corp' aūt xp̄i q̄uis fm veritatē sit sub spẽb': nō tñ cōpetit ei rōne sui: qz neq; rōne sue q̄titatꝭ vt dictū ẽ: neq; ratione sue virtutis: sed rōne illi' qđ i ipz ꝓuersū ẽ ibi ꝑexistēte: cui' dimē siones adhuc manēt qb' ad locū illz determinabat

ꝛ ideo non diffinit loco illo. ſz ſili modo poteſt eē alibi vbicūq; fuerint panis dimenſiones cōuerſi in ipm. ¶ Ad pm g̈ dō q; angelus ē i loco q̄ diffini tur nō qz aliqd cōuertat in ipm: ſz rōne ſue opationis virtutis ꝛ eſſentie: ꝛ iō non pōt eſſe niſi in vno loco: qz ſubſtātia rei ñ ē niſi ſemel. ¶ Ad 2m dō q; coꝛp' xp̄i ſic̄ ꝛ alia coꝛpa determinat ad vnū locū q̄ ꝓpetit ei rōne ſue q̄ntitatis qz ibi ē vt in loco: ſed non hoc modo ſub ſpēb' ē: ꝛ iō rō nō ſeq̄t ¶ Ad iij. dō q; finitū ꝛ infinitū ſūt paſſiones q̄ntitatis ſm phm i. j. Phyſi. vñ cū coꝛp' xp̄i nō habeat ex rōne ſue q̄ntitatis q; ſit vbi ꝓſecrat: ſz magis ex cōuerſione alterius i ipm coꝛp' xp̄i: ſic eē in plurib': ꝛ nō diffinitiue i vno ñ ptinet ad ei' finita tē vl' infinitatē ſz magꝫ ad numerū coꝛꝝ q̄ cōuertū tur i ipm. ¶ Ad. iij. q. dō q; circa h° ē duplex opinio. Quida enī dicūt q; hoſtia remanēte integra chriſt' tot' ē ſub tota hoſtia: nō tn̄ ſub q̄libet hoſtie ꝑte: ſz hoſtia diuiſa chriſt' tot' remanet ſub q̄ libet ꝑte. Et ponūt exēplū de ſpeculo: qz Aug. dic̄ q; ſic̄ fracto ſpeculo multiplicāt ſpēs vl' imagines ſic p' fractionē q̄t ſūt ꝑtes totiēs ē ibi chriſt': conſtat aūt q; añ fractionē ſpeculi nō erat ibi niſi vna imago. Iſtud aūt ñ poteſt ſtare: qz hoſtia integra manente aliquo modo ē coꝛp' chriſti ſub ꝓbus hoſtie. ſi g̈ nō ſit ibi ſm totū erit ſm ꝑtē. ſz omne qd̄ ē totū i toto: ꝛ ps ei' i ꝑte ē ibi ſitualit': ꝛ ita coꝛpus chriſti eēt ſitualiter ſub ſacr̄o: ꝛ circūſcriptiue qd̄ ē impoſſibile. Exemplū aūt nō ē cōueniēs qz imago ſpeculi nō ē ibi vt forma abſolute quieſcēs i ſubiecto: ſz aggenerat ex reuerberatione: et iō q̄diu ē vna ſupficies ſpeculi fit vna reuerberatio: ꝛ p ꝓñs vna imago reſultat: fracto aūt ſpeculo ſunt multe ſupficies: ꝛ p ꝓñs multe reflexiones ꝛ imagines mlte rſultātes. Si aūt eēt forma abſolute q̄eſcēs i ſubiecto: aut eſſz ꝓñs q̄titatē: ſic̄ albedo q̄ fūdat i ſupficie: aut p̄cedēs q̄titatē ſic̄ forma ſubſtātialis. ſi ꝓmo mō de neceſſitate eēt tota in toto et ps i ꝑte añ fractionē ſpeculi ꝛ p'. ſi aūt eēt p̄cedens q̄titatē eēt añ ꝛ poſt: ꝛ tota i toto ꝛ tota in ꝑtib': ſic̄ tota forma ſubſtātialis ligni ē i q̄libet ꝑte ei': qz totalitas forme ſb̄alis non recipit q̄titati totalitatē: ſic̄ ē de totalitate formaꝝ accidētaliuꝫ q̄ fūdant in q̄titate ꝛ ꝑſupponūt ipam. coꝛp' aūt chriſti ꝓtinet abſolute ſub ſpecieb': ꝛ h° non conuenit ſibi mediāte quātitate vt dictū ē ſcā rōne ſb̄ſtātie in q̄tū ſb̄a panis ē ꝙuerſa: ꝛ iō ēt añ fractionē ē totū i toto ꝛ totū in partib': qz vbicūq; erat tota nata panis ē tota natura coꝛpis xp̄i: ꝛ p ꝓñs ēt totū coꝛp' ꝛ tota quātitas ei'. Et hec ē alia opinio q̄ magis vera videt. ¶ Ad pm g̈ dō q; vnitas rei ꝓſeq̄t cē ipi': ꝑtes aūt alicui' homogenū continui añ diuiſionem nō habēt eſſe actu ſed potētia tātū: ꝛ iō nulla illaꝝ habet vnitatē ꝑpriā in actu vñ actu non ē accipe ipaꝝ numerū: ſed potentia tātū: ꝛ ꝓpter hoc forma q̄ ē tota in toto tali ꝛ tota i ptib' ei' nō dī añ diuiſionē ꝑtinui eē ibi pluries actu ſz ſolū potētia: ſz p' diuiſionem multipli catur ſm actū: ſicut patet de aīa in aialibus auuloſis: ꝛ ſimiliter coꝛpus chriſti ante diuiſionē hoſtie q̄uis ſit totū ſub q̄libet ꝑte hoſtie: non eſt tamen pluries actu ſub partibus illis: ſed tm̄ potentia: nec ē incōueniēs q; ſit ibi infinities in potentia ¶ Ad. ij. dō q; cōfuſio opponit ordini ꝑtium q̄ ꝑtinet ad rōnē ſitus. ꝛ qz coꝛpus chriſti nō ē ſitualiter ſub ſacramēto: iō nō ſequit ibi aliqua confuſio partiū ex hoc q; i q̄olibet ſignato hoſtie ē totū coꝛpus chriſti ꝛ q̄libet ps eius: q̄uis enī non ſit accipe ordinē ꝑtiū coꝛpis xp̄i ſm cōpationem ad ꝑtes hoſtie: tn̄ ē accipe ordinē ipaꝝ ꝑtiū ad inuicē in coꝛpe chriſti ſm ꝓpriā q̄titatē. ¶ Ad 3m dō q; ſpiritui cōpetit eſſe totū in toto ꝛ in q̄libet ꝑte: quia non habet quantitatem nec a quantitate ſubſtantia eius dependet. coꝛpus autē chriſti q̄uis in ſe cōſideratū nō abſoluat a ꝓpria q̄titate tamen non compatur ad hoſtiā ſub qua eſt ſm ꝓpriā quātitatē: ꝛ ideo nō eſt ſpiritus ſed ꝑticipat quantū ad aliquid ꝓprietatem ſpiritus ſm cōpationem ad ſpecies ſub quibus cōtinet. ¶ Ad iij. q. dō q; moueri in loco includit eſſe in loco. vnō ad hoc q; aliquid p ſe moueat in loco oꝑtet q; p ſe ſit in loco ꝛ q; p ſe moueat nō ad motū alterius. ſed p accidens aliq̄d mouet in loco duplicit vno mō qz per accidens ē in loco ſicut forme mouent p accidēs. alio' qz p ſe ē in loco ſz p accidens mouet in loco: ſic̄ pz in his que vehunt: qz locus quē mutāt ē p ſe coꝛꝝ ꝓprius loc' vel cōis: coꝛpus aūt xp̄i i loco quē ſpēs trāſmutāt ñ ē p ſe neq; ſic̄ i loco ꝓpo neq; ſic̄ i loco cōi ſic̄ ex dict̄ patē pōt: ꝛ iō p ſe in illo moueri ñ poteſt: neq; p accidens: ſicut coꝛpora p accidens mouent: ſed hoc mō quo aliquid ꝛ per accidens eſt in loco ꝛ p accidens mouet: nec differt vt quidā dicūt differre virum ſpecies moueātur in eodē loco aut tranſferantur de loco ad locū: qz qd̄ i eodē loco ſm ſb̄am manēs mouet mutat locū nō ſolū ſm ꝑtes ſz ſm totū: vt in. vj. Phyſ. ꝓbat. Et ſm hoc patet ſolutio ad vtrāq; ꝑtē ꝑter vltimū. ¶ Ad. ij. dō q; q̄uis nō diffiniat hoc loco: tn̄ pfecte eſt ibi: ꝛ q̄tum ad ſubſtantiā ꝛ q̄tum ad virtutē tamen per accidēs non aūt in manu pfecte eſt anima: vñ nō ē ſile.

AD quartū ſic ꝓ

Cedit: videt q; ocul' glorificat' poſſit videē ipz vez coꝛp' xp̄i ſb̄ ſpēb' exñs: ipe enī xp̄s ſb̄ ſpecieb' exñs videt ſeipm ibi coꝛpali oculo. ſz coꝛpa glorificata ꝓformant coꝛpi ei': vt dī Phil. iij. g̈ et ali' ocul' glorificatus puta virginis pōt hoc idez. ¶ Ꝛ iō vt infra dicet coꝛp' xp̄i ſub alia ſpē ꝓponit vt fides hz meritū ſz illi q̄ ſunt in gloria nō habēt fidē. g̈ ipi ad ipam ſubſtātiā coꝛpis ei' videndā ptingunt coꝛpali oculo ēt ſm q; ē ſub ſacramen-

to. ¶ D. ꝓpter velamẽ speciez ꝺb' verũ corpus christi velat decipit sensus viatoris. sz stat' glorie nõ patit deceptionẽ neqz velamen. g ipam ꝟbam corpis christi sub sacro videt. ¶ Sz ꝺ maior magnitudo i eqli distãtia visa sub maiori angulo videt: vt pspectiui ꝓbant. sz maior ẽ qntitas corpis christi qꝫ hostie hui': z distãtia ad oculũ ẽ eadẽ. g oculꝰ videꝫ corꝑ xpi z hostiã videt corꝑ christi sub maiori angulo. sed corꝑ christi vr sub specie hostie. g minor angulꝰ ꝓtinet maiorẽ qꝺ ẽ impossibile. ¶ D. corꝑ nõ ẽ natũ mouere visuz nisi mo to medio. sed mediũ non mouet a coloze corpis christi: qz nos etiã viderem'. g impossibile ẽ qꝫ ab aliq oculo videat: nullus em̃ oculꝰ videt nisi motꝰ a coloze. Uterius videt qꝫ qñ apparet i spẽ carnis vel pueri in altari qꝫ videat in spẽ ꝓpria: corꝑ em̃ christi nõ ẽ nisi sub specie ꝓpria vel sub specie panis. sz tũc ꝺesinũt ibi eẽ spẽs panis. g si nõ ẽ species ꝓpria illa in qua videt nullo modo erit ibi. ¶ D. illa oñsio ẽ ad edificatõem fidei. sz nõ cõfirmaret fides si christꝰ i spẽ alterꝰ carnis appareret g i spẽ ꝓpria ibi apparet. ¶ D. nihil põt apparere in aliquo qꝺ nõ ẽ i eo. sz i sacro altaris nõ ẽ nisi spẽs panis q ẽ tm̃ sacrm: z corꝑ xpi qꝺ ẽ res cõtẽta. illud aũt qꝺ ibi apparet nõ ẽ spẽs panis. g est spẽs corpis christi. ¶ Sz ꝺ cũ i hoc sacro nõ sit aliqua deceptio. g oz fm veritatẽ ibi esse illud qꝺ sẽsus ꝑcipit. sz sensus ꝑcipit ibi qsdã puas dimẽsiones qꝫ iudiciũ ad ipm ptinet. g sũt ibi ille dimensiones. sz ille nõ sũt dimẽsiones corpis xpi cũ sint multo minores. g sũt ibi alie dimẽsiones qꝫ dimensiones corpis xpi: z sup illas fũdant spẽs q ibi apparent. cũ g spẽs corpis xpi nõ fundant nisi sup dimensiones ꝓprias nõ vr ibi corꝑ xpi in ꝓpria spẽ ¶ D. superficies illꝰ speciei q ibi apparet tagit aerẽ circũstantẽ. g illud cuiꝰ ẽ illa superficies ẽ ibi sicut in loco. sed corpus christi non est ibi sicut in loco: vt dictum est. g illa species que ibi apparet non est spẽs corporis christi. Uterꝰ videt qꝫ in hoc casu debeat sumi: quia in sumente exigitur deuotio. sz talis oñsio fit ad augmentãdã deuotionem g tũc magis oz sumi. ¶ D. ille q cõsecrat fm canones oz sumere qꝺ non posset nisi illud qꝺ sub specie carniꝫ apparet sumeret. g oz sumere. ¶ Sz cõtra nihil horrẽdũ ẽ cõmittẽdũ in hoc sacro. sed horrendũ ẽ comedere carnẽ crudã. g illud qꝺ i substantia carnis crude apparet non est sumẽduz Uterꝰ vr qꝫ nec angelꝰ possit videri corꝑ christi sub sacramẽto: qz qdã sancti sunt maiores quibusdã angelis: vt hẽtur ꝑ glo. j. Cor. v. sup illõ angelos iudicabim'. sed oculus glorificatus homis sancti non potest ipsum videre. ergo nec angelus ¶ D. qꝺ est in se visibile si ab aliquo non videat hoc est propter defectũ videntis. sed oculus glorificatus qui non videt corpus christi sub sacramẽto ab omni defectu est immunis. ergo corꝑ christi non est de se visibile sub sacramẽto existẽs. sed qꝺ de se nõ est visibile a nullo potest videri. ergo nec angelus corpus xpi videre põt sub sacramẽto ¶ Seo cõtra Grego. qꝺ ẽ qꝺ nõ videat q videtẽ omnia vident. sed angeli vident deum videntem oia: vt patet Math. xviij. Angeli eoz semp videt faciem patris. ergo videt corpus christi sub sacramento. ¶ Uterius videtur qꝫ comprehendi possit intellectu viatoris: qꝺ em̃ est supra intellectum est supra sermonẽ: vt patet i li. de causis. sz nos loquimur de corpe christi sub sacramento cõtento ergo non est omnino supra intellectum nostrum ¶ D. nullꝰ tenet ad ipossibile. sz qlibz tenet ꝓcedẽ et mente tenere corpus christi verũ esse sub sacramento. ergo mente capi potest. ¶ Sed contra intellectus noster ortũ habet a sensu. sz corꝑ xpi sb sacro nõ cadit i sensũ: vt ꝓbatũ ẽ. g nõ cadit i intellectum nostrum. Rñdeo dicẽdũ ad. j. q. quia nihil videtur corꝑali visu nisi per hoc qꝫ oculus eius mouetur ab obiecto fm similitudinẽ coloris in ipo exñtis: que quidem similitudo primo fit in medio: et deinde in sensu. corpus autez christi nõ habet ordinẽ ad species sub quibꝰ ẽ rõne quantitatis sue: z iõ nõ põt aggenerari similitudo coloris eius in aere contingente species duplici rõne. Primo qz oĩs actio corꝑalis requirit cõtactũ: tactus aũt corꝑaliũ ꝓsequit quãtitatẽ: qz nihil aliud est qꝫ cõiũctio terminoz duaz quãtitatũ: z iõ corpus christi nõ tangit aerẽ circũstantẽ: z ꝓpter hoc non potest in ipo aggenerare similitudinem coloris sui. Secundo quia color consequit quãtitatez cũ immediatũ subiectũ eius sit superficies. z quia corꝑ xpi nõ habet ordinẽ ad hũc locuz rõne sue quãtitatis: ideo nec rõne sui coloris: z iõ sicut nõ coniungit aeri circũstanti fm quantitatem ita nõ assimilat sibi ipsum aggenerando similitudinem coloris sui in eo. ¶ Ad ꝑm ergo ꝺõ qꝫ si oculꝰ xpi esset extra species sacramenti non videret substãtiam suã infra species contentaz ex natura glorie nisi miraculose: z iõ non oportet qꝫ oculus glorificatus videat nisi forte ꝑ miraculũ. ¶ Ad 2m ꝺõ qꝫ comprehensores q̃uis non videant forte corporali visione corpus christi sub sacramento: videt tñ visione intellectuali plena: z iõ nõ oportz qꝫ habeant de eo fidẽ sed pfectaz cognitionem. ¶ Ad 3m ꝺõ qꝫ sensus in hoc sacramento non decipitur quia sensus non habet iudicare de substantia: sz de formis sensibilibus: z iõ cũ forme sensibiles sint ibi vere in iudicio sensus nõ est deceptio: sz potest esse deceptio in iudicio intellectus nisi assit fides vel plena cognitio: z q̃uis lateat visũ corꝑalẽ beatoz nõ tñ latet ipos qz intellectu cõspiciunt: sic etiã essentiã dei nõ videt oculꝰ corpis: sz oculꝰ mẽtis ipsoruz: vt Aug. dicit in li. de videndo deum. ¶ Ad ij. q. ꝺõ qꝫ absqz omni dubio dicẽdum est illud qꝺ ibi apparet esse verũ corꝑ xpi als non

adozaret sicut ꝛ prius erat qñ i spē panis videba tur. Ex vtꝛ spēs illa q̄ ibi apparet sit spēs cozpis christi difficile est determinare. Quidā ei dicūt q̄ spēs illa carnis vel pueri ē tātū i oculo videt: ꝛ hꝰ forte aliqñ vezꝛ est cū ab vno videatur i spē panis ꝛ ab alio i spē carnis vl̄ pueri: ab eodē ēt qñqꝫ pꝰ modicū itezꝛ sub spē panis vr̄ qđ prius sub specie carnis videbatur: ꝛ scōz hoc pōt fieri diuio mira culo vt sil̄itudo cozporis christi fiat in oculo sicut naturaliter fieret si cozpꝰ christi pñs eēt. nec ē dece ptio: qꝛ nō fit nisi ad istructionē fidei ꝛ deuotōez excitādā. Sed qꝛ aliqñ ab oibus ita vr̄: ꝛ qñqꝫ ita diu fuaꝫ i tali spē: iō alij dicūt q̄ vera spēs cozpis christi extra visū imutat. nec obstat q̄ vr̄ i miozi quātitate ꝛ nō i spē gloziosa: qꝛ i ptāte cozpis glo rioſi est vt se oñdat i toto vel i parte ꝛ in spē glozi osa vel nō gloziosa. sed qꝛ imutatio visus ab aliq̄ cozpe p mediū fit p ꝛtactū ei⁹ qđ sētit ad medium quo sētitur: oportebit scōm hꝰ dicere q̄ cozpꝰ chri sti secūdū hoc tāgat mediū visionis: ꝛ p cōsequēs q̄ sit ibi sicut i loco: ꝛ ita q̄ vel sit simul i plurib⁹ locis: vel qꝛ localiter motū sit de celo descēdēs: qđ tñ ei nō ē impossibile. ſz huic obuiat qđ Hierimūd⁹ dicit q̄ de multozꝫ eꝑozꝫ ꝓfilio figillatū fuit hꝰ qđ apparebat in spē cozporis christi ꝛ positū i altari cozpꝰ aūt christi si ibi eēt localiter dispareret post q̄ apparuisset: sic accidit discipulis eūtib⁹ i Emaus: nullo aūt mō reseruaret inclusū. Et iō securꝰ vr̄ dicere q̄ sicut q̄n videbat cozpꝰ christi i spē pa nis erāt quedā dimēsiōes subsistētes ꝛ i illis alia ac cidētia sensibilia fūdabātur: ita ille eedē dimēsio nes manēt ꝛ eis alia accidētia superducūt diuina virtute que spēz carnis ꝓtendūt sicut ꝛ accidētia q̄ prius erāt pretēdebāt spēz panis. ꝛ pōt cē q̄ eadez virtute illis accidētibus recedētibus itezꝛ acciden tia panis reducātur cū ēt naturali actiōe aliqđ il lozꝫ q̄qꝫ accidentiū imutari possꝫ dimēsionibus manētibus: sicut odoꝛ vini vel sapoꝛ si diu ꝓserua retur. ¶ Ad. j. g̃. dicēdū q̄ adhuc spēs panis ma nent quātū ad dimēsiones q̄ prꝰ sb̄sistebant ꝛ pri cipales erāt in sacro q̄uis coloꝛ ꝛ alia huiusmodi nō maneāt diuina virtute hꝰ faciēte: ꝛ iō sub illis dimēsionib⁹ adhuc manet cozpꝰ christi. ¶ Ad. ij. dđ q̄ edificatur fides ꝛ excitaꝫ deuotio: qꝛ illa acci dētia sunt sil̄ia oīno accidētib⁹ carnis christi vere qđ nō erat de accidētib⁹ panis quāuis nō sint ipsa met accidētia cozporꝭ christi. ¶ Ad. iij. dđ q̄ quā uis illa accidētia carnis ibi prꝰ nō eēnt tñ sūt supi ducta ad fidei istructionē diuia virtute. ¶ Ad. iij q. dđ. q̄ vsus sacri oz māe sacri ꝓpetē: sic ablutio aq̄ i baptismo. ꝛ qꝛ cozpꝰ christi i hꝰ sacro sub spē panis nobis ꝓponit iō vsus sacri ē per māducatio nē: vt supra dictū ē. cū g̃ i spē ꝓpria vel i spē carnis cruērate apparēs vl̄ i sil̄i spē n̄ habeat rōnē cibi n̄ oz assumi ab eo cui sic apparet: ſz ab alio cui sub specie panis apparet. si autez omnibus sub specie carnis appareret: tunc debet cuz reliquis poni. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ deuotio nō excitaꝫ h ad māducādū: qꝛ nō i spē cibi ꝓponit ſz ad vene randū. ¶ Ad. ij. dđ q̄ i tali casu sacerdos oz itezꝛ celebrare vt quidā dicūt: ꝛ cozpus christi sumē: ꝛ si scđo hoc accidēt: itezꝛ tertio. Quidā aūt dicūt q̄ i tali casu sufficit spūalis māducatio: nec ꝓpt hꝰ efficitur transgressoꝛ ꝓstitutiōis ecclesie: qꝛ ad ea que frequēt⁹ accidūt leges aptant. ¶ Ad. iij. q. dđ q̄ āgelus nihil videt cozpali visione: qꝛ ꝛsi cozpus assumat nō tñ ꝓcedit q̄ videat p cozpus assū ptū. vñ relinq̄t q̄ i ipso nō ē nisi itellectual̄ visus q̄ quidē n̄ ē recipiēdo a sēsibilib⁹ vt i. ij. li. dictū ē di. iij. sed vel p spēs inatas q̄tū ad ea q̄ nāli cognitio ne itelligūt: vel p vbū qđ videt quātū ad ea q̄ su pra nālē cognitionē ipoꝛ sūt. ꝛ qꝛ angeli sūt beati oz q̄ habeāt plenā visionē eoꝛ oiuz ỏ qb⁹ ē fides quātū ad visionē gloziosā q̄ fidei succedit: ꝛ iō sic fides credit cozpus christi eē sb̄ sacro: ita i visione btā angeli videt. Credo aūt q̄ oia q̄ sūt fidei sunt supra naturalē cognitionē angeloꝛ sicut supra rō nē naturalē hominū: ꝛ iō mysteria fidei dicūt esse abscōdita a seculis i deo: vt dr̄ Eph̄. iij. vñ nāli co gnitiōe nō videt angeli cozpꝰ christi sb̄ sacro: ſz so lū btā. demones vo nullo mō videt plenarie: sed credūt ꝛ cōtremiscūt. ¶ Ad. j. g̃ dđ q̄ bti visione itellectuali glie videt cozpꝰ christi sb̄ sacro quāuis nō cozporali i q̄ cū angelis n̄ cōicāt. ¶ Ad. ij. dđ. q̄ de se fm q̄ ē sb̄ sacro n̄ ē visibile cozpꝰ christi vi su cozporali: ē tñ visibile visu itellectuali. ¶ Ad v. q. dđ q̄ sicut in. iij. li. dictū ē di. xxxiij. illa tñ i tellectus nr̄ videre dr̄ ꝓpe loquēdo q̄rū essentie ei repñtāt siue lumine nāli: siue lumine gre aut glie: ꝛ iō p cōsequēs videre dr̄ illa a ꝓncipio q̄ stati co gnitis terminis q̄si visis essētijs terminoꝛ cogno scūtur: ꝛ p ꝓns tñ illa q̄ reducūt i illa principia sic ꝛclusiones sciaꝛ. q̄ vo nullo mō ordinē hñt ad ꝓn cipia nāl̄r cognita: nec ad sēsus pceptionē nō pōt i statu vie videre. ꝛ qꝛ cozpꝰ christi eē sub sacro nr̄ lū ordinē hz ad ꝓncipia nāl̄r cognita q̄ sē ꝓncipia sciaꝫ nec ēt sensu a nobis apphēdi pōt: iō itellect⁹ viatoꝛis nullo mō hꝰ videre pōt ꝛ multo minꝰ ꝓphēdere: qꝛ aliqđ vr̄ qđ nō ꝓphēdit sicut essētia di uina i pria nisi videre largo mō dicto: fm q̄ dici mur ea q̄ sunt fidei videre i speculo ꝛ enigmate. j. Coꝛ. xiij. ¶ Ad. j. g̃ dđ q̄ sicut ipfecte videm⁹ ita ēt ꝛ deficiēter loq̄mur. ¶ Ad. ij. dđ q̄ null⁹ tenet videre i pñti ſz tenet credē. fides aūt ỏ nō uisis est: credere aūt ē possibile. ¶ Con hꝰ cozpꝰ qđ videt ꝛ nō itelligēdū ē p se. i. fm q̄ vr̄ i forma sua. ¶ Ipsū q̄ dē ꝛ n̄ ipm cozpꝰ vr̄ eē ꝓdictio. Et dicēdū q̄ n̄ ē qꝛ ipꝫ cozpꝰ xpi i ꝓpa spē n̄ māducat: ꝛ hꝰ dic visibilit Aug. qꝛ i ꝓpa spē cozpꝰ christi videri pt: ſz sub spē panis manducatur: ꝛ hoc dicit inuisibiliter quia i ꝓpria spē videri nō potest. ¶ Sacrificiū ecclesie duobus confici: nō q̄ ex eis fiat vnum in essentia

sed quia ex eis fit vnū sacrm. Qualiter aūt psona xpi dicat cōposita ex duab' naturis dictū ē in.iij. li.di.vj. ¶ Caro carnis. vī hoc esse falsuz:qz nihil est signū sui ipius. Et dō q carnē q̄ significat nomi nat ipas spēs q̄ sunt signū carnis ꝛ hoc tropice:vt magister dic:ꝛ ipe spēs cū carne cōtenta dicunt ea ro inuisibilis:qz sub specie illa caro xpi non videt carnē aūt significatā noiat ipam carnē xpi fm q sub ꝓpria forma videt:vñ ꝛ visibilit dr. ¶ Quis audeat māducare ꝛc. Ad primū haz rōnū rnsuz est i pmo articulo hui' distinctionis. Ad secūdaz patebit solutio ex his q̄ dicēt i .ij. di.seqnti. ¶ Sz tñ valuit sermo Delie. locus ē a minori. vñ intelli gēdū ē q plus valeat sermo xpi ꝛ i psona xpi pla tus:qz sermo Delie in seipo nō habebat virtutem aliquā sz opabat p modū intercessionis. Sermo aūt xpi sub forma hui' sacri habet virtutē intra neā de qua supza di.viij.dictū ē. ¶ Quid g̃ hic q̄ ris nature ordinē ꝛc. g̃ vī q nō licet disputare per rōnes de hoc sacro. Et dō q loq̄t cōtra illos q̄ ni hil in hoc sacro ꝛ in alijs q̄ sunt fidei volūt credē nisi hoc qō p naturalē rōnē ꝓbari pōt:nō āt con tra illos q̄ ex ꝓncipijs fidei disputant:ꝛ q̄ ex ꝓnci pijs naturalibus nō volunt ꝓbare q̄ sunt fidei sed sustinere:qz q̄ sunt fidei q̄uis sūt supza rōnē ñ tñ sūt cōtra rōnē:alś de' eēt sibi cōtrarius si alia po suisset in rōne q̄ rei veritas hēt. ¶ Si tāta vis eēt in sermone oñi. vī q hec ꝓbatio nō valeat:qz ser mo quo oia facta sunt ex nihilo ē verbū increa tū:nūc aūt loq̄ debuit de verbo creato sz forma sacri. Et dō q auctorita) hui' virtutis residet i ver bo increato:sed in verbo creato ē instrumentalit vt dictū ē. ¶ Sicut per spiritū ꝛc. vī q ista tran substantiatio nō debeat spiritui sancto sed magi filio. ꝛ dō ē q appropriat filio sicut opanti:qz ipe est sacerdos ꝛ hostia:spiritui aūt sancto sicut quo opat:qz ipe ē virt' de illo exiēs ad sanādū Luc.vj.

Dī.XI.

Hic autē queri tur qualis sit illa conuersio ꝛc Postq̄ determiauit magister de re cōtenta i hoc sacramēto oñdēs q vez corp' ibi cōtinet hic intēdit determinare d̄ con uersiōe panis i corp' xpi: ex qua cōuenit vt sub sa cramēto corpus xpi vez cōtineat. Et diuidit in ptes duas. In ꝓma determinat de ꝓdicta cōuersiōe panis in corpus xpi. In secūda oñdit qualit̄ speci es remaneat substātiali cōuersione facta:ibi Sub alia āt specie ꝛc. Circa ꝓmū tria facit. Primo inq rit q̄lis sit ꝓdicta cōuersio. Secūdo determiat hāc questionē q̄tū ad id in q̄ oēs cōueniunt:ibi Fo rmale tñ ꝛc. Tertio determinat eā q̄tū ad id i quo diuersi diuersa opinant:ibi Quibusdam vī ꝛc. Et hec diuidit in ptes tres fm tres opiniones q̄s po nit. secunda ps incipit:ibi Quidā vero sic dicunt ꝛc.tertia:ibi . Alij vo putauerūt ꝛc. Circa primū tria facit.primo ponit opinionem. secūdo obūcit in cōtrarium ꝛ soluit:ibi. Sed huic sententie ꝛc. tertio oñdit q̄ locutiones sint cōcedende vel negā de fm hāc opinionē:ibi Nec tñ cōcedūt q̄dā ꝛc. Sub alia aūt spē ꝛc. Dic oñdit q̄liter spēs rema neant substātiali cōuersione facta. Et diuidit i p tes duas. In ꝓma oñdit q̄re sub alia specie corpus xpi verū in sacro exhibeat. In secūda determinat de vsu siue distributione dictaz specieꝫ :ibi Col ligit etiā ex ꝓdictis ꝛc. Circa primū tria facit. Pri mo oñdit q̄re sub alia spē corpus xpi ꝓponat in sacro. In secūda q̄re sub duplici:ibi Sed q̄re sub duplici ꝛc. Tertio de admixtiōe tertij elemēti sz aque:ibi Aqua vero admiscēda. Colligit etiā ꝛc Dic determinat de distributione speciez:ꝛ primo! quō christus distribuerit:scōo quō nūc distribuē dū sit:ibi Eucharistia quoq; ꝛc.

Hic ē triplex questio. ¶ Prima de cōuer sione panis i corp' xpi ꝛ vini in sanguinē. ¶ Scōa de mā hui' sacri cui' speci es post cōuersionē remanēt. ¶ Tertia de vsu sa cramēti istius in ꝓma ipa sui institutione q̄ christ' ipm discipul' dedit. ¶ Circa primū q̄rūt q̄ttuor. ¶ Primo vtz p' cōsecratōem remaneat ibi pais ¶ Secūdo vtz annihilet. ¶ Tertio vtrū cōuer tat in corp' xpi. ¶ Quarto de locutionibus q̄ in hac materia concedende sunt.

Ad primum sic pro cedit: vī q sb̄a panis remaneat p' conse cratōnē: vt dic tertia opinio Dam. em dic:qz con suetudo est hoib' comedere panē ꝛ vinū:coniuga uit eis diuinitatē ꝛ fecit ea corp' ꝛ sanguinē suum sz cōiunctio req̄rit vtrūq; cōiunctoz existere actu. g̃ pais remanet cū corpe xpi ¶ ꝺ.illud qō d̄ pane remanet in hoc sacro p' cōsecratōnē cū sit sacrm tñ: dz verū corp' xpi ꝛ etiā mysticū significare. sz significatio tal' nō cōpetit pani nisi rōne sb̄e sue fz quā ex diuersis granis cōficit: fm quā etiā reficē ꝛ nutrire habet. g̃ dz q remaneat in substātia panis ¶ ꝺ.illud ad qō paucioza difficilia sequunt est magis eligēdū. sz ad hāc positionē sequūt paucio ra difficilia cum nihil aliud seq̄t nisi q duo corpa sint i eodē loco qō nō ē incōueniēs de corpe glorio so rōne sue subtilitat. g̃ hec opinio ē alijs p̄eligen da ¶ Sz ꝯ:hoc ꝓnomē hoc cū sit demōstratiuū ad sensū:demōstrat sb̄am sub specieb' imediate la tentē. sz si sb̄a panis ibi remaneret ipa sola imedia te accñtib' subesset: qz eis afficeret. g̃ ad ipam fer ret demōstrato hui' ꝓnois h':cū dr: Hoc ē corpus meū. ꝛ sic locutio eēt falsa qō ē icōueniēs ꝛ h reti cū:qz ē i doctrina religionis ꝓpositā. g̃ ꝛ ꝓdicta po sitio ē heretica ¶ ꝺ.si sb̄a panis ibi remaneret tūc sumē) hoc sacrm ñ solū sumeret spūalē cibū sz cor

poralē. ſz corpalis cibi ſūptio impedit a ſacro vlteri⁹ eadē die pcipiēdo: vt ſupra di. viij. ocm̄ ē. g̃ q̄ ſemel ſūpſiſſet corp⁹ xp̄i nō poſſet iterato ſumē qđ eſt ꝓ ritū hui⁹ ſacri. ℣ Vteri⁹ vī q̄ nō debeāt ſpēs pānis remanere: qz i ſacro veritatis nō debet eē aliq̄ decep tio. ſed cū accidētia ducāt in cognitōez ei⁹ qđ qđ ē ſm phm in. j. de aia. deceptio videt oſtēdere illi⁹ accīa cui⁹ ſubſtantia nō manet. g̃ ex q̄ ſba pānis ñ manet ñ deberēt accidētia eius manere. ℣ ℟. cāe i lra aſſignate nō videt ꝓuenientes. fide) eni q̄uis expimentum rationis effugiat tamen rōnis contradictōnē nō reqrit. qz ea q̄ ſūt fidei nō ſūt cōtra rationē ſed ſupra: ſz q̄ ſub alia ſpecie videat h⁹ ñ ſolū ꝓ rōnē ſed etiā cōtra ſēſū apparet. ergo ñ deberet ſub alia ſpecie apparere ꝓpt̄ meritum fidei. ℣ ℟. ſuppoſita fide hui⁹ ſacri p quā corp⁹ xp̄i ſine ſui detrimēto māducari credit nō eſſet horridum iſtud ſumē in quacūq3 ſpē appareret. ſed fides neceſſaria ē ad ſumēdū. g̃ icōa cā quā aſſignat nulla eſt. ℣ ℟ illud qđ aliq̄n fit ad cōfirmatiōez fidei ſi ſp fieret ñ eēt irriſio ſz maior ꝓfirmatō. ſz aliq̄n ad ꝓfirmatōnē fidei alic⁹ dubitātis de h⁹ ſacro oñdit corp⁹ xp̄i ſub ſpē carniſ: ſic legit i vita beati Gregorii et in vitas patrū. g̃ nō eſſet ad irriſionē ſi ſemp in ſpecie ꝓpria oſtēderet. ℣ Sz cōtra: ſacm̄ ē ſenſibile ſignū: vt i. j. di. dictū ē: ſed panis ē corpis xp̄i veri ſacm̄. g̃ oz remanere q̄tū ad ſenſibilia accidentia. ℣ ℟. vſus hui⁹ ſacri ē māducatio: vt ſupra di. ix. dictū ē: ſed manducatio reqrit diuiſionē cibi q̄ fit p maſticationē. g̃ cū diuiſio nō poſſit fieri in vero corpe xp̄i: qđ ē glorioſum oportuit q̄ eſſent ibi ſpēs ſalē alie quaz fractio eēt. ℣ Vteri⁹ vī q̄ etiā forma ſubſtantial⁹ panis debeat remanere: opatio em̄ ſubſtātialis nō pōt fieri ſine forma ſubſtātiali ſed nutrire ē opatio forme ſubſtātialis: qz nutrit i quātū q̄dā cibus: vt dī in. ij. de aia. g̃ cū ſpēs que i ſacro remanēt etiā corpaliter nutriāt: vt a q̄buſdā dī: vī q̄ forma ſubſtantialis panis remaneat ℣ ℟. illud qđ nō mutat in aliq̄d corpis xp̄i oz q̄ poſt cōſecratō. m maneat. ſed forma ſbalis panis nō ꝓuertit i aliq̄d corpis xp̄i: qz ſi ꝓuerteret oporet q̄ ꝓuerteret i aiaz q̄ ē forma ſbalis corpis xp̄i i quā ñ ꝓuertit aliq̄d vt ex p̄cedēti di. pz. g̃ forma ſbſtātialis panis manet ſ. c̄ accidētia. ℣ ℟. panis ē quoddā artificiale. ſz forme artificialiū ſūt accidētia: vt pz in. ij. Phyſi. cū g̃ accidētia maneāt videtur q̄ forma panis ſm quā ē panis maneat. ℣ ℟. ſm Auerro. in li. de ſubſtātia orbis: ⁊ in. j. Phy. oportet in materia p̄intelligere dimenſones ante formas ſubſtātiales aliq̄ mō in generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹: alis nō poſſūt eſſe diuerſe forme in diuerſis ptib⁹ materie cū diuiſio nō fiat niſi ſm quātitatē. ſz dimēſiones manēt. g̃ et forma ſubſtantialis manet. ℣ Sz cōtra: remotis accīntib⁹ ⁊ forma ſubſtātiali nihil manet niſi ſubiectū cōmune. ſed illud qđ ē cōmune nō pōt cōuerti in aliq̄d. g̃ non poſſet intelligi aliqua conuerſio fieri ſi forma ſubſtātialis remaneret. ℣ ℟. ſpecies panis ⁊ vini ſēſibiles ſūt ſacm̄ tm̄ in euchariſtia. g̃ debēt ducē in illud cui⁹ ſūt ſacm̄: ſz in corp⁹ xp̄i. ſz ſi remaneret ibi forma ſubſtātialis panis ducerēt in ipam magl q̄ in corp⁹ xp̄i: qz ſūt ei ꝓpinquiora ſm naturam g̃ videt q̄ nō remaneat forma ſubſtantialis panis. Rñdeo dđ ad. j. q. q̄ hec poſitio q̄ ponit ſubſtantiā panis ibi remanere poſt cōſecrationē ſimul cū vero corpe icōperēs ē huic ſacro ⁊ impoſſibilis ⁊ heretica. incōperētes q̄dem: qz impediret veneratiōnē debitā huic ſacramēto. eſſet em̄ idolatrie occaſio ſi hoſtie veneratio latrie exhiberet ſubſtantia panis ibi remanēte. eēt etiā cōtra ſignificatōnē ſacramēti: qz ſpēs nō ducerent in verū corpus xp̄i p modū ſigni ſed magiſ in ſubſtātiā panis. eēt etiā cōtra vſū ſacri: qz iā cib⁹ iſte nō eſſet pure ſpūalis ſed etiaz corpalis. Sed q̄ ſit impoſſibilis patet ex hoc q̄ impoſſibile ē aliq̄d eē nūc niſi ꝓius nō fuit nihil ipo mutato vel aliquo i ipm: nec poſſet etiā p miraculū fieri ſic q̄ eſſet aīal rōnale mortale: ⁊ ñ eſſet hō aliter em̄ ſe habere nūc ⁊ ꝓius ē idem q̄ moueri vel tranſmutari. ſi g̃ corp⁹ xp̄i verū eēt ſub ſacro nunc ⁊ non ꝓius oporteret aliquē motū vl mutatiouē interueniſſe. ſz nulla mutatio ē ex pte panis facta ſm hāc poſitōnē. g̃ oz q̄ corpus xp̄i ſit mutatū ſaltē localiter: vt dicat q̄ corp⁹ xp̄i eſt hic quia per motū localiter huc venit qđ oino eſſe nō pōt: qz cū ſimul ⁊ ſemel in diuerſis locis corp⁹ xp̄i cōſecret oporteret q̄ ſimul ⁊ ſemel ad diuerſa loca vnū numero moueret corp⁹ qđ eſt impoſſibile: qa cōtingeret ſimul cōtrarios mot⁹ ineſſe eidē: vel ſaltē diuerſos eiuſdē ſpeciei. Qđ aūt ſit heretica pz ex hoc q̄ cōtradicit veritati ſcripture: nō em̄ eēt verū dicere: Hoc ē corpus meū. ſed hic ē corp⁹. ℣ Ad j. g̃ dđ. q̄ verbū Dam̄. intelligēdū ē quātū ad ſpēs q̄bus corpus xp̄i diuinitati vnitū mō ineffabili cōiungit. ℣ Ad. ij. dđ q̄ ſpēs ſic remanētes repſentāt aliquo mō ſubſtātiā quā ꝓius afficiebāt: ⁊ p ꝓñs ꝓprietates ei⁹: ⁊ ita hñt rōnē ſignificādi p quā dā ſilitudinē corp⁹ xp̄i verū ⁊ myſticū. ℣ Ad. iij. dđ q̄ ad hāc poſitionē ſeq̄t grauius incōueniēs q̄ q̄ cōtradictoria ſint ſil verā: qz ponit diffinitionē ſz aliter nūc q̄ ꝓius: ⁊ nō pōt ponere diffinitum ſz motū neq3 i corpe oñi: neq3 in ſubſtātia panis ℣ Ad. ij. q. dđ q̄ accīntia panis eadē numero remanent ibi. qūo aūt ibi ſint vtrū ſine ſubiecto vel alio mō in ſequēti di. dicet. Sz rō q̄re remaneant aſſignat i lra ex pte vſus ſacri: ⁊ q̄tū ad māducationē ſpūalē q̄ ē p fidē: vt ſz fides eēt maioris meriti q̄tū ad manducatōnē ſacrālē: ne ſz eēt nobis horroꝛi ſi in ꝓpria ſpecie ſumeret: ⁊ infidelib⁹ irriſioni. Poteſt aſſignari ⁊ alia cā ex pte ipi⁹ ſacri qz ſpūalia in ſacris p ſigna corpalia conſueuerūt oñdi ⁊ qz corp⁹ xp̄i verū nō eſt cib⁹ corpal⁹ ſz ſpūalis: iō oportuit q̄ p ſimilitudines ſenſibiles cib⁹ corpales

significaret ⁊ eis cõtineret.// Ad.j.g dõ q in hoc sacro nõ ẽ aliq̃ deceptio neq; ficto: non em̃ sensus decipit: qz nõ habet iudicare nisi de sensibilib⁹ specieb⁹ q̃ q̃dez vere ibi sunt sic ⁊ sensui oñdunt: neq; etiã intellectus q̃ habet iudiciũ de substãtijs reruz p fidẽ iuuat.// Ad.ij.dõ q iam patet ex dictis q nõ ẽ cõtra sensum sz supra: qz sensus nõ põt ptingere ad illa⁹ substãtie cognitionem.// Ad.iij.dõ q supposita fide i sũptione corpis xp̃i in spẽ ꝓpa apparentis nõ esset horror ex abominatione ꝓueniẽs eẽt tñ horror ex deuotione ꝓcedẽs: qz hõ nõ soluz refugit imũda tangẽ ex abominatione: sz etiaz sctã ex deuotione.// Ad.iiij.dõ q q̃tũ ad oñsionẽ talis speciei fides põt edificari: sz si i hac spẽ sumeret magis esset in fidei destructionẽ: qz corp⁹ xp̃i qõ ẽ glorioſũ passibile oñderet si masticatioi subesset.// Ad.iij.q.dõ q forma panis substãtial' nõ rmanet post cõsecratonẽ: et hoc ꝓpter tres rões. Primo qz in q̃libet trãsmutatõe vl cõuersione imi⁹ a q̃ ẽ eiusdẽ generis cũ termio ad quẽ illud ãt ad qõ terminat cõuersio ñ ẽ forma tm̃: neq; materia tm̃ sed substãtia exñs i actu: ⁊ h⁹ declarãt ꝟba substãtiua q̃ hoc faciũt qõ significãt: vñ cũ in eis exꝑmatur p hoc ꝓnomẽ hoc substãtia in actu cõpositã: oz q illud qõ cõuertit in corp⁹ sit etiã substãtia cõposita nõ materia panis tm̃: ⁊ ita forma panis nõ manet. Secundo qz frustra remaneret: accidentia em̃ manẽt vt sint signa: qz ad hoc sũt vt p ea de sb̃stãtia subiacẽte cognitionẽ accipiam⁹ cũ sint sensibilia: ⁊ ita ad cognitionẽ intelligibiliũ via. sed forma substãtialis nõ ẽ q̃d sensibile sz ẽ ordinata ad esse substãtiale: vñ cũ substãtia panis nõ remaneat frustra forma substãtial' ibi esset. Tertio qz accidẽtia nõ imediate ducerẽt in corp⁹ xp̃i: sz i formã substãtialẽ panis remanẽtẽ: ⁊ iõ deperiret aliq̃d significatõi sacramẽti.// Ad.j.g dõ q hec rõ mouet quosdã ad ponẽdũ formã substãtialẽ remanere: sed pz q rõne ista magis ponẽdũ eẽt q materia panis remaneat q̃ q forma: panis em̃ nõ nutrit nec aliq̃s cib⁹ nisi ꝑm q conuertit in illud qõ nutrit: qõ ãt naturali cõuersiõe cõuertit i alterũ nõ manet q̃tũ ad formã: sz quãtũ ad materiã. vñ forma substãtialis panis si remaneret nutrire non posset magis q̃ accñtia. vtr; aũt spẽs ille possint nutrire in sequẽti vi. dicet.// Ad.ij.dõ q aia nõ ẽ forma q̃ pficiat vnifomiter suũ pfectibile in toto ⁊ i omnib⁹ ptib⁹. vñ singule ptes ex aia cõsequũt pfectionẽ eis ꝓportionalẽ: vñ q̃uis in aiam x̃pi ꝑm q est pfectio toti⁹ ñ ꝓuertitur aliq̃d tñ trãsubstãtiatur substãtia panis tota ⁊ quãtũ ad formã ⁊ q̃tũ ad materiã in ipsuz corpus x̃pi totũ ꝑm q intelligit accepisse cõgruẽtes pfectões in singulis ptib⁹ quia sic ẽ organicũ ⁊ ꝓpria aie materia.// Ad.iij. dicẽdũ q q̃uis ars nõ possit ỉtroducẽ formã substãtialem p seipaz. põt tñ introducere virtute nature q̃ vtit in sua opatõe sicut instrumento. sicut pz i⁹ q aquã in vaporẽ cõuertit ⁊ aerẽ in ignẽ igne mediante. ⁊ similiter cũ occidit aial recedẽte anima alia forma substãtialis succedit: sic generatio vni⁹ ẽ corruptio alteri⁹: ita etiã p ꝓmixtionem farine ⁊ aque ⁊ vstionẽ ignis põt cõsequi forma aliqua sb̃stãtialis que sit forma substãtialis p quã panis est panis. si aũt nõ esset forma substãtialis que ẽ p artem iducta per quã panis est panis substerniẽt forma substantialis accidẽtali scz forma farine: tritic cũ eni iam a sua specie est corruptũ: quia ñ manet ei⁹ opatõ vt possit sibi simile generare.// Ad.iiij. dicẽdũ q dimẽsio que ꝑintelligit ante formã substãtialẽ i materia nõ habet esse cõpletũ: qz nõ ẽ dimẽsio terminata. terminatio enim dimẽsionis est p formã: sed dimẽsiones que manẽt p⁹ ꝓsecratiõez sunt dimẽsiones terminate q̃ habẽt certã mẽsurã et figuram.

Ad secundũ sic ꝓcedit: Videtur q panis facta cõuersione annihilet. in qualibet enim mutatõe que est fz aliq̃d intraneũ rei terminus a quo nõ manet nisi in potẽtia ꝓiacẽti: sic quãdo nigrũ fit albũ nigredo nõ remãet nisi in potẽtia subiecti. ⁊ quãdo ex aere fit ignis forma aeris que ẽ terminus a quo nõ manet nisi in potẽtia materie cõmunis que subijcit mutatioi. sed in cõuersione de qua loq̃mur ẽ termin⁹ a quo tota substãtia panis. g cũ ñ sit accipe aliq̃d ꝓciacẽs ad totã substãtiaz panis qz nõ est in subiecto sic accidens neq; in materia sic forma videt q oino annihilet.// Ꝺ respectu eiusdẽ ẽ aliq̃d natũ eẽ terminus a quo: ⁊ terminus ad quẽ: sic ex albo fit nigrũ: ⁊ ex nigro albũ. fz mutationis cuius termin⁹ a q̃ ẽ tota sb̃a rei: termin⁹ ẽ simpliciter nihil: sic pz in creatione. g silr cũ i cõuersione de qua loq̃mur: termin⁹ a q̃ sit tota substãtia panis: termin⁹: ad quẽ erit simplicit nihil. g substãtia panis annihilat.// Ꝺ. si vnũ cõtradictoriũ ẽ falsũ reliquuz de necessitate erit verũ. fz facta cõuersione hec est falsa. panis ẽ aliq̃d: vel de pane ẽ aliq̃d. g hec ẽ vera: nihil de pane ẽ. g panis ẽ annihilatus.// Ꝺ. illud annihilari oz qõ neq; i se: neq; in alio manet. sed panis substãtia nõ manet facta in se cõuersione: vt dictũ ẽ. neq; manet in corpe xp̃i: qz sic corp⁹ xp̃i augeret. g penit⁹ annihilat.// Ꝺ. sic se habet cõuersio formalis ad formã: ita sb̃alis ad substãtiam. fz in conuersione formali annihilat forma: sic pz cũ ex aere fit ignis. g in cõuersione substãtiali q̃lis hec eẽ oz annihilat substãtia panis.// Sz cõtra Aug. dic in l⁹. lxxxiij. q. Ille ad quẽ ñ cẽ nõ ptinet nõ ẽ cã tẽdẽdi ad nõ eẽ. fz de ẽ hui⁹mõi. g ipe nihil in nihilũ reducit. fz ꝓuersio ꝓdicta fit diuina vtute g ñ reducit substãtia panis i nihil.// Ꝺ. illud qõ in aliq̃d ꝓuertit nõ annihilat. fz panis i corp⁹ xp̃i cõuertit vt p auctoritates i lra positas oñdi põt. g ñ annihilat.// Ꝺ. defectus pfectioi repugnat. fz hoc

sacr̃m ẽ maxime pfectionis: vt supra dictũ ẽ. g̃ cuz annihilatio sit via ad ōfectũ nō cōpetit huic sacrō

Q̃ndeo dō q̄ hec opinio duo potit sub disiunctione. s. q̄ substãtia panis resoluit in p̄iacẽtẽ mãm vl̓ q̄ annihilat: ⁊ quãtũ ad vtrũq; ẽ falsa: si em̃ in p̄iacẽtẽ mãm resolueret hoc nō pōt intelligi nisi dupliciter. vnō mō q̄ eẽt i mã sine forma omni: qđ dẽ nec p miraculũ eẽ pōt: qz hec positio implicat in se cōtradictionẽ: mã em̃ p essentiã suã ẽ ens: potẽtia ⁊ forma ẽ actus ei⁹. si g̃ ponaf mã sine forma esse actu ponet actu materia eẽ ⁊ nō eẽ. alio modo pōt intelligi ita q̄ resoluaf i materialia elemẽta: ⁊ hoc iterũ nō pōt eẽ: qz illa materialia elemẽta aut remanerẽt i eodẽ loco: ⁊ oporteret q̄ sub illis speciẽb⁹ eẽt aliud corpus q̄ corpus xp̄i: ⁊ q̄ illud materiale corp⁹ eẽt simul cũ dimẽsionib⁹ panis ⁊ multa huiusmõi incõuenientia sequerẽt: vel nō esset in eodẽ loco: ⁊ sic eẽt mot⁹ local̓ illi⁹ elemẽti mãlis: qđ non pōt eẽ: qz sentiret tal̓ mutatio si eẽt.

Ñ. cũ motus local̓ necessario sit successiu⁹ oz q̄ illud materiale elemẽtũ pus relinqueret vnã ptẽ hostie q̄ aliã: transubstãtiatio aũt fit in instanti vt dicef: vñ sequeret alterũ duoz: vel q̄ aliq̃ sub aliq̃ pte speciez nō esset: neq; corp⁹ xp̄i: neq; substãtia panis: neq; materiale elemẽtũ qđ iam abscessit ab illa pte: vl̓ q̄ aliq̃ sub eadẽ pte hostie eẽt corp⁹ xp̄i et mãle elemẽtũ qđ ẽ impossibile: ⁊ iō nō pot dici q̄ resoluaf i p̄iacẽtẽ mãz. Sil̓r nō pōt dici q̄ annihilef: eo q̄ ois mot⁹ denoiaf a termino ad quẽ: sic mot⁹ q̄ ẽ ad albedinẽ dr̃ dealbatio: vñ illa trãsmutatio tm̃ posset dici annihilatio cui⁹ terminus ad quẽ eẽt nihil: hoc aũt nō potest eẽ i illa cõuersione qz oz hãc cõuersionẽ termiari ad corp⁹ xp̄i: qz nihil pōt incipe hic eẽ cũ pus nō fuerit: nisi p motuz aut mutationẽ p̄ppam vel alterius terminatã aliq̃ mō ad ipm. vñ si cõuersio p̄dicta ad corp⁹ christi ñ terminaret: oporteret q̄ corp⁹ xp̄i eẽt hic in altari facta cõsecratione vbi pus nō erat p motũ p̄p̄iũ qđ supra ẽ ip̄obatũ: vñ pz q̄ opinio illa falsa ẽ q̄ ponebat substãtiã panis annihilari.

Ad. j. g̃ dō q̄ in mutationib⁹ naturalib⁹ termin⁹ a quo est forma aliq̃ q̄ qđẽ nō cõuertit in terminũ ad quẽ: ⁊ iō annihilat nisi q̃ten⁹ manet i potẽtia i suo subiecto sz illud qđ cõuertit ad terminũ ad quẽ ẽ subiectuz mutationis nō qđem vt sit illud: sed vt sit sub illo: vñ subiectũ annihilari nō dr̃ inq̃tũ in aliud conuertit: vñ cũ i hac cõuersione id qđ ẽ termin⁹ a q̃ scz substãtia panis cõuertaf ſm se totũ in terminũ ad quẽ: scz corp⁹ xp̄i: nō qđem vt sit sub ip̄o: sed vt sit ipm met: pz q̄ nō ẽ annihilatio substãtie panis.

Ad. ij. dō q̄ rō illa p̄cedit i mutationibus oppositis: qz illud qđ ẽ termin⁹ a quo i vna ẽ termin⁹ ad quẽ in alia: nō aũt i mutationib⁹ q̃z vna ordinaf ad aliã: sic pfectũ ad impfectũ: sic mutatõ qua acq̃rit pfectio p̄ma ordinaf ad illã q̃ acq̃rit pfectio secũda: cõuersio aũt panis i corpus xp̄i non ẽ mutatio oppositã creationi: sz quodãmõ pficies ipam inq̃tũ panis nobil⁹ esse p hãc cõuersionem cõsequit: ⁊ ideo nō oz q̄ sit i hac cõuersione termin⁹ ad quẽ qđ in creatõe erat terminus a quo.

Ad. iij. dicẽdũ q̄ q̃uis panis nō sit aliq̃d: tm̃ illud i qđ cõuersus ẽ panis ẽ aliq̃d cõuersione facta: ⁊ iō nō sequit q̄ panis sit annihilat⁹.

Ad. iij. dō q̄ q̃uis nō manet pāis neq; i se neq; i alio: mãet tm̃ corpus xp̄i i qđ cõuersus ẽ panis. ⁊ iō nō sequit q̄ sit annihilatus.

Ad. v. dō sicut ad primũ.

Ad tertiuz sic p;oce

dit: Videt q̄ panis nō possit cõuerti in corp⁹ xp̄i: cõuersio enī mutatio q̃dã est. sed nulla specie trãsmutatõis in corp⁹ xp̄i panis cõuertit. nō enī est ibi generatio ⁊ corruptio: qz materia panis nō manet: nec ẽ alteratio qz nō manet aliqua substãtia eius actu: nec ẽ augmẽtũ qz nō addit aliq̃d ad corpus xp̄i: neq; motus localis: nō enī ipsũ corp⁹ xp̄i de celo descẽdit: vt dama. dicit. ergo videt q̄ nullo mō panis in corp⁹ xp̄i q̃uertaf

Ñ. i omni cõuersione oportet esse aliq̃d qđ mutet: mutat ãt qđ dissimilit̓ se hz nūc ⁊ p;ius. si g̃ pais i corp⁹ xp̄i q̃uertaf oportet aliq̃d esse idẽ numero qđ pus fuerit de sba pais: ⁊ nūc sit ō sba corpis xp̄i: qđ non ponit. g̃ panis in corp⁹ xp̄i nō cõuertit.

Ñ. conuersio accidẽs quodãmodo ẽ: omne enī accidens ẽ in subiecto: nō aũt potest dici q̄ subiectũ eius sit panis neq; corp⁹ christi: qz nō ẽ idez subiectũ mutatõis ⁊ terminus a quo vl̓ ad quez. g̃ panis nullo mō cõuertit i corp⁹ xp̄i.

Ñ. omne qđ fit aliquid acq̃rit hoc qđ fieri dr̃. sz omne singulare ẽ incommunicabile. g̃ inpossibile ẽ q̄ aliqđ singulare fiat aliud singulare q̃uis possit ei adiũgi ⁊ sic eẽ ei⁹ pcipere sicut ps. sed corp⁹ xp̄i est quoddã singulare ō mõstratũ. g̃ nō pōt eẽ q̄ aliquid conuertaf in ipm ita q̄ fiat ipsũmet sed solũ q̄ adiũgaf ei.

Sed ꝯ ẽ qđ Dam̃. dic̃: Fecit xp̄s panẽ ⁊ vinũ corp⁹ ⁊ sanguinẽ suũ ñ qm̃ ipsũ corp⁹ xp̄i de celo descẽdit: sed qm̃ panis ⁊ vinũ trãsit in corpus ⁊ sãguinem xp̄i.

Ñ. illud qđ nec in se manet nec annihilaf oz q̄ i aliud conuertaf: sed panis ñ manet i se sicut i p;imo articulo dictũ ẽ: nec etiã annihilaf vt ex secundo articulo patuit. ergo oportet q̄ in aliud cõuertaf

Ulter⁹ videt q̄ ista q̃uersio fit successiua: fit enī hec conuersio virtute verboz. sed verba non possũt aliq̃d facere nisi dum sunt. ergo cũ habeãt esse i successione videt q̄ successiue cõuersio p̄dicta fiat.

Ñ. ipossibile est i eodez instãti eẽ aliq̃d corp⁹ xp̄i ⁊ panẽ. ergo nō est idem instans in quo corpus xp̄i ⁊ in quo vltimo est panis: sed inẽ quelibet duo instãtia ẽ tẽp⁹ mediũ vt p̄bat in. vj. phy. ergo conuersio panis in corpus xp̄i est successiua.

Ñ. i omni q̃uersione requirit vt sit aliquid aliter nūc ⁊ p;ius cũ cõuersio mutatio quedã sit. sed vbicũq; est nūc ⁊ p;ius successio est. ergo in omni

ꝓuersione ⁊ mutatione oportet esse successionem et sic idem qđ ꝓus. ℣ ℔. in omni factione est fieri et factū esse. sed fieri ⁊ factū ee nō sūt simul: qz qđ fit nō ē: qđ aūt factū ē iā ē. ergo ē ibi ꝓius ⁊ posterius: ⁊ sic idē qđ ꝓus. ℣ Sz ꝯ ē: qz virtus infinita operat subito. sz hec cōuersio sit virtute diuina q̄ ē infinita. ergo fit subito. ℣ ℔. in omni successiua mutatione ꝓius aliq̄d ē in medio q̄ in termio. sz i hac cōuersione nō ē inuenire aliq̄d mediū inē substātiā panis ⁊ corp⁹ xp̄i. ergo nō ē ibi successiua cōuersio. ¶ Tertio videt q̄ hec cōuersio sit miraculosior omni alia mutatione: qz q̄to alicui magis ꝺ facili ꝓsentit rō nr̄a min⁹ habet de miraculo. sz nō ē aliq̄ miraculosa cōuersio cui rō magis ñ cōsentiat q̄ huic: qz creatōnē etiā q̄dā phi posuerūt rōne naturali ducti: ⁊ etiā q̄ materia obedit substātie sepatis: ⁊ maxie deo ad omnē formatōnē. ergo ista cōuersio ē miraculosior oib⁹ mutationib⁹. ℣ ℔. vbi ē plus de resistētia ibi ē maior difficultas i cōuertēdo: ⁊ ꝓ ꝯs maius miraculū. sz i hac cōuersione ē maxia resistētia: cū oporteat totū cōuerti i totū. q̄ ista cōuersio ē maxie difficultat. q̄ ē ⁊ maxie miraculosa. ℣ ℔. quāto min⁹ ē de potentia ex pte creature in qua fit miraculū: tanto ē maius miraculū qđ fit ꝓ potētiā diuinā. sz in hac conuersione minimū ē de potētia i creatura: qz in q̄busdā conuersionib⁹ miraculosis ē potētia natural: sic quādo aqua cōuersa fuit in vinū: in q̄busdā aūt potētia obediētie tm̄: sic qñ costa formata ē in mulierē in creatione aūt ⁊li nō p̄cedat aliq̄ potētia: tñ nō est aliq̄ repugnātia. q̄ cū i hac cōuersione sit repugnantia: ⁊ nulla potētia ex pte creature: qz nō pōt ee aliq̄d i potētia respectu tot⁹ cōpositi: vī q̄ hec conuersio sit miraculosior omni alia mutatione. ℣ Sed ꝯ: quāto aliqua sunt magis distantia: tanto difficilius in inuicē mutant. sz magis distat non ens simpliciter ab ente q̄ h⁹ ens ab hoc ente. q̄ dificilius ē ex nō ente simpliciter facere ens aliq̄d q̄ ex ente hoc facē illud: ⁊ iō creatio ē maioris virtutis indicatiua q̄ trāsubstātiatio. ℣ ℔. q̄to terminus mutationis ē altior: tanto mutatio ē maioris virtutis: sicut maioris virtutis est facere hoiem q̄ aial. sz assumptio hūane nāe q̄ ē mutatio q̄dā terminat ad psonā filij dei q̄ est dign⁹ q̄d q̄ corp⁹ xp̄i ad qđ terminat transubstātiato. q̄ magis ē miraculosa illa mutatō q̄ ista cōuersio. ¶ Rñdeo dđ. ad. j. q. q̄ in mutationib⁹ naturalib⁹ inuenit aliq̄ mutatio: fm quā nihil variat de eo qđ est intrāneū rei sz solū h⁹ qđ ē extra: sic pz i motu locali. aliq̄ vo mutatio i q̄ variat illō qđ ineſt rei accidētal̄r. ſ. q̄titas vl̄ q̄litas: vt pz i motu augmenti ⁊ alteratōnis. aliqua vero mutatio ē q̄ ptingit vsq; ad formā sb̄stāle: sic̄ generatio ⁊ corruptio: sed naturalis mutatō nō pōt ptingere vsq; ad variationē materie: quia opat ex suppolita mā: sic̄ qōlibet 2m agens opat suppositis his q̄ data sunt sibi a ꝓmo agēte: ⁊ hec ꝓncipia oz manē in opatione nature: vt in. j. phy: dī: sic aūt ee cōpositi qđ ex suppositiōe māe natura ꝓducit opatōi nāe subīcit: ita ipa materia quā ꝓsupponit nā subīcit actiōi primi agētis sz dei a quo hoc ipm ipfectū esse: sz ipotētia qđ habet accepit: vñ diuina opatio ptigere pōt ad variatōz māe: vt sz sic natura facit hoc totū ee h⁹ totum: vt ex toto aere totā aquaz: ita de⁹ facit ex hac mā signata illā: ⁊ qz materia signata ē indiuiduationis ꝓncipiū: iō solius dei opatiōe hoc fieri pōt vt hoc indiuiduū demōstratū fiat illud indiuiduū demōstratū: ⁊ talis modus cōuersionis ē i hoc sacro: qz ex hoc pane fit h⁹ corp⁹ xp̄i. Ex q̄ pz q̄ ista conuersio differt ab oibus naturalibus ꝓuersiōibus in iij. ꝓmo i hoc q̄ vsq; ad mām ptingit: qđ i illis nō inuenit. ⁊ qz mā ē ꝓmū sb̄iectū ⁊ ipsi⁹ nō ē aliud sb̄iectū: iō scđo differt i h⁹ q̄ hec ꝓuersio nō hz sb̄iectū sic ille habēt. Tertio q̄ in naturalibus ꝓuersiōib⁹ cōuertit totū in totū: nō aūt ptes essentiales i ptes tot⁹ eñ aer ꝓuertit i aquā: sz mā aeris nō cōuertit in aliq̄d: qz ē eadē forma: etiā nō cōuertit: qz abscedit illa ⁊ alia introducit: sz hoc ⁊ totū cōuertitur in totū: qz panis fit corp⁹ xp̄i: ⁊ ptes etiā cōuertūt qz mā panis fit mā corpis xp̄i: ⁊ forma substātialis silr fit illa forma q̄ ē corpis xp̄i. ¶ Quarto qz naturalib⁹ cōuersionib⁹ trāsmutat: ⁊ id qđ cōuertit i id i qđ ꝓuertit: illud q̄dē qđ i altez ꝓuertit sp trāsmutat corruptione: sz illud in qđ aliq̄d naturaliē cōuertit: si q̄dem sit simplex cōuersio transmutat p generationē: sic cū aqua generat ex aere: si autez sit cōuersio cū additione ad altez p̄existēs illō cui addit transmutat fm augmētū: vel saltē p restaurationē deperditi: sic accidit in nutrimento: sz hoc illud in qđ fit cōuersio erat p̄existēs: ⁊ nō ei addit: qz vt dictū ē: illud qđ cōuertit cōuertit i ipm ⁊ fm totū: ⁊ fm oēs ptes ei⁹: vnđ hoc in qđ terminat cōuersio nullo mō transmutat: sz corpus xp̄i: sed solū panis q̄ cōuertit. ℣ Ad. j. q̄ dđ q̄ hec cōuersio sub nulla naturaliuz mutationū cōtinet: sz ab oib⁹ differt: vt ex dictis pz: habet tñ aliquā cōuenientiā cū transmutatione nutrimēti inq̄tū vtraq; cōuersio fit i aliq̄d p̄existens: differt tñ ab ea inq̄tū hic nō fit aliq̄ additio sicut ibi. ℣ Ad. ij. dđ q̄ i hac trāsmutatiōe seu ꝓuersiōe ē aliq̄d qđ trāsmutat sz panis: nō q̄dē ad modū aliaz mutationuz naturaliū vt aliq̄d ipius maneat sz fm totū ⁊ oēs ptes ei⁹: vt dcm ē. ℣ Ad. iij. dđ q̄ trāsmutatio naturaľ ponit actū impfectū: vt pz i. iij. phy. ⁊ qz idē ē subiectū actus pfecti ⁊ impfecti: iō oz q̄ subiectū transmutationis naturaľ sit id qđ ē subiectū post modū act⁹ pfecti. ſ. forme ad quē tēdit mot⁹ ⁊ nō ipm iā pfectū: sz trāsmutatio hui⁹ cōuersionis nō pōt aliquē actū iperfectū: sz solū successionē q̄dā pfectoz nō solū actuū sz rez subsistētiū: successio aūt ē i succedētib⁹ sibi sic ⁊ ordo in ordinatis: sz fm regulā in. j. li⁹. di. xvj. de relatiuis data erit ista re

latio ordinis hu⁹ successionis ſm rem quidē i ipo pane qui mutat: nō aūt in corpe xp̄i vero nisi ſm rōnē q⁹ ip̄m immutatum manet. ¶ Ad.iij. dō q⁹ cōicatio iportat quādā collationē: ⁊ iō exigit aliq̄d recipiens id qō cōfert seu dat. vñ nō habet locuz nisi i formalib⁹ cōuersionib⁹ in qb⁹ mutatio nō attingit nisi vsq⁹ ad formā: ⁊ iō cū i hac cōuersiōe nihil maneat cui possit aliq̄d cōferri nō habet locuz cōicatio. ¶ Ad.ij.q.dō q⁹ cā q̄re aliq̄ mutatio nō est in instāti: ē distātia ei⁹ qō mouet a termio mot⁹ distantiā aūt dico nō solū ſm dimensionē loci aut quātitatis sed ſm repugnātiā forme vel nature: ⁊ iō vbi nihil ē repugnās forme introducēde forma ibi recipit in instanti pñte agente: sicut patet de illuminatione diaphani cū i eo ñ sit aliq̄d cōtrariū vel repugnans luci: ⁊ silr in forma subito introducenda qñ materia ē necessitās cōtrarijs dispositionibus ab ea exclusis: sicut aūt aer subiacet soli ad recipiendū ab eo formā lumis nō existente aliquo interposito: ita tota natura creata subdit̄ diuino nutui: vt statim fiat oñe qō deus vult: q⁹ quicq̄d ē in natura ē materiale ⁊ nō cōtrariū dispositioni diuine: ⁊ iō ea q̄ p se ip̄m facit pōt cū voluerit facē in instanti: qñq⁹ aūt successiue facit vt i nobis ſm modū nr̄m opet: hoc tñ cōtingit qñ hoc qō transmutat pōt magis vel min⁹ distare a termino trāsmutationis: q⁹ ſm hoc fit successio in motu: cū āt cōuersio de qua loquimur ad ipam materie essentiā ptingat: vt dictū ē ſm quā sepatis p intellectū formis ⁊ dispositionib⁹ vna res nō magis cōuenit cū vna q̄ cū alia nō pōt accipi maior ⁊ minor distantia a termino: q⁹ hoc singulare demonstratū q̄tū ad hoc q⁹ cōuertit i corpus xp̄i: tantū distat ab alio singulari sue speciei quātū a singulari alterius speciei: ⁊ iō conuersio predicta fit in instanti. ¶ Ad.j.ḡ dō q⁹ verba forme hñt sacr̄alem virtutē: vñ nō efficiūt nisi qō significāt: ⁊ iō cū significatio ill⁹ forme nō sit pfecta nisi in vltimo instanti tūc habet efficaciā suā. ¶ Ad.ij. dō q⁹ ad hoc argumentū multiplicit̄ rndet a diuersis. Quidā cōcedūt q⁹ ē signare vltimū instans i quo ē panis sicut ⁊ p̄mū in quo ē corp⁹ xp̄i: ppter hoc q⁹ in toto q̄daz tpe fuit panis: ⁊ ita in qlibet instanti ill⁹ tpis. Vñ qdā istoz dicūt q⁹ vnū ē instans ſm rem in q̄ ē panis ⁊ corpus xp̄i: sz differt ſm rōnē: q⁹ inquātū illud instans ē finis p̄teriti tpis ē in eo panis: inquātū aūt ē p̄ncipiū futuri ē in eo corp⁹ xp̄i. Sed hoc non pōt stare: q⁹ cōtradictoria simul eē ſm rē ē impossibile: simul aūt ſm rē maxie sunt q̄ sunt i eodē instanti ſm rem. vñ impossibile ē duo cōtradictoria eē in instanti qō ē vnū ſm rem quātūcūq⁹ sit differēs rōne: q⁹ ex illa rōne nō habet ordinē ad mensuratū: ⁊ ad tps cui⁹ ē termin⁹ sed ad aiam et q⁹ si ponam⁹ simul eē corp⁹ xp̄i ⁊ panē sequunt duo cōtradictoria simul esse: q⁹ dū ē panis nō est corpus xp̄i: iō impossibile ē q⁹ sit vnū instās ſm rē i quo nūc vltio ē panis: ⁊ nūc p̄mo corp⁹ xp̄i. Ideo alij dicūt qō istud nūc ē quodāmō vnum realit̄: ⁊ q̄dāmō diuersum: ⁊ ponunt exemplū de duab⁹ lineis se tangentibus de qbus cōstat q⁹ hñt duo puncta: ⁊ tñ illa puncta cōiunguntur i vno puncto linee cōtinentis: cōtigua em̄ sūt quoz termini sūt simul Et silr dicūt q⁹ esse panē ⁊ esse corpus xp̄i in altari cōtiguant: vñ ē vnū instans extra mensurās i q̄ p̄mo ē corpus xp̄i ⁊ vltimo panis: sz tñ sūt duo instantia si accipiamus vt duoz tēpoz qb⁹ mensurat eē panis in altari: ⁊ eē corp⁹ xp̄i: ⁊ sic inter duo instantia quasi contiguata nō ē necesse esse temp⁹ mediū: sicut nec inter duo puncta cōtiguata lineā sed illud nō pōt stare: q⁹ cū punct⁹ sit termin⁹ linee q̄ pōt eē mensura ⁊ intranea ⁊ extranea: possibile est puncta assignare: ⁊ intrinseca ⁊ extrinseca: sz instans ē termin⁹ tpis qō nunq̄ ē nisi mensura extrinseca. vñ non ē accipe instās nisi qō se habet p modū extra iacētis puncti: ⁊ iō hec positio redit i idē impossibile cū p̄ma. Et iō alij dicūt q⁹ sic̄ pbat. iij. phy. in toto tpe nō ē accipe nisi vnū nūc ſm substātiā. ⁊ q⁹ numerent duo instantia hoc ē ſm ordinē tpis ad motū ⁊ actionē quā mensurāt: put scz temp⁹ excedens mensurat aliquā actionē: ⁊ ita p̄ncipiū ⁊ finis ill⁹ actionis ē i tpe ⁊ ſm hoc in tēpore numerāt duo instātia: ⁊ iō ordo ⁊ habitudo duorū instantiū ad inuicē ē cōsiderāda ſm actiones ⁊ motus q̄ mensurant: vñ si accipiant duo instantia respectu eiusdē motus, put tps mensurat p̄ncipiuz ⁊ finē ill⁹ mot⁹: sic oz q⁹ inter duo instantia sit tps mediū: sicut inter p̄ncipiū motus ⁊ finē ē mot⁹ medius. si aūt accipiant duo instantia p cōpationem ad diuersos motus ſm q⁹ mensurat p̄ncipiū vni⁹ et finē alterius: sic inter duo instantia nō ē tempus mediū: sic nec mot⁹ ē medius inter p̄ncipiū vnius mot⁹ ⁊ finē alteri⁹: ⁊ iō cū quies mensuret tpe sic̄ ⁊ motus duo instātia sūt se inuicē p̄sequētia: quoz vnū mensurat finē q̄etis in q̄ erat panis ⁊ alterum p̄ncipiū q̄etis i quo ē corpus xp̄i. Sz hoc itez non pōt stare: q⁹ instantia tpis distinguūt p cōpationē ad illū motū a q̄ tps potest habere vnitatē vl⁹ multitudinē ad quā cōpat: nō solū sic̄ mēsura ad mensuratū sed sic̄ accñs ad subiectū: scz motū celi qui est cōtinuus ⁊ interruptionē nō patit̄ ſm naturaz vñ qlitercūq⁹ signes duo instātia in tpe sp ē accipe temp⁹ mediū: q⁹ ē accipe inter qlibet momēta motus celi motū mediū: ⁊ iō in alijs motib⁹ ñ differret siue cōpent diuersa instantia ad eūdem motū siue ad diuersos. Patet etiā q⁹ hec positio contradicit dicto phi. i viij. phy. vbi pbat q⁹ iter quoslibet motus cōtrarios ē q̄es media qō nō oporteret si duo instantia mō p̄dicto possent se inuicē cōsequi. Et iō alij dicūt q⁹ ista cōuersio cū sit supra naturā nō habet ordinē ad motū celi: vñ nō mensurat tēpore sed instanti qō ē mensura motus celi: ⁊ ppt̄ hoc nō ē incōueniēs si duo instantia succedūt sibi sine

tempore medio: sicut in .j. li. di. xxxvij. dictū est de motu angeli. Sed hoc itez stare nō pōt: qz ista cōuersio sequit motū plationis verboz q̄ habet reduci ad mensurā motus celi: sicut illuminatō sequitur ad motū localē quo defert illuminans: z iō oz q̄ instantia accipiant in hac cōuersione fm mēsurā motus celi. Et ppter hoc alij dicūt q̄ nō ē simul signare duo instantia: in quoz vno pmo sit corp⁹ xp̄i: z in alio vltimo sit panis: qz sic de necessitate esset inter ea temp⁹ medium: sed tñ vtrūlibet eoz pōt p se signari. Sed hoc itez nihil ē: qz designatio nostra nihil facit ad hoc q̄ tempus intersit vel nō intersit. vñ si sint duo instantia fm rem in quoꝝ vno ē panis vltimo: z in alio corp⁹ xp̄i pmo sive signent a nobis sive non: oportet eē temp⁹ mediū. ℣ ℞. exquo instans illud ē signabile: non vī q̄ possit designatio ei⁹ impediri p designationē alterius instātis cū iste due designationes nō sint contrarie. Et iō aliter dō q̄ nō ē designare vltimū instans sed vltimū temp⁹ ī quo ē panis: inter temp⁹ aūt z instans nō cadit necessario temp⁹ mediū sic cadit mediū inter duo instantia. Et veritas huius questionis apparet ex hoc q̄ phs dicit i. vij. phy. q̄ qñ ex albo fit nigrū in toto tpe mensurāte motū alterationis erat albū: sed in vltimo instanti illi⁹ tpis ē nigrū. vñ fm ipm nō ē dandū q̄ in toto illo tpe sit albū sed in toto p̄ter vltimū nūc. z qz ante vltimū nūc alicui⁹ tpis non ē accipe penultimū: sic nec ante vltimū punctū linee penultimū: iō nō est accipe vltimū instans in quo erat albū sed vltimū temp⁹. z silr ē de illis mutationibus q̄ sūt termini motus: sic generatio ē termin⁹ alterationis: qz cuz ex aere fit ignis in toto tpe alterationis p̄cedentis erat aer p̄ter vltimū instans in quo ē ignis: z silr ē in illuminatōne respectu motus localis: z iō cū cōuersio sit termin⁹ cuiusdā motus scz plationis verboz in toto tpe p̄cedenti erat panis p̄ter vltimuz instans in quo ē corpus xp̄i. ℣ Ad. ij. dō q̄ ī qualibet mutatione oz designari nunc z pus fm duos terminos mutationis q̄ sūt incōtingentes: vt dī in .j. phy. i. q̄ nō possūt simul esse. vñ fm diuersitatez terminoz ī diuersis mutationib⁹ fm hoc diuersimode signat ibi nūc z pri⁹. Aliqua cñ mutatio ē iter ē termios pōt accipi mediū q̄ò min⁹ distat ab vno extremoz q̄ aliud. vñ anteq̄ pueniat ad vltimū mutationis terminū fuit recessus ab vno termino: z accessus ad alterū in quo cōsistit mutationis rō: z iō vtrūq̄ ad illam mutationē ptinet et nunc: scz in quo terminat accessus z recessus: z prius illud in quo incepit: z iō talis mutatio non ē in instanti sed in tpe. Aliq̄ vero mutatio ē inter cui⁹ termios nō pōt accipi mediū in codē subiecto nisi forte p accñs: sicut inter affirmationē z negationē qz cōtradictio ē oppositio cui⁹ nō ē mediū fm se vt dī in .j. posterio. per accidens aūt pōt accipi ibi medium ex pte negationis cui aliq̄d adiungat: qò magis vel minus distat ab affirmatione sive illud sit cōtrariū in eodē genere directe sive dispositō cōtraria: sic iter ñ albū z albū accipit p accidēs medium ex pte colozis cui cōiungit negatio albedinis: fm q̄ magis vel minus distat ab albedine: z inter nō ignem z ignem accipit mediū fm q̄ aliq̄d ē magis vel minus frigidū aut humidū. Unò in oibus mutationib⁹ in quib⁹ etiā sunt affirmatio z negatio tñ: seu priuatio z forma tñ p se loquēdo non pōt eē recessus a termino vel accessus ad terminū ante pueōnē ad vltimū terminū: z iō illud p̄ncipiū nō pertinet p se loquēdo ad hāc mutationē: sz solū p accñs rōne illi⁹ adiūcti ad negationē fm q̄ p accñs negatio recipiebat magis z min⁹: z p ꝯns mediū. vñ per se loquēdo ptinet ad motū p̄cedentē sicut ad alterationem que p̄cedit generationem et ad motū localē qui p̄cedit illuminationē: z ppt̄ hoc iste mutationes dicunt esse in instanti. z quia vt dictū est inter substantiā panis: z substātiā corpozis xp̄i non est accipere mediū q̄ò magis sit ppi quū corpi christi q̄ substantia panis: q̄tū ad hoc q̄ cōuertat in ipm diuina virtute: ideo silr ē iudiciū de ista cōuersione z de p̄dictis mutationibus. vñ ad hanc conuersionē nō pertinet nisi illud nūc in quo desinit esse panis: z incipit esse corpus xp̄i sed illud p̄mū ptinet ad totū tempus p̄cedēs q̄ò mensurabat plationē verboz que quodāmō efficit cōuersionē. ℣ Ad. iij. dō q̄ mutatio vt dictū est in instanti ē: sed motus p̄cedens ē in tpe: si ergo includit in factōne tam motus p̄cedens q̄ mutatō q̄ est terminus eius sicut generatio alterationis: tūc fieri ptinebit ad motū p̄cedētē: z factū esse ad terminū motus qui ē ipa generatio: z sic nō simul fit z factū ē. si aūt factio nō extendit se ad mutatōnē illā tūc vtrūq̄ ē simul: z fieri z factuz esse: z sic q̄ò fit ē. si dicat fieri rōne ip⁹ mutationis que tūc est: sed factū ē rōne termini mutationis. sicut cñ dicim⁹ q̄ simul terminat motus z terminatus ē: simul illuminat aer z illuminat⁹ ē: z silr etiā ē in cōuersione de qua loq̄mur. ℣ Ad. iij. q. dō q̄ quanto aliquid est pmanentius: tanto difficilius transmutat: z quia subiectū in qualibet mutatione manet: iō in oīb⁹ mutationibus materia est maxime manēs cū sit subiectū oīm mutationū. vñ illa matio que ad ipam materiā attingit ē difficilioz et maioris virtutis ostensiua q̄ q̄cūq̄ alia transmutatio ex pte eius q̄ò transmutat. z qz creatio z hec cōuersio ptingūt vsq̄ ad essentiā materie: vt ex p̄dictis pz: cōstat has mutationes esse maioris virtutis oñsiuas quibuscūq̄ alijs in q̄bus mutat vl forma substantialis vel accidētalis: vel locus exterior sed inter has duas videt creatio simpliciter loq̄ndo p̄cellere: quia per ipam materie essentia p̄ducit ex quo consequit: vt a p̄ducente per hāc cōuersionem possit in alterū transmutari: sed ex pte eius ad q̄ò est mutatio: mutatio que ē in vnione

humane nature ad diuinã pſonã pcellit has ⁊ oēs alias mutatões in difficultate. vñ ipa ē miraculuz miraculoꝝ oim. ¶ Ad.j.ĝ dō q mutatio ista fit ex exñte in exñs: pter modũ aliaꝝ mutationũ q fiunt etiã ex exñtibus in exñtia: ex quaꝝ inſpectiõe intellectus noſter ſibi ſuas conceptiones formauit et iõ hec conuerſio videt eſſe contra conceptiões intellect⁹: et ꝓpter hoc difficilius ei aſſentit q̃ creationi que eſt ex oīno nõ exñti cuiuſmodi mutationẽ non vidit. ¶ Ad.ij.dō q aliqua actione pō eſſe reſiſtentia dupliciter. vno mõ ex parte agẽtis quando ſcz ex contrario agente virtus ipius debilitat. alio mõ ex pte ipius effectus quãdo ex cõtraria diſpoſitione impedit effectus: in omni actione vbi agens nõ patit pꝛima reſiſtentia non habet locum ſed ſecunda ſolum. vñ in operationibus diuinis nõ attendit difficultas ſm reſiſtentiã ad agentem ſed ſm impedimentũ effectus: magis aũt impedit effectus p ſubtractionẽ potentie recipiẽtis q̃ per rõnẽ contrarie diſpoſitõis: qꝛ cõtraria diſpoſitio nõ impedit effectũ niſi inquãtũ facit potẽtiaz indiſpoſitã: ⁊ iõ maioꝛ difficultas eſt in creatione vbi omnino materia nõ ꝓexiſtit q̃ vbi ꝓexiſtenti materia eſt aliquid quod effectui contrariando repugnat. ¶ Ad.iij.dō q ſic ſe habet potẽtia naturalis ad mutationes naturales: ita ſe habet potentia obediẽtie ad cõuerſiones miraculoſas. vnõ ſm modũ miraculoſe cõuerſionis ē etiã mod⁹ obedientialis potẽtie in creatura in aliud cõuertendo ſic ĝ in cõuerſionib⁹ formalib⁹ ineſt potẽtia obedientie ad recipiendũ talẽ formã: ita in hac ſubſtantiali cõuerſione ineſt potẽtia obediẽtie: vt hec ſubſtãtia ꝓuertat in illã. vñ maioꝛis virtutis oñſiua ē creatio in qua nulla potentia obediẽtie ꝓexiſtit q̃ hec conuerſio.

AD quartũ ſic pro cedit: Videt q̃ predicta conuerſio poſſit exprimi p verbũ ſubſtãtiuũ alteri⁹ tpis q̃ pñtis vt dicat: Qõ ē panis erit coꝛp⁹ xp̃i vl qõ eſt coꝛpus chriſti fuit panis: Ambro. em̃ dicit in li. de ſacramentis q̃ erat panis ante conſecrationem. ¶ Ꝑ. maioꝛ ē cõueniẽtia quãto pfectioꝛ ē cõuerſio. ſed hec cõuerſio ē pfectioꝛ oibus alijs: qꝛ in hac cõuertit totũ in totũ: ⁊ partes i ptes: ſicut ex pdictis pz: cũ ergo in alijs cõuerſionib⁹ vtimur tali mõ loqndi. ſ. qõ erat aqua ē vinũ: vel qõ erat aer ē ignis: vñ multo fortius hic q̃ poſſit dici: qõ ē coꝛp⁹ xp̃i erat panis. ¶ Sed ꝓtra: qõ ē relatiuũ ſuppoſiti ciuſdẽ ſed nõ eſt accipe aliqõ ſuppoſitũ qõ ſit qñq̃ panis qñq̃ coꝛp⁹ xp̃i: vt ex pdictis pz. ĝ nõ ē dicẽdũ: qõ ē coꝛp⁹ xp̃i fuit panis. Q Uterius vī q̃ hec ſit vera: panis fit coꝛp⁹ xp̃i: ad omnẽ em̃ facere ſequit fieri ſz xp̃s fecit ea ſcz panẽ ⁊ vinũ coꝛpus ſuũ: vt Dam̃. dicit. ĝ panis fit coꝛpus xp̃i. ¶ Ꝑ. oñe qõ cõuertitur in alterũ fit illud. ſed panis cõuertit in coꝛpus xp̃i. ergo fit coꝛpus chriſti. ¶ Sed cõtra: omne fieri terminat ad factũ eſſe. ſed hec nũq̃ erit vera: panis ē factus coꝛpus xp̃i: quia qõ factũ eſt ē. panis aũt nunq̃ eſt coꝛp⁹ chriſti. ergo ⁊ hec eſt falſa: panis fit coꝛpus chriſti. Q Uterius videtur q̃ hec ſit falſa: de pane fit coꝛp⁹ chriſti: ex eodem em̃ fit aliquid ⁊ factũ eſt. ſed hec eſt falſa: coꝛpus chriſti factum eſt de pane vel ex pane. ergo ⁊ hec: coꝛp⁹ chriſti fit de pane. ¶ Ꝑ. denotat conſubſtãtialitatẽ: vt magiſter dicit in. j. di. xxxvj. ſed nulla ꝓſubſtãtialitas eſt panis ad coꝛpus chriſti. ergo nõ põt dici q̃ coꝛpus chriſti fuit de pane vel ex pane. ¶ Sed cõtra Ambro. dicit: vbi acceſſit conſecratio de pane fit coꝛpus chriſti. Q Uterius videt q̃ hec ſit vera. panis põt eſſe coꝛpus chriſti: motus em̃ eſt actus exiſtẽtis in potentia. ſed panis mutat in coꝛp⁹ chriſti. ergo panis eſt potentia coꝛpus chriſti. ergo põt eſſe coꝛpus chriſti. ¶ Ꝑ. Ambro. dicit q̃ panis poteſt eſſe coꝛpus chriſti conſecratione que fit chriſti ſermone. ¶ Sed cõtra: qõ põt eſſe aliq̃d nihil ꝓhibet ſi ponat illud: qꝛ poſſibili poſito ſm phm nõ ſequit inconueniens. ſed inconueniens ſequit ſi dicatur: panis eſt coꝛpus chriſti. ergo hec ẽ falſa: panis põt eſſe coꝛp⁹ chriſti. Q ñdeo dō ad.j.q.q̃ hec cõuerſio in hoc differt ab oibus alijs mutationibus q̃ in oibus alijs mutationibus eſt aliqõ ſubiectuz cõmune in hac aũt nõ: ſed ſolũ ē accipe duos terminos conuerſionis: ⁊ iõ omnes locutiones exprimentes mutationẽ p quã importat oꝛdo termini ad terminũ ſũt concedende in hac materia ſic hec panis conuertit in coꝛpus chriſti. locutiones vero que exprimunt identitatem ſubiecti nõ ſunt cõcedende ꝓpꝛie loquẽdo: ſed quia in hac cõuerſione ē aliquid ſimile identitati ſubiecti: ſcz cõitas ſpecierũ que manent hinc inde: q̃uis ille ſpecies nõ ſint mutationis ſubiectũ: iõ etiã tales locutiones aliq̃n a ſanctis poſite inueniunt: vt identitas importata non referat ad ſubiectũ ſed ad ſpecies ealdẽ. vñ tales locutiones non ſunt extendende: qꝛ ſunt impꝛopꝛie: ⁊ hec locutõ que ē: hoc fuit illud: vel qõ ē hoc erit illud: exp̃ſſe important identitatem ſubiecti mutationis ꝓpter naturã relationis: iõ non eſt ſimpliciter concedenda. ¶ Ad.j.ĝ dō q verbum Ambro. eſt exponenduz: qõ erat panis eſt coꝛpus xp̃i. i. qõ eſt ſub ſpeciebus panis: ꝑmo fuit panis et poſtea coꝛpus chriſti. ¶ Ad.ij.dō q ſm phm i.ij. de aia. aſſum in ꝓncipio eſt diſſimile: ſed in fine eſt ſimile. vñ perfecta conuerſio requirit pfectã diſtantiã in ꝓncipio: ⁊ pfectã vnitatẽ in fine: ſed hoc nomen panis importat qõ erat in ꝓncipio: qꝛ importat terminũ a quo: iõ q̃to pfectioꝛ ē conuerſio tanto minus põt coꝛpus chriſti de pane ꝓdicari. ¶ Ad.ij.q.dō q cum dicitur hoc fit illud ex vi locutiõis in li hoc importat ſubiectum factionis. vñ hoc eſt per ſe: homo fit albus: ſed hoc eſt per accidens: nigrũ fit album: ſubiectuz aũt factionis cõe

est vtriqz termino. vnde patet q̄ predicta locutio importat cōitatē subiecti ꝛ ppie nō ē cōcedenda ℣ Ad.j.g̈ dō q̄ exponēdū ē vbuz Dam. sic̄ expositū ē verbū Amb. vt relatio importata in li ea. designet vnitatē spēz ꝛ nō subiecti vnitatē. ℣ Ad ij. dō q̄ in hac locutione: panis ꝓuertit in corpus xp̄i: importat tm̄ ordo vnius termini ad alterz: in hac aūt panis fit corp̄ xp̄i: iportat vnitas subiecti ꝛ iō non ē similis rō de vtraqz. ℣ D.iij.q.dō q̄ sic pz in.j.phy. hoc fit hoc: dicim̄ in pmanētibus per se: sed in nō pmanētib̄ p accēs: sed ex hoc fit hoc dicit ppie i nō pmanētib̄. dicim̄ eni ex ñ albo fit albū: ꝛ si aliqñ dicat aliq̄d fieri ex pmanēte hoc ē intḡtū itelligit cū pmanēte aliquid nō permanēs: sic̄ cum dicitur: ex ere fit statua: intelligitur ex ere infigurato: ꝛ sic patet q̄ hec locutio: hoc fit hoc: exprimit identitatem subiecti: hec autem locutio ex hoc fit hoc: principaliter exp̄mit ordinem terminoz ad inuicē: ꝛ p ꝓsequēs qñqz vnitatē subiecti: vñ qñqz iportat tm̄ ordinē sine hoc q̄ iportet subiectū vt cū dicit: ex mane fit meridies. i. post. vt dicit in.ij. Meta. ꝛ fz hoc erit incōgrua: pāis fit corp̄ xp̄i: sz hec erit cōcedēda: ex pane fit corp̄ xp̄i: si li ex: nō denotet subiectū ꝛ q̄i cām materialē sz tm̄ ordinē terminoz cōuersionis ad inuicē: sz hec: de pane sit corp̄ xp̄i: ē minus ppria: q̄ hec p̄positio denotat ꝓsubstātialitatē: vt Amb. tāgit: tm̄ qñqz ponit ꝑ ex: ꝛ sic pōt cōcedi q̄ de pane fit corpus xp̄i: sicut ex pane. ℣ Ad.j.g̈ dō q̄ cū dicit: de pane factū ē corp̄ xp̄i: li de: pōt iportare ordinem in eēndo: q̄ dō significat in factū eē significat iā eē ꝛ sic nō ꝓcedit q̄ de pane sit factū corp̄ xp̄i: quia significaret q̄ panis haberet ordinē ad corp̄ xp̄i i essēdo: qd̄ falsuz ē: q̄ ñ ē materia eius: pōt etiā importare ordinē in fieri qd̄ precessit factū esse: ꝛ sic sic̄ cōcedit hec: de pane fit corp̄ xp̄i: ita pōt concedi ista: ex pane factū ē corp̄ xp̄i. ℣ Ad.ij. pz solutio ex dictis:. ℣ D.iij.q.dō q̄ cū potētia ptineat ad subiectū nō ē dubiū q̄ cū dicit panis pōt eē corpus xp̄i: iportat vnitas subiecti: ꝛ iō nō ē cōcedenda: q̄ nihil panis vnḡ erit aliq̄d corpis xp̄i: sed sicut cōcedit ista: panis cōuertit in corp̄ xp̄i: ita potest cōcedi ista: panis potest ꝓuerti: q̄ cuius ē potentia eius est actus: vt dī in li. de somno ꝛ vigilia ℣ Ad.j.g̈ dō q̄ ista diffinitio nō habet locū i ista cōuersione: vt ex p̄dictis pz. ℣ Ad.ij. dō q̄ illud verbū Amb. exponēdū ē sic̄ p̄ dcm̄ ē. Quest. II.

QVeritur de materia huius sacri. Et circa h° querūt. iiij. Primo vtr̄ panis ꝛ vinū sint mā hui° sacri: Secūdo q̄lis panis: Tertio q̄le vinū hui° sacri mā eē possit. Quarto de aque admixtione.

AD primum sic proceditur: Videtur q̄ non debeat esse duplex materia hui° sacri: quāto em̄ aliq̄d est simplicius tanto nobilius: vñ et simplicissima sunt nobilissima sed hoc sacr̄m est nobilius alijs. g̈ debet eē simplicius. cū g̈ alia sacr̄a vnā tm̄ materiā habeant sicut baptismus aquā: cōfirmatio crisma: vi q̄ non debeat eē duplex materia hui° sacri. ℣ D. mā sacri debet rñdere ei qō ē sacr̄m ꝛ res in sacro: q̄ est signū eius. sed totū illud qō ē res ꝛ sacr̄m cōtinetur sub specie panis. s. totus xp̄s. g̈ panis ē tota materia hu.° sacri: et sic idē qō ꝓius. ℣ D. hoc sacr̄m ordinat ad vsū fideliū. sed tm̄ sub vna specie populo hoc sacramentū ministrat. s. sub specie panis. g̈ tantū vna eiusdē debet eē materia. ℣ D. posset cōtingere q̄ in aliqua terra triticū haberet et nō vinū vel econuerso. g̈ in tali casu liceret ꝛ in vna specie tm̄ conficere. ℣ Sz ꝯ: sacr̄m eucharistie a xp̄o initiū sumpsit. sed xp̄s discipulis duo i cena dedit sz panē ꝛ vinū. g̈ deberet eē materia hui° sacramēti. ℣ D. materia sacri debet respondere vsui sacramenti. sed manducatio q̄ est vsus hui° sacri: vt supra di. ix. dictū est requirit cibū ꝛ potū. g̈ hui° sacri materia debet esse duplex. vna que cōpetat i cibū et alia que cōpetat in potū. Ulterius videt q̄ nō debeat esse materia hui° sacri panis ꝛ vinum: sacramenta em̄ legis mosayce ꝓpinquiora fuerūt sacramentis legis noue q̄ sacra legis nature. sed i lege mosayca fm̄ modū sacramenti manducabant carnes aialiū. g̈ hoc magis debet esse materia hui° sacramenti q̄ panis ꝛ vinū que sumebant i lege nature p modum sacramenti. ℣ D. materia sacri dz cōpetere vsui sacri ꝛ significationi. sed exp̄ssius significaret caro aialis alicui° carnē xp̄i q̄ panis: q̄ maiorem habet conuenientiā ad ipam: et iterum magis reficit. g̈ magis debet caro esse materia hui° sacramenti q̄ panis. ℣ D. sacramēta infirmis ministrari debēt: quia medicine sunt. sed vinū ñ dat infirmis. g̈ ñ dz esse mā hui° sacri. ℣ D. illō sacr̄m nō solū p̄figuratū fuit i oblatione Melchisedech qui obtulit panē ꝛ vinū vt dicit Gene. xiiij. sz etiā in fauo mellis quē suḡpsit Jonathas. vt dī. j. regū. xiij. g̈ etiā mel deberet eē materia hui° sacri: ꝛ p̄cipue ꝓpter suauitatē. ℣ D. in hoc sacro cōtinetur xp̄s vt cibus ꝑ ꝓuloz. sz puulis dat i cibū lac. ergo lac deberet eē mā hui° sacri. Ulterius vr̄ q̄ pāis ꝛ vinū nō possūt esse materia huius sacri nisi sub determiata quātitate: in sacris eni intētio requirit cōformis intētioi ecclie: sz si aliqs vellet cōsecrare totū panē qui ē in foro ꝛ totū vinū qō est in cellario intētio eius nō esset cōcors intētioni ecclie que intēdit ꝓsecrare ad vsū fideliū qō etiā verba instituētis ostēdūt: Accipite inquit ꝛ māducate ꝛc. g̈ requirit determinata quātitas panis. ℣ D. virt° data verbis ꝛ ministro dat ad veneratioez sacri non ad irrisionē. sed si imoderata q̄titas panis ꝛ vini ꝓsecraret verteret in irrisionē. ergo nō pōt ꝓsecra-

ri nisi sub determiata quãtitate. ¶ ℞. si aliquis i mari hominẽ baptizet illa tm̃ aqua vbo vite sanctificat que ad vsum ablutionis cedit: z non totũ mare. g̃ a simili z hoc tm̃ ȯ pãe z vino consecrari põt quãtũ põt venire in vsum fideliũ. ¶ Sz ꝯ fm ph̃m i. ix. Eth. Omne determinatũ ẽ mediũ duorũ extremoꝝ determiatoꝝ. sz q̃titas panis q̃ ꝓsecrari põt nõ ẽ mediũ duoꝝ extremoꝝ determiatoꝝ: qz nunq̃ ẽ ita pua q̃titas q̃n possit cõsecrari g̃ nõ ẽ determinata quãtitas ẽt fm magnitudinez ¶ ℞. ꝓstat q̃ sacerdos habẽs paucos pochianos põt tm̃ de pane cõsecrare q̃tũ habẽs multos q̃ nõ debeat. sz nõ põt accipi tãta quãtitas panis q̃ ñ possit venire in vsum multoꝝ pochianoꝝ: z pcipue cũ vn' hõ possit et multũ z paꝝ in q̃titate sumere. g̃ nõ põt eẽ tanta materia panis q̃n possit cõsecrari etiã a q̃cũq; sacerdote. ¶ Rñdeo dȯ ad. j. q. q̃ mã sacri ꝺz cõpetere z significationi sacri z vsui et vtroq; mõ exigit duplex mã i hoc sacro: vsus em̃ hui' sacri ẽ mãducatio q̃ ad sui integritatẽ z cibũ et potũ exigit: z iõ hui' sacri ꝺz eẽ duplex mã: vna q̃ in cibũ sumit: z alia que in potũ. Significatio ãt sacri ẽ duplex. Una fm q̃ repsẽtat pteritũ: z sic i hoc sacro significat passio xpi in q̃ sepat' fuit eius sãguis a corpe: z iõ sepatiz in h' sacro offerri debet signũ corpis: z signum sanguis duplici mã exñte. Alia significatõ sacri ẽ ȯ effectu p sacrm̃ iducẽdo: qz sacra efficiũt qȯ figurãt: z sic cũ hoc sacrm̃ ad salutẽ corpis z aie sumat: ꝺz q̃ sub spẽ pãis ad significãdã salutẽ corpis: z sub spẽ vini ad significãdã salutẽ aie hoc sacrm̃ pficiat: vt in lra magister dicit. ¶ Ad. j. g̃ dȯ q̃ simplicitas p se ñ ẽ cã nobilitatis sz pfectio: vñ vbi pfecta bonitas in vno simplici iuenit: siplex ẽ nobil' q̃ ꝓpositũ: qñ ãut econtrario siplex ẽ ipfectũ: cõpositũ vero pfectũ tũc cõpositũ ẽ nobil' q̃ siplex sic hõ ẽ nobilioꝝ terra: et iõ hoc sacrm̃ q̃uis sit magis ꝓpositũ rõne mãe est tm̃ nobil': qz ẽ magis pfectũ. q̃ ãut ad pfectiõem ei' hec cõpositio exigat ꝑz ex dictis. ¶ Ad. ij. dȯ q̃ q̃uis tot' xp̃s sit sub spẽ pãis fm rei veritatẽ: ñ tm̃ ẽ ibi ex vi sacri nisi corp' ei' vt ex dictis ꝑz: z sz q̃ venit i vsũ fideliũ. ¶ Ad. iij. dȯ q̃ populo non ꝺat sãguis ppr̃ piculũ: qz vna gutta sãguis citȯ laberet q̃ aliq̃ pticula corpis: vñ ministris altaris sz ꝓsuetudinẽ aliquoꝝ ꝺat pticipatio sãguis de qb' ꝑsumit q̃ i talib' magis sit cauti i lege veteri de libaminib' nihil habebãt offerẽtes sz soli sacerdotes p q̃ significabat pot' hui' sacri: de sacrificijs ãt habebãt qb' significabat cibus hui' sacri. ¶ Ad. iij. dȯ q̃ q̃uis ꝓsecratio panis nõ depẽdeat a ꝓsecratione vini qȯ q̃dã posuerũt vt supra di. viij. dictũ ẽ: tm̃ pot' ꝺeberet desistere qui ñ haberet vtrũ q; q̃ ꝓficere ꝑter morẽ ecclie in vna tm̃ spẽ: q̃uis etiã si i vna tm̃ spẽ ꝓsecraret ꝓsecratũ eẽt: peccaret ãut grauiter nisi post ꝓsecratiõez corpis ãte ꝓsecrationẽ sãguis occideret vl' alias ꝑter culpã suaz ipe diret. ¶ Ad. ij. q. dȯ q̃ cã q̃re panis z vinũ sũt mã hui' sacri inter alios cibos z pot' ẽ istitutio ꝺiuina. Causa ãut istitutõis multiplicit̃ põt assignari. Prima ex pte vl' sacri: qz hec duo cõmuni' i cibum z potũ veniũt: vñ ꝓueniẽt' p hoc in cibũ z potũ spirituale manuducimur. Scõda ex effectu sacri: qz vt ꝺi i glo. j. Cor. xj. pãis p ceteris cibis sustẽtat corp' z vinũ letificat cor: z sil'r hoc sacrm̃ sustẽtat mag; z letificat charitate iebriatos q̃ alia sacra. Tertia ex ritu celebratõis qz mũdi' tractãt q̃ alia q̃ i cibũ et potũ veniũt. Quarta ex significatõe duplicis rei hui' sacri: qz pãis ex mltis granis pficit̃ z vinũ ex mltis acinis ꝓfluit qȯ cõpetit ad significãdũ corp' xp̃i vez z mysticũ ut supra ꝺi. viij. dictũ ẽ. Quinta ex repsẽtatiõe ei' qȯ ꝓcessit: grana i area ꝓculcant z pãis i fornace ꝺecoq̃t: z vinũ i torculari exp̃mit: q̃ oia ꝓpetũt ad repñtãdũ passiõez xp̃i. ¶ Ad. j. g̃ dȯ q̃ hõ sacrm̃ ñ debuit i spẽ alicui' sacri legi mosaice istitui vt oñdẽt cessatõ legaliũ q̃z sacerdotiũ ẽ pfecti' sacerdotio xp̃i: z iõ ꝓuenienter ad illas species i no. testa. reducit̃ qb' oñdit̃ sacerdotiũ no. testic pmiñ sacerdotio leuitico. s. ad oblatõez Melchisedech: vt apls ꝓbat Heb. vij. ¶ Ad. ij. dȯ q̃ caro de rõe sui ñ dic̃ aliq̃d ordinatũ i cibũ: sz q̃ndã rẽ nate: z iõ ñ ita ꝓpetẽt significaret caro aial' carnẽ xp̃i vt ẽ cib' fideliũ: fm q̃ i hoc sacro ꝓtinet sic pãis: qz ad hoc ꝓfect' ẽ vt cib' sit. ¶ Ad. iij. dȯ q̃ vinũ q̃uis ñ det infirmis q̃ morbo febrili sviacẽt: ꝺat tm̃ ꝺbilib' vt cõfortẽt. z sil'r hoc sacrm̃ ñ ẽ dãdum his q̃ sũt i febre pcti sz ad ꝓfortationẽ debiliũ q̃ a pctõ liberati sunt. ¶ Ad. iiij. dȯ q̃ mel q̃uis hẽat suauitatẽ: ẽ tm̃ inflatiuũ: z iõ magis ꝓgrue significat suauitatẽ tpalẽ q̃ inflat q̃ charitatẽ q̃ edificat. vnȯ z i sacrificijs vetis legis apponi ꝓhibebat: z iõ ẽt ñ cõpetit huic sacro. ¶ Ad. v. dȯ q̃ q̃uis cib' iste sit puuloꝝ p hũilitatẽ: ẽ tm̃ grãdiũ i fide: vñ Aug. Ci b' sũ grãdiũ. z iõ ñ ꝓueit vt sb̃ spẽ lactis sumatur ¶ Ad. iij. q. dȯ q̃ q̃dã dicũt q̃ virt' ñ ẽ data ministro z vbis ad ꝓsecrãdũ panẽ z vinũ sb̃ q̃cũq; q̃titate: sz sb̃ tãta q̃titate q̃nta põt cõpetẽ ad vsuz fideliũ: sic em̃ ꝓformabit̃ itẽtio ꝓsecrãt' itẽtioi eccl'ie Sz h' ñ vi vez. ñ em̃ põt ꝺici q̃ q̃titas mãe sit determiata fm vsuz q̃ i pñti occurrit: qz sic sacerdos i deserto ñ posset pficẽ tot hostias q̃t sacerdos alicui' ciuitat̃ hñtis mltos pochianos qȯ falsuz est sz fm vsũ q̃ nũq̃ occurrẽ pót. tãtũ g̃ de vino z pane ꝓsecrãe põt q̃tũ ẽ sumibile ab oib'. ad h' ãt ñ ẽ q̃titas determiata: pcipue cũ vn' hõ possit sumere in magna quãtitate z parua quãtitate. vnȯ quãtitas pua vel magna ad hoc nihil facit. ¶ Ad. j. g̃ dȯ q̃ sacra ad aliq̃d ordiant. vñ i sacris ẽ duplex i tẽtio. Una q̃ ordinat ad pfectõez sacri: z hec ẽ essẽtialis sacro: vñ ea ptermissa nõ ẽ sacrm̃. Alia q̃ ordinat ad finẽ sacramẽti: z hec cõsequit̃ sacramẽtũ vt ea posita vel remota nihilomin' pficit̃ sacrm̃. si cut si aliq̃s intendat baptizare aliquem vt lucrum temporale cõsequat: sacrm̃ baptismi vez ẽ: qz fm pmã intẽtionẽ cõformat intentioni eccl'ie: q̃uis nõ

q̄tū ad secūdā. ꝛ sīlr i hoc sacro si sacerdos intēderet cōsecrare nō ad sumēdū: sz vt in veneficijs vteret: vez corpus xpi eēt. vñ etsi alicꝫs sacerdos intēderet cōsecrare magnā quātitatē panis et vini nō ad vsū fideliū: sed in irrisionē eēt cōsecratū: nō tñ dico q̄ posset cōsecrare totū panē q̄ ē in ciuitate simul: vel q̄ ē in foro: qz ipa forma ꝓnoie demōstratiuo vtens oñdit q̄ mā cōsecrāda oz eē coꝛā sacerdote. vñ sacerdos exñs i domo sua nō posset cōsecrare panē q̄ ē in altari: qō etiā nō pōt de toto pane q̄ ē i foro: neqꝫ de toto vino qō ē in cellario: sed quātūcūqꝫ sit quātitas panis ꝛ vini q̄ coꝛā sacerdote ꝓponitur: credo q̄ possit consecrari ab ipo

¶ Ad. ij. oō q̄ potestas ois a deo ē: vt oī Ro. xiij. et quātū ē de intentiōe dantis potestatē ad bonuz est ordinata: nihil tñ ꝓhibet dñ potestate accepta abutaꝛ. vñ sic ꝓlati ecclie habēt potestatē in edificationē ꝛ nō in destructionē: tñ multa possūt facē q̄ sūt in destructionē: ita virt' cōsecrādi data ē verbo et ministris ad dei honoꝛez: tñ pōt aliqs abuti vt ad irrisionē vl' ad lucrū vel aliq̄d h'moi faciat.

¶ Ad. iij. oō q̄ ꝓfectio sacri i baptismo cōsistit in ipo vsu materie: ꝛ iō illud tñ aque cōsecraꝛ verbo vite qō in vsum venit: sed ꝓfectio hui' sacri consistit i ipa materie cōsecratōne ꝛ vsus ē ꝓñs ad h' sacrm. vñ ꝓfectio hui' sacri nō dependet ab vsu sic ē est in baptismo.

AD secundū sic ꝓcedit: Uidet q̄ nō oz q̄ sit panis triticeus hoc em̄ sacrm ē memoziale dñice passionis. sz magis cōpetēt ad signādū passionē panis oꝛdei qō est durū ꝛ hispidū q̄ granū tritici qō ē delicatū. ergo ex alio frumēto panis cōfect' pōt eē materia hui' sacri. ¶ ℞ in omni aq̄ pōt ꝓfici sacrm baptismi vt null' ꝓpr defectū māe a sacri ꝓceptiōe fraudet. q̄ ꝛ sīlr ois panis oz eē mā hui' sacri: vt nullū inopia excuset. ¶ ℞. figura in naturalib' ē signū speciei. sz q̄dā frumēta sūt q̄ hñt simīlē figurā grano tritici sic̄ pz de farre ꝛ spelta. q̄ sūt eiusdē speciei cū grano tritici: ꝛ ita panis ex illis frumētis cōfectus poterit eē mā hui' sacri. ¶ ℞. pānis mā h' sacri ē: qz ex multis granis cōfect' vnitatē coꝛpis mystici designat: vt supra di. viij. dictuz est. sed hoc ēt inuenit i pane de alijs frumēt cōfecto. q̄ ille panis pōt eē mā hui' sacri. ¶ Sed ℞ ē vsus ecclie: ꝛ hoc q̄ dñs se grano frumēti cōpauit: Jo. xij. ꝛ nō alijs legumib'

Uteri' vī q̄ si grano tritici admisceat aliud frumētū q̄ possit panis exinde cōfect' eē mā hui' sacri: qz i siccis cōmixtio ñ tollit spēm. sz granū tritici ꝛ alia h'moi sūt sicca. q̄ si cōmisceāt adhuc manet spēs tritici: ꝛ ita pōt inde cōfici coꝛp' xpi. ¶ ℞ vix inuenit farina ex solis granis tritici nisi studio se fiat. si q̄ ex farina cōmixta ex diuersis granis nō posset ꝓfici panis q̄ sit mā hui' sacri: rarissime hoc sacrm ꝓficeret: qō ē absurdū. ¶ ℞. q coꝛruptōnē magl recedit a spē q̄ ꝑ mixtiōez. sz de pane coꝛrupto pōt fieri hoc sacrm cū videam' hostias diutissime a q̄busdā cōseruari. q̄ multo magl de pane ex granis cōmixtis cōfecto pōt ꝓfici hoc sacrm. ¶ Sz ℞: mediū neutꝛz extremoꝛz ē. sz panis cōmixt' ex diuersis granis ē medius inter panē tritici et alioꝛz granoꝛz. q̄ nō ē pānis triticeus. q̄ de eo nō pōt ꝓfici h' sacrm. ¶ ℞. ō amido vt q̄dā dicūt ñ pōt ꝓfici hoc sacrm. sz amidū ē farina triticea pura. q̄ multo min' pōt ꝓfici hoc sacrm de pane alteri' farine

Uteri' vī q̄ nō debeam' cōficē in azimo sz i fermētato: nos em̄ debem' cōficē ꝑ m q̄ xps ꝓfecit. sz xps ꝓfecit i fermētato ñ i azimo. q̄ nec nos debem' i azimo cōficē. Probatio medie: añ pascha iudei azimis non vtebāt. sz cena dñi i q̄ hoc sacrm instituit fuit añ pascha celebratuz: vt pz Jo. xiij. Añ diē festū pasche ꝛc. q̄ ipe i fermētato ñ i azimis ꝓfecit. ¶ ℞. vltas oz rñdere figure. sz agn' typic' imolabaꝛ. luna. xiiij. vt habet Exo. xij. q̄ xps imolatus fuit luna. xiiij. sz i die p̄cedēti coꝛp' suū dedit discipul' māducādū. q̄ hoc fuit luna. xiij. sz pascha incipiebat luna. xiiij. q̄ ante pascha fuit cena dñi: ꝛ sic idē qō ꝑus. ¶ ℞. Jo. xviij. oī q̄ i die passionis dñi iudei nō itrauerūt ptoziū pilati vt nō cōtaminarēt: sz vt manducarēt pascha. q̄ illa die a iudeis māducabaꝛ pascha: ꝛ sic cena dñi fuit añ pascha: ꝛ sic idē qō ꝑus. ¶ ℞. Luce. xxij. oī q̄ mulieres viso monumēto iuerūt ꝛ parauerūt aromata. sz hoc nō licuisset ꝑma die de. vij. q̄b' azima comedebāt qz dies illa erat eis celeberrima q̄ q̄dē dies erat luna. xv. q̄ xps passus ē luna. xiij. ꝛ sic idē qō ꝓius ¶ ℞. Jo. xix. dicit q̄ dies sepulture dñice erat magn' dies sabbati. sz i solēnitate azimoꝛz sola ꝑma dies erat celeberrima ꝛ vocabaꝛ magna. q̄ dies sabbati fuit ꝑia dies solēnitatis qō ē luna. xv. ꝛ sic dies veneꝛ fuit luna. xiij. ꝛ sic idē qō ꝑus. ¶ ℞. archos ꝑm grecos signat panē fermētatū. sz hoc nomē inuenit apud grecos vbi nos habem': Accepit iesus panē. q̄ de fermēto ꝓfecit: ꝛ sic idem qō ꝓius ¶ ℞. sacra veteris legis tpe fuelate gre obſuara ad lram sūt, mortifera: qz lra occidit. ij. Coꝛ. iij. sz. hoc erat vnū de legalib' cōmedē i azimis. q̄ vī eē mozti ferū i azimis ꝓficē. ¶ ℞. hoc sacrm ē spāle sacrm charitatis. sz fermētū charitatē significat: vt pz i glo. Matth. xiij. sup illud: Sīle ē regnuz celo. fermēto ꝛc. q̄ maxie oz ꝓfici de fermētato. ¶ ℞. sic albū et rubeū sūt accītia vini: ita azimū ꝛ fermētatū sunt accītia panis. sz indrīnt ꝓficit ō vino albo ꝛ rubeo q̄ ñ magl oz attēdi ō pane an sit azim' vl' fermētat' q̄ de vino an sit albū vel rubeū. ¶ Sz ℞: ꝑma die azimoꝛz nihil fermētatū eē debebat i domib' iudeoꝛz: vt pz Exo. xij. sz dñs ꝓfecit ꝑma die azimoꝛum: vt pz Matth. xxvj. Marci. xiiij. Luce. xxij. q̄ ipe ꝓfecit de azimo. q̄ ꝛ nos debem' de azimo conficere. ¶ ℞. christus non venit legē soluere: sz implere: vt oī Matth. v. sz ꝑm legē agnus paschalis

comedebat cū azimis: vt pz Exo. xij. g xps agnum paschalē cum azimis comedit. g de azimo cōfecit
Ad. mā oz ꝓuenire sacrō. sz panis azimus magis ꝓpetit huic sacrō q̄ fermētat' ppt puritatē. j. Cor. v. Epulemur nō i fermēto veteri &c. g oz de pane azimo fieri sacrz. Rndeo od ad. j. q. q̄ ñ pōt cōfici nisi de pane triticeo: cui' cā ē diuīa īstitutio: qz ipse h' pane ꝓfecit. Rō āt istitutōis pōt triplex assignari. ꝑma ex effectu: qz tal' panis mel' nutrimētū p̄stat. vñ ꝓpetit ad significādū excellētiā gr̄e q̄ i hoc sacrō ꝓferē. scdā ex vsu sacri: qz panis triticeus ē d cōius i vsuz cibi venit: alij āt panes ñ fuīt nisi ꝓpter defectū tritici. vñ z panis siliginis dicit' itelligit ō triticeo sic z oleū ō oliuis vñ ꝓpetit huic sacrō cui' vl' ē i māducādo: vt supra dcm ē. tertia ex re ꝓtenta q̄ ē xps d se grano frumēti ꝓpauit dicēs: Nisi granū frumēti cadēs i terrā &c: Jo. xij. Ad. j. g od q̄ i passiōe xpi nō fuit aliq̄ duricia ex pte xpi d patiebat sz sūma benignitas: z qz hostia panis significat z ꝓtinet ipm xpm: iō nō ita cōpetit huic sacrō pāis ordeace' vl' alteri' mōi sic pānis triticē' d ē delicatior z suauior. Ad. ij. od q̄ ois aq̄ oi aq̄ ē eadē spē fm phm: z iō ñ differt i q̄cūq̄z aq̄ baptism' fiat sz ñ oia grana ex qb' pānis ꝓsucuit ꝓfici sūt eiusdez speciei: z iō nō ē silis rō vtrobiq̄z: z ꝓterea sacrm istud nō ē tāte necessitat' sic sacrm baptismi: vt p' dictū ē. Ad. iij. od q̄ dā dicūt q̄ de spelta pōt ꝓfici corp' xpi ppt silitudinē quā hz ad triticū: sz sic pz intuēti quātū ad figurā pl' appropinq̄t ordeum ad silitudinē tritici q̄ spelta remoto cortice ab vtroq̄z. q̄uis i colore plus spelta cōueniat: sz inter alia oia h' mōi pl' ꝓuenit maxie i figura far cū tritico: z silr i colore. vñ ex identitate figure ñ pōt haberi q̄ aliq̄ istoz sit eiusdē speciei cū grano tritici sz idētitat' speciei pōt ex alio expiīmtū accipi. generās em̄ z genitū ꝓueniūt de necitate i spē: sz ñ ō necessitate i accñdētib': q̄nimo accñtia variāt ex cāis extrīsecis. vñ cū ex grano tritici vbicūq̄z semīetur nūq̄ nascat spelta vl' far aut ordeū vl' aliqd h' mōi ꝓstat q̄ oino ista differunt spē a tritico. Ad. iij. od q̄ illud qō obiectio tangit ē cā q̄re ex pāe fit h' sacrm: ñ āt q̄re ex tali pane: sz hāc oz supaddē sicut ppriū ad cōe. Ad. ij. q. od q̄ admixtio extranei duplex pōt ee. Uno' ita q̄ extraneū adiūctū soluat speciē ei' cui adiūgit: vl' trahēdo ad spēm suā sic si amphore aq̄ addēt phiala vini: vl' faciēdo mediā speciē: sic q̄ñ vtrūq̄z eqlit ponit vt eqlitas ñ accipiatur tm̄ fm q̄titatē sz fm ꝓportōnē vtrl. Alio mō ita q̄ additū ñ soluat speciē sz ipm assumat ad speciē ei' cui addit. sic si gutta aq̄ amphore vini apponat: si g fiat tanta admixtio extranei q̄ soluat spēs panis tritricei: nō potat ꝓfici ex pane illo: si āt adeo sit pua admixtio q̄ spēs pānis tricicei maneat: z illud qō addit ad naturā tritici ꝓuertat: pōt exinde ꝓfici sacrm: h' mōi aūt signū pōt accipi ex accñtib' sez colore sapore z h' mōi: qz accñtia maximā ptē ꝓferunt ad ꝓgnoscēdum q̄ q̄d ē: fm phm i. j. ō aīa
Ad. j. g od q̄ quis sicca cū integra manēt ñ amittāt spēz ex ꝑmixtiōe tm̄ qñ diuidūt z ꝓficiūt sic i pane accidit pñt spēm amittē. Ad. ij. pz soluto ex dictiōe pdca. Ad. iij. od q̄ si sit tāta corruptō q̄ spēs pānis nō maneat tūc ñ pōt ex eo ꝓfici: si āt spē manēte sit aliq̄ dispositio ad corruptōem pōt exinde confici: q̄uis grauiter peccet conficiens ex tali scienter ꝓpter irreuerentiam sacri: z q̄ spēs maneat: pōt ex h' ꝓgnosci q̄ cōtinuitas ñ ē soluta nec alia accñtia oino ablata: z qz amidū fit de farina triticea q̄ dē p attritionē z excollatōem z vapoz admixtionē vl' spēz farine amisisse: vl' ad corruptō nē oino cē dispositā: iō ex ea ñ oz ꝓfici: nec pōt fm q̄sdā. Quidā āt dicūt q̄ amidū cū sit crudū ñ pōt ee mā hui' sacri: sic nec pasta: sz si coq̄t poterit exinde ꝓfici: qz amidū fit ex farina maxie depurata.
Ad. iij. q. od q̄ i h' vī ee diuersitas ínter grecos z latinos: greci em̄ de fermentato: latini de azimo cōficiūt. Cā āt h' mōi diuersitat' ē. qz dns i azimo ꝓfecit: vt ex trib' euāgelistis habet manifeste: z ita i ꝑmitiua eccl'ia apl'i celebrabant: quē morē romana eccl'ia ab apl'is q̄ ipaz fūdauerūt accepit: vt Jn no. iij. dic. sz postea vt dic Leo papa: imminēte heresi hebronitaz q̄ dicebant sil' cū euāgelio legalia obseruāda sācti pres ne eis ꝓsentire viderēt voluerūt ad tps instinctu spūssancti ex fermētato cōfici sacrz: postea cessāte illa heresi eccl'ia romana ad pristinū morē rdūt: greci āt fuae voluert morē ad tps a prib' introductū vlteri' addētes nō posse cōfici nisi de fermētato: z ad h' pbādū asserere voluerūt dnm̄ i fermētato cōfecisse. Et qz tres euāgeliste cōcorditer dicūt ꝑma die azimoz dnm̄ instituisse h' sacrm i tāta insaniā: q̄dā ex eis ꝓuerūt vt diceret euāgelistas illos fallū scripsisse: z a Johāne fuiss se correptos q̄ añ die pasche die dnm̄ cenasse cū discipul': Sz q̄ h' ñ ꝓdicat oñdet. suppositō āt q̄ domin'. xiij. luna vt dicūt cenā celebrasset: adhuc eui dē oñdit q̄ de azimo ꝓfecit: qz sic dic Chrys. sup Math. aptissie dns dmōstrauit: qz a ꝓncipio circū cisiōis sue vsq̄z ad die pasche extremū ñ erat ꝰ ius diuiaz legū i qbus ꝑcipiebat: vt cū azimis pascha lis agnus comederet. Et iō dō ē q̄ dns in azimo cōfecit: z in azimo cōficiendū est: q̄uis etiā in fermētato cōfici possit: q̄uis peccaret cōficiens ecclie morem nō seruans.
Ad. j. g od q̄ verbū illud Johānis greci hoc mō intelligūt sicut obiectio ꝓcedit. Sed hic intellectus stare nō pōt: quia ē cōtrarius alīs euangelistis qō nō est phas in sacra scriptura dicere. Preterea nō inuenit in lege q̄ aliquo casu liceret anticipare lunā. xiij. sicut dicūt dnm fecisse puidēs passionē. vñ qdā dixerūt q̄ cena qua dns lauit discipulorz pedes: z q̄ corp' suū cōsecrauit nō fuit eadē: sz vna aliaz ꝑcessit: z de pria loq̄tur Johānes: de secūda alī euangeliste. sz hoc est ꝓ vsū eccl'e q̄ die iouis ablutōez pedū celebrat: z ēt ꝓ

textū euāgelij: quia sicut ex serie euāgelij Johis apparet eodē sero quo pedes lauit a iuda p' buccellā recedēte tradit' ē. Et iō dō est q' dies festus pasche vocabat' pma dies de.vij.q̄ erat celeberria: z hec erat.xv.luna z i vespe p̄cedēti immolabatur z cōmedebat' agnus luna.xiij.cū azimis: z tūc dominꝰ cenā fecit cū discipul' suis: z hāc diē dicūt alij euāgeliste p̄mā diē aziorū z Johānes añ diez festū pasche. ¶ Ad.ij.dō q' ñ oz q' veritas rñderet figure quātū ad oia: alioquī oportebat nos dicere q' dñs ad vespam passus sit: qz tūc imolabat agnꝰ qō ē cōtra oēs euāgelistas: sed quātuz ad aliquid veritas figure respōdet: qz quāuis añ xp̄i resurrectionē dies a mane i mane ꝓputaret: sic in.ij.li.di.xiij.dictū ē: tñ hoc erat speciale in solēnitatib' legis q' ꝓputat dies a vespa i vesperā. vñ vespa ꝗrte decie diei ꝓputabat quātū ad solēnitatē in numero diez cum.xv.in qua dñs pas' est: z etiā imolatio ei' vespere.xiij. diei quodāmodo inchoauit: qz tūc traditus fuit z tūc fact' ē sudor ei' sanguineus vt dicit Luce.xxij. ¶ Ad.iij. dicēdū q' pascha accipit ibi p cibis paschalib': scz azimis qui p oēs vij. dies comedebāt Chryso. tñ dicit sup Joh'.q' intelligit de agno paschali quē i alia die ab ea quaz lex instituit comederūt z legē soluerunt: vt animi sui adimplerēt desideriū in morte xp̄i: xp̄s aūt nō p̄terijt tp̄s pasche diē. s. iouis scz i ipo pascha comedit. ¶ Ad.iij.dō q' nulla dies erat adeo celebris quātū ad vacationē ab opib' sic dies sabbati: vñ i p̄ma die solēnitatis licebat coḡre cibos et alia huiusmōi facere qō non licebat facere sabbatis: z ideo mulieres feria.vj. parauerūt aromata videntes q' nō sufficerēt q̄ p Nicodemū pata erāt: z sabbato fm legem q̄euerūt: z transcūte sabbato emerūt aromata. i. empta pauerūt: vl' etiā alia superemerūt videtes no sufficere q̄ p' feria.vj. parauerāt: z venerūt ad monumtū. vl' fm quosdā opera misericordie nō reputāt int' opa seruilia. vñ in die solēni licebat aromata ad sepulturā p̄parare: qz hoc erat opus misericordie. ¶ Ad.v.dō q' quocunq; die de vij. diebus azimoz sabbatū veniret dicebat magn' dies sabbati ꝓp̄ geminatā solēnitatē scz sabbati z pasche. ¶ Ad.vj.dō.q' archos apud grecos qñq; etiaz ꝓ azimo pane ponit': et iō Exo.xij. dr in greco archos azimos vbi nos habem' panes azimos. ¶ Ad.vij.dō.q' facere aliquid qō in lege fiebat vt dicit Anshel. nō est iudaizare alioquī iudaisāt ꝓficientes ex fermētato: qz i lege p̄ceptū erat vt panes p̄mitiaz fermētatos offerēt sed facere aliq̄d hac intētione vt legalia obseruent ē iudeizare: nos aūt nō ob hoc ex azimo ꝓficimus vt legē seruem' sed vt xp̄o ꝓfozmemur seruantes hoc qō huic cōpetit sacro ab eo instituto. significat eni i azimo puritas vite que sp seruāda ē: sic z in thurificatōe deuotio ofonis: vñ vtrūq; in lege noua rtinet. ¶ Ad.viij.dō q' i h' sacro ꝓtinet xp̄s vt hostia: z qz puritas p̄cipue in hostia etiā fm legez exigebat: iō magis cōpetit huic sacro vt significet xp̄i puritaſ p panē azimū q̄ q' significet feruoz charitatis p fermētū. ¶ Ad.ix.dō q' albū z rubeum nō ita faciūt differētiā in significatione sacri circa vinū sicut azimum z fermentatum circa panem: z ideo non est similis rō de vtroq;.

AD tertiuz sic ꝓceditur: Videt q' nō solū de vino vitis debeat sanguis xp̄i ꝓsecrari: baptism' em̄ i q̄libet aqua fieri pōt. sz vinū ē mā hui' sacri sic aqua baptismi g̃ et de quolibet vino pōt hoc sacr̄m fieri: sic z de vino malozum granoz vel mozoz vel huiusmōi. ¶ Ꝑ. i aliq̄bus terris non sunt vites nec ad eas de facili vinū poztari pōt. g̃ debuit a diuina sapientia ꝓuideri vt ali' aliqs liquoz i loco vini de vite posset i sacro assumi. ¶ Sz ꝯ: sic dñs se ꝓpauit grano frumēti: Jo.xij. ita ꝓpauit se viti: Jo.xv. g̃ sic̄ñ debet i h' sacro assumi nisi panis de tritico: ita nec vinū nisi de vite ¶ Uteri' vi q' possit ēt ꝓfici de aceto: qz fm Jsid. Acetū ē spēs vini. sz cum vino vitis pōt ꝓfici hoc sacr̄m. g̃ z de aceto. ¶ Ꝑ. si vinū consecratū i aceto ꝓuerteret ñ desineret ibi eē xp̄i sanguis. g̃ eadē rōne si añ ꝓsecratōem sit acetū pōt ex inde sanguis xp̄i ꝓsecrari. ¶ Sz cōtra: Jnno. dic̄ q' vinū huic sacro cōpetit qz coz bibēti z dilatat et exhilarat. sz hoc ñ facit acetū. g̃ ex aceto ñ pōt cōsecrari sanguis xp̄i ¶ Uteri' vi q' de agresta possit sanguis xp̄i ꝓsecrari. sic em̄ agresta nō hz spēm pfectā vini: ita nec mustū. sz de musto dulci pōt cōfici sāguis xp̄i: dr em̄ de ꝓse.di.ij. Si necesse fuerit botr' i calicē p̄mat. g̃ z eadē rōne ō agresta. ¶ Ꝑ. agresta nō differt a vino nisi qz imatura ē. sz maturitaſ z imaturitas sūt accñtia. g̃ nō differūt fm speciē: z ita vi q' ex agresta sic ex vino indifferenē sanguis xp̄i ꝓsecrari possit. ¶ Sz cōtra: qō fit ñ ē fm p̄hm. sz agresta ē i via generatōis respectu vini. g̃ nōdū ē vinū. g̃ ex ea non pōt sanguis xp̄i ꝓsecrari ¶ ñdeo dō ad.j.q.q' ñ pōt ꝓfici sāguis xp̄i nisi de vino viti: qz hoc ꝓpe vinū ē. Alia vo dicūt vina p silitudinē hui' vini: hoc etiā vinū cōiuxsumit i potū sic z pāis tritici i cibū: z hz ꝓpetates magis conuenientes ad effectū sacri inq̄tū calefacit z letificat z iō dñs de vino vitis ꝓfecit: vt pz p hoc qō dr Luce.xxij. Amodo nō bibam de hoc gemimine vitis. ¶ Ad.j. g̃ dō q' ois aq̄ ē eiusdē speciei. sz ñ sic ē de vino. ¶ Ad.ij.dō q' ñ ē aliq̄ terra ad quā ñ possit tm̄ de vino poztari q̄tū sufficēt ad celebrādu. vnō rō illa non cogit. ¶ Ad.ij.q.dō q' fm p̄hm i.viij. Meta. hoc mō fit ex vino acetū q̄ ex viuo fit mortuum. vnde sicut animal viuum et mortuum non sunt eiusdez speciei: ita nec vinū z acetum z hoc oñdūt cōtrarie ꝓpetates: qz vinū ē calidū acetū āt frigidū z ñ fit redit' ō aceto i vinū sicut nec ō mortuo ad viuū: z iō dō q' si vinū fem̄ sit ꝗno acetū ō

co non pōt cōfici: ſz ſi ſit acidū quaſi in via aceſcē di eſt idē iudiciū qđ de pane: q̄ ē via eſt ad corruptionē. vñ ſicut de pane illo pōt cōfici peccat tñ cōficiens ꝓpter irreuerētiam: ita ⁊ hic. ℣ Ad. j. ġ dđ q̄ ipe largo mō accipit vinū ꝑ omni liquore q̄ ex vuis oꝛtū habet. ℣ Ad. ij. dđ q̄ ſi vinū cōſecratū reſeruatū oino acetū fieret eſſet idem iudiciū qđ de pane oino coꝛrupto. vñ ſicut ñ remanet ibi coꝛpus xp̄i: ita nec hic ſanguis. ſecus aūt ē de pane q̄ ē in via ad coꝛuptionē: ⁊ de vino qđ ē in via ad aceſcendū. ℣ Ad. iij. q. dđ q̄ nihil recipit ſpeciē niſi i termino generationis: agreſta aūt adhuc ē i via generationis ad vinū ſicut ſanguis qñ coagulari incipit in via generationis ad aīal. vnđ ſicut ille ſanguis nō ē aīal: ita agreſta nō ē vinū: ⁊ ꝓpter hoc đ ipa nō pōt cōfici ſanguis xp̄i. ℣ Ad. j. ġ dđ q̄ muſtū iam ad cōpletam ſpeciē vini venit: dulcedo em̄ ipius atteſtat maturationē q̄ ē digeſtionis ſpecies digeſtio aūt ē cōpletio a naturali caloꝛe: vt pz i. iij. Meta. ⁊ iō ex muſto cōfici pōt: ſed non oꝛꝛet ꝓpi impuritatē ipius: vt ex ipo cōficiat niſi neceſſitas emergat. ℣ Ad. ij. dđ q̄ maturatio ē naꝛalis digeſtio ꝑ quā digeſtū ad vltimā pfectionē naturalem pducit: vt etiā poſſit alterū generare ſibi ſimile: vt dī in. iij. Methaur. vñ maturū et acerbū differūt ſicut completum et incōplerum: que quidem differentia non eſt tantum accidentalis.

AD quartū ſic proceditur: Videt q̄ aqua vino admiſcēda nō ſit: de latere em̄ oñi in cruce pendentis effluxit ſanguis et aqua: vt dī Jo. xvj. ꝑ que duo ſacra ꝑcipue intelliguñt: vt dic̄ Jnno. ſed aq̄ cōpetit ſacro regenerationis ſcz baptiſmo. ġ ſanguis tñ cōpetit ſacro redemptionis euchariſtie: ⁊ ita vinum ſine aqua. ℣ Ꝺ. vinū ⁊ aqua ſunt alterius ſpeciei. ſi ġ aqua admiſceꝛ vino erit triplex materia huj' ſacri ⁊ nō ſolū duplex: vt dictū eſt. ℣ Ꝺ. hoc ſacm̄ ſub ſpecie panis ⁊ vini celebꝛat: vt i lra dī. ſed ad ſpeciem panis nihil addit. ġ nec vino aliquid addi debet. ℣ Sed ꝺ ē qđ dic̄ Alexan. papa: Jn ſacꝛoꝝ oblationib' panis tñ ⁊ vinū aq̄ ꝑmixtū offerāt. ġ debet admiſceri aq̄. ℣ Ꝺ. mā ſacri debet cōpetē rei ſignificate. ſz ꝓpꝛia ſignificat ꝑ aquā q̄ ad coꝛpus myſticū ꝑtinet qđ ē res vltima huj' ſacri. ġ aq̄ oz̄ apponi. Alteri' vī q̄ abſq; ea nō poſſit ſanguis cōſecrari: Typꝛia. em̄ dic̄: Aliꝛ oñi ñ pōt eē aq̄ ſola, ⁊ vinū ſolū niſi vtrūq; miſceat: qm̄ nec coꝛpus oñi farina eē pōt: niſi vtrūq; ſcz farina ⁊ aq̄ adunatū fuerit. ſz ꝓſtat q̄ ex farina ſine aqua nullo mō pōt coꝛp' xp̄i cōſecrari. ġ nec ex vino ſine aq̄. ℣ Ꝺ. ſignificatio ē de eēntia ſacri. ſz aq̄ ſignificat aliquid qđ ē ꝑncipale in ſacro. ſ. vnionē coꝛpis myſtici ad caput. ġ aq̄ ē de neceſſitate huj' ſacri vt ſine ea confici nō poſſit. ℣ Ꝺ. hoc ſacm̄ ē memoꝛiale oñice paſſionis. ſz ex latere oñi patientis nō ſoluz fluxit ſanguis ſed aqua. ġ ex vino ſine aqua ſacm̄ hꝰ cōfici nō pōt. ℣ Sed ꝺ: greci nō apponūt aquā: vt magiſter dicit. ſed tñ cōficiūt. ġ ſine aque admixtō cōfici pōt ſacm̄. ℣ Ꝺ. nihil ē de ſb̄a ſacri: qđ nō manet in ſacro. ſz aqua nō manet in ꝓpꝛia ſpecie in ſacro. ġ nō ē de ſb̄a ſacri. Alteriꝰ vī q̄ debeat aqua artificialis apponi: q̄ ſacm̄ dī eſſe vniſoꝛme. ſz ex ꝑte coꝛpis eſt aliq̄d artificiale ſcz panis. ġ ex ꝑte ſanguinis debet eſſe aq̄ artificialis. ℣ Ꝺ. ſi panis ex aqua artificiali vt roſacea cōficeretur poſſet ex eo coꝛpus xp̄i conſecrari. ġ ⁊ ſilr pōt apponi i vino aqua artificialis. ℣ Sed ꝺ. baptiſm' eſt ſacm̄ maioꝛis neceſſitatis q̄ euchariſtia. ſed in baptiſmo nō pōt accipi niſi aq̄ naturalꝭ: vt ſupꝛa dictū eſt. ġ nec in euchariſtia. Alteri' vī q̄ debeat i magna q̄titate apponi: q̄ qđ nō ē nō pōt aliq̄d ſignificare. ſz qđ coꝛruptū ē nō ē. cū ġ aqua ponatur ad ſignificandū: vt dicit: videt q̄ debeat tñ apponi q̄ nō coꝛrūpat: ⁊ ita tantū quātū de vino vel plus: q̄ vinū ē magis actiuum. ℣ Ꝺ. de latere xp̄i ſicut ſanguis ita ⁊ aqua ſenſibiliꝰ fluxit. ſed ſi parū de aqua poneret nō poſſet ſentiri. ġ debet in maioꝛi quantitate apponi. ℣ Ꝺ. ſi ſufficit in pua quātitate aquā apponi eadē rōne ſufficeret ad ſacm̄ ſi gutta aq̄ i totū doliū ꝓiceꝛet. ſz hoc vī ridiculū. ġ nō ſufficit q̄ pua quātitas ponat. ℣ Ꝺ. q̄rūdā cōſuetudo eē dicit in terris vbi nō creſcit vinū q̄ pānū vino rubeo intinctū ⁊ ſiccatū aqua laūet: de qua cū ruboꝛē vini acceperit ſanguinē xp̄i cōficiūt. ġ vī q̄ aqua i magna quā:itate poſſit apponi. ℣ Sed cōtra illud qđ eſt ex duob' neutruz illoꝝ ē: vt Dam̄. dicit in iij. ſed ſi magna quātitas aq̄ apponeꝛet eſſet q̄dā mixtio. ġ nō eſſet vinū: et ita nō poſſet inde ſanguis xp̄i cōfici. ℣ Ꝺ. opoꝛtz q̄ aqua cōſumaꝛ a vino ad hoc q̄ ex ꝑte ſanguis ſit tñ vna ſpecies ſic ex ꝑte coꝛpis. ſz nō poſſet conſumi ſi aq̄ in magna quātitate poneꝛet. ġ nō debet in magna quantitate poni. Rñdeo dđ ad. j. q. q̄ aqua debet apponi vino ꝓpter inſtitutionē: q̄ dom̄' apposuiſſe, phabiliter creditꝭ ex moꝛe illi' patrie: q̄ vinum ibi ſine aqua nūq̄ bibit ꝓpter vini foꝛtitudinē: q̄uis de aqua i euāgelio mentio non fiat: q̄ nō ē ꝑncipalis materia i hoc ſacro: ſz ei' appoſitio cōpetit huic ſacro: ⁊ quātū ad repꝛeſentatōnē paſſionis chriſti: ⁊ quātū ad ſignificatōnē rei huj' ſacramenti: que eſt coꝛpus myſticū ꝑ aquā ſignificatum: q̄ aque multe: ꝓpꝛie multi. Apoc. xvij. ⁊ ſic appoſitio aque ad vinū ſignificat vnionē mēbꝛoꝝ ad caput rōne ipi' cōiunctionis: ⁊ amoꝛē capitis patiētis ꝑ membꝛa ad ipa ex hoc q̄ ex duob' cōiunctis vnū efficit: ⁊ ꝓceſſum redemptionis a capite ad membꝛa ex ipa trāſſoꝛmatione aque in vinum. vnđ dicit glo. Marci. xiij. ſuper illud Accepit ieſ' panem ⁊c: Neq; aqua ſolū: neq; vinū ſolum cuilibet licet offerre: ne videat caput a membꝛis ſecernere vel xp̄m ſine noſtre redemptionis

amore pati potuisse: vel nos sine illius passione saluari. ¶ Ad.j.ğ dō q sicut dicit Grego. i mora. q quia natura vniuscuiusq; ex diuersitate cōponit in sacro eloquio p rē quālibet recte diuersa significant. aqua ğ fm q habet vim abluendi significatio eius cōpetit baptismo: fm aūt q cōtinue in terrā decurrit habet signare populuz.ij. Regū.xiij. Omnes morimur ⁊ q̄si aque dilabimur. ⁊ sic eius significatio cōpetit huic sacro. ¶ Ad.ij.dō q de aqua apposita ē duplex opinio. Quidā em dicūt q aqua manet i sua natura ⁊ solū vinū trāsubstātiat: vñ aq̄ nō apponit ibi nisi ad significationem. Alij vero dicūt q aqua apposita i vinū cōuertit: et sic totū in sanguinē xp̄i trāsubstātiat: q̄cūq; aūt harū opinionū sit vera aqua nō erit materia huius sacri: q⁊ fm p̄mā nō cōuertit in corpus vel sanguinē xp̄i: fm secūdā nō manet i pp̄ria spē sz vini. secūda tn̄ verior apparet: ⁊ fm rōnē naturalē: q⁊ modica aqua vino admixta qđ ē magis actiuū a vino corrumpit et in speciē vini transit: ⁊ quātū ad ritū sacramenti: q⁊ si aqua in pp̄ria natura remaneret: sic calix cōsecratus nō esset tn̄ potus spūalis: sed etiā corpalis: ⁊ ita nō liceret post p̄mā sumptōnez sanguinis itez sumere. ¶ Ad.iij.dō q aq̄ apponit pani i ipa sua cōfectione: ⁊ iō nō est necesse vt postea apponat. Vel dō q effectus redemptionis a capite puenit ad membra p sanguinis effusionē: ⁊ iō magis apponit aliqđ ad signādū pp̄lī vnionē ad sanguinē q̄ ad corp⁹. ¶ Ad.ij.q.dō q mā pportionat sacro: vñ fm aliqđ ē de essentia sacramenti: dictū ē aūt supra q pfectio huius sacri consistit in ipa cōsecratiōe corpis ⁊ sanguinis xp̄i: ⁊ nō i vsu materie cōsecrate: sic ē i baptismo ⁊ cōfirmatiōe: ⁊ iō ex pte materie illud tn̄ ē de necessitate sacri qđ signat corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i. s. panis ⁊ vinū illud aūt qđ signat vsū ⁊ effectū huius sacri: sz aq̄ nō ē de necessitate huius sacri: vnđ vinū sine aqua pōt cōsecrari: sz cōsecrās peccat. ¶ Ad.j.ğ dō q exponēdū ē verbū Cypria. non pōt. i. nō debet: q⁊ illud possumus qđ de iure possumus: ⁊ iō q̄tū ad id qđ debet fieri ē sile ex pte corpis ⁊ sanguis: nō aūt q̄tū ad id qđ fieri pōt: q⁊ aq̄ ē de substātia panis: nō aūt de substātia vini. ¶ Ad.ij.dō q nō signat aq̄ aliqđ qđ sit de substātia huius sacri: vt dictū ē: sz effectū vel vsū ꝓsequētē. ¶ Ad.iij.dō q effusio sanguinis i passiōe xp̄i directe ptinebat ad ipam passionē: sz emanatio aq̄ magis ptinebat ad effectū ablutōis a peccatis. ¶ Ad.iij.q.dō q cū sine aq̄ possit sanguis cōsecrari q̄tū ad id qđ fieri pōt nō refert q̄cūq; aq̄ apponat dūmō sit talis aq̄ q̄ i vinū cōuerti possit: sz q̄tū ad id qđ fieri debet non debet apponi nisi aq̄ naturalis q⁊ ille aq̄ nō fuit eiusdē speciei: ⁊ dicūt aq̄ eq̄uoce: sic etiā de vino ⁊ de pane dictū ē. ¶ Ad.j.ğ dō q pānis artificialis factus ē eiusdē speciei cū illo pane de q̄ cōfecit xp̄s: nō aūt aq̄ artificialis cū aq̄ q̄ effluxit cū sāguie de corpe xp̄i ē eadē spē ⁊ iō nō ē silis rō. ¶ Ad.ij.dō q qđā dicunt q silr ē ex pte panis q de pane cōfecto ex aq̄ rosacea pōt cōfici corp⁹ xp̄i: q̄uis peccaret sciēter ex tali pane cōficiēs. Sz pbabilit vī q nō possit cōficī: q⁊ panis ē p̄ncipalē mā huius sacri: de cuius substātia ⁊ cōpositiōe ē aq̄: ⁊ iō diuersificatio aq̄ fm spēm facit diuersitatē speciei i mā sacri: sz aq̄ nō ē de substantia vini q̄ est p̄ncipalis mā i hoc sacro. Patet ēt rnsio ad id qđ i oppositū obiicit: q⁊ aq̄ i baptismo ē p̄ncipalis mā: ⁊ iō si aq̄ alteri⁹ speciei apponat ñ seruat debita materia ⁊ pter hoc nō ē sacm: sed hic ē aliter vt dictū ē. ¶ Ad.iij.q.dō q sic dictū est aq̄ apposita vino i vinū cōuertit: ⁊ sic totū cōuertit i sanguinē. vñ nō tantū de aq̄ debet apponi q vinū in aquā ꝓuertat: vl i aliqđ mediū p mixtionē: ⁊ iō semp tutius ē apponē paucū: q⁊ q̄tūcunq; apponat paucū significato seruat. ¶ Ad.j.ğ dō q ex hoc ꝓpo q i vinū cōuertit aqua habet suā significatōnē: q⁊ nos i xp̄m mutamur nō ipe i nos. ¶ Ad.ij.dō q hoc sacm repnāt xp̄i passionē q̄tū ad redemptōnē q̄ facta ē p effusionē sanguinis: sz baptism⁹ q̄tū ad ablutionē: ⁊ iō in baptismo oz q sensibilit aq̄ maneat sicut ⁊ q vinū hoc sanguini rndet: aq̄ aūt hic apposita a vino absorbet: sic nra mortalitas p virtutē passionis xp̄i. ¶ Ad.iij.dō q si apponeretur aq̄ i dolio nō significaret aliqđ: ⁊ iō hoc ñ sufficēt: sz oz vt iminēte oblatōne apponat ad sacm pficiēdū. ¶ Ad.iij.dō q cū illud sit magis aq̄ rubea q̄ vinū nō pōt exinde sanguis xp̄i cōsecrari: vñ illa consuetudo damnat i canone. de ꝓse. di.ij.

¶ Quel.III.

Deinde queritur quō xp̄s hoc sacro vsus sit i ipa prima sui institutiōe. Et circa hoc q̄rūtur. iiij. ¶ Primo vtrū ipe corpus suū mdāucauerit. ¶ Secundo vtr̄ idez dederit ¶ Tertio vtr̄ dederit corp⁹ suū passibile vel impassibile. ¶ Quarto vtr̄ si in pixide reseruatum fuisset corpus xp̄i ibi moreret. Sub qua autē forma cōsecrauerit supra di.viij. dictum est.

Ad primum sic procedit: Videt q ipe christus non manducauerit: qa de his que dns fecit non sunt alia asserenda nisi que nobis in euangelio narrant. sed in euangelio continet q xp̄s accepit panē in manib⁹ et dedit discipulis suis manducandū. ğ nō debem⁹ asserere q ipe māducauerit. ¶ P. omne qđ māducatur in cibum assumit. sz assumēs nō ē assumptū: vt i. iij. li. di. v. dictū ē. ğ xp̄s corp⁹ suū manducare nō potuit. ¶ P. hoc sacm ordinat ad spūalem refectionem. sz ipe spūali refectione non indigebat. ğ hoc sacm nō sumpsit q⁊ iuuenū accepisset. ¶ P. vt ꝰ. di. x. dictū ē. duplex ē modus manducādi. s. spūalis ⁊ sacr̄alis. sz xp̄o nō ꝓpetebat sacr̄ali-

ter manducare cū esset verus cōphensor ⁊ sine velamine figurarū ad rem sacri ptingeret: nec iteruz spūaliter qz in ipo gra nō augebat. g ipe nō manducauit. ℣ Sz ꝛ. Hiero. dic ⁊ habet de conse. di. ij. Dns ihesus ipe cū aplis cōuiua cōuiuiū: ipe cōmedens ⁊ q̄ comedit. g ipe corpus suū manducauit. ℣ ℟. sic xps instituit baptismū ita ⁊ hoc sacrm: sed ipe baptizatus fuit. g silr debuit hoc sacrm assumere. Q̄ndeo dō q circa hoc ē duplex opinio. Quidā em dicūt q xps corpus suū i cena nō manducauit: sz tm manib' accepit: ⁊ nitūt soluē auctoritates sanctoz q̄ cōtrariū dicūt q ipe māducauit ⁊ bibit in cena ante cōsecratōem sz nō corpus suū Sz exps̄se habet Math. xxvj. in glo. sup illud: Cum comedissent ⁊ bibissent ⁊c. q xps comedit ⁊ bibit in cena cū corpis ⁊ sanguinis sui sacrm discipulis tradidit: vñ qz pueri cōicauerunt carni ⁊ sanguini ⁊ ipe pticipauit eisdez: et ꝓpter hoc cōmuni' tenet q māducauerit fm q sancti exps̄se dicē videntur vñ et ab antiq̄s versus ē factus: Rex sedet in cena turba cinctus duodena: Se tenet in manibus se cibat ipe cibus. nō aūt māducauit vt aliquē effectū cōsequeret a sacro: sed vt alijs māducādi exēpluz daret. ℣ Ad. j. g dō q i acceptōe panis pōt vtrūq; intelligi. s. ⁊ acceptio in manibus ⁊ manducatio. ℣ Ad. ij. dō q xps sub specie ꝓpria quodāmō dr stat a seipo sub specie sacri: vñ nūc i specie ꝓpria ē in celo: sed sub specie sacri ē i altari: ⁊ fm hūc modū nō ē inconueniens q seipm assumat. ℣ Ad. iij. dō q illa manducatio nō efficiebat in ipo spūalez refectionē sed significabat: nullus em adeo pfecte in ipo reficit sic ipemet. ℣ Ad. iiij. dō q xps manducauit vt dr ⁊ sacraliter ⁊ spūaliter. sacraliter q̄dez qz verū corpus suū sub sacro sumpsit: poterat em in sacro rem sacramēti inspicere nō ex sacro: ⁊ etiā de' videt in effectib' cās sed nō ex effectib'. spūaliter aūt ingr̄tū i re sacri spūaliter delectaret: nō tm hec spūalis refectio ex sacro causabat nec augmentabat: vñ nec spūalis manducatio erat in eo sicut in alijs nec sacraliter: ⁊ iō q̄dā dixerūt q neq; sacraliter neq; spūaliter māducauit: q̄dā q sacraliter sz ñ spūaliter

AD secundū sic procedit: Uidet q xps corp' suū iude nō dederit: ipe em impleuit qđ māducauit. sz mandauerat sanctū nō cē canib' dandū Math. vij. ergo ipe nō dedit iude corp' suū sanctissimū. ℣ ℟. fm Aug. Deus nō ē cā alicui q deterior fiat. sed si iudas corpus xpi sumpsisset ex hoc factus fuisset deterior: qz sumendo peccasset. g xps corp' suū ei manducā dū nō dedit. ℣ ℟. sic supra di. x. dictū est: iō sacerdos debet peccatori dare qz nō ē dns sed dispensator: et reddit qđ suū ē exigenti. sed xps erat dns sacramenti: nec iudas ibi ius habere poterat nisi q xps sibi daret. ergo nō debuit iude corpus tradere ℣ ℟. dns dixit q discipuli bibentes bibituri essēt secū illud nouū i regno pris sui: ⁊ q erat eis in remissionē pctōz. sed neutrū iude cōpetit. g ipe non sumpsit: ⁊ hec ē rō Hil. ℣ Sz ꝛ ē qđ Dio. dicit. iij. c. eccl. hierar. Symbulozq; cōditor partit sanctissima vt vnimode ei sacra cōcenāti sz iude. sanctissima aūt dic corpus ⁊ sanguinē suū vt ibidē pz. g iude dedit corp' suū. ℣ ℟. sine exceptione dr Matthei. xxvj. Accipite ōnes ⁊ comedite. g etiam iude dedit. Ulterius vr q sub buccella corp' suū ei dedit: dic em Aug. de cōse. Nō mala erat buccella q̄ data ē iude a dño: salutē medic' dedit: sz ille qz indignus erat accepit ad pniciem: non aūt fuisset indignus si buccella illa tm panis fuisset. g illa buccella erat corp' xpi. ℣ ℟. diabolū intrare in hoiem est effect' peccati sz Jo. xiij. dr q p' buccellā introiuit i eū sathanas. g accipiēdo buccellā peccauit. g buccella erat corp' xpi. ℣ Sed ꝛ ē qđ habet i g. o. Jo. xij. sup illud Cui intinctū panē porrexero ⁊c. Q̄ndeo dō ad. j. q. q fm Aug. xps corp' suū i cena cum alijs discipul' iude dedit vt nobis exēplum daret q pcōrib' occultis nō eēnt sacra denegāda ⁊ vt oīez occasionē ei auferret male faciēdi quaz assumē potuisset si in aliq̄ ab alijs discipulis ante aptā malicia fuisset diser': Hil. tm cōtrariū dicere videt: sz pmū cōmuni' tenet. ℣ Ad. j. g dō q q̄ uis iudas i rei veritate canis eēt tm ñ i manifesto: ⁊ iō noluit eū dr egē cora alijs discipul' ne dsperatōez incurreret: ⁊ sic liber' peccāet. ℣ Ad. ij. dō q xps ñ dedit cāz nec occasionē iude peccādi sz pctm cui tādi ex māsuetudis oñsione sue ad ipz: sz ipe ex vitali medicina sūpsit piculuz mortis. ℣ Ad. iij dō q illa nō ē sola cā: sz etiā ne pcōrē occultū ꝓdat. Ad. iiij. dō q iudas bibit cū alijs sacraliter sz non spūaliter: vñ nec remissionē pcōz ꝓsequ' ē: nec i regno pris secū bibit: qz por' ille tm spūaliē bibentibus debet. ℣ Ad. ij. q. dō q xps pmo iude dedit corp' suū cū alijs discipul': sz p' ea buccela intincta in oñsione ꝓditionis eius ei porrecta purus panis fuit sic pz ex glo. inducta. ℣ Ad. j. g dō. q Aug. loquit nō ō buccella intincta sz de eo qđ pus cū alijs discipulis accepat. Uel dō q dr ad pniciē assumpsisse: qz qđ xps ad salutē suā fecerat porrigendo buccellā vt vidēs se dephēsū sub iniquo ꝓposito desisteret: sz ille ex h' magi exasperat' fuit. ℣ Ad ij. dō. q in comestione buccelle intincte pctm iude augmētatū fuit. vl ex hoc q exasperat' ē magis vl ꝓpi ꝓsumptionē q̄ cū magistro i catinū manū mittebat vt audacia bonā ꝓsciam mēt: ret: vt dr Matthei. xiij. sup illud: Qui intingit manū mecū ⁊c: ⁊ rone hui' augmēti dr diabol' p' buccellam i eū intrasse: ia em pmissuz erat i euāgelio q diabol' imiserat i cor simonis scarioth vt traderet eum.

AD tertium sic procedit: Uidetur q christus in cena discipulis suis corpus impassibile dedit: qz

sup illud Mathei. xvij. Transfiguratꝰ ē ante eos dicit glo. Illud corpus qđ habuit ꝑ naturaꝫ dedit discipulis i cena nō mortale ⁊ corruptibile. ¶ D. Leuit. ij. sup illud: Si oblatio tua fuerit de sartagine ⁊c. dic glo. crux sup oia fortis carnē xp̄i q̄ ante passionē nō videbat esui apta post aptā fecit. sz xp̄s in cena dedit carnē suā vt aptā ad manducandū. g̃ dedit eā talē q̃lis fuit post passionē. sed post passionē suā fuit impassibilis. g̃ dedit corpus suuz impassibile. ¶ D. passibile trahit ad naturā agentis. sed xp̄s in cena dedit corpꝰ suū in cibū nō qui in alios mutaretur: sed qui alios in se mutaret. g̃ non dedit corpus suum passibile. ¶ D. omne corpus passibile ex cōtactu patit. sed corpus xp̄i a discipulis manducatū non ledebat. g̃ non erat passibile: ¶ Sed cōtra: Jnno. dicit tale corpꝰ tūc dedit quale habuit. s. passibile. ¶ D. constat q̄ christus discipulis verū corpus suū tradidit. sed corpꝰ suū verū erat passibile. si g̃ corpus datū erat impassibile: idem erat passibile ⁊ impassibile qđ nō ē possibile. Q ñdeo dđ q̄ circa hoc duplex fuit opinio Aug. em̄ de sancto vic. dicere voluit q̄ xp̄s adhuc exñs in carne mortali qñq; vnā dotē qñq; aliam legit accepisse: sicut claritatem in transfiguratione subtilitatē in natiuitate: agilitatē qñ sup mare ambulauit: ⁊ silr impassibilitatē qñ corpus suū i cena dedit: non quidez nec tūc simpliciter erat impassibile: sed erat impassibile fm q̄ in sacramento dabat: quia masticatione non ledebat: sicut etiā in se erat visibile: sed fm q̄ in sacramento dabat erat inuisibile. Sed istud non pōt stare: quia substātia corpis christi eadem est in sacramento ⁊ in specie ꝑpria: sed cōpatione eius ad exteriora nō est eadē quia in specie ꝑpria cōpatur ad exteriora fm situ ꝑpriaq; dimensionū: sed in sacramento fm situm dimensionū panis: vnđ ille ꝑprietates que insunt absolute corpi xp̄i: oportet q̄ eodē mō insint sibi fm q̄ est in sacro: ⁊ fm q̄ est in specie ꝑpria: sed ille q̄ cōueniūt ei ex cōpatione ad aliud corpus extra non eodē modo: sicut patet de visione: sed passibilitas est ꝑprietas absolute ipius corpis: vnđ cū in ꝑpria specie eēt passibile ⁊ in sacramento passibile erat: vt alij dicūt q̄uis ibi non pateret. ¶ Ad j. g̃ dđ q̄ dr corpus xp̄i in sacro nō mortale nō passibile: quia p sacrale sumptionē nō patiebat neq; moriebat. ¶ Ad. ij. dđ q̄ caro xp̄i nō est apta esui nisi put est sub sacramento: ⁊ quia sacramentū hꝰ est repsentatiuū passionis xp̄i: iō quia dr crux fecit eam esui aptam. ¶ Ad. iij. dđ q̄ nō rōne passibilitatis: sed virtute diuinitatis vnite habebat corpus xp̄i q̄ alios in se cōuerteret. ¶ Ad. iiij. dđ q̄ masticatio importat respectū corpis xp̄i ad aliud extra: ⁊ iō q̃tū ad hoc non compatur ad manducātem fm dimensiones ꝑprias: sed fm dimensiones panis: ⁊ inde est q̄ nunc nō leditur per masticatōnē nisi rōne ipassibilitatis q̄ in ipo corpe nūc est.

AD quartū sic procedit: Videt q̄ corpus xp̄i si fuisset i pixide seruatuz nō ibi moreret: corpus enī xp̄i non est mortuū ni i crucifixione. sed ibi non crucifigebat. g̃ ⁊ ibi non moriebat. ¶ D. actio iudeoꝝ erat cā mortis xp̄i ⁊ sanguinis effusio. sed ibi ñ effudisset sanguinē nec actio iudeoꝝ ibi fuisset. g̃ nō fuisset ibi mortuū. ¶ Sed cōtra: vnū ⁊ idem corpus fuisset tunc in pixide ⁊ in cruce. sed in cruce moriebat ergo et in pixide. Q Ulterius videt q̄ si post mortē christi aliquis apostoloꝝ cōfecisset hoc sacramentum q̄ fuisset ibi aia christi: fuisset em̄ impfectum sacramentū. sed de perfectione sacramenti est nō solū corpus sed etiam anima: quia totus xp̄s in sacro cōtinet. g̃ ibi fuisset aia. ¶ D. verba forme nō fuissent tunc maioris virtutis q̄ mō. sed mō ex vi forme cōficit corpꝰ cū aia. g̃ ⁊c. ¶ Sz cōtra: corpus xp̄i nō ē pfectius sub specie sacri q̄ sub specie ꝑpria. sed tūc corpus christi erat exaie. g̃ et sub sacramento. Q Ulterius videt q̄ deus facere potuerit q̄ tūc aia esset corpi christi i sacramento exñti vnita: aia em̄ xp̄i maiorē cōuenientiā habebat ad corpus ꝑpriū q̄ ad infernū. sed aia sepata a corpore christi iacente in sepulchro fuit in inferno. ergo similiter potuisset esse in loco illo vbi corpus xp̄i sub sacro cōseruabat. ⁊ ꝓterea corpꝰ xp̄i qz ē diuinitati adiūctū pōt esse in sacramēto ⁊ i spē ꝑpria. g̃ ⁊ aia cū sit diuinitati vnita poterat eē simul i inferno ⁊ i corpe xp̄i sub sacro. ¶ Sz cōtra: ex hꝰ sequeret q̄ duo cōtradictoria essent simul vera si corpus xp̄i eēt simul aiatū ⁊ inaiatū. sz hoc deꝰ facere nō pōt: vt Aug. dic cōtra faustū. g̃ nec ꝑmū. R ñdeo dđ ad. j. q. q̄ oia verba q̃ signāt passionē ab extrinseco illatā nō possunt attribui corpi xp̄i ꝑput ē sub sacro: cuiꝰ rō ex dictis apparet: vñ nō pōt dici q̄ in pixide crucifigeret vel verberaret vel aliquid huiusmōi. nec ex hoc seqt̄ q̄ duo contradictoria sint simul vera: qz nō fm idē cōpat ad extra corpꝰ xp̄i hic ⁊ ibi: oia āt vba q̃ signāt passionē innataz cōueniūt ei vt dolet patit ⁊c. huiusmōi: ⁊ silr pōt dici q̄ in altari moritur. vñ versus: Pixide seruato poteris copulare dolore. Jnnatū sz nō illatus conuenit illi. ¶ Ad ꝑmū g̃ dđ q̄ passiones extrinsece pertingunt ad substantiam corporis xp̄i mediantibus dimensionibus ꝑpriis: ⁊ iō ꝑpter impressiones extrinsecas que ad species panis pertinēt nulla passio intrinseca corpori xp̄i attribuit. sed ꝑpr impressiones extrinsecas ad dimensiones ꝑprias pertinētes attribuunt passiones corpi xp̄i ⁊ extrinsece sub specie ꝑpria tm: ⁊ intrinsece etiā sub specie aliena: ⁊ iō ꝑpter crucifixionem in caluarie loco factā corpꝰ xp̄i verum seruatum moriebatur sub specie propria ⁊ sub sacramento. ¶ Et per hꝰ pz solutō ad scđm: qz actio iudeoꝝ extrinseca erat fluxꝰ etiā sanguis ad motū localē ptinet: ⁊ sic iportat

ordinem ad aliqd extra ¶ Ad secūdā q̄nē dō q̄ cum aīatio sit ꝓprietas intrinseca constat q̄ sic̄ corpus christi in specie ꝓpria erat exanime: ita sub sacramento. vñ si corpus xp̄i fuisset ab vllo discipulorū consecratū non fuisset ibi aia. Quidam autē dicunt q̄ forma fuit suspensa in illo triduo: et q̄ si p̄mo cōsecratū fuisset reseruatū desineret ibi esse xp̄o mortuo. Sed hec friuola sūt: qz nec rōne: nec auctoritate confirmant. ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ sic̄ supra dictū ē di. x. aia nō ē ibi ex vi sacri sz ꝓpter concomitātiā ad corp⁹: et iō corpus sine aia exīte nihil deperit ꝓfectioni sacri si aia ibi nō contineat. ¶ Ad ij. dō q̄ hoc nō ē ꝓpter defectū virtutis verborū sz ꝓpter diuersā dispositionē corpis xp̄i. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ de⁹ bñ poterat facere q̄ aia xp̄i a corpe separata iacēte i sepulchro esset in loco vbi erat corpus sub sacramēto: qz hoc importat respectuz ad extra: sed nō q̄ esset ei vnita sub sacramento sicut forma: qz hoc ptinet ad dispositionē interiorē: vñ ineuitabiliter sequeret duo cōtradictoria eē simul ¶ Ad. j. g̃ dō q̄ rō illa nō cōcludit nisi q̄ esset ibi sicut i loco: et hoc de⁹ bñ potuit facē. ¶ Et silr etiā dicendū ad secūdū tñ nō ē hec cā quare corp⁹ xp̄i pōt eē aliquo mō in diuersis locis: qz ē diuinitati vnitū sz rōne cōuersionis alterius corpis in ip̄m facte q̄ non fit in aiam. ¶ E materia de qua i conceptione cē. pz q̄ ex eq̄uocatiōe hui⁹ ꝓpositiōis precedūt: qz cū dī de pane fit corp⁹ xp̄i: li de nō denotat habitudinē cāe materialis: sed solū ordinem mutationis terminorū. ¶ Inuestigari salubriter ñ pōt. s. vt aliqs cōprehēdere nitat: qz ꝓsumptuosuz est et piculosuz: dū aliqs nō vult ibi credere q̄ rōe videri pōt: sed inuestigare de defensione fidei vtile est. ¶ Quis fideliū habere dubiū possit cē. dicuntur celi aperiri in ipa īmolatiōis hora ꝓpter efficaciā diuine virtutis q̄ opat i sacro sūma ímis sociari: qz ex specieb⁹ et corpe xp̄i fit vnū sacramētū: et itez membra capiti vniuntur: et iterum in celum rapitur corp⁹ xp̄i inquantum fideliū deuotio nō sistit in specie sacri: sz fert vsqz ad xp̄m: fm q̄ ē i celo sub specie ꝓpria p desideriū. ¶ Vinū opat sanguinē in quo ē sedes aie. hoc pōt intelligi triplicit: vno mō vt sedes aie dicat cōsecratio vite q̄ ē p sanguinē. alio mō qz sanguis ē potētia totū: qz p actū virtutis nutritiue i mēbra cōuertit. tertio mō q̄a per sanguinē in corde generatū vitalis opatio in oia membra diffundit: vt phs in li⁹. de aialib⁹ dic ¶ Caro p corpe vro offert cē. hoc intelligēdū est per quādā adaptionē de salute corpis q̄ erat p gloriā resurrectiōis ad quā hoc sacrm opat. ¶ Nec iterari sacrm: quātū ad id qō ē pncipale in hoc sacro. s. cōsecratio materie: q̄uis iteret q̄tū ad vsum vt mixtio illa nō possit separari ¶ Sz cōtra: alchimiste dicūt q̄ p immissionē iunci decorticati pōt separari: et dicēdū q̄ a vino aufert substātia aque q̄ ibi ē ꝓpter similitudinē iunci qō etiā porosuz ē: nō tamen illā aqua que fuit apposita sepatur quia iā facta ē vinū. ¶ Nobis vero nō pōt ignosci. i. peccatū nostrum non haberet in se causam venie cuz non ex ignorantia procederet. ¶ Aqua nec nulla tenus cē. si aūt p errorē contigat vt aqua loco vini ponat si ante consecrationez vini pcipiat debet aquam effundere et vinum imponere. si autē post debet incipe consecrationem vini alio vino super infuso: contritōne de negligentia p̄habita: vel etiā a capite canonē inchoare super aliā hostiā: hostia prius cōsecrata posita seorsum: vt Inno. dicit.

Dis. XII.

An autem queritur de accidētibus cē. Post q̄ determiauit magister ō vno triū i q̄bus consistit integritas hui⁹ sacri. s. de eo qō ē res et sacrm: in pte ista intēdit determinare de alijs duobus. s. de eo qō ē sacrm tm̄: et de eo qō ē res tm̄. Et diuidit i ptes duas. In ꝓma determinat de eo qō est sacrm tm̄: in secūda de effectu sacri qō est res tātū: ibi Institutū ē hoc sacrm cē. Prima i duas. in ꝓma determinat de accñtib⁹ q̄ sūt sacra. i. signa vtriusq̄ corpis xp̄i. s. veri et mystici. in secūda determinat de actu sacerdotis q̄ ē sacrm siue signuz passionis xp̄i: ibi Post hoc q̄rit si qō gerit cē. Circa ꝓmū duo facit: ꝓmo determinat de ip̄is accñtibus: 2° de fractione q̄ in eis fundat: ibi Solet autē queri, cē. Circa h⁹ duo facit: p⁹ determiat de ipsa fractione: 2° de ptiū significatione: ibi Quid autez ptes ille cē. Circa ꝓmū duo facit: p⁹ mouet questionē: 2° determiat eā: ibi Ideo q̄busdaz placet cē. Circa qō q̄ttuor opiniones ponit ibi: scōa incipit ibi Alij vero dicunt cē. tertia ibi: Alij tradunt corp⁹ xp̄i cē. q̄rta ibi Sed quia corpus christi cē. Et circa hoc duo facit: p⁹ ponit opinionem quartam: 2° ꝓfirmat eā: quia p ceteris vera est: ibi Ne aūt mireris cē. ¶ Institutū est hoc sacramentuz cē. Dicit ponit effectū hui⁹ sacramenti: et quia ex effectu rei accipit vsus eius: ideo circa hoc duo facit: p⁹ ponit effectū: 2° determinat vtendi modū: ibi Si aūt q̄rit̄ur. vtz quotidie cē.

Hic ē triplex questio ¶ Prima de accidēdentibus. ¶ Secunda de effectu huius sacramenti. ¶ Tertia de frequētatione ip̄ius. Circa primū queruntur tria ¶ Primo vtz accidentia sint hic sine substantia. ¶ Secundo de operatione illorū accidentiuz. ¶ Tertio de fractione que in eis fundatur.

Ad primum sic procedit: Videtur q̄ accidentia sine substantia esse deus facere non possit: si enim esse rei separaretur ab ente: ens esset non ens. sed hoc deus non potest facere, qz non potest facere q̄ duo con-

tradictoria sunt simul vera. g nō pōt separe esse rei ab ente. sz accītis eē ē inesse fm phm. g de' ñ pōt facē qn accīs insit. ¶ Ð. q̄cūq; sepat diffinitōnē a diffinito ponit duo ꝓtradictoria eē sil' vera: q; hoc ipm qō est hō ē aīal rōnale mortale. ⁊ ita si ponat eē homo ⁊ ñ eē aīal rōnale mortale ponit esse hō ⁊ nō eē. sz diffinitio accītis ē q; ineſt sbe. vñ etiā in diffinitione singulorꝫ accītiū oportet q; ponat sba. g cū de' nō possit facere cōtradictoria sil' eē vera: neq; facere poterit q; accīs sit sine sba. ¶ Ð. de' nō pōt facere q; diffinitio insit alicui: ⁊ diffinitū nō insit eidē. nec q; inter affirmationē ⁊ negatōnē sit mediū. sz si ponam' accītia eē sine sba: oz alterꝫ dictorꝫ sequi. g de' nō pōt hoc facere. pbatio medie: nō eē em̄ in subiecto: sz p se exīstere ē diffinitio sbe: ⁊ opponit cōtradictorie ei qō ē eē i subiecto. sz si ponam' aliqō accīs nō eē in subiecto: vel ponem' q; aliq̄d sit mediū inter eē in subiecto ⁊ ñ esse: vel ponem' q; aliq̄d sit nō ens in subiecto ⁊ ñ sit sba: q; si ē substātia nō ē accīs. g si ponam' accidens eē sine subiecto: seq̄t alterꝫ duorꝫ vel q; inter cōtradictoria sit mediū: vel q; diffinitio separet a diffinito qō iterꝫ implicat cōtradictoria eē sil' vera ¶ Sz cōtra ē: qō dī Luce. j. Nō erit impossibile apud deū oīe verbū. ¶ Ð. pōt de' plura facere q; hō possit intelligere vel imaginari. sz aliqui phi posuerūt dimēsiones esse sine subiecto: sic q; posuerūt mathematica sepata. g de' pōt hoc facē ¶ Lterus vī q; nō sit cōgruū huic sacro: q; accidentia sint sine substātia. in sacramēto em̄ pfectissimo nō cōgruit eē aliq̄d qō diuie ordinationi repugnet. sz diuina ordinatio ē q; accīs sit in subiecto. g i hoc sacro nō ꝓpetit q; sit sine subiecto. ¶ Ð. sacm̄ veritatis no decet aliq̄ fallacia. sz h' sacm̄ ē maxime veritat: q; cōtinet illū q̄ dixit: Ego sū veritas Jo. xiiij. cū g exītib' accītib' sine subiecto seq̄t fallacia: q; accītia q̄tū ē i se signāt substātiā ꝓpriā sub esse: vī q; ñ cōpetat huic sacro accidētia eē sine subiecto. ¶ Ð. materia debet eē forme ꝓportionata sed ex pte forme sacri nō cōpeteret q; eēt accidens verbi sine essentia verbi. g nec ex pte materie competit q; sit accidēs elemēti sine elemēto. ¶ Sz contra: accīs subiecto rndet. sz substātia pais q̄ prius erat subiectū priorꝫ accītiū mutata ē i alterꝫ statū p hoc q; cōuersa ē i corp' xpi. g et accītia cōgruit in alterum statum mutari: vt sez sint sine subiecto. ¶ Ð. hoc sacm̄ dī mysteriū fidei. sed fides nō solū ē supra intellectū. sz ēt supra sensū. g i hoc sacro nō solū oz aliq̄d eē supra intellectū sic q; corp' xpi sub tā pui' panis dimēsionib' cōtineat sz ēt supra sēsū. s. q; accītib' q̄ sensui subiacēt substātia ꝓpria nō subsit. ¶ Lteri' vī: q; accītia nō sint in hoc sacro sine substātia. eē em̄ i substātia eqliter cōuenit oib' accīb'. sz albedo nō ē hic sine subiecto: qō pz ex hoc q; diuidit p accīs: qō nō cōpetit nisi existenti in subiecto. g nec quātitas aut aliqō accīs ē hic sine subiecto. ¶ Ð. illud qō sensus ꝓcipit i hoc sacro ē ibi fm veritatē alīs eēt fictio in h' sacro. sz sensus nō tm̄ ꝓcipit ibi quātitatē aut albedinem sed etiā quātū ⁊ albū. g non est ibi accīs sine subiecto. ¶ Ð. accidens non indiuiduat nisi ex subiecto: sicut nec forma nisi ex materia. sed accidentia sunt ibi indiuiduata: alīs nō essent sensibilia. ergo nō sunt. sine subiecto. ¶ Ð. oīs forma sepata a materia ē ītellect' i actu: vt a phīs pbat. sz si accītia sūt hic sine subiecto erūt q̄dam forme sine materia. ñ em̄ habent materiā prem sui. ergo erunt intellect' in actu qō falsum apparet. ¶ Ð. q̄to aliquid appropinquat ad diuina simplicitatē tāto ē simplicius. sz si sunt hec accidentia sine substātia: magi' appropinq̄nt ad diuinā simplicitatē q; angeli: q; i angelis ē cōpositō ad min' ex q̄ ē ⁊ qō ē: q; i his accītib' inuenit nō pōt. ergo erunt nobiliora angelis qō falsum est. ¶ Ð. impossibile ē densitatē eē sine materia neq; raritatē: q; hec est diffinitio densi q; multū de materia cōtineat sub puis dimēsionib' ⁊ cōtraria ē diffinitio rari. sed tact' ꝓcipit i hoc sacro densitatez. g est ibi materia sub dimēsionib'. g dimensiones non p se exīstunt: ⁊ ita nec alia accītia. ¶ Sz cōtra sicī i p̄cedēti di. dictū ē ibi ñ ē alia substantia q; corpis xpi. sz nō sunt accītia que apparēt in corpe xpi sicut in subiecto: q; nō denominat ipm. g nō sunt in subiecto aliq̄. ¶ Ð. spēs ad h' remanēt in sacro vt ducāt p significatōem i corp' xpi. sed si essent in aliquo sicut in subiecto nō ducerēt in corp' xpi. sz magis i cognitionē sui subiecti g sūt hic accītia sine subiecto. Rndeo dō ad pmā questionē q; sicut dicit pma ꝓpositione li°. 2° cauſ causa pma ē vehemētiorꝫ impressionis supra causatū cause secūde: q; ipa cā secūda. vñ qñ causa secūda remouet influentiā suā a causato adhuc pōt manere influentia cause pme in causatum illud: sicut remoto rōnali remanet viuū: quo remoto remanet esse. cū g cā pma accītiū ⁊ oīm exītiū de' sit: causa aūt secūda accītiū sit substātia: q; accidētia ex pncipijs substātie causant poterit de' accidētia in esse conseruare: remota tamē causa secunda sez substantia. Et ideo absq; omni dubitatione dicēdū ē q; deus pōt facere accidens eē sine subiecto ¶ Ad. j. ergo dō q; inesse non dicit esse accidentis absolute sed magis modum essendi qui sibi competit ex ordine ad causaz ꝓximā sui esse. et quia remoto ordine accidētis ad causam ꝓximaz adhuc pōt remanere ordo ipius ad causam primaz: fm quē modū ipius essendi non est inesse sed ab alio esse: iō pōt deus facere q; sit accidens ⁊ non insit: nec tamē esse accītis ab accidente remouebit: sed modus essendi. ¶ Ad. ij. dō q; sicut ꝓbat Auic. i sua meta. per se exīstere non est diffinitio substantie: quia p hoc nō demonstrat quidditas eius sed ei' esse: ⁊ sua quidditas nō ē suū esse: alīs nō posset eē genus: q; eē nō pōt eē cōe p modū generis cum

singula cõtenta in genere differãt ꝑm eẽ. sz diffinitio vl q̃si diffinitio sbe ẽ res habens quiditatẽ cui acq̃rit esse vel debet: vt nõ in alio: ꝛ silr eẽ i subiecto nõ ẽ diffinitio accñtis sz ecõtrario rei cui debetur eẽ in alio: ꝛ hoc nunq̃ sepat ab aliquo accñte nec separi põt: qz illi rei q̃ ẽ accñs ꝑm rõnẽ sue quiditatis sp debet esse i alio. sz põt eẽ q illud qõ debet alicui ꝑm rõnẽ sue quiditatis ei virtute diuina agente nõ cõueniat: ꝛ sic pz q facere accñs esse sine substãtia nõ ẽ separe diffinitionem a diffinito: ꝛ si aliqñ hoc dicat diffinitio accñtis ꝓdicto mõ intelligẽda ẽ diffinitio dicta: qz aliqñ ab auctoꝛib' diffinitiones ponũt cã breuitat: nõ ꝑm debitã ordinẽ: sed tangunt illa ex q̃bus põt accipi diffinitio.

¶ Ad.iij.dõ q sic ab accñtib' i hoc sacro remouet eẽ in subiecto: ita cõuenit eis nõ eẽ in subiecto. vñ nõ ponit aliq̃d mediũ inter affirmatõnẽ ꝛ negationẽ: nec tñ sequit q diffinitio alicui cõueniat cui nõ cõuenit diffinitũ: qz nõ esse in substãtia nõ est diffinitio substantie: vt dictũ ẽ: sed habere quiditatẽ cui tale esse cõpetat: ꝛ hoc nõ cõuenit eis ex rõne sue quiditatis sed diuina virtute. ¶ Ad.iij.q. dõ q accidẽtia remanere in hoc sacro qualit congruat supza dcm ẽ di. ꝓcedẽti. Sed accñtia eẽ sine subiecto ꝓgruit huic sacro multiplicit. Primo q̃ tũ ad significatõnẽ: qz spẽs sine substãtia existẽtes exꝑssiue ducũt in coꝛpus xꝑi qõ sub eis cõtinetur et imediatius: si em̃ subiectũ haberẽt ducerẽt ime diate in subiectũ illud. Secũdo ꝓpter effectũ qui est vnio membꝛoꝝ ad caput in quo sũt p fidẽ: ꝛ iõ in hoc sacro oz aliq̃d esse supza natura p q̃ intellectus nr assuescat ad ea q̃ sunt fidei credẽda. Tertio q̃tũ ad vsum: qz est cib' spũalis: ꝛ iõ cõpetit q nullũ accñtib' subiectũ subsit qõ cib' coꝛpalis eẽ possit. Quarto q̃tũ ad pfectionẽ: qz em̃ hoc sacramẽtũ ẽ pfectissimũ: iõ oia q̃ sunt in hoc sacramento altissimũ statũ accipiunt sic q substãtia panis in coꝛpus gloꝛiosuz diuinitate vnitũ cõuertit: ꝛ ꝓpter hoc etiã accñtib' dat in hoc sacro sine subiecto esse. ¶ Ad.j.q̃ dõ. q diuina dispositio q̃ aliq̃d ordinat ꝑm legẽ cõmunẽ ꝛ sibi aliq̃ reseruat ꝓter legẽ cõmunẽ faciẽda ad aliqõ ꝓuilegiũ gre cõicandũ nec ex hoc sequit aliq̃ inoꝛdinatio: qz diuina dispositio vnicuiq̃ rei ordinẽ imponit. ¶ Ad.ij.dõ q de substãtia rei iudicare nõ ptinet ad sensũ sed ad intellectũ: cuꝰ obiectũ ẽ qõ q̃d ẽ: vt oꝛ in.iij. de aia: ꝛ iõ nõ accidit ibi aliqua deceptio: qz accñtia sũt ibi de q̃bus sensus iudicat sed de substãtia verũ iudiciũ habet intellectus fide iuuatus: nec ẽ inconueniens q intellectus absq̃ fide erret in hoc sacramẽto: sic ꝛ in aliis q̃ sunt fidei. ¶ Ad.iij.dõ q verbo iuest virtus trãsubstãtiandi: ꝛ iõ ad hoc q sit vera transubstantiatio oz q sit verũ verbũ. sed materia ẽ ibi ad significandũ: ꝛ iõ sufficit q accidẽtia remaneãt q̃bus mediãtibus significatio cõpleꝛ. ¶ Ad.iij.q.dõ. q q̃daz dixerunt q vera substantia panis simul remaneat sub sacro cũ coꝛpe xꝑi: ꝛ ꝑm hoc accñtia nõ essent in hoc sacramento sine subiecto. sed hec opinio in ꝓcedenti di. ipꝛobata ẽ. Alia opinio ẽ q remanet ibi forma substãtialis: ꝛ in ea fundant oia accidẽtia q̃ apparent: sz nõ minus difficile ẽ materialẽ formã substãtialẽ a materia separe q̃ accidẽtia a substantiꝫ: ꝛ ꝓterea quãtitas nõ respicit formã nisi rõne materie. vnde forme imateriales dimẽsionib' carẽt: et iõ cũ alia accidẽtia mediante quãtitate referant ad substantiã nõ poterat forma existẽs sine materia accidentiũ seusibiliũ subiectũ eẽ. Boe. etiã dicit in li. de trini. q forma simplex subiectũ esse nõ põt: Et iõ alij dixerũt q accidẽtia illa fundãtur i aere sicut i subiecto. Sz hec opinio stare nõ põt: cõstat em̃ q ante transubstantionẽ sub dimensionibus panis nõ erat aer. g̃ si cõuersione facta sit ibi aer: oz q acr subintrauerit ꝓ modũ localẽ dimẽsiones illas: et iste mot' ñ ꝓcipit. ꝛ ꝓterea icõueniẽs ẽ q subiectũ moueat motu locali ad accidẽs: ꝛ q accidẽs trãseat de subiecto in subiectũ. ꝓbatũ ẽ etiã a ꝑhis q coꝛpus naturale ꝛ coꝛp' mathematicũ nõ possũt esse simul: vñ cũ ille dimensiones que fuerũt sint quoddã coꝛp' nõ naturale sed mathematicũ ñ poterit aer cũ illis dimẽsionib' simul esse nec poterit esse subiectũ coꝛ: qz hz dimẽsiones ꝓꝑias aer: cũ ergo oñs dimensiones sint eiusdẽ speciei i quacũ q̃ materia sint: qz materia nõ intrat in diffinitionem eaꝝ: si dimẽsiones panis itez sint sic in subiecto in aere: sequit q duo accidẽtia speciei eiusdem sunt in eodẽ subiecto qõ ẽ cõtradictoꝛia eẽ simul: qz accidẽtiũ eiusdẽ speciei numeratio nõ ẽ nisi ex subiecto: vñ si subiectũ sit vnũ sequit illa accñtia eẽ plura ꝛ nõ plura: cõstat etiã q aer nõ ẽ susceptiuꝰ taliũ accñtiuz scz ouriciei figure determinare ꝛ aliaꝝ huiusmõi q̃ ibi apparẽt. Et iõ dõ ẽ q acidẽtia sũt ibi sine subiecto: nõ em̃ põt dici q sint i coꝛpoꝛe xꝑi sine subiecto. Sciẽdum aũt q substãtia coꝛpalis habet q sit subiectũ accñtiũ ex materia sua: cui ꝓmo inest subꝫci alteri: ꝓma aũt dispositõ materie ẽ q̃titas: qz ꝑm ipam attendit diuisio eius et indiuisio: ꝛ ita vnitas ꝛ multitudo q̃ sunt ꝓma cõsequẽtia ens: ꝛ ꝓꝑ hoc sũt dispositiones totius materie: non hui' aut illi' tñ. vñ oia alia accñtia mediãte quãtitate i substãtia fundãt. ꝛ quantitas est ꝓꝛioꝛ eis naturaliter: ꝛ iõ non claudit materiaz sensibilẽ in rõne sua q̃ uis claudat materiã intelligibilẽ: vt oꝛ in vij. Meta. vñ ex hoc q̃daz decepti fuerũt vt crederẽt dimensiones esse substãtiã rerũ sensibiliũ: qz remotis q̃litatib' nihil sensibile remanere videbãt nisi quãtitatẽ: q tñ ꝑm eẽ suũ ꝛpẽdet ad substãtiã sicut ꝛ alia accidẽtia: virtute aũt diuina cõfertur dimensionibus que fuerunt panis vt sine subiecto subsistant in hoc sacramento qõ est ꝓma ꝓꝑietas substãtie: ꝛ p ꝓñs dat eis vt sustineant alia accidentia sicut ꝛ sustinebant quãdo sba

eis ſuberant: ꝛ ſic alia accñtia ſũt in dimenſionib' ſicut in ſubiecto: ipſe vero dimenſiones nõ ſunt in ſubiecto. ℣ Ad.j.ꝯ dõ q̃ ꝑma accñtia cõſequẽtia ſ3am ſũt q̃titas et q̃litas: et hec duo ꝓportionan duobus ꝓncipijs eſſentialib' ſ3e. ſ. forme ꝛ mãe: qz quãtitas rñdet materie. vñ magnũ et ꝓuũ Plato poſuit differẽtias materie: ſed q̃litas ex ꝑte forme et qz materia eſt ſubiectũ ꝓximũ qõ nõ eſt in alio: forma aũt ẽ in alio. ſ. materia: iõ magis appꝛopinquat ad hoc qõ ẽ nõ eſſe in alio quãtitas q̃ q̃litas ꝛ p ꝓñs q̃ alia accñtia. ℣ Ad.ij.dõ q qnãtitas dimẽſiua ꝑm ſuã rõnẽ ñ dependet a materia ſenſibili q̃uis dependeat ꝑm ſuũ eẽ: iõ in ꝓdicãdo ꝛ ſubijciendo accipit modũ ſubſtãtie et accñtis. vñ lineã dicimus ꝛ quãtitatẽ ꝛ quãtã: ꝛ magnitudinem et magnã: ꝛ iõ cũ ſint ibi dimẽſiones ſine ſubſtantia nõ tm̃ videt ſenſus quãtitatem: ſed etiã quãtũ: de alijs aũt accñtib' planũ ẽ: q ẽ ibi aliq̃d albũ: qz albedo eſt ibi i ſubiecto. ℣ Ad.iij.dõ q de rõne indiuidui duo ſũt. ſ. q ſit ens actu: vl̃ in ſe: vel i alio et q ſit diuiſuz ab alijs q̃ ſũt vel poſſunt eẽ in eadẽ ſpecie in ſe indiuiſuz exñs: ꝛ iõ ꝓmũ indiuiduarõis ꝓncipiũ ẽ materia qua acq̃rit eſſe in actu cuilibet tali forme ſiue ſubſtãtiali ſiue accidẽtali: ꝛ ſecũdariũ ꝓncipiũ indiuiduationis ẽ dimenſio: qz ex ipa habet materia q diuidat. vnõ i carẽtibus dimenſione impoſſibile ẽ aliquã eẽ dimenſionẽ niſi ꝑ formã q̃ facit diuerſitatẽ ſpeciei: ꝛ ꝓpter hoc in angelis ſunt tot ſpẽs q̃t indiuidua: qz cũ ſint forme ſiue quidditates ſubſiſtẽtes ex ſeipſis habẽt eſſe in actu ꝛ diſtinctionẽ: ꝛ iõ nõ indigent ad ſui indiuiduatõnẽ neq; materia neq; dimenſione. ſi ꝯ quãtitas ſine materia haberet eẽ actu: per ſe haberet indiuiduationẽ: qz ꝑ ſe habet diuiſionẽ illã ꝑm quã diuidit mã: ꝛ ſic vna ꝑs differret ab alia non ſpẽ ſz numero ꝑm ordinẽ q̃ attendit in ſitu partiũ. ꝛ ſi liter vna linea ab alia differret numero dũmõ accipeẽ in diuerſo ſitu. qz ꝯ in hoc ſacro ponimus dimenſiones ꝑ ſe ſubſiſtere: cõſtat q ex ſeipſis indiuiduantur: ꝛ ꝑ ea alia accñtia q̃ i eis fundant. ℣ Ad.iiij. dõ q illud qõ eſt intellectus vel intellectũ in actu ꝑm phos oz eſſe ſepatũ nõ ſolũ a materia: ſed etiã a cõditionib' materie indiuiduantib': ꝛ hoc nõ ẽ in ꝓpoſito: vt ex dictis patet. ℣ Ad.v.dõ q cum iſta accñtia habeant eſſe et eſſentias ꝓprias ꝛ eoz eſſentia nõ ſit eoz eſſe: cõſtat q aliud ẽ in eis eſſe ꝛ qõ eſt: ꝛ ita habẽt cõpoſitionẽ illã q̃ in angelis inuenit: ꝛ vlterius cõpoſitionẽ ex ꝓtibus quãtitatis que in angelis nõ inuenit: ꝛ ſic magis recedũt a diuina ſimplicitate. ℣ Ad.vj.dõ q ſicut ſubiectuz qõ ponit in diffinitione alioz accñtiũ nõ ẽ de eſſẽtia accñtis: ita etiã materia q̃ ponit in diffinitione raritatis et denſitatis nõ ẽ de eſſentia eoz: nõ enim eſt denſitas materia multa exñs ſub ꝓpꝛijs dimẽſionibus: ſed ꝓprietas q̃dam cõſequẽs ex hoc q materia ſic ſe habet: vnde talem ꝓprietatem de' põt facere etiam ſi materia non eſſet.

AD ſecundũ ſic ꝓcedit: Videt q accidẽtia q̃ remanẽt i hoc ſacro nõ poſſũt ĩmutare aliq̃d extrinſecũ: illa enim agunt ꝛ patiunt ad ĩuicẽ que cõicant in materia vt dicit in ꝓmo de generatione. ſed accñtia illa non cõicant in materia cũ corꝓib' exterioꝛib'. ꝯ nõ poſſunt ea ĩmutare. ℣ Dicit naturalis reqrit cõtactũ naturalẽ: vt ꝓz i. j. de generatione. ſz mathematicis. i. dimenſionib' ſepatis nõ cõuenit tact' phyſicus ſed metaphyſicus tm̃ ſicut ꝛ locus: vt ibidem dicit. ꝯ cũ in hoc ſacro ſint dimenſiones ſepate i quibus alia accidẽtia fundant: vt dictũ ẽ videt q non poſſint agere i aliq̃d extrinſecũ. ℣ Dicit. paſſum q̃uis in ꝓncipio ſit cõtrariũ tamẽ in fine ẽ ſiẽ. ſed ſi corꝓa exterioꝛa ĩmutarent: ipa iam ĩmutata non eẽnt forme tm̃ ſz forme i mã. ꝯ ñ poſſũt ĩmutari a dimenſionib' q̃ ſũt forme tantuz. ℣ Sed ꝺ nihil ſentit niſi qõ ĩmutat ſenſum. ſed h' mõi accñtia ſẽtiunt. ꝯ ĩmutãt. ℣ Dicit. oñe qõ habet eẽ habet agere aliquo mõ: qz nulla res deſtituit ꝓpꝛia operatione. ſed h' mõi accidẽtia habẽt eſſe. ꝯ poſſunt agere

Vlterius vi q nõ poſſunt aliq̃d extriſecũ ĩmutare ſubſtantialiter: generãs enim debet eſſe ſile generato. ſed oñe generatum ẽ cõpoſitũ ex materia ꝛ forma. cũ ꝯ accñtia illa ſint forme tm̃ non poſſunt ĩmutare generatũ aliq̃d extra ſe. Et hac rõne vtit phs in. vj. Meta. ꝺ Platonẽ q ponebat formas ſepatas eſſe cauſas generationis ſenſibiliũ. ℣ Dicit. nihil agit vltra ſuã ſpeciẽ: ſed citra quandoq; qz effectus nõ ẽ nobilioꝛ cauſa. ſed ſubſtãtia ẽ nobilioꝛ omni accidente. ꝯ illa accidẽtia nõ poſſunt aliquã ſubſtãtiam generare. ℣ Sed cõtra: ſpecies iſte habẽt eandẽ virtutẽ quã habebãt ante tranſubſtantiationẽ: qz nihil ẽ eis ablatum ſz additũ. ſed ante tranſubſtantiationẽ poterãt aliq̃d ſubſtantialiter ĩmutare. ꝯ et poſt Vlterius vi q iſta accidẽtia nullo mõ poſſint corꝛũpi: qz iſta accidẽtia ſũt forme tm̃. ſz forma ẽ ĩuariabili eẽntia cõſiſtẽs: vt dicit in li. ſex ꝓncipi. ꝯ h' mõi ſpẽs non corꝛũpũt. ℣ Dicit. ois res ꝑ ſe ſubſiſtẽs ſine mã ẽ incorꝛuptibilis: ꝙ mã ẽ corꝛuptionis ꝓncipiũ ſic ꝓz i angel' ꝛ aiab'. ſz h' mõi ſpẽs ſũt forme ſine mã ſubſiſtẽtes. ꝯ ſũt icorꝛuptibiles. ℣ Dicit. ſi corꝛũpũt: aut corꝛuptio iſta eſt naturalis aut miraculoſa. naturalis nõ: qz ſic nihil generat naturaliũ niſi cõpoſituz: ita nihil corꝛũpit niſi cõpoſitũ naturaliẽ. ſilr neq; miraculoſa: qz ſic ſola dei virtute fieret: de' aũt ꝑm Aug. nõ ẽ cã tendi in non eſſe. ꝯ nullo mõ corꝛũpit. ℣ Sz ꝺ q̃diu ſunt accidẽtia ſenſibilia ſentiri poſſũt. ſz qñq; deſinũt ſentiri poſſe h' mõi accidẽtia. ꝯ deſinũt eẽ ℣ Dicit q̃diu ſpẽs manẽt ꝛ corꝓ xp̃i manet ſub ſacro. ſz corꝓ xp̃i qñq; deſinit eẽ ſub ſacro. ꝯ quãdoq; deſinũt eẽ ſpẽs ille Vlterius vi q ex eis non poſſit aliq̃d generari: corꝛuptio cñ generatiõni vl

factioni opponit: sed oē qđ nō hz māz ptē sui si sit oportet q ex nihilo fiat. ğ si corrumpit oz q in nihilū tēdat ꝛ nihil ex eo fiat. ¶ D. substātia ꝛ accidens magis differūt q̄ corp' ꝛ spirit'. sed ex corpore nō pōt fieri spirit' ut pz in li° de duab' naturis. ğ ex specieb' illis q̄ sūt accītia tm̄ non pōt substātia aliqua generari. ¶ D. ipossibile ē ex vno simul ꝛ semel multa fieri. sz si aliqđ generat in illo ē inuenire substantiā ꝛ accidēs. ğ ñ pōt generari ex accīte tm̄. ¶ Preterea: si aliqđ generat aut illa generatio est naturalis aut miraculosa: naturalis ñ: qz generatū ꝛ id ex quo generat naturaliter cōueniunt in mā vt pz i omnib' generatiōib' naturalibus qđ hic nō pōt inueniri: similr nec miraculosa qz q vermes aliq̄n inde generent vel in cinerem resoluāt: hoc ē in irreuerētiā tāti sacrī qđ a deo nō ē ğ nullo mō aliqđ ex huiusmōi speciebus generari pōt. ¶ Sz ꝓtra est q sēsibiliť apparet si diu reseruēť paulati i aliud mutari. ¶ Preterea Inno. dic in quo similitudo deficeret in eo sacrm nō eēt: sed ibi se ꝑderet ꝛ locū fidei aufferret. ğ oz eē oīmodā similitudinē speciez ad substātiā pānis. sed ex substātia panis poterat aliqđ generari: ğ ꝛ ex specieb' ibi remanētib'. ¶ Lteriꝰ vī q nō possint nutrire qz ois cib' q̄ nutrit in corp' transit: ꝛ superfluitates ex eo resoluūtur: sed cib' iste non vadit in corp' vt Ambro. i lra dicit. ğ nō nutrit: ¶ Preterea ex eis dē nutrimur ex quib' sum': vt dicit in .ij. de generatione. sz nō sum' ex accītib'. ergo ex eis nō nutrimur. ¶ D. oē qđ nutrit quocūq̄ mō soluit ieiunium. si ğ species ille nutriūt soluūt ieiuniū et sic p' sūptionē corpis xpi nō posset aliqs cōicare qđ falsū est. ¶ Sz ꝓtra est: qđ dicit in glo. j. Cor. xj. sup illud: Alius quidē esurit ali' ebr' ē. q aliqui sūt in ebriati ex vsu spēz huius sacrī. ¶ Preterea: nihil aufert sitim vel famē nisi qđ nutrit. sz sēsibiliť reperiť pōt q ex potu ille sitis tolliť p̄cipue si in multa q̄titate sumat. ğ nutriūt spēs ille. ¶ Lteriꝰ vī q nullus liquor possit specieb' illis pmisceri: qz ut i .j. de generatione ꝑbat phs: accīs nō pmiscet substātie. sed quilibet liquor substātia quedā ē. cū ğ ille species sint tm̄ accītia: videť q nihil possit eis pmisceri. ¶ Preterea sic hoc sacrm sub certa forma verborꝫ ꝓsecrat ita ꝛ aqua benedicta. sed si aq̄ pmiscet aque bñdicte totū fit bñdictū. si ğ aliquis liquor pmisceri posset vino cōsecrato esset totū ꝓsecratū: ꝛ sic liquor ille transiret in sāguinē xpi sic forma verborꝫ qđ falsū ē. Preterea: humidorꝫ pmixtorꝫ efficiť superficies vna. si ğ ille' specieb' aliqs liquor admisceat efficiť vna superficies liquoris adueniētis: ꝛ specieꝫ ꝑexistētiū: sed superficies liquoris ē in substātia: superficies aūt spēz nō ē in subiecto. ğ eadē superficies erit in subiecto: ꝛ nō in subiecto qđ ē ipossibile. Preterea: corpus xpi nō est sub sacramēto ex quo sub speciebus illis est alia substātia. sed si aliqs liquor subtilis puta vinū vel aqua admisceat illis speciebus cū nō cōtineat ꝓprijs terminis oz q diffluat ad terminos dimēsionū sub q̄bus erat corpus xpi. ğ desinūt ibi esse species. ğ corrūpunt ꝛ nō pmiscent. ¶ D. sicut albū ꝛ nigrum sunt differētie coloris ita magnū ꝛ puum sunt differētie quātitatis. vel circa q̄titatē. sed idem color non est albus ꝛ niger. ğ neq̄ eedē dimēsiones sunt magne ꝛ parue. sed addito aliq̄ liquore dimensiones ille efficiūtur magne. ğ nō sūt eedē q̄ pri'. ğ nō pmiscētur. ¶ Sz cōtra phm phm i. j. de gnātione Ea q̄ sūt diuisibilia i minima sūt bñ pmiscibilia. sz ita ē de spēbus illis. ğ rē. ¶ D. mai' ē corrūpi q̄ pmisceri. sed spēs possūt corrūpi. ergo possunt permisceri. ℞ ñdeo dō. ad. j. q. q agere ñ ē nisi rei p se sb sistentis. ꝛ iō neq̄ mā agit neq̄ forma sz ꝓpositū: qđ tñ nō agit rōe māe sz rōe formē q̄ ē act' ꝛ actionis p̄ncipiū. ꝛ qz q̄titas se tenet ex pte materie q̄litas ex pte formē: iō q̄titas nō agit nisi mediāte q̄litate q̄ ē p se actiōis p̄ncipiū. vñ q̄litates sūt sensibiles prio: q̄titates scdo. qz ğ i sacro q̄titates retinēt eūdē modū essēdi quē hēbāt sb̄stātia pānis exīte. iō hñt eūdē modū agēdi vt imutēt ꝛ agāt naturaliter sic pri'. q̄titatis. n. q̄ aliū modū eēndi hz q̄ñ ē i subiecto nō ē agere nisi mediāte q̄litate. ¶ Ad .j. ğ dō: q mā accītis ē primū subiectū ei'. primū āt subiectū q̄litatis corpal' ē q̄titas vt superficies coloris. ꝛ iō q̄litas que ē actiōis p̄ncipiū cōicat q̄dāmodo i mā cū his q̄ sūt extra: qz q̄titas hincinde subesse iuenit. ¶ Ad. ij. dō: q mathematici nō solū abstrahūt a mā sz a sensibilib' accītib'. ꝛ qz dimēsiones i hoc sacro nō sūt sepate ab accītib' sensibilib': iō nō solū hñt tactū metaphoricū sic mathematica: sz ēt physicū: qz rōe illoꝝ accītiū pñt imutare ꝛ imutari. ¶ Ad. ij. dō: q q̄tū ad imutationē accītalem satis sile iuenit hicinde: qz sic in sacro nō ē albedo sepata sz albū qđ agit ita exterius p imutationē nō fit albedo sz aliq̄ albū: ꝛ ita inq̄tū huiusmodi passū i fine ē sile. ¶ D. ij. q. dō: q i actiōib' nālibus forme sb̄antiales nō sūt imediatū ꝛ p̄imū actōis p̄ncipiū: sz agūt mediātib' q̄litatibus actiuis ꝛ passiuis sic ꝓprijs instrīs vt dī i. ij. de aia q calor nālis ē q̄ aia agit. ꝛ iō q̄litates ñ solū agūt i vtute ꝓpria sz etiā i vtute formē substātialis. vñ actio eaꝝ nō solū termiat ad formā accītalē sz ēt ad formā sb̄antialē: ꝛ ꝓpter hoc generatio ē termin' alteratiōis. huiusmodi aūt vtutē istrā lē recipiūt eoipso quo a p̄ncipijs eēntialib' causāt vñ sic remotis sb̄stātijs remanet accītib' idē eē fz spēm vtute diuia: ita ēt remanet eis eadē virt' q̄ et pri': ꝛ iō sic añ poterāt imutare ad formā substantialē ita ꝛ nūc. ¶ Ad. j. ğ dō. q nos nō ponim' oio huiusmodi q̄litates sepatas sic plato ponebat formas nāles cū pōam' p subiecto id qđ erat p̄imū subiectū eoꝝ prio. ꝛ iō nō ē silis rō hicinde: tñ hic ēt generās nō ē oio sile generato qz generatū ē substātia: generās aūt nō. sz hoc iō ꝓtingit qz vt dictū

ē: huiusmōi q̄litates hñt ist̄rālē v̄tutē generādi: generatū aūt nō oz q̄ assimilet ist̄ro sz p̄ncipali generāti: vt dic̄ Comen. in. xj. meta. qz ist̄rm ñ agit virtute sua sz alteri⁹ ⁊ illi assimilat nō sibi. vñ generatio hic assimilat substātie q̄ pri⁹ erat. Plato āt formas sepatas nō p̄ebat ist̄ralia generātia sz p̄mas cās generatōis ⁊ p̄ncipales. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ꝓpria v̄tute nihil agit ultra suā spēm sz v̄tute alteri⁹ cui⁹ ē ist̄rumētū pōt agere vltra spēm suā sic̄ serra agit ad formam scāni. Ad. iij. q. dō. q̄ vnaqueq; res hz ꝓpriū eē sue spēi: nō eni eē i oibus ē vni⁹ spēi sic̄ nec aialitas ē vni⁹ spēi i oibus aialib⁹: nec humānitas eadē nūero i oīb⁹ hoib⁹ sic̄ ⁊ vnaqueq; res hz ꝓpriā actionē. vñ sic̄ i q̄litatib⁹ q̄ remanēt i hoc sacrō remanet actio ꝓformis actioni substātie prius exñtis: ita ēt eē substātēs qō q̄uēit oīmēsiōib⁹ remanētib⁹ ē ꝓforme illi eē qō pri⁹ substātia pāis hēbat vñ sic̄ q̄litas facit eādē actionē quā prius faciebat substantia pāis ⁊ vini exñte: ita eē i quo oīmēsiōes substituūt tollitur eisdē passiōib⁹ q̄bus ante ea tollebatur eadē substātia exñte. ⁊ ꝓpt hoc eodē modo corrūpuntur accñtia remanētia sic̄ ⁊ pri⁹ corrūpi poterāt. prius āt corrūpi poterant duplr. vno mō manēte substātia subiecti p aliquā accñtalē mutationē sic̄ ex pte qualitatū ꝑm aliquā alterationem vinū sapozē vl̄ colozē mutare poterat: ⁊ ita colozqui pri⁹ erat aut sapoz corrūpebat. sz q̄titas ꝓdicto mō nō poterat corrūpi p motū i q̄titate. s. augmētū: qz vinū ⁊ pāis nō sūt corpora aiata que p̄nt eē subiectū augmēti ⁊ diminutōis. s. p additionē vel diuisionē: qz ꝑm phm i. iij. meta. i additione quātitatis ad q̄titatē vna q̄titas cē icipit duab⁹ eē desinētib⁹: ⁊ ecōtrario ē i diuisione. Alio mō p corrūptionē substātie q̄ dē cōtingit ex trāsmutatiōe accidētiū ⁊ ex pte q̄litatum: qz sic̄ generatio ita ⁊ corruptio ē terminus alteratiōis: ⁊ ex pte q̄titatis: qz cū vnaqueq; res naturalis habeat q̄titatē ōtermināta intm̄ poterit diuisio fieri q̄ spēs nō remanebit. vñ ettā i hoc sacrō aliqñ aliqua alteratiōe facta i q̄litatibus adhuc manet eē illud oīmēsionuz ꝓforme substātie p̄cedenti: ⁊ tūc rōe ipsi⁹ corruptionis accñtium nō desinit eē corpus xp̄i sub sacrō. Aliqñ aūt alteratio ad terminū vēit: ⁊ tūc eē p̄dictum tollit: ⁊ sic desinit eē sacrm: ⁊ silr ex pte q̄titatis: qz si fiat diuisio i ptes tāte q̄titatis que sufficiat ad spēm panis vel vini: sūt q̄dē alie oīmēsiōes qz partes ꝓtinui q̄ erāt potētia fiūt actu: sz eē ꝓforme substātie p̄exñti manet: ⁊ iō adhuc ē sacrz. Si aūt q̄titas ptiū ad hoc nō sufficiat vtrūq; eē desinet ⁊ oīmēsio ⁊ eē p̄dictū: ⁊ iō corp⁹ xp̄i desinit eē sub sacrō. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ forma dī eē invariabil̄: qz nō ē variatōis subiectū: tñ p variationē tollitur sic̄ pz i alteratiōe ⁊ augmēto: ⁊ ita largo modo dicunt corrūpi: put oē qō eē desinit dī corrūpi. ¶ Ad. ij. dō: q̄ oīmēsiōes q̄ sūt ꝓprie dispositiones materie retinēt i hoc sacramento vicē māe, ⁊ iō se hñt ad eē i quo subsistūt sic̄ materia ad formā substātialē: ⁊ ipse subsūt sic̄ subiectū accñtibus: ⁊ hoc mō corruptōis p̄ncipiū eē p̄nt sicut ⁊ mā cēt. ipse etiā ptes oīmēsionū cū sint i potentia hñt q̄dā rōnem materie rōe totī⁹ oīmēsiōis: ⁊ iō ex pte earuz accidit corruptio aliqua i tota oīmēsione p diuisionē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ spēs sic remanere miraculosū est: sz q̄ sic remanētes corrūpantur ē naturale sic̄ miraculosū ē q̄ cecus visū recipiat: sz q̄ iā viso recepto videat ē naturale: remanet eni q̄dā ꝓpositiōis modus i accñtibus istis oū q̄titas retinet rōnem materie: ⁊ q̄litas rōnem forme: vt dictū est.

Ad. iij. q. dō: q̄ quidam dicūt q̄ q̄uis ille spēs possint corrūpi ⁊ putrefieri: tñ ex tali putrefactiōe vel corruptione nō generātur vermes: vel aliquid huiusmodi: sed hoc nihil est: ꝓstat. n. q̄ accñtia q̄ñ corrūpuntur nō hoc modo eē desinūt: vt dispareant oīo ac si totaliter annihilarent: sed succedit illi accñtibus aliquid sensibile: ⁊ hoc oz eē ō nouo generatū: nec ē dūa q̄cq̄d sit illud: vtrū sit vermis vl̄ cinis vel aliquid huiusmodi: qz silis difficultas est de oībus. ⁊ iō alij dixerūt q̄ substātia pāis ibi rēanet: ex qua materialiter aliq̄ generari possunt. sed hec opinio ē ip̄robata ē. Et iō alij dixer̄t q̄ ex mutua actione accñtium sacrī ad corpora circūstātia generātur vermes ex aere ꝓtinēte. Sed hoc nō videt eē verū: qz accñtia illa nō hñt ibi aliā actionē q̄ hērent si substantia remānisset: sz q̄ñ substantia erāt nō poterāt vermes ex aere generari: vel cinis p talē actionē: vñ nec mō. ⁊ p̄terea sensibiliter apparet q̄ in illo loco vbi fuit corpus xp̄i ē illud q̄ generatur: ⁊ ibidē alteratio p̄cedēs apparet. aer āt ante vltimū istās corruptōis spērum nō erat i loco illo: qz sic subintrasset oīmēsiones sub q̄b⁹ erat corpus xp̄i quod ē ipossibile: nec etiā mouebatur ad locū illū: qz quiet⁹ forte manebat. vñ sequit q̄ totus mot⁹ aeris ⁊ alteratio ipsi⁹ ⁊ corruptio ⁊ generatio vermiū aut cineris sit i eodē istāti q̄ est i possibile. ⁊ p̄terea idē accideret si corpus xp̄i ꝓseruaretur iter aliqua corpora solida que nō subitraret aer ⁊ nō appareret aliqua mutatio facta i corpor⁹ solidis circūstātib⁹. ⁊ p̄terea si corp⁹ xp̄i in magna q̄titate consecratū eēt idē posset accidere: ⁊ tāta ispissatio aeris nō posset de facili accidere sine sensibili ipsius imutatiōe. Et iō alij dicūt q̄ p acto sacrō redit substātia panis sub spēbus q̄ pri⁹ fuerat: ⁊ ex illa generant vermes: vl̄ aliq̄d huiusmodi. Sz hoc ñ pōt eē: q̄diu eni ē ibi corp⁹ xp̄i nō redit substātia pāis: qz sic esset corp⁹ xp̄i sub spēb⁹ cū substātia pāis: qō ē tertia opinio que nō sustinetur: q̄diu aūt sūt ibi spēs manet sub spēbus corp⁹ xp̄i. vnde q̄diu manēt spēs substātia pāis nō redit remotis aūt spēbus illis iā nō ē ibi substātia pāis: sed vermiū vel cineris: vel alicui⁹ huiusmōi. nūq̄ eni ē substātia pāis sine spēbus pāis. vñ substātia pāis nō pōt redire: nisi forte dicat redire q̄ ad māz

tñ: qz illa eadē materia que pr̄ius erat sub forma pān̄is postmodū fit sub forma cineris: vel alicuius huiusmodi. ⁊ hoc posset stare cū sc̄a opinione pr̄i us tacta: q̄tum ad hoc q̄ ponebat substātiaz pān̄is i p̄iacētē materiā resolui quod stare nō p̄ōt: vt su pr̄a ꝓbatū est: sz q̄tū ad aliā partē qua p̄cedebat q̄ annihilaret nō p̄ōt stare: qz qđ i nihilū redactū est nō p̄ōt iterū idē numero sumi. Sz q̄tū ad p̄mam opinionē q̄ cōiter sustinetur oio stare ñ p̄ōt: qz qđ ꝓuersū ē i alterū nō p̄ōt redire nisi alterum i ip̄m ꝓuertat. substātia āt panis conuersa ē i corp⁹ xp̄i ⁊ hec substātia. s. panis facta ē illa. s. corporis xp̄i vt ex p̄dictis pz. vnde nō p̄ōt eē q̄ substātia panis redeat: neq; q̄tū ad totū: neq; q̄tū ad p̄tē: nisi corpus xp̄i ecōuerso ꝓuertat i substātiam panis qđ ē ipossibile: ⁊ iō ipossibile ē dicere q̄ substātia pān̄is redeat: neq; fm totū: neq; fm partē si redire ꝓpe sumat: vt sit idē numero quod redit. si āt mā pān̄is redire dicatur nō qz eadē nūero redeat: sz alia ei⁹ dē rōnis: tunc oportebit dicere q̄ illa alia mā ō no uo creet. Et forte hoc intellexerūt q̄ dixerūt substā tiā pān̄is redire. vnde satis ꝓbabiliꝫ p hūc modum opio sustineri p̄ōt: vt dicat q̄ ad hoc de⁹ materiaz creat ne sacr̄m deprehendat: ⁊ sic fides meritū per dat: nec tñ mā corporal i p̄ncipio creata auget: qz q̄tū ō materia ꝓuersū fuit i substātiā corporis xp̄i tñ de mā creat nūc de nouo. P̄ōt tñ ⁊ alr dici q̄ ille spēs sic hñt ex h⁹ q̄ sb̄sistūt q̄ p̄ūt agere q̄cq̄d poterant substātijs pān̄is ⁊ vini exñtibus: ita habēt vt possint ꝓuerti i q̄cq̄d ꝓuerti poterāt substantie p̄exñtes quod sic itelligi p̄ōt: sic. n. Cōmen. dic i. j. phys. ⁊ i libro de substātia orbis i materia generabiliū ⁊ corruptibiliū oz itelligere dimēsiones itermi natas añ aduētū forme substātialis: alꝫ nō posset itelligi diuisio materie: vt in diuersis partib⁹ mate rie diuerse forme substātiales eēnt: huiusmōi aūt dimēsiones p⁹ aduētū forme substātiaľ accipiūt eē termiatū ⁊ ꝓpletū: q̄cq̄d āt itelligit i materia ante aduētū forme substātialis hoc manet idē nūero i generato: ⁊ i eo ex quo generat: qz remoto posteri ori oportet remanere pri⁹. dimēsiones āt ille itermi nate se habēt ad genus q̄titatis: sic materia ad ge nus substātie. vnde sic in quolibet ꝓpleto i genere substātie ē accipere materiā q̄ ē ens icōpletū i gene re illo: ita i dimēsionibus ꝓpletis que sūt i hoc sa cr̄o ē accipe dimēsiones incōpletas: ⁊ his mediāti bus materia pān̄is formā reciperet ei⁹ quod ex pāe generaret: pane nō ꝓuerso i corp⁹ xp̄i. vñ sic dimē siōibus illis ē datū: vt subsistāt ⁊ subsint: ⁊ illi esse qđ ē ꝓforme eē p̄iorib⁹ substātie ⁊ termiatiōi q̄ti tatis ⁊ oibus alīs accñtibus: ita etiā dat eis vt pos sint subesse alteri forme naturali: ⁊ alīs accñtibus qz de natura sua nō hñt vt subsint tñ accñti: sz ēt forme substātiali: vt dictū ē: ⁊ tūc vel ex p̄ti aduc niet etiā materia ꝓpter ꝓcomitantiā naturalē for me ad materiā: sic ꝓpter ꝓcomitantiam naturalez aie xp̄i ad corpus erat aia sub sacr̄o: ⁊ hoc quodā modo redit i pmum dictū: vt. s. materia de nouo fiat: vel ipsi dimēsiōi virtute diuina dabit natura materie ꝓpter p̄opinquitatē ad ipsā: vt sic illō ge neratū sit ꝓpositū ex materia ⁊ forma. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ fm penultimā opinionē spēs ille penitus ce dūt i nihil: sz ex substātia p̄dicto mō redeūte gene rat illud quod succedit: nec dr generari ex spēbus fm q̄ li ex dic̄ cām materialē: sed solū fm q̄ dic̄ or dinē: vt ex mane fit meridies. i. p⁹: sz fm aliā opini onē illud totū demōstratū sensibile i sacr̄o hēbat aliq̄d. s. ptem sui simile materie: ⁊ illud nō cedit i nihil: sz remanet. s. dimēsiōes iternatas: sic ⁊ rema nerēt si substātia pān̄is eēt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ hoc nō ē remotū qui de⁹ possit mutare corp⁹ i spiritū: ⁊ tñ q̄tū ad aliq̄d dimēsiones itermiate magis sūt ꝓpi que materie corporali q̄ corp⁹ spūi. ¶ Ad. iij. dō q̄ sic q̄ñ aer ꝓuertitur i ignē ñ dr q̄ materia aeris fiat duo. s. materia ignis ⁊ forma ignis: sz vnū tñ q̄ sit. s. ignis: ita ēt dimēsiones ille nō dicuntur fie ri duo: sz vnū tñ. s. materia sic dimēsiōata: ⁊ hoc fit diuia vtute. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fm quālibz positi onē oz ponere aliq̄d i hac generatōne eē miracu losū: ⁊ aliq̄d nāle. reditus enī substātie vel creatio matie vl ecōuerso dimēsionū in mām ē miraculo sus: sz q̄ materia tā exñs recipiat talē formā cuius dispositōes p̄cesserūt i dimēlionibus: hoc ē nāle. ¶ Ad. v. q. dō: q̄ quidā dixerūt q̄ spēs ille nō nu triūt sz reficiūt ⁊ iebriāt ex sola imutatōe accñtali sicut aliq̄ inebriant odore vini ⁊ reficiūt ⁊ famem amittūt ex sapore ⁊ odore. Sed hoc nō p̄ōt eē: qz talis imutatio q̄uis ad horā reficiat: tñ sustētare nō p̄ōt: qđ tamē facerēt spēs ille si i magna q̄ntita te sumerent. Et iō alij dixerūt q̄ remanet forma sb̄alis panis: ⁊ illa hz eandē opationē quā hēbat panis: ⁊ iō nutrit sicut panis nutriret. Sed hoc ñ p̄ōt eē: qz opatio forme nō est pati sz agere: nutri mētū aūt nō nutrit nisi qđ cōuertit i substātiā nu triti: ⁊ iō nutrit fm q̄ patit: ⁊ fm q̄ ex eo aliquid generat: qđ nō p̄ōt dici de forma. Et iō dō ē q̄ ge nerari aliq̄d ex illis spēbus possit p modū p̄dictū eodez mō ⁊ nutrire p̄nt. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ hoc qđ dr q̄ ab⁹ iste nō trālit in corp⁹: itelligendū ē q̄tuz ad rē ꝓtentā sub sacr̄o. s. verū corp⁹ xp̄i qđ nō mu tat in māducantē: sz ipsuz i se mutat spūaliter: sz spēs in corp⁹ comedētis cōuertunt sicut ⁊ i aliqđ aliud corp⁹ cōuerti possūt: vt dictū ē. ¶ Ad. ij. dr cēdū q̄ accidētia manētia i suo eē accñtali nō nu triūt: sz eo mō quo i aliud cōuertūt vel aliō sb̄ eis creat vel redit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illa nutritio nō est oino fm ordinē nature vt dictū ē: ⁊ iō talis mādu catio ieiuniū nō soluit. ¶ Ad. vj. q. dō: q̄ quidaz dicūt q̄ cūq; liquor addat spēbus vini in q̄nta cūq; q̄tate stati desinit ibi eē corp⁹ xp̄i: qz dimē siones ille nō manēt eedem: ⁊ iteruz liquor addit⁹ p totū diffundit. vñ cū corp⁹ xp̄i nō sit sub spēbus

cū alio corpore: oportet q̄ i toto desinat eē corpus xp̄i: sed hoc posito nō pōt stare: cōstat enī q̄ corpus xp̄i manet ibi q̄diu illa accidētia manēt: illa aūt accidētia nō corrūpunt aliē q̄ vt corrūperetur substātia panis ⁊ vini. ꝓstat aūt q̄ ex puo liquore addito nō destrueret vinū: ⁊ iō nec spēs vini firmā nētes. Rōes enī ꝑdicte nō cogūt: ꝓmo q⁹ nō q̄libet dimēsionū distīctio tollit sacramētū: sic enī additio ita ⁊ diuisio facit aliā dimēsionē: vt ex dicti ꝑz p ꝓbm. diuisio aūt nō tollit veritatē sacrī: vt patz in pane q̄ frangit. vñ nec additio: q⁹ illa varietas dimēsionū quā facit talis additio ⁊ diuisio ē q̄tū ad determiationē ipsaꝝ: nō q̄tū ad ideterminatuz esse eaꝝ fm q̄ cōpetit eis subsistere: neq; q̄tuz ad eē in quo subsistūt ꝓforme substātie ꝓcedēti. similiter etiā puus liquor ꝓstat q̄ nō pōt diffundi per oēs dimēsiōes: nisi rarefieret ⁊ trāsmutaret i aliaz spēm. vñ nō oportet q̄ occupet oēs dimēsiōes. Et iō aliter dō: q̄ hoc mō admiscet liquor q̄cūq; speciebus illis: sicut admisceret sibe vini. Liquor autē addit⁹ si eēt eq̄lis q̄ntitatis vel maior: ptīgeret ad oēs dimēsiōes vini: ⁊ sic si eēt alt⁹ spēi faceret aliā spēm liquoris mediā. si aūt eēt eiusdē spēi vinū faceret aliud vinū fm numerū: maxie q̄ntū ad accidētia. si aūt liquor additus cēt minoris quantitat⁹ nō posset ptingere ad oēs dimēsiōes tot⁹ vini: sed ad aliq̄s ⁊ illas imutaret altero dictoꝝ modoꝝ: ⁊ forte imutaret fm spēm si eēt alter⁹ spēi. ꝓstat ā q̄ in hoc sacrō nō manet corp⁹ xp̄i nisi q̄diu ille spēs manēt eedē nūero: ⁊ iō si apponat paruus liquor corrūpet ptez spērum: ⁊ sub illa pte desinit eē corp⁹ xp̄i: nō enī ē ꝓbabile q̄ vna gutta aque per totū cyphū diffundat. si ā addat in magna q̄ntitate: sic corrūpet spēs fm totū: ⁊ ita totaliē desinit ibi eē corp⁹ xp̄i. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̄ phs intelligit de accidēte cui⁹ subiectū ē substātia q̄ ei nō pmiscet sic ā nō ē i ꝓposito. ℣ Ad scōz dō: q⁹ in aq̄ bñdicta nō fit aliq̄ mutatio substātialis ipsi⁹ aque: sic ē in hoc sacrō: sz acq̄rit ei virtus aliq̄ ex bñdictiōe: ⁊ iō illa virtus pōt puenire ad aquā additā: sed i hoc sacrō vinū ꝑuertit substātialiē in aliud vtute vboꝝ: ⁊ iō nō oz q⁹ vinū additū substātialiē etiaz ꝑuertat in sacrm: sz pōt eē q⁹ ꝑuertat in vinū vtute accidētiū vini q̄ remanēt vt dictuz ē. ℣ Ad. iij. dō: q⁹ nō est iconueniēs vnā dimēsionē fm vnam ptem sui eē in hoc sacrō sine subiecto: ⁊ aliaz eē in subiecto: q⁹ plures ptes dimēsionis q̄uis sint vna dimēsio i actu: sunt tñ plures i potētia. ℣ Ad. iij. ꝑz solutio ex dictis. ℣ Ad. v. dō: q⁹ magnū ⁊ puū ꝓsequūt quātitatē fm q⁹ ad certā mēsurā determiat. In sacrō aūt altaris nō oz remanere dimensiones easdē fm iminationē eandē: q⁹ sic diuisis spēb⁹ nō remanerēt eedē dimēsiones: nec ꝑ ꝓns idē sacrm: sed sufficit ad subsistētiam sacramenti q⁹ remanēant dimensiones eedem: scōm q⁹ indeterminate intelliguntur.

AD tertiū sic ꝓcedit: Videt q⁹ ipsuz verū corpus xp̄i frāgat i sacrō: dē enī quod māducat masticat ⁊ frangit. sed vez corp⁹ xp̄i māducat. Jo. vj. Qui mandūcat carnē meā ⁊c. g̃ ⁊ frangit. ℣ Ꝺ. hoc sacrm ē memoriale oñice passionis: sed in passiōe ipsum corpus xp̄i ē ꝓforatū clauis ⁊ lācea. g̃ in sacrō ipm corpus xp̄i frangit. ℣ Ꝺ. sicut corpus xp̄i ē totuz in q̄libet parte spērūz: ita forma substātialis. sed forma substātialis mālis diuidit ꝑ accidēs ꝑ diuisionē spērum. g̃ ⁊ corpus xp̄i. ℣ Sed ꝑ: quod frāgit nō manet integrū. sed corpus xp̄i manet integz vt in lra dicit. g̃ nō frangit. ℣ Ꝺ. oē corpus frangibile ē passibile. sed corpus xp̄i est ipassibile cuz sit glorioſum. ergo nō frangit. ℣ Ulterius videt: q⁹ nec etiā species frāgant: signū enī debet respōndeꝛ signato. sed spēs sunt signū corpis xp̄i. cū g̃ verus corpus xp̄i nō frangat: nec ipse spēs frangent.

℣ Ꝺ. fm phm in. iiij. Meta. Corpora dicūt frangibilia ⁊ cōminuibilia fm determiatā dispositiōez porez. sed spēs ille nō habent poros: q⁹ sub oibus ptibus spērum est eq̄liter corpus xp̄i: ⁊ sub nulla aliq̄d aliud. g̃ spēs ille neq; frangi neq; cōminui possunt. ℣ Ꝺ. in oi fractione ea ꝓfecta aliud ē q̄ cōtinet sub diuersis ptibus. sed oīno est idē q̄ cōtinet sub diuersis ptibus spērum q̄litercūq; dispōnant. ergo nō ꝓprie dicunt frangi. ℣ Sed contra Math. xxvj. dicit: q⁹ deus bñdixit ⁊ fregit. sed verba euāgelij nō possūt eē falsa. g̃ fuit ibi fractio vera: sed nō i corpe xp̄i vt ꝓbatū est: g̃ in spēb⁹ fuit. ℣ Ꝺ. magis cōpetit q̄ntitati diuidi q̄ corrūpi vel in aliud cōuerti. sed hoc cōtingit dimēsionib⁹ ibi remanētibus: vt ex dictis patz. g̃ ⁊ frangi siue diuidi. ℣ Ulterius videt q⁹ incōuenienter assignet i littera significatio partiū fractiōis: q⁹ ptes fractiōis fractioni respondēt. sed fractio significat passiōez xp̄i: vt in lra dicit. ergo ptes fractōnis debēt significare ptes veri corpis xp̄i in q̄s ꝑ passionē diuisū est corpus ei⁹. ℣ Ꝺ. hoc sacrm ē maxie sacramentū vniōis. sz distinctio ptium vniōi opponit. g̃ non cōpetit in hoc sacrō significari ptes distinctas corpoꝝ mystici. ℣ Ꝺ. hoc nō videt ꝫuari fm cōmunē morē ecclesie: q⁹ aliq̄ pars vsq; in finē misse reseruet. g̃ fm hoc nō oz accipi significatō alicui⁹ ptis. ℣ Ꝺ. Jnno. ⁊ hug. de sanc. viet. dicūt q⁹ ps extra calicē ꝫuata signat beatos: ⁊ ita videt male dicere q⁹ signat illos q̄ sūt in sepulchris. ℣ Ꝺ. beati fme dio nō indigēt. sz sacra ecclie i remediū ordinant. g̃ nō debz eē aliq̄ ps que btōs significz. ℣ Ꝺ. sicut ē diuersitas iter mortuos: ita etiā inī viuos. sed ꝑ mortuis ponūt due ptes. g̃ ⁊ ꝑ viuis due poni debēt ad mīn⁹. ℣ Ꝺ. sicut mēbra distinguūt ab inuicē: ita caput distinguit a mēbris. g̃ cuz sint tres ptes ad significādū diuersitatē mēbroꝝ corpis mystici: deberet addi ⁊ q̄rta ad significādū ipm caput.

Respondeo: dicendū ad primā q̄stionez q̄ sicut. ā. dictū est: corpus xp̄i non cōpatur ad species sub quib⁹ cōtinet mediātibus suis dimensionib⁹: imo dimēsiones eius sunt ibi q̄si ex cōsequēti: iō q̄cq̄d cōuenit corpori xp̄i mediātibus dimēsionibus suis hoc nō ꝓuenit ei fm q̄ est sub sacramēto. cuz ḡ diuisio q̄ntitatiua ei cōuenire nō possit nisi mediante dimēsione ꝓpria: cōstat q̄ fractione speciez ipsum corpus eius nō diuidit neq; frangit etiaz si passibile essz sicut in cena fuit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ in māducatione sunt multa: ꝛ fractio siue masticatio: ꝛ traiectio in ventrē siue nutritio: primū aūt cōuenit ipsis specieb⁹ tantū: sed secūdū ꝛ spēbus cōtinētibus ꝛ corpori contēto: qz vbi sūt species: est verū corpus xp̄i. ſz tertiū si loquamur spūaliter cōuenit corpori xp̄i: si aūt corporaliē species⁹ vt dictū est: ꝛ iō manducatio aliquo modo cōpetit corpori xp̄i: sed nō fractio siue diuisio.

¶ Ad secundū dicendū: q̄ qz hoc sacramentum ē signū passiōis xp̄i ꝛ nō ipsa passio: iō oportet q̄ passio quā signat fractio nō sit in corpore xp̄i sed in spēbus que sunt signū eius. ¶ Ad tertiuz dō: q̄ forma substātialis materialis aliquo mō habet ordinē ad dimēsiones: cū dimēsiones intermiate ꝓintelligātur in materia añ formā substātialez vt dictū ē. sed corpus xp̄i nequaq̄: ꝛ iō non est simile de corpore xp̄i ꝛ illis formis. Ad secūdā q̄stionē dicendū: q̄ quidā dixerūt q̄ fractio fm rei veritatē nō erat in hoc sacramēto: sed hoc nō pōt eē: qz fractio ꝑportat passionē siue motū quēdaz ꝛ multitudinē ad quā terminat motus: et vtrūq; horuz ē sensibile per se: sunt eni sensibilia cōmunia que cōtra sensibilia ꝓ accidēs diuidunt: in. ij. de aia: et ita iudiciū de his ptinet ad sensitiuā partez. vnde cū sensus iudicet fractionē: si nō esset fractio esset falsum iudiciū: quod nō cōperit in sacro vitatis. Et ideo alij dixerūt q̄ ē ibi fractio sine subiecto: ſz hoc nō potest dici: qz fractio cū sit quidā mot⁹ fz rationē sue speciei req̄rit terminū a quo et i quē: et iō oportet ibi esse vnū qō in multa diuiditur: et hoc ē subiectū fractionis. et ꝓterea actio vl̄ passio habet magis debile eē q̄ qualitas: vnde cū q̄litates in hoc sacramēto ponamus i subiecto: multo fortius passionē: et ideo cū fractio nō possit eē in corpore xp̄i sicut in subiecto vt dictū ē: oportet q̄ sit in spēb⁹. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ signū respōdet signato q̄ntum ad id quod fuit: sed non q̄ntum ad id qō est: est eni hoc sacr̄m signū rememoratiuū respectu dñice passionis. ¶ Ad scōm dicendū: q̄ sicut densitas manet in hoc sacramento: ita duricies que ē eius effect⁹: et ꝓpter hoc etiā species ille sonū facere nate sunt: et sic etiā ē ibi porositatē iuenire. ¶ Ad tertiū dicendū: q̄ illud de spēbus quod ē in vna portione nō est in alia: quia species sunt q̄ frangunt: corpus aūt xp̄i nō frāgit: qz totū remanet sub qualibet parte: et ratio buiꝰ dicta ē supra di. x. Ad tertiā questionē dicendū q̄ sicut in hoc sacro est duplex res sacramēti: scilz corpus xp̄i verū et mysticū: ita etiā fractio duo signat. s. ipsam diuisionē corporis veri que facta ē in passione: et hec significatio tangit i littera: et di stributionē virtutis redēptionis christi p diuersa mēbra ecclesie. et hanc significationē tangit Dio. in. iij. c. eccl. hierar. Et fm hoc accipit significatio partiū fm diuersum mēbroz statum: qz q̄daz sūt adhuc viui: et hi signant p partē que comedit: q̄a ipsi atterunt diuersis penalitatibus: et sunt in ipo motu vt incorporent xp̄o. Quidā aūt sūt mortui et hi sunt in duplici statu: qz quidā in plena ptici patiōe btitudinis: et hoc ē corpus xp̄i quod iā surrexit: sicut ipse christus et beata virgo: et hi signā tur p partem in calice missam: qz illi inebriant ab vbertate domus dei. Quidā aūt sunt in expectati one plene beatitudis: qui vel stolā anime tm̄ hnt vel neutrā: vt hi q̄ sunt in purgatorio: et hi signāt p tertiam partē que reseruat vsq; in finem: q̄a hi pfectā gloriā cōsequētur in fine mūdi: et interim i specieb⁹ quiescūt. ¶ Ad primū ergo dicenduz: q̄ ipsum corp⁹ christi verū signat corpus xp̄i mistycum. vnde et partes corporis veri signāt ptes corporis mystici. ¶ Ad secundū dicēduz q̄ ista vnio facta est p passionē christi: ꝛ ideo oportet q̄ sit in hoc sacramēto fractio que passionē significet.

¶ Ad tertū dicēdum q̄ talis mos fuit in primitiua ecclesia: qui tamē modo cessauit ꝓpter piculum: nihilominus remanet eadē significatio ptiū.

¶ Ad quartū dicendū q̄ nō est inconueniens per idē diuersa significari fz suas ꝓpietates diuersas. vnde ꝛ calix passionē signat inquantū inebriat: et sic ꝓcedit significatio quā ponit Innocē. qz pars extra calicē signat eos qui sunt extra passionē presentis miserie: ꝛ pars in calice mussa eos q̄ pdictis passionib⁹ opprimunt: sed inquantū potus calicis delectat signat gaudiū eternitatis: ꝛ ita ꝓcedit significatio in littera posita que cōtinetur sub his versibus: Hostia diuidit in partes tincta beatos. Plena sicca notat viuos seruata sepultos. ¶ Ad q̄ntum dicendū q̄ hoc sacramentū nō solū ē in remediū: sed etiā in gratiarū actionē: ꝛ ideo quāuis beati nō cōsequātur aliquod remediū in isto sacramento: qz tamē est in gratiarū actione ꝓ eoz gloria cōueniens fuit vt ꝛ ipsi in hoc sacramēto significarent. ¶ Ad sextum dicendū q̄ oēs viui idigēt hoc sacramēto ad remediū: sed nō omnes mortui ꝛ ideo ꝓ mortuis ponūt due partes: sed ꝓ viuis vna tantū. Vel dicendū q̄ due ponunt pro viuis: vna ꝓ viuis in hoc seculo: ꝛ alia pro viuis i gloria qui resurrexerūt: ꝛ ꝓ omnibus q̄ adhuc nō resurrexerūt vna tantum. ¶ Ad septimū dicenduz q̄ resurrectio mēbrorum est cōformis resurrectioni capitis: qz reformabit corpus humilitatis nostre cōfiguratum corpori claritatis sue: Phil. iij. ꝛ iō

eadem parte ſignificatur ⁊ caput ⁊ mẽbra ei perfecte configurata. Dō. II.

QEinde queritur de effectu huius ſacramẽti. Et circa hoc queruñ duo. ¶ Primo de effectu eius quantum ad conſecutionem boni. ¶ Secundo ō effectu eius quantū ad remotionẽ mali.

AD primum ſic proceditᵗ: Uideᵗ ꝙ per hoc ſacramẽtū non augeanᵗ virtutes: qꝛ diuerſaꝝ cārum diuerſi ſunt effectus. ſed augmentū virtutis ẽ effectᵘ baptiſmi ⁊ etiam cōfirmationis: vt ſupꝛa dictum eſt. g̃ non eſt effectus euchariſtie. ¶ Ꝑ. per augmentū charitatis ad perfectionẽ charitatis venit. ſi ergo ꝓ hoc ſacramentū charitaſ ⁊ alie v̄tutes augerent: totiẽſ poſſet ſumi ꝙ homo in hac vita ad pfectam charitatẽ veniret ⁊ ad ſummū gradū ipſius: quod nō eſt niſi in patria vt Aug. dicit. ¶ Ꝑ. omnes virtutes ſimul augent. ſi g̃ augmentū virtutū eſſet effectus huiᵘ ſacramẽti: nō magis deberꝫ poni effectᵘ augmentū charitatis q̃ aliarū virtutuꝫ. ¶ Sed ꝫ nihil ſpiritualiter pficit niſi ꝓ augmentū v̄tutuꝫ. ſed ſm Dio. euchariſtia habet virtutem pfectiuā. ergo effectus eius eſt v̄tutis augmentū. ¶ Ꝑ. effectus huius ſacramẽti eſt plenitudo gratie: vt patꝫ in ozō canoniſ: Quotquot ex hac altaris ptitipatiõne ſumpſerimus: omni benedictiõe celeſti ⁊ gratia repleamus. ſed ad plenitudinez gratie per augmentū virtutis puenitur. ergo idem qō pus.

Uterius videᵗ ꝙ hoc ſacramentū pꝛoſit etiam beatis ad augmentū glozie: in collecta enim beati Leonis pape vt Innocẽ. dicit: ita dicit: Annue nobis dñe vt aie famuli tui leonis hec ꝓſit oblatio. ſed cōſtat beatū leonez in glozia eſſe. g̃ ꝓdeſt beatis ad glozie augmentū. ¶ Ꝑ. hoc ſacramentū offertur etiã pꝛo paruulis decedẽtibus in inocentia baptiſmali. ſed conſtat ꝙ tales ad glam trãſeunt. ergo ꝓdeſt etiã hoc ſacramẽtuꝫ ad augmẽtū glie. ¶ Sed cōtra: ſacramẽta eccleſie nō ꝓſunt alicui q̃ nō ſit in ſtatu ꝓficiendi. ſꝫ ſancti i patria exñtes nō ſunt in ſtatu ꝓficiendi cū ſint i termio ꝓfectuſ. ergo eis euchariſtia non ꝓdeſt. Uterius videᵗ ꝙ effectus huius ſacrī nō poſſit impediri niſi per peccatū mortale: qꝛ ſicut Ambꝛo. in lr̃a dicit: ſpiritualiter manducat q̃ inocentiaꝫ ad altare pꝛtat. ſed quicūq; ſine peccato mortali accedit pꝛtat i nocentiã ad altare: qꝛ venialia peccata inocentiaꝫ nō tollunt. cum ergo ſpūaliter manducãs effectuꝫ ſacramẽti percipiat: videᵗ ꝙ effectus ſacramenti nō poſſit impediri niſi per peccatuꝫ mortale. ¶ Ꝑ. baptiſmus nō eſt nobilius ſacr̃m q̃ iſtud. ſꝫ nihil ipedit effectū baptiſmi niſi peccatum mortale. g̃ nec effectū huius ſacramẽti. ¶ Ꝑ. peccatum veniale nō facit fictum. ſed ſola fictio ipedit ſacramentoꝝ effectum. ergo ſolum peccatuꝫ mortale ipedit ſacramẽti effectum. ¶ Sed contra: nullus pcipit effectuꝫ huius ſacramẽti niſi q̃ accedit ſicut accedendū eſt. ſed aliquis debet accedeꝛ ad hoc ſacramentū cū diligenti cōſcientie ſue examinatiõe vt patet. j. Coꝛ. xj. cum ergo ſine peccato mortali poſſit hoc ꝓtermitti: videᵗ ꝙ ſine peccato mortali poſſit effecᵗ huiᵘ ſacramẽti ipediri. ¶ Pꝛeterea ad hoc ꝙ aliq̃s adultus g̃am recipiat: oꝑtet ꝙ ſe ad g̃am habendã pꝛepauerit. ſed hanc ꝓparationez contigit ſine peccato mortali ipediri. g̃ ſine peccato mortali cōtingit ipediri effectū huius ſacramenti. QEſpōdeo dicendū ad ꝓmam qōnem ꝙ ꝓpꝛius effectus cuiuſlibet ſacramẽti debet aſſumi ex ſimilitudine ad materiã illius ſacramẽti: ſic̃ expurgatio veteris vite eſt effecᵗ baptiſmi ꝓ ablutionẽ aque ſignificata: ⁊ iō cū materiale in hoc ſacramẽto ſit cibus: oꝑtet ꝙ effectus ꝓꝛius huiᵘ ſacramẽti accipiat ſm ſimilitudinẽ ad effectū cibi cibus aũt coꝛpoꝛalis ꝓmo in cibatum cõuertitur: ⁊ ex tali cõuerſione depdita reſtaurat ⁊ quãtitatẽ auget. ſed ſpūalis cibus non cõuertit in manducãtem ſed eum ad ſe cõuertit: vñ pꝛopꝛius effectᵘ huius ſacramẽti eſt cõuerſio hoīs in chriſtuꝫ: vt dicat cum apl̃o: Uiuo ego iam nō ego: viuit vero in me xp̃s. Gal. ij. ⁊ ad hoc ſequũtur duo effectᵘ: augmentū ſpūalis ãntitatis in augmento virtutuꝫ: ⁊ reſtauratio depditoꝝ i remiſſionez venialiū: vel repationẽ cuiuſcūq; defectus pcedẽtis. ¶ Ad. j. g̃ dō: ꝙ augmẽtū dicit duplicit: vno mō cõiter ꝓut iuenit in viuẽtibus ⁊ nō viuẽtibus ſm ꝙ quelibet additio augmẽtū facit: ⁊ hoc mō v̄tutes augent ꝓ oia ſacramẽta q̃ g̃am iueniũt in ſubiecto: ex eo ꝙ ipſa de ſe nata ſunt g̃am cauſare. Alio modo augmentū dicit ꝓꝛie ꝓut ẽ in viuẽtib⁹ ex cõiunctõe nutrimẽti: ⁊ talis modus augmẽti virtutū ẽ ꝑꝑus huic ſacr̃o. ¶ Ad. ij. dō ꝙ duplex ẽ pfectio charitatis. ſ. vite ⁊ patrie: ⁊ quãuis nō poſſit hoc ſacramentū exñtes in via pducere ad pfectionez patrie ꝓpter diuerſum ſtatū: pōt tamẽ pducere ad perfectionẽ vie: ꝓ augmentū eni charitatis ad pfectõez patrie in via puenire nō poſſumus. ¶ Ad. iij. dō ꝙ charitatis ꝓꝛiū eſt trãſformare amantẽ i amatū: qꝛ ipſa ẽ que extaſim facit: vt Dio. dicit: ⁊ quia augmentū virtutū in hoc ſacr̃o fit ꝓ cõuerſionem mãducãtis in ſpūalem cibū: iō magis attribuitur huic ſacramẽto charitatis augmẽtū q̃ aliarū virtutū. AD ſecūdã qōnem dō: ꝙ gloria cõprehendit ſanctoꝝ pꝛemiū: quod q̃dem ẽ duplex. ſ. eſſentiale gaudiū qō de diuinitate habẽt: ⁊ accñtale. i. gaudiū quod habẽt de quocūq; bono creato: q̃ntum aũt ad pꝛemiū eẽntiale ſm ꝓbabiliorẽ opinionẽ eoꝝ gloria angeri nō pōt: ſed q̃ntuꝫ ad ꝑmiū accñtale vſq; ad diẽ iudicij augeri pōt: alioq̃n tũc nō augereᵗ gaudiū de gloria coꝛpoꝛis: vñ de oibus bñfactis eis gloria accreſcit: qꝛ gaudiū ẽ ãgelis dei

sup vno peccatore penitētiam agente: Luce. xv. et ita etiā de oībus que in dei honorē fiūt gaudent: ⁊ maxime de his in qbus de eoꝝ gloria deo gratias agimus. vñ simplicit loquēdo hoc ē ⁊ntuz ad eēntiā glorie hoc sacrm nō auget i beatis gloriā: sz fm qd. s. ⁊ntū ad accñtale pmiū auget. ¶ Ad. j. g̃ dō ꝙ sicut Inno. soluit: vbicūqz talis loquēdi modus ⁊uenitur: ita debet itelligi vt ad hoc ꝓfit vt a fidelibus magis ac magis glorificet in trīs. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ ꝓ pueris baptiçatis missaꝝ solēnia celebrāt nō qr eis iuuet quantū ad remissionē alicui⁹ culpe vel ⁊ntū ad augmētū glorie: sed ꝓpter alias rōes: tum ꝓpter solatiū viuoꝝ: tum ad ostēdendū parnulos ad vnitatē corꝑis mystici ptinere: vū idē modus exeqaꝝ fuetur in ipsis ⁊ i alijs: tum ad cōmēdandū redēptionis mysteriū qō i hoc sacro cōmemorat ꝓ qō paruuli sine ꝓpꝺo merito salutez ꝓsequūtur eternā. Ad tertiaz qōnem dō: ꝙ ois pfectio acquirēda ipeditur ꝓ remotionē ꝓprie dispositōis. sicut aūt dispositōes māles se habent ad pfectionē forme: ita actus se habēt ad pfectionem finis. vñ cū hoc sacrm pficiat ꝓiungēdo fini vt. ō. dictū est: ad hoc ꝙ effectū suū plene habeat in sumēte oportet ꝙ assit actualis deuotio: ⁊ qr iterdū absqz mortali peccato actualis ꝺuotio ipediri pōt cū distractiōes varie ipsam ipediāt: ⁊ peccata venialia virtutū actū tol'at: absqz peccato mortali potest effectus huius sacrī ipediri: ita ꝙ aliqs augmētum gr̃e nō ꝓsequat: nec tñ reatū peccati mortalis ⁊curret: sed forte reatuz venialis peccati ex hoc ꝙ iparatus accedit. ¶ Ad pmū ergo dicēdū: ꝙ innocentiā portās spūaliter māducat habitu: sed non semp actu: ⁊ ad hoc ꝙ effectū sacrāmēti percipiat oportet ꝙ actu spūalit māducet. ¶ Ad. ij. dō ꝙ in baptismo ꝺat pmū esse spūale: ⁊ ideo effect⁹ ei⁹ non ipedit nisi ꝓ ꝓpositū peccati mortalis cōmittendi: quod dicere vite spūali opponit. sed in hoc sacro fit cōiunctio ad finē que debet cē ꝓ debitam opationē: ⁊ iō defectus talis opatōis ipedit effectū huius sacrāmēti. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ quāuis peccatū veniale nō faciat fictū simplicit: facit tamē fictum quo ad aliqd. nec tñ dicendū ꝙ oē peccatū vēiale ipediat effectū huius sacrī: sz solū illud quod tollit actualē ꝺeuotionē que exigit in hoc sacro.

AD secundū sic ꝓcedit: Videt ꝙ virtute huius sacrī venialia peccata nō dimittant: qua enī ratione dimittit vnū ⁊ aliud. sed oia non dimittunt: qr sic aliquis eēt frequēter absqz omni veniali peccato: qō ē cōtra illud quod dicit. j. Jo. j. Si dixerimus ꝙ peccatum nō habemus nosipsos seducimus: ergo non delet aliquod peccatū veniale. ¶ Ꝺ. peccatū non delet nisi ꝓ id quod habet oppositionē ad ipsum. sed veniale peccatū non habz oppositionē ad gratiā quā hoc sacrm cōfert. ergo virtute huius sacrāmēti venialia nō dimittunt. ¶ Ꝺ. baptismus ꝺa dimittit oia peccata mortalia ⁊ venialia: nō requirit luctū exteriorē. si ergo in hoc sacrāmēto venialia peccata dimittāt: nō requirit ꝙ post sumptionem huius sacramenti aliqs faceret penitentiam de peccatis venialibus: qō falsum ē. ¶ Sed ꝓtra Inno. dicit: ꝙ hoc sacramentū venialia delet ⁊ cauet mortalia. ¶ Ꝺ. vt ex verbis Ambro. in littera positis accipi pōt: hoc sacrm ꝺatur in remedium quotidiane infirmitatis. sed quotidiana peccata dicunt venialia. ergo hoc sacrm tollit venialia.

Uterius videtur ꝙ etiā virtute huⁱ⁹ sacrāmēti dimittāt mortalia: dicitur enī in collecta illa: Purificent nos q̃sumus oñe ⁊c. sit ablutio sceleruz. sz scelera dicunt mortalia peccata. ergo ꝺlet peccata mortalia. ¶ Ꝺ. hoc sacrm expressiu⁹ passionē xp̃i repsentat ꝙ baptismus. sed baptism⁹ virtute passionis in eo operantis delet peccata mortalia. g̃ et hoc sacramentū. ¶ Ꝺ. minima gratia sufficit ad ꝺlendū omnia mortalia. sed hoc sacrementū gratiam cōfert. ergo mortalia delet. ¶ Ꝺ. hoc sacrm magis operat in sumente ꝙ in alio: alⁱs frustra ꝺs assumeret. sed offertur sacrificiū ecclesie ꝓ aliqb⁹ impñs vt cōuertant: ⁊ nō frustra. ergo ⁊ in ipso q̃ sumit mortalia peccata delet. ¶ Sed cōtra Aug. ad Rena. Quis offerat corꝑ xp̃i nisi ꝓ his qui sunt mēbra christi. sed illi qui sunt mēbra xp̃i nō habēt peccatū mortale. ergo virtute huius sacrāmēti nō delent mortalia. ¶ Ꝺ. hoc sacrm nō hēt aliquē effectū in idigne accedentibus. sed quicūqz accedit cū mortali indigne accedit. ergo nō pcipit effectuz huius sacrāmēti: ⁊ ita nō delet mortalia.

Uterius videt ꝙ remittat penaz peccati mortalis: deus enim ꝓnior est ad miserendū q̃ ad puniēdum: Jux dicit glo. in p:incipio Diere. sed indigne accedens ⁊currit reatū pene mortalis peccati, ergo digne accedēs ab eo absoluit. ¶ Ꝺ. hoc sacrm nō minus valz viuis ꝙ mortuis. sed mortuis valz ad remissionē pene: qr ad hoc ꝓ eis offertur. g̃ mlto magis viuis. ¶ Ꝺ veritas ē maioris efficacie q̃ figura. sed sacrificia veteris testamēti i satisfactionē ꝓ peccatis mortalibus offerebant. ergo multo fortius ⁊ hoc cuius sunt illa figura: ⁊ sic ⁊mittit mortaliū penam. ¶ Sed ꝓtra: quicūqz nō est debitor pene statim mortēs euolat. si ergo hoc sacrāmēto pena mortalis peccati dimitteret: quilibet munⁱ⁹ hoc sacrāmēto ex hac vita discedens euolaret: qō falsuz ē. ¶ Ꝺ. satisfactio nō exigitur nisi ad dimissionē pene. si ergo hoc sacrāmēto dimitteret pena ois alia satisfactio tolleret: qō est incōueniens.

Respondeo dicendū ad pmaz qōnem: ꝙ vtute huius sacrāmēti fit quedā trāsformatio hominis ad xp̃m ꝓ amorem vt dictuz est: ⁊ hoc est ꝓpius eius effectus. ⁊ qr ex feruore charitatis peccata venialia dimittunt: ꝓpter hoc ꝙ dicto feruori ꝓtrarianⁿ: iō ex consequēti virtute huius sacramenti

venialia delentur. ¶ Ad primū ergo dicendum: q tantus potest esse deuotiōis feruor q omnia venialia peccata delet: neq est inconueniens q aliqua hora homo sit absq omni peccato veniali: quis hoc diu durare nō possit: ppter difficultatem vitandi peccata venialia: nec tamē oportet q semp omnia peccata venialia deleat: sed fm mensuraz deuotionis: q non est primus effectus eius deletio venialiū: sed ex cōsequenti: vt ex dictis patet.

¶ Ad secundū dicendū: q in hoc sacramēto nō solum cōfertur gratia habitualis: sed excitat feruor actualis deuotionis. et ideo gratie huius sacramēti nō solum mortalia sed etiā venialia opponūtur. ¶ Ad tertium dicendū: q baptismus habet p principali effectu delere peccatū: et ideo quādo nō impedit delet oia. sed nō est ita in hoc sacro: et ideo ratio nō sequit. Ad secundā qōnem dō: q effectus sacramenti vt dictū est respondet his que exterius in sacramēto gerunt: exterius autez vsus huius sacramēti est p manducationē que nō debetur nisi rei viuenti: et iō effectus huius sacramenti psupponit vitam in sumēte. et q peccatū mortale vitam spūalem tollit: iō hoc sacrm nō est ad abluenda peccata mortalia in sumētibus: sed illos solum defectus qui cū vita esse possunt. ¶ Ad primū ergo dicendū: q sicut Jnno. dicit: huiusmodi locutiones sunt improprie: dicit enim hoc sacramētum scelera vel crimia abluere vel tollere inq̄ntuz ea impedit cōtra ipsa robur ministrādo. vel dō q in aliquo pōt esse peccatū mortale q eius cōscientiam nō habet. et talis si deuote accedit veniaz cō sequit: vt supra dis. ix. dictū est. ¶ Ad. ij. dicēduz q baptismus nō solum exprimit passionez xpi: sed etiā facit baptiçatum xpo cōmori. et q corruptio vnius est generatio alteri⁹: gnātio autē est motus i vitam et nō psupponit vitā sed puationez eius: iō p baptismū possunt peccata mortalia dimitti virtute passionis: nō autē per eucharistiā p cui⁹ sumptionez homo nō significat cōmori xpo: sed fructu mortis xpi refici: quod vitā psupponit. ¶ Ad. iij. dō: q gra quam eucharistia cōfert q̄ntum ē de se habet virtutē mortalia delendi: sed rōne ordinis quē habet ad vitā quā psupponit: mortalia inuenire nō pōt: et ideo nec ea delere. si autē ueniat in subiecto nō in cōscientia: nihilominus ea delet.

¶ Ad. iiij. dō. q eucharistia nō solum ē sacramētum: sed etiā est sacrificiū. inquātum autē est sacramentū: habet effectū in oī viuente in quo requirit vitam pexistere. sed inq̄ntum ē sacrificiū habet effectū etiā in alīs p quibus offertur: in q̄bus non pexigit vitam spūalem i actu: sed in potētia tātuz et iō si eos dispositos ueniat: eis gram obtinet virtute illius veri sacrificij a quo oīs gratia i nos ifluxit: et p cōsequēs peccata mortalia in eis delet: nō sicut causa prima: sed inquātuz gram cōtritionis eis ipetrat. Et qō in contrariū dicit: q nō offert nisi p mēbris xpi: itelligendū est p mēbris xpi offerri quādo offertur p aliquibus vt sint mēbra. Ad tertiā qōnem dicendū: q eucharistia inquantuz ē sacramentū vt dictū est p principali effectu vnionē hominis ad xpm: et iō per modū sacramēti nō aufert nisi ea que in habēte vitaz huic vnioni opposita ueniunt. pena aūt peccato mortali debita qō iam deletū est nō est huismōi. iō inquātū ē sacramentū nō habet effectū pene mortalis dimissiōez sed inq̄ntū est sacrificiū accipit rationē satisfactionis. et fm hoc in parte vel in toto penā tollit sicut et alie satisfactiones fm mensurā pene debite pro peccato: et deuotionis qua sacramentū offertur. nec tamē semp virtute huius sacramēti tota pena tollit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q indigne accedens cū cōscientia mortalis peccati mortaliter peccat: et iō reatum pene debite mortali peccato incurrit: digne aūt accedēs meretur vitā eternā ad quā meritū ordinat: sicut mortale peccatū ad penam. non aūt ordinat meritū directe pncipaliter ad remissionē pene: et iō ratio nō procedit. ¶ Ad. ij. dō: q nō totaliter semp auferet pena p hoc sacrificiū illis qui sūt in purgatorio: nec auferebat in veteri lege per antiqua sacrificia. vnde patet solutio ad tertium.

DEinde queritur de frequentatione huius sacramenti. Et circa hoc queruntur duo. Primo de frequentatione. Secundo de cessatione.

AD primum sic procedit: Uidetur q nō debeat hō frequentare hoc sacramentū: sed semel tantuz in vita sua sumere: iniuriā eniz facit sacramēto qui sacramētū iterat. sz rel⁹ digniori min⁹ faciēda ē iniuria. cuz ergo hoc sacramentū sit dignius alīs quibusdam que nō iterant: videt q nō nisi semel accipi debeat.

¶ B. apls probat Heb. x. ex vnitate hostie vl passionis xpi vnitatē baptismi. sed hoc sacrm magis cōuenit cū passione xpi inquantū est hostia q baptismus. ergo cū baptismus semel tantū picipiat: et hoc sacrm semel tantū debet picipi. ¶ Sed cōtra cū frequētatione mysterij crescit nostre salutis effectus: vt in collecta dicit. sed ad hoc debem⁹ niti vt effectus salutis in nobis crescat. ergo debemus frequēter sumere. ¶ Alterius videt q qualibz die Ambrosius eni dicit: Iste panis quotidianus est: accipe quotidie q tibi pfit. ¶ B. isto sacramento excitat feruor charitatis qua homo xpo vnit. sed hoc expedit vt quotidie fiat. ergo quotidie cōmunicandū est. ¶ Sed cōtra est qō Aug. dicit in libro de eccliasticis dogmatibus: quotidie eucharistiā sumere nec laudo nec vitupero. ergo non est quotidie cōicandū. ¶ Alterius videt q sit semel i anno cōicādū tantū: q agnus paschalis signū fuit

huius sacramēti. sz sumebat tantū semel in āno. ergo ꝛ hoc sacrm debet semel in āno tm percipi. ¶ Ō. hoc sacramētū ē memoriale oīnice passiōis. sed passionē oīs cōmemorat ecclia semel in āno. ergo tūc tantū debz eē tēpus cōicandi. ¶ Sed ꝫ est quod dicit Fabianus papa: Etsi nō pluries ter saltē in āno cōicent hoies. ſ. in pascha: pētecoste: ꝛ natali oīs. ¶ Iteri' videt ꝙ homo possit vna die pluries cōicare: qz maius ē celebraſ ꝙ cōicare. sed sacerdos pōt vna die celebrare pluries si necesse sit. ꝙ ꝛ ali' fidelis pōt pluries cōicare. ¶ Ō. quotienscūqz egritudo corpalis iterat extrema vnctio pōt iterari. sed eucharistia ordinat cōtra egritudinē peccatorꝫ vēialiū que vno die pluries iterātur. ergo vna die pōt hō pluries cōicare. ¶ Sed ꝓtra ē quod dicit de cōsecra. dis. ij. Sufficiat sacerdoti semel in die missam celebrare: qz xp̄s semel passus ē ꝛ totū mundū redemit. ergo etiā semel tantū in die debet quis cōicare. ¶ Respondeo dicendū ad primā qōnez: ꝙ ea que in hoc sacro gerunt habēt similitudinē cū his q̄ accidūt in corpali nutrimēto: qz eni fit q̄si cōtinua depditio naturalis humiditatis p actionē calozis nālis ꝛ exercitiū laborīs: iō oportz frequēter corporalē cibū assumere ad restaurationē depditi: ne pditio cōtinua mortē inducat. Similit etiā ex cōcupiscētia inata ꝛ occupatione circa exteriora fit depditio deuotiōis ꝛ feruoris fm que hō in deū colligit: vñ oportz ꝙ pluries depdita restaurent: ne hō totalit alienet a deo. ¶ Ad. j. ergo dō: ꝙ pfectio huius sacri vt dictū ē cōsistit in ꝓsecratōe materie nō in vsu ipsius: ꝛ iō cōsecratio nō repetit sup eandē materiā ꝓpter reuerentiā sacramēti: sed vsus pōt repeti. ¶ Ad. ij. dicendū: ꝙ baptismus repñtat illā hostiā fm ꝙ facit i nobis spūalem vitā: ꝛ qz generatio vnuscuiusqz nō est nisi semel: iō baptismus nō repetit: sed eucharistia repñtat illam hostiaz fm ꝙ reficit: et iō oportet ꝙ frequēter sumatur. Ad secundam qōnem dicendū: ꝙ in hoc sacramento duo requiruntr ex parte recipiētis. ſ. desideriuz cōiunctionis ad xp̄m quod facit amor: ꝛ reuerētia sacramenti que ad donū timoriſ ptinet. primū autem incitat ad frequentationē huius sacramēti quotidianaz: sed secundū retrahit. vñ si aliquis experimentalit cognosceret ex quotidiana sumptione feruorem amoris augeri ꝛ reuerentiā nō minui: talis deberet quotidie cōmunicare. si autem sentiret p quotidianā frequentationē reuerentiā minui ꝛ feruorem non multum augeri: talis deberet interdum abstinere: vt cum maiori reuerentia ꝛ deuotione postmodū accederet. vnde quantuz ad hoc vnusquisqz relinquendus est iudicio suo: ꝛ hoc ē quod Aug. dicit: Dixit quispiam non quotidie accipiēdam esse eucharistiaz: alius affirmat quotidie sumendam: faciat vnusquisqz quod fm fidem suaz pie credit esse faciendum. ꝛ probat per exemplum gachei ꝛ cēturionis: quorum vnus recipit dominū gaudens: alius dicit: non sum dignus vt intres sb tectum meum: ꝛ vterqz misericordiā consecut' ē. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta. Ad tertiam questionē dicēdum: ꝙ fm diuersos status fidei ꝛ diuersus mos de hoc inoleuit. nam in primitiua ecclesia quando vigebat deuotio maior ex ꝓpinquitate passionis christi: ꝛ erat maior impugnatio ab infidelibus: quia hec mensa aduersus tribulationes ecclesie ꝓparatur quotidie cōmunicandum fidelibus indicebatur. vnde Anacletus papa dicit: Peracta consecratione omnes cōmunicent qui nolunt ecclesiasticis carere liminibus: sic enim apostoli statuerunt. postmodū indictum fuit vt saltem ter in anno cōmunicarent vt dictū est ꝓpter solēnitatem illorum dierum. sed postmodum artatum est vt saltem semel in anno. ſ. in pascha cōmunicēt: ꝛ ad hoc etiam multi idonei nō inueniuntur: ꝛ quāuis statutum ecclesie non liceat preterire: tamē licet pluries cōmunicare. vñ Aug. laudat omnibus diebus dominicis cōmunicāduz esse: ꝛ ita pluries in āno potest cōmunicare quis. ¶ Ad primū ergo dicēdū: ꝙ agnus paschalis fuit figura huius sacramenti: ratione passionis christi que semel tantum facta est: ꝛ ideo semel tantum in anno sumebatur. sed manna quod fuit figura huius sacramēti inquantū hoc sacramentum est cibus fidelium quolibet die sumebatur. ¶ Ad secundū dicendum ꝙ ecclesia tempore passionis recolit ipsam passionem fm se: ꝛ ideo semel in anno tantū recolit. sz in hoc sacramēto recolitur passio fm ꝙ p ipsam reficimur: ꝛ qz tali refectione pluries indigemus: ideo pluries hoc modo recolit dominica passio. Ad quartā qōnem dicenduz: ꝙ homo nō debet pluries in vna die cōicare: vt saltē quantū ad vnā diem repsentat vnitas oīnice passionis: ꝛ vt quantū ad aliquid reuerētia sacramento exhibeat semel sumēdo. ¶ Ad primū ergo dicendū: ꝙ sacerdos est q̄si ꝑsona publica: ꝛ iō oportet ꝙ nō solū ꝓ se sed etiā ꝓ alijs celebret: ꝛ ideo necessitate cogente pōt pluries celebrare in die: sed nō ē eadē ratio de illis q̄ nō sumunt nisi rōne sui. ¶ Ad secundū dicēdū: ꝙ sunt alia remedia q̄bus peccatū vēiale expiari pōt: vñ nō oz vt ad ea expianda hō pluries in die cōicet.

Ad secundū sic ꝓcedit: Videt ꝙ liceat oīo a cōione cessare qz nullus tenet nisi ad ea que sunt necessitatis: sed hoc sacrm vt supra di. vij. dictū est: nō ē necessitatis. q̄ aliquis pōt oīno a sacramēti sumptiōe cessare. ¶ Ō. quod fit ad reuerētiam dei nō ē peccatū. sz aliqs pōt ex reuerētia sacramēti oīno cessare. q̄ si oīno cesset non ē peccatū. ¶ Ō. Aug. dicit. ꝙ ō sumptiōe huius sacramēti debet quilibet facē qđ pie credit faciēdum eē. ergo nō peccat si oīo cesset:

ꝛ putat hoc esse faciendū. ¶ Sed contra ē quod Jnno. dicit: Cauēduz est ne si nimiū huius sacrā mēti sumptio differatur: mortis piculum ĩcurrat. ergo si oĩno cessatur ē mortiferū. ¶ p̄. statutū est ecclesie vt saltē semel in anno fideles cōicent. ergo qui' oĩno cessat peccat. Vlterius videtur q̄ ille q̄ cōsecrat possit a cōmunione cessare: qz vbi est maioz necessitas ibi fm ordinē debitum charitatl est magis subueniendum. sed potest contingere q̄ postq̄ sacerdos cōsecrauerit aliquis infirmet ad mortē ꝛ instanter petat corpus xp̄i ĩ vltima necessitate constitutus. ergo cum sit hoc sacramentuz charitatis: debet sacerdos ipse a cōmunione desistere ꝛ infirmo dare. ¶ Preterea: grauius est peccatum peccato supaddere q̄ vnū simplex peccatū cōmittere. sed habens cōscientiam peccati mortalis peccat consecrando: peccat etiam cōmunicando. ergo ex quo cōsecrauit debet saltez a sumptiōe cessare. ¶ Preterea. cōmunicatio corporis domini ꝛ sanguinis equaliter debetur omnibus mēbris christi. sed alīs datur corpus christi sine sanguine ergo sacerdos saltez a sumptione sanguinis abstinere potest. ¶ Sed cōtra est quod dicitur de consecra. di. ij. c. relatum. vbi reprobatur eoruz error qui volebant consecrare corpus xp̄i ꝛ ñ sumere. ¶ p̄. hoc idem videtur ex verbis domini quib' dixit hoc sacramētum instituē): Accipite ꝛ comedite. Vlterius videt q̄ laudabilius sit abstinere ab hoc sacramēto q̄ accedere: quia ad eum maxime per humilitatē appropiquamus. sed q̄ homo ex reuerētia. sacramenti a cōmunione desistit: humilitatis est. ergo hoc videtur magis meritoziuz ꝛ fructuosuz q̄ etiā sumere. ¶ p̄. charitatis vere est magis dei gloriā q̄ cōmodum ꝓprium quere re. sed iste qui abstinet videtur propter gloriā dei facere quam reueretur: qui autē sumit propter ꝓprium cōmodum facere: quia fructū sacrū querit ergo illud est pfectioris charitatis: ꝛ ita magis meritoziū. ¶ Sed contra: in alīs sacramētis ei cui licet sacramētum accipere melius est accipe q̄ desistere. sed hoc sacramētum dignius est alīs. ḡ multo melius est homini parato accipere q̄ ex reuerentia desistere. ¶ Respondeo dicēdum ad p̄maz questionē: q̄ nulli licet omnino a cōmunione cessare: qz ecclesia statuit tempus in quo fideles communicare debeāt: vnde qui oĩo desistunt efficiūt rei transgressionis precepti. institutio autē ecclesie fuit necessaria: qz eni in quotidiana pugna sum' vita spiritualis in nobis euanesceret: nisi aliq̄ndo cibum vite sumeremus. ¶ Ad primū ergo dicendum: q̄ hoc sacramentum de sui institutione prima q̄uis non sit de necessitate salutis: tamē ex istitutione ecclesie necessariuz efficitur: ꝛ sine hoc etiam necessarium esset non simpliciter vt sine quo non esset salus: sed ex suppositione finis: si scilicet homo in vita spirituali firmius persistere vellet.

¶ Ad secundū dicenduz: q̄ reuerētia debita deo in hoc exhibetur: q̄ homo nō se nimis diuinis ingerat supra suū modum: sed q̄ homo oĩno se subtrahat: hoc ē contemptus ꝛ pusillanimitatis.

¶ Ad. ij. dicēdum: q̄ verbum Aug. referendum est ad hoc q̄ quotidie sumatur vel nō: non autez ad hoc q̄ oĩno quis desistat. ¶ Ad secundā q̄nē dicendū: q̄ semper ille qui consecrat debet sumere corpus ꝛ sanguinē christi: nisi impediatur vel per violentiā: vel per mortem: vel per infirmitatē: vel aliquid huiusmodi: cuius rato potest sumi ex parte ipsius sacrāmēti quod in ipsa sumptione cōplementum sue significationis accipit: qz vt dic̄ Aug. Dum sanguis in ore fideliū ō calice funditur: sanguinis effusio de latere christi designatur: ꝛ etiam complementū sue efficacie: qz vltimū effectū proprium habet in hoc q̄ sumitur. vt ergo sacramentum sit perfectum oportet illū qui sacramentum celebrauit cōmunicare. potest etiaz sumi ratio ex parte ipsius cōsecrantis: qz cum ipse sit alīs dispēsator diuinoz: debz p̄mo in participatōe diuioz fieri: vt Dio. dicit in. ij. c. eccl. hierar. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdū: q̄ in tali casu nō oportet q̄ sacerdos cōmunionē intermittat: sed pōt dare infirmo petenti partē hostie cōsecrate. ¶ Ad secundū dicendum: q̄ magis peccaret non sumēdo: qz sacrilegiū cōmitteret puertens ritum sacramētoz: nec tamē est pplexus: qz potest ad deum cōuerti ꝛ conteri. ꝛ tunc sine periculo in tali articulo sumet. ¶ Ad tertium dicendum: q̄ perfectio sacramenti huius in vtroq̄ consistit: vt ex supra dictis patet: et ideo sacerdos celebrans qui alteruz tantū sumeret imperfecte sacramentū pageret: vnde reus sacrilegij fm canones iudicat: de cōsecra. dis. ij. c. compim'. secus ē aūt de alīs qui nō pficiūt sacramentū: qa eis subtrahitur sanguis ꝓpter effusiōis periculū. vñ ꝛ sacerdos in parascue qñ nō cōsecrat: corp' sine sanguine sumit. ¶ Ad tertiā q̄nem dicēduz: q̄ in his que sunt ex genere suo bona peccatum non accidit nisi ex aliquo accidente dum inordinate explentur: et ideo in eis perficere per se bonum est: sed abstinere ab eis non est bonum nisi ratione accidentis alicuius. vnde cum eucharistiam accipere sit bonum ex genere: assumere eam est bonum per se: abstinere est bonum per accidens: inquantum scilicet timetur ne inordinate sumatur: et quia quod est per se preiudicat ei quod est per accidens: ideo simpliciter loquendo melius est eucharistiam assumere q̄ ab ea abstinere: sed in casu aliquo nihil prohibet esse melius abstinere: quando aliquis probabiliter presumit ex sumptione reuerentiam minui. si autem hec duo comparemus adhuc inuenitur preualere sumptio sacrāmēti abstinentie a sacramento: tum rōne effectus sacramēti: tū rōne preparatiōis ad fructum sit: tum etiā ratione virtutis elicientis actuz: quia

sumere videt esse charitatis in qua radix meriti consistit: abstinere autem timoris: amor autem timori prevalet. ¶ Ad primum ergo dicendum: q charitas est que deo directe nos coniungit: sed humilitas ad hanc vnionem disponit inquantū hominem deo subdit. vnde meritum magis cōsistit in charitate q̄ in humilitate. ¶ Ad secundum dicendum: q in hoc maxime est gloria dei & bonitas q̄ se creaturis pro captu earum cōmunicat. vnde magis videtur ad dei gloriam pertinere q aliquis ad cōmunionem accedat: q̄ abstineat. ¶ Icut & christus se ostendit &c. contra veritatem nō decet aliqua fictio: ergo non debuit eis aliud ostendere q̄ quod in ipso erat. Et ideo dicendū q christus eis speciem suam naturalez ostendit: & sensus exteriores per eam mouebatur. sed propter dubitationem resurrectionis sensus interiorīs iudicium impediebatur. vnde eum talem inspiciebant exterius: vt Greg. dicit: qualis erat apud eos interi⁹ & ita non erat aliqua deceptio ex parte christi: sic non est aliqua deceptio in sacra scriptura ex hoc q̄ finguntur figure angelis & ipsi deo: non enī ad hoc fit vt in eis intellectus remaneat: sed ex his in significata eorum surgat: & ita etiam per speciem illam in qua eis apparuit voluit eis dominus interiorem eorum dispositionem significare. ¶ Qui confessus est coram Nicolao papa &c. videtur ex hoc q̄ hec opinio omnino sit tenenda: quia in principio confessionis huius dicitur: Cōsentio romane ecclesie & apostolice sedi. ergo nulli licet aliter tenere. Et dicendum q̄ quia Berengarius negauerat verum corpus christi in altari esse: coactus fuit hanc confessionem facere. vnde non intendit dicere q̄ ipsum corpus christi frangatur: sed q̄ sub speciebus in quibus est fractio verum corpus christi sit: & in hoc se dicit consentire apostolice sedi a cōtrario errore reuersus. ¶ Manet integer i corde tuo. & intelligendum est quantum ad effectum: nō q̄ corpus eius mēti illabatur: quia hoc solius dei est. ¶ Non est pars corporis &c. de hoc dictum est supra di. x. ¶ Indignus est qui aliter celebrat. aliter celebrare dicitur qui non seruat materiam vel formam aut ritum debitum ab ecclesia institutū: & debet talis si ex contemptu faciat gradus sui periculo subiacere. ¶ Etsi christus quotidie īmolatur &c. Sciendum q̄ omnia illa verba q̄ importāt compationē iudeorum ad xp̄m & penā xp̄i: nō dicūtur quotidie fieri: nō enī dicimus q̄ xp̄s quotidie crucifigat & occidat: quia actus iudeorum & pena xp̄i transiit. illa aūt que iportant cōpationem xp̄i ad deum p̄em dicunt quotidie fieri: sicut offerre sacrificare & huiusmōi: eo q̄ hostia illa ppetua est: & hoc mō ē semel oblata p xp̄m q̄ quotidie etiam p mēbra ipsius offerri possit. ¶ In sacro recordatio illius fit: qō factū ē semel. sacerdos enī nō solū verbis sed etiā factis xp̄i passionē repsentat. vñ & in pncipio canonis tres cruces facit sup illō: Hec dona: hec munera &c. ad significādū trinā traditōez xp̄i. s. a deo: iuda. & iudeis. Secūdo aūt sup illud Bñdictā: ascriptā &c. facit tres cōiter sup vtrūq; ad ostēdēduz q̄ trib⁹ xp̄s ē vēditus. s. sacerdotib⁹ scribis & pharisēis. duas aūt facit diuisim sup corpus & sanguinē: ad ostendēdū vēditorē & vēdituz. Tertio facit duas sup illō: Bñdixit & fregit. vnaz sup corpus: aliā sup sanguinē: ad oñendū q̄ hoc sacr̄m valet ad salutē corpis & aīe. & qz oēs hoc sacramētū in mortis sue memoriā exercēdū mādauit: iō statim post cōsecrationē brachiorum extēsiōe crucis effigiē repsentat. vñ etiā vt Inno. dicit: vba cōsecratōis q̄ in fine ponēda eēnt: q̄si cōplemētuz totius in medio ponūt: ad historie ordinē obseruāduz. qz vba canonis ad cōsecrationē & effectū ipi⁹ ipetrandū ptinēt: sz signa ad historiā recolēdam. Quarto facit quinq; cruces sup illud: Hostiā puram &c. ad repsentādū. v. plagas. Quito facit duas sup illud: Sacrosanctū filiū tui corp⁹. & ad signandū vincula & flagella xp̄i. Et addit tertia q̄ sacerdos seip̄m signat sup illō: Omni bñdictōe. qz xp̄i vulnera nostra sunt medicamenta. vel p has tres cruces significat triplex oō qua xp̄s orasse legit: Math. xxvj. passiōe iminēte. Sexto facit tres sup illud: Scificas: viuificas &c. ad repsentādū q̄ iudei ter dixerūt: crucifige: vbo crucifigētes xp̄m: qō fuit tertia hora. Septio iterū facit tres sup illud: Per ipm: & i ipo &c. ad repñtādū scōz crucifixionē q̄ a militib⁹ hora. vj. p⁹ triū horaz spaciū crucifixus ē: vl̄ ad repñtandū tres ei⁹ cruciatus. s. passiōis: ppassiōis: cōpassiōe. Deide facit duas extra calicē sup illō: Ast tibi deo pii &c. ad repñtādū sepatōez aīe a corpe: q̄ facta ē hora. ix. vl̄ ppē sāguinē & aquā q̄ de latere xp̄i pfluxerūt. Inclinatiōes etiā facte a sacerdote signāt xp̄i obediētiā ad p̄em ex q̄ mortē sustīuit. Tacita etiā locutō exp̄mit cōsiliū iudeorum mortē xp̄i machinātiū: vl̄ discipl̄orum q̄ palā xp̄m cōfiteri nō audebāt. qd enī fractio significet dictū ē. qz aūt cōmixtio corpis & sāguinis & vnionē aīe & corpis significat: iō illa crucē signatio q̄ fit sup illa vba: Pax dñi: magis ptinet ad resurrectōez q̄ vtute ūitatē & tertia die facta ē. Qz ät q̄n q̄es se sacerdos ad pplm̄ conuertit: signat q̄ dñs die resurrectiōis q̄nquies se mānifestauit: p̄mo Marie magdalene. Jo. vlt̄. Secōo petro. Luce vl. Tertio mulierib⁹. Math. vl. Quarto discipulis i emaus Luce vl. Quito discipulis congregatis i vnū. Jo. vlt̄. Salutat ät pplm̄ septies: ad septiformē grām spūs sci oñdēdā. ¶ Sine q̄b⁹ mortal⁹ vita duci nō pōt: qz etsi possum⁹ vitare sigla: nō tñ oia. ¶ Di. XIII

Solet etiam queri

vtrum prauī sacerdotes &c. Postq̄ determinauit magister de sacramēto eucharistie: h̄ determinat ō mīstris hui⁹

sacramenti. Et diuiditur in partes duas: in pri
ma determiat ꝓpositum: in secūda epilogat: ibi
De hoc celesti mysterio ꝛc. Prima in duas: in pri
ma ostendit quis possit ꝓficere ꝛ dispensare hu
iusmodi sacramentum: in secunda quis possit su
mere: ibi Illud etiam sane dici potest ꝛc. Prima
in duas: in prima inquirit vtrum potestas conse
crandi per peccatum a ministro tollatur: in secun
da ostendit que requiruntur in ministro ad hoc
ꝙ sacramentum consecrare possit: ibi In huius
autem mysterij ꝛc. Prima in duas: in prima inq
rit vtrum malus sacerdos possit consecrare: in se
cunda vtrum ab ecclesia precisi: ibi Illi vero qui
excōmunicati sunt ꝛc. ¶ De hoc celesti mysterio
ꝛc. Hic epilogat. Et circa hoc duo facit: primo po
nit epilogum: secundo excidēti determinat q̄d
faciat hereticum: ibi Ne autem ignoret quid fa
ciat ꝛc.

Hic est duplex questio. ¶ Prima de mini
stro consecrante. ¶ Secunda de hereti.
Circa primū queruntur tria. ¶ Primo
quis possit consecrare. ¶ Secundo de ritu conse
crandi. ¶ Tertio de dispensatione sacramenti.

AD primum sic pro
ceditur: Videtur ꝙ etiam laicus possit
consecrare: consecrare enim sacerdotis est. sed ois
laicus si sit bonus sacerdos est: ḋa vt dicit Chrys.
Omnis sanctus sacerdos est. ꝛ omnibus fidelib'
dictum est. j. Pe. ij. Vos estis genus electum rega
le sacerdotium. ergo bonus laicus potest consecra
re. ¶ Ꝺ. homo non potest consecrare virtute pro
pria sed virtute dei. sed bonus laicus magis ē par
ticeps diuine virtutis ꝙ malus sacerdos. g̃ magis
potest bonus laicus cōsecrare ꝙ malus sacerdos.
¶ Ꝺ. magis est sumere sacramentum ꝙ conficer:
quia hoc ad illud ordinatur. sed bonus laicus po
test sumere sacramentum. ergo ꝛ consecrare.
¶ Sed contra hoc sacramentū offertur ad recō
ciliandum nos deo: quod est officiuz mediatoris.
cum ergo sacerdotis tantum sit mediuz esse inter
deum ꝛ populum: soli sacerdotes hoc sacramētū
conficere possunt. ¶ Preterea: bonitas virtutis
nō est manifesta: qz nemo scit vtruz sit dign' odio
vel amore: Eccle. ix. ꝛ precipue alteri nota esse nō
potest. si ergo potestas consecrandi sequatur bo
nitatem plone: nō poterit esse notum quando cō
secratū sit vere ꝛ quando nō: ꝛ ita erit ꝺceptio in
sacramētis. Ulterius videtur ꝙ solus episcopus
possit cōsecrare: qz in qualibet re publica principi
debetur actus nobilissimus: sicut etiam Cōmēta
tor dicit in. xj. Meta. sed sūmus in nostra hierar
chia est episcopus: vt dicit Dio. ergo cum cōsecra
re sit sūmus actus nostre hierarchie: hic actꝰ sibi
soli debetur. ¶ Preterea sm Dio. perficere ē tan
tum episcopi. sed sm ipsuz eucharistia ē pfectiuaz
habens virtutem. ergo solus episcopus potest cō
secrare. ¶ Preterea: maius est cōsecrare corpus
christi ꝙ consecrare altare vel bñdicere virgines.
sed illa reseruātur solis episcopis. ergo multo for
tius consecratio corporis domini. ¶ Sed cōtra
est cōmunis vsus ecclesie ꝛ canonū institutio: qui
docent potestatē consecrandi ꝛ baptizandi episco
pis ꝛ sacerdotibus esse cōmunem. Ulterius vi
detur ꝙ heretici ꝛ scismatici ꝛ excōmunicati cōse
crare non possunt: quia sicut dicit canō. xxiij. q.
j. c. audiuim'. Quicūq; fuerit ab vnitate ecclesie
alienus execrare potest consecrare nō valet. Aug.
etiam dicit ꝙ extra ecclesiam non est locus veri sa
crificij. sed omnes predicti sunt extra ecclesiam. g̃
non possunt cōsecrare. ¶ Preterea: hoc sacramē
tum pollui non potest. sed sm Piero. heretici pa
nem pollutum comedunt. ergo verum sacrificiuz
non habent. ergo nō consecrant. ¶ Ꝺ. hoc sacra
mentum est vnionis ecclesie: vnde ꝛ cōmunio di
citur. sed omnes predicti hac vnione carent. ergo
consecrare non possunt. ¶ Sed contra: sacerdos
habet potestatem consecrandi ex ipso characteꝛ.
sed character manet in ipso heretico scismatico ꝛ
excōmunicato. ergo possunt consecrare. ¶ Ꝺ. q̄li
tas persone non exigitur nisi ad actum propriuz
persone. sed consecratio non est actus personalis
ipsius sacerdotis: sed dei cuius verbis consecrat. g̃
non impeditur propter propriam qualitatez.
Ulterius videtur ꝙ degradatus non possit cōse
crare: nullus enim consecrare potest qui nō habz
potestatem consecrandi sed degradatus nō habz
potestatem consecrandi: quāuis habeat ptātem
baptizandi: vt dicit canon. j. q. ij. c. quidam. ergo
non potest consecrare. ¶ Preterea: ex eisdem fit
res ꝛ corrumpitur: sm phm in pmo Ethi. sed ali
quis ex potestate episcopi accipit posse consecra
re. ergo quando ab ipso degradatur videtur ꝙ
hoc posse amittat. ¶ Preterea: habens ordinem
sacerdotalem non relinquitur puniendus iudicio
seculari. sed degradatus relinquitur. ergo non ha
bet ordinem. ergo non potest consecrare. ¶ Sed
contra: si degradatus reconciliatur non iterum
ordinatur. ergo ordinem non amisit. ergo conse
crare potuit. ¶ Preterea: hoc idem probatur p
indelibilitatez characteris vt supra. vtrum autez
malus sacerdos vel angelus possit consecrare ea
dem ratio est que ꝛ de baptizatione: ꝛ ideo que
ratur supra distinctione quinta. Ulterius vide
tur ꝙ missa mali sacerdotis non minus valeat ꝙ
boni: quia sicut dicit Augu. in libro de corpore
christi: In mysterio corporis ꝛ sanguinis domini
nihil a bono maius nihil a malo minus perfici
tur sacerdote. ¶ Preterea: baptismus datus a
bono ministro nihil melius valet ꝙ datꝰ a malo.
ergo nec missa a bono sacerdote vel malo dicta.
¶ Sed cōtra: melius ē qō ē fructuosius. sz missa

boni sacerdotis est fructuosior: quia eius oratio magis exauditur. ergo est melior. ℟ Respondeo dicendum ad primam questionem q̄ ordo ecclesie deriuatus est ab ordine celestis hierarchie: vnde sicut in angelis diuersis ordinibus diuersi actus debētur: ita ⁊ i ecclesia militāte ad diuersos actus diuersi ordines applicant: sicut etiā ⁊ in corpore diuersa mēbra diuersa habēt officia: cui corpus mysticū similatur: vt patet. j. Cor. xij. ordines aūt ecclesie distingui nō possunt p diuersitatē iteriorīs bonitatis: q̄ ignota est ⁊ ideterminati sunt gradus eius. ⁊ q̄ bonitas vel virtus alicuius non ordinat ad hoc q̄ aliquis aliq̄d possit: ſz ad hoc q̄ bene faciat illud quod pōt: habitus enī vtutuz nō sunt potentia sicut pbus probat: ⁊ ideo q̄ vn' possit actū quem alius nō potest: non cōtingit ex diuersitate bonitatis vel malicie: sed ex potestate suscepta quā habet vnus ⁊ nō alius: ⁊ ideo quia laicus ptātem cōsecrandi non accipit: sua bonitas quantacūq̄ sit nō iuuat eum ad hoc q̄ consecrare possit. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ omnis bon' homo dicit esse sacerdos mystice: q̄ scilicet mysticum sacrificiū deo offert seipsum. ſ. hostiam viuē tem deo: Ro. xij. ¶ Ad secundū dicenduz q̄ laic' bonus fit particeps dñice virtutis ad bene agēdū hoc quod poterat prius aliquo mō facere: nō aūt ad hoc q̄ possit hoc p virtutē quod pus nō poterat. ¶ Ad tertiū dicenduz: q̄ quāuis acceptio sacramēti sit maior in fructu: tamē cōsecratio ē maior in potestate: vnde nō oportz q̄ qui pōt accipe possit cōsecrare. ℟ Ad secundā questionē dicēduz q̄ potestas cōsecrandi nō solum episcopis ſz etiaz sacerdotibus collata ē: q̄ ordo sacerdotis est medius iter episcopos ⁊ populū. vnde sicut in āgelica hierarchia illuminatiōes ad inferiorem ordinem mediante supiore pueniunt: ita omnia sacramēta que cōmuniter toti populo dispensant p sacerdotes cōferunt: ⁊ huiusmodi sūt oia que nō collocāt in aliquo statu vel gradu sup alios: ⁊ q̄ eucharistia ē huiusmodi: ideo nō solum p episcopos sed etiam p sacerdotes dispensat ⁊ cōsecrat. Est etiaz alia ratio: vt sit frequētior memoria dñice passionis: ⁊ magis subueniat viuis ⁊ mortuis ex maiori frequētia sacramenti. ¶ Ad primū ergo dicēdū: q̄ licet iste actus sit maximus in se: tamē nō ē maximus quantū ad cōstituenduz in ordine ecclesie: quia p sumptionē huius sacramēti non cōstituit aliquis in gradu vel statu altiori inter mēbra ecclesie: sicut fit p ordinē: ⁊ ideo nō oportet q̄ ille act' solis episcopis reseruet. ¶ Ad secundū dicēdum q̄ in rebus ordinatis ita est q̄ semper inferior participat aliquid de pfectione supioris: vt Dio. dicit ⁊ hoc mō est in connexione celestis hierarchie: vt in. ij. li. dis. ix. dictum ē: ⁊ ideo q̄ ordo sacerdotis cōtinuus ē ordini episcopi: participat etiaz aliq̄d de pfectiua virtute quantū ad illā pfectionez qua quis in seipso pficit: non aūt quantū ad pfectionē qua aliquis in eminētiori gradu cōstituit: sicut est in ordine: vl' altiori officio: sicut ē in cōfirmatiōe: ⁊ ideo sacerdos participat ab episcopo ptātez cōsecrandi: nō autē confirmādi vel ordinādi. Et q̄ ipsā habeat pticipatiue: Dio. dic: qō patet ex hoc q̄ sacerdos cōsecrat super altare ab episcopo consecrato: ⁊ in vasis cōsecratis p episcopū ipse etiaz cōsecratus p episcopum. ¶ Ad tertium dicendū q̄ ille benedictiones nō veniunt in vsum tot' populi: sed aliquarū excellētiuz psonarum: ⁊ iō solis episcopis reseruatur. ℟ Ad tertiā qōnem dicēduz q̄ quidam dixerūt q̄ heretici ab ecclesia p̄cisi ⁊ similiter excōmunicati ⁊ scismatici: quia sunt extra vnitatē ecclesie nō possunt cōsecrare: ⁊ huius opinionis videt fuisse magister in lra. sed quia oē illō quod per cōsecrationē datuz ē in ppetuū: iō sicut baptismus qui p consecrationē datur nunq̄ amittitur: quantūcūq̄ aliquis in heresim labit vel scisma vel excōicationē: ita nec sacerdotalis ordo aliquo mō amitti potest: vt Aug. dicit ad Permenianū. ⁊ quia potestas cōsecrandi ordinē sacerdotalem cōsequitur vt dictū est: ideo heretici scismatici ⁊ excōmunicati cōsecrant: quāuis ad suam pniciem: dūmodo seruetur debita forma ⁊ materia ⁊ intentio: que etiam in fidelibus esse possunt: vt supra dis. v. de baptismo dictum est. ¶ Ad primuz ergo dicendum: q̄ verbum canonis intelligenduz est quantum ad illos qui debitam formam nō seruant: vel quantum ad executionem quam amittunt: non enim ius consecrandi habent: ⁊ hoc solum posse dicimur in iure quod iuste possumus. vel loquitur de consecratione qua ordines conferuntur: quia ad damnationem potius q̄ ad sanctificationem recipientiuz cedit. ⁊ similiter quod Augu. dicit: q̄ extra ecclesiam non est locus veri sacrificij: intelligendum est quantum ad effectum vel extra ecclesiam idest extra formam ecclesie.

¶ Ad secundum dicendum q̄ dicitur panis pollutus non in se: sed quia ipsi ⁊ seipsos polluūt cōsecrando ⁊ sumendo: ⁊ alios qui ab eis sacramenta scienter accipiunt. ¶ Ad tertium dicendum: q̄ inquantum ordinem habet ad vnitatem ecclesie pertinet: quāuis quantuz ad aliquid possit ab ecclesia esse precisus. ℟ Ad quartam questionem dicendum: q̄ degradatus quia ordinem nō amittit: potestatem consecrandi retinet: sed ius consecrandi sibi aufertur: ⁊ ideo si consecrat peccat: tamen consecratum est. ¶ Ad primum ergo dicendum: q̄ ille canon non loquitur asserendo: sed quasi opponendo: vt ex circūstantia littere appareat. ¶ Ad secundum dicendum: q̄ episcopus nō dedit ordinem: sed deus per ministerium episcopi: ⁊ deus posset auferre non episcopos: quia non ē cōstitutus minister auferēdi ordinē sic cōferēdi: q̄ ppter efficaciā p̄secratōis debet cē ordo ppetuus.

¶ Ad tertium dicendū q̄ nō est essentiale ordini sacerdotali q̄ iudicio seculari relinqui nō possit: sz ex priuilegio indultū: & ideo manēte ordine ꝺ̄ gradatus sua culpa hoc priuilegiū amittit. ¶ Ad q̄ntam questionē dicendū: q̄ de missa possum⁹ loqui dupliciter: aut quantū ad id quod est cētiale i ea scilicet corpus xp̄i: & sic a quocūq; dicat equaliter bona est: q̄ opus operatū eq̄liter bonū est & virtuosum. vel quantū ad id quod est ānexū sacramēto & quasi secundariū: & sic missa boni sacerdotis melior est: q̄ nō solum habet efficaciā ex ope operato: sed ex opere operāte: & ideo ceteris paribus melior est audire missam boni sacerdotis q̄ mali.

Et p hoc p̄z solutio ad vtrāq; partē.

AD secundū sic proceditur: Videt q̄ liceat sacerdoti aīno a cōsecratione abstinere: q̄ ꝺ̄ beato Marco narrat Hiero. q̄ sibi pollicez amputauerit vt sacerdotio reprobus haberet: nec hoc fecit nisi indignū se reputans tali sacramēto. ergo videt q̄ si oīno a celebratione abstineat ex reuerētia oīnici corporis & p priē infirmitatis cōsideratiōe aliquis sacerdos nō peccet. ¶ Ꝺ̄. sicut sacerdotis officiū est cōsecrare: ita & ligare & soluere. sed nō exigit vt liget & soluat nisi habeat curā aiarum. g̃ etiā a sacerdote q̄ non habet populū cui teneat: nō exigit q̄ ꝓsecret: & ita nō peccat oīno abstinēdo. ¶ Sed cōtra est quod Ambro. dicit: graue ē q̄ ad mensam tuā mundo corde & manib⁹ innocētibus nō venim⁹: sz graui⁹ ē si dū peccatū metuimus etiā sacrificiū nō reddamus. sed primū est peccatū mortale. g̃ & secundū. Ulterius videt q̄ nō possint plures simul eādez hostiā ꝓsecrare: q̄ pluriū agentiū sūt plures actiones: maxime q̄n vnus quisq; sufficit ad agenduz. sz vnus sacerdos tantū pōt cōsecrare. g̃ si plures simul cōsecrēt sunt plures cōsecratiōes sup eandem hostiā: & ita fit iniuria sacramēto. ¶ Ꝺ̄. vnus dicens v̄ba virtute verboz cōsecrat. sed qō factuz ē fieri nō potest: q̄ quod ē nō fit. g̃ aliq̄ nihil facit. ergo supfluū est q̄ dicūt verba. ¶ Sed contra ē cōsuetudo quarūdā ecclesiaz in q̄bus noui sacerdotes simul ēpo cōcelebrant. Ulterius videt q̄ nō debeat quotidie missa in ecclesia celebrari: q̄a i missa recolitur oīnica passio. sed ecclesia celebrat memoriā oīnice passionis semel in ānō. ergo non pluries debet in ecclesia missa dici. ¶ Ꝺ̄. in die parasceues agit memoria dominice passionis: nec tñ tunc cōsecratio fit. g̃ multo minus deberet fieri in alijs dieb⁹. ¶ Ꝺ̄. aliq̄bus diebus celebrat hoc sacramentū pluries vna die solēniter in eccl̄ia: sicut patet in festo natiuitatis & multis alijs dieb⁹. ergo videt q̄ aliq̄n deberet ꝓtermitti. ¶ Sed contra: sacramentū ecclesie deberet magis assiduari q̄ sacramentū veteris legis. sz quotidie i veteri lege offerebat sacrificiū. g̃ multo fortius deberet in noua lege fieri. ¶ Ꝺ̄. panis hui⁹ sacramēti dicit quotidianus. sed nō nisi q̄ quotidie cōsecrat. g̃ quotidie cōsecrari debet. Ulterius videt q̄ hora vespertina deberet missa celebrari: quia christi actio nostra est instructio. sed ipse xp̄s hoc sacramentum fecit in cena hora serotina. ergo & tali hora debez fieri. ¶ Ꝺ̄. fm canones ordines sunt celebrandi circa vespertinam horam. sed ordines sacri nō celebrantur sine missarum solēnijs. ergo debet missa vespertina hora celebrari. ¶ Item videtur q̄ post mediam noctem: quia tunc dies fm ecclesie computum incipit. ¶ Item videtur q̄ tantuz in hora sexta: quia illa hora dominus passus est cuius passionis hoc sacramētum est memoriale. Ulterius videtur q̄ non oporteat in loco sacro celebrari: quia sicut hoc sacramentum non est necessitatis: ita nec confirmatio. sed confirmatio potest conferri in loco nō sacro. ergo & hoc sacramētum non oportet q̄ in loco sacro conficiatur. ¶ Item videtur q̄ non oporteat esse altare de lapide: quia sacrificia veteris legis fuerunt sacrificij huius figura. sed ad veteris legis sacrificia altare fiebat de lignis sethim: vt patet Exo. xxv. & iteruz de auro: vt patet Regum. vij. & iterum ō terra: vt patet Exo. xxv. ergo & in noua lege non solum de lapide oportet q̄ fiat. ¶ Item videtur q̄ i calice de petra possit celebrari: quia calix signat sepulchrum xp̄i. sed illud sepulchrum fuit de petra. ergo & calix de petra debet fieri. De indumentis autem sacerdotalibus dicetur in tractatu de ordine. Ulterius videtur q̄ aliquo predictorum omisso non sit cōsecratō: quia sicut dicit Dio. iij. ca. ce. hierar. Operationes hierarchie ordinantur fm diuinas leges. sed ille qui pretermittit rituz ab ecclesia institutuz non sequitur diuinas leges que per patres nobis posite sunt. ergo talis non consecrat: cū consecraf sit actus hierarchic⁹: quia est actus ordinis. ¶ Ꝺ̄. totus ritus sacramenti suam habet significatōez. sed significatō est de essentia sacramenti. ergo & ritus consecrandi: & ita si pretemittatur non erit vera consecratio. ¶ Preterea actiones spirituales magis sūt ordinate q̄ seculares. sed si aliqua actio i rebus secularibus puta venditio vel emptio vel aliquid huiusmodi contra statuta principum fiat ꝓ nulla haberetur: ergo & si aliquis consecraret cōtra statutum ecclesie: consecratio nulla est. ¶ Sed cōtra ea que sunt de cētia sacramēti sūt eadem apud oēs. sed ritus sacramēti nō est idem apud oēs: nec fm omne tēpus. g̃ non est de cētia sacri. g̃ sine hoc pōt fieri cōsecratio. ¶ Ꝺ̄. in baptismo sūt quedā que si omittant nō reputat sacrm irritum: quia sunt ad solēnitatem sacramenti. g̃ & hic si omittantur illa que pertinēt ad solēnitatez

consecratōnis vere consecratio erit. ¶ Ex hōc deo dicendū ad primā questionē: q̄ fm quosdaz non peccat qui dimittit celebrationē nisi populū hēat cōmissum: vel ex obedientia teneaī celebrare: sed quia fm Grego. cum crescunt dona rationes crescunt donorū: cū sacerdoti sit data potestas nobilissima: reus negligētie erit nisi illa vtaī ad honorē dei z salutē suam z aliorū viuoz z mortuoz: fm illud. j. De. iij. Unusquisq; gratiā quā accepit in alterutrū illam administrātes zc. nisi forte aliqs ex familiari spūs sancti instinctu dimittit: sicut legiī de quodā sancto patre in vitis patrū: qui ordinatus nunq̄ postea celebrauit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ ille qui nō habet ordinē potest ordinē refugere: sed ille qui habet tenet ipsum exequi.

¶ Ad secundū dicendū q̄ fm omnes alios actus ordinū debet homo non soli deo sed etiā p̄mis: quia actus inferioz sūt ad ministeriū sacerdotis: alij autē actus sacerdotis vt ligare z soluere respiciunt corpus mysticū: similiter etiā docere z baptizare: z ideo qui nō tenetur alijs vel subiectiōe vel p̄latione: potest ab illis actibus sine peccato cessare. sed cōsecratio est actus dignus z ordinatus ad corpus xp̄i verū: nec respicit corpus xp̄i mysticuz nisi ex cōsequenti: z ideo etiā si nulli homini teneatur: tamē tenet deo vt reddat ei sacrificium acceptū: sacerdotibus enim preceptū est: Hoc facite in meaz cōmemorationē. ¶ Ad secundā questionē dicendū: q̄ secundū morem quarūdam ecclesiaz plures sacerdotes episcopo concelebrant quando ordinātur ad representandū q̄ quando dominus hoc sacramentū iustituit z potestatē consecrandi discipulis dedit: eis cōcenauit: sicut episcop' simul cum ordinatis p̄sbyteris celebrat. ¶ Ad p̄muz ergo dicendū: q̄ quia intentio requiritur ad perfectionē sacramentoz: ideo cuz omnes habeāt intētionem vnam consecrationez faciendi: non est ibi nisi vna tantum consecratio. ¶ Ad secunduz dicendū: q̄ sicut Jnno. dicit: Omnes celebrātes debent intentionē referre ad illud instans in quo episcopus verba profert: z sic episcopi intentio non defraudatur: nec aliquis ibi facit quod factuz est.

¶ Ad tertiam questionē dicendū: q̄ fm Jnnocē. quinq; de causis quotidie missa i ecclesia celebratur. Primo quia oportet semper esse parataz medicinā contra quotidiana peccata. Secundo vt lignum vite semper sit in medio paradisi. Tertio vt nobis quotidie christus vniaī sacramentaliter: z nos ei spiritualiter. Quarto vt sit apud nos vigil memoria passiōis. Quinto vt vero agno loco typici quotidie vtamur ad, vesperā: quoniā iudei ad vesperam conuertendi esurient: fm illud psal. Cōuertantur ad vesperam zc. ¶ Ad p̄mū ergo dicenduz: q̄ passio christi prout in capite contigit semel tantum in anno p̄sentatur in ecclesia: sz, put in nos eius effectus prouenit quotidie debz representari: quia eius effectus in nobis continuus est: z sic representat in hoc sacramēto. ¶ Ad secundum dicendum: q̄ ecclesia volens populum christianū circa ipsam dominicā passionem prout in capite nostro fuit mēti occupari: statuit vt illa die non cōsecraretur corpus christi: ne tamen ecclesia omnino sine corpore xp̄i esset: corpus christi p̄cedenti die cōsecratum z reseruatum sumitur: sanguis autē non reseruatur p̄pter effusionis periculum. nec est verum qō quidam dicunt: q̄ vinū ex īmissione partis hostie in calicem consecratur: qa transubstantiatio nō fit sine debita forma verborum: vnde post potum illum non liceret eadē die cōmunicare. ¶ Ad tertium dicenduz: q̄ omnis nostra actio per christuz p̄fici debet: z ideo q̄ndo in vna die occurrunt vel diuersa dei beneficia cōmemoranda: vel quibus sunt gratie deo reddēde vel etiam plura a deo impetranda p̄ salute viuorum z mortuorū: oportet q̄ pluries missa in ecclesia celebretur si assit facultas: nec ex hoc sequitur q̄ aliquando debeat intermitti. ¶ Ad quartam questionē dicendū: q̄ cōmuniter loquendo missa debet dici in die z nō in nocte: quia hoc sacramētuz ad tempus gratie pertinet quod p̄ diem significatur: Ro. xiij. Nox p̄cessit dies autez appropinquauit. Dies aūt iudicatur nō solum ab ortu solis sed exquo incipiunt oriturī solis signa mānifestari p̄ aliquam aeris illustrationez: tamen in duabus noctibus missa decantatur propter priuilegiuz illarum noctium: scilicet in nocte natiuitatis q̄ndo christus natus est: z in nocte resurrectionis circa principium: vt patet ex oratione: Deus qui hanc sacratissimā noctez zc. quāuis hoc non oporteat semper obseruari. Solēnis autē misse celebratio tribus horis instituta est fieri: scilicet in tertia diebus festis: in sexta diebus p̄festis: in nona diebus ieiuniorum: quia in missa recolitur mors christi qui quidem hora tertia crucifixus est linguis iudeorum: hora sexta manib' militū: hora nona expirauit. sed qñ fiunt ordines missa pōt cātari etiam post nonā: z p̄cipue in sabbato sancto: qz ordines ptinēt ad diē dñicaz: vl etiā vt diligētior fiat p̄paratio differt q̄tū differri pōt añ prādiū: z iō qñ ñ ē dies ieiunij celebrat inī tertiaz z sextā qua hora comedit cōiter: sz in dieb' ieiunij i nona. p̄uate āt misse pñt dici a mane vsq; ad tiam: vel etiā vsq; ad nonā i dieb' ieiuniorz. ¶ Ad p̄mū g̃ dō: q̄ eadē rō ē ḡre xp̄s hora vesptina p̄secrauit: z ḡre post cenā: vñ sic nō oz q̄ imitemur eū in scdo ita nec in p̄mo. ¶ Ad scdm dō: q̄ hoc singlariē ē in dieb' ordinū rone iā dca. ¶ Ad tertiū dō: q̄ i medio nocti fm eccl'am icipit dies nālis: nō aūt dies artificialis in q̄ solū licet celebrare. ¶ Ad q̄rtum dō: q̄ q̄uis xp̄s hora sexta fuerit in cruce positus: tamē sacramentū passionis sue peractum est in alijs horis: z iō non oportet q̄ tunc tantum missa celebretur.

¶ Ad ꝺntam.q.oꝺ:ꝙ i hoc ſacro ꝓtinetur ille ꝙ ē totius ſanctitatis cā:ꝛ iō oia que ad cōſecratōez huius ſacri pertinēt etiā cōſecrata ſūt:ſic ipi ſacerdotes conſecrantes ꝛ miſtri ꝛ veſtes ꝛ vaſa: ꝛ oia huiuſmodi:ꝛ iō etiā debet in altari ꝛ i domo cōſecrata celebrari hoc ſacramētum. ſi aūt neceſſitas aſſit:vel ꝓpter deſtructionē eccleſiaꝝ in aliq̄ terra vel i itinere ꝓſtitutis:licet etiā i locis nō conſecrati celebrare dūmodo habeant altare portatile conſecratū:ꝛ alia huiuſmodi que ad ꝓſecrationē huiuſ myſterij requirunt:alias nō licet niſi epiſcopo cōcedēte. ¶ Ad.j.ꝙ oꝺ:ꝙ confirmationis ſacramentū nō ꝓtinet ipm xp̄m:ꝛ iō nō requirit loci ſanctificatio:ſic i hoc ſacro. ¶ Ad.ij. oꝺ:ꝙ btūs Silueſter inſtituit ꝙ altare decetero ñ niſi lapideū eēt. qz enim altare cōſecrari oz oportet eē aliquā rē fortē ꝛ nō fragilē ſicut ē lignū:vel terra de qua fiat altare. ¶ Itē qz ꝺbet eē in eccleſia copia altariū vt frequēter hoc myſterium:iō debet eē materia cōis:ñ aūt aurū vel argentū vel aliquid huiuſmodi qō ñ de facili poſſit haberi. i veteri aūt lege erat tantuz vnū altare ad vnū tm̄ effectū deputatū:ꝛ iō nihil oberat ſi de auro fieret.cōpetit ēt lapis ad ſignificationem altaris qō xp̄m ſignificat qui etiam per petrā ſignificat.j.Coꝛ.x. petra āt erat xp̄s.ſz añ tp̄s Silueſtri ,ppter pſecutionē nō erat fidelibus certꝰ locꝰ ad manēdū:ꝛ iō hēbāt altare ligneū qō facile transferretur. ¶ Ad.iij.oꝺ:ꝙ pāni i ꝺbus corpus xp̄i ꝓſecrat repreſentāt ſindonē mūdā qua corpus xp̄i inuolutū ē:ꝛ iō ſicut illa linea fuit:ita nō licz:niſi i pānis lineis corpꝰ xp̄i ꝓſecrare.linū etiā cōpetit huic ſacro:ꝛ ,ppter puritatē:qz ex eo pāni cādidiſſimi ꝛ facile mūdabiles fiunt:ꝛ ,ppter multiplicez tunſionē lini qua parat ad hoc: vt ex eo fiat pānꝰ cādidus que ꝓpetit ad ſignificandū paſſionē xp̄i. vñ nō deceret de pannis ſericis corporale ꝛ pallas altaris eē q̄uis ſint p̄ciſiores:neq; de pāno lineo tincto q̄uis ſit pulchꝛior. ¶ Ad.iij.ꝙ.oꝺ:ꝙ ſm̄ ſtatutum eccleſie calix oz eē tm̄ de auro vel argēto vel ſtagno:nō āt de ere vel auricalco:qz ex fortitudie vini rubiginē generaret ꝛ nauſeaz ,puocaret: neq; ex vitro vl̄ cryſtallo ,ppter fragilitatē:neq; ex lig̃,ppter porōſitatem:qz ibibit liquorē imiſſum: neq; ex lapide,ppter ineptitudinem:nō.n.oz ꝙ q̄tū ad oia ſigna ſignatis reſpondeāt. ¶ Ad ſextā.q.oꝺ: ꝙ remotis his q̄ nō ſunt de eſſentia rei: nihilominus res manet.vnde cū huiuſmodi ritus ꝛ q̄ntuz ad determinationē hore vel loci vel indumētoruz nō ſint de eſſentia ſacramenti ſed de ſolēnitate: ſi omittant nihilominus cōſecratū eſt ſacrificium: dūmodo aſſint ea que ſunt de eēntia ſacramēti.ſ. oꝛdo ꝛ intētio ex parte cōſecrātis:ꝛ materia ꝛ forma ex parte cōſecrati: tamē grauiter peccat q̄ aliē facit: ꝛ degradādus eſſet. ¶ Ad p̄mū ergo oꝺ: ꝙ leges diuine que ꝓtinēt ad eſſentialē inſtitutōez ſacramēti ſi mutent nihil fit:vt ſi alia materia eēt vel forma.ſecus aūt eſt de legibus que ꝓtinent ad ſolēnitatez ſacramēti. ¶ Ad ſecundū dicendum ꝙ ſignificatio rei ſacramētalis ē de eſſentia ſacramēti:ꝛ hoc ſufficiēter habeē ꝓ materiā: ꝛ iō ſignificatio que ſupaddit in aliquo ritu ē de ſolēnitate nō de eſſentia ſacramēti. ¶ Ad tertiū dicendum ꝙ ſacramēta oꝛiginē habent ex inſtitutōne diuina: ꝛ ideo omiſſio alicuius qō ſit ab eccleſia inſtitutū nō poteſt impedire quin verū ſacramētū fiat:impediret aūt ſi ſacramēta ex inſtitutōe eccleſie efficaciā haberēt:ſicut actiones ſeculares ex ſtatutis principum ratificantur.

AD tertiuz ſic proceditur:Uideē ꝙ laicus pōt diſpēſare corpuſ xp̄i:pfectio enī huiuſ ſacramēti in materie cōſecratiōe cōſiſtit:vt ſupra dictū eſt nō in vſu ſacramenti.ſed oꝛdinati ſūt miniſtri ſacramētoꝝ. ergo ,ſi cōſecratio materie ad ſolos ſacerdotes ꝓtineat tamen diſpenſatio debet ad oēs ꝓtinere. ¶ Preterea ab illis debet diſpenſari ſacramentū qui cuz reuerētia ipſum tractāt.ſed quidā laici ſunt maioris reuerētie ad ſacramentū ꝙ etiaz ſacerdotes: ꝛ etiā mulieres interdū. ꝙ ꝓ eos pōt hoc ſacramētū diſpenſari. ¶ Preterea ſicut ſacerdotis ē diſpenſare corpus xp̄i ita ꝛ tangere. ſed in aliquo caſu licet tangere laico corpus xp̄i: puta ſi videret ipſuz in terra iacere ꝛ non eſſet ſacerdos qui tolleret.ꝙ ꝛ in aliquo caſu liceret ei diſpenſare. ¶ Sed contra eſt qō dicitur de conſecrati.di.ij.capi. ꝓuenit. vbi inhibet ne etiam infirmis ꝓ laicos ſacerdotes hoc ſacramentū tranſmittāt. ¶ Preterea ad eoſdem pertinet eſſe miniſtros eccleſie ꝛ diſpenſatores miniſterioruz dei.j.Coꝛ.iij. Sic nos exiſtimet homo ꝛc̄. ſed laici non ſunt miniſtri eccleſie.ergo non debent eſſe diſpenſatores ſacramentorum.

¶ Ulterius videtur ꝙ diaconus poſſit diſpēſare quia beatus Laurentius diaconus fuit: ſibi autez cōmiſſa fuit diſpenſatio dominici ſanguinis: vt patet in legenda ſua. ergo diaconus poteſt diſpenſare. ¶ Preterea diſpenſatio huius ſacramenti ad populi curationem pertinet: ſed diaconus poteſt habere curam animarum. ergo ꝛ ipſe eſt diſpenſator huius ſacramenti. ¶ Sed contra eſt quod dicit canon diſti.xxiij. non oportet diaconum panem dare: ideſt corpus chriſti. ¶ Ulterius videē ꝙ aliquis poſſit licite recipere diſpenſationem ſacramenti a fornicario vel excōmunicato vel hereꝛico ſacerdote: Augu.enim dicit: Neq; in homine bono neq; in homine malo aliquis ſacramēta dei fugiat. ergo poteſt a quolibet ſacerdote hoc ſacramentum recipere. ¶ Prereꝛea virtus diuina preualet malicie humane. ſed ſacramentum diuina virtute continet gratiam ꝛ cauſat.ꝙ quantuncūq; ſit malus ille qui dederit vel hereꝛicus: conſequitur gratiaz qui ab eo ſacramētū recipit.

¶ D. iniquitas sacerdotis nō pōt ipsum corp' xpi inquinare. sed hoc sacramētum ex ipso opere operato quod ē corpus xpi gram confert. ergo etiaz si aliquis sit excōicatus vel hereticus sacramentum ab eo pceptum gratiam confert. ¶ Sed ꝺ ē qꝺ dic̄ Canon. xxxiij. di. Nullus missam audiat sacerdotis quē scit concubinā indubitanter habere. ergo peccat qui recipit sacramētum a concubinario sacerdote. ¶ Preterea: nullus debet recipere sacrz pter institutionem ecclesie: qz indignus accederet. sed aliqui sm institutionem ecclesie sunt suspensi. ergo nō licet ab eis sacramenta recipere. ¶ Espō deo dicendū ad pmam. q. q sicut in corpore naturali sunt quedam mēbra principalia per que vtutes z operationes vite a principio vite ad cetera mēbra decurrunt: ita z in ecclesia sacerdotes z alij ministri sunt quasi membra principalia quibus mediantibus sacramēta vite populo dispensari dēbēt z iō laicis q̄tūcunqz sanctis: sicut nec consecratio: ita nec dispensatio huius sacramenti competit.

¶ Ad primum ergo dicēdum q q̄uis in essentia sua sacramentum sit perfectum sine vsu sacramenti: tamen perfectionem quātum ad effectum sine vsu nō habet: z ideo etiam vsus sacramenti huius ad dispēsationem ministrorum ecclesie pertinet.

¶ Ad scōm dō: q i hoc sacramēto ad reuerētiaz ipsius nō solū exigit sanctificatio morz: sz etiam sacramētalis sanctificatio: qz z ipse calix i quo sācti tas morz cē nō pōt consecratur ꝓpter reuerētiam sacramēti: z silr i dispensante hoc sacramētū debz cē vtraqz sanctificatio. vnde z manus sacerdotis vnctiōe sāctificant sic z calix: z iō qz laicus hāc sāctitatē nō hz: iō nō pōt hoc sacrm dispēsare. ¶ Ad .iij. dō: q sicut baptismū ꝓferre ꝓpetit sacerdoti ex officio: tn laicus i casu necessitatis nō peccat baptizās: ita tāgere corpus xpi ex officio soli sacerdoti ꝓpetit: sz i cāu necessitatis pōt z debet corp' xpi tāgere etiā si sit peccator: vt si i aliquo loco imūdo iaceret. sz nō ē simile de dispēsatione sacramēti: qz receptio huius sacramēti nō ē necessitatis. vñ ei q̄ nō pōt sacraliter māducare dicēduz ē: crede z māducasti. ¶ D. ij. q. dō: q dispensatio huius sacrī ꝓprie ad sacerdotē ptinet: eo q ipse repzesētat xpz q fuit mediator dei z hoium. vnde cū hoc sacrām tū sit ad reconciliādū nos deo debet p sacerdotē q̄ ē mediator iter deū z ppl'm dispēsari. sz sic sacerdos vt dictū ē participat aliq̄d de virtute pfectiua que ē episcopi: ita diaconus pticipat aliq̄d de dispēsatione huius sacramēti: cōpetit enī ei ex officio sanguinē dñi dispēsare: sz nō corp': qz dispensator corporis oportet q ipm corpus tāgat: nō autē dispēsator sanguīs. diacono aūt nō licet corpus xpi tāgere cū nō habeat manus sacratas: z iō nō dz corpus dispēsare nisi de mādato pzesbyteri vel episcopi: vel pzsbytero lōge posito i casu necessitatis: vel iō dispēsat sanguiem z nō corpus: qz per sanguiez significat redēptiōis mysteriū quod a capite xpo i mēbra diffundit officio ministrorz. vnde z sangui aq̄ que populuz signat admiscet. sz icarnatio quā corp' xpi signat nō ē hūano misterio facta. ¶ Ad primū ergo dicēdū q q̄uis fuerit dispēsator sāguinis: nō tamē legit fuisse dispensator corporis. vnō z adhuc hodie in quibusdā ecclesijs sanguis p diaconū ministris altaris dispēsatur. ¶ Ad secundum dicēdū q diaconus pōt habere curam animaruz q̄tū ad ea que iurisdictiōis sūt: sz nō q̄tū ad ea q̄ sūt ordinis: dispēsatio āt sacramētorz ad ordinem ptinet. ¶ D. iij. q. dō: q si aliquis cū peccato ad hoc sacrm accedit magis cedit ei i nocumentū q̄ i pfectū: quicūqz aūt ꝓtra ordinationē ecclesie accedit p inobedientiam peccat. simoniaci aūt z scismatici z excōicati ex statuto ecclesie a dispensatione huius sacramēti sūt suspēsi: qz sūt extra vnitatē ecclesie i qua sacra ꝓferunt: z siliter iterdictū ē ꝓcubinarijs sacerdotibus ꝓpter spūalitatē maxima q̄ i hoc sacro requiritur. vnde si aliqs ab aliq̄ pdcorz sacrm suscipiat peccat: z sic graz nō ꝓsequtur: tamē differt de fornicarijs z alijs predēis: qz alijs nō dz homo cōicare i diuinis sciēter q̄tūcūqz sint occulti. sz cōcubinarij sacerdotes nō sūt vitādi nisi sint notorij. z dicunt notorij tribus modis: vel ꝓpter fētiam: qz ꝓuicti sūt: vel per cōfessionē i iure factā vel p rei euidētiā sicut q̄ē ita mānifestum q̄ nulla pōt tergiuersatione celari: ab alijs aūt peccatorib' licet sacramēta recipere. ¶ Ad .j. ḡ dō: q iquātuz ē malus nō fugitur: sed ꝓpter ecclesie ꝓhibitionez vel dicēdū q Aug. dicit q sacra nō sūt fugiēda: qz cognoscendū ē etiam ab eis verū pficī sacramētū. ¶ Ad .ij. dō: q q̄uis sacramētum virtutem suā nō amittat: tn i eo q̄ idigne accedit ꝺ obediētiā eccl'ie faciēs effectū nō hz. ¶ Et siliter dicēdū ad tertiū.

Deinde queritur de heresi. Et circa hoc q̄rūt tria.

¶ Primo qd faciat hereticū. ¶ Secūdo vtrū heresis sit maius peccatū alijs. ¶ Tertio vtrū heretici sint tolerandi.

Ad primum sic proceditur:

videtur q heresis nō dicat puersitatem fidei: Heresis enī vt dicit Jsiō. idē est q diuisio: diuisio aūt vnioni opponitur: vnio aūt fit p charitatē: qz amor ē vnitiua virtus: vt dicit Dio. ergo heresis nō pertinet ad peruersitatē fidei: sed magis ad peruersitatem odij. ¶ D. scisma diuisionem ipoztat: z ita videntur scismatici heretici esse sz scismatici nō semper habēt fidei puersitatem. g̈ heresis non cōsistit in peruersitate fidei. ¶ Preterea simoniaci non errant in fide: sed tamen simoniaci sunt heretici: qz vt dicit Grego. in registro: Qui p pecuniā ordiat hereticus ꝓmouet. g̈ heresis ñ ipoztat errorē i fide. ¶ D. superstitio religioni opponit

nō fidei. ſz hereſis ſupſtitio dī. ergo nō pertinet ad fidei peruerſitatē: ſz magis ad puerſitatē religiōis

¶ Ad. Hiero. dicit q ex verbis inordinate platis incurrit hereſis. ſed fides nō cōſiſtit in verbis oris ſed in aſſenſu cordis. g hereſis nō dicit puerſitatez fidei. ¶ Ad. multa ſunt de his que ad fidem pertinent i quib' ſunt cōtrarie oppoſitiones: ꝛ ſic oportet alterā earū eſſe falſam: nec tamē aliqua iudicat heretica. g tota rō hereſis nō cōſiſtit in puerſitate fidei. ¶ Ad. iudei habent puerſam fidem nec tñ heretici dicūt. g oīs hereſis nō cōſiſtit in puerſitate fidei. ¶ Ad multi habēt peruerſam fidem qui ñ habent nouā opinionē ſic manichei. ſed habere nouā opinionē ē de eſſentia hereſis: ſic pz p diffinitionē Aug. g ꝛc. ¶ Ad. multi habent peruerſaz opinionē in eis que ſunt fidei qui ex hoc nullū cōmodū temporale ſperāt. ſed hoc eſt de eſſētia hereſis vt pz per Aug. g ꝛc. ¶ Sed ꝰ hereſis ē peccatū: ergo alicui virtuti oppōit. ſz nulla cognitō iter virtutes ꝓputat niſi fides. g cū hereſis ad cognitionē pti neat. vt ex diffinitiōe Aug. pz videtur q hereſi ſit puerſitas fidei. ¶ Ad. hoc pz ex cōi vſu loquēdi.

QUeſpōdeo dō. q nomē hereſis grecū ē ꝛ diuiſionē ipoꝛtat ſm Iſid. vñ ꝛ heretica diuiſiua dicūt ꝛ qz i electione fit diuiſio vnius ab altero electio, p hereſis dī: vt pz i. j. Eth. diuiſio āt ꝓtigit alicui pti p receſſū a toto. ꝓma āt cōgregatio q ē i hoibus ē p viā cognitiōis: qz ex hac oēs alie oꝛiunt. vnde ꝛ hereſis cōſiſtit i ſingulari opinione p̄ter cōem opinionē. vnde ꝛ phi q quaſdā poſitiōes hēbāt p̄ter cōem ſniam alioꝝ ſectas vel hereſies ꝓpꝛias ꝓſtituebant. ſz qz nullus denoiatur ab eo qđ ieſt ſibi i pfecte ſz ſolū qñ cōfirmat i illo: ſic nō dī iracūdus cui ieſt paſſio ire ſz q paſſibil' ē de facili ab ea: neqz q hz diſpoſitionē dī ſanus. iō neqz hereticus notatur niſi q i ſingulari opione firma hz ſtabilitatem vñ ēt cōpetit ei nomē hereſis ſz q i electionē ſōat qz qđ i electione ſit q̄ ex hitu firmato ꝓcedit. ꝓpetit ei ēt nomē hereſis ſm q latinū ē ab herēdo dcz qz ſue opinioni vehemēter iheret. ꝛ qz ꝓgregatio coꝛpis myſtici p vnitatē vere fidei pꝛio cōſtituitur iō hereticꝰ ſm nos dī q a cōi fide q̄ catholica dicit diſcedit ꝓrie opioni vehemēter iherēs p electionē

¶ Ad. j. g dō. q amoꝛ facit ꝓpletā vnionē. ſz pꝛici piū vniōis ē ex cognitiōe. ꝛ iō diuiſio q ē i fide hereſim ꝓſtituit. ¶ Ad. ij. dō. q ſciſma ipoꝛtat diuiſionē oppoſitā charitatis vniōi. dicūtur. n. ſciſmatici q ꝓcordiā ñ ſeruāt i eccliē obſeruātijs vt eccliē platis obediāt volētes p ſe eccl̄iam cōſtituere ſingula rē: ꝛ iſti i pꝛincipio puerſū dogma nō habēt. ſz ab eccliē fūdamēto recedētes i vāiloquiū vertunt ꝛ puerſū aliquod ꝓfingunt. ꝛ ſic i fine i hereſim labūtur. vnde Hiero. dicit q hereſis ꝛ ſciſma differūt ſic gen' ꝛ ſpēs. ¶ Ad. iij. dō. q ſymōiaci q̄qz dicūtur p ſilitudinē heretici. qz ſic hereticꝰ ꝰ fidē ſentit. ita ſymōiacꝰ opatur ac ſi ꝰ fidē ſentiret dū ꝓcio ſacra vult adipiſci vel dare ac ſi eſtimaret dona ſpūs ſancti pecūia poſſideri. ¶ Ad. iiij. dō. q fides ē pmum eoꝝ que ad religionē requirūtur. qz oīs religio ſiue cultꝰ dei ē quedā fidei ꝓteſtatio ꝛ iō veritas fidei dī veritas que ſecūdū pietatē eſt Titi. j. iō ēt ea que hereſis ſūt ad ſuperſtitionē pti nēt. ¶ Ad q̄ntuz dō. q fides pncipaliter cōſiſtit i corde ꝛ pꝛio: ſed ſecūdario i oꝛe: qz corde creditur ad iuſticiam oꝛe ꝓfeſſio fit ad ſalutē: Ro. x. ꝛ ſimiliter hereſis pncipalr conſiſtit i corde ſz q Hil. dic̄ itellectiue ſenſus i aio ē ſz ſecūdario i oꝛe. vñ Hiero. dic̄ q ex verbis iordinate platis icurritur hereſis nō qz hereſis p ſe i his conſiſtat: ſz qz ſūt occaſio ꝛ cā erroꝛis. ¶ Ad ſextū dō: q i fide ſunt aliq̄ ad q̄ explicite cognoſcēda oīs hō tenetur. vnde ſi his aliquis errat ifidelis reputatur ꝛ hereticꝰ ſi pꝛtinaciaz adiūgat. ſi āt ſūt aliq̄ ad que explicite credēda hō nō tenetur nō efficietur hereticus i his erꝛās: vt ſi aliqs ſimplex credat iacob patrem fuiſſe abꝛahe quod ē ꝰ veritatē ſcripture quā fides pꝛoſitetur quouſqz hoc ſibi inoteſcat q fides eccl̄ie contraꝛiū hz: qz nō diſcedit per ſe loquēdo a fide eccleſie niſi ille qui ſcit hoc a quo recedit de fide eccl̄ie eē. ꝛ qz quedā ſunt que i fide eccl̄ie iplicite ꝓtinent vt cōcluſiones i pꝛincipijs: iō i his diuerſe opiones ſuſtinētur quouſqz per eccleſiam determiatur q aliquid eoꝝ ꝰ fidē eccl̄ie ē: qz ex eo ſequitur aliqđ ꝓrium fidei directe. ¶ Ad ſeptimū dicēdum q oī uidi nō conuēit niſi pti: ꝛ iō illi qui nunq̄ fuerunt de fide eccleſie nō reputātur heretici ſi puerſam fidē habeāt vt iudei vel pagani: qz nunq̄ fuerūt pars huius totius quod ē eccl̄ia. ¶ Ad octauū dicēdū q oīs opinio que nō habet initiuz a doctrina xpi que ē fundamentum noua reputatur quātūcūqz ſecūdū tempus ſit antiqua. Vel dicēdum q Aug. loquitur q̄tum ad pꝛimos hereſum inuētoꝛes.

¶ Ad nonū dicēdum q illi qui hereſim ꝓfingūt de nouo conſtat q aliquod expectant cōmodum ſaltē pꝛincipatum: volunt enim habere ſequaces. hoc etiam in oībus ex ſuperbia pꝛocedit q̄ ē amoꝛ pꝛopꝛie excellentie q a cōmuni via diſcedunt animi leuitate aut peruerſitate.

AD ſecundū ſic pꝛoceditur. Videtur q hereſis ſit maximū peccatū: maxia. n. peccata videt̄ ee ꝓncipalia peccata: qz illo ē maximū i vnoquoq; genē qđ ē ꝓncipale. ſz hereſis nō ē ꝓncipale vitiū. g ñ ē maximū. ¶ Ad. ſz pbz i. viij. Eth. peſſimū oppōit optimo. ſz fides cui oppōit hereſis ñ ē optia vtutū. g nec hereſis ē maximū pecz. ¶ Ad. illō qđ excuſat ñ ē maximū pecoꝝ. ſz hereſis vel ifidelitas excuſat. j. Thi. .j. ſz miam cōſecutꝰ ſū qz ignoꝛās feci i incredulitate mea. g hereſis nō ē maximū peccatum. ¶ Ad. ſz menſuram peccati eſt menſura pene. ſed ſm Hiero. peccatum ſciſmatis eſt magis punitum q̄ alī

qđ aliud peccatū: qz absolpti sunt a terra: vt patet Numeri. xvj. ḡ heresis nō est maximū peccatum.

¶ P. peccatū i spiritū sanctū ē grauius ceteris peccatis. sz heresis ñ ē h' mōi. ḡ ñ ē grauissimū. ¶ Sz ꝫ in epla Clementis dr q̄ pmū locū i penis habēt qui oberrāt a deo. sed tales sūt heretici. ḡ ꝛc. ¶ P Ambro. dic Grauissime peccas si ignoras. sed heretici ignorantiā dei habēt. ḡ grauissime peccant.

¶ P. Dio. dic. iij. c. eccl. hierar. q̄ ille ꝺ habet pticipationē quandā sacratissimaꝝ cōsūmationum nō ē eqlis vniuersaliter indocto ꝛ nō pticipāti aliquā diuinarum teletarum: id ē sacramentoꝝ: sed tales sūt heretici. ḡ alij pctōres nō sūt eis equādi i malo. Respōdeo dicēdū q̄ vnūquodq̄ dicit malū qz nocet. vñ cū heresis pl' noceat q̄ aliqđ aliud peccatū: qz subuertit fūdamētū oim bonoꝝ sine quo nihil boni remanet: ideo heresis est ex genere suo maximū peccatoꝝ: q̄uis ex accidēti aliqđ peccatū possit eē grauī': sic si multū cresceret ꝓtēptus dei in aliquo quod etiā ex genere suo esset veniale sed de eo qđ ē secūdū accidēs nō ē curādū i arte vt phs dicit in. v. Ethicoꝝ. ¶ Ad primū ḡ dicēdū q̄ sic fm phm i. vij. Ethicoꝝ: bestialitas ponit extra munerꝝ aliaꝝ humanaꝝ maliciaꝝ qz humanum modū trāscēdit: ita a sāctis ponit heresis extra numerū peccatoꝝ q̄ in infidelib' inueniūt quasi grauī' eis: ꝛ ideo nō cōputat iter vicia capitalia nec inter eoꝝ filias: quia vicia capitalia fm Isid. in glo. Deutero. vij. signāt per. vij. populos q̄ in terra promissiōis nō remāserūt: tñ si ad aliqđ de. vij. capitalib' reduci debeat poterat ad superbiā reduci: vt p diffinitōnē Aug. i littera posītā pz. ¶ Ad 2m dicēdū q̄ verbū phī itelligēdū ē in his q̄ nō sūt ordinata ad inuicē in qbus destructo vno alterꝝ nō destruit: sed in ordinatis ad inuicē destructio prioris semper ē prioꝛ siue illud sit melī' siue nō: qz eo remoto cōsequētia remouēt: sic egritudo est prioꝛ q̄ cathechia q̄uis enechia sit melioꝛ q̄ sanitas. ¶ Ad iij. dicēdū q̄ sic fides habet aliquid in affectu ita ꝛ heresis: q̄uis ex illa parte qua habet ignorātiaꝝ in itellectu aliquo mō excusare possit: tñ secūdū q̄ habet ouritiā in affectu ad nō obediēdū prie veritati nihil phibet eā eē maximū peccatoꝝ. ¶ Ad quartū dr q̄ q̄uis scisma fuerit grauī' punitum quātū ad nouitatem pene qđ expediebat ut prelati ecclie nō cōtēnerēt tñ infidelitas ē magis punita q̄tū ad multitudinē punitoꝝ: vt patet Exodi. xx.

¶ Ad quitū dr q̄ heresis fm q̄ ptinaciā ꝑportat speciē ē peccati in spiritum sanctū: quia ē impugnatio veritatis agnite.

Ad tertiuꝝ sic proce

dit: Videt q̄ heretici sint sustinēdi: nihil eīm debet impugnari nisi qđ est contra amicitiam. sed diuersitas opinionū nō est ꝓtra cōcordiā amicitie: vt phs in. x. Eth. dic. ergo nō sūt impugnādi

¶ P. qđ ē necessariū ñ ē impediendū. sz heresis ē necessaria ecclie. j. Cor. xj. Necesse ē hereses esse vt q̄ pbati sūt manifesti fiāt. ergo nō sūt impugnādi

¶ Preterea Matthei. xiij. domin' pcepit ut zizania pmitterēt cresc̄ere vsq̄ ad messē. Messis at ē finis seculi. cū ḡ heretici sint zizania videt q̄ debeāt pmitti cresc̄ere vsq̄ ad finē mūdi. ¶ Preterea nullus sapiēs debet niti ad hoc qđ cōsequi nō pōt sed sicut dicit quedā glo. Esa. vij. q̄diu stabit mūdus sapiens secularis ꝛ hereticus sermo domina bunt. ergo nō debet ecclesia niti ad heresum impugnationē. ¶ Preterea nullus credit nō volens: vt dicit Aug. sed heretici in fide errant. ergo nō sunt cogendi. ¶ Sed cōtra. j. Cor. v. apostolus pcepit eē extirpandū vetus fermentū: quia totam massā corrumpit. sed heretici ecclesiā maxime corrūpūt ergo sunt ab ecclesia extirpandi. ¶ Preterea lupi sunt ab ouibus arcendi pastoꝝ officio: vt pz Jo. x. sed heretici sunt lupi: vt pz Act. xx. ergo debent extirpari. ¶ P. vita spūalis ē melioꝛ q̄ corpalis. sed homicide extirpant qui auferūt hoīb' vitam corpalem. ergo multo amplius heretici qui auferūt hoibus vitam spūalem. Respondeo dđ q̄ heresis est infectiuū viciuꝝ: vnđ. ij. Timo. ij. dicit q̄ multū ꝓficiunt ad impietatē: ꝛ sermo eoꝝ vt cancer serpit: et iō ecclesia eos a consortio fideliū exclusit: ꝛ pcipue illos qui alios corrumpunt: vt simplices qui de facili corrumpi possunt ab eis sint segregati nō solum mente sed etiā corpaliter: vnde per ecclesiam carcerant ꝛ expellunt. Si aūt alios non corrumperent possent etiā celari. sed illi qui sunt firmi in fide possunt cū eis corpe cōuersari vt eos conuertant: non tamen in diuinis quia excōicati sunt: sed iudicio seculari possunt licite occidi et a bonis suis spoliari: ꝛ si alios non corrumpant: q̄a sunt blasphemi in deum et fidem falsam obseruāt vnde magis possūt puniri isti q̄ illi qui sunt rei criminis lese maiestatis: et illi qui falsam monetā cudunt. ¶ Ad primū ḡ dđ q̄ phs loquitur đ opinionibus speculatiuis tātū: sed consensus in vnitate fidei est ꝓncipiū cōmuniouis in charitate: ꝛ ideo dissensus in fide excludit amicitiā familiaritatis. ¶ Ad. ij. dđ q̄ dñs ideo pcepit vt zizania non eradicarent ne forte simul cum ipis eradicaret et triticū: ꝛ ideo hoc locū habet in illis de quibus non constat vtr̄ sint heretici vl nō. ¶ Ad. iij. dđ q̄ q̄uis ecclesia ñ possit facere quin sint aliqui heretici: tamē potest singulariter hunc vel illum coercere: sicut etiā oia peccata venialia vitare non possumus: tamen singula vitare nitimur. ¶ Ad. v. dđ q̄ ecclesia nō p sequit eos vt per violentiam inducant ad credēdū

sed ne alios corrũpant: ꝛ ne tantũ peccatũ inultuꝫ remaneat. ¶ Ut intus sub nomine ꝛc̃. hoc dicit ꝓpter scismaticos ꝛ hereticos qui fm ipsum non possunt ꝓsecrare. ¶ At quid mauꝭ corpore ꝛ sanguine: videt corpus mysticũ: qz significat ꝑ ipsuꝫ. At dicendũ ꝙ in his que sunt tantũ ad significandũ verum ẽ ꝙ signatũ prevalet signo: nõ autez in aliꝭ que ex cõsequenti significãt. At iõ dicendũ ꝙ corpus xp̃i mysticum si accipiat cum ipso capite est melius ꝙ corpus christi verum: si tamẽ corpus xp̃i verum accipiat sine diuinitate cui est vnitum alꝭ nõ: qz deus ꝛ omnes creature nõ sunt aliquid melius ꝙ deus tantũ. si autẽ accipiat corpus christi mysticum absq; capite: sic corpus christi veruꝫ ẽ nobilius. ¶ Illi vero qui excõmunicati sũt ꝛc̃. Sciendũ ꝙ in hoc opinio magistri discordat a cõmuni opinione: ꝛ ideo ꝓtrarie opinioni adherendum est. ¶ Missa enim dicitur ꝛc̃. preter hãc rationem nominis assignat Hug. tres alias ratiões: Primo quia missa dicitur quasi transmissa: eo ꝙ populus per ministeriũ sacerdotiꝭ qui mediatoriꝭ vice fungitur inter deum ꝛ hominẽ: preces: vota: ꝛ oblationes deo transmittit. Secundo ipsa hostia sacra missa vocari potest: qz transmissa ẽ ꝑ ipsum a patre nobis: vt scilicet nobiscũ esset: postea a nobis patri vt apud patrem ꝓ nobis eẽt. Tertio missa ab emittendo dicit vt quidam dicunt: qz vt sacerdos hostiã cõsecrare incipit per manũ diaconi ꝛ ostiarij cathecuminos ꝛ non cõmunicantes foras ecclesiam mittit. Quarta cã ponitur i littera. ¶ Jube ergo hoc perferri ꝓ manus ꝛc̃. angelus sacris mysterijs interesse credẽdus ẽ: nõ vt precret qz huiusmodi potestatẽ nõ habet: sed vt oratiões sacerdotis ꝛ populi deo rep̃sentet: fm illud Apo. Ascendit fumus aromatũ in cõspectu dñi de manu angeli. que sunt oratones sanctoꝝ. petit g̃ sacerdos vt hec. i. significata per hec. s. corpus mysticũ ꝑ manus angeli. i. ministerio angeloꝝ ꝓferantur in altare sublime. i. in ecclesiaꝫ triũphantẽ: vel in participationẽ diuinitatis. plenaꝫ: qz deus ipse altare sublime dicitur: Exo. xx. Non ascẽdes ad altare meũ ꝑ gradus. i. in trinitate nõ facies grad'. Vel ꝑ angelũ ipse christus intelligit qui est magni cõsilij angelus: qui corpus suũ mysticuꝫ deo patri cõiungit ꝛ ecclesie triũphanti. ¶ Oblationẽ eius cõsecrare. i. consecratã deo rep̃sentare: vt accepta sit in conspectu dei quantũ ad illos qui offerunt: qz quantũ ad id quod ꝓtinet semp ẽ deo accepta. ¶ Non maledicã benedictiõibus vestris. hostie bñdictio nõ est principaliter a sacerdote sz a deo: vnde hec auctoritas nõ est ad ꝓpositum: ꝛ intentionẽ adhiberi oportet. De intẽtione idẽ dicẽdũ est quod supra de baptismo dis. vj. ¶ Illud etiaꝫ sane dici potest ꝛc̃. quõ hoc sit verũ supra di. x. dictuꝫ ẽ. Debet aũt ille cuius negligẽtia hoc accidit ꝙmus species comedit fm canones. xl. dies peni-

tere: ꝛ mus si capi potest comburi põt ꝛ cinis in sacrariũ ꝓiici. Si aũt amissa fuerit hostia vl̃ pars eius vt ũeniri nõ põt: debet. xx. diebus penitere. Si autẽ per negligentiã aliquid de sanguine stillauerit in tabulã que terre adheret: lingua lambetur ꝛ tabula radetur. si vero nõ fuerit tabula terra radet ꝛ igni cõburetur ꝛ cinis in altari cõdetur: ꝛ sacerdos. xl. dies peniteat. Si aũt super altare calix stillauerit: sorbeat minister stillã ꝛ tribus diebus peniteat. Si sup linthеum altaris ꝛ ad aliud stilla puenerit. iiij. diebus peniteat. si vsq; ad tertiuꝫ linthеum. viij. diebus peniteat. si vsq; ad quartũ. xx. diebus peniteat: ꝛ litheamia q̃ stilla tetigit tribus vicibus lauet minister calice subtus posito: et aqua ablutionis sumatur ꝛ iuxta altare condat. Tutum ẽ etiam vt pars illa linthei abscindatur ꝛ cõburatur ꝛ cinis in altari condat. Si autẽ aliqs ꝑ ebrietatẽ vel voracitatẽ eucharistiam vomuerit xl. diebus peniteat: clerici vel monachi. lx. episcopus. xc. Si autẽ infirmitatis causa vomuerit. vij. diebus peniteat. Dicunt autẽ quidam ꝙ pena irrogata fuit ad cautelã: vt negligẽtia magis cauere tur: ꝛ ideo circũstantijs pensatis potest minui vel addi ad penam ꝑdictam: sed tutius est vt ꝑdictaꝫ penam pagat. Debet aũt fm quosdam illis diebꝰ ieiunare ꝛ a cõmunione cessare. Alij vero dicunt ꝙ his diebus iniungẽda est penitentia arbitraria pensatis conditionibus persone ꝛ negocij: ꝛ hoc probabilius videtur. At hec de eucharistia dicta sufficiant.

¶ Distinc. XIIII.

Post hec de penitẽtia agenduꝫ est ꝛc̃. Postq̃ determiauit magister de cõfirmatiõe ꝛ eucharistia que sunt sacramẽta ꝓcedentiũ ordiata ad pfectionẽ in bono: hic incipit determinare de pnia que ordinat ad amotionẽ mali qõ ꝑ actũ ꝓcedentiuꝫ in vita ista ꝓuenit. At diuidit i partes duas. In ꝑma determiat de his ꝙ ptinẽt ad eẽntiaꝫ sacramẽti. In secũda determiat quedã accidẽtia sacri huius sicut tẽpus ꝛ huiusmodi. xx. di. ibi Sciendum est etiaꝫ ꝙ tẽpus penitẽtie ꝛc̃. Prima in duas. In prima determinat ò sacramẽto penitẽtie. In secũda de ministro huius sacramẽti. xvij. di. ibi Hoc q̃ri solet si peccatũ oĩno dimissum ꝛc̃. Prima in duas In ꝑma determinat de penitẽtia cõiter. In secũda descendẽdo ad partes eius. xvj. di. ibi In pfectiõe aũt penitẽtie ꝛc̃. Prima in duas. In ꝑma determiat quid sit de rõne penitẽtie: ꝛ excludit errorem quorũdam addentiũ ad rõnem vere pnie: qõ nõ est ò rõne ipsius. In secũda determiat ò itegritate ipsi⁹ dis. xv. ibi At sicut de ꝑdictis auctoribus ꝛc̃. Prima in duas. In ꝑma ostẽdit quid sit de rõne pnie fm vitatẽ. In secũda excludit errorẽ: ibi His vbis

quidē vehemētius ꝛc. Circa primū duo facit. Primo ostēdit necessitatē penitētie. Secūdo inquirit quid sit penitētia: ibi Baptismus tantū est ꝛc. Circa quod duo facit. Primo ponit ea ex quibus penitētia diffiniri pōt. Scōo ponit diffinitionē: ibi Penitētia est vt ait Ambro. ꝛc. Circa primū duo cit. Primo ponit genus. Secūdo tangit actuz: ibi Penitētia dicit ꝛc. Circa pmū duo facit. Primo ponit pniam in genere virtutis ꝛ sacri. Secundo qz virtus indiget doctrina hortāte: ꝛ sacrm doctrina instruēce ponit doctrinā de pnia: ibi A penitētia icepit ꝛc. ¶ Penitētia dicit a penitēdo ꝛc. hic tangit penitētie actū. Et circa hoc duo facit. Primo accipit actū ex nomis interptatiōe. Secundo oñdit actus originē: ibi Penitentie virtus ꝛc. His vbis quidā vehemētius ꝛc. hic excludit errorē addentiū ad rōnem pnie pseuerantiā vsq; in finem. Et diuidit in partes duas. In pma ponit errorez. In secūda excludit ipm: ibi Sed Ambro. dic ꝛc. Circa pmū duo facit. Primo ponit errorē dictuz hēre occasionē ex pdicta diffinitiōe. Secūdo ostēdit cōfirmationē ipsi⁹ fm alias auctes: ibi Quod i alijs ꝛc. Et ponit q̄tuor auctes. Prima ē Isido. secūda Augu. ibi Item Aug⁹. tertia Greg. ibi Itez Greg. ꝛc. Quarta Ambro. ibi Itez Ambro. ꝛc. ¶ Sed Ambro. dicit ꝛc. excludit pdictū errorez. Et circa hoc duo facit. Primo excludit errorem p Aug. Secūdo soluit ad auctes positas: ibi Vñ illa verba ꝛc. Et circa hoc q̄tuor facit. Primo soluit ad diffinitionē pmo positā: ex qua pdictus error sequi videbat. Secundo ad auctem Isido. ibi Ille aūt irrisione ꝛc. Tertio ad auctem Aug. ibi Itē illud inanis ē ꝛc. Quarto ad auctez Ambro. ibi Illud aūt qō Ambro. ꝛc. Auctas aūt Grego. habet simile solutionē alijs. Circa tertiū horum tria facit. Primo soluit auctem Aug. pus iductā. Secūdo inducit aliam ad idē: ibi Ita etiā intelligendū ꝛc. Tertio soluit eaz: ibi De pnia pfectoꝝ ꝛc. Circa quartū duo facit. Primo ponit auctem Ambro. Secūdo ꝓbat auctē ꝛ exēplis q̄ penitentia possit iterari: cuius cōtrariū auctas Ambro. dicē videbat: ibi Qō aūt puia nō semel ꝛc.

Hic est duplex qō. ¶ Prima de ipsa penitentia. ¶ Secūda de effectu ipsius.

Circa primū querunt quinq;. ¶ Primo quid sit penitentia. ¶ Secundo de compatione ipsius ad alia. ¶ Tertio de subiecto ipsi⁹. ¶ Quarto de cōtinuatiōe. ¶ Quinto de solēniate eius.

Ad primum sic procedit:

Videt q̄ penitētia nō sit sacramētum: in oī enim sacro noue legis est aliqō materiale quod ē causa gre: vt patet ex diffinitione Hugo. ō sacro supra dis. j. posita. sed nihil tale est in pnia. ergo nō est sacrm noue legis. ¶ Ꝫ. sicut mgr dixit in pma dis. oia sacra noue legis cōsistunt in rebus ꝛ verbis. sed in pnia nō sūt aliq̄ verba determiata que sint de eētia sacri. ergo nō est sacrm. ¶ Ꝫ. oē sacramentū a ministris ecclesie exhibet: pnia autē nō: imo ab itrinseco oritur: qz timore ꝯcipitur: vt in littera hētur. ergo nō est sacrm. ¶ Ꝫ. oia sacramēta nostra sunt actiōes quedā hierarchice. sz Dio. nō determiat de pnia inter alias hierarchicas actiones. ergo nō est sacrm. ¶ Sed cōtra ē: qz septem sunt sacra noue legis vt pdictū est: qō nō cēt pnia amota. ergo pnia est sacrm. ¶ Ꝫ. sacramēta fm Hugo. sūt quedā medicine q̄ peccatoꝝ vulneribꝰ adhibētur. sed peccatū ꝑcipue pnia sanatur. ergo pnia ē sacrm. Ulterius videt q̄ pnia nō sit vtus qz gre sacramētales differūt a vtutibus: vt supra dis. j. dictū est: vñ nec baptismus nec aliqō aliorum sacramētoꝝ ponit virtus. sz pnia ē sacrm. ergo nō ē virtus. ¶ Ꝫ. vt in. ij. lib. di. xxvj. dictū est: gra et vtus differūt ꝑ eētiam. sz pnia ē gratia vt ex lra habet. ergo nō ē virtus. ¶ Ꝫ. nulla passio ē vtus: neq; virtus cū passione ē: vt quidā phus dicit. sed pnia ē passio qz est dolor. ergo nō est vtus. ¶ Ꝫ. ois virtus ē ꝑ ordinē ad bonū. sz pnia dicit ꝑ ordinē a malo. q̄ non ē virtus. ¶ Ꝫ. ois virtus ē dispositio pfecti: vt pz in. vij. phys. sz pnia non ē dispositio pfecti sz impfecti sicut ꝛ verecūdia: qz vtraq; ꝓsupponit malū in eo cui insunt. q̄ pnia nō ē vtus sicut nec verecundia: vt dicit phus in. iiij. ethi.

¶ Sed ꝯ: legis ꝓcepta nō debēt esse nisi de actibꝰ virtutū: qz hoc ītēdit legislator: vt dicit in. ij. ethi. sed penitere cadit sub ꝓcepto legis vt pz in littera. q̄ pnia est virtus. ¶ Ꝫ. nō meremur nisi actibus vtutū. sz penitē ē meritoriū vt ꝑ se patet. q̄ pnia ē virtus. Ulterius videt q̄ sit vtus generalis: contrariū eni nō expellit nisi a suo cōtrario. sed pnia expellit oē peccatū. q̄ ꝓtrariat omni peccato. q̄ ē generalis virtus. ¶ Ꝫ. ois virtus spālis hz speciale obiectū. sed pnia nō hz: qz operat in materia oiuz virtutū ꝛ viriorꝝ. q̄ non ē virtus spālis. ¶ Ꝫ. penitere de malis pactis cōsequit ex hoc q̄ hō habz rectā electionē. vñ incōtinēs ē penitibilis nō aūt intēperatus: qz hz malā electionē. sz q̄libz virtus facit rectā electionē: vt dicit in. x. ethi. q̄ pēitere ē actus vtutis cuius lubet. q̄ pnia non ē spālis virtus. ¶ Ꝫ. ois virtus spālis vel ē cardinalis vl pars eius si sit moralis. sed pnia si sit virtus nō pōt eē nisi moralis: qz hēt passionē annexā: nō aūt est cardinalis neq; ꝓtinet inter ptes alicui⁹ cardinalis virtutis a phis enumeratas: qz de virtute pnie nulla mentionē fecerūt. q̄ nō ē spālis virtus. ¶ Sed ꝯ: sicut habitus distinguit ex obiectis ita ꝛ passiones. sz pnia passio ē distincta ab alijs passionibus. q̄ pnia vtus ē distincta ab alijs vtutib⁹. ¶ Ꝫ. oē qō pficit li. ar. ad actū determinatū ē virt⁹ spālis. sz detestari peccatū spe venie ad qō pficit pnia ē act⁹ spālis reducibilis ad aliā vtutē. q̄ pnia ē spālis vtus. Ulterius videt q̄ sit virt⁹ theologica: ois eni vtt⁹ q̄ hēt deū

ꝑ obiecto ẽ virtus theologica. sed pnia ẽ huiuiusmodi: qz deo recõciliat. g̃ est virtus theologica.

¶ ℙ. ℙrioꝛ ꝓtrarie sunt cãe. sz cõcupiscẽtia q̃ opponit charitati ẽ radix oĩum maloꝝ. g̃ charitas ẽ cã destructõis pccoꝝ qõ ẽ pnie. g̃ pnia ẽ charitas.

¶ ℙ. iustificari ẽ fidei vt pz Ro. iij. sz iustificatio ẽ effect' pnie. g̃ ẽ idẽ qõ fides: ꝛ sic idẽ qõ ꝑus. ¶ ℙ. ois virt' moralis ꝓsistit i medio circa sua mãa. sz pnia nõ cõsistit i medio sue mãie: qz oẽ peccatuz cõmissuz detestat. g̃ nõ ẽ moralis vtus. g̃ ẽ theologica. ¶ Sed ℙ: obiectũ vtutis theologice ẽ deus: non aũt pnie. sed magis peccatũ cõmissuz. g̃ ꝛc.

¶ ℙreĩea pnia hz passionẽ adiunctã: ñ aũt virt' theologica. g̃ ꝛc. ¶ Lteriꝰ videt ꝙ nõ reducat ad iusticiã: qz iusticia ẽ eq̃litas quedã fm ꝓm. sed penitẽs nõ põt equalẽ recõpẽsationẽ reddere pro offensa dei. g̃ nõ ẽ iusticia. ¶ ℙreĩea Luce. vj. sup illud Beati qui nũc fletis. dicit glo. ecce prudẽua qua oñdit ꝙ hec ĩrena sint misera: ꝛ ꝙ beata celestia. sz lugere ẽ actus pnie vt in lr̃a dicit. g̃ pnia est prudẽtia: nõ ergo iusticia. ¶ ℙreĩea Jsido. dicit: Illa ẽ pfecta cõpunctio que oẽs carnaliũ desideriorũ effectus repellit. cõpunctio aũt ẽ ps pnie vt dicet infra di. xvj. cũ ergo repmere carnalia desideria sit tẽperãtie: videt ꝙ pnia ad tẽperantiã ꝺbeat reduci: nõ ad iusticiã. ¶ ℙ. vtutes distinguũt penes obiecta. sz idẽ est obiectũ pnie ꝛ verecũdie sic peccatũ. g̃ sunt idẽ. cũ ergo verecũdia ad tẽperãtiã reducat: videt ꝙ similiꝰ pnia ꝛ nõ ad iusticiaz.

¶ ℙ. Ahzȳ. dic: ꝙ pnia cogit penitentẽ oia sustinere libẽter. sz hoc ẽ actus patiẽtie. cũ ergo patientia ad fortitudinẽ reducat: videt ꝙ similiꝰ pnia: et nõ ad iusticiã. ¶ Sed ℙ: Aug. dicit: ꝙ pnia ẽ q̃dã vindicta. sz vindicatio p Tullĩũ ponit ps iusticie. g̃ pnia virtus ad iusticiã reducet. ¶ ℙ. Jsido. dic Tunc iudiciũ q̃libet de se sumit qñ p dignã pniaz sua prava facta cõdemnat. sz iudiciũ ad iusticiam ptinet. g̃ ꝛ pnia. ¶ Lteriꝰ videt ꝙ sit incõpetẽs diffinitio pnie quã Greg. ꝛ Ambro. ponũt: Pnia ẽ mala ꝑterita plãgere ꝛ plangẽda itez nõ cõmittere. virtutes eni nõ sũt act' sz habitus: vt in. ij. li. di. xxvij. dictũ ẽ. sz plãgere ẽ actus. ergo nõ debz poni vt genus pnie qõ ẽ virtus. ¶ ℙ. qõ ptinet ad corporalẽ ĩmutationẽ nõ ẽ de eẽntia vtutis. vñ phus dicit in. iiij. ethi. ꝙ verecũdia nõ ẽ virtus: qz verecũdati rubescũt. sz plãgere dicit corporalẽ ĩmutationẽ. g̃ nõ ẽ de eẽntia pnie que ẽ vtus: ꝛ ita ñ debet poni i diffinitiõe eius. ¶ ℙ. stultũ ẽ dolere de eo qõ nõ põt nõ eẽ. sz ꝑteritũ nõ põt nõ eẽ. g̃ stultuz' ẽ dolere vel plãgere de peccatis ꝑteritis. sz null' virtuosus ẽ stultus: vt pz in. iiij. ethi. g̃ plãgere ꝑterita nõ debet poni i diffinitiõe vtutis. ¶ ℙreĩea i diffinitiõe nõ debet poni aliq̃d qõ nõ ptineat ad rationẽ diffiniti. sz pnia fm rõnez ꝓpriã respicit ꝑteritũ. g̃ non debet poni in diffinitiõe eius plangẽda nõ cõmittere: qõ ad futurũ ptinet. ¶ ℙreĩea in ji. de ecclesiasticis dogmatib' diffinit pnia sic: Penitẽtia vero ẽ penitẽda nõ admittere ꝛ admissa dolere. ergo videt ꝙ in p̃missa diffinitiõe male ordinant ptes diffinitiõis. ¶ ℙreĩea q̃rat de alijs diffinitiõibus quõ pnie coueniãt: cũ vnius vna debz eẽ diffinitio. ℚ Rspõdeo dõ ad. j. q. ꝙ sicut supra di. j. dictũ ẽ: sacr̃m ipoꝛtat sanctitatẽ actiue ꝑ modũ q̃ nobis scificãdis cõpetit: vt. s. adiungat' significatio scificatiõis iuisibilis p visibilia signa: prout nũc de sacr̃is loq̃mur. vñ vbicũq; fit aliq̃ scificatõ significata aliq̃bus sensibilib' signis: ibi est sacr̃m: ꝛ iõ cũ hoc sit in pnia: cõstat ꝙ pnia est sacr̃m.

¶ Ad. j. ergo dõ: ꝙ sicut in corpalibus medicinis quedã sunt q̃ cõsistũt in sola passione vel receptione curati: vt sectio vulneris vel appositio emplastri. quedã vo que cõsistũt in actu laborãtis: sicut exercitatiões ꝛ huiusmõi: ita etiã in sacr̃is quedã nõ requirũt actũ eius q̃ sanctificat q̃ntũ ad sb'am sacr̃i nisi p accidẽs: sicut remouens ꝓhibens: sicut pz i baptismo ꝛ cõfirmatiõe ꝛ huiusmõi. Quedã aũt requirũt eẽntialiter ꝛ p se actũ eius qui sacr̃m recipit ad eẽntiam sacr̃i: sicut pz in pnia ꝛ mr̃imonio. In illis ergo sacr̃is q̃ sine actu nr̃o complent ẽ matia q̃ causat ꝛ significat q̃si medicina exterius apposita: in illis aũt sacr̃is que actũ nostrũ requirũt nõ ẽ talis matia: sz ipsi actus exterius apparẽtes hoc idẽ faciũt qõ materia in alijs sacr̃is. Quõ aũt ea q̃ exteri' gerunt sint cã sanctificatõis in penitẽtia: ex sequẽtibus apparebit. Verũ in diffiniti one hac oz ꝙ materiale elementuz accipiat cõiter ꝑ cã sensibili: siue sit materia aliq̃ corpalis: siue sit actus aliq̃s sensibilis. ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ in hoc sacr̃o sunt alique res. s. ipsi exr̃iores act' ꝛ aliq̃ verba. s. sacerdotis absoluẽtis. q̃ sunt forma hui' sacr̃i qb' exp̃mitur absolutiõis actus. sed nõ requirit tanta verboꝝ determiatio sicut in baptismo ꝛ eucharistia: qz nõ ẽ hic aliq̃ materia scificanda verbo vite sicut in illis sacr̃is. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ etiã penitentie sacr̃m a mistris ecclesie exhibet: qz sacerdotes absoluũt cõfitẽtes ꝛ satisfactionẽ iniungũt. sed ꝙ habeãt aliqd ꝓncipiũ in nobis: hoc ẽ ex pte illa qua in hoc sacr̃o exigit actus noster: vt dictũ ẽ. ¶ Ad q̃rtum dõ: ꝙ intẽtio Dio. nõ fuit in ecclĩastica hierarchia tradere notitiã sacramentoꝝ. vñ quedã determiat q̃ nõ sunt sacr̃a: sicut cõsũmatiões monasticas ꝛ exeq̃as mortuorũ. sed mistrare ꝛ exteriores rit' signant spũales' actus. ꝛ qz in pnia ꝛ matrimonio nõ ẽ aliqs determiatus ritus: eo ꝙ non habeãt materiã sicut ꝛ alia sacr̃a vt dictuz ẽ: iõ de his duob' nõ determiauit: nec sequit ꝙ nõ sint sacramẽta. ℍ D. ij. qõnem dõ: ꝙ in pnia se hz hõ et vt recipiẽs ꝛ vt agens: recipit quidẽ a deo veniam ꝛ recõciliationẽ p ecclesie mistros: ꝛ fm hoc habz rõnem sacr̃i. Sed ex pte actus sunt ꝺ ipsa diuerse opiniões. quidã eni dicũt ꝙ ẽ actus tm̃ virtutis et nõ ẽ virtus: sed hoc nõ põt eẽ: qz cũ actus vtutum

nō sint in dormiēte: dormiēs nō possz dici penitēs quod falsum ē: ꝛ iō aliq̄ dixerunt: q̄ ex parte ista pnia ē virtus: sz nō ꝓprie loquēdo: sed cōiter ꝓut oia laudabilia vtutes dicunt etiā si sint passiones. sz hoc nō ē verū: qz fm phm in. viij. ethi. ꝑncipale in virtute mozali ē electio. vñ ois hitus q̄ facit rectā electionē pōt dici ꝓprie loquēdo vtus. vñ cuz actus pnie nō causet tm̄ ex passione sz magis ex electiōe etiā si nulla sit passio: cōstat q̄ pnia ꝓprie loquēdo ē virtus: ꝛ nō ipropōe sic verecūdia ꝛ aliud huiusmōi. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ nō fm idē pnia est vtus ꝛ sacrm̄: sz inq̄ntū ꝑ pniam recipit gr̄am curantē pecci vulnus penitēs. pōt eē sacrm̄. inq̄ntuz aūt ꝑ hitum ifulsuz ordinat ad actū rectū sic ē vtus ꝛ qz aliqs act' rect' nō ē de eēntia baptismi: iō baptism' nullo mō dī virt': nec etiā ꝓfirmatio eadez rōne. ¶ Ad. ij. dō: q̄ pnia nō ē idez qđ gr̄a ꝑ eēntiam: sz dī gr̄a qz cōuenit cuz gr̄a in ꝓprio effectu: effect' eni ꝓpꝛius gr̄e ē iustificare ꝛ deo gratū reddere: ꝛ hoc etiā ē effect' pnie vt infra dicet. ¶ Ad tertiū dō: q̄ pnia passio nō ē vtus nec act' vtutis: sz pōt eē virtuti ānexū: qz vtutes nōsunt q̄etes vel imobilitates vt q̄dam dixerūt: vt dicit phūs in. ij. ethi. sz hñt ꝛ gaudiū ꝛ tristiciā adiunctā ꝓut sunt passiones q̄daz: actus eni pnie ꝓut est virtus non ē ex passiōe ꝓueniēs: sz ex debita electione. ¶ Ad q̄rtuz dō: q̄ bonū illud ad qđ virt' ordiat imediate ē actus pfect' ipsius: ꝛ iō aliq̄ vtutes sunt q̄ ꝑncipalē actū habēt i retrahēdo ab aliquo: sic dictū ē in. iij. li. oi. xxiij. de tēperātia ꝛ modestia ꝛ hui' modi. ꝛ similit actus pfectus pnie ē in retrahēdo ab aliq̄ malo: nec ꝓpter hoc seqūtur q̄ nō sit vtus. ¶ Ad. v. dō: q̄ verecūdia ē timor de turpi: timor aūt futuri ē: futuꝛ aūt nō timet nisi fm q̄ hz ꝓpinquā dispositiōez i cā sua: ꝛ iō verecūdia ponit ꝓpinquā dispositionē in eo q̄ verecūdat ad turpe cōmittendū: ꝓut phūs de vēcundia loquit: ꝛ iō ō necessitate ponit impfectionē in eo cui inest. sz penitētia respicit turpe in ꝑterito: cū pōt succedere pfecto in ꝑsenti: ꝛ iō nō ē actus impfecti de necessitate. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ quidē dixerūt q̄ penitere nō ē actus alicui' spālis vtutis: sz ois vtuti cōiter. sed hoc nō pōt eē: qz aliud ē de rōne pnie ꝓut nūc de ipsa loq̄mur: qđ nō ē de rōne virtutis cōiter. s. de peccato cōmisso satisfacē. Et iō alij dicūt q̄ pnia ē spālis virt': ꝛ specificat ex hoc q̄ detestat peccatū cōmissuz a se. sz hoc nō pōt specificare virtutē: qz cū vtus sit peccato ꝑrium maxime repugnat ei ꝓut ē in eodē subiecto. vñ hoc est oi virtuti cōe q̄ vitiū repellit a subiecto suo. Et iō alij dicūt q̄ specificat ex hoc q̄ detestat pcēm a se cōmissum sub spe venie. sz hoc nō pōt eē: qz nulla virt' recipit specie ex hoc q̄ impat ab alia vtute. q̄ autē dī ex spe venie: nihil aliud dicit q̄ impiuz spei. vñ ex hoc nō hēret q̄ eēt spālis virt': sicut nec actus castitatis: ꝓpter hoc q̄ a charitate impat: spēm recipit vtutis spālis. Et iō alij dō: q̄ pnia accipit spālem rōnem obiecti ex hoc q̄ respicit peccatū a se cōmissuz: vt expiabile ꝑ penitētie actū. ꝛ ita actus pnie non est detestare peccatū absolute: qz hoc ē cuiuslibet virtutis: sz detestari aliq̄d ex purgatiōe ei': ꝛ q̄ntū ad culpā ꝛ q̄ntuz ad reatū: hoc eni nulla alia virt' facit. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ ois virt' expellit peccatuz oppositū formalit̄ q̄ntū ad suū actuz ꝓmuz q̄ ē informare subiectū: sz actus scōus in alijs vtutibus q̄ est opatio nō ordinat ꝑncipalit̄ ad repellenduz peccatū: sicut ē in pnia: ꝛ iō pnia nō formalit̄ sz q̄i effectiue peccatū expellit: hz eni peccatū expellendū ꝑ mā: ꝛ operat cōtra ipsum vt expellat. vñ nō opponit oi pcō formalit̄: sz alicui tm̄: qđ ē in penitētia: ꝛ ꝓpter hoc nō oz q̄ sit generalis virtus. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis pnia hēat actū suū circa materiā oium vitiorz: ꝛ p ꝓns oium virtutū: tñ considerat spālem rōnez obiecti i mā circa quā operat vt dictū ē: sicut etiā magnanimitas hz quodāmō ꝑ obiecto ꝛ mā actus oium aliaꝝ virtutuz in rōe magni: qz operat magna in oibus virtutib': vt dī in. ij. ethi. ꝛ iō sicut magnanimitas ē spālis virt': ita ꝛ pnia. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis detestari absolute mala pacta cōsequat oēm virtutē fm q̄ hz electionē rectā: tñ ad expiationē detestari ē ꝓpriū spālis virtutis. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ hec virt' reducit ad aliq̄ cardinaliū virtutū vt dicet: tñ phūs de hac virtute iō mentionē nō fecerūt: qz remissio pcci siue expiatio ptinet ad ꝓuidentiā dei ō hūanis actib' inq̄ntū culpa offendit ꝛ pnia placat. Philosophi aūt nō cōsiderauerūt virtutes dirigētes in actibus hūanis ꝓut ordinant ad dei ꝓuidentiā: sz ꝓut ordinant ad bonū humanū: ꝛ iō de pnia mentionem nō fecerūt: sz ex similitudie aliaꝝ quas dcīmiauit possumus nos istā accipe: sicut eni ē alicui' vtutis vt hō placet eū quē peccādo offendit: ita etiaz est alicui' vtutis vt hō deū placet quē peccādo offendit. ¶ Ad. iiij. q. dō: q̄ virtus theologica hz idez ꝑ obiecto ꝛ ꝑ fine: hoc aūt nō ē in pnia: qz obiectuz ei' ē peccatū cōmissuz qđ intēdit expiare: finis aūt ē deus cui intendit reconciliari: ꝛ iō nō ē virtus theologica: sz inf mozales vtutes numerāda ē. ¶ Ad pmū ergo dō: q̄ in hoc qđ dicit q̄ pnia reconciliat deo: nō tangit relatio pnie ad obiectū suū: sed magis ad finē: sz ordo eius ad obiectū tangit i hoc q̄ dicit peccata cōmissa flere: ꝛ iō rō non sequit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ virtutes infuse tripliciter se hñt ad deū: quedā eni hñt deū ꝑ obiecto ꝛ fine: sicut theologice: quedā ñ ꝑ obiecto in qđ trāseat eaꝝ act' sed ꝑ fine ꝓximo: sicut pz de latria que aliqs seruitutis ꝓtestatiōes q̄si materiā hz: quas imediate ordinat in deū q̄si in finē: ꝛ tales vtutes ꝓpinq̄ssime sunt theologicis. vñ ꝛ actus haꝝ vtutū attribuūt virtutib' theologicis: sicut ꝓmis impantib'. vñ dī ab Aug. q̄ fide spe ꝛ charitate colit deus. q̄daz aūt nō hñt deū ꝑ obiecto neq̄ ꝑ fine ꝓximo: sed

vltimo: sicut tẽperantia q̃ habet passiones p mã: ⁊ quietẽ animi ꝓ fine ꝓximo: sed hãt vlterius ordinat ad deũ: pnia aũt quãuis nõ hẽat deum pro obiecto: habet tamẽ deũ ꝓ fine ꝓximo: qz ad hoc in peccata cõmissa destruẽda mouet vt deo reconciliet: ⁊ iõ actus eius. s. peccatũ expellere vel iustificare quandoq; fidei q̃q; charitati ascribit: vnde pz solutio ad tertiũ. ¶ Ad.iiij. dõ: q mediũ in iusticia nõ eodẽ mõ accipit ⁊ in alijs virtutib' moralib': vt in. iij. li. oi. xxxiij. dictũ ẽ: accipit eni iusticie mediũ p adequationez rei ad rẽ: hec aũt adeq̃tio fit in iusticia cõmutatiua q̃n ab eo qui plus hũit aliq̃d subtrahit: ⁊ ei q̃ minus habuit addit. ille ãt qui alterũ offendit vel lesit plus hũit: ⁊ q̃ lesus est habuit minus in q̃tum huic subtractũ ẽ q̃ ei õbebat: ⁊ ille vsus ẽ ꝓpria volũtate in hoc q̃ non debuit: ⁊ iõ vindicatiua iusticia ab eo q̃ offensam fecit q̃tuz hũit plus debito tantũ subtrahit ei ⁊ dat illi qui ẽ lesus: oũ ad honorẽ ⁊ i satisfactionez eius aliũ punit. Sic ergo vindicatiua iusticia cõstituit mediũ in offensis q̃ sunt eius mã: nõ quidẽ tenẽdo mediũ i offensis vt quasdã retineat ⁊ quasdaz abũciat: sicut tempantia ponit mediũ in delectatõib' sed oi offense ꝓportionãdo penã debitaz: ⁊ similit pnia ꝓ quolibet pcco cõmisso penã infert sibiipsi debitã: nõ aũt ita q̃ dimittat aliq̃ pccm ⁊ aliq̃ abũciat. ¶ Ad.v.q.dõ: q qz iusticia eq̃litas q̃dã ẽ: iõ nõ põt eẽ vera adeq̃tio vbi nõ ẽ pfecta ratio iusticie: sed aliqs iusticie modus: sicut dicit pbus in v. ethi. q dñi ad seruũ non ẽ simpliciter iustũ: sed dominatiuũ iustũ. cũ ergo inter hominẽ ⁊ deũ sit maxima distãtia: nõ poterit ibi eẽ dicta ꝓpria iusticia homis ad deuz: sed aliqs iusticie modus q̃si p similitudinẽ. ¶ Nõ aũt efficit debitor alteri homi duplicit: vno mõ p hoc q̃ ab eo sibi ẽ datũ: sicut in volũtarijs cõicationibus: puta in emptionibus ⁊ vẽditionibus. Alio mõ p hoc q̃ ei subtraxit: sicut ẽ in nuolũtarijs cõicationibus: vt ẽ furtũ ꝓcussio ⁊ huiusmodi. Et similiter aliqs efficit deo õbi tor p hoc q̃ ab eo aliq̃d recipit: ⁊ hac rõe deo reddit debitũ honorẽ latria siue religio. Alio modo ex hoc q̃ cõtra deũ peccauit: ⁊ sic reddit deo debitum pnia. vñ sicut religio ponit ps iusticie a Tullio nõ quidẽ quasi spẽs: sed quasi pars potẽtialis inquãtum aliquẽ modũ iusticie ptícipat: ita etiaz pnia pars iusticie debz poni. ¶ Ad ꝑmũ ergo dicendũ: q sicut dicit pbus in. viij. ethi. virtus non req̃rit semp eq̃le: sed sufficit q possibile ẽ vt in honoribus ad parẽtes ⁊ deos. vñ sicut latria est pars iusticie q̃uis nõ reddat equalẽ honorẽ bñficijs acceptis: ita ⁊ pnia q̃uis nõ possit aliq̃d equale reddere offense ꝓcedẽti. ¶ Ad.ij. dõ: q sicut act' ptudẽtie cõiungit actibus alijz virtutũ moraliũ: ita etiã ꝓiungit actui pnie: ⁊ sm hoc ꝓcedit obiectio. Vel dõ: q glo. nõ loquit de luctu pnie: sz de luctu quo spretis terrenis ad celestia suspiram'. ¶ Ad tertiũ dõ: q pnia vtit tempantia ad finẽ suũ: ⁊ sm hoc itelligenda ẽ auctas Jsiõ. nõ q repellere carnalia desideria sit actus elicit' a pnia. ¶ Ad.iij. dicendũ q verecũdia ẽ in alio genere q̃ pnia: quia verecũdia ẽ timor vt dicit pbus. sz pnia est dolor: ⁊ iõ nõ sunt idẽ q̃uis obiectum vtrusq; sit turpe actũ. ¶ Ad.v. dõ: q pnie ẽ sufferre difficilia volũtarie assumpta: sed patientia ẽ ꝓprie in sustinẽdo difficilia ab alijs illata: ⁊ iõ nõ sunt idem.

Ad.vj.q.dõ: q pnia ⁊ vindicatiua iusticia circa idẽ aliquo mõ sunt. s. circa punitionẽ offense. sed differũt in duobus: ꝑmo qz vindicatiua ꝓpe ineſt in iudice penã infligente quã reus quãdoq; inuite sustinet: sed pnia ẽ in ipso reo q̃ volũtarius penaz sustinet ꝓ culpa cõmissa. Secũdo qz vindicatiua respicit offensam cõiter: sed pnie virtus respicit offensam dei: vñ oportet q pnia cõsistat in emendatiõe offense volũtarie assumpta: ⁊ tali qualis deo cõpetit. Sicut aũt homibus qui vdẽt ea que fozis parent sit offense recõpensatõ ꝓ aliqua exteriora: ita deo q̃ intuet coz oz q̃ incipiat recõpensatio fieri in ipso cordis affectu. Fit aũt bene recõpensatõ ꝓcedẽtis offense exterius in duobus: primo in hoc q̃ aliq̃s exterius penã subit ꝓ offensa quaz fecit: secũdo in hoc q̃ cauet in futurũ ne simili offensa ab eo fiat: ⁊ hec duo oz q̃ homo i corde exhibeat ꝓ pniam: ꝑmo dolorẽ cordis ꝓ malis que fecit: secundo ꝓpositũ decetero talia nõ cõmittẽdi: ⁊ hec duo predicta diffinitio comprehendit: quanuis nõ in forma diffinitiõis ꝓponatur. vñ mgr ad formã debitã eam reducẽs tria ponit. s. genus in hoc q̃ dicit q ẽ virtus: dolorẽ de ꝓteritis in hoc q̃ dicit qua cõmissa mala plãgimus: ⁊ ꝓposituz de futura emendatiõe in hoc q̃ dicit: cuz emẽdationis ꝓposito. Alia vero que dicunt ad idem ptinent: vt in expositiõe littere patebit. ¶ Ad primum q̃ dicendũ: q qz hitus ꝓ actus cognoscunt: iõ cõsuetum est apud auctores vt hitus ꝓ actus diffiniant: ponẽtes actus loco habituũ: sicut etiã differentie accñtales interdũ in diffinitiõibus ponũtur ꝓ eẽntialibus ꝓpter earũ latentiã: vt dicit in. viij. meta. ¶ Ad.ij. dõ: q illud q̃ ptinet ad corporalẽ ũmutationẽ nõ ptinet ad virtutẽ q̃si eẽntialis actus eius sed põt ptinere ad vtutẽ sicut mãle circa q̃ opat virtus: qz etiã passiones corporales sunt materia virtutũ: ⁊ sm hoc dõ: q ipsius vtutis pnie sensibilis dolor vl corpalis fletus põt eẽ quoddã mãriale inquantũ hec deo reddit penitẽs q̃si debitum pro offensa cõmissa: ⁊ iõ si per planctũ significat actus pnie: tũc nihil aliud dicit q̃ detestationẽ. si autem dicat mãle penitẽtie: sic põt etiã sensibilẽ vl corporalẽ fletũ dicere. ¶ Ad.iij. dõ: q q̃uis peccatũ sit ꝓteritũ q̃ntũ ad actũ: manet tñ q̃ntum ad effectũ vel reatus vel macule vel offense diuine: ⁊ sic põt aliqs de peccato dolere inq̃ntũ ẽ ꝓsens: dolor eni de ꝓnti ẽ. Vel dõ ⁊ melius: q q̃uis volũtas cõpleta

nō sit de impossibili: est tñ de ipso velleitas quedā ideſt volūtas cōditionata: vellemus eni si eēt possibile q hoc nō fuisset. ⁊ ſm hoc etiā accipiunt ex cōditiōe p̄dicta q̄ndam rōnem pñtis vt de eis possit eē dolor q̄ nō est nisi de p̄sentib⁹. ¶ Ad. iij. dō q quāuis ad pniam inq̄ntū ē pnia nō ptineat respect⁹ ad futur: tamē inquātū est emēdatoria offense cōmisse in deū exigit respectū in futur. ſ. p̄positū decetero cauēdi: ⁊ hoc ꝓpositus intelligit in hoc qō dicit: flenda iterū nō cōmittere. i. hꝫe p̄positū nō cōmittēdi. vel itelligatur q̄tum ad pfectā pniam: vt qō addit nō sit de eēntia pnie sed ō pfectiōe. q⁹ sine hoc nō ꝓsequit vltimū fructū suū vel vt referat ad idē tēpus vt magister dicit. ¶ Ad q̄ntus dicendū: q Ambro. ordinat ptes diffinitionis ſm ordinē ad pniam: q⁹ illud quod ē magis essentiale pnie p̄mo ponit: sed Aug. ordinat p ordinē ad penitentē: q⁹ hoc ꝑus occurrit vt a ꝓposito peccādi desistat: q̄si remouēs pnie impedimentū. ¶ Ad sextū dō: q nō ē inc̄ueniens de eodē dari diuersas diffinitiōes ſm diuersa q̄ in rebus ꝟueniuntur. diffinitio igit p̄missa Greg. ⁊ Ambro. quā mgr̄ ad formā diffinitiōis reducit cōpletissima ē: q⁹ tangit ⁊ genus ⁊ actū ⁊ obiectū: ⁊ vtrūq⁹ illoꝝ q̄ ad emēdationē deo exhibendaꝫ redrunt. Et in idē redit diffinitō Aug. posita i lra. ſ. Pnia ē q̄daꝫ vindicta dolētis ⁊c. nisi q magis exp̄mit ꝓximuꝫ genus ipsi⁹: q⁹ ponit ipam nō solū in genere virtutis ſz in genere iusticie: in hoc q dicit cā vindictaꝫ ⁊ differētias etiā magis ꝓximas ad ꝓpriam spēm ponit in hoc q addit rōnem punitiōis ad dolorē. Et in idē redit diffinitio Ambro. alia: quaꝫ ponit q pnia ē dolor cordis ⁊ amaritudo aie ꝓ malis q̄ quisq⁹ cōmisit: nisi q nō ponit vnū eoꝝ que cōtinēt p̄dicte diffinitiōes. ſ. detestationē peccati cōmissi. Alia aūt notificatio qua dicitur q pnia est res optima q̄ oēs defectus reuocat ad pfectū dat per effectū pnie: ⁊ dī esse optima res nō simpliciter ſz in genere declinatiōis a malo post peccatū cōmissū. Et similiter etiā illa Damas. diffinitio: Pnia ē remotio ab eo qō ē ꝓtra naturā in id quod ē ſm naturā: datur p effectū ⁊ q̄i in idē redeūt: q⁹ peccatū qō in p̄ma descriptione dī defectus: in secunda dī cōtra naturā eē. status aūt gr̄e vel vtutis que i prima diffinitōe dī pfectio: in secūda dī ſm naturaꝫ eē: q⁹ ad hoc natura est ordinata.

AD secundū sic ꝓcedit: Uidetur q vtus pnie timore non cōcipiat: quod eni ē ex infusiōe nō hz cām in subiecto. sed pnia cū sit virtus de qua Aug. dicit: q deus eā in nobis sine nobis facit ē ex infusione. ergo nō hz cām in suo subiecto: ⁊ ita timore nō cōcipitur. ¶ Ō. illud qō in eē pfectū, pdit nō tantū cōcipit sed etiā pfecte generat. sed pnia in esse pfectū pdit: q⁹ etiā defectus ad pfectū reuocat. g̃ ea⁹ generatio nō debet timore concipi. ¶ Ō. plus ꝓuocat hō ad pniam ex expectatiōe gl̄orie q̄ ex cōminatione pene. vñ Johānes pniam p̄dicās dixit: Pœnitentiā agite appropinq̄bit eni regnū celoꝝ. Mat. iij. sed expectatio gl̄orie ptinet ad spem vel charitatē quā excitat: pene aūt cōminātio ad timorē. g̃ magis dicendū fuit q oriat ex spe vel amore q̄ ex timore. ¶ Ō. si cōcipit timore: aut timore initiali aut seruili: aut mūdano: aut casto. nō mundano: q⁹ ille magis ad peccatū trahit. similiter etiaꝫ nec seruili: q⁹ ille nō ē simul cū pnia: generās aūt ⁊ generatū siue cōcipiens ⁊ conceptū oꝫ eē simul. similiter nec initialis aut castus aut filialis: quia isti nō p̄cedūt pniam: oꝫ aūt q cōcipiens p̄cedat cōceptū. ergo nullo mō pnie virtus timore concipit: ¶ Sed ꝓtra: ſm Aug. timor introducit ad charitatē. ſz introductio charitatis ⁊ aliaꝝ virtutū ē per pniam. g̃ pnia a timore initiū sumit. ¶ Ō. ꝯriorū ꝓtraria sunt p̄ncipia. sed delectatio peccati ad peccatuꝫ attraxit. g̃ ⁊ acerbitas pene a pcco reuocat: reuocatio aūt fit p pniam. g̃ timor qui penā respicit ē pnie p̄incipiū. ¶ Ulterius videt q pnia sit p̄ma virtutū: Matth. iij. sup illō: Pniam agite. dicit glo. p̄ma virtus ē p pniam punire veterē hoiez ⁊ vitia odire. ¶ Ō. cā p̄cedit effectū. sed pnia ē cā iustificatōis in qua oēs virtutes ifundūtur. ergo ē prior aliis virtutib⁹. ¶ Ō. in quolibz motu p̄us ē recedē a termio q̄ ad terminuꝫ puenire. sed pnia ordinat ad recessū a malo: oēs aūt alie vtutes ad cōsecutionē boni. g̃ pnia p̄cedit oēs alias virtutes. ¶ Sed ꝓtra: fides est cā timoris: ſz timor p̄cedit pniam sicut cā eius. g̃ ⁊ fides: nō ergo pnia ē p̄ma virtus. ¶ Ō. pnia ex recta electiōe p̄cedit: vt supra dictū ē. sed recta electio p̄cedit ex q̄libet virtute. g̃ pnia ē posterior oībus virtutib⁹. ¶ Ulterius videt q pnia nō sit fundamētū: illud eni quod sequitur ad fundamētū nō debet dici fundamētū ſz supedificatio. sed fides que ē fundamētū vt hētur Heb. xj. p̄cedit pniaꝫ vt dictū ē. ergo pnia nō est fundamentū aliaꝝ virtutū. ¶ Ō. Eccl. xxv. sup illud q magnus est qui inuenit sapientiam ⁊c. dicit glo. timor dñi scūs permanet in seculū. ipse est fidei fundamentū ⁊ charitatis origo. sed pnia sequit timorem. g̃ ipsa nō est fūdamentū aliaꝝ vtutū. ¶ Ō. fundamēti non est fūdamentū: q⁹ sic iret i infinitū ſz quedā alie vtutes sunt fundamentū sicut fortitudo: vt dicit glo. Luc. xv. sup illud: Ne terreamini ab his qui occidunt corp⁹. ⁊ iterū ut dicit Ber. in li. de cōsi. humilitas est quoddā fundamentū stabile virtutū: g̃ pnia nō est fundamentuꝫ aliaꝝ virtutū. ¶ Sz ꝯ est qō dicit Hebr. vj. Nō rursus iacientes fundamentū pnie ab operibus mortuis. ¶ Ō. fundamentum est prima pa edificij: sed primum qō est in edificatiōe spūali est edificiū sathane destruere: qō pnia facit. g̃ pnia est fundamentū Ulterius videt q nō sit scōa tabula: scōm enim

non dicit nisi respectu primi. sz pma tabula in lra dicit baptismꝰ respectu cuius pnia non est scda qz nō fm sacramētuz: sz ḡrto loco mgr ipm determinat. g pnia non est scda tabula. ℣ ℟. Act. ij. dicit Pe. Pniaz agite z baptizet vuusquisqz vestruz. g pnia nō est scda tabula post baptismū. sz ecouerso. ℣ ℟. Esa. ij. sup illud: Peccatū suū quasi sodoma pdicauerūt. dicit glo. secūda tabula post naufragiū ē pcca abscōdere. sz pnia nō abscōdit pcca sed magis reuelat. g nō ē scda tabula. ℣ Sed ꝯ ē qđ dicro. dic in lra: Prima tabula ppt liberatiōnē a pmo naufragio. sz baptismꝰ liberat a pcco originali qđ ē pmū naufragiū: pnia ab actuali quod ē scōm. g baptismꝰ ē pma tabula z pnia scda. ℣ Respōdeo dō ad. j. q. qꝫ virtutē pnie deꝰ nobis infudit sz dispositio aliq̄ ex pte nr̄a pcedit: z fm hoc hēt aliquā originē i nobis. sz qz hūani actꝰ nō pcedūt ex necitate sz ex li. ar. iō nō pōt assignari cā ex pte nr̄a alicuꝰ actus nr̄i ex quo sp pcedat: sz ex quo vt i pluribꝰ cōtingit ppt dispōnez exītez in nobis ad hoc: q̄ tñ nō necio inclinat. vñ oēs sermōes morales sūt tales vt phs in. j. ethi. dic. qꝫ vt i pluribꝰ oz eos itelligē. cū aūt pnia sit reuocatō a pcco vt dicit mal. dic: oportet originē eius i nobis accipi fm dispōm exītis in pcco: ille aūt dq̄ in pcco ē nō hz gustū sanū vt ex dulcedie diuine bonitatꝫ a pcco reuocet: sz hz affectū infectū amore sui iordiato: z iō p penas q̄ nature sue ꝯrianꝫ z volūtati a pcco reuocat: vt phs in. x. ethi. dic de talibꝰ: qꝫ ppas delectatiōes psequūt z fugiūt oppositas tristicias: boni aūt z vere delectabiles neqz itellectū hñt neqz gustatiui exītes: z iō in eis vt i pluribꝰ ex timore pnia initiū sumit: q̄uis etiā i aliqbꝰ ex amore pnia inchoetur. ℣ Ad. j. ergo dō: qꝫ q̄uis nō hēat cām i sbiecto: hz tñ dispositōez in ipo: z fm hoc origo pnie hic assignat. ℣ Ad. ij. dō: qꝫ cōceptio ppe dī generatio alicuꝰ itra vterū: z qz pmū eē pnie ē i corde postea aūt pdit exitus p confessionē z satisfactionē: iō vt pma eius originē designaret dic qꝫ cōcipit timore. ℣ Ad. iij. dō: qꝫ bōitas dei z gloria q̄tū ē ō se magis nata sūt reuocare a pcco: sz nō q̄tū est ex pte eoꝝ dq̄ in pcco sūt dq̄ dictoꝝ gustū nō habēt. ℣ Ad. iij. dō: qꝫ pnia timore fuili cōcipit dq̄ penā respicit: nec oz qꝫ timor seruilis z pnia sint fmlr: qz timor seruilis nō ē cā eē ipsi⁹ pnie: sz gnātiōis eius: sic etiā sumptio medicie ē cā sanitatis: nō tñ sūt simul. ℣ Ad. ij. q. dō: qꝫ vtutes oēs simul infundūtur q̄tū ad hitus: sz qꝫ vna dicat pr̄ior altera ē q̄ntuz ad ordinē p̄sideratū in eaꝝ actibꝰ: cū aūt p vtutuz actus hō tēdat in deū: oz ordinē actuū cōsiderari fm ordinē eoꝝ q̄ in motu sūt: motū aūt volūtatis cuiusmōi ē motꝰ virtutū moraliū pcedit motꝰ cognitiōis: qz appetibile imaginatuz vel itellēm mouet appetitū: vt dī in. iij. de aīa. z iteruz estimatio possibilitatꝫ: qz electio que ē pncipalis motꝰ vtutꝫ nō fit de ipossibili estimato. motꝰ aūt appetitꝰ in duobus p̄sistit. s. in fuga mali: z in p̄secutōe boni: z hec duo diuersimode ordinātꝫ: q̄ntz enī aliqꝫ fugit malū ppter desideriū boni: q̄ntz aūt ecōuerso z hic motꝰ est vt frequētius i reuersiōe pccoris ad deū p pniaz: vt dictū ē: z iō motū pnie pcedit motus fidei: qz accedētē ad deū oz credē: Hebre. xj. et iterū motꝰ spei cōiunctus motui timoris p quē fit estimatio de possibilitate venie cōsequēde: z iō dicit Greg. qꝫ penitēs mouet in spem z timorez: deinde vt i pluribꝰ sequit motus pnie: z deide motꝰ charitatꝫ z aliaꝝ vtutū p ordinē. Q̄ntz etiā motus amoris motuz pnie pcedit vt dictū est: sed ille amor nō ē charitatis: qz charitas amissa nō recuperat nisi p cōtritionē de pccis pcedētibus q̄ ē motus pnie virtutꝫ: z fm hoc dō⁹ pnia est prior quibusdā. s. charitate z sequētibus ipam: z posteriorꝫ alijs. s. fide z spe. ℣ Ad. j. g dō: qꝫ fides z spes non hñt rōnez pfecte vtutis: nisi fm qꝫ sunt informate charitate: z fm hoc pniam sequunt: z sic aliq̄ mō verū ē qꝫ est pma iter oēs virtutes. ℣ Ad. ij. dō: qꝫ fides informis z spes etiā sine gr̄a hēnt: z iō eas infustificatiōe nō oz supaddi: z sic pnia earū cā nō est. ℣ Ad. iij. dō: qꝫ finis dq̄ est por in itentōe ē vltimus in executiōe: z iō q̄uis in motu corpali priuꝰ recedat a termino q̄ ad terminū pueniat: tñ i motu volūtatis ē ecōtrario: qz ppter bonū aliqđ consequendū volūtas recedit a ōrio vel impedimento ei⁹. ℣ Quartū p̄cedim⁹ fm hoc tñ qꝫ fides non ē virt⁹. ℣ Ad. v. dō: qꝫ pnia de malo cōmisso q̄uis ex electiōe boni possit puenire: tñ etiam ex alia cā q̄ntz cōtingit. s. ex fuga mali pene vt dictum est: z q̄ntz etiā ex electiōe boni cōtingit: pmus pnie motus nō puenit ex electiōe boni formata p aliquez habitū alteri⁹ virtutꝫ: sz p nālem quēdaz appetitū vel etiā ex ipso hitu pnie virtutis boni: z iō pmus motꝰ pnie pcedit motꝰ aliaꝝ virtutū: sz nō ē incōueniēs vt motꝰ aliaꝝ virtutū q̄ntz causent aliqs motus pnie: sicut aliqs ex amore tempantie de luxuria pcedēte motū pnie hz: qz etiā interdū ex virtute sequēte motus pcedētis virtutis orit: sicut dq̄s mouet in amorē dei qui castitatē p̄cipit: ex hoc qꝫ castitas ei placet. ℣ Ad. iij. q. dō: qꝫ fundamentum dī in spūalibus ad similitudinē corpalis fundamēti: qđ duas hz ppietates: pma ē qꝫ ipsum ē prima pars edificij: alia ē qꝫ fundamēto totū edificium sustentatꝫ: z iō in spūalibus fundamētū dī aliqđ vel rōne positatis: vel rōne cōseruatiōis z sustētatōis alioꝝ: aut etiā rōne vtriusqz. Priozitas aūt attendit dupliciter: vno mō q̄ntū ad disciplinā spūalē: z sic illa q̄ pmo occurrūt edocēda i xp̄iana religiōe fundamētū dicūt: Heb. vj. Alio mō q̄ntū ad vitā spūalem: z sic fides dī simplicit fundamētū pmū: sz timor z pnia in genere coꝝ q̄ ad effectū ptinent q̄ntū ad fugā mali: charitas aūt q̄ntū ad p̄secutionē boni: put dī Ephe. iij. In charitate radicati z fundati. sed rōe sustētatōis in p̄speris dī hūilitas

fundamētū: i aduersis aūt fortitudo. ℔nia aūt r timor in recedēdo a malo diuersimode sūt fundamēta: qz timor ē ꝑmū in isto toto genere qđ ē recedere a malo: sz pnia ꝯtū ad hanc spēm que ē recedere a malo cōmisso: r iō etiā timor ꝓcedit pniaz sicut ꝓncipia generis ꝓcedūt ꝓncipia spēi: r p hoc pz solutio ad obiecta. ℟ Ad.iij.q.i dō: q locutio Hiero. ē metaphorica: illi enī q̄ ꝑspero itinē mare nauigāt ꝑma tabula sustētant. s. ipa naui integra: sz naufragiū passi alicui' tabule nauis fracte auxilio ad portū salutis ducunt: r hec scōa tabula que ē post naufragiū nō q̄ sit secūda post naufragiuz sz qz existēs post naufragiū ē scōa a ꝑma que erat añ naufragiū. vñ cōsuetudo sua ē vt pz eius dicta legēti: vt oē illō qđ ꝑstat remediū post aliqđ piculū eueniēs: scōam tabulaz post naufragiuz vocet. gr̄a aūt baptismalis ꝑ quā in ecclesia collocamur cui' figura fuit arca Noe: dī ꝑma tabula añ naufragiū. sz qz ꝑ pccm mortale naufragiū passis r agr̄a inocētie cadētib' nō restat aliqđ remediuz nisi pnia: iō pnia secūda tabula dī. ℣ Ad.j.g dō: q alia sacra nō subueniūt naufragiuz passis ꝑ pccm mortale sine pnia: r iō nō ꝑñt dici scōa tabula sic pnia q̄ post lapsuz subuenit. vñ q̄uis nō sit scōm sacr̄m: ē tn secūda tabula. ℣ Ad.ij. dō: q Petrus nō loq̄tur ibi de pnie sacro: sz ō pnia q̄ requirit in baptismo: que ad ꝑmaz tabulā ptinet. ℣ Ad.iij. dō: q illa absconsio pcī de q̄ Hiero. ibi loquit non ꝯriatur illi mānifestatiōi que fit in pnia: sz illi quaz faciūt illi q̄ effrontes in pccīs exītes gloriant cum malefecerint: r se de pccīs iactāt: r hec absconsio ad verecūdiā ptinet. r ex eandē similitudinē dī secūda tabula: qz ꝑma tabula ꝓspere nauigatiōis ē vt hō pccm nō cōmittat: secūda vt ō peccō cōmisso erubescat. sz ꝑ hanc tabulā nō dat sufficiens remediū nisi q̄tenus ad emēdationē pcī r pniaz ducit: r ita nō ita ꝓprie dī secūda tabula sic pnia: tn scōa tabula dici pōt: qz tabula secūda i naufragio corpali nō semp a piculo liberat: etsi piculū q̄tuz est de se aliq̄ mō impediat.

AD tertiuz sic proceditur: Videt q pnia sit in q̄libz vi: nihil. n. agit vbi nō ē. sz pnia expellit pccm a q̄libz vi. ergo ē in q̄libet vi. ℣ Itē videt q sit in cōcupiscibili: qz pnia ē dolor. sz dolor ē in concupiscibili sic r gaudiū ergo pnia ē in concupiscibili. ℣ Itē videt q sit i irascibili: qz pnia ē quedā vindicta dolētis. sed vindicta ptinet ad irascibilē: qz ira ē appetit' vindicte. ergo pnia ē in irascibili. ℣ Itē vī q sit i memoria: qz sicut timor ē de futuro r gaudiū de ꝑtī: ita memoria de ꝑterito. sz pnia ē de malo cōmisso qđ ē ꝑteritū. g ē in memoria. ℣ Itē vī q sit in rōne: qz penitētia ē ꝑs iusticie. sed iusticia ē in rōne. g r pnia. ℣ Ulteriꝰ vī q in inocētib' pnia eē nō possit: qz penitere ē cōmissa mala plāgere. sz inocētes nullū malū cōmiserūt. g in eis pnia nō est. ℣ ℣. pnia ex suo noie iportat penā. s: inocētib' nō debet pena. ergo nō ē in eis pnia. ℣ ℣. pnia in idē coincidit cū vindicatiua iusticia vt supra dictū est. sz oibus existētibus inocētib' vindicatiua iusticia locū nō habēt. g nec pnia: r ita nō ē in inocētibus. ℣ Sed cōtra oēs vtutes simul infundūt. sz pnia ē virt'. cū g̃ inocētib' i baptismo infundāt alie virtutes: infundit etiā r pnia. ℣ ℣. ille q̄ nunq̄ fuit infirm' corpaliter dī sanabilis: g r similiter q̄ nunq̄ fuit infirm' spiritualiter: sz sicut sanatio in actu a vulnē pcī nō est nisi ꝑ actū pnie: ita nec sanabilitas nisi ꝑ hūum. g ille q̄ nunq̄ hūit infirmitatez pcī hz habitum pnie. ℣ Ulteriꝰ vī q sancti hoies q̄ sunt in gloria non hñt pniaz: qz sicut dīc Greg. i moralib': Beati pectores recordant sicut nos sani sine dolore dolores memoramur. sz pnia ē dolor cordis vt dictū est. g sci in p̄ria nō hñt pniam. ℣ ℣. sci in p̄ria sūt xp̄o ꝯformes. sz in xp̄o nō fuit pnia: qz nec fides que ē ꝓncipiū pnie. ergo nec i scis in p̄ria erit pnia. ℣ ℣. frustra ē hitus q̄ ad actū nō reducit. sed sci in p̄ria nō penitebūt actu: qz sic eēt eis aliq̄d ꝯ votū. ergo ñ erit in eis hitus pnie. ℣ Sz cōtra: pnia ē ps iusticie. sz iusticia ē imortalis r ꝑpetua: r in p̄ria remānebit ergo r pnia. ℣ ℣. in vitis patrū legit a quodā p̄re dictū: q etiā Abraā penitebit de hoc q nō plura bona fecit. sz magis dz aliqs penitere de malo cōmisso q̄ de bono omisso ad qđ nō tenebat: qz de tali bono loquit. ergo erit ibi pnia ō malis cōmissis. ℣ Ulteriꝰ vī q etiā angelus bon' seu mal' sit susceptiuus pnie: qz timor ē initiū pnie. sz in eis est timor: Jaco. j. Demones credūt r ꝓtremiscūt. g in eis pōt eē pnia. ℣ ℣. ꝑhs dīc i. x. ethi. q p̄ēitudine replēt mali: r hec ē maxima pena eis. sz demones maxime sūt praui nec aliq̄ pena eis deest. g demones pñt penitere. ℣ ℣. facili' mouet aliq̄d in id qđ ē ꝑm naturā q̄ in id qđ ē ꝯ naturā: sicut aqua q̄ p violētiā ē calefacta etiā p seipam ad nālem ꝓpetatē redit. sz āgelus pōt mutari in pccm qđ ē ꝯ oēm nām eoz. g multo fortī' pōt reuocari in id qđ est ꝑm nām: r hoc facit pnia. g sūt susceptibiles pnie. ℣ ℣. idē iudiciū ē ꝑm Damas. de āgelis r ō aiab' sepatis. sz in aiab' sepatī pōt eē pnia vt q̄dā dicūt sic in aiabus beati que sūt in p̄ria. g r in āgelis pōt eē pnia. ℣ Sed cōtra: p pniam hō repat ad vitā peccato dimisso. sz hoc ē ipossibile in āgelis: vt in. ij. li. dictū ē. g nō sūt susceptibiles pnie. ℣ ℣. Damas. dicit: q hō fungit pnia ꝓpter corpis infirmitatē. sed āgeli sūt icorporei. g i eis nō pōt eē pnia. ℟ Respōdeo dō ad. j. q. q q̄dā dicūt subiectuz oīs vtutis eē li. ar. sz hoc nō pōt eē: qz oīs actus hūan' ordinat' elicitiue ꝓcedit ab aliq̄ virtute hūana: q̄libet autē potētia hūana hz aliquē actū ordinatū: r dico potētiā hūanā rōem vl q̄ rōni obediat: r iō in oi tali potētia pōt eē vtus q̄ eliciat ordinatū actū illi' potētie. r de hoc in. iij. li. di. xxxiij. plura dicta sunt.

Et iō quidā dicunt q̄ pnia est in oībus viribus: sz hoc nō pōt esse: qz vnus hitus nō pōt cē nisi vnius potētie: sicut vna forma nō nisi vnius materie: et vnū accidēs nō nisi vni⁹ subiecti. Et iō alij dicunt q̄ ē in irascibili: qz vt dicit Aug. ē vindicta q̄dam quā appetit ira: sed hoc nō pōt cē: qz vindicta⁊ expetere de altero qō arduitatē hz ad irascibile pti̇net: sed vindictā pati nō videt cē irascibilis. Et iō quidā dicūt q̄ pnia ē dolor: ⁊ ꝓpter hoc ē in ꝓcupiscibili: sed hoc etiā nō valet: qz ille dolor q̄ est in cōcupiscibili ē passio: dolor aūt q̄ est actus pnie n̄ ē passio. Et iō dicendū cū alijs q̄ pnia ē ps iusticie ⁊ iō cū iusticia sit in rōne nō quidē q̄ntū ad partez cognitiuā sed q̄tuz ad effectiuā: ⁊ pnia in rōne est inq̄ntū ē virtus: sz pnia que ē passio ē in cōcupiscibili sicut i subiecto: qz ē dolor quidā: sz hec passio ē q̄si māle in pnia virtute: qz pnia vtus hunc dolorē recōpensat ꝑ pcīs cōmissis: sicut ⁊ pena quam patit reus ē māle in vindicatiua iusticia. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ pnia nō expellit oē pcm formaliter sz q̄si effectiue. vñ nō oz q̄ sit in subiecto in q̄libet vi vbi pōt cē peccatū: sz q̄ ea q̄ sunt in illis virtutib⁹ subiciant eis q̄si mālia: ⁊ hoc pnia hz inquātum ē in rōne cui oēs alie vires subduntur quasi ab ipsa mote ⁊ regulate. ¶ Ad.ij. dō: q̄ dolor q̄ ē in ꝓcupiscibili nō ē actus penitētie vtutis: sed mālе vt dictuz ē: sed dolor qui ē detestatio culpe cōmisse est actus eius: ⁊ hic ē volūtatis in qua ē iusticia cuius actus ē ōtestari ineq̄litatē ꝑexistentē ⁊ eam ad eq̄litatē reducere. ¶ Ad.iij. dō: q̄ exhibitio vidicte ē mālis in pnia: sicut etiā in iusticia vidicatiua: nō enī exhibet vindictā ex appetitu vindicte: sed ad equalitatē restituendū. ¶ Ad.iij. dō: q̄ q̄uis penitētia sit de ꝑterito sicut memoria: tamē respicit affectū: memoria aūt ē potētia pure cognoscitiua: ⁊ iō in ea nō pōt esse pnia. ¶ Quintū cōcedimus.

Ad.ij. q. dō: q̄ hitus medius ē inter potētiam ⁊ actū: ⁊ qz remoto ꝑiori remouet posteri⁹: nō aūt ecōuerso: iō remota potētia ad actū remouet habitus: nō aūt remoto actu. ⁊ qz subtracto maīe tollit actū ꝓpter hoc q̄ actus nō pōt cē sine maīa in quā trāsit: iō hitus alicuius virtutis cōpetit alicui cui nō suppetit mā: ꝓpter hoc q̄ suppetē pōt ⁊ ita in actū exire: sicut pauper hō pōt hēre hituz magnificētie sed nō actū: qz nō hz magnitudinem diuitiaꝝ que sunt mā magnificētie. sed pōt hēre: ⁊ iō cū innocētes in statu inocentie nō hēant pcca cōmissa que sunt mā pnie: sed possunt hēre: actus pnie in eis esse nō pōt sed hitus pōt: ⁊ hoc si gr̄am hēant cū qua oēs virtutes ifundunt. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ q̄uis nō cōmiserūt pñt tamē cōmittere: ⁊ iō eis hitum pnie hēre competit: sed tñ habitus iste nunq̄ in actū exire pōt: nisi forte respectu vēialiū peccatoꝝ: qz pcca mortalia tollūt ipsum: nec tñ ē frustra: qz ē pfectio potētie nālis. ¶ Ad.q. dō: q̄ q̄uis nō sit eis debita pena in actu: tñ in eis ē possibile esse aliq̄d ꝑ quo eis pena debeat. ¶ Ad.iij. dō: q̄ remanēte potētia ad peccanduz adhuc haberet locū vindicatiua iusticia ꝑm hitum: q̄uis nō ꝑm actū si peccata actu nō cēnt. Ad.iij. q. dō: q̄ virtutes cardinales in pnia remanebūt: sz ꝑm act⁹ quos habēt in fine suo: vt in.iij. li. di.xxxiij. dictuz est: ⁊ iō cum pnia virtus sit ps iusticie q̄ est hitus cardinalis: quicūq; hēt hituz pnie in hac vita: habebit in futura: sed nō hēbit eundē actū quē nunc hz sed aliū. s. gratias agere deo ꝑ misericordia relaxante pcca. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ illa auctas ꝓbat q̄ nō hñt eundē actū quem hic habet pnia: ⁊ hoc cōcedimus. ¶ Ad.ij. dō: q̄ xp̄us nō potuit peccare: vt in.iij. li. di.xij. dictū est: ⁊ iō mā huius vtutis nō cōpetit sibi nec actu nec potētia: ⁊ ꝓpter hoc nō ē simile de ipso ⁊ de alijs. ¶ Ad.iij. dō: q̄ penitē ꝓpie loquēdo ꝑ ut dicit actū pnie qui nūc ē non erit in pria: nec ramē hitus frustra erit: quia aliuz actū hēbit. ¶ Quartū cōcedimus. Sed qz q̄nta ratio ꝓbat q̄ etiā idē actus pnie erit in patria qui mō est: iō dicendū ad.v. q̄ volūtas nr̄a in pria erit oino cōformis volūtati dei. vñ sicut deus volūtate añcedente vult oia cē bona: ⁊ ꝑ ꝓns nihil cē mali: nō aūt volūtate ꝓsequēte: ita etiaz est de beatis ⁊ talis volūtas impropꝛie dī ab illo sācto pie pnia.

Ad.iiij. q. dō: q̄ pnia in nobis dupl̄r accipitur: vno mō ꝑm q̄ ē passio: sic enī nihil aliud est q̄ dolor vel tristicia de malo cōmisso. Et q̄uis ꝑm q̄ ē passio nō sit nisi in cōcupiscibili: tñ aliquis voluntatis actus similitudinarie pnia dī quo quidē ōtestatur qō facit: sicut etiā amor ⁊ alie passiones dicunt in ītellectiuo appetitu: vt in.iij. li. di.xxvj. dictū est. Alio mō accipit ꝑm q̄ ē virtus: ⁊ hoc mō detestari malū cōmissum cū emēdatiōis ꝓpositō ⁊ intētione expiādi vel deū placandi de offensa cōmissa ē act⁹ ei⁹. Detestatio aūt mali cōpetit alicui ꝑ q̄ hz ordinem naturalē ad bonū: ⁊ qz in nulla creatura talis inclinatio totaliter tollit: iō etiaz in dānatis talis detestatio mānet: ⁊ ꝑ ꝓns pnia passiua similis ei: vt dī Bas. v. Intra se gemētes ⁊ penitentiā agētes. Et hec quidē pnia cū non sit habitus sed passio vel actus: nullo mō in beatis angelis ē pōt in quibus pcca cōmissa nō ꝑcesserunt: sz in malis angelis ē cū sit eadē rō de ipsis ⁊ de aiabus dānatoꝝ: qz ꝑm Damas. qō ē homi mors hoc est angelis casus. sed pcm angeli ē irremissibile vt in ij. li. dictū est. Et quia peccatū vt est remissibile vl expiabile ē ꝓpria materia ist⁹ vtutis que pnia dī: iō cum mā nō possit eis cōpetere: nō adest eis potentia excundi in actū: ⁊ iō nec habitus eis conuenit: ⁊ iō angeli susceptiui pnie virtutis esse nō possunt. ¶ Ad.j. ergo dō: q̄ ex timore in eis generat aliquis pnie motus: sed nō q̄ sit virtus. Et similit dicendū ad.ij. ¶ Ad.iij. dō: q̄ quicq̄d in eis ē naturale totū ē bonū ⁊ ad bonū inclinās: sed li. ar. in eis ē in malicia obstinatū. ⁊ qz mor⁹ vtutis ⁊ vitij

non consequitur inclinationem nature sed magis motus li. ar. io non oportz q̄ quis nāliter inclinēt ad bonū q̄ motus virtut in eis sit vel esse possit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ non est eadē ratio de angelis scis ⁊ aiabus sanctis: q2 in aiabus sanctis p̄cessit vel p̄cedere potuit pcm remissibile: nō aut in angelis. Et ita q̄uis sint simules q̄ntuz ad statū p̄tez: ñ tñ q̄tū ad statū p̄teritū quē pnia respicit directe.

AD quartuz sic procedit: Videt q̄ de rōne vere penitētie sit q̄ vsq3 in finē vite ꝓtinuetur. penitētia eni ē quasi queda recompēsatio deo facta p offensa cōmissa. sed offensa fuit infinita: vnde eterna pena debet p peccato mortali. ergo ⁊ pnia debēs hanc culpaz ad hoc q̄ sit vera pz q̄ vsq3 in finē duret. ¶ ℈. nihil destruit nisi a fortiori se. sed pnia est fortius q̄ peccatū: q2 expellit ipsum. cū ergo vera pnia non possit discōtinuari nisi p peccatū: videt q̄ si fuerit vera nullo mō a statu pnie quis cadere possit.

¶ ℈. facilius ē peccatū impedire ne fiat q̄ pcm factū destruere. sed pnia destruit peccatū factuz. ergo multo fortius ipedit ne aliq3 peccatū cōmittat: ⁊ sic idē quod ꝑius. ¶ Sed ℈: baptismus ē efficacius sacrm q̄ pnia: q2 etiam totaliter penā tollit. sed gr̄a baptismalis tollit ur p peccatū sequēs. ergo multo forti' pnia. ¶ ℈. nulla virtus pōt remanere sine charitate: ⁊ ea habita oēs hēntur. sz charitatē semel hitam ꝓtingit amitti: vt in. iij. li. di. xxxiij. dictū ē. ergo ⁊ pniam. ¶ Ulterius videt q̄ necesse sit dolorē pnie p gaudiū interrūpi: gaudiū enim ⁊ dolor sunt affectiones ꝑrie. sed ꝑria ñ sunt nata eē in eodē. ergo cū oporteat penitentez aliq̄n de sua pnia gaudere vt in lr̄a dicit: oz q̄ dolor p illud gaudiū interrūpatur. ¶ ℈. sicut mali dolent de suo gaudio: ita boni gaudēt de suo dolore. sed p̄bs in. ix. ethi. dicit: q̄ mali ō hoc q̄ delectati sunt postmodū dolēt: qō nō pōt eē simul dū delectātur. ergo nec boni simul cū dolent possunt gaudere de hoc quod dolent. Si dicatur q̄ dolor est cā gaudiū: ⁊ sic possunt eē simul. Cōtra: ꝑrium nō est cā sui ꝓtrariū. sz dolor ē ꝑrium gaudio. g̃ nō pōt eē cā ipsius. ¶ Sed ℈. Gal. v. sup illō: Fruct' aūt spūs. dicit glo. q̄ virtutes fructus dicūtur q2 suos possessores sancta delectatiōe delectāt. sz pnia ē virtus. ergo in suo actu qui ē dolere habet delectationē. ¶ ℈. fm p̄bm in. q̄. ethi. signū generati hitus oz accipe fientē in opere delectationez. sed pnia est hitus quidaz. ergo actus eius hz delectationē. ergo nō interrūpit p gaudiū. Ulterius vī q̄ pnia iterari nō possit: sicut eni baptismus hz efficaciā a passione xp̄i: ita pnia ⁊ oia alia sacr̄a. sz q2 passio xp̄i est vna: iō baptismus iterari nō pōt ergo nec pnia pōt iterari. ¶ ℈. sicut dicit Grego. Facilitas venie incentiuū p̄bet delinquēdi. sz deus nō oz alicui dare peccādi occasionē, ergo nō debz dare locū pniaz iterādi. ¶ ℈. spiritualis curatio que p pniam fit signatur p corporales curationes quas dñs miraculose fecit. sed in illis curatiōibus nō legitur q̄ aliquē bis sanauerit. ergo nec p penitentiā aliquis bis pōt spiritualiter curari. ¶ Sed ꝓtra est qō dicitur Eccle. ij. Scōm magnitudinez eius sic ⁊ misericordia illius cū eo est. sed magnitudo eius est infinita. ergo ⁊ misericordia: non ergo coartatur p vnam pniam vt postmodū ad se conuersis nō parcat. ¶ ℈. Matth. xij. dicitur: Qui peccat in patrē vel filiū remittetur ei. sed cōtingit q̄ post pactaz penitentiā aliquis peccet p infirmitatem qō est in patrem peccare: ⁊ p ignorantiam quod est in filiū peccare. ergo tale peccatū remittetur. ergo penitētia potest iterari. Q Espondeo dicendū ad p̄ma qōnem: q̄ opinio ista que posuit q̄ nullus homo a vera penitētia possit excidere est erronea ⁊ cōformis illi que in. iij. li. posita ē di. xxxj. q̄ charitas semel habita non possit amitti. Sed tamen de charitate videbātur magis moueri considerātes efficaciam eius: ex qua apparebat q̄ nō posset p aliquod peccatū vinci. Sed de penitētia videbātur moueri: quia ad integritatē penitētie requiritur continuatio vsq3 in finem vite. Sed vtrūq3 friuoluz est: primo quia quantūcūq3 aliqua virtus efficaciam habeat flexibilitatez a li. ar. nō tollit dū est in statu vie: similiter illud quo futurū est non potest esse de substantia vel de integritate alicuius vtutis nisi fm q̄ est presens in apprehensione vel in voluntate: quia virtus q̄ntum ad habitum nō expectat aliquid in futurū: hitus enim virtutis est de rebus permanentibus non de successiuis. vñ totā pfectionē suam habz simul in instāti que tota simul in vnū actū pōt effluere: q̄a actus sunt simules hitibus: vt dī in. iij. ethi. Et sic qō futurū est nō ē de integritate vel eēntia ipsius. vñ cum pnia sit virtus ⁊ fm q̄ ē sacrm nō se extendat vltra actū virtutis: nō erit de integritate pnie eēntiali futuri cōtinuatio nisi vt fit in ꝓpōsito: et iō pōt eē vera pnia: ⁊ tñ ab ea postmodū aliq̄s excidet. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ sicut offensa hūi infinitatē: ita etiā ⁊ vnus ꝓtritionis actus hz quandam infinitatē: tū ex virtute gratie que dat opibus infinitū valorē: vt. s. per ea hō infinitū bonū mereat: tum ex merito xp̄i qō operat in oibus sacr̄is ⁊ in oibus meritis nr̄is. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nec pnia nec aliq̄ virtus agit de necessitate sz ex libertate arbitrij: ⁊ iō quāuis pnia sit fortior q̄ peccatū: ⁊ p hoc possit peccatū expellere: tamē hō pnie virtutem hns pōt sponte se peccato subūcere. ¶ Ad. iij. dō q̄ aliq̄n hō vincit a debiliori q̄ fortiorē vincit: q̄a nō tantā curā adhibet: ⁊ similiter penitens ꝓpter negligentiam a pcō nōdum commisso liberatus vincitur qui p pniaz a pcō cōmisso liberat' fuit.

AD. ij. q. dō: q̄ gaudiū ⁊ tristicia fm genus sunt ꝑria: nō tamen quodlibet gaudiū cuilibet tristicie

opponit: ſz ei que ē ō eodē. Si aūt de ꝟrīꝫ ſunt vl de diuerſis: vnū pōt eē cā alteri⁹ vel māle ad ipm qui eni de pñtia gaudet eoipſo ſeqūtur q̄ de abſentia triſtat. ſimilr etiā qñ de aliquo triſtari ē nobis vtile vel decēs: triſticia pōt eē mā gaudij. Si ergo gaudiū ⁊ triſticia directe ꝟria accipiāt: ſic nō pñt ſimul eē in eodē ſm idē. ſi aūt ſint de diuerſis vel ꝟrijs: ſic q̄dē q̄ntū ad cām ſuā pñt ſimul eē: q⁹ pōt eē volūtas de vno ⁊ volūtas de altero. ⁊ ſimiliter ſi vnū ſit rō alteri⁹: ſz q̄ntū ad ſenſuz qui req̄rit in vtroq; q⁹ gaudiū nō ē ſine p̄ceptōe ꝓueniētis: neq; ē triſticia ſine p̄ceptōe nociui: ipoſſibile ē q̄ vtrūq; ſimul intēſe ſint: q⁹ aia qñ intēſe occupat circa vnū retrahit ab altero. ſz impfecte pñt eſſe ſimul: ita tñ q̄ vnū nūc ſit pfectius ⁊ aliud poſtmoduz. dolor aūt q̄ ē in pnia ē de pcco cōmiſſo. vñ ſimul cū hoc nō pōt eē gaudiū de eodē: ſz pōt eē gaudiū de ſpe venie quā p dolorē cōcipit: vel etiā hocipſo q̄ in exhibēdo dolorē p pcīs cōmiſſis facit qō oz ⁊ iō detestatio pcī cōmiſſi q̄ ē cā doloꝛ ⁊ voluntas detestādi q̄ ē cā gaudij ſūt ſimul: volēs eni detestat. ⁊ q⁹ vnū ē rō alteri⁹: iō aia ad vtrūq; cōuerti pōt ſimul: inq̄tū ex eis quodāmō fit vnū. qñ autē ex aliq̄bus duob⁹ fit vnū: vnū ē vt māle: ⁊ alteruz vt formale: ⁊ iō aia ad vnū illoꝛ ꝓuertit p ꝓiuſ: ⁊ ad alterꝝ p poſteri⁹. ⁊ ꝓpter hoc non poteſt ineſſe vtrūq; ſm ſui cōpletā rōnez: ſz qñq; vnū qñq; alterū. qñ eni plene ꝓuertit ad ſpem venie vel ad decētiā doloꝛ: tūc gaudiū ē p̄ncipaliꝛ: ⁊ doloꝛ ō pcco ex pñti. qñ aūt p̄ncipaliꝛ ꝓuertit ad pcm cōmiſſū tūc ē ecōtrario. ¶ Ad. j. g̈ dō: q⁹ doloꝛ ō pcco ⁊ gaudiū de doloꝛe nō ſūt affectiōes ꝟrie vt dictum eſt.

¶ Ad. ij. dō: q⁹ obiectū gaudij ē aliq̄d ꝓueniēs: ſz obiectū triſticie ē ꝟriū nociui. vñ doloꝛ de quo q̄s gaudet nō ē ꝟrius gaudēti ſz ꝓueniēs. ſz gaudiū de q̄ q̄s dolet ē ꝟriū dolēti: ⁊ iō ſimul cū q̄s gaudet ñ pōt eē doloꝛ de gaudio ſm idē: ſz ſimul cuz q̄s dolet pōt eē gaudiū de illo. Ad. iij. dō ſic ad p̄muz.

Ad. iij. q. dō: q⁹ erroneū ē dicere q⁹ pnia ñ poſſit iterari: ⁊ mie diuine ꝟriū. Cauſa aūt q̄re iteratur cū baptiſm⁹ nō iteraī ē q̄druplex. Prima ē q⁹ pnia nō ip̄rimit characterē ſic bap:ūm⁹: character eniz ideliblis ē. Scōa q⁹ baptiſma ē ꝟ morbū ñ iterabilē. ſ. oꝛigiale pcm: pnia aūt ꝟ actuale pcm q̄ō iteraī. Tertia cā ē: q⁹ baptiſm⁹ hz totā efficaciaz a paſſiōe xp̄i ſine actu nr̄o: ⁊ iō q⁹ paſſio ē vna tm̄: ⁊ baptiſmus vnus. ſz pnia etiā req̄rit actū nr̄m vt ꝓpus dictū ē: ⁊ iō rōe ei⁹ iterationē ſuſcipit. Quarta q⁹ baptiſm⁹ ē gnātio ſpūalis: ſz pnia ē q̄dā ſanatio ſpūalis. ſemel aūt aliq̄d generaī: ſz pluries curari ſiue ſanari pōt q̄duꝛ in hac vita viuit: ⁊ ſic pz ſolutio ad p̄mū. ¶ Ad. ij. dō: q⁹ ſicut iuſt⁹ dñs ſūme iuſticiā diligit: ita ſūme pcm odit: ⁊ ita q̄tum ex ipo ē patus ē ipſuz deſtruē ſp: dūmō ex pte homis nō remaneat q̄ pniam negligit vl ꝓtēnit. Nec obſtat q⁹ q̄dā ex hoc ſumūt occaſionē delinquēdi q⁹ ex ꝟrio ſumerēt occaſionē deſperandi: q̄ō eſſet grauius. ¶ Ad. iij. dō: q⁹ q̄uiſ nō ſit ſcriptū q⁹ idē infirm⁹ frequētius a dño ſit curat⁹: tñ nec etiā factū negat. ⁊ ꝓterea hoc oculata fide videm⁹ q⁹ frequēter homies infirmant: ⁊ diuina virtute q̄ oia reſtaurat curantur.

Ad quintum ſic ꝓz cedit: Videt q⁹ nō ōbeat aliq̄ pnia publicari vel ſolēniçari: q⁹ nō licet ſacerdoti etiaz metu pcm alicuiuſ ꝓfiteri quantūcūq; publicū. ſed per pniam ſolēnez publicat pcm. ergo nō debet ſolēniçari. ¶ P. iudiciū debet eē ſm cōditionē foꝛi. ſz pnia ē quoddā iudiciū q̄ō in foꝛo occulto agit. g̈ ñ debet publicari ſiue ſolēniçari. ¶ P. pnia oēs ōfectus reuocat ad pfectū: vt Ambꝛo. dic. ſed ſolēniçatio facit ꝟriū: q⁹ penitētē in multi defecrib⁹ innectit: nō eni laicus pōt poſt ſolēnē pniaz ad clericatū ꝓmoueri: nec cleric⁹ ad ſupioꝛē oꝛdinez. g̈ pnia nō ē ſolēniçāda. ¶ Sed ꝟ: pnia ē quoddā ſacrm ſz in q̄libet ſacro q̄dā ſolēnitas adhibet. g̈ ⁊ i pnia adhiberi debz. ¶ P. medicina oz rñdere morbo. ſed peccatū qñq; ē publicū q̄ō multos ad exēplaz peccādi trahit: ergo ⁊ pnia que ē medicia ei⁹ debz eē ſolēnis ⁊ publica q̄ multi edificent. ¶ Uterius vī q⁹ ſolēn⁹ pnia iterari poſſit: ſacra eni q̄ characterē nō imp̄mūt cum ſua ſolēnitate iteranī: ſicut euchariſtia: ⁊ extrema vnctio: ⁊ huiuſmōi. ſz pnia nō imp̄mit characterē. ergo cuz ſua ſolēnitate oz iterari. ¶ P. pnia ſolēniçat ꝓpter grauitatē ⁊ manifeſtationē pcī. ſed poſt pactā pniam cōtingit ſimilia pcca cōmittere vel etiaz grauioza. ergo ſolēnis pnia iterū debet adhiberi. ¶ Sed ꝟ: pnia ſolēnis ſignificat electionē p̄mi hoīs de paradiſo. ſed hec tm̄ ſemel ē facta. g̈ ⁊ pnia ſolēnis tm̄ ſemel debet fieri. ¶ Uterius q̄rit de ritu ſolēnis pnie: ⁊ vī q⁹ mulierib⁹ nō ſit iponēda: q⁹ vir cui iponit ſolēnis pnia oz comā abꝛcere. ſz hoc nō cōpetit mulieri: vt pz. j. Coꝛ. xj. g̈ nō debet agere ſolēnē pniaz. ¶ Itē vidēt q⁹ clericis ſit iponēda: q⁹ imponit pp grauitatē delicti. ſed idem peccatū grauius ē in clerico q̄ in laico. ergo magis debet imponi clerico q̄ laico. ¶ Item videtur q⁹ a quolibet ſacerdote poſſit imponi: quia abſoluere in foꝛo penitentiali eſt eius qui habet claues. ſed ſimplex ſacerdos habet claues. ergo poteſt eē miniſter huiuſ penitētie.

¶ Reſpōdeo dō ad. j. q. q⁹ aliqua pnia debz eē publica ⁊ ſolēnis ꝓpter quattuor: primo vt peccatū publicū publica hēat medicinā. ſecūdo q̄s maxima cōfuſione in hoc mūdo etiā eſt oignus q̄ grauiſſimū ſcelus cōmiſit. tertio vt ſit aliꝫs ad ꝛroꝛez. quarto vt ſit ad exemplū penitēdi: ne deſperent q̄ in grauibus pcīs detinentur. ¶ Ad. j. g̈ dō: q⁹ ſacerdos nō reuelat confeſſionē talem pniam iniungendo: quāuis ſuſpicio oꝛiatur illuz aliquod enoꝛme peccatum cōmiſiſſe: non enim culpa ꝓz certo

scitur ex pena: quia quãdocz aliquis penitentiaz pro alio facit: sicut legit in vitis patrũ de quodaz qui vt sociũ suum ad penitentiã ꝓuocaret ipse cũ eo penitẽtiam egit. si autẽ sit peccatum publicum ipse penitens exequendo penitentiaz confessionez a se factã manifestat ¶ Ad secundũ dicenduz: q penitẽtia solẽnis quantũ ad iniunctioũe nõ exigit forum occultũ: quia sicut occulte quis confitetur ita occulta ei penitẽtia iniũgitur. sed executio exigit forum occultuz: z hoc nõ est incõueniens.

¶ Ad tertiũ dicenduz: q penitẽtia q̃uis reuocet omnes defectus restituendo in pristinã gratiam: nõ tamen restituit in pristinã dignitatẽ: z iõ etiaz mulieres post pactam penitẽtiam de fornicatione nõ velantur: quia dignitatẽ virginitatis non recuperant. Et similiter post publicam penitentiã peccatoz nõ redit ad hanc dignitatẽ vt possit ad clericatum assumi: z episcopus talem ordinãs potestate ordinandi priuari debet: nisi forte necessitas ecclesie exposcat aut cõsuetudo: tunc enim dispensatiue recipitur ad minores ordines: non autẽ ad sacros ordines: primo propter dignitatez ordinum istorũ: secundo propter timorẽ recidiui: tertio propter scandaluz vitandum: quod posset in populo oriri ex memoria precedentiuz peccatoz: quarto quia non haberet frontem alios corrigendi cum peccatũ eius fuerit publicum Ad secundaz questionẽ dicendum: q solẽnis penitentia iterari non debet propter tria. primo ne ex iteratione vilescat secundo propter significationẽ: quia est figura expulsionis hominis de paradiso que est semel tantum facta. tertio quia solẽnizatio ẽ quasi quedaz professio perpetuo penitentiam cõseruandi: z iõ iteratio solẽnitati resistit: si tamen postmodũ peccauerit nõ clauditur ei locus penitẽtie: sed penitẽtia solẽnis iterum ei iniungenda nõ est. ¶ Ad primuz ergo dicendum: q in illis sacramẽtis in q̃bus solẽnitas iteratur: iteratio solẽnitati nõ repugnat vt est in proposito: z ideo non est simile. ¶ Ad secundũ dicendum: q quãuis ratione criminis deberetur sibi eadem penitentia: tamen solẽnitatis iteratio non competit propter predictas causas.

Ad tertiam questionẽ dicendum: q omnis solẽnis penitẽtia est publica: sed non cõuertitur: penitentia enim solẽnis hoc modo fit: In capite q̃dragesime tales penitentes presentant se cuz presbyteris suis episcopo ciuitatis ante fores ecclesie: sacco induti: nudis pedib': vultibus demissis: coma deposita: z eis in ecclesia introductis episcopus cum omni clero septem psalmos penitentiales dicit: et postmodũ eis manũ imponit: aquam benedictaz spargit: z cinerem capitibus imponit: cilicio collaeorum operit: z denunciat eis lachrymabiliter q sicut Adam electus est a paradiso: ita ipsi de ecclesia ejciuntur: z iubet ministris vt eos ab ecclesia pellant: clero eos persequente cum hoc responsorio: In sudore vultus tui ꝛc. In cena autẽ domini quolibet anno a suis presbyteris in ecclesiaz reducuntur: z erunt ibi vsqz ad octauas pasche: ita tamen q non cõmunicabunt nec pacem accipiant: z sic fiat quolibet anno quousqz aditus ecclesie ẽ eis interdictus. vltima autez reconciliatio episcopo reseruat ad quem solum spectat solẽnis penitẽtie impositio. Potest autẽ imponi viris z mulieribꝫ sed non clericis ꝓpter scandalũ: non autẽ talis penitẽtia debet imponi nisi ꝓ peccato qò totam cõmouerit vrbẽ. Publica autẽ z non solẽnis que in facie ecclesie fit: sed non cũ solẽnitate predicta: sic̃ pegrinatio per mundũ cuz baculo cubitali: z hec potest iterari z a simplici sacerdote iniungi: z põt etiam clerico poni: quãdocz tamen solẽnis ponitur publica. z ꝑm hoc auctoritates quedam varie loquũtur de solẽni ¶ Ad primũ ergo dicẽdũ q mulier habet comã in signuz subiectionis: non autem vir: z ideo nõ competit vt in penitẽtia mulieri coma deponatur sicut viro. ¶ Ad secunduz dicendũ: q licet in eodẽ genere peccati clericus plꝰ peccet q̃ laicus: tamen nõ iniungitur ei penitẽtia solẽnis: ne ordo veniat in contemptum: vnde non defertur pſone sed ordini. ¶ Ad tertiũ dicenduz q magna peccata indigent maiori cautela ad sui curationẽ: z iõ iniũctio penitẽtie solẽnis q̃ nõ nisi ꝓ grauissimis pc̃is fit soli epo reſuat. q6. II.

Deinde queritur

õ effectu penitẽtie: Et circa hoc querunt quinq; ¶ Primo vtrũ pnia peccata tollat. ¶ Secũdo vtrũ vtutes restituat. ¶ Tertio vtruz opa p̃cedẽtia viuificet. Quarto vtrũ ꝑdicti effectus sint pnie inquantũ ẽ virtus vl̃ inq̃ntũ est sacr̃m ¶ Quinto vtruz sine pnia possit pueníre aliq̃s pc̃or ad salutẽ.

Ad primum sic proceditur

Videt q ꝓ pniaz non semp peccata tollant: Hebre. x. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptã noticiam veritatis iam nõ relinquit hostia ꝓ peccato. sz in pnia homo se offert hostiã deo: psal. Sacrificiũ deo spũs ptri. ꝛc. ergo pnia peccata eoz qui ꝓlapsi sunt post noticiã veritatis nõ delet ¶ P. Hebr. xij. super illud: Non inuenit penitẽtie locum. i. venie locum benedictionis per pniam. ergo penitẽtia non semper tollit p̃terita peccata. ¶ P. ij. Macha. ix. dr̃ de Antiocho: Orabat sceleſtus deum a quo non esset misericordiã consecuturus. ergo cum ipse peniteret de malis cõmissis: videt q nõ semp pnia peccata p̃cedẽtia deleat ¶ P. pc̃m cõmissuz ẽ quodãmodo infinitũ inq̃ntum ẽ offensa dei. sed actus nr̃i sunt finiti. cũ ergo finitũ nõ possit in infinituz videtur q penitẽtia non possit delere pc̃m cõmissuz.

¶ Sed ꝯ Luc. v. Nō veni vocare iustos sz pcōres ad pniam. sz iutius eēt ista vocatio penitētib⁹ nisi veniā de pcco largiret. ergo pnia pcca delet. ¶ Ad. maior ē mia dei q̄ iniq̄tas hois. vñ reprehendit ille q̄ dixit: Maior ē iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. sz pnia mie dei initit. ergo oia pcca ān̄tūcūq; sint delet. ¶ Uterius vī q̄ etiā totaliē reatū tollat: bonū eni ē efficacius ad agendū q̄ malū: qz malū nō agit nisi vtute boni: vt Dio. dic. sz p vnū actū pcti hō z culpā z reatū incurrit. ergo z p actū ꝓtritionis z a culpa z reatu absoluit. ¶ Ad. deus nō plus exigit i pena q̄ erat i culpa: sz maior dolor ē in cōtritione de pcco q̄ fuēit in peccādo delectatio: ḡa ān̄tas doloris de pcco ē fm ān̄titatē amoris dei q̄ ē maior q̄ ois cupiditas rei tēpalis: vt dicit glo. sup illud: Dilexi mādata tua sup auz. xc. ergo nō exigit p pcco aliā penā q̄ illā que ē in ꝓtritione: z sic pnia a toto reatu absoluit. ¶ Ad. magis valz ad remouēdū pcām pena ꝑpa adiūcta aliene q̄ aliēa pena tm. sz in baptismo nō ē aliq̄ pena ꝑpa: sz tm vtute pene xpi oia pcca delet: z ān̄tū ad culpam z ān̄tū ad reatū. ergo z pnia in q̄ cū pena xpi adiuncta pena ꝓpa totus reatus auferri oz. ¶ Sed ꝯ pena nō iniūgit nisi ei q̄ ē debitor pene. sz penitēti iniūgit pena aliq̄ satisfactoria. ergo adhuc ē debitor pene: z sic nō ē a toto reatu p pniam liberat⁹. ¶ Ad. p pniam nō auferet illud qō ē ad expedimentū z ad ꝑfectū. sz pena remanēs satisfactoria ē ad ꝑfectū vtutū. ergo p pniam nō tollit. ¶ Uterius vī q̄ p pniam etiā reliquie pcī actualis tollant: sicut ꝑnitas ad malū: habitudo: z huiusmōi: qz i generatōe nāli nō solū tollitur forma ꝓtraria: sz etiā dispositiones ad formā illā. sed gra que p pniaz dat ē potētior q̄ forma nālis. ergo nō solū tollit culpā sed etiā huiusmōi reliq̄as que sūt dispō ad culpā. ¶ Ad. sicut gra ē in eētia aie: ita virtus in potētia sed pnia restituit gram z vtutes vt dī. ergo sicut p gram aufert culpā ab aia ipsa: ita z vtutes aufert reliq̄as a potētijs. ¶ Sed ꝯ: baptism⁹ ē efficacior ad remouēdū pcām q̄ pnia. sz baptism⁹ nō remouet peccati reliq̄as. ergo nec pnia. ¶ Respōdeo dō ad. j. q. q̄ pnia pōt ꝓsiderari ināntuz ē sacm: z inān̄tū est vtus: z vtroq; mō ad remissionē pcōruz aliquo mō operat. fm enim q̄ ē noue legis sacm gra in ea dat ad defectū illū sanāduz ꝓtra quē iducta est. s. ad dimissionē culpe actualis. Operatur etiā ad dimissionē pcī ināntū ē vtus spāli modo pre alijs vtutib⁹. Facit remissionē peccatoz: qz fm dām virtutē formatā ex pte hitus peccata dimittunt rōe gre que cū ea ifundit: sz hoc ē formaliter remittere. sed pnia ex rōe sui actus hz q̄ p eam pcā dimittant: fm q̄ peccata cōmissa sūt mā actus et⁹: cū eni peccatū ex hoc remitti dicat vel retineri: q̄ hz rōnem offense illud qō offensaz aufert peccatū tollit. cum aūt offensa ināntuz huiusmōi fit ineq̄litas quedaz qua vnus alij subtraxit: qō debitum erat actu: illius vtutis peccatū remittit que ieq̄lita tem ꝑdictā ad equalitatē reducit: hoc aūt facit penitētia vt ex dictis pz: que in recōpensatiōe diuine offense spūm deo ꝓtribulatū offert: z iō pnie etiaz ex pte actus sui cōpetit peccatū tollere: z hoc ē efficiēt z ñ solū formaliter p pniaz pcca dimitti. ¶ Ad j. g̃ dō: q̄ aplus loquit ibi de hostia q̄ vniuersaliter ꝑ peccatis totius mūdi oblata ē. s. xp̄o que ē vnica z singularis: nec iteꝛ ꝑ peccati delendis offert: sed vnica sua oblatiōe valet ad hoc q̄ p pniam z alia sacra oia peccata possint dimitti. ¶ Ad. ij. dō: q̄ iō Esau de quo aplus loquit locū venie nō iuenit qz nō vere penituit etsi lachrymas exterius emiserit: qō pz ex hoc q̄ dixit: Ueniet dies luct⁹ p̄ris mei z occidā Jacob fratrē meū. ¶ Et simili dicendū ad. iij. de Antiocho qui vere nō penituit interius q̄uis exterius verba pnie ꝑferret: magis ꝑ firmitatē cor̄ q̄ ꝑ offensam dei vitandam. ¶ Ad. iij. dō: q̄ offensa infinita ē ex pte auersionis: sz nō ex pte cōuersiōis. z similiter etiā actus pnie hz infinitatē ex pte gre que ē dei similitudo: z i virtute diuine mīficordie opans q̄ infinita ē: q̄uis ex parte actus nr̄i sit finita. Habet etiā efficaciam ex vtute passionis xp̄i q̄ infiniti valoris quodāmō ē inān̄tum fuit passio dei z hominis. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ fm p̄hm in. viij. ethi. tam iusticia q̄ amicicia in eq̄litate quadā ꝓsistit. qui ergo aliq̄ē offendit cōtra eq̄litatē amicicie peccat inān̄tum effectū debitū nō impēdit: z ꝯ equalitatē iusticie inān̄tum rem debitā subtrahit. Et sicut hec duo i offensa q̄nq; diuidunt: ita etiā in recōpensatōe sepant: sicut q̄ pena p violētiā offendēti ifert fit recōpēsatio q̄tū ad iusticiā: sz nō q̄tū ad amicicia. similiter q̄ offendens offensaz vbis placat nōdū re subtracta restituta: sit recōpēsatio amicicie sz nō iusticie. pcōr q̄ p affectū peccati amicicia dei violauit: z p inobediētia diuie legis honorē debitū deo subtraxit: et ex ꝑmo amittit graz z icurrit offensaz: ex scdo meret pena vt ab eo q̄ p iobediētia subtraxit subtrahat p penā: z hoc pene merituz reat⁹ dī. z iō p penitētia q̄ hō se deo supponit pcca ꝓter ita ōtestādo cū emēdationis ꝓpōsito: remittit quidē peccatuz ān̄tuz ad offensam: sz nō oz q̄ remittat ān̄tum ad totū reatū nisi pena iam soluta: z sic p pniam nō simul cū culpe dimissione totus etiā reatus dimittitur. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ sicut qō ē ꝑfectū ē efficacius ad agendū q̄ impfectū: ita qō ē ꝑfectum ē difficil⁹ ad fiendū. vñ sicut bonū ē efficacius ad agendum q̄ malū: ita difficilius est ad cōstituenduz q̄ malū. In hoc ergo efficacior apparz actio boni q̄ actio mali: qz actio mali nunq̄ termiat ad maluz qō nō hz admixtū bonū. sed actio boni terminat ad bonū q̄q; cui nō admiscet malū: nō tn oz q̄ si aliquod malū per vnū actum malū incurrātur q̄ p vnū actū bonū oppolita bona reparēt. ¶ Ad ij. dō: q̄ fm p̄hm in. v. ethi. in recompensatione

iniurie iusticia cōmutatiua nō semp equalem q̄n titatē absolute in pena iſert ei q̄ in culpa fuit. non eni si aliq̄s pcussit pncipē oz ipm solū repcuti: sed etiā grauius puniri: infert tñ equalē penā hita pus cōpatione ad psonā in quā culpa cōmissa fuit. Et iō cū p pniaz hō ꝺ seipso iusticiā deo faciat: nō suf ficit tātus doloz in pnia q̄nta fuit delectatio i cul pa: qz illa delectatio i iniuriā dei fuit inq̄ntuz deo ptermisso hō delectatiōi se subdidit ad peccāduz.

¶ Ad.iij. ꝺō q̄ baptismus ē spūalis regeneratio: ⁊ qz nō pōt eē generatio vni' nisi p corruptionem alteri': iō oz q̄ i baptismo quicq̄d ad pcedētē vitā ptinebat totū aboleat. s. ⁊ culpa ⁊ reat': nisi sit de fectus ex pte recipiētis. sz pnia nō ē regeneratio sz magis repatio vite pus hite: ⁊ iō nō est similis rō.

Ad.iiij.q.ꝺō: q̄ sicut pnia non tollit totalit reatū p quēlibet actū cōmissum pmū: sz tūc tollit qñ ad pfectū pducit fm oēs pnie partes: ita etiā non oz q̄ p primū pnie actū oēs defect' ex pcco actuali cōsecutos q̄ dicūtur reliquie repentur. sz pnia ia pfecta q̄ntum ad oēs sui ptes ⁊ reliq̄e etiā tollunt pcci actualis. ¶ Ad.j. ergo ꝺō: q̄ pnia ñ cōpatur generatiōi sz magis sanatiōi: qz p pniam homini nō ꝺat noua vita: sz in pstinā vitā repatur: i sana tiōe aūt hoc videm' accidere q̄ sanitate restituta adhuc reliq̄e alique morbi manēt ante pfecte sani tatis restitutionē: ita etiā añ cōpletā pnie reliquie actualis pcci manēt. ¶ Ad.ij. ꝺō: q̄ peccatuz per actū potētiaz cōmissum ē: ⁊ iō in ipis potētijs p ter puationē virtutū alij etiā defectus ex peccato cāntur. sed nō in essentia aie pter defectū grē: ⁊ iō nō oz q̄ si p aduentū grē ad cēntiam aie macula q̄ nihil aliud erat q̄ grē puatio tollit q̄ etiā a poten tijs oēs alij defectus tollant.

Ad secundū sic pro cedit: Uidet q̄ p pniam virtutes nō resti tuant: virtutes eni de q̄bus loquimur nō causant ex actibus nr̄is: qz fm Aug. deus eas in nobis sine nobis opatur. sed pnia i actu nr̄o cōsistit. g̈ p peni tentiā virtutes nō restituūtur. ¶ ℞. nihil restituit virtutē nisi q̄ ꝺ est cā virtutis: sicut restituētia sani tatē sunt cā sanitatis. sed pnia nō ē cā oium aliaz virtutū: alīs eēt nobilioz alijs vtutibus: qz cā pemi net effectui. ergo pnia nō restituit virtutes. ¶ ℞. q̄ ꝺ nō ē nō pōt aliq̄d restituere: ⁊ q̄ ꝺ habetur nō pōt restitui: sicut neq̄z q̄ ꝺ est fieri. sed pnia nō pr' q̄ oēs vtutes habet: qz oēs virtutes simul infundū tur. g̈ nō pōt pnia virtutes restituere. ¶ ℞. hitus virtutis nō manet cū habitu vitij: qz cōtraria nō sunt simul in eodē. sed post cōtritionē adhuc ma net habitus vitij: q̄ ꝺ patet ex inclinatiōe ad pristi nos actus. g̈ pnia nō statim oēs virtutes restituit. ¶ ℞. nullus hz virtutē nisi qui sine difficultate ⁊ cū delectatiōe operat ea que sunt vtutis. sed post pmā cōtritionē etiā si sit vera: adhuc remāet difficultas ad opa vtutis agēda. g̈ vtutes p primū actū pnie nō restituūt. ¶ Sed ꝓtra ē q̄ Ambro. dicit q̄ pnia res optima ē que oēs defectus reuocat ad pfectū. sed hoc nō cēt nisi vtutes amissas restituēt g̈ p pniam vtutes restituūt. ¶ ℞. effectus pnie est iustificatio vt infra dicet: sz iusticia gnālis ex qua aliq̄s instificari ꝺr oēs virtutes icludit: vt dic glo. sup illud psal. Feci iudiciū ⁊ iusticiā. g̈ oēs vtutes p pniam restaurant. ¶ ℞. nō remittit pccm sine gra. sz p pniam pccm dimittit. ergo gra restituit. sz simul cū gra oēs virtutes infundunt. g̈ pnia oēs vtutes restituit. Q Aspōdeo ꝺō: q̄ gra ⁊ vtutes in aia cāntur ex influētia diuini lumis: q̄ quidē influ entia ipedit p peccatū q̄ ꝺ aiaz a deo auertit: sicut nubes iterposita iter nos ⁊ solē radiū ei' a nobis phibet. vñ dicit Ysaie. lix. Peccata nr̄a diuiserūt inter nos ⁊ deū nostrū. ⁊ qz p pniam pcca dimit tunt vt dictū ē in pmo pnie actu q̄ntum ad offen sam: iō sicut vētus auferēs nubē nobis lumē solis restituit: ita pnia tanq̄ remouēs phibēs gratiam gratū facientē ⁊ oēs vtutes nobis restituit. ¶ Ad pmū ergo ꝺō: q̄ solus deus ē p se cā grē ⁊ virtutuz infusaz i nobis. sed nihil phibet etiaz actus nr̄os eē cās p accidēs: sicut remouēs phibēs: sicut sunt cāe etiā grē baptismalis inq̄ntum phibēt fictionē ⁊ hoc mō p pniaz vtutes restituunt. ¶ Ad.ij. ꝺō: q̄ cā p accidēs nō oz q̄ sit nobilioz effectu: sz soluz cā p se. pniam aūt cām p accns posuim' virtutuz: p hoc q̄ ē remouēs phibēs. s. peccata. ¶ Ad.iij. ꝺō: q̄ sicut in eodez instāti in q̄ obstaculū luminis pmo remotū ē lumē ꝓsequit: ⁊ tñ remotio obstaculi ē cā illumiatiōis: ita in eodē instāti in quo ē actus pnie peccatū aufert ⁊ virtus restituit: ⁊ tñ nihil p hibet p pniam virtutes restitui. ¶ Ad.iiij. ꝺō: q̄ sicut in.iij.li. dis. xxxiij. dictū est: vtus infusa ⁊ ac q̄sita nō sunt eiusdē spēi: vñ cum hitus ex frequē tia operū peccati gnātus virtuti acq̄site ꝓrius sit: nō ꝓriatur directe vtuti infuse q̄ hz oppositionez ad pccm ex pte illa qua est offensa dei: vñ nō oz q̄ q̄ stati virtutib' ifusis restitutis hitus vitioz tota liter tollant: q̄uis ipediant ⁊ etiā diminuāt. ¶ Ad q̄ntuz ꝺō: q̄ facilitas opandi opa vtutū pōt eē ex ꝺuob'. s. ex cōsuetudie pcedēte: ⁊ hāc facilitatē nō tribuit vtus infusa stati in sui pncipio: ⁊ iteruz ex fortī inhesiōe ad obiectū vtutis: ⁊ hāc ē iuenire in vtute infusa statim in sui pncipio.

Ad tertiuz sic proce ditur: Uidet q̄ p pniaz etiā bōa opa pus i statu pcci mortalis facta ad vitā reputēt. ꝺic eniz Adamāt'. s. Josue: Sūt i eccia credētes q̄ꝺā ⁊ ac q̄escētes diuis pceptis erga pximos dei religiosi ⁊ offi ciosi ⁊ ad ornatū eccie vl' misteriū sat' pmpti: sz in puersatōe ppa obscenis vitijs iuoluti: nec oio ꝺpo nētes veterem hominem cum actibus suis: nihil adhibent emendationis morum ⁊ innouationis.

In ſtis ergo xp̃s ſalutē concedit: ſed quãdaz inſanie notã nõ euadẽt: ſed magis videt q̃ eis qui per pniam emendationẽ adhibẽt: illa opa bona valeant ad ſalutẽ. g̃ pnia opere ſine charitate facta viuificat ad ſalutẽ. ¶ ℟. plus appropiquat charitati ⁊ gr̃e bonũ ex genere ⁊ bonum virtutis moralis q̃ bonũ nãle. ſed gr̃a ſequẽs p pniam reſtituta naturalia pficit: ⁊ ꝫ quoſdã ipſa naturalia gratuita fiunt. ergo multo fortius bona ex genere vel ex cir cũſtantia: aut etiã actus v̈tutis acq̃ſite ſine charitate facta p pniam viuificant vt p̃ſint ad vitam. ¶ ℟. remota cã remouet effectus. ſed cã quare illa opa nõ valeãt ad vitã erat charitatis defectus ⁊ gr̃e. g̃ cum pnia charitatẽ ⁊ gr̃am ⁊ oẽs virtutes reſtituat: ⁊ iam opa bona ſine charitate facta viuificabit. ¶ Sed ꝯ: A ñ viuo nõ generat aliquid viuũ vel habẽs potentiã ad vitã. ſed hõ ſine charitate nõ viuit ſpũali vita. ergo nõ põt aliq̃ opus facere ſpũaliter viuũ: ſed ẽ mortuũ non bñs potẽtiam ad vitã: ⁊ ita nõ ẽ viuificabile. ¶ ℟. oĩa viuificabilia ſũt aliquo mõ meritoria: q̃ ad minus in potẽtia: ſi ergo opa extra charitatẽ facta poſſẽt aliquo mõ viuificari: aliq̃s ſine charitate poſſet aliquo mõ mereri vitã eternã: q̃ falſuz ẽ. ¶ Ulterius videt q̃ opera in charitate facta p peccatum ſequẽs mortificari nõ poſſunt: q̃ q̃ nõ eſt nõ põt mortificari. ſꝫ opa q̃ in charitate facta fuerãt trãſeunt ⁊ poſt peccatũ ſequẽs nõ ſunt. ergo nõ poſſunt mortificari. ¶ ℟. pena nõ debet excedere culpaz. ſed in aliquo q̃ multa bona facit ex maxima charitate pena culpã excederet: ſi p vnũ peccatuz mortale paruũ forte ex ſurreptione factũ oĩa bõa p̃cedẽtia pderet. g̃ pcẽm ſequẽs nõ mortificat oĩa bona p̃us in charitate facta. ¶ ℟. illud q̃ ẽ mortuũ nõ põt actũ vite hẽre reſpectu alicui⁹. ſed opa in charitate facta etiã poſt peccatũ faciẽtis actum vite hñt in alijs ſãctis. vñ dicit Apoc. ij. vnus alterius coronã accipe. g̃ peccatũ ſequẽs bona p̃ceden tia nõ mortificat. ¶ Sed cõtra ẽ q̃ dicit Ezech. xviij. Si auertit ſe iuſtus a iuſticia ſua: oĩum que opatus ẽ nõ recordabor ampli⁹. ¶ ℟. vita operũ ex vita opantis dependet. ſed p peccatũ mortale ille q̃ prius opa fecerat in charitate mortificat. g̃ et opa ab ipſo facta mortificãtur. ¶ Ulterius videt q̃ opa mortificata p pcẽm: p pniaz ñ viuificẽtur: Aug. de ſan. vic. dicit: q̃ nemo debet in ſpe correctionis peccare: q̃ q̃ ſemel amittit ip̃m amplius nõ recuparatur. ſꝫ opera ĩ charitate facta ſunt p peccatũ amiſſa vt dictũ ẽ. g̃ nõ poſſũt ãplius p pniaz recupari. ¶ ℟. nihil viuificat niſi q̃ natũ ẽ hẽre vitã. ſed vita nõ ẽ operũ ſed opa faciẽtis. g̃ opa nõ poſſunt viuificari p pniam. ¶ ℟. q̃ nõ ẽ nõ põt viuificari. ſed opa mortificata nõ ſũt. g̃ nõ poſſũt viuificari p pniam. ¶ ℟. illud quod mortit nõ ſolũ cadit a vita ſꝫ etiã a potẽtia vite: q̃ p̃ncipia vite corrũpunt ſine q̃bus nõ eſt potẽtia ad vitã. ſed opera p̃cedẽtia in charitate facta ſunt p peccatuz ſequẽs mortificata. g̃ nõ manet in eis potentia ad vitã: ⁊ ſic nõ poſſunt iterꝫ viuificari. ¶ Sed ꝓtra Johel. ij. ſup ilud: Reddã vobis: dicit glo. nõ patiar pire vbertatẽ quã cũ pturbatõib⁹ ai amiſiſtis ſed vbertas illa fuit multitudo bonoꝝ operum. g̃ illa p pniam reſtituuntur. ¶ ℟. pnia reuocat oẽs defect⁹ ad pfectũ vt dictũ ẽ. ſꝫ hoc nõ eẽt niſi opa mortificata reſtitueret ad vitã. g̃ p pniam viuificãtur. ℟ Reſpõdeo dicẽdum ad p̃mã. q̃ q̃ pnia de rõne ſui ordinat ad remotionẽ mali. vñ q̃ aliq̃ bona p penitentiã reſtituũtur hoc nõ ẽ niſi p accidẽs inquãtum remouet p̃hibẽs: vt dictũ ẽ. cã aũt q̃ ẽ remouẽs p̃hibẽs exigit cãz p ſe aliquã reſpectu effectus cuius ipſa eſt cã p accñs. viuificatõis aũt operum extra charitatẽ factoꝝ nõ põt poni aliqua cã p ſe q̃ vita operũ ex vita opantis dependet: ⁊ iõ a gr̃a vel charitate hẽnt opera q̃ viuant: gr̃a autem vel charitas quã pnia reſtituit nõ põt opibus p̃cedentibus vitã cõferre: q̃ habitus nõ formal actũ niſi qui ab eo p̃cedit: ⁊ ita patet q̃ p pniam opera extra charitatẽ facta viuificari non poſſunt. ¶ Ad p̃mũ ergo dicendum q̃ ſicut Jſiod. verba Adamãtij ibidẽ exponere videt: p ſalutẽ intelligit ſignũ ſalutis q̃ etiã p̃cedentes in ſacris ſuſcipiũt. Uel dicenduz q̃ cõcedit eis ſalutẽ in ſpe: ſed non in re. ¶ Ad ij. dicendum q̃ potẽtie naturales ſũt magis ꝓpinque charitati ⁊ gratie quantũ ad rem q̃ actus virtutũ acquiſitarũ inquantũ ſunt ſubiectuz gratie ⁊ charitatis: ſed quãtum ad ſimilitudinẽ ſpeciei manifeſtũ eſt q̃ eſt ecõtratio. Et p̃terea potentie naturales manent: non aũt actus peccati. vnde illi qui dicebant naturalia fieri gratuita: nõ intelligebãt quantum ad actus qui tranſeũt: ſꝫ quo ad potẽtias ⁊ habitus qui manẽt. ¶ Ad tertiũ dicendum q̃ causa gr̃e opera illa ſunt mortua eſt: q̃ nõ ſunt a charitate elicita: ⁊ iõ causa mortis ab eis nõ tollitur p penitentiaz vt dictũ ẽ. ¶ Ad iij. q. dicendum: q̃ illud ꝓprie viuere appareat q̃ ex ſe aliquẽ motũ hz: ⁊ ide vite nomẽ ꝓpe ad illa oĩa trahit q̃ ex ſe hñt opatõnez aliquã ſine a'iq̃ ꝓncipio extra: ſicẽ q̃ itelligũt ⁊ ſentiũt vel mouẽt vel appetũt vl̃ nutriũt. Et inde ẽ q̃ nomẽ vite trãſumit ad oĩa illa q̃ hñt debitã opatõnez vl̃ effectũ: ⁊ illa q̃ ꝓuant hac dicũt mortua: ſicẽ dicimus aquã viuã q̃ ẽ in ipetu ſurgẽdi. ꝓpius aũt effectus hũanoꝝ opez ẽ q̃ p ea hõ ad vltimũ fineẽ hũane vite pueniat. ſ. btitudinẽ: ⁊ iõ illa opa hois ꝓpe viua dicũt q̃ hoiem ad vitã etnã pducẽ pnt: illa aũt mortua q̃ hoc faciẽdi ptãtez ñ hñt: illa ãt mortificata q̃ hanc ptãtem amiſerũt cũ prius eã hũerit: ⁊ ideo opera bona ex charitate facta in eo q̃ gratiã habet viua ſunt: in eo autẽ q̃ gratia caret opera nõ ex charitate facta mortua ſunt: opera autẽ prius ex charitate facta in eo qui gr̃am dimittit p peccatũ mortificata ſunt: q̃ peccatũ ſequẽs impedit q̃ hõ p illa opera nõ poſſit ad vitã introduci.

¶ Ad.j.ergo dō:q sicut opa peccati trāseūt actu ſz manēt reatu:ita opa bōa i charitate facta q̄uis actu trāseant:tñ manēt in merēdo: ⁊ ſm hoc pñt mortificari. ¶ Ad.ij.dō:q p ingratitudinez meret hō accepta bñficia amittere:⁊ iō p q̄ntūcūq; puū peccatū mortale quo hō deo ingratus de bñficijs ꝓceptis fit:oīa bona p̄cedentia pdit q̄ntūcūq; fuerint ad fructū vite eterne: nec ꝓpter hoc pena culpā excedit. ¶ Ad.iij.dō:q illō qō ē in se mortuū nō pōt respectu alteri' actū vite hre. ſz accipiēdo viuū metaphorice vt dictū ē: nihil ꝓhibet q; in se viuū ē respectu vni' eē viuū:⁊ respectu alteri' esse mortuū:qz respectu vnius hz effectū suū: ſz respectu alterius nō hz ꝓpter indispositionē ipsi':sicut oculis egris odiosa ē lux: q̄ puris est amabilis.

¶ Ad.iiij.q.dō:q opa in charitate facta vt dictū ē ⁊si transeāt actu: manēt tamē q̄ntū ad meritū in dei acceptatiōe:⁊ ſm q; sic manēt hēnt efficaciam q̄tū in ipsis ē inducēdi facientē ad vitā eternā: sic dicunt viua manere.ſz q; hūc effectū in pcōre nō hēnt ē p accidēs ꝓpter peccatuz qō facit pcōrem idispositū ad pcipiendū effectū p̄cedentiū merito rū:nō aūt q; ab ipsis opibus aliq̄d demat:cū i suo fieri efficaciā p̄dictā obtinuerit hocipo q; ex charitate sunt elicita qō eis sequēs peccatū auferre non pōt:⁊ iō remota indispositōe a pcōre p penitētiā opa illa p̄cedētia effectū suū in ipso iterū hre incipiūt:⁊ ſm hoc viuificari dicunt. Quidā āt dicūt q; nō viuificātur p pniam sequentez:qz nō manēt vt viuificari possint. sed eadē rōe possz dici q; nec eis q̄ in iusticia pseuerāt ad vitam p̄cedētia opera valeāt:qz qō nō ē nō pōt aliquid valere. ¶ Ad.j. ergo dō:q verbū Hugonis ē intelligendū quātuz ad bona amissa q̄ nunq; recuperant: quia temp'. amissum nō recuperat:⁊ iō eius iactura ē grauissima:vt Seneca dicit:nō aūt loquit ō bonis mortificatis. ¶ Ad.ij.dō:q opus dicit viuū metaphorice inq̄ntum habet effectū debituz vt dictum est. ¶ Ad.iij.dicēdū:q quāuis ñ maneant actu: manēt tamē merito in diuina acceptatiōe: sicut pcā transeūt actu ⁊ manēt reatu. ¶ Ad.iij.dō: q; sic dictū est:opera ꝓpria viua nō moriunt in se: ſz moriunt p accidēs quo ad ūstum:⁊ iō remoto illo accidēte viuificari dicuntur.

AD quartuz sic ꝓcedit: Uidetur q; p̄dicti effectus nō sint pnie inq̄ntuz ē virtus:diuersoz eni diuersi sūt effectus.ſz vtus ⁊ gra differūt:vt in.ij.lib.di.xxvj. dictū ē. ergo cū remittere peccatū ⁊ alia p̄dicta que pnie attribuūt sint effectus gre:nō erūt effectus penitētie inq̄ntū ē virtus. ¶ Ꝫ. qō cōuenit pnie inq̄ntum ē vtus cōuenit cuilibet vtuti. sed remittere pcām nō cōuenit cuilibet vtuti:qz ad minus virtutib' acquisitis nō cōuenit.ḡ nec pnie cōuenit inq̄ntuz ē vtus. ¶ Ꝫ.pnia ſm q; ē virtus cōtra fidem diuidit.ſz remissio peccatoz ē p vtutē fidei: Act̄. xv. fide purificās cozda eoz.ḡ nō ē p pniaz inq̄ntum ē virtus. ¶ Ꝫ.pnia alia ⁊ alia rōne ē virt' et sacrm.ſz remittere pcām cōuenit ei inq̄ntum ē sacramētū:qz sic ē medicina ꝓtra morbū pcī ordinata.ḡ nō cōpetit ei ſm q; ē virt'. ¶ Ꝫ.pnia inq̄ntum delet peccatū dr vl ē ſcda tabula respectu baptismi.ſz baptismus liberat a pcō inquātū est sacrm.ḡ ⁊ pnia inq̄ntuz ē sacrm nō inq̄niuz ē virt'. ¶ Sed cōtra: pnia ex actu ꝓprio hz q; a peccato liberat vt dictū ē:sed ad actū ꝓpriū cōpatur inq̄ntum ē virtus.ḡ inq̄ntum ē virtus pcām remittit. ¶ Ꝫ.oppositū tollit p suū oppositū. sed inq̄ntuz ē virtus opponit peccato. ḡ inq̄ntum ē virtus tollit peccatū. ¶ Ꝫ:oē peccatū ex volūtate cōmittit qz nisi sit voluntariū nō ē peccatū:vt Aug.dicit. sed ex eisdez cāis aliq̄d generat ⁊ corrūpitur: vt in.ij.ethi.dicit.ḡ oz q; p voluntatē remittat.sed pnia hz rōnem volūtarij inq̄ntum ē vtus. ergo per eaz inq̄ntū est vtus pcā remittunt. ¶ Ēspōdeo dicēdū:q; in peccato duo possunt ꝓsiderari.ſ.ipsa ioordinatō q̄ in actu ē:⁊ macula q̄ ex actu inordinato cōsequit in aia. Et ꝑz hoc pcām ouplicit remittit: qz ex ipsa actus inordiatiōe homo q̄ntū in se erat iniuriā deo faciebat: iō ex parte illa pcām ſmittit ſm q; ineq̄litas p̄dicta iniurie ad eq̄litatez iusticie reducit:qō facit pnia inquātuz ē vtus quedā p suum actū:vt pus dictū est. Sed ex pte macule peccatū remittit per gr̄am q̄ formaliter maculā tollit sicut albedo nigredinē:⁊ ꝓ ꝓñs p alias vtutes gr̄a formatas:⁊ qz pnia est talis vtus:iō etiaz ipsa formaliter peccatū remittit ex pte hītus: ⁊ hoc ē qō quidā dicūt:q; remittit pcām inq̄ntum ē gr̄a: non eni pōt dici gr̄a nisi inquātuz ē gratia iformata vl ꝓpt̄ ſimilitudinē effect': vt pus dictuz est. ſz ex pte ista effectiue peccatū tollit:qz gr̄am tribuit sic iducens albedinē aufert nigredinē. ⁊ ſm hoc penitentia inq̄ntū est sacrm peccata dimittit:qz sacrm nouue legis ē cā instrumētalis gr̄e: vt in.j.dis.dictū ē. deus aūt remittit sicut cā gr̄e efficiēs: ⁊ xp̄s hō sic cā meritoria gr̄e: ⁊ sacerdos sic minister dei ⁊ sacroz dispēsatoz.⁊ qz oēs alij effectus cōsequūt ex pnia inq̄ntum peccata remittit vt dictuz est: ideo ſmilis ē ratio de oībus alijs effectibus penitentie.

¶ Ad primū ergo dicendū: q; non eodē modo ē effectus gr̄e ⁊ sacramēti vt dictū est. ¶ Ad.ij.dō: q; nō quelibet virtus ē gratia iformata:nec quelibet virtus habet actum ordinatū ad predictam equalitatē inter deū ⁊ hominē restituendā: vt dictū ē:⁊ iō,nō oportet q; q̄libet vtus pcā remittat hoc eni pnie cōuenit nō inq̄ntum ē virt' ſmplicit: ſz inq̄tū ē vtus quedā. ¶ Ad.iij.dō: q; fides dicit purificare cor: eo q; p̄m' mot' ad instificatōez ē fidei:⁊ ē etiā pnie ꝓncipiū:vñ qō ē pnie etiam fidei attribui pōt. ¶ Ad.iiij.dō:q; sic alia rōne pnia est virtus ⁊ sacrm: ita ⁊ p̄dictus effectus alio modo

cõpetit sibi inq̃ntũ ẽ sacr̃m: ꝛ inq̃ntũ ẽ virtus vt dictũ ẽ. ¶ Ad. v. dõ: ꝙ baptismus remittit peccatũ tantũ vno mõ: qz ẽ tantũ sacr̃m: sed pnia plurib⁹: qz ẽ virtus ꝛ sacr̃m.

AD quintuz sic procedit: Uidet ꝙ sine penitẽtia peccatoꝝ remissionẽ cõsequi possit ꝛ p̃dictos effectus oẽs: ꝛ ita nõ erit necessaria ad salutẽ: sup illõ psal. Qui semiat in lachrymis. dicit glo. noli eẽ tristis si assit tibi bona volũtas vñ metit pax. sz alicꝺ põt hẽre bonã volũtatẽ sine dolore pnie vel sine actuali cõsideratõe peccatoꝝ suoꝝ ꝓteritoꝝ. g̃ pnia non est pccoꝝ necessaria ad salutẽ. ¶ ℞. Luc. vij. sup illõ Dimissa sunt ei peccata mlta. dicit glo. ardor charitatis rubiginẽ peccatoꝝ i ea cõsumpsit. sz alicꝺ põt ꝛuerti i deũ ardeni p charitatẽ sine hoc ꝙ cõuertat ad pcca ꝓterita p pniam. g̃ sine pnia põt salutẽ cõsequi post peccatũ. ¶ ℞. sicut se hz auersio a deo ad dãnationẽ: ita cõuersio ad deũ ad salutẽ sz auersio a deo sine oi delectatõe põt eẽ cã dãnatiõis. g̃ cõuersio ad deuz sine oi dolore pnie põt eẽ cã salutis: ꝛ sic idẽ qꝺ ꝑbus. ¶ ℞. motus fidei qui ꝓcedit pniam posset itantũ intẽdi ꝙ sufficiẽter disponẽt ad gr̃am hñdaz. sz gr̃a sufficit etiã ad salutẽ sine opibus. g̃ sine opere pnie pccoꝝ possz salutẽ cõsequi. ¶ ℞. in vltimo instãti vite posset infundi gr̃a. sz post vltimũ instãs nõ remaneret aliqꝺ istãs vite pñtis in quo tãtũ pnia põt eẽ fructifera. ergo sine oi actu pnie põt homo salutẽ ꝙ gr̃am cõsequi. ¶ Sed ꝛtra ẽ qꝺ Aug. dicit in li. de pnia: Nemo sue volũtatis arbiter cõstitut⁹ põt inchoare nouã vitã: nisi peniteat eũ veteris vite. sz nullus põt ꝛsequi salutẽ nisi i nouitate vite iueniat. ergo sine penitẽtia nullus salutẽ ꝛsequi põt. ¶ ℞. sicut baptismus ordinat cõtra originale pccm: ita pnia cõtra actuale: sz nemo põt ab originali mũdari nisi per baptismũ vel susceptũ actu vel ꝓposito saltem. g̃ nec ab actuali sine pnia. ¶ ℞. ab oibus dr̃ ꝙ penitẽtia ẽ sacr̃m necessitatis. sz hoc nõ eẽt si sine ea possz eẽ salus. ergo ꝛc. ℣ Esp̃deo dõ: ꝙ manẽte cã manet effectus. cã autẽ gr̃e aliqꝺ priuat gr̃a per pccm: ẽ ineq̃litas pccoꝝ qua deuz offendit. vnde q̃diu ista ineq̃litas ad eq̃litatẽ nõ reducit: non põt ꝑuatio gr̃e cessare: hoc eni facit pnia p suũ actum vt dictũ ẽ supra. vñ sine actu pnie peccatoꝝ salus eẽ nõ põt. ¶ Ad. j. ergo dõ: ꝙ bona volũtas que ad pacẽ metendã sufficiat sine pnia eẽ nõ põt que nõ ẽ ad equalitatẽ reducta: ꝛ ió ratio ex falsis ꝓcedit. ¶ Ad. g̃. dõ: ꝙ sicut inter hoies nõ restituitur amicitia post offensaz nisi p aliquẽ de offensa dolorẽ: ita nec charitas post peccatũ nisi p pniam. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ in auersione a deo semp ẽ cõuersio ad bonũ cõmutabile: ꝛ illa quãuis nõ habeat delectationẽ sensibilẽ: semp tamẽ hz quãdam placentiã volũtatis. ꝛ simili oz ꝙ cõuersioni ad deuz adiungat displicẽtia: ꝛ hic dolor pnia dicit. ¶ Ad quartũ dõ: ꝙ mot⁹ fidei nunq̃ põt tantũ intẽdi ꝙ gr̃e cõtinuet nisi pnia mediãte. ¶ Ad. v. dõ: ꝙ forte nõ ẽ accipe vltimũ instãs vite: sed ẽ accipe pmũ instãs mortis: alis inter pmũ instãs vite ꝛ pmũ istans mortis cũ sit aliud ꝛ aliud instãs eẽt mediũ tẽpus. sz suppposito ꝙ sit vltimũ instans vite: tũc in illo eodẽ instãti ꝛ gr̃a infundit ꝛ motũ pnie homo hẽbit: ꝛ talis pnia sufficit ad salutẽ: vt dicit Aug. in li. de ecclesiasticis dogmatibus.

POst hec de pnia ꝛc. Uidet ꝙ de pnia añ cõfirmationẽ ꝛ eucharistiã debuẽrit tractari: qz priius ẽ recedẽ a malo qꝺ ptinet ad pniam: q̃ pfici in bono qꝺ ptinz ad illa duo sacramẽta. ¶ Et dicendũ: ꝙ cõfirmatio ꝛ eucharistia sunt de ꝑma intẽtione scificatõis. sed pnia ẽ de secũda intẽtione: qz si hõ nunq̃ a gr̃a baptismali caderet nõ indigeret pnia: idigeret tñ cõfirmatiõe ꝛ eucharistia ¶ Est eniz pnia interior ꝛc. Fm hoc etiã videt ꝙ baptismus sit virtus: qz etiaz ẽ baptismus interior. s. baptismus flaminis ¶ Et dicendũ ꝙ interior baptismus nõ dicit baptismus nisi metaphorice. sed interior pnia dicit pnia vere. Et ꝓterea interior actus nõ ẽ ꝺ necessitate baptismi: alis pueri nõ possent baptiçari. sed interior actus est de necessitate pnie. ¶ Nihil ꝓsunt lamenta ꝛc. hoc intelligendũ ẽ ꝺ illis qui volũtate hituali replicãt vel itelligendũ ꝙ nihil ꝓsint ad vitã cõsequendã: qz q̃ ꝑseuerauẽrit vsq; in finẽ hic saluus erit: baptismus tñ rõne characteris quẽ imꝑmit aliqꝺ valet etiã si hõ fict⁹ accedat. ¶ Pene grauiori se sb̃jcit: hoc itelligẽdũ ẽ de illis q̃ exitius p pniam hypocrisim ꝓtendũt: qz simulata eqtas ẽ duplex inqtas: vt Aug. dicit. vel hoc dicit qz tollit excusatõ de ignorãtia vel surreptiõe in eo ꝙ peccatũ auertit de eo penitẽs. ¶ Uera pnia ẽ cessare a pcco. sciẽdũ ꝙ cessare a pcco nõ dic̃ simplicẽ negatõez pcci: qz q̃ intermittit actũ pcci nõ dr̃ a pcco cessare. sed cessare a pcco ꝓpie dr̃ cui pccm displicet ꝛ pccm dimittere intẽdit: ꝛ hec ẽ vera pnia. ¶ Cũ emẽdatõis ꝓpositõ ꝛc. sed ℞: vnius hitus vnus ẽ actus. hic aũt ponunt. iiij. actus pnie. s. ꝓpositz emẽdatiõis: plangere peccata ꝓterita ꝛ odire: ꝛ itez nolle vlterius cõmittere. Et dicẽdũ ꝙ ista quattuor se ꝙsequũt in pnia: ꝛ ió q̃si ꝑ vno actu cõputant: qz sic amor delectationẽ parit in cõsideratiõe amati: ita odiũ peccati tristiciã de ipso parit: ꝛ tristicia ad destructionẽ ipsi⁹ mouet: ꝛ ió iter. iiij. p̃dicta ꝑmuz ẽ odire peccata: secunduz ea plangere: tertium ea destruere: quantum ad ꝓterita cum ꝓpositõ emendationis: ꝛ quantũ ad futurum per hoc ꝙ homo plãgẽda cõmittẽ nolit: qꝺ ẽ q̃rtũ. Sẽp puniẽs i se habitu vl ꝓpositõ: sed nõ semp actu: qz q̃nq; etiã motib⁹ aliaꝝ virtutũ debet cõmoueri. ¶ De penitẽtia pfectoꝝ ꝛc. pfectos hic vocat q̃ in pnia sũt pfecti eam vsq; ad finẽ vite cõtinuãtes. ¶ Si vos

aliq culpa mortalis ꝛc. Sciẽdũ ꝙ culpa mortalis ẽ que gr̃am tollit ꝙ quaz ẽ vita aie: ꝛ sic ois culpa mortalis ẽ ꝓtra gr̃am. sed quedã ẽ ꝓtra rõnem: vt piuriũ: quedã etiã cõtra naturã: vt sodomia. q̃dã aũt est crimẽ: que ẽ digna accusatõe i iudicio. q̃dã aũt ẽ blasphemia: que ẽ impositio alicuius falsi in deũ: vel ei subtrahẽdo qõ ineſt: vel attribuẽdo qõ nõ ineſt. ¶ Qõ tñ in q̃busdam eccleſijs nõ seruat hoc itelligit de pnia publica. sed solẽnis vt quidaz dicũt nunq̃ iterat. ¶ Nec minus tribuit ꝛc. vnde q̃ntum in ipso ẽ dũmodo eq̃liter se hõ ad gr̃az habẽdam ꝑparet: nõ tñ oz ꝙ semp in equali charitate resurgat: vt in. iij. li. dictũ est. ¶ Etiã si ad summũ pueniat malozꝫ ꝛc. hoc itelligendũ ẽ quantuz ad actũ nõ q̃ntum ad potẽtiaz: qz aliqs ẽ ita malꝰ ꝙ nullus alꝰ ẽ peioz: nõ aũt ita ꝙ nullus alius possit eẽ peioz. ¶ Et tñ grauiter postea ꝺliquit. Sed cõtra: Moyses etiã numerauit nec tñ dicit peccasse. ꝛ dicẽdũ ꝙ Moyses numerauit ex ꝑcepto oñi: sz Dauid vt in pplo gloriaret: iõ autẽ eo peccante pplus pcussus ẽ: ꝑpter oñendã habitudinẽ ppli ad ꝓncipem: sicut Augu. dicit Josue. vj. de achoz oñditur i ipsa pena achoz q̃ntũ sit bonũ in poplo ipsa vnitas: vt nõ in seipsis singula sz in toto ptes estiment. vel sicut Greg. dicit sup illud Job: Qui regnare facit hypocritaz ꝛc. ꝑ q̃litatibꝰ subditorũ disponũtur acta regentiũ: vt sepe ꝓ merita gregis etiã vere boni delinquat vita pastoris: ꝛ iõ Dauid populũ numerãdo peccauit: ꝛ tñ vindictã pplus de peccato suscepit. Uel dicẽdũ ꝙ qz de ppli elatione peccauit: iõ in ppli occisiõe punitus fuit: sicut aliqs oñs i amissiõe possessiõis: nec tñ pplus iniuste passus est: quia hic meruerat Absalon sequendo.

Distinc. XV.

Et sicut de prædict⁹ auctoritatibꝰ ꝛc. Postq̃ determiauit: mgr̃ de pnia ꝙtũ ad sui veritatẽ oñdens quid sit pnia ſm sui veraz rõnem: ꝛ remouẽs errorẽ quorũdã qui ad rõnem pnie addere volebãt futura pseuerãtiã: hic intẽdit determiare ꝺ pnia q̃ntum ad sui itegritatẽ: quorũdã errorẽ remouẽs ꝙ falso opinabãt posse de vno pcõ pniaz agi ꝛ ñ de alio: quod ẽ ꝓtra itegritatẽ pnie. Et diuidit in partes duas: in ꝑma ponit rõnes q̃ sunt cã errozis: in secũda ipzobat ipsum errorez: ibi Satis arbitroz illis eẽ ꝛc. Prima in duas ſm ꝙ error ꝑdictus duos hũit modos positõis. In ꝑma eni pte reprobat rões eoꝝ ꝙ dicebãt: ꝙ de vno peccato sine alio poterat pnia agi ꝛ fructuose q̃ntũ ad ꝑsens. In scõa illoꝝ qui ponebãt ꝙ hoc nõ erat fruccuosuz ꝙtũ ad ꝑsens: sz quantũ ad futurꝫ qñ de peccatis aliꝰ pniam aget: ibi Quibusdã tñ videt ꝛc. Prima in duas: in ꝑma excludit ꝓbationẽ eoꝝ que ex auctoritatibus canonis ꝓcedebat: in secũda ꝓbationes ex auctoritatibus sanctoruz ꝛ rõnes sumptas: ibi Alias quoq; auctes inducit ꝛc. Circa ꝑmuz tria facit. ꝑmo ponit obiectionẽ. secundo soluit eã: ibi Sed de his ergo oportet ꝛc. tertio excludit q̃ndaz dubitationẽ ex ꝓcedenti solutione ortã: ibi Attende lector ꝛc. ¶ Alias quoq; auctoritates ꝛc. Circa hanc partẽ duo facit. ꝑmo ponit ꝓbatões illoꝝ quoꝝ prima ẽ ex auctoritate Greg. secunda ex auctoritate Ambro. tertia ex rõe sumpta: vt ꝑ se pz. Secũdo soluit eas: ꝛ ꝑmo ad auctem Grego. ibi Huic respõderi pot ꝛc. secundo ad auctoritatem Ambro. ibi Illud aũt quod Ambro. ait ꝛc. tertio ad rõnem: ibi Ad hoc aũt qõ obijcit ꝛc. ¶ Quibusdã tamẽ videt ꝛc. hic destruit ꝓbationes alterius positionis ꝛc. Et circa hoc duo facit. ꝑmo ponit eas. secũdo soluit: ibi Sed hec dicta intelligimus ꝛc. Et ponit duas solutiões: quaꝝ secunda icipit ibi Potest etiaz accipi de opibus bonis ꝛc. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit ꝙ bona extra charitatẽ facta etsi valeãt ad tolerabilius iudiciuz sustinedũ: non tñ valent ad vitã cõsequendã. Secũdo ostẽdit idem de opibus in charitate factis q̃ postea ꝑ peccatũ mortificant: ibi Illa etiaz que in charitate ꝛc. ¶ Satis arbitroz ꝛc. hic ipzobat ipsum errorẽ. Et circa hoc duo facit. ꝑmo ipzobat errorem. secundo cõcludit veritatẽ. s. que sit vera ꝛ sufficiẽs penitẽtia: ibi Ex p̃missis pspicue fit ꝛc.

Hic est querendũ de satisfactiõe ꝛ de partibus eius. Uñ quattuoz hic querũt. // Primo de ipsa satisfactiõe. // Secũdo de elemosyna. // Tertio ꝺ ieiunio. // Quarto ꝺ oꝛone: his eni tribꝰ hõ satisfacit. // Circa ꝑmum querũt q̃nq;. // Primo quid sit satisfactio. // Scõo vtrum possibile sit a nobis deo satisfieri. // Tertio q̃liter hõ satisfacere possit. // Quarto ꝑ q̃. // Quinto vtr̃ restitutio sit pars satisfactiõis.

Ad primum sic procedit: Uideꝫ ꝙ satisfactio nõ sit neq; virtus neq; vtutis actꝰ. ois eni vtutis actꝰ ẽ meritoriꝰ. sz satisfactio nõ ẽ meritoria vt vi: qz meritũ gratuitũ ẽ. sz satisfactio debitũ attẽdit. g̃ satisfactio nõ ẽ actꝰ vtutis. ¶ Ꝑ. ois actꝰ vtutis ẽ volũtariꝰ. sz aliq̃n fit alicui satisfactio de aliq̃ eo iuito: vt q̃n aliqs ꝙ offẽsa i alterꝰ cõmissa a iudice punit. g̃ satisfactõ nõ ẽ vtutis actꝰ. ¶ Ꝑ. ſm phm in. viij. ethi. In vtutemoꝝ ꝓncipale ẽ electio. sz satisfactio nõ fit ꝑ electionẽ: sz respicit ꝓncipaliꝫ exteriora opa. g̃ nõ ẽ vtutis actꝰ. ¶ Sed ꝯ: satisfactio ad pniaz ptinz. sz pnia ẽ vtus vt pus dictũ ẽ. g̃ satisfactio ẽ actꝰ vtutis. ¶ Ꝑ. nullꝰ actꝰ opat ad electõez pcci nisi sit actus vtutis: qz ꝯriũ destruit ꝙ suũ ꝯriũ. sz ꝙ satisfactiõez pccm totaliter anihilatur. ergo satisfactio est virtutis actus. ¶ Uterius videtur ꝙ non sit actus iustitie: quia satisfactio fit ad hoc ꝙ reconcilietur

ei quem offendit. sed reconciliatio cum sit amoris ad charitatē ptinet. ergo satisfactio est actus charitatis ⁊ nō iusticie. ¶ Ꝺ. cāe pcōꝝ in nobis sunt passiōes aīe q̄bus ad malū icitamur. sꝫ iusticia fm phm nō ē circa passiōes sꝫ circa opatiōes. cū g̃ ad satisfactionē ptineat peccatoꝝ cās excidere vt in lra dicit: videt q̄ nō sit actus iusticie. ¶ Ꝺ. cauere in futuꝝ nō ē actus iusticie sꝫ magis prudētie: cuius pars ponit cautela: vt in. ij. li. di. xxxij. dictū ē. sꝫ hoc ptinet ad satisfactionē: qz ipsi⁹ ē suggestiōib⁹ peccatoꝝ aditū nō idulgere. g̃ satisfactio nō ē act⁹ iusticie. ¶ Sd ꝯ: nulla vtus attēdit rōnem debiti nisi iusticia. sꝫ satisfactio honorē debitū deo ipendit: vt Anshel. dicit. g̃ satisfactio est iusticie actus. ¶ Ꝺ. nulla virtus hz rerū exterioꝝ adeq̄tionē pficere nisi iusticia. sꝫ hoc fit p satisfactionē: qz ꝓstituitur eq̄litas emēde ad offensam p̄cedentē. g̃ satisfactio ē iusticie actus. ¶ Alter⁹ videt q̄ diffinitio satisfactiōis in lra iconueniēter ponat ab Aug. dicit enī q̄ satisfactio ē peccatoꝝ cās excidere ⁊ eorum suggestiōibus aditū nō idulgere: cā enī actual⁹ peccati fomes ē. sꝫ in hac vita nō possum⁹ fomitē excidere. g̃ satisfacere nō est cās peccatoꝝ excidere. ¶ Preꝫea cā peccati est fortior q̄ peccatū. sꝫ hō p se nō pōt pcm excidere. g̃ multo min⁹ cās peccati ⁊ sic idē qō ꝑus. ¶ Preꝫea satisfactio cū sit pe nitētie p̄teritū respicit nō futuꝝ. sꝫ ñ idulgere aditū suggestiōib⁹ peccatoꝝ respicit futurū. g̃ non ꝺz poni i diffinitōe satisfactōis. ¶ Preꝫea satisfactio ꝺr respectu offense p̄terite. sꝫ ꝺ offensa p̄cedēti nulla fit mēsio. g̃ iconueniēter assignat diffinitio satisfactiōis. ¶ Preꝫea Anshel. ponit aliā diffinitiōez in li. Cur deus hō. s. satisfactio ē honorez debituz deo ipēdere: in q̄ nulla fit mēsio hoꝝ q̄ Aug. hic ponit. g̃ altera eaꝝ videt eē incōpetēs. ¶ Preꝫea honorē debitū deo pōt inocēs impēdere. sꝫ satisfacere nō cōpetit inocēti. g̃ diffinitio Anshel. ē male assignata. ℞ Respōdeo ꝺō ad. j. q. q̄ aliq̄s actus ꝺicit eē act⁹ vtutis ꝺupliciṫ. Uno mō mālit: ⁊ sic q̄libet act⁹ q̄ nō hz malicīā implicitā vel defectū ꝺbite circūstantie act⁹ vtutis ꝺici pōt: qz quolibet tali actu pōt vti virt⁹ in suū finē: sic est ambulare loq̄ ⁊ huiusmōi. Alio mō ꝺicit aliq̄s actus eē act⁹ virtutis formaliṫ: qz in suo noie formā ⁊ rōnem vtutis implicitā hz: sicut fortiṫ sustinere ꝺr actus fortitudinis. formale aūt cuiuslibet vtutis moralis est rō medij: vñ ois actus q̄ rōnem medij importat act⁹ vtutis formaliṫ ē: ⁊ qz eq̄litas mediū est qō suo nomie satisfactō importat. nō enī ꝺicit aliq̄d satisfactū nisi fm ꝓportionē eq̄litatis ad aliq̄d: ꝓstat q̄ satisfactio etiā formaliter ē actus vtutis. ¶ Ad. j. g̃ ꝺō q̄ quāuis satisfacere in se sit debitū: tñ inq̄tū satisfaciēs volūtarie hoc opus exequit rōnem gratuiti accipit ex pte operātis: ⁊ sic operās facit de necessitate virtutē: ex hoc enī debitū ꝺiminuere hz meritū qō necessitatē importat: q̄ volūtati ꝓtrariat. vñ si volūtas necessitati ꝓsentiat nō rō meriti tolletur. ¶ Ad. ij. ꝺicendū: q̄ act⁹ vtutis nō req̄rit volūtariū in eo q̄ patiṫ sꝫ in eo q̄ facit: qz illius actus est ⁊ ideo cū ille in quē iudex vindictā exercet se hēat vt patiēs ad satisfactionē nō vt agēs: nō ꝺz q̄ i eo volūtaria sit satisfactio: sꝫ i iudice faciēte. ¶ Ad iij. ꝺō: q̄ p̄ncipale in vtute pōt accipi ꝺupliciter: Uno mō p̄ncipale in ipsa inq̄ntū est virt⁹: ⁊ sic ea que ad rōnem ptinent vel magis ei ꝓpinqua sunt p̄ncipaliora sunt i virtute: ⁊ sic electio ⁊ interiores actus in vtute inq̄ntū virtus ē p̄ncipaliores sunt. Alio mō pōt accipi p̄ncipale in vtute inq̄ntuz est talis vtus: ⁊ sic p̄ncipalius in ipsa ē ex quo determinationē recipit: actus aūt interiores in aliq̄bus vtutibus determinaṫ p exteriores: qz electio q̄ est cōis oībus vtutibus ex hoc q̄ ē electio talis actus efficitur ꝓpria huius vtutis: ⁊ sic actus exteriores i aliq̄bus vtutibus sunt p̄ncipaliores. ⁊ ita etiā est i satisfactōe. ¶ Ꝺ. ij. q. ꝺō: q̄ fm phm in. v. ethi. mediū iusticie accipiṫ fm adeq̄tionē rei ad rez in proportionalitate aliqua. vñ cū talē adeq̄tionē ipsuz nomē satisfactiōis ipoꝛtat: qz hoc aꝺuerbiuz satis eq̄litatē ꝓportiōis ꝺesignat: ꝓstat q̄ satisfactio formaliṫ iusticie act⁹ ē. sꝫ iusticie act⁹ fm phm est vel sui ad alterū: vt qñ aliq̄s reꝺꝺet alteri qō ei ꝺebz: vel alterius ad alterū: sicut qñ iudex facit iusticiam inter ꝺuos. qñ aūt actus iusticie ē sui ad alterū: eq̄litas in ipso faciēte cōstituiṫ: quādo aūt alter⁹ ad alterū: eq̄litas cōstituiṫ in iustū passo. Et qz satisfactio equalitatē in ipso faciēte expꝛimit: ꝺicit actuz iusticie qui ē sui ad alterū ꝓprie loquendo: sed sui ad alterꝝ pōt aliquis facere iusticiā vel in actiōib⁹ ⁊ passiōibus vel in reb⁹ exteriorib⁹: sicut etiā iniuria fit alteri vel subtrahēdo res vel p aliquā actionē ledendo. Et qz vsus rerū exterioꝝ ē ꝺare: ideo actū iusticie fm q̄ eq̄litatē in rebus exteriorib⁹ cōstituit ꝓprie ꝺicit hoc qō est reꝺꝺere: sꝫ satisfacere manifeste eq̄litatē in actiōibus ꝺemōstrat: quāuis quādoq̄z vnū p altero ponat. Et qz adeq̄tio nō ē nisi iequaliū: iō satisfactō ineq̄litatē actionū p̄supponit: que quidē offensam cōstituit: ⁊ iō hēt respectū ad offensam p̄cedentē. nulla autem pars iusticie respicit offensam p̄cedentem nisi vindicatiua iusticia que equalitatem constituit in eo qui iustum patitur indifferenter: siue sit patiens idē qō agens: vt quando aliquis sibiipsi penā infert: siue non sit idē: vt quando iudex aliū punit ad vtrūq̄z vindicatiua iusticia se habente. Similiter ⁊ penitentia que equalitatem tantum in faciente importat: quia ipsemet penaz tenet: vt sic quodāmodo penitentia vindicatiue iusticie species sit. ⁊ ꝓpter hoc constat q̄ satisfactio que equalitatez respectu offense p̄cedentis in faciente importat: opus iusticie est quantum ad illam partem que penitentia ꝺicitur. ¶ Ad p̄mū g̃ ꝺicendū: q̄ satisfactio vt ex ꝺictis pz: est quedam iniurie illate recompensatio

vnde sicut iniuria illata imediate ad ineq̃litatẽ iu
sticie ptingebat: ꝛ p ꝓñs ad inequalitatez amicitie
oppositã: ita ꝛ satisfactio directe ad eq̃litatem iu
sticie pducit: ꝛ ad equalitatẽ amicitie ex ꝓñti. ꝛ ꝺa
actus aliquis elicitiue ab illo habitu ꝓcedit ad cu
ius finẽ imediate ordinat: impatiue aũt ab illo ad
cuius finẽ vlterius tendit: iõ satisfactio elicitiue ẽ
a iusticia: sed impatiue a charitate. ¶ Ad.ij. ꝺõ:
ꝙ quãuis iusticia sit ꝓncipaliẽ circa opationes: tñ
etiã ex ꝓñti est circa passiones inq̃ntũ sunt opatio
nuz cause. sed sicut iusticia cohibet irã ne alteri le
sionẽ iniuste iferat: ꝛ cõcupiscentiã ne ad aliozum
thozũ accedat: sic etiam satisfactio põt peccatoꝝ
cãs excidere. ¶ Ad.iij. ꝺicẽdum: ꝙ q̃libet virtus
moralis ptícipat actus ꝓudentie: eo ꝙ formaliter
ipsa cõplet in eis rõnem vrutis: cũ ꝑm eam mediũ
accipiat in singulis virtutib' moralibus: vt ꝓz per
diffinitionẽ virtutis posita in.ij. Ethi. ¶ Ad tiaz
q̃onem ꝺõ: ꝙ iusticia nõ ad hoc tñ tendit vt ineq̃
litatẽ ꝓcedentẽ auferat puniẽdo culpaz ꝓteritam:
sed vt in futurũ eq̃litatẽ custodiat: quia ꝑm phm
in.ij. Ethi. pene medicine sũt. vñ ꝛ satisfactio q̃ est
iusticie actus penã inferẽtis ꝛ medicina curãs pec
cata ꝓterita ꝛ ꝑseruans a futuris: ꝛ iõ quãdo hõ
homini satisfacit: ꝛ ꝓterita recõpensat: ꝛ de futuri
cauet. Et ꝑm hoc ꝺuplicit põt satisfactio diffiniri:
vno mõ respectu culpe ꝓterite quã recõpensando
curat: ꝛ sic ꝺicit ꝙ satisfactio ẽ iniurie illate recõ
pẽsatio ꝑm iusticie equalitatẽ. ꝛ in idẽ ꝺicit redire
diffinitio Anshel. qui ꝺicit ꝙ satisfacere est deo
ꝺebitũ honorẽ impẽdere: vt cõsideret ꝺebitũ rõne
culpe cõmisse. Alio mõ põt diffiniri ꝑm ꝙ ꝓseruat a culpa futura: ꝛ sic diffinit eã hic Aug. ꝑseruatio aũt a morbo corꝓozali fit p oblatiõez cãruz quibus morbus cõsequi põt: eis enim ablatis nõ po
test morbus sequi: ſz in morbo spũali nõ est ita: qz li. ar. nõ cogitur. vñ causis ꝓcedẽtibus põt vitari: quãuis difficulter causis amotis põt incurri: ꝛ iõ in satisfactionis diffinitõe duo ponit. ſ. abscisionẽ cãrum quantũ ad ꝑmũ: ꝛ renitentiã li. ar. ad ipm peccatũ quantũ ad secundũ. ¶ Ad primuz ergo ꝺõ: ꝙ accipiẽde sunt cause ꝓrimi peccati actualis que ꝺicunt duo. ſ. libido ex ꝓsuetudie vel actu pec cati relicta: ꝛ alique relicte peccati ꝓteriti ꝛ exteriores occasiones ad peccandũ: vt locus: societas ma la ꝛ huiusmodi: ꝛ tales cause in hac vita p satisfactionẽ tollunt: quãuis fomes que est causa remoti peccati actualis nõ tollat totaliter in hac vita per satisfactionẽ etsi ꝺebilitet. ¶ Ad.ij. ꝺicendũ: ꝙ qz cã mali vel ꝓuationis eo mõ quo cãm habet nõ ẽ nisi bonũ ꝺeficiẽs: bonũ aũt facilius tollit q̃ ꝓstruatur: iõ facilius est cãs ꝓuationis ꝛ mali abscidere q̃ ipsum malũ remouere: qõ non remouet nisi p cõstructionẽ boni: quod ꝓz in cecitate ꝛ causis ei⁹: ꝛ tñ cause peccati ꝓdicte nõ sunt cãe sufficiẽtes: cũ ex eis nõ ꝺe necessitate sequat peccatũ: ſz sũt actiones quedã: nec iterũ satisfactio sine ꝺei auxilio fit: qz sine charitate eẽ non põt vt ꝺicet. ¶ Ad.iij. ꝺõ ꝙ quãuis penitẽtia ex ꝑma sui intẽtione respiciat ꝓteritũ: tñ etiã ex ꝓñti futurũ respicit inq̃ntum est medicina ꝑseruãs: ꝛ sic etiã satisfactõ. ¶ Ad.iiij. ꝺicẽdũ: ꝙ Aug. ꝺiffinit satisfactionẽ ꝑm ꝙ fit ꝺeo cui ꝑm rei veritatẽ nihil subtrahi põt: quãuis pec cator q̃ntuz in se ẽ aliq̃d subtrahat: ꝛ iõ in satisfactione tali ꝓncipaliuſ requirit emẽdatio in futuꝝ q̃ recõpensatio ꝓteritoꝝ. ꝛ ꝓpter hoc ex pte ista Aug. satisfactionẽ diffiniuit: nihilomin' tñ ex cautela futuroꝝ cognosci põt recõpẽsatio ꝓteritozũ: qz fit circa eaꝺẽ ꝓuerso modo: in ꝓterita enim respi ciẽtes cãs peccatoꝝ ꝓpi peccata detestamur a pec catis incipiẽtes detestationis motũ: ſz in cautela a causis icipimus: vt causis subtractis facilius pecca ta vitemus. ¶ Ad.v. ꝺõ: ꝙ non ẽ incõueniẽs ꝙ ꝺ eoꝺem ꝺent ꝺiuerse assignatiões ꝑm ꝺiuersa que i ipso iueniunt: ꝛ sic ẽ in ꝓposito vt ex ꝺictis patet. ¶ Ad.vj. ꝺõ: ꝙ intelligit ꝺebituz quod ꝺebemus ꝺeo rõne culpe cõmisse: qz ꝺebitũ pnia respicit: vt ꝓius ꝺictum est.

AD secundũ sic ꝓ
cedit: Uideꝺ ꝙ homo non possit ꝺeo sa
tisfacere: satisfactio enim ꝺebet equari offense: vt ex ꝺictis ꝓz: sed offensa in ꝺeũ cõmissa est infinita: ꝺa q̃ntitatẽ rapit ab eo in quẽ cõmittit: cuz plus of
fendat qui ꝓncipẽ peccat ꝙ aliuz quicũq̃. cũ ergo actio homis nõ possit eẽ infinita: ꝺicet ꝙ hõ ꝺeo satisfacere nõ possit. ¶ ꝓterea ꝓuus qz totũ qõ habet ꝺñi est: nõ põt aliq̃d ꝺño recõpẽsare. ſz nos serui ꝺei sumus: quicq̃d nos boni hẽmus ab ipso hẽmus. cũ ergo satisfactio sit recõpensatio offense ꝓterite: ꝺicet ꝙ ꝺeo satisfacere nõ possumus.
¶ ꝓ. ille cuius totũ qõ hẽt nõ sufficit ad vnũ ꝺe
bitũ exoluenꝺũ: nõ põt ꝑ alio ꝺebito satisfacere: sed quicq̃d hõ est ꝛ põt ꝛ hz nõ sufficit ad soluen
ꝺũ ꝺebitũ ꝑ bñficio cõditionis: vñ Ysaie. xv. ꝺicit ꝙ ligna libani ñ sufficerẽt ad holocaustũ. ꝯ nullo modo põt satisfacere ꝑ ꝺebito offense cõmisse.
¶ ꝓ. homo totũ tẽpus suũ in ꝺei seruitiuz ꝺebet expẽꝺere. sed tẽpus amissum nõ põt recuperari: ꝑ
pter qõ est grauis iactur tẽpoꝛis: vt Seneca ꝺicꝫ. ꝯ non põt hõ recompẽsatione ꝺeo facere: ꝛ sic iꝺẽ qõ ꝓius. ¶ ꝓ. peccatũ actuale mortale ẽ grauius q̃ originale. sed ꝑ originali nullus satisfacere po
tuit nisi esset ꝺeus ꝛ hõ. ꝯ neq; ꝑ actuali. ¶ Sed cõtra: sicut ꝓiero. ꝺicit: Qui ꝺicit ꝺeũ aliq̃d im
possibile homini ꝓcepisse anathema sit. ſz satisfa
ctio est in ꝓcepto: Luc. iij. Facite dignos fructꝰ pe
nitẽtie. ergo possibile est ꝺeo satisfacere. ¶ ꝓ. ꝺeus est magis misericoꝛs q̃ aliquis homo. ſz ho
mini possibile est satisfacere. ergo ꝛ ꝺeo. ¶ ꝓ. de
bita satisfactio est cũ pena culpe equat: qz iusticia est iꝺem qõ ꝓtrapassuz: vt pythagorici ꝺixerunt.

sed cõtingit equalẽ penã sumere delectatiõi q̃ fuit in peccãdo. g̃ cõtingit deo satisfacere. ℣ ñdeo oꝺ: q̃ sicut supra dictũ est: ꝺupliciter hõ deo ꝺebitor efficit: Uno mõ ratiõe beneficiũ accepti: Alio mõ ratiõe pcĩ cõmissi: ⁊ sicut gr̃a ꝛ actio vel latria vl siquid ẽ huiusmõi respicit ꝺbitũ accepti beneficij: ita satisfactio respicit ꝺbitũ pcĩ cõmissi: in his at bonorib' q̃ sunt ad parẽtes ⁊ deos: etiã fm phm i possibile est equalẽs reddere ꝺz ãntitatẽ. ꝺz sufficit vt homo reddat qꝺ põt: q̃ amicitia nõ exigit eq̃ualens nisi fm q̃ possibile est: ⁊ hoc etaz equale ẽ aliqualit̃ ꝺez fm ꝓportionalitatẽ: q̃ sicut se habet qꝺ deo est ꝺbitũ ad ipm deum ita hoc qꝺ iste põt reddere ad eũ: ⁊ sic aliq̃ modo forma iusticie cõseruat. Et simiľ est ex parte satisfactiõis: vnde ñ põt homo satisfacere si li satis equalitatẽ ãntitat' ipoꝛtet: cõtingit aũt si ipoꝛtet eq̃litatẽ ꝓportionis vt dictum est: ⁊ hoc sicut sufficit ad rõnẽ iusticie ita sufficit ad rationẽ satisfactiõis. ℣ Ad. j. g̃ ꝺ. q̃ sicut offẽsa habuit quandã infinitatẽ ex infinitate diuie maiestatis: ita ⁊ satisfactio accipit quandã infinitatẽ ex infinitate diuie mie ꝓput ẽ gr̃a informata per quã acceptũ reddit qꝺ hõ reddere põt. Quida tñ dicũt q̃ hz infinitatẽ ex pte auersiõis: ⁊ sic gratis dimittit: sed ex parte ꝙuersionis finita ẽ: ⁊ sic ꝓ ea satisfieri põt. ꝺz hoc nihil ẽ q̃ satisfactio nõ rñdet pcõ nisi fm q̃ ẽ offensa dei: qꝺ nõ hz ex parte cõuersiõis: sed solũ ex pte auersiõis. ℣ Alij ꝺo dicũt q̃ etiã ãntũ ad auersionẽ ꝓ pcõ satisfieri põt virtute meriti xp̃i: quod quodãmõ infinitum fuit: vt in. iij. li. ꝺi. xviij. dictũ est. ⁊ hoc in idẽ redit quod prius dictũ ẽ: q̃ ꝓ fidẽ mediatoris gr̃a data est credẽtibus: si tñ alio mõ gr̃am daret sufficeret satisfactio ꝓ modũ predictuz. ℣ Ad. ij. ꝺ: q̃ hõ qui ad imaginẽ dei factus ẽ: aliq̃d libertat' ꝑticipat inq̃ntum est dñs suoꝛ actuũ ꝓ li. ar. ⁊ iõ ex hoc q̃ ꝓ li. ar. agit deo satisfacere põt: q̃ quãuis dei sit ꝓput a deo ẽ sibi cõcessum: libere tñ traditũ ẽ vt eius dñs sit: qꝺ seruo nõ cõpetit. ℣ Ad. iij. ꝺ: q̃ ratio illa ꝙcludit q̃ deo equiualẽs satisfactio fieri nõ possit nõ aũt q̃ nõ possit sibi sufficiẽs fieri: quãuis enim hõ totũ suũ posse deo ꝺbeat: nõ tamẽ ab eo exigit de necessitate vt totũ qꝺ possit faciat. q̃ hoc est ei ipossibile fm statũ p̃sentis vite: vt totũ posse suuz ad aliquid vnũ expẽdat: cũ oporteat eũ circa multa solicitũ eẽ: sed ẽ quedã mensura homini adhibita que ab eo requirit. ſ. impletio mãdatoꝛ dei: ⁊ super ea põt aliq̃d erogare vt satisfaciat. ℣ Ad quartũ ꝺ: q̃ quãuis hõ nõ possit tẽpus ꝓteritũ recupare: põt tamẽ in futuro recõpensare illꝺ qꝺ in ꝓterito facere debuisset: q̃ nõ debuit debito ꝓcepti totum quod potuit vt dictum est. ℣ Ad. v. ꝺicendũ: q̃ originale peccatuz etsi minus hẽat de rõe pcĩ q̃ actuale: tñ ẽ grauius: q̃ ẽ ipsius hũane nature infectio: iõ ꝓ vnius hois puri satisfactionez expiari nõ potuit sicut actuale.

Ad tertiuz sic ꝓceditur: Uidet q̃ hõ possit ꝺ vno peccato sine alio satisfacere: eoꝛ enim qui nõ hẽnt cõnexionẽ ad inuicẽ: vnũ põt auferri sine alio: ꝺz peccata nõ hẽnt ad inuicẽ cõnexionẽ: alꝫ qui hẽret vnum hꝫet oĩa. g̃ vnũ põt expiari sine alio ꝓ satisfactoꝛez. ℣ ℣. deus ẽ magis misericors q̃ hõ. ꝺz hõ recipit solutionẽ vnius ꝺebiti sine alio. g̃ ⁊ deus satisfactionẽ vnius pcĩ sine alio. ℣ ℣. satisfactio vt in lr̃a ꝺ: ẽ peccatoꝛ cãs excidere nec suggestiõib' aditũ ꝺulgere. ꝺz cõtingit hoc fieri ꝺe vno pcõ sine alio vt. ſ. luxuriã refrenet ⁊ auaricie insistat. g̃ ꝺe vno pcõ põt fieri satisfactio sine alio. ℣ Sed ℣ Esaie lviij. ꝺ: Ieiunũ coꝛ qui ad ꝓtentiões ⁊ lites ieiunabẽt deo acceptũ nõ erat: ꝺz ieiunũ sit satisfactionis opus. ꝺz nõ põt fieri satisfactio nisi ꝓ op' deo acceptũ. g̃ nõ põt qui hẽt aliq̃ꝺ pcõm deo satisfacere. ℣ ℣. satisfactio est medicina curans peccata ꝓterita ⁊ ꝑseruãs a futuris vt dictũ ẽ. ꝺz peccata ñ põt sine gr̃a curari. g̃ cũ quodlibet pcõm gr̃am auferat: nõ põt ꝺ vno pcõ fieri satisfactio sine alio. Uterius vĩ q̃ qui ꝺe pcĩs oĩbus cõtritus fuerit ꝓpus ⁊ postea in peccatũ incidit: ꝺ aliꝫ pcĩs q̃ sibi ꝓ ꝓtritionez ꝺimissa fuerat satisfacere possit extra charitatez exñs. ꝺixit eni Daniel Nabu. Dan. iij. Peccata tua elimosynis redime. ꝺz ipse adhuc peccator erat qꝺ sequẽs pena demõstrat. g̃ põt exñs i peccato satisfacere. ℣ ℣. nemo scit an sit ꝺignus odio vel amoꝛe: Ecclesiastes. ix. si g̃ nõ posset fieri satisfactio nisi ab eo q̃ est i charitate: nullus sciret se satisfacere: ⁊ hoc ẽ incõueniẽs. ℣ ℣. ex intẽtiõe quã hõ hz in ꝓncipio actus totus actus iformat. ꝺz penitẽs qñ pniam ichoauit i charitate erat. g̃ tota satisfactio sequẽs ex illa charitate intentionẽ eius iformãte efficaciã hẽbit. ℣ ℣. satisfactio ꝙsistit in quadã adeq̃tiõe pene ad culpã. ꝺz talis adeq̃tio poꝛtest fieri i eo q̃ charitatẽ nõ hz. g̃ rẽ. ℣ Sed cõtra Prouer. x. Uniuersa delicta opit charitas. sed satisfactõis virtus ẽ delere delicta. g̃ sine charitate ñ hz suã virtutẽ. ℣ ℣. ꝓcipuũ opꝰ in satisfaciẽdo ẽ elemosyna. ꝺz elemosyna extra charitatez facta nõ valz: vt ꝑz. j. Coꝛ. xiij. Si distribuero i cibos pauperꝛ rc̃. g̃ nec satisfactio aliq̃ ẽ. Uteri' vĩ q̃ postq̃ hõ charitatẽ hũerit valere icipiat satisfactio ꝓcedẽs: sup illud Nume. xxv. Si attenuat' fuerit frater tuus. ꝺicit glo. q̃ fructus bõe ꝙuersatiõis debz cõputari ex eo tpe quo peccauit. ꝺz nõ cõputarent nisi aliquã efficaciã accipent ex charitate sequẽte. g̃ post charitatẽ recupatã valere icipiunt. ℣ ℣. sic efficacia satisfactõis ipedit ꝑ pcõm: ita efficacia baptismi ipedit ꝑ fictionẽ. ꝺz baptism' incipit valere recedẽte fictiõe. g̃ ⁊ satisfactio recedẽte pcõ. ℣ ℣. si alicui ꝓ pcĩs cõmissis iniũcta fuerit multa ieiunia ⁊ in pcõm cadẽs ea pfecerit: nõ iniũgit cũ iterũ cõfitẽt vt ieiunia illa iteret: iniũgeret aũt si per ea

satisfactio nō impleret. ḡ p̄ pniaz sequētē opa p̄cedētia satisfaciēda efficacia accipiūt. ¶ Sed ꝯ: opa extra charitatē facta iō nō erāt satisfactoria qz fuerūt mortua. sed p̄ pniam nō viuificant. ḡ nec incipiūt eē satisfactoria. ¶ ℟. charitas nō informat actū nisi qui ab ipa aliq̄liter ꝓcedit. sed opa ñ p̄nt eē deo accepta ac p̄ hoc nec satisfactoria nisi sint charitate informata. ḡ cū opa facta extra charitatē nullo mō ex charitate ꝓcesserūt vel decetero ꝓcedere possint: nullomō poterūt in satisfactionē cōputari. ¶ Alterius vī q̄ opa extra charitatē facta sint alicui⁹ bōi meritoria saltē tpalia: qz sicut se hz pena ad malū actū: ita se hz p̄miū ad bonū. sz nullū maluz factū apud deū iustū iudicē ē impunitū. ḡ nec aliq̄ bonū irremuneratū: ꝛ sic p̄ illō bonuz aliquid meret. ¶ ℟. merces nō dat nisi merito. sz opibus extra charitatē factis dat merces: vt dicit Matth. v. de illis q̄ ꝓpter gloriā humanā opera bona faciūt: q̄ receperunt mercedē suā. ḡ opa illa fuerūt alicui⁹ boni meritoria. ¶ ℟. duo exīteś in pcō quoz vnus multa bona facit ex genere ꝛ circūstantia: alius aūt nulla: nō eq̄liter ꝓpīque se habēt ad accipiendū bona a deo: alś nō eēt ei ꝓsulendū vt aliquid boni faceret. sz q̄ magiś appꝛopinq̄t deo magis de bonis ei⁹ pcipit. ḡ iste p̄ bona opa q̄ facit aliquid boni a deo meret. ¶ Sed ꝯ ē quod Aug. dicit: q̄ peccatoꝛ nō ē dign⁹ pane quo vescit. ḡ nō p̄t aliquid a deo mereri. ¶ ℟. qui nihil est nō p̄t mereri. sz peccatoꝛ nō hñs charitatē nihil ē fm eē spūale: vt pz. j. Corinth. xiij. ḡ nō p̄t aliq̄d mereri. ¶ Alterius vī q̄ opa p̄dicta nō valeāt ad pene ifernalis mitigationē: qz fm quātitatez culpe erit q̄ntitas pene in iferno. sz opera extra charitatē facta nō minuūt q̄ntitatē pcī. ḡ nec ifernalis pene. ¶ ℟. pena ifernalis q̄uis sit ouratiōe infinita tñ intētione finita ē. sed quodlibet finitum consumit aliq̄ finita subtractione facta. si ḡ opera extra charitatē facta aliq̄d subtraherēt de pena debita p̄ peccatiś: ꝓtingeret tantū multiplicari illa opera q̄ totaliter tolleret pena inferni: q̄d falsum est.

¶ ℟. suffragia eccl̄ie sūt magis efficacia q̄ opera extra charitatē facta. sz sicut Aug. in Ench. dicit: Dānatis i inferno nō ꝓsunt suffragia eccie. ḡ multo minus opa extra charitatē facta. ¶ Sed ꝯ est q̄d Aug. dicit in Ench. qz ad hoc ꝓsunt vt sit plena remissio: vl̄ vt tolerabiliꝛ fiat dānatio. ¶ ℟. magis ē facere bonū q̄ dimittere malū. sz dimittē malū sp̄ vitat penā etiā in eo q̄ charitate caret. ergo multo fortius facere bonū. ¶ Ēspōdeo dd ad p̄mā q̄nez: q̄ quidā dixerūt q̄ pot̄ ō vno pcō satisfieri sine alio: vt mḡr in lra dicit. sed hoc nō p̄t eē: cū eni p̄ satisfactionē tolli debeat offensa p̄cedēs: oz q̄ talis sit modus satisfactōis q̄ cōpetat ad tollendā offensam. offense aūt ablatio est amicitie restitutio: ꝛ iō si aliq̄d sit q̄d amicitie restitutionez ipediat: etiā apud homies satisfactio eē nō p̄t. ḡ cū quodlibet peccatū amicitiā charitatis ipediat que ē hoīs ad deū: ipossibile ē vt hō de vno pcō satisfaciat alio retēto: sicut nec hō satisfaceret qui p̄ alapa sibi data se ei ꝓsterneret ꝛ aliā sibi daret. ¶ Ad. j. ḡ dd: q̄ qz pcā nō hñt cōnexionē ad iuicem in aliquo vno: vnū p̄t q̄s icurrere sine alio: sz vnū ꝛ idē ē fm q̄d oia peccata remittunt: ꝛ ideo remissiōes diuersoꝛ pcoꝛ cōnexe sunt: ꝛ de vno sine alio satisfactio fieri nō p̄t. ¶ Ad. ij. dd: q̄ in obligatiōe debiti nō ē nisi ineq̄litas iusticie opposita: qz vnus rē alterius hz: ꝛ iō ad restitutionē non exigit nisi q̄ restituat eq̄litas iusticie: q̄d quidē p̄t fieri de vno debito nō de alio. sz vbi ē offensa ibi ē ineq̄litas nō tm̄ iusticie opposita sz etiā amicitie: ꝛ iō ad hoc q̄ p̄ satisfactionē offensa tollat nō solus oz q̄ eq̄litas iusticie restituat p̄ recōpēsationez eq̄lis pene: sz etiā q̄ restituat amicitie eq̄litas: q̄d non p̄t fieri dū aliq̄d ē q̄d amicitiā impediat. ¶ Ad tertiū dd: q̄ vnū peccatū suo pōdere ad aliud trahit: vt Greg. dicit. ꝛ iō qui vnū peccatū retinet nō sufficiēter cās alteri⁹ pcī excidit. ¶ D. ij. q. dd: q̄ quidā dixerūt: q̄ post̄ oia pcā p̄ pniam ꝛ cōtritionē remissa sunt: si aliq̄s añ satisfactionē pactaz in pcm decidat: ꝛ in pcō existēs satisfaciat: q̄ satisfactio ei valeat ita q̄ si in pcō illo moreretur in iferno de illis pcīs nō puniret. Sed hoc ñ p̄t eē: qz in satisfactiōe oz q̄ amicitia restituta iusticie eq̄litas restituat: cui⁹ ꝓriuz amicitiā soluit: vt phs in. ix. ethi. dicit. eq̄litas aūt in satisfactiōe ad deuz nō ē hz eq̄alētiā sz magis fm acceptationē ipsius vt ē dictuz: ꝛ iō oz q̄ etsi iam offensa sit dimissa p̄ p̄cedentē ꝓtritionē q̄ opa satisfactoria sint deo accepta: q̄d dat eis charitas: ꝛ iō sine charitate opa facta nō sunt satisfactoria. ¶ Ad. j. ḡ dicēdū: q̄ cōsiliū Danielis itelligit q̄ a pcō cessaret ꝛ p̄eniteret: ꝛ sic p̄ elemosynas satisfacet. ¶ Ad. ij. dd: q̄ sic hō nescit p̄ certo vtrū charitatē hūerit i satisfaciēdo vel hēat: ita etiaz nescit p̄ certo vtrū satisfecerit: ꝛ iō dī Eccle. de ꝓpiciatu pcoꝛ: Noli eē sine metu. nō tñ exigit q̄ ꝓpter hūc metū hō satisfactionem expletā iteret si ꝓscientiā pcī mortalis nō hz. q̄uis eni penā nō expiet p̄ huiusmodi satisfactionez: tñ nō icurrit reatū obmissiōis ex satisfactōe neglecta sicut nec ille q̄ accedit ad eucharistiaz sine ꝓsciētia pcī mortalis cui sb̄iacet: reatū indigne sumptiōis icurrit. ¶ Ad. iij. dd: q̄ illa intētio iterrupta est p̄ pcm sequēs: ꝛ iō nō dat opibus vim aliquaz post pcm factis. ¶ Ad. iiij. dd: q̄ nō p̄t fieri adeq̄tio suffr: ciēs nec fm diuinā acceptationē nec fm eq̄ua lentiā: ꝛ iō rō nō sequit. ¶ Ad. iij. q. dd: q̄ q̄dam dixerūt q̄ opa in charitate facta q̄ viua dicuntur sūt meritoria vite eine ꝛ satisfactoria respectu pene dimittēde: ꝛ q̄ p̄ charitatē opa extra charitatē facta viuificāt q̄tuz ad hoc q̄ sunt meritoria vite eine. Sz hoc nō p̄t eē: qz vtrūq; hñt ex eadē rōe opa ex charitate facta. s. ex hoc q̄ sunt deo grata:

vñ sic charitas aduenies ñ pot ea gratificare q̃tuz ad vnũ: ita nec q̃tũ ad aliud. // Ad.j.g̃ oð: q nõ oz itelligi q fructꝰ cõputet a tpe q̃ pmo i pcco fuit sz a tpe i q̃ peccare cessauit: quo.s. vltio i pcco fuit Uel itelligit qñ statũ post pccm ꝓtritus fuit ⁊ fecit multa bõa ãteq̃ ꝓfiteret. Uel oð: q ãnto ẽ maioꝛ ꝓtritio tãto magis diminuit de pena: ⁊ ãnto alicꝺ plura bõa facit i pcco exñs: magis se ad gr̃am ꝓtritiõis disp̃it: ⁊ iõ ꝓbabile ẽ q mioris pene sit debitoz: ⁊ pp hoc debẽt a sacerdote discrete cõputari vt ei minoꝛẽ penã iniũgat inq̃tũ inuẽit euz melius dispositũ. // Ad.ij.oð: q baptismꝰ imꝑmit characterẽ i aĩa: nõ ãt satisfactio: ⁊ iõ aduenies charitaz q̃ fictionẽ tollit ⁊ pccm: facit q baptismꝰ effectũ suum hẽat: nõ ãt facit hꝰ ỏ satisfactiõe. Et ꝓterea baptismꝰ ex ipso ope operato iustificat qỏ nõ ẽ homis sz dei: ⁊ iõ ñ eodẽ mõ mortificat sic ⁊ satisfactio q̃ ẽ opus hois. // Ad.iij.oð: q aliq̃ satisfactiões sunt ex qbꝰ mãet alicꝺ effectꝰ i satisfaciẽtibꝰ etiã postq̃ actus satisfactiõis trãsit: sic ex ieiunio manet coꝛpis debilitatio: ex elemosynis largitꝛ diminutio sbe: ⁊ sic de silibus: ⁊ tales satisfactiões i pccis facte ñ oz q iterẽt: qz q̃tũ ad id qỏ decis manz p pniaz deo accepte sũt. satisfactiões ãt q̃ nõ relinquũt aliquẽ effectũ i satisfaciẽte postq̃ actꝰ trãsit oz q iterẽt: sic ẽ de ozõne ⁊ similibꝰ. actus ãt iteriozꝰ qz totalr trã sit nullo mõ viuificat: sz oz q iteret/ Ad.iij.q.oð q sic in.iij.li.dis.xviij.dictũ ẽ: meritũ ꝑpe dr̃ actio q̃ efficit vt ei q̃ agit sit iustũ aliq̃d dari. Sz iusticia duplr dr̃: vno mõ ꝑpe q̃.s. respicit debitũ ex parte recipiẽtis: alio mõ q̃si sollicitudiarie q̃ respicit debitũ ex pte dãtis: aliq̃d eni decet dantẽ dare qỏ tñ ñ hz recipiẽs debitũ recipiẽdi: ⁊ sic iusticia ẽ ỏ eẽntia diuie bõitatis: sic Anselꝰ dic̃: q deus iustꝰ ẽ cuz peccatoribꝰ pcit: qz eũ decet. Et fm hꝰ etiã meritu dr̃ duplr: vno mõ actꝰ pquẽ efficit vt ipse agẽs hẽat ỏbitũ recipiẽdi: ⁊ hꝰ vocat meritũ ꝓdigni. alio mõ p quẽ efficit vt sit debitũ dãdi i dante fm decẽtia ipsi⁹: ⁊ iõ hꝰ meritũ dr̃ meritũ ꝓgrui. cũ ãt i oibus illis q̃ gratꝫ dant ꝑma rõ dãdi sit amor: impossibile ẽ q aliq̃s tale sibi debitũ faciat q̃ aicitia caret: ⁊ iõ cũ oĩa bõa ⁊ tpalia ⁊ eĩna ex diuia liberalitate nobis donẽt: nullꝰ acq̃rere pot ỏbitũ recipiẽdi aliq̃ỏ illoꝛ nisi p charitatẽ ad deũ: ⁊ iõ opa extra charitatẽ fca nõ sũt meritoꝛia ex ꝓdigno neq̃ eĩni neq̃ tpalis alicuꝰ boni apỏ deũ. Sz qz diuinã bõitatẽ decz vt vbicũq̃ dispõnez iuenit pfectionẽ adũciat iõ ex merito ꝓgrui dr̃ aliq̃s mereri aliq̃ỏ bonuz p opa extra charitatẽ fca. Et fm hꝰ opa ista valent ad tplex bonũ. s. ad tpaliũ ꝓsecutionẽ: ad dispõnẽ ad gr̃am: ⁊ ad assuetudinẽ bonoꝛ operꝫ. qz tñ hꝰ meritũ ñ ꝑpe meritũ dr̃: iõ magꝫ ꝓcedẽduz ẽ q hu iusmõi opa ñ sint alicuꝰ meritoꝛia q̃ sint. Ad j.g̃ oð: q sic phs dic̃ in.viij.ethi. qz filiꝰ p oĩa q̃ facẽ pot nihil eq̃le pr̃i reddẽ pot his q̃ a pr̃e recipit: iõ nũq̃ pr̃i debitoꝛ filiꝰ efficit: ⁊ mlto minꝰ hõ pot ꝑpr̃ eq̃alẽtiã opis diuini sibi ꝓstituẽ debitoꝛez: ⁊ iõ nullũ opꝰ nr̃m ex q̃ntitate sue bõitatis hz q̃ alicꝺ mereat: sz ex vi charitatꝫ q̃ facit ea que sũt ami coꝛ ẽ cõia. vñ q̃tũcũq̃ sit opus bonũ extra charitatẽ factũ ñ facit ꝑpe loquẽdo q aliq̃d recipiẽdi a deo faciẽs debitũ hẽat: sz opus malũ ex q̃ntitate sue malicie fz eq̃alẽtiaz penã mereꝫ: qz ex pte dei ñ sũt nobis aliq̃ mala fca sic bona: ⁊ iõ q̃us opus malũ mẽat ex ꝓdigno penã: nõ tñ opus bonũ sine charitate mẽꝫ ex ꝓdigno p̃miũ. // Ad.ij.⁊ ad.iij. oð: q ꝓcedũt de merito ꝓgrui: alie ãt rões ꝓcedũt ỏ merito ꝓdigni. Ad.v.q.oð: q diminue penaz ifernalẽ pot itelligi duplr: vno mõ ita q̃ q̃s liberet a pena quã iã meruit: ⁊ sic cuz nullꝰ liberet a pena nisi sit absolutꝰ a culpa: sz qz effectꝰ nõ diminuunt neq̃ tollũt nisi diminuta vl ablata cã p opa extra charitatẽ fca: q̃ neq̃ culpaz tollẽ neq̃ diminuere pñt: pena iferni mitigari ñ pot. Alio mõ ita q me ritũ pene impediat: ⁊ sic huiusmõi opa diminuunt penã iferni: pmo qz hõ reatũ omissiõis euadit que huꝰmõi opa pficit: scỏo qz huꝰmõi opa aliq̃ mõ ad bonũ disponũt: vt hõ ex mioꝛi ꝓptu etiã pec cata faciat: vt etiã a mltis pccis p huꝰmõi opa retrahat: sz diminutõez vl dilationẽ tpalis pene merent huꝰmõi opa: sic dr̃ de Achab.iij.Regũ.xxj. eodẽ mõ sic ⁊ bonoꝛ tpaliũ ꝓsecutionẽ. Quidaz ãt dicũt q minuũt penã iferni ñ sbtrahẽdo aliq̃d ỏ ipa q̃tuz ad sbam: sz fortificãdo subiectũ vt melius sustinẽ possit: sz hꝰ nõ pot eẽ: qz fortificatio ñ ẽ nisi ex ablatiõe passibilitat: passibilitas ãt ẽ fm mẽsurã culpe: ⁊ iõ si culpa ñ diminuit nec sbiectũ fortificari pot. Quida etiã dicũt q diminuit pena q̃tũ ad vermẽ ꝓsciẽtie: sz ñ q̃tũ ad ignẽ. sz hꝰ etiaz nihil ẽ: qz sic pena ignis equat culpe: ita ⁊ pena remorsiõis ꝓsciẽtie: vbi simulis ratio est de vtroq̃: et p hoc pz solutio ad obiecta.

Ad quartum sic ꝓcedit: Uidet q satisfactionẽ nõ oporteat fieri p opa penalia: qz p satisfactionẽ oz fieri recõpẽsationẽ ad diuinã offensaz: sz nulla recõpẽsatio vĩ fieri p opa pẽalia: qz deꝰ ñ delectat i penis nr̃is. g̃ nõ oz satisfactionẽ p opa pẽalia fieri. // Ad.q̃nto aliq̃ỏ opꝰ ex maioꝛi charitate ꝓcedat tãto minꝰ ẽ pẽale: qz charitas penã ñ hz.j. Jo.iij.si g̃ oz opera satisfactoꝛia eẽ pẽalia q̃to magꝫ sũt ex charitate facta minꝰ erũt satisfactoꝛia: qỏ falsuz ẽ. // Ad.satisfacere ẽ vt dic̃ Anselꝰ. honoꝛẽ debitũ deo impendẽ. sz hꝰ etiã alĩs q̃ opibꝰ pẽalibꝰ fieri pot. g̃ satisfactõez nõ oz pẽalibꝰ opibꝰ fieri. Sz ꝯ ẽ qỏ Greg. dic̃: Justuz ẽ vt pccoꝛ tãto maiora sibi iferat lamẽta p pẽi tẽtiaz: q̃to maiora itulit dãna p culpã. // Ad.p satisfactionẽ oz sanari vuln̄ pcci pfecte. sz pccoꝛ medicine sũt pene: vt phs dic̃ in.ij.ethi. g̃ oz q p pẽalia opa satisfactio fiat. Uteri⁹ vi q flagella q̃bus a deo i hac vita punimur ñ possint satisfactoꝛia eẽ:

nihil.n.pōt eē ſatiſfactoriū niſi qō ē meritoriū: vt ex dict⁹ pz.ſz nō mēmur niſi p ea q̄ i nobis ſūt:cuz g̃ flagella dbuſ a deo punimur ñ ſint i nobis:vi q̄ ſatiſfactoria eē nō pñt. ¶ D. ſatiſfactio tm̄ bonoꝝ ē.ſz hui⁹mōi flagella i malis inducunt ꝛ p̄cipue eis debēt.g̃ ñ pñt eē ſatiſfactoria. ¶ D. ſatiſfactio reſpicit pcca p̄terita.ſz aliq̄n iſta flagella infligūt illis q̄ pcca ñ hñt:ſic ō Job pz. g̃ vi q̄ ñ ſūt ſatiſfactoria. ¶ Sz ꝯ eq̄ō dī Ro.v. Tribulatio patiētiā opatur patiētia āt ꝓbationē ꝛ a pcco purgationē: vt glo. ibidē dic.g̃ flagella pcca purgāt:ꝛ ſic ſūt ſatiſfactoria. ¶ D. Ambro. dic: Etſi fides. i. pcci ꝓſcia deſit pēa ſatiſfacit. g̃ hui⁹mōi flagella ſūt ſatiſfactoria. Uteri⁹ vi q̄ incōuenient enumerēt opa ſatiſfactoria cū dī q̄ ſint tria:elemoſyna:ieiuniū: ꝛ oīo: q̄ opus ſatiſfactoriū dz eē pēale.ſz oīo penaz ñ hz cū ſit ꝯ pene triſticiā medicia:ſz delectatōez. vñ dī Ja.v. Triſtat aliq̄s i vobis ozet ꝛ pſallat. g̃ nō dz cōputari inē opa ſatiſfactoria. ¶ D. oē pcm̄ vel eſt carnale vl̄ ſpūale.ſz ſic dic Piero. Jeiuio ſanāt pe ſtes corpis:oīoe peſtes mētis.g̃ ñ dz eē aliq̄ō op⁹ ſatiſfactoriū. ¶ D. ſatiſfactio neceſſaria ē ad emūdati onē pcconꝝ. ſz elemoſyna ab oibus pccis emūdat: Luc.xj. Date elemoſynaz ꝛ oia mūda ſūt vobis. g̃ alia duo ſūt ſupflua. Sz ꝯ vi q̄ debēat eē plura q̄ ꝯria ꝯrijs curāt.ſz mlto plura ſūt pccoꝝ genēa q̄ tria.g̃ debēt plura ſatiſfactōis opa computari. ¶ D. pegrinatōes etiā iniūgunt ꝓ ſatiſfactiōe ꝛ diſciplie ſiue flagellatōes: q̄ ñ ꝓputāt ſub aliq̄ hoꝝ. g̃ inſufficienť nūerant. ¶ Reſpōdeo dō ad.j.q. q̄ ſatiſfactio vt dictū ē reſpectū hz ad p̄teritā offenſaz ꝓ q̄ recōpēſatio fit p ſatiſfactionē ꝛ etiā ad futurā culpā a q̄ p eā p̄ſeruamur: ꝛ q̄tū ad vtrūq; exigit q̄ ſatiſfactio p opa pēalia fiat:recōpēſatio.n. offē ſe iportat adeq̄tionē quā dz eē ei⁹ q̄ offendit ad eū i quē offenſa cōmiſſa ē. adeq̄tio āt in hūana iuſtícia attēdit ꝓ ſubtractōez ab vno q̄ plus hūit iuſto ꝛ additionē ad alterꝝ cui ſubtractū ē aliq̄d. deo āt q̄uis q̄tū ex pte ſui ē nihil ſubtrahi poſſit:tñ pecato: q̄tuz i ipo ē aliq̄d ei ſubtraxit peccādo:vt dictū ē.vñ dz ad h⁹ q̄ recōpēſatio fiat q̄ aliq̄d ſ̄btrahaſ a peccāte p ſatiſfactiōez q̄ō i honorē dei cedat op⁹ āt bonū ex h⁹ q̄ ē hui⁹mōi ñ ſubtrahit aliq̄d ſz magꝭ pficit ipm. vñ ſubtractio ñ pōt fieri p op⁹ bonū niſi pēale ſit. Et iō ad h⁹ q̄ aliq̄ō opus ſit ſatiſfactoriū:dz q̄ ſit bonū vt i honorē dei ſit: ꝛ penale vt aliq̄d pccōi ſubtrahaſ. Similr etiā pena a culpa futura p̄ſeruat:q; nō facile hō ad pcca redit exquo penā expt⁹ ē. vñ ꝑz ꝓbm: Pene medicie ſūt. ¶ Ad.j.g̃ dō:q̄ q̄uis de⁹ nō delectet i penis vt ſūt pene:delectat tñ i eis vt ſūt iuſte:ꝛ ſic ſatiſfactorie eē pñt. ¶ Ad.ij.dō:q̄ ſic in ſatiſfactiōe ꝓſiderať pēalitas:ita i merito ꝓſiderať difficultas: diminutio āt difficultaſ ex pte ipſi⁹ actus diminuit meritū ceteri⁹ paríb⁹.ſz diminutio difficultaſ ex ꝓmptitudie volūtatis ñ diminuit meriti⁹.ſz auget:ꝛ ſimiliť diminutio penalitaſ ex ꝓmptitudie volūtatis qō facit charitas ñ diminuit efficaciā ſatiſfactiōis ſz auget. ¶ Ad.iij.dō:q̄ debitū ꝓ pcco ē recōpēſatio offēſe q̄ ſine pena peccātis ñ fit:ꝛ de tali debito Anſhel. itelligit. ¶ D.ij.q.dō:q̄ recōpēſatio offē ſe p̄terite pōt fieri ꝛ ab eo q̄ offendit ꝛ ab alio:qñ āt fit ab alio talis recōpēſatio vidicatōis magis q̄ ſatiſfactiōis rōnē hz:qñ āt fit ab ipō q̄ offēdit etiā rōnez ſatiſfactiōis hz.vñ ſi flagella q̄ ꝓ pccis a deo iſligunť fiāt aliq̄ mō ipſi⁹ patiētis:roēz ſatiſfactionis accipiūt.fiūt āt ipſi⁹ iq̄tū ea acceptat ad purgationē pccoꝝ eis vtens patiēter:ſi āt rō eis p ipatientiā diſſentiat:tūc nō efficiūt aliq̄ mō ipſi⁹:ꝛ iō nō hz rōez ſatiſfactiōis ſz vindicatōis tm̄. ¶ Ad.j. g̃ dō:q̄ q̄uis illa flagella non ſint oīo in ptāte nr̄a tñ q̄ntū ad aliq̄d ſūt vt.ſ. eis patienť vtamur: ꝛ ſic hō facit de necitate vtutē.vñ ꝛ meritoria ꝛ ſatiſfactoria eē poſſunt. ¶ Ad.ij.dō:q̄ ſicut ex eodē igne vt Greg. dic: Aur rutilat ꝛ palea fumat:ita eiſdē flagellis ꝛ boni purgāt ꝛ mali magis ificiunť p impatiētiā: ꝛ iō q̄uis flagella ſint cōia:tñ ſatiſfactō ē tm̄ bonoꝝ. ¶ Ad.iij.dō:q̄ flagella reſpectū habēt ad culpā p̄teritā ſp:ſed ñ ſp ad culpā pſone:ſz ad culpā nature. ſi enī in nā hūana nulla culpa pceſſiſſet nulla pena fuiſſet:ſz q; culpa in nā pceſſit pſone alicui diuinitus pena inferť ſine culpa pſone ad meritū vtutis ꝛ cautelā pcci ſequēti:ꝛ hec duo etiā neceſſaria ſunt i ſatiſfactiōe: dz enī eē op⁹ meritoriū vt honor deo exhibeať:ꝛ dz eē virtutuz cuſtodiā vt a futuris pccis p̄fuemur. ¶ D.iij.q. dō q̄ ſatiſfactio vt dictū ē debz eē talis p quā aliquid nobis ſubtraham⁹ ad honorē dei: nos āt ñ habemus niſi tria bona.ſ. bona aie:bona corpiſ:ꝛ bona fortūe.ſ. exteriora. Ex bonis quidē fortūe ſubtrahimus aliq̄d nobis p elemoſynā: ſz ex bonis corporalib⁹ p ieiuniū:ex bonis āt aie nō dz q̄ aliq̄d ſubtraham⁹ nobis q̄tuz ad eēntiaz vel q̄tuz ad diminutionē ipſoꝝ: q; p ea efficimur deo accepti: ſz p h⁹ q̄ ea ſubmittim⁹ deo totaliť: ꝛ hoc fit p oīoez. Cōpetit etiā iſte nūerus ex pte illa qua ſatiſfactio pccoꝝ cās excidit: q; radices pccoꝝ tres ponūť. j. Jo.iij. Cōcupiſcētia carnis: ꝓcupiſcētia oculoꝝ: ꝛ ſupbia vite. ꝛ ꝯ cōcupiſcētia carnis ordinat ieiuniū: ꝯ cōcupiſcētiaz oculoꝝ elemoſyna: ꝓtra ſupbiā vite oīo: vt Aug. dicit ſup Matthēū. Cōpetit etiā q̄tuz ad hoc q̄ ſatiſfactiōis ē pccoꝝ ſuggeſtionib⁹ aditū nō idulgere:q; oē pcm̄ vel in deuz cōmittim⁹:ꝛ ꝯ hoc ordinat oīo: vl̄ in ꝓximū ꝛ ꝓtra hoc elemoſyna: vl̄ i noſipſos:ꝛ ꝯ hoc ordinat ieiuniū. ¶ Ad.j.g̃ dō:q̄ fm quoſdā duplex ē oratio: quedā que ē ꝓtēplatiuoꝝ quoꝝ ꝓuerſatio i celis ē:ꝛ talis q; totaliť ē delectabilis nō ē ſatiſfactoria. alia ē que ꝓ pccis gemit⁹ fundit:ꝛ talis hz penam ꝛ ē ſatiſfactiōis pars. Uel dicendū melⁱ q̄ q̄libet oīo hz rōnez ſatiſfactiōis:q; q̄uis hēat ſuauitatez ſpūs:tñ hz afflictionē carnis: q; vt dicit Greg. ſup

Ezech. Dñs crescit i nobis fortitudo amoris itimi ifirmat ꝓculdubio fortitudo carnis. vñ t neruus femoris Jacob ex luctu angeli emarcuisse legit in Gen. ℣ Ad.ij.dō:q̄ pcm carnale dī duplr: vno mō qō in ipa delectatōe carnis ꝙplet: vt gula t luxuria. alio mō qō cōplet in his q̄ ad carnem ordinant q̄uis nō i delectatiōe carnis sz in delectatiōe aie magis: vt auaricia. vñ talia pcca sūt q̄si media inr spūalia t carnalia: t iō dz q̄ eis etiā respōdeat aliq̄ satisfactio ꝓpa. s. elemosyna. ℣ Ad.iij.dō:q̄ q̄uis singula istorū p q̄ndā ꝓuenientiā singulis peccatis approprient: qr cōgruū ē vt i quo q̄s peccauit in hoc puniat: t q̄ pcti cōmissi p satisfactionez radix abscidat: tñ quodlibz horū p quolibet pcco satisfacere pōt. vñ ei q̄ nō pōt vnū ex eis pficere iniūgat aliud: t pcipue elemosyna aliorū vices supplē pōt inq̄tū alia satisfactōis opa p elemosynaz sibi quisq̄ mereat quodāmō in illis q̄bus elemosynaz tribuit. vñ nō dz q̄ si elemosyna oia mūdat pcca q̄ ꝓpr hoc alie satisfactiōes supfluāt. ℣ Ad.iij.dō q̄ q̄uis sint multa pcca in spē: tñ oia ad illas tres radices vel ad illa tria pccorū genera q̄bus dixim' dictas satisfactiōes rndere reducūt. ℣ Ad.v.dō q̄ quicq̄d in afflictiōe corpis ptinet totū ad ieiuniuz refert: t quicq̄d in ꝓximi vtilitatē expēdit totū ele mosyne rōez hz: t similr quecūq̄ latria exhibeat deo dīois accipit rōnē: t iō etiā vnū opus pōt hre plures rōnes satisfaciendi.

Ad quintum sic ꝓcedit: Uidet q̄ restitutio sit satisfactiōis ps: qr satisfactio reconciliat deo t ꝓximo. sz p restitutionē hō reconciliat ꝓximo. g restitutio ē satisfactiōis ps. ℣ Itē. satisfactio fit p ōrium pcti: sicut per ieuniū satisfacim' de gula. sz ōrium pcti male ablatiōis ē restitutio. g restitutio ē quedā satisfactionis ps. ℣ Itē. Ambro. dic: q̄ vera pnia ē a pcco cessare. sz q̄ restituit a pcco cessat: qr q̄diu q̄s alienuz eo iuito detinet peccat. g restitutio ē ps pnie. sz nō nisi rōne satisfactiōis. g ē ps satisfactiōis. Sz ō: satisfactio fit deo vt pz p diffinitionē Anshel. supra posita. sz restitutio fit ꝓximo. g satisfactiōis non ē restitutio ps. ℣ Itē. satisfactio ponit i arbitrio sacerdotis pniam iniūgētis: nō āt restitutio. g restitutō nō ē satisfactiōis ps. ℣ Uterius vī q̄ ablatū nō sp dz restitui: fama eni restitui ñ pōt. sz fama aufert. g ñ ō oi ablato pōt fieri restitutio. ℣ Itē. dāna i pso nā illata sūt maxia. sz huiusmōi dāna ñ pñt restitui: vt ablatio vginitatis: absciso mēbri alicui'. g nō oē ablatū pōt restitui. ℣ Itē. q̄ ipedit aliquē a cōsecutiōe alicui' vī hoc sibi auferre. sz h' nō dz ei restituē vel recōpēsare: sicut si q̄s ipedit aliquē ne p bēdā ꝓsequat. g vī q̄ nō oē ablatū debeat restitui. ℣ Itē. q̄ occasiōez dāni dat damnū dedisse vī. sz ille q̄ subuertit semia in cāpo ꝓiecta dat occasionem dāni de toto fructu q̄ inde seq̄ posset. t similiter ō illo q̄ detinet pecuniā creditoris vltra terminū p̄fixū ex q̄ ille poterat lucrari ō toto lucro qō accidē potuisset: nec tñ vī q̄ teneat ad restitutionē totius lucri qō accidere potuisset: vl fructus q̄ ꝓcipiēdus eēt. g nō dz q̄ sp fiat ablatoꝛ restitutio. ℣ Sz ō vī q̄ hō dz plus restituere q̄ abstulerit: qr ꝓceptū legis veteris ē: vt pz in Exo. q̄ ouis reddat in q̄druplū t bos in q̄ntuplū. t hoc ꝓceptū cū sit de moribus vī eē morale. g adhuc manet. g tenet hō in q̄ntuplū vel q̄druplū restituere. ℣ Itē. ea q̄ i scriptura ponūt nobis i exemplū dāt. sz Luc. x. dī. q̄ zache' se obtulit ad restitutionē in q̄druplum eoꝛ q̄ acceperat p fraudē. g t talis dz eē apud nos restitutiōis modus. Uterī vī q̄ solus ille q̄ accipit ad restitutionē teneat: qr nō exigit plus i restitutiōe q̄ illa tū ē in dāno. si g vnus solus damnū intulit ille solus ad restitutionē tenet: alīs multo plura reciperet dānificat' q̄ ea que amisit si a q̄libz ꝓsentiēte deberet sibi insolidū restitutio fieri. ℣ Itē. nulli debet restitutio nisi ei q̄ damnū passus ē. sz ꝓtingit q̄ aliq̄s ꝓcipiat dānificari aliquē vel ꝓsulat aut ꝓsentiat: t tñ ille nō dānificat. g tales nō sp ad restitutionē tenent. ℣ Itē. nullus dz incurrere damnū psone p euitādo dāno pecūie alteri': qr charitas dz eē ordinata. sz q̄nq̄z si aliq̄s raptorē mānifestaret incurreret psone sue piculū. g nō ē vez q̄ teneat ille qui ñ mānifestat ad restitutionē: vt quidā dicūt. ℣ Itē. multi etiā boni viri nō reprehendūt eos quos vidēt iniuste accipe aliena. vñ durū eēt dicē q̄ tenerēt ad restitutionē oīum. g etiā ille q̄ nō reprehendit ñ tenet vt a q̄busdā dicit restituere. Similiter etiā potest obūci de illis qui nō obstant: t tamē obstare pñt. Uterius vī q̄ nō sit semp restitutio faciēda ei q̄ damnū passus est: nullus eni pōt restituere ei quē nō cognoscit. sed quādoq̄ fur nescit cuius sit res quā furto a cepit. g vī q̄ non teneat ei restituere. ℣ Itē. ille qui accepit nō tenet nisi ad restitutiōez. sed aliquādo ad eū cui debet fieri restitutio ñ posset puenire sine magno dāno forte etiaz in maiori q̄ sit ꝓtiū rei restituēde. g videt q̄ in tali casu nō teneat ei restituere. ℣ Itē. aliquis in depdatione ciuitatū iniuste accipit aliqua: sed ñ pōt ei cui' fuit restituere: qr vel nescit eū vel mortuus ē. g vī q̄ ñ teneat restituere. ℣ Itē. aliquis platus eccle iniuste aliquas res eccle cōcedit. sz iste nō tenet reddere ecclesie vt vī: qr venirēt ad manus illius plati qui ñ est dignus ea recipe. g vī q̄ nō sp ei qui dānuz passus est sit restitutio faciēda. Sed ō est: qr p restitutionē integrat eqlitas iusticie. sed eqlitas iusticie ē vt qō aufertur a lucro apponat ad dānuz: vt dī in. v. ethi. g vī q̄ restitutio sit sp faciēda ei q̄ dānū passus ē. Q Ad ꝓdeo dō ad. j. q. q̄ ineqlitas iusticie apposita duob' modis ꝓtingit: vno mō i reb' exteriorib': vt q̄n vnus rem alienā detinet. alio mō in actionibus t passiōibus: sicut cū quis aliuz per violentiā verberat: t hec duo aliq̄n separata sunt

vt p ſē pz: aliqñ autē ꝓiungunt: vt cū quis p violē-
tiā accepit ī quo ei a quo accepit iniuriā ⁊ ꝓtume-
liā infert: ⁊ ſm hoc repatio eq̄litatiſ iuſticie dupli
citer ſignificat: repatio enim ineq̄litatis exiſtēſ in
rebus reſtitutio dicit: repatio autē ineq̄litatis exi-
ſtēris in actionib⁹ ⁊ paſſionibus ſatiſſactio nomi-
nat: ⁊ iō qñq3 ē ſatiſſactio ſine reſtitutione aliqua
vt cū quis ſe ꝓximo humiliat de aliq̄bus cōtume-
liȝs ei dictis. aliqñ aūt reſtitutio ſine ſatiſſactione:
vt cū quis mutuū reddit. aliqñ autē vtrūq3 exigit
vt cū quis alicui p violentiā rem ſuā ſubtraxit: et
ſic loq̄mur hic de reſtitutōe rei male ablate ī quo
hō ꝓximū ⁊ deū offendit. Quidā ḡ dicūt q talis
reſtitutio nō ē ps ſatiſſactiōis: q2 nō debet deotm̄
nec ē ad arbitriū ſacerdotis: ſz eſt ad ſatiſſactionē
ꝑambulū. Sed hoc nihil ē: q2 oē pcm̄ qō in ꝓxi-
mū cōmittit etiā in deū cōmiſſuz ē: ſicut ⁊ ī dilecti
one ꝓximi dilectio dei ſcludit. vñ ⁊ ſatiſſactio ꝓxi
mi ꝓiunctā h3 ſatiſſactionē dei. nec obſtat q ñ eſt
ad arbitriū ſacerdotis: q2 ſacerdoſ nō ē ibi vicar⁹
ꝓximi ſicut ē vicarius dei: ⁊ iō ſatiſſactio q̄ ē deo
faciēda dependet ex arbitrio ei⁹: ſz ſatiſſactio que ē
ꝓximo ⁊ deo ſimul faciēda nō. Et iō alīȝ dicūt q
ē ſatiſſactiōis ps. ſed hoc verū nō ē: q2 ſatiſſactio
offenſam remouet ⁊ a pena liberat: nullus aūt ex
hocipſo q offendere deſiſtit ꝓſequit hoc q de offē
ſa ꝓcedēti recōciliationē ſueniat: vel penam ꝓ illa
debitā euadat: ſz hoc ſolū ꝓſequit q maiozē offen
ſam ⁊ penā nō cumulat: ⁊ ſic ceſſare ab offēſa nul
la ps ſatiſſactiōis ē: ſed ē ꝑambulū ad ſatiſſactōez:
⁊ iō cū reſtitutio nihil aliō ſit q̄ ab offenſa ceſſare
q2 ex hocipſo q rem alienā detinet eo īuito offen
dit: cōſtat q nō ē pars ſatiſſactiōis ꝓprie accepte:
ſed ē ꝑambulū ad ſatiſſactionē: nō tñ ꝓpter rōnē
ꝑus aſſignatā: q2 bene cōcedimus q ſatiſſactio ꝓ
ximo facta ē pars ſatiſſactiōis deo facte: ſz reſtitu-
tio nō ē pars ſatiſſactiōis neq3 deo neq3 ꝓximo fa
cte. ¶ Ad. j. ḡ dō: q de offenſa hō ꝓximo non re-
ꝓciliat p hoc q ſua ei reſtituit: ſz p hoc q ſupza h⁹
aliq̄d hūilitatis ei exhibet: ⁊ ita ñ ſequit q reſtitu-
tio ſit ſatiſſactiōis pars. ¶ Ad. ij. dō: q reſtitutio
nō ē ꝓrium ad acceptionē vel detentionē iniuſtaz:
ſz magis ē negatio vel ꝑuatio ipſius: ⁊ iō nō oz q
hoc ſufficiat ad ſatiſſactionē: ſicut nec ē ſatiſfacto
riū p gula vt ds nō imoderate comedat: ſz vt etiā
a moderatis abſtineat. ¶ Ad. iij. dō: q ceſſare a
pcō dī ee p⁹ pnie: nō q̄dē deſtēdo a pcō ꝓterito
nō ſicut ꝑambulū ad pniam: ſz ꝓcidēdo cās futu-
roz pcōz: vt dictū eſt ꝑus. ¶ Ad. ij. q. dō: q p ſa-
tiſſactionē oz q hō ſicut deo ita ꝓximo reconciliet:
recōciliatio āt nihil aliud ē q̄ amicitie repatio: ma-
nēte autē cā diſſolutionis amicitie: amicitia repa-
rari nō pōt: que q̄dem cā fuit ineq̄litas ex iniuſta
acceptōe vel detētione cauſata: ⁊ iō ille ſatiſfacere
nō pōt nec deo recōciliari q̄ rem male ablataz vel
detentā male nō reſtituit. Sciēdū q amicitia
vt ꝑhus dic in. viij. ethi. nō req̄rit ſemp equale: ſz
qō poſſibile: ⁊ iō ſi aliq̄ ſunt ablata q̄ oino reſtitui
nō poſſunt: ſufficit volūtaſ reſtituēdi cuz tanta re-
ſtitutiōe q̄nta poſſibilis ē ſz ꝓditionē vtriuſq3 ad
arbitriū bonoz. ¶ Ad. j. ḡ dō: q ille q̄ maliciam
alicuius manifeſtat ei q̄ h3 corrigere: vel etiaz ſi ſit
icorrigibilis in cōſpectu eccleſie: vt cōfuſus a pcō
deſiſtat: vel ſaltē vt alīȝ ab ei⁹ cōſortio corruptiuo
diſcedāt ſeruato ordine charitatis fraterne: nō in-
iuſte famā aufert. vñ nō tenet ad ſame reſtitutōez
ſi aūt intētione diffamādi h⁹ fecerit: iniuſte aufert
etiā ſi verū ſit qō dicit: ⁊ tūc tenet ad fame reſtitu-
tionē: vel dicēdo ſe falſum dixiſſe ſi falſum dixit:
vel quocūq3 alio mō nō mentiēdo ſi verū dixit: ſi-
ne hoc tñ q ſe verū dixiſſe dicat: q2 nō debet alte-
rius famā cū mendacio reſtituere. ¶ Ad. ij. dō: q
reſtitutio ꝓncipaliter inuēta ē in dāmis que iferūt
in rebus fortune q̄ reſtitui pñt: in his āt que obie-
ctio tangit q̄ nō pñt ad ſimile bonū reſtitui debet
fieri reſtitutio q̄lis poſſibilis ē. ſ. ad arbitriū bono
rum. ¶ Ad. iij. dō: q ille q̄ impedit aliquē ne pre
bendā cōſequat ſi hoc faciat q2 idignuſ ē vel vt de
alio meliuſ ꝓuideat: nō iniuſte facit: vñ nō tenet
ad reſtitutionē. ſi āt animo ledēdi ipſum: tenet ad
reſtitutionē: nō quidē tanti q̄tū valebat ꝑbenda:
q2 ipſe eam nō bene erat ꝓſecutus: ſz penſatis ꝓdi-
tionibuſ vtriuſq3 ſm arbitriū bonoz. ¶ Ad. iij.
dō: q ille q̄ ſubfodit ſemina nō tenet ad tantū q̄n-
tum agri fructꝰ valituri erāt: ſz q̄tū ager ſic ſemi-
natus valere cōſueuit: q2 multiſ de cauſis pōt ipediri
agroz fructus. ⁊ ſimilr dō eſt de eo cui debitū nō
reſtituit ſuo tpe: q2 nō tenet reſtituere tm̄ q̄tuz lu
crari potuiſſet: ſz ſm eſtimationez lucri qō accidē
ꝓſueuit pēſato laboze ⁊ iſortunijs etiā que i lucro
accidere alſ poſſent: q2 lucrū nō cātur tm̄ ex pecu
nia: ſed ex iduſtria ⁊ laboze. ¶ Ad. v. dō: q illud
ꝓceptū legis q̄uis ſit de moziḃ⁹: nō tñ ē mozale ſz
iudiciale. talia enī ꝓcepta ꝓ loco ⁊ tpe populo illi
dabant: vñ nūc nō obligant niſi de nouo ſtatuerē-
tur ab aliq̄ qui ſtatuēdi hēret ptātem: nihilomin⁹
tñ inq̄ntū hēbāt aliq̄d ſignificatiōis: p xp̄m ipleta
ſunt huiⁿmōi ꝓcepta ſic ⁊ ceremōialia. ¶ Ad. vi.
dō: q ſache⁹ nō dixit hoc q̄ſi neceſſariū: ſz ex abū-
danti. ¶ Ad. iij. q. dōm: q q̄dam verſus dantur de
illis q̄ tenēt ad reſtitutionē tales: Juſſio conſilium
cōſenſus palpo recurſus: Participās mutus non
obſtās nō manifeſtās. Sed tm̄ quinq3 iſtoz ſūt q̄
ad reſtitutionē ſp obligāt: quoz ꝑmū ē iuſſio: q̄n
aliq̄s iubet aliquē dep̄dari: alſ tyrānī nō tenerent
ad reſtitutionē. Secūdū ē ꝓſenſus ad rapinā ꝑpe-
trandā in eo ſine q̄ rapina fieri ñ poterat. Tertiū
ē recurſus q̄ñ. ſ. aliq̄s receptatoz latronū ē ⁊ eiſ pa
trociniū ꝓſtat. Quartū ē ꝑticipatio q̄ñ aliquis la-
troni ſe ſociat ad ſpoliādū ⁊ ꝑtez ſpolioz accipit.
Quintū ē nō obſtās cū. ſ. ex officio obſtare tenet
vt ꝓncipes terre q̄ iuſticiā ſuare debēt ſi nō obſtāt

cū obstare possunt ad restitutionē tenent. In alīs autē causis enumerat nō obligat sp quis ad restitutionē: nisi i certis casib' qñ ꝓbabil'r credit q cōsiliū suū fuit efficax: z q alīs iniusta ablatio cōmissa nō fuiss. simil'r etiā nō ois palpo. i. adulator ad restitutionē tenet: sed ille q adulādo ad auferēdū icitat: dicēs hoc signū strēnuitatis eē. similiter etiā mutuus dr qui ex officio reclamare tenet z ñ reclamat: nec tūc semp tenet ad restitutionē nisi operet vt fiat iniusta ablatio: sed dr inducere eū q abstulit vt reddat. simil'r etiā non ois q non manifestat tenet ad restitutionē: sed ille q ꝓ latrocinio celat z pticeps ē lucri: in oībus autē his si pncipalis restituit: alīs deobligātur a debito restitutionis: z p hoc p3 solutio ad obiecta. Ad. iij. q. dō: q restituere ē iterato statuere aliquē in sue rei possessionē: z iō p3 q illi qui ꝓuatus ē re sua dr fieri restitutio.

¶ Ad. j. g dō: q qñ icertus est dñs rerū ablatarū paupes sunt heredes: z iō non deobligat a debito restitutionis: nisi det paupibus ꝓ aīa illius cui restitutio debebat: adhibita tñ prius diligētia debita. ¶ Ad. ij. dō: q si sit res magni valoris debet si bi trāsmittere si pōt cōmode. nec obstat si dānus ꝺ remissiōe patit: qz ipse sibi cā fuit iniuste auferē di. si aūt transmittere nō possit vel res sit non magni valoris: pōt eam dare ꝓpinquis illius si hēt: vel alicui cenobio si non hz ꝓpinquos cū ꝓtestatiōe tali q ei reddere teneant si requisierit vl vnq̄ comparuerit. ¶ Ad. iij. dō: q ille q illo nō accipit debet paupibus illius ville restituere: vel i alios vsus cōitatis illius ciuitatis expēdere fm arbitriū epi: vel illoz ad quos ptinet cura illius ciuitatis.

¶ Ad. iij. dō: q dr fieri restitutio eccle vt res ille deueniāt ad successorē illius plati: qz ipe eas recipe quis nō meret: eccla tñ pdere eas nō dr. Qō. II.

QUinde queritur de elemosyna. Et circa hoc quaruntur sex. ¶ Primo quid sit. ¶ Secundo de effectu siue fructu eius. ¶ Tertio de ptibus eī. ¶ Quarto de quo sit danda elemosyna. ¶ Quīto quis possit eam dare. ¶ Sexto cui debeat dari.

AD primū sic proceditur: Videt q diffinitio elemosyne quam quidā assignāt. s. Elemosyna ē opus i quo datur aliqd indigēti ex cōpassiōe ꝓpter deū: sit incōueniēter assignata. visitare enī infirmos spēs elyne ē. sz i hoc ope nō dat aliqd. g datio nō dr poni i diffinitiōe elyne. ¶ Ꝑ. ipsuz datū elyna dr: qz dicimur elynam dare. sz ipsum datū nō ē opus sz res q̄daz. g elyna nō ē opus. ¶ Ꝑ. in elynis aliqd qñq̄ dat clericis pbēdatis q tñ nō indigēt sz diuites sūt. g ñ ē de rōe elyne q indigēti det. ¶ Ꝑ. opus qō fit ex electiōe ē magis laudabile q̄ opus qō fit ex passiōne: qz ē deo cōformius q̄ nihil ex passiōe operat. sz cōpassio ē passio q̄dā: qz nullus cōpatit nisi patiatur. g nō ē ex necessitate elyne q ex cōpassiōe det. ¶ Ꝑ. actus nō recipit spēm a fine vltimo sed ꝓximo: alīs oēs actus virtutū eēnt vnius speciei. sed vltimū qō ponit in diffinitiōe dr eē differētia specifica. cū g deus sit vltimus finis oīum actionum nr̄arum: vī q nō debeat poni in diffinitiōe elyne q̄si finalis differētia. ¶ Ulterius vī q elyna non sit satisfactionis pars: nō enim ē necessariū satisfacē nisi ei qui peccauit. sed si nunq̄ hō peccasset: necesse hēret elynas dare. g nō ē satisfactiōis ps. ¶ Ꝑ. totū nō pōt eē pfectū si pars ei subtrahat. sed pōt aliqs pfecte satisfacere de aliquo pcco etiā si nulla elyna det. g satisfactiōis pars nō ē elyna. ¶ Ꝑ. nihil pōt eē ps totius nisi differat ab alīs eius ptib' sed elyna nō differt a ieiunio z ozone fm q ad pēi tētiā ptinēt: qz hoc eis oibus cōpetit inq̄tū sūt penalia: vt ex dictis p3. g elyna nō ē satisfactiōis ps. ¶ Ꝑ. in sacr̄is necessitatis vt in baptismo adhibetur remediū qō nulli possit deesse: sicut aqua. sed pnia ē sacr̄m necessitatis vt ex pmissis p3. g cū dare elynam nō possit cuilibz cōpetere q peccare potest: qz nō ē nisi possidētiū aliqd: vī q non debeat poni penitētie z satisfactiōis pars. ¶ Sed cōtra Luc. iij. sup illud: Facite fructus dignos pnie. dicit glo. q dare elynam sit pars pnie. sed nō nisi rōne satisfactionis. ergo ē pars satisfactiōis. ¶ Ꝑ. in foro seculari nō solum punit aliquis p corporis lesionem: sed etiā p bonorū subtractionē. sed satisfactio in foro pnie fit p opera penalia. g debet nō solum ieiuniū quo affligit corpus: sed elemosyna i q̄ subtrahunt res tēporales pars pnie eē. ¶ Ulterius vī q elemosyna nō sit actus virtutis: qz. s. Tullius. iij. vbi dicit: q pietas ad oia valet: exponit ꝓ elemosynarū largitōne. sed pietas non ē virtus sz dona. g elemosyna nō est actus virtutis. ¶ Ꝑ. nulla passio est vtus: vt phus ꝓbat in. ij. ethi. sed elemosyna ex misericordia ꝓcedit que passio ē: vt patz ꝑ glo. sup illud psal. Tota die miserē. elemosyna a misericordia incipit. g non ē actus virtutis. ¶ Ꝑ. nihil est in genere qō non sit in aliqua eius specie. sed non pōt reduci vt videt ad aliquā spēm vtutis qz tñ tres virtutes inueniunt circa exteriora bona opari: in quib' non ē elemosyna. s. iusticia: liberalitas: magnificētia. elmosyna aūt non ē actus iusticie: qz nō reddit alienū sed dat suum. similiter nec actus liberalitatis: qz liberalitas nō attendit indigentiā quā attēdit elyna. simil'r nec magnificentie: qz pōt eē in puis z in magnis. g nō ē actus vtutis. ¶ Sed ꝰ ē: subuenire miseris ē act' iusticie: vt p3 ꝑ Aug. z hitum ē in. iij. li. di. xxxij. sed subuenire miseris ptinet ad elemosynā. g elyna ē actus iusticie: z sic ē actus vtutis. ¶ Ꝑ. nihil ē meritoriū nisi act' vtutis: qz felicitas ē vtutis pmiū: vt etiā phus dic. sz elyna ē maxime meritoria. g ē actus vtutis.

¶ Alterius vr̃ q elemosyna nō cadit in ꝓcepto Luc.iij. sup illud: Interrogauerūt eū turbe. dicit glo. ex vbis Johānis terroꝛe pcussi ꝓsiliū querūt: sed Johānes rñdit q intēderūt elemosyni. g̃ dare el̃ynas ē ꝓsiliū ⁊ nō ꝓcepti. ¶ ℟. quilibet pōt licite sua retinere. sz retinēdo sua ñ dat alicui elemosynā. g̃ dare el̃ynam nō est in p̄cepto. ¶ ℟. si cadit el̃yna sub p̄cepto nō cadit nisi sub p̄cepto negatio qꝛ Ambro. dicit: Pasce fame moꝛiẽtez: si ñ pauisti occidisti. nō occidere aūt ē p̄ceptū negatiuū: sz nō cadit sub p̄cepto negatiuo: alioq̃n hō teneret semper el̃ynā dare: qꝛ p̄cepta negatiua obligāt sp ⁊ ad sp. g̃ dare elemosynā nō cadit sub aliquo p̄cepto. ¶ ℟. oē qd̃ cadat sub p̄cepto aliq̃ tpe obligat trāsgressoꝛes ad pcm moꝛtale. sz hoc nō ē ō el̃yna: qꝛ sp pōt ꝓbabilis opinio alicui remāere q si ipse ñ subuenit q alius subuenire possit: nō eni vn' posset oībus subuēire. g̃ dare el̃ynā nō cadit sub p̄cepto. ¶ Sz ℟ ē qd̃ dicit glo. Matth. vj. Te autē faciēte el̃ynā ꝓsciētie faciēte el̃ynā ꝓ p̄cepto adiplendo: miscet se laudis appetitō. g̃ dare el̃ynā cadit sb̃ p̄cepto. ¶ ℟. illud sine q̃ charitas eē nō pōt cadit sub p̄cepto. sz sine el̃ynaꝝ largitione i aliquo casu charitas eē nō pōt: vt pz. j. Jo. iij. Qui hūerit substantiā hui' mūdi ⁊ viderit fratrē suuz necitatem patiētē ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas p̄is manet in ipso. q. d. nullo mō. g̃ dare el̃ynaz cadit sub p̄cepto. ¶ Espōdeo dicēdū ad. j. q. q elemosyna nomē grecū ē: ⁊ dr̃ ab eloys qd̃ ē miseria vel mia que miseriā alienā suam facit. vñ sicut hō miseriā a se expellit q̃tū pōt: ita misericoꝛs miseriā alienā expellit ei subueniēdo: q̃ quidē subuētio fit ꝓ hoc q ei sua bōa cōicat. vñ ipa cōicatio bonoꝝ ꝓpriorꝝ ad miserū nomē el̃yne accepit. hec aūt cōmunicatio ñ pōt eē meritoꝛia ⁊ vtuosa nisi qñ pp deū fit: ⁊ iō in diffinitiōe p̄dicta tangūt oia q̃ ad perfectionē el̃yne ꝓcurrūt ꝑm q ē meritoꝛia: ipsa eni miseria aliena q̃ ē mifficoꝛdie ꝓncipiū tangit in hō qd̃ dicit indigēti. mia aūt que ē miseria aliena nascit i nobis tangit in hoc qd̃ dicit: ex cōpassiōe. sed mie effectus in releuando alienā miseriā q̃si suam tangit in hoc q dicit: opus in q̃ aliq̃ dat. hoc eni ē eēntiale ipsi elemosyne. sz intētio directa in deuz q̃ dat ei rōnez merēdi tangit in hoc q dr̃: ꝓpter deū. ¶ Ad. j. g̃ dō ꝑm phm in. iij. ethi. Omia illa quoꝝ p̄ciū nūmismate pōt cōpari vel ꝓsueuit poni in rōne dati ⁊ accepti venire: ⁊ iō illi act' qui i subuētionē aliene miserie exhibent etiaz q̃si dona accipiūt cū sine p̄recio ipendunt. ¶ Ad. ij. dō: q qr̃ hitus distinguūt ex actibus ⁊ actus ex obiectis: iō q̃nq̃ noia equiuocāt ad hitus: actus: ⁊ obiecta sicut pz de fide q̃ pōt significare vl̃ habitū fidei vl̃ actū eius: aut ipsaz rem creditā. Et simil̃r elemosyne nomē aliq̃n significat ipsam rē dataz: ⁊ sic nō diffinit hic. aliq̃n ipsam dationē: ⁊ sic accipit p̄dicta diffinitio. ¶ Ad. iij. dō: q clericis etiā si ipi nō indigeāt elemosyne dant vt ministris pauꝝ ⁊ dispēsatoꝛib' el̃ynarū: ⁊ iō qd̃ eis in el̃ynam dat p̄r eos paupibus trāsmittit. ¶ Ad. iij. dō: q sic i. iij. li. di. xxvj. dictū ē: Nomia passionū sensibiliuz alicui q̃n p q̃ndā similitudinē trāsferunt ad actus volūtatis qui sine passione sūt: ⁊ sic cōpassio que ꝓpe importat passionē tristicie de aliena miseria dicit q̃nq̃ de ipso actu volūtatis quo alicui displicz aliena miseria: ⁊ sine tali cōpassione nunq̃ elemosyna danda ē: qꝛ nō subueniret alicui miserie aliene nisi vellet eum nō eē miserū: ⁊ talis cōpassio etiaz in deo ē: qꝛ ei mala nr̃a ex volūtate antecedēte displicent: ⁊ q̃nq̃ etiā ex cōsequēte. sed i nobis etiaz quādoq̃ adiungit cōpassio ꝓpe dicta: qꝛ appetit' superioꝛ natus ē appetitū inferioꝛē mouere. vñ si sit fortis ipressio in superioꝛi erit etiā in inferioꝛi: nisi aliquid repugnet: ⁊ ꝑm hoc mia ⁊ verecūdia ⁊ q̃daz alie passiones laudabiles sunt inq̃tū ex debita electione boni ꝓcedūt. ¶ Ad. v. dō: q q̃uis eē ꝓpi deū nō det spēm el̃yne q̃tum ad eē suum ꝓmū: tñ dat sibi vltimū cōplementū ꝑm q est meritoꝛia: ⁊ iō vltimo in diffinitiōe ipsius ponit. ¶ Ad. ij. q. dō q a pcco desistere nō ē de eēntia satisfactiōis vt ex p̄dictis pz: sz est ad satisfactionē pambulū: sic fundamentū ipsius. vñ cū aliquis peccet hocipso q ñ facit hoc qd̃ facere tenetur: cōstat q id quod quis alias facere tenetur: non est de essentia satisfactionis: sz pambulū ad ipam. vñ cū ad el̃ynaruz largitionē q̃nq̃ aliq̃s teneat q̃nq̃ nō: vt postea patebit ꝓstat q illaꝝ el̃ynarū largitio ad quaz q̃s tenetur nō ē ps satisfactionis: sed pambulū ad ipam. Ille vero el̃yne ad quas q̃s alis nō teneat possunt satisfactoꝛie eē cū sint opera bona ⁊ penalia: qd̃ exigebatur ad opus satisfactoꝛiū: punit eni quis nō soluz ex afflictione coꝛpis facta: sed ex subtractiōe rerū. ¶ Et p hoc pz solutio ad ꝓmū. Quidā tñ dicūt q etiā ꝓme satisfactoꝛie sunt ex largitione diuine misericoꝛdie. ¶ Ad. ij. dō: q rō illa ꝓcedit de parte integrali: el̃yna aūt nō ē talis pars satisfactōis: sed magis subiectiua: ⁊ iō etiā sine ipsa satisfactio sua cōpletā rōem hz in q̃libet suarū partiū p se: sic alis in qualibz suaꝝ spēcrum. ¶ Ad. iij. dō q pena dicit malū inq̃tū subtrahit aliquid bonū: qꝛ sic nature nocet. vñ sicut ē diuersa rō boni in diuitijs q̃s appetit ꝓcupiscentia oculoꝝ: ⁊ delicijs q̃s appetit ꝓcupiscētia carnis: ⁊ honoꝛib' in quos tēdit superbia vite: ita ē diuersa rō pene i el̃yna q̃ subtrahit diuitias: ⁊ ieiunio qd̃ subtrahit delicias: ⁊ in oꝛone q̃ altitudinē superbi spūs deꝑmit p hūilitatē: ⁊ ꝓpt̃ hoc sūt diuerse ptes satisfactiōis. nec differt de p̄dictis bonis vtrū sint simplr bona vl̃ estimata bona q̃tū ad rōnē pene: sicut neq̃ q̃tū ad rōnez appetitus: pēa eni volūtati ꝛriat: vt Anshel. dicit. Ad. iij. dō: q el̃yna ñ tñ ꝓsistit i collatiōe pecūie: sz etiā i alijs obsequijs pp deū ꝓximis factis: vt dcm ē. vñ etsi alicui pecūia desit: ñ tñ facultas dādi ele

mosyna deest: etsi deesset dio facultas respectu elemosynaꝝ corporaliū ꝓpter penuriā rerū ⁊ corporis debilitatē: nō tn deesꝫ facultas respectu elemosynaꝝ spūaliū: qz posset alteri vel cōsulere vl' orare saltē: etsi etiā facultas oino deesꝫ: volūtas completa sufficēt. Ad.iij.q.od: q cū vtus sit habitus q̄ dirigimur ad bene operādū: oz q̄ ois act⁹ qui ō se rectitudinē importat ad aliquā vtutez reducat: q̄uis etiā in sui rone nō exp̄mat oē illud quod ad pfectionē vtutis requirit: sicut dare qñ dandū est dī eē actus liberalitatis: q̄uis in hoc ñ exp̄matur ois debita circūstantia q̄ ad actū liberalitatis exigit. Cū ḡ elyna fm q dictū ē importet quādam rectitudinē: qz significat dationē ordinatā ad subuētionē miserie: qō ipsum nomē declarat: cuz elyna ab eloys qō ē miseria dicat: pz q elyna de se dicit vtutē actū: q̄uis nō exp̄mat oēs ꝯditiones que ad actū vtutis req̄runt. dationes autē ⁊ acceptiones ordinat liberalitas: vñ oz q elyna sit aliquo mō act⁹ liberalitatis cui⁹ misericordia ps ponit a q̄busdaz vt in.iij.dictū ē: dist.xxxiij. eo q liberalitas coniectat bonū cōiter in dationibus: sz mia cōiectat i eis aliquod spāle bonū qō ē relevatio miserie alioz: vñ elyna ē actus mie: ⁊ p ꝓñs liberalitatis. ℣ Ad j.ḡ od: q pietas fm Aug. x. de ci. dei: more vulgi dī ipsa misericordia: ⁊ sic ad pietatē ptinere dī elyna ⁊ nō fm q ē donū: qliter at pietas donū a mia differat in li.iij. di.xxxiij. dictū ē. ℣ Ad.ij. od: q misericordia fm q iportat compassionē tn ad miseriā alterius nō ē virtus sz passio: fm āt q iportat electionē cōpatiētis fm hoc vtus ē. ℣ Ad.iij. od q vt pz elyna reducit ad aliquā virtutem etiam a phis assignatā: qz ad mīam imediate ⁊ ad liberalitatē mediate: q̄uis eni liberalitas cōiter nō attendat indigentiā: nihil tn ꝓhibet aliquā liberalitatē spēm indigentiā attēdere. ℣ Ad.iij. od: q subuenire miseris vt ibidē dictū ē non ē actus iusticie ratione sui sed rone sue ptis: fm q liberalitas etiam ad iusticiā reducit sicut pare. ℣ Quintuz cōcedimus. Ad.iij.q. od: q cū elyna sit actus virtutis oz q aliquo mō cadat sub p̄cepto: qz p̄cepta legislatoris ad virtutez ducere intēdunt: vt dī.ij. ethi. reducit autē ad hoc p̄ceptū: honora parētes. honor autē ille fm Aug. ad reuerentiā ⁊ subuētionez in necessarijs ptinet: ⁊ noie parentuz ois ꝓmus intelligit. sed p̄cepta affirmatiua nō obligāt ad sp q̄uis semp obligēt. sed obligāt ꝓ loco ⁊ tēpore: et fm alias determiatas cōditiones. Cum autē vsus diuitiaꝝ sit ordinatus ad subueniendū necessitatibus pñtis vite vel que quidē subuētio oz eē ordinata: pz q qui diuitijs nō vtitur ad subueniendū pñtis vite necessitatibus vel inordiate vtit: a vtute recedit. Ordo autē subuentionis talis oz attendi q̄tum ad duo ex pte eorū quibus subuenit: vt primo sibi: postea sibi cōiunctis subueniat: ⁊ deinde extraneis. Secūdo ex parte necessitatis talis debz esse ordo: vt prius absolute necessitatibus subueniat q̄ alicui necessitati cōditionate: que ē cū quis indiget aliquo ad sui status decentē ꝓseruationez: ⁊ iō p̄ceptū legis ad hoc obligat vt illud qō superest alicui post subuentionē pfectam ⁊ sibi cōiūctis puta familie quā gubernare oz respectu vtriuscz necessitatis in elynas expēdat ad subueniēdū aliis respectu vtriuscz dictarū necessitatū. Sicut etiaz natura illud qō sibi de alimento supfluit ab actu nutritiue: in quo attendit q̄si necessitas absoluta ⁊ actu augmētatiue: in quo attēditur q̄i necessitas cōditionata ꝓparat ad cōseruationē speciei generatiue virtuti subministrās. Et similiter p̄ceptum legis obligat quod etiā necessitati extraneoꝝ absolute primo subueniat q̄ necessitati ꝓprie vel ꝓpiquoꝝ cōditionate: ⁊ iō dī cōiter q dare elynam ō supfluo cadit in p̄cepto: ⁊ sic dare elynam ei qui ē in extrema necessitate: dare aūt de eo quod est necessariū necessitate secūda: nō aūt de eo qō ē necessariū necessitate ꝓma: qz hoc eēt ꝯ ordinē charitatis. Ad.j.ḡ od: q facē aliq̄d boni ad quod ex legis p̄cepto nō tenemur: ad superogationē ptinet de qua cōsilia dant: ⁊ iō cum dare aliquid de supfluo respectu prime necessitatis: sed necessario secūda necessitate ad subueniendū maiori necessitati: ⁊ si nō sit necessitas absoluta est bonū ad quod ex p̄cepto nō obligamur: iō est superogatiōis: ⁊ ꝓpter hoc de hoc ē consiliū: ⁊ sic intelligit glo. illa. ℣ Ad.ij. od: q sicut ē accipere supfluū ⁊ diminutū dationē: ita in retētione ⁊ acceptione: vt p̄bus dicit in.iij. ethi. Et iō aliquis retinēdo sua cōtra virtutē facit quādoq: ⁊ per ꝓñs cōtra legem dei que ad oēm virtutis actū sufficiēter ordinat: q̄uis nō faciat contra legē secularis fori que non potest pfecte ad oēs virtutes ordinare. Ꝛterea quādo alius ē in statu extreme necessitatis: efficiūtur sibi omnia cōia. vñ ⁊ si p violentiā vel furtū acciperet nō peccaret. ℣ Ad.iij. od: q sicut dictū est reducitur ad p̄ceptū affirmatiuū quod ē: honora parētes. sed cū omne p̄ceptum affirmatiuū ꝓ tempore ad quod obligat peccatū omissionis iuducat: oē autē peccatū sub ꝓhibitione cadat: precepta autē affirmatiua habēt ꝓhibitiones sicut precepta negatiua annexa ꝓ illo t̄pore ad qō obligāt: sic etiā quelibet affirmatio hēt negationez cōiunctam: et fm q illud peccatū omissionis pōt esse cā vel occasio alterius peccati: ꝑz hoc itelligit qō Ambro. dicit: Pasce si nō pauperis occidisti. ℣ Ad.iij. od: q tēpus ad qō obligat p̄ceptū de elynis faciendis accipit ex parte accipiētis ⁊ ex parte dantis. ex pte aūt accipiētis qñ apparēt signa ꝓbabilia extreme necessitatis future nisi ei subueniat: vt cuz aliquis vidit alios impotētes vel pigros ad subueniendū ⁊ pauperē indigentē cibo ⁊ potu ⁊ alijs vite necessarijs nec sibi satisfacere posse: nō eni expectāda ē vltima necessitas: qz tūc forte nō posset iuuari nā

iã fame vl siti ꝓsupta: dic enī Chrys. sup Jo. Non oportet pauperē vlulātē deceptorē vocare: Quid dicis o homo ꝓpter vnū panē deceptionez qs cōplicat vtiqz dicis: quocirca maxime misericordiaz cōsequat: hic aūt maxima necessitate eripiat. Ex parte aūt dantis qñ hz hō multa quibus nō indiget neqz ad sustētationem vite sui z suoꝝ: neqz ad decentē status sui cōseruationē: z si paupes extreme necessitatis non cōpareāt neqz oz occasionem future necessitatis ptendere vltra ꝓbabilia signa future necessitatis: qz hec ē supflua solicitudo quā dns phibet Matth. vj. Nolite soliciti eē ꝛc.

AD secundum sic ꝓcedit: Videt q elemosyna decedētem in peccato mortali a pēa ifernali liberet: Tobie. iiij. dr: Elemosyna ab oi peccato z a morte liberat: et nō patit aias ire i tenebras. sz in hoc nulla eēt elemosyne cōmendatio si illos a tenebris eripet qui tenebraꝝ debitores nō erāt. g z decedētes in pcto mortali q tenebraꝝ debitores sunt a tenebris ifērni liberat. ℣ Ō. Ambro. dicit. j. Timo. iiij. super illud: Pietas ad oia valz. Pietatē aūt sequeris si lubricū carnis patiat: vapulabit quidē sed non peribit. nō aūt pōt itelligi de lubrico veniali vl quo quis peniteat: qz etiā sine el̄ynis p illud nō periret. g in pcto mortali decedētes p el̄ynam liberātur a pditione inferni. ℣ Sed ꝯ: nullus liberat a pena inferni nisi p gram dei: Gratia enī dei vita eterna ē Ro. vj. sed ille q decedit in peccato mortali caret gra. g nec p el̄ynas a pena inferni liberari potest. ℣ Ulterius vī q el̄yna sit min⁹ satisfactoria q̄ alia opa satisfactiōis: Matth. xvij. dr: Hoc genꝰ demoniorꝝ in nullo ejcit nisi in ieiunio z oratione. nec fit aliqua mētio de el̄yna. g ieiuniū z oratio sunt efficaciora ad delendū peccatū q̄ el̄yna. ℣ Ō satisfactionis opus oz eē penale z deo acceptū. sz ieiunium ē magis penale q̄ elemosyna: z oratio ē opus magis deo acceptū q̄ elemosyna inq̄tum maiorē familiaritatē cū deo cōquirit. g elemosyna ē minus satisfactoria q̄ ieiuniū z oratio. ℣ Sed ꝯ ē qd glo. dic. j. Timo. iiij. sup illd: Pietas ad oia valz. Dis sūma disciplīne xp̄iane ē in mia z pietate. sed i nullo cōsistit sūma rei qd ē i re pcipuū. g precipuū inē alia satisfactionis opera ē el̄yna. ℣ Ulteri⁹ videt q virtus elemosyne magis cōsistit in dato exteriori q̄ in affectu interiori: vt dr cōmuniter i suffragijs mortuoꝝ citius liberant p quibus dant plura: etiaz si p alio bona volūtas impendat. g efficacia elemosyne magis cōsistit in dato q̄ in affectu. ℣ Ō. efficacia elemosyne ē in expiādo peccatū. sz vbi ē maius datū maius peccatū expiat: qz p maiori pcto maior sūma pecunie in el̄ynas vande iniungit. g efficacia elomosyne pcipue cōsistit in dato. ℣ Sed ꝯ sup illud psal. Qui seminat in lachrymis ꝛc. dicit glo. Magna volūtas multū dedit ml̄tū semiauit in hac volūtate illa vidua que duo minuta misit nō parū semiauit. g efficacia elemosyne magis pēsat ex magnitudine volūtatis q̄ ex magnitudine dati. ℣ Espōdeo dr ad. j. q. q cā pene ifernalis ē culpa mortalis: manēte aūt cā manet effectus. vñ cū ab eo qui i pcto mortali moritꝛ nō possit vlterius culpa mortalis tolli: sicut nec a demonib⁹: qz vt dicit Damas. Quod ē hoibus mors: ē demonibus casus. pz q neqz el̄yna ab eo ptius facta neqz post mortē ei⁹ facta ab alio pōt eū qui i pcto mortali decedit a pena inferni liberare. ℣ Ad. j. g dr q eo mō quo aliqs liberat a pcto mortali per elemosynā liberat ab ifernalib⁹ tenebris. Liberat aūt elemosyna a pcto mortali hominē adhuc i statu vie existentē dupl̄r: vel impediēdo futurū peccatū sicut z alia opa meritoria que hoiem in gram cōfirmāt: vel a ptērito liberādo inq̄tū disponūt eum q iam in pcm incidit ad gram recupandā: sicut z alia opera de genere bonoꝝ recta intētione facta. ℣ Ad. ij. dr: q itelligit de lubrico mortali. q aūt dicit non pibit: nō est fm necessitatē intelligendū: sed fm quandā dispositionez: qz p hoc q opibus pietatis aliqs vacat in mortali peccato existēs: disponit se ad gram vt nō facile pmittat in pditionē ire. Uel si intelligat de veniali: efficacia el̄yne in hoc ostendit q pena vapulationi diminuit p eam vel p ipsum veniale impedit ne i mortale trahere possit. ℣ Ad. ij. q. dr: q efficacia satisfactiōis inuenit i tribus satisfactiōis p⁹ibus: sicut vtus totiꝰ potētialit in ptibus eius: que q̄dem cōplete n vna inuenitur: z in alijs diminute: sicut tota virtus aie inuenit in rōnali: sed i sensibili aia inuenit diminute: z adhuc magis diminute in vegetabili: qz aia sensibilis includit in se virtutē aie vegetabilis: z nō ꝓuertitur. Elemosyna enī includit in se virtutē orationis z ieiunij duplici rōne: primo qz el̄yna eum constituit cui datur debitorē ad orandū z ieiunandū: z alia bona que pōt faciendū p eo qui dedit. Secundo qa el̄yna ꝓpter deū data ē q̄ quedā oblatio deo facta vñ phus etiā dicit in. iiij. ethi. q bona opera hēnt aliq̄d simile deo sacratis: oblatio aūt ipsi deo facta vim orationis habet. Et similiter iquātuz bona exteriora ad corpis ꝓseruationē ordinātur: subtractio exterioꝝ bonoꝝ p el̄ynam q̄si virtute cōtinet ieiuniū quo macerat corpus. simil̄r etiā oratio vtute cōtinet ieiuniū: qz extēsio itellectus ad deū debilitatē corporis parit: vt dictū ē. Unde el̄yna completius hz vim satisfactiōis q̄ oratio: z oratio q̄ ieiuniuz: z iō dr. j. Timo. iiij. Corpalis exercitatio ad modicū vtilis ē: z ꝓpter hoc el̄yna magis indicit vt vniuersalis medicina peccati q̄ oratio: sicut Luc. xj. Date el̄ynam z oia mūda sunt vobis. z Dan. iiij. Peccata tua el̄ynis redime. z Tobie. iiij. Elemosyna ab oi peccato libēat. z. j. Timo. iiij. Pietas ad oia valet. ℣ Ad. j. g dr: q satisfactio ē medicia z preseruās a pcto futuro z expiās a ptērito. Et quāuis

elemosyna hꝫ vim expiandi quodcūqꝫ peccatum preteritū: nō tamē hꝫ oēm vim pseruadi a futuro peccato: qz ozo ⁊ ieiunīū pseruāt a quibusdaꝫ peccatis nō solū ꝓ modū meriti qđ etiam elyna facit sed ꝓ modū ptrarie assuetudinis. Et sic ibidez dic glo. q ieiunio saluātur corpis pestes: sed ozone pestes mētis. ⁊ sm hoc intelligit q aliq peccata tm a ieiunio vel ozone sanant. ¶ Ad. ij. dō q quis pena in satisfactiōe requirat: tñ principalius est in ea bonitas actus q penalitas: ⁊ qz elyna plus hēt de rōne boni q ieiunīū inqntū imediatius se ad charitatē habet: ⁊ inqntuꝫ nō ē singulare bonū facientis: sed cōe facienti ⁊ patienti: elyna plus erit satisfactoria q ieiunīū: similr ⁊ ozo quis hominē magis familiarē deo reddat q elyna: sicut contēplatiua plus q actiua: tñ intercessoz ꝓ elynam multiplicatio plus valet ad impetrandū pcoz remissionē: q singulariꝫ vnius homis ozo. ¶ D. ij. q. dō q elyna vt ex dictis pz habet efficaciā: ⁊ ex ipso faciente inqntum ē quoddā opus meritoziū: ⁊ ex recipiēte inqntū obligat ad ozandū ꝓ illo qui elynā dedit. si g consideraꝫ elyne efficacia ex parte recipientis: sic maioz efficacia in maioz dato consistit inqntum ꝓ hoc plures ⁊ magis debitozes efficiūt: ex parte aūt dantis sic respectu premij eēntialis efficacia elyne magis pensat ex affectu q ex dato: ſz respectu premij accidētalis: vtputa remissiōis pene vel alicuius huiusmodi magnificat efficacia elemosyne ex magnitudine dati: nisi ex parte altera intētio voluntatis magnitudini exteriozis dati ꝓponderet: pōt enim tam intensa cē volūtas q etiā omnē penam absoluere ⁊ reatum: sicut de contritione dicitur. Et ꝓ hoc pz resp̄sio ad obiecta.

AD tertiuꝫ sic proeceditur: Uidetur q supflue assignent elemosyne corporales. vij. que hoc versu cōtinentur Uisito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cōdo. Uisito. ſ. infirmū: poto. ſ. sitientē: cibo. ſ. esurientem: redimo. ſ. incarceratum: tego. i. vestio nudum: collio. i. recolligo hospitem: condo. i. sepelio moztuū Omnis enim elyna ad vtilitatē eius cui datur debet ordinari. sed sepultura non est ad vtilitatem moztui: vt Seneca dicit. g nō fit elemosyna i hoc q moztuus sepeliatur. ¶ D. dñs Matth. xxv. misē. icordie opera cōmemoraꝫ quibus hō a damnatione liberat ⁊ regnū meretur. ſz ibi nō computat moztui sepultura. g nō est aliqua elyna. ¶ D. elemosyna datur ad subueniendum necessitatibus alioz. sed quedā vestes nō sunt ad necessitatē sed ad ornatū: ⁊ quidā cibi ⁊ potus nō sunt ad necessitatē sed ad delectationē. g non videt q sp vestire nudū ⁊ cibare esurientē sit ps elemosyne. ¶ Bz ꝫ multe alie sunt necessitates humane vite q pdicte sicut cecus indiget ductione: claudus vectione. cū g elemosyna ad omnes necessitates ordinet: videt q insufficiēter elyne predicte numerent. ¶ D. inē omnes necessitates pncipales est paupertas. sed ō hac non fit aliqua mentio. ergo insufficiēter elyne predicte numerantur. ¶ Uterius videtur q etiaꝫ elemosyne spirituales incōuenienter numerentur que hoc versu continētur: Console: castiga: solare remitte: fer: oza. Console. i. doce ignorantez ⁊ dirige dubitantez: intelligitur enim in hoc duplex elemosyna spiritualis. ſ. doctrina ⁊ consiliuꝫ: castiga delinquentē: solare. i. cōsolare tristem: remitte delinquētibus in te: fer. i. porta infirmitates aliozuꝫ ⁊ grauamina: oza p omnibus. elemosyna enim cadit sub precepto ⁊ obligat ad tempus determiatū vt predictum est. sed non est tempus docendi nisi quando aliquis ignorans occurrit. si g elemosyne pars sit doctrina: videtur q quandocūqꝫ homo videat aliquem ignorantē q debeat cum docere. ¶ D. quicūqꝫ determinat aliquam questionē docet querentē: licꝫ ille qui dat consiliū questionē determinat: quia consiliū questio est: vt dicit in. iij. ethi. ergo non debet alia elemosyna poni consiliū q doctrina. ¶ D. elemosyna ad liberalitatē reducit vt dictū est. sed seueritas contra liberalitatē diuidit: vt in. iij. li. di. xxxiij. dictū est de partibus iusticie. g cum castigare delinquentē ptineat ad seueritatem: non videt q debeat inter elemosynas poni. ¶ D elemosyna non computatur inter partes charitatis: sed inter partes iusticie cum sit opus satisfactoziū. cum g remittere delinqēti ⁊ ferre molestias aliozū sit charitatis perfecte: videt q nō sint partes elemosyne que ē actus misericordie. ¶ Uterius videt q elemosyne corporales p̄emineant spiritualibus: elemosyna enim ordinat ad subueniēdum indigentie. sed magis indiget corpus q spiritus. g potioz est elemosyna corporalis q spūalis. ¶ D. quāto minus recōpensatur elemosyna dāti tanto elemosyna ē acceptioz. vñ dicit Matth. v. Oz receperūt mercedē suam qui laudem suam ꝓ elemosynis querūt. sed in corporalib' elemosynis mínoz fit recōpensatio: qz bōa spiritualia aliis cōmunicata in possidēte crescūt. g elemosyne corporales sūt potiores. ¶ D. quāto elemosyna magis satisfacit desiderio paupis tāto gratioz ē. ſz magis satisfit desiderio recipiētis ꝓ elynas corporales q̄ spirituales: qz defectus corporales magis sentiunt. g elyna corpalis potioz ē. ¶ Sed ꝫ ē: qz p elyas spirituales sūbuenit spūi: p corporales āt corpi. sed spūs p̄eminet corpi. g ⁊ elya spūalis corpali. ¶ D. q̄to ē nobilius datū tāto ē nobilioz elyna: sicut etiā in elynis corpalibus pz. sed bonū spūale qđ i elemosynis spūalibus datur ē meliuꝫ q̄ corporale quod datur in corpibus. g elemosyne spūales sūt potiores corporalibus. ¶ Ēspōdeo dō ad. j. q. q elyna corporalis ordinatur ad subueniendum necessitati corporis: que quidem ē dupler. ſ. cōmunis ⁊ specialis rōne alicuius accidentiꝫ: communis quidem

necessitas corpis ē duplex: vna ex hoc q̄ iā mortē
icurrit: ⁊ ad hoc ordinat sepultura mortui. alia ex
q̄ ē nobis necessariū aliq̄d p̄seruās a morte ne ea⁊
aliq̄s icurrat: ⁊ h⁹ duplr: vno mō p̄hibēs corrupti
uum iteri⁹ q̄ ō ē defectio nutrimēti: ⁊ ꝯ hoc ordiat
cibatio esuriētis ⁊ potatio sitiētis: sm q̄ his duo⁹
b⁹ indiget ad nutrimētu⁊. Alio mō p̄hibēs corru
ptiuū exteri⁹: ⁊ ad h⁹ etiā ordinat duplex el'yna. ſ.
regere nudū: ⁊ colligē hospitē i domo: q⁊ his duo⁹
b⁹ ꝯ aeris intēperiē idigem⁹. ſ. veste ⁊ domo. Sil'r
etiā necessitas spālis pōt ee duplex: vel ex cā intrin
seca sicut infirmitas: ⁊ ꝯ hāc ordinat visitatio infir
mo⁊. vel ex cā extrinseca sic detētio icarceratо⁊: ⁊
ꝯ hoc ordiat redēptio captiuo⁊. ¶ Ad.j.q̄.dō: q̄
q̄uis sepultura nō p̄sit mortuo sm se corporalit:
p̄dest tn̄ ei sm q̄ i memoriis hominū remāet: tu⁊
q⁊ i p̄fusionē mortui reputat q̄ ibi sepult⁹ iacet: tum
q⁊ ex ipso tumulo magis i memoria manet: ⁊ aliq̄
ad orandū p ipso excitāt. vñ monumētū dr a me
moria: vt Aug. dic in li. de cura p mortuis agēda.
¶ Ad.ij. dō: q̄ oīs enūerauit illas el'ynas i quib⁹
maior idigētia apparz vt euidētior appareat iusti
cia iudicātis: dū hos p el'ynis remūerat: ⁊ illos p
omissiōe p̄dēnat: ⁊ tn̄ in alijs scripture locis tal' ele
mosyna cōmendat: sic pz de Tobia ⁊ de Simone
machabeo: q̄ parētibus ⁊ fratrib⁹ suis sepulchra
solēnia edificauerūt: ⁊ etiā Joseph q̄ corp⁹ dñi se
peliuit: ⁊ ex h⁹ laudat. ¶ Ad.iij. dō: q̄ aliq̄n illud
q̄ ō ē ad delectationē vl' ornatū i necessitatē vertit:
⁊ h⁹ duplr: vel pp infirmitatē: q⁊ infirmi sūt sustē⁊
di delicatis cibis ⁊ vestib⁹ molliorib⁹: ne nā gra
uet: vel pp p̄stinā p̄suetudinē: aut etiaz dignitatis
statū in q̄ aliq̄s etiā paup sine p̄fusiōe nō pōt alijs
uti: ⁊ iō etiā Aug. i regula his duob⁹ generib⁹ ho
minū p̄cipit vberius subueniendū. ¶ Ad.iiij. dō
q̄ oēs alie necessitates ad aliquā istaz reducunt:
quicq̄d enī ad subuētionē morbi p̄tinet h⁹ totum
sub visitatione infirmi p̄tinet. ¶ Ad.v. dō: q̄ sicut
nūmus eo q̄ ē mēsura q̄dā vt phs dicit in. v. ethi.
p̄tinet oīa necessaria vite virtute: ita etiā pauptas
p̄tinet oēs necitates: ⁊ iō subuēire paupi nō ē spāl
el'yna ab alīs distincta: sz generalr oēs includit. ¶
Ad.ij.q.dō: q̄ el'yne spūales dicūt q̄b⁹ defectib⁹
p̄rimi i spūalibus subuenit: q̄ō quidē fit dupliciter:
vno mō q̄n aliq̄s ipetrat p̄rio subuētionē a deo: ⁊
h⁹ facit oīo. alio mō q̄n aliq̄s subuēit p̄rimo p se
ipm: ⁊ h⁹ vel ꝯ defectū pene: vel ꝯ defectū culpe. si
p̄mo mō hoc ē dupl'r: q⁊ pena spūalis vel ē in itel
lectu sm ignorātiā: ⁊ ꝯ hūc defectū ē doctrina re
spectu itellectus speculatiui: ⁊ p̄siliū respectu itelle
ctus practici. vel ē in affectu. ſ. tristicia: ⁊ ꝯ hūc de
fectū ē cōsolatio. Si āt secūdo mō. ſ. ꝯ defectū cul
pe h⁹ duplr: vno mō ex pte ipsi⁹ peccātis: cui⁹ ordi
natōi subuēit castigatio. alio mō ex pte alteri⁹ qui
ex culpa peccāti ledit: ⁊ sic ꝯ culpā ē duplex reme
diū. ſ. remissio ex pte ei⁹ i quē directe culpa cōmit
tit. ⁊ supportatio ex pte ei⁹ cui peccātis societa⁹ est
onerosa. Uel alit: defect⁹ cui subuenit p el'ynas spi
rituales: aut ē defect⁹ pene in itellectu practico vel
speculatiuo: ⁊ sic ē doctrina ⁊ p̄siliū vt dictū ē: vl'
i affectu ⁊ sic ē p̄solatio. aut ē defect⁹ culpe: ⁊ sic vl'
i leiēm cū spe emēdatiōis: ⁊ sic ē castigatio. aut sī
ne spe emēdatōis: ⁊ sic ñ restat nisi p orōnē diuinū
subsidiū iplorare. vl' i primū: ⁊ sic q̄ntū ad culpā
idiget remissiōe: q̄tū ad penā quā iſert supporta
tiōe. ¶ Ad.j.q̄ dō: q̄ sicut dare el'ynā corpalez nō
cadit sub p̄cepto obligante nisi ad tēpus necitati
⁊ vt alicui i necessarijs vite subuēiat: ita ad doctri
nā alteri⁹ ñ obligat hō pp debitū officiū: nisi i his
q̄ sūt de necitate salutis: ⁊ q̄n nō eēt q̄ istrueret: vl'
q̄n aliq̄s aliū errātē videret: nisi eēt ali⁹ q̄ ex officō
id facē teneret: alās aūt docere ē p̄siliū ⁊ superoga
tio q̄dā: sicut ⁊ de el'ynis corpalib⁹ dictū ē. ¶ Ad
ij. dō: q̄ ñ oīs q̄stio ē p̄siliū: sz questio q̄ ē de rebus
agēdis a nobis: ⁊ q⁊ dubitatio siue ignorātia talis
hz rōnē spālem defect⁹ inq̄tū deficit sciētia q̄ debz
ee regitiua i ope: iō spālis el'yna ponit p̄siliuz p̄ter
doctrinā. ¶ Ad.iij. dō: q̄ penā castigādo ifligere
p̄tigit duplr: aut inq̄tū ē afflictiua illius cui infert
⁊ sic ad seueritatē p̄tinet q̄ eq̄litatez iusticie seruat
sm q̄ penā culpe recōpensat: aut sm q̄ cedit i bo
nū ei⁹ in quē pena infert: ⁊ sic largo mō ad liberali
tatē reducit p̄ut oē beneficiū impēsuz quodāmō
liberalitatis ē. ¶ Ad.iiij. dō: q̄ charitas ē mater
oium vtutū: ⁊ iō nō ē incōueniēs si actus q̄ sūt ali
arū virtutū q̄si elicientiū sint etiā charitat⁹ q̄si im
perātis. Ad.iij.q.dō: q̄ el'yna hz efficaciaz vt dic
tū ē: ex pte dātis: ⁊ ex pte recipiētis. ex pte āt dan
tis efficacia el'yne pēſat p̄ditionē ipsius act⁹ quo
subsidiū p̄rimo p̄fert: ⁊ sic simplr loquēdo el'yna
spūalis dignio⁊ ē: q⁊ act⁹ spūales digniozes sūt cor
poralib⁹ donis. Ex pte āt recipiētis pōt mēsurari
el'yna duplr: vel rōe boni q̄ p̄fert: ⁊ sic adhuc ele
mosyna spūalis p̄eminet: vel rōe necessarij ⁊ sic q̄
daz spūales sūt q̄busdā corpalibus potiozes. ſ. q̄ ꝯ
culpā ordināt q̄buscūq⁹ el'ynis corpalibus: q⁊ hō
magis oz vitare culpā q̄ aliquē defectū corpalem
etiā mortē. quedā vo corpales q̄. ſ. sūt ad sustenta
tionē vite quibusdaz el'ynis spūalibus magis sunt
necessarie. ſ. q̄ sunt ad bene ee: sed ille q̄ sunt ad be
ne ee spūale sunt magis necessarie illis q̄ sunt ad
bene esse corporale. sic g̃ pz q̄ oibus corporalibus
elemosynis alique spūales potiozes sunt: ⁊ simlr
in genere loquendo de vtrisq⁹. ¶ Ad.j. ergo dō:
q̄ quāuis corpus habeat plures indigentias q̄ spi
ritus: tamen indigentie spiritus sunt magis fugien
de q̄ indigentie corporis: sicut eligibiliozes sūt spi
rituales q̄ corporales diuitie. ¶ Ad.ij. dicenduz
q̄ recōpensatio nō diminuit efficaciā el'yne: sz inte
tio recōpensationis. vñ q̄uis aliquis docendo ipe
etiā addiscat: nō tamē q̄nq⁹ pp hoc facit: sed soluz
vt alteri subuēiat. Et p̄terea intētio acquirēdi ali⁹

qꝺ ſpūale bonū nō minuit rōnē meritī: qz ꝑ ipm deo ꝓiūgimur: vt frequēter ꝓtigit. ¶ Ad.iij. ꝺꝺ qꝺ etſi min⁹ ſētiat alicꝙs ꝺefect⁹ ſpūales h⁹ ē pp ꝺefectū ei⁹: nō āt mēſuraī el'yna ꝑ h⁹ qꝺ acceptat ꝙ recipit ſz ꝑm qꝺ acceptare ꝺz: alꝙs meritū ꝺantis ⁊ recipiē tis pēderet arbitrio: qꝺ falſuz eſt.

AD quartuz ſic ꝓ

Cedit: vī qꝺ ne cītate nō ſit ꝺāda el'yna qz vt ꝺicī Aug. peccat ꝙ ꝓpoſtere agit. ſz ordo cha ritat⁹ h⁹ exigit vt hō magis ſibi ꝙ alteri ſubuēiat. ḡ peccat ſubtrahēdo ſibi neceſſariū vt alteri cōfe rat. ¶ Ꝺ. pḥus ꝺicī in. iiij. ethi. qꝺ ꝙ diſſipat ſ'bam ſuā. i. diuitias ꝺeſtruit ſeipm. ⁊ h⁹ ꝓcipue veruz ē ꝙtū ad neceſſaria. ſz peccat ꝙ ſeipm occidēt. ḡ etiā peccat ꝙ ꝺe neceſſarīs ſibi el'ynā facit. ¶ Sz ꝯ eſt ꝙ oia ꝺat nihil ſibi retiet ꝺe neceſſarīs. ſz oñs ꝓfu lit Matth. xix. Uēde oia ꝙ hēs ⁊ ꝺa paupib⁹. ḡ ſi ne pcō pōt hō ꝺe neceſſarīs ſibi el'ynā facē. ¶ Alter⁹ vī qꝺ etiā ꝺ malo acqſito ⁊ poſſeſſo poſſit ele moſyna fieri: Luc. xvj. ſup illud: Facite vobis ami cos ꝺe māmona iniqtatis. ꝺicī glo. iniqtas bene ꝺi ſpēſata i iuſticiā vertit: ḡ vī qꝺ liceat ꝺe inique poſ ſeſſis el'ynā facē. ¶ Ꝺ. ei ꝙ ē in vltia necitate cōſti tut⁹ oīb⁹ modis ſubueniēdū ē. ſz ꝓtingit aliquez ꝙ nihil hz niſi ꝺ iuſto acqſito ⁊ ꝺetēto i extrēa neceſ ſitate vidē. ḡ ꝺz ei el'ynā facere: ⁊ ſic ꝺe malo acqſi to ⁊ ꝺetēto pōt el'yna fieri. ¶ Sz ꝯ ē qꝺ Greg. ꝺicī Non ē cōputāda el'yna ſi paupibus diſpenſet qꝺ ex illicitis reb⁹ acqrit. ¶ Alter⁹ vī qꝺ ꝺ turpi lucro nō poſſit fiēi el'yna: ſicut ꝺe meretricio ⁊ aleato: ⁊ qꝺ ꝑ ſimoniā acqrit: qz ꝑm pḥm: ꝺona hīt aliqꝺ ſimile ꝺeo ſacratis. ſz ex hui⁹mōi nō licz ſacrificiū vl' oblationē ꝺeo offerre: Deutero. xxiij. Nō offe res mercedē ꝓſtibuli nec pciū carnis in ꝺomū ꝺei tui. ḡ nec el'yne ⁊ hui⁹mōi fieri ꝺebēt. ¶ Ꝺ. aleato rū lucrū ē turpe lucrū: acceptiōes eni eoz illibera les ſūt: vt pḥus ꝺicī in. iiij. ethi. ſz ex aleato nō pōt fieri el'yna vt vī: qz tenet ad reſtitutionē eius. ḡ nō pōt fieri el'yna ꝺe turpi lucro. ¶ Sz ꝯ: qꝺ Augu. ꝺicī: Qui habet⁹ aliqꝺ ꝺe malo facite inde bonū. ḡ ꝙ acqſiuit aliqꝺ ꝺe turpi lucro pōt illō in bonuz vſuz el'yne expēdere. ℜ Eſpōꝺeo ꝺꝺ ad. j. q. ꝙ ꝺe reb⁹ exterioꝛib⁹ ꝺī nobis aliqꝺ neceſſariū ꝺupl'r: vno mō ſine ꝙ ñ pōt aliq⁹ eē ⁊ viuere. Alio mō ꝺi cit nobis neceſſariū quo idigem⁹ ad honeſte viuē ꝺū vel ꝺecēter ꝑm ſtatū nr̄m. ſz talis ꝺecētia ñ cōſi ſtit i aliquo idiuiſibili: qz multis addit⁹ hō ñ excꝺ dit ſtat⁹ ſui ꝓditionē: multis etiā ſubtract⁹ cōditio ſui ſtatus ꝺecēter ꝓſeruat: ſz tm̄ poſſet addi ꝙ eſſz vltra cōditionē ſtat⁹ ſui: ⁊ tm̄ ꝺiminui ꝙ ñ ꝑuaret honeſtas vel ſui ſtatus ꝺecētia: ⁊ h⁹ quiꝺē ſermōe ꝺetermiari ñ pōt: qz ꝺe ſingulārib⁹ nō ē iuꝺiciū: ſz ſtatur i h⁹ prudētie arbitrio ⁊ vnctiōis q̄ ꝺocet ꝺe ꝺe oīb⁹. Utroqꝙ āt ꝺictoꝛ modoꝛ pōt aliqꝺ eſſe alicui neceſſariū ꝺupl'r: vel rōne ſuiipſi⁹: ⁊ h⁹ ꝺicit a quibuſꝺā neceſſariū indiuiꝺuī. vel rōe eoꝛ q̄rū curā gerere ꝺz: ⁊ hoc ꝺī neceſſariū pſone inḡntuz pſona ꝺ ꝺignitatē ptinet ꝑm quaz alicui cōpetit aliozū curā gerere. Illud ḡ ſine quo nō pōt eē vel viuere aliqꝙs: vel ipſe vel ille quoꝛū curā hz: nō ꝺz in el'ynas expenꝺi: hoc eni ꝺicīt neceſſariū ſimpl'r q̄ſi neceſſitate abſoluta: niſi foꝛte poſſet anteq̄ tal' neceſſitas incūbat ꝑ aliuz modū reſartiri: qz iam excꝺet ab huiuſmōi neceſſitatis rōe. Simil'r etiā illud quo ſubtracto non pōt ſeruari ꝺe eētia ſta tus aliquo mō ſui vel ſuoꝛū nō ꝺebet aliquis i ele moſynas expenꝺē: niſi ꝺ facili reſartire poſſit: aut niſi aliquis ſtatū mutare vellz: quia nullus ꝺebet ꝺecēter in aliquo ſtatu manere: vl' niſi neceſſitaſ illa pꝛepōꝺeret: vel alcuius pſone ſpecialis i neceſ ſitate vltima exiſtētis: vel eccle: vel rei publice: ꝺa bonū gentis eſt ꝺiuinius ꝙ bonū vnius. illud aūt quo poſito vel ſubtracto nihilomin⁹ ꝺecētia ſtat⁹ manet: pōt in elemoſynā ꝺari: ⁊ ꝺe hoc ē conſiliū nō pꝛeceptū. illud autē quod neceſſariuz reputat ad aliquid qꝺ eſt vltra ꝺecētiam ſtatus: ꝺebet i ele moſynā diſpenſari: ⁊ hoc cadit ſub pꝛecepto.

¶ Ad pꝛimū ḡ ꝺicendū: ꝙ ſi aliquis neceſſarium ſine quo nullo mō eſſe vel ꝺecēter viuere poſſit ſi bi ſubtraheret ⁊ alī ꝺaret: ꝺꝛdinē charitatis puer teret in beneficīs obſeruādis: nō aūt ſi ꝺ alīs ſine quibus ꝓꝺicta eē poſſunt plus alteri ꝙ ſibi ꝛbuat: qz virtuoſi ē ꝺe talibus bonis coꝛpalib⁹ plus alīs ꝙ ſibi tribuere: vt pḥus in. ix. ethi. ꝺicit. ¶ Ad ſe cūꝺū ꝺꝺ: ꝙ rō illa ꝓcꝺit ꝺe eo qꝺ eſt neceſſariuz ꝑm ꝓmū moꝺuz. ¶ Ad. iij. ꝺꝺ: ꝙ illi qui omia ꝺi mittūt ꝓpter ꝺeum ſtatū viuendi mutant: cui⁹ ſta tus ꝺecentia poteſt cōſeruari ꝑ ea que a fidelibus ⁊ ꝺeuotis vel quotiꝺie miniſtrant vel iam miſtra ta ſunt in poſſeſſionibus ⁊ reꝺꝺitibuſ. ℜ Ꝺ. ij. q. ꝺꝺ: ꝙ illud ꝺicīt licitum qꝺ nulla lege ꝓhibet: vñ illicite acquiſitū ꝺī quod ꝯ ꝓhibitionē legis acqꝛritur. Sed hoc pōt eē ꝺupl'r: quia aut lex ꝓhibuit ipſum lucrū vel cām lucri tantū: ſi ipſum lucruz ē ꝓhibitū tunc impoſſibile ē ꝙ iuſte ꝺetineat: ex h⁹ enim ipſo efficīt aliquis iniuſti tituli ⁊ male fidei poſſeſſoꝛ ꝙ ꝯ legem aliqꝺ habet. Sed in talib⁹ ꝺi ſtinguendū eſt: qz aut nō tranſfertur ꝺñium: ſicut in rapina ⁊ furto: ⁊ tunc oino reſtituere tenetur: ⁊ ideo ex hoc nō poteſt elemoſyna fieri. aut tranſ fertur ꝺominiū: ⁊ tunc vel competit repetitio ei a quo quis lucratus eſt ꝑm aliquod ius: ſicut i vſu ra accīꝺit in qua vt quiꝺam ꝺicunt ꝺominiū trā ſfertur: ⁊ tunc ꝺe hoc etiam non poteſt elemoſyna fieri. aut non competit repetio ꝑm turpitudinem ſceleris e ꝙ parte ꝺantis: ſicut in ſimonia accīꝺit: ⁊ tunc tale acquiſitum non poteſt iuſte retineri: ſed ꝺebet in elemoſynas erogari. Si autem lex pꝛohibuit actum ex quo quis lucratur: ſed non lucrū ſuppoſito actu: tūc q̄uis acqrēꝺo tali actu cōtra legē fecerit: tm̄ tenēdo nō facit contra legem:

sicut cū quis de lenocinio vel meretricio lucrat: et iō hec retineri pñt: ⁊ de eis elemosyna fieri pōt.

¶ Ad pmū g̃ dō: q illud itelligendū ē de illis q̃ p illicitū actū acq̃sita sūt: ⁊ tñ iuste possidēt. Vel aliter dō: q mām̃ona iniq̃tatis dicūt diuitie etiā licite acq̃site ⁊ possesse: vel inq̃ntū eas sola iniq̃tas diuitias eē reputat: vt Aug. exponit. xxj. de ciui. dei vl̃ inq̃ntū sunt iniq̃tatis occasio: vl̃ iniq̃tatis. i. ine q̃litatis: q nō eq̃liter sūt hoibus distribute bono aliq̃ agente ⁊ malo supabundante. ¶ Ad. ij. dō q in tali casu si sine piculo paupis eē pōt debz ille qui alienū hz significare ei cui debet: ⁊ siue ille licē tiā dederit siue nō: dz paupi in vltima necessitate existēti p̃uidere: nec p̃uidet sibi de alieno: q necessitas talis oia facit cōia: vñ nō tenet ad restitutōez nisi ille cui debet i simili necessitate eēt: q etiā tūc teneret sibi p̃uidere si nihil hūisz ab eo. Ad. iij. q. dō: q qñ lucrū ipsum ē lege p̃hibitū: vt rapina: vsura: ⁊ simonia: nō solū dī turpe lucrū sz iniquū ⁊ de hoc dictū ē elemosyna fieri q̃liter possit vel ñ possit: sz qñ actus quo quis lucratus ē lege p̃hibitus nō aūt ipm lucrū: tūc vocat turpe lucrū: sic ē i meretricio vel i simlib': ⁊ tunc ò tali elemosyna fieri pōt: q nō tenet ad restitutionē. ¶ Ad. j. g̃ dicēdū: q de tali lucro nō dz fieri oblatio ad altare: p̃cipue manifeste p̃pter scandalū ⁊ reuerētiam sancte vel sceleris abominationē: sed hec cāe ñ p̃hibēt q̃n ex tali elemosyna fieri possz. ¶ Ad. ij. dō. q ipsuz lucrū aleatoꝛ ē lege p̃hibitū: sz in hoc distinguēdū ē: q aliq̃d circa ludū iustū ē p̃hibitum lege nāli aut diuina: vt q aliq̃s lucraret ab his q̃ rem suā alienare nō p̃nt: sicut sūt minoꝛes: ⁊ furiosi: ⁊ similes. ⁊ iterū q aliq̃s alterū trahat ex cupiditate lucrādi: sz fm ius positiuū oē tale lucrū est iterdictū: q ād ius positiuū p̃ dissuetudinez abrogat: nō autē ius diuinū: iō dicendū vī q si lucrat' ē ab eo q̃ nō hūit ptātem alienādi tenet ad restitutionē ei: ⁊ sic nō pōt facere elynaz inde. si aūt lusit cū eo q̃ hz ptātem alienādi q̃ sua sunt si tractus lusit ⁊ amisit pōt repetē: si lucratus ē nō tenet restituere: q ille q̃ amisit nō ē dignus recipe nec pōt licite retinere nisi ius positiuū p̄ dr̃iam ꝓsuetudinem eēt alicui abrogatū. si aūt aliū traxerit si amisit ñ cōpetit ei repetitio: si ād lucratus ē tenet ad restitutendū illi a quo lucratus est: ⁊ non potest inde facere elemosynam.

AD quintum sic ꝓcedit: Videt q vxoꝛ possit de reb' mariti facere elemosynā: q sicut dic̃ Aug. Vxoꝛ i societatē matrimonij assumit: ꝓpter q̃d non de capite necz de pedib' femina formata ē: sz de latere. si g̃ vir pōt facere elemnsynas de reb' domus q̃ sūt eis cōmunes rōe p̃dicte societatis ⁊ vxoꝛ poterit facere. ¶ P̄. de Lucia legit q habat elynas ignorāte spōso: nec ex hoc reꝓhendit sz laudat. g̃ vxoꝛ pōt sine cōsilio mariti elynas dare. ¶ Sz c̄. j. Coꝛ. xj. Vir caput ē mulieris. sz mēbrū nō pōt aliq̃d sine capite facere. g̃ nec vxoꝛ pōt sine viro elynas dare.

Alteri' vī q filiusfamilias possit etiā dare: q q̃libet q̃ suū ē pōt alteri dare. sed res paterne sunt filiifamilias: q ipse ē heres. g̃ pōt de eis elynā facē. ¶ P̄. vsus diuitiaꝛ laudabiliꝛ ē si ad bonū spūale q̃s eis vtat q̃ ad bonū coꝛpale. sz ad vsum coꝛporis sui pōt filiusfamilias reb' p̃monij sui vti. g̃ multo fortiꝰ ad bonū spūale q̃ ē p elynas. ¶ Sz c̄: nullus pōt aliq̃d dare q̃ ñ ē in ptāte ei'. sed patrimoniū nō ē in ptāte filiifamilias. g̃ ñ pōt de eo dare elynā. Alterius vī q̃ famul' vl̃ ancilla p̃nt facē elynā de reb' dn̄oꝛ: q de q̃libet p̃sumēdū ē bonū nisi p̃bet c̄triuz. sz facere elynā ē bonū. g̃ dz p̃sumi q dn̄o suo placeat: ⁊ ita sub spe ratihabitōis poterit elynā facere. ¶ P̄. elyne etiā a famulis facte valere ad salutē dn̄oꝛ p̃nt: sicut pz i moꝛtuoꝛ suffragijs. sz famus dz p̃curare bonū dn̄i sui non solū coꝛpale sz spūale magis. g̃ pōt de reb' dn̄i elynā facē. ¶ Sed c̄: nullus dz facere elynā de alieno. sz res dn̄oꝛ non sunt seruoꝛ. g̃ seruī ò eis elynas facere nō debēt. Alteri' vī q monachi p̃nt elynas facere sine licētia abbatis: vnū eni bonuz nō p̃iudicat alteri. sz religio ē bonū quoddā. g̃ nō p̃iudicat elemosyne q̃ etiā bonū quoddā ē: q̃n eā dare possit. ¶ P̄. elyna maxime i scriptura cōmendāt. si ergo monachi nō p̃nt elynas dare: tūc sunt peioꝛis c̄dicōis q̃ alij. ¶ Sz c̄: elyna nō ē danda nisi ò p̃po sz monachus nō hz p̃riū p̃hibēte pauptatis voto. g̃ monachus nō pōt elynā dare. Respondeo dō ad. j. q. q i extrema necitate existēti q̃ facit oia cōia q̃libz p̃dictoꝛ pōt elynā facere: q dz p̃sumē q suo supioꝛi placeat cū ipse dare teneret si p̃nꝰ esset: ⁊ si etiā p̃hiberet. iō dō vī sicut ò illicito lucro dictū ē p̃us: ad cui' restitutionē aliq̃s tenet. als āt de vxoꝛe distinguēdū ē: q si hz alias res p̃ter votē vl̃ ē lucrosa: tūc pōt tales elynas dare q̃. viꝛ nō depaupent etiā ñ req̃sito assensu viri dūmō nō p̃hibeat: ⁊ si etiā p̃hibēt vbo possz p̃babilr credere q eā ñ itēderz simplr ab elynis coercē: sz a superfluitate elynaꝛ nisi apte paterz ei c̄triū. si āt p̃dicta duo defuerit ñ dz dare elynas sine ꝓsensu viri nisi aliq̃s elynas cōes ⁊ modicas ò q̃b' satis ei ꝓstare pōt q viro placēt si necitatē paupis inspicerz. ¶ Ad. j. g̃ dō: q q̃uis vxoꝛ ad societatē assumat ⁊ i ipo actu mīmōij sit eq̃l: tñ i his q̃ ad dispositiōez dom' ptinēt vir caput ē mlieris: ⁊ iō nō ē silis rō de vtroq;. ¶ Ad. ij. dō q beata Lucia erat adhuc spōsa tm: nec erat m̄rimoniū ꝓsūmatū aut ratificatū: ⁊ iō ò ꝓsensu m̄ris sb cui' cura erat poterat elynā facere. Ad. ij. q. dō q filiusfamilias ñ pōt dare elynā sine ꝓsensu pentū nisi panē ⁊ hui' mōi q̃ ñ iferūt sensibile dānū: de q̃b' satis ꝓstare pōt q parentib' placeat. ¶ Ad. j. g̃ dō: q quāuis filiusfamilias sit heres: non tamē adhuc est dn̄us rex: ⁊ iō dare nō potest.

¶ Ad.ij.dō:q̄ ad victū cōpalē tenent ei pentes nīsi ex culpa sua remāeat:ꝛ iō pōt vti reb' parētū ad necitatē suā:ñ āt alijs dare. ¶ D.ij.q.dō:q̄ si militer dō ē de seruis ꝛ ancillis ꝛ etiā de famulis: q̄uis sint libē ꝓditiōis q̄ nō pñt elemosynas dare de reb' dñoꝝ sine eoꝝ ꝓsensu nisi panē ꝛ hui' mōi q̄ vt dictū ē nō iferūt sensibile nocumētū:qz ꝛsi sit dispēsator rez:ñ tñ ponat dispēsatoꝛ q̄i prātez ali quā in re oñi hñs:sz q̄i tractās eā ad vtilitatē dñi: de p̄cio āt sui seruitij cōstat q̄ possz elemosynā da re. ¶ Ad.j.ḡ dō:q̄ nō oz q̄ plumam' de quolibz quodlibz bonū:sz illō ad qō tenet quo p̄termisso peccat:qz nullū debem' credere malū nisi ꝓstet no bis de malicia ei': ꝛ iō nō oz q̄ famulus credat q̄ dño placeat nisi i illa necessitate paupis i q̄ dñs de necitate tenet. ¶ Ad.ij.dō:q̄ suffragia nō ꝓsunt mortuis p alios facta nisi inq̄ntū meruerūt vt eis ꝓdessent oū adhuc viuerēt: vt Aug. dic̄:ꝛ iō sunt aliquo mō eoꝝ ille elemosyne q̄ ꝓ eis fiūt. Et simi liter oz q̄ elemosyne q̄ ꝓ viuētibus fiūt si debeant eis ꝓdesse debēt eē eoꝝ:qō nō pōt eē si eis displice at:ꝛ iō ñ oz facere elemosynā ꝓ dño famulus ō re bus dñi:nisi ꝓstet sibi q̄ ei placeat. ¶ D.iij.q.dō q̄ monachus si hz dispēsationē rez mōasterij pōt ꝛ oz facere elemosynā de supfluis noie capituli: si āt nō hz dispēsationē:tūc in mōasterio exñs nō oz dare sine licētia nisi i extrema necitate: vel absente abbate aliq̄d modicū sub spe ratihabitiōis: extra monasteriū vō exñs puta i studio pōt elemosynā facere:qz cū dant ei expēse cōmittit ei eaꝝ dispen satio. ¶ Ad.j.ḡ dō:q̄ nō ē inc̄ueniēs bonuz pfe ctū bono impfecto repugnare:nō q̄dē pp ꝟietatē ad ipsum inq̄tū ē bonū:qz bonū ñ est bono ꝟiuī: sz ꝓpter ꝟietatē ad eius impfectionē. ¶ Ad.ij.dō q̄ mōachus nō ē factus ex hoc peioris ꝓditionis: qz multo magis ē accepta deo vniuersalis rez abdicatio q̄ particularis distributio que fit per ele mosynas.

AD sextuz sic proce dit: Uidet q̄ aliq̄s nō possit sibi elemosy nā facē. elemosyna eni ē actus liberalitat̄ vel iusti cie:sz he vtutes pp h' q̄ in cōione ꝓsistūt nō sūt ni si ad altez:vt de iusticia dī in.v.ethi.ḡ elemosyna ñ pōt eē ad seip̄m. ¶ ℞. nullus dat nisi q̄ habet nec aliq̄s recipit nisi id q̄ nō hz.sz nullus pōt ali q̄d simul hēre ꝛ nō hēre.ḡ nō pōt sibi dare elemo synā. ¶ Sz ℞:hō oz diligere ꝓximū sicut seipsū.sz ꝓximū ita oz diligē affectu q̄ etiā effectu ei bñfa ciat.ḡ ꝛ sibi oz benefacere ꝛ elemosynas dare.

Uteri' vī q̄ malis nō sit elemosyna danda p id q̄ dī Ecclīastici.xij. Da misericordi ꝛ nō suscipias peccatorē.ꝛ iterū: Benefac hūili ꝛ nō des impio. ¶ ℞. ꝓditor oñi sui reputaret q̄ de reb' a dño si bi ꝓcessis hostē oñi sui nutriret.sz ois pcōr est ho stis dñi.ḡ nō oz ei elemosyna de reb' a deo nobis ꝓcessis dari. Sz ℞ Matth.v. Estote filij ꝓis vīi q̄ in celis ē:q̄ solē suū facit oriri sup bonos ꝛ malos.sz hoc nō dī nisi pp imitationē.ḡ debemus et bonis ꝛ malis dare. Q Uteri' vī q̄ meliori sit magis subueniēdū sp:qz elemosyna dat̄ pp deū: vt ex ipsi' diffinitiōe pz.sz bon' ē deo ꝓpinq̄or q̄ mal'. ḡ meliori sp magis elemosyna ē danda. ¶ ℞. ele mosyna hz efficaciā ex pte etiā recipiētis q̄ obliga tur ad orandū ꝓ elemosynā dante.sz op' boni est efficax ad merēdū magis.ḡ magī sp oz dari elemo synā magis bono. ¶ Sz ℞:el'yna cū sit act' mie mi seriā ituet.sz malus ē magis miser q̄ bon'.ḡ magis ē el'yna malis dāda q̄ bonis. Q Espōdeo dō ad.j. q.q̄ el'yna pōt dupl'r fieri: vt ex pdicti pz.s.p colla tionē alic' rei tpalis:ꝛ h' mō null' sibi pōt el'yna fa cē pōt. vl p exercitiū alic' actus spūalis vl corpalis ꝛ qz hō rōe diuersaꝝ ptuz i seipsū agē pōt:sic aīa mouet corp' ꝛ vna ps aie aliā:ꝛ vna ps corpis aliā iō talē el'yna aliq̄s pōt facē sibi. sz ad subueniēdū sibi i corpalib' nā fatī iclinat:ꝛ iō de h' ñ oportuit dari p̄ceptū:sz solū ō subueniēdo aie ad quā ñ ita mlti iclināt. vñ dī Eccl'.xxx. Miserere aie tue pla cēs deo. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ liberalitas sz q̄ ꝓsistit in dationib' nō pōt eē ad seip̄m:sz fm q̄ ꝓsistit i sūpti b' pōt eē ad seip̄m sic ꝛ liberalitas:sūt enī aliq̄ illi berales ad seipos q̄ pp cupiditatē rez sibi necessa ria subtrahūt.sz iusticia nullomō pōt eē ad seip̄m qz hz rōez eq̄litatis q̄ sp ad altez cē dz. ¶ Ad.ij.pz solutio ex dictis. ¶ D.ij.q.dō:q̄ fm Aug. sic dili gēdi sunt hoies vt eoꝝ nō diligatur errores: ꝛ q̄a exhibitio bñficij dilectiōi conespōdz: iō peccatori ad sustētationē nē dz elemosyna facere si idigeat: cū p̄cipiat nobis bñfacere aicis ꝛ inimicis:sz ad fo uedū eoꝝ malicia nō debem' eis aliq̄d dare: vel si ꝓstaret q̄ de eo qō eis dat̄ in pcēm abuterent: ñ de beret eis dari aliq̄d nisi necessitas extrema expo sceret:ꝛ h' mō itelligēda ē auctoritas iducta. Uñ patet solutio ad primū. ¶ Ad.ij. dō: q̄ peccator etsi sit inimicus dei quantū ad culpaz:non tamen quantū ad nām:qz deus nihil odit eorum q̄ fecit Sapi.xj. ¶ D.ij.q.dō: q̄ cui magis benefacien dū sit vt dicit phūs.ix.ethi. non est facile determi nare propter multas diuersitates boni ꝛ necessa rij:tamen hoc est tenendū q̄ semper magis reddē dum est debitum q̄ beneficium impendēdum: vt ipse ibidez dicit:nisi ex parte altera assit maior bo nitas vel necessitas: ꝛ ideo parētibus ꝛ propinq̄s ꝛ benefactorib': ꝛ eis a quibus spiritualia accipit magis debet elemosynā facere si indigeāt:ꝛ ceteris paribus melioribus magis ꝛ magis etiaz indigen tib' magis: ꝛ sic fm has tres cōditiōes dz gradus i el'ynis ꝓstitui s.fm honestū:necessariū: ꝛ debitū Assignare āt i singlis q̄n vnū alteri coꝝ ꝑferat est ipossibile:qz singlares eoꝝ ꝓditiōes q̄ attendende sunt:sūt infinite ꝛ nō cadūt sub arte: de his autez vnctio docet ꝛ prudētie ꝓsilium. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄

q̃uis sit deo ꝓpiquior sp melior: nō tñ sp debet ei magis dari: q; elemosynaz largitio ad necessitatē ꝓximi subleuandaz diuinit' istituta ē. vñ si idigentia ex pte altera nimis excedat magis ſuabit intētio istituētis elemosynaz q̃ si meliori daret. ¶ Ad ij̃. dō: q̃ ꝓncipali' ꝓsideraī efficacia elemosyne ex pte dantis q̃ ex pte recipiētis: ⁊ iō ex pte dātis debet eē ordiata datio q̃ elemosyne efficaciā auget. ¶ Ad iij̃. dō: q̃ q̃uis peccatoz sit magis miser in ſpūalib' nō tñ in coꝛpalib': ⁊ iō nō ē sibi sp magis ꝓuidēduz ꝑ coꝛpales elemosynas. ¶ Dō. III.

Deinde queritur

de ieiunio. Et circa hoc queruntur quattuoz. ¶ Primo quid sit ieiunium. ¶ Secundo quis teneatur ad ieiunium. ¶ Tertio de tempoze ieiunij̃. ¶ Quarto de soluentibus ipsum.

Ad primū sic proce

dit: Videt q; Isid. inconueniēt diffiniat ieiuniū dicēs: Ieiuniū ē psimonia victus abstinentiaq; ciboꝛ. psimonia eni vt ipse dic: idē ē q̃d pua samonia: samos aūt idē ē q̃ cibus. g̃ idez vī eē psimonia vict' ⁊ abstinētia ciboꝛ: ⁊ sic alterū supfluit. ¶ Ad. Matth. xij. sup illud: Hoc genꝰ demoniorū ⁊c. dic Hiero. Ieiuniū ē ñ solū ab escis sz a cunctis illecebꝛis abstinē. cū g̃ Isid. diffiniat ieiunium tñ p abstinētiā ab escis: vī q; incōpetēs sit assignatio. ¶ Ad. ad obseruationē ieiunij̃ vī nō solū ptinē abstinere a cibis: sz etiā lugē ⁊ vnguēto ñ vti: vt pz Dañ. x. In dieb' illis lugebā ego Dāiel ⁊c. sz ꝺ his nō fit mētio i p̄dicta assignatōe: g̃ insufficiēs ē. ¶ Ad. multi seruāt psimoniā i victu ⁊ abstinētiā in cibis q̃ tñ pluries i die māducāt. sz tales ñ dicūt ieiunātes. g̃ diffinitio p̄dicta nō ꝙuertit cuz ieiūio. ¶ Ad. nullus ē ieiun' nisi ieiūio: sic nec alb' nisi albedie. sz alios etiā imoderate cibis vtēs ē qñq; ieiun' an teq̃ comedat. g̃ tali nō ꝓpetit diffinitio assignata ieiunij̃. g̃ ē incōpetēs. ¶ Ulteri' vī q; ieiuniū nō sit actus vtutis: virtus eni sic abundāti ita ⁊ diminutio coꝛrūpit. sz ieiuniū ꝓportat diminutionē a cibo in q̃ ꝓseruari nō pōt mediū vtutis. g̃ ieiuniū ñ est virtut' act'. ¶ Ad. ois virtut' actus ē in aliq̃d opando. sz ieiuniū dicit cessationē ab actu. ergo non est vtutis actus. ¶ Ad. ieiuniū ꝓsistit ñ solū i abstinēdo a supfluis cibis: q; hoc ē de necitate virtut': sz etiā necessarijs. sz q̃ subtrahit necessariū cibū dat sibi occasionē mort': nō aūt vt Hiero. dic differt vtrū magno vel puo tpe te iterimas. g̃ cū nulli liceat seipm occidere: vī q; nulli licz ieiunare: ⁊ sic ieiuniū ñ erit act' vtutis. ¶ Ad. sicut dic Aug. in. x. ꝓfes. Alimētū sic sumi oz vt famis medicamētū. sz magis i firmo mīn' ē medicīa subtrahēda. cū g̃ in ꝑmo statu Adā peccasz si cibo abstinuisset donec ꝓcuparet fame: vt i. ij̃. li. di. xx. dictū ē: vī q; etiā nunc ieiunādo peccat hō: cū nā hūana sit ifirmioz: ⁊ sic ieiuniū ñ erit vtutis act'. ¶ Sz ꝰ q̃d Hiero. dic: Ieiuniū ē pfecta virt' ⁊ ceteraz vtutū fundamētuz. ¶ Ad. Isid. dic ieiuniū eē abstinētiā: vt ex diffinitōe ꝑmissa appet. sz abstinētia ē virt'. g̃ ieiuniū ē actus vtutis. ¶ Ulteri' vī q; ieiuniū ñ sit actus tpantie: q; canō dic de ꝓse. di. v. Ieiuniū q̃dragesimale ē decima tot' āni. sz dare decimā ē act' iusticie. g̃ ⁊ ieiunare: nō igit tpantie. ¶ Ad. ad fortitudinē ptinz molestias pferre. sz h' accidit i ieiūio. g̃ ieiuniū est act' fortitudis: nō g̃ tpantie. ¶ Ad. p̄udētie ps ē cautela vt i. ij̃. li. di. xxxij̃. dictū ē. sz ieiuniuz ad cautelaz pcōz carnis iductū ē. g̃ ē act' p̄udētie. ¶ Sed ꝰ: mā ꝓpa tpantie sūt delectabilia tact': vt dī in. ij̃. ethi. sz circa hui' mōi ē ieiuniū: q; ē circa cibos. g̃ ieiuniū ē act' tpantie. ¶ Ad. abstinētia ē spēs tpantie. sz ieiuniū ē abstinētia. g̃ ē tpantie actus. ¶ Ulteri' vī q; ieiuniū ñ cadit in p̄cepto: sup illō psal. Dis glozie et' filie regū. dic glo. q; glozia eccle i iterioribus vtutib' ꝓsistit: sicut fides: spes: charitas. sed oē p̄ceptū eccle ad gloriā eccle ordinat. g̃ de ieiūio exteriozi ñ pōt eē p̄ceptū. ¶ Ad. ea q̃ sunt superogationis ad ꝓsiliū ptinēt ad q̃ nullus obligat nisi ex voto. sz ieiuniū ē hui' mōi. g̃ nō obligat ad ipsum alios ex p̄cepto. ¶ Ad. dcūq; trāsgredit p̄ceptū peccat mortalr. si g̃ ieiuniū istitutū ab eccla cadat sub p̄cepto: tūc si alios vnū die tm frāgeret q̃dragesime mortalr peccaret: q̃d vī graue dicē. ¶ Sꝰ: statutū eccle obligat p modū p̄cepti sic p̄ceptuz dei: qz dñs discipulis suis dixit: Qui vos audit me audit. sz ad illō ieiuniū obligamur ex statuto eccle. g̃ cadit sub p̄cepto. ¶ Ad. maioris pfectiōis ē lex noua q̃ vet': ⁊ magis a carnalib' desiderijs abstrahens. sz i lege veteri erat ieiuniū i p̄cepto. g̃ multo fortī' in lege noua. ¶ Ulteriuꝰ vī q; ieiuniū nō sit satisfactoriū: q; satisfactio ē iusticie act': vt ꝑius dictū est. sz ieiuniū ē actus tpantie. g̃ nō ē satisfactoriū. ¶ Ad. illud ad q̃d ex p̄cepto astringimur nō ē satisfactoriū: sz satisfactionē p̄cedit: sicut ꝺ elemosyna dictū est. sz quoddā ieiuniū cadit sub p̄cepto vt dictū ē. g̃ ad minus illud nō est satisfactoriū. ¶ Ad. satisfactio debet fieri ab eo q̃ peccauit. sed aia ē q̃ peccat ieiuniū āt nō ē aie sz coꝛpis. g̃ nō ē satisfactoriuz ꝓ pcō. ¶ Ad. sic ꝓtigit peccare ex supfluitate cibi ita ex subtractiōe. sz ꝰ subtractionē cibi nō dat vt satisfactio cibi abūdātia. g̃ nec ꝰ abūdantiā dari oz vt satisfactoriū cibi subtractio ꝓ ieiunium. ¶ Ad. vltimo. vj. Corpal' exercitatio ad modū vtilis ē. sz ieiuniū ē hui' mōi. g̃ ñ ē satisfactoriū ꝓ pcō. ¶ Sz ꝰ: opa satisfactoria oz eē pēalia. sz ieiuniū hz magl rōez pene q̃ elemosyna. cū g̃ elemosyna sit satisfactoria vt ex dictis patet: ⁊ ieiuniuꝫ debet esse satisfactoriū. ¶ Ꝓ. satisfacere ē pcōruz cās excidē. sed ieiunio alios abscidit pcōruz cās: qz maxime ieiūio reꝑimit caro q̃ ad peccata incitat. ergo ⁊c.

Q Espondeo dō ad .j. q. q ieiuniū duplicit dī. s. ieiuniū nature: ⁊ ieiuniū eccle. a pmo ieiūio dī aliqs qlibet die ieiun⁹ anteq̄ cibū sumat. a scdo āt dī ieiunās q̄si ordinatus ab eccla ꝓpter pcōz satisfactionē abstinētiā seruās: in satisfactiōe āt pcōrum nō solū oz q ab illis hō abstineat q̄ lex vtutis phibet: sz etiā ab illis ꝺbus salua vtute vti possemus: qz q̄ illicita cōmisit oz etiam a licitis abstinere: vt Aug. dic. vñ ieiuniū ab eccla istitutū p̄suppōit abstinētiā illā q̄ ad vtutē exigit: ⁊ addit abstinentiaz q̄ndā ab illis q̄ mediū vtutis ñ corrūpūt. Et ideo Isido. hec duo i p̄dicta diffinitōe ieiuniū cōprehēdit. s. abstinētiā ab illis q̄ virtutē corrūpūt in hoc q̄ dicit: pfimonia vict⁹: ⁊ ab illis ꝺbus salua vtute alīs vti licēt in h⁹ q̄ dicit: abstinētiaq̄ ciboz. Ad .j. ℊ pz ex dictis solutio. Ad .ij. dō q̄ diffinitio illa Diero. itelligit de ieiūio spūali ⁊ ñ de ieiūio corporali. Ad .iij. dō q̄ ieiuniū ex suo noie directe importat abstinētiaz i cibis. vñ ille obseruatōes que a ieiunātib⁹ pūbus obſaate legūt nō sūt de eētia ieiunij: sz ad modū ieiunādi ptinēt: ⁊ pp h⁹ ñ oz q̄ i diffinitiōe ieiunij mētio de eis fierz. Ad .iiij. dō: q̄ itelligēda ē in p̄dicta diffinitōe talis abstinētia a cibis alīs licitis q̄lē eccla ieiunātib⁹ determiat: ⁊ sic obiectio cessat. Ad .v. dō: q̄ p̄dicta diffinitio nō dat de ieiūio q̄ aliqs dī ieiunus: sz de ieiūio ecclesie vt dictū ē. P. .ij. q. dō: q̄ sic supra dictū ē ois act⁹ q̄ i sua rōe icludit aliq̄d qō ad modū vtutis ptieat act⁹ vtutis dici pōt q̄tū ē de se: q̄uis possit ⁊ bene ⁊ male fieri: ob h⁹ q̄ forte nō icludit in sui rōe oē illud qō ad vtutē exigit. Quia āt vtus infirmitatī nē subuēit q̄ ad malū de facili iclinat: iō oīuz vtutuz circa delectatiōes corpales existētiū ⁊ q̄rum superabundātia p̄cipue pcēm ꝓtigit ppi cōnalitatem nr̄i ad eas: modus ē i retrahēdo ab eis: sic̄ pz in tēperātia ⁊ i oīb⁹ ptib⁹ ei assignat. Quia ℊ noie ieiunij act⁹ nobis q̄dā exp̄mit q̄ q̄sa delectatiōibus tact⁹. s. cibis se abstrahit: ꝓstat q̄ i rōne sua modū vtutis iportat: ⁊ iō act⁹ vtutis dici debz. Ad .j. ℊ dō: q̄ mediū vtutis ñ ē mediū fz ecḋistāt/az ab extremis: sz accipit fm rōez rectā: ⁊ iō ꝓtigit id qō ē parū vni: eē satis alteri: sic̄ qō ē parū sano in cibis eē satis infirmo q̄ p abstinētiā curari oz. curatio āt spūal⁹ morbi affinior ē vtuti q̄ curatio morbi corporalis. vñ ⁊ illud qō alīs eēt modicū vel min⁹ ōbito: tñ volēti vulnus pcēi curare satis ē: ⁊ sic ieiūiuz mediū vtutis ñ corrūpit. Tamē sciēdū q̄ mediuz vtutis ñ ꝓsistit i idiuisibili: sz hz aliquā latitudinē in q̄ virt⁹ saluat: q̄uis ūmini ill⁹ latitudis quos p̄tergredi salua vtute ñ licz: nō pñt sermone determinari: ⁊ iō q̄ dimittit aliq̄d q̄ licite posz vti ñ oz q̄ statī a medio vtutis discedat. Ad .ij. dō: q̄ ieiuniū a q̄ ꝺs ieiun⁹ dī nō noīat aliquē actū sz p̄uationez p̄cedētis cibi: ⁊ iō fz ipm nō dī aliqs ieiunare: sed ieiuniū eccle noīat actū quēdā fm quē in cibis sumēdis se regulat aliqs fm eccle statutū: ⁊ fm h⁹ ieiuniū dī aliquis ieiunare: ⁊ iō hoc ieiuniū pōt esse actus vtutis. Ad .iij. dō: q̄ necessariū dupl⁹ accipit i cibis: pmo ad ꝓseruationē vite: ⁊ tale necessariū nō licz subtrahē p ieiuniū: sic̄ nec iterimere seipsuz. sz hoc necessariū ē valde modicū: qz modicā natura ꝓrenta ē. Alio mō dī necessariū ad conseruandā valitudinē corpor⁹: que ḋdez accipit in duplici statu: pmo fz sufficientiā hito respectu ad ea q̄ incūbunt ex officio vel ex societate eoz ad quos cōuiuit necessario agēda: ⁊ tale etiā necessarium subtrahi ñ debz: hoc eni eēt de rapina hostiā ieiunij offerre si aliqs ꝓpter ieiuniuz ipediret ab alīs opibus ad q̄ alīs obligat. vñ Diero. dic̄: De rapina holocaustū offert qui vī ciboz nimia egestate vel māducādi vel somni penuria imoderate corp⁹ affligit. Si etiā sit tanta abstinentia q̄ hō ab op⁹ vtiliorib⁹ impediat: q̄uis ad ea de necessitate non teneat idiscretū ē ieiuniū etsi nō sit illicitū. vñ Diero. dic̄: Rōnalis hō dignitatez amittit q̄ ieiunium charitati vel vigilias sensus itegritati p̄fert. Sc̄do accipit valitudo corpis fm optimā corpis dispositionē: ⁊ qz caro in suo robore cōsistens difficilius spiritui subdit: iō necessariū ad valitudinē sic accepta etsi licite accipi pōt tamen laudabilr subtrahi pōt: ⁊ talis subtractio nō multuz mortē accelerat cū corpus humanū inueniat frequētius ex superfluitate q̄ ex defectu mortales egritudines icurrere. vnde etiā Galienus dicit: q̄ sūma medicina ē abstinētia. Jnueniunt etiā ad sensum abstinētes vt frequēter diutius viuere: ⁊ ideo p̄dicta subtractio ñ potest dici mortis occasio: cū se habeat ad vtrūq̄ scilicet ad prolongandū ⁊ breuianduz vitam. subtractio autē eius quod non est necessariū nec hoc nec illo modo est de necessitate virtutis temperantie. Ad quartū dicendū: q̄ quāuis homo post statum peccati magis infirmet quantū ad passibilitatē corporis ex qua fames causatur cui per alimētum subuenit: tamen ex altera parte ē grauior infirmitas ⁊ piculosior cui ieiuniū subuenit: scilicz concupiscētie morbus qui in statu innocētie non erat: ⁊ ideo ad hunc morbuz extirpādum magis intēdere oportet: sicut etiā medici piculosiori morbo solicitius subueniūt. Ad tertiā qōnem dicēdum: q̄ quāuis aliquis actus a pluribus virtutib⁹ possit ꝓcedere sicut ab imperantibus ipm vel dirigētibus ad eum vel quocūq̄ modo ad ipm iuuātibus: tamē illius vtutis ꝓprie actus dī que elicit ipsuz a qua. s. procedit formalr q̄si in similitudinē speciei: sicut calefactio a calore: sed tam vtutes q̄ actus virtutū penes obiecta distinguūtur: ⁊ ideo actus ab illa virtute elicit qui secū cōuenit in ꝓpa rōne obiecti: ⁊ qz ieiuniū in obiecto cū tpantia cōuenit q̄tū ad illā tēpantie partē q̄ abstinētia dicit ideo eius actus ꝓprie ieiunium est: quāuis ab alīs virtutibus ꝓcedere per dictos modos etiā possit. Ad .j. ℊ dō: q̄ act⁹ iusticie ē reddere debituz: nō

aũt ẽ debitũ facere decimã de tpe: ſz de reb' poſſeſſis aliquo mõ. dr aũt ieiuniũ decia totĩ' ãni p ẽgndã adaptationẽ: ꝛ iõ nõ oz ꝙ ſit act' iuſticie. ¶ Ad ij. dõ: ꝙ fortitudis ẽ pferre moleſtias ab exteriori illatas: hoc aũt nõ ẽ in ieiũio. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ i oib' vtutib' moralib' dirigit prudẽtia: vt in. iij. li. diſt. xxxiũ. dictũ ẽ. ꝛ ſic act' aliaꝝ vtutũ ſũt etiã prudẽtie. ¶ Ad. iiij. q. dõ: ꝙ duplex ẽ pceptũ. ſ. iuris naturalis: ꝛ iuris poſitiui. pcepto iuris nãlis phibent ea q̃ ſũt ſm ſe mala: ſz pceptis iuris poſitiui phibẽt ea q̃ pñt eẽ occaſiões maloꝝ: vl' pcipiũt aliq̃ ordinãtia ad vtutẽ quã legis poſitor iducẽ intẽdit: ꝛ p hoc iuſ poſitiuũ vt dic Tullꝰ ẽ a nãli deriuatũ vñ ad legẽ poſitiuã ptinz: vt dic phs in. x. ethi. ordiare nutritiões iuuenũ ꝛ adinuentiões viroꝝ. i. opa ꝛ ſtudia vt arceant a malis ꝛ pducãt ad bõa. In ieiũio g̃ ẽ aliq̃d qõ ad pceptũ iuris nãlis ptinet. ſ. tantã abſtinẽtiã carni adhibẽ ne ſpũi rebellet: tẽperãtia. n. vt dic phs in. iij. ethi. mẽſurã accipit ex pſeruatõe ſalutis corpalis: vñ mlto magis ex pſeruatiõe ſalutis ſpũalis. mediũ autẽ tẽpantie nõ excedẽ ad ius nãle ptiet: ſz detmiatio talis abſtinẽtie ſm detmiatũ tpus ꝛ detmiata cibaria ad ius poſitiuũ ptinz qõ moderat hoiuz actꝰ: ꝛ hꝰ mõ ieiuniũ ſub pcepto eccle cadit. ¶ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ decor eccle pncipalr in iterioribꝰ pſiſtit. ſ. etiã exteriores actꝰ ad eundẽ ordinẽ ptinẽt ingtũ ab iteriori pgrediũt ꝛ ingtũ interiorẽ decorẽ pſeruãt: ꝛ ſic ieiuniũ ad decorez eccle ordiat. ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ duplex ẽ genus ſupergatõis: quoddã qõ totalit excedit neceſſitatẽ ſalutis: ꝛ hꝰ ñ põt cadẽ ſub pcepto ſz ſb pſilio. j. Cor. vij. De vginib' aũt pceptũ dñi nõ hẽo: cõſiliũ aũt do. Aliud genus ſupergatõis ẽ qõ aliq̃ mõ ad neceſſitatẽ ſalutis ptinz: q̃uis ñ ſm hũc vl illũ modũ ſic de ieiũio ex dictis pz: ꝛ iõ detmiatio modi in talib' põt cadẽ ſub pcepto eccle vl cuiuſcũq; legiſlatoris. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ pcepta iuris poſitiui magis obligãt ex intẽtiõe legiſlatoris q̃ ex ipſis vbis: ꝛ iõ trãſgreſſor talis pcepti magis ẽ reputãd' q̃ obuiat intẽtiõi legiſlatoris q̃ q̃ deuiat i aliq̃ a legis ordiatõe. intẽtiõi aũt legiſlatoris obuiat q̃ ex ptẽptu vel ſine aliq̃ rõabili cã ordiationẽ nõ ſeruat: in q̃ pbabilit credi põt ſi legiſlator adeſſz eũ obligare ñ velle: talis nõ ẽ reputãdus pcepti trãſgreſſor: ꝛ iõ nõ ẽ neceſſariũ ꝙ q̃cũq; aliquẽ diẽ ab eccia iſtitutũ ieiũare omittit ꝙ mortalr peccet: põt eni hꝰ aliq̃n oino ſine pcõ ptigẽ: aliq̃n ſine mortali cũ vẽiali: aliq̃n etiã cũ mortali: ꝛ hꝰ ſm diuerſas occaſiões dꝫ hõ iducit ad ieiuniũ frãgẽduz. ¶ Ad. v. q. dõ: ꝙ ieiũiũ act' ſatiſfactor' ẽ: qr ꝛ p libidie pcõi pteriti ſubtractionẽ delectatõis recõpẽſat afflictionẽ etiã addẽs ꝛ futura pcca ipedit pcupiſcẽtiã debilitãs. ¶ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ ieiuniũ q̃uis elicitiue ſit act' tẽpantie: tñ a iuſticia impari põt: ꝛ ſic erit ſatiſfactoziũ: ſicẽ etiaz adulteriũ intẽpantiã admixtã iniuſticie hz. ¶ Ad ij. dõ: ꝙ pceptũ legis nẽ nõ ẽ niſi de eo qõ ẽ neceſſariũ ad ſalutẽ: ꝛ iõ qõ ſub tali pcepto cadit nõ ẽ ſatiſfactoziũ: ſz ad ſatiſfactionẽ exigit. Et ſic ẽ de elemoſyna ſm ꝙ cadit ſub pcepto: ſz pceptuz eccleſie põt ad idẽ ordiari ad qõ ordiat ſatiſfactio: ꝛ iõ ieiuniũ qõ ſb pcepto eccle cadit ſatiſfactoziũ eẽ põt. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ neq; cor' peccat neq; aia ꝓpe loquẽdo: ſz hõ. ꝛ iõ ipſe q̃ peccat punit: ſiue ſit pena corpalis ſiue ſpũalis: tñ etiã pẽa corpalis i aiam redũdat q̃ ipſaz ſentit: ſicẽ ꝛ p cor' ỏlectatiõe illicita fruebat i pcco. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ ſupabũdãtia cibi ñ hz penã ꝛ ẽ inordiata: ꝛ iõ ñ põt eẽ ſatiſfactoria ſicẽ ieiuniũ. ¶ Ad. v. dõ: ꝙ itelligit ad modicũ valere corpalis exercitatio i ꝓpoſitõe pietat: vl' qr ad vnũ tñ valet. ſ. ad ꝓcupiſcẽtiã domandaz.

Ad ſecunduz ſic procedit: Videt ꝙ ad ieiuniũ ab eccia iſtitutũ oẽs teneant abſq; diſpẽſatiõe: pcepta eni eccle obligãt ſicẽ pcepta dei. vñ aplus dr: Qui vos audit me audit. ſz ad pcepta dei oẽs tenẽt abſq; diſpẽſatiõe. g̃ ꝛ ad pcepta eccie. ¶ ꝺ. illud qõ vtilit ſtatutũ ẽ nõ põt ſine nocumẽto relaxari. ſz nõ ſine vtilitate ſtatutũ ẽ eccie ieiuniũ. g̃ nõ põt p diſpẽſatiõez ſine nocumẽto relaxari. ¶ ꝺ. ſm Bern. i li. ỏ diſpẽſatiõe ꝛ pcepto: In pcepto ſupior nõ põt inferior diſpẽſare. ſz q̃libz ſingl' pſona ẽ inferior q̃ eccia q̃ ieiuniũ ſb pcepto ſtatuit: niſi forte ille q̃ ẽ caput totĩ' eccie vl' loco capit. ſ. papa. g̃ null' aliꝰ põt i ieiũio diſpẽſare niſi papa. Sz ꝺ: Inno. iij. i q̃dã decre. loquẽs ỏ mã iſta dic: ꝙ ñ ſbiacet legi necitas. g̃ necitate imineẽte põt aliq̃s ſine pecco ieiuniũ ab eccia iſtitutũ ptermittẽ p diſpẽſationẽ. ¶ ꝺ. pcepta legis nãlis ñ pñt p aliq̃ ſtatutũ imutari. ſz pceptũ legis nãlis ẽ vt hõ ad necitatẽ cibuz ſumat. g̃ ſi neceſſitas expoſcẽt poſſz ieiunũ abſtinẽtiaz ñ ſuare. Alter' vr ꝙ iuſti nõ teneant ad ieiuniũ eccie. ſ. Cor. iij. Ubi ſpũs. dñi ibi libertas. ſed iuſti ſpũ dei ſũt ibuti. g̃ liberi ſũt ab onẽ ſtatutoꝝ eccie: ꝛ ſic ñ obligãt ad ieiuniũ ab eccia iſtitutũ. ¶ ꝺ. Matth. x. dñs dic: Nõ pñt filij ſponſi q̃diu cũ eis ẽ ſpõſus lugẽre: ieiuniũ ãt ad luctũ ptiet. ſz cũ iuſti ſpõſus eccie xps ſpũaliter ẽ: Eph. iij. Habitare xpm p fidẽ i cordib' vris g̃ cũ ſpũal' pñtia corpali pemieat vr ꝙ ñ teneãt viri iuſti ad ieiuniũ. ¶ ꝺ. null' tenet ſatiſfacẽ q̃ nõ peccauit. ſz ieiuniũ ẽ q̃dã ſatiſfactiõis ps. g̃ ſi ſũt aliq̃ iuſti q̃ nũq; peccauerũt: vr ꝙ tales ad ieiuniũ ñ tenẽt. ¶ Sz ꝺ: apls pfecte iuſt' fuit. ſz ipe corp' ſuũ caſtigauit p ieiũia ꝛ alia corpalia exercitia vt dr. j. Cor. ix. Ne forte repr ob' efficiar. g̃ ꝛ alij iuſti debẽt ieiunare. ¶ ꝺ. iuſticia homis ordinẽ eccie nõ ſubuertit ſed perficit. ſed quãdiu manet ordo manet obedientia inferioris ad ſupioꝝ pcepta: qr hꝰ eis ẽ debitũ. g̃ p iuſticiã hõ nõ abſoluit q̃n teneat ieiunare ꝛ alia pcepta eccie dei dz ſeruare. Alter' vr ꝙ etiã pueri teneãt ad ieiuniũ: Joel. ij. dr Scificate ieiuniũ. ꝛ poſtea ſequit: Cõgregate par-

uulos ⁊ sugẽtes vbera. g̃ puuli ad ieiuniũ tenent.
¶ Ꝺ. magis ꝓpiquus ẽ ꝓcepto puer q̃ bestia. sed Jone. ij. dr: Domies ⁊ iumẽta nõ gustẽt quicq̃ nec aquã bibãt. g̃ mlto magis pueri ad ieiuniũ tenẽt.
¶ Ꝺ. pueri plus ꝑñt ieiũare vt vr̃ q̃ puecti: qz hñt plus de hũido. sz qui plus hz magis tenet. g̃ pueri magis tenẽt ad ieiuniũ q̃ ꝓuecti. ¶ Sz ꝓ: ꝓceptũ eccie necessita: ẽ cibi subtrahẽ nõ dz. sz pueri indigẽt frequẽti cibo: qz ñ ꝑñt simul tm̃ sine lesiõe alimẽtũ accipe qõ eis ad totã diẽ sufficiat: ꝓp̃ debilitatẽ nature. g̃ ad ieiuniũ nõ tenẽt. ¶ Ꝺ. ieiuniuz ẽ ordinatuz ad satisfaciendũ ⁊ ꝓcupiscẽtiaz cõpumẽdũ. sz satisfactio ꝓ peccatis ꝓteritis nõ cõpetit pueris: qz inocenti vita degunt: ⁊ a puritate pueri dicũt. similiter nec ẽ in eis cõcupiscẽtia ipugnãs: et si hitu eis insit: vt Aug. dicit. g̃ ñ tenẽt ad ieiuniũ.
¶ Alterius videt q̃ ꝓuecti ⁊ sani nõ excusent a ieiunio ꝓpter pegrinationẽ: est eni dimittendũ illõ quod nõ ẽ necessitatis vt seruet id quod est necessitatis. sz pegrinatio nõ ẽ necessitatis: cũ ergo ieiuniũ ab eccia institutũ sit necessitatis: qz cadit sub ꝓcepto: videt q̃ nõ debeat ꝓpter pegrinationem aut iter ieiuniũ intermitti. ¶ Ꝺ. videt q̃ nec rõne pauptatis: qz pauptas de se inducit ad ieiunãdũ. g̃ nõ ẽ causa ãre aliquis ieiunare nõ debeat. ¶ Ꝺ. videt q̃ nec rõne opis alicuꝰ seruilis ds a ieiunio excuset: qz lucrũ spũale debet ꝓponderare lucro corꝑali. sz huiusmodi opera ad lucruz corꝑale ordinant: ieiuniũ aũt ad spũale. g̃ nõ ẽ ieiuniũ ꝓpter huiusmodi opa itermittendũ. ¶ Sed ꝓ: afflictio nõ ẽ addenda afflicto. sz oia ꝓdicta hñt de se afflictionẽ. g̃ aliquo mõ excusant ab afflictiõe ieiunij.
¶ Respõdeo dr ad. j. q. q̃ p ꝓcepta iuris positiui vt dictũ est remouent aliqua q̃ nõ sunt de se mala ⁊ semꝑ: vñ in aliquo casu possunt eẽ bona ⁊ necessaria q̃ talibus ꝓhibẽtur ꝓceptis: ⁊ iõ nõ fuit intẽtio legislatoris vt semꝑ obseruaret ꝓceptũ suum nisi in illis casibus in q̃bus bonũ virtutis põt conseruari. Et iõ dicẽdũ ad ꝑmaz qõnem de iure nãli ⁊ positiuo: q̃ ius nãle positiuũ a iure nãli ꝓcedere dr inquantũ ꝑ ius positiuũ modus obseruãdi ius nãle determinet: qz intentio cuiuslibet legislatoris est iducere hoies ad virtutes: vt dr in ij. ethi. que ptinẽt ad ius nãle. modus aũt obseruãdi ea q̃ sunt de lege nãli nõ põt eẽ vnifozmis in oibus ꝓpter diuersitates q̃ in singularibꝰ cõtingũt: sicut nec idez modus curatiõis põt adhiberi oibus laborãtibus eadẽ egritudine: ⁊ iõ legislator nõ põt aliq̃ ꝓceptũ ponere qõ nõ oporteat i casu aliquo ꝓtermitti: tñ cõsideras qõ frequẽtius accidit legẽ ponit i illis casibus in q̃bus modus determinat ꝑ legez non cõpetit iudiciũ reseruãs aliq̃bus q̃ hoc hẽant diffinire: ⁊ hec ẽ dispẽsatio ꝓlatis cõmissa in ieiunio ab eccia instituto: ⁊ in alijs huiusmõi ecclesie ꝓceptis. ¶ Ad. j. g̃ dr: q̃ ꝓcepta dei sunt ꝺ eo quod ẽ de necessitate salutis ꝑm se: ⁊ iõ i quolibet casu obseruari illa ꝓz. sz ꝓcepta eccie q̃uis vim obligandi hẽant ex actu ꝓcipientiũ: nõ tñ sp obligãt ꝓpter materiã in q̃ ꝓponunt. ¶ Ad. ij. dr: q̃ ꝑm vtilitatẽ que vt frequẽtius accidit: vtilit huiusmodi ꝓcepta ĩstituta sunt. sz ꝓpter necessitatẽ i aliquo casu emergentẽ etiã vtiliter dimittunt. ¶ Ad. iij. dr q̃ inferior põt dispẽsare in ꝓcepto superioris, qñ dispẽsatio sibi a superiori relinquit. ¶ Ꝺ. ij. q. dr: q̃ ꝓceptũ a legislatore ꝓpositũ tũc solũ ad obseruanduz nõ obligat qñ obseruatio intẽtionẽ legislatoris euacuat vel ipedit qua intẽdit hoies iducere ad virtutẽ vel bonũ statũ coꝛ q̃bus legẽ ꝓponit. Cũ autez iusticia ꝓfectũ ieiunij quẽ legislator intẽdit nõ ipediat sz augeat: qz efficit magis meritoriũ ex hoc q̃ aliqs ẽ iustus nõ absoluit a ieiuniozꝛ obseruatõe.
¶ Ad. j. g̃ dr: q̃ libertas quã spũs dei iducit est libertas iusticie que opponit seruituti pcĩ: sz cõiungit seruituti dei: ⁊ ita ad obediẽtiã mãdatozꝛ eius ⁊ eozũ qui vicẽ dei gerũt in terris obligat. ¶ Ad secũdũ dr: q̃ duplex ẽ ieiuniũ: luctus: ⁊ exultationis. ⁊ dr ieiuniũ luctus qõ quidẽ cuz amaritudine pcẽoꝛum vel pñtis miserie gerit. ieiuniũ vero exultatõis cũ ex spũali iocũditate a carnalibꝰ se abstrahit: qz gustato spũ delipit ois caro iustis. g̃ semꝑ hitu spũaliter sponsus ꝓsens ẽ: sz nõ sp actu: imo q̃q̃ ẽ eis ꝓsens vt iudex cũ sua pcẽa recogitãt vel que fecerũt vl̃ in q̃ cadere possunt nisi carnem cohibeãt: ⁊ tũc eis cõpetit ieiuniũ merozis. Aliq̃ndo aũt est eis ꝓsens actu vt sponsus q̃ñ ei a dulcedine ꝑfruunt: ⁊ tũc cõpetit eis exultatiõis ieiuniũ ⁊ nõ merozis. ¶ Ad. iij. dr: q̃ ieiuniũ nõ tm̃ inducitur ꝑ pcẽs ꝑteritl: sz etiã ad ꝑfuãduz a futurl: ⁊ iõ in his q̃ ñ peccauerũt cõpetit vt medicia ꝓseruãs: et tm̃ ꝑñs vita sine pcẽo oio agi ñ põt q̃uis a crimini bꝰ aliqs abstieat: vt Aug. i. iij. li. ꝺ pnia dic. ⁊ iõ sic oibꝰ i hac vita exñtibꝰ cõpetit pnia: ita ⁊ ieiuniuz.
¶ Ad. iij. q. dr. q̃ pueri idigẽt mlto cibo eo q̃ cibꝰ i eis ñ solũ exigit ad actũ nutritiue: sz etiã ad actum augmẽtatiue vtl̃: qz ꝺ residuo nutrimẽti fit augmẽtũ: ⁊ qz vt̃ nature i eis nõdũ ꝙaluit: nõ ꝑñt sil̃ multũ de cibo assumẽ: qz nãlis vtus illꝺ ꝙuertẽ ñ possz: ⁊ iõ idigẽt frequẽti cibi sũptiõe: ⁊ ꝓp hoc eis ñ cõpetit ieiuniũ dũ sũt i augmẽto: tẽꝑ eni augmẽti sz ꝑm ẽ vsq̃ ad finẽ ẽtij septẽnij vt i pluribꝰ: qz res nãles ñ currũt sp eodẽ mõ sz vt frequẽ: ⁊ iõ añ hꝰ tꝑus ñ artãt pueri ad oia ieiunia ecclie ꝑuãda. Sz qz q̃nto ad ẽminũ ꝓdictũ appropiquãt tãto vtus nẽ magl roboraf ⁊ augmẽtũ tardl ꝓcedit cũ i ꝑmis. v. ãnis ꝓcẽiat puer ad medietatẽ toti augmẽti: vt ꝑñs dic: iõ ꝑm q̃ magl appropiq̃nt ad ꝓdictũ ẽminũ: sũt eis ieiũia magl cõmẽsurãda.
¶ Ad. j. ergo dicẽdũ: q̃ loquit in casu q̃ñ magna tribulatiõe ĩminẽte maioꝛ afflictio ad placanduz deum ĩpaddenda est. ¶ Et similiꝛ dr ad secũdũ.
¶ Ad. iij. dr: q̃ q̃uis pueri plus hẽant de hũido q̃ ꝓuecti: qz tm̃ illud ẽ minus ispissatũ citius põt a

caloꝛe ꝓsumi:ꝛ iō frequētioꝛi refectione indigent.
Ad.iij.q.od: q sicut dictū ē intētio legislatoꝛis ē ꝓseruare hoies ꝛ iducere ad bonū statū ỽtutis: qui q̄dē ꝓsistit in ꝓseruatiōe vite ꝛ valitudie sufficiēti ad opa que q̄s facē oꝛ: nec tñ suo p̄cepto exigit ab hoie totū qđ pōt:cū nō intēdat ordiare statū hoīs q̄tū ad vnū diē vel ad puū tēpus:sz ad totā vitā:a quo deficeret si semel hō totū qđ posset faceret:ꝛ iō siue egritudie iminēte:siue laboꝛe vie: siue quocūq; alio:cū quo simul ꝛ ieiunio p̄dictus status ꝓseruari ñ pōt: nō tenet ex p̄cepto ieiunare sz fm dispēsatiōnē supioꝛis vt supꝛa dictuz ē ieiuniū soluere pōt. ℣ Ad.j.g od:q si sit talis pegrinatio q̄ possit sine incōmodo differri: oꝛ pegrinatiōnē differre si simul cū ea ieiunare nō pōt.si aūt pegrinatio cōmode differri nō pōt:vel qꝛ tēpus ieiunij hoiem in qua occupat: vel qꝛ dies festꝰ alicui imineꝛ ad quē ex deuotiōe hō pgere cupit: vel qꝛ moꝛa in pnia piculū hz vl̄ spūale vel coꝛpoꝛale pōt cū dispēsatiōe sui supioꝛis oia p̄dicta pēsantis pegrinari ꝛ ieiuniū soluere: hoc tñ itelligit de his q̄ laboꝛe itinerī adeo affligunt. q simul cū ieiunio itinerari non pñt. Nec obstat q p̄ceptū oꝛ ꝓponi cōsilio: qꝛ itētio p̄ceptū huiusmōi dātis nō ē alias pias ꝛ magis necessarias cās excludere:secus autē ē de p̄ceptis legis nature q̄ hoc ꝓhibēt qđ fm se ꝛ sp malū ē. ℣ Ad.ij.od: q pauptas nō sp excusat a ieiunio:sz i illo casu qñ simul hꝫe nō pōt tm̄ hoꝛa comestiōis q ad victū totius diei sufficiat:sicut frequēter egenis ꝓtingit q̄ frustatim elemosynas querūt:vel etiā qñ ex p̄cedēti inedia tm̄ debilitati sūt q ieiuniū sufferre nō pñt. ℣ Ad.iij.od: q de oparijs distinguēdū vī:qꝛ si ieiunādo possūt cōpeteꝛ victū ꝓ psona sua hꝫe ꝛ ꝓ familia cuī cura eis incūbit: siue qꝛ alꝫ diuites sūt: siue qꝛ de eo qđ minoꝛi laboꝛe q̄ secū ieiuniū cōpatiat lucrari sufficiētia possunt a ieiunio nō excusant. Si aūt alꝫ nō possūt tm̄ laboꝛare q victū sufficientē acq̄rāt nisi ieiuniū frangēdo: pñt sz dispēsatiōnē sacerdotis sui ieiuniū soluere ꝛ laboꝛare. Ex quo pz q intentio maioꝛis lucri nō necessarij eos a pcco nō excusat si ieiuniū frāgāt: nec itez illi a pcco imunes sūt q̄ oparios cōducere nolūt nisi tali pacto vt ieiuniū soluāt:nisi forte sit cā necessaria q̄ festinatio nē operis ꝓ quo laboꝛat exposcat.

Ad tertium sic pro

cedit: Videt q huiusmōi tpa nō debeāt eē ad ieiuniū detmiata sic eccia istituit: qꝛ sic ieiuniū ē satisfactōis ps ita elemosyna.sz elemosynaꝛ tēpus nō ē detmiatū:g nec ieiunij. ℣ Sic legislatoꝛ noui testi.s.xp̄s q̄dragesimā ieiunauit:ita ꝛ legis veteris latoꝛ.s.Moyses.sz pplo veteri testi nō idicebat q̄dragesimale ieiuniū.g nec pplo noui testameti idici oꝛ. ℣ Ds.xp̄s stati post baptismū legit Matth.iij.ieiuniū in deserto ichoasse. si g nos in actib' nr̄is xp̄o ꝓformari debem': stati p' epiphaniā q̄n baptism' xp̄i celebraī debem' q̄dragesima le ieiuniū ichoare. ℣ Ds.in veteri testō hēbāt ieiuniū q̄rti mēsis ꝛ q̄nti ꝛ septimi ꝛ decimi:q̄ nō erāt distincta p q̄ttuoꝛ āni tpa. g vī q nec nos p q̄ttuoꝛ āni tpa nr̄a ieiunia distiguē debeam'. ℣ Ds.tpibus leticie ieiuniū nō cōpetit: vñ ꝛ tpe paschali inmittit ieiuniū vigilie apl'oꝛ Philippi ꝛ Jacobi: ꝛ tpe natiuitat' ieiuniū vigilie bti Johānis euāgeliste.sz infra octauas pēcoste adhuc ourat gaudiū paschalis festiuitat'.g tūc ieiuniū nō erit obseruādū. ℣ Ds.in scoꝛ solēnijs eoꝛ gloriā recolim' ad quā trāslati sūt.sz ieiuniū statui glie nō cōpetit: qꝛ nō esuriēt neq; sitiēt ampli'.g in vigilijs solēnitatū ieiuniū nō cōpetit. ℣ Ter' vī q i aliq̄ tpe ieiuniuz sit iterdictū: fm q Greg.in.ij.dialog.narrat quēdā sacerdotē diuinit' missuz btō Bndicto dixisse: Dies resurrectōis ē nō licet tibi hodie abstinē.g vī q i solēnitatib' illicitū ē ieiunare. ℣ Ds.i Esdre dr Scūs dies dni ē nolite ꝓtristari.ꝛ addidit: Comedite piguia ꝛc̄.g vī q in dieb' solēnib' nō liceat ieiunare. ℣ Sz ō ē qđ Honoꝛius.iij.in q̄daz decre. dic:q die natalis sexta feria veniēti ñ sūt ꝓhibēdi q̄ pp deuotionē voluerit ieiunare. ℣ Ter' vī q q hoꝛa.ix.nō debeat cē tēpus detmiatū ad mādu cādū i dieb' ieiunij: qꝛ circūstātie fz ꝓditionē psonaꝛ sūt detminādē.sz nō sūt eiusdē ꝓditiōis q̄tuz ad potētiā abstinēdi oēs q̄bus ieiuniū idicit. g nō eēt eis oīb' vna hoꝛa detmināda. ℣ Ds.status noui testi ē pfectioꝛ q̄ stat' veteris.sz in veteri testō ieiunabāt vsq; ad vesperaz.g ꝛ vsq; ad vesperā hō oꝛ comestionē nūc differre i dieb' ieiunij. ℣ Sed ō ē ꝓsuetudo. ℣ Espōdeo dō ad.j.q.q ad legislatoꝛē ptinēt ea q̄ sūt ad vitā hūanā necessaria lege ordināre q̄lit ꝓgruētius fieri possūt: ꝛ iō cū aliq̄ tēp' sit alio magis ieiunio ꝓgruū ꝓueniēter ab eccia de termiatū tēpus ē ad ieiunia istitutū. ℣ Ad.j.g dō q elemosyne ordināt ad subueniēdū defectib' alioꝛū:ꝛ iō nō pōt elemosynis tēp' detmiari: sic nec defectib' q̄bus subueīre oꝛ.sz ieiuniū ē istitutū ad cōpmēdū ꝓcupiscētiā carnis ꝛ satisfaciēdū ꝓ peccat̄ ꝓteritis.ꝛ qꝛ ieiuniū ꝓcupiscētiā cōprimit etiaz postq̄ factū ē fz q defect' manet i ieiunāte:iō pōt ieiunio tēpus ꝓfigi. ℣ Ad.ij.od:q Moyses fuit legislatoꝛ ñ tanq̄ dñs legis sz tanq̄ famul'.xp̄s aūt tanq̄ dñs:ꝛ iō nō iducebat lex vet' ad ꝓformitatē Moysi:sic noua lex iducit ad ꝓformitatez xp̄i: qꝛ etiā āgeloꝛ intētio qꝛ ñ sūt dñi sz fuī:nō ē vt aliosꝫ i seipos r̄ducāt sz i deū:vt Dio.dic. ℣ Ad.iij.od:q xp̄s ñ ieiunauit q̄t ipe ieiunio idigeret:sz vt ad gratiā ei' suscipiēdā exēplo sui ieiunij nos ꝓpararz: ꝛ iō p' baptismū suū in q̄ plēitudo gr̄e ipsi' declarata ē testimōio p̄is ꝛ spūs sci:ꝛ etiā Johānis dicebat: vt exemplum ieiunij sui nobis proponeret. nobis autem competit ieiunium vt preparemur ad suscipiendam gratiam ipsius: quia sacramēta

gre eius pcipue ꝓponũt circa festũ pasche: io ime-
diate añ solẽnitatẽ paschalẽ ꝙdragesimale ieiuniũ
iplet: z ẽt qz tps veris qꝺ tũc incipit maxie ẽ cõcu-
piscẽtie aptũ: z qz significat ꝙ ad gliaz resurrecti
onis ꝑ tribulatões pñtis vite puenim⁹ sic z chriſt⁹
ꝑ passiõez. ℣ Ad 4m ꝺꝺ. ꝙ fz hiero. iudei habe-
bat spales cas gre illa ieiunia obseruabãt: i iulio
eiz ꝺ ẽ grꝫ mẽsis ab apli quẽ ipi ꝓmũ hñt ieiũabãt
qz illo mẽse. vij. die mẽsis Moyses ꝺscẽdẽs ꝺ mõte
legis tabulas cõfregit ꝓpt pctm vituli cõflatilis: z
eoꝺẽ mẽse muri hierlm a nabug. destructi sũt. In
v⁹. ãt mẽse. i. i augusto pp pctm murmur⁹ ex ꝟbis
explorator⁹ ort⁹ illo mẽse tẽplũ icẽsũ ẽ a Nabug.
z p⁹ea ẽt a Tito. In vj⁹. ãt mẽse pp ĩfectõz godo
lie sub quo reliquie pp⁹li ꝓseruabant. vt pz hiere.
In. x. aũt mẽse i memoriã mortuor⁹ quos dñs in
deserto pcusserat. Nos ãt ꝑter ieiuniũ ꝙdragesia-
le in ꝙ oim diez ãsi decimã soluim⁹ i singul⁹ ꝙdris
ãni tres dies ieiunꝫ istituti sũt: ꝙ ãsi in ꝓmissas cõ
putent: z ad expiandũ peccata singulaz ãrtarũ.
℣ Ad 5m ꝺꝺ. ꝙ sic ꝺic Leo papa: p⁹sancte leticie
dies quos in honorẽ dñi resurgẽtis z in celũ ascẽ-
dẽtis exegimus: z post acceptũ spũssancti donum
salubriter z necessario cõsuetudo ordinata ẽ ieiu-
niꝫ: vt siqnis forte iter ipa festiuitatis gaudia ne-
gligẽs libertate z licentia ũmoderata aliq ꝑsũpsit:
h⁹ abstinẽtie censura castiget. Tũ ẽt ẽ ieiuniũ exul
tatõis qꝺ in illis qui spũmsanctũ acceperũt ꝓpetit
cũ gaudio. n. spũali etiã afflictio corporal⁹ se cõpa
tiat: uñ nõ fit genuflexio: z alleluia cãtat qꝺ i alĳs
ieiunĳs nõ obseruat. ℣ Ad 6m ꝺꝺ. ꝙ in solẽnita
tib⁹ ꝑcipuis vigilias ieiunamus vt paratiores ad ꝺ
uotionẽ festi simus: z vt gauꝺiũ eternũ qꝺ ꝑ solẽ-
nitates tales significat ad tribulatiões pñtis vite
quas sãcti passi sũt subsequi demõstret. ℍ Ꝺ scõã
q. ꝺꝺ. ꝙ ieiuniũ ꝙtũ ẽ ꝺe se nullo tpe ẽ ꝓhibitum.
vñ sic ꝺic Isido. sancti pres i deserto tpe paschali
ieiunabant excepto ꝺie dñice resurrectiõis: in ꝙ ñ
vr cõueniens ieiunare: eo ꝙ tota eccl̃ia leticie festũ
agit. vñ nõ est cõueniens ꝙ aliquis illo ꝺie opibus
afflictiõis intendat: qz turpis est oĩs ps ꝙ suo toti
non congruit: vt ꝺic Aug. in li. cõfes. sed ꝑ accidẽs
põt esse ieiuniũ alicuius in ꝺie festo illicitũ si aꝺo
ptinaciter ieiuniũ teneret ꝙ nõ crederet ꝑ ꝺeuoti
onẽ festi vtilitatẽ ieiunij cõpensari posse: ℣ Ad
p⁹m ꝙ ꝺꝺ. ꝙ ꝺies resurrectiõis: vt dictũ est totus est
leticie: vñ z cantat: Hec ꝺies quã fecit dñs tẽ. z iõ
i illa pre alĳs ñ cõgruit tristicie signa oñdere: z qz
in singulis dñicis memoria resurrectõis agit: ideo
in ꝺieb⁹ dñicis sm cõem ꝓsuetudinẽ eccl̃ie ieiunia
ĩtermittũt. ℣ Ad 2m ꝺꝺ. qz illi i magna tristicia
demersi erãt ꝓpt tribulatiões vnꝺiq ũminentes:
iõ ab his ꝙ tristiciã igerere pñt abst⁹ habebãtur vt
in spe diuini auxilij gauderent. ℍ Ꝺ ẽtiã. q. ꝺꝺ. ꝙ
cõpetẽs hora comedẽꝺi in ꝺiebus ieiunij est hora
nona: z hec est ab eccl̃ia instituta z cõiter obserua
ta: qz sm cõem cursuz comedẽꝺi est hora sexta: qz
cibus non ꝺz apponi ꝙusq nã circa cibũ ꝑcedẽtẽ
occupata ẽ. Occupat aũt in cibo assũpto ꝺuplicit
primo digerẽꝺo ipm: z qz digestio fit p calorem:
iõ illud tẽpus digestiõis est congruũ in quo calor
naturalis ad interiora reuocat. s. nox, ꝓpter sȯtra-
ctionẽ radiorꝫ solis z ꝓpter sõnũ in quo intẽdunt
virtutes nãles. Secũꝺo cibũ iaz decoctũ ꝺeducen
ꝺo per mẽbra quib⁹ ꝺz assilari: z ad hoc requirit
ꝙ calor nutrimẽtũ ꝺeducens vsq ad extremas p-
tes corporis euocet. calor aũt solis calorẽ naturalẽ
ad exteriora euocat: z iõ qñ cõpletur solis ascẽsus
qꝺ fit hora sexta: qz tũc est circa mediũ tunc eius
opus cõpletũ est: z iõ tunc est temp⁹ cõiter sumẽꝺi
cibuz. Et qz ieiuniũ eccl̃ie ꝺz esse penale z satisfac
toriũ: ideo supra hoc aliquid addit: nõ aũt tm̃ ꝙ
penitus humor cibi assumpti exsiccet aut virt⁹ na
turalis ꝺebilitet: vñ ptito residuo tpe hora nona
occurrit in qua cibus sm eccl̃ie statutũ in ꝺiebus
ieiunij sumend⁹ ẽ. ℣ Ad p⁹m ꝙ ꝺꝺ. ꝙ legislator po
nẽs legẽ cõez attendit ea que in pluribus accidũt:
sed aꝺaptationẽ ad singulos relinquit illis qui cõ
stituunt legis ꝺispensatores. ℣ Ad 2m ꝺꝺ. ꝙ nos
nr̃o ieiunio cõformamur nouo hõi qui per passi-
onẽ suã nos a vetustate z tenebris reuocauit: z iõ
illo tpe ieiuniũ primũ soluimus qñ christus passi
onẽ suaz finiuit. s. hora nona. Sed añ hanc reno-
uationẽ competebat vesptinũ tẽpus ieiunantium
cõmestioni ad significandũ ꝙ per cibũ veteris ho
minis in tenebris peccati z mortis ꝺeiecti erant a
ꝺb⁹ ñ eruebãt: etiã p⁹ tribulatões pñtis vite: qz in
mortẽ ad lymbũ ꝺescẽꝺebãt ꝙ erat tenebros⁹ loc⁹

Ad quartũ sic proce
ꝺitur: Uiꝺet ꝙ per binã comestionez ie-
iuniũ non soluat: qz ieiuniũ est ꝺeterminatum ad
subtractionẽ nutrimẽti: sed non solũ nutrimur ci
bo sed etiã potu: cũ ꝙ potus assumpt⁹ ꝑter comesti
onẽ statutũ ab eccl̃ia ieiunium non soluat: viꝺet
ꝙ nec etiã cibi bina assumptio. ℣ P. aqua pota-
ta impeꝺit sumptionẽ eucharistie: licut z sumptõ
alterius cibi: qz soluit ieiuniuz nature qꝺ requirit
in eucharistiã sumentib⁹ sicut z alĳ cibi: si ꝙ aqua
potata non soluit ieiuniũ eccl̃ie: viꝺet ꝙ nec alius
cibus assumpt⁹. ℣ P. electuaria etiã cibi quiꝺaz
sunt: sed coz assumptio ieiuniũ non soluit: qꝺ pz
ex cõi cõsuetuꝺine multorꝫ qui etiaz ꝺieb⁹ ieiunꝫ
absq cõsciẽtia fractionis ieiunij electuaria in ma
gna quantitate manducant. ꝙ nec cibozum alioꝝ
iterata assumptio ieiunij soluit. ℣ P. oꝺor ieiu-
niũ non soluit: sed oꝺore aliqui reficiunt sicut z ci
bo. ꝙ nec cibus. ℣ Sed ꝫ est: qz in hoc ꝺistinguũt
ieiunantes a non ieiunãtibus: qz semel mãducant
si ꝙ bina comestio ieiuniũ nõ soluceret: nõ eẽt ꝺria
inter ieiunantes z nõ ieiunantes. Uter⁹ viꝺet
ꝙ esus carniũ ieiuniũ non soluat: qz ieiunium est

institutū ad cōpmēdū cōcupiscētiā. ſz vinū magis inflāmat ꝓcupiscētiā q̄ carnes. cū g̃ pot' vini non ſoluat ieiuniū: nec eſus carniū ſoluet. ¶ ℞. legumina iflatiua ſunt: z ſic ad luxuriā ꝓuocāt. ſz vſus eoꝝ nō ſoluit ieiuniuz. g̃ nec eſus carniuz. ¶ ℞. piſces aliqui ita delectabiliter comedūt ſic carnes alioꝝ aīaliuz. ſz nulla caro piſciū comeſta ieiuniū ſoluit. g̃ nec carnes auiuz aut q̄drupeduz. ¶ ℞. ſic in dieb' quadrageſimalib' abſtinet a carnibus ita ab ouis z lacticineis. ſed in dieb' ieiunij quidā lacticineis z ouis vtunt. g̃ z carnib' vti p̄t ſine h' q̄ ieiuniuz ſoluat. ¶ Sz ℞. ē generaſ ꝓſuetudo eccleſie q̄ ieiunātib' vſuz carniuz interdicit. Q Ad vī q̄ ātcipatio tp̄is ieiuniuz non ſoluat. ſicut enī nō ſeruat tp̄s ab eccl'ia inſtitutuz q̄ tardat comeſtionē: ita nec ille q̄ ātcipat. ſz ille qui tardat non ſoluit ieiuniuz ab eccl'ia inſtitutuz. g̃ nec ille q̄ ātcipat. ¶ ℞. ieiuniuz ē act' abſtinētie. ſz abſtinētia ipedit nō ſoluz p̄ anticipationē hore comeſtionis ſed etiā p̄ alias conditiones q̄ hoc vſu continent. Prepr̄ope laute nimis ardēr ſtudioſe. g̃ cū nimis comedere q̄tuz ad q̄titatē non ſoluat ieiuniū: nec ardēter q̄tum ad auiditatē comedendi: nec laute q̄tū ad p̄cioſa que in cibuz querunt: nec ſtudioſe q̄tuz ad exquiſitū modū cibaria p̄parandi: alias mortaliꝛ peccarēt q̄ in dieb' ieiunioꝝ hoc facerent q̄ſi trāſgreſſores p̄cepti eccl'ie q̄ dux eſt dicere: vī q̄ nec p̄rr̄ope comedere q̄ ē tēpus anticipare ieiuniū ſoluat. ¶ Sed ℞. ē q̄ dicit ꝓſiliuz ſabilon. in quadrageſima nullatenus credēdi ſūt ieiunare qui ante manducauerunt q̄ veſpertinuz celebret officiū. g̃ anticipatio tp̄is ſoluit ieiuniū. Q Ideo dō. ad p̄mā. q. q̄ ieiuniū duplr ſoluit. Uno modo quātū ad meritū: ita q̄ hō vel nō mereꝛ vel min' mereꝛ: z de hac ſolutōe ieiunij nō intēdim' ad p̄ſens: q̄ ꝓditiones que meritū alicui' act' augent vel minuūt indecīmiate ſūt: eo q̄ q̄ñq̄ accidentaliꝛ ſe hñt ad actū meritoriū. Alio mō ſoluit ieiuniū ſz q̄ ē ab eccl'ia inſtitutū: ex qua ſolutōe hō efficitur trāſgreſſor ſtatuti eccl'ie de ieiunio ſeruādo vl' ſaltē nō obſeruādo: ſi ex diſpēſatiōe vel cā legitima dimittat: z de hac ſolutōe ieiunij nūc q̄rim'. Ad hoc āt p̄cipue valet ꝓſiderare intētionē ſtatuētis. intendit aūt eccl'ia certū modū ſtatuere māducādi: vt. ſ. ſemel in die ieiunās māducet: z iō ſi aliq̄z ſūptio fm q̄ māducatio ſolet ꝓpleri itereꝛ ieiunij p̄dcō mō acceptū ſoluit. ſi āt aliq̄ ſumāt q̄ ad māducādū de ſe ordinata nō ſūt: ſz ad aliū vſū q̄ vſ' cōiter māducatio nō vocaꝛ: talis cibi vel pot' ſūptio p̄ter māducatoz vnā añ vl' p'ñ facē ē binā māducationē: z iō talis ſūptio ieiunij non ſoluit.

¶ Ad p'''m g̃ dō. q̄ q̄uis aliquis potus aliq̄ mō nutriat: tam de ſe nō ordinaꝛ ad nutriendū: ſz magꝛ ad diſpoēz bonā eoꝝ que nutriunt: vt. ſ. p mēbra deducāt: z ī ſtōacho nō cōburāt. vñ ſūptio pot' māducatio nō dr̄: z iō ille qui potat extra horam vnice comeſtiōis nō dr̄ bis māducare: z pp h' nec ſtatutū eccl'ie frangit: niſi fraudē faciaꝛ: quia legē violat q̄ in fraudē legis aliquid facit. ¶ Ad ſcōm dō. q̄ aqua z ſi ſoluat ieiuniū nafe: qꝛ aliquo mō nutrit: nō tam ſoluit ieiunij eccl'ie: qꝛ eccl'ia non attendit in ſtatuēdo id q̄ quocūq̄z mō nutre pōt ſed id q̄ p̄ncipaliter ad nutriendū ordinatū eſt.

¶ Ad z'''m dō. q̄ q̄daz dicūt q̄ ſi electuaria comedant ad delectationē q̄ ſoluūt ieiunij: ſi āt cauſa medicine ſumantur nō ſoluūt ieiuniū. ſed ſtatutū poſitiue legis non attendit intentionē obſeruātis: ſed ipm actuz: eo q̄ modus virtutis non cadit in p̄ceptō: ſed eſt finis p̄cepti. ſed ex intētione pōt aliquis mereri vel demereri: z iō dō. q̄ electuaria z ſi aliquo mō nutriāt: nō tam h' eſt p̄incipaliꝛ vſ' eoꝝ. Unde nec loco māducatiōis ſumi cōſueuerūt z iō talis ſūptio ieiunij eccleſie ñ ſoluit: q̄uis hō poſſit totaliter vel in pte ex h' meritū ieiunij pdeꝛ vel etiā mortaliter peccaꝛ: ſi ſit ūmoderata lībido: nō tam eſt trāſgreſſor p̄cepti eccleſie: niſi in fraudē ſumeret: aut ſi eis q̄ſi alijs cibis vtereꝛ ad famē extinguēdā ¶ Ad 4'''m dō. q̄ odor nō nutrit: vt pz per p̄hm in li. de ſenſu z ſenſato: ſz aliq̄ mō cōfortat: vnde nō ſoluit neq̄z ieiunij nature: nz ieiunij eccleſie. Q Ad ſcōaz. q. dō. q̄ ille dī ieiunij eccleſie ſoluere qui ſtatutū modū abſtinēdi ab eccleſia ñ ſeruat: cū aūt ieiunij eccleſia inſtituerit ad ſatisfaciendū z cōcupiſcētiā rep̄mēdū: ſicut determiauit abſtinētiaz ieiunij q̄tuz ad numerū: vt. ſ. ſemel tā tū ieiunās comederet ad afflictōez carnis pp ſatisfactionē ita taxauit: vt a carnib' abſtineret: qꝛ h' genere cibi p̄cipue cōcupiſcētia foueꝛ z roboraꝛ: vñ comeſtio carniuz ieiunij ſoluit ab eccl'ia inſtitutū. ¶ Ad p'''m g̃ dō. q̄ vinū cōcupiſcentiā incitat iflāmādo p̄ moduz alterātis: z qꝛ tales alteratōes nō diu manent: ideo potus vini non adeo efficaciter opaꝛ ad cōcupiſcētie fomētū: ſicut eſus carniū quo p̄cipue maīa ꝓcupiſcentie miniſtrat: z caloꝛ nālis cōfortaꝛ radicitus magis: z ex alia parte ſb'tractio vini nimis debilitaret naturaz pp digōis ipedimentū. ¶ Et ſilr dō. ad ſcōz de inflatione leguminū q̄ eſt accidentalis cauſa cōcupiſcentiā p̄uocans z cito tranſit. ¶ Ad z'''m dō. q̄ piſces frigidiores ſunt naturaliꝛ q̄ carnes nec alimentum ita cōueniēs corpori p̄ſtant ſic alie carnes: vñ nō fuit tāta neceſſitas phibendi piſces ſic carnes. ¶ Ad 4'''m dō. q̄ q̄drageſimale ieiunij artius obſeruaꝛ q̄ alia ieiunia: qꝛ eo chriſti ieiunij fm modū noſtz imitamur: z iō quāuis vſus caſei z ouoꝝ in q̄drageſima ſit gnāliter interdict': tñ in alijs ieiunijs apud diuerſos in his ē diuerſus abſtinētie modus.

Q Ad ētiā. q. dō. q̄ ſic dictū ē: ille ieiunij ſoluit q̄ eccleſie determiationē non ſeruat: vñ cū eccleſia inſtituit certū tēpus comedēdi ieiunantib' q̄ nimis notabiliter anticipat ieiunij ſoluit. Non enī eccleſia artare intendit ad ſubtilez tp̄is inſpectionē nec

oportet astrolabium accipere ad horam comestionis cognoscendam: vnde sufficit si circa horam illam quã ecclesia instituit ieiunans sumat cibum etiã si aliquantulũ pp aliquã necessitatẽ anticipet ¶ Ad p'm̃ g̃ dõ. q omittere pceptũ ecclesie nõ licz: sz ꝺberogare licet: z iõ cũ tardatio hore ad penalitatẽ ieiunij faciat licet tardare post horã: sz nõ ãticipare. ¶ Ad 4.m̃ dõ. q ea in quib' nõ pot accipi certa mẽsura nõ cadũt sub determiatione legislatoris: z iõ qz nõ pot accipi certa mensura in q̃titate cibi: vel alijs cõditionibus numeratis sicut in tpe accipi pot: iõ cõditiones alie q̃ttuor nõ cadũt sb determiatõe pcepti ecclesie: z iõ q̃uis p inordinationẽ circa illas circũstantias peccet: z meritũ ieiunij amittat: vel in toto vel in pte: nõ tñ ecclie statutũ trãsgredit: z iõ ieiuniũ nõ soluit. Qõ. IIII.

QUeritur ꝺ oratione: z circa hoc q̃runt septem. Primo quid sit oro. Secũdo de mõ orandi. Tertio de spẽbus oronis. Quarto quid sit in oratione petendum ¶ Quinto quis possit orare. Sexto cui cõpetit orare. Septimo de efficacia orationis.

AD primum sic procedit: Videt q oro sit q̃dã affectiue ptis actus: pmo p Aug. qui sic diffinit oronẽ: Oratio est purus affect' mẽtis in deũ direct'. ¶ Ꝺ. hug. de sancto vic. dic q oro est deuotio q̃dã ex cõpũctiõe pcedẽs. sed deuotio ad affectuz pertinet. g̃ z oro. ¶ Ꝺ. ipiuz z oro nõ differũt nisi fm relatiõz ad superiorẽ z ad inferiorẽ fm q ipatur inferiori sz orat superior. sed volũtas est que impat alijs viribꝰ. g̃ ipa ẽt ẽ cui' ẽ orare z petere. ¶ Ꝺ. oro ex terior interi' desideriũ insinuat orantis. sz oro interior ẽ q̃ p exteriorẽ notescit. g̃ oro interior nihil aliud ẽ q̃ iteri' desideriũ. z sic ad effectiuã ptinet. ¶ Sz ꝺ. sup illud psal. Exaudi de' oroez meã zc. dic glo. q oro est qñ vota nra deo pãdim'. sz pandere siue demõstrare ẽ act' rõnis. g̃ z orare. ¶ Ꝺ fm damas. oro ẽ petitio decẽtiũ a deo. sz decentia iportat ordinẽ alicuius ad alterz: cũ g̃ ordinare sit rõnis: z oro rõnis erit. Alteri' vr q sit act' doni z nõ virtutis: qz fm hug. de scõ vic. oro ẽ cõtẽplatiõis ps. sz cõtẽplatio ad sapiaz ptinet: qz ea pficit superior ps rõnis que ꝓtẽplãdis eternis inheret: vt aug. dicit. g̃ oro ẽ act' sapie. ¶ Ꝺ. vt' dic dama. oro ẽ ascensus itellect' in deũ. sz ascẽdere ad donũ itellect' ptinet. vñ sexta beatitudo q̃ dr: Beati mũdo corde: qm̃ ipi deũ videbunt. intellect' dono attribuit: vt pz in glo. Matth. v. g̃ oro ẽ act' intellect' doni. ¶ Ꝺ. Bre. dic orare ẽ amoris gemit' i cõpũctõe resonare. sz gemere ẽ act' scie doni: qz ita beatitudo q̃ dr: Beati qui lugẽt. ad donũ scie rẽducit. Matth. v°. in glo. z ab aug. g̃. li. de doctrina christiana. g̃ oro ẽ act' doni. ¶ Sz cõ vr q sit act' virtut': Ja. j. Postulet ãt i fide nihil hesitãs. sz fides ẽ virt'. g̃ oro q̃ est postulatio ẽ actus virtutis. ¶ Ꝺ. aug. dicit: Fides credit: spes z charitas orãt: z orã do ipetrãt. sz spes z charitas sunt virtutes. g̃ oro est act' virtutis. Alteri' vr q oro nõ sit act' cadẽs i pcepto. qꝺ eni volũtatis ẽ nõ ẽ necessitatis. sed oro maxie ẽ volũtatis: qz est q̃dã volitorũ petitio. g̃ ñ necessitatis: z ita nõ cadit sub pcepto. ¶ Ꝺ. petitio nõ vr aliquid aliud esse nisi vt nrm desideriuz alteri innotescat. sz supfluũ ẽ alicui exponere qꝺ ipe scit. g̃ cũ christiana religio nõ cõtineat aliq̃ supflua pcepta: alꝰ superstitio esset: vr q non cadat sb pcepto orare deũ cui oia desideria nra sũt nota ¶ Ꝺ. de' liberalissime sua bona dat. sz liberalius dat qꝺ sine pcib' dat: qz sicut Seneca dicit: Nulla res carius emit q̃ q̃ pcib' empta est. g̃ nõ ꝺz p pceptum exigere preces de eo quod vult dare: nec iterũ de eo quod non vult dare: quia qꝺ deus non vult nos nõ debem' velle: vt sic sit cõformitas nre volũtatis ad deũ: z qꝺ nõ debem' velle: non debem' petere. g̃ nullo mõ oro cadit sb pcepto. ¶ Sz ꝺ: sup illud Luce. xviij. ꝺz sp orare zc. dic Cry. dũ dic ꝺz: necessitatẽ dic. sz necessitas talis nõ pot esse nisi ex pcepto. g̃ oro cadit sb pcepto. ¶ Ꝺ. oro ꝺ ieiuniũ z elemosynã diuidit. sz vtraq̃z illaz est in pcepto. g̃ z oro. Rñdeo dꝺ. ad pmã. q. q sic dic Cassio: Oro ꝺr q̃si ozis rõ. vñ ex suo nõie oro significat expssionẽ alicui' act' rõnis p effectũ ozis. hz ãt rõ duos act' ẽt fm q ẽ speculatiua. pm' ẽ ꝓponere z diuidere: z iste act' rois expmit ore p oronẽ quã phs i. p°. piherme. describit. scõs act' rõis ẽ discurrẽ de vno in aliud inotescẽdi cã: z fz hoc simil oro quedã dicit. z qz sermones rhetorici qui cõciones dicũt cõtinent argumentatões ad psuadẽdũ accomodatas: inde ẽ q etiã oriones dicunt z rhetores oratores. z qz oriones iste pcipue q̃tum ad genus causaz qꝺ iudiciale dicit: ordinant ad hoc q aliquid a iudice petamus. vñ z in iure aduocationes postulationes dicunt: ideo translatuz est vlterius hoc nomẽ ad significandũ petitionẽ quã ꝺo aliquis facit velut iudici qui hz curaz nrorz actuũ. z sic diffinit damas. oroẽz: Oro est petitio decẽtiũ a deo: sic eni loquimur hic de oronе: z ideo cuius actus est petitio: eius actus est oro. Sciẽdũ est g̃ q homo ab alijs aialibꝰ differt q̃tum ad virtutez z motiuã partẽ in duobꝰ. pmo quantũ ad volitum vel cõcupitũ: qꝺ quidẽ alijs aialibus ex natura ꝺ termiatũ est: homini aũt nõ. scꝺo quãtũ ad psecutionẽ voliti siue cõcupiti: qz alia aialia hñt determinatas vias z instrumẽta quibꝰ sua desideria expleant: z ideo q̃cito in eis fit desiderij motus taz cito mẽbra ad actũ applicant: nisi sit aliquid ꝓhibens per violẽtiã: homo aũt nõ hz vias z instrumẽta determinata: z ideo ratio homini subuenit in his duobus: quia z inquirit propriũ z determi

natum bonum qđ desiderari oporteat: ꝛ instruñta ad opus determinat in prosecutionē desiderati ꝛ iō in nobis actꝰ rōnis p̄cedit: ꝛ sequit actū voluntatis. precedit quidē inuenies p ꝓsiliū qđ p voluntatē eligi oporteat. seqt ăt p iperiū ordinado vnicuiqꝫ instro qđ ei oporteat facē: ꝛ hūc rōnis actū ipatiuus modꝰ exp̄mit in vbis. Instra aūt que rō applicat p iperiū ad psecutionē vel cōsecutionez desiderati nō soluz sūt vires aie ꝛ mēbra cōpozis sed ēt exteriozes hoies: qz que p amicos fūt aliq̄liter p nos fūt: vt phs dic in. iij°. ethi. sz etiā exteriozes amici nō sūt in ptāte nra sic sūt mēbra corpis ꝛ vires aie: ꝛ iō applicatio predicta ad cōsecutoez desiderati eoꝝ q extra nos sunt q̄ꝫ dī iperiū vel p̄ceptuz: qñ. s. illi sunt in ptāte nra: q̄ꝫ aūt dicit petitio: qñ nō sunt in ptate nra q̄si nobis subiecti: vel ēt depcatio si supza nos sunt. vñ sic iperiū est actꝰ rōnis: ita petitio ꝛ deprecatio: ꝛ hoc pz p phz in p° ethi. qui dicit q rō ad optima deprecat. vñ ꝛ p ꝓñs oio est actꝰ rōnis applicātis desideriuz voluntatis ad eū qui nō est sb ptāte nra: sz supza nos. s. deū. vñ diffinitō damas. Oio ē petitio decentiū a deo. verissime essentiā oionis declarat. ¶ Ad p̄m q̄ dō q dirigere affectuz mētis in deuz ꝓtingit dupl̄r. Uno mō sic in obiectū: ꝛ hoc mō affectꝰ i deū direct ē amoz dei: ꝛ sic non loquit hic aug. Alio mō affectꝰ in deū dirigit vt in illuz quo affectꝰ mētis desiderantis explendꝰ ē: ꝛ hanc directionē affectꝰ in deuz facē rō p̄dicto mō applicādo ad ipz illō qđ desiderat affectꝰ: ꝛ ipa directio affectꝰ in deum oio ē: vñ diffinitio illa materialis est fm q p rem directā significat ipa directio: sic ēt q̄ꝫ per fidez significat res credita. ꝛ silis modꝰ loq̄ndi ē cuz dī q oio est desideriuz boni: in glo. j. Thes. v. qz ipz desideriuz ē res orata explerī. ¶ Ad 2m dō q sic i petitiōe exteriozi dī aliqđ esse petitio dupl̄r. s. fm veritatē: vt cuz dicim' da mihi hoc: ꝛ fm intp̄tationē quādā: vt cū alicꝫ manū porrigit vl̄ necessitatē exponit: ita ēt interioz oio que fit ad deū ē qđē fm rei veritatē actꝰ rōnis: vt dictū ē qđāmō deum pulsātis: sz recogitatio necessitatuz ꝓpaꝫ ꝛ erectō spei ad deū sūt qđē oiones p quādā interp̄tatoez ꝛ sic ēt denotio oio dī ab hug. de scō vic. ¶ Ad 3m dō q ille q petit aut iperat aut depcat aduocat aliqđ ad ꝓsecutionē finis vel psecutionē intēti: hoc aūt nō est volūtas: qz ipa simplr ꝛ absolute fert i suū obiectū qđ ē finis: sz est rōnis cuꝰ est ordiare vnū ad aliud: ꝛ iō ꝑpe accipiēdo iperiū nō ē volūtatis. Sz dupl̄r dī volūtas ipare. Uno mō p q̄ndā interp̄tationē siue equalētiā: qz eni ipans p ipiuz suū mouet: iō actꝰ aie ad quē motꝰ stati seqt ipiuz dī: ꝛ quia ad actū appetitiue si sit ꝓplexꝰ stati seqt motus in corpalib' organis: iō appetitiue virtutes dicūt ipantes motū. Alio mō inquātū p̄ncipium ipz in volūtate est. aduocare eni aliquē ad finem suū qđ ad ipiuz ptinet: p supponit appetitū finis: ꝛ est quedā psecutio illius: ꝛ pp hoc potentie vel artes opatiue seu hitꝰ q̄ sūt circa finē dicūt ipare istis q̄ sunt circa ea q̄ sūt ad finē: ꝛ fm hoc voluntas q̄ hz finē p obiecto dī ipare iquātū ipiuz qđ ē actꝰ rōnis: in volūtate icipit ad quā ptinet desideriū finis. ¶ Ad 4m dō q vbū exterꝰ platū ē signū alicuꝰ dupl̄r. Uno mō ūediate illꝰ. s. ad qđ signi ficādū p̄ncipalr ĩstitutū ē: sic hoc nomē ignis significat ei'm q̄ddā. Alio mō mediate. s. qñ ipa res q̄ p̄mo significat accipit vt signū alterꝰ rei: sic ignis significat charitatē pp aptitudinē quā hz illa res ad significādū charitatē ex silitudie q̄dā. Oio igr exterioz vocalis significat ūediate actū rōnis deprecantis: si ēt oio exterioz p modū oionis, pponat vt cū dī: da mihi sedū tuaꝫ assistricē sapiā: sz mediata significatōe ipm desideriū exp̄mit: sic p̄ncipiū a q̄ ꝓcedit: vt ex dictis pz: ꝛ fm hoc intelligē da ē p̄missa descriptio oionis: q oio est qñ vota nra deo pādim'. ¶ Ad scdaz. q. dō q oio actꝰ q̄dā est. dicim' aut ē actuz aliquē esse vtutis actuz: si in sui rone aliqđ claudat qđ ad ordinē vtutis ptineat etiā si nō oia que ad vtutē req̄runt in sui rone cōtineat: ꝛ iō oz q illꝰ vtutis actꝰ ponat ad quā ptinet illa cōditio que sibi ordinē vtutis tribuit. oio aut ex genē actꝰ nō ipoꝛtat aliquā rōnē vtutis qđ gen' ē petitio: sz absolute actū potētie demōstrat nulla circūstātia vl̄ bonū vel malū vestitū. Addunt ăt a damas. due dīe que ordinē vtutis dmōstrāt. s. decētiuz: ꝛ a deo qđ ē petē qđ oz: ꝛ a q̄ oz: sz p̄ma ꝓditio nō ꝓplet rōem oionis: qz si ab hoie decētia petam': talis petitio oio nō dī: nec ēt ē de essētia oionis: qz si ēt q̄s idecētia petat a deo orat qđē: sz carnalr orat: vñ illa ꝓditio magr ptinet ad bñ esse oionis q̄ ad rōez sue spēi. Relinq̄t g q ex hoc oio spēz trahit: ꝛ ad rōnē vtutis trahit: qđ ē a deo petitio: cū ăt petitio siue depcato q̄ ad supi ozē fit ꝛuerētiā hēat adiūcta ex q̄ ipetraꝫ nitit qđ itēdit ꝓstat q oio ex hoc efficaciā hz ad ipetrādū illud, p q̄ orat q deo reuerētiā exhibet. vñ cū deo reuerētiā exhibere sit actꝰ latrie: vt in. iij°. li. di. ix. dictū ē: oio actꝰ latie erit elicitie. nec obstat q latia in volūtate ē: nō in rone cuiꝰ actꝰ ē oio: qz iusticia cuiꝰ ps ē latria materialr vtit actibꝰ oīm virū: vt ex eis reddat cuilibet qđ suū ē: vñ cohibet actum cōcupiscibilis ne aliqs mechet: ꝛ actū irascibil' ne qs occidat: ꝛ silr vtit actu rōnis: vt ex eo deo reuerentiā exhibeat. Et qz latria est virtus ꝛ nō donuz: vt dictuz est in. iij°. li. di. xxvij°. ideo oratio erit actus virtutis ꝛ non doni. ¶ Ad p̄m g dō q contēplatio aliqñ capitur stricte p actu intellectꝰ diuina meditantis: ꝛ sic contēplatio est sapie actꝰ. alio mō cōmuniꝰ p omi actu quo qs a negocijs exteriozib' sequestratꝰ soli deo vacat: qđ quidē cōtingit dupl̄r: vel inquātū homo deuz loquētē in scripturis audit: qđ fit per lectionē: vel inquātū deo loqt qđ fit per orationē. meditatio aūt ad vtrūq̄ se hz

quasi mediū inter ea: quia ex hoc q̄ nobis loq̄tur in scriptis ei p mediationē intellectu ⁊ affectu p̄sē tamur: ⁊ sic p̄ntati ei vel p̄ntes cū hītes ei loqui possum⁹ p oīonē: ⁊ iō posuit hugo tres cōtēplati onis ptes: p̄mā lectionē: scōaz meditationē: tertiā oīonē: nec tñ oz q̄ sit oīo sapie act⁹ ab ea elicit⁹: q̄ uis sapia per meditationē viā oīoni paret ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ ascēsus intellect⁹ in deū est duplex: vn⁹ q̄ ascēdit in ipm cognoscēdū: ⁊ talis ascēsus ptinet ad donū intellect⁹: sz de hoc loq̄t damas ¶ Alius est ascēsus in deū vt in quo auxiliū q̄rit: vt in psal. oī Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis. ⁊ talis ascēsus est oīo: vñ nō sequit̄ q̄ sit act⁹ doni in tellectus: sz pōt ipm p̄supponere sic scōus ascēsus p̄supponit pmū. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ gemit⁹ siue fletus non ē oīo p essentiā: sed est q̄si fundamētū oīonis supflua eni vī petitio vbi necessitas deest: ⁊ iō re cognitio sue miserie qua indigētē se aliq̄s videt ⁊ sibi sb̄uenire nō pōt q̄ gemitū in affectu facit qua si oīo reputat a deo: ⁊ pp hoc aug. dic̄: Q2 oīonis negociū pl⁹ gemitib⁹ q̄ vbis agit̄: q̄ plus fletu q̄ af fatu. ¶ Ad ea que in ꝯriuz obūciūt dō q̄ fides: spes: ⁊ charitas p̄supponunt ad latriā: vt in. iij. li. dictū ē: di. ix. ⁊ sic act⁹ oīonis eis attribuit̄: tñ ēt ad oīonē scōm ꝓprie spēi rōnē hñt aliquā ꝓuenientiā ⁊ p̄exigunt ad eā. petitio eni frustra ad aliquē di rigit̄: nisi credat̄ q̄ petitū p̄stare possit ⁊ spet̄ q̄ ve lit: ⁊ est p̄sumptuosa petitio: nisi ei fiat q̄ aliq̄ mō petēti vnit⁹ sit: vnionez aūt charitas fac̄ Ad ētiā q. dō q̄ oīo cadit sub p̄cepto ⁊ determiate ⁊ inde termiate. Determiate quidē ad aliquas oīones ex p̄cepto tenēt illi qui ex officio sunt medij int deū ⁊ populū cōstitut⁹: sic̄ mīster ecclesie: vñ ex officio eis incūbit p̄ces ad deū in p̄sona tot⁹ ecclie fūdere ⁊ iō ex statuto ecclesie tenent ad horas canonicas dicēdas. Sed indeīmiate ad oīonē q̄libet tenetur ex hocip̄o q̄ tenet ad bona spūalia sic ꝓcuranda que nō nisi diuinit⁹ dant̄: vñ alio mō ꝓcurari non p̄nt nisi vt ab ipo petant̄: ⁊ etiā ex hocip̄o q̄ cha ritatis p̄cepto tenet̄ ꝓximū sic̄ seip̄z diligere: tenet̄ ei in necessitate benific⁹ esse: nō soluz per corpales elemosynas: sz ēt p spūales: q̄z vna est oīo vt ꝑbus dēm ē: sz oīb⁹ ēt q̄ ecclesie mīsterio ñ fungunt vī ab ecclia deīmiatū tp̄s orādi statutū esse: cū ex cano nuz statuto teneant dieb⁹ festis diuinis offic̄js int̄esse: vt mīstris p̄z pp̄lo orantib⁹ suā intēt̄ionē con formēt. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ ex hocip̄o q̄ aliq̄d ē vo luntatis excludit necessitas absoluta ēt coactio⁹is: nō aūt necessitas ex suppositōe finis: q: amor qui maxime volūtar⁹ est necessarius ē siquis velit ad salutis finē puenire: ⁊ hoc mō ēt oīo necessaria ē: ⁊ sb̄ p̄cepto cadens respectu eor quor voluntas sb̄ necessitate p̄dicta cadit. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ p oīo nez p̄cipimur vota nr̄a deo pādere: nō vt eu⁹ do ceam⁹ q̄d desiderem⁹: sz vt affectū ⁊ intellectū nr̄m dirigam⁹ i illū. ¶ Ad 3ᵐ dō q̄ de oīonē acceptat ⁊ de eo q̄ dare vult: ⁊ interdū de eo q̄ dare non vult: vt idonei sim⁹ ab ipo accipere: q̄ nō cēt si ab eo nō sperarem⁹ q̄ desideram⁹: nec esse duz hoi dz se deo p oīonez sb̄jcere sic̄ hoī per p̄ces: q: i h⁹ totū bonū nr̄m ꝓfitit q̄ deo sb̄diti sim⁹: nō āt in hoc q̄ hoi sb̄damur: de eo āt q̄ dare nō vult: q̄a ipe vult pie velle q̄ ipe iuste nō vult: sicut in fine primi libri dictum est.

AD secūdū sic proce dit: Videt q̄ oīo non debeat esse vocalis: sed mētalis tm̄: oīo eni dz esse occulta: ⁊ ad deum tm̄: q: est petitio decentiū a deo: vñ dr matth. vj. Tu aūt cū orabueris intra cubiculū ⁊ clauso ostio ora patrē tuū. sed oīo vocalis nō est occulta: nec ad deū tm̄ esse vī: q: de⁹ ad cor respicit non ad voces. g̃ oīo sine voce esse dz. ¶ p̄. oīo est ps cōtēplatiōis. sed cōtēplatio nō existit in aliquo exteriori actu: sed tm̄ in interiori. g̃ oīo nō dz voce exteriori fieri. ¶ p̄. per orationē debet intellect⁹ i deū ascē dere scōz damas. et affect⁹ in deū dirigi scōm aug. Sz occupatio aie circa corporales act⁹ retrahit a scēsuz intellect⁹ affect⁹ ad diuina: q: aia nō pōt in tense circa diuersa occupari. g̃ oīo debet esse sine voce tm̄ in corde. ¶ Sed ꝯ: q̄d dicit i psal. Voce mea ad dñm cla. ¶ p̄. oīo est act⁹ latrie: vt dictuz est. sed act⁹ latrie non solū in interioribus⁹ actib⁹: sed etiā i exterioribus cōsistit. g̃ oratio nō soluz debet esse in corde: sed etiā in voce. Vlteri⁹ vī q̄ oratio non debeat esse diuturna matth. v. Orantes autē nolite multuz loqui. sz q̄ diu vocaliter orat m̄ltū loquit. g̃ oratio vocalis ad mīnus nō debet esse di uturna. ¶ p̄. diuinū p̄ceptū non est p̄tergredien dū. sed dñs p̄cepit orantes sic orare: Pater nost̄r. g̃ vī q̄ nō oz alias orationes addere. ¶ p̄. oīo ad deū fusa debet esse cū fiducia: Ja. j. Postulat aūt in fide nihil hesitās. sz plixitas petitois ē signū diffidentie in petitiōib⁹ que ad hoies dirigunt: vñ ꝑba multiplicant̄ ad hoc q̄ aīus ei⁹ ad quē petitō dirigit̄ flectat. g̃ oīo ad deū nō debet cē diuturna. Sz ē ꝯ. Ja. iij. q̄ ꝑa ē vidua desolata vacet oīo nibus die ac nocte. g̃ oīo dz esse diuturna. ¶ p̄. ois christi actio nr̄a est instructio. sz christus legit diuti⁹ orasse: vt pz luce. xxij. g̃ oīo nr̄a debet esse di uturna. Vlteri⁹ vī q̄ nūq̄ debeat aliq̄s ab oīone cessare: Luc. xvj. Dicebat āt ad illos sīlitudinem: qm̄ oz sp orare ⁊ nūq̄ deficē. ¶ Ut p̄ea. j. Thes. vlti. Sine intermissiōe orate. ¶ p̄. oīo ē q̄dā ānū ciatio desiderij ad eū p quē explendū expectat. sed hō sp dz desiderare ea que orāda sunt. s. bona spi ritualia. g̃ oīo dz esse sp. ¶ Sz ꝯ: qñ hō orat non pōt operib⁹ misericordie vacare. sz qñq̄ tenet̄ eis vacare. g̃ hō nō semp debet orare. ¶ p̄. oīo scōz hug. est pars cōtēplatiōis. sed homo nō semp dz vacare cōtēplationi: sed qñq̄ ad actionē se extēdē g̃ nō debet semp orare. Vlteri⁹ videt̄ q̄ actualis

attētio sit de necessitate oōnis: qz sic dic Gre. Illā oōnē deus nō audit cui ille qui orat nō intendit. sed ad hoc fit oō vt a deo exaudiat. g supuacua est oō si sit sine attētione. ℣ P. hugo de sco vic. dicit: Si cū oōnē fundim' aliud qlibet a corde vsam': et si illud bonū sit a culpa liberi nō sum'. sed oō que hz culpā adiūctā nō hz suā efficaciaz. g requirit ad oem actualis attētio. ℣ P. oō est ascēsus intellectus ad deū fm damas. sed qñ deest attētio: intellect' nō ascendit in deū. g nō est oō. ℣ P. oē op' vtutis dz ex electiōe procedere. sed oō est op' vtutis. g dz esse cū attētione sine qua nō est electio. ℣ Sed c̄: est: q nullus teneat ad ipossibile. sed ipossibile est mentē diu attētā teneri ad aliqd dn ad alia subito rapiat. g nō est de necessitate oratōis q sp comitet ipam attētio. ℣ P. in alijs operib' meritoriis non requirit q sp adsit actualis attētio: sicut nō dz q ille qui pegrinat semp de pegrinatōe sua cogitet. g vī q nec i oōe sit necessariū. ℣ Ltem' vī q attentio oōni noceat: qz vt dic hugo de sco vic. Pura est oō qñ ex abundantia deuotōis mēs ita accēdit: vt cū se postulatura ad dū ꝓcurrit: et sue petitōis obliuiscat. sz q obliuiscit sue petitōis ñ vī attēdē oōi. g cū oō maxie ōbeat esse pura: vī q impediat oō per attētionē. ℣ P. sic ītētio oōnez dirigit: ita etia alios exteriores actus sed in alijs exteriorib' actib' plurimū noceret si actu alis ītētio sp adesset: qz optim' cithared' pessim' redderet: vt Auic. dicit. g nocet attētio si cōtinue adsit oōni. ℣ P. nō pōt mēs humana ad plura simul intēta esse. sed aliqñ dz orantē esse attentuz ad finē quē intendit vel ad cogitandū de deo cui oōnē fundit: qō omittē oōni nocet. g nociuuz est orāti si sp ad oōnē quā facit attentionē habeat. ℣ Sed c̄: aug. dicit: Psalmis z hymnis cū orat deū: hoc verset in corde qō pferat in ore. ℣ P. Io. .iiij. Spūs est de' z eos qui adorāt eū dz in spū z veritate adorare. g attētio que facit spū orare: oratioi nō nocet. Q ñdeo dō ad pmā. q. q duplex est oō. s. puata qua quisq; pro se facit: z publica que faciendo incūbit ministris ecclie: vt dictuz est Et qz hec publica oō nō fit ab orante solū pro se sed pro alijs: ió nō dz solū esse mentalis: sed vocal' etiā vt p oōnē voce expressaz: etiā alq ad deuotionē excitēt: z ad cōtinuandū ītētionē suā orātib' z pp hoc etiā cant' ab ecclia instituti sunt: vñ aug. dicit de seipo q flebat vberrime in hymnis z canticis suaue cantātis ecclie: z q voces ille influebāt aurib' eius: z eliquabat veritas in cor eius. oō ā puata ē quā quis pro seipo facit: z hec quidē pōt z voce z sine voce fieri fm q magis orātis aio sup petit: sed tñ vox oōni adiungit pp. iiij. Primo vt hō excitet seipm vbis deuote orādū. Secundo vt intentionē custodiat ne euageť. magis eni tenetur ad vnū si verba etiā orantis affectui cōiungantur Tertio ex vehementia deuotōis in orāte, vox seqť qī mor' supioz virū si sit fortis: etiā ad inferiores redundat: vñ z cū mēs orantis per deuotionē accendit in fletū z suspiria z iubilos z voces incōsiderate prūpit. Quarto pp debitū iusticie: qz deo cui reuerētia exhibeť nō solū mēte: sz etiā corpore seruiēdū ē. ℣ Ad pm g dō q sicut dicit Gre. Bonum op' sic dz agi in publico ad edificationē. s. vt sp intentio maneat in occulto: vñ ille qui publice orat si exteri' nō gliam hoiuz: sed soli' dei querit in occulto manet intentio: z soli deo orat p intentionē z si etiā primo innotescat oō ad edificationem. ℣ Ad 2m dō q act' imediate ad deū directi: etiā si exteriores sint ad vitā cōtēplatiuā ptinent: z sunt cōtēplatiōis ptes scōz q large accipit q̄uis nō sint scōm q stricte sumit pro ipa meditatiōe sapie: vt dictū ē. Uñ etiā lectio que imediate ad meditatiōnē diuinoz ordinat ps cōtēplatiōis ponit que fit voce qñqz. ℣ Ad 3m dō q qñ due vires ordiuate sunt ad idē vna nō impedit alia in suo actu: sz magis iuuat sic sensus imaginationē qñ ad idē ordinant: sed intētio expressa p vocē nō impedit ascēsuz intellect' ad deū nisi nimia cura in vbis pferendis fiat: sicut illi qui vba cōposita i oōe pferre nituť Ad scdam. q. dō q in oōne pcipue attēdit orātis deuotio: z ió tñ dz oō ptēdi q̄tū deuotio orātis cōseruari pōt: z ió si diu posset deuotio cōseruari dz oō ee diuturna z plixa: si ā plixitas fastidiuz vel tediū pariat oō nō est diuturn' ptrahēda: vnde aug. in li. de orādo deū: Dicūt fres in egypto crebras quidē hīe oōnes: sed eas tñ breuissimas z raptiz q̄dāmō ioculatas esse vigilanť erectas q oranti plīuz necessaria ē: ne p diutiores moras euanescat atq; hī intentio: ac per hoc ipī satis ostendūt hanc intentionē sic nō esse obtēdēdā si durare nō pōt: ita si pdurauerit nō ee rūpēdam. ℣ Ad pm g dō q scōm aug. ibidē: Absit ab oōne multa locutio. sed nō desit multa pcatio si feruēs pseueret intentio: nō multū loqui est in orando rē necessariā vbis supfluis agere. multū aūt pcari est ad eū quē pcamur diuturna z pia cordis exercitatione pulsare. ℣ Ad 2m dō q sicut aug. in eodē li. dicit: Liberū est alijs atq; alijs vbis. s. ab his q i oōne domica petunt: eadē tñ scōm rē in eodē dicere. sz nō debet esse liberū alia scōm rē in eodē dicere: z ió ꝑcepto dñico nō obligamur ad vba illa. s. ad res illas petēdas a deo: qz vt i eodē li. dicit: Quelibet alia vba dicamus que affect' orātis vel pcedendo formet vt clareat: vel cōsequēdo attēdit vt crescat nihil aliud dicimus q̄ qō i oratione dominica positum est: si recte z congruenter oramus. ℣ Ad tertiū dō q petitio fit homini ad hoc q desideriū petentis ei innotescat ad flectendum ipm verbis. sed orationem ad deum fundimus: vt desideriuz nostrū exerceamus: z ideo vtile est diu orare si diuturna exercitatione desideriuz crescat Ad ētiā .q. dō q aliquis actus dicitur durare dupliciter:

aut ſm eſſentiã: aut ſm virtutẽ ſiue effectũ ſuum: ſic̃ motio ei⁹ qui lapidẽ ꝓiecit durat ꝑ eſſentiã act⁹ diu manũ lapidi mouendo apponit: ſz virt⁹ motionis manet diu lapis ex vi impulſionis ꝓme mouet. Sillr ẽt dico q̃ oꝛonis duratio duplr pot̃ ꝓſiderari: vel ſm eſſentiã act⁹: ⁊ ſic nõ oꝛ aliquis cõtinue oꝛare vel ſemp: qꝛ oꝛ ẽt interdũ circa alia occupari: vel ſz virtutẽ ⁊ ſic eius vt⁹ ꝑcipue quãtũ ad ſui initiũ manet in oĩb⁹ operib⁹ aliꝯ que facim⁹ oꝛdiate: qꝛ oĩa ad vitã eternã hñdaꝛ oꝛdinaꝛ debem⁹: ⁊ ſ̃ ꝺſideriũ vite eterne q̃ ẽ oꝛonis ꝓncipiũ manet in oĩb⁹ operib⁹ bonis ſm virtutẽ: ⁊ ꝓpt̃ hoc dicit i glo. i. theſ. Nõ ceſſat oꝛare qui nõ ceſſat bene agere. ⁊ ſic̃ vt⁹ motiõis ꝓme cõtinue debilitat: vt q̃ꝛ lapis ipulſus quieſcat vel ɔ̃rio mõ moueatur: niſi iterꝫ impellat: ita vt dicit aug. A curis vite deſideriũ q̃dãmõ tepeſcit: ⁊ iõ certis hoꝛis ad negocium oꝛãdi mentẽ reuocam⁹ ne deſideriũ q̃ tepeſcere ceperat oĩo frigeſcat. Ad ꝑmũ g̃ dꝺ q̃ oñs per hoc q̃ dixit q̃ oꝛ ſp oꝛare non intendit q̃ oꝛonis act⁹ nunq̃ interrũpat: ſz q̃ nõ interrũpat q̃ſinũq̃ reſũpturus: q̃ quidẽ faciũt qui ſi ſtati nõ exaudiunt ab oꝛone ceſſant: qꝛ oꝛonis diuturnitate ipetrat q̃ petit ſic̃ per exemplũ oñs ꝓbat. Ad 2m dꝺ q̃ ſic̃ aug. dic̃: Sine intermiſſiõe oꝛare nihil aliud eſt q̃ beatã vitã ſine intermiſſiõe deſiderare. Uel dꝺ q̃ ſine intermiſſiõe oꝛare ibi accipit apls: vt ab oꝛone ſtatutis hoꝛis nõ deſiſtam⁹: vel vt per beneficia pauperib⁹ exhibita eoꝝ oꝛones nr̃as faciam⁹ etiã q̃n nos ab oꝛone deſiſtimus: vt in vitas patrũ quidã ſcus exponit. Ad 3m ꝓ ſolutio ex dictis. Ad q̃rtã. q. dꝺ q̃ attẽtio actualis requirit ad oꝛonẽ aliq̃ mõ: vel ad euitãdũ tranſgreſſiõez que ẽ in illa oꝛone que ẽ in ꝓcepto vel ad meritũ in illa q̃ nõ eſt in ꝓcepto: ſz nõ oĩb⁹ modis. ſicut ei dictũ ẽ aliq̃s act⁹ manet ꝑ eſſentiã ⁊ virtutẽ q̃nq̃z ſed q̃nq̃z tranſit actu ⁊ manet virtute ſicut in exẽplo de ꝓiectiõe lapidis patuit: ⁊ ſic manere actũ in virtute eſt quidã medius modus inter ipm eſſe ⁊ habitu ⁊ in actu: qꝛ qꝺ in habitu eſt neq̃ virtute: neq̃ per eſſentiã act⁹ eſt. ſm hoc g̃ dico q̃ attẽtio i oꝛatione manere oꝛ ſp ſz virtutẽ: ſed non requiritur q̃ ſemp maneat per eſſentiam actus: manet ãt ſm virtutẽ q̃n aliquis ad oꝛationẽ accedit cũ intẽtione aliquid ipetrandi: vel deo debituz obſequiũ reddendi etiã ſi in ꝓſecutione oꝛonis mens ad alia rapiat̃: niſi tanta fiat euagatio q̃ oĩno depeat vis ꝓme intẽtionis: ⁊ iõ oꝛ q̃ frequenter homo coꝛ reuocet ad ſeipſuz. Ad ꝑm ergo dꝺm q̃ verbum Gregoꝛ. intelligendũ eſt q̃n attentio nullo mõ coiungit̃ oꝛoni. Ad 2m dꝺ: q̃ vbum Aug. intelligendũ eſt q̃ q̃n aliquis ex ꝓpoſito mẽtez ad alia diſtrahit in oꝛando: tũc. n. ſine culpa nõ eſt ⁊ ꝑcipue ſi in alĩs ſponte ſe occupat q̃ mentem diſtrahunt ſic̃ ſunt exteꝛioꝛa opa: ⁊ſi ad ɔ̃riũ mens euagetur etiã culpa moꝛtalis erit. ſi ãt ſine hoc q̃ ꝑcipiamus mẽs ad alia euagetur vel culpa caret vl̃ puiſſima culpa ẽ niſi ꝓcedens cogitatio ex qua cõtingit euagatio talis in culpa eſſe dicat. Ad 3m dicẽduz q̃ aſcendit intellect⁹ in deum q̃n oꝛonem ad deũ oꝛdinauit ⁊ vtus illius aſcenſus i tota oꝛone manet. Ad 4m dꝺ q̃ in opibus virtutis nõ oꝛ q̃ ſemp actualis electio aſſit ſicut nõ oꝛ q̃ illz qui elemoſynã dat ſemp de elemoſyna cogitet ſz ſufficit ſemel cogitaſſe duz elemoſynã dare diſpoſuit niſi ꝓtraria cogitatione ꝓcedens intentio iterrumpat̃. Ad. v. q. dꝺm q̃ atenttio i oꝛone poteſt eſſe duplex. Primo. n. eſt attentio ad verba q̃bus petimus ad petitionẽ ipſaz ⁊ ad ea que petitõnem ipſaz circũſtant: ſicut ẽ neceſſitas ꝑ qua petit̃ de⁹ qui rogat̃ ⁊ alia huiꝰmõi: ⁊ quecũq̃z hazz attẽtionũ adſit nõ eſt reputãda inattenta oꝛo: vñ etiã illi qui nõ intelligũt petitiõis vba ad oꝛonẽ attẽti eſſe ꝓñt: ſz tamẽ vltima attẽtio ẽ laudabiliꝰ oꝛ q̃ ſe cũda: ⁊ ſcda q̃ ꝓma. Et qꝛ aia nõ pot̃ vehementer attẽta eſſe ad diuerſa: iõ ꝓma attẽtio pot̃ nocere vt minoꝛ ſit oꝛonis fructꝰ ſi ſcdam euacuat vl̃ ſcda ſi tertiã oĩo tollat: ſed nõ ecõuerſo: tñ attẽtio cõit accipiẽdo nõ nocet: ſed multũ ꝑdeſt: vt ex verbis aug. inductis apparet. Ad ꝑm g̃ dꝺ q̃ q̃n mens per dilectionẽ in deũ rapit̃: vt petitionis ſue ĩmemoꝛ ſit q̃ attentio oꝛoni adeſt: vt dictũ ẽ q̃uis nõ ſcda vel ꝓma ſed tertia. Ad 2m dꝺ q̃ rõ illa ꝓcedit de ꝓma attentiõe que ſi ſit nimia ineptã intruptionẽ faciet. ſ. ſi in ſingulis vbis homo cogitare velit qualiter foꝛmanda ſunt: q̃nq̃z etiã faciet erroꝛẽ: qꝛ ſi cogitanti minus verba occurrent: talis ãt attentio ſufficit vt ſit tanta quãta ſufficit ad integrã verboꝝ ꝓnunciationẽ. Ad 3m dꝺ q̃ ea que hñt oꝛdinationẽ ad inuicẽ ꝑñt ſimul intelligi inq̃tũ huiuſmõi: qꝛ inquantũ ad inuicẽ oꝛdinata accipiunt̃: ſicut intellect⁹ eoꝝ oꝛdinẽ cõprehendẽdo ea vnũ facit: ⁊ iõ ſimul pot̃ intellect⁹ fieri: ⁊ ad oꝛationẽ ⁊ ad oꝛonis finẽ: tam̃ in quocũq̃ ferat̃ oꝛoni debita attentio non deeſt.

Ad tertium ſic proce

dit̃: Uideꝺ q̃ inco̅uenienter ſpẽs oꝛatõis diſtinguant̃. j. Tim. ij. Obſecro igit̃ ꝑ oĩuz obſecrationes fieri oꝛones: poſtulatões: graciaꝝ actiones. obſecratiões eni ſunt adiurationes ꝓ rebus difficilib⁹: vt dicit glo. ibidẽ: adiuratio aũt quaſi quãdã coactionẽ ipoꝛtat: ⁊ ſic reuerentiã minuit que oꝛoni debet. g̃ obſecratio non eſt oꝛonis ſpẽs. Ꝓ. non pot̃ eſſe idẽ totũ ⁊ pars. ſed oꝛo eſt cui hẽptes aſſignãt. g̃ nõ oꝛ oĩo ẽt inter has ptes aſſignari. Ꝓ. poſtulatio ẽ idẽ q̃ petitio: petitio ãt eſt oꝛonis genus: vt dictũ ẽ. g̃ poſtulatio nõ debet poni oꝛois pars. Ꝓ. oĩs oꝛo ẽ petitio decentiũ a deo ſcoꝝ damaſ. ſz gr̃aꝝ actio nõ eſt petitio: qꝛ ẽ ꝺ iã acceptis. g̃ nõ eſt oꝛonis ſpẽs. Ulterius videt̃ q̃ etiã diſtinctio ptium oꝛonis quã ponit ãbꝛo. ſit

incõpetẽs: dicit'eni oõnez diuidi in dei laudẽ supplicationẽ ⁊ postulationẽ ⁊ gr̃az actionẽ: nõ enĩz laudatur nisi aliquid qõ ad alterũ ordinat: vt pz in .j. ethi. sed deus non est ad aliquid ordinandus sed ad ip̃m omnia alia. g̃ nõ est laudandus sz magis honorandus: ⁊ ita laus dei nõ est pars oõnis ¶ ℞. laus ꝑprie enunciando aliquid de aliquo fit: oõ aũt non per modũ indicatiuũz quo enunciatio cõpletur habet fieri. sed magis per moduz imperatiuuz. g̃ laus nõ est oõnis pars. ¶ ℞. supplicatio omnis est postulatio quedã. g̃ non debet vnum cõtra alteruz diuidi. ¶ Lteriꝰ videt q̃ ẽt partes quas hugo de sancto vic. assignat: sint icõ uenienter posite: dicit ei q̃ oõnis partes sunt tres .s. supplicatio: postulatio: insinuatio. Insinuatio eni vt dicit Tulli' in .j. rheto. est quidã mod' exord' dñ. sed ad deũ accedentes nõ indigem' exordio: qz non est verbis flectendus. g̃ insinuatio non est orationis pars. ¶ ℞. exordium p̃cedit omnes alias partes oõnis rhetorice. si g̃ oõni ad deũ partes assignant per silitudinẽ ad illa: videt q̃ insinuatio sit prima pars oõnis ⁊ non vltima. ¶ ℞. supplicatõ adherere vĩ supra postulationẽ modũ q̃ndã humilitatis in postulando. sed qõ se habet ex additione ad aliud est posterius. g̃ post postulationẽ supplicatõez ponere debuit. ¶ ℞. matth. vij. domin' videt tres orationis partes ponere dicẽs: Petite ⁊ accipietis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet. cũ g̃ he partes in omnib' ꝓdictis diuisionibus omittãt vr̃ q̃ oẽs sint insufficiẽtes. ¶ ñdeo dõ ad ꝑmã. q. q̃ partes oõnis dupliciter accipi possunt .s. per moduz partiũ integraliũ ⁊ per moduz partiũ subiectiuaruz: partes aũt integrales orationis distinguunt per ea que ad cõpletam orationẽ requirunt: partes aũt subiectiue distinguũt vl' fz diuersitatẽ eoz q̃ petũt: vl' fz diuersũ modũ petendi. partes g̃ oõnis quas apostolus assignat vtranqz distinctionẽ habẽt adiunctã: qz eni ea q̃ a deo petimus non ex nostris meritis ipetrare p̃sumim': ⁊ viam impetrationi claudit qui non de acceptis gr̃iam agit: ideo ad cõplemẽtũ orationis ꝑmo requirit sacrorũ cõmemoratio quoz vtute difficilia quecũqz impetrãt: ⁊ hoc fit per obsecrationẽ: vnde dicit glo. q̃ de difficilib' est sicut de cõuersiõe ipũ. scdo ipa petitio q̃ ẽ vel de his q̃ ad id qõ ꝓncipalr petim' ordinant: ⁊ sic ẽ oõ q̃ or̃ respectu bonoz vie: vel de his q̃ ꝓncipalr petim': sic si bona patẽ ⁊ respectu hoz si postulatões. ꝑeqr̃ ãt gr̃iaz actio i qua oõ cõsũmat vt seq̃nti oõni adit' pateat: ⁊ fz hoc ẽt vt glo. ibidẽ dic: ptes misse distinguũt: qz ea que añ cõsecrationẽ dicũt si q̃si q̃dã obsecratões: eo q̃ fit cõmemoratio christi ⁊ doctrine ipi' ⁊ scoz ei'. ea aũt q̃ in cõsecratõe dicũt oõnes: qz sacr̃m qõ illis vbis cõficit in via nos adiuuet: vñ ⁊ viaticũ dr̃. q̃ vo postea addũt si postulatiões: qz bona cẽna postulãt ⁊ mortuis ⁊ viuis. q̃ ãt p' cõionẽ olcũt gr̃az actões sr̃. ¶ Ad ꝑmũ dõ q̃ sic in iuramẽto assumit oĩna vitas q̃si firmioz i testioniũ vitatis a nobis dce: ita in adiuratone sp assumit potẽtioz vt' ad ipetrãdũ qõ nos ex nr̃a infirmitate ñ possum' ipetrare: vñ sp adiurãs in se dfectũ ꝓfitet. sz qñz illud qõ adiuram' assumit ad inclinãdũ p violẽtiã: sic cũ sci demões adiurãt vt de obsessis corꝓrib' exeãt: qñz aũt assumit ad inclinãdũ p beniuolẽtiã: ⁊ sic deũ adiuram' p filiuz suũ vel p scõs suos q̃ ei accepti supra nos fuerũt: ⁊ ió reuerẽtia p obsecratõez nõ minuit. ¶ Ad scõz dõ q̃ cõsuetũ ẽ q̃ nomẽ cõe ad illã spẽm trahit q̃ nihil addit dignitat' vel mín' q̃ alie spẽs supra cõmune: sic nomẽ ãgeli qõ oib' ordinib' cõe ẽ infimo ordini attribuit: ⁊ silr nomẽ oõnis ad illã speciez trahit fm quãdã appropationẽ q̃ hz mín' ꝺ dignitate. s. qua petit vie bonũ. ¶ Ad tertiũ dõ q̃ postulatio ꝓportat quãdã ꝓtẽsionẽ desiderij in id qõ petit: ⁊ qz illud qõ ꝓncipalr ⁊ p se desiderat ẽ finis ió postulatio ꝑprie addit supra petitõez cõiter dicta determiatũ petitũ. s. finem. ¶ Ad q̃rtũ dõ q̃ gr̃iaz actio nõ ponit pars oõnis q̃si spẽs ei': ⁊ ió nõ oz q̃ diffinitio oõnis ei cõueniat. ¶ Ad scõz .q. dõ q̃ sic oõ rhetorica hz exordiũ ꝓtẽ sui: ita ⁊ oõ ad deũ fusa: vñ ⁊ introit' in missa cantat: sz h' interest: qz in oõne rhetorica exordiũ ponit ꝑꝓt illos ad qs oõ fit: vt beniuoli: docites: vel attenti reddãt: sz in oõne de qua loq̃mur exordiũ req̃rit qñz ad excitãdũ orantis desideriũ ad deuote petẽ dũ. in exordio aũt qõ ad beniuolẽtiã captãdã iducit q̃tuor modis scõm Tuliũ, pcedit: qz vel capta tur beniuolẽtia ex psona iudicis dũ laudat: vl' ex negocio dũ eius dignitas oñdit: vel ex psona petẽtis: sic dũ oñdit meritũ euis in eos qs alloq̃t: vl' ex psona aduersarioz dũ ꝺ eos audiẽtiũ alios ꝓcitat. In oõne aũt quã ad deũ fundim' ꝓo nobis tãtũ intercedim' nõ vt alij offensaz incurrãt: negocium etiã ꝓo quo oram' ipe de' ẽ ad quẽ sũt oĩa desideria nr̃a ordinãda. Unde dupl'r orãtis affect' ad deuotionẽ q̃si quodã exordio excitat .s. ex parte dei dũ ip̃m laudam': ⁊ ex parte nr̃a dũ nr̃am infirmitatẽ recogitam': ⁊ quãtũ ad ꝑmũ ponit ambro. Laudẽ dei oõnis ptẽ: q̃tũ aũt ad scõm supplicationẽ que ẽ humilis ⁊ deuota p̃catio: in qua etiaz põt includi negociũ ꝓo q̃ oram' inquãtũ ex necessitate que nos ipellit ad orandũ spũs nr̃ humiliat postulatio aũt ad pgressuz oõis ptinet: sed g̃iaz actio ad terminũ: vt ꝑus dictũ est. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ laus largo mõ accipit fm q̃ se hz cõiter ad laudẽ ⁊ honorẽ. Uel dõ q̃ q̃uis de' nõ ordinet ad aliquid tam ip̃e oĩa directe in se ordinat: ⁊ per h' sibi laudis rõ cõpetit. ¶ Ad scõm dõ q̃ laus nõ ponit pars subiectiua: sz integralis ⁊ q̃si ad cõplemẽtũ esse oõnis pertinet. ¶ Ad tertiũ dõ q̃ supplicatio nõ ponit hic quantuz ad hoc q̃ includit postulationẽ vel petitionẽ: sed quantuz ad moduz

petẽdi quẽ ĩportat. ℣ Põt etiã dici q̃ ptes ãbio. reducunt ad ptes apl̃i vt laus deo dicat: iõ q̃ per ea que ad laudẽ ipl̃ius ptinẽt ipm adiuram⁹: sup plicatio aũt idẽ ẽ qđ oño: q̃ vtrũq; quãdã reue rentiã importat: alia aũt etiã sc̃m nom̃ sunt idẽ. Ad ẽtiã. q. dõ q̃ ptes ab hug. posite sũt ptes sb̃iectiue: ⁊ distĩguũt ꝑz diuersos modos: q̃ ois petitõ p narratõnez deĩmiat: ⁊ ipa narratio ẽ qđã ĩpta tiua oño. sic ℊ vtrũq; cõcurrẽ põt ad oñonez: ⁊ sic dr̃ postulatõ. vñ ipe dic̃ q̃ postulatõ ẽ dẽmiate pe tioni inserta narratio: vel alterũ tm̃: ⁊ sic vel peti tio indetermiata sine narratõe: ⁊ sic ẽ supplicatio vnde ipe dicit q̃ supplicatio ẽ sine determiatione petitõis humilis ⁊ deuota p̃catio: aut narratio si ne petitione: ⁊ sic ẽ insinuatio que fm ipm ẽ sine petitione per solã volũtatiꝫ narrationẽ facta signi ficatio. ℣ Ad p̃mũ ℊ pz solutio ex dictis i secũda qõne. ℣ Ad sc̃um dõ q̃ insinuatio p Tullĩũ in hoc differt ab exordio q̃ exordiũ exp̃esse beniuo lentiã captat: vel docilitatẽ: vel attentionẽ fac̃: sed insinuatõ fac̃ idẽ occulte ⁊ p quosdã circuit⁹: ⁊ iõ insinuatio est pp̃ie qñ aliquid dr̃: ⁊ aliq̃d intẽdit: ⁊ iõ hugo istũ oñonis modũ quo narratio ꝓponit ⁊ petitio intendit insinuatione noiauit: ⁊ iõ nõ po nit ꝑ exordio: sed p illo mõ petitõis qui cũ quodã exordij genere siĺitudinẽ hz. Ad tertiũ dõ q̃ si cut ex dictis pz postulatio mediũ est inter insinua tionẽ ⁊ supplicationẽ: ⁊ iõ media fm ordinem ab ipo ponit. ℣ Ad q̃rtũ dõ q̃ fm aug. illa tria disti guũt fm ea que sunt necessaria viatori. ꝓmo vt ad sit virt⁹ ad ãbulandũ p sanitatẽ: ⁊ quãtũ ad hoc dr̃: Petite ⁊ accipietis. sc̃do vt adsit sc̃ia ad dirigẽ dũ ne via ignoret: ⁊ quãtũ ad hoc dr̃: Querite ⁊ inuenietis. tertio vt adsit facultas ad peruenĩedũ ⁊ quãtũ ad hoc dr̃: Pulsate ⁊ aperiet vobis. ⁊ sic pz q̃ hic distinguũt oñonis sb̃iectiue partes diuer se fm diuersitatẽ eoꝝ que petunt: ⁊ iõ oño que in distinctione apl̃i est posita: includit petitionẽ ⁊ q̃ sitionẽ: sed postulatio pulsationẽ: gratꝝ aũt actio ⁊ obsecratio nõ sunt hoc mõ subiectiue ptes sc̃z diuersitatẽ petitoꝝ distincte.

AD quartũ sic ꝓcedit: Vr̃ q̃ hõ nõ debeat aliq̃d deĩminate petẽ in oñone: q̃ periculosuz est petere qđ petẽ nõ oz. fz quid ozem⁹ sic̃ oz nescimus: Ro. viij. ℊ nõ de bem⁹ aliquid determiate petẽ. ℣ ℘. in oñone hõ oz spez suã iactare in deũ: sic̃ dr̃ in psal. Jacta sup dñm curã tuã ⁊c. sed ille qui aliq̃d in oñone deter miat nõ vr̃ sup dñm curã suã iactare totaliꝫ. ℊ tal oño est reꝓhẽsibilis. ℣ ℘. determiatio petitionis nõ fit nisi ad innotescẽdũ ꝺsideratũ. fz de quẽ oza mus meli⁹ scit desideria nr̃a q̃ nosipi. ℊ nõ debem⁹ in oñone aliq̃d determiate petere. ℣ Sz ℘: dñs cõ gruã formã orãdi ẽbuit. fz in oñone dñica deĩmia te petitiones cõtinẽt. ℊ oz aliq̃d deĩmiate petere.

℣ ℘. postulatio ẽ oñonis ps. fz hz deĩmiatã petiti onẽ: vt hugo dic̃. ℊ deĩmiate aliq̃d petendum est. Alteri⁹ videt q̃ in oño nõ sint tpalia petenda matth. vj. sup illud: Primũ q̃rite regnũ dei: ⁊ hec oia ⁊c. intelligendũ ẽ nõ q̃ p⁹ regnũ illa querant. ℊ nullo mõ fz tpalia orãdo petere. ℣ ℘. q̃cunq; orat ꝑ aliq̃ solicit⁹ est ꝑ illo. sed ꝑ tpalib⁹ etiã neces sarijs solicitꝫ esse nõ debem⁹: vt pz matth. vj. Nolite solicitꝫ esse q̃d manducetis. ℊ tpalia nõ sũt pe tenda in oño. ℣ ℘. nõ debem⁹ orãdo petẽ nisi qđ ẽ bonũ nr̃m. fz tpalia nõ sũt bona nr̃a: vt pz ꝑ aug. in glo. super illud matth. vj. Primũ q̃rite re gnũ dei. ℊ tpalia nõ sunt in oño petẽda. ℣ Sed ℘ ẽ qđ in oño dñica cõtinet: Panẽ nr̃m q̃ttidia nuz da nobis hodie. in qua nõ solũ spũalis: sed ẽt corporalis panis petit: vt pz ꝑ glo. luce. xj. ℊ fz pro tpalib⁹ orare. ℣ ℘. Bern. dicit: Petẽda sũt tpalia q̃tũ necessitas petit. Alteri⁹ vr̃ q̃ hõ nõ debeat ꝑ alieno bono orare. ꝓmo ꝑ hoc qđ dr̃ hiere. vij. Tu ℊ noli orare ꝑ pplo hoc. ℣ ℘. ꝓsumptuosũ ẽ vt hõ se ad ea q̃ supra se sũt ingerat. sed redũdãtia gie ex vno in aliũ pertinet ad excellẽtiã plenitudi nis q̃ fuit in chr̃isto fm q̃ ẽ caput nr̃m. ℊ nõ oz si bi aliq̃s vsurpare vt ꝑ alio oret. ℣ Sz ℘ ẽ qđ dr̃ matth. v. Orate ꝑ psequẽtib⁹ ⁊ calũniantib⁹ vos. Rñdeo dõ ad. j. q. q̃ determiatio ei⁹ qđ in oñone petendũ ẽ ad tria valet. Primo ad hoc q̃ attẽto orãtis deĩmiet ad aliq̃d q̃ plimuz ẽ in oño neces saria. Sc̃do vt nobis innotescat desideriũ nr̃m: ⁊ q̃tũ in ipo ꝑfecerim⁹. Tertio vt feruẽtius petam⁹ q̃ bona quanto ꝑticulari⁹ inspiciunt: tãto feruẽti⁹ cõcupiscũt: sic̃ de delectabilib⁹ corꝑalib⁹ ꝑbs dic̃ .iij. ethi. vñ aug. in li. de orãdo deũ dic̃: iõ ꝑ certa interualla ipm ẽt vbis deĩmiatis oram⁹ deũ: vt ill̃ rez signis nosipos admoneam⁹ q̃tũ ad p̃m: ⁊ q̃tũ in ipo desiderio ꝑfecerim⁹ nobis innotescam⁹ q̃tũ ad 2m: ⁊ ad hoc agẽdũ nosipos acri⁹ excitam⁹ q̃tũ ad tertiũ. ℣ Ad p̃m ℊ dõ q̃ sic̃ aug. ibidẽ soluit apl̃us hoc dicit ꝓpt̃ ẽbulatões tpales que ad pfm nr̃m plez; imittũt: ⁊ tam̃ ab eis oib⁹ liberari pe tim⁹: q̃ in se male sũt: q̃uis fm quid sint bone. fz de q̃busdã bñ scim⁹ q̃ ea petere oz: sic̃ ⁊ qđ deside rare. ℣ Ad sc̃m dõ q̃ in dubijs debet hõ quãtũ ad hoc curã suã iactare in deũ: vt si alr expediat q̃ petat diuino arbitrio relinq̃t: quã formã orandi dñs exẽplo suo tradidit: cũ dic̃: Nõ sic̃ ego volo: fz sic̃ tu: fz in illis que de⁹ nos vult velle: oz quãtũ ad hoc curã nr̃am in ipm ꝓjcere: vt eoꝝ impetratio nẽ eius auxilio expectem⁹. ℣ Ad tertiũ pz solutõ ex dictis. Ad sc̃am. q. dõ q̃ oño est quedã desi derij executio: ⁊ ideo illud qđ licet desiderare licz orando petere: eo mõ quo licet illud desiderare. sed in illis que desiderant est duplex distinctio at tendenda. Prima est: quia quedã desiderant ꝓpt̃ seipa: quedam ꝓpter aliud. Secunda est: quia quedam non habent superfluitatẽ desiderij: sicut

virtutes: quedam aũt habent: sicut voluptates: diuitie: ⁊ huiusmodi: bona aũt tpalia ⁊ ppt aliud desideranda sunt ⁊ cũ quadam mensura. s. fm q̃ sunt necessaria ad vitã pñtem agendã: ⁊ iõ hoc ẽt modo orari pro eis potest. ¶ Ad pmũ g̃ dom q̃ nec pmo nec scdo debẽt queri tẽporalia quasi pncipaliter intẽta: pñt aũt queri vt ppt aliud deside rata: qd quidẽ desideriũ ẽ electiõis nõ voluntatis ppie: qz volũtas ẽ finis. ¶ Ad scom od q̃ super flua solicitudo phibet illis vbis: nõ ãt necessaria. ¶ Ad tciũ dom q̃ tpalia nõ sunt bona nr̃a fm se sed fm q̃ ordinant ad alia: ⁊ sic accipiũt rõnez bo ni vtilis: ⁊ sic p eis orari potest: vt phũs dicit i. v. ethi. Oz nõ hec scilz tpalia bona orare: sed q̃ hõ eis bene vtat. ¶ Ad tertiã qõnez od q̃ cũ p̃cepto charitatis homo oz ̃ primũ sicut seipm diligere: eadẽ ei debet optare que sibi: ⁊ iõ etiã eadez ̃ p eis põt orare que ⁊ ̃ p se orat. ¶ Ad pmũ g̃ od q̃ dñs loquitur q̃tũ ad hoc q̃ in illo pplo erãt ipedimẽ ta q̃re oõ ̃ ppõe exaudiri nõ poterat. s. incorrectus error illoz: ⁊ finalis ipenitẽtia: vt glo. ibidẽ dixit. ¶ Ad scom odz q̃ ille qui orat nõ ̃ ppria virtute nitit obtinere qd petit: sed virtute eius quẽ orat: ⁊ iõ qñ aliqs ̃ alio orat: ñ sibi vsurpat gziaz plenitu dis: sz ei attribuit quẽ orat a q̃ gziaz ̃ prio dãdã petit

AD quintum sic pro

cedit: Videt q̃ solus de⁹ debeat orari per diffinitionẽ oõnis: qz damas. dicit q̃ oõ ẽ ascen sus intellect⁹ in deũ. ¶ ℟. oõ est act⁹ latrie: vt dcz est. sz latria soli deo debet. g̃ ⁊ oõ. ¶ ℟. virtus o rat⁹is plus in affectu cõsistit q̃ in voce: quia hoc negociũ: vt aug. dicit plus gemitibus q̃ vocib⁹ agit sz sol⁹ dei ẽ cogitatões cordiũ ⁊ affectões p̃cipere. g̃ ei soli fit oõ. ¶ Odz ℟ ẽ qd dicit Job. v. Voca si est qui tibi rñdeat: ⁊ ad aliquẽ scoz cõuertere. g̃ oõ põt fieri ad scos dei: ⁊ nõ solũ ad deũ. ¶ ℟. oõnis spes ẽ supplicatio. sz supplicato homi fieri põt. g̃ ⁊ oõ. ¶ Uter⁹ vr q̃ possit oõ dirigi etiã ad scos nõ in patria exñtes: nõ eni ad scos oõnez fundim⁹: nisi inq̃tũ sũt deo viciniores nobis: quia de⁹ ̃ ea q̃ sũt sibi magis ̃ppinq̃ in distantia radios sue bonitat⁹ emittit: vt dion⁹. dicit. sz sci ẽt i hoc mũdo exñtes sũt nobis superiores. g̃ debemus eos orare. ¶ ℟. illi q̃ sũt i purgatorio sũt certi de sua salute. g̃ fr̃ i meliõi statu q̃ nos sum⁹. g̃ possum⁹ eos orare. ¶ ℟. in Dial. legit q̃ Paschasius qui ẽt p⁹ morte miraculuz fecit: reuelatus est beato Herma no capuano epõ in purgatorio esse. g̃ vr q̃ ad eos qui non sunt in patria possit oratio dirigi. ¶ Odz ℟: quia non est eiusdẽ orari: ⁊ q̃ pro eis orẽt. sed ̃ omib⁹ sanctis qui sunt in mundo vel purgatorio oratur. g̃ non debent ipsi orari. ¶ ℟. sancti non orãtur nisi inquantũ sũt in plena diuinitatis par ticipatione. sed non participant plene diuinitatẽ: nisi inquantum participant beatitudinem: vt Bo etius probat in tertio de consolatiõe. g̃ sancti qui sunt in beatitudine tantuz orandi sunt. ¶ Uter⁹ videtur q̃ oratio non fiat ad deum ratione essen tie: sed magis ratione persone: quia hoc modo de bemus orare: sicut christus nos docuit: ⁊ ipse do cuit nos ad personam patris orationem dirigere: Jo. xvj. Siquid petieritis patrem ⁊c. ergo oratio fit ad deũ ratione persone. ¶ ℟. illud qõ attribu itur deo ratione diuine nature toti trinitati com petit: ⁊ singulis personis. sed ecclesia non dirigit aliquam orationẽ ad spũmsanctum. g̃ non orat deus ratione nature: sed ratione persone. ¶ Odz ℟: fm hoc aliquis oratur q̃ bona sua cõmunicare potest. sed cõmunicare seipsum competit deo in q̃ tum est bonus. cum g̃ bonitas sit attributum essẽ tiale: videtur q̃ oratio dirigatur ad deum ratiõe nature. Nideo dom ad pmã qõnem q̃ illud qõ orando petimus est beata vita: vt Aug. dicit: qz omnia alia que petim⁹ non petimus nisi fm q̃ ad hanc ordinantur: beatam autẽ vitam dat directe solus deus: sed tamẽ etiã sancti cooperãtur nobis ad hoc q̃ beatam vitaz obtineam⁹: ⁊ ideo oratio directe ⁊ ̃ppie fit ad deum: sicut a quo expectam⁹ qõ orando petim⁹: sed tam orantis intentio ad sã ctos cõuertitur: vt quoz auxilio a deo ipetrat qõ expectat: ⁊ iõ dicit Cassiodorus q̃ oratio ̃ppie fit ad deũ: sed deprecatio ad sanctos. ¶ Ad pmũ g̃ od q̃ i diffinitõe õbẽt poni ea que p se sũt. q̃uis aũt aliquo mõ ad sanctos oõ fieri possit: sic ad i tercessores ̃ nobis: tam ̃ppie ⁊ per se oõ in deũ fertur. ¶ Ad scom od q̃ oratio est actus latrie: nec tam cũ sancti orantur eis latria exhibet: sz illi a quo petitio orantis explenda speratur. ¶ Ad tertiũ od q̃ sancti agnoscũt in vbo omnia que ad eoz gloriã pertinent: ⁊ qz ad magnaz eoz gliam ẽ q̃ alios iuuare possũt: q̃si dei coopatores exñtes⁹ iõ statiz in verbo vidẽt vota eoz q̃ eos inpellãt. ¶ Ad q̃rtũ dom q̃ ad aliquẽ scoz nos ̃uertendũ esse docet: vt ad mediatorẽ oõnis: non ad quem pncipaliter oõ dirigatur. ¶ Ad ̃ntũ dom q̃ oratio hic accipitur ad similitudinẽ rhetorice ora tiõis: vt ex dictis patet: ⁊ iõ sicut illa soli iudici fit q̃uis etiã alijs superioribus supplicationes fieri pos sent: vel alique petitões: ita etiã oõ ad solum deum directe dirigitur: sed supplicatio etiã directa ad a lios dirigi põt. ¶ Od scoz od q̃ nihil petit ab aliq̃ qui non hz: vnde cũ beata vita sit que in orando petit ad illos solos dirigi põt qui beatam vitam habent: non aũt ad illos qui in mũdo sunt: neq; ad illos qui in purgatorio sunt: q̃uis illis qui in mũdo sunt supplicatio vel petitio aliq̃ fieri possit. ¶ Ad pmum ergo dicendum q̃ quanuis sancti i mundo existentes sint nobis superiores ⁊ possint pro nobis orare: non tamen adhuc ad illum gra dum superiorem peruenerunt: vt scilicet beatitu dinem quam nos non habemus illi habeant.

¶ Ad secundum dicendum q̄ quanuis illi qui sunt in purgatorio sint in maiori securitate q̄ nos tamen sunt in maiori afflictione: ⁊ iterum nō sūt in statu merēdi: ⁊ iō magis indigēt q̄ pro eis oret q̄ ipi orēt. ¶ Ad tertiū dō q̄ in miraculis p̄cipue attēdit fides ⁊ deuotio orātis: vñ etiā dominꝰ mulieri quā sanauit dixit: matth. ix. Fides tua te saluā fecit. ⁊ qz ille pp excellētiā meritoꝝ credebatur in patria esse: iō orabat: ⁊ talis oratio pp fidem orātiū exaudiebat: tūc vt vita illius approbaret: nō q̄ ille pro alīs in purgatorio existēs oraret.

AD tertiā. q. dō q̄ de ꝑcipue orat inquātū ē beatus ⁊ alīs beatitudinē largiēs: ⁊ qz hoc cōuenit ei rōne essētie: iō rōne essentialiū attributoꝝ orat. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ ea q̄ sunt essentie a patre sunt in alīs psonis: ⁊ iō fit q̄dā reductio ab alīs psōis in patrē: vt ꝑ p̄ Hila. et pp hoc etiā dr pat̄ p̄ncipiū totiꝰ deitatis: ⁊ sic nos i patrē: sic in p̄ncipiū ñ de p̄ncipio reducēs christꝰ nos ad patrē orōnē dirigere p filiū docuit. ¶ Ad scām dō q̄ spūssāctꝰ ex psonali ꝓprietate hz q̄ sit donū: ⁊ iō magis cōpetit q̄ ipe petat q̄ q̄ ab eo aliq̄d petit: q̄uis etiaz ad spūmsanctū ecclia orones aliquas dirigat: ⁊ hymnos q̄ loco orōnū in ecclia recitant: sicut ꝑz: Nūc scē nobis spūs: ⁊ Ueni creator spūs: ⁊ hꝰmōi.

AD sextum sic proceditur: Uī q̄ diuine psone sit orare. eiꝰ eni est orare cuiꝰ ē accipere. sz psone dei ē accipere ab alio: sicut filij ⁊ spūssancti. g̈ eius est orare. ¶ Ō. Jo. xvj. Ego rogabo patrē ⁊ aliū paclytū rē. ⁊ sūt filij ẏba. g̈ filij ē orare. ¶ Ō. Ro. viij. dr: Spūs postulat gemitibꝰ ienarrabilibꝰ rē. sz spūssāctꝰ ē ētia i trinitate psona. g̈ psone diuine ē orare. ¶ Sz ℞: orare importat defectū vtutis in orāte. sz hoc diuine psone nō cōpetit. g̈ orō nō ē diuine psone. ¶ Ō. orō ē actꝰ latrie que ē seruitutis dei. sz seruire non cōpetit diuine psone. g̈ nec orare. ¶ Alteri⁹ vī q̄ nec scīs q̄ sūt i patria cōpetat orare: qz scī q̄ sūt in patria sūt christo cōformes inq̄tū ē hō. sz christo inq̄tū est hō nō cōpetit orare: alꝰ dicerem⁹ christe ora p nobis. g̈ nec alīs scīs cōpetit orare. ¶ Ō. sci in patria eq̄les sūt āgelis dei: matth. xxij. sz angel nō cōpetit orare: qz orō vt dām ē: ē actꝰ rōnis q̄ in angel nō ē cū i vbo itelligētie oriat: vt isaac dic. g̈ nec alīs scīs qui sūt in patria orō cōpetit. ¶ Ō. quicūqz orat ꝓ alio alteri meret. sz sci q̄ sūt in patria nō sūt in statu merēdi. g̈ nec in statu orandi. ¶ Sz ℞ ē qđ dicim⁹: scē petre ora p nobis. ¶ Ō. sci in patria magis feruēt charitate q̄ in via. sed charitas facit vt sci in via p alīs orēt. g̈ multomagis in patria p nobis orāt. ¶ Alteri⁹ vī q̄ etiā brutoꝝ aialiū sit orare: qz in psal. dicit: Qui dat iumentis escā ipoꝝ: ⁊ pullis coruoꝝ qui iuocāt eū. sz inuocare deū ē ipm orare. g̈ etiā aialia irratiōalia orāt. ¶ Ō. orō ē denūciatiuꝰ appetitꝰ. sz aialia bruta appetūt bonū diuinū suo modo. g̈ orant. ¶ Sz ℞: orō nō sit nisi ad deū. sz deꝰ nō pōt cogīsci nisi intellectu quo bruta carēt. g̈ orare nō cōpetit eis. Rñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ orō requirit distinctionē orātis ad eū qui orat: qz nullus a seipo aliq̄d petit. orō aūt fit ad deū rōne attributoꝝ essentialiū in qb⁹ psone nō distinguūt: ⁊ iō vni psone non cōpetit alia orare. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ acceptio illa q̄ vna psona accipit ab alia: est p nāez fecūditatē: ⁊ nō p gratuitā collationē: p qua ipetranda orō fundit. ¶ Ad scām dō q̄ hoc filiꝰ dicat de se ipso nō rōne psone: sz rōne nāe assumpte. ¶ Ad tertiū dō q̄ spūs dr postulare inquātū nos postulare facit. AD scāz. q. dō q̄ q̄dā heretici dixerūt q̄ sci nō p̄nt nos iuuare orādo p nobis: qz vnuscūq; qz recipit fm ea que gerit: sz hoc ē ꝰ articulū fidei q̄ ē scoꝝ cōio que p charitatē fit: ⁊ iō cū etiā scis qui sūt in patria sit pfectissima charitas: cōpetit eis p nobis orare: nō āt p se: qz oia eis ad votū succedūt. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ christus inq̄tū hō orat p nobis: sz iō nō dicim⁹: christe ora p nobis: quia christꝰ suppōit suppositū eternū cuiꝰ nō ē orare. sed adiuuare: ⁊ iō dicim⁹ christe audi nos: vel miserere nr̄i: ⁊ in hoc etiā euitam⁹ hereſim arrij ⁊ nestorij. ¶ Ad scām dō q̄ illud qō ē rōnis ē ēt multo nobil⁹ itellect⁹: qz qō p̄t vt inferior pōt superior: ⁊ iō āgeli orare p̄nt i qb⁹ itellect⁹ ē. ¶ Ad ꝫm dō q̄ q̄dā dicūt q̄ ñ sī i statu merēdi q̄tū ad p̄mū cēntiale sz q̄tū ad p̄mū accidētale: ⁊ iō ēt alīs mereri p̄nt. sz qz meritū tm viatoꝝ ē: iō dō q̄ aliō ē ipetrare ⁊ aliō mereri: vt dicēt: ⁊ iō sci si ñ possit mereri: p̄nt tm nobis suis orōnib⁹ aliq̄d ipetrare. AD ētiā. q. dō q̄ brutis nullo mō cōpetit orare: tū qz nō sūt ptices btē vite que p̄ncipaliter in orōne petit: tū qz ēt deū cui orō offert nō apphēdūt: tū etiā q̄ petere ē actꝰ rōnis cū importat ordinationē quandā: vt ex dictis ꝑz. ¶ Ad p̄mū g̈ dō q̄ sicut aialia bruta secundū Aug. xij. super Geñ. ad litteraz dicuntur iussis dei obedire: non quasi percipiētes mandatuz: sed inquantum naturali instinctu ab ipso mouentur: ita etiaz dicuntur deuz inuocare impropꝛie inquantuz aliquid naturali desiderio desiderant quod a deo obtinent. ¶ Ad secundū dō q̄ appetitus: vt dictuz est importat simplicē motum in appetibile: sz oratio siue petitio ordinē quendaz qui ē rationis: ⁊ ideo appetitus potest brutis competere: non autem petitio vel oratio.

AD septimum sic proceditur: Uidetur q̄ oratio non sit satisfactoria: quia omnis oratio vel est vocalis vel mentalis. sed mentalis non est satisfactoria: quia non habet penam: sed iocunditatem. nec iterum vocalis: quia sicut Isidoꝰ dicit: Reconciliat deo nō sonus vocis: sed pura ⁊ simplex mentis intentio. ergo oratio non est satisfactionis pars.

V P̃. latria vt in p̃cedenti di. dictū est: ꝫ pniaꝫ vtutē diuidit. sed satisfactio ē actꝰ pnie vtutis: oīo aūt latrie. ḡ oīo nō est satisfactoria. V P̃. satisfactō fit ad reconciliandū eū qui offensus ē. ſz oīo reconciliationē sequit: qz p̃sumptuosū esse videt petē ab eo quē offendim⁹. ḡ oīo nō est satisfactoria. V Sz ꝫ est qō hiere. dicit: Oīone sanant pestes mentis. sic ꝫ ieiunio pestes corporis. ſz ieiuniū est satisfactoriū. ḡ ꝫ oīo. V P̃. rone petim⁹ nobis debita relaxari: nec frustra cū a dño sit institutū. ſz relaxatio debitoꝝ per pniaꝫ fit. ḡ oīo ad aliquā partē pnie ptinet: nō nisi ad satisfactionē. ḡ oīo ē satisfactōia

Ulterius vī q oīo nō sit meritoria: op⁹ eni meritoriū solū in deū intētionē dirigit: qz mercenaria intētio virtutē meriti euacuat. ſz oraās nō solū ad deū hz oculū: ſz ad ppias indigentias quib⁹ petit subueniri. ḡ nō est op⁹ meritoriū. V P̃. si ē meritoria nullius magis q̃ eius qō postulat. ſz eius qō postulat nō est meritoria: qz qnz nō exaudit: ēt si ab eo qui in charitate eius est offerat. ḡ oīo nō ē meritoria. V P̃. nā nō facit p duo qō pōt facere per vnū: qz nō inuenit aliquid vanū i operib⁹ nature: ꝫ multomin⁹ in opib⁹ gr̃e. ſz ad merēdū sufficiēt ordinant opa. ḡ videt q̃ oratio nō sit meritoria.

V Sz ꝫ: oīe op⁹ vtutis pōt esse meritoriū. ſz oīo est op⁹ virtutis: vt dictū est. ḡ ē meritoria. V P̃. in psal. dī: Oīo mea in sinu meo cōuertet. ḡ ex oīoe aliquid oranti accrescit: ꝫ ita illi⁹ vī ē meritoria.

Ulteri⁹ videt q̃ incōuenienī assignenī cōditiōes que pstant efficaciā oratōi: dī eni in glo. luce sup illā parabolā: Quis vīm habebit amicū ⁊c. q̃ q̃tuor cōditōes exiguntur ad hoc q̃ oīo sit efficax. ſ. vt petat pie: ꝫ p se: ꝫ pseuerant: ꝫ ad salutē: q̃ eni est in pctō pictatis vtutez nō hz. ſz pctōr oīo alī exaudit: qz etiā p pctōres mirabilia fieri possunt. ḡ non oz q̃ pie petat ad h⁹ q̃ oīo sit efficax. V P̃. oīo que ex charitate fit semp efficaciā hz: Jo. xuij Si māseritis in me ꝫ vba mea in vobis māserint qcūqz volueritis petetis ꝫ fiet vobis. in deo aut̄ manere facit charitas: vt pz. ſ. Jo. iiij. Dis āt oīo que fit pie ex charitate, pcedit. ḡ hz efficaciā. nō ḡ oz addere alias cōditōes. V P̃. quāto charitas ē āplior tāto maiorē hz efficaciaꝫ merendi. ſz charitas tāto ē āplior q̃to ad plures se extēdit. ḡ videt q̃ magis sit efficax oīo ex charitate, pcedēs que fit ,p alīs q̃ illa que fit ,p ipō oratē: ꝫ ira nō requirit ,p se fieri. V P̃. ab eodē habet oīo efficaciā merēdi ꝫ op⁹. ſ. a charitate. ſz op⁹ ex charitate ,pcedēs ē meritoriuꝫ etiā si non perseueranter fiat. ḡ ad oratiōis efficaciā non requirit q̃ perseueranter fiat.

V P̃. ea que ad salutem pertinēt desiderata vel petita ira dei nō prouocant. sed aliquando deorantibus concedit aliqua de quorum petitione iraſcitur: sicut filijs israel regem petentibus quib⁹ in indignatione regem dedit. ḡ non oportet ad h⁰ q̃ oratio sit efficax q̃ petant ea que sunt ad salutē

V P̃. videtur q̃ multē alie conditiones req̃rant: videlicet q̃ fideliter ꝫ cōfidenter petat: Ja. j. Postulet aūt in fide nihil hesitans. ꝫ q̃ oīo sit humil̄ psal. Respexit in oīonez humiliū. ꝫ non sprecuit p̃ces eoꝝ. Pauperis ēt petentis ad efficaciā oīonis fac: P̃sal. Desideriū pauperū exaudiuit dñs. Fer uor etiā deuotionis: vnde etiā aug. dicit de oraādo deū ad pbū: Dignior sequit effectus quādo feruētior, pcedit affectus. ḡ insufficiēter ille quattuor cōditiones enumerantur. Q̃deo dō ad p̃mā qōez q̃ satisfactio respicit ei culpā preteritā: pro cuius offensa recompēsationez facit: ꝫ culpaꝫ futuraꝫ ꝫ quā est medicina saluanſ: ꝫ hec duo oīoni competunt. Initiū eni peccati ꝫ radix superbia: ꝫ ideo p hoc q̃ homo spiritum suū humiliter deo subdit in oīone: ꝫ p supbia p̃cedentis offense recōpēsatio nē facit: ꝫ aditū future culpe aufert⁹ radicē ei āputās: ꝫ iō oīo plene hz satisfaciēdi rōnē. V Ad p̃m ḡ dō q̃ oīo mētal⁹ ꝫ vocal⁹ satisfactoria ē si i charitate fiat: vocal⁹ q̃dē qz hz exteriorē laborē: ꝫ sic pnā q̃dā: ꝫ iḡtū i ea manet vī p̃cedētis itētōis. hz ēt rōnem boni meritoriꝫ: que duo ad opus satisfactoriū requirunt: ꝫ sic pz quō rndendū sit ad auctoritatē Jsiō. qz sonus vocis nō reconciliat deo i quantū huiusmodi: sed inquantū manet in ipsa pure intentionis efficacia. similiter etiā oratio mētalis satisfactoria tantū est: quia quāuis habeat iocunditatem habet tamē ꝫ penam admixtaz: qz dicit grego. Orare est amaros gemit⁹ in cōpunctione resonare: vel ,p peccatis: vel ,p dilatōe patrie. ꝫ pterea ipa mētis eleuatio est carnis afflictio: vt supra dictū est: ꝫ afflictio carnis redundat i mētē inquātuz ei vnita est: ꝫ etiā superbientē spūz cui⁹ vuln⁹ oratio sanat sine pena oratio humilis esse n̄ pōt. V Ad scām dō q̃ non est inconueniens actū vnius virtutis imperari a virtute que contra ipaz diuiditur: sicut actum temperantie interdū fortitudo imperat: ꝫ sic etiā actuz latrie pōt penitētia iperare: ꝫ sic erit satisfactor⁹: sicut etiā sacrificia pro peccatis in veteri lege fiebant: ꝫ nunc fiunt.

V Ad tertiū dicendū q̃ ex hocipso q̃ aliquis ab homine veniam petit humiliter animum offensi hominiſ placat: ꝫ multo fortius misericordis dei.

Ad scōaz. q. dō q̃ ratio meriti in oībus actibus nostris est ex charitate: vnde cū contingat aliquā do ex charitate oratiōnē fieri: constat q̃ potest eē meritoria eadē ratione qua ꝫ alia opera ex charitate facta meritoria sunt. V Ad p̃mū ḡ dō q̃ hīe oculū ad aliud q̃ ad deum: sicut ad principalez finem euacuat rōnē meriti: nō āt si respiciat aliud: sic quo ad deū cito pueniēdō: ꝫ hoc mō oratio releuationem propriarum indigentiarum respicit.

V Ad secundū dicendum q̃ meritum in actibus aliarum virtutum est ex vi charitatis: ꝫ quia charitas habet pro obiecto quod alie habent pro fine: ideo meritum in actibus aliarum

vtutū non est solū obiectū illius actꝰ: sed finis ozā tis: hoc aūt qȝ petitur nō est finis ozantis: sed obiectū actus: ⁊ ideo nō oz ꝙ meritū attendat rōne illius. ¶ Ad tertiū dȝ ꝙ opa nra nō sunt sufficiē tia a seipis ad obtinendū oē illud quo indigemus ⁊ iō oportet ꝙ illud qȝ nobis deest ex diuina mi sericordia suppleat: ⁊ hanc ozō pulsat: ⁊ ideo ozō nis meritū exigitur ad supplendū defectus oium aliorꝝ nostrorꝝ meritorū: vnde Hre. in moralibꝰ dic: Multū vtiqȝ apud deū: hec sūme sibi necessa rio ꝑgruūt: vt ⁊ ozoe opatio: ⁊ opatōe fulciat ozo ¶ Ad tertiā. q. dȝ ꝙ ozatio ad duo ordinat .s. ad obiectū ꝓpriū: ⁊ ad finem: ⁊ fm hoc habet duplicē efficaciā. s. efficaciā merendi rōne finis: qui ē vita eterna ad quā oia merita ordinant: ⁊ efficaciaz impetrādi eius qȝ petitum est qȝ est ozonis obiectuz. Et inter hec duo hec differentia ē ꝙ merituz importat ordinē iusticie ad premiū: quia ad iusticiam pertinet retribuentis: vt merenti premiū reddat: sz impetratio ipoztat ordinē misericordie vel liberalitatis ex parte donantis: ⁊ ideo meritū ex seipso hz vnde pueniat ad ꝓmiū: sed ozo impetrāꝝ volentis non hz ex seipa vnde impetret: sed ex ꝓpposito vel liberalitate dantis. Unde patet ꝙ ozo ex charitate sp hz efficaciā merendi: sed non hz sp efficaciā impetrandi: qz aliquid est qȝ repugnat impetrationi in puidētia dei ad quez ozat: ⁊ ad hec impedimēta tollenda ponunt ḡtuor cōditōes ꝓmisse quib' positis sp hz ozatio efficaciā impetrandi. pōt ḡ impedimētū ozonis esse: vel ex parte ozantis si ozonē inordinate emittat: ⁊ quantū ad hoc remouēduz dī pie in quo importat modus latrie: q alio noīe pietas dicit scōm quā ozatio modificari debet. vel ex eo qȝ petit: qz qñz etiā petenti nō expedit: ⁊ sic dicit qȝ fit ad salutē. vel ex parte eiꝰ ꝑ quo petitur: ⁊ hoc impedimētū vel est tunc q̄do ozatio fit qȝ non pōt esse quādo ozatio fit ab aliquo ꝑ seipso si pie petat: sed quādo fit pro alio: ⁊ iō addit alia ꝓditio ꝙ fiat ꝑ se. vel pōt esse ꝓ' intermediū inter ozonē ⁊ ꝓsecutionē petiti: ⁊ hoc excludit ꝑ hoc ꝙ dic pseueranter. ¶ Ad ꝓmū ḡ dȝ ꝙ iste ꝓditiones nō hoc mō requirūt ad efficaciā impetrandi: q̄si nihil impetret si aliq̄ desit: qz etiā qñz aliquis ꝑ alio ozās audit: sed qz his positis sp ozo efficaciā hz impetrādi: qz impetratōis vt magis ē ex ꝓposito eius qui ozat q̄ ex ozantis merito: ⁊ iō qñz pctōres audiunt qñ cozz ozo diuino ꝓposito cōcordat. Tam sciendū ē qz qñz aliqs pie petit q pietatis vtutē non hz: sicut aliqs aliqñ iusta facē q iusticie hitū nō hz: ⁊ sic etiā pctōres aliqñ possunt pie ozare. ¶ Ad scōm dȝ ꝙ voluntas magis ē de fine q̄ de illo qui ꝓpr finē petit: ⁊ iō qñ deꝰ videt ñ cōcordare qȝ petit cuz fine ꝑ quo pie ozans petit magis audit eius desideriū nō faciens qȝ petit q̄ si faceret: ⁊ iō signanter accipiēdū ē hoc qȝ dicit: quodcūqȝ volueritis cē. finis aūt petitōis est salus nostra ⁊ dei gloria: hoc aūt esset cōtra dei gloriaz si peccatorē impenitētē saluaret: ⁊ esset cōtra salutē petentis: si aliquid cōtrariū sue saluti sibi oraret ⁊ ita exaudit desideriū: ⁊ tñ petitū non impetrat quādo aliquis iperseueranter vel pro alio petit vt cōtraria saluti. ¶ Ad tertiū dȝ ꝙ ozo que fit ex charitate pro alio semp hz efficaciā merēdi ei qui ozat: sz nūc loquimur ō efficacia ipetrādi. ¶ Ad q̄rtū dȝ ꝙ impetratio importat cōsecutionē eius qȝ petitur: sed meritū non importat consecutiōez sed ordinē iusticie ad consecutionē: ⁊ ideo impedimentū interueniens per instabilitatē tollit rōnez impetrationis: qz tollit consecutionē: sed nō tollit ordinē ad consecutionē: ⁊ ideo non tollit merituz vnde meretur etiā qui non perseuerauerit: sed nō impetrat nisi perseuerans. ¶ Ad q̄ntū dȝ ꝙ oēs homines habēt beatitudinē sui desideriꝫ finē quē maxime desiderāt: ⁊ ideo magis audit illos quibꝰ non dat qȝ petunt: si sit impediens a beatitudine q̄ eos quibus dat: vnde talis impletio ozationis que fit cuz dei indignatione non dicitur impetratio proprie loquendo. ¶ Ad sextū dȝ ꝙ omnes ille conditiones que requiruntur ex parte ozantis inquantum est ozans includuntur in hoc ꝙ dicit pie: quod includit omnes circunstantias virtutis quibus ordinatur actus ex parte agentis. ¶ On consurget duplex tribulatio. contra Hiere. xviij. Duplici contritione contere eos. Et dicendum ꝙ tribulatio si accipiatur cōmensurata peccato duplex non consurgit: quia deus non punit vltra cō dignum: sed si accipiatur pro pena absolute: tunc duplex pena debetur: vel secundum duas partes peccantis: pena corporis ⁊ anime: vel secūdū duo que sunt in peccato. s. auersio ⁊ conuersio: pena sē sus damni: vel secundum duas radices peccati q̄ sunt amor ⁊ timor: ignis ⁊ frigus: vel secundū duos status: presens pena ⁊ futura: vtraqȝ enī est circa condignum: ⁊ precipue si accipiantur diuisim: tamen presens pena ⁊ futura in eo qui non corrigitur vnam penam constituunt: vnde Hregor. in moralibꝰ dicit: Eorꝝ percussio hic cepta illic perficitur: vt in correctis vnum flagellum sit qȝ hic tēporaliter incipit: sed in eternis supplicijs ꝓsūmat. ¶ Quiqȝ enī modis flagella cē. sed cōtra Hiero. dicit: Quicq̄d patimur peccata nra meruerunt. ḡ oia sunt ad punitionē. ¶ Ꝺ. aug. dicit: Quicq̄d pmiserit deus pati scias est flagellū correctionis. ḡ oēs alij modi supfluūt. ¶ Ꝺ. ipūm videt alteri nocere vt cessans a nocumēto aliqs gliam hēat ⁊ de monū opibꝰ sile: vt pz ex vita bti Barth. ¶ Ꝺ. ad mlta alia flagella ordiari i scripta legūt: sic ad ꝓbationez: ad exēplū iusti iudicij dei: ⁊ hꝰ mōi. Et dȝ ꝙ isti quiqȝ modi distinguuntur penes bona que ex penis a deo inflictis in pñti consequūt que sunt a deo intenta. Hoc autem bonum aut est in altero ⁊ sic est quartus modus: aut in eo qui punitur:

ꝛ sic ē ordo iusticie: q̄ sp diuino flagello adiunct' ē qꝛ ois pena iusta: ꝛ hoc cū p̄cisiōe aliozꝛ est i q̄nto mō: aut est vtilitas quā ipe flagellatus cōsequitur q̄ quidē pōt esse vel quātū ad recessum a malo: ꝛ sic ē modus tert': vel in ordine ad bonū cōseruā dū: ꝛ sic ē scōs mod': aut augēdū: ꝛ sic ē primus. ¶ Ad p'm q̄ dō q̄ penā sp p̄cedit pctm̄ in nā. sz nō sp in psona puniti. ¶ Ad scōm dō q̄ flagellū q̄ tū ē de se sp ē cozrigēs: sz ex defectu recipiēt' q̄nqz ad hūc effectū nō peruenit. ¶ Ad 3'm dō q̄ impiū esset si pena iusta nō esset: nec tñ de' tunc vult gloriā suā diuulgari ꝓpt̄ suā vtilitatē: sed nostram. ¶ Ad 4'm dō q̄ ois alia pñt ad ista reduci: qꝛ probatio ē ad augmentū meriti ꝛ exēplū iusti iudicij dei: ad gl'iam dei: ꝛ sic de alīs. ¶ Nō p̄uenit sniaz iudicis. qꝛ ꝛsi snia hois p̄cedit nō cōcozdans snie dei: adhuc snia dei restat: si aūt cōcozdat est snia dei. ¶ Leuis. n. culpa leui ꝛc. suppliciū. n. mortis pñtis leue dī in cōparatiōe ad futuꝛ supplicium: culpe etiā p̄noiate leues dicunt in cōparatione ad culpas maiozes q̄ q̄nqz minozib' penis tpalib' puniunt. ¶ Ex fonte gr̄e dei ꝛc. nō loquit hic de gr̄a gratū faciente ꝛc. qꝛ hoc nō dat añ perfectā pniaz sed de gratuitis bonis: sic fides infozmis ꝛ timoz seruilis ꝛ huiusmōi. Si. n. ꝓpt̄ misericozdiā quaq̄s ꝛc. h dic scōz q̄ndā opinionē ō qua. j. hz di. xxj Qui diligit iniquitatē odit aiam suā: nō affectu: sz effectu. ¶ Immūdis nihil ē mūdū. qꝛ ipi ex his que in se mūda sūt: sic sacra: mūdiciā nō ꝓsequūt ¶ Nihil pdest ieiunare ꝛ orare ꝛc. s. ad vitā etnā cōsequēdā. ¶ Nūq̄ aliquē sanauit. Cōtra Jo. x. dic glo. Querit quo sine fide aliquē illumiauerit chriſt'. g̃ ille fidē nō habuit: ꝛ sic nō totū curauit. ¶ Et dō q̄ chriſt' quēcūq̄ curauit total'r curauit ꝛ mēte ꝛ cozpoze q̄tū ad oēs infirmitates cozpales ꝛ ille totus fidē recepit ꝑmo sed indistinctā: glo. tñ al'r soluit: q̄. s. hoc intelligit de illis q̄ ꝑ pctō mozbū incurrūt. ¶ Quedā ipietas ifidelitatis ꝛc. ḋa vl' seq̄ret q̄ vl' de' ñ sciret oia pctā vel nō oia horre ret: vel non oia remittere posset. ¶ Ad baptismi puritatē. q̄tū ad remotionē oiuz culpaꝝ. ¶ Abluat lachrymis mētis. i. iteriozi dolore quē lachrymе exteriozes significāt: ꝛ ē locutio methaphozica ¶ Sciāt se culpabil'r duꝝ ꝛc. si. s. cōtingat exteri ozꝝ lachrymarū defect' ex defectu dolozis vt hō min' doleat de pctō q̄ de dāno tpali: sz q̄nqz abūdantia dolozis lachrymas exsiccat ꝓpt̄ dolorē cōcitatū: q̄nqz aūt hō se ꝓtiet vt cozā solo deo doleat: q̄nqz etiā ex duricia cōplexiōis ē q̄ hō nō pōt flere cozporal'r ꝑ pctōs: ꝛsi fleat ꝑ morte amici: qꝛ dolor ille ē magis sensibilis: ꝛ iō magis vicin' ad resoluē duꝝ cozp' in lachrymas. ¶ Emūdare nequerit. s. i statu tali manēs: als ñ esset ei iputādū.

¶ Distinctio .XVI.

In perfectiōe

aūt penitēti ꝛc. Posīq̄ mḡr dermiauit de pnia gnāl'r: hic ad ptes pnie descēdit. Et diuidit i ptes duas: In p'am oīstiguit pnie ptes: In 2a mouet q̄stdā q̄nes circa ꝓpationē p tiū pnie ad ūnicē. xvij. dī. ibi: Dic ozit q̄ multipl'r ꝛc. Prīa i duas: In p'a oīstiguit ptes q̄si pniaz integrātes. s. ptritōez: ꝓfessiōez: ꝛ satisfactōez. In 2a oīstiguit pres q̄si sb'iectiuas: ibi Predēcis vō adūciēdō ē ꝛc. Prīa i duas: In p'a oīstiguit pnie ptes: In 2a docz penitēdi modū ꝛz ptes illas: ibi Jō discretio penitēti ꝛc. Circa p'm duo fac: p'o ondit nūez ptiū: 2o singl'as ptes ꝓsequit: ibi Cōpūctio nobis ꝛc. ¶ Jō discretio penitēti ꝛc. h oñdit mōz pēitēdi: ꝛ circa h' duo fac: p'o oñdit mōz digne pnie: 2o mōz falsē: ibi Et sic si digni fruct' ꝛc. Circa p'm ꝛa fac: p'o assignat ex vbis aug. modo penitēdi q̄tū ad ptitionē cozdis 2o q̄tū ad ꝓfessionē oris: ibi Laueat ne ducat' vecūdia ꝛc. 3o q̄tū ad satisfactionē opis i abstinēdo a sacris ꝛ ab illicitis: ibi Laueat ēt ne p' ꝛc. ¶ Predēcis vō adūciēdū vī ꝛc. h assignat aliaꝝ pnie ptez q̄si sb iectiuas: ꝛ circa h' duo fac: p'o oīstiguit eas: 2o ꝓsequit ō alīa eaꝝ. s. pnia vēialiū q̄ hz spālē dubitatoz: ibi Que aūt ꝓ venialib' ꝛc. Questio. I.

Hic q̄rūt. iij. Prīo ō ptib' pnie. ¶ Scōo ō remissiōe vēialiū i hac vita q̄ ad vnā ptez pnie ptiet. ¶ Tertio ō circūstātijs pcti fm q̄s formari dz pnie mod'. ¶ Quarto ō ipedimētis vē pnie. Circa p'm q̄rūt duo. Prīo ō ptib' pnie q̄si integralib': Scōo ō ptib' scōo assignatis.

A Dprimuz sic procē

dit: Ur̄ q̄ pnia ptes ñ hēat: nullū. n. siplex hz ptē. sz fz ābro. oē sacr̄m ē simplex. g̃ pnia cū sit sacr̄m ñ hz ptes. ¶ Ō. baptism' mltiplicioꝛ ē vtute q̄ pnia: qꝛ origiale ꝛ actuale q̄tū ad culpā ꝛ penā total'r tollit qō ō pnia ñ ē vez. g̃ cū baptismo ñ assignāt ptes nec pnie ptes assignari dñt. ¶ Ō. medicia dz ꝓportiōari mozbo. sz pctm̄ qō ē mozb' spūalis cui' ē medicia pnia nō hz huiusmōi ptes. g̃ nec pnie ptes assignāde sūt. ¶ Sz ꝯ: penitēs penā sibi iſert p pctō ōbitā. sz p pctō i ocū cōisso ñ solū debet pena iteriozis sz exteriozis: vt pz i iferno. g̃ ad pfectionē pnie vtraq̄ pena req̄rit. g̃ pnia hz partes ¶ Ō. mozb' spūalis maiozi diligētia ē curādus q̄ cozporal'. sz curatio q̄ fit ꝯ mozbū corporalē ꝛz alīquas partes distinguit: quia ꝑmo tollit mozbus ꝛ postea mozbi reliquie. g̃ ꝛ penitentia que est spiritualis mozbi curatio partes habere debet.

Uterius videt q̄ incōuenienter assignent ei he tres partes. s. cōtritio: cōfessio ꝛ satisfactio: sacr̄m eni a ministris ecclesie confertur fm onmem sui partē. sed cōtritionē nō confert penitenti aliquis

ecclesie minister. ꝑ nō est pars pnie sacramenti.
¶ Ꝺ. per pnie sacrm pctm dimittit. sed añ ꝓfessionē pctm qñq; dimittit: vt infra magister oñdit. ꝑ ꝓfessio nō ē pars pnie. ¶ Ꝺ. in sacramēto noue legis gīa suscipiēti confert. sed in satisfactione nō confert aliqua gīa. ꝑ nō est sacramēti ps. ¶ Ꝺ. nō est idē fructꝰ rei ⁊ ps. sz satisfactio dicit in lra pnie fructꝰ. ꝑ satisfactio nō ē pars pnie. ¶ Ad terⁱ vi q; sint ptes sbiectiue: qꝛ iste ptes pnie: vt in lra p3 sumunt scōm pctm cordis oris ⁊ opis. sed he sunt ptes sbiectiue pcti. ꝑ ⁊ ptes pnie assignate sūt ptes sbiectiue ipius. ¶ Ꝺ. totū integrale nō seqt ad suā partē: nō eni sequitur si paries est domus est. sed pnia sequit ad quālibet ptiū assignatarū: sequit ei cōteritꝰ: ꝑ penitet: ⁊ silr de alijs. ꝑ nō sunt ptes integrales: sz sbiectiue. ¶ Ꝺ. ptes integrales alicuius totiꝰ qđ hz esse pmanēs sūt simlr. sz pnia hz esse pmanēs sicut ⁊ alia sacra. ꝑ cū pnie ptes nō sint silr: nō erūt ptes integrales sz sbiectiue. ¶ Sz ꝯ: ptes sbiectiue nō requirunt ad pfectionē totiꝰ vlis: ḋa in qualibet pte pfecta rō totius inuenit: sic pfecta rō aialis in hoie. sed ptes pnie assignate ad eⁱ pfectionē requirūt vt i lra dī. ꝑ nō sūt ptes sbiectiue. ¶ Ꝺ. nihil vnū aliqd hz ptes sbiectiuas. sic vnuz animal non habet partes subiectiuas. sed vnius pnie ptes sūt assignate ptes: qđ p3 ex hoc q; ō vno pctō nō agit nisi vna pnia inq̄tū ꝺdicta tria inueniunt. ꝑ nō sūt ptes sbiectiue. ¶ Ad terⁱ vi q; sint ptes etiā pnie vtutis: sic dī in. x. ethi. ad pfectionez vtutis moralis req̄rit actꝰ interioꝛ ⁊ exterioꝛ. sed pnia ē vtꝰ moralis cū sit ps iusticie. ꝑ oe pfectione eius ē cōtritio interioꝛ ⁊ cōfessio ⁊ satisfactio exterioꝛ: ⁊ sic sūt ptes eius sic pnie sacri. ¶ Ꝺ. satisfactio ē actꝰ alicuⁱ vtutis: nec alterⁱ q; pnie: ⁊ silr de alijs. ꝑ sunt ptes pnie vtutis nō solū sacri. ¶ Ꝺ. iusticia exigit: vt p q̄ qs peccat p hec pūiat. sz hec tria q̄ assignāt pnie ptes sūt quedā pene rīdētes illis quibꝰ peccam⁹. ꝑ ad perfectionē iusticie exigūtur: sz nō nisi q̄tū ad partē illā que pnia dī. ꝑ sunt ptes pnie vtutis. ¶ Sz ꝯ: actꝰ nō ē ps hiⁱ. sz pnia virtus ē hitⁱ: hec āt tria sūt actꝰ ḋdā. ꝑ nō sūt ptes pnie vtutis. ¶ Ꝺ. sbiectū vtutis ē mēs sz aug. sed cōfessio nō ē in mēte sic in sbiecto: silr nec satisfactio. ꝑ nō sūt pnie vtutis ptes. ¶ Ñdeo ꝺ ad pmā. q. q; in pnia nō ē p mā aliq exterioꝛ res sic in baptismo aq̄: sz ipe actꝰ hūanus loco matie in hꝰ sacro se hz: qđ p quādā recōpēsationē offensā culpe pcedētis tollit. in actibꝰ āt hūanis est gradꝰ quidā ad perfectionē ptingēdi, ppt diuersas ptes hoīs: q̄rū vna aliā mouet: ⁊ iō oz q; diuersa sm ordinē ad pfectionē pnie ꝓsiderent: ⁊ hec dicūt pnie partes. ¶ Ad pmū ꝑ ꝺ q; ḋubitat de illa añcte vtrū sit ambro. si tū ꝓcedat: itelligēdū q; sacrm ē simplex rōne effectꝰ ꝑncipalis ⁊ vtutis simplicis quā opat sed māle in sacro pōt esse cōpositū: sic p3 in cōfirmatōe ⁊ eucharistia: ⁊ sic etiā ex parte actꝰ nr̄i qđ ē quasi materialis in pnia ptes ei assignant. ¶ Ad 2ᵐ ꝺ q; partes nō assignant pnie ex pte vtutis sacramētalis: sz ex pte eⁱ qō est māle in ipa. in baptismo āt ē māle res exterioꝛ in qua nō ē accipere nisi vnū esse: ⁊ iō baptismo partes nō assignāt: qꝛ ⁊ si sit aliqs actꝰ nz in baptismo: ille nō est de essētia baptismi: sz dispō ad baptismū. ¶ Ad tertiū ꝺ q; bonū sm dio. causat ex vna integra cā: sz ex singulis defectibꝰ ꝓsurgit malū: ⁊ iō ad integritatē pcti sufficit in q̄cūq; gradu hūani actꝰ defectꝰ inueniat: ⁊ pp hoc pctō ptes quasi integrales nō assignant: sic pnie que bonitatē amissaz repat. ¶ Ad scām. q. ꝺ q; sic ḋictū est pnia offensaz culpe pcedentis abolet per modū recōpēsatiōis cuiusdā. hec āt recōpensatio differt a recōpensatiōe vindicatiue iusticie in duobꝰ. ꝑmo qꝛ in vindicatiua iusticia ille q̄ peccauit se hz ad recōpēsationē vt patiēs tm̄ inquātū pena p quā fit culpe recōpēsatio est ab alio inflicta: ⁊ iō nō ꝓsupponit ad recōpensationē doloꝛ ō pctō: sz ex pena recōpēsate doloꝛ ī fligit. in pnia āt ille qui peccauit se hz ad recōpensationē ēt vt agens: qꝛ ipe spōte sua ad pnā recōpensantē accedit: ⁊ iō displicētia culpe ꝑexigitur. Ꝺcōo differt qꝛ ī vindicatiua iusticia taxat pena recōpensans sm arbitriū iudicis nō eⁱ in quē cōmissuz est peccatū: sed in pnia oz q; pena recōpensans taxet sm arbitriū eⁱ in quē pctm̄ cōmissuz ē: qꝛ talis recōpēsatio fit ad recōciliandū aiuz offesi que recōciliatio esse nō pōt nisi pena recōpensātī volūtati eⁱ sufficiat: ⁊ iō oz in pnia q; modꝰ pene satisfactorie fz arbitriū sacerdotis qui vicē dei obtinet seruet. Utriq; ꝑ recōpēsationi hoc cōe est q; non fiat recōpensatio sm arbitriuz eius qui peccauit: sed alterius hoīs. arbitriū aūt rectuz requirit cognitionē culpe: que quidē si ei qui oz pnā taxare per eū qui peccauit fiat cōfessio dicit: si aūt alꝰ dicit cōtritio: ⁊ qꝛ in pnia sponte qui peccauit ad recompensationez faciendā accedit requirit satisfactio: ⁊ sic recōpēsatio tribus gradibus perficit: quoꝝ pmus est displicentia culpe pterite: alias nō sponte ad recōpensationē accederet: ⁊ hꝰ per contritionē perficit. scōs est vt culpā suā notificet deo per sacerdotē: alias non se ad recompensationem secunduz arbitriuz eius in quez peccauit offerret: ⁊ quantū ad hoc est confessio. tertius est vt recōpenset sm arbitriū sacerdotis: ⁊ quātū ad hoc est satisfactio. ¶ Ad pmū ꝑ ꝺm q; in sacramētis q̄ habēt pro mā aliquā rē corporalē: est duplex actꝰ ministri ecclesie. ſ. sactificatio materie per verbuz dei: ⁊ applicatio materie ad eum qui sacramentū suscipit: sed in hoc sacramento qō hz pro materia ipsū humanū actū non pōt ex ministerio sacerdotis materia applicari ad eū qui sacrm suscipit: qꝛ actus nō sunt ab exterioꝛi: ⁊ ideo ad ministeriū ipsiꝰ ptinet ipoꝝ actuuz cōsūmatio sz absolutōez ⁊ pene iniunctionē: qō est quasi quedā sactificatio.

¶ Ad 2m dō. q̄ q̄uis pctm̄ dimittat añ actuale cō
fessionē nunq̄ tm̄ dimittit añ ꝓfessionē in ꝓposito
exñtē: sic ēt añ baptismū actualr suscepтū aliqs rē
baptismi ꝓseq̄t ex ꝓposito suscipiēdi baptismum.
¶ Ad 3m dō q̄ ex ꝓposito satisfaciēdi gīa cōfert:
q̄uis satisfactio actual gīaz p̄supp̄at. Uel dō q̄
p satisfactōez ꝓseq̄t penitēs pfectū effectm̄ gīe pctm̄
abolētis: q̄ liberat totalr a reatu pcti. ¶ Ad 4m
dō q̄ vltimū i q̄ ꝓsumat res dr finis rei: sic forma
hz rōnē finis: & q̄ satisfactio ē vltia ps i q̄ pnia cō
sumat: iō dr fructꝰ q̄ i rōnē finis sonat. ¶ Ad 1m
.q. dōm q̄ q̄dā dicūt q̄ sūt ptes sbiectiue: vno mō
pniaz ꝓsiderādo fm q̄ hz tm̄ rōnē pene: q̄ q̄libet
haꝫ ptiū ē p̄nitio q̄dā. sz hꝰ nō p̄t eē: q̄ totū vle
nō p̄dicat i singulari de suis ptib' plarib' simil ac
ceptis: siue sit genꝰ siue spēs: tres enī hoies nō sunt
aial sz aialia. vñ cū tres ptes pnie nō sint tres pnie
sz vna: ñ p̄t eē q̄ sint ptes sbiectiue. ¶ pena quā
penitēs patit tota i rōnē satisfactōis cadit: nō enī
sola exteriozi pena hō satisfacit: sz ēt interiori: alr
oīo mētalis nō esset satisfactoria: vñ & pena q̄ est
in cōtritiōe: & q̄ est in cōfessiōe in ptē satisfactionis
cadit. & q̄ satisfactio ē vltia p̄s: totū sacrm̄ a pena
denoiat: sic res denoiat ab vltio sui. & iō aliꝫ dicūt
q̄ sunt ptes potētiales. sz hꝰ itez nō p̄t eē: q̄ in p
tib' potētialib' totū adest fm essentie sue rationē
cuilibet parti complete: sic essentia anime cuili
bet potētie. sz tota rō pnie hz spēz nō ē in q̄lz hoꝫ
¶ vnū coꝫ nō ĩcludit i se vi oīm aliaꝫ q̄ req̄rit
i ptib' potētialib': sz vnūq̄q̄z ad suū offm seruit:
iō dō ē cū aliīs q̄ sūt ptes integrales. Sz sciēdū q̄
ptes integrales sūt duplices: q̄dā sūt ptes q̄titatis
q̄ sūt q̄nq̄z vni' rōnis: vt i totis homogeneis: q̄nq̄z
vo diuersaꝫ rōnū: vt in totis heterogeneis: q̄daz
vo sūt ptes essentie: sic mā & forma: nō q̄titatis: &
he sp sūt diuersaꝫ rōnū: & hñt ordinē nate ad iuī
cē: & q̄nq̄z ēt ordinē tpis i his q̄ꝫ eē nō ē simil: & hꝰ
mōi ptes sūt he de q̄b' loq̄mur: q̄ pnie sacrm̄ fm
rōnē spēi sue ex his trib' itegrat: & vna ē poz alia
fz nāz & q̄nq̄z ēt fz tp̄s: eo q̄ actuū hūanoꝫ q̄ sūt
in pnia materiales nō ē totū esse simil: sz succedūt
sibi inuicē: sz q̄nq̄z ples coꝫ quoꝫ vn' ē altero p̄oz
p nām sunt simil tpe. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ ptes pnie
nō rñdent illis pctī ptib' singula singulis scōm ve
ritatē: q̄ p q̄libet illoꝫ pctoꝫ oz esse p̄nie tres p̄
tes: sz p adaptatiōez quādā ꝓsiderata silitudīe me
dicine ad morbū q̄tū ad idē instrm. Quidā enīz
dicūt q̄ in q̄libet pctō ē ĩuenire illa tria: q̄ os ē in
terius & exteri': & actꝰ interior & exterior: & sic etiā
ista tria erūt ptes subiectiue pcti: sed pz hoc nō eē
scōm intētionē lr̄e q̄ de ore exteriori & opere loq̄t
¶ Ad 2m dō q̄ in ptib' successiuoꝫ ex q̄libet pte
p̄t ꝓcludi totū: sic hora ītia ē: g̃ dies: ñ tm̄ totū de
vna pte p̄dicat. nō enī dicim' q̄ hora sit dies: sz tm̄
de oīb' ptib' sil acceptis aliquo mō inuenit p̄dica
ri totū: lz ip̄roꝑe: & sic etiā de q̄libet pte pnie pnia
cōcludit eo q̄ pnia nō hz totū esse suū simil: nō tm̄
totū de ptib' p̄dicat nz diuisiz nz cōiūctiz ꝓpe lo
quēdo. ¶ Ad 3m dō q̄ illud q̄ ē māle in pnia est
actꝰ nr̄i: & q̄ actꝰ nō hñt esse permanēs: iō nec pnia
& sic obiectio ex falso ꝓcedit. ¶ Ad ārtā .q. dō q̄
ab eo q̄ sequit rē nō accidit aliqua cōpositio i re
q̄ ꝓponētia sūt ꝓxa cōpositis: vñ cū actꝰ nr̄i sint
posteriozes vtutib' a quib' eliciūt diuersi actꝰ q̄ fz
ordinē a vtute aliq̄ ꝓgrediūt nō faciūt ꝓpositionē
aliquā in vtute: & iō p̄dicta tria nō sūt ptes pnie
vtutis: sz pnie sacri: q̄ ipi actꝰ sūt quasi materia
sacri: & penes diuisionez materie ptes rei sumunt
q̄nq̄z. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ actꝰ exteriozes req̄runt ad
pfectionē scōam vtutū mozaliuz: ptes aūt integra
les oz q̄ sint de perfectōe ꝑma. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄
uis tria p̄dicta sint actꝰ pnie vtutis: nō tm̄ sequit q̄
sint ptes eius: q̄ in q̄libet dictoꝫ actuū inueniunt
oēs circūstantie quibus integrat mediū virtutis.
¶ Ad 3m dō q̄ ad pniam vtutē requirūt ista tria
sz non vt partes sz vtactꝰ vt dictum est.

AD secundum sic pro
cedit: Uidet q̄ pnia añ baptismū non de
beat poni ps pnie: baptismꝰ enī ianua sacramētoꝝ
rū ē: & pnia dr scōa tabula respectu baptismi. sz fz
nō ē añ p̄mū. g̃ pnia nō ē aliqua ante baptismuz.
¶ Ō. ei qui nō est generatꝰ in aliq̄ nā non cōpetit
actio illi' nature. sz baptismꝰ est quedā generatio i
spūale vītā. g̃ ei qui nō ē baptiz̄at' nō ꝓuenit aliq̄
actio spūal' vite. sz pnia ē hꝰ mōi cū sit q̄dā sacrz
g̃ nō p̄t alicui ꝓpetē añ baptismū. ¶ Ō. pnia nō
ordiat nisi ꝫ culpā actualē sz culpa actual' sufficiēt
i baptismo deleť. g̃ ñ oz q̄ pnia baptismū p̄cedat.
¶ Sz ꝫ: matth. iij. sup illud: Exībāt ād ml'ti &c.
dic glo. Jā tē exēplū baptiz̄ādis dabat ꝓfitēdi pec
cata & p̄mittēdi melioza. sz hꝰ ptinet ad pniaz. g̃ añ
baptismū oz eē pnia. ¶ Ō. sr illud psal. In cubili
bꝰ vr̄is &c. dic glo. vt extricto veteri hoie p pniaz: sa
crificiū iusticie p regnātionē noui hois offeram'
deo. sz regnātio ad baptismū ptinet. g̃ pnia aliq̄ ē
añ baptismū. Uteri' vī q̄ pnia añ baptismū nō
solū sit de actuali: sz & de originali pctō: Aug. li. 2
pnia dic loquēs de pnia añ baptismū: Exceptis p
uulis nullus ad chr̄istū transit: nisi iciptat eē qđ n
erat: nisi peniteat eū fuisse qđ erat. sz erat ifect' nō
solū actuali: sed etiā originali pctō: nisi enī de hac
ifectiōe loq̄ret puulos nō excipet q̄ aliā infectiōez
nō hñt. g̃ ō pctō originali oz eē pnia añ baptismū
¶ Ō. penitēs infert sibi penā vt euadat illā q̄ a deo
sibi ifligēda erat. sz p pctō originali pena a deo in
fligit. g̃ p eo oz hāc pniaz agere. ¶ Ō. fm hoc de
pctō actuali pniaz agim' q̄ nobis ipz soluplicet. sed
pctm̄ originale oz nobis displicere. g̃ de eo debem'
pniaz agē. ¶ Sz ꝫ: pnia ē respectu voliti. sz pctm̄
originale ꝫ hīm' nolētes. g̃ de ipo non est penitētia.
¶ Ō. medicina debet rñdere morbo. sed peccatū

originale nō cōtrahit p aliquā delectationē ei⁹ q ipm ꝓtrahit. g vī q nō sit eius curatio per aliquā penā: z ita nō per pniam que suo nomie penā exp⁹mit. ¶ Alteri⁹ vī q nō debeat post baptismū aliq pnia venialiū distingui: q supfluū est facere per multa qō per vnū pōt fieri. sed veniale peccatum curat per eucharistiā. g supfluū ē q ad ipm curā dū pnia ordinet. ¶ ℞. de eo qō nō est i ptāte nra non requirit pnia. sed pctā venialia vitare nō est in ptāte nra: q nullus pōt oia pctā vēialia vitare g de venialib⁹ non est pnia. ¶ ℞. diuersoꝝ morboꝝ diuerse sūt medicine: q fm hiero. Nō sanat oculū qō sanat calcaneū. sz pnia est remediū ꝓtra mortale. cū g vēiale a mortali in infinitū differat: vt pena oñdit: vī q ꝫ veniale pnia non ordinet: sz cōtra mortale. ¶ Sz ꝫ: qō pōt maⁱ pōt z minus sz pnia destruit mortale qō est difficilⁱ. g z vēiale ¶ ℞. scōz aug. Pnia est vindicta puniēs in se qō dolet cōmisisse. sz aliquis oz dolere de hoc q cōmisit veniale: z hoc in se punire. g pnia quedā ē ō venialib⁹ ¶ Alteri⁹ vī q teneamur ad pniaz venialiū: q sicut tenet hō tendere ad gloriā: ita tenet i pedimētū glorie remouere. sz hō nō pōt ad gl̄iam peruenire nisi dimissis venialib⁹ pctis. g cū non remittant sine pnia vī q ad pniam agendā de venialib⁹ hō teneat. ¶ ℞. q̄ddā veniale pctm̄ per consensuz fit mortale: q cōsensus i delectationē mortalis pcti est mortale pctm̄. sz hō tenet vitare mortale pctm̄. g tenet dissentire veniali pctō aliqñ. sz dissensus ad pctm̄ est pnic. g tenet hō de pctō vēiali aliqñ penitere. ¶ Sed ꝫ: nullus tenet abolere iā factū qō nō tenet vitare añq̄ fiat. sz hō tenet vitare veniale pctm̄ añq̄ faciat: alias peccaret mortaliter faciēs ipm. g multominus tenet penitere ō. eo ¶ Alteri⁹ vī q ptes iste tres nō sint sufficiētes: q sic p⁹ baptismū peccat venialiter z mortaliter ita añ baptismū. sz p⁹ baptismū distinguit pnia venialis z mortalis pcti. g añ baptismū: z sic sūt q̄tuoꝝ. ¶ ℞. plus distat pena a culpa q̄ veniale a mortali. sed de penis pñtis miserie oz penitere: vt aug. dicit in li. de pnia. g cū distinguat pnia venialiū a pnia mortaliū oz etiā distingui pnia q̄ penitemus de penis hui⁹ pegrinatiōis a pnia venialium ¶ ℞. pnia solēnis est q̄dā pnie mod⁹: vt supra dictū ē. g cū de ipa mētione nō faciat vī insufficiēter ptes ponere. ℞ ndeo dō ad ꝑmā. q. q pnia pōt accipi duplicit. s. vt ē vⁱ⁹ z vt ē sacrm. scōz ād q ē vⁱ⁹ ipoꝝtat detestationē pcti cū ꝓpoito abolēdi ipz scōm cōditionē statⁱ peccātis: z q: q̄cūq̄z ñ detestatur pctm̄ adhuc volūtatē in pctō fixā hz: cū volūtas semel ad aliq̄d fixa ab illo ñ diuellat: q̄n actu vel hitu in eo maneat: nisi p actualē dissensuz ad illud vel in spāli vel saltē in genere. volūtas aūt i pctō fixa manēs nō ē susceptiua gr̄ie baptismalis: ideo requirit añ baptismū q̄si remouēs ꝓhibens peccati cōmissi detestatio z destructionis ei⁹ ꝓpositū. Et ideo pz q añ baptismū requirit pnia scōz q ē virtutis actⁱ: vel que sit prior baptismo tpe vel saltē natura. sz pnia fm q ē sacrm ꝓsistit i ministroꝝ ecclesie. Et q: ecclie sacra nō dispēsant nisi illis qui sūt de ecclia: iō añ baptismuz sacrm pnie nō ꝓpetit: cū p baptismum hō de ecclia fiat. Et p hoc pz solutio ad obiecta ꝑter tertiū. ¶ Ad 3ᵐ dō q pnia nō requirit añ baptismū ꝓpter baptismi insufficiētiā: sed ꝓpt impedimentū remouendū gr̄e baptismalis vt baptismⁱ suū effectuz habē possit. Ad .ij. q. dō q pnia pōt sumi large z ꝓprie. Proprie q̄dez pnia iportat dolorē de pctō ꝓmisso in ꝑterito: z sic nullo mō pōt esse pnia de originali pctō: q: nō ē ꝓmissuz. Large aūt pōt dici pnia omis displicētia mali ꝑteriti: z sic in eo qui liberuz arbitriū habz: debet eē pnia de originali: q: ex hocipso q alicui placet aliq̄d displicz ei quod ad illud impedimētuz pstitit. peccatū autē originale impedimētuz gl̄ie fuit ad quā q̄libet desiderio tendere debet: nō tñ de eo oz esse ꝓfessio que nō est nisi factoꝝ. nec satisfactio: q: ꝓ peccato originali nō debet nisi pena damni: pnia autē importat penaz sensus. Et p hoc patz solutio ad obiecta. Ad ertiaz. q. dō. q veniale peccatū ex nīo actu incurrimus z ei pena sensibilis debet z iō ad peccati vēialis dimissiōez pnia opatur ꝑtuz ad ꝓtritionez confessionē z satisfactionez: nō solū pnia fm q est virtus sz etiam fm q ē sacrm: q: post baptismum aliquis venialiter peccat qñ ē susceptiuⁱ sacroꝝ ecclesie. ¶ Ad ꝑᵐ g dō. q ad eundez effectū ꝓncipaliter inducēduz supfluū ē plura inducere: si quodlibet sit sufficiens. sed nullum sacramētum inducit ad peccati venialis dimissionem sicut ad ꝓncipalem effectum: vt supra in 2ª dis. dictuz ē. z ideo nō est incōueniens si ex multis sacramētis peccati venialis dimissio ꝓsequitur. ¶ Ad ᵉᵐ dō q q̄uis ñ sit in potestate nra vitare omnia venialia: est tamen i potestate nra vitare singula. ¶ Ad 3ᵐ dō q vēiale z mortale q̄uis sint diuersi morbi: tñ cōueniūt in vna rōne actualis peccati: z ideo contra vtrunq̄ penitentia medicina est. Ad .iij. q. dō q cū dicit aliqs ad aliquid teneri quedā necessitas importat ad illud. Necessitas autē ē duplex Una est absoluta z fm hanc homo tenetur facere illa sine q̄bus nō est salus: z sic nō tenet ad peccati venialis pniam: q: mortē ex hoc non incurrit nisi forte ex ꝓtemptu dimittat. Alia ē ex suppositione alicuius finis: sicut dicit aliquid eē necessariuz siñ quo nō possumus finē intētum ꝓsequi: z hoc modo necessariuz est q homo de venialibus peniteat si ei remitti debeant in hac vita: sed fm hoc non ꝓprie dicitur teneri aliquis ad aliquid: et ideo dicenduz q homo non tenet ad penitētiaz venialium nisi large sumendo. ¶ Ad ꝑᵐ ergo dicenduz q si nunq̄ de venialib⁹ pēiteat: pōt ad vitā puenire: q: etiā pⁿ hāc vitā vēilia remittūt vt ūra dicet.

Ad scdm dō:q̄ dissensus dicit penitentiam ad pctm̄ futurū:sed pnia dicit displicētiā pcti p̄teriti ꝛ iō non oz q̄ dissensus ad pniam ptineat. Ad q̄ntā.q. dō.q̄ iste ptes pnie distinguit̄ fm diuersos modos quib⁹ pnia agit̄:vñ sunt ptes ſbiectiue pnie virtutis:nō pnie sacr̄i: qz vna ps nō pertinet ad pnie sacr̄m q̄uis alie due ad pniaz fm q̄ est sacramētū ptinere possint. Et accipiunt isti mōi ſz diuersū statū penitētis:qz aut ē extra eccl̄iaz ēt numero:ꝛ sic ē p̄ma pnia q̄ ē añ baptismū: aut ē extra merito:ſz nō numero:ꝛ sic ē scda q̄ ē de mortalib⁹:aut oio ē intra eccl̄iaz:ꝛ sic ꝑpetit ei ttia q̄ ē d vēialib⁹. Ad p̄m̄ g̃ dō.q̄ stat⁹ hois añ baptismū nō diuersificāt p veniale ꝛ mortale q̄uū ad h⁹ qđ ē esse d eccl̄ia vel nō esse:ſz diuersificāt p⁹:qz p mortale p⁹ baptismū ꝓmissū efficit aliq̄d extra eccl̄iaz merito:ſz nō p vēiale:ꝛ iō nō ē silis rō. Ad 2m̄ dō.q̄ de penis dz esse pnia ab aug. fm q̄ inclinant ad culpā:large ēt pniaz p displicētia sumendo.

Ad 3m̄ dō.q̄ pnia solēnis nō diuersificat statū penitētis quātū ad id qđ dcm ē:ꝛ iō de ea non fit hic mentio.

Q̄. II.

Deinde queritur d remissiōe vēialiū. Et circa h⁹ querūt duo. P̄imo de mō remissiōis. Scdo de causa remissionis.

Ad primū sic proceditur: Videt q̄ pctm̄ veniale possit dimitti volūtate manēte ad illud. volūtas eni peccati vēialis gr̄am nō excludit. ſz nullū pctm̄ veniale ē qđ gr̄a remitti nō possit cū remittat⁹ p vtutē gr̄ie mortale qđ m̄lto difficiliꝰ ē. g̃ vēiale dimitti pōt adhuc manēte volūtate ad illud. P̄ terea. sic pctm̄ mortale charitati opponit:ita vēiale feruoꝛi charitat⁹. sed illud qđ secū cōpatit charitas nō ipedit dimissiōz pcti mortalis. g̃ cū volūtatē p manētē i pctō vēiali cōpatiat feruoꝛ charitatis:vī q̄ vēiale remitti possit in eo q̄ adhuc hz volūtatē adherentē veniali. P̄ terea. sic dictū ē volūtas ad h⁹ q̄ remoueat ab eo in q̄ semel fuit fixa requrit actual⁹ displicētia:ſz alī veniale pctm̄ dimittit ei q̄ nō hz displicētiā de veniali pctō. sic pz in martyrib⁹ q̄ stati euolāt q̄uis forte de pctis vēialib⁹ nō cogitēt:nec actualē displicētiā hēant. g̃ vī q̄ pctm̄ veniale dimitti possit adhuc manēte in illo. P̄ terea:manēte cā nō pt tolli effect⁹. ſz adherētia volūtatis inordinata ad aliq̄d erit cā vēialis pcti. g̃ manēte volūtate fixa i illo ñ pōt remitti ipm pctm̄ P̄ terea. affect⁹ ad op⁹ hz rōem pcti:sic ꝛ ipm op⁹ pcti. ſz ipm op⁹ vēialis pcti duz manet ñ pmittit pctm̄ vēiale dimitti. g̃ nec affect⁹ ad ipm manēs. Sed cōtra vī q̄ vnū pctm̄ vēiale ñ possit dimitti sine alio:qz sic ꝓcedēti dis. dictū ē: dñs nullū sanauit quē nō oio liberaret. ſz nō pōt alicui vēiale pctm̄ dimitti nisi dño ipz sanāte. g̃ si absoluit ab vno vēiali absoluit ab oīb⁹. P̄ terea. peccatū vēiale ē maioris adherētie q̄ mortale. vn remisso mortali adhuc mānet vēiale. ſz vnū mortale nō pōt remitti nisi oīa alia dimittāt. g̃ nec vnū veniale nisi alīs remissis P̄ terea. ei q̄ displicet deo pec catū nō remittit. ſz vēiale displicet deo. g̃ quādiu manet vnuz aliud non remittit. P̄ terea:maioris gr̄ie ē remissio mortalis pcti q̄ vēialis. ſz vnū pctm̄ veniale manens fixū in corde nō ipedit remiss⁹ nōz mortalis pcti. g̃ multomin⁹ ipedit remissionē alteri⁹ venialis. Sed cōtra vī q̄ veniale pctm̄ possit remitti sine mortali. Jo. viij. sup illud q̄ sine pctō est vēm ꝛc. dic aug. q̄ dēs illi erat in pctō mortali. venialia eni eis dimittebāt p cerimonias. g̃ vēiale p̄t dimitti nō dimisso mortali. P̄ terea. mortale ꝛ vēiale ꝓprie diuidunt. ſz mortale pōt dimitti sine vēiali. g̃ veniale pōt dimitti sine mortali. P̄ terea. pctō qđ sufficiēter punitū ē nō debet alia pena: qz nō vindicat bis de⁹ in idipm. ſz pctm̄ vēiale pōt aliquis i mortali exīs sufficiēter in seipo punire cū debeat ei pena finita. g̃ nō reseruabit vlter⁹ ad penā. sed nūq̄ aliquis absoluit a reatu pene:nisi p⁹ absoluat a culpa: alīs culpa inordinata remaneret sine pena. g̃ manēte pctō mortali pōt vēiale remitti.

P̄ terea:Bre. dic q̄ vēiale pctm̄ obscurat mētē: ſz mortale obtenebrat. ſz obscuritas nō remouet nisi p lucē:lux aut spūalis ē gr̄ia q̄ ēt mortale delet. g̃ ñ pōt dimitti vēiale sine dimissiōe mortal⁹. Q̄ ñdeo dō. ad p̄mā q.q̄ pctm̄ qđlz dz remitti quātuz ad duo. ſ. quātū ad culpā ꝛ quātū ad reatū:ꝛ nō pōt esse scda remissio sine p̄ma:qz q̄diu manet culpa manet debitum pene:culpa aut in deordinatione volūtatis ꝓsistit:vñ nō pōt culpa tolli nisi reordiet volūtas:qđ ee nō pōt q̄diu in ipa deordiatōe manet:alīs essent duo oppositi sunt̄ vā:ꝛ iō nullo mō vēiale dimitti pōt q̄diu volūtas ad illō mānet. Ad p̄m̄ g̃ dō.q̄ nō ē ex defectu gr̄ie dn illud veniale in q̄ adhuc volūtas manet remitti nō possit ſz ex defectu eius cui remittēdū ē in q̄ ipedimētuz remissiōis inuenit. Ad 2m̄ dō. q̄ qđlibet pctm̄ mortale opponit cuilibet q̄tūcūq̄ pue charitati: nō at qđlibet vēiale opponit cuicūq̄z feruoꝛi charitat⁹:dz eni feruoꝛ charitat⁹ p silitudinē fm q̄ ad exīoꝛa qđāmō ebuliēdo refūdit. ex illa aut parte q̄ vēiale cōmittit charitat⁹ feruoꝛ nō apparet:sed aliquid ꝑter charitatē. vñ q̄uis sit feruoꝛ charitatis quantuz ad aliqua:potest tamen esse tepiditas quantuz ad alia:ꝛ sic non quilibet feruoꝛ opponitur cuilibet veniali. vnde non est silis cōparatio peccati mortalis ad charitatē ꝛ venialis ad feruorem charitatis. Ad 3m̄ dō:q̄ voluntas que fuit fixa in aliquo nō remouet inde nisi per actualem assensum si illud memorie occurrat: alias sufficit habitualis:sicut etiā de mortalibus cōtingit q̄ oblita remittunt. Ad scdam.q. dō.q̄ ea que non habent connexionē ad inuicē vnuz potest auferri

sine altero: ſz que habēt aliquo modo cōnexionez vnū non pōt sine alio auferri. peccata aūt mortalia q̄uis nō habeant cōnexionē ex parte cōuersionis: hñt tñ cōnexionē ex parte auersiōis: quia ab vno ic̄ōmutabili bono auertūt: ꝛ ió vnū sine alio remitti non pōt: cū remissio culpe magis respiciat per oppositū auersionē q̄ cōuersionē: q̄ culpa remittit ꝑm restitutionē ad illud a quo culpa separauit: venialia aūt nō hñt cōnexionē: neq; quātū ad cōuersionē: neq; quātū ad auersionē: q̄ in eis nulla est auersio a fine: ꝛ si sit aliquis defect' i actu eoꝝ que expediūt ad finē: ꝛ ideo pōt vnū veniale sine alio dimitti. ℣ Ad p̄m ḡ dō. q̄ remissio vēial' nō cōpat ꝓprie loquēdo sanationi: q̄ infirmitas que per sanationē curat destitutionē virtutis ipor tat: nō aūt est aliqua destitutio vel debilitatio vtutis spūalis in culpa veniali: sed soluz dispō ad virtutis destitutionē: ꝛ ió rō illa non est ad ꝓpositū. ℣ Ad 2m dō. q̄ peccatū veniale non dr̄ esse maioris adherētie q̄ mortale: quasi ex parte sua firmi' in aīa maneat: sed ex parte nr̄a: q̄ peccata vēialia non ita facile deuitamus: sicut mortalia ad que dimittēda ex necessitate obligamur. ℣ Ad 3m dō. q̄ peccatū mortale ita deo displicet q̄ etiā facī ipm peccantē deo displicentē inq̄tū pulchritudinē gr̄e quā de' in ipo amat aufert: sed peccatū veniale q̄uis deo displiceat: q̄ inordinatū est: non tam̄ facī peccantē deo displicētē: q̄ non priuat claritas gr̄e sed quodā modo obnubilat inquātū ei' ꝓcessus ad exteriora impedit: ꝛ ió Gre. dicit q̄ peccatū vēiale obscurat: sed mortale obtenebrat: ꝛ propt̄ hoc vnū peccatū veniale non impedit q̄n aliud remitti possit: q̄uis mortale vnū impediat dimissionē alt̄'. ℣ Ad 4tiā. q. dō. q̄ remoto priori remouet̄ posterius: nec posterius restituit: nisi pori restituto. feruor aūt charitatis cui veniale opponit̄ est posteriori ipa charitate: vñ q̄diu charitas non restituit̄: nec feruor charitatis reparari pōt in qua reparatione cōsistit venialis peccati dimissio: sicut etiā i reparatiōe charitatis dimissio mortalis: ꝛ ió non pōt veniale dimitti ei cui mortale non dimittitur Pōt etiā ex pte remittētis ratio assignari: q̄ a deo qui solus peccata dimittit: peccatū mortale sepat: ꝛ ió effectū eius in remissiōe peccati venialis hñs peccatū mortale non percipit: sīlr etiā ex pte ei' q̄ fit remissio. s. charitatis q̄ vniuersa delicta opit: Prouer. x. quā peccatū mortale tollit. ℣ Ad p̄m ḡ dō. q̄ Aug. noīat ibi venialia irregularitates q̄s ꝑm legē cōtrahebant. ℣ Ad 2m dō. q̄ veniale nō auertit a deo neq; charitatē tollit sicut mortale: ꝛ ideo non impedit dimissionez mortalis sic̄ ē ꝓrio. ℣ Ad 3m dō. q̄ pena etiā hominis offensam non tollit: nisi ab eo in quem peccatum cōmissum est acceptet: nec acceptari pōt q̄diu inimicitia ad ipz manet: ꝛ ió manēte inimicitia hominis ad deū p peccatū mortale pena quātacūq; veniale nō purgat: vñ esaie. lviij°. dñs dicit nō esse accepta ieiūia eoꝝ qui ad lites ꝛ ꝓtentionē ieiunabant.

AD secūdū sic proce

ditur: Videt̄ q̄ peccatuz veniale nō possit dimitti sine gr̄e noue infusione: peccatū enī veniale transiens actu in aīa manet reatu. ſz reatus fundat̄ sup macula. cū ḡ macula nō possit ab aīa abstergi nisi per gr̄am: sicut nec tenebra nisi p lucem: videt̄ q̄ veniale dimitti nō possit sine gratie infusione. ℣ P. veniale peccatū consistit in hoc q̄ minus amatur de' q̄ debet. sed minoratio ista non pōt tolli nisi charitate augmentata: ſz cuius augmentū noua missio spiritussancti attēditur: vt in ꝓmo li. dis. xv. dictū est: ꝛ per ꝑns noua gr̄a. ḡ peccatuz veniale sine gr̄e infusiōe remitti nō pōt ℣ Sed ⁊: noue gratie additio gratiam ꝓexistentē auget si eā inueniat̄. sed cū peccatū veniale gratiaz non auferat: si sine gr̄e infusione dimitti non posset: oporteret q̄ quādocūq; dimittitur veniale gr̄e gr̄a adderet̄. ḡ semp homo post veniale rediret in maiorez gr̄am quod falsum est: quia tunc frequēs iteratio venialiuz nō disponeret ad mortale. ℣ Ulterius: videt̄ q̄ gr̄a sine contritiōe possit peccatū veniale remittere: q̄ sicut dicit Grego. q̄ō est aqua ad caminū: hoc est veniale ad feruorē charitatis. sed feruor charitatis pōt esse sine cōtritione: potest enī aliquis in deum feruenter cōuerti: ꝛ tñ de peccato nō dolere q̄ō est cōteri. ḡ pctm̄ veniale potest dimitti sine cōtritiōe. ℣ P. ꝓtritio non solū iportat dolorem de ꝓterito peccato: sed etiā proposituz non peccandi decetero. sed alicui dimittit̄ veniale peccatuz qui non habet tale proposituz: q̄ scit se sine peccato veniali presentē vitā agere non posse. ḡ sine cōtritione peccatū veniale dimitti pōt. ℣ P. aliquis in peccato veniali exīs pōt dormiēs mori ꝛ talr q̄ statī euolat: puta si pp fidez pr̄' cōfessaz cōstanē occidat̄. sed dum dormit conteri nō pōt. ḡ cū ei peccatū veniale dimittatur vī q̄ possit sine cōtritōe peccatuz veniale dimitti. ℣ Sz ⁊: Si gr̄a sine aliquo adiuncto peccatum vēiale remittē posset gr̄a secū vēiale nō cōpateret̄ sed compatitur secum veniale. ḡ oportet aliquem motū ꝓritōis aduēire ad pcti vēialis dimissionē. Ulteri' vī q̄ de pctō vēiali teneat̄ hō ēt ꝓfiteri: Ja. v. ꝓfitemi alr̄utz pctā vīa. in q̄ ꝓceptū ꝓfessionis dat̄: vt i lr̄a dr̄. ſz ꝛ glo. loq̄t̄ ꝺ ꝓfessiōe vēialiū ꝛ mortaliū: q̄ dic̄ q̄ maiora sol' sac̄dotib'. ſz leuiora socijs ꝓfiteri possum'. ḡ tenemur ꝓfiteri vēialia ℣ P. ꝺ vēialib' tenet̄ hō satisfacē: q̄ satisfacere ē act' iusticie: ad iusticie āt actū tenemur. ſz satisfactio dr̄ esse ꝑm arbitriū sacerdot̄ cui vicē dei obtinet q̄ō esse nō pōt nisi ꝓfessiōe p̄cedēte. ḡ de venialib' homo confiteri tenetur. ℣ P. preceptuz eccl̄ie est vt homo semel in anno saltē ꝓfiteat. ſz aliquis est qui nō hz nisi venialia. ḡ tenet̄ illa cōfiteri. ℣ Sz

ꝫ nullus teneꝛ ad impossibile. sed ꝓfiteri oia venialia est ipossibile cū cognitionē nr̄am effugiāt. g̈ nō tenemur. illa ꝓfiteri. ¶ Uterius videt q̄ per benedictionē epiſcopalē: aquā benedictā ꝛ huiꝰmōi peccatū veniale remitti nō possit: q̄ ex eisdē cāis aliquid fit ꝛ cozrūpit: vt dr̄ in. q°. ethi. sed peccatū veniale causat ex actu nr̄o. g̈ oz q̄ aliquid i nobis sit per qđ dimittat: ꝛ ita cū ista sint extra p ea peccatū veniale dimitti non pōt. ¶ ꝫ. peccatū veniale vt dictū est non dimittit sine cōtritiōe. sed ipa cōtritio p se sufficit ad dimissionē. g̈ p̄dicta nihil operant ad dimissionē. ¶ ꝫ. p̄dicta oia equalez habēt habitudinē ad oia peccata venialia. si g̈ per ea aliqđ veniale dimittit oia dimittunt: ꝛ sic frequentissime homo esset sine veniali: qđ non videtur vez. ¶ Sed ꝫ est q̄ cōiter dr̄ q̄ multa sūt media ꝫ venialia peccata. ſ. tunsio pectoris: aſpersio aque benedicte: vnctio extrema ꝛ oīs sacramētalis vnctio: benedictio epi: panis benedict°: generaliſ cōfessio: compassio alieni: delicti commissio eucharistia: ozatio dominica: ꝛ alia quecunq; leuis penitētia. ¶ ñdeo dō. ad p̄mā. q. q̄ hō i peccato mortali a dō auertit sibi aliū finē cōstituens ꝛ iō lumē gr̄e amittit: sic ꝛ lumē solis qui visum a sole auertit: ꝛ ꝓpt̄ hoc nō pōt peccatū mortale remitti: nisi per gr̄e infusionē. sed hō p peccatū veniale nō adheret cōmutabili bono q̄li fini: ꝛ iō non auertit a fine qđ ē icōmutabile bonū. vñ per veniale hō gr̄am non amittit: ꝛ iō non oz q̄ ad hoc q̄ remittat veniale q̄ gr̄a aliqua infundat de nouo: sed sufficit q̄ gr̄a que iaz habet in actū ꝓdeat: qa ipm veniale non tollebat habitū: sed solūmō impediebat virtutis actū. ¶ Ad p'm g̈ dō. q̄ macla pōt esse duplr. Uno mō per priuationē pulchritudis ꝛ sic in veniali non manet alīq̄ macula: q̄ gr̄az ñ tollit que ē aie decor. Alio mō per hoc q̄ pulchritudo que ē gr̄e impedit ne exterius appareat: sicut per puluerē pulchritudo faciei fedat: ꝛ talis macula ē in veniali: q̄ impedit decor gr̄e ne in actibus exterius oñdat. vñ non oz q̄ talis macula per infusionē gr̄e tollat: sed per actū qui gr̄e impedimētuz tollat. ¶ Ad 2'm dō. q̄ veniale peccatū ñ cōsistit in hoc q̄ hō minus amet deū in habitu: q̄ veniale nō diminuit charitatē: alis eā q̄nq; totalr tollēt ſz in hoc q̄ amor dei nō oñdit in oīb' actib' hōis aliīq̄ deordinatiōe in eis existēte. ¶ Ad 2am. q. dō. q̄ peccatū veniale nō dimittit vt dictū est quādiu volūtas manet in illo: ipaz aūt recedere volūtatē ab eo qđ quis p̄us volebat est displicere ei qđ voluit. talis aūt displicētia dolor cōtritiōis dicit q̄n ē gr̄a iformata: ꝛ iō peccatū veniale sine ꝓtritiōe nō dimittit. ¶ Sciēdū q̄ ꝓtritio pōt accipi triplr vel actu vel habitu vel medio mō. habitu quidē ꝓtritio exñs nō sufficit ad peccati venialis dimissionē: q̄ tūc quicūq; hꝫet penitētie virtutis habituz cui' act' est q̄lz ꝓtritio: ꝓsecut' esset peccati venialis dimissionē: ꝛ sic pōtm veniale cū gr̄a ee nō posset. Nec itez req̄rit q̄ sp sit actualis ꝓtritio: q̄ sequeꝛet q̄ pōtm qđ ds i memoria vel in cognitione nō bēt remitti nō posset: ꝛ iō dō. q̄ requirit ꝓtritio medio mō: qua. ſ. ꝛsi actu pōtm nō displiceat explicite displicet tn̄ iplicite: q̄ ex virtute a t' quē agit se queret displicentia explicita pōti venialis si cogitatio ad illud ferret. ¶ Ad p'm g̈ dō. q̄ quis feruoꝛ charitatis possit esse dū homo in deū ferꝛ motu charitatis sine hoc q̄ actu de peccato veniali cogitet: explicite tam̄ in illo motu iplicite cōtinetur displicētia venialis peccati vel vnius vel oium: q̄ si feruenter in deū ferꝛ displicet ei oē qđ a deo retardat: vñ pōt esse tā feruēs motus charitatis in deū q̄ omnia peccata venialia consumit etiā sine actuali cognitione ipoꝛ. ¶ Ad 2'm dō. q̄ peccata mortalia sunt in potestate nr̄a vt vitentur nō solū singula: sed etiā oīa. venialia aūt: ꝛ si singula vitari possint: nō tam̄ oīa: qđ ex infirmitate nate contingit: ꝛ iō in cōtritione de venialib' non exigitur ꝓpositū nō peccandi venialr: sicut in cōtritiōe de mortali exigebat: sed q̄ displiceat ei ꝛ peccatū ꝓtez rituz ꝛ infirmitas qua ad peccatū veniale inclinatur: q̄uis ab eo oīo īmunis esse non possit. ¶ Ad 3'm dō. q̄ passio ꝓ christo suscepta vim baptismi obtinet: vt supra dictū ē di. iiij. ꝛ iō purgat ab oi veniali ꝛ mortali: nisi actualr volūtatē renitentez inuenerit: ꝛ ꝓpt̄ hoc illud peccatū veniale qđ forte ēt p' cōfessionē feruēter incurrit nō tardat ipm q̄n cuolet: ꝛ p̄cipue cū ipa pena martyrij hēat vim purgādi. de alijs aūt qui moꝛiunt dormiētes dō. q̄ dimittit eis illud veniale etiā q̄tū ad culpā post mortē. ¶ Ad ētiā. q. dō. q̄ ꝓfessio ad h° necessaria ē vt penitēs satisfactionē accipiat fm mōz delicti. p̄cto aūt veniali nō debet pena satisfactoria taxata q̄ pena illa eēt ꝓpoꝛcionata pene p̄cti mortalis q̄ p̄tm veniale infinitū distat: vñ p solā ꝓtritionē interiorē p̄tm veniale remitti pōt. Et q̄ aliq̄ satisfactio exteꝛ üūgit: h° ē magis ad deuotōez excitādū vl ꝓtritōz q̄ ad satisfaciēdū: ꝛ iō ad ꝓfessiōz veniali nō tenemur: neq; necessitate absoluta: q̄ sic nec ō eis penitē: nec ea vitare tenemur: nec ēt necessitate q̄ ē ex suppositōe finis. ſ. remissiōis eoꝛ: q̄ ēt sine ꝓfessiōe vl actu vl ꝓposito exñte pñt venialia remitti: tn̄ pfectōis ē ea ꝓfiteri. ¶ Ad p'm g̈ dō. q̄ vbū illō Jac. q̄tū ad p̄cta mortalia ē p̄ceptū: ſz q̄tū ad venialia ē ꝓsiliū. ¶ Ad 2'm dō. q̄ rō illa pceditur ex falsi suppone: vt ex dictis pz. ¶ Ad 3'm dō. q̄ i cāu illo pp p̄ceptū eccl'ie dicūt aliq̄ q̄ tenetur hō venialia ꝓfiteri. Aliq̄ vo dicūt q̄ sufficit q̄ p se repsetet sacerdoti: ꝛ se īmunē a p̄cto mortali oñdat vt ad cōmunionē admitti possit. p̄ceptū. n. eccl'ie ē ad obligādū illos q̄ hñt aliq̄ q̄ ꝓfiteri debeāt: cadit. n. sb̄ p̄cepto magi taxatio tpis q̄ ipe ꝓfessionis actus. vñ si alicui p gr̄az collatū eēt vt a p̄cto venali īmūis eēt: sic bt̄ vgi ē collatū ñ teneret ad illō

ꝑceptū. ℣ D q̄rtā. q. dom q̄ sicut dictū ē veniale ꝑctm dimittit̄ ꝑ feruorē charitatis ꝺ explicite: vel iplicite cōtritionē cōtineat: ⁊ io illa q̄ nata sūt de se excitare feruorē charitatis ꝑctā venialia dimittere dicunt: huiꝰ mōi aūt sūt q̄ gꝫam cōferūt sicut oīa sacr̄a: ⁊ quibꝰ ipedimēta feruoris ⁊ gr̄e auferūtur: sic aḡ bn̄dicta que virtutez inimici rep̄mit: ⁊ ep̄alis bn̄dictio: vel ēt exercitiū hūilitatis ex parte nr̄a: sicut tūsio pectoris: ⁊ oro dn̄icalis ⁊ hꝰ modi. ℣ Ad p̄mū g̈ dō q̄ actꝰ nr̄ requirit̄ ad dimissiōez venialis: ꝫ ista dicunt ꝑctm veniale remittere iq̄ntū in actū nr̄m feruorē excitāt. ℣ Ao scōm dō q̄ ista sine cōtritione nō delēt ꝑctm veniale: ꝫ dicūt delere inq̄ntū cōtritionē causāt. ℣ Ad ītiū dō q̄ fm quātitatē feruoris est quātitaꝫ remissiōis: ⁊ io fm q̄ ꝑ ista maior vel minor cōcitat: qui de pluribus vel pauciorib⁹ implicite ad minus cōtritionē cōtineat fm hoc plura vel pauciora venialia dimittuntur: ⁊ non omnia semp. ¶ Dō. III.

QEinde queritur ꝺ circūstātijs pctī. Et circa hoc q̄runt duo. Primo de ipsis circūstātijs ꝼz se. Secūdo qualr se habeāt ad peccatum.

AD primuz sic proce

dit: Videt q̄ circūstātia nō sit ꝑpetas moralis actus siue eꝰ cōditio: dicit enī Boe. in. üj. topi. q̄ circūstātie sūt que cōuenient sb̄z rhetorice qōnī efficiūt. ꝫ qō rhetorica nō pertinet ad genus morale: ꝫ magis ad genus phīce rōnalis. g̈ circunstantia nō est cōditio moralis actꝰ. ℣ D. illud qō est circa aliq̄d nō est in eo. ꝫ cōditio vel actꝰ moralis in ipo est. g̈ nō pōt talis cōditio circūstātia dici ℣ D. ipi actꝰ morales sūt circūstātie q̄dā a quibꝰ cōfirmat oro rhetoris. est enī circūstātia ꝼz tullīi ꝑ quā recipit augmētatio fidē ⁊ auctoritatē ⁊ firmamentū adiungit oro. ꝫ circūstātie nō est circūstantia: sic nec accidentis accidēs: alias in infinitum iret. g̈ circūstātia nō ē cōditio vel ꝑprietas moralī actꝰ. ℣ Sz ꝓ: igr̄tia circūstātie excusat moralez actū a pctō. ꝫ hoc nō esset nisi essent morales actꝰ cōditiones. g̈ sūt cōditiones vel ꝑprietates moralis actꝰ. ℣ D. mediū vtutis ad morale genꝰ ptinet. ꝫ mediū in virtutibꝰ moralibꝰ accipit fm circūstantias debitā limitationē: vt q̄n oz: ⁊ vbi: ⁊ quo: sic phs. iij. ethi. docet. g̈ sī cōditōes morales ¶ Alteri vī q̄ icōuenienī enūerent circūstātie in hoc versu Quis q̄d vbi q̄bꝰ auxilijs cur quo q̄n. Illud. n. qō ē cā rei nō ꝓt ee circūstātia eꝰ cū cā sit ꝑior circūstātia posterior q̄si ꝑpetas. ꝫ ps̄oa agēs q̄ notat cū dī quis: ē cā moralis actꝰ. g̈ nō oz poni circūstantia. D. nō pōt idē esse circūstantia suiipi. ꝫ q̄d ipor tat sb̄am actꝰ moralis: cuiꝰ circūstātie querūt. g̈ nō oz inter circūstātias cōputari. ℣ D. nō ē idē circūstantia rei: ⁊ qō dat rei spēz: q̄ illud ē rei extraneuz ꝫ moralia recipiūt spēm a fine: vñ āb. Intentio operi tuo nomē iponit. g̈ cur qō finē iportat non debet dici circūstātia. ℣ D. illud qō cōtinet alia nō debet alijs ꝓnumerari. ꝫ in mō cōphendunt oīa alie circūstātie. g̈ nō oz poni qūo inter alias circūstātias. ℣ Sz ꝓ: vī q̄ sint plures circūstātie. phs enī in. iij. ethi. ponit circa quid ⁊ quo instro. hec aūt hoc versu non continent. g̈ vī q̄ insufficiēter enūerate sint. ℣ D. circūstātie ꝑpt̄ hoc vocāt q̄ fm eas variat mediū vtutis. ꝫ fm q̄tū ⁊ q̄tiēs variat mediū virtutis. g̈ sunt circūstātie. cū g̈ non cōtineant p̄dcō versu: vī q̄ insufficiēter enūerent. Alteri vī q̄ circūstātie que in lr̄a ab aug. dicūt incōuenienī ponant. circūstātia enī vt dcm ē: ē cōditio moralis actꝰ. ꝫ q̄ diu aliq̄s in pctō pseueret magis respicit peccātis statū q̄ actū. g̈ nō oz circūstātia dici. ℣ D. ipugnatio vel tētatio p̄cedens: q̄ꝫ nō ē in ptāte nr̄a: q̄n. ſ. tētatio ē ab hoste. sed circūstātie cū sint cōditiōes moralis actꝰ: sūt i potestate nr̄a: vt vī. g̈ n̄ oz ini circūstātias poni q̄ta tētatiōe aliquis ceciderit. ℣ D. pena ꝓns pctm n̄ est circūstātia pcti. ꝫ amissio vtutum ē pena dāni ex pctō ꝓntis. g̈ nō oz poni inter circūstantias. ℣ D. vnū pctm nō ē circunstātia alterī. ꝫ ingratitudo ē ꝑ se pctm. g̈ nō oz poni vt circunstantia pcti. ℣ D. ille circunstantie nec a phō ponūt i. iij. ethi. nec a Tul. in rheto. nec a Boetio i. iij. topi. g̈ vī q̄ inconuenienī ponāt ab Aug. ℟ ñdeo dō ad p̄mā qōnē: q̄ actꝰ nr̄ī dicūt morales fm q̄ a ratione ordinant in finē voluntatis: ex hoc enī hnt rōnē boni vel mali. oīe aūt q̄ ordinat ad f. nez oz esse ꝓportionatū fini: ⁊ io rō que actuz nr̄m in finē ordinat attendit ꝓportionē actꝰ ad ea que ad actū cōcurrere p̄nt: ⁊ ista cōmensuratio circunstātia dr̄. ⁊ q̄ in qualibet ꝓportiōe oz esse ad minus duos termios: nihil enī sibiipi ꝓportionat: ꝫ alt̄i: io circunstantia moralis actꝰ duplr accipi cōsueuit: q̄ pōt dici circūstantia vel illud qō est ad actū cōcurrens ad quē ꝓportionat: sicut locus aut tēpus vel ipa cōceptio que ex illis relinquit: vt q̄n vl vbi Dic g̈ vltimo mō accipiēdo circunstantia erit cōditio vel ꝑprietas actꝰ: ꝫ p̄mo mō accipiendo q̄dā circūstantia ē ꝑpetas actꝰ: vt modꝰ agēdi: ⁊ quedā extra: vt locꝰ ⁊ tēpꝰ. ℣ Ad p̄mū g̈ dō q̄ qō rhetoris fm qlibet genꝰ cause attēdit bonū ⁊ malū: q̄ in iudiciali p̄miū vel pena expectat: q̄ actui bono vel malo debent. in demōstratiuo aūt laus psone vel vituperiū queritꝰ que bonis actib⁹ vel malis debent. in deliberatiuo enī q̄rit̄ q̄d sit vtile ad agēdū in q̄ ⁊ rōnē boni ⁊ mali attēdere oz: ⁊ io ex eisdez ex quib⁹ actꝰ morales boni ⁊ mali reddunt: rhetores argumēta sumunt ad persuadendum. ℣ Ad scōm dō q̄ circa aliquid dī stare oīe illud qō nō est de essentia rei siue insit: sicut albedo corpi: siue non insit: sicut locus locato: ⁊ ideo ꝑprietas circunstantie actus dici possunt: ⁊ p̄cipue ratiōe

habitudinis ad exterius. ¶ Ad tertiū dōm q̄ ac cidentis nō est accidens q̄si ipm sit p seipm accidē tis sbiectū: sz accidētis pōt esse accidēs inquantuz vnū accidēs adheret sbstantie mediāte alio: sicut color corpori mediāte superficie: ⁊ sic ēt ipi' act' cir cunstantia vel pprietas aliqua q̄uis ipe sit cōditio psone agētis. ¶ Ad scām qōnē dōm q̄ vsus ille distinguit circūstātias fm assignationē Tullij ⁊ Boetij fm q̄ a rhetore ꝓsiderant qui ex eis argu mēta sumit ad excusandū vel accusandū. sumitur enī argumētū rhetoricū: vel ex eo qō ē attribuz psone: ⁊ sic est q̄s: vel ex eo qō est attributū nego cio de quo agit: ⁊ hoc vel cōtinet cuz ipo negocio ⁊ sic est quid: quātū ad sbam facti exterius cur: q̄ tū ad intentionē facientis interius: vel in ipsa, pse cutione negocij continet: ⁊ sic sunt q̄ttuor. s. quō: quātū ad qualitatē act' vbi: ⁊ qñ: quātū ad mēsu raz: quib' auxilijs: quantū ad instra. fm aūt q̄ ad moralē ptinent: pōt alr eaz nūs accipi. ꝓportio enī act' ad finē potest accipi: vel fm id qō ē in ipo actu: vel fm id qō est extra. si ꝑmo mō: aut quātū ad spēz act': ⁊ sic ē q̄d: aut q̄tū ad modū ipi': ⁊ sic est quō. si aūt p cōparationē ad extra: vel p cōpa rationē ad cām: vel per cōparationē ad mēsuraz. si ꝑmo mō: vel cām finalē: ⁊ sic est cur: vel ad cām efficientē vel instrumētalē: ⁊ sic est quib' auxilijs: vel p̄ncipalē: ⁊ sic est quis. si aūt per cōparationē ad mēsurā: aut ad locū: ⁊ sic est vbi: aut ad tēp': ⁊ sic est qñ. ¶ Ad ꝑmū g̈ dōm q̄ circūstātia illa q̄ sumit ex parte agētis magis respicit cōditiones p sone quātū ad ppietates ipius q̄ illā sbaz psone ex huiusmodi eni cōditionib' variat sba act': ꝺa aliquid cōpetit vni qō nō cōpetit alij. ꝺ. q̄uis p sona agēs sit ꝑ tam, ppositio q̄ relinquit in actu ex agente circūstat ipm actū. ¶ Ad scām dōm q̄ aliqui act' ex suo genere sūt mali vel boni: ⁊ ideo ex ipo genere act' pōt sumi circūstātia act' moral'. hoc aūt ex quo act' iponit in tali genere: q̄uis sit de sba ei' inquātū ē ex genere moris: tamē ē extra sbam ipius fm q̄ cōsiderat ipa sba act' absolute. vñ aliqui act' sunt idē in spē nature q̄ differunt in spē moris: sicut fornicatio ⁊ act' matrimonialis.

¶ Ad tertiū dōm q̄ ē duplex finis. s. vltimus ⁊ p pinqu'. vltim' quidē nō pōt poni circūstātia: quia oēs circūstātie sumūt in ꝓportiōe ad ipm. ꝓpin qu' etiā est duplex. quidā qui est finis opis: fm q̄ phs dicit in ij. ethi. q̄ quedā cōiūcta sunt malo fi ni: ⁊ iste finis dat spēm actui: vñ vel nō est circun stātia si cōsideret tm̄ gen' moris: vel referēdo ad ipam sbam act': includit in hac circūstātia quid. Alius vo est finis agentis: qui q̄nq̄ ex malo actu bonū intendit vel econuerso: ⁊ hic finis dicit hec circūstātia cur. ad hoc aūt act' nō recipit spēz, ꝑpā sed quasi cōem fm q̄ act' impati induūt spēz vtu tis vel vicij impantis supra spēz quā hūt ex hitu eliciente. ¶ Ad quartū dōz q̄ mod' rei est in ipa re ꝓnis sba ei'. ⁊ q̄ q̄dā circunstātie sumūt ab eo qō est extra rē: quedā vo ab ipa spē act' que duo ad modū nō pertinēt: iō in modo nō includit ois alia circunstantia si modus ppie accipiat. ¶ Ad q̄ntū dōm q̄ phūs in. iij. ethi. assignat etiā. vij. cir cunstātias: sz differt a p̄dicta assignatione sua assi gnatio in duob'. ꝑmo q̄ phūs pōit duas circūstā tias: q̄d: ⁊ circa q̄d: q̄ in p̄dicta assignatiōe tullij i vna icludūt: eo q̄ obiectū qō dī circa q̄d dat rōez actui qō dī q̄d: sz phs distiguit eas: q̄ ꝑ vlez rōez obiecti que dat spēm actui: pñt in obiecto ꝓsidera ri spāles ꝓditōes que diuersificāt actū in bonitate ⁊ malicia in illis actib' qui ex se malicia nō iplicāt in quib' etiā malicie quātitatē diuersificant. scōo q̄ phs p̄o vna circunstantia ponit qñ ⁊ vbi: pp hoc q̄ vtrūq̄ sumit a mēsura extrinseca: sz in p̄di cta assignatōe distiguūt pp diuersaz rōnē mēsure Q. autez phs dicit quo instrō idē ē ei qō tul. dicit quib' auxilijs: q̄ oia auxilia sūt q̄si instra actionis quib' agens vtit ad suū finē. ¶ Ad sextū dō q̄ cū modus mēsurā importet oia que ad mēsurā per tinēt vel p modū quātitatis cōtinue vel discrete i portant in quō. Vel dōm q̄ quātitas act' ex trib' pēsari pōt. ꝑmo ex ipa intentione act': ⁊ sic idē est q̄ quō. scōo ex q̄ntitate obiecti: ⁊ sic includit i q̄d tertio ex tpe: ⁊ sic includit i qñ. quotiēs aūt semp reducit ad modū. ¶ Ad tertiā. q. dōm q̄ aug. nu merat hic circūstantias fm q̄ a penitēte cōsiderā de sunt qui de pctis dolere dz: ⁊ iō numerat illas que p̄cipue ad dolorē de pctō inducere pñt. he āt sūt due. s. ꝑuatio boni: ⁊ quātū ad hoc dicit q̄ dz dolere: q̄ se virtute ꝑuauit: ⁊ positio mali. qō q̄ dē aggrauat: vel per accidēs inquātū tollit excus satiōis occasio: ⁊ sic dz dolere si nulla tētatione vī modica p̄uent' peccauit: vel per se ex aliq̄ circūstā tia addente deformitatē ad actū: ⁊ sic quātū ad p sonā agentis cōsiderare docet statū peccātis: ⁊ bñ ficiū ꝑus a deo susceptū: quātū ad oēs docet con siderare quo tpe ⁊ qñ peccauit. docet etiā cōside rare circa quid in hoc q̄ dicit: fm modū necessita tis: quō in hoc q̄ dicit: ⁊ modū sui opis: ⁊ locū in hoc q̄ dicit: si in loco secreto. ¶ Ad ꝑmū g̈ dōm q̄ hoc q̄ alicꝺs diu in pctō pmālit respicit ꝓditōez actus vel transgressionis si frequenē pctm̄ iterauit vel continuauit: vel omissionis si penitere distulit de pctō etiā semel cōmisso. ¶ Ad scām dōm q̄ q̄uis tētatio non sit in ptāte nra: tam̄ resistere vel non resistere est in potestate nostra: ⁊ ideo secūdū hoc ex tētatione precedenti circunstantia peccati sumi potest. ¶ Ad tertiū dōm q̄ amissio virtutū quanuis consequatur peccatum secundū nature ordinem: tamen concomitatur secunduz tēpus: ⁊ ideo circunstantia potest poni. Et preterea etiam quedam circunstantie secundū tulliuz sumuntur ab eo quod sequitur substantiam facti: secunduz q̄ ex comparatione ad ipsa actus in bonitate vel

malicia variat. ℣ Ad ꝗrtū dōm ꝙ ingratitudo vno modo ſpeciale eſt pctm̄: alio modo circūſtātia peccati: ⁊ qualr hoc ſit dicet infra di. xxij.

℣ Ad ꝗntū dōm ꝙ omnes iſte circunſtantie pñt reduci ad. vij. ſuperius enumeratas: qz ingratitudo reducit ad conditionē perſone: vt ex dictis pz: tētatio aūt p̄cedēs reducit ad cur: quia tentatio p̄cipue cōſtitit in appetitu alicui⁹: ꝓpi qō homo ad peccatum incitat. ꝓuatio aūt virtutuz reducit ad quid: qz ipm peccatuz ad ſpēm ſuam hz ꝙ virtutē tollat. de alijs aūt facile eſt videre.

AD ſecūdum ſic proceditur: Uidet ꝙ circūſtantie peccatum non aggrauēt: nihil enī augetur niſi ex ſuo ſili: vnde intētio qualitatis quātitatē nō auget corporalez: ſz addītio alteri⁹ corpis. ſz circūſtātie nō ſunt pctā ſz ſūt q̄dā peccati accidētia. ꝗ pctm̄ nō aggrauant ℣ Ꝺ. tota rō mali in pctō eſt ex parte auerſionis nō aūt ex parte cōuerſionis. ſed oēs circunſtantie ſequūt pctm̄ ex pte cōuerſionis. ꝗ non aggrauant malicia pcti. ℣ Ꝺ. priuationes nō intēdunt: neq; remittunt. ſed malū priuatio quedaz eſt boni: vt aug. dicit ꝗ malicia peccati per circūſſantias intēdi nō pōt. ℣ Sed ɔ: ex quib⁹ cauſat vnūqōq; ex eiſdē augeri pōt. ſed ex circūſtātijs inordinatis fit peccatū inquātū per defectū circūſtantie modus virtutiſ corrūpit. ꝗ circūſtantie aggrauāt peccatū. ℣ Ꝺ. rhetores ex circūſtātijs trahūt argumēta ad accuſandū vel excuſandū: laudādū vel vituperandū: vt dictū ē. ſed accuſatio vel excuſatio: laus ⁊ vituperiuz fiunt de bono vel malo: aut minus bono aut minus malo. ꝗ circunſtantie augēt act⁹ bonitatē ⁊ maliciaz. Ulterius vī ꝙ inter oēs circunſtantias magis aggrauent locus ⁊ tempus: qz ſicut dicit phs in. iij. ethi. p̄ncipalia ſūt in qb⁹ ē actus: de huiuſmōi circūſtantijs loquēs. ſz in quo ſignat ipm tps ⁊ locū. cū ꝗ principales circūſtantie magis aggrauent: vī ꝙ tēpus ⁊ locus maxime aggrauēt. ℣ Ꝺ. vī ꝙ quis: qz ex voluntate p̄ncipaliꝝ oritꝫ peccatū. ſed voluntas ſe tenet ex pte agētis. ꝗ conditio perſone magis aggrauat. ℣ Ꝺ. vī ꝙ ingratitudo in deū: qz pctm̄ accipit rōnez mali ex auerſione. ſed ingratitudo directe pertinet ad auerſionez. ꝗ ex hoc magis grauitas pcti ꝓſideratꝫ ℣ Ꝺ. vī ꝙ tētatio p̄cedens: qz per illas circunſtantias maxime aggrauat pctm̄ per quas redditꝫ venia dignū vel indignū. ſed pctm̄ qō ex infirmitate agitꝫ veniale dī q̄ſi venia dignuz: qō ē cum aliquis graui tētatione p̄uenit. peccatū aūt qō ex malicia agitꝫ dī irremiſſibile: qz nō habet in ſe aliquid venia dignū: qō contingit cū aliquis ex electione tētationez p̄uenīēs malū operat. ꝗ hec circunſtātia maxime aggrauat. Ulterius vī ꝙ circunſtantia non poſſit trahere in altā ſpēm: vel in aliud genꝰ peccati: qz accidentia non variāt ſpēm. ſz circunſtantie ſunt accidentia actꝰ: vt dictū ē. ꝗ ex eis ſpēs peccati non variant. ℣ Ꝺ. actus hz ſpēm ex obiecto. ſed diuerſe circunſtantie nō mutāt obiectū actus. ꝗ non trahunt in aliud genus pcti. ℣ Ꝺ. ſic circūſtātie concurrūt ad actuz peccati: ita ad actū virtutis. ſed non variat actꝰ virtutis ſm ſpeciem. ꝗ nec actus peccati. ℣ Sz ɔ: illud qō eſt cā alicui⁹ pōt variare illud ſm ſpēm: qz ex diuerſis cauſis diuerſi ſequūt effectus. ſed circūſtantie deficientes ſunt cā pctōꝝ. vñ ſm diony. Malū contingit ex particularib⁹ defectib⁹. ꝗ diuerſitas circunſtātiarꝫ pōt ſpēz variare. ℣ Ꝺ. ꝓpere: laute: nimis ardenter: ſtudioſe: ſunt diuerſe ſpēs gule: ſed ſumūt ſm diuerſas circūſtantias: vt per ſe pz. ꝗ circūſtantie variant ſpēm peccati. Ulterius vī ꝙ circūſtātia aggrauet in infinitū: qz vna circunſtantia corrumpit vtutē. ſed virtus non corrūpit niſi p pctm̄ mortale qō habet quātitatē infinitā. ꝗ circūſtātia aggrauat i infinitū. ℣ Ꝺ. ſm aug. Nullū ē adeo veniale ꝺn fiat mortale dū placet. ſz placentia eſt quedā circūſtantia ⁊ reducit ad qūo. ꝗ circūſtātia facit de veniali mortale: ⁊ ſic aggrauat in infinitū ℣ Ꝺ. plus diſtat actus virtutis ab actu pcti mortalis ꝙ actꝰ venialis peccati a mortali. ſz vna circūſtantia mutata facit de actu vtutis actū pcti mortalis: ſicut cogſcere ſuaz vt nō ſuaz. ꝗ multomagis facit de veniali mortale: ⁊ ſic idē qō prius. ℣ Sz ɔ: ꝗtitas accidentalis non excedit ꝗntitatē ſbalē. ſed ꝗntitas ⁊ circunſtantia pcti ꝓueniens eſt ei accidentalis. cū ꝗ ꝗntitas venialis pcti ſit finita: ꝗntitas ex circunſtantia nō erit infinita: ⁊ ita non aggrauat in infinituz. ℣ Ꝺ. ea que in infinitū differūt non cōueniunt in genere. ſz eoꝝ que nō conueniunt in genere vnū nō pōt in aliud transmutari: ſicut linea in colorē. ꝗ nō pōt per circūſtantiā actꝰ peccati trahi ad infinitā ꝗntitatē. Uterius vī ꝙ oīs circunſtantia ſit cōſitenda: Gen. xix. ꝓcipit loth de ſodomis exeunti ne moraret in oi circa regione. ſz penitēs de ſodomis. i. de pctō p ꝓfeſſiōez exit. ꝗ nō ſolū pctm̄: ſz oēs circunſtantias pcti cōfiteri dz. ℣ Ꝺ. penitēs dz pctm̄ ſuū ſacerdoti confiteri: vt ab eo modū ſatiſfactionis accipiat. ſz pro grauiori pctō maior iniūgit ſatiſfactio. ꝗ dz ſacerdoti circūſtantias notificare quib⁹ ꝗlitas pcti cōſideratꝫ ℣ Ꝺ. ꝓfeſſio dz ꝓtritioni rndere. ſz hō dz de ſingulis circūſtantijs cōteri: vt in lra aug. dicit. ꝗ vī ꝙ oēs debeāt ꝓfiteri. ℣ Sz ɔ: ſm phz in. iij. ethi. Delectabile carnis quāto magis in ꝑticulari cōſideratꝫ tāto magis appetitū mouet. ſz hō dz fugere appetitū talis delectabilis p cōſiliū apli. j. ad Rom. vj. ꝗ vī ꝙ pctōꝝ carnaliū ad mīm nō debeat aliquis oīm̄ ſingulares circūſtātias ꝓfiteri. ℣ Ꝺ. ex circunſtātijs recitatis alī alicui⁹ pſone pctm̄ innoteſcit. ſz hō in cōfeſſiōe dz ſe accuſare nō alterꝫ infamare. ꝗ vī ꝙ nō debeam⁹ circūſtātias ꝓfiteri.

Rñdeo dicz ad p̄mā. q. ſic dic aug. in. xj. de trini.

in his q̄ nō mole magna sūt: idē ē esse mal' qō est esse melius in bonis: sic ꝛ silr in malis idē eē mal' qō ē esse peius: malicia aūt i actu pcti ex h° ē q̄ de ficit a debita ꝓportiōe ad finē ad quē ꝓportionat' reddit p debitā ꝫmēsurationē circūstātiaꝝ: vt dictū ē: ꝛ iō defect' debite circūstātie malicia in actu causat: ꝛ qz p vnā circūstātiā deficiētez vel appositā magis elōgat ꝫmin'a debita ꝓportiōe ad finē. iō circūstātia facit actū magis malū vel min': ꝛ ꝑz hoc dī aggrauare pctm̄. ¶ Ad p̄mū g̃ dom q̄ rō illa ꝓcedit in illis in quib' ē augmētū p additionē in illis enī in quib' ē augmētū p intētionē non oz additionē silis in specie fieri: sicut nō oz q̄ albedo albedini addat ad hoc q̄ fiat magl albū: vt dī in .iiij. phy. ꝛ silr nō oz q̄ pctm̄ pctō addat ad h° q̄ fiat magis pctm̄. ¶ Ad scōm dōz q̄ ex inordiata cōuersiōe ad cōmutabile bonū reddit actus ipro portionat' ad cōuersionē ad finē: ꝛ iō fūdamētuz auersiōis ē cōuersio in pctō: ꝛ ꝓpt h° circūstātie q̄ ex pte cōuersiōis se tenēt p̄nt pctō malicia augere ¶ Ad tertiū dom q̄ q̄uis puatōes nō intēdant ex seipsis: tm̄ intēdi ex cāis suis qñz dicūt: sic cecitas p elōgatōez ab actu vidēdi: ꝛ silr ex inordinata cōuersiōe malicia in actu intēdit. ¶ Ad scōm dō q̄ bonū dī ꝑz ordinē ad finē: vt in .iij. meth. dī. cū g̃ malū sit puatio boni: dupl'r pōt cōtingere maluz: vel sm ipaz relatōez in finē: vel ꝑz aptitudinē relatōis i finē: ꝛ iō pctm̄ dupl'r ꝓtingit: vl' ex eo q̄ act' nō ē ꝓportionat' fini: sic in his q̄ ex se mala sūt. vl' qz inordinate refert in finē: sic pz in his q̄ mala itē tiōe fiūt: ēt si ex se bonū sit qō fit: ꝛ qz pp qō vnū oōq; ꝛ illud magis: iō q̄titas malicie pcti magis cōsiderat sm relationē inordinatā in finē q̄ ēt sm ꝓportionē ad finē. ad ordinē aūt ad finē ptinet cui' gīa: ꝛ iō sup oēs alias cōsiderāda ē in iudicando de grauitate pcti. ad h° aūt q̄ act' sit ꝓportionat' fini ptinet hec circūstātia q̄d: p quā ꝓportat rō mali in actu: ꝛ iō oia q̄ p̄nt pctō ſpēz tribuere i hac circūstātia includūt: ꝛ hec sūt in quib' ꝫsistit act' moralis quātuz ad bonitatē vel maliciā: ꝛ iō hec ē scōa circūstātia in aggrauando: ꝛ ꝓpt h° phs dic in .iij. ethi. q̄ p̄ncipalissima in actu sūt i quib' cōsistit act' ꝛ cui' gīa. alie aūt circūstātie magis ꝛ min' aggrauāt sm q̄ his magis vl' min' ꝓpinque sūt: ꝛ iō tēpus ꝛ loc' min' aggrauare nata sunt: qz sūt oio extrinseca: ꝑz inter ea conditio pſone magl qz agēs directi' rñdet fini: ꝛ p' hoc mod' qui rñdet actui: ꝛ p' hoc instm̄ q̄ ptinet ad modū agēdi. ꝛ hoc q̄d vt in plurib' accipiēdū ē ita esse: tm̄ nihil phibet in aliquo al'r se hīe: qz sermones q̄ sunt in moīb' nihil derogatū hñt: vt dī in .ij. ethi. ¶ Ad p̄mū g̃ dōz q̄ phs nō intēdit p̄ncipalissima esse illa in q̄b' ē act' sic in mensurantib' ipſ: ꝑz sic i cōplētib' rōnē ipius. ¶ Ad scōm dōz q̄ volūtas q̄uis sit agētis sic sbiecti: tm̄ est finis sic obiecti: ꝛ iō trahit rōnē magis a fine q̄ a ꝓditōe agētis: ꝛ ad finē magis reducit: qz potētie ꝛ hitus distiguūt penes obiecta. ¶ Ad ttiū dōz q̄ ingratitudo sm q̄ ē circūstātia nō pōt actualē cōtēptū: ꝑz q̄si interpretatuz ꝛ iō ñ oz q̄ magis aggrauet q̄ puersa intētio q̄ actualē auersionē a fine debito causat. ¶ Ad q̄rtū dōz q̄ venia dignū dī pctm̄ qō ē veniale ex ca: ꝑz q̄ puat volūtariū vel diminuit: vl' p ignorantiā: vl' p ipotētiā: ꝛ iō tota illa diuersitas: ad cui' gīa: rēdu cit: qz volūtariā intētionē finis respicit. ¶ Ad ttiā .q. dōz q̄ aliq̄n circūstātiā trahere i aliā ſpēz pcti manifestū ē: ꝑz quo h° possit eē ē dubiū. Quida. n. dicūt q̄ h° accidit inq̄tū ille circūstātie accipiūt vt fines volūtatis: qz a fine act' moralis accipit ſpēm ꝑz h° nō vī sufficienter dictū: qz aliquādo variatur ſpēs pcti sine h° q̄ intētio ferat ad circūstātiā illaz sic fur ita libēt accipet vas aureū nō sacratū: sic sacratū: ꝛ tm̄ in aliā ſpēz pctm̄ mutat. ſ. de furto simplici in sacrilegiū. ꝛ p̄ea ꝑz h° sola illa circūstātia q̄ dī: cui' gīa: ſpēz pcti mutare posset qō falsū ē. ꝛ iō al'r dōz q̄ ois circūstātia pōt ſpēz pcti mutare: ꝑz nō sp mutat. cū. n. puātōes ꝛ negatiōes differāt ſpē ꝑz dīaz bitū ꝛ positōuz oppositaꝝ: ꝛ malū sit puatio boni: oz q̄ vbi diuersuz bonū ad vtutē necessariū puat ibi sit diuersa ſpēs pcti. vna āt sola circūstantia pcti rectitudinē vtutis aufert. vñ si alie circūstātie nullā aliā obligatē pctō tribuant nisi ex suppositōe pſone nō mutabūt ſpēz pcti: ꝑz forte aggrauabūt q̄ntitatē pcti ill'. qñz etiā neq; q̄ntitatē pcti aggrauabit: qz ēt ex suppositōe ꝓcedētis nullā inordinatiōez addit. qñz etiā pctm̄ diminuit si aliqua circūstātia rōnez pcti ſbtrahat: sic accipe rē alienā hz rōnez pcti ex circūstātia q̄d q̄uātū res aliena ē. Q2 āt manu dextra vl' sinistra accipiat: aut de mane aut de sero nihil ad ratiōez mali ptinet: ꝛ iō iste circūstātie nō excusāt: nec aggrauāt: nec ſpēz mutāt: Q2 aūt accipiat multū vel paz ex se deformitatē aliquā ñ ꝓportat: nisi ex suppositōe p̄mi: qz multū de alieno recipe ē ab cōlitate magis discedere: vñ talis circūstātia aggrauat: ꝑz pctm̄ nō mutat. Q2 aūt rē alienā ꝓsecratā accipiat aliā deformitatē ꝓportat: qz q̄cūq; irreuerētia circa res sacras adhibita ſpāles rōnez pcti hz: ꝛ iō talis circūstātia dī ſpēz mutāt. si āt coact' accipiat talis circūstātia pctm̄ excusat in pte: qz cā pcti. ſ. volūtariū minuit. ¶ Ad p̄mū g̃ dōz q̄ q̄cūq; circūstātia aliquā ſpēz pcti i actu causat: ad ſpēz act' inq̄tū ē morālis ptinet: vñ nō hz iaz rōnez circunstātie pcti: q̄uis circūstat sb̄am act': vt pz' dcm ē. ¶ Ad scōm dōz q̄ ois act' sm suā sb̄az hz ſpēz ab obiecto: ꝑz sm rōnez malicie hz ſpēz a defectu: ꝛ iō sm diuersa que deficere p̄nt: diuerse ſpēs causant malicie. ꝛ sm hoc distinguunt ſpēs pcti nō solum ex obiecto. in actib' aūt virtutuz secus est: qz non constituit ex qualibet singulari circunstantia: sic actus peccati ex quolibet singulari defectu rōnez peccati habet. ¶ Et per hoc patet solutio ad ttiū

Ad quartã qõnez dõm q̃ circunstantia: vt ex dictis patet quandoq; aggrauat peccatuz ꝛ speciẽ mutat qñq; aũt aggrauat: sed spẽm non mutat. qñ aũt spẽz nõ mutat: sz aggrauat: adhuc manet in rõne circũstãtie: ꝛ nõ põt i infinitũ q̃titatẽ pcti augere: vt ex veniali mortale fiat: qz vt dictuz est: circũstantia taliter aggrauans ex suppositiõe ꝓcedentis deformitatis hz rõnez maioris deformitatis ꝛ ex eius virtute: vñ si illa sit finita nõ põt infinitã deformitatẽ addere. si aũt spẽm mutet: runc potest in infinitũ aggrauare: sed nõ semp hꝰ facit qz qñ ex deformitate spãli quã circũstantia addit hz directe oppositionez ad charitatẽ qõ ostenditur ex hoc q̃ est directe cõtra ꝓceptũ legis cuius finis est charitas: tũc in infinitũ grauitatẽ addit. ſ. pcti mortalis. qñ aũt illa deformitas nõ directe hz oppositionẽ ad legez: vt sit ꝺ eaz: sz ꝑter eaz: tunc nõ aggrauat in infinitũ: siue sit pctm veniale cui addit siue mortale: sicut ad actũ gule qui ẽ ꝓpropere addit hec circũstãtia laute spãlem deformitatez q̃ etiã ex se pctm faceret: sed nõ est directe ꝺ legem: ꝛ iõ nõ aggrauat in infinitũ. ꝛ qz circũstãtia que spẽz mutat nõ est ita vt circũstãtia cõputanda: vt dictũ est: iõ dr a magistris q̃ circũstãtia nõ aggrauat in infinitũ. ℣ Ad ꝑmũ g̃ dõm q̃ quãus vꝰ fm habitũ nõ corrũpat nisi p pctm mortale: tamẽ actus eius corrũpit ꝛ impedit etiã per pctm veniale ℣ Ad scõm dõm q̃ placẽtia nũq̃ de veniali facit mortale: nisi intm crescat q̃ adhibeatur ei vt fini ꝛ ꝓ ꝑns. ſ. deũ diligat: ꝛ ita in ꝓtẽptũ dei talis placentia adducit que habet de se spãlem rõnez pcti: ꝛ ꝓpt hoc circunstantia trahens in aliam speciez. ℣ Ad tertiũ dõm q̃ rõ illa ꝓcedit de circũstãtia que trahit in aliaz spẽm que iã rõnez circunstãtie respectu actꝰ mortalis inquãtũ hꝰ mõi amittit.

℣ At qz alie rõnes vident cõcludere q̃ nullo mõ circunstãtia aggrauet in infinitum: ideo dõm ad q̃rtũ q̃ quãtitaꝫ ex circũstãtia ꝓueniens que in nouaz spẽm traxit: nõ est quãtitas accidentalis: sed essentialis. ℣ Ad q̃ntũ dr q̃ pctm veniale ꝛ mortale differũt in infinitũ ex parte auersiõis: sed nõ ex pte cõuersionis: qz vtrobiq; est placẽtia finita. pctã aũt spẽm sortiunt ex pte cõuersionis: qz ex pte auersionis nõ differũt. ℣ Ad q̃ntã qõnez dõz q̃ oẽs circũstãtias cõfiteri est ipossibile: quasdã autẽ cõfiteri est necessitatis: sz in hoc est dña opiniõis. Quidã enĩ dicũt q̃ oẽs circunstãtie que aliquam notabilez quãtitatẽ pctõ addũt cõfiteri necessitatis est: si memorie occurrant. Alij vo dicũt q̃ non sunt de necessitate ꝓfitẽde: nisi circunstãtie que ad aliud genꝰ pcti trahũt: ꝛ hoc ꝓbabilius est: sz addẽ duz est que ad aliã spẽm mortalis trahunt: cuꝰ rõ est: q̃ venialia nõ sunt de necessitate cõfessiõis: sz solũ mortalia que quãtitatẽ ifinitã quodãmodo hñt: ꝛ qz circunstãtie aggrauãtes que aliã speciez pctõ nõ tribuũt: vel que tribuũt quidẽ: sz nõ mortalis peccati nõ sunt de necessitate cõfessionis: tñ eadẽ cõfiteri pfectiõis est: sicut ꝛ de venialib' dcm est: ℣ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ quis de sodomis. i. de peccato mortali nõ possit hõ exire nisi p cõfessionez ad minus in ꝓposito existentẽ: tñ de illis que circa sunt. i. de venialib' ꝛ circũstantijs que venialibus equiualẽt: põt hõ sine ꝓfessione exire. ℣ Ad scõz dõm q̃ decimata q̃titas pcti nõ põt sacerdoti innotescere: qz nec ipe pctõr scit: vñ sufficiat q̃ cogĩscat quãtitatẽ que ex spẽ pcti cõsurgit. ℣ Ad tertiuz dõm q̃ nec in cõtritiõe dz q̃ de singulis circũstantijs doleat penitẽs quãtũ est de necessitate salutis: sz dz q̃ de singulis pctis ad minꝰ in ꝑma cõtritiõe doleat: ꝛ de circũstãtijs q̃ pcti spẽz mutãt. hꝰ autẽ qõ aug. dicit: ptinet ad pfectionẽ contritionis.

℣ Sed qz alie rõnes videt ꝓcludere q̃ circunstãtie nullo mõ sint confitẽde: ideo dõm ad quartuz q̃ circũstãtie ꝑticulares pcti carnalis que in spẽm pcti mortalis trahũt sp sunt cõfitẽde: qz gĩa que i sacro penitẽtie dat restaurat siqua inclinatio ad pctm ex taliũ cogitatõe ꝓueniat: vel in cõfitente: vel in sacerdote. Uñ dic Hre. in pastorali: Sit plerũq; vt dũ rectoris aĩus aliena tẽtamẽta cognoscit. additis tẽtationibꝰ etiã ipe pulsat. sed hec neq̃quã pastori timẽda sunt: qz tãto facilꝰ a sua eripit q̃to misericordius ex aliena tẽtatione fatigat: si tñ sacerdotẽ lasciuũ ꝛ ad huꝰ mõi pctã ꝓnũ viderit dz accipere licẽtiã cõfitendi alteri sacerdoti: ꝛ si non dederit ad supiorẽ recurrere. si aũt circũstãtie nõ aggrauant in infinitũ nouã spẽm pcti mortalis cõferẽdo q̃q; laudabiliter recitent adhibita ꝺbita discretiõe fm cõsideratõez turpitudinis circũstãtie ꝛ ꝓnitatez inclinatiõis ad pctm ex eꝰ cõfessiõe in ipo cõfitente: vel in sacerdote. ℣ Ad q̃ntũ dõz q̃ hõ in cõfessione dz famã alteriꝰ custodire q̃ntũ põt: sz suã cõscientiã magis purgare debet: ꝛ iõ si circũstãtia que ducit in cognitionẽ psone sit de necessitate cõfessionis fm regulaz datã: tunc dz confiteri occultando psonã q̃ntũ põt. si aũt nõ sit de necessitate cõfessiõis dz dimittere: ne pctm alteriꝰ prodat.

Questio. IIII

Deinde queritur ꝺ impedimẽtis vere penitẽtie. Et circa hoc querũt duo. Primo de hypocrisi que impedit interius.

Secundo de exterioribus impedimentis.

Ad primuz sic proceditur: Uidet q̃ hypocrisis nõ sit pctm: quia pctm nõ dr scõa tabula p' naufragiũ. sz sz hieroscõa tabula pꝰ naufragiũ est pctm abscõdere: qõ ad hypocrisiz ptinet. g̃ nõ est pctm. ℣ ℣. vitare scãdalũ ꝓximoꝝ ꝛ famã ꝓpriaz custodire q̃libet dz. sz hec fiunt per hypocrisiz. g̃ nõ est peccatum. ℣ Sed ꝓra: Matth. sup illud: Nolite fieri sicut

hypocrite tristes dicit glo. Hypocrita ē q̄ simulat q̄ nō est rep̄sentator alteri⁹ psone ſz simulare qȯ nō est ſp: ē pctm̄: sicut ⁊ mēdaciū. g̈ hypocrisis ſp est pctm̄. ¶ Uterius vr̄ q̄ non sit ſpāle pctm̄: quia pctm̄ simulatiōis diuidit̄ ꝺ pctm̄ aperte malicie. ſz aperta malicia non est ſpāle pctm̄. g̈ nec hypocrisis. ¶ ℞. oē pctm̄ ſpāle i aliquib⁹ actib⁹ cōsistit ſpāliter. ſz hypocrisis in oib⁹ actib⁹ vtutū cōsistit: ⁊ p̄cipue in oꝛone ieunio ⁊ elemosyna: vt pz i euā gelio matth. g̈ hypocrisis nō ē ſpāle pctm̄. ¶ Sz ꝺ: pctm̄ simulatōis vtuti opponit: q̄ ꝺr vitas. sed veritas ē ſpālis vt⁹: vt pz in. iiij. ethi. g̈ ⁊ simulatio siue hypocrisis est ſpāle pctm̄. ¶ Uteri⁹ vr̄ q̄ ſp sit moꝛtale pctm̄: q; pctm̄ veniale ñ ipedit veniaz de pctis moꝛtalib⁹. ſz hypocrisis ipedit: vt in lr̄a pz. g̈ est moꝛtale pctm̄. ¶ ℞. hiero. dic̄ q̄ in cōparatōe duoꝝ maloꝝ leui⁹ est aperte peccare q̄ ſactitatē ſi mulare. ſz aperte peccare ē pctm̄ moꝛtale. g̈ ⁊ ſacti tatē simulare ſp. ¶ ℞. phs dicit: q̄ illi q̄ amicicia simulāt magis ſūt accuſandi q̄ illi qui mūmiſma violāt: q̄to ꝺ meli⁹ fraudē cōmittūt. ſz qui nūmiſ ma violāt ſp moꝛtaliꝛ peccāt. g̈ ⁊ hypocrite. ¶ ℞. oē qȯ excludit a viſione dei est pctm̄ moꝛtale. sed hypocriſis est h⁹mōi: vt pz Job. In conſpectu ei⁹ nō veniet oīs hypocrita. g̈ ſp est moꝛtale peccatū. ¶ Sed ꝺ: veritatis virt⁹ coꝛrūpit tā p̄ mēdacium oīs q̄ per simulationē opis. ſz mēdaciū nō est ſp moꝛtale. g̈ nec simulatio. ¶ Uteri⁹ vr̄ q̄ hypocriſ nō ꝺebeat poni ipedimētū pnie p̄ alīs vic̄ij⁹: q; q̄ to aliqȯ pcz ē grauī⁹ tātomagꝭ pniaz ipedit. ſz aª ⁊eriora pcta q̄dā ſūt maioꝛa q̄ hypocriſis. g̈ illa magis ꝺebēt poni ipedimētū pnie. ¶ ℞. hypocri ſis fm Hre. est filia inanis glie. sed cā magis ope ratur ad aliquid q̄ effectus. g̈ magis ꝺz poni ianiſ glia ipedimētū pnie q̄ hypocriſis. ¶ Sz ꝺ̄ciū in lr̄a apparet. Q̄ ideo ꝺom ad p̄maz. q. q̄ hypocri ta pꝛopꝛie ꝺr q̄ psonā alteri⁹ repñtat quaſi ſubmiſ ſus vel ſuppoſitus loco alteri⁹. vñ in theatris illi qui psonā aliozū gerebāt repñtātes ꝺicebātur hy pocrite: ⁊ sic accipit hypocritas phs in. iij. ethi. ⁊ iō ille qui cū nō sit virtuoſus psonā virtuoſi oſtē tat hypocrita ꝺr. hypocrita. n. grece latie ꝺr simu latio: ⁊ q; oſtentare ſe meliꝰ q̄ sit ē vicīū iactātie siue v̄bis siue factis fiat: vt ꝺr in. iiij. ethi. iō hypo criſis ſp ē pctm̄. ¶ Ad p̄mū g̈ ꝺom q̄ aliud ē pec catū occultū nō ꝓpalare qȯ ꝺiſcretiōis ē: ⁊ ſcꝺa ta bula ꝺr eo mō quo. ſ. ꝺi. xiij. ꝺictū ē: ⁊ aliud vtu tē oſtētare cū aliq̄s pctō ſb̄iaceat qȯ hypocriſis ē. ¶ Ad ſcꝺm ꝺom q̄ pctm̄ occultare ſufficit ad vi tandū ſcandalū. ſz pctm̄ ſub ſpē virtutis palliare hypocriſis ē ⁊ malū ſemp: ⁊ per hoc quis famaz non conſeruat: ſed furat. ¶ Ad ſcꝺam. q. ꝺom q̄ p̄uatiōes ſpecificant per habitus oppoſitos: ⁊ iō illud pctm̄ est generale qȯ p̄ziuat aliquā cꝺitiō nē que requiritur in qualibet virtute: ſicut inobe ꝺientia p̄zout⁹ est generale peccatū: hypocriſis aūt p̄ziuat conformitatē ſigni oñdentis conditionem p̄sone ad rem ſignificatā: que quidē conformitas ad vnaz virtutē ſpecialr pertinet. ſ. veritatez: ⁊ iō est ſpeciale peccatum. ¶ Ad p̄mū g̈ ꝺom q̄ aper tuz non imꝑtat aliquā ſpālem rationez peccati ⁊ ideo aperta malicia non nominat pctm̄ ſpāle: ſicut ſimulatio: que ſpālem rationē peccati ipoꝛ tat. ¶ Ad ſcꝺm ꝺom q̄ non est iconueniens q̄ a liquod ſpeciale pctm̄ vel ſpālis virtus vtatur acti bus aliaꝝ virtutuz vel vicioꝝ materialit̄: ſic ma gnaminitas vtitur omnib⁹ alīs actib⁹ virtutuz: vt in eis magna operet: vt ꝺicit in. iiij. ethi. ⁊ ſimilit cuz hypocrit̄ ſit quedaz ſpecies iactantie: quia nō iactat quenlibet: ſed ſanctitatē: vtit̄ omnib⁹ actib⁹ que ſanctitatē oñdere poſſunt: ⁊ p̄cipue illīs in q̄ bus magis ſanctitas oſtendit̄: ſicut est oꝛatio: ieiu nium ⁊ elemoſyna. ¶ Ad terciaz qōnem ꝺom q̄ hy pocriſis habet eandez rōnem peccati: ſicut ⁊ men ꝺaciuz: mendaciū aūt non ſemp est peccatū moꝛ tale: ſed quando est pernitioſuz: ⁊ ſimiliter hypo crit̄ non ſemp est pctm̄ moꝛtale: ſed quando est p nitioſa cadens in nocumentuz alterius perſone: ꝺuz ꝓpter creꝺitaz ſanctitatē aliuz ꝺefraudat re quā habet vel habere ꝺebet: aut in nocumentuz fidei ⁊ eccleſie: ꝺuz ꝓpter ſanctitatē creꝺitā ꝺe ipo ei contra fideꝝ ⁊ eccleſiaz creꝺit̄. ¶ Ad p̄mum g̈ ꝺom q̄ pctm̄ veniale qȯ penitentiaz non impedit non imꝑedit remiſſionē peccati moꝛtalis que per penitentiā fit: ſed per aliqȯ peccatū veniale poteſt impediri penitētie opus ne ſit penitētie: quia pec catū veniale impedit actuz virtutis q̄ uis non tol lat habituz: ⁊ ſic impedire poteſt veniam peccati. ¶ Ad ſcꝺm ꝺom q̄ verbū hiero. intelligendum est fm quid: ⁊ non ſimplr: q; quantū ad vnaz cir cunſtantiaz vnuz peccatuz poteſt eſſe grauius illo qȯ est grauius ſimplr. Uel ꝺicenduz q̄ etiā aper te peccare: non ſemp est moꝛtale: ſed quādoqȝ ve niale. ¶ Ad tertiuz ꝺicenduz q̄ phs loquit quan do ſimulatio amicitie in nocumentū perſone re ꝺundat. ¶ Ad quartū ꝺicendū q̄ loquit ꝺe hy pocrita qui totuz bonuz qȯ agit ad oſtentationē oꝛꝺinat. Uel ꝺom q̄ loquit quantuz ad hoc q̄ o pera bona ex hypocriſi facta ad conſpectū ꝺei nō perꝺucūt. ¶ Ad q̄rtā qōnem ꝺom q̄ opera penitē tie exteriora pꝛecipue nata ſunt ſanctitatez oſten ꝺere: ⁊ ideo eis vtitur hypocriſis intentionez peni tentie recte excludēs: ⁊ ꝓpter hoc ꝺirectius ipedit penitētie effectum q̄ alia vicia etiaz grauioꝛa. ¶ Et per hoc patet ſolutio ad p̄muz. ¶ Ad ſecū ꝺuz ꝺom q̄ inanis gloꝛia ſurgit quandoqȝ ex ope rib⁹ etiā recta intētione factis: ſed hypocriſis ſp in tentionē factoꝝ peruertit: ⁊ ideo magis impedit penitentie fructum.

AD ſecūdum sic pro cedit: Uidetur q̄ ludi penitētiaz exterius

nō ipediāt. illud. n. in quo pōt cōsistē virt⁹ pniam nō ipedit. ſz i ludis ꝓsistit vt⁹ eutrapelia: vt in. iiij ethi. pz. ḡ ludus pniaz nō ipedit. ℣ Ad. oz opibus laboriosis requiē interponere: eo q̄ ipossibile ē sp agere. ſz ludus ē requies quedā. ḡ oz int opa pnie aliq̄n ludere. ḡ ludus pniaz nō ipedit. ℣ Sed ⁊: Eccle. ītio tp̄s ridēdi aliud describit a tpe flēdi. ſz tp̄s pnie ē tp̄s flēdi: q; pnia ē cōmissa flere. ḡ nō ē tp̄s ludēdi. ℣ Ulter⁹ vr̄ q̄ spectacula nō ipediant pniaz: spectacula. n. ad vtilitatē hoīm sūt īstituta. ſz pnia nō resecat vtilia: ſz supflua. ḡ pnia p spectacula nō ipedit. ℣ Ad. in spectādo aliud nō pōt cē nisi pctm̄ curiositatis. ſz alie curiositates: vt scias ñ ponūt ipedimēta pnie. ḡ nec spectaculū ipedimē tū pnie dici oz. ℣ Ad. alia sūt mlto grauiora pctā q̄ spectacula ⁊ ludi. ḡ illa multo magis debēt pōi ipedimēta pnie q̄ ista. ℣ Sz ꝯ illō ex q̄ hō pctor ꝓstituit ñ cōperit pēitēti. ſz ispectores taliū adulteros ⁊ iuerecūdos ipa spectacla ꝓstituūt: vt chrys. dic. ḡ nō cōpetūt penitēti. Ulter⁹ vr̄ q̄ exercitiū militie vl negociatōis pniaz nō ipediat: q; illa sine quib⁹ nō pōt respublica cōseruari nō sūt vicia: ſz magis ad virtutē ordinata. ſz nō pōt ꝓseruari sine militia per quā hostes cōp̄munt: ⁊ sine nogaciatione p quā necessaria pplo ꝓcurant. ḡ talia officia sine pctō p̄t exerceri. ḡ nō ipediūt pniam. ℣ Ad. Jo. pniaz docebat: vt pz matth. iij. ſz ipe nō ꝓhibebat hoies a militia: neq; publicāos ab officio suo vt pz luce iij. ḡ vr̄ q̄ talia officia nō ipediāt. ℣ Sz ꝯ ē qđ Greg. in lra dicit. Q ñdeo dōz ad p̄mā. q. q̄ ludor ē triplex dīa. quidā. n. ludi sūt qui ex se ipis turpitudinē hñt: ⁊ tales ludi ab oīb⁹ vitādi sūt ⁊ p̄cipue a penitētib⁹ q̄ p fletū pctā corrigē debēt: sicut ludi qui theatris agebant ad luxuriā ꝓuocātes. alij ludi sunt qui ex gaudio deuotōis ꝓcedunt sicut dauid dixit: Ludā ⁊ vilior fiā cor. dño. ij. regū. iij. ⁊ tales ludi nō sunt vitandi: ſz laudandi: ⁊ emulādi. quidā aūt ludi sūt nullā turpitudinē habētes quos ph⁹ liberales vocat: ⁊ hi sūt mā vtut. ſ. eutrapelie: ⁊ ſō seruatis debitis circūstātijs p̄nt laudabiliter fieri ad quietē ꝓpriā ⁊ alijs delectabiliter cōuiuēdū: ſz cōtingit in eis esse pctm̄: eo q̄ debite circūstantie nō seruant: vnde in talib⁹ ludis aliquid decet vnū qđ nō decet aliū: ⁊ i his ēt ludis penitēs se oz habere aliter q̄ alij: īq̄tuz pnia fletuz req̄rit: tñ eis moderate vti pōt fm q̄ ad recreatiōnē animi pertinēt: aut ad societatē eor cū qb⁹ hō ꝓuiuit: vnde seneca dic: Sic regē sapiēter vt null⁹ te habeat tā q̄ aspez nec cōtēnat q̄si vilem. ℣ Et p hoc pz solutio ad obiecta. Ad scōaz. q. dō q̄ h⁹mōi spectacula sī sī rex turpiū ⁊ ad pctm̄ puocātiū: studiosa inspectio pctm̄ ē ⁊ q̄nq; ēt mortale tanta pōt libido adhiberi: vnde ⁊ tali inspectione oēs se arcer debēt ⁊ p̄cipue pēitētes. q̄dā vo spectacula sūt ō reb⁹ vtilib⁹ ⁊ ad vitā necessarijs: sic sī venatōes ⁊ certa hui⁹mōi: ⁊ talia spectacla distrahūt animū: vñ q̄uis possit sine pctō eis itendi seruata discretiōe debita q̄tuz ad cōditōes p̄sone ⁊ aliaz circūstantiaz: tm̄ penitēti sūt vitanda pp hoc q̄ oz cor ad deū collectū hīe nisi q̄tū necessitas exposcit. ℣ Ad p̄mū ḡ dō q̄ pnia ēt quedā vtilia resecat iq̄tū penā infert p culpa p̄terita: vñ in lra dr q̄ aliq̄d sufficit ei qui nō peccauit: qō nō sufficit ei qui de pctis pniaz agit. ℣ Ad scōm dō q̄ p huiusmōi spectacla sensibilia magis aius ad vanitates distrahit q̄ p intelligibilia: ⁊ iō ista magis sunt cauēda q̄uis pctm̄ curiositatis in oīb⁹ cauenduz sit. ℣ Ad q̄tū dō q̄ ista pctā spāliter ex inepta leticia p̄cedere vident: ⁊ q; pnia tristiciā hz adiūctā: iō spālem oppositionē ad pniaz ista pctā hñt. Ad tertiā. q. dō q̄ offm̄ militie ⁊ negociatōis ⁊ publicanor qui vectigalia publica exigūt ex ꝓpinq̄ habēt pctm̄ ānexū q̄uis sine pctō q̄nz exerceri possit ⁊ q; penitens oz occasionē pcti vitare satisfaciendo: etiā talia officia laudabile ē si cuitet: nō ē tn̄ ō necessitate pnie: q; penitēs nō pōt oēs pcti occasiones vitare dū in mundo isto viuit: ⁊ iō sufficit si pctm̄ i istis officijs vitet: vt q̄ miles fm ꝓsiliū Jo. neminē cōcutiat: ⁊ stipēdijs iustis cōtēt⁹ sit: ⁊ non vtat officio militari ad ostētationē: ſz ad vtilitatē ecclie ⁊ reipu. ⁊ ad exercitiū virtū: ⁊ q̄ negociator nō habeat cōditionē i se que ipm̄ ab officio h⁹ ꝓhibeat: sicut clericis ⁊ monachis nō lz negociari: q̄uis liceat ꝓpria vēdere: ⁊ q̄ tpe debito mercatōes faciāt: nō dieb⁹ festiuis: ⁊ tpe quo caristiā inducere possit tale offm̄ exerceat: ⁊ mod⁹ debit⁹ vt sine frau de fiat: ⁊ fm licitū cōtractū. In publicanis aūt vt de auctoritate p̄cipis ⁊ cā cōis vtilitatis. ſ. ad defensionez terre: ⁊ nō īmoderata recipiant telonea. Qđ aūt gre. dic in lra intelligēdū ē nō qui possit sine pctō fieri: ſz q; frequēter ad pctm̄ iplicāt.

℣ Et per hoc pz solutio ad obiecta. Cogit peccatorē oia libēter ⁊c. intelligēdū est de illis que sī necessaria ad pcti remissionē: ⁊ sic est accōmodata distributio. ℣ Sunt. n. tres dīe pcti ⁊c. contra omittit pctm̄ oīs. ℣ Ad. gre. addit sup illud Job. tertio: Quare nō in vulua ⁊c. q̄rtū. ſ. fomētū adulatōis. Et dō q̄ hec distinctio pctōr differt a p̄a: hr p̄a ē fz diuersitatē instr̄or: hec aūt fm pgressū pcti q̄ ꝓmo deint⁹: scōo ad extra ꝓcedit: tertio cōfirmat p cōsuetudinē ⁊ adaptat ptib⁹ pnie: q; contritio i corde latet: cōfessio ad exteriora pniaz manifestat: ſz satisfactio boni operis consuetudinem adiungit: non tamē hoc ita est intelligēdū: quasi singule pnie partes singulis conditionib⁹ pcti rñdeant: sed p adaptationē sicut ⁊ de alia dictū est. ℣ Ad p̄mū ḡ dom̄ q̄ verbum habet eundez gradum quantuz ad manifestationez cum alio facto ⁊ ideo in facto includit. ℣ Ad scōm dom̄ q̄ illud quod Greg. addit non est in ipso peccante: sed in alio: ⁊ ideo Augst. illud omittit. ℣ Satisfactio p̄cipitur a Johanne ⁊c. non q̄ Johes fuit actor

ptecepti: sed denunciator: christus aũt sacramenti institutor ⁊ partũ eius. ¶ Ponat se omnino ĩ iudicio. g̃ vr̃ q ꝑ si sacerdos iniungat alicui q ̃intret religionẽ qͦ tenet facere: ⁊ ꝓcipue qͥ ḋdaz canones vident istã pniaz taxare: ⁊ silr q ̃ꝗtũcũqz magnã pniaz ꝑ puo pctõ iniungat q ̃penitẽs facẽ teneat. Et dom q ̃intelligendũ est de his que sacerdos in ãntũ hz clauẽ scie ⁊ auctoritatẽ p diuinũ iudiciũ: ⁊ nõ fm humanũ errorez iniungit. introit' aũt in religionẽ cuz sit voluntatis nõ pͦt alicui iniungi: ꝛsi aliqui canones iniungi ueniãt magis ẽ ꝑsiliũ q ̃ꝓceptũ. q̃libet. n. pnia taxata: leuissima religio est maior satisfactio inquãtũ hõ abdicat ꝓpriã volũtatẽ qua nihil est hõi car'. ¶ Caueat ne ducť verecũdia ⁊c. de hoc inquiret cũ de cõfessione qͦ erit. ¶ Caueat etiã ne ꝑus ⁊c. bona cõscia confortat: qñ certis signis conjũcẽ pͦt pctm̃ sibi dimissũ: ⁊ hoc qñ facit qͦ in se est. ⁊ ideo qui hz copiaz sacerdotis: ⁊ necessitate non vrget ad cõmunicãduz sicut vrgent sacerdotes parochiales nõ dz accedẽ añ ꝓfessionẽ: sz ẽt post ꝓtritionẽ ⁊ ꝓfessionẽ grauiuz pctõrz. cõsiliũ vr̃ esse Aug. q nõ statiz accedat ꝓpter reuerentiã sacr̃i: ⁊ vt magis seipm̃ ꝓbet.

¶ Que nõ fm auctoritates sãctorz. nõ tñ oz q ̃sp ad lr̃az seruent penitẽtie in canone iuncte: sz consideratis cõditoib' pctis ⁊ pctõrib' pnie sũt moderãde. ¶ Que fit ꝑ illis pctis q̃ legis decalogus continet. sic directe ꝑ decalogi ꝓcepta exñtia: vt mortalia: nõ aũt sicut ꝑter ꝓcepta: sicut sunt pctã venialia. ¶ Et veraciter dicit ⁊c. vr̃ q ille q̃ nõ hẽt pctm̃ aliqͦ peccet in dicẽdo: pater nr̃: qz cõfitetur debita se hãe q̃ nõ hz. ¶ ℟. vr̃ idẽ de illo qui debita nõ dimittit q ̃peccet dicẽdo: pr̃ nr̃. ¶ Et dom ad pmũ q ̃hoc nõ est alicui certũ q ̃oio a pctõ saltẽ veniali vel q̃tũ ad aliquẽ reatũ ĩmunis sit: si tñ per reuelationẽ sciat non peccat dicẽs in persona ecclie. Et silr dom de scõo q ̃in pſona ecclie dicit se debita dimittere: vnde nõ peccat hoc dicendo: sed remissionẽ nõ cõsequitur nisi dimittat.

Distinctio. XVII.

Hic oritur qͦ mltiplex ⁊c. Postq̃ distixit magister pnie partes: h̃ mouet quasdã qõnes de ptib' illis. Et diuidit i ptes duas. In pma mouet questiones In scũda ꝓsequit eas: ibi Dicũt. n. ḋdã ⁊c. Et hec ps diuidit in duas. In pma ꝓsequit vnã questiõez de cõparatione cõtritois ad cõfessionẽ: vtz. ſ. per solã cõtritionẽ aut cõfessionẽ pctm̃ dimittat. In scõa ꝓsequit qõnes de ipa cõfessione: ibi Jam fm qõnis articulũ ⁊c. Circa pmũ tria facit. pmo pͦit rões ad ptẽ affirmatiuã: scõo ad negatiuã: ibi Qui negat ⁊c. tertio determiat vitatẽ: ibi Quid igit sup̃ his ⁊c. Jam fm qõnis ⁊c. hic ꝓsequit qões de ipa ꝓfessione fm se. Et diuidit in ptes duas. In pma ꝓsequit qõnes supius motas de cõfessiõe ex pte eius cui facienda ẽ ꝓfessio. In scõa cõcludit ex dictis rñsionẽ ad quãdã qõnẽ de necessitate cõfessionis: ibi Si g̃ queriť ad quid ꝓfessio ⁊c. pma in tres. In pma ꝓsequit scõaz qõnez supius motã. ſ. vtz oporteat hõi ꝓfiteri: an sufficiat cõfessio deo facta ponẽdo rões ad vitatẽ ⁊ ̃ vitatẽ. In scõa ꝓsequit tertiã qõnez. ſ. an oporteat sacerdoti confiteri: vel possit fieri cuicũqz: ibi Nũc pus̃ q ̃pmissis ⁊c. In tertia rñdet ad obiectiões scõe qõnis ̃ vitatẽ factas: ibi Cũ igit ex his alijs ⁊c. pª in duas In pma obijcit ̃ vitatẽ: In scõa ꝑ ipa: ibi Sz q ̃ sacerdotib' ⁊c. ¶ Nũc prᵘs̃ q ̃pmissis ⁊c. h̃ duo facit. pͦ oñdit q qñ facultas adest cõfessio faciẽda ẽ sacerdoti. scõo distiguit in hoc de ꝓfessiõe vẽialiũ vl mortaliũ ſz Bedã: ibi Beda vo inr̃ ꝓfessiõez ⁊c

Hic est triplex qõ. ¶ Prima de iustificatiõe ipij. Scõa de cõtritõe. ¶ Tertia de cõfessiõe. De satisfactiõe ãt in .xv. di. dictũ ẽ. ¶ Circa pmũ queruntur ḋnqz. ℣ Primo qd sit iustificatio ipij. ¶ Scõo que pͥguntur ad ipaz. ¶ Tertio q̃ cõcurrũt ad ipam. Quarto de ordine ipor. ¶ Quinto qualis sit.

AD primuz sic proceditur: Ur̃ q ̃hec assignatio q̃ ponit Ro. viij ĩ glo. sit incõpetẽs. ſ. iustificatio ẽ remissio pctõrz ⁊ cõsũmatio bonorz opez. pctã. n. inficiũt oẽs potẽtias. sz iustificatio est in sola volũtate: qz secũdũ Anshel. Justicia est rectitudo volũtatis ꝑ se ſuata. g̃ cũ iustificatõ sit nihil aliud q ̃ iusticie adeptõ vr̃ q nõ sit remissio oĩm pctõrz. ¶ ℟. Bern. dicit q ̃ iustificatio est reuelatio diuini cõsiliũ. sz diuinũ consiliũ reuelat aliquando eis quibus nõ dimittit pctm̃: sicut pz de Nabug. Dañ. ij. g̃ iustificatio nõ ẽ pctõrz remissio. ¶ ℟. iustificatio vt quidã dicũt est effect' iusticie generalis in qua de ipio fit pius. remissio aũt pctõrz nõ est effect' iusticie: sz gr̃e. g̃ iustificatio nõ est remissio pctõrz. ¶ ℟. cõsũmatio bonorz opuz ĩ penitẽte fit per satisfactionez. sz hõ iustificat ꝑ solã ꝓtrictionẽ añ satisfactõez vt ex lr̃a hr̃. g̃ iustificatio ñ ẽ ꝓsũmatio bonorz opez.

Ulterius vr̃ q ̃ iustificatio sit aliud q̃ vocatio: qz Ro. viij. ḋttuor ꝑ ordinẽ recitant. ſ. pdestinatõ: vocatio: iustificatõ: magnificatio. sz 2ᵐ horz distat a ꝑ. g̃ ⁊ tertiũ differt a scõo. ¶ ℟. vocatio etiã ẽ in peccato existentiuz: ꝓuer. pmo: Uocaui ⁊ renuistis. sed iustificatio nõ: cũ sit pctõrz remissio. g̃ iustificatio nõ est vocatio. ¶ ℟. vocatio ipor̃tat distantiaz in eo qui vocatur: sed iustificatio ipor̃tat approximationẽ ad deũ in eo qui iustificatur. g̃ iustificatio nõ ẽ vocatio. ¶ Sed ̃: glo. Ro. viij q ̃ vocare est cognitionẽ de fide adiuuare. sz istud adiutoriuz non est per gr̃az gratis datã: qz sic esset etiã malorz qͦ est ̃ intẽtionẽ. glo. ibidẽ. g̃ est per

gr̃am gratum facientẽ. ſed infuſio gratie gratum facientis eſt iuſtificatio. g̃ vocatio eſt idẽ qđ iuſtificatio. ℣ p̃. idẽ per eſſentiã ẽ motꝰ a termio ⁊ ad terminũ oppoſitũ: ſicut de albedine ad nigredinẽ ſed vocatio dicit motũ a termio. ſ. a pctõ: iuſtificatio dicit acceſſum ad terminũ. ſ. iuſticiã. g̃ iuſtificatio ⁊ vocatio ſunt idẽ. ℣ Alteriꝰ vr̃ q̃ iuſtificatõ nõ ſit idẽ q̃ renouatio mentis: ⁊ ſanatio: qr̃ iuſtificari põt aliquis in hac vita: nõ aũt renouari vl̃ ſanari. g̃ iuſtificatio neutr̃ illoꝝ eſt. ꝓbatio medie quãtuꝫ ad iuſtificationẽ eſt ex hoc qđ dr̃: Ro. vj. Iuſtificati gratiſ ⁊c̃. quãtũ ad ſanationẽ pꝫ per id qđ dr̃ in glo. ſup illud pſal. Qui ſanat oẽs infirmitates tuas. q̃ in fine ſanabit lãguores qñ corꝛupti bile hoc induet incorꝛuptionẽ: qđ nõ erit in hac vita. quãtũ ad renouationẽ aũt ex hꝰ qđ dr̃ i glo. ſup illud Ro. vj. In nouitate vite ambulem⁹ qđ i futuro in imortalitate perficit. ℣ p̃. quoꝝ oppoſita differũt: ípa etiã differũt. ſꝫ oppoſita horꝝ ſũt diuerſa ⁊ noíe ⁊ rõne: qr̃ iuſtificatõi opponit ipietas: renouationi vetuſtas: ſanationi infirmitas. g̃ nõ ſunt idẽ. ℣ Sꝫ ꝫ: renouatio mentis: ⁊ ſanatio fit p pctõꝝ dimiſſionẽ. ſꝫ iuſtificatio nihil aliud ẽ q̃ pctõꝝ remiſſio. g̃ vr̃ q̃ iuſtificatõ ſit idẽ qđ rnouatio vel ſanatio mẽtis. Alteri⁹ vr̃ q̃ inſtificatõ nõ reducat ad attributũ miſericordie: qr̃ ſm aug. Maius eſt de ipio facere piũ q̃ creare celũ ⁊ tra. ſꝫ creatio celi ⁊ terre ꝓpt̃ hꝰ q̃ infinitã potentiam oñdit reducit ad attributũ potẽtie. g̃ ⁊ iuſtificatõ ipũ ⁊ nõ ad miſericordiã. ℣ p̃. deꝰ inquãtũ ẽ bonus facit oia bona. g̃ inquãtũ ẽ iuſt⁹ facit homies iuſtos. ſꝫ iuſtificare nihil aliud ẽ q̃ iuſtuꝫ facere. g̃ iuſtificatio reducit ad attributũ iuſticie magis q̃ miſericordie. ℣ p̃. Ambro. dicit: q̃ p̃cedit q̃ddã in pctõrib⁹ quo digni ſũt iuſtificatõe. ſꝫ ad iuſticiã ptinet reddere alicui hoc quo dign⁹ eſt. g̃ iuſtificatio reducit ad attributuꝫ iuſticie. Sed ꝫ: miſeria hois in pctõ p̃ncipaliꝝ cõſiſtit: miſeroſ. n. facẽ populos pctm̃ eẽ. ſꝫ miſeriã remouere ad miſericordiã ptinet. g̃ cũ iuſtificatio ſit pctõꝝ remiſſio: vr̃ q̃ ad attributũ miſericordie reducat. ℣ p̃. iuſtificatio fit per gr̃am. ſꝫ gr̃a eſt effect⁹ miſericordie: vt pꝫ p illud qđ aplus inducit Ro. ix. Miſereboꝝ cui miſereboꝝ ⁊c̃. g̃ pertinet ad miſericordiã. Q ñdeo dõm ad p̃ma. q. q̃ iuſtificatio de ſui rõne importat motum ad iuſticiam. iuſticia autem ſm phm in. v. ethi. trib⁹ modis dr̃. vno. n. mõ eſt ſpãlis vr̃ equalitatẽ cõſtituẽs i cõmutationib⁹ ⁊ diſtributionib⁹ cõicabiliũ bonoꝝ que ſunt neceſſaria i vita alio mõ eſt nomẽ generale ad oẽs virtutes ſm q̃ act⁹ eaꝝ ad bonũ cõe ordinat ſm directionẽ legis. tertio mõ importat quendaꝫ ſtatũ rectitudinis in hoíe quãtũ ad ptes ípius: ꝓut. ſ. aliqua ps anime ſuo ſupiori ſubdit: ſiue alĩ pti ſiue ípi deo. ⁊ hãc iuſticiã noiat phs metaphoricã: eo q̃ diuerſe ptes hois cõputant q̃ſi diuerſe pſone. hec aũt rectitudo p qđꝫ pctm̃ tollit ⁊ p gr̃am repat. vñ hec iuſticia gnãlis etiã dr̃ inquãtũ oẽs virtutes includit ñ quidẽ p modũ totꝰ vtis: ſic p̃cedẽs iuſticia: ſꝫ gnãl dr̃ p modũ totꝰ integralis: ⁊ ad hãc iuſticiã motꝰ iuſtificatio dr̃. in quoꝫ aũt motu ẽ receſſus a termio: ⁊ hoc in p̃dicta aſſignatõe tangit i hoc q̃ dr̃ remiſſio pctõꝝ: ⁊ acceſſus ad terminũ qui tangit in hoc q̃ dr̃: ⁊ cõſũmatio bonoꝝ opeꝝ. ℣ Ad p̃m g̃ dõm q̃ tota iſta rectitudo a voluntate originaliꝝ eſt que ẽ p̃ncipiũ merendi ⁊ demerendi: ſꝫ etiã ẽ in aliꝭ ptib⁹ aíe q̃ſi rectificatis: ſic in ſbiecto. ℣ Ad ſcõm dõm q̃ reuelatio ſumit ibi mãliꝝ p eo. ſ. in q̃ cõſiliũ reuelat. cõſiliũ aũt diuine p̃deſtinatõis fuit de iuſtificatõe. vñ hoc cõſiliũ reuelat p ípaꝝ iuſtificationẽ: ſic effect⁹ p cauſam: ⁊ ſic obiectio ceſſat. ℣ Ad tertiũ dõm q̃ iuſtificatio põt ſumi duplr̃: vel ſm q̃ rñdet ad iuſtificari: ⁊ ſic dic motũ ad iuſticiã p̃dictã: vel ſm q̃ ſumit ad iuſtificatũ eſſe: ⁊ ſic ẽ effect⁹ formalis iuſticie p̃dicte: qr̃ ea aliq̃d formaliꝝ iuſtificatũ ẽ: ſic albedine albatum. ſic aũt ab eſſentia aíe potẽtie fluũt: ita rectitudo potẽtiaruꝫ a gr̃a que ẽ eſſentie pfectio: ⁊ inf ípas potẽtias voluntas que alias mouet ⁊ eis rectitudinẽ q̃dãmõ largit. ⁊ iõ p̃dicte iuſticie cauſa p̃ma ẽ gr̃a ⁊ ꝓnter charitas que voluntatẽ ad finẽ perficit a quo eſt rectitudo p̃dicta. ⁊ ꝓpter hoc ipſa iuſtificatio ⁊ peccatoꝝ remiſſio eſt effectus iuſticie generaliſ ſicut cauſe formalis proxime: ſed charitatis ⁊ gr̃e ſicut cãꝝ cauſe proxime: ſicut aliq̃s eq̃tus dicit ⁊ equalitate ⁊ quantitate que eſt equalitaſ cauſa. ⁊ quia a p̃mis cauſis vel terminis aliquid denoiari debet: ideo p̃dictus motus vel termiatio motus magis denominat a iuſticia q̃ a charitate vel gratia. ℣ Ad q̃rtũ dõm q̃ cõſũmatio bonoꝝ operuꝫ poteſt accipi vel in executione ipſoꝝ um: ⁊ ſic p̃cedit obiectio: ⁊ ſic nõ accipit hic: vel in infuſione habituꝫ a quib⁹ opera bona perfectionem habent: ⁊ ſic dicit hic cõſũmatio bonoꝝ operũ iuſtificatio Ad ſcõam. q. dõm q̃ vocatio eſt duplex: quedaꝫ exterioꝝ: vt que fit per p̃dicatoꝝes: ⁊ hec nõ eſt iuſtificatio: ſed diſponit ad eaꝫ. q̃daꝫ vero interioꝝ: ⁊ hec q̃ñq̃ quidẽ nõ pertingit ad finẽ ſuũ ex vocati defectu: ⁊ hec vocatio nihil aliud ẽ q̃ aliq̃s inſtinctus vel motus ad bonũ a deo imiſſus: ⁊ hec etiã vocatio nõ ẽ idẽ qđ iuſtificatio ſed via ad illã. q̃ñq̃ aũt pertingit ad finẽ: q̃ñ. ſ. aliquis audit vocantẽ: ⁊ venit ad chriſtuꝫ: vt dicitur Jo. vj. Oís qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me: ⁊ hec vocatio idẽ ẽ qđ iuſtificatio fꝫ ſubſtãtiã ſed differt rõne: qr̃ vocatio dicit ſm q̃ per infuſionez gratie: ⁊ auxiliuꝫ homo a peccato retrahitur ſed iuſtificatio reſpicit terminũ ad quẽ. ſ. predicte rectitudinis ſtatũ: ⁊ ſic vocatio ſumit Ro. viij. vt patet per glo. auxiliuꝫ eni qđ fidei nos vocando deus p̃eſtat eſt gr̃a que facit fideꝫ per dilectionez operari. vnde illoꝝ. iiij. que ibi ponũt p̃deſtinatõ

est causa iustificationis in iustificante. vocatio ãt est idẽ iustificationi rõne differens: vt dictũ est. sed magnificatio est iustificatõis cõplemẽtuz siue referat ad pfectionẽ glorie siue ad pfectionẽ gr̃ie.

¶ Ad pmũ g̃ dom q vocatio ibi ꝓponit iustificationi: qz ꝓus ẽ recessus a termio q̃ accessus ad terminũ. ¶ Ad scõm dz q obiectio ꝓcedit ꝺ pmis duab' iustificationib': nõ de tertia. ¶ Ad tertiuz dom q ille qui iustificat q̃tuz ad terminũ a quo erat distans: sz quãtũ ad terminũ ad quẽ est ꝓpe: t hoc cõpetit ei qꝺ dictũ est. ¶ Ad tertiaz qonem dom q pdicta iusticie rectitudo metaphorice sanitas aie dr̃ t nouitas ipius: eo q sanitas cõmẽsurationẽ debitã in partib' corporis importat: nouitas aũt integritatẽ t virtutẽ t decorez hz. t p hec oia pz q rectitudo potẽtiaz aie q̃ iusticia dr̃: cõtinet hec oia p silitudinez. sz qz res aliqua nõ est ita silis vni ꝺn possz ẽt alii assimilari: ide ẽ q ea q̃ metaphorice dicunt nõ ita cõueniũt vni: ꝺn t alij cõuenire possint sicut leo metaphorice t deus t dia bolus dr̃. vñ sanitas t nouitas p silitudinẽ integritatẽ gr̃ie significare pñt q̃ p culpã tollit: vñ culpa etiã silitudinarie dr̃ vetustas t languor aie: t etiã pñt significare integritatẽ nate quã tollit pena q̃ etiã vetustas t languor dr̃. sz qz culpa ẽ cã pene: iõ vetustas in vetustate: t languor i lãguore includit sicut effectus in cã. pz g̃ q ipa iustificatio per quã gr̃a acquirit t culpa tollit: renouatio t sanatio dici põt: q̃uis etiã ablatio pene renouatio t sanatio dici possit. ¶ Ad pmũ g̃ dom q quãtũ ad culpã põt fieri renouatio in hac vita: sz nõ quãtum ad penã oio: t silr ẽ de sanatiõe: t sic loquunt auctoritates ille. ¶ Ad scõm dz q illa etiã per silitudinẽ signãt idẽ qꝺ ipietas: vt ex dictis patet. ¶ Ad q̃rtã. q. dom q in oi actõe quã de' in creatura fac oia attributa cõcurrũt: alis eius actio nõ esset pfecta: sz tamẽ aliqua ipius actio vel effect' actionis vni attributo appropriat magis q̃ alteri inquantũ illud attributũ magis manifestat p talẽ actionez: vel effectũ q̃ p aliud: sicut p reuelationẽ futuroz manifestat plenitudo dine sapie: t iõ sapie appropriat: t qz in iustificatõe impij maxime diuina misericordia manifestat: iõ ad hoc attributũ reducitur. ¶ Ad pmũ g̃ dom q difficultas que ẽ in iustificatõe impij maxime est ex incõgruẽtia impij ad iustificatõis effectũ suscipiẽdũ: t iõ qñ talis effect' in ipz inducit: magis indicat misericordiã q̃ potẽtiã: sz effect' creatõis difficultatẽ hz pp magnitudinẽ facti vl pp modũ faciẽdi: qz ex nihilo facit aliquid: t iõ manifestat maxie potẽtiam. ¶ Ad scõm dom q iustificatio manifestat iusticiã dine: sicut cãm exemplarẽ: sz misericordiã sicut causaz efficientẽ: effectus aũt pprie cause efficienti r̃ndet: sed bonitas creature manifestat bonitatẽ diuinaz vtroq mõ: qz bonitas mouet ipz ad cõicandũ similẽ bonitatẽ: sz misericordia magis mouet ad iustificandũ q̃ iusticia. ¶ Ad 3m dꝺ q illud non est intelligendũ q aliquis añ iustificationẽ sit sufficiẽter dign': alis gr̃a nõ esset gr̃a: sed qz ẽ ipo aliqua dispositio ad iustificationẽ qua est min' indignus q̃ alij: vnde talis dignitas ad iusticiã non sufficit.

AD secũduz sic proceditur: Ur̃ q ꝓparatio p quã aliquis facẽ qꝺ ẽ se ẽ ad iustificationẽ nõ ꝓexigat. ille. n. qui ad peccandũ nititur nõ ꝓparat se ad gr̃am faciẽdo qꝺ in se est. sz aliq̃n alicꝺ iustificat q̃ ad pctm̃ tẽdit: sicut ꝺ Paulo pz act̃. ix. g̃ pdicta ꝓparatio ad iustificationẽ nõ ꝓexigit. ¶ Ꝺ. maior est charitas in deo q̃ illa quã hõi ꝓcipit. sed hõi ꝓcipit vt bñ faciat inimicis: Matth. v°. g̃ ipe multo fortiꝰ bñfacit iustificãdo his qui peccãdo iimicitias ꝺ ipz exercẽt: t sic idẽ qꝺ pr'. ¶ Ꝺ. dei bonitate nihil maꝰ cogitari pot. sz bonũ est diffusiuũ sui fm Dio. cũ g̃ maior diffusio bonitatis eẽt si ẽt renitẽtib' daret gr̃a: vr̃ q gr̃ie infusio p quã fit iustificatio ꝓparationez nõ ꝓexigat. ¶ Sz ꝺ: ille q̃ clauſuz hz oculũ mãlẽ nõ põt lumẽ mãle suscipere. sz ille qui se nõ ꝓparat faciẽdo qꝺ in se ẽ nõ apit oculũ spũalez quẽ peccãdo clausit. g̃ nõ põt lumẽ gr̃e spũale recipe: t sic ñ põt iustificari. ¶ Ꝺ. aug. dic̃: Qui creauit te sine te: nõ iustificabit te sine te. g̃ ꝓexigit ꝓparatio ex p te nr̃a. ¶ Terꝰ vr̃ q nihil sit in hoie qꝺ facẽ possit vt ad gr̃az habẽdã se ꝓparet: qz sup illud Exo. Induraui cor eꝰ rc̃. dicit glo. q ita induratũ ẽ cor eꝰ q nihil potꝰat facẽ acceptabile deo. sed nihil ad gr̃az habẽdã ꝓparat: nisi opꝰ acceptabile deo. g̃ ñ erat in eo facẽ aliq̃d p qꝺ se ꝓparet: t eadẽ rõ ẽ de alij. ¶ Ꝺ. aug. dic̃ q cũ fides iustificatõez ipetrat volũtas cõcomitat gr̃az nõ ducit: ẽ pediſſeq nõ ꝓuia. sz si hõ posset se ad gr̃az nõdũ hitaz ꝓparare volũtas eiꝰ esset ꝓuia gr̃e. g̃ nõ põt hõ aliq̃d facẽ p qꝺ se ad gr̃az ꝓpet. ¶ Ꝺ. nullus põt se ad gr̃am ꝓparare: nisi recte agẽdo. sz fm aug. in li. retracta. A mortalib' recte nõ viuit: nisi p' li. ar. a pctõ prauitate liberet qꝺ fit p gr̃az. g̃ añ gr̃az hitaz nõ ꝑt se ad gr̃az ꝓparare. ¶ Ꝺ. fides intentionẽ dirigit. sz opatio que sine recta intentõe fit: nõ põt ad gr̃az ꝓparare. g̃ oz q fides ꝓcedat ꝓparationẽ: t ita cuz fides ad gr̃az pertineat: vt aug. ex verbis apli probat: ante gr̃am ꝓparatio ad gr̃am esse nõ potest.

¶ Sz ꝺ: deꝰ nõ ꝓcipit hoi ipossibile. sz ꝓcipit ei q se ad gr̃am aliquid faciẽdo ꝓparet: vt pz Ja. Appropinq̃te deo: t appropinq̃bit vobis. g̃ possibile est hõi facẽ q se ad gr̃am ꝓparet. ¶ Terius videt q nõ sit necessariuz euz qui facit qꝺ in se est iustificari: illud enim qꝺ fit gratis fit ex liberalitate nõ ex necessitate. sed iustificamur gratis: vt patet Ro. iij. g̃ non est necessariuz q̃ iustificemur quantuncũqz simus ꝓparati. ¶ Ꝺ. deus comparat ad nos: sicut figulus ad lutuz: vt patet Esa. lxiij. t Iere. xviij. t Ro. ix. sed quantũcũqz lutum sit

ꝓparatū non est necessariuz ꝙ ex eo formet vas ꝙ quantūcūqz homo sit ꝓparat⁹:nō est necessariū ꝙ ei gratia infundat. ¶ Ad illud quo posito necesse est alterꝫ esse videt sufficienter ad illud ordinari.sed actꝰ nō qui sufficienter ad aliquid ordinat dicit esse meritoꝛ illius. ꝙ aliquis merebit iustificationē �means opera quib⁹ se ꝓparauit: si necessario ad ꝓparationē illaz sequit iustificatio. ¶ Sz ꝛ:i possibile est sūmaz veritatē mentiri.sz ipa veritaſ ꝓmisit se ḡiam datuꝛ ei ꝙ qꝺ in se ē facit: Zach.j. Cōuertimi ad me ⁊ ego cōuertar ad vos, ⁊ apoc. .iij. Siqs apuerit mihi intrabo ad eū. ꝙ necesse ē eū qui facit qꝺ i se est iustificari. ¶ Ꝺ. Ro.v. sup illud: Justificati ex fide. dicit aug. Deus recipit cō fugientes ad se:aliter in eo esset iniquitas.sz ipoſsibile ē i deo esse iniquitatē. ꝙ necessariuz est ꝙ iustificet illos qui faciūt qꝺ in se est. ℟ ñdeo dꝺ ad ꝓmā qōnē ꝙ voluntas que est susceptiua pfectōis iustitie nō pōt huic pfectioni sb̄ici ab extrīseco agēti cui nil cōferat: qz hoc esset ꝓ violētiā agens que in voluntatē nō cadit cū cogi non possit:⁊ iō oꝛ ꝙ ipa cooperet ad suā perfectionē:⁊ hec coopatio oꝛ ꝓparatio ad ḡiam ꝙ facit qꝺ in se est: sz nō semp oꝛ ꝙ talis ꝓparatio tpe iustificationez p̄cedat:sicut oꝛ in mutationib⁹ nāturalibus ꝙ alteratio tpe semp p̄cedat generationē: qz cū actꝰ voluntatis sit in sua potestate a ꝓncipio pōt esse tm̄ intensus quātū sufficit ad ꝓparationē: sz dispō naturalis ad formā successiue ad hanc intensionē ꝓcedit. in illis aūt qui nō ꝓ ꝓpriā voluntatē culpaz icurrūt ⁊ vsuz voluntatis nō hm̄t:nō exigit ex parte eoꝛ aliqua ꝓparatio: sicut de pueris ꝓz in baptismo. ¶ Ad ꝓmū ꝙ dom ꝙ iustificatio de qua nunc loquimur semp est cū coopatione voluntatis que ꝓparatio dī:sed hec cooperatio: vt dictuz est qñqz diu ante incipit ꝙ ḡra infundat: qñqz aūt qz pfecta est:statī iustificationem adiunctā habet.vnde potest contingere ꝙ aliquis duz est in ꝓposito ⁊ intentione peccandi subito eius voluntas cōuertit ad deū vel ex aliquo exteriori occasionē accipiens:sicut fuit in Paulo: vel etiā ex aliquo interiori instinctu quo coꝛ hōis mouet a deo: vñ nō seq̄tur ꝙ talis ḡram habeat nō faciēs qꝺ in se est.

¶ Ad scdm dom ꝙ hōi nō ꝓcipit ꝙ illa bona faciat inimicis suis:quoꝛ capaces nō sūt:sz illa que suscipere pñt:⁊ hoc dꝰ maxie implet: qz bona q̄ bus capaces sūt. s. nālia eis largit qui ꝫ ipz peccādo inimicitias exercēt:boni tm̄ ḡre capaces nō sūt nisi voluntate cōsentiēte:⁊ sic ꝙ ipe paratꝰ ē dare illi recipe nolūt. ¶ Ad tertiū dꝺz ꝙ talis diffusio boni nō pōt intelligi nisi aliqs pfectionē illā suscipiat cui renitens nō ē capax:⁊ iō rō illa ꝓcedit ex falso. Ad .ij.q.dꝺ ꝙ ꝓparatio q̄ exigit in mā ad hoc ꝙ formā suscipiat:duo includit. s. ꝙ sit in debita ꝓportione ad formā ⁊ ad agēs:qꝺ oꝛ formā i ducere:qz nihil se educit de potētia i actū:debita aūt ꝓportio ad suscipiendū actū agentis attendit �means debitā approximationē ad agēs. In spūalib⁹ aūt nō est intelligenda localis approximatio:sz spūalꝫ que ē duplr. Dicio p similitudinē natē �means ꝙ res coꝛruptibiles dicūt magis a ꝓmo distare ꝙ incoꝛruptibiles in .ij. de gnatione. ⁊ ꝓpt hoc debilꝰ esse recipiūt:⁊ silr spūalia ꝓpiquioꝛa esse deo ꝙ coꝛpalia ⁊ pp hoc angeli �means dio. i. iij.c.cel. hierar. abūdātius de diuina bonitate recipiūt. Scdo �means affectum qz �means aug. deo nō loco:sz affectu ꝓpinquamꝰ. sed debita ꝓportio mātie ad formā:est duplr. s. p ordinē nālez matie ad formā:⁊ p remotionē ipedimētī. Ad hoc ꝙ ꝙ voluntas se ad ḡiam iustificantez ꝓparet:oꝛ ꝙ se in debita ꝓportione ad deuz qui dat:⁊ ad gr̄az que datur ponat: sed ꝓportio ad deū per natē similitudinē nō est in potestate volūtatis:silr nec ꝓportio capacitatis gr̄e:qz hec ei p̄existunt a creatione. vñ reliquit ꝙ in ipsa voluntate sit appꝛopinquare deo p affectū ⁊ desideriū: ⁊ oꝛdinari ad gr̄am p remotionē ipedimēti:qꝺ quidē ipedimētū ē pctm̄:⁊ iō p displicētiā pcti ⁊ affectū ad deū se aliqs ad gr̄am ꝓparat:⁊ qñ hec duo efficaciter facit dī facere qꝺ in se est:⁊ gr̄am recipit:ꝺ ꝓmo hoꝛ dī Ja. Appꝛopinquate deo ⁊ appꝛopiquabit vobis. de scdo Apoc.iij. Si ꝙs apuerit mihi ꝛē. ¶ Ad pm̄ ꝙ dꝺ ꝙ si opꝰ deo acceptabile dicatur opꝰ meritoꝛiū:tūc planū ē ꝙ nec Pharao: nec aliqs i pctō moꝛtali exns pōt facer opꝰ deo acceptū si āt oē opꝰ qꝺ ē bonū ex gnē ⁊ bona intētōe factū dicat opꝰ acceptabile deo:tē dī pharao ñ potuisse nō qz dio nō potuerit: sz ꝓp fixionē obstinate volūtatis ad malū in quā inciderat dina gr̄a deserꝰ. ¶ Ad scdz dꝺ ꝙ volūtaſ nr̄a ē dio petisseq̄ respectu dine gr̄e:⁊ nullo mō ꝑuia:qz ipa volūtas bōa q̄ gr̄az gratū faciētē p̄cedit ex deo nobis ꝓuenit q̄ gratuita sua volūtate nos ad hꝰ ꝓuocat: vl flagell vl aliq̄ auxilio inꝛioꝛi aut exꝛioꝛi: nec tm̄ voluntas hec ē ꝑuia:sz petisseq̄ respectu gr̄e gratū faciēti qz ñ ē cā ipsi⁹:sz aliqlr ad ipaz viā parat. ¶ Ad ꝛtiū dꝺ ꝙ sine ḡia gratū faciēte ñ pōt recte a moꝛtalib⁹ vita duci sz ꝙ li recte ꝓportat rectitudiez ad finē vltimū ptigētē:pōt tm̄ ēt sine ea recte aliqd agi rectitudie quā hz actꝰ ex mā ⁊ circūstātijs:⁊ fine ꝺbito:sz ñ sine ḡia q̄ dī gratuita dei volūtas. ¶ Ad ārtuz dꝺ ꝙ recta ītētio ad finē vltiuz ꝺmiate ꝓducēs ñ pōt eē sm̄ fiꝺ:sz tm̄ finis vltim⁹. s. deꝰ pōt eē i ītētōe eꝰ ēt ꝙ fidē ñ hz p gnālē vl nālē cognitōez quā ꝺ deo hz. vñ ēt ille ꝙ fidē ñ hz pōt se ad fidē hm̄dā ꝓparāre:⁊ ad ḡiaz si fz suā cognitōez pctm̄ sibi displiceat: ⁊ i ꝺū affcs eꝰ ferat. Ad .iij.q.dꝺ ꝙ duplex ē necitas .s. necitas absolta ⁊ necitas ex suppositōe: ꝺ ꝓ⁹ qꝺ necitate loq̄ndo ñ ē necāriū eū gr̄az ꝛcipe ꝙ se sufficiēt ad gr̄az pat:qz nz p se necitas sz quā ꝺū nece ē eē nz necitas coactōis vl phibitōis i his q̄ dina volūtate fiūt cadē pōt. loq̄ndo āt ꝺ necitate q̄ ē ex suppositōe dini ꝓpositi q̄ pp benuolētiā sue bonitatis

voluit vnicuiqz eā cōicare ſm ſuaz capacitatē: neceſſariū eſt q̄ cuilz marie p̄parate forma infūdat: nō tñ eodē mō ē in oīb' formis: q̄ forme que mediantib' ſecūdis agētib' in mām ꝓducunt: neceſſario in mā diſpoſita recipiunt neceſſitate cōditionata in cōparatiōe ad deū: cui' virtute cetera agētia agunt: ſz neceſſitate abſoluta p cōparationem ad agētia ꝓxima q̄ neceſſitate nate agūt ꝓp̄ ordinez diuinit' eis ipoſitū quē ꝓterire nō p̄nt. forme aūt q̄ ūmediate a deo inducūt nō hñt neceſſitatez abſolutā ex pte agentis: ſz quedā ex pte recipiētis ſic in pfectionib' q̄ ſūt de eē nate: vt ē aia rōnalis. forme āt q̄ nō debēt nate: ſic gr̄e z v̄tutes ūmediate a deo ꝓducte nihl' hñt ȯ neccitate abſoluta: ſz ſolū de neccitate ex ſuppoſitōe diuini ordis: vt dictū ē.

¶ Et p hoc pz rñſio ad obiecta: q̄ p̄me rōnes p cedūt de neceſſitate ex ſuppoſitōe diuini ꝓpoſiti.

AD tertium ſic proce dit: Ur q̄ gr̄e infuſio nō requirit ad iuſtificationē: nō. n. min' ē iuſtificare q̄ creare. ſz deus creat ſine medio. g̃ z iuſtificat ſine gr̄a media.

¶ Ō. in ꝛ̄ꝛ̄ſ mediatis vnū p̄t remoueri ſine h' q̄ alterz ponat. ſz inter ſtatū gr̄e z culpe ē mediuz inocētie ſtat'. g̃ p̄t remoueri culpa p iuſtificatōez ſine h' q̄ gr̄a infūdat. ¶ Sz ꝛ̄: nulli dimittit pctm̄ niſi rōne charitatis: q̄ charitas ē q̄ vniuerſa delicta operit: Prouer. x. ſz charitas nō p̄t eſſe ſine gr̄a: q̄ nūq̄ ē informis. g̃ nec remiſſio pctōz p̄t fieri ſine gr̄e infuſione. Alteri' v̄ q̄ nō ſit neceſſarius ad iuſtificationē mot' li. ar. in deū. ille. n. q̄ trahit nō mouet li. ar. ſz ille qui venit ad deū per iuſtificationē trahit: Jo. vj. Nemo venit ad me niſi pater me' traxerit illū. g̃ in iuſtificatōe nō ē neceſſari' mot' li. ar. ¶ Ō. ſic gr̄a ē a deo: ita z ſapia. ſz ad h' q̄ aliq̄s accipiat ſapiaz a deo nō exigit mot' li. ar. vñ dormiēti dat: vt pz. iij. Regū. iij. de Salomōe: z Job. iij. dr̄: In ſōno tūc apit aures virorum. g̃ z ad gr̄am iuſtificātē ſuſcipiēdā nō requirit mot' li. ar. ¶ Ō. p baptiſmū aliq̄s iuſtificat. ſz in baptiſmo nō requirit mot' li. ar. ad effectū ei' ſuſcipiēdū: q̄ puēi z dormiētes ei' effectū ſuſcipe p̄nt vt dicit decretal' Innoc. iij. g̃ ad iuſtificationē nō requirit mot' li. ar. in deū. ¶ Sz ꝛ̄: aug. dic̄: Qui creauit te ſine te: nō iuſtificabit te ſine te. g̃ requiritur mot' li. ar. i deū ad iuſtificationē. ¶ Ō. Bern. dic̄ q̄ donū gr̄e taz abſq̄z cōſenſu recipiētis eē nō p̄t: q̄ abſq̄z gr̄a dantis. ſz cōſēſus nō ē ſine motu li. ar. g̃ mot' li. ar. ad iuſtificatōez req̄rit. Alteri' v̄ q̄ iſte mot' li. ar. i deū ñ ſit mot' fidei: q̄ ad h' q̄ de' appropinq̄t nobis p iuſtificatōez: oz q̄ nos appropinq̄m' ei p affectū: ſz p affectū facit nos approp̄inq̄re deo charitas. g̃ iſte mot' li. ar. in deū nō ē fidei: ſz charitatis. ¶ Ō. Eſa. xxvj. dr̄: A timore tuo dñe cōcepim' ſpūz ſalutis. g̃ cū iſta cōceptio i iuſtificatōe fiat: v̄ q̄ ſit mot' timoris nō fidei.

¶ Ō. diſpō z pfectio debēt eſſe in eodē. ſz mot' fidei ē in intellectu: iuſtificatio aūt ſpāl'r in affectu. g̃ nō eſt mot' fidei. ¶ Sz ꝛ̄: Ro. iij. Juſtificati per fidē: z Actī. xv. fide purificās corda eor̄. ¶ Ō. iuſtificatio ē op' gr̄e p̄uenientis. ſz gr̄a p̄uenies eſt fides: vt dixit mgr̄ in. ij. li. di. xxvij. g̃ mot' fidei requirit in iuſtificatōe. Alteri' v̄ q̄ nō req̄rat mot' li. ar. in pctm̄ ſiue cōtritio: Luce. vij. Dimiſſa ſi ei pctā multa q̄ dilexit plo. q̄ ardor charitatis rubiginē pctōz i ea cōſumpſit. ſz ardor charitati p̄t eſſe ſine motu i pctm̄. g̃ ad iuſtificationē nō req̄rit mot' in pctm̄. ¶ Ō. ꝓuerſio ad deū potētioz ē ad bonū q̄ ꝓuerſio ad rē tpalez ad malū. ſz cōuerſio ad bonū cōmutabile ſufficiēter induxit culpā. g̃ z ꝓuerſio ad deū ſufficiēter iuſtificat: z ſic nō req̄rit mot' in pctm̄. ¶ Sz ꝛ̄ ē q̄ dic̄ glo. in pſal. ſup illū locū. Sacrificiū deo ſpūs ꝓt. q̄. ſpūs ꝓtribulatus z ꝓtrit' ē ſacrificiū in q̄ pctā ſoluūt. Alteri' v̄ q̄ nō debeat addi ḡrtū. ſ. pctōz remiſſio: quia effect' nō cōnumerat cāe. ſz gr̄e infuſio z ꝓtritio ſi cāe remiſſiōis pcti. g̃ nō oz cōnumerari eis. ¶ Ō. remotō ꝑuatōis nihil aliud ē q̄ ꝑuatio habit'. ſz culpa ē ꝑuatio gr̄e. g̃ idē ē remotio culpe z infuſio gr̄e: z ita nō debēt adinuicē cōnumerari. ¶ Sz ꝛ̄ gnātio vni' ē corruptio alteri': z tñ gnātio corruptiōi cōnumerat. g̃ cū infuſio gr̄e ſit remiſſio culpe oz vnū alteri ꝓnumerari. Rñdeo dō ad. j. q. q̄ neceſſitas ponēdi v̄tutū hic' in aia infuſos ē ex h' q̄ act' illi q̄ hōi neceſſarij ſt ad vitā etnā ꝓſeq̄ndā: ſūt. ſ. hūane nate facultatē: q̄ ꝑpe vires nō ſufficiunt ad merēdū ifinitū bonū. ſic āt brūtudo fuſta i finitatē hz ex obiecto: z p cōſequēs fac actus ſuos meritorios aliquo mō infinite virtutis: vt ſint tali fini ꝓportionati: ita offenſa in deū cōmiſſa habz quādaz infinitatē ex eo in quē cōmiſſa ē: z iō ad culpe remiſſionē nō ſufficit humana natura: z p pter oportet q̄ ad ei' remiſſionē: ſicut ad merēdū vitā eternā gratia infundat. ¶ Ad p̄mū g̃ dr̄ q̄ gratia in remiſſione culpe non ſe habet ſicut agēs mediuz: ſed ſicut cauſa formalis qua peccatum remittitur: ſicut ignis frigus aufert calorez in ſubiecto cauſato: non ſicut inſtrumēto: ſed ſicut forma contraria: z in creatione etiā eſt forma naturalis: qua res creata eſſe formaliter accipit: vel etiā ipm quo eſt quicquid ſit illud. ¶ Ad ſecundū dom q̄ quāuis ſecūdū conſecutionez argumenti non ſequatur poſitio gratie ad remotionez. i. negationē culpe: tamen deſtructio culpe p̄ius exiſtentis nō poteſt fieri niſi per gr̄am: quia illa innocentie bonitas que iter vtrūq̄ media videt nō ſufficeret ad hoc q̄ dignū redderet ab ūunitate p̄ſone vel ab infinita offēſa cōmiſſa p': q̄uis ſuffecerit vt ūmunē redderet illū in quē pctm̄ ñ p̄ceſſit. i eo. n. q̄ peccauit req̄rit nō ſolū q̄ pctm̄ abſit actu: ſz ēt q̄ pctm̄ p̄us cōmiſſuz excipiet: z quodāmō tegat: qd̄ fieri nō p̄t niſi aliquo habente infinitam virtutem.

¶ Ad.scđaz.q.dđ q gr̃a que dat ad recte viuendũ ⁊ pctõz remissionẽ per ꝑus respicit voluntatẽ q̃ alias potẽtias:per eã.n peccat ⁊ recte viuit: ⁊ ideo oz q infusio gr̃e iustificantis sit fm talẽ moduz q̃ voluntati cõpetat:⁊ pp hoc oz q a tali infusione ois rõ violentie excludat:qz violẽtie voluntas capax nõ est. ad hoc aũt q violẽtia ab actiõe tollat oz q patiens cooperet agenti fm modũ suũ: vnđ in illis que nata sunt agere requirit q actiue cooperent:in illis aũt q̃ sunt nata recipe tm:sic mã ꝓia sufficit ad violẽtiã tollendã:nãlis iclinatio ad form̃:⁊ ex hoc dr̃ gnãtio nãlis:sz quãtũ est ibi đ cõtrarietate tantũ ẽ ibi de violẽtia. vñ qñ voluntas nõ hz actũ ꝛziuz:sic ẽ in pueris sine violẽtia volũtatis põt infundi gr̃a p sacr̃m: sic pueris baptiçatis ⁊ sine sacr̃o:sic pz in sãctificatis in vtero. sz qñ volũtas hz suũ actũ:sic ẽ i adultis requirit act⁹ voluntatis ad gr̃az suscipiendã aiaz ad datorem ordinãs:⁊ iõ ad iustificationẽ q̃ p infusiõez gr̃e fit requirit mot⁹ li.ar.in deũ. ¶ Ad p̃m g̃ dđ q tractio illa de q̃ dñs loquit nõ ipoꝛtat coactionẽ: sz inductionẽ vel adiutoꝛiũ ad bñ opandũ. ¶ Ad scđm dđm q sapiẽtia magis respicit intellectũ q̃ voluntatẽ: sz gr̃a magis voluntatẽ:vt dictũ ẽ.⁊ iõ qz intellect⁹ cogi põt:nõ aũt volũtas:ideo ad sapiaz pcipiendã:⁊ alias intellect⁹ pfectiões nõ requirit ꝛsensus suscipiẽtis:sic ad pfectiõez gr̃e. vñ in sõno fiunt reuelatões eoꝛ q̃ ad sapiaz ptinẽt:vt pz Numeri.ij. nõ aũt gr̃e infusio. ¶ Ad tertiũ dđ q p baptismũ etiã adulti gr̃am suscipe pñt i doꝛmiẽdo: qz q̃uis nõ adsit actualis dispõ ex actuali motu volũtatis adest tñ habitualis dispõ ex motu li.ar. p̃cedente qui q̃dẽ q̃z ad gr̃az pcipiẽdã sufficienẽ disponit: ⁊ tũc gr̃a infundit statiñ:vt dictũ ẽ: q̃z aũt insufficienter: ⁊ tũc talis insufficientia nõ põt suppleri: nisi p aliũ actũ li.ar. vel p sacr̃m qđ ad gr̃az dispositiue opat:vt.ꝰ.di.j. dictũ ẽ: ⁊ pp hoc sine sacr̃o nullus adult⁹ iustificari põt:nisi actualr motu li. ar.exñte:sz p sacr̃m põt si tñ p̃cessit motus lib.ar. ꝓhibẽs fictionẽ. ¶ Ad tertiã.q.dđ q oẽ qđ natus ẽ ex pluribꝰ sequi attribuit ei qđ p̃mũ ẽ:sicut vita attribuit aie nutritiue:qz ipa est ꝓꝛ inter p̃ncipia vite in viuentibꝰ coꝛpoꝛalr. silr dr̃ aial esse aial p sensuz p̃mũ qui ẽ tact⁹:vt pz in.ij. de aia. vñ si iustificatio sequit ad motũ li.ar.in deũ oz q attribuat illi motui qui nãlr ꝓꝛ in iustificatõe apparet. mouet aũt mens in deũ ⁊ p intellectũ ⁊ p affectũ: ⁊ hi duo mot⁹ mentis simul esse pñt q̃uis nõ simꝫ cogitari possint:qz vn⁹ ẽ regula alterius: ⁊ p actũ intellect⁹ pñtat suũ obiectũ voluntati:qz obiectuz eius est bonũ imaginatũ vel intellectũ: vt ꝓbs dic in ij. de aia:sz nãlr mot⁹ intellect⁹ p̃cedit: sic obiectũ nãlr p̃cedit actũ potẽtie. vñ cũ mot⁹ intellect⁹ in deũ sit per fidez:iustificatio motũ fidei requirit.

¶ Ad p̃mũ g̃ dđm q motũ li.ar.cũ quo gr̃a infũ dit oz accipi in sua vltima pfectione:actus autem fidei perfectus nõ est: nisi actu affectus perfecto exñte.nullus.n.credit nisi qui vult:vt Aug.dicit. ⁊ ideo cũ actu fidei i iustificatiõe sp adiungit act⁹ charitatis:⁊ his duob⁹ aia deo appꝛopinquat.nõ eni põt esse dubiũ dñ actui charitatis sp act⁹ fidei cõiungat ex quo obiectũ per fidẽ charitati pñtat: sic etiã intelligere nostꝛ nũq̃ est in actu nisi p imaginationẽ in actu exñtez. ¶ Ad scđm dđm q timoꝛ est remota dispõ ad gr̃am. nũq̃.n. ad gr̃am attigit nisi amoꝛ adiungat:nos aũt loq̃mur hic de dispõne vltima ad gr̃am cũ qua gr̃a dat. ¶ Ad tertiũ dđm q non opoꝛtet in eodez esse dispõnez ⁊ perfectionẽ in rebus adinuicẽ oꝛdinatis: qz dispositio facta in ꝓꝛi oꝛdinat ad perfectionẽ factã i posterioꝛi: sicut mot⁹ imaginatiõis ẽ dispositio ad perfectionẽ intellectus:⁊ similiter mot⁹ in intellectu fact⁹ potest esse dispositio ad motũ affect⁹.

¶ Ad q̃rtã q̃nez dđm q sicut in generationibus naturalib⁹ in quib⁹ vna forma expellit:⁊ altera introducit:ꝓpter hoc q generatio vnius est coꝛruptio alterius:oporteꝛet esse dispõnẽs ad vtrũq; : ita i iustificatione qua gr̃a confert:⁊ culpa expellit: oz esse dispõnez voluntatis sz proꝓꝛiuz actũ ad vtrq;.⁊ ideo sicut per motũ li.ar.in deũ disponit ille qui iustificat ad gr̃am obtinendaz:ita per motuz li.ar.i pctm̃ oporteꝛet q ad culpe expulsionẽ disponat:⁊ iõ in iustificatione qua innocẽs iustificaret: oporteꝛet esse dispõnem soluz ad gr̃am inducendã sz in iustificatõe q̃ iustificat ipius oz dispõnez esse duplicẽ:vnã ad introducẽdũ gr̃am.ſ.motũ li.ar. in deũ:altcrã ad expellendã culpã.ſ. motũ li.ar.i pctm̃. ¶ Ad p̃mũ g̃ dđm q feruoꝛ dilectõis đ necessitate secuz coniunctuz habet odiuz contrarij: ⁊ ideo feruoꝛ dilectiõis ad dimissionẽ culpe non operat sine pctõ detestatione q̃ directe dimissioni culpe rñdeat. ¶ Ad scđz dđ q conuersio ad deũ sufficit ad gr̃am obtinendã quantũ in se est: sicut cõuersio ad bonuz cõmutabile sufficit ad culpaz sed requirit cõuersio ad pctm̃ quasi remouẽs ipedimentum. Uel dđm q etiã in peccato conuersio non facit culpam sine auersione.⁊ silr oz duo esse in iustificatione. ¶ Ad.v.q.dđm q illa que per accidens se habent ad aliquid non includunt ab illo: remissio aũt culpe se habet accidentaliter ad gr̃e infusionẽ:qz accidit ex subiecto in quo culpaz inuenit.posset.n.esse infusio gr̃e sine hoc q culpa remitteret:sicut in statu innocentie fuit: ⁊ in christo homine quãtũ ad p̃muz instans sue cõceptõis ⁊ iõ infusio gr̃e non includit culpe remissionẽ. vñ cũ ad iustificationẽ impij de qua loquimur sit necessaria culpe remissio oz q cõnumeret gr̃e infusioni:⁊ sic sunt quattuoꝛ que requiruntur in ipa iustificatione.ſ.gratie infusio:culpe remissio:motus li.ar.in deũ:⁊ motus li.ar. in peccatum.

¶ Ad p̃mũ g̃ dđ q obiectio illa ꝓcedit de effectu ꝓꝛporcionato cause qui intelligit in ipa cã: nõ ẽ aũ

ita de pcti remissione: vt dictū est. ℣ Ad scām dām q̄ pctm̄ ⁊ gr̄a nō se hñt sicut affirmatio ⁊ negatio: vel sicut ꝓuatio ⁊ habitus: q̄ aliqs pōt esse gr̄a distitut⁹: ⁊ tm̄ nō habebit pctm̄: sic̄ ꝑz de Adā fm illos qui dicūt eū nō fuisse in gr̄a creatū: quia pctm̄ aliquid ponit vel esse vel fuisse in peccante: trāseunte. n. actu pcti adhuc pctm̄ ꝓcedēs manet aliquo mō in ipo peccante fm q̄ ex eo reus apud deū efficit: sic̄ ēt act⁹ meritor⁹ manēt: vt. ē. di. xi. ñ. dictū est: ⁊ ideo rō nō ꝓcedit.

AD quartū sic proce

dit: ℣ q̄ culpe remotio nāl̄r ꝓcedit gr̄e infusionē: in ꝑsal. vbi sup illud: Sicut in scto appuitibi. dic̄ glo. nisi quis ꝓus deficiat in malo nūq̄ peuenict ad bonū. g̃ remissio mali culpe est ꝓp q̄ ꝓuētio ad bonū gr̄e. ℣ ℈. remissio culpe ⁊ infusio gr̄e se hñt: sic̄ illuminatio ⁊ purgatio. sz purgatio ꝓcedit illumiationē fm Dio. g̃ ⁊ remissio culpe ꝓcedit gr̄e infusionē. ℣ ℈. in q̄libet motu recessus a tmio a quo ꝓcedit accessus ad terminū ad quez vel tpe si sit mot⁹ successiuus: vel saltē nā: si sit mutatio sb̄ita. sz iustificatōis tmin⁹ a quo ē culpa: termin⁹ ad quē est gr̄a. g̃ remissio culpe ꝓcedit infusionē gr̄e. ℣ Sz ℈ est: q̄ cā naturaliter ꝓcedit effectū sz infusio gr̄e est cā remissiōis culpe: q̄ infundēdo gr̄az de⁹ pctā remittit. g̃ infusio gr̄e ꝓcedit. ℣ ℈. Ambro. dic̄ q̄ perfecta virt⁹ in aiaz intrās iniqtatē tollit. sz ꝓus ē vnūqdq̄ naturaliter q̄ agat. g̃ ꝓus ē virtus ⁊ gr̄a q̄ pctm̄ tollat. ℣ Alteri⁹ vr̄ q̄ motus li. ar. ꝓcedat gr̄e infusionē: q̄ dispō ꝓcedit nāl̄r perfectionē. sz mot⁹ li. ar. ē dispō ad gr̄am. g̃ nāl̄r ꝓcedit gr̄e infusionē. ℣ ℈. gr̄e infusio ⁊ culpe remissio se ꝓcomitant. sz mot⁹ ꝓtritōis q̄ ē motus li. ar. i pctm̄ causat culpe remissionē. g̃ ē ꝓp q̄ ipa: ⁊ ita ꝓp q̄ gr̄e infusio. ℣ ℈. iustificatio ipij: vt ex dcis ꝑz: ē culpe remissio. g̃ illud q̄d sequit ad culpe remissionē sequit ad iustificationē. sz mot⁹ li. ar. nō sequit ad iustificatōez: sed est de essentia. g̃ non sequit peccati remissiōez: ⁊ sic idē q̄d ꝓus. ℣ Sed ℈ mot⁹ li. ar. s. contritio ē meritorius. g̃ ē informat⁹ gr̄a. sz gr̄a informās actū ē ꝓp eo cū sit cā ei⁹. g̃ gr̄e infusio ⁊ culpe remissio ꝓcedūt motū li. ar. ℣ ℈. act⁹ ꝑm⁹ ꝓcedit actū 2m⁹. sed gr̄e infusio ⁊ culpe remissio ptinēt ad actū ꝑmū q̄ ē forma: mot⁹ aūt li. ar. siue in deū siue in pctm̄ ptinēt ad actū secūdū qui est opatio. g̃ ꝓp est eis gr̄e infusio. ℣ Alterius vr̄ q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄ ꝓcedat motū li. ar. in deū q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄ maxie vr̄ ad timorē ptinere sz timor ꝓcedit charitatē: vt Aug. dic̄. g̃ ⁊ mot⁹ li. ar. in pctm̄ ꝓcedit motū li. ar. in deū q̄ ē charitat. ℣ ℈. mot⁹ li. ar. in pctm̄ ē q̄si remouēs ꝓhibēs. sz nō sequit mot⁹ ad tminū debitū: nisi remoto ꝓhibēte: sic̄ ꝑz in motu locali. g̃ mot⁹ li. ar. i pctm̄ ꝓcedit motū li. ar. in deū q̄si in finē debitū. ℣ Sed ꝓtra motus lib. arbi. in deum est motus fidei: motus autē li. ar. in pctm̄ est mot⁹ pnie. sz fides ꝓcedit penitētie vtutē: sicut. ē. dictū ē. g̃ vr̄ q̄ mot⁹ li. ar. in deū sit ꝓp q̄ mot⁹ li. ar. in pctm̄. Rndeo dām ad ꝑmā. q. q̄ ois ꝓuitas fm ordinē nate aliq̄ mō reducit ad ordinē cause ⁊ causati: q̄ ꝓncipiū ⁊ cā sit idē: in cā ꝫ aūt ⁊tingit q̄ idē ē cā ⁊ cātuz ꝫ diuersuz gen⁹ cause: vt ꝑz in. ij. phy. ⁊ in .v°. meta. sicut ābulatio ē cā efficiēs sanatōis: ⁊ sanatio ē cā final ābulatōis. ⁊ silr de hitudine q̄ ē iter māz ⁊ formā: q̄ fm gen⁹ cause mālis mā est cā forme quasi sustentans ipam: ⁊ forma est causa materie quasi faciēs eaz esse actu fm genus cause formalis. ex pte aūt cause materialis se tenet fm quandaz reductionez omne illud per qđ materia efficit ꝑpria hui⁹ forme: sicut dispositōes ⁊ remotiones impedimēti⁹: ⁊ ideo in generatione naturali quando corruptio vnius est generatio alterius per hoc q̄ forma vna inducit ⁊ alia expellit: remotio forme ꝓe existentis se tenet ex parte cause materialis: ⁊ ideo fm ordinez cause materialis ꝓcedit naturaliter introductionē alteri⁹ forme: sed fm ordinez cause formalis est econtrario. ⁊ q̄ forma ⁊ finis ⁊ agēs incidunt in idez numero vel specie: ⁊ ideo etiaz in ordine cause efficientis introductio forme ꝓri⁹ ē: q̄ forma ꝓri⁹ introducta est silitudo forme agētis ꝑ quaz agens agit. ⁊ silr in ordine cause finalis: q̄ nata ꝓncipaliter intrēdit introductionē forme: ⁊ ad hāc ordinat expulsionē oiu⁹ ei⁹ cū quo nō pōt stare forme introductio: vnde cū gr̄e infusio ⁊ remissio culpe: vt ex dictis ꝑz: se habet sic̄ introductio vni⁹ forme ⁊ expulsio alteri⁹. ꝓstat q̄ fm ordinē cause materialis remissio culpe ꝓcedit infusionē gr̄e: sz fm ordinē cause formalis efficientis ⁊ finalis infusio gr̄e nata ꝓp est: ⁊ ꝓpter hoc etiā vtrūq; inuenit dici cā alteri⁹. infusio. n. gr̄e ē cā remissiōis culpe ꝑ modū cause formalis. sz extirpatio vicioz dꝫ opari virtutū ingressuz ꝑ modū cause materialis ℣ Et ꝑ hoc ꝑz rñsio ad obiecta. Ad ij. q. dđ q̄ de ordine istoz motuū li. ar. ad gr̄e infusionē ⁊ remissionē culpe est multiplex opinio. quidā. n. dicūt q̄ mot⁹ ꝑdicti ꝓcedūt: ⁊ cōcedūt q̄ mot⁹ li. ar. in deū ē mot⁹ fidei nō formate sz informis: ⁊ mot⁹ li. ar. in pctm̄ ē mot⁹ attritōis nō ꝓtritōis: q̄ dē q̄d ꝓcedit gr̄az nō pōt eē ꝑ gr̄az formatā. sz h⁹ nō pōt eē q̄ i ipo motu ꝓtritōis iustificat penitēs: sic̄ i ipo actu ablutōis baptismal⁹ iustificat puer baptiçat⁹: tūc ār alicjs iustificat q̄n gr̄az recipit: vñ sil cū gr̄e infusiōe ⁊ iustificatiōe est mot⁹ ꝓtritōis: sz motus attritōis ꝓcedit q̄si ꝑparatoriꝫ ad iustificatōez: sz de his que intrant sb̄stantiā ipius. ⁊ iō quidā dicūt q̄ gr̄e infusio ꝓcedit motū li. ar. in deū ⁊ in pctm̄: vt possit eos informare: sz culpe remissio sequitur ad vtrūq;: sed hoc non potest esse: quia inter gratie infusionez ⁊ culpe remissionē non cadit mediū: q̄ hoc est eius effect⁹ ꝓmus ⁊ ꝓncipalis. Et ꝓterea sicut

ad contritiõis motũ requiritur ꝙ adsit gr̃a: ita ꝙ absit culpa: qz cũ ea esse nõ pót: ꝛ ideo alĩ dicunt ꝙ gr̃e infusio: ꝛ culpe remissio p̃cedunt mot' p̃dictos simplr: ſz hoc etiã nõ vr̃ vsqꝫq; vez: quia illi mot' nõ req̃rerent ad iustificationẽ: nisi aliq̃ causalitatẽ haberent respectu illius. Et iõ dõm ẽ ꝙ aliquo mõ gr̃e infusio ꝛ culpe remissio p̃cedũt: aliquo aũt mõ p̃dicti mot': qõ pz ex dictis in gnãtione nãli que ẽ imin' alteratõis. in eodẽ eni instanti imiat alteratio ad dispõez q̃ ẽ necessitas ꝛ gnãtio ad formaz: ꝛ tam̃ fm ordinez nature vtrũq; ẽ pus altero aliquo mõ: qz dispõ que est necessitas p̃cedit formã fm ordinẽ cause mãlis: ſz forma est p̃or fz ordinẽ cause formalis: ꝛ fz hũc modũ illa qualitas cõsũmata ẽ etiã formalis effectus forme substantialis: fm ꝙ forma substantialis est cã accidẽtaliũ: ꝛ iõ cũ isti motus q̃ sunt in ipa iustificatiõe impĩ sint quasi dispõ vltima ad gr̃e susceptionez suo modo p̃cedũt quidẽ in via cause mãlis: sed se quũt in via cause formalis: ꝛ iõ nihil ꝓhibet eos esse formatos: qz hoc ad rõnem ꝛ perfectionẽ esse formalis pertinet: sicut qualitates que introducũtur simul cũ forma substantiali quodãmõ formãtur p̃ formã substantialẽ: ꝛ sic q̃litas p̃dicta añ sui cõsũmationẽ: ꝛ forme introductionẽ non erat formata: ſz informis: ita etiã est de motu li.ar. si tam̃ cõtinuatus in fine pficiat ꝙ gr̃e ifusionẽ. nec ẽ incõueniens: qz ꝛli sit aliquo mõ idez fm gen' nature nõ tam̃ est idẽ fm genus motis. contingit eni vnũ motuz fm genus nature esse virtutis ꝛ vicĩ scõm genus motis: sicut pz de illo qui eundo ad eccl̃iaz mutat intẽtionẽ de malo in bonũ. ¶ Et p̃ hoc pz rñsio ad obiecta. ¶ Ad tertiã. q. dõm ꝙ motus li.ar. in deũ: vt ex dictis pz directe rñdet gratie infusioni: motus aũt li.ar. in pctm̃ directe rñdet remissioni culpe: vñ eadẽ rõ est de ordine istoruz ad inuicẽ: ꝛ de ordine remissionis culpe ad infusiõez gr̃e. ¶ Ad p̃mũ g̃ dõm ꝙ aug. loquit̃ de timore seruili cuius actus non est motus li.ar. que ẽ simł cũ iustificatione: qz timor seruilis non est simł cuz gr̃a qua iste mot' informat: ꝛ iõ rõ non est ad ꝓpositũ. ¶ Ad scõz dõ ꝙ rõ illa p̃cedit ꝙ sit p̃or i via cause mãlis ad quã reducit remotio impedimẽti. ¶ Ad tertiũ dõm ꝙ ordo qui attendit̃ inter virtutes ẽ fz ꝙ eliciũt act' suos qõ p̃ modũ cause formał faciũt: ꝛ iõ rõ illa p̃cedit fz viã cause formał.

AD quintũ sic proceditur: Ur̃ ꝙ iustificatio impĩ sit miraculosa: qz sicut dicit aug. Maius est de ipio facere piũ q̃ creare celũ ꝛ terrã. ſz creatio celi ꝛ terre ẽ miraculosa. g̃ ꝛ iustificatio ipĩ. ¶ ℞. q̃to ẽ maior resistẽtia tãto ẽ difficilior actio. ſz in creatione nõ ẽ aliq̃ resistẽtia: qz qõ nõ ẽ nõ pót resistere. in iustificatione aũt ipĩ ẽ cõtrarietas resistẽs. ſ. impietas inuenta in eo. g̃ est difficilior: ꝛ sic idẽ qõ prr'. ¶ ℞. ois actio diuina q̃ fit p̃ter ordinẽ illi' rei in quã opał est actio miraculosa: sicut p̃ter ordinẽ cadaueris ẽ ꝙ ad vitã repareł: ꝛ iõ resuscitatõ mortui diuina vtute facta est miraculosa. ſz ꝙ volũtas ad aliq̃d trahat ℞ ordinẽ ipius ẽ iquãtũ est libera. cũ g̃ i iustificatõe impĩ trahat a deo ad bonũ: vr̃ ꝙ iustificatio sit miraculosa. ¶ Sz ℞: iustificatio nõ ẽ p̃ speziꝫ pueniẽs. ſz hoc ẽ de rõne miraculi. g̃ iustificatio nõ ẽ miraculosa. ¶ ℞. miracula dicũt̃ q̃ raro accidũt. ſz frequẽter aliqui iustificant. g̃ nõ ẽ miraculosa actio. ¶ Iteri' vr̃ ꝙ infusio gr̃e ꝛ remissio culpe nõ sint in eodẽ instãti. gr̃a eni nõ dał nisi digno. ſz nullus ẽ dign' in quo culpa est. g̃ gr̃a dał ei a quo culpa iã remota ẽ: ꝛ sic nõ sunt simł. ¶ ℞. gr̃a aduenies expellit culpã. ſz nihil agit nisi post' q̃ ẽ: gr̃a aũt nõ p̃us est ꝙ insit. g̃ oz ꝙ gr̃a pr' sit in subiecto q̃ culpa expellat: ꝛ ita nõ sũt simł tẽpore gr̃e infusio: ꝛ culpe remissio. ¶ ℞. culpa ꝛ gr̃a nõ sunt in eodẽ instanti in aia: qz ℞ia nõ sunt simul in eodẽ. g̃ instãs in quo vltimo est culpa in aia est aliud ab illo instãti in quo p̃mo est gr̃a in ipsa. sed inter quelibet duo instantia est tp̃s mediuz. g̃ pus tẽpore expellit culpa ab aia q̃ gr̃a infundatur.

¶ Sed ℞: inter p̃us ꝛ posterius tp̃is cadit tẽpus mediũ. ſz postq̃ culpa est expulsa ab aia nõ ẽ i ipa nec gr̃a iest añq̃ ifũdał. g̃ si p̃us tpe culpa expellał q̃ gr̃a ifũdał erit aliqđ tp̃s i q̃ aia gr̃a ꝛ culpa carebit qđ ẽ ipossibile: qz dato ꝙ i illo tpe moreret: nz iret ad infernũ: neqꝫ ad paradisũ finaľr qđ ẽ ipossibile. ¶ ℞. remissio culpe ꝛ infusio gr̃e se hnt in iustificatõe: sic̃ itroductio forme ꝛ expulsio alt̃ius i gnãtõe nãli. ſz illa duo si i eodẽ istãti. g̃ ꝛ hec duo ꝓbatõ medie: qz imin' c' ſz mot' ẽ i istãti: ſz vtrꝫq; p̃dcoꝝ ẽ imin' alt̃atõis: vt i. vj. phy. dic̃ ꝓmẽ. g̃ si i eoꝺ istãti. ¶ Iteri' vr̃ ꝙ sit successiua: qz null' mot' ẽ i istãti. ſz i ipa iustificatõe ẽ mot' li.ar. g̃ ñ ẽ i istãti: ſz successiua. ¶ ℞. sic̃ itellect' ẽ siplex: ita ꝛ li.ar. ẽ siplex. ſz ꝓp siplicitatẽ itellect' ipossibile ẽ sił plł itelligẽ. g̃ ꝓp siplicitatẽ li.ar. ipossibile ẽ li.ar. sił fẽri ad diuersa. g̃ cũ i iustificatõe ipĩ sit mot' li.ar. i deũ ꝛ i pctm̃ ñ erit iustificatõ ipĩ i istãti: ſz successiua. ¶ ℞. ipossibile ẽ idẽ sił eẽ ꝛ ñ eẽ. ſz qđsit ñ ẽ i ꝓmanẽtib': qđ ãt ẽ fcz ẽ i eisđ. g̃ ipossibile ẽ sił fieri ꝛ fcz eẽ. ſz iustificatio ẽ q̃ddã fieri. g̃ ipossibile ẽ sił iustificãi eẽ ꝛ iustificatũ eẽ. g̃ iustificatõ ẽ successiua qz inł qđlz ꝓ' ꝛ posten' istãs tp̃is cadit tp̃s mediũ vt dõm ẽ. ¶ ℞. forme q̃ suscipiũt magł ꝛ min' ñ i ducũt̃ sbito i sbiecto. ſz gr̃a suscipit magł ꝛ min'. g̃ successiue ifũdit̃ i sbiecto: ꝛ sic iustificatõ ẽ successiua. ¶ Sz ℞: efficaciꝰ ẽ vt' oina ad agẽdũ q̃ vt' nẽ ſz vtute nẽ gnãtio q̃ fit ignis ẽ i istãti. g̃ mlto fortiꝰ aliq̃s fit iust' vtute oina i istãti. Q ñdeo dõm ad p̃mã. q. ꝙ ꝺ rõe miracli ꝫz se sũpti ta si: qz ꝓ' ẽ ꝙ illud qđ fit p miraculũ sit. ſ. virtutez nate create agentis: secundũ vt in natura recipiente non fit ordo naturalis ad illius susceptionem: sed solum

potentia obedientie ad deum. tertiū vt p̄ter motum cōsuetū tali effectui ipe effect⁹ inducat. Exemplum primi est de gloria corporum in resurrectione ad quam natura non attingit. Exemplum secundi est de illuminatione cecī in quo non est potentia naturalis ad suscipiendum visum. Exēplū tertij est de puersione aque in vinū p̄ter cursum nature. Et hec tria aliquo mō sp cōcurrunt ad actū miraculosum: qz tñ vis diuina potētia nō excedat vires nate absolute loquēdo: qz eaz p generatiōez inducit: tñ vires nature cōsiderata i potētia recipientis: z si adsit potētia absolute aliqñ sicut in cōuersiōe aq̄ in vinū: tñ p cōparationē ad modū fiendi neutre adest: z iō in diffinitōe miraculi ponit arduū q̄tū ad p̄mū. p̄ter spem. s. nate q̄tū ad scōm. insolutū q̄tū ad tertiū: z iō ille effect⁹ qui ūmediate ē a deo tm̄: z tñ ineſt recipiēti ordo nālis ad recipiēdū illū effectū: nō p aliū modū q̄ p istum: nō erit miraculosus: sicut pz de infusiōe aīe rōnalis: z sīlr ē de iustificatōe impij: qz ordo nālis ineſt aīe ad iusticie rectitudinē consequēdā: nec alio mō eā cōseqū pōt q̄ a deo ūmediate: z iō iustificatio ipij de se nō est miraculosa: ſz pōt hīe aliquid miraculosum adiūctum qđ iustificationi viā parat. Ad p̄mū g̈ dō q̄ verbū aug. intelligendū ē quātū ad id qđ fit: qz in creatione fit res ſm esse nate qđ ē min⁹ q̄ ee gre qđ dat in iust ficatione: ſz quātū ad modū faciendi difficilior est creatōis act⁹: qz potētia nō p̄supponit: z tam̄ de creatiōe q̄dā dicunt q̄ non est miraculosa: eo q̄ nō ē ali⁹ mod⁹ p̄ducēdi illas res in esse. Ad scōz dō q̄ ꝛriū iuētū in ſbiecto resistit actioni duplr. vno modo inquātū agit in ipz agētez: qđ pz in mutuo agentib⁹ z patiētib⁹. alio mō i pedimētū p̄stando in ipo susceptibili ad receptionē forme. p̄mō nō pōt esse aliq̄ resistētia ad diuinaz actōez: qz ipe est agēs: nullo mō patiēs: z iō resistē tia in actiōe ei⁹ nō est nisi ex pte effectus recipiētis ꝛriuz aūt ipedit ne suū ꝛriuz in subiectū recipiat formalr nō actiue: inq̄tū. s. facit potētiā ñ ee p̄pz illi forme: vñ pz q̄ pl⁹ resistit isto mō illō qđ dino ſbtrahit potētiā q̄ qđ posita potētia fac eā ñ esse ꝓpriaz: z iō difficili⁹ est aliquid facere ex nihilo q̄ ex contrario. hoc aūt pōt nā. p̄mū aūt nō pōt.

Ad tertiū dō q̄ voluntas nō trahit in iustifi catōe p modū coactōis: ſz vt libere velit illud ad qđ de⁹ eā mouet. Ad scōam. q. dō q̄ expulsio forme dic̄ ūmiuz mot⁹ illius qui ē ad corruptionez ordinat⁹: z introductio forme dic̄ sīlr ūminū mot⁹ illi⁹ qui p̄cedit gnātionē: qz tā gnātio q̄ corruptio sūt ūmi mot⁹. oē aūt qđ mouet qñ est in ūmio mo tus disponit ſm illud ad qđ mot⁹ ordinat: z iō cū mot⁹ corruptōis tendat in non esse: gnātōis vo ad esse: qñ forma introducit forma est: qñ aūt expelli tur nō ē: z qz introduci dr forma qñ p̄mo est: ex pelli aūt qñ p̄mo nō ē: nō pōt esse mā sine forma hac vel illa: z iō sīml est ibi expulsio vni⁹ forme: z introductio alteri⁹. cū g̈ sīlr aīa nō possit esse sine culpa vel gra: sīml est infusio gre z remissio culpe

Ad p̄mū g̈ dō q̄ sic̄ albedo nunq̄ est in non albo: qz sua p̃ntia facit albū: ita gra nūq̄ est in idi gno: qz sua p̃ntia facit dignum. z ꝓpter hoc non dr q̄ prius sit dignus q̄ gram habeat. Ad scōm dō q̄ gra non agit ad destructionē culpe p modū cause efficiētis: sed per modū cause formal⁹ que simul est cum suo effectu formali qui ē esse hoc: z ñ esse cōtrarium. Ad tertiū dō q̄ quis aīa fr se sit. ō. tps: vt dr in li. de cāis: tñ act⁹ eius per accidēs mēsurat tpe qđ ē mensura p̄mi mot⁹: inquātum. s. mot⁹ aīe intellectiue hñt ꝓnexionē cū motibus aie sensitiue qui exercent corporalib⁹ organis z depē dent quodāmō ex eis. vnde nō vr dō q̄ ei⁹ alte ratōes ſm vitā quā nūc agit alio tpe mensurēt q̄ illo qui mensurat motū celi: sicut dicebat in .j. li. de motu angeli di. xxxvij. z ꝓpt hoc inter qlibet instās sui tpis z aliud instans est accipere tps me diū. Et iō dō est q̄ nō est assignare vltimū istās in quo est culpa: ſz p̄mū in quo nō ē: sed ē assigna re p̄mū instās in quo est gra. z qūo hoc sit verū pz ex his que dicta sunt. ō. di. xj. de transbatione pa nis i corpe christi. Ad tertiā qōnez dō q̄ triplex est mod⁹ formaz: quedā eni forme sunt que reci piūt magis z minus ſm elongatōez a contrario z ſm accessuz ad cām. ppriā: sicut albedo: z iō talis forma etiā successiue in ſbiecto recipit: z postq̄ re cepta ē intendit z remittit. q̄dam aūt forma est q̄ non recipit magis nec minus: neq̄ sic neq̄ sic: qa ipositio eius ē in indiuisibili: sicut forma ſbalis: z talis forma neq̄ recipit successiue in ſbiecto: neq̄ intēdit: neq̄ remittit postq̄ suscepta fuerit. quedā aūt forma medio modo se hz: qz nō recipit magis aut min⁹ ſm elōgationē a ꝓtrario: eo q̄ nullo mō suo cōtrario comiscibile est: z in hoc cōuenit cum forma ſbali: ſz tñ suscipit magis z min⁹ hz accessū ad suā cām: sic̄ pz de luce: z ideo talis forma nō re cipit successiue i ſbiecto: sic̄ nec forma substātialis ſz tñ postq̄ ineſt pōt intēdi z remitti sic̄ forma ac cidētalis ꝓtrariū hñs: z talis forma est gra: quia nullā cōmixtionē patit cū suo opposito: eo q̄ suū oppositū magis hz nām ꝓpatōis q̄ alicui⁹ positio nis: sicut z tenebra: z iō dr q̄ recipiat ſbito in ſbiec to: z tñ pōt intēdi z remitti ſm accessuz ad causā gre. z iō sic̄ in istāti ē introductio forme ſbal i māz: z in eodē instanti expulsio alteri⁹ forme: z i eodē i stāti ꝓpleta dispō q̄ ē necessitaſ ad formā z p se ter min⁹ alterationis: ita infusio gre ē in istanti: z i eodē istā ti ē remissio culpe: z mot⁹ li. ar. q̄ ē q̄si dispō ꝓple ta ad suscipiēdā gram: z sic totū qđ ad iustificatōez requirit ē i istāti: vñ iustificatio nō ē successiua: ſz subita. Ad p̄mū g̈ dō q̄ mot⁹ duplr dicit: vt patet in. iij. de anima. Est eni quidam motus qui est actus imperfecti: qui est exitus de potentia in actuz: z talis oportet q̄ sit successiuus: quia semp

expectat aliquid in futuꝝ ad perfectionē ſue ſpēi: eo q̄ pars mot⁹ eſt alter⁹ ſpēi a toto motu: vt dī̄ .x. ethi. ſicut pz in alteratione de motu qui eſt ad albedinez cuius pars eſt mot⁹ ad mediū colorē ſpē differens: ſi diuiſiz accipiat. Alius mot⁹ eſt actus pfecti qui magis operatio dī̄: qui nō expectat aliquid in futuꝝ ad cōplementū ſue ſpēi: ſicut ſētire ⁊ talis motus nō eſt ſucceſſiuus: ſz ſubitus: ⁊ ſi cōtingat q̄ talis motus ſit in tempore: hoc erit p accidens: qz menſurat in quolibet inſtanti illi⁹ tpis i quo dī̄ eſſe: ſicut eſſe hominē in tpe ē ⁊ i inſtāti: ⁊ talis motus eſt motus li. ar. de quo loq̄mur: ⁊ iō ē in inſtāti. ſec⁹ aūt eēt ſi eēt mot⁹ collatiu⁹: qz tūc non poſſet eſſe in inſtāti ꝓpt̄ diſcurſuz de vno in aliud. ¶ Ad ſcōm dīm q̄ intellect⁹ quādo intelligit aliquid in ordine ad aliud: intelligit vtrunq̄: non tam̄ ſequit̄ q̄ plura intelligat: qz intelligit ea vt vnuz: ſicut intelligit relationē vnius ad alterū. ſil⁹ etiā li. ar. pōt ſimul moueri in diuerſa: ita q̄ i vnū p ordinē ad aliud: ⁊ ꝓpt̄ hoc mot⁹ virtutis īperate eſt ſim̄ cū motu virtutis īpantis: qz motus virtutis īpate ordinat ad finē virtutis īpantis: ſic qui vult ſuſtinere mortē ꝓpt̄ deū ſimul mouet̄ li. ar. eius motu fortitudinis: ⁊ motu charitatis: qui actū fortitudinis īperat: vñ cū mot⁹ li. ar. in pctm̄ elicit⁹ a pnia īpatus a charitate ſit: qz ꝓpt̄ deū deteſtat̄ quis pctm̄ q̄d cōmiſſit: ſimul vterq̄ motus eſſe pōt. ¶ Ad ūtiū dīm q̄ in mutationib⁹ q̄ ſūt īmi mot⁹ idē fm rez eſt fieri ⁊ factū eſſe: ſicut īmi⁹nari ⁊ īmiatū eſſe: ſz diuerſimode ſignificat i fieri .ſ. fm reſpectū ad motū p̄cedētē: cui⁹ eſt īmin⁹ i facto eſſe fm ſe: ⁊ iō nō ſequit̄ q̄ ſimul ſit ⁊ non ſit: ſz q̄ habeat eſſe poſt nō eſſe. ¶ Ad ūltū pz ſolutio ex predictis.

Qō. II.

QEinde queritur de cōtritione // Et circa hoc q̄runt̄ q̄nq̄ // Primo q̄d ſit // Scōo de q̄ eſſe debeat. // Tertio quāta eſſe debeat. // Quarto de duratione ipius. // Quinto de effectu eius.

AD primuz ſic proce dit: Uī q̄ ꝓtritio nō ſit dolor ꝓ pctis aſſūptis cū ꝓpoſito ꝓfitēdi ⁊ ſatisfaciēdi: vt q̄dā diffiniūt. dolor enī in hoc a timore differt: q̄ dolor eſt de malo pñti: timor ō malo futuro. ſz pctā de q̄b⁹ hō ꝓterit̄ nō ſūt q̄ñ ē ꝓtritio: vt ex dict⁹ pz. ḡ ō eis nō pōt eſſe dolor. ¶ Ō. ſz Aug. in li. ō ci. dei: Dolor ē de his q̄ nobis nolētib⁹ accidūt. ſz pctā nō ſūt h⁹moi. ḡ ⁊c. ¶ Ō. ſi dolet de pctis ꝓpriis: aut vult ea nō eſſe: aut nō fuiſſe. ſi vult ea nō eē: ⁊ iā ñ ſūt ḡ hz q̄d vult. ḡ magl gaudiū ē q̄ dolor. ſi aūt vult ea ñ fuiſſe. h⁹ āt ē ipoſſibile: qz q̄d fām ē: ñ pōt nō fuiſſe. ḡ volūtas ſua ſtulta ē. q̄d ñ ē dō ō ꝓtrito: qz null⁹ qui fz vtutē opat̄ ē ſtult⁹: vt dī̄ in. iiij. ethi. ḡ ꝓtritio nullo mō ē dolor. ¶ Ō. ſic i ꝓtritōe req̄rit dolor: ita ⁊ pudor: ⁊ ēt gaudiū. ḡ ñ magis dz dici dolor q̄ gaudiū vl̄ pudor. ¶ Ō. ꝓtritio oīa pctā ſanat. ſz ꝓria ꝓpt̄ſ ſanāt. ḡ ꝓtritio dz eſſe ꝓria oīb⁹ pctīs. ſz q̄daz pctā ſūt dolorez: ſic īuidia: accidia. ḡ cōtritio nō ē dolor. ¶ Ō. ꝓtritio nobis a deo dat ſz q̄d dat nō aſſumit. ḡ ꝓtritio nō ē dolor aſſūpt⁹. ¶ Ō. q̄ñz ꝓtritio ſeq̄t̄ pfeſſionē. ſz ille q̄ nūc ē cōfeſſus de pctō vno nō tenet̄ itez ꝓfiteri: vt ī. dicet di. xvij. ḡ nō dz in ꝓtritōe eſſe ꝓpoſitū confitendi. ¶ Ō. ſatisfactio ⁊ pfeſſio ſūt neceſſaria ad hoc q̄ pena remittat̄ q̄ in ꝓtritōe remiſſa nō fuit. ſz q̄ñz tota i ꝓtritōe remittit. ḡ nō ē neceſſariū ſp q̄ ꝓtritus hēat ꝓpoſitū ꝓfitēdi ⁊ ſatisfaciēdi. ¶ Ūlteri⁹ vī q̄ cōtritio nō ſit actus vtutis. paſſiones. n. ñ ſūt act⁹ vtutuz: qz eis nō laudamur: neq̄ vituparamur ſicut dī̄ in. ij. ethi. ſz dolor eſt paſſio. cū ḡ cōtritio ſit dolor. vī q̄ nō ſit actus virtutis. ¶ Ō. oīs act⁹ vtutis ē ab eo qui hz virtutē. ſz cōtritio nō ſignificat vt pcedens a cōtrito: ſed magis: vt in ipum ab alio effectu pcedit: ⁊ ſil⁹ cōpunctio. ſz q̄ alio nōie dī̄. ḡ cōtritio nō eſt act⁹ virtutis. ¶ Ō. ſic cōtritio dī̄ a terēdo: ita ⁊ attritio. ſz attritio nō ē act⁹ vtutis vt ab oīb⁹ dī̄. ḡ nec ꝓtritio. ¶ Ō. actus vtutū ſunt fm oē tp̄s eodē mō: eo q̄ ſunt de lege nāli. ſz ꝓtrio nō vī q̄ ſp ſit eodē mō in veteri ⁊ noua lege: quia nec cōfeſſio nec ſatiſfactio ꝓtra que diuidit. ḡ contritio nō eſt act⁹ vtutis. ¶ Sed ꝯ: Nihil ē meritoriū niſi act⁹ vtutis. ſz cōtritio ē act⁹ q̄dā meritor⁹ ḡ ē act⁹ vtutis. ¶ Ō. ſic ad vtutē ptinet facē bonū ita declinare a malo: eo q̄ vtrūq̄ ē iuſticie gn̄alis pars: q̄ eſt oīs vtus. ſz declinam⁹ a malo p ꝓtritōez ḡ ꝓtritio eſt act⁹ vtutis: ſic actus quib⁹ aliquid boī facim⁹. ¶ Ūlteri⁹ vī q̄ attritio poſſit fieri cōtritio differt. n. ꝓtritio ab attritōe: ſic formatū ab īformi. ſz fides informis fit formata. ḡ attritio pōt fieri cōtritio. ¶ Ō. mā recipit pfectionē remota ꝑuat⁹ōe ſz dolor ſe hz ad gr̄az: ſic mā ad formā: qz gr̄a īformat dolorē ḡ dolor q̄ ē ꝑus erat iformis culpa exiſtēte q̄ ē ꝑuatio gr̄e: remota culpa recipiet pfectōz iformatiōis a gr̄a: ⁊ ſic idē q̄d ꝑus. ¶ Ō. illud q̄d totū eē ſue ſpēi hz i iſtāti: manet idē i diuerſis iſtātib⁹ tp̄is: ſic eē hoiez ē idē i p⁹ iſtāti gnātōis: ⁊ i oīb⁹ ſequentib⁹. ſz motus li. ar. ē h⁹moi: vt. ē. dēm eſt. ḡ poteſt manere idez in diuerſis inſtant⁹ tēporis ḡ eſt idē numero cum gr̄a ⁊ ſine gratia. ⁊ ſic videt q̄ ille motus li. ar. qui prius erat informis: poſtea poſſet eſſe formatus. ⁊ ſic attritio fiet contritio.

¶ Sed ꝯ: quoꝝ principia ſunt diuerſa omnino: eoꝝ nō pōt fieri vnū id q̄d eſt alterꝝ. ſed attritiōis principiuz eſt timor ſeruilis: contritionis autem timor initialis. ḡ attritio non poteſt fieri contritio. ¶ Ō. naturalia non fiunt gratuita fm cōmuniorez opiniones. ſz naturale dicit̄ q̄d eſt ante gratiā. ⁊ ſic attritio inter naturalia computabitur. ḡ nō poteſt fieri contritio: cum ſit gratuitum bonum.

Rñdeo dñm ad ꝑmaz qñē q̄ initiū oīs peccati est superbia: p quā hō sensui suo inherēs a mādatis dīnis recedit: ⁊ iō oz q̄ illud qđ destruit pctm̄: hoiem a sensu discedere faciat. ille aūt qui in sēsu suo pseuerat rigidus ⁊ durus p silitudinē vocat. vñ ⁊ frāgi aliquis dī qñ a sensu suo deuellit: sz int fractionē ⁊ cōminutionē siue cōtritionē in rebus materialib⁹ vñ hec noīa ad spūalia transferunt: hoc interest: vt dī in. iūj. ethi. q̄ frāgi dicūt aliqua qñ i magnas ptes diuidūt: sz cōminui vel ꝓteri qñ ad ptes mīnas reducit hoc qđ in se solidū erat. ⁊ qz ad dimissionē pcti req̄rit q̄ hō totaliʳ affectum pcti dimittat p q nē q̄ndā cōtinuitatē ⁊ soliditatē i sēsu suo habebat: iō actꝰ ille q̄ pctm̄ remittit ꝓtritio dī p silitudinē: i qua qđē ꝓtritōe plura pñt cōsiderari. s. ipa sba actꝰ: modꝰ agēdi: pncipiū ⁊ effectꝰ: ⁊ fm hoc de ꝓtritōe inuenīūt diuerse diffōnes tradite. q̄ntū. n. ad ipaz sbam actꝰ dat pdca diffō. ⁊ qz actꝰ ꝓtritōis ē actꝰ virtutis ⁊ ē pars pnie sacrī: iō manifestat in pdicta diffōne inq̄ntū ē actus virtutis: ⁊ p hoc q̄ ponit genꝰ ipiꝰ. s. dolor ⁊ obiectū i hoc q̄ dic̄ p pctis: ⁊ electio que requirit ad actū v̄tutis: in hoc q̄ dic̄ assūptiꝰ: sz inq̄ntū ē ps sacrī: p hoc q̄ tāgit ordo ipiꝰ ad alias ptes: cū dic̄: cū ꝓposito confitēdi ⁊c. Alia etiā diffō inuenit q̄ diffinit cōtritionē ex q̄ ē actꝰ v̄tutis tm̄: sz addit ad pdcaz diffōnē dīa ꝓtrahēs ipz ad spālez virtutē. s. pniaz Dic̄. n. q̄ pnia ē dolor volūtariꝰ sp ꝑ p pctō puniēs qđ dolet cōmisisse. in hoc. n. q̄ addit punitio ad spālez virtutē cōtrahit: ⁊ de v̄tute huiꝰ. ā. di. xiij. dcm̄ ē: qz ibi ē posita q̄si silis diffinitio de pnia cui ꝑcipue cōpetit rōne cōtritiōis. alia aūt diffinitio i uenit Isido. que talis ē: Cōtritio ē cōpūctio ⁊ hūilitas mētis cū flachrymis veniēs ỏ recordatōe peccati ⁊ timore indicū: ⁊ hec qđē tangit rōez nois in hoc q̄ dic̄ hūilitas mētis: qz sic p supbiā aliqs i sēsu suo rigidꝰ reddit: ita p hoc q̄ a sensu suo ꝓtritꝰ recedit hūiliat: tāgit etiā modū exteriorē in hꝰ q̄ dicit cū lachrymis: ⁊ pncipiū cōtritiōis in hoc q̄ dicit: veniēs de recordatione ⁊c. alia sumit ex v̄bis aug. q̄ tangit effectū cōtritiōis. s. Cōtritio ē dolor remittēs pctm̄. alia sumit ex v̄bis Hre. que talis ē: Cōtritio ē humilitas spīritꝰ ānihilans peccatuz inter spez ⁊ timorē. ⁊ hec tangit rationē nominis: in hoc q̄ dicit q̄ contritio est humilitas spiritus: ⁊ effectꝰ eius in hoc q̄ dicit ānihilans pctm̄: ⁊ origine in hoc q̄ dic̄ inī spez ⁊ timorē. nec solū ponit causaz pncipalē que ē timor: sed etiā que est spes sine qua timor desperationē facere posset. ℣ Ad pmū g̃ dñm q̄ dolor non est nisi de eo qđ aliquo mō p̄sens ē: pctm̄ aūt ꝑteritū ⁊si nō sit pñs ē tn̄ pñs quātuz ad aliquez effectuz eius: vel dispositionē ad peccanduz: vel reatū aut maculā: vel etiā damnū tēporis qđ aliquo modo non potest recuperari etiā penitētia peracta: vel etiā amissionem dignitatis innocentie ad quā nunq̄ redire potest per quā dicere potuisset: Nō reprehendit me cor meuz in omni vita mea. Vel dñm q̄ peccatū preteritū dolorē excitat inquātuz pñtialiter i memoria manet: sicut etiā memorādo preterita tristicia eis afficimur ac si presentia essēt. Potest etiā dici q̄ sicut memoria que est in intellectiua parte non est tantuz preteritoz: sed etiaz presentiuz: vt in j. li. di. iij. dictuz est: quāuis memoria que est sensitiue partis: sit tantū preteritoz: ita dolor qui est in appetitu intellectiue partis: potest esse ⁊ ꝓteritoz ⁊ psentiū: q̄uis dolor sensitiue partis tantū sit psentiū: eo q̄ intellectꝰ abstrahit a qualibet tēporis differētia: sicut ⁊ ab alijs cōditionibus materialibus quas sensus cōcernit. ℣ Ad scōm dñm q̄ q̄uis peccata quādo acciderūt voluntaria fuerunt tamē quādo de eis cōterimur voluntaria nō sunt ⁊ iō nobis nolētibus acciderunt: non quidē scōm voluntatē quā habuim⁹ cuz ea volebamus: sz fm illam quā nunc habem⁹ qua vellemus vt nunq̄ fuissent. ℣ Ad tertiū dñm q̄ quāuis voluntas cōpleta nō possit esse alicuius sapientis de ipossibili: tamē voluntas cōditionata que et velleitas dī: esse pōt de ipossibilib⁹: qua etiā sapiens vellet qđ ipossibile ē si possibile foret: ⁊ ista volūtas sufficit ad dolorez causanduz: ⁊ ꝑcipue quādo ipossibilitas obtinēdi q̄ volūtas ex nobis ꝓuenit: ⁊ sic ē in ꝓposito. ℣ Ad q̄rtū dñm q̄ quāuis sit in cōtritōe gaudiū ⁊ pudor: tn̄ gaudiū nō respicit directe pctm̄: sz magis gr̃az recuperatā: vl̄ ēt ipz dolorē p quē gr̃a recuperat: silr pudor respicit effectuz pcti q̄ ē ingratio: qz verecūdia fm phm ē timor ingratōis: sz dolor directe ipz pctm̄ respicit: ⁊ iō cōtritio q̄ ad deletionē pcti ordinat magis dī dolor q̄ alicd. ā. dcoz. ℣ Ad q̄ntū dōz q̄ dolor ñ solū oppōit gaudio ex gen⁹: sz ēt oppōit spāliʳ dolor de bono dolori de malo sic gaudiū de bono gaudio de malo. vñ ēt aliq̄n aliqs dolet se pu⁹ doluisse: ⁊ ex hoc ꝓtritio q̄uis sit dolor p̄t sanare pctā q̄ in dolore ꝓsistūt. vl̄ dōz q̄ q̄uis aliq̄ pctā i dolore cōsistāt: tn̄ illꝰ dolꝰ is cā ē delectatio vl̄ amor illicitꝰ ⁊ ex hoc dolor q̄si ꝓtrario sanari pñt. ℣ Ad sextū dōz q̄ ꝓtritio ē a deo solo q̄tū ad formā qua iformat: sz q̄tuz ad ipaz actꝰ est ex li. ar. ⁊ a deo q̄ operatur i oibꝰ opib⁹ ⁊ nāe ⁊ volūtatis. ℣ Ad septimū dñm q̄ cōtritio naturaliʳ p̄cedit confessionē: sz q̄ aliquādo sequat est p accidēs ex defectu penitētis ⁊ tn̄ tūc ēt dz hīe ꝓpositū cōfitēdi si aliqd memorie occurrat qđ ꝓfessꝰ ñ sit. ℣ Ad octauū dñm q̄ q̄uis tota pēa possit p ꝓtritōez dimitti: tn̄ adhuc necessaria ē ꝓfessio ⁊ satisfactō: tū qz hō ñ p̄t eē certꝰ ỏ sua ꝓtritōe q̄ fuit ad totū tollēdū sufficiēs: tū qz ꝓfessio ⁊ satisfactō sit i ꝓcepto: vñ trāsgressoz ꝓstitueret si ñ ꝓfiteret ⁊ satisfaceret. Ad. ij. q. dōz q̄ ꝓtio ex ꝓpetatē sui nōis ñ significat actū v̄tutis: sz magis q̄ndā corpalē passiōez: sz h ñ q̄rit sic ỏ ꝓtōe: sz de eo ad qđ ad signandū hoc nomē p silitudinē

adaptat: sic enī inflatio ꝓprie voluntatis ad malū faciendū importat quātū est de se malū ex genere ita illius voluntatis ānihilatio ⁊ cōminutio q̄dā ꝺ se importat bonū ex genere: qz hoc est detestari ꝓpriā voluntatē qua pctm̄ cōmissuz ē: ⁊ iō cōtritio que hec signat importat aliquā recititudinez voluntatis: ⁊ ꝓpi hoc est actꝰ virtutis illꝰ. ſ. cuꝰ ē peccatū ꝓteritū detestari ⁊ destruere. ſ. pnie: vt pz ex his que in. xiiij. di. dicta sunt. ℣ Ad ꝑmū g̃ ꝺ q̄ in ꝓtritione est duplex dolor de pctō: vn' in pte sēsitiua q̄ passio est: ⁊ hic nō est essentialr ꝓtritio, p̄ut ē actꝰ virtutis: ſz magis effectꝰ ipius: sic enī pnie ẏt' exteriorē penā suo corpori infligit ad recōpensandū offensā que in deū cōmissa ē offō mēbroꝝ ita etiā ⁊ ipi cōcupiscibili penā infert doloris p̄dicti: qz ipsa etiā ad pctm̄ cooperabat: ſz tm̄ hic dolor pōt pertinere ad ꝓtritionē in q̄tū est pars sacri qz sacra nō solū in interioribꝰ actibꝰ: ſz etiā in exterioribꝰ ⁊ in rebꝰ sensibilibꝰ nata sunt esse. Alꝰ dolor ē in voluntate qui nihil aliud ē q̄ displicentia alicuius mali ſm q̄ affectꝰ voluntatis noiant per noia passionū: vt in. iij. li. di. xxvj. dictū ē: ⁊ sic cōtritio est dolor p essentiā: ⁊ ē actus virtutis pnie. ℣ Ad scōm dom q̄ cōtritio passiua accepta ꝺ ratione sui dicit passionē alicui corpori inherentez: ſz q̄ ab alio sit inflicta hoc nō dicit ex rōne sui nominis: sed ex consequenti. ſ. ex natura patiētis qō non est natuz in seipſuz agere: ⁊ ideo quādo transfert ad actū voluntatis que seipſaz nata est mouere: saluat ibi ſilitudo ⁊ actionis ⁊ passionis in ipa voluntate. inquātuz enī ille rigor quo ꝓpriaz voluntatē quis secutus est dissoluit: sic ipius volūtatis quasi quedā passio est contritio. inquātū autē nō alio cogente: sed sua sponte hoc accidit seipaz ꝓterere dr. ℣ Ad tertiū dom q̄ attritio nō dicit accessuz ad pfectā cōtritionē: vñ in corporalibꝰ dicunt attrita que aliq̄ mō sunt cōminuta: ſz nō perfecte: ſz cōtritio dr q̄n oēs ptes trite sūt simul per diuisionē ad minima: ⁊ iō significat attritio i ſpiritualibꝰ quādaz displicētiaz de pctis cōmissis: ſz nō pfectā: ꝓtritio aūt perfectā. ℣ Ad q̄rtū dom q̄ ꝓtritio ſm q̄ in se consideratꝫ fuit semp eodem mō in qualibet lege: sic enī futuruz pctm̄ semp oz vitare: ita semp ⁊ de cōmisso dolore: sed ſm q̄ importat ordinē ad alias pnie ptes non semper fuit eodē modo: eo q̄ alie ptes eodem modo nō semp fuerunt: vñ non oz q̄ semp eodē modo fuerit ꝓpositū ꝓfitendi ⁊ satisfaciendi qō in diffōne ꝓtritionis ponit. ℣ Ad tertiā qōnez dom q̄ super hoc ē duplex opinio. q̄dā. n. dicūt q̄ attritio fit ꝓtritō sic fides informis fit formata. sed hoc vt vr nō pōt esse: qz q̄uis habitus fidei informis fiat formatus nunq̄ tamē actus fidei informis fit actꝰ fidei formate: qz actꝰ ille informis trāsit ⁊ nō manet veniēte charitate: attritio aūt ⁊ ꝓtritio nō dicūt habituz: ſz actū tm̄: habitus enī vrutū infusaꝝ qui volūtatez respiciūt nō pnt esse informes cū charitatē ꝓsequnt vt in. iij. li. dcm ē. vñ añq̄ gīa infundat nō ē habitus a quo actꝰ ꝓtritōis postea elicit: ⁊ sic nullo mō attritio pōt fieri ꝓtritio: ⁊ hoc alia opinio dicit. ℣ Ad ꝑmū g̃ dom q̄ nō est sīle de fide ⁊ ꝓtritiōe vt dcm ē. ℣ Ad scōm dom q̄ remota ꝑuatione a mā q̄ manet pfectione aduenīēte formaf mā illa ſz dolor ille qui erat informis nō manet charitate aduenīente: ⁊ iō formari nō pōt. Uel dom q̄ materie essentia nō hz originē a forma: sicut actus hz originē ab habitu quo formaf: vñ non est inconueniēs mām informari aliqua forma de nouo q̄ ꝓius non informabat: sed hoc de actu est ipossibile: sicut impossibile est q̄ aliquid idē nūo oriaf a principio a quo ꝓius non oriebat: qz res semel tm̄ in esse procedit. ℣ Ad tertiū dz q̄ q̄uis motus intellectus ⁊ voluntatis habeat totā suā ſpēz in vno instanti: sicut ⁊ res pmanēs: tamē ſm accīs mensuraf tēpore ſm q̄ causse sue variabiles sunt p tps. sic enī esse hominē qō est in instanti tēpore mensuratur: ⁊ q̄diu causse esse hominis manent eedē: ⁊ ipm esse manet: sed mutatis causis mutaf illud esse ꝓiori destructo: qz gnātio vniꝰ est corruptio alterius: ⁊ ſilr ipa dispositio voluntatis que talē actū causabat mutaf ⁊ transit: ⁊ actus ille idē non manet: nec semel transiēs pōt iterꝫ resumi.

A Decūdum sic proceditur: Uideꝫ q̄ homo debeat conteri de penis nō soluz de culpis. Aug. enī in li. de pnia dicit Nemo vitaz eternā desiderat: nisi euz huius vite mortalis pentreat. ſz mortalitas vite quedā pena est. g̃ debet penitens etiā de penis conteri. ℣ ꝺ. supra hituz est ex verbis aug. q̄ penitens se debet dolere ex hoc q̄ virtute se priuauit. sed priuatio vtutis quedā pena est. g̃ cōtritio est dolor ēt ꝺ penis ℣ Sz ꝯ: nullus tenet id de quo dolet. ſz penitens ſm suū nomē penā tenet. g̃ nō dolet de pena: ⁊ sic cōtritio que ē dolor pnialis nō ē de pena. ☐ Uteriꝰ videt: q̄ cōtritio esse debeat de originali: ꝺ peccato enī actuali conteri debemꝰ nō rōne actus inquantuz est ens quoddaz: sed rōne deformitatis: qz actus ſm suaz substantiaz bonuz quoddam est ⁊ a deo. ſz pctm̄ originale habet deformitatez: sic ⁊ actuale. g̃ etiā de eo cōteri debemus. ℣ ꝺ. per pctm̄ originale hō fuit a deo auersus: qz pena eꝰ erat carentia viuine visionis. ſz cuilibet debet displicere se fuisse a deo auersuz. g̃ hō debet habē displicentiā pcti originalis: ⁊ sic dz de ipo conteri. ℣ Sz ꝯ: medicina dz esse ꝓportionata morbo. ſz peccatū originale sine nostra voluntate cōtractuz est. g̃ non requiritur q̄ per actuz voluntatis qui ē ꝓtritio ab ipso purgemur. ☐ Uteriꝰ vr: q̄ nō de omni actuali pctō cōmisso a nobis debeamꝰ ꝓteri qz ꝺuia ꝺuijs curant. ſz quedā pcta per tristitiā cōmittunt: sicut accidia ⁊ inuidia. g̃ medicina eoruz

nō debet esse tristicia que ē cōtritio : sed gaudiū. ℣ D. cōtritio ē actꝰ volūtatis qui non pōt esse de eo qō cognitioni nō sb'iacet. ſz quedā pctā sunt q̄ in cognitione nō habemꝰ: sicut oblita. g̊ de eis nō pōt esse cōtritio. ℣ D. per voluntariā cōtritionē delent illa q̄ per voluntatē cōmittunt. ſz ign̄antia voluntariū tollit: vt pz per ph̄m in. iij. ethi. g̊ ō eis que per ign̄antiā accidūt nō debet esse cōtritio. ℣ D. de illo peccato nō oz esse cōtritio qō p contritionē nō tollit. ſz quedā pctā sunt que nō tollūtur p cōtritionē. ſ. venialia que adhuc pꝰ cōtritōis gr̄am manēt. g̊ nō de omnib' pctis ꝓteritis oz esse cōtritio. ℣ Sz ℞: pnia ē medicina ꝓtra oia pctā actualia. ſz pnia nō est aliquoꝝ quoꝝ nō sit contritio que est ꝓma pars eius. g̊ ꝛ de omnib' pctis oz esse cōtritio. ℣ D. nullū pctm̄ remittit nisi qs iustificet. ſz ad iustificationē requirit contritio: vt ꝓbat dictū ē. g̊ de quolibet pctō cōteri oz. ☐ Uteri' vī: q̄ etiā de pctis futuris aliquis debeat conteri: cōtritio enī ē actꝰ liberi ar. ſz li. ar. magis se extēdit ad futura q̄ ad ꝓterita: qz electio que ē actꝰ li. ar. ē de ꝓtingētib' futuris: vt dī in. iij. ethi. g̊ ꝓtritio ē magis de pctis futis q̄ de p̄tis. D. pctm̄ aggrauat ex ꝓnti effectu: vñ hiero. dic̄ q̄ pena arrꝛ nō dū ē demiata: qz adhuc ē possibile aliq̄s p eꝰ hereſiz cozruere: qb' cozruētib' semp eꝰ pena augeat. ꝛ silr ē ō illo q̄ iudicat homicida ſi letalr pcussit: ēt añq̄ pcussus moriat. ſz in illo in medio oz peccator cōteri de pctō. g̊ nō solū fm q̄ hz q̄titatē ex p̄rito actu: ſz ēt fm q̄ hz q̄titatē ex futo: ꝛ sic contritio respicit futuꝝ. ℣ Sz ℞: ꝓtritio ē ps pnie. ſz pnia sp respicit ꝓteritū. g̊ ꝛ ꝓtritio: ꝛ sic non ē de pctō futuro. ☐ Uteri' vī: q̄ hō debeat ꝓteri ō peccato alieno. nō enī petit aliq̄s indulgentiā: nisi de pctō de quo ꝓtritus ē. ſz de pctis alienis indulgentia petit in p̄s. Ab alienis parce seruo tuo. g̊ oz hō ꝓteri de pctis alienis. ℣ D. hō ex charitate tenet diligē primū: sic seipm̄. ſz pp dilectōez sui ꝛ ō malꝰ suis dolet ꝛ bona desiderat. g̊ cū teneamur ꝓrio desiderare bona gr̄e: sic ꝛ nobis: vī q̄ debeamꝰ de culpa eꝰ dolere: sic ꝛ de nr̄is. ſz ꝓtritio nihil aliud ē q̄ dolor de pctis. g̊ hō oz ꝓteri de pctis alienis. ℣ Sz ℞: ꝓtritio actꝰ pnie vtutis ē. ſz null' pen'tet nisi de his q̄ ipe fec̄. g̊ nullus ꝓterit de pctis alienis. ☐ Uteri' vī: q̄ nō requirat de singulis pctis mortalib' ꝓtritio. ē enī motꝰ ꝓtritōis in iustificatiōe instāti. ſz in instāti nō pōt hō recogitare singula peccata. g̊ nō oz q̄ sit ꝓtritio de singulis. ℣ D. contritio debet esse de peccatis fm q̄ auertūt a deo : q̄a conuersio ad creaturaz sine auersione a deo contritionē nō requirit. sed omnia peccata mortalia conueniunt in auersione. g̊ contra omnia sufficit vna contritio. ℣ D. plus cōueniunt peccata mortalia actualia ad inuicem q̄ actualia ꝛ originale. sed vnus baptismus delet omnia actualia ꝛ originale. g̊ vna contritio generalis delet omnia pctā mortalia. ℣ Sed contra: diuersorum morboꝝ diuerse sunt medicine: quia non sanat oculuz qō sanat calcaneuz: vt hieronymꝰ dicit. sed contritio est medicina singularis contra vnum tantuz mortale. g̊ non sufficit vna cōmunis de omnibus. ℣ D. contritio per confessionem explicat. sed oz singula peccata mortalia confiteri. g̊ ꝛ de singulis conteri. R ñdeo dm̄ ad ꝑmam qōnem q̄ contritio importat: vt dictuz est alicuius duri ꝛ integri cōminutionē. hec aūt integritas ꝛ duritia inuenitur in malo culpe: qz voluntas que est ipsius cā i eo qui male agit in suis terminis stat: nec p̄cepto legis cedit: ꝛ iō huius mali displicentia contritio per similitudinez dicitur: hec autē similitudo nō pōt adaptari ad malū pene: qz pena simplr dimi'nutionē dicit: ꝛ ideo de malis pene pōt eē dolor: sed non cōtritio. ℣ Ad ꝑmū g̊ dm̄ q̄ pnia scd̄z Aug. debet esse de hac vita mortali: non ratione ipius mortalitatis: nisi pnia large dicat oīs dolor: sed rōne peccatoꝝ ad que ex infirmitate hui' vite deducimur. ℣ Ad scd̄m dm̄ q̄ ille dolor q̄ quis dolet de amissione virtutis per peccatū nō ē essēialiter ipa cōtritio. sed ē ꝓncipiuz eius: sicut cum aliquis mouet ad dolēdū de aliquo pp malū qō inde cōsecutus est. ☐ D scd̄am qōnē dm̄ q̄ contrio: vt dictū est. est dolor respiciens: ꝛ quodāmō cōminuēs voluntatis duritiē: ꝛ ideo de illis solis peccatis esse pōt que ex duritia nr̄e voluntatis in nos pueniunt: ꝛ qz pctm̄ originale nō nr̄a voluntate inductū est: sed ex viciata nature origine contractū: ideo de ipo non pōt esse contritio ꝓprie loquēdo: sed displicētia pōt esse de eo vel dolor. ℣ Ad ꝑmū g̊ dm̄ q̄ contritio non est de peccato rōne substantie actus tantū: quia ex hoc nō hz rōnē mali: neq; itez rōne deformitatis tm̄: qz deformitas de se nō dicit rōnē culpe: sed q̄nz iportat penā: oz aūt de pctō esse contritio inquantū iportat vtrāq; deformitatē ex actu voluntatis prouenientē: ꝛ hoc nō est in pctō originali: ꝛ ideo de eo non ē ꝓtritio. ℣ Silr dr̄ ad scd̄m: qz auersio voluntatis ē illa cui debet ꝓtritio. A D tertiā. q. dr̄ q̄ oīs actualis culpa ex hoc cōtingit q̄ voluntas nr̄a legi dei nō cedit: vel eā trāsgrediēdo vel omittendo: vel ꝑter eā agendo. ꝛ qz duz ē qō hz potētiā vt nō facile patiat: iō in oī actuali pctō duritia quedā est voluntatis: ꝛ pp hoc si debeat pctm̄ curari oz q̄ per cōtritionē cōminuētē remittatur. ℣ Ad ꝑm̄ g̊ dm̄ q̄ sicut ex dictis pz ꝓtritio opponit pctō ex pte illa q̄ ex electōe volūtatis ꝓcedit nō scd̄m ipiū dine legi: nō aūt ex pte eꝰ qō ē i pctō materiale: ꝛ hoc ē sup qō cadit electio: cadit aūt volūtatis electio nō solū sup actꝰ aliaz viriū q̄b' volūtas ad suū fine vtit: ſz ēt sup actū ꝓpriū ipi'. Uolūtas enīz vult se velle aliquid: ꝛ sic electio voluntatis cadit supra dolorē illū seu tristiciā q̄ iuenit in pctō iuidie: ꝛ h' mōi siue ille dolor sit i sēsu siue i

ſpa volũtate: ⁊ iõ illiſ pctis dolor ꝓtritõis oppõit

¶ Ad ſcõm dõ ꝫ q̃ obliuio de aliquo poteſt eſſe duplr: aut ita q̃ totalr a memoria exciderit: ⁊ tũc nõ põt aliquis inquirẽ illud: aut ita q̃ ptz a memoria exciderit: ⁊ ptĩ maneat: ſic cũ recolo me aliquid audiuiſſe in generali: ſz neſcio q̃d in ſpãli: ⁊ tũc requiro in memoriã ad recogſcendũ. ⁊ ꝫ hoc etiã aliq̃ pctm̃ põt eſſe oblitũ duplr: aut ita q̃ i generali in memoria maneat: ſz nõ in ſpãli: ⁊ tunc oz hõ recogitare ad inueniẽdũ pctm̃: q̃ de quolz mortali pctõ hõ tenet ſpãlr cõteri. ſi aũt inuenire nõ poſſit: ſufficit de eo cõteri ſm q̃ in notitia tenetur: ⁊ oz hõ nõ ſolũ de pctõ: ſed de obliuiõe eius dolere que ex negligẽtia cõtigit. ſi aũt pctm̃ oio a memoria excidit: tũc ex ipotẽtia faciendi excuſat a debito: ⁊ ſufficit generalis cõtritio de oĩ eo in q̃ deũ offendit: ſz q̃n impotẽtia tollit: ſicut cũ ad memoriaz pctm̃ reuocat: tũc tenet hõ ſpãliter cõteri ſicut etiã de paupere qui nõ põt ſoluere q̃d oz excuſat: ⁊ tñ tenet cũ ꝑmo potuerit. ¶ Ad tertium dõ q̃ ſi igrantia oio tolleret voluntatẽ male agendi excuſaret: ⁊ nõ eſſet pctm̃: ſz q̃nq̃z nõ totalr tollit volũtatẽ: ⁊ tũc a toto nõ excuſat: ſed a tãto: ⁊ iõ de pctõ p igrantiã cõmiſſo oz hõ cõteri. ¶ Ad .iiij. dõm q̃ poſt cõtritionẽ de mortali põt remanere veniale: ſz nõ p̃ ꝓtritionẽ de veniali: ⁊ iõ de venialib⁹ ẽt oz eſſe ꝓtritio: eo mõ quo ⁊ pnĩa: ſicut .ꝟ. dĩ. ꝑcedẽti dcm ẽ. ¶ D. iiij. q. dõ q̃ in omnib⁹ motorib⁹ ⁊ mobilib⁹ ordinatis: ita ẽ q̃ motor inferior hz motũ ꝓpriũ: ⁊ ꝑter hoc ſequit in aliq̃ motũ ſuperioris motoris: ſic̃ pz in motu planetarum qui ꝑter mot⁹ ꝓprios ſequunt motum ꝑmi orbis. oĩb⁹ aũt virtutib⁹ moralib⁹ motor eſt ipa prudẽtia que dr auriga virtutũ: ⁊ iõ quelibz virt⁹ moralis cũ motu ꝓprio hz aliq̃d de motu prudẽtie: ⁊ iõ cũ pnĩa ſit quedaz virt⁹ moralis: q̃ eſt ps iuſticie cuz actu ꝓprio cõſequit prudẽtie motũ: ꝓpr⁹ aũt act⁹ el⁹ ẽ i obiectũ ꝓpuz q̃d ẽ pctm̃ cõmiſſũ: ⁊ iõ el⁹ act⁹ ꝑncipalis. ſ. cõtritio ſm ſuã ſpẽz reſpicit tm̃ pctm̃ ꝑteritũ: ſz ex ꝓnti reſpicit futuz ſm q̃ hz aliquid ꝺ actu prudẽtie adiunctũ: ⁊ nõ tm̃ in illud futuz rõne ꝓprie ſpẽi mouet: ⁊ ꝓpr hoc ille qui ꝓteritur dolet de pctõ ꝑterito: ⁊ cauet futuz: ſz nõ dicitur eſſe cõtritio de pctõ futuro: ſz magis cautio q̃ eſt ps prudentie cõtritõi adiuncta. ¶ Ad ꝑm̃ g̃ dõ q̃ li. ar. dĩ eſſe de cõtingentib⁹ futuris ſm q̃ eſt de actib⁹: ſz nõ ſm q̃ ẽ de obiectis actuũ: q̃ hõ põt cogitare ex li. ar. de reb⁹ ꝑteritis ⁊ neceſſarijs: ſed tñ ipe act⁹ cogitatõis ſm q̃ ſub li. ar. cadit cõtingens futuz eſt: ⁊ ſic etiã act⁹ cõtritõis cõtingẽs futuũ ẽ ſm q̃ ſub li. ar. cadit: ſz obiectũ el⁹ põt eſſe ꝑteritũ

¶ Ad ſcõm dõ q̃ ille effect⁹ ꝓñs qui pctm̃ aggrauat ſaz in actu preceſſit vel vt in cã: et iõ q̃n cõmiſſũ ẽ totã ſuã quãtitatẽ hũit: ⁊ ex effectu cõſequente non accreſcit aliquid quo ad culpe rationem: ⁊ſi accreſcit quo ad penã accidentalẽ ſm q̃ plures habebit rõnes dolẽdi i inferno de pluribus malis cõſecutis ex ſuo pcto: ⁊ ſic loquitur hieron. vñ nõ oz q̃ cõtritõ ſit niſi de pctis ꝑteritis. ¶ D. v. q̃em dõ q̃ illud idẽ cõteritur q̃d ꝓius duruz ⁊ itegrũ fuit. vñ pz q̃ cõtritio ꝑ pctõ ſit i eodẽ in quo peccati durtia ꝑceſſit: ⁊ ſic ꝺ alienis pctis nõ ẽ cõtritio. ¶ Ad ꝑm̃ ergo dõ q̃ ab alienis pctis ſibi parci ꝓpheta ꝑcat iquãtũ ex ꝓſortio peccatorũ aliquis p ꝓſenſũ aliquẽ imũdiciã ꝓtrahit: ſicut ſcriptũ ẽ: Cũ peruerſo peruerteris. ¶ Ad ſcõm dõ q̃ ꝺ peccatis aliorũ dolere debemus: nõ tñ oz q̃ ꝺ eis ꝓteramur: q̃ nõ oĩs dolor ꝺ peccato ꝑterito ẽ ꝓtritio vt ex dcis pz. ¶ D. vi. q. dõ q̃ cõtritio põt dupliciter ꝓſiderari. ſ. quãtũ ad ſui ꝓncipiũ ⁊ quantũ ad terminũ. ⁊ dico ꝓncipiũ ꝓtritõis cogitatõez qua quis cogitat ꝺ pctõ ⁊ dolet: ⁊ſi nõ dolore cõtritiõis ſaltẽ dolore attritiõis. terminus aũt ꝓtritionis ẽ q̃n dolor ille iã gra iformat. quãtũ ergo ad ꝓncipiũ ꝓtritiõis oz q̃ ſit ꝺ ſingulis pctis q̃ ꝺs in memoria hz: ſz quãtũ ad ẽminũ ſufficit q̃ ſit vna cõis ꝺ oĩbus: tũc ei ille motus agit i vi oĩuz diſpoſitionũ precedẽtiũ: ⁊ p hoc pz rñſio ad ꝓmum.

¶ Ad ſcõm dõ q̃ quãuis oĩa pctã mortalia ꝓueniant i auerſiõe: tñ differũt i cã ⁊ mõ auerſiõis ⁊ quãtitate elongatiõis a deo: ⁊ hoc ẽ ſm diuerſitatẽ ꝓuerſiõis. ¶ Ad. iij. dõ q̃ baptiſmus agit i virtute meriti chriſti q̃d habuit infinitã virtutẽ ad delẽdũ oĩa pctã. ⁊ ꝑpter hoc vnus ſufficit cõtra oĩa ſed i cõtritiõe requirit cũ merito chriſti act⁹ nr̃: ⁊ iõ oz q̃ ſingulis pctis rñdeat ſigillati cũ nõ habeat infinitã virtutẽ. vel dõ q̃ baptiſmus ẽ ſpũalis generatio: ſed pnĩa quãtũ ad ꝓtritionẽ ⁊ alias ſui ptes ẽ ſpũalis quedã ſanatio p modũ cuiuſdã alteratiõis. pz aũt i generatiõe corporali alicuĩ q̃ ẽ cũ corruptiõe alterius q̃ vna generatiõe remonent oĩa accñtia ꝓtraria rei generate q̃ erãt accñtia rei corrupte. ſz i alteratiõe remouet tm̃ vnũ accñs cõtrariũ accñti ad q̃d termiat alteratio. ⁊ ſilr vnus baptiſm⁹ ſil delet oĩa pctã nouã vitã iducẽdo. ſed penitẽtia nõ delet oĩa pctã niſi ad ſingula feratur ⁊ ideo oz ꝺ ſingulis cõteri ⁊ cõfiteri.

Ad tertiuz ſic proce

dit: Ur̃ q̃ ꝓtritio nõ ſit maior dolor q̃ eẽ poſſit in natura. dolor ei ẽ ſenſus leſiõis. ſz alique leſiões magis ſentiunt q̃ leſio pcti: ſicut leſio vulneris. g̃ nõ ẽ maxim⁹ dolor ꝓtritio. ¶ ꝯ. ex effcu ſumim⁹ iudiciũ ꝺ cã. ſz effect⁹ dolorꝭ ſunt lachrymales. cũ g̃ aliq̃n ꝓrit⁹ nõ emittat lachrymas corporales ꝺ pctis q̃s tñ emittit ꝺ morte amici vel ꝺ perceſſiõe vel aliquo h⁹mõi: vr̃ q̃ ꝓtritio ñ ſit dolor maxim⁹. ¶ ꝯ. q̃to aliq̃d plus hz ꝺ pmixtiõe cõtrarij tãto ẽ minus itẽſũ. ſz ꝓtritiõis dolor hz ml̃tũ ꝺ gaudio admixtũ: q̃ cõtritus gaudet ꝺ libertate ſpe vẽie ⁊ ꝺ ml̃tis h⁹mõi. g̃ dolor ſu⁹ ẽ minim⁹

¶ ꝯ. dolor ꝓtritiõis diſplicentia q̃dã ẽ. ſz multa

sūt q̄ magis displicēt ꝓtrito q̄ pctā sua ꝓteterita. nō eni vellet penā inferni sustinere potⁿ q̄ peccaret: nec iterū sustinuisse oēs penas tpales: aut etiā sustinere: alⁱs pauci inuenirent contriti. ℊ dolor cōtritōis nō est maximⁿ. ¶ Sz ꝯ: fm Aug. Ois dolor in amore fundat. sz amor charitatis in quo fūdat dolor cōtritōis est maximⁿ. ℊ dolor cōtritōis est maximⁿ. ¶ ℞. dolor est de malo. ℊ de magis malo oz esse magis dolor. sz culpa ē magis malum q̄ pena. ℊ dolor de culpa qui est contritio excedit omnē aliū dolorē. ¶ Uterius vr̄ q̄ nō possit eē nimis magnus cōtritōis dolor. nullus. n. dolor ꝑt eē imoderatior q̄ ille qui ꝓpriū subiectū destruit. sz dolor cōtritōis si ē tant⁹ q̄ mortē vel corruptionez corporis inducit est laudabilis: dic eni Ansel. Utinā sic impinguent viscera aie mee vt medulle corporis mei exsiccent. ⁊ Aug. dicit se esse dignū oculos cecare plorando. ℊ dolor cōtritōis nō ꝑt eē nimⁿ. ¶ ℞. dolor cōtritōis ex charitatis amore ꝓcedit. sz amor charitatis nō pōt eē nimⁿ. ℊ nec dolor cōtritōis. ¶ Sz ꝯ: ois virt⁹ moralis corrūpitur p supabundātiā ⁊ defectū. sz cōtritio est actus virtutis moralis. s. pnie cū sit ps iustīcie. ℊ pōt esse supflu⁹ dolor de pctis. ¶ Uteri⁹ vr̄ q̄ nō debeat eē maior dolor de vno pctō q̄ de alio: Hiero. n. collaudat Paulū de hoc q̄ minima pctā plangebat sicut magna. ℊ nō magis est dolēdū de vno q̄ de alio. ¶ ℞. mor⁹ cōtritōis est subitⁿ. sz nō pōt unus morⁿ eē intēsior simul ⁊ remissior. ℊ ꝓtritio oz esse maior de vno pctō q̄ de alio. ¶ ℞. de pctō ꝑcipue ē cōtritio ex q̄ a deo auertit. sz i auersiōe oia mortalia pctā ꝓuēiūt: q⁹ oia tollūt graz q̄ aia deo cōiungit. ℊ de oib⁹ pctis mortalib⁹ eēlis oz esse contritio. ¶ Sz ꝯ: Deu. xxv. dr̄: Scōm mēsurā pctī erit ⁊ plagaꝝ modus. sz cōtritioni de pctis plage cōmēsurant: q⁹ contritio hz ꝓpositū satisfaciendi annexū. ℊ cōtritio magis oz esse de vno pctō q̄ de alio. ¶ ℞. de hoc oz hō ꝓteri q̄ debuit vitare. sz hō magis debet vitare vnū pctm̄ q̄ aliud: q⁹ grauius est si necessitas alterꝝ faciendi icūberet. ℊ ⁊ sīlr de vno. s. grauiori magis q̄ de alio dolere.

Rñdeo dō ad ꝑmā. q. q̄ sic. ⁊. dictū ē i cōtritiōe ē duplex dolor. Unus in ipsa volūtate qui ē essenti aliter ipsa cōtritio q̄ nihil aliud est q̄ displicentia ꝑteriti pcti: ⁊ dolor tal⁹ in cōtritione excedit alios dolores: q⁹ quātū aliquid placet tantū cōtrariuz eius displicet: finis aūt sup oia placet cū oia ꝓpter ipm̄ desiderent: ⁊ iō pctm̄ q̄ō a fine vltio auertit sup oia displicere oz. Alⁱ dolor ē in pte sensitiua qui causat ex ꝑmo dolore vl̄ ex necessitate nature fm q̄ vires inferiores sequunt motū superiorꝝ: vl̄ ex electōe fm q̄ hō penitēs in seipo hz dolorē excitatur: vt ō pctis doleat: ⁊ neutro mō oz q̄ sit maxim⁹ dolorꝝ: q⁹ vires inferiores vehemētius mouētur ab obiectis ꝓpriis: q̄ ex redūdātia superiorum virtū: ⁊ iō quāto opatio superꝝ virtū ē ꝓpinqor obiectis inferiorum: tāto magis sequūt eaꝝ motū ⁊ iō maior dolor est in sensitiua pte ex lesione sensibili q̄ sit ille qui in ipa redundat ex rōne: ⁊ sīlr maior qui redūdat ex rōne de corporalib⁹ deliberante q̄ qui redūdat ex rōne cōsiderāte spūalia. vñ dolor in sensitiua pte ex displicētia rōnis ꝓueniēs de pctō nō est maior alīs doloribⁿ q̄ in ipa sīt ⁊ sīlr nec dolor q̄ ē volūtāie assūptⁿ: tū q⁹ nō obedit affectⁿ inferior superiori ad nutū: vt passio tāta sequat in inferiori appetitu: qualē ordinat superior tū etiā q⁹ passiones a rōne assumūt in actib⁹ virtutū fm mēsurā quādā: quā q̄ñz dolor qui ē sine vtute nō seruat: sed excedit. ¶ Ad ꝑmū ℊ dō q̄ sic dolor sensibilis est de sensu lesionis: ita dolor interior est ō cognitōe alicuius nociui: ⁊ iō q̄uis lesio pcti scōm sensuz exteriorē nō ꝓcipiat: tū ꝓcipit eē maxia fm sensuz interiorē rōnis. ¶ Ad scōm dō q̄ corporales imutatōes imediate ꝓsequūt ad passiones sensitiue ptis: ⁊ eis mediātib⁹ ad affectōes appetitiue superioris: ⁊ inde ē q̄ ex dolore sensibili vel etiā sensibili vicio citⁿ supfluūt lachrymе corporales q̄ de dolore spūali cōtritōis. ¶ Ad tertiū dō q̄ gaudiū illud qō ō dolore penitēs hz nō minuit displicentiā: q⁹ ei nō cōtrariat: sz auget fm q̄ ois opatio auget p ꝓpriā delectationē: vt dr̄ i. x. ethi. sicut qui delectat in addiscēdo aliquā sciaz melⁱ addiscit: ⁊ sīlr q̄ gaudet de displicētia vehemēti⁹ displicētiā hz. sz bñ pōt eē q̄ illud gaudiū tēperat dolorē ex rōne in ptē sensituā resultantē. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ q̄titas displicētie de aliq̄ re oz eē fm q̄titatē malicie ipius. malicia aūt in culpa mortali mēsurat ex eo in quē peccat inquātū ē ei indigna: ⁊ ex eo qui peccat inquātū ē ei nociua: ⁊ q⁹ hō oz plus deū q̄ se diligē: iō plus oz odire culpā iq̄tuz ē offensa dei q̄ inq̄tū ē nociua sibi. ē āt nociua sibi ꝓncipalr iq̄tū sepat ipz a deo: ⁊ ex hac pte ipa sepatio a deo q̄ pena q̄dā ē magⁱ oz displicē q̄ ipa culpa inq̄tū hⁱ nocumētū inducit: q⁹ qō pp alterū odit minⁿ odit: sz minⁿ q̄ culpa inq̄tū ē offensa in in deū. inf oēs āt penas attēdit ordo malicie sz q̄titatē nocumēti: ⁊ iō cū hⁱ sit maximū nocumētuz quo maximū bonū ꝓuat: erit inter penas maxia separatio a deo: ⁊ etiā alia q̄titas mali accīntalis quā oz in displicētia attēdere sz rōnē pñtis ⁊ ꝑriti q⁹ qō ꝑrituz ē iā nō ē: vñ hz minⁿ ō rōne ⁊ malicie ⁊ bonitatis: ⁊ ide ē q̄ pl⁹ refugit hō sustinē aliq̄d mali i pñti vel i futuro q̄ horreat de ꝑrito: vñ nec alīq̄ passio aie directe rñdet ꝑterito: sic, dolor rñdet pñti malo ⁊ timor futo: ⁊ pp hⁱ de duob⁹ malⁱ ꝑteritis illud magⁱ abhorret aius cuⁿ maior effectⁱ i pñti remanet vel in futuꝝ timet: ēt si in ꝑrito minus fuēit: ⁊ q⁹ effectⁱ ꝑcedētis culpe: nō ita ꝓcipit q̄ñz sic effectⁱ ꝑterite pene: tū q⁹ culpa pfectⁱ sanat q̄ quedam pena: tū q⁹ defectⁱ corporalis ē magis est manifestⁱ q̄ spūal: iō hō ēt bñ dispositⁿ q̄ñz magis ꝓcipit in se horrorē ꝑcedētis pene q̄ ꝑcedētis culpe

q̃uis magis esset paratus pati eãdẽ penã q̃ cõmit tere eandẽ culpã.ẽ ẽt cõsiderãdũ in cõpatõe culpe ⁊ pene q̃ quedã pene inseparabiliꝛ hñt cõiunctaꝫ dei offensã:sicut separatio a deo : q̃dã etiã addũt ꝑpetuitatẽ:sicut pena inferni: pena g̃ illa q̃ offẽsã annexã hꝫ:eodẽ mõ vitanda est:sicut ⁊ culpa: sed illa que ꝑpetuitatẽ addit ẽ magis q̃ culpa simpliꝛ fugiẽda:si tñ ab eis separet rõ offense: ⁊ cõsideret tm̃ rõ pene min⁹ hñt de malicia q̃ culpa inquãtũ est offensa dei:⁊ pp hoc minus deberet displicere. Sciẽdũ ẽ ẽt q̃ q̃uis talis debeat esse cõtriti dispõ nõ tñ de his tẽtãdus est:qꝛ hõ affect⁹ suos nõ de facili mẽsurari põt:⁊ qñꝫ illud qȯ min⁹ displicet vꝛ magis displicẽ:qꝛ est ꝓpinqu⁹ sensibili nocumẽto qȯ magis est nobis notũ. ℟ Ad scȯam.q.oõ q̃ cõtritio ex pte doloꝛis qui ẽ in rõne.s.displicentie q̃ pctm̃ displicet inquãtũ est offensa dei nõ põt esse nimia:sicut nec amoꝛ charitatis quo intenso talis displicẽtia intẽdit põt esse nimius:sꝫ quãtũ ad doloꝛẽ sensibilẽ põt eẽ nimia: sicut ẽt exterioꝛ coꝛpis afflictio põt esse nimia:vt.s.di.xv. in qõne de ieiunio ex verbis Hiero.patuit.in his enĩ oĩb⁹ oꝛ accipi ꝓ⁹ mẽsura cõseruatio sbiecti ⁊ bone hitudis sufficiẽtis ad ea que agẽda icũbũt:⁊ pp h⁹ dr Ro. xij. Rõnabile sit obsequiũ vꝫ. ℣ Ad ꝓmũ g̃ oõ q̃ Ansel. desiderabat ex pinguedine deuotõis medullas coꝛporales exsiccari nõ quãtũ ad humoꝛẽ naturalẽ: sed quãtũ ad desideria ⁊ cõcupiscẽtias coꝛporales: Aug. aũt q̃uis dignũ se cognosceret amissione exterioꝛ oculoꝛ ꝓpꝛ pctm̃:qꝛ qlibet peccatoꝛ nõ solũ eterna:sꝫ tpali morte dign⁹ ẽ:nõ tñ volebat sibi oculos cecare. ℣ Ad scõm ȯõꝫ q̃ rõ illa ꝓcedit de doloꝛe q̃ ẽ i rõne:tertia aũ ꝓcedit de doloꝛe sensitiue ptis. ℟ Ad tertiã.q.oõ q̃ de cõtritõe dupliꝛ possum⁹ loqui. vno mõ fm q̃ sigillatiꝫ singulis pctis rñdet:⁊ sic quãtũ ad doloꝛẽ superioꝛis affect⁹ requirit q̃ de maioꝛi pctõ quis doleat magis:qꝛ rõ doloꝛis est maioꝛ in vno q̃ in alio .s.offensa dei:ex magis eiꝫ inoꝛdinato actu de⁹ magis oñdit.silr etiã cũ maioꝛi culpe maioꝛ pena debeat:etiã doloꝛ sensitiue ꝓtis ꝯ q̃ ꝑ pctõ ex electione assumit:qꝛ pena pcti dꝫ esse maioꝛ de maioꝛi pctõ:fm aũt q̃ ex ipssione supioꝛis appetit⁹ innascit in inferioꝛi attẽdit q̃titas doloꝛis fm dispõnẽ ptis ad recipiẽdã ipssionẽ a superioꝛi:⁊ nõ ꝯ quãtitatẽ pcti.alio mõ põt accipi ꝓtritio fm q̃ ẽ simꝫ de oĩb⁹:sicut in actu iustificatõis:⁊ hec quidẽ ꝓtritio vel ex singuloꝛ consideratõe pctõꝛ ꝓcedit: ⁊ sic q̃uis sit act⁹ vn⁹:tñ distinctio pctõꝛ manet virtute in ipo:vel ad min⁹ hꝫ ppositũ de singulis cogitandi annexũ:⁊ sic etiã bitualiꝛ ẽ magis de vno q̃ de alio. ℣ Ad ꝓmũ g̃ oõ q̃ Paulus nõ laudat de hoc q̃ de oĩb⁹ pctis doleret equaliꝛ:sꝫ qꝛ ȯ puis pctis tm̃ dolebat ac si essent magna p cõparatõeꝫ ad alios qui ȯ pctis dolẽt:sꝫ ipe multo ãpli⁹ ȯ maioꝛib⁹ doluisset. ℣ Ad scõm oõ q̃ in illo ꝓtritiõis motu sbitaneo q̃uis nõ actualiꝛ distinctio itẽtiõis rñdẽs diuersis pctis inueniri possit:tñ inuenit ibi eo mõ:vt dictũ ẽ:⁊ etiã alio mõ fm q̃ singula peccata oꝛdinẽ hñt ad illud de quo in illa cõtritione generali cõtrite dolendũ occurrit.s. offensa dei. q̃ enĩ aliq̃ȯ totũ appetit vel diligit pot⁹ etiã diligit ptes eius q̃uis nõ actu:⁊ hoc mõ fm q̃ hñt oꝛdinẽ ad totũ quasdã plus:quasdã min⁹:sic qui aliquã cõitatẽ diligit virtute singulos diligit plus ⁊ min⁹ fm eoꝛ oꝛdinẽ in bono cõi. ⁊ silr qui dolet de h⁹ q̃ deũ offendat de diuersis iplicite dolet diuersimode fm q̃ plus vel min⁹ per ea deũ offendit.

℣ Ad tertiũ dr q̃ q̃uis qȯlibet pctm̃ mortale a deo auertat :⁊ gr̃am tollat:tñ quoddã plus elongat q̃ aliud inq̃tũ hꝫ maioꝛẽ dissonantiã ex sua inoꝛdinatõe ad oꝛdinẽ diuine bonitatis q̃ aliud.

AD quartũ sic proceditur: Ulr q̃ nõ tota hec vita sit ꝓtritiõis tẽpus:sic enĩ de pctõ cõmisso oꝛ esse doloꝛ:ita ⁊ puoꝛ.sed nõ ꝑ totã vitã durat pudoꝛ de pctõ: ⁊ sic dicit Ambro. Nihil habet qȯ erubescat cui pctm̃ dimissuꝫ est.g̃ vr̃ q̃ nec ꝓtritio que ẽ doloꝛ ȯ pctõ ℣ Jo. üj.dr q̃ pfecta charitas foras mittit timoꝛem:qꝛ timoꝛ penã habet.sꝫ doloꝛ etiã penã hꝫ. g̃ i statu pfecte charitatis nõ põt doloꝛ ꝓtritiõis manere. ℣ Jo.de ꝑterito nõ põt esse doloꝛ qui ꝓprie est de malo pñti : nisi fm q̃ aliquid de ꝑterito in pñti mãet.sꝫ qñꝫ puenit ad aliquẽ statũ i hac vita in quo nihil de pꝛeterito pctõ manet: nꝫ dispõ:nꝫ culpa:nꝫ reatus alicꝰ. g̃ nõ oꝛ vlteri⁹ de illo pctõ dolere. ℣ Jo. Ro. viij.dr q̃ Diligentib⁹ deũ oia cooperãt in bonũ etiã pctã:vt dic̃ glo.ibidẽ. g̃ nõ oꝛ p⁹ remissionẽ pcti q̃ de pctõ doleat. ℣ Jo.ꝓtritio est ps pnie ꝯ satisfactionẽ diuisa.sꝫ nõ oꝛ sp satisfacere. g̃ nec oꝛ sp ꝓteri de pctõ. ℣ Sed ꝯ: Aug. dic̃ li. de pnia: Ubi doloꝛ finit deficit pnia:vbi deficit pnia nihil relinquit de venia.g̃ vr̃ cũ opoꝛteat veniã ꝓcessaꝫ nõ pdere:q̃ opoꝛteat sp dolere ȯ pctõ ℣ Jo. Ecci.v.dr de ꝑpiciatu pctõꝛ: Noli esse sine metu.g̃ sp oꝛ hõ doleꝛ ad pctõꝛ ꝑpiciatõeꝫ hñdã Ulteri⁹ vr̃ q̃ nõ expediat ꝓtinue de pctõ dolere expedit enĩ qñꝫ gaudere: vt pꝫ phil.üj.sup illud: Gaudete in dño sp.dicit glo.q̃ necessariũ ẽ gaudẽ sꝫ nõ est possibile simul gaudere ⁊ dolere.g̃ nõ expedit cõtinue de pctõ dolere. ℣ Jo.illud qȯ est de se malũ ⁊ fugiendũ nõ est assumẽdũ nisi quaten⁹ ẽ necariũ:vt medicina ad aliq̃ȯ:sic pꝫ ȯ vstõe ⁊ sectõe vlneꝝ.sꝫ tristicia ȯ se mala ẽ:vñ dr Ecci. xxx. Tristiciã longe expelle a te. ⁊ sbdit cã : Multos enĩ occidit tristicia: ⁊ nõ est vtilitas in illa . hoc ẽt phs dicit exꝑsse in.vij.ethi.⁊.x.g̃ nõ oꝛ ãpli⁹ doleꝛ de pctõ:nisi ãten⁹ sufficit ad pctm̃ delendũ.sꝫ stati p⁹ pmã tristiciã ꝓtitionis pctm̃ deletũ est. g̃ nõ expedit vlteri⁹ dolere. ℣ Jo.Ber.dic̃: Doloꝛ bon⁹ est si nõ sit cõtinuus.mel enĩ absynthio admiscẽdũ ẽ

ḡ vł q̄ nō expedit continue dolere. ¶ Ꝺz ꝺ̄ ē qđ aug. dic: Ꝺē ꝓ doleat penitēs: ⁊ de dolore gaudeat ¶ Ꝺ. act' in quib' ꝓsistit vtitudo expedit sp ꝓtinuare quātū possibile ē. sz huiusmōi ē dolor de pctō qđ ꝓz Matth. v. Beati q̄ luget. ḡ expedit dolorez cōtinuare quātū est possibile. ¶ Ulteri' vł q̄ etiā p' hāc vitā aie ꝺ pctis ꝓterāt. amor .n. charitatis displicētiā de pctō causat: sed p' hāc vitā māet in aliq̄b' charitas: ⁊ q̄tū ad actū ⁊ q̄tū ad habituz: qz charitas nūq̄ excidit: vt ꝓz. j. Cor. xiij. ḡ manz displicētia de pctō cōmisso q̄ essentialr ē ꝓtritio.

¶ Ꝺ. magis dolēdū ē de culpa q̄ de pena. sz aie in purgatorio dolēt de pena sensibili: ⁊ de dilatione glie. ḡ multomagis dolēt de culpa ab eis cōmissa. ¶ Ꝺ. pena purgatorij est satisfactoria de pctō. sz satisfactio hz efficaciā ex vi ꝓtritōis. ḡ ꝓtritio manet p' hāc vitā. ¶ Ꝺz ꝺ̄: ꝓtritio ē ꝑs pnie sacrī. sz sacra nō manēt p' hanc vitā. ḡ nec ꝓtritio. ¶ Ꝺ. ꝓtritō pōt esse tāta q̄ delet ⁊ culpā ⁊ penā. si ḡ aie in purgatorio cōteri posset: posset vi ꝓtritōis eoꝝ reatus pene eis dimitti: ⁊ oīno a pena sensibili liberari: qđ falsuz est. ¶ Rñdeo dđ ad ꝑmā. q. q̄ i cōtritiōe: vt dictū est: est duplex dolor: vn' rōnis qui est detestatio pcti a se cōmissi: alius sensitiue ptis qui ex isto cōsequit: ⁊ quātū ad vtrūq̄ cōtritiōis tēpus est tot' pn̄tis vite status. quādiu. n. aliq̄s ē i statu vie detestat incōmoda quib' a puentione ad terminū vie ipedit vel retardat. vñ cū p pctm̄ ptē rituz vie nr̄e cursus in deū retardet: qz tēp' illud qđ erat deputatū ad currendū recuperari nō pōt vt. s. dictū ē: oz q̄ sp in vite hui' tpe status contritiōis maneat quātū ad pcti detestationē. sil'r etiaz quātū ad sensibilē dolorē: qui vt pena a volūtate assumit: qz eni hō peccādo penā eternā meruit: ⁊ ꝺ̄ eternū deū peccauit: oz pena eterna in tpalē mutata saltē dolor in eterno hōis. i. in statu hui' vite remanere: ⁊ ꝓpt hoc dic Aug. de scō vic. q̄ de' absoluēs hōiez a culpa ⁊ pena eterna ligat eū viculo ꝓpetue detestatōis pcti. ¶ Ad ꝑmū ḡ dđ q̄ erube scētia respicit pctm̄ solū inquātū hz turpitudinē: ⁊ iō post q̄ pctm̄ quātū ad culpā remissuz ē ñ manet pudor locus: manet aūt dolor qui nō solū ꝺ culpa ē inquātū hz turpitudinē: sz etiā inquātum hz nocumētū annexū. ¶ Ad scōm dđm q̄ timor seruilis quē charitas foras mittit oppositionē hēt ad charitatē rōne sue seruitutis qua penā respicit sed dolor cōtritōis ex charitate causat: vt dictū ē: ⁊ iō nō est sil'e. ¶ Ad tertiū dđ q̄ q̄uis per pniaz pctōr redeat ad gr̄am ꝑstinā ⁊ īmunitatē a reatu pene: nūq̄ tñ redit ad ꝑstinā dignitatē innocentie ⁊ iō sp ex pctō ꝓterito aliq̄d in ipo manet. ¶ Ad q̄rtū dđ q̄ sic hō nō oz facē mala: vt veniant bōa ita nō oz gaudē de malis: qz ex eis pueniūt occasiōnal'r bona dīna ꝓuidētia agēte: qz illoꝝ bonoꝝ pctā cā nō fuerūt: sz magis impedimēta, sz diuina ꝓuidētia ea causauit: ⁊ de ea oz hō gaudē: ꝺ pctis aūt dolere. ¶ Ad. v. dđ q̄ satisfactio attendit sz penā taxatā que ꝑ pctis iniūgi oz: ⁊ iō pōt ꝺmiari vt nō opōteat vlteri' satisfacē. hec. n. pena ꝑcipue ꝓportionat culpe ex pte cōuersionis ex q̄ finitatē hz. sz dolor cōtritiōis rñdet culpe ex pte auersiōis ex qua hz quādā infinitatē: ⁊ ita vera ꝓtritio dēt semp ꝓmanere: nec ē incōueniēs si remoto posteriori maneat ꝓius. ¶ Ad scōam. q. dđ q̄ hec ē cōditio in actib' virtutū inuenta q̄ nō pōt in eis accipi supfluū ⁊ ꝺminutū: vt in. ḡ. eth. ꝓbat. vñ cuz cōtritio quātuz ad id qđ est displicētia quedā i appetitu rōnis sit actus pnie virtutis: nunq̄ ibi pōt esse supfluuz: sicut nec quātū ad intēsionē: ita nec quātuz ad durationē: nisi ꝺm q̄ actus vnius vtutis ipedit actū alterius virtutis magis necessariū ꝑ tpe illo. vñ quātūcūq̄ hō ꝓtinue in actu hui' displicētie esse possit magis melius ē dūmō actibus aliaꝝ virtutuz vacet suo tpe fz q̄ oz. sed passiōes possunt hīe supfluuz ⁊ ꝺminutū: ⁊ quātū ad intēsionē: ⁊ quantū ad durationē: ⁊ iō sicut passio doloris quā volūtas assumit oz esse moderate intēsa: ita oz modēate durare: ne si nimis duret hō i desperationē ⁊ pusillanimitatē ⁊ hui' mōi vicia labat. ¶ Ad ꝑmū ḡ dđ q̄ gaudiū seculi ipedit p dolorē cōtritōis: nō aūt gaudiū qđ de deo ē: quia hz ip̄m dolorē ꝑ mā. ¶ Ad scōz dđ q̄ Ecclīastic' loquit de tristicia seculi: ⁊ ꝑhs loquit de tristicia q̄ ē passio qua moderate ytendū ē ꝺm q̄ expedit ad finē ad quē assumit. ¶ Ad tertiū dđ q̄ Ber. loqt̄ de dolore qui est passio ¶ Ad tertiā. q. dđ q̄ in cōtritōe tria cōsiderāda sunt. ꝑmū ē ꝓtritōis genus qđ est dolor. scōm ē cōtritiōis forma: qz est actus virtutis gīa informat'. tertiū ē cōtritōis efficacia: qz ē meritorius ⁊ sacramētalis: ⁊ quodāmodo satisfactorius. anime ḡ post hanc vitā que in ꝑma sē cōtritionē habere ñ possunt: qz carēt dolore: ꝓpt gaudiū plenitudinē. ille vero que sunt in inferno carēt cōtritiōe: qz si dolorē habeant: deficit tñ eis gr̄a dolorē informans. sz illi qui in purgatorio sūt habēt dolorē de pctis gratia informatū: sed ñ meritoriuz: qz nō sunt in statu merendi: in hac autez vita oīa tria p̄dicta inueniri pñt. ¶ Ad ꝑmū ḡ dđm q̄ charitas nō causat istū dolorē: nisi in illis qui doloris capaces sunt. sed plenitudo gaudiū a beatis omnē capacitatē doloris excludit: ⁊ ideo q̄uis charitatē habeant: tamē cōtritione carent. ¶ Ad scōm dđm q̄ anime in purgatorio dolent de pctis. sed ille dolor nō est cōtritio: quia deest ei cōtritionis efficacia. ¶ Ad tertiū dđm q̄ pena illa quā anime in purgatorio sustinēt nō potest ꝑ prie dici satisfactio: qz satisfactio opus meritoriuz requirit: sed largo modo dr̄ satisfactio pene debite solutio.

AD quintū sic proce

dit: Uł q̄ pcti remissio nō sit cōtritionis

effectus. solus. n. dē peccata remittit. sed cōtritionis nos sum⁹ aliqualr causa: qz actus nr est. g̃ contritio nō est cā remissiōis culpe. ℣ ℟. cōtritio est actus virtutis. sz virtus sequit culpe remissionez: qz culpa z virtus nō sunt simul in aia. g̃ cōtritio nō est cā remissiōis culpe. ℣ ℟. nihil impedit a pceptione eucharistie nisi culpa. sed cōtrit⁹ añ cōfessiōez nō debet accedere ad eucharistiā. g̃ nōduz est consecutus remissionē culpe. ℣ Sed ⁊ est qō dr i glo. sup illud ps. Sacrificiū deo spūs tr̃. cōtritio cordis est sacrificiū in quo pcta soluūt. ℣ ℟. virtus z vicium eisdē causis corrūpunt z generantur: vt dr in. ij. eth. sz per inordinatū amorē cordis pctm̃ cōmittit. g̃ per dolorē ex amore charitatis ordinato causatū soluit: z sic pctm̃ cōtritio delet. Ad terius vr̃ q cōtritio nō possit totalr tollere reatuz pene: qz satisfactio z cōfessio ordināt ad liberationez a reatu pene. sed nullus ita pfecte conterit q̃n oporteat eū cōfiteri z satisfacere. g̃ contritio nūq̃ est tāta q deleat reatū totū. ℣ ℟. in pnia dr esse quedā recōpēsatio pene ad culpaz. sed aliq̃ culpa per mēbra corporis exercet. g̃ cū oporteat ad debitā pene recōpensationē vt per que peccat q̃s per hec torqueat: vr̃ q nunq̃ possit pena talis peccati per cōtritionē exsolui. ℣ ℟. dolor cōtritionis est finitus. sz pro aliquo pctō. s. mortali debet pena i finita. g̃ nunq̃ pōt esse tanta cōtritio q tota penā deleat. ℣ Sed cōtra est q deus plus acceptat cordis affectū q̃ etiā exteriorē actū. sed per exteriores actus absoluit⁹ hō a pena z a culpa. g̃ z similr per cordis affectū qui est cōtritō. ℣ ℟. exemplū hui⁹ de latrone habet: cui dictū ē: Hodie mecū eris in paradiso ppr̃ vnicū penitētie actū: vtr aūt totus reatus per cōtritionē semp tollat. s. dr. xiij. q̃stitū est: vbi de pnia hoc ipm querebat. Ad terī⁹ videt q cōtritio parua nō sufficiat ad deletionē maḡz pctōz: qz cōtritio est medicina pcti. sz corporalis medicina que sanat morbuz corporalē minorem: nō sufficit ad sananduz maiorē. g̃ mīma cōtritio non sufficit ad delēdū maxima pctā. ℣ ℟. s. dām est q oportet de maioribus pctis magis cōteri. sz cōtritiō nō delet pctm̃ nisi sit fm q dr. g̃ mīma ⁊tritio nō delet omnia pctā. ℣ Sed cōtra: quelibet gr̃a gratū faciens delet omnē culpā mortalē: quia simul cū ea stare non pōt. sed quelibet contritio est gratia gratū faciente informata. g̃ q̃tūcūq̃z sit parua delet omnē culpā. Rndeo dām ad pmaz. q. q cōtritio pōt dupl̃r cōsiderari: vel inquantuz est pars sacramēti: vel inquantū est actus virtutis z vtroqz mō est causa remissionis pcti: sed diuersimode: qz inquantū est pars sacramēti: pmo operatur ad remissionē pcti instrumētalr: sicut z de alijs sacramentis in pma dis. patuit. inquātū aūt est actus virtutis: sic est quasi cā materialis remissionis pcti: eo q dispō est quasi necessitas ad iustificationē: vt supra dictū est. dispositio aūt reducit ad causaz materialē: si accipiat dispositio que disponit māz ad recipiendū. secus aūt ē de dispōne agētis ad agēdū: qz illa reducit ad gen⁹ cause efficientis. ℣ Ad primū ergo dō q solus de⁹ ē cā efficiens principalis remissiōis pcti: sed cā dispositiua pōt ēt eē ex nobis: z sil̃r cā sacrāl̃: qz forme sacrorz sūt ẏba a nobis plata: que hñt virtutē istrālē gratiā inducēdi qua pctā remittūtur. ℣ Ad. ij. dām q pcti remissio vno mō precedit virtutē z gr̃e infusionē: z alio mō sequitur: z sc̃z hoc q sequitur actus a virtute elicitus pōt eē cā aliqua remissiōis culpe. ℣ Ad. iij. dō q dispēsatio eucharistie pertinet ad ministros eccl̃ie: z ideo ante remissionez peccati per ministros eccl̃ie nō debet aliq̃s ad eucharistiam accedere: quāuis sit sibi culpa quo ad deuz remissa. Ad scām. q. dām q intensio contritiōis pōt attendi dupl̃r. vno modo ex pte charitatis que displicentiā causat: z sic cōtingit tātuz intendi charitatē in actu q contritio inde sequēs merebitur non soluz culpe amotionē: sed etiā absolutionē ab omni pena. alio mō ex parte doloris sensibilis quez voluntas in contritione excitat: z qr ille pena etiā quedā est: tantū potest intendi q sufficiat ad deletionē pene z culpe. ℣ Ad pmum g̃ dām q aliquis nō potest esse certus q contritio sua sit sufficiens ad deletionē pene z culpe: z ideo tenetur cōfiteri z satisfacere: maxime cū contritio vera non fuerit: nisi ꝓposituz confitēdi habuisset annexum qō debet ad effectuz deduci: etiā ꝓpter preceptuz qō est de cōfessione datum. ℣ Ad scōz dām q sicut gaudium interius redundat etiaz ad exteriores corporis partes: ita etiā z dolor interior ad exteriora mēbra deriuat: vnde dicit ꝑuer. xvij. Spiritus tristis exsiccat ossa. ℣ Ad tertiū dām q dolor cōtritionis q̃uis sit finitus quantū ad intensionē: sicut ēt z pena peccato mortali debita finita est: habet tn̄ infinitaz virtutez ex charitate qua informat: z fm hoc pōt valere ad deletionez culpe z pene. Ad tertiā. q. dō q cōtritio vt sepe dictū est: habet duplicē dolorē: vnū rōnis q̃ ē displicentia pcti cōmissi: z hic pōt esse adeo puus q non sufficiet ad rōnem cōtritionis: vt si minus displiceret ei pctm̃ q̃ debeat displicere separatio a fine: sicut etiā amor pōt esse ita remissus q non sufficit ad rōnem charitatis. aliū dolorē hz in sensu: z paruitas huius nō impedit rōnez contritionis qr non se habet essentialr ad contritionē: sz quasi ex accidenti ei adiungit: z itez nō est in ptate nr̃a Sic g̃ dōz q quātūcūq̃z puus sit dolor: dūmodo ad cōtritionis rōnem sufficiat: omnē culpā delet. ℣ Ad pmū g̃ dām q medicine spūales habent efficaciaz infinitaz ex virtute infinita que in eis operat: z iō illa medicia q̃ sufficit ad curationē pui pcti sufficit etiā ad curationē magni: sicut patet ō baptismo quo z magna z parua peccata soluunt̃ z similr est de cōtritione dūmodo ad rōnez cōtri

tionis pertingat. ¶ Ad scõm dõm q hoc sequit ex necessitate q vnus hõ plus doleat de peccato maiori q̃ de minori p̃m q magis repugnat amori qui dolorẽ causat: sed tñ si vnus alius haberet tãtũ de dolore p̃o maiori quãtũ ipse h3 p̃o minori sufficeret ad remissionẽ culpe. ¶ Questio. III.

QCirca q̃ritur de cõfessione. ¶ Et circa hoc querũt. v. ¶ Primo de necessitate cõfessionis. ¶ Scõo q̃d sit cõfessio. ¶ Tertio cui sit facienda. ¶ Quarto qualis esse debeat. ¶ Quinto de effectu cõfessionis.

AD primuz sic proceditur: Uf q p̃fessio nõ sit necessaria ad salutẽ. sacr̃m. n. pnie contra remissionẽ culpe ordinatuz est. sed culpa per gr̃e infusionẽ sufficienẽ remittitur. g̃ ad pniam de pctõ agendaz non est necessaria cõfessio. ¶ P. aliquib' est pctm̃ remissuz sine hoc q cõfessi legant: sicut p3 de Petro z ỏ Magdalena: z etiã de Paulo. sed nõ est minoris efficacie gr̃a remittẽs pctm̃ nũc q̃ tunc fuit. g̃ nec nunc de necessitate salutis ẽ q homo cõfiteatur. ¶ P. pctm̃ qỏ ex alio cõtractũ est ex alio debet hre medicinã. g̃ pctm̃ actuale quod ex ꝓpio motu quilibet cõmisit debet ex seipo tm̃ habere medicinã sed ꝯ tale pctm̃ ordinat pnia. g̃ cõfessio non est de necessitate pnie. ¶ P. confessio ad hoc desiderat in iudicio: vt p̃m quãtitatẽ culpe pena infligatur. sz homo pot sibiipsi penã infligere maiorẽ q̃ etiã ab alio sibi infligat. g̃ vf q nõ sit cõfessio de necessitate salutis. ¶ Sz ꝯ: Boe. in li. de cõsola. Si medicinã expectas: oz q morbũ detegas. sz de necessitate salutis ẽ q homo de pctis medicinã accipiat. g̃ z de necessitate salutis est q morbũ p cõfessiõez detegat: ¶ P. in iudicio seculari nõ est idẽ iudex z reus. sz iudiciũ spũale est ordinatius. g̃ peccator qui est reus nõ h3 esse sui ipsius iudex: sed ab alio iudicari. z ita oportet q ei ꝓfiteat. Ulterius vf q sit de iure naturali. Adã. n. z Cayn nõ tenebãt nisi ad p̃cepta legis nature. sed reꝑhenduñt de hº q pctm̃ suũ nõ sunt ꝓfessi. g̃ ꝓfessio pcti est de lege naturali. ¶ P. p̃cepta illa que manent in lege veteri z noua sunt de iure naturali. sed ꝓfessio fuit i lege veteri: vñ dicit Esa. xlij. Narra tu qd̃ habes: vt iustificeris. g̃ est de lege naturali. ¶ P. Job nõ erat subiect' nisi legi naturali. sed ipe pctã confitebat: vt p3 per hoc qỏ ipse ỏ se dicit: Job. xxxj. Si abscondi vt homo pctm̃ meũ. g̃ est de lege naturali. ¶ Sz ꝯ: Isido. dicit q ius naturale ẽ idẽ apud omnes. sed cõfessio nõ est eodem modo apud oẽs g̃ nõ est de iure naturali. ¶ P. confessio sit ei q̃ h3 claues. sed claues ecclesie non sunt de naturalis iuris institutiõe. g̃ nec cõfessio Ulterius videt q non omnes ad confessionẽ teneant: qz sicut dicit Piero. Penitentia est secũda tabula post naufragiuz. sed aliqui post baptismũ naufragium nõ sũt passi. g̃ eis non cõpetit penitẽtia: z sic nec cõfessio que est penitentie pars. ¶ P. cõfessio facienda est iudici in quolibet foro. sed aliqui sunt qui nõ habent hominẽ iudicẽ supra se. g̃ non tenent ad confessionẽ. ¶ P. aliquis est qui non habet peccata nisi venialia. sed de illis non tenet homo confiteri g̃ non quilibet tenetur ad confessionẽ. ¶ Sz ꝯtra est: quia confessio contra satisfactionẽ z contritionem diuidit. sed omnes tenentur ad contritionez z satisfactionem. g̃ z omnes tenent ad confessiõez ¶ P. hoc patet ex decretali de penitẽtijs z remissionib': vbi dicit q vtriusq sexus cũ ad annos discretionis venerint debent pctã cõfiteri Ulteri' videt q statim teneat confiteri: dicit. n. Hugo de sancto vic. Si necessitas non est que p̃tendat contẽptus non excusat. sed quilibet tenet vitare contẽptum. g̃ quilibet tenet statiz confiteri cũ potest. ¶ P. quilibet tenet plus facere ad euadendum a morbo spirituali q̃ ad euadendum a morbo corporali. sed aliquis infirmus corporaliter nõ sine ỏtrimento salutis medicum requirere tardat. g̃ videt q nõ possit esse sine detrimento salutis q aliquis sacerdoti cuius copiaz habet de pctõ confiteat. ¶ P. illud qỏ sine ĩmio debet: statim debet. sz sine ĩmio oz hõ ꝓfessionez deo. g̃ tenet ad statim. ¶ Sz ꝯ: in decretali simul dat tp̃us deimiatũ de confessione z de eucharistie p̃ceptiõe. sed aliquis nõ peccat si nõ percipiat eucharistiã ante tp̃us a iure deimiatũ. g̃ non peccat si nõ añ tp̃s illud ꝓfiteatur. ¶ P. quicũq; omittit illud ad qỏ ex p̃cepto tenet peccat mortaliter. si g̃ aliquis nõ statim ꝓfitet qñ h3 copiã sacerdotis si ad cõfitendũ statim tenet peccaret mortaliter: z eadẽ rõne in alio tpe: et sic deinceps z ita mlta mortalia pctã hõ icurreret p vna pnie dilatione: qỏ videt inconueniens. Ulterius vf q possit cũ aliquo dispensari ne ꝓfiteat hoi. p̃cepta eni que sunt de iure positiuo subiacẽt dispẽsatiõi platoz ecclie. sed ꝓfessio est huiusmõi: vt ex dictis patz. g̃ pot dispẽsari cũ aliquo vt nõ ꝓfiteat. ¶ P. illud qỏ ab hoie institutuz est pot etiã ab hoie dispensationez recipe. sz ꝓfessio nõ legit a deo instituta: sed ab hoie: Jac. v. Cõfitemi alterutrũ peccata vra. habet añt papa ptãtez dispẽsandi in his q̃ p aplos instituta sũt: sicut p3 de bigamis. g̃ etiã pot cũ aliquo dispẽsare ne ꝓfiteat. ¶ Sed ꝯ: pnia cuius ps est ꝓfessio ẽ sacr̃m necessitatis: sic z baptism'. cũ g̃ i baptismo nullus dispẽsare possit: nec in ꝓfessiõe aliq̃s dispẽsar̃ poterit Rñdeo dõm ad. j. qõnez. q passio christi sine cui' vtute nec actuale nec originale pctm̃ dimittit in nobis opat p sacramẽtoz susceptionẽ q̃ ex ipsa effi aciã habẽt: ideo ad culpe remissionẽ z actualis z originalis requrit sacr̃m ecclie: vel actu susceptuz: vel saltẽ voto q̃n articulus necessitatis nõ ꝓcẽptus sacr̃m excludit:

ꝛ p ꝓñs illa sacr̃a q̄ ordinant cõtra culpã cuz q̄ salus esse non ptest sũt de necessitate salutis: ꝛ iõ sic baptismꝰ quo delet originale ẽ de necitate saluti: ita ꝛ pnie sacr̃m. sicut aũt aliqs per hoc q̄ baptismũ petit se mĩstris ecclie sb̃ȳcit ad qs ptinet disp̃satõ sacr̃i: ita ẽt p hoc q̄ fatet pctm̃ suũ se mĩstro ecclie sb̃ȳcit: vt p sacr̃m pnie ab eo disp̃satũ remissiõez ꝓsequat: qui cõgruũ remediũ adhibere nõ p̄t: nisi pctm̃ cognoscat qõ fit p cõfessionẽ peccãtis: ꝛ iõ ꝓfessio ẽ ꝺ necessitate salutis eius qui in pctm̃ actuale mortale cecidit. ¶ Ad p̀mũ g̃ ꝺõ q̄ gr̃ie infusio sufficit ad culpe remissiõz: sz p̃culpã remissã adhuc ẽ pctõr debitor pene tpalis: sz ad gr̃e infusionẽ cõsequẽdã ordinata sũt gr̃ie sacr̃a: an q̄z susceptionẽ vl̃ actu vl̃ ꝓposito aliqs gr̃az nõ ꝓsequt: sic i baptismo pz: ꝛ sil̃r ẽ ꝺ ꝓfessiõe: ꝛ vlteriꝰ ꝓfessiõez erubescẽtiã ꝛ vi clauiũ quibꝰ se ꝓhitẽs sb̃ȳcit: ꝛ satisfactõnẽ ũũctã quã sacerdos moderat sz q̃litatẽ criminuz sibi p ꝓfessionẽ innotescentiũ pena tpalis expiat: sz tm̃ ex hoc q̄ operat ꝓfessio ad pene remissionez nõ hz q̄ sit de necessitate salutis: qr pena ista ẽ tpal̃ ad quã p̃culpe remissionẽ aliquis ligat̃ remanet vñ sine hoc q̄ in pñti via expiaret: cẽt via salutis sz hz q̄ sit de necitate salutis: ex hoc q̄ ad remissionẽ culpe mõ p̄dicto opat. ¶ Ad scõz ꝺõ q̄ zli ñ legat illoꝛ ꝓfessio: potuit tm̃ fieri. mlta. n. sũt fcã que nõ sũt scripta: ꝛ p̃ea christus hz ptãtez excellentie in sacr̃is: vñ sine his que ad sacr̃m ptinẽt p̄t rẽ sacr̃i ꝓferre. ¶ Ad ẗiũ ꝺõ q̄ pctm̃ qõ ex altero p̃ctũ ẽ. s. originale põt oio ab extrinseco remediũ hr̃e vt in puulis pz: sz pctm̃ actuale qõ ex seipso ds̄ qs ꝓmisit nõ põt expiari nisi aliqd coopet illi qui peccauit: sz tm̃ ñ sufficit ad pctm̃ expiandum ex se ipso: sicut sufficienter peccatuz cõmisit: eo q̄ peccatũ ex pte ꝑuersionis ẽ finitũ ex q̄ pte peccator i ipz inducit: sz ex pte auersiõis hz infinitatẽ ex q̄ pte oz q̄ pcti remissio incipiat: qr qõ ẽ vltimũ in generatõe ẽ p̀mũ in resolutõe: vt dr̃ in. iij. eth. ꝛ iõ oz q̄ ẽt pctm̃ actuale ex alio medicinã hẽat. ¶ Ad 4ᵐ ꝺõ q̄ satisfactio nõ sufficeret ad expiãdũ penã pcti ex q̃ntitate pene que in satisfactõe ꝑponit: sed sufficit inq̃ntũ ẽ ps sacr̃i vtutẽ sacr̃alez hñs: ꝛ ideo oz q̄ p disp̃satores sacr̃oꝛ ꝑponat: ꝛ iõ necia ẽ cõfessio. ¶ Ad scõz ꝺõz q̄ sic i pma ꝺi. dictũ ẽ: sacr̃a sũt quedã fidei ptestatiões: vñ oz ea fidei eẽ ꝓportionata. fides ãt ẽ. s. cognitiõem rõnis nãlis: vñ ẽt ꝛ sacr̃a sunt. s. rõnis nãlis dictamia: ꝛ qr ius nãle est qõ nõ opinio genuit: sz inata quedã vis iseruit vt Tullꝰ dic: iõ sacr̃a nõ sunt de iure nãli: sz ꝺ iur̃ dino qõ ẽ supranãle: ꝛ q̃z etiã nãle dr̃ fm q̄ cuilz rei illud ẽ nãle qõ ei a suo creatore ipõit: tm̃ ꝓprie nãlia dicũt q̃ ex ꝓncipijs naẗe causant. supra nãm aũt q̃ ipe ꝺe sibi reseruat sine naẗe misterio opanda: siue in operatiõibꝰ miraculoꝛ: siue in reuelatiõibꝰ mysterioꝛ: siue i institutõibꝰ sacroꝛ: ꝛ sic cõfessio que sacr̃alẽ necitatẽ hz nõ est de iure nãli: sz dino. ¶ Ad p̀mũ g̃ ꝺõ q̄ Adã vituperat de hoc q̄ pctm̃ suũ coꝛã deo nõ recogñuit. cõfessio. n. q̃ fit deo p recognitionẽ pcti ẽ de iure naẗali. nũc autẽ loq̃mur de ꝓfessiõe q̃ fit hõi. Vel ꝺõz q̄ confiteri pctm̃ in casu ẽ de iure nãli. s. cũ qs in iudicio ꝓstituꝰ a iudice interrogat: tũc. n. nõ ꝺz mẽtiri pctm̃ excusando vl̃ negãdo: de q̃ Adã ꝛ Aayn vituparãt sz ꝓfessio q̃ fit hõi spõte ad remissionẽ pctõr consequẽdã a deo nõ est de iure nãli. ¶ Ad scõm ꝺõ q̄ p̃cepta legis naẗe manẽt eodẽ mõ in lege moysi ꝛ in lege noua: sz ꝓfessio q̃uis aliqualr̃ eẽt in lege moysi: nõ tm̃ eodẽ mõ: sic in lege noua: nec sicut i lege naẗe. in lege. n. naẗe sufficiebat interior recognitio pcti apud deũ: sed in lege moysi oportebat aliq̄ signo exteriori pctm̃ ptestari: sic p oblationẽ hostie p pctõ ex q̃ etiã hõi inotescere poterat euz peccasse: nõ aũt oportebat q̄ spãle pctm̃ a se ꝓmisꝰ suz manifestaret: aut pcti circũstãtias: sic in noua lege oz. ¶ Ad tertiũ ꝺõ q̄ Job loquit de illa abscõsione pcti quã facit in iudicio deprehensus pctm̃ negãdo aut excusando: vt ex glo. ibidẽ hr̃i põt.

¶ Ad ẗiã. q. ꝺõ q̄ ad cõfessionẽ duplr̃ obligamur Uno mõ ex iure dino ex hꝰipo q̄ ẽ medicia: ꝛ fm hoc nõ oẽs tenent ad cõfessionẽ: sz illi tm̃ q̃ pctm̃ mortale incurrũt p̃baptismũ. alio mõ ex p̃cepto iuris positiui: ꝛ sic tenent oẽs ex ista institutione ecclie edita in cõcilio generali sb̃ Innocẽtio. iij. tũ vt quilibet se pctõr recogñsceret: qr oẽs peccauerẽt ꝛ egẽt gr̃a ꝺei: tũ vt cũ maiori reuerẽtia ad eucharistiã accedat: tũ vt eccliaꝛ rectoribꝰ sui sb̃diti inotescãt ne lupus inter gregez lateat. ¶ Ad p̀ᵐ g̃ ꝺõ q̄ q̃uis hõ in hac vita p̃baptismũ naufragiũ euadere possit qõ ẽ p pctm̃ mortale: nõ tm̃ põt euadẽ venialia quibꝰ ad naufragiũ disponit cõtra que ẽt pnia ordinat: ꝛ iõ manet pnie locus etiã in illis q̄ nõ mortalr̃ peccãt: ꝛ p ꝓñs ꝓfessiõis. ¶ Ad scõm ꝺõ q̄ nullus est qui nõ habeat iudicẽ christũ cui p suũ vicariũ ꝓfiteri ꝺz qui q̃uis eo inferior sit inq̃tũ ipse plat̃ ẽ tm̃ eo est superior inquãtũ pctõr est ipse ꝛ ille christi mĩster. ¶ Ad tertiũ ꝺõ q̄ ex vi sacr̃i nõ tenẽt aliquis venialia ꝓfiteri: sz ex institutiõe ecclie: q̃n nõ hz alia q̃ cõfiteat: vl̃ põt dici fm quosdã q̄ ex decretali p̄dicta nõ obligant: nisi illi qui hñt pctã mortalia qõ pz ex hoc q̄ dicit: q̄ ꝺz oia pctã ꝓfiteri: qõ de vẽtal̃ intelligi nõ põt: q̃a null̃ oia ꝓfiteri p̄t: ꝛ fm hꝰẽt ille q̃ nõ hz mortalia nõ tenẽt ad cõfessionẽ venialiũ: sz sufficit ad p̃ceptũ ecclie iplẽdũ: vt se sacerdoti repñtet: ꝛ se oñdat absq̄ cõscia mortalis eẽ: ꝛ hoc ei p̃ cofessiõe reputat. ¶ Ad q̃rtã. q. ꝺõ q̄ cũ ꝓpositũ cõfitendi sit annexũ ꝓtritioni: tũc tenẽt aliquis ad hoc ꝓpositu: q̃n ad ꝓtritõez tenẽt. s. q̃n pctã memorie occurrũt cũ p̃cipue in piculo mortis existit: aut in aliq̄ articulo in q̄ sine pcti remissione pctm̃ oportet eũ in currere: sicut cũ teneat ad celebrãdũ si ꝺeẽt copia sacerdotis saltẽ cõteri tenẽt: ꝛ hr̃e ꝓpositũ ꝓtẽdi

sed ad cõfessionẽ actualr faciendã obligat aliquis duplr. vno mõ p accñs. s. qñ ad aliquid tenet qõ non põt sine pctõ facere nisi cõfessus: tũc. n. cõfiteri tenet: sicut si debeat eucharistiã pcipẽ ad quaz nullus post pctm̃ mortale nisi cõfessus accedet oz copia sacerdotis oblata: z necessitate ñ vrgẽte: z i de vẽit obligatio qua ecclia oẽs obligat ad semel in anno cõfitenduz: qz instituit vt semel in ano. s. i pascha oẽs sacrã cõionẽ accipiãt: z iõ añ tps illõ cõfiteri tenẽtur. Alio mõ obligat aliqs ad ꝓfessionẽ p se: z sic vr eadẽ rõ ee ꝺ ꝓfessiõe z ꝺ baptismo differendo: qz vtrũqz ẽ sacm̃ necessitatis. ad baptismũ aũt pcipiẽdũ ñ tenet aliqs stati postq̃ hz ꝓpositũ baptismi ita q̃ peccet mortaliter nisi stati baptizet: nec ẽ aliqꝺ tps determiatũ vltra qꝺ si baptismũ differat pctm̃ mortale incurrat. sz põt ꝓtigere q̃ i dilatiõe baptismi erit pctm̃ mortale vel nõ erit: z hꝰ pẽsãdũ ẽ ex cã dilatiõis: qz sic dic phs in. viij. phy. Uolũtas ñ retardat facẽ opꝰ volitũ nisi ppter aliquã cãm rõnabilẽ. vñ si cã dilatõis baptismi pctm̃ mortale ãnexũ habeat: vtpote si ppt cõtẽptũ vel aliquid huiusmõi baptismũ differat: dilatio erit pctm̃ mortale: alr nõ: z iõ idẽ vr esse de cõfessione que nõ est maioris necitatis q̃ baptismus: z qz ea que sunt de necitate salutis tenet hõ in hac vita iplere: iõ si periculũ mortis imineat ẽt p se loquendo obligat aliquis ad cõfessionẽ faciẽdã tũc vel baptismũ suscipiendũ: z ppt hoc etiaz Jac. simul pceptũ edidit de cõfessione facienda z extrema vnctiõe suscipiẽda: z iõ vr ꝓbabilis eoꝝ opinio qui dicũt q̃ nõ tenet homo ad statiz cõfitẽdũ: q̃uis periculosũ sit differre. Alij aũt dicunt q̃ tenet ꝓtritus ad stati cõfitendũ debita opportunitate oblata fm rectã rõnez: nec obstat q̃ decretal terminũ pfigat vt semel in anno cõfiteat: qz ecclia nõ indulget dilationẽ: sed ꝓhibet negligẽtiaz i maiori dilatione: vnde per decretalẽ illã nõ excusat a culpa dilationis quãtũ ad foꝝ cõscie: sz excusat a pena quãtũ ad foꝝ ecclie: vt nõ ꝓcet debita sepultura: si morte ꝓuent' fuerit añ tẽp' illud. sz hoc vr nimis duꝝ: qz pcepta affirmatiua nõ obligant ad stati: sz ad tẽp' determiatũ: nõ quidẽ ex hoc q̃ tũc cõ mode iplerí pñt: qz sic si nõ daret aliqs elemosynã ꝺ supfluo q̃cũq̃ paup offeret peccaret mortalr: qꝺ falsũ ẽ: sz ex hoc q̃ tẽp' necitatẽ vrgẽtẽ adducit z iõ nõ oz q̃ si stati oblata opportunitate ñ cõfiteat ẽt si maior opportunitas expectet aliquis peccet mortalr: sed qñ ex articulo tẽporis necitas confessiõis inducit: nec hoc est ex indulgẽtia ecclie q̃ nõ teneat ad stati: sz ex nã pcepti affirmatiui: vñ añ ecclie statutũ etiã min' debebat. qdã vo dicũt q̃ seculares nõ tenent añ ꝺragesimale tps ꝓfiteri qꝺ ẽ eis pnie tẽp': sz religiosi tenent ad stati: qz totũ tps ẽ eis pnie tẽp'. sz hoc nihil ẽ: qz religiosi nõ tenent ad alia q̃ alũ hõies: nisi ad que se ex voto obligauerũt. ¶ Ad pmũ g̃ ꝺo q̃ Hugo loquit de illis qui sine sacro decedũt. ¶ Ad scõm ꝺo q̃ ñ ẽ de necitate salutis corporalis q̃ stati medicũ q̃rat nisi quãꝺo necitas curatiõis icũbit: z silr ẽ de morbo spũali. ¶ Ad tertiũ ꝺom q̃ retẽtio rei aliene inuito dño cõtrariat pcepto negatiuo qꝺ obligat sp z ad sp: z iõ tenet stati ad reddẽdũ. sec' aũt ẽ de impletione pcepti affirmatiui: qꝺ obligat semper sed nõ ad sp: vñ nõ tenet aliquis ad stati iplenduz

AD. v. qõnez ꝺom q̃ ministri ecclie instituunt i ecclia diuinit' fundata: z iõ institutio ecclie pꝰponit ad operationẽ mistroꝝ: sicut opꝰ creatiõis pꝰsupponit ad opꝰ nature: z qz ecclia fundat i fide z sacris: iõ ad mistros ecclie nec nouos articulos fidei edere: aut editos remouere: aut noua sacra instituere: aut instituta remouere ptinet: sz hoc est ptãtis excellẽtie que soli debet christo: qui ẽ ecclie fundamentũ: z iõ sicut papa nõ põt dispẽsare vt aliquis sine baptismo saluet: ita q̃ nec saluet sine cõfessiõe fm q̃ obligat ex ipsa vi sacri: sed põt dispẽsare in cõfessiõe fm q̃ obligat de pcepto ecclie: vt possit aliquis diuꝰ cõfessionẽ differe q̃ ab ecclesia institutũ sit. ¶ Ad pmũ g̃ ꝺo q̃ pcepta iurl diuini nõ minꝰ obligãt q̃ pcepta iuris naturalis. vñ sicut nõ põt dispẽsari in iure naturali: ita nec in iure positiuo diuino. ¶ Ad scõm ꝺo q̃ pceptũ de cõfessiõe nõ ẽ ab hõie puro institutũ q̃uis sit a Jacobo ꝓmlgatũ: sed a deo institutionẽ habuit q̃uis expressa institutio ipius nõ legat: tñ quedaz pfiguratio ipius inuenit: z in hoc qꝺ Johi cõfitebant pctã qui baptismo ipius ad gram christi pte parabant: z in hoc etiã q̃ dñs sacerdotibus leprosos trãsmisit: qui q̃uis non essent noui testamẽti sacerdotes: tamẽ in eis noui testamẽti sacerdotiũ significabatur.

AD secũdum sic procedit: Ur q̃ Aug. incõuenienter cõfessionẽ diffiniat dicẽs: Cõfessio est p quã morbus latẽs spe venie aperit. morbꝰ. n. q̃ quẽ cõfessio ordinat pctm̃ ẽ. sz pctm̃ aliqñ ẽ apertũ. g̃ non debuit dicẽ morbũ latentẽ esse cuꝰ ꝓfessio est medicina. ¶ Ꝺ. ꝓncipiũ pnie est timor: vt in. xiij. di. dictũ est. sed ꝓfessio ẽ ps pnie. g̃ nõ debuit p cã cõfessiõis ponẽ spẽ: sed magis timorem. ¶ Ꝺ. illud qꝺ sub sigillo põit ñ aperit: sz claudit magis. sz pctm̃ qꝺ qs cõfitet sꝺ sigillo ꝓfessiõis ponit. g̃ nõ aperit in cõfessione pctm̃: sed magis claudit. ¶ Ꝺ. inueniunt q̃daz alie diffinitões ab ista differẽtes. Grego. n. dicit q̃ cõfessio ẽ pctoꝝ detestatio z ruptio vulneris. qdã vo dicũt q̃ cõfessio ẽ legitia cotã sacerdote pctoꝝ declaratio. qdã aũt sic: Cõfessio ẽ sacralis deliquẽtis accusatio ex erubescẽtia: z per claues ecclie satisfactoria obligans ad peragendã pniam iniũcta g̃ vr q̃ passignata causa non omnia cõtineat que in his cõtinent: z ita q̃ insufficiens sit. ¶ Ulterius vr q̃ cõfessio non sit actus virtutis. omnis. n. actꝰ

virtutis est de iure naturali: q2 ad virtutes apti sumus a nā: vt phs dicit in .ij. etħ. ſz cōfessio non est de iure nāli. g̃ nō est act' virtutis. ℣ Ō. act' virtutis magis pōt cōuenire inocēti q̄ ei qui peccauit. sed cōfessio pcti de qua loq̄mur nō pōt inocēti cōuenire. g̃ nō est act' virtutis. ℣ Ō. gr̃a q̄ ē in sacr̄is aliq̄ mō differt a gr̃a que ē in virtutib' 7 donis: vt in pma di. dictū ē. ſz cōfessio ē sacr̄i ps. g̃ nō ē act' virtutis. ℣ Sz ⁊: pcepta legis sūt de actib' virtutū. ſz cōfessio cadit sb̄ pcepto. g̃ est act' virtutis. ℣ Ō. nō meremur nisi actib' virtutū. ſz ꝓfessio ē meritoria: q2 aperit celū: vt i lr̃a magr̃ dic̄. g̃ vr̄ q̄ sit act' virtutis. ℣ Tert' vr̄ q̄ cōfessio nō sit actus pnie virtutis: q2 act' illi' vtutis est q̄ est cā eius. sed cā cōfessiōis est spes venie: vt ex diffōne inducta apparet. g̃ videt q̄ sit act' spei 7 nō pnie. ℣ Ō. vere cūdia est pars tēpantie: vt in .iij. li. di. xxxiij. dictū est. ſz ꝓfessio ex erubescētia operat: vt ex passignata diffōne apparet. g̃ est act' tēpantie nō pnie. ℣ Ō. act' pnie initiū dine miseric2die. ſz ꝓfessio magis initiū sapie, ppt veritatē q̄ in ipa ee dz. g̃ nō est act' pnie. ℣ Ō. ad pniaz monet articulus de iudicio, ppt timorē q̄ pnie origo est. sed ad ꝓfessionē monet articulus de vita eterna: q2 est pp spez venie. g̃ nō est act' pnie. ℣ Ō. ad virtutē veritatis pertinet vt oñdat se quis talē qualis est. ſz hoc facit cōfitēs. g̃ ē act' virtutis q̄ dr̄ veritas 7 nō pnie. ℣ Sz ⁊: pnia ordinat ad destructionē pcti. ſz ad hoc idē ꝓfessio ordinat. g̃ est act' pnie. Rñdeo dōm ad pmā. q. q̄ in actu ꝓfessiōis plura ꝓsiderāda occurrūt: p̄ ipa sba act' siue gen' eius qđ ē manifestatio quedā: 2° de quo fit. s. pctm̄: 3° cui fiat. s. sacerdos: 4° cā ei'. s. spes venie: 5° effect' eius. s. absolutio a pte pene 7 obligatio ad aliā ptē exsoluēdā. in pma g̃ diffōne Aug. tangit 7 sba actus in aptione: 7 de q̄ fit confessio cū dr̄ mor' latēs: 7 cā in spe venie: 7 in alijs diffōnib' tanguntur aliqua ꝺ illis q̄nq; assignant: vt cuilibet inspicienti pz. ℣ Ad pmū g̃ dōm q̄ q̄uis sacerdos aliquādo sciat ei' pctm̄ vt hō: nō tm̄ scit vt christi vicarius: sicut etiā iudex aliquādo scit aliquid: vt hō qđ nescit vt iudex: 7 quātū ad hoc p ꝓfessionē aperitur. Uel dōm q̄ q̄uis act' pcti exterior in aperto sit: actus tm̄ interior qui ꝑncipalior est in occulto est: 7 ideo dz q̄ per cōfessionē apiat. ℣ Ad scām dōz q̄ cōfessio ꝑsupponit charitatez q2 ia viu' aliquis efficit: vt in lr̃a dicit. ꝑtritio autē est in qua dat charitas. timor aūt seruilis qui est sine spe est p2cur' ad charitatē. sed hūs charitatez magis mouet ex spe q̄ ex timore. 7 iō cā ꝓfessiōis pon' ponit spes q̄ venia. ℣ Ad tertiū dō q̄ pctm̄ in cōfessione aperit sacerdoti. 7 claudit alijs confessiōis sigillo. ℣ Ad q̄rtū dōm q̄ nō oz i q̄libet diffōne oia tāgere q̄ ad rē diffinitā cōcurrūt: 7 iō inueniunt quedā diffōnes siue assignationes date penes vnā cām: quedā penes aliā. Ad scdaz. q. dōm q̄ ad hoc q̄ aliquis dicat act' virtutis: vt p' dictū ē: sufficit q̄ in sui rōne aliquā cōditiōez ꝑplicet que ad virtutē ptineat: q̄uis aūt nō oia q̄ ad vtutē requirūt ꝑtorteat ꝓfessio: tm̄ ꝑtortat ex suo nomie manifestationē alicui' qđ in ꝓscia tenet aliq̄s. sic. n. simul in vnū os 7 cor ꝓueniūt. si. n. qs aliq̄d ꝑferat ore qđ corde nō teneat: nō ꝓfessio: sz fictio dr̄. hec aūt ꝓditio ad virtutē ptinet: vt aliquis ore cōfiteat qđ corde tenet: 7 iō ꝓfessio ē bonū ex genē 7 ē act' virtutis: sz tm̄ pōt male fieri nisi alīs debit' circūstātijs vestiat. ℣ Ad pmū g̃ dōm q̄ ad confessionē veri debito mō faciēdā vbi oz 7 cui oz in generali inclinat rō nālis: 7 fm hoc ꝓfessio est de iure nāli: sz determiatio circūstātiaz: qm̄ 7 qūo 7 quid ꝓfiteri oportet: 7 cui hoc est ex institutiōe iuris dīni in ꝓfessiōe de qua loquimur: 7 sic patet q̄ ius nāle iclinat ad cōfessionē mediāte iure dīno quo circūstātie determiant: sicut pene ē i oib' que sūt de iure positiuo. ℣ Ad scām dō q̄ illi' virtutis cui' obiectū ē pctm̄ cōmissuz q̄uis habituz possit innocēs hr̄e: tm̄ actū nō hz innocētia pmanēte: vt. s. de pnia dictū ē: 7 iō ctia ꝓfessio pctōr de qua nūc loquimur nō ꝓpetit inocēti q̄uis sit act' virtutis. ℣ Ad tertiū dōz q̄ q̄uis gr̃a sacr̄oz 7 gr̃a virtutuz sit alia 7 alia: nō tm̄ sūt ꝺrie: sz dispate: 7 iō nō est incōueniēs vt idē sit actus vtutis ꝑz q̄ ex li. ar. gr̃a informata, pcedit: 7 sit sacr̄m vel ps sacr̄i ꝑz q̄ est medicina in remediū pcti ordinata. Ad ttiaz qōnez dōm q̄ in virtutib' hoc ꝓsiderandū ē q̄ qñ .s. obiectū virtutis addit spālis rō boni. 7 difficil requirit spālis virtus: sicut magis sūpt' ad magnificentiā ptinēt: q̄uis cōiter sūpt' mediocres 7 donatōes pertineāt ad liberalitatē: vt pz in .ij. 7 .iij. etħ. 7 silr est in ꝓfessione veri: que q̄uis ad veritatis virtutē ptineat absolute: tm̄ ꝑz q̄ aliqua rō boni addit ad aliā virtutē ptinere incipit: 7 iō dicit phs i. iij. etħ. q̄ ꝓfessio que fit in iudicijs nō ptinet ad veritatis virtutē: sz magis ad iusticiā. 7 silr ꝓfessio bñficioz dei in laudē diuinā nō ptinet ad virtutē veritatis: sed ad virtutē latrie: 7 ita ēt ꝓfessio peccatoz ad remissionē eoz ꝓsequendā nō pertinet elicitiue ad virtutē veritatis: vt quidā dicūt: sz ad virtutē pnie: ipatiue aūt ad multas virtutes pertinere pōt fm q̄ in finē multaz virtutū trahi pōt ꝓfessionis act'. ℣ Ad pmū g̃ dō q̄ spes est cā cōfessionis nō sicut eliciens: sed sicut iperās. ℣ Ad scām dō q̄ erubescētia in illa diffōne nō ponit q̄si cā ꝓfessiōis cū magis nata sit ipedire cōfessionis actū: sz q̄si cōcausa ad liberādū a pena inquantū ipa erubescētia pena quedā ē: 7 sic ēt claues eccl'ie cōcause ꝓfessiōis ad hoc sūt. ℣ Ad ⁊m dō q̄ scōz quādā adaptionē ptes pnie trib' attributis pso arū adaptari pñt: vt ꝑtritio mie vl̄ bonitati rñdeat, ppter dolorē de malo: cōfessio sapientie, ppter veritatis manifestationez: satisfactio potētie, ppt satisfaciendi laborē. 7 quia cōtritio ē pma pnie pe efficaciaz alīs partib' ꝓrebēs: iō eodez mō iudicis

de tota pnia: sicut de ꝓtritione. ¶ Ad ārtū dō q̄ qz cōfessio magis ex spe ꝓcedit q̄ ex timore: vt dictū ē: ió magis innititur articulo de vita eīna quē respicit spes q̄ articulo de iudicio quez respicit timor: q̄uis pnia rōne cōtritōis ecōuerso se habeat

Ad q̄ntū ꝑ solutio ex dictis.

AD tertiuz sic proce

dit: Uī q̄ nō sit necessariū sacerdoti cōfiteri. Ad ꝓfessionē.n. nō obligamur: nisi ex diuina institutione. sed diuina institutio nobis ꝓponit: Jac. v. Confitemi alterutz ꝛc̄. vbi nō fit mētio de sacerdote. ḡ nō oz cōfiteri sacerdoti. ¶ Ꝺ. pnia est sacramētuz necessitatis: sicut ꝛ baptismus. sz in baptismo ꝓpt sacri necessitatē est minister quilibz hō ḡ ꝛ in pnia. ḡ sufficit cuilibet cōfiteri. ¶ Ꝺ. ꝓfessio ad hoc ē necessaria: vt taxet penitēti satisfactiōis modus. sz aliq̄n aliquis ñ sacerdos discreti⁹ posset penitēti dare satisfactionis modū q̄ multi sacerdotes. ḡ nō est necessariū q̄ cōfessio fiat sacerdoti. ¶ Ꝺ. cōfessio ad hoc est ordinata in ecclīa: vt rectores pecoz suoz vultū cognoscāt. sz q̄nz rector siue ꝓlatus nō est sacerdos. ḡ confessio nō ſp facienda est sacerdoti. ¶ Ꝺz ꝯ: absolutio penitētis ꝓpt quā fit cōfessio nō pertinet nisi ad sacerdotes quib⁹ claues ecclīe cōmisse sunt. ḡ cōfessio oz fieri sacerdoti. ¶ Ꝺ. ꝓfessio p̄figurat in laçari mortui viuificatōe. sz dñs solis discipulis p̄cepit: vt laçaz soluerent: vt ꝑz Jo. xj. ḡ sacerdotib⁹ facienda ē cōfessio. ¶ Uterius vī q̄ in nullo casu liceat alīs q̄ sacerdotib⁹ cōfiteri: qz ꝓfessio sacr̄alis accusatio ē: vt ex supꝛapposita diffōe hr̄. sed dispēsatio sacri ad illū tm̄ ptinet qui est sacri minister. cū ḡ minister sacri pnie sit sacerdos: vī q̄ nulli alī sit ꝓfessio faciēda. ¶ Ꝺ. ꝓfessio in q̄libz iudicio ad sniaz ordinat. sed snia in foro ptētioso nō a suo iudice lata nulla est ꝛ ió nec faciēda est ꝓfessio nisi iudici. sz iudex i foro ꝓscie nō est nisi sacerdos qui hz ptātez ligādi ꝛ soluendi. ḡ nō est alī ꝓfessio fienda. ¶ Ꝺ. in baptismo qz quilibet baptiçare pōt: si baptiçat laicus sine necessitate non oz a sacerdote baptism⁹ itarari. sz si aliquis ꝓfitet laico in casu necessitatis itez oz sacerdoti cōfiteri: si articulū necitatis euadat. ḡ ꝓfessio sacerdotis nō pōt fieri laico in casu necessitatis. ¶ Ꝺz ꝯ est: qđ in lr̄a determiat. Uteri⁹ vī q̄ extra casuz necitatis nō posset aliquis nō sacerdos ꝓfessionē venialiū audire: qz sacr̄m aliq̄d cōmittit dispensandū laico rōne necitatis. sz ꝓfessio venialiū nō est de necitate salutis: vt.ē. dictū ē ḡ nō cōmittit laico. ¶ Ꝺ. ꝯ venialia ordinat extrema vnctio: sic ꝛ pnia. sz illa nō pōt dari a laico vt ꝑz Jac. vlt. ḡ nec ꝓfessio venialiū pōt ei fieri. ¶ Ꝺz ꝯ est: qđ dicit Beda in lr̄a Uteri⁹ videt q̄ non sit necium q̄ hō cōfiteat ꝓpo sacerdoti. Ore.n. dicit: Aplīco moderamie: ꝛ pietatī officio a nobis constitutuz est: q̄ sacerdotibus monachis aplōz figuraz tenentib⁹ liceat p̄dicare: baptiçare: cōionē dar̄: ꝓ pctōrib⁹ oraz̄: pniaz ipōere: atz pcta soluere. sz moachi nō sūt ꝓpi sacerdotes aliq̄z cū ñ hēant curā aiaz. ḡ cū ꝓfessio fiat ꝓp absolutionē sufficit q̄ fiat cuicūq̄ sacerdoti. ¶ Ꝺ. sic̄ sacerdos ē hui⁹ sacri minister: ita ꝛ eucharistie. sz q̄lz sacerdos ꝑt ꝓficere. ḡ quilibet sacerdos ꝑt sacr̄m pnie ministrare. ḡ nō oz q̄ fiat ꝓpo sacerdoti. ¶ Ꝺ. illud ad qđ ꝺemiate tenemur nō ē in nr̄a electōe ꝓstitutū sz sacerdos cui ꝓfiteri debem⁹ ē in nr̄a electōe ꝓstitutus: vt ꝑz per Aug. in lr̄a. dicit.n. Qui vult cōfiteri pctm̄: vt inueniat gr̄az querat sacerdotē qui sciat ligare ꝛ soluere. ḡ vī q̄ nō sit necium q̄ sacerdoti ꝓpo aliquis ꝓfiteat. ¶ Ꝺ. quidā sūt sic̄ plati qui nō vident hīe ꝓpr̄iū sacerdotē cū nō habeant superiorē. sed isti tenent ad ꝓfessionē. ḡ nō sp tenet hō ꝓfiteri ꝓpr̄io sacerdoti. ¶ Ꝺ. illud qđ est institutū pro charitate cōtra charitatē non militat: vt Ber. dicit. sed ꝓfessio que pro charitate instituta ē cōtra charitatē militaret: si homo ad ꝓfitēdū vni sacerdoti esset obligatus: vtputa si pctōr sciat sacerdotē suū hereticū vel̄ solicitatorē ad malū aut fragilē qui ad pctm̄ qđ ꝺs ei ꝓfitet sit ꝓn⁹: vel si reuelator ee ꝓfessiōis ꝓbabil̄r existimat: vel si pctm̄ ꝯ ipm̄ cōmissuz sit: de quo quis ꝓfiteri oz. ḡ vī q̄ nō sp opoꝛteat ꝓfiteri ꝓpo sacerdoti. ¶ Ꝺ. in eo qđ est necessariū ad salutē nō sunt hoīes artandi ne impediant a via salutis: sed magna artatio vī si opoꝛteat vni hōi ꝓfiteri de necessitate: ꝛ p hoc multi p̄nt a ꝓfessiōe retrahi: vel timore: vel verecūdia: vel aliquo huiusmōi. ḡ cū ꝓfessio sit de necessitate salutis nō debēt hoīes ad hoc artari: vt videt q̄ ꝓpo sacerdoti ꝓfiteant. ¶ Ꝺz ꝯ ē decretal Innocētij: qui instituit q̄ oēs vtriusz sex⁹ semel in āno ꝓpo sacerdoti ꝓfiteāt. ¶ Ꝺ. sic̄ se hz epūs ad dioceliz suā: ita sacerdos ad suā prochiā. sz nō lz vni epō in dioceli alteri⁹ epale offm̄ exercē ꝛ statuta canonū. ḡ nec lz vni sacerdoti prochianū alteri⁹ audire. Uteri⁹ vī q̄ nō possit aliq̄s alīi q̄ ꝓpo sacerdoti ꝓfiteri: ēt ex ꝓuilegio vl̄ mādato supiorīs: qz nō ꝑt aliq̄ꝺ ꝓuilegiū indulgeri i ꝓiudiciū alteri⁹. sz h⁹ ē in ꝓiudiciū alteri⁹ sacerdotis si alīus ꝓfessionē sꝺiti audiat. ḡ nō pōt p ꝓuilegiū vl̄ licētiā seu mādatū supior̄ obtineri. ¶ Ꝺ. illud p qđ ipedit ꝺiuū mādatū nō pōt p mādatū vl̄ ꝓuilegiū alicui⁹ hoīs ꝓcedi. sz mādatū ꝺiuinū ē ad rectores ecclīaz vt ꝺiligēter vultū pecoꝛis sui agñoscāt: ꝑuē. xxvij. qđ ipedit si ali⁹ q̄ ipe ꝓfessionē ei⁹ audiat. ḡ h⁹ nō ꝑt p alicui⁹ hōis ꝓuilegiū vl̄ mādatū ordiari. ¶ Ꝺ. ille ꝺ audit ꝓfessiōez alicui⁹ ē ꝓpus iudex ei⁹ alīs nō posset eū ligare ꝛ soluē. sz vni⁹ hōis nō p̄nt ee plures ꝓpi iudices vl̄ ꝓpi sacerdotes: qz tūc tenerēt plurib⁹ obedire: qđ eēt ipossibile si ꝓria p̄cēpta vl̄ icōpossibilia. ḡ nō pōt alicui aliq̄s ꝓfiteri nisi p ꝓpo sacerdoti: ēt ex supiorīs licētia. ¶ Ꝺ. iniuriaz facit sacr̄o qui sacr̄m iterat super eandez materia

vel ad mīn⁹ inutil⁹r facit. ſz qui ꝓfeſſus eſt alīꝫ ſacer doti tenet itez ꝓfiteri ꝑpo ſacerdoti ſi petat: qz ñ eſt abſolutus ab obedietia qua ei tenet ad hoc. ꝯ nō pōt licite fieri q alīꝫ q̄ ꝑpo ſacerdoti cōfiteat.

¶ Hz ꝺ:ea que ſunt ordinis pñt hñti ſilem ordi nē cōmitti ab eo qui illa facere pōt. ſz ſuperior vt epūs pōt audire ꝓfeſſionē illius qui eſt de prochia alicui⁹ ꝓbyteri: qz etiā aliqñ aliqua ſibi reſeruat: cū ſit ꝑncipalior rector. ꝯ z pōt cōmittere alicui ſa cerdoti alteri q ipſe audiat. ¶ ꝺ. q̄cq̄d pōt infe rior pōt ſupior. ſed ipe ſacerdos pōt dare licentiā ſuo prochiano q alteri ꝓfiteat. ꝯ multo fortⁱ⁹ hoc ei⁹ ſuperior pōt. ¶ ꝺ. ptātez quā hz ſacerdos i po pulo hz ab epo. ſz ex illa ptāte pōt ꝓfeſſionē audi re. ꝯ z eadē rōne alius cui epūs ptātez cōcedit.

Rñdeo ad ꝑmā. q. q gr̄a que in ſacr̄is dat a ca pite in mēbra deſcēdit: z iō ſolus eſt ille miſter ſa cramētor in quib⁹ gr̄a dat qui hz miniſteriū ſup cor ꝓ⁹ chr̄iſti vez: qō ſolius ſacerdotis eſt qui cōſe crare euchariſtiā pōt: z iō cū in ſacr̄o pnie gr̄a cō ferat: ſolus ſacerdos eſt miniſter hui⁹ ſacr̄i: z ideo ei ſoli facienda ē ſacr̄alis ꝓfeſſio que miſtro eccl̄ie dz fieri. ¶ Ad ꝑmū ꝯ dō q Jaco. loquit ex ꝑſup poſitōe diuine inſtitutōis. z qz dīn⁹ inſtitutio p̄ ceſſerat de ꝓfeſſiōe ſacerdotib⁹ facienda: per h⁹ q eis ptātez remittēdi pctā in ap̄lis dedit: vt pz Jo. xx. iō intelligendū ē q Jacob⁹ ſacerdotib⁹ ꝓfeſſio nē eſſe faciendā monuit. ¶ Ad ſcōz dō q baptiſ mus ē magis ſacr̄m neciſtatis q̄ pnie ſacr̄m q ad ꝓfeſſionē z abſolutōez: qz qñz baptiſm⁹ p̄termitti non poſſet ſine periculo ſalutis eterne: vt patet in pueris qui nōdū hñt vſuz rōnis: ſed nō eſt ita de ꝓfeſſiōe z abſolutōe q̄ tm̄ ad adultos pertinet in quib⁹ ꝓtritio cū ꝓpoſito ꝓfitēdi z deſiderio abſo lutiōis ſufficit ad liberandū a morte eterna: z iō ñ eſt ſile ō baptiſmo z ꝓfeſſiōe. ¶ Ad ttiū dō q ſic dictū ē in ſatiſfactōe nō ſolū attēdēda ē q̄titas pe ne: ſz ēt vr⁹ ei⁹ fz q ē ps ſacr̄i: z ſic regrit ſacr̄or dī ſpēſatorē: q̄uis ēt ab alio q̄ a ſacerdote q̄titas pe ne taxari poſſit. ¶ Ad q̄rtū dō q cogſcere vultū pecoris ad duo neciuz ē. ꝑ⁹ q coordinēt gregi chr̄i ſti: z ſic cogſcē vultū pecoriſ ꝑtinet ad curā z ſolici tudinē paſtoralē: q̄ icūbit qnz illis q̄ ñ ſūt ſacerdo tes. ſcōo ad hoc q puideat ei ꝓueniēs medicamen tū ſalutis: z ſic cogſcere vultū pecoris ꝑtinet ad eū cui⁹ ē medicamētū ſalutis. ſ. ſacr̄z euchariſtie z alia ꝑbere. ſ. ad ſacerdotē: z ad talē cognitionē pecoriſ ꝓfeſſio ordinat. ℣ ꝺ. ij. q. dō q ſic baptiſm⁹ eſt ſa cramētū neciſtatis: ita z pnia. baptiſm⁹ aūt qz ē ſa cramētū neciſtatis hz duplicē miſtrū: vnum cui ex offō baptizare incūbit. ſ. ſacerdotē: aliū cui rōne neciſtatis diſpēſatio baptiſmi cōmittit: z ita ēt mi niſter pnie cui ꝓfeſſio ē faciēda ex offō ē ſacerdos ſz i neciſtate ēt laic⁹ vicē ſacerdoti ſupplet: vt ei cō feſſio fieri poſſit. ¶ Ad ꝑm̄ ꝯ dō q i ſacr̄o pnie ñ ſo lū eſt aliq̄d ex pte miſtri. ſ. abſolutio z ſatiſfactōis iniūctio: ſz ēt aliq̄d ex pte ip̄ius q̄ ſuſcipit ſacr̄z qō ē ēt de eēntia ſacr̄i: ſic ꝓtritio z ꝓfeſſio. ſatiſfactio aūt ia incipit eē a miſtro inq̄tū eā iniūgit: z a pe nitēte inq̄tū eā ip̄let: z ad plenitudinē ſacr̄i vtz qz dz ꝓcurrere qñ poſſibile ē: ſz qñ neciſtas iminet dz facere penitēs qō ex pte ſua ē. ſ. ꝓteri z ꝓfiteri cui pōt: q̄ q̄uis ſacr̄m pficere ñ poſſit: vt faciat id qō ē ex pte ſacerdotis abſolutionē. ſ. tm̄ defectū ſacer dotis: ſūm⁹ ſacerdos ſupplet: nihilomin⁹ ꝓfeſſio la ico ex deſiderio ſacerdotis fca ſacr̄alis ē q̄dāmō: q̄uis nō ſit ſacr̄m pfectū: qz deeſt ei id qō ē ex pte ſacerdotis. ¶ Ad. ij. dō q q̄uis laic⁹ nō ſit iudex ei⁹ qui ei cōfiteē abſolute: tm̄ rōne neciſtatis accipit iudiciū ſup eū ſm q cōfitēs ex deſiderio ſacerdoti ſe ei ſ⁹dit. ¶ Ad tertiū dō q p ſacr̄a hō nō ſoluz deo: ſed etiā eccl̄ie oz q reconciliet. eccl̄ie aūt reconci liari nō pōt niſi ſanctificatio eccl̄ie ad cū pueniat. i baptiſmo aūt ſanctificatio eccl̄ie ad hoiez puenit p ip̄m elemētū exterius adhibitū qō verbo vite ſi gnificat ſm formā eccl̄ie a q̄cūqz: z ideo ex quo ſe mel baptizatus eſt a quocūqz nō oz q itez bapti zetur: ſed in pnia eccl̄ie ſanctificatio non pueniт ad hominē niſi p miniſtrū: qz nō ē ibi aliqō elemētū corporale exterius adhibitū qō ex ſanctificatōe i uiſibile gr̄az ꝓferat: z iō q̄uis ille qui laico ꝓfeſſus ē in articulo neciſtatis ꝓſecutus ſit veniā a deo: eo q ꝓpoſitū ꝓfitēdi ſm mādatū dei qō cōcepit: ſicut potuit ipleuit: nō tm̄ adhuc eccl̄ie reconciliat⁹ eſt vt ad ſacr̄a eccl̄ie admitti debeat: niſi ꝑus a ſacerdo te abſoluat: ſic ille qui baptiſmo flamis baptizat⁹ ē ad euchariſtiā ñ admittit: z iō dz q itez ꝓfiteat ſacerdoti cū copiā hīe potuerit: z ꝑcipue q̄a vt dictū ē ſacr̄m pnie pfectū nō fuit: vñ dz q pficiat: vt ex ipa pceptōe ſacr̄i pleniorē effectū ꝓſeq̄t: z vt mādatuz de pnie ſacro recipiēdo ipleat. ℣ ꝺ. ij. q̄nē dō q per pctm̄ veniale hō nec a deo nec a ſa cramētis eccl̄ie ſeparat: z iō non indiget noue gr̄e collatōe ad eius dimiſſiōez: nec indiget reconciliati one ad eccl̄iaz: z ꝓp̄ hoc nō oz q venialia aliquis ſacerdoti ꝓfiteat: qz ipa ꝓfeſſio laico facta ſacr̄ale q̄ddā eſt: q̄uis non ſit ſacr̄m pfectū z ex charitate ꝓcedens: z talib⁹ natū eſt veniale remitti: ſic p ton ſionē pectoris z per aquā bñdictā. ¶ Et per h⁹ pz ſolutio ad ꝑmū: qz venialia nō indigent ſacr̄i per ceptōe ad dimiſſionē ſui: ſz ſufficit ibi aliqō ſacr̄a le: vt aqua bñdicta: vel aliq̄d h⁹mōi. ¶ Ad ſcōm dō q extrema vnctio non dat directe ꝯ veniale: nec aliqō ſacr̄m: vt. ē. di. ij. dictū ē. ℣ ꝺ. iij. q. dō q alia ſacr̄a nō conſiſtūt in hoc q ad ſacr̄m acce dens aliquid agat: ſed ſolū vt recipiat: ſicut patet in baptiſmo z h⁹mōi: ſed act⁹ recipiēt⁹ requirit ad percipiendū vtilitatē ſacr̄i in eo qui eſt ſue volun tatis arbiter ꝓſtitutus: quaſi remouēs ꝓhibens. ſ. fictionē: ſz in pnia actus accedētis ad ſacramētū ē de ſubſtantia ſacramēti: eo q ꝓtritio ꝓfeſſio z ſa tiſfactio ſunt pnie partes que ſunt actus penitēti s

act⁹ aũt nr̃i cũ in nobis p̃ncipiũ habeãt nõ p̃nt nobis ab alio dispẽsari nisi p iperiũ. vñ oz q̃ ille qui dispensato: hui⁹ sacr̃i cõstituit sit talis qui possit iperare aliq̃d agendũ. iperiũ ãt nõ ꝓpetit alicui in aliũ nisi qui hz sup eũ iurisdictionẽ: ⁊ ío de necessitate hui⁹ sacr̃i est nõ solũ vt minister habeat ordinẽ: sicut in alijs sacr̃is: sz etiã q̃ habeat iurisdictionẽ: ⁊ ío sic ille qui nõ ẽ sacerdos nõ põt h⁹ sacr̃z ꝓferre: ita nec ille qui nõ hz iurisdictionẽ: ⁊ pp h⁹ oz sic̃ sacerdoti: ita p̃opo sacerdoti ꝓfessionẽ fieri cũ. n. sacerdos nõ absoluat nisi ligãdo ad aliquid faciendũ ille solus põt absoluere q̃ põt p iperiuz ad aliq̃d faciẽdũ ligare. ℣ Ad p̃mũ g̃ dõm q̃ Gre. loq̃tur de illis monachis q̃ iurisdictionẽ hñt: vt pote quib⁹ alicui⁹ parochie cura ẽ cõmissa: de q̃b⁹ aliqui dicebãt q̃ hocip̃o q̃ monachi erãt ñ poterãt absoluere ⁊ pnias iniũgere: qõ falsuz ẽ. ℣ Ad scõm dõm q̃ sacr̃m eucharistie nõ requirit ipiuz in aliquẽ hoiez: sec⁹ aũt ẽ in hoc sacr̃o: vt dictũ est: ⁊ ío rõ non sequit: ⁊ tñ nõ lz eucharistiã ab alio q̃ a p̃po sacerdote accipere: q̃uis sit vez sacr̃z qõ ab eo p̃cipit. ℣ Ad tertiũ dõ q̃ electio discreti sacerdotis nõ ẽ nobis cõmissa: vt nr̃o arbitrio faciẽ da: sz de licẽtia supioris: si forte p̃p⁹ sacerdos esset min⁹ idoneꝰ ad apponẽdũ pctõ salutare remediũ. ℣ Ad q̃rtũ dõm q̃ qz p̃latis incũbit sacr̃a dispẽsare: que nõ nisi mundi rractare debẽt: ío cõcessũ est eis a iure q̃ p̃nt sibi eligere p̃pos ꝓfessores: qui quãtũ ad hoc sũt eis supiores: sic̃ ẽt vn⁹ medicus ab alio curat: nõ iquãtũ ẽ medicꝰ: sz iq̃tũ ẽ infirmꝰ. ℣ Ad q̃ntũ dõ q̃ in casib⁹ illis in quib⁹ p̃babilit timet penitẽs pículũ sibi vel sacerdoti ex cõfessione ei facta oz recurrere ad supiorẽ: vel ab eodẽ petere licẽtiã alteri ꝓfitẽdi: q̃ si licẽtiã hãe nõ possit idẽ ẽ indiciũ qõ ỏ illo q̃ nõ hz copiã sacerdotꝰ: vñ magis oz eligẽ laico ꝓfiteri: nec in h⁹ trãsgreditur aliq̃s p̃ceptũ ecclie: qz p̃cepta iuris positiui nõ se extẽdũt vltra intẽtionẽ p̃cipientis: que ẽ finis p̃cepti. hec aũt ẽ charitas ſm aplm. nec itez fit aliq̃ iniuria sacerdoti: qz p̃nilegiũ meret amittẽ qui concessa sibi abutit ptãte. ℣ Ad sextũ dõm q̃ in hoc q̃ oz p̃po sacerdoti ꝓfiteri nõ artat̃ via salutis: sz sufficiẽs ad salutẽ via statuit̃. peccaret aũt sacerdos si nõ esset facilis ad p̃bendã licẽtiã ꝓfitendi alteri: qz multi sunt adeo infirmi q̃ pot⁹ sine ꝓfessiõe morerent q̃ tali sacerdoti ꝓfiterent. vñ illi qui sũt nimis soliciti: vt ꝓscias ſbditoz p ꝓfessionẽ sciãt multis laqueũ dãnatõis inq̃ciũt: ⁊ p q̃ñs sibi ipis.

D. v. q. dõ q̃ sacerdos alicui⁹ põt dupl̃r impediri ne alicui⁹ ꝓfessionẽ audiat. Uno⁰ p̃pt̃ defectũ iurisdictõis. Alio⁰ p̃pt̃ impedimẽtũ executõis ordinis: sic excõicati ⁊ degradati ⁊ hui⁹mõi. quicũq; aũt hẽt iurisdictionẽ põt ea que sunt iurisdictõis cõmittẽ ⁊ ío si aliquis impediat̃ q̃ alteri⁹ ꝓfessionẽ audire ñ possit p iurisdictõis defectũ: põt sibi p quẽcunq; iurisdictionẽ hñtez imediatã in illos cõmitti q̃ cõfessionẽ audiat: ⁊ absoluat siue p ipm sacerdotez siue p episcopũ siue p papã. si aũt p̃pt̃ executõis ordinis impedimẽtũ audire nõ possit: põt sibi p̃cedi q̃ ꝓfessionẽ audiat p eũ qui impedimẽtũ amouere põt. ℣ Ad p̃mũ g̃ dõm q̃ p̃eiudiciũ nõ fit alicui nisi ſbtrahat̃ qõ ẽ in fauorẽ ipius indultũ. iurisdictõis aũt ptãs nõ ẽ cõmissa alicui hõi in fauczem suũ: sz in vtilitatẽ plebis ⁊ ad honorẽ dei: ⁊ ío si superioꝛib⁹ p̃latis expedire videat ad salutẽ plebis ⁊ ad honorẽ dei p̃mouendũ qõ alijs qui sunt iurisdictõis cõmittat̃: in nullo fit p̃iudiciũ inferioꝛibus p̃latis: nisi illis qui querũt q̃ sua sunt: nõ que ieſu chr̃ist: ⁊ qui gregi p̃sunt: nõ vt eas pascãt: sz vt ab eis pascant. ℣ Ad scõm dõ q̃ rector ecclie debet vultũ pecoꝛis sui agnoscere dupl̃r. Uno modo p solicitã exterioꝛis p̃uersatiõis cõsiderationẽ qua inuigilare oz sup gregez sibi cõmissuz: ⁊ in hac cognitiõe nõ oz q̃ credat ſbdito: sz certitudinẽ fcĩ i quãtũ põt inquirat. Alio modo per confessionis manifestationẽ: ⁊ quãtũ ad hãc cognitionẽ nõ p̃t maioꝛez certitudinẽ accipere q̃ vt ſbdito credat qz hoc ẽ ad subueniendũ conscientie ipsius: vnde i foꝛo cõfessionis credit̃ homi ⁊ p̃o se ⁊ contra se: non aũt in foꝛo exterioꝛis iudicij: ⁊ ideo ad hanc cognitionẽ sufficit q̃ credat ſbdito dicenti se alii absoluere valẽti confessũ fuisse: ⁊ sic pz q̃ talis cognitio peccoꝛis p̃uilegiũ alicui indultũ de ꝓfessione audiẽda nõ impedit. ℣ Ad tertiũ dõm q̃ icõueniẽs eẽt si duo equal̃r sup eãdẽ plebẽ ꝓstituerent: sz q̃ duo quoz vn⁹ alio p̃ncipalioꝛ ẽ sup eãdẽ plebẽ cõstituant nõ ẽ icõueniens: ⁊ fm hoc sup eãdẽ plebẽ imediate sũt: ⁊ sacerdos prochialis ⁊ epc̃s ⁊ papa ⁊ q̃libet eoz põt ea que sunt iurisdictõis ad ipm p̃tinẽtia alteri cõmittẽ. sz si supioꝛ cõmittat q̃ ⁊ p̃ncipalioꝛ ẽ: dupl̃r põt cõmittẽ: aut ita q̃ eũ vice sui ꝓstituat: sic̃ papa ⁊ epc̃s suos p̃niarios ꝓstituunt: ⁊ tũc tal⁹ ẽ p̃ncipalioꝛ q̃ inferioꝛ p̃lat⁹: sic̃ p̃niarius pape q̃ epc̃s ⁊ p̃niarius epi q̃ sacerdos prochialis: ⁊ magis tenet̃ ei ꝓfitẽs obedire. Alio⁰ vt eũ coadiutorẽ illi⁹ sacerdotꝰ ꝓstituat: ⁊ qz coadiutoꝛ ordinat̃ ad eũ cui adiutoꝛ dat̃: ío coadiutoꝛ ẽ minus p̃ncipal̃: ⁊ ío penitẽs nõ tm̃ obedire tenet̃ ei q̃tũ p̃po sacerdoti. ℣ Ad q̃rtũ dõ q̃ nullus tenet̃ ꝓfiteri pctã q̃ nõ hz: ⁊ ío si aliq̃s p̃niario epi vl̃ alii ab epo cõmissionẽ hñti ꝓfessus fuerit cũ sint sibi dimissa pctã ⁊ q̃ ad deũ ⁊ q̃ ad eccl̃iam: nõ tenet̃ ea ꝓfiteri p̃po sacerdoti q̃tucũq; peccat: sz pp statutũ ecclie de ꝓfessiõe faciẽda p̃po sacerdoti semel i ãno codẽ mõ se oz hãe: sic̃ ille qui hz solũ venialia: talis. n. oz solũ venialia ꝓfiteri: vt quidã dicũt: vl̃ ẽt pfiteri se a pctõ mortali imunẽ: ⁊ sacerdos i foro ꝓscie ei credere tenet̃: si tñ itez ꝓfiteri teneret̃ ñ frustra p̃mo ꝓfessus fuisset: quia quanto pluribꝰ sacerdotibus confitetur quis: tanto plus de pena ei remittetur: tum ex erubescentia confessionis que in penam satisfactoriaz computat̃: tum ex vi

clauiū: vñ totiēs posset aliquis cōfiteri q̄ ab oī pe
nā liberaret: nec reiteratio iniuriā facit sacramēto
nisi illi in quo sanctificatio adhibet: vel p chara-
cteris impssionē: vel p materie cōsecrationē: q̄ruz
neutrū est in pnia: vñ bonū est q̄ ille qui aucte epi
cōfessionē audit inducat cōfitētē q̄ cōfiteat ꝓpo sa
cerdoti: qō si noluerit nihilomin⁹ eū absoluer oz.

AD quartum sic pro
cedit: Uī q̄ cōfessio ee nō possit ifozmis:
Ecci eni. xvij. dr: A moztuo velut qui nō ē perit
cōfessio. sz ille qui nō hz charitatē est mortu⁹: qa
ipa est aie vita. g̃ absq; charitate nō pōt ee ꝓfessio
¶ Ꝺ. cōfessio diuidit ꝛ cōtritionē ꝛ satisfactionē
sz cōtritio ꝛ satisfactio nūq̄ pnt extra charitatem
fieri. g̃ nec ꝓfessio. ¶ Ꝺ. in cōfessione oz q̄ os coz-
di cōcozdet: qz hoc ipm nomē ꝓfessionis requirit.
sz ille q̄ adhuc manet in affectu pcti qō cōfiteť nō
hz coz ozi cōformē: qz cozde pctm tenet qō ozе dā-
nat. g̃ talis nō ꝓfitet. ¶ Ꝺz ꝛ: quilibet tenet ad cō
fessionē mozталiū. sed si aliquis semel cōfessus est
etiā in moztali exns nō tenet vlteri⁹ ad ꝓfitendum
eadē pctā: qz cū nullus sciat se charitatē hre null⁹
sciret se ꝓfessuz fuisse: g̃ nō est de necessitate ꝓfessi-
onis q̄ sit charitate formata. ¶ Ulteri⁹ vī q̄ non
opozteat ꝓfessionē ee integrā: vt. s. oia pctā vni sa
cerdoti ꝓfiteat aliq̄s: qz erubescētia facit ad diniu-
tionē pene. sz q̄to plurib⁹ sacerdotib⁹ quis cōfitet
tāto maiozē erubescentiā patit. g̃ fructuosioz erit
cōfessio si plurib⁹ sacerdotib⁹ diuidat. ¶ Ꝺ. cōfes
sio ad hoc necia ē in pnia: vt pena ſm arbitriū sa
cerdotis pctō taxet. sz sufficiēs pena pōt iponi a di
uersis sacerdotib⁹ de diuersis pctis. g̃ nō oz vni sa
cerdoti oia pctā ꝓfiteri. ¶ Ꝺ. pt cōtingere q̄ p̄ cō
fessionē factā ꝛ satisfactionē pfectā recozdet quis
alicui⁹ pcti mozталis: qz dū ꝓfitebat i memoria nō
habebat: ꝛ tūc copiaz ꝓpi sacerdotis cui pmo cō-
ꝓfessus fuerit hīe nō poterit. g̃ poterit illud soluz
pctm alteri cōfiteri: ꝛ sic diuersa pctā diuersis sa-
cerdotib⁹ cōfitebit. ¶ Ꝺ. sacerdoti nō oz fieri ꝓfes
sio de pctis nisi ꝓpt absolutionē. sz q̄ñz sacerdos q̄
ꝓfessionē audit pōt de quibuscūdā pctis absolueř ñ
de oib⁹. g̃ ad mīn⁹ in tali casu nō oz q̄ ꝓfessio sit in
tegra. ¶ Ꝺz ꝛ: hypocrisis est ipedimētū pnie: vt i
pcedēti di. dictū ē. sz diuidere cōfessionē ad hypo
crisim ptinet: vt aug. dicit. g̃ ꝓfessio oz ee integra.
¶ Ꝺ. ꝓfessio ē pnie pars. sz pnia oz ee integra: vt
in. xx. di. magr oñdit. g̃ ꝛ ꝓfessio. ¶ Ulteri⁹ vī q̄
possit per aliū quis ꝓfiteri vel p scriptū: qz ꝓfessio
ad hoc necia ē: vt p eā ꝓscia penitētis sacerdoti pā
dat. sz hō pōt etiā p aliū vel p scriptū suā ꝓsciam
sacerdoti manifestare. g̃ sufficit p scriptū vel p ali
uz ꝓfiteri. ¶ Ꝺ. quidā nō intelligunt a. ꝓpis sacer
dotib⁹ ppt lingue diuersitatē: ꝛ tales nō pnt nisi
p alios ꝓfiteri. g̃ non est de necitate sacri q̄ p seipz
qs cōfiteat: ꝛ ita vī q̄ si p aliū qs confessus fuerit
qualitercūq; q̄ sufficiat ei ad salutē. ¶ Ꝺ. de ne-
cessitate sacri ē q̄ hō ꝓpo sacerdoti ꝓfiteat: vt ex
dictis pz. sz alī ꝓpus sacerdos ē absens cui non pt
penitēs ꝓpa voce loqui. posset aut per scriptū suā
conscientiā ei manifestare. g̃ videt q̄ per scriptū ei
suā conscientiā trālmittere debeat. ¶ Sed ꝺz: hō
tenet ad confessionē pctōz: sicut ad cofessionē fi-
dei. sed cōfessio fidei ē ozе facienda: vt pz Ro. x. g̃
ꝛ confessio peccatoz. ¶ Ꝺ. qui per seipm pecca-
uit per seipm debet penitere. sed confessio ē pnie
pars. g̃ penitens debet confiteri ꝓpria voce.
¶ Ulteriꝰ videt q̄ ille conditiones. xvj. que a ma
gistris assignant his versibus contēte non requi-
rant ad confessionē. Sit simplex: humilis: ꝓfessio
pura: fidelis: Atq; frequens: nuda: discreta: libēs:
verecūda. Integra: secreta: lachrymabilis: accele-
rata. Fortis: ꝛ accusans: ꝛ sit parere parata. fides
eni ꝛ simplicitas ꝛ fortitudo sunt per se virtutes.
g̃ non debent poni conditiones confessionis.
¶ Ꝺ. puz ē qō nō habet pmixtionē: silr simplex
compositionē ꝛ mixtionē aufert. g̃ superflue vtq; q̄
ponit. ¶ Ꝺ. pctm semel cōmissuz nullus tenet cō
fiteri nisi semel. g̃ si homo pctm nō iterat non oz
q̄ sit pnia frequens. ¶ Ꝺ. confessio ozdinat ad sa
tisfactionē. sed satisfactio quandoq; est publica. g̃
ꝛ confessio non sp debet ee secreta. ¶ Ꝺ. illud qō
non est in potestate nostra non requirit a nobis.
sed lachrymas emittere nō est in potestate nostra
g̃ non reqniritur a confitente. ¶ Q ñdeo dōm ad
primam questionē q̄ cōfessio est actus virtutis ꝛ
pars sacramēti. ſm aut q̄ est actus virtutis ē act⁹
meritozius propie: ꝛ sic confessio non valet sine
charitate que est principium merendi. sed ſm q̄
est pars sacramenti sic ozdinat confitentem ad sa
cerdotem qui habet claues ecclesie qui per con-
fessionem conscientiam confitentis cognoscit: ꝛ
ſm hoc cōfessio etiā potest esse in eo qui nō ē con
tritus: qz pōt pctā sua sacerdoti innotescere ꝛ clau
ib⁹ ecclie se subīcere: ꝛ quāuis tunc nō percipiat
absolutiōis fructū: tamē recedente fictione pcipe
incipiet: sicut etiā ē ꝛ in alīs sacramētis: vnde nō
tenet iterare cōfessionē qui fict⁹ accedit: sed tenet
postmodū fictionez suaz cōfiteri. ¶ Ad pmuz g̃
dicenduz q̄ auctoritas illa intelligenda est quātū
ad fructum confessionis percipienduz: quez null⁹
extra charitatem existens percipit. ¶ Ad scōm
dicenduz q̄ contritio ꝛ satisfactio fiunt deo: sz cō-
fessio fit homini: ꝛ ideo de rōne cōtritionis ꝛ sa-
tisfactionis est q̄ homo sit deo per charitatē vni-
tus: non autē de ratione confessionis. ¶ Ad ter
tium dicenduz q̄ ille qui peccata que habet nar-
rat vere loquitur: ꝛ sic coz concozdat verbis quā-
tum ad substantiam confessionis: quanuis coz di
scozdet a confessionis fine. AD secundam q̄-
stionem dicendum q̄ in medicina cozpozali opoz
tet q̄ medicus non solum vnum mozbum cōtra

quē medicinā dare dz cognoscat: sz etiā vniuersaliter totā habitudinē ipius infirmi: eo q̄ vn' morb' ex adiunctiōe alteri' aggrauat: z medicia que vni morbo cōpeteret alteri nocumētū pstaret: z silr ē in pctis: qz vnū aggrauat ex adiūctiōe alterius: z illud qō vni pctō esset cōueniēs medicina alteri incentiuū pstaret: cū qñz aliquis cōtrarijs pctis infectus sit: vt Grego. in pastorali docet: z iō de necitate cōfessionis est q̄ homo oia pcta cōfiteat que in memoria hz: qō si nō facit nō est cōfessio: sz cōfessionis simulatio. ¶ Ad pmū. g̃ dō q̄ si erubescentia sit multiplicior quādo diuidit diuersa peccata diuersis: tamē oēs siml nō sunt ita magne: sic illa vna qua quis oia pcta sua siml cōfitet: qz vnū peccatū per se cōsideratū nō ita demōstrat malā dispositionē peccātis: sicut qñ cū plurib' alijs cōsiderat: qz in vnū pctm aliquis qñz ex ignorantia vel infirmitate labit: sz multitudo pctōr demōstrat malitiā peccātis vel magnā corruptionē eiusdem. ¶ Ad scām dō q̄ pena a diuersis sacerdotib' imposita nō esset sufficiēs: qz quilibet cōsideraret tātū vnū pctm per se z nō grauitatē ipius quā hēt ex adiunctiōe alteri': z qñz pena que ꝯ vnū pctm daret eēt pmotiua alteri' pcti. ꝯ. sacerdos pfessionē audiēs vicē dei gerit: z iō dz ei hoc mō fieri cōfessio: sicut fit deo in cōtritiōe: vñ sicut nō eēt contritio nisi q̄s de oib' cōtereret: ita nō esset cōfessio nisi quis de oib' q̄ memorie occurrūt cōfiteatur. ¶ Ad tertiū dō q̄ quidā dicūt q̄ qñ aliq̄s recordat eor̄ que pri' oblit' fuit dz iterū ēt ea que pfess' fuerat pfiteri: z pcipue si nō pōt eundē hīe cui añ pfessus fuerat qui oia cognscit: vt tot' culpe q̄titas vni sacerdoti innotescat. sz hoc nō vī necessariū: qz pctm hz q̄titatē z ex seipō z ex adiunctiōe alteri' pctōr aūt de q̄b' pfessus ē manifestauit q̄titatem quā ex seipis hīt. ad hoc aūt q̄ sacerdos vtranq; q̄ntitatē hui' pcti cui' fuerat oblit' cognscat: sufficit q̄ hoc pctm cōfitēs dicat explicite: z alia in generali dicēdo: q̄ cū alia multa cōfiteret hui' mōi oblit' fuit. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ etiā si sacerdos nō possit de oib' absoluere: tenet sibi oia pfiteri: vt quātitatē tot' culpe cognscat: z de illis de quibus nō pōt absoluere ad superiorē remittat. ¶ Ad tertiā qō nē dō q̄ cōfessio nō solū est act' virtutis: sz etiā ps sacr̄i. q̄uis aūt ad eā fm q̄ est actus virtutis sufficeret qualīrcūq; fieret: si nō esset tāta difficultas in vno modo sicut in alio: tñ fm q̄ est ps sacr̄i hz determinatū actū: sic z alia sacra hīt determinata māz: z sic in baptismo ad significādā interiorē ablutionē assumit illud el'tuz cui' ē maxim' vsus i abluendo: ita in hītu sacr̄ali ad manifestandū oīdiate assumit ille act' quo maxime cōsueuimus manifestare. s. per pr̄iū vbuz: alīq. n. modi sūt inducti i supplemētū istius. ¶ Ad pmū g̃ dō q̄ sicut i baptismo non sufficit qualīrcūq; abluere: sz per el'tuz determinatū: ita nec in pnia sufficit q̄lrcūq; pcta manifestare: sz oz q̄ per actū determiatū mānifestēt. ¶ Ad scām dō q̄ in eo qui vsuz lingue non habz sicut mutus vel qui est alterius lingue sufficit q̄ p scriptū aut nutuz aut interpretez cōfiteat: qz non exigit ab homie plus q̄ possit: q̄uis homo nō debeat baptismū accipere nisi in aqua: qz aqua est oino ab exteriori z nobis ab alio exhibet: sed act' cōfessiōis est a nobis: z iō qñ non possumus vno modo debem' fm q̄ possum' cōfiteri. ¶ Ad ītiuz dō q̄ in abnītia, pr̄iū sacerdotis pōt etiā laico fieri cōfessio: z ideo nō oz q̄ per scriptū fiat: qz plus pertinet ad necitatē pfessionis act' q̄ ille cui fit cōfessio. ¶ Ad q̄rtā qōnez dō q̄ dictaꝝ cōditionū: quedaz sunt de necitate cōfessionis: quedā de bñ eē ipius. Ea aūt que sūt de necessitate cōfessionis: vel cōpetūt ei fm q̄ est act' virtutis: vel fm q̄ est ps sacr̄i. si pmo mō: aut rōne virtutis in genere: aut rōne spālis virtutis cuius est act'. ex ipa aūt rōne actus virtutis in genere sūt. iiij. cōditōes: vt i. ij. etb. Oratia ē vt aliq̄s sit sciēs: z q̄tū ad hoc cōfessio discreta fm q̄ in actu oīs virtutis prudētia req̄rit. est aūt hec discretio vt maiora cū maiori ponere cōfiteat. Scōa cōditio est vt sit eligēs: qz act' vtutū debēt esse volūtarij: z q̄tū ad h' dicit libēs. Tertia cōditio ē vt ppt hoc. s. debitū finē operet: z quātū ad hoc dicit q̄ dz eē pnia pura: vt. s. recta sit intētio. Quarta ē vt imobilr operet: z q̄tū ad hoc dicit q̄ dz esse fortis: vt. s. ppt verecūdiā non dimittat. est aūt cōfessio act' pnie virtutis: q̄ quidē p' inicium sumit in horore turpitudinis pcti: z q̄tū ad hoc cōfessio dz esse verecūda: vt. s. nō se iactet de pctis ppt aliquā seculi vanitatē admixtaz. scōo pgredit ad dolorē de pctō cōmisso: z quātū ad h' dz esse lachrymabilis. tertio in abiectōe sui terminat: z quātū ad hoc dz eē humilis: vt se miserū cōfiteat z infirmū: sz ex ppa rōne hui' act' q̄ ē pfessio hz q̄ sit manifestatiua: q̄ quidē manifestatio per .iiij. ipediri pt. p' falsitatē: z quātū ad h' dic fidelis. i. vera. scōo p obscuritatē: z ꝯ hoc dicit nuda: vt nō inuoluat obscuritate vborꝝ. tertio p multiplicationē vborꝝ: z ꝯ hoc dicit q̄ sit simplex: vt non recitet in cōfessione nisi q̄ ad quātitatē pcti pti. quarto vt non subtrahat aliquid de his que manifestanda sunt: z cōtra hoc dicit integra. Scōm aūt q̄ confessio ē pars sacr̄i sic concernit iudiciuz sacerdotis qui est minister sacr̄i: vñ oportet q̄ sit accusans ex parte cōfitētis: parere parata per cōparationē ad sacerdotē: secreta quātū ad cōditionē forī in q̄ de occultis cōscie agit: sz ō bñ eē cōfessiōis ē q̄ sit frequens: z q̄ sit accelerata. ¶ Ad p'm g̃ dō q̄ nō ē icōueniēs q̄ pdictio vni' vtutis in actu alteri' iueiat q̄ ab ipa impet: vel qz mediū qō ē vni' vtutis pncipaliter etiā alie virtutes p pticipationē hīt. ¶ Ad secundum dicendum q̄ hec conditio pura intentionis excludit peruersitatem a qua homo mundatur: sed simplex alieni admixtionem.

¶ Ad 3m dō q hoc nō ē de necessitate ꝓfessiōis: sz de bene eē. ¶ Ad 4m dō q ꝓpter scandalū aliorū qui pñt ex peccatis auditis ad malū inclinari nō dz ꝓfessio fieri in publico: sz in occulto. ex pena āt satisfactoria ñ scādaliçat ita alios: qz qñz p quo vl nullo pctō silia opa satisfactoria fiūt. ¶ Ad. v. dōm q ītelligendum ē de lachrymis mentis.

AD quintum sic ꝓcedit: Uidet q ꝓfessio nō liberaret a morte pcti: ꝓfessio. n. ꝓtritionē sequit. sed ꝓtritio sufficiēt delet culpā. ergo cōfessio nō liberat a morte pcti. ¶ Ꝫ. sicut mortale ē culpa ita etiā veniale. sz p ꝓfessionē fit veniale qđ ꝓius erat mortale vt infra dicit. g̃ per ꝓfessionē nō remittit culpa: sz culpa in culpā mutat. ¶ Sed ꝓtra: ꝓfessio ē pars sacramēti pnie. sed pnia a culpa liberat. g̃ & ꝓfessio. ¶ Uterius vī q ꝓfessio non liberat aliquo mō a pena: qz peccato nō debet nisi pena eterna vel tpalis. sed pena eīna p ꝓtritionē dimittit: pena autez tpalis p satisfactionē. g̃ per ꝓfessionē nihil dimittitur de pena. ¶ Ꝫ. voluntas ꝓ facto reputat: vt infra dicit. sed ille q̃ ꝓfessus est hūit ꝓpositū ꝓfitendi. ergo tm̄ valuit sibi sicut si fuisset ꝓfessus: & ita p ꝓfessionē quā p̄ea facit nihil de pena dimittit. Sed ꝓtra: ꝓfessio penam hz. sz per alia opera penalia expiat pena pctō debita. g̃ & p confessionez. ¶ Uterius videt q nō aperiat pdisū: qz diuersoz diuersi sūt effectus. sed aptio padisi est effectus baptismi. ergo nō est effect' ꝓfessionis. ¶ Ꝫ. in id qđ clausuz ē ante apertionē intrari nō pōt. sz ante cōfessionē moriens padisuz intrare pōt. g̃ ꝓfessio nō aperit paradisuz. ¶ Sed ꝫ ꝓfessio facit hoiez subiici clauib' eccl̃ie. sed p eas apitur padisus. ergo & per ꝓfessionē. ¶ Uterius videt q ꝓfessionis effectus ponī nō debeat q̃ tribuat spez salutis: qz spes ex oībus meritoriis actib' puenit: & sic nō vī esse ꝓprius effectus ꝓfessionis. ¶ Ꝫ. p tribulationez ad spem puenim': vt patz Ro. v. sed tribulatiōez homo ꝑcipue in satisfactōe sustinet. ergo tribuere spez saluti magis est satisfactionis q̃ ꝓfessionis. Sed ꝫ: p ꝓfessionez homo fit humilior & mitior sicut in lra mgr̃ dicit. sed p hoc homo accipit spez salutis. g̃ ꝓfessionis effect' ē tribuere spez salutis.

Rñdeo dōm ad. j. qōnem q pnia inquātū est sacramētuz ꝑcipue in ꝓfessione pficit: qz p eam hō ministris eccl̃ie se subdit qui sūt sacroz dispensatores. Contritio. n. votū ꝓfessionis ānexum hz: & satisfatio ꝓ iudicio sacerdotis cui fit ꝓfessio taxatur: & qz i sacro pnie gra infūditur p quā fit remissio pctoz sicut i baptismo: ideo eodē mō ꝓfessio ex vi absolutiōis ꝓiuncte remittit culpā sicut baptismus. liberat. n. baptism' a morte pcti nō solū scōm q actus ꝑcipit sed etiā sicut i voto hētur: sic patet in illis qui iaz sanctificati ad baptismū accedunt: & si aliquis ipedimentum nō ꝓstaret ex ipa collatione baptismi gra m ꝓsequeret remittētem peccata si ꝓpus sibi remissa nō fuisset. Et silr dōm est de ꝓfessione adiuncta absolutione: q scōz q̃ i voto pēitētis ꝓcessit a culpa liberauit: postmodū aūt in actu ꝓfessiōis & absolutiōis gra auget: & ēt remissio pctoz daret si ꝓcedens doloz de pctis nō sufficiēs ad cōtritionē fuisset: & ipse tūc obicē gre nō prebaret: & iō sicut de baptismo dī q liberat a morte: ita & de cōfessione dici pōt. ¶ Ad pmuz g̃ dōm q cōtritio habet votū confessiōis adiunctū: & iō eo modo liberat a culpa penitētes: sic desideriū baptismi baptiçandos. ¶ Ad scōz dō q̃ veniale non sumit ꝓ culpa: sz ꝓ pena de facili expiabili: vnde nō sequit q culpa in culpā cōuertat: sz penit' ānihilat. Dr̃. n. veniale triplr. Uno mō ex genere sicut verbū ociosuz. alio mō ex causa. i. venie causā in se hns: sicut pctm̄ ex infirmitate. alio mō ex euentu: sic h̄ accipit: q̃ per confessionē h' euenit q de culpa ꝑterita hō veniaz consequatur. AD scōam. q. dō q cōfessio simul cū absolutōe habet viz liberandi a pena duplr. vno mō ex ipa vi absolutiōis: & sic quidē liberat in voto exñs a pena eterna: sicut & a culpa: que quidē pena est pena cōdēnans & ex toto exterminans a quo homo liberatus manet adhuc obligatus ad penaz tēporalē: scōm q pena est medicina purgans & ꝓmouens: & hec pena restat in purgatorio patiēda etiā his qui a pena inferni liberati sunt: que quidē pena est inꝓportionata virīb' penitētis in h' mundo viuētis: sed per viz clauiū intantū diminuitur q ꝓportionata virīb' penitētis remanet: ita q satisfaciēdo se in hac vita purgare potest. Alio modo diminuit penā ex ipsa natura actꝰ ꝓfitentis qui hz penā erubescētie ānexā: & iō quanto aliquis pluries ò eisdē pctis ꝓfitet tāto magis pena diminuit. ¶ Et per hoc pz rñsio ad pmū. ¶ Ad scōm dōz q voluntas ꝓ facto non reputat in his que sunt ab alio: sicut ē de baptismo. nō enī tm̄ valet voluntas suscipiendi baptismuz: sicut ipsius suscepto: sed reputat voluntas ꝓ facto in his que sunt oīo ab hoie: & iterū quātū ad pmiū essentiale: non āt quantū ad pene remotionē & huiusmōi: respectu quoz attēdit meritū accñtalr & scōdario: & iō confessus & absolut' minus in purgatorio puniet q̃ cōtritus tm̄. AD. iij. q dō q a paradisi introitu p̄hibet aliqs p culpā & ratū pene: & qz hec ipedimēta cōfessio amouet: vt ex dict' pz: & iō dī paradisū aperire. ¶ Ad pmū g̃ dō q̃ quis baptism' & pnia sint diuersa sacra: tm̄ agūt i vi vni' passiōis christi: p quā padisi adit' ē apt'. ¶ Ad. ij. dō q̃ añ votū ꝓfessionis padis' claus' erat peccāti mortalr: q̃uis p̄ea p ꝓtōez votū ꝓfessiōis ꝓportātē apt' sit ēt añ ꝓfessiōez actualr fcaz: ñ tñ obstaculuz reat' ē totalr remotum ante confessioneꝫ & satisfactionem.

AD q̃rtā. q. dō q̃ spes remissiōis pctoz non est nobis nisi p christū: & qz hō p ꝓfessionē se sbiicit

clauib⁹ eccl'ie ex passione christi virtutū habētib⁹ tō dī q̄ ꝓfessio spez salutis tribuit. ¶ Ad pmū g̈ dō q̄ ex actib⁹ nō pōt esse spes salutis pncipalr: sz ex gīa redēptōis: & qz ꝓfessio gīe redēptoris iunitīt tō spē salutis tribuit nō solū vt actus meritoꝛius sed vt sacramēti ps. ¶ Ad scōm dō q̄ tribulatio spē salutis tribuit per experimētū ꝓprie virtutis & purgationē a pena: sz cōfessio etiā modo p̄dco. Sicut enī quidā. Tertia opinio ē quā magister nō tangit q̄ dimittat culpa per cōtritionē sub cō-ditione .s. si ꝓfiteat: sz hec opinio min⁹ hz de rōne q̄ alie: qz stat⁹ salutis nō dependet ex futuro: quia sicut dī Eccl. xij. Lignū vbi ceciderit ibi erit. vnō nihil est dictū q̄ hō ad statū salutis per dimissio-nez pcti reducat sub cōditione cōfessiōis simplr. ¶ Uotū ꝓ operatiōe iudicat. hoc intelligendū ē tā in bonis q̄ in malis qñ est votū plenū: ita q̄ ni hil ab executōe retardat nisi ipotētia. si āt opatio adiuncta addat aliquid ad volūtatē: sicut in illis operib⁹ que hñt in ipo actu delectationē volūtatē ꝓuocantē: tūc operatio addit etiā quātū ad meri tū vel demeritū substātiale: alⁱs nō: sed superaddit opatio quātum ad aliq̄d adiunctū q̄ est vtilitas ꝓnis actuz in bōis vt effect⁹ eius: vel nocumētū in malis. ¶ Nō dī si ore. g̈ videt q̄ nō req̄ratur oris ꝓfessio. Et dōm q̄ ipse gemit⁹ habz votuz vocalis ꝓfessionis adiūctuz. ¶ Nemo pōt ꝓfiteri. s. ꝓfessi-one efficaci ad salutē. ¶ Que nō ē via corpis ⁊c. nō oz q̄ sit similitudo q̄tū ad oia: sed soluz q̄tuz ad hoc q̄ sicut aia corpi sensuz & motū p̄bet p h⁹ q̄ est in corpe: ita de⁹ aie spiritualit quā inhabitat p gr̈am. ¶ Non pōt q̄sq̄ ⁊c. hec tria purgantia sic distinguūt: qz baptismus purgat a culpa originali & actuali: sed pnia q̄tuz ad ꝓtritiōez a culpa actu-ali tm̄: cōfessio aūt actu exercita directe a pena. Nemo dicat occulte. ita sed q̄ sacerdoti nō mani festet. ¶ Si erubui in ꝓspectu ⁊c. g̈ videt q̄ liceat publice ꝓfiteri. Et dōm q̄ nr̄a lr̄a q̄ verior est hz: si abscondi vt hō pctm̄ meuz: in quo negat absco sio ꝛ mandatū dei facta. Sustinēdo aūt lr̄am q̄ h ponit. dōm q̄ nō lz publice ꝓfiteri nisi forte sit pec catū manifestū: qz talis hūilitas ꝓmo p̄iudica-ret qui ex pctō mānifestato posset scandaliçari: sed satisfactio in mānifesto facta q̄dāmodo pctm̄ in cō spectu ppli ꝓfitet. Uel dōm: q̄ loq̄t de ꝓfessiōe fa cta in iudicio & nō de cōfessione sacramētali. Nullus debite grauiorīs. hec auctas & sequēs oñ-dunt q̄ sine satisfactiōe pctm̄ nō dimittit. q̄d etiā hec opinio dicebat. ¶ Quibusdā visuz ē ⁊c. hoc q̄d ponit h̄ ꝓ opinione hereſis ē: nō q̄ explicite sit ꝓtra aliquē articuluz vel p̄cedēs vt sequēs ad ip̄z sed iplicite aliq̄d ꝛrium fidei cōtinet: qz seq̄tur q̄ claues eccl'ie nō sint necrie ad salutez: & in tl'ibus añq̄ determietur p eccl'iam q̄ ex eis seq̄t aliq̄d cō trariū fidei nō iudicat hereſ esse: & sic mḡr & Gra-tian⁹ hoc ꝓ opinione ponūt: sz nūc p⁹ determina-tionē eccl'ie sub Innoc. iij. factā hereſ reputanda est. ¶ Reuela viā tuā ⁊c. hic nō loq̄t de reuelatio-ne sacr̄ali: sed de reuelatiōe q̄ fit in supplicatione oꝛionis. ¶ Nō dico vt ꝓfitearis ea ⁊c. q. n. ꝓfitet sacerdoti ⁊c. nō ꝓfiteꝛ ei vt ꝓseruo sed vt deo. In se volūtarie excōicatiōis ⁊c. nō q̄ aliq̄s seip̄m excōicare possit: sed excōicatio hic large pōitur ꝓ volūtaria cohibitione q̄ aliquis se subtrahit a sa-cris ex hūilitate. ¶ Justicia. n. sola dānat. hic lo-q̄tur Aug. ex hypostesi. i. si deus tm̄ iustitia vtere tur ꝛ nos sine misericoꝛdia: qz ad gr̈am ipsi⁹ post pctm̄ sine mia redire nō possum⁹. ¶ Quāto plu-rib⁹ ꝓfitet nō diuidēs pctā sed itegre oīb⁹: ꝓseqūtur aut maioꝛē veniā saltez ꝓpter erubescētiā & sacer-dotis incessiōem: vel etiā ex vi clauiū vt q̄dā di-cunt: sed de hoc i ꝓpinqua di. dicet. ¶ Qui sciat ligare & solue. hec scia ⁊si nō sit maioꝛ tñ tāta de bet eē vt sciat distinguere inꝛ pctm̄ & non pctm̄: & pctm̄ mortale & veniale: & si in aliq̄ eēt dubitatio posset ad discretioꝛes recurrere. Ponuntur autē multe conditiones alie que ad ꝓfessoꝛes req̄runt vt ꝓfitētes alliciat q̄ his versib⁹ cōtinēt. Confessoꝛ dulcis: affabilis atq̄ suauis. Prudēs: discret⁹: imi-tis: pius atq̄ benign⁹. ¶ Nō peccat sacerdos ⁊c. qz tales executiōem oꝛdinis nō habēt: & iurisdicti one carēt: & loq̄tur de diuisione ꝓ hereſiz: aut scis-ma: aut excōicatiōem. Dist. XVIII.

Sic queri solet si pctm̄ ⁊c. Postq̄ determi-nauit mḡr de pnia q̄tum ad to-tuz & ptes eius: hic incipit de-termiare de ptāte ministroꝛ. q̄bus huⁱ⁹ sacr̄i dispēsatio ē commissa. Et diuidit in ptes duas. in ꝑ⁹ determiat de ipsa ptāte q̄ claues eccl'ie dicūt. in 2⁹ determinat de hūtibus claues. xix. di. ibi Postq̄ oñsum ē ⁊c. Pria in duas. in pria mo-uet rōnem ex p̄dictis de ptāte minstroꝛ. in 2⁹ deꝛ-minat eā ondens q̄d dicant claues eccl'ie & ad q̄d se extendāt: ibi Claues iste ñ sūt ⁊c. Et hec pars i duas. in pria determinat de clauib⁹ eccl'esie oꝛdina tis ad pctoꝛ remissionez. in scōa determinat de qui busdā circa pctm̄ exñtibus ꝓ q̄ꝛ ablatiōez pctm̄ remitti dī: ibi Dic q̄rit q̄ sit illa ⁊c. Pria in duas. in pria determinat de clauib⁹: in 2⁹ de effectu earū: ibi Sed q̄rit vtrū a pctō ⁊c. Circa primū duo fac primo oñdit q̄d sint claues. 2⁹ oñdit q̄d sit vsus eaꝛ: ibi Usus vō haꝛ ⁊c. ¶ Sed q̄rit vtꝛ a pec-cato ⁊c. Dic inq̄rit de effectu clauiū. Et diuidit in ptes duas. in prima oñdit q̄ ptās clauiū nō se ex-tendit ad remissionez culpe: qz hoc solius dei ē. in scōa oñdit per quē modū sacerdotes dicunt pcta remittē: ibi. Nec iō tñ negam⁹. Circa ꝑ⁹ tria fac. primo ponit opinionē quoꝛūdam qui dicebant q̄ potestas clauiū se extēdit ad remissiōez pene eine

q̃uis nõ se extendat ad remissionẽ culpe Secũdo põit aliã que dicit q ad neutr hoz se extẽdit: ibi Alij vero dicũt ꝛc. Tertio ꝓfirmat hãc scõaz opinionẽ cui cõsẽtit per rõnes ꝛ aũctes: ibi Cui sniẽrõ suffragat. ¶ Nec idẽ tñ. Hic inquirit modum q̃mõ sacerdotes dicant pctã remittere. Et circa hª tria facit. Primo oñdit p aũctes q sacerdotes aliq̃ mõ pctã remittũt. Scõo oñdit q sacerdotes aliq̃ de pctã remittãt: ibi Hic sane dicẽ. Tertio mouet quãdã dubitatõez ex modis assignatis: ibi Se cũdũ hos ligãdi ꝛ soluẽdi ꝛc. Circa scõz tria facit Primo oñdit q̃mõ se habeat sacerdos in ligando ꝛ soluendo q̃tũ ad culpã. scõo q̃mõ se habeat q̃tũ ad penã in foro ꝓscie iniũgẽdã: ibi Ligant q̃q sacerdotes ꝛc. tertio q̃tũ ad penã excõicatiõis q infligit in foro ꝓtẽtioso: ibi Est ꝛ alꝰ modus ꝛc.

Hic est duplex qõ. ¶ Prima de clauibus Scõa de excõicatiõe. ¶ Circa pmum queruñ tria. ¶ Primo de clauibꝰ fm se Scõo de remissiõe pctõz ad quam ordinant claues. ¶ Tertio de effectu clauium.

AD primuz sic procedit: Uf q claues in ecclia esse nõ debeant nõ. n. requirũt claues ad intrãdũ domũ cuiꝰ ostiũ est aptũ. sz Apoc. iij. dr: Ecce dedi ꝛ ecce in celo ostiũ aptũ: qõ christus ẽ qui de seipo dic Jo. x. Ego sum ostiũ. g ad introducẽdũ in celũ eccl̃ia clauibꝰ non indiget. ¶ Ꝑ. clauis est ad aperiẽdũ ꝛ claudẽdum sz hoc solius christi est qui aperit ꝛ nemo claudit claudit ꝛ nemo aperit: Apoc. iij. g eccl̃ie ministris suis claues nõ hñt. ¶ Ꝑ. cuicũq̃ claudit celũ aperit infernꝰ: ꝛ eõuerso. g q̃cũq̃ hz claues celi hz claues inferni. sz eccl̃ia nõ dr hãe claues inferni. g nec claues celi hz. ¶ Sz ꝯ ẽ qõ dr Matth. xvj. Tibi dabo claues regni celoz. ¶ Ꝑ. ois dispẽsatoꝛ hz hãe claues eoz q̃ dispẽsat. sz ministri eccl̃ie sũt dispensatores dinoz mysterioz: vt pz. j. Cor. iij. g debẽt hãe claues ¶ Terꝰ vf q clauis nõ sit ptãs ligãdi ꝛ soluẽdi q̃ eccl̃iasticꝰ iudex dignos recipe idignos excludere dz a regno: vt ex lra hr: ꝛ ex glo. Hiero. Matth. xvj. Ptãs. n. spũalis i sacro collata ẽ idez qõ character: vt. ẽ. di. iij. dictũ ẽ. sz clauis ꝛ character nõ vident idẽ esse: q̃ p characterẽ hõ deo cõparat: per claues aũt ad sõditos. g clauis ñ ẽ ptãs ¶ Ꝑ. eccl̃iasticꝰ iudex nõ dr nisi ille qui hz iurisdictionẽ q̃ simꝰ cũ ordine nõ dat. sz claues in ordinis susceptione ꝓferũt. g ñ debuit õ eccl̃iastico iudice in diffõne clauiũ mẽtio fieri. ¶ Ꝑ. ad id qõ aliq̃s hz ex seipo nõ indiget aliqua ptãte actiua p quaz inducat ad actũ. sz eoipo q aliquis est dign' ad regnũ admittit. g nõ ptinet ad ptãtẽ clauiũ dignos ad regnũ admittere. ¶ Ꝑ. pctõres indigni sunt regno. sz eccl̃ia pro pctõribꝰ orat: vt ad regnũ perueniãt. g nõ excludit idignos: sz magis admittit q̃tũ in se ẽ. ¶ Ꝑ. in oibꝰ agentibꝰ ordinatis vltimꝰ finis ptinet ad pncipalẽ agentẽ: nõ ad agẽs instr̃ale. sed pncipale agẽs ad salutẽ hoiis ẽ deꝰ. g ad deũ ptinet ad regnũ admittere: qõ ẽ vltimꝰ finis: ꝛ nõ ad hñtez claues qui ẽ sic instr̃m vel minister ¶ Ulteriusꝰ vf q nõ sint due claues: sz tm̃ vna. ad vnã. n. seram nõ requirit nisi vna clauis. sz sera ad quã amouẽdã ordinant eccl̃ie claues ẽ pctm̃. g contra vnum pctm̃ nõ indiget eccl̃ia duabus clauibus. ¶ Ꝑ. claues in collatõe ordinis ꝓferunt. sz scia nõ est ex infusione sp: sz qñz ex acquisitõe: nec ab oibꝰ ordinatis hr: ꝛ a quibusdã nõ ordinatis hr. g scia nõ ẽ clauis: ꝛ sic ẽ tm̃ vna clauis. s. ptãs iudicãdi. ¶ Ꝑ ptãs quã hz sacerdos sup corpꝰ mysticũ dependet ex ptãte quã hz sup corpꝰ christi vez. sz ptãs ꝓficiẽdi corpꝰ christi vez ẽ vna tm̃. g clauis q ẽ ptãs respiciẽs corpꝰ christi mysticũ ẽ vna tm̃. ¶ Sz ꝯ: vf q sint plures q̃ due: qr sic ad actuz hois requirit potẽtia ꝛ scia: ita et voluntas. sz scia discernendi ponit clauis: ꝛ silr potẽtia iudicãdi. g ꝛ voluntas absoluẽdi deberet dici clauis. ¶ Ꝑ. tota trinitas pctã remittit. sz sacerdos per claues ẽ minister remissiõis pctõz. g dz hãe tres claues: vt trinitati cõ figuret. ¶ Rñdeo dd ad pmã. q. q in corporalibus dr clauis instr̃m q ostiũ aperit. regni aũt ostiũ nobis claudit per pctm̃: ꝛ q̃tũ ad maculaz: ꝛ quãtuz ad reatũ pene: ꝛ iõ ptãs q̃ tale obstaculũ regni remouet dr clauis. hec aũt ptãs est quidẽ in deo trinitate per aũctez: ꝛ iõ dr a quibusdã q hz clauẽ aũctl sz in christo hoie fuit hec ptãs ad remouẽdũ pdictũ obstaculũ p meritũ passiõis: q̃ etiã dr ianuaz aperire: ꝛ iõ dr hãe fm q̃sdã claues excellentie. sed qr ex latere dormientis in cruce sacr̃a fluxerunt: quibꝰ eccl̃ia fabricat: ideo in sacr̃is eccl̃ie efficacia passiõis manet: ꝛ ꝓpter hoc etiã in minist'r eccl̃ie qui sũt dispẽsatores sacroz ptãs aliqua manet ad pdictũ obstaculũ remouendũ nõ ꝓpria virtute: sz vtute dina ꝛ passiõis christi: ꝛ hec ptãs metaphorice clauis eccl̃ie dr que est clauis eccl̃ie ministerij.

¶ Ad pmũ g dd q ostiũ celi quãtũ ẽ de se sp est aptũ: sz alicui clausuz dr pp ipedimẽtũ intrandi i celũ qõ in ipo ẽ. ipedimentuz aũt totiꝰ hũane nãe ex pctõ pmi hois consecutuz per passionẽ christi amotuz est: ꝛ iõ Johes post passionẽ vidit in celo ostiũ apertũ: sz adhuc q̃tidie alicui manet clausũ per pctm̃ originale qõ cõtrahit: vel actuale qõ cõmittit: ꝛ ꝓpter hoc indigem' sacr̃is ꝛ clauibꝰ eccl̃ie

¶ Ad scõm dd q hoc intelligit de clausione qua lymbũ clausit ne aliquis vltra in illud descẽdat: ꝛ de aptione qua paradisuz aperuit remoto ipedimẽto nate p suã passionẽ. ¶ Ad 3ᵐ dd q clauis infernj q̃ aperit ꝛ claudit ẽ ptãs q̃az ꝓferẽdi p quã hõi aperit infernꝰ: vt õ pctõ educat qõ ẽ inferni porta: ꝛ claudit ne hõ vltra in pctm̃ labat q̃a sustẽtatus. q̃az ãt ꝓferre solius dei ẽ: ꝛ ideo clauẽ inferni sibi soli retinuit. sed clauis regni est potestas etiaz

dimittẽdi reatũ pene ꝑ quẽ hõ a reg̃ ꝓhibet: ⁊ iõ magis põt dari hõi clauis regni ꝙ clauis inferni: ñ.n.idẽ ſũt: vt ex dictis pz.aliquis.n.ex inferno e᷑ducit ꝑ remiſſionẽ eterne pene qui nõ in inſtanti in regnũ introducit ꝓpter reatũ tpalis pene que manet. Vel dõ vt quidã dicũt ꝙ idẽ ẽ clauis iferni ⁊ celi: qz ex hoc ipo ꝙ alicui apit vnũ claudit alteꝝ ſz denoiat a digniori. Ad ſcdaz.q.dõ ꝙ fz ꝓbm in.ũ.de aia: Notẽtie ꝑ act᷒ diffiniunt: vñ cũ clauis ſit ptãs quedã: vt dictũ ẽ: oz ꝙ ꝑ actũ ſiue vſũ ſuũ diffiniat: ⁊ ꝙ in actu obiectũ exprimat a quo ſpẽz recipit actus): ⁊ modus agẽdi ex quo apparet potẽ tia ordinata. act᷒ aũt ptãtis ſpũalis nõ eſt: vt celũ aperiat abſolute: qz iã apertũ eſt: vt dictũ eſt: ſed vt quãtũ ad hunc aperiat: qõ quidẽ ordinate fiẽi nõ põt: niſi idoneitate eius cui aperiẽdũ ẽ celũ pẽ ſata: ⁊ iõ in ꝓdicta diffõne clauis ponit gen᷒.ſ.po teſtas: ⁊ ſ᷑biectũ ptãtis.ſ.iudex eccl̃iaſtic᷒: ⁊ act᷒.ſ. excludere ⁊ recipe ꝓm duos act᷒ mãlis clauis ape rire ⁊ claudere: cui᷒ obiectũ tãgit in hoc ꝙ dicit a regno: mod᷒ aũt in hoc ꝙ dic dignitas ⁊ indigni tas in illis in quos act᷒ exercet pẽſat. Ad ꝑm̃g dõ ꝙ ad duo ꝙuoꝝ vnũ ẽ cã alteri᷒ vna ptãs ordi nat: ſic in igne calor ad calefaciẽdũ ⁊ diſſoluẽduz. ⁊ qz oĩs gr̃a ⁊ remiſſio in corpore myſtico ex capi te ſuo ꝓuenit: iõ eadẽ ptãs eſſe vr̃ ꝑ eſſentiã: q̃ ſa cerdos cõficere põt: ⁊ qua põt ligare ⁊ ſoluere ſi iuriſdictio adſit: nec differt niſi rõne ꝓm ꝙ ad di uerſos effect᷒ cõpat: ſic etiã ignis dr̃ ꝓm aliã rõnẽ calefactiu᷒ ⁊ liquefactiu᷒. ⁊ qz nihil eſt aliud cha racter ordinis ſacerdotalis ꝙ ptãs exercendi illud ad qõ ꝓncipaliꝝ ordo ſacerdotũ ordiat: ſuſtinẽdo oz ꝙ ſit idẽ qõ ſpũaliꝝ ptãs: iõ character ⁊ ptãs cõ ficiẽdi ⁊ ptãs clauiũ eſt vnũ ⁊ idẽ per eſſentiã: ſed differt rõne. Ad ſcõm dõ ꝙ oĩs ptãs ſpũaliꝝ dat cũ aliqua cõſecratõe: ⁊ iõ clauis cũ ordine dat: ſz executio clauis indiget mã debita q̃ eſt plebs ſ᷑ iecta per iuriſdictionẽ: ⁊ iõ añ̃ꝙ iuriſdictionẽ ha beat habet claues: ſz ñ hz actũ clauiũ: ⁊ qz clauis per actũ diffiniẽ: iõ in diffõne clauis ponit aliq̃d ad iuriſdictionẽ pertinẽs. Ad tertiũ dõz ꝙ ali q̃s põt eſſe dignus aliq̃ duplr: aut ita ꝙ ipm̃ hñdi ius habeat: ⁊ ſic quilz dignus iã habet celũ aptuz aut ita ꝙ inſit ei aliqua cõgruitas ad hoc᷒ qõ ei det: ⁊ ſic dignos quib᷒ nõdũ totalr apertũ eſt celũ po teſtas clauiũ recipit. Ad q̃rtũ dõ ꝙ ſicut deus nõ obdurat iptiẽdo malicĩã: ſed nõ cõferẽdo gr̃az ita ſacerdos dr̃ excludere nõ ꝙ impedimẽtũ ad itrã dũ ponat: ſz qz impedimẽtũ poſitũ nõ amouet: q̃a ipe amouere non põt niſi ꝑſ᷑ de᷒amouerit: ⁊ iõ rogat deus: vt ipe abſoluat: vt ſic ſacerdotis abſo lutio locũ habeat. Ad .v. dõ ꝙ act᷒ ſacerdotis non ẽ imediate ſup regnũ: ſz ſup ſacr̃a: quib᷒ hõ ad regnũ peruenit. Ad tertiã.q.dõ ꝙ in oĩ actu qui requirit idoneitatẽ ex ꝑte recipiẽtis: duo ſunt neceſſaria ei qui dz actũ illũ exercere.ſ.iudicium de idoneitate recipientis: ⁊ expletio act᷒: ⁊ iõ etiã in actu iuſticie ꝑ quẽ redditꝝ alicui hoc quo dign᷒ ẽ oz eſſe iudiciũ q̃ diſcernat an iſte ſit dign᷒: ⁊ ipſa redditio: ⁊ ad vtrũq; hoꝝ auctoritas quedã ſiue ptãs exigit. nõ enĩ dare poſſum᷒ niſi qõ i ptãte ha bem᷒. nec iudiciũ dici põt niſi vi coactiua habeat: eo ꝙ iudiciũ iã ad vnũ determinat: q̃ q̃dẽ determinatio in ſpeculatiuis fit per virtutẽ ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ quib᷒ reſiſti non põt: ⁊ in reb᷒ practicis per viz ipe ratiuã in iudicante exĩtem. ⁊ qz act᷒ clauis req̃rit idoneitatẽ in eo in quẽ exercet: qz recipit ꝑ clauez iudex eccl̃iaſtic᷒ dignos: ⁊ excludit indignos: vt ex dicta diffõne pz: iõ indiget iudicio diſcretõis quo idoneitatẽ iudicat: ⁊ ipo receptõis actu: ⁊ ad vtrꝝq; hoꝝ ptãs q̃dã ſiue auctoritas requirit: ⁊ fz h᷒ oue claues diſtiguũt: quaꝝ vna ptinet ad iudiciũ de idoneitate eius qui abſoluendus eſt: ⁊ alia ad ipſã abſolutionẽ: ⁊ he oue claues nõ diſtinguũt ni ſi in eſſentia auctoritatis qua vtrꝝq; ex officio ſibi cõpetit: ſed ex cõparatione ad act᷒ quoꝝ vn᷒ aliũ ꝓſupponit. Ad ꝓmũ g̃ dõ ꝙ ad vnã ſerã aperi endã vna clauis imediate ordinat: ſz nõ eſt incon ueniẽs ꝙ vna ad actũ alterius ordinet: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. ſcda enĩ clauis que dr̃ ptãs ligandi ⁊ ſol uendi: eſt que imediate ſerã aperit pcti: ſed clauis que dr̃ ſcia oñdit cui aperienda ſit clauis illa:

Ad ſcõm dõ ꝙ circa clauẽ ſcie duplex fuit opi nio. quidã.n. dixerũt ꝙ ſcia ꝑm ꝙ eſt habit᷒ acqui ſit᷒ vel infuſus dr̃ hec clauis: ⁊ ꝙ nõ eſt ꝓncipalis clauis: ſed in ordine ad aliã clauẽ clauis dr̃: ⁊ ideo qñ eſt ſine alia clauĩ clauis nõ dr̃: ſicut i viro litte rato qui non eſt ſacerdos. ⁊ ſiꝝ etiã qñq; hac clau aliqui ſacerdotes carẽt: qz non hñt ſciam: neq; acquiſitã: neq; infuſaz qua abſoluere ⁊ ligare poſ ſint: ſed qñq; induſtria nãli ad hoc vtunt q̃ fz eos clauiola dr̃: ⁊ ſic clauis ſcie q̃uis cũ ordine nõ tra᷑ dat: tradit tñ cũ ordine ꝙ ſit clauis qõ ꝑ᷑nõ erat ⁊ hec vr̃ opinio magr̃i fuiſſe: ſed hec nõ vr̃ verbis euangelĩ concordare: que claues Petro dandas ꝓmittit: ⁊ ita nõ ſolũ vna: ſed due in ordine dat.

Et ꝓpr̃ hoc alia opinio eſt ꝙ ſcia q̃ ẽ habitus non eſt clauis: ſz auctoritas actũ ſcie exercẽdi: q̃ qñq; ſine ſcia eſt: qñz aũt ſcia ſine ipa: ſicut pz etiã in iudicĩs ſecularib᷒. aliqs.n. eſt iudex hñs auctoritatẽ iudi cãdi qui nõ hz iuris ſciaz: ⁊ aliqs ecõuerſo hz ſciẽ tiaz iuris qui non hz auctoritatẽ. ⁊ qz act᷒ iudicij ad quos qs ex auctoritate ſuſcepta obligat: nõ at ex ſcia habita ſine vtroq; bñ fieri nõ põt: idco au ctoritas iudicandi que clauis eſt ſine ſcia non põt ſine pcto accipi: ſed ſcia ſine auctoritate ſine pcto haberi põt. Ad tertiũ dõ ꝙ ptãs ꝓficiẽdi ẽ ad ad vnũ tm̃ actũ alr̃ius geneĩs: ⁊ iõ ñ ꝓnũerat claui bus nec mr̃tiplicat ſic ptãs clauiũ q̃ ẽ ad diuerſos act᷒ q̃uis fz aũct᷒ eẽntia ſit vna: vt dcz ẽ. Ad 4m dõ ꝙ velle vnicuiq; ẽ libez: ⁊ iõ ad volẽdũ ñ exigit auctoritas: ⁊ ꝓpter hoc voluntas nõ ponit clauis

¶ Ad q̄ntū dō̄m q trinitas tota eodē modo remittit pctā: sicut vna ps̄ona: z iō nō oz q sacerdos qui minister est trinitatis claues habeat tres: z p̄cipue cū volūtas que spūi sācto appropriat claues nō requirat: vt dictū est.

AD secūdum sic procedit: Uī q macula aliq̄d positiue in aia sit. si eni est p̄uatio tm̄ non erit p̄uatio nisi eius q̄ per pctm̄ auferť. sz hec ē gr̄a. g̃ cū oē pctm̄ gratiaz auferat: oīm pctō̄z erit vna macula: z sic secūduz pctm̄ nullā maculā aie adq̄ret p̄ter maculā p̄mi pcti. ¶ Ad. p̄uatio que ex pctō in aia relinquit dr̄ cecitas vel tenebra que ad intellectū pertinet. sed hec macula non est huiusmodi: cū ad affectū pertinere videat. g̃ macula nō ē p̄uatio tm̄: sz aliq̄d pōit. ¶ Ad. macula quā qui ex actu alicui' imūdi contrahit que z contagio dr̄: aliq̄d positiue ē. sed macula pctī etiā cōtagio dr̄. g̃ est aliq̄d positiue.

¶ Ad. p̄uatio gr̄e quedā pena ē. sz in pctō macla contra penaz vel reatum diuiditur. ergo macula nō ē p̄uatio tantū gr̄e: z sic idē q̄ p̄ius. ¶ Sed ad ex peccato nō remanet positiue aliquid in aia nisi dispō vl̄ habitus que consequūť pctm̄ ex parte actꝰ ex quo aliquid ponit. sed macula non est dispō ex actu causata nec habitus: quod patet ex hoc q dispositio z habitus possunt sine gr̄a destrui per contrariaz consuetudinē que forte habitū p̄trarij vicij inducit expellentē contrariū habitū z dispositionē: macula aūt sine gr̄a nō auferť. g̃ macula nō ponit aliquid positiue in aia. ¶ Uterius vr̄ q peccatū nūq̄ possit remitti quo ad maculā: q2 ex hoc ipso q aliquis peccauit pulchritudinē innocentie amisit. sed nō p̄ot hanc pulchritudinē recuperare nisi cōtingeret ip̄m non peccasse. g̃ cū hoc sit oīno ip̄ossibile: ip̄ossibile est q alicui pctm̄ remittat: q̄ ad maculaz. ¶ Ad. ex hocipo hō turpitudinē quā dam hēt q tēp' debitū seruitio creatoris in pctm̄ expendit. sed tēp' illud q̄ iam efflurit recuperari nō p̄ot. g̃ nec macula mundari. ¶ Sz ad est q̄ dr̄ eph. vj. q christus cōiunxit sibi eccl̄iaz nō habētē maculā: neq3 rugā. sed aliqui sunt mēbra eccl̄ie q q̄nq3 maculati fuerūt. g̃ pctm̄ quo ad maculaz remitti p̄ot. ¶ Uterius vr̄ q si remittat pctm̄ quo ad maculā q remittat q̄ ad oēm penā: q2 remota causa remouet effect'. sed cā quā aliquis erat re' pene est macula culpe. g̃ remota macula remouet pena. ¶ Ad. quicūq3 absq3 culpa exīs punit iniuste punit. sed ille cui remissuz est pctm̄ quo ad maculaz est absq3 culpa. g̃ iniuste puniret: z ita videť q nō sit aliqua pena dign': z sit sibi reat' pene remissus. ¶ Sed ad: pctm̄ non punit per hoc q remittit quo ad maculā. sed omni pctō debet pena fm diuinā iusticiā. g̃ etiā post dimissionē culpe aliquis pene reat' remanere p̄ot. ¶ Rñdeo dō̄m ad p̄mā q̄nē q ex hoc aliquid maculatū dr̄: q2 debite pulchritudinis patit detrimētū. v ñ macula fm q huiusmōi nō habet q aliquid ponat: sz p cōparationē ad illud q̄ pulchritudinis detrimentū causat aliquid q̄nq3 ponere dr̄: sicut aliquid in facie eductū q̄ candorē faciei tegat aut p̄iuat. pulchritudo aūt aie cosistit in assimilatiōe ip̄ius ad deuz ad quē formari debet per claritatē gr̄e ab eo susceptaz: sicut aūt perceptio claritatis corporalis a sole prohibet a nobis per aliq̄d obstaculū interpositū: ita etiā claritas gr̄e, phibet ab anima per peccatū cōmissuz q̄ diuidit inter nos z deū: vt dicit Esa. lix. vñ ip̄a macula quātuz in se ē nō p̄oit de essentia sua nisi p̄iuatiōez gr̄e: sed ponit vt causaz obstaculū peccati q̄ obstat ad gr̄e receptionez: z z ppter hec etiā macula tenebra dr̄ rōne predicte sūtudinis. ¶ Ad p̄mū g̃ dō̄m q quāuis quantū ad ip̄am p̄uationez gr̄e non differāt macule peccatoz: differunt tamē quantū ad causaz ex qua macula consequit: z fm hoc etiā q̄libet pctm̄ vnam maculam addit inquātū nouū obstaculū gratie ponit. ¶ Ad scōm dō̄m q gr̄a est in essentia aie ex qua vires cognitiue z affectiue, pcedunt: z ideo gr̄e lumē z intellectū dirigit z affectuz mouet: sed peccatū in vtroq3 defectū inducit: in intellectum quidez: q2 omne peccatū ex errore est fm Ambro z fm p̄m: Omnis malus ignorās. z p̄cipaliter i affectu: q2 omne pctm̄ i voluntate est: z ideo macula z quantū ad ip̄am p̄uationē: z quantuz ad causaz. s. pctm̄ z intellectū z affectuz respicit: sz p̄n cipali' affectuz: vnde nō est inc̄ueniens si macula z cecitas z tenebra dicat. ¶ Ad tertiū dō̄z q macula dicit contagio non quātū ad p̄uatioue ip̄az sed q̄tū ad cām p̄uationis: q2 ex h' ipso q pctm̄ affectum quodāmodo tangit p̄uatio dicta in ip̄o consequit. ¶ Ad q̄rtuz dō̄m q macula quantuz ad causaz diuidit ab omni pena: sz quantū ad p̄uationē ip̄a diuidit a pena inflicta: nō aūt a pena que pctm̄ cōcomitat. ¶ Ad scōam q̄nē dō̄ q macula obscuritatis ex interpositiōe causata nō p̄ot auferri nisi obstaculū interpositū amoueat: pctm̄ aūt q̄ erat obstaculū interpositū, phibēs gr̄e claritatē nō p̄ot remoueri: vt factū nō sit: sed vt effz auertēdi deū a nobis nō habeat: qui p̄p̄ auersionē, qua ab eo auersi, p̄p̄ pctm̄ fuim' a nobis auersus manebat: z iō fz hoc q se ad nos sua begnitate cōuertit: dr̄ pctm̄ nr̄m remittere: sic nos offensā alicui remittim': cū ad euz, ppter offensaz p̄teritaz vlterius maliuolentiam non seruamus: que quidem in deum secundum effectum accipienda sunt vt in tertio libro distinct. xxxij. dictum est: z p̄opter hoc etiam deus remittendo peccatuz dicitur ipsum tegere: quasi non aspiciens ad p̄teritum peccatum: vt ratione eius gratiam nobis deneget ¶ Ad p̄imum ergo dicendum q quanuis non reparetur pulchritudo aie quātū ad aliq̄d accīs q̄ erat dignitas innocentie: repar̄ tamē quantuz

ad decorē gr̄e que restituit. ¶ Et sīlr dō ad scōm qz nō semp hō recuperat oīa dāna q̄ passus ē vel tp̄is vel aliozū: sed recuperat amissā pulchritudinē quātū ad effētiā decoris spectat. ¶ Ad iij. q̄ez dō q̄ in pctō duo sūt. s. ꝓuersio ad ꝓmutabile bonū: z auersio ab incōmutabili bono: z scōm hoc duo sūt effect' pcti: vn' ē idignatio dei ad nos auēsioni pcti respōdens: alius ē pena iordinatā ꝓuersionē ordinās. z qz p̄' in pctō ex pte nr̄a ē ꝓuersio: z qō ē p̄ius i generatiōe ē posteri' i destructione iō ex parte dei p̄io ē recōciliatio ip̄ius ad nos: z scōm hoc ē liberatio a debito pene. sz pēa est duplex. s. exterminās hostes: z talis pena ex recōciliatiōe ipsa remouet. alia pena ē q̄ corrigit ciuē z filium vel amicū: z debitū ei' pōt remanere recōciliatiōe iā facta: z iō sīl' cū pctō remittit quo ad maculā: remittit quo ad penā eternā q̄ ē exterminās sz nō quo ad penā tpalē q̄ ē corrigēs. ¶ Ad p̄m̄ g̈ dō q̄ sicut act' p̄exīs fuit cā macule: z tō trāseūte actu nō trālit macula ita act' mediāte macula fuit cā debiti pene: z iō nō oz q̄ cessāte macula debitū pene cesset: qz cessāte p̄io effectu nō oz q̄ cesset scōus. ¶ Ad scōm dō q̄ iste cui remissa ē culpa quātū ad maculā adhuc dignus ē ꝓpter actuz quē ꝓmisit penā sustinere quāuis nō sit dignus a deo alienus esse.

AD tertium sic procedit: Ur̄ q̄ potestas clauiuz se extendat ad remissionē culpe: Jo. xx. dr̄ discipulis: Quoꝝ remiseritis pctā remittunt eis. sz hoc nō dr̄ quantū ad manifestationē tm̄: vt magr̄ in lr̄a dicit: qz sic sacerdos noui testamēti nō h̄et maiorē ptātez q̄ sacerdos veteris testamēti. g̈ exercet ptātē i culpe remissione. ¶ p̄. in pnia dat gr̄a ad remissionez pcti. sz hui' sacr̄i dispensator est sacerdos ex vi clauiuz. g̈ cū gr̄a nō opponat pctō ex parte pene: sed ex parte culpe: vr̄ q̄ sacerdos ad remissionē culpe operet ex vi clauiū. ¶ p̄. maiorē virtutē recipit sacerdos ex sua consecratione q̄ aqua baptismi ex sua sanctificatiōe. sz aqua baptismi hāc vi accipit: vt corpus tangat z cor abluat fm aug. g̈ m'to forti' sacerdos in sui cōsecratiōe hāc ptātez accipit vt cor a culpe macula abluere possit. ¶ Sed ꝑ. ē mgr̄ dixit di. v. q̄ de' hanc ptātez nō cōtulit ministro q̄ ad interiorē mūdationē cooperet ei. sed si pctā quo ad culpā remitteret cooperaret ei in mūdatiōe interiori. g̈ ptās clauiū non se extendit ad culpe dimissionē. ¶ p̄. pctm̄ non dimittit nisi per spūmsctm̄. sed dare spūmsctm̄ nō est alicuius hōis: vt in. j. li. mgr̄ dixit di. xiij. g̈ nec pctā remittere quo ad culpam. ¶ Ulteriꝰ vr̄: q̄ nō possit remittere pctm̄ quo ad penā. pctō. n. debet pena eterna z tpalis. sed adhuc post absolutionē sacerdotis manet penitens obligatus ad penā tpalez i purgatorio vel in hoc mundo faciendam. g̈ non dimittit aliquo mō penā. ¶ p̄. sacerdos nō pōt p̄eiudicare diuine iusticie. sz ex diuina iusticia tarata est pena penitenti quā debet subire. g̈ sacerdos de ea non pōt aliq̄d remittere. ¶ p̄. ille qui paruū pctm̄ cōmisit non est min' susceptiu' effectus clauiuz q̄ ille qui cōmisit maius pctm̄. sz aliquid de pena per officiū sacerdotis de maiori pctō dimittitur: ipossibile est esse aliq̄ paruuz pctm̄ cui nō debeat plus de pena q̄ illud qō de maiori peccato dimissuz est. g̈ poterit totā penā illius parui pcti dimittere: qō falsuz est. ¶ p̄. tota pena tpalis pctō debita est vnius rōnis. si g̈ per p̄mā absolutionē dimittat aliquid de pena: z per scōam ab eodez pctō absolutionē poterit aliquid remitti: z sic tm̄ poterit multiplicari absolutio q̄ vi clauiū tota pena tolleret: cū scōa absolutio nō sit minoris efficacie q̄ p̄ma: z sic pctm̄ remanebit oīno impunituz: qō est inconueniens. ¶ Sed ꝑ: clauis ptās ē ad ligandū z soluēduz. sed pōt sacerdos iniūgere penā tēporalē. g̈ z pōt absoluere a pena. ¶ p̄. sacerdos nō pōt dimittere pctm̄ quātū ad culpā: vt in lr̄a dr̄: nec quātū ad penā eternā pari rōne. si g̈ nō pōt remittere quātū ad penā tēporalez: nullo modo remittere poterit: qō est oīno cōtrariū dictis euāgelij. ¶ Ulteri' vr̄ q̄ sacerdos per ptātem clauiū ligare nō possit. virtutes eni sacramētales ordinant cōtra pctm̄: vt medicina. sed ligare nō ē medicina peccati: sed magis aggrauatio morbi vt vr̄. g̈ sacerdos per vi clauiū que est vis sacramētal' non pōt ligare. ¶ p̄. sicut absoluere vel aperire est amouere obstaculū: ita ligare est obstaculū ponere. sed obstaculū regni pctm̄ ē: qō nobis ex alio imponi nō pōt: qz nō nisi voluntate peccat'. g̈ sacerdos ligare nō pōt. ¶ p̄. claues ex passiōe chr̄i efficaciā habēt. sed ligare nō est effectus passionis. g̈ ex clauiū ptāte: nō pt sacerdos ligare. ¶ Sz ꝑ ē qō dr̄ Matth. xvj. Quōcūqz ligaueris sup ira erit ligatū z in celis. ¶ p̄. ptātes rōnales sunt ad oppositа. sed ptās clauiū est ptās rōnalis cū habeat discretionē adiunctaz. g̈ hz se ad oppositа. g̈ si pōt soluere pōt z ligare. ¶ Ulterius vr̄ q̄ possit ligare z soluere fm ꝓpriuꝫ arbitriuz: Dicro. eni dicit: Mensurā tēp̄is in agendo pniaz nō satis apte p̄figunt canones ꝓ vnoquoqz crimie vt de singulis dicāt: qualr vnūqōqz sit emēdandū. sz magl arbitrio sacerdotis intelligētis relinquendū statuunt. g̈ vr̄ q̄ ip̄e fm suū arbitriuz possit ligare z soluere. ¶ p̄. oīs laudauit villicū iniq̄tatis q̄ prudēter fecisset: qz debitorib' oīi sui remisisset largiter. sed deus magis pnus est ad miserendū q̄ aliq̄s dīs tēporalis. g̈ vr̄ q̄ laudabilior sit quātū plus d pena dimiserit. ¶ p̄. oīs christi actio nr̄a est ilstructio. sed ipse quibusdam peccātib' nullam penam imposuit: sed solum emendationē vite: vt patz de adultera Jo. viij. g̈ vr̄ q̄ ad arbitriuz suum possit etiā sacerdos qui est vicarius christi penam totaz

dimittere vel ptē. ¶ Ꝺz ꝺ: Gre. dicit: Falsā pniaz dicim' que nō fm auctez sanctoꝝ patꝝ p ꝙlitate crimis imponit. g vr q nō oino sit in arbitio sacerdotis. ¶ ꝺ. ad actū clauiū requirit discretio. sz si esset oino in voluntate sacerdotis dimittere ⁊ imponere de pena quātū vellet: nō esset ibi nēcia discretio: qz nūq ibi i discretio posset accidere. g ñ ē oino in arbitrio sacerdotis. ¶ ñdeo dō ad pmaz qōnē q sacra fm Aug. ex sanctificatōe inuisibilē gram cōtinet. sed hec sanctificatio qnz ad nēcitatē sacri requirit tā in materia q in ministro: sicut pz in cōfirmatōe: ⁊ tūc vis sacralis ē in vtroq cōiuncti. qnz aūt ex nēcitate sacri non requirit: nisi sanctificatio materie: sicut est in baptismo: qz nō habet ministrū determinatū quātū ad sui nēcitatē: ⁊ tūc tota vis sacralis cōsistit i materia: qnq vero de nēcitate sacri requirit cōsecratio vel sanctificatio ministri sine aliqua sanctificatōe materie: ⁊ tunc tota vis sacralis cōsistit in ministro: sicut ⁊ i pnia: vñ eodē mō se hz ptās clauiuz que est in sacerdote ad effectū sacri pnie: sicut se hz vt' q ē i aq̄ bapmi ad effm bapmi. baptism' āt ⁊ sacrm pnie cōueniūt quodāmō in effectu: qz vtrūq ꝺ culpaz ordinat directe: qō nō est de alijs sacris. sed in h' differunt: qz sacrm pnie eo q habet actus suscipientis quasi materiales: nō pōt dari nisi adultis in quib' requirit pparatio ad suscipiendū effectuz sacramētoꝝ: sed baptism' qnz dat adultis ⁊ qnz pueris ⁊ alijs carentib' vsu rōnis: ⁊ iō per baptismuz dat gra ⁊ remissio pctōꝝ pueris sine aliqua sui pparatione pcedente: nō aūt adultis in quib' pexigit pparatio remouens fictionē: que quidē pparatio qnz pcedit sufficiēs ad gre susceptionē añq baptism' actu pcipiat: sed nō ante votū baptismi p' tēpus ppalate veritatis. qnz aūt talis pparatio tēpore nō pcedit: sed ē simul cū baptismi susceptiōe ⁊ tūc per baptismi susceptionē gra remissiōis culpe cōfert: sed p pnie sacrm nūq dat gra: nisi pparatio adfit vel ptius fuerit: vñ virtus clauiū opat ad culpe remissionē: vel in voto exñs: vel ēt i actu se exercēs: sicut ⁊ aqua baptismi. sed sicut baptismus non agit vt pncipale agēs: sz vt instrm nō ꝺ ptingēs ad ipaz gre susceptionē causandā ēt istrumētalr: sz disponēs ad graz p quā fit remissio culpe: ita ē de ptāte clauiū. vñ solus de' remittit p se culpā: ⁊ i virtute el' agit instrumētalr: ⁊ baptism' vt instrm iaiatū: ⁊ sacerdos vt instrm aiatū: qꝺ ꝺ seru' fm phm in. viij. eth. ⁊ iō sacerdos agit vt minister. ⁊ sic pz q ptās clauiū ordinat aliquo modo ad remissionē culpe: nō sicut causans: sed sicut disponens ad eā. vñ si ante absolutionē aliquis non fuisset pfecte dispositus ad graz suscipiēdā in ipa confessione ⁊ absolutione sacrali gram ꝓseqret si obicē nō poneret. si. n. clauis nullo mō ad culpe remissionē ordinaret: sed ad dimissionē pene tm: vt quidā dicūt: nō exigeret votū suscipiēdi effectū clauiū ad culpe remissionē: sic ñ exigit votū suscipiendi alia sacra que nō ordinant ad culpā: sed ꝺ penā. sed hoc facit videri q nō ordinant ad culpe dimissionē: qz semp vsus clauiū ad hoc q effectuz habeat requrit pparationē ex pte recipientis sacrm ⁊ silr videret de baptismo si nūq daret nisi adulti ¶ Ad pmū g ꝺz q sicut magr dicit in lra: sacerdotib' cōmissa ē ptās remittēdi pctā: nō vt ppa virtute remittāt: qz hoc dei est: sed vt operationē dei remittentis oñdant tāq̄ mīstri. sed hoc contingit trib' modis. Uno modo vt oñdant eā nō pntez: sz pmittāt futuꝝ sine hoc q aliquid operent ad ipaz: ⁊ sic sacra veteris legis operationē dei significabāt: vñ ⁊ sacerdos veteris legis oñdebat tm: ⁊ nihil operabat. Alio modo vt significēt pntez ⁊ nihil operent ad eā: ⁊ sic quidā dicūt q sacra noue legis significēt collationē gre quā de' in ipsa sacroꝝ collatione dat sine hoc q in sacramētis sit aliqua vt' operās ad gram: ⁊ fm hanc opinionē que in pma di. tacta est ēt ptās clauiū esset tm oñdēs diuinaz operationē in remissione culpe in ipsa sacri collatione factā. Tertio mō vt significēt diuinā operationē in remissionē culpe pntez: ⁊ ad ipaz aliqd di spositiue ⁊ instrumētalr operent: ⁊ sic fm aliā opinionē que sustinet cōius sacra noue legis emūdationē oñdunt diuinit' factaz: ⁊ hoc modo ēt sacerdos noui tēstamēti oñdit absolutos a culpa: qz proportionalr oz loqui de sacris ⁊ ptāte ministroꝝ. nec obstat qn claues ecclie ad remissionē culpe dispōnāt: qz culpa iā remissa ē: sicut nec q baptism' disponat quātū in se est in eo qui iam sanctificat' est. ¶ Ad scm ꝺm q neq sacrm pnie: neq sacramentū baptismi operādo pertingit directe ad gram nec ad culpe remissionē: sed dispositiue.

¶ Unde etiā patet rñsio ad tertium. Alie rōnes oñdunt q ad remissionē culpe direte clauiū ptās non operet ad concedendū. ¶ ꝺ. ij. qōnem ꝺm q idez iudiciū est de effectu quē ptās clauiū actualiter exercita complet in eo in quo cōtritio tēpore precessit: ⁊ de effectu baptismi qui iā habēti gram dat. aliquis. n. per fidē ⁊ cōtritionē pcedentē baptismū gram remissionis pctōꝝ quantū ad culpaz cōsecutus est: sed quādo actualr postea baptismū suscipit gra auget: ⁊ a reatu pene totalr absoluit: eo q fit particeps passionis christi. ⁊ silr ille qui per contritionez cōsecutus est remissionē pctōꝝ: quātuz ad culpā: ⁊ per ꝓñs quantuz ad reatuz pene eterne que simul cuz culpa dimittit ex vi clauiū ex passione christi efficaciam habentiū auget gra ⁊ pena remittitur temporalis: cuius reat' adhuc remanserat post culpe remissionē nō tamē totus: sicut in baptismo: sed pars eius: eo q in baptismo homo regenerat configuratus passioni christi totaliter efficaciam passionis christi que sufficit ad omnē penā delendam in se suscipiēs: vt nihil de pōnis peccati actualis pena remaneat: quia non oz

alicui imputari ad penaz: nisi qō ipsemet fecit. in baptismo aūt homo nouā vitā accipiēs fit p gīaz baptismalē nouus homo: z iō nullus reat' pene remanet in eo pro precedēti pctō. sed in pnia hō ñ mutat in aliā vitā: q: nō est regeneratio: sed sanatio quedam: ideo ex vi clauiuū q̄ operat in sacro penitentie nō tota pena remittit: sed aliquid ō pena tēporali cui' reatus post absolutionē a pena eterna remanet potuit: vt dictū ē. nec solū a pena illa quā hz vel suscipit ab ea penitens in confitēdo: vt quidā dicūt: q: sic cōfessio z sacerdotalis absolutio non essent nisi in onus qō nō competit sacramētis noue legis: sed etiaz de illa pena que in purgatorio debet aliquid remittit vt min' a purgatorio puniat absolutus ante satisfactionē decederet. ¶ Ad pmum g̃ dōm q non remittit penā totā tēporalē: sz partez z iō adhuc manet obligat' ad penā satisfactoriaz. ¶ Ad scōm dōm q passio christi sufficienter satisfecit pro pctis totius mūdi: z iō sine p̄iudicio dine iusticie aliquid de pena sibi debita remitti pōt fm q effectus passiōis ad ipm p sacra ecclie ptingit. ¶ Ad tertiū dō q pro q̄libet pctō oz aliquam penā satisfactoriā remanere: p quā medicina cōtra pctm p̄stet: z iō quāuis virtute absolutōis dimittit aliqua quātitas pene debite p aliquo magno pctō: ñ oz q tāta quātitas pene dimittat respectu cui'libet pcti: q: aliq̄ pctm hz h' remāeret oio sine pena: sed virtute clauiū de penis singulo: pctō: p̄portionaliū dimittit. ¶ Ad q̄rtū dō q quidam dicūt q in p° absolutōe tm dimittit vi clauiū q̄tū ditti pōt: sz tm valet iterata cōfessio: tū pp īstructionē: tū pp maiorē certitudiez: tū pp intercessionē p̄fessoris: tū pp verecūdie meritū. sz h' nō vr vez: quia z si hec esset rō cōfessionē iterādi: nō tm esset rō iterādi absolutionē: p̄cipue in eo qui non hēt aliquā causā dubitatiōis de p̄cedenti absolutione ita. n. poterit dubitare post scōam absolutionez: sic p' pmā: sic videm' q sacrm extreme vnctionis nō iterat sup eūdē morbū: eo q totū qō per sacrametū fieri potuit semel factū est: z p̄tea in scōa cōfessione nō requireret q haberet claues ille cui fit p̄fessio si nihil ibi vis clauiū operat: z iō dicūt q etiā in secūda absolutiōe vi clauiū de pena remittit: q: in scōa absolutōe gr̃e p̄fert augmentū: z q̄to maior gīa recipit min' ō ipunitate pcti p̄cedētis manet: z iō minor pena purgās debet. vnde etiā i pma absolutiōe alicui plus z min' de pena dimittit vi clauiū fm q plus se ad gr̃am disponit: z p̄t esse tāta dispō q etiā ex vi cōtritōis tota pena tollitur: vt pdictū est. vnde etiā nō est inco͂ueniens si per frequētē cōfessionē etiā tota pena tollatur vt pctm oio remaneat impunitū p quo pena christi satisfecit. ¶ Ad tertiā qōnē dōm q operatio sacerdotis in vsu clauiū: est cōformis dei opationi cui' minister est: de' aūt hz operationē z in culpā z in penaz: sed in culpā ad soluēdū quidē directe: ad ligandū aūt indirecte inquātū obdurare dī: dum gr̃am nō largit. sed in penā habet operationē directe quātū ad vtrūq: q: z penā parcit: z penam infligit. sil'r ergo sacerdos z si in absoluendo ex vi clauiū habeat aliquā operationē ordinatā ad culpe dimissionē mō iā dicto: nō tamē ligādo aliquā operationē hz in culpā: nisi ligare dicat inquātuz non absoluit: sed ligatos oñdit: sed in penā habet ptātē z ligandi z soluendi: soluit. n. a pena quam dimittit: sed ligat ad penaz que remanet. Sed ad hanc ligare dupl'r dī: vno mō considerādo ipam q̄titatē pene in cōi: z sic nō ligat nisi inquātū non soluit. sz ligatū oñdit. alio mō cōsiderādo penaz hanc vel illā determiate: z sic ligat ad penā ligando eā. ¶ Ad pmū g̃ dō q illud residuū pene ad qō obligat est medicina purgans pcti ipuritatem ¶ Ad. ij. dō q obstaculū regni ñ solū pctm ē: sz ēt pena quā q̄l'r sacerdos iponat dictū ē. ¶ Ad 3m dō q ēt passio x̄pi obligat nos ad penā aliq̄ p quā ei p̄formemur ¶ D. iij. q. dō q sacerdos opat i vsu clauiū sicut instrm z minister dei. nullū āt instrm hz efficacē actū nisi fm q mouet a p̄ncipali agēte z iō dicit Dio. in fi. Ecc̄. hierar. q sacerdotibus vtēdū ē virtutib' hierarchicis qñ dīnitas eos mouerit: in cuius signū Matth. xvj. añ ptātē clauiū Petro traditā fit mētio de reuelatōe ei facta diuinitatis: z Jo. xx. premittit ptāti remissionis ap'lis date spūssancti donū quo filij dei agunt: vñ siq̄s p̄ter istū motū dīnū vti sua ptāte p̄sumpserit nō cōsequeret effectū vt Dio. dic̄: et p̄ter hoc a diuino ordine auerteret: z sic culpaz incurreret. z q: pene satisfactorie infligende vt medicine sunt: sicut medicine in arte determiate nō oibus cōpetūt: sed variande sunt fz arbitriū medici nō p̄pria volūtatē sequentis: sed medicine sciam: ita pene satisfactorie in canone determiate nō cōpetūt oib': sz variande sūt fm arbitriū sacerdotis dīno instinctu regulatū: sic aūt medic' aliq̄n p̄udēt nō dat medicinā ita efficacē q̄ ad morbi curatōez sufficiat: ne pp̄ō bilitatē nate mai' piculū oriat: ita sacerdos dīno instictu mor' nō sp totā penā que vni pctō debet iniūgit: ne infirm' aliq̄s ex magnitudine pene desperet z a pnia total'r recedat. ¶ Ad pmū g̃ dō q arbitriū illud oz esse dīno instictu regulatum. ¶ Ad scōm dō q ēt de hoc laudat villic' q p̄udēt fecit: z iō in remissione pene debite discretio adhibēda est. ¶ Ad tertiū dō q christus habuit ptātē excellētie in sacris: vñ ipe ex auctē penā totā vel partez poterat dimittere sicut volebat. nec ē sile de his q opant tm vt ministri.

Questio. II.

Deinde queritur de excōicatione. Et circa hoc g̃rū tur q̄nq; ¶ Primo de ipa excōicatiōe. ¶ Scōo quis possit excōicari

¶ Tertio de modo excōmunicationis. ¶ Quarto de cōicatioue cum excōmunicatis. ¶ Quinto de absolutione ab excōicatione.

AD primum sic procedit: Ur q incōpetēs sit hec diffō excōicationis a quibusdā posita: Excōicatio est separatō a cōiōe ecclie quo ad fructū z suffragia generalia. suffragia.n. ecclie valēt eis pro quib' fiūt. sz ecclia orat pro eis qui extra ecclīaz sunt: sic p hereticis z paganis. g etiā p excōicatis qui extra ecclīaz sūt z sic eis suffragia ecclie valent. ¶ Ꝓ. nullus amittit suffragia ecclie nisi per culpā. sz excōicatio nō est culpa: sz pena. g p excōicationē nō sepat aliqs a suffragijs ecclie cōib'. ¶ Ꝓ. fruct' ecclie nō videt aliud esse q̄ suffragia. nō.n. pōt intelligi de fructu bonoꝝ tpaliuz: qz hec excōicatis nō auferunt. g i cōueniēter vtrobiq; ponit. ¶ Ꝓ. excōicatio minor quedā excōicatio est. sz p eā hō nō pdit suffragia ecclie. g diffō nō est cōis. Ulterius vr q ecclia nulluz debeat excōicare: qz excōicatio maledictio quedā est. sz Ro. xij. phibemur maledicē. g ecclia excōicare nō oz. ¶ Ꝓ. ecclia militās oz imitare triūphantē. sz vt in epla Jude legit Michael cuz altercaret ō corpore moysi cū diabolo nō ē ausus iudiciū blasphemie inferre: sz ait: Impet tibi de' g nec ecclia militās oz alicui iudiciū maledictiōis vel excōicatiōis inferre. ¶ Ꝓ. nullus ē in manum hostis tradēd' nisi oio desperat'. sz p excōicationez tradit aliquis i manū sathane. vt pz. j. Lor. v. cū g de nemie sit desperandū in vita ista: ecclia nullū oz excōicare. ¶ Sz ꝯ ē q̄ apls. j. Lor. v. Mādat quēdā excōicari. ¶ Ꝓ. Matth. xviij. dr de illo q̄ ecclīaz audire cōtēnit: Sit tibi sic ethnic' z publicanus. sz ethnici sūt extra ecclīaz. g z illi qui ecclīā audire cōtēnunt p excōicationē extra ecclīaz sunt ponēdi. Uteri' vr q nullus pro aliquo tēporali dāno debeat excōicari: qz pena nō oz excedē culpā sz pena excōicatiōis est puatio alicui' boni spūalis qō oib' bonis tpalib' peminet. g p tpalib' nullus ē excōicād'. ¶ Ꝓ. nulli malū p malo reddē debem' fm apli pceptū. sz hoc esset malū p malo reddere si p tali dāno quis excōicaret. g nullo' h' oz fieri.

¶ Sz ꝯ ē q̄ Petr' Ananiā z Saphirā p defraudatiōe pcū agri snia mortis dānauit. g z ecclie lz p tpalib' dānis excōicare. Uteri' vr q excōicatio iniuste lata nullo mō effectū habeat: qz per excōicationē ptectō z gra dei sbtrahit que nō iuste sbtrahi pōt. g excōicatio iuste lata nō hz effectū. ¶ Ꝓ. Piero. dic q̄ h' est de supcilio phariseorum estimare esse ligatum vel solutū qui ligat vl soluit iniuste. sz eoꝝ supciliū erat supbū z erroneū. g excōicatio iniusta nullū hz effectū. ¶ Sz ꝯ: hz Gre. Precepta pastoris siue iusta siue iniusta timenda sunt: non aūt essent t menda nisi aliquid nocerēt etiā iniusta. g ꝛc Q ñdeo dō ad pmā. q. q̄ ille q̄ p baptismū i ecclia ponit ad duo ascribit. s. ad cetū fideliū: z ad sacroꝝ pticipationē: z hoc scōz psupponit pmū: qz in sacris pticipādis etiā fideles cōicant: z iō aliquis pōt extra ecclīaz fieri p excōicationē dupl'r. uno' ita q̄ separet tm a pticipatione sacroꝝ: z hec erit excōicatio minor. alio' ita q̄ excludat ab vtroq; z sic erit excōicatio maior q̄ hic diffinit: nō aūt pōt esse tertiū. s. q̄ excludat a cōione fideliū: z nō a pticipatiōe sacroꝝ rōne iā dēa: qz. s. fideles in sacris cōicant. sz cōicatio fideliuz est duplex: quedā in spūalib': sic mutue oīones sūt z cōuētus ad sacra pcipiēda: quedā in corporalib' actib' legitimis: qui q̄dē legitimi act' z licita cōmunio his vsib' cōtinēt: Si pro delictis anathema q̄s efficiat. Os: ozare: vale: cōio: mensa negat. os. s. ne det osculū. ozare: ne cū excōicatis oret'. vale: ne salutent. cōio: ne. s. in sacris cum ipsis aliqs cōicet mensa negat: ne aliquis cū eis comedat. pmissa g diffō impozrtat sepationē a sacris in hoc q̄ dic q̄ tū a fructu: z a cōione fideliū: q̄tū ad spūalia: i h' q̄ dicit z suffragia ecclie cōia. alia aūt diffō inuenit que dat fm sepationē ab vtrisq; actib': que talis ē: Excōicatio est a qualibet licita cōione legitimo actu sepatio. ¶ Ad pmū g dom q̄ pro infidelib' orat: sed ipsi fructū oronis non percipiunt nisi ad fidez conuertant. silr z pro excōicatis orari potest q̄uis nō inter oīones q̄ p mēbris ecclie fiūt: z tñ fructū nō pticipāt q̄diu in excōicatōe manēt: sed orat: vt det eis spūs pnie vt ab excōicatōe solnāt.

¶ Ad scōm dom q̄ suffragia alicui' valēt alicui fm q̄ ei cōtinuāt. Pōt aūt actio vni' alteri pōtinuari dupl'r. uno' ex vi charitatis que oēs fideles cōnectit: vt sint vnū in deo: sic dr in ps. pticeps ego sū oiuz tē. z hāc cōtinuationē excōicatio nō itercipit: qz iuste excōicari quis nō pōt nisi pro culpa mortali p quā ia a charitate diuisus est: etiā si nō excōicet. iniusta aūt excōicatio charitatem alicui auferre nō pōt: cū sit de maxis bonis que nō pñt alicui inuito auferri. alio' p intētionē suffragia facientis que in aliquē fert. p quo fiūt. z hāc cōtinuationē excōicatio intercipit: qz ecclia p excōicationis sniaz sepat excōicatos ab vniuersitate fideliuz p quib' suffragia facit. vñ suffragia ecclie ei ñ. pūt q̄ pro tota ecclia fiūt: nec ex pona ecclie ozo. p eis inter mēbra ecclie fieri pōt: q̄uis aliqua pona pz uata possit ad eius cōuersionē aliqō suffragiū p intentionē dirigere. ¶ Ad tertiū dom q̄ fruct' spūalis ecclie nō solū est ex suffragijs: sz etiā ex pceptione sacroꝝ z ex cōiunctu fideliuz. ¶ Ad quartū dom q̄ minor excōicatio nō hz pfectā rōnez excōicatiōis: sed aliquid ipius pticipat: z iō ñ oz q̄ ei taliter excōicationi diffō cōueniat: sz solū quo ad aliquid. AD scōam qōnez dom q̄ iudiciū ecclie cōformē oz esse iudicio dei. de' aūt multiplr pctōres punit: vt eos ad bonū trahat. vno' flagellis castigando. alio' hoiez sibi relinquendo: vt auxiliū

subtract⁹ quib⁹ a malo p̄pediebat⁹ suā infirmitatē cognoscat ⁊ humilis ad deū redeat a quo supbus absc̄essit: ⁊ quantū ad vtrūq; ecc̄lia in excōicatiōnis sn̄ia diuinū iudiciū imitat⁹. iquātū. n. ēt a cōione fideliū separat vt erubesc̄at: imitat⁹ diuinū iudiciū quo per flagella castigat. inquātū aūt a suffragijs ⁊ alijs spūalib⁹ separat: imitat⁹ diuinū iudiciuz quo homiez sibi relinquit: vt per humilitatē seip̄m cognoscēs ad deū redeat. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ maledictio pōt esse dupl⁹r. vno mō ita q̄ i malo qō irrogat vel dicit p intentionē sistat: ⁊ sic maledictio oib⁹ modis phibita est. alio mō ita q̄ malum qō quidē maledicendo ip̄recat ad bonū illius ordinet qui maledicit: ⁊ sic maledictio qñz est licita ⁊ salutifera: sicut ⁊ medicus aliq̄ō nocumentum infert infirmo: vt sectionē per quā ab infirmitate liberet. ℣ Ad sc̄ōm dō q̄ diabolus incorrigibilis est: ⁊ iō nō est susceptibilis alicui⁹ boni per excōicatiōis penā. ℣ Ad tertiū dō q̄ ex hoc ipso q̄ aliq̄s suffragijs ecc̄lie priuat⁹ ꝑplex incōmodū icurrit p tria que quis ex suffragijs ecc̄lie cōsequit⁹. valēt ei ad augmentū gr̄e eis qui hñt: vel ad merendū eis qui nō hñt: ⁊ quantū ad hoc magr̄ in lr̄a dicit q̄ gr̄a dei per excoicationē sb̄trahit⁹. valent etiā ad custodiā virtutis: ⁊ quātū ad hoc dicit q̄ ꝓtectio sb̄trahit⁹: nō q̄ oīno dei puidentia excludat⁹: sed q̄ ab illa ꝓtectione qua filios ecc̄lie specialiori mō custodit. valēt ad defendēdū ab hoste: ⁊ q̄ntū ad hoc dicit q̄ diabolo maior ptās seuiendi in ip̄m dat⁹ ⁊ spūalr ⁊ corporalr. vnde in p̄mitiua ecc̄lia qñ oportebat per signa ad fidez hoies inuitare: sic spūs sancti donū visibili signo manifestabat: ira ⁊ excōicatio corporali vexatiōe a diabolo innotesce bat. nec est inc̄ōueniēs si ille qui nō est desperatus hosti dat⁹: q̄ nō dat⁹ ei quasi dānandus: sed quasi corrigēdus: cū in ptāte ecc̄lie sit ex eius manu ip̄m eripere cū voluerit. ℣ Ad. iij. q. dō q̄ per excōicationē iudex ecc̄lias tic⁹ excōicatos excludit a regno quodāmō. vñ cū nō debeat excludere nisi idignos vt ex diffōne clauis patuit: nec aliquis reddat⁹ idignus nisi per pctm̄ mortale amiserit charitatez q̄ est via ducēs ad regnū: iō nullus excōicari debet: nisi ꝓ pctō mortali. ⁊ q̄ in dānificando aliquem corporalr vel in reb⁹ mortalib⁹ aliquis mortaliter peccat ⁊ p̄ charitatē facit: iō ꝓ dāno tpali illato ecc̄lia aliquē excōicare pōt. sed q̄ excōicatio ē grauissima penaz: pene aūt medicine sunt fm ꝑm in. ij. etb. Sapientis aūt medici est a leuioribus me dicinis incipere ⁊ min⁹ periculosis: iō excōicatio infligi nō dz: ēt ꝓ pctō mortali nisi contumax fuerit: vel nō veniēdo ab iudiciū: vel ad̄ termiationē iudicij sine licētia recedēdo: vel dctmiatiōi nō parēdo: tūc. n. p⁹ q̄ monit⁹ fuerit: si obedire cōtēpſit cōtūax reputat⁹: ⁊ excōicari dz a iudice iā nō hñte q̄d p̄ ipz faciat āpl⁹. ℣ Ad p̄mū ēt dō q̄ culpe q̄ titas nō mēsurat⁹ ex nocumēto qō q̄s facit: sz ex voluntate qua facit p̄ charitatē agēs: ⁊ iō q̄uis pena excōicatiōis excedat nocumētū: nō tñ excedit q̄titatē culpe. ℣ Ad sc̄dz dō q̄ cū aliq̄s ꝓ penā aliquā corrigit nō redd⁹t ei malū: sz bonū: q̄ pene medicine sūt: vt dictū ē. ℣ Ad q̄rtā. q. dō q̄ excōicatio pōt dici iūsta dupl⁹r. vno⁹ ex pte excōicātis: sicut cū ex odio vel ira excōicat: ⁊ tūc excōicatio nihilo min⁹ hz effectū suū q̄uis ille q̄ excōicat peccet: q̄ iste iuste pat⁹t: q̄uis ille iniuste faciat. alio mō ex pte ip̄ius excōicatōis: vel q̄ cā excōicatiōis ē idebita: vel q̄ infert sn̄ia iur⁹ ordine p̄termisso: ⁊ tūc si sit talis error ex pte sn̄ie q̄ sn̄iaz nullā faciat esse nō hz effectū q̄ nō ē excōicatio. si aūt sn̄iaz nō annullet hz effectū suū: ⁊ dz excōicat⁹ hūilr obedir: ⁊ erit ei ad meritū: ⁊ vel absolutionē petē ab excōicāte: vel ad superiorē iudicē recurrere: si aūt cōtēneret eoip̄o mortalr peccaret. ꝓtingit aūt qñz q̄ ē debita cā ex pte excōicatōis que nō ē debita ex pte excōicati: sic cū aliq̄s p falso crimie in iudicio p̄bato excōicat: ⁊ tūc si humilr sustinet hūiliat⁹ meritū recōpēsat excōicatōis dānū. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ q̄uis hō gr̄az dei iuste amittere nō possit: pōt tñ iuste amittere illa que ex pte nr̄a sūt q̄ ad gr̄az dei disponūt: sic pz si sb̄trahat alicui doctrine verbū qō ei debet: ⁊ h⁹ mō excōicatio gr̄az dei sb̄trahere dr̄: vt ex p̄dictis pz. ℣ Ad sc̄dz dō q̄ hieroloquit⁹ q̄tū ad culpas ⁊ nō q̄tū ad penas: que p̄nt ēt iniuste infligi a rectoribus ecc̄lias.

AD secundū sic procedit: Ur̄ q̄ dlibz sacerdos possit excōicare. excōicatio. n. est act⁹ clauiū. sed q̄libet sacerdos hz claues. g̃ quilibet pōt excōicare. ℣ p̄. mai⁹ est absoluere ⁊ ligare in foro pnie q̄ in foro iudicij. sz quilibet sacerdos pōt sibi sb̄ditos in foro pniali absoluere ⁊ ligare. g̃ etiā pōt sibi sb̄ditos quilibet sacerdos excōicare. ℣ Sz p̄: ea i q̄b⁹ iminet periculū sunt maioribus reseruāda. sz pena excōicatōis est valde periculosa: nisi cū moderamie fiat. g̃ nō dz cuilibet cōmitti sacerdoti. ℣ Ulter⁹ vr̄ q̄ nō sacerdotes excōicare nō possint: q̄ excōicatio ē act⁹ clauiū vt in lr̄a dr̄. sz nō sacerdotes nō hñt claues. g̃ non pñt excōicare. ℣ p̄. plus requirit⁹ ad excōicatiōez q̄ ad absolutionē in foro pnie. sz nō sacerdos i foro pnie absoluere ñ pōt. g̃ nec excōicationē iferre. ℣ Sz p̄ est q̄ archidiaconi legati ⁊ clerici excōicant: qui qñz nō sūt sacerdotes. g̃ nō solū sacerdotes excōicare pñt. ℣ Ulter⁹ vr̄ q̄ excōicat⁹ vel suspēsus excōicare possit. ille. n. qui ē excōicat⁹ vl⁹ suspēsus: nz ordinē nz iurisdictionē amittit: q̄ nz reordinat⁹ cū absoluit⁹: nz cura ei iterꝝ cōmittit⁹. sz excōicatio nō reḡrit nisi ordinē vel iurisdictionez. g̃ ēt excōicat⁹ ⁊ suspēsus excōicare pñt. ℣ p̄. mai⁹ ē ꝓfic̄e corp⁹ christi q̄ excōicat⁹. sz excōicati ꝓfic̄e pñt vt. s. di. xij. dcz ē. g̃ pñt excōicare. ℣ Sz p̄: ligat⁹ corporalr nō pōt aliū ligare. sz vinculū spūale est

foltī' q̄ corpōrale. g̃ excōīcat' nō pōt excōīcare: cū excōīcatio sit vinculū spūale. Rñdeo dō ad p̄mā .q. q̄ in foro cōscie cause agit inter hoiez z deum: in foro aūt exteriozis iudicij cā agit hois ad hoiez z iō absolutio vel ligatio que vnū hoiez obligat q̄ ad deū tm̄: ptinet ad foz pnie: sz illa que hominē obligat i cōparatiōe ad alios hoies ad foz publicū exteriozis iudicij ptinet. z q̄ per excōicationez hō a cōione fideliū separat: iō excōicatio ad forum exterius ptinet: z illi soli pñt excōicare qui habēt iurisdictionē in foro iudiciali: z ppt hoc soli epi. p prīa aūcte z maiozes plati fm cōiozez opinionem pñt excōicare: sz p̄sbyteri pochiales nō nisi ex cōmissiōe eis facta: vel in ceteris casib': sic in furto z rapina z huī mōi: in quib' est eis a iure concessum q̄ excōicare possint. Alij aūt dixerūt q̄ etiā sacerdotes pochiales pñt excōicare: sz p̄dicta opinio ē rōnabilioz. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ excōicatio nō est actus clauis directe: sed magis respectu exteriozis iudicij. sed snia excōicatōis q̄uis in exteriozi iudicio p̄mulget: q̄ tm̄ aliquo mō ptinet ad adit⁹ regni fm q̄ ecclia militans est via ad triūphantē: iō et talis iurisdictio p quā hō excōicare pōt clauis pōt dici: z fm hoc a quibusdā distinguit q̄ est clauis ordinis quā oēs sacerdotes hñt: z clauis iurisdictōis in foro iudiciali quā hñt soli iudices exteriozis fori: vtrāq̄ tm̄ de Petro cōtulit: Matth. xvj et ab ipso in alios descēdit q̄ vtrāq̄ hñt. ℣ Ad scām dō q̄ sacerdotes parochiales hñt quidē iurisdictionē in sūditos suos quātū ad forū cōscie: sz nō quātū ad foz iudiciale: q̄ nō pñt cozā eis cōuenīri in cās cōtētiosis: z iō excōicare nō pñt: sz absoluere pñt i foro pniali. z q̄uis foz pniale sit dignī' tm̄ in foro iudiciali maioz solēnitas requirit: q̄ in eo oz q̄ nō solū deo: sz et hōi satisfiat. ℣ D. ij. q. dō q̄ sacra in quib' gra ꝓfert dispēsare ad solos sacerdotes ptinet: z iō ipsi soli pñt absoluere z ligare in foro pniali: sz excōicatio nō directe respicit graz: sz ex ꝓnti inquātū hō suffragūs ecclie priuat que ad gram disponūt: vel in gra cōseruāt: z iō et nō sacerdotes oūmō iurisdictionē habeāt in foro cōtētioso pñt excōicare. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ q̄uis nō habeāt clauē ordinis: hñt tm̄ clauē iurisditiōis ℣ Ad scām dō q̄ ista duo se hñt: sicut excedētia z excessa: z iō alicui cōpetit vnū cui nō competit aliud. Ad .ij. q. dō q̄ vsus iurisdictōis est in cōparatōe ad aliū hoiem: z iō cū ois excōicat' a cōione fideliū separet: quilibet excōicat' vsu iurisdictiōis p̄uat. z q̄ excōicatio est iurisdictōis p̄uatio iō excōicat' excōicare nō pōt: z eadē rō est de suspēso a iurisdictōe. si. n. sit suspēsus ab ordine tātū tūc n̄ pt ea q̄ sūt ordinis: sz pt ea q̄ sūt iurisdictōis z econuerso si sit suspēsus a iurisdictōe: z nō ab ordine. si aūt ab vtroq̄ tūc neutr⁹ pōt. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ q̄uis nō amittat iurisdictionē: amittit tm̄ iurisdictōis vsū. ℣ Ad scām dō q̄ cōficere seq̄t ptātē character q̄ idelibil' ē: z iō hō exq̄ characterē ordis hz sp̄ pōt ꝓficē: sz nō sp̄ ei liceat. sec' āt ē ō excōicatōe q̄ iurisdictionē seq̄t: q̄ auferri pt z ligāi

AD tertium sic procedit: Uī q̄ aliq̄s possit seip̄z vel equalē vl supiorē excōicare: q̄ āgel' dei maior erat Paulo: Matth. xj. Qui minor ē i reg̃ celoz maior est illi q̄ nemo int̄ natos mulier⁹ maior. sed Paulus excōmunicauit angelum de celo: vt patz Gal. j. g̃ hō pōt supiorē excōicare ℣ D. sacerdos alñ excōicat in generali. p furto vel p aliq̄ huī' mōi. sz pōt ꝓtingere q̄ ipsemet fecit vel supior vel equal. g̃ aliquis pōt se vel equalē vel supiorē excōicare. ℣ D. aliq̄s pōt supiorē absoluere in foro pniali vel eq̄lē sic cū epi suis sūditis ꝓfitēt: z cū vnus sacerdos alteri venialia ꝓfitet. g̃ vī q̄ etiā excōicare aliq̄s supiorē vel equalē possit. ℣ Sz ō: excōicatio est act' iurisdictiōis. sz aliquis nō hz in se iurisdictionē: q̄ i eadē cā nō pōt quis esse re' z iudex: nec iter⁹ i supiorē aut equalē. g̃ nō pōt aliq̄s supiorē vel equalem aut se excōicare. Q Ulteri' vī q̄ i aliquā vniuersitatē snia excōicatōis ferri possit. ꝓtingit. n. q̄ aliq̄ vniuersitas sibi in malicia colligat. sed p malicia in qua aliq̄s ꝓtumax extiterit oz excōicatio ferri. g̃ pōt in aliquā vniuersitatē ferri excōicatio. ℣ D. illud q̄d est grauissimū i excōicatōe est sepatio a sacris ecclie. sed aliq̄n tota ciuitas interdicit a diuinis. g̃ z excōicari aliqua vniuersitas potest. ℣ Sz ō ē glo. Aug. Matth. xiij. q̄ dicit q̄ ꝓnceps z multitudo nō est excōicāda. Q Ulteri' vī q̄ ille qui semel ē excōicat' vlteri' excōicari nō possit. j. Cor. v. dicit apl's: Quid mihi ē de his qui foris sūt iudicare: sz excōicati ia sūt extra eccliaz. g̃ sup eos ecclia iudiciū nō hz vt possit eos iterū excōicare. ℣ D. excōicatio ē sepatio quedā a diuinis z a cōione fideliū. sz p' q̄ ē aliq̄s p̄uat' aliquo nō pōt iterū illo p̄uari. g̃ vn' excōicat' nō oz iterū excōicari ℣ Sz ō: excōicatio q̄dā pena est z medicinale remediū. sz pena z medicine iterāt cū cā exigit. g̃ z excōicatio iterari pōt. Rñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ cū p iurisdictionē aliq̄s ꝓstituat in gradu superioritatis respectu eius in quē hz iurisdictionē: q̄ ē iudex ei': iō nullus hz in seipsū vel superiorē vl eq̄lē iurisdictionē: z p ꝓns nullus pōt seip̄m excōicare vel supiorē vel equalē. ℣ Ad p̄m g̃ dō q̄ apl's loquit sb hypostesi. i. si poneret āgelus peccare: sicut nō est sz apl's supior: sed inferior: nec ē inconueniens q̄ in cōditionalib': quar⁹ ancedētia ipossibilia sūt z ꝓntia ipossibilia sint. ℣ Ad scām dō q̄ i tali casu nullus excōicat: q̄ par in parē nullū hēt iperiū. ℣ Ad tertiū dō q̄ absolutio z ligatio i foro ꝓfessionis est quo ad deū tm̄ apud quē aliquis alio inferior reddit per pctm̄. sz excōicatio ē in iudicio exteriozi in quo aliquis nō amittit supiorita tē ex h' ipo q̄ peccat: vnde nō ē silis rō de vtroq̄

foro:⁊ tñ in foro ꝓfessiõis aliq̃s nõ põt seipz absoluere:nec supioꝛẽ nec equalẽ de mortali:nisi ex cõmissiõe sibi facta.ò venialib⁹ ãt põt:qz venialia ex quibuslibet sacr̃is gr̃az ꝓferentib⁹ remittunt. vñ remissio venialiũ sequit ptãtẽ ordinis. ℍ D.ij.q. dõm q excõicari nõ dz aliq̃s: nisi ꝑ pctõ mortali pctm aũt i actu ꝓsistit:act⁹ aũt nõ ẽ cõitatis :sz singulariũ psonaꝝ vt freq̃nter: ⁊ iõ singuli ò cõitate excõicari pñt:nõ aũt ipa cõitas: qsi ẽt q̃z act⁹ sit toti⁹ alicui⁹ multitudis: vt q̃ multi naui trahunt quã nullus trahere posset: nõ tñ ẽ pbabile q aliq̃ cõitas ita tota ad malũ ꝓsentiat dn aliqui sint dissentiẽtes.⁊ qz nõ ẽ dei qui iudicat oẽz trã: vt ꝓdẽnet iustũ cũ ipio: vt dr ℍen. xix. iõ ecclia q̃ iudiciũ dei imitari dz sat⁹ ꝓuide statuit: vt tota cõitas nõ excõicet: ne collecti q̃zanꝝs sil' eradicet ⁊ triticũ. ℣ Ad pmũ g̃ pz solutio ex dictis. ℣ Ad scõz dõ q̃ suspẽsio nõ tãta pena ẽ q̃ta excõicatio:qz suspẽsi ñ fraudãt ecclie suffragꝝs sic excõicati. vñ ẽt aliq̃s sñ pctõ ꝓpo suspẽdit: sic ⁊ totuz regnũ suppõit indicto ꝑ pctis regl⁹: ⁊ iõ ñ ẽ sil'e de excõicatiõe ⁊ suspẽsiõe ℍ D.iij.q.dõ q̃ ille q̃ excõicat⁹ ẽ vna excõicatiõe pt itez excõicari p eiusdẽ excõmunicatiõis itatoez ad maiorẽ sui ꝓfusionẽ:vt vl' sic a pctõ resiliat:vl' pp alias cãs:⁊ tũc tot sũt p̃ncipales excõicatões q̃t cãe p q̃b⁹ aliq̃s excõicat⁹. ℣ Ad p'''m g̃ dz q̃ apl's loquit ò pagãis ⁊ alꝝs infidelib⁹ q̃ ñ hñt characterẽ p quẽ ãnũerati sũt in pp'lo dei.sz qz character baptismal' q̃ ds pp'lo dei ãnumerat ẽ idelibil' iõ sp remãet aliquo⁹ de ecclia baptiçat⁹:⁊ sic semp ecclia de ipo iudicare pt. ℣ Ad scõz dõ q̃ puatio q̃uis nõ recipiat magis ⁊ min⁹ fm se: recipit tam̃ magis ⁊ min⁹ fz cãz suã:⁊ fz h⁹ excõicatio pt ĩrrari ⁊ magis ẽ elõgat⁹ a suffragꝝs ecclie q̃ pluries ẽ excõicat⁹ q̃ qui semel tm̃.

AD quartum sic ꝓcedit:Ur̃ q̃ liceat excõicato cõicare i pur̃ corporalib⁹. excõicatio.n.ẽ act⁹ clauiũ. sz ptãs clauiũ se extẽdit ad spũalia tm̃.g̃ p excõicatoez nõ ꝓhibẽt dn vn⁹ alĩ in corporalib⁹ cõicare possit. ℣ Põ. qõ ẽ institutũ ꝑ charactare ꝫ charitatẽ nõ militat sz ex pcepto charitat⁹ tenemur ũmiẽ sꝰuẽir:qõ sñ aliq̃ cõicatõe fieri nõ põt.g̃ lz alicui excõicato i corporalib⁹ cõicar̃. ℣ Sz ꝫ ẽ qõ dr̃.j. Lozz.v. Aũ eius mõi nec cibũ sumẽ. ℣ Uteri⁹ vr̃ q̃ ptipãs excõicato nõ sit excõicat⁹. pl' ẽ.n.sepat⁹ ab ecclia gẽtil' q̃ excõicat⁹.sz ille qui ptipat gẽtili aut iudeo nõ est excõicat⁹.g̃ nec ille qui ptipat christiano excõicato. ℣ Põ.si ille q̃ ptipat alicui excõicato ẽ excõicat⁹:eadẽ rõne q̃ ptipat ptipãti erit excõicatus ⁊ sic in ĩfinitũ,pcedet:qõ videt absurdũ.g̃ nõ ẽ excõicat⁹ qui excõicato ptipat. ℣ Sz ꝫ est q̃ excõicat⁹ positus est extra cõionẽ.g̃ qui ei cõicat a cõione ecclie recedit:⁊ sic vr̃ q̃ sit excõicat⁹ ℣ Uteri⁹ vr̃ q̃ ptipare cũ excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis sp sit pctm̃ mortale:qz decretal' q̃dã rñdz q̃ pp tiorẽ mortis nõ dz aliq̃s excõicato cõicare: qz aliq̃s dẽt ꝓus sꝰũre mortẽ q̃ mortal'r peccet. ℣ Sz hec rõ nulla esset nisi ptipare excõicato esz pctm̃ mortale g̃ ꝛẽ. ℣ Põ.facere ꝫ pceptũ ecclie ẽ pctm̃ mortale. sz ecclia pcipit q̃ excõicato null⁹ cõicet.g̃ ptipar̃ cũ excõicato est pctm̃ mortale. ℣ Põ.null⁹ arcet a pceptõe eucharistie,p pctõ veniali.sz ille qui ptipat excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis arcet a pceptiõe eucharistie:qz incurrit miorẽ excõicatoez. g̃ ptipãs excõicato in casib⁹ nõ ꝓcessis peccat mortal'r. ℣ Põ. nullus dz excõicari maiori excõicatiõe:nisi ꝑ pctõ mortali.sz aliq̃s põt fm iura excõicari maiori excõicatõe pp h⁹ q̃ excõicato ptipat. g̃ ptipare excõicato ẽ pctm̃ mortale. ℣ Sz ꝫ:a peccato mortali null⁹ põt absoluere nisi habeat sup eũ iurisdictionẽ.sz põt absoluere a ptipatõe excõicati onis quilz sacerdos.g̃ nõ est pctm̃ mortale. ℣ Põ. ꝑ mẽsura pcti dz eẽ pnie mod⁹.sz ꝑ ptipatõe excõicatõis fz coẽz ꝓsuetudinẽ ñ ponit pena debita pctõ mortali:sz magis debita veniali.g̃ ẽ pctm̃ veniale. Q ñdeo dõ ad pmã.q.q̃ sic p̃dcm̃ ẽ duplex est excõicatio.vna ẽ mior q̃ sepat tm̃ a ptipatõe sacr̃oꝝ:sz nõ a cõione fideliũ:⁊ iõ tali excõicato lz cõicare: sz nõ lz ei sacr̃a ꝓferre.alia ẽ maior excõicatio:⁊ hec sepat hoiez a sacr̃is ecclie: ⁊ a cõione fideliũ:⁊ iõ excõicato tali excõicatõe cõicare nõ lz Sz qz ecclia excõicationẽ ad medelã:⁊ nõ ad interitũ inducit:excipiunt ab hac gn̄alitate q̃dã i q̃b⁹ cõicare lz.s.i his q̃ ptinẽt ad salutẽ:qz de talib⁹ hõ licite cũ excõicato loqui põt: ⁊ ẽt alia v̄ba interserere:vt facili⁹ salutis v̄ba ex familiaritate recipiãt Excipiũt ẽt q̃dã psone ad q̃s spal'r ptiet,puisio excõicati: scilicet vxor :seruus: filius:rusticus :et seruiens: sz hoc intelligẽdũ ẽ de filꝝs nõ emãcipatis al's teneret vitare pez.de alꝝs aũt intelligit q̃ lz excõicato cõicare:si añ excõicatiõez se ei sꝰdiderũt: nõ aũt si p'.quidã aũt intelligũt ecõuerso.s.q̃ supioꝛes⁹ pñt licite cõicare iferioꝛibus. alĩ vo ꝫdicũt sz ad min'in his eis cõicare debẽt i q̃b⁹ eis sũt obligati:qz sic inferioꝛes obligãt ad obsequz supioꝛuz ita supioꝛes ad puidẽtiã inferioꝝ.sũt ẽt q̃dã casus excepti:sic q̃n igrat excõicatio: ⁊ q̃n aliqui sũt pegrini ⁊ viatoꝛes in ẽra excõicatoꝝ q̃ licite p̃nt ab eis emere:vl' ẽt accipe elemosynã.⁊ sil'r si aliq̃s videat excõicatũ in nec̃itate: qz tũc ex pcepto charitatis tenet ei,puidere:⁊ hec h⁹ v̄su ꝓtinẽt: Utile lex hũile res igrata nec̃e . vt vtile refat ad v̄ba salut⁹: lex ad mr̃imoniũ:hũile ad sꝰiectionẽ.cet̃a patẽt. ℣ Ad pmũ g̃ dõ q̃ corporalia ad spũalia ordinantur:et iõ ptãs que se extendit ad spũalia ẽt ad corporalia põt se extẽdere : sic ars q̃ ẽ de fine ipat de his q̃ sũt ad finẽ. ℣ Ad scõm dõ q̃ in illo casu in q̃ aliq̃s ex pcepto charitatis cõicare tenet ñ ꝓhibetur cõio:vt ex dictis pz ℍ D.ij.q.dõ q̃ excõicato põt inferri in aliquẽ duplr:aut ita q̃ ipse sit excõi

catus cū oīb' ei ptīcipantīb': ⁊ tūc nō ē dubiū q̄ d cūq; ptīcipat ei ē excōīcat' maiozi excōicatiōe. aut ē excoicatus simplr: ⁊ tūc aut ptīcipat aliquis ei i crimie p̄bendo ei cōsiliū ⁊ auxiliū ⁊ fauozē: ⁊ sic itez ē excōīcat' maiozi excōicatōe. aut ptīcipat in aliq̄s: sicut in v̄bo vel osculo vel mēsa: ⁊ sic ē excōi cat' minozi excōicatiōe. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ eccl'ia nō ita intēdit cozrigere infideles sicut fideles quoz cura sibi incūbit: ⁊ iō nō ita arcet a cōione infide liū: sicut a cōione fideliū illoz quos excōicat sup quos hz aliquā ptātē. ℣ Ad scām dō q̄ excōica to miozi excōicatiōe lz cōicare: ⁊ sic excōicatio nō trās'it in tertiā p̄sonā. Ad tertiā q̄nē dō q̄ q̄dā dicūt q̄ q̄nc̄uz aliq̄s ptīcipat excōīcato vel v̄bo vl q̄cūq; dictoz modoz p̄m q̄s ei cōicare nō lz: pec cat moztalr: nisi in casib' exceptis a iure. sz q̄ hoc v̄r valde graue q̄ hō p vno v̄bo leui q̄ excōicatuz alloquit moztalr peccet: ⁊ multi excōicātes laq̄uz dānatōis inūcerent qō in eos toz queret: iō aliq̄s p babil' v̄r q̄ nō sp peccat moztalr: sz solū q̄n i cri mie sibi ptīcipat: vl in dīnis vel in p̄tēptū eccl'ie. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ decretalis illa loquit de ptici patione in dīnis. Uel dō q̄ silis rō ē de pctō mor tali ⁊ de veniali quātū ad hoc: q̄ sicut pctm̄ moz tale nō p̄ōt bñ fieri: ita nec veniale: ⁊ iō sicut hō oz p̄us sustinere moztez q̄ peccet moztalr: ita etiā q̄ q̄ peccet venialr: illo mō debīti q̄ oz veniale vi tare. ℣ Ad scām dō q̄ p̄ceptū eccl'ie directe respi cit spūalia: ⁊ ex p̄nti legitimos actus: ⁊ iō q̄ cōicat eis in dīnis facit c̄ p̄ceptū ⁊ peccat moztalr: q̄ aūt ptīcipat ei in aliq̄s facit p̄ter p̄ceptū ⁊ peccat vēia liter. ℣ Ad tertiū dām q̄ etiā aliquis sine culpa q̄nz ab eucharistia artat: sic̄ pz in suspēsis vel iter dictis: q̄ tales pene q̄nz alicui p culpa alteri' q̄ i eis punit inferūt. ℣ Ad q̄rtū dō q̄ q̄uis ptīcipar ex cōicato sit pctm̄ veniale: tn̄ ptīcipare ei ptīnacit ē pctm̄ moztale: ⁊ p hoc p̄ōt aliq̄s excōicari lz iura

AD quintū sic p̄roce

dit: Ur̄ q̄ dlz sacerdos possit sb̄ditū suuz ab excōicatōe absoluere. mai'. n. est vinculū pcti q̄ excōicationis. sz dlz sacerdos p̄ōt sb̄ditū suuz a a pctō absoluere. g̃ multo forti' ab excoicatione. ℣ c̄. remota cā remouet effect'. sz excōicatōis cā ē pctm̄ moztale. g̃ cū possit dlz sacerdos a pctō illo moztali absoluere. potit ab excōicatōe silr ℣ Sz c̄ eiusdē ptātis ē excōicare ⁊ excōicatū absoluere. sz sacerdotes inferiores nō p̄nt suos sb̄ditos excōica re. g̃ nec absoluere. Ulterius v̄r q̄ nullus possit absolui iuit'. spūalia. n. nō p̄ferūt iuito alicui. sed absolutio ab excōicatōe ē bñficiū spūale. g̃ nō p̄ōt p̄stari iuito. ℣ c̄. excōicatōis cā ē p̄tumacia. sed q̄n aliq̄s nō vult absolui excōicatōez p̄tenēs: tūc ē maxie p̄tumax. g̃ nō p̄ōt absolui ℣ Sz c̄: excōica tio c̄ volūtatē alicui p̄ōt inferri. sz q̄ c̄ voluntatez eueniūt et c̄ volūtatē amoueri p̄nt: sic̄ pz ō bonis fortune. g̃ excōicatio p̄ōt tolli ab aliquo inuito. Ulterius v̄r q̄ aliquis nō possit absolui ab vna excōicatōe: nisi absoluat' ab oīb'. effect'. n. oz p̄p̄ō tionari sue cause. sz cā excōicatōis ē pctm̄. cū ergo aliquis nō possit absolui ab vno pctō nisi ab oīb' absoluat: nec in excoicatōe hoc cē p̄ōit. ℣ c̄. ex coicatōis absolutio in eccl'ia fit. sz ille qui vna ex coicatione ē irretit' ē extra eccl'iaz. g̃ q̄diu vna ma net ab alia absolui ñ p̄t. ℣ Sz c̄: excoicatio q̄dā pena ē. sz ab vna pēa aliq̄s liberat alia remanēte. g̃ ab vna excoicatōe alia remanēte q̄s absolui p̄ōt Q̄ndeo dō ad p̄mā. q. q̄ a miozi excoicatōe quilz p̄t absoluere qui p̄t absoluere a pctō ptīcipatōis. si āt ē maioz: aut ē lata a iudice: ⁊ sic ille q̄ tulit: vl ei' sup̄ioz p̄t absoluere. vel ē lata a iure: ⁊ tūc ep̄s: vl etiā sacerdos p̄t absoluere: excepti sex casib' q̄s sibi iuris c̄ditoz. s. papa reſuauit. p̄m' ē cū aliquis iūcit man' in clericū: vel religiosū. scōs ē. de illo q̄ incēdit eccl'iaz: ⁊ ē denūciat'. tert' ē de illo q̄ frāgit eccl'iaz: ⁊ denūciat' ē. quart' ē de illo q̄ in dīnis sciēt coicat excoicatis noīatr a papa. q̄nt' ō illo q̄ falsat l'ras aplice sedis. sext' de illo q̄ excoicatis in crimie cōicat. nō. n. oz absolui nisi ab eo q̄ excōicauit etiā si nō sit ei' sb̄dit': nisi ppt̄ difficultatē accedēdi ad ip̄z absolueret ab ep̄o vl a. p̄po sacerdote p̄stita iu ratoria cautiōe q̄ pareret mādato illi' iudicis qui sniaz tulit. a p̄mo aūt casu. viij. excipiunt. p̄m' ē in articulo moztis i q̄ a q̄libz excōicatōe p̄ōt q̄s a q̄lz sacerdote absolui. scōs si sit ostiari' alicui' potēt ⁊ nō ex odio vel p̄posito pcussit. tert' si pcutiēs sit m'lier. quart' si sit fu': ⁊ dñs lederet de eius abūtia qui nō ē i culpa. q̄nt' si regularis regularē nisi sit e normis excessus. sext' si sit paup. septim' si sit ipu bes vel senex vl valitudinari'. octau' si hēat inimi citias capitales. sūt āt alij casus. viij. in q̄b' pcutiēs clericū excōicationē nō incurrit. p̄m' si cā disciplie vt magr vl p̄lat' pcusserit. scōus si iocosa leuitate. tert' si iuenerit eū turpit agētē cū vxore vl matre vl sozore vel filia. quart' si stati vi repellat. q̄nt' si ignoret eū ee clericū. sext' si inueniat eū in aposta sia p' trinā admōitiōez. septim' si trāsfert se cleric' ad actū penit' c̄riuz vt fiat miles vel ad bigamiaz trāseat. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ q̄uis vinculū pcti sit mai' simplr q̄ excōicatōis: tn̄ q̄ ad aliquid viculū excōicatōis ē mai' inquantū nō solū obligat q̄ ad deū: sz etiā in facie eccl'ie: ⁊ iō in absoluēdo ab ex cōicatōe requirit iurisdictio in exteriozi foro: non aūt i absolutōe a pctō: nec exigit cautio iuramēti sic̄ exigit in absolutōe ab excōicatōe. p iuramētuz eni p̄trouersie que sūt int̄ hoies t̄miant fm aplm. ℣ Ad 2m dō q̄ cū excōicat' nō sit p̄ticeps sacroz eccl'ie sacerdos nō p̄ōt absolueř excōicatū a culpa nisi sit p̄us absolut' ab excōicatōe Ad. ij. q. dām q̄ malū culpe ⁊ pene differūt in hoc q̄ culpe p̄nci piū in nobis est: q̄ oē pctm̄ volūtariū ē. pene aūt p̄ncipiū q̄nz est extra nos: nō aūt requirit ad penā

q̄ sit voluntaria: imo magis de rōne pene est ꝺ̄ voluntatē esse: ⁊ ío sicut pctā nō cōmittunt nisi volūtate: ita nō remittūt alicui inuito: sz excōicatio sic ī aliquē inuitū ferri pōt: ita ⁊ inuit' ab ea absolui poterit. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ ꝓpositio hz veritatez de illis bonis spūalib' que in voluntate nr̄a cōstitūt: sicut sunt virtutes: qz nō pñt a nolentib' pdi: scia. n. q̄uis sit spūale bonū: tñ etiā pōt a nolēte p infirmitatē amitti: ⁊ ío rō nō ē ad ꝓpositū. ℣ Ad scōz dō q̄ etiā manēte cōtumacia pōt aliqs discrete excōicationē iuste latā remittere: si videat saluti illi' expedire in cui' medicinā excōicatio lata est.

AD tertiā. q. dō q̄ excōicatōes nō hñt cōnexiōz in aliquo: ⁊ iō possibile est q̄ aliqs ab vna absoluat ⁊ in altera remaneat. Sz circa hoc sciendū est q̄ aliquis qñz est excōicat' plurib' excōicatiōib' ab vno iudice: ⁊ tūc qñ absoluit ab vna intelligit ab oībus absolui nisi ꝺ̄riuz exp̄mat: vel nisi in causa qua q̄s absolutionē ipetrat de vno tñ casu excōicatōis cū ꝓ pluribus excōicatus sit. qñq̄z ē excōmunicatus a diuersis iudicibus: ⁊ tūc absolutus a ab vna excōmunicatione non ꝓpt̄ hoc est absolutus ab altera: nisi oēs alīq̄ ad petitōez eius excōicatōez suā ꝓfirmauerit: vel nisi oēs vni demādent absolutionē. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̄ oia pctā hñt cōnexionē in auersiōe volūtatis a deo cuz q̄ nō pōt esse pctōz remissio: ⁊ ío vnū pctm̄ sine altero remitti nō pōt. sz excōicatōes non hñt aliquā talem ꝓnexionē: nec iterū absolutio ab excoicatione ipe dic̄t ꝓp̄ volūtatis ꝺ̄rietatē: vt dictū ē: ⁊ ío rō nō sequit. ℣ Ad scōm dōz q̄ sicut plurib' de cāis erat aliquis extra eccl̄iaz: ita possibile ē q̄ ista sepatio remoueat quātū ad vnā cām: ⁊ remaneat q̄tū ad alterā. Hereſis vtrūqz nō habet. qz ⁊ si hēant oꝛdinē: amittūt tñ iurisdictionē ab eccl̄ia p̄cisi.

℣ Uerbū dei pctā dimittit. s. aucte: sz sacerdos in quātū sacr̄m p̄bet misterio: inquātū aūt penā iponit sic idē ipe iudex dr̄. ℣ Nullius ptātis iura exercet: vt. s. actio eius ad interiozes maculas mundandas ptingat. ℣ Eccl̄ie charitas ⁊c. vr̄ nō esse ad ꝓpositū: qz hic nō agit de dimissione per mōduz meriti: sz de dimissiōe p modū sacr̄i. ⁊ dōz q̄ meritū eccl̄ie ē sub dispēsatōe clauiū: ⁊ ío tā ex merito christi q̄ aliozꝰ q̄ sūt de eccl̄ia eccl̄ie claues effi caciaz hñt. ℣ Pctm̄ dr̄ tenebra: qz intellect' obtū dic̄t. Cōtra: mlti pctōres ueniunt q̄ hñt optimū intellectū ad capiēdū. Et dō q̄ sequit de obtusiōe intellect' practici ꝑz q̄ oīs mal' ē ignās: ⁊ nō de obtusiōe intellect' speculatiui.

Dis. XIX.

OSTQZ OSTĒSŪ

ē que sint claues ⁊c. Postq̄ determiauit mgr̄ de clauib' ꝑz se: hic icipit determiare q̄z sit hīe claues. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma oñdit q̄ sacerdotū sit claues hīe. in scōa mouet quasdā dubitatiōes ꝺ̄ hec: ibi Sz nō vr̄ q̄ oēs ⁊c. ⁊ hec ps diuidit in duas. i p̄ma mouet dubitatōez de claue scie in scōa de claue ptātis: ibi Cūqz iā ꝓstet ⁊c. ⁊ hec ps diuidit in duas fm duas opiniones quas i hac dubitatōe tangit. scōa incipit ibi Alīs aūt vr̄ ⁊c. ⁊ hec diuidit in tres. in p̄ ponit opinionē. in scōa ꝓfirmat eā: ibi Q̄ vo habeat ptātē ⁊c. in ītia r̄mouet quedā que huic opinioni vident esse ꝺ̄ria: ibi Huic aūt Augu. ⁊c. Et circa hoc duo facit. P̄rio ponit obiectionē qua vr̄ oñdi q̄ nō solis sacerdotib' vsus clauiū cōpetit: scōo q̄ malis sacerdotib' nō cōpetit: quoꝝ vtrūqz ē ꝺ̄ scōaz opinionē q̄ va ē: ibi P̄remisse vo snie. ⁊ circa hec tria facit. p̄mo ponit obiectionē. scōo aliozꝰ solutionē ponit: ibi Sz illud cap'm ⁊c. tertio solutionē p̄paz ex dictis p̄us collīgit: ibi Illud aūt mala ⁊c. Circa secūduz duo facit. p̄mo ponit solutionē ad aucte p̄phete ī ductā quā quidā ponūt. scōo ex incidēti q̄lis esse debeat qui recte oꝛ ptāte clauiū vti: ibi Qualem aūt opoꝛteat ⁊c.

HIc est duplex qō. P̄ria de habētib' claues. Scōa de coꝛceptōe fr̄na. Circa p̄mū tria querūt. P̄rio q̄ruz sit hīe claues. Secundo qui possūt clauibus vti. Tertio in quez possit sacerdos clauibus vti.

AD p̄mūz sic proceditur: Ur̄ q̄ sacerdos legis claues habuit. Clauis. n. est sequela oꝛdinis. sz ipi habuerūt oꝛdinē exā sacerdotes dicebant. g̃ habuerūt clauē sacerdotes legales. ℣ P̄. sicut. ā. mgr̄ dic claues sūt due. s. sciēta discernēdi ⁊ potentia iudicādi. sz ad vtranqz aucte sacerdotes legales habebāt. g̃ habebāt claues. ℣ P̄. sacerdos legalis habebat aliq̄ ptātē sup reliquū ppl'm nō tpalē: q̄ sic ptās regia nō fuisset distincta a sacerdotali. g̃ spūalez: ⁊ hec ē clauis. g̃ habuerūt clauē. ℣ Sz ꝺ̄: claues oꝛdināt ad aperiendū regnū celoꝝ: qō aperiri nō potuit añ christi passionē. g̃ sacerdos legalis claez non habuit. ℣ P̄. sacra veteris legis gr̄az ñ ꝓferebāt. sz adit' regni celestis aperiri nō pōt nisi p gr̄az. g̃ per illa sacra nō poterat aperiri: ⁊ sic ēt sacerdos q̄ ministeꝛ eoꝝ erat claues regni celestis non habebat. Alteri' vr̄ q̄ christus nō habuerit claues. clauis enī charactarē oꝛdinis cōsequit: vt p̄us dictū ē. sz christus nō habuit characterē: vt. ā. di. iiij. dictuz ē. g̃ nō habuit clauē. ℣ P̄. christ' habuit in sacr̄is ptātez excellentie: vt effectuz sacr̄i sine sacr̄alibus posset conferre. sed clauis ē quoddā sacr̄ale. g̃ nō indigebat clauī: ⁊ sic frustra eā habuisset. ℣ Sed ꝺ̄ est qō Apo. iij. dr̄: Qui hz clauem Dauid ⁊c. Alteri' videt q̄ nō soli sacerdotes claues habeant. dic. n. Isido. q̄ ostiarij inter bonos ⁊ malos habent iudiciuz: dignos recipiūt ⁊ idignos reīciūt

sed hec est diffō clauiuz: vt ex dictis pz. ꝙ nō soluz sacerdotes: sed etiā ostiarij claues habent. ¶ Ō. claues sacerdotib⁹ dant dū per vnctionē ptātē diuinit⁹ accipiunt. sz reges etiā ptātē in pplm fidelez diuinit⁹ hnt: z vnctione sanctificant. ꝙ nō soli hnt claues sacerdotes. ¶ Ō. sacerdotiuz est ordo vni singulari psone cōueniēs. sz clauē aliqñ videt hre tota vna cōgregatio: qz quedā capla excōicatiōez ferre pñt: qō ad ptātez clauiuz pertinet. ꝙ non soli sacerdotes clauē hnt. ¶ Ō. mulier nō est sacerdotalis ordinis susceptiua: qz ei docere nō cōpetit fz aplm. j. Cozz. xiij. sed alique mulieres vident hre clauē: sicut abbatisse q̄ hnt spūalez ptātēz in sb̄di tas. ꝙ nō solū sacerdotes clauē hnt. ¶ Sz ō est qō ābro. dic: D⁹ ius. s. ligādi z soluēdi sol' sacerdotib⁹ cōcessuz est. ¶ Ō. per ptātez clauiū efficit aliquis medius inter populū z deū. sz hoc tñ cōpetit sacerdotibus qui constituuntur in his que sunt ad deū vt offerāt dona z sacrificia p pctis: vt dr Heb .v. ꝙ soli sacerdotes clauē hnt. ¶ ñdeo dom ad pmā. q. ꝙ quidā dixerūt ꝙ in ueteri lege erāt claues apud sacerdotes: qz eis erat cōmissuz iponere penā pro delicto: vt dr Leuitī. v. qō ad claues pertinere vr: sz fuerūt tūc incōplete: nūc aūt per christū in sacerdotib⁹ noue legis perfecte sunt. sed hoc vr esse ō intentionē apli in epla ad Heb. ix. ibi. n. sacerdotiū christi prefertur sacerdotio legali: p h⁹ ꝙ christus assistit pontifex futuroz bonoz ad tabernaculū celeste introducens per ppriū sanguiez nō manufactū in qō introducebat sacerdotium veteris legis per sanguinē hircoz z tauroz: vnde pz ꝙ ptās illius sacerdotij non se extēdebat ad celestia: sed ad figuras celestiuz: z ideo fm alios dz ꝙ non habebant claues: sed in eis figura clauium pcessit. ¶ Ad pmū ꝙ dō ꝙ clauis regni celestis cō sequit ad sacerdotiū quo hō in celestia introducitur: non autē talis erat ordo sacerdotij leuitici: z tō claues celi non habuerūt: sed claues terreni tabernaculi. ¶ Ad scōm dom ꝙ sacerdotes veteris legis habebant aūctez discernendi z iudicandi: sz non vt admitteret homo ab eis iudicatus in celestia: sed in figuras celestiuz. ¶ Ad tertiū dom ꝙ habebant spiritualez ptātez qua per sacramentalia legalia non a culpis: sed ab irregularitatib⁹ homines purgabant vt ad manufactū tabernaculū aditus purgato per eas pateret. ¶ Ō. ꝙ. q. dō ꝙ vtus aliquid agendi est in instrō z in per se agēte nō eodē mō: sz i p se agēte perfecti⁹. potestas autē clauiuz quaz nos habemus z alioz sacramētoz virtus est instrumentalis: sed in christo est sicut in per se agente ad salutē nostram: per aūctem quiō inquantū est de⁹: sed per meritū inquantū est hō Clauis autē de rōne sua exp: limit potestatē aperiendi z claudendi: siue aliquis aperiat quasi pncipale agens siue quasi minister: z ideo in christo oz ponere clauez: sed altero modo q̄ sit in eius ministris: z ideo dicit ꝙ habet clauez excellētie. ¶ Ad pmū ꝙ dōz ꝙ character de sua rōne dicit aliquid ab aliquo deriuatū: z ideo potestas clauiuz que ē in nobis a christo deriuata sequitur characterem quo christo conformamur: sed in christo non seq̄tur characterez: sed pncipalē formaz. ¶ Ad scōz dom ꝙ clauis illa quaz christus habuit non erat sacr'alis: sz sacr'al' clauis pncipiuz. ¶ Ō. tertiā. q. dom ꝙ clauis est duplex: vna que se extendit ad ipm celuz imediate remouēdo ipedimenta introitus in celū per dimissionē peccati: z hec vocatur clauis ordinis: z hanc soli sacerdotes habēt: quia ipsi soli ordinant populo in his que directe sunt ad deū. Alia clauis est que non directe se extendit ad ipm celuz: sz mediante militante ecclia p quaz aliquis ad celū vadit dū per eā aliquis excludit: vel admittit ad cōsortiū ecclie militātis p excōicationē z absolutionē: z hec vocat clauis iurisdictionis in foro causaz: z iō hanc etiā nō sacerdotes habere possunt: sicut archidiaconi z clerici z alij qui excōicare possunt: vt supra dictū est: sed non ppie dicit clauis celi: sz quedā dispositio ad ipsā ¶ Ad pmū ꝙ dom ꝙ ostiarij habent clauē custodiendi ea que in tēplo materiali cōtinent: z hnt iudiciū a tali tēplo excludendi z amittendi: non quidē sua auctoritate iudicantes qui sint digni: vel indigni: sed iudiciuz sacerdotis exequentes: vt sic quodāmodo executores potestatis sacerdotal' videantur. ¶ Ad scōm dom ꝙ reges non habēt aliquam potestatez in spiritualib⁹: z ideo clauem regni celestis non accipiunt: sed soluz in temporalib⁹ que etiā nisi a deo non esse potest: vt pz Ro. xiij. nec per vnctionē in aliquo sacro ordine cōsecrant: sed excellentia potestatis ipsoz a christo descendere significat: z vt ipsi sub christo in populo christiano regnent. ¶ Ad tertiuz dom ꝙ sicut in politicis quādoq; iudex habet potestatē totaz sicut est in regno: quandoq; autē multi in diuersis officijs cōstituti: vel etiā ex equo: vt patet in. viij. ethi. ita etiā spiritualis iurisdictio potest haberi ab vno solo: sicut ab episcopo: z a plurib⁹ simul: sicut a capitulo: z sic habent clauē iurisdictionis: nō tñ clauez ordinis omnes simul. ¶ Ad quartū dom ꝙ mulier fm apostolum est in statu subiectionis: z ideo ipsa non potest habere aliquam iurisdictionem spiritualem: quia etiaz secunduz phm in octauo eth. Corruptio vrbanitatis est quando ad mulierem peruenit dominium. vnde mulier non habet neq; clauem ordinis neq; clauem iurisdictionis. sed mulieri cōmittitur aliquis vsus clauiuz: sicut habere correptionem in subditas mulieres propter periculuz qō ūminere posset: si viri mulieribus cohabitarent.

AD secūdum sic procēditur: Videtur ꝙ etiaz sancti homines

non sacerdotes vsuz clauiū habeāt: absolutio.n. z ligatio que fit p claues efficaciam hz ex merito passionis christi.sz illi maxie passioni christi conformant qui p patientiā z alias vtutes christū passuz sequūt. g vr q ēt si nō habeāt sacerdotalez ordinē q possint ligare z soluere. ℣ ℟. Heb.xij. or sine vlla ꝺdictōe qō mīr ē a maiorū bñdict. sed in spūalib' fm Aug. hoc ē maius esse qō meli' esse. g meliores qui.s. hñt plus de charitate pñt alios benedicere absoluēdo: z sic idē qō prius. ℣ Sz ptra cni' est potētia eius est actio fm ph̄m. sed clauis q̄ est ptās spiritualis est tantū sacerdotum. g z vsus eius nō nisi sacerdotib' cōuenire pōt. ℣ Alteri' vr q malī sacerdotes vsuz clauiū nō habeāt: Jo.xx. Ubi vsus clauiū aplis tradit spūssancti donū premittit. sz mali nō hñt spiritūsanctū. g nō hñt vsuz clauiū. ℣ ℟. nullus sapiens rex dispēsationē sui thesauri suo inimico cōmittit. sz vsus clauiū i dispensatōe ꝓsistit thesauri celestis regis qui ē ipa sapiētia. g mali qui p pctm sī ei' hostes nō hñt vsuz clauiuz. ℣ ℟. Aug. dicit q sacrm gre dat de' etiā per malos: ipsaz vo gram nō nisi per seipm vel p sactos suos: z iō remissionē pctōz per seipz facit: vel p ipi' colūbe mēbra. sed remissio pctōz ē vsus clauiū. g pctōres qui nō sunt colūbe mēbra vsum clauiuz nō habēt. ℣ ℟. intercessio mali sacerdotis nō hz aliquā efficaciā ad recōciliandū: quia fz Greg. Cū is qui displicet ad intercedendū mittit irati aīus ad deteriora puocat. sz vsus clauiū fit p quandā intercessionē: vt pz in forma absolutiōis: sicut. ē. dictū ē. g nō habet efficacē vsum clauiuz. ℣ Sz ꝺ: nullus pōt scire de alio an sit in statu salutis. si g nullus posset vti clauib' in absoluendo: nisi exīs in statu salutis: nullus sciret se esse absolutū: qō est valde incōueniēs. ℣ ℟. iniquitas ministri nō pōt auferre liberalitatē dñi. sz sacerdos ē solū mīster. g nō pōt sua malicia donū a deo trāsmissuz per eū nobis auferre. ℣ Alteri' vr q scismatici z heretici excōicati z suspensi z degradati vsū clauiū habeāt. sicut. n. ptās clauiū depēdet ab ordine: ita z ptās cōficiēdi. sz nō pñt amittē vsū ptātis cōficiēdi: q si cōsiciunt cōfectū ē: q̄uis peccent cōficientes: vt. ē. di. xiij. dictū ē. g etiā nō pñt amittere vsuz clauiū. ℣ ℟. dis ptās spūalis actiua i eo qui hz vsuz li. ar. exit in actū qñ vult. sz ptās clauiuz adhuc manet in ꝺdictis: q cū nō det nisi in ordine nō oporteret reordinari eos qñ ad eccl'iaz redeunt. g cū sit potētia actiua pñt in actū ei' exir cū voluerint. ℣ ℟. spūalis gra magis ipedit p culpā q̄ p penā. sz excōicatio z suspensio z degradatio sunt pene q̄dā. cū g pp culpā nō amittat aliqs vsū clauiū: vr q nec pp ista. Sz ꝺ: Aug. dicit q eccle charitas pctā dimittit. charitas aūt est q̄ fac ecclie vnionē. cū g ꝺdicti sint ab eccle vnióe diuisi: vr q vsuz clauiū nō habeāt in remittendis pctis. ℣ ℟. nullus absoluit a pctō fm hoc q peccat. sz aliqs a ꝺdictis absolutionē pctōz petēs peccat ꝺ ꝺceptuz ecclie faciēs. g per eos a pctō absolui nō pōt: z sic idē qō prius. ℣ Q̄ndeo dō ad pmā. q. q agēs p se z agēs instrāle in hoc differūt: q agēs instrāle nō inducit in effectu silitudinē suā: sz silitudinē ꝓncipal' agētis. ꝓncipale aūt agēs inducit silitudinē suā: z iō ex hoc aliquid cōstituit ꝓncipale agēs q habet aliquā formā quā in alterū trāsfundē pōt: nō aūt ex hoc cōstituit agēs instrāle: sz ex hoc q est applicatū a ꝓncipali agēte ad effectū aliquē inducendū. cū g in actu clauiū ꝓncipale agens sit christus vt de' p auctez: z vt hō p meritū ex ipa plenitudine dine bonitatis in eo: z ex pfectōe gre consequit q possit in actū clauiū: sz hō alt' nō pōt in actū clauiū sicut per se agēs: q nec ipe alteri graz q̄ remittunt pcta dare pōt: nec sufficienter mereri: z iō nō est nisi sicut agēs instrāle. vñ z ille qui effectuz clauiū cōsequit nō assimilat vtēti clauib': sed christo: z ꝓpt hoc quātūcūq aliqs habeat de gra nō pōt p tingē ad effectū clauiū nisi applicet ad hoc vt mīster per ordinis susceptionē. ℣ Ad pmū g dōz q sic inter instrm z effectū nō exigit silitudo fm cōuenientia in forma: sz fm ꝓportionē instri ad effectuz ita etiā nec inter instrm z ꝓncipale agens: z talis silitudo est in sanctis hoib' ad christū passuz: z tal' silitudo eis vsuz clauiū nō cōfert. ℣ Ad scm dō q q̄uis purus hō nō possit alteri ex cōdigno graz mereri: tñ vni' meritū pōt cooperari ad salutē alterius: z iō duplex ē bndictio. vna que est ab ipo hoie puro sicut merente p ꝓpriū actū: z talis pōt fieri a quolibet scō in quo christus habitat p graz: z hec requirit maiorē bonitatis ad minus īquātū meret hui' mōi. alia ē bñdictio qua hō benedicit: vt bñdictionē que ē ex merito christi instrāli alicui applicās: z q̄tū ad hanc requirit maiorītas ordinis: z nō virtutis. ℣ ℟. ij. q. dō q sic̄ participatio forme que ē inducēda in effectū nō tacit instrumētū: ita nec ꝭbtractio talis forme tollit vsuz instri: z iō cū hō sit tm instrāle agēs in vsu clauiū quātūcūq p pctm sit gra ꝓuat' p quā fit remissio pctōz nullo tm mō ꝓuat vsu clauiū. ℣ Ad pmuz g dō q donū spūssancti exigit ad vsū clauiū: non vt sine q̄ fiēi nō possit: sz q: sine eo incōgrue fit ex pte vtētis quāuis subiēcās se clauib' effm clauiū ꝓsequat. ℣ Ad scōz dō q rex terren' in thesauro suo defraudari z decipi pt: z iō hosti dispēsatōez ei' nō cōmittit. sz rex celestis defraudari ñ pōt: qa totū ad ipius honorē cedit ēt q aliq clauib' male vtunt: q nouit ex malis bona elicere: z p malos ēt multa bona facē: z iō nō ē sile. ℣ Ad teriū dō q Aug. loquit de remissione pctōz fz q scī hoies coopant ad ipaz: nō ex vi clauiū: sz ex merito congrui: z iō dicit q ēt p malos sacramenta mīstrat: z inter alia sacra ēt absolutio q̄ ē vsus clauiū ꝓputari dz: sed per mēbra colūbe. i. p scōs hoies facit remissionē pctōz inquantū eoz intercessionibus

pctā remittit. vel pōt dici q̄ mēbra colūbe noīat oēs ab eccl'ia nō p̄cisos. q̄. n. ab eis sacra recipiunt gr̄am cōsequūt: nō aūt qui recipiūt ab illis q̄ sunt ab eccl'ia p̄cisi: q̄ hoc̄ po peccant excepto baptis̄mo quē in casu nec̄itatis lz ēt ab excōicato recipē. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ intercessio quā sacerdos malus ex ppria psona facit nō hz efficaciā: sz illa quā facit mīster eccl'ie hz efficaciā ex merito christi: vtroq; tn̄ mō dz intercessio sacerdotis ppl'o subiecto ꝓdesse. ¶ D. iij. q. dō q̄ in oīb' p̄dictis manet claui ptās quātū ad essentiā: sz vsus ipedit ex defcū mal'e. cū. n. vsus clauiū p̄lationē in vtēte requirat respectu ei' i quē vtit: vt s. dictū ē: ꝓpa mā in quā exercet vsus clauiū est hō s̄bditus. q̄ q̄ p ordinati onē eccl'ie vnus subdit alteri: iō ēt p eccl'ie p:elatos pōt s̄brahi alicui ille qui erat ei subditus. vnd cū eccl'ia hereticos q̄ scismaticos q̄ alios huiusmodi p̄iuet subtrahēdo subditos vel simplicit vel q̄tū ad aliquid: quantuz ad hoc quo priuati sunt non possunt vsuz clauiuz habere. ¶ Ad p̄muz g̃ dōz q̄ materia sacrāmēti eucharistie in quā suā potes tatez exercet sacerdos non est homo: sed panis tri ticeus: q̄ in baptismo homo simpliciter. vnde sic si subtraheret heretico panis triticeus conficē nō posset: ita nec si subtrahat p̄latio absoluere potit potest tamē baptiçare q̄ cōficere q̄uis ad sui dānationē. ¶ Ad scōm dōz q̄ ppositio habet veritatem quādo nō deest matia: sicut ē in ꝓposito. ¶ Ad tertiū dōm q̄ ex ipa culpa non subtrahit materia: sicut per aliquā penā. vnde pena nō ipedit per contrarietatē ad effectuz inducenduz: sed ratione dicta.

AD tertiuz sic p:oce

dit: ¶ Ur̄ q̄ sacerdos possit vti claue quā hz i quēlibet hoīez. ptās. n. clauiū i sacerdotes descē dit ex illa oīi auct:itate qua dicit: Accipite spūz sanctū: quoruz remiseritis pctā remittunt eis. sed illud indetermiate dixit de oībus. g̃ habēs clauē in determiate pōt ea vti in quoslibz. ¶ D. clauis cō pozalis que aperit vnā serā aperit oēs alias eiusd modi. sz omne pctm̄ cui' libet hois ē eiusdē rōnis obstaculū respectu introit' celi. g̃ si pōt vnū hoīez sacerdos per clauē quā hz absoluē: potit q̄slibet alios. ¶ D. sacerdotiū testam̄ti noui ē pfectius q̄ veteris. sz sacerdos veteris testam̄ti potat vti sua ptāte quā habebat discernēdi inter lepā q̄ lepā i differenter in oīes. g̃ multo fortius sacerdos cuā gelic' pōt vti sua ptāte in oēs. ¶ Sz ꝫ est qd̄ dicit .xvj. q. j. Nulli sacerdotū lz pochianū alterius ab soluere aut ligare. g̃ non quilibz pōt quēlibet ab soluere. ¶ D. iudiciū spūale dz esse ordinati' q̄ tē pozale. sed in iudicio tpali non dz quilibet iudex quēlibet iudicar. g̃ cū vsus clauiū sit iudiciū q̄ddā nō pōt sacerdos quilibet sua clauī in quēlibet vti

Qterius ur̄ q̄ sacerdos nō possit sp suū s̄bditū absoluere: sicut enī Aug. in lr̄a dicit: Nullus offō sacerdotis vti dz nisi ūmunis ab illis sit que i alīs iudicat. sed q̄nq; cōtingit q̄ sacerdos est particeps crimis qd̄ s̄bditus suus cōmisit: sicut cū mulierez s̄bditā cognit. g̃ ur̄ q̄ nō possit semp in suos subdi tos ptāte clauiuz vti. ¶ D. per ptātē clauiuz hō ab omnib' defectib' curat. sed q̄nq; alicui peccato annexus est irregularitatis defectus: vel excōicati onis s̄nia a qua simplex sacerdos liberare nō pōt g̃ videt q̄ nō possit vti clauiuz ptāte in illos q̄ tali bus irretiti sunt. ¶ D. sacerdotij nr̄i iudiciū q̄ po testas per iudiciū veteris sacerdotij figuratū ē. sz minoz' iudicib' p̄m legez nō omia cōpetebat dis cutere: sed ad superiozes recurrebāt: vt dr̄ Exo. .xxv. Siquid ozū fuerit inter vos q̄nis cē. g̃ ur̄ q̄ nec sacerdos ò grauib' pctis possit subditū suū absoluere: sed debeat ad superiorē remittere.

¶ Sed ꝫ: cuicunq; cōmittit p̄ncipale cōmittitur q̄ accessoriuz. sed sacerdotibus cōmittit q̄ s̄bditū suis eucharistiā dispensent ad quā ordinat absolutio a pctis quibuscūq;. g̃ sacerdos ab omnibus pctis pōt subditum suū absoluere quātuz est ò clauiū ptāte. ¶ D. gr̄a oē pctm̄ tollit q̄tūcūq; sit p ua. sz sacerdos sacrāmēta dispensat quib' gr̄a dat g̃ quātū est de ptāte clauiū de omnib' pctis absol uere pōt. Qterius ur̄ q̄ aliquis nō possit vti clau uib' in suū superiorē. act'. n. sacr̄alis quilibet req̄rit p:opriā materiā. sed ꝓpa matia vsus clauiū: vt dictū ē: est psona s̄biecta. g̃ in eo qui nō ē subditus nō pōt clauib' sacerdos vti. ¶ D. eccl'ia militans imitat triūphantē. sed in celesti eccl'ia inferior ag̃e lus nūq; purgat aut illumiat aut perficit supiorez g̃ nec aliquis sacerdos inferior pōt vti actione hie rarchica que ē p absolutionē in superiorē. ¶ D. iudiciū pscie dz esse ordinati' q̄ iudiciū exteriozis fori. sed in exteriori foro inferior nō pōt excōicar aut absoluere supiorē. g̃ ur̄ q̄ nec in foro pniali.

¶ Sz ꝫ: superior p̄lat' etiā circūdatus ē infirmi tate: q̄ contingit ipm̄ peccare. sed remediū ꝫ pctm̄ est ptās clauiū. g̃ cū ipe nō possit in seip̄z vti claue q: non pōt esse simul iudex q̄ reus: ur̄ q̄ possit inferior in ip̄m clauis ptāte vti. ¶ D. absolutio q̄ fit p virtutē clauiū ordinat ad p̄ceptionē eucharistie. sed inferior pōt supiori eucharistiā dispēsare si petat. g̃ q̄ clauiū ptāte in ip̄m vti si se ei s̄biecēt ¶ ñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ ea que circa singularia opari dz nō eodē mō omnib' cōpetūt. vnde sic p' gnālia medicine p̄cepta dz adhiberi medicos qb' p̄cepta vlia medicine singulis infirmis fz q̄ debēt aptēt: ita i q̄libet p̄ncipatu p̄ter illū qui vlr p̄cepta legis tradit dz esse aliquos qui ea singulis fm q̄ debent adaptēt: q̄ p:opter hoc etiā in celesti hie rarchia sub potestatib' qui indistincte p̄sunt po nunt p̄ncipatus qui singulis ꝓuincijs distribuūt: q̄ sub his angeli qui singulis hominibus in custo diā deputant: vt p̄z ex his que di. xx. dicta sunt in

.ñ.li. vñ ⁊ ita oz esse in platione eccl'ie militantis: vt apud aliquē esset platio indistincte in omnes: ⁊ sub hoc essent alij qui sup diuersos distinctam potestatē acciperent. ⁊ quia vsus clauiuz requirit aliquā platiois potestatē per quā ille in quē vsus clauiuz cōicatur efficit materia ꝓpria illius actus: iō ille qui habet indistinctā potestatē sup omnes potest vti clauibus in quēlibet: illi aūt qui sb eoō distinctas potestates acceperunt: non in quoslibet possunt vti clauibus: sed in eos tm qui eis in sortē venerūt: nisi in necessitatis articulo vbi nemini sacramenta sunt deneganda. ¶ Ad primuz g̃ dom q̃ ad absolutionem a peccato requirit duplex potestas. s. potestas ordinis ⁊ potestas iurisdictiois. ꝑma quidē potestas est equaliter in omnib' sacerdotibus: non aūt scda: ⁊ ideo vbi domin' Jo. xx. dedit omnib' apostolis cōmunit potestatez remittendi peccata: intelligit q̃ de potestate que cōsequit ordinē. vnde ⁊ sacerdotib' quando ordinant illa verba dicunt: sed Petro dedit singulariter ptātez remittendi peccata: Matth. xvj. vt intelligat q̃ ipe ꝑ alios hz ptātez iurisdictiois. ptās aūt ordinis quantū est de se se extēdit ad oēs absoluēdos: ⁊ iō idetermiate oñs dixit: Quoz remiseris peccata. intelligens tm q̃ vsus illius ptātis esse deberet ꝓsupposita ptāte Petro collata sm ipius ordinationē. ¶ Ad scōm dō q̃ etiā clauis materialis non pōt aperire nisi serā ꝓpriā: nec aliqua virt' actiua ꝑt agere nisi in materiā ꝓpriaz. mā aūt ꝓpria ptātis ordinis efficit aliquis per iurisdictionē: ⁊ iō non pōt aliquis claue vti ad cū in quē iurisdictio non dat. ¶ Ad tertiū dō q̃ populus isr'l vn' populus erat: ⁊ vnuz tm tēpluz habebat: vnde nō oportebat sacerdotū iurisdictōes distingui: sicut in eccl'a in qua cōgregant diuersi populi ⁊ natōes. Ad scdaz. q. dō q̃ ptās ordinis quātū ē de se extēdit se ad oīa pcta remittēda. sed qz ad vsuz hui' ptātis: vt dictū ē requirit iurisdictio que a maioib' in inferiores descendit: ideo pōt supioz aliqua sibi reseruare in quib' iudiciū inferiori nō cōmittat: als de quolz pctō pōt simplex sacerdos iurisdictionez habēs absoluere. Sunt aūt ⁊nq̃ casus in quibus oz q̃ simplex sacerdos ad superiorē pēitētē remittat. Prim' est quādo est solēnis imponenda pnia: qz eius minister ꝓprius episcopus est: vt supza di. .xiij. dictū est. scdus est de excōicatis quando inferior sacerdos nō potest absoluere. tertius quādo inuenit irregularitatē contractā pro cuius dispensatione oz ad superiorez remittere. quartus de incendiarijs. quintus quando est cōsuetudo in aliq̃ episcoparu q̃ enormia crimia ad terrorē ēpo reseruant: qz cōsuetudo dat vēl aufert i talib' ptātē ¶ Ad pmū g̃ dom q̃ in tali casu: nec sacerdos deberet audire cōfessionē mulieris cū qua peccauit de illo pctō: sed deberet ad aliū remittere: nec illa deberet ei cōfiteri: sed deberet licētiā petē ad aliū eūdi: vel ad supiorē recurrere: si ille licentiā denegaret: tuz ꝓpt periculū: tū qz est minor verecūdia si tñ absolueret absolutuz esset. qō. n. Augu. dicit q̃ non debet esse in eodez crimie: intelligenduz est sm congruitatez: non sm necessitatē sacramenti. ¶ Ad scōm dom q̃ pnia ab omnib' defectibus culpe liberat: non aūt ab omnib' defectib' pene: quia adhuc post peractam penitentiaz de homicidio aliquis remanet irregularis. vnde sacerdos pōt de crimie absoluere ⁊ pro pena amouēda ad superiorez remittere: nisi in excōicatione: quia absolutio ab ipsa debet p̃cedere absolutionē a peccato: quia q̃diu aliquis est excōicatus non potest recipere aliquod ecclie sacramētuz. ¶ Ad tertiū dom q̃ ratio illa procedit quantū ad hoc in quibus sibi superiores ptātes iurisdictiois reseruant. Ad tertiā qōnez dom q̃ ptās clauiuz quantū ē de se extēdit se ad oēs: vt dictū est. sed q̃ in aliquez sacerdos non possit ptāte clauiū vti: contingit ex hoc q̃ eius ptās est ad aliquos spāliter limitata. vnde ille qui limitauit pōt extēdere in quē voluerit: ⁊ ꝓpt hoc etiā pōt sibi dare ptātē in seip̃m q̃uis ipe in seip̃z vti clauiū ptāte nō possit: qz ptās clauiū requirit ꝑ mā aliqō sbiectū: ⁊ ita aliū: sibi ipsi eni aliquis subiectus esse nō pōt. ¶ Ad pmū g̃ dom q̃ quanuis episcop' quē simplex sacerdos absoluit sit superior eo simplr: tamē est inferior eo inquātū se ei vt pctōrez sacerdoti subiecit. ¶ Ad scōz dō q̃ in āgelis nō pōt accidē aliqs defect' rōe cui' inferioz'b' suis superiores sbdāt: sicut accidit in hoīb': ⁊ iō nō ē sile. ¶ Ad tertiū dō q̃ iudiciū exteri' ē fz hoies: fz iudiciū ꝓfessiois ē q̃ ad deū apud quē reddit aliqs minor ex h' q̃ peccat: nō aūt apud hoīm platōes: ⁊ iō in exteriori iudicio: sic nullus i seipo sniaz dare pōt excōicatōis: ita nec alteri cōmittē nec se excōicare: fz in foro ꝓscie pōt alteri cōmittē suā absolutōez q̃ ipe vti nō possit. Vel dō q̃ absolutio i foro ꝓfessiois ē ꝓncipalr ptās clauiū: ⁊ ex ꝓnti respicit iurisdictōem: fz excōicatio respicit totalr iurisdictōez: q̃tū aūt ad ptātē ordis oēs sunt eq̃les: nō aūt q̃tū ad iurisdictōez: ⁊ iō nō ē sile.

Q.ō. II.

Deinde queritur de correptōe frna. Et circa h' q̃ruūt tria. Prio qd sit. Scdo cuius sit. Tertio dō mō ⁊ ordie ipi'.

Ad primum sic procedit: Vr q̃ male assignet q̃da diffō de correptōe frna data. cōreptio frna ē admonitio frīs de emēdatōe delictorz frna charitate: admonē. n. vr esse idē qd ad mētē reducē: ⁊ sic ñ ē nisi oblitorz. fz cōreptio frna ñ ē tm ō pctis oblit. g̃ male ponit in diffinitione eius admonitio. ¶ P. correptio in quandam violentiam sonat: quia idem videt esse

corripere q̄ simul rapere. ℊ cū admonitio in quā-
dā lenitatē sonet: videt q̄ correptio nō sit admoni
tio. ℣ P̄. eius vī esse correptio cuius ē corrigī. sz
hoc est solius dei: cū corrigere dicat siml regere qđ
solius dei est: vt pz Prouer. xvj. Dois est prepara
re aīaz: z dīni ē dirigere gressus suos. ℊ nō debuit
dicere q̄ sit fratris. ℣ P̄. admonitio vī pertinere
ad aliquid faciendū vel euitandū. sed emendatio
delictoꝝ pertiet ad aliq̄d factū iā vl omissū. ℊ vī
q̄ correptio nō possit esse de emēdatiōe admōitio
℣ P̄. que grauiora sunt magis indigēt emēdatōe
sed transgressiōes sūt grauiores omissionib' in ge
nere loquēdo. cū ℊ nōie delicti importet omissio:
nomie aūt pcti trāsgressio: vt in. ℊ. li. oi. xlij. dictū
est: vī q̄ magis debeat dici de emēdatōe pctoꝝ q̄ p
delictoꝝ. ℣ P̄. firna correptio vī esse opus iusti
cie: vt pz fz glo. Rab. Matth. xviij. sup illud: Si
peccauerit in te rē. dicit. n. peccātē zelo iusticie cō
rigam': z penitēti viscera misericordie pādamus.
ℊ deberet dicere ex iusticia, pcedēs magis q̄ ex cha
ritate. ℣ ñdeo dō ad hoc q̄ hō recte gradiat in
via salutis: tria sūt ei impendēda ab eo qui ipius
curā gerit. ꝑmo vt in finē rectū ordinet: z quantū
ad hoc dī supioz inferiorē sibi cōmissuz dirigere.
scō vt ei cautelā adhibeat ne a via ad finē ducen
te discedat: z quātū ad hoc dī eū regere. tertio vt
si ꝓtingat eū discedere q̄ ad viā rectā reducat: z
quātū ad hoc dī ipm corrigere. q̄ñq̄ quidē vt re
ctitudo iusticie fiat ab eo: qñ. s. ille qui deliquerat
emdat ex cura sibi ipēsa. q̄ñq̄ aūt vt rectitudo iu
sticie de eo fiat per penas inflictas: etiā si ille non
corrigat ex parte sua. sz aliquis a via rectitudis di
scedēs dupl'r pōt ad viā rectitudis reduci fz phm
in. x. eth. vno° per timorē turpis: aut odiū ipius vt
cū quis turpitudinē pcti abomiat z cōfusionez ex
inde cōsequētē. Alio° per timorē z odiū tristis: sic
cū quis ppī penas illatas p pctis vel q̄s timet iferri
resilit a pctō. z qz iste scōs mod' ē cū q̄dā violētia
iō correptio dī q̄si vsq̄ ad rectitudinē pducēs. sed
ꝑmus mod' ꝓprie dī correctio. illa. n. rapi dicunt
que sbito auferūt. vñ ēt syllaba corripi dī q̄ rapti
z q̄si sbito, pnūciat: z ppī hoc q̄ñ hō ex hoc soluz
q̄ ei turpitudo pcti oñdit z ad meliora ds cū hor
tat ipe per se ad viā rectitudinis reuertit corripi
dī: ex quo pz q̄ scōs modus solis plātis cōpetit q̄-
ruz vba vi coactiuā hñt per inflictionē penaꝝ. sz
ꝑm' mod' plātōis ordinē nō req̄rit: q̄uis etiā plā
tōis ordo ipm requirat: qz scōs mod' adhiberi nō
dz: nisi vbi ꝑm' locū ñ hz ēt a plātis: z iō correptio
qñ ꝑter ordinē plātōis fit vocat firna: q̄ in pdicta
assignatōe notificat p tria q̄ ibi ponunt. s. act' ipe
cū dīc. Admonitio frīs. finis cū dicit: De emenda-
tōe delictoꝝ. ꝓncipiū cū dicit: Firna charitate pce
dens. ℣ Ad ꝑmū ℊ dōz q̄ aliquis pōt reduci ad
mentē suā dupl'r. vno° quātū ad cognitionē specu
latiuaz. alio° quantū ad cognitionē practicam q̄ p
ignorantiaz electōis intercipit: z sic dupl'r aliquis
ad mentē reducit. vno° cū coactōe quadā: vel fcis
sicut' cū quis punit: vel vbis hñtib' vi coactiuā: sic
cū aliq̄d alicui p̄cipit: z hoc ad corrigēdū ptinet.
Allio° per vba tm̄ q̄ vi coactiuā nō hñt: z talia vba
admonitoria dicunt: z iō cū hic modus ad corri-
pientē pertineat correptio nihil est aliud q̄ admo
nitio: z eiusdē potētie actus est admonitio cui' est
imperiū. ℣ Ad scōm dō q̄ corripere dī a rapien-
do quantū ad hoc q̄ stati z sbito rapina exercet:
nō aūt inquantū rapina habet aliquā violentiā
nisi quantū ad hoc q̄ corripiēs a sua voluntate q̄
peccauit auertere peccantē nititur: z sic aliq̄d est
ibi sīle violētie fm q̄ id qđ est cōtrariuz voluntati
violentū dī. ℣ Ad tertiū dō q̄ iā ex dictis pz q̄
alicui' pōt esse corripere cuius nō est corrigere. sed
omnis cuius est corrigere etiam est dirigere siqui
dem dirigere importet solū ordinationē alicuius
in finē. si aūt importet pductionē ad finē sic solius
dei ē: qz eius solius est impedimēta auferre: vt ali-
quis ad finē nō ipedit' perueniat. ℣ Ad quartuz
dō q̄ de pctō ꝑterito pōt esse aliquis act' pñs vel
futur': z iō q̄uis emēdatio sit de pctō ꝑterito: tm̄
ipsa emēdatō aliq̄n pōt esse facienda ad hoc: z iō
de ipsa emēdatōe pōt esse admonitio: vt dicatur
emēdatio reuersio pctōis ad statū recte operati-
onis que est correptionis finis ℣ Ad. v. dō q̄ nul
lus mouet ex odio vel timore turpis: nisi ille cui iā
inest aliqualr volūtas pulchri z boni: z iō cū cor
reptio, pcedat ex hac via vt dictū ē: ꝑpe illi ꝓpetit
vt corripiat q̄ hz ꝓpositū bōi: a q̄ tm̄ vl pp ignātiā
vel pp aliquā desidiā auertit: z iō magis proprie
respicit omissionē que etiā in ipa trāgressione cō
siderari pōt q̄ transgressionis puersitatē: z ꝓpter
hoc cōueniētius dī delictoꝝ q̄ pctoꝝ. ℣ Ad. vj.
dō q̄ in hoc q̄ aliquis peccat ledit iusticia z ledit
peccans: z fz hoc ille qui peccantem arguit duo
pōt attendere. s. ad lesionē iusticie: fz hoc ꝓprie est
eius cui cōmissa custodia iusticie que ē cōe bonuz
. s. plati qui est psona publica: z iterū ad lesionem
peccantis: z hoc ē ꝓprie eius cui cōpetit defectib'
eius sbuenire. z quia hoc est ꝓpriuz amicitie que
scōz phz i. ix. eth. magl sbuenire facit aīco i dāniſ
vtutū q̄ i dānis exīoruz rez: iō directe ptinet ad
charitatē. vnde quāuis correctio sit actus iusticie:
tamen correptio est actus charitatis sīue miseri-
cordie. quia tamen bonum priuatuz debet ad bo-
num publicum ordinari: sicut ad finem: ideo etiā
corripiens ex charitate ad lesionez iusticie aliquo
mō respicit: z fz hoc intelligenda est glo. inducta.

AD secūdum sic pro
ceditur: Uidetur q̄ non quilibet ex pre-
cepto ad correptionem fraternam teneatur. dicit
enīz Hieronym': sacerdotes studeant illud cuāge-
licum implere: Si peccauerit in te frater tuus rē.

ḡ vr̄ q̄ soli sacerdotes ad hoc teneant. ℣ ℟. q̄cūz aliquē corripit curā illi⁹ gerit. sz soli plati tenēt ex p̄cepto curā de sb̄ditis hr̄e. ḡ soli ipi tenent ex p̄cepto ad corripiendū. ℣ ℟. ad p̄cepta obligat aliq̄s sp: ad ꝓsilia aūt nō nisi in aliquo casu spāli. sz ad corripiēdū nō obligat aliquis nisi in casu necessitatis: alīs oporteret hoiez oia negocia sua dimittē vt corrector isisteret: cū q̄tidie corripiēdi occurrāt ḡ correptio fr̄na nō cadit sub p̄cepto: sz sub ꝓsilio ℣ ℟. hō. ppi votū religiōis nō absoluit a p̄ceptis dei. si ḡ hō quilz ex p̄cepto teneret fr̄ez corripere: vr̄ q̄ religiosi deberēt de claustro suo exire ad corripiēdū seculares delinquētes qō falsuz ē: qz sic religionis obseruātia pīret. ℣ ℟. hō nō oz excitare sibi odiū primi: qz Hre. dicit: Nō ē timēdū ne his q̄ arguit ꝓtumelias inferat: sz timēdū ne tract⁹ ad odiū deterior fiat. sz freq̄nt ex correptōe odiuz generat: qz veritas odiū parit. ḡ non tenet hō ad corripiēdū. ℣ ℟. ibi oz hō corripe vbi hz arbitriū sic dicit glo. Matth. xviij. sup illud: Si peccauēit in te ⁊c̄. si. n. in deū peccauit nō ē nr̄i arbitrij. cum ḡ oē pctm̄ sit in deū: nō possum⁹ de pctō corripere ℣ Sz ꝛ: sup illud Matth. xviij Si peccauerit in te ⁊c̄. dicit glo. Ita peccat q̄ fr̄em suū peccar̄ videt ⁊ tacet: sicut qui peccāti nō indulget. sed ad indulgēdū peccāti oēs ex p̄cepto charitat̄ tenēt. ḡ ⁊ ad corripiēdū delinquētes. ℣ ℟. elemosyne spūales sunt magis necrie q̄ corporales. sz elemosyna corporalis ē sub p̄cepto: vt. ē. di. xv. dcm̄ ē. ḡ correctō peccātiū cū sit spūalis elemosyna: vt ibi dictū est. Alteri⁹ vr̄ q̄ peccator corripiēs nō peccet. j. Jo. j Si dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō hēm⁹ nosipos seducim⁹. si ḡ pctōris nō ē corripere: null⁹ potit alterū corripere ℣ ℟. nullus pp pctm̄ excusat ab obſuatōe p̄cepti ḡ pctōr tenet ad corripiēdū cū sit in p̄cepto: ⁊ si ñ corripiat peccat. si ḡ peccādo corripet eēt pplex⁹ qō ē incōueniēs. ℣ ℟. elemosyna corporalis ē minus nēcia q̄ spūalis. sz pctōr dās elemosynā corporalē nō peccat. ḡ nec corripiēdo: cū correptio sit spūal elemosyna: vt dictū ē. ℣ ℟. maius ē docē sacram scripturā q̄ aliquē singlariū admonere: qz h⁹cui⁹libet ē: sz nō illud. sz vt quidā dicūt docens sacrā scripturaz non peccat q̄uis in pctō existat. ḡ multo min⁹ corripiēs ex charitate fr̄ez peccat q̄uis ipse i pctō existat. ℣ Sz ꝛ: q̄cūz aliquē corripit q̄dām⁹ ipz iudicat. sz qui iudicat in alīo qō cōmisit seipz ꝓdēnat: vt pz Ro. ij. ḡ pctōr cōripiēdo altū peccat ℣ ℟. phs dicit in. x. eth̄. q̄ pm̄oes q̄ sūt de moribꝰ cū dissonāt his q̄ videt fz sensū in eo q̄ eos dic cōtenūt ⁊ vitatē inimūt. sz in pctōre q̄ corripit aliuz de pctō ea q̄ videt de ipo ad sensū dissonāt pm̄oribus. ḡ inimit inquātū iu se ē vitatē. sz hoc ē pctm̄ ḡ talis corripiēdo peccat. Alteri⁹ vr̄ q̄ aliq̄s ñ teneat corripe platū suū: Hal. ij. sup illud: In faciez eius restiti. dicit glo. vt par. ḡ si par nō fuisset non potuisset eū corripere: ⁊ ita vr̄ q̄ fr̄na correptio ñ nō se extendit ad platos. ℣ ℟. Dio. in epl̄is suis arguit Demophilū monachū de hoc q̄ sacerdotē corripuerat: qz erat eo supior. ḡ fr̄na correptio nō se extēdit ad supiores. ℣ ℟. ij. Re. vj. Oza legit pcuss⁹ a dño: qz arcā tetigit. sz p arcā significabat prelatus: p Ozā subditus. ḡ peccat subditus corripiēdo platū. ℣ ℟. Hre. dicit i pastorali: Ad monēdi sūr sb̄diti: ne ꝓpositoꝛ suoꝛ vitā temere iudicēt: sicd eos fortasse agere reph̄ēsibile vident ḡ vr̄ q̄ sit temeritatis platū arguē delinq̄ntē. ℟. Hre. dicit: Scōz vitā corrigere nō p̄sumat nisi de se meliora sentit. sed hoc vr̄ esse p̄sumptuosuz q̄ hō de se sentiat meliora q̄ de prelato suo. ḡ nō sūt corripiēdi. ℣ Sed ꝛ: correptio fr̄na cū sit spūalis elemosyna op⁹ mīsricordie ē. sz mīsricordia maxie plato debet qui in maximo piculo ꝓstitut⁹ ē. vnde Aug. dicit in regula: Nō solū aūt vr̄i: sz etiā ipius s. prelati mīsimi q̄ inter vos q̄to in loco superiori tāto in piculo maiori versat. ḡ correptio fr̄na se extēdit etiā ad platos. ℣ ℟. Ecc. xvij. dr̄: Qz deus mādauit vnicuiq̄ de primo suo. sz prelat⁹ nr̄ primus ē. ḡ eū corripere debem⁹ si delinq̄t. Q ñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ p legis dine p̄cepta hoies sufficiēt in hac vita ordinant: sicut aūt in exercitu: vt phs dic in. xj. meta. ē duplex ordo: vn⁹ q̄ tot⁹ exercit⁹ ad ducē ordinat: alī q̄ singuli de exercitu ordināt ad inuicē: ita ⁊ in cōuersatione hui⁹ vite oīm qui i alīqua cōitate ꝓgregant: est duplex ordo: vn⁹ ad platū: alius singuloꝛ ad inuicē: vñ vteraq̄ ordo debz p̄cepto diuine legis institui. ordo aūt plati ad sb̄ditū ꝓsistit in hoc vt oēs sb̄diti ad bonū cōe qō p̄lat⁹ intendere oz intendant: ⁊ q̄ plat⁹ eos ad h⁹oi rigat. ordo aūt singuloꝛ ad inuicē ē vt vn⁹ q̄sq̄ alīi auxiliū prebeat ad bonū suū consequendū. vñ sic platis ex precepto incūbit vt sb̄ditoꝛ curaz gerāt ⁊ subditis vt prelatis obediāt: ita ⁊ coequalibz ad inuicē vt sibi inuicē auxiliū ferant: nō solū in corporalib⁹: sz etiā in spūalibus magis: ⁊ ideo cū maximū auxiliū homi per cōceptionē in spiritualib⁹ adhibeat: preceptū dine legis ad hoc se extendere debet. ℣ Ad p̄mū ḡ dō q̄ Hiero. loquit de correptione cui adiungit cōrectio: qō pz ex hoc qō subiungit: Que est enī mīsricordia parcere vni ⁊ oēs i discrimē adducere. ⁊ talis correptio solū prelatis cōpetit. ℣ Ad scōz dō q̄ curā alicuius aliq̄s simplr habere pōt: ⁊ ſm quid. simplr quidē curā alicuius hz cuius dispositioni totū regimē vite ipius subdit: qz puidētia ⁊ cura respiciūt ordinē ad finē ad quē hō per totā vitā suā intēdit: ⁊ sic curā alteri⁹ nō hz aliquis nisi prelatus qui hz pp hoc sup sb̄dituz imperiū: sed fz quid quātū ad aliquid vt ad subueniendū in aliquo particulari casu quilibet habet curam alterius: quia vnicuiq̄ mandauit deus de primo suo Ecc. xvij. ⁊ secunduz aplm .j. Corꝛ. xij. Per se inuicē solicita sūt membra.

℣ Ad tertiū dicendū q̄ etiam precepta affirma-

tūa nō obligant ad ſemper quāuis ſemper obli
gent: ⁊ ſō ad illud ad qđ in aliquo caſu implēduz
obligamur: ⁊ nō in alio: nō ē conſiliū: ſz ꝓceptum
qz ꝓſiliū nūq̄ obligat: niſi per hoc qđ in ꝓceptum
trāſit ex aliquo accidēti. tp̄s aūt ad qđ obligat eſt
cū delinquēs occurrit ipi corripieti ⁊ corripi poſt
cōmode ⁊ ſpat emēdatio: ⁊ nō eſt alⁱ cui ex officio
icūbat corripe: vl̄ ſi ille cui icūbit negligēs appeat
in corrigēdo. ſi. n. nō ſperaret emēdatio: ſz magis
deterioratio pp impatiētiā corrigendi excuſaret a
p̄cepto. ſil̄r ſi p̄lat⁹ diligēs appareret ad corrigēdū
ſb̄ditū ſuū. ¶ Ad q̄rtū dō ꝯz q̄ quidā dicūt q̄ mo
nach⁹ nō oz exire clauſtrū vt corripiat delinq̄ntes
qz vacat opi meliori. ſ. ꝓtēplatōi. ſz hoc nō vr̄ vez
qz etiā aliquis a ꝓtēplatōe abſtrahit: vt ſaluti ꝓxi
moz ſb̄ueniat: ⁊ ſō dō q̄ ſi monacho oppoꝛtuni
tas corripiēdi aduenerit ipe etiā corripere tenet: ſz
nō tenet querere delinquētē exiens clauſtruz: aut
ordinis ſui ſtatuta frāgere: ne ipe in piculū icidat
a quo aliū liberare tenet. ¶ Ad. v. dō q̄ ſp vitan
dū ē ne ex correctiōe ſequat odiū ex nr̄a culpa. ſ.
ex indiſcreta correptōe. ſi aūt ad odiū ꝓcedet exq̄
deberet ad delectationē incitari: nō ē curādū p̄ci
pue q̄n eius pctm̄ in dānū alioz vergit: vel ēt dā
nū ſeq̄ns vel pctm̄ ip̄z eſt grauius odio qđ in nos
excitam⁹: vel q̄n ſperam⁹ q̄ odiuz paulati tepeſcet
⁊ tm̄ correptio ſequet: qz ſicut dicit Chryſ. Deli⁹
eſt odiū pp deū q̄ amicitia que eſt pp ip̄m. cū. n.
pp ip̄m amamur debitores dei ſum⁹: cū odio pp
ip̄m habemur: debitorē eū nobis facim⁹. ¶ Ad
. vj. dō q̄ glo. intelligēda ē q̄n peccat in deū. i. ſolo
deo ſciēte: vel loquit nō q̄tū ad correptionē: ſz q̄
tū ad remiſſionē que ſequit: qz illud qđ ē ex parte
nr̄a poſſumus remittere: ſz nō qđ eſt ex parte dei.
Ad ſcām. q. dō q̄ circa hoc eſt duplex opinio.
quidā. n. dicūt q̄ ille qui ē in ſili pctō vel maiori:
nō pōt aliū corripere ſiue illud notoriū ſit ſiue oc
cultū: pp hoc q̄ alterꝫ iudicās ꝫ ſeip̄m ſniaz ꝓfert.
alij aūt dicūt q̄ ſi ſit pctm̄ occultū abſq̄ pctō pōt
corripere: nō aūt ſi ſit notoriū. vtraq̄ aūt opinio
quātū ad aliquid vera ē. dupl̄r. n. aliq̄s corripe p̄t
vno⁹ ex offō: ſic p̄lati corripiūt: ⁊ ſic vr̄ p̄ª opinio
hz veritatē: qz q̄ncūq̄ aliq̄s idigne vtit offō ſuo
peccat. ille aūt q̄ ē i mortali pctō ēt occulto idigne
vtit offō p̄latōis: vñ peccat corripiēdo: vl̄ q̄cq̄d a
liud ꝓpi officij exeq̄t. alio⁹ aliq̄s cōripit ex zelo cha
ritatis nō vt eccl̄ie miſter: ⁊ tūc in correptōe nō p̄t
eſſe pctm̄ niſi rōne ſcādali qđ nō cōſurgit: niſi de
pctō notorio: ⁊ ſm hoc ſcda opinio hz vitatē. vñ
ſiue p̄lat⁹ ſiue ſb̄dit⁹ ēt in pctō notōio exñs aliquē
peccare viderit pōt eū admonere nō p modū corri
pientis: ſz p modū rogātis: vt exēplo ſuo nō incite
tet ad malū. ¶ Ad ꝓmū q̄ dō q̄ pctm̄ veniale nō
reddit aliquē indignū executōe officij ſacri: ſicut
pctm̄ mortale: nec ita natū ē ſcādaliz̄are: qz ab eis
nullus inuenit imunis: ⁊ ſō exñs in pctō veniali ñ
peccae ēt ſi de eodē corripiat niſi ꝓbabil̄r ex corre
ptiōe ſcādalū ſequi videat: ⁊ de hoc pctō. ſ. vēiali
loquit auctas inducta. ¶ Ad ſcām dō q̄ pctōr ñ
ē pplex⁹: nec tm̄ abſoluit a ꝓcepto corripiēdi. p̄t. n.
pctm̄ dimittē vel offm̄ reſignare: aut ēt hūil̄r pec
catū ſuū recognoſcēs aliū admonere rogando: ⁊
tūc nō peccat. ¶ Ad tertiū dō q̄ in elemoſyna cō
pzali nō inuenit aliq̄s diſſenſus ad vitā: qua in
peccato viuit: ſicut de correptōe dictū ē: ⁊ ſō pec
catoz elemoſynā dans nō ſcandaliz̄at: ſic corripiē
do ſcandalū generat. ¶ Ad q̄rtū dām q̄ docē ſa
crā ſcripturā dupl̄r ꝓtingit. vno⁹ ex officio p̄latōis
ſicut qui p̄dicat docet. nō. n. lz alicui p̄dicare niſi
offm̄ p̄latiōis hēat: vl̄ ex auctē alicui⁹ p̄latiōez ha
bētis: Ro. x. Quō p̄dicabūt niſi mittāt. Alio mō
ex offō magiſterij: ſicut magri theol. docēt. dicūt
q̄ quidā q̄ ille qui ꝑmo⁹ docet peccat mortal̄r ſi ſit
in pctō mortali notorio: nō aūt ille qui ſcō⁹ docz
ſz hoc ē falſuz: qz eoz qui docēt ſacrā ſcripturā ē
idē finis: ⁊ eoz qui ſacrā ſcripturā ediderūt. vnō
cū ad hoc ordinet ſcripture editio: vt ad vitā etnā
puenīat: vt pz Jo. x. Quicūq̄ ipedit finē doctrine
docēdo peccat. ipedit aūt q̄ ſacrā ſcripturā i pctō
docet: qz ore ſe p̄fitet noſſe deū: factis aūt negat. ⁊
dō q̄ ille q̄ ē in pctō notorio peccat ſiue ſic ſiue ſic
doceat: ſed ille qui ē in pctō occulto peccat ſi ꝑmo
mō doceat: nō aūt ſi ſcōo: Et qz alie rōes videt cō
cludere q̄ nullo mō corripere liceat ei qui ē i pctō
ideo dām ad. v. q̄ ex hoc ꝑpo q̄ aliquis aliū corri
piēdo iudicat ſi in eodē pctō ſit: ſeip̄m ꝓdēnat. i.
cōdēnabilē ſeip̄m oñdit: non tm̄ nouā cām dāna
tiōis ſupadūcit. ¶ Ad ſextū dō q̄ rō illa ꝓcedit ō
pctō manifeſto. Ad tertiā qōnē dō q̄ quidā di
cunt q̄ correptio fraterna non ſe extendit ad p̄la
tos: tum quia debet homo os ponere in celuz: tuz
quia de facili ſcandaliz̄ari poſſunt p̄lati: ſi a ſub
ditis corripiantur. ſed hoc nihil eſt: quia p̄lati i
quantū peccant non ſunt celuz: ⁊ ſecundum hoc
eis correptio debetur: nec iterꝫ qui eos charitatiē
corripit in eos os ponit. i. cōtra eos: ſed pro eis: qz
ad vtilitatez eoruz eos admonet: nec iterum preſu
mere debet quis de p̄lato q̄ iniuſte ſcandaliz̄et:
niſi contrariuz conſtet: quia ipſi ſunt in ſtatu per
fectionis: ſcandaluz autē paſſiuuz non conuenit
perfectis: ſed puſillis. ⁊ ideo dicenduz eſt q̄ p̄lat⁹
ex hoc q̄ eſt perſona publica ⁊ vicē dei ſuper ſub
ditos gerens non amittit ea que ſunt ꝓpria illius
ſingularis perſone: ⁊ ideo omnia illa que debent
alicui ex affcū frno q̄ ad oēs hoies hñd⁹ ē: ēt p̄lato
deberet: ſic ēt ipſe alīs debet ea q̄ affect⁹ charita
tis expoſtulat: nec ab his ratione p̄lationis excu
ſatur. ⁊ ſō ſm alios preceptuz de fraterna correpti
one etiā ad p̄latos ſe extendit: vt corripiantur a
ſubditis: ⁊ ſicut ea que ſūt charitatis ad ſubditos
p̄latus taliter gerere debet: vt nulluz auctoritati
ꝑiudiciū generet: nedū nimiū fuet hūilitaſ regēdi

frangat auctas: vt Augus. dicit: Ita corrceptio ad platos talr oz fieri ne aliquid reuerētie sbtrahat: z io or. j. Timo. Seniorē ne increpaueris: sz obsecra vt patrē. ℣ Ad pmū g od q Paulus in facie Petro corā oib' restitit: sicut ibidē or: hoc aūt excedit modū frne corrceptiois q platis a sbdit' debet. nō. n. plati a sbditis corā multitudine: sz huiliter in puato corripiēdi sūt: nisi timieret piculū fidei: tūc. n. plat' minor fieret si in infidelitatē labere: z sbdit' fidelis maior. ℣ Ad scōm od q monachus ille arguit de hoc q iniuste corripuit sacerdotē recte agentē: z de hoc q corrceptionē vsq; ad correctionē extēdit penā inferēdo: qr sacerdotez p cussit z eū ab ecclia amouit. quāuis aūt plati sint corripiēdi a sbditis: nō tn est eis pena infligēda: sed recurrēdū ad supiorē denūciādo: vel si nō hz superiorē recurrat ad deū qui eū emēdet vel de medio sbtrahat. ℣ Ad tertiū od q tāgere arcaz n erat leuitaz: sz sacerdotū: z io Oza pcussus fuit: qr officiū supiois vsuparuit. sz frna corrceptio nō seqt officiū: sz affectū charitatis: z io nō cōcludit rō de frna corrceptione: sed de correctione q ē a platis ad hibēda quā sbdit' platis nō pōt adhibē. ℣ Ad 4.m od q Grego. phibet iudiciū temeritatis: ne. s. aliquis platoz facta de facili in malū conuertat: vel de eis corā alijs obloquat: nō aūt iudiciū frat ne corrceptiōis phibet cū reuerentia factū. ℣ Ad qntū od q quis psumptuosū sit q aliqs simplr se alteri pferat in bonitate: pcipue facto viro: tn nō est psuptuosū qtū ad aliqd factū si plat' nō faciat illud de se melioza sentire.

AD tertiuz sic proce
dit: Ur q nō oporteat q frna admonitio pcedat denūciationē ecclie faciendā: qr sm Aug. in li. de mēdacio: Ex factis sactoz colligim' qd in scriptis sentire debeam'. sz christus denūciauit iudaz discipulis añ admōitionē factā: vt pz Jo. xiij silr Petr' dānauit Ananiā z Saphirā añ aliquā admonitionē: vt pz Act. v. simili Paulus rephē dit Petrū corā oib' nulla monitiōe secreta pcedēte. g vr q nō sp admonitio frna oz pcedere denūciationē ecclie faciēdā. ℣ P. maiori piculo magis oz hō obuiare. sz aliqn mai' piculū timet si pctm nō publicet q sit malū ifamatio vni' hois: qr peccator latēs pōt multos corrūpere i fide vl morib': qd non posset facere in publicū ei' pctō deducto: aut ēt infamat multitudo si pctm vn' de multitudine cōmittat: nec talis infamia abolet: nisi p penā pcti q nō pōt inferri: nisi pctm ad publicū deducat. g nec sp oz denūciationē admonitio pcedē ℣ P. accusare in ca°. est dicē ecclie: sz religiosi frequēter se inuicē accusāt in ca°. nulla admonitione pcedēte. g nō oz q sp admonitio denūciationē pcedat. ℣ P. grauioz via pcedēdi q crimia ē si per accusationē: vel ēt p inquisitionē pcedat q si p denūciationē: qr ēt maioz pena infligit. sz aliqs pōt pcedere ad accusationē nō pcedente admonitiōe inquisitōe tn facta: sic Innoc. iij. dic in decretali. g nec denūciationē oz q admonitio pcedat. ℣ P. null' tenet alteri obedire q pceptū dinū. sed si platus pcipet alicui sciēti crimē fris sui q ei diceret: teneret dicere añ admonitionē: z silr si pcipet illi q crimē cōmisit: tn plat' peccaret querēdo: qa fm oz dinē iuris petit iuramētū de veritate dicēda etiaz in cā crimiali ab eo qui accusat. g vr q nō sit ō necessitate pcepti q admōitio denūciationē pcedat ℣ Sz q est qd dic glo. Matth. xviij. sup illud: Si peccauerit in te rc. hoc ordine vitare scādala debem'. sz debitū ē ex pcepto obligāte. g ordo corrceptōis est in pcepto. ℣ P. ppr hoc frna corrceptio ē in pcepto: vt hō frez suū a pctō eripiat: sed qnqz fri daret pcti occasio si stati in publicū pderet. vn glo. dicit ibidē: Corripe ipm inter te rc. ne publice corrept' verecūdia pdat: qua pdita in pctō remaneat. g fm necessitatē pcepti oz admonitio puata denūciationē pcedere ℣ Alteri' vr q incōueniēter in ordine corrceptiōis ponat testiū inductio: qr aut iste corrceptōis ordo intelligit de pctō publico: aut occulto. si de publico nō oz inducere testes: qr manifestū ē. si de occulto nō oz manifestari nesciētib' qa sic esset hō pditor crimis. g vr q nullo mō testiuz adhibitio requirat. ℣ P. Aug. dic in regla vbi ordinē frne corrceptiōis ponit: dic q alijs. s. testib' pctm fris demōstrat p quos cōuincēdus est si negauerit. sz aliquis nō pōt cōuinci p vnū testem: qr in ore duoz vel triū testiū oz stare oe vbū. g incōuenienter or q testis vnus vel duo adhibeant: qr sp debēt esse duo ad min'. ℣ P. corrceptio etiā oz fieri de pctō semel facto: sed ad illud qō iā fcm est nō pnt abiberi testes: vt videāt qui nō viderūt qnz etiā nō reiterat de facili: aut si reiterat pctor sibi a corripiēte cauet ne etiā ipe videre possit peccatē nedū nisi alios inducat ad videndū: nec iteruz oz ille qui pctm fris scit ei dare aliquā occasionez pctm iterādi: vt dephēdi possit: qr sic ipe esset pcti pticeps. g vr q testiū inductio nō requirat ad corrreptionē. ℣ P. dicē plato est dicē ecclie. sz Aug. dicit in regula q anteq alijs demōstret p quos cōuincēdus ē si negauerit pus pposito oz oīdi: si neglexerit admōit' corrigi. g vr q testiuz adhibitio nō debeat pcedere denūciationē: sz sequi. ℣ Alt' vr q corrreptio quantū ad monitionē secretā debz ee dura Matth. iij. Johes baptista dixit genimia vipaz q fuit durissima corrreptio. g vr q debeat aliqs alter dure corrigē. ℣ P. Titi. j. or: Argue illos dure. ℣ P. ad cōreptoz frnā icitat ira p zelū. sz ira aspitatē hz. g oz aliqs aspe corrigi. ℣ Sz q: Gal. vj. Vos qui spūales estis instruite hui' mōi in spiritu lenitat. g vr q nō debeat dure corripi. ℣ P. Aug. dicit: Corripiat iustus in misericordia: z arguat. g debet esse leuis corrreptio.

Videō dō ad p̄mā. q. q̄ fm plm. in. v°. etb. min° malū ex hoc q̄ p̄eligit respectu mag malī accipit rōnez magis boni: ⁊ iō medicus corporalis hoiez si pōt ab infirmitate totalr liberat. si aūt non pōt eligit min° malū vt occurrat magis malo: sic ap̄utare vnū mēbz ne totū corp° ifician: ⁊ hūc ordiez dn̄s fuari p̄cepit: cū pctōrib° corripiēdo spūalr me dicamur. pctōr aūt ex pctō duo mala incurrit: inocētie dānū: ⁊ fame dispēdiū: ⁊ iō pr° tētādū est vt talr inocētie restituat: q̄ fama ēt p̄seruet sin aūt si dz negligi fama vt p̄scia repet: fame ēt dispēdio sb uenirī alr nō pōt: dz q̄tū pōt vt. s. p° pauc: ⁊ p° ea multis crimē pdat: ⁊ iō dns hūc ordinē corripiēdi statuit vt p° ff corripiat secreto: vt sic ⁊ inocētiā recupet: ⁊ famā nō pdat. q̄ si hec medicina ñ fuerit efficax debet paucis oñdi: vt nō totalr fama pdat ⁊ deinde si nō corripiē dz oīno fama negligi ⁊ i publicū pdi. q̄ si ēt publica correptio vel admonitio nō p̄fuerit dz oīno abscindi iudicio eccl̄ie vt sit sic ethnic° ⁊ publican°. Et iō dō q̄ sic correptio frna cadit in p̄cepto: ita ⁊ correptiōis ordo.

Ad p̄m q̄ dō q̄ in obseruatōe p̄cepto⁊ sp ad intētionē p̄cipientis: ⁊ rōnē p̄cepti attēdēdū ē: iō aūt dns p̄cepit vt secreta admonitio publicā denūciationē p̄cederet vt expectaret emēdatio vite: ⁊ fame p̄cret peccatoris. ⁊ q⁊ dns sciebat iudā nō emēdādū fore si ip̄m admoneret: s⁊ magis exaspandū: q⁊ nō ē p̄babile q̄ vba admonerēt quē tot miracula visa non mouerāt: iō ip̄m non p̄monuit. ⁊ q⁊ ēt sciebat ex h° forte magis exaspandū ⁊ deteriorē fieri: nec tñ ē sil̄e de ip̄o ⁊ nobis: q⁊ ip̄a secreta cordiū sciebat ⁊ futuros euētus: nō aūt nos: ⁊ iō nisi certissimis signis appareat incorrigibilitas ⁊ exaspatio ip̄i° fuba non dz frna admonitio p̄termitti. De Petro ār dom est q̄ forte pctm̄ eor erat publicū vel statiz publicādū: vel forte sciebat monitionē ip̄is nō valiturā: vel etiā cōsilio spūssancti fecit ad terrorez: q⁊ hoc cōpetebat statui p̄mitiue eccl̄ie: ne veniret eius auctas in cōtēptū. De Paulo aūt p⁊ rñsio: q⁊ Petr° corā oīb° peccauit: iō oportebat eū corā oībus redargui. hic aūt ordo seruādus est in pctis occultis: vñ dr: Si peccauerit in te. i. te solo sciēte.

Ad scōm dō q̄ in pctis denūciādis p̄sideradū est vt⁊ pctm̄ sit oīno occultū: aut ad noticiā aliorū deuenerit: aut in p̄mptu sit vt deueniat. si autē pctm̄ iā ad noticiā alior⁊ deuenerit: tūc dz denūciari ei qui hz ptātez corrigendi: vt qui sūt scādalizati de culpa edificētur de pena. si aūt nondū in publicū deuenit: sed ē in via deueniēdi: tūc etiā denūciandū ē vt scādalo futuro occurrat. si aūt sit oīo occultū: tūc cōsiderandū est vt⁊ emēdatio peccātis expectari p̄babilr possit aut nō: qd quidē facile aduerti poterit si cōsideret vt⁊ aliqs ex electōe vel passione peccauit siue ex malicia vel infirmitate qd idē est: qd quidē p̄pēdi pōt ex p̄ditōe peccāti ⁊ ex iratōe act°: q⁊ si aliqs frequēt ⁊ q̄si ip⁊ohibite sine freno in aliqd pctm̄ lapsus est: signū est q̄ ex malicia vel electiōe peccat: ⁊ nō facile emendet. si aūt semel occasione peccādi oblata in pctm̄ ruit: ⁊ postea tristiciā ⁊ verecūdiā de pctō oñderit: signū est q̄ sit peccatū ex passione vel ex infirmitate ⁊ de q̄ de facili emēdet. si q̄ emēdatio speret: dz admonitio p̄cedere ⁊ denūciatio differri quousq⁊ videat quomodo emendat peccator: nisi forte imineret occasio silis in peccatū ruendi: quā tamē declinare nō vellet admonit°: tūc enī deberet prelato denūciari ne in precipitiū iret. si aūt ñ speret emēdatio: tunc cōsiderandū est an illud peccatuz sit infectiuū alior⁊: sicut est heresis vel fornicatio: vel aliquid hui° modi: aut etiā cedat in aliqd dānū alterius: sicut furtuz vl homicidiū ⁊ hui° mōi. si enī non cedat in dānuz alterius: nec sit infectiuū pctm̄: tūc pōt denūciatio deferri quousq⁊ videat admonitiōis effect° p̄cipue si emēdationē p̄mittit si aūt est infectiuuz alior⁊ debet denūciari plato: vt gregi suo caueat: sicut. n. dicit Hiero. Que misericordia ē parcere vn̄i ⁊ multos i discrimē adducere: polluit pp̄s ex vno pctōre: sicut ex vna oue morbida vniuersus grex. semp. n. bonū multoruz dz p̄ferri bono vnius: vñ etiā fama vnius negligi debet vt innocentia vel fama multitudinis p̄seruet. si aūt vergat in dānuz corporale alterius dz fieri cōparatio illius dāni ad dānuz fame istius: ⁊ illi dāno qd̄ p⁊eponderat obuiandū magis.

Ad tertiū dōz q̄ de leuibus peccatis nō surgit infamia nec scandaluz: ⁊ iō de talibus non est vis siquis in capitulo accusēt admonitiōe p⁊emissa nisi forte p⁊obabilit credi possit q̄ tali accusatiōe magis deterior⁊ qui corrigit: ⁊ collegio etiaz non multū p̄sit: cuius bonuz semp p̄ponenduz est bono vnius. vñ ⁊ aliqñ etiā si peccantis emendatio nō expectet: pōt aliquis corā multitudine accusari si p̄fect° multitudinis credatur. s⁊ de pctis ex q̄bus posset infamia surgere: nō deberet aliquis in publico accusari: nisi alijs p̄missis que ordo frne correctionis deposcit: ⁊ grauit peccaret accusans: sicut fratrē suū infamās Ad q̄rtū dō q̄ etiā ad accusationē vt quidā dicūt p̄cedi nō dz fm forum cōscientie monitione nō p̄missa: nec emendatiōe expectata: nisi forte maiori piculo obuiandū videatur: aut pctm̄ sit publicū: q̄uis fm for⁊ causaruz non requirat q̄ accusationē p̄cedat admonitio: s⁊ solū inquisitio. inquisitio vero nō ē faciēda nisi ō notorio pctō: q⁊ dz q̄ inq̄sitionē p̄cedat clamosa insinuatio: ⁊ ideo secreta admonitio nō requiritur de necessitate. Uel dō fz alios q̄ in accusatiōe nō agit ad emendationē peccātis: s⁊ ad bonū cōe. s. iusticiā cōseruandā per punitionē delinquētis: ⁊ iō accusatio in iudicio bona cōscia potest fieri: etiā si admonitio non p⁊ecedat: nec est contra p⁊eceptuz domini: quod intelligitur quando agitur ad emēdationem peccantis.

¶ Ad.v. dom q̄ p̄ceptū alicui factū a plato suo de pct̄o alteri⁹ publicādo: in eo casu in quo publicari nō oz: p̄t fieri vel in iudicio vel extra iudiciuz si extra iudiciū peccat p̄cipiēs: nec ille cui p̄cipitur obedire tenet. si aūt in iudicio ordine iuris exigente iudex alicui p̄cipiat vt pct̄m suū vel alteri⁹ p̄fitear: nō peccat p̄cipiēdo: q̄ ipe nō exigit: sz accusans cui iudex ius reddere oz: & tūc tenet ꝺa p̄fitēi ad p̄ceptū iudicis pct̄m suū vel alteri⁹: vel appellare si ꝺ ordine iuris ei p̄cipiat: & tūc publicās pct̄m occultū vitat mai⁹ malū. s. diſciplie iuris enumeratōez: t̄n iudex deberet diſſimlar q̄tū posſz: ne tale p̄ceptū faceret saluo ordine iuris: & p̄cipue in ca⁹. vbi magis p equitatē ꝓcedendū est: q̄ fm rigorez iuris. ¶ Ad scdam q̄nez dom q̄ q̄ medicina leuis a qua incipiēdū est nō ꝓficit: tūc oz medic⁹ efficaciozē medicinā apponere: nō t̄n statī efficaciſſimā: sz paulatī ꝓcedendū est: vt q̄minus p̄t fieri graueť ille cui medicari volum⁹: & io si p̄ma medicina. s. admonitio p̄cedens secreta nō ꝓſit: q̄ peccatū iterari vī: oz ad vlteriora ꝓcedi: vt pauci oñdat: & talib⁹ qui p̄nt ꝓdesse: & quib⁹ nō creditur q̄ obsint diffamādo: & illi p̄ncipaliter adhibēt vt admoneāt: scdo vt admōitōis facte sint testes: tertio vt negātē cozā ecclia cōicant: vt Aug. dicit in regula pri⁹ t̄n. s. q̄ in publicū ꝓdať alteri vl tertio ōmōstreť vt duoz vel triuz posſit oze cōuinci. ¶ Ad p̄mū g̃ dom q̄ quidā dicūt q̄ iste mod⁹ corripiēdi seruandus est q̄n pct̄m nō est oīno publicū: nec oīno occultū: sed ab aliquib⁹ scitū. vñ dicūt q̄ nō p̄nt alī aduocari: nisi qui sciūt: ad quos etiā ptineret correptio. sic. n. exponūt: Si peccauerit in te. i. te solo sciēte: frater tu⁹ corripe eū inter & ipz solū: si te audierit lucrat⁹ es frez tuū. si te nō audierit & nullus aliūs sciat nō debes vltra ꝓcedere: si autez aliqui alī sciāt adhibe tecū ⁊c. Sz hoc non videť esse fm intentionē euāgelī: q̄ si illi qui adhibent alias sciuiſſent: non oz eos adhibere ad videndum sed statī per eos posſet conuinci. Et preterea hiero. dicit q̄ non est miſericordia parcere vni & omnes in diſcrimē adducere: q̄ fieret: si pct̄m q̄ est alī⁹ nociuū non publicať ad correptionē. vñ patz q̄ si pct̄m in alioz detrimētū vergat q̄ oz alī⁹ dici q̄ tūcūq; ſit occultū: & etiā si non vergat in detrimētū alteri⁹: niſi in illi⁹ qui peccat: vt pz fm Augu. in in regula vbi sic dicit: Innocentes non estis si fres vestros quos indicando corrigere potestis tacēdo perire pmittatis. nec ex hoc aliquis efficiť ꝓditor crimis: q̄ nō manifestat crimē ad infamandū: sz ad corrigendū. ¶ Ad scom dom q̄ vnus testis inducit ad admonendū: sz duo ad cōuincendū. Uel dom q̄ ipe denūciās cū vno teste sufficit ad denūciandū: q̄ per hoc fit aliqua p̄sūptio iudicis: sz ad decisionē cause requirunť duo testes. ¶ Ad ttiū dom q̄ non pōt intelligi q̄ aliquis ex precedenti monitione non sit emendatus: niſi per h⁹ q̄ actuz iterat. vñ ad hoc inducendi sūt testes: vt actū iteratū videant: vt pz per Aug. qui dicit: Pri⁹ alteri vel tertio demōstrandū. s. actū pct̄i: nō t̄n oz aliq̄ occasio p̄beri vt pct̄m iteret intentione cōuicēdi: q̄ non sunt facienda mala vt veniant bona: si t̄n act⁹ iterati oñdi testib⁹ nō possint: debēt t̄n adhiberi vt cozā ipis recognoſcat: vel saltē vt ipi admoneāt: vt obiurgatio plurimoz eū corrigat: vt ibiō glo. dicit: & has duas cās glo. tangit ibidez super illud: Adhibe tecuz ⁊c. studio corrigendi vel conuincendi. ¶ Ad quartū dōz q̄ platus pōt oupl̄r cōsiderari: aut fm q̄ iudicio p̄sidet: & sic dicere prelato est dicere ecclie: & sic prius debēt testes adhiberi q̄ plato dicať. aut extra iudiciuz existens: & sic dicere prelato nō est dicere ecclie: sed p̄sone q̄ pōt ꝓdesse: & nō obesse: q̄ nullus magis pōt ꝓdesse q̄ platus: & fm hoc oz prius dici plato q̄ testib⁹ ostendi alīs: vt quāto min⁹ pōt fieri publicetur: & tūc platus adhibeť quasi vn⁹ de testib⁹. talis. n. oz esse ordo correptionis fraterne quē Aug. in regla tradit: vt cū quis oculi petulātiā: vel aliud pct̄m q̄cūq; in fratre suo aduertit: statī admonere oz: ne cepta ꝓgrediantur: sz de primo corrigať: q̄ si post admonitionē iterz vel tertio id facere videat tūc oz quasi vulneratus sanādus manifestari: sed anteq̄ in publicū ꝓdať q̄ fit cū ecclie dicit: prius oz alteri vel tertio demōstrari: q̄ ē adhibē vnuz vel duos testes & inter eos quib⁹ oñdi debet: añq̄ alīs oñdatur per quos cōuincendus est si negauerit: prius ꝓposito debet ostendi post admonitiōez vt secretius correptus non innoteſcat ceteris: & ita primo debet admoneri: secundo prelato ostendi: tertio testes adhiberi: quarto in publicum ꝓduci conuincendus si negauerit: sed duo media dominus sub vno comprehendit. ¶ Ad tertiaz q̄nez dicendum q̄ secunduz Gregoriū in pastorali: Nō nulla peccata sunt leuiter corrigenda: nam cū nō malicia: sed ignantia sola vl infirmitate delinquit neceſſe est vt magno moderamine ipsa delicti correptio temperetur. nōnulla autē sunt vehementi increpanda: vt cum culpa ab actore non agnoſcit quanti sit ponderis ab increpantis ore sentiatur: & cuz quis sibi maluz q̄ perpetrauit leuigat: hoc contra se grauiter ex corripientis asperitate pertimeſcat. & quanuis ille le quatur de correptōe que prelatis cōpetit: t̄n etiā in correptiōe que ab alīs fit: hoc etiā est obseruanduz: quāuis fraterna correptio semp magis debeat ad leuitatē accedere: q̄ non ex auctoritate officij: sed ex charitatis affectu exhibetur. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

¶ Moyses & Aaron sacerdotes. Moyses sacerdos dicit non officio oblationes offerēdi: sed q̄ sacra primitus populo dedit immediate a deo accepta psal. Moyses & Aaron in sacerdotibus eius.

¶ Cum esset pontifex anni illius prophetauit. ¶ Sciendum q̄ in verbo Caiphe fuerunt

quattuor. ꝑmo inſpiratio imiſſa per quã vtilitas paſſionis chriſti cordi eius inſpirata fuit a ſpiritu ſancto. ſcõo intellect' quẽ ipe ex illa inſpiratione concepit. tertio intẽtio exprimẽdi intellectũ ſuum: ⁊ ad effectum ꝓducendi. quarto vba ipa ꝓlata. ꝑ'' quidẽ fuit quedã participatio ꝓphetie. ſcõm fuit falſus intellect' a ſeipo. tertiũ fuit iniqua intentio. quartũ fuit vera locutio: q̃uis non ſm intellectũ eius: ⁊ iõ ꝑmũ fuit a ſpũſſancto: nõ aũt ſcõm neq; tertium: ſed quartũ aliqualr fuit a ſpũſancto regulãte vba illius vt ꝓſonarẽt inſpiratiõi ab eo fce

¶ Nullus officio ſacerdotis ⁊c. hoc intelligẽduꝫ ẽ õ mortalib': qr ſacerdos põt ſine pcto de illis venialib' abſoluere in quib' ipe eſt: qr per ea nõ red dit executõe officij indign'. ¶ Jdeo liberauit' peccatorẽ ⁊c. i. ex hoc occaſionẽ liberatiõis ei' ſũpſit.

¶ Diligẽs g̃ iueſtigator ⁊c. Sz q̃: Defecerũt ſcrutates ſcrutinio qui ſcrutati ſũt iniq̃tates: vt dicit i pſal. g̃ vr̃ q̃ ſacerdos nõ debeat perſcrutari ꝓſciaz ſbditorz. Et dõ q̃ ſacerdos debet perſcrutari conſciaz pctõrum in ꝓfeſſiõe q̃ſi medic' vuln': ⁊ iudex cãm: qr frequẽter que p̃ ꝓfuſiõe ꝓfitẽs taceret interrogat' reuelat: ſz tñ in interrogatiõib' faciẽdis tria ſũt attẽdẽda: ꝑmo vt quilibet pctor interrogẽt õ pctis que cõſueuerũt in hõib' illi' ꝓditiõis abũdare: nõ. n. oz q̃ a milite querat de pctõ clerico rz aut religioſorz: aut ecõuerſo. ſcõo vt nõ fiat explicita interrogatio õ pctis: niſi de illis que oib' manifeſta ſunt. de alijs aũt adinuẽtiõib' pctõrz ita oz a longi quo fieri interrogatio: vt ſi cõmiſit dicat: ⁊ ſi non cõmiſſit nõ addiſcat. tertio vt de pctis p̃cipue carnalib' nõ deſcẽdat nimis ad pticlares circũſtãtias qr hui' mõi delectabilia q̃to magis in ſpãli cõſiderant magis ꝓcupiſcẽtiã nata ſũt mouere: vt oſ in .ij. eth. ⁊ iõ põt cõtingere vt ꝓfeſſor talia querens ⁊ ſibi ⁊ cõfitẽti noceat: ⁊ ſic q̃z deficiãt i ſuo ſcrutinio iniq̃tates ſcrutãtes. ¶ Maledicã bñdictionib' vr̃is: que. ſ. ita ſũt vr̃e q̃ nõ dei. Diſ. XX.

Tiendum eſt etiã q̃ tps pnie ⁊c. Poſtq̃ determiauit mgr̃ de pnia ⁊ de ptãte miſtrorz quib' cõpetit diſpenſatio hui' ſacr̃i: hic determiat quedã q̃ pniaz ꝓſequũt. ⁊ diuidit in partes duas. in pma determiat tps pnie: in ſcõa determiat q̃daz que ad defectũ pnie ptinẽt. xxij. diſ. ibi Cũqz multis auctib' ⁊c. Prima in duas. in pma oñdit tps pnie vſq; ad fiuẽ vite eſſe. in ſcõa mouet quaſdaz qõnes que ex pdictis ortũ hñt. xxj. diſ. ibi Solet etiã queri ⁊c. Prima i duas. in pma oñdit q̃ tps penitẽtie durat vſq; ad finẽ vite. in ſcõa oñdit qualr ſit agendũ cũ illis qui in fine penitẽt: ibi Solet ẽt queri ⁊c. Prima in duas: in pma oñdit quõ hi q̃ in fine vite ſue penitẽt ꝓſequũt remiſſionẽ pctorz: q̃uis adhuc ſint debitores pene tpalis quã in purgatorio poſt mortẽ ſuſtinebũt. in ſcõa oñdit q̃ eadẽ pena debeãt eis qui q̃litercũq; in hac vita condignã ſatiſfactionẽ nõ ipleãt: ibi Si vero querit õ ill' ⁊c. Circa pmũ tria facit. ꝑmo oñdit q̃ vſq ad finẽ vite manet pnie locꝰ. ſcõo obijcit i ꝓriũ: ibi Aug' tñ de pnia differentib' ⁊c. tertio ſoluit: ibi Sz q̃re hoc dixerit ⁊c. vbi ex vbis Aug. oñdit quare non ſit pnia differẽda vſq; ad finẽ vite pp duo. ꝑmo pter pẽitẽdi difficultatẽ: ſcõo pp penã purgatorij que reſtat: ibi Sed ⁊ſi cõuerſus peccauerit ⁊c.

¶ Si vero querit de illis ⁊c. Dic oñdit q̃ pena purgatorij reſtat poſt hãc vitã eis qui hic ꝓdignã ſatiſfactionẽ nõ agũt. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit hoc de illis qui pniaz iniũctã ñ explẽt. ſcõo oñdit idẽ de illis quib' cõdigna ſatiſfactio nõ eſt iniũcta: ibi Si vero de illo querit ⁊c. ¶ Solet etiã queri ⁊c. hic oñdit qualr ſit agendũ cũ illis qui in fine penitẽt. Et circa hoc duo facit. ꝑmo oñdit hoc q̃tũ ad ſatiſfactionis iniũctionẽ: ſcõo q̃tũ ad recõciliationẽ. ¶ Sciẽdũ ẽt q̃ tpe ⁊c. vbi duo fac. ꝑo oſtendit q̃ tempore vltime neceſſitatis non eſt reconciliatio deneganda penitenti. ſecũdo oſtendit q̃ alio tempore ſimplex ſacerdos recõciliare penitentẽ non poteſt inconſulto epo: ibi Non debet tamen ⁊c.

Hic q̃nq; queruntur ¶ Primo vtrum aliquis in extremo vite ſue per pniaz poſſit conſequi veniam peccatorum Secũdo de pena quam ſacerdos ad ſatiſfaciendum imponit. ¶ Tertio de relaxatione huiuſmodi pene per indulgentias. ¶ Quarto quis poſſit indulgentias facere. ¶ Quinto quibus ꝓſint.

Ad primus ſic proceditur: Vr̃ q̃ in extremo vite ſue aliq̃s penitẽ nõ poſſit. ij. Mach. x. dr̃ de Antiocho: Orabat ſceleſt' dñz a q̃ nõ erat miſericordia cõſecutur'. Sed aũt in fine vite ſue erat. g̃ vr̃ q̃ in fine penitẽtes veniã nõ ꝓſequũt. ¶ Ꝑ. oĩs ve penitẽs pctã dimittit. ſed ille q̃ i fine vite penitet nõ dimittit pctã: ſz a pctis dimittit: qr tũc vult pniaz agẽ qñ peccare nõ põt: vt in littera dicit. g̃ videt q̃ tunc nõ cõſeq̃t veniã. ¶ Ꝑ. ꝑtritio que eſt pars pnie hz ãnexuz ꝓpoſitũ ꝓfitẽdi ⁊ ſatiſfaciẽdi. ſz h' ꝓpoſitũ hr̃e nõ põt q̃ in fine penitet: qr nullus ꝓponit qõ ſcit ſibi ipoſſibile g̃ nõ põt ꝓteri: ⁊ ita ñ ꝓſequit veniã. ¶ Sz q̃ ẽ: qr latro in fine vite ſue penitens miſericordiã ſuenit audiens: Hodie mecũ eris in padiſo. ¶ Ꝑ. ſapia dei ⁊ miſericordia vicit hũanã maliciã. ſed hõ põt vſq; ad extremũ vite peccare. g̃ põt vſq; tunc de pctis p dinã miſericordiam veniam conſequi. ¶ Alterius videtur q̃ in fine vite penitens non poſſit a quolibet ſacerdote abſolui: quia ad abſolutionem requirit aliqua iuriſdictio: vt dictuz eſt.

ſz ſacerdos nō acquirit iuriſdictionē ſup illū qui i fine penitet. g̃ nō pōt eū in fine abſoluere. ¶ ꝓ. ille qui ſacr̃m baptiſmi in articulo mortis ab alio q̃ ꝑpio ſacerdote recipit: nō oz itez a ꝑpio ſacerdote baptiçari. ſi g̃ quilibet ſacerdos in articulo mortis poſſet abſoluere a quolibet pctō nō debēt penitēs ſi euadit ad ſuū ſacerdotē recurrere qō fal ſuz eſt: qz alias ſacerdos nō haberet cognitionē de vultu pecoris ſui. ¶ ꝓ. in articulo mortis ſic̄ lz ſacerdoti alieno baptiçare: ita z nō ſacerdoti. ſz nō ſacerdos nūq̃ pōt abſoluere in foro pniali. g̃ nec ſacerdos in articulo mortis eū qui nō eſt ſibi ſubditus. ¶ Sz ꝛ: neĉitas ſpūalis ē maior q̃ coꝛpalis ſz aliquis in neĉitate vltima pōt alioz reb' vti: ēt i uitis dñis ad ſb̃ueniēdū coꝛpoꝛali neĉitati. g̃ z in articulo moꝛtis ad ſubueniēdū ſpūali neĉitati pōt a nō ſuo ſacerdote abſolui. ¶ ꝓ. ad idē ſunt auctoꝛitates in lr̃a poſite. ¶ Uꝛterius vi q̃ penitētib' in fine non reſeruet aliqua pena poſt moꝛtē. deus eni, cū ſit ſūme miſeriꝯ nō exigit ab hoīe pl' q̃ facere poſſet. ſed iſte qui in fine vite ſue penituit: nihil aliud facere potuit ꝓ tpe illo q̃ cōteri z cōfiteri qō etiā fecit. g̃ videt q̃ nihil ab eo poſt hanc vitā requiraf. ꝑ pctis de quib' penituit. ¶ ꝓ. pena purgatoꝛij excedit omnē penā hui' mūdi: vt i lr̃a dr̃. ſed pena ad quā obligat penitēs p' cōfeſſionez z abſolutionē nō eſt tanta q̃te ſunt multe pene iuſte alteriꝰ vite. g̃ iniuſte cū penitēte agit ſi p' hāc vitā puniat in purgatoꝛio poſt abſolutionē. ¶ ꝓ. nō eſt aliq̃ pctm̃ tā grande qō ꝑ penas in hac vita inflictas nō poſſet totalr̃ expiari dūmō aliquis patienter ſuſtineret: qz tribulatio purgatiōnē facit vt ꝑz Ro. v. ſz moꝛs eſt maxima penaꝝ. g̃ ſi aliq̃s ꝓtritus patienī moꝛtē ſuſtinet nō remanet ei aliq̃ pena poſt hanc vitaz. ¶ Sz ꝛ: iuſtitia dīna exigit vt pctm̃ aut a deo aut ab hoīe pūiaf. ſz hui' pctm̃ qui in fine penitet nō punitū eſt: nec a deo nec ab hoīe in hac vita. g̃ oz q̃ p' hanc vitam puniatur. ¶ ꝓ. nullus ex negligentia oz cōmodū reportar̃. ſed iſte qui in finē pniam diſtulit ex negligentia ſi ſtatiz poſt pctm̃ adhuc ſanus penituiſſet ſuſtinuiſſet penā. g̃ multo foꝛtius qñ pniam diſtulit vſq; i finē vite adhuc reus eſt pene. ℞ ndeo dō ad p̄mā qōnez q̃ de' qui dat oīb' abunde nulli gratiam denegat: qui qō in ſe eſt facit vt ſe ad gr̃am p̄pet. hec aūt p̄patio ſic̄. ſ. di. xvij. dictū ē: fit p motū li. ar. vñ q̃diu manet hōi vſus li. ar. in hac vita in q̃ nōdū ē cōfirmatū ad maluz pōt ſe p̄pare ad gr̃az de pctis dolendo: z gr̃iam remiſſionis pctoꝝ cōſequit. ¶ Ad p̄mū g̃ dōm q̃ veniā conſecutus fuiſſet ſi vere penituiſſet: ſz nō habuit verā pniam: qz ñ ex amoꝛe iuſticie de pctis cōmiſſis dolebat: ſed timoꝛe pene quā expectabat: vel doloꝛe pene quā ſuſtinebat: z hoc etiā multis in fine penitentibus contingit: quia nō eſt facile vt affectus quē homo toto tempoꝛe vite ſue inclinauit in aliquid: ſubito ad contrariū retrahat: nec tm̃ eſt impoſſibile: d̄a li. ar. nō cogit ex habitu acquiſito: nec ꝓuidentie dei pōt termin' p̄figi per quā etiā in extremo vite vere pnie moꝛ' inſpiraf qñq̃. ¶ Ad ſcōm dō oz q̃ Aug. in verbis illis oñdit q̃ pnia quaz aliquis in fine vite agit non eſt certū ſignuz ſalutis: z non q̃ non poſſit eſſe etiā tunc efficaꝝ ad ſalutē qō ĩcertū eſt quādo aliquis de pctō qō facere iam nō pōt penitet: vtꝝ voluntatē peccandi amiſerit: qō magis manifeſtuz eſt de illo qui peccare adhuc pōt ſi peniteat q̃ voluntatē mutauit: tm̃ etiā qñ aliquis non pōt vltra peccare: pōt voluntatez mutare vt nolit qō ꝓius voluit: etiā ſi poſſet. ¶ Ad tertiuz dōm q̃ in cōtritione ſufficit ꝓpoſitū conditionatuz ſatiſfactōis z ꝓfeſſiōis: vt. ſ. velit ſi poſſet: z tale ꝓpoſituz etiā de impoſſibili eſſe pōt. ℍ D. ij. .q. dō q̃ quilibet ſacerdos q̃tū ē de vtute clauiuz hz ptātez indifferent in oēs z q̃tū ad oia pctā: ſed q̃ nō poſſit oēs ab oib' pctis abſoluere: h' ē qz per oꝛdinationē eccl̄ie hz iuriſdictōez limitatā: vl oio nullā hz. ſz qz neĉitas legē non hz: iō qñ articulus neĉitatis imminet p eccl̄ie oꝛdinationē nō impedit q̃n abſoluere poſſit: exquo hz claues etiā ſacr̃alr̃ z tm̃ ꝓſequit ex abſolutōe alteri' ſic̄ ſi a ꝑpo ſacerdote abſolueret: nec ſolū a pctis pōt tūc a q̃libz ſacerdote abſolui: ſed etiā ab excōicatōe a q̃cūq; ſit lata: qz hec abſolutio etiā ad iuriſdictionē ptinet que p legē oꝛdinatōis eccl̄ie coartat. ¶ Ad p̄mū g̃ dōm q̃ aliquis pōt vti iuriſdictōe alteri' ex eius volūtate: qz ea que iuriſdictiōis ſunt cōmitti pñt. vnde qz eccl̄ia acceptat vt quilibet ſacerdos abſoluere poſſit in articulo moꝛtis: ideo ex hocipo q̃s iuriſdictionis hz vſuz: q̃uis iuriſdictione careat. ¶ Ad ſcōm dōm q̃ non oz eū recurrere ad ꝑpuz ſacerdotē: vt iterū a pctis ſoluat a quib' in articulo moꝛtis abſolutus eſt: ſed vt innoteſcat ei q̃ ē abſolutus. nec ſilr̃ oz q̃ abſolutus ab excōicatiōe ad iudicē vadat qui alias abſoluere potuiſſet abſolutionē petens: ſz ſatiſfactionē offerēs. ¶ Ad tertiū dōm q̃ baptiſmus hz efficaciā ex ipſa ſanctificatione materie: z iō a q̃cūq; conferatur alicui ille ſacramētū recipit: ſed vis ſacr̃alis pnie ꝓſiſtit in ſanctificatione miniſtri: z iō ille qui laico ꝓfitet q̃us impleat qō ex parte ſua eſt de ſacr̃ali ꝓfeſſiōe: tm̃ ſacr̃alez abſolutionē nō conſequit: z iō aliquid valet ei quātū ad diminutionē pene que fit per confeſſiōis merituz z penam: ſed non conſequit diminutionē illā pene que eſt ex vi clauium: z iō oz q̃ iterum ſacerdoti cōfiteat: z magis ſic confeſſus decedens punitur poſt hanc vitam q̃ ſi fuiſſet ſacerdoti confeſſus. ℍ D. iij. q. dōm q̃ pena poſt remiſſionez culpe exigitur vt inequalitas iniuſticie cōmiſſe ad equalitatē reducatur: equalitas autez quantitatem ꝓſequitur. vnde ſicut ad oꝛdinationem culpe exigitur q̃ pena ꝓ culpa inferat: ita exigitur q̃ ꝓ tanta culpa tanta pena: z ideo cuz

peccatū inordinatū remanere non possit quanuis reat' pene sit diminutus per contritionē ⁊ cōfessionē ⁊ absolutionē: oportet q̄ adhuc in fine penitens quicunq; satisfactionē nō implet in hac vita post hanc vitā puniat: nisi tanta fuerit contritio q̄ totaliter a pena purget: qđ quādoq; contingē potest: vt. ē. xviij. dis. dictū est. ¶ Ad pmū ḡ dr q̄ ille qui in fine vite penitet non punit post hanc vitā: qz non satisfecit quādo satisfacere nō potuit sed qz peccauit: ⁊ qz satisfacere neglexit quando potuit: vnde non sequit q̄ deus requirat ab hoie vltra posse. ¶ Ad secūdū dom q̄ iusticia assimilat mensure: vt dicit phūs in. v. ethi. vnde sicut in diuersis terris sunt diuerse mēsure rerū venaliū: ita ⁊ diuerse pene fm iusticiaz pro eisdē culpis inferunt. ⁊ simlr pro eadez culpa grauius punitur quis in purgatorio q̄ in hac vita rone alteri' fori: tamen illa aggrauatio ꝓportionaliter rndet pene cuius homo in hac vita reus erat: ⁊ hoc debz hō sibi imputare: qz illuc reseruauit sibi penā ꝑ culpa accipienda. ¶ Ad tertiū dom q̄ mors naturalis est pena consequens originale peccatū: vt quasi ia in nām sit versa: sicut originale peccatū: ⁊ ideo p mortē naturalē non purgat aliquis de peccato actuali: sed per mortē illatā bene pōt purgari. vnō si aliquis mortē illatā patienter sustineat etiā si ꝑ alijs crimīb' sit illata: valet ad diminutionē pene ⁊ ad liberationē a tota pena fm quantitatem culpe ⁊ patientie ⁊ contritionis.

AD secūdum sic procedit: Videt q̄ pena tēporalis cuius reat' post penitentiā manet: non taxet scōm quātitatē culpe: taxat. n. fm quantitatē delectationis q̄ fuit in peccato: vt pz Apoc. xviij. Quātū glorificauit se ⁊ in delicijs fuit tantū date illi tormētū ⁊ luctuz sed quandoq; vbi est maior delectatio est minor culpa: qz pcta carnalia que plus habent delectationis q̄ spūalia minus habēt de culpa fm Grego. ḡ pena non taxat fm quantitatē culpe. ¶ Ꝑ. eōdmodo aliquis obligat ad ꝓcepta moralia i noua lege: sicut in veteri. sed in veteri lege debet ꝑ pctis penitentia. vij. diez: vt. ſ. vij. dieb' imundi essent. cū ḡ in nouo testamēto imponat pena septēnis ꝑ vno peccato mortali: videt q̄ quantitas pene non respiciat quantitatē culpe. ¶ Ꝑ. maius est pctm̄ homicidiū q̄ peccatuz fornicationis in sacerdote: qz circunstantia que sumit ex specie peccati magis aggrauat q̄ que sumit ex cōditione psone. sz laico pro homicidio imponit septēnis penitentia: sacerdoti pro fornicatione decē annoz fm canones. ḡ pena non taxat fm quantitatē culpe. ¶ Ꝑ. maximū peccatū est qđ in ipsum corpus christi cōmittit: qz tanto grauius quis peccat quanto maior ē in quē peccat. sed pro effusione sanguinis christi i sacramento altaris contenti iniungit penitentia. .xl. dieruz vel paz amplius: pro fornicatiōe autez simplici iniungit pena septēnis fm canones. ergo quantitas pene non rndet quātitati culpe. ¶ Sz ꝑ. Esaie. xxvij. In mensura cōtra mensuram cum abiecta fuerit iudicabo eā. ḡ quantitas iudicij punitionis peccati est fm quantitatē culpe. ¶ Ꝑ. hō reducit ad equalitatē iusticie per penā inflictā. sz hoc non esset si quantitas culpe ⁊ pene nō sibi responderet. ḡ vnū alteri rndet. ¶ Iterius vr q̄ penitens non sit debitor maioris pene q̄ illius que a sacerdote est sibi iniuncta: sacramentuz eni semp ꝓsequit̄ suuz effm̄: nisi sit defectus ex pte recipientis vel ex parte conferentis. sed quandoq; imponit minor penitentia q̄ sit condigna: ⁊ non est defect' ex parte recipientis: qz paratus esset omnē pniam sibi iniunctā facere. nec est defect' ex parte conferētis sacramentū: qz fm consciam suaz ⁊ discretiōez talē penā taxat. ḡ vr cū sacrm̄ pnie sit ordinatū ꝯ peccatū totaliter destruēdū: ⁊ quātū ad penā ⁊ q̄tuz ad culpā: q̄ non remaneat debitor alicui' pene penitentia iniuncta pacta. ¶ Ꝑ. de' est pronior ad remittendū penā q̄ ad exigendū. sed si iste sacerdos maiorē penā satisfactoriā iniunxisset: penitēs obligaretur ad eā faciendā. ḡ videt q̄ si insufficiētē penā iniungat q̄ non exigat aliquid āplius ab eo. ¶ Ꝑ. in purgatorio aliquis grauius punit q̄ in hac vita. si ḡ post peractā penitentiā a sacerdote iniunctaz adhuc manet pena purgatorij: videt q̄ multū noceat sacerdos penitenti leuez penitentiaz iniungendo: ⁊ ita videt q̄ sit valde periculosū confessiones audire: cū nō de facili possit sciri q̄ titas pene debite pro peccato: imo sit ipossibile: qz sacerdos non potest scire: neq; quantitatē contritionis: neq; quantitatē affectionis quaz peccator habuit in peccando. ¶ Sed cōtra: fm quantitatē delicti debet esse plagaruz modus ex precepto legis. si ḡ minus imponat: residuū ab eo in purgatorio exigetur. ¶ Ꝑ. error sacerdotis non potest penitenti prodesse: prodesset aūt si non teneretur ad plus q̄ sibi per errorē imponit. ḡ videt q̄ sit adhuc debitor maioris pene. ¶ Iterius videtur q̄ penaz satisfactoriaz non possit vnus pro alio explere: quia ad satisfactionē meritū requiritur. sed vnus pro altero non potest mereri vel demereri. cū sit scriptū: Tu reddis vnicuiq; fm opera sua. ḡ vnus pro alio non potest satisfacere. ¶ Ꝑ. satisfactio contra contritionē ⁊ confessionē diuiditur sed vnus pro alio non potest conteri aut confiteri ḡ nec satisfacere. ¶ Ꝑ. vnus orando pro alio etiā sibi meretur. si ḡ aliquis pro alio satisfacere potest satisfaciendo pro alio pro se satisfacit: ⁊ ita ab eo qui pro altero satisfacit non exigitur alia satisfactio pro peccat̄ propriis. ¶ Ꝑ. si vnus pro alio satisfacere potest. ḡ exquo vnus sibi suscipit debitū pene alius statī a debito liberatur. ḡ si moriatur postq̄ tota pena sibi debita ab alio suscepta est

statiz euolabit: vel si adhuc puniat duplex pena reddet pro eodē peccato. s. illius qui satisfacere incipit: z illius qui ponit in purgatorio. ¶ Sz ꝯtra Gal. vj. dicit: Alter alterius onera portate. g̃ videtur q̃ vnus possit onus penitētie impositū p alio suscipere. ¶ ℟. charitas magis potest apud deuz q̃ apud homies. Iz vnus potest apud homines p alterius amore debitū eius soluere. g̃ multo fortiꝰ hoc in diuino iudicio fieri potest. ¶ ñdeo dom ad primaz qōnem q̃ pena post dimissionē culpe exigit ad duo. s. ad debitū soluēdū: z ad remediū prestanduz. potest g̃ taxatio pene ꝑsiderari quātū ad duo: ꝓmo quantū ad debitum: z sic quantitas pene radicaliter rñdet quantitati culpe anteq̃ de ea aliquid dimittat: sed tñ quātū p ꝑmꝰ eoꝝ q̃ nata sūt remittere penā plus remittit: ꝑm hoc p aliud minus remittendum vel soluendum restat: quia quanto per contritionē plus de pena dimissuz est tanto per cofessionē minus dimittendum restat: secundo quantū ad remediuz vel illius qui peccauit vel aliorum: z sic quandoq; pro minori peccato maior iniungitur pena. v. l quia peccato vnius difficilius potest resisti q̃ peccato alterius: sicut inueni pro fornicatione imponi maior penitētia q̃ seni: quāuis minus peccet vel quia in vno peccatū est periculosius: sicut in sacerdote q̃ in alio. vel q; multitudo magis ꝓuona est ad aliud peccatum: z ideo per penaz vnius alij sunt exterrendi. pena g̃ in foro penitentie quantū ad vtrūq; taxanda est z ideo non semp pro maiori peccato maior pnia imponitur: sed pena purgatorij solū est ad soluendum debituz: quia iam vlterius non manet locus peccandi: z ideo illa pena taxat solū ꝑm quantitatē peccati: considerata tam contritionis quantitate z confessione z absolutione: quia per oia hec aliquid de pena dimittit: vnde etiā a sacerdote iniungendo satisfactionē sunt considerande. ¶ Ad ꝑmū g̃ dom q̃ in verbis illis duo tanguñ ex pte culpe. s. glorificatio z delicie: quoꝝ ꝓmū pertinet ad electionē peccantis qua deo resistit: secunduz ad delectationē peccati: quauuis aūt sit minor delectatio quandoq; in culpa maiori: tamen est ibi semper maior elatio: z ideo ratio non procedit.

¶ Ad scōm dom q̃ illa pena. vij. dieꝝ non erat expiatiua a pena debita pctō: vnde etiā si pꝰ illos dies moreret in purgatorio puniret: sed expiabat ab irregularitate a qua omia sacrificia legalia expiabant: nihilominꝰ tam ceteris ꝓibus plꝰ peccat homo in noua lege q̃ in veteri propter sanctificationē ampliorē qua sanctificat in bapt̄ismo: z pp beneficia dei potiora hūano generi exhibita: z hꝰ patet ex hoc qđ dicit Hebre. x. Quanto putatis deteriora mereri supplicia cē. nec tam hoc est vniuersaliter veruz q̃ exigat pro quolibz pctō mortali septēnis penitentia: sed hoc est quasi quedaz regula cōmunis vt in pluribꝰ competens: quaz tam oportet dimittere consideratis diuersis peccatoꝝ circunstantijs. ¶ Ad tertiuz dom q̃ episcopus vel sacerdos cuz maiori periculo suo z aliorꝝ peccat: z ideo solicitius retrahunt ipsū canones a peccato q̃ alios maiorē penā iniungendo ꝑm q̃ est in remediuz: quāuis quandoq; non debeatur tanta ex debito: vnde z in purgatorio nō tota ab eo exigitur. ¶ Ad quartū dom q̃ pena illa est intelligenda quando nolēte sacerdote hoc accidit: si. n. sponte effunderet multo grauiori pena dignꝰ essz. ¶ Ad scōam qōnem dom q̃ actus ministri bonꝰ vel malus nihil diuersificat in efficacia sacramentoruz. vnde siue sacerdos discrete se habeat in iunctione penitentie siue non: nihil diuersificatur quantum ad efficaciam absolationis z confessionis z contritionis: z ideo siue discrete penitentiaz iniungat siue non: semper remanet reatus ad quātitatis eiusdem penaz: z ideo si eam hic nō explet ab eo in purgatorio exigetur. ¶ Ad primū g̃ dōz q̃ quandocūq; iniungitur penitentia minor cōdigno: defectus est ex parte imponentis vel ex parte recipiētis: sed quādoq; pōt esse sine culpa vtriusq; sicut quādo imponens debitaz diligentiā adhibz z recipiens paratus est ad implenduz: z ꝓpt̄ hoc non est incōueniens si totaliter a reatu pene nō liberetur. ¶ Ad scōm dom q̃ penitens cui maior cōdigno penitentia iniuncta est tenet eaz explere ex sacerdotis iniunctione qui nō solū debitum pene considerat: sed pctō remediū adhibet: vñ pꝰ hanc vitā non exigit ab eo tota: sed soluz quantuz sufficit ad debituz soluenduz. ¶ Ad tertiū dom q̃ sacerdos minorē cōdigno pniam iniungens non sp peccat: tū q; non pōt determiare quantitatē pene debite cognoscere: quāuis aliquid ꝓpie consideratis regulis patrū determiare possit: tū q; q̃q; etiā ex industria minorē pniam imponēs: plus ꝓdest penitenti q̃ noceat: qui forte magnitudine pene posset a pnia peragenda impediri ꝓpter debilitatē virtutis ad hoc in eo de nouo recupate: z iō negligit minus dānuz vt maius cuitet: z iterꝝ paulatiz confortatus in eo diuinus amor ad plura penitentie opera pagenda ipm incitabit. ꝓpa sponte q̃ sacerdos sibi ꝑm quantitatem pctoꝝ iniungere potuisset. ¶ Ad tertiā qōnem dom q̃ pena satisfactoria est ad duo. s. ad solutionez debiti z ad medicinaz ꝓ pctō vitandō. inquātū est ad remedium sequentis pcti: sic satisfactio vnius nō ꝓdest alteri quia ex ieiunio vnius caro alterius nō domatur: nec ex actibus vnius alius bene agere consuescit: nisi ꝑm accidens inquantū aliquis per bona opa pōt alteri mereri augmentū gr̃e que efficacissimū remediū est ad pctm̃ vitanduz: sed hoc est per modū meriti magis q̃ per modū satisfactionis: sed quantū ad satisfactionē debiti vnius pōt ꝓ alio satisfacere: dūmodo sit in charitate: vt opa eius satisfactoria esse possunt: nec oportet q̃ maior pena

imponatur ei qui pro altero satisfacit q̄ principali imponeret: vt quidā dicūt hac ratione moti: quia pena ppria magis satisfacit q̄ aliena: q2 pena hēt vim satisfaciēdi maxime rōne charitatis qua hō ipsam sustinet. ⁊ quia maior charitas apparet in hoc q̄ aliquis pro altero satisfacit q̄ si ipe satisfaceret: ideo minor pena requirit in eo qui pro alio satisfacit q̄ in p̄ncipali requireret. vnde dr̄ in vitis patr̄: q̄ ppter charitatē vnius qui alterius fratris sui charitate ductus penitētiā fecit pro pctō qō ñ cōmiserat: alteri peccatuz qō cōmiserat dimissum est. nec exigitur etiā quātū ad solutionē debiti q̄ ille pro quo fit satisfactio sit impotēs ad satisfaciē dū: q2 etiā si esset potens alio satisfaciente pro ipso ipse a debito imunis esset: sed hoc requiritur inq̄ tū pena satisfactoria est in remediū: vnde nō est p mittendū vt aliquis pro alio pniam faciat: nisi defectus aliquis appareat in penitēte vel corporalis per quē sit incōpetens ad sustinendū: vel spiritualis per quē non sit prompt' ad portandū penam.

Ad primū g̈ dōm q̄ p̄miuz essentiale redditur p̄m dispositionē homis: q2 p̄m capacitatē videtiū erit plenitudo visionis diuine: ⁊ iō sicut vnus nō disponitur per actū alterius: ita vnus alteri non meretur p̄miū essentiale: nisi meritū eius habeat efficaciā infinitā sicut christi cui' merito solo pueri baptizati ad vitā eternā perueniunt: sed pena tēporalis pro pctō debita post culpe remissionē nō taxatur p̄m dispositionē eius cui debet: q2 quādoq̄ ille q̄ ē melior habet maioris pene reatū: ⁊ iō quantū ad pene dimissionē vnus alteri mereri p̄t ⁊ actus vnius efficitur alterius charitate mediāte per quā omnes vnū sum' in christo. Ad scōm dōm q̄ cōtritio ordinat contra culpā que ad dispositionē bonitatis vel malicie homis pertinet: ⁊ ideo per contritionē vnius alius a culpa non liberatur. sil'r per confessionē homo se sacramentis ecclesie subiicit: nō autē p̄t vnus sacramentuz pro alio accipere: quia in sacramento gr̄a suscipienti datur non alij: ⁊ ideo nō est simil' ratio de satisfactione contritione ⁊ confessione. Ad tertiū dō q̄ in solutione debiti attenditur quantitas pene: sed in merito attenditur radix charitatis: ⁊ ideo ille qui ex charitate pro alio meretur saltē merito cōgrui et sibi magi meret: nō aut̄ q̄ p alio satisfac̄ p se satisfacit: quia illa quantitas pene ñ sufficit ad vtr̄q pctm̄: tamē sibi meret maius quid q̄ sit dimissio pene. s. vitam eternā. Ad quartū dō q̄ si ipsemet ad aliquā pniam se obligasset non prius a debito esset imunis q̄ eam soluisset: ⁊ ideo penā ipse patiet quādiu ille satisfactionē pro eo fecerit: quā si non fecerit: tunc vterq̄ est debitor illi' pene vnus pro cōmisso: alius pro omisso: ⁊ ita nō seq̄t q̄ peccatum vnum bis puniatur.

AD tertium sic proceditur: Videt q̄ per indulgentiā nō possit aliquid remitti de pena satisfactoria: quia sr̄ illud. ij. Li. .ij. Negat' seipz ñ p̄t. dic glo. q̄ faceret si dca sua ñ ipleret: sz ipse dixit Deu. xxv. Scōm mensurā delicti erit plagaz modus. g̈ nō p̄t aliquid remitti de pena satisfactionis taxata p̄m quātitatē culpe

P. inferior nō p̄t absoluere ab eo ad qō superior obligauit. sed de' absolutēdo a culpa ligat ad penā tēporalē: vt dicit Hug. de scō vic. g̈ null' hō p̄t absoluere a pena illa aliquid inde dimittēdo.

P. hoc ad ptātez excellentie pertinet: vt sine sacramētis effect' sacroz tradat. sed nullus hz ptātē excellentie in sacris nisi christus. cū g̈ satisfactio sit pars sacri operās ad dimissionē pene debite: vi q̄ nullus hō purus possit dimittere debitū pene sine satisfactōe. P. ptās mistris eccle nō est tradita in destructionē: sz in edificationē. sed h' ad destructionē ptinet' si satisfactio q̄ ad vtilitatē nr̄az inducta ē inquātū remediū p̄bet tolleret. g̈ ptās mistrorū eccle ad h' nō se extēdit. Sz p̄. ij. Cor. g. Nā ⁊ ego qō donaui siquid pp vos donaui in p̄sona christi. glo. i. acsi christus donasset. sz christ' potat relaxare absq̄ oi satisfactione penā pcti: vt p3 Jo. .viij. de muliere adultera. g̈ ⁊ Paulus potuit. g̈ ⁊ papa p̄t qui nō ē minoris ptātis q̄ Paulus fuit.

P. eccla gnālis nō p̄t errare: q2 ille qui i oibus exaudit' est p̄ sua reuerētia dicit Petro sup cuius p̄fessione eccla fundata est: Ego p te rogaui petre vt nō deficiat fides tua: Luc. xxij. sz eccla gnālis indulgētias approbat ⁊ fac. g̈ indulgētie aliq̄d valēt Alteri' vi q̄ nō valeāt tm̄ q̄tū p̄nūciāt: indulgētie. n. nō hñt effm̄ nisi ex vi clauiū. sz ex vi clauiū nō p̄t hñs clauē dimittēr de pena pcti nisi aliq̄d detimiatū p̄siderata q̄titate pcti ⁊ p̄tritōis penitētis. g̈ cū indulgētie fiāt p lubito instituētis indulgētiā: vi q̄ nō valeāt tm̄ q̄tū p̄nūciāt. P. p debitū pene hō a glie adeptōe ⁊tardat quā sūme appetere dz. sz si idulgētie tm̄ valēt q̄tū p̄nūciāt i breui hō p indulgētias discurrēs possz ab oi reatu tēporalis pene imunis reddi. g̈ vi q̄ deberet bis acq̄rēdis oib' alijs opib' dimissis hō vacare. P. aliquādo dat idulgētia q̄ q̄ dat auxiliū ad aliquā fabricā erigēdā tertiā ptē remissiōis pctōz p̄sequat si g̈ idulgētie tm̄ valēt q̄tū p̄dicant: tūc q̄ dat vnū denariū ⁊ scdo vnū ⁊ itez tertiū plenā absolutōz ab oi pctōz pena p̄sequt: qō vi absurdū. P. qñ q̄z dat h' mō idulgētia q̄ q̄ vadit ad aliquā eccl̄az .vij. ānos remissiōis p̄seq̄t. si g̈ tm̄ valz idulgētia q̄ tū p̄dicat ille q̄ hz domū iuxta eccl̄az: vl clerici ecclesie q̄ q̄tidie vadūt p̄sequūt tm̄ q̄tū ille q̄ a rmotis ptib' venit qō vi iustū: ⁊ itez vt vi pluries illā idulgētiā p̄sequit i die cū pluries vadat. P. iō vi alicui remittere penā vltra iustā estiatiōez q̄ remittē absz cā: q2 q̄tū ad hoc q̄ excedit nō recōpēsat: sz ille q̄ fac̄ indulgētiā nō possz remittē absz cā penam in toto vel in pte alicui: vt si papa diceret

alicui: Ego remitto tibi oēz penā tibi debitā p̄ peccato. ḡ vr̄ q nec possit aliq̄d dimittere vltra iustā estimationē. sz indulgētie plerunq; p̄dicant vltra iustā estimationē. ḡ nō tm̄ valēt q̄tū p̄dicantur.

¶ Sz ō: Job. xv. Nūquid de' indiget nr̄o mēdacio: vt loquamur p̄ eo dolos. ḡ ecclia p̄dicādo indulgētias nō mentit: ⁊ ita tm̄ valēt q̄tū p̄dicant.

¶ D. j. Cor. xv. dic apls: Si inanis ē p̄dicatō nr̄a inanis est ⁊ fides nr̄a. ḡ quicūq; in p̄dicatōe falsū dicit fidē quātū ē in se euacuat: ⁊ ita mortalr̄ peccat. si ḡ nō tm̄ valēt indulgētie q̄tū p̄dicāt: omnes mortalr̄ peccāt indulgētiā p̄dicates: qđ ē absurdū

¶ Ulteri' vī q; p tpali sbsidio ñ debeat fieri idulgētia: qz remissio pctōz ē q̄dā spūale. sz daf̄ spūale p tpali ē simonia. ḡ hoc fieri nō oz.

¶ D. spūalia sbsidia sunt magis nēcia q̄ tpalia. sz p spūalib' sbsidijs nō vidēt fieri indulgētie. ḡ multo min' p tēporalib' fieri debēt.

¶ Sz ō est cōis eccle cōsuetudo q̄ p pegrinatōib' ⁊ elemosynis faciēdis idulgētias facī.

Rndeo dđ ad p̄mā qōnē q ab oīb' concedit indulgētias aliquid valere: qz impiū esset dicē q eccla aliquid vane faceret: sz quidā dicūt q non valēt ad absoluēdū a reatu pene quā quis in purgatorio fm iudiciū dei meret: sz valēt ad absolutionē ab obligatōe qua sacerdos obligauit penitētē ad penā aliquā: vel ad quā etiā ordinat ex canonū statutis. Sed hec opio nō vī vera: p̄mo qz est expresse ō p̄uilegiū Petro datū: vt qđ in terra remitteret: ⁊ i celo remitteret. vñ remissio q̄ fit q̄tū ad forū eccle: valet etiā quātū ad forū dei: ⁊ p̄terea eccla hui' mōi idulgētias faciēs magis dānificaret q̄ adiuuaret: qz remitteret ad grauiores penas. s. purgatorij absoluēdo a penitētijs iniūctis: ⁊ ideo alit dđ q valēt: ⁊ quātū ad forū eccle: ⁊ quātuz ad iudiciū dei ad remissionē pene reſidue p' cōtritionē ⁊ absolutionē ⁊ p̄fessionē: siue sit iniūcta siue nō. rō aūt q̄re valere p̄t ē vnitas corpis mystici in qua multi operib' p̄nie superogauerūt ad mēsurā debitorū suoz: ⁊ multas etiā tribulatōes iiuste sustinuerūt patiēt p q̄s multitudo penaz poterat expiari si eis deberet: q̄z meritoz tāta ē copia q oēz penā debitā nūc venientib' excedūt: ⁊ p̄cipue pp meritū chr̄isti: qđ ⁊si in sacr̄is opat: non tm̄ efficacia ei' in sacr̄is includit: sz sua infinitate efficaciā sacroz excedit. dictū ē aūt. ē. q vn' p alio satisfacere p̄t: sci āt i quib' supabūdātia opuz satisfactōis inuenit nō deīmiate p ipsū qui remissiōe indiget hui' mōi opa fecerūt: alias absq; oi indulgētia remissionē p̄sequeret: sz cōit p tota eccla: sic apls dic se implere ea q̄ desūt passiōi chr̄isti i corpore suo p eccla ad quā scribit. ij. Cor. j. Et sic p̄dicta merita sūt cōia tot' eccle: ea aūt que sūt cōia multitudinis alicui' distribuūt singulis de multitudine fm arbitriū ei' qui multitudini p̄est. vñ sic aliquis p̄sequeret remissionē pene si alius p eo satisfecisset: ita si ei satisfactio alteri' sibi p eū q̄ p̄t distribuat.

¶ Ad p̄mū ḡ dđ q̄ remissio que p indulgētias fit nō tollit q̄titatē pene ad culpā: qz p culpa vni' ali' spōte penā sustinuit: vt dictū est.

¶ Ad scām dđ q iste qui indulgētias suscipit nō absoluit simplr̄ loquēdo a debito pene: sz dat sibi vñ debitū soluat.

¶ Ad tertiū dđ q effect' sacr̄ab' absolutōis est diminutio reat': ⁊ h effect' nō inducit per idulgētias: sz p eo faciēs indulgētias soluit penā quā debebat de eccl'ie cōib' bonis: vt ex dcis p̄z.

¶ Ad quartū dđ q mai' remediū p̄bet ō pctā vitāda ex gīa q̄ ex assuetudine nr̄oz opū. ⁊ qz ex affectu quē accipiēs indulgētiā cōcipit ad cāz p q̄ indulgētia dat ad gr̄az disp̄oit: nō etiā p indulgentias remediū ad pctā vitāda dat: ⁊ ita nō est in destructionē indulgētias dare: nisi inordinate dēt: tm̄ p̄sulēdū ē eis qui indulgētiā p̄sequūt ne pp h' ab operib' p̄nie iniūctis abstineāt: vt etiā ex dis r̄me diū p̄sequāt q̄ uis a debito pene essent imunes: ⁊ p̄cipue: qz q̄ñq; sūt plurū debitores q̄ credāt.

Ad D. ij. q. dđ q circa hoc ē multiplex opio. q̄daz. n. dicūt q hui' mōi indulgētie nō tm̄ valēt q̄tuz p̄dicant: sz vnicuiq; tm̄ valēt q̄tū fides ⁊ deuotio sua exigit: sz dicūt q eccla ad hoc ita p̄nūciat vt q̄dā pia fraude hoies ad bñfaciēdū alliciat: sic mat que p̄mittēs filio pomū ipz ad ābulandū p̄uocat sz hoc vr̄ valde piculosuz dicere: sic. n. dic Aug. in epla ad Hiero. Si in sacra scripta deprehendit aliquid falsitatis: iā robur auctis sacre scripte pit. ⁊ sil'r si in p̄dicatōe eccle aliq falsitas deprēderet ñ essent documēta eccle alicui' auctis ad roborāduz fidē: ⁊ iō alij dixerūt q valēt q̄tū p̄nūciant fm iustā estimationē: nō tm̄ dātis indulgētiā qui minus forte estimat qđ dat: aut fm estimationē recipientis qui nimis paz estimare posset qđ dat: sz fz estimationē que iusta est fm iudiciū bonoz pēsata cōditione p̄sone ⁊ vtilitate ⁊ necēitate eccle: qz vno tpe eccla plus indiget q̄ alio. sz hec ēt opio nō p̄t stare vt vī: p̄mo qz fm hoc indulgētie nō valerēt ad remissionē: sz magis ad cōmutationē quādā: ⁊ p̄terea p̄dicatio eccle a mēdacio ñ excusaret: cū q̄ñq; indulgētia p̄dicat lōge maioz q̄ iusta estiatio possit requirere omnib' p̄dictis p̄ditionib' pēsatis: sic q̄ñ papa dat indulgētiā q̄ qui vadat ad vnā eccle siā habeat. vij. ānos de indulgētia: cui' mōi etiā indulgētie a beato Gre. in stationib' rome institute sūt: ⁊ iō alij dicūt q quātitas remissiōis indulgentijs nō est mēsurāda fm deuotionē tm̄ suscipiētis vt p̄ma' opio dicebat: neq; fm quātitatē ei' qđ dat sic dicebat scđa: sz fm cām p quā indulgētia dat: ex qua reputat dign' vt talē indulgētiā cōsequat. vñ fm q accedit ad cām illā fz hoc p̄sequit remissionē indulgētie: vt in toto vel in pte: sz hoc iterū nō p̄t saluare p̄suetudinē eccle q̄ interdū maiorē p eadē cā interdū miorē indulgētiā ponit: sic reb' eodē mō se hñtib': q̄ñq; dat vn' ānus visitātibus eccl'am vnam: q̄ñq; xl. dies: put gr̄az papa facere

voluerit indulgẽtiaz ꝓstituens. vñ quãtitas remis
sionis nõ est mẽsuranda ex causa q̃ facit idulgẽtia
dignũ. Et ideo aliter dõm q̃ quãtas effect' ꝓsequ
tur quãtitatem sue causẽ. cã aũt remissiõis pene i
indulgẽtijs nõ est nisi abũdantia meritoꝝ ecclesie
que se hz sufficiẽter ad totam penã expiandã: non
aũt causa remissiõis effectiua ẽ vel deuotio aut la
boz aut datũ recipiẽtis: aut cã ꝑ qua fit indulgen
tia. vnde nõ oz ad aliquod hoꝝ ꝓportõnare quã
titatem remissiõis: sz ad merita ecclie que semper
supabũdant: ⁊ ideo ꝑm q̃ applicent ad istum ꝑm
hoc remissionẽ ꝓsequit. ad hoc autẽ q̃ applicant
isti req̃rit auctoꝛitas diſpensãdi huiusmõi thesau
rũ ⁊ vnio eius cui diſpensat ad euz qui merebat
qõ est ꝑ charitatẽ: ⁊ rõ diſpensatiõis ꝑm quaz sal
uetur intentio illoꝝ qui opa meritoꝛia fecerũt. fe
cerunt enĩz ad honorẽ dei ⁊ vtilitatem ecclie in ge
nerali. vnde q̃cunq; causa assit q̃ in vtilitatẽ eccle
vergat ⁊ honorẽ dei sufficiẽs est rõ indulgẽtias fa
ciendi. Et ideo ꝑm alios dõz. q̃ indulgẽtie simplr
tm̃ valent quãtuz ꝓdicat dũmodo ex ꝑte dãtis sit
auctoꝛitas: ex ꝑte recipientis charitas: ex ꝑte cau
se pietas: que ꝓꝛehẽdit honorẽ dei ⁊ ꝓximi vtili
tatem: nec in hoc nimis fit magnũ forũ de miseri
coꝛdia dei vt q̃dam dicũt: nec iustitie dine derogat
qz nihil de pena dimittit: sed vnius pena alteri cõ
putat. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm q̃ clauis sicut supꝛa dic
tũ est: est duplex. s. ordinis ⁊ iurisdictiõis: clauis
ordinis sacramẽtale quoddã est: ⁊ qz sacramẽtoꝝ
effectus nõ sũt determiati ab hoie sed a deo: ideo
nõ põt taxare sacerdos quãtũ ꝑ clauem ordinis i
foꝛo ꝓfessionis de pena debita dimittat: sed tm̃ di
mittit quãtum deꝰ ordinauit. Sed clauis iurisdic
tionis nõ est quid sacrale: ⁊ effectus eius arbitrio
hois subiacet: ⁊ huiꝰ clauis effectus est remissio q̃
est ꝑ indulgẽtias cũ non ꝑtineat ad diſpẽsationez
sacrõꝝ talis remissio: sed ad diſpẽsationẽ bonoꝝ
cõmuniũ ecclie: ⁊ ideo etiã ligati nõ sacerdotes in
dulgẽtias facere possũt. vnde i arbitrio dantis in
dulgẽtiam ẽ taxare quãtũ ꝑ indulgẽtiam de pena
remittat: si tm̃ ordinate remittat: ita q̃ hoies quasi
ꝑ nihilo ab opibus ꝑnie reuocent: peccat faciẽs ta
les indulgẽtias: nihilomiꝰ quis plenaz indulgen
tiam ꝓsequtur. ¶ Ad scõm dõz q̃ q̃uis huiusmõi
indulgẽtie multũ valent ad remissionem pene: tm̃
alia opa satisfactionis sũt magis meritoꝛia respe
ctu ꝑmꝫ eẽntialis qõ in infinitũ melius ẽ q̃ dimis
sio pene tpalis. ¶ Ad tertiũ dõm q̃ qñ datur in
dulgẽtia indeꝛminate: qui dat auxiliũ ad fabꝛicam
ecclie: intelligit tale auxiliũ q̃ sit conueniẽs ei qui
auxilium dat: ⁊ ꝑm hoc plus vel miꝰ de indulgẽ
tia ꝓsequtur. vnde etiam aliq̃s paup dans vnũ de
nariuz ꝓsequtur totã indulgẽtiaz nõ aũt diues quẽ
nõ decet ad opus tam piũ ⁊ fructuosuz ita paruz
dare: sic ñ diceret rex alicui hoi auxilium facere si
ei oboluz daret. ¶ Ad q̃rtuz dõm q̃ ille q̃ est vici
nus ecclie ⁊ etiã sacerdotes ⁊ clerici ꝓsequũtur tã
tam indulgẽtiã sicut illi qui venirẽt a mille dietis:
qz remissio nõ ꝓportionat laboꝛi vt dictũ est: sed
meritis que diſpẽsant: vt dictũ est. sed ille qui plus
laboꝛaret plꝰ de merito acq̃reꝛ: sz hoc intelligẽduz
q̃ indistincte indulgẽtia dat. q̃q;. n. distinguitur
sicut papa in genãlibus absolutionibꝰ illis q̃ tran
seunt mare dat. v. annos: alijs q̃ transeũt montes
tres: alijs vnũ: nec tñ quotiensc̃unq; vadit infra tẽ
pus indulgẽtie totiens eã ꝓsequtur. q̃q; aũt ad de
terminatũ tpus dat: vt cum dicit q̃cunq; vadit ad
ecclĩam talem vsq; ad tale tpus hẽat tm̃ de indul
gentia intelligit semel tm̃. sed si in aliqua ecclĩa sit
indulgẽtia phennis: sicut in ecclĩa beati ꝑetri. xl.
dierũ tunc quotiẽs vadit aliq̃s totiens indulgẽtiã
ꝓsequit. ¶ Ad q̃ntuz dõ q̃ cã nõ requirit ad hoc
q̃ ꝑm eaz debeat mensurari remissio pene: sed ad
hoc q̃ intẽtio illoꝝ quoꝝum merita cõicant ad ip
sum ꝑuenire possint. bonũ aũt vnius ꝓtinuat alte
ri dupliciter. Uno modo ꝑ charitatẽ: ⁊ sic etiaz si
ne indulgẽtijs aliq̃s est oĩum bonoꝝ pticeps que
fiunt si in charitate sit. Alio mõ ꝑ intentionẽ faci
entis: ⁊ sic ꝑ indulgẽtias si causa legitima assit põt
intẽtio illius qui ꝑ vtilitate ecclesie opatus est ad
istum ꝓtinuari. Ad tertiaz q̃onem dõz q̃ tpalia
ad spũalia ordinant: qz ꝓpter spũalia tẽpalib' vti
debemus: ⁊ ideo ꝑ tpalibus simplr nõ põt fieri in
dulgentia: sed ꝑ tpalibus ordinatis ad spũalia: sic
repꝛessio inimicoꝝ ecclesie q̃ pacem ecclie pertur
bant: sicut ꝓstructio ecclesiaꝝ ⁊ pontiũ: ⁊ aliaruz
elemosynaꝝ. Et ꝑ hoc patet q̃ nõ fit ibi simonia
qz nõ dat spũale ꝑ tpali sed ꝓ spũali. ¶ Unde
patz solutio ad. j. ¶ Ad scõm dõ q̃ etiam ꝑ pure
spũalibus põt fieri indulgẽtia: ⁊ fit q̃q; sicut qui
cũq; oꝛat ꝑ rege frãcie hz. x. dies de indulgentia a
papa Anno. iiij. Et similr crucẽ ꝑdicantibꝰ dat q̃ñ
q; eadem indulgẽtia q̃ crucẽ accipientibꝰ.

Ad quartũ sic ꝓceditur: Uidet q̃ qlibet sacerdos prochialis
possit indulgẽtiaz facere. indulgẽtia. n. hz efficaciã
ex meritoꝝ ecclesie abũdantia. sz nõ est aliq̃ cõgre
gatio in q̃ nõ sit aliq̃ abũdãtia meritoꝝ. g̃ qlibz sa
cerdos põt facere indulgẽtiam si hẽat plebẽ subie
ctam: ⁊ silr quilibet sacerdos plat'. ¶ ꝯ. platus
qlibet gerit ꝑsonã totius mltitudinis: sicut vnꝰ hõ
gerit ꝑsonã suam. sz qlibz põt alteri cõicare bona
sua ꝑ altero sattisfaciẽdo. g̃ ⁊ plat' põt cõicare bo
na multitudis sibi ꝓmisse: ⁊ sic videt q̃ possit idul
gẽtias facẽ. ¶ Sed ꝓtra. minus ẽ excõicare q̃ in
dulgẽtias facẽ. sed hoc nõ põt sacerdos prochial'.
ergo nec illud. Uteriꝰ videt q̃ diaconꝰ nõ pos
sit indulgẽtias facẽ vel alius nisi sacerdos: qz remis
sio pctõꝝ est effectꝰ clauiuz. sed nõ hz claues nisi so
lus sacerdos. g̃ ipse solus põt indulgẽtias facẽ.
¶ ꝯ. pleniꝰ remissio pene ẽ i indulgẽtijs q̃ i foꝛo

pniali. sed hoc non pōt nisi sacerdos. ḡ nec illud.
¶ Sz ꝯ: eidē cōferē dispēsatio thesauri eccl̄ie cui cōmittit regimē eccl̄e. sz hoc cōmittit qñq; nō sacerdoti. ḡ pōt indulgētias facere: nā ex dispēsatiōe thesauri eccl̄e efficacia hñt. ¶ Ulteri' vī q; ēt epūs ñ possit facere indulgētiā: qr thesaur' eccl̄e cōis ē toti ecclie. sz id qđ est cōe toti eccl̄e nō pōt dispēsari nisi per illū qui toti eccl̄e pēst. ḡ solus papa pōt indulgētias facer̄. ¶ Ꝺ. nullus pōt remittere penas a iure determiatas nisi ille qui hz ptātē ius ꝓdēdi sed pene satisfactorie sūt ꝑ pctis determiate in iure ḡ remittere hui' mōi penas pōt solus papa qui est cōditor iuris. ¶ Sz ꝯ est cōsuetudo eccl̄e ꝑm quā epi dant indulgētiā. ¶ Ulteri' vī q; ille q̄ ē in pctō mortali nō possit facere idulgētias: qr riu' cui fōs nō influit nihil pfluere pōt. sz plato in pctō mortali existēti nō influit fons gr̄e. s. spūsācti. ḡ ñ pōt in alios pfluere faciēdo indulgētias. ¶ Ꝺ. maius est facere indulgētiā q; recipere. sz ille qui ē in pctō mortali nō recipit: vt dicet. ḡ nec facere pōt. ¶ Sz ꝯ: qr indulgētie fiūt ꝑ ptātez plātis eccl̄e traditaz. sz pctm̄ mortale nō tollit ptātē: sz bonitatē. ḡ pōt aliquis in pctō mortali exñs facere indulgētias.
Rñdeo dōz ad ꝑmā. q. q; indulgentie effcm̄ hñt ꝑm q; opera satisfactoria vn' alteri cōputant: nō solū ex vi charitatis: sed ex intētiōe opātis aliquo directa ad ipz. sz intētio alterius pōt ad alterū dirigi triplr: aut in spāli: aut in gnāli: aut in singlari in singulari quidē: sicut cū quis ꝑ alio satisfacit de imiate: z sic qlibz pōt alteri sua opera cōicare. In spāli aūt sicut cū quis orat ꝑ cōgregatiōe sua z familiarib' z bñfactorib' z ad hoc ordinat etiā sua opera satisfactoria: z sic ille qui cōgregationi pēst pōt opa illa alij cōicare applicādo intentionē illorū qui sūt de cōgregatiōe sua ad hūc determiate: sed in generali: sic cū quis opa sua ordinat ad bonuz eccl̄e in gnāli: z sic ille qui pēst eccl̄e gnāl'r pōt opa illa cōicare applicādo intētionē suā ad hūc vl' ad illū. z qr hō ē ps cōgregatōis: z cōgregatio ē pars eccl̄ie: iō in intētione ꝑuati boni includit intentio boni ꝓgregatōis z boni totius eccl̄e: z iō ille q̄ pēst eccl̄ie pōt cōicare ea que sūt cōgregationis z hui' hōis: z ille qui pēst ꝓgregatōi ea que sūt hui' hōis sed nō ꝓuertit: sz neqz ꝑma cōicatio neqz scōa indulgētia dr: sz solū ttia ppt duo. ꝑmo qr per illas cōicationes q̄uis hō soluat a reatu pene q̄tū ad deū: tn̄ nō soluit a debito faciēdi satisfactionē iunctā ad quā obligat' est ex ꝑcepto eccl̄e: sed per tertiā cōicationē hō etiā ab hoc debito absoluit. scōo qr in vna pson vel in vna cōgregatōe nō est indeficientia meritoz: vt sibi in oibus alijs valeā possit. vñ iste ñ absoluit a pena debita ꝑ tota: nisi tm̄ determiate ꝑ eo fiat q̄tū debebat: sz in eccl̄a tota ē indeficiētia meritoz ꝑcipue ꝓpt meritū christi: z iō solus ille q̄ ꝑficit eccl̄e pōt indulgētiā facē sz cū eccl̄ia sit cōgregatio fideliū: cōgregatio autez hoiuz sit duplex. s. iconomica: vt illi q̄ sūt de vna familia: z politica: sic illi qui sunt de vno populo eccl̄a similat cōgregationi politice: qr ipe populus eccl̄a dr: sz cōuent' diuersi vel parochie in vna diocesi silant cōgregationi in diuersis familijs vel in diuersis officijs: z iō solus epūs ꝓpe plat' eccl̄e dicit z iō ipse solus q̄si spōsus anulū eccl̄e recipit: z iō solus ipe hz plenā ptātez in dispēsatiōe sacroz: z iurisdictionē in foro cāz quasi pson publica: alij aūt sz q; ab eo eis cōmittit: sed sacerdotes qui plebi' pficiunt nō sūt simplr plati: sed quasi coadiutores. vñ in cōsecratione sacerdotū epūs dicit q̄to fragiliores sum' tāto magis his auxilijs indigem' z ppt hoc etiā nō oia sacra dispēsant: vnde sacerdotes pochiales vel abbates aut alij hui' modi plati nō ꝓñt hui' mōi indulgētias facere. z p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ Ad scōam. q. dō q; ptās faciēdi indulgentias sequit iurisdictionē: vt. s. dictū fuit. z qr diaconi z alij nō sacerdotes pñt hīe iurisdictiōez: vl' ꝓmissā: sic legati: vl' ordiariā: sic electi iō pñt indulgētias facere etiā non sacerdotes: quā uis non possint absoluere in foro pniali qđ est ordinis. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. indulgētias eni facere ptinet ad clauē iurisdictōis non ad clauē ordinis. ¶ Ad. iij. q. dō q; papa hz plenitudinē potificalis ptātis: q̄si rex in reg̃: sz epi assumūt i ptē solicitudinis q̄si iudices singulis ciuitatib' ꝓpositi: pp qđ ēt solos eos i suis lr̄is frēs vocat: reliquos aūt oēs vocat filios: z iō ptās faciendi indulgētias plene residet in papa: qr pōt facere qđ vult cā tn̄ exñte legitima: sz in epis est taxata ꝑm ordinationē pape: z iō pñt facere ꝑm q; eis taxatū ē: z nō āplius. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta.
¶ Ad. iij. q. dō q; facere indulgētias ptinet ad iurisdictionē: sz p pctm̄ hō nō amittit iurisdictionē: z iō indulgētie eque valēt si fiant ab eo qui est in peccato mortali sicut si fierent ab eo qui ē sanctissim' cū nō remittat penaz ex vi suoz meritoz: sz ex vi meritoz recōditoz in thesauris eccl̄esie.
¶ Ad ꝑmū ḡ dō q; iste plat' in pctō mortali idulgētias faciēs non pfluit alicui de suo: z ideo nō requirit q; influxuz recipiat a fonte ad hoc q; ei' indulgentie valeāt. ¶ Ad scōz dō q; maius ē facere indulgētias q̄ recipe q̄tū ad ptātē: sed est minus quantū ad ppriam vtilitatez.

Ad quintum sic pro

cedit: Uī q; indulgētia valeat exñtibus in pctō mortali: qr alicui pōt alteri mereri ēt in pctō mortali exñti gr̄az z multa alia bona. sz indulgentie hñt efficaciā ex hoc q; merita scōz applicant ad istū. ḡ hñt effectuz in illis qui sūt in pctō mortali. ¶ Ꝺ. vbi est maior indigentia magis hz locū misericordia. sz ille qui est in pctō mortali maxie indiget. ḡ ei maxia dz fieri misericordia ꝑ indulgētias. ¶ Sz ꝯ: mēbz mortuū nō suscipit influētia

ex alijs mẽbris viuis. sed ille qui ẽ in pctõ mortali est quasi mẽbrũ mortuũ. g̃ p indulgẽtias nõ suscipit influentiaz ex meritis viuoz mẽbroz. ¶ Tertius vr̃ q̃ indulgentie nõ valeãt religiosis: non. n. cõpetit eis supplex ex quoz superabũdantia alijs supplet. sz ex supabundatia operũ satisfactiõis q̃ sunt in religiosis alijs supplet p indulgẽtias. g̃ eis nõ cõpetit p indulgentias suppleri. ¶ D. in eccla nõ debet aliquid fieri qõ inducat religiõis dissolutionẽ. sz si religiosis indulgẽtie pdessent: esset occasio disciplineregularis: qz religiosi nimis vagarẽt per hui⁹mõi indulgentias z penas sibi impositas in caplo negligerẽt. g̃ religiosis nõ pfunt. ¶ Sz ꝫ nullus ex bono imporat dãnũ. sz religio bonũ ẽ. g̃ religiosi nõ ꝓsequũt hoc dãnũ vt eis indulgẽtie nõ valeãt. ¶ Tert⁹ vr̃ q̃ ei qui nõ facit hoc p q̃ indulgẽtia dat possit qñqz indulgẽtia dari: qz ei q̃ nõ pot operari volũtas pro facto reputat. sz alñ fit indulgẽtia pro aliqua elemosyna faciẽda: quaz paup facere nõ põt: z tñ libẽter faceret. g̃ indulgẽtia ei valet. ¶ D. vnus põt p alio satisfacere. sed i dulgentia ad remissionẽ pene operat: sicut z satisfactio. g̃ vn⁹ p alio põt indulgẽtiã accipe: z sic ille ꝓsequit indulgentiã qui nõ facit hoc p quo indulgentia dat. ¶ Sz ꝫ: remota cã remouet effect⁹. si g̃ aliquis nõ facit hoc p quo indulgẽtia dat: qõ est indulgentie cã indulgentiaz nõ ꝓsequit. ¶ Tert⁹ vr̃ q̃ indulgentia nõ valeat ei qui fac: qz facere indulgentias est iurisdictõis. sz nullus in seipm põt exercere ea que sunt iurisdictiõis: sicut nullus pot se excõicare. g̃ nullus põt indulgentie a se facte pticeps esse. ¶ D. fm hoc ille qui facit indulgentiaz posset p aliquo modico facto sibi penã remittere oim pctõz suoz: z ita impune peccare qõ vr̃ absonũ. ¶ D. eiusdẽ ptãtis est facere indulgentias z z excõicar. sz aliquis nõ põt excõicare seipz. g̃ nec indulgẽtie quã facit pticeps esse põt. ¶ Sz ꝫ: da tũc esset ipe peiozis ꝓditiõis q̃ alij si ipe nõ posset vti thesauro eccle quẽ alijs dispensat. ℜ ñdeo dõ ad pmã. q. q̃ quidã dicunt indulgentias valere ẽt existentib⁹ in peccato mortali: nõ quidẽ ad dimissionẽ pene: qz nulli põt dimitti pena: nisi cui iã dimissa est culpa. qui. n. nõ est consecut⁹ operationẽ dei in remissiõe culpe nõ põt ꝓsequi remissionem pene a mistro eccle neqz in indulgentijs neqz in foro pniali: valet tñ eis ad acquirendũ gr̃am. Sz h⁹ nõ vr̃ vez: qz q̃uis merita illa que per indulgẽtiã cõicant possent valere ad merendũ gr̃am: nõ tam ꝑ hoc dispensant: sed determinate ad remissionẽ pene: z ideo nõ valent exñtib⁹ in mortali: z ido in omnib⁹ indulgentijs fit mentio de vere ꝓritis z confessis. si aũt fieret cõicatio per hunc modũ: facio te pticipẽ meritoz totius eccle vel vn⁹ ꝓgregationis vel vn⁹ spãlis persone: sic posset valere ad merẽduz aliquid illi qui est in pctõ mortali: vt predicta opinio dicit. ¶ Et p h⁹ pz solutio ad p̃m.

¶ Ad scõm dõz q̃ q̃uis sit magis indigens qui ẽ in pctõ mortali: tñ est min⁹ capax. ℜ D. ij. q. dõz q̃ secularib⁹ tãq̃ religiosis valẽt indulgẽtie dum sunt in charitate z seruẽt ea que p indulgentijs indicũt: nõ. n. religiosi sũt min⁹ adiuuabiles merit] alioz q̃ seculares. ¶ Ad p̃m g̃ dõ q̃ q̃uis religios⁹ sit in statu perfectiõis: tñ ipe sine pctõ viuere non põt: z ío si aliqñ ꝓpr̃ pctm̃ aliqõ ꝓmissũ sit re⁹ alicuius pene põt p indigentiã ab hoc expiari: non eñ est incõueniens si ille qui est simplr supabundans aliq̃ tpe indigeat: z quãtũ ad aliquid: z sic indiget suppleméto quo sbleuet. vñ dr Gal. vj. Alẽ alteri⁹ onera portate. ¶ Ad scõm dõ q̃ ꝓpr̃ indulgentias non dz dissolui regularis obseruantia: qa religiosi magis merent religionẽ suã seruãdo quã tuz ad pmiũ vite eterne q̃ indulgẽtias exquirẽdo q̃uis min⁹ quãtũ ad diuisionẽ pene: qõ est minus bonũ. nec itez per indulgentias dimittunt pene iniũcte in ca⁹. qz i ca⁹. agit forz q̃si iudiciale magis q̃ pniale. vñ etiã nõ sacerdotes capitulũ tenent: sed absoluit a pena iniuncta vel debita p pctõ in foro pniali. ℜ D. iij. q. dõ q̃ nõ exñte cõditiõe nõ ꝓsequit illud qõ sub conditõe dat. vñ cũ indulgẽtia det sub hac ꝓditiõe q̃ aliq̃s aliquid faciat vl det: si illud nõ exerceat indulgentiã nõ consequitur.

¶ Ad p̃mũ g̃ dõ q̃ hoc intelligit quãtũ ad p̃miũ eẽntiale: sz nõ quãtũ ad accidentalia alia premia: sicut est dimissio pene vel aliquid huiusmodi.

¶ Ad scõm dõ q̃ op⁹ ꝑpriuz põt quis applicare per intentionẽ cuicũq̃ voluerit: z ío põt p quocũ q̃ vult satisfacere: sz indulgẽtia nõ põt applicari ad aliquez: nisi ex intentione ei⁹ qui dat indulgentiã: z ío cũ ipe applicet ad facientẽ vel dantẽ: h ãt illud nõ põt ille qui hoc facit ad alterũ hanc intẽtionẽ transferre: si tñ fieret sic indulgentia: ille qui facit vel pro quo hoc fit habeat tãtã indulgentiã: valeret ei pro quo fit: nec tunc iste qui facit h⁹ op⁹ daret alteri indulgentiã: sed ille qui indulgentiaz sub tali forma facit. ℜ D. iij. q. dõ q̃ indulgentia dz ex aliqua cã dari ad hoc q̃ aliquis per indulgẽtiã ad aliquẽ actũ ꝓuocet qui in vtilitatẽ eccle z i honorẽ dei vergat: prelatus aũt cui cura eccle vtilitatis ꝓpagatione z honoris diuini ꝓpagandi est cõmissa nõ habet causaz: vt seipm ad hoc ꝓuocet z ío nõ põt facere indulgentiã sibi tm̃: sed põt vti idulgẽtia quã p alijs fac: qz alijs subest cã faciendi

¶ Ad p̃mũ g̃ dõz q̃ actum iurisdictõis non põt aliquis in seipm exercere: sed eis qui auctoritate iurisdictionis dantur: alijs põt etiã prelatus vti tã in temporalibus q̃ in spiritualibus: sicut etiã sacerdos sibi eucharistiã accipit quã alijs dat: z ita ẽt episcopus potest accipere sibi suffragia eccle q̃ alijs dispensat quorum effectus immediatus est remissio pene per indulgentias: z non iurisdictõis

¶ Ad secundũ patet solutio ex dictis. ¶ Ad tertium dicenduz q̃ excõmunicatio proferẽ p modũ

snie quã nullus in seipm ferre põt: eo q in iudicio nõ põt idẽ cẽ iudex ꝛ reꝰ. idulgẽtia ãt nõ p modũ snie dat: sz p modũ dispẽsatõis cuĩ dã quã hõ põt facẽ ad seipz. ¶ Ene certũ. loqt ò certitudie ꝓiecte ñ ò certitudie scie: qz nemo scit vtz sit digniꝰ odio vl amoꝛ. Eccłastes. ix. ¶ Arbitrꝝ libertatẽ q̃rit. i. liberaz electionẽ: vt. s. hõ nõ dimittat pctm̃: qz iã nõ põt peccare: sz qz nõ vult deũ offendere etiã si posset: qz etiã in tarde penitẽtibꝰ qñq contingit: vt dictũ est. ¶ Horrendũ ẽ incidere in manus ꝛc. vez ẽ quãtũ ad statũ future vite: vbi hz locũ ꝓnci palr iustitia: qz i hac vita vbi est locꝰ misericordie vez ẽ qõ dr. ij. Re. vlti. Melius est mihi incidere in manus dei q in manus hoĩs. ¶ Si enĩ semper viueret semp peccaret. i. semp in pctõ pmaneret: qz de se nõ posset a pctõ liberari cũ sit spũs vadẽs ꝛ nõ rediẽs: nõ q sẽp actũ pcti exerceret. ¶ Staz vt cõuersus fuit padisuz ingredi meruit. hoc ñ est intelligendũ de terrestri: vt quidã dicũt: qz passio christi non reducit ad illũ padisuz: sed ad celestem: qui quidẽ paradisus põt accipi duplr. s. fm gloriã fruitionis: ꝛ sic stati moziens in padiso fuit vel quãtũ ad locũ glozie conuenientẽ: ꝛ sic nullus intrauit ante ascensionẽ. ¶ Nõ est in imponẽda in articulo mortis pnĩa: sz innotescẽda. qz per hoc q imponit aliqua pnĩa alicui: obligat ad illã facie daz: nullus aũt dz ad aliquid obligari qõ nõ põt facere: sz est innotescenda: vt ꝓcuret per amicos ꝛ elemosynas expiari: ꝛ vt eius ꝓplẽde ꝓpositũ hẽat si euadat: tñ ẽ cõfortandus ex diuina misericordia ne i desperationẽ cadat. ¶ Nõ. n. dz p̃sbyter ꝛc. hoc intelligendũ ẽ de ligato ab epo per excõicationẽ: vel de agente pnĩa solẽnem. ¶ Puellaz cõsecratio p epm fieri valeat ꝓsulto epo. hoc nõ est de iure cõmuni: qz solis ep̃is qui sũt vicẽ sponsi gerẽtes cõpetit despõsari vni viro vginez castã exhibere christo. vñ mõ nõ hz locũ: sed fuit ex aliqua dispensatione factũ in aliq̃ loco. vel loquit de benedictione viduaz que per presbyteros fieri valet.

Distinctio. XXI.

Olet etiã que/ri vtz p̃ hãc vitã ꝛc. Postq̃ determinauit mgr̃ de tẽpore pnie: hic mouet quasdã qõnes ꝑ determinata: ꝛ eas soluit. Et diuidit in ptes duas. In pma mouet qõnez circa tẽp̃ pnie: in scda circa cõfessionẽ que a penitẽtibꝰ requirit: ibi Post hoc cõsiderandũ est ꝛc. Prima in tres. in pma mouet qõnez circa determinata: dixerat. n. q tẽp̃ pnie vsz ad finẽ vite dat: ꝛ cũ oĩa per pniaz in hac vita dimittant pctã: inquirit vtz p̃ hanc vitaz aliq̃ pctã dimitti possint. scdo determiat vitatez fm auctes sanctoz: ibi Qz aliqua p̃ hãc vitã ꝛc. in tertia refellit quozũdã rnsionẽ ad auctes inductas: ibi Sz forte dices ꝛc. Circa scm̃ duo facit. pmo determinat veritatẽ questionis mote. scdo ex veritate determiata quãdã dubitationẽ mouet: ibi Hoc obĵci põt si per lignũ ꝛc. Circa pmũ duo facit. pmo oñdit q post hanc vitã aliqua pctã dimittũt in purgatorio. scdo oñdit q quidaz citius: quidã tardiꝰ a pctis ibi purgantur: ibi In illo autem igne ꝛc. ¶ Post hoc aũt considerandũ ꝛc. hic mouet qõnes circa determinata pius de cõfessione: ꝛ pmo ex parte confitentis: scdo ex parte ꝓfessoris qui. s. confessionẽ audit: ibi Laueat aũt sacerdos ꝛc. Circa pmũ duo querit: pmo vtruz qs debeat singula pctã confiteri que fecit: scdo vtz debeat confiteri que non fecit: ibi Sicut aũt penitẽs ꝛc. ¶ Laueat aũt ꝛc. hic etiã duo determiat ex parte cõfessoris pmo vt pctm̃ celet: scdo q non quisq̃ sacerdos cõfessionẽ cuiuslibet audiat: ibi Qd vero dcm̃ ẽ ꝛc.

Hic est triplex qõ. // Prima de purgatorio. Scdo de cõfessione generali. Tertia de sigillo confessionis q̃ pctã celant. // Circa pmũ queruntr tria. Primo de ipso purgatorio. // Scdo de lino seno ꝛ stipula que i purgatorio purgant. Tertio de effectu purgatorij.

Ad primuz sic proce/dit: Ur̃ q purgatoriũ non sit post hãc vitã. Apoc. xiiij. dicit: Beati mortui qui in dño moriunt: amodo iã dicit spũs vt requiescant a laboribus suis. g̃ his qui in dño mozunt non manet aliquis purgatorius labor post hanc vitã: nec illis qui non in dño mozunt: qz illi purgari non pñt. g̃ purgatoriũ post hanc vitã non est. ¶ ꝟ. sicut se hz charitas ad pmiũ eternũ: ita pctm̃ mortale ad suppliciũ eternũ. sed decedentes in pctõ mortali statiz ad suppliciũ eternũ deportant. g̃ decedentes in charitate statiz ad pmiũ vadunt: ꝛ ita non manet eis aliqõ purgatoriũ post hanc vitã. ¶ ꝟ. deꝰ qui est sũme misericors ꝓnioz est ad pmandũ bona q̃ ad puniendũ mala. sz sicut illi qui sunt in statu charitatis faciũt aliqua mala que non sunt digna supplicio eterno: ita qui sunt in pctõ mortali interdũ faciunt aliqua bona ex genere que nõ sũt digna pmio eterno. g̃ cũ illa bona non pmientur in dãnandis post hanc vitaz: nec illa mala debent post hãc vitã puniri: ꝛ sic idez qõ pr̃. ¶ Sed ꝟ. ij. Macha. xij. dicitur: Sãcta ꝛ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. sed pro defunctis qui sunt in paradiso non est orãdum: quia illi nullo indigent: nec iterum pro illis qui sunt in inferno: qz illi a peccatis solui nõ pñt. g̃ post hanc vitam sunt aliqui a peccatis nondum absoluti: qui solui possunt: ꝛ tales charitatez habent sine qua non fit peccatorum remissio: quia vniuersa delicta operit charitas: Prouer. x. vnde ad mortem eternam non deuenient: quia q̃ viuit

ꝛ credit in me nō moꝛiet in eternū: Joh. xi. nec ad gloꝛiā inducent niſi purgati: qꝛ nihil imūdū ad illā pueniet: vt pꝫ Apoc. vltl. ⁊ aliqua purgatio reſtat poſt hāc vitā. ¶ ℟. Hre. niſſen' dic': Si aliq̄s chriſto amico ꝓſentiens in hac vita purgare pctā minus potuerit poſt tranſitū hinc per purgatoꝛiū ignis ꝓflationē expediet. ⁊ poſt hanc vitā reſtat aliqua purgatio. ℣ Uteri' vī q̄ nō ſit idē loc' q̄ aie purgant: ꝛ quo dānati puniūt: qꝛ pena dānatoꝝ eſt etna: vt dī Matth. xxv. Jbūt hi in ignē eternū ſed purgatoꝛi' ignis eſt tpalis: vt. ⁊. mgr dixit. ⁊ nō ſil' puniunt hi ꝛ illi eodē igne: ꝛ ſic oꝛ loca eſſe diſtincta. ¶ ℟. pena inferni noiat plurib' noib': vt i pſal. Ignis ſulphur ꝛ ſpūs procellaꝝ ꝛc. ſꝫ pena purgatoꝛij nō niſi vno noie noiat. ſ. ignis. ⁊ nō igne ꝛ eodē loco puniunt. ¶ ℟. Aug. de ſanc. vic. dicit: Probabile ē q̄ in his loc puniunt i q̄b' cōmiſerūt culpā: Greg. etiā in dial. narrat q̄ Herman' epūs capuan' paſcaſiuꝫ qui in balneis purgabat ſuenit ⁊ in loco inferni nō purgant: ſꝫ in h' mūdo. ¶ Sꝫ ꝫ eſt qđ Hre. dicit q̄ ſicut ſub eodē igne auruꝫ rutilat ꝛ palea fumat: ita ſub eodē igne peccatoꝛ cremat ꝛ electus purgat. ⁊ idē eſt ignis purgatoꝛij ꝛ inferni: ꝛ ſic in eodē loco ſunt. ¶ ℟. ſancti patres ante aduentū chriſti fuerūt in loco digniꝛi q̄ ſit locus in quo nūc purgant aie p' moꝛtē: qꝛ nō erat ibi aliqua pena ſenſibilis. ſꝫ loc' ille erat cōiunct' inferno vel idē qđ infern': alꝫ chriſtus ad limbuꝫ deſcendens nō diceret ad inferos deſcendiſſe. ⁊ et purgatoꝛiū eſt in eodē loco: vel iuxta infernum. ℣ Uteri' vī q̄ pena purgatoꝛij nō excedit omnez penā tpalez huius vite. quāto. n. aliq̄d eſt magis paſſiuuꝫ: tanto magis affligit ſi ſenſuꝫ leſionis habeat. ſed coꝛpus eſt magis paſſiuuꝫ q̄ aia ſeparata: tū qꝛ hꝫ ꝫietatē ad ignē agentē: tū qꝛ hꝫ materiaꝫ que eſt ſuſceptiua qualitatis agentis: qđ de aia nō pōt dici. ⁊ maioꝛ eſt pena quā coꝛp' patit in h' mūdo q̄ pena qua aia purgat p' hanc vitā. ¶ ℟. pena purgatoꝛij directe ordinat cōtra venialia. ſꝫ venialiū cū ſint leuiſſima pctā: leuiſſima pena debetur ſi ꝑm menſurā delicti ſit plagaꝝ modus. ⁊ pena purgatoꝛij eſt leuiſſima. ¶ ℟. reat' cū ſit effct' culpe nō intendit niſi culpa intendat. ſꝫ in illo cui iaꝫ culpa dimiſſa eſt nō pōt culpa intendi. ⁊ in eo cui culpa mortalis dimiſſa eſt pꝛo quo non plene ſatiſſecit reat' nō creſcit in moꝛte. ſed in hac vita nō erat ei reat' reſpectu grauiſſime pene. ⁊ pena quaꝫ patiet p' hanc vitā nō erit ei grauioꝛ oī pena iſti' vite. ¶ Sꝫ ꝫ ē qđ Auguſ. dicit in quodā ſermōe: Jlle ignis purgatoꝛij duꝛioꝛ erit q̄ quicq̄d in hoc ſeculo penaꝝ: aut ſentire: aut vidēre: aut cogitare quis pōt. ¶ ℟. quāto pena eſt vꝫioꝛ tanto maioꝛ ſed aia ſeparata tota punit: cū ſit ſimplex: nō aūt ita eſt de coꝛpoꝛe. ⁊ illa pena que ē aie ſeparate eſt maioꝛ oī pena quaꝫ coꝛpus patit. ℣ Uteri' vī q̄ illa pena eſt voluntaria: qꝛ illi qui ſunt in purgatoꝛio rectū coꝛ hñt. ſed hec eſt rectitudo coꝛdis vt quis voluntatē ſuā voluntati diuine ꝓfoꝛmet: vt Ambꝛo. dicit. ⁊ cū deus velit eos puniri ipi illā penaꝫ voluntarie ſuſtinent. ¶ ℟. oīs ſapiēs vult illud ſine quo nō pōt pueniꝛe ad finē intentū. ſed illi qui ſunt in purgatoꝛio ſciūt ſe nō poſſe pueniꝛ ad gloꝛiā: niſi pus puniāt. ⁊ volūt puniri. ¶ Sed ꝫ: nullus pōt liberari a pena quā voluntarie ſuſtinet. ſed illi q̄ ſūt in purgatoꝛio petūt liberāi: ſic pꝫ per multa que in dialogo narrant. ⁊ nō ſuſtinent illaꝫ penā voluntarie. ℣ Uterius vī q̄ aie in purgatoꝛio per demones puniant: qꝛ ſicut infra diſ. xliij. dicit mgr: Illos habebūt toꝛtoꝛes in penis quos habuerūt incentoꝛes in culpa. ſed demones incitant ad culpā nō ſolū moꝛtalē: ſed etiā veniālē qñ aliud nō pñt. ⁊ etiā in purgatoꝛio ipi aias ꝓpctis venialib' toꝛquebūt. ¶ ℟. purgatio a peccatis cōpetit iuſtis ꝛ in hac vita ꝛ p' hanc vitā. ſꝫ in hac vita purgant per penas a diabolo inflictaſ ſicut pꝫ de Job. ⁊ etiā p' hanc vitā puniēt a demonib' purgandi. ¶ Sꝫ ꝫ: iniuſtū ē vt qui de aliquo triūphauit ei ſubiciat poſt triūphū. ſed illi q̄ ſūt in purgatoꝛio de demonib' triūphauerūt ſine peccato moꝛtali decedentes. ⁊ nō ſubicient eis puniē di per eos. ℣ ñdeo dōm ad ꝑmā qōnez q̄ ex illis que. ⁊. determiata ſunt ſatis poteſt conſtare purgatoꝛiū eſſe poſt hanc vitā. ſi. n. per cōtritionē deleta culpa non tollit ex toto reatus pene: nec etiaꝫ ſemper venialia dimiſſis moꝛtalibus tolluntur: ꝛ iuſticia dei hoc exigit vt pctm̄ per penaꝫ debitam oꝛdinet: oꝛ q̄ ille qui poſt contritionē de pctō decedit ꝛ abſolutionē ante ſatiſfactionē debitā. q̄ p' hanc vitā puniat: ꝛ iō illi qui purgatoꝛiū negant contra diuinā iuſticiā loquunt: ꝛ ꝓpt hoc errone uſ eſt: ꝛ a fide alienū. vnde Hre. niſſenus poſt predicta vba ſubiungit: Hoc ꝑdicam' dogma vitatl ſeruantes: ꝛ ita credimus: hoc etiā vniuerſalis eccleſia tenet ꝓ defunctis exoꝛans: vt a ꝓctis ſoluāt. qđ non poteſt niſi de illis qui ſunt in purgatoꝛio itelligi: eccleſie aūt auctoꝛitati quicūq; reſiſtit hereſiꝫ incurrit. ¶ Ad ꝑmū ⁊ dō q̄ auctoꝛitas illa loquit de laboꝛe operatiōis ad merendū: ꝛ nō merendū: ꝛ non de laboꝛe paſſionis ad purganduꝫ. ¶ Ad ſcām dō q̄ malū non habet cauſaꝫ ꝓfectā ſed ex ſingularib' defectibus cōtingit: ſed bonum ex vna cauſa ꝓfecta ꝓſurgit: vt Dio. dicit: ꝛ iō quilibet defectus impedit a perfectione boni: ſed non q̄dlibet bonū impedit cōſūmationē aliquā mali: qꝛ nunq̄ eſt malū ſine aliquo bono: ꝛ ideo pctm̄ veniale impedit hñtez charitatē: ne ad perfectum bonum deueniat. ſ. vitam eternam quandiu purgatur: ſed peccatum moꝛtale non poteſt impediri per aliquod bonum adiunctum quo minus ſtati ad vltimum malorum perducat. ¶ Ad tertium dicendum q̄ ille qui in peccatum moꝛtale icidit omīa bona ante acta moꝛtificat: ꝛ que in peccato

mortali existēs facit mortua sūt: qz ipe deū offendens oia bona meret amittere que a deo hz. vnd ei qui in pcto mortali decedit nō manet aliqd pze miū post hāc vitā: sicut manet aliqn pena ei qui i charitate decedit que nō sp delet oē malū qd inuenit: sz solū hoc qd est sibi ꝓriuz. ¶ Ad. ij. q. vd qz d loco purgatorij nō inuenit aliquid expsse determiatū in scriptura: nec rōnes pñt ad hoc efficaces inducī: tñ pbalr z fm qz cōsonat magis scōz dictis: z reuelationi facte multis: locus purgatorij est duplex: vnus fm legē cōem: z sic locꝰ purgatorij ē locus inferior inferno cōiunctꝰ: ita qz idez ignis sit q dānatos cruciat in inferno: z qui iustos in purgatorio purgat: quāuis dānati fm qz sunt inferiores merito: z loco inferiores ordinandi sint. Alius est locus purgatorij fm dispensationē: z sic quādoqz in diuersis locis aliqui puniti legunt: vel ad viuorū instructionē: vel ad mortuoz subuentionē: vt viuentibꝰ eoz pena innotescens per suffragia ecclē mitigaret. quidā tñ dicūt qz fm legez cōem locus purgatorij est vbi hō peccat: qd non vr ꝓbabile: qz simul pōt homo puniri ꝓ pctō que in diuersis locis cōmisit. quidā vero dicunt qz puniunt supza nos fm legē cōem: quia sūt medij inter nos z deū quantū ad statū: sed hoc nihil est: qz nō puniunt pze eo qz supza nos sunt: sed ꝓ eo qd est infimū in eis. s. pctm. ¶ Ad ꝓmū g dd qz ignis purgatorius est eternus quantū ad substantiā: sz talis quātū ad effectū purgatiois. ¶ Ad scdm dd qz pena inferni est ad affligendū: z iō nolatur omnibꝰ illis q hic nos affligere ꝓsueuerunt: sed pena purgatorij est ꝓncipalr ad purganduz reliquias pcti: z ideo sola pena ignis purgatorio attribuit: qz ignis hēt purgare z cōsumere. ¶ Ad tertiū dom qz rō illa procedit fm dispensationē: z non fm legem cōem.

Ad tertiā qōnē dd qz in purgatorio erit duplex pena: vna dāni inquantū. s. retardant a diuina visione: alia sensus fm qz ab igne corporali punient z quantū ad vtrūqz pena purgatorij minima excedit maximā penā huius vite: quāto. n. aliquid magis desiderat: tanto eius abntia est molestior. z qz affectus quo desiderat sūmū bonū post hanc vitā in aiabꝰ sanctis est intensissimus: qz non retardat affectus mole corporis: z etiā qz terminus fruēdi sūmo bono iā aduenisset: nisi aliquid impediret: z iō de tardatōe maxime dolēt. sīlr etiā cuz dolor non sit lesio: sz lesionis sensus: tāto alicꝰ magis dolet de aliquo lesiuo: quāto magis est sensitiuuz. vñ lesiones que fiunt in locis maxime sensibilibꝰ sunt maximū doloꝛē causantes. z quia totꝰ sensus corporis est ab aia: iō si in ipaz aiaz aliqd lesiuz agat: de necessitate oz qz maxime affligat. qz aūt aia ab igne corporali patiat hoc ad pñs supponimꝰ: qz de hoc infra di. lxiij. dicet: z ideo oz qz pena purgatorij quantū ad penam dāni z sensus excedat oēz penā istiꝰ vite. Quidā aūt assignāt rō nē ex hꝰ qz aia tota punit: ñ aūt corpꝰ: sed hꝰ nihil ē: qz sic pena dānatoꝝ eēt mior pꝰ resurrectionez qz añ qd falsū ē. ¶ Ad. j. g dd qz quāuis aia sit minus passiua qz corpꝰ: tñ ē magis cognoscitiua passionis: z vbi ē maior passiōis sēsus ibi ē maior doloꝛ ēt si sit minor passio. ¶ Ad. ij'' dd qz acēbitas illꝰ pene ñ ē tm ex quātitate pcti quātū ex dispōne puniti: qz idē pctm grauꝰ punit ibi qz hic. sic ille q ē melioris cōplexiōis magis punit eisdē plagis ipositis qz alius: z tñ iudex vtriqz easdē plagas ꝓ eis dē culpis iferēs iuste facit. ¶ Et p hꝰ ēt pz soluto ad ij. ¶ Ad. iij. q. dd. qz aliqd dr volūtariū duplr. Uno mō volūtate absoluta: z sic nulla pena ē volūtaria: qz ex hꝰ ē rō pene qz volūtati ꝓtrariat. Alio mō dicit aliqd volūtariū volūtate ꝓditionata: sic vstio est volūtaria ꝓpter sanitatē ꝓsequēdā: z sic aliqua pena pōt eē volūtaria duplr. Uno mō qa p penā aliud bonū acqrimꝰ: z sic ipa volūtas assumit penā aliquā vt pz i satisfactiōe. vel ēt qz ille libēter eā accipit z nō vellet eā nō eē: sicut accidit i martyrio. Alio mō qz quāuis p penā nullū bonū nobis accrescat: tñ sine pena ad bonū puenire nō possumus: sicut pz ꝺ morte naturali: z tūc voluntas nō assumit penā z vellet ab ea liberari: sed eā supportat: z quātū ad hꝰ volūtaria dr: z sic pena purgatorij ē volūtaria. Quidā aūt dicūt qz nō est aliquo mō volūtaria: qz sūt ita absorpti penis qz nesciunt se p penā purgari: sz putāt se eē dānatos Sz hoc ē falsū: qz nisi scirēt se liberādos suffragia nō peterēt qd frequēter faciūt. ¶ Et p hoc pz solutio ad obiecta. ¶ Ad. v. q. dd. qz sicut pꝰ dicē iudicū diuina iusticia succēdet ignē quo dānati i ppetuū puniētur: ita ēt nūc sola iusticia diuina electi pꝰ hāc vitā purgāt ñ misterio demonū qz victores extiterūt: nec ministerio angeloz: qz ciues suos nō tā vehemēter affligerēt: sed tñ possibile ē qz eos ad loca penaz deducāt: z ēt ipi demones qd ꝺ penis hoiuz letāt eas ꝓcomitāt z assistūt purgandis: tū vt ꝺ eoz penis satiēt: tū vt i eoz exitu a corpze aliqd suū ibi reperiāt. i hꝰ aūt seculo qñ ad huc locus pugne ē puniūt hoies z a malis angelis sicut ab hostibꝰ: vt pz ꝺ Job: z a bonis sic pz ꝺ Jacob: cuiꝰ neruꝰ femoris angelo pcutiēte emarcuit. Et hoc etiaz exprsse dīo. dicit in. iij. c. ꝺ di. no. qz boni angeli iterdū puniūt. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad secūdum sic proceditur: Ur qz lignū: fenū z stipula q supedificari dicūt supza positū fūdamētū ñ sint pcta venialia: qz supza id qd ē sūmū nihil pōt edificari sed fūdamētū spūalis edificij vt glo. dicit ē i sūmo g nō pōt sup ipm edificari. ¶ ℞. edificiū p fundamētū sustētatur. sz p tā venialia ñ sustētant qz fūdamētū spūale qd ē fides p dilectionē operās. g lignū fenuz z stipula q edificāt ñ sūt pcta venialia.

¶ ℌ. Esa. v. sup illud: Ue q̄ ꝯiũgit domũ ad domũ. dic t Hiero hĕtici dogmata dogmatib⁹ cõiũgũt: z qui sup fũdamẽtũ edificare debuerũt aurũ argẽtũ z lapides ꝑcios: edificãt lignũ fenũ z stipulã. sz heretici dogmata falsa ꝓfingẽtes ñ peccãt venialiter sz mortaliṫ. g̃ lignũ fenũ z stipula ñ sũt pctã venialia. ¶ ℌ. fm Ambro. aplica doctria ẽ fundamẽtũ: ille aũt supedificat q̄ veniẽs p⁹ apl̃os docet siue malus siue bon⁹ sit: sz bñ docentes post apl̃os edificant aurũ argẽtũ z lapides ꝑcios i q̄bus doctrina ꝓclara signaṫ: mali aũt lignũ fenũ z stipulã i q̄bus vana z friuola doctria signaṫ. sed vana doctria z friuola ẽ pctm̃ mortale. g̃ p lignuz fe. z sti. mortalia pctã itelligũtur: z ñ venialia.

Sed ꝺ ẽ qꝺ ꝺr i lr̃a p vba Aug. ¶ Uterius vr̃ q̄ idẽ sunt q̄ vtraq3 supedificãt: qz fm Aug. p auruz signatur dei ꝓtẽplatio: per argẽtũ dilectio, prioz: p lapides ꝓcios bona opa. sz illi q̄ ioꝛdinatos affect⁹ aliquos hñt ad res tpales qui dicũt lig. fe. z sti. ed. ficare: ꝓtẽplãtur aliq̄ deũ z diligũt ꝑmũ z aliqua bõa opa faciũt. g̃ idẽ st̃ q̄ edificãt vtraq3. ¶ ℌ. sicut in lr̃a dr̃ illi edificãt aurũ ar. z la. p̄. q̄ cogitãt q̄ dei sũt quõ placẽt deo. sz tales ẽt aliq̄ venialia ꝓmittũt: vt pz. j. Joh. j. q̄ p lignũ fe. z sti. itel ligũtur. g̃ idẽ sũt q̄ vtraq3 supedificãt. ¶ Sed ꝺ ẽ qꝺ Aug. dicit: ꝙ illi q̄ edificãt aurũ ar. z la. p̄. st̃ securi. sed illi q̄ edificãt lignũ fe. z sti. nõ sũt securi g̃ nõ sũt idẽ qui vtraq3 edificãt. ¶ Uter⁹ vr̃ q̄ venialia ẽt mortali adiũcta sint lignũ fe. z sti. vt nõ puniãtur ẽt eternaliṫ i dãnatis sz tpaliter: qz fz di stantiã culpaꝛ dz eẽ distãtia penaꝛ. sz culpa mortalis in ifinitũ excedit venialẽ. g̃ z pena penã. sz h⁹ nõ põt eẽ fm acerbitatẽ: qz acerbitas vtriusq3 pene est finita. g̃ oz q̄ h⁹ sit fm ꝺurationẽ qꝺ ñ eẽt si veniale eternaliter puniretur. ¶ ℌ. nõ ẽ psonaꝛ acceptio apud deũ: vt dicit Ro. ij. sz videret cẽ si p eadẽ culpa vnũ plus z alium minus puniret. cum ergo p culpa veniali iustus tpaliter puniaṫ: z dãnatus nõ eternaliter sed tẽpoꝛaliter punietur.

¶ Sz ꝓtra. Matth. v. Nõ exies iñ donec reddas nouissimũ quadrãtẽ. i. minuta pctã. sz ille q̄ i peccato mortali decedit nihil põt reddere. g̃ p pctis venialibus punietur eternaliter. ¶ Rñdeo ꝺr ad. i. q. ꝙ venialia charitati adiũcta pñt p aliquã penã ꝓsumi: z iõ ꝓuenienter fm metaphoꝛã signãtur illis que p ignẽ ꝓsumũt. z qz quãto aliq̄ pctm̃ est grauius tãto difficilius purgaṫ. i pctis aũt venialibus iueniṫ alterũ altero grauⁿ: iõ ꝓueniẽter eoꝝ diuersitas signaṫ per diuersitatẽ eoꝝ que faciliⁿ z tardius ꝓsumũtur ab igne. z qz perfectio cuiuslibet quãtitatis i nario ꝓpẽditur ꝑ principiũ mediũ z finẽ: iõ triplex ꝺria ponitur: quia quedã sũt grauissima i genere venialiũ z difficilime purgabilia: z hec p lignũ signãtur: quedã mũma q̄ p stipulã: q̄ꝺã media q̄ per fenũ signãt. ¶ Ad. j. g̃. ꝺr. q̄ sicut fundamentũ transumitur ad spiritualia ratione prioritatis z nõ ratione inferioritatis: ita superedificari dicũtur nõ que superius sed que posterius fiunt. ¶ Ad scõm ꝺr q̄ venialia nõ dicuntur superedificari quasi ex fundamẽto stabilitatẽ habentia. dicitur eni aliquid super fundamentuz poni tripliciter. Uno modo directo situ quod supra fundamentuz firmatur: z sic soluz bona opera fidei formate que fundamentuz dicitur superedificantur. Alio modo dicitur esse super quod ẽ iuxta: sicut patet in psal. Super flumia babylõis z sic venialia superedificantur: quia fundamẽtuz nõ destruunt: sed simul cuz fundamẽto sũt. Alio modo dicitur esse super quod est post: sicut Eze. vlt. Super terminuz aser. i. post: ut glo. dicit. z sic etiam mortalia possunt superedificari que fũdamentuz destruunt. vel fm quosdaz per lig. fe. z stipulaz nõ intelliguntur ipsa venialia: sed opera bona quibus aliquis motus venialis peccati semiscet: z hec superedificantur quãtũ ad id quod est boni in eis: z non quantuz ad id quod habent de veniali. Sed hoc nõ videtur esse fm intentionem apostoli z Augu. quia tunc non esset distinctio iter lignuz fe. z sti. z aurum argentũ z lapidez preciosum. ¶ Ad tertiuz ꝺicendũ q̄ in sacra scriptura preter principalez sensum quez auctoz intendit possunt alij sensus nõ incõgrue aptari. Et sic Hiero ny. per adaptationẽ quãdam loquitur z nõ fz intentionẽ apostoli. ¶ Ad quartũ ꝺicendũ q̄ aliqui etiam male docentes quãdoq3 nõ mortaliter sed venialiter peccant: sicut quando aliqua inutilia docent: vel aliquis motus inanis glorie eis ĩsurgit. Uel ꝺicendũ q̄ loquitur fm eundez modũ sicut Hieron. Ad. ij. questionẽ ꝺicendũ q̄ auruz argentũ z lapis preciosus: z lignũ z fenũ z stipula possunt dupliciter expõi. Uno modo ita q̄ quelibet bona opera dicantur aurũ argen. z lapis preciosus: z quelibet venialia dicantur lignuz fe. z stipula: z sic nõ est dubiuz q̄ idẽ edificant vtraq3. sz q̄ꝺã dicũt z hec z q̄ꝺã illa edificare fm q̄ eis magis insistũt: sicut etiã actiui a ꝓtẽplatiuis distiguũtur: quãuis z ꝓtẽplatiui aliq̄d agãt z actiui aliq̄d ꝓtẽplẽt aliqñ. Alio mõ ita q̄ p aurũ argẽtũ z lapidẽ ꝑcios̃ itelligãt solũ opa pfectoꝛ: z p lignuz fenũ z stipulã supedificata itelligãt venialia eoꝝ q̄ solicitudinẽ ꝺ rebus tpalib⁹ gerũt ñ soli deo vacãtes: z tũc pz q̄ ñ sũt idẽ q̄ vtraq3 edificãt: qz ip fecti: z si bona opa faciũt: tñ obscurãt ex solicitudinibus hui⁹ mundi z claritatẽ auri ar. z la. p̄ci. ñ habeãt. z silr pfecti ẽt si aliq̄ venialia habeãt tamen ex feruoꝛe charitatis in eis cõsumũtur: z ex solicitudine cõtinua quã de purgatione propria habent: z ideo non dicuntur ea superedificare: qz in eis habitualiter nõ manent: z tales securi sunt quia nihil est in eis purgabile. ¶ Et fm hoc patet solutio ad obiecta. Ad tertiam questionem ꝺicendum q̄ culpa non potest ꝺrdinari

nisi per penã: qz de' nihil inordinatũ relinquit: iõ nunq̃ culpã sine pena dimittit: in illis aũt qui dãnant non põt aliqua culpa dimitti: nec aliquis reatus tolli cũ careant charitate per quam ⁊ culpa purgat ⁊ reatus tollitur: ⁊ ideo culpa venialis in eis semp manebit vel reat' eius: si etiã ante pctm̃ mortale veniale dimissuz fuisset quantũ ad culpã manente reatu: ⁊ ppt̃ hoc eternal'r dãnati de venialib' punient. ¶ Ad pmũ g̃ dom̃ q̃ pctm̃ mortale meret penã eternã inquantũ gr̃am tollit: ⁊ a deo eterno separat: ⁊ fm hoc in infinituz distat a vẽiali. in illo g̃ qui gr̃a caret ⁊ a deo in perpetuũ separatus est: per accidẽs vẽiali eterna pena debet rõne subiecti que p se debet mortali. ¶ Ad scdz dõ q̃ nõ ẽ ibi aliqua psonar̃ acceptio: qz in iusto est gr̃a cui' vtute culpa eius purgat vel reat' q̃ carent dãnati: ⁊ iõ eor̃ culpa vel reat' penã expiari nõ põt: ⁊ sic pz q̃ vẽialia p acrõs hñt mortalib' aduũcta in dãnatis q̃ nõ sũt lignũ fenũ ⁊ stipula.

AD tertium sic proce

dit: vr̃ q̃ p penã purgatorij nõ expiet peccatũ veniale quo ad culpã: qz sup illud. j. Joh. v. Est pctm̃ ad mortẽ ꝛc. dic̃ glo. Dõ in hac vita nõ cozrigit fruſtra p' morte ei' venia postulat. g̃ nullũ pctm̃ p' hãc vitã quo ad culpã dimittit. ¶ D. ei' dẽ ẽ labi in pctõ ⁊ a pctõ liberari. sz aia p' mortez ñ põt peccar̃ venial'r. g̃ nec a pctõ veniali absolui ¶ D. Bre. dicit q̃ talis in iudicio ds̃q̃ futurus ẽ qualis de corpore exiuit: qz lignũ vbi ceciderit ibi erit. Eccl'astici. xj. Si g̃ aliquis in hac vita exit cũ veniali in iudicio cũ veniali erit: ⁊ ita p purgatoriũ nõ expiat a culpa veniali aliqs. ¶ D. ẽ. dictuz ẽ q̃ culpa actualis nõ delet nisi p cõtritionẽ. sz p' hanc vitã nõ erit ꝓtritio que est act' meritor': qa tũc nõ erit meritũ neq̃ demeritũ: cũ fm Damas. Hoc ẽ homib' mors q̃ angel' casus. g̃ p' hãc vitaz nõ dimittit in purgatorio veniale quo ad culpaz. ¶ D. veniale nõ est in nobis nisi rõne fomitis. vñ in pmo statu Adã venial'r nõ peccasset: vt in. g̃. li. di. xxj. dictũ ẽ. sz p' hanc vitã in purgatorio ñ erit sensualitas fomite corrupto in aia separata: qz fomes dicit lex carnis: Ro. vij. g̃ nõ erit ibi venialis culpa: ⁊ ita non põt expiari per purgatoriũ ignẽ. ¶ Sed contra est qd̃ Grego. dicit in. iij. Dial. ⁊ Aug' de vera pnia q̃ quedã culpe leues in futuro remittunt: nec põt intelligi quo ad penã: quia sic omnes culpe quantũcũq̃ graues quantũ ad reatũ pene per ignẽ purgatoriũ expiat. g̃ venialia q̃tuz ad culpã purgant per ignẽ purgatoriũ. ¶ D. Lozr̃. iij. per li. se. ⁊ sti. vt dictũ est venialia intelligunt. sed lignũ se. ⁊ sti. p̃r purgatoriuz cõsumunt g̃ ipse veniales culpe post hanc vitã remittuntur. Vlterius videt q̃ ignis purgatorius non liberet a reatu pene. omnis eni purgatio respicit feditatẽ sed pena non importat aliquam feditatem. ergo ignis purgatorius non liberat a pena. ¶ D. contrariuz non purgat nisi per suuz contrariuz. sz pena non contrariat pene. g̃ per penaz purgatorij ñ purgatur aliquis a reatu pene. ¶ D. j. Lozr̃. iij. super illud: Saluus erit sic tam̃ ꝛc. dicit glo. ignis iste est tẽtatio tribulatiõis de qua scriptũ ẽ: Vasa figuli pbat fornax ꝛc. Eccl'ia. xxvij. g̃ homo expiatur ab omni pena per penas hui' mundi: saltez p mortẽ que est maxia penar̃: ⁊ ñ per purgatoriuz ignẽ. ¶ Sed ꝺ: pena purgatorij est grauior q̃ pena quelibet hui' mundi: vt. s. dictũ est. sed p penã satisfactoriaz quã aliquis in hac vita sustinet expiat a debito pene. g̃ multo fortius per penã purgatorij. Vlterius vr̃ q̃ ab illa pena vnus non liberet alio citius. quãto eni grauior est culpa ⁊ maior reatus tanto acerbior pena imponit in purgatorio. sz que est pportio pene acerbioris ad culpaz grauiorẽ eadẽ est pportio pene leuioris ad culpaz leuiorẽ. g̃ ita cito liberat vnus a pena illa sic alius ¶ D. inequalib' meritis reddunt inequales retributões ⁊ in celo ⁊ in inferno quãtũ ad durationẽ g̃ vr̃ esse silr in purgatorio. ¶ Sz ꝓtra est silitudo apli qui dr̃ias venialiũ per li. se. ⁊ sti. significauit. sz ꝓstat q̃ lignũ diut' manet in igne q̃ fenũ ⁊ sti. g̃ vnũ pctm̃ veniale diut' punit i purgatõio q̃ aliõ

Rñdeo dõ ad pmã. q. q̃ quidã dixerũt q̃ p' hãc vitã nõ dimittit aliqõ pctm̃ quo ad culpã: ⁊ si cũ mortali culpa quis decedat dãnat ⁊ remissiõis capax nõ est: nõ aũt põt esse q̃ cũ veniali decedat sine mortali: qz ipsa gr̃a finalis culpã purgat venialez. veniale eni pctm̃ ꝓtingit ex hoc q̃ aliquis christũ habẽs in fundamento min' aliqõ tpale diligit: qui quidẽ excessus ex cõcupie corruptiõe ꝓtingit. vñ si gr̃a oio cõcupie corruptionẽ vincat: sicut in beata vgine fuit: nõ manet aliquis loc' veniali: ⁊ ita cũ in morte oio diminuat ⁊ ãnihilet ista cõcupiscẽtia: potẽtie aie totalr̃ gr̃e subiũciunt: ⁊ veniale expellit. Sed hec opinio friuola est: ⁊ in se ⁊ in cã sua. in se quidẽ: qz dictis scr̃ar̃ ⁊ euangelij aduersãtur que nõ põt exponi de remissiõe venialiũ q̃tũ ad penã: vt mgr̃ i lr̃a dicit: qz sic tã leuia q̃ grauia in futuro dimittunt: Grego. aũt leues culpas tm̃ post hãc vitã remitti phibet. nec sufficit q̃ dicunt qd̃ hic dicit spãl'r de leuib': ne putet nihil graue p eis nos passuros: qa remissio pene magis aufert grauitatẽ penar̃ q̃ ponat. quantũ ad causaz aũt friuola apparet: qz defectus corporalis qualis est in vltimo vite non aufert cõcupiscentie corruptionẽ: vel diminuit quantũ ad radicez: sed quantum ad actũ: sicut patet etiã de illis qui grauiter infirmant. nec itez tranquillat potẽtias aie: vt eas gr̃e subiciat: quia tranquillitas potentiar̃ ⁊ subiectio earr̃ ad gratiã est quãdo inferiores vires obediũt superioribus que legi dei cõdelectantur: quod in statu illo esse non potest: cum actus vtrarunq̃ impediatur: nisi tranquillitas dicatur priuatio

pugne: sicut etiã in dormientib⁹ accidit: nec tñ ppt hoc sõnus dr cõcupiscentiaz diminuere aut vires aie trãqllare aut eaʃ gr̃e sb̃dere. ⁊ p̃ea dato q ꝑ ꝰ piaz radicaliter diuueret defect⁹ ille ⁊ vires aie sb̃ deret gr̃e: adhuc hoc nõ sufficeret ad purgationez culpe venialis iã cõmisse: quãuis sufficeret ad vitationẽ future: quia culpa actualis etiã venialis ñ dimittit sine actuali cõtritiõis motu: vt. ē. di. xvj. dictũ est: quãtũcũqz habitualr intendat. ꝓtingit aũt qñqz q aliquis dormiẽs morit in gr̃a exñs qui cũ veniali aliquo obdormiuit: ⁊ talis nõ põt actũ ꝓtritiõis hr̃e de veniali ante mortẽ. non põt dici vt dicũt q si nõ penituit actu vel ꝓposito in gnãli vel spãli q sit versũ in mortale ppt hoc q veniale fit mortale dõ placet: qr nõ quelibet placentia venialis facit pctm̃ mortale: alʒ oẽ veniale esset mortale: qr qõlibet veniale placet cũ sit voluntariũ: ſz talis placentia q̃ ad fruitionez spectat in q̃ ois humana quersitas ꝓsistit dũ reb⁹ vtẽdis fruimur: vt Aug. dicit: ⁊ sic placẽtia illa q̃ facit pctm̃ mortale est actualis placentia: qr oẽ pctm̃ mortale in actu ꝓsistit. põt aũt ꝓtingere q aliqs postq̃ veniale peccatũ ꝓmisit nihil actualr cogitet ò pctõ vel dimittẽdo vel tenẽdo: ſz cogitat forte q triangulus hẽt tres angulos equales duob⁹ rectis: ⁊ in hac cogitatiõe obdormiat ⁊ moriat: vñ pz q hec opio oino irrõnalis ẽ. ⁊ iõ cũ aliis dõm q culpa venialis i eo qui cũ gr̃a decedit post hãc vitã dimittit per ignez purgatoriũ: qr pena illa aliqualr volũtaria vrute gr̃e habebit viz expiãdi culpã oẽz que simʃ cũ gr̃a stare põt. ¶ Ad pmũ g̃ dõ q glo. loquit de pctõ mortali. Uel dõ q q̃uis in hac vita nõ cozrigat in se: cõrigit tñ in merito: qr hic hõ meruit vt ibi illa pena sit meritoria sibi. ¶ Ad scõm dõ q pctm̃ veniale cõtingit ex corruptõe fomitis qui in aia separata in purgatorio exñte nõ erit: ⁊ iõ non poterit peccare venialr: ſz remissio culpe venialis ẽ ex gr̃a informata que in purgatorio erit in aia separata: ⁊ iõ nõ est sile. ¶ Ad tertiũ dõ q venialia nõ variãt statũ hois: qr neqz tollũt: neqz diminuũt charitatẽ ſm quã mẽsurat quãtitas gratuite bõitatis aie: ⁊ iõ p hoc q venialia dimittunt vel cõmittũt talis manet aia qualis ꝑus. ¶ Ad q̃rtũ dõ q post hãc vitã nõ põt esse meritũ respectu p̃mij essentialis: ſz respectu alicuʃ accidẽtalis põt esse q̃diu manet hõ in statu vie alicuo⁹: ⁊ iõ in purgatorio põt esse act⁹ meritorius quãtũ ad remissionẽ culpe venialis. ¶ Ad. v. dõ q quãuis veniale ex pnitate fomitis cõtingat: tñ culpa in mẽte ꝓsequit: ⁊ iõ ẽt destructo fomite culpa adhuc manere potest.

AD. ij. q. dõ q quicũqz ẽ debitor alicuʃ per hoc a debito absoluit q debitũ soluit. ⁊ qr reat⁹ nihil est aliud q̃ debitũ pene per hoc q aliquis penam sustinet quã debebat a reatu absoluit: ⁊ ſz hoc pena purgatorij a reatu purgat. ¶ Ad pmũ g̃ dõ q reatus q̃uis nõ importat feditatẽ quantũ in se ẽ: tñ hz ordinẽ ad feditatẽ ex cã sua. ¶ Ad scõz dõ q pena q̃uis nõ cõtrariet pene: tñ ꝓriat reatui ad penã: qr ex hoc manet obligatio ad penã q penã nõ sustinuit quã debebat. ¶ Ad tertiũ dõ q i eis dẽ verbis sacre scipture latet multiplex intellectus vñ ⁊ ille ignis põt intelligi tribulatio pñs: vl pena sequẽs: ⁊ per vtrãqz venialia purgari põt: sed q mors nãlis ad hoc nõ sufficiat. ē. dictũ ẽ. AD. iij qõnez dõ q quedã venialia sũt maioris adherẽtie q̃ alia ſm q affect⁹ magis ad ea inclinat: ⁊ fortius in eis figit. ⁊ qr ea que sunt maioris adherẽtie tardius purgant: ideo quidaz in purgatorio diutius q̃ aliq torquent ſm q affectus eoz ad venialia fuit magis immensus. ¶ Ad pmũ dõz q acerbitas pene ꝓprie respondet quãtitati culpe: ſz diuturnitas respondet radicationi culpe in subiecto. vñ potest contingere q aliquis diutius morꝰ qui minus afflixit: ⁊ econuerso. ¶ Ad scõm dõ q pctm̃ mortale cui debetur supplicium inferni ⁊ charitas cui debet p̃miũ padisi post hanc vitã radicantur imobilr in subiecto: ⁊ iõ quãtũ ad oẽs est eadẽ diuturnitas vtrobiqz. sec⁹ aũt est de pctõ veniali qõ in purgatorio punitur: vt ex dictis pz. ¶ Q. ō. II.

QUeritur de cõfessiõe gnãli. Et circa hoc querunt tria. ¶ Pmo vtz virtute confessiõis gnãlis venialia deleant quo ad culpã. ¶ Scõo vtz pctã mortalia oblita. ¶ Tertio vtz aliquis possit licite ꝓfiteri pctã q̃ non fecit.

AD primum sic proceditur: vr q p ꝓfessiõez gnãlẽ q̃ fit i ꝓpletorio ⁊ p̃ma nõ dimittant venialia: ꝓfessio. n. q̃ dimittitur pctã ẽ q̃ddã sacrale. ſz illa gnãlis ꝓfessio nõ est sacr̃alis: qr põt fieri ẽt nõ sacerdoti. g̃ nõ valet ad pctõz venialiũ dimissionẽ. ¶ Ꝺ. ꝓfessio p hoc ordinat ad pctõz dimissionẽ inquãtũ p eã pctã contitentis manifestant. ſz p⁹ ꝓfessionẽ gnãlez ita ſma nerẽt occulta pctã ꝓfitẽtis respectu ei⁹ cui fit ꝓfessio sic̃ ⁊ pus: tũ qr qñqz ille cui fit ꝓfessio nõ p̃t distinguere voces singuloz. qñ plures simʃ gnãlez ꝓfessionẽ faciũt: tũ qr in illis gnãlib⁹ que in ꝓfessiõe gnãli dicunt nõ est aliquis qui non peccet. g̃ confessio generalis nõ valet ad dimissionẽ venialiũ. ¶ Ꝺ. ꝓtio directi⁹ ordinat ad remissionẽ culpe q̃ ꝓfessio. ſz ꝓtio gnãlr ñ suffic̃ ad remissionẽ vẽialiũ: ꝺa qñqz cũ gnãli ꝓtiõe sil stat habitualr placẽtia alicuʃ vẽialr. g̃ mlto min⁹ ꝓfessio gnãlis pctã vẽialia q̃ ad culpã delet. ¶ Ꝺ. si dixerim⁹ q pctm̃ nõ habem⁹ nosipos seducim⁹: vt dr. j. Jo. j. ſz alicq qui nõ hñt peccata mortalia frequent confessionẽ generalem faciunt. si ergo talis confessio sufficit ad delenduz venialia frequẽter sunt sine peccato aliquo: quod videtur esse cõtra auctoritatem induncta.

¶ Sz ꝺ:nihil in eccla frustra agit. sz post generale cōfessionē sequit fm vsuz eccle oratio qua sacerdos dimissionē pctōz ꝓfitentib' precat. g̃ cōfessio generalis valet ad dimissionē pctōz saltē venialiuz. ¶ ℞. sacerdos accedens ad missaz celebrandā confessionez generalē facit vt purius accedat. sed hoc non essz si talis ꝓfessio nō purgaret. g̃ purgat saltē a pctis venialib'. ℟ ñdeo dōm q ista est rō q̃re per infusionē gr̃e z charitatis pctā venialia ñ dimittant: qz nō opponunt charitati quantuz ad habitū: sed magis quantū ad actū eius quē impediunt vel retardant: z iō qñ act' charitatis ꝺ venialia dirigit ea quasi suo ꝺzio delet: nec oz q ꝺ singulū eoz actus charitatis ferat ad eoz deletionē qz nullū eoz de se hz spālez rōnem qua charitati aliquo' ꝺrief: sicut est de pctis mortalib': sed omia fm vnā rōnez disponūt ad ꝺzium charitatis inquātuz nimis tpalib' reb' inhereat. vñ cū ꝓfessio gnālis sit actus ex charitate, pcedēs in eo qui charitatez hz in venialia directus: ꝓstat q valet ad venialiuz pctōz dimissionē quantū ad culpā: z q̃qz quantū ad penaz tāta pōt 'deuotio cōfitentis adesse.

¶ Ad pmū g̃ dō q ꝓfessio gnālis q̃qz est sacrāl': z q̃qz nō. sacrālis quidē est qñ aliquis in secreto sacerdoti ꝓfitet: quedā q̃ meminit: z alia venialia in gnāli: z tunc illa gnālis cōfessio ex q̃ttuor hz q valeat ad remissionē venialiū quantū ad culpaz: z etiā penaz vel in pte vel in toto. ſ. ex ꝓtritiōe cōfitētis: ex hūilitate cōfessiōis: ex oꝺone sacerdotis i quātū ē quedā pſona: ex vi clauiuz. qñ aūt fit publice coz̄ multis: z cū multis in eccla nō est sacrālis: vñ tūc hz efficaciā ex trib' ꝑmis: z nō ex quarto: z ꝓpt̄ hoc etiā nō sb̄iungit in ꝑma z cōpletōis absolutio: nec satisfactiōis iniunctio: sed solū oꝺo misereat. ¶ Ad scām dō q rō illa, pcedit de confessione sacrāli que iudiciū sacerdotis expectat: z iō requirit aliqual' pctōz manifestatio. ¶ Ad. iij dō q cōtritio gnālis sufficit ad pctōz venialiū dimissionē quo ad culpā: sz illud q̃ habitu retinet in affectu excludit ab illa gnālitate. vñ illud nō delet per talē cōtritionē: neq etiā p gnālē ꝓfessionē.

¶ Ad q̃rtū dō q nō fuit intētio apli dicere q nō sit aliqꝺ momētū in quo hō nō sit sine pctō q̃ ad culpā: sz qz ista vita a nullo sine pctō agit: z qz ēt dimissa culpa reatus aliquis manet.

AD secūdum sic procedit: Ur̄ q ꝓfessio gnālis nō sufficiat ad delendū pctā mortalia oblita. pctm̄. n. qꝺ p cōfessionē deletū ē: nō ē necesse itez ꝓfiteri. si g̃ pctā oblita p ꝓfessionē gnālez dimitterent: nō esset neciuz q cū ad noticiā redeūt aliquis ea ꝓfiteret. ¶ ℞. quicūq est cōscius alicui' pcti: vel nō hz pctm̄ vel est oblit' sui pcti. si g̃ p gnālez ꝓfessionē factā pctā oblita mortalia dimittunt: quicūq nō ē sibi ꝓsc' de aliq pctō mortali qñcūq gnālez ꝓfessionē facit pōt esse cert' q sit ꝺmunis a pctō mortali qꝺ est ꝺ apl'm. j. Coz. iiij. Nihil mihi cōscius sū: sz nō i hoc iustificatus sū. ¶ ℞. nullus ex negligētia reportat cōmodū. sz nō pōt esse sine negligētia q aliqs peccatū mortale obliuiscat añ q̃ ei dimittat. g̃ non reportat ex hoc tale cōmodū q sine spāli cōfessiōe de pctō ei dimittat. ¶ ℞. magis est elongatū a cognitione cōfitētis illud qꝺ est oio igratū q̃ illud c' est oblitus: sz pctā p igrantiā cōmissa gnālis ꝓfessio nō delet: qz tūc hereticiqui nesciūt aliq pctā i quib' sūt esse pctā: aut etiā aliqui simplices p gnālez ꝓfessionē absoluerent qꝺ falsū est. g̃ gnālis ꝓfessio nō tollit pctā oblita. ¶ Sz ꝺ: psal. Accedite ad eū z illūinami: z fa. ve. nō cōfū. sz ille qui ꝓfitetur oia q̃ scit accedit ad deū q̃tū pōt. plus aūt ab eo requiri nō pōt. g̃ nō cōfundit vt repulsā patiat sz veniā cōsequit. ¶ ℞. ille qui ꝓfitet veniā ꝓsequit nisi sit fict'. sz ille qui ꝓfitet oia pctā q̃ i memoria hz z oblit' est aliquoz nō ex hoc est fict': qz igrantiā facti patit q̃ a pctō excusat. g̃ veniā ꝓsequit: z sic pctā oblita sibi relaxant: cū impiū sit a deo dimidiā 'spare veniā: vt. ſ. oi. xv. mgr̄ ꝺic. ℟ ñdeo dō q ꝓfessio opat p̄supposita ꝓtritiōe q̃ culpā delet: z sic oꝺinat ꝓfessio directe ad dimissionē pene: qꝺ q̃dē fac z ex erubescētia quā hz: z ex vi clauiū cui se ꝓfitēs subūcit. cōtingit aūt qñqꝺ q p ꝓtritoz p̄cedentē pctm̄ aliqꝺ delet̄ ē q̃ ad culpā siue i generali: si ei' tūc memoria nō habeat: siue in spāli: z tñ añ ꝓfessionē aliquis illi' pctī oblit' est: z tunc ꝓfessio gnālis sacrālis opat ad dimissionē pene ex vi clauiū: quib' se cōfitēs subūcit nullū obstaculū quātū in ipo ē ponēs: sz ex illa pte qua erubescentia ꝓfessiōis pcti penā mitigebat: pena ipius ꝺ q̃ ꝺs spāl'r coz̄ sacerdote nō erubuit ñ ē ꝺinuta. ¶ Ad p'm g̃ dō q in sacrāli ꝓfessiōe nō solū req̄rit absolutio: sz iudiciū sacerdotis satisfactionē iponētis expectat: z iō q̃uis iste absolutōe sit funct' : tñ tenet ꝓfiteri vt suppleat qꝺ defuit sacrāli ꝓfessioni.

¶ Ad scōz dō q ꝓfessio nō opat: vt dictū est: nisi ꝓtritōe p̄supposita de q̃ qñ va fuerit nō pōt aliqs scire: sic nec scire pōt an gr̃az hēat p certitudinē: z iō sciri nō pōt vtz p ꝓfessionē gnālez sit sibi pctm̄ oblitū dimissū p certitudinē q̃uis possit p ꝓiecturas aliquas estimari: de quib'. ſ. ꝺi. ix. dictū est.

¶ Ad tertiū dō q iste nō reportat cōmodū ex negligētia: qz nō ita plenā remissionē ꝓsequit: sic alꝺ ꝓsecut' fuisz: nec tm̄ meret: z tenet itez ꝓfiteri cū ad memoriā pctm̄ reduxit. ¶ Ad q̃rtū dō q igrātia iur̄ ñ excusat: qz ipa pctm̄ ē: sz igrātia facti excusat. vñ aliqs de hoc q nō ꝓfitet pctā que nescit eē pctā pp igrātiā iur̄ ꝺini nō excusat a fictōe: excusaret ām si nesciret ea eē pctā pp igrātiā ꝑticularis circūstātie: vt si coḡuit aliena quā credidit esse suā: sed obliuio de actu pcti hz igrātiaz facti: z iō excusat a pctō fictōis in ꝓfessiōe: qꝺ fructū absolutiōis z cōfessionis impedit.

AD tertium sic proce
dit: Uꝺ q aliquis licite possit ꝓfiteri pctm̃
qꝺ nō hz: qz sicut dicit Hre. Bonaꝛꝛ mētiū est ibi
culpā agscere vbi culpa nō ē. g ad bonā mentē pti-
net: vt ꝺ illis culpis se accusset quas nō cōmisit.
¶ Ñ. aliquis p hūilitatē se reputat deteriorē aliq̃
qui est manifest' pctōr: z in hoc cōmēdand' est. sz
qꝺ corde quis estimat lz ore cōfiteri. g licite pōt se
cōfiteri hīe grauī' pctm̃ q̃ hēat. ¶ Ñ. aliqs qñq;
dubitat de aliquo pctō vtꝛ sit mortale vel venia
le: z talis dz vt videt de illo cōfiteri vt de mortali
g aliquis dz ꝓfiteri aliqꝺ pctm̃ qꝺ nō hz. ¶ Ñ. sa-
tisfactio ex cōfessione ordinat. sz aliquis pōt satis-
facere de pctō qꝺ nō cōmisit. g pōt etiā ꝓfiteri pec
catū qꝺ nō fecit. ¶ Sz ꝫ: ꝺcūq; dicit se fecisse qꝺ
nō fecit mētit. sed nullus in ꝓfessione mētiri dz: cū
oē mēdaciū sit pctm̃. g nullus dz ꝓfiteri pctm̃ qꝺ
nō fecit. ¶ Ñ. in iudicio exteriori non dz aliquod
crimē alicui impingi qꝺ nō pōt p testes idoneos p
bari. sed testis in foro pnie est ꝓscia. g aliquis non
dz se accusare de pctō qꝺ consciā sua non habet.
Ñndeo ꝺd q per ꝓfessionē dz penitēs se ꝓfessori
suo manifestare: ille aūt qui aliud de se sacerdoti
loquit q̃ sua consciā habeat siue in bonum siue
malū non se sacerdoti manifestat: sz magis occul-
tat: z ideo non ē idonea cōfessio: sz ad q h'sit ido
nea requirit q os cordi concordet: vt solū hoc os
accuset qꝺ ꝓscia tenet. ¶ Ad ꝓmū g ꝺd q agscere
culpaz vbi nō est pōt esse duplr. vno mō vt intelli
gat quātū ad sbam act': z sic nō est vez: nō. n. ad
bonā mētē ptinet: sed ad errantē vt se actū aliquē
cōmisisse cogscat quē nō ꝓmisit. Alio mō quantū
ad ꝓditionē act': z sic verū est qꝺ Greg. dicit: quia
iustus in actu qui de se bonus vr formidat ne ali-
quis defect' ex parte sua fuerit: z sic ꝺ iob. ix. Ue-
rebar oīa opera mea. z iō ad bonā mētē etiā perti
net: vt hanc formidinē quā corde tenet lingua ac-
cuset. ¶ Et per hoc pz solutio ad scꝺm: qz iustus
qui est vere humilis nō reputat se deteriorē q̃tuz
ad ꝓpetrationē act' qui sit peior ex gener': sz timet
ne in his qui bene agere vr per superbiā grauius
delinquat. ¶ Ad tertiū ꝺd q qñ aliquis dubitat
de aliquo pctō an sit mortale tenet illud confiteri
dubitatione manente: qz qui aliquid cōmittit vel
omittit in q̃ dubitat eē mortale pctm̃: peccat mor-
taliter discrimini se cōmittēs: z sīlr periculo se cō-
mittit qui de hoc qꝺ dubitat esse mortale negligit
ꝓfiteri: nō tn̄ dz asserere illud esse mortale: sed cū
dubitatōe loqui z iudiciū sacerdotis expectare ē
est discernere inter lepraī z lepraī. ¶ Ad q̃rtū ꝺd
q ex hoc q hō satisfacit p pctō qꝺ nō cōmisit nō
incurrit mendaciū: sicut cū quis confitet pctm̃ qꝺ
nō credit se fecisse: si. n. dicat pctm̃ qꝺ non fecit tn̄
credit se fecisse nō mentit: z iō non peccat si eo mō
dicat sicut ē in corde suo.

Qꝺ. III.

QUeritur
ꝺ sigillo ꝓfessionis. Et circa hoc
queruñ tria. ¶ Pꝛio vtꝛ in q̃lz
casu teneat hō celare ea que sub
sigillo ꝓfessionis hz. ¶ Scꝺo vtrū
possit alī reuelare de licentia cōfitentis. ¶ Tertio
vtꝛ teneat ea celare si etiā al's ea nouit.

AD primuz sic proce
dit: Uꝺ q non in quolibz casu teneat cela-
re sacerdos pctā que sub sigillo ꝓfessionis nouit: qz
sicut dicit Bern. Qꝺ ē institutū p charitate ꝓtra
charitatē nō militat. sed celatio ꝓfessionis ī aliquo
casu cōtra charitatē militaret: sicut si aliquis ī cō-
fessione scit aliquē hereticū quē nō pōt inducere
ad hoc q desistat a corruptione plebis. z silr de il-
lo qui scit p ꝓfessionē affinitatē esse inter aliquos
qui cōtrahere volunt. g talis dz cōfessionē revela
re. ¶ Ñ. id ad qꝺ quis obligat ex p̄cepto eccleſie
tn̄ non est necesse obseruari mandato eccle in cō-
trariū facto. sed celatio ꝓfessionis introducta ē ex
statuto eccle tn̄. si g per eccliaz p̄cipiat q quicūq;
scit aliquid de tali pctō dicat: ille qui scit per ꝓfes-
sionē dicere dz. ¶ Ñ. magis dz hō seruare cōsciaz
suā q̃ famā alteri': qz charitas ordinata ē. sz aliq̃
aliquis pctm̃ celās incurrit ꝓprie cōscie damnū: si
cut cū in testimoniū adducat p pctō illo z iurare
cogit de veritate dicēda: vel cuz aliquis abbas scit
p ꝓfessiōez alicui' ꝓpositi sibi subiecti pctm̃ cui' occa-
sio inducit ipz ad ruinā si ei ꝓpositū dimittat. vnꝺ
dz ei auferre pp debitū pastoralis cure: auferēdo
aūt vī ꝓfessiōez publicare. ¶ Ñ. aliqs sacerdos per
ꝓfessiōez alicui' quā audit pōt accipe ꝓsciaz q sit
ꝑlatōe indign'. sz quilz tenet ꝺdicere, pmotōi indi
gnoꝛ si sua interfit. cū g ꝺdicēdo suspicōez iducer
videat ꝺ pctō: z sic q̄dāmō ꝓfessionē revelare: vr
q oporteat qñq; ꝓfessionē revelare. ¶ Sz ꝫ ē qꝺ
dic decretal' de pnijs z remiss. caueat sacerdos ne v
bo vel sīg vel alio q̃is mō ꝓdat aliq̃ten' pctōrem.
¶ Ñ. sacerdos dz deo cui' ē miſter ꝓformari. sz de'
pctā q̃ p ꝓfessiōez pādūt ñ revelat: sz tegit. g nec sa
cerdos revelar' dz. ¶ Ad ti' vr q sigillū ꝓfessiōis se
extēdat ad alia q̃ illa q sūt de ꝓfessiōe: qz de ꝓfessi
one nō sūt nisi pctā. sz aliqn̄ aliqs cū pctis multa
alia narrat q̃ ad ꝓfessionē nō ptinēt. g cū ea sacer
doti dicāt vt deo vr q ad illa etiā sigillū ꝓfessiōis
se extēdat. ¶ Ñ. alīn aliqs dic alicui aliqꝺ secretuz
z ille recipit sb sigillo ꝓfessiōis. g sigillū ꝓfessionis
se extendit ad illa que nō sunt de ꝓfessiōe. ¶ Sz
ꝫ: sigillū cōfessionis est aliquid annexū sacrali cō-
fessioni. sed ea que sunt ānexa alicui sacro non se
extendūt vltra sacramentum illud. ergo sigillum
confessionis non se extendit nisi ad ea de quibus
est sacramentalis confessio.

Ulteriꝰ vr̃ q̃ nō solū sacerdos sigillū ꝓfessiōis habeat: qz aliq̃n aliquis ꝓfiteꝫ sacerdoti p iterp̃tē ignorātie vrgēte. ſz iterp̃res vt vī teneꝫ ꝓfessionē celare. g̃ etiā nō sacerdos aliquid ſb̄ sigillo ꝓfessiōis hz. ℣ D. aliq̃n aliq̃s in casu necessitatis pōt laico ꝓfiteri. ſz ille teneꝫ pctā celare cū sibi dicāt sic deo g̃ nō solū sacerdos sigillū ꝓfessiōis hz. ℣ D. aliq̃n aliq̃s se sacerdotē fingit vt ꝓsciaz alicuꝰ explorꝫ p hāc fraudē: ⁊ ille etiā vt vī peccat si ꝓfessionē reuelet. g̃ nō solus sacerdos sigillū ꝓfessiōis hz. ℣ Sz ꝯ ē q̃ solus sacerdos est minister huiꝰ sacri. ſz sigillū ꝓfessiōis ē ānexū sacro. g̃ solus sacerdos hz sigillū ꝓfessiōis. ℣ D. hō teneꝫ ea q̃ in ꝓfessiōe audit celare: qz nescit ea vt hō: ſz vt deꝰ. sed solus sacerdos est minister dei. g̃ ipe solus teneꝫ occultare.

Rñdeo dō ad p̄mā. q. q̃ in sacris ea que exterius gerūt sūt signa rerꝫ que interius ꝓtingūt: ⁊ iō confessio qua quis sacerdoti se ſb̄mittit signū ē iniustis qua quis deo ſb̄mittit. deꝰ aūt pctm̄ illius qui se sibi ſb̄mittit p pniam tegit. vñ ⁊ hoc dz in sacro pnie signari: ⁊ iō de necitate sacri est q̃ quis ꝓfessionē celet: ⁊ tāq̃ violator sacri peccat qui reuelat: ⁊ p̄ter hꝰ sūt alie vtilitates huiꝰ celatōis: qz p hoc homines ad ꝓfessionē magis attrahunt: ⁊ simpliciꝰ pctā cōfitent. ℣ Ad p̄mū g̃ dō q̃ quidā dicūt q̃ sacerdos nō teneꝫ seruare sub sigillo ꝓfessionis: nisi pctā de q̃b̄ penitēs emēdare p̄mittit: alꝫ pōt ea dicē ei qui pōt ꝓdesse ⁊ nō obesse. ſz hec opio vī erronea: cū sit ꝯ vītatē sacri: sic. n. baptiſmꝰ est sacm̄ q̃uis q̃s ficteꝰ accedit: nec ē mutandū. ppī hoc aliq̃d de essentialibꝰ sacri: ita ꝓfessio nō desinit eē sacralis q̃uis ille qui ꝓfiteꝫ emēdationē nō ꝓponat: ⁊ iō nihilominꝰ ſb̄ occulto tenendū ē: nec tn̄ sigillū ꝓfessionis ꝯ charitatē militat: qz charitas nō requirit q̃ apponaꝫ remediū pctō q̃ō hō nescit: illud aūt q̃ō ſb̄ ꝓfessiōe scit ē q̃ſi nescitū: cū nesciat vt hō: ſz vt deꝰ: tn̄ aliq̃ō remediū adhibere dz in p̄dictis casibꝰ q̃ tū pōt sine ꝓfessiōis reuelatōe: sicut monēdo eos qui ꝓfitent: ⁊ alīs diligentiā apponēdo ne corꝛumpant p hereſiz. pōt etiā dicere plato q̃ diligentiꝰ inuigilet sup gregē suū: ita tn̄ q̃ nō dicat aliq̃d p q̃ō vbo vel nutu ꝓfitētez pdat. ℣ Ad scām dō q̃ preceptū de ꝓfessione fuāda ꝓsequit ipm sacm̄: ⁊ iō sicut p̄ceptū de ꝓfessione sacrali faciēda ē de iure dīno: ⁊ nō pōt aliq̃ dispēsatōe: vl̄ iussiōe humana hō ab eo absolui: ita nullus ad reuelatiōez ꝓfessionis pōt ab hoīe cogi vel licētiari. vñ si p̄cipiatur ſb̄ pena excōicatōis iā late q̃ dicat si aliquid scit ō pctō nō dz dicē: qz dz estimaꝛ q̃ intētio p̄cipiēt sit si sciat vt hō: ſi ēt exp̄meret de ꝓfessiōe interrogās ñ deberet dicē nec excōicatōez icurreret: qz ñ ē ſb̄iect̄ superiori suo: nisi vt hō: hꝰ āt nescit vt hō: ſz vt deꝰ. ℣ Ad tertiū dōz q̃ hō nō adducit i testioniū nisi vt hō: ⁊ iō absq̃ lesione ꝓscie pōt iurare se nescire q̃ō sit tn̄ vt deꝰ. sīr aūt absq̃ lesiōe ꝓscie pōt p̄laꝰ impunitū dimittere pctm̄ q̃ō scit vt deꝰ: vl̄ in aliquo remedio: qz nō teneꝫ adhibere remediuz: nisi eo mō quo ad ipm deferꝫ. vñ in his que deferunt ei in foro pnie in eodē foro dz q̃tū pōt adhibere remediū: vt abbas in casu p̄dicto admoneat eū: vt poratū resignet: vl̄ si noluerit pōt ex aliqua alia occasiōe absoluere a cura porat̄: ita tn̄ q̃ ois suspicio vitet de ꝓfessiōis reuelatōe. ℣ Ad q̃rtuz dō q̃ ex multis alīs cāis aliq̃s reddit indignꝰ ad p̄latiōis offm̄ q̃ ex peccato: sicut ex defectu scie vel etatis vel alicuꝰ huiꝰmōi: ⁊ iō qui p̄dicit nec suspicionē de crimie facꝫ nec ꝓfessionē reuelat. ℣ D. ḡ. q. dō q̃ sigillū ꝓfessiōis nō directe se extendit nisi ad illa q̃ cadūt ſb̄ sacrali ꝓfessiōe: ſz idirecte id qō nō cadit ſb̄ sacrali ꝓfessione etiā ad ꝓfessiōis sigillū ptinet: sicut illa p que posset peccator vel pctm̄ deꝑhendi: nihilominꝰ etiā illa summo studio sūt celāda: tū ppī scādalū: tū ppī pnitatē que ex consuetudine accidere posset. ℣ Et p hoc pz rñsio ad p̄mū. ℣ Ad scām dō q̃ hō nō de facili dz recipere aliquid hoc mō: si tn̄ recipiat ex pmissiōe teneꝫ hꝰ mō celare: ac si in ꝓfessiōe haberet q̃uis ſb̄ sigillo ꝓfessiōis nō habeat. ℣ D. iū. q. dō q̃ sigillū cōfessiōis cōpetit sacerdoti inq̃tū ē minister huiꝰ sacri qō nihil ē aliud q̃ debitū ꝓfessionē celādi: sic clauis ē ptās absoluēdi: tn̄ sicut aliquis qui nō ē sacerdos in aliquo casu ptīcipat aliquid de actu clauis duz ꝓfessionē audit ppī necitatē: ita ēt ptīcipat ō actu sigilli ꝓfessiōis: ⁊ teneꝫ celare q̃uis ꝑpe loquendo sigillū ꝓfessionis nō habeat. ℣ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

AD secūdum sic procedit: Ulr̃ q̃ de licētia penitētis non possit sacerdos pctm̄ qō ſb̄ sigillo ꝓfessiōis hz alteri. pdē qō. n. nō pōt superior nō pōt inferior. ſz papa nō posset aliquē licētiare: vt pctm̄ qō scit in ꝓfessione alteri diceret. g̃ nec ille qui ꝓfiteꝫ pōt ipz licētiare. ℣ D. illud qō ē institutū ppī bonū cōe nō pōt ex arbitrio vniꝰ mutari. ſz celatio ꝓfessiōis ē instituta ppī bonū totiꝰ ecclie: vt homines ꝓfidētius ad ꝓfessionē accedāt. g̃ ille qui cōfiteꝫ nō pōt licētiare sacerdotē ad dicēdū. ℣ D. si posset sacerdos licentiari videreꝫ dari pallīū malicie malis sacerdotib̄: q̃a posset ptendere sibi licētiā datā: ⁊ sic impune peccarēt: qō nō est cōueniēs. g̃ vī q̃ nō possit a cōfitēte licētiari. ℣ D. ille cui iste reuelabit nō hēbit hꝰ ſb̄ sigillo ꝓfessiōis: ⁊ sic poterit publicari peccatū qō iā deletū ē: qō nō ē ꝓueniēs. g̃ nō pōt licētiare. ℣ Sz ꝯ: superior pōt remittere pctō ē cui lr̃is ad inferiorē sacerdotē de voluntate ipsi̊. g̃ de voluntate cōfitentis pōt alteri pctm̄ reuelare. ℣ D. qui pōt aliquid facere per se potest etiā per alterū facere: sed cōfitēs potest per se peccatū suuz qō fecit reuelare. g̃ potest internuncium sacerdotem facere.

Rñdeo dōm q̃ duo sunt ppī que sacerdos teneꝫ peccatum occultare. primo ⁊ principaliter quia

ipsa ocultatio est de eẽtia sacramenti iquantum scit illud vt deus cui⁹ vicẽ gerit ad cõfessionẽ: alio⁹ ꝓpi scãdalũ vitãdũ. põt aũt penitẽs facẽ: vt illud qõ sacerdos sciebat: vt de⁹ sciat etiã vt hõ: qõ facẽ dũ eũ licẽtiat ad dicẽdũ: ꝛ iõ si dicat nõ frangit sigillũ cõfessionis: tñ oz cauẽ scãdalũ dicẽdo: ne fractor sigilli ꝑdicti reputet. ℣ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ papa nõ põt licẽtiare eũ vt dicat: q̃ nõ põt facere: vt sciat vt hõ: qõ põt qui ꝓfitet. ℣ Ad scõz dõz q̃ non tollit illud qõ ẽ ꝓpi bonũ cõne institutũ: qz sigillũ ꝓfessiõis nõ frãgit: qz dr qõ alio⁹ scit. ℣ Ad tertiũ dõ q̃ ex hoc nõ dat aliq̃ ipunitas malis sacerdoti b⁹: qz imminet eis ꝓbatio si accusant q̃ de licẽtia cõfitentis reuelauerũt. ℣ Ad quartũ dõ q̃ ille ad quẽ noticia peccati deuenit mediãte sacerdote ex voluntate ꝓfitẽtis ꝑticipat in aliq̃ actũ sacerdotis ꝛ iõ sile est de eo ꝛ de iterꝑte: nisi forte pcõz velit q̃ ille absolute sciat ꝛ libere.

AD tertiuz sic ꝓceditur

Ur q̃ illud qõ q̃s scit p cõfessionẽ ꝛ alio⁹ nullo⁹ possit reuelare: nõ. n. frãgit sigillũ confessiõis nisi dũ pctñ qõ in ꝓfessiõe hr reuelat. si g̃ iste reuelat pctñ qõ in ꝓfessione audiuit qualr cũ q̃ alr sciat sigillũ ꝓfessiõis frangere vr. ℣ ℈. qui cũq̃ ꝓfessionẽ alicui⁹ audit ei obligat ad h⁹ q̃ peccata ipius nõ reuelet. sz si aliquis alicui ꝓmitteret tenere ꝑuatũ qõ'ei dr: q̃tũcũq̃ p'ea sciret deberet ꝑuatũ tenere. g̃ qõ in ꝓfessiõe quis audit q̃tũcũq̃ alias sciat oz ꝑuatũ hr. ℣ ℈. duoꝝ qõ ẽ alio potẽti⁹ trahit ad se reliquũ. sz scia q̃ scit pctñ vt de⁹ ẽ potẽtior ꝛ dignior illa q̃ scit vt hõ. g̃ trahit ad se ea: ꝛ ita nõ poterit reuelari fm q̃ scia q̃ scit: vt de⁹ exigit. ℣ ℈. secretũ ꝓfessiõis institutũ ẽ ad vitãdũ scãdalũ ꝛ vt hoies a ꝓfessiõib⁹ ñ ꝛtraherẽt. sz si alicui q̃s posset dicẽ illud qõ i ꝓfessiõe audiuit ẽt si alias sciret nihilomin⁹ scãdalũ seq̃ret. g̃ nullo⁹ ꝑt dicere. ℣ Oz ℈ nullus põt aliũ obligare ad qõ non erat obligat⁹ nisi sit su⁹ ꝓlat⁹ q̃ obliget eũ ꝑcepto. sz ille q̃ sciebat alicui⁹ pctñ p visũ nõ erat obligat⁹ ad celãdũ. g̃ ille q̃ ei ꝓfitet cũ nõ sit ꝓlat⁹ su⁹ nõ ꝑt eũ obligare ad celãdũ ad h⁹ qõ sibi ꝓfitet. ℣ ℈. sz hoc posz impediri iusticia ecclie si aliq̃s vt euaderet sententiã excõicatiõis q̃ i ipz ferẽda erat pp aliqõ pctñ õ q̃ quiet⁹ ẽ ꝓfiteret ei q̃ sniaz ferre oz. sz iusticie executio ẽ i ꝑcepto. g̃ nõ tenet celar pctñ qõ q̃s i cõfessione audit si alias sciat. Q ñdeo dõ q̃ circa h⁹ ẽ triplex opio. quidã. n. dicunt q̃ illud qõ aliquis audit i ꝓfessiõe nõ põt aliquo⁹ dicere si sciat alias siue añ siue p⁹. q̃dã vo dicũt q̃ p ꝓfessiõez ꝑcludit sibi via ne possit aliq̃d dicẽ qõ pr'sciuit: ñ aũt q̃n possit dicẽ si p'ea alio⁹ sciat. vtraq̃ aũt opio dũ nimiũ sigillo ꝓfessiõis attribuit ꝓiudiciũ vitati ꝛ iusticie ꝑuãde fac: possz. n. aliq̃s ad pctã esse ꝓclinior si nõ timeret ab illo accusari cui ꝓfessus ẽ: si coraz ipo pctñ iteraret. sil'r ẽt multũ iusticie pire potẽt si testioniuz ferre nõ posset aliq̃s õ eo qõ vidit ꝑꝑ ꝓfessionẽ de h⁹ factã. Nec obstat qõ q̃dã dicunt q̃ oz ꝓtestari se nõ tenere ꝑuatũ h⁹: qz h⁹ nõ posset p'testari nisi p⁹ q̃ pctñ est sz sibi dictũ: ꝛ tũc q̃libet sacerdos posset cũ vellet reuelare peccatum ꝓtestationẽ faciẽdo: si hoc ipz ad reuelãdũ libeꝝ reddẽt ꝛ iõ alia opio ẽ ꝛ vior: qz illud qõ hõ alias scit siue añ ꝓfessionẽ siue p⁹nõ tenet celare quãtũ ad id qõ scit vt hõ: ꝑt. n. dicẽ scio illõ: qz vidi: tenet tñ celare illud inq̃tũ scit vt de⁹. nõ põt. n. dicere: ego audiui hoc in cõfessiõe: tñ ꝑꝑ scãdalũ vitãdũ oz abstinere ne de hoc loquat: nisi necessitas imineat. ℣ Ad ꝑmũ g̃ dõ q̃ qñ aliq̃s dicẽ se vidisse qõ i cõfessiõe audit: nõ reuelat qõ i ꝓfessiõe audiuit: nisi per accidẽs: sicut q̃ scit p auditũ ꝛ visũ nõ reuelat qõ videt p se loquẽdo. si dicat se audiuisse: sed per accidẽs: qz dicẽ auditũ cui accidit visũ esse: ꝛ iõ tal' sigillũ ꝓfessiõis nõ frãgit. ℣ Ad scõz dõ q̃ nõ obligatur audiens confessionem q̃ non reuelet peccatum simpliciter: sed ꝓout est in ꝓfessiõe auditũ nullo. n. casu dicere oz se audiuisse in ꝓfessiõe. ℣ Ad 3ᵐ dõ q̃ intelligẽduz est de duob⁹ qui hñt oppositiõem. sz scia qua scit aliq̃s pctñ vt de⁹: et illa qua scit vt homo non sũt opposita: ꝛ ideo rõ nõ ꝓcedit. ℣ Ad 4ᵐ dõm q̃ nõ debz ita vitari pctñ ex vna parte q̃ ex alia iusticia relinquat: veritas. n. nõ est ꝓpi scãdalũ dimittenda: ꝛ iõ quãdo imminet piculũ iusticie ꝛ veritatis nõ oz dimitti reuelatio eius qõ q̃s in cõfessione audiuit si alias scit ꝓprer scandalũ: dum tñ scandalũ q̃tũ in se ẽ euitare nitat. ℣ On redarguo: qz fortasz verũ est. hoc nõ dicit Aug⁹. q̃si dubitãs an purgatoriũ sit: sz an de hoc igne Aplus intelligat. ℣ Qõ omnia criminalia semel saltẽ ꝛc. Cõtra: ꝓtritio non oportz q̃ sit sigillatim de oibus. g̃ nec cõfessio. Et dõm q̃ ꝓtritio ẽ in ꝓspectu dei q̃ vno intuitu oia videt. sz ꝓfessio fit hoi oz sigillatim omnia exponi. Et preterea oz de oi pctõ mortali qõ memorie occurrit singulariter dolere: vt ꝓdictuz est. ℣ Nisi aliqua frequẽter iterata. Contra: iteratio nõ trahit ea extra genus venialiũ pctõꝝ. Et dõm q̃ loq̃tur quãtũ ad dispositionẽ qz frequẽs venialiuz iteratio disponit ad illã placentiã venialiũ i qua ꝓsistit pctñ mortale: qz fm q̃ hitus ex ꝑsuetudie generat ꝛ auget: fm hoc delectatio ꝛ ꝓnitas crescit. ℣ Oz aliud ẽ fauoze p odio ꝛc. Cõtra. g̃ sz h⁹ videt q̃ aliq̃s possit cui vult ꝓfiteri qñ habz sacerdotez ig̃rantẽ. Et dõz q̃ hoc intelligẽdũ est qñ sacerdotis ignorãtia posset hoiez inducẽ in errorez: tũc. n. de licentia sacerdoti vel supioris oz alium petere prudẽtiorez. Quinq̃ tñ casus ponũt q̃bus licet alĩ ꝓfiteri q̃ ꝓpio sacerdoti sine eius licẽtia prim⁹ est si sit vagabũdus: scõus si mutauit domicilũ: ꝛtius si offendit in aliena parochia: q̃rtus ꝓpter malicia sacerdotis si reuelat ꝓfessiões vel incitat ad malũ: quint⁹ in articulo necessitatis.

Distinctio. XXII.

AJm multis

auctib' ꝛc. Postꝙ determinauit mgr ō tpe pnie qō cōmitat ipaz pniaz: h determiat q̄daz q̄ ptinēt ad effectū ipsi' q̄ ē remissio pctōz. Et diuidit i ptes duas. In pma inqrit vtz remissio pctōz sit irreuocabil' an pctā dimissa qñqz redeat. in scōa qz in quolibz sacro effect' est res ipsi' inqrit q̄d sit sacrz ꝛ res i pnia: ibi P' p̄dca r̄stat iuestigar ꝛc. Circa p'm ta fac. p' mouet qōnē. 2° pōit diuersas opiones circa solutōz ipi' qōis: ibi Cui' qōis solutio ꝛc. tertio opiones plequit: ibi Qui vo pctā dicūt ꝛc. Et circa hoc duo facit. p° plequit pmam opionē: scōo scōaz: ibi Sz qz absonū vi ꝛc. Circa p'm tria fac. p° pōit auctes q̄b' ꝓfirmat p° opio. scōo obūcit inꝯuū: ibi Quib' oppōit ꝛc. ttio pōit eoz solutio: ibi Sz ad hoc pōt dici ꝛc. Post p̄dicta restat iuestigare ꝛc. h inqrit q̄d sit sacrm ꝛ q̄d res in pnia. ꝛ circa hoc duo facit. p° mouet qōnē. scōo soluit eā: ibi Quidā. n. dicūt sacrā ꝛc. ꝛ diuidit in ptes duas fm duas opiones q̄s ponit. scōa incipit ibi: Quidā aūt dicūt ꝛc. Circa p'm duo fac. p° narrat opionē. scōo narrat obiectões in ꝯuū: ibi Qō si ē nō oē sacrm ꝛc. ꝛ diuidit in ptes duas fz duas obiectões q̄s ponit. scōa icipit ibi: Itē si exīor penitētia ꝛc. ꝛ vtraqz diuidit in obiectōez ꝛ solutionem: vt per se patet.

Hic ē duplex qō. Pria de reditu peccatoz. Scōa de eo qō ē sacrm vel res in pnia. Circa p'm q̄runt q̄ttuor Prio vtz pctā dimissa redeāt. Secūdo ō ingratitudine p quā pctā redire dicuntur. Tertio q̄ pctā p ingratitudinē redire possunt. Quarto vtz reciduās teneat ꝓfiteri pctā de q̄bus pr̄ius confessus fuerat.

AD primuz sic proce

dit: Uī q pctā dimissa redeūt i eo q̄ recidiuat: dic. n. Leo papa: Que dīna misericordia soli dauit in ea reuoluit p̄ur qo q̄tū iterata iniq̄tas misericordiā ꝓcessaz exinanuit. g vī q p recidiuuz pctā dimissa redeāt. P. remoto opculo appet qō opiebat. fz charitas opit multitudinē pctōruz. J. Pe. iij. g remota charitate p pccm̄ sequēs pctā dimissa redeūt. P. Eçech. xviij. dī: Si auerterit se iust' a iusticia sua oēs sue iusticie q̄s fecēat nō recordabūt. g i eod statu ē ac si nullā iusticiā fecisz fz si nō fecisz iusticiā pnie: nō eēnt ei pctā dimissa g dimissio illa ānullat: ꝛ sic pctā dimissa redeunt.

P. magl peccat q offēdit deū q̄ q offēdit hoicz fz si aliqs ē ab aliq̄ dño māumiss' p offēsā i ipz cōmissā itez reducit in fuitutē. g mlto forti' si aliqs diuina gīa a fuitute pcti liberat' deū p recidiuū pcti offēdat i p̄stinā fuitutē reuocat: ꝛ sic pctā dimissa redeūt. P. esto q aliquis p' vaz ꝓtritionē ō peccatis p̄teritis cadat in pc. m̄ ꝛ moriat: stati ꝓstat q i infernū descēdat. g de pctis q̄ sibi dimissa fuerūt ibi pūiet: cū nō sit sibi pena totalr rēissa: ibi vo puniet eternalr: qz in inferno nulla ē redēptio. g sibi reatū icurrit ei quē non habebat: ꝛ ita vi q i isto pctā dimissa redeūt: ꝛ sibi rō ē de illo qui ꝓfessus est ꝛ nō satisfecit plene. P. sicut p pniam remittunt pctā: ita per pctm̄ actuale mortificāt merita p̄cedentia. sz p pniaz q̄ pctm̄ destruit p̄ora merita reuiuiscūt. g p pctm̄ qō pniaz destruit q̄ remittebat pctm̄ pctā dimissa reuiuiscūt. Sz ꝯ: Aug' in li. de r̄sionib' p̄ros pi: Qui recedit a christo ꝛ alienatus a gratia finit hanc vitā: quid nisi in perditionē vadit: sed nō in id qō dimissum est redit: nec originali pctō dānabit. g pctā dimissa non redeunt. P. eod pctō ꝛ eq̄li vn' non fit alio deterior: sz cōtingit innocētē ꝛ penitētē eodē ꝛ equali peccato mortali peccare. g penitens non fit deterior per hoc peccatū q̄ innocens: fieret aūt si peccata dimissa redeant. g non redeunt. P. ꝯuz nō reducit suū ꝯuz. sed contingit qñqz q̄ peccatū qō aliquis post pniaz cōmittit est ꝯuz peccato qō p pniaz deletū est: sicut auaricia, pdigalitati. g pctm̄ sequēs nō reducit pctm̄ p̄cedens. P. nullus incurrit pcti maculā vel reatū: nisi ex cōmissiōe ip̄i' pcti. sed penitēs anteq̄ faceret simplicē fornicationē nō habebat maculā vel reatuz homicidij qō si bi iaz dimissuz erat. g nec postea fornicando homicidiū cōmittit. g non redit homicidium sibi dimissuz quantū ad culpaz: neqz quantuz ad reatū.

ñdeo dō q aliquo mō redire pctā oz dicere: qz auctes expresse hoc dicunt. quidaz simplicit hoc cōcesserunt in omni qui patit recidiuuz: nec fuit intentio eoz dicere q actus ille peccati idem numero reuocaret: vel eadez numero macula q̄ prius ablata fuerat per pniam: qz qō omino in nihiluz decidit idē numero resumi nō pōt: sed ita q sic p pctā cōmissa aliquis impedicbat ante peractaz penitentiā de eis ne gr̄am a deo reciperet: ita eisdem impedit postꝙ a statu pnie decidit per peccatum mortale quo recidiuat: sic enī dī peccatū mortale quantū ad culpaz manere inquantū ex actu qui tā p̄teriit impedit aliquis a gr̄e receptōe: sic a q̄dā obstaculo posito inter deū ꝛ aiaz: remitti aūt quo ad culpā qñ rōne actuū p̄itoz aliqs gīa nō p̄uat fz hec opio ñ pt stare: qz ad causādū tenebras vtz qz duoz p se suffic. s. dispō recipientis: ꝛ inpositio obstaculi: vñ si tenebre debeāt amoueri oz ꝛ indis positōez tolli ꝛ obstaculū amoueri: ꝛ ita pnia que tenebras peccati tollebat nō solū remouebat indispositionē que erat in anima ad gratiam suscipiēdam: sed etiam remouebat obstaculuz p̄cedentis peccati: non quidem ita q actus ille non p̄cesserit: sed q non haberet vim impediendi

gratiã actus p̃cedens: que quidẽ vis p̃dicto actui restitui non posset: nisi iteret qd̃ est impossibile: z ideo nõ p̃ot dici q̃ p̃dicto modo peccata quo ad maculaz redeunt. z ideo alij dixerũt q̃ non redit peccatũ dimissuz per quodlibet peccatũ sequens sed per quattuor tantũ. s. per odiũ fraternuz: per apostasiaz a fide: per cõtẽptũ cõfessionis: per hoc q̃ aliquis dolet se penituisse. vñ fecerunt versus: Fratres odit: apostata fit: spernitq; fateri. Peni tuisse piget: pristina culpa redit. Sed hec opinio minus habet de ratione q̃ prima: quia non magis p̃ot assignare causam quare per hec p̃tã redeant peccata dimissa q̃ per alia: cũ etiã alia contingat quandoq; esse grauiora nisi q̃ ex auctoritatibus z quibusdaz rõnibus friuolis inducebant ad dicendũ q̃ per hec peccata redirent peccata dimissa: z videbat eis absurdũ q̃ per omne peccatuz sequens p̃cedentia redirent. nec sufficit q̃ dicunt q̃ deus dimittat peccata sub cõditione vitandi ista quattuor: quia causa sufficiens inducit effectũ suũ absolute nihil expectans a futuro: gratia autez z passio christi ex cuius virtute sacramẽta efficaciã habent sufficientissime se habent ad omnẽ culpã delendũ. z preterea nulla est ratio quare magis ꝓ ratione vitandi hec peccata priora remittant q̃ sub conditione vitandi alia: cũ omne peccatũ contrarietur gratie per quã fit remissio peccatorũ: z ideo dom est cuz alijs q̃ aliquid potest redire dupliciter: vel i se: z sic peccata dimissa nullo modo redeunt quantum ad maculaz: z per consequens nec quantum ad reatum: vel in suo effectu: z hoc modo peccata dimissa redeunt inquãtũ ex dimissis peccatis aliquid in sequentibus relinquit. ex hoc eni q̃ homo deũ per peccatum offẽdit post remissionẽ p̃cedentiuz peccatoruz quandã deformitatẽ ingratitudinis actus sequentis peccati acquirit: z ideo dicit cõmuniter q̃ redeunt quantũ ad ingratitudinẽ. Ad ꝑmũ g̃ dom q̃ misericordia dei p quã fiebat remissio peccatoꝝ ad duo ordinatur: ad vnuz in pñti. s. remissionẽ precedentiũ pctõruz z quantũ ad hunc effectũ non exinanit per pctm sequens: ad aliud in futuro. s. ad vitam eternam consequendam: quia gratia per quã fiebat remissio pctõꝝ faciebat dignum vita eterna: z quantũ ad hunc effectum exinanitur per sequens pctm. Ad scõm dom q̃ charitas dicitur operire peccata deo qui omnia videt: vnde oportet q̃ ea destruat: non quidem faciens vt actus non p̃cesserit sed q̃ vim impediendi gratiaz non habeant: sz coram oculis hominuz aliquid potest operiri qd̃ ꝺ se manet: z de tali operimento obiectio ꝓcedebat Ad tertiũ dom q̃ iustitie eius non rememorabuntur quantum ad effectum qui ex eis expectabatur in futuro: quia per eas ad vitam eternam non perueniet: sed rememorabuntur quantuz ad hunc effectum qui est peccata preterita abolere quez in pñti faciebant. Ad quartuz dom q̃ q̃ uis aliquis manumissus reducatur in eandez seruitutem de qua liberatus fuerat: non tamẽ vt sit ex eadem causa seruus ex qua primo fuerat: sz ex alia. s. offensa post manumissionez cõmissa. z sil̃r qui recidiuat reducitur in seruitutem peccati: nõ tamẽ vt sit seruus peccati ex actibus peccatorum ex quibus prius erat: sed ex actu istius peccati sequentis: vnde peccata dimissa non redeunt: sz nouum inducitur. Ad q̃ntuz dom q̃ pro illa pte pene que sibi dimissa est in confessione vel contritione nunq̃ punietur: sed pro residua in eternuz tñ vt quidã dicũt: quia ratione fori in quo punitur eterna pena debet: sicut ẽ i venialibus que in purgatorio puniunt pena tẽporali: z in inferno etna. sed hoc nõ videt simile: quia veniale iõ in inferno eternaliter punit: quia semp manet cuz nõ sit ibi aliquid qd̃ culpã delere possit: sz pena ex hoc ipo q̃ soluitur expiatur: z ideo alij dicũt q̃ pena cui' est aliquis debitor post culpã remissaz in inferno punietur tẽporaliter: nec ꝓpt hoc sequit q̃ sit in i'ferno redẽptio: quia pena que soluit nõ redimit: nec est incõueniẽs q̃ quãtũ ad aliquid accidẽtale pena iferni minuat vsq; ad die iudicij: sic ẽt auget Ad sextũ dom q̃ pctm mortale nõ mortificabat merita p̃cedẽtia q̃n in se essent viua. vñ i gl̃ia electoꝝ cedebant: sed mortificabant solũ q̃tuz ad illũ cui' erant qui ipediebat a cõsecutione effectus ipoꝝ: z ideo remoto ipedimento in sua efficacia remanẽt quo ad istũ: sed pctm per pniam nõ solũ mortificat quo ad peccãtẽ: sed etiã in se: remissio eni pctõꝝ est pncipal̃r op' dei: sed mortificato meritoꝝ p̃cedentiũ est opus homis: hõ aũt sua actione nõ p̃ot euacuare simpl̃r opus dei q̃uis possit ipedire ne sibi ꝓfit: z ideo homo per pctm seqns nõ p̃ot remissionẽ p̃cedentiuz pctõꝝ ãnullare: p̃t aũt sua actione euacuare qd̃ per ipm factum est: z ideo p̃ot mortificationẽ p̃cedentiũ meritorum per merita sequentia penitus ãnullare p̃cipue gr̃a adiutus.

Ad secũdum sic procedit: Ut̃ q̃ ingratitudo nõ sit spãle pctm qd̃. n. inuenit in omi pctõ non est spãle pctm. sz ingratitud nẽ incurrim' per qlibet pctm: qz deum nobis maxime bñficuz offendim' quolibet pctõ q̃ tũ in nobis est. g̃ ingratitudo nõ est spãle peccatũ. Ñ. oẽ pctm spãle alicui virtuti spãli opponitur sz nõ ẽ assignare aliq̃ virtutẽ spãlẽ cui ingratitudo opponatur cuz sit contra omnes: qz omnes ex dei gratia nobis conferuntur. g̃ ingratitudo non est speciale peccatum. Sed contra: vbicunq; est inuenire specialem rationem deformitatis est inuenire speciale peccatum. sed hoc habet ingratitudo. ergo est speciale peccatum.

Ulterius videt q̃ non minus sit ingratus inno

cens si peccat q̄ penitens: ille enī per offensam fit magis ingratus qui ad maiores gratiarum actiōes tenetur: sed magis tenetur ad gratiarum actiones innocens q̄ penitens inquantū nobilius donum a deo habet. g̈ magis est ingratus si peccat. ¶ Ad. sic homo per gratiam dei releuatur a casu: ita per gratiam tenetur ne cadat. sed ingratitudo gratie contēptū importat. g̈ ita est ingratus innocens dum peccat contēnens gratiam sustentantē: sicut penitens contemnes gratiam releuantē. ¶ Sed contra: rectum iudiciū est: vt ille plus diligat cui plus est dimissum: vt patet Luce. vij. sed plus dimissum est penitenti q̄ innocenti. g̈ plus tenetur diligere g̈ magis est ingratus si peccat. ¶ Iterius videt q̄ ex ingratitudine recidiuantis consurgat tantus reatus quantus fuit precedentium peccatorum: q̄ quātum est beneficium pristinum tanta est ingratitudo contemnentis. sed quantū est peccatū cōmissum tantū est beneficium remissionis peccati. g̈ tanta est ingratitudo: & ita videt q̄ consurgat equalis reatus peccatis dimissis fm ingratitudinem peccati sequētis. ¶ Ad. non possunt aliqua cōmensurari: nisi scōm quantitatē quam habent. sed reatus ex ingratitudine recidiuantium mensurat fm quantitatē peccatorum dimissorum: quia quanto plura & maiora peccata sunt alicui dimissa tanto magis efficitur ingratus contēnendo. g̈ reatus totus precedentium peccatorū redit per ingratitudinē recidiuantis. ¶ Sed contra: quantitas reatus est fm quātitatē deformitatis in culpa. sed quādoq̄ nō est tāta deformitas in peccato recidiuantis quāta fuit in multis aliis que prius sibi dimissa fuerunt. g̈ non redit equalis reatus. ¶ Rñdeo dom ad pmam. q. q̄ ingratitudo gratiarum actionis priuatiua est: que quidem gratiarum actio dationē respicit. est autē duplex datio. vna que respicit debitū vel iā existens sicut cum quis alicui reddit qd debet: vel vt fiat: sic cū quis emit vel dat aliquid vt alterum sibi debitū fiat: & hec datio ad iusticiam pertinet. alia aūt est que neutro modo respicit debitum: & hec proprie donatio dicit: & ad liberalitatē pertinet. & quia ad hanc dationē nihil inclinat nisi voluntas dandi: ideo gratuita dicit: & tali datōi gratiarum actio, ppe debet: vt quis gratie facte retributionē faciat fm suum modū ex hui⁹ modi. g̈ grā actionis defectu aliqs ingratus dicitur: & tanto magis quanto magis ab hoc discedit. vnde primus modus ingratitudinis est cū quis effectu pro beneficijs acceptis retribuere aliquid negligit: secundus cum affectu contēnit: tertius cum etiam intellectu obliuiscitur: quartus & maximus vt contra benefacientem aliquid operetur indebite. ingratitudo autē quantū ad tres primos gradus semper est peccatum speciale: sed quantum ad quartum est deformitas annexa peccato: quia ex hocipso q̄ ponitur aliquid indebite fieri ponitur peccatum esse: sed ex hoc q̄ dicitur fieri contra benefacientē additur circumstantia aggrauans que est ingratitudo. vnde cum omne peccatum contra deum sit ex quolibet pctō homo ingratitudinē incurrit: quia ipse est nobis summe beneficus: & per hunc modum quodlibet peccatum post beneficium remissionis peccatorum ingratitudinē habet annexam: & ideo ingratitudo fm quam peccata redire dicuntur non est speciale peccatum: quamuis aliqua ingratitudo sit speciale peccatum. ¶ Ad pmum g̈ dicendū q̄ de ratione generalis peccati est non solum q̄ inueniat cum oibus peccatis: sed etiā q̄ nunq̄ inueniatur sine aliquo aliorum peccatorum: quia nihil est in genere quod non sit in aliqua eius specie. vnde quatenus inuenitur ab alijs peccatis separatum dicitur peccatum speciale quamuis quādoq̄ etiā alijs adiungatur. ¶ Ad secundum dicendum q̄ ingratitudo: vt dictum est gratiarum actionē tollit que est actus iusticie: qa ille qui prius dedit debitorem sibi constituit illum qui retribuit: quamuis hoc non intenderet: vnde opponit iusticie. ¶ Ad secundam questionē dom q̄ loquendo de penitente per se & innocente quantum ad bonum remissionis peccatorum & innocentie conseruate donis aliis pretermissis: sic quodāmō plus tenetur ad gratiarum actionē innocens quodā modo penitens. gratiarum enī actio respicit & quantitatē doni & modum gratuite datiois: & ex vtroq̄ mensuram recipit: quia tam maiori dono q̄ magis gratis dato maior gratiarū actio debet. ꝓsiderando g̈ quantitatē doni sic innocens magis tenetur: quia maius est qd accepit: sed considerando hoc qd est gratis dare magis tenet penitens: quia quanto aliquis est magis elongatus a debito recipiendi: tanto datio fit sibi magis gratis ex parte sua quāuis non ex parte dantis qui omnib⁹ equali liberalitate dat: magis autē elongat a debito cō sequendi remissionē peccatorum q̄ innocens a debito conseruationis: & ideo vterq̄ aliquo mō plus tenetur ad gratiarum actionē: & aliquo modo equaliter. & per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Ad etiā questionem dicendum q̄ quidam dixerunt q̄ per ingratitudinē recidiuantis redit tantus reatus quātus fuit omnium peccatorum precedentium: sed hoc non potest esse: quia quantitas reatus sequit quātitatē peccati: quantitas aūt peccati per qd quis recidiuat est multo minus: quādoq̄ ex genere suo q̄ peccata que prius erant dimissa: & non pōt esse q̄ ingratitudinis circumstantia det sibi tantā quātitatem: quia hec ingratitudo consurgit ex hoc q̄ aliquid indebite fit contra dei precepta. vnde fm mensuram indebiti est mensura ingratitudinis: & sic quātitas peccati quam habet ex suo genere dat quantitatē ingratitudini. vnde quantitas ingratitudinis non potest esse maior q̄ sit quantitas peccati & ideo aliter dicendum q̄ non redit equalis reatus secundum quantitatem absolutam: redit autem

equalis ſm ꝓportionalitatē: qꝫ quāto fuerūt pcā dimiſſa grauiora: tanto fuit beneficiū remiſſionis maius: ⁊ q̄nto beneficiū fuit maius tanto ingratitudo maior: ⁊ ſic aliquo mō quātitas reatus p̄cedētiū peccatoꝝ manet in ingratitudine recidiui: non aūt ſm equalitatē abſolutā: ſicut nec beneficiū eſt equale pcō dimiſſo in quātitate ſz multo maius: nec ingratitudo ſm quantitatē abſolutā ē tāta q̄ta beneficiū. Et ſm hoc pz ſolutio ad obiecta.

Ad tertiū ſic procedit: Videt q̄ p ingratitudinē nō redeant peccata venialia: qꝫ peccatuz veniale ſic̄ p ingratitudinē redit: ita ⁊ facit alia redire p ingratitudinē. ſed peccatū veniale nō facit alia redire p ingratitudinē: alꝫ tota die peccata dimiſſa rdirēt ꝯ nec ipſum p ingratitudinem redit. ℣ Ꝓ. ex hoc aliquod peccatū p ingratitudinē redit q̄ maiorez ingratitudinē facit. ſed peccatū veniale dimiſſum nō facit maiorē ingratitudinē: qꝫ nō diminuit charitatē. ergo nec redit p ingratitudinē. ℣ Sed ꝓtra: peccata venialia inter debita computant in oꝛone dominica que ſpecialiter cōtra venialia valet. ſed in littera dr q̄ vniuerſum debituz exigit ab eo qui recidiuat. ꝯ ⁊ venialia etiam redeunt. ℣ Iterius vr q̄ originale nō redeat: qꝫ ſi morbus redit ⁊ medicina redire debet. ſed baptiſmus qui ē ſingulare medicina ꝓtra originale ñ reiteratur aliquo mō. ꝯ nec peccatū originale redit. ℣ Ꝓ. omne peccatū quod p actum incurrimus actuale ē. ſed peccatum originale nō eſt actuale. ꝯ peccatū originale p actū peccati ſequētis nō redit. ℣ Sed cōtra eſt quod expreſſe in lr̄a dicit. ℣ Iterius vr q̄ per illa quatuor peccata nō magis redeāt peccata dimiſſa q̄ p alia: qꝫ ex hoc aliquis ingratus ē deo qō ꝛ deuz facit. ſz ſicut illa q̄ttuor ita ⁊ alia cōtra deū ſunt. ꝯ omnib' p ingratitudinē peccata dimiſſa redeūt. ℣ Ꝓ. peccatū in ſpūm ſanctū eſt grauius q̄ aliq̄ predictoꝝ. ꝯ p ipſum magis deberet dici q̄ pcm rediret. ℣ Sed cōtra eſt qō auctores maxime loquūtur de illis peccatis. ℟ Reſpōdeo dicendū ad p̄mā qōnem: q̄ eo mō quo peccata mortalia p ingratitudinē redeunt: ⁊ venialia ſimiliꝫ. ſicut enī beneficio dei aſcribendū eſt remiſſio mortaliuz peccatoꝝ: ita ⁊ venialiū: ⁊ ſm hoc q̄ beneficiū remiſſionis cōtēnitur quodā mō in peccato ſequēti: ſm hoc peccata dimiſſa p ingratitudinē redire dicūtur. ℣ Ad. j. ꝯ dō: q̄ peccatū veniale q̄uis nō tollat gratiā: tamē per gr̄am tollitur: peccatū autem mortale ⁊ gr̄az tollit ⁊ p gr̄am tollitur: ⁊ ideo peccatū mortale ⁊ ingratitudinē cauſat p quam alia peccata redeūt: ⁊ ipſum p ingratitudinē redit. ſed peccatū veniale redit quidē ſed alia redire non facit: qꝫ ingratitudinem nō cauſat. ℣ Ad. ij. dō: q̄ quāuis ñ diminuat gratiā: reliquit tamē maiorē ingratitudinē inq̄ntum beneficiū gratie tollitur.

Ad ſecundā qōnez dicendū: q̄ eodē modo originale etiā redit qō beneficio gratie tollit. ℣ Ad. j. ergo dō: q̄ ratio illa ꝓcederet ſi originale p ſe rediret: nūc autē nō dicitur redire in ſe: ſed in alio in q̄ quodāmodo quātitas ipſius manet: vt dictuz eſt. ℣ Et ſimiliter dicendum ad ſecundum. Ad. iij. qōnem dō: q̄ ſicut p iſta peccata redeunt peccata dimiſſa ex ingratitudine: ita etiaz p illa. tamen in iſtis ē aliquid ſpeciale ꝓ alijs: qꝫ nō ſolum ē contra ipſum remittentē peccata: quod in oībus alijs eſt peccatis: ſed etiā ſunt contra remediū quo peccata dimittebātur. remiſſio aūt peccatoꝝ attribuitur primo fidei: ſecundo charitati: tertio penitentie. ⁊ ideo apoſtaſia a fide que opponit primo: et odium fraternū quod opponit ſecūdo: ⁊ alia duo que opponūtur tertio ſpecialē habent rationem: vt faciāt redire peccata nō rōne grauitatꝭ maioris ſz rōe p̄dicta. Et p hoc pz ſolutio ad obiecta.

Ad quartuz ſic procedit: Videt q̄ recidiuās teneat pecca confiteri de q̄bus prius cōfeſſus fuit. ingratitudo enī videt eſſe peccatū grauiſſimū: cū per eaz alia peccata quodāmō redeāt. ſz ingratitudinez aliq̄s nō ꝓfiteat niſi ſimul ꝓfiteat illa pcā ex quorum remiſſione factus ē ingrat⁹. ꝯ oz q̄ recidiuās ꝓpria peccata ꝓfiteat. ℣ Item p cōfeſſionē oz innoteſcere ſacerdoti q̄ntitas culpe. ſz q̄ntitaſ pecc̄oꝝ prius dimiſſoꝝ quodāmō manet i peccato q̄ aliqs recidiuat: vt dictū eſt. ꝯ ille q̄ ꝓfiteat huiuſmōi peccatuz oz etiā alia ꝓfiteri. ℣ Itē ſm Greg. vnū peccatum diſponit ad aliud: ⁊ ſic vnū eſt cā alteri⁹. ſz morbo ñ pōt ſufficiēter remediū adhiberi niſi cognita cā morbi. cū ꝯ ad h⁹ fiat ꝓfeſſio vt expoſito morbo remediū adhibeat: vī q̄ recidiuās teneat pcā p̄terita cōfiteri q̄ fuerūt cā recidiuādi. ℣ Ꝓ. ꝓtingit aliquādo aliquē poſt cōfeſſionē añ pactaz pniaz recidiuare: cōſtat aūt q̄ poſtq̄ de recidiuo pniam egerit tenet ſatisfacere de p̄teritis pcīs. ꝯ vī q̄ ſaltem in hoc caſu teneat ꝓpria pcā ꝓfiteri. ℣ Sed ꝛ eſt qō dr Mau. j. Nō iudicabit deus bis in idipſum. ꝯ q̄n aliqs in foro pniali iudicatus ē de aliquo pcō nō oz q̄ iterū iudicio ſe exponat idē peccatū confitēdo. ℣ Ꝓ. in decret. de pe. di. j. dr: Nō neceſſe eſt vt q̄ ſemel ſacerdotib⁹ cōfeſſi ſumus denuo ꝓfitear mur: ſz lingua cordis nō carnis apud verū iudicez ea ꝓfiteri debem⁹. ꝯ ideō qō prius. ℟ Reſpōdeo dō: q̄ circa illā opinionē q̄ ponit dimiſſa pcā redire ſiue q̄tū ad culpā ſiue q̄tum ad reatū: neceſſe ē dicere q̄ recidiuās teneat ad priora pcā iterū ꝓfitenda: cū eis ita ſubiaceat poſt recidiuū ſic̄ prius. Sz ſm aliā opinionē q̄ dicit q̄ pecca dimiſſa ñ redeūt p recidiuū niſi q̄tū ad ingratitudinem eſt duplex opinio: quidā enī dicūt q̄ ſi recidiuās ꝓfiteat eidez ſacerdoti cui añ fuerat ꝓfeſſus hñti plenā memoriā priorū pcoꝝ: non teneat ei ꝓpria pcā repetere

nisi in generali vt se ō ingratitudie accuset: dūmō ante recidiuū de ꝓcibus peccīs satisfecerit. si enīz añ pactā pniam recidiuaret: teneret itez ꝓra peccata ꝓfiteri etiā in spāli: vt iterato satisfactōis modū ꝑ eis accipiat: sed si alteri sacerdoti ꝓfiteat vel eidē iam ꝓra pecca oblito siue añ recidiuū satisfecerit siue nō: tenet oīa pecca in spāli ꝓfiteri: tū vt ingratitudis q̄ntitas inotescat sacerdoti ex ꝓsideratione peccoꝝ ꝓius dimissoruz: tū vt ipse cognoscat vultū pecoris sui: qō fieri nō possz nisi eius mores ꝑteritos cognoscēt: vtrū. s. inocēter aut iniuste vixisset. Sed ista opinio ñ videt rōnalis: exquo ꝓra pecca simplr sunt dimissa nec fm se redeūt: non ē necesse vt iterū in iudiciū adducāt: qz nec ea oē in iudicio adducēt sicḡ incōfessus moreret post recidiuū: sz dānaret solū ꝑ pecō quo recidiuauit: ꝙsi etiā ꝑ peccīs prioꝝ nō satisfecisset nō vī necessariū q ea ꝑ recidiuū ꝓfiteat in spāli: qz p recidiuū eoꝝ reatus nō ē imutatus. vñ eadē satisfactio nūc ꝑ eis debet q̄ ⁊ prī. vñ penitēs tenet post recidiuū pniam sibi prius iniūctam pagere: nō autē aliā satisfactionē ꝑ eis accipe. Similiter etiā nō oz vt de nuo ꝓfiteat vt cognoscat ingratitudis q̄ntitas. sic̄ eni q̄ntitas peccī auget p ingratitudinē de peccatis dimissis: ita etiā augetur p igratitudinē de beneficijs acceptis. vñ pari rōne teneret ꝓfitens oīa beneficia dei sibi exhib.ta expōere sacerdoti: qō nullus dicit. Similiter etiā non oz vt sacerdoti aliqs cōfiteat totū statū suuz vt sacerdos cognoscat vultū pecoris sui: sed solū ea ō q̄bus debet ab eo iudicari: alīs oportēt inocentē sacerdoti cui venialia cōfitet exponere oēs ꝓnitates suas ad peccandū ⁊ totam ꝓditionē suā: qō nullus dicit. Unde aliorum opinio ē: q post recidiuū nō tenet aliqs prioꝝ peccata ꝓfiteri nec i generali nec i spāli: qz igratitudo rōne cuī peccata redire dicunt ē quedā peccī circūstantia: nec trahit i aliud genus peccī. huiusmōi āt circūstātie nō sunt necessario ꝓfitēda: vt supra di. xviij. dictū ē. Sed ex hac opinioe vī relinq q nō possit plēarie recidiuātis morbo remediū adhiberi: multa eni expediūt ad spūalem salutē recidiuāti q̄ nō sunt necessaria inocēti vt. s. circa eū maior cautela adhibeat. Ad iō vī distinguēdū cē: q in cōfessioe ē aliquid exponēdū duplr: vno mō directe ⁊ sic exponi dī cuius abolitio p ꝓfessionē queritī: ⁊ sic pecca dimissa recidiuās nullomō ꝓfiteri tenetur nec i generali nec i spāli cuicūq ꝓfiteat. Alio mō idirecte: sicut illud sine quo sciri ñ pōt debitus satisfaciēdi modus: cū enim ꝓtritio fm q ē de necessitate salutis votū ꝓfessiōis ⁊ satisfactionis debite ĩcludat: tenet ille q̄ ꝓfitet sacerdoti exponē ea q̄b' sacerdos possit scire q̄ satisfactio sit cōgrua iniungenda: sicut ꝓfitēs confitet sacerdoti interdū se eē infirmū vt ei ieiuniū nō iponat: ⁊ p hunc moduz tenet recidiuās notificare pecca dimissa q̄tū sufficit ad h' q sciat q̄ satisfactio ē ei iniūgēda: vt si ipe frequēter lapsum carnis passus ē ex aliq occasione: illa occasio ꝑscindat p satisfactionē: ⁊ sic ō aliqs peccatis. ⁊ ad hoc vī sufficē ꝓfessio dimissoꝝ pcōzuz in generali: tī quantū ad alia spālia oz descēdere fm q ꝓfitēs viderit opportunū: nō enim pōt in his aliq certa mēsura pfigi. ¶ Ad. j. g̃ dō: q igratitudo fz q hic accipit ñ ē pcm sz circūstātia pcī: vt dictū ē. nec ē circūstantia addēs nouā spēm: cū q̄libet peccans igratitudinē incurrat saltē de bñficijs a deo acceptis. ¶ Ad. ij. dō: q q̄ntitas culpe que ē ex specie pcī oz inotescere sacerdoti p ꝓfessionē nō tī oz de quātitate q̄ ē ex circūstātijs q̄buscūq: vt supra di. xvij. dictum ē. ¶ Ad. iij. dō: q auctoritas Greg. nō ē ad ꝓpositum. Greg. eni loquit de peccīs que p pniam nō delent: illa eni suo pondere mox ad aliud trahūt. Ad ꝑterea non ē necessariuz oēs occasiones pcī ꝓfiteri: sed solū illas sine quarū abscisioe sufficiēs remediū adhiberi ñ pōt. ¶ Ad iiij. dō: q etiā in illo casu nō tenet pcca prī dimissa ꝓfiteri: sed sufficit sibi explere prius iniunctam satisfactionē: vt dictum est. ¶ Qō. II.

QUindequeritur ō eo quod est res ⁊ sacramentuz in penitētia. Ad circa hoc q̄runt tria. Primo quid sit ibi res: ⁊ quid sacramentuz. // Secūdo de vnitate huius sacramēti. // Tertio de istitutioe ipsius.

AD primum sic procedit: Uidet q exterior pnia nō sit sacramētale signū: signuz eni sacramētale fm Hugo. est māle elementū. sed pnia exterior nō est elemētū sz actus. g̃ nō ē sacrale signuz. ¶ Ꝺ. signa sacralia noue legis aliquo mō sunt cā gre. si g̃ exterior pnia ē signuz sacrale: erit g̃ cā: ⁊ sic gr̃a erit ex actib' nr̄is: qō ē hereses pelegiana. ¶ Ꝺ. oē sacramētale signū ē verbo vite sanctificatū. sz exterior pnie nō adhibet aliq forma verboꝝ ad scificationem eius. g̃ nō ē sacrale signū. ¶ Sed ꝺ: in q̄libet sacō oz esse aliquod signū. sz signū est aliqd sensibus apparens. cum g̃ in pnie sacō nihil appareat extra nisi exterior pnia: vī q ipsa sit sacrale signū. Uterius vī q interior pnia non sit res huius sacramēti: qz res sacri nunq̄ est cā sacralis signi sed ecōuerso q̄nq̄. sed pnia interior ē cā exteriozis. ergo nō ē res eius. ¶ Ꝺ. exterior pnia significat interiorē nāliter. sz res sacri signat p sacrm ex institutione: vt ex diffinitioe Hugo. pz g̃ pnia interior nō ē res exteriozis. ¶ Ꝺ. pnia interior vī eē idem qō ꝓtritio. sed ꝓtritio nō est res huius sacri cuz sit ps huius sacri. g̃ interior pnia non ē res huius sacri. ¶ Sed ꝺ: baptismus interior ē res exterior. ergo eadē rōne ⁊ pnia iterior exteriozis. ¶ Ꝺ. illud qō imediate causat effectū sacri ē res exteriozis sacri: sicut pz de charactere. sz pnia interior ē q imediate

cauſat remiſſionē peccatoꝝ: que ē vltima res hui⁹ ſacramēti. ꝑ ꝛc̄. ¶ Quarto ſic vdiet ꝙ remiſſio peccatoꝝ nō ſit res huius ſacramēti: qz ad idem ſe extēdit efficacia ſacramēti ꝛ miniſterium⁹ diſpenſatoris ipſius. ſed miniſteriū ſacerdotis nō ſe extendit ad remiſſionē culpe: vt ſupra di. xviij. ¶ Ogſ dicit. ergo remiſſio culpe non eſt res huius ſacri. ¶ ℟. in quolibet ſacramēto ſigna exteriora habēt aliquā ſimilitudinē cum re ſacri. ſed cōfeſſio ꝛ ſatiſfactio ꝛ ꝓtritio nō videnť hēre aliquam ſimilitudinē cū remiſſione peccatoꝝ. ꝑ non eſt res in hoc ſacro. ¶ ℟. in baptiſmo res ſacri nō ſemp p̄cedit ſacramentū: ꝛſi aliqñ precedat. ſed remiſſio peccatorum⁹ ſemp p̄cedit ſacr̄m pnie ad min⁹ q̄ntū ad aliquas ſui partes: qz ſatiſfactio nō pōt eſſe niſi exiſtētis in gr̄a: cū iam peccata remiſſa ſunt a mortuo etiam perit cōfeſſio: vt dī Eccl. xvij. ꝑ remiſſio peccatoꝝ nō ē res vltima iſtius ſacramēti. ¶ Sed ℟: penitētia dī ſecūda tabula poſt naufragiū ſic baptiſmus ꝓma. ſz baptiſmi res vltima ē remiſſio peccatorū. ꝑ ꝛ pnia. ¶ ℟. curatio morbi illius ē res in ſacro ad qđ curandū inſtitutū eſt. ſz pnia ē inſtituta ad curandū morbū actualis pcci. ꝑ remiſſio ei⁹ eſt res huius ſacramēti. ¶ Reſpondeo dđ ad. j. q. ꝙ in q̄libz ſacramēto fit quedam ꝓmotio vel motus ſuſcipientis ad aliquā ſanctitatē: in motibus āt corporalibus qñq; illud quod mouet ñ cooparatur ad motū niſi recipiēdo impreſſionē agentis tm̄: ſicut contingit in generatōe qua aliqđ acq̄rit ꝓmaz pfectionem ſui eē: que ē etiā primū principiū actiuum in ipſo: ꝛ ſimiliter etiā qñ acquirit aliā pfectionez ſuperadditā qua limites ſue forme excedit: ſicut cuz paries depingit vel cū aer illuminat. Quādoq; āt pfectio ꝓpria ſuſcepta ē pficiēs principiū illius mot⁹ ꝛ tūc operat motū illum: ſicut pz in motu naturali locali: ꝛ in ſanatōne que fit vtute nature tantū. Qñq; autē pfectio habita nō ſufficit ad operādū effectuz: ſed coopatur agenti exteriori: ſicut pz cuz aer naturā adiuuat: ꝛ ꝑm hos tres modos etiā eſt motus ad ſanctitatē. vñ in baptiſmo q̄ eſt ſpūalis vite regeneratio tota ſcificatio ex exteriori eſt: nec ſuſcipiens ſacr̄m ſe hz actiue ad illam ſcificatonē: ſed vt recipiēs tm̄. vñ ſignum ſacrale ibi ē materia exterius appoſita: nō autē aliqs actus ex parte baptiçati: ꝛ ſimilr eſt in ꝓfirmatione euchariſtia ꝛ extrema vnctiōe ꝛ ordine: que ordinant ad aliquaz ſcitatez ſupadditā prime ſcitati in baptiſmo ſuſcepte. vñ etiā ꝓſeruata gratia baptiſmali illa locum hērent: ſed in ꝓmptione ad ſanctitatē ꝑ viam merendi ſufficit principiū qđ intus habeť. ſ. gratia: et iō ſine aliquo exteriori adiuncto ad hanc ꝓmptionem hñs gr̄am p actus ſuos ptingit: qz in eo ſpiritualis vita ē integra: ſed in eo qui poſt baptiſmuz mortalr peccat ſpūalis vite firmitas tollit: qz gr̄a ꝛ charitas tollunt: ſed tm̄ adhuc ſpūalis vita manet in radice ſui. ſ. in fidei ſacro: ſicut in eo qui infirmat pniciose adhuc manet radix vite i corde: ꝛ iō ad repationē pſtine integritatiſ i baptiſmo ſuſcepte hō coopari pōt p id qđ adhuc retinet: nec tm̄ ſufficit niſi exterius adiuuet: ꝓpter qđ vita ſpūalis nō ē integra: ꝛ iō in ſacro pnie quod ad p̄dictaz reparationē ordinat ſacrale ſignum nō eſt aliq̄ mā exterius appoſita: ſz exteriores actus q̄bus hō ad ſalutem ſuā cooperat et cōplementū repatiōis ab extrinſeco ſignificat ꝑ abſolutionē ſacerdotis: ſicut materia in alīs ſacris ꝑ miniſtri ſanctificationem efficaciam ſacr̄alem recipit: ꝛ iō exterior pnia ē ſacramētale ſignū in ſacro pnie. ¶ Ad. j. ergo dđm ꝙ elementū large ſumit ꝑ quolibz ſenſibili: exterior āt pnia ꝓſiſtit in actibus qui ſentiri pñt. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ mā que ē in alīs ſacris ſignum ſacramētale inq̄ntum ab exteriori dat repñtat exterius agens in ſcificatione: ꝛ iō aliquo mō cōpetit vt gratiam cauſet: ſicut in ꝓma diſ. dictuz ē. ſed pnia exterior que ē ſignū ſacrale in hoc ſacro repñtat cooperationem recipiētis ꝛ nō influentiā que ē ex parte agentis extrinſeci: ꝛ iō nō competit ei ꝙ gr̄am aliq̄ mō cauſet. ¶ Ad. iij. dđ: ꝙ ſacr̄alibus ſignis i alīs ſacramētis adhibet forma verborꝝ ad eoꝝ ſcificationē: qz gr̄am ꝓtinēt ꝛ cauſant. ſed exterior pnia ñ ē ſignum gr̄am cauſans: ꝛ iō non oz ꝙ ſanctificet ꝑ aliquā formaz verborꝝ: ſed vba que a ſacerdote abſoluente ꝓferunť imediate ferūtur ad eum q̄ ſe ſubīcit ſacro. vñ ipſe ſanctificat virtute abſolutionis ꝛ gr̄am ſuſcipit: nō autē ſcificatur eius ꝓfeſſio vt ex ea gr̄am accipiat: ſicut erat i baptiſmo ō ſanctificatiōe aque. ¶ Ad. iij. q. dđ: ꝙ res ſacri cuiuſlibet ſuo ſacro cuius dī res ꝓportionat: exterior āt pnia que ē ſacr̄m tantū in pnia eſt ſacr̄m vt ſignū tantū ex parte actus penitētis: ſed vt ſignum ꝛ cā ſimul ſi ꝓiungat actus penitētis cuz actu miniſtri: ꝛ ideo interior pnia eſt res exteriorꝝ penitētie: ſed vt ſignificata tantū ꝑ actus penitētis: vt ſignificata autē ꝛ cauſata ꝑ actus eoſdez adiuncta abſolutione miniſtri: ꝑ quam aliquo mō homo ad gr̄az diſponit: ſicut etiā in ſacro euchariſtie corpus xp̄i verum ē res ſignificata tm̄ ꝑ ſpecies panis ꝛ vini: ſed cauſata ꝑ verba miniſtri: ꝛ illa duo ſimul conīuncta ſunt ſignū ꝛ cauſa. ¶ Ad. j. ꝑ dđ: ꝙ penitētia interior pōt conſiderari dupl̄r: vno mō ꝓut ē qđā actus virtutis: ꝛ ſic interior pnia eſt oīno cā exteriorꝝ: ſicut etiā in alīs virtutib⁹ actus interiores ſūt cauſe exteriorꝝ. Alio modo ꝓut eſt actus operans ad ſanationē pcci: ꝛ ſic ptinet ad pnie ſacramētū: ꝛ ita interior pnia nō eſt cauſa exteriorꝝ ſz effect⁹ vel ſignatuz ipſius: nō enim hz efficaciā operandi cōtra morbum peccati niſi ex ſuppoſitiōe ꝓpoſiti exteriorꝝ pnie ꝛ abſolutiōis deſiderio: q̄uis pnia interior ꝓtra morbuz peccati operās p̄cedat tempore exteriorez pniam: ſicut iuſtificatio a peccato interdum p̄cedit ſacr̄m baptiſmi ꝓpter ipſius ꝓpoſitū. ¶ Ad. ij. dđ: ꝙ quāuis pnia interior vt eſt

actus quidã virtutis nãliter significet ꝙ exteriorẽ: tamẽ inq̃ntum ẽ sanatiuus morbi sic ex institutõe habet ꝙ hec signa causari ⁊ significari. ℣ Ad.iij. dȯ:ꝙ tres partes pnie sunt ⁊ in pnia exteriori ⁊ interiori: qz cõfessio ⁊ satisfactio que videnť tantuz ad exteriorẽ pniam ptinere iueniunť in interiori penitẽtia q̃ntum ad ꝓpositũ ⁊ pmeditationẽ eorum ⁊ etiã ꝓtritio que videť tm̃ interioris penitẽtie esse inuenit in pnia exteriori ꝑm quedã signa quibus sensibiliꝝ manifestat vel alĩs: vel saltẽ ipsi penitẽti qui dolorẽ sensibilẽ ꝓcipit in seipso. ℣ D.iij.q.oi cendũ:ꝙ res sacri alicuius vltima ẽ non tm̃ q̃ntuz efficit actualiter diſpẽſatum: sed etiã q̃ntuz efficit in ꝓposito existẽs: sicut ꝑz de baptismo in adultis ⁊ iõ cum pnia in ꝓposito existẽs sacm̃ efficiat remissionẽ peccatoꝝ nõ solum quo ad penã ſz etiaz quo ad culpam: remissio peccatoꝝ vtroq; modo ẽ res ipsius penitẽtie sacri: que aliq̃n tpe precedit sacm̃ exterius: aliq̃n autẽ in ipso sacramento efficitur: qz quãdo aliquis accedit ad cõfessionẽ attritus nõ plene ꝓtritus: si obicem nõ ponat in ipa cõfessione ⁊ absolutione sibi gratia ⁊ remissio peccatoꝝ datur. vñ dicit glo. sup illud psal. Cõfessio et pulchritudo in ꝓspectu ei⁹. Si amas pulchritudinem ꝓfitere vt sis pulcher. i. rectus. ℣ Ad.j.ġ dȯ ꝙ etiam ptãs clauium aliquo mõ se extẽdit ad remissionẽ culpe ꝑm ꝙ est in ꝓposito: vt supra dist. xviij. dictũ est. ℣ Ad.ij.dȯ:ꝙ remissio peccatorũ ꝯz aliquam similitudinẽ cuz his q̃ in pnia agunť: qz gratie infusio que remissionẽ peccati causat ſignificat ꝙ absolutionẽ sacerdoti): ꝓpatio ad gratiam q̃ntum ad motũ li.ar. in peccatuz ꝙ ꝓtritõez quantũ vero ad motum li.ar. in deuz ꝙ cõfessiõez ꝙ quaz deo se cõmittit sanandũ: ſz curatio relicta ruz pcti ꝙ satisfactionẽ ⁊ significat ⁊ efficit. ℣ Ad ij. dȯ:ꝙ aliq̃n remissio peccatoꝝ in ipsa cõfessiõe ⁊ absolutiõe fit vt dictum est: ⁊ tunc non precedit res sacramentum.

Ad secundũz sic ꝓcedit: Videť ꝙ penitẽtia nõ sit vnum sacramentũ: sacm̃ enim ẽ in genere signi. ſz sũt plura signa in pnia. s. confessio ⁊ satisfactio. ġ plura sacramẽta. ℣ D. diuersorum agentiũ diuersi sunt actus. ſz ad cõfessionem ꝓcurrit actꝰ penitẽtis qui cõteritur ⁊ ꝓfitetur ⁊ satisfacit: ⁊ actus sacerdotis qui absoluit. cum ġ pnia in actu ꝓsistat vi ꝙ non sit vnũ sed multa. ℣ D. genus nõ predicat in singulari de suis pluribus ſpẽbus: sed in plurali. sed supra di. xvj. sunt assignate tres ſpẽs pnie: ſcilicz pnia ante baptismũ: ⁊ pnia post baptismuz de venialib⁹: ⁊ pnia de mortalibus. ġ predicte ſpẽs pnie sunt plura ⁊ nõ vnum sacm̃. ℣ Sed cõtra sacra sunt tantũ septem. ſz si pnia eẽt plura sacra: eẽnt plura sacra q̃ septẽ. ergo ẽ vnum tm̃ sacm̃. ℣ D. ex vnitate effectus colligit vnitas cause. sed pnia ordinatur ad vnũ effectum. s. remissionẽ peccati actualis. ergo est vnũ tantuz sacm̃. Qlteri⁹ vi ꝙ hoc sacm̃ magis consistat in his que gerunť a sacerdote q̃ in his que gerunť a penitente: qz sacramentũ dr̃ a sacrando: vt supra dictũ est. ſz cõsecrare sacerdotis ẽ qui ex hoc sacerdos dr̃ ꝙ sacradat. ġ hoc sacm̃ magis ꝓsistit in absolutiõe sacerdotis q̃ in actu penitẽtis. ℣ D. quicũq; accedit ad sacm̃ dicit sacramentũ suscipere. ſz penitẽs nõ dr̃ suscipe confessionẽ ſz absolutionẽ. ġ magis ꝓsistit sacm̃ in absolutione q̃ in ꝓfessione. ℣ Sed ꝓtra totum ẽ ꝓgregatio partiũ. ſz partes pnie sunt accepte ex parte penitẽtis. s. ꝓtritio: confessio: ⁊ satisfactio. ġ sacm̃ penitẽtie magis ꝓsistit in actu penitẽtis q̃ in sacerdotis absolutõe. Qlterius vi ꝙ verba sacerdotis absoluẽtis debeãt esse p modũ deprecationis: qz Leo papa dicit: ꝙ indulgentia dei nisi supplicatiõibus sacerdotũ nequit obtineri: ⁊ loq̃tur de absolutione p sacerdotes facta. ġ absolutio debet fieri p modũ deprecationis. ℣ D. solus deus remittit peccata. ſz pnia est ad remissionẽ pccoruz ordinata. ġ absolutio ex qua pnia efficaciaz habet debet fieri p modũ oratonis ad deum. ℣ Sed ꝫ est ꝙ pnia hz certum effectũ sicut ⁊ alia sacramẽta. ſz ꝓpter certitudinẽ effect⁹ in alĩs sacris vtimur verbis indicatiuis. ġ ⁊ similiter debz eẽ in pnia. Respondeo dȯ ad.j.q. ꝙ qñ aliquis effectus ꝓcedit ex multis causis simul aggregatis: tunc nulla eaz est cã p se: ſz omnes sunt vna cã: sicut ꝑz de trahẽtibus nauem. vñ cum effectus pnie nõ sequat nisi aliquo mõ existẽtibus oĩbus que ad pniam requirũtur: oĩa illa habẽt rõnem vnius cause respectu illius effectus: ⁊ qz sacramẽta efficiunt signãdo: iõ oĩa etiam hñt rõnez vnius signi: ouz vnũquodq; incõplete significat illũ effectum: ⁊ ꝓpter hoc oĩa sunt vnũ sacm̃. ℣ Ad primũ ġ dicenduz: ꝙ non repsentatur sufficiẽter effectus pnie p quodlibet illorum pluriũ: ſz p omnia simul: ⁊ iõ omnia sunt vnũ signum. ℣ Ad.ij.dȯ:ꝙ actus penitẽtis vt dictum ẽ sunt mã huius sacramẽti: sicut mãle elemẽtuz in alĩs. vñ sicut ex materia ⁊ forma in alĩs sacramẽtis efficitur vnũ sacm̃: ita hoc ex actu penitẽtis ⁊ absolutõe sacerdotis. ℣ Ad.iij.dȯ:ꝙ penitẽtia ante baptismũ non ẽ sacm̃: de mortalib⁹ aũt ⁊ venialib⁹ pnia post baptismũ est sacm̃: nõ duo ſz vnum: qz ꝓncipaliter ordniat hoc sacramẽtum ad mortale: ⁊ p ꝫõs ad veniale. Ad.ij.q.dȯ: ꝙ i sacris in quibus ẽ mã ⁊ forma significatio ẽ ex pte materie ꝓncipaliter: ſz efficacia ex parte forme: et iõ cum actus penitẽtis in hoc sacro sint sicut mã: ⁊ absolutio sacerdotis sicut forma: ꝓncipaliꝫ hoc sacm̃ q̃ntum ad rõnem significãdi ꝓsistit in actu penitẽtis: ſz q̃ntum ad efficaciam in absolutiõe sacerdotis. ℣ Et ꝑ hoc ꝑz solutio ad primũ. ℣ Ad ij.dȯ:ꝙ illud qȯ est mã in alĩs sacris ẽ elementuz exterius exhibitũ: hoc autẽ quod est loco materie

ꝛ signi est actus ex interioꝛi ꝓcedens: ꝛ iō nō est si-
mile q̄tum ad suscꝑtionē in hoc sacō ꝛ in alīs.
¶ Ad.iij. dō: q̄ in baptismo multiplicatio nō fit
ex pte foꝛme: sz ex parte mālis in baptismo. s. imer
sionis: ꝛ ita etiā partes pnie assignant ex pte peni-
tētie magis q̄ ex parte absoluētis: ꝛ sicut ꝓlatio
foꝛme nō diuidit ꝯ tres ımersiōes: ita absolutio sa
cerdotis nō ponitur ps cōtra tres alias ptes pnie.
Ad.iij.q.dō: q̄ quedā sacꝛa sunt in q̄bus ex ad-
miuistratiōe sacri semp ꝓsequit aliquis effectus in
suscipiēte: nec ipeditur ꝓpter indispositionē volū-
tatis suscipiētis: s. cut ē in oibus sacris q̄ imꝑmunt
characterē: ꝛ iō in illis verba ꝓpter certitudinem
exꝓimūt ꝑsentialiter effectū sacri: vel p modū idi
catiuū: sicut in baptismo ꝛ ꝓfirmatiōe: vel p modū
impatiū: sicut in ordine. in pnia aūt impedit oīs ef
fectus absolutiōis p indispositionē volūtatis: ꝛ tñ
ipsa absolutio q̄tum ē de se sufficienter ꝛ certitu-
dinaliꝛ inducit effectū suum: nisi sit aliq̄d impedi-
mentū: ꝛ iō absolutio p modū indicatiuū fit: sed
ꝑmittitur defꝯcatio. s. misereat: vt effectus absolu-
tionis nō impediat: tñ non ē de eē sacri: sz de bene
eē ipsius. Et p hoc ꝑz solo ad obiecta.

Ad tertiuz sic ꝓcede
dit: Uidet q̄ sacꝛm pnie nō hēat institu-
tionē: qꝛ illud quod ē de iure nāli nō idi-
get institutiōe. sz de dictamie iuris nālis ē q̄ hō pe
niteat de malefactis. ḡ nō debet hāe institutionez.
¶ Ꝑ. pnia eadem ē que ē sacꝛm ꝛ vꝛtus. sed pnia
vꝛtus nō hz institutionē: sicut nec alie vꝛtutes. ḡ nec
pnia sacꝛm. ¶ Sz ꝯ ē: q̄ istitutio ponit in diffini
tiōe sacri ab Hug. data: vt supꝛa. j. dist. patuit.
Uꝛterius vī q̄ añ xp̄m fuerit hoc sacꝛm istitutū
pena eni gehēnalis ꝓpꝛepata ē peccatoꝛibus añ pec
catū: vt ꝑz ꝑ hoc q̄ dī Esaie. xxx. Ꝓpꝛepata est ab
heri tophet. i. ab initio ꝑparata ē pena ꝑdicta ím-
pꝭs. sz deus ē pnioꝛ ad miserendū q̄ ad puniēdū.
ḡ etiā ante peccatū ꝑparatū est remediuz ꝯ pcēm
q̄d est pnia: ꝛ sic ante xp̄m pnia ē instituta. ¶ Ꝑ.
dñs sacꝛm eucharistie instituit ꝓficiendo. ḡ penitē
tie sacꝛm similiꝛ istituit penā imponēdo. sz statim
post pcēm in lege nature penā pcō iposuit: vt ꝑz
Gen. iij. ḡ in lege nature añ xp̄i aduentū sacꝛm pe-
nitētie fuit institutū. ¶ Ꝑ. partes pnie sacramēti
sunt ꝓꝛitio ꝛ cōfessio ꝛ satisfactio. sz añ xp̄m tēpe
legis Moysi ꝑcipit ꝓꝛitio: Joel. ij. Scindite coꝛ
da vestra. ꝛ cōfessio Pꝛov. xxviij. Qui abscondit
sceleꝛa sua nō diriget: qui cōfessus fuerit ꝛ reliq̄rit
ea misericoꝛdiā ꝓsequet. satisfactio Leuit. iiij. ꝛ. v.
vbi ꝑcipitur dā p quolibz pcō offerendū sit. ḡ pe
nitētie sacꝛm institutū fuit ante xp̄i aduētū. ¶ Sz
ꝯ: pnia ē sacꝛm pfectionis: qꝛ p eā ꝓsequmur remis-
sionē peccatoꝛz: sz ante xp̄i aduentū nō erant aliq̄
sacꝛa pfectionis: qꝛ neminē ad pfectū adduxit lex.
ḡ pnie sacꝛm nō fuit ante aduentū xp̄i institutuz.
¶ Ꝑ. sacꝛm penitētie efficaciā hz ex clauib⁹ eccl'e.
sed claues nō fuerūt ante aduentū xp̄i. ḡ nec pnie
sacꝛm. Uꝛterius vī q̄ nō sit institutū in noua le-
ge post xp̄i aduētum: qꝛ lex noua ē lex remissionis
ꝛ gratie: sed pnia ē sacꝛm punitionis: qꝛ ē vindicta
quedā: vt Aug. dicit. ḡ nō debuit in noua lege istī-
tui. ¶ Ꝑ. institutio sacꝛoꝝ cum ꝓtineat ad ꝓtātez
eccl'e soli xp̄o competit. sz xp̄us nō legit instituisse
hoc sacꝛm: nō enim pōt dici q̄ instituerit: vbi dic
Matth. iij. Penitentiā agite. qꝛ eadem rōe Joh.
instituisset q̄ ꝓius hoc ꝑdicauit: ꝛ etiam nōdum
erāt claues eccl'e que efficaciā sacꝛo isti ꝓbēt. nec
itez pōt dici q̄ instituerit q̄n misit lepꝛosos ad sa-
cerdotes: qꝛ dispensatio huius sacri nō ꝓtinet ad
sacerdotes legales ad quos lepꝛosi missi fuerunt. ḡ
sacramētuz nō est in noua lege institutū. ¶ Ꝑ. sa-
cramēto eucharistie quod xp̄s instituit ipse etiam
ē vsus. sz nūq̄ legitur vsus hoc sacꝛo: qꝛ Joh. viij.
peccatū adultere remisit sine hoc sacꝛo: qꝛ penam
satisfactoꝛiā nō iniunxit. ergo ipse non instituit:
¶ Sed ꝓtra: penitētia ē sacꝛm noue legis. sz sacra
mēta alicuius legis in illa lege habēt institutionē.
ḡ in noua lege est institutū. Q Æspōdeo dicenduz
ad ꝑmā q̄nem: q̄ sacꝛm pnie ꝓsistit in determina
to mō agendi pniam: qui quidē modus nō ē simi-
liter apud oēs: nec in omni tēpe: ꝛ iō obligatio ad
illum modū est ex aliq̄ institutione: ꝛ ꝓpter hoc sa-
cramentū pnie institutionē habet. ¶ Ad. j. ḡ dō:
q̄ lex nālis dictat homini q̄ sit penitendū: sed mo
dus talis pniam agendi q̄ obseruat in sacꝛo pnie
nō ē ex legis nālis dictamine: sed ex institutione.
¶ Ad. ij. q. dō: q̄ pnia est vꝛtus q̄tum ad hoc q̄ ē de
dictamine legis nālis: ꝛ iō non hz institutionez in-
q̄tum ē virtus: sed q̄ntum ad moduz determina-
tū ex quo hz q̄ sit sacꝛm: ꝛ vtrūq̄ in vna pnia iue
nitur: ꝛ iō eadem pnia est sacꝛm ꝛ vꝛtus: ꝛ quātuz
ad aliq̄d de iure nāli: ꝛ q̄tuz ad aliq̄d ex istitutōe.
Ad. ij. q. dō: q̄ quādo variat aliquid quod est ō
essentia rei: nō est eadē res numero. vñ cum deter-
minatus modus q̄ in eccl'a a penitētibus obseruat
sit de eēntia huius sacri: hoc sacꝛm nō fuit anteq̄
iste modus penitēdi eēt: ꝛ qꝛ iste modus nō fuit añ
xp̄i aduentū: iō nec sacꝛm penitētie antea fuisse dz
dici: quāuis eēt aliquid simile etiā ante xp̄i aduen
tum aliq̄s modus pniam agēdi. sed in lege Moy-
si erat determinatus modus: sz alius q̄ modo sit.
sed tpe legis nature nō erat aliq̄s modus determi
natus: sed q̄libet ꝑm q̄ sibi veniebat in coꝛ moduz
penitēdi sibi determiabat: qꝛ sacꝛa oia illius tēpis
voto celebꝛabātur ꝑm Hug. ꝛ sic pnia est sacꝛm ꝛ
veteris legis ꝛ noue legis ꝛ legis nature: ꝛ inq̄tuz
ē sacꝛm noue legis nō fuit añ xp̄i aduentū istitutū
inq̄ntū fuit legis nature nō fuit determiate institu
tū: sz admonit⁹ fuit hō vt sibi determiaret aliquē
penitēdi modū. q̄ quidē admonitio eē non debuit
añ culpā: postq̄ magis medicie nēcitas cognoscit

ꝛ sic pnia: ꝛsi nō inq̃ntum est sacr̃m noue legis: tñ aliquo mō fuit ist̃ituta ante xp̃i aduentū: sz nullo modo añ peccatū. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̃ sacr̃m etiaz penitẽtie ꝓparatū erat in dei ꝓuisione añ peccatuz: sed nō institutiõe sicut ꝛ pena inferni nō erat ordinata ad homis penã ante pcẽm: sz in dei ꝓuisione sed ad penã demonis q̃ iam peccauerat erat etiaz actu ordiata. ℣ Ad. ij̃. dō: q̃ illa ipositio pene nō fuit pnie sacr̃i: sz magis actus vindicatiue iusticie: cũ ad pniam admonuit vbi dixit: Adã vbi es? vbi ꝑm glo. inducit ad cognitionẽ pcꝯi. ℣ Ad. iij̃. dō: q̃ in lege Moysi erat aliq̃ cõfessio: qz in gñali ꝓfitebat pcẽm suũ oblationẽ in lege faciẽs ꝓ peccato statutã: nō aũt in ꝑtic sicut ẽ in noua lege: nec iterum fiebat sacerdoti hñti claues q̃ cõfessio ẽ sacramẽtalis: nec satisfactio erat ꝑm arbitriũ talis sacerdotis: nec ꝯtritio cũ ꝓposito talis ꝓfessiõis ꝛ satisfactionis: ꝛ iõ aliq̃ pnia esset tunc: sz nō q̃ nunc est sacr̃m. ℣ D. iij̃. q. dō: q̃ pnia in diuersis locis est a deo ist̃ituta q̃tum ad diuersa: q̃ntũ enim ad vtilitatẽ ẽ ist̃ituta Matth. iij̃. vbi dic̃: Penitẽtiã agite. vñ seq̃tur: Appropiq̃bit eni rẽ. sed q̃ntũ ad necessitatez vbi dixit Luc. xiij̃. Nisi pniam egeritis oẽs simul pibitis. sed q̃ntuz ad ptãtez clauiũ Matth. xvj. vbi dixit ꝑtro: Quodcũq; ligaueris rẽ. ꝛ Jo. xx. vbi dixit oĩbus: Quoz remiseritis pcꝯa rẽ. sed postea Jacobus exꝑessit aliq̃d de pnie modo Jacobi. v. vbi dixit: Confitemini alterutrum rẽ. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̃ pena q̃ assumit in pnia ẽ q̃i nihil respectu pene q̃ dimittit: ꝛ iõ pnia est magis remissionis sacr̃m q̃ punitiõis. ℣ Ad. ij̃. dō: q̃ dñs primo instituit Matth. iij̃. pnie sacr̃m: vt dictum est cũ dixit: Penitentiã agite. nõ est eni idem penitere ꝛ pniam agere: qz agere pniam ẽ exterius pniam interiorẽ demõstrare. nec Johãnes ist̃ituit quãuis simil'r ꝓdicass̃: qz Johãnes ꝓdicauit vt ꝓeco regis xp̃s vt lex ꝛ legifer noster: cui' erat sermo ptãtem hñe: vt dī Matth. vij̃. sed vbi ad sacerdotes remisit nō ist̃ituit sz ꝑfigurauit sacr̃m pnie. Ad iij̃. dō: q̃ xp̃s nullo sacro vsus ẽ nisi sibi assumẽdo vt exemplũ aliꝫ daret. vñ etiã ipse nō baptiçabat sz discipuli eius: vt dī Jo. iij̃. ꝛ iõ qz pnie vsus q̃tum ad ipm non cõpetebat ei q̃ peccatũ nō fecit: iõ nec q̃ntum ad alios eo vsus ẽ: sz sicut sacroz dñs effectũ sacramẽti sine sacr̃alib' ꝑbebat. ℣ Euocabit ꝑniam rẽ. hoc itelligendũ est q̃tum ad vltimũ misericordie effectuz qui ẽ vita eterna. ℣ Sed originalia: pluraliꝛ dicit ꝓpter h' q̃ ad diuersa peccata actualia inclinat: vt in. ij̃. li. dist. xxxiij̃. dictum est. ℣ Sed vt satisfecit digne ꝛ sufficiẽter: verũ est si intelligat de sufficiẽtia respectu ꝓsecutionis glorie al's falsuz ẽ: ꝛ ꝓcedit hic ꝑm errorẽ qui in. xiij̃. di. ꝓbatus est: vt. s. nõ cadat aliq̃s si vera sit. Et ita reus constituitur rẽ. li ita non dicit, equalitatem sed similitudinem.

Distinctio. XXIII.

POꝛeter premissa ẽ ꝛ aliud sacr̃m rẽ. Postq̃ dem̃iauit mgr̃ de baptismo qui ẽ sacr̃m intrantiũ: ꝛ ō cõfirmatiõe: eucharistia: pnia: que sunt sacra ꝓgrediẽtium: hic quinto loco determiat ō extrema vnctione: que ẽ sacr̃m exeuntiũ. Et diuidit in ptes duas: in ꝑma determiat de ipso sacro: in secũda de vsu ipsius: ibi Querunt aliqui si hoc sacr̃m rẽ. Prima in duas: in ꝑma distinguit h' sacramentũ ab alĩs vnctiõibus: in secũda determiat oia que ad hoc sacr̃m ptinent: ibi Hoc sacr̃m vnctionis rẽ. Et circa hoc tria facit: ꝑmo determiat institutionẽ: secundo effectũ: ibi In quo oñdit rẽ. tertio ꝓformitatẽ istius sacri ad alia: ibi Et sicut i alĩs sacris rẽ. Querũt aliqui si hoc sacr̃m rẽ. hic determiat de vsu istius sacramenti. Et diuidit in duo ꝑm duas opiniões quas tangit de iteratõe istius sacramẽti ꝛ aliox ꝓ ꝓñs. secũda ostendit ibi Quidã aũt de omni sacro rẽ.

Hic est duplex questio. Prima de ipso sacramẽto extreme vnctionis. Scõa de admistratiõe ꝛ vsu ipsius. Circa primuz querũt quattuor. Primo ō ipsa extrema vnctiõe. Secũdo ō effectu ei'. Tertio de materia ipsius. Quarto de forma.

AD primum sic proceditur: Videt q̃ extrema vnctio nō sit sacr̃m: qz sicut oleũ assumitur ad infirmos ita ad cathecumios. sz vnctio que fit oleo ad cathecuminos nō est sacr̃m. g̃ nec extrema vnctio que fit oleo ad ifirmos. ℣ D. sacramẽta veteris legis fuerũt signa sacramẽtoꝝ noue legis. sed extrema vnctio nō habuit aliquã figurã in veteri lege. g̃ nō est sacr̃m noue legis. ℣ D. ꝑm Dio. omne sacramentũ ẽ vel ad purgandũ vel ad illuminãduz vel ad ꝑficiendũ. sz extrema vnctio nō ponit neq; ad purgandũ neq; ad illuminãdũ: qz hoc soli baptismo attribuit. neq; ad ꝑficiendũ: qz hoc ꝑm ipsuz ptinet ad chrisma ꝛ eucharistiã. g̃ extrema vnctio nō est sacr̃m. ℣ Sed ℥: sacramẽta eccl'e sufficienter subueniũt defectib' hominũ ꝑm quẽlibet statũ. sz exeuntib' ñ subuenit aliud q̃ extrema vnctio. g̃ ipsa ẽ sacramẽtũ. ℣ D. sacra vt supra dictũ ẽ dis. j. nihil aliud sunt q̃ quedã spũales medicie. sz extrema vnctio ẽ quedã spũalis medicina: qz valet ad remissionẽ peccatoꝝ: vt habet Jaco. v. g̃ est sacramentũ. Ulterius vī q̃ extrema vnctio non sit vnũ sacr̃m: qz vnitas rei est ex sua mã ꝛ ex sua forma: cũ ex eodẽ res eẽ habeat ꝛ vnitatẽ. sed forma huj' sacramẽti frequẽter iteraꝛ etiã eadẽ vice: ꝛ mã pluries in vncto adhibet ꝑm diuersas ptes. g̃ nō est vnũ sacr̃m. ℣ D. ipa vnctio ẽ sacramẽtuz

ridiculū enim ē dicere q̄ oleū sit sacr̄m. ꝯ sunt plures vnctiones. g̈ sunt plura sacr̄a. ¶ ℔. vnū sacramentū ab vno ministro pfici debet. sed in aliq̄ casu extrema vnctio non pōt pfici vno ministro: sicē si post primā vnctionē factam sacerdos moriatur tunc enim alius sacerdos debet vlteri⁹ ꝓcedere. g̈ extrema vnctio ñ est sacr̄m vnū. ¶ Sed ℑ est: qz sicut īmersio se hz ad baptismuz: ita se hz vnctio ad hoc sacr̄m. sed plures īmersiones sunt vnuz sacramentū baptismi. g̈ ⁊ plures vnctiones sūt vnū sacr̄m. ¶ ℔. si nō esset vnū sacr̄m tūc facta ꝑma vnctione nō oporteret ad pfectionē sacramēti q̄ fieret secūda: qz quodlibet sacr̄m p se habz esse pfectum. sed hoc falsum ē. g̈ est vnū sacr̄m. ¶ Alteri⁹ vī q̄ hoc sacramentū ñ fuit īstitutū a xp̄o: quia de īstitutione sacr̄oz que xp̄s instituit fit mentio in euāgelio: sicut de eucharistia ⁊ baptismo. ꝯ nulla fit mentio de extrema vnctione. g̈ non est a xp̄o instituta. ¶ ℔. magister expresse dicit in lr̄a: q̄ est īstitutū ab apostolis. g̈ ipse xp̄s per se ñ instituit. ¶ ℔. sacramentū eucharistie quod xp̄s īstituit etiaz ipse per se exhibuit. sed hoc sacr̄m ipse nulli exhibuit. g̈ per se non instituit. ¶ Sed ꝓtra. sacrāmēta noue legis sunt digniora q̄ sacramēta veteri legis. sed oia sacramenta veteris legis sunt ab ipso deo īstituta. g̈ multo fortius oia sacramēta noue legis habēt īstitutionē ab ipso xp̄o. ¶ ℔. eiusdē ē statuere ⁊ statuta remouere. sed eccl̄ia q̄ in successorib⁹ apl̄oz habet eandē auctoritatē quam apl̄i habuerūt nō posset auferre sacr̄m extreme vnctionis. g̈ apl̄i nō īstituerūt sed ipse xp̄s. ¶ Respondeo dō ad. j. q̄. q̄ in his que eccl̄ia visibil̄r operat quedā sunt sacr̄a: vt baptism⁹: quedaz sacr̄alia: vt exorcismus: vt supra dis. vj. dictū ē: quoz hec ē differētia: qz sacr̄m dī illa actio eccl̄ie que attingit ad effectū p̄incipal̄r intentū in administratiōe sacramentoz: sed sacr̄ale dicit illa actio que q̄uis non ptīgat ad illū effectū: tamē ordinat aliquo modo ad illā actionē p̄incipalē: effectus aūt intētus in administratiōe sacr̄oz est curatio morbi pcci: Esaie xxviij. Hic est oīs fructus vt auferat peccatū. ⁊ iō cū ad hunc effectuz ptingat extrema vnctio: vt ex verbis Jaco. pz: nec ordinet ad aliud sacr̄m quasi ei annexū: cōstat q̄ extrema vnctio non est sacr̄ale ad sacr̄m. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ oleū quo cathecumini vnguntur sua vnctione nō pducit ad pcci remissionez qz hoc ad baptismū ptinet: sed aliquo mō ad baptismū disponit: vt supra dis. vj. dictū est: ⁊ iō nō est sacr̄m illa vnctio sicut vnctio extrema. ¶ Ad ij. dō: q̄ hoc sacr̄m imediate hominē ad gloriā disponit cū exeuntibus a corpe detur: ⁊ qz in veteri lege nō erat adhuc tēpus pueniendi ad gloriaz: qz neminē ad gloriā adduxit lex: iō istud sacramētuz ibi p̄figurari ñ debuit p aliquod sacr̄m sibi respōdens: sicut p figurā eiusdē generis: q̄uis p figuras remotas aliquo mō figuratū sit in oibus curationibus q̄ legūt in veteri testō. ¶ Ad. iij. dō: q̄ Dionō facit aliquā mētionē de extrema vnctiōe: sicut nec de pnia nec de mr̄imonio: qz ipse nō intendit determiare de sacramētis nisi q̄tenus p ea inotescē pōt eccl̄iastice hierarchie ordinata dispositio q̄tū ad ministros ⁊ actiones ministroz ⁊ recipientes: tñ cuz p extremā vnctionē aliqs cōsequat gratiaz ⁊ remissionē peccatoz: nō est dubiū q̄ hz vim illuminatiuā ⁊ purgatiuā sicut baptismus: q̄uis non ita plenā. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ vnū numero p se loq̄ndo dī triplicit̄: vno mō sicut īdiuisibile quod nec actu nec potētia est plura: vt punct⁹ ⁊ vnitas: alio mō sicut ꝓtinuū: quod quidē ē vnū actu ꝯ plura potētia: vt linea: sed tertio mō sicut pfectuz aliqd qd ex plurib⁹ ptibus ꝓstituit: vt domus qd ē multa quodāmō etiā actu: ꝯ illa multa ꝓueniunt in aliq̄ vno: ⁊ hoc mō quodlibet sacr̄m dī vnū inquantū multa q̄ sunt in vno sacr̄o adunātur ad vnū signādum vel causandū: qz sacr̄m signādo causat: ⁊ iō q̄uis vna actio sufficit ad pfectā significationez vnitas sacr̄i cōsistit in illa actione tm̄: sicut pz in cōfirmatiōe. q̄uis aūt significatio sacr̄i pōt eē ⁊ in vna et in multis actiōibus: tūc sacr̄m pficī pōt ⁊ vna actione ⁊ plurib⁹: sicut baptismus in vna īmersione ⁊ tribus: qz ablutio q̄ significat in baptismo pōt eē p vnā īmersionē vel p multas. q̄uis autē pfecta significatio nō pōt eē nisi p plures actiōes: tunc plures actiones sunt de pfectiōe sacr̄i: sicut pz de eucharistia: qz refectio corporalis q̄ significat spūalem nō pōt eē nisi p cibum ⁊ potū: ⁊ similr̄ ē in hoc sacr̄o qz curatio interioz vulnerū nō pōt pfecte significari nisi p appositionez medicine ad diuersas vulnerū radices: ⁊ iō plures actiōes sunt de pfectiōe hui⁹ sacr̄i. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ vnitas totius pfecta nō tollit ꝓpter diuersitatē materie aut formē que est in ptibus totius: sicut cōstat q̄ nō eadē materia ē carnis ⁊ ossis ex q̄bus ꝓstituit vnus hō: nec eadez forma: ⁊ similr̄ etiā in sacrāmēto eucharistie et in hoc sacr̄o pluralitas materie ⁊ formē vnitatem sacramēti nō tollit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis ille actiōes sint plures simplr̄: tamē vniunt in vna pfecta actione q̄ est vnctio oium exterioz sensuū q̄bus hauritur morbus interior. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis in eucharistia si post ꝓsecrationez panis moriat sacerdos: alius sacerdos possit ad ꝓsecrationē vini incipiēs vbi ille dimisit: vel etiaz incipe a capite supra aliā mām: tñ in extrema vnctione nō pōt a capite incipe: sed oz semp ꝓcedere: qz vnctio in eadē pte facta tantū valet ac si ꝓsecraret bis eadem hostia: qd nullo mō faciendū ē: nec tamē ministroz pluralitas tollit vnitatē sacramēti: qz instrumēraliter tm̄ opantur: mutatio aūt martelloz nō tollit vnitatē opationis fabri. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ circa hoc ē duplex opinio. quidā enim dicūt q̄ sacr̄m istud ⁊ ꝓfirmatiōis xp̄s nō instituit p se: sed apl̄is instituendū dimisit: qz hec duo ꝓpter plenitudinem gr̄e

que in eis ꝓfertur nō potuerūt ante ſpūs ſci miſſi-
onē pleniſſimā inſtitui. vñ ſūt ita ſacramēta noue
legis q in veteri lege figurā nō habuerūt: ſz hec rō
nō multū cogit: qz ſic xp̄s añ paſſionē ꝓmiſit ple-
nā ſpūs ſancti miſſionē: ita potuit iſtituere hec ſa-
cramēta. Et iō alij dicūt q oia ſacramēta xp̄i inſti
tuit p ſeip̄m: ſz quedā p ſeipſum ꝓmulgauit q ſunt
maioris difficultatis ad credendū: quedā āt apl̄is
ꝓmulgāda reſeruauit: ſicut extremā vnctionez et
ꝓfirmationē: ꝛ hec opinio ꝓ tanto vī ꝓbabilior: qz
ſacramēta ad fundamentū legis ptinēt: ꝛ iō ad le-
giſlatorē ptinet eoꝝ inſtitutio. ꝛ iterū: qz ex iſtituti-
one efficaciā habēt: que eis ñ niſi diuinitus ineſt.
¶ Ad. j. g̃ dō: q multa oīa fecit ꝛ dixit q in euan
gelijs nō ꝓtinētur: illa enī precipue curauerūt euā-
geliſte tradē q ad ſalutis neceſſitatē ꝛ eccleſiaſtice
diſpoſitiōis ptinēt: ꝛ iō poſt iſtitutionē baptiſmi
ꝛ penitētie ꝛ euchariſtie ꝛ ordinis a xp̄o factā nar
rauerūt: q̃ extreme vnctionis vel ꝓfirmatiōis que
neqz ſunt de neceſſitate ſalutis: neqz ad diſpōnem
ſiue diſtinctionē eccl̄ie ptinēt: tñ etiā de olei vncti-
one fit mētio in euāgelio Matth. vj. vbi dī q apl̄i
oleo vngebāt infirmos. ¶ Ad. ij. dō: q mḡr dicit
ab apl̄is inſtitutū: qz p doctrinā apl̄oꝝ nobis pro
mulgata ē eius inſtitutio. ¶ Ad. iij. dō: q xp̄s ſic̄
in p̄cedenti diſ. dictuz eſt: nō exhibuit aliq̄d ſacra
mentū niſi q̄d ipſe accepit in exemplū: accipe autē
pniaz ꝛ extremā vnctionē ſibi ñ ꝓpetebat: qz ſine
p̄cō erat: ꝛ iō ipſe nō exhibuit.

Ad ſecundum ſic pro-
cedit: Videt q extrema vnctio ñ valeat
ad remiſſionē peccatoꝝ: ad hoc enim q̃d
p vnū pōt effici aliud nō exigit. ſed in eo qui extre
mam vnctionē accipit requritur ad peccatorum re
miſſionē pnia. g̃ per extremā vnctionez nō dimit-
tunt peccata. ¶ Ꝺ. in p̄cō nō ſunt niſi tria: macu
la: reatus pene: ꝛ reliquie peccati: ſed p extremam
vnctionē nō remittit peccatū quo ad maculā ſine
cōtritione: que etiā ſine vnctione remittit. nec ite-
rum quo ad penā: qz adhuc ſi qualeſcat tenet pſi-
cere ſatiſfactionē iniunctā: nec quo ad reliq̃as cul
pe: qz adhuc remanēt diſpōnes ex actibus p̄ceden
tibus relicte: vt p̄z poſt ꝓualeſcentiā. g̃ nullo mō p
extremā vnctionez fit peccatoꝝ remiſſio. ¶ Ꝺ. re
miſſio peccatoꝝ nō fit ſucceſſiue ſed in inſtāti. ſed
extrema vnctio nō fit tota ſimul: qz plures vnctio
nes requirūtur. g̃ eius effectus nō ē remiſſio pecca
toꝝ. ¶ Sed ⁊ eſt quod dī Jaco. v. ſi in peccatis ē
dimittent ei. ¶ Ꝺ: omne ſacr̄m noue legis gr̃am
cōfert. ſed p gr̃am fit remiſſio peccatoꝝ. g̃ extrēa
vnctio cū ſit ſacr̄m noue legis operat ad remiſſio-
nē peccati. ¶ Ulterius vī q ſanitas corporalis nō
ſit effectus hui⁹ ſacr̄i: oē enim ſacr̄m eſt medicina
ſpūalis. ſed ſpūalis medicina ad ſpūalem ſanitatē
ordinat ſicut corporalis ad corp̄alē. g̃ ſanitas cor-
poralis nō ē effectus huius ſacramēti. ¶ Ꝺ. ſacra
mentū ſemp hz effectū ſuū in eo q̃ nō fict⁹ accedit.
ſed qñqz nō ſanat corporaliꝛ ſuſcipiens hoc ſacr̄m
q̃ntūcūqz devotus accipiat. g̃ ſanitas corp̄alis nō ē
effectus eius. ¶ Ꝺ. efficacia huius ſacr̄i Jacobi. v.
nobis oſtendit: ſed ibi nō attribuit ſanatio effect⁹
vnctioni ſed oratōi: dicit enī: Oratio fidei ſanabit
infirmū. g̃ corp̄alis ſanatio nō eſt effect⁹ huius ſa-
cramēti. ¶ Sed ⁊ oratio eccleſie hz maiorez effi
caciā poſt xp̄i paſſionē q̃ ante. ſz ante oleo iuncti
p apl̄os ſanabātur: vt p̄z Matth. vj. g̃ ꝛ nūc hz ef
fectū in corp̄ali ſanatiōe. ¶ Ꝺ. ſacr̄a ſignificando
efficiunt: ſed baptiſmus p ablutionē corporalem
quā exterius facit ſignificat ꝛ efficit ſpūalem. ergo
ꝛ extrema vnctio p ſanationē corp̄alē quā exte-
rius efficit ſignat ꝛ cauſat ſpūalem. ¶ Ulterius vī
q hoc ſacr̄m characterē imp̄mat: character enim
ē ſignū diſtinctiuū: ſz ſicut baptiçatus diſtinguit a
nō baptiçato: ita vnctus a nō vncto. g̃ ſicut bapti-
ſmus imp̄mit characterez ita extrema vnctio.
¶ Ꝺ. in ordis ꝛ ꝓfirmationis ſacramētis ē vnctio
ſicut ꝛ in hoc ſacr̄o. ſz in illis imp̄mit character. g̃
ꝛ in iſto. ¶ Ꝺ. in oi ſacr̄o ē aliq̃d q̃ eſt res tm̃: ali
quid q̃ ē ſacramētū tm̃: aliq̃d q̃ eſt res ꝛ ſacr̄m.
ſed nō pōt aliq̃d aſſignari in hoc ſacr̄o q̃ ſit res
ꝛ ſacr̄m niſi character. g̃ in hoc ſacr̄o imp̄mit cha
racter. ¶ Sed ⁊: nullū ſacr̄m imp̄mēs characterē
iterat: hoc āt iterat vt dicet. g̃ nō imp̄imit chara-
cterē. ¶ Ꝺ. diſtinctio q̃ fit ꝑm characterē ſacr̄alez
ē diſtinctio eoꝝ que ſunt in p̃ñti eccleſia. ſed extre
ma vnctio cōfertur ei q̃ de p̄ſenti eccl̄ia exit. g̃ non
decet q in eo character ꝓferat. ¶ Reſpō deo dō ad
j. q. q quodlibz ſacr̄m ē iſtitutū principaliꝛ ad vnū
effectū: quāuis etiā alios ex p̃ñti inducere poſſit. ꝛ
qz ſacr̄m efficit q̃d figurat: iō ex ipſa ſignificatiōe
ſacramēti oz accipi eius p̄ncipalis effect⁹: adhibet
aūt hoc ſacr̄m ꝑm modū cuiuſdā medicatiōis: ſic̄
baptiſmus p modū ablutiōis: medicina autē ē ad
pellendū infirmitatē. vñ principaliꝛ hoc ſacr̄m eſt
inſtitutū ad ſanandū infirmitatē p̄cī: vt ſic̄ bapti-
ſmus ē quedā ſpūalis regeneratio: ꝛ pnia quedaz
ſpūalis ſuſcitatio: ita ꝛ extrema vnctio ſit quedaz
ſpūalis ſanatio vel medicatio. ſicut āt corp̄aliſ me
dicatio p̄ſupponit corp̄oralē vitā in medicato: ita
ſpūalis ſpūalem: ꝛ ita hoc ſacr̄m nō dat ꝓtra defe
ctus q̃bus ſpūalis vita tollit. ſ. peccatuz originale
ꝛ mortale: ſed cōtra illos defectus q̃bus hō ſpūa-
liter infirmat: vt nō habeat pfectū vigorez ad act⁹
vite gr̃e vel glorie: ꝛ hic defect⁹ nihil ē aliud q̃ q̃da
debilitas ꝛ ieptitudo q̃ in nobis relinq̃tur ex p̄cō
actuali vel originali: ꝛ ⁊ hāc debilitatē hō roborat
p hoc ſacr̄m: ſz qz hoc robur gr̃a facit q̃ ſecuz non
cōpatit p̄cm: iō ex p̃ñti ſi iuenit peccatū aliq̃d vel
mortale vel vēiale quo ad culpā tollit ip̄m dum-
mō nō ponat obex ex pte recipiētis: ſicu etiā de eu
chariſtia ꝛ ꝓfirmatōe. ⁊. dictū ē: ꝛ iō etiā Jacobus

de remissiõe pcci ꝓditionalr loqtur dicẽs: Si i pec cat sit dimittũt ei q̃ ad culpã: nõ eni sp delz pccm qz nõ sp iuenit: sz sp remittit q̃ ad debilitatẽ predi ctã: quã q̃dã reliq̃as pcci dicũt: quidaz vo dicũt q̃ ꝑncipalr ẽ istitutũ pp vẽiale: qõ q̃dẽ nõ põt oum hec vita agit pfecte curari: ꝛ io sacrm exeũtiũ spe cialr ꝑ vẽiale ordiat. sz hoc ñ vr vez: qz pnia suffi cieter etiã i hac vita delz vẽialia q̃ ad culpã: qõ ãt nõ pñt euitari post pactã pniaz: nõ aufert pcedẽti pnie suũ effectũ: ꝛ itez hoc ptinet ad debilitatẽ p̃ dictã. vñ odo q̃ ꝑncipalr effect' huius sacrĩ ẽ remis sio pccoz q̃ ad reliq̃as pcci: ex ꝑnti etiã q̃tum ad culpã si eã iueniat. ¶ Ad. j. g̃ odo: q̃ q̃uis effectus ꝑncipalr alicui' sacrĩ possit hẽri sine actuali pceptione illius sacrĩ: vel sine sacro: vel p aliud sacrm ex ꝑnti: nũq̃ tñ põt hẽri sine ꝓposito illi' sacrĩ: et io qz pnia ẽ ꝑncipalr ĩstituta ꝑ actualẽ culpã: quod cũq; aliud sacrm actualẽ culpã deleat ex ꝑnti ñ ex cludit necitatẽ pnie. ¶ Ad. g̃. odo: q̃ extrẽa vnctio aliq̃ mõ q̃tuz ad illa tria remittit pccm: q̃uis eniz culpa q̃ ad maculã sine ꝓtritiõe ñ dimittat: tñ hoc sacrm p gr̃am quã ifundit facit q̃ ille mor' li. ar. ĩ pccm fit ꝓtritio: sicut etiã i eucharistia ꝛ ꝑfirma tiõe põt accidẽ: simílr etiã ꝛ reatũ pene tpal' dimit tit: sz ex ꝑnti inq̃tũ debilitatẽ tollit: qz eandẽ penã leui' portat fortis q̃ debilis. vñ nõ oz q̃ pp h' mí nuat satisfactiõis mẽsura. reliq̃e ãt pcci nõ dicunt hic dispõnes ex actib' relicte q̃ sũt q̃dã hitus icho atis: sz q̃dã spũalis debilitas i ipa mẽte exñs: q̃ sbla ta etiã eisdẽ hitib' vel dispõnib' manẽtibus nõ ita põt iclinari mẽs ad pcca. ¶ Ad. iij. odo: q̃ qñ sunt multe actões ordiate ad vnũ effectũ vltia ẽ formalis respectu oiuz pcedẽtiũ: ꝛ agit in virtute eaz: et io in vltia vnctiõe gr̃a ifundit q̃ effectũ sacro pre bet. ¶ Ad. iij. q. odo: q̃ sicut bapmus p ablutionem corpalẽ facit spũalez emũdationẽ a macul' spũali bus: ita hoc sacrm p medicatõez sacralẽ exteriorẽ facit sanationẽ iteriorẽ. ꝛ sicut ablutio bapmi hz effectũ corpalis ablutiõis: qz etiã corpalez mũdari onẽ facit: ita etiã extrẽa vnctio hz effectũ corpalis medicatõis. s. corpalẽ sanationẽ. sz hec ẽ differẽtia: qz corpalis ablutio ex ipa nãli ꝓpetate elemẽti fa cit corpalẽ mũdationẽ: ꝛ io sp ea facit. sz extrema vnctio nõ facit corpalẽ sanatonez ex ꝓpetate nãli mãe: sz ex vtute dina q̃ opat rõnabilr. ꝛ qz rõ ope rãs nũq̃ iducit secũdariũ effectũ nisi ꝓz q̃ expedit ad ꝑncipalẽ: io ex h' sacro nõ seq̃t corpalis sanatõ sp: sz qñ expedit ad spũalẽ sanatiõez: ꝛ tũc sp ea in ducit: oũmõ ñ sit ipedimẽtũ ex pte recipiẽtis. ¶ Ad j. g̃ odo: q̃ obiectio illa ꝓbat q̃ corpalis sanitas nõ sit effect' ꝑncipal' hui' sacrĩ: ꝛ h' vez ẽ. ¶ Ad. ij. ꝓz solo ex dictis. ¶ Ad. iij. odo: q̃ oio illa ẽ forma isti' sacrĩ vt dicet: ꝛ io hoc sacrm ex sua forma hz efficaciã q̃tũ ẽ de se ad sanitatẽ corpalẽ. ¶ Ad. iij. q. odo: q̃ sic supra di. iij. dictũ ẽ: character ñ imprimit nisi i illis sacris i q̃bus hõ ad aliq̃d sacrũ ꝺputat: hoc ãt sacrm ẽ solũ i remediũ: ꝛ ñ deputatur p ipm hõ ad aliq̃d sacrũ agẽdũ vel suscipiẽdum: ꝛ io ñ ipzimit in eo charact. ¶ Ad. j. g̃ odo: q̃ cha racter facit distinctionẽ statuũ q̃tũ ad ea q̃ in eccla agẽda sunt: ꝛ talẽ distinctionẽ hõ nõ hz ab aliis per hoc q̃ ipe ẽ iunct'. ¶ Ad. ij. odo: q̃ vnctio q̃ fit i ordie ꝛ ꝑfirmatõe ẽ vnctio ꝓsecratõis q̃ hõ deputat ad aliq̃d sacrũ: sz hec vnctio ẽ vnctio medicatõis: ꝛ io ñ ẽ sile. ¶ Ad. iij. odo q̃ i hoc sacro res ꝛ sacra mẽtũ nõ ẽ character: sed quedã interior deuotio que est spiritualis vnctio.

Ad tertiũ sic ꝓceꝺit: Uidet q̃ oleũ oliue nõ sit ꝓueniens mã hui' sacrĩ: qz hoc sacrm imediate ad icorruptionẽ ordiat. sz icorruptio signat p bapmũ q̃ in chrismate ponit. g̃ chrisma eẽt ꝓueniẽtior hu ius sacrĩ mã. ¶ Ꝺ. hoc sacrm est spũalis medica tio: sz spũalis medicatio p vini appositionẽ signifi cat: sic ꝓz Luc. x. i pabola de sauciato. g̃ vinũ esset ꝓueniẽtior hui' sacrĩ mã. ¶ Ꝺ. vbi ẽ mai' piculuz ibi oz cõius remediũ adhiberi. sz oleũ oliue nõ est cõe remediũ: qz nõ iuenit in q̃libz ira. g̃ cũ hoc sa cramẽtũ deb' exeũtib' q̃ sũt i maximo piculo: vi q̃ oleũ oliue ñ sit mã ꝓueniẽs. ¶ Sz ꝑ ẽ qꝺ Jaco. v. oleũ mã hui' sacrĩ determinat. sz oleũ ꝑpe nõ dr ni si oleũ oliue g̃ ẽ mã hui' sacrĩ. ¶ Ꝺ. spũalis sana tio p olei iunctionẽ significat: vt ꝓz Ysaie. j. vbi dr Plaga tumẽs nõ ẽ curata medicamine neq; fota oleo. g̃ ꝓueniẽs mã hui' sacrĩ ẽ oleũ. ¶ Ulterius vr q̃ nõ oportet eẽ oleũ ꝓsecratuz: qz hoc sacrm hz vnã scificatõez i vsu p formã vboz. g̃ supfluit alia scificatio si ad mãm ipsi' fiat. ¶ Ꝺ. sacra hñt effi caciã ꝛ significationẽ i ipa mã. sz significatio effect' hui' sacrĩ ꝓpetit oleo ex nãli ꝓpetate: efficacia ãt ex istitutõe diua. g̃ nõ ẽ necessaria aliq̃ scificatõ mãe. ¶ Ꝺ. bapm' ẽ pfect' sacrm q̃ extrẽa vnctõ sz i bapmo ñ ꝑexigit mãe scificatio q̃tũ ẽ de necita te sacrĩ. g̃ nec i extrẽa vnctiõe. ¶ Sz ꝑ ẽ: qz i oibus aliis vnctõib' ẽ mã ꝓsecrata pus. g̃ cuz hoc sacrm sit q̃dã vnctio req̃rit mãz ꝓsecratã. ¶ Ulteri' vr q̃ nõ oportet mãz hui' sacrĩ eẽ ꝓsecratã p ep̃m: qa dignior ẽ ꝓsecratio mãe i sacro eucharistie q̃ i h' sacro. sz i eucharistia mãz sacerdos põt ꝓsecrare. g̃ ꝛ i hoc sacro. ¶ Ꝺ. i opatõib' corpalib' ars digni or nũq̃ ꝑparat mãz iferiori: qz dignior ẽ q̃ vtit q̃ q̃ mãz ꝑpat: vt dr i. ij. physi. sz eps ẽ supra sacerdo tẽ. g̃ ñ ꝑpat mãz i illo sacro q̃ sacerdos vtit. sed sa cerdos dispẽsat hoc sacrm vt dicet. g̃ ꝓsectio mãe ñ ptiet ad ep̃m. Sz ꝑ ẽ: qz etiã i aliis vnctõib' mã p ep̃m ꝓsect. g̃ oz ita eẽ i ista. ¶ Rspõdeo odo ad. j. q. q̃ spũal' curatio q̃ i fine adhibet oz eẽ pfecta: qa p' eã alia ñ relinq̃t: ꝛ lenis vt spes q̃ exeũtib' maxi me ẽ necria nõ frãgat sz foueat: oleuz ãt lẽitiuũ ẽ ꝛ penetratiuũ vsq; ad itia: ꝛ etiã diffusiuũ: ꝛ io q̃tũ ad vtrũq; ꝓdictoz ẽ ꝓueniẽs mã huius sacrĩ: ꝛ qa

oleū ꝑncipaľr noiať oliue liquoꝛ:cū alīq̄ liq̄res ex si militudie ad ipz olei nomē accipiāt:ió oleuz oliue etiā oz eē qđ assumiť i mām hui⁹ sacrī. ¶ Ad.j.ḡ dō:q̄ icoꝛꝛuptio gl'e ē res ñ ꝓrēta i h⁹ sacr̄o: nec oz q̄ tali rei significatio māe rñdeat.vñ ñ oz q̄ balsa mū ponať i mā h⁹ sacrī:qꝛ balsam⁹ pp odoꝛē ptiet ad bōitatē fame q̄ decetꝛ ñ idigēt pp se exeūtes. sz idigēt tm̄ nitoꝛe ꝺscie ꝺ p oleū significať. ¶ Ad.q̄. dō:q̄ vinū sanat mozdicādo:oleū leniēdo:7 ió cu ratio p vinū magꝭ ptiet ad pniaz q̄ ad hoc sacrz. ¶ Ad.iq̄.dō:q̄ oleū oliue q̄uis nō vbiq̄ crescat: tñ ō facilī pōt ad quēlibz locū trāsferri. 7 ꝓterea h⁹ sacrm̄ ñ ē tāte necitať q̄ exeūtes sine h⁹ sacro ñ possit salutē ꝓsequi. ¶ D.q̄.q.dō: q̄ ꝺdā dicūt q̄ oleū sīplex ē mā h⁹ sacrī:7 i ipa scīficatōe olei q̄ fit p eꝑz pficiť sacrm̄.sz h⁹ꝑz eē falsū ex his q̄ ō eucha ristia dca sūt:vbi oñsuz ē q̄ solū illō sacrm̄ ꝓsistit i ꝓsecratiōe māe: 7 ió dō q̄ hoc sacrm̄ ꝓsistit i ipsa vnctiōe:sic baꝑm⁹ i ablutiōe: 7 mā h⁹ sacrī ē oleū scīficatū. ꝓōt ăt ꝑplex rō assignari q̄re exigiť māe scīficatio i hoc sacro 7 i qbusdā alīs.ꝓma ē qꝛ oīs efficacia sacr̄oꝝ a xp̄o descēdit: 7 ió sacr̄a illa qb⁹ ipe ē vsus hñt efficaciā ex suo vsu:sic tactu sue car nis vi regnātiuā ꝓtulit acts.sz h⁹ sacro ñ ē vsus nec aliq̄ corꝑali vnctiōe:7 ió i oīb⁹ vnctiōib⁹ req̄ritur scīficatio māe. ¶ Scōa cā ē pp plēitudiez gr̄e q̄ ꝓferť ñ solū vt culpā tollat:sz etiā relīq̄as 7 ifirmitatem corꝑis. ¶ Tertia ē ex hoc q̄ effect⁹ ei⁹ corꝑaľ.ſ.sanatō corꝑaľ ñ cātur ex māe nāli ꝓpetate: 7 ió oz q̄ hec efficacia sibi p scīficatōez deť. ¶ Ad.j.ḡ dō: q̄ pri ma scīficatō ē māe fz se:sz scōa magꝭ ptiet ad vsuz ipsi⁹ fz q̄ ē actu ꝓferēs effectū suū:7 ió neutra sup fluit:qꝛ etiā instr̄a efficaciā accipiūt ab artifice: et oū fiūt 7 oū ad actū applicāť. ¶ Ad.q̄.dō: q̄ illa efficacia q̄ ē ex īstitutōe sacrī applicať huic māe p scīficatōez. ¶ Ad.iq̄.pz solo ex dcis. ¶ D.iq̄.q.dō q̄ miſter sacrī nō ꝓpa vtute effectū sacrī iducit vt ꝓncipale agēs:sz p efficaciā sacrī qđ dispensat:q̄ ꝺ dē efficacia ꝓmo ē a xp̄o 7 ab ipo i alios ꝺscēdit oꝛ diate.ſ.i pplm mediātib⁹ miſtr̄ ꝺ sacr̄a dispēsāt:7 i miſtros iferiozes mediātib⁹ supioꝛib⁹ ꝺ māz scīfi cāt:7 ió i oīb⁹ sacr̄is q̄ idigēt mā scīficata ꝓma scīfi catio māe fit p eꝑz:7 vsus q̄nqz p sacdotē vt oñda tur sacdotaľ ptās ab eꝑali ꝺriuata:fz illō psaľ. Si cut vnguētū i capite qđ ꝓus ꝺscēdit i barbā: deide vsqz ad ozā vestimēti. ¶ Ad.j.ḡ dō:q̄ sacrz eucha ristie ꝓsistit i ipa māe scīficatōe:ñ ăt i vsu:7 ió pro pe loquēdo illō qđ ē mā sacrī ñ ē ꝺd ꝓsectū:vñ nō ꝑexigiť alq̄ scīficatio circa māz p eꝑm fca:sz exigiť scīficatō altar⁹ 7 h⁹mōi: 7 etiā ipsi⁹ sacerdoť q̄ nō nisi p eꝑz fieri pōt.vñ i illo etiā sacro oñdiť ptās sa cerdotaľ ab eꝑo ꝺriuata:vt ꝺio.dic: ió ăt illā ꝓse cratōez māe pōt facē sacdos q̄ ē in se sacrm̄:7 nō il lā q̄ vt sacr̄ale quoddā ozdiať ad sacrz qđ ꝓsistit i vsu fideliū:qꝛ q̄tū ad corꝑ⁹ xp̄i vez null⁹ ozdo ē su ꝑa sacdotū: sz q̄tū ad corꝑ⁹ xp̄i mysticū eꝑalis oz do ē supra sacerdotalē:vt i sequēti di.dicet. ¶ Ad ij.dō:q̄ mā sacrī ñ ē taľ mā vt in q̄ fiat aliq̄s p euz q̄ ea vtiť:sic ē i artib⁹ mechanicis:sz vt cui⁹ vtute ali qđ fiat:7 sic ꝑticipat aliq̄d de rōe cāe agēt inq̄tuz ē īstrm̄ quoddā ꝺine opatōis: vt supra di.j.dcm ē:7 ió oz q̄ a supioꝛi arte vl' ꝑtāte taľ vtus māe ac q̄rat:qꝛ i cāis agētib⁹ q̄to aliq̄ agēs ē pꝛi⁹ tāto ꝑfe ctꝛ⁹:in cāis aut̄ pure mālibus q̄to mā ē poꝛ tāto imperfectioꝛ.

Ad quartuz sic pro cedit: vī q̄ hoc sacrz ñ hēat aliq̄ formā: cū eni efficacia sacr̄oꝝ sit ab īstitutōe:et itē a forma:oz q̄ forma tradať ab ipo ꝺ sacrm̄ isti tuit.sz forma h⁹ sacrī ñ iueniť tradita neq̄ a xp̄o neq̄ ab aplis. ḡ hoc sacrz ñ hz aliq̄ formā. ¶ D. q̄ sūt ō necitate sacrī obſuāt eodē mō apō oē).sed nihil ē magꝭ de necitate sacrī hñtis formaz q̄ ipsa forma:ḡ cū ñ sit aliq̄ forma cōiter obſuata ab oī bus i hoc sacro:qꝛ diuersi diuersis vbis vtūť: vī q̄ hoc sacrz ñ hēat aliq̄ formā. ¶ D.i baꝑmo ñ req̄ riť forma nisi ad scīficatōez māe: qꝛ ē aq̄ vbo vite diluēdis crimib⁹ scīficata:vt supra di.iq̄.dcm ē.sz hoc sacrz hz māz ꝑpus scīficatā.ḡ nō idiget aliq̄ for ma vbox. ¶ Sz ꝛ ē qđ magꝭ supra dixit di.j. q̄ oē sacrz noue legꝭ ꝓsistit i reb⁹:7 vbis:vba ăt sūt forma sacrī.ḡ cū hoc sit satrz noue legꝭ vī q̄ hēat formaz. ¶ D. ad hoc ē riť vlis eccle q̄ ꝺbusdā vbis vtiť in collatōe h⁹ sacrī. ¶ Ltert⁹ vī q̄ forma h⁹ sacrī de beat ꝑferri p oꝛōez īdicatiuā: 7 ñ p depcatiuā: qa oīa sacr̄a noue legꝭ hñt certū effectū.sz certitudo ef fect⁹ ñ exꝑmiť i formis sacr̄oꝝ nisi p oꝛōez īdicatiuā:vt cū dī: h⁹ ē corꝑ⁹ meū: vl' ego baptizo te.ḡ oz eē forma h⁹ sacrī oꝛo īdicatia. ¶ D.i formis sacra mētoꝝ oz exꝑmi itētio miſtri q̄ req̄riť ad sacrm̄.sz itētio ꝓferēdi sacrz ñ exꝑmiť nisi p oꝛōez īdicatiuā ḡ rē. ¶ D.i ꝺbusdā eccl'ijs dicūť h⁹mōi vba i col latōe h⁹ sacrī: vngo hos ocl'os oleo scīficato i noie ꝑīs 7c. 7 h⁹ ē ꝓforme alīs formis sacr̄oꝝ. ḡ vī q̄ i hoc ꝓsistit forma h⁹ sacrī. ¶ Sz ꝛ:illō qđ ē forma sacrī ab oīb⁹ oz q̄ fuer.sz vba p̄dicta ñ dicūť fz cō suetudiez oīuz eccl'aꝝ: sz tm̄ vba depcatia.ſ.p istā vnctiōez 7 suā pīssimā miaz īdulgeat tibi dñs q̄c qđ ꝺliq̄sti p visū 7c.ḡ forma h⁹ sacrī ē oꝛo depcati ua. ¶ D.hoc vī ex vbis Jac. q̄ attribuit efficaciā h⁹ sacrī oꝛoi: Oꝛo inq̄t fidei sanabit ifirmū.ḡ cū ef ficacia sacrī sit ex forma:vī q̄ forma h⁹ sacrī sit p̄ dicta oꝛo. ¶ Lterī vī q̄ p̄dca oꝛo ñ sit ꝓpetēs for ma h⁹ sacrī:qꝛ i formis alioꝝ sacr̄oꝝ fit mētio de mā:sic pz i ꝓfirmatōe q̄ ñ fit i vbis p̄dcis.ḡ ñ ē cō ueniēs forma. ¶ D. sic effect⁹ h⁹ sacrī ꝑueit i nos p miaz diuinā ita 7 alioꝝ sacr̄oꝝ.sz i forma alioꝝ sacr̄oꝝ ñ fit mētio ō mia diua:sz magꝭ de ūitate 7 de passiōe.ḡ simīlr oz hic eē. ¶ D. duplex effectus h⁹ sacrī i lr̄a ponit.sz i vbis p̄dictis ñ fit mētio nisi ō vno.ſ.remissiōe pcōꝝ: nō ăt ō corꝑali sanatiōe

ad quā Jaco. ordiat oꝛoez fidei dicēs: Oꝛo fidei sanabit infirmū. ꝑ forma ꝓdicta ē incōpetēs. ¶ Espō deo dō ad .j. q. q. ꝙdā dixerūt q nulla forma ē de necitate hᵒ sacrī. sz hoc vī ꝺrogare effectui hᵒ sacrī qz oē sacrm efficit signādo: signatio āt māe ñ ōtermiat ad effectū detimiatuz: cū ad mlta se possit habere nisi ꝓ formā ꝟboꝝ: ꝛ iō i oib' sacris noue legis q̄ efficiūt qꝺ figurāt oz eē ꝛ res ꝛ ꝟba: vt supza di. .j. mgr dixit. Et ꝓterea Jacobᵒ totā vim hᵒ sacrī vī ꝓstituē i oꝛoe q̄ ē forma hᵒ sacrī: vt dicit: ꝛ iō ꝓdicta opio ꝓsumptuosa vī ꝛ erronea: ꝛ pp hoc dō sic cōiter dī: q hz formā detimiatā sic ꝛ alia sacra. ¶ Ad .j. ꝑ dō: q sacra scriptura oib' cōiter ꝓponit: ꝛ iō forma bapmi q̄ ab oib' dari pōt oz i sacra scriptura exꝓmi: ꝛ similr forma eucharistie q̄ exꝓmit fidē illi' sacrī q̄ ē de necitate salut: sz forme alioꝝ sacroꝝ ñ iueniūt i scriptura tradite: sz eccla ex traditiōe apl̄oꝝ hz: q̄ a dño acceperūt: vt dic apls .j. Cor. xj. Ego. n. accepi a dño qꝺ ꝛ tradidi vobis. ¶ Ad .ij. dō: q illa ꝟba q̄ sunt de eētia forme. s. oꝛo depcatiua ab oib' dicūt: sz alia q̄ sūt de bñ esse ñ obseruāt ab oib'. ¶ Ad .iij. dō: q mā bapmi hz q̄ꝺā scificationē p se ex ipso tactu carnis saluatoris: sz ex forma ꝟboꝝ accipit scificatiōez actu scificantē: ꝛ silr p' scificationē māe hᵒ sacrī fm se reqritur scificatio i vsu p quā actu scificet. Ad .ij. q. di cēdū: q forma hᵒ sacrī ē oꝛo depcatiua: vt pz per ꝟba Jaco. ꝛ ex vsu Romāe eccle q̄ soluz ꝟbis depcatiuis vtit i collatōe hᵒ sacrī: Cui' rō multiplex assignat: ꝓmo qz suscipiēs sacrm hᵒ ē virib' ꝓpis destitut': vñ indiget oꝛoib' subleuari. Scōo qz dat exeūtib' q̄ iam desinūt de foro eccle eē: ꝛ i solᵒ dei manu reqescūt: vñ ꝛ ei p oꝛonē ꝓmittunt. Tertio qz hᵒ sacrm ñ hz aliquē effectū q̄ sp ex opatōe ministri ꝓseqtur oib' q̄ sūt de eētia sacrī rite pactis: sic caracī in bapmo ꝛ ꝓfirmatōe: ꝛ trāssubstātiatio in eucharistia: ꝛ remissio pcī in pnia exīte cōtritiōe q̄ ē de eētia sacrī pnie: nō vī ꝺ eētia huiᵒ sacrī: ꝛ iō i hᵒ sacro ñ pōt eē forma idicatiui modi sic i ꝑdict sacris: ¶ Ad .j. ꝑ dō: q hᵒ sacrm sicut ꝛ ꝑdicta q̄ꝑtū ē de se hz certitudinē: sz pōt ipediri ex fictiōe recipiētis etiā si se sacro subꝯciat p intētionē q nullū effectū ꝓseqt: ꝛ pp hᵒ ñ ē silē de hᵒ ꝛ de alīs sacrīs i qb'sp alioꝝ effectᵒ ꝓseqt. ¶ Ad .ij. dō q p ipm actū q̄ ponit i forma. s. p istā scām vnctiōez satis exꝓmit intētio. ¶ Ad .iij. dō: q ꝟba illa indicatiui modi q̄ fm mozē quoꝛūdā ꝓmittūt oꝛoi nō sūt forma hᵒ sacrī: sz sūt qꝺā dispositio ad formaz inq̄tū itētio mīstri detimiat ad actū illū p illa verba. Ad .iij. q. dō: q ꝑdicta oꝛo ē ꝓpetēs forme hᵒ sacrī: qz tāgit sacrm i hᵒ q dī: p istā vnctōez: ꝛ illō qꝺ opat i sacro. s. diuinā miaz: ꝛ effectū. s. remissiōne pcoꝝ. ¶ Ad .j. ꝑ dō: q mā hᵒ sacrī pōt itelligi p actū vnctōis: nō āt mā ꝓfirmatōis ꝓ actuz in forma exꝓssuz: ꝛ iō ñ ē silē. ¶ Ad .ij. dō: q mia respicit miseriā: ꝛ qz hoc sacrm dat i statu mīe. s. ifirmitatis: iō potiᵒ hic q̄ꝑ i alīs fit de mia mentio. ¶ Ad .iij. dō: q i forma oꝛ exꝓmi effectᵒ ꝓncipalis ꝛ q̄ sp iducit ex sacro: nisi sit defectᵒ ex pte recipiētis: nō āt talᵒ effectᵒ ē corpalis sanitas: vt ex dictis pz: q̄uis q̄nq̄ seq̄t rōe cui' Jaco. hunc effectū attribuit oꝛoi q̄ ē forma hᵒ sacrī. Qō. ij.

QUeritur de admīstratiōe hᵒ sacrī. Et circa hᵒ q̄rūt. iiij. ¶ Primo qs sit minister huius sacrī. ¶ Secundo cui debeat conferri. ¶ Tertio i qua parte. ¶ Quarto vtrū debeat iterari.

AD primū sic proceditur: Videtur q etiaz laicus possit hoc sacramentū conferre: qz hoc sacramentum hz efficaciā ex oꝛoe: vt Jaco. dic. sed oꝛo laici q̄nq̄z ē deo accepta sicut sacerdotū. ꝑ pōt hoc sacrm conferre. ¶ Ꝑ. ō ꝺbusdā pūbus i egypto legit q oleū ad infirmos trāsmittebāt ꝛ sanabāt: ꝛ simil' dī de beata Genouepha q oleo infirmos vngebat: ꝑ hoc sacrm pōt ꝓferri etiā a laicis. ¶ Sed ꝓ ē: qz i hoc sacro fit remissio peccatoꝝ. sz laici nō hñt ptātez dimittēdi peccata. ꝑ rē. ¶ Qterᵒ vī q diaconi possint hoc sacrm ꝓferre: qz fm Dio. diaconi hñt virtutē purgatiuā. sed hoc sacrm ē institutū ad purgandū tantū ab infirmitate mētis ꝛ corpis. ꝑ diaconi pñt cōferre. ¶ Ꝑ. dignius sacrm ē bapmus q̄ꝑ hoc de q̄ agim'. sz diaconi pñt baptiçare: vt pz de beato Laurētio. ꝑ ꝛ pñt hoc sacrm cōferre. Sz ꝓ ē qꝺ dī Jaco. v. Inducat pbyteos eccliē. ¶ Qterius vī q solᵒ epūs possit hoc sacrm ꝓferre: qz hoc sacrm vnctiōe pficit sicut ꝛ ꝓfirmatio. sz solᵒ epūs pōt ꝓfirmare. ꝑ solus pōt hoc sacrm cōferre. ¶ Ꝑ. q̄ nō pōt qꝺ est minus nō pōt qꝺ ē maius. sz maiᵒ ē vsus māe scificate q̄ꝑ scificatio ei': qz ē finis ipsi'. ꝑ cū sacerdos nō possit scificare mām: nec pōt mā scificata vti. ¶ Sz ꝓ: hᵒ sacrī mīster iducēdus est ad eū q̄ suscipit sacrm: vt pz Jaco. v. sz epūs ñ possz accedē ad oēs infirmos sue dioc. ꝑ ñ solus epūs pōt hoc sacrm cōferre. ¶ Espondeo dō ad ꝑmā questionē: q fm Dio. in eccl. hierar. Sunt quidā exercētes actiones hierarchicas: ꝛ qꝺam recipiētes tm̄ q̄ sunt laici: ꝛ iō nullius sacrī dispēsatio laico ex officio competit: sed q baptiçare possunt in cāu necessitatis ē diuina dispēsatiōe factū: vt nulli regnātiōis spūal' facultas desit. ¶ Ad ꝑmū ꝑ dō: q oꝛo illa nō fit a sacerdote in pson̄a sua: qz cuz sit q̄nq̄z peccatoz non essz exaudibilis: sed fit in persona totius ecclesie in cuius pson̄a oꝛare pōt quasi ꝑsona publica: nō autē laicus qui est pson̄a ꝓuata. ¶ Ad .ij. dō: q ille vnctiōes nō erāt sacrales: sz ex quadā deuotiōe recipiētiū talē vnctionē ꝛ meritis vngentiū vel oleum mittentiū ꝓsequebat effectus sanitatī corpalis p gr̄az sanitatū: ñ p gr̄az sacrālē.

Ad.ij.q.vō: q̄ diacon' hz vim purgatiuā tm̄: ñ āt illuminatiuā. vñ cū illumiatio sit p gr̄am: nulluz sacr̄m i q̄ gr̄a ꝓferat pōt diacon' ex officio dare: ꝛ iō nec h° cū i eo gr̄a ꝓferat. ¶ Ad.j.g vō: q̄ h° sacramētū illuminādo p collationē gr̄e purgat: ꝛ iō diaconis ei' ñ ꝓpetit collatio. ¶ Ad.ij.vō: q̄ hoc sacr̄m nō ē necitatis sacr̄m sic baꝑmus: vñ nō ita cōmittit dispēsatio ei' oibus i articulo necitatis: sz solū illis q̄bus ex officio cōpetit: diacōis āt etiā baptiçare nō ꝓpetit ex officio. ¶ Ad.iij.q.vō: q̄ ꝑm Dio. eps ꝑpe hz pficiēdi officiuz: sic sacerdos illuminādi. vñ illa sacra dispēsanda solis epis reseruā tur q̄ susceptionē i aliq̄ statu pfectōis sup alios ponūt: hoc āt nō ē i h° sacro cū oibus det: ꝛ iō p simplices sacerdotes pōt admīstrari. ¶ Ad.j.g vō: q̄ confirmatio ipzimit characterē q̄ collocat hō in statu pfectōis: vt supza dictū ē: nō āt hoc ē i h° sacro: ꝛ iō nō ē simile. ¶ Ad.ij.vō: q̄ q̄uis i genē cāe finalis vsus māe scificate sit potior q̄ scificatio māe tñ i genē cāe efficiētis scificatio māe ē potior: qz ab eo dē pēdet vsus sic ab actiua cā: ꝛ iō scificatio req̄rit altiorē vtutē actuā q̄ vsus.

AD secundum sic ꝓ cedit: Videt q̄ etiā sanis debeat cōferri h° sacr̄m: qz p̄ncipalior effect' hui' sacrī ē sanatio mētis q̄ sanatio corpis: vt dictū ē. sz etiā sani corpe idigēt sanatiōe mētis. g̃ eis dz h° sacr̄m ꝓferri. ¶ Ꝺ.hoc sacr̄m ē exeuntiū sic baꝑmus intrātiū. sz oib' intrātib' baꝑmus dat. g̃ oib' exeuntibus dz dari hoc sacr̄m. sz qñqz illi q̄ sūt i ꝑpiq̄ exitus sūt sani: sic illi q̄ decapitādi sūt. g̃ talibus dz hoc sacr̄m dari. ¶ Sz cō ē qđ dī Jaco. v. Infirmatur q̄s i vobis rē. g̃ solis infirmis ꝓpetit. ¶ Uterius vī q̄ i q̄libet infirmitate h° sacr̄m dari debeat: quia Jaco. v. vbi hoc sacr̄m tradit nulla infirmitas ōtermiat. g̃ oib' infirmātib' dz hoc sacr̄m ꝓferri. ¶ Ꝺ. q̄to remediū ē dignius: tāto dz eē gnālius. sed hoc sacr̄m ē dign' q̄ medicīa corpalis. cū g̃ medicina corpalis oibus infirmis det: vī q̄ etiā h° sacr̄m. ¶ Sz cō: hoc sacr̄m dī ab oibus extreme vnctiōis: sed nō ois infirmitas ad extremū vite pducit: cū q̄daz infirmitates sint cāe lōgioris vite: vt dic̄ phs. g̃ ñ oibus infirmātib' dz hoc sacr̄m dari. ¶ Uter' vī q̄ furiosis ꝛ amētib' hoc sacr̄m dari debeat: qz tales egritudies sūt piculolissime ꝛ cito ad mortē disponūt sz piculo dz adhiberi remediū. g̃ h° sacr̄m q̄ dē est in remediū infirmitat' hūane dz talib' ꝓferri. ¶ Ꝺ. dignius sacr̄m ē baꝑmus q̄ istud. sz baptism' dat furiosis: vt supza dictū ē. g̃ ꝛ hoc sacr̄m eis dz dari. ¶ Sz cō: hoc sacr̄m ñ ē dandū nisi recognoscētib' ipm. sz tales nō sūt furiosi ꝛ amētes. g̃ eis dari non dz. ¶ Uter' vī q̄ debeat dari puer': qz eisdē infirmitatib' qñqz laborāt pueri ꝛ adulti. sz eidez morbo dz adhiberi idē remediū. g̃ sic adultis ita ꝛ pueris dz h° sacr̄m ꝓferri. ¶ Ꝺ. h° sacr̄m dat ad purgandū reliq̄as pcci: vt p dictū ē tā originalis q̄ actualis. sz i pueris sūt reliq̄e originalis pcci. g̃ eis dz h° sacr̄m dari. ¶ Sz cō: q̄ nulli dz dari sacr̄m cui nō ꝓpetit forma sacri. sz forma hui' sacri ñ competit pueris q̄, nō peccauerūt p visuz ꝛ auditu: vtī forma exprimit. g̃ eis nō dz dari hoc sacr̄m. ¶ Ꝓ respondeo dō ad.j.q.q̄ hoc sacr̄m ē q̄dā spūalis curatio vt ꝑ dictū ē: que q̄dē p quēdā corpalis curatōis modū significat: ꝛ iō illis q̄bus corpalis curatio ñ ꝓpetit. s. sanis nō dz hoc sacr̄m ꝓferri. ¶ Ad.j.g dō: q̄ q̄uis spūalis sanitas sit p̄ncipal' effect' hui' sacrī: tñ dz q̄ p curationē corpalē significet curatō spūal': etiā si corpalis sanatio nō seq̄tur: ꝛ iō soluz illis h° sacro sanitas spūalis dari pñt q̄bus curatō corpalis cōpetit. s. infirmis: sic ille solus pōt baꝑmū suscipe q̄ pōt corpalis ablutōis ee pticeps: nō autē puer i vētre matris exñs. ¶ Ad.ij.vō: q̄ baꝑmus etiā nō ē nisi illoz itrantiū q̄ corpali ablutōi sb̄icī pñt: ꝛ iō hoc sacr̄m illoz tm̄ exeuntiū ē q̄b' corporal' curatio ꝓpetit. ¶ Ad.ij.q.vō: q̄ hoc sacramētū ē vltimū remediū q̄b ecclia pōt cōferre immediate q̄si disponēs ad gl̄am: ꝛ iō illis tm̄ infirmātib' dz exhiberi q̄ sunt i statu exeuntiū: pp hoc q̄ egritudo nata ē mortē inducē ꝛ ō piculo timet. ¶ Ad j.g dō: q̄ q̄libet infirmitas augmētata pōt mortem inducere: ꝛ iō si infirmitatuz pēsant: in q̄libet egritudie pōt dari hoc sacr̄m: qz aplus ñ dixiat infirmitatē aliquā: sz si pēset infirmitat' modus ꝛ status nō sp dz infirmātib' hoc sacr̄m dari. ¶ Ad. ij. vō: q̄ medicīa corpal' hz p p̄ncipali effectu sanitatē corpalē qua oēs infirmi i q̄libet statu idigent: sed hoc sacramētū hz p p̄ncipali effectu illā sospitatē q̄ exeūtib' ꝛ iter ad gloriā agētib' ē necessaria: ꝛ iō ñ ē sile. ¶ Ad.iij.q.vō: q̄ ad effectuz hui' sacrī pcipiendū plimū valz deuotio suscipientis ꝛ psonale meritū ꝓferētiū: ꝛ gnāle totī' eccle: qđ pz ex hoc q̄ p modū depcatōis forma hui' sacri ꝓfert: ꝛ iō illis q̄ ñ pñt recognoscē ꝛ cū deuotōe suscipe h° sacr̄m dari ñ dz: ꝛ p̄cipue furiosis ꝛ amētib' q̄ pñt irreuerētiā sacro p aliquā imūdiciā facē: nisi hērent lucida iterualla i q̄b' sacra recognoscerēt: ꝛ sic eis cōferri i statu illo posset. ¶ Ad.j.g dō: q̄ q̄uis i piculo mort' tales qñqz sint: tñ remediū p deuotionez ꝑpaz ñ pōt eis applicari: ꝛ iō ñ dz eis ꝓferri. ¶ Ad ij.vō: q̄ baꝑmus ñ req̄rit motū li.ar. qz dat ꝺ originale p̄ncipal' qđ nō curat i nobis ex nro li.ar. sz i h° sacro req̄rit motus li.ar. ꝛ iō ñ ē sile. Et ꝑterea baꝑmus ē sacr̄m necitatis: nō ant extrema vnctō. ¶ Ad.iij.q.vō: q̄ hoc sacr̄m exigit actualez deuotōez in suscipiēte: sic ꝛ eucharistia. vñ sic eucharistia ñ dz dari puer': ita nec h° sacr̄m. ¶ Ad.j.g dō q̄ ñ dat ꝺ reliq̄as original' pcci nisi ꝑz q̄ sūt p actualia pcca q̄dāmō cōsortate. vñ p̄ncipal' ꝺ actualia pcca dat: vt ex ipa forma pz: q̄ ñ sūt i pueri. ¶ Ad ij.vō: q̄ infirmitates in pueris non sunt ex peccato actuali causate: sicut in adultis: ꝛ cōtra illas pcci

pue ifirmitates hoc sacrm datur que sunt ex pcco causate: qsi peccati reliquie.

Ad tertiuz sic proce dit: Videt qd hō sacro totū corpus iungi debeat: qz fm Aug. Aia tota est in toto corpe. sz pcipue dat hoc sacrm ad sanādū aiam. g̃ i toto corpe oz iunctio fieri. ℣ Ō. vbi ē morbꝰ ibi oz apponi medicia. sz morbꝰ ē vlis in toto corpore sicut febris. g̃ totū corpus iungi oz. ℣ Ō. in bapti smo totū corpus imergit. g̃ z hic totū debēt iungi: ℣ Sz ꝛ̄ ē vlis ecclie ritus fm quē iungit ifirmus nisi i determiatis ptib' corpis. Q Literi' vī qd incō ueniēter determinētur iste ptes: vt. s. ifirmās vngat i oculis: i auzib': in naribus: i labijs: in manibus et pedib': qz sapiēs medicus curat morbū in radice. sz de corde exeūt cogitatiões q̄ coinq̄nāt hoiez: vt dī Matth. xiij. g̃ in pectore oz fieri vnctio. ℣ Ō. puritas mētis nō min' ē necessaria exeūtib' q̄ intrātibus. sz itrātes vngunt chrismate i vertice a sacerdote ad significādū puritatē mētis. g̃ z exeūtes hoc sacro debēt vngi i vertice. ℣ Ō. ibi oz adhibēi remediū vbi ē maior vis morbi. sz spūalis morbus pcipue viget i renib' viris: z mulierib' i vmbilico vt pz Job. xl. Ptās eius i lūbis ei'. fm expositiões Greg. g̃ ibi oz fieri iunctio. ℣ Ō. sicut p pedes peccat ita z p alia mēbra corpis. g̃ sic vgunt pedes ita z alia corpis mēbra iungi debēt. Q Literius videt qd mutilati nō sint vngēdi illis vnctōibus q̄ ptibus illis cōpetūt: qz sic hoc sacrm exigit determinatā dispōnez i suscipiēte: vt. s. sit ifirm': ita z determinataz partē. sz ille q̄ nō hz ifirmitatē nō pōt iungi. g̃ nec ille q̄ ñ hz partē illā in q̄ oz fieri iunctio. ℣ Ō. ille q̄ ē cecus a natiuitate ñ delict p visuz. sz i vnctōne q̄ fit ad oculos fit mētio ō delicto p visuz. g̃ talis in unctio ceco nato nō debēt fieri: z sic de alijs. ℣ Sz ꝛ̄ ē: qd defect' corpis nō impedit aliqō aliud sacrm. g̃ nec istud impedire oz. sz de necitate istius sacri est qlibet vnctionū. g̃ oēs debēt fieri mutilato. Q Espō deo dō ad. j. q. qd hō sacrm p modū curatiōis exhibet: curatio āt corpalis nō oz qd fiat p medicinā toti corpi appositā: sz illis ptib' vbi ē radix morbi: z iō vnctio etiā sacralis oz fieri i illis ptibus tm̄ in q̄bus ē radix spūalis ifirmitat. ℣ Ad. j. g̃ dō: qd aia q̄uis sit tota i qlibet pte corpis q̄tū ad eēntiaz: nō tm̄ q̄tū ad potētias q̄ sunt radices actuū pcī: z iō oz qd determiatis ptib' fiant in q̄bus ille potentie hñt eē. ℣ Ad. q. dō: qd nō sp apponit medicia vbi ē morbꝰ: sz ꝓgruētu' vbi ē radix morbi. ℣ Ad. ij. dō: qd baptism' fit p modū ablutiōis: ablutio aūt corpalis nō purgat maculā ab aliq̄ pte nisi cui apponit: z iō bapmus toti corpi exhibet: secus āt ē ō extrema vnctiõe rõne iam dicta. Ad. ij. q. dō: qd pncipia peccādi i nobis sūt eadē q̄ z pncipia agendi: qz pcm in actu ꝓsistit: pncipia āt agēdi i nobis sunt tria: primū ē dirigēs. s. vis cognoscitiua: secūdū ē imperās. s. vis appetitiua: tertiū ē exequēs. s. motiua: ois āt nr̄a cognitio a sensu oritū hz: z q̄a vbi ē in nobis pma origo pcī: ibi oz vnctio adhiberi: iō vngunt loca q̄nq; sensuū. s. oculi pp visuz: aures ꝓpter auditū: nares ꝓpter odoratū: os ꝓpter gustū: manus pp tactū: qui i pulpis digitoz: pcipue viget. sz ꝓpter appetitiua vngūt a quibusdaz renes: ꝓpter motiua vngūtur pedes q̄ sunt pncipalius ei' istrumentū. z qz primū pncipiū ē cognoscitiua: iō illa vnctio ab oibus obseruat q̄ fit ad q̄nq; sensus q̄si de necessitate sacri: sz quidā nō seruant alias: q̄dam vō illā seruāt que ad pedes z nō que ad renes: qz appetitiua z motiua sūt secūdi pncipia. ℣ Ad. j. g̃ dō: qd cogitatio a corde nō exit nisi p aliquā imaginationē q̄ ē motus a sensu fact': vt dī in. ij. de aia: z iō cor nō ē pma radix cogitatiōis sz organa sensuū: nisi q̄tenus cor est pncipiū totius corpis: sed hoc pncipiū ē radix remota. ℣ Ad. ij. dō: qd intrātes debēt acqrere puritatē: sz exeuntes eā purgare: z iō exeūtes debēt iungi in illis ptibus q̄bus ꝓtingit puritatē mētis inq̄nari. ℣ Ad. iij. dicendū: qd fz quoq; ꝓsuetudiné fit i renib' ꝓpē hoc qd ibi maxime viget appetit' cōcupiscibilis: sz appetitiua nō ē pma radix: vt dictū ē. ℣ Ad. iij. dō: qd organa corpis q̄b' actus pcī exercēt sunt pedes: manus: z lingua: q̄bus etiā vnctio exhibet: z mēbra gēitalia q̄bus pp immunditiā illaz partium z honestatē sacri nō oz vnctio adhiberi. Ad. iij. q. dō: qd mutilati iungi debēt q̄to ꝓpinquus ee pōt ad ptes illas i q̄b' vnctio fieri debuerat: qz q̄uis ñ hēant mēbra: hñt tñ potētias aie q̄ illis mēbris debēt: saltē in radice z iteri' peccare pñt p ea q̄ ad ptes illas ptinēt: q̄uis nō exteri'. Et p hoc pz solutio ad obiecta.

Ad quartuz sic pro cedit: Videt qd hō sacrm nō debeat itari: qz dignior ē vnctio q̄ fit hōi q̄ q̄ fit lapidi: sz vnctio altaris ñ iteratur nisi altare illō fractum fuerit. g̃ nec vnctio extrēa q̄ adhibet hōi oz iterari. ℣ Ō. p' vltimū nihil ē. sz hec vnctio oī extrēa. g̃ ñ oz itari. ℣ Sz ꝛ̄: hō sacrm ē q̄dā spūal' curatio per modū curatōis corpal' exhibita. sz curatō corpalis iteratur. g̃ z hō sacrm itari pōt. Q Literi' vī qd i eadē infirmitate ñ debeat itari: qz vni morbo ñ debet nisi vna medicia. sz hō sacrm ē q̄dā spūal' medicia. g̃ ꝛ̄ vnū morbū ñ oz itari. ℣ Ō. fz hō possz aliqs ifirm' tota die iungi si eodē morbo possz itari iunctō qō ē absurdū. ℣ Sz ꝛ̄ ē: qd aliqñ morbꝰ diu durat p' sacri pceptionē: z sic relique pcōz ꝛ̄hūt ꝛ̄ q̄s pncipal'r hō sacrm dat. g̃ oz itato iungi. Q Espōdeo dō ad. j. q. qd nullū sacrale nec sacrm qō hz effectū petuū oz itari: qz oñderet sacrm ñ fuisse efficax ad faciendū illum effectū: z sic fieret iniuria illi sacrameto: sacramentū aūt quod habet effectū nō ppetuū pōt iterari sine iniuria: vt effectus deperditus

iterato recuperet: ꝛ q3 ſanitas corpis ꝛ mẽtis que ſunt effectus hui⁹ ſacramẽti pñt amitti poſtꝫ fuerũt p ſacrm effecta: iõ h⁹ ſacrm ſine ſui iniuria põt iterari. ¶ Ad. j. ğ vñ: q iunctio lapidis fit ad ipſi⁹ altaris ꝓſecrationẽ que ẽ ꝑpetuo i lapide quãdiu altare manet: ꝛ iõ nõ põt iterari: ſz hec vnctio nõ fit ad ꝓſecratiõez hoiſ cũ nõ imꝑmat caracr: ꝛ iõ nõ ẽ iſte. ¶ Ad. ğ. vñ: q illud qõ ꝑm eſtimationẽ hominũ ẽ extremũ: qnqꝫ ꝑz rei veritatẽ nõ ẽ extremũ: ꝛ ſic dr hoc ſacrm extrema vnctio: q3 nõ debz iterari niſi illis quoꝝ mors ẽ ꝓpinq ꝑm eſtimationẽ hominũ. ¶ Ad. ğ. q. vñ: q hoc ſacrm ñ reſpicit tm infirmitatẽ: ſz etiã infirmitatis ſtatũ: q3 nõ debz dari niſi infirmis q ꝑm humanã eſtimationẽ videt morti appꝛpinq̃re: quedã ğ infirmitates nõ ſũt diuturne: vñ ſi i eis dat hoc ſacrm tũc cũ hõ ad illum ſtatũ pueniat q ſit i ꝑiculo mort: ñ recedit a ſtatu illo niſi infirmitate curata: ꝛ ita itez nõ dz inungi: ſz ſi recidiuũ patiat erit alia infirmitas: ꝛ potẽt fieri alia iunctio. quedã vo ſunt egritudies diuturne vt ethica: ꝛ idropiſis: ꝛ huiuſmõi: ꝛ i talib⁹ nõ dz fieri iunctio niſi qñ vident ꝓducẽ ad periculũ mortis: ꝛ ſi hõ illũ articulũ euadat eadẽ infirmitate durante: ꝛ iterũ ad ſimilẽ ſtatũ p illã infirmitatez reducat: itez põt iungi: q3 iam ẽ q̃ſi alius infirmitat ſtatus: q̃uis nõ ſit alia infirmitas ſimplr. Et p hoc ꝑz ſolutio ad obiecta. ¶ Preter ꝑmiſſa ꝛc. videt q male ordinet: q3 cũ hoc ſacrm exeũtibus detur debẽt vltimo poni. Et vñ: q alia duo q̃ ſequũtur ordinant ad bonũ cõe ecclie vel totius hũane ſpẽi bonũ aũt vnius ẽ ꝑpus q̃ bonũ multoꝝ qõ ex ſingularib⁹ bonis ꝓſurgit. vñ hoc ſacrm debuit vltio poni inter illa q̃ ordinant ad bonũ vnius ꝓſone: ꝛ ante illa que ordinant ad bonuz multitudis: que dr ꝓncipalis: q3 eo ſolo imꝑmit caracr: ꝛ datur ſpũs ſancti plẽitudo ad robur. ¶ Capita reguz et põtificũ vngũt. Cõtra ẽ q reges nõ vngũt ꝑz ꝓſuetudinẽ ecclie chriſmate i capite: ſz oleo in ſcapulis Et vñ: q illa vnctio regũ nõ eſt ſacrm: ꝛ iõ ꝑm diuerſas ꝓſuetudies põt diuerſimode fieri. vel vñ q exponẽduz ẽ: regũ ꝛ pontificũ. i. eoꝝ qui hñt ſacerdotũ regale: vt ꝑ eodẽ ſumat vtraq3 gens. ¶ Sz ex ꝓẽptu vel negligẽtia. Cõtra negligẽtia in his q̃ nõ ſunt ò necitate ſalutis nõ ẽ damnabilis: hoc ãt ſacrm nõ ẽ de neceſſitate ſalutis. Et vñ: q h⁹ magl accipiendũ ẽ copulatiue q̃ diſiũctiue: nõ eni q̃libz negligẽtia: ſed ex ꝓẽptu ꝓcedẽs: vel ꝓemptũ iducens dãnabilis ẽ. ¶ Non põt ꝓfici niſi de pane cõſecto: ñ q pãis ꝓſecrat⁹ ſit mã ſacri: ſz q ipe pãis cõſecratus ſit ſacrm. ¶ Diſ. xxiij.

NAnc ad conſiderationem ſacri ordinis ꝛc.

Poſtꝫ determiauit mgr de ſacramẽtis q̃ ordinãt in remediũ vnius ꝓſone: hic determiat de ſacramẽtis que ordinant in remediũ totius ecclie. Et diuidit in ptes duas: in ꝑma determiat ò ſacro ordinis qõ ordinat ad ſpũalem multiplicationez ꝛ gubernationẽ eccleſie: in ſecũda de matrimonio qõ ordinat ad multiplicationẽ materialẽ fidelitꝫ. xxvj. diſ. ibi Luz alia ſacramẽta ꝛc. Prima i duas in ꝑma determiat ò ſacramẽto ordinis: in ſecũda de cõferentibus hoc ſacramentũ. diſ. xxv. ibi Solet queri ſi heretici ꝛc. Prima in duas: in ꝑma determinat de ordinib⁹: in ſecunda de quibuſdã officiis vel dignitatibus que ad ordines cõſequuntur ibi Sunt ꝛ alia quedã nõ ordinuz ꝛc. Prima in duas. in ꝑma determiat de ordinibus diſtinctis: in ſecũda quid eẽ cõmune habeãt: ibi Si aũt querat quid ſit ꝛc. Prima in duas: in prima ponit numerũ diſtinctoꝝ ordinũ: in ſecũda de eis ꝓſequit: ibi In ſacramẽto igit ſeptiformis ꝛc. ¶ Circa primũ tria facit: primo ponit numerũ ordinum: ſecundo effectũ quem habẽt in ſuſcipiẽtibus: ibi Illi vero i quoꝝ mẽtibus ꝛc. tertio ꝓditiones quas in eis requirunt: ibi Tales autẽ ad miniſteriũ. ꝛc. ¶ In ſacramento ergo ꝛc. hic ꝓſequitur de ordinibus. Et circa hoc facit tria: primo determiat quoddaz quod præexigitur ad ordines. ſ. corona: ſecundo de ipſis ordinibus ꝓſequitur: ibi Oſtiarij idem ꝛc. tertio oſtendit quandã ordinuz dictoꝝ differentiam: ibi Lũq3 omnes ſint ſpũales ꝛc. Secunda ps in ſeptẽ partes diuidit ꝑm q de ſeptez ordinibus ꝓſequit: que partes per ſe patent in littera. ¶ Sunt ꝛ alia quedã ꝛc. hic determiat de nominib⁹ quibus non ordines ſed dignitates vel officia exꝑmũtur. Et circa hoc duo facit: primo determinat de nominib⁹ dignitatum: ſecundo de nominibus officiorum: ibi Uates a iumentis ꝛc. ¶ Circa primuz tria facit primo exponit nomẽ epiſcopatus quod ad dignitatem pertinet: ſecundo ponit eius diſtinctionem ibi Ordo autem epiſcoporũ ꝛc. tertio ponit diſtinctionis originem: ibi Parum autẽ diſtinctio ꝛc.

¶ Uates a iumentis ꝛc. hic ponit nomina diuerſa officiorum. Et circa hoc tria facit: primo exponit diuerſa officiorum nomina: ſecundo oſtendit qualiter in officijs ſe habere debeant: ibi His breuiter ꝛc. tertio exponit nomen miſſe ad quam officia diſtincta requiruntur: ibi Miſſa autem dicitur ꝛc.

HIc eſt triplex queſtio.

¶ Prima de ordine in cõi. ¶ Secũda de diſtinctiõe ordinũ. ¶ Tertia de his q̃ ſunt ordib⁹ ãnexa. ¶ Circa ꝑmũ querũt tria. ¶ Primo ò ipo ordie. ¶ Secũdo de effectu ei⁹. ¶ Tertio de recipiẽtibus ipm.

HAd primũ ſic proceditur:

Uidet q ordo in ecclia eẽ nõ debeat: Ordo eni reqrit ſubiectionẽ ꝛ ꝓlationẽ:

sed subiectiõ vī repugnare libertati in quã vocati sum⁹ p xp̃m. ḡ ordo in eccl̃ia eẽ nõ debz. ℣ ℟. ille q̃ in ordie ꝓstituit alio supior fit. sz in eccl̃ia q̃libet dz se altero iferiorẽ reputare: ℣hil. ij. Superiores inuicẽ arbitrãtes. ḡ nõ dz in eccl̃ia eẽ ordo. ℣ ℟. ordo ũenit in ãgelis ꝓpter distinctionẽ eor̃ in bonis nãlibus ⁊ gratuitis. sz oẽs hoies sũt in nã vnũ: gratiarũ etiã dona q̃s eminẽt⁹ hẽat ignotũ ẽ. ḡ ordo in eccl̃ia eẽ nõ põt. ℣ Sed ℥: Ro. xij. Que a deo sunt ordiata sũt. sz eccl̃ia a deo ẽ: q⁊ ipse eã edificauit sanguie suo. ḡ ordo in eccl̃ia eẽ dz. ℣ ℟. status eccl̃ie ẽ medi⁹ inr̃ statũ nature ⁊ glie. sz in nã inuenit ordo q̃ quedã alĩs supiora sũt: ⁊ sũr in gloria vt pz in ãgelis. ḡ i eccl̃ia dz eẽ ordo. ℣ Lteri⁹ vī q⁹ incõueniẽter ordo i lr̃a diffiniat: vbi dī. Ordo ẽ signaculũ quoddã eccl̃ie p qõ spũalis ptãs traditur ordiato: pars eni nõ dz poni gen⁹ totius. sz character q̃ p signaculũ exponit in ꝓti diffinitiõe ẽ ps ordis: q⁊ diuidit ℥ id qõ ẽ res tm̃ vel sacr̃m tm̃: cũ sit res ⁊ sacr̃m. ḡ signaculũ nõ dz poni q̃ genus ordis. ℣ ℟. sicut i sacro ordis imprimit character ita in sacro baptismi. sz i diffinitiõe bapmi nõ ponebat character. ḡ nec i diffinitiõe ordis poni dz. ℣ ℟. i baptismo etiã quedã spũalis ptãs datur accedendi ad sacr̃a: ⁊ iterũ ẽ quoddã signaculũ cũ sit sacr̃m. ḡ hec diffinitio ꝓuenit bapmo: ⁊ sic incõueniẽter assignat de ordie. ℣ ℟. ordo relatio q̃daz ẽ que in vtroq; extremor̃ saluat: extrema ãt hui⁹ relatõis sunt superior ⁊ iferior. ḡ iferiores hñt ordinẽ sicut ⁊ superiores. sz in eis nõ ẽ aliq̃ ptãs p̃eminẽtie q̃lis ponit hic i diffinitiõe ordis: vt pz p expositionẽ seq̃ntem: vbi ponit ꝓmotio ptãtis. ḡ incõueniẽter diffinit hic ordo. ℣ Lteri⁹ vī q⁹ ordo nõ sit sacr̃m: sacramẽtũ eni vt dic̃it Hug. de san. vic. ẽ mãle elementũ. sz ordo nõ noiat aliq̃d hui⁹mõi: sz magis relationẽ vel ptãtem: q⁊ ordo ẽ ps ptãtis fm p̃l. ḡ nõ ẽ sacr̃m. ℣ ℟. sacra nõ sũt de eccl̃ia triũphante. sed ẽ ibi ordo: vt pz de ãgelis. ḡ ordo nõ ẽ sacr̃m. ℣ ℟. sic̃ platio spũalis q̃ ẽ ordo dat cũ quadã ꝓsecratõe ita ⁊ platio secularis: q⁊ reges iunguñt vt supra dictũ ẽ. sz regia dignitas nõ ẽ sacr̃m. ḡ nec ordo de q̃ loq̃mur. ℣ Sz ℥ ẽ: q⁊ ab oĩbus enumerat inter septẽ eccl̃ie sacr̃a. ℣ ℟. ppr̃ qõ vnũquodq; ⁊ illud magis. sz ppter ordinẽ efficit hõ dispẽsator aliorũ sacr̃or̃. ḡ ordo hz magis rõez q⁹ sit sacramẽtuz q̃ alia. ℣ Lteri⁹ vī q⁹ forma hui⁹ sacr̃i incõueniẽter in lr̃a exp̃mat: q⁊ sacr̃a efficaciã hñt ex forma. sz efficacia sacr̃or̃ ẽ ex vtute diuina q̃ i eis secreti⁹ operat salutẽ. ḡ in forma hui⁹ sacr̃i debẽt fieri mentio de vtute diuina p ĩuocationẽ trinitat⁹: sicut i alĩs sacr̃is. ℣ ℟. impare ẽ eius q̃ hz auctoritatẽ. sz auctoritas nõ resident penes cũ q̃ sacr̃a dispẽsat: sz ministeriũ tm̃. ḡ nõ debẽt vti impatiuo mõ: vt dicẽt sic agite vel accipite hoc vl̃ illud: aut aliq̃d huiusmodi. ℣ ℟. i forma sacr̃i nõ dz fieri mẽtio nisi de illis q̃ sunt de essẽntia sacr̃i. sz vsus ptãtis accepte ñ est de essẽntia hui⁹ sacr̃i: sz ꝓsequitur ad ipm̃. ḡ nõ dz dẽ eo fieri mẽtio i forma hui⁹ sacr̃i. ℣ ℟. oia sacra ordinãt ad eternã remunerationẽ. sz i formis alior̃ sacramẽtor̃ ñ fit mẽtio de remũeratiõe. ḡ nec in forma hui⁹ sacr̃i debẽt de ea fieri mẽtio: sicut fit cũ dī: Hiturus partẽ si fideli⁹ rẽ. ℣ Lteri⁹ vī q⁹ h⁹ sacr̃m nõ hẽat mãz: q⁊ in oi sacro q̃ dz mãz vtus opans i sacro ẽ in mã. sz i rebus mãlibus q̃ hic adhibẽt: sic̃ sunt claues: cãdelabra: ⁊ hui⁹modi nõ vī eẽ aliq̃ virt⁹ scificãdi. ḡ ñ dz mãz. ℣ ℟. i isto sacro ꝓfert plẽitudo gr̃e septiformis: vt in lr̃a dī: sicut confirmatiõe. sz mã ꝓfirmatiõis ꝓexigit scificatiõez. cũ ḡ ea q̃ in h⁹ sacro videnť eẽ mãlia nõ sint p̃scificata: vī q⁹ nõ sint mã hui⁹ sacr̃i. ℣ ℟. in q̃libet sacramẽto hñte mãm reqrit̃ ꝓtract⁹ materie ad euz q̃ suscipit sacr̃m. sz vt a q̃busdã dī ꝓtract⁹ dictor̃ mãliũ ab eo q̃ suscipit sacr̃m nõ ẽ de necẽitate sacr̃i sz solũ porrectio. ḡ ꝓdicte res mãles nõ sũt mã hui⁹ sacr̃i. ℣ Sed ℥ ẽ: q⁊ oẽ sacr̃m ꝓsistit i rebus ⁊ verbis. sz res i quolibet sacro sunt mã ipsius. ḡ res q̃ i hoc sacro adhibẽt sunt mã hui⁹ sacr̃i. ℣ ℟. plus reqrit̃ ad dispẽsandũ sacr̃a q⁹ ad suscipiendũ. sz baptism⁹ in q̃ dat ptãs ad suscipiẽduz sacr̃a idiget mã. ḡ ⁊ ordo in q̃ dat ptãs ad ea dispensanda.

℟ Espõdeo dõ ad. j q.q⁹ deus sua opa in sui similitudinẽ pducẽ voluit q̃tũ possibile fuit: vt pfecta eẽnt ⁊ p ea cognosci posset: ⁊ iõ vt in suis operib⁹ repsentaret nõ soluz q⁹ in se ẽ: sz etiã fm q⁹ alĩs influit: hanc legẽ nãlez posuit oĩbus vt vltima p media pficerent: ⁊ media p ꝓma: vt Dio. dicit: ⁊ iõ vt ista pulchritudo eccl̃ie nõ deesset posuit ordinẽ in ea: vt quidã alĩs sacr̃a traderẽt suo mõ: deo in h⁹ assimilati q̃i deo coopantes: sicut etiã in corpe naturali quedã mẽbra alĩs influũt. ℣ Ad. j. ḡ dõ: q⁹ subiectio seruitutis repugnat libertati: q̃ seruit⁹ ẽ q̃n aliq̃s dominat ad sui vtilitatẽ subiectis vtens: talis aũt subiectio nõ reqrit̃ in ordine: p quez qui ꝓsunt salutẽ subditor̃ q̃rere debẽt: nõ ꝓpriam vtilitatẽ. ℣ Ad. ij. dõ: q⁹ q̃libet se dz reputare iferiorẽ merito: sz nõ officio: ordines ãt officia q̃daz sunt. ℣ Ad. iij. dõ: q⁹ ordo in ãgelis nõ attendit fm distinctionẽ nature: nisi p accidẽs inq̃ntuz ad distinctionẽ nature sequit in eis distictio gr̃e. attenditur aũt p se fm distictionẽ in gr̃a: q⁊ eor̃ ordines respiciũt ptic̃ipationẽ diuinor̃ ⁊ cõicationẽ i statu glorie que ẽ fm mẽsurã gr̃e ãsi gr̃e finis ⁊ effect⁹ quodãmõ: sed ordines eccl̃ie militãtis respiciũt ptic̃ipationẽ sacr̃or̃ ⁊ cõicationẽ: q̃ sunt cã gr̃e ⁊ quodaz mõ gr̃am p̃cedũt: ⁊ sic nõ ẽ de necessitate nr̃or̃ ordinũ gratia gratũ faciẽs: sed solũ ptãs dispẽsandi sacr̃a: ⁊ ppter hoc etiã ordo nõ attendit p distictionẽ gr̃e gratũ faciẽtis: sed p distictionez ptãtis. ℣ Ad. ij. q. dõ: q⁹ diffinitio quã mgr̃ de ordie ponit ꝓuenit ordini fm q⁹ ẽ eccl̃ie sacr̃m: et ideo duo ponit: signũ exterius: ibi Signaculuz quoddã. ⁊c. idest signũ quoddam: ⁊ effectus interior: ibi Quo

spūalis ptās rē. ¶ Ad.j.ğ dō:q signaculū nō ponit hic ꝑ charactere iteriorē:sz ꝑ eo qđ exterius geritꝙ ē signū iteriorꝭ ptātis ꝛ cā: ꝛ sic etiā sumit characʳ in alia diffinitōe:si tñ ꝑ iteriori charactere sumeret nō eēt inconueniēs: qz diuisio sacrī i illa tria nō ē in ptes itegrales ꝑpe loquēdo:qz illō qđ ē res tñ nō ē de eēntia sacrī:qđ ē etiā sacrm tñ trāsit ꝛ sacrm manē dī. vñ relinqt q ipe characʳ interior sit eēntialr ꝛ ꝑncipalr ipm sacrm ordis. ¶ Ad.ğ. dō:q baptism' q̄uis i eo ꝑferat aliq̄ spūalis potentia recipiēdi alia sacra rōe cui' characterē impmit nō tñ h' ē ꝑncipalis ei' effect':sz ablutio iteriorꝭ pp quā baptismus fierz etiā ꝑtī cā nō exñte: sz ordo ptātez ꝑncipalr iportat: ꝛ iō characʳ q ē spūal' potestas ponit i diffinitōe ordis:nō āt i diffinitōe baptismi. ¶ Ad.iğ. dō:q i baptismo dat q̄daz potētia spūalis ad recipiēdū:ꝛ ita ꝗdām passiua:ptās āt ꝑpe notat potētiā actiuā cū aliq̄ ꝑeminētia:ꝛ iō hec diffinitio nō ꝙueit bapmo. ¶ Ad.iğ. dō:q nomē ordis dupliʳ accipit: qñq enī signat ipaz relationē:ꝛ sic ē tam i iferiori q̄ i supiori: vt obiectō tāgit:ꝛ sic nō accipit hic. Aliqñ aūt accipit ꝑ ipso gradu q̄ ordinē ꝑmo mō acceptū facit: ꝛ qz rō ordis,put ē relatio ꝛuenit vbi ꝑmo aliq̄d supi' altero occurrit:iō hic grad' eminēs p ptātez spūalē ordo notat. Ad.iğ.q.dō:q sacrm vt ex.ē. dictis pz nihil ē aliud q̄ qđā scificatio hōi exhibita cū aliq̄ signo visibili.vñ cū i susceptiōe ordīs qđaz ꝙsecratō hōi adhibeat ꝑ visibilia signa: ꝙstat ordiez esse sacramētū. ¶ Ad.j.ğ dō: q q̄uis ordo i suo noie ñ exꝑmat aliqđ māle elemētū: tñ ordo nō ꝙfert sine aliq̄ elemēto māli. ¶ Ad.ğ.dō:q ptātes ꝑportionari debēt illis ad q̄ sunt:cōicatio aūt diuinoꝝ ad quā dat spūalis ptās ñ fit in āgelis ꝑ aliq̄ sēsibilia signa:sic in hoib' ꝑtigit:ꝛ iō ptās spūalis q̄ ē ordo nō adhibet āgelis cū aliqb' signis visibilib' sic homīb':ꝛ iō in hoib' ē ordo sacrm: sz nō in angelis. ¶ Ad.iğ. dō:q nō ois bñdictio q̄ adhibet hōi vl ꝙsecratio ē sacrm:qz ꝛ mōachi ꝛ abbates bñdicūt ꝛ tñ ille bñdictiōes nō sūt sacra. ꝛ simiʳ nec regal' unctio: qz post hui' mōi bñdictiōes nō ordinant aliq̄ ad dispēsatōez diuinoꝝ sacroꝝ:sic ꝑ bñdictōez ordis:ꝛ iō nō ē sile. Ad.iğ.q.dō:q h' sacrm ꝑncipalr ꝙstitit i ptāte tradita:ptās āt a ptāte traducit sic simile ex sili. Et itez:ptās ꝑ vsum inotescit: qz potētie notificāt ꝑ actus:ꝛ iō i forma ordis exꝑmit vsus ordis ꝑ actū q̄ impat:ꝛ exꝑmit traductō ptātis ꝑ impatiuū modum. ¶ Ad.j.ğ dō: q alia sacra ñ ordināt ꝑncipalr ad effectus siles ptāti fm quā sacra dispēsant:sic h' sacrm: ꝛ iō in h' sacro ē q̄si q̄daz cōicatio vniuoca.vñ i alīs sacris exꝑmit aliq̄d ex pte dine ꝛutis cui effect' sacrī assimilat: nō āt in h' sacro.q̄uis enī in eꝙ q̄ ē miſter huius sacrī nō sit auctas respectu collatōis hui' sacrī: tñ hz aliquā ptātem respectu ptātis ordis q̄ ꝙfert per ipm inq̄tuz a sua ptāte deriuat. ¶ Ad.iğ.dō: q vsus ptātis ē effectus ptātis in genē cāe efficiētis:ꝛ sic nō hz q in diffinitōe ordis ponat: sz ē q̄dām cā in genere cāe finalis:ꝛ iō fm hāc rōnē poni pōt in diffinitōe ordinis. ¶ Ad.v.q.dō:q mā i sacrīs exterius adhibita significat ꝛtutē in sacrīs agentē ex extriseco oino aduēire.vñ cū effectus ꝑpus huius sacrī.s.character ñ ꝓcipiat ex aliq̄ opatiōe ipi' q̄ ad sacrm accedit:sic erat in pnia:sz oino ex extriseco aduenīat cōpetit ei māꝝ hīe:tñ diuersimode ab alīs sacrīs q̄ māz hñt: qz hoc qđ in sacro ꝙfert in alīs sacrīs deriuat tñ a deo:ñ a miſtro q̄ sacramētū dispēsat:sz illud qđ i hoc sacro tradit.s.spiritualis ptās deriuat etiā ab eo q̄ sacrm dat:sic potestas ipfecta a pfecta: ꝛ iō efficacia illoꝝ sacroꝝ ꝑncipalr ꝙsistit i mā que ꝛtutē diuinā ꝛ significat ꝛ ꝓtinet ex scificatiōe p miſteriū adhibita:sz efficacia huius sacrī ꝑncipaliʳ residet penes eū q̄ sacrm dispēsat:mā aūt adhibet magis ad determināduz ptatem q̄ tradit pticulr ab hñte eaz cōplete: q̄ ad ptātem causandū:qđ pz ex hoc q mā cōpetit vsui ptātis: ꝛ p hoc pz solo ad ꝑmuz. ¶ Ad.ğ. dō: q māꝝ in alīs sacrīs oz scificari pp virtutē quā ꝓtinet:sz nō ē ita in ꝓposito. ¶ Ad.iğ.dō:q sustinēdo illud dictū appet ex dictis cā ei':qz enī ptās ordinis nō accipit a miſtro sz a mā :iō correctio mē magis ē de eēntia sacrī q̄ tactus:tñ ipa ꝟba forme videt oñdere q tactus mē sit de eēntia sacrī:qz dī: Accipe hoc vel illud.

Ad secundum sic ꝓ

cedit:Videt q in hoc sacro ordis nō ꝙferat gr̄a gratū faciēs:qz cōiter dī q sacramētū ordis ordinat ꝯ defectū ignorātie.sz ꝯ ignorātia nō dat gr̄a gratū faciē):sz gr̄a grat data:qz gr̄a gratū faciēs magꝭ respicit affectū.ğ in sacro ordis ñ dat gr̄a gratū faciēs. ¶ ℟.ordo distinctionē iportat.sz mēbra eccle ñ distinguūt ꝑ gr̄az gratū faciētez sz fm gr̄az gratis datā:de q̄ dī.j.Sor.xv. Diuisiōes gr̄aꝝ sunt.ğ i ordie nō dat gr̄a gratū faciēs. ¶ ℟. nulla cā ꝑsupponit effectū suū.sz in eo q̄ accedit ad ordies ꝑsupponit gr̄a ꝑ quā fit idone' ad executiōnē ordis.ğ talis gr̄a nō ꝙfert in ordis collatione. ¶ Sz ꝯ:sacra noue legis efficiūt qđ figurāt. sz ordo p numeꝝ septēnariū significat.vij.spūs sci dona:vt i lra dī.ğ dōa spūs sci q̄ ñ sūt sine gr̄a gratuz faciēte in ordie dant. ¶ ℟.ordo est sacrm noue legis sz in diffinitōe talis sacrī ponit vt gr̄e cā constat.ğ causat gr̄az i suscipiēte. ¶ Iteri' vī q i sacro ordis nō imꝑmat character q̄tū ad oēs ordies:qz ordis character ē q̄dā spūalis ptās, sz q̄daz ordies nō ordinant nisi ad quosdā actus corꝑales.s.ostiarij vel acolythi.ğ in eis non imꝑimit character. ¶ ℟.ois character ē indelibilis. ergo ꝑ characterez hō ponitur in statu a quo nō possit recedere. sz illi qui hēnt aliquos ordies possunt licite redire ad laicatū.ğ ñ imꝑimit characʳ in oib' ordibus.

¶ ℞. vt supra di. iij. dictū est: ꝙ characterē homo ascribit ad aliqđ sacr̃m dandū vel accipiendū. ſz ad ſuſceptionē ſacrorum ſufficiēter hō ordinat ꝙ characterē baptiſmalē. diſpenſator aūt ſacrorū nō ꝓſtituit hō niſi in ordie ſacerdotali. ꝑ in aliis ordinib⁹ nō imꝓmit character. ¶ Sz ℞: oē sacr̃m in q̃ nō imꝓmit character ē iterabile. ſz nullus ordo eſt iterabilis. ꝑ in quolibz ordine imꝓmit character. ¶ ℞. character ē signū diſtinctiuū. ſz in quolibet ordie ē aliq̃ diſtinctio. ꝑ q̃libet ordo imꝓmit characterē. ¶ Ulteri⁹ vī ꝙ character ordinis nō ꝓſupponit characterē baptiſmalē: qz ꝙ characterē ordinis hō efficit diſpenſator ſacrorū: ꝙ characterē baptiſmalē ſuſceptiuus eorūdez. ſz ptās actiua nō ꝓſupponit ō neceſſitate paſſiuā: qz pōt eē ſine ea: ſic pz in deo. ꝑ character ordis nō ꝓſuppōit de neceſſitate characterē baptiſmalē. ¶ ℞. pōt ꝓtingere ꝙ aliquis nō ſit baptiçatus q̃ ſe baptiçatū eſtimat ꝓbabiliꝫ. ſi ꝑ talis ad ordies accedat nō ꝓſequit characterē ordis: ſi character ordis ꝓſuppōat baptiſmalē: ꝫ ſic ea q̃ faciet vel in ꝓſecratiōe vel abſolutōne nihil erūt: ꝫ in hoc eccla decipiet: qđ ē inconueniēs. ¶ Sed ℞: baptiſm⁹ ē ianua ſacrorū. ꝑ cū ordo ſit quoddā sacr̃m ꝓſupponit baptiſmū. ¶ Ulteri⁹ vī ꝙ ꝓſupponat de neceſſitate characterē ꝓfirmationis: qz in his q̃ ſunt ordiata ad iuicē ſicut mediꝫ ꝓſupponit primū: ita vltimū ꝓſupponit mediū. ſz character ꝓfirmatiōis ꝓſupponit baptiſmalez q̃ſi primū. ꝑ character ordis ꝓſupponit characterem ꝓfirmatiōis q̃ſi mediū. ¶ ℞. q̃ ad alios ꝓfirmandos ponūt maxime debent eē firmi. ſz illi q̃ sacr̃m ordinis ſuſcipiūt ſunt aliorū ꝓfirmatores. ꝑ ipi maxime debēt hīe sacr̃m ꝓfirmationis. ¶ Sz ℞: apli receperūt ptātez ordinis añ aſcenſionē: Io. xx. vbi dictū ē eis: Accipite ſpūm ſanctū. ſz ꝓfirmati ſunt poſt aſcenſionē ꝓ aduentū ſpūs ſci. ꝑ ordo nō ꝓſupponit ꝓfirmationē. ¶ Ulterius vī ꝙ character vnius ordis ꝓſupponat de neceſſitate characterez alterius: qz maior ē ꝓueniētia ordinis ad ordinez q̃ ordis ad aliud sacr̃m. ſz character ordis ꝓſupponit characterē alterius ſacri. ſ. baptiſmi. ꝑ multo fortius character vnī⁹ ordis ꝓſuppōit characterē alteri⁹. ¶ ℞. ordies ſunt q̃dā gradus. ſz nullus pōt puenire ad poſteriorē gradū niſi ꝓius priorem ꝓſcēderit. ꝑ nullus pōt accipe characterē ordis ſequētis: niſi primū accipiat ordinē p̃cedentē. ¶ Sz ℞: ſi omittat aliq̃d in sacro qđ ſit de neceſſitate ſacramēti oz ꝙ sacr̃m itereť. ſz ſi aliqs accipiat ſequētem ordinē ꝑtermiſſo ꝓmo nō reordinat: ſz ꝓfert ſibi qđ deerat ꝑm ſtatuta canonū. ꝑ p̃cedens ordo nō ē de neceſſitate ſequētis. ¶ Reſpōdeo. ad. j. q. ꝙ dei pfecta ſūt opa: vt dī Deutero. xxxij. ꝫ ideo cui cūq; dat potētia aliq̃ diuinitus: dant ea ꝑ que executio illius potētie pōt ꝓgrue fieri. ꝫ hoc etiam in nālib⁹ pz: qz aialibus dant mēbra q̃bus aīe potētie pñt exire in actus suos: niſi ſit defect⁹ ex parte materie. ſicut aūt gr̃a gratū faciēs ē neceſſaria ad h⁹ ꝙ hō digne recipiat sacr̃a: ita etiaz ad h⁹ ꝙ hō digne diſpēſet: ꝫ iō ſicut i baptiſmo ꝑ quē hō fit ſuſceptiuus alioꝝ sacrorū datur gr̃a gratū faciēs: ita in sacramēto ordis ꝑ qđ hō ordinat ad alioꝝ sacrorū diſpenſationē. ¶ Ad. j. ꝑ dō: ꝙ ordo dat nō in remediū vnius ꝑſone: ſz totius eccle. vñ ꝙ dī ℞ ignorantiā dari: nō ē itelligendū ita ꝙ ꝑ ſuſceptionē ordinis pellat ignorātia i ſuſcipiēte. ſz qz ſuſcipiēs ordinē ꝑficit ad pellēdū ignorātiā i plebe. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ q̃uis dona gr̃e gratū facientis ſint cōia oībus mēbris eccle: tm̃ illoꝝ actus donoꝝ ꝑm q̃ attendit diſtinctio i mēbris eccle: idoneus ſuſceptor aliquis ee nō pōt niſi charitas aſſit: q̃ qđē ſine gr̃a gratuz facīte eē nō pōt. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ ad idoneā executionē ordinū nō ſufficit bōitas q̃ntacūq;: ſz requirit bōitas excellēs: vt ſicut illi q̃ ordinē ſuſcipiūt ſup plebē ꝓſtituunt gradu ordis: ita ꝫ ſuperiores ſint merito ſcitatis: ꝫ iō ꝑexigit gr̃a q̃ ſufficiebat ad h⁹ ꝙ digne ꝓnumerarēt in plebe xp̃i: ſz cōfert in ipa ſuſceptiōe ordis ap̃li⁹ gr̃e munꝰ ꝑ qđ ad maiora reddant idonei. ¶ Ad. iij. q. dō ꝙ circa hoc fuit triplex opinio: quidā eni dixerūt ꝙ i ſolo ordie ſacerdotali character imꝓmit. ſz hoc nō vī verū: qz actū diaconi nullus pōt exercē licite niſi diaconus: ꝫ ita pz ꝙ hz aliquā ſpūalem ptātem in diſpēſatiōe ſacramentoꝝ quā alij nō hñt. Et ꝓpter hoc alij dixerūt ꝙ i sacris ordinib⁹ imꝓmit character: nō aūt in minorib⁹. ſed hoc nihil iterū ē: qz ꝑ quēlibet ordinez aliqs ꝓſtituit ſup plebē in aliq̃ gradu ptātis ordiate ad sacrorū diſpēſationē. vñ cum character ſit signū diſtictiuū ab alijs: oz ꝙ in oīb⁹ character imꝓmat: cui⁹ etiā signuz ē ꝙ ꝑpetuo manēt ꝫ nūq̃ iterant: ꝫ hec ē tertia opio q̃ cōior est. ¶ Ad. j. ꝑ dō: ꝙ q̃libet ordo vel hz actū circa ipm̃ sacr̃m: vl̃ ordinatū ad sacrorū diſpēſationē: ſic oſtiarij hñt actuz admittēdi hoies ad dinoꝝ sacrorū iſpectionē: ꝫ ſic ō alijs: ꝫ iō i oīb⁹ requirit ſpālis ptās. ¶ Ad. iij. dō ꝙ q̃tūcūq; ad laicatū ſe trāſferat: ſp tm̃ māet in eo charact: qđ pz ex h⁹ ꝙ ſi ad clericatū reuertat: nō iterū ordinē quē hūerat ſuſcipit. ¶ Ad. ij. dō ſic ad ꝓmū. ¶ Ad. iij. q. dō: ꝙ nihil pōt aliq̃d recipe cui⁹ receptiuā potētiaz n̄ hz: ꝑ characterē ā baptiſmalē efficit hō receptiu⁹ aliorū sacrorū. vñ q̃ characterē baptiſmalē nō hz: nullū alterū sacr̃m ſuſcipe potest: ꝫ ſic characi ordis baptiſmalē characterē ꝓſuppōit. ¶ Ad. j. ꝑ dō: ꝙ in eo q̃ hz potētiā actiuā a ſe: potētia actiua nō ꝓſuppōit paſſiuā. ſz in eo q̃ hz potētiā actiuā ab altero ꝑexigit ad potētiā actiuā potētia paſſiua q̃ recipe possit potētiaz actiuā. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ talis ad ſacerdotiū ꝓmoueat nō ē sacdos: nec ꝓficē pōt nec abſoluē in foro pniali. vñ ꝑm canones oz baptiçari iterato ꝫ ordiari: ꝫſi etiā i eccm̃ ꝓmoueat. illi quos ordiat nō hñt ordinē: ſed tm̃ pie credi pōt ꝙ q̃tū ad vltimos effect⁹ sacrorū ſūmus ſacerdos ſuppleret defectū: ꝫ ꝙ nō ꝓmittēt

hoc ita latere q̄ periculum eccl̄ie iminere posſz. Ad.iiij.q.od:q ad ſuſceptionē ordis p̄exigit aliquid q̄ſi de neceſſitate ſacr̄i: z aliq̄d de ꝓgruitate. de necitate eni ſacr̄i exigit q̄ ille q̄ accedit ad ordines ſit ordis ſuſceptiuus: qđ ꝓpetit ei p baptiſmū: z iō character baptiſmalis p̄ſupponit̄ de necitate ſacr̄i: ita q̄ ſine eo ſacr̄m ordis ꝓferri nō p̄ot: ſz de ꝓgruitate requirit̄ ois pfectio p quaz aliq̄s reddat idoneus ad executionē ordinis: z vnū de istis ē vt ſit ꝓfirmatus: z iō de ꝓgruitate character ordinis characterē ꝓfirmatōis p̄ſupponit: z nō de neceſſitate. ¶ Ad.j.ğ od:q ñ ē ſimilis hitudo hui' mōi medij ad vltimū z p̄mi ad mediū: qz p characterē baptiſmalē fit hō ſuſceptiuus ſacr̄i ꝓfirmationis: nō autē p ſacr̄m ꝓfirmatōis fit hō ſuſceptiuus ſacramēti ordis: z iō ñ ē ſilis rō. ¶ Ad.ij.od: q illa rō p̄cedit ō idoneitate q̄tū ad ꝓgruitatē. Ad.v. q.od:q nō ē de idoneitate ſupioꝝ ordinū q̄ aliq̄s minores ordines p̄us hēat: qz ptātes ſunt diſtincte: z vna q̄tū ē de ſui rōne nō req̄rit aliā in eodē ſubiecto: z iō etiā in p̄mitiua eccl̄ia aliq̄ ordinabant i p̄ſbyteros q̄ prius iferiores ordies nō ſuſceperāt: z tñ poterāt oia que iferiores ordies p̄ñt: qz inferior ptās cōprehēdit in ſupiori vtute: ſicut ſenſus i intellectu z ducatus i regno. Sed poſtea p ꝓſtitutionē eccl'e determiatū ē q̄ ad maiores ſe nō ingerat qui p̄us in miozibus officijs ſe nō hūliauit. Et inde ē q̄ qui ordināt p ſaltū p̄m canones nō reordinant: ſz id qđ omiſſum fuerat de p̄cedētibus ordinibus eis ꝓfertur. ¶ Ad.j.ğ od:q magis ꝓueniūt ordies ad inuicē p̄m ſilitudines ſpēi: q̄ ordo cū baptiſmo ſz p̄m p̄portionē potētie ad actū magis ꝓuenit' baptiſmus cū ordie q̄ ordo cū ordie: qz p baptiſmū acq̄rit hō potentiā paſſiuā recipiēdi ordies: nō āt p ordinē inferiorē dat potentia paſſiua recipiendi maiores ordies. ¶ Ad.ij.od: q ordies nō ſūt gradus q̄ occurrāt in actiōe vna vel in vno motu: vt oporteat ad vltimū p primū deuēire: ſz ſunt ſicut gradus i diuerſis rebus ꝓſtituti: ſicut ē gradus inter hoiem z angelū. Nec oz q̄ ille q̄ ſit āgelus p̄us fuerit hō. ſimil'r etiā ē gradus iter caput z oia mēbra corpis: nec oz q̄ illud qđ ē caput p̄us fuerit pes: et ſimil'r eſt in p̄poſito.

AD tertiuz ſic p̄roce dit: Uī q̄ in ſuſcipiētibus ordies nō req̄rat bōitas vite: qz p ordinē aliq̄s ordiat ad diſpēſationē ſacr̄oꝝ. ſz ſacr̄a p̄ñt diſpēſari a bonis z malis. ğ nō req̄rit bona vita. ¶ ℞. nō ē mai' miſteriū qđ deo in ſacr̄is exhibet̄ q̄ qđ ipſi corporaliter adhibet. ſz a miſterio ei' corpali nō repulit dñs mulierē peccatricē z infamē: vt p̄z Luc.vij. ğ nec a miſterio ei' i ſacr̄is tales ſūt amouēdi. ¶ ℞. p oēz gr̄az dat aliq̄d remediū ꝺ pccm. ſz illis q̄ habēt pccm nō oz aliq̄d remediū denegari qđ eis valere poſſit. cū ğ i ſacr̄o ordiſ gr̄a ꝓferat: vī q̄ ꝺbeat etiā pccoribꝰ h' ſacr̄m dari. ¶ Sz ℞ Leui.xxj. dō de ſemie Aaro q̄ hūerit maculā nō offerat panes coram dño nec accedat ad miſteriū ei'. ſz p maculaz vt dicit glo. oē vitiū itelligit. ğ ille q̄ eſt i aliq̄ vitio irretitus nō oz ad miſteriū ordis adhiberi. ¶ ℞. Hiero. dic̄: q̄ ñ ſolū epi z p̄ſbyteri z diacōi debēt magnope ꝓuidē: vt cunctū pplm cui p̄ſidēt ſmōe z ꝓuerſatiōe p̄cedāt: vez etiā inferiores gradus z oēs q̄ oñi oraculo ōfuiūt: z qz vehemēter eccl'iam dei deſtruit meliores ē laicos q̄ clericos. ğ i oibus ordib' req̄rit ſcita vite. Uteri' vī q̄ req̄rat ſcia tori' ſacre ſcripture: qz ille oz hāe legis ſciam a cuius ore lex req̄rit. ſz legē req̄rūt ō ore ſacerdotis: vt ꝓz Malach.ij. ğ ipe oz tori' legi hāe ſciam. ¶ ℞. j. Pe. Parati ſp ad pſecutionē oi poſcēti vos rōez ō ea q̄ i nobis ē fide z ſpe. ſz reddē rōez de his q̄ ſunt fidei z ſpei ē illoꝝ q̄ pfectā ſciaz ſacraꝝ ſcripturarū hñt. ğ talē ſciam debēt hāe illi q̄ ponūt i ordib' q̄bus v̄ba p̄dicta dicūt. ¶ ℞. nullus ꝓgrue legit q̄ nō itelligit qđ legit: qz legē z nō itelligere negligē ē: vt dic̄ Cato. ſz ad lectores q̄ ē q̄ſi ifimus ordo p̄tinet hāe tori' veteris teſtī intellectū: z multo fori' ad alios ſupiores ordies. ¶ Sed ℞ ē: q̄ multi p̄mouēt ad ſacerdotiū q̄ penitus de talib' nihil ſciūt etiam in religiōibus mlt̄is. ğ vī q̄ talis ſcia nō requiratur. ¶ ℞. in vitis patꝝ legit: aliq̄s ſimplices mōachos ad ſacerdotiū p̄motos q̄ erāt ſciſſume vite. ğ non req̄rit p̄dicta ſciētia i ordināndis. Uteri' vī q̄ ex ipſo merito vite aliq̄s ordiniſ gradū ꝓſequat: qz ſi cut dici Chrys. Non ois ſacerdos ſanctus ē: ſz ois ſanctus ſacerdos ē. ſed ex vite merito aliq̄s efficit ſanct'. ğ z ſacerdos: z multo fortius alios ordines habēs. ¶ ℞. in rebus nālibus ex hocipſo aliqua i gradu ſupiori collocant q̄ deo appropinquant et magis de eius bōitatibus p̄ticipant: vt Dio. dicit. iij. ca. eccl'. hierar. ſed ex merito ſcitatis z ſcientie aliquis efficitur deo p̄opinquior: z plus de ei' bonitatib' recipiens. ergo ex h'ipſo in gradu ordinis collocatur. ¶ Sed conrra: ſanctitas ſemel habita poteſt amitti. ſed ordo ſemel habitus nunq̄ amittitur. ergo ordo nō conſiſtit n ipſo merito ſanctitatis. Uterius videtur q̄ promouens indignos ad ordines non peccet: quia epiſcopus indiget coadiutoribus in minoribus officijs conſtitutis. ſed non poſſet eos inuenire in ſufficienti numero ſi talem idoneitatem in eis requireret qualis a ſanctis deſcribitur. ergo ſi aliquos non idoneos promouet videtur q̄ ſit excuſabilis. ¶ ℞. eccl'ia non ſolum indiget miniſtris ad diſpenſationem ſpiritualium: ſed etiam ad gubernationem temporaliuz. ſed quandoq̄ illi qui non habent ſcientiā vel ſanctitatem vite poſſent eſſe vtiles ad gubernationez temporalium: vel propter potentiam ſecularem: vel propter induſtriam nālem. ergo videt q̄ tales poſſet ſine peccato promouere. ¶ ℞. ꝺlibet tenet

peccatuz vitare q̄tum pōt. si ergo ep̄us peccat idignos ꝓmouēs: debet adhibē maximā diligentiaz ad sciendū an illi q̄ accedunt ad ordies sint digni: vt fieret diligēs inquisitio de moribus ꝛ sciētia ei⁹ qđ nō vī alicubi obseruari. ¶ Sz̄: peius ē ꝓmouere malos ad sacra misteria: q̄ iam ꝓmotos non corrigere. sz̄ Peli moztaliter peccauit nō corrigens efficaciter filios suos de malicia sua: vñ ꝛ retrorsū cadēs moztuus ē: vt dī. j. Reg. v. ergo multo forti⁹ moztaliter peccat ep̄us q̄ indignū ꝓmouet. ¶ ℙ. spūalia tempalibus sūt p̄ponēda in eccl̄ia. sz̄ moztaliter peccaret q̄ res eccl̄ie tēporales sciēter sub piculo poneret. g̈ multo fortius peccaret q̄ ponēt res spūales sub piculo. sz̄ sub piculo ponit res spirituales quicūq; idignos ꝓmouet: qz cui⁹ vita despicit: vt dicit Greg. Necesse ē vt p̄dicatio eius cōtēnatur: ꝛ eadē rōne oia spūalia ab eis exhibita. g̈ indignos ꝓmonēs moztal̄r peccat. ¶ Uterius vī q̄ alīq̄s in peccato exīs possit sine pcō ordine suscepto vti: qz peccat si nō vtat cum ex officio tenea tur. si g̈ vtendo peccat nō pōt peccata vitare: qđ ē incōueniēs. ¶ ℙ. dispēsatio ē iuris relaxatio. ergo q̄uis ō iure cēt ei illicitū vti ordine suscepto: tñ ex dispēsatōe ei liceret. ¶ ℙ. quicūq; cōicat alicui in pcō moztali peccat moztal̄r. si g̈ peccatoz i vsu ordinis peccat moztal̄r: tūc etiam peccat moztaliter q̄ ab eo aliq̄d diuinoz accipit vel ab eo exigit: qđ videt absurdū. ¶ ℙ. si vtēdo ordine suo peccat. g̈ q̄libet actus ordis quē facit ē pcm moztale: ꝛ ita cū in vna executiōe ordis multi actus ꝛcurrāt: vī q̄ multa pcā cōmittat: qđ valde durū vī. ¶ Sz̄ ꝛ ē qđ dicit Dio. in epla ad Demophilū: Talis. s. q̄ nō ē illumiatus audax vī sacerdotalīb⁹ manuz apponēs: ꝛ nō timet neq; verecūdat diuina preter dignitatē exequēs: ꝛ putās deū ignorare qđ ipe in seipo cognouit: ꝛ decipe estimat falso noie patrez ab ipso appellatū: ꝛ audet ipsi⁹ muneris īmūdas īfamias: nō eni dicā oīones sup dina signa xp̄i foz miter enūciare. g̈ sacerdos ē q̄si blasphemus: ꝛ dī deceptoz q̄ indigne suū ordinē exequit: ꝛ sic moztaliter peccat: ꝛ eadē rōe q̄libet alius ordiatus. ¶ ℙ. scitas requirit in susceptiōe ordis vt sit idone⁹ ad exequēdū. sz̄ peccat moztaliter q̄ cuz pcō moztali ad ordies accedit. g̈ multo fortius peccat moztaliter in q̄libet executiōe sui ordis. ¶ Aspōdeo dō ad. j. q. ꝙ sicut Dio. dicit in. iij. ca. eccl. hierar. Ut subtiliozes ꝛ clariozes cēntie replete i fluxu solariū splēdoz lumē i eis supemīnēs ad sīlitudinē solis i alia corpa inebūt: sic in oi dino nō ē audēdū alīq̄s dux eē: nisi fm oēm hiruz suū fact⁹ dei firmissim⁹ ꝛ deo simillimus. vñ cū in q̄libz ordie alīq̄s ꝓstituat dux alīq̄s i reb⁹ dīnis: in q̄libet q̄si p̄sumptuosus moztaliter peccat q̄ cū ꝓscētia pcī moztalis ad ordies accedit: et iō scitas vite requirit ad ordinē de necessitate p̄cepti: sz̄ nō de necessitate sacri. vñ si mal⁹ ordinat nihilomin⁹ ordinē hz̄: tñ cuz pcō. ¶ Ad. j. g̈ dicendū: ꝙ sicut vera sacr̄a sunt q̄ peccatoz dispē sat: ita verū sacr̄m ordinis recipit: ꝛ sicut indigne dispensat: ita indigne recipit. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ illud ministeriū erat tm̄ in executiōe corpalis obsequij: qđ etiā licite peccatozes facere pñt: secus āt ē ō ministerio spūali ad quod applicant ordinati: qz per ip̄m efficiunt medij inter deū ꝛ plebē: ꝛ iō debent bōa ꝓscētia nitere quo ad deū: ꝛ bona fama quo ad hoies. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ alique medicie sūt que exigūt robur nature: al⁹ cū piculo moztis assumū tur: ꝛ alie sunt q̄ debilīb⁹ dari possunt: ita etiaz in spūalibus quedā sacr̄a sunt ordiata ad remediuz pcī: ꝛ talia pcōribus sunt exhibēda: sic̄ baptism⁹ ꝛ pnia. illa vō que pfectionē gr̄e ꝓferūt requirunt hoiem p gr̄am ꝓfortatū. ¶ Ad. ij. q. dō: ꝙ i q̄libz actu hois si debeat eē ordiatus oz ꝙ assit directio rōnis. vñ ad hoc ꝙ hō ordinis officiū exequat oz ꝙ hēat tm̄ de scētia q̄ sufficiat ad hoc ꝙ dirigat i actu illius ordis: iō talis scētia requirit in eo q̄ ad ordies ꝓmoueri dz̄: ꝛ nō ꝙ vl̄ter in tota scriptura sit īstructus: sz̄ plus ꝛ mīn⁹ fm ꝙ ad plura vl̄ pauciora se eius officiū extēdit: vt. s. illi qui alīs p̄ponunt curā aiaruz suscipiētes sciāt ea q̄ ad doctriaz fidei ꝛ moz ptinēt: ꝛ alīj sciant ea q̄ ad executiōez sui ordis spectāt. ¶ Ad. j. g̈ dō: ꝙ sacerdos hz̄ duos actus. vnū principalē supra corpus xp̄i verū: et alterū secūdariū supra corp⁹ xp̄i mysticū. Secundus āt actus dependet a ꝓmo: sz̄ nō ꝙuertitur: et iō aliq̄ ad sacerdotiū ꝓmouent q̄bus cōmittit p̄mus actus tm̄: sicut religiosi q̄bus cura aiarū nō cōmittitur: ꝛ a taliū ore nō requirit lex: sz̄ soluz ꝙ sacr̄a ꝓficiāt: ꝛ iō talibus sufficit si tm̄ de scētia hēant ꝙ ea q̄ ad sacr̄m ꝓficiendū spectāt rite fuare possint. Alīj aūt ꝓmouent ad aliuz actū q̄ ē supra corpus xp̄i mysticū: ꝛ a taliū ore populus legē req̄rit. vñ scia legis i eis eē dz̄: nō q̄dē vt sciāt oēs difficiles qōnes legis: qz i his dz̄ ad superiozes hēri recursus: sz̄ sciāt q̄ ppl⁹ dz̄ credē ꝛ obseruare de lege. Sz̄ ad superiozes sacēdotes. s. epos ptinz vt etiā ea q̄ difficultatē i lege facē possint sciāt: ꝛ tāto magis q̄nto i maiozi gradu collocāt. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ rō reddēda ō fide ñ ē itelligēda tal⁹ q̄ sufficiat ad ꝓbāduz q̄ fidei vl̄ spei sūt: cū vtrūq; de iuisibilīb⁹ sit: sz̄ vt sciat in cōi ꝓbabilitatē vtriusq; oñdere: ad qđ ñ req̄ritur mltū magna scia. ¶ Ad. iij. dō: ꝙ ad lectorē ñ pti net tradē itellectū sacre scripture ppl⁹: qz h⁹ ē supi oz̄ ordinū: sz̄ solū ꝓnūciare: ꝛ iō ab eo ñ exigit ꝙ hēat tm̄ ō scia ꝙ sacrā scripturā itelligat: sz̄ solū ꝙ recte ꝓnūciare sciat: ꝛ qz tal⁹ scia ō facili addiscit ꝛ a multis: iō ꝓbabil⁹ estiari pōt ꝙ ordiat⁹ talē sciam acq̄ret si etiā tūc eā ñ hēat: maxie si in via ad h⁹ eē videat. ¶ Ad. iij. q. dō: ꝙ cā dz̄ eē ꝓportionata suo effectui: ꝛ iō sic̄ i xp̄o a q̄ descēdit gr̄a in oēs hoies dz̄ ꝙ sit gr̄e plēitudo: ita i ministris eccl̄e q̄rū ñ ē dare gr̄am sz̄ gr̄e sacr̄a: nō ꝓstituit grad⁹ ordis ex hoc ꝙ hēat gr̄am: sz̄ ex hoc ꝙ ꝓcipit aliq̄ō gratie sacr̄m.

Ad.j.g dō:q Chrys. accipit sacerdotis nomen ꝙtū ad nois iterptationē: fm q sacerdos idē ē qō sacra dās. sicut eni qlibet iust' inꝙtū sacra merita alicui i auxiliū dat sacerdot' iterptationez hz:ñ at loquit fm nois significatiōez. ē eni h' nomē sacerdos istiturū ad signādū eū q̄ sacra dat in sacrōz dispēsatiōe. Ad.ij.dō:q res nāles efficiūt i gradu sup alia fm q i ea agere pñt ex forma sua:7 iō ex hoc ꝓpo q̄ formā nobiliorē hñt: i altiori gradu ꝓstituūt. sz ministri eccle nō ꝓponūt alīs vt eis exppie scitatis vtute aliq̄d tribuāt: q2 h' soli' dei ē: sz sicut ministri 7 quodāmō istrumēta illius efflu xus q̄ fit a capite i mēbra. 7 iō nō ē simile ꝙtuz ad dignitatē ordinis: ꝙuis sit sile ꝙtū ad ꝓgruitatez.

Ad.iij.q.dō:q a dño ōscribit fidelis seruus q̄ ē ꝓstitut' sup familiā vt det illis tritici mēsurā: 7 iō ifidelitatis reus ē q̄ aliter supra mēsurā ei' diuina tradit: h' aūt facit q̄cūq; idignū. ꝓmouet: 7 iō mortale crimē ꝓmittit q̄si sūmo dño ifidelis: 7 ꝑcipue cū hoc i detrimētū eccle vergat 7 honoris diuini q̄ p bonos mīstros ꝓmouet: cēt eni ifidelis dño ter reno q̄ in ei' officio aliquos iutiles ponēt. Ad j.g dō:q deus nunq̄ ita deserit eccliam suā q̄n iue niant idonei ministri sufficiēter ad necessitatē ple bis si digni ꝓmouerēt 7 idigni repellerēt. Etsi non possent tot mīstri iueniri quot mō sūt: melius eēt hīe paucos mīstros bonos q̄ multos malos: vt di cit beat' Clemēs. Ad.ij.dō: q tpalia nō sūt q̄ rēda nisi pp spūalia. vñ icōmodū tpale oz negligi 7 oē lucrū sperni pp spūale bonū ꝓmouendum.

Ad.iij.dō: q ad mīn' h' reqrit q̄ nesciat ordi nās aliq̄d ꝓriū scitati i ordinādo eē: sz etiam exigit āplius vt fm mēsurā ordinis vel officij iniūgendi diligētior cura apponat: vt hēatur certitudo ō q̄li tate ꝓmouēdoz saltē ex testimōio alioz. 7 hoc ē qō aplus dicit. j. Timo. v. Man' cito nemini iposu eris. Ad.v.q.dō:q lex ꝑcipit vt hō iuste ea q̄ sūt iusta exequat: 7 iō q̄cūq; hō qō sibi cōpetit ex or dine fac̄ idigne: qō iustū ē iniuste exeq̄t: 7 ꝝ ꝑceptū legis facit: ac p hoc mortal'r peccat. q̄cūq; āt cum pcō mortali aliq̄d sacrū officiū ptractat: nō ē du biū q̄n idigne illō faciat. vñ p3 q̄ mortal'r peccat.

Ad.j.g dō:q nō ē pplexus vt necitatē peccādi hēat: q2 pōt pcēm dimittē vl' officio resignare ex q̄ obligabat ad executionē ordis. Ad.ij.dō q iuſ nē ē idispēsabile: hoc āt ē de iure nāli vt hō sācta scē ptractet: vñ ꝝ hoc null' pōt dispensare. Ad iij.dō:q ꝙdiu mīster eccle q̄ ē in mortali ab eccl'ia sustinet: ab eo sacra recipe ei' subditus oz: q2 ad h' ē ei obligat': sz tñ pp necitatis articulū ñ eēt tutū q̄ eū iducēt ad aliq̄d sui ordis exequendū durāte tali ꝓscientia q̄ ille i pcō mortali eēt: quā tñ ōp[illegible]ē possz: q2 i istāti hō a dīna gra emēdat. Ad.iij. dō:q q̄cūq; exhibz se i aliq̄ actu vt mīstrū eccl'ie mortal'r peccat: 7 totiēs mortal'r peccat quotiens hui' mōi actum facit: q2 vt dic̄ Dio. j.c.ce. hierar. Immūdis nec symbola. i. sacralia signa tāgē fas ē. vñ q̄ñ tangūt res sacras q̄si suo officio vtentes pec cāt mortal'r. secus āt eēt si in aliq̄ necitate aliq̄ō sa crū ꝓtingeret vl' exeq̄ret: i illo cāu in q̄ etiā laicis li cez: sic̄ si baptizaret i articulo necitatis: vl' si corp' xpi in terra ꝓiectū colligeret. Q.ō.II.

Deinde queritur ō distinctiōe ordinū. Et circa h' q̄rūt tria. Primo de distinctione eo rum. Secundo de actibus singu lorum. Tertio quando imp̄mat character in singulis ordinibus.

Ad primū sic proce dit: Videt q̄ nō debeāt plures ordies di stingui: ꝙto eni aliq̄ vtus ē maior tāto mi nus ē mltiplicata. sz hoc sacr'm ē digni' alīs sanc tis inꝙtū ꝓstituit suscipiētes in aliq̄ gradu sup alios. cū g alia sacra nō distinguāt i plura q̄ recipiāt ꝑdi catiōez toti': nec hoc sacr'm oz distingui i plures or dies. Ꝓ. si diuidit: aut ē diuisio toti' i ptes inte grales: aut i ptes ſbiectiuas. nō i ptes integrales: q2 sic nō recipent ꝑdicationē toti'. g ē diuisio in ptes ſbiectiuas. sz ptes ſbiectiue recipiūt i plurali ꝑdi cationē generis remoti sic̄ generis ꝓximi: sic̄ hō et asin' sunt plura aialia: 7 plura corpa aiata. g 7 sa cerdotiū 7 diacōat' sic̄ sūt plures ordies ita 7 plu ra sacra: cū sacr'm sit q̄si gen' ad ordies. Ꝓ. fm phm i. viij. ethi. regimē q̄ vnus tm̄ ꝓncipat ē nobi lius q̄ regimē cōitatis: q̄ aristocratia q̄ diuersi in diuersi officijs ꝓstituūt. sz regimē eccle oz eē nobi lissimū. g nō debēt eē i eccla distinctio ordinū ad di uersos act': sz tota ptās deberet apō vnū residere: 7 sic debēt eē tm̄ vn' ordo. Sed ꝝ: eccla ē corp' xpi mysticū sic̄ corpi nāli ꝑz aplm. sz i corpe nāli sūt diuersa mēbra ad officia. g 7 i eccl'ia debēt eē di uersi ordies. Ꝓ. ministeriū noui testi ē digni' q̄ misteriū veteris: vt p3. ij. Cor. iij. sz i veteri testō no solū sacerdotes sz etiā mīstri eoz leuite scificabāt. g 7 i nouo testō debēt ꝓsecrari p ordis sacr'm ñ so lū sacerdotes sz mīstri eoz: 7 ita oz q̄ sint plures ordies. Cōteri' vī q̄ nō sint. vij. ordies: ordies. n. eccle ordināt ad act' hierarchicos: sz tres sunt tm̄ act' hierarchici. s. purgare: illuminare: 7 pficē: fm quos Dio. distinguit tres ordies i q̄nq; caplis ec. hie rar. g nō sūt. vij. Ꝓ. oia sacra hñt efficaciā 7 au ctoritatē ex istitutōe xpi vel saltē aplōz eius. sz in doctria xpi 7 aplōz nō fit mētio nisi de ꝓsbyteris 7 diaconis. g vī q̄ nō sint alij ordies. Ꝓ. p sacr'm ordis ꝓstituit aliqs dispēsatoz alioz sacroz. sz alia sacra sūt sex. g debēt eē tm̄ sex ordies. Ꝓz ꝝ: vī q̄ debeāt eē plures: q2 ꝙto aliq̄ vtus ē altior tāto est min' mltiplicabil'. sz ptās hierarchica ē altiori mō i angel' q̄ sit i nobis: vt Dio. dic̄. cū g in hierarchia āgelica sint. ix. ordies: totidē deberēt eē i eccl'ia vel

plures. ¶ ꝑ. pphetia psalmoꝝ ē nobilioꝛ ĩter alias pphetias. ſz ad ꝓnūciādū ĩ eccl̃a alias pphetias ē vnus ordo. ſ. lectoꝝ. g̃ ꝛ ad ꝓnunciandū psalmos debēt eē alius ordo: ꝛ ꝑcipue cū ĩ decret. dis. xxj. psalmista sc̃dus ab ostiario ĩt ordies ponat. Ulterī vī q ordies nō debeāt distīgui p sacros, ꝛ nō sacros: oēs enī ordies sacr̃a q̃dā sūt. ſz oia sacr̃a sūt sacra. g̃ oēs ordies sūt sacri. ¶ ꝑ. fm ordies ecclesie nō deputat aliq̃s nisi ad dina officia. sed oia talia sūt sacr̃a. g̃ oēs ordies sūt sacri. ¶ Sz ꝯ ē: q ordies sacri impediūt mr̃imonū ꝓtrahēdū: ꝛ dirimūt ꝓtractū. ſz q̃ttuoꝛ iferioꝛes ordies nō impediūt ꝓtrahendū nec dirimūt ꝓtractū. g̃ ñ sūt sacri ordines. ¶ Espōdeo dd ad. j. q. q ordinū mlt̃itudo ducta ē in eccl̃a pp tria: ꝑmo pp sapiam dei cōmendādā q̃ ĩ distinctiōe ordiata reꝛ maxie relucꝛ tā in nālib⁹ q ĩ spū alib⁹: qđ significat ĩ hoc q regina Saba vidēs ordinē mīstrantiū Salomoni: nō hēbat vltra spm̃ deficiēs ĩ animi rōe sapie ipsi⁹. Sc̃dō ad sb̃uenendū hūane ifirmitati: qꝛ p vnū nō poterāt oia q̃ ad dina mysteria ptinebāt expleri sine magno grauamie: ꝛ iō distīguūt ordies diuersi ad diuersa officia: ꝛ hoc pz p h⁹ q oñs Nume. xj. dedit Moysi. lxx. senes pplī ĩ adiutoriū. Tertio vt via ꝓficiendi hoīb⁹ ampliꝰ dct: dū plures in diuersis officijs distribuūt: vt oēs sint dei coopatoꝛes q̃ nihil ē diuin⁹: vt Dio. dic̃. ¶ Ad. j. g̃ dd: q illa sacr̃a dant ad effect⁹ aliq̃s pcipiēdos: ſz hoc sacr̃m dat ꝓncipalit̃ ad act⁹ aliq̃s agēdos: ꝛ iō fm diuersitatē actuū oz q ordīs sacr̃m distīguat: sic potētie distīguūt p act⁹. ¶ Ad. ij. dd: q distinctio ordinū ñ ē tot⁹ integralis ĩ ptes: neq̃ tot⁹ vlis: ſz totius ptātiui: cuius hec ē nā q totū fm cōpletā rōez ē ĩ vno: ĩ alijs āt ē alīq̃ pticipatio ipsi⁹: ꝛ ita ē hic: tota enī plenitudo h⁹ sacrī ē in vno ordie. ſ. sacerdotio: ſz ĩ alijs ē q̃dā pticipatio ordis: ꝛ hoc signi'icatū ē ĩ hoc q oñs dicit Nume. xj. Moysi: Auferā de spū tuo ꝛ tradā eis vt sustētēt onus pplī: ꝛ iō oēs ordies sunt vnuꝫ sacr̃m. ¶ Ad. iij. dd: q ĩ regno q̃uis tota ptāt̃ plenitudo resideat penes regē: ñ tñ excludūt mīstroꝛ ptāres q̃ sūt pticipatōes q̃dā regie ptātis: ꝛ sil'r est ĩ ordie. ĩ aristocracia āt apd nullū residet plēitudo ptātis: ſz apd oēs. ¶ Ad. ij. q. dd: q q̃daz sumūt suffīciētiā ordinū p q̃dā adaptationē ad gr̃as gratis datas: de q̃b⁹ hēt. j. Coꝛ. xij. dicūt enī q fmo sapie cōpetit epo: qꝛ ipse aliꝰ ordiatoꝛ ē: qđ ad sapiaz ptinet: fmo sciētie sacerdoti: qꝛ oz hāe clauē scie: fides diacono q̃ p̃dicat euāgeliū: opa vtutū sb̃diacono: qui se ad opera perfectionis extendit per votum continentie: interpretatio fmonuz acolytho qđ significat ĩ lumie qđ defert: gr̃a sanitatū exorciste: genēa liguaꝝ p'almiste: pphetia lectoꝛi: discretio spirituū ostiario: q̃ quosdā repellit ꝛ q̃sdā admittit. Sz h⁹ nihil ē: qꝛ gr̃e gratis date ñ dant eidē sic ordies dant eidē: dī enī. j. Coꝛ. xij. Diuisiōes gratiaꝝ sūt. Et iterū ponūt q̃dā q̃ ordies nō dicūt. ſ. epatus ꝛ psalmista⁹: et iō alīq̃ assignāt fm q̃daz assimilatiōnē ad celestē hierarchiā ĩ q̃bus ordies distīguūt fm purgatōez: illumiatōez: pfectionē. Dicūt enī q ostiari⁹ purgat exteri⁹ segregādo bonos a mal̃ etiā corpal̃r: iteriꝰ vo acolythus qꝛ p lumē qđ portat signat se iteriores tenebras pellē: ſz vtroq3 mō exorcista: qꝛ diabol⁹ quē expellit vtroq3 mō pturbat: ſz illuiatio q̃ fit p doctrinā q̃tū ad doctrinā pphetica fit p lectores: q̃tū ad euāgelicaz fit p diaconos: q̃tū ad aplicaz fit p subdiaconos. Sed pfectio cōis vtpote q̃ ē pnie: baptism̃i: ꝛ h⁹mōi fit p sacerdotiū: excellēs vo p epm: vt ꝓsecratio sacerdotū ꝛ vginū: ſz excellētissima p sūmū pōtificē: in q̃ ē plēitudo auctis. Sz hoc nihil ē: tū qꝛ ordies celestis hierarchie ñ distīguūt p p̃dictas actiōes hierarchicas: cū q̃libet cuilibz ordinū ꝓuēiat: tum qꝛ fm Dio. solis epis ꝓuenit pficē: illuiare āt sacerdotib⁹: purgare āt mīstris oīb⁹. Et iō alīq̃ appꝛopiant ordies septē donis: vt sacerdotio rñdeat donuz sapiētie q̃ nos pane vite ꝛ itelligi⁹ cibat: sic̃ sacerdos nos pane celesti reficit: ſz timoꝛ ostiario: qꝛ nos separat a malis: ꝛ sic ĩtermedīj ordies rñdēt medīs donis. Sz h⁹ iterū nihil ē: qꝛ ĩ quolibz ordie septiformis gr̃a dat. Et iō alit̃ dd ē: q ordis sacr̃z ad sacr̃z eucharistie ordinat: qđ est sacr̃m sacr̃oꝝ: vt dicit Dio. Sic̃ enī tēpluz ꝛ altare ꝛ vasa ꝛ vestes: ita et misteria q̃ ad eucharistiā ordināt ꝓsecratōe idigēt ꝛ hec ꝓsecratō ē ordis sacr̃m: et iō distīctō ordinū ē accipiēda fm relatōez ad eucharistiā: qꝛ ptās ordis: aut ē ad ꝓsecratōez eucharistie ipsi⁹: aut ad aliqđ misteriū ordinādū ad h⁹: si ꝑmo mō sic ē ordo sacerdotū: ꝛ iō cū ordināt accipiūt calicē cū vino: ꝛ patenā cū pane: ptātez accipiēdo ꝓsecrādi corp⁹ ꝛ sanguinē xp̃i. Coopatio āt mīstroꝝ ē vel ĩ ordie ad ipm sacr̃m: vl̃ ĩ ordie ad suscipiētes: si ꝑmo mō sic tripl̃r: ꝑmo enī ē misteriū q̃ minister coopat sacerdoti ĩ ipo sacro q̃tū ad dispēsationē: ſz ñ q̃tuz ad ꝓsecrationē quā solus sacerdos facit: ꝛ h⁹ ptiet ad diaconū. vñ in l'ra dī q ad diaconū ptinz ministrare sacerdotib⁹ ĩ oīb⁹ q̃ agunt ĩ sacr̃is xp̃i: vnde ipsi sāguinē dispēsant. Sc̃dō ē misteriū ordiatum ad mās sacr̃i ordinādā ĩ sacr̃is vasis ipsius sacr̃i: ꝛ h⁹ ptinet ad sb̃diaconū: vñ i l'ra dī q vasa coꝛpis ꝛ sāguinis dñi portāt: ꝛ oblatiōes in altari ponūt: ꝛ iō accipiūt calicē de manu epi ſz vacuū cū ordināt. Tertio ē misteriū ordiatū ad pśentādū mās sacr̃i: ꝛ hoc ꝓpetit acolytho: ipse enī vt i l'ra dī vrceoluz cū vino ꝛ aq̃ prepat: vñ accipiūt vrceolū vacuuz. Sz misteriū ad p̃paratōez recipiēdū ordinatū nō pōt eē nisi sup ĩmūdos: qꝛ q̃ mūdi sūt iā sūt ad sacramēta recipiēda idonei. Triplex āt ē genus mūdoꝝ vt Dio. dic̃. q̃dā enī sūt oino ifideles credere ñ volētes: ꝛ hi total'r etiā a visiōe dinoꝝ ꝛ a cetu fideliū arcēdi sūt: ꝛ h⁹ ptinz ad ostiarios. Quidaz vo sūt volētes credē: ſz nōdū sūt istructi. ſ. ca'hecumini: ꝛ ad hoꝝ istructionē ordiat ordo lectoꝝ: et

iō ꝑma rudimēta ad doctrinā fidei.ſ. vetus teſtm̄ eis legēdū cōmittit. Quidā vo ſūt fideles ⁊ inſtructi:ſz ipedimētū hñtes ex demonis ptāte.ſ.energumini:⁊ ad hꝰ hz miſteriū ordo exorciſtaꝝ: ⁊ ſic pz rō ⁊ numerus ⁊ gradus ordinū. ¶ Ad.j.g̃ dō: ꝙ Dio.loqt̄ de ordib' nō ſm ꝙ ſūt ſacra:ſz ſm ꝙ ad hierarchicas actiōes ordināt:⁊ iō ſm actiōes illaſ tres ordines diſtinguit: quoꝝ ꝑmꝰ hz oēs tres.ſ.epōs: ſecūdus hz duas.ſ.ſacerdos:ſz tertiꝰ hz vnā.ſ.purgare.ſ.diacon' q̄ miſter dr̄:⁊ ſub hoc oēs iferiores ordines ꝓhendūt.ſz ordineſ hñt ꝙ ſint ſacra ex relatōe ad maximū ſacrꝝ:⁊ iō ſm hꝰ nūeruſ ordinū accipi dz. ¶ Ad.ij.g̃ dō: ꝙ i ꝑmitiua eccl'a ꝓpter paucitatē miſtroꝝ oia iferiora miſteria diacoiſ cōmittebāt:vt pz ꝑ Dio.iij.c.ec.hierar. vbi dic̄: Ministroꝝ alij ſtāt ad portas tēpli clauſas: alij aliud q̄d ꝓpriū ordis opant: alij cū ſacerdotib' ꝓponūt ſup altare ſacrū panē ⁊ bñdictōis calicē:mhilominus erāt oēs ꝑdicte ptātes:ſz iplicite i vna diaconi ptāte: ſz poſtea āpliatus ē culꝰ diuin':⁊ eccl'ia qō iplicite hēbat i vno ordie: explicite tradidit in diuerſis:⁊ ſm hoc dic̄ mgr̄ i lr̄a:ꝙ eccl'a alios ordineſ ſibi inſtituit. ¶ Ad.iij.dō:ꝙ ordineſ ordināt ꝓncipaliť ad ſacr̄m euchariſtie:ad alia āt ꝑ ꝓns:qz etiam alia ſacra ab eo qō i hoc ſacro ꝓtinet deriuāt. vñ nō dz ꝙ diſtinguāt ordines ſm ſacra. ¶ Ad.iiij.dō: ꝙ āgeli dr̄nt ſpē:⁊ pp hoc i eis pōt ee diuerſus modus accipiēdi dīna: ⁊ iō etiā diuerſe hierarchie in eis diſtinguūt:ſz i hoib' tm̄ vna hierarchia pp vnū modū accipiēdi dīna q̄ ꝓſeq̄t hūanā ſpēz.ſ.p ſimilitudineſ reꝝ ſēſibiliū:⁊ iō diſtinctio ordinū i āgeliſ ñ pōt ee p cōpatōez ad aliqō ſacr̄m:ſic ē apō nos:ſz ſolū p cōpatōez ad hierarchicas actōes q̄s i iferiores exercet q̄libz ordo i eis:⁊ ſm hoc nr̄i ordines eis rñdēt:qz i nr̄a hierarchia ſūt tres ordines ſz hierarchicas actōes diſtincti:ſic i q̄libz hierarchia vna angeloꝝ. ¶ Ad.v.dō:ꝙ pſalmiſtat' ñ ē ordo: ſz officiū ordini ānexū:qz eni pſalmi cū cātu ꝓnūciāt:iō dr̄ pſalmiſta ⁊ cātor:cātor āt nō ē nomē ordis ſpecial':tū qz cātare ptiet ad totū choꝝ:tū qz ñ hz aliquā ſpālez relatōez ad euchariſtie ſacr̄m: tum q̄a officiū quoddā ē qō inf ordines largo mō acceptos ꝓputat qñq;. ¶ Ad.iij.q.dō: ꝙ ordo dr̄ ſacer duplicit:vno mō ſm ſe:⁊ ſic q̄libz ordo ē ſacer cuz ſit ſacr̄m quoddā:alio mō rōe māe circa quā hz aliquē actū:⁊ ſic ordo ſacer dr̄ q̄ hz aliquē actū circa rē aliquā ꝓſecratā: ⁊ ſic ſūt tm̄ tres ordines ſacri.ſ. ſacerdos ⁊ diacon' q̄ hz actū circa corꝑ xp̄i ⁊ ſanguinē ꝓſecratū:⁊ ſbdiaconus q̄ hz actū circa vaſa ꝓſecrata: ⁊ iō etiā eis ꝓtinētia idicit: vt ſcī ⁊ mūdi ſint q̄ ſcā tractāt. Et p hꝰ pz ſolo ad obiecta.

AD ſecundū ſic ꝓcedit: vī ꝙ act' ordinū icōueniēter i lr̄a aſſignēt: qz p ablutiōez aliq̄s ꝑparat ad corꝑ xp̄i ſumēdū. ſz ꝑparatio ſumētiū ſacr̄m pertinet ad iferiores ordines. g̃ incōueniēter ablutio a pccis ponit inf act' ſacerdotī. ¶ ꝛ. hō ꝙ baptiſmū ē mediāte deo ꝓfigurat' characterē ꝓfigurantē ſuſcipiēs.ſz orare ⁊ offerre oblatōes ſūt act' imediate ad deū ordiati. g̃ q̄libz baptiz̄at' pōt hos actus facē:⁊ nō ſoli ſacerdotes. ¶ ꝛ. diuerſoꝝ ordinū diuerſi ſūt actus. ſz oblatōes i altari ponere ⁊ epiſtolā legē ad ſubdiaconū ptinet:crucē etiaz ferunt ſubdiaconi coꝝ papa. g̃ hi ñ debēt poni actus diaconi. ¶ ꝛ. eadē vītas ptinet i nouo ⁊ veteri teſtō. ſz legere vet' teſtm̄ ē lectoꝝ. g̃ ⁊ eadē rōe legere nouuz:⁊ nō diaconoꝝ. ¶ ꝛ. apl̄i nihil aliud ꝑdicauerūt ꝙ euāgeliū xp̄i:vt pz Ro.j. ſz doctrina apoſtoloꝝ cōmittit ſubdiaconis ānūciāda. g̃ ⁊ doctrina euāgelij. ¶ ꝛ. qō ē ſupioris ordis ſm Dio. nō dz iferiori ꝓuēire. ſz miſtrare cū vrceolo ē act' ſubdiaconoꝝ. g̃ nō dz acolythis attribui. ¶ ꝛ. actus ſpūales debēt coꝝpalib' ꝑeminere. ſz acolythus ñ hz niſi actū coꝝpalē. g̃ exorciſta nō hz actū ſpūalez pellēdi demōes cū ſit iferior. ¶ ꝛ. q̄ magiſ ꝓpiūt iuxta ſe ponēda ſūt.ſz legē vet' teſtm̄ maxie dz cōuenire cū lectiōe noui teſti:q̄ cōpetit ſupioribus miniſtr̄i. g̃ legere vet' teſtm̄ nō dz poni act' lectoris ſz magis acolythi:⁊ p̄cipue cū lumē coꝝpale qō acolythi deferūt ſignificz lumē ſpūale doctrine. ¶ ꝛ. i quolibz actu ordis ſpūal' dz eē aliq̄ vis ſpūal' quā hēant ordiati ꝑ alios.ſz in aptōe ⁊ clauſtōe oſtioꝝ nō hñt aliā ptātez ſpūalē oſtiarij q̄ alij hoies. g̃ hoc ñ dz poni act' iſtoꝝ. ¶ Eſpōdeo dō: ꝙ cū cōſecratio q̄ fit i ordis ſacro ordinet ad ſacr̄m euchariſtie:vt dictū ē ille ē ꝓncipalis act' vniuſcuiuſq; ordis ſm quē magis ꝓxime ordinat ad euchariſtie ſacramētū: ⁊ ſm hoc etiā vn' ordo ē eminētior alio ſm ꝙ vn' act' magis de ꝓxio ad ꝑdictū ſacr̄m ordinat.ſz qz ad ſacr̄m euchariſtie q̄ dignissimū multa ordināt:iō nō ē icōueniēs vt ꝑter ꝓncipalē actuz etiā multos act' vnus ordo hīet: ⁊ tāto plures q̄to ē eminētior:qz virt' q̄to ē ſupior tāto ad plura ſe extēdit. ¶ Ad.j.g̃ dō:ꝙ duplex ē ꝑpatio ſuſcipiētiū ſacr̄m:q̄dā ꝑ remota ⁊ hec ꝑ miſtros pficitur: quedā ꝓxia qua ſtati efficiūt idonei ad ſacroꝝ ſuſceptionē:⁊ hoc ptiet ad ſaccrdotes:qz etiā i naturalib' ab eodē agēte fit mā in vltia diſpōne ad formā ⁊ recipit formā:⁊ qz i ꝓxima diſpōe ad euchariſtiā fit aliq̄s ꝑ hoc ꝙ a pccis purgat: iō oium ſacramētoꝝ q̄ ſūt inſtituta ꝓncipal'r ad purgationez pccoꝝ ē miſter ꝑpus ſacerdos.ſ.bapt̄mi:pnie: ⁊ extreme vnctiōis. ¶ Ad.ij.dō: ꝙ act' aliq̄ imediate ad deū ordināt dupl'r: vno mō ex pte vnius pſone tm̄:ſic facere ſingulares oraciones:⁊ vouere:⁊ hꝰmōi: ⁊ talis act' cōpetit cuilibet baptiz̄ato. Alio mō ex pte totī eccl'e:⁊ ſic ſolus ſacerdos hz act' imediate ad deū ordiatos:qz ipe ſol' pōt gerē act' totī eccl'e q̄ ꝓſecrat euchariſtiā:q̄ ē ſacr̄m vīs eccl'ie. ¶ Ad iij.dō:ꝙ oblatōes a pplo oblate p ſacerdotē offerūt:⁊ iō duplex miſteriū circa oblatōes ē necriuz:

vnū ex pte ppli: ⁊ hꝰ ē subdiaconi q̄ accipit oblatiões a ppl'o ⁊ i altari põit vl' offert diacono. Aliō ex pte sacerdotī: ⁊ hꝰ ē diaconi q̄ oblatões mīstrat ip̄i sacerdotī: ⁊ i hoc ē actꝰ p̄ncipal' vtriusq; ordis: ⁊ pp hoc ordo diaconi ē supior. legē ät epla3 nō ē actꝰ diaconi: nisi ꝑ3 q̄ actꝰ iferiorꝫ ordinū supioribus attribuūt. Silr etiā crucē ferre: ⁊ hꝰ fm p̄suetudiez aliq̄rū eccl'arꝫ: qr i actib' scōarūs ñ ē inconueniēs diuersas p̄suetudies eē. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ doctrina ē remota p̄patio ad suscipiēdū sacr̄m: ⁊ iō p̄mūciatio doctrie mīstris p̄mittit: ꝑ3 doctria veteris testi adhuc magl remota q̄ doctria noui: qr ñ īstruit de hꝰ sacro nisi i figuris: ⁊ iō nouū testm̄ supioribꝰ mīstris ꝓnūciandū cōmittit: ver' ät iferioribꝰ. doctrina etiā noui testi pfectior ē quā dñs p se ip̄m tradidit: q̄ ipsius mäifestatio p apl'os: ⁊ iō euangeliū diacono: epla subdiacōno cōmittūt. ꝑ3 hꝰ p3 sol'o ad q̄ntū. ¶ Ad. vj. dō: q̄ acolythi hñt actū sup vrceolū tm̄: nō sup ea q̄ in vrceolo p̄tinēt ꝑ3 subdiacon' hz actū sup p̄tētis in vrceolo: qr aq̄ vtit ⁊ vino ad ponēdū in calice: ⁊ aquā itez manibus sacerdotī p̄bet ⁊ diaconi: sicut ⁊ subdiaconus hz actū solū sup calicē: nō sup p̄tenta: ꝑ3 sacerdos sup p̄tēta: ⁊ iō sicut subdiacon' i sui ordiatiōe accipit calicē vacuū: sacerdos pelnū: ita acolythus vrceolū vacuū: ꝑ3 subdiacon' plenū: ⁊ sic ē quedā cōnexio i ordibus. ¶ Ad. vij. dō: q̄ cōpales actus acolythi magl de p̄mo ordinät ad actū sacrorū ordinū q̄ actus exorcistarꝫ: q̄uis sit aliquo modo spūalis: qr hñt acolythi mīsteriū sup vasa i quib' mā sacrī p̄tinet q̄tū ad vinū qō vasa p̄tinēte indiget pp sui hūiditatē: ⁊ iō inter miores ordies ordo acolythorꝫ ē supior. ¶ Ad. viij. dō: q̄ actꝰ acolythorꝫ se hz ppinq̄us ad p̄ncipales actꝰ supiorꝫ ministrorꝫ q̄ actꝰ alioꝝ minor ordinū: vt p se p3. ⁊ similit etiā q̄tū ad actus scōarios q̄bus ppl'm p doctrinā disponūt: qr acolythus doctrinā noui testamēti visibilr figurat lumē portās: ꝑ3 lector recitando figuras alias: ⁊ iō acolythus ē supor. silr etiam exorcista: qr sic se hz actꝰ lectorꝫ ad actū secūdariū diaconi ⁊ sbdiaconi: ita se hz actus exorciste ad secūdariū actū sacerdotī. s. ligare ⁊ soluere: p quē totalr hō a fuitute diaboli liberat: ⁊ i hoc p3 ordinatissim' ordis pgressus. qr sacerdotī q̄tū ad actuz ei' p̄ncipalē. s. p̄secrare corp' xp̄i: coopant tm̄ tres supiores ordies: ꝑ3 q̄tū ad actū ei' scōariū q̄ est absoluē ⁊ ligare coopant supiores ⁊ iferiores. ¶ Ad ix dō: q̄ q̄daz dicūt q̄ i susceptōe ordis ostiario datur q̄dā vis dīna vt arcē possit alios ab itroitu tēpli: sic ⁊ i xp̄o fuit qñ eiecit vēdētes de tēplo: ꝑ3 hꝰ magl p̄tiet ad gr̄az gratl datā q̄ ad gr̄az sacr̄i: ⁊ iō dō: q̄ suscipit p̄tātez vt ex officio hoc agere possit q̄uis etiā ⁊ hꝰ ab alīs fieri possit: ꝑ3 nō ex officio: ⁊ ita ē i oibus actib' minorꝫ ordinū q̄ p̄ñt p alios licite fieri: q̄uis illi ñ hēant ad hꝰ officiū: sic etiā in domo ñ p̄secrata põt dici missa: q̄uis p̄secratio eccl'ie ad hoc ordinet vt in ea missa dicat.

Ad tertiuꝫ sic proce

dit: vī q̄ sacerdotū characi nō imprimat i ipa calicis porrectiōe: qr p̄secratō sacerdotī fit q̄dā vnctiō: sic ⁊ p̄firmatō. ꝑ3 i p̄firmatiōe i ipa vnctiōe imprimit characi. g̃ ⁊ i sacerdotio: ⁊ ñ i calicī porrectiōe. ¶ P. dñs dedit discipl' sacerdotalē ptātē qñ dixit: Accipite spm̄ scm̄ q̄rū r̄mittit pcca ⁊c. Jo. xx. ꝑ3 spūs dat p man' ipositiōez. g̃ in ipa man' ipositiōe imprimit characi ordis. ¶ P. sic p̄secrat mīster ita ⁊ vestes mīstrorꝫ. sed vestes sola bñdictio p̄secrat. g̃ i ipa bñdictiōe epi p̄secratio sacerdotī pficit. ¶ P. sic sacerdoti dat calix ita ⁊ vestis sacerdotal'. si g̃ i datiōe calicī imprimit character eadē rōe ⁊ i datiōe casule: ⁊ sic hīet duos characteres: qđ falsū ē. ¶ P. ordo diaconi p̄formior ē ordini sacerdotī q̄ sbdiaconi ordo. ꝑ3 si characi imprimeret sacerdotī i ipa calicī porrectiōe: sbdiaconus eēt p̄formior sacerdoti q̄ diacon': qr sbdiaconus characterē recipit i ipa calicī porrectōe: ñ ät diaconus. g̃ character sacerdotal' ñ imprimit i ipa calicis porrectiōe. ¶ P. acolythorꝫ ordo magl appropiquat ad actū sacerdotī: p hꝰ q̄ hz actū sup vrceolū: q̄ p hꝰ q̄ hz actū sup cādelabꝫ. ꝑ3 magl imprimit characi i acolythatu q̄ accipiūt cādelabꝫ q̄ q̄ accipiūt vrceolū: qr nomē acolythi cerei portatiōnē signat. g̃ ⁊ i sacerdotio imprimit characi q̄ calicez accipit. ¶ Hz p̄: p̄ncipal' actꝰ sacerdotī ē p̄secrē corpus xp̄i. ꝑ3 ad hoc dat sibi ptās i acceptōe calicī. g̃ tūc imprimit characi. R Ēspōdeo dō: q̄ sic dictuz ē eiusdē ē formā aliquā iducē ⁊ māz de p̄rio p̄pare ad formā. vñ epūs i collatōe ordinū duo facit: ppat eni ordinādos ad ordis susceptōez: ⁊ ordis ptātez tradit. p̄pat q̄dē ⁊ istruēdo eos de p̄po officio ⁊ aliq̄d circa eos opando: vt idonei sint ptātē accipiēdi: q̄ q̄dē p̄patio i trib' p̄sistit. s. bñdictōe: man' ipositiōe: ⁊ vnctōe. p bñdictōez oīs obsecis mācipat: ⁊ iō bñdictio oīb' dat: ꝑ3 p man' ipositionē dat plēitudo gr̄e p quā ad magna officia sint idonei: ⁊ ita sol' diacoīb' ⁊ sacerdotib' fit man' ipositio: qr eis p̄petit dispēsatio sacr̄orꝫ: q̄uis vni vt p̄ncipali: ⁊ alteri sic mīstro: ꝑ3 vnctōe ad aliq̄d sacr̄m tractādū p̄secrāt: ⁊ iō vnctio solis sacerdotib' fit q̄ p̄pis mäib' corp' xp̄i tägūt: sic etiā calix iungit q̄ p̄tiet sāguinē: ⁊ patēa q̄ p̄tiet corp'. Hz ptāt collatio fit p hꝰ q̄ dat eis aliq̄d qō ad p̄puz actū p̄tiet: ⁊ qr p̄ncipal' actꝰ sacerdotī ē p̄secrē corp' ⁊ sāguiez xp̄i: iō i ipa datōe calicī sb̄ forma v̄borꝫ determinata characi sacerdotal' imprimit. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ i p̄firmatōe ñ dat officiū opandi sup aliq̄ māz exteriez: ⁊ iō ibi characi ñ imprimit i aliq̄ exhibitōe alic' rei: ꝑ3 i sola man' ipositōe ⁊ vnctiōe: ꝑ3 i ordie sacerdotali alr ē: ⁊ iō ñ ē silē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ dñs discipl' dedit sacerdotalē ptātez q̄tū ad p̄ncipalē actū añ passionē in cena qñ dixit: Accipite ⁊ manducate.

vñ subiūxit: Hoc facite i meā cōmemoratiōnē. sed p' resurrectionē dedit eis sacerdotalē ptātē q̄tum ad actū sc̄ariū q̄ ē ligare & absoluere. Ad. iij. dō q̄ i vestib' ñ req̄rit alia p̄fectio nisi q̄ dīno cultui mācipēt: & iō sufficit eis p̄ p̄fectiōe bñdictio: sz alit ē ō ordiat': vt ex dictis pz. Ad. iiij. dō: q̄ vestis sacerdotal' nō signat ptātē sacerdoti datā: sz idoneitatē q̄ i eo req̄rit ad actū ptāt' exequēdū: & iō nec sacerdoti nec alicui alī ip̄mit characi i alic' vest' datōe. Ad. v. dō: q̄ ptās diaconi ē media iter ptātē sb diacōi & sacerdot': sacerdos. n. directe hz ptātē sup corp' xp̄i: sb diacon' āt sup vasa tm̄: sz diacon' sup corp' i vase p̄tū. vñ ei' ñ ē tāgē corp' xp̄i: sz portare corp' xp̄i i patena: & dispēsare sāguinē cū calice: & iō ei' ptās ad actū p̄ncipalē ñ potuit exp̄mi: nec p datōez vasis tm̄: nec p datōez mān: sz exp̄mit potestas ei' ad actū sc̄ariū i h' q̄ dat sibi liber euangelioz: & i hac ptāte itelligit alia: & iō i ip̄a libri datiōe ip̄rimit character. Ad. vj. dō: q̄ p̄ncipalioz act' acolythi ē q̄ mīstrat i vrceolo: q̄ q̄ mīstrat incādelabro: q̄uis denoiet ab actu sc̄ario: pp h' q̄ ē mag' not' & mag' p̄pus ei: & iō i datōe vrceoli imp̄mitur character virtute verborum ab episcopo pronunciatorum. Dō. III.

QUeritur ō quibusdaz que sunt ordinibus annexa. Et circa hoc querūtur tria. Primo de corona. Secundo de episcopato. Tertio de vestibus sacris.

AD p̄imū sic proceditur: vī q̄ ordiati ñ debeāt corōe tōsuram hīe: qz dñs captiuitatē p̄minat & dispsionē his q̄ sic attōdūt: vt pz Deuter. xxvij. De captiuitate nudati inimicoz capit'. & Hiere. xlix. Dispga i oēm vētū eos q̄ i comā attōsi sūt. sz mīstri xp̄i ñ debet captiuitas sz libertas: g̃ corōa: tōsura: & rasura eis ñ p̄petit. Ad. ij. vitas dz rñdere figure. sz figura corōe p̄cessit i veti lege i tōsura naçareoz: sic i lr̄a dī. cū g̃ naçarei ñ eēnt ordiati ad misteriū diuinū: vī q̄ mīstris eccl'e ñ debeat tōsura vl' rasura corōe: & h' etiā vī p h' q̄ p̄uersi q̄ ñ sūt mīstri eccl'e tōdent i religiōib'. Ad. iij. p capillos supflua signāt qz capilli ex supfluis gnānt. sz mīstri altar' oēs supfluitates a se debēt abīcē. g̃ total' debēt caput tōdere: & ñ i modū corōe. Sz ꝯ: qz' fm Greg. Seruire deo regnare ē. sz corōa ē signū regni. g̃ illis q̄ ad dīnū mīsteriū applicāt corōa p̄petit. Ad. iij. capilli i velamētū dati sūt: vt pz. j. Cor. xj. sz mīstri altaris debēt hīe mētē velatā. g̃ p̄petit eis rasura corone. Q. teri' vī q̄ corōa sit ordo: qz i actibus eccl'ie spūalia corpalib' rñdēt. sz corōa ē quoddā corporale signū q̄ eccl'a adhibz. g̃ vī q̄ signū iteri' rñdeat ei: & ita etiā corōatōe ip̄rimet characi: & erit ordo. Ad. sic ab epo solū dat p̄firmatio & alīs ordiēs: ita & corōa. sz i p̄firmatōe & alīs ordīb' ip̄mit characi. g̃ & i corōa: & sic idē q̄ ꝑ pus. Ad. ordo ipportat quēdē dignitatī gradū. sz clicus h' ipo q̄ clicus ē i gradu supra pplm̄ p̄stituit. g̃ corōa p quā efficit clicus ē al. q̄s ordo. Sz ꝯ: null' ordo dat nisi inmisse celebratōe. sz corōa dat ēt absq; officio miss'e g̃ ñ ē ordo. Ad. i collatōe cuislibz ordis fit mētio ō alīq̄ ptāte data: ñ āt i collatōe corōe. g̃ ñ ē ordo. Q. teri' vī q̄ p acceptōez corōe aliq̄s renūciet tpalib' bōis: ipi. n. dicūt cū coronāt: Dñs ps hereditat' mee. sz sic dic̄ Hiero. dñs cū istis tpalibus ps fieri dedignat. g̃ abrenūciat tpalib'. Ad. iustitia mīstroz nouī testi dz abūdare sup' mīstros veter': vt pz Matth. v. sz mīstri veter' testi. s. leuite ñ acceperūt ptē hēditat' cū frib' suis. g̃ nec mīstri nouī testi hīe debēt. Ad. Aug dic̄: q̄ postq̄ aliq̄s fact' ē clibus: deiceps dz ō stipēdijs eccle sustētari. sz h' ñ eēt si p̄imoniū suū retinēt. g̃ vī q̄ abrenūciet i h' q̄ clicus fit. Sz ꝯ ē: q̄ Hiere. fuit de ordie sacerdotali: vt pz Hiere. j. sz ipe hūit possessionez ex hēditat' iure: vt pz Hiere. xxxij. g̃ clici p̄nt hīe p̄imōialia bōa. Ad. si h' nō posset ñ videt tūc dīa iter clicos seculares & religiosos. Q. Espōdeo dō ad j. q. q̄ eis q̄ ad dīna misteria applicāt ꝑpetit tōsura & rasura i modū corōe: & rōe figure: qz corona ē signū regni & p̄fectōis: cū sit circular'. illi āt q̄ dīnis misterijs applicāt adipiscūt regiā dignitatē: & p̄fci i virtute eē debēt. Cōpetit ēt eis rōe subtractōis capillorū & ex pte supioꝛ p rasurā: ne mēs eoꝛ tpalib' occupatōib' a p̄templatōe dīnoꝛ retardet: & ex pte iferioꝛ p tōsurā: ne eoꝛ sēsus tpalib' obuoluant. Ad. j. g̃ dō: q̄ dñs cōminat illis q̄ hoc ad cultū dīmonū faciebāt. Ad. ij. dō: q̄ ea q̄ fiebāt i veti testō ipfecte repnātat ea q̄ sūt i nouo testō: & iō ea q̄ p̄tinēt ad mīstros nouī testi ñ solū signāt p officia leuitaꝛ: sz p oēs illos q̄ alīq̄ p̄fectōez p̄firebāt: naçarei āt p̄firebāt p̄fectōez q̄dam i depositōe comesignātes tpaliū p̄tēptū: q̄uis ñ i modū corone deponerēt: sz oio totū: qz nōduz erat tēp' regal' & p̄fecti sacerdotij. Et sil'r ēt q̄uersi tōdūt pp renūciatōnez tpaliū: sz ñ radūt: qz ñ occupāt dīnis misterijs i q̄b' dīna oporteat eos mēte p̄templari. Ad. iij. dō: q̄ ñ solū dz significari tpaliū abiectio: sz ēt regalis dignitas i forma corōe: & iō ñ dz total'r coma tolli & ēt ne idecēs videat. Ad. ij. q. dō: q̄ mīstri eccl'ie a pplo sepant ad vacādū dīno cultui: i cultu āt diuino q̄dā sūt q̄ p potētias deimiatas sūt exercēda: & ad h' dat spūal' ptās ordis: q̄dā āt sūt q̄ cōiter a toto mīstroꝛ collegio fiūt: sic dic̄ dīnas laudes: & ad h' ñ p̄exigit alīq̄ ptās ordis: sz solū q̄dā deputatio ad tale officiū: & h' fit p corōnā: & iō ñ ē ordo sz p̄abulū ad ordiez. Ad. j. g̃ dō: q̄ corōa hz iteriꝰ aliq̄d spūale q̄ ei rñdet: sic signū signato: sz h' ñ ē alīq̄ spūal' ptās: & iō i corōa ñ ip̄rimit characi: nec ē ordo. Ad. ij. dō: q̄ q̄uis p corōnā nō ip̄rimat characi: tñ deputat hō ad diuinū cultū: & iō talis

deputatio oz fieri p sūmū mīstroz. s. epm q̄ ēt veste) bñdicit z vasa z oīa q̄ ad cultū dīnū applicāt. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ex hoc q̄ alīqs ē cleric' ē i altiori statu q̄ laic': ñ tñ hz ăpliorē ptāt gradū: qđ ad ordinē reqrit. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ clīci i h' q̄ cozonā accipiūt ñ renūciāt pīmonio neqz alīs reb' ptalib': qz terrenoz possessio ñ ꝓriat dīno cultui ad quez clīci deputant: sz nimia coz solicitudo: qz vt dicit Greg. affect' i crimie ē. ¶ Ad. j. ģ dō: q̄ dñs dedignat ps fieri: vt ex q̄ cū alīs dilīgat ita. s. q̄ aliquis pōat fīnē suū i deo z i reb' mūdi: ñ tñ dedignat fieri ps eoz q̄ res mūdi ita possidēt q̄ p eas a cultu dīno ñ retrahūt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ leuite i veū testō hēbāt ius i hēditate pīna: sz iō nō accepūt ptē cuz alīs ꝟbub' q̄ erāt p oēs trib' dispgēdi: qđ fieri nō potuisset si vnā decimatā ptē ire accepissent sīc alie trib'. ¶ Ad. iij. dō: q̄ si sint idigētes clīci ad sacros ordines ꝓmoti: eps q̄ eos ꝓmouit oz eis ꝓuidē: alīs ñ tenet: ipi ăt ex ordīe suscepto tenēt ecclie mīstrare. vbū ăt Aug. itelligit qñ ñ hñt vñ sustētent.

AD secundū sic ꝓceditur: vī q̄ supra sacerdotalē ordinē ñ debeat eē aliq̄ ptās epal': qz sīc i lra dī: ordo sacerdotal' ab Aarō sūpsit exordiū. sz i veteri lege null' erat supra Aarō. ģ nec i noua lege oz aliqua ptās eē supra sacerdotalē. ¶ Ō. ptātes ordināt fz act': qz null' act' sacer pōt eē maioz q̄ ꝓsecrē corp' xp̄i: ad qđ ē ptās sacerdotal'. ģ supra sacerdotalem ptātē ñ oz eē epālis. ¶ Ō. sacerdos i offerēdo gerit figurā xp̄i i eccla: q̄ se p̄ii ꝓ nobis obtulit. sz i eccla null' ē maioz xp̄o: qz ipe ē caput eccle. ģ nulla ptās oz eē. ē. sacerdotalē ptātē. ¶ Sz ꝯ: ptās tāto ē altioz q̄to ad plura se extēdit. sz ptās sacerdotal' vt dic Dio. extēdit se ad purgādū z illūinnndū tm: epal' ăt ad h' z ad pficiēdū. ģ supra sacerdotalē ptātem oz eē epal'. ¶ Ō. dīna misteria debēt eē magl ordinata q̄ hūana. sz hūanoz officioz ordo exigit vt i qlibz officō ꝓponat vn' q̄ sit ꝓnceps illi' officij: sicut ꝓponit militib' duc. ģ z sacerdotib' oz aliqs ꝓpōi q̄ sit sacerdotū ꝓnceps: z hic ē eps. ģ epal' ptās oz eē supra sacerdotalē. ¶ Uteri' vī q̄ epat' sit ordo: pmo p h' q̄ Dio. assignat hos tres ordines eccle siastice hierarchie: epm: sacerdotē: z mīstrū. in lra ēt dī q̄ ē ordo eoz q̄driplic'. ¶ Ō. ordo nihil aliud ē q̄ qdā ptās grad' i spūalib' dispēsādis. sz epi pñt dispēsare aliq̄ sacra q̄ ñ pñt dispēsare sacerdotes: sīc ꝓfirmatōez z ordinē. ģ epat' ē ordo. ¶ Ō. i eccla ñ ē aliq̄ spūal' ptās nisi ordis vl iurisdictiōis. sz ea q̄ ptinēt ad ptātez epalez ñ sunt iurisdictiōis: alīs posset cōmitti ñ epo: qđ ē falsū. ģ sūt ptāt ordis. ģ eps hz aliquē ordinē quē ñ hz sacerdos simplex: z sic epat' ē ordo. ¶ Sz ꝯ: qz vn' ordo ñ depēdet a ꝓcedēti q̄tū ad necitatē sacri. sz epal' ptās dependet a sacerdotali: qz null' pōt recipe epalez nisi ꝓus hēat sacerdotalē. ģ epat' ñ ē ordo. ¶ Ō. maiores ordines ñ ꝓferūt nisi i sabbat'. sz epalis ptās traditi i oñicis. ģ ñ ē ordo. ¶ Uteri' vī q̄ supra epos ñ possit aliqs eē supioz i eccla: qz oēs epi sūt aploz successores. sz ptās q̄ est data vni aploz. s. Petro: Matth. xvj. ē etiā data oīb' aplis. Jo. xx. ģ oēs epi sūt pares: z vn' ñ ē sup altez. ¶ Ō. rit' eccle magl oz eē ꝓformis ritui iudeoz q̄ ritui gētiliū. sz distinctio epal' dignitat' z ordinatio vni' sup aliū: vt i lra dī: ē a gētilib' itroducta: i veū ăt lege ñ erat. ģ nec i eccla eps vn' sup aliū eē oz. ¶ Ō. supioz ptās nō pōt ꝓferri p iferiorē: neqz eqlis p eqlez: qz sine vlla ꝓdictiōe qđ min' ē a miori bñdicit: Heb. vij. vñ ēt sacerdos ñ ꝓmouet epm neqz sacerdotē: sz eps sacerdotē: sz eps pōt quēlibz epm ꝓmouē: qz ēt hostiē. eps ꝓsecrat papā. ģ epal' dignitas i oīb' ē eqlis z sic vn' eps ñ oz alīs subeē: vt i lra dī. ¶ Sz ꝯ ē qđ legit i ꝓcil. Cōstātinopol. Ueneramur fm scripturas z canonū diffinitōes scissimū antiq̄ Rome epm ꝓmū eē z maximū epoz: z p' ipm Cōstātinopol. epm. ģ vn' eps ē sup aliū. ¶ Ō. btūs Cyrillus eps alexādrin' dic: Ut mēbra māeam' i capite nro aplico throno Romāoz pōtificū a q̄ nrm ē q̄rere qđ credē z qđ tenere debeam': ipz venerātes: ipm rogātes p oīb': qm ipse sol' ē rephēdē: corrigē: statuē: disponē: soluē: z ligare: loco illi' q̄ ipm edificauit: z nulli aliq̄ qđ suū ē plenū: sz ipi soli dedit: cui oēs iure dīno caput iclinār: z ꝓmates mūdi tanq̄ ipi dño iesu xp̄o obediūt. ģ epi alicui subsūt ēt iur dīno. ¶ Respōdeo dō ad. j. q. q̄ sacerdos hz duos act': vnū ꝓncipalē. s. ꝓsecrē veꝛ corp' xp̄i: aliuz secūdariū. s. ꝓparē pplm ad susceptionē h' sacri: vt ꝓus dcm ē: q̄tū ăt ad ꝓmū actū act' sacerdot' ñ dependz ab aliq̄ supiori ptāte nisi dīna: sz q̄tū ad secūdū dependet ab aliq̄ supiori ptāte z hūana: oīs enī ptās q̄ ñ pōt exire i actū nisi ꝓsupposit' qbusdā ordiatōib' dependet ab illa ptāte q̄ illas ordiatiōes facit: sacerdos ăt ñ pōt absoluē z ligare: nisi ꝓsuppositis platōis iurisdictiōe: q̄ sibi sb̄dant illi q̄s absoluit. pōt ăt ꝓsecrē q̄libz mās a xp̄o dimiatās: nec aliud reqrit q̄tū ē ō necitate sacri: q̄uis ex qdā ꝓgruitate ꝓsuppoat act' epal' i ꝓsecrōe altar' z vestiuz ei'. Et ita pz q̄ oz eē supra sacerdotalē ptātē epalē q̄tū ad actū scōdariū sacerdot': ñ ăt q̄tū ad ꝓmuz. ¶ Ad. j. ģ dō: q̄ Aarō sacerdos fuit z pōtifex. i. sacerdotū ꝓnceps. sūpsit ģ sacerdotal' ptās ab ipo ex ordiū inq̄tū fuit sacerdos sacrificia offerēs: qđ ēt maioꝛib' sacerdotib' licebat: sz ñ ab eo inq̄tū fuit pōtifex: p quā ptātē potēat aliq̄ facē: vt igredi scm i āno i scā scōz: qđ alīs ñ licebat. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄ntū ad illū actū ñ ē aliq̄ ptās supioz: sz q̄tū ad aliuz vt dcm ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sīc oīuz rex nāliū pfectiones ꝑsistūt exēplarit i deo: ita xp̄s fuit exēplar oīuz officoz ecclasticoz: vñ vnusq̄sq̄ mīster eccle q̄tū ad aliq̄d gerit typū xp̄i: vt ex lra pz: z tñ ille ē supioz q̄ fz maiorē pfectōez xp̄z repñtat: sacerdos ăt repñtat xp̄m in h' q̄ p scīpm aliqđ mīnisterium

ipleuit. sz ep̃s i h̃ q̃ alios mīstros īstituit ⁊ eccl̃ias fūdauit. vñ ad ep̃m ptiet mācipare aliq̃d oīnīs ob sedis q̃ cultū oīnū ad sil̃itudiez xp̃i statuēs: ⁊ p h̃ ēt ep̃s spāl̃r spōs' eccl̃e dī sic̃ xp̃s. ¶ Ad. ij. q. dō: q̃ ordo pōt accipi dupl̃r: vno mō ꝯz q̃ ē sacr̃m: ⁊ sic vt p̃us dictū ē ordiat oīs ordo ad eucharistie sacramētū. vñ cū ep̃s ñ hēat ptātē supioꝛē sacerdote q̃n tū ad h̃ ñ erit ep̃al' ordo. Alio mō pōt ꝓsiderari ordo ꝯz q̃ ē officiū quoddā respectu q̃rūdā actionū sacraꝛ: ⁊ sic cū ep̃s hēat ptātē i actōib' hierarchic̃ respectū corꝑis mystici supra sacerdotē: ep̃atus erit ordo: ⁊ fm h̃ loquūt auctes iducte. vñ p̃z solo ad p̃mū. ¶ Ad. ij. dō: q̃ ordo fm q̃ ē sacr̃m imp̃m mēs characterē ordiat spāl̃r ad sacr̃m eucharistie i q̃ ipe xp̃s ꝓtinet: qz p characterē ipi xp̃o ꝓfiguramur: ⁊ iō lz def. aliq̃ ptās spūal' ep̃o i sui ꝓmotiōe respectū aliquoꝛ sacr̃oꝛ: ñ tñ illa ptās hz rōez characteris: ⁊ pp h̃ ep̃at' ñ ē ordo fm q̃ ordo ē q̃daz sacr̃m. ¶ Ad. iij. dō: q̃ ptās ep̃al' nō ē tm̃ iurisdictōis: sz ēt ordis: vt ex dc̃is p̃z: fm q̃ ordo cōiter accipit. ¶ D. iū. q. dō: q̃ vbicūq̃ sūt mlta regimina ordiata i vnū: oz eē aliq̃d vle regimē supra pticlaria regimia: qz i oīb' vtutib' ⁊ artib': vt dī i. j. eth. ē ordo fm ordinē finiū: bonū āt cōe diuini' ē q̃ bonū spāle: ⁊ iō sup ptātem regitiuā q̃ piectat bonū spāle oz eē ptātez regitiuā vlez respectū bōi cōis: alīs ñ posset eē colligato ad vnū: ⁊ iō cuz tota eccl̃ia sit vnū corꝑ: oz si ista vnitas oz ꝓseruari q̃ sit aliq̃ potestas regitiua respectū totī' eccl̃e supra ptātē ep̃alē q̃ vnāq̃q̃ spāl̃ eccl̃a regit: ⁊ hec ē ptās pape: ⁊ iō q̃ hāc ptātē negāt scismatici dicūt: q̃i diuisoꝛes eccl̃esiastice vnitat̃. Et iter ep̃s simplicē ⁊ papā sūt alīq̃ grad' dignitatū corꝛñdētes gradib' vniōis: fm q̃s vna ꝙgregatio vl̃ cōitas icludit aliā: sic̃ cōitas vni' p̃uicie icludit cōitatē ciuitat̃: ⁊ cōitas regni cōitatē vni' p̃uicie: ⁊ cōitas totī' mūdi cōitatez vni' regni. ¶ Ad. j. q̃ dō: q̃ q̃uis oīb' aplīs data sit cōis ptās ligādi ⁊ soluēdi: tñ vt i hac ptāte ordo alīq̃s significaret: p̃mo soli Petro data ē: vt oñdat q̃ ab eo i alios ꝺbeat ista ptās deſcēdē: pp q̃ ēt ei dixit singl̃ariī: Cōfirma fratres tuos: ⁊ pasce oues meas Idest loco mei. vbi Chrys. dic̃: Preposit' ⁊ caput esto frm̃: vt ipsi te i loco meo assumētes: vbiq̃ terraꝛ te i throno tuo sedētes ꝓdicēt ⁊ ꝓfirment.

¶ Ad. ij. dō: q̃ rit' iudeoꝛ ñ erat diffusus i oīuersis regnis ⁊ p̃uicijs: sz tm̃ i vna gēte: ⁊ iō ñ oportebat q̃ sub eo q̃ hēbat ptātē p̃ncipalē alīq̃ pōtifices distiguerēt. sz eccl̃e rit' sic̃ ⁊ gētiliū p diuersas nationes diffūdit: ⁊ iō oz q̃ q̃ tū ad h̃ mag' gētiliū rit' q̃ iudeoꝛ stat' eccl̃e ꝓformet. ¶ Ad. iij. dō: q̃ potestas sacerdotī excedit a ptāte ep̃i q̃i a ptāte alīus generī: sed ptās ep̃i excedit a ptāte pape q̃i a ptāte eiusdē generī: ⁊ iō oēz actū hierarchicū quē pōt facē papa i mīstratōe sacroꝛ: pōt facē ep̃s: ñ āt oēm actū quē pōt facē ep̃s pōt facē sacerdos i sacroꝛuz collatiōe: ⁊ iō q̃tū ad ea q̃ sunt ep̃al' ordis oēs ep̃i sūt eq̃les: ⁊ pp hoc q̃libz aliū pōt ꝓsecrare.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: vī q̃ vestes mīstroꝛ ñ ꝓueniēter i eccl̃ia īstitute sint: mīstri. n. noui testi magī tenēt ad castitatē q̃ mīstri veteri. sz iter alias vestes mīstroꝛ veīs testi erāt femialia i signū castitat̃i. q̃ mlto fortī' nūc eē debēt iter vestes mīstroꝛ. ¶ D. sacerdotiū noui testi ē dign' q̃ veīs sacerdotiū. sz veres sacerdotes hēbāt mitras q̃ ē signū dignitat̃i q̃ sacerdotes noue legī eas debēt hīe. ¶ D. sacerdos ē ꝓpiq̃oꝛ ordīb' mīstroꝛ q̃ ordo ep̃al'. sz ep̃i vtūt vestib' mīstroꝛ. s. dalmatica q̃ ē vestis diaconi: et tunica q̃ ē vestis ꝑdiaconi: q̃ multo fortī' ſiplices sacerdotes debēt vti eis. ¶ D. i veīi lege pōtifex ocerebat sup hūerale q̃ significabat on' euāgelī: vt dic̃ Beda. h̃ āt maxie nr̃is pōtificib' icūbit. q̃ dēbēt hīe suphūerale. ¶ D. i rōali q̃ vtebāt pōtifices veteri legis scribebat doctria ⁊ vitas. sz vitas maxia i noua lege declāta ē. q̃ pōtificib' noue legis ꝓpetit. ¶ D. lamia aurea i q̃ scriptū erat nomē dei erat dignissimū ornamētū veīs legī. q̃ illud maxie ꝺbuit trāsferri i nouā legē. ¶ D. ea q̃ exterī' gerūt i ministr̃i eccl̃e sūt signa iterioꝛ ptāt̃i. sz archiepūs nō hēt alīq̃ generī ptātē q̃ ep̃s: vt dictū ē. q̃ ñ oz hīe pallium q̃ ñ hñt ep̃i. ¶ D. ptāt̃i plēitudo resid̃z penes Romanū pōtificē. sz ipe ñ hz baculū. q̃ nec alīq̃ ep̃i debēt hīe. Q Espōdeo dō: q̃ vestes mīstroꝛ vt. s. dcm̃ ē designāt idoneitatē: q̃ i eis req̃rit ad tractādū dīna. ⁊ qz q̃dā sūt q̃ i oīb' req̃rūt: ⁊ q̃dā q̃ i supioꝛib': q̃ ñ ita exigūt i iferioꝛib': iō q̃dā vestes sūt oīb' mīstri cōes: q̃dā āt supioꝛ tm̃: ⁊ iō oīb' ministri ꝓpetit amict' hūeros tegēs: q̃ significat fortitudo ad dīna officia exequēda q̃b' mācipāt: ⁊ sil̃r alba q̃ significat puritatē vite: ⁊ cīgulū q̃ significat repssionē carnis. sz ꝑdiacon' vltim' hz mānipulū i sinistra: q̃ significat exīlio mimaꝛ macularū: qz mānipul' ē q̃i sudariū ad exigēdū vultū: ipi. n. ꝓmo ad sacra tractāda admittūt: hñt ēt tūicā strictā: p quā doctria xp̃i significat. vñ ⁊ veīi lege i ipa tinctinabula pēdebāt: ꝑdiaconi. n. ꝓmo admittūt ad doctrinā noue legī ānūciandā. sz diacon' hz āplī stolā i sinistro hūero: i signū q̃ applicat ad mīsteriū i ip̃is sacr̃is. ⁊ dalmatica q̃ ē vestis larga sic dicta: qz i dalmatie ptib' ꝓmo vsus ei' fuit: ad significādū q̃ ipe ꝓmo dispēsator sacroꝛ ponit: ipe. n. sāguinē dispēsat: i dispēsatōe āt largitas req̃rit. sz sacerdoti stola in vtroq̃ hūero ponit: vt oñdat q̃ plēa ptās dispēsādi sacra ei dat: ñ vt mīstro alīus ⁊ iō stola descēdit vsq̃ ad iferioꝛa. hz ēt ⁊ casula: q̃ significat charitatē: qz sacr̃z ꝓsecrat charitat̃i. s. eucharistiā. Hz ep̃i addūt. ix. ornam̃ta. s. sacerdotes: q̃ sūt: calige: sādalia: succinctoriū: tūica: dalmatica: mitra: chirothece: anul': ⁊ baculī: qz. ix. sūt q̃ s. sacerdotē pñt. s. clicos ordiare: vgines bñdicē: basilicas dedicare: clicos deponē: synodos celebrare:

christina cōsticē: vestes ꝛ vasa ꝓsecrare. vl̄ p caligas significat rectitudo gressuū: p sandalia q̄ pedes tegūt ꝓtempt' irenoꝝ: p succinctoriū q̄ stola ligatur cū alba amor honestat': p tunicā pseuerātia: quia Joseph tunicā talarē hūisse legit q̄si descēdentem vsq; ad talos: p quos significat extremitas vite: p dalmaticā largitas i opib' mificoꝛdie: p chirothecas cautela i ope: p mitrā scia vtriusq; testū: vnō ꝛ duo cornua hz: p baculū cura pastoral' q̄ oz colligere vagos: qō signat curuitas i capite baculi: sustētare ifirmos: qō significat ipe stipes baculi: sz pungere lētos qō significat stimulus i pede baculi: vñ vsus: Collige sustēta stimula vaga morbida lenta. p anulū sacra fidei q̄ eccl̄ia desponsat xpo: ipi. n. sūt eccl̄ie spōsi loco xpi. Sed vlteri' archiepi hñt palliū i signū ꝓuilegiate ptātis: significat. n. torquē aureā quā solebāt legitie certātes accipe. ¶ Ad. j. g̃ oō: q̄ sacerdotib' veteri legi idicebat ꝓtinētia illo tm̄ tpe q̄ ad suū mysteriū accedebāt: ꝛ iō in signū castitat' tūc fuāde i sacrificioꝝ oblatiōe femialib' vtebāt: sz mistris noui testi idicit ppetua ꝓtinētia: ꝛ iō ñ ē sile. ¶ Ad. ij. oō: q̄ mitra illa ñ erat signū alicui' dignitat': fuit. n. sic quoddā galerū: vt Iero. dicit: sz cydari q̄ erat signū dignitat' sol' pōtificib' dabat: sic ꝛ nunc mitra. ¶ Ad. iij. oō: q̄ ptās mistroꝝ ē in epo sic i ozigie: nō āt in sacerdote: qa ipe ñ ꝓfert illos ordines: ꝛ iō magis epus q̄ sacerdos vestib' mistroꝝ vtit. ¶ Ad. iij. oō: q̄ loco suphumeral' vtit stola q̄ ad idē significāduz ē ad qō erat suphūerale. ¶ Ad. v. oō: q̄ palliū succedit loco ratiōal'. ¶ Ad. vj. oō: q̄ p illa lamia hz pōtifex crucē: vt Inno. dic: sic p femialib' hz sādalia: p linea albā: p baltheo cingulū: p podere tūicā: p ephod amictū: p rōali amictū: p cydari mitram. ¶ Ad vij. oō: q̄ q̄uis ñ hēat alteri' generis ptātē: tñ cādez hz āpliorē: ꝛ iō ad hāc pfectōnē ōsignādā sibi pallīū dat q̄ vndiq; circūdat. ¶ Ad. viij. oō q̄ romanus pōtifex ñ vtit baculo: qz Petr' misit ipz ad suscitādū quēdā discipulū suū: q̄ postea fcūs ē epus Treuerensis: ꝛ iō i dioceſi Treuereñ. papa baculū portat: ꝛ nō i aliꝫ. vl̄ etiā i signū q̄ nō hz coartatā ptātē: qō curuato baculi significat. ¶ Unc ad cōsiderationē ꝛc. vī q̄ male oꝛdiet: qz h' sacr̄m est ad dispēsandū alia sacra: ꝛ ita añ alia debēt oꝛdiari. Et oō: q̄ mg̃r oꝛdiat ꝑm h' ad qō ordināt: ꝛ qz h' bonū cōe ad qō oꝛdiat hoc sacr̄m ꝓsuppōit bonū ꝓsone ad qō ordināt ꝓcedētia: iō de h' ñ debuit ꝑ⁹ deimiare. ¶ In sacro g̃ septiformis ꝛc. adaptatio q̄dā ē: qz i q̄libet oꝛdie oīa dona spūs sci dant. ¶ Quia Matthias electꝰ ē sorte de q̄ Dio. dic. v. c. eccl. hierar. iō dīna sorte Mat. hic data: alū alia dixerūt: nec recte vt existio: meū ꝛ ipe sensū dicaꝝ vī mihi scriptura sorte noiasse dīnū quoddaz donū: declarās Matthiā q̄i dīna electiōe oñsum. ¶ Diturus ptē ꝛc. g̃ hz ois lector aureolā. Et oō q̄ verū ē si ipleat officiū: vt ñ solū legat sz ēt iterp̄tet p ꝓdicatōez: qō tñ nō vī suū officiū: ꝛ iō etiam nō dic simplr q̄ hēat illoꝝ meritū: sz cū ill' integritaz aliq̄d de actu eoꝝ ptícipat. ¶ Canones duos tm̄ sacros ꝛc: pp h' q̄ hi duo tm̄ oꝛdies hñt actū supiꝰz sacrz: sz sōdiacon' sup sac̄ vasa tm̄. ¶ Di. XXV.

Dolet queri si heretici ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̄ de sacro oꝛdis: hic determiat de ꝓsonis ꝛ suscipiētib' h' sacr̄m. Et diuidit i ptes duas: in ꝑma determiat de ꝓferētib': in scōa de suscipiētib': ibi Sacri canōes ꝛc. Prima i duas: i ꝑma inqrit de hēticis vtrū possint oꝛdiare: scōo spāliter de simōiacis: ibi De simōiacis vō ꝛc. Prīa in tres: i ꝑma pōit auctoritatē ad oñendum q̄ hētici non pñt h' sacr̄m ꝓferre: in scōa ponit auctes ad ꝓpoz ibi Ecōtra āt ꝛc. in tertia soluit: ibi Dic āt q̄dē ꝛc. Et pōit q̄tuoꝝ solutōes diuersoꝝ: vt i lra pz. ¶ De simōiacis āt ꝛc. hic inqrit ō simoniacis. Et circa h' duo fac: ꝑmo oñdit q̄ sūt simōiaci: secūdo vtr̄ possint oꝛdiare: ibi Differūt tñ ꝛc.

Hic ē triplex qō. ¶ Prima ō ordinātib'. Scōa de oꝛdiatis. ¶ Tertia de simoniacis. ¶ Circa ꝑmū q̄runt duo. ¶ Prīo vtrū solus epus possit ꝓferre oꝛdis sacr̄m. ¶ Secūdo vtr̄ hēticꝰ vl̄ q̄cūq; ab eccl̄ia p̄cisus.

Ad primū sic proceditur: vī q̄ nō tm̄ epus oꝛdis sacr̄m ꝓferat: qz man' ipositio aliq̄d ad ꝓsecratiōnē facit. sz sacerdotib' q̄ oꝛdināt ñ solus epus man' ponit: sz sacerdotes astātes. g̃ ñ solus epus ꝓfert oꝛdis sacr̄m. ¶ ℟. tūc vnicuiq; dat ptās oꝛdis qñ ei exhibet qō ad actū sui oꝛdis ptinet. s. sōdiacono dat vrceol' cū aq̄ manili ꝛ māutergio: ab archidiacono simil' r acolythis cādelabrū cū cereo ꝛ vrceol' vacuus. g̃ nō sol' epus ꝓfert oꝛdis sacr̄m. ¶ ℟. illa q̄ sūt oꝛdis ñ pñt alicui ꝓmitti q̄ nō hz oꝛdies. sz ꝓferre oꝛdies miores ꝓmittit aliq̄b' q̄ nō sūt epi: sic ꝑsbyteris cardialib'. g̃ ꝓferre oꝛdies nō ē epalis oꝛdinis. ¶ ℟. cuicūq; ꝓmittit ꝓncipale ꝛ accessoriū. sed oꝛdis sacr̄m oꝛdiat ad eucharistiā sic accessoriuz ad ꝓncipale. cū g̃ sacerdos ꝓsecret eucharistiā: ipe etiā poterit oꝛdies ꝓferre. ¶ ℟. plus distat sacerdos a diacono q̄ epus ab epo. sz epus pōt ꝓsecrare epm. g̃ ꝛ sacerdos pōt ꝓmouē diaconū. ¶ Sz ℟: nobiliori mō applicāt ad dīnuz cultū mistri p oꝛdies q̄ vasa sacra. sz ꝓsecratio vasoꝝ ptiet ad solū epz. ergo mlto forti' ꝓsecratio mistroꝝ. ¶ ℟. sacr̄m oꝛdis ē excellētis q̄ ꝓfirmatōis. sz sol' epus ꝓfirmat. g̃ multo magis sol' ꝓfert oꝛdis sacr̄m. ¶ ℟. vgies p bñdictionē nō ꝓstituūt i aliq̄ gradu spūal' ptātis: sic oꝛdiati ꝓstituūt. sz vgines bñdicē ē sol' epi. g̃ multo magis sol' ipe pōt alios oꝛdiare. ¶ Espōdeo oō: q̄ ptās epal' se hz ad ptātē oꝛdinū ut̄erioꝝ sic politica

que ꝓlectat bonū cōe ad iferiores artes ⁊ vtutes q̄ ꝓiectāt aliq̄ bonū ſpāle: vt ex dictis pz. politica ät vt dī i.j.etbi. ponit legē iferioꝝ artiū .ſ. ds quā debeat exercē: ⁊ q̄tū: ⁊ q̄lit: ⁊ iō ad eſm ptiet i oi⁹ diuīs miſteriis alios collocare: vñ ipe ſol⁹ cōfirmat: qz ꝓfirmati i q̄dā officio ꝓfitēdi fidē ꝓſtituūt iō ēt ſol⁹ ipe vḡies bñdicit: q̄ figurā gerūt eccle xpo despōſate: cui⁹ cura ipi ꝓncipalr ꝓmittit: ipſe ēt in miſtri ordinū ordinādos ꝓſecrat: ⁊ vaſa q̄bus vti debēt eis determiat ſua ꝓſecratōe: ſic ēt officia ſecularia i ciuitatib⁹ diſtribuūt ab eo q̄ hz excellētioꝛē ptātez: ſic a rege. ¶ Ad.j.g̈ dō: q⁹ i ipoſitōe manuum ñ dat charact ſacerdotal⁹ ordis: vt ex dictis pz: ſz gr̄a ſm q⁹ ad exequēdū ordiez ſint idonei: ⁊ qz indiget ālibus gr̄a: iō ſacerdotes cū epo man⁹ iponūt eis d̄ i ſacerdotes ꝓmouēt: ſz diacōis ſol⁹ eps. ¶ Ad.g̈.dō: q⁹ archidiacon⁹ ē q̄ ꝓnceps miſteriꝰ: iō oia q̄ ad miſteriū ptinēt ipe tradit: ſic cereum q̄ acolythus diacono fuit añ euāgeliū ipz portādo: ⁊ vrceū q̄ fuit ſ̄bdiacono: ⁊ ſilr dat ſ̄bdiacono ea q̄b⁹ ſupioꝛib⁹ ordīb⁹ fuit: ⁊ tñ i illo ñ ꝓſiſtit ꝓncipal⁹ act⁹ ſubdiaconi: ſz i h⁹ q⁹ opat circa mäz ſacrī: ⁊ iō characterē accipit i h⁹ q⁹ dat ei calix ab epo: ſz acolythus accipit characterē ex vbis epi i h⁹ q⁹ accipit p̄dca ab archidiacono: ⁊ magis i acceptiōe vrceoli q̄ cādelabri: vñ ñ ſeq̄t q⁹ archidiacon⁹ ordiez ꝓfeat ¶ Ad.iij.dō q⁹ papa q̄ hz plēitudiez ptāt⁹ pōtifical⁹ pōt ꝓmittē ñ epo ea q̄ ad eſpalē dignitatē ptinent: dūmō illa ñ hēant imediatā relatōez ad veꝛ. coꝛpus xp̄i: ⁊ iō ex eī⁹ ꝓmiſſiōe aliq̄s ſacerdos ſimplr pōt ꝓferre miꝛores ordies ⁊ ꝓfirmare: vt .ſ. diſ.vij. dēm ē: nō ät aliq̄s nō ſacerdos. ¶ Nec itez ſacerdos maiores ordies q̄ hñt imediatā relatōez ad coꝛpus xp̄i. ſ. q̄ ꝓſecrādū papa ñ hz maiꝛē ptātē q⁹ ſimplex ſacerdos. ¶ Ad.iij.dō: q⁹ q̄uis ſacr̄z eucharistie ſit maximū ſacr̄m i ſe: tñ ñ collocat i aliq̄ officio ſic ordis ſacr̄m: ⁊ iō ñ ē ſil⁹ rō. ¶ Ad.v. dō: q⁹ ad cōicandū alīi q̄ ds hz ñ exigit ſolū ꝓpiq̄tas ſz ꝓpletio ptātis. ſz d̄a ſacerdos ñ hz ꝓpletā ptātē i hierarchid officiū ſic eps: iō ñ ſeq̄t q⁹ poſſit diaconos facē: q̄uis ille ordo ſit ſibi ꝓpiquus.

AD ſecūdū ſic ꝓceditur: vī q⁹ hēticī ⁊ ab eccl̄a p̄ciſi ñ poſſint ordies ꝓferre. plus enī ē aliquē ꝓmouē ad ordies q̄ aliquē abſoluē vl ligare. ſz hēticⁿ non pōt abſoluē vl ligare. g̈ nec ordies ꝓferre. ¶ Ꝑ. ſacerdos ab eccl̄a ſeparⁿ pōt ꝓfice: qz i eo charact indelibilr mäet p quē h⁹ pōt. ſz eps ñ accipit aliquez characterem in ſui ꝓmotione. ergo non eſt neceſſe q⁹ epiſcopalis poteſtas in eo remaneat poſt ſepatōem eⁿ ab eccl̄a. ¶ Ꝑ. i nulla cōitate ille d̄ a cōitate repellit pōt cōitatī officia diſponē. ſz ordines ſūt q̄dā officia eccl̄e. g̈ ille d̄ extra eccl̄az ponit non pōt ordies ꝓferre. ¶ Ꝑ. ſacr̄a hñt efficaciā ex paſſione xp̄i. ſz hēticⁿ ñ ꝓtinuat paſſiōi xp̄i neq̄z p ꝓfam fidē cū ſit ifideⁿ: neq̄z p fidē eccl̄e cū ſit ab eccl̄a ſeparⁿ. g̈ ñ pōt ſacr̄m ordis ꝓferre. ¶ Ꝑ. i ordis collatōe exigit bñdictō. ſz hēticⁿ ñ pōt bñdicē: q̄nimo bñdictio ſua i maledictōez vrit: vt pz p auctes i lr̄a iductas. g̈ ñ pōt ordies ꝓferre. Ꝓz q̄ ē: qz aliquis eps i hēſim lapſus q̄ñ reconciliat ñ itez ꝓſecrat. g̈ ñ amiſit ptātē quā hēbat ordies ꝓferēdi. ¶ Ꝑ. maiꝛ ptās ē ptās ꝓferēdi ordies q̄ ptās ordinū. ſz ordinū ptās ñ amittit pp hēſim vl aliq̄d hⁿ modi. g̈ nec ptās ordies ꝓferēdi. ¶ Ꝑ. ſic baptiſās exhibet tm̄ miſteriū exī⁹: ita ⁊ ꝓferēs ordies deo iteri⁹ operante. ſz nulla rōe aliq̄s ab eccl̄a p̄ciſus amittit baptiſādi ptātē. g̈ nec ordies ꝓferēdi. Q Eſpōdeo dicēd: q⁹ circa hⁿ ponūt i lr̄a. iiij. opioes. q̄da. n. dicūt q⁹ hēretici q̄diu ab eccl̄a tolerāt hñt ptātē ordies cōferēdi: ñ ät poſtq̄ ab eccl̄a fuerit p̄ciſi: ⁊ ſilr nec degradati ⁊ alij hⁿ mōi: ⁊ hec ē ꝑma opio. Ꝓz hⁿ nō pōt ſtare: qz ois ptās q̄ dat cū aliq̄ ſectōne nullo cāu ptigēte tolli pōt: ſic nec ipa ſectio ānullari: qz ēt altare vl chriſma ſeu ꝓſecta ꝑpetua ſacrata manēt. vñ cū epal⁹ ptās cū q̄dā ſecratōe det: oz q⁹ ꝑpetuo mäet q̄tūcūq⁹ alīqs peccz vl ab eccl̄a p̄cidatur. Et iō alij dixer̄t q⁹ p̄ciſi ab eccl̄a d̄ i eccl̄a ptātē epalez hūerūt retinēt ptātē alios ordinādi ⁊ ꝓmouēdi: ſz ꝓmoti ab eis hⁿ ñ hñt: ⁊ hec ē q̄rta opio. Ꝓz hⁿ ēt eē ñ pōt: qz ſi illi q̄ fuerūt i eccl̄ia ꝓmoti retinēt ptātē quā accepunt: pz q⁹ exequēdo ſuā poteſtatē verā ſectōez faciūt: ⁊ iō ve tribuūt oēz potestatē q̄ ſectiōe dat: ⁊ ſic ordiati ab eis vl ꝓmoti hñt eandē ptātē quā ⁊ ipi. Et iō alij dixerūt: q⁹ ēt p̄ciſi ab eccl̄a pñt ordies ⁊ alia ſacr̄a ꝓferre: dūmō formā debitā ⁊ itentōez fuent: ⁊ q̄tū ad ꝓmū effectū d̄ ē collatio ſacr̄i: ⁊ q̄tū ad vltimū d̄ ē collatio gr̄e: ⁊ hec ē ſcōa opio. Ꝓz hⁿ ēt ñ pōt ſtare: qz ex hⁿ ipo q⁹ aliq̄s hēticus p̄ciſo ab eccl̄ia in ſacr̄is cōicat: peccat: ⁊ ita ficⁿ accedit: ⁊ gr̄az ꝓſeq̄ ñ pōt: niſi forte i baptiſmo i articlo neċitat⁹. Et iō alij dicūt: q⁹ vā ſacr̄a ꝓferūt: ſz cū eis gr̄az ñ dāt: ñ pp ifficaciā ſacr̄oꝝ: ſz pp pcā recipiētiū ab eis ſacr̄a ꝛ. ꝓhibitōez eccl̄e: ⁊ hec ē ītia opio q̄ vā ē. ¶ Ad.j.g̈ dō q⁹ effect⁹ abſolutōis ñ ē alⁱ q⁹ remiſſio pcoꝝ q̄ per gr̄az fit: ⁊ iō hēticⁿ ñ pōt abſoluē ſic nec gr̄az i ſacr̄is ꝓferre: ⁊ itez: qz ad abſolutōez req̄rit iuriſdictio quā ñ hz ab eccl̄a p̄ciſus. ¶ Ad.g̈.dō: q⁹ in ꝓmotōe epi dat ſibi ptās q̄ ꝑpetuo manet i eo: q̄uis dici ñ poſſit charact: qz p eā nō ordiat⁹ hō directe ad deū: ſz ad coꝛp⁹ xp̄i myſticū: ⁊ tñ idelibilr mäet ſic charact: qz p ſectōez dat. ¶ Ad.iij.dō: q⁹ illi d̄ ab hēticō ꝓmouēt q̄uis accipiat ordiez: ñ tñ recipiunt executōez: vt licite poſſit i ſuis ordīb⁹ miſtrare rōe illa quā obiectio tāgit. ¶ Ad.iij.dō: q⁹ p fidē eccl̄e ꝓtinuat paſſiōi xp̄i: qz q̄uis ſint ſm ſe: ſūt tñ i ea q̄tū ad formā eccl̄e quā fuāt. ¶ Ad.v. dō: q⁹ hⁿ ē reſpondū ad vltimū effectū ſacroꝝ: vt tertia opio dicit.

Queſtio. II.

Deinde queritur de ordiat. Et circa h' q̄rūt duo. ¶ Primo vtr aliq̄s impediat pp defectū nature. Scdo vtr impediat pp ꝓditōez fortūe exīoris.

Ad primus sic proce
dit: vī q̄ sex' femine' ñ impediat ordis su
sceptōez: qz officiū ꝑphie ē mal' q̄ sacerdot officiū
qz ꝑphia ē medi' iter deū ⁊ sacerdotē: sic sacerdos
int deū ⁊ ppl'z. sz ꝑphie officiū aliq̄n mlierib' ē cō
cessū: vt pz. iij. Re. g ⁊ sacerdotū officiū eis ꝓpetē
pōt. ¶ Ꝫ. sic ordo ad q̄dā pfectōez ptiet: ita ⁊ pla
tōis officiū ⁊ martyriuz ⁊ religiōis stat'. sz plato
ꝓmittit mlierib' i nouo testō: vt pz ō abbatissis: et
i veī: vt pz ō Delboza q̄ iudicauit isr'l: Judicū. iiij.
ꝓpetit ēt eis mārtyriū ⁊ rligiōis stat'. g ⁊ ordo eccle
¶ Ꝫ. ordinū ptās i aia fūdat. sz sex' ñ ē aia: g diuer
sitas sexuū ñ facit distictōez i receptōe ordinū. Sz
ꝫ ē qō. j. Timo. ij. Mlierē docē i eccla ñ pmit
to: nec dñari i viz. ¶ Ꝫ. i ordinādis exigit corōa
q̄uis ñ ō necitate sacri. sz corōa ⁊ tonsura ñ ꝓpetit
mlierib': vt pz. j. Cor. xj. g nec ordinū susceptio.
Qti' vī q̄ puēi ⁊ d carēt vsu rōis ñ pñt ordies su
scipe: qz vt i lra dī: sacri canōes i susciptib' ordies
certū etat tps ōteriauerūt. sz h' ñ eēt si pueri reci
pe posset ordis sacrz. g nē. ¶ Ꝫ. sacrz ordis ē digni'
q̄ mrimoniū. sz pueri ⁊ alij carētes vsu rōnis nō
pñt ꝫhere mrimoniū. g nec ordies suscipe. ¶ Ꝫ. c'
ē potētia ei' ē act' fm phm i li. ō sōno ⁊ vigilia. sz
actus ordis req̄rit vsū rōis: g ⁊ ordis ptās. Sz ꝫ:
ille q̄ añ ānos discretōis ē pmot' ad ordies sine ite
ratōe ipoz q̄nq̄z i eis ꝓcedit mistrare: vt pz extra
ō clīco ordiato p saltū. h' ār ñ eēt si ordiez nō susce
pissz. g puer pōt ordiez suscipe: ¶ Ꝫ. alia sacra i q̄
b' charact ipmit pñt puēi suscipe: vt baptmū ⁊ cō
firmatōez. g pari rōe ordiez. Æspōdeo dō ad. j.
q. q̄dā req̄rūt i recipiēte sacrz q̄i de necitate sacri
q̄ si desint ñ pōt alīq̄s suscipe neq̄z sacrm neq̄z rem
sacrī: q̄dā vo req̄rūt ñ de necitate sacri: sz ō necita
te ꝑcepti pp ꝓgruitatē ad sacrm: ⁊ sine tlīb' aliq̄s
suscipit sacrz: sz ñ rē sacri. Dicēō g q̄ sex' viril' req̄
rit ad susceptōez ordis ñ solū scdo mō: sz ēt pmo.
vñ etsi mlieri exhibeāt oia q̄ i ordīb' fiūt: ordiez ñ
suscipit: qz cū sacrz sit signū i his q̄ i sacro agūt re
q̄rit ñ solū res: sz significatio rei: sic dictū ē q̄ in ex
trēa vnctiōe exigit q̄ sit ifirm': vt significet curatio
ne idigēs: cū g i sexu femineo ñ possit significari aliq̄
eminētia grad': qz mlier statū subiectōis hz: iō ñ po
test ordis sacrz suscipe. Quidā ār dixerūt: q̄ sex' vi
ril' ē de necitate ꝑcepti: sz ñ de necitate sacri: qz ēt i
decret fit mētio ō diaconissa ⁊ pbyra. sz diaconis
sa dī q̄ i aliq̄ actu diacōi ptīcipat: sic q̄ legit hōelīa
i eccla: pbyra ār dī vidua: qz pbyt idē ē qō senior
¶ Ad. j. g dō: q ꝑphia ñ ē sacrz: sz donū dei. vñ ñ
exigit ibi significatō: sz solū res. ⁊ qz fm rē in his q̄
sūt aīe mlier ñ differt a viro cū q̄ñq̄z mlier iuenīat
melioz q̄tū ad aiaz multī viri: iō donū ꝑphie ⁊ a
lia b' mōi pōt accipe: sz ñ ordis sacrz. ⁊ p h' pz solo
ad. ij. ⁊. iij. De abbatissis tñ dī: q ñ hñt platōez or
diariā: sz q̄i ex ꝓmissiōe pp pcīm cohitatōis viro
rū ad mlieres. Delboza ār pfuit i tpalib' ñ i sacer
dotalib': sic ⁊ nūc mlīēs pñt tpalr dñari. ¶ Ad. ij.
q. dō: q p puericiā ⁊ alios defect' q̄b' tollit vsus ra
tōis pstat impedimētū actui: ⁊ iō oia illa sacra q̄ ac
tuz req̄rūt suscipiēti sacrz talib' ñ ꝓpetūt: sic pnia:
mrimoniū: ⁊ h' mōi. Sz qz ptātes ifuse sūt pozes
actib': sic ⁊ nāles: q̄uis acq̄site sint posītiozes: remo
to ār positiozi ñ tollit pus: iō oia sacra i q̄b' ñ req̄
rit act' suscipiēti ō necitate sacri: sz ptās aliq̄ spūal'
dinit' dat: pñt pueri suscipe: ⁊ alij q̄ vsu rōis carēt
hac tñ distictiōe hīta: q i miozib' ordib' req̄rit dis
cretōis tps de hōestate: pp dignitatē sacri: sz nō ō
necitate ꝑcepti: neq̄z de necitate sacri. vñ aliq̄ si ne
cessitas assit ⁊ spes pfect': ad miozes ordies pñt añ
ānos discretōis ꝓmouēi sine pcēo: ⁊ suscipiēt ordi
nē: qz q̄uis tūc ñ sint idōei ad officia q̄ i eis cōmit
tūt: tñ p assuetudiez idōei redd'. sz ad maiozes or
dies req̄rit vsus rōis: ⁊ ō hōestate: ⁊ de necitate ꝑ
cepti: pp votū ꝓtinētie qō hñt ānexū: ⁊ qz ēt eis sa
cra tractāda ꝓmittūt. sz ad epatū vbi i corp' mysti
cū accipit ptās req̄rit act' suscipiēti curā pastoralē
⁊ iō ē ēt de necitate ꝓfectōis epal' q̄ vsū rōis hēat.
Quidā ār dicūt q̄ ad oēs ordies req̄rit vsus rōis
ō necitate sacri: sz coz dcm rōe vl' aucte ñ ꝓfirmat
¶ Ad. j. g dō: q ñ oē qō ē ō necitate ꝑcepti ē ō ne
cessitate sacri: vt dcm ē. ¶ Ad. ij. dō: q mrimoniuz
cāt ꝓfessus q̄ sine vsu rōis eē ñ pōt: sz i receptōe or
dis ñ req̄rit aliq̄s act' ex pte recipiēti: qō pz ex h' q̄
null' act' ex pte eoz exꝑmit i eoz ꝓfectōe: ⁊ iō ñ ē
sile. ¶ Ad. iij. dō: q eiusdē ē act' ⁊ potētia: sz tñ ali
qñ potētia ꝑcedit: sic li. ar. vsū suū: ⁊ sic ē i ꝓpoito
Ad. ij. sic ꝓcedit: vī q̄ fuit' ñ impediat aliq̄
ē a susceptōe ordis. sbiectio. n. coꝛpal'
ñ fpugnat platōi spūali. sz i fuo ē subie
ctō coꝛpal'. g ñ impedit qn ōbeat suscipe platōez spū
alez q̄ i ordie dat. ¶ Ꝫ. illō qō ē occasio hūilitat ñ
oz impedire susceptōez alic' sacri. sz fuit' ē h' modi.
vñ apls ꝓsulit: q si aliq̄s possit magi vtat fuitute.
j. Cor. vij. g ñ oz impedire a ꝓmotōe ordis. ¶ Ꝫ. ma
gis ē turpe clīcū i fuū vēdi q̄ fuū i clīcū ꝓmoueri.
sz licite clīc' i fuū vēdi pōt: qz epūs Nolan'. s. beat'
Paulin' seipm i fuū vēdidit: vt i Dial. legit. g mlto
fortī' pōt fu' i clīcū ꝓmouēi. ¶ Sz ꝫ: vī q̄ impedi
at q̄tū ad necitatē sacri: qz mlier ñ pōt suscipe sa
crm rōe sbiectōis. sz maioz sbiectio ē i fuo: qz mu
lier ñ dat viro i ācillā: pp qō ñ ē ō pedib' supta. g
⁊ fu' sacrz ñ suscipit. ¶ Ꝫ. aliq̄s exq̄ suscipit ordiez
tenet i ordie mistrare. sz ñ pōt sil mistrare oño suo
carnali ⁊ i spūali mistēio. g vī q̄ ñ possit ordiez su
scipe: qz oūs oz ꝓsuari idēnis. Qti' vī q̄ pp hoi
cidiū aliq̄s ñ debeat ꝓhibēi a sacri ordīb': qz ordi

nes nr̃i sup̃sert̃ ituitū a leuitaꝝ officijs: vt i p̃cedēti
dis. dcm ē. sz leuite ꝓsecuerūt man' suas i sagnis ef
susiōe frm̃ suoꝝ: vt pz Exo. xxxj. g̃ z i nouo testō
ñ ōbēt aliq̃ a susceptōe ordinū phibēi pp sāguis ef
susiōez. ℣ D. pp actū vtut̃ null' oz ipediri ab aliq̃
sacr̃o: sz aliqñ sāguis effūdit̃ p iusticiā: sic a iudice
z peccarz hñs officiū si ñ effūdēt. g̃ nō ipedit̃ pp h'
a sacr̃i susceptōe. ℣ D. pēa ñ ōbet nisi culpe. sz aliqs
sine culpa qñqz hoicidiū ꝓmittit: sic se defēdēdo:
vl̃ ēt casualr. g̃ ñ oz icurrē irregl̃aritat̃ penā. Sz
ꝫ h' sūt pl̃a canonū statuta z eccl̃e ꝓsuetudo Q. ter'
vī q̃ illegitie nati ñ ōbeāt ipediri a susceptōe
ordinū: qz fil' ñ oz portāe iniq̃tatē pr̃is: portarz āt si
pp h' ipediret ab ordīb' susciꝑiēdis. g̃ rc. ℣ D. magl
ipedit̃ aliqs pp defm̃ ꝓpr̃ū q̃ alienū. sz a susceptio
ne ordinū pp illicitū ꝓcubitū suū ñ sp aliqs ipedit̃
g̃ nec pp illicitū ꝓcubitū pr̃is sui. Sz ꝫ est qđ oz
Deut. xxxiij. Māser ñ ingredieť: h' ē de scorto nat'
eccl̃az dei vsq; i. x. gnātōez. g̃ mlto min' debēt pro-
mouēi ad ordies Q. ti' vī q̃ pp defm̃ mēbroꝝ ñ
ōbeat aliqs ipediri: qz afflictio ñ oz addi afflicto.
g̃ ñ oz puari ordis gradu pp penā corpal' defect'.
℣ D. pl' exigit ad actū ordis itegritas discretōis q̃
itegritas corpis. sz aliq̃ pñt promouēi añ ānos discre
tōis. g̃ z cū corpis defcū. Sz ꝫ ē: q̃ tales phibebāt
a mistēio veter̃ leg̃. g̃ mlto forti' ōbēt i noua lege
phibēi. De bigāia dicet i tractatu ō mr̃imōio: dis.
xxvij. Espōdeo dō ad. j. q. q̃ i susceptiōe ordis
mācipat hō dinis officijs: z qz null' pōt alii dare
qđ suū ñ ē: iō fu' q̃ ñ hz ptātē sui ñ pōt ad ordines
promouēi: si tñ promouet ordiez susciꝑit: qz libēras ñ
ē de necitate sacr̃i: sz sit ō necitate p̃cepti: cuz ñ ipe-
diat ptātē sz actū tm̃. Et silis rō ē ō oib' q̃ sūt alīs
obligati: vt rōcinijs detēti z h'moi psone. ℣ Ad. j.
g̃ dō: q̃ i susceptōe spūal' ptāt̃ ē aliq̃ obligatio ad
aliq̃ ēt corpal'r agēda: z iō p corpalē sbiectōez ipe-
dit̃. ℣ Ad. q. dō: q̃ ex mltis aliis q̃ ñ p̃stāt ipedimē
tū executōi ordinū pōt aliqs occasiōez hūilitat̃ ac
cipe: z iō rō ñ seq̃t. ℣ Ad. ij. dō: q̃ btūs Paulinus
ex abūdātia charitat̃ spū dei act' h' fec': qđ rei euē
tus pbat: qz p ei' fuitutē mlti ō grege suo sūt a ser
uitute libēati: z iō ñ ē ad p̃niā trahēdū: qz vbi spi
rit' dñi ibi libēras. j. Cor. iij. ℣ Ad. iij. dō: q̃ signa
sacr̃alia ex nāli silitudie repr̃ātāt: mlier āt ex nā hz
sbiectōez: z ñ fu': z iō ñ ē silē. ℣ Ad. v. dō: q̃ si ē p
mot' sciēte dño suo z ñ reclamāte: ex h' ipo efficit̃
ignu'. si āt eo nesciēte tūc ep̃s z ille q̃ p̃ntauit tenē
tur dño i duplū q̃ sit p̃ciū fui: si sciuert ip̃z ē fuū
alīs si fu' hēat peculiū oz seip̃m redimē: alioq̃n re-
diget i fuitutē dñi sui: ñ obstāte q̃ ordiez suū exeq̃
ñ pōt ℣ D. ij. q. dō: q̃ oēs ordies referūt ad sacr̃z
eucharistie: qđ ē sacr̃z pad nobis p sāguinē xp̃i effu
suz facte: z qz hoicidiū maxie p̃iudicat pacī: z hoicide
magl ꝓformāt occidētib' xp̃z: q̃ ipi xp̃o occiso cui
oēs mistri p̃dēi sacr̃i ōbēt ꝓformari: iō de necitate
p̃cepti ē q̃ ñ sit hoicida q̃ ad ordies promouet: q̃uis
ñ sit ō necitate sacr̃i. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̃ vet' lex ifēbat
penā sanguis: ñ āt lex noua: z iō ñ ē silē de mistris
veter̃ z noue leg̃: q̃ ē iugū suaue z on' leue. ℣ Ad
g̃. dō: q̃ irregl̃aritas ñ icurrit̃ pp pcēm tm̃: sz pnci-
palr pp ieptitudiez psone ad sacr̃z eucharistie mi-
strādū: z iō iudex z oēs q̃ i cā sāguis ei pticipāt sūt
irregl̃ares: pp h' q̃ effusio sāguis ñ decz mistros dēi
sacr̃i. ℣ Ad. iij. dō: q̃ null' facē nisi illō e' cā ē qđ est
volūtariū i hoie: z iō ille q̃ ignorant hoiez occidit
hoicidio casuali ñ dr̃ hoicida: nec irregl̃aritatē in-
curit: nisi dederit operā rei illicite: vl̃ nisi omisēit
debitā diligētiā: qz tā qđāmō efficit volūtariū: nec
h' ē pp h' q̃ cl̃pa careat: qz ēt sine cl̃pa icurrit̃ irre
gl̃aritas: z iō ēt ille q̃ se ōfēdēdo i aliq̃ cāu ñ peccat
hoicidiū ꝓmittēdo: nihilomin' irregl̃ar ē ℣ D. iij.
q. dō: q̃ ordiati i q̃dā dignitate p aliꝰ ꝓstituūt̃: iō
ex q̃dā hōestate requrit̃ i eis clāitas q̃dā: ñ ō necita-
sacr̃i: sz de necitate p̃cepti: vt. s. sint bōe fame bōis
mōib' ornati: ñ publice pēitētes. z qz obscurat ho
mis clāitas ex vitiosa origie: iō ēt ō illegitio thoro
nati a susceptōe ordinū repellūt̃: nisi cū eis dispen
set: z tāto ē difficilior dispēsatio q̃to eoꝝ origo est
turpior. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̃ irregl̃aritas ñ ē pēa iniq̃tati
ōbita: z iō pz q̃ illegitie nati ñ pōtāt iniq̃tatē pr̃is
ex h' q̃ irregl̃ares sūt. ℣ Ad. ij. dō q̃ ea q̃ p actū cō
mittūt̃: pñt p pniaz z actū ꝓiū aboleri: nō āt ea q̃
ex nā sūt: z iō ñ ē silē ō vitōso actu z vitōsa origie.
℣ Ad. iiij. q. dō: q̃ sic ex dictis pz aliqs efficit̃ ieptus
ad susceptōez ordis: vl̃ pp ipedimētū act': vl̃ pp ipe-
dimētū clāitat̃ psone: z iō patiētes defm̃ i mēbris
ipediūt̃ a susceptōe ordis: si sit tal' ōfect' q̃ maculā
nōbilē ifēat p quē obscureť psone clāitas: vt absci
sio nasi: vl̃ piculū i executōe facē possit: alīs ñ ipedi
unt̃: hec āt itegritas exigit ō necitate p̃cepti: sz ñ de
necitate sacr̃i. z p h' pz solo ad obiēa.

QEide q̃rit ō simōia. z circa h' q̃rūt
tria. j. qđ sit: z i qb' fiat: z ꝫ q̃lr
D. j. sic ꝓcedit̃: vī q̃ diffinitō ō simōia data
sit icōpetēs. s. simōia ē studiosa volūtas emē
di vl̃ vēdēdi aliqđ spūale vl̃ spūali ānexū: qz ex si-
mōia aliqs efficit̃ irregl̃ar. sz p sola volūtate null'
efficit̃ irregl̃ar. g̃ simōia ñ ꝓsistit in sola volūtate.
℣ D. illa sola pcēa fiūt p studiū q̃ ex certa malicia
ꝓmittūt̃. sz simōia ñ sp ꝓmittit ex certa malicia: sz
q̃ñqz ex infirmitate vl̃ ignorātia. g̃ i diffinitōe ei' stu
diosū pōt ñ oz. ℣ D. oē pcēm i electōe ꝓncipalr ꝓsi
stit. sz volūtas eligēs ñ ē ō ipossibili: vt oī i. ij. eth.
cū g̃ emē spūale sit ipossibile: qz donū dei pecūia. ñ
possidet: vt dr̃ Act. viij. i diffinitōe pcēi simōie vo
lūtas emēdi spūale pōt ñ oz. ℣ D. simōia a simōe
mago dr̃. sz ille noluit vēdē spūalia sz emē. g̃ ñ oz
pōt vēditio i diffinitōe simōie. ℣ D. oib' tpalib' pp
spūalia vti ōbem'. si g̃ i ēptiōe anexoꝝ spūalib' si-
mōia ꝓsistit: ois ēptio vl̃ vēditio simōia erit: qđ fal
sū ē. Q. ti' vī q̃ simōia sit hēsis: qz Gre. i registro
dic: Altare: decias: z ipm̃ scm̃ emē vl̃ vēdē simōia

caz hēsim eē null' fideliū ignorat. ℣ Ꝑ. nullū pcēm ē grauī' ifidelitate. ſz ſimōia ē grauior: qz i decreti di. j. q. j. q ipia hēſis Macedōij z eoz q circa ipz ſūt ē toleabilior q ſimōia. g ſimōia ē hēſis. ℣ Sz ꝯ oīs hēſis ē ꝯ aliquē articulū fidei: ō q ñ recta opio hēt. ſz aliq ſimōiac' pōt hīe rectā opionē de oīb' articul' fidei. g ñ ē hēſis. ℣ Ad. i' vl' q ſimōiacus nō pdat executōez ordis: qz ptigit i ordiatiōe alic' cōmitti ſimoniā eo ignorāte. ſz hoicidiū caſuale pp h' q ē p ignorātiā pmiſſū ñ facit irregl'aritatē. g et ſil'r ille q ſimōiace ordiat. ℣ Ꝑ. ab eo q ñ hz executionē ordis null' oz accipe ſacrz. ſz ab eo quē ſcio ſimōiacū ōbeo ordies accipe ſi mihi pcipiat: ne iobediēs ſim. g ñ amittit ordis executōez. ℣ Sz eꝫ vl q ſimōiac' nec ordiez ſcipiat: qz ōfect' itētiōis euacuat ſacrz. ſz ille q pcio aliq itēdit acq̄rere i ſuſceptōe ordiſ: ñ itēdit ſuſcipe qō eccl'a tradit: qz illud ñ cadit ſb pcio. g ñ ſuſcipit ordiez. ℣ Eſpōdeo dō ad. j. q. q mā moraliū vtutū diuidit i paſſiōes z actiōes: vt i. iij. li. di. xxxiij. dcm ē: ſic āt i paſſiōibus pōt eē pcēm ex eo q ē circa qō ñ oz vl q̄tū vl quō z ſic ō, aliꝫs circūſtātijs: ita z i actiōib'. vñ i ēptiōe z vēditiōe q̄ ſūt q̄dā actiōes pōt eē pcēm vl in qd vl i q̄tū. ſi i q̄tū ſic ē iuſticia: ſic cū q̄s emit aut vēdit ñ iuſto pcio. ſi āt i q̄d vt cū vēdit aut emit qō ñ cadit ſb pcio: ſic ē pcēm ſimōiaci. Et qz oē pcēm i actu volūtar' ꝓſiſtit: iō i diffinitiōe ſimōie hec tria ꝑdicta ponūt: z ꝓmo act' volūtar' i h' q dic' ſtudioſa volūtas: ſcdo mā ꝓria h' pcci. ſ. ēptio z vēditio: ibi emēdi vl vēdēdi. tertio mā remota. ſ. obiectū actiōis ꝑdicte: ibi ſpuale āt ꝛc. ℣ Ad. j. g dō: q hoies iudicāt ea q̄ foris parēt: ſz de ituet cor: vt dī j. Re. xvj. z iō i ſimōia z i oīb' aliꝭ pccīs ex ſola volūtate efficit aliq̄ pccor ſz reatū pene q̄ ad iudiciū dei ptiet: ſz ñ q̄tū ad reatū pene q̄ ptiet ad iudiciū eccl'e. vñ hoicida volūtate icurrit reatū pene eīne: ſz ñ irregl'aritatē vl excōicatōez: vl aliq̄d h' mōi: et ſil'r dō ē de ſimōiaco. ℣ Ad. ij. dō: q vnūqōq oz diffiniri ſm ꝓpletū eē ſuū: ꝓplemētū āt pccī z vtutis ꝓſiſtit i electōe: z iō electo pōt z i diffinitōe virtutū: z i diffinitōe pccī: z hāc electōez ipōtat ſtudioſa volūtas. ℣ Ad. iij. dō: q aliq̄d oz ſpuale dupl'r: vno mō p eētiā: ſic gr'a z vtutes: z iſta ñ pñt aliq mō vēdi: nec ſup h' volūtas ōlibēata ēptiōis cadē pōt. Alio mō oz aliq̄d ſpuale p cāz: ſic ſacr'a q̄ ſūt cā gr'e: z iſta inq̄tū ſūt corpalia q̄dā hñt ſpēz q vēdi pñt: q̄uis ñ ex h' q ſūt ſpualia: z ſic i eis ꝓmittit ſimōia. ℣ Ad. iij. dō q Simō mag' ſpūalia emere voluit vt p' ea vēdēt. z iō i ei' ēptiōe ēt vēditio ꝓtinebat implicite: z pp h' hz cōez vſū loq̄ndi vtq̄ vōt ſimōiac' emēs z vēdēs: ſz tn ſi diſtincte loq volum' emētes dicūt ſimōiaci: vēdēteſ gieſite: qz Gieſi ſpū alia vēdē voluit: vt pz. iij. Reg. iij. ℣ Ad. v. dō: q ſpūalia i ꝑdca diffinitōe accipiūt vt dcz ē q̄ ſūt ſpirituar' gr'e cā: ſic ſacr'a: ſz ſpūalib' ānexa q̄ ad vſuz hoz ſūt ōputata: ſic calicef z bōa eccl'aſtica q̄ ſunt ōputata ad vſū miſtroz: ñ āt dicūt ſpūalib' ānexa q̄b' pōt eē vl i ſpūalib' ſi ñ ſint ad h' ſpāl'r ōputata. Ad. ij. q. dō: q aliq̄d attribuit alt'ei dupl'r: vno mō ſimpl'r: alio mō pp ſil'itudiez act': ſic dic phs i vij eth. q icōtinētes q̄q dicūt itpati: qz faciūt q̄ itpati ſūt: ſz ñ eodē mō: ſic ēt dic q mileiū ſtulti nō ſūt: ſz opant q̄lia ſtulti: z hz h' dō: q ſimōiaci ñ ſūt ꝑpe z p ſe loq̄ndo hētici cū ñ hēant aliq̄ falſā opinionez: ſz oñr hētici pp ſil'itudiez act': qz ita opāt ac ſi eſtiarēt donū ſpūs ſci pecūia poſſidēi: q eſtiatio eēt hērica. vñ Greg. i regil. dic: Aū ois auaricia ſit idoloz ſuit': q̄ſq̄ hāc i eccl'aſtica dignitatib' dādis ñ pcauz ifidelitatē pditiōi ſb̄ūcit: ēt ſi fidē quā negligit tenē videat. z p h' pz ſolo ad. j. ℣ Ad. ij. dō q rōe falſe eſtiatōis quā ſimōiac' i actu ōmoſtrat oz ſimōia eē grauior q̄ macedōij hēſ: q poſuit ſpūm ſcm eē pūs z filij ſuū. ſimōiaci āt oñdūt i ſuo actu ſe eſtiare q ſit ſu' hoīs ſi ab hoie pōt emi z vēdi. vl dō q oz grauī' pccz pp ꝓnitatē ad ipz ex cupiditate hūana: z pp nocumtū mai': qz totū ordiez ecc'le puertit. Ad. iij. q. dō: q efficacia ſacroz ñ ē ex hūano mēito: z iō pp hois pccz ñ ipedit ſacrz. vñ pccz ſimōie nec ſacrz ſuſcipiēdo ipedit: nec ſuſceptū tollit: pōt tn ipedir vltiaz rē ſacri i ſit pccz ex pte ſcipiēd: ſz tn p ſimōiā aliq̄s ab executōe ordis aut officijs ſuſpēdit: ſz i h' diſtignēdo ē: qz ſi dicat ſimōiac' ex h' q ſcipit ordiez p ſimōiā: ñ ſcipit executionē: z ē ipo iur' ſuſpēſ' z q̄ ad ſe z q̄ ad alios: z pūit vltr p ꝓpoſitōez qñ ꝓſtitēit ō crimie iudici. ſi āt dicat ſimōiac' qz ꝓtulit ordiez ſimōiace: vl qz dedit vl ſcepit ſimōiace bñficiuz: vl qz mediator fuit ſimōie: ſi ſit occultū ſuſpēſus ē ipo iur' q̄ ad ſe. ſi āt māifeſtū ē: ſuſpēſ' ē q̄ ad ſe z q̄ ad alios. z ītez ille q̄ ſcipit bñficiū p ſimōiā tenet ad ſtitutōez oium fructuū pceptoz z bñficō ſnūciāe. ℣ Ad. j. g dō: q pp hoicidiū ñ fit aliq̄s ōfect' i ipa ordiatiōe: ſz i ordiato tm: z iō ſufficit q ordiat' ſit imunis ab hoicidio: ſz p ſimōiā fit ōfect' i ipa ordiatiōe: z iō ēt ſi ip ſe ſit imūis: tn ē ſuſpēſ' qñ ad noticiā ei' ꝺuenerit. ℣ Ad. ij. dō: q qñ ē māifeſtū crim ſimōie tūc amittit executōez: z ſuſpēſ' ē q̄ ad ſe z q̄ ad alios: ſz qñ ē occultū tūc ē ſuſpēſus q̄ ad ſe tm: z iō ſi ſit māifeſtū hz q i iur' aliq̄d oz māifeſtū: tūc nullo mō aliq̄s oz obedir: nec ab eo ordiez ſuſcipiat. ſi āt ñ ſit mānifeſtū ſi ñ pōt ſb̄fugē oz obedir ēt ſi ipe ſciat euz eē ſimōiacū q̄ ordies celebrat. ℣ Ad. iij. dō q ipe ñ intēdit emē illō qō ē p ſe ſpūale vt charactez: ſz opationē miſtri q̄ ē corpal': z cā ſacr'al' rei ſpūal'. Ad. ij. ſic ꝓcedit: vl q ſacr'a poſſint emi z vēdi ſine ſimōia: qz finis oiuz ſacroz ē r̄gnū celoz z remiſſio pccoz. ſz r̄gnū celoz emit vt Gze. dic: r̄gnū celoz tm vz q̄tū hēs. z Dañ. iij. dō: pcca tua el'ya r̄die. g mlto fortī' ſacr'a emi pñt abſq̄ vitō ſimōie. ℣ Ꝑ. mr̄imōiū ſacrz qōdā ē. ſz mr̄imōiū aliqñ cōtrahitur interueniente pactione de aliqua pecūia ſoluēda ſine peccato. g ſacr'a licite poſſunt vendi.

¶ ℣. bapm' ē sacrm p̄mū: sz i aliq̄ cāu. s. qñ sacerdos sine p̄cio puer̄ baptiçāe nollz: aliq̄s possz emē bapmū sine pcō simoie: ne puer i ei'nū p̄iret a baptismo decedēs. g̃ sacra pñt emi sine pcō. ¶ ℣. in missa ꝓficit eucharistia q̄ ē sacrz sacror̄. sz lz cātare missā ꝑ aliq̄ p̄cio: qz nemo dz suis stipēdijs militare: vt dī. j. Cor. ix. g̃ ꝛc. ¶ ℣. extra de p̄ben. dī q̄ q̄dā canōici sacerdoti cuidā vnā p̄bēdā i eccla dederūt vt missā de btā vgie quotidie celebraret: ꝛ papa quotidie ꝓfirmat illā petitiōez. g̃ idez qđ p̄ius. ¶ ℣. absolutio qđdā sacrale ē. sz q̄dā accipiūt pecuniā vt ab excōicatōe absoluāt. g̃ ꝛc. ¶ ℣. ep̄alis ptās q̄uis nō sit ordo: tñ qđdā sacrale ē. sz lz i aliq̄ cāu dare pecūiaz vt ad epātū pueiat: sic cū ꝺs maliciose impedit vt ab impedimēto cessz. g̃ sacralia licite vēdi pñt. ¶ Ulteri' vi q̄ ēt i emptōe vl' vēditōe alio rū spūaliū ñ ꝓmittat simōia: qz totū ecclasticū officiū qđdā spūale ē. sz q̄dā recipiūt certos redditus ad āniuersariū celebrādū. g̃ spūalia pñt sine simonia emi ꝛ vēdi. ¶ ℣. ordo ē maxie spūale. sz aliquis pōt dare pecuniā bōis virī vt ordēt ꝑ eo: p̄m illud qđ dī i Luc. Facite vobis amicos de mamona iniq̄tatis. g̃ ꝛc. ¶ ℣. j. Re. ix. dī de Saul. et. iij. Reg. xij. de vxore Hieroboā: q̄ attulerūt p̄ciū scis ꝓphis. sed ꝓphia ē spūale donū spūs sci. g̃ idē qđ p̄us. ¶ ℣. p̄dicatio ē res spūal'. sz Paul' p̄dicabat ꝑ tpalib': vt fierēt collecte paupib': vt pz. j. Cor. vl. g̃ ꝛc. ¶ ℣. p̄dicatori licz accipe stipēdia ꝑ sua p̄dicatōe: vt pz. j. Cor. ix. sz apls stipēdia noīat ibi tpalia q̄ p̄dicatoribꝫ debēt. g̃ lz tpalia ꝑ spūalib' accipe. ¶ ℣. correctio ē q̄d spūale ꝛ visitatio. sz p̄lati ꝑ visitatiōib' accipiūt tpalia: qđā ēt ꝑ pecūia occultāt pcēm qđ mānifestare tenēt. g̃ ꝛc. ¶ ℣. religiōis stat' qđdā bonū spūale ē. sz i q̄busdā monasterijs p̄cipue mōialiū exigit aliq̄d ab eis q̄ ibi recipi debēt. g̃ licz spūalia dare ꝑ tpalib'. ¶ ℣. scia ē qđdā spūale: bonū. sz lz mgris artiū accipe aliq̄d ꝑ doctria sua. g̃ ꝛc. ℣. iudiciū spūale bonū ē: sil'r p̄ociniū i cāis ꝛ testioniū ferēdi. sz ꝑ oīb' his pōt accipi pecūia vel mun' aliq̄d. g̃ ꝛc. Uteri' vi q̄ ēt ñ ꝓmittat simōia i vēditiōe eor̄ ꝛ emptōe q̄ sūt spūalib' ānexa: nihil. n. ē magis spūalib' ānexū q̄ vasa sac. sz illa i necitate vēdi pñt licite. g̃ ꝛc. ¶ ℣. ius sepl'ture spūalib' ānexū ē. sz Abraā emit ab Emor speluncā duplicē i sepl'turā. g̃ sine simōia emi pōt qđ ē spūalib' ānexū. ¶ ℣. iuspatronat' ē qđdā spūali ānexū. sz potest sine simōia vēdi: qz trāsit cū vniuersitate: vt decre. dic: ꝛ i feudū ꝓcedi pōt. g̃ ānexa spūalib' pñt licite vēdi. ¶ ℣. decie sūt ānexe spūalib'. sz lz emē eas: qz pñt i feudū laici ꝓcedi ꝛ ab eis redimi. g̃ pñt vēdi ꝛ emi ānexa spūalib'. ¶ ℣. ius ꝑmogenite spūalib' ānexū vi: vñ ꝑmogēiti añ legē sacerdotis officio fūgebāt. sz Jacob emit ius ꝑmogēiture ab Esau. g̃ idē qđ p'. Q. Espōdeo dō ad. j. q. q cū sacmta ꝓtineāt ꝛ cāent gr̃az ñ pñt licite vēdi aut emi pp tria: p̄mo qz dispēsator sacri ñ ē dñs sz minister: emptio ār dz fieri a dño rei. Scdo qz p̄ciū ēptiōis pōt q̄i mēsura adequās illō qđ emit: vñ a mēsurādo nūisma dī p̄m p̄bm i. v. eth. gr̃a ār ñ pōt cōmēsurari alicui corpali bono. vñ iniuriā gr̃e facē q̄ sacra gr̃e vēdit aut emit. Tertio qz gr̃a ex hoc nomē accepit q̄ grat' dat. vñ ꝺ rōez gr̃e facit q̄ sacra gr̃e q̄i vēalia tractat. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ locutōes ille sunt metaphorice: ꝛ p similitudiez ō ēptiōe loq̄ntes: ipsuz meritū ēptionē vocātes: qđ qđē emptio ñ ē: qz deo ex nr̄o merito nihil accrescit: nec meritū nr̄z ē equalēs p̄mio. ¶ Ad. ij. dō: q̄ mr̄imōiuz ñ solū ē sacrm: sz ēt nāe officiū: ꝛ ideo ex illa pte q̄ ē sacrm i dispēsatōe ministror̄ eccle ꝓsistēs ñ cadit sb ēptiōe: vñ bz canōes ꝓmittit simōiā q̄ ꝑ bñdictōe nubētiū pecuniaz exigit. sz ex illa pte q̄ ē i officiū nāe nihil ꝑ hibz ꝑ mr̄imōio p̄ciū accipe: vl' ꝓditōez ō re tpali accipiēda interpōere: sic nec i alijs officijs ciuilib' et corpalib'. ¶ Ad. iij. dō: q̄ i cāu illo dz aliq̄s emere aquā a sacerdote: ꝛ ipemet puer̄ baptiçare: qz in casu necitat lz baptiçare ēt mlieri. nec dz aliq̄ mō ꝑ ipo bapmo sacerdoti pecuniā dare: ꝛ sil'r est de adulto: nisi q̄n pōt differri q̄usq̄ ad supiorē recurrat: vt ab eo bapm suscipiat cui ex officio cōpetit dare. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ facē pactōez ō missa celebrāda ē simōiacū sp: si tñ ñ hz alios sūpt' ꝛ ñ tēēt ex officio missā cātare. pōt accipe dōarios: sic ꝓducti sacerdotes faciūt: ñ q̄i p̄ciū misse: sz q̄i sustētamētuz vite. ¶ Ad. v. dō: q̄ ibi ñ fuit aliq̄ pactio: sz illi p̄ebēde ānexū fuit illō officiū cātādi missā talē. ¶ Ad vj. dō: q̄ ꝑ absolutōe ñ dz exigi pecūia: sz tñ ei qui absoluit pōt ipoñi pecūiaria pena. vñ lz aliq̄d exigē q̄i pecī penā: i q̄ tñ cauēdū ē ne tal' exactio magis cupiditati q̄ correctōi ascribat. ¶ Ad. vij. dō q̄ ibi ē distiguēdū: qz si ñ ē sibi acq̄situ ius ꝑ electōez: nl'lo mō pōt pecuniā dare aduersario vt ōsistat: si ār ē ei acq̄situ ius: pōt aliq̄d dare ñ vt p̄ciū ꝓlatōis sz vt redēptōez vexatōis ꝑpe. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ actus aliq̄s pōt spūal' dici vl' q̄tū ad suū ꝓncipiū qđ cōpetit alicui ex aliq̄ spūali dono vl' officio: vl' q̄tuz ad sui finē: vt q̄n ꝑ actū ad aliq̄d spūale pueniēt: in actib' q̄ ꝓmo mō spūales sūt: qz spūale ē ex parte agēti: nullo mō sine simōia pōt aliq̄s locare act' suos: sz pōt aliq̄d accipe i sustētatōez vite: i scōis aūt actib' qz spūalitas ñ ē ex pte agēti: pōt ēt emē vl' vēdē opas suas: sz ñ vēdē h' spūale qđ ex ei' actu acq̄rit. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ āniuersariū celebrāe ē spūal' act' ꝓmo mō: ꝛ io nullo mō lz paciscī ꝑ eo celebrādo si tñ cū ꝺuotōe aliq̄d det eccle: eccla tenet celebrāe ꝑ illū ꝑ qb' rogat'. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ordo ē spūal' ꝓmo ꝛ scdo mō: qz ex spūali ꝺuotōe efficaciā hz ꝛ aliq̄d spūale dz i ea peti: vñ nullo mō dz sb p̄cio pōi: nec illi q̄ dāt pecūiaz paupib' vt ꝑ eis ordet: ordoez emūt sz aios pauperz alliciūt ad ordō ꝑ se: ꝛ eos sibi faciūt ꝺbitores. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic dic Hiero. sup Micheam: talia munera exhibebantur prophetis magis in sustentationem eorum: vt spiritualibus va-

carēt libē:q̄ ad emēdū mūera ꝓphetie: qz act' ꝓ phetie ſpūales ſūt ꝑmo mō. ¶ Ad.iiij.dō:q ꝓdicare ꝑ pecūia pōt itelligi dupl'r: vno mō vt pecunia ſit ꝑciū ꝓdicatōis:z ſic nullo mō lz alio modo vt pecūie datio ſit res q̄dā ꝓdicata:z ita pōt aliq̄s ꝓdicare ꝑ pecūia ſic ꝑ alūs optīb' merito:ūs inq̄n tū mereť dās:z ſbleuat defect' recipiēt': z ſic apl's ꝑ collect' faciēdis ꝓdicauit: ñ tñ i pecūie collatiōe ponēd' ē ꝓdicatōis finis. ¶ Ad.v. dō: q ſtipēdia debēt ꝓdicātib' ad ſuſtētationē vict':ne cogāt reli q̄re vbū dei :z circa ꝓcurāda ſibi necria occupari nō āt debēt eis q̄i ꝑciū ꝓdicatōis. ¶ Ad.vj. dō:q correctio ſiue viſitatio ē ſpūal' act' ꝑmo mō: qz ali cui ex ſpūali officō ꝓpetit: vñ ſimoniā ꝑmittit q̄ pe cuniā accipit vt peccatū qđ tenet reuelare aut pu nire ñ reuelet nec puniat:nec ēt ꝑ viſitatōe facienda accipienda eſt ꝓcuratio quaſi ꝓcium viſitati onis:ſz q̄i debita ex ordiatōe eccle ad ſuſtētationē: z ſimil'r ē de ꝓcuratiōe moderata quā accipe pñt epi i ꝓſecratōe eccl'az ꝟz eccle dedicatiōnē. ¶ Ad vij.dō:q cū poſſeſſiones alicui' loci religioſi ñ ſuffi ciūt ad ſuſtētandū plures:tūc pōt exigi ab eo q̄ in loco illo vult deo ſeruire:nō q̄i ꝑciū religiōis:ſed vt hēat mōaſteriū vñ ei poſſit ꝓuidē: z iō ñ ꝑmittit ſimōia.ſi āt ſine grauamie eccle pōt recipi ſimoniacū ē aliqđ ꝑ receptōe exigē. ¶ Ad.viij.dō:q docere artes liberales ē act' ſpūal' ſcdo mō: z iō licet mgr̄os artiū vēdē labores ſuos:ſz ñ ſciam ſiue veritatē q̄ ſpūalis ē. vñ dr̄ ꝓuer.xxiij. Noli vēdē ſciē tiā z doctrinā z gl̄iaz. ¶ Ad.ix.dō:q iudex ex officio ſuo tenet iudiciū reddē:ſimil'r etiā q̄libz tenetur ex h' q ē iudicio ſubdit' ad vez teſtionīū red dēdū:ſz aduocat' ñ tenet ꝓtiociniū ſuū cāe ꝑſtare: nec iuriſpit' dare ꝓſiliū:z iō ſic dic̄ Aug. ad Macedoniū : nō dz iudex vēdē vez iudiciū:aut teſtis vez teſtimoniū:qz aduocat' vēdit iuſtū ꝓtiociniū z iuriſpit' vez ꝓſiliū. nō.n.aduocat' vēdēs iuſtuz ꝓtiociniū iuſticiā vēdit q̄ ē ſpūal':ſz actū ſuū: z ſil'r dō ē de ꝓſilio iuriſpiti. ſz iudex vēdēdo vez iudiciū ſimoniā ꝑmittit ſi ſit ſpūal' iudex:al's nō ꝑmittit ſimoniā:ſz grauit peccat. z ſimil'r dō ē de teſte.

¶ Ad.iij.q.dō:q ſic ex dict' ꝓz ſpūale qđ ſub ꝑcio poni ñ dz ē duplex.ſ.ipa res ſacra:vt ſacra z actus ꝓpetēs alicui ex officio ſacro: z ꝑm h' ēt ē duplex ſpūali ānexū:quoddā ānexū ē ipis ſacris: ſic vaſa ſacra z h' modi:q̄dā ſūt ānexa officiīs ſacr': ſic decime z iuſpīoat': ꝑm q̄ iuſpīonat' ē ptās pñtandi clericū ad bñficiū eccl'aſticū: z i vtroq; ꝑmittit ſimōia q̄tū ad id qđ dō ſpūalitate hz. ¶ Ad.j.ḡ dō: q vaſa ſacra nullo mō rōe ꝓſecratōis vēdēda ſūt: vt.ſ. ꝑ ꝓſectiōe eoz aliqđ pl' exigat:tñ in necitate eccle pñt vēdi ex pte ei' qđ i eis ē ñ ſpūale.ſ.mā auri z argēti:z tūc ſi vēdūt eccl'aſtice ꝓſone pñt integra vēdi:ſi āt vēdūt alīs ñ ad vſū eccle: debēt ꝓus frāgi ꝑmiſſa dr̄oe:ne ſcā ab alīs tractēt q̄ a miſtr' eccle. ¶ Ad.ij.dō: q vēditio ſepulture pōt itelligi dupl'r:vno mō q vēdat ꝛra ſacra i ſepulturā:et de h' ē ſil'is rō z dō vēditōe ſacroz vaſoz:qz cimiteriū ꝓſecratū pōt vēdi rōe ire i necitate eccle: ſic et calix rōe māe:nō āt pōt vēdi rōe ꝓſectōis: vt.ſ.ali q̄s ꝑ pecūia ibi ſepeliat. Abraā āt ñ peccauit emēs ſpelūcā duplicē:qz ſpelūca illa ñ erat ꝓſecta i ſepultura:vel ſi erat ꝓſecrata trāſiuit poſſeſſio ei' in iuriſdictōez cū vniuerſitate agri. Emor āt reph̄dit qz decidit a bōa itētiōe qua ꝑus hūit voles gratis dare: cū ꝑ' ea cariſſime vēdiderit. vl' vt q̄dā dicūt Abraā ñ peccauit redimēs ius qđ hēbat ſepeliēdi mortuū:qđ q̄uis ei emor nō denegaret: tñ ſciebat Abraā q ille moleſte accipet niſi ꝑciū daret:lz ꝑti mū meli' vī. Alio mō dr̄ vēdi ſeptura ſi ꝑ officio qđ a ſacerdotib' i ſep'ltura funer' dr̄ aliq̄d exigat: z h' ñ licz:vt ex dōis pz:tñ ſi ꝓſuetudo ē q aliq̄d detur:pōt ꝑ ſupiorē correctio adhibēi illos q̄ denegāt dare qđ ꝓſuetudo expoſcit. ¶ Ad.iij.dō q iuſ pīonat' ꝑ ſe vēdi ñ pōt:nec i feudū dari. ſi āt villa vēdat z i feudū det cui ānexū ē iuſpīoat':trāſit cū vniuerſitate ad illū cui villa dat:vl' q̄ eā emit non q̄i iuſpīoat' ſb vēditōe cadat. ¶ Ad.iij.dō: q iuſ pcipiēdi decimas ſequit ſpūale officium : qz debet miſtris eccle:nec laici pñt hīe h' mōi ius: q̄uis aliq̄ñ ad tēp' fruct' deciaz laicī ꝓceſſus ſit ꝓ aliquā eccle necitatē: z tūc h' mō q laicis dari pōt ab eis pōt redimi ex auctē epi: tñ vna eccla ñ pōt ab alia emē ius pcipiēdi decias. ¶ Ad.v.dō: q ius ꝓmogēiture debebat Jacob ex dīna iſtitutiōe: z iō non peccauit emēs: ſz redemit vexationē ſuaz: ſz Eſau vendens peccauit.

¶ Ad tertiuz ſic proce

dit: vī q ſimōia ñ ꝑmittat ill' h' modis q̄s Urban' pa.dr̄iat dicēs: Quiſq; reſ eccl'aſticas ñ ad qđ iſtitute ſūt:ſz ad ꝓpa lucra mune ligue: vl' idebiti obſeq̄i: vl' pecūie largit' vl' adipiſcit ſimōiac' ē:qz vt.ē. dcm ē iudex ſpūal' ſi vēdit iudiciū facit ſimōiaz:ſz lz iudici ſpūali aliq̄d mun' accipe pecūie vl' alic' h' mōi: vt dr̄ ex' ō ſimōia.etſi q̄nes ḡ ſimōia ñ ſp ꝑmittit ꝑ mun' a māu. ¶ D. papa pōt ēt mun' a māu ſuſcipe ꝑ aliq̄ ſpūali.ſed vt q̄dā dicūt papa ñ pōt ꝑmittē ſimōiaz: maxime cū aliq̄ ꝓſona eccl'aſtica:qz res eccle ſūt ſue.ḡ nō ſp ꝑmittit ſimōia ꝑ mun' a māu. ¶ D. Greg. dic̄ eccleſiaſtic' vtilitatib' defuiētes dignū ē eccl'aſtica remūeratōe gaudē.ḡ ſi dat aliq̄ pbēda alicui ꝑ obſeq̄o ipēſo ñ ē ſimōia. ¶ D. vn' dſq; licite pōt petere qđ ſibi debet ō iure.ſz ordiato q ñ hz bñficiū ꝓpetēs tenet ō iure ordiator ei' ꝓuidē. ḡ ñ peccat ſi petat bñficiū:z h' vocat mun' ligue.ſ.rogatio. ¶ D. ſi fiant p̄ces ꝑ digno ñ ꝑmittit ſimōia ex h'. ſed p̄ces ſūt mūera ligue ſiue fiāt ꝑ digno ſiue ꝑ idigno.ḡ mun' a ligua ñ ſp facit ſimōiaz. ¶ D. hypocrite faciunt bōa ſpūalia ꝓp laudes hoīum: z tñ non dr̄ cūtur ſimōiaci.ḡ mun' a ligna nō facit ſimoniaz.

¶ P. sic amor pecunie ē cupiditas: ita amor psanguineor ē charitas. sz si ituitu pecunie det alicui p̄bēda ē simonia. g̃ sil'r si det ituitu psanguitatis: & tñ ibi ñ ē alicꝫ p̄dcor modor. g̃ sūt ifficiētes. ¶ P. i cōmutatōib' ēt dignitatū vl' ecclīasticor bñficiorū pmittit simonia. sz ibi ñ ē aliqd mun'. g̃ rc. ¶ P. aliq̃ plati recipiūt fructꝰ eccl'ar vacātiū: & postea pferūt retēta sibi pte puētuū: i q̃ nō vi aliqd mun' ē: & tñ ē ibi simonia. g̃ rc. ℟ Espōdeo dō: q̃ simonia vt dictū ē psistit i emptiōe & vēditiōe spūal' vel eor q̃ sūt ānexa: emptio āt vl' vēditio psistit ñ solū i datiōe & acceptōe pecunie: sz oiuz eor quor pōt pciū nūismate mēsurari: i his. n. ē liberalitas fm phm: pstat āt q̃ i eisdē ē libēal' datio & vēditio q̃ ē ei p̄ria. oīa āt tpal' cōmodi pciuz pōt nūismate mēsurari: & iō dcīq̃ p alio tpali cōmodo dat aliqd spūale vl' ānexū simoniaz pmittit: bonū āt tpale qd pōt aliꝫ ab alio expectare: vl' ē ex pte aie sicut gratia aut fauor aliꝫ: & q̃tū ad hoc ē mun'a ligua vl' ex pte corpis: sic aliꝫ act' copal'r exercit': & q̃ntū ad hoc ē mun' ab obsequor: vl' ē aliqd exteriox bonor: & sic ē mun' a māu: sic obsequz aliqd exhibitū: vl' pstit i exteriorib' bōis: q̃tū ad pmū cōmittit simonia p mun' a ligua: qz ligua opionē exprimit & grāz pceptā: q̃tū ad scōm p mun' ab obsequio: q̃ntū ad tertiū p mun' a māu. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̃ eccl'ie iudiciū ē q̃tū ad exīora: & qz ñ ē pbabile q̃ aim' iudicī spūal' flectat ad aliqd faciēdū p puo mūere iō i puis mūerib' iudici datis ñ iudicat simoniam cōmitti: sz apō deū q̃ cor videt simonia ē & i puis & i magnis mūerib' si aūs iudicis ex eis flectat. ¶ Ad ij. dō: q̃ opio illa errōea ē: si enī papa p aliq̃ spūali mun' accipet simoniā cōmittēt sic & alius hō: qz i ipo Petro cui papa succedit simonie vitiū dānatio nē ichoauit i nouo testō: q̃uis res eccl'e sint aliquo mō pape: ñ sūt tñ ei' oīb' modis bñdi: sic illud qd ad manū hz: nō ē āt dubiū q̃ simoniā cōmitteret siqs aliqd spūale debitor suo daret: vt qd suū est recuparet: & ita ēt in ppōsito papa a simonia ñ excusaret si qd absit spūalia p tpalib' rebus eccl'ar daret. ¶ Ad. iij. dō: q̃ obsequz aut ē honestū aut ihonestū. siqdē sit honestū obsequ ex ipo obsequio q̃nq̃ reddit hō dign' bñficio ecclīastico: sic & alīs bōis opib': & tūc si pactio nō iteruēit pōt absq̃ simonia bñficiū ecclīasticū dare ei q̃ obsecut' ē: vt nō bēatur ocul' ad obsequiū p̄ncipal'r: sz ad dignitatē psone: & sic loq̃t Greg. Si āt sit ihonestū tūc ē oio simonia. ¶ Ad. iiij. dō: q̃ mun' ligne duplex ē: vel qd i ipso actu ligue psistit: sic laus. vl' qd ex lingua initiū sumit: sicut cū q̃s ex h' q̃ pcib' alicui' satisfacit' fauorē expectat: q̃. n. dat aliqd spūale p fauore vl' laude acq̃rēda: nō ē dubiū q̃n simoniaz pmittēt. q̃n g̃ pces fūt p idigno: satis appet q̃ nihil aliud mouet nisi fauor: aut ēt pīculū cuitāduz: qz ēt carere malo quoddā bonū ē: vt dic pbs in. v. ethi. et iō q̃n fūt pces p idigno vl' aliq̃ potēte q̃ pīculū cō minat: q̃ dicūt pces armate: māifeste simonia pmittit si pp h' bñficiū ecclīasticū det. si āt p digno fiāt q̃tuz ad iudiciū hoiuz pbabile ē q̃ dans magī moueat ituitu dignitatis psone q̃ fauore pcuz: & iō nō reputat simonia: si tñ p̄ncipal'r moueat fauore pcū vl' timore rogātis: q̃tū ad oīnū iudiciū simoniaz cōmittit & rogatus & rogās si h' intēdat: siue aliqs p se roget: siue p alio: pōt. n. aliqs p se petē si dignus sit bñficiū ecclīasticū nō hīs curā aiarum si idiget: sz nō si hēat curā aiar: qz psumptuosū ē: nec tñ ē simonia nisi p tāto q̃ ex ipa psumptiōe idign' reddat: & tūc pces sue ex h' ipso q̃ rogat p idigno fiūt & p h' pz solo ad. v. ¶ Ad. vj. dō: q̃ emptio & venditio i q̃bus simonia psistit sūt volūtarie cōicatōes qz ex pensu vtriusq̃ fiūt: sz hypocrita p ea q̃ facit fauorē hūanum sibi vsurpat p modū furti: qō ē involūtaria cōicatio: & iō ppe loquēdo simoniaz nō pmittit. ¶ Ad. vij. dō: q̃ ille q̃ dat rōe psanguinitatis pbendā alicui p̄ncipal'r: aut ītēdit tpale bonū illi' cui dat & nō alteri': & sic peccat grauit: sz simonia ñ pmittit: qz ñ vēdit cū nihil accipiat. aut ītendit aliqd bonū i seipm redūdās: sic q̃ magnificet p h' & nobilitet dom' sua: vl' q̃ ipe i psanguineis sit fortior: & sic ipse aliqd accipe sperat p quo spūalia dat: & simoniā pmittit: & reducit ad id mun' i q̃ cōtinet pmodū qō ex tali datiōe sperat. ¶ Ad. viij. dō: q̃ i tali pmutatiōe ē simonia si p aliq̃ terrēo cō modo vtriusq̃ vl' alteri' tal' pmutatio fiat: si autē p aliq̃ spūali: vtpote qz h' in illo loco meli' possit deo fruire: nō ē simonia: vñ tūc pōt fieri pmutatio ex aucte epi dioecesani. ¶ Ad. ix. dō: q̃ in h' distīgnēdū ē: qz si añ donatōez pbēde puēt' pcipiat p aliq̃ iusta cā & nō ītrauenit aliq̃ puētio cū eo cui dare disponit: ñ ē simonia: si āt pactio iteruēit vt ante receptōez vl' post accipiat: simoniacū ē. ¶ Neq̃ ex his aliquē i clericat' rc. nō qz ordinē nō recepit sz qz male pmot' ē: qō ptingit dupl'r: vno mō ex pte ordinātis: siue cū ē heretic': siue simoniacus: vl' quocūq̃ alio mō ab eccl'ia sepatus: & sic ē in ppōsito: siue cuz ordinat a nō suo epo sine licētia & auctoritate ppria epi: & tūc oz deponi: nisi epus ponat spem i ratihabitōez alteri' epi: sic de bto Epipha nio i epla sua legit: siue ordinet ab epo q̃ abrenūciauit officio & loco: si enī officiū sibi retinuerit loco abrenūciās: pōt pferre miores ordines & de licentia epi ēt maiores. Alio mō ē male pmot': qz nō promouet sicut oz: qō ptigit dupl'r: primo qz furtiue accipit ordinē: vt cū accipit duos ordines sacros vna die: vel vnūquēq̃ sine licētia epi: & pena taliū ē deposītio: & tūc si fuit sup hoc lata excōicatio: solus papa pōt cū eo dispēsare: si āt nō fuit pōt ēt epus dispēsare: p̄cipue i minoribus ordibus: vl' si clausū intrauerit. Secundo quia p̄termittit aliquē ordinem: & tunc si ex malicia facit debet deponi: q̃uis characterem recipiat: si vero ignorāter oz sibi imponi pena ab epo: & iterum careat executiōe ordis

q̃ulsq; ordinē p̄termissū recipiat. ¶ Quisqs hoꝝ alterū vēdidit ⁊c. hꝰ ē itelligēdū ỏ illū quoꝝ vnum qỏ vēdit ordiat ad alterꝝ: qỏ sub p̄cio cadē ñ pōt: sic bñficia eccl̃iastica sūt ordiata ad mīstroꝝ eccl̃e sustētatoēz: ⁊ sic ñ pōt mīstrari de iure p̄onat⁹ qỏ p se ñ vēdit: q̃uis trāseat cū vēditōe ville: qz oñiuz ville ñ ē ordiatū ad ius p̄oatus. Simōiaca āt heresis ⁊c. simoniac⁹ p̄pe dī q̃ ē reus hꝰ pcci vl dādo vl accipiēdo aliq̃ỏ sacrū p p̄cio. cōtigit āt q̃nq; in ipa datiōe simoniā iteruēire p mediatores: altero vl vtroq; ignorāte: ⁊ tūc fit simōiace ordiatō q̃uis ñ sit simōiac⁹ q̃ ordiat vl ordiat. Q̃nq; ēt pōt eē simoniac⁹ ex alia cā ⁊ nullū vitiū ex ipa datiōe spū aliū iteruēire: ⁊ tūc ñ simōiace ordiat aliq̃s: q̃uis sit simōiac⁹ vel ordinās vl ordiat⁹: ⁊ fm hꝰ distinguūt modi i lra positi. ¶ Sacri canōes ⁊c. hic nota q; tria tpa sūt obſuāda ordibus: p̄mo tēp⁹ etatis ordinādi. Circa qỏ sciēdū ē: q; fm antiq̃ iura a septimo āno vsq; ad. xv̄. pōt accipe oēs miores ordies: a. xv̄. vsq; ad. xxj. pōt recipe acolythatū ⁊ sbdiaconatū: ita q; xxj. subdiaconatū recipiat: i. xx. vj. pōt recipe diacōatū: i. xxx. p̄sbyriatū: ⁊ postmodū pōt fieri epūs, sz nūc abbreuiatū ē tpūs: qz sbdiaconatū pōt recipe q̃n puenerit ad ānos discretōis vt possit cognoscē votū ꝓtinētle: ⁊ p̄sbyter fieri in xxv. āno: ⁊ diaconatū circa. xxj. ānū: ⁊ p̄cipue i religiosis: epūs āt i. xxx. āno. Scỏo ozsliderari tēp⁹ detmiatū āni i q̃ fiūt ordies. Circa qỏ sciēdū ē: q; maiores ordies i sex tpib⁹ āni pñt celebrari. s. i q̃tuor sabbat⁹ q̃ttuor tēpoꝝ: ⁊ i sabbato añ oñicam ỏ passiōe: ⁊ i vigilia resurrectōis: papa tñ i die oñico ⁊ festi p̄cipuis ꝓfert sbdiaconatū: ⁊ i his ēt diebus qb⁹ epūs pōt ꝓferre miores ordies: epi āt in die oñico ꝓsecrādi sūt. Tertiū tēp⁹ ē distātia iter ordines suscipiēdos. Circa qỏ sciēdū ē: q; aliq̃s pōt accipe oēs miores ordies vna die: ñ tñ vnū ỏ miorib⁹ cū sbdiaconatu: nec duos ỏ maiorib⁹ sil: pōt tñ in oñica ꝓsecrāri i epm̄ q̃ p̄cedēti die fact⁹ ē sacerdos. de ill⁹ āt q̃ gradati ad clicatū accedūt sciēduz ē: q; pñt i octo ānis recipe oēs ordies: ita q; i p̄mis duobus recipiāt miores: i alīs. v. tres maiores: mōach⁹ tñ posset oēs recipe p ānū: ⁊ etiaz alīj dispēsatiue pp necessitatē ecclesie. Dis. XXVI.

QUm alia sacra

⁊c. Postq̃ determinauit mgr̃ ỏ sacro ordiſ qỏ ordiat ad spūalē mltiplicatoēz eccl̃e: h icipit ỏtmiare ỏ mrīmōio qỏ ordiat ad mālez mltiplicatoēz fideliū. Et diuidit i ptes duas: i p̄ma detmiat ỏ mrīmōio in scỏa de pl̃onis ꝯhentib⁹ mrīmoniū. xxxiiij. dis. ibi Nūc supest attēdē ⁊c. Prīa i duas: i p̄ma detmiat ea q̃ ptinēt ad mrīmoniū ingr̃tū ē sacrm: i secūda detmiat cās mrīmonij. xxvij. di. ibi Post hꝰ aducrtēdū ē ⁊c. Prīa i duas: i p̄ma detmiat de istitutiōe mrīmonij: i scỏa significatoēz ipsi⁹: hec enīz duo oīb⁹ sacrīs cōia sūt: ibi Cū g̃ sacrm ⁊c. Circa p̄mū tria facit: p̄mo oñdit duas mrīmonij īstitutiones: scỏo oñdit differētiā illaꝝ: ibi Prīa īstitutio ⁊c. tertio excludit quēdā errorē q̃ pōt ex p̄dict⁹ habere occasionē: ibi Fuerūt āt nōnulli ⁊c. Circa secūdū duo facit: p̄mo oñdit dīntiaz iter scỏaz īstitutionē ⁊ p̄mā: p hꝰ q; p̄ma fuit i p̄cepto: scỏa hūit idulgētiā. Scỏo oñdit q̃lit hec idulgētia sumat: ibi Indulgētia āt ⁊c. ¶ Cū g̃ sacrm ⁊c. hic determinat de significatōe mrīmonij. Et circa hꝰ duo facit: p̄mo detmiat mrīmonij significatoēz: scỏo excludit q̃dā falsaz opiones q̃ ex p̄dict⁹ ortū hūit: ibi Idē ē q; q̃dā ⁊c. Circa qỏ tria facit: p̄mo pōit illa q̃ videtur eē p ōca opione: scỏo oñdit opionez eē falsam ibi hic g̃ si ꝑz vboꝝ ⁊c. tertio rñdet ad ꝓbationē: ibi Sed supius posita ⁊c.

Hic ē duplex qō. Prima de mrīmonio fm q; ē in officiū nāe. Scỏa de eo fm q; ē sacrz. Circa p̄mū q̃runt quattuor. Primo vtꝝ mrīmoniū sit nāle. Scỏo vtrū nūc sit in p̄cepto. Tertio vtrū act⁹ ei⁹ sit licitus. Quarto vtrū possit eē meritorius.

AD primuz sic proce

dit: vi q; mrīmoniū ñ sit nāle: qz ius nāle ē qỏ nā oia aialia docuit. sz i alīs aialib⁹ ē ꝓiunctio sexuū absq; mrīmonio. g̃ mrīmoniū ñ est de iure nāli. ¶ Ō. id qỏ ē de iure nāli inuenīt in hoīb⁹ fm quēlibz eoꝝ statū. sz mrīmoniū ñ fuit in q̃libet statu hominū: qz sic dic⁹ Tullius in p̄ncipio rhetor. hoies a p̄ncipio siluestres erāt: ⁊ tunc nemo sciuit pp̄os liberos: nec certas nuptias i q̃b⁹ mrīmoniū ꝓsistit. g̃ nō ē nāle. ¶ Sz Ō. nālia sūt eadē apỏ oēs: sz ñ eodē mō ē mrīmoniū apud oēs: cū p diuersīs legib⁹ diuersīmode mrīmoniū celebret. g̃ nō ē nāle. ¶ Ō. illa sine quib⁹ pōt saluari nāe intētio nō vidēt eē nālia. sz nā intēdit ꝓseruationem spēi p gnātionē q̃ pōt eē sine mrīmonio: vt pz i foꝛnicarijs. g̃ mrīmoniū nō ē nāle. ¶ Sz Ō est qỏ in p̄ncipio digestoꝝ dī: Jus nāle ē maris ⁊ femie ꝓiūctio: quā nos mrīmoniū appellam⁹. ¶ Ō. in. viij. ethi. dic phs: q; hō magis ē nālit ꝓiugale aial q̃ politicū. sz hō ē nālit aial politicū ⁊ gregale: vt ipe dicit. g̃ nālit ē ꝓiugale: ⁊ sic ꝓiugiū siue mrīmoniuz ē nāle. ¶ Elpōdeo dỏ: q; aliq̃d dī eē ꝓiugale dupl̃r vno mō sic ex p̄ncipijs nāe ex necitate causatū: vt moueri sursuz ē nāle igni ⁊c. ⁊ sic mrīmoniū nō ē nāle: nec aliq̃d eoꝝ q̃ mediante libero arbitrio cōplēt. Alio mō dī nāle ad qỏ nā iclinat: sz mediāte libero arbitrio ꝓplet: sicut act⁹ virtutū dicūt nāles ⁊ hoc mō ēt mrīmoniū ē nāle: qz rō nālis ad ipm icliat dupl̃r: p̄⁹ q̃tuz ad p̄ncipalē ei⁹ finē q̃ ē bonū plis: nō. n. itēdit nā solū gnātoēz ei⁹: sz traductioēz ⁊ pmotionē vsq; ad pfectū statū hoīs: inq̃tū hō ē q̃ est vtutis status. vñ fm phm tria a parentibus

hēm'. ſ. eſſe: nutrimētū: ⁊ diſciplinā. filiꝰ ãt a parēte educari ⁊ inſtrui ñ poſſ3 niſi deīmiatos ⁊ certos parētes hꝫet: qꝺ nō eēt niſi eēt aliq̄ obligatio viri ad mlierē deīmiatā q̄ mr̄imoniū facit. Scꝺo q̄tū ad ſcꝺariū fine mr̄imonij q̄ ē mutuū obſeq̄ū ſibi a cō iugibꝰ i reb' domeſtic' ipenſū: ſic. n. nālis rō dictat vt hoies ſil' cohabitēt: qz vn' hō ñ ſuffic' ſibi i oīb' q̄ ad vitā ptinēt: rōe cui' dī hō nāl'r pol'ic': ita ēt eoꝝ qꝺb' idiget ad hūanā vitā q̄dā opa ſūt ꝓpetentia viri: q̄dā mlieribꝰ: vñ nā mouet vt ſit q̄dā aſſociatio viri ad mulierē i q̄ ē mr̄imoniū: ⁊ has duas cās ponit phs i. viij ethi. ¶ Ad. j. ġ. dō: qꝺ nā hōis ad aliqꝺ iclinat duplr: vno mō qz ē ꝓueniēs nāe generl: ⁊ hꝺ ē cōe oīb' aialib'. Alio mō qz ē ꝓueniēs nāe differētie q̄ ſpēs hūana abūdat a genē inq̄tuz ē rōnal': ſic' act' ꝓudētie ⁊ tpantie: ⁊ ſic nā generis q̄uis ſit vna i oīb' aialib': ñ tñ ē eodē mō i oībuſ: ita etiā ñ iclinat eodē mō i oīb': ſ3 ſm qꝺ vnicuiq3 ꝓpetit. ad mr̄imoniū ġ iclinat nā hois ex pte differētie q̄tū ad ſcꝺaz rōez aſſignatā. vñ phs hāc rōez aſſignat hoīb' ſupza alia aialia: ſ3 q̄tū ad potētiā rōez iclinat ex pte generl. vñ dic' qꝺ filioꝝ ꝓcreatio cōis ē oīb' aialib': tñ ad hꝺ ñ iclinat eodē mō i oīb' aialib': qꝺa qꝺaz aialia ſūt quoꝝ filij ſtati nati p̄nt ſibi ſufficiēter victū q̄rere: vl' ad quoꝝ ſuſtētationē alter ſufficit: ⁊ i his nō ē aliq̄ deīmiatō maſculi ad feminā. Jn illis ãt quoꝝ filij idiget vtriuſq3 ſuſtētatiōe: ſ3 ad puū tēpus: iuenit aliq̄ deīmiatō q̄ntuz ad tps illō: ſic' i auib' qbuſdā p3. ſ3 i homie qz idiget filij' cura parētū vſq3 ad magnū tps: ē maxima deīmiatio maſculi ad feminā: ad quā ēt nā generl iclinat. ¶ Ad. ij. dō: qꝺ vbuz Tullij pōt eē verū q̄tū ad aliquā gētez: ſi tñ accipiat p̄ncipiū ꝓpū illi' gētis p q̄ꝺ ab alijs gētib' ē diſtincta: qz ñ i oībuſ ꝓducit ad effectū hꝺ ad qꝺ nālis rō iclinat: ñ ãt eſt vez vliter: qz a p̄ncipio hūani generl ſacra ſcriptura recitat fuiſſe ꝓuigia. ¶ Ad. iij. dō: qꝺ ſ3 phm in vj. ethi. nā hūana ñ ē imobil' ſic' dīna: ⁊ iō diuerſificāt ea q̄ ſūt de iure nāli ſm diuerſos ſtat' ⁊ ꝓditiones hoīnū: q̄uis ea q̄ ſunt i reb' dīnis nāli nullo mō variēt. ¶ Ad. iiij. dō: qꝺ nā ñ tm̄ itēdit eē ꝑſonale: ſ3 eē pfectū: ad qꝺ exigit mr̄imoniū: vt ex dictis patet.

AD ſecundū ſic ꝓcedit: vī qꝺ mr̄imoniū adhuc māeat ſub p̄cepto: qz p̄ceptū obligat q̄ꝺiu ñ reuocat'. ſ3 p̄ma inſtitutio mr̄imonij fuit ſub p̄cepto: vt i lr̄a dī: nec vnq̄ hꝺ p̄ceptū legit reuocatū: imo ꝓfirmatū: Matth. xix. Quos deꝰ ꝓiūxit hō ñ ſepet. ġ adhuc mr̄imoniū ē ſb̄ p̄cepto. ¶ Ꝑ. p̄cepta iuris nāl'r ꝫ oē tps obligat. ſ3 mr̄imōiū ē de iure nāli: vt dcm ē. ġ ꝛc. ¶ Ꝑ. bonū ſpēi melī' ē qꝺ bonū idiuiduī: qz bonū gēl' ē dīnius q̄ bouū vn' hois: vt dī i. j. ethi. ſ3 p̄ceptū p̄mo hōi datū ad ꝓſeruationem idiuidui p actū nutritiue adhuc obligat. ġ mlto magis p̄ceptū ꝺ mr̄imōio qꝺ ptiet ad ꝓfuatōez ſpēi. ¶ Ꝑ. vbi māet eadē rō obligāſ eadē obligato manere oz. ſ3 pp hꝺ obligabāt hoies ad mr̄imoniū antiq̄ tpe: ne mltiplicatio generl hūani ceſſaret. cuz ġ hꝺ idē ſeq̄t ſi q̄libz libē pōt mr̄imōio abſtinē: vī qꝺ mr̄imoniū ſit i p̄cepto. ¶ Sz ↄ ē qꝺ dī. j. Cor. vij. Qui ñ iūgit mr̄imonio vginez ſuā melꝰ facit. ſ. qꝺ q̄ iūgit. ġ ↄctus mr̄imonij nūc ñ ē ſb̄ p̄cepto. ¶ Ꝑ. nulli debet p̄miū ꝓ trāſgreſſiōe p̄cepti. ſ3 vginib' debet ſpāle p̄miū. ſ. aureola. ġ mr̄imoniū ñ ē ſb̄ p̄cepto. ℟ Ad dicendū dō: qꝺ nā iclinat ad aliqꝺ duplr vno mō ſic' ad id qꝺ ē necium ad pfectionē vniuſ: ⁊ taľ iclinatio quēlibz obligat: qz nāles pfectiones oīb' ſūt cōes. Alio mō iclinat ad aliq̄d qꝺ ē neceſſariū ad pfectōez mltitudis: ⁊ cū mlta ſint hꝺ mōi quoꝝ vnū ipedit aliud: ex tali iclinatōe ñ obligat q̄libz hō ꝓ modū p̄cepti: alꝰ q̄libz hō obligaretur ad agriculturā ⁊ edificatoriā ⁊ hꝺ mōi officia q̄ ſūt necia cōitati hūane. ſ3 iclinatōi nāe ſatiſfit cū ꝓ diuerſos diuerſa ꝓplent de p̄dict'. cū ġ ad pfectionē hūane mltitudis ſit necium aliqs ꝓtēplatiue vite ſeruire: q̄ maxie ꝓ mr̄imoniū ipedit: iclinatio nāe ad mr̄imoniū nō obligat ꝓ modū p̄cepti etiā ſm phos. vñ Theophraſt' ꝓbat qꝺ ſapiēti nō expedit nubē. ¶ Ad. j. ġ dō: qꝺ p̄ceptū illō ñ ē reuocatu: nec tñ obligat vnūquēq3 rōe tā dicta: niſi illo tēpe q̄ paucitas hoīuz exigebat vt q̄libz gnātioni vacaret. ¶ Ad. ij. et. iij. ꝑz ſolo ex dictis. ¶ Ad. iiij. dō: qꝺ nā hūana cōiter ad diuerſa officia ⁊ actꝰ iclinat vt dictū ē: ſ3 qz ē diuerſimode i diuerſis ꝫ qꝺ idiuiduat i hꝺ vl' i illo: vnū magꝭ iclinat ad vnū illoꝝ officioꝝ: aliud ad aliō: ⁊ ex hac diuerſitate ſil' cuz diuina ꝓuidētia q̄ oia moderat ꝓtigit qꝺ vnus eligit vnū officiū: vt agriculturā: alꝰ aliō: ⁊ ſic ēt ꝓtigit qꝺ q̄ꝺā eligūt mr̄imonialē vitā: ⁊ q̄ꝺā ꝓtēplatiuaz: vñ nullū piculuz iminet.

AD tertiuz ſic ꝓcedit: vī qꝺ actꝰ mr̄imonialis ſp ſit pcm. j. Cor. vij. Qui nubūt ſint tāq̄ ñ nubētes. ſ3 ñ nubētes ñ hñt actū mr̄imonialē. ġ ēt nubētes peccāt i actu illo. ¶ Ꝑ. Eſaie. lix. Jniq̄tates vre diuiſer̄t iter vos ⁊ deū vr̄m. ſ3 actꝰ mr̄imōiaľ diuidit hoiez a deo. vñ Exo. xix. p̄cipit pp̄lo q̄ debebat deuz videē qꝺ ñ accedāt ad vxores ſuas. ⁊ Hiero. dicit qꝺ i actu mr̄imōiali ſpūs ſcūs ꝓphaz corda ñ tangit. ġ ē iniq̄tas. ¶ Ꝑ. illō qꝺ ꝫ ſe ē turpe nullo mō pōt bñ fieri. ſ3 actꝰ mr̄imōiaľ hz ꝓcupiſcētiā adiūctā q̄ ſp turpis ē. ġ ſp ē pcz. ¶ Ꝑ. nihil excuſat niſi pcm. ſ3 actꝰ mr̄imōiaľ idiget excuſari p bōa mr̄imonij: vt mgr̄ dic'. ġ ē pcm. ¶ Ꝑ. ō ſilibꝰ ſpē idē ē iudiciū. ſ3 ꝓcubit' mr̄imōiaľ ē eiuſdē ſpēi cuz actu adulterij: qz ad idē ↄmiat. ſ. ſpēz hūanaz. ergo cuz actus adulterij ſit peccatum ⁊ actus matrimonij. ¶ Ꝑ. ſupfluū i paſſiōib' corrūpit vtutē. ſ3 ſemp i actu mr̄imonij ē ſupfluitaſ delectatōis adeo qꝺ ab

ſozbet rōez q̄ ē ꝑncipale hoīs bonū. vñ ꝓb̄s in. vij. ethi. dic̄: q ꝓ impossibile ē hoiez aliq̄d in ipā itelligē. g̃ sp act' mr̄imonial' ē pcēm. ℣ Sz ɔ̄. j. Cor. vij. dr: Virgo ñ peccat si nubat. et. j. Tim. iiij. Colo. iuuēculas nubē: filios ꝑcreare. sz ꝑcreatio filioz nō pōt fieri sine carnali ꝓiūctiōe. g̃ act' mr̄imonial' ñ ē pcēm: alꝫ aplus ñ voluisꝫ illud. ℣ D. nullū pec catū ē in ꝑcepto. sz act' mr̄imonial' est i ꝑcepto. j. Cor. vij. Uxori vir ꝺebitū reddat. g̃ ñ ē pcēm. ℟ Rspōdeo dō: q ſuppoīto q nā coꝛpal' sit a deo bōa i ſtituta: impossibile ē dicē q ea q̄ ꝓtinēt ad ꝓfuatōez nāe coꝛpal' z ad q̄ nā icliat sint vl̄ter mala: z iō cū iclinato sit nāe ad plis ꝑcreatōez ꝑ quā nā spē cō ſuat: impossibile ē dicē q act' q̄ ꝑcreat ples sit vl̄ter illicit': vt i eo mediū vtutī iueniri ñ possit: nisi po nat ꝑm quozūdā ſaniā q res coꝛpales cāte sunt a deo male: ex q̄ fozte ista opīo ꝺeruat q̄ in ſra tāgit z iō ē pessima hēsis. ℣ Ad. j. g̃ dō: q aplus i ꝺbis illis ñ ꝓhibuit mr̄imonij actū: sic nec rex possessi onē cū dixit: Qui vtūt h' mūdo sint q̄i ñ vtēt. sz i vtroq; fruitionē ꝓhibuit: qō ꝑz ex ipo mō loq̄n di: nō. n. dixit: Sint nō vtentes vel non habentes: sed quasi nō vtentes vel non habentes. ℣ Ad. ij. dō: q ꝺeo ꝓiūgimur z ꝑm hītuz gr̄e: z ꝑz actū ꝓtē platōnis z amoꝛ. qō g̃ ꝑmā ꝓiūctiōez sepat sp est pcēm: ñ āt qō sepat scōaz: qz aliq̄ occupatio licita circa res iferiozes aimū ꝺistrahit: vt actu ꝺeo ꝓiūgi ñ sit ꝺone': h' ꝑcipue accidit i carnali ꝓiūctiōe: in q̄ ꝺetinet mēs pp ꝺelectatōez itensaz: z pp h' illꝫ q̄bus ꝓpetit ꝺina ꝓtēplari aut sacra tractare ꝺicit ꝑ tpe illo ꝓtinētia ab vxoꝛib': z ꝑz h' etiā dī q̄ spir' scūs q̄tū ad actū reuelatōis secretoꝛ nō tāge bat mētes ꝑphaꝛ i vsu mr̄imonij. ℣ Ad. iij. dō: q turpitudo illa ꝓcupiſcētie q̄ actū mr̄imonij sēp ꝓcomitat ñ ē turpitudo culpe: ſz pene ex pcō pri mo ꝓueniēs: vt. s. inferiozes vires z mēbza coꝛpis rōi ñ obediāt: z pp h' rō nō seq̄t. ℣ Ad. iiij. dō q illud ꝑpe dī excusari qō aliq̄ ſilitudiez mali hz: z tñ nō ē malū: vl̄ ñ tñ q̄tuz appet: quoꝛ q̄dā excu sant a toto: q̄dā a tāto: z qz act' mr̄imōial' pp coꝛ ruptōez ꝓcupiſcētie hz ſilitudiez act' iozdiati: iō ꝑ bono mr̄imonij excusat a toto vt non sit pcēm.

℣ Ad. v. dō. q q̄uis sint ide spē nāe: tñ ꝺifferūt i spē moꝛis: quā vna circūſtātia variat. s. accedē ad ſuā vl̄ ñ ſuaz: sic etiā occidē hoiez p violētiā vel p iuſticiā facit ꝺiuersaz spēm moꝛ: q̄uis sit vna spēs nāe: z tñ vnū ē licitū aliō illicitū. ℣ Ad. vj. dō: q ſupfluū passiōis qō vtutē coꝛrūpit nō ſolū ipedit rōis actū: ſz tollit rōis oꝛdinē: qō ñ facit ꝺelectatōis itēſio i actu mr̄imonialī: qz etiā si tūc ñ oꝛdiet hō: tñ ē a rōne ꝑoꝛdinatus.

AD quartuz sic pro cedit: vī q act' mr̄imonial' nō sit merito riꝰ: Chryſ. n. dicit sup Matth. Matri moniū etsi vtētib' se penā ñ infert: mercedē tñ nō ꝑstat. sz meritū respectu mercedis dī. g̃ act' mr̄imo nial' ñ ē meritoꝛ'. ℣ D. illō qō ē meritoꝛiū ꝺimit tere ñ ē laudabile. sz laudabil' ē virginitas ꝑ quā ma trimoniū ꝺimittit. g̃ mr̄imonial' act' ñ ē meritoꝛ'. ℣ D. q vtūt indulgētia sibi facta: bñficio recepto vtūt. sz ex h' q̄ alicui ꝑstat bñficiū ñ mereť. g̃ actus mr̄imonial' nō ē meritoꝛ'. ℣ D. meritū i ꝺifficul tate ꝓsistit. sic z vtus. sz act' mr̄imonial' nō hz ꝺiffi cultatē sz ꝺelectatōez. g̃ nō ē meritoꝛ'. ℣ D. illud qō ñ pōt fieri sine pcō vēiali nūq̄ ē meritoriū: qz nō pōt hō simul mēri z ꝺemereri. sz i actu mr̄imo niali sp ē pcēm vēiale: qz etiā ꝑm' motus i h' modi ꝺelectatōe ē pcēm vēiale. g̃ actus ꝑdict' nō pōt eē meritoꝛ'. ℣ Sz ɔ̄: ois act' in q̄ ipleť ꝓceptū ē meri toꝛ'. si ex charitate fiat. sz act' mr̄imonial' ē hui' modi: qz dī. j. Cor. vij. Uxori vir ꝺebitū reddat. g̃ zc. ℟ ℣ D. ois act' vtutis ē meritoꝛ'. sz act' ꝑdictus ē act' iuſticie: qz dī redditio ꝺebiti. g̃ ē meritoriꝰ.

℟ Rspōdeo dō: q cū nullus act' ex ꝺeliberata vo lūtate ꝓcedēs sit idifferēs: vt i. ij. li. ꝺcm ē. act' ma trimonial' sp ē pcēm: vl̄ meritoꝛ' in eo q̄ gr̄az hz: si eni ad actū mr̄imonialē vtus iducat: vl̄ iuſticie vt ꝺebitū reddat: vl̄ religiōis vt ꝑles ad cultū ꝺei ꝓ creet: ē meritoꝛ'. si āt moueat libido sistēs ifra bo na mr̄imonij: vt. s. nullo mō ad aliā accedē vellet ē pcēm vēiale. si āt extra bōa mr̄imonij efferat: vt scilz cū q̄cūq; mliere id facē ꝓponēt: est pcēm moꝛ talē: nā āt mouē nō pōt q̄n vl̄ oꝛdiet rōe: z sic erit moꝛ' vtutī: vl̄ nō oꝛdinet: z sic erit moꝛ' libidinis.

℣ Ad. j. dō: q radix merēdi q̄tū ad ꝑmiū sb̄ale ē ipsa charitas: sz q̄tū ad aliqō accītale ꝑmium rō meriti ꝓsistit i ꝺifficultate act': z sic act' mr̄imonij nō ē meritoꝛ': sed ꝑmo mō. ℣ Ad. ij. g̃ dō: q hō pōt mereri z i minoꝛib' boni) z i maioꝛib'. vñ q̄ aliqs mioꝛa bona ꝺimittit vt maioꝛa faciat: laudā ꝺus ē a meritorio actu ꝺiſcedēs. ℣ Ad. iij. dō: q idulgētia q̄nq; ē ꝺe minoꝛib' malis: z sic indulget a tus mr̄imonij ꝑut ad ipm mouet libido ifra ter minos mr̄imonij ꝓsistēs: sic eni ē veniale pcēm: sz ꝑut ad ipm mouet vtus vt ē meritoꝛ': nō hz idul gentiā nisi ꝑm q̄ ē idulgētia ꝺe minoꝛib' bonis: q̄ idē ē qō cōcessio. nec ē incōueniēs q̄ ille q̄ tali con cessiōe vtit mereat: qz bonus vsus bñficioꝛum ꝺei meritoꝛ' ē. ℣ Ad. iiij. dō: q ꝺifficultas laboꝛ re q̄rit ad meritū ꝑmij accītalis: sz ad meritū premij ēntial' req̄rit ꝺifficultas cōsistēs i oꝛdiatiōe medij z h' ē etiā i actu mr̄imoniali. ℣ Ad. v. dō: q ꝑm' motꝰ ꝑm q̄ dī pcēm vēiale ē motꝰ appetit' i aliqō ioꝛdinatū ꝺelēabile: qō nō ē in actu mr̄imoniali: z iō rō nō seq̄t. Qō. II.

QUeritur ꝺ mr̄imōio ꝑz q̄ ē sacr̄m. Et circa h' q̄ rūt. iiij. Prio vtz sit sacr̄z. Scōo ꝺ istitutōe ipsi'. Tertio de effectu. Quarto de integritate.

Ad primuz sic proce
dit: videt q mrimoniū nō sit sacrm: omē
enim sacrm noue legis hz aliquā formā
q̄ est de eētia sacri. sed bñdictio q̄ fit p sacerdotes
i nuptijs nō ē de eētia mrimonij. g̃ nō est sacrm.
¶ P̄. sacrm fm Hugo. ē māle elemētū. sz mrimo
niū nō hz. p mā aliqđ māle elementū. g̃ nō ē sacra
mentū. ¶ P̄. sacra hñt efficaciā ex passiōe xpi. sz
p mrimoniū nō pformat hō passiōi xpi que fuit
penalis: cū hēat delectationē adiunctā. g̃ nō est sa
cramētū. ¶ P̄. oē sacrm noue legis efficit qđ figu
rat. sz mrimoniū nō efficit cōiūctionē xpi ⁊ eccl̄ie
quā significat. g̃ mrimoniū nō ē sacrz. ¶ P̄. i alijs
sacris ē aliqđ qđ ē res ⁊ sacrm. sz hoc nō pōt iueni
ri in mrimonio: cū nō impmat characterē: alias nō
iteraret. g̃ nō ē sacrm. ¶ Sed ꝯ est qđ dr Eph̄. v.
Sacramētū hoc magnū ē ⁊c. ¶ P̄. sacrm ē sacre
rei signū. sz mrimoniū ē hui⁹mōi. g̃ ⁊c. ℟ Espon
deo dđ: q̄ sacrm iportat aliqđ remediū scitatis ho
mini ꝯ pcēm exhibitū p sensibilia signa: vt i pma
dī. dictū ē: vñ cū hoc iueniat in mrimonio inter sa
cramēta cōputat. ¶ Ad pmū g̃ dđ: q̄ vba quib⁹
cōsensus mrimonialis exprimit sūt forma h⁹ sacri:
nō aūt bñdictio sacerdotis q̄ ē quoddam sacrale.
¶ Ad. ij. dđ: q̄ sacrm mrimonij pficit p actū eius
q̄ sacro illo vtit: sicut pnia: ⁊ iō sicut pnia non hz
aliā mām nisi ipsos actus sensui subiectos q̄ sūt lo
co mālis elemēti: ita ē de mrimonio. ¶ Ad. iij. dđ
q̄ q̄uis mrimoniū nō pformet passioni xpi q̄tuz
ad penā: cōformat tn ei q̄tum ad charitatē: p quā
p eccl̄ia sibi in sponsaz cōiugāda passus ē. ¶ Ad
iiij. dđ: q̄ vnio xpi ad eccl̄iam nō ē res ptēta i isto
sacro: sed res significata nō pienta: ⁊ talē rem nul
lum sacrm efficit: sed hz aliam rē ptentā ⁊ signifi
catā quā efficit: vt dicēt. mgr autē posuit rem non
cōtentā: q̄ erat huius opionis q̄ nō hēret rem ali
quā ptentā. ¶ Ad. v. dđ: q̄ etiā in hoc sacro sunt
illa tria: q̄ sacra tm̄ sunt actꝰ exteriꝰ appentes: sed
res ⁊ sacrm ē obligatio que inascit viri ad mulierē
ex talibus actibus: sed res vltima cōtenta ē effectꝰ
huius sacramenti: nō ptenta autem est res quam
magister determinat.

Ad secundus sic pro
cedit: vī q̄ mrimoniū nō debuit institui
ante pcēm: q̄ illud qđ est de iure nāli nō
indiget istitutiōe. sz mrimoniuz ē huiusmōi: vt ex
dictis pz. g̃ nō debuit istitui. ¶ P̄. sacra sunt q̄daz
medicine cōtra morbū pcī. sed medicina nō ppa
rat nisi morbo. g̃ añ peccatū ñ debuit istitui. ¶ P̄.
ad idē sufficit vna istitutio. sz mrimoniū fuit insti
tutū etiā post pcēm: vt in lra dicit. g̃ añ pcēm non
fuit istitutū. ¶ P̄. istitutio sacri debet eē a deo. sz
añ peccatū vba q̄ ad mrimoniū ptinēt determina
te nō sūt dicta a deo: sed ab Adam: illa aūt verba q̄
deus dixit: Crescite ⁊ multiplicami. dicta sūt etiaz
bꝰtis in q̄bus nō ē mrimoniū. g̃ mrimoniū ñ fuit
istitutuz añ pcēm. ¶ P̄. mrimoniū ē sacrm noue
legis. sed sacra noue legis a xpo initiū sumpserūt.
g̃ nō debuit añ pcēm institui. ¶ Sed ꝯ ē quod dr
Matth. xix. Non legistis q̄ ab initio q̄ fecit hoies
masculū ⁊ feminā fecit illos ⁊c. ¶ P̄. mrimoniuz
ē institutū ad procreationē plis. sed añ pcēm necessa
ria erat hoi procreatio prolis: vt in. ij. li. di. xx. dictū
est. g̃ ante peccatum debuit matrimoniū institui.
℟ Espondeo dđ: q̄ nā inclinat ad matrimoniuz
intēdēs aliqđ bonū: qđ quidē variat fm diuersos
hominū statꝰ: ⁊ iō oz q̄ fz illđ bonū diuersimode
i diuersis statib⁹ hoiuz istituat: ⁊ iō mrimoniū fz
q̄ ordiat ad procreationē plis q̄ erat necia etiā pec
cato nō exīte: istitutū fuit añ pcēm. fm āt q̄ reme
diū pbet ꝯ vulnus pcī: istitutū fuit post pcēm tpe
legis nāe. fm āt determiationē psonaz istitutionez
hūit i lege Moysi. sz fm q̄ repsentat mysteriū cō
iūctionis xpi ⁊ ecclie istitutionē hūit i noua lege: ⁊
fm h⁹ ē sacrm noue legis. q̄tū āt ad alias vtilitates
q̄ ex mrimonio prosequūt: sic ē amicitia ⁊ mutuum
obsequiuz sibi a iugib⁹ impēsuz: hz istitutōez i lege
ciuili. sz qz de rōe sacri ē q̄ sit signū ⁊ remediuz: iō
q̄tū ad medias istitutōes ppetit ei rō sacri: sz q̄tū
ad pmā istitutōez ppetit ei q̄ sit i officiū nāe: q̄tuz
vo ad vltimā q̄ sit i officiū ciuilitatis. ¶ Ad. j. g̃. dī
cēdū: q̄ illa q̄ in cōi sūt ō iure nāli idigēt istitutiōe
q̄tū ad eoz determiationē q̄ diuersimode ppetit fz
diuersos statꝰ: sic de iure nāli ē q̄ maleficia puniāt
sz q̄ talꝰ pena tali culpe apponat: p determinationez
iuris positiui fit. ¶ Ad. ij. dđ: q̄ mrimoniū nō est
tm̄ remediū ꝯ pcēm: sz ē pncipaliꝰ i officiū nāe: ⁊ sic
istitutū fuit añ pcēm: nō āt put ē remediū. ¶ Ad
iij. dđ: q̄ fm diuersa q̄ oz i mrimonio determiari ñ
ē incōueniēs q̄ diuersas hēat institutōes: ⁊ sic illa
diuersa istitutio nō ē eiusdē fm idē. ¶ Ad. iiij. dđ
q̄ mrimoniū añ pcēm institutū fuit. a deo i hoc q̄
hōi mulierē in adiutoriū ō costa formauit: ⁊ dixit
eis: Crescite ⁊ multiplicami ⁊c. qđ q̄uis alijs ani
malib⁹ dixit: nō tm̄ p ea eodē mō implendū sicut p
homies. Adā aūt vba illa ptulit a deo ispiratꝰ: vt
itelligēt mrimonij istitutionē a deo factaz. ¶ Ad
v. dđ: q̄ q̄tū ad hoc q̄ mrimoniū ē sacrm noue le
gis nō fuit añ xpm istitutū: vt ex ꝯdictis pz.

Ad tertiuz sic proce
dit: videt q̄ mrimoniū nō pferat gr̃am:
q̄ fm Hugo. sacra ex scificatōe iuisibilē
gr̃am pferūt. sz mrimoniū nō hz aliquā scificatio
nez q̄ sit de eētia eiꝰ. g̃ nō pfert gr̃a in ipso. ¶ P̄.
oē sacrm pferēs gr̃az pfert ipaz ex mā ⁊ forma sua
sz actꝰ q̄ sūt mā i h⁹ sacro ñ sūt cā gr̃e: q̄ h⁹ eēt pe
lagiana hēsis: q̄ actꝰ nri sint cā gr̃e: vba etiā exprimē
tia pfessū ñ sūt cā gr̃e: cū ex eis ñ sit aliq̄ scificatō. g̃
i mrimonio nullo mō gr̃a dat. ¶ P̄. gr̃a ordiata ꝯ

vulnus pcci ẽ nec̃ia oĩbus hñtib⁹ vulnus illud. ſz i oĩb⁹ iuenit ꝓcupiſcẽtie vuln⁹. ſi g̃ in mr̃imonio oet gr̃a ꝫ vulnus ꝓcupiſcẽtie: oebẽt oẽs hoies mr̃imoniũ ꝓtrahere: ꝛ ſic eẽt valde ſtultum a mr̃imonio abſtinẽ. ℣ ℟. ifirmitas ñ accipit medicamẽtũ ab eode a q̃ accipit itẽſionẽ. ſz p mr̃imoniũ ꝓcupiſcẽtia accipit itenſionẽ: qz ſicut dicit phs in. iiij. ethi. Inſatiabil⁹ ẽ cõcupiſcẽtie appetit⁹: ꝛ p oppoſitõez ꝓgruã auget. g̃ vi q ꝫ i mr̃imonio ñ ꝓferat remediũ gr̃e ꝫ cõcupiſcẽtiã. ℣ Sed ꝫ: diffinitio ꝛ diffinitũ debẽt ꝓuerti. ſz i diffinitõe ſacr̃i ponit cãlitas gratie: vt in. j. diſ. patuit. g̃ cũ mr̃imoniũ ſit ſacr̃z erit cã gr̃e. ℣ ℟. Aug. dic̃: q mr̃imoniũ ẽ egrotis i remediũ. ſz nõ ẽ in remediũ niſi inq̃tũ aliquã efficaciã hz. g̃ hz aliq̃d efficacie ad repmẽdũ ꝓcupiſcentiã. ſz cõcupiſcẽtia nõ repmit niſi p gr̃am. g̃ cõferẽ i ipſo gr̃a. Q Eſpõdeo dõ: q circa h⁹ fuit triplex opio: quidã eni dixerũt q mr̃imoniũ nullo mõ ẽ cã gr̃e: ſz ẽ tm̃ ſignũ. Sz hoc nõ põt ſtare: qz ſm h⁹ i nullo abũdaret a ſacr̃is veteris leg̃: vñ nõ eẽt alia qua rõ q̃re ſacr̃is noue leg̃ ãnumeraret: q eni remediũ ꝑbeat ſatiſfaciẽdo ꝓcupiſcẽtie: ne i ꝓceptis ruat dũ nimis artat: hũit etiã in veteri lege ex ipſa nã actus: ꝛ iõ alij dixerũt: q cõferẽ ibi gr̃a i ordine ad receſſuz a malo: qz excuſat actus a pcco q̃ ſine mr̃imonio pcm̃ eẽt. ſz hoc eẽt nimis parũ: qz hoc etiã i veteri lege hũit: ꝛ iõ dicũt q facit recedere a malo inq̃tũ mitigat ꝓcupiſcẽtiã ne extra bõa matrimonij ferat: nõ ãt p gr̃am illã fit aliqõ auxiliuz ad bene opandũ. Sz hoc nõ põt ſtare: qz eadẽ gr̃a ẽ q impedit pcm̃: ꝛ q ad bonũ iclinat: ſicut idem calor q aufert frigus ꝛ q calefacit. vñ alij dicũt q mr̃imoniũ inq̃tuz i fide xp̃i ꝓtrahit hz vt cõferat gr̃az adiuuantẽ ad illa opanda q̃ in mr̃imonio requrunt: ꝛ h⁹ ꝓbabil⁹ ẽ: qz vbicũq; dat diuinit⁹ aliq̃ facultas: dat etiã auxilia q̃b⁹ hõ ꝓueniẽter vti poſſit facultate illa: ſic̃ pz q oĩbus potẽtijs aie rñdent aliq̃ mẽbra corpis q̃bus i actũ exire poſſint. vñ cũ i mr̃imonio det hõi ex dina inſtitutiõe facultas vrẽdi ſua vxore ad ꝓcreationẽ ꝓlis: datur etiã gr̃a ſine q̃ id ꝓueniẽter facẽ nõ poſſz: ſicut etiã de ptãte ordis ſupza dictũ ẽ: ꝛ ſic iſta gr̃a data ẽ vt iã res cõtenta i h⁹ ſacr̃o. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q ſic̃ aq̃ bapmi hz q corp⁹ tãgat ꝛ corpuſ abluat ex tactu carnis xp̃i: ita mr̃imoniũ hoc hz ex hoc q xp̃s ſua paſſiõe illud repũtauit: ꝛ nõ ꝓncipalit ex aliq̃ ſcificatiõe ſacerdoti. ℣ Ad. ij. dõ: q ſicut aq̃ baptiſmi vel forma verboz nõ opat ad gr̃am ĩmediate: ſz ad characterẽ: ita act⁹ exteriores ꝛ vba ꝓmẽtia ꝓſenſuz directe faciũt nexũ quẽdã q̃ eſt ſacr̃m mr̃imonij: ꝛ h⁹ modi nexus ex vtute dine inſtitutiõis diſpoſitiue opat ad gr̃am. ℣ Ad. iij. dõ: q rõ illa ꝓcedẽt niſi ꝫ cõcupiſcẽtie morbũ poſſet aliqõ efficacius remediũ adhiberi: adhibet ãt maius remediũ p opera ſpũalia ꝛ carnis mortificationẽ ab illis q̃ mr̃imonio nõ vtunt. ℣ Ad. iiij. dõ: q ꝫ cõcupiſcẽtiã põt ꝑſtari remediũ duplr̃: vno mõ ex pte ipſius ꝓcupiſcẽtie: vt repmat in ſua radice: ꝛ ſic remediũ ꝑſtat mr̃imoniũ p gr̃am q̃ in eo dat: alio modo ex pte act⁹ ei⁹: ꝛ hoc duplr̃: vno mõ vt actus ad quẽ iclinat cõcupiſcẽtia exteri⁹ turpitudie careat: ꝛ h⁹ fit p bona mr̃imonij q̃ honeſtat carnalẽ cõcupiſcentiam: alio mõ vt actus turpitudinẽ habẽs ipediat: quod fit ex ipſa natura act⁹: qz dũ cõcupiſcẽtie ſatiſfit in actu cõiugali: ad alias corruptelas non ita iclinat: ꝓpter qõ dicit apl̃us: Melius eſt nubere q̃ vri. q̃uis eni opa cõcupiſcẽtie cognita ſm ſe nata ſint cõcupiſcẽtiam augere: tñ ſm q rõne ordinãt ipſam repmunt: qz ex ſimilib⁹ actibus ſimiles reliquũtur diſpões ꝛ habitus.

AD quartuz ſic procedit: Uidet q carnalis cõmixtio ſit ꝺ integritate mr̃imonij: in ipſa eni inſtitutõe mr̃imonij dictũ ẽ: Erunt duo in carne vna. ſz hoc nõ fit niſi p carnalẽ cõmixtionẽ. g̃ eſt de integritate mr̃imonij. ℣ ℟. id qõ ptinet ad ſignificationẽ ſacramẽti ẽ de necẽſitate ſacr̃i: vt p̃dictũ ẽ. ſz carnal⁹ cõmixtio ptinet ad ſignificationẽ ſacr̃i: vt in lr̃a dr̃. g̃ ẽ de integritate ſacr̃i. ℣ ℟. h⁹ mõi ſacr̃m ordinatur ad ꝓſeruationẽ ſpẽi. ſz cõſeruatio ſpẽi nõ põt fieri ſine carnali cõmixtiõe. g̃ ẽ de integritate ſacr̃i. ℣ ℟. mr̃imoniũ ẽ ſacr̃m ſm q remediũ ꝫ cõcupiſcẽtiaz p̃ſtat: ꝺ quo dic̃ apl̃us. j. Cor. vij. q melius ẽ nubẽ q̃ vri. ſz hoc remediũ nõ p̃ſtat i his q̃ carnal⁹ non cõmiſcent. g̃ idẽ qõ priuſ. ℣ Sed ꝫ: in padiſo fuit mr̃imoniũ. ſz ibi nõ fuit carnal⁹ copula. g̃ cõmixtio carnal⁹ nõ ẽ de integritate mr̃imonij. ℣ ℟. ſacr̃m ex ſuo noie ſcificationẽ ipoztat. ſz ſine carnali commixtiõe ẽ mr̃imoniũ ſancti⁹: vt in lr̃a dr̃. g̃ carnal⁹ cõmixtio nõ ẽ de neceſſitate ſacr̃i. Q Eſpõdeo dõ q duplex ẽ integritas: vna q̃ attẽdit ſm pfectõez primã q̃ conſiſtit i ipſo eẽ rei: alia q̃ attẽdit ſm pfectõez ſcõam: q̃ conſiſtit i opatiõe. qz g̃ carnal⁹ cõmixtio eſt q̃dã opatio ſiue vſus mr̃imonij q̃ dat facultas ad h⁹ dat: iõ erit carnal⁹ cõmixtio ꝺ ſcõa integritate matrimonij: ꝛ nõ de ꝑma. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q Adam ex poſuit integritatẽ mr̃imonij q̃tũ ad vtrãq; pfectionem: qz res ex ſuo actu inoteſcit. ℣ Ad ij. dõ q ſignificatio rei ꝓtente ẽ de neceſſitate ſacr̃i: ꝛ ad hãc ſignificationẽ non ptinet carnalis cõmixtio: ſz ad rem nõ ꝓtentã: vt ex dictis pz. ℣ Ad. iij. dõ: q res non puenit ad finẽ ſuũ niſi p actum ꝓpriũ: vñ ex hoc q finis mr̃imonij nõ habet ſine carnali commixtiõe: oſtẽdit q ſit de ſecũda integritate ꝛ non de ꝑma. ℣ Ad. iiij. dõ: q ante cõmixtionẽ carnalem ẽ mr̃imoniũ i remediũ ex gr̃a q̃ i eo dat: q̃uis ñ ex actu: qõ ptinet ad integritatẽ ſcõam.

QUm alia ſacramẽta ꝛc̃. videt q ꝺ matrimonio debuerit determiare añ ordinẽ: qz priuſ ẽ qõ aiale eſt q̃ qõ ſpirituale ẽ: vt dicit. j. Cor. xv. // Et dicẽdũ: q quãuſ

sit primū in via generatiōis: tñ in via scitatis ⁊ pfectiōis ē posterius: ⁊ iō illud sacrm qđ hz minimū ỏ spūalitate vltio oz inter sacra ordinari. ¶ Una de costis eius ⁊c. de hoc dictū ē in. ij. lib. dis. xvij. ¶ Prophetice dixisse: vt pphetia referat ad ministeriū xpi ⁊ eccliē: qđ puidit nō ad vsuz mulier q̄ cōsensu ꝓcipi poterat nāli rōne. nec sequit q̄ si incarnatiōis mysteriū puidit q̄ suū casum psciuerit etiā suppositō q̄ xps nō fuisset icarnatus hoie nō peccāte: qz multa sunt quoz vnū nō ē sine altero: q̄uis vnū sine altero possit itelligi. ¶ Remedium habz non premiū. s. accidentale quale habet virginitas. s. aureolam. ¶ Disti. XXVII.

Post hoc ad uertendū ē ⁊c. Postq̄ determiauit mgr de īstitutione mrimonij ⁊ significatiōe ipsi⁹: hic icipit determinare de causis ei⁹. Et diuidit in ptes duas: in pma ỏ causis ꝓstituētib⁹ mrimoniū: in scđa de causis honestātib⁹ ipm: di. xxj. ibi Post hoc de bonis cōiugū ⁊c. Prima i duas: i prima determiat de cā efficiēte mrimoniū: in secūda de cā finali ipsi⁹ circa finē. xxx. dis. ibi Expositō q̄ sit cā efficiēs ⁊c. Prima i duas: in pma determiat de cā efficiēte mrimoniū: in scđa ponit impedimentū ill⁹ cāe. xxix. di. ibi Oportz āt ꝓsensū ꝓiugalē ⁊c. Prima i duas: i pma ostendit q̄ ꝓsensus facit matrimoniū: in secūda oñdit q̄lem oporteat eē illū ꝓsensuz: di. xxvij. ibi Hic q̄ri oz vtrū ⁊c. Prima i duas in pma pmisso de q̄ ē intētio diffinit mrimoniuz: vt cā effectui ꝓportionata sumat: in scđa oñdit q̄ sit cā mrimonij: ibi Efficiēs cā ⁊c. Et hec diuidit i tres: in pma ꝓponit qđ intēdit: in scđa ꝓbat ꝓpositū: ibi Q. aūt ꝓsensus ⁊c. i tertia excludit errorē: ibi Quidā tñ asserūt ⁊c. Et diuidit in ptes duas: in pma ꝓsequit ptes erroꝝ eoz: i secūda excludit cū ibi His āt ita rndem⁹ ⁊c. Circa pmū tria facit. primo ponit opiōnē illoz falsaz. scđo ponit ꝓbatiōez ei⁹: ibi Qđ vo ini spōsam ⁊c. tertio ponit rnsionē eoz ad ꝓbationē ꝓ vitate inductaz: ibi Premissas etiā ⁊c. ¶ His itaq̄ rndemus ⁊c. hic rndet ad ꝓbationē illoz positā. Et circa hoc tria facit: pmo ponit distinctionē quādā q̄ pdicte auctes soluūtur: secūdo ꝓbat illā distinctionē p diuersas scōzuz auctes ibi Aliqñ eni spōsas vocāt ⁊c. tertio ꝓbat eaz per rōnes: ibi Et sciendū ē q̄ illa sponsa ⁊c.

Hic ē triplex qō. ¶ Prima de ipso mrimonio. ¶ Scđa de spōsalib⁹. ¶ Tertia de bigamia. ¶ Circa pmū q̄runt tria. ¶ Primo qđ sit mrimoniū. ¶ Scđo vtruz ꝓsensus sit causa matrimonij. ¶ Tertio vtrum matrimonium possit solui per religionis ingressum.

AD primum sic procedit: vi q̄ mrimoniū nō sit i genere ꝓiūctiōis: qz vinculū q̄ aliq̄ ligāt differt a cōiūctiōe ipa sic cā ab effectu. sz mrimoniū ē viculuz quoddā q̄ mrimonio iūcti ligāt. g̃ nō ē in genē cōiūctōis. ¶ ℘. oē sacrm ē sensibile signū. sz nulla relatio ē accidēs sēsibile. g̃ mrimoniū cū sit sacrm n erit i genē relatōis: ⁊ ita nec i genē ꝓiūctiōis. ¶ ℘. ꝓiūctio ē relatio eq̄pantie sicut eq̄litas. sz nō ē vna nūero eq̄litas relatio i vtroq̄ extremoz: vt Aliceñ. dicit. g̃ nec vna ꝓiūctio: ⁊ sic si mrimoniū ē in genē ꝓiunctōis nō erit vnū tm mrimoniū inē duos ꝓiuges. ¶ Sed ℘: relatio ē fm quā aliq̄ ad iuicem referūt. sz fm mrimoniū aliq̄ ad inuicē referūt: dī eni maritus vir vxoris: ⁊ vxor mariti vxor. g̃ mrimoniū ē in genē relatōis: nec ē aliud q̄ cōiunctio. ¶ ℘. vnio duoz ad aliqđ vnū nō fit nisi fm cōiūctōez: hoc āt fit p mrimoniū: vt pz Heñ. ij. Erūt duo i carne vna. g̃ mrimoniū ē in genē ꝓiunctōis. Ulteri⁹ vi q̄ mrimoniū incōgrue nomiet: qz denomiatio oz fieri a digniozi. sz pz digniozi ē matre. g̃ magis oz denoiari a pre q̄ a mre ꝓiūctio vtriusq̄. ¶ ℘. res debēt denoiari ab eo qđ ē de eēntia sua: qz rō quā significat nomē ē diffinitio: vt dī in. iij. Meta. sz nuptie nō sūt de eēntia mrimonij: g̃ ñ oz mrimoniū nuptie appellari. ¶ ℘. spēs nō pōt ꝓpo noie noiari ab eo qđ ē generis. sz ꝓiūctio ē genus ad mrimoniū. g̃ nō ꝓpe pōt ꝓiugiū noiari. ¶ Sed in ℘riū ē cōis vsus loquētiū. Ulteri⁹ vi q̄ incōuenīter diffiniat i lra: qz i mariti diffinitōe oz q̄ matrimoniū ponat: qz marit⁹ ē q̄ est mulieri mrimonio iūctus. sz ipse ponit maritalē ꝓiūctionē in diffinitiōe mrimonij. g̃ vi q̄ sit circulatio i diffinitōib⁹ istis. ¶ ℘. p mrimoniū sicut vir efficit marit⁹ mulieris: ita mulier vxor viri. g̃ ñ magis debēt dici cōiūctio maritalis q̄ vxoris. ¶ ℘. ꝓsuetudo ad gen⁹ moris ptinet. sz frequēter mrimonio iūcti sūt valde mozib⁹ diuersi. g̃ nō oz poni i diffinitiōe matrimonij: idiuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs. ¶ ℘. iuenīunt alie diffinitiones de mrimonio date: qz fm Hug. Matrimoniū ē duaruī idoeaz ꝓsonaz legitimus de ꝓiūctione ꝓsensus. Secūdū quosdā aūt Matrimoniū ē ꝓsortiū cōis vite ⁊ cōicatio diuini ⁊ hūani iuris. Et q̄rit q̄liter he diffinitōes differāt.

Respōdeo ođ ad. j. q. q̄ cōiuctio adunationem q̄daz ꝓportat: vñ vbicūq̄ ē adunatio aliquoz: ibi ē aliq̄ ꝓiūctio: ea āt q̄ ordināt ad aliqđ vnū dicunt i ordie ad aliud adunari: sicut multi hoies adunātur ad vnā militiā vl negociationē exequēdā: ex q̄ dicūt cōmilitones ad iuicē vel socij negociatōis: ⁊ iō cū p mrimoniū ordinēt aliq̄ ad vnaz gnātionez ⁊ educatiōnē plis: ⁊ iterū ad vnā vitā domesticaz ꝓstat āt q̄ i mrimonio ē aliq̄ ꝓiūctio fm quā dicit marit⁹ ⁊ vxor: ⁊ tal ꝓiūctio ex hoc q̄ ordinant ad aliqđ vnū ē mrimoniū: ꝓiūctō āt corpoz vl aioz

ad mrīmoniū ꝓsequtur. ℣ Ad.j.ḡ oō:q mrīmōiū ē vinculū q̄ ligant formaliṫ nō effectiue: ⁊ iō nō oz q̄ sit aliud a ꝓiūctione. ℣ Ad.ij.oō: q̄ q̄uis ipsa relatio nō sit sensibile accidēs: tn̄ cāe eius pñt esse sensibiles:nec in sacro reqrit q̄ sit sensibile id qō ē res ⁊ sacrm. hoc.n. mō se hz i hoc sacro ꝑdicta cō iūctio:sz vba exp̄mētia ꝓsensū q̄ sūt sacrm tn̄ ⁊ cā ꝑdicte ꝓiūctiōis sūt sensibilia. ℣ Ad.iij.oō. q̄ relatio fundaṫ i aliq̄ sic in cā:vt silitudo i qualitate: ⁊ in aliq̄ sic in subiecto:vt i ipis silib⁹: ⁊ ex vtraq; pte pōt attēdi vnitas ⁊ diuersitas ipius.qz ḡ i silitudine nō ē eadē q̄litas numero:sz spē i vtroq; silitudo. ⁊ itez subiecta silitudinis sunt duo numero:⁊ silr est de eq̄litate:iō ⁊ eq̄litas ⁊ silitudo oibus modis est alia numero i vtroq; silium ⁊ equaliū.sz relatio que est mrīmoniū ex vna pte hz vnitat: in vtroq; extremoz.s.ex pte cause: qz ad eandē nūero generationē ordinant: sz ex pte subiecti hz diuersitatez fm numerū: ⁊ ideo hec relatio ē vna ⁊ multiplex. ⁊ fm q̄ est multiplex ex pte subiecti significat his nomib⁹ vxor ⁊ maritus. fm aūt q̄ est vna significaṫ hoc nomē mrīmoniū. ℣ Ad.ij.q̄stionē oō: q̄ i mrīmonio ē tria ꝓsiderare. Prio essentiā ipi⁹ q̄ ē ꝓiūctio: ⁊ fm hoc noiaṫ cōiugiū. Secūdo cām ei⁹ q̄ est desponsatō: ⁊ fm hoc vocant nuptie a nubere qz i ipa solēnitate desponsatiōis q̄ mrīmoniū pficiṫ capita nubētiū velant. Tertio effectū q̄ est ples: ⁊ sic oī mrīmoniū ut Aug⁹. dic̄ ꝫ faustū ob h⁹ q̄ mulier nō oz ad aliud nubēr nisi vt sit maṫ. Pōt etiā dici matrimoniū q̄si mris muniū.i. officiū:q̄a feminis maxie incūbit officiū educāde ꝓlis. Uel oī mrīmoniū q̄si matrē muniēs: qz iā hz q̄ defendaṫ ⁊ muniaṫ.s. virū. Uel oī mrīmoniū q̄si mrez monēs ne virū relinq̄t alteri adherēs. Uel oī mrīmoniū q̄si mā vnius:qz in eo fit ꝓiūctio ad vnā ꝓlem materialiṫ inducēdā: vt dicaṫ mrīmoniū a monos ⁊ mā. Uel oī mrīmoniū ut Jsiō. dic̄.a mre ⁊ nato q̄a p mrīmoniū efficiṫ aliq̄ mr̄ nati. ℣ Ad.j.ḡ oō: q̄ q̄uis paṫ sit dignioz q̄ mat: tn̄ circa ꝓles magis officiosa ē mr̄ q̄ pr̄. Uel ideo qz mulier ad h⁹ ꝓncipaliṫ facta ē: vt sit homi i adiutoriū ꝓlis:nō aūt vir ꝓpter h⁹ fact⁹ ē: vñ magis ptinet ad rōnez matrimonij mr̄ q̄ pr̄. ℣ Ad.ij.oō: q̄ aliq̄n cēntialia cognoscūt p accidētalia: ⁊ iō etiā p accidētalia aliq̄ noiari possunt:cū nomen dcī cā rei inoteſcēde. ℣ Ad.iij.oō: q̄ aliq̄n spēs noiaṫ ab eo qō ē generis ꝓpter ipfectionē spēi:qñ.s. habet ꝓplete generl rōnez: nec tn̄ aliq̄d addit qō ad dignitatē ptineat: sic̄ ꝓprīū accidētale retinet nomē ꝓprij cōis. Aliq̄n aūt ꝓpter pfectionē qñ i vna spē ꝓplete iueniṫ rō generl ⁊ nō in alia:sic̄ aial denoiaṫ ab aia q̄ cōperiṫ aiato corpi qō ē gen⁹ aialis:sed aiatio nō iueniṫ pfecte i aiatis q̄ nō sūt aialia:⁊ silr ē in ꝓpōsito qz ꝓiūctio viri ad mulierē p mrīmoniū est maxia: cū sit ⁊ aiaz ⁊ corpoz:⁊ iō cōiugiū noiaṫ. ℣ Ad iij.q̄stionē oō:q̄ sic̄ supra dcm̄ ē:in mrīmonio tria pñt ꝓsiderari.s.cā ipsi⁹:⁊ eēntia eius:⁊ effect⁹:⁊ hz hoc tres diffinitiōes iueniunt de mrīmonio date. nā diffinitio Hug. tangit cām.s. ꝓsensuz: ⁊ p se nō est. diffinitio aūt in lra posita tāgit eēntiā mrīmonij scilz ꝓiunctionē: ⁊ addit determiatū subiectū in h⁹ q̄ dicit:iter legitimas psonas. ponit ēt dīntiaz ꝓbētē ad spēm in hoc q̄ dicit:maritalis: qz cū mrīmoniū sit ꝓiūctio in ordie ad aliqō vnū: talis ꝓiūctio in spēm trahit p illud ad qō ordiaṫ:⁊ hoc ē quod ad maritū ptinet.ponit ēt vtutē huius ꝓiūctionis qz idissolubiliṫ ē: in hoc q̄ dicit idiuidua nē ‖ Sed alia diffinitio tāgit effectū ad quē ordinaṫ mrīmoniū.s. vita cōis in reb⁹ domesticis:⁊ qz oīs cōicatō aliq̄ lege ordinaṫ:iō ponit ordiatiuū iſti⁹ cōionis.s. ius diuinū ⁊ hūanuz:alie eni cōicatiōes vt negociatoz cōmilitantiū solo iure hūano iſtitute sunt. ℣ Ad.j.ḡ oō:q̄ ꝑoza aliqñ ex q̄bus oz dari diffinitio nō sunt noiata:⁊ iō in diffinitōe aliquoz ponūt aliq̄ posteriora simplr:q̄ sunt ꝓpria q̄ ad nos: sicut i diffinitiōe q̄litatis ponit q̄le a ꝑho:cuz dicit Qualitas ē fm quā quales dicimur. ⁊ ita ēt h̄ i diffinitōe mrīmonij ponit ꝓiūctio maritalis: vt sit sēsus:q̄ mrīmoniū ē ꝓiunctio ad ea q̄ mariti officiū reqrit:q̄ nō poterant vno noiari noīe. ℣ Ad.ij. oō:q̄ p hanc differētiā tangit finis ꝓiūctionis: vt dictū est. ⁊ qz vt dicit apls: Uir nō ē pp mulierem sed mulier ꝓpter virū: iō hec differētia potius oz sumi a viro q̄ a muliere. ℣ Ad.iij.oō: q̄ sic̄ vita ciuilis nō ipoꝛtat actū singularē huius vl illu⁹:sz ea q̄ ad cōicationē ciuilē ptinēt:ita vita cōiugalis nihil ē aliud q̄ ꝓuersatio ad cōicationē talē ptinens ⁊ iō q̄tum ad hanc vitā sp ꝓsuetudo ē idiuidua: q̄uis sit diuersa q̄tuz ad actus singlares vtriusq;. ℣ Ad.iiij. pz solutio ex dictis.

Ad secundū sic ꝓcedit: vī q̄ ꝓsensus nō sit cā efficiēs mrīmonij. sacra eniz nō sunt a volūtate humana: sz ab īstitutione dīna. sed ꝓsensus ad volūtatē ptinet. ḡ nō est cā mrīmonij: sicut nec aliozuz sacroz. ℣ ℣. idē nō ē cā suiipsius. sz mrīmoniuz nihil aliud vī esse q̄ ꝓsensus: qz ꝓsensus ipe significat ꝓiūctionē xp̄i ad ecclam. ḡ ꝓsensus nō ē cā mrīmonij. ℣ ℣. vni⁹ oz eē vna cā. sz mrīmoniū inter duos ē vnū: vt dcm̄ ē:ꝓsensus aūt duoz sunt diuersi:qz diuersoz. sunt ēt in diuersa:ab vna eni parte ē ꝓsensus in virū:ex alia in vxorē. ḡ mutuus ꝓsēsus nō ē cā mrīmonij. ℣ Sz ꝫ ē qō Chrys. dic̄: Matrimoniū nō facit coit⁹ sz volūtas. ℣ ℣. vnus nō accipit ptātē in eo qō ē libere alteri⁹ nisi p eius ꝓsensū. sz p mrīmoniū accipit vterq; ꝓiugū ptātē i corpus alteri⁹: vt pz.j. Coz. vij. cuz ꝓpus vterq; sui corꝑis liberā ptātez hēret. ḡ ꝓsēsus facit mrīmoniū. Alteri⁹ vī q̄ nō oporteat ꝓsensū p verba exp̄mi qz sic̄ p mrīmoniū redigit hō in ptātē alterius: ita p votū.sz votū obligat q̄ ad deū ēt si nō exp̄matur

vbis.g̃ z ꝓsensus facit mr̃imoniū obligatōez:ēt sine expssiōe verboꝝ. ¶ D.mr̃imoniū pōt eē inter alios quos q̃ suū ꝓsensuz sibi mutuo vbis expmere non pñt:qz vel sunt muti:vl diuersaꝝ liguaꝝ.g̃ expz:essio ꝓsensus p vba nō reqrit ad mr̃imoniū. ¶ D.si omittat illō qō ē de necitate sacri q̃cūq; ex ca:non ē sacr̃m.sz in alīq̃ casu ē mr̃imoniū sine expssione vboꝝ:sicut qñ puella tacet p̄ vecūdia parētib' eā viro tradētib'.g̃ expzessio vboꝝ nō est de necitate mr̃imonij. ¶ Sz ꝑ:mr̃imoniū ē sacr̃m qōdā. sz in oi sacro reqrit aliqō sēsibile signū.g̃ z in mr̃imōio z ita oz ibi saltē eē vba expmētia ꝓsensuz sensibil'r. ¶ D.in mr̃imonio fit ꝯctus iter virū z mlierē.sz in q̃libz ꝯctu oz eē expssionē vboꝝ q̃bus se mutuo hoies obligēt.g̃ i mr̃imonio oz eē ꝓsēsuz p vba expzessuz. ¶ Ulteri' vī q ꝓsēsus expssus p vba de futuro mr̃imoniū faciat:qz sic se hz pñs ad pñs:ita futuꝝ ad futuꝝ.sz ꝓsēsus p vba ō pñti expssus fac mr̃imoniū in pñti.g̃ ꝓsēsus expssus p vba de futuro facit mr̃imoniū i futuro. ¶ D.sic in mr̃imonio fit q̃daz obligatio p vba expmētia ꝓsensuz:ita z in alīs ciuilib' ꝯctib'.sz i alīs ꝯctibus ñ differt vtꝝ p vba de pñti vl de futuro obligatio fiat.g̃ nec in mr̃imonio differt. ¶ D.p votū religiōis hō ꝯbit mr̃imoniū spūale cū deo.sz votū religiōis fit per vba de futuro z obligat.g̃ simil'r pōt fieri mr̃imoniū p vba de futuro. ¶ Sz ꝑ ē:qz ille q̃ ꝓsentit i aliquā p verba de futuro:z postea cū alia p verba ō pñti:oz fm iura hēe scōam ꝓ vxorē.sz hoc nō essz si ꝓsēsus p verba de futuro facēt mr̃imoniū: qz ex quo verū ē mr̃imoniū cū vna:ea viuēte nō pōt cōtrahi cū alia.g̃ ꝓsensus p vba de futuro nō fac matrimoniū. ¶ D.q̃ ꝓmittit se aliq̃d tractaturꝝ nōdū facit illud.sz q̃ ꝓsentit p vba de futuro ꝓmittit se cū aliq̃ tractaturꝝ mr̃imoniuz.g̃ nō ꝯbit adhuc cū illa. ¶ Ulteri' vī q ꝓsensus expssio p vba etiā si desit iterior ꝓsensus facit mr̃imoniū:qz frauꝫ z dolus nemi oz ꝓocinari fm iura.sz ille q̃ vbis ꝓsēsuz expmit quē corde nō hz:dolū ꝓmittit.g̃ nō oz sibi ꝓocinari:vt ab obligatōe mr̃imonij liber reddat. ¶ D.assensus mētal' alteri' nō pōt eē alicui notus nisi q̃ten' p verba expmat.si g̃ expssio vboꝝ ñ sufficit sz ꝓsensus iterior reqrit in vtroq; ꝓiugū:tunc neuter poterit scire ō altero an sit ei ver' ꝓiunx:z ita erit fornicator q̃cūq; mr̃imonio vtet. ¶ D.si aliq̃s ꝓbat p vba de pñti in aliquā ꝓsensisse:cogit p excōicatōis sniaz vt eā hēat in vxorē:q̃uis dicat ꝓsensuz mētalē defuisse: ēt si postea cū alia ꝯrerit ꝓsensu mētali vbis expsso.sz hoc nō eēt si reqreret ꝓsensus mētalis ad mr̃imoniū.g̃ nō reqrit. ¶ Sz ꝑ ē qō Inno.iij.dic i ōcre. q̃daz in isto casu loquēs: Sine ꝓsensu neq̃unt cetera fedus pficere ꝓiugale. ¶ D.intētio reqrit in oibus sacr̃is. sz ille q̃ corde nō ꝓsentit nō hz intētionē mr̃imoniū ꝯbendi.g̃ ñ fit mr̃imoniū. ¶ Espōdeo dō ad.j.q. q̃ in oibus sacr̃is ē aliq̃ spūalis opatio mediāte māli opatiōe q̃ eam significat:sic p ablutionē corporalē i baptismo fit ablutio iterior spūalis:vñ cū in mr̃imonio sit q̃daz spūalis ꝓiūctio inḡtū mr̃imoniū ē sacr̃m z aliq̃ mālis fm q ē in officiū nāe z ciuilis vite:oz q mediāte māli fiat spūalis vtute dīna.vñ cū coiūctiones māliū ꝯctuū fiant p mutuū ꝓsensuz:oz q hoc mō ēt fiat mr̃imonial' ꝓiunctio. ¶ Ad.j.g̃ dō q sacrorꝝ ꝑma cā ē dīna vtus q̃ in eis opat salutē. sz cause scde ist:umētales sunt māles opatiōes ex dīna institutiōe efficaciā hñtes:z sic ꝓsensus i mr̃imonio ē ca. ¶ Ad.ij.dō:q mr̃imoniū nō ē ipe cōsēsus:sz q̃dā vnio ordiatorꝝ adiuicē:vt dcm ē quā ꝓsensus facit:nec ꝓsēsus ꝑpe loquēdo ꝓiūctionem xp̄i ad eccl'am significat:sz volūtatē eius q̃ factū ē vt eccl'e ꝓiūgeret. ¶ Ad.iij.dō:q sicut mr̃imoniū ē vnū ex pte eius i qō fit ꝓiūctio: q̃uis sit multiplex ex pte ꝓiūctorꝝ: ita ēt ꝓsēsus ē vnus ex pte eius in qō ꝓsentit.s.p̄dicte ꝓiūctionis: q̃uis sit multiplex ex pte ꝓsentiētiū:nec ē directe ꝓsensus i virū: sed i ꝓiūctionē ad virū ex pte vxoris:z sil'r ex pte viri ꝓsensus in ꝓiūctionē ac vxorē. ¶ Ad.ij.q.dō:q sicut ex dcis pz ꝓiūctio mr̃imonial' fit ad modū obligatōis in ꝯctibus mālibus: z qz māles ꝯctus nō pñt fieri nisi sibi iuicem volūtatē suā vbis ꝓmāt q̃ ꝓtrahūt:iō etiā oz q ꝓsensus mr̃imoniū faciens vbis expmat:vt expssio vboꝝ se hēat ad mr̃imoniū sicut ablutō exterior ad bap̄mum. ¶ Ad.j.g̃ dō:q in voto nō ē aliq̃ sacr̃alis obligatio: sz spūal' tm̃: z iō non oz q fiat ad modū māliū ꝯctuuz ad hoc q obliget:sicut ē de mr̃imonio. ¶ Ad.ij.dō: q q̃uis nō possint vota sua mutuo vbis tales expmere:pñt tamē expmere nutibus:z tales nutus ꝓ vbis cōputātur. ¶ Ad.iij.dō:q sicut dicit Hugo ō san.vic. Eos q̃ ꝓiungūtur sic oz ꝓsentire vt iuicē se spōtanee recipiāt.qō iudicat fieri si in despōsatione nō ꝯdicant.vñ verba parentū ꝓputant i casu illo ac si eēnt puelle:sunt eni sufficiens signū q̃ sūt eius exquo ñ ꝯdicit. ¶ Ad.iij.q.dō:q cause sacrāmētales signādo efficiūt:vñ efficiunt qō significāt z qz cū aliquis ꝓsensum suū p verba de futuro expmit:nō significat se facere mr̃imoniū: sz ꝓmittit se factuꝝ:iō talis expssio ꝓsensus nō facit mr̃imoniū:sed dispōnez eius: q̃ sponsalia noiant. ¶ Ad j.g̃ dō:q ꝓsensus expmit p verba de pñti:z verba sunt pñtia:z in pñs ꝓsentitur p eodē tpe:sz qñ cōsensus fit p verba de futuro: verba sunt pñtia sed ꝓsentit in futuꝝ:z iō nō ꝓ eodem tpe:z pp hoc ñ ē simile. ¶ Ad.ij.dō: q etiā in alīs ꝓtractibus q̃ verbis futuris vtit nō transfert ptātem rei sue i alterum:vt si dicat dabo tibi: sed soluz qñ verbis p̄sentibus vtit. ¶ Ad.iij. dō: q in voto ꝓfessionis actus spūalis mr̃imonij p verba de futuro expmit scilz obediētia vl obseruātia regule:z nō ipm matrimoniū spūale.si aūt mr̃imoniū spūale i futuro voueat:nō est votū spūale: qz nōduz ex hoc aliq̃s ē monachus:sed se futuꝝ monachum pollicetur.

Ad.iij. q.od: q sic se hz ablutio exteriozad baptismū: ita se hz expressio verboz ad hoc sacrm: vt dictū est. vñ sicut si aliquis ablutionē exteriozē recipet nō intēdēs accipe sacrm: sed ludū t doluz facē: nō ect baptizatus: ita expressio vboz sine iteriozi ꝓsensu mrionijz ñ facit. ¶ Ad.j.g od: q ibi sunt duo. i. defectus ꝓsensus q sibi ꝓcinat in foro ꝓsciētie: vt nō astringat vinculo mrionij: quis nō in foro eccle in quo iudicat ꝑm allegata: t dol' verboz t hic nō ꝓcinat nec in foro pnie: nec i foro eccle: q: in vtroq; ꝑ hoc punit. ¶ Ad.ij.od: q si desit ꝓsensus mētalis ex pte vnius: ex neutra parte ē mrioniuz: q: matrimoniū ꝓsistit i mutua ꝓfectione: vt dcm ē: tñ ꝓbabilr pōt credi dolus nō ee nisi signa euidētia doli appareāt: q: de quolibz ē ꝑsumendū bonū: nisi ꝓbet ꝛrium. vñ ille ex cui' pte dolus nō ē a peccato excusat ꝑ ignorātiaz. ¶ Ad ij. od: q in tali casu eccla cōpellit eum ad standuz cū prima vxore: q: iudicat ꝛz ea q fozis apparēt: nec decipit in iusticia: q; quis decipiat in facto: sz ille hz potius excōicatione sustinē q; ad pmā vxorē accedat: vl' oz i alias regiōes remotas fugere.

Ad tertiuz sic proce

dit: vī q; alter ꝓiugū ēt post carnalez copulā possit altero iuito ad religionē trāsire: q: lex dīna magis oz spūalibus fauē q; lex humana. sz lex hūana hoc pmisit. g multo fortī' lex dīna pmittere debuit. ¶ ℞. minus bonū nō impedit maius bonū. sz mrionij status ē minus bonuz q; status religiōis: vt pz. j. Cor. vij. g ꝑ mrioniū nō oz hō ipediri dn possit ad religionē trāsire. ¶ ℞. in qlibet religiōe fit quoddā spūale mrioniuz. sed licet de leuiori religiōe ad artiorē trāsire. g t licz ō de mrionio leuiori. s. carnali ad artius. s. mrioniū religiōis transire ēt iuita vxore. ¶ Sed ꝛ ē qō od j. Cor. vij. vt nec etiā ad tēpus vacēt oronī ꝓiuges sine mutuo ꝓsēsu a mrionio abstinētes. ¶ ℞. nullus pōt facē licite qō ē in ꝓiudiciū alteri' sine eius volūtate. sed votū religiōis emissū ab vno ꝓiuguz ē in ꝓiudiciū alteri': q: vnus hz ptātez corpis alterius. g vnus sine ꝓsensu alteri' nō pōt votū religionis emittere. ¶ Uterius vī q; nec ēt ante carnalē copulā: idiuisibilitas eni mrionij ptinet ad matrimoniū sacrm inq;tū. s. significat ppetuā ꝓiunctōez xpi ad ecclam. sz añ carnalē copulā post ꝓsensū ꝑ verba de pnti exp̄ssuz ē verū mrionij sacrm. g nō pōt fieri diuisio ꝑ hoc q; alter ad religionē intrat. ¶ ℞. i ipso ꝓsensu ꝑ vba de pnti exp̄ssio vnius cōiugū in alterū ptātez sui corpis trāsfert. g stati pōt exigere debitū: t alter tenet reddē: t ita nec potest vn' iuito alio ad religionē trāsire. ¶ ℞. Matth. xix. dī: Qō deus ꝓiūxit hō nō sepet. sed ꝓiūctio q ē ante carnalē copulā dīnitus facta ē. g nō pōt separi hūana volūtate. ¶ Sed ꝛ ē qō ꝑm Hiero. dñs Johānez vocauit de nuptijs. Uterius vī q; mulier nō possit nubē alteri viro añ carnalē copulaz religionē ingressio: q: illud qō cū mrionio stare pōt nō soluit mrioniale vinculū: sz adhuc manet mrioniale viculū inter eos q; pari voto religionez intrāt. g ex hoc q; vnus intrat religionē alt' ñ absoluitur a viculo mrioniali. sz q;diu manet vinculuz mrioniale ad vnū nō pōt nubere alteri. g ꝛc. ¶ ℞. vir post ingressum religiōis pōt añ ꝓfessionē redire ad seculū. si g mulier posset alteri nubere viro intrante religionē: t ipse posset aliā ducē rediēs ad seculū: qō ē absurdū. ¶ ℞. p decre. nouā: ꝓfessio ante annū emissa ꝑ nulla reputat. g si post talem ꝓfessionē ad vxorē redeat tenet eum recipe. g neq; ꝑ introitū viri in religionē: neq; ꝑ votū oat mlieri ptās nubēdi alteri: als vna mulier hēret duos viros. ¶ Sz ꝛ: nullus pōt alteri obligare ad ea que sūt ꝓfectiōis. sz ptinētia ē de his que ad ꝓfectionez ptinēt. g mulier nō artat ad ptinētiā ex hoc q; vir ad religionē ingredit: t sic pōt nubere. ¶ Rsp̄deo od ad. j. q. q; nullus pōt facere obligationē deo de alieno. vñ cum ꝑ mrioniuz ꝓsūmatū iam sit corp' viri factū vxoris: non pōt absq; ꝓsensu ipsius deo ipm offerre ꝑ ptinētie votū. ¶ Ad. j. g od: q; lex hūana ꝓsiderabat mrioniū solum inq;tū ē in officiū: sed lex dīna ꝑm q; ē sacrm ex quo hz oiodam idiuisibilitatē: t iō nō ē simile. ¶ Ad.ij.od: q; nō ē incōueniēs maius bonū impediri ꝑ min' bonuz qō hz ꝛrietatē ad ipm: sicut ēt bonū ꝑ malū impedit. ¶ Ad.iij.od: q; in qlibet religiōe ꝛbitur mrimoniū ad vnā pſonā. s. xp̄m cui q;tū ad plura obligat aliqs in vna religiōe q; in alia. sed mrionium māle t religiōis nō iunt ad vnā pſonā: t iō non ē simile. Ad.ij.q.od: q; ante carnalē copulaz ē inē ꝓiuges tm spūale vinculū: sed post ē inter eos etiā vinculū carnale: t iō sicut post carnalē copulam mrioniuz soluit ꝑ mortē carnalē: ita ꝑ ingressum religionis ante carnalē copulā soluit: q: religio est mors quedā spūalis: q: aliquis seculo moriens viuit deo. ¶ Ad.j.g od: q; mrioniū ante carnalē copulā significat illā ꝓiunctionē que ē xp̄i ad aiaz ꝑ gr̄am: q; quidē soluit ꝑ dispositōez spūalez ꝛriam: scilz peccatū: sed ꝑ carnalē copulā significat ꝓiunctionē ad ecclam q;tū ad assumptionē hūane nāe in vnitatē pſone: que oino ē idiuisibilis. ¶ Ad.ij. od: q; añ carnalē copulā nō ē oio translatū corp' vnius sub ptāte alteri': sed sub ꝓditione: si interea alter ꝓiugū ad frugē meliozis vite nō ꝓuolet: sed ꝑ carnalē copulā ꝓpletur dicta trāslatō: q: tūc ītrat vterq; in corpalem possessionē sibi tradite ptātis. vñ etiā ante carnalē copulā nō statim tenet reddē debitū post mrioniuz ꝛctum ꝑ verba de pnti: sed datur ei tēpus duoz mēsiuz ꝓpter tria: primo vt interim possit deliberare ō trāseūdo ad religiōez: secūdo vt ꝑparent q; sunt necessaria ad solēnitatē nuptiaz: tertio ne videlz hēat maritus datā quaz non suspirauit dilatam. ¶ Ad.iij.od: q; ꝓiunctio

mrioialis ante carnalē copulā ē q̄d impfectū q̄tū ad eē p̄mū: vt. ē. dictū ē: ſz ñ ꝓſūmata q̄tū ad actū ſecūduz q̄ ē opatio: ꝛ ſimilat poſſeſſioni corꝛali: ꝛ iō nec oiodam idiuiſibilitatē hz. ℣ Ad. iij. q. dō: q̄ ſicut corꝛalis moꝛs viri hoc mō viculū mrioniale ſoluit: vt mulier nubat cui vult ſm apli ſniaz: ita ēt poſt mortē ſpūalez viri p religiōis igreſſuz poterit cui voluerit nubere. ℣ Ad. j. ğ dō: q̄ ñ vterq; pari voto ꝓtinētiā vouet: tūc neuter ꝓiugali viculo abrenūciat: ꝛ iō adhuc manet. ſz q̄ñ vnuſ tantū vouet: tūc q̄tū ē in ſe abrenūciat vinculo ꝓiugali: ꝛ iō alter abſoluit a viculo illo. ℣ Ad. ij. dō q̄ nō itelligit moꝛtuus ſeculo p religiōis igreſſuz q̄uſq; pfeſſionē emiſerit: ꝛ iō vſq; ad tēpus illud tenet eū vxoꝛ ſua expectare. ℣ Ad. iij. dō: q̄ de pfeſſiōe ſic emiſſa añ tēpus deteriatuz a iure ē idē iudiciuz q̄d de voto ſimplici: vñ ſicut poſt votū ſimplex viri mulier ei reddere debitū nō tenet: tñ ipſa nō haberet ptātez alteri nubē: ita ꝛ hic. Qō. II.

QUeritur ō ſponſalibuſ. Et circa hoc q̄runt tria: Primo quid ſint ſponſalia. Secundo qui poſſunt ſpōſalia cōtrahere. Tertio vtrum ſponſalia dirimi poſſint.

AD primuz ſic proce

dit: vī q̄ ſpōſalia nō ꝓueniēter dicant futuraz nuptiaz ꝓmiſſio: vt hētur ex verbis Nicolai pape: q̄ ſic dicit Iſiō. Eſt aliq̄s ſponſus nō q̄ ꝓmittit: ſed q̄ ſpōdet ꝛ ſpōſoꝛes dat. ſz a ſponſalibus dī aliq̄s ſpōſus. ğ male dī ꝓmiſſio. ℣ Ō. q̄cūq; ꝓmittit aliq̄d dz ꝓpelli ad ſoluedū. ſz illi q̄ ſponſalia ꝓtrahūt nō cōpelluntꝓ eccl̄am ad mrioniuz ℈hendū. ğ ſponſalia non ſunt ꝓmiſſio. ℣ Ō. in ſpōſalib' nō eſt q̄ñq; ſola ꝓmiſſio: ſz addit iuramentū ꝛ alique arre. ğ vī q̄ nō debuerint ſolū p ꝓmiſſionē diffiniri. ℣ Ō. mrionia debent eē libera ꝛ abſoluta. ſz ſpōſalia q̄ñq; fiunt ſub cōditiōe etiā accipiēde pecunie. ğ nō ꝓueniēter dicūt ꝓmiſſio nuptiaz. ℣ Ō. ꝓmiſſio q̄ ē de rebus futuris vitupat Jaco. iij. ſz circa ſacr̄m no dz aliq̄d eē vitupabile. ğ nec dz fieri ꝓmiſſio futuraz nuptiarū. ℣ Ō. nullus dī ſponſus niſi ā ſpōſalibus. ſed aliq̄s dī ſponſus ex pn̄tibus nuptijs: vt in l'ra dī. ğ ſpōſalia nō ſp ſunt futuraz nuptiarum ꝓmiſſio. ℞ ſpōdeo dō: q̄ ſicut. ē. dictū ē: cōſenſus in ꝓiugalem copulā p verba de futuro nō facit mrioniū ſed mrionij ꝓmiſſionē: ꝛ hec ꝓmiſſio dī ſpōſalia a ſpondēdo: vt Iſiō. dicit: nā añ vſum tabularum mrionij cautiones dabāt q̄bus ſpondebāt ſe iuicē ꝓſentire i iure mrioniali: ꝛ fideiuſſoꝛes dabāt. Fit aūt iſta ꝓmiſſio duplr. ſ. abſolute: ꝛ ſub ꝓditiōe. Abſolute q̄ttuoꝛ modis: ꝓmo nuda ꝓmiſſiōe: vt ū dī: accipiā te in meā: ꝛ ecōuerſo. ſecūdo datis arris ſponſalitijs: vt pecunia vel huiuſmōi. tertio ānuli ſubarratiōe. q̄rto iteruenīēte iuramēto. Si aūt fiat dicta ꝓmiſſio ſub ꝓditiōe diſtinguēduz ē: q̄ aut ē ꝓditio honeſta: vt cū dī accipiā te ſi parētib' placeat: ꝛ tūc ſtante ꝓditiōe ſtat ꝓmiſſio: ꝛ ñ ſtante nō ſtat. aut ē ihoneſta: ꝛ hoc duplr: q̄ aut ē ꝓtrariū bonis mrionij: vt ſi dicā: accipiā te ſi venena ſterilitatis ꝓcures ꝛ tūc nō ℈hunt ſpōſalia. aut nō ē ℈ria bonis mrionij: vt ſi dicā: accipiaz te ſi furtis meis ꝓſentias: ꝛ tūc ſtat ꝓmiſſio: ſz tollenda ē ꝓditio. ℣ Ad. j. ğ dō: q̄ ipſa ſpōſalia ꝛ ſponſoꝛ datio ē ꝓmiſſionis ꝓfirmatio: ꝛ iō ad hoc determiat q̄ſi a pfectioꝛi. ℣ Ad. ij. dō: q̄ ex tali ꝓmiſſiōe obligat vnus alij ad mrionium ℈hendū: ꝛ peccat moꝛtalr nō ſoluēs ꝓmiſſuz: niſi legitimum ipedimētū iteruenīat: ꝛ ſm hoc ēt eccl̄ia cogit iniungēdo pniaz ꝓ pcco: tñ in foꝛo ꝓtētioſo nō ꝓpellitur: q̄ mrionia coacta cōſueuerūt malos exitus hēre: niſi foꝛte iuramētū inꝛuenerit: q̄ tūc cogēd' eſt: vt q̄daz dicūt: q̄uis alijs nō videat ꝓpter cām ꝓdictā: ꝑcipue ſi de vxoꝛicidio timeret. ℣ Ad. iij. dō: q̄ illa addita nō ſunt niſi ad ꝓfirmādā ꝓmiſſionē: vñ nō ſunt aliud q̄ ꝓmiſſio. ℣ Ad. iij. dō q̄ ꝓditio illa q̄ apponit nō tollit mrionij libertatez: q̄ ſi ē inhoneſta dz abijci: ſi āt honeſta aut de bonis ſimplr: vt ſi dicat: accipiā te ſi placet parētib': ꝛ hec ꝓditio nō tollit libertatē ſponſaliū ſz auget ei honeſtatē. Aut ē de vtilib': vt ſi dicat: ꝓtraham tecū ſi dabis mihi centū: ꝛ tūc hoc nō ponit q̄i ad vēdendū ꝓſeſuz mrionij: ſz itelligit vt ꝓmiſſio dotis: vñ mrioniū libertatē nō pdit. q̄ñq; āt apponit ꝓditio pecūie p modū pene: ꝛ tunc q̄ mrionia debēt eē libera: talis ꝓditio nō ſtat: nec pōt exigi pēa illa ab eo q̄ nō vult mrioniū ꝓplere. ℣ Ad. v. dō: q̄ Jacob' ñ intēdit phibē q̄ oio aliq̄s nullā ꝓmiſſionē de futuris faciat: ſz q̄ nō ꝓmittat q̄ſi fiduciā hñs de vita ſua. vñ docet q̄ dz appōi ꝓditio ſi de' voluerit: q̄ etiā ſi vbis nō exꝓmat coꝛde dz itelligi. ℣ Ad. vj. dō: q̄ in mrionio pōt ꝓſiderari ipa conuictio mrionialis ꝛ actus ei': ꝛ a ſpōſione ꝓmi in futuꝛ dī ſponſus a ſpōſalib' ꝓtractis p vba de futuro: ꝛ a ſpōſiōe ſcdi dī aliq̄s ſpōſus ēt q̄ñ ꝓtractū ē mrimoniū p verba de pn̄ti: q̄ ex hocipſo ſpōdet mrionij actū: tñ a ꝓma ſpōſiōe dicūt ſpōſalia ꝓpe q̄ ſūt q̄dā ſacr̄alia mrionij: ſic exoꝛciſm' baꝓmi.

AD ſecūdum ſic pro

cedit: vī q̄ tēpus ſeptēnij nō ſit cōpetens aſſignatū ſpōſalib' ℈hendis. ꝓtract' enim q̄ p alios fieri pōt nō reqrit diſcretionē in illis ad quos ptinet. ſz ſpōſalia fieri pñt p parētes vtroq; illoꝝ ignoꝛāte quoꝝ ſunt ſponſalia. ğ ita pñt fieri añ ſeptēniuz ſic poſt. ℣ Ō. ſicut ad ꝓtractuz ſponſaliū reqrit aliq̄s rōis vſus: ita ad ꝓſentiēduz i peccatū moꝛtale. ſz ſicut Grego. narrat in. iij. Dialo. Quidā puer pp pcēm blaſphemie a diabolo extinctus ē. ğ etiaz añ ſeptēnium pñt ſponſalia ꝓtrahi.

¶ D. sponsalia ad miōniū ordināt. sed in matrimonio ñ assignat vnū tēpus puelle ⁊ puero. ꝑ nec in spōsalib' septēniū vtriq; assignari oz. ¶ D. extūc aliq; pñt spōsalia ꝯhere exq̄ eis pñt future nuptie placē. sz signa taľ placētie frequēter apparēt i pueri añ. vij. ānos. ꝑ añ pñt ꝓtrahi spōsalia. ¶ D. si aliq; ante. vij. ānos ꝓtrahūt sponsalia: ⁊ postea post septēniū añ tēpus pubertatis ꝯhunt p v̄ba ō pñti reputāt int' eos eē sponsalia. sz hoc nō ē ex secūdo ꝯctu: qz tūc nō intēdūt spōsalia sz mīoniuz ꝯhere. ꝑ ex pmo: ⁊ sic añ septēniū pñt spōsalia cōtrahi. ¶ D. i his q̄ cōiter fiūt a pluribus qō deest vni supplet ab altero: sic pz i trahētib' nauē. sz contract' spōsaliū ē q̄daz cōis actio inter ꝯhentes. ꝑ si vn' sit pubes pōt ꝯhere cū puella q̄ ñ hz. vij ānos spōsalia: qz qō vni deficit ō tpe: alteri supabūdat. ¶ D. si aliq; iuxta etatē pubertatis q̄uis añ eā cōtrahāt p v̄ba de pñti: reputat iter eos mīoniū eē. ꝑ pari rōe si añ septēniū oīmō sint ꝓpinqui ꝯhāt p v̄ba de futuro: reputabūt int' eos eē spōsalia.

¶ Respōdeo ōd: q̄ septēniū ē tēp' determiatū a iure spōsalib' ꝯhēdis sat' rōabiľr: qz cū spōsalia sint q̄dā ꝓmissio futuroꝝ: vt ocñ ē: oz q̄ illoꝝ sint q̄ aliquo mō ꝓmittē pñt. qō nō ē nisi illoꝝ q̄ habēt aliquā prudētiā de futuris: q̄ vsum rōis req̄rit: respectu cuj' triplex gradus nōtur ꝑm p̄hm i. j. ethi. ꝓmus ē cū q̄s neq; ipe itelligit p'se: neq; ab alio capere pōt. scōus status ē cū hō ab alio capere pōt: sed ipe p se nō subicit ad itelligēdū. tertj' ē cū hō ⁊ ab alio iā capere pōt: ⁊ p seipz ꝓsideare: ⁊ qz rō paulati in hoie ꝓualescit ꝑm q̄ q̄etant mot' ⁊ fluxibilitas hūoꝝ: iō ꝓmū statū rōis obtinet hō añ ꝓmū septēniū: ⁊ pp hoc illo tpe nulli ꝯctui aptus ē: ⁊ ita nec spōsalib'. Hz ad scōm statū icipit hō puenire in fine ꝓmi septēnij: vñ ēt tūc tpis pueri ad scholas ponūt. Sed ad tertiū statū icipit hō puenire in fine scōi septēnij q̄tū ad ea q̄ ad psonā ipius ptinēt: in qua rō nālis citius ꝓualescit: sz q̄tū ad ea q̄ extra ipm sūt i fine tertij septēnij: ⁊ iō añ ꝓmū septēniū nulli ꝯctui hō apt' ē: sz in fine ꝓmi septēnij incipit eē aptus ad aliq̄ ꝓmittēdū in futuꝝ: ꝓcipue ō his ad q̄ rō nālis iclinat mag': nō āt ad obligādū se ꝑpetuo viculo: qz adhuc nō hz firmā volūtatez: et iō pñt tali tpe ꝯhi spōsalia. sz i fine scōi septēnij iā pōt obligare se de his q̄ ad psonā ipius ptinēt: vel ad religionē: vľ ad ꝓiugiū. sz post tertiū septēniuz ēt pōt de alijs se obligare: ⁊ ꝑm leges ꝓstituit ei potestas disponēdi de rebus suis post. xxv. ānos.

¶ Ad. j. ꝑ ōd: q̄ si añ ānos pubertatis fiat ꝯctus spōsaliū p aliū: ambo vľ alt' reclamare pñt: vñ tūc nihil ē actū adeo q̄ nec aliq̄ affinitas ex h' ꝯhatur ⁊ iō spōsalia q̄ iter aliquos p psonas alias ꝯhunt robur hñt inq̄tū illi iter quos ꝯhunt ad etatē debitā veniētes nō reclamāt: ex quo itelligūt pstire bis q̄ p alios facta sūt. ¶ Ad. ij. ōd: q̄ q̄daz dicūt q̄ ille puer oz q̄ Greg. narrat nō fuerit dānat': nec mortaľr peccauit: sz visio illa oñsa fuit ad patrem ꝓtristandū: q̄ i illo pcō peccauerat nō corrigēdū. Sed h' ē expresse ꝯ intētionē Grego. dicētis q̄ pat' pueri aiam puuli filij negligēs nō puū peccatorez gehēne ignib' nutriuit. Et iō ōd: q̄ ad pcēm mortale sufficit ēt ꝓsensus pñs: sz in spōsalib' ē ꝓsensus in futuꝝ: maior āt rōis discretio req̄rit ad puidendū i futuꝝ: q̄ ad ꝓsentiēdū in vnū pñtez actū: ⁊ iō ante pōt hō peccare mortaľr: q̄ possit se obligare ad aliq̄d i futuꝝ. ¶ Ad. iij. ōd: q̄ in tpe ꝯctus matrimonij nō solū req̄rit dispositio ex pte vsus rōis sz etiā ex pte corpis: vt sit tēpus generatōi aptū: ⁊ qz puella in. xij. anno ad h' venit vt possit eē actui gnātōnis apta: puer āt in fine scōi septēnij: vt ꝑhs dicit in. xj. de aialib'. simul āt vsuz discretōis accipiūt q̄ tm̄ in spōsalib' req̄ritur: iō in spōsalib' determiat vnū tēpus vtriq; nō āt in mīonio. ¶ Ad iij. ōd: q̄ illa placētia q̄ ē in pueris añ septēniū nō ꝓcedit ex pfette rōis vsu: cū nōdū sint plene susceptibiles disciplīe: sz magis ptingit ex motu nāe q̄ ex aliq̄ rōne: ⁊ iō nō sufficit talis placētia ad sponsalia ꝯhendū. ¶ Ad. v. ōd: q̄ q̄uis p scōm ꝯctuz in casu illo nō faciāt mīoniū: tm̄ oñdunt se rataz hēre porez ꝓmissionē: ⁊ iō por ꝯctus accipit firmitatē. ¶ Ad. vj. ōd: q̄ trahētes nauē agūt p modū vnj' cāe: ⁊ iō qō deest vni pōt suppleri de altero: sz spōsalia ꝯhentes agunt vt distincte psone: qz spōsalia nō nisi iter duos eē pñt: vñ in vtroq; req̄rit q̄ sit sufficiēs ad ꝯhendū: ⁊ iō defect' vnius spōsalia ipedit: nec ex altero pōt suppleri. ¶ Ad. vij. ōd q̄ in spōsalib' etiā simiľr si appropinquant ꝯhentes ad tēpus septēnij: ꝯctus spōsaliū hz robur: qz ꝑm ꝑhz in. ij. phyſi. Qō parū deest nihil deesse videt Hec āt ꝓpinq̄tas a q̄busdā termiat tēpus. vj. mensiuz: sz melj' ē q̄ determiet ꝑm ꝓditionē ꝯhentiuz: qz i q̄busdā magī accelerat rōis vsus q̄ i alijs.

AD tertiuz sic ꝓceditur: vī q̄ spōsalia dirimi ñ pñt altero religionē intrāte: qz de pecūia quaz aliquis ꝓmisit nō possuz alteri licite obligationē facē. sz ille q̄ spōsalia ꝯhit corpus suū ꝓmittit mulieri. ꝑ ñ pōt se offerre deo vlteri' i religiōe. ¶ Itē vī q̄ nec debeāt dirimi qñ alī ꝓiugū ad lōginquā regionē se trāsfert: qz in dubijs sp tutior ps eligēda est. sed tutj' eet q̄ eū expectaret. ꝑ tenet eū expectare. ¶ Itē vī q̄ nec dirimat p egritudinē quā aliq̄s incurrit post ꝓtracta spōsalia: qz ꝑ pena nullus oz puniri. sz vir q̄ ifirmitatē incurrit punit in h' q̄ ei ius suū aufert qō in illa hēbat q̄ sibi fuerat desponsata. ꝑ pter corporalē ifirmitatē ñ debēt spōsalia dirimi. ¶ Itē vī q̄ nec pp affinitatē iterueniētem: vtputa si spōsus ꝓsanguineā spōse fornicario ꝓcubitu cognoscat: qz ꝑm hoc spōsa puniret ꝑ pcō spōsi: qō nō ē pueniēs. ¶ Itē vī q̄ nō pñt se iuicē absoluē: qz hoc ē maxime leuitatis vt ꝓmo ꝓtrahāt ⁊ post

modū se absoluat. sed talia nō debēt ab ecclīa sustineri. g̃ rc. ℣ Itē videt q̄ nec ꝓpter alterius fornicationē: qr adhuc p sponsalia vn' nō accipit potestatē in corp' alterius: ⁊ ita videt q̄ in nullo contra inuicē peccāt si interim fornicant. ⁊ sic sponsalia dirimi nō debent p hoc. ℣ Itē videt q̄ nec per ꝓtractū cum alia p verba de p̃nti: qr secūda venditio nō derogat venditioni p̃me. g̃ nec scds contractus pōt derogare p̃mo. ℣ Itē videt q̄ nec per defectū etatis possint dirimi: qr qd non est nō potest dissolui. sed ante etatē determinatā sponsalia contracta nulla fuerūt. g̃ dirimi non p̃nt. Q ñdeo dd. q̄ in omībus p̄dictis casibus spōsalia cōtracta dirimunt: sed diuersimode: qr in duobus. s. cum qs ad religionē confugit: ⁊ cum alter coniugū cū altero p verba de p̃nti cōtrahit: ipo iure sponsalia dirimūtur: sed in alīs casibus dirimi debēt fm iudiciū ecclie. ℣ Ad. j. g̃ dd: q̄ talis ꝓmissio soluit per mortē spūalem: cum sit spūalis tm̄ ut dictum est. ℣ Ad. ij. dd: q̄ dubiū illud determinat ex hoc q̄ alter nō comperet tpe statuto ad mr̃imoniū pficiendū. vnde si ex pte eius nō defuit qn̄ mr̃imoniū cōpleret potest licite alteri nubere sine aliquo peccato. si aūt p eū stetit q̄ mr̃imoniū nō est completum: debet agere pniam de peccato fracte ꝓmissionis aut iuramēti si iuramentū interuenit: ⁊ ꝓtra here cū aliqua si vult iudicio ecclie. ℣ Ad. iij. dd: q̄ si ante contractū mr̃imoniū aliquā grauē infirmitatē incurrat alter eorr̄ inter quos fūt cōtracta spōsalia que ipm nimis debilitet ut epilepsia vl̄ paralysis: aut eum deformet ut abusio nasi: vel orbitas oculorr̄: vel aliqd h' mōi: aut que sunt ꝓtra bonū ꝓlis: utpote lepra que solet ꝓlem inficere: p̃nt sponsalia dirimi ne sibīnuicē displiceant: ⁊ matrimoniū sic contractū malū exitū sortiat. nec ꝓpena punit aliqs: sed ex pena damnū reportat: qd̄ ñ est incōueniens. ℣ Ad. iij. dd: q̄ si sponsus ꝓgnouit consanguineā sponse vel ecōuerso: tunc debēt sponsalia dirimi: ⁊ ad hoc ꝓbandū sola fama sufficit ꝓpter scandalū vitandū. cause enī que in futurū expectant effectus suos impediūtur a suis effectibus nō solum ex eo qd̄ est: sed ex eo qd̄ futurr̄ ē. vnde sicut affinitas si esset tpe ꝓtractus sponsaliū impediuisset ꝓtractū illū: ita si interueniat añ mr̃imoniū qd̄ est effectus qdam sponsaliū ꝓr contractus ab effectu suo impedit: nec in hoc aliquid detrahit alteri: imo ei confert: qr absoluit ab eo qui p fornicationē deo se odiosū reddidit. ℣ Ad. v. dd: q̄ qdam ñ recipiūt istū casū. sed contra eos decre. est que exp̄sse dicit: ad instar inquit eorr̄ q̄ societatē fidei ꝓtrahunt: ⁊ postea eandē sibi remittūt: pōt in patientia tolerari si mutuo se absoluunt q̄ sponsalia contraxerūt. Sed ad hoc dicūt q̄ ecclīa magis hoc sustinet ne peius eueniat q̄ hoc sit d̄ iure. sed hoc nō videt exemplo conuenire qd̄ decre. adducit. Et iō dd: q̄ nō semp est leuitatis retracta re que prius firmata sunt: qr incerte sūt ꝓuidētie nr̄e. ut dī in li°. Sap. ℣ Ad. vj. dd: q̄ quis nōduz dederint sibi mutuo ptātem corpis sponsalia contrahētes: tñ ex hoc efficiunt sibīnuicē suspecti de nō seruāda fide in futurū. ⁊ ideo pōt sibi ꝓcauere vnus ꝓtra aliū spōsalia dirimēdo. ℣ Ad. vij. dd. q̄ rō illa teneret si esset vnius rōnis vterq̄ contractus. sed scds ꝓtractus mr̃imonij est fortior p̃mo: ⁊ ideo soluit ipm. ℣ Ad. viij. dd: q̄ quis non fuerint vera sponsalia: tñ fuit ibi qdam spōsaliū modus: ⁊ ideo ne videat approbare ad annos legitimos veniēs dz petere solutionē spōsaliū iudicio ecclesie faciendā ꝓpter bonū exemplum. Q. iij.

QUeritur

de bigamia. Et circa hoc querunt tria. Primo vtr̄ bigamie sit irregularitas adiuncta. Secūdo vtrum soluatur p baptismum. Tertio an possit dispensari in tali irregularitate.

AD primum sic pro

cedit: videt q̄ illi bigamie que ē ex hoc q̄ aliqs duas vxores successiue habuit nō sit irregularitas annexa: qr multitudo ⁊ vnitas ꝓsequūtur ens. g̃ ens ⁊ nō ens nō faciūt multitudinē aliquā. sed ille q̄ habet successiue duas vxores qñ vna ē in esse alia nō est in esse. g̃ ex hoc nō efficit vir ñ vn' vxoris: q̄ fm aplm ab ēpatu ꝓhibet. ℣ P. maius signū incōtinentie apparet in eo q̄ plures fornicarie cognoscit: q̄ q̄ plures vxores successiue hz. sed ex ꝓmo nō efficit aliqs irregularis. g̃ nec ex scdo. ℣ P. si bigamia irregularitatē causat: aut hoc est rōne sacri: aut rōne carnalis copule. sed nō rōne p̃mi: qr sic si aliqs cum vna ꝓtraxisset p verba de p̃senti: ⁊ ea mortua ante carnalē copulā subsecutaz duceret aliā videret irregularis. qd̄ est ꝓtra decre. Inno. iij. Nec itez rōne scdi: qr fm hoc etiā q̄ plures fornicario ꝓcubitu cognosceret irregularis eēt qd̄ falsū est. g̃ nullo mō bigamia irregularitatem causat. Q Alterius videt q̄ irregularitas nō sit annexa bigamie que ꝓtigit ex hoc q̄ homo hz duas vxores simul vel successiue: vnā de iure ⁊ aliaz de facto: qr vbi nullū est sacr̄m nō pōt esse defect' sacramēti. sed qñ aliqs ꝓtrahit cum aliqua de facto ⁊ ñ de iure: nō est ibi aliqd̄ sacr̄m: qr talis ꝓiunctio nō significat ꝓiunctionē xp̄i ad ecclīam. g̃ cum irregularitas ñ ꝓsequat bigamiā nisi ꝓpter defectū sacri: videt q̄ talē bigamiā irregularitas nō ꝓsequat. ℣ P. aliqs accedēs ad illā cum qua cōtrahit d̄ facto ⁊ nō de iure cōmittit fornicationē si non habeat aliquā vxorē legitimā: vel adulteriū si habeat aliā. sed diuidere carnē suā in plures p fornicatiōz vel adulteriū nō causat irregularitatē. g̃ nec predictus bigamie modus. ℣ P. cōtingit q̄ aliqs añq̄ ꝓgnoscat carnaliter illā cū qua de iure contraxit.

cum alia contrahit de facto nō de iure ⁊ eam carnaliter cognoscat siue ꝑma mortua siue ꝑma viuēte: talis ꝓtraxit cum pluribus vel de iure vel de facto: ⁊ tñ nō est irregularis: qz carnē suā nō diuisit in plures. ꝙ ex ꝓdicto mō bigamie nō ꝓtrahit irregularitas. Aterius videt ꝙ nō ꝓtrahat irregularitas ex hoc ꝙ aliqs nō virginē ducit vxorē: qz pl' impedit aliqs defectu ꝑprio q̄ alieno. sed si ipe cōtrahens nō sit virgo nō fit irregularis. ꝙ multomi nus si vxor eius nō sit virgo. ℣ ℟. pōt eē ꝙ aliqs defloravit aliquā: ⁊ postea ducat eā in vxorē: talis nō videt fieri irregularis: qz nō diuidit carnē suaz in plures: nec etiā vxor eius: ⁊ tñ ducit corruptam in vxorē. ꝙ talis modus bigamie irregularitatem nō causat. ℣ ℟. nullus pōt ꝓtrahere irregularitatē nisi volūtarius. sed aliqs qñqz ducit vxorē ñ virginē inuolūtarius: ut qñ credit eā virginē eē: ⁊ postea inuenit eā fuisse corruptā cognoscēs eā. ꝙ talis modus ñ semp facit irregularitatē. ℣ ℟. corruptio sequēs mrīmoniū est vitupabilior q̄ ꝑcedens. sed si vxor postq̄ ꝓsūmatū est mrīmoniū ab alio cognoscat nō efficit vir irregularis: alꝫ puniret ꝑ peccato vxoris. pōt etiā esse ꝙ postq̄ hoc sciat reddat ei debitū posc'enti anteq̄ de adulterio accusata ꝓdemnet. ergo videt ꝙ ille modus bigamie nō causet irregularitatē. Sed ꝓtra est qđ Grego. dic. Precipimus ne vnq̄ illicitas ordinationes facias: ne bigamū aut qui virginē nō est sortitus vxorem aut ignoraēter habēs: vel q̄libet pte corpis viciatā: vel pnie vel curie cuiuslibet ꝓditioni obnoxiū ad sacros ordines pmittas accedere. Q ñdeo dō ad ℩. qōnez ꝙ aliquis ꝑ sacrm ordinis minister sacramentoz cōstituit: ⁊ ille qui alīs sacra' ministrare debet nullū defectū in sacris pati oz. defectus aūt in sacro est qñ sacri significatio integra nō inuenit sacrm aūt mrīmonij significat ꝓiunctionē xp̄i ad eccliam que est vnius ab vnā: ⁊ iō requirit ad perfectā significationē sacri: ut vir sit tantū vnius vir: ⁊ vxor tm̄ vnius vxor: ⁊ iō bigamia que hoc tollit irregularitatē iducit. Et sūt q̄tuor modi bigamie. Primus est cū ꝙs hz plures vxores de iure successiue. Secūdus cū simul hz plures vnā de iure aliaz de facto. Tertius cū plures hz successiue vnam ō iure aliā de facto. Quart' qñ viduā ducit in vxorem: ⁊ in oībus his est irregularitas adiūcta. Alia aūt cā ꝓñs assignat: qz in illis qui accipiunt sacrm ordinis maxima spūalitas oz apparere: tū qz spiritualia ministrant. ℩. sacra: tū qz spūalia docent ⁊ in spūalibus occupari debēt. vñ cum ꝓcupiscentia maxime spūalitati repugnet ꝑ quā totus hō caro efficit: nō debet aliqđ signū ꝓcupiscentie pmanentis in eis apparere: qđ qđez in bigamis apparet ꝙ vna vxore ꝓtenti esse nolūt: tñ ꝑma rō est melior. ¶ Ad ℩. ꝙ dō: ꝙ multitudo pluriū vxoꝝ sil' existētiū est multitudo simplr: ⁊ iō talis multitudo totaliter significationi sacri repugnat: ⁊ ꝓpter h' tollitur sacrm. sed multitudo vxoꝝ successiue ē mul'titudo fm̄ qđ: ⁊ iō nō tollit significationē sacri totaliter: nec sacrm euacuat q̄tū ad sui essentiā: sed q̄tum ad sui pfectionē que requirit in illis ꝙ sunt sacroꝝ dispensatores. ¶ Ad. ij. dō: ꝙ q̄uis sit in fornicariis maioris ꝓcupiscentie signū: nō tñ cōcupiscentie ita adherentis: qz ꝑ fornicationē vn' alteri nō in ꝑpetuū obligat: ⁊ iō itez nō est defect' sacramēti. ℣ Ad. iij. dō: ꝙ sic dictū ē bigamia causat irregularitatē inq̄tū tollit pfectā significatiōez mrīmonij q̄ qđem ꝓsistit in ꝓiunctione animoruz que fit ꝑ ꝓsensū: ⁊ in ꝓiunctione corpoꝝ: ⁊ iō rōne vtriusq̄ oportet simul esse bigamiā que irregularitatē faciat. vñ ꝑ Decre. Inno. abrogat ei qđ magister in lra dicit. ℩. ꝙ solus ꝓsensus ꝙ verba de presenti sufficit ad irregularitatē inducendā. ¶ Ad scōam qōnem dō: ꝙ in secūdis duobus modis bigamie ꝓtrahitur irregularitas: qz q̄uis in altero nō sit sacrm: ē tñ qđā sacri silitudo. vnde isti duo modi sūt secūdarij ⁊ ꝑmus est ꝑncipalis in irregularitate causanda. ℣ Ad. j. ꝙ dō. ꝙ q̄uis ibi nō sit sacrm: est tñ ibi aliqua silitudo sacri: que nō est in fornicario vel in adulterino ꝓcubitu: ⁊ iō non est sile. Et ꝑ hoc patet solutio ad scōm. ¶ Ad. iij. dō ꝙ in tali casu nō reputat bigamus: qz ꝑmū matrimoniū nō habuit pfectā suā significationē: tñ si ꝑ iudiciū eccle cōpellat ad ꝑmā redire ⁊ eaz cognoscere statim efficit irregularis: qz irregularitate nō facit peccatū: sed impfectio significationis. ℣ Ad iij. qōnem dō: ꝙ in ꝓiunctione xp̄i ⁊ ecclie vnitas ex vtraq̄ pte inuenit: ⁊ iō siue diuisio carnis inuenitur ex pte viri siue ex pte vxoris: est defectus sacramēti: sed tñ diuersimode: qz ex pte viri requiritur ꝙ aliā nō duxerit in vxorē nō q̄ sit virgo: ℩z ex pte vxoris requirit etiā ꝙ sit virgo: cui' rō a decretistis assignat: qz eps significat eccliaz militantē cuius curā gerit: in qua sūt multe corruptiones. sed sponsa significat xp̄m q̄ virgo fuit: ⁊ iō ex pte spō se requirit virginitas: sed nō ex pte sponsi ad hoc ꝙ aliqs eps fieri possit. Sed hec rō est expresse cōtra ap'lm Eph. v. Viri diligite vxores vras sic xps eccliam. ex quo apparet ꝙ vxor significat eccliam ⁊ sponsus xp̄m. Et iterū: qz vir est caput mulieris sicut xps ecclie. Et iō alij dicūt ꝙ ꝑ sponsū significatur xps: ꝑ sponsā significat eccla triūphans in qua nō est aliqua macula: xps aūt ꝑmo habuit synagogā quasi ꝓcubinā: ⁊ sic nō tollit aliqđ de perfectione significationis sacri si spōsus ꝑus habuit. Sed hoc est valde absurdū: qz sicut est vna fides antiquoꝝ ⁊ modernoz: ita vna ecclia. vnde illi q̄ tpe synagoge deo seruiebant: ad vnitatē ecclie in q̄ deo seruimus ptinebant. Et ꝓterea hoc est expsse cōtra id qđ habet Piere. iij. ℣ Ezech. xvj. Osee. ij. vbi expsse fit mentio de desponsatōe synagoge. vñ nō fuit sicut ꝓcubina: sed sicut vxor. Et ꝓterea fm̄ hoc fornicatio esset sacrm illius ꝓiunctionis: qđ ē

absurdum: ⁊ ideo gentilitas priusq̃ a xp̃o desponsaret in fidē ecclie: corrupta fuit a diabolo p idolatriā. Et iō aliter dō: q̄ dēfectus in ipo sacro causat irregularitatē. corruptio aūt carnis extra mr̃imoniū cōtingēs q̄ p̄cessit mr̃imoniū nullū defectū fac in sacramēto ex pte illius in quo est corruptio: sed facit defectū ex pte alterius: q⁊ actus ꝟhentis mr̃imoniū nō cadit supra seipm̃ sed supra alterū: et iō ex termino specificat q̄ etiā est respectu illius act⁹ q̃si mā sacri. vnde si mulier esset ordinis susceptiā sicut vir efficit irregularis ex hoc q̄ ducit in vxorē corruptā: nō aūt ex hoc q̄ corruptus ꝟhit: ita fieret mulier irregularis si ꝟheret cum corrupto: nō aūt si ꝟheret corrupta: nisi in alio mr̃imonio ꝑius fuisset corrupta: ⁊ p hoc patz solutio ad. j. ¶ Ad ij. dō: q̄ in tali casu sunt diuerse opiniones: tñ probabilius est q̄ nō sit irregularis: q⁊ carnē suā non diuisit in plures. ¶ Ad. iij. dō: q̄ irregularitas nō est pena inflicta: sed defect⁹ q̄daz sacri: ⁊ iō ñ oportet q̄ semp sit volūtaria bigamia ad hoc q̄ irregularitatē causet: ⁊ iō ille q̄ vxorem ducit corruptaz quā virginē credit: irregularis est eam cognoscēs. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ si mulier fornicet post ꝟctū mr̃imoniū nō efficit ex h⁹ vir irregularis: nisi post corruptionē adulterinā eā iterato cognoscat: q⁊ alia corruptio vxoris nullo mō cadit sub actu mr̃imoniali viri: sed si etiā p ius ei debitū cōpellat reddere: vel ex p̄scia ꝑpria illa petente debitū añ p̄dēnationē adulteriū irregularis efficit: q̃uis de hoc sint opiniones: sed hoc q̄ dictū est: est ꝓbabilius: q⁊ h nō querit q̄d sit peccatū: sed significatio tm̃.

Ad secundū sic proceditur

videt q̄ bigamia per baptismū soluatur: dicit enī Piero. sup epla ad Titū: q̄ si quis ante baptismū plures vxores habuit: vel vnā añ: ⁊ aliā post: nō est bigamus. g̃ bigamia p baptismū soluit. ¶ Ꝺ. q̄ facit q̄ maius est facit q̄ minus ē sed baptismus tollit omne peccatū q̄ est grauius q̃ irregularitas. g̃ tollit bigamie irregularitatem. ¶ Ꝺ. baptismus tollit omnē penā ex actu ꝓueniētem sed irregularitas bigamie ē huiusmodi. g̃ ⁊c. ¶ Ꝺ. bigamus est irregularis inq̃tum deficit a repꝛesentatione xp̃i. sed p baptismū plene xp̃o conformatur. g̃ soluit illa irregularitas. ¶ Ꝺ. sacramēta noue legis sunt magis efficacia q̃ sacra veteris legis. sed sacramēta veteris legis soluebāt irregularitates: ut in ꝓmo li⁹. dictū ē a mgr̃o. g̃ ⁊ baptism⁹ qui est efficacissimū sacr̃m in noua lege soluit irregularitatē ex bigamia contractā. ¶ Sed cōtra est q̄ Aug⁹. dicit Acutius intelligūt qui nec eū qui cathecuminus aut paganus habuit alterā ordinādum censuerūt: q⁊ de sacramēto agit nō de peccato. ¶ Ꝺ. sicut idem dicit: Femina si cathecumina vel pagana viciata est: ñ pōt inter dei vḡines post baptismū velari. g̃ eadem rōne nec bigamus ante baptismū ordinari. Rñdeo dō: q̄ baptismus soluit culpas ⁊ nō soluit ꝓiugia. vnde cum ex ipo cōiugio sequat irregularitas: ꝑ baptismū tolli ñ pōt ut dicit Aug⁹. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ in casu isto non tenetur opinio Piero. nisi forte velimus eū exponere q̄ loq̃tur q̃tum ad supiorem dispensationem. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nō oportet ut q̄ facit maius faciat minus: nisi sit ad id ordinatū: ⁊ hoc deficit in ꝓposito: q⁊ baptismus ad irregularitatē tollendam nō ordinat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc intelligendū est de penis que ꝓsequūt ex actuali peccato: quasi inflicte nō infligende. nō eni aliq̃s virginitatē p baptismū recupat: ⁊ sil⁹ nec carnis idiuisionē. ¶ Ad iiij. dō: q̄ baptismus ꝓformat xp̃o q̃tum ad virtutem mētis: sed nō q̃tum ad statum carnis que cōsiderat in virginitate vel diuisione carnis. ¶ Ad v. dō: q̄ ille irregularitates ex leuibus causis nō ꝓpetuis erant cōtracte: ⁊ iō etiā p illa sacra auferri poterant: ⁊ iterum erant ad hoc ordinata: nō aūt baptismus ad hoc ordinatur.

Ad tertiuz sic proceditur

videt q̄ cuz bigamo nō licet dispēsare: q⁊ extra de biga. dī. Iū clericis q̄ inq̃tū in ipsis fuit scḃas mulieres sibi cōiunxerūt mr̃imoniāliter tanq̃ cum bigamis nō licet dispensare. ¶ Ꝺ cōtra ius diuinū nō licet dispensare. sed omīa que in canone dicunt ad ius diuinū ptinent. cum ergo ap̄ls in scriptura canonica dicat: Oportet ep̃m ñ nisi vnius vxoris virū esse. videt q̄ nō possit i hoc dispensari. ¶ Ꝺ. nullus pōt dispensare in his que sunt de necessitate sacri. sed nō esse irregularē ē de necessitate sacramēti ordinis: cum significatō que est sacro essentialis desit. g̃ nō pōt in hoc dispēsari ¶ Ꝺ. qō rationabiliter factum est non potest rōnabiliter mutari. si ergo pōt rōnabiliē dispensari cum bigamo: irratōnabiliter est ei adiuncta irregularitas: qō est incōueniens. ¶ Sed in ꝓriuz est q̄ Lucius papa dispensauit cū Panormitano epo qui erat bigamus. ¶ Ꝺ. Martin⁹ papa dicit: Lector si viduā vxorē accipiat in lectoratu pmaneat aut si necessitas fuerit subdiaconus fiat: nihil aūt supra: sil⁹ si bigamus fuerit. g̃ ad min⁹ vsq̄ ad subdiaconatū cum eo dispensari pōt. Rñdeo dō: q̄ bigamie nō est adiuncta irregularitas de iure nāli sed de iure positiuo: nec itez est de essentialib⁹ ordinis q̄ aliquis nō sit bigamus: qō patet ex hoc q̄ si aliquis bigamus ad ordines accedat characterē recipit: ⁊ iō papa pōt dispensare in tali irregularitate totaliter: sed ep̃s q̃tum ad minores ordines. Et q̄dam dicūt q̄ etiā q̃tum ad maiores in illis q̄ volunt deo in religione seruire ꝓpter vitandū religiosoz discursū. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ p illā decre. oñditur eadē esse difficultas dispensandi in illis q̄ de facto cum pluribus ꝓtraxerūt: ac si de iure ꝟrisset nō q̄ subtrahat simpliciter ptās pape in talibus.

¶ Ad.ij.dō:q hoc verꝫ est q̄tum ad ea que sunt de iure naturali:ꝛ q̄tū ad ea q̄ sunt de necessitate sacramentoꝝ ꝛ fidei:sed in alijs que sunt de institutione apl̄oꝝ cum ecclia hēat nūc eandē ptātem statuendi ꝛ destruendi quā tūc habuit: pōt p euz q̄ p̄matum in ecclia tenet dispēsari. ¶ Ad.iij.dō. q̄ nō quelibet significatio est ō eēntia sacrī: sed tm illa que ptinet ad officiū sacrī:ꝛ talis nō tollit per irregularitatē. ¶ Ad.iiij.dō:q in pticularib' nō pōt inueniri rō que omibus cōpetat equaliter pp eoꝝ diuersitatē:ꝛ iō qō vniuersaliter statutū ē rōnabiliter cōsideratis istis que in pluribus accidūt pōt etiā p dispensationē rōnabiliter remoueri in aliquo casu determinato. ¶ Jaūt verbis exp̄māt ꝛc.ꝛ loquit hic mgr̄ q̄tum ad fozū exterius ecclie in quo fm ea que apparent iudicat:ꝛ accipit dol' nō latens in cozde:sed aliquo mō per signa exteri oza expressus:ut cum se alio nomine vocat:sz q̄tū ad fozum conscie non est' verum qō magister hic dic̄. ¶ Eremi solitudinez elegit ꝛc̄.eremite etiam q̄uis obedientiā nō ꝓmittant:tamē votū cōtinentie hñt annexū:ꝛ ex moza fm determinatū tēpus eoꝝ votum solenniçatur. ¶ Etiā si iam tonsuratus est:nō tamē tenet tonsurā ꝛ habitū religionis deferre:qz vel nō fuit vera ꝓfessio eius si contradicēte vxoze votū emisit:vel si ea nō ꝓtradicēte ꝛ tm in seculo remanēte votū ꝓfessionis emisit:q̄uis fuerit verum votū:suspēdit tm ad temp' viuēte vxore inq̄tum fuit in p̄iudiciū eius.vnde post mortez vxoris tenet ad religionē redire:nec pōt aliā ducere:interim tamē nō tenet habitū deferre vel tonsuram:tum ꝓpter vituperiū vxoris:tum ꝓpter scandalū vitandū. ¶ Cui copulatus in ꝓiugio alteri' ꝛc̄.mgr̄ ꝛ Pelagius loquūtur fm rigorē iuris. vñ hodie fm iura noua ñ tenet:qz nō est aliqō obstaculū ex pte sacrī ut ꝑ̄us dictū ē. ¶ Dī.XXVIII.

Jc queri debet

vtrū ꝓsensus ꝛc̄. Postq̄ mgr̄ oñdit q̄ ꝓsensus est cā efficiens mrī monij: hic ostendit qualiter debeat esse ꝓsensus qui mrīmoniū facit. Et diuidit in ptes duas. Jn p̄ma inquiritur: vtrū ꝓsensus per verba de futuro iuramento confirmatus mrīmoniū faciat. Jn scōa oñdit in quid sit cōsensus ille qui mrīmoniū facit:ibi Dic querit cum cōsensus ꝛc̄. Circa p̄mū duo facit. Primo determinat veritatē. Scōo obj̄cit in contrariū: ibi Premisse aūt snie ꝛc̄.ꝛ circa h' duo facit. Primo obj̄cit contra id qō imediate determinatū est. Secundo contra id qō in p̄cedenti dī. habitū fuit:ibi Etiā snie ille ꝛc̄.ꝛ vtrūq̄ diuidit in obiectionez et solutionem:ut per se patet in lr̄a.

Jc querunt.iij. ¶ Primo vtrū iuramētum consensui expresso p verba de futuro aduenies mrīmoniū faciat. ¶ Scōo vtrum carnalis copula eidē aduenies. ¶ Tertō vtrum occultus cōsensus p verba de p̄senti sufficiat ad mrīmoniuz faciendum. ¶ Quarto in q̄d sit'consensus qui matrimonium facit.

Ad primuz sic proce

ditur: videt q̄ iuramentū adiunctū consensui p verba de futuro faciat mrīmoniū. nullus enī pōt se obligare ut faciat ꝯ ius diuinū. sed iplere iuramentū ē de iure diuino:ut patz Matth.v. Reddes aūt dño iuramēta tua.q̄ p nullā obligari onē sequentē pōt euenire q̄ homo nō debeat iplere iuramentū p̄us factū.si q̄ post ꝓsensū in aliquā p verba de futuro iuramēto firmatū aliquis se alteri obligat p verba de p̄nti: videt q̄ nihilominus debeat iuramentū p̄mū seruare:sed hoc nō eēt nisi iuramēto illo esset mrīmoniū pfectū.q̄ iuramētum adiunctū cōsensui de futuro facit mrīmoniū ¶ Ꝯ.veritas diuina ē fortioz q̄ veritas humana. sed p iuramentū veritate diuina firmat aliq̄d. cū ergo verba exp̄mentia consensū de p̄nti in quibus est sola humana veritas mrīmoniū pficiāt: videt q̄ multo amplius id efficere possint verba ō futuro iuramēto firmata. ¶ Ꝯ.fm apl̄m ad Hebr. Omnis cōtrouersie finis est iuramentū.q̄ in iudicio saltē plus standū est iuramēto q̄ simplici v̄bo si ergo aliqs simplici verbo consentiat in aliquā p v̄ba de futuro iuramēto firmata: videt q̄ iudicio ecclie debeat ꝓpelli stare cum p̄ma ꝛ nō cū secūda ¶ Ꝯ.verba de futuro simpliciter ꝓlata spōsalia faciūt.sed iuramentum ibi aliquid opatur.q̄ facit plus q̄ sponsalia.sed vltra sponsalia nō ē nisi mrīmoniū.q̄ facit mrīmoniū. // Sed ꝯ qō futurū est nō est.sed iuramentū additū nō facit q̄n v̄ba ō futuro significēt cōsensū de futuro.q̄ adhuc mrīmoniū nō est. // Ꝯ.postq̄ pfectū est mrīmoniū nō oz q̄ alius ꝓsensus interueniat ad mrīmoniū.sz post iuramentū aduenit alius ꝓsensus q̄ mrīmoniū facit:alꝫ frustra iurarēt illud cē futurū.q̄ nō fac mrīmoniū. Rñdeo dō:q iuramentū adhibet ꝓ ꝓfirmatione dictoꝝ.vñ illud tm ꝓfirmat qō in dictis significat:nec signatū mutat:ꝛ iō cum verba de futuro ex ipa significatione sua hēant q̄ mrīmoniū ñ faciāt:qz qō futuꝝ ꝓmittit nōdū fit:etiā si iuramentū aduenīat etiā nondū est mrīmoniū factuz sicut mgr̄ in lr̄a dicit. ¶ Ad.j.q̄ dō:q iplere iuramentū licitū est de iure diuino:nō aūt iplere iuramentū illicitū.vnde si aliq̄ obligatio sequens iuramentū faciat illud illicitū cū p̄us fuisset licitū non derogat iuri diuino q̄ iuramentū p̄us factū nō seruat:ꝛ ita est in ꝓposito.illicite enī iurat qō illicite ꝓmittit:ꝓmissio aūt de alieno est illicita.vnde cōsensus sequēs p verba de p̄nti quo aliqs transfert oñium sui corꝑis in aliā facit p̄cedēs iuramētū ee illicitū qō p̄us licitū erat. ¶ Ad.ij.dō: q̄ veritas diuina efficacissima ē ad firmādū illud cui adhibet

vnde patz ſolutio ad tertiū. ℣ Ad.iiij.dō:q̄ iuramentū opatur aliq̄d nō nouā obligationē faciens ſed factā ꝓfirmans:ꝛ ſic grauī peccat q̄ eā violat.

AD ſecundū ſic ꝓcedit:videt q̄ carnalis copula poſt v̄ba de futuro ꝓſenſū exp̄mentia faciat mr̄imoniū:qz magis ē ꝓſentire facto q̄ v̄bo. ſz ille q̄ carnaliť cōmiſcet facto ꝓſentit ꝑmiſſioni quā p̄us fec̄.g̃ videtur q̄ multo magis p hoc fiat mr̄imoniū:q̄ ſi ſolis v̄bis de p̄nti ꝓſeſus fieret. ℣ ℔.ꝓſenſus ñ ſolū exp̄ſſus:ſz etiā iterp̄tatiu' fac̄ mr̄imoniū. ſz nulla p̄t ee maioꝛ iterp̄tatio ꝓſeſus q̄ carnalis copula g̃ p hoc pficit mr̄imoniū. ℣ ℔.oīs p̄iūctio carnal' p̄ter mr̄imoniū facta eſt pc̄m.ſz mlr nō videt pec care admittēs ſponſū ad carnalē copulā. g̃ p hoc ſit mr̄imoniū. ℣ ℔.ñ dimittit pc̄m niſi reſtituat ablatū.ſed q̄s ñ p̄t mulieri quā defloꝛauit ſ̄ ſpē mr̄imonij reſtituere ablatū niſi eā in ꝓiugium ducat.g̃ videt q̄ ſi etiā poſt carnalē copulā cū alia cō traxerit p verba de p̄nti q̄ teneat ad p̄mā redire: qō nō eēt niſi iter eos eēt mr̄imoniū.g̃ carnalis copula poſt ꝓſenſū de futuro fac̄ mr̄imoniū. ℣ Sz ꝓtra ē qō dic̄ Nicol' papa. Si ꝓſenſus in nuptijſ defuerit:cetera ēt cū ipo coitu celebꝛata fruſtrant. ℣ ℔.qō ꝓſequtur ad aliq̄d nō facit ip̄m.ſz carnal' copula ſequtur mr̄imoniū ſic effectus cām.g̃ ñ p̄t facere mr̄imoniū. Q ñdeo dō:q̄ ō mr̄imonio poſſumus loqui dupl'r. Uno mō q̄tū ad foꝛ ꝓſcie:ꝛ ſic in rei veritate carnalis copula ñ habz q̄ pficiat mr̄imoniū cui' ſpōſalia p̄ceſſerūt p verba ō futuro ſi ꝓſenſus interioꝛ deſit:qz v̄ba etiā de p̄nti exp̄mētia ꝓſenſū ſi ꝓſenſus mētis deeſſet ñ facerēt matrimoniū ut ſupꝛa dictū eſt. Alio mō q̄tū ad iudiciū eccleſie:ꝛ qz in exterioꝛi iudicio ſm ea q̄ foꝛis patent iudicat:cū nihil poſſit exp̄ſſius ſignificare ꝓſenſuz q̄ carnalis copula ꝛ iudiciū eccl̄ie:carnal' copula ꝓ̄ns ſponſalia mr̄imoniū facere iudicat niſi aliq̄ ſigna exp̄ſſa doli vel fraudis appareant.

℣ Ad.j.g̃ dō:q̄ ille q̄ carnaliť ꝓmiſcet facto ꝓſentit in carnalē copulā ſm rei veritatē.ſz in mr̄imoniū nō ꝓſentit ex hoc ipo niſi ſm interp̄tationē iuris. ℣ Ad.ij.dō:q̄ interp̄tatio illa ñ mutat rei veritatē:ſz iudiciū qō exterius de reb' fit. ℣ Ad.iij. dō:q̄ ſi ſponſa ſponſū admittat credēs eum velle mr̄imoniū ꝓſūmare:excuſat a pc̄o niſi aliq̄ ſigna exp̄ſſa fraudis appareāt:ſic ſi ſūt multū diſtantis ꝓditionis:vel q̄tū ad nobilitatē:vel q̄tū ad foꝛtunā:vel aliud ſignū euidēs appareat: ſed tñ ſpōſus peccat ꝛ fornicādo:ꝛ qō plus ē fraude quā facit.

℣ Ad.iiij.dō:q̄ i tali caſu ſpōſus añq̄ aliā duxerit tenet eā ducere i vxoꝛē ſi ſint eq̄lis ꝓditōis:vl' ſi ſpōſa ſit melioꝛis ꝓditionis:ſz ſi aliā duxerit iā factus ē impotēs ad ſoluendū illud in qō tenebatur ꝛ iō ſufficit ſi ei de nuptijs ꝓuiderit:ꝛ ad hoc etiā nō tenet ut q̄dam dicūt ſi ſpōſus ſit multo melioris ꝓditionis:aut aliq̄ ſignū euidēs fraudis fuerit qz p̄ſumi ꝓbabiliter poteſt q̄ ſponſa nō fuerit decepta:ſed decipi ſe finxerit.

AD tertium ſic ꝓcedit:videt q̄ ꝓſenſus in occulto factus p v̄ba de p̄nti nō faciat mr̄imoniū. res enī i ptāte alterius exp̄ſſa nō trāſfert in ptātem alteri' niſi cōſentiēte illo in cuius ptāte erat.ſz puella erat in poteſtate p̄ris.g̃ nō p̄t p mr̄imoniū trāſire in ptātez viri niſi p̄e ꝓſentiente:ꝛ ita ſi fiat in occulto cōſenſus etiā p verba de p̄nti exp̄ſſus ñ erit mr̄imoniū. ℣ ℔.ſic in mr̄imonio ē act' noſter q̄ſi de eſſentia ſacr̄i:ita in pnia.ſed ſacr̄m pnie ñ pficit niſi mediantib' eccl̄ie miſtris q̄ ſūt ſacr̄oꝝ diſpenſatoꝛes.g̃ nec mr̄imoniū p̄t pfici in occulto abſq̄ ſacerdotali bn̄dictione. ℣ ℔.baptiſm' qz p̄t in occulto fieri ꝛ in manifeſto:ñ ꝓhibet ab eccl̄ia fieri i occulto.ſz eccl̄ia ꝓhibet cladeſtina mr̄imonia.g̃ nō p̄nt fieri in occulto. ℣ ℔.inter eos q̄ in ſcō gradu ſibi attinēt nō p̄t mr̄imoniū ꝯhi:qz eccl̄ia ꝓhibuit.ſz ſil'r eccl̄ia ꝓhibuit cladeſtina mr̄imonia.g̃ nō p̄nt ee vera mr̄imonia. ℣ Sed ꝯ:poſita cā ponit effectus.ſz cā efficiēs mr̄imonij ē ꝓſeſus p verba ō p̄nti exp̄ſſus.g̃ ſiue fiat in publico ſiue in occulto mr̄imoniū ſeq̄t. ℣ ℔.vbicunq̄ ē debita foꝛma ꝛ debita mā ibi ē fac̄m.ſz in occulto mr̄imonio ſeruat debita mā:qz ſūt ꝓpone legitime ad ꝯhendū.ꝛ debita foꝛma:qz ſūt v̄ba ō p̄nti ꝓſenſū exp̄mētia. g̃ ē ibi vez mr̄imoniū. Q ñdeo dō:q̄ ſic in alijs ſacramētis q̄dā ſūt ō eēntia ſacr̄i q̄b' omiſſis ñ ē ſacramētū:q̄dā aūt ad ſolennitatē ſacr̄i ptinēt q̄bus omiſſis vez pficit ſac̄m q̄uis peccat qui omittit: ita ēt ꝓſeſus exp̄ſſus p v̄ba de p̄nti iter ꝓponas legitimas ad ꝯhēdū mr̄imoniū fac̄: qz hec duo ſūt de eēntia ſacr̄i:alia aūt oia ſūt de ſolēnitate ſacr̄i. qz ad hoc adhibent ut mr̄imoniū ꝓueniēcius fiat. vñ ſi omittant vez mr̄imoniū ē:q̄uis peccēt ſic ꝯhētes:niſi p aliquā legitimā cām excuſent. ℣ Ad j.g̃ dō:q̄ puella ñ ē in ptāte p̄ris q̄ſi ancilla ut ſui coꝛpis ptātē nō hēat:ſz q̄ſi filia ad educandū:ꝛ iō ſm hoc q̄ libera ē p̄t ſe in ptātē alteri' abſq̄ ꝓſeſu p̄ris dare:ſic ēt p̄t aliq̄s vel aliq̄ ītrare religionē abſq̄ ꝓſenſu pentū cū ſit ꝓſona libera. ℣ Ad ij.dō:q̄ actus nr̄ in pnia q̄uis ſit de eēntia ſacr̄i:ñ eſt tñ ſufficiēs ad inducēdū ꝓximū effectū ſacr̄i.ſ. abſolutionē a pc̄is:ꝛ iō oz q̄ ad pfectōz ſacr̄i iter ueniat act' ſacerdotis.ſz in mr̄imonio act' nr̄i ſūt cā ſufficiēs ad inducendū ꝓximū effectū q̄ eſt obligatio:qz q̄cunq̄ ē ſui iuris p̄t ſe alteri obligare: ꝛ iō ſacerdotis bn̄dictio nō req̄rit in mr̄imonio q̄'ſi de eēntia ſacr̄i. ℣ Ad.iij.dō:q̄ ēt ꝓhibitū eſt q̄ baptiſmū nullus recipiat niſi a ſacerdote niſi i articulo neceſſitatis:mr̄imoniū aūt nō ē ſac̄m neceſſitatis:ꝛ iō nō eſt ſil'is rō. Prohibent aūt cladeſtina mr̄imonia pp p̄icula q̄ inde euenire ſolēt:qz freq̄n

ter in talib' ẽ aliq̃ fraus ex altera pte: freq̃nt ẽt ad alia ꝓiugia transeũt: doũ penitẽt de istis q̃ subito facta sũ t: ꝛ multa alia mala inde accidũt: ꝛ spẽz turpitudis ꝓter hoc hñt. Ad.iij. dō: q nō sũt ꝓhibita clādestina mr̃imonia q̃si ɔ essentialia mr̃imonij existentia: sicut sunt ꝓhibita mr̃imonia illegitimarũ personarũ: que sũt materia indebita huic sacramento: ꝛ ideo non est simile.

AD quartuz sic ꝓcedit: vr̃ q ꝓsẽsus q̃ fac̃ mr̃imoniũ sit ꝓsẽsus i carnalẽ copulã: qz sic dic̃ Hiero. Uouẽtibus v̊ginitatẽ ñ solũ nubere sz velle nubere dãnabile ẽ sz ñ eẽt dãnabile nisi eẽt v̊ginitati ɔriũ: cui nuptie nō ɔriant nisi rone carnalis copule. g̃ ꝓsẽsus volũtatis q̃ ẽ in nuptijs ẽ in carnalẽ copulã. Ꝓ. oia q̃ sũt in mr̃imonio iter virũ ꝛ vxorẽ pñt esse licite iter frẽm ꝛ sororẽ excepta carnali copula. sz ñ pōt licite iter eos fieri ꝓsẽsus mr̃imonialis. g̃ ꝓsẽs' mr̃imonial' ẽ ꝓsẽsus i carnalẽ copulã. Ꝓ. si mlr dicat viro ꝓsẽtio i te ut ñ cognoscas me: ñ ẽ ꝓsensus mr̃imonial': qz aliq̃d ẽ ibi ɔ substãtiã p̃dicti ꝓsẽsus sz ñ eẽt nisi dict' ꝓsẽsus eẽt i carnalẽ copulã. g̃ ꝛc.

Ꝓ. i q̃libz re initiũ ꝓsũmatōi rñdet. sed mr̃imoniũ ꝓsũmat p carnalẽ copulã. g̃ cũ initiet p ꝓsẽsuz vr̃ q ꝓsẽsus sit i carnalẽ copulã. Sz ɔ: null' ꝓsẽtiẽs i carnalẽ copulã ẽ v̊go mẽte ꝛ carne. sz beatus Johes euãgelista p' ꝓsẽsũ nuptialẽ est v̊go mẽte ꝛ carne. g̃ ñ ꝓsẽsit in carnalẽ copulã. Ꝓ. effect' rñ det cãe. sz ꝓsẽsus ẽ cã mr̃imonial'. cũ g̃ ō eẽntia matrimonij ñ sit carnal' copula: vr̃ q nec ꝓsẽs' q̃ mr̃imoniũ fac̃ sit i carnalẽ copulã. Rñdeo dō. q ꝓsẽsus q̃ mr̃imoniũ fac̃ ẽ ꝓsẽs' i mr̃imoniũ: qz effect' ꝓpius volũtatis ẽ ipm volitũ. vñ sic̃ se hz carnalis copula ad mr̃imoniũ ita ꝓsẽsus q̃ mr̃imoniũ causat ẽ i carnalẽ copulã. mr̃imoniũ aũt ut ō dictũ ẽ ñ ẽ eẽntialit ipa ꝓiũctio carnal': sz q̃dã associatō virꝛ vxoris i ordine ad carnalẽ copulã: ꝛ alia q̃ ex ꝓnti ad vitz ꝛ vxorẽ ptinẽt: ꝑm q eis dat ptãs i iuicẽ respectu carnal' copl'e: ꝛ hec associatio ꝓiugalis copla dī. vñ pz q bñ dixerũt illi q dixerũt q cōsẽtire i mr̃imoniũ ẽ ꝓsẽtire i carnalẽ copulã iplicite ñ explicite. ñ enī ɔz itelligi nisi sic̃ iplicite ptinet effect' i sua cã: qz ptãs carnal' copule i quã ꝓsẽtit ẽ cã carnal' copl'e: sicut ptãs vtẽdi re sua est cã vsus.

Ad.j. g̃ dō: q ꝓsẽs' i mr̃imoniũ iō ẽ dãnabil' p' votũ v̊ginitat': qz p talẽ ꝓsẽsũ dat ptãs ad id q̃ ñ lz. sic̃ peccaret q̃ daret ptãtẽ alĩ accipiẽdi illud q̃ ipe i depositō hz ñ solũ i h' q ei actualit tradẽt. ō ꝓsẽsu aũt btẽ v̊ginis ifra dicet. Ad.ij. dō: q iter frem ꝛ sororẽ ñ pōt eẽ ptãs i iuicẽ ad carnalẽ copulã: sic̃ nec licite carnal' copl'a: ꝛ iō rō ñ ꝓsequt. Ad ij. dō: q illa ꝓdictō explicita ñ solũ actui: sz ptãti ɔriat carnal' copl'e: ꝛ iō est ɔria mr̃imonio. Ad iiij. dō: q initiatũ mr̃imoniũ rñdet ꝓsummato sic̃ habitus vel ptãs actui q̃ ẽ opatio. Ratones aũt ɔrie oñdunt q ñ sit ꝓsẽsus in carnalem copulam explicite: ꝛ hoc verum est.

Sine q̃b' legitie fit rc̃. Cōtra in scōis nuptijs ñ ẽ bñdictio sacerdotalis ꝛ tñ ẽ honestas mr̃imonij. Et dō q nō ẽ ibi honestas q̃tũ ad pfectã significationẽ mr̃imonij. vñ pp defectũ sacri bñdictio intermittit. Mr̃imoniũ ñ fac̃ ꝓsẽsus rc̃. h' itelligit q̃tũ ad iudiciũ ecclie: sed q̃tũ ad iudiciũ ꝓscie sol' ꝓsẽsus mr̃imoniũ fac̃ firmũ. Quia ñ de capite nec de pedib'. vr̃ q sit ō excellẽtissimo loco sũ pta: qz cor est membrorꝫ ꝑncipalissimũ iuxta q̃ō sunt coste. Et dō: q cor est nobilissimũ q̃tum ad originẽ vite: sz caput q̃tũ ad ꝓplemẽtũ vtutũ q̃b' fit mor' ꝛ sẽs' i q̃b' ꝓsistit vita sẽsitiua. Di. XXIX.

OPortet autez ꝓsẽsũ ꝓiugalẽ rc̃. Postq̃ oñdit mgr̃ q ꝓsẽsus sit cã mr̃imonij. hic oñdit q̃b' ipediat ꝓsẽs' ne mr̃imoniũ efficere possit. ꝛ diuidit i ptes duas. In ꝑma ōtermiat ō ipedimẽto coactōis: in scōa de ipedimento erroris. xxx. dis. ibi Nec solũ coactio rc̃. Prima in tres. In ꝑma oñdit q coact' ꝓsẽs' ñ fac̃ mr̃imoniũ In scōa oñdit q si p' coactionẽ liber ꝓsẽs' aduenĩat mr̃imoniũ vez erit: ibi Uerũtamen qui inuiti. In tertia qualiter intelligendus sit aliq̃s ꝓsentire: ibi. Consentire autem ꝓbatur.

Circa q̃rũt q̃tuor. Prio vtz aliq̃s ꝓsẽs' possit eẽ coact'. 2° vtz aliq̃ coactio cadat i ꝓstatẽ virũ. 3°. vtrũ ꝓsensus coactus faciat mr̃imoniũ. 4°. vtrũ aliq̃s possit cogi a pte ad ɔhẽdũ mr̃imoniũ.

AD primum sic ꝓcedit: vr̃ q null' ꝓsẽsus possit eẽ coactus coactio. n. i libero arbitrō cadẽ ñ pōt ꝑm aliquẽ statũ el': ut i. ij. l'. dis. xxv. dcm ẽ. sz ꝓsẽs' ẽ act' li. ar. g̃ ñ pōt eẽ coact'. Ꝓ. violẽtũ q̃ō ẽ idẽ q̃ō coactũ: ꝑm ꝑhm ẽ cui' ꝑncipiũ ẽ extra nil ꝓferẽte vi passo sz ꝓsẽs' ois ꝑncipiũ ẽ itra. g̃ null' ꝓsẽs' pōt eẽ coact'. Ꝓ. oẽ pcz i ꝓsẽsu ꝓsicit. sz illud q̃ ꝓsicit pcm cogi ñ pōt: qz ꝑm Aug. null' peccat i eo q̃ō vitare nō pōt. cũ g̃ vis a iuristis diffiniat eẽ maiorꝫ rei ipet' q̃ repelli ñ pōt: vr̃ q ꝓsẽs' eẽ ñ possit coact' l' violẽtus. Ꝓ. oñiuz libertati oppōit. sz coactō ad oñiũ ptinet: ut pz i q̃dã diffinitōe Tullĩ: dic̃. n. q vis ẽ i pet' oñant' retinẽs rẽ ifra ẽmios altẽos. g̃ vis in li. ar. ñ cadit: ꝛ ita nec i ꝓsẽsũ q̃ ẽ act' ei'. Sz ɔ: illō q̃ eẽ ñ pōt ñ pōt aliq̃d ipedire. sz coactio ꝓsẽs' ipedit mr̃imoniũ: ut in lra dī. g̃ ꝓsẽs' pōt cogi. Ꝓ. in mr̃imōio ẽ q̃dã ɔct'. sz i ɔctib' pōt eẽ volũtas coacta. vñ legislator i ite. res. adiudicat ratũ ñ hñs q̃ō vl'sue met' cã fẽm ẽ. g̃ ẽt i mr̃imōio pōt eẽ ꝓsẽs' coact'. Rñdeo dō: q duplex ẽ coactio l' violẽtia: vna q̃ fac̃ necitatẽ absolutã: ꝛ tale violẽtũ dī a pbo violẽtũ simplr: ut cũ q̃s aliũ corpalr ipellit ad ꝛetũ.

Alia que facit conditionatā necessitatē: ⁊ hāc vocat ꝓbs violentū mixtū: sicut cū ꝺs ꝓiicit merces i mari ne ꝑclitet: ⁊ in isto violento q̄uis hoc qꝺ fit nō sit ꝓ se voluntariū: tñ ꝓsideratis circūstātijs hꝰ ⁊ nūc voluntariū est: ⁊ qz actus in ꝑticularibꝰ sūt iō simplr voluntariū est: sed ſm qꝺ inuoluntariū vnde hec violētia vel coactio pōt esse in ꝓsensu q̄ est actus volūtatis: nō aūt ꝓma. Et qz hec coactio fit ex hoc ꝙ timet aliqꝺ ꝑiculū iminens: iō ista vis idē est qꝺ metus q̄ voluntatē cogit q̄dammō: sed ꝓma vis cadit etiā in corpalibus actibus: ⁊ qz legislator nō ꝓsiderat solū interiores actus: sed magis exteriores: iō ꝓ vim intelligit coactionē simplicit: ꝓpter qꝺ vim ꝓtra metū diuidit: sed nunc agit de ꝓsensu interiori in quē nō cadit coactio seu vis q̄ a metu distinguit: ⁊ iō q̄tū ad ꝓpositū ptinet idem est coactio qꝺ metus. Est aūt metus ſm iurisperitos instantis vel futuri ꝑiculi cā mētis trepidatio. ⁊ ꝓ hoc ꝑz solutio ad obiecta: nam ꝓme rōnes ꝓcedunt de coactione ꝓma: secunde de secunda.

AD secūduz sic ꝓcedit: videt ꝙ coactio metus nō cadit in ꝓstantē virz: qz de rōne ꝓstātis ē ꝙ ñ trepidet i periculis. cū ergo metus sit trepidatio mētis rōne periculi iminētis: videt ꝙ nō cogat metu. ℣ Ꝺ. oim terribiliū finis est mors ſm ꝓbm in. iiij. Ethi. quasi ꝑfectissimū inter terribilia. sed ꝓstantes non cogunt morte: qz etiā fortis ꝑicula mortis sustinet. ℊ nullus metus cadit in ꝓstantē virū. ℣ Ꝺ iter alia ꝑicula p̄cipue timet a bonis ꝑiculū fame. ſz timor infamie nō reputat timor cadens in ꝓstantē virū. qz ut dicit lex Timor infamie nō cōtinet illo edicto qꝺ metus causa factū est. ℊ nec aliqs alius metꝰ cadit in constantē virū. ℣ Ꝺ. metus in eo qui metu cogitur peccatū relinquit: qz facit eū ꝓmittere qꝺ nō vult soluere: ⁊ sic facit eū mentiri. sed nō est cōstātis aliqꝺ etiā peccatū minimū ꝓ aliq̄ timore facere. ℊ nullus metus cadit in cōstantē virz. ℣ Ꝺz cōtra Abraā ⁊ Isaac constantes fuerūt. sed in eis cecidit metus: qz rōne metus dixerūt vxores suas esse sibi sorores. ℊ metus pōt cadere in cōstantē virum. ℣ Ꝺ. vbicūq̄ est violentū mixtum est aliqs metus cogens. sed aliqs q̄tūcunq̄ ꝓstans pōt pati tale violentum: qz si sit in mari merces ꝓiciet tpe naufragij. ℊ metus pōt cadere in ꝓstantē virum. Rñdeo dꝺ: ꝙ cadere metū in aliquē est aliquem metu cogi. cogit aūt aliqs metu qñ aliqꝺ facit qꝺ alꝰ nō vellet: ad euitandū aliqꝺ qꝺ timet. In hoc aūt cōstans ab incōstanti distinguit q̄tuz ad duo. Primo q̄rum ad qualitatē ꝑiculi qꝺ timet: qz cōstans sequitur rōnez rectā per quā scit aliqꝺ ꝓ quo scit dimittendū vel faciendū: semp aut minus malum: vel maius bonū eligendū est: ⁊ iō cōstans ad minus malū sustinēdū cogitur metu maioris mali: nō aūt cogit ad maius malū ut vitet minus malum. sed inconstāns cogitur ad maius malū ꝓpter metū minoris mali: sicut ad peccatū ꝓpter metuz corpalis pene: sed ꝓtinax ecōtrario nō potest cogi etiā ad minus malū sustinendū vel faciēdū ut euitet maius malum. vnde constans est medius inter inconstantē ⁊ ꝓtinacem. Secūdo differūt quo ad estimationē ꝑiculi iminentis: quia cōstans nō nisi ex forti estimatione ⁊ ꝓbabili cogitur: sed inconstans ex leui: Prouerbi. xxvij. Fugit impius nemine ꝑsequente. ℣ Ad. j. ℊ dꝺ: ꝙ ꝓstans sicut de forti ꝓbs dicit intrepidus est nō ꝙ omino non timeat: sed quia non timet que non oportet: vel ubi vel quando non oportet. ℣ Ad. ij. dꝺ: ꝙ peccata sūt maxia maloꝝ: ⁊ iō ad hoc nullo modo potest homo constans cogi: imo magis debz homo mori q̄ talia sustinere: ut etiam ꝓbs in. iij. Ethi. dicit: sed quedā damna corpalia sunt minora quibusdam aliꝭ que sunt inter p̄cipua que ad ꝑsonam ptinēt sicut mors: verbera: dehonestatō per stupruz: ⁊ seruitus: ⁊ ideo ex istis cōstans cogitur ad alia damna corporalia sustinenda: ⁊ hec cōtinent hoc versu: Stupri siue status verberis atq; necis. Nec differt vtrum hec ptineant ad ꝑsonā ꝓpriam vl̄ vxoris: vel filioꝝ aut aliorum huiusmodi. ℣ Ad. iij. dꝺ. ꝙ infamia q̄uis sit magnū dānū tamen ei ꝺ facili occurri potest: ⁊ ideo non reputat cadēs in cōstantem virum metꝰ infamie ſm iura. ℣ Ad. iij. dꝺ: ꝙ constans non cogitur ad mentiēdum: quia tunc vult dare: sed tamen postea vult petere restitutionem: vel saltem iudici pronunciare si se ꝓmisit non petiturum restitutionē: non potest autē ꝓmittere se non denunciaturum: cuz hoc sit cōtra bonum iustitie: ad quod cogi non potest: ut. ſ. contra iusticiam faciat.

AD tertiuz sic ꝓcedit: videt ꝙ ꝓsensus coactus nō tollat mr̄imoniū: qz sicut ad mr̄imoniū requirit ꝓsēsus: ita ad baptismū requirit intētio. sed coactus timore ad accipiendū baptismū recipit sacrm. ℊ ⁊ coactus ad consentiendū aliquo timore mr̄imonio obligatur. ℣ Ꝺ. violentū mixtū ſm ꝓbm plus habz de volūtario q̄ de inuolūtario: sed nō pōt aliꝰ cōsensus coactus esse nisi ꝓ violentū mixtū. ℊ nō omnino excludit voluntariū: ⁊ ita adhuc est mr̄imoniū. ℣ Ꝺ. ei qui cōsensit in mr̄imoniū coactus cōsulendū videt ꝙ in mr̄imonio illo stet: qz speciem mali hz ꝓmittere ⁊ nō soluere: a quo apls vult nos abstinere: hoc aūt nō essz si cōsensus coactio oino mr̄imoniū tolleret. ℊ ⁊c. ℣ Ꝺz ꝓtra est qꝺ decre. dicit: Cū ꝓsensus locū nō hēat ubi metus vel coactio intercidit: necesse est ubi cōis cōsensus requirit coactionis materia repellat. sed in mr̄imonio req̄ritur cōmunis ꝓsensus. ℊ ⁊c. ℣ Ꝺ. matrimonium signat coniunctionē xp̄i ad ecclīaz que fit ſm libertatem amoris. ℊ non potest fieri ꝓ coactū ꝓsensum

Alteri⁹ videt: q ꝓsensus coact⁹ saltē ex ꝑte cogē tis faciat mr̄imoniū: qz mr̄imoniū ē signū spūalis ꝓiūctōis. sz spūal ꝓiūctio q̄ ē p charitatē pōt eē ad eū q̄ ñ hz charitatē. g̃ z mr̄imoniū ad eū q̄ ñ vult. ℣. si illa que fuit coacta postmodū ꝓsētiat erit vex mr̄imoniū. sed iste q̄ coegit ꝑmo ex ꝓsensu illius nō ligat. g̃ ex ꝑmo ꝓsensu ligabat mr̄imonio. ℣ Sed cōtra: mr̄imoniū est relatio equipantie. sz talis relatio est equaliter in vtroq; g̃ si sit impedimentū ex ꝑte vnius: nō erit mr̄imoniū ex ꝑte alterius: ℣ Alteri⁹ videt q nec p ꝓsensū cōditionatū fiat mr̄imoniū: qz qđ sub cōditōe ponit nō simpliciter enunciat. sed in mr̄imonio oportet eē v̄ba simpliciter exp̄mentia consensū. g̃ ꝓditio alicuius consensus nō facit mr̄imoniū. ℣ ℟. mr̄imoniū debz esse certū. sed ubi dī aliq̄d sub cōditione ponitur illud sub dubio. g̃ talis consensus nō facit mr̄imoniū. ℣ Sed cōtra in alijs cōtractib⁹ fit obligatio sub cōditione: z stat stante ꝓditione. g̃ cū mr̄imoniū sit cōtractus q̄dā: videt q possit fieri p cōditionatū cōsensū. ℟ ñdeo dō: ad ꝑmā q̄onem q vinculū mr̄imonij ꝑpetuū est. vñ illud qđ ꝑpetuitati repugnat tollit mr̄imoniū: metus aūt q̄ cadit i cōstantē vir̄ ꝑpetuitatē cōtractus tollit: qz pōt peti restitutio in integrū: qz talis coactio met⁹ q̄ cadit in cōstantē virū tollit mr̄imoniū: z nō alia. ꝓstans aūt vir iudicat virtuose q̄ est mēsura in oib⁹ opibus hūanis: ut phs dicit in. vij. Ethi. Quidā aūt dicūt: q si assit cōsensus q̄uis coactus interius: ē matrimoniū q̄tū ad deū: sed nō q̄tū ad statū eccle. q̄ ꝑsumit ibi nō fuisse cōsensū interiorē ꝓpter metū: sed hoc nihil ē: qz eccl̄ia ñ dz ꝑsumere ó aliquo pcēm quousq; ꝓbet: peccauit aūt si dixit se consentire z nō cōsensit. vñ eccl̄ia ꝑsumit eū ꝓsensisse: sed iudicat illū ꝓsensū exteriorē nō eē sufficientē ad faciendū mr̄imoniū. ℣ Ad. j. g̃ dō q intētio nō est cā efficiēs sacr̄i in baptismo: sed solū eliciēs actōes agētis: sz ꝓsensus ē cā efficiēs in mr̄imonio: z iō ñ est sile. ℣ Ad. ij. dō: q ad mr̄imoniū ñ sufficit qđ cūq; volūtariū: sz volūtariū ꝓplete: qz dz eē perpetuū: z iō ꝑ violentū mixtū ipedit. ℣ Ad. iij. dō q nō semp dz induci ad h⁹ q in mr̄imonio illo ster: sz solū q̄n timet ꝑiculū de dissolutōe: alias aūt non peccat: qz ñ soluere ꝓmissa q̄ nolēs facit ñ est spēs mali. ℣ Ad. ij. q̄onē dō: q cū mr̄imoniū sit q̄daz relatio z ñ possit innasci relatio in vno extremo ꝛ sine h⁹ q fiat in alio: iō q̄cq̄d ipedit mr̄imoniū in vno ipedit ip̄m i altero: qz ñ pōt eē q aliq̄s sit vir ñ vxoris: vel q aliq̄ sit vxor ñ hñs viz: sic mr̄ ñ habēs filiū: z iō cōiter dō: q mr̄imoniū ñ claudicat. ℣ Ad. j. g̃ dō: q q̄uis act⁹ amātis possit trālire in nō amātē: tñ vnio iter eos ñ pōt eē nisi sit mutua amatio: z iō dic̄ phs in. viij. Ethi. q ad amicitiā q̄ in q̄dā vnione ꝓsistit req̄rit reclamatio. ℣ Ad. ij. dō: q ex ꝓsensu libero illi⁹ q̄ ꝑus coact⁹ ē ñ fit mr̄imoniū nisi in q̄ꝫ ꝓsensus ꝑcedēs in altero adhuc manet in suo vigore: vñ si dissentiret nō fieret matrimoniū. ℣ Ad. iij. q̄onē dō: q ꝓditio apposita aut est de p̄nti: aut de futuro. si de p̄nti: z ñ ē ꝑria mr̄imonio siue sit honesta siue inhonesta: stat matrimoniū stante ꝓditione: z ea nō stante non stat. sz si sit ꝑria bonis mr̄imonij nō efficit mr̄imoniū: sicut etiā supra de sponsalib⁹ dictū ē. Si aūt sit cōditio de futuro: aut est necia: sicut solē oriri cras: z tūc est mr̄imoniū: qz talia futura iam sūt p̄ntia in suis causis: aut est ꝓtingens: datio pecunie: vel acceptio parentū: z tūc idē est iudiciū de tali ꝓsensu sicut de ꝓsensu q̄ fit p verba de futuro. vñ nō facit mr̄imonijū: z p hoc patet solutio ad obiecta.

AD quartuz sic ꝓcedit: videt q aliq̄s ꝑcepto p̄ijs possit cōpelli ad mr̄imoniū ꝛhendum. Collosseñ. iij. Filij obedite parētibus vr̄is p oia. g̃ etiā in hoc eis obedire tenent. ℣ ℟. Geñ. xxviij. Isaac ꝑcepit Jacob q nō accipet vxorē ó filiabus Chanaan: nō aūt ꝑcepisset nisi de iure ꝑcipe potuisset. g̃ filius in hoc tenet obedire p̄i. ℣ ℟. null⁹ dz ꝑmittere ꝑcipue p iuramentū ꝑ illo quē nō pōt cogere ad seruandū. sed parētes ꝑmittūt futura mr̄imonia ꝑ filijs z etiā iuramēto firmāt. g̃ p̄nt ꝑcepto cogere filios ad implendū. ℣ ℟. pater spūalis. s. papa pōt cōpellere ꝑcepto ad mr̄imoniū spūale. s. ad ep̄atum accipiendū. g̃ z pater carnalis ad carnale mr̄imoniū. ℣ Sed ꝛ: p̄ie iperāte mr̄imoniū filius pōt sine peccato religionē intrare. g̃ nō tenet ei in h⁹ obedire. ℣ ℟. si teneret obedire: spōsalia ꝑ parētes cōtracta absq; ꝓsensu filioꝛ eēnt stabilia. sed hoc est ꝓtra iura. g̃ z ē. ℟ ñdeo dō: q cū i mr̄imonio sit q̄dā q̄si fluitus ꝑpetua: p̄ ñ pōt cogere filiū ad mr̄imoniū ꝑ ꝑceptū cū sit libere ꝓditionis: sed pōt eū inducere ex rōnabili cā: z tūc sic se hz filius ad causā illā: ita se hz ad ꝑceptū p̄ris: ut si illa cā cogat ó necitate vel de honestate: z ꝑceptū sil̄r cogat alias ñ ℣ Ad. j. g̃ dō: q verbū apli intelligit in illis in q̄b⁹ sic p̄r est liber sui: z h⁹moi ē mr̄imoniū: p qđ etiaz filius fit p̄r. ℣ Ad. ij. dō: q Jacob alias tenebat ad faciendū hoc qđ mādat Isaac: tū ꝑpter malicia illaꝛ mulieꝛ: tū qz semē Chanaan de terra q̄ semi p̄iarchaꝛ ꝑmittebat erat disperdēdū: z iō Isaac ꝑcipe poterat. ℣ Ad. iij. dō: q ñ iurāt nisi illa cōditione subintellecta si illis placuerit: z ipsi obligātur ad eos bona fide inducendū. ℣ Ad. iij. dō: q q̄dam dicunt q papa non pōt ꝑcipere alicui q accipiat episcopatū: qz consensus debet esse liber: sz hoc posito periret eccl̄iasticus ordo: nisi eni aliq̄s posset cogi ad suscipiendum regimē eccl̄esie: eccl̄esia conseruari non posset: cum quādoq; illi q̄ sūt idonei eo hoc nolint suscipe nisi coacti. Et iō dō: q nō est sile hincinde: qz nō est aliqua cōpalis seruitus in mr̄imonio spūali sicut in cōpali. est eni spūale mr̄imoniū sicut q̄dam officiū dispensāde

reipublice. j. Lor. iij. Sic nos existimet homo ꝛc. ¶ Legati pncipis Jordani ꝛc. Videt q̄ nō possit fieri mr̄imoniū p internūcios: qz si ante aduentum nunc̄ alter peniteat nō erit mr̄imoniū. Et dō: q̄ pōt alīq̄s alterū ꝓcuratorē ꝓstituere ad ꝓsentiēdū tn̄ si ante peniteat q̄ ille cōsentiat n̄ est mr̄imoniū nec in rei veritate: nec fm iudiciū ecclie si alīq̄bus signis appareat eum penituisse: sed exquo consensus p internuncios factus est: mr̄imoniū tenet ac si ipe fecisset. ¶ Cōsentire aūt ꝓbatur ꝛc. hoc intelligitur q̄tum ad forum ecclie: qz q̄tum ad forū conscientie si interius dissentiat q̄uis exterius nō reclamet non est matrimonium. ¶ Di. XXX.

Hec solum coactio. Post̄q̄ ostendit magister q̄ ꝓsensus mr̄imonij impedit p coactionē: hic ostēdit q̄ impeditur p errorē. Et diuiditur hec distinctio in ptes tres. In pma determinat de impedimēto erroris. In scōa de ꝓsensu qui fuit in mr̄imonio beate virginis: ibi Premissis aliq̄d addendū est ꝛc. In tertia de cā finali mr̄imonij: ibi Expositio que sit efficiens ꝛc. Circa pmū tria facit. Primo ostēdit q̄s error mr̄imoniū impediat. Scōo obūcit in ꝓtrariū: ibi Sz obūcit de Jacob ꝛc. Tertio soluit: ibi Sed qō ibi factū est ꝛc. ¶ Premissis aliq̄d ꝛc. Dic determiat de ꝓsensu q̄ fuit in mr̄imonio beate virginis. ꝛ circa hoc duo facit. Primo oñdit cuiusmodi consensus ille fuit. Scōo oñdit q̄ mr̄imoniū illud fuit pfectū: ibi Inter quos ut ait Aug⁹. ꝛc. ¶ Expositio que sit ꝛc. Hic determinat de cā finali mr̄imonij: ꝛ primo de causis mr̄imonij in generali. Scōo de causis mr̄imonij beate virginis: ibi Habuit autē ꝓiugiū ꝛc. Circa pmū duo facit. Primo ponit causas finales mr̄imonij: ꝛ pncipales ꝛ secūdarias. Scōo excludit errorē: ibi Nec est assentiendū ꝛc. ubi duo facit. Primo oñdit q̄ malus finis n̄ facit q̄ non sit matrimonium. Secūdo ostendit q̄ nō facit q̄ non sit matrimonium bonum: ibi Et licz fine non bono ꝛc.

Hic ē duplex qō. ¶ Prima de mr̄imonio in cōi. Scōa de mr̄imonio beate virginis. Circa primū tria querunt. ¶ Primo vtrū error de sui natura mr̄imoniū impediat. ¶ Scōo q̄s error. ¶ Tertio de causa finali matrimonij.

Ad primuz sic proceditur: videt q̄ error nō debeat poni mr̄imonij impedimentū p se: ꝓsensus enī qui est cā efficiens mr̄imonij impedit sicut ꝛ voluntariū. sed voluntariū fm pīm in 3°. Et⁹. ponit impediri p ignorantiā que nō est idem q̄ error: qz ignorātia nullā cognitionē ponit. sz error ponit eo q̄ approbare falsa ꝓ veris sit error fm Aug⁹. g̃ nō debuit hic poni impedimnetū mr̄imonij error sed magis ignorantia. ¶ Ꝑ. illud pōt impedire mr̄imoniū ō sui natura q̄ habet ꝓtrarietatē ad bona mr̄imonij. sed error nō est h⁹moi. g̃ error de sui natura n̄ ipedit mr̄imoniū. ¶ Ꝑ. sicut ꝓsensus requirit ad mr̄imoniū: ita intentio requirit ad baptismū. sed si alīq̄s baptizat Johannē ꝛ credit baptizare Petrū: nihilomin⁹ Johes vere baptizatus est. g̃ error nō excludit mr̄imoniū. ¶ Ꝑ. inter Liam ꝛ Jacob fuit verꝫ mr̄imoniū. sed ibi fuit error. g̃ error non excludit mr̄imoniū. ¶ Sed cōtra est q̄ in Digestis dicit. Quid tam cōtrariū est cōsensui q̄ error sed cōsensus requirit ad mr̄imoniū. g̃ error matrimoniū impedit. ¶ Ꝑ. cōsensus alīq̄d voluntariū nominat. sed error ipedit voluntariū: qz voluntariū fm pīm ꝛ Hrego. Nisseñ. ꝛ Damasc. est cuius ꝓncipiū est in aliquo sciente singularia in q̄bus est actus: q̄ erranti nō cōpetit. g̃ error mr̄imoniū impedit. ¶ Rñdeo dō: q̄ quicq̄d ipedit cām de sui nā ipedit ꝛ effectū sil⁹. cōsensus aūt est cā mr̄imonij: ut dictū est: ꝛ iō q̄ euacuat ꝓsensū euacuat matrimoniū. ꝓsensus aūt volūtatis est actus q̄ ꝓsupponit actū intellectus: deficiēte aūt ꝓmo nectio est defectū ꝓtingere in scōo: ꝛ iō q̄n error cognitionē impedit: sequit etiā in ipo ꝓsensus defectus: ꝛ p ꝓns mr̄imonio: ꝛ sic error de iure nāli habz q̄ euacuet mr̄imoniū. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ignorātia differt simpliciter loquēdo ab errore: qz ignorātia de sui rōne nō iportat aliquē cognitionis actū: sz error ponit iudiciū rōnis puersū de aliquo: tn̄ q̄tū ad hoc q̄ est ipedire voluntariū nō differt vtr̄ dicat ignorantia vel error: qz nulla ignorātia pōt ipedire volūtariū nisi q̄ hz errorē adiunctū: eo q̄ act⁹ volūtatis p̄supponit estimationē siue iudiciū de aliq̄ in q̄ fert. vñ si est ibi ignorātia oportet eē errorē: ꝛ iō etiā ponit error q̄si cā ꝓxima. ¶ Ad. ij. dō q̄ q̄uis nō ꝓtrariet fm se mr̄imonio: cōtrariat tn̄ ei q̄tū ad cām suā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ character baptismalis n̄ causat ex intētione baptiçātis directe: sz ex elemēto māli exteri⁹ adhibito: intētio aūt opat solū ut dirigēs elemētū māle ad effectū ꝓpriū. sed vinculū ꝓiugale ex ipo ꝓsensu causat directe: ꝛ iō n̄ est sile. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic mgr̄ in lra dic̄ matrimoniū q̄ fuit iter Liā ꝛ Jacob ñ fuit pfectū ex ipso ꝓcubitu q̄ ex errore ꝓtingit: sz ex ꝓsensu q̄ postmodū accessit: tn̄ vicz de pcco excusat ut i lra pz.

Ad secūduz sic procedit: videt q̄ ois error mr̄imoniū ipediat: ꝛ nō solū error ꝓditōis: aut psone ut in lra dō: qz q̄ō alicui ꝓueuit fm se: ꝓuenit ei fm totū suum ambitum. sed error ō sui natura habet q̄ mr̄imoniū impediat ut dictū est. g̃ ois error mr̄imonium impedit. ¶ Ꝑ. si error iñ̄tū h⁹moi mr̄imonium impedit: magis error magis debz impedire. sz magis est error fidei qui est in hereticis nō credentib⁹

hoc sacrm q̄ error pſone. g̈ magis dz ipedire q̄ error pſone. ℣ Ad. error nō euacuat mr̄imoniū nisi inq̄tum tollit voluntariū. sed ignorātia cuiuslibet circūstantie volūtarium tollit: ut patet in 3°. Ethb. g̈ nō solū error conditionis ꝛ pſone mr̄imoniū impediunt. ℣ Ad. sicut conditio seruitutis est aliquid annexū accidēs pſone: ita q̄litas corpis aut animi. sz error ꝑditionis ipedit mr̄ioniū. g̈ eadē rōe error q̄litatis aut fortūe. ℣ Ad. sicut ad ꝑditionez pſone ptinet seruit⁹ ꝛ libertas: ita nobilitas vel ignobilitas: aut dignitas stat⁹ ꝛ ꝓuatio eius. sz error ꝑditionis libertatis vl̄ seruitutis ipedit mr̄ioniū. g̈ ꝛ error alioꝝ dictoꝝ. ℣ Ad. sicut ꝑditio seruitutis impedit: ita ēt disparitas cult⁹ ꝛ ipotētia coeundi: vt infra dicet. g̈ sicut error ꝑditionis ponit impedimentuz mr̄ionȳ: ita error circa alia huiusmōi debēt impedimentū mr̄ionȳ poni. ℣ Sz ꝯ: vī q̄ nec error pſone mr̄ioniuz impediat: qz sicut emptio ē q̄daz ꝯctus ita ꝛ mr̄ioniuz. sz i emptiōe ꝛ vēditiōe si det aurū equiualēs p alio auro nō impedit vēditio. g̈ nec mr̄imoniū impeditur si p vna mulīe alia accipiat. ℣ Ad. pōt ꝓtingere q̄ p multos ānos isto errore detineat ꝛ filios ꝛ filias generēt sil̄. sz graue eēt dicē q̄ tunc eēnt diuidēdi. g̈ error ꝑmus ñ frustrauit mr̄ioniū. ℣ Ad. pōt ꝓtigere q̄ frater viri in quē se credit consentire mulier offerat ei ꝛ cū eo ꝓmiſceat carnaliť: vī q̄ nō possit redire ad illū in quē ꝓsentire se credit: sz debeat stare cū fratre ei⁹: ꝛ sic error pſone ñ impedit mr̄ioniuz. ℣ Respōdeo dō: q̄ sicut error ex hoc q̄ inuolūtariū causat habet excusare peccatū ita habet q̄ mr̄imoniū impediat ex eodē. error autē nō excusat a pcco: nisi sit illi⁹ circūstātie cui⁹ appositio vel remotio facit dūam liciti ꝛ illiciti in actu si eni aliq̄s pcuciat pīem baculo ferreo quē credit ligneū esse: nō excusat a toto: q̄uis forte a tāto: sed si credat q̄s pcutere filiū cā disciplie: ꝛ pcutiat patrē: excusat a toto diligētia debita adhibita. vnde dz q̄ error q̄ mr̄imoniū impedit sit alicui⁹ eoꝝ q̄ sūt de eēntia mr̄imonȳ. duo aūt icludit mr̄imoniū ipsū: scz pſonas q̄ ꝓiunguńt: ꝛ mutuā ptātē in inuicē in q̄ mr̄imoniū ꝓsistit. ꝑmū aūt tollit p errorē pſone. scōm p errorē ꝑditionis: qz suus nō pōt ptātē sui corpis alteri tradere sine ꝓsēsu dñi sui. ꝛ pp hoc duo errores mr̄imoniū impediūt ꝛ ñ alīj. ℣ Ad. g̈ dō: q̄ error nō hz ex nā generis q̄ impediat mr̄imoniū: sz ex nā dīe adiūcte: put scz ē error alicui⁹ eoꝝ q̄ sūt de eēntia mr̄imonii. ℣ Ad. ij. dō: q̄ error infidelis de mr̄imonio est circa ea q̄ sūt mr̄imoniū ꝓueniētia: sic an sit sacrm: vel an sit licitū. ꝛ iō error talis mr̄imoniū nō impedit: sic nec error circa baptismū impedit acceptōnē characteris: dūmō itē dat facere vel recipe qđ ecclia dat: q̄uis credat nihil eē. ℣ Ad. iij. dō. q̄ ñ q̄libet ignorātia circūstātie causat inuolūtariū qđ excusat pcm ut dictū ē. ꝛ pp hoc rō nō sequit. ℣ Ad. iij. dō. q̄ diuersitas forte ē nō variat aliq̄d eoꝝ q̄ sūt de eēntia matrimonȳ: nec diuersitas q̄litatis: sic facit ꝑditio seruitutis. ꝛ iō rō nō sequtur. ℣ Ad. v. dō: q̄ error nobilitatis ingtū h⁹ mōi nō euacuat mr̄imoniū eadē rōne q̄ nec error q̄litatis. sz si error nobilitatis vel dignitatis redūdat in errorē pſone tūc ipedit mr̄imoniū. vñ si ꝓsensus mulieris ferat in istā pſonā directe: error de nobilitate ipius nō ipedit mr̄imoniū. si aūt directe intēdit ꝓsētire in filiū regis q̄cūq̄ sit ille: tūc si alius pñtet ei q̄ filius regis ē error pſone ꝛ ipedit mr̄imoniū. ℣ Ad. vj. dō: q̄ error ēt illorū ipedimentoꝝ mr̄imonȳ q̄tū ad ea q̄ faciunt p sonas illegitimas ipedit mr̄imoniū: sz iō de errore illoꝝ nō facit mentionē: qz illa ipediūt mr̄imoniū siue cū errore siue sine errore sint: ut si aliq̄ contrahat cū subdiacono siue sciat siue non sciat non est mr̄imoniū: sz ꝑditio seruitutis nō ipedit si seruus sciatur: ꝛ iō ñ est sile. ℣ Ad. vij. dō: q̄ pecunia in cōtractib⁹ accipit q̄si mensura aliaꝝ rerū: ut ꝓz in 5°. Ethb. ꝛ nō q̄si pp se quesita: ꝛ ideo si nō detur illa pecunia que creditur sed alia equiualēs: nihil obest contractui. sed si in re quesita ꝑpter se esset error impediretur contractus: sicut si alicui venderet asinus p equo: ꝛ sil̄r ē in ꝓposito. ℣ Ad. viij. dō: q̄ q̄tūcunq̄ fuerit cū ea: nisi de nouo ꝓsentire velit nō est mr̄imoniū. ℣ Ad. ix. dō: q̄ si ante nō ꝓsenserat in fratrē eius: pōt eū quē per errorē accepit retinere: nec pōt ad fratrē eius redire ꝑcipue si sit cognita carnaliter ab eo quē accepit. si aūt consenserat in ꝑmū p verba de p̄nti: nō pōt scōm hīe ꝑmo viuēte: sed pōt vel seculū relinquere ꝛ ad ꝑmū redire: ꝛ ignorātia facti excusat peccatū: sicut ꝛ excusaret post ꝓsūmatū mr̄imoniū si a ꝓsanguineo viri fraudulēter cognosceretur: quia fraus alterius non debet sibi ꝓeiudicare.

Ad tertiuz sic ꝓceditur. videt q̄ matrimoniū nō possit cē ex cōsensu alicuius in aliquā ꝑp cām inhonestā: vnius eni vna est rō. sed mr̄imoniū ē vnū sacrm. ergo nō pōt fieri ex alterius finis intentiōe q̄ illi⁹ ad quē a deo īstitutā est. s. ad ꝓcreationē p̄lis ℣ Ad. ꝓiunctio mr̄imonȳ ē a deo: ut ꝓz Math. xix. Quos deus cōiunxit hō ñ sepet. sz ꝓiunctio q̄ fit ꝑpter turpes cās nō est a deo. g̈ nō ē mr̄imoniū ℣ Ad. in aliis sacris si nō seruet intētio ecclie nō ē vez sacrm. sed intentio ecclie in sacro mr̄imonȳ nō est ad aliquā turpē cām. g̈ si ex aliq̄ turpi cā mr̄imoniū contrahat: non erit vez mr̄imoniū. ℣ Ad. fm Boeciū. cuius finis bon⁹ ipm quoq̄ bonū. g̈ ñ est mr̄imoniū si ꝑpter malū finē fiat. ℣ Ad. mr̄imonium significat ꝓiunctionē xp̄i ꝛ ecclie: sed ibi nō cadit aliq̄ turpitudo. g̈ nec mr̄imoniū potest ꝓtrahi ꝑpter aliquē turpē cām. ℣ Sed contra est: quia qui baptizat alium intentione lucrandi vere baptizat. ergo ꝛ qui contrahit cum aliqua intentione lucri verū est mr̄imoniū. ℣ Ad. hoc idem ꝑbatur

p exempla ⁊ auctoritates q̄ ponūtur in lra. ¶ Respondeo dō. q cā finalis mrimonij pōt accipi duplicit. s. p se ⁊ p accidēs. Per se quidē cā mrimonij est ad quā mrimoniū ē de se ordinatū: ⁊ hec semp bona ē. s. procreatio plis: ⁊ fornicatiōis vitatio. Sz p accidēs cā finalis ipius ē hoc qō ꝯhentes intēdūt ex mrionio: ⁊ qz hoc qō ex mrionio intēdit ꝓsequt ad mrioniū: ⁊ poza nō variant ex posteriozibus sz ecōuerso: iō ex illa cā nō recipit mrioniū bonitatē vl malicia: sz ipsi ꝯhentes quoz ē finis p se: ⁊ quia cāe p accidēs sunt infinite: iō infinite tales cāe pñt eē mrionij: quaz sūt q̄dā honeste: ⁊ quedā inhoneste. ¶ Ad. j. g dō: q vez ē de cā p se ⁊ pncipali. sz qō hz vnū finē p se ⁊ pncipalē: pōt hēre plures fines secūdarios p se ⁊ infinitos p accidēs. ¶ Ad. ij. dō q ꝓiūctio pōt accipi p ipsa relatiōe q̄ ē mrioniuz: et talis sp ē a deo: ⁊ bona ē a quacūq; fiat cā: vel pro actu eoz q̄ ꝓiungūt: ⁊ sic ē qñq; mala: ⁊ ñ ē a deo simplicit loquēdo: nec ē incōueniēs q aliqs effect' sit a deo cuius cā mala ē: sicut ples q̄ ex adulterio suscipit: nō eni ē ex cā illa inq̄tū ē mala: sz inq̄tuz aliqd hz de bono fm q ē a deo: q̄uis nō simplicit sit a deo. ¶ Ad. iij. dō: q intētio eccle q̄ intēdit tradere sacrm ē de necitate cuiuslibet sacri: ita q ea ñ obseruata nihil in sacris agit: sz intētio eccle q̄ intēdit vtilitatē ex sacro ꝓueniētez ē de bene eē sacri: ⁊ nō de neccitate eius. vñ si nō obseruet nihilomin' ē vez sacrm. sz ptermittēs hanc intētionē peccat: sicut si in bapmo nō intēdat sanitas mētis quā ecclesia intēdit: ⁊ similr ille q̄ intēdit mrioniū ꝯhere q̄uis mrioniū nō ordiet ad illū finē quē eccla intēdit: nihilomin' vez mrioniū ꝓtrahit. ¶ Ad. iij. dō: q illud malū intētuz nō ē finis mrionij sed cōtrahentū. ¶ Ad. v. dō: q ipsa vnio ē signū ꝓiunctionis xpi ⁊ ecclesie: ⁊ nō operatio vnitoruz: ideo ratio non sequitur. Dō. II.

Deinde queritur d mrionio beate virginis. Et circa hoc querūt tria. ¶ Primo de voto ⁊ mrimonio btē virgis. ¶ Scdo vtz fuerit illud mrioniuz pfectuz. ¶ Tertio vtrū fuerit aliqñ ꝓsūmatum: vt Aluidius dixit.

Ad primuz sic proce dit: vi q beata virgo nō debuerit vginitatē vouere: qz i lege maledictō debebat illis q semē nō reliquebāt sup terrā: vt pz Deuter. vj. sz adhuc durabat stat' legis. g nō debuit vginitatē vouere. ¶ Ꝫ. votū vginitatis ptinet ad pfectionez ꝓsiliozꝝ. sz talis pfectio debuit a xpo ichoari q̄ veūit legē ꝓfis adimplere. g an xpi aduētū nō debuit virginitatē vouere. ¶ Sz ꝯ: in mre xpi debebat ois eē pfectio. sz votū vginitatis ē de maxis pfectiōibus. g nō debuit ei deesse. ¶ Alteri' vi q ñ debuit eē mrionio iūcta: qz vouētib' vginitatez ñ solū nubē sz velle nubere ē dānable: vt Hiero. dic. sz nihil dānabile debuit eē i beata vgine. g postq̄ virginitatē vouit nubere nō debuit. ¶ Ꝫ. vouēs virginitatē piculo se exponeret si se in ptātez viri traderet. sz hoc ē pcm. g btā virgo nō debuit sui potestatē alteri tradere nubēdo. g nec nubere. ¶ Ꝫ. quicūq; ꝓsentit in mrioniuz: ꝓsentit aliquo mō in carnalē copulā ad min' implicite. sz ꝓsensus in carnalē copulā aliqd diminuit de puritate vginitatis ad minus q̄tū ad vginitatē mētis. cū g mri dei ōbeat talis puritas q̄ maioz sub deo neqt intelligi: vt Anshel' dicit: vi q nō debuit nubere. ¶ Sed ꝯ ē qō di Matth. j. Cū eēt despōsata ⁊c. i tex. ⁊ glo. ¶ Ꝫ. xpo sua natiuitate debuit ita virginitatē cōmēdare q nuptijs nō derogaret. nō āt melius potuit vtrūq; approbare q̄ vt ō vgie nupta nasceret g ⁊c. Ulterius vr q cāe mrionij eius assignate in lra nō sint ꝓuenientes: qz diabolus cuz hēat lucida nālia: plura pōt cognoscere nāli cognitōe q̄ hō. sz hō etiā sensu pōt cognoscere de aliq̄ an sit vgo. g multo fortius diabol' hoc scire poterat. ¶ Ꝫ. diabolus bñ scit q illa ē virgo q̄ nunq̄ ꝓiuncta ē viro sed diabolus scire poterat q Joseph nunq̄ carnalit ei ꝓiūctus fuerat. g p hoc q erat nupta ñ occultabat ei vginitas mris dei. ¶ Ꝫ. misteriū oinitat xpi nō minus miracul' q̄ vginitate mris demōstratum ē. sz illa miracula diabol' vidit. g nō oportuit q misteriū icarnatiōis eius ei p nuptias mris celaret. ¶ Item si nō eēt nupta nō poterat lapidari. p pter suspicionē fornicatiōis q̄si adultera. g vi q nō pp hoc oportebat cā nubere. ¶ Ꝫ. ex hoc q non nupta fuisz iudei magis edificati fuissent ad fidez q̄ scriptū inuenertū: Ecce vgo ꝓcipiet: ⁊ ita vginitas mris nō debuit eis p nuptias occultari. ¶ Itē xps venit vt laborez nros sustineret: ⁊ p hoc auferret. g nō oportuit q hēret mater eius a virū d ei' obsequia. ¶ Respōdeo dō: q in beata vgine debuit apparere oē illud qō pfectiōis fuit. virgitas aūt q̄uis in se optima: tamē pro tēpore illo ei matrimoniuz preferebat ꝓpter expectationē benedicti seminis p viam generatiōis venturi: ⁊ ideo beata vgo vouit virginitatē tanq̄ optimuz ⁊ sibi acceptissim: ū non tamē simplr sed sub cōditione honestissima hac. s. nisi deus aliī ordiaret: nec istā ꝓditionez apposuit vt dubitaret an vellet vgo pmanē. sz an deberet: ⁊ hoc ē qō Aug. in lra dic: q ꝓposuit se pserueratnrā vginē: nisi deus aliter ordiaret. ¶ Ad. j. g dō: q beata virgo fuit cōfiniū veteris ⁊ noue legis: sicut auroza diei ⁊ noctis: ⁊ ideo votū eius sapuit nouā legē inq̄tuz virginitatē vouit: ⁊ veterez inq̄tuz cōditionē apposuit. ¶ Ad. ij. dō: q perfectio cōsilioz q̄tum ad ꝓsūmationē incipe debuit a xpo: sz q̄tuz ad aliquā ichoationē ꝓuenienter a matre eius icepit. ¶ Ad. ij. dō: q ꝓueniēs fuit matrē xpi mrionio esse iunctam: tum propter causas in littera assignatas: tum etiaz ꝓpter alias causas

quaꝫ ꝑma ẽ vt significarꝫ eccl'aꝫ q̄ ẽ virgo ⁊ sponsa: scđo vt ꝑ Joseph genealogia Marie texeret: nō enī erat ꝓsuetudo apud hebꝛeos ex pte mlieꝫ genealogiā ꝓputare. tertia vt v̄ginib' excusatō tolleret si de fornicatiōe ifamarēt. quarta vt nuptias xp̄s sua natiuitate approbaret. quīta vt maioꝛ pfectio v̄ginitatis i beata virgie ostēderet: dū in ipo mr̄ionio virgo pmāsit. ℣ Ad. j. g̱ dō: q̄ post votū virgitatis absolute factū nō pōt aliq̄s in mr̄ioniū ꝓsentire sine pcō: qꝛ si sit votū solēne nō fit verū mr̄ioniuꝫ. si āt sit v̄otū simplex vez mr̄ioniuꝫ est q̄ꝺ sequit: tñ peccāt ꝓtrahētes: votū āt beate virginis nō fuit solēne: sꝫ simplex i cozde expꝛessum: nec absolutū sꝫ sub ꝓditiōe: vt in l'ra pꝫ: ⁊ iō potuit sine pcō ex spāli spūs sancti ꝓsilio cui' dispositio ꝓditionalr in suo voto cadebat i mr̄ioniuꝫ cōsentire. ℣ Ad. g̱. dō: q̄ beata v̄go anteq̄ ꝓtraherꝫ cū Joseph fuit certificata dīnitus q̄ Joseph in sil'i ꝓposito erat: ⁊ iō nō se cōmisit piculo nubēs: nec tñ ꝓpter hoc aliq̄d v̄itati depr̄it: qꝛ illud ꝓpositū nō fuit ꝓditionalr in ꝓsensu appositū: talis enī cōditio cū sit ꝺ mr̄ionī bonū. s. plem ꝓcreandā matrimoniū tollēt. ℣ Ad. ij̱. dō: q̄ copula carnal' cecidit iplicite sub ꝓsensu beate v̄ginis: sicut act' iplicite ꝓtinet in potēcia: vt ex. ē. dictis pꝫ. potēcia āt ad carnalē copulā nō ꝺꝛlatur v̄ginitati: nec diminuit aliq̄d de puritate ipsi' nisi rōe actus: q̄ q̄dem nūq̄ fuit in ꝓposito beate v̄ginis: sꝫ erat iā certificata q̄ act' nuq̄ seq̄ deberet. ℣ Ad. ij̱. q. dō: q̄ rationes q̄ in l'ra ponūt ꝓuenientes sūt: quaꝫ vna accipit ex pte ꝓcepti. s. vt pari' diabolo celaret: secūda ex pte mr̄is vt. s. ñ lapidaret: tertia ex pte Joseph scilꝫ vt obsequeret ⁊ mr̄i ⁊ puero: ⁊ testimoniū ꝑbēt v̄ginitati. ℣ Ad. j. g̱ dō: q̄ diabol' cognitione nāli bñ potuisset ꝓpēdere v̄ginitatē mr̄is dei cū toto hoc q̄ nupta erat: nisi ꝓhibit' fuisset a diligēti examiatiōe eoꝝ q̄ circa ipam erāt diuina virtute. Et simil'r dō ad ij̱. ℣ Ad. ij̱. dō: q̄ p alia ēt miracula nō apte poterat cognoscē ipm eē filiū dei: ꝺa sil' videbat i eo signa ifirmitatis ⁊ vtutis. vñ si aliq̄n aliq̄d de dīnitate ei' ꝓfitebat: magis ex ꝓsumptiōe q̄ ex certitudie ꝓcedebat: sꝫ hoc ꝓp ꝓcedēs vaticiniū fuisset certissimū signū filij dei viuētis. ℣ Ad ij̱. dō: q̄ itelligit de lapidatiōe ifamie: vel qꝛ erat de stirpe sacerdotali ex pte mr̄is: q̄ꝺ pꝫ ex hoc q̄ Elisabeth q̄ erat de filiab' Aaro dicit eius cognata: Luc. j. filia āt sacerdotis ēt nō nupta deꝑhensa in stupꝛo lapidabat: vt pꝫ Leuit. xxj. sꝫ ex pte patris erat de stirpe Dauid: bñ enī poterāt ꝓ matrimoniū ꝓiungi filie Aaron illis de tribu regia: vel ēt q̄buslibet alterius trib': eo q̄ nō acceperāt hereditatē diuisaꝫ ab alīs tribub': ⁊ sic ex hoc nō potuit cōfusio soꝛtiū ꝓuenire: q̄ erat cā ꝓhibitionis mr̄imoniū ꝛhendi iter illos q̄ erant de diuersis tribub'. ℣ Ad. v. dō: q̄ oñs maluit pmittere iudeos dubitare de deitate sua q̄ de castitate mr̄is: sciens lubꝛicā eē v̄ginitatis famā: vt Ambꝛo. dic. Ad vj. dō: q̄ xp̄s nō debuit necessitati solatiū refutare qꝛ hoc puersitatis magis ẽ q̄ hūilitatis.

AD secundū sic ꝓcedit: vī q̄ mr̄ioniū ꝓdictū nō fuerit pfectū: pfectū enī mr̄ioniuꝫ ex absoluto cōsensu ꝓcedit. sꝫ btā v̄go nō absolute in mr̄iomium ꝓsensisse vī: sicut nec absolute vouisse: cuꝫ i vtroq̄ se dispōni dīne ꝓmiserit: vt in l'ra dī. g̱ nō fuit pfectū mr̄ioniuꝫ. ℣ Ꝺ. significatio ẽ de eēntia matrimonij inq̄tū ẽ sacrm. sꝫ mr̄ioniū illud nō fuit pfectū i ꝓsignificatiōe: vt in l'ra dī. g̱ nō fuit pfectuꝫ sacramētū. ℣ Ꝺ. vbi deest vltia ꝓsūmatio nō ẽ vera pfectio. sꝫ mr̄ioniū btē virgis nunq̄ fuit ꝓsūmatū. g̱ ñ fuit ꝺe pfectū. ℣ Ꝺ. pfectū dī eē mr̄ioniū ex eo q̄ hꝫ bonū ꝓlis. sꝫ illud mr̄imoniuꝫ ñ hūit bonū ꝓlis: qꝛ ples q̄ fuit i illo mr̄imonio educata nō fuit effect' illius mr̄imonij: sicut nec filius adoptiu' dī bonū mr̄imonij. g̱ nō fuit pfectū mr̄imoniuꝫ. ℣ Ꝺ. post pfectū mr̄imoniū nō licet alicui spōsam dimittē. sed Joseph q̄uis eēt iustus volebat eā occulte dimittē: vt dī Matth. j. g̱ nōdū erat pfectū mr̄imoniū. ℣ Sꝫ ℈: dei pfecta sūt opa. sꝫ illō mr̄imoniū fuit dīnitus inspiratū. g̱ fuit pfectū. ℣ Ꝺ. ꝑ mr̄imoniū nō dicūtur aliq̄ ꝓiunge nisi sit pfectū. sꝫ Maria dī ꝓiunx Joseph: Matth. j. g̱ fuit iter eos pfectū mr̄imoniuꝫ.

RESPŌDEO dō: q̄ duplex est pfectio mr̄imonij: vna q̄tuꝫ ad eē ipius q̄ fit ꝑ cōsensum verbis de ꝓsenti expꝛessuꝫ: ⁊ tali pfectione matrimoniū illud pfectuꝫ fuit. Alia ẽ pfectio q̄tū ad operationē: ⁊ sic nō fuit pfectuꝫ: qꝛ actus ꝓpꝛius mr̄imonij ẽ carnalis copula. ℣ Ad. j. dō: q̄ beata v̄go absolute in mr̄imoniuꝫ cōsensit: vt certificata dīuinitus: sꝫ in mr̄imoniuꝫ sic cōsentiens v̄ginitatē suaꝫ deo cōmisisse in l'ra dicitur. ℣ Ad. ij̱. dō: q̄ significatio nō quelibet ẽ de eēntia sacri: sed illa qua significat effectus sacri: et ideo rō nō sequit. ℣ Ad. iij̱. dō: q̄ rō illa ꝓcedit ꝺ secūda pfectione: que cōsūmatio dicit mr̄imonij. ℣ Ad. iij̱. dō: q̄ proles nō dicit bonū mr̄imonij solū inq̄ntum ꝑ mr̄imoniuꝫ generat: sed inquātum in matrimonio suscipit ⁊ educatur: ⁊ sic bonum illius mr̄imonij fuit proles illa: ⁊ nō primo mō: nec tamē de adulterio natus nec filius adoptiuus qui in mr̄imonio educat ẽ bonū mr̄imonij: qꝛ mr̄imoniuꝫ ñ ordiat ad educationē illoꝝ: sic hꝰ mr̄imoniū fuit ad hꝰ ordinatū spāliter q̄ ples illa suscipet i eo ⁊ educaret. ℣ Ad. v. dō: q̄ Joseph noluit eā dimittē q̄ alia ductur': vl' ꝓp aliq̄ suspicionē: sed qꝛ timebat tāte scitati cohabitare ꝓpter reuerētiaꝫ. vñ dictuꝫ est ei: noli timere: Matth. j.

AD tertiuꝫ sic ꝓceditur: videt q̄ matrimomiū illud fuerit aliq̄n ꝓsūmatū: dī enīꝫ Matth. j. Aliq̄ꝫ ꝓuenirēt iuenta ẽ in vtero habēs de spiritu sancto

Et ite: nō cognoscebat eā donec pepit filiū suū pri
mogenitū. ḡ videt q̄ post cognouerit eā. ¶ ℣. pri
mū dr respectu scōi. sed xp̄s in aucte inducta dicit
p̄mogenit' filius virgis. ḡ post p̄mū hūit aliū: ꝛ sic
mr̄ioniuz illud saltē post xp̄i natiuitatē ꝓsūmatū
fuit. ¶ ℣. nō defuerūt vba euāgelistis ad exp̄mē
duz suā intētionē. sz nūq̄ exp̄sserūt q̄ Joseph am
plius eā nō cognoscēt. ḡ post xp̄i gnātionez matri
moniū fuit cōsūmatuz. ¶ ℣. Joseph dr p̄ xp̄i in
plurib' euāgelij locis: ꝛ dr etiā hīe fratres: qō non
eēt si mr̄ioniū illud nunq̄ fuisset ꝓsūmatuz. ḡ rē.
¶ ℣. duo co:pa nō p̄nt simul eē i eodē loco. ergo
xp̄s nō potuit exire de vētre mr̄is itegritate vgini
tatis manēte: ꝛ sic nō fuit incōueniēs q̄ mr̄ioniuz
illud ꝓsūmaret. ¶ ℣. Abꝛaā ꝛ alij p̄res q̄ ꝓiugijs
vsi sunt maxime dignitatis fuerūt. ḡ nihil depḡssz
matri xp̄i si mr̄ioniuz ꝓsūmassz. ¶ ℣. Heluidius
obǰcit: Si turpe ē xp̄o mr̄em cognosci p' partū:
q̄to magis p genitalia virgis eē natū. ¶ Sz ℣: vir
gitas co:ruptōi ꝓponit. sz mater xp̄i debuit eē i ex
cellētissimo statu. ḡ debuit eē virgo: ꝛ sic ñ debuit
illud matrimoniū ꝓsūmari. ¶ ℣. nō ē ꝓbabile q̄
Joseph audēt vterū quē tēplū dei nouerat attin
gere: vt Hiero. dicit. ¶ Ælpōdeo dō: q̄ mater xp̄i
añ partū: ꝛ i partu: ꝛ post ptū in eīnū virgo pmā
sit. sed ei' vginitati añ partū iudei ꝛ ebionite dero
gāt: dicētes xp̄m ex Joseph semie eē natū. eius āt
vginitati i partu phi derogabāt: dicētes non posse
duo co:pa eē i eodē loco. sed virgitati ei' post ptuz
Heluidi' quidā ideota ꝛ sacerdos ausus est dero
gare: q̄ loq̄citatē facundiā estimās: accepta mā di
sputādi a blasphemijs matris dei icepit: dicēs eaz
post partū a Joseph cognitā: ℣ quē Hiero. libꝛuz
ꝓscripsit. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ anteq̄ nō sp denotat or
dinē ad illud qō futuꝛ ē fm rei vitatez: sz qñq̄ ad
illud qō futuꝛ sperat fm cōez cursuz: fm q̄ dr iste
anq̄ hēret. xx. ānos mortuus ē: ꝛ sic ē i ꝓposito: ꝛ
silr li donec qñq̄ significat h' qō p̄cessit termiari
veniēte eo qō expectat: vt cū dr: sede hic donec ve
niā: qñq̄ āt nō sic: vt cū dr. j. Cor. xv. Oportz illū
regnare donec ponat oēs inimicos rē. nō q̄ tēpus
regni ei' finiat ad subiectionē inimicoꝛ: sz ꝓiectō
inimicoꝛ i tpe regni icludit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ꝓmo
genit' dr añ quē nullus: q̄uis post ipm nō sit alius:
alꝫ vnigēiti ius ꝓmogēiture nō hīent: nec ꝏbuisset
deo offerri i lege: qō falsū ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ euan
geliste ex eo qō min' ē credibile dimiserūt itelligē
dū hoc qō magis credibile ē: min' āt credibile est
q̄ vgo ꝓcipiat qō euāgeliste dixerūt: q̄' q̄ post ptū
vgo ꝓseruet: ꝛ iō nō curauerūt h' dicē. ¶ Ad. iiij.
dō: q̄ Joseph dr p̄ xp̄i putatiu': vt pz Luc. iij. Et
iteꝛ xp̄s fuit filꝰ eius adoptiu': vt q̄dā dicūt. Alij
āt dicti sūt fratres ei' rōe cognatōis: q̄ erāt ō eadē
familia: q̄ nec Maria aliū filiū hūit: nec Joseph
q̄ ēt virgo fuit: vt dr. ¶ Ad. v. dō: q̄ veꝛ ē p nāz:
sz p miraculū pōt fieri q̄ duo co:pa sint i eodē lo
co: vt infra di. xliij. dicēt. partus āt ille ꝛ ꝓcepi' tot'
miraculosus fuit. Quidā tñ dicūt q̄ xp̄s tūc dotē
subtilitati assumpsit: sz p̄mū meli'. ¶ Ad. vj. dō:
q̄ q̄uis stat' ꝓiugij ꝓsūmati sit bon': tñ status vgi
nitat' ē mlto altior: ꝛ hic mr̄i dei debebat. ¶ Ad
vij. dō fm Hiero. q̄ q̄to sūt hūiliora q̄ p me pas
sus ē: tāto ei plus debeo: dūmō p hec pfectiōi vtu
tis nihil ſtrahat: sz virgitatis ꝓpatio derogarz p
fectiōi mr̄is ex pte vtutis aīe. ¶ Jeni diabolus
trasfigurās se rē. hoc itelligēdū ē q̄n nō ꝓcedit ad
adoꝛationē. vl q̄n ꝓcedit sub ꝓditiōe si ē xp̄s: alꝫ ñ
eēt piculū idolatrie. ¶ Si ḡs heretic' noie Aug'.
rē. hoc ē verum q̄n nō ꝓcederet ad expꝛessionem
alicui' errōis: alꝫ eēt ibi piculum ifidelitatis si ei
ꝓsentiret. ¶ Consensit in carnalē copulā: nō expli
cite sed iplicite: vt dictū ē. ¶ Jacob Rachel venu
stā facie rē. Sciendū q̄ decoꝛ faciei nō fuit cā p̄nci
palis sed secūdaria: ꝛ hoc bene pōt eē sine peccato
vl q̄ñq̄ etiā sine veniali pcco: si āt eēt ꝓncipal' cā li
bido pulchꝛitudis: ñ excusaret a pcco moꝛtali si es
set effrenata libido. ¶ Dist. XXXI.

Post hoc de bo
nis ꝓiugij rē. Postq̄ determina
uit mgr ō causis q̄bus ꝓstituit
mr̄ioniū ip̄m: hic determiat ō
causis honestatis ipsius. s. ō bo
nis ꝓiugij q̄bus actus mr̄ionij
honestat. Et diuidit i ptes duas: in p̄ma determiat de bonis mr̄ionij q̄tum ad
mr̄ioniū fm q̄ nūc agit: in scōa ondit quō h' mōi
bona erāt in mr̄ionio antiquoꝛ patrū. xxxij. dis.
ibi Querit hic de antiqs p̄bus rē. Prima i duas
in p̄ma determiat ō bonis ꝓiugij q̄bus mr̄ionij act'
excusat: in scōa determiat de actu mr̄ionij q̄ p bona
p̄dicta excusat: fm q̄ iſup hz rōez debiti. xxxij. di.
ibi Sciēdū est ēt qꝛ cū in oībus rē. Prima in duas: i
p̄ma determiat de bōis ꝓiugij quō i mr̄ionio iueni
ant: in scōa ondit qñ p ea act' ꝓiugal' excusat: ibi
Aū h' ḡ tria bōa rē. Prima i duas: i p̄ma ondit q̄ sit
tria bōa ꝓiugij: i scōa q̄liter se hēant ad mr̄ioniuz:
ibi Ꝛt ē sciēdū ab aliq̄b' rē. Ꝛt circa h' duo facit:
p̄mo ondit q̄ vnū p̄dictoꝛ bonoꝛ i quolibz mr̄i
monio iuenit. s. sacr̄m: q̄uis nō alia duo. s. fides et
ples: que aliq̄n fm actuz mr̄ionio desunt. Scōo
determiat de mr̄ionio in quo etiā intentio illoꝛuz
duoꝛ nō saluat: ibi Solet queri rē. Ꝛt circa hoc
tria facit: primo determiat ō mr̄ionio in quo nō in
tenditur bonū p̄olis: secūdo de eo in quo nō solū
nō intēdit: sed etiā ipedit: ibi Qui vero venena ste
rilitatis rē. tertio determiat quādā qōnem inciden
tem: ibi Hic q̄r solet rē. Cum ḡ hec tria bona rē.
hic ostēdit quō p bona p̄dicta actus ꝓiugalis excu
sat. Ꝛt circa hoc duo facit: primo determiat verita
tē: scōo ponit obiectiōes in ꝓium: ibi Sed si cōu
bitus rē. Ꝛt circa hoc duo facit: p̄mo obǰcit ꝓra

excusationē mr̄imonialis actus: oñdens q̄ mr̄imoniū excusatiōe nō indiget: secūdo oñdens q̄ excusari nō possit q̄n culpa careat: ibi Sed forte aliq̄s dicit ꝛē. Et circa hoc duo facit: p̄mo obȳcit p rationē: secūdo p auctem: ibi Videt tamen sentire aliter ꝛē. ⁊ quelibet harū diuidit in obiectionē ⁊ solutionē: vt p se pz in lr̄a.

Hic est duplex qō. Prima de bonis matrimonij. Secūda de excusatiōe actus mr̄imonialis p bona p̄dicta. Circa primū queruntr tria. Primo vtrū debeāt eē aliq̄ bona ad excusandū mr̄imoniū. Secūdo que ⁊ quot sint. Tertio qualiter ad mr̄imoniuz se habeant.

AD primuz sic proce
dit: vī q̄ mr̄imoniū nō debeat hīe aliq̄ bona q̄bus excuset. sicut enī ꝓseruatio in diuiduī q̄ sit p ea q̄ ad nutritiuā ptinēt ē de intentione nāe: ita ꝓseruatio spēi q̄ sit p mr̄imonium: ⁊ multo magis q̄nto melius ⁊ diuinū ē bonū spēi q̄ bonū vnius idiuidui. sed ad actū nutritiue excusandū nō indiget aliq̄bus. g̈ nec etiā ad excusandum mr̄imoniū. ℣ S. fm phm in. viij. eth. amicitia q̄ ē inter virū ⁊ vxorē ē nāīs: ⁊ claudit in se honestū vtile ⁊ delectabile. sz illud q̄ de se ē honestū nō indiget aliq̄ excusatiōe. g̈ nec bona excusantia debēt mr̄imonio attribui. ℣ S. mr̄imoniū institutū est in remediū ⁊ in officiū: vt. ē. dis. xxvj. dictū est. sed fm q̄ ē in officiū nō indiget excusatiōe: qz sic etiaz in padiso excusatiōe indiguissz: q̄d falsuz ē: ibi enī fuissent nuptie honorabiles ⁊ chorus imaculatus vt Aug. dicit. simil̄r nec fm q̄ ē in remediū: sicut nec alia sacr̄a q̄n in remediū peccati ista sunt. g̈ matrimoniū huiusmōi excusantia hīe nō debz. ℣ S. ad oīa que honeste fieri p̄nt vtutes dirigūt. si g̈ mr̄imoniū aliq̄bus bonis pōt honestari: nō indiget alīs honestatibus q̄ aīmi vtutibus: ⁊ sic nō debēt mr̄imonio aliq̄ bona assignari q̄bus honestet: sicut nec alīs in q̄bus vtutes dirigūt. ℣ Sz ꝯ: vbicūq̄z ē indulgētia: ibi ē necessaria aliq̄ excusatio ⁊ rō. sed mr̄imoniū ꝓcedit in statu ifirmitatis fm indulgētiā: vt pz. j. Cor. vij. g̈ indiget p aliq̄ bona excusari. ℣ S. ꝓcubitus mr̄imonialis ⁊ fornicarius sūt eiusdē spēi q̄tū ad spēz nāe. sz ꝓcubitus fornicar⁹ ē de se turpis. g̈ ad h⁹ q̄ mr̄imonial non sit turpis oz ei aliq̄d addi q̄d ad honestatē ei⁹ ptinea: ⁊ i aliā spēz moris trahat. ℟ Espōdeo dō: q̄ nul⁹ sapiēs oz iacturā aliquā sustinē nisi p aliqua recōpēsatōe alicui⁹ eḡlis vl̄ melioz boni. vñ electō alicui⁹ q̄d aliquā iacturā hz ānexā: idiget alicuius boni adiūctiōe p cui⁹ recōpēsatōez ordiet ⁊ honestet. In p̄iūctiōe āt viri ⁊ mulier rōis iactura accidit: tū qz pp vehemētiā delectatiōis absorbet rō: vt nō possit aliq̄d itelligē in ipo: vt phs dic: tū ēt pp tribulatōez carnis quā oz tales sustinē ex solicitudie tpaliū: vt pz. j. Cor. vij. ⁊ iō electio taľ p̄iūctōis nō pōt eē ordiata nisi p recōpēsatiōez aliquoz ex q̄bus dicta p̄iūctio honestet. ⁊ hec sūt bona q̄ mr̄imoniū excusāt ⁊ honestū reddūt. ℣ Ad. j. g̈ dō q̄ i actu comestiōis nō ē tā vehemēs delectatio rōnez absorbēs: sic in p̄dicta delectatiōe: tū qz vis gnātiua p quā origiale traducit ē infecta ⁊ corrupta: nutritiua āt p quā nō traducit ē corrupta ⁊ nō infecta: tū qz defectū idiuidui q̄libet magis sentit in seipo q̄ defectū spēi. vñ ad excitādū ad comestionē fz quā defectui idiuidui sb̄uenit sufficit sēsus ipsi⁹ defect⁹ sz ad excitādū ad actū q̄ defectui spēi subuenit diuina p̄uidētia delectatōez apposuit i actu illo que ēt alia bruta mouet: i q̄bus nō ē infectio origialis pcā: ⁊ iō nō ē sile. ℣ Ad. ij. dō: q̄ ista bona q̄ mr̄imoniū honestāt sūt de rōe mr̄imonij: ⁊ iō ñ idiget eis q̄i exteriorib⁹ q̄busdā ad honestādū: sz q̄i cānti bus in ipo honestatē q̄ ei fm se ꝓpetit. ℣ Ad. iij. dō: q̄ mr̄imoniū ex h⁹ ipso q̄ ē in officiū vl̄ i remediū hz rōez vtilis ⁊ honesti: sz vtrūq̄z horū ei ꝓpetit ex h⁹ q̄ h⁹ modi bona hz q̄bus sit ⁊ officiosū ⁊ remediū ꝓcupiscētiā adhibēs. ℣ Ad. iiij. dō: q̄ aliquis act⁹ vtutis honestat ⁊ vtutē q̄i p̄ncipio elicitiuo: ⁊ circūstātij q̄si formalib⁹ p̄ncipijs ipius: hoc āt mō se hñt bona ad mr̄imoniū sic circūstātie ad act⁹ vtutis: ex q̄bus hz q̄ vtutis actus eē possit.

AD secūdum sic ꝓce
dit: vī q̄ insufficiēter bona mr̄imonij assignēt in lr̄a. s. fides: plesꝰ: ⁊ sacr̄m: qz matrimoniū nō solū sit i hoib⁹ ad plē ꝓcreādā ⁊ nutriendā: sz ad ꝓsortiū cōis vite pp opez cōicatōez vt dī in. viij. eth. g̈ sic ponit ples bonū mr̄imonij: ita ōberz poni cōicatio operū. ℣ S. p̄iūctio xp̄i ad eccl̄az quā mr̄imoniū significat pficit p charitatē. g̈ iter bona mr̄imonij magis debēt poni charitas q̄ fides. ℣ S. i mr̄imonio sic exigit q̄ neut ꝓiugū ad alterū thorū accedat: ita exigit q̄ vn⁹ alteri debituz reddat. sz p̄miū ptiet ad fidē: vt i lr̄a dī. g̈ debēt ēt iusticia pp redditōez debiti iter bona mr̄imonij cōputari. ℣ S. sic i mr̄imonio inq̄tū significat ꝓiunctōez xp̄i ⁊ eccl̄e req̄rit idiuisibilitas: ita ⁊ vitaſ vt sit vna vni⁹. sz sacr̄z q̄d iter tria bona ꝓiugij ꝓputat ptiet ad idiuisiōez. g̈ debēt eē aliq̄d aliō q̄d ptinēt vitatē. ℣ Sz ꝯ: vī q̄ supfluat: qz vnica vt⁹ sufficit ad vnicū actū hoēstādū. sz fides ē q̄dā vtus. g̈ ñ oporteruit alia duo addē ad hoēstādū mr̄imoniū. ℣ S. ñ ex eodē aliq̄d accipit rōez vtil̄ ⁊ honesti: cū vtile ⁊ hoēstū ex oppoito bonū diuidāt. sz ex ple mr̄imoniū accipit rōez vtil̄. g̈ ples ñ oz ꝓputari iter bona q̄b⁹ mr̄imoniū hōestat. ℣ S. nihil oz poni vt ꝓpetas vl̄ ꝓditio suiipsi⁹. sz hec bona ponūt vt q̄dā ꝓditiones mr̄imonij. g̈ cū mr̄imoniū sit sacr̄m ñ oz poni sacr̄m inter bona mr̄imonij. ℟ Espōdeo dō: q̄ mr̄imoniū ē i officiū nāe: ⁊ ē sacr̄m eccl̄e. inq̄tū g̈ ē in officiū nature ouob⁹ ordinat: sicut ⁊ quilibet

alius virtutis actus: quoꝝ vnuꝫ exigitur ex parte ipsius agẽtis: hoc ẽ intẽtio finis debiti: ⁊ sic ponit bonũ mr̃imonij prolem. aliud exigit ex parte ipius actus qui ẽ bonus in genere: ex hoc ꝙ cadit supra debitam mãm: ⁊ si ẽ fides p quam hõ ad suaꝫ accedit ⁊ nõ ad aliaꝫ. Sed vlterius habet aliquã bonitatẽ inq̃ntum é sacr̃m: ⁊ hoc significat ipso noie sacramẽti. ℣ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ in prole nõ solũ intelligit ꝓcreatio prolis: sed etiã educatio ipsi⁹ ad quã sicut ad finẽ ordinat tota cõicatio operũ que ẽ inẽ virum ⁊ vxorẽ inq̃tum sunt mr̃imonio iuncti: qz patres nãliter thesauriçãt filijs: vt pz. ij. Cor. xij. ⁊ sic in prole q̃si in ꝑncipali fine alius q̃si secũdarij includit. ℣ Ad. ij. dõ: ꝙ fides nõ accipit hic ꝑut ẽ virtus theologica: sed ꝑut est pars iusticie ꝑm ꝙ fides dicit ex hoc ꝙ fiunt dicta in ꝓseruatõe ꝓmissoꝝ. ⁊ qz in mr̃imonio cum sit quidã ꝓtractus est quedã ꝓmissio p quã talis vir tali mulieri determinat. ℣ Ad. iij. dõ: ꝙ sicut in ꝓmissione matrimonij cõtinetur vt neuter ad alterũ thorum accedat: ita etiã ꝙ sibi inuicem debitũ reddant: ⁊ hoc ẽt est ꝑncipalius: cũ ꝓsequatur ex ipsa mutua ptãte i inuicẽ data: ⁊ ideo vtrũq; ad fidẽ ptinet: sed in lr̃a ponitur illud qđ est minus manifestũ. ℣ Ad. iij. dõ: ꝙ in sacro non solũ intelligẽda ẽ indiuisio: sed oia illa que cõsequũtur mr̃imoniũ: ex hoc ꝙ est signum cõiunctionis xp̃i ⁊ ecclesie. vel dicendum ꝙ vnitas quã obiectio tangit ptinet ad fidẽ sicut idiuisio ad sacr̃m. ℣ Ad. v. dõ: ꝙ fides nõ accipitur hic ꝑ aliq̃ virtute: sed ꝑ quadã conditiõe virtutis ex qua fides nomiat que ponit pars iusticie. ℣ Ad vj. dõ: ꝙ sicut debitus vsus boni vtilis accipit rationẽ honesti: nõ quidẽ ex vtili: sed ex rõne q̃ rectuꝫ vsum facit: ita etiã ordinatio ad aliquod bonum vtile põt facere bonitatẽ honestatis ex vi rõnis debitam ordinationẽ faciẽtis: ⁊ hoc mõ mr̃imoniuꝫ ex hoc ꝙ ordinat ad plem vtile est: ⁊ nihilomin⁹ honestũ inq̃ntum debite ordinat. ℣ Ad. vij. dõ: ꝙ sicut mgr̃ dicit in lr̃a: sacr̃m nõ dr̃ hic ipsuꝫ matrimoniũ: sed inseparabilitas eius que ẽ eiusdẽ rei signũ cuius ⁊ mr̃imoniũ. Vel dõ: ꝙ quãuis matrimoniũ sit sacr̃m: tamẽ aliud ẽ mr̃imonio esse matrimoniũ: ⁊ aliud ẽ ei esse sacr̃m: qz nõ solum ad hoc est institutũ vt sit in signũ rei sacre: sed etiã vt sit i officiũ nature: ⁊ ideo rõ sacri est quedã ꝓditio aduenies mr̃imonio ꝑm se cõsiderato: ex quo etiam honestatẽ hꝫ: ⁊ iõ sacr̃alitas eius vt. j. dicaꝫ: ponit inter bona honestãtia mr̃imoniũ: ⁊ ꝑm hoc in tertio bono mr̃imonij. s. sacr̃o non solũ intelligit inseparabilitas: sꝫ ẽt oia q̃ ad significatõez ipsi⁹ ptinẽt.

Ad tertiuꝫ sic procedit: vẽ ꝙ sacr̃m nõ sit ꝑncipalius inẽ matrimonij bona: qz finis ẽ potissimum in vnoquoq; sed ꝑles ẽ mr̃imonij finis. g̃ ꝑles ẽ ꝑncipalius mr̃imonij bonũ. ℣ ℘. ꝑncipali⁹ ẽ in rõne spẽi differẽtia q̃ cõplet spẽm q̃ genus: sicut forma q̃ mã in ꝓstitutione rei nãlis. sed sacr̃m ꝓpetit matrimonio ex rõne sui generis: ꝑles ãt ⁊ fides ex ratione differẽtie inq̃tuꝫ ẽ tale sacr̃m. g̃ alia duo sũt magis ꝑncipalia in mr̃imonio q̃ sacr̃m. ℣ ℘. sic iuenit mr̃imoniũ sine ꝑle ⁊ fide: ita iuenit sine inseparabilitate: sicut pz q̃n alter cõiuguz añ mr̃imoniũ ꝓsummatũ ad religionẽ transit. g̃ nec ex hac rõne sacr̃m ẽ in mr̃imonio ꝑncipalius. ℣ ℘. effect⁹ nõ põt eẽ ꝑncipalioꝝ sua cã. sed ꝓsensus q̃ est cã mr̃imonij mutat frequẽter. g̃ ⁊ mr̃imoniũ dissolui potest: ⁊ sic inseparabilitas nõ semp ꝓcomitat mr̃imoniũ. ℣ ℘. sacr̃a q̃ hẽnt effectuꝫ ꝑpetuũ imꝑmunt characterẽ. sꝫ in mr̃imonio nõ iprimit character. g̃ nõ adest ei inseparabilitas ꝑpetua: ⁊ ita sicut ẽ mr̃imoniũ sine ꝑle: ita põt eẽ sine sacr̃o: ⁊ sic idem qđ ꝑius. ℣ Sed ℘. illud qđ ponit in diffinitiõe rei est sibi maxie eẽntiale. sed idiuisio que ptinet ad sacr̃z ponit in diffinitiõe. ẽ. de mr̃imonio data: nõ autẽ ꝑles vel fides. g̃ sacr̃m inter alia mr̃imonio ẽ eẽntialius. ℣ ℘. vtus diuina q̃ in sacr̃is opatur ẽ efficacioꝝ q̃ virt⁹ humana. sꝫ ꝑles ⁊ fides ptinẽt ad matrimoniũ ꝑm ꝙ ẽ in officiũ nãe humãe: sacr̃m aũt ꝑm ꝙ ẽ ex institutione dĩna. g̃ sacr̃m ẽ ꝑncipalius in mr̃imonio q̃ alia duo. ℟ Espõdeo dõ ꝙ aliq̃d dr̃ in re aliq̃ ꝑncipalius altero duob⁹ modis: aut qz ẽ eẽntialius: aut qz dignius. si qz dignius: sic oibus modis sacr̃m ẽ ꝑncipali⁹ inter tria ꝓiugũ bõa: qz ptinet ad mr̃imoniũ inq̃ntũ ẽ sacr̃m gr̃e: alia vero duo ptinẽt ad ipm inq̃tuꝫ ẽ quoddã nãe officiũ. ꝑfectio ãt gr̃e ẽ dignioꝝ ꝑfectiõe nãe. Si aũt dicat ꝑncipalius qđ ẽ eẽntialius: sic distinguẽdũ: qz fides ⁊ ꝑles possunt dupl⁹ ꝓsiderari: vno mõ in seipsis ⁊ sic ptinẽt ad vsuꝫ mr̃imonij ꝑ quẽ ⁊ proles ꝓducit: ⁊ pactio ꝓiugalis seruat: sꝫ idiuisibilitas quam sacr̃m ipoꝛtat ptinet ad ipm mr̃imoniũ ꝑm se: qa ex hoc ipso ꝙ ꝑ pactionẽ ꝓiugalẽ sui ptãtem sibi inuicem i ꝑpetuũ cõiuges tradũt: seqtur ꝙ separari nõ possint: ⁊ inde ẽ ꝙ matrimoniũ nunq̃ iuenit sine inseparabilitate: iuenitur ãt sine fide ⁊ prole: qz esse rei nõ dependet ab vsu suo: ⁊ ꝑm hoc sacr̃m ẽ eẽntialius mr̃imonio q̃ fides ⁊ ꝑles. Alio mõ possũt ꝓsiderari fides ⁊ ꝑles �sꝫ ꝙ sunt in suis ꝑncipijs: vt ꝑ prole accipiat intẽtio ꝓlis: ⁊ ꝑ fide debitũ fuandi fidẽ: sine q̃bus ẽt mr̃imoniũ eẽ nõ põt: qz hec in mr̃imonio ex ipsa pactione ꝓiugali causant: ita ꝙ si aliq̃d ꝓrium huiꝰ mõi exꝑmeret in ꝓsensu q̃ matrimoniũ facit: nõ eẽt verũ mr̃imoniũ: ⁊ sic accipiendo fidẽ ⁊ ꝑlem: ꝑles ẽ eẽntialissimũ in mr̃imonio: ⁊ secũdo fides: ⁊ tertio sacr̃m. sicut ẽt homini ẽ eẽntialius eẽ nãe q̃ eẽ gratie: q̃uis eẽ gratie sit dignius. ℣ Ad. j. g̃ dõ: ꝙ finis ꝑm intẽtionẽ ẽ ꝑmus in re: sed ꝑm ꝓsecutionẽ ẽ vltimũ: ⁊ similr̃ se hꝫ ꝑles iter mr̃imonij bõa: ⁊ iõ q̃dãmõ ẽ ꝑncipali⁹: et q̃dãmõ nõ. ℣ Ad. ij. dõ: ꝙ sacr̃m ẽt ꝑut ponitur tertiũ mr̃imonij bonũ ptinet ad mr̃imoniũ rõne

sue differẽtie. dr enī sacr̃m ex significatione huius rei sacre determinate quā mr̃imoniū significat.

¶ Ad. iij. dr: q nuptie sm Aug. sūt bonū mortalium. vnde in resurrectione nō nubent neq; nubẽtur: ut dicitur Matth. xxij. ꝛ iō viculū mr̃imonij nō se extẽdit vltra vitam in qua trahit: ꝛ iō dr inseparabile: qr nō potest in hac vita separi: sed p mortem separi potest siue corpalem post carnalẽ coniunctionẽ: siue spūalem post spūalem tm̃. ¶ Ad iiij. dr: q q̄uis cōsensus qui facit mr̃imoniū nō sit ppetuus māliter. i. q̄tum ad substantiā actus: qr ille actus cassat ꝛ potest cōtrarius succedere: tamẽ formaliter loquẽdo est ppetuus: qr est de ppetuitate vinculi alʒ nō faceret mr̃imoniū. nō enī ꝓsensus ad tẽp' ad aliquā mr̃imoniū facit. et dico formaliter sm q actus accipit spẽm ab obiecto: ꝛ sm hoc mr̃imoniū ex cōsensu inseparabilitatẽ accipit.

¶ Ad. v. dr: q i sacr̃is in q̄bus impr̃imitur character traditꝫ ptās ad actus spūales sed in mr̃imonio ad actus corpales. vnde mr̃imoniū ratione ptātis quā in se inuicẽ cōiuges accipiūt: cōuenit cum sacramẽtis in q̄bus charact impr̃imitur: ꝛ ex hoc hʒ inseparabilitatẽ: ut in lr̃a dicit: sed differt ab eis inq̄tum potestas illa est ad actus corporales: ꝛ ꝓpter hoc non impr̃imit characterem spūalẽ. ¶ Q. II.

QEinde queritur qualiter per bona p̄dicta mr̃imoniū excusẽt. Et circa hoc querunt tria. ¶ Primo vtrū p̄dicta bona possint excusare actū mr̃imonij. ut ñ sit dāno peccatū. ¶ Scdo vtrū sine eis a peccato aliq̄n excusari possit. ¶ Tertio vtrū quādo est sine eis semper sit peccatum mortale.

AD primuʒ sic proceditur: videt q actus mr̃imonij nō possit excusari p bona p̄dicta ut nō sit dāno peccatū: qr quicūq; sustinet damnū maiorꝭ boni ꝓpter mi' bonū peccat: qr inordinate sustinet. sed bonū rationis qđ ledit in ipo actu coniugali est maius q̄ hec tria cōiugij bona. g̃ p̄dicta bona nō sufficūt ad excusādū cōiugalẽ cōcubitū. ¶ ℣. si bonū malo addatur in genere moris: totū efficit malū: nō aūt totum bonū: qr vna circūstantia mala facit actū malum: nō aūt vna bona facit ipm bonū. sed act' cōiugalis sm se malus ē: alʒ excusatione nō indigẽt. g̃ bona mr̃imonij adiuncta nō pñt ipm bonū facẽ ¶ ℣. vbicūq; est imoderatio passionis ibi ē vitiū in moribꝰ. sed bona mr̃imonij nō pñt efficere qui delectatio illius actus sit imoderata. g̃ nō possunt excusare q̄n sit peccatū. ¶ ℣. verecūdia nō ē nisi de turpi actu sm Dama. sed bona mr̃imonij non tollūt erubescentiā ab illo actu. g̃ nō pñt excusare q̄n sit peccatū. ¶ Sed ꝓtra: cōcubitus coniugalis nō differt a fornicario nisi p bona mr̃imonij. si g hec ñ sufficerẽt excusare ipm: tūc mr̃imoniū semper illicitū remaneret: qđ est ℨ id qđ habitū est su pra. xxvj. di. ¶ ℣. bona mr̃imonij se hñt ad actū eius sicꝫ circūstantie debite: ut dictū est. sed circunstātie tales sufficiẽter faciūt q aliq̄s actus ñ sit malus. g̃ ꝛ hec bona pñt excusare mr̃imoniū ut nullo mō sit peccatū. Q ñdeo dr: q aliq̄s actus dr excusari dupl'r. Uno mō ex pte faciẽtis: ita q nō imputet faciẽti in culpā q̄uis sit malus: vel saltẽ non in tantā culpā: sicut ignorātia dr excusare peccatū in toto vel in pte. Alio mō dr excusari act' ex pte sui: ita scz q nō sit malus: ꝛ hoc mō p̄dicta bōa dicunt excusare actū mr̃imonij. Ex eodẽ aūt hʒ act' aliq̄s q nō sit malus in genere moris: ꝛ q sit bon' qr nō est aliq̄s actus indifferẽs: ut in. ij. li'. dictum est. Dicit aūt aliq̄s hūanus actus bon' dupliciter. Uno mō bonitate virtutis: ꝛ sic actus hʒ q sit bonus ex his q̄ ipm in medio ponūt: ꝛ hoc faciūt in actu mr̃imonij fides ꝛ ꝓles ut ex dictis patʒ. Alio mō bonitate sacr̃i: sm q actus nō solū bonus: sed etiā scūs dr: ꝛ hāc bonitatẽ hʒ actus mr̃imonij ex indiuisibilitate cōiunctionis sm quā signat ꝓiunctionẽ xp̄i ad ecclīam: ꝛ sic patet q p̄dicta sufficiẽt actū mr̃imonij excusant. ¶ Ad. j. g̃ dr: q p mr̃imonij actū nō incurrit hō damnū rōnis q̄tuz ad habitū: sed solū q̄tum ad actū. nec est incōueniēs q q̄nq; aliq̄s actus melior sm genus suū interrūpat ꝓ aliquo min' bono actu: hoc enī sine pcō fieri pōt: sicꝫ pʒ in eo q̄ a ꝓtemplatōe cessat ut interdū actioni vacet. ¶ Ad. ij. dr: q rō illa ꝓcederet si malum quod inseparabiliter concomitatur cōcubitum esset malum culpe: nunc autem non est malū culpe sed pene tm̃: q̄ est inobediētia ꝓcupiscētie ad rōnem: ꝛ iō rō nō sequit. ¶ Ad. iij. dr: q superabundātia passionis q̄ vitiū facit nō attendit sm intentionẽ q̄titatiuaʒ ipius: sed sm ꝓportionẽ ad rōnem. vñ tūc solū passio reputat imoderata q̄n limites rōnis excedit. delectatio aūt que fit in actu mr̃imoniali q̄uis sit intensissima sm q̄titatẽ: tm̃ ñ excedit limites sibi a rōne p̄fixas ante ꝓncipiū suū q̄uis in ipa delectatōe rō eos ordinare non possit ¶ Ad. iiij. dr: q turpitudo illa que semp ẽ i actu mr̃imonij ꝛ erubescentiam facit: turpitudo est pene ꝛ nō culpe: quia de quolibet defectu homo naturaliter erubescit.

AD secūduʒ sic procedit: videt q actus mr̃imonij excusari possit etiā sine mr̃imonij bonis. qui enī a nā tātū mouet ad actū mr̃imonij nō videt aliq̄d bonū intendere: qr bona mr̃imonij ptinent ad gr̃az vl' virtutẽ. sz q̄n aliq̄s solo nāli appetitu mouet ad actū p̄dictū: nō videt eē pcm: qr nullū nāle est malum cū malū sit p̄ter nām ꝛ p̄ter ordinẽ ut dic Diony. g̃ actus mr̃imonialis pōt excusari: etiā sine bonis mr̃imonij. ¶ ℣. ille q vtit ꝓiuge ad fornicatōnem

vitandā nō videt aliqō bonū mr̄imonij intēdere. sed talis nō peccat: ut videt: qz ad hoc est mr̄imonium ꝓcessū hūane infirmitati ut fornicatio vitet. j. Lo. vij. g etiā sine bonis mr̄imonij pōt actus eius esse excusatus. ℣ Ad. ille q̄ vtit re sua ad libitū nō facit ꝓtra iusticiā: z sic nō peccat ut videt. sz p mr̄imonium vxor efficitur res viri z ecōuerso. g si se inuicē ad libitū vtunt libidine mouēte: nō videt esse peccatū: z sic idē qō ꝑs. ℣ Ad. illud qō efficit bonū ex genere nō efficit malū nisi ex mala intentōe fiat. sed actus mr̄imonij quo q̄s suā cognoscit ē ex genere bon⁹. g nō pōt malus esse nisi mala intētōe fiat: sed pōt bona intentōe fieri etiā si nō intendat aliqō mr̄imonij bonū: puta cū q̄s p hoc salutem co:palē intēdit ꝟuare aut ꝓsequi. g videt q etiā sine mr̄imonij bonis act⁹ ille possit excusari. ℣ Sz ꝺ: remota cā remouet effectus. sz cā honestat⁹ act⁹ mr̄imonialis sūt mr̄imonij bona. g sine eis nō potest actus mr̄imonialis excusari. ℣ Ad. act⁹ p̄dict⁹ nō differt ab actu fornicario nisi in p̄dictis bonis. sed ꝓcubitus fornicarius semp est malus. g si ñ excusat p̄dictis bonis: etiā mr̄imonialis act⁹ semper erit malus. ℟ ñdeo od: q sic bona mr̄imonij fm q sūt i habitu faciūt mr̄imoniū honestū z sanctū ita ē fm q sūt in actuali intētione faciūt actū mr̄imonij honestū q̄tū ad illa duo bona q̄ ipius actū respiciūt. vñ qñ ꝓiuges cōueniūt cā ꝓlis ꝓcreāde vel ut sibiinuicē debitū reddant q̄ ad fidē ptinent: totaliter excusant a peccato. sed tertiū bonū nō ptinet ad vsū mr̄imonij: sed ad eēntiā ipius ut dcm est. vñ facit ipm mr̄imoniū honestū: nō aūt actuz eius: ut p hoc actus absq̄ pcco reddat: qz alicuius significationis cā cōueniūt: z iō duobus solis modis ꝓiuges absq̄ omni pcco ꝓueniūt. s. cā ꝓlis ꝓcreande z debiti reddendi: alīs aūt semp est ibi peccatū ad minus veniale. ℣ Ad. j. g od: q ꝓles ꝓut est bonū sacrī addit supra ꝓlem ꝓut est intentū a nā. nā eni intendit ꝓlem ꝓut in ipa saluat bonuz spēi. sed in ꝓle fm q ē bonū sacrī mr̄imonij vltra hoc intelligit ut ꝓles suscepta vlt erius ordinet in deū: z iō oz q intentio nāe q̄ plē intēdit referatur actu vel habitu ad intentionē ꝓlis ꝓut ē bonū sacramēti: alīs staret in creatura: qō sine pcco eē non pōt: z iō qñ nā tm̄ mouet ad actū mr̄imonij: ñ excusat a pcco oino nisi in q̄tū motus nāe ordinatur actu vel habitu vlterius ad ꝓlem fm q est bonuz sacrī. nec tm̄ seq̄tur q motus nāe sit malus: sed q sit imꝑfectus nisi ad aliqō bonū mr̄imonij ulteri⁹ ordinet. ℣ Ad. ij. od: q si aliqs p actū mr̄imonij intendat vitare fornicationē in ꝓiuge: nō est aliqō pcēm: qz hoc est q̄dam redditio debiti qō ad bonū fidei ptinet. sed si intendat vitare fornicationē i se: sic est ibi aliq̄ supfluitas: z fm hoc ē pcēm veniale nec ad hoc ē mr̄imoniū institutū nisi fm indulgētiā q̄ est de peccatis venialib⁹. ℣ Ad. iij. od: q vna debita circūstātia nō sufficit ad hoc q act⁹ sit bonus: z ideo nō oz q q̄litercūq̄ q̄s re sua vtat vsus sit bonus: sed qñ vtit re sua ut oz fm oēs circūstantias. ℣ Ad. iij. od: q q̄uis intendere sanitatis cōseruationē nō sit p se malū: tm̄ hec intentio efficit mala si ex aliquo sanitas intendat qō nō ē ad hoc de se ordinatū: sic̄ q ex sacro baptismi tm̄ salutem co:palē q̄reret: z silr ē i ꝓposito actu mr̄imoniali.

Ad tertium sic ꝓcedit: videt q qñcunq̄ aliqs vxorē cognoscit nō intendēs aliqō mr̄imonij bonū: sz solā delectationē mortaliter peccat: qz Hiero. dicit z hētur in lr̄a: Uoluptates q̄ de meretricū amplexib⁹ capiunt: in vxore damnade sūt. sz nō oz eē dānabile nisi peccatū mortale. g cognoscere vxorē ꝓpter solā voluptatē est pcēm mortale semp. ℣ Ad. ꝓsēsus in delectationē ē pcēm mortale: ut in. g. li°. dis. xxiij. dictū ē. sed q̄cunq̄ cognoscit vxorē suā cā delectationis ꝓsentit in delectationē. g mortaliter peccat. ℣ Ad. q̄cunq̄ vsū creature nō refert in deū: creatura fruit: qō est pcēm mortale. sz q̄cunq̄ vxore ꝓp solā delectationē vtit hūc vsū nō refert in deum. g mortaliter peccat. ℣ Ad. nullus oz excōicari nisi ꝓ pcco mortali. sz aliqs sola libidie vxorē cognoscēs arcet ab introitu ecclie ut in lr̄a oz: qsi sit excōicatus. g ois talis peccat mortaliter. Sz ꝺ ē fm Aug. q talis cōcubitus ponit inter pcā quotidiana: ꝓ qbus oz pe nr̄: ut hētur in lr̄a. sed talia nō sūt peccata mortalia. g ꝛc. ℣ Ad. q cibo vtit ꝓp delectatiōnē tm̄ nō peccat mortaliter. g pari rōne q vtit vxore tm̄ cā libidinis satiande. ℟ ñdeo od: q q̄dā dicūt q qñcunq̄ ad actū ꝓiugalem libido ꝓncipaliter mouet est pcēm mortale: sz qñ mouet ex latere: tūc ē pcēm veniale. qñ aūt delectationē oino respuit et displicet ei tūc est oino absq̄ veniali pcco: ut sic ꝺlectationē in actu illo q̄rere sit pcēm mortale: delectationē oblatā acceptare sit pcēm veniale: sz eam odire sit ꝓfectiōis. sed hoc nō pōt esse: qz fm ꝑm in. x. Eth. idē est iudiciū de delectatione z opatōe qz opationis bone ē delectatio bona z male mala vnde cū actus mr̄imonialis nō sit p se malus: nec q̄rere delectationē erit pcēm mortale semp. Et iō od: q si delectatio querat vltra honestatē mr̄imonij: ut. s. qz aliqs in ꝓiuge nō attendat q ꝓiunx est sz solū q mulier est: idē patus facere cū ea si nō eēt ꝓiunx: est pcēm mortale: z talis oz ardentior amator vxoris: qz. s. ardor ille extra bona mr̄imonij effertur. Si aūt q̄rat delectatio ifra limites mr̄imonij: ut. s. talis delectatio in alia nō quereret q̄ i cōiuge sic est veniale pcēm. ℣ Ad. j. g od: q tunc voluptates meretricias vir in vxore q̄rit: qñ nihil aliud in ea attendit q̄ qō in meretrice attenderet.

℣ Ad. ij. od: q ꝓsensus in delectationē ꝓcubitus q̄ est mortale pcēm ē mortale pcēm: nō aūt talis ē delectatio matrimonialis actus. ℣ Ad. iij. od: q q̄uis delectationē nō referat actu in deū: tamē nō

ponit in ea vltimū volūtatis fine: alis eam vbicūq; indifferenter qreret: & io nō oz q creatura fruat: sed utitur creatura pp se: se aūt habitualiter pp deū: q̄uis nō actu. ¶ Ad. iij. dō: q hoc ñ oī pp hoc q ex hoc pcō hō excōicatione mereat: sz qz spūalibus se reddit inhabilē: pp qō i actu illo hō efficit totus caro. ¶ Olet qrī: cū masculus cē. de hoc in p̄cedenti dī. dictū est: qm̄ malus finis bonitatē mr̄imonij nō tollit. ¶ Qui vero venena cē. hoc pcōm q̄uis sit graue & inter maleficia ꝓputandus & ꝑ naturā: qz etiā bestie fetus expectāt: tñ est minus q̄ homicidiū: qz adhuc poterat alio mō ipediri ꝓceptus: nec est iudicandus talis irregularis: nisi iaz formato puerperio aborsū ꝓcuret. ¶ Semine paulati formanē cē. de hoc habitū est in tertio dis. iij. ¶ Et postq̄ venter vxoris cē. q̄uis eni matrix post impregnationē claudat: tñ ex delectatione ut Auic. dicit: mouet & opatur: & ex hᵒ imminet piculū aborsus: & io Hiero. vitupat accessū viri ad vxorē impḡnatā: nō tñ ita q semp sit peccatū mortale: nisi forte qñ ꝓbabiliter timet de periculo aborsus. ¶ Ut imutet in eū vsū cē. vsus cōtra naturā ꝓiugis est qñ debitū vas ꝑtermittit: vl debitū modū a nā institutū q̄tū ad situ: & in ꝑmo semp est pcōm mortale: qz ꝓles sequi nō pōt. vnde totaliter intentio nāe frustrat. sed in scō mō non semp est peccatū mortale ut q̄dā dicūt: sz pōt esse signū mortal ꝓcupiscētie: qñq; ēt sine pcō eē pōt: qñ dispositio corpis aliū modū nō patit: alis tāto est grauius q̄to magis a naturali mō recedit.

¶ Dis. XXXII.

Cienduz est q cum in oībus cē. Postq̄ determinauit mḡr de bonis cōiugij q̄bus actus mr̄imonialis excusat: hic determinat ò actu ipo fm q vlterius accipit rōnez debiti p bona ꝓiugij: & diuidit in ptes duas. In ꝑma oñdit q vterq; cōiugū alteri debitū reddere tenet. In scda oñdit q petitio ꝑmi debiti pp solēnitatē tpis ipedit: ibi Et licet debitū cē. Prima in duas: In ꝑma oñdit q vir & vxor sūt eqles in debiti redditione. Scdo ꝑbat q̄ddam qō suppositum erat: ibi Qō vero sine consensu cē. ¶ Et licet debitū cē. h determinat de tēporibus in q̄bus actus mr̄imonij interdicit. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit q aliqō tēpus impedit petitionē debiti. Scdo oñdit q etiā aliquod ipedit celebrationē nuptiarū: ibi Nec soluz in opere carnali cē. Circa ꝑmū duo facit. Primo oñdit veritatē. Scdo excludit q̄ndam obiectionem: ibi Illud aūt quod dictum est cē.

Hic queruñ quiq;. Primo vtrū vterq; ꝓiugū teneat ex necessitate p̄cepti alteri debitū reddere semp. ¶ Scdo vtr debeat aliq̄ reddere ñ poscēti. ¶ Tertio vtrum in redditōe debiti vir & vxor sint eqles. ¶ Quarto vtrum vnus sine consensu alterius possit votū emittere per quod impediatur redditio debiti. ¶ Quito vtr tēpus impediat redditionē debiti.

Ad primuz sic proceditur: videt q alter cōiugū nō teneat alteri ad redditionē debiti ex necessitate p̄cepti: nullus eni ꝓhibet a sumptione eucharistie pp hoc q p̄ceptū implet. sed ille q̄ vxori debitū reddit ñ pōt carnes agni edere: ut Hiero. in lra dicit. g̈ reddere debitū nō est de necessitate p̄cepti. ¶ Ꝑ. qlibet potest licite abstinere ab his que sūt sibi nociua in psona. sed aliq̄ reddere debitū poscenti eēt nociuū psone: vel rōne infirmitatis: vel rōne solutionis iā facte. g̈ videt q licite possit debitū poscenti negari ¶ Ꝑ. q̄cunq; facit se impotentē ad faciēdū id ad qō ex p̄cepto tenet: peccat. si ergo aliq̄s ex necessitate p̄cepti tenet ad reddendū debitū: videt q peccet si ieiunando vel alis corpus suū attenuādo impotentē se reddat ad debiti solutionē: qō nō videt verū. ¶ Ꝑ. mr̄imoniū fm phm ordinat ad ꝓcreationē ꝓlis & educationē: & ita ꝓ ad cōicationē vite. sed lepra est ꝓtra vtrūq; mr̄imonij finē: qz cum sit morbus ꝓtagiosus: mulier leprosa nō tenet cohabitare: silr etiā morbus ille frequēter trāsmittitur ad ꝓlem. g̈ videt q viro leprosо vxor debitū reddere nō teneat. ¶ Sed ꝑ. sicut seruus est in ptāte dñi sui: ita & vnus ꝓiugū in ptāte alterius: ut patz j. Coz. vij. sed seruus tenet ex necessitate p̄cepti domino suo debitū fuitutis reddere: ut pz Ro. xiij. Reddite oībus debita: cui tributū tributū cē. g̈ et vnus ꝓiugū ex necessitate p̄cepti tenet alteri reddere debitū. ¶ Ꝑ. mr̄imoniū est ordinatū ad fornicationē vitandā: ut pz. j. Coz. vij. sed hoc nō posset p mr̄imoniū fieri si vnus alteri nō teneret debitum reddere qñ ꝓcupiscentia infestat. g̈ reddere debitū est de necessitate p̄cepti. Rñdeo dō: q mr̄imoniū est p̄cipaliter institutū in officiū nature: & ideo i actu ipius ꝓsiderādus ē motus nature fm quē nutritiua nō ministrat generatiue nisi id qō supfluit ad ꝓseruationē indiuiduī: qz ḣ est ordo naturalis ut pus aliq̄d in seipo pficiat: & postmodū alteri ò pfectione sua cōicet: hoc etiā ordo charitatis hz q̄ naturā pficit: & io cum vxor in viro ptātem nō habeat nisi q̄tum ad generatiuā vtutē: nō aūt q̄tum ad ea q̄ sūt ad ꝓseruationē indiuidui ordiata: vir tenet vxori reddere debitū in his q̄ ad generatiōez ꝓlis spectant: salua tñ pus persone incolumitate.

¶ Ad j. g̈ dō: q aliq̄s ipleus aliqō p̄ceptū potest reddi inhabilis ad aliqō officiū sacrū exequendū sic iudex q̄ hominē ad mortē ꝓdemnat p̄ceptū implens irregularis efficit: & silr etiā ille q̄ p̄ceptū implens debitū soluit: redditur ineptus ad diuina officia exequēda: nō q ille actus sit peccatū: sed rōne carnalitatis illius actᵘ: & sic fm q mḡr dicē Hiero.

loq̃tur tm̃ de ministris eccl̃ie: nō aũt de alĩs q̃ sũt ſuo iudicio relinquẽdi: qz pñt z ex deuotione dimittere z ſumere coꝛp' xp̃i absq; peccato. ℣ Ad ij. dō: q̃ vxoꝛ nō hz ptātem in coꝛpus viri nisi ſalua ꝓlistētia plone ipius ut dictū est. vnde si vltra exigat nō est petitio debiti: ſz iniusta exactio: z pp hoc vir non tenet ei satisfacere. ℣ Ad. iij. dō: q̃ si aliq̃s reddit ipotēs ad debitū ſoluẽdū ex cā ex mr̃imonio ꝓsecuta: puta cū ꝑus debitū reddit z ẽ ipotens ad debitū ſoluendū vlterius mlr non hz ius plus petẽdi: z in petẽdo vlterius se magis meretricẽ q̃ coniugẽ exhibet: si aũt reddat ipotēs ex altera causa si illa est licita: sic iterū nō tenet: nec pōt mulier exigere. si nō est: tūc peccat: z pcēm vxoris si in fornicationẽ pp hoc labat aliquo mō sibi imputat: z ió debet q̃tū pōt operā dare ut vxoꝛ cōti neat. ℣ Ad. iiij. dō: q̃ lepꝛa soluit ſponſalia: ſz nō mr̃imoniū. vñ vxoꝛ etiā viro lepꝛoſo tenet reddere debitū: nō tñ tenet ei cohabitare: qz nō ita cito inficit ex coitu ſic ex frequẽti cohabitatōe: z q̃uis ꝑles generat ĩfirma: tñ meli' ẽ ei ſic cẽ q̃ pẽit' ñ cẽ.

AD ſecundū ſic ꝓcedit: videt q̃ vir nō teneat reddere debitū vxoꝛi nō petenti: p̃ceptū eni affirmatiuū nō obligat nisi ad tp̃us determinatū. ſz tp̃us determinatū ſolutionis debiti nō pōt cẽ nisi q̃n debitū petit. g̃ alĩs ſoluere nō tenet. ℣ p̃. de q̃libet debem' p̃sumere meliora. ſed melius est etiā cōiugibus ꝓtinere q̃ mr̃imonio vti. g̃ nisi exp̃sse debitū petat oꝛ p̃ſumere vir q̃ ei placeat cōtinere: z ſic nō tenet ei debitū reddere. ℣ p̃. ſic vxoꝛ hz ptātem in viꝛ: ita dñs in ſeruū. ſed ſuus nō tenet dño ſeruire nisi q̃n ei a dño imperat. g̃ nec vir vxoꝛi tenet reddere debitū nisi q̃n ab ea exigit. ℣ p̃. vir pōt aliq̃n vxorẽ exigentẽ pcibus auertere ne exigat. g̃ multo magis pōt nō reddere si nō exigat. ℣ Sed ꝯ: p redditionẽ debiti medicamentū p̃stat ꝯ vxoꝛis ꝓcupiſcentiā. ſed medic' cui est infirm' alĩs cōmiſſus tenet morbo eius subuenire etiā si ipe ñ petat. g̃ vir vxoꝛi nō petẽti tenet debitū reddere. ℣ p̃. plat' tenetur coꝛrectionis remediū ꝯ pcēm ſubditoꝛ adhibere etiā eis ꝯdicentib'. ſed redditio debiti in viro est ordiata ꝯ pcā vxoꝛis. g̃ tenet vir debitū reddere q̃nq; ẽt nō petẽti ℣ Uterius videt: q̃ liceat mulieri mẽſtruate debitū petere: ſic eni in lege mulier mẽſtruata erat ĩmunda: ita z vir fluxū ſemis patiens. ſz vir ſeminifluus pōt debitū petere. g̃ pari rōne z mlr mẽſtruata. ℣ Itē maioꝛ infirmitas est lepꝛa q̃ paſſio menſtruoꝛ: z maiorē ut videt coꝛruptionẽ cauſat in ꝓle. ſed lepꝛoſa pōt debitū petẽ. g̃ ꝛc. ℣ Itē ſi mẽſtruate nō licet petere debitū: hoc nō est nisi rōne defectus q̃ timet in ꝓle. ſed ſi mulier ſit ſterilis nō timet talis defectus. g̃ videt q̃ ſalte ſterilis mẽſtruata poſſit petere. ℣ ꝯ Leuit. xvij. Ad mulierē q̃ patit menſtruū non accedes. Aug. cū ſufficiẽter p̃hibuiſſet h̃ etiā repetit ne fꝛte in ſupioꝛibus videret figuratiue accipiendum.

Itē Eſa. xlviij. Oēs iuſticie vie q̃ſi pannus menſtruate. ubi Hiero. Tūc viri abſtinẽ debẽt a mulieꝛib': qm̃ tūc ꝓcipiunt mẽbꝛis dānati: ceci: claudi: lepꝛoſi: ut qz parentes nō erubuerūt in ꝓclaui cōmiſceri eoꝛ peccata pateāt cūctis: z aptius redarguent in puulis: z ſic idē q̃ ꝑus ℣ Uterius videt q̃ mulier mẽſtruata nō debeat reddere debitū petenti. Leuit. xix. dō: q̃ ſi aliq̃s ad mẽſtruatā acceſſerit: vterq; morte ẽ puniẽdus. g̃ videt q̃ tā reddẽs q̃ exigens debitū mortaliť peccat. ℣ Itē Ro. j. nō ſolū q̃ faciunt: ſed q̃ ꝓſentiũt digni sũt morte. ſed exigens debitū ſcienť a mẽſtruata mortaliter peccat. g̃ z mulier conſentiẽs ei in redditione debiti.

℣ Itē furioſo nō est gladius reddendus ne ſe vel aliũ interficiat. g̃ eadē rōne nec vxoꝛ tpe mẽſtruorũ dz viro coꝛpꝛ' ſuū exponere ne ſpūaliť occidat. ℣ Dz ꝯ: Coꝛ. vij. Mlr ſui coꝛporis ptātē non hz: ſed vir. g̃ petẽti mlr ẽt mẽſtruata dz debitū reddẽ. ℣ Itē mlr mẽſtruata nō dz eẽ viro peccādi occaſio. ſed ſi viro petẽti debitū: debitū ipa nō reddẽt: etiā tpe mẽſtruoꝛ: eẽt viro peccādi occaſio: qz fꝛte fornicaret. g̃ ꝛc Q ñdeo dō ad. j. q̃onem: q̃ petere debitū est duplicit. Uno mō exp̃sse: ut q̃n verbis inuicẽ petũt. Alio mō est petitio debiti interp̃tata: q̃n. ſ. vir pcipit p aliq̃ ſigna q̃ vxoꝛ vellet ſibi debitū reddi: ſz pp verecundiā tacet: z ita etiā ſi ñ exp̃sse verbis debitū petat: tū vir tenet reddere q̃n exp̃ſſa ſigna in vxoꝛe apparẽt volũtatis debiti reddendi. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̃ tp̃us determinatū nō ẽ ſolū q̃n petit: ſz q̃n timet ex aliq̃b' ſignis piculū: ad q̃ vitandū ordinat debiti redditio nisi tūc reddatur. ℣ Ad. ij. dō: q̃ vir pōt talẽ p̃ſũptionẽ ó vxore hr̃e q̃n in ea ſigna ꝛria nō videt: ſz q̃n videt eſſz ſtulta p̃ſũptio. ℣ Ad. iij. dō: q̃ dñs nō ita verecũdat a ſuo petere debitū ſuturis: ſicẽ vxoꝛ a viro ó bitū ꝓiugū: ſi tñ dñs nō peteret pp ignorantiā vel alia de cā: nihilomin' ſuus teneret implere ſi periculū ĩmineret: hoc eni ẽ ñ ad oculū ſuire: q̃ ap'ſ ſeruis mādat. ℣ Ad. iij. dō: q̃ nō dz vir vxoꝛem auertere ne petat debitū nisi pp aliquā rōnabilez cām: z tūc etiā nō debet cū magna inſtātia auerti pp picula ĩminẽtia H D. ij. q̃onem dō: q̃ accedẽ ad mẽſtruatā in lege p̃hibitū erat duplici ratōne: tū pp ĩmundiciā: tū pp nocumentuz q̃ in ꝓle ex h'moi ꝓmixtione frequẽter ſequebat. Et quo ad p̃mū p̃ceptū erat ceremoniale: ſz q̃tū ad ſcdz erat moꝛale: qz cū mr̃imoniū ſit ad bonū ꝓlis p̃ncipaliter ordinatū: ordinat' est oĩs mr̃imonij vſus quo bonū ꝓlis impedit: z ió hoc p̃ceptū obligat etiā in noua lege pp ſcdam rōnem z nō pp p̃mā. Fluxꝰ mẽſtruoꝛ pōt cẽ nālis z innālis. nālis q̃dez q̃n ſcz mulieres patiunt tpibus determiatis q̃n sũt ſane. Innālis aũt q̃n inoꝛdinate z q̃ſi ꝓtinue ex aliq̃ infirmitate fluxū ſanguis patiunt. in fluxu g̃ men-

ſtruo ꝛ innāli nō eſt ꝓhibitū ad mulierē menſtruatā accedere in lege noua: tū ꝓp ifirmitatē: q; mlr in tali ſtatu ꝓcipe nō pōt: tū q; talis fluxꝰ ē ꝓpetuꝰ ꝛ diuturnꝰ. vñ oportēt q; vir ꝓpetuo abſtineāt. Ꝫ qñ nāliter mlr patiat fluxū menſtruoꝝ pōt ꝓcipe ꝛ itez talis fluxꝰ ñ durat niſi ad modicū tp̄us. vñ ꝓhibitū ē ad talē accedē: ꝛ ſilr ꝓhibitū ē mulieri in tali fluxu debitū pet̄e. ¶ Ad. j. g̈ dō: q; fluxꝰ ſeminis in viro ex ifirmitate ꝓcedit: nec ſemē ſic fluens eſt aptū ad generationē: ꝛ ꝓterea talis paſſio ē diuturna vel ꝓpetua ſic lepra: vñ nō eſt ſimilis rō. Et p hoc ſoluit etiā ſcōm. ¶ Ad. iij. dō: q; q̄diu mlr mēſtrua patit ñ pōt eē certū eā eē ſterilē. q̄daz enī in iuuētute ſūt ſteriles: q; ꝓceſſu tp̄is ſūt fecunde: ꝛ ecōuerſo: ut dī in. x. de aialib⁹. ¶ Ad. iij. qō nē dō: q; circa hoc dixerūt q̄dā q; mlr mēſtruata ſic nō ꝺz petē debitū ita nec reddere: ſic enī ñ tenet reddere ſi habēt infirmitatē in ꝓpria ꝓſona ex q̄ piculū ei imineret: ita nō tenet reddere ad vitādū piculū ꝓpīs. Ꝫ iſta opī. videt derogare mr̄imōio p qō dat oīmoda ptās viro i coꝛp⁹ mulieris q̄tuz ad mr̄imoniale actū. Nec ē ſilr dē ifirmitate coꝛpis ꝓpīs ꝛ piculo ꝓpriꝰ coꝛpis: qz ſi mlr ifirmat: certiſſimū ē q; ex carnali actu piculū ei imineat: non aūt ita certū ē de ꝓle q̄ forte nulla ſequtur. Et iō alij dicūt: q; mulieri mēſtruate nunq̄ licet petere debitū Si tn̄ vir eius petat: aut petit ſciēs: ꝛ tūc ꝺz eum auertere ꝑcib⁹ ꝛ monitis: nō tn̄ ita efficacit ut poſſit ei eſſe occaſio in alias dānabiles coꝛruptelas ſi ad id ꝓnus credat. aut ignoꝛāter: ꝛ tūc mlr pōt alia quā occaſionē ꝑtendē vl ifirmitatē allegare ne debitū reddat: niſi piculū viro timeat: tn̄ finaliter ſi vir nō deſiſtit a petitōe ꝺz debitū reddē poſcenti: paſſionē vero ſuā nō eſt tutū indicare: ne forte vir ex hoc ad eā abominationē cōcipiat: niſi de viri p̄udētia p̄ſumat. ¶ Ad. j. g̈ dō: q; hoc intelligendū ē qñ vir̄ volūtarie ꝓſentit: nō aūt ſi mlr inuolūtaria ꝛ q̄ſi coacta debitū reddat. ¶ Ad. ij. dō: q; cū ꝓſenſus nō ſit niſi volūtatis: nō intelligit mulier ꝓſētire pcēo viri: niſi volūtarie debitū reddat: qñ enī eſt inuoluntaria magis patitur q̄ cōſentiat ¶ Ad. iij. dō: q; gladius furioſo etiam eſſz reddē dus quando maius periculum timeretur in ñ reddendo: et ſimiliter eſt in ꝓpoſito.

AD tertium ſic ꝓceditur: videt q; vir ꝛ mlr ñ ſint in actu mr̄imonij eq̄les. agens enī nobilius ē patiēte ut Aug. dicit. xij. ſup Geñ. ad lr̄am. ſed in actu ꝓiugali vir ſe hz ut agens: ꝛ femia ut patiens. g̈ ñ ſūt in actu illo equales. ¶ Ō. vxoꝛ nō tenet viro debitū reddē niſi petat: vir aūt tenet vxori ut dictū ē. g̈ ñ ſūt pares in actu mr̄imonij. ¶ Ō. in mr̄imonio mlr pp virū facta ē ut ꝺz Geñ. ij. Faciam⁹ ei adiutoꝛiū ſile ſibi. ſed illō pp qō ē alterū ſemp ē ꝓncipaliꝰ. g̈ nē. ¶ Ō. mr̄imoniū ꝓncipaliter oꝛdinat ad actū ꝓiugalē. ſed in mr̄imonio vir eſt caput mulieris ut ꝺz j. Coꝛ. g̈ nō ſūt eq̄les in actu ꝑdicto. ¶ Ꝫ ꝺ ē qō dī. j. Coꝛ. vij. Vir nō hz ptātem ſui coꝛpis. ꝛ ſilr dō vxoꝛe dicit. g̈ ſūt eq̄les i actu mr̄imonij. ¶ Ō. mr̄imoniū eſt relatio equipantie cū ſit ꝓiunctio ut dictū eſt. g̈ vir ꝛ vxoꝛ ſūt equales in actu mr̄imonij. Ñdeo dō: q; duplex ē eq̄litas. ſ. q̄titatis ꝛ ꝓpoꝛtionis. Eq̄litas q̄dē q̄titatis eſt q̄ attendit inter duas q̄titates eiuſdē mēſure ſic bicubiti ad bicubitū Sed eq̄litas ꝓpoꝛtiōis ē q̄ attendit iter duas ꝓpoꝛtiones eiuſdē ſpēi: ſic dupli ad duplū. Loquēdo g̈ de ꝓma eq̄litate vir ꝛ vxoꝛ nō ſūt eq̄les in mr̄imonio neq; q̄tū ad actū ꝓiugalē in q̄ id qō nobilius ē. viro debet: neq; q̄tū ad domus diſpēſationē in qua vxoꝛ regit ꝛ vir regit. Ꝫ q̄tū ad ſcōaz eq̄litatē ſūt eq̄les in vtroq; qz ſic tenet vir vxori in actu ꝓiugali ꝛ diſpenſatōne dom⁹ ad id qō viri ē: ita vxoꝛ viro ad id qō vxoꝛis ē: ꝛ ꝑm hoc dī in lr̄a q; ſūt eq̄les in reddendo ꝛ petēdo debitū. ¶ Ad. j. g̈ dō: q; q̄uis agere ſit nobilius q̄ pati: tn̄ eadē eſt ꝓpoꝛtō patientis ad patiendū: ꝛ agētis ad agēdū: ꝛ ꝑm hoc eſt ibi eq̄litas ꝓpoꝛtiōis. ¶ Ad. ij. dō: q; hoc eſt p accñs: vir enī qz nobiliorē ptē hz in actu cōiugali: nāliter hz q; nō ita erubeſcat petē debitū ſic vxoꝛ: ꝛ inde eſt q; vxoꝛ nō ita teneat reddere debitū ñ petenti viro: ſic vir vxori. ¶ Ad. iij. dō: q; ex hoc oñdit q; nō ſūt eq̄les abſolute nō aūt q; nō ſint eq̄les ꝑm ꝓpoꝛtionē. ¶ Ad. iij. dō: q; q̄uis caput ſit ꝓncipaliꝰ mēbꝝ: tn̄ ſic mēbra tenent capiti i offō ſuo: ita caput mēbris i ſuo: ꝛ ſic ē ibi eq̄litas ꝓpoꝛtiōis.

AD quartuz ſic ꝓceditur: videt q; vir ꝛ vxoꝛ poſſint votum emittere ꝺ debitū mr̄imonij ſine mutuo conſenſu. vir enī ꝛ vxoꝛ eq̄liter obligant ad debiti ſolutionē ut dictū eſt. ſed licitū etiā ē viro vxoꝛe ꝓhibēte accipe crucē in ſubſidiū terre ſancte. g̈ hō etiā ē licitū vxori: ꝛ iō cū p hoc votū redditio ipediat pōt alē ꝓiugū ſine conſenſu alterius votū ꝑdictū emittere. ¶ Ō. nō eſt expectandū in aliq̄ voto conſenſus alicuiꝰ q̄ nō pōt ſine pcēo diſſentire. ſed vn⁹ conſiugū ñ pōt ſine pcēo diſſentire q̄n alter ꝓtinentiā voueat vel ſimplr vel ad tp̄us: qz ipedire ꝓfectū ſp̄ualem eſt pcēm in ſpm̄ ſcm̄. g̈ vn⁹ pōt votū ꝓtinentie ſimpliciter vel ad tp̄us ſine conſenſu alterius vouere. ¶ Ō. ſicut i actu mr̄imonij req̄rit debiti redditio ita debiti petitio. ſz vn⁹ pōt ſine conſenſu alteri⁹ vouere q; debitū non petat: cū in hoc ſit ſue ptātis. g̈ pari ratōne q; debitū nō reddat. ¶ Ō. nullus pōt ex ꝑcepto ſuꝑioris cogi ad id qō nō liceret ſibi ſimpliciter vouere ꝛ facere: qz in illicitis nō eſt obediendū. ſed ꝓlatus ſuꝑioꝛ poſſz ꝑcipe viro ut vxori ad tp̄us debitū nō reddēt occupādo eū in aliq̄ fuitio g̈ hoc etiā ipe poſſet p ſe facere ꝛ vouē p qō a debiti redditōne ipediret. ¶ Sed ꝺ eſt qō dī. j. Coꝛ. vij. Neq; fraudetis vos inuicē niſi ex cōi conſenſu

vt vacetis oꝛoni. ℣ ℈. nullus pōt facere votum ō alieno. ſz vir nō hz ptātē ſui coꝛpis ſz vxoꝛ. ℊ ſine eius ꝓſēſu ñ pōt votū facere ꝓtinētie vel ſimplr vl ad tp̄us. ℟ ñdeo oō: q̄ vouere volūtatis ē ut etiā ip̄m nomē oñdit. vñ de illis tm̄ bonis pōt eē votū q̄ nr̄e ſubiacēt volūtati: q̄lia nō ſūt ea in q̄b' vnus alteri tenet: ꝛ iō in talib' ñ pōt aliq̄s votū emittē ſine ꝓſenſu eius cui tenet. vñ cū ꝓiuges ſibiūuicez teneant in redditōe debiti ut dictū ē: p q̄ ꝓtinētia ip̄edit: nō pōt vn' abſq̄ ꝓſenſu alteri' ꝓtinentiam vouere: ꝛ ſi vouerit peccat: nec oꝛ ſuare votū: ſed agere pniam de malo voto facto. ℣ Ad. j. ℊ oō: q̄ ſatis ꝓbabile ē q̄ vxoꝛ oꝛ velle ꝓtinere ad tēpus ꝓ ſubueniēdo neceſſitati eccl̄ie gn̄alis: ꝛ iō in fauoꝛē negocij ꝓ quo crux ſibi dat: iſtitutū ē q̄ vir poſſit abſq̄ ꝓſēſu vxoꝛis crucē accipe ſic̄ ēt poſſz dño ſuo terreno a quo feudū tenet abſq̄ ei' ꝓſēſu mili tare: nec tñ in hoc oīno ſubtrahit mulieri ius ſuū: q̄ vxoꝛ pōt eū ſeq̄. nec ē ſile ō vxoꝛe ad viꝝ: q̄ cū vir oēat regere vxoꝛē ꝛ nō econuerſo: magis tenet vxoꝛ ſeq̄ viꝝ q̄ ecōuerſo. Et ꝓterea vxoꝛ cū maioꝛi piculo caſtitatis diſcurreret ꝓ terras q̄ vir: ꝛ cū minoꝛi eccl̄ie vtilitate: ꝛ iō vxoꝛ ñ pōt h'mōi votū facere ſine viri ꝓſēſu. ℣ Ad. ij. oō: q̄ alter ꝓiuguz diſſentiēs voto ꝓtinētie alteri' nō peccat: q̄ ñ diſſentit ut bonū illi' ipediat: ſed ne ſibi ꝓiudiciū generet. ℣ Ad. iij. oō: q̄ circa hoc ē ouplex opinio. q̄dā eni dicūt q̄ vn' abſq̄ ꝓſenſu alteri' pōt vouē q̄ nō petat debitū: nō aūt q̄ ñ reddat: q̄ in ꝑmo ē vteroq̄ ſui iuris: ſz nō in ſcō. Sz q̄ ſi alter nunq̄ peteret debitū: ex hoc alteri mr̄imontū oneroſuz redderet oū oꝛtēt vnū ſemp ꝓfuſionē debiti petendi ſubire: iō alij ꝓbabilius dicūt q̄ neutrū pōt vn' abſq̄ ꝓſenſu alterius vouē. ℣ Ad. iiij. oō: q̄ ſic̄ mlr accipit ptātez in coꝛpe viri ſaluo hoc in q̄ vir tenet coꝛpoꝛi ſuo: ita etiā ſaluo hoc in quo alij dño tenēt: ꝛ iō ſic̄ vxoꝛ ñ pōt petē debitū a viro ꝓ ſalutē coꝛpis ſui: ita nec ad ipediēdū hoc in q̄ dño tenetur: ſed ꝓter hoc non poteſt dominus ꝓhibere quin debitum reddat.

AD quintuz ſic pro cedit: videt q̄ tpibus ſacris ñ oēat aliq̄s ipediri q̄n debitū petat: tūc eni ē ſubueniēdū moꝛbo oū inualeſcit. ſz poſſibile ē q̄ in die feſto inualeſcat ꝓcupiſcētia. ℊ tūc oꝛ ei ſubueniri p petitōz debiti. ℣ ℈. nō ē alia rō q̄re ñ ſit petēdū debitū i diebus feſtiuis: niſi q̄ ſūt oīoni deputati. ſed in illis diebus ſūt hoꝛe determinate oīoni. ℊ alijs hoꝛis liceret petere debitū. ℣ Sz ꝛ: ſic̄ aliq̄ loca ſūt ſacra q̄ deputata ſūt ſacris: ita aliq̄ tp̄a ſūt ſacra pp eādē rōnē. ſz i loco ſacro ñ licz petē debitū. ℊ nec i tēpoꝛe ſacro. ℒ Iteri' videtur: q̄ petēs in tp̄e ſacro moꝛtaliť peccat. Gregoꝛ. eni dic̄ i. j. dial'. q̄ mlr q̄ in nocte cognita ē a viro: mane ad ꝓceſſionē veniēs a diabolo ē accepta. ſz hoc ñ cēt niſi moꝛtaliť peccaſſet. ℊ ꝛc̄. ℈. q̄cunq̄ faciꝫ ꝓ ꝑceptū diuinū moꝛtaliť peccat. ſz dñs ꝑcepit Exo. xix. Nolite appꝛopinq̄re vxoꝛib' vr̄is: q̄ñ. ſ. erāt legē accepturi. ergo multo magꝭ peccat moꝛtaliť ſi tpe q̄ ſacr̄is noue legis intēdendū ē vxoꝛib' viri cōmiſceant. ℣ Sz ꝛ: nulla circūſtātia aggrauat in infinitū. ſz tp̄us indebitū ē circūſtātia q̄dā. ℊ nō aggrauat in infinitum qō faciat moꝛtale qō alꝫs eēt veiale. ℒ Iterius vr̄ q̄ ñ tenet reddere tpe feſtiuo: q̄z peccātes ꝛ ꝓſentientes ꝑiter punient: ut ꝑz Ro. j. ſz ille q̄ reddit debitū ꝓſētit petēti q̄ peccat. ℊ ꝛ ipe peccat. ℣ ℈. ex ꝑcepto affirmatio obligamur ad oꝛandū: ꝛ ita ad aliq̄ō tp̄us determinatū. ℊ ꝑ tpe illo in q̄ ꝙs oꝛare tenet: debitū reddē ñ oꝛ: ſic̄ nec eo tpe q̄ tenet tpali dño ad ſp̄eale obſequium. ℣ Sz ꝛ ē qō dr̄. j. Coꝛ. vij. Nolite fraudare inuicē ut vacetis oꝛoni ad tp̄s niſi ex ꝓſēſu. ℊ qñ petit reddendū ē ei. ℒ Iterius videt: q̄ nuptie nō ſint interdicēde tpib' i lr̄a ꝺterminatis: q̄z mr̄imoniū ſacr̄m ē. ſz i illis tpib' ñ int̄dicit celebratio alioꝝ ſacr̄oꝝ. ℊ nec celebratio mr̄imonij. ℣ ℈. magis incōpetēs ē dieb' feſtis petitio debiti q̄ celebratio nuptiaꝝ. ſz i dieb' illis pōt debitū peti. ℊ ꝛ nuptie celebrari. ℣ ℈. mr̄imonia q̄ ſiūt ꝛ ſtatutū eccl̄ie debēt ſeparl. ſz ñ ſepant ſi fiāt nuptie in talib' tpib'. ℊ ñ oꝛ eē ꝓhibitū p eccl̄ie ſtatuta. ℣ Sz ꝛ ē qō dr̄ Eccl̄iaſtes. iij. Tp̄us ap̄lexādi ꝛ tp̄us longe fieri ab ap̄lexib' ℟ ñdeo oō ad. j. qōnē: q̄ act' mr̄imonialis q̄uis culpa careat: tñ q̄z rōnē dēpmit pp carnalē delectationē: hoiem reddit ineptū ad ſp̄ualia: ꝛ iō in dieb' i q̄bus ꝺcipue ſp̄ualib' ē vacandū ñ licz petere debitū. ℣ Ad. j. ℊ oō: q̄ tpe illo p̄nt alia adhiberi ad ꝓcupiſcentiā repmendā: ſic̄ oꝛo ꝛ multa alia h'mōi: q̄ ēt illi adhibent q̄ ꝓpetuo ꝓtinēt. ℣ Ad. ij. oō: q̄ q̄uis nō teneat oībus hoꝛis oꝛare: tñ tenet tota die ſe ꝓfuare idoneū ad oꝛādū. ℣ Ad. ij. qōnē oō: q̄ petē debitū in die feſtiuo ñ ē circūſtātia trahēs ad aliā ſp̄ez pcci. vñ ñ pōt in infinitū aggrauare: ꝛ iō nō peccat moꝛtaliť vxoꝛ vel vir ſi in die feſtiuo debitū petat ſz tñ grauī' ē pcēm ſi ſola delectatōnis cā petat: q̄ ſi pp timoꝛē q̄ ꝙs ſibi timet de lubꝛico carnis ſibi ꝺbitū petat. ℣ Ad. j. ℊ oō: q̄ ñ fuit punita mlr illa pp h' q̄ ꝺbitū reddidit: ſz q̄ poſtmodū ſe temere ad diuina igeſſit ꝓ ſciaz. ℣ Ad. ij. oō: q̄ ex aucte illa ñ pōt ꝓbari q̄ ſit pcēm moꝛtale: ſz q̄ ſit incongruū. multa eni ad mūdicias carnis ptinētia exigebant de necitate ꝑcepti in veteri lege q̄ carnalibus ꝺabant: q̄ ñ exigunt i noua lege q̄ ē lex ſp̄ūs. AD iij. q̄nē oō: q̄ cū mlr hēat ptātē in coꝛpe viri q̄tū ad actū gn̄atōis ſpectat ꝛ ecōuerſo tenet vn' alteri debitū reddere q̄cūq̄ tpe ꝛ q̄cūq̄ hoꝛa: ſalua debita honeſtate q̄ in talib' exigit: q̄z ñ oꝛ q̄ ſtatiz in publico debitū reddat. ℣ Ad. j. ℊ oō: q̄ ille ingꝛtū in ſe ē nō ꝓſētit: ſz id q̄ ab eo exigit inuit' ꝛ cū ꝺloꝛe reddit: iō nō peccat. hoc eni ē pp lubꝛicū carnis diuinit' oꝛdiatū: ut ſemp petēti debitū reddat

ne aliq̃ occasio pecc̃i det. ¶ Ad.ij. dr: q̃ nō est aliq̃ hora ita determiata ad orandū dn possit postea recōpensari i alijs horis: & iō obiectio illa nō cogit. ¶ Ad.iij. qōnē dr: q̃ qñ noue spōse traducūt animus ꝓiugū magꝫ ex ipa nouitate ad curā carnaliū occupat: & iō i nuptijs ꝓsueuerūt signa multa leticie dissolute oñdi: & pp hoc illis tpib' i qb' hoies p̃cipue debēt se ad spūalia eleuare, ꝓhibitū ē nuptias celebrari. hoc aūt ē ab aduētu vsq; ad ephiaz pp cōionē: q̃ ꝑm antiq̃s canones i natiuitate fieri ꝓuenient solet: & a. lxx. vsq; ad octauas pasche: pp cōionē paschalē: & a trib' diēb' añ ascensionē vsq; ad octauas pēthecostes: pp p̃parationē ad cōionē illo tpe sumēdā. ¶ Ad. j. g̃ dr: q̃ celebratio matrimonij hz aliquā mūdanā leticiā & carnalē adiunctā: qđ ñ ē de alijs sacris: & iō ñ ē sile. ¶ Ad.ij. dr: q̃ nō fit tāta distractio aiox i redditiōe vl petitōe debiti sic i celebratōe nuptiax: & iō ñ ē sile. ¶ Ad iij. dr: q̃ cū tpus nō sit ō ēentia mr̃imonij: si i tpe indebito ꝫhat nihilomin' vex ē sacr̃m: nec sepat mr̃imoniū simplr̃: hz ad tps ut pniam agāt ō hoc q̃ statutū eccl̃ie sūt trāsgressi: & sic ē itelligendū qđ mgr̃ dicit. ¶ Ꝫ pus ꝓmiserit & postea &c. videt ex hoc q̃ vir possit reuocare vxorē ad se: ēt si de licētia sua castitatē vouit. Et dr: q̃ verbū Aug. intelligit qñ vir dissilauit añ plenā deliberationē: q̃ q̃dē dissimulatio q̃dā ꝓsensus videt: si aūt exp̃sse cōsensisset ñ possz votū reuocare. vñ loq̃tur q̃tū ad iudiciū eccl̃ie qñ ꝓmissio ñ pōt ꝓbari. vñ pp picu lū talia vota occulta nō sunt approbāda. ¶ Nec carnes agni &c. De impedimento sumptionis eucharistie propter carnalem delectationem in somno: supra dis. ix. dictum est. Dis. XXXIII.

Queritur hic

de antiq̃s p̃ib' &c. Postq̃ determiauit mgr̃ ō bois mr̃imonij. hic oñdit qūo hec bona erant in mr̃imonio antiquox. Et dividit in ptes duas. In ꝑma oñdit qūo erāt in mr̃imonio patrx añ legē: In scōa qūo crāt in mr̃imonio tpe legis celebrato: ibi Legi vero tpe &c. Ꝑtia i duas. In ꝑma oñdit q̃ añ legē plures licite plures vxores habuerūt. Scōo inq̃rit: qūo cū plalitate vxox bonū fidei ꝙabat: ibi Si qs opponat &c. Circa ꝑmū tria facit. Ꝑrio mouet qōnem. Scōo determiat eā: ibi Ad quos dicimus &c. Tertio solutionē p auct̃ē confirmat: ibi De hoc Aug. sic ait &c. Et circa hꝰ duo facit. Ꝑrio inducit auct̃ē ad ꝓncipale ꝓpositū ꝓbādū: q. s. illox eēnt ꝓuigia licita q̃ plures hēbant vxores. Scōo oñdit q̃ etiā erāt tanti meriti sic ē virginitas nr̃i tpis: ibi Qđ vero castitas &c. ¶ Legis vero tpe, hic determiat de mr̃imonio tpe legis celebrato. Et circa hꝰ tria facit. Ꝑrio oñdit qūo p legē Moysi mr̃imoniū fuit determinatū: & q̃tum ad legitimarū personax determiationē: & q̃tū ad sepationē. Scōo inq̃rit vtrū tpe legis licēt plures hīe vxores: ibi Sed nūq̃d sub lege &c. Tertio ex ꝓñti: ō virginitate determinat: ibi Melior est aūt viginitas &c.

Hic ē triplex qō. ¶ Ꝑria ō plalitate vxox. ¶ Scōa ō libello repudij. ¶ Tertia de vginitate. Circa ꝑmū q̃rūt tria. ¶ Ꝑrio an hīe plures vxores sit cōtra legē nature. ¶ Secundo vtrum fuerit licitum. ¶ Tertio vtrx hīe concubinam sit contra legem nature.

Ad primum sic pro

cedit: videt q̃ hīe plures vxores nō sit ꝯ legē nature, ꝙsuetudo eni iuri nāli nō ꝓiudicat. ſz hīe plures vxores pcēm ñ erat q̃ mos erat: ut ab Aug. in lr̃a hētur. g̃ hīe plures vxores ñ ē ꝯ legem nāe. ¶ Ꝺ. q̃cūq; facit ꝯ legē nāe facit ꝯ ꝓceptū: qz sic lex scripta hz sua ꝓcepta: ita & lex nāe. ſz Aug. dicit q̃ hīe plures vxores nō erat ꝯ ꝓceptū: qz nulla lege erat ꝓhibitū. g̃ hīe plres ñ ē ꝯ legē nature.

¶ Ꝺ. mr̃imoniū ꝓncipaliꝫ ordinat ad ꝓlis ꝓcreationē. ſz vn' pōt ex plib' plē accipe plres fecūdādo g̃ ñ ē ꝯ legē nāe hīe plres vxores. ¶ Ꝺ. ius nāle est qđ nā oia animalia docuit: ut in ꝑn. digestox dr̃. sed nā non docuit hoc oia animalia q̃ sit vna vn'. cum vn' mas i multis animalib' plib' femis ꝓuigat. g̃ nō ē ꝯ legē nāe hīe plres vxores. ¶ Ꝺ. sm ꝑhm in. xv. de animalib': In gnātōe ꝓlis mas se hz ad feminam sic agēs ad patiēs: & artifex ad māz. sed ñ ē ꝯ ordinē nature q̃ vnū agēs in plura patiētia agat: aut vnus artifex ex diuersis materijs opet. g̃ nec ē ꝯ legē nāe q̃ vn' mas plres vxores hēat. ¶ Ꝺz ꝯ illud p̃cipue videt eē de iure nāli q̃ homi in sua institutione hūane nāe ē inditū. sed q̃ sit vna vn' in ipa institutione hūane nāe est ei inditū: ut ꝑz Gen. ij. Erūt duo in carne vna. g̃ est ō lege nāe. ¶ Ꝺ. ꝯ legē nāe ē q̃ hō se ad ipossibile obliget: & ut qđ vni datū ē alteri det. ſz hō ꝯhens cū vna vxore sui corporis ptātē ei tradit: ut necesse sit reddere debitum cū petierit. g̃ ꝯ legem nāe ē si postea alteri ptātem sui corꝑis tradat: qz nō posset sil' vtriq; reddē debitū si sil' peterēt. ¶ Ꝺ. de lege nāe ē: qđ tibi ñ vis fieri ne alteri feceris. ſz vir nullo mō vellet q̃ vxor alij vir hīet. g̃ ꝯ legē nāe facēt si vxorē alia supinduceret. ¶ Ꝺ. q̃quid ē ꝯ nāle desideriū ē ꝯ legem nāe. ſz ẓelus viri ad vxorē & vxoris ad virꝝ nālis ē: qz in oibus iuenit: cū g̃ ẓelus sit amor ñ patiēs consortiū in amato: videt q̃ ꝯ legē nāe sit q̃ plres vxores hēant vnū virꝝ. Rñdeo dr: q̃ oibus reb' nāliter insunt q̃dā ꝓncipia qb' ñ solū opatōes ꝓprias efficē p̃nt: ſz q̃bus ēt eas ꝙueniētes fini suo reddāt: siue sint actōes q̃ ꝙsequāt rē aliquā ex nā sui generis: siue ꝙsequant ex nā spēi: ut magneti ꝓpetit ferri declinatiōē ex nā sui generis: & attrahere ferrū ex nā spēi. sic aūt i reb' agētib' ex necessitate nāe sūt ꝓncipia actionum ipe forme a q̃bus opatōes ꝓprie

ꝑdeunt ꝓueniẽtes fini: ita in his q̃ cognitionẽ ꝑticipant ꝑncipia agẽdi sũt cognitio ⁊ appetitꝰ. vnde oꝛ q̃ in vi cognoscitiua sit nãlis ꝓceptõ: ⁊ in vi appetitiua nãlis inclinatio: q̃bꝰ opatio ꝓueniẽs generi siue spẽi reddat ꝓpetens fini. Ꝟz qz hõ iter cetera aialia rõnem finis cognoscit: ⁊ ꝓportionẽ opis ad finẽ: ió nãlis ꝓceptio ei idita q̃ dirigit ad opandũ ꝓuenient lex nãlis vel ius nãle dr̃: in ceteris aũt estimatio nãlis vocat. bruta eni ex vi nãe ipelluntˢ ad opandũ ꝓueniẽtes actões magis q̃ regulẽtur q̃si ꝑ ꝓprio arbitrio agẽtia. Lex g̃ nãlis nihil ẽ aliud q̃ ꝓceptio hõi nãliter indita q̃ dirigit ad ꝓuenient agẽdũ i actõibꝰ ꝑtinẽs: siue ꝓpetãt ei ex nã generis ut generare cõmedẽ ⁊ hmõi: siue ex nã spẽi: ut rõcinari ⁊ silia: oñe aũt illud qõ actionẽ incõueniẽtẽ reddit fini quã nã ex ope aliq̃ intẽdit: ɔ legẽ nãe eẽ dr̃. Põt aũt actio ñ eẽ ꝓueniẽs fini: vel ꝑncipali vel scõario: ⁊ siue sic siue sic: hoc ꝓtingit duplicit. Uno mõ ex aliq̃ qõ oino ipedit finẽ: ut nimia superfluitas aut defect' cõmestionis ipedit salutẽ corporis q̃si ꝑncipalẽ finẽ ꝓmestionis ⁊ bonã habitudinẽ in negocijs exercẽdis q̃ ẽ finis scõari'. Alio mõ ex aliq̃ qõ facit difficilẽ aut min' decentẽ puentionẽ ad finẽ ꝑncipalẽ vel scõariũ: sic inordiata ꝓmestio q̃tũ ad tꝑus idebitũ. Si g̃ actio sit incõueniẽs fini q̃si oino ꝓhibẽs finẽ ꝑncipalẽ directe: p legem nãe ꝓhibet ꝑmis ꝑceptis legis nãe: q̃ sũt in opabilibus: sic sũt cões ꝓceptões i speculatiuis. Si autẽ sit incũpetẽs fini scõario q̃cũq̃ mõ aut ẽt ꝑncipali ut faciẽs difficilẽ vel min' ꝓgruã puẽtionẽ ad ipm ꝓhibet: ñ q̃dẽ ꝑmis ꝑceptis legis nãe: sz scõis q̃ ex ꝑmis deriuant: sic ꝓcones i speculatiis ex ꝑncipijs p se notis fidẽ hñt: ⁊ sic dicta actio ɔ legẽ nãe esse dr̃. Mrimoniũ g̃ hz ꝑ fine ꝑncipali ꝓlis ꝓcreatõz ⁊ educationẽ: q̃ q̃dẽ finis ꝓpetit hõi ꝑm nãz generis. vñ ⁊ alijs aialibꝰ est cõis ut dr̃ in. viij. Ethi. ⁊ sic bonũ mrimonij assignat ꝓles. sz ꝑ fine scõario ut dic̃ phs hz i hoib' solũ cõicationẽ opez q̃ sunt necia i vita ut ꝫ dictũ ẽ: ⁊ ꝑm hoc fidẽ sibiinuicem debẽt: q̃ ẽ vnũ ꝺ bonis mrimonij. Hz vlterius aliũ finẽ inq̃tũ i fidelibꝰ ẽ. s. significatiõz xꝑi ⁊ ecclie: ⁊ sic bonũ mrimonij dr̃ sacrm. vñ ꝑmus finis rñdet mrimonio hois inq̃tũ ẽ aial: scõus inq̃tũ ẽ hõ: tertius inq̃tũ ẽ fidel'. Pl'alitas g̃ vxoꝛ neq̃ totaliter tollit: neq̃ aliq̃liẽ ipedit ꝑmũ finẽ: cũ vn' vir sufficiat pl'ib' vxoꝛib' fecũdandis ⁊ educandis filijs ex eis nat. Ꝟz scõm finẽ ⁊si nõ tꝑaliẽ tollat: tñ multũ ipedit: eo q̃ ñ facile põt eẽ pax i familia vbi vni viro pl'es vxores iungũt: cũ ñ possit vn' vir sufficẽ ad satisfaciendũ pl'ib' vxoꝛib' ad votũ. ⁊ qz cõicatio pluriũ i vno offõ causat litẽ: sic figuli coꝛrixãt ad inuicẽ: ⁊ sũr pl'es vxores vn' viri. Tertiũ aũt finẽ totaliẽ tollit: eo q̃ sic xꝑs ẽ vn': ita ecclia vna: et ió ꝑz ex dictis q̃ pl'alitas vxoꝛ q̃dãmõ ẽ ɔ legẽ nãe: ⁊ q̃dãmõ ñ. Ad. j. g̃ dr̃: q̃ ꝓsuetudo ñ ꝑiudicat legi nãe q̃tũ ad ꝑma ꝑcepta ipi' q̃ sũt q̃si cões animi ꝓceptões i speculatiis: sz ea q̃ ex istis trahunt ut ꝓclones ꝓsuetudo auget: ut Tulli' dic̃ i. ij. Rheto. ⁊ silr minuit: ⁊ hmodi ẽ ꝑceptũ legis nãe ꝺ vnita te vxoꝛis. Ad. ij. dr̃: q̃ sic dic̃ Tulli': Res a nã pfectas: ⁊ a ꝓsuetudie approbatas legũ vtus ⁊ religio sanxit. vñ ꝑz q̃ illa q̃ lex nãlis dictat q̃si ex ꝑmis ꝑncipijs legis nãe deriuata nõ hñt vim coactiuã ꝑ modũ ꝑcepti absolute: nisi postq̃ lege diuina ⁊ hũana sancita sũt: ⁊ hoc ẽ qꝺ dic̃ Aug. q̃ nõ faciebãt ɔ ꝑceptũ: qz nlla lege erat ꝓhibitũ. Ad ij. ꝑz solutio ex dictis. Ad. iij. dr̃: q̃ ius nale multipliciꝫ accipit. Ꝟno eni ius aliqꝺ dr̃ nãle ex ꝑncipio: qz a nã ẽ inditũ: ⁊ sic diffinit Tulli' i. ij. Rhetoricẽs: Jus nãe ẽ qꝺ ñ opio genuit: sz q̃dã inata vis inseruit. Et qz ẽt i reb' nãlib' dicunt alicq̃ mor' nãles: ñ qz sint ex ꝑncipio intrinseco: sz qz sũt a ꝑncipio superiori mouẽte: sic mor' q̃ sũt i elemẽtis ex impssione coꝛpoꝛ celestiũ nãles dicũt: ut cõmẽtaꝛ dicit in. ij. celi ⁊ mũdi: ió ea q̃ sũt ꝺ iure dino dicũtur eẽ de iure nãli: cũ sint ex impssiõe ⁊ ifusione superioris ꝑncipij. s. dei: ⁊ sic accipit ab Jsido. q̃ dic̃ q̃ ius nãle ẽ qꝺ i lege ⁊ in euãgelio ꝓtinet. Tertio dr̃ ius nãle ñ solũ a ꝑncipio sz a nã: qz de nãlib' ẽ. Et qz nã ɔ rõnẽ diuidit a q̃ hõ ẽ hõ: ió strictissio mõ accipiẽdi ius nãle illa q̃ ad hoies tm̃ ꝓtinẽt ⁊si sint de dictamie rõnis nãlis ñ dicũt eẽ de iure nãli: sed illa tm̃ q̃ nãlis rõ dictat de his q̃ sũt hõi alijsqz cõmunia: ⁊ sic dat dicta diffinitõ. s. Jus nãle ẽ quod nã oia aialia docuit. Pl'alitas g̃ vxoꝛ q̃uis nõ sit ɔ ius nãle tertio mõ acceptũ: est tm̃ ɔ ius nãle scõo mõ acceptũ: qz iure diuino ꝓhibet: ⁊ ẽt ɔ ius nãle ꝑmo mõ acceptũ: ut ex dictis ꝑz: q̃ nã dictat aialibꝰ cuilibet ꝑm modũ ꝓuenientẽ siue spẽi. vñ ẽt q̃dam aialia in q̃bus ad educationẽ ꝓlis seq̃tur solicitudo vtriusqz. s. maris ⁊ femie nãli instinctu ꝑuant ꝓiunctionẽ vni' ad vnũ: sic ꝑz in turture ⁊ columba ⁊ h' mõi. Sed qz rõnes in ɔriũ adducte vident oñdere q̃ pl'alitas vxoꝛ sit ɔ ꝑma ꝑncipia legis nãe: ió ad eas rñdendũ: ⁊ dr̃ ad. v. q̃ nã hũana absq̃ omni defectu instituta ẽ: ⁊ ió nõ solũ sunt ei indita illa sine q̃bus ꝑncipalis mrimonij finis esse nõ põt: sed ẽt illa sine q̃bus scõarius finis mrimonij sine difficultate haberi ñ posset: ⁊ hoc mõ sufficit hõi in ipa sui instõne hẽ vnã vxoꝛẽ ut dictũ ẽ. Ad. vj. dr̃: q̃ vir ꝑ mrimoniũ ñ dat sui coꝛpis ptatem vxoꝛi q̃tũ ad oia: sz solũ q̃tũ ad illa q̃ matrimoniũ req̃rit: nõ aũt req̃rit mrimoniũ ut quolibet tpe vxoꝛi petẽti vir debitũ reddat nisi q̃tum ad id ad qꝺ ꝑncipalit̃ est institutũ. s. bonũ ꝓlis: sz q̃tũ sufficit ad ipregnationẽ. Req̃rit aũt hoc mrimoniũ inq̃tũ est ad remediũ institutũ: q̃ est scõarius ipius finis: ut quolibet tpe petẽti debitũ reddat: ⁊ sic ꝑz q̃ accipiẽs plures vxores nõ se obligat ad ipossibile ꝓsiderato ꝑncipali fine mrimonij: et ió pl'alitas vxoꝛ ñ ẽ ɔ ꝑcepta ꝑma legis nature. Ad. vij. dr̃: q̃ illud ꝑceptũ legis nãe: qꝺ tibi ñ

vis fieri alteri ne feceris. debet intelligi eadē ꝓportione ꝺuata: nō eni ſi ꝓlatus ñ vult ſibi reſiſti a ſb̄dito: ipe ſubdito reſiſtere nō ꝺz: ⁊ iō nō ꝺz q ex vi illius ꝓcepti q ſi vir ñ vult q vxor ſua ñ hēat aliū virū: q ipe nō hēat aliā vxorē: qz vnū virū habē ꝑles vxores nō eſt ꝯ ꝓma ꝓcepta legis nāe ut dēm eſt: ſed vnā vxorē hre ꝑles viros eſt ꝯ ꝓma ꝓcepta legis nāe: eo q ꝑ hoc q̄tū ad aliq̄d totaliter tollit ⁊ q̄tū ad aliq̄d ipedit bonū ꝓlis: qꝺ ē ꝓncipal' matrimonij finis. in bono eni ꝓlis intelligit nō ſoluz ꝓcreatio: ſz etiā educatio ut ꝰ dictū ē. ipa eni procreatio ꝓlis ꝛſi nō totaliť tollat: qz cōtingit p' impregnatōz ꝓmā itez mulierē ipregnari: ut ꝺī. ix. de aialib': tñ multū ipedit: qz vix pōt accidere ḋn corruptio accidat q̄tū ad vtrūq; fetū: vel q̄tuz ad altez: ſed educatio totaliť tollit: qz ex hoc q vna mlr ꝑles maritos habēt: ſeq̄ret ↄcertitudo ꝓlis reſpectu pīs: cui' cura nēcia ē i educādo: ⁊ iō nulla lege aut ↄſuetudie ē ꝓmiſſū vnā vxorē hre plures viros: ſic ecōuerſo. ℣ Ad. viij. ꝺō: q nālis inclinatio in appetitiua ſeq̄tur nālē ↄceptionē in cognitione: ⁊ qz nō eſt ita ꝯ ↄceptōz nālē q vir hēat ꝑles vxores: ſic vxor hēat ꝑles viros: iō affectus vxoris nō tm̄ refugit ↄſortiū in viro ſic ecōuerſo: ⁊ iō taz in hominibus q̄ in animalibus inuenitur maior ꝛelus maris ad feminam q̄ econuerſo.

AD ſecūdū ſic ꝓceꝺit: videt q habē ꝑles vxores ñ potuerit aliq̄ñ cē licitū: qz ꝓm ꝑm in. v. Ethi. ius nāle ſēp ⁊ vbiq; hz eandē potētiā. ſz iure nāli ꝓhibet ꝑlitas vxoꝝ: ut ex dictis ꝑz. ḡ ſicut modo nō licet: ita nec vnq̄ licuit. ℣ ꝯ. ſi aliq̄ñ licuit hoc ñ fuit niſi qz vel p ſe licitū erat: vel pp aliquā diſpēſatōz licebat: ſi ꝓmo mō ſic etiā nūc licitū eēt. ſi aūt ſecūdo mō: hoc cē ñ pōt: qz ꝓm Aug. deus cū ſit nāe cōditor nō facit aliq̄d ꝯ rōnes q̄s nāe inſeruit: cū ḡ deꝰ nāe nre inſeruerit: q ſit vna vnius vt dictū ē: videt q ipe ꝯ hoc nūq̄ diſpenſauerit. ℣ ꝯ. ſi aliq̄d ē licitū ex diſpēſatōe: hoc nō licet niſi illis q̄bus diſpēſatio fit: nō aūt legit aliq̄ diſpenſatio cōis i lege cū ōibus facta. cū ḡ oēs cōiter q̄ volebāt ꝑles vxores accipent in veteri teſtamēto: nec ex hoc rephendā tur in lege aut a ꝓphīs: videt q ñ fuerit ex diſpēſatōe licitū. ℣ ꝯ. vbi ē eadē cā diſpēſatōis ꝺz eadē diſpēſatio fieri. ſz cā diſpēſatōis nō pōt alia poni q̄ multiplicatio ꝓlis ad cultū dei. q etiā nūc nēcia ē. ḡ etiā adhuc dicta diſpēſatio duraret ꝓcipue cū nō legat reuocata. ℣ ꝯ. in diſpenſatōe nō ꝺz pretermitti maius bonū ꝓpter mīn' bonū. ſed fides ⁊ ſacm q̄ nō videnť poſſe ſuari i mrīmonio quo vnus plibus vxorib' ↄiungit ſūt melioza q̄ ꝓlis multiplicatio. ḡ intuitu huius multiplicationis ꝺi ſpenſatio ꝓdicta fieri nō debuiſſet. ℣ Sed cōtra ꝺa'. iij. ꝺō: q lex ꝓp ꝓuaricatores poſita ē: ut. ſ. eoſ ꝓhiberet. ſed lex vetus facit mentionē de pluralitate vxoꝝ ſine alīq̄ eius ꝓhibitione: ut pz Deut°. xx. Si habuerit hō duas vxores ⁊c. ḡ habēdo duas vxores nō erāt ꝓuaricatores: ⁊ ita erat licitum. ℣ ꝯ. hoc idē videť exemplo ex ſcīs pībus q̄ plures legunť habuiſſe vxores: cū deo eēnt acceptiſſimi: ſicut Jacob Dauid ⁊ q̄ plures alī. ḡ aliq̄ñ fuit licitū. ℣ ñdeo ꝺō: q ſic ex ꝓdictis pz: pluralitas vxoꝝ ꝺī eē ꝯ legē nāe nō q̄tū ad ꝓma ꝓcepta eius ſed q̄tū ad ſcōa q̄ q̄ſi ↄcłones a ꝓmis ꝓceptis deriuant: ſed qz actus hūanos variari ꝺz ſm diuerſas ↄditōnes ꝑſonaꝝ ⁊ temporꝝ ⁊ aliaꝝ circūſtātiaꝝ iō ↄcłones ꝓdicte a ꝓmis legis nāe ꝓceptis nō ꝓcedunt ut ſemp efficaciā hñtes: ſz i maiori pte. talis eni eſt tota mā moralis: ut pz p ꝑm in li°. Ethi. ⁊ iō vbi eoꝝ efficacia deficit licite ea ꝓtermitti pñt: ſz qz nō eſt facile ꝺetermiare h' mōi varietates: iō illi ex cui' auēte lex efficaciā hz reſeruant: ut licentiā ꝓbeat legē ꝓtermittēdi in illis caſibus ad quos legis efficacia ſe nō extēdere ꝺz: ⁊ talis licētia diſpēſatio ꝺī. Lex aūt ꝺe vnitate vxoris nō ē hūanitus: ſz diuinit' inſtituta: nec vnq̄ vbo aut lr̄is tradita ſz cordi impſſa: ſic ⁊ alia q̄ ad legē nāe q̄litercūq; ptinent: ⁊ iō in hoc a ſolo deo diſpēſatio fieri potuit p inſpiratiōnē internā: q̄ qꝺē ꝓncipalit̄ ſanctis pībus facta ē: ⁊ p eoꝝ exemplū ad alios deriuata eſt: eo tpe quo oportebat ꝓdictū nāe ꝓceptū ꝓtermitti ut maior eēt multiplicatio ꝓlis ad cultū dei educande: ſemp eni ꝓncipalior finis magis conſeruādus ē q̄ ſcōarius. vñ cū bonū ꝓlis ſit ꝓncipalis mrīmonij finis: vbi ꝓlis multiplicatio nēcia erat: debuit negligi ad tps ipedimentū qꝺ poſſet i ſcōa rīs finibus euenire: ad qꝺ remouendū ꝓceptū ꝓhibens pluralitatem vxoꝝ ordinat: ut ex dictis patz ℣ Ad. j. ḡ ꝺō: q ius nāle ſemp ⁊ vbiq; q̄tū eſt de ſe hz eandē potentiā: ſed p accidēs pp aliq̄ō impedimentū q̄ñq; ⁊ alicubi poteſt variari: ſic ibidem pīs exemplū ponit ꝺe alīs reb' nālibus: ſemp eni ⁊ vbiq; ꝺextera ē melior q̄ ſiniſtra ſm naturā: ſed p aliq̄ō accidēs ↄuenit aliquē eē ambiꝺexterū: qz nā nra variabilis ē: ⁊ ſilr ēt eſt ꝺe nāli iuſto. ut ibidē pīs ꝺicit. ℣ Ad. ij. ꝺō: q in ꝺecretali q̄ꝺē ꝺ. di uortīs ꝺī: q nūq̄ licuit alicui hre plures vxores ſine diſpenſatōe p diuinā inſpiratōez habitā: nec tm̄ talis diſpēſatio ꝺat ꝯ rōnes quas deꝰ nāe inſeruit ſed ꝓter eas: qz rōnes ille nō ſūt ordinate ad ſemp ſed in plibus eē ut dictum ē: ſic ēt nō eſt ꝯ nām q̄ñ aliq̄ accidūt in reb' nālibus miraculoſe ꝓt.r ea q̄ ut frequēter ſolēt euenire. ℣ Ad. iij. ꝺō: q qualis eſt lex talis ꝺz eē diſpēſatio legis: ⁊ qz lex nāe ñ eſt lr̄is ſcripta: ſed cordibus impſſa: pp hoc nō oportuit diſpenſationē eoꝝ q̄ ad legem nāe ptinēt lege ſcripta dari: ſed p interna inſpiratōz fieri. ℣ Ad iiij. ꝺō: q veniēte xpo fuit tps plenitudinis gratie xpi p quā cultus dei in oēs gētes ſpūali ꝓpagatōe diffuſus ē. ⁊ iō nō eſt eadē rō diſpenſatōnis q̄ erat ante xpi aduentū q̄ñ cultus dei ꝓpagatōe carnali

multiplicabatur ⁊ cõseruabatur. ℣ Ad. v. dõ: q̃ ꝓles fm q̃ est bonũ mr̃imonij icludit fidẽ ad deũ seruandã: qz fm q̃ ꝓles expectatur ad cultum dei educenda ponit mr̃imonij bonũ: fides aũt ad dcũ seruãda est potioz q̃ fides vxoꝛi seruãda: q̃ ponit bonũ mr̃imonij: ⁊ q̃ significatio q̃ ptinet ad sacramentũ: qz significatio ad fidei cognitionẽ ordinat ⁊ iõ nõ est incõueniẽs si pp bonũ ꝓlis aliq̃d detrahitur alĩs duob' bonis: nec tñ oino tollunt: qz et fides manet ad plures: ⁊ sacr̃m aliq̃ mõ: qz q̃uis ñ significat ꝓiunctio xp̃i ad eccl̃iam inq̃tum ẽ vna: significat tñ distinctio graduũ in eccl̃ia p pluralitatẽ vxoꝛũ: que q̃dem est nõ solũ in eccl̃ia militãte: sz etiã in triũphante: ⁊ iõ illoꝛ mr̃imonia aliq̃ mõ significabãt ꝓiũctõz xp̃i ad eccl̃iaz ñ solũ militantẽ ut q̃dã dicũt: sz ẽt triũphãtẽ i q̃ si diũse mãsiõeſ

AD tertium sic ꝓ

cedit: videt q̃ hĩe ꝓcubinã nõ sit ꝯ legez nãe: legis eni ceremonia nõ sunt õ lege nature: sed fornicatio ꝓhibet: Act. xv. iter alia ceremonia legis que ad ipſos credẽtibus ex gẽtib' imponebãtur. g̃ fornicatio simplex q̃ est accessus ad ꝓcubinã nõ est ꝯ legem nature. ℣ Ꝺ. ius positiuũ a nãli iure ꝓfectum est: ut Tullius dicit: sed fm ius positiuũ fornicatio simplex nõ ꝓhibebat: ĩmo potius in penã fm ãt: q̃s leges mlres lupanarib' tradende ꝓdẽnabãt. g̃ hĩe ꝓcubinã ñ ẽ ꝯ legẽ nãe. ℣ Ꝺ. nãlis lex ñ ꝓhibz q̃n illud q̃ dat sipl'r possit dari ad tps ⁊ fm q̃d sz vna mlr soluta põt dare viro soluto in petuũ sui corꝑis ptãtẽ ut utat ea licite cũ voluerit g̃ ñ ẽ ꝯ legẽ nãe si dederit ei ptãtẽ sui corꝑis ad horam. ℣ Ꝺ. q̃cunq; utit̃ re sua ut vult nemini facit iniuriã. sed ancilla ẽ res oñi. g̃ si oñs ea utat ad libitum nõ facit injuriã alicui: ⁊ ita hĩe ꝓcubinã nõ ẽ ꝯ legẽ nãe. ℣ Ꝺ. q̃libet põt dare alteri q̃ suũ ẽ. sz vxoꝛ hz ptãtem in coꝛpe viri: ut pz. i. Coꝛ. vij. g̃ si vxoꝛ velit vir poterit alĩ mulieri ꝓiungi sine peccato. ℣ Sz ꝯ: fm oẽs leges filĩ q̃ de cõcubinis nascunt sũt vitupabiles. sed hoc ñ eẽt nisi ꝓcubit' ex quo oriunt eẽt nãlit̃ turpis. g̃ hĩe ꝓcubniã ẽ cõtra legẽ nature. ℣ Ꝺ. sic supra dis. xxvj. dictũ est: mr̃imoniũ est nãle. sed hoc nõ eẽt si sine ꝓiudicio legis nãe hõ posset ꝓiungi mulieri ꝑter mr̃imoniũ. g̃ ꝯ legẽ nãe ẽ ꝓcubinã hĩe. ¶ Ulterius videt: q̃ accedẽ ad ꝓcubinam nõ sit pcm mortale. maius eni peccatũ est mendaciũ q̃ fornicatio simplex: qõ pz ex hoc q̃ iudas q̃ fornicationẽ nõ horruit cum Thamar cõmittẽ recusauit mendaciũ dicens: certe mẽdacij nos arguere nõ poterit. sed mendaciũ ñ sẽp est mortale peccatũ. g̃ neq; fornicatio simplex.

℣ Ꝺ. peccatũ mortale morte puniri debet. sz lex vetus nõ puniebat concubitũ ꝓcubine morte nisi in aliquo casu: ut pz Deutero. xxij. g̃ nõ est pcm mortale. ℣ Ꝺ. fm Grego. pcca carnalia sũt minoris culpe q̃ spũalia. sed nõ oia superbia aut auaricia est pcm mortale que sũt pcca spũalia. g̃ nõ omnis fornicatio que est pcm carnale. ℣ Ꝺ. vbi est maius incitamentũ: ibi est minus pcm: qz magis peccat q̃ minori tẽtatione vincit: ut ẽ dis. xvij. dictum est. sed ꝓcupiscẽtia maxime instigat ad venerea. g̃ cũ actus gule nõ sit semp pcm mortale: nec fornicatio simplex erit pcm mortale. ℣ Sed ꝯ: nihil excludit a regno dei nisi pcm mortale. sed fornicarij excludunt a regno dei: ut pz. i. Coꝛ. vj. g̃ fornicatio simplex est pcm mortale. ℣ Ꝺ. sola pcca mortalia criminalia dicunt. sed omis fornicatio est crimen: ut pz Tobie. iij. Attẽde tibi ab omni fornicatione: ⁊ ꝑter vxoꝛẽ tuã nũq̃ patiaris crimẽ scire ¶ Ulterius videt: q̃ aliq̃n fuerit licitũ ꝓcubinã habere: sicut eni hĩe vnã vxoꝛẽ est de lege nãe: ita nõ hĩe ꝓcubinam. sed aliq̃n licuit plres vxoꝛes habẽ. g̃ ⁊ hĩe ꝓcubinam. ℣ Ꝺ. nõ põt aliq̃ sil' esse vxoꝛ ⁊ ancilla. vñ fm legẽ ex hocipso q̃ ancilla in mr̃imoniũ ducebat libera reddebat. sed aliq̃ deo amicissimi legunt ad suas ancillas accessisse: sicut Abraaz ⁊ Jacob. g̃ ille nõ erant vxoꝛes: ⁊ sic aliq̃n licet cõcubinas hĩe. ℣ Ꝺ. illa q̃ in mr̃imonio ducit ñ potest ejici: ⁊ filius eius oz eẽ hereditatis pticeps. sed Abraã eiecit Agar ⁊ filĩ' eius ñ fuit heres. g̃ ñ fuit vxoꝛ Abrae. ℣ Sed ꝯ: ea q̃ sunt ꝯ ꝑcepta decalogi nũq̃ licuerũt. sed hĩe ꝓcubinã est ꝯ ꝑceptuz decalogi. s. Nõ mechaberis. g̃ nũq̃ fuit licitũ. ℣ Ꝺ. Ambro. dicit in l'. de ptiarchis. Uiro nõ licet qõ mulieri nõ licet. sed nũq̃ licuit mulieri ad aliũ virum accedẽ dimisso viro ꝓꝓio. g̃ nec viro vnq̃ licuit ꝓcubinã hĩe. ℟ ñdeo dõ: ad. i. qõnez: q̃ sicut ex ꝑdictis pz: illa actio dr̃ eẽ ꝯ legẽ nãe q̃ nõ est cõueniens fini debito: siue qz nõ ordinat in ipm per actionẽ agentis: siue qz de se est imꝓpoꝛtionata fini illi. finis aũt quẽ nã ex ꝓcubitu intẽdit ẽ ꝓles ꝓcreanda ⁊ educãda. ⁊ ut hoc bonũ quereꝛet posuit delectationẽ in coitu: ut Cõstantin' dic. Quicũq; g̃ ꝓcubitu utit̃ pp delectatõz q̃ in ipo ẽ nõ referendo ad finẽ a nã intentũ: ꝯ nãm facit: ⁊ sil'r ẽt nisi sit talis ꝓcubitus q̃ ad illũ finẽ ꝓueniẽter ordinari possit: ⁊ qz res a fine plerũq; noiant tanq̃ ab optimo: sic ꝓiunctio mr̃imonij a ꝓlis bono nomẽ accepit qõ ꝑ mr̃imoniũ ꝓncipaliꝰ queritꝰ: ita cõcubine nomẽ illã ꝓiunctionẽ exꝓmit q̃ solus cõcubitus pp seipm queritꝰ: si etiã aliqs qñq; ex tali ꝓcubitu ꝓlem q̃rat: nõ tñ est ꝓueniẽs ad ꝓlis bonum in q̃ nõ solũ intelligit ipius ꝓcreatio per quã ꝓles esse accipit: sed ẽt educatio ⁊ instructio ꝑ quã accipitur nutrimentũ ⁊ disciplina a pentibus: in q̃bus tribus pentes ꝓli tenent fm phm in. viij. Eth. cuz aũt educatio ⁊ instructio ꝓli a parẽtib' debeat ꝑ longũ tẽpus: exigit lex nãe ut pater ⁊ mater in longũ tps cõmaneant ad subueniendũ cõiter ꝓli. vñ ⁊ aues que cõiter pullos nutriũt: ante completam nutritionẽ non sepant a mutua societate que incepit a concubendo: hec autẽ obligatio ad comma-

nendū femīnā marito mr̄imoniu; facit: ꝛ iō ꝓz:q̄ accedere ad mulierē non iunctā sibi mr̄imonio q̄ ꝓcubina vocat est ꝺ legem nature. ¶ Ad.j.ḡ oō: q̄ in gētib' q̄tum ad multa lex nature obfuscata erat. vñ accedē ad ꝓcubinam malū nō reputabāt sed passim fornicatione quasi re licita vtebant: sic̄ ꝛ alīs que erāt cōtra ceremonias iudeoꝝ q̄uis ñ essent ꝺ legem nature: ꝛ iō apli imiscuerūt phibitionē fornicatōnis ceremonialib': pp discretionē que erat in vtroq; inter iudeos ꝛ gentiles. ¶ Ad ij.oō:q̄ ex p̄dicta obscuritate.ſ.in quā ceciderunt gentiles deo debitā gloriā nō reddētes: ut dī Ro. j. lex illa ꝓcessit ꝛ nō ex instinctu legis nature. vñ p̄ualente xp̄iana religione lex illa extirpata est.

¶ Ad.iij.oō:q̄ in aliq̄bus sicut nihil incōueniēs seqūtur si rem aliquā quā quis in ptāte habet alteri simplr tradat: ita etiaꝫ nec si tradat ad tps: ꝛ sic neutrū est cōtra legem nature: ita aūt nō est in ꝓposito: ꝛ iō rō nō seqūtur. ¶ Ad.iiij.oō:q̄ iniuria iusticie opponit: lex aūt nālis nō solū ꝓhibet iniusticiā: sed etiā opposita omniū vtutum: sicut ꝓtra legem nature est ut aliq̄s imoderate cōmedat: q̄uis talis rebus suis vtens nulli iniuriā faciat. Et p̄terea ancilla q̄uis sit res dn̄i ad obsequiū: nō ē tn̄ res sua ad cōcubitū. Et iterū interest q̄liter q̄sq; re sua vtatur. Facit etiā talis iniuriā ꝓlis ꝓcreande: ad cuius bonū nō sufficiēter talis ꝓiunctio ordiat ut dictū ē. ¶ Ad.v.oō:q̄ mulier ḥz ptātem i corꝓore viri nō simplr q̄tum ad omia: sed solū q̄tuꝫ ad mr̄imonij vsum: ꝛ iō non pōt ꝺ mr̄imonij bonum corpus viri alteri p̄bere. ¶ Ad.ij.q̄ōnē oō: q̄ sic̄ in.ij.li°.dis.xlij.dictū est: illi actuſ ex suo genē sunt pcā mortalia p quos fedus amicicie homis ad deū: ꝛ homis ad hominē violat. hec eni sunt ꝺ duo p̄cepta charitatis que est aie vita: ꝛ iō cū ꝓcubitus fornicarius tollat debitā ordinationē parentis ad ꝓlem quā nā ex ꝓcubitu intēdit: nō ē dubiū q̄ fornicatio simplex de sui rōne est peccatū mortale: etiā si lex scripta nō esset. ¶ Ad.j.ḡ oō:q̄ frequēt:r hō qui nō vitat pcēm mortale: vitat aliq̄ pcēm veniale ad q̄ nō ḥz tn̄ incitamētū: ꝛ ita ēt iudas mendaciū vitauit fornicationē nō vitās: q̄uis illud mēdaciū pnitiosū fuisset iniuriā hns annexam si ꝓmissū ñ reddidisset. ¶ Ad scām oō:q̄ pcēm ñ dē mortale q̄ morte tpali puniat: ſz q̄ punit eterna. vñ ēt furtū q̄ē mortale pcēm ꝛ multa alia indū ñ puniūt p leges tpali morte: ꝛ sil'r etiā est de fornicatōe. ¶ Ad.iij.oō:q̄ sic̄ ñ q̄libz mot' supbie ē pcēm mortale: ita nec q̄libz mot' luxurie q̄ ꝓmi mot' luxurie ꝛ h'moi sūt pcā venialia: ꝛ ēt ꝓcubit' mr̄imōial' indū: tn̄ aliq̄ luxurie act' sunt pcā mortalia: aliq̄b' motib' supbie venialib' existētib': q̄ ī vbis Grego. iductis itelligit ꝓpatio vici oꝛ ſm gen': ñ q̄tū ad singl'os act'. ¶ Ad.iiij.oō: q̄ sic̄ ꝑ dis.xvj.dictū ē: illa circūstātia efficaciꝛ est ad grauādū q̄ magis appꝛopinq̄t ad spēz pcī. vñ q̄uis fornicatō ex magnitudie ītamēti diminuat tn̄ ex mā circa quā ē grauitatē ḥz maiorē q̄ iordinata cōmestio: cū sit circa ea q̄ ptinēt ad fouēdū fedus societatis hūane ut dcm ē: ꝛ iō rō nō sequit. ¶ Ad.iij.q̄ōnē oō:q̄ Rabi Moyses dic̄: q̄ añ tē pus legis fornicatio ñ erat pcēm: qō ꝓbat ex hoc: q̄ Judas cū Thamar ꝓcubuit: ſz ista rō ñ cogit. ñ eni nec̄e ē filios Jacob a pcō mortali excusare cū accusati fuerit apud p̄em crimie pessimo: ꝛ ī Joseph nec̄e vel venditōꝝ ꝓsenserit. Et iō oō ē: q̄ cuꝫ hīe ꝓcubinā ñ mr̄imonio iunctā sit ꝺ legē nāe: ut dictū ē: nullo tpe ſm se licitū fuit: nec ēt ex dispēsatione. sic̄ eni ex dictis ꝑz ꝓcubit' cū ea q̄ ñ est mr̄imonio iūcta ñ ē ꝓueniēs act' ad bonū ꝓlis qō est ꝓncipalis finis mr̄imonij: ꝛ iō ē ꝺ ꝓma p̄cepta legis nāe: q̄ dispēsatōꝝ ñ recipiūt. vñ victūq; legis i veteſtō aliq̄s ꝓcubias habuisse q̄s nec̄e sit a peccato mortali excusari oꝛ eas esse mr̄imonio iūctas ꝛ tn̄ ꝓcubinas dici: qr aliq̄d hēbant de rōne vxoris: et aliq̄d de rōne ꝓcubie: ſm eni q̄ mr̄imoniū ordiat ad suū ꝓncipalē finē q̄ ē bonū ꝓlis vxor viro ꝓiūgit insolubili ꝓiunctōe: vel saltē diuturna: ut ex dictis ꝑz: ꝛ ꝺ hoc ñ ē aliq̄ dispēsatio: ſz q̄tū ad scām finē q̄ est dispēsatio familie ꝛ cōicatio operꝝ vxor ꝓiungit ut socia: ſz hoc deerat i his q̄ ꝓcubie noiabant: in hoc eni poterat cē dispēsatio cū sit scōdar' mr̄imonij finis: ꝛ ex hac pte hēbant aliq̄d sile ꝓcubine rōne cui' ꝓcubie noiant. ¶ Ad.j.ḡ oō:q̄ hīe ꝓles vxores ñ ē ꝺ legis nāe ꝓma p̄cepta sic̄ hīe ꝓcubinā: ut ex dictis ꝑz: ꝛ iō rō non sequit. ¶ Ad.ij. oō:q̄ antiq̄ ꝓles ea dispēsatōe q̄ ꝓles vxores habebāt ad ācillas accedebāt vxorio affectu. erāt enim vxores q̄tū ad illā ꝓiūctōꝝ q̄ respicit scōdariū finē: cui ꝓdito futuꝝ oppoit cum ñ possit sil' cē socia ꝛ ācilla. ¶ Ad. iij.oō:q̄ sic̄ i lege Moysi p dispēsatōꝝ licebat dari libellū repudij ad euitādū vxoricidiū ut dicē:: ita ex eadē dispēsatōe licuit Abrae ej cē agar ad significandū mysteriū qō apls explicat Gal.iij.q̄ ēt fil' ille hēs ñ fuit ad mysteriū ptinet ut ibidē ꝑz: sic̄ ēt ad mysteriū ptinet q̄ Esau fil' liber hēs ñ fuit: ut ꝑz Ro.ix. Et sil'r pp mysteriū fcz ē ut filij Jacob ex ācillis ꝛ liberis nati hēdes esset: ut Aug. dicit: qr xp̄o nascēt in baptismo filij ꝛ hēdes tā p bonos q̄s liberi signāt: q̄ p malos mīstros q̄ p ancillas signantur:

Questio.II.

QUeritur de libello repudij. Et circa h' q̄runt tria. Primo vtr inseparabilitas mr̄imonij sit de lege nāe. Secundo vtrum rcpudiare vxorem aliquando fuerit licitū. Tertio de cautis libelli repudij lege permissi ꝛ eius inscriptione.

Ad primum sic pro

cedit: vr̄ q̄ inseparabilitas vxoris nō sit de

lege nãe: lex eni nãe cõis ẽ apud oẽs. ſz nulla lege p̃ter legẽ xp̃i fuit ꝓhibitũ vxorẽ dimittere. g̃ inſepabilitas vxoris ñ ẽ ō lege nãe. ¶ ℟. ſacr̃a ñ ſunt de lege nãe. ſz iſepabilitas mr̃imonij ptinet ad bonũ ſacr̃i. g̃ nō ẽ ō lege nãe. ¶ ℟. ꝓiunctio viri ⁊ femie in mr̃imonio ordinat p̃ncipaliter ad ꝓlis gnãtõez ⁊ educationẽ ⁊ inſtructionẽ ut dictũ ẽ. ſed hec oia aliq̃ certo tpe ꝓſũmant. g̃ poſt illud tp̃s licz vxorẽ dimittẽ ſine aliq̃ p̃iudicio legis nãe. ¶ ℟. ex mr̃imonio q̃rit p̃ncipaliter bonũ ꝓlis. ſz inſepabilitas mr̃imonij ẽ ꝑ bonũ ꝓlis: q⁊ ut tradũt ꝓhi: aliquis vir ñ põt ex alĩa femia ꝓlẽ accipe q̃ tñ ex alia acciꝑere poſſet: ⁊ q̃ etiã ex alio viro ipregnaret. g̃ inſepabilitas mr̃imonij magis eſt ꝑ legẽ nãe q̃ de lege nãe. ¶ Sed ꝑ: illud p̃cipue ẽ de lege nãe qō nã bene inſtituta accepit in ſuo p̃ncipio. ſz iſepabilitas mr̃imonij ẽ h̃ mõi: ut ꝓz Matth. xix. g̃ eſt de lege nãe. ¶ ℟. de lege nãe ẽ q̃ hō deo ñ ꝑiũgit. ſed hō q̃ dammõ deo ꝑius eẽt ſi ſeparet q̃s deꝰ ꝓiũxit: cuz g̃ ex hoc haberet iſepabilitas mr̃imonij Matth. xix. vr̃ q̃ ſit de lege nãe. ℣ ñdeo dō: q̃ mr̃imoniũ ex intẽrõne nãe ordinat ad educatõz ꝓlis: ñ ſolũ p aliqō tp̃s: ſz p totã virã ꝓlis. vñ ō lege nãe ẽ q̃ parẽtes filijs theſauriçẽt ⁊ filij pentũ hereꝺes ſint: et iō cũ ꝓles ſit cõe bonũ viri ⁊ vxoris: oz eoꝝ ſocietatẽ ꝑpetuo pmanẽ idiuiſã fm legis nãe dictamẽ: ⁊ ſic iſepabilitas mr̃imonij ẽ de lege nãe. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̃ ſola lex xp̃i ad pfectũ hũanũ genus adduxit reducẽs i ſtatũ nouitatis nãe. vñ ⁊ i lege Moyſi ⁊ i legib' hũanis ñ potuit totũ auferri qō ꝑ legẽ nãe erat. hoc eni ſoli legi ſp̃ũs ⁊ vite refuatũ eſt.

¶ Ad. ij. dō: q̃ iſepabilitas ꝓpetit mr̃imonio fm q̃ ẽ ſignũ ꝑpetue ꝓiũctõis xp̃i ⁊ eccl̃ie: ⁊ fm q̃ ẽ in officiũ nãe ad bonũ ꝓlis ordinatũ ut dcm ẽ: ſz q⁊ ſepatio mr̃imonij magis directe repugnat ſignificatõi q̃ ꝓlis bono: cui ex p̃nti repugnat ut dictũ ẽ iſepabilitas mr̃imonij magis i bono ſacr̃i itelligit q̃ i bono ꝓlis q̃uis i vtroq; itelligi poſſit. ⁊ fm q̃ ptinet ad bonũ ꝓlis erit de lege nãe: ñ aũt fm q̃ ptinet ad bonũ ſacr̃i. ¶ Ad. iij. ꝓz ſolutio ex dcis. ¶ Ad. iiij. dō: q̃ mr̃imoniũ p̃ncipaliꝰ ordinat ad bonũ cõe rõne p̃ncipalis finis q̃ ẽ bonũ ꝓlis: q̃uis ẽt rõne finis ſcõdarij ordiet ad bonũ ꝓlis ad matrimoniũ ꝑtis: put p ſe ẽ i remediũ ꝓcupiſcẽtie: et iō in legibus mr̃imonij magis attenditur q̃d oĩb' expediat q̃ quid vni competere poſſit. Quãuis g̃ matrimonij inſeparabilitas impediat bonum ꝓlis in aliq̃ homine: tamen eſt conueniens ad bonũ ꝓlis ſimpliciter: ⁊ ꝓpter hoc ratio non ſequitur.

AD ſecundũ ſic ꝓcedit: vr̃ q̃ vxorẽ dimittere licitũ p diſpẽſatõz eẽ ñ potuerit: illud eni qō ẽ i mr̃imonio ꝓtra bonũ ꝓlis ẽ ꝑ ꝓma p̃cepta legis nãe q̃ idiſpẽſibilia ſũt. ſz dimiſſio vxoris ẽ h̃ mõi ut ex dictis ꝓz. g̃ rẽ. ¶ ℟. ꝓcubina differt p̃cipue ab vxore i hoc q̃ nõ ẽ iſepabilit iũcta. ſz hẽ ꝓcubinas fuit idiſpẽſabile. g̃ ⁊ dimittẽ vxorẽ. ¶ ℟. hoies ſũt mõ ita receptibiles diſpẽſatõis ſic oli fuerũt. ſz mõ ñ põt diſpẽſari cũ aliq̃ q̃ vxorẽ dimitat. g̃ nec oli. ¶ Sed ꝓtra Agar cognita ẽ ab Abraã vxorio affectu q̃ſi vxor ut dictũ ẽ. ſz ipe p̃cepto dñno eã eiecit ⁊ ñ peccauit g̃ potuit p diſpẽſatõz fieri licitũ q̃ hõ vxorẽ dimitteret. Ulteri' vr̃: q̃ ſub lege Moyſi fuerit licitus vxorẽ dimittẽ. vn' eni modus ꝓſentiẽdi ẽ ñ ꝓhibẽ cũ ꝓhibẽ poſſit: ꝓſentire aũt illicito ẽ illicitũ. cũ g̃ Moyſes ꝓhibuerit vxoris repudiũz: nec peccauerit: q⁊ lex ſcã eſt: ut dō Ro. viij. vr̃ q̃ repudiũ fuerit aliq̃n licitũ. ¶ ℟. pphe locuti ſũt ſpũ ſcõ inſpirati: ut ꝓz. ij. Pe. j. ſz Malach. iij. dr̃: Si odio habueris eã dimitte eã. g̃ cũ illud qō ſp̃ũs ſcũs inſpirat nõ ſit illicitũ: vr̃ q̃ repudiũ vxoris ñ ſemp fuerit illicitũ. ¶ ℟. Chryſo. dicit: q̃ ſic apli pmiſerũt ſcõas nuptias: ita Moyſes pmiſit libellũ repudij ſz ſcõe nuptie ñ ſũt pcm. g̃ nec repudiũ vxoris ſb lege Moyſi. ¶ Sz ꝑ ẽ qō dñs dic̃: q̃ libellus repudij dat' ẽ a Moyſe iudeis pp duritiã coꝛdis eoꝝ ſz durities coꝛdis eoꝝ non excuſabat eos a pcco. g̃ neq; lex de libello repudij. ¶ ℟. Chryſo. dicit ſup Matth. ij. q̃ Moyſes dãdo libellũ repudij ñ iuſticiã dei mõſtrauit: ut q̃ſi p legẽ a gẽtib' pcm nõ videat eẽ pcm. ¶ Ulteri' videt q̃ licẽt vxori repudiate aliũ virũ hẽ: q⁊ in repudio magis erat iniq̃tas viri repudiãtis q̃ vxoris repudiate: ſz vir poterat aliã ſine pcco ducẽ in vxorẽ. g̃ vxor ſine peccato aliũ viz ducere poterat. ¶ ℟. Aug. dicit ō ou ab' vxoꝛib': q̃ qñ mos erat pcm nõ erat. ſz tpe legis erat talis ꝓſuetudo q̃ repudiata aliũ viz ducebat: ut ꝓz Deut°. xxiiij. Cum egreſſa viz alterz duceret rẽ. g̃ vxor ñ peccabat alteri ſe iungẽdo. ¶ ℟ dñs Matth. v. iuſticiã noui teſtamenti oñdit ſup abũdantẽ eẽ reſpectu iuſticie veteris teſti: h' aũt dic̃ ad iuſticiã noui teſti per ſupabũdãtiã ptinẽ q̃ vxor repudiata ñ ducit alterz viz. g̃ i veri lege licebat ¶ Sz ꝑ eſt qō dr̃ Matth. v. Qui dimiſſaz duxerit mechatur. ſed mechia nunq̃ fuit in veteri teſtamento licita. g̃ nec vxor repudiate licuit aliũ virũ habere. ¶ ℟. Deutero. xxiiij. dr̃: q̃ mulier repudiata que aliũ virũ duceret pollura erat ⁊ abominabilis facta coꝛã dño. g̃ peccabat aliũ virũ ducẽdo. Ulteri' videt: q̃ licebat viro repudiatã a ſe accipere: licet eni coꝛrigere qō male factũ eſt. ſz male factum erat q̃ vir vxorẽ repudiabat. g̃ licebat hoc coꝛrigere reducendo vxorẽ ad ſe. ¶ ℟. ſemp licuit peccãti indulgẽ cũ ſit mozale p̃ceptũ: qō i omni lege manet. ſz vir accipiẽdo repudiatã ei peccanti idulgebat. g̃ hoc licitũ erat. ¶ ℟. Deutero. xxiiij. ponit ꝓ cã quare non poſſit accipi itez: q⁊ pollu ta eſt. ſed repudiata nõ polluit niſi alterz viz ducẽdo. g̃ ſaltẽ anteq̃ aliũ viz duceret licebat eaz accipere. ¶ Sz ꝑ ẽ: qō dr̃ Deut°. xxiiij. Non poſſit ꝓz marit' accipe eã rẽ. ℣ ñdeo dō ad. j. queſtionẽ: q̃

dispensatio in preceptis pcipue q̄ sunt aliq̄ mō legis nature est sicut mutatio cursus rei naturalis. Qui q̄dem mutari dupl'r pōt. Uno mō ex aliq̄ cā nāli p quā alia cā nālis impedit a cursu suo: sic est in oib' q̄ i minori pte casualit accidūt i nā: sed p hunc modū ñ variat cursus rer nāliū q̄ sūt sp: sz q̄ sunt frequēt. Alio mō p cām penit' supnālē: sic i miraculis accidit: z hoc mō pōt mutari cursus nālis ñ solū q̄ ē ordinat' ut sit frequēt: sz q̄ ē ordinat' ēt ut sit semp: ut pz i statōne solis tpe Josue z reditu ei' dē tpe Ezechie: z de eclypsi miraculosa tpe passionis xpi. Hec aūt rō dispēsatōis i pceptis legis nāe q̄nq; ē i causis iferioꝛib' : z sic dispēsatio cadē pōt sup scōa pcepta legis nāe: nō aūt sup pma: qz illa sūt q̄si semp exñtia: ut dictū ē de pl'alitate vxoꝛ z de h'mōi. Aliq̄n aūt ē tm̄ i causis supioꝛib': z tūc pōt dispēsatio eē dinū' ēt ꝺ pma pcepta legis nāe rōne alicui' mysteriꝝ diuini signādi vel oñdēdi: sic pz de dispēsato pcepto Abꝛae facto de occisione filiꝝ innocētis: tales aūt dispensatōnes ñ fiūt cōit ad oēs: sz ad aliq̄s singlares psonas: sic ēt ō miraculis accidit. Si g̃ insepabilitas mr̄imonij iter pma pcepta legis nāe ꝓtineat: solū h' scōo mō sub dispensatōe cadet: si aūt sit iter scōa pcepta legis nāe etiā pmo mō cadē potuit sub dispēsatōe. Uidet autez magis iter scōa pcepta legis nāe cōtineri: insepabilitas eni mr̄imonij ñ ordinat ad plis bonū qō est pncipalis mr̄imonij finis: nisi q̄tū ad h' q̄ p parētes filiꝝ puideri ꝺz i tota vitā p debitā pparatōz eoꝝ q̄ sūt necia i vita : h'mōi aūt rer appꝛopatio ñ ē ō pma itentōe nāe : fm quā oia sūt cōia: z iō ñ vr̄ ꝺ pmā itentōz nāe dimittio vxoꝛis eē: z p ꝓns nec ꝺ pma pcepta: sz ꝺ scōa legis nāe. vñ ēt primo mō sub dispēsatōe posse cadē vr̄. ¶ Ad.j.g̃ ꝺō: q̄ i bono plis fm q̄ ē de pma itentōe nāe itelligit p creatio z nutritio z istructio q̄lcq; ples ad pfectā etatē ducat: sz q̄ ei puideat i posterꝝ p hēditatis et alioꝝ bonoꝝ dimissionē vr̄ ptinē ad scōam legis nāe itentōz. ¶ Ad.ij. ꝺō: q̄ hec ꝓcubinā ē ꝺ bonū plis q̄tū ad id qō nā i eo de pma itentōe itēdit .s. educationē z istructionē q̄ requrit diuturnā ꝓmansionē parētū: qō ñ ē i ꝓcubina q̄ ad tps assumit: et iō ñ ē sile: tm̄ q̄tū ad.ij. dispēsatōz ēt hec ꝓcubinaz sub dispēsatōe cadē pōt: ut pz Osee.j. ¶ Ad.iij. ꝺō: q̄ insepabilitas q̄uis sit de scōa intētōe mr̄imonij put ē i officiū nāe: tm̄ ē de pma itentōe ipius p ut sacr̄m ecclie: z iō exq̄ istitutū ē ut sit ecclie sacrz manēte tali instōne ñ pōt sub dispēsatōe cadē nisi forte scōo mō dispēsatōis. ¶ Ad scōaz qōnē ꝺō: q̄ circa h' ē duplex opio. Quidā eni dicūt q̄ illi q̄ sb lege vxoꝛē dato libello repudij dimittebāt ñ excusabant a pcō q̄uis excusarent a pena fm leges infligēda: z pp hoc ꝺr̄ Moyses libellū repudij pmisisse. Et sic ponūt q̄ttuoꝛ modos pmissiōis: Unus p puationē pceptōis: ut q̄n mai' bonū ñ pcipit minus bonū pmitti ꝺr̄: sic apls ñ pcipiēdo vginitatē mr̄imoniū pmisit. j. Coꝛ. vij. Scōs p puationē p hibitōis: sic venialia dicūt pmissa: qz ñ sūt phibita. Tertius p puatōz cohibitōnis: z sic oia pcā dicūt pmitti a deo inq̄tū ñ impedit cū impedire posset. Quart' p puatōnē punitōis: z sic libellus repudij lege pmissus fuit: ñ q̄dē pp aliq̄ꝺ mai' bonū cōsequēdū: sic fuit dispēsatio ꝺ pl'ib' vxoꝛib' hñdis: sz pp mai' malū cohibēdū. s. vxoꝛicidiū ad qō iudex pni erāt pp corruptionē irascibilis sic z pmissū eis fuit extraneis fenerari pp aliquā corꝛuptōz i cōcupiscibili: ne. s. fratꝛib' suis fenerarent: z sic pp corꝛuptionē suspicōis in rōnali fuit pmissū sacrificiū ꝛelotipie: ne sola suspicio apud eos iudiciū corꝛūperet. Sz qz lex vetus q̄uis grām nō ꝓferret: tm̄ ad hoc data erat ut pcām oñderet: ut cōit sci dicūt: iō alīs videt: q̄ si repudiādo vxoꝛē peccassēt: hoc sal tē eis p legē aut ꝓphas idicari debuiss;. Esa. lviij. Annūcia pplo meo pcā eoꝝ. als viderent esse nimis neglecti: si ea q̄ nēcia sūt ad salutē q̄ ñ ꝓgnoscebāt nūq̄ eis nūciata fuissent: qꝺ ñ pōt dici cū iustícia legis tpe suo obſuata vitā mereret eternā: z pp hoc dicūt: q̄ q̄uis repudiare vxoꝛē p se sit malum tm̄ ex pmissione dīna licitū fiebat: z hoc ꝓfirmant aucte Chꝛyso. q̄ dicit q̄ a pcō abstulit culpā legislatoꝛ qñ pmisit repudiū: z q̄uis hoc ꝓbabilit dicat: tm̄ pmū cōius sustinet: iō ad vtraq; rōnes rñdendū ē. ¶ Ad.j.g̃ ꝺō: q̄ aliq̄s q̄ pōt phibē ñ peccat si a phibitōe abstineat ñ sperās corꝛectōez: sed magis malū estimās ex tali phibitōe occasionē lumere: z sic accidit Moysi. vñ dīna aucte fretus libellū repudij ñ phibuit. ¶ Ad.ij. ꝺō: q̄ pphe spūs scō isprati ñ ꝺicebāt ꝺimittēdā eē vxoꝛē: q̄si spūs sci pceptū sit: sz q̄si pmissū ne mala peioꝛa fierent. ¶ Ad.iij. ꝺō: q̄ illa pmissionis silitudo ñ ē intelligenda q̄tū ad oia: sz solū q̄tū ad cām eandē: quia vtraq; pmissio ad vitandā turpitudinē facta est: ¶ Ad.iij. ꝺō: q̄ q̄uis ouicia corꝺis ñ excusaret a pcō: tm̄ pmissio ex ouicia facta excusat: q̄dam eni phibent sanis: q̄ nō phibent infirmis corꝛpaliter: nec tm̄ infirmi peccāt pmissione sibi facta vtentes. ¶ Ad. v. ꝺō: q̄ aliq̄ꝺ bonū pōt intermitti ꝺupliciter. Uno mō pp aliq̄ꝺ mai' bonū ꝓsequēduz z tūc itermissio illius boni ex ordie ad maius bonū accipit honestatē: sic itermittebat singularitas vxoꝛis honeste a Jacob pp bonum plis. Alio mō bonū aliq̄ꝺ intermittit ad vitandū maius maluz. z tūc si aucte eius q̄ dispēsare pōt hoc fiat: reatuz talis boni intermissio nō hz: sed honestatē ēt ñ acquirit: z sic indiuisibilitas mr̄imonij in lege Moysi intermittebat pp mai' malū vitandū. s. vxoꝛicidiū: z iō Chꝛyso. dicit q̄ a pcō abstulit culpam q̄uis eni inordinatio maneret in repudio : exquo pccm dicit: tm̄ reatū pene nō habebat: neq; tpalis neq; ppetue inq̄tū diuina dispensatōne fiebat : et sic erat ab eo culpa ablata: z iō etiam ipse ibidem dicit q̄ pmissū ē repudiū nō malū q̄dē: tm̄ illicitū

qō q̄dē illi q̄ sūt ō ꝑma opi. referūt ad hoc tm̄ qō hēbat reatū tpalis pene. ℣ Ad. iij. qōnē dō: q̄ ſm ꝑmā opi. vxor peccabat p̄ repudiū alteri viro cō iūcta: qz adhuc mr̄imōiū ꝑmū ñ erat solutū. mlr eni q̄to tpe viuit alligata ē lege viri: ut pz Ro. vij. Nō aūt poſſet sil̄ plēs viros hīe. ℣ Sz ſm aliā opi. sic licebat ex dispēsatōe diuina viro vxorē repudiare: ita vxori aliū viz ducē: qz inſepabilitas mr̄imonij ex cā dīne dispēsatōis tollebat q̄ inſepabilitate manēte itelligit vbū apli. ℣ Ut g̃ ad vtraſq rōnes rñdeam⁹ dō ad. j. q̄ viro licebat plēs vxores sil̄ hīe ſm dispēsatōz diuinā. z iō vna dimiſſa etiā mr̄imonio ñ soluto poterat aliā ducē: ſz nūq̄ vxori licuit hīe plēs viros: z iō ñ ē sile. ℣ Ad. iij. dō: q̄ i illo vbo Aug. mos ñ ponit ꝑ ꝓsuetudine: ſz ꝑ actu honesto ſm q̄ a more aliq̄s dī morigeratus: qz ē bonoz moz: vel sic a more phia moral̄ noīat ℣ Ad. iij. dō: q̄ oēs Matth. v. oēdit nouā legez abūdare p̄ ꝓsilia ad veterē nō solū q̄tū ad ea que lex vetus licita faciebat: ſz ēt q̄tū ad ea q̄ i veteri lege illicita erāt: ſz a multis licita putabant p̄ ñ rectā p̄ceptoz expositionē: sic pz de odio inimici: z ita ē ēt de repudio. ℣ Ad. iij. dō: q̄ vbū oēs intelligit q̄tū ad tp̄us legis noue in q̄ dicta pmiſſio ē ſubla ta: z sic ēt itelligit vbū q̄dā Chrys. q̄ dic q̄ q̄ ſm legē dimittit vxorē q̄tuor facit iniq̄tates: qz q̄ ad deū exiſtit hoicida inq̄tū hz ꝓpositū occidēdi vxorē nisi eā dimitteret: z qz dimittit ñ fornicantem in q̄ solo casu lex euāgelū vxorē dimittē pmittit. z sil̄r qz facit eā adulterā: z illū cui copulat. ℣ Ad v. dō: q̄ q̄dā interlinearis dic: Polluta ē z abominabilis: ſz illius iudicio q̄ q̄si pollutā eā p̄us dimiſit: z sic nō oz q̄ sit polluta simpl̄r. Uel dī polluta illo mō q̄ imūdus dicebat q̄ moztuū tangebat vel leprosū ñ imūdicia culpe: ſz cuiusdā irregularitatis legalis. vñ z sacerdoti ñ licebat viduā z repudiatā ducere i vxorē ℣ Ad. iiij. qōnē dō: q̄ i lege de libello repudij duo erāt pmiſſa. s. dimittē vxorē: z vxorē dimiſſā alii iūgi: z duo p̄cepta. s. ſc̄ptura libelli repudij: z q̄ itez mariū repudiās eā accipe ñ posſit: qō q̄dē ſm eos q̄ ꝑmā opi. tenēt factū fuit i pena mulieris q̄ alii nupſit: z i hoc pcco polluta ē. Sz ſm alios ut vir ñ ō facili vxorē repudiaret quā postea nullo mō recupare posſz. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̄ ad illū mali impedimētū qō ꝓmittebat aliq̄s repudiando vxorē ordiabat q̄ vir vxorē repudiatā assūere ñ posſz iterato: ut pz ex dictis: z iō dīnit⁹ ordinatū fuit. ℣ Ad. ij. dō: q̄ sēp licuit idulgē peccanti q̄tū ad rāconē cordis: ſz ñ q̄tū ad penā dīnit⁹ taxataz. ℣ Ad. iij. dō: q̄ in hoc ē duplex opio. Quidā eni dicūt q̄ licuit vxorē repudiatā viro recōciliari nisi mr̄imonio alteri viro iuncta eēt. tūc eni pp adulteriū cui mlr volūtarie ſe ſubdidit i penam ei dabat q̄ ad ꝑorē viz ñ rediret: ſz qz lex vniuerſalis ꝓhibet: iō dicūt alij: q̄ ēt anteq̄ alteri nuberet ñ poterat reuocari: exquo repudiata erat: qz pollutio ñ intelligitur q̄tum ad culpam: ſed ut dictum est.

AD tertium sic pro cedit: vr̄ q̄ cā repudij fuerit odiū vxoris ſm hoc qō dr̄ Mala. ij. Si odio habueris eaz dimitte illā. ℣ C. Deutro. xxiiij. dr̄: Cum ñ iuenerit grāz i oculis ei⁹ pp aliquā feditatē rc̄. g̃ idē qō p̄us ℣ Sz ꝯ: sterilitas z fornicatio magis ꝯriant mr̄imonio q̄ odiū. g̃ illa poti⁹ debuerūt eē cā repudij q̄ odiū. ℣ C. odiū pōt creari ex vtute eius q̄ odio hēt. Si g̃ odiū ē sufficiēs cā: tūc mlr posſet repudiari pp vtutē suā qō ē absurdū. ℣ C. Deutro. xxj. dr̄: Si dimiſerit vir vxorē suā z postea odio eam habuerit: z obiecerit ei stupr̄ aut ꝓiugiū: si in p̄batōe defecerit vberabit: z centū siclis argēti ꝓdēnabit: z nō poterit eā dimittere omi tpe vite ſue. g̃ odiū ñ ē cā sufficiēs repudij. ℣ Uter⁹ videt: q̄ repudij cauſe debebāt in libello scribi: qz p libellum repudij scriptū a pena legis absoluebatur. ſz hoc oino videt iniuſtū nisi cauſis sufficiētibus repudij assignatis. g̃ oportebat illas scribē i libello. ℣ C. ad nihil illa scripta valere videbant: nisi ut cāe repudij onderent. g̃ si ñ inſcribebant: frustra libellus ille sibi tradebat. ℣ C. hoc mgr̄ dic in lr̄a. ℣ Sz ꝯ: cauſe repudij aut erāt sufficiētes aut ñ. si sufficientes p̄cludebat mulieri via ad scōas nuptias: que ei ſm legē ꝓcedebant. si aūt insufficiētes oēdebat iniuſtū repudiū: z sic repudiū fieri non poterat. g̃ nullo mō cauſe repudij inſcribebant. ℣ Rñdeo dō ad. j. qōnem: q̄ cā pmiſſiōis repudiādi vxorē fuit vitatio vxoricidij: ut sci cōiter dicūt. ꝓria aūt cā hoicidij ē odiū: z iō ꝓria cā repudij ē odiū. ſz odium ex aliq̄ cā causat sic z amor: z iō etiaz oz alias cās repudij ponē remotas q̄ erāt cā odij. Dic aūt Aug. in glo. Deutro. xxiiij. Multe erāt in lege cāe dimittēdi vxores: xp̄s solā fornicationē excipit: ceteras molestias iubet ꝑ fide z castitate ꝓugij sustineri. De aūt cāe itelligunt feditates i corpe puta infirmitas: vel aliq̄ notabilis macula: vel in ania: sic fornicatio: vel aliq̄d h⁹mōi q̄ in moribꝰ inhonestatē facit. Sz q̄dā has cās magis coartāt satis ꝑbabiliter dicētes: q̄ non licebat vxorē repudiare nisi pp aliquā cām p⁹ mr̄imoniū supuenientē: nec pp quālibet talē: ſz pp illas solū q̄ p̄nt bonū ꝓlis impedire: vl̄ in corpe: ut sterilitas aut lepra vl̄ aliq̄d h⁹ modi. vel in ania: ut si eēt maloz moz q̄s filij ex ꝓuersatōe ad ipam imitarēt. Sz q̄dā glo. sup illō Deutro. xxii. Cū ñ iuenerit grāz rc̄. videt magis arctare. s. ad pcēm cū dicit ibi p feditatē pcēm intelligi. sed pcēm glo. nomiat nō solū i moribꝰ anie: sed etiā in natura corpis. ℣ Sic g̃ ꝑma duo ꝓcedim⁹ ℣ Ad. iij. dō: q̄ sterilitas z alia h⁹ modi sūt cause odij: z sic sūt cāe remote. ℣ Ad. iij. dō: q̄ pp virtutē nō est aliq̄s odibilis p se loquēdo: qz bonitas cā ē amoris: z iō rō ñ seq̄tur. ℣ Ad. v. dō: q̄ hoc dabat in penā viri q̄ ñ posſet in ꝑpetuū repudiar

vxozē in casu illo: sic ēt in alio casu qñ puellā ōflo rauerat. ¶ Ad.ij. qōnem dō: q cāe repudij in spe ciali nō scribebant in libello: sz i generali: ut oñderet iustū repudiū: sed ſm Josephū: vt mulier hñs libellū ꝓscriptū de repudio alteri posset nubē: alias eni ei traditū nō fuisset. vñ ſm eū erat scriptura talis: ꝓmitto tibi q nunq̄ tecū ꝓueniā: Sz ex Aug. ideo libellus scribebat: ut moza interueniēte z ꝓsilio scribaz dissuadente vir a ꝓpositō repudiandi desistēt. Et p hoc pz solutio ad obiecta. Qō. III.

QUinde queritur de virginitate. Et circa hoc querunt tria. Primo qd sit v̄ginitas. Scdo vtz sit vt̄. Tertio de ꝓpatōe ei⁹ ad alias vtutes.

AD primuz sic proce dit: videt q v̄ginitas ñ sit in carne cozruptibili incozruptōis ꝓpetua meditatio: ut Aug⁹. dicit in li. de nuptijs z ꝓcupiscētia: qz post resurrectionē scē v̄gines suā v̄ginitatē nō amittēt. sed tūc nō erūt i carne cozruptibili. g̈ cozruptibilitas carnis ñ oz poni i diffinitōe v̄ginitat⁹. ¶ Ō. v̄ginitas ponit ps ꝓtinētie q̄ ad tpantiā reducit. sed meditatio ñ ē act⁹ tpantie: sz magis intellectualiū vtutum. g̈ ñ oz poni tanq̄ gen⁹ virginitat⁹. ¶ Ō. virginitas ñ ē firmi⁹ bonū q̄ charitas aut alie virtutes: imo magis fragile. sed ꝓpetuitas ñ ē de rōne charitat⁹: alias charitatē semel habitā ñ ꝓtigeret amittere: qđ in. iij. li. di. xxxj. ꝓbatū ē. g̈ nec ꝓpetuitas i diffinitōe virginitatis poni oz. ¶ Ō. incozruptōnis ꝓpetua meditatio tollit ꝓ cozruptionē mētis: ō qua dī Matth. v. Qui viderit mulierē ad ꝓcupiscēdā eā ⁊c. sz p hoc ñ tollit virginitas: qz talis cozruptō repari pōt: nō aūt virginitas ut in lra dī. g̈ virginitas non est perpetua incozruptionis meditatio.

¶ Ō. ꝓpetua incozruptionis meditatio sine cōcubitu pdit nō solū mēte: sz ēt carne: sic pz in pccis ꝺnām. sed sine ꝓcubitu virginitas nō pdit: quia ut Aug. dicit in li. de virginitate: Virginitas ē p piaz ꝓtinentiā ab oi ꝓcubitu ꝛmunitas. g̈ idē qđ prius.

¶ Ō. Ambro. dicit in li. de virginitate: q virginitas ē expers ꝓtagionis integritas. sz ꝓtaminat cozpus p pollutionē nocturnā. g̈ virginitas ſm hoc amittit. nō aūt ꝓpetua incozruptōis meditatio ꝓdit. g̈ ⁊c. ¶ Ō. virginitas pōt p violentiā auferri: alias ille q̄ ꝓberet cū illa q̄ p violentiā ab alio defloratā nō efficeret irregularis: nō aūt ꝓpetua carnis meditatio. g̈ idē qđ ꝓus. Quōdeo dō: q virginitas ut ex dictis Ambro. pz: integritas q̄dam ē. vñ ꝓpuationē cozruptōis dī que i actu generatōis accidit: vbi triplex cozruptio est. Una cozpalis tm̄: in hoc q claustra pudoris frangūt. Alia spūal⁹ z cozporalis sil⁹: ex hoc q p decisionē z motū semis i sensu delectatio generat. Tertia ē spūalis tm̄: ex hoc q rō huic delectatōni se subdit: in q̄ integritatē perdit q̄tū ad actū: qz ipossibile ē aliq̄d itelligere i ipa ut phs dicit in li. Eth. vnde ipa rōnis absoꝛptio cozruptio dī. hec aūt tertia cozruptio non ē rōnis actus: sz q̄dā passio p accns ei ꝓueniēs ex passione inferioris ptis: sic p somnū vel freneticz z alias passiones cozpales ꝓtingit rōnis actū impediri p accns. Cū g̈ virtus z vitiū in actu rōnis ꝓsistētis z discretis pficiat: i oib⁹ pdictis cozruptōnib⁹ ñ inuenit sufficiēs rō vitij aut virtut⁹: sz oz addere rōnis consensū vel dissensū. Et qz v̄ginitas i genē moris est ptinēs ad vtutē: iō dicit Lucia: q nō inq̄nat cozp⁹ nisi de ꝓsēsu mētis inq̄natōe. s. q̄ v̄ginitatis puritati opponit. Prima g̈ cozruptio q̄ est cozpalis tm̄ ñ ē mā vtutis vel vitij: nisi p accns mediāte aliq̄ aie passione. vñ si p aliquā incisionē claustra pudoris rūpant ñ mal⁹ detrimētū v̄ginitati inerit q̄ si pes aut man⁹ gladio incideret. Sz scda z tertia cozruptio sūt mā v̄ginitatis z oppositi eius sic z alie passiones aie sūt mā vtutū moralīū z oppositoꝛ vitī oꝛ: sz in actu rōnis eligētis vel repudiāt⁹ cozrupti ones pdictas: finaliē pficit inq̄natio quā v̄ginitas ꝓuat p ꝓnās ipa v̄ginitas: z iō Aug. in diffinitiōe pdicta posuit hoc q ex pte rōnis se hz. s. meditatōnē q̄si v̄ginitatis gen⁹ ponēs actum ꝓhibitū sic frequēter fieri solet. incozruptionē aūt posuit q̄si obiectū siue māz: sed addit subiectū determiatū p h⁹ qđ dic: in carne cozruptibili: qz ꝓuatio z hitus nata sūt fieri circa idē. ¶ Ad. j. g̈ dō: q q̄uis post resurrectionē sci carnis cozruptionē nō hēant: hñt tn̄ nām carnis q̄ cozruptibilis fuit: z iō i eis eē poterit v̄ginitas sic in subiecto: nō aūt in angel⁹ i qb⁹ cozruptō quā v̄ginitas ꝓuat nata eē ñ fuit: z preciꝓue hoc ad rōnem v̄ginitatis sufficit: q ñ solū respicit qđ pñs ē: sz qđ pteritū ē. nō eni ē v̄go ex hoc solū q ñ cozrūpit: sz ex h⁹ ē ēt q nūq̄ cozrupta fuit. ¶ Ad. ij. dō: q q̄uis act⁹ moral⁹ vtutis i volūtate pficiat: tn̄ rō formā virtut⁹ i ea ponit: ut dī in. vj. Eth. z iō q̄dā socratici oēs virtutes scias dicebāt: z hoc mō loquēdi vtit Aug. meditatōz ꝓ electōne ponēs. ¶ Ad. iij. dō: q in actu virtutis nō solū requirit discretio ex pte rōnis: sz ēt firmitas q̄daz ex hitu inclinās ad actū p modū nāe: z sic cāe nāles q̄tū est de se ordinate sūt imobilit ad effect⁹ ꝓpos rōne cui⁹ dicere possum⁹ lapis ꝓpetuo descēdit de orsū q̄uis h⁹ q̄nq̄z impediri possit: ita z hitus virtutis q̄tum est de se imobiliter ordinat ad actū ꝓpriū q̄uis q̄nq̄z hñs actū virtutis ꝓrium agat: z rōne ꝓpetue imobilitatis ꝓsueuit poni ꝓpetuū in diffinitionibus virtutū: sicut in ꝓin. digestoꝛum dī: q iustitia est constans z perpetua voluntas. z sic etiaz Aug. ponit ꝓpetuū in diffinitione v̄ginitatis q̄uis v̄ginitatē q̄nq̄z hñtes eā amittāt: ut sic in predicta diffinitione discretio electionis q̄ē actus v̄ginitat⁹ ſm q ad gen⁹ ptinet moris ex meditatiōe intelligat sz imobilitas ex ꝓpetuitate. ¶ Ad. iij. dō: q coz-

ruptio mētis ut ex dictis accipi pōt ē duplex. Una que ē q̄si passio mētis: qñ mēs subdit delectationi q̄ in coitu solet accidere: ⁊ qz hec delectatio ꝓplet in semis distillatōe: iō talis corruptio mētis ñ pōt accidere sine aliq̄ corruptōe carnis q̄ dicta est fieri p seminis decisionē. Alia aūt ē corruptio mētis q̄ est actus eius. s. ꝓsensus aut electio p̄dicte corruptōnis. Dz qz vires iferiores sequūt motū superiorū: iō q̄nq̄ ꝓtingit q̄ ex actu mētis cogitantis de corruptione carnis ⁊ intēdentis delectationē ipius experiri: calor excitat in corpe ⁊ semē distillat ⁊ causat delectatio q̄ mēs suffocat sic in coitu: ⁊ tūc absq; dubio v̄ginitas ē amissa. Si aūt corruptio sistat in actu mētis ꝓsentiētis amittit q̄dē v̄ginitas fm illud formale q̄ hz in mēte: nō aūt rōne eius q̄ est māle in ipa. vñ talis nō pōt dici v̄go nisi māliter: ⁊ iō hec v̄ginitatis amissio pōt recuperari: nō aūt illa v̄ginitatis amissio in q̄ ēt illud q̄ ē māle subtrahit: qz v̄ginitas ex pte sui actꝰ respicit tm̄ pñs aut futurū: sic ē in q̄libet v̄tute. electio eni aut pñs aut futurū respicit: nō aūt ꝓteritū: Dz ex pte māe nō solū pñs Dz ꝓteritū respicit. dr̄ eni v̄go q̄ elegit incorruptionē q̄ est mālis in v̄ginitate: quā nūq̄ amisit ⁊ hīe ⁊ ꝓfuare: ñ aūt exigi q̄ nūq̄ ꝑiā electionez habuerit: Dz q̄ nūq̄ ꝑiā corruptōnē: ex hꝰ aūt v̄ginitas amissa recupari nō pōt: qz illud q̄ in ꝓteritū trāsit recupari ñ pōt. ¶ Ad. v. dō: q̄ ille q̄ sine ꝓcubitu se corrūpit: nō ē dubiū q̄ v̄ginitatē amittit: ēt q̄tū ad id q̄ ē māle i ipa: qz tñ ꝓcubitꝰ nō assit: adest tm̄ delectatō q̄ i ꝓcubitu corruptōez v̄ginitatē facit. Si aūt luxuria ꝑ nām tps pfecte etatis ꝓueniat cū non assit semis decisio ⁊ p ꝓñs nec delectatō ꝓpleta mētē suffocās: ñ amittit v̄ginitas q̄tū ad id q̄ ē māle i ipa. ¶ Ad. vj. dō: q̄ passiones ptis sēsitiue ñ pñt eē mā vtutis: nisi fm q̄ sūt ordiabiles a rōne i eis mediū ponēte: put ꝓcupiscibilis ⁊ irascibilis obediūt rōi: ⁊ iō delectatio q̄ i sōnis accidit cū semis decisiōe ñ ē mā vtutis: ⁊ pp hꝰ nec talis corruptio incorruptōz tollit q̄ ē v̄ginitatis mā: ⁊ iō rōne talis pollutōis v̄ginitas ñ pdit. ⁊ silis rō ē d̄ mlribus q̄ dormiētes ⁊ iebriate aut amētes a viris cognoscūt nisi forte hac itentōe dormitū irēt ut a viro cognoscēnt. ¶ Ad. vij. dō: q̄ illō cuiꝰ ꝓncipiū totaliter est extra ñ ē ordiabile a rōne: ⁊ iō eadē rōne nec ille q̄ p violētiā corrūpit siue ab hoie siue a demōe icubo v̄ginitatē amittit: si q̄tū pñt renitat ut ꝓfuent corpꝰ a corruptōe immune: vl̄ saltē mētē ꝑiā ꝓsēsu. Quia tñ i signatōib⁹ sacrōz magis attēdit q̄d exterꝰ geritur: q̄ q̄d iterꝰ fit: irregularitas q̄ ex defectu signatōis i sacrō cāt nihilominꝰ iducēt i illū q̄ v̄ginē dēflorata violēt ducēt i vxorē: ⁊ ꝑcipue cū pp delectatōz nimia ratio in actu illo suffocetur: difficilimū est tali delectationi dissentire in statu illo: et ideo ꝓsumptio videtur esse q̄ consenserit.

AD secūduz sic ꝓ

cedit: videtur q̄ v̄ginitas ñ sit v̄tus: omnis eni vt̄ ꝓsistit i medio. Sz v̄ginitas ñ ꝓsistit i medio: sed maxie i extremo: qz ꝓsistit in abstinēdo ab oi delectabili circa q̄d ē castitas. g̃ ñ ē vt̄. ¶ D. vtutū vl̄ cū sint d̄ iure nāli oi tpe licuerūt. Sz i statu nāe ꝓdite ñ licuisset v̄ginitatē ꝑuare: qz eēt ꝯ ꝓceptū: ut hēt Gen. j. Crescite ⁊ mul. silr nec tpe legis Moysi qñq̄ ñ relinq̄batꝰ semē sup terrā maledictōi legis subiacebat. g̃ v̄ginitas ñ ē vt̄. ¶ D. nulla vt̄ ē q̄ amitti possit sine pcō: ⁊ q̄ p pniaz ñ recupet. Sz virginitas amittit sine pcō i actu mīmōiali: nec p pniaz pōt recupari. g̃ ñ ē vt̄. ¶ D. oīs vt̄ ē hiꝰ acq̄situs vl̄ ifusꝰ. Sz v̄ginitas ē i illis q̄ ñ hñt aliq̄ hītū acq̄situ vl̄ ifusū: sic i pueris ñ baptizat. g̃ ñ ē vt̄. ¶ D. oīs vt̄ ordinat ad actū aliq̄: ñ aūt v̄ginitas: sed magis ꝓportat puatōz actꝰ. g̃ ñ ē vt̄. ¶ D. q̄ hz vnā vtutē hz oēs. Sz q̄ caret v̄ginitate q̄nq̄ hz alias virtutes. g̃ v̄ginitas ñ ē vt̄. ¶ D. vtute nullꝰ male vtitur. Sz v̄ginitate aliq̄s male vtit: ut pz d̄ v̄giniꝰ fatuis Matth. xxv. g̃ ñ ē vt̄. ¶ D. ꝓtinētia v̄ginalis diuidit ꝯ mīmoniale ⁊ viduale. Sz mīmoniū nō ponit vt̄ neq̄ viduitas. g̃ neq̄ v̄ginitas ē virtus. ¶ Dz ꝯ ē q̄d̄ dr̄. j. Cor. vij. Unusq̄sq̄ ppriū donū hz ex deo. ⁊ loq̄tur d̄ v̄ginitate. dona aūt dei sp̄ualia vtutes sūt. g̃ v̄ginitas ē vt̄. ¶ D. Ambro. dic̄ i li°. de v̄ginitate: Innuitat v̄ginitatē amor ut d̄ v̄ginitate aliq̄d dicamus: ne velut trāsitu quodā pfecta videat q̄ ꝓncipalis ē vt̄. ¶ D. nihil meret ꝑmiuz nisi vtus. sed v̄ginitati debet ꝑmiū. s. fructꝰ centesimus ut sci dicūt ⁊ aureola. g̃ ē vtus. Q ñdeo dō: q̄ sic dr̄ões ⁊ sūptꝰ sūt mā liberalitatis: ita delectationes i venereis sūt mā castitatis ⁊ ꝓtinētie. in genē aūt dationū magnitudo sūptuū exigit spēalē vtutē q̄ magnificētia vocat pp sui difficultatē: ⁊ qz tē perātia vl̄ castitas i cohibēdis delectatōibus magna hz difficultatē: iō illud q̄ ē ꝑcipuū in ista mā maxima hñs difficultatē. s. ab oi corruptōe carnalis delectatōis imunitas spēalē vtutē exigit: q̄ v̄ginitas dr̄. vñ si v̄ginitas ꝑ sui ꝓpleta rōne ut dictuz ē accipiat: sic v̄ginitas ē spēalis vt̄: sic eni nihil aliud importat q̄ electionē ꝓseruādi incorruptionē: et hec electio si sit pfecta ex aliq̄ hītu vtutis ꝓcedere dz: tñ v̄ginitas sup hꝰ ponit statū vtutis i q̄ hītus i actu exire possit: ñ aūt pōt exire i actū electōnis incorruptōz fuādi nisi sit incorrupta: qz electio ipossibiliū ñ ē. iposs̄ibile aūt ē incorruptōez amissā recuparе: Sz māz magnificētie amissā possibile est recuparе: ⁊ q̄tū ad hꝰ ē dissimile d̄ magnificētia ⁊ v̄ginitate. Alij aūt dicūt: q̄ v̄ginitas ñ noiat vtutē: Sz statum perfectum virtutis: ⁊ hac rōne sancti quadoq̄ eam virtutem nominant: ⁊ fm hanc opinionem facile ē rñdere ad obiecta. Sustinendo tñ pmā opi. respondendum est ad obiecta. ¶ Ad. j. q̄ dicendum: q̄ apud theologos ut quidam dicunt virtus non semper est in medio. Sed hoc dicentes ignorāt q̄d sit mediū vtutis. Cū eni mediū vtutis

accipiat ſm rōnem rectā: ſi aliq̄d nō ſit in medio nō eſt ſm rōnem rectā: ⁊ ſic nō pōt eſſe laudabile nec⁹ vtuoſū: ⁊ iō oō ē: q̄ vginitas ē in medio ratō nis recte: qō q̄dem mediū nō accipit ſemp ſm q̄ti tatē eius circa qō eſt vtus: q̄ q̄titas eſt inter ſuper fluū ⁊ diminutū: cū ſint aliq̄ vtutes q̄ pueniāt ad maximā q̄titatē in ꝓpria mā: ſic nullus maioꝝ⁹ ſe dignificat q̄ magnanimus: nec aliq̄s maiores ſū ptus facit q̄ magnificus: ut pz in. iiij. Ethi. ſz accipi tur ſm ꝓportionē oium circūſtantiaꝝ veſtientū actū: ⁊ ſic ille q̄ maxima dona dat: in medio conſi ſtit in eo q̄ mediocritas ſeruat in dando cui oz et nō oz: ⁊ pp qō oz: ⁊ ſupfluū ē in eo qō dat ubi nō oz: vel pp qō nō oz: etiā ſi maiora dent. Silr ēt vir ginitas q̄uis ſit in vltimo extremi q̄tū ad id circa qō eſt: qz ab omni corrūpente delectatione abſti net: tñ eſt in medio inq̄tū alias debitas circūſtan tias mediocriꝫ ſeruat: ⁊ ſupfluū eēt ſi aliq̄s fuare vellet vginitatē qñ nō deberet: ſicut tpe legis Mo yſi: vel pp qō nō deberet: ſic virgines veſtales: ſilr ſm alias circūſtātias. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ſic dictū eſt mediū virtutis accipit ſm ꝓportionē circūſtantia rū ad rōnem rectā: ⁊ qz tp⁹ ē vna ō circūſtantiꝫ nō eſt inconueniēs aliq̄d eē illicitū vno tpe: qō ē li citū vel virtuoſū ſi alio tpe fiat: ⁊ iō ſi in tpe quo deus ad multiplicationē generis hūani vel cultus diuini hoies opi ꝓiugali inſiſtere volebat: aliquis ꝓpio motu incoꝛruptionē ſeruaſſet: fuiſſz i extre mo diminutionis: qz abſtinuiſſet a delectabili om ni qñ nō debuiſſet: ſed poſtea facta multiplicatōe hūani generis: vel colētiū deū ſufficiēti: nō peccaſ ſet virginitatē ſeruās: etiā in lege Moyſi: vel i ſta tu nature integre: ſi hō nō peccaſſet nō feciſſet cō tra p̄ceptū: qz multiplicatio poterat fieri p alios: ſed ſupra p̄ceptū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ſtatus ille virtu tis quo virtus in actū ſuū exire poſſit pōt amitti ſine pcō: ⁊ cū pcō indifferenꝫ: tñ recupatur p pe nitentiā: ſic aliq̄s ditiſſimus magnificus pōt dare oīa ſua paupibus: ⁊ ſic ſine pcō ſuo ei eueniret q̄ in actū exteriorē virtutis exire nō poterit. ſi aūt in turpes vſus facultates ſuas cōſumat: hoc erit cum pcō: nec tñ p pniam ſtatū p̄mū recuperabit: ⁊ iō virginitas q̄ ſtatū illū dicit virtutis in quo virtus poſſit exire in actū: ⁊ p pcm amittit in fornicatōe ⁊ ſine pcō in actu mrimoniali: nec vnq̄ p pniam recupat. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ illud qō eſt mā virgini tatis pōt eē in illis q̄ nullū habitū virtutis hñt: ſic in pueris ante baptiſmū: in q̄bus eſt p̄mus virgini tatis gradus quē nā dedit: ⁊ ſicut in illis q̄ ad tem pus incoꝛruptionē p̄dictā fuare volūt: tñ cū ꝓpo ſito nubēdi ſuo tpe: q̄ hñt ſcām vginitatis graduꝫ nec tñ dicunt virgines niſi māliter: ſed cōpleta rō virginitatis put eſt virtus nō ē niſi in illis qui hñt electionē ꝓſeruādi integritatē hactenus cuſtoditā vſq⁹ in finē: ſiue ſine voto: vl cū voto: ⁊ hec electō pfecta eſſe nō pōt ſine habitu informantep̄am: ſi aūt ſit informis: erit actus virtutis ſic virtutē p̄ce dens: ſic ⁊ de alīſ actib⁹ virtutū ꝓtingit. ¶ Ad. v. dō: q̄ tpantia ſic in. iij. li⁹. oiſ. xxxiij. dictū ē p̄ncipa liter ꝓſiſtit in cohibendo delectatōnes. vñ de p̄nci pali intentione ſua hz quendā actū interiorē. ſ. ele ctionē refrenādi ꝓcupiſcentias: ſz exteriorē nō hz q̄tum ad id qō eſt p̄ncipale in ipa niſi p accidēs ⁊ ex ꝓnti: in hoc. ſ. q̄ aliquos actus exteriores adhi bet ad cohibendū a delectationib⁹: qō magis im portat q̄ eliceat: ſic recedendo ab aſpectib⁹ ꝓcupi ſcibiliū. vti eni delectatōnib⁹ ſm meſurā rōnis eſt de ſcōaria intentōne tpantie: ⁊ qz virginitas ē p̄nci paliſſimū in tpantia: iō nō hz niſi actū exteriorē niſi ex ꝓnti: ſz oino vſum exteriorē ꝓcupiſcentie co hibet. ¶ Ad. vj. dō: q̄ ille q̄ hz vnā virtutē hz ali quo mō oēs: nō tñ q̄tum ad omne id qō eſt in vir tute: ſic qui hz liberalitatē: qñq⁹ nō hz magnificen tiā q̄tum ad ſtatū illū quo poſſit exire in actū ex teriorē: ⁊ ſilr q̄ hz tpantiā nō hz ſtatū quē virgini tas dicit pp impfectionē: q̄uis hēat id qō facit rō nem virtutis in virginitate: ſic ecōtrario ꝓpter p fectionē xp̄s hz charitatē nō tñ fidē ꝓpter ſtatum impfectionis quē fides ipoꝛtat: ⁊ ſi hēat q̄cq̄d eſt pfectionis ⁊ virtuoſitatis in fide. ¶ Ad. vij. dō: q̄ materia virginitatis quā fatue virgines hīe p̄nt aliquis male vtit non aūt virginitate accepta ſm ſuā completā rōnem. ¶ Ad. viij. dō: q̄ viduitas ⁊ mrimoniū nō importat aliquē alterū gradū cir ca materiā tpantie: ſicut virginitas. vñ ñ ē ſilis rō.

AD tertiuz ſic ꝓceditur: videt q̄ virginitas maioꝛ ſit oib⁹ virtutib⁹: decoꝛ eni eſt de rōne virtutis. ſed virgini tatis decoꝛ eſt maximus. g̃ ipa eſt maxima vitutū ꝓbatio medie. Ambro. in li. de virginitate dicit: Pulchꝛitudinē q̄s pōt maioꝛē eſtimare decoꝛe ei⁹ ſ. virginis que amat a rege: ꝓbat a iudice: dedicat dño: ꝓfecrat deo: ſēp ſponſa: ſemp innupta: ut nec amoꝛ finē hēat: nec damnū pudoꝛ: hec aūt pfecte vera pulchꝛitudo eſt cui nihil deeſt: q̄ ſola meret audire a dño: tota formoſa es ⁊c. ¶ Ꝑ. Cypꝛian⁹ dicit: Nūc nobis ad virgines ſm⁹ ē: quaꝝ q̄ ſubli mioꝛ glia eſt maioꝛ ē cura: flos ē ille eccliaſtici ger minis: decus atq⁹ ornamētū gr̃e ſpūalis: illuſtrioꝛ portio gregis xp̄i. g̃ idē qō p̄us. ¶ Ꝑ. maius p̄miū maioꝛi virtuti debet. ſed virginitati ōbet maximū p̄miū. ſ. fructⁿ cēteſim⁹ ⁊ aureola. g̃ ⁊c. ¶ Ꝑ. maxi ma dignitas vtutū ē q̄ p eas deo ꝓiūgimur. ſz ꝓpi q̄ſſime deo ꝓiūgit vginitas: qz icoꝛruptio facit eē primū deo: ut dī Sap. v. ⁊ in Apoc. dī: q̄ vgines ſequūt agnū q̄cunq⁹ ierit. g̃ ē maxia vtutū. ¶ Ꝟz ꝫ ē qō i lra dī q̄ celibatus Johis ñ pfert ꝓiugio Abrae. ¶ Ꝑ. Ber. dicit ſup euangeliū Miſſus ē: q̄ plus placuit deo. ſ. hūilitas Marie q̄ ipius vginitas. g̃ vginitas nō ē maxima vtutū. ℟ ñdeo dō: q̄ vna vtus ⁊ q̄tum ad actū ⁊ q̄tum ad habitū pot

dici excellentior alia duplicit. s. p se ⁊ p accidens. Per se qdē mensurat actus vtutū ex rōne obiecti sui ex quo spēz hñt: Sed p accidēs ex pte subiecti: sic actus etiā in quis rebus dī melior si fiat ex magis pmpta volūtate vel tpe magis oportuo ⁊ alijs infinitis modis: qz cause p accns infinite sūt: ⁊ pp hoc relinquunt ab arte. vnde hac ꝓpatione omissa sciendū est: q cū bonū spūale sit nobilius et melius q̄ bonū corpis: vtutes ille q̄ hñt p obiecto bonū spūale sūt simpliciter meliores q̄ ille q̄ hñt aliqō corpale ut corpali adiunctū: ⁊ io vtutes intellectuales ⁊ theologice sūt digniores q̄ vtutes morales q̄ sūt circa actus ⁊ passiones aliquo mō corporales: ⁊ inter vtutes morales: illa p se loquēdo ē melior q̄ magis appropinquat ad p̄dictas q̄ qdez appropinquatio pōt attendi dupliciter: Uno mō q̄tū ad ꝓuenientiā subiecti: ⁊ sic iusticia q̄ est in voluntate est pciquissima ⁊ dignissima: ⁊ post hoc fortitudo que est in irascibili q̄ est q̄si qddā ꝓsiniū rōnis ⁊ sensualitatis: ut in. iij. ii. di. xxvj. dictū est. et vltimo tpantia que est in ꝓcupiscibili. Alio modo pōt attendi ppinqtas vtutis moralis ad intellectualem put disponit ad ipam: ⁊ sic iter oēs morales ppinquissima est tpantia: qz p delectatōes q̄ sūt eius mā maxie nata est rō enumerari: ⁊ inter ptes tpantie pcipue castitas: qz in delectationib⁹ circa quas ē rō totaliter obruit. vñ Cōmen. dicit in. vij. phy. q castitas maxie valet ad sciētias speculatias ⁊ in genē castitatis pcipue vginitas. Sic g̈ dō ē: q vginitas nō est dignior oibus alijs vtutib⁹: sed est dignior aliq̄ mō oib⁹ virtutib⁹ moralib⁹. ⁊ simpliciter p se loquēdo oib⁹ spēbus tpantie. ¶ Ad j. g̈ dō: q delectationes circa q̄s est tpantia sūt turpissime: ut in. iij. Eth. pz. eo q sunt in cōib⁹ nobis ⁊ brutis. vñ tpantia q̄ has cohibet pcipue vendicat sibi pulchritudinē cōem oibus virtutibus: sic fortitudo vēdicat sibi difficultatē: iusticia rectitudinē: ⁊ ppter h⁹ virginitas q̄ est sūmus tpantie gradus: sūmā decoris sibi vēdicat: non tn sequitur q sit dignissima virtus. ¶ Ad. ij. dō: q oia vba p̄dicta Cipriani q̄ excellentiā oñdunt vginitatis ptinent ad pulchritudinē. vñ eodē mō dō est sic ad primū Vel dō q vgines hñt cū virginitate alias virtutes Alij aūt nō hñt vginitatē cū alijs vtutib⁹: ⁊ io nō ē eadē rō ꝓpādi vginitatē cū alijs vtutib⁹ ⁊ vgines alijs hoibus. ¶ Ad. iij. dō: q aureola ē pmiū accidētale ⁊ fructus silr. pmiū aūt eēntiale ē dignius accidētali: io simpliciter loquēdo ille vtutes sunt potiores q̄bus maius pmiū eēntiale debet. pmiuz aūt accidētale nō tā respicit vtutis radicē q̄ statuz vtutis: ⁊ pterea aureola ñ solū virginib⁹ debet: sed ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctorib⁹. fructⁿ aūt soli ptinētie debet in q̄ sūmū locū tenet vginitas: qz p ptinentiaz rēpmunt ille delectatōes q̄ maxie gustū spūal' oul cedis impediūt: quē fructⁿ suo noie iportat. ¶ Ad ij. dō: q incorruptio facit cē primū deo in quem corruptio ñ cadit p q̄ndā silitudinē imitationis: ⁊ qz deo magis possum⁹ eē silles mēte q̄ carne: io incorruptio mētis q̄ omni pcō opponit: ⁊ p omnē vtutē est facit deo ē primū: sz vginitas hz vtrāq; incorruptionē: ⁊ io q̄tū ad plura facit deo silez. l. in corpe ⁊ aia: rōne cui⁹ dī q sequtur agnū q̄cunq; ierit. ⁊ Ambro. q nihil ei deest: nec tn sequit q magis facit vginitas deo primū q̄ oēs vtutes: sed fm plura. ¶ Ad. v. dō: q in lra mrimoniū Abrae eq̄ parat celibatui Johānis q̄tū ad meritū pfonaruz qz tn merebat Abraā in ꝓiugio sic Johānes i virginitate: qz ex equali pmptitudine seruiebat deo fm statū sui tpis: ⁊ hec ꝓpatio ē p accidētalia vtutū. ¶ Ad. vj. dō: q hūilitas videt vtutib⁹ ppinqssima esse: qz p eā hō se ex reuerētia deo subijcit: et p ꝓns alijs pp deū: ⁊ io simplicit loqndo vginitatē hūilitas excedit. ¶ Maledicta erit sterilis ꝛc. hec maledictio nō culpe sz pene: nō tn q̄tū ad defectū nature quē hz vginitas in plis defectu: sz ēt q̄tum ad infamiā: qz opprobrio hēbat. ¶ Immoderat⁹ vsus ꝛc. h⁹ dī q̄tū ad intentionē eoz q nūc ut plurimū ꝓhunt mrimoniū pp infirmitatē libidinis: q̄ rōne antiq̄tus fornicabant: ⁊ io addit fere: qz fornicatio oīs erat pcm mortale: ñ aūt oīs imoderatus vsus ꝓiugū. ¶ Facilius ptinere pñt ꝛc. q̄ nos sz possum⁹ pp magnitudinē vtutis q̄ in eis erat: vel q̄ ipi possent mrimonio ꝓiungi cōsiderata vi honestatis q̄ iustos trahit ut difficile sit eis peccare: vel in aliquo a pfecto statu vtutis declinare. ¶ Publici muneris ꝛc. Sciendu⁹ q q̄uis Loth credat imunis a pcō mortali fuisse: filie tn eius ñ oino excusant a pcō mortali: sed ex pietate intentionis mīn⁹ peccauerūt. fuit eni leuis estimatio super quā se fundauerūt: ⁊ pterea si eis p certo cōstitisset totū gen⁹ humanū perīsse debuisset diuinū ꝓsiliū: ⁊ pīs expetere in tā horribili facto qō erat ꝓtra pmā institutionē mrimonij: vbi pr ⁊ mater phibent. Hen. ij. Propter h⁹ relinq̄t hō pīem ꝛc. ¶ Que tn modificati ꝛc. hec modificatio nō attēdit q̄tum ad delectationis q̄titatē in actu: sz q̄tuz ad debitā limitationē circūstantiaz. ¶ Continentia Jobis ꝛc. ptinentia accipit hic cessatio a carnali ope oīno. ¶ Eas eni nō vxores ꝛc. qdam dicūt q nō erant vere vxores: sed qz vxorio affectu ⁊ intentione plis eis cōiungebant q̄nq; vxores dicunt Alij dicūt q vere vxores erāt: sed dicunt ꝓcubine: qz ancille manebāt: ⁊ filij nō earū: sed dñaz suaz noie nascebant: ⁊ hoc verius videt. ¶ Plures habere nō plurimas. plurime dicunt q̄bus non pōt ope carnali ad pregnādū satisfieri sine mentis enervatione: frequētia eni talis actus oīno mentē enervat. ¶ Non pōt caro ante corrūpi. hoc intelligit de corruptione ad genus moris ptinente: quā virginitas excludit. ¶ Sanctius ē mori fame ꝛc. ℣. j. Cor. x. Nihil reiciendū ꝛc. Et dicendū q dz intelligi anteq̄ comederet in veneratione idoli: vel cuz

q̃dã exteriori pfessione idolatrie: sic̃ si a pſecutore in signũ fidei xp̃iãe fracte exigẽt. Di. XXXIIII.

¶ Hinc superest attendere ꝛc̃. Postq̃ determinauit mgr̃ de mr̃imonio ꝛ causis eius: hic determinat de pſonis cõtrahẽtibus mr̃imoniũ. ꝛ diuidit in ptes duas. In p̃ma determinat ō impedimẽtis mr̃imonij q̃ nõ faciũt pſonas penitus illegitimas ad ꝓtrahendũ: in sc̃da de illis q̃bus pſone penitus ad mr̃imoniũ illegitie reddent. dis. xxxvj. ibi Sũt g̃ q̃dam ordines ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de ipedimento quodã mr̃imonij qō facit pſonã nõ simplr̃ sed aliquo mō illegitimã: qō ꝓsistit in defectu nature: scz frigiditate. Sc̃do de impedimẽto ꝓditõis ꝑm mores ꝛ statuta hominũ. s. seruitute. xxxvj. dis. ibi Nũc de ꝓditione videam⁹ ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de impedimẽto frigiditatis qō mr̃imoniũ ꝯhendũ impedit: in sc̃da de impedimẽto p qō actus mr̃imonij iã ꝓtracti impedit. s. de fornicatiõe ꝑut est cã diuorcij. xxxv. di. ibi Hoc etiã notandũ ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma pſequit de impedimentis pſonarũ ad ꝯhendũ mr̃imoniũ in generali: in sc̃da descendit in speciali ad impedimẽtũ de quo primo agere intẽdit: ibi De his enĩ q̃ cã frigiditat⁹ ꝛc̃. Et hec diuidit in duas. In p̃ma oñdit q̃ frigiditas p̃cedens mr̃imoniũ impedit ne ꝯhat. in sc̃da oñdit q̃ supueniẽs mr̃imonio ipm̃ dissoluere nõ possit: ibi Illud etiã sciendũ est ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de effectu nature impediẽte mr̃imoniũ p quẽ hō ipotẽs redd̃it ad carnalẽ copulã. in in sc̃da determinat de effectu peccati p quẽ hō ineptus redd̃it ad idẽ: qō etiã mr̃imoniũ impedit. s. incestus: ibi De his q̃ cũ duab⁹ ꝛc̃. Prima i duas. In p̃ma determinat de impedimẽto quo nã ipotens redd̃it ad op⁹ carnale. in sc̃da ō impedim̃to q̃ ipotẽs redd̃it ad ꝓsentiendũ in copulã ꝓiugalẽ: ibi Furiosi quoq; ꝛc̃. Prima in duas. In p̃ma determinat de ipotẽtia coeũdi q̃ est ex cã sili nãli. s. frigiditate. in sc̃da ō ipotẽtia q̃ est ex maleficio: ibi De maleficio querunt. v. Primo cũs aũt ꝛc̃. de impedimẽtis mr̃imonij in generali.

Sc̃do vtr̃ frigiditas impediat mr̃imoniũ. Tertio vtrũ maleficiũ. Quarto vtruz furia vel amentia. Quinto vtrum incestus.

¶ Ad primum sic pro cedit: videt q̃ mr̃imonio icõueniẽt impedimẽta assignẽt. mr̃imoniũ enĩ q̃ddã sacr̃m ẽ ꝯ alia diuisũ. scz alijs nõ assignant impedimẽta. g̃ nec mr̃imonio assignari debẽt. ℣ Ꝯ. q̃to aliq̃d est minus pfectũ: tãto pauciorib⁹ modis ipediri põt. scz matrimoniũ iter alia sacra ẽ min⁹ pfectũ. g̃ vel nulla vl̃ paucissima impedim̃ta ei assignãi dẽnt. ℣ Ꝯ. ubicũq; est mor̃b⁹ ibi est necessariũ remediũ mor̃bi. sed ꝓcupiscentia in cuius remediũ mr̃imoniũ ẽ indultũ est in oĩbus. g̃ ñ oz eẽ aliq̃ō ipedim̃tũ q̃ō aliq̃ō p sonã penitus illegitimã faciat ad ꝯhendũ. ℣ Ꝯ. Illegitimũ oĩ q̃ō est ꝯ legẽ. scz h⁹mõi ipedimẽta q̃ matrimonio assignant nõ sũt ꝯ legẽ nature: qr̃ ñ sil̃r inueniunt in q̃libet statu humani generis. plures enĩ gradus ꝓsanguinitatis inueniunt esse ꝓhibiti vno tpe q̃ alio. lex aũt hũana nõ põt ut videt matrimonio ipedimẽta p̃stare: qr̃ mr̃imoniũ nõ ẽ ex institutõe hũana scz diuina: sicut ꝛ alia sacra. g̃ matrimonio nõ debẽt alia ipedimẽta assignari q̃ faciunt pſonas illegitimas ad ꝯhẽdũ. ℣ Ꝯ. Illegitimũ ꝛ legitimũ differũt p hoc q̃ō ẽ ꝯ legẽ vel ñ ꝯ legem inter q̃ nõ cadit mediũ: cũ sint opposita ꝑm affirmationẽ ꝛ negationẽ. g̃ nõ p̃nt eẽ aliq̃ mr̃imonij ipedimẽta q̃bus pſone medie inter legitimas ꝛ illegitimas ꝓstituãt. ℣ Ꝯ: nullo ipedimẽto põt a re aliqua remoueri qō in diffinitione eius cadit. sed indiuisibilitas cadit in diffinitõe mr̃imonij: ut supra di. xxvij. patuit. g̃ nõ p̃nt eẽ aliq̃ ipedimẽta q̃ mr̃imoniũ ꝯctũ dirimãt. ℣ Ꝯ. ꝓiunctio viri ꝛ mulieris nõ est licita nisi in mr̃imonio. scz oĩs ꝓiunctio illicita dirimi põt. g̃ si aliq̃d ipediat mr̃imoniũ ꝯhẽdũ hoc dirimet ꝓtractũ de facto: ꝛ sic nõ debẽt aliqua ipedimẽta assignari mr̃imonio q̃ ipediãt ꝯhẽdũ ꝛ nõ dirimãt ꝯctũ. ℣ Ex ecõtra videt q̃ debeant eẽ infinita mr̃imonij ipedimẽta: qr̃ mr̃imoniũ q̃ddam bonũ ẽ. sed infinitis modis ẽ defect⁹ boni: ut dicit Dio. iij. ca. de di. no. g̃ infinita sũt ipedimẽta mr̃imonij. ℣ Ꝯ. ipedimẽta mr̃imonij accipiuntur ꝑm ꝓditõnes ꝑticulariũ pſonarũ. scz ꝓditiones h⁹mõi sũt infinite. g̃ ꝛ mr̃imonij ipedimẽta. ℟ ñdeo dō: q̃ in mr̃imonio sũt q̃dã q̃ sunt de essentia ipius: ꝛ q̃dã q̃ sũt de solẽnitate eius: sic̃ ꝛ in alijs sacramẽtis. ꝛ qr̃ remotis his q̃ nõ sũt de necitate sacramẽti adhuc manet vez̃ sacr̃m: ꝛ iõ ipedimẽta q̃ ꝯtingunt his q̃ sũt de solẽnitate sacri nõ officiunt q̃n sit verũ mr̃imoniũ: ꝛ talia dicunt ipedire ꝯhẽdũ: scz nõ dirimũt ꝯctũ: sic̃ ꝓhibitio ecclie ꝛ temp⁹ feriatũ. vñ vsus: Ecclie vetitũ necnõ tẽpus feriatũ Impediũt fieri: pmittũt cũcta teneri. Impedimenta aũt q̃ ꝯtingunt his q̃ sũt de eẽntia mr̃imonij: faciunt ut nõ sit vez̃ mr̃imoniũ: ꝛ iõ dicunt nõ soluz ipedire mr̃imoniũ ꝯhendũ: scz dirimere ꝯctũ: q̃ his versib⁹ cõtinẽt: Error ꝓditio votũ cognatio crimẽ Cultus disparitas vis ordo ligamẽ honestas. Si sit affinis: si forte coire nequbis. Nec socianda vetant ꝓnubia facta retractãt: Dozũ aũt nũerus hoc mõ accipi põt. Põt enĩ mr̃imoniũ ipediri: aut ex pte ꝯctus mr̃imonij: aut ex pte ꝯhentiũ. Si p̃mo mõ cum contractus matrimonij fiat per voluntariuz consensum qui tollitur per ignorantiam ꝛ violentiam: erunt duo impedimenta matrimonij. s. vis. i. coactio: ꝛ error ex parte ignorantie: ꝛ ideo ō istis duobus ipedimentis supra magister determinauit

vbi agebat de cā mr̄imonij: nūc aūt agit de impedimētis q̄ accipiunt ex pte psonaꝝ ꝯhētiū que sic distinguunt. pōt eni aliqs ipediri a mr̄imonio contrahēdo vel simplr: vel respectu alicuius psone. si simplr: ut cū nulla possit mr̄imoniū ꝯhere: hoc ñ pōt eē nisi qr ipedit a mr̄imoniali actu: qō q̄dē cōtingit duplr. Prio qr nō pōt de facto siue qr oīno nō possit: r sic ponit ipedimentū in potētia coeundi: siue qr nō libere possit: r sic ponit ipedimentuz ꝯditio seruitutis. Scō qr nō licite pōt: r hoc fm q̄ ad ꝓtinentiā obligat: qō ꝓtingit duplr: qr vl̄ obligat ex officio suscepto: r sic ē ipedimentū ordinis vel ex voto emisso: r sic ipedit votū. Si aūt ipedit aliqs a mr̄imōio ñ simplr: sz respectu alicuī' pson vel ꝓpter obligationē ad alterā psonā: sic q̄ iunct' est vni mr̄imonio nō pōt alteri ꝓiungi: r sic ē liga mē sz mr̄imonij: vel qr deficit ꝓportio ad alterā psonā: r hoc triplr: ꝑmo ꝓpter nimiā distantiam ad ipam: r sic est dispitas cultus. Scō pp nimiaz ꝓpinquitatē: r sic ponit triplex ipedimentū. s. cognatio q̄ ipoꝛtat ꝓpinq̄tatē duaꝝ psonaꝝ rōne tertie mr̄imonio iūcte: r publice honestatis iusticia: i q̄ est ꝓpinq̄tas duaꝝ psonaꝝ rōne tertie psone p spōsalia iuncte. Tertio pp indebitā ꝓiunctionem ad ipam ꝑmo factā: r sic ipedit crimē adulterij p' cū ipa ꝓmissi. ¶ Ad. j. g̃ dō: q alia etiā sacra ipediri pñt si aliq̄d qō sit de essentia vel solēnitate sacri subtrahat: ut dictū est. Sz tñ magis mr̄imonio q̄ alijs sacris impedimēta assignant pp tres rōnes. Prio qr mr̄imoniū ꝓsistit in duob': r iō pluribus modis pōt ipediri q̄ alia sacra que vni psone ꝓpetunt singulariter. Scō qr mr̄imoniū hz in nobis cām: sed alia q̄dā sacra solū in deo. vñ r pnie q̄ hz cām in nobis aliquo mō mgr̄ supra dis. xvj. q̄daz ipedimēta assignauit: ut hypocrisim: ludos: r hui'modi. Tertio qr de alijs sacris est p̄ceptū vl̄ cōsiliū sic de bonis pfectioꝛib': sed de mr̄imonio ē indulgētia sicut de bono min' pfecto: r iō ut det occasio ꝓficiēdi in melius: plura ipedimēta assignāt mr̄imonio q̄ alijs sacris. ¶ Ad. ij. dō: q pfectioꝛa plibus modis ipediri pñt in q̄tū ad ea plura requiruntur. si aūt sit aliqō impfectū ad qō pla requrūtur illud etiā hēbit pla ipedimēta: r sic ē ō mr̄imonio ¶ Ad. iij. dō: q rō illa ꝓcederet si ñ essent alia remedia q̄b' etiā posset efficacius morbo ꝓcuriscentie subueniri: qō falsū est. ¶ Ad. iij. dō: q psone illegitie ad mr̄imoniū ꝯhendū dicunt ex eo q̄ sūt ꝯ legē q̄ mr̄imoniū ꝓstituit. mr̄imoniū aūt in q̄tū est in officiū nāe statuit lege nāe. in q̄tū ē sacr̄m statuit iure diuio. in q̄tū est in officiū cōitatis statuit lege ciuili: r iō ex q̄libet dictaꝝ legū pōt aliq̄ persona effici ad mr̄imontū illegitima: nec est simile de alijs sacris q̄ sūt sacra tñ: r qr lex nālis fm diuersos status recipit determinationes diuersas: r ius positiuū etiā variat fm diuersas hoim ꝯditiones in diuersis tpibus: iō mgr̄ ponit in diuersis tpibus diuersas psonas illegitimas fuisse. ¶ Ad. v. dō: q lex pōt aliq̄d ꝓhibere vel vniuersaliter vel in pte q̄tum ad aliquos casus: r iō iter esse totaliter fm legē: r esse totaliter ꝑtra legē q̄ sunt ꝯrie opposita r nō fm affirmationē r negationē cadit mediū eē aliq̄liter fm legē: r aliq̄liter ꝯ legem: r ꝓpter hoc ponunt q̄dam psone medie inter simplr legitias r simplr illegitimas. ¶ Ad. vj. dō: q impedimenta p̄dicta nō dicunt interimere mr̄imoniū contractū quasi soluētia verū mr̄imoniū qō rite ꝯctum est: sed qr soluūt mr̄imoniū qō ꝯctum est de facto r ñ de iure. vnde si impedimento aliqō mr̄imonio rite facto supueniat: mr̄imoniū soluere non valet ¶ Ad. vij. dō: q illa ipedimēta que nō dirimunt mr̄imoniū ꝯctum: impediūt q̄ntū mr̄imoniū contrahendū: nō ut fiat: sed ut nō licite fiat verū mr̄imoniū: r tñ si fiat mr̄imoniū verū ꝯctum ē q̄uis ꝯbens peccet: sicut si aliqs ꝓfecraret post comestionē peccaret ꝯ statutū ecclie faciens nihilominus verū sacr̄m pficeret: qr ieiunij ꝓfecrantis nō est de necessitate sacri. ¶ Ad. viij. dō: q impedimenta q̄bus aliqō bonū p accidens impedit sunt infinita sicut r omēs cause p accidēs. sed cause coꝛrūpētes aliqō bonū p se sunt determinate sic r cause cōstituentes: qr cause ꝓstructionis r destructionis sunt alicuius rei oppositē vel eedē ꝯrio modo sumpte. ¶ Ad. ix. dō: q cōditiones pticulariū psonaꝝ in singulari sunt infinite: sz in generali pñt reduci ad certū numeꝝ: sic in medicina pz: r in oībus artib' opatis q̄ pticulariū in q̄b' ē act' ꝓditōes ꝓsiderāt.

AD secundū sic ꝓcedit: videt q frigiditas mr̄imoniū ꝓtrahendū nō impediat. Copula eni carnalis nō est ō essentia mr̄imonij: qr pfectioꝛa sūt mr̄imonia pari voto cōtinentiū: ut supra dis. xxvj. dictū est. sed frigiditas nihil tollit de mr̄imonio nisi carnalem copulā. g̃ nō est impedimentū dirimēs ꝯctum matrimoniū. ¶ ꝑ. sic nimia frigiditas ipedit carnalem copulā: ita r nimia caliditas q̄ humez exsiccat. sed caliditas nō ponit mr̄imonij impedimentū. g̃ nec frigiditas poni dz. ¶ ꝑ. oēs vetuli sunt frigidi sed vetuli pñt mr̄imoniū ꝯhere. g̃ frigiditas nō impedit mr̄imoniū. ¶ ꝑ. si scit mulier virū eē frigidū qñ cū eo ꝯhit verus est mr̄imoniū. g̃ frigiditas q̄tum est de se mr̄imoniū nō impedit. ¶ ꝑ. cōtingit in aliquo esse siccitatē sufficienter mouentē ad carnalē copulā cū aliq̄ coꝛrupta: nō aūt cū aliqua virgine: qr cito calidū euapoꝛat rōne sue debilitatis ut ad coꝛrumpendū virginē nō sufficiat. Et silr in aliquo est sufficiēs caliditas mouēs ad pulchrā q̄ magis ꝓcupiscentiā inflammat q̄ nō sufficienter mouet ad turpē. g̃ videt q frigiditas nō impediat respectu vnius: nō tñ simplr. ¶ ꝑ. mlr vniuersaliter est frigidioꝛ viro. sed mulieres nō impediunt a mr̄imonio. g̃ nec viri frigidi. ¶ Sed ꝯ est qō dicit

extra de frigidis ⁊ maleficiatis: sicut puer q̄ ñ pōt reddē debitū nō est apt' ꝓiugio: sic q̄ ipotētes sunt mime apti ad ꝯhenda mr̄imonia reputant: tales aūt sūt frigidi. g̃ ⁊c̄. ¶ Ð. null' pōt se obligare ad ipossibile. sz in mr̄imonio hō se obligat ad carnalē copulā: q⁊ ad hoc dat alteri sui cor̄pis ptātem. g̃ frigidus q̄ nō pōt carnaliū copulari nō pōt matrimoniū ꝯhere. ¶ ñdeo dō: q⁹ in mr̄imonio est contractus q̄dam quo vnus alteri obligat ad debitū carnale soluendū. vñ sicut in alijs ꝯctibus ñ ē ꝓueniens obligatio si alīq̄s se obliget ad hoc qō ñ pōt dare vel facere: ita ñ est ꝓueniēs mr̄imonio ꝯctus si fiat ab aliquo q̄ debitū carnale soluere ñ possit ⁊ hoc impedimentū vocat ipotētia coeundi noie generali: que quidem potest esse vel ex causa intrinseca et naturali: vel ex causa extrinseca accidentali sicut p maleficiū: ō qua post dicet. Si aūt sit ex cā nāli: hoc pōt ē dupl'r: q⁊ vel est tpalis cui pōt subueniri beneficio medicine: vel ꝓcessu etatis: ⁊ tunc nō soluit mr̄imoniū: vel est ꝑpetua: ⁊ tunc soluit mr̄imoniū: ita q⁹ ille ex cuius pte allegat impedimētum ꝑpetuo maneat absq⁊ spe coniugij: alius nubat cui vult in dño. Ad hoc aūt cognoscēdū vt⁊ sit impedimentū ꝑpetuū vel nō ꝑpetuū eccl'ia tps determinatū adhibuit: in quo huius rei posset ē experimentū. ſ. trienniū: ita q⁹ si post trienniū i quo fideliū ex vtraq⁊ pte dederūt operā carnali copule iplende inueniat mr̄imoniū nō esse ꝓsummatū iudicō ecclesie dissoluit: ⁊ tñ in hoc eccl'ia qñq⁊ errat q⁊ p trienniū qñq⁊ nō sufficiēter pōt expiri ꝑpetuas ipotētie. vñ si eccl'ia se deceptā inueniat p hoc q⁹ ille in quo erat impedimētū inuenit carnalē copulā cū eadē vel alia pfecisse: reintegrat p̄cedens mr̄imoniū: ⁊ dirimit scōm: q̄uis de eius licētia sit fc̄m ¶ Ad. j. g̃ dō: q⁹ q̄uis actus carnalis copule nō sit de essentia mr̄imonij: tñ potētia ad hoc ē de essentia eius: q⁊ p mr̄imoniū dat vtriq⁊ ꝓiugū ptās in cor̄pore alteri' respectu carnalis copule. ¶ Ad. ij. dō: q⁹ caliditas superflua vix pōt esse impedimentum ꝑpetuū: si tñ inueniret q⁹ p triennū impediret carnalem copulā iudicaret ꝑpetuū: tñ q⁊ frigiditas magis ⁊ frequentius impedit: tollit enim non solum ꝓmixtionē seminū: sed etiā rigorē membr̄or̄ quo fit ꝓiunctō cor̄por̄: ió frigiditas magis h̄ ponitur impedimētū q⁹ caliditas: cū omis defectus nāles ad frigiditatem reducat. ¶ Ad. iij. dō: q⁹ vetuli q̄uis qñq⁊ nō h̄eant caliditatē sufficientē ad generaduz tñ h̄ñt caliditatē sufficientē ad carnalē copulam: ⁊ ió ꝑcedit eis mr̄imoniū fm q⁹ est in remediū: q⁹ uis ñ cōpetat eis fm q⁹ est i officiū nāe. ¶ Ad. iiij. dō: q⁹ in q̄libz ꝯctu hoc vl'r tenet: ⁊ q⁹ ille q̄ ē impotens ad soluendū aliq̄d ñ reputat idone' ad ꝯctū illū quo se obligat ad eius solutionē. Tñ ipotens pōt ē triplicit. Uno mō q⁊ nō pōt soluere de iure ⁊ sic talis ipotētia oībus modis facit ꝯctum ē nullū: siue sciat ille cū quo facit talis ꝯtractū hanc impotentiā siue nō. Alio mō q⁊ ñ sit soluēdo ō facto ⁊ tñ si sciat ille cū q̄ ꝯhit hanc ipotentiā ⁊ nihilomin' ꝯhit: oñdit q⁹ aliū finē ex ꝯctu q̄rit: ⁊ ió ꝯct' stat: si aūt nescit: tūc ꝯctus nullus ē: ⁊ ió frigiditas q̄ causat talē impotentiā ut hō nō possit de facto soluē ꝺbitū: ⁊ ꝓditio futuri p quā hō ñ pōt ō fc̄o libere reddere: ipediūt mr̄imoniū qñ alter ꝓiugū ignorat hoc q⁹ alius ñ pōt reddē debitū. ipedimentū aūt p qō alīq̄s ñ pōt de iure reddē debitū ut cō sanguinitas annullat ꝯctū mr̄imonij: siue sciat alē siue nō: ⁊ pp hoc mgr̄ ponit q⁹ hec duo faciūt ꝓsonas nō oino illegitimas. ¶ Ad. v. dō: q⁹ nō pōt eē ꝑpetuū ipedimētū nāle in viro respectu vni' ꝑsōe ⁊ nō respectu alterius: sed si nō possit iplere carnalē actū cū virgine: ⁊ possit cū corrupta: tūc medicinaliter aliquo instumēto posset claustra pudoris frangere ⁊ ei ꝓiungi: nec eēt hoc ꝯ mr̄imoniū: q⁊ ñ fieret ad delectationē: sed ad medicamētū. abominatio aūt mulieris ñ est cā nālis: sz accītalis extrinseca: ⁊ ió de ea idē est iudiciū qō de maleficio: ō q̄ post dicet. ¶ Ad. vj. dō: q⁹ mas est agēs in generatione: sed femia ē patiēs: ⁊ ió maior caliditas requ'ritur a viro ad opus gnātionis q⁹ in muliere. vnde frigiditas q̄ facit vir̄ impotentē: nō faceret mulierem impotentē: sed in muliere pōt eē ipedimentū nāle ex cā alia. ſ. artatione: ⁊ tūc idē est iudiciū de artatione mulieris ⁊ de frigiditate viri.

AD tertiuz sic ꝓceditur: vī q⁹ maleficiū nō possit mr̄imoniū impedire: huiusmodi enī maleficia fiūt opatōe demonū. sed demones nō h̄ñt ptātem ipediēdi mr̄imonij actū magis q⁹ alios cor̄pales actus q̄s impedire nō pñt: q⁊ sic totū mundū puerterēt si ꝓmesti onē ⁊ gressū ⁊ alia h'mōi ipedirēt. g̃ p maleficia ñ pōt ipediri mr̄imoniū. ¶ Ð. opus dei ē fortius q⁹ opus diaboli. sz maleficiū ē opus diaboli. g̃ ñ pōt impedire mr̄imoniū qō est opus dei. ¶ Ð. nullus ipedimentū dirimit ꝯctum mr̄imonij nisi sit ꝑpetuū. sed maleficiū nō pōt eē ipedimētū ꝑpetuū: q⁊ cū diabolus nō h̄eat ptātez nisi sup pcōres: expulso pcō tollet maleficiū: vel etiā p aliud maleficiū vel p exorcismos eccl'ie q̄ fūt ordinati ad rep̄mendā vim demonū. g̃ maleficiū ñ pōt ipedire matrimoniū. ¶ Ð. carnalis copula ñ pōt impediri nisi ipediat potētia generādi q̄ est ꝓncipiū eius. sz vni' viri potētia generatiua se hz ad oēs mlres equaliter g̃ p maleficiū ñ pōt eē ipedimentū respectu vnius viri nisi sit respectu omniū. ¶ Sed ꝯ ē qō dicitur i decretis. xxxij. q. i. Si p fornicarias vl maleficas ⁊ infra: Si sanari nō potuerunt separi valebunt. ¶ Ð. ptās demonis ē maior q⁹ hois. Job. xl. Nō est ptās sup terrā ⁊c̄. sz ope hūano pōt aliq̄s fieri ipotens ad carnalē copulā p aliquā ptātem: vl' castrationē: ⁊ ex hoc mr̄imoniū ipediri. g̃ multo fortius hoc virtute demonis fieri pōt. ¶ ñdeo dō: q⁹

ḋdaz dixerũt: ꝙ maleficiũ nihil erat in mũdo: nisi in estimatione hominũ: qui effectus nãles quoruz cause sũt occulte maleficys iputabãt. sed hoc est ꝺ auctes scõz: ḋ dicũt ꝙ demones hñt ptãtez supra corpa ꝛ supra imaginationẽ hoim qñ a deo pmittunt. vñ p eos malefici signa aliq̃ facẽ pñt. ℙ Procedit aũt hec opio ex radice infidelitatis siue icredulitatis: qz nõ credũt eẽ demones nisi in estimatõe vulgi tm̃: ut terrores quos hõ sibiipsi facit ex sua estimatõe imputet demoni: ꝛ qz ẽt ex imaginatõe vehemẽti aliq̃ figure apparẽt in sensu tales quales hõ cogitat: ꝛ tũc credũtur demões videri: sed hec vera fides repudiat p quã angelos ò celo cecidisse ꝛ demones esse credum' ex subtilitate sue nãe multa posse q̃ nos nõ possumus): ꝛ iõ illi ḋ eos ad talia facienda inducũt malefici vocant. Et iõ dixerunt alĳ: ꝙ p maleficia pstari põt impedimẽtum carnali copule: ſz nullũ tale est ppetuũ. vñ nõ dirimit mr̃imoniũ ℨctum: ꝛ dicũt iura q̃ hoc dicebant esse revocata. sed hoc ẽ ℨ expimentũ ꝛ ℨ noua iura que antiqs pcordant: ꝛ iõ distinguendũ est: qz ipotentia coeundi ex maleficio aut ẽ ppetua: ꝛ tũc matrimoniũ dirimit: aut nõ est ppetua: ꝛ tũc ñ dirimit. Et ad hoc expiendũ eo mõ eccl̃ia tps pfixit: triennĳ scz: sicut de frigiditate dictum est: tamẽ hec est differentia inẽ maleficiũ ꝛ frigiditatẽ: qz ḋ est ipotens ex frigiditate: sic ẽ ipotẽs ad vnã: ita ad aliaz: ꝛ iõ qñ mr̃imoniũ dirimit nõ daf ei licentia ut alteri piungat. sed ex maleficio homo põt eẽ impotens ad vnã ꝛ nõ ad aliã: ꝛ iõ qñ iudicio eccl̃ie matrimoniũ dirimit: vtriq3 daf licẽtia ꝙ alterã copulã q̃rat. ¶ Ad j. ℊ ꝺõ: ꝙ qz corrupto peccati pma p quã hõ fuus est factus diaboli in nos p actũ generantẽ deuenit: iõ maleficiũ ptãs pmittit diabolo a deo in hoc actu magis q̃ in alĳs: sic in serpẽtib' magis oñditur virtus maleficioz ut ꝺõ ꝙ in alĳs aialibus: qz p serpentẽ diabolus mulierẽ tentauit ¶ Ad. ĳ. ꝺõ: ꝙ opus dei põt ope diaboli impediri diuina pmissione: nõ ꝙ diabolus deo sit fortior ut p violẽtiã opa eius destruat. ¶ Ad. iĳ. ꝺõ: ꝙ maleficiũ est ita ppetuũ ꝙ ñ põt hãe remediũ hũano ope: q̃uis deus posset remediũ pstare demonẽ cogendo: vel etiã demõ desistẽdo. nõ enĳ oz semp ut id qõ p maleficiũ factũ est possit p maleficiũ aliud destrui: ut ipi malefici pñtent: ꝛ tñ si possz p maleficiũ remediũ adhiberi: nihilomin' ppetuũ reputaret: qz nullo mõ oz aliqs demonis auxiliũ p maleficia iuocare. ℙ Silr nõ oz: ꝙ si pp pcẽm aliqõ data est diabolo ptãs in aliquẽ: ꝙ cessãte pcõ cesset ptãs: qz pena interdũ remanet culpa trãseũte. ℙ Similiter etiã exorcismi eccl̃ie nõ valent ad repmendũ demones semp q̃tũ ad omẽs molestias corpales iudicio diuino hoc exigẽte: iemp tñ valent contra illas infestatões demonũ ptra q̃s ꝓncipaliter instituta sũt. ¶ Ad. iĳ. ꝺõ: ꝙ maleficiũ qñq3 põt pstare impedimentũ ad oẽs: qñq3 ad vnã tm̃: qz diabolus volũtaria cã est nõ ex necessitate nãe agens Et ꝑterea impedimentũ maleficiũ põt eẽ ex impssione demonis ĩ imaginatõe hois ex q̃ tollit viro ꝓcupiscentia mouẽs ad talẽ mulierẽ ꝛ nõ ad aliam.

¶ AD quartuz sic pro cedit: vi ꝙ furia nõ impediat mr̃imonium mr̃imoniũ eni spũale qõ in baptismo ℨbitur ẽ dignius q̃ carnale. sed furiosi pñt baptiçari. ℊ ꝛ mr̃imoniũ ℨbere. ¶ ℙ. frigiditas impedit mr̃imonium inq̃tum impedit carnalẽ copulã q̃ nõ impedit p furiã ℊ nec mr̃imoniũ. ¶ ℙ. mr̃imoniũ nõ dirimit nisi p aliqõ impedimentũ ppetuũ. sed de furia nõ põt sciri ꝙ sit impedimentũ ppetuũ. ℊ nõ dirimit mr̃imoniũ. ¶ ℙ. in verſib' ꝓdictis sufficienẽ ꝓtinẽtur impedimẽta dirimẽtia mr̃imoniũ. ſz ibi nõ fit mẽtio de furia. ℊ ꝛc. ¶ Sed ℨ: plus tollit rõnis vsum furia q̃ errorz. sed error impedit mr̃imoniũ. ℊ ꝛ furia ¶ ℙ. furiosi nõ sũt idonei ad aliquẽ ℨctum faciẽdũ. ſz mr̃imoniũ est ℨctus ḋdaz. ℊ ꝛc. ℚ ñdeo ꝺõ: ꝙ furia aut ꝓcedit mr̃imoniũ: aut sequitur. si sequit nullo mõ dirimit mr̃imoniũ. si aũt ꝓcedit: aut furiosus hz lucida interualla aut nõ. si hz: tũc q̃is dũ est in illo interuallo nõ sit tutũ ꝙ mr̃imonium ꝓtrahat: qz nescit ꝑfem educare: tñ si ℨbit mr̃imoniũ est. si aũt nõ hz: vel siqñ nõ habet ℨbit: tũc qz ñ põt eẽ ꝓsensus ubi deest rõnis vsus: ñ erit verus mr̃imoniũ. ¶ Ad. j. ℊ ꝺõ: ꝙ vsus rõnis non exigit ad baptismũ q̃si cã ipius: sic exigit ad mr̃imoniũ ꝛ iõ nõ est sillis rõ: tñ de baptismo furiosoz supra dis. vj. dictũ est. ¶ Ad. ij. ꝺõ: ꝙ furia impedit matrimoniũ rõne cause sue q̃ est ꝓsensus: q̃uis nõ rõne actus ut frigiditas: sed tñ sit cũ frigiditate mgr̃ de ea determinat: qz vtriq3 est ḋdam nãe defectus.

¶ Ad. iĳ. ꝺõ: ꝙ momentaneũ impedimẽtũ qõ cãm mr̃imonĳ. ſ. ꝓsensũ impedit mr̃imoniũ totalit tollit sed impedimentũ qõ impedit actũ oz eẽ ppetuũ ad ad hoc ꝙ mr̃imoniũ tollat. ¶ Ad. iĳ. ꝺõ: ꝙ hoc impedimentũ reducitur ad errorẽ: qz vtrobiq3 defectus consensus ex parte rõnis est.

¶ AD quintuz sic pro cedit: vi ꝙ incestus quo ḋs cognoscit sororẽ vxoris sue mr̃imoniũ nõ dirimat: qz mlr nõ oz puniri ꝓ pcõ viri. sed puniret si mr̃imoniũ solueret. ℊ ꝛc. ¶ ℙ. plus peccat q̃ ꝑpria ꝓsanguinea cognoscit: ꝙ q̃ cognoscit ꝓsanguineã vxoris. ſz ꝑmũ pcõm nõ impedit mr̃imoniũ ℊ nec scõm. ¶ ℙ. si in penã pcĳ hoc ifligit videt etiã si mortua vxore cum alia ℨbat incestuosus ꝙ separi debeãt: qõ nõ est verz. ¶ ℙ. hoc etiã impedimẽtũ nõ connumerat inẽ alia supra enumerata. ℊ ñ dirimit ℨctũ mr̃imoniũ. ¶ Sed ℨ: qz ꝓ hoc ꝙ cognoscit sororẽ vxoris ℨbitur affinitas ad vxorẽ. sed affinitas dirimit mr̃imoniũ ℨctum. ℊ ꝛ incestus predictus. ¶ ℙ. in quo ḋs peccat in hoc punit. ſz tal' peccat

cõtra mr̃imoniũ.g̃ debet puniri ut mr̃imonio pr̃iuet. ℟ñdeo dõ:q̃ si aliq̃s cognoscit sororẽ aut aliam ꝓsanguineã vxoris sue ante mr̃imoniũ ꝯctum etiã post sponsalia :oz mr̃imoniũ separi rõne affinitatis ꝯcte. si aũt post mr̃imoniũ ꝯctum ꝛ ꝓsummatũ:nõ debz totaliter separi mr̃imoniũ. sed vir amittit ius petẽdi debitũ:nec põt petere sine pcco sz tñ oz reddere petẽti:qz vxor nõ debet puniri de pcco viri. sed pr̃ mortẽ vxoris oz oino manẽ absq̃ spe ꝓiugũ nisi cũ eo dispẽset pp fragilitatẽ suã cui timet õ illicito coitu. Si tñ p̃ter dispensatõz ꝯhat peccat ꝓtra statutũ ecclesie faciẽs:ñ tñ pp hoc mr̃imoniũ sepandũ ẽ. ¶ Et p hoc pz̃ solutio ad obiecta:qz incestus ponit mr̃imoniũ impedimẽtũ non tã rõne culpe q̃ rõne affinitatis quã causat: ꝛ iõ etiã nõ ꝓnumerat aliis impedimẽtis:sed in impedimẽto affinitatis includit. ¶ Aneat vterq̃ innupti. hoc intelligit q̃n ex vtroq̃ impedimẽtũ allegat: alꝫ ille tñ innupt̃ manere oz ex cui⁹ pte impedimentũ ꝓponit ¶ Qõ si mlr causet ꝛ dicat ꝛc̃. vñ ex hoc q̃ rõne sterilitatis mr̃imoniũ solui possit. ¶ Et dõ:q̃ nõ qz in sterilibus ꝛsi mr̃imoniũ nõ hẽat itentũ suuz ꝑm q̃ est in officiũ nãe: hz tñ ꝑm q̃ est in remediũ p carnalẽ copulã. vñ ponit h̃ ꝓcreatõ filioz̃ ꝑ carnali copula quã mulieres verecundant expetere. ¶ Septia manu ꝛc̃. diuortiũ hoc mõ fieri oz cuz impotẽtia coeũdi allegat:si vterq̃ ꝓfiteatur. ſ. vir et vxor:si est euidens impedimentũ:ut i eunuchis: pñt statim separi. si aũt nõ est euidẽs:ꝑcipiendũ est eis ut adhuc cohabitẽt bona fide carnali copule operã dãtes:q̃ si vsq̃ ad trienniũ fieri nequit:tũc iurabit vterq̃ q̃ bona fide opam dãtes carnalit̃ ꝓiugi nõ potuerũt:ꝛ ut diuortiũ nõ de facili celebret :requritur q̃. vij. de ꝓpinq̃s q̃ melius de hoc pñt p signa ꝓbabilia scire veritatẽ iurẽt q̃ credant eos verũ dixisse. ¶ Periurũ eni crimẽ ꝛc̃. i. eoz̃ testimoniũ ita ꝑ nihilo ꝓputat ac si piuri essent:nõ tñ culpam añ infamiã piurij incurrũt si eos vez̃ dicere credebãt. ¶ Sed si vir asserat ꝛc̃. Itẽ sciendũ:q̃ qñ vir asserit copulã carnalẽ p̃cessisse:ꝛ mlr negat stãdũ ẽ iuramẽto viri:nisi p aspectũ corpis sui mulier ꝓbare velit vz̃ esse mentitũ. Si tñ vir falsuz iurat:ꝛ vxor ꝯiũ nõ possit ꝓbare:põt sibi ꝓuidẽ de seorsũ iacendo:ne ex ipetitõne viri ad libidinez ꝓuocet:ꝛ piculũ incõtinentie imineat. Si aũt vir neget carnalẽ copulã p̃cessisse:nõ est standũ iuramẽto eius:q̃uis sit caput mulieris si mlr affirmet qz sic daret facultas multis viris dimittẽdi vxores suas. ¶ Qõ in fine hui⁹ capli ꝛc̃. Sciendũ est:q̃ si maleficiũ fuerit generalit̃ respectu cuiuslibet faciens impotentiã coeũdi:tũc si alteri nupserit ostenderur impedimentũ nõ fuisse ppetuũ. vñ oz ad ꝑus ꝓiugiũ redire. si aũt fuerit psonale. i. respectu specialis psone:cũ vtriq̃ det licẽtia alteri nubẽdi: non põt reddita potẽtia nubẽdi ad ꝑstinũ mr̃imoniuz redire:qz nullũ fuit:ꝛ scõm est vez̃ mr̃imonium.

¶ Sed si ꝯctum fuerit ꝛc̃. hoc intelligit si fuit cõtractũ q̃n hẽbant lucida interualla. ¶ Nec ꝓprie vxori ꝛc̃. hoc non tenet mõ. Uel dõ:q̃ reddẽ debitũ vocat vlr carnalẽ copulã q̃ ꝑuatus est q̃tum ẽ ex pte sua:q̃uis vxori suũ ius remaneat: q̃uis eni mr̃imoniũ nõ claudicet:tñ ius petenti debitũ põt esse in vno ꝛ non in alio. ¶ Dist. XXXV.

Hoc etiaz notã

dũ est:q̃ cũ dñs ꝛc̃. Postq̃ determiauit de ipotẽtia coeundi q̃ actũ mr̃imonij ipedit:hic determiat de sepatõe a thoro pp pccm fornicatõis q̃ silr actum mr̃imonij tollit vinculo mr̃imoniali durante. Et diuidit i ptes duas. In ꝑma oñdit quõ adulteriuz sequẽs mr̃imoniuz tollit actuz mr̃imonij vinculo mr̃imoniali durãte. in scõa oñdit quõ adulteriuz ꝑcedẽs mr̃imoniuz ẽt mr̃imoniale vinculuz tollit ibi Solet ẽt q̃ri ꝛc̃. Prima in duas. In ꝑma oñdit q̃n licz vxorẽ dimittẽ pp fornicationẽ. in scõa inq̃rit vtz dimittẽ sit necitatis:an liceat ei eã retinere ibi: Dic tñ Chryso. ꝛc̃. Prima i duas. In ꝑma oñdit q̃ viro licet dimittẽ vxorẽ ꝛ ecõuerso pp fornicationẽ ꝓmissam. in scõa oñdit q̃ neutri post sepationẽ licet nubere pp ꝑpetuã mr̃imonij vinculũ manens :ibi Siq̃s aũt fornicatõnis ꝛc̃. Circa ꝑmum duo facit. Primo oñdit q̃ vterq̃ ꝓiugũ põt aliuz dimittẽ pp fornicationẽ q̃n ipe est a fornicatõe immunis. Scõo oñdit q̃ hꝰ nõ põt fieri q̃n ipe sili crimini subiacet:ibi Si vero q̃rit an adulter ꝛc̃.

Hic q̃runt. vj. // Primo vtz liceat viro vxorẽ dimittẽ cã fornicatõis. // Scõo vtz ad hoc teneat. // Tertio vtz possit dimittẽ ꝑpria iudicio: vel iudiciũ ecclie requiratur. // Quarto vtz vir ꝛ vxor q̃tum ad hoc sint eq̃lis ꝓditionis. // Quinto vtz post diuortiũ debeãt manẽ innupti. // Sexto de reconciliatione.

AD primum sic ꝓ

cedit: vi q̃ pp fornicatõnẽ nõ liceat viro vxorẽ dimittẽ. nõ eni ꝑ malo ẽ malũ reddendũ. sz vir dimittẽs vxorẽ pp fornicatõz vi malũ ꝑ malo reddẽ. g̃ hoc nõ licet. ¶ Ꝑ. maius pccm ẽ si vterq̃ fornicet q̃ si alter tñ. sed si vterq̃ fornicet:non potest fieri diuortiũ pp hoc. g̃ nec si vn tñ fornicatus fuerit. ¶ Ꝑ. fornicatio spũalis ꝛ q̃daz alia peccata sũt grauiora q̃ fornicatio carnalis. sed pp illa ñ põt fieri sepatio a thoro. g̃ nec pp fornicationez carnalẽ. ¶ Ꝑ. vitũ ꝯ nãm magis remotũ ẽ a mr̃imoniũ bonis q̃ fornicatio q̃ mõ nãe sit. g̃ magis debuit poni cã sepatõis q̃ fornicatio. ¶ Sz ꝯ est qõd dr̃ Matth. v. ¶ Ꝑ. illi q̃ frangit fidẽ non tenet alteri q̃s fidẽ obseruare. sed ꝓiunx fornicãdo frãgit fidez quaz alteri ꝓiugi oz. g̃ alt̃ põt alterz pp cãz fornicatõnis dimittere. ℟ñdeo dõ:q̃ dñs dimittẽ vxorẽ

cessit pp fornicationē in penā illius q̄ fidez fregit: z in fauorē illius q̄ fuauit ut nō sit astrict' ad reddendū debitū ei q̄ nō fuauit fidē. Et pp hoc excipiunt. vij. casus in q̄bus nō licet viro vxorem dimittē fornicantē: in q̄bus vel vxor a culpa imunis est: vel vterq; sunt eq̄liter culpabiles. Prim' ē si ipse vir sit' fornicatus fuerit. Scōus si ipe vxorez p̄stituerit. Tert' si vxor vix. suū mortuū ꝓbabilit' credēs pp lōgā ei' absentiā alteri nupserit. Quartus ē si latēt cognita ē ab aliq̄ sub specie viri lectū subintrare. Quintus si fuerit vi oppressa. Sextus si recōciliauerit eā sibi post adulteriū ꝑpetratum carnaliter eam cognoscēs. Septim' si mr̄imonio in infidelitate vtriusq; ꝯcto vir dederit vxori libellū repudij: z vxor alteri nupserit: tunc eni si vterq; ꝙuertat tenet eā vir recipe. ¶ Ad.j.g̃ dō: q̄ vir si dimittat vxorē fornicantē liuore vindicte: peccat. si aūt ad infamiā ꝓpriā cauendā ne videat ꝓcepsꝰ crimis: vel ad viciū vxoris corrigendū: vel ad euitandū ꝓlis incertitudinē: nō peccat. ¶ Ad.ij. dō: q̄ diuorciū ex cā fornicatōis fit vno accusāte aliū. z qz nullus pōt accusare q̄ in silī crimie exīstit: qñ vterq; fornicat diuortiū celebrari ñ pōt: q̄uis magis peccet ꝯ mr̄imoniū vtroq; fornicāte q̄ altero tm̄. ¶ Ad.iij. dō: q̄ fornicatio ē directe cōtra bona mr̄imonij: qz tollit ꝑ eaz certitudo ꝓlis z fides frangit: z significatio nō seruat: dūmō vn' ꝓiugz plibus carnē suā diuidit: z iō alia crimia q̄uis forte sint maiora fornicatōe nō causāt diuortiū. Sed qz infidelitas q̄ dī spūalis fornicatio ēt est ꝯ matrimonij bonū qđ est ꝓles educāda ad cultū dei etiā ipa facit diuortiū: sz tm̄ alit' q̄ corpalis fornicatio: qz pp vnū actū fornicatōis carnalis pōt ꝓcedi ad diuortiū: ñ aūtē pp vnū actū infidelitatis: sz pp consuetudinē q̄ ptinaciā oñdit in q̄ infidelitas pficit. ¶ Ad.iij. dō: q̄ etiaz ꝑpter vicium ꝓtra naturā pōt ꝓcedi ad diuortium: sz tm̄ nō fit ita mentio de ipo: tum qz ē passio innoiabilis: tum qz rarius accidit: tū qz nō ita causat incertitudinē ꝓlis.

AD secundū sic ꝓceditur: vī q̄ vir teneat ex p̄cepto vxorem fornicantē dimittē. vir eni cum sit caput vxoris tenet vxorē corrigere. sz sepatio a thoro est inducta ad correctionē vxoris fornicantis. g̃ tenet eā a se separare. ¶ Ꝓ. q̄ ꝓsētit peccāti mortaliter ipe ēt mortaliter peccat. sed vir retinēs vxorē fornicantē vī ꝓsentire ei: ut in lra dī. g̃ peccat nisi eā a se ej̃ciat. ¶ Ꝓ. j. Cor. vij. dī: Qui adheret mētrici vnuz corpus efficit. sz nō pōt aliqs sil' ee mēbr̄ meretricis z xp̄i: ut ibidē dī. g̃ vir vxori fornicanti adherēs mēbrum xp̄i esse desinit mortaliter peccās. ¶ Ꝓ. sicut cognatio tollit mr̄imonij vinculū: ita fornicatio separat a thoro. sed postq̄ vir nouerit ꝓsanguinitatez sui ad vxorē: peccat mortaliter cognoscēs ipam. g̃ si cognoscat vxorē postq̄ scit ipam esse fornicatam mortaliter peccat. ¶ Sed ꝯ ē qđ dic̄ glo. j. Cor. vij. q̄ dñs ꝓmisit cā fornicatōis vxorē dimittē. g̃ nō ē in p̄cepto. ¶ Ꝓ. q̄libet pōt dimittē alteri qđ in se peccauit. sz vxor fornicādo peccat in vix. g̃ vir pōt ei ꝑcere ut ñ dimittat eā. Q ñdeo dō: q̄ dimissio vxoris fornicātis introducta ē ad corrigendum vxoris crimē p talē penā. pena aūt corrigēs nō requritur vbi emēdatio iā p̄cessit: z iō si mlr de pcco peniteat vir nō tenet eā dimittē: si aūt nō peniteat tenet: ne pcco eius ꝓsentire videat dū correctionez debitā nō apponit. ¶ Ad.j.g̃. dō: q̄ pccm fornicatōnis in vxore pōt corrigi nō tm̄ tali pena: sz ēt verbis z verbere: z iō si alis ad correctōz sit pata non tenet vir p̄dictā penā ad eius correctionē adhibē. ¶ Ad.ij. dō: q̄ tūc vir vxori ꝓsentire videt: qñ eā tenet nō cessante a pcco ꝓterito. si aūt emēdata fuerit non ei ꝓsentit. ¶ Ad.iij. dō: q̄ exquo de pcco fornicatōis penituit: meretrix dici nō pōt: z iō vir se ei ꝓiungendo mēbr̄ mētricis non fit. Uel dō: q̄ ñ ꝓiungit ei q̄si mētrici: sz q̄si vxori. ¶ Ad.iiij. dō: q̄ nō ē sile: qz ꝓsanguinitas facit ut nō sit iter eos mr̄imoniale vinculū: z iō carnalis copula eēt illicita. sz fornicatio nō tollit vinculū p̄dictū: z iō actus remanet q̄tū ē de se licitus: nisi p accñs illicit' fiat inq̄tū vir ꝓsētire turpitudini vxoris videt. ¶ Ad v. dō: q̄ pmissio illa ē intelligēda p̄ ꝓhibitōis ꝓuationē: z sic ꝯ p̄ceptū nō diuidit: qz etiā qđ cadit sb̄ p̄cepto nō est ꝓhibitū. ¶ Ad.vj. dō: q̄ vxor ñ tm̄ peccat in vix: sz ēt in seipam z in deū: z iō vir ñ tenet aliter pōt penā dimittere nisi emēdatio sequat.

AD tertiuz sic ꝓceditur: vī q̄ ꝓpio iudicio pōt vir vxorē fornicātē dimittē. sniaz eni a iudice latam absq; alio iudicio exeq̄ licz. sed deus iustus iudex dedit hanc sniaz ut pp fornicationē vir vxorē dimittē possit. g̃ ñ req̄rit ad hoc aliud iudiciū. ¶ Ꝓ. Matth. j. dī: q̄ Joseph cū esset iustus cogitauit occulte dimittē Mariā. g̃ vī q̄ occulte vir possit diuortiū celebrare absq; ecclie iudicio. ¶ Ꝓ. si vir post fornicatōz vxoris cognitā debitū ei reddit: amittit ēt actionē quā ꝯ fornicariā hēbat. g̃ denegatio debiti q̄ ad diuortiū ptinet dz ecclie iudiciū p̄cedere. ¶ Ꝓ. illud qđ nō pōt ꝓbari ñ dz ad iudicium ecclie adduci. sed fornicationis crimen nō pōt ꝓbari: qz oculus adulteri obseruat caliginē: ut dī Job. xxv. g̃ nō dz iudicio ecclie p̄dictū diuortiū fieri. ¶ Ꝓ. accusatōnē dz inscriptio p̄cedē q̄ aliqs se ad talionē obliget si in ꝓbatione deficiat. sz hoc nō pōt ee in ista mā qz tūc q̄litercūq; res iret: vir ꝓsequeret intentū suū siue ipe vxorē dimitteret siue vxor eū. g̃ non dz ad iudiciū ecclie p accusationē adduci. ¶ Ꝓ. plus tenetur bō vxori q̄ extraneo. sed hō crimē alterius etiā extranei nō dz ecclie deferre: nisi p̄monitione p̄missa in secreto: ut pz Matth. xix. g̃ multo min' pōt crimen vxoris ad ecclīam deferre si eam priꝰ

occulte non corripuit. ¶ Sed ꝓtra: nullus debet seipm vindicare. sed si vir vxorē fornicantē ꝓprio arbitrio dimittēt: ipē se vidicaret. ꝯ hoc nō debet fieri. ¶ ℞. nullus i eadē cā ē actor ⁊ iudex. sed vir est actor ipetens vxorē de offensa in se ꝓmissa. ꝯ ip se nō pōt esse iudex: ⁊ sic non oz eā ꝓprio arbitrio dimittē. ℞ ndeo dō: q̄ vir pōt dimittere vxorē ou plicit. Uno mō q̄tum ad thoꝛ tm̄: ⁊ sic pōt eā dimittē q̄cito sibi ꝓstat de fornicatōe vxoris ꝓprio arbitrio: nec tenet reddē debitū exigenti nisi p ecclesiā ꝓpellat: ⁊ taliter reddēs nullū sibi ꝓiudiciuz facē. Alio mō q̄ tū ad thoꝛ ⁊ cohabitatōez: ⁊ hoc mō nō pōt dimitti nisi iudicio ecclie. ⁊si alꝫ dimissa fuerit oz cogi ad cohabitandū: nisi possit ei vir incōtinenti fornicationē ꝓbare. hec aūt dimissio diuoꝛtiū oz: ⁊ iō ꝓcedendū ē q̄ diuoꝛtiū ñ pōt celebrari nisi iudicio ecclie. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ ſnia ē applicatio iuris cōis ad ꝑticulare fm̄. vñ oīs ius p mulgauit fm̄ q̄ ſnia in iudicio formari oz. ¶ Ad ij. dō: q̄ Joseph ñ volebat vginē dimittē q̄si suspectā de fornicatōe. ſz ob reuerentiā scitatis ei⁹ timēs ei cohabitare: ut supra dictū ē: nec tñ ē silē: qꝛ tunc ex adulterio nō solū ꝓcedebat ad diuoꝛtiū: sed vlterius ad lapidationē: nō aūt nūc qñ agit i iudicio ecclie. ¶ Ad. iij. ꝑz solutio ex dict. ¶ Ad. iij. dō: q̄ qñq̄z vir vxorē suspectā hñs: ei inlidiat ⁊ deꝓhēdere eā pōt cū testibus in crimie fornicatōnis: ⁊ sic pōt ad accusatōz ꝓcedē. Et ꝓterea si de facto isto nō ꝓstat: ꝑnt eē violēte suspiciones fornicatōis: q̄bus ꝓbatis videt fornicatio eē ꝓbata: ut si inueniat solus cū sola horis ⁊ locis suspectis: ⁊ nudus cuz nuda. ¶ Ad. v. dō: q̄ marituſ pōt accusare vxorē de adulterio duplr. Uno mō ad thoꝛi sepationē corā iudice spūali: ⁊ tunc inscriptio oz fieri sine obligatione ad legē talionis: qꝛ sic vir ꝓsequeret intētū suū ut obiectio ꝓbat. Alio mō ad punitionē crimis in iudicio seculari: ⁊ sic oz q̄ ꝑcedat inscriptō p quā ad penā talionis se obliget si in ꝓbatōe deficiat. ¶ Ad. vj. dō: q̄ sic decre. dicit: trib⁹ modis in crimib⁹ ꝓcedi pōt. Primo p ingsitionē quā oz ꝑcedere clamosa insinuatio q̄ locū accusatōnis tenet. Scdo p accusationē quā oz ꝑcedē inscriptio. Tertio p denuntiationē quā oz ꝑcedē fraīna correptio. verbū ꝯ oīs intelligit qñ agit p viā denuntiationis: nō qñ agit p viā accusatōnis: qꝛ tūc non agit solū ad correptionē delinquētis: sed ad punitionem ꝓpter bonum commune conseruandum. quod iustícia deficiente periret.

AD quartuz sic ꝓcedit: vī q̄ vir ⁊ vxor ñ debēt i cā diuoꝛtij ad paria iudicari. diuoꝛtiū eni ꝓcedit in lege noua loco repudij qđ erat in lege veteri: ut ꝑz Mat thei. v. ſz i repudio vir ⁊ vxor ñ iudicabant ad paria: qꝛ vir poterat repudiare vxorē ⁊ nō ecōuerso. ꝯ nec in diuoꝛtio debent ad paria iudicari. ¶ ℞. plus ē ꝯ legē nāe q̄ vxor plures viros habeat q̄ q̄ vir plures mulieres. vñ hoc q̄ñq̄z licuit: illud vero nūq̄: ut supra dis. xxxiij. dictū ē. ꝯ plus peccat mlr in adulterio q̄ vir: ⁊ ita nō debēt ad paria iudicari. ¶ ℞. vbi ē mai' nocumētū ꝓmi ibi ē maius pcm̄. sed plus nocet adulta vxor viro q̄ vir adulter vxori: qꝛ adulteriū vxoris facit incertitudinem ꝓlis: nō aūt adulteriū viri. ꝯ maius ē pcm̄ vxoris ⁊ sic nō debēt ad paria iudicari. ¶ ℞. diuoꝛtiū inducit ad crimē adulteriū corrigendū. ſz magis ptinet ad virz q̄ est caput mulieris: ut dī. j. Cor. xj. Corrigē vxorē q̄ ecōuerso. ꝯ ñ debēt i repudio ad pia iudicari: ſz vir oz eē melioris ꝓditōis. ¶ Sz ℞: vī q̄ vxor in hoc dēat eē melioris ꝓditionis: qꝛ q̄to est maioꝛ fragilitas in peccāte: tāto pcm̄ ē magis dignū venia. sed in mulieribꝫ ē maioꝛ fragilitas q̄ in viris: rōne cui⁹ dic Chrys. q̄ ꝓpria passio mulieris luxuria ē. Et phs in. viij. Eth. q̄ mulieres ñ dicunt icōtinētes ꝓprie loquēdo ꝓp facilē inclinatōz in ꝓcupiscētias: qꝛ nec bruta aīalia pñt ꝓtinere pp hoc q̄ nō hñt aliq̄d qō ꝓcupiscentijs obuiare possit. ꝯ mulieribꝫ i pena diuoꝛtij debēt magis parci. ¶ ℞. vir ponit caput mulieris ut ipam corrigat. ꝯ magis peccat q̄ mlr: ⁊ sic oz magis puniri. ℞ ndeo dō: q̄ in cā diuoꝛtij vir ⁊ vxor ad paria iudicant: ut idē sit licitū ⁊ illicitū vni qđ alteri: ñ tñ pariter iudicant ad illa: qꝛ cā diuoꝛtij ē maioꝛ i vno q̄ in alio: cū tñ in vtroq̄z sit cā sufficiens ad diuoꝛtiū. diuoꝛtiū eni ē pena adulterij inq̄tū ē ꝯ matrimonij bona: q̄tū aūt ad bonū fidei ad quā coniuges eq̄liter sibīnuicē tenēt: tm̄ peccat ꝯ mrimoniū adulteriū vni⁹ sic adulteriū alterius: ⁊ hec causa i vtroq̄z sufficit ad diuoꝛtiū: ſz q̄tū ad bonū ꝓlis plus peccat adulteriū vxoris q̄ viri: ⁊ iō maioꝛ cā diuoꝛtij ē in vxore q̄ in viro: ⁊ sic ad eq̄lia: sed nō ex equali cā obligant: nec tñ iniuste: qꝛ in utroq̄ ē cā sufficiens ad hāc penā. sic ēt est ō duob⁹ q̄ damnant ad moꝛtis eiusdē penā: q̄uis alius altero grauius peccauerit. ¶ Ad. j. ꝯ dō: q̄ repudiū nō permittebat nisi ad vitandū homicidiū: ⁊ qꝛ in viris magis erat de h⁹ piculū q̄ in mulieribꝫ: iō viro permittebat dimittē vxorē: nō aūt ecōuerso p legē repudij. ¶ Ad. ij. ⁊ iij. dō: q̄ rōnes ille ꝓcedunt fm̄ q̄ in ꝓpatione ad bonū ꝓlis maioꝛ sit cā diuoꝛtij in vxore adultera q̄ in viro: nō tñ sequitur q̄ nō iudicent ad paria ut ex dictis patz. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ q̄uis vir sit caput mulieris ut gubernatoꝛ: non tñ q̄si iudex ipius: sic nec ecōuerso: ⁊ iō in his q̄ p iudiciū faciēda sūt: nō plus pōt vir in vxorē q̄ econuerso. ¶ Ad. v. dō: q̄ in adulterio inuenit ō rōne pcī idē qđ ē in fornicatōe simplici: ⁊ adhuc plus qđ magis grauat fm̄ lesionē mrimonij. si ꝯ ꝓsideret id qđ est cōe adulterio ⁊ fornicationi: pcm̄ viri ⁊ mulieris se hñt ut excedētia ⁊ excessa: qꝛ i muliere est plus de hūore: ⁊ iō sūt magis ducibiles a concupiscentijs: sed in viro plus de caloꝛe q̄ cōcu-

piscentiam excitat. sed tñ simplr loquendo: ceteris paribꝫ vir i simplici fornicatõe plus peccat q̃ mlr qz hz plus de rõnis bono: qõ ꝑualet qbuslibz motibus corpaliũ passionũ. sed q̃tũ ad lesionẽ matrimonij quã adulteriũ fornicatõi addit: ex q̃ diuortiũ causat: plus peccat mulier q̃ vir ut ex dictis pz z qz hoc ẽ grauiꝰ q̃ simplex fornicatio: iõ simplr loquẽdo plus peccat mlr adultera q̃ vir adulr ceteris pibus. ¶ Ad. vj. dõ: q̃ quis regimen qõ oat viro in mulierẽ sit q̃dam circũstãtia aggrauãs: tñ ex illa circũstantia que in aliã spẽm trahit magis aggrauat pccm. s. ex lesione mrimonij que trahit ad speciem iniusticie: in hoc q̃ furtiue aliena proles submittitur.

Ad quintuz sic procedit

vi q̃ post diuortiũ vir alteri nubẽ possit. nullus eni tenet ad ꝓpetuã ꝓtinentiã. sz vir in aliquo casu tenet vxorẽ fornicantem in ꝓpetuũ a se separe ut pz ex dictis. g̃ videt q̃ ad minus in tali casu alteram ducere possit. ¶ Ñ. peccanti nõ est danda maior occasio peccandi. sed si ei q̃ pp fornicationis culpã dimittit non licet aliã copulã querere: datur sibi maior occasio peccandi: nõ eni est ꝓbabile ut q̃ in mrimonio non ꝓtinuit qõ postea cõtinere possit. g̃ videt q̃ liceat ei ad aliã copulam transire. ¶ Ñ. vxor non tenet viro nisi ad debitũ reddendũ z cohabitationẽ. sz p diuortiũ ab vtroq̃ absoluit. g̃ oĩno soluta est a lege viri. g̃ põt alteri nubere: z eadem est rõ de viro. ¶ Ñ. Matth. xix. dr: Qui dimiserit vxorẽ z aliã duxerit excepta cã fornicatõnis mechat. g̃ videt q̃ si cã fornicationis dimissa vxore aliã duxerit nõ mechet: z ita erit mrimoniũ vez. ¶ Sed cõtra. j. Cor. vij. Precipio nõ ego sed dñs vxorẽ a viro nõ discedere. qõ si decesserit manere innuptã. ¶ Ñ. nullus debz ex pcõ reportare cõmodum. sed reportaret si liceret adultere ad aliud magis desideratũ ꝓnubiũ trãsire: z eẽt occasio adulterãdi volẽtibus alia mrimonia querere. g̃ nõ licz aliã copulã querere nec viro nec vxori. ¶ ñdeo dõ: q̃ nihil aduenies supra matrimoniũ põt ipm dissoluere: z ideo adulteriũ nõ fac q̃n sit vez mrimoniũ: Manet eni ut dic Aug. inter viuẽtes ꝓiugale vinculũ qõ nec sepatõ nec cũ alio iunctio põt auferre: z iõ nõ licet vni alẽo viuente ad aliã copulã transire. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ q̃uis p se nullus obliget ad ꝓtinentiã: tñ p accidens põt eẽ q̃ obliget: sic si vxor sua egritudinẽ incurabilem incurrat: z talẽ q̃ carnalẽ copulã nõ patiat z silr etiã est si incorrigibilit spũali infirmitate. s. fornicatõne laboret. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ ipa confusio quã reportat ex diuortio debet eam cohibẽ a peccato: q̃ si cohibere nõ potest: minus malũ est q̃ sola ipsa peccet: q̃ q̃ vir peccati eius sit particeps. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ quis vxor post diuortiũ nõ tenet viro adultero ad debitũ reddendũ z cohabitãduz tñ adhuc manz vinculũ mrimonij exquo ad hoc tenebat: z iõ nõ põt ad aliã copulã trãsire viro viuente: põt tamẽ cõtinentiã vouere viro inuito: ni si videat eccliam deceptã fuisse p falsos testes sententiãdo de diuortio: qz in tali casu etiã si votũ professionis emisisset: restitueret viro: z teneret debitum reddere sed nõ liceret ei exigere. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ exceptio illa q̃ est in vbis dñi refert ad dimissionẽ vxoris: z iõ obiectio ex falso itellectu ꝓcedit

Ad sextuz sic proceditur

videt q̃ post diuortiũ vir z vxor ñ possint reconciliari. regula est eni i iure: Qõ semel bene diffinitũ est: nulla debet iteratõne retractari sed iudicio ecclie diffinitum est q̃ debent separari g̃ non pñt reconciliari vlterius. ¶ Ñ. si posset esse reconciliatio ꝓcipue videretur q̃ post pniam vxoris vir teneat eam recipere. sed nõ tenetur: qz etiaz vxor non potest p exceptionẽ ꝓponere in iudicio penitentiã suã contra virum accusantem de fornicatione. ergo nullo mõ potest esse reconciliatio. ¶ Ñ. si posset esse reconciliatio videretur q̃ vxor adultera teneretur redire ad virum ipam reuocãtem. sed non tenetur: quia iam separati sunt iudicio ecclie. g̃ rẽ. ¶ Ñ. si licẽt reconciliare vxorẽ adulterã: i illo casu ꝓcipue deberet fieri q̃n vir post diuortiũ inuenit adulteriũ cõmittẽ: sz in hꝰ casu nõ põt vxor cogẽ eũ ad reconciliatõez: cum iuste sit diuortiũ celebratum. g̃ nullo modo põt reconciliari ¶ Ñ. si vir adulter occulte dimittat p iudiciuz ecclesie vxorẽ ꝓuictã de adulterio: nõ vi iuste factuz diuortiuz. sed tñ vir nõ tenet vxorẽ sibi reconciliare qz vxor ꝓbare in iudicio adulteriũ viri nõ potest. g̃ multo minus q̃n diuortiũ iuste est celebratuz reconciliatio fieri põt. ¶ Sed ꝫ est qõ dr. j. Cor. vij. Si discesserit manere innuptã aut viro suo reconciliari. ¶ Ñ. vir poterit eã ñ dimittere post fornicationẽ. g̃ eadẽ rõne ꝑt eã reconciliare sibi. ¶ ñdeo dõ: q̃ si vxor post diuortiuz de pcõ pniam agens emẽdata fuerit: põt eã sibi vir reconciliare: si aũt in pcõ incorrigibilis maneat: nõ dz eã ad se assumẽ eadẽ rõne qua nõ licebat eã nolentẽ a pcõ desistẽ retinere. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ snia ecclesie diuortiuz celebrantis nõ fuit cogẽs ad sepationẽ: sed licentiã ꝑbens. et iõ absq̃ retractatiõe ꝓcedentis snie põt reconciliatio fieri. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ pnia vxoris dz inducere vir vt vxorẽ fornicantẽ nõ accuset: aut dimittat: sz tñ ñ põt ad hꝰ cogi nec põt p pniaz vxor eũ ab accusatiõe repellẽ: qz cessante culpa et q̃tuz ad actũ et q̃tũ ad maculã: adhuc manet aliq̃d de reatu: et cessante etiã reatu q̃ ad deuz adhuc manet reatus q̃ ad penã hũano iudicio inferendaz. qz hõ nõ videt cor sicut deꝰ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ illud qõ inducit in fauorẽ alicuiꝰ nõ facit ei ꝑiudiciũ. vnde cũ diuortiũ sit inductũ in fauorẽ viri: nõ aufert ei ius petendi debitũ vel reuocandi vxorẽ. vñ vxor tenet

ei reddere :ꝛ ad eum redire si furrit reuocata: nisi de licẽtia eius votum ꝓtinentie emiserit. ¶ Ad iiij. dō:q; pp adulteriū qō vir ꝑus innocẽs post di uoꝛtiū ꝓmittit:ſm rigoꝛẽ iuris nō debz cogi ad re cipiendū vxoꝛẽ adulterā:ꝑus tamẽ ſm equitatem iuris iudex ex officio suo debet eum cogere ut ca ueat piculo anie eius ꝛ scandalo alioꝛ:q̄uis vxoꝛ nō possit reconciliationẽ petere. ¶ Ad. v. dō:q; si adulteriū viri sit occultū ꝓ hoc nō auferꝫ ius exci piendi ꝫ accusationẽ viri vxoꝛi adultere:q̄uis de sit sibi ꝓbatio:ꝛ ideo peccat vir diuoꝛtiuz petens ꝛ si post sniam de diuoꝛtio vxoꝛ petat debitum vl̄ reconciliationẽ vir tenet ad vtrūq;. ¶ Atronus ẽ turpitudinis qui celat ꝛc̄.ↄtra Prouer. xviij. Fide lis est qui celat crimẽ amici. Et dō:q; hoc intelligi tur qñ celatio nō est in p̄iudiciū coꝛrectōis: alꝫ ce lans p̄ociniū turpitudini p̄stat. ¶ Solet q̄ri an valeat ꝛc̄. Sciendum q; plura sunt crimia que pp sui enoꝛmitatem impediunt mr̄imonium contra hendum. Primū est incestus. Scōm vxoꝛicidium Tertium rapina aliene sponse. Quartum quādo aliq̄s insidiando mr̄imonio filium ꝓpriū ō sacro fonte suscepit. Quintum q̄ interfecit p̄sbyterū. Sextum qñ aliq̄s pagit pniam solennẽ: nō tñ pp hec crimina interimit mr̄imoniū ꝫctum. Sed tñ sunt quedam crimina que dirimunt mr̄imoniuz ꝫctum. Unum est qñ aliquis cum aliqua ꝓiugata concubuit: ꝛ ex hoc machinat in moꝛtẽ viri cum effectu. tuuc enim ad inuicem contrahere non de bent:ꝛ si ꝫxerint sepantur. Scōm est qñ p̄estat fi dem adultere q; ducet eam vxoꝛem:sed hoc intelli gendum est qñ tam adulter q; adultera sciebat im pedimentum:alꝫ mr̄imonium ñ dirimeret postq; ꝓtractum esset. Tertium est quando contrahit cū ea de facto. primum enim mr̄imonium facit q; nō stat scōm. vnde si p̄mū non fuisset vez mr̄imoniū scōm staret. Sciendum etiam: q; in casu secundo ꝛ tertio. s. fide data de mr̄imonio contrahendo:ẽt mr̄imonio contracto per verba de p̄senti de fco nisi fuerit ibi pollutio carnalis: ñ pp hoc dirimit matrimonium sequẽs post moꝛtem viri de nouo contractum.

Distinctio. XXXVI.

Hinc de cōdi tione videamus ꝛc̄. Postq; de terminauit mgr̄ de impotētia coeundi p quā impedit actus mr̄imonij ne ō facto oīno fieri possit:hic determinat de ipedi mento ꝓditōnis seruilis:p quā ipedit actus matri monij ne libere fiat. Et diuidit in ptes duas. In p̄ ma determinat de ꝓditiōe seruili. in scōa epilogat ꝓtinuans precedentia ad sequẽtia:ibi Duo illa ex ecuti sumus ꝛc̄. Prima in duas. In p̄ma determi nat de impedimento ꝓditionis seruilis. in scōa de impedimẽto ex defectu etatis: qꝛ talis non differt a seruo q̄diu sub tutoꝛibus est. Gal. iiij. ibi Dic ẽt sciendum q; pueri ꝛc̄. Prima in duas. In prima ō terminat de seruitute que p̄cedit mr̄imoniū. in se cunda de seruitute q̄ mr̄imonio supinducit: ibi Il lud etiā notandū est ꝛc̄. Prima in duas. In p̄ma determinat de seruitute mr̄imoniū p̄cedente que est ex altera tm̄ parte ꝫhentium. in scōa de illa q̄ est ex vtraq; parte : ibi Queritur si seruꝰ vnꝰ ꝛc̄.

Hic queruntꝫ quiq;. ¶ Primo vtrū cōdi tio seruitutis mr̄imoniū ipediat. ¶ Se cundo vtr̄ possit seruus sine ꝓsensu dñi mr̄imonū contrahere. ¶ Tertio de seruitute q̄ supuenit mr̄imonio. ¶ Quarto vtr̄ ꝓles seq̄tur matrem. ¶ Quinto de defecto etatis vtrum im pediat matrimonium.

AD primum sic ꝓ cedit: videt q; ꝓditio seruitutis nō impe diat mr̄imoniū. nihil enī impedit mr̄imoniū nisi qō habet aliquā ꝫrietatē ad ip̄m. sed seruitus nō habet aliquā ꝫrietatē ad mr̄imonium: alꝫ inī ser uos non possent esse ꝓiugia. ḡ seruitus nō impedit mr̄imoniū. ¶ ℞. illud qō est ꝓtra naturā non po test impedire illud qō est ſm naturā. sed seruitus est ꝓtra nām:qꝛ sicut dicit Grego. Cōtra nām est hoiez homini velle dñari. qō etiā pz ex hoc q; hōi dictū est ut p̄esit piscibus maris ꝛc̄. nō aūt ut p̄e sit homini. ḡ non pōt impedire mr̄imoniū qō est naturale. ¶ ℞. si impedit mr̄imoniū: aut hoc est de iure nāli:aut de iure positiuo:non de iure nāli: qꝛ ſm ius naturale oēs homines sūt eq̄les :ut Gre go. dicit:ꝛ in p̄ncipio digestoꝝ dō:q; seruitus nō ē de iure nāli. positiuū etiā ius descendit a naturali ut Tullius dicit . ḡ ſm nullū ius seruitus mr̄imo niū impedire pōt. ¶ ℞. illud qō ipedit matrimo niū impedire pōt. ¶ ℞. illud qō ipedit matrimo niū equaliter impedit:siue sciat siue ignoꝛet. ut pz de ꝓsanguinitate. sed seruitus vnꝰ cognita ab alte ro nō impedit mr̄imoniū. ḡ seruitus q̄tum in se ē nō hz q; ipediat mr̄imoniū:ꝛ ita ñ debēt poni p se mr̄imonij ipedimentū ab alīs distinctū. ¶ ℞. sic ꝙuenit eē erroꝛē circa seruitutē: ut putet liber qui est seruus:ita pōt eē erroꝛ de libertate:ut putetur seruus q̄ est liber. sed libertas nō ponit mr̄imonij impedimentū. ḡ nec seruitus deberet poni. ¶ ℞. magis facit grauē societatē mr̄imonij ꝛ plus impe dit bonū ꝓlis moꝛbus lepre q; seruitus . sed lepra nō ponit ipedimentū mr̄imonij. ḡ nec seruitus poni. ¶ Sed ꝓtra est qō decre. dicit de ꝓiugio ser uoꝝ:q; erroꝛ ꝓditionis ipedit ꝫhendū mr̄imoniū ꝛ dirimit ꝫctum. ¶ ℞. mr̄imoniū est de bonis p se expectandis inq̄tum hz honestatē. sed seruitus est de p se fugiendis. ḡ mr̄imoniū ꝛ seruitus sūt cō traria:ꝛ sic seruitus mr̄imoniū ipedit. Rñdeo di cendū:q; in mr̄imonij ꝫctu obligat vnus ꝓiugum alteri ad debitū reddendū : ꝛ iō si ille q̄ se obligat est ipotens ad soluēdū ignoꝛantia huius ipotentie

in eo cui fit obligatio tollit ꝓtractum: sicut autē ꝑ impotentiā coeundi efficit aliqs ipotens ad soluēdū debitū ut oīno nō possit soluē: ita ꝑ seruitutez ut libere reddere debitū nō possit: ⁊ iō sicut impotentia coeundi ignorata impedit mr̄imoniū: non aūt si sciat: ita cōditio seruitutis ignorata mr̄imoniū impedit: nō aūt seruitus scita. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ seruitus ꝯriatur mr̄imonio q̄tum ad actuz ad quē quis ꝑ mr̄imoniū alteri obligat: quē nō pōt libere exequi: ⁊ q̄tum ad bonū ꝓlis que peiozis cōditionis efficit ex seruitute parētis. sed q⁹ dlibz potest in eo qō sibi debet ꝙponte detrimentum aliqō subire: iō si alter ꝓiugū scit alter⁹ seruitutē: nihilo minus mr̄imoniū tenet. Silr etiā q⁹ in mr̄imonio est equalis obligatio ex vtraq; pte ad debitū reddendū: nō potest aliquis redrere maiozē obligationē ex pte alterius q̄ ipse possit facere: ⁊ pp hoc seruus etiā si cōtrahit cum ancilla quā credit liberā nō pp hoc impedit mr̄imoniū. Et sic pz q̄ seruit⁹ nō impedit mr̄imoniū nisi qñ ignorata est ab alio ꝓiuge: ⁊ si ille sit libere ꝓditionis: ⁊ iō nihil ꝓhibz inter seruos esse ꝓiugia: vel etiā inter liberū et ancillam. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nihil ꝓhibet esse aliq̄d contra nām q̄tum ad ꝑmam intentionē ipius: qō nō est ꝯ nām q̄tum ad scōam eius intentionē sic̄ omnis coꝛruptio ⁊ defectus ⁊ senīū est ꝯ nām: ut dr̄ i ij. celi ⁊ mundi: q⁹ nā intēdit esse ⁊ pfectōnē: nō tn̄ est ꝓtra scōam intentionē nāe: q⁹ exquo nā nō pōt ꝓseruare esse in vno: ꝓseruat in altero qō generat coꝛruptiōe alter⁹: ⁊ qñ nā nō pōt pducere ad maiozē pfectionē: inducit ad minozē: sic̄ qñ nō pōt facere masculū facit feminā que ē mas occasionat⁹: ut dr̄ in. xvj. de aialibus. Silr etiā dico q⁹ seruitus est ꝯ ꝑmā intentionē nāe: sed nō ꝯ scōam: q⁹ nālis rō ad hoc inclinat: ⁊ hoc appetit nā ut quilibet sit bonus: sed exquo aliqs peccat: nā etiā inclinat ut ex pcco penā reporter⁹: ⁊ sic seruitus in penā peccati introducta est. Nec est incōueniens aliq̄d naturale ꝑ hoc q⁹ est ꝯ nām hoc mō impediri: sic enim mr̄imoniū impedit ꝑ impotentiā coeundi: que ē ꝓtra nām mō ꝓdicto. ¶ Ad. iij. dō: q⁹ ius naturale dictat q⁹ pena sit ꝓ culpa infligenda: ⁊ q⁹ null⁹ sine culpa puniri debeat: sed determinare penam ꝑm conditionē ꝓsone ⁊ culpe ē iuris positiui: et iō seruitus q̄ est q̄dam pena determinata est de iure positiuo ⁊ a naturali ꝓficiscit sic̄ determinatū ab indeterminato: ⁊ eodē iure positiuo determinate est factū q⁹ seruit⁹ ignorata mr̄imoniū impediat: ne aliquis sine culpa puniat. Est enī q̄dam pena vxoris q⁹ hēat viz̄ suum ⁊ ecōuerso. ¶ Ad. iij. dō: q⁹ aliqua impedimenta sūt que faciūt mr̄imoniū illicitū: ⁊ q⁹ volūtas nr̄a nō facit aliq̄d esse illicituz vel licitū: sed lex cui voluntas subdi debet: iō ignorantia talis impedimēti que voluntariū tollit: vl̄ scientia nihil facit ad hoc q⁹ mr̄imoniū teneat: ⁊ tale impedimentū est affinitas vl̄ votū: ⁊ cetera huiusmodi. Quedā aūt impedimēta sūt que faciunt mr̄imoniū inefficax ad solutionē debiti: ⁊ q⁹ in voluntate nr̄a cōsistit debitū nobis relaxare: iō talia impedimenta si sint cognita mr̄imoniū nō tollunt: sz solū qñ ignorantia voluntariū excludit: ⁊ tale impedimentū est seruitus ⁊ impotētia coeundi: ⁊ q⁹ etiā de se hñt aliquā rōnem impedimenti: iō ponūt specialia impedimenta ꝑter errorē: nō aūt ꝓsone variatio ponit speciale impedimentū ꝑter errorē: q⁹ ꝓsona altera subintroducta nō hz rōnez impedimēti nisi ex intentione ꝓhētis. ¶ Ad. v. dō: q⁹ libertas nō impedit mr̄imoniū actū. vñ libertas ignorata ñ impedit mr̄imoniū. ¶ Ad. vj. dō: q⁹ lepra non impedit mr̄imoniū q̄tum ad ꝑmū actū suū: eo q⁹ leprosi debitū reddē pñt libere q̄uis aliqua grauamina mr̄imonio inferant q̄tum ad scōos effectus ⁊ iō non impedit mr̄imoniū sicut seruitus.

AD secundū sic ꝓceditur: videt q⁹ seru⁹ mr̄imoniū ꝯhere nō possit sine ꝓsensu dn̄i. null⁹ enī pōt dare alicui qō est alterius sine ꝓsensu ipius. sed seruus est res dn̄i. g̃ nō pōt ꝯhendo mr̄imoniū dare ptātem coꝛporis sui vxori sine ꝓsensu dn̄i. ¶ Ꝑ. seruus tenet dn̄o suo obedire. sed dn̄s pōt ei pcipere q⁹ in mr̄imoniū nō ꝓsentiat. g̃ sine ꝓsensu eius mr̄imoniuz nō pōt ꝯhere. ¶ Ꝑ. post ꝯctum mr̄imoniū seruus tenet reddē debitū vxori ex ꝑcepto iuris diuini. sz eo tpe q̄ vxor debitū petit: pōt dn̄s aliqō seruitiuz seruo ꝑponere: qō facere ñ poterit si carnali copule vacare velit. g̃ si sine ꝓsensu dn̄i posset seru⁹ ꝯhē mr̄imoniū ꝑuaret dn̄s seruitio sibi debito sine culpa: qō eē nō dz. ¶ Ꝑ. dn̄s pōt vendē suum i extraneas regiones: q̄ vxor sua nō poterit eū sequi. vel ꝓp ifirmitatem coꝛpis: vel ꝓp piculū fidei imminens: puta si vendat infidelib⁹: vel ēt dn̄o vxoris nō ꝑmittēte si sit ancilla: ⁊ sic mr̄imoniū dissoluet qō est incōueniens. g̃ nō pōt seru⁹ sine cōsensu dn̄i mr̄imoniū ꝯhere. ¶ Ꝑ. fauorabilioꝛ ē obligatio qua hō se diuinis obsequijs mancipat: q̄ illa qua hō se vxori subiicit. sed suus sine ꝓsensu dn̄i ñ pōt religionē intrare: vel ad clericatū ꝓmoueri. g̃ multo minus pōt sine eius ꝓsensu mr̄imonio iungi.

¶ Sed ꝓtra: Gal. iij. In xpo ihu nō est su⁹ neq; liber. g̃ ad mr̄imoniū ꝯhendū in fide xpi ihu eadē est libertas liberis ⁊ seruis. ¶ Ꝑ. seruit⁹ est de iure positiuo: sed mr̄imoniū de iure diuino ⁊ nāli: cuz ergo ius positiuū nō ꝑiudicet iuri nāli aut diuino videt q⁹ seru⁹ absq; dn̄i cōsensu mr̄imoniū ꝯhere possit. ℟ ñdeo dō: q⁹ q̄uis ius positiuū ut dictum est ꝓgredit a iure nāli: ⁊ iō suitus q̄ est de iure positiuo nō pōt ꝑiudicari his que sunt de lege naturali: sicut aūt appetitus nāe est ad opationē indiuidui: ita est ad ꝓseruationē speciei ꝑ generationem vñ sicut seruus non subdit dn̄o quin libere possit comedere ⁊ dormire ⁊ alia huiusmodi facere que

ad necessitatē corpis ptinent: sine qbus natura cō seruari nō pōt: ita nō subdit ei qtum ad hoc q ñ possit libere mrimoniū ꝯhere: etiā dño nesciente: aut ꝯdicente. ¶ Ad.j.g dō: q seru' ē res dñi qtuz ad ea que nālibus supaddunt: sed qtum ad nālia omēs sunt pares. vnde in his que ad actus nāles ptinent: seruus pōt alteri inuito dño sui corpis ptātem p mrimoniū ꝓberē. ¶ Ad.ij. dō: q suus dño suo tenet obedire i his que dñs pōt licite ꝓcipere: sicut aūt licite nō pōt ꝓcipere dñs seruo q non comedat aut dormiat: ita etiā nec q a mrimonio cōtrahendo abstineat. interest enī ad legislatorē qlit quilibet re sua vtat: z iō si dñs ꝓcipiat seruo q nō ꝓbat mrimoniū: seruus ñ tenet ei obedire. ¶ Ad iij. dō: q si seruus volēte dño mrimoniū ꝓxit: tūc debet ꝓtermittē seruitiū dñi impantis: z reddē debitū vxori: qz p hoc q dñs ꝓcessit ut mrimonium seru' ꝓhēret: intelligit ei ꝓcessisse oia que mrimoniū requirit. si aūt mrimoniū ignorante vel ꝓtradicente dño est ꝓctum: nō tenet reddere debitum: sed potius dño obedire si vtrūqz simul eē ñ possit Sed tñ in his multa pticularia ꝓsiderari debent: sicut etiā in oibus hūanis actibus. s. piculū castitatis iminens vxori: z impedimentū qđ ex redditiōe debiti seruitio impato generat: z alijs h'modi: qđ' bus oibus rite pensatis iudicari poterit cui magis seru' obedire teneat dño vel vxori. ¶ Ad.iiij. dō q in tali casu dī: q dñs cogendus ē ne seruū vendat taliter q faciat onera mrimonij grauiora: pcipue cum nō desit facultas vbicunqz seruū suū vēdendi iusto pcio. ¶ Ad.v. dō: q p religionē et ordinis susceptionē alijs obligat diuinis obsequijs qtum ad totū tēpus: sed vir tenet vxori debitum reddere nō semp sed ꝓgruis tpibus: z iō nō est sile z ꝓterea ille q intrat religionē z suscipit ordinem obligat se ad opera que sūt nālibus supaddita: in qbus dñs ptātez eius hz: z non in nālibus ad que obligat se per matrimoniū. vnde posset continentiam vouere sine consensu domini.

Ad tertiuz sic proce

dit: vī q fuitus mrimonio nō possit supuenire ut vir se alteri vendat in seruū: qz qđ i fraudem z ꝓiudiciū alterius factū est ratum eē nō oz. sed vir q se in seruū vendit facit hoc qñqz in fraudē mrimonij: z ad minus in detrimentū vxoris. g nō debet valere talis venditio ad seruitutē inducē dam. ¶ Ꝑ. duo fauorabilia ꝓiudicant vni non fauorabili. sed mrimoniū z libertas sūt fauorabilia z repugnant seruituti que nō est fauorabilis in iure. g fuitus talis debet penitus annullari. ¶ Ꝑ. in mrimonio vir z vxor ad paria iudicant: ut supra dictū est. sed vxor nō pōt se in ancillā dare nolente marito. ergo nec vir nolēte vxore. ¶ Ꝑ. illud qđ ipedit rei generationē in nālibus: destruit etiā rem generatā. sed seruit' viri nesciēte vxore ipedit mrimonij ꝓctum antеq fiat. g si posset mrimonio supuenire destrueret mrimoniū qđ est inconueniēs. ¶ Sed ꝓ: qlibet pōt dare alteri qđ suū est. sed vir est sui iuris cū sit liber. g pōt ius suū dare alteri. ¶ Ꝑ. seruus pōt nolente dño vxorē ducere: ut dictū est. g eadē rōne vir pōt dño se subdere nolente vxore. Q ñdeo dō: q vir subdit vxori solū in his que ad actū nāe ptinent in qbus sūt eqles: ad que seruitutis subiectio se nō extendit: z iō vir nolente vxore pōt se alteri in seruū dare nō tñ ex hoc mrimoniū dissoluet: qz nullū ipedimentū mrimonio supueniens pōt dissoluē ipm ut ꝓdictū est. ¶ Ad j. g dō: q fraus bene pōt nocere ei q fraudē fecit: sz nō pōt alteri ꝓiudiciū generare: z iō si vir in fraudē vxoris alteri det se in seruū: ipe damnū reportat: iestimabile libertatis bonū amittēs: sed vxori nullū pōt ex hoc ꝓiudiciū generari qui teneatur reddē debitū petenti: z ad oia q mrimoniū requirit ñ enī pōt ab his retrahi dñi sui ꝓcepto. ¶ Ad.ij. dō: q qtuz ad hoc q seruit' mrimonio repugnat mrimoniū seruituti ꝓiudicat: qz tunc seruus tenet vxori reddere debitū etiā nolente dño. ¶ Ad.iij. dō: q qñis in actu mrimoniali z his que ad nām spectant ad paria vir z vxor iudicent: ad q ꝓditio seruitutis nō se extendit: tñ qtum ad dispensatiōz domus z ad alia h'modi supaddita vir est caput mulieris z oz corrigē: nō aūt ecōuerso: z iō vxor ñ pōt se dare in ancillā nolente viro. ¶ Ad.iij. dō q rō illa ꝓcedit de rebus corruptibilibus in qbus etiā multa impediūt generatōz que ñ sufficiūt ad destruendū rem generatā. sed in rebus ꝓpetuis potest ipedimentū prestari ne res talis eē incipiat: nō aūt ut esse desistat: sic pz de aia rōnali: z silr ēt ē de mrimonio qđ ē ꝓpetuū viculū pñti vita manēte.

Ad quartuz sic pro

cedit: vī q filij dēant sequi ꝓditionē pīs qz denoiatio fit a digniori. sed pater in generatōe est dignior q̄ mater. g ꝛc. ¶ Ꝑ. esse rei magis dependet a forma q̄ a mā. sz in generatōne pater dat formā: mater mām: ut dī in. xvj. de aialibus. ergo magis oz sequi ꝓles pīem q̄ mrem. ¶ Ꝑ. illud pcipue oz aliqđ seq cui magis similat. sed filī' plus similat pī q̄ mri: sic z filia plus mri. g ad minus filius debēt sequi pīem z filia mrem. ¶ Ꝑ. in sacra scriptura nō ꝓputat genealogia p mulieres: sed p viros. g ꝓles magis seqtur pīem q̄ mrem. ¶ Sed ꝓtra: siquis seminat in terra aliena fructus sūt ei' cuius est terra. sed venter mulieris respectu semis viri est sicut terra respectu sementis. g ꝛc. ¶ Ꝑ. in alijs aialibus hoc videm' que ex diuersis specieb' nascunt q̄ partus magis seqtur mrem q̄ patrem. vnde muli q nascunt ex equa z asino magis similātur equis q̄ illi qui nascunt ex asina z equo: g silr debet esse in hoibus. Q ñdeo dō: q sm leges ciuiles ptus seqtur ventrē: z hoc rōnabiliter: qz ꝓles

habet a patre complementum formale: sed a mre substantiã corpis: seruitus aũt corpalis ꝓditio est: cum seruus sit q̃si instrumentũ oñi in opando: et iõ ꝓles in libertate ⁊ seruitute seq̃tur mrem: sed i his que ptinent ad dignitatẽ que ẽ ex forma rei sequit patrẽ: sic in honorib' ⁊ municipijs ⁊ hereditate ⁊ alijs: ⁊ huic etiam ꝓcordant canones: ⁊ lex Moysi: ut pz Exo. xxj. in q̃busdã tamẽ terris q̃ iure ciuili nõ regunt ptus seq̃tur deteriorẽ ꝓditionẽ ut si pater sit seruus: q̃uis mater sit libera: erunt filij serui: nõ tñ si post pactum mrimoniũ pater se i seruũ dedit nolente vxore: ⁊ silr si sit econuerso. si aũt vterq; sit seruilis cõditionis: ⁊ ptineant ad diuersos dños: tũc diuidãt filios si plures sũt: vel si vnus tñ: vnus alteri recõpensabit de pcio: ⁊ accipiet ꝓlem natã in sui fuitiũ: tñ non est credibile q̃ talis ꝓsuetudo possit esse ita rõnabilis sicut illud q̃ multoz sapientũ diuturno studio determinatũ est: hoc etiã in nãlibus inuenit q̃ receptũ est i recipiente p modũ recipientis: ⁊ nõ p modũ dantis ⁊ iõ rõnabile est q̃ semẽ receptũ in muliere ad cõditoz ipius trahat. ¶ Ad. j. ℊ dõ: q̃ q̃uis pater sit dignius ꝓncipiũ: tñ mater dat substantiã corporalem ex pte cuius attendit ꝓditio seruitutis. ¶ Ad ij. dõ: q̃ in his que ad rõnem spẽi ptinent magis similatur filius pri q̃ mri: sz in nãlibus ꝓditionib' magis oz silari mri q̃ pri: qr res hz a forma eẽ specificũ: sed ꝓditiones nãles a mã. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ filius assilatur pri rõne forme qua hz in sui cõplemento sicut ⁊ pater: ⁊ iõ rõ nõ est ad ꝓpositum. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ qr honor filij magis est ex patre q̃ ex mre: iõ in genealogijs in scripturis ⁊ fm communẽ ꝓsuetudinẽ magis notant filij a pre q̃ a mre tñ i his q̃ ad fuitutẽ spectant magis mrez sequũt.

AD qntum sic proce dit: videt q̃ defectus etatis nõ impedit mrimoniũ: fm enĩ leges pueri accipiũt tutorẽ vsq; ad xxv. annos. ℊ videt q̃ vsq; ad temp' istud non sit confortata rõ ad cõsensũ: ⁊ ita videt q̃ illud dẽat esse tpus statutũ ad mrimnnia ineunda. sed ante tempus illud mrimoniũ põt ꝯhi. ℊ defect' statute etatis nõ impedit mrimoniũ. ¶ Ꝺ. sicut vinculuz religionis est ppetuũ: ita vinculũ mrimonij. sz añ xvij. annũ nõ pñt facere ꝓfessionẽ fm nouã institutionẽ. ℊ nec mrimoniũ ꝯhere si defectus etatis mrimoniũ impediret. ¶ Ꝺ. sic cõsensus ad mrimoniũ redditur ex pte viri: ita ex pte mulieris. sz mlr ante xiij annũ põt cõtrahere mrimoniũ. ℊ ⁊ vir. ¶ Ꝺ. impotẽtia coeundi nisi sit ppetua ⁊ ignorata nõ impedit mrimoniũ. sed defectus etatis ñ est ppetuus: nec ignoratus. ℊ nõ impedit mrimoniuz ¶ Ꝺ. nõ ptinet in aliquo ꝑdictoz impedimentorum: ⁊ ita nõ videt mrimonij esse impedimentũ. ¶ Sed ꝯ est qd̃ decre. dicit: q̃ puer q̃ nõ põt reddere debitũ nõ est aptus mrimonio. sed ante. xiij. annũ ut in plurib' nõ põt reddere dẽbitũ: ut pz in ix. de aialibus. ℊ ⁊c. ¶ Ꝺ. oiuz nã ꝓstantiũ positus est terminus magnitudinis ⁊ augmẽti: ⁊ ita videt cũ mrimoniũ sit nãle q̃ debeat hẽre determinatuz tpe p cuius defectũ impediat. Q ñdeo dõ: q̃ mrimoniũ cum fiat p modũ ꝯctus cuiusdã: ordinatõi legis positiue subiacet sicut ⁊ alij ꝯctus. vñ fm iura determinatũ est: q̃ ante illud tpus discretionis q̃ vterq; possit de mrimonio sufficienter deliberare ⁊ debitũ sibi inuicẽ reddere mrimonia nõ ꝯhãtur ⁊ si nõ ita facta fuerint dirimunt. hoc aũt tempus ut in plurib' est in masculis in. xiiij. anno: in femia aũt in. xij. anno: cuius rõ supra dis. xxvij. dicta est Quia tñ ꝓcepta iuris positiui sequũtur id qd̃ est in pluribus: si aliqs ad pfectionẽ debitã ante tempus ꝑdictũ pueniat: ita q̃ vigor nature ⁊ rõnis defectũ etatis suppleat: mrimoniũ nõ dissoluit: et iõ si ꝯhentes añ annos pubertatis: carnaliter añ tpus ꝑdictũ fuerint copulati: nihilomin' mrimonium stat indissolubile. ¶ Ad. j. ℊ dõ: q̃ in illis ad q̃ nã inclinat nõ exigit tantus vigor rõnis ad deliberandũ sicut in alijs: ⁊ iõ ante põt in mrimoniũ sufficienter deliberans ꝓsentire: q̃ possit in ꝯctibus alijs res suas sine tutore ptractare. ¶ Et silr ẽt dõ ẽ ad scõm: qz votũ religionis ẽ eoz que sũt supra inclinationẽ nãe: q̃ maiorẽ difficultatẽ hñt q̃ mrimoniũ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ mlr citius ad tps pubertatis pueniat q̃ vir: ut dr in. ix. de aialib': ⁊ supra dis. xxvij. dictũ est: ⁊ iõ nõ est silr de vtroq;. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ ex pte ista nõ solũ est ipedimentũ pp impotentiã coeundi: sed pp defectũ rõnis: que ad hoc ñ sufficit ad ꝓsensũ illũ rite faciendũ q̃ ppetuo dura re debet. ¶ Ad. v. dõ: q̃ sic ipedimentũ qd̃ est ex furia reducit ad impedimentũ erroris: ita ⁊ impedimentũ qd̃ est ex defectu etatis: qr hõ nõ hz vsuz plenũ liberi arbitrij. Q Quod si ipa fuerit in seruitute detenta ⁊c. Sciendũ q̃ si anteq̃ sit detecta seruitus vxoris de q̃ dubitat petat debitũ: si leui suspicione moueat dz reddere debituz: nec ex hoc ei aliqd̃ ꝓiudiciũ generat. Si aũt ex cã ꝓbabili dubitet vel vehemẽter ꝑsumat: aut certe cognoscat: ñ debet ei debitum reddẽ eccl̃ia ꝓcipiente: qr vel sibi ꝓiudiciũ faceret si eaz vxorio affectu cognosceret, aut als fornicaret.

Dis. XXXVII.

SAnt ergo qui dam ordines ⁊c. Postq̃ determinauit mgr̃ de ipedimẽtis q̃ faciũt psonas medias inter penitus legitimas: ⁊ penitus illegitimas: hic determiat de ipedimentis q̃ faciũt psonas penitus illegitimas. Et diuidit in ptes duas. In ꝓma determinat de ipedimentis que faciunt personas illegitimas respectu cuiuslibet psone. in scõa de impedimentis q̃ faciũt psonas illegitimas respectu aliquaz psonaz ⁊ nõ

respectu omniū. xxxix. dis. ibi Post hoc de disparicultu &c. Prima in duas. In prima determinat de impedimento ordinis. in secunda de impedimento voti. xxxvij. dis. ibi Nūc de voto &c. Prima in duas. In pma oñdit quō mrīmoniū p ordines impediatur. in scda quō impeditur per vxoricidiū crimen: ibi Dis adjiciendum est &c.

Hic est duplex qō. Prima de ipedimēto ordinis. Scda de vxoricidio. Circa pmū querunt duo. Primo vtrum ordo precedens impediat mrīmoniū. Scdo vtruz mrīmoniū precedens ordinē sequi patiat.

AD primum sic procedit: vī q ordo nō impediat mrīmonium qz nihil impedit nisi a suo ꝓtrario. sed ordo nō est ꝓrius mrīmonio: cum vtrūq; sit sacrm. g nō impedit ipm. ℣ Ō. idē ordo ē apud nos z apud eccliaz orientalē. sed apud eccliam orientalē nō ipedit mrīmoniū. g nec apud occidentalē. ℣ Ō. mrīmoniuz significat ꝓiunctionē xpi z eccīe. Iz hoc pcipue cōgruit significari in his q sūt ministri xpi scz ordiatis. g ordo mrīmoniū nō impedit. ℣ Ō. oēs ordines ad aliqd spūale ordinant. sed ordo nō pōt ipedire mrīmoniū nisi rōne spūalitatis. g si ordo ipedit mrīmoniū: qlibet ordo impediet qō falsū est. ℣ Ō. omēs ordinati pñt ecclīastica bñficia habē: z puilegio clericali gaudē z eqliter. si g pp hoc ordo mrīmoniū impediat: qz vxorati nō pñt hīe beneficiū ecclīasticū: nec gaudē priuilegio clericali ut iuriste oicūt: tūc qlibz ordo ipedire deberet: qō falsum ē: ut pz p decre. Alex. de cle. ꝑiu; z sic null' ordo ut videt mrīmoniū ipediet. ℣ Sed ꝓtra ē qō decre. oicit: Si i subdiaconatu z alijs supioꝛib' ordinib' vxores accepisse noscunt eos vxores dimittere cōpellatis: qō nō esset si eēt vex mrīmonium ℣ Ō. nullus vouens ꝓtinentiā pōt mrīmoniū cōtrahere. sed qdam ordines sūt q hñt votū ꝓtinentie annexū: ut ex lra patet. g talis ordo mrīmoniū impedit. ℟ ñdeo od: q ordo sacer de sui rōne hz ex qdam ꝓgruētia q mrīmoniū impedire debeat qz in sacris ordinib' ꝓstituti sacra vasa z sacramēta tractant: z iō decens est ut mundiciā corpalem p ꝓtinentiā seruēt: sed q ipediat mrīmoniū ex constitutione ecclie hz tñ aliter apud latinos q apud grecos: qz apud grecos ipedit mrīmoniū ℑhendū solū ex vi ordinis: sed apud latinos ipedit ex vi ordinis: z vlterius ex voto ꝓtinentie qō est ordinib' sacris annexū: qō etiā si qs verboten' nō emittat: ex hocipso q ordinē suscipit fm ritū occidentalis ecclie itelligit emisisse: z iō apud grecos z alios orientales sacer ordo ipedit mrīmoniū ℑhendū: ñ tñ mrīmonij pus ꝓtracti vsum: pñt eni matrimonio pus ꝓtracto vti: q̄uis nō possint mrīmoniū de nouo ℑhere: sed apud occidentalē ecclīa ipedit mrīmoniū z mrīmonij vsū: nisi forte ignoꝛāte aut cōtradicente vxore vir ordinē sacrū susceperit: qz ex hoc nō pōt ei aliqō ꝑiudiciū generari. Quō antē ordines sacri distinguunt a nō sacris nūc z in pmitiua ecclīa supza dis. xxiij. dictū est. ℣ Ad. j. g od q̄uis ordo sacer nō hēat ℑrietatē ad mrīmoniū inq̄tum est sacrm: hz tñ repugnantiā quādam ad ipm rōne sui actus qui spirituales actus impedit. ℣ Ad. ij. od: q iam pz q obiectio ꝓcedit ex falsis ordo eni vbiq; impedit mrīmoniū ℑhendū: q̄uis nō vbiq; hēat votū annexū. ℣ Ad. iij. od. q illi q sūt in sacris ordinib' ꝓstituti signant xpm nobilioꝛibus actibus: put ex dictis in tractatu ō ordine pz: q illi q sunt mrīmonio iuncti: z iō rō nō sequit ℣ Ad. iiij. od: q illi q sunt in minoꝛib' ordinibus ꝓstituti: ex vi ordinis nō ꝓhibent mrīmoniū ℑhē: qz q̄uis ordines illi deputent ad aliq̄ spūalia: non tñ imediate hñt accessū ad tractandū sacra: sicut illi q sunt in sacris ordinibus: sed fm statutū occidentalis ecclie mrīmonij vsum siue executionē ordinis nō sacri ipedit pp seruandā maioꝛē honestatem in officijs ecclesie: z quia aliquis ex beneficio ecclesiastico tenetur ad executionem ordinis: et ex hocipso ꝑuilegio clicali gaudet: iō hec apō latinos clicis vxoraꝫ auferūt: z p hoc pz solutio ad vltimū.

AD secūduz sic procedit: vī q mrīmonio ordo sacer supuenire nō possit: qz fortius ꝑiudicat minus forti. sed fortius est viculū spūale q̄ coꝛpale. g si mrīmonio iunctus ordinē suscipiat ꝑiudiciū generabit vxori ut nō possit debitū exigere: cū ordo sit vinculū spirituale z mrīmoniū coꝛpale: z sic videt q ñ possit ordinē sacrū suscipe post mrīmoniū ꝓsummatuz. ℣ Ō. post mrīmoniū ꝓsummatū vnus coniuguz sine alterius ꝓsensu non pōt continentiā vouere. sed ordo sacer habet continentie votū annexū. g si vir ordinē sacrū inuita vxore accipet: cogeret vxoꝛ inuita ꝓtinentiā seruare: qz nō posset alteri nubē viro viuente. ℣ Ō. etiā ad tp̄us nō pōt vir vacare oratioꝛi sine ꝓsensu vxoris: ut habet. j. Coꝛ. vij. Iz apud orientales illi q sunt in sacris constituti tenētur ad continentiā tpe quo exequūtur officiū suū g nec ipi pñt ordinari sine cōsensu vxoꝛ: z multo minus latini. ℣ Ō. vir z vxoꝛ ad paria iudicātur sed sacerdos grecus defuncta vxore sua nō potest aliā ducere. g nec vxoꝛ defuncto viro: sed non pōt sibi auferri facultas nubēdi post mortē viri p viri actū. g vir non pōt suscipe ordines post matrimoniū. ℣ Ō. q̄uz mrīmoniū opponit ordini: tantū econuerso. sed ordo ꝑcedens impedit mrīmonium sequēs. ergo econuerso. ℣ Sed cōtra: religiosi tenent ad ꝓtinentiā: sicut illi qui sunt in sacris ordinibus. Iz post mrīmoniū pōt aliqs religionē intrare defuncta vel ꝓsentiēte vxore. g z ordinē suscipe. ℣ Ō. aliquis potest fieri seruus hominū post matrimoniū. ergo z seruus dei p susceptionē ordinis

Rñdeo oð:q mr̃imoniũ non impedit ordinis sacri susceptionẽ:qz si mr̃imonio iunctus ad sacros ordines accedat etiã reclamãte vxore nihilomin' characterẽ ordis suscipit:sed executõe ordis caret si aũt volẽte vxore vel ipsa defuncta ordinẽ sacruz accipiat:recipit ordinem ꝛ executionẽ. ¶ Ad.j.ğ oð:q vinculũ ordinis soluit vinculũ mr̃imonij rõne redditionis debiti:ex qua pte hz repugnantiaz ad mr̃imoniũ ex pte eius q ordinẽ suscipit:qz non põt petere debitũ:nec vxor tenet ei reddere:sed tñ nõ soluit ex pte alterius:qz ipe vxori tenet debitũ reddere si nõ possit eam inducere ad continentiã. ¶ Ad.ğ.oð:q si vxor sciat:ꝛ de eius cõsensu vir ordinẽ sacrũ suscepit:tenet ꝓtinentiã ppetuã vouẽ nõ tñ tenet religionẽ intrare si sibi nõ timeat ð periculo castitat' pp hoc q vir eius solẽne votũ emisit:secus aũt si emisisset votũ simplex.si aũt sine ei' ꝓsensu suscepit nõ tenet:qz ex hoc nullũ sibi ꝓiudiciũ generat. ¶ Ad.iij.oð:q sicut ꝓbabilius videt q̃uis q̃dam ꝓrium dixerint:etiã greci nõ debẽt accedere ad sacros ordines sine ꝓsensu vxoz : qz ad minus tpe ministerij sui fraudarent debiti redditione quo fraudari nõ pñt ꝑm ordinẽ iuris : si eis ꝓdicentibus aut ignorantib' viri ordines susceperint. ¶ Ad.iiij.oð:q sic oz:eoipo q mlr cõsentit apud grecos q vir suus ordinẽ suscipiat obligat se ad hoc q ipa in ppetuũ alteri nõ nubat: qz significatio mr̃imonij nõ seruaret: que in mr̃imonio sacerdotis ꝓcipue exigit. si aũt sine ꝓsensu eius ordinatur:nõ videt ad hoc teneri. ¶ Ad.v.oð:q matrimoniũ hz ꝓ cã nr̃m consensũ:nõ aũt ordo: sed hz cãm sacramentalẽ determinatã a deo :ꝛ iõ matrimoniũ põt impediri ex ordine ꝓcedente q non sit verꝰ mr̃imoniũ:nõ aũt ordo ex mr̃imonio q ñ sit verus ordo:qz sacr̃orum virtus est imutabilis: sed actus humani pñt impediri. Oõ.II.

Deinde queritur ð vxoricidio. Et circa hoc querũt duo.

Primo vtrum in aliquo casu liceat vxorẽ occidere. Secundo vtrũ vxoricidium impedit matrimonium.

Ad primum sic procedit: videt q liceat viro vxorẽ interficẽ i actu adulterij deprehensã. lex eni diuia ꝓcipit adulteras lapidari. sed ille qui legem diuinã exequitur nõ peccat.ğ nec occidens ꝓpriã vxorẽ si sit adultera. ¶ Ð.illud qð licet legi:licet ei cui lex hº cõmittit. sed legi licet interficere adulterã aut quãlibet psonã ream mortis:cũ ergo lex cõmiserit viro interfectionẽ vxoris in actu adulterij deprehense:videtur q ei liceat. ¶ Ð.vir hz maiorẽ ptãtem super vxorẽ adulterã q sup eũ q cũ ipa adulteriũ cõmisit. sed si vir pcutiat clericũ quẽ cũ ꝓpria vxore inuenit nõ est excõicatus.ğ videt q etiã liceat interficere ꝓpriã vxorẽ in adulterio deprehensam. ¶ Ð. viri ẽ vxorẽ suã corrigere.sz correptio fit p inflictõnẽ iuste pene:cũ ğ iusta pena adulterij sit mors:qz est capitale crimẽ:videt q liceat viro vxorẽ adulteram occidere. ¶ Sed ð.in lra oz:q ecclia dei quenunq ꝓstringit legib' mũdanis:gladiũ nõ hz nisi spũalem.ğ videt q ei q vult eẽ de ecclia nõ sit licit' vsus legis illius q vxoricidiũ pmittit. ¶ Ð.vir et vxor ad paria iudicant.sed vxori nõ licet interficẽ virũ in adulterio deprehensum.ğ nec viro vxorem

Rñdeo oð:q vir interficere vxorẽ ꝓtingit ouplici ter.Uno mõ p iudiciũ ciuile:ꝛ sic nõ est dubiuz q sine pcco põt vir çelo iusticie:nõ liuore vindicte aut odij motus vxorẽ adulterã in iudicio seculari accusare crimialiter de adulterio:ꝛ penã mortis a lege statutã petere: sic etiã licet accusare aliquẽ de homicidio aut de alio crimine:nõ tñ talis accusatio põt fieri in iudicio ecclĩastico:qz ecclia ñ habet gladiũ mãlem ut in lra oz. Alio mõ põt eam p seipm occidere nõ in iudicio ꝓuictã:ꝛ sic extra actũ adulterij eã interficere q̃tũcunq sciat eã adulterã neq ꝑm leges ciuiles:neq ꝑm legẽ ꝓscie licet:sz lex ciuilis q̃si licitũ ꝓputat q in ipo actu eã interficiat nõ quasi ꝑcipiens vel ꝓhibens:sed q̃si penã homicidij inferens:pp maximũ incitamentũ qð hz vir in tali facto ad occisionẽ vxoris : sz ecclia i hoc nõ est astricta legib' humanis ut iudicet eum sine reatu pene eterne vel pene ecclĩastico iudicio infligende:ex hoc q ẽ sine reatu pene infligende p iudiciũ seculare:ꝛ iõ in nullo casu licet viro interficẽ vxorem ꝓpria auctẽ. ¶ Ad.j.ğ oð:q penã illã infligẽdaz lex nõ pmisit psonis puatis:sed psonis publicis:que habent officiũ ad hoc deputatũ. vir autez nõ est iudex vxoris:ꝛ iõ nõ põt eã interficere: sz coram iudice accusare. ¶ Ad.ğ.oð:q lex ciuilis nõ pmisit viro occisionẽ vxoris q̃si ꝑcipiens: qz sic nõ peccaret:sicut nec minister iudicis peccat latronez occidens ꝓdemnatũ ad mortẽ:sed pmisit penã nõ adhibens.vñ etiã difficultates quasdã apposuit q̃ bus retraherent viri ab vxoricidio. ¶ Ad.iij.oð q ex hoc nõ ꝓbatur q sit licitũ simplr:sz q̃tuz ad imunitatẽ ab aliq pena:qz etiã excõicatio q̃dã pena ẽ. ¶ Ad.iiij.oð:q ouplex est ꝓgregatio:q̃dam iconomica:sicut familia aliq:ꝛ q̃dam politica: sic ciuitas aut regnũ.ille igit qui pest scõe ꝓgregatiõi ut rex aut iudex põt infligere penã:ꝛ corrigentem psonã:ꝛ exterminantẽ ad purgationẽ cõitatis cui' curam gerit. ¶ Sed ille qui preest in prima ꝓgregatione sicut paterfamilias non potest infligere nisi penam corrigentem que non se extẽdit vltra terminos emendationis:quã transcendit pena mortis:ꝛ ideo vir qui sic preest vxori:non potest ipam interficere:sed alĩs castigare.

Ad secũduz sic procedit: vr̃ q vxoricidiũ nõ impediat mr̃imo

niũ. directius enī opponit mr̃imonio adulterium q̃ homicidiũ. sed adulteriũ nō ipedit mr̃imoniuz g̃ nec homicidiũ vxoris. ℣ D. grauī pccm ē occidere mr̃em q̃ vxorē: qz nūq̃ licet verberare mr̃ez: licet aūt verberare vxorē. sed occisio mr̃is non impedit mr̃imoniū. g̃ nec occisio vxoris ℣ D. magis peccat q̃ vxorē alterius pp adulteriū interficit: q̃ qui vxorē suā: inq̃tum minus hz de motiuo ꝛ minus ad eū spectat eius coꝛreptio. sz q̃ alienā vxorē occidit nō impedit a mr̃imonio. g̃ nec ille q̃ ꝓpriā vxorē interfecit. ℣ D. remota cā remouet effect': sed pccm homicidij pōt p pniam remoueri. ergo ꝛ impedimentuz mr̃imonij qō ex eo causat: ꝛ ita videt q̃ post pactam pniam non ꝓhibeat mr̃imoniū ꝫhere. ℣ Sed ꝫ est qō canō dicit: Interfectores suaꝝ ꝓiugū ad pniam redigēdi sunt: q̃bus penitus denegat ꝓiugiū. ℣ D. in eo i quo q̃s peccat oz etiā puniri. sz peccat ꝫ mr̃imoniū q̃ vxorē occidit. g̃ oz puniri ut mr̃imonio ꝓuet. ℣ Rñdeo dō: q̃ vxoricidiū ex statuto eccl'ie mr̃imoniū ipedit. sed q̃ñq̃s ipedit ꝫhendū ꝛ ñ dirimit ꝫctū: qñ. s. vir pp adulteriū aut ꝓpter odiū occidit vxorē: tñ si timetur de incōtinētia eius pōt cū eo dispēsari p eccl'iā ut licite mr̃imoniū ꝫhat: q̃ñq̃z etiā dirimit contractū: ut qñ alicꝫs interficit vxorē suā ut ducat eā cū q̃ mechat: tūc enī efficit illegitima ꝓsona simpliciter ad ꝫhendñ cū illa: ita q̃ si de facto cū ea ꝫxerit mr̃imoniū dirimit: sz ex hoc nō efficitur ꝓsona simpl'r illegitima respectu aliaꝝ mulieꝝ. vñ si cuz alia ꝫxerit: q̃uis peccet ꝫ statutum eccl'ie faciēs: tñ mr̃imoniū ꝫctū nō dirimit pp hoc. ℣ Ad. j. g̃ dō q̃ homicidiū ꝛ adulteriū in aliquo casu ipediunt mr̃imoniū ꝫhendū ꝛ dirimūt ꝫctum: sic de vxoricidio h̄ dī: ꝛ ō adulterio ut habitū est ꝫ dis. xxxv. Uel dō: q̃ vxoricidiū est ꝫ substātiā ꝓiugē: sz adulteriū ē ꝫ bonū fidei ei debite: sic adulteriū non est magis ꝫ mr̃imoniū q̃ vxoricidiū: ꝛ ita rō ꝓcedit ex falsis. ℣ Ad. ij. dō: q̃ simpl'r loquēdo grauius pccm est occidē mr̃em q̃ vxorē ꝛ magis ꝫ naturaz qz nāliter hō mr̃em reueret: ꝛ iō min' inclinat ad interfectionē mr̃is: ꝛ ꝓnior est ad interfectōez vxoris: ad cuius ꝓnitatis repssionē vxoricidis ē mr̃imoniū ab' eccl'ia interdictū. ℣ Ad. iij. dō: q̃ talis nō peccat ꝫ mr̃imoniū sic ille q̃ ꝓpriā vxorē interficit: ꝛ iō non est sile. ℣ Ad. iiij. dō: q̃ nō ē necessariū q̃ deleta culpa deleat oīs pena: sic de irregularitate pz. nō enī pnia restituit in ꝓstinā dignitatez q̃uis possit restituere in ꝓstinū statū gr̃e: ut ꝫ dis. xiij. dictū ē. ℣ Uxorē vginē ꝛc. intelligit sub hypothesi. i. si ad clericatū redire desiderat ad sacerdotiū ꝓmouendus. ℣ Sancta dei eccl'ia gladiū nō hz ꝛc. ꝓtra est qō Ber. dicit ad Eugeniū: q̃ eccl'ia vtrūq̃ gladiū hz. Et dō q̃ hz spūalem tm̃ q̃tū ad executionē sua manu exerçendā: sz hz etiā tpalem q̃tū ad eius iussionē: quia eius nutu extrahendus est: ut dicit Bernardus. Di. XXXVIII.

Hinc de uoto

inspiciam' ꝛc. Postq̃ determinauit mgr̃ de ipedimēto ordis hic determinat de ipedimento voti. Et diuidit in ptes duas. In ꝑma oñdit quō hō ipedit a mr̃imonio ꝫhendo p votū q̃ deo se obligat. in scā da quō ipedit a mr̃imonio p aliō mr̃imoniū iā ꝫctum q̃ se hō vxori obligauit: ibi Cū vero mlr et vir ꝛc. Prima in tres. In ꝑma oñdit q̃d sit votuz. in scōa distinguit multiplex votū: ibi Sciendū vō q̃ votū ꝛc. in tertia oñdit q̃ votū ꝛ q̃liter mr̃imoniū ipedit: ibi Qui ꝑuatū faciunt vtoū ꝛc. Et hec ps diuidit in duas. In ꝑma oñdit q̃ votū ꝓtinentie ipedit mr̃imoniū. in scōa oñdit q̃d agenduz sit cū eis qui post votū nupserit: ibi De virginib' aūt nō velatis ꝛc. Et circa hec tria facit. Primo oñdit q̃ debent agere pniam. Scōo obꝫcit in ꝫrium: ibi Nō ē hic ꝑtermittendū ꝛc. ℣ Cuz vir ꝛ mlr ꝛc. h̄ determiat de alio ipedimēto mr̃imonij: qō supra dictū ē ligamē. ꝛ diuidit in ptes duas. In ꝑma oñdit q̃ mr̃imoniū ꝓcedens nō stat impedit ab alio mr̃imoniō ꝫhendo. in scōa oñdit quō adhuc mr̃imonio stante pōt eē ꝓiunctio scōi mr̃imonij sine pcco q̃uis nō sit vez mr̃imoniū: ibi Dic q̃rit de illis femis ꝛc. Et hec in duas: ꝑm duos casus q̃s ponit. scōa ps incipit ibi: Sed si quis relicta ꝛc.

Hic ē duplex qō. ℣ Pria de voto. ℣ Secūda de scandalo qō alicui voto adiungit: ut in lr̃a dī. de ligamīs enī ipedimēto idē est querē qō de pluralitate vxoꝝ: ꝛ de indiuisibilitate mr̃imonij: de q̃bus ꝫ dis. xxxiij. dictū est.

Circa ꝑmū q̃runt. v. Primo de voto ꝑm se. 2° de voti diuisione. 3° de voti obligatōe. 4° ō voti dispensatione. 5° de relatione virginuz que fit in signum cuiusdam voti.

Ad primum sic pro

cedit: vī q̃ votū inconueniēt in lr̃a diffiniat: Uotū enīz de sui nois rōe ꝓpositū volūtatis ꝓpriat sine aliq̃ ꝓmissione. vota enī fieri dicunt q̃ volūtarie fiūt: qō ēt p aliā diffinitionē de voto data pz. Uotū ē ꝓceptio bōi ꝓpositi cū deliberatiōe firmata q̃ q̃s ad aliq̃d faciendū vel nō faciendū se deo obligat. g̃ nō debuit ꝓmissionē ponē in diffinitōne voti. ℣ D. ꝓmittē ꝓgredit a mēte sic ꝛ credē sz credē null' pōt nisi volens. ergo nec ꝓmittere ꝛ ita frustra additur Spōtanee. ℣ D. ꝓmissio ñ est idem qō ꝓmissionis testificatio. sed votum est quedam promissio ut pz p diffinitionem Hug. de scō Uic. q̃ dic: q̃ votū ē spōsio animi voluntaria g̃ male dic mgr̃ q̃ votū est ꝓmissiōis testificatio. ℣ D. illō qō ponit i diffinitōe oz vlr diffinito ꝫuenire. sz ñ oē votū fit deo: qz ēt scis vota fiūt. g̃ incōuenienter ponit in diffinitōne voti q̃ oz deo fieri.

¶ Ad.i.dō: iuriste sic diffiniūt votū: Votū est alicui⁹ boni cum deliberatione facta ꝓmissio. sed nō omne bonū est de reb⁹ ad deū ptinētibus: imo q̄dam ꝓnent ad ꝓximū. ꝑ nō debet in diffinitōe voti poni qō sit ō rebus ad deū ptinētibus. ¶ Ad. ad votum req̄ritur animi deliberatio: ut ꝓz ꝑ quandā diffinitionē a mgr̄is de voto datā q̄ talis ē: Votum est ꝓmissio melioris boni ex deliberatōe firmata. cū ꝑ in pdicta diffinitōe que in lr̄a ponit nō fiat mentio de deliberatione: videt insufficiēs. Alteri⁹ videtur: q̄ votū nō sit tm̄ de meliori bono: q̄ illud qō est necitatis nō reputat bonū melius ſz cōe bonum: sed de eo qō est necessitatis pōt eē votū: sicut Jacob Gen̄. xxvij. vouit q̄ eēt sibi dn̄s in deū. ꝑ n̄ oz q̄ sit de meliori bono. ¶ Ad. vota q̄dam fiūt de rebus indifferētib⁹: sicut mulieres ꝓcipue solent vouere q̄ nō pectinent caput tali vel tali die: sed īdifferētia nō includit in bonis melioribus. ꝑ votum nō est semp de bono meliori. ¶ Ad. illud qō ē illicitū nō est bonū: nedū ut sit meli⁹. ſz de illicito pōt esse votū: sicut ꝓz de Jepte: q̄ ꝓp votū occidit filiā innocentē: q̄ ut dicit Piero. in cathalago sanctor̄ ponit: Quia placuit deo animꝰ vouētis. ꝑ votuz n̄ est semp de meliori bono. ¶ Ad. melioza bona vident illa esse de q̄bus est ꝓsiliū. sed de illis que pñt vergere in piculū psone nō est ꝓsiliū: que tm̄ q̄daz vouent: sicut q̄ abstineāt duob⁹ vel tribus diebus a cibo: qō sine plculo psone sustinē nō pñt. ꝑ votū nō est semp de meliori bono. ¶ Sed ꝯ est diffinitio voti ꝑ⁹ posita. ſ. votuz ē ꝓmissio melioris boni ꝛc. Alterius videt: q̄ etiā ille q̄ nō est sui iuris ſ possit aliq̄d vouere: q̄ obligatio q̄ fit inferiori nō pōt impedire seruitiū superiori dn̄o impēdendū. ſz p votū aliq̄s se obligat ad seruiendū deo. ꝑ obligatio q̄ seruus ē obligat⁹ dn̄o suo hōi: tm̄ nō pōt euz a voto ꝓhibē. ¶ Ad. filiusfamilias est in ptāte patris. ſz pōt vouere etiā ꝯdicente pr̄e: sic̄ quotidie fit q̄ inuitis pentibus iuuenes in religionib⁹ ꝓfitent ꝑ ille q̄ nō est sui iuris pōt votū emittē. ¶ Ad. nullus est magis in ptāte alterius q̄ monach⁹ q̄ obedientiā ꝓmisit. ſz monachus pōt vouē ut videtur cū in q̄busdā sit sue volūtatis arbiter: nō enī i omnibus tenet obedire ꝓlato: ut Ber. dicit. sed in his tm̄ que ad religionē ptinent. ꝑ ꝛc. ¶ Ad. vxor etiaz est sub ptāte viri: ut ꝓz Gen̄. ij. ſz vxor in q̄busdaz pōt vouere sine consensu viri. ꝑ ꝛc. ¶ Sed ꝯ ē: q̄ nō licet sacrificiū ex alieno deo offerre. sed ille qui votū emittit q̄dammō sacrificiū deo offert. ꝑ si sit in ptāte alterius nō pōt votū emittē. ¶ Ad. votuz cū hēat spontaneā ꝓmissionē: libertatē req̄rit. sed ille qui est in ptāte alterius nō habet libertatē. ꝑ n̄ pōt vouere. Q̄ndeo dō: ad. j. qōnem: q̄ votū suo nomine obligationē quādā exꝑmit ex volūtate factā ꝛ q̄ volūtate nō pōt aliq̄s obligari nisi ei q̄ volūtatis ē cognitor: q̄ sol⁹ dei ē: ideo ex pñti importat obligationē deo factā: ꝛ ex pñti de his q̄ ad deum spectāt: cū psone obligatio alicui facta de his q̄ ad deū nō ſpectant nulla sit: obligatō aūt hōi exteri⁹ fit v̄bo exteri⁹ exꝑsso. vñ dī Prouer. vj. Illaqueatus es verbis oriſ tui. ꝛ ideo ei q̄ cor intuet oz q̄ fiat obligatio volūtaria interiori verbo: ꝛ ideo oz q̄ fiat p actum illum potētie cuius ē verbū interius enunciare: qō est rōnis: ꝛ ideo ipe actus rōnis qui est ꝓmissio est essentialit̄ votū. q̄ eni ꝓmissio sit rōnis actus ꝓz: tum ex hoc q̄ est enūciatio quedā: tuz ex hoc q̄ ꝓmittens rē ꝓmissā ad alterū ordinat. dis aūt ordinatio rōnis est: ꝓmissio aūt exterius facta q̄nq̄ dī nuda: q̄n nō hz aliq̄d additū qō obligatōnem ꝓfirmet: ꝛ tūc nō hz plenā vim obligādi. silr̄ etiā ꝓmissio interius facta deo ad hoc q̄ plenam vim obligandi hēat oz q̄ nō sit nuda: sed habeat aliq̄d quo ꝓfirmet. Et hec q̄dem ꝓfirmatio ꝑ tria gradatim hz fieri. Primo ꝑ deliberationē simplicem. ſcō ꝑ intentionē obligandi se ad certā penā tertio ꝑ hoc q̄ testimoniuz hoīm adhibet ꝓmissioni interiori: ꝛ sic de voto dantur plures diffinitōnes ꝑm diuersa eor̄ q̄ requirunt ad votū in diffinitionib⁹ illis ꝓprehensa: ꝛ possent adhuc multo plures dari. diffinitio tm̄ quā mgr̄ ponit vī eē perfectissima: q̄ ponit ꝛ ꝓmissionē que ē eētialiter votū: ꝛ tāgit voluntatē in hoc q̄ dī Spontanee. que est causa obligationis: et ꝓfirmationē vltimā ꝓmissionis: q̄ alias includit in hoc q̄ dic̄ Testificatio: ꝛ voti terminū: q̄ est actus ad alterz in hoc q̄ dicit Quia debz deo fieri. ꝛ mām: in hoc q̄ dic̄ q̄ est de his que dei sūt. ¶ Ad. j. ꝑ dō: q̄ velle aliq̄d nō est vouē: ꝛ ideo ꝓpositū nō est votū: ſz enūciatio illius ꝓpositi ꝑ modū ꝓmissionis: ꝛ q̄ enūciatio interior ꝓceptio cordis dī: ideo in illa diffinitione ponit votū esse ꝓpositi ꝓceptio: si tm̄ simplr̄ votū diceret eē ꝓpositū: esset ꝑdicatio ꝑ cām: q̄ ꝓpositum est ꝑncipiū voti: sic̄ etiā q̄nq̄ ipm̄ desiderium oīo vocat: ut supra dis. xv. dictū est. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ꝓmissio q̄nq̄ fit ore ꝛ non corde: ꝛ talis quo ad deū nō est votū: ꝛ ideo oportuit addē Spontanee. Et ꝑterea q̄uis homo n̄ possit cogi sufficienti simpliciter ad ꝓmittendū: pōt tm̄ cogi coactione q̄daz interꝑtatiua ad exteriorem ꝓmissionē: sicut ꝛ alia opa volūtatis exteriora: nō aūt ad ꝓmissionē interiorē: sicut nec ad f dē. mgr̄ aūt diffinit votū exterius ꝓlatum: qō pōt mīmoniū impedire. sic eniz intendit hic de voto: ꝛ hoc votū est testificatio interioris ꝓmissionis: nō ipa interior ꝓmissio: ꝛ ꝑ hoc ꝓz solutio ad. ij. ¶ Ad. iij. dō: q̄ votū nō fit sāctl nisi ꝑm q̄ ꝑ suffragia sūt mediatores inter nos et deū: sicut ꝛ oīo ad scōs fit: ꝛ ideo omne votū ꝑncipaliter ad deū reducit sicut ꝛ oīo. ¶ Ad. v. dō: q̄ illa diffinitio iuriſtar̄ est intelligēda nō de quolibz bono: sed ō eo qō ptinet ad pietatis religionē: ꝛ h⁹ dei est: siue fiat in proximo sicut in proxima materia: siue in seipso siue in deo. ¶ Ad. vj. dō: q̄ in testificatione includitur deliberatio ut dictum est.

Ad.ij.qõnem dõ: q sicut ex iam dictis pz: votũ nõ põt eẽ nisi de aliq̃ bono ad cultũ dei ptinente q̃cunq; mõ: ⁊ iõ omne malũ obuiat voto ex pte eius cui fit obligatio: sz ex pte eius ex q̃ talis obligatio ꝓcedit. s. volũtatis. oĩs necitas aliq̃ mõ obuiat voto. Est aũt duplex necitas. Una absoluta ⁊ talis necitas oĩno excludit votũ: sicut si aliquis voueret se nõ morituꝝ: vel ea q̃ oĩno nõ sũt in potestate eius nullũ eẽt votũ. Alia ẽ necitas ꝓditõna ta ex suppositõe finis: ⁊ sic inest nobis necitas faciendi illa sine q̃bus nõ possum' salutẽ ꝓsequi: sicut sũt p̃cepta ad q̃ alĩs tenemur: ⁊ talis necitas nõ excludit oĩno votũ. inuenit eni q̃nq; large accipiendo votũ eẽ ꝺ his q̃ sũt sub tali necitate: sz excludit talis necitas votũ ꝓpꝛie dictũ: nisi votũ accipiatur fm ꝓpꝛiã sui rõnem: est ꝓpꝛie ꝺ bonis illis ad que nõ oẽs tenent q̃ supererogationis sũt: ⁊ iõ dicũt meliora bona: q; supadduñt illis bonis sine q̃bus nõ est salus: ⁊ iõ votũ ꝓpꝛie acceptũ dr eẽ de meliori bono. Ad.j.g̃ dõ: q illa Jacob ꝓmissio magis fuit recognitio q̃dam obligatõis: q̃ obligatõis cã: ⁊ iõ nõ põt ꝓpꝛie: sed largo mõ votũ dici. Uel dõ: q votũ Jacob nõ fuit de eo qõ erat necitatis: sed de spẽali mõ cultus p altaris ꝓstructõz ⁊ decimaꝝ exhibitõz: ⁊ iõ fuit de meliori bono. Ad ij.dõ: q talia vota mulieꝝ sũt sortilegia magis q̃ vota. sunt eni reliq̃e q̃dam idolatrie fm quã obꝛuabant dies ⁊ mẽses: ⁊ iõ ꝓ nõ votis hñda sunt: ⁊ peccãt talia vouẽtes: q; ut Hiero. dic: Cũ infidelibus ẽt nec noia hꝛe debemus cõia. Ad.iij.dõ: q votũ si sit de eo qõ est simplr malũ nõ est votũ: nisi eq̃uoce: ⁊ iõ nullo mõ obligat. si aũt ẽ ꝺ eo qõ vno casu ꝓtingẽte põt eẽ bonũ ⁊ alio malũ. si sit i oẽm euentũ ẽ indiscretũ. si aũt sit in bonũ euentũ p intentionẽ vouẽtis ẽ discretũ: ⁊ in malo euentu nõ obligat. votũ igit Jepte fuit de eo qõ in aliquo euẽtu poterat eẽ bonũ. s. si obuiaret aĩal imolaticiũ: ⁊ i aliquo euẽtu nõ bonũ. s. si obuiaret aĩal nõ imolaticiũ: ⁊ q; vouit in oẽm euentũ votum indiscretũ fuit. g̃ in voto eius q̃tum ad emissionẽ voti est aliq̃d laudabile. s. deuotio ⁊ fides q̃ sperabat a deo victoꝛiã: ⁊ sic dr eẽ motus a spũ scõ. sed determiatio voti est indiscreta: q̃tũ aũt ad executionez ipm factũ ẽ crudele: sed figura ẽ ibi laudabilis: et iõ q̃uis votũ eius fuerit aliq̃ mõ laudabile ipe tñ nõ excusat a pcõ: q; fuit i vouẽdo stultus: ⁊ i reddendo ipius ut Hiero: dicit: ponit tñ i cathal. sanctoꝝ pp victoꝛiã quã a deo obtinuit sic̃ ⁊ alij sci. Ad.iij.dõ: q in piculũ psone vergens votũ ñ est fuandũ: q; nullus põt aliq̃d vouẽ in piculũ psone sue: ⁊ iõ tutũ ẽ q in talib' querat dispensatõ supioꝛis: si tñ eã nõ daret: ⁊ piculũ imineret: possz secure frangere votũ: posset aũt piculũ imĩnere vl ex infirmitate: vel ex pauptate: ut si nõ hẽat aliud ad comedendũ q̃ illud a q̃ vouit abstinere. Ad iij.qõnem dõ: q ex iam dictis pz: q votũ non põt emitti ab aliquo nisi de his que subiacẽt voluntati eius: ⁊ iõ ille q̃ ẽ sub ptãte alterius ꝓstitut' q̃tũ ad ea in q̃bus ei subiacet vouere ñ põt: q; talia nõ subiacent eius voluntati. silr etiã illi q̃ nõ hñt vsũ li. ar. sic̃ aliq̃ qui nõ sunt sane mẽtis vouere ñ pñt nec ẽt pueri añ annos pubertat'. Ad.j.g̃ dõ: q in hoc ꝓpo q̃ seruit hõ dño suo carnali seruit spũali. vñ apls: propt ꝓsciam eis esse fuiendũ docet. ⁊ q; hoc est necitas nõ põt p id qõ nõ est necitas impediri: sic̃ nec illud qõ cadit sub p̃cepto põt per id qõ cadit sub ꝓsilio tolli. Ad.ij.dõ: q exquo hõ venit ad annos pubertatis: nõ ẽ sub ptãte alterius si sit libere ꝓditionis q̃tum ad ea q̃ ad psonã suaz spectãt: ⁊ iõ sic̃ talis iuitis pentib' põt mrimoniũ ꝫhere: ita inuitis eis põt religionẽ pfiteri: sz q̃tuz ad res domesticas nõ potest aliq̃d vouere sine consensu pis. Ad.iij.dõ: q q̃uis religiosus non teneat ad obediendũ in oĩbus que ei possent imperari: tñ tenet ad obediendum q̃tum ad omne tẽpus de his que sibi imperari pñt. sicut ⁊ seruus nõ est exemptus aliquo tempoꝛe a seruitio dñi sui. et iõ nullũ tempus ẽ eis vacans quo possint qõlibet facere. ⁊ quia omne votum est aliquo tpe cõplendũ iõ sicut nec fu' ita nec religiosus aliqõ votũ emittere potest sine cõsensu sui superioꝛis. Ad.iij. dõ: q in his in q̃bus vxoꝛ viro tenetur ⁊ ecõuerso neuter potest vouere sine mutuo ꝓsensu: sicut pz ꝺ voto continentie. sed q; in dispensatõe dom' ⁊ regimine vite mulier est subiecta viro ⁊ non ecõuerso: ideo vir potest in talibus vouere sine consensu vxoꝛis: sed non econuerso.

Ad secundũ sic pꝛo cedit: videtur q votũ inconuenienter diuidatur in commune ⁊ singulare: quia diuisuz debet fm eandem rationem predicari de diuidentibus. sed votum non eadem rõne p̃dicatur de voto communi ⁊ singulari: quia singulare ꝓpꝛie est votum non autem cõmune: ut ex dictis pz. ergo ẽ incompetens diuisio. Ꝓ. singulare non diuidit contra cõmune. sed magis ꝓpꝛie contra vniuersale. ergo ⁊ votum deberet hic diuidi in singulare et vniuersale. Ꝓ. omne votũ sui transgressione ñ inducit speciale peccatum. sed votum commune sui transgressione non inducit speciale peccatum: quia sic homo post baptismũ q̃libet peccato peccaret dupliciter. ergo non est votum aliquod commune. Ꝓ. ille qui non habet vsum li. ar. nõ põt votum emittere. sed baptismum suscipit aliq̃s nõ hñs vsum li. ar. ergo in baptismo nõ fit aliq̃ votum quod commune dici debeat. Ulterius videtur q votum non conuenienter diuidatur in priuatum et solenne. est enim aliquod votum publicum quod non est solenne nec priuatum. ergo nõ est sufficiens predicta diuisio. Ꝓterea. diuisio debet esse per ea que sunt essentialia rei. sed

ꝑuatum ꝛ ſolẽne nõ diuidũt votũ ꝑ aliq̃ꝺ qꝺ ſit ei eſſẽtiale: qꝛ votũ eſſentialiť ẽ q̃dam obligatio deo facta. q̃tum aũt ad deũ nõ differt obligatio vtruz fiat in ſecreto vel coꝛã pluriꝫ. g̃ ꝑdicta diuiſio eſt incõpetẽs. ℣ ℟. qñ aliq̃ꝺ cõi diuiſione ꝑ ſe diuidi tur: oꝫ ꝙ diuiſa ſpecie differãt. ſed votũ ꝑuatum ꝛ ſolenne nõ differũt ſpecie: qꝛ ſic nõ poſſet aliquod votũ ꝑuatũ ſolẽniçari: cũ ſpẽs nõ tranſeãt in inuicẽ. g̃ ꝑdicta diuiſio eſt incompetẽs data de voto. ℣ ℟. ſic votũ hꝫ q̃dam q̃ ptinẽt ad ſolẽnitatẽ: ita mr̃imoniũ ꝛ alia ſacr̃a. ſed in mr̃imonio nõ diſtinguit ſimplex mr̃imoniũ a ſolẽni. g̃ nec in voto taľ diſtinctio eẽ debet. ℣ Ulterius vr̃ ꝙ votũ nõ ſolenniçet ꝑ ꝓfeſſionẽ ad certã regulã ꝛ ꝑ ordinis ſacri ſuſceptionẽ: ut q̃dam dicũt. ſolẽnitas eni ponitur differẽtia voti cõiter dicti. ſed q̃dã vota ſũt q̃ ñ habent ſub aliqua certa regula: neq; ſũt ordini ſacro annexa: ſic votũ pegrinatõnis. g̃ illa duo nõ ſuffici unt ad ſolennitatẽ voti faciendã. ℣ ℟. dr̃ etiã a q̃ buſdã ꝙ votũ ſolenniçat ꝑ ſuſceptoꝫ hitus religionis. ſꝫ q̃ñq; ſuſcipit hitus religionis ſine ꝓfeſſione vel ordis ſuſceptõe. g̃ ꝛc̃. ℣ ℟. añ ꝓſtõnem certaꝫ regulaꝫ potuit votũ ſolẽniçari ẽt ſine ordis ſuſceptione. ſꝫ nũc nõ min' pñt ſe hoĩes obligari deo q̃ ꝑpus. g̃ ꝛ nũc ſolẽnitas voti põt cẽ ſine ꝓfeſſiõe certe regule. ℣ ℟. ꝓfeſſio certe regľe põt fieri in ꝑuato. ſꝫ votũ ſolẽne hic ꝯ ꝑuatũ diuidit. g̃ ꝓfeſſio certe regule ñ ẽ ſufficiẽs ad votũ ſolenniçãdũ. ℣ Sꝫ ꝯ: effect' voti ſolẽnis ꝓpr̃ius ẽ dirimẽ mr̃imoniuz ꝯctũ: ſed ſolũ votũ qꝺ ẽ annexũ ordini: ꝛ qꝺ eſt ad certã regulã dirimit mr̃imoniũ ꝯctum. g̃ ſolũ his modis votũ ſolẽniçat. ℟ ñdeo dꝺ ad. j. qõnem: ꝙ diuiſio illa q̃ votũ diuidit in ſingulare ꝛ cõe eſt diuiſio analogi: qꝺ ꝑdicat ꝑ ꝑus ꝛ poſteri' de ſuis diuidentib' ſic̃ ens de ſubſtãtia ꝛ accñte. cũ eni votũ ſit obligatio ex volũtate facta: necitas aũt volũtariũ excludit illud votũ qꝺ nihil hꝫ necitatis dr̃ ꝑ ꝑus votũ q̃ſi hñs ꝓplete rõnem voti: ꝛ hꝫ ẽ votum ſingulare: qꝺ ẽ de illis ad q̃ nõ tenemur. Illud aũt votũ qꝺ hꝫ aliq̃ꝺ necitatiſ hꝫ incõplete rõnez voti ꝛ iõ dr̃ ꝑ poſteri' votũ. ꝛ hoc ẽ votũ cõe qꝺ eſt de his ad q̃ oẽs tenẽť: quoꝛ ẽ necitas ꝓditionata: nõ abſoluta ut ex dictis pꝫ. ℣ Ad. j. g̃ dꝺ: ꝙ rõ illa ꝑcedit de diuiſione vniuoci: ꝛ talis ñ ẽ h. ℣ Ad. ij. dꝺ: ꝙ votũ cõe ẽ q̃dã ſingularis act' ꝛ a ſingulari ꝓa emiſſũ. vñ non poſſꝫ ꝙuenienť dici vľe: ſed dr̃ cõe rõne hoꝛ ꝺ qꝺ' ẽ ad q̃ oẽs tenẽť. ℣ Ad. iij. dꝺ ꝙ trãſgreſſio voti cõis ñ facĩ ſpẽale pccm: ſꝫ addit pcco ſpẽalẽ deformitatẽ. magis eni peccat baptiça tus eodẽ genẽ pcci q̃ ñ baptiçatus: ut pꝫ Hebre. x. Quãto putatis deteriora mereri ſupplicia q̃ filiũ dei cõculcauerit: ꝛ ſanguinẽ teſti pollutũ duxerit. ꝛc̃. ꝛ iõ ñ fruſtra emittit cũ aliquã obligatõꝫ addit ſic̃ lex ſcripta addit aliquã obligatõꝫ ſupra legem nãe: ꝛ ita nõ facĩ aliud pccm: ſꝫ nouã deformitatez addit. ℣ Ad. iij. dꝺ: ꝙ rõ illa ꝓcedit de votis que ſũt de his ad q̃ nõ oẽs tenẽť: ſꝫ ex hoc ꝙ vice pueri patrinuſ votũ cõe emittit nihil puero depit: qꝛ ad idẽ alꝫ eẽt obligat': nec obſtat ꝙ ſit maioꝛ obligatio: qꝛ huic ꝓponderat magnitudo bñficiũ q̃ ipediť. nõ eni iniuriã facit puero q̃ ꝑ eo bñficiũ accipit ab aliquo cui poſtea puer ad annos diſcretõis veniẽs ad ꝑfectiũ vel gr̃aꝫ actõez teneat. ℣ Ad. ij. qõnẽ dꝺ: ꝙ diuiſio voti in ꝑuatũ ꝛ ſolẽne ẽ diuiſio totius ptãtiui in ptes ſuas: cuiꝰ pfecta vtus ẽ i vna ſuaꝫ ptiũ: in alĩs aũt q̃dam ipius ptícipatio: ſic̃ aĩa diuidit in rõnalẽ: ſenſibilẽ: ꝛ vegetabilẽ. virtuſ aũt voti eſt obligatio: q̃ qꝺez vtus ꝓplete ẽ in voto ſolẽni cuius obligatio nullo caſu irritari põt: ſed ẽ incõplete in voto ꝑuato: cuius obligatio aliq̃ caſu irritat ut dicet. ℣ Ad. j. g̃ dꝺ: ꝙ votũ põt dici publicũ dupľr. Uno mõ ꝑ ſe: qꝛ hꝫ aliq̃ꝺ annexũ vñ in publicuz venire dẽat: ſic̃ cũ q̃s recipit ordinẽ ſacrũ ꝑ quẽ miſter eccľie ꝓſtituit ad publice deo ſeruiendũ. Alio mõ ꝑ accñs: ſic̃ qñ i noticiã pľimoꝛ venit: ꝛ qꝛ rei iudiciũ nõ variat ꝑ id qꝺ eſt ꝑ accñs ſꝫ fm id qꝺ eſt ꝑ ſe: iõ votũ publicũ ſcꝺo mõ in idẽ ꝓputat qꝺ ꝑuatũ. ſed publicũ ꝓmo mõ diſtinguit a ꝑuato: ꝛ hoc eſt ſolenne. ℣ Ad. ij. dꝺ: ꝙ dicta diuiſio dat ꝑ ea q̃ ſũt eẽntialia voto. illꝺ eni ex q̃ votũ hꝫ vim obligãdi eſt ſibi eſſentiale. vñ nõ ẽ verũ ꝙ eq̃liter obligent oĩbus modis: nec quo ad deũ: nec q̃ ad hoĩes: ſꝫ aliq̃ mõ eq̃liter obligant ut dicet ℣ Ad. iij. dꝺ: ꝙ nãlis ẽ ordo quo fit ꝓgreſſus de i pfecto ad pfectũ. vñ ꝛ i totis ptãtiuis fit ꝓgreſſus ab vna pte in aliã: ſic̃ embrio ꝑus hꝫ aĩam vegetabilẽ aliq̃ mõ ꝙ ſenſibilẽ: ꝛ ſenſibilẽ ꝙ ratõnalẽ. Et ſiľr ẽt nõ eſt incõueniẽs ꝙ idẽ votũ ꝓmo ſit ꝑuatũ: ꝛ poſtea publicuz. ℣ Ad. iij. dꝺ: ꝙ mr̃imoniũ et alia ſacr̃a hñt plenũ effectũ ſuũ ꝓmiſſis his q̃ ad ſolẽnitatẽ ſacr̃i ptinẽt: ꝑꝑ hoc ꝙ hñt efficaciaz ex vtute diuina: ꝛ nõ ex inſtõe hũana. ſꝫ votũ qꝺ obligat ꝑ id qꝺ ab hoĩe eſt: nõ hꝫ pfectã vi obligãdi niſi debita ſolẽnitate adhibita: ꝛ iõ votũ diſtinguit ꝑ ſolẽne ꝛ ñ ſolẽne: ñ aũt mr̃imoniũ vel aliq̃ꝺ aliõ ſacr̃m. ℣ ℟. iij. qõnẽ dꝺ: ꝙ votũ ut dictũ ẽ dr̃ ſolẽne ex hꝰ ꝙ hꝫ ꝓpletã vi obligãdi: ea eni ad ſolennitatẽ rei ptinere dicunt q̃ ei ꝓpletũ eẽ tribuũt. votũ aũt cũ eẽntialiť ſit ꝓmiſſio: ꝓplemẽtũ ſue vtutl accipit ſic̃ ꝛ ꝓmiſſio cui q̃dẽ obligatio tũc cõpleť q̃ñ aliq̃s hꝰ qꝺ ꝓmittit in pñti dat: q̃dãmõ ponẽs eũ cui fit ꝓmiſſio i coꝛpali poſſeſſione alicuius rei vñ hãe poſſit qꝺ ꝓmittit: ſic̃ ſi aliq̃s fructus agri ꝑ mittẽt ꝛ ꝓmittẽdo agrũ daret. Et ſiľr ſi fuitiũ aliqꝺ ꝓmittẽt ꝛ ſe in ſeruũ daret: Et iõ tũc votũ ſolẽniçari dr̃ q̃ñ aliq̃s pñtialiť ſe dat deo dinis ſe ſeruitijs mãcipãdo: qꝺ q̃dẽ fit ꝑ ordis ſacri ſuſceptionẽ ꝛ ꝑ ꝓfeſſionẽ certe regule debito mõ facte. ſ. i mãu ei' q̃ debet recipe: ꝛ alĩs circũſtantijs ſeruatis que fm iura determinant: alꝫ enim nõ eſſe votũ ſolenne q̃tumcũq; quis ꝓfiteretur: quia ex tali ꝓfeſſione ñ fieret ſub poteſtate eoꝝ qui religioni ꝑſũt.

Ad.j.g̃ oð:q̃ cum ſolennitas voti ſit ex hoc q̃ res ipa oat vñ ꝓmiſſio ipleat:qñ aliq̃d tpaliũ ſoluendũ ꝓmittit:nõ põt ſolẽne votũ eẽ: ſic̃ eſt votũ ꝑegrinationis vel aliud hm̃oi. nec obſtat q̃ ſolennitas differẽtia voti cõiter ſũpti ponit:qz ẽt aia rõnalis in q̃ ẽ pfecte rõ vite nõ eſt in oĩbus viuẽtibus ꝙuis rõnale ponat differentia aialis ſimpliciter.

Ad.ij. oð:q̃ hitus religionis eſt duplex.q̃dam q̃ nõ ꝓfeſſis oari ſolet.alius q̃ oatur ꝓfeſſis: z ſi i q̃busdã religionib' vtriſq̃ idẽ hitus oef:tñ in profeſſione ꝓſueuit hitus bñdici: z hitus ſic bñdictus q̃ſi alius ꝓputat.ꝓmus g̃ hitus nõ ſufficit ad ſolenniçandũ votũ etiã ꝑus emiſſũ:ſed ſcõi hitus ſuſceptio ſolẽniçat votũ: qz ẽ q̃dam ꝑſumpta ꝓfeſſio: ꝫ quã ꝑſumptionẽ ẽt nõ admittit ꝓbatio ſi fuent debite circũſtãtie ſic̃ q̃ oef hitus ab eo q̃ oare poſſit: z cotã fratꝛ multitudine. ſi eni aliq̃s in domo ſua talẽ hitum ſuſcepiſſet:nõ ꝓꝑ hoc ꝑſumeretur votũ ſolenniçaſſe: z iõ hitus ſuſceptio nõ oz poni alia cã ſolẽnitatis:qz nõ ſolẽniçat votũ niſi inq̃tũ eſt ꝓfeſſio q̃dam ꝑſumpta.

Ad.iij.oð:q̃ añq̃ eſſent iſte regule q̃ mõ ſunt erat aliq̃s modus viuẽdi ab eccl̃ia approbatus:quo aliqui ad ea que ſuperogationis ſũt ſe obligabant: z tũc certi tpis obligatio ad aliũ modũ viuendi idẽ faciebat qð nũc obligatio ad certã regulã.

Ad.iiij.oð: q̃ votuꝫ hoc nõ oĩ ꝑuatum qð ad noticiã paucoꝝ venit:ſz qz nõ hz vñ oporteat ad noticiã oeduci. ille aũt q̃ ꝓfeſſionẽ i occulto facit:ut ſi i domo ſua faciat in manu eius q̃ eã recipe poſſit:facit votũ qð habet vñ in publicũ oeduci oẽat:qz oz eũ ſeculare vitaꝫ dimittẽ: z in claſtro cũ aliꝭ ſui ordinis ꝓuerſari.

AD tertiuꝫ ſic ꝓceditur:videtur q̃ votũ nõ obliget ut ſemp neẽe ſit illud obſeruari. nullus eni obligari põt ad ipoſſibile.ſz aliq̃n ipoſſibile eſt votũ obſeruari:ſic̃ pz i illa q̃ vouit virginitatẽ z corrũpit. g̃ nõ eſt neẽitatis votum ſuare.

ꝫ. effectus ñ põt eſſe firmioꝫ ſua cã.ſed cã oans firmitatẽ ſuo voto eſt oeliberatio:ut ex diffinitione ꝑus poſita pz.cũ g̃ oeliberatio humana nõ hẽat neceſſariã firmitatẽ: qz cogitatiões hominũ ſũt timide z incerte ꝓuidẽtie nr̃e ut oĩ Sap̃. ix. videt q̃ votũ non obliget oe neceſſitate ad obſeruandũ.

ꝫ. iuramentũ ſtricti' obligat q̃ votũ: qz veritas diuina ex qua iuramentũ obligat eſt efficacioꝫ q̃ oeliberatio hũana ex qua obligat votũ.ſed iuramentũ nõ obligat ad hoc q̃ obſeruet oe neẽitate:qz q̃ñq̃ põt ſine pcõ frangi: ſicut qñ vergit in oeteriorẽ exitũ. g̃ nec votũ obligat ad hoc q̃ ſemp neẽe ſit obſeruari.

ꝫ. votuꝫ q̃ñq̃ fit ſub ꝓditiõe:ſicut vouit Jacob Geñ. xxvj. Si deus meus ineternũ fuerit ꝛc̃.ſed tale votũ nõ obligat ꝓditione nõ extante. g̃ nõ omne votum oe neẽitate obligat.

ꝫ. ille q̃ moꝛat in religione vltra tps ꝓbatõnis determinatũ: ꝛſi oꝛe nõ ꝓfiteat votum interꝓetatum feciſſe oĩ.ſed hoc votum vt videt nõ neẽe ẽ obſeruare:qz nihil ipe ꝓmiſit: nec videt teneri ſemp ad ea q̃ votũ ꝓfeſſionis cõtinet: cum q̃ñq̃ tpe ꝓbationis non videt ſtatuta regule obſeruare: z ipe nõ intẽdit intrare monaſteriũ niſi ut viueret ſic̃ alĩ viuũt. g̃ videt q̃ ñ omne votuꝫ obliget ut neẽio ſeruet.

ꝫ. nullus obligat ad id qð oependet ex arbitrio alieno: ſic̃ cum ds vouet intrare aliq̃ claſtꝛ religionis. eſt eni in ptãte illoꝛ eum recipe vel nõ. g̃ ſi ipi nolint:ñ videt q̃ obliget ad votũ ſoluendũ.

ꝫ. q̃cunq̃ tenet ad aliq̃d ſine tpis oeterminatiõe:tenet ad ſtatim.ſi g̃ votum obligaret:q̃ facit votũ z nõ oeterminat tpus teneret ad ſtatim ſoluendũ:qð ñ videt veꝛ.

ꝫ. ꝫz ꝫ eſt qð oĩ Deutero. xxiij. Cuꝛ votũ voueris dño deo tuo nõ tardabis reddere.

ꝫ. Aug. dicit:q̃ vouẽ ẽ volũtatis:ſed reddẽ neceſſitatis.

Ulteriꝰ videt q̃ ꝑ obligationẽ voti ſimplicis mr̃imonium ꝫctum dirimi dẽat.fortius eni vinculuꝫ ꝓiudicat debilioꝛi. ſed vinculũ voti eſt fortius q̃ vinculum mr̃imonij:qz hoc facit homi:illud deo. g̃ vinculũ voti ꝓiudicat vinculo mr̃imonij.

ꝫ. ꝓceptum dei nõ eſt minus q̃ ꝓceptũ eccl̃ie. ſed ꝓceptum eccleſie adeo obligat q̃ ſi ꝫ ipm mr̃imoniũ ꝫhat dirimi:ſicut pz oe illis q̃ ꝫhunt in aliquo gradu cõſanguinitatis ab eccl̃ia ꝓhibito. g̃ cuꝛ ſuare votũ ſit ꝓceptũ diuinũ: videt q̃ qui ꝫ votuꝫ diuinũ matrimoniũ ꝫhit:q̃ ex hoc mr̃imoniũ ſit dirimẽdũ

ꝫ. i mr̃imonio põt hõ vti carnali copula ſine pcõ.ſed ille q̃ facit votũ ſimplex nunq̃ põt carnaliter ꝓmiſceri vxoꝛi ſine pcõ. g̃ votũ ſimplex mr̃imoniũ dirimit. ꝓbatõ medie ꝓſtat:q̃ ille qui poſt ſimplex votũ ꝓtinẽtie mr̃imoniũ ꝫhit moꝛtaliter peccat:qz ꝑm Hiero. Uirginitatẽ vouẽtibus nõ ſolum nubere ſed velle nubẽ damnabile ẽ.ſed ꝫctus mr̃imonij nõ eſt ꝫ votũ ꝓtinentie niſi rõne carnal' copule. g̃ qñ ꝓmo carnaliꝭ cõmiſcet vxoꝛi moꝛtaliter peccat:z eadẽ rõne oĩbus aliꝭ vicib' : qz pcõm ꝓmo ꝓmiſſũ nõ põt excuſari a pcõ ſequẽti.

ꝫ. vir z mulier in matrimonio oebent eſſe pares:precipue quantum ad carnalez copulam.ſed ille qui votum ſimplex continentie facit : nũq̃ põt petere ſine pcõ debitum:qz hoc eſt exꝓreſſe ꝫ voluntatẽ ꝓtinentie ad quã ex voto tenet . g̃ nec reddere poteſt ſine pcõ.

Sed ꝓtra eſt qð Clemẽs papa dicit:q̃ votum ſimplex impedit ꝫhendũ mr̃imoniũ ſed nõ dirimit ꝫctũ

Ulterius videt:q̃ nec ẽt votum ſolenne dirimit mr̃imoniũ ꝫctuꝫ: qz ſicut decre. dicit. Apud deũ nõ minus obligat votuꝫ ſimplex q̃ votũ ſolẽne.ſed mr̃imoniũ acceptatiõe diuina ſtat vel dirimit. g̃ cum votũ ſimplex non dirimat mr̃imonium: nec votum ſolenne dirimere poterit.

ꝫ. votum ſolenne nõ addit ita validũ robur ſupꝛa votũ ſimplex ſicut iuramentũ. ſz votũ ſimplex etiam iuramento ſupueniente non dirimit mr̃imoniũ ꝓtractum. g̃ nec votum ſolenne.

¶ D. votū solēne nihīl habet qđ nō possit votuz simplex hīe: qz votū simplex posset hīe scandaluz cū possit eē in publico sic z solēne. sil'r eccl'ia possz z deberet statuere q votū simplex dirimat matrimoniū ꝯctum ut multa pcca vitarent. g̃ q rōne votum simplex nō dirimit mr̃imoniū: nec solēne votum dirimē dz. ¶ Sed ꝯ est: q ille q facit votum solēne ꝯbit mr̃imoniū spūale cū deo: qđ ē multo dignius q̃ māle mr̃imoniū. sed mr̃imoniū materiale ꝑus ꝯctum dirimit mr̃imoniū post ꝯctum. g̃ z votū solēne. ¶ D. hoc etiam ꝓbari pōt p multas auctes q̃ in lr̃a ponunt. ¶ Rñdeo dō: ad. j. qōnē: q votuz ut ex dictis pz est qđa ꝓmissionis ꝯctus inter deum z hoiem. vñ cum ꝯctus bonefidei inter homines factus obliget ad nēciaz obseruationē: multo fortius votuz quo hō deo aliq̃d ꝓmittit in his dūtaxat ad que votum se extendit. in illis autē ad que votū nō se extēdit obligatio voti non hz locū z iō qui votuz rite fēm ꝑtermittit mortaliť peccat qz fidē quā cum deo inūt frangit. ¶ Ad. j. g̃ dō: q illud qđ votū fiendū ipediret si pñs eēt etiā voto facto obligationē aufert. vñ cum de impossibili non possit esse votū ut dictū est. si aliq̃d fiat impossibile post voti emissionē qđ ꝑus erat possibile: obligatio voti q̃tum ad illud tollit: ut si qs diues vouerit edificare eccl'iaz qđ postmodū ꝓficere nō possit pauptate supueniēte: nō obligat ex voto ad iplendū. sed tñ in hoc distinguēdū est dupl'r. ¶ Uno mō qz vel oīno fact' est impotēs: z tūc nō tenet simpliciť ad hoc qđ vouit: vel ē factus impotēs ad totū ꝓficiēdum q̃ uis nō ad ptem: z tunc ad illud qđ pōt remanet obligatus. Alio mō distinguendū ē: vtruz ex sua culpa impotentiā incurrerit: qz tūc oz recompensare ꝑ pniam: vel nō ex culpa sua: z tūc non tenet ad aliquā recōpensationē. Illa g̃ q̃ virginitatem vouit: si corrupta est q̃ uis nō possit virginitatē reddere: tñ pōt reddē ꝯtinentiā: z ad hoc remanz obligata: z vlterius ad pnie lamentū: per qđ virginitatē amissā deo recōpensat: qđ q̃dē z si non sit equalens simpl'r: est tñ equalens q̃tum ad reputationē dei qui nō exigit ab hoie vltra posse. ¶ Ad. ij. dō: q q̃ uis ōliberatio sit causa variabilis: tñ rectitudo legis nālis q̃ dictat qđ ꝓmittit deo eē seruandum est inuariabilis: z hoc dat nēciam obligatōz voto. ¶ Ad. iij. dō: q sicut iuramentū qđ virgit in deteriorē exitū nō ē fuādum: ita nec votum. Unde Isido. dicit: In turpi voto muta decretū. qz votū nō extendit se ad illicita vel min' bona ut dictum est. nec differt vtrz tūc fuerit illicitū qñ votū emissum ē: vel postmodū illicitū fiat. ¶ Ad. iij. dō: qz illud qđ sub ꝓditione vouet: nō vouet simpliciter z iō nō obligat nisi illa ꝓditione extāte. ¶ Ad. v. dō: q votū interꝑtatū obligat sic z votum ꝓcten' emissum. vñ si aliq̃s post tempus ꝓbationis i monasterio remānserit: obligat ex voto interꝑtatiuo: nisi forte ꝓpter aliquā cām fuerit sibi annus ꝓtelatus: vel ꝓsueuerit alīs ꝓtelari: qz tunc ñ facit votum interꝑtatū vltra annū stans: z talis q̃ interꝑtatum votum fecit ad tria vota religionis ꝑncipalia in omni casu tenet: ad alias obseruātias q̃ruz transgressor ex dissimulatōne ꝓlatoz inducit quidam videtes nō corrigunt indulgere vident nō videnť obligari: z ꝑcipue si sint simplices q̃ talia discernere sufficient nesciant. ¶ Ad. vj. dō: q obligatio voti ex ꝓpria voluntate causat. vñ si in vouendo ꝑus cogitauit de religione intrando: z postea elegit talē religionē vel talē locum obligat simpl'r ad religionē. vñ si non pōt in illa quā elegit recipi: oz alia querere. Si autē ꝑmo z ꝑncipaliter cogitauit de tali religione vel tali loco in voto suo intelligit hec ꝓditio: si illi volunt euz recipe: alias eēt indiscretum votum. vñ ꝓditione nō extante non obligat. Si autē dubitet quō se in vouēdo habuerit debz tutiorē viam eligē: ne se discrimi ꝓmittat. ¶ Ad vij. dō: q si q̃s qs vouit puta se intratuz religiōez intēdebat se ad statū obligare: vel ad arbitriū alienum ñ pōt vlteri' differre etiā ꝓpter debita soluē da: sed ille q eum recipit tenet ea ꝓsoluere. Si aūt in vouēdo de debitis cogitabat: ꝓbabiliter ꝓesumi pōt q nō intendebat se obligare añ̃q̃ de rebus suis dispositisset. qñ aūt timet rōnabiliter ꝓpteriū ipedimētum tenet vlteriuſ nō differre. ¶ D. q. qōnē dō: q ꝑ hoc res aliq̃ desinit esse in ptāte alicui' ꝑ qđ trāsit i oñiuz alteri'. ꝓmissio autē alicui' rei ñ trāsfert eā in oñiuz el' cui ꝓmittit: z iō ñ ex hoc ipō q aliqs rē ꝓmittit aliquā: desinit res illa eē in ptāte sua. cum g̃ in voto simplici ñ sit nisi simplex ꝓmissio. ꝓpriū corꝑis ad ꝯtinentiā deo fuandā facta: post votū simplex adhuc remanet hō oñs corꝑis sui: z iō pōt ipm dare alteri. s. vxori: in q̃ oatione mr̃imoniū sacr̃m ꝓsistit: qđ indissolubile est z ꝓp hoc votum simplex q̃uis ipediat ꝯhendum qz peccat mr̃imoniū ꝯhens post votū simplex continētie: tñ qz verus ꝯctus est: nō pōt mr̃imoniū ꝑ hoc dirimi. ¶ Ad. j. g̃ dō: q votuz ē fortius vinculum q̃ mr̃imonium q̃tum ad illud cui fit z ad qđ ligat: qz ꝑ mr̃imoniuz ligať hō vxori ad reddendū debiti: sed ꝑ votuz deo. ad cōtinentiā tñ q̃tum ad modū ligādi mr̃imoniū ē fort' vinculuz q̃ votuz simplex: qz ꝑ mr̃imoniuz tradit actualiť vir i ptātē vxoris: nō autē ꝑ votuz simplex ut dictū ē. potest autē semp ē ꝓditio fidētis: si q̃tum ad hoc sili mō obligat votum simplex: sic spōsalia. vñ ꝓp votum simplex sunt spōsalia dirimēda. ¶ Ad. ij. dō: q ꝓceptū ꝓhibens mr̃imoniū iter ꝓsanguineos non hz inq̃tum ē ꝓceptum dei vel ecclie q̃ dirimat mr̃imoniū ꝯhenduz: sed inq̃tuz facit q̃ ꝓsanguinei corꝑ' ñ possit trāsire i ptātē ꝓsanguinei: hoc autē ñ facit ꝓceptuz ꝓhibēs mr̃imoniuz post votuz simplex: ut ex dictis pz: z iō rō nō sequtur. ponitur eni ꝑ cā quod non est causa. ¶ Ad. iij. dō: q ille qui contrahit mr̃imonium per verba de ꝓsenti

.XXXVIII.

post votū simplex nō pōt cognoscere vxorē carnalē sine pcō mortali: qz adhuc restat sibi facultas iplendi ꝓtinētie votū añ mr̄imoniū ꝓsummatum ut ex dictis patet supra dist. xxvij. sed postq̄ iam mr̄imoniū ꝓsummatū est: est sibi factū illicitū nō reddere debitū vxori exigēti: tñ ex culpa sua: ꝛ iō ad hoc obligatio voti nō se extēdit: ut ex dictis pz tñ oz lamentū pnie recōpensare ꝑ ꝓtinentia ñ seruata. ¶ Ad.iij. dō: q ꝙtum ad ea in q̄bus nō est factus ipotens votū cōtinentie ꝙuare: adhuc post ꝓtractum mr̄imoniū obligat ad seruandū: pp qō mortua vxore tenet totaliter ꝓtinere: ꝛ qz ex mr̄imonij vinculo nō obligat ad debitū petendū: ideo nō potest petere debitū sine pcō: q̄uis possit sine pcō reddē debitū exigenti postq̄ obligatus est ad hoc ꝑ carnalē copulā p̄cedentē. hoc aūt intelligendum ē sine mlr petat exp̄sse siue interp̄tatiue: ut qñ mulier verecūda est ꝛ vir sentit eius voluntatē de redditione debiti: tūc enī sine pcō reddē pōt: ꝛ p̄cipue si ei timet de piculo castitatis. Nec obstat q nō sunt pares in mr̄imonij actu: qz quilibet pōt hoc qō suū est abrenūciare. Quidā tñ dicūt q potest ꝛ petere ꝛ reddē: ne nimis onerosū reddat matrimoniū vxori semp exigenti. sed si recte inspiciatur hoc ē exigere interp̄tatiue. ¶ Ad.iij. qōnem dō: q oēs dicūt q votū solēne sicut ipedit ꝯhendū: ita dirimit mr̄imoniū ꝯctum. Quidā aūt assignant ꝑ cā scandalū. sed hoc nihil est: qz etiā votū simplex qñq̄ scandalū hz: cū sit q̄dammō publicū qnq̄. Et p̄terea insolubilitas mr̄imonij est ō veritate vite: que nō est pp scandalū dimittēda. Et iō alij dicunt: q hoc est pp statutū eccl̄ie. sed hoc etiam nō sufficit: qz p̄m hoc eccl̄ia posset ꝯrium statuere qō nō videtur vez. Et iō dō cum alijs: q votum solēne ex sui nā hz q dirimat mr̄imoniū ꝯctum: inq̄tum. s. homo p ipm amisit sui corpis ptātem: iō illud ad ꝓpetuā ꝓtinentiā tradēs: ut ex dictis patz ꝛ iō non pōt ipm tradere in ptātem vxoris matrimoniū ꝯhendum: ꝛ qz mr̄imoniū qō seq̄tur tale votum nullum est: ideo votum predictum dirimere dī mr̄imoniū ꝯctum. ¶ Ad.i. ꝙ dō: q votum simplex quo ad deū dī nō minus obligare q̄ solēne in his que ad deum spectant: sicut est separatio a deo p peccatū mortale: qz mortaliter peccat frāgens votum simplex sicut solenne q̄uis grauī sit peccatū frangere solenne: ut sic compatio in genē accipiat: nō in determinata q̄titate reatus. sz q̄tū ad mr̄imoniū p qō homo homi obligat nō oz q sit equalis obligatōis etiā in genē: qz ad q̄dam obligat votū solēne ꝛ nō simplex. ¶ Ad.ij. dō: q iuramentū plus obligat ex pte eius ex quo fit obligatio q̄ votū. sed votū solēne plus obligat q̄tuz ad modū obligādi: inq̄tum actualiter tradit hoc qō ꝓmittitur: qō nō fit p iuramentū: ꝛ iō nō seq̄t rō. ¶ Ad.iij. dō: q votū solēne hz actualē exhibitionē ꝓprij corpis quā nō habet votū simplex ut ex dictis pz: ꝛ ideo rō ex insufficienti procedit.

¶ AD quartuz sic pro cedit: videt q in voto ñ possit fieri dispēsatio. votū enī cōe minimū hz de rōne voti. sed in voto cōi nullus pōt dispensare. ꝙ nec in voto singulari. ¶ Ō. reddere vota est de lege nāli: qz q nō reddit mentit qō est ꝓtra legē nālem. sed nullꝰ pot dispensare ꝓtra mendaciū: aut ꝓtra illud qō ē de lege nāli. ꝙ nullus potest dispensare in voto. ¶ Ō. p dispensationē nō debz ptermitti malus bonū ꝑ minoꝝ bono. sed nō est digna ponderatio ꝓtinentis anime: ut dī in l'i. Bap. Quia ps ꝓtemplatiuorū qui signāt p Mariā est optima: qz ipa optimā ptem elegit: ut dī Luc. x. ꝙ ad minus in voto cōtinentie qō ad statū ꝓtemplationis ptinet dispensari nō potest. ¶ Sed ꝓtra: nullū votū est licitū qō vergit in pſone piculum. sed pōt eē q ꝓtinētia seruata vergat in piculum pſone. ꝙ ad minus in casu illo votū ꝓtinētie pōt dispēsari. ¶ Ō. sicut monachi tenent ad ꝓtinentiā: ita ad pauptatē ꝛ obediētiam. sed pōt dispensari cū eis q̄tum ad votū obedientie ꝛ pauptatis: ut pz in illis q̄ ad platōes assumunt. ꝙ ꝛ in voto ꝓtinentie. Ulterius videt q q̄libet plat̄us possit in voto dispensare. q̄libet enim plat̄us ad hoc ꝓstituit q vtilitati subditoꝝ prouideat. ꝙ si vtilitas subditoꝝ reqrat pōt dispensare. ¶ Ō. ex hoc aliquis pōt dispēsare in voto q ē cōstitutus dispensator ministerioꝝ dei. sed hoc cōpetit cuilibet plato. ꝙ ꝛē. ¶ Sed ꝯ: qz in corpe hūano q̄dam sūt actōes que solis p̄ncipalibus membris ꝓueniunt: ꝛ q̄dam etiā soli capiti. sed i eccl̄ia vicē capitis tenet papa: ꝛ vicē p̄ncipaliū mēbroꝝ plati maiores ut epi. ꝙ aliqꝫ dispensatōes sūt q̄s solus papa pōt facere. Ulterius videt q nullum votū possit cōmutari: Leuit. vlti. Aial qō imolari pōt oño nō pōt mutari nec in meli' nec i peius ꝙ si sit votū licitum nō pōt mutari. ¶ Ō. si posset mutari p̄cipue posset cōmutari in melius. sz hoc nō pōt: qz Ber. dicit de bene ordinatis mōasterijs Nullus meo ꝓsilio egrediet desiderio artioris vite sine superioris licentia. ꝙ ꝛē. ¶ Sed ꝓtra est: q licet semp ꝓficē. ꝙ pōt etiā votū in melius commutari. Ulterius videt: q ꝑpria aucte possit alius votū ꝓmutare: qz si aliqs post votū terre sancte voueat religionē intrare: liberatus est si ipleat scōm: ut decre. dicit. sed pōt ꝑpria aucte religionē vouere. ꝙ ꝛ ꝑpria aucte pōt votū ꝓmutare. ¶ Ō. ille q fecit aliq̄ vota in in seculo: ñ videt ad illa teneri postq̄ est claustrū ingressus ut q̄dam dicūt. sed potest ꝑpria aucte ingredi claustrū. ꝙ ꝛē. ¶ Ō. votum tpale excedit a ꝓpetuo sola duratione. sed aliqs pōt ꝑpria aucte ꝓmutare votū tpale pegrinationis in votuz ꝓpetuū religionis: ut dictū est. ꝙ eadē rōne pōt mutare ꝑpria aucte votū minꝰ diuturnū in votū diuturnius: sicut minoris peregrinationis in maiorē.

¶ Sed ꝓtra: ꝓmutatio est q̄dam dispensatio. sed nullus pōt ꝓpria aucte dispēsare i voto suo. g̈ nec ꝓmutare. ℜ ñdeo dō: ad. j. qōnez: q̄ circa hoc sūt diuerse opiniones. Quidā enī dicūt: q̄ qōlibet votum pōt p̄ platos ecclie dispensationē hīe p̄ libitu plati: qz ut dicūt: in quolibet voto intelligit ꝑditionaliter volūtas plati superioris. s. pape: ad cui' dispensationē ptinēt actus subditoꝝ omniū: ⁊ ideo cū voluerit ille sūmus platus poterit relaxare obligatōz voti: ut non teneat votū iplere: qz conditio nō extat: sed hoc nō vī bn̄ dictū: qz q̄dam sūt in q̄bus est hō ita liber sui: q̄ ēt ꝫ ꝓceptū pape pōt illa facē: sic ptinē ⁊ alia ꝓfilia diuina. vñ absolute ⁊ sine ꝑditōe volūtatis alicui' plati pōt alia vouere. Et iō alī dicūt q̄ nullū votū respicit dispensatōz fm q̄ dispēsatio est iuris relaxatio: ſz fm q̄ ē iuris declaratio: qz papa pōt declarare hoc ius q̄ qñ fit recōpensatio maioris boni q̄ pōt dimitti min' bonum ad qō se ꝺs obligauit. ſz hoc ēt non vī verū: qz declarare ius nō est nouū ius facē: sed illud qō in iure erat manifestare. vñ fm hoc nūq̄ p̄ dispensatōz voti fieret: nō contra ius qō erat p̄ius contra ius: sed soluz qō videbatur ꝓtra ius ⁊ nō erat. Et ideo aliter dō: q̄ in voto pōt dispēsari ēt fm q̄ dispensatio est iuris relaxatio ex aliqua legitima cā qz enī votum de illicito esse nō pōt: nō aūt licz subtrahere alicui qō ei debetur: iō p̄ votum alicuius non pōt fieri p̄iudicium suo plato quin dēat eius mandatis parere cum fuerit opportunū. vñ si plat' videat expedire aliqua rōnabili cā: vel pp ipsuz q̄ vouit: vel pp alios: q̄ votum non seruet: pōt eum ab obseruatione voti deobligare: q̄ alīs de iure obligatus erat. ¶ Ad. j. g̈ dō: q̄ ad ea que cadūt sub voto cōmuni non solum obligat aliqs ex voto: ſz ex lege naturali ⁊ p̄cepto diuino: ⁊ iō ex pte ista ē: q̄ non possit habere dispensatōez sicut alia vota. ¶ Ad. ij. dō: q̄ obseruare votū durante voti obligatione est de lege naturali: sed cessante obligatione voti nō est obseruatio eius de lege nāli: cessat aūt eius obligatio: vl̄ ex se: ut qñ seruatū vergeret ad deteriorē exitum: ⁊ tunc p̄ declaratōz superioris si facultas petendi assit oz obseruatio voti pretermitti: vel ex aucte superioris q̄ aliud magis necessarium iudicat: ⁊ in voto dispensat: nec tamē ex hoc homo mendaciū incurrit q̄ votum non seruat in tali casu: qz homo de futuris oz hīe pias ꝑditōes adiūctas: vel explicite vel implicite: ut ꝑz Jaco. v. ¶ Ad. iij. dō: q̄ de voto ptinentie est duplex opio Quidam enim dicunt q̄ nullus pōt dispensare: ſz huiusmodi rō diuersa reddit a diuersis. Quidaz enī dicunt q̄ hoc ideo accidit: qz votum cōtinētie non pōt p̄termitti sine hoc q̄ ad contrarium voti aliqs delabat: qō nūq̄ licet: sed votum pauptatis pōt p̄termitti aliquo modo q̄ non directe erit cōtra votum: sicut cum aliquis hz pecuniā nō suo ſz ecclie nomine. sed hoc nihil ē: qz sic votum de abstinendo aliqua die determinata a carnibus: non reciperet dispensatōz: aut votum de pegrinatione qō est absurdum. Et ideo alī assignant aliam rōnem dicentes: q̄ hoc ꝓuenit: qz votum continētie non recipit recompensatōz melioris eo q̄ non est digna ponderatio anime ptinentis: vel iō qz p̄ continentiā homo de domestico inimico triumphuz capit: ut q̄dam dicunt: vel ideo qz p̄ religionē hō pfecte conformat xp̄o. vnde in voto ptinentie qō in voto religionis includit: ⁊ in alīs votis essentialibus religioni non pōt dispensari: ut q̄dam dicūt Sed hoc etiā non videt sufficienter dictum: qz bonum cōmune est multo melius q̄ bonum p̄uatuz pp qō etiam homo interdum ab ocio sancte contemplationis remouet: que optima pars ē iudicio dñi: Luc. x. ut cōmuni vtil. tati p̄mozz vacet: et ideo alī dicūt p̄babilius: si cōmunis vtilitas totī' ecclie: aut vnius regni vel p̄uincie exposcēt: posset ꝓuenīēter ⁊ in voto ptinentie ⁊ in voto religionis dispensari q̄tūcunq̄ esset solenniçatū. nō enim p̄ votum pōt se homo deobligare ab eo in quo tenetur alteri: ut dictum est. vnde talis posset iminere necessitas: q̄ posset alicui iuste p̄hiberi ne ptinentiam aut religionē voueret eadem necitate manēte. pōt etiam in voto dispensari iam facto. Ꝫz qs rōnes in ꝓrium facte nō recte ꝓcedūt: ¶ Jō dō: ad. iij. q̄ bonū ptinētie est multo dignius q̄ salus corpalis: ⁊ iō piculum corpalis mortis nō est sufficiens rō: ut in voto ptinentie dispenset. vñ etiā nō peccat qui in tali casu exīs q̄ ptinentia videretur vergere in piculum plone: si ptinentiā voueat: p̄cipue cum possit illi piculo p̄ alia remedia obuiari: sicut non peccat q̄ pp aliqd opus virtutis se mortis piculo exponit. ¶ Ad. v. dō: q̄ cū illis q̄ assumunt a statu religionis in statū platōis nō dispensatur in p̄ncipalibus votis religionis: qz illa q̄ possidere vident: nō suo noie sed ecclie possidēt. vnde nihil p̄ hoc p̄iudicat voto pauptatis: silr nec voto obedīēte: qz obedientia respicit statum prelatōis i altero cui obedire tenet: ⁊ iō q̄ ille q̄ sub plato esse ⁊ esistit nō teneat alicui obedire nō est ex hoc q̄ obligatio voti deficiat ex parte vouētis: ſz qz subtrahitur platio ex pte altera cui obedire tenebat. vñ monachus q̄ abbati obedientiā p̄mittit: si ipe fiat abbas nō tenet obedire alteri abbati: qz iam ñ hz abbatē. ¶ Ad. ij. qōnem dō: q̄ plenitudo ptātis i dispensando residet penes summū potificem: alī autem participant de hac potestate q̄tum eis concessum est: ut quia omnes ad vnum recurrere non possunt per inferiores dispensationē recipere possint. vnde in votis illis que non de facili dispensationem recipiunt: nec frequenter ſz raro sicut votum religionis: ⁊ alia huiusmodi vota perpetua: solus papa dispensare potest: in alīs autem temporalibus votis: sicut peregrinationum ⁊ ieiuniorum ⁊ huiusmodi p̄nt etiam episcopi dispensare

nisi aliqō hoꝛ sibi papa reseruauerit: sicut dispē
satio i voto tre scē. ¶ Ad pmū g dicendū q nō
q̄cq̄d vtile ē sb̄dito pt sibi p platū quelz adhibēi
sz maioꝛa maioꝛib⁹ reseruant: sic nō q̄libz medic⁹
pōt cuilibet moꝛbo occurrere: sz in piculosioꝛib⁹
moꝛbis pitioꝛes medici reqruntᵉ. ¶ Ad 2ᵐ oō q
q̄uis oēs sint dispensatoꝛes misterioꝛ dei: nō tn
eq̄liꝫ: z io nō oz q oēs in oibus dispēsare possint
Ad tertiā q̄nē dicendō q int cōmutatoz voti z
dispensatiōem hoc interest: q qn votū cōmutat
vouens absoluit ab vno z ligat ad aliud. sz qn i
voto dispensat: simpliciter a voto absoluit sine h⁹
q ad aliud liget. vn min⁹ ipoꝛtat voti cōmutatio
q̄ dispensatio: z io cū ex cā rōnabili i voto dispē
sari possit: pōt et votū cōmutari: vl qz illud i qō
fiet cōmutatio ē melⁱ⁹: vel qz ē minus piculosuz.
¶ Ad pᵐ g oō q aīal imolaticiū ex ipo voto de
stinabat ad cultū dei: z io tā quodāmō scm erat
z ppt hoc nō poterat ad cōes vsus ōduci. Et sili
ter etiā nūc si aliqs vouet religionē intrare: non
pōt aliū ponē loco sui in religionē: silit etiā si vo
uet ire in tram scām nō pōt aliū loco sui mittere
nisi p dispensatōem supioꝛis. secus aūt est i aliis
votis in q̄bus psona determinata nō destinat ad
spālem cultū dei. ¶ Ad 2ᵐ oō q Ber. loq̄t cōsu
lendo: qz qnqz ex animi leuitate q̄dā ad statū ali
um trāseūt sub specie artioꝛis vite: z io tutius est
q fiat p̄silio z licentia supioꝛis plati: p̄cipue si nō
credat q ipse ipedimentū irrōnabile pstet. Ad
ūrtā q̄ōem oō q in cōmutatōe ē q̄dā p̄tract⁹ qui
nō pōt pfici sine p̄sensu vtriusq; ptis: vn cū hō p
votū deo se obliget nō pōt fieri imutatio voti: ni
si inueniat p̄sensus ei⁹ q̄ vicē dei gerit in tris. s. p̄
lati: nisi forte vnū votū ab alio includat. z qz vo
tū religionis includit oīa alia vota: tū rōne ppe
tuitatis: tū rōne obedientie qua hō voluntatem
suā deo tradit: p quā sui z oium dnīᵉ ēe pōt: ideo
ille q aliqō votū tpale fecit pōt nō req̄sita alicu
ius plati dispensatoe religionē itrare: nō obstāte
voto p̄cedente qō igressū religionis impediret: pu
ta pegrinatōis vel alicuius h⁹mōi. si aūt duo tpa
lia vouit quoꝛ vtrūq; ē alteri cōpossibile: debet
vtrūq; seruare: nisi forte auctoꝛitate supioꝛis mi
nus votū p̄cedēs i maius sequēs cōmutaūerit. Si
aūt scdm votū sit oīno incōpossibile pmo: debet
seruare mai⁹: z de minoꝛi fm arbitriū plati satis
facere. ¶ Ad pᵐ g oō q votū terre scē obligat ho
minē ad fuiendū deo tēpoꝛaliᵗ: z q̄tum ad deter
minatū tps: sed votū religionis q̄tum ad oīa et
fm oē tēpus: z io q̄dāmō ē ampliatio voti magⁱ
q̄ cōmutatio. ¶ Ad 2ᵐ oō q qz p introitū reli
gionis hō moꝛit̄ poꝛi vite: io illa vota que vouit
in seculari vita explēda nō tenet exoluere exquo
religionē intrat: z p̄cipue qz singularitas i religio
nib⁹ ē picꝛosa: z on⁹ religiōis sᵗ adeo grauat q ñ ma
net eadē facilitas ad obseruandū votū: q in secu
lari vita erat: tñ quidā dicunt q debet plato suo
exponere: z ille pēsat⁹ p̄ditōib⁹ psone: z voti po
terit cū eo dispēsare. sed fm alios hoc nō exgit:
qz ex ipsa vi voti religionis a poꝛtib⁹ votis ē absō
lutus rōibus dictis. ¶ Ad 3ᵐ oō q ppetuū vo
tū respicit oē tps: z io nō manet aliqō tps p eius
expletionez q̄ possit aliud votū tpale ipleri: sicut
manet tps ad implēdū votū maⁱ⁹ diuturnū post
votū mⁱⁿ⁹ diuturnū: z ppt hoc nō ē sile.

AD quintuz sic pꝛo
cedit. videt q virginib⁹ vouentib⁹ p̄tinē
tiā nō ōbeat spāle velū p alīs que p̄tinētiā voue
rūt z coꝛrupte sūt: qz ta vginitas q̄ p̄tinentie vo
tū viris z mulierib⁹ cōia sunt. sz viri⁹ in vginitate
continentiā vouētibus nihil aliud datur q̄ alijs
q̄ vginitatē pdiderūt. g nec vgines debent p alīs
speciale velu⁹ accipere. ¶ Preꝛea: signa in noua
lege non sunt inania sed fructuosa: qz sacramen
ta noue legis grām p̄ferunt. sed virginale velum
nō videt esse fructuosum: qz gr̄a nō p̄fert in ipso:
als esset sacramentum: z deberet coꝛruptis dari:
que etiam indigent auxilio gratie ad continētiaz
p̄seruandā. ergo videtur q virginibus nō debea
tur aliquod velum speciale p̄te alīs. ¶ Preꝛea
p̄secratio q̄ adhibetur viris in susceptione oꝛdis
est maioꝛ q̄ illa que adhibetur mulieribus in ve
latione. sed consecratio oꝛdinis non exigit virgi
nitatem in consecrato: ergo nec mulieris velatō.
¶ Preꝛea: nullus debet p̄o pena quaz sustinuit
iterum puniri. sed aliquando mulieri p pena in
fertur q coꝛrumpat: sicut patet in his que omni
no per violentiam coꝛrumpunt. ergo non debet
talibus ad minus virginale velum denegari.
¶ Preterea: quandoq; si virginale velum coꝛru
pte denegetur sequit scandalum astantiū: z peri
culum homicidij: sicut cū aliqua est occulte coꝛ
rupta: ergo videt q saltem in tali casu virginale
velum alīs q̄ virginib⁹ dari debeat. ¶ Sz cōtra
in officio ecclesie non decet esse aliquam falsitatē
sed in toto officio quo velantur virgines fit men
tio de carnis integritate: ut patet diligenᵗ inspiciē
ti: ergo nō debet velum virginale coꝛruptis dari.
¶ Preterea: p velationez mulier quodāmō chri
sto desponsat: qui est dignioꝛ q̄ pontifex aliquis
veteris legis. sed in veteri lege pontifici non lice
bat aliquam nisi vginem desponsare. ergo nō oz
aliq̄ nisi virgo velari. Rñdeo dō: q ea q̄ coꝛpoꝛa
liᵗ in ecclesia aguntᵉ signa sūt spūaliū. sz qz coꝛpo
rale signū ñ sufficient repsētare p̄t spūale signa
tum: oportet qnqz q ad eandē rem spūalē signā
dā plura signa coꝛpoꝛalia apteⁿt. ¶ Drimoniū g
spūale christi z ecclesie hēt z fecūditatē p quam
regeneramur in filios dei: z incoꝛruptōem: quia
christus elegit sibi ecclesiā nō hñtem maculā aut
rugā: aut aliqd h⁹mōi: vt dī Eph. v. vn dī Cor.

2ª. Despōdi vos vni viro vginē castā exhibē christo. sed corporalis fecūditas integritatē carnis non patit: et iō oportuit diuersis signis repsentari spirituale piugiū christi 7 ecclesie: ꝙtum ad fecunditatē: 7 ꝙtum ad integritatē. sic g̃ p matrimoniū carnale repsentat matrimoniū spūale: ꝙtum ad fecunditatem: ita oportuit aliqd esse qđ repsentaret pdictum spūale matrimoniū ꝙtum ad integritatē. 7 hoc fit in velatōe vginum: sicut p oia q̃ ibi pferunt 7 gerunt oñdit. 7 ppter hoc sol' eps cui cura ecclesie cōmittit vgines desponsat velando nō sibi sz christo. q. sponsi paranymph' 7 amicus. 7 qz integritatis significatio plene pōt eē in cōtinentia vginali. sz in cōtinentia vginali ē semiplena: ppter hoc ēt viduis dat aliqđ velū: nō qđem cū illa solennitate qua vginibus dat. ¶ Ad p^m g̃ dicendū: q̃ ecclesia in matrimonio spūali se hz vt sponsa: christus aūt ut sponsus. p votū ät ꝓtinentie aīa christo desponsat: vñ nō cōpetit ut hec desposatio significet i viro: sed i muliere tm̃. ¶ Ad 2^m dicendū: q̃ in consecratōe vginum: sic 7 in vnctione regum 7 i alijs h'mōi benedictiōib' gratia dat: nisi sit ipedimentū ex pte suscipiētis: sz tm̃ huiusmōi sacra nō dicunt: qz nō sūt instituta ad curatōem mozbi pcti sic alia sacra. ¶ Ad 3^m dō: q̃ in ordinis susceptōe non ꝓsecrat aliqs in sponsū sed in ministrū sponsi. vñ nō requirit vginitas ad significandū integritatem spūalis mrimonij: sic requirit in velatōe eius q̃ ꝓsecrat in sponsā. ¶ Ad ārtū dō: q̃ ille que p violentiā corrūpunt: si nllo mō ꝓsentiāt: vginitatis gloriā q̃ ad deum nō pdūt. sz qz valde est difficile q̃ in tali delectatōe aliquis placētie motus nō insurgat. iō ecclesia q̃ ò iteriozibus iudicare nō pōt: cū exteri' corrupta sit: eam int vgines nō velat. vñ Leo papa dicit: Ille famule dei q̃ integritatē pudozis oppssione barbarica pdiderūt: laudabiliozes erūt i hūilitate 7 vēcūdia si se incōtaminatis nō audeant copulare vginib'.

¶ Ad q̃ntū dō: q̃ nullo mō ille q̃ sunt corrupte occulte: siue a viris siue alio mō sūt velande: qa ppt vitandū scandalū nō ōbent ecclesie sacra uel sacramentalia variari. Sz sic q̃dam dicūt q̃ pōt aliq̃ cautela adhiberi ad vitandū scandalū: ut scz illa q̃ nō sūt de sba vginalis veli: ut accensio cādelarū 7 alia h'mōi fiant: mutatis occulte his que sūt de sba vginalis veli: puta vt q̃ nomen virginitatis in castitatē variet.

Q. ō. II.

QEinde queritur de scandalo. Et circa hoc q̃runt ꝙtuor: ꝓmo quid sit: scdo vtrū sit pctm̃: tertio q̃bus cōpetat: q̃rto q̃ sunt dimittēda ppter scandalū.

AD primum sic ꝓcedit: videt q̃ iconuenient assignet diffinitō scandali que sumit ex glo. Mat. xvij. sup illud Ue mūdo ab scādalis. s. Scādalū est dict' vl fact' min' rectū pbēs alīs occasionē ruine. scandalus .n. diuidit in actiuū 7 passiuū. sz hec diffinit' ñ pt ꝓueire scādalo passiuo: g̃ ñ ꝓuertit cū diffinito 7 sic ē icōpetēs. ¶ D. Nūi. xxxj. sup illud: Ulciscē pus filios isr'l &c. dī q̃ scādalū ē: cū recte ābulāti oceptio sbmittit ad ruinā. sed nō oē dict' vl fact' minus rectū est deceptio. g̃ scandali diffinitio ē icōpetenti assignata. ¶ D. sic pctm̃ ozis 7 operis pōt alteri pstare occasionem ruine: ita 7 peccatū cozdis: pcipue q̃n p exteriora signa i noticiā alioꝝ pdit. sz in diffinitione pmissa tangit pctm̃ ozis 7 operis: nō ät cozdis. g̃ inconuenienter assignatur. ¶ D. occasio significat cām p accidēs. sz etiā bona interdū p accidens sunt cā maloꝝ. g̃ nō soluz dictū vel fact' minus rectū pbet alteri occasionez ruine: sed etiā si sit rectuz debet dici scandalum. ¶ D. Esa. viij. dī de christo: Erit in lapidez 7 in petrā scandali. sed in christo nō fuit aliqđ minus rectū. g̃ nō ē ò rōe scādali q̃ sit aliqđ min' rectū.

Rñdeo dō: q̃ scandalū nomen grecū est: 7 impactionē significat in latino: q̃ qđem ppe dī in corporalibus: in spūalibus autē translūptiue: vñ oz q̃ spūale scandalū de quo loq̃mur sumat ad similitudinē corporalis ipactōis: q̃ qđē non fit nisi ambulanti aliqđ in via obȝciat q̃ ei sit occasio cadendi ēt si non cadat. nihil ät ab alio fact' ē natū caluz facere ei' qui in via dei ābulat: nisi sit aliqđ min' rectū in noticiā ei' ꝓcedēs vel ꝓbo vel fcō: et iō dictū vel factū minus rectū est id ad quod spiritualit' fit impactio: 7 occasionat alteri' ruine: in quo rō ꝓsistit scandali. ¶ Ad p^mū g̃ dō: q̃ sic in corporali impactōe est duo ꝓsiderare. s. ipsā ipactōem cadentis: aut eius q̃ ad casū disponit: 7 illō ad qđ fit impactio qđ dī obex: ita 7 in spūali: et vtrūq; nomen scandali accipit: sed nō vniuoce: sicut ēt fides dī ipa res credita 7 actus credēdi. ipa g̃ spūalis ipactio q̃ aliquis ad casum disponit dī scandalum passiuū: sz obex spūalis ad quē fit impactio dī scandalū actiuū: 7 sic diffinit h' scandalū: qz ex dicto vel fcō minus recto aliqs ad ruinā disponit. ¶ Ad secundū dō: q̃ tunc aliqs p se loquēdo pctm̃ aliqđ facit qñ ex itentiōe opat: 7 nō qñ ꝓter intētōem eius pctm̃ accidit: sic pz in homicidio casuali: 7 iō tunc ppe aliqs scandalū facit qñ ruinā ꝓximi ꝓcurare intendit. q̃cūq; aūt ad peccandū inducit decipit: qz ois malus ignorans: ut pbs dicit in 3° eth: 7 iō vbicūq; est scandalū per se loquendo dict' vel factū minus rectū est deceptō qđā q̃ submittit ambulāti ad ruinā. Uel dō: q̃ dī ē deceptio in ꝙtum ē deceptōis occasio vel cā: qz ois peccās decipit: ut dictū est. ¶ Ad 3^m dicendō: q̃ spūalis obex q̃ scādalū dī oz q̃ i via ābulanti obȝciat: qđ fit dū in noticiā ei' venit. pctm̃ ät cozdis in noticiā alterius venire ñ potest: nisi p signa

aliq̃:que reducunt ad peccatū oris vel opis: ꝛ iō in diffinitōe scandali ponit tm̃ dictū vel factū minus rectū:ꝛ nō fit mentio de pctō cordis. ℣ Ad q̃rtum dō:q̃ occasio nō sp noiat cām p accidens sed q̃nq̃ cām p se insufficientē:ꝛ sic in diffinitiōe p̄missa sumit. pctm̃. n. non pōt hēre ab exteriori aliquā cām sufficientē:eo q̃ voluntariuz ē: ſz pōt hēre aliquā cām inducentē: que q̃dem cā q̃nq̃ p se nata est inclinare ad pctm̃: vel ex suo genē: vel ex intentōe alicui⁹ ꝓponentis eā ad h⁹ q̃ aliq̃s iducat ad pctm̃:ꝛ tūc illud dī dare occasionē ruine. q̃nq̃ aūt p accidens aliq̃s inclinat ab aliq̃ i pctm̃ qō de se nō ē natū inclinare in illud:sic etiā in corporalibus aliq̃s in via plana ipingit ꝛ cadit:ꝛ tūc dī ipsemet sumē occasionē ruine nulla sibi occasione ab exteriori data:ſz talis cā ruine nō pōt scādaluz noiari:q2 cause ꝛsi q̃nq̃ noia sortiant ex p se effectibus:nūq̃ tm̃ ab his q̃ p accidens eueniūt noiari ꝓsueruṫ. ℣ Ad q̃ntū dō:q̃ christus nō dī eē petra scandali q̃si p se scādali cā: q2 ipe non dedit alicui occasionē scādali:ſz dī eē in petrā scā dali:ita q̃ ꝓpositō nō ordinē cause: ſz ꝓsecutōem iportet:q2 ex his q̃ christus fecit ꝓsecutū est scāda lū iudeorum.

AD secūduz sic ꝓceditur: videt q̃ scādalū nō sit pctm̃ sp. nullū eni necessariū ē peccatū. sed necesse est vt veniant scandala:vt dī Mat. xviij. g̃ scandalū nō ē pctm̃ ℣ ℟. oē pctm̃ est ex diaboli incentiuo:nō ex pietatis affectu. ſz Mat. xvj. vbi dī Petro: Vade retro me sathana⁹:scādalū mihi es. dicit glo. Error apli ex pietatis affectu venit poti⁹ q̃ ex incentiuo diaboli. g̃ nō oē scandalū est pctm̃. ℣ ℟. Hiero. dicit: Paruī distant in vitio scandaliçare ꝛ scādaliçari. sed scandalū passiuū:vt vī pōt esse sine peccato:sic ꝛ ipactio corporalis q̃nq̃ ē sine casu. g̃ et scandalū actiuū pōt eē sine pctō. ℣ ℟. omne dictū vel factū minus rectū est pctm̃. ſz scandalū est h⁹moi. g̃ ꝛc. ℣ ℟. Nūi. xxxj. dī in glo. lōge grauius peccatū ē dare peti cām:q̃ peccare. ſz q̃cunq̃ scandaliçat dat cām peccādi. g̃ peccat. Alteriuſ vī q̃ non sit speciale peccatū:q2 p̄m p̄m in q̃nto Ethi. Qui spāliſ iniustificatō q̃nq̃ iuenit separata ab oibus alijs iniustificatōib⁹. ſz scādalū nō inuenit sepatō ab alijs pctis:q2 sp est dictū vel factuz min⁹ rectū. g̃ nō ē spāle peccatū. ℣ ℟. Fm quodlibet gen⁹ peccati ꝓtingit aliq̃ō dcm̃ vel fcm̃ minus rectū p̄bens occasionē ruine. ſz hec est diffinitio scandali. g̃ scādalū nō est aliquod spāle peccatū. ℣ ℟. q̃cunq̃ peccat corā alio scandaliçat. ſz corax alio peccare ñ addit supra pctm̃ simplicit aliquā differentiā specificā:ſz circūstantiā q̃ndaz: sic nec occulte peccare. g̃ scandalū nō est spāle peccatuz. ℣ ℟. agens ꝓportionat patienti. sed scandalum passiuū non est spāle pctm̃:q2 q̃cunq̃ pctō aliq̃s ruat exemplo alterius scandalū pati dī. g̃ nec scā dalū actm̃ est spāle pctm̃. ℣ Sz ℟:ꝓtingit peccare in se:in deū:ꝛ in ꝓximū. ſz scandalū est pctm̃ i ꝓximū. g̃ ē in spāli genere pcti. ℣ ℟. malū dicit aliq̃d:q2 nocet fm Aug⁹. ſz scandalū hz spālem rōnem nocumenti. g̃ ē spāle peccatū. Alteri⁹ videt q̃ scandalū sp sit mortale pctm̃: Mat. xviij. sup illud: Ue mūdo a scandalis. dicit glo. Imminet eterna dānatio inundās ꝓpt scandala. ſz eterna dānatio nō debet niſi ꝓpt peccatum mortale. g̃ scandalū sp ē peccatū mortale. ℣ ℟. vita spūal⁹ est dignior q̃ corporalis. ſz q̃ subtrahit alicui vitā corporalē mortalit peccat. g̃ ꝛ q̃ scandaliçat:cū subtrahat spūalez vitā inducens alterū in ruinā. ℣ Sz ℟:scandalū est dictum vl factū min⁹ rectū p̄bēs alteri occasionē ruine. ſz ēt peccatū veniale est h⁹moi q̃nq̃. g̃ scandalū q̃nq̃ ē peccatū veniale. Rñdeo dō ad p̄mā qōnem:q̃ duplex est scandalū. ſ. actiuū ꝛ passiuū: vt ex dictis pz. passiuum q̃dem scādalū sp peccatum est:q2 ille scandalum patit qui aut a via dei ejicit: aut saltez in via retardat:quod non potest eē sine mortali vel venia li pctō. actiuū etiā scandalū semp est peccatum: q2 scandalum actiuū semp ē aliquid quod q̃tū ē de se natum est inducere alterū ad peccādū:ꝛ tale semper aliquā inordinatōem hz: vel ex genere actus:vel saltē ex circūstantijs psone loci ꝛ tpis. ꝛ iō semper ē pctm̃. ſz q̃nq̃ scandalū actm̃ pōt eē sine peccato alicuius scandalū patientis: q̃n. ſ. aliq̃s q̃tum ē de se dat occasionē ruine: ſz alius non ruit. q̃nq̃ etiaz ecōuerso est scandaluz passiuū sine pctō alicui⁹ faciētis scandalū: vt q̃n aliq̃s sibi sumit occasionē ruine:ex eo q̃ ab altero nō inordinate fit. ℣ Ad p̄mū g̃ dō:q̃ duplex est necessitas vna absoluta siue aliq̃d sit necessariū p̄ seipsum: sic necessariū est deū eē:siue ex coactōe alicui⁹ cause exterioris:sicut violentū dī necessariū: ꝛ sic nō est necessariū scandala euenire. Alia est necessitas ꝓditionata:q̃ ñ repugnat volūtario:ꝛ sic necesse ē scandala euenire necessitate ꝓditōnata ex trib⁹. Primo ex ipsa p̄scientia ꝛ p̄destinatiōe diuina:si cut dicimus: necesse est hoc esse si deus p̄uidit: ꝛ talis necessitas non repugnat libertatis arbitrio: vnde sup hūc locū dicit Chrysо. cū dī:necesse nō spontaneū ptātis destruit:neq̃ libertatē electōis nō igit p̄dictio eius scandala inducit:neq̃ q2 prędixit hoc fit:sed q2 futurū erat: ꝓpter hoc p̄dixit scdo ex inclinatōe fomitis:sicut etiā dicim⁹ q̃ necesse est peccare venialit: q̃uis sit possibile singla venialia peccata vitare. tertio ex vtilitate ꝓsequēte quā de⁹ ex scandalis elicit: sic oia vtilia dicunt necessaria. ℣ Ad secundū dō:q̃ ſz illā glo. videt q̃ Petrus nō peccauerit volēs passionē christi impediri:q2 passio christi poterat ꝛ placere laudabiliter:ꝛ displicē fm diuersa:ꝛ tūc scandalū sumit large p quolibet impedimento alicui p̄stito in via

aliqua: quã ꝓsequi intendit. ¶ Ad tertiũ dō: q̄ p se loquēdo scandalū actiuū est maius peccatuz q̄ passiuū: qz in vnoq̄z genere cā est potior effectu tñ aliq̄ pōt esse maius passiuū q̄ actū: qñ aliq̄s maioris ruine occasionē sumit q̄ sibi det: sic etiaz qñq̄z est passiuū pctm̄ sine pctō agētis. Qd autē hiero. dicit intelligendū est q̄tū ad genus peccati: z nō q̄tum ad q̄titatem reatus: z tñ alia ꝓpositio falsa est. s. q̄ scandalū passiuum nō sit pctm̄: qz ipsa ipactio spūalis q̄ddam pctm̄ est: inq̄tuz ē q̄dam retardatio a via dei: z q̄uis dicat passiuuz scandalū: nō tñ est oino passio: sz quedā actio: qz eni nō pōt sufficiens peccādi cā ab exteriori ꝓberi alicui: q̄si cogens ipsū ad peccandū: ille q̄ scandaliçat cooperat agenti: z iō peccat. ¶ Ad scōaz q̄onem dō: q̄ actus aliq̄s determinat ad speciē moris duplicit. vno mō ex pte obiecti: sic fornicatio ex hꝰ q̄ ē circa delectabilia tactꝰ: z hec determinatō est mālis: z respicit hitum elicientē actū: alio mō ex pte finis: z hec ē formal specificatō: z respicit hitū imperantē. Cōtingit āt q̄nq̄z q̄ ad eandez speciez determinat actus ex vtraq̄z pte: sic q̄n aliq̄s actꝰ ab eodē hitu elicit z imperat: vt cum q̄s fornicatur ꝓpt delectatōem: q̄nq̄z aūt ex vtraq̄z pte determinat: sz ad diuersas spēs: vt q̄n actꝰ ab vno habitu elicit: z ab alio imperat: sic cuz quis fornicat ꝓpt lucrū: determinat eni ad spēm luxurie ex obiecto sz ad spēm auaricie ex fine: nō tñ sūt ibi duo pcta sz vnū pctm̄ duplex: cū sit vnus actus. q̄nq̄z etiaz euenit q̄ aliq̄s actus nō determinat ad aliquā certā spēm ex pte obiecti: sz ex pte finis: eo q̄ hz determinatū habitū a quo iperat: sz non a quo eliciat sic edificare ꝓximū: quē actū charitas non elicit: qz eꝰ nō est elicē nisi interiores actꝰ p quos non fit edificatio: sz iperat eū z ab alijs vtutibꝰ elicit materialit: nō determinate ab aliq̄: sz ab oibus: quia charitas oibus imperare potest. z qz scandalum actiuū est peccatū oppositū edificationi ꝓximorum: iō mālit loquendo ex parte materie z habituū elicientiū non est spāle peccatū: sz solū loquēdo formalit ex parte finis z habitus imperātis: q̄ est hitus charitati oppositꝰ. s. vitium odij: z ideo q̄n aliq̄s dcm̄ vel factū minꝰ rectū facit: intendēs occasionem ruine ꝓximo pstare: spāle pctm̄ scandaliçando cōmittit. Si āt ꝓter intentōem suā accidat non erit scandalū actm̄ speciale peccatū: tñ erit circūstantia quedaz peccati: eo q̄ sic quilibet actus virtutis hz ordinē ad finem charitatis etiā si actu nō ordinet in finē illū: z sic hz aptitudinez ut impetur a charitate: ita quodlibet pctm̄ q̄tuz ē de se hz ordinē ad ꝯriuz finē: etiā si ille finis nō intendat ab agente. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̄ peccatuz scandali actiui inuenit q̄nq̄z sepatū ab oi alia spē pcti: qō ꝙsistit in actu exteriori: ut q̄n actus exteri or de se nō esset pctm̄: nisi inq̄tum p quandā silitudinē peccati: quā hz natū ē pare occasionē ruine in manifesto factū: sic comedere idolatroticuz z iō etiam in diffinitione scandali nō dicit dictuz vel factū puersum: sed minus rectū. z sic patet q̄ obiectio ꝓcedit ex falsis. ¶ Ad scōm dō: q̄ ratio illa ꝓcedit ex pte elicientiū hituū: z non ex parte hitus imperātis. ¶ Ad tertiū dō: q̄ hec circūstātia corā alio nō addit peccato ex sui rōne nouam spēm: sed ex fine ad quē p talē circūstātiā ordinabilis est: vñ ēt peccare in occulto non trahit pctm̄ ad aliam spēm: qz p hoc nō recipit ordinē in aliū finem. ¶ Ad q̄rtū dō: q̄ ille q̄ scandaliçat: z agit z patit: actio āt sua non ptinet ad genus scandali sed ad aliud quodcūq̄z: sola aūt passio sua ptinet ad genus scandali. z qz nullus peccat fm q̄ patit sed solū fm q̄ agit: iō scandalū passiuū nō ponit speciale peccatū: sic scādalū actm̄: qō ex ipa actione ad genus scandali ptinet. ¶ Ad tertiā qōez dō q̄ duplex est scandalū: vt dcm̄ est. s. actm̄ z passiuuz: z vtrūq̄z est qñq̄z veniale: qñq̄z mortale peccatū. passiuū quidem mortale peccatum est q̄n aliquis ex pctō alterius i pctm̄ mortale ruit: siue fcm̄ agentis sit bonum: siue indifferens: siue mālū: mortalis aut venialis peccati. sed veniale pctm̄ est q̄n aliquis ex facto alterius quocūq̄z nō ruit: sed disponit ad ruinā: sicut qui impingit disponitur ad casum: etiā si non cadat: vñ glo. Ro. xiiij. Scandalū ꝓristatōem nominat. sed actiuū scandalū potest accipi duplicit: vno mō formalit q̄n. s. est spāle peccatū: ex hoc q̄ intendit aliū scādaliçare: z sic si intendat ꝓximum inducere in peccatum mortale mortaliter peccat. si autem intendat inducere ad aliquod veniale: peccat venialit: q̄tum ptinet ad rōnem scandali: quia si intenderet ducere in peccatum veniale per actum mortalis peccati: peccaret mortaliter: sed hoc accideret scandalo. alio modo materialiter: quando est circunstantia peccati: quia non intendit ꝓximi nocumētū: z tūc idē iudiciū ē ō scādalo: z de actu q̄ aliquis scandaliçat: qui q̄nq̄z ē veniale: q̄nq̄z mortale peccatum: nisi forte esset veniale aut indifferens habens similitudinē mortalis peccati. tunc enim scandalum actiuum esset peccatum mortale: cum ex aliquibus circūstantijs concurrentibꝰ ex q̄bus estimari ꝓbabiliter possz q̄ infirmi aspicientes peccarēt mortaliter. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̄ dñs loquitur de scandalo actiuo: quod est pctm̄ mortale. ¶ Ad secūdū dō: q̄ ille qui scandaliçat non aufert semper vitam spūalem: qz q̄nq̄z factū eꝰ non ē natū inducere in pctm̄ mortale: z si aliquis ēt ex hꝰ p culpā suā in pctm̄ mortale ruat. z ꝓterea q̄ aufert vitā corꝓralē: dat sufficientē cāz nālis mortis. sz q̄ scandaliçat nō dat sufficientem cām mortis spūalis: ut dictum est.

AD tertiū sic ꝓcedi

tur: videt q̄ scandalū passiuū non sit tm

puſillor: chriſtus. n. puſillus nō fuit: ſed pfectiſſimus. ſed chriſtus paſſus fuit ſcandalum a Petro cui dixit: Scandalum mihi es. Matth. xvj. g̃ ꝛc. ¶ Ñ. nullus pōt amare: niſi aliq̃s amet. g̃ nullus pōt ſcandaliçare: nili aliq̃s ſcandaliçet. ſz ille qui coꝛā pfectis viris peccat: ſcandaliçat non alios q̃ videntes. g̃ pfecti ſcandaliçant: ꝛ ſic nō ſolū puſilli. ¶ Ñ. ēt pfecti interdū venialiť peccāt. ſz qñq̃ veniale pctm̃ ē ſcandalū. g̃ etiā pfecti ſcandaliçantur. ¶ Sz ꝯ ē q̃ dñs Mat. xviij. vbi loquitur de ſcandalo: non facit mentiōez: niſi de ſcandalo puſillor. g̃ ipſi ſoli ſcādaliçant. ¶ Ñ. apl's Ro. xiij. vbi dic̃ de ſcandaliçat: q̃ ꝓſcia eoꝛ cū ſit infirma polluit. ſed pfecti nō hñt ꝓſciam infirmam. g̃ ꝛc. ¶ Ulteriꝰ vī q̃ ēt pfectis cōpetat ſcādalū actiuū chriſtus. n. pfectiſſimus fuit. ſed ipſe ſcandaliçauit: q̃ poſit' ē in ruinā mltoꝛ: vt dicit Luc. ij. Et phariſei audito vbo eius ſcandaliçati ſūt: vt dicitur Mat. xv. g̃ ſcandalū actiuuz cōpetit pfectis. ¶ Ñ. Petrus poſtq̃ fuit ſpūſco cōfirmat' pfect' fuit. ſz ipſe ſcandaliçauit: q̃ fco ſuo cogebat gētes iudaiçare. g̃ ꝛc. ¶ Sz ꝯ: nō. n. eſt eiuſdē ꝓuocare exemplis ad bonū: ꝛ ſcandaliçare. ſz ꝑmū eſt pfectoꝛ: vt pz Mat. v. Sic luceat lux veſtra ꝛc. g̃ nō eſt eoꝛuz ſcandaliçare. Ulteriꝰ vī q̃ ſoli pfecti pñt ſcandaliçare: q̃ ꝯria ꝯrijs rñdere debent. ſed ſcandalū paſſiuū diuidit ꝯ actiuū. cū g̃ ſolis puſillis ꝓueniat ſcandalū paſſiuū ſolis pfectis ꝓuenire poterit actiuū. ¶ Ñ. ille ſolū ſcandaliçat: q̃ exemplo ſuo ꝓuocat ad peccandū: ſz hoc eſt illoꝛū tm̃ quoꝛ vita in exemplū alioꝛ eſt poſita. ſ. plātoꝛ: ꝛ religioſoꝛ. g̃ ipſoꝛ tm̃ ē ſcandalū actiuū. ¶ Sz ꝯ: Petrus añ paſſionē nondū erat in ſtatu pfectōis: q̃ nondū erant celi. i. apl'i vbo dei: et ſpū oris eius ꝓfirmati. ſed ipſe q̃tuz in ſe fuit ſcādaliçauit: vñ ei dī: Scandalū mihi es. Mat. xvj. g̃ ſcandalū actiuū nō eſt pfectoꝛ tm̃ Q ñdeo dō ad ꝑmā qōnem: q̃ ſcandalū paſſiuū patit aliquis duplicit̃: vno mō ex ꝓpa electōe: ſicut cū quis videns aliq̃ peccantē eligit ſequi eū ad peccandū ꝛ ſic nō eſt pfectoꝛ ſcādalū paſſiuū: q̃ ipſi ſequūtur ꝓncipaliť chriſti exemplū: ꝛ p̄cepta dei: ꝛ rōis bonū: vñ nullius exemplū ꝯ p̄dcā ſequunt̃. alio mō p̄ter electōem: ſicut cū ex fco alter' alicui ſb̄oritur aliquis ꝓcupiſcentie motus: vel etiā triſticie: aut ire: aut alicuius huiuſmodi: ꝛ ſic ſcandalū paſſiuū pōt eſſe quoꝛūlibet pfectoꝛ. ſm ſtatū vie. ſz q̃ ꝓncipale moꝛis electio eſt: vt phs dicit i viij. Ethi. cōit dī q̃ ſcandalū paſſiuū non eſt pfectoꝛ. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̃ chriſtus dixit Petro: Scandalū mihi es. nō q̃ ex facto eius ſcandaliçatus ſit: ſz q̃ Petrus q̃tū i ſe fuit aliquo mō ei ſcādalū dedit. ¶ Ad ſecūdū dō: q̃ grāmatice loquēdo oīs actiua ꝓuertit̃ in paſſiua: q̃ grāmatic' nō ꝓſiderat ſb̄am actōis: ſed modū ſignificādi. oīe aūt vbum actiuū ſignificat actōnem ut in alium trāſeuntē: ſz ꝓſiderando ſb̄am actōis aliq̃n actio egredit̃ ab agente: ꝛ nō ptingit vſq̃ ad patiēs: q̃ḋ hz in ſua ptāte recipere effectum agentis: ꝛ nō recipere: vel ꝓpter aliquod impedimentū interueniens: ꝛ ideo realiť loquendo in oībus actōnibus que terminant̃ ad aliquid extra agētē actiua nō ꝓuertit̃ in paſſiuā: ſicut eſt pcutē: occidere: ſcandaliçare: ꝛ alia huiuſmodi: ſed amare, ꝛ cognoſcere ſūt actus interioꝛes aīe: que non ꝓgrediunt̃ ad rem extra: niſi ſm q̃ eſt aliqualiť in ipo agente: ꝛ ideo in talibus actionibus etiā realiť loquendo ſē per actiua in paſſiuaz conuertit. ¶ Ad 3m dō: q̃ q̃uis vir pfectus qñq̃ ex electione etiam aliq̃ḋ veniale peccatū cōmittat: ſiue ex ꝓpoſito: nō tñ eligit ſequi aliquē in peccato etiā veniali: quia iſta eſt valde leuis cā peccandi: ſed qñq̃ alia cā mor' peccatum veniale eligit. ¶ Ad ſcdam qōnem dō: q̃ ſcandalum actiuuz qñq̃ eſt veniale: qñq̃ moꝛtale peccatum: vt ex dictis patz: ſm ergo q̃ ē moꝛtale peccatū nullo modo pfectis competit: ſic nec peccare moꝛtaliť: ſed ſm q̃ eſt veniale peccatum conuenit etiam qñq̃ pfectis: ſic̃ ꝛ pctm̃ veniale: i q̃tum in eis aliquid ifirmitatis remanet: ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̃ quia aliqui ex factis aut dictis chriſti ſūpſerunt occaſionē ruine: dī eē in ruinaz ꝛ in ſcandalum: nō q̃ ipſe dederit aliquam vel modicam occaſionez ruine. vñ non legitur q̃ chriſtus aliquos ſcandaliçauerit: ſz q̃ aliqui ex factis vl' vīs eius ſcandaliçati ſūt. ¶ Ad 2m dō: q̃ Petrus fuit g̃. in rei veritate rep̄henſibilis fuit in fcō illo: non quia puerſe operatus ſit: ſed indiſcrete: ꝛ ideo ſm hoc non eſt inconueniens dicere q̃ venialiť peccauerit ſcandaliçando. ſed quō dicto. excuſet Petrum etiā a peccato veniali ſupra diſ. j. o cm̃ ē. ¶ Ad tertiā qōnem dō: q̃ etiā impfecti pñt dare ſuo dicto vel facto alī occaſionē ruine: vel indirecte ꝓuocando exemplo: vl' directe ꝓuocando ad malū ꝑſuadendo vbis: aut cōmouēdo factis: ꝛ ideo ñ ē dubiū q̃ quilibet impfectus pōt ſcandaliçare. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q̃ in viris pfectis eſt aliqua diſpoſitio ꝓhibens ſcandaluz paſſiuū ab ipſis. ſed in viris impfectis nihil eſt q̃ḋ ꝓhibeat ſcandaluz actiuū: ꝛ ideo rō non ſequit̃. ¶ Ad 2m dicendū: q̃ ſcandalum actiuū non conſiſtit in hoc tm̃ q̃ aliq̃s exemplo ſuo ꝓuocet aliū ad peccandū: ſed in hoc q̃ dat occaſionē ruine alteri q̃ctūq̃ mō. Cōſtat āt q̃ q̃libet imperfectus pōt dare alteri occaſionē ruine: vel ꝑſuadendo vbis: vl' ꝓuocādo ad ipatientiā p ūuſtas pſecutōes: ꝛ iō ñ ē dubiū q̃ ipfect' pt ſcādaliçare: ꝛ tñ ēt ſm ē q̃ḋ dī q̃ ipfect' ñ ſcandaliçat p modū exēpli: q̃ de' vnicuiq̃ mādauit ō ꝓxio ſuo: vt pz Eccle. xvij. ꝛ iō q̃libz tenet̃ ad h' q̃ edificet ꝓximū exēplo ſuo. experimēto ēt ſcit̃ q̃ exēplo eoꝛ q̃ ñ ſt i ſtatu pfectōnis mlti ad peccanḋ ꝓuocant̃: q̃ nō ſolū exempla maioꝛ: ſz ēt eq̃liū ꝛ minoꝛ nata ſunt mouere.

AD quartuz sic procedit: Uideꝛ q veritas sit ꝑpter scādaluz dimittenda. i parabola de ziçania dicit glo. Aug⁹ Cū mltitudo est in cā vel ꝓnceps detrahendū est seueritati. sed nō nisi ꝓpt scandalū. g veritas iusticie ꝓpt scandalū dimittēda est. ¶ Ꝑ. vitatio cuiꝰ libet peccati ptinet ad veritatē vite. sed hō ad vitandū scandalū ꝓximi debet peccatū veniale cōmittere: quia plus debet cauere dānū eternū ꝓximi qđ patit ꝑ peccatū mortale quo scādaliçatus ruit q dānū tpale suū qđ patit ꝑ peccatū veniale. g veritas vite dimittēda est ꝓpt scandalū. ¶ Ꝑ. aliqñ subtrahit pdicatio ꝑpter scandalū generale. sz pdicatio ptinet ad veritatē doctrine. g veritas doctrine dimittenda est ꝓpt scandalū. ¶ Sed ꝓtra est qđ Greg. dicit: si de veritate scandalū sumitur vtilius pmittit nasci scandalū q veritas reliquat. g veritas nō est ꝓpt scandalū dimittēda. ¶ Ꝑ. hō nō debet peccare vt alteriꝰ peccatū vitet. sed ille q dimittit veritatē peccat. g nō debet ꝓpt scandalū alterius aliqs veritatē dimittere. ¶ Ulteriꝰ videt q ꝓsilia sint ꝓpt scandalū dimittēda: quia regula est Hiero. q oīe qđ pōt fieri vel nō fieri salua triplici veritate dimittendū est ꝓpt scandalū. sz consilia sūt huiusmodi. g sūt dimittēda ꝓpt scādaluz ¶ Ꝑ. votū religionis quoddā ꝓsiliū est. sed hō debet dimittere religionis igressū ꝓpt scandalū ꝑentum: ne honoꝛ eis debitus subtrahat: qꝛ ꝑceptuz ē: Honoꝛa parētes. Exo. xx. g ꝓsilia sunt ꝓpt scandalū dimittēda. ¶ Ꝑ. opa mie qñq dimittenda sūt ꝓpt scandalū: ne credant fieri intentione vane laudis. sed opa mie sunt in consilio vel in ꝑcepto nec sūt dimittenda fm q sūt in ꝑcepto: qꝛ tā pertinent ad veritatē vite. g sūt dimittenda ꝓpt scādalū iuquātū sūt in ꝓsilio. ¶ Sz ↄ: scandalū est dictuz vel factū minus rectū. sed ꝓsiliū nō est de reb⁹ minus rectis: sz de maioꝛib⁹ bonis. g nō est dimittenda pp scādalū obfuatio ꝓsilioꝝ. ¶ Ꝑ. Hiero. dic ad Eliodoꝛ. s. puul⁹ i collo pēdeat nepos: sz ipso crine z scissis vestib⁹ vbēa sua oñdat mr: lz i limie pi iaceat: pcalcato pge pie: siccis oc̄lis ad vexilluz crucꝛ euola: solū gen⁹ pietatꝛ ē i hac re esse crudelē loquit aūt de assūptōe religionis. g ꝓsilia non sūt dimittenda nec etiā ꝓpt scādala ꝓpinquoꝝ: z ita multo minus ꝓpt scandala alioꝝ. ¶ Ulteriꝰ vī q res tpales sint dimittende ꝓpter scandalum: Aplo enim debebantur tpalia qui spualia semiabat. sed apl's non vsus est hac potestate ne offēdiculum darēt euāgelio chr̄isti: vt patet pⁿ Loꝛ. ix g z nos ꝑ scandalo vitando tpalia debem⁹ abīcē ¶ Ꝑ. aliqs tenet dare rē suā existēti vltia i necessitate ad mortē tpalē euitandā. sed magis debemus obuiare morti spuali ꝓximi q corꝑali. g potius debem⁹ ei rem tpalē dimittere q dimittam⁹ eum in mortē spualem cadere ꝑ scandalū. ¶ Ꝑ. inter oīa tpalia cibus maxie necessarius est coꝛpoꝛi. sed cibus dimittendus ē ꝓpt scandalū: dicit. n. j. Loꝛ. viij. Si esca scādaliçat fratrē meū nō mād̄ucabo carnes in eternū. g multo foꝛtius alia tpalia sunt ꝑpter scandalū dimittēda. ¶ Ꝑ. ꝓma Loꝛ. vj. dic aplus. Jaz delictū est in vobis q iudiciū habetis inter vos qꝛ nō magis iniuriā patimini. hoc autē nō dicit nisi ꝑpter scandalū qō inde sequebatur. g ꝑpter scandalū hō debet dimittere tpalia ne ea in iudicio repetat. ¶ Ꝑ. decime ꝓputantur inter spualia tpalibus annexa. sed ecclesia nō exigit decimas vt scandalū vitet. g z multo foꝛtiꝰ alia tpalia sūt ꝓpt scādalū dimittenda. ¶ Ꝑ. i ordie charitatꝛ debem⁹ bonū spuale ꝓximi bono nr̄o tpali ꝓponere: sicut etiā aiam eius coꝛpoꝛi nr̄o. g ꝓmuz debem⁹ dimittere bona nr̄a tpalia: q ꝓximi i spualibus detrimēta patiant ꝑ scandalum. ¶ Ꝑ. hō pōt dimittere tpalia vl nō dimittere salua triplici veritate. g fm regulā Hieronymi debēt ꝓpt scandalū tpalia dimitti. ¶ Sed ꝓtra beat⁹ Thomas cātuarien'sis repetit res ecclesie cū scandalo regis g z nobis licet repetere bona tpalia cum scandalo alioꝝ. ¶ Ꝑ. nullus ex peccato suo debet reporta re cōmodum. hoc aūt esset si ei q scandaliçat res aliene quas detinet dimitterent. g non sūt dimittē de res tpales possidenti iniuste ꝓpt scandalū eius vitandum. ¶ ñdeo dō ad. j. qōez q scādalū actiuum nūq est sine peccato facientis vt ex dictis pz nulla aūt de causa debet aliqs inclinari ad peccādum. vñ potius debet oīa ptermittere q scādaluz actinū faciat. nec vnq ꝑpter scandalū actiuuz vitandum potest dimitti veritas: quia quicūq veritatem sequit non scādaliçat actiue: cum scādaluz actiuū sit factū vel dictū minus rectum. vnde cū querit virū veritas sit dimittenda ꝑpter scādaluz non intelligit questio ꝺ scandalo actiuo sz ꝺ passiuo: qđ interduz est sine peccato facientis illud vñ scandali occasio sumit: q quis nūq sit sine peccato eius qui scandaliçatur: vt ex dictis pz. Et iō cuz q ritur quid sit dimittendum ꝑpter scandalum pasiuum: nihil aliud est querere q quid hō debeat dimittere ne alius peccet. Cum aūt homo ex ordine charitatis se plus q ꝓximū in spualibus bonis diligere teneat: nullo modo aliquis peccare debet vt peccatū alterius vitet. quicūq autem veritatez relinquit peccat. veritas aūt de qua loquimur cōsistit in hoc q homo in dictis z factis suis rectitudini diuine siue diuine legis regule se cōformet: cui quidem homo conformari debet: z in his que ad cognitionē ptinent. z hoc pertinet ad veritatez doctrine: z in his que ad actionem spectant: siue ea debeat aliquis ꝑ seipsum agere qđ ptinet ad veritatem vite: siue ea debeat ab alijs obseruanda ꝑmulgare: qđ ptinet ad veritatem iusticie. q cōsistit in rectitudie iudicij: nō tamen quicūq ꝓmittit aliquid in quo se diuine legi cōformare pōt dicit

veritatē dimittere: qz illo remoto veritas adhuc remanere pōt. Sed tūc dicit aliquis veritatem dimittere qñ dimittit vel facit aliquid quo omisso z facto veritas non manet: qđ sine peccato esse nō pōt: z iō nullo modo veritas ꝓpter scandalū passiuū alterius dimittenda est. ¶ Ad p^m ġ dō q̄ iustitie actus est reddere vnicuiq; qđ suū est. Dupliciter aūt redditur vnicuiq; qđ suū ē. Uno modo qñ datur ei illud qđ sibi directe vtile est: vt pecunia vel argentū: vl' aliquid huiusmodi qđ sibi sine peccato denegari nō pōt: vñ quātūcūq; scandalū debeat sequi iudex debet facere q̄ ius suū ili redda tur. Alio modo qñ opus iustitie qđ ad petitōem alicuius reddit: non directe cedit in bonū petētis sed magis in bonū reipublice: sicut patet i illatiōe penaz quibus pax in re publica ꝓseruat malefactoribus repressis: vñ si iudex qui curam reipublice gerit videt ex inflictione pene maius icōmodū rei publice ꝓuenire: pōt penā vel ꝓtermittere vel mittigare: nec alicui in hoc facit iniuriā: quia ipe psonam reipublice gerit: z hoc etiā facere debet: quia ex officiō tenet vtilitati publice ꝓuidere. h° aūt contingit ꝓcipue qñ ꝓnceps vel aliqua mlti tudo est in causa: aut aliquis de cuius pena timet ne scisma sequat: z iō dicit Aug^s q̄ cuz multidine peccantiū agendū est magis monendo q̄ minādo seueritas exercenda est in peccato pauco. ꝛ. ſz hoc intelligendum est qñ ex dissilatōe peccati ꝓcipis vl' ēt mltitudinis maius ꝑiculum non timetur q̄ ex pena: vnde si ex ipunitate ꝓncipis vel multitudinis fides z doctrine veritas: z boni mores corrūpantur: non ꝓcendū est ꝓncipi nec multitudini qđ ꝑcipue contingit qñ peccantes suum peccatuz auctoritate aut potestate ōfendere moliuntur: vñ Isodo. dic: Di q̄ neq; a vitio correctionis emēdātur atq; hoc ipsum delictū qđ ꝓmittūt vendicare quadaz superstitiosa auctoritate nituntur: nec gradum honoris nec grām recipiant communionis. ¶ Ad 2^m dō q̄ homo aliqđ peccatū veniale cōmittere ne alius peccet mortaliter non tenet: nec bñ facit cōmittendo: quia ad vitandum peccatuz non inclinamur ꝓncipaliter ex dāno proprio quia hoc essz desistē a peccato timore pene: ſz iclīamur ne dei offēdam^r: cui^s offensa ē ēt veniale peccatū quāuis nō ita magna sicut mortale. nullus autem debet deū offendere parū ne ali^s offendat multuz q̄z hō debz in infinitū plus diligere deū q̄ ꝓximū z iō nullus debz facere peccatū veniale ad vitādū scandalū dūmō actus suus ex tali cā fact^s peccatū veniale remaneat. ē. n. oppositio i adiecto si dicat q̄ aliqs debet peccare aut bñ facit peccādo. ꝓtigit tñ aliquē actū ex tali cā factū nō esse peccatū veniale qđ alias veniale esset: sicut dicere vbū ociosuz iam. n. nō esset ociosū: cū non careret cā pie vtilitatis. ¶ Ad 3^m dō q̄ in doctria est ꝓsiderare duo s. actū docentis: z rem q̄ docet. act^s aūt docentis ptinet ad veritatem vite sicut z aliū actus misericordie: quia doctrina est elemosyna spūalis: vt supra dis. xv. dictū est: vñ de ea est idem iudicium z de aliis actibus misericordie: de quib^s post dicet q̄ aliqñ ꝓpter scandalum differri possūt: sed res ipa que docetur est que ptinet ad veritatē doctrie nec veritas doctrie ꝓtermittit qñ aliqua res vera tacet: sed qñ veritati illius rei ꝓiudiciū generatur siue ex ꝓpria doctrina siue ex taciturnitate aliq̄uz z sic ꝓpter nullū scandalum est veritas doctrine relinquēda. ¶ Ad. ij. qōez dō q̄ oia opa pfectōis que nō sunt in ꝑcepto ꝓsilia dicunt: vñ ꝓtermitti possunt salua triplici veritate: sed aliqñ cadūt sb ꝑcepto: vel ex voto vl' ex aliq̄ alia circūstātia. z tūc ꝓtermitti non possūt sine ꝓiudicio veritatis vite z sic de eis nūc nō loq̄mur: sed solū qñ manet in ptāte nra facere ea vel nō facere. Sic ergo loquēdo distinguendū est in scādalo passiuo: qz qñq; oritur ex malicia odientiū veritatē: qui turbātur z alios turbant ꝓpter opa lucis quasi filij tenebrarum: z hoc est scandalū phariseoz. vt Ber. dicit z ꝓpter hoc scandalū passiuū nullo modo ꝓsilia sunt dimittenda: quia sic iniquis daret locus ipediendi opa pfectionis cum vellent: vñ dns dixit d pharisēis qui ex malicia scandalizabant ex factis z dictis ei^s: Sinite illos: ceci sūt z duces cecoz. Qñq; aūt oritur ex ignorātia vel infirmitate: Et hoc dicit ꝑm Ber. scandalū pusillorz qui non cognoscūt veritatez: z ꝓpter hoc de opibus vītatis turbant: z hoc scandalū cauit dns Matth. xvij. vbi dixit Petro: Ut aūt nō scandalizem^r eos z. z cauere docuit Matth. xviij. vñ ꝓpter tale scandalū passiuū ꝓsilia sūt ad tps imittenda: vel occulte agenda. non aūt omno dimittenda: qz homo plus sibi q̄ ꝓxis i spūalib^s ꝓuidere debet: z ignorantia si diu duret in malicia p obstinatōez ꝓmutatur: tñ attendēda est quātitas scādali z boni qđ ꝓtingit ex ꝓsilio fuato: z ꝑm hoc aliqñ ꝓsilia sunt ꝓtermittenda ꝓpter scandalum pusillorum: vel scandalum contēnendum ꝓpter consilia. ¶ Ad p^m ġ dō q̄ ad veritatē vite ptinēt nō soluz illa q̄ sūt de necessitate salutis ſz etiā ea q̄ sunt de pfectōe salutis: vñ q̄uis omissis ꝓsilijs saluet aliq̄ mō vītas vite nō tñ pfectio vītatis vite: vñ vbum Hiero. magis referendū ē ad indifferētia ex genē suo q̄ ad ꝓsilia. ¶ Ad 2^m dō q̄ in eo q̄ religionez vult itrare distinguendū est: qz aut sibi timet de piculo salutis imminēte si i seculo remaneat: z tunc oz oibus modis obuiare piculo vite: scādalo nō obstante. si aūt non imineat z voto nō obligat: oz ꝓ vītādo iusto scādalo parentū qb^s sbuenire tenet ad tps suspēdere ꝓpositū pfectōis vt ꝑceptū iplear ꝓ suo tpe de honorādis parētib^s: z postmodū ꝓsiliū tpe magis idoneo. Si aūt scādalū ꝓpiq̄uz vl' aliozz sit irrationabile: iā accedit ad scādalum phariseoz: vñ tūc ꝓpt scandalū nō oz ꝑmittere

bonū ꝓpositū: sed si voto obligatus sit: iam ꝺ cō silio factū est ꝑceptū: ⁊ iō nullo modo ꝓpt̄ scāda lum ꝺimittere ꝺebet: qz hoc esset ꝑiudiciū vitatis vite. ¶ Ad 3m ꝺō q opa mificoꝛꝺie sicut ⁊ ꝓsilia sūt ad tps suspendenda ꝓpter scandalū pusillozꝫ nisi in illo casu in quo cadunt sb ꝑcepto: siue sint elemosyne spūales siue coꝛpoꝛales: qz tūc nō pñt omitti salua veritate vite. ¶ Ad 4m ꝺō q illa ꝺif finitio ꝺatur ꝺe scādalo actiuo: quo remoto etiā ꝓpter passiuū interduz est opus bonū ꝺimittēdū vel etiam suspendendū. ¶ Ad 5m ꝺō q Hiero. loquitur ꝺe scandalo ꝓpinquozꝫ irrationabili.

¶ Ad. iij. qōez ꝺō q abȝcere tpalia vl̄ ꝺimittere cōtingit ꝺupliciter. Uno mō cū ꝗs ꝺat qō penes se habet. Alio modo cū nō repetit q̄ sibi ꝺebētur ⁊ ꝺe istis ꝺuob' fere est iꝺem iuꝺiciū. Scienduz ꝙ est q aliqñ aliqs non ꝺans rem suā alteri scanda lizat actiue: vel quia ꝺare tenet: vel quia malo moꝺo ꝺenegat: ⁊ sic nulli licet retinere q̄ possiꝺet cum scandalo actiuo. aliqñ vero sequit scandalū passiuū ex hoc q aliqs rem tpalē non ꝺonat: ⁊ i hoc ꝺistinguendū est: qz qñqz non pōt ꝺare sine peccato vel quia scit illū cui ꝺat vsurū re ꝺata in malos vsus: vel quia non pōt ꝺare rem tpalē vni sine ꝑiuꝺcio alteri': sic si illi qui gerūt alicui' cōi tatis curā ꝺent aliq ex quoꝛ ꝺiminutiōe fiat peioꝛ ꝺitio illi' cōitatis: ⁊ tūc nō ꝺebet ꝺare tpalē rem ꝓpt̄ scādalū vitādū: qz hoc esset facē ꝯ veritatem iustitie aut vite. Qñqz aūt pōt ꝺare sine peccato ⁊ tūc in scādalo passiuo ꝺistinguendū est: qz qñqz ꝓcedit ex malicia: ⁊ tūc nō tenet hō rem suā ꝺare malicioſe petēti: alias nō remaneret locus vtendi re sua: ⁊ sic ꝑiret bonuz cōe: pōt tñ ꝺare quasi ex ꝓsilio: nō quasi ex ꝑcepto: nisi forte crederet ꝙ ex ꝺatione ille efficeret ꝺeterioꝛ: puta si ex hoc ꝓpo caret ad alias malicioſe petendū ⁊ iḋetandū p hu iusmōi petitōes alias: tūc. n. peccaret ꝺādo. Quā doqz aūt scādalū passiuū ꝓcedit ex ignoꝛantia: ⁊ tūc pōt ꝺare q̄si ex ꝓsilio: sed nō tenet q̄si ex ꝓcepto qz pōt petentē repellere instruēdo eū: ⁊ hꝰ qñ qz magis ꝓdesset: qñ. ſ. esset talis ignoꝛātia q̄ vgeret i ꝑiuꝺiciū vitatis ꝺoctrie q̄ si ꝺaret res tpalis: qz p hoc ille i suo erroꝛe foueret: sicut pz ꝺe hētic illis ꝙ ꝺicūt ꝙ qlibet ꝺz bona sua paupibus ꝺare petentibꝰ etiā extra casū neceſſitatis extreme. Si militer ēt ꝺrepetitōe suoꝛ ꝺōz ē: qz nullus ꝺebet scādalū actiuū ꝓmittere rem tpalē repetēdo neqz petēdo q̄ nō ei ꝺebent: neqz ioꝛdinate petēdo i iu ꝺicio aut extra iuꝺiciū. Sz ꝺe iusta repetitōe reꝛ tpaliū ꝓpt̄ scandalū passiuū vitandū ꝺimittenda est ꝺistinguēdum: qz qñqz licite nō. pōt ꝺimittere qui repetat sine ꝑiuꝺicio alteri': vt cū ꝗs gerit cu rā rei aliene: siue cōitatis siue alicui' ꝓuate ꝓsone: ⁊ tūc peccaret ꝺesistēdo a petitōe: nisi ꝺe cōsensu illi' cuius curā gerere ꝺebet: aut nisi timeret maꝰ piculū iminere ꝙ sit ꝺānum illi' rei. qñqz aūt pōt ꝺimittere repetitōez sine ꝑiuꝺicio alieno: ⁊ tunc si scandalū passiuū ꝓcedat ex malicia: non tenetur ꝓpter scādalū tale ꝺimittere sue rei repetitionem alias ꝺaret materia rapiendi ⁊ tolleret iustitie bo nū. Pōt tñ licite ꝺimittere repetitōem ad vitādū tale scandalum: nisi ex tali ꝺimissione credat ꝺeti nens rem iniuste fieri ꝺeterioꝛ: aut ꝺe tali peccato non coꝛꝛigi alio modo: vnde Grego. ꝺic sup illud Job. Frustra laboꝛaui. quidā ꝺuz res tpales rapi unt solūmodo sunt tolerandi. quidā vero ꝺata charitate sunt ꝓhibendi: non tñ sola cura ne nr̄a subtrahant sed ne rapiētes non sua semetipos pꝛ ꝺant. Si aūt scandalū passiuū ꝓcedat ex infirmi tate vel ignoꝛantia ꝺebet ꝺifferre sue rei repetitio nem: vel eum inducere ꝙ non scandalizet: ꝙ si ad huc scandalizat iam p obstinatōem malicioſus ef ficitur: ⁊ iō simile est iuꝺiciū ꝺe tali scandalo ⁊ ꝺe illo qō ex malicia oꝛit. Quidā tñ ꝺicunt ꝙ ipfecti licez in iuꝺicio repetere sua cum scandalo: nō autē pfectis: sed hoc nihil est: quia si loquatur ꝺe per fectis quātum ad statū pfectionis idez ē iuꝺiciuz ꝺe eis ⁊ ꝺe alijs nisi quatenus ex voto obligantur ad non habendū ꝓpꝛium: vnde monachus in iu ꝺicio eoꝺem iure pōt petere res tpales noīe caplī: sicut secularis noīe sui. Si aūt loquātur ꝺe pfecti ſm statum charitatis: sic ipsa perfectio charitatis inducit eos ad seruandū ꝓsilia: non ꝙ ea facere te neantur: nec peccarent si non facerent: sed in hoc pfectioni eoꝛꝫ aliqꝺ ꝓeiuꝺicium fieret: ⁊ sic intel ligitur glo. illa. j. Coꝛ. vj. sup illud: Qz non magꝭ fraudem patimini: perfectis licet repetere sua sim pliciter. ſ. sine causa: sine lite: sine iuꝺicio: sz nō cō uenit eis mouere cām ante iuꝺicem. non enīz pōt hoc intelligi ꝺe perfectis quo ad statum: sicut sūt religiosi: quia tales non habent ꝓpꝛium. vnde nihil esset ꝺictum ꝙ sua possent repetere simplici ter: illa autem que habent in cōmuni sunt capitlī vel pauperum: vnde possunt ea repetere in iuꝺi cio: quia tunc gerunt curam rei aliene. Qꝺ ergo ꝺicitur in glo. intelligenduz est ſm gradum cha ritatis: licet enim tales in iuꝺicio repetendo sua ñ peccent: tamen pfectioni eoꝛꝫ ꝺerogatur: vñ glo. ñ ꝺicit ꝙ talibus liceat: sed ꝙ eis non conueniat.

Sciendum tñ ꝙ perfectis etiā illo vltimo modo licet repetere sua ⁊ contendere in iuꝺicio: etiā sine ꝺetrimento sue perfectionis in casibus. Primus ē qñ oꝛit questio ꝺe re spūali: vñ Actl. xv. Luz oꝛta esset qō ꝺe obꝛuatione legaliū: Paulus ꝺetulit ad iuꝺicium apl̄oꝛ Gal. ij. ꝓpter quosꝺam falsos fratres ⁊c. Secundus quando oꝛitur questio ꝺ eo qꝺ potest vergere in ꝺetrimentum rei spiritualis vñ Actl. xxv. Paulus appellauit cesarem ꝓ libe ratione sua quia per eius moꝛtem impediebatur fructus ꝓꝺicationis: ipse tamen quantum in se erat cupiebat ꝺissolui ⁊c. Phil. iij. Tertius quan ꝺo est contentio ꝺe eo qꝺ vergit in tpale ꝺamnuz

altēriꝰ: ⁊ maxime pauperū: Eccle.xxxiiij. Qui offert ſacrificiū de rapina pauperis ⁊c. Quartus qñ eſt ꝓtentio de eo qđ vergit in ſpūale dānū illi⁹ q̄ rem ſpūalē detinet iuſte: de quo ſupra poſita ē auctoritas Grego. ſup illđ Job: Fruſtra laboraui ⁊c. Quitus qñ vergit i corruptōez multoꝝ p exē-plum rapiendi: Eccle.viij. quia nō cito ꝓfert ſen-tētia ꝯ malos ⁊c. ¶ Ad p^m^ ġ đ q ꝙ apl̄s potuiſſet licite ſūptus accipere ab illis quibus euāgelium p̄ dicabat: ſed intermiſit ex pfectōe charitatis: vt vi taret eoꝝ ſcandalum q̄ auari erāt: ⁊ vt liberi⁹ eos arguere poſſet: ⁊ vt pſeudo apoſtolis occaſionez rapiendi ſubtraheret. ¶ Ad 2^m^ đ q ille qui eſt i extrema neceſſitate non habet in ptāte ſua icurre re mortē corporalē aut nō incurrere: ſed ō neceſſi-tate icurrit ꝓpter penuriā rei tpalis: ⁊ iō q̄ illā rē ſibi denegat: directe mortis ei⁹ eſt cā: ſed ille q̄ ſcā dalizat pōt ſcandalū ſuum vitare: ⁊ iō non eſt ſile ¶ Ad 3^m^ đ q comeſtio alicuius cibi habz ex ſe aliquā mali ſilitudinē ſicut comeſtio idolatici: ⁊ iō qui comedit corā infirmis ſcādalizat actiue: qđ eſt maius malū q̄ mors corporalis: quia ſatius eſt fame mori q̄ idolatico veſci. ſ. cum ſcandalo: q̄a pmū eſt malum pene ſecūdum malū culpe: non tñ aliquis debet ſe dimittere fame mori añq̄ cum ſcandalo idolaticū comedat: quia iūgeret ſibi ma nus: ⁊ ſic cum malo pene adiūgeret maluz culpe. Sed qñ comeſtio alicuius cibi nō habet ſpēz ma li: tunc idem eſt iudiciū de abſtinēdo a tali come-ſtione: ⁊ de dimiſſione rei tpalis alterius: vñ qđ apl̄s dicit ad pfectōem ptinet conſilū: nō ad ne ceſſitatem p̄cepti. ¶ Ad 4^m^ đ q apoſtolus lo quitur de repetitione cum ſcandalo actiuo. Or autem dñs dicit: que tua ſunt nō repetas: Luc.vj. ꝓſilium eſt magis q̄ p̄ceptū. ¶ Ad 5^m^ đ q pp generale ſcandaluz debet homo a repetitione rei ſue abſtinere qñ licite pōt niſi ex hoc maius p̄eiu dicū veritati generaret q̄ ſit ſcandalū publicum qđ qñq̄z ex malicia aliquoꝝ inſtigantiū alios ori tur: ⁊ ſic beatus Thomas cantuarienſis ſuſtinuit ſcandalum publicū vt occurreret maiori periclo qđ erat de libertat ecclēſiaſtice amiſſiōe ſuſtinuit ¶ Ad 6^m^ đ q ſi homo plus diligeret rem ſuam tpalem q̄ ſalutem ꝓximi peccaret: ſed aliqñ duz nr̄a repetimus magis ſaluti ꝓximoꝝ conſulimus q̄ nr̄e: vñ Grego. dicit: Plus de ipſis raptoribꝰ de bemus metuere: q̄ rebus tpalibus repetendis in-hiare. ¶ Ad 7^m^ đ q quāuis ſalua triplici veri-tate in hoc pticulari poſſet quis ſua qñq̄z non re petere ꝓpter vitandū ſcandalū: tñ non poſſet eſſe ſine p̄iudicio veritatis publice ſi nō liceret repetē quia pax ⁊ iuſticia periret. ¶ Quia ꝓbari ñ pōt qđ occulte factū eſt. Nec non eſt ſufficiēs ratio q̄re non impediatur mr̄imonium ſimpliciter: quia defe ctus ꝓbationis non excuſaret cōſcientiam a pctō ſed quare nō impeditur in facie eccle. ¶ Uiduas a ꝓpoſito recedentes ⁊c. loquit de ꝓpoſito p votū firmato. ¶ Quid etiam oībus peccatis eſt adul-terio grauius. hoc intelligitur quātum ad grauita tem pene que ſm legem p̄o adulterio inflīgitur: ſcilicet lapidatio vtriuſq̄z: qua nulla pena eſt gra uior. dicitur aūt ſecūdum locum in penis tenere: quia ſecūdum legem lapidatio ſolis blaſphemis ⁊ adulteris debebatur ⁊ filiꝫ inobedientib⁹. blaſ-phemos aūt noīat hic aberrantes a deo: ⁊ i eodez genere inobediētes ꝓputant: quia q̄ſi ſcelus ario-landi eſt nolle obedire: vt patet p^o^ Reg.ix. ¶ Exe crabiliter fit in meritrice ⁊c. Nec ꝓpatio itelligen da eſt de vſu ꝯ naturam: ſed de vſu ſm naturaz ē ecōuerſo. ¶ Legitimaꝝ federa nuptiaꝝ reītegran da credamus. hoc itelligēdū eſt vtroq̄z i hac vita pſeuerante. Sed videt q̄ etiā ſi vn⁹ moriat ⁊ po-ſtea miraculoſe ſuſcitet q̄ ſit reītegrandū mr̄imo-niū p hoc q̄ dicit Hebre.xj. acceperūt mulieres de reſurrectōe mortuos ſuos. ¶ ℞. Reſuſcitat⁹ poſſz repetere poſſeſſiōes ſuas. ġ ⁊ vxorē. ¶ ℞. ſi opor teret iterato ꝯhere cū eadem vxore bigam⁹ repu-taretur ꝓpter duplex mr̄imoniuz qđ ꝯxit. ¶ Et đz q̄ ſm Aug. nuptie ſunt bonum mortaliū: ⁊ iō vinculum matrimoniale cum hac vita finit ⁊ hoc eſt qđ eſt dicitur Ro.vij. ō muliere: Si mor tuus eſt vir eius ſoluta eſt a lege viri. ⁊ iō ſi reſuſci taretur non poſſet repetere vxorem ſuam: ſz poſ-ſet iterato cum ea contrahere niſi illa alteri nup-ſiſſet: tunc.n. non eſſet matrimoniū contractum ſepandum. ¶ Ad p^m^ ergo đ q hoc intelligitur ō filiꝫ ⁊ non de maritis. ¶ Ad 2^m^ đ q poſſeſſio nes ſubduntur ſimpliciter dominio poſſidentis: vñ etiam moriens teſtari pōt: ſed vxor nō ſubdit viri dñio quaſi ancilla: ſed eſt quedā ſocietas iter virum ⁊ vxorem que morte alterius terminatur: vñ vir moriens non poteſt vxorem ſuam alteri in teſtamento dimittere: ⁊ ſic patet q̄ non eſt eadem ratio de poſſeſſionibus ⁊ vxoribus. ¶ Ad 3^m^ đ q non eſſet bigamus ꝓpter hoc: quia neuter con-iugum i pluribus carnez ſuā diuiſit. ¶ Si careat opprobrio male voluntatis. Qđ quidem eſt qñ non ex leui preſūptōe: ſed ex aliquo certo iudicio habito de morte viri mulier cum alio contraxit: ſi aūt poſtea oriat dubitatio aliqua de vita priorꝭ viri ex aliqua cauſa que etiam certitudinem facē poſſit non debet nec reddere nec exigere debitum ſi autem cauſa illa faciat probabilem dubitatōez debet reddere: ſed non exigere. Si autez ſit leuis ſuſpicio poteſt vtrūq̄z licite facere: quia debz illaz cauſam potius abīcere: q̄ ſm hoc ꝓſciam forma re. ¶ Ex quo ad p̄mā redire volens ⁊c. Hic mgr̄ falſum dicit: quia potius debet excōicatus mori q̄ p̄iūgat illi q̄ nō eſt ſua vxor: hoc enim eſſet ꝯ vi tatem vite que non eſt propter ſcandalum dimit-tenda.

¶ Diſtinctio.XXXIX.

POst hoc d dis
pari cultu ꝛc. Postꝙ determinauit magr de impedimẽtis matrimonij q̃ faciũt psonã illegitimã simplr respectu cuiuslibet psone: hic determinat de impedimẽto qd facit eã illegitimaz respectu aliquaz psonaz ꝛ non respectu oiuz. Et diuidit in duas. In pma determinat de impedimẽto qd facit psonã illegitimã respectu alicui⁹ alteri⁹ psone ppter distantiã ab ipa. s. de disparitate cult⁹. In secũda determinat de impedimẽto qd facit illegitimã psonam respectu alteri⁹ psone ppter ppinquitatẽ ad eã. xl. dis. ibi: Nũc supest d cognatiõe ꝛc. Prima in duas. In pma determinat de matrimonio qd ẽ de indisparitate cult⁹ fidelis ad infidelẽ. In secũda de matrimonio qd ẽ inter duos infideles: ibi Sũt tñ nonnulli ꝛc. Prima in ptes duas. In pma oñdit q disparitas cult⁹ pcedens mrimoniũ: impedit ꝯhendũ ꝛ dirimit ꝯctuz. In secũda obꝟcit in ꝯriũ: ibi Huic aũt videt obuiare ꝛc. Et diuidit in duas. In pma ponit obiectionẽ ex vbis apli. In 2ª soluit: ibi Sed ad hoc eẽ aliqd illud ꝛc. Et circa hoc tria facit. Primo oñdit q vbum apli. s. q fidelis hz ptatem cõmanendi vl nõ cõmanendi cũ infideli: intelligit de disparitate cult⁹ qui sequit mrimoniũ. In secũda inqrit vtz ppt alia peccata vxor possit dimitti sicut ppt infidelitatem: ibi Si aũt querit an ppter aliud ꝛc. Tertio inquirit vtz fidelis dimittẽs vxorẽ infidelem possit alterã ducere: ibi Dic q̃rit si fidelis ꝛc. Et circa hoc tria facit. Primo ponit auctoritatẽ ad ptem negatiuã. Secũdo ad affirmatiuã: ibi Sed ꝯ Ambro. ꝛc. Tertio soluit: ibi Attẽde pdicta ꝛc.

Hic querũt sex. ¶ Primo vtz aliquis fidelis possit ꝯhere mrimoniũ cũ infideli. Secũdo vtz inꝛ infideles sit mrimoniũ. ¶ Tertio vtz si alt ꝓiugũ infideliũ puertat ad fidẽ sine altero possit in codẽ mrimonio pmanẽ. ¶ Quarto vtz possit vxorem infidelẽ relinquere. ¶ Quinto vtz ea dimissa possit aliã ducere. ¶ Sexto vtz ppt alia peta vir possit dimittere vxorẽ sicut ppter infidelitatẽ.

D primuz sic procedit: Videt q fidelis possit matrimonium cũ ifideli ꝯhere: qz Joseph ꝯxit cũ egyptia: ꝛ Hester cũ Assuero. in vtroq; aũt mrimonio fuit disparitas cult⁹: qz alt erat fidelis: alt infidelis. g disparitas cult⁹ pcedẽs mrimoniũ ipm nõ impedit. ¶ ℞. eadẽ ẽ fides quã docet vet⁹ lex ꝛ noua lex. sed fm veterẽ legẽ potat eẽ mrimoniũ inꝛ fidelem ꝛ ifidelẽ: ut pz Deutero. xxj. Si egressus ad pugnã videris mulierẽ pulchrã ī medio captiuoꝝ ꝛ adamaueris eam introcas ad eam dormiẽs cũ ea ꝛ erit tibi vxor. g in noua lege licet. ¶ ℞. sponsalia ad mrimoniũ ordinant sed inꝛ fidelẽ ꝛ infidelem possũt in aliquo casu ꝯhi sponsalia cũ cõditione future quersionis. g sub eadẽ pditiõe mrimoniuz põt ꝯhi inꝛ eos. ¶ ℞. oẽ impedimentũ mrimonij est aliquo mõ ꝰ mrimoniũ. sed infidelitas nõ est ꝯria matrimonio: qz matrimoniũ ẽ in officiuz nature: cuius dictamen fides excedit. g disparitas fidei nõ impedit matrimoniũ. ¶ ℞. disparitas fidei est etiã qñq; inꝛ duos baptiçatos: sicut quãdo aliqs post baptismũ in hereſim labit: ꝛ sit talis cũ aliq̃ fideli ꝯhat: nihilomin⁹ ẽ vez mrimoniuz. g disparitas fidei mrimoniũ nõ impedit. ¶ Sed ꝯ ẽ qz dr. j. Cor. vj. Que quẽtio lucis ad tenebras. ſz maxia quẽtio ẽ inꝛ vtz ꝛ vxorẽ. g ille q̃ ẽ i luce fidei nõ põt ꝯhẽ mrimoniũ cũ illa q̃ est in tenebris infidelitatis. ¶ ℞. Mal. g. dr: Cõtaminauit iudas scificationẽ dñi: qm̃ dilexit ꝛ habuit filiã dei alieni. sed hoc nõ eẽt si inꝛ eos posset vez matrimoniũ ꝯhi. g disparitas cult⁹ mrimoniũ impedit.

Rñdeo dicendũ q ꝓncipal⁹ bonũ mrimonij ẽ ples ad cultũ dei educãda. cũ aũt educatio fiat cõit p patrẽ ꝛ matrẽ: vterq; fm fidẽ intẽdit ad cultuz dei plem educare: ꝛ iõ si sint diuerse fidei intẽtio vn⁹ alteri⁹ intentioni ꝯria erit: ꝛ ita inꝛ eos nõ potest eẽ quentes matrimoniũ: ꝛ ppt hoc disparitas cult⁹ pcedẽs mrimoniũ ipedit ipm ne ꝯhi possit. ¶ Ad ꝓmũ g dicendũ q in veteri lege de aliqb⁹ infidelib⁹ erat pmissuz q cũ eis possent inire ꝓiugia ꝛ de aliqb⁹ phibitũ: spãliter qdẽ erat phibitũ de infidelib⁹ habitantib⁹ in tra chanaã: tũ qz dñs pcepat eos occidi ppt eoꝝ obstinationẽ: tũ qz maꝯ picula imminebat ne ꝓiuges aut filios ad idolatriã puerterẽt: qz filij isrl ad rit⁹ ꝛ ad mores eoꝝ pniores erãt ppt quersationẽ cu eis: ſz d alijs gẽtib⁹ pmisit pcipue qñ nõ potat eẽ timor ptrahẽdi ad idolatriã: ꝛ sic Joseph ꝛ Moyses ꝛ Hester cũ infidelibus mrimonia ꝯxerũt: ſz in noua lege q̃ p totũ orbẽ diffundit: filios rõ phibẽdi ẽ de oib⁹ infidelibus ꝛ iõ disparitas cult⁹ pcedẽs mrimoniũ impedit ꝯhẽdũ ꝛ dirimit ꝯctũ. ¶ Ad 2ᵐ dicendũ q lex illa vel loqtur de aliꝰ nationib⁹ cũ qb⁹ licite potat inire ꝓnubia: vel loquit qñ illa captiua ad fidẽ ꝛ cultũ dei puerti volebat. ¶ Ad 3ᵐ dicẽdũ q eadẽ ẽ hitudo pñtis ad pñs ꝛ futuri ad futuꝝ. vñ sic̃ qñ mrimoniũ in pñti ꝯhit: req̃rit vnitas cult⁹ ī vtroq; ꝯhentiũ: ita ad sponsalia quib⁹ fit sponsio futuri matrimonij: sufficit pditio apposita de futura vnitate cult⁹. ¶ Ad 4ᵐ dicendũ q iã ex dict⁹ pz q disparitas cult⁹ ꝯria ẽ mrimonio rõne ꝓncipalioris boni ipi⁹ qd ẽ bonũ plis. ¶ Ad 5ᵐ dicẽdũ q mrimoniũ sacrm̃ ẽ: ꝛ iõ q̃tũ ptinet ad necessitatẽ sacri: req̃rit paritatẽ q̃tũ ad sacrm̃ fidei. s. baptismũ magis q̃ q̃tũ ad interiorẽ fidẽ: vñ etiã hꝰ ipedimẽtũ nõ dr disparitas fidei ſz disparitas cult⁹ q respicit exteri⁹ fuitiũ: ut in. iij. li. dis. ix. dcm ẽ: ꝛ ppt

hoc si aliqs fidelis cū heretica baptiçata mr̄imoniū ꝫhīt: vex ē mr̄imoniū q̄uis peccet ꝫhendo si sciat eā hereticā: sicut peccaret si cū excōicata ꝫheret: nō tn̄ ꝓpter hoc mr̄imoniū dirimeret: ⁊ ecōtrario si aliqs cathecumin⁹ hn̄s rectā fidē sz nondū baptiçatus cū aliqua fideli baptiçata ꝫheret: nō esset vex matrimoniū.

AD secundū sic proceditur: Videt q̄ inter fideles nō possit esse matrimoniū. matrimoniū. n. ē sacr̄m ecclesie. sed baptism⁹ est ianua sacramentoꝝ. g̃ infideles q̄ nō sūt baptiçati mr̄imoniū ꝫhere nō possūt: sic nec alia sacr̄a suscipe. ℣ ℟. duo mala sūt magis impeditiua boni q̄ vnū. sed infidelitas vn⁹ tn̄ impedit matrimonij bonū. g̃ multo fortius infidelitas vtriusq; ⁊ ita int̄ infideles nō pōt ee mr̄imoniū. ℣ ℟. sicut int̄ fidelem ⁊ infidelē ē disparitas cultus: ita interdū inter duos infideles: ut si vn⁹ sit gentilis ⁊ alter iudē. sed disparitas cult⁹ impedit matrimoniū ut dictū ē. g̃ ad mīn⁹ int̄ infideles qui habēt cultū disparē nō pōt esse vex mr̄imoniū. ℣ ℟. in matrimonio est vera pudicitia. sed sicut dicit Aug⁹. ⁊ habet. xxvij. q. j. nō ē vera pudicitia infidelis cū vxore sua. g̃ nō est vex matrimoniū. ℣ ℟. matrimoniū vex excusat carnalez copulā a peccato. sed hoc nō pōt facē mr̄imoniū inter infideles ꝫctū: qz ois vita infideliū pctm̄ est ut dicit glo. Ro. xiij. g̃ inter infideles nō ē verum matrimoniū. ℣ Sz ꝫ est qđ dī. j. Cor̄. vij. Sicꝫs frater habet vxorem infidelē ⁊c̄. sed vxor nō dicitur nisi ꝓpr̄ matrimoniū. g̃ int̄ infideles ē vex matrimoniū. ℣ ℟. remoto posteriori nō remouetur prius. sz matrimoniū ptinet ad officiuz nature q̄ precedit statū gratie cui⁹ p̄incipiū est fides. g̃ infidelitas nō facit quin sit inter infideles mr̄imoniū

Q̄ndeo dicendū q̄ matrimoniū p̄ncipaliū institutū est ad bonū ꝓlis: ñ tn̄ generāde qz hoc sine matrimonio fieri posset: sed etiā ꝓmouende ad pfectū statū: qz quelibet res intendit effectū suū nāliū ꝓducere ad pfectū statū. Est aūt in ꝓle duplex pfectio cōsideranda. s. pfectio nature: nō solū q̄tū ad corpus: sed etiā quantū ad aīmā p ea q̄ sunt de lege nature: ⁊ pfectio gratie: ⁊ ꝓma pfectio est materialis ⁊ impfecta respectu secūde: ⁊ iō cū res q̄ sūt ꝓpter finē sint ꝓportionate fini mr̄imoniū qđ tendit ad p̄mā pfectionē ē impfectū ⁊ māle respectu illius qđ tendit in pfectionē secundā. ⁊ dā ꝓma pfectio cōis ee pōt fidelib⁹ ⁊ infidelib⁹: secūda aūt est tn̄ fideliū: iō int̄ infideles ē quidē mr̄imoniū: sz nō pfectū vltima pfectiōe sicut ē int̄ fiōles. ℣ Ad ꝓmū g̃ dicēdū q̄ mr̄imuniū nō tātuz ē institutū in sacr̄m: sed in officiū nature: ⁊ iō q̄uis infidelib⁹ nō ꝛpetit mr̄imoniū fm q̄ est sacr̄m in dispensatione mīstroꝝ ecclesie cōsistens: ꝛpetit tn̄ eis inquātū est in officiū nature: ⁊ tn̄ etiā mr̄imoniū tale ē aliquo mō sacr̄m habitualit̄: q̄uis non actualit̄: eo q̄ actu nō ꝫhūt in fide ecclesie. ℣ Ad secūdū dicendū q̄ disparitas cult⁹ nō ipedit mr̄imoniū rōne infidelitatis: sz rōne dispitatis i fide disparitas. n. cult⁹ nō solū secūdā pfectionē ꝓlis impedit sed etiā p̄mā dū parētes ad diuersa ꝓlez trahere intēdūt: qđ nō ē q̄n vterq; ē infidelis.

Ad tertiū dicendū q̄ int̄ infideles ē mr̄imonium ut dictū est: ꝓut matrimoniū ē i officiū nature. ea aūt que ptinēt ad legē nature sūt determinabilia p ius positiuū: ⁊ iō si ꝓhib⁹ent ab aliquo iure positiuo apud eos infideles ꝫhere matrimoniū cū infidelib⁹ alteri⁹ rit⁹ disparitas cult⁹ impediet matrimoniū int̄ eos. ex iure. n. diuino nō ꝓhibent quia apud deū nō differt qualit̄cūq; aliqs a fide deuiet quantū ad hoc qđ ē a gratia alienū esse: sl̄r nec a liquo ecclie statuto que nō hz de his q̄ foris sūt iudicare. ℣ Ad ūrtū dicendū q̄ pudicitia ⁊ alie vtutes infideliū dicunt nō ee vere: qz nō pñt ptingē ad finē vere vtutis que ē vera felicitas: sicut dicit nō esse vex vinū quod nō hz effectū vini. ℣ Ad quintū dicendū q̄ infidelis cognoscēs vxorē suaz nō peccat si ꝓpter bonū ꝓlis aut fidei qua tenet vxori debitū reddat: cū hoc sit act⁹ iusticie ⁊ tēpā tie: que in delectabilib⁹ tact⁹ debitas circūstātias seruat: sicut nō peccat faciēs alios act⁹ politicarū virtutū. Nec dī ois vita infideliū peccatū: qz q̄libet actu peccent: sed quia p id quod agūt a futura peccati nō possunt liberari.

AD tertium sic proceditur: Videt q̄ coniunx conuersus ad fidez nō possit cōmanere cū vxore infideli nolente conuerti cū qua infidelitate contraxerat. Ubi. n. est idem periculuz debet eadem cautela adhiberi. sz ꝓpter periculū subuersionis fidei ꝓhibet ne fidelis cū infideli contrahat. cū ergo idem periculū sit si fidelis cōmaneat cū infideli cū qua ꝓius contraxerat: ⁊ adhuc maius: qz neophiti facil⁹ puertunt q̄ illi qui sunt nutriti in fide: videt q̄ fidelis post ꝓuersionē nō possit ꝛmanere cū vxore ifideli. ℣ ℟. xxviij. q. j. dicit nō pōt infidelis in eā cōiunctione permanere que iam in christianaz trāslata est fidem. ergo fidelis habet necesse vxorem infidelem dimittere. ℣ ℟. matrimonium quod inter fideles contrahitur est perfectius q̄ illud qđ contrahitur inter infideles. sed si fideles cōtrahāt in gradu ꝓhibito ab ecclesia dissoluit̄ coꝝ matrimonium. ergo ⁊ infideliū: ⁊ ita vir fidelis non potest cōmanere cū vxore infideli: ad mīn⁹ quando cū ea in infidelitate contraxit in gradu ꝓhibito. ℣ ℟. aliquis infidelis habet quandoq; plures vxores fm ritū sue legis. si ergo potest ꝛmanē cum illis cū quibus in infidelitate contraxit. videtur q̄ possit etiam post conuersionem plures vxores retinere. ℣ Preterea: potest cōtingere q̄ repu

diata vna vxore aliã duxerit: ⁊ in illo mr̃imonio
existẽs ꝙuertat. ꝯ videt ꝙ saltẽ in h° casu nõ possit
cũ vxore quã de nouo habet ꝓmanere. ¶ Sz ꝛ ẽ
qđ apls p ª Ro. vij. ꝓsulit ꝙ ꝓmaneat. ¶ ℟. nullũ
ipedimentũ supueniẽs mr̃imonio tollit ipm. sed
mr̃imoniũ erat vez cum vterq; ifidelis erat. ꝯ qñ
alter ꝙuertit nõ diriuit mr̃imoniũ per hoc: ⁊ ita
videt ꝙ possint licite cõmanere. ℟ ñdeo dđ ꝙ fi-
des eius q̃ ẽ in mr̃imonio nõ soluit hz pficit matri
moniũ: vñ cũ inter ifideles sit vez mr̃imoniuz vt
ex dictis pz: p hoc ꝙ alter eoz ꝙuertit ad fidem:
ñ ex hoc po vinculũ mr̃imonij soluit sed aliquã-
do vinculo matrimonij manẽte soluit mr̃imoniũ
quãtũ ad cohitatõez ⁊ debiti solutionez: in q̃ pa
ri passu currũt ifidelitas ⁊ adulteriũ: qz vtrũq; ẽ
ꝛ bonũ ꝓplis: vñ sicut ſe habet i ptãte dimittendi
adulterã vl ꝓmanendi cũ ea: ita ſe habet in ptãte
dimittẽdi infidelẽ: vel ꝓmanẽdi cũ ea. ¶ Põt eiz vir
inocẽs libere cũ adultera ꝓmanere spe corzeptõis
nõ aũt si i adulterij peccato fuerit obstinata ne vi
deat pzonus turpitudinis: vt supza di. xxxv. dictũ
est: quãuis etiã cũ spe corzeptionis possit eã libere
dimittere. Silr fidelis ꝙuersus põt cũ ifideli ma-
nere cũ spe ꝙuersionis: si eam in ifidelitate obstia
tã nõ viderit: ⁊ bñ fac ꝓmanẽdo: tñ ñ tenet: ⁊ dđ h°
ẽ ꝓsiliũ apli. ¶ Ad p̃m ꝯ dđ ꝙ facilº ipedit aliq̃d
fiendũ q̃ destruat qđ rite factũ est: ⁊ iõ ml'ta sũt
q̃ ipediũt mr̃imoniũ ꝛhendũ si p̃cedãt: q̃ tñ ipsuz
nõ possũt dissoluere si sequãt: sic de affinitate pz:
⁊ silr dđz ẽ de dispitate cultus. ¶ Ad 2m dđ ꝙ in
ꝓmitiua eccla tpe aploz passim ꝙuertebant ad fi
dem: ⁊ iudei ⁊ gentiles: ⁊ iõ tũc vir fidelis poterat
hãe ꝓbabilẽ spem de ꝙuersione vxoris: etiã si con
uersionẽ nõ ꝓmitteret: postmoduz aũt tpe ꝓcedẽ
te iudei sũt magis obstinati: ⁊ gẽtes adhuc ĩtrabãt
ad fidẽ: sic tpe martyrũ ⁊ tpiº ꝓstantini ipatoris
circa tpa illa: ⁊ iõ tũc nõ erat tutũ fideli cũ vxore
ifideli iudea cohitare: nec erat spes de ꝙuersione
eiº sicut erat spes de ꝙuersione vxoris gẽtilis: ⁊ iõ
tũc fidelis ꝙuersus poterat cohitare cũ gentili: sed
nõ cũ iudea: nisi ꝙuersionẽ ꝓmitteret: ⁊ fm h° lo-
quit decretũ illud: sed nũc pari passu ãbulãt vtq;
s. gẽtiles ⁊ iudei: qz vtriq; obstinati sũt: ⁊ iõ nisi
vxor infidelis ꝙuerti velit: nõ ꝓmittit ei cohitare:
siue sit gẽtilis siue iudea. ¶ Ad 3m dđ ꝙ ifideles nõ
baptiçati nõ sũt astricti statuti eccle: sz sũt astricti
statutis iuris diuini: ⁊ iõ si ꝛxerint aliq̃ ifideles in
gradib° fm legẽ diuinaz ꝓhibitis: Leui. xviij. siue
vtq; siue alr ad fidẽ ꝙuertat: ñ possũt i tali mr̃imo
nio ꝓmanere. si aũt ꝛxerint i gradibus ꝓhibitis p
statutũ eccle: possũt ꝓmanere si vterq; ꝙuertatur
vel si vno ꝙuerso spes sit de ꝙuersione alteri°.
Ad 4m dđ ꝙ hãe plures vxores ẽ ꝛ legem nature
vt supza dis. xxxiij. dictũ ẽ: cui ẽt ifideles sũt astri-
cti: ⁊ iõ nõ ẽ vez mr̃imoniũ ifidelis nisi cũ illa cuz
q̃ p ꝛxit: vñ si ipe cũ oib° suis vxorib° ꝙuertat põt
cũ p ª cohitare: ⁊ aliãs dz abũcẽ. si aũt p ª cõuerti
noluẽit ⁊ aliq̃ alia ꝙuertat: idẽ ius hz ꝛhendi cũ
illa đ nouo qđ cũ alia habet de q̃ p° dicet. ¶ Ad 5m
dđ ꝙ repudiũ vxoris: vt supza dis. xxxiij. dictũ est
ẽ ꝛ legẽ nature: vñ ñ lz ifideli vxorẽ repudiare: ⁊
iõ si ꝙuertat postq̃ vna repudiata alteram duxit
idẽ iudiciũ est de hoc ⁊ de illo q̃ plures vxores ha
bebat: qz tenet ꝑmã quã repudiauerat accipere si
ꝙuerti voluerit: ⁊ aliã abũcere.

AD quartũ sic ꝓcede
dit: Videt ꝙ fidel ꝙuersus ñ possit vxorez
infidelẽ dimittẽ volentẽ cohitare sine cõtumelia
creatoris. maius. n. ẽ vinculũ viri ad mulierem q̃
fui ad dñz. sz fuus ꝙuersus nõ absoluit a vinculo
fuitutis: vt pz p ª Ro. vij. ⁊ p ª Ti. vj. ꝯ ⁊ vir fidel
nõ põt vxorem infidelem dimittere. ¶ ℟. nullus
põt alteri ꝓiudiciũ facere sine eiº ꝙsensu. sz vxor i-
fidelis hẽbat ius in corpore viri ifidelis. si q̃ p h° q̃
vir ad fidẽ ꝙuertit mulier ꝓiudiciũ pati posset vt
libere dimitteret: nõ posset vir ꝙuerti ad fidẽ sine
ꝙsensu vxoris: sicut nec põt ordinari aut vouẽ con
tinentiã sine ꝙsensu vxoris. ¶ ℟. si aliq̃s ꝓtrahat
cũ ãcilla sciẽter: siue sit fuº siue liber: non põt ꝓpt
diuersã ꝙditõez ipsã dimittere: cũ q̃ vir qñ ꝓtraxit
cũ ifideli sciuerit eã esse ifidelem: videt a sili q̃ nõ
possit eã ꝓpt ifidelitatẽ dimittere. ¶ ℟. Dr̃ tenet
ex debito ꝓcurare salutẽ ꝓlis. sed si discederet ab
vxore ifideli: filij cões mr̃i remanerent: qz pt° seq̃t
ventrẽ: ⁊ sic essent in piculo salutis. ꝯ nõ põt vxo-
rem ifidelẽ licite dimittere. ¶ ℟. Adulter nõ põt
adulterã dimittere etiam postq̃ de adulterio pe-
nitentiã egit. ꝯ si sit idẽ iudiciũ de adulterio ⁊ infi-
deli: nec infidelis ifidelẽ etiã postq̃ ad fidez cõuer
sus est. ¶ Sz ꝛ est qđ apls dicit p ª Ro. vij. ¶ ℟.
adulteriũ spũale ẽ grauiº q̃ carnale. sz ꝓpt carna-
le adulteriũ vir põt vxorẽ reliquere q̃tũ ad cohi
tatõez. ꝯ multo fortiº ꝓpt infidelitatẽ q̃ ẽ adultriũ
spũale. ℟ ñdeo dđ ꝙ hõi fm aliã ⁊ aliã vitam di
uersa ꝓpetũt ⁊ expediũt: ⁊ iõ q̃ moriẽ ꝓpt vite nõ
tenet ad illa ad q̃ in ꝓpzoi vita tenebat: ⁊ inde ẽ ꝙ
ille qui in vita seculari existens aliqua vouit: non
tenetur illa quando mũdo moritur vitã religiosã
assumens perficere. ille aũt qui ad baptismũ acce
dit regeneratur in christo: ⁊ ꝓpzoi vite moriẽt: cuz
generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ iõ liberat
ab obligatione qua vxori tenebatur reddere de-
bitum: ⁊ ei cohabitare non tenetur quando con
uerti non vult: quãuis i aliquo casu libere id pos-
set facere: vt dictum est: sicut ⁊ religiosus libere p
ficere põt vota q̃ i secło fec si nõ sũt ꝛ religionem
suã: q̃uis ad ea ñ teneat: vt dictũ ẽ i p̃cedẽti di. ¶
Ad p̃m ꝯ dđ ꝙ seruire nõ ẽ aliq̃d icõpetẽs xp̃iane
religionis perfectioni q̃ maxie hũilitatẽ ꝓfitetur.
sed obligatio mr̃imonij aliq̃d derogat perfectõi
christiane: cuius vite summum statum cõtinentes

possidēt. ꝛ ideo ñ est sīle de vtroq3. Et ꝓterea vn' cōiugū nō obligat alteri q̄si possessio eius: sic̄ dño seruus: sed ꝑ modū societatis cuiusdā que nō congrue est fidelis ad infidelē: vt pz. ij. Cor. vij. ꝛ ideo nō est sīle de seruo ꝛ cōiuge. Ad 2m dō q̄ vxor uō hēbat ius in corpe viri: nisi q̄diu i vita illa manebat in qua contraxerat. q2 etiam mortuo viro vxor soluta est a lege viri: vt pat3 Ro. vij. ꝛ ideo si postq̄ vir mutat vita3 moriens ꝑtz vite ab ea discedat: nullū sit ei ꝓiudiciū. transiens autē ad religionē mortē nō inducit tm̄ spirituali morte: nō autē corpali: ꝛ ideo si mr̄imoniū sit ꝓsūmatum: nō pōt vir sin̄ cōsensu vxoris ad religionē transire. pōt aūt ante copulā carnalem q̄n̄ est tm̄ copula spūalis. sed ille q̄ ad baptismū accedit corpaliter: etiā christo cōsepelitur in mortē: ꝛ ideo a debito reddēdo absoluitur etiā p' mr̄imonium ꝓsūmatū. Uel dōm q̄ ex culpa sua vxor ꝓiudiciu3 patit̄ que ꝓuerti cōtenit ¶ Ad 3m dōm q̄ dispitas cultus facit pson̄a simpliciter illegitimā: non aūt cōditio fuitutis sed solum q̄n̄ est ignorata: ꝛ iō non est similis ratio de ī fideli ꝛ ancilla. ¶ Ad 4m dō q̄ proles aut pueni ad perfectam etatem: ꝛ tunc poterit libere sequi p̄rem fidelem vel matrem infidelē: vel est in miori etate ꝓstitutus: ꝛ tunc debet dari fideli: nō obstāte q̄ indiget mr̄is obsequio ad educatōez. Ad 5m dō: q̄ adulter p penitētiā non transit ad aliā vitā sic̄ ifidelis p baptismū: ꝛ iō nō ē sīlis rō.

AD quintu3 sic proditur: Uidet q̄ fidelis discedēs ab vxore infideli non possit aliā ducere in vxorem: quia insolubilitas matrimonij est tali rōne ipius cum repudiū vxoris sit cōtra legem nature: vt supra dis. xxxij. dictum est. sed inter infideles erat verum matrimonium. g̃ nullo modo potest illud matrimonium solui: sed manēte vinculo mr̄imonij ad vnā non pōt alios cum alia ꝓtrahere. g̃ fidelis discedens nō pōt cum alia ꝓtrahere. ¶ Ꝺ. Crimen supueniens matrimonio non soluit mr̄imoniū: ꝛ si mulier velit cohabitare sine ꝓtumelia creatoris non est solutū vinculū mr̄imonij: quia vir nō potest aliā ducere. g̃ peccatum vxoris que nō vult cohabitare sine ꝓtumelia creatoris nō soluit matrimoniū vt possit libere vir aliā vxorem ducere Ꝺ. vir ꝛ vxor sūt pares in vinculo mr̄imonij: cum g̃ vxori infideli nō liceat viuēte viro aliū virū ducere: videt q̄ nec fideli liceat. ¶ Ꝺ. fauorabilius ē ꝓtinentie votū q̄ mr̄imonij ꝓtractus. sed viro fidēli vxoris infidelis non licet vt videt votū ꝓtinetie emittere: quia tūc vxor fraudaretur mr̄imonio si postmodū ꝓuerteret. g̃ multo minus licet ei matrimoniū cōtrahere cum alia. ¶ Ꝺ. filius q̄ remanet in infidelitate patre conuerso amittit ius p̄ne hereditatis: ꝛ tamen si postea ꝓuertitur: redditur ei sua hereditas etiā si alius in possessionem eius intrauit. g̃ videt a sīli q̄ si vxor fidelis postea ꝓuertatur q̄ sibi sit reddendus vir suus etiā si cuz alia ꝓtraxerit: qđ nō posset esse si 2m mr̄imoniū esset verū: g̃ non pōt ꝓtrahi cum alia. ¶ Sed ꝯ: matrimoniū non est ratū sine sacro baptismi. sed quod non est ratū pōt dissolui. g̃ mr̄imoniū in infidelitate ꝓtractū pōt dissolui: ꝛ ita soluto mr̄imoniali vinculo licet viro alterā ducere vxorem. ¶ Ꝺ. vir nō debet cohabitare vxori infideli nolēti cohabitare sine ꝓtumelia creatoris. Si g̃ nō liceret ei aliā ducere cogeret ꝓtinētiā fuare: qđ videt icōueniēs quia sic ex ꝓuersione sua icōmodum reportaret. ¶ Ñdeo dō q̄ q̄n̄ alter ꝓiugum ad fidem ꝓuertit̄ altero ī infidelitate remanēte distinguendum est: quia si infidelis vult cohabitare sine contumelia creatoris sine hoc q̄ ad infidelitatem inducat: pōt fidelis libere discedere: sed discedens nō pōt alteri nubere. si aūt infidelis non velit cohabitare sine ꝓtumelia creatoris in verba blasphemie ꝓrūpēs ꝛ nomen christi audire nolens: tūc si ad infidelitatem pertrahere nitatur: vir fidelis discedens pōt alteri p matrimonium copulari. ¶ Ad p̄m g̃ dō q̄ mr̄imoniū infidelium ipfectū est vt dictum est: sz mr̄imoniū fideliū ē pfectū: ꝛ ita ē firmi'. sp aūt firmi' viculū soluit minus firmū si sit ei contrariū ꝛ iō mr̄imoniū qđ post in fide christi cōtrahitur soluit mr̄imonium qđ ꝓius in infidelitate ꝯtuz erat: vnde mr̄imoniū infidelium non est omnino firmum ꝛ ratum: sed ratificatur postmodum per fidem christi. ¶ Ad 2m dō q̄ crimen vxoris nolētis cohabitare sine contumelia creatoris absoluit virum a seruitute qua tenebatur vxori vt ñ possz ea viuente aliam ducere: sed nondum soluit matrimonium: quia si blasphema illa conuerteret ante q̄ ille aliud matrimoniū contraheret: redderetur ei vir suus: sed soluitur per matrimonium seqns ad qđ peruenire non posset vir fidelis non solut' a seruitute vxoris per culpam eius. ¶ Ad 3m dō q̄ postq̄ fidelis contraxit: solutum est vinculum mr̄imonij ex vtraq3 pte: q2 mr̄imoniū nō claudicat quantū ad vinculū: sz q̄n̄q3 claudicat quātuz ad effectū vñ in penā vxoris infidelis ei indicitur q̄ nō possit cū alio contrahere magis q̄ ex vtute mr̄imonij p̄cedētis: sz si postea ꝓuertat: pōt ei ꝓcedi dispēsatiue vt alteri nubat: si vir eius aliā vxorē duxit. ¶ Ad 4m dō q̄ si post ꝓuersionē viri sit aliq̄ ꝓbabil' spes de ꝓuersiōe vxoris: nō dz votum ꝓtinētie vir emittē: nec ad aliud mr̄imoniū trāsire q2 difficilē ꝓuerteret vxor viro suo sciēs se ꝓuatā si aūt nō sit spes de ꝓuersiōe: pōt ad sacros ordines vl' ad religionē accedē: p' reqsita vxore q̄ ꝓuertat ꝛ tūc si postq̄ vir sacros ordines accepit vxor ꝓuertat: nō ē sibi vir su' reddēdus: sz dz sibi iputare in penā tarde ꝓuersiōis q̄ viro suo ꝓuat. ¶ Ad 5m dō q̄ viculū p̄nitat ñ soluit p dispar̄ cultū sicut viculū mr̄imonij: ꝛ iō ñ ē sīle ō hēditate ꝛ vxore

AB sextum sic proce
dit: Videt q alia vicia soluãt mrimoniuz
sicut z infidelitas: adulteriũ .n. directꝰ videt esse
contra matrimoniũ q infidelitas. sed infidelitas
in aliq casu soluit mrimonium vt liceat ad aliud
mrimoniũ trãsire: g z adulteriũ idẽ facit. ℣ D. si
cut infidelitaʒ est fornicatio spualis ita etiã qlibz
peccatũ. si g ppt hoc ifidelitas mrimonium soluit
qz est fornicatio spualis: qlibz aliud peccatũ ma
trimoniũ soluit pari rõne. ℣ D. Matth. xviij. oz
Si dextra manꝰ tua scãdalizat te abscide eã z pjce
abs te: z dic gl. q i mãu z i dextro oculo possũt acci
pi frẽs vxoz: ppinq: z filij. ſz p qlz peccatũ efficiũt
nobiʃ ipedimẽto. g ppt qlibet peccatũ põt dissol
ui mrimoniũ. ℣ D. auaricia idolatria est: vt dicit
Eph. v. sed ppt idolatriã põt mulier dimitti. ergo
pari rõne ppt auariciã: z ita ppt alia peccata que
sũt maioza q auaricia. ℣ D. magister hꝰ exposse di
cit in lra. ℣ Sz ɔ ẽ q dicit Matth. v. Qui dimi
serit vxorẽ excepta cã fornicatõis mechat. ℣ D.
fm hoc tota die fierent diuoztia: cum raro ueniã
tur mrimoniũ in quo ɔiugũ alter in peccatũ nõ la
batur. ℟ ñdeo odꝰ q fornicatio corpozalis z infiõ
litas spalez hñt ɔrietatem ad bona matrimonij:
vt ex dictis patere põt: vñ spāliter hñt vim sepan
di mrimonia. Sed tñ intelligendũ q mrimoniuz
dupliciter soluit. Uno modo quãtum ad viculuz
z sic non põt solui postq mrimoniũ est ratificatũ
neqz p infidelitatẽ: neqz per adulteriũ: sed si non ẽ
ratificatũ: soluit vinculũ p manente ifidelitate i a
tero cõiugum: si alter cõuersus ad fidẽ ad aliud cõ
iugiũ transeat. non aũt soluit vinculũ pdictuz per
adulteriũ: alias infidelis libere posset dare libellũ
repudij vxori adultere z ea dimissa alterã ducere
qõ falsum est. Alio mõ soluit mrimoniũ quãtuz
ad actum: z sic solui põt tam p infidelitatẽ q per
fornicatõem spualem: vt supza di. xxxv. dictũ est:
sed ppt alia peccata nõ põt solui mrimoniũ etiaz
quãtum ad actũ: nisi forte ad tps vir se velit sub
trahere a ɔsortio vxoris ad castigatõez eius sbtra
hendo ei presentie sue solatiuz. ℣ Ad pm g odꝰ q
quãuis adulteriũ magis directe opponat mrimo
nio inquãtum ẽ in officiũ nature q infidelitas tñ
ecõuerso est fm q mrimoniũ est sacramẽtũ ecclie
ex quo habet pfectã firmitatẽ iquãtum significat
indiuisibilẽ cõiũctõem christi z ecclie: z iõ matri
moniũ qõ non est ratum magis põt solui quãtuz
ad vinculum p infidelitatem q per adulterium.
℣ Ad 2m odꝰ q pma cõiunctio aie ad deum est p
fidem: z iõ per eam alia quasi despõsat deo: vt pz
Osee 2o Despõsabo te mihi i fidẽ: vñ i sacra scriptu
ra spāliter p fornicatõnem idolatria z infidelitas
designãtur: sed alia peccata magis remota signifi
catõe dicũtur spualez fornicatõnes. ℣ Ad 3m odꝰ
q hoc intelligenduz est qñ mulier prestat magnã
occasionem ruine viro suo: vt vir pbabiliter sibi
ꝺ piculo timeat: tũc enim vir põt se sbtrahere ab
eius cõuersatõe vt dictũ est. ℣ Ad 4m odꝰ q aua
ricia dicit idolatria p quãdam silitudinẽ fuitutis
quia tam auarus q idolatra potiꝰ fuit creature
q creatozi: non aũt p simil: tudinẽ infidelitatis: qz
corruptio ifidelitatis est in itellectu: sed auaricie i
affectu. ℣ Ad 5m odꝰ q vba magistri sũt accipien
da de spõsalibus: qz ppt crimen supueniens spon
salia solui possũt. Uel si loqmur de mrimonio:
intelligendũ est de sepatõe a cõmuni ɔuersatione
ad tps vt dictũ est: vel qñ vxoz non vult cohitare
nisi sub conditõe peccãdi: vt cũ dicit: non ero vxõ
tua nisi mihi de latrocinio diuitias ɔgeras cẽ. tũc
enim potiꝰ debet eã dimittere q latrocinia exercẽ
℣ Et alienigenã. i. hereticaz: crimẽ heresis ipedit
mrimoniũ sp ɔhendũ: ſz nõ dirimit ɔctuz: nisi sit
talis hẽtica q baptiſmu sacrm nõ acceperit: aut nõ
i forma ecclie fuerit baptizata. ℣ Si ãbo credide
rũt p agnitionẽ dei cẽ. Sz ɔ: si mulier añ ɔuersio
nẽ fuerit fornicata: tenebit eã vir recipere etiam si
cõuerti voluerit vt vi: Et odꝰ q si mulier cõuersa
repetat virũ suũ ɔuersũ vir nõ põt excipe ɔ eã de
fornicatõe pus ɔmissa si ipe occasionẽ fornicatõi
dedit: puta si noluit cohitare ei volẽti cohitare si
ne ɔtumelia creatozis: alias põt excipe: z tñ ratifi
cat mrimoniũ ita q vlteriꝰ nõ possit solui quãtuz
ad vinculũ: vt viro liceat aliã vxorẽ ducere: q uis
possit solui q tũ ad actũ. Distinctio .XL.

AInc supereſt
de cognatõe aliqd dicere cẽ.
Postq determinauit mgr de i
pedimẽto mrimonij q pſoa
reddit illegitia simplr respectu
alicuiꝰ pſone ppt distãtia ad
ipam: hic incipit determinare
de impedimentis quibus pſona redditur simplr
illegitima respectu alterius ꝓpter ꝓpinqtatem
ad eam: Et diuiditur in partes duas. In pma de
terminat de ipedimẽto ꝓpinquitatis carnalis: In
secunda de impedimento ꝓpinquitatis spualis
xlij. dis. ibi Jam de spuali cognatione cẽ. Pma
in duas. In pma determinat de consanguinitate.
In secũda de affinitate. xlj. ibi Nunc ꝺ affinitate
cẽ. Pma in duas. In pma ostendit fm quos
gradus consanguinitas matrimonium impediat
In 2a obijcit i ɔtrũ z soluit: ibi Dis autẽ occurrit
illud cẽ. Pma in duas. In pma ostendit vsqz ad
quos gradus ꝓsãguinitas mrimonium impediat
In 2a oñdit, rõez huiꝰ dis. ibi Quare vo sex graꝺꝰ
cẽ. Pria i duas. In pma oñdit vsqz ad qt gradus
ꝓsãguinitas mrimoniũ ipediat. In 2a oñdit quõ
sũt gradu) pdcẽ ꝓputãdi: ibi Quõ aũt gradu) cẽ.
℣ Jc qrũt qttuoz. Prio qd sit ꝓsãguitas:
2o ꝺ distictõe ipi. 3o vtz ſz aliqs graꝺꝰ

impediat matrimoniū ō iure naturali. ¶ Quarto vtrū gradus matrimoniū ipedientes possint p statutū ecclesie determinari.

AD primuz sic proce

dit: Uidet q diffinitio ꝓsāguinitatis quā q̄dā ponūt sit incōpetēs. s. ꝓsanguinitas ē vnicū ab eodē stipite descendētiū carnali ꝓpagatōe contractū. oēs. n. hoies ab eodē stipite carnali ꝓpagatione descendūt. s. ab Adam. si g recta essz p̄dicta diffinitio ꝓsāguinitatis: oēs hoies essent ꝓsāguinei ad iuicē: qō falsū est. ¶ Ꝑ. vinculū nō pōt ee nisi aliquoz ad iuicē ꝓuenientiū: qz vinculū vnit. sed eoz q descendūt ab vno stipite nō ē maioz ꝓuenientia ad iuicē q̄ alioz hoīnū cū ꝓueniāt spē z differāt numero sic z alij hoies. g ꝓsāguinitas nō est aliqō vinculū. ¶ Ꝑ. carnalis ꝓpagatio fm pbm fit de supfluo alimēti. sed tale supfluū magis bēt ꝓuenientiā cū reb' comestis cū q̄b' i sba cōuenit. q̄ cū illo q comedit. cū g nō nascat aliqō viculum ꝓsāguinitatis ei' q nascit ex semie ad res comestas nec ad generātē ex carnali ꝓpagatōe nascet aliqō ꝓpinqtatis vinculū. ¶ Ꝑ. Gen. xvij. Labā dixit ad iacob: Os meū z caro mea es rōe cognatōis q̄ erat iter eos. g talis ꝓpinquitas magis debet dici carnalitas q̄ ꝓsāguinitas. ¶ Ꝑ. carnalis ꝓpagatio coīs ē hoīb' z aialib'. sz i aialib' i carnali ꝓpagatōe nō ꝟbīt ꝓsanguinitatis vinculū. g nec in hominib'. ¶ Rñdeo dō q fz pbm i. viij. Ethi. Omnis amicitia i aliq̄ cōicatōne ꝓsistit: z qz amicitia ligatio siue vnio q̄dā ē: iō cōicatio q̄ ē amicitie causa: vinculū dicit: z iō fm quālibet cōicatōez denominant aliq̄ q̄si colligati ad iuicē: sic dicunt cōciues q̄ hñt politicā cōicatōez ad iuicē: z cōmilitones q̄ cōueniūt i militari negocio: z eodē mō illi q̄ cōueniūt nāli cōicatōe dicūt ꝓsanguinei: z iō in p̄dicta diffinitōe ponit q̄si ꝓsanguinitatis gen' vinculum q̄si sb'iectū psone descendētes ab vno stipite q̄z ē huiusmōi vinculū: q̄si p̄ncipiū carnalis ꝓpagatio ¶ Ad p'm g dō q vtus actiua nō recipit fm eādē pfectōez i instrumēto fm quā ē i p̄ncipali agente: z qz oīe mouēs motū ē ī̄strumentū: inde ē q vt' p̄mi motoris i aliq̄ genere p multa media deducta tandē deficit z pueniat ad aliq̄d qō ē motū tantuz z nō mouēs. vtus aūt generātis mouet nō solum quātū ad id qō ē spēi: sed etiā q̄tū ad id qō ē indiuidui: rōne cui' filj assilat p̄i etiā i accidētalibus nō solum i nā spēi: nec tñ idiuidualis vt' p̄is ita p fecte i filio ē sic in p̄e erat: z adhuc i nepote min': z sic deficeps debilitat z: inde ē q vtus illa q̄nqz ō ficit vt vltra ꝓcedere nō possit: z qz ꝓsanguinitas est inquātū multi cōicant i tali vtute ex vno i multos p ꝓpagatōez deducta: paulatim se ꝓsāguinitas diruit: vt Jsido. dic. z iō non oz accipere stipitem remotū i diffinitōe ꝓsāguinitatis: sz ppiquuz cui' vtus adhuc manet i illis q̄ ex eo ꝓpagantur.

¶ Ad 2m dō q iaz pz ex dictis q ñ solū ꝓueniūt ꝓsanguinei i nā spēi: sed etiā i vtute ꝓpria ipsius indiuidui ex vno i multas traducta: ex q̄ ptigit q̄nqz q filj' nō solū assilat patri sed auo vl remotis parētibus: vt dicit i. xvij. de aialib'. ¶ Ad. iij. dō q ꝓuenientia magis attendit fm formā fm quā aliqs est actu: q̄ fm materiā fm quā ē i potētia: qō pz i hoc q carbo magis ꝓuenit cum igne q̄ cū arbore vñ abscisum est lignū. z similiter alimentū qō iaz puersū ē i spēz nutriti p vtutē nutritiuā magis cōuenit cū ipo nutrito q̄ cū illa re vñ sūptū ē nutrimentū. rō aūt ꝓcederet fm opinionē illoz q dicebāt: q tota nā rei ē materia: z q forme oēs sūt accidētia qō falsū ē. ¶ Ad. iij. dō q illud qō ꝓrio puertit i semen ē sanguis: vt pbat in. xv. de aialib' z ꝓpt hoc vinculū qō ex ꝓpagatōne carnali ꝟbīt ꝓuenientius dicit ꝓsanguinitas q̄ carnalitas: z q aliqñ vn' ꝓsanguine' dicit esse caro alterius. hoc ē iquātū sanguis q̄ in semen viri aut menstruū conuertit est potentia caro z os. ¶ Ad. v. dō q q̄dā dicūt q iō ꝓsanguinitatis vinculū ꝟbīt int' hoies ex carnali ꝓpagatōe z nō iter alia aialia: qz q̄cq̄d est de humane nature veritate in oib' hominib' fuit in p̄mo parente qō nō est de alijs aialib': sed fm hoc cōsanguinitas nūq̄ dirimi posset. p̄dicta aūt positio in. ij. li. dis. xxx. ip̄robata est. vñ dō q hoc iō ꝓuenit: qz aialia nō ꝓiūguntur ad amicitie vnitatez ꝓpt ꝓpagatiōem multoz ex vno parēte ꝓrio sicut ē de hoibus vt dictū est.

AD secundum sic pro

cedit: Uidet q ꝓsanguinitas icōuenienter distinguat p lineas z per gradus. dicit. n. linea ꝓsāguinitatis esse ordinata collectio ꝓsonaz ꝓsāguinitate ꝓiūctarum ab eodez stipite descendētiū diuersos ptinens gradus. sed nihil est aliud ꝓsanguinitas q̄ collectio talium personarum. ergo linea consanguinitatis est idem qō cōsanguinitas: nihil autem debet distingui per seipsum. ergo consāguinitas non cōuenienter per lineas distinguitur. ¶ Ꝑ. illud fz qō diuidit aliqō cōe: ñ pōt poni in diffinitiōe cōis. sz descēsus pōit i diffinitōe p̄dicta ꝓsāguinitatis. g non potest diuidi consanguinitas per lineam ascendentiū z descendentium z transuersalium. ¶ Ꝑ. diffinitio linee est q̄ sit iter duo puncta. sed duo puncta nō faciūt nisi vnū gradū ergo vna linea habet tantum vnum gradum: z ita eadem videtur diuisio consanguinitatis per lineas z per gradus. ¶ Ꝑ. gradus diffinitur esse hitudo distantium personarum qua cognoscitur q̄ta distantia persone inter se differant. sed cum consanguinitas sit propinquitas quedam: distantia personarum consanguinitati opponitur magis q̄ sit eius pars. ergo per gradus consanguinitas distingui ñ pōt. ¶ Ꝑ. si ꝓsāguinitas p gradus distinguit z cognoscit: oz q illi qui sūt i eodē gradu sint

equalit ꝓsanguinei: ſz hoc falſū eſt: qz ꝓpatruus
z eiuſdē ꝓnepos ſūt in eodē gradu: nō tn ſūt eqlit
ꝓsanguinei: vt decre. dicit. g̃ ꝓsanguitas non recte
diſtinguit ꝑ gradus. ¶ Dō. in rebus ordinatis qō
libet additū alteri facit aliū gradū: ſic quelibz vni
tas addita facit aliā ſpēm nūi. ſz ꝓsona addita ꝑ
sone nō ſp facit aliū gradū conſanguitatis: qz in
eodem gradu ꝓsanguitatis eſt pr̄ z patruus: q̄ ad
iungit. g̃ nō recte ꝑ gradus ꝓsanguitaſ diſtinguit.
¶ Dō. int̄ duos ꝓpinq̄s ſp eſt eadē ꝓsanguitat ꝑ
pinquitas: qz equaliter diſtat vnū extremoz ab
alio: z ecouerſo. ſz gradus ꝓsanguitatis nō iuenit
ſp idē ex vtraq; ꝑte: cū q̄q; vnus ꝓpinquus ſit i
tertio: z alius in q̃rto gradu. g̃ ꝓsanguitatis ꝓpin
quitas ñ pōt ſufficient ꝑ grad' cognoſci. ℟ ndeo
dō: q ꝓsanguitas ut dcm̄ eſt: ē quedā ꝓpinquitas
in nāli cōicatōe fundata ſm actum gnātōis: q̄ nā
ꝓpagat: vñ ſm ꝓhm in. viij. Ethi. iſta cōicatio ē
triplex: vna ſm hitudinem ꝓncipij ad ꝓncipiatū
z hec eſt ꝓsanguitas pr̄is ad filiū: vñ dicit q parē
tes diligunt filios ut ſui ipoz aliq̄d exiſtētes. alia
eſt ſm hitudinē ꝓncipiati ad ꝓncipiū: z hec ē filij
ad pr̄em: vñ dicit q filij diligūt parentes ut ab ill'
exiſtētes. tertia ē ſz hitudinē eoz: que ſūt ab vno
ꝓncipio ad inuicem: ſicut ffres dicunt ex eiſdē na
ſci: vt ipſe ibidem dicit: z quia pūctus motus line
am facit: z ꝑ ꝓpagatōem quodāmō pr̄ deſcendit
in filiū: ió ſm dictas tres hitudines tres linee con
ſanguinitatis ſumūt. ſ. linea deſcendētiū ſm ꝓmā
hitudinē: linea aſcendentiū ſm ſcdam: linea trā
uerſaliū ſm tertiam. ſed qz ꝓpagatōis mot' non
quieſcit in vno termino: ſz vltra ꝓgredit: ió con
tingit q pr̄is eſt accipere pr̄em: z filij filiū: z ſic de
inceps: z ſz hos diuerſos ꝓgreſſus diuerſi grad'
in vna linea inueniunt. z qz gradus cuiuſlibet rei
ē ps aliq̄ illius rei: gradus ꝓpinquitat nō pōt eē
vbi nō eſt ꝓpinquitas: z ió idētitas z nimia diſtā
tia gradum ꝓsanguitatis tollunt: qz nullus ē ſibi
i pſi ꝓpinquus: ſic nec ſibi ſilis: z ꝓpr̄ h' nulla pſo
na ꝑ ſeipſam facit aliquem gradū: ſz cōparata al
teri pſone gradū facit ad ipam: ſz tn diuerſa ē rō
cōputandi gradus in diuerſis lineis. gradus eniz
ꝓsanguitatis in lineā aſcendentiū z deſcendentiū
ꝓtrahit ex hoc q vna pſona ex alia ꝓpagat eoz
inter quos gradus ꝓſiderat: z ió ſm cōputatōem
canonicā z legalē pſona q̄ ꝓmo in ꝓceſſu ꝓpaga
tōis occurrit: vel aſcendē' vl ōſcēdē' diſtat ab aliq̄
puta a petro in p' gradu: ut pr̄ z filī': q̄ aūt vtriq;
ſecūdo occurrit diſtat i ſcdo gradu: vt auus z ne
pos: z ſic deinceps. ſz ꝓsanguitas eoz q̄ ſūt in li
nea trāſuerſali ꝯhit: ñ ex h' q vn' eoz ex alio ꝓpa
gat: ſz qz vtq; ꝓpagat ex vno: z ió oz grad' i hac
linea ꝓsanguitatis cōputari ꝑ cōputatōem ad vnuz
ꝓncipiū ex quo ꝓpagant: ſz ſm h' ē diuerſa cōpu
tatio canonica z legalis: qz legalis cōputatio attē
dit deſcenſū a cōi radice ex vtraq; ꝑte: ſed cano
nica tm̄ ex altera: ex illa. ſ. ex qua maioz nūs gra
duum inuenit. vñ ſm legalē cōputatōem frater z
ſoroz: vel duo fratres attinent ſibi in ſcdo gradu
qz vtq; a radice cōi diſtat ꝑ vnū gradū: z ſilr filij
duoz fratrū diſtant a ſe inuicē in q̃rto gradu: ſz
ſm cōputatōem canonicā duo fratres attinēt ſi
bi i p' gradu: qz neut eoz diſtat a radice cōi: niſi
ꝑ vnum gradū. ſz filius vnius fratrū diſtat ab al
tero fratre in ſcdo gradu: qz tm̄ diſtat a cōi radi
ce: z ió ſm canonicā cōputatiōez quoto gradu di
ſtat q̄s ab aliquo ſupiori toto diſtat a quolibz de
ſcendentiū ab ipſo z nūq; minus: qz ꝓpter quod
vnūquodq; illud magis. vñ ſi alij deſcendentes a
cōi ꝓncipio cōueniūt cū aliquo rōne ꝓncipij cōis
nō pñt ꝓpinqōres eē deſcendenti ex alia ꝑte q̃ ſit
ꝓmū ꝓncim̄ei ꝓpinquū: aliq̄ tn̄ plus diſtat aliq̄s
ab aliquo deſcendente a cōi ꝓncipio: q̃ diſtet ipe
a ꝓncipio: qz ille forte plus diſtat a ꝓncipio cōi q̃
ipſe: z ſm remotiorē diſtātiā oz ꝓsanguitatē cōpu
tari. ¶ Ad ꝓmū g̃ dō: q obiecto illa ꝓcedit ex fal
ſis: ꝓsanguitas. n. nō eſt collectio: ſz relatio q̄daz
aliq̄rū ꝑſonaz ad inuicē: q̃rū collectio lineā ꝓsan
guitatis facit. ¶ Ad ſecūdū dō: q deſcenſus cōit
ſūptus attendit ſm quālibet ꝓsanguitat lineam
qz carnalis ꝓpagatio ex q̄ vinculū ꝓsanguitat cō
trahit deſcenſus q̄dā ē: ſz deſcenſus talis. ſ. a ꝑſōa
cui' ꝓsanguitas q̃rit lineā ōſcendētiū facit. ¶ Ad
tertiū dō: q linea duplicit accipi pōt: aliq̄n ꝓprie
ꝑ ipſa dimenſione: que ē prima ſpēs quantitatis
ꝓtinue: z ſic linea recta cōtinet tm̄ duo puncta in
actu que t̄mināt ipaz: ſz infinita in potentia q̄z q̄
libet ſignato in actu linea diuidit: z fiūt due linee
aliq̄n vero linea ſumitur ꝑ his que linearit diſpo
nunt: z ſm hoc aſſignat in numeris linea z figu
ra: put vnitas poſt vnitatem ponit in aliquo nu
mero: z ſic quelibet vnitas adiecta gradum facit
in tali linea: z ſilr eſt de linea coꝓsanguinitat: vñ
vna linea continet plures gradus. ¶ Ad q̃rtum
dicendū: q ſicut ſimilitudo nō poteſt eſſe vbi nō
eſt aliqua diuerſitas: ita ꝓpinquitas non ē vbi
non eſt aliqua diſtantia: z ideo diſtantia quelibz
non opponitur conſanguinitati: ſed talis diſtātia
q̄ conſanguinitatis ꝓpinquitatē excludit. ¶ Ad
q̃ntum dicendū: q ſicut albedo dicitur maioz du
pliciter: vno modo ex intenſione ipſius qualitatis
alio mō ex quantitate ſuperficiei: ita conſanguī
tas dicitur maioz vel minoz dupliciter: vno mō i
tenſiue ex ipſa natura conſanguitatis. alio modo
quaſi dimenſiue: z ſic quantitas conſanguinitat
menſurat ex perſonis int̄ quas conſanguinitat ꝑ
pagatio ꝓcedit: z hoc ſecundo modo gradus i
conſanguinitate diſtinguuntur: et ideo contin
git q aliquoꝝ duoꝝ qui ſunt in eodem gra
du conſanguinitatis reſpectu alicuius perſone
vnus eſt ſibi magis conſanguineus q̃ alius: con
ſiderando pr̄imam quantitatem ꝓsanguitat: ſic

pat̃ ⁊ frat̃ attinent alicui in ꝑmo gradu ꝓsanguitatis: q̃ ex neutra pte icidit aliqua persona media: sed tñ intensiue loquendo magis attinet alicui ꝑsone pater suus q̃ frater: q̃ frat̃ nõ attinet ei nisi in q̃tum est ex eodem patre: ⁊ ideo q̃to aliquis ẽ ꝑpinquior cõi ꝑncipio a quo ꝓsanguitas descendit: tanto est magis consanguineus: q̃uis nõ sit i ꝑpinquiori gradu: ⁊ fm h⁹ ꝑpatruus est magis cõ sanguineus alicui q̃ ꝑnepos eius: q̃uis nõ sit i eodem gradu. ℣ Ad sextũ dõ: q̃ q̃uis pat̃ ⁊ patruus sint in eodẽ gradu respectu radicis ꝓsanguinitatis: q̃ uterq; distat vno gradu ab auo: tñ respectu ei⁹ cui⁹ ꝓsanguitas q̃rit̃ non sũt in eodẽ gradu: q̃ pat̃ est in ꝑmo gradu: patruus ãt nõ pot̃ eẽ ꝑpinquior q̃ in scõo: in quo est auus. Ad septimũ dõ: q̃ sp̃ oue ꝑsone in eq̃li nũo graduũ distãt a se inuicẽ: q̃uis q̃nq; nõ eq̃li nũo graduũ distẽt a cõi ꝑncipio: vt ex dictis patet.

AD tertiũ sic ꝓcedi tur: vi̇ q̃ ꝓsanguinitas de iure nãli nõ impediat mr̃imoniũ: nulla enĩ mulier pot̃ eẽ ꝑpinquior viro q̃ Eua fuit Ade: de qua dicit Gen. ij. Hoc nũc os ex ossibus meis: ⁊ caro ɔ̃ carne mea. ſz Eua fuit mr̃imonio ꝓiuncta Ade. g̃ ꝓsanguitas nulla q̃tum est de lege nature mr̃imoniũ ipedit. ℣ ℗. lex nãlis eadẽ ẽ apud oẽs. ſz apꝰ barbaras natões nulla ꝑsona ꝓiũcta ꝓsanguitate a mr̃imonio excludit̃. g̃ ꝓsanguitas q̃tum ẽ de lege nature mr̃imoniũ nõ ipedit. ℣ ℗. ius nãle est qõ nã oia aialia docuit: ut dr̃ i ꝑncipio digesti. ſz aialia bruta etiã cuz mr̃e coeunt. g̃ nõ ẽ ɔ̃ lege nature q̃ aliqua ꝑsona a mr̃imonio ꝓpt̃ ꝓsanguitatem repellat̃. ℣ ℗. nihil impedit matrimoniũ: qõ nõ ɔ̃triet̃ alicui bono mr̃imonij. ſz ꝓsanguitas nõ ɔ̃triat̃ alicui bono mr̃imonij. g̃ nõ ipedit ipm̃t. ℣ ℗. eoz q̃ sũt magis ꝑpinqua ⁊ filia: melioz ⁊ firmioz est ꝓiũctio. ſz mr̃imoniũ q̃dã ꝓiũctio ẽ. g̃ cũ ꝓsanguitas sit ꝑpinquitas quedã mr̃imoniũ nõ ipedit: ſz magis iuuat. ℣ Sz ɔ̃: illud qõ ipedit bonũ ꝑfectionis etiã mr̃imoniũ ipedit fm legẽ nature. ſz ꝓsãguinitas ipedit bonũ ꝑfectionis: q̃ ut in lr̃a ex vbis Gregorij habet̃ experimento didicim⁹ ex tali ꝓiugio soboles nõ posse succrescere. g̃ ꝓsanguitas fm legem nature mr̃imoniũ ipedit. ℣ ℗. illõ qõ bz nã humana in ꝑma sui ꝓditõe ẽ ɔ̃ lege nature. ſz a ꝑma sui conditõe hoc hũi nã q̃ pr̃ ⁊ mr̃ a mr̃imonio excluderent: qõ pz p hoc qõ dr̃ Gen. ij. Propt̃ hoc relinquet hõ ⁊ pr̃em ⁊ mr̃em. qõ nõ pot̃ intelligi q̃tũ ad cohabitatõem: ⁊ sic oz q̃ intelligat̃ q̃tuz ad mr̃imoniũ ꝓiũctõez. g̃ ꝓsanguinitas ipedit matrimoniũ fm legẽ nature. ℟ ndeo dõ: q̃ sic̃ supra dis. xxxij. ocm̃ ẽ in mr̃imonio illud ɔ̃ legẽ nature esse dr̃: p qõ mr̃imoniũ reddit̃ incõpetẽs respectu finis ad quẽ ẽ ordinatũ. finis aũt mr̃imonij per se ⁊ ꝑmo est bonũ ꝓlis: qõ quidẽ p aliquã ꝓsanguitatez. ſ. inr̃ patrem ⁊ filiã: vel filiũ ⁊ matrẽ impedit: nõ quidẽ ut totalit̃ tollat̃: quia filia ex semine patris pot̃ plem cõcipere: ⁊ sil̃ cũ pie nutrire: ⁊ instruere in quibus bonũ ꝓlis consistit: ſz vt nõ cõuenienti mõ fiat. Inordinatũ ẽ. n. q̃ filia patri p mr̃imoniũ adiungat̃ in societã generãde ꝓlis: ⁊ educande: quã oz p oĩa patri esse subiectã velut ex eo ꝓcedentẽ: ⁊ iõ de lege nãli est: ut pr̃ ⁊ mater a mr̃imonio repellant̃: ⁊ magis ẽt mat̃ q̃ pr̃: quia magis reuerentie q̃ debeẽt parentib⁹ derogatur: si filius mr̃ez q̃ si pr̃ filiã ducit in vxorem: cũ vxor viro aliqualiter oz eẽ subiecta: ſz finis mr̃imonij secũdar⁹ p se tm̃ ẽ ꝓcupiscentie repssio cui deperiret: si q̃libet ꝓsanguinea posset in mr̃imoniũ duci q̃ magnus ꝓcupiscentie adit⁹ ꝑberet: nisi inr̃ illas ꝑsonas q̃s oz in eadẽ domo ꝓuersari eẽt carnalis copula inr̃dicta: ⁊ iõ lex diuina non solũ pr̃em et mr̃em excluſit a mr̃imonio: ſz etiã alias ꝓiunctas ꝑsonas q̃s oz sil̃ ꝓuersari: ⁊ que debẽt inuicẽ altera alteri⁹ pudicitiã custodire: ⁊ hãc cãm assignat diuina lex dicens: Ne reuelet turpitudinẽ tal̃ vel talis: quia turpitudo tua. sed p accidens finis matrimonij ẽ ꝓsideratio hoĩum ⁊ amicitie multiplicatio: dum hõ ad ꝓsanguineos vxoris: sic̃ ad suos se hz: ⁊ iõ huic multiplicatõi amicitie ꝑiudicium fieret si alicui sanguine ꝓiũctã vxorẽ duceret: qa ex hoc noua amicitia p mr̃imoniũ nulla accresceret: ⁊ iõ fm leges hũanas: ⁊ statuta ecclesie ꝑes ꝓsanguitatis gradus sunt a mr̃imonio sepati. sic̃ g̃ ex dictis pz q̃ ꝓsanguitas q̃tum ad alĩqs personas impedit mr̃imoniũ de iure nãli: q̃tum ad alĩqs de iure diuino: ⁊ q̃tum ad aliquas de iure pere hoĩes instituto. ℣ Ad ꝑmũ g̃ dõ: q̃ Eua q̃uis ex Ada ꝓcesserit: non tñ fuit filia Ade: q̃ nõ ꝑdũt ex eo p modum illum quo vir natus est gnãre sibi sile in spẽ: ſz operatõe diuina qua ita potuisset ex costa Ade fieri vnus equus: sicut facta est Eua: ⁊ ideo non est tanta nãlis cõuenientia Eue ad Adam: sicut filie ad patrem: nec Adam ẽ nãle ꝑncipium Eue: sicut pater filie. ℣ Ad scõz dõ q̃ nõ ꝓcedit ex lege nãli q̃ aliqui barbari parẽtibus carnaliꝫ cõmiscent̃: ſz ex ꝓcupiscẽtie ardore: q̃ legem nature in eis obfuscauit. ℣ Ad tertiũ dõ: q̃ ꝓiunctio maris ⁊ femine dr̃ esse de iure naturali: quia nã hoc omnia animalia docuit: sed hanc ꝓiunctõem diuersa aialia diuersimode docuit ꝓz diuersas eoz conditões. Cõmixtio autem carnalis ad parentes derogat reuerentie: que eis debetur. sicut enim parentibus indidit natura solicitudinẽ filiꝫ ꝓuidẽdi: ita ididit filiꝫ reuerẽtiã ad parentes. nulli autem generi aliam indidit solicitudinem filiorum: aut reuerentiã parentũ in omne tẽpus: nisi hoĩ: aliꝫ aũt animalibus plus ⁊ minus: fm q̃ magis ul̃ min⁹ necessarij sunt vel filij parentibus: vel parentes filiꝫ: vñ etiã in quibusdam animalibus filius abhorret cognoscẽ mr̃ez

carnalit̃ q̃ diu manet apud ipsũ cognitio mr̃is: et reuerentia quedã ad ipam: ut recitat ph̃s in. viij. de aialib' ò camelo ⁊ equo: ⁊ q̃ oẽs honesti mores aialiuz i hoibus nãlit̃ ꝓgregati sũt: ⁊ pfecti' q̃ in alĩs: ppt̃ hoc hõ nãlit̃ abhorret cognoscẽ carnalit̃: nõ solũ mr̃em: sz ẽt filiã: qò est adhuc min' ꝑ nãz: vt dictuz ẽ: ⁊ iterũ in alĩs aialib' ex ꝓpagatõe carnis nõ ꝓtrahit ꝓsãguinitas: sic in hoibus: sic dcm̃ ẽ: ⁊ ío ñ ẽ silis rõ. ℣ Ad q̃rtũ dò: q̃ ex iaz dictis ꝑz quõ ꝓsanguitas ꝓiugũ bono mr̃imonij ꝓrieť: vnde rõ ꝓcedit ex falsis. ℣ Ad q̃ntũ dò: q̃ nõ est inc̃ueniens duarũ vnionũ vnã ab alĩa impediri: sic vbi ẽ idẽtitas nõ ẽ silitudo: ⁊ silr ꝓsanguitatis vinculũ põt impedire mr̃imonij ꝓũctõez.

AD quartũ sic ꝓceditur: videt q̃ ꝓsãguitat̃ gradus mr̃imoniũ impediẽtes nõ potuerint taxari ab ecclesia vsq̃ ad q̃rtũ gradũ: ℣ Mat. xix. dr̃: Qò deus ꝓiũxit homo nõ separet. sz illos q̃ ꝓiũgunt ifra q̃rtũ ꝓsãguitatis gradũ deus ꝓiũxit: nõ. n. diuina lege eoz ꝓiunctõ ꝓhibet. g̃ nõ debent hũano statuto separari. ℣ ℞. mr̃imoniũ ẽ sacr̃m sic ⁊ baptism'. sz nõ posset ex statuto ecclesie fieri q̃ ille q̃ ad baptismum accedit nõ recipet characterẽ baptismalẽ: si ex iure diuino ei' capax sit. g̃ nec ecclesie statutũ facere põt q̃ mr̃imoniũ nõ sit int̃ illos q̃ p ius diuinuz mr̃imonialit̃ ꝓiũgi nõ ꝓhibent. ℣ ℞. ius positñ nõ põt ea q̃ sũt nãlia remouẽ: vel ampliare. sz cõsanguitas ẽ nãle vinculũ: qò q̃rtũ est de se natuz ẽ mr̃imoniũ impedire. g̃ ecclesia nõ põt aliquo statuto facẽ q̃ alıq̃ possint mr̃imonialit̃ ꝓiũgi: vel non ꝓiungi: sic non põt facẽ q̃ sint ꝓsanguinei vel non ꝓsanguinei: ℣ ℞. statutũ iurĩ positiui dz aliquã rõnabilem cam hẽre: q̃ fm cãm rõnabilẽ quam hz a iure nãli ꝓcedit. sz cause q̃ assignant de nũo graduũ oino vident irrõnabiles cause: cũ nullaz hẽant hitudinẽ ad causata: sic q̃ ꝓsanguitas ꝓhibeat vsq̃ ad q̃rtum gradũ: ꝑpter q̃tuoz elemẽta vsq̃ ad sextũ: ꝑpter sex etates vsq̃ ad septimum ꝑpt̃. vij. dies quibus oẽ tp̃s agit̃. g̃ videt q̃ tal' ꝓhibitio nullũ vigorẽ hẽat. ℣ ℞. vbi est eadẽ cã dz esse idẽ effectus. sz cã q̃re ꝓsãguitas impedit mr̃imoniũ ẽ bonũ ꝓlis: repssio ꝓcupiscentie: ⁊ multiplicatio amicitie: vt ex dictis ꝑz: q̃ oi tpe necessaria eq̃lit̃ sũt. g̃ oi tpe debuisset eq̃lis gradus ꝓsanguitatis mr̃imoniũ impedire: qò nõ ẽ vez: cũ mõ vsq̃ ad q̃rtũ: antiquit' vsq̃ ad septimũ gradũ mr̃imoniũ ꝓsanguinitas impedirz. ℣ ℞. vna ⁊ eadẽ ꝓiunctio nõ põt eẽ in genẽ sacmenti: ⁊ in genẽ stupri. sed h' ꝓtingẽt si ecclesia hẽret ptãtem statuẽdi diuersũ nũm i gradib' impedientib' mr̃imoniũ: sic si alıq̃ i q̃nto gradu q̃n ꝓhibit' erat ꝓiuncti fuissẽt talis ꝓiũctio stupru esset. sz postmodũ eadẽ ꝓiunctio ecclesia ꝓhibitõem reuocãte mr̃imoniũ esz ⁊ ecõuerso possz accidẽ si alıq̃ grad' ꝓcessi posset postmodũ ab ecclesia interdici. g̃ vi q̃ ptãs ecclie nõ se extendat ad h'. ℣ ℞. ius hũanũ dz imitari ius diuinũ. sz fm ius diuinũ: qò in lege veteri ꝓhibet nõ eq̃lit̃ currit ꝓhibitio graduũ in sursũ ⁊ deorsũ: q̃ in veteri lege alıq̃s ꝓhibebat accipere in vxorẽ sororẽ ꝓpis sui: nõ tñ filiã fris. g̃ nec mõ debet aliq̃ ꝓhibitio de nepotibus ⁊ patruis manẽ. ℣ Sz ꝑ ẽ qò oñs dicit discipul': Quis vos audit me audit. g̃ ꝓceptum ecclesie hz firmitatẽ: sic ꝓceptuz dei. sz ecclesia q̃ñq̃z ꝓhibuit: ⁊ q̃ñq̃z ꝓcessit alıq̃s gradus q̃s lex vetus nõ ꝓhibuit. g̃ illi grad' mr̃imoniũ ipediũt. ℣ ℞. sic olim mr̃imonia gentiliũ dispensabant ꝑ leges ciuiles: ita nũc ꝑ statuta ecclesie. sz olim lex ciuil' determinabat gradus ꝓsanguinitatis: q̃ mr̃imoniũ ipediũt ⁊ q̃ non. g̃ ⁊ mõ põt h' fieri ꝑ ecclesie statutuz. ℞ ndeo dò: q̃ fm tpa diuersa inuenit ꝓsanguitas fm gradus diuersos mr̃imoniũ ipedisse. In ꝓncipio. n. hũani generis solus pr̃ ⁊ mater a mr̃imonio repellebant: eo q̃ qz tũc tp̃is erat paucitas hominũ: ⁊ oportebat ꝓpagatõi humani generis maxĩmã curã ipendẽ vñ nõ crãt remouẽde: nisi ille psone q̃ mr̃imonio icõpetẽtes erãt ẽt q̃rtũ ad ꝓncipalẽ mr̃imonij finẽ q̃ ẽ bonũ ꝓlis: vt dcm̃ est. Postmodũ ãt multiplicato hũano genẽ ꝑ legẽ moysi plures psone excepte sr̃: q̃ iã ꝓcupiscentiã repmere icipiebãt: vñ vt dic̃ Rabi moyses: Oẽs ille psone excepte sr̃ a mr̃imonio: q̃ i vna familia cohitare solẽt: qz si int̃ eos licite carnalis copula esse posset: magnum incentiuum libidini pstaret: sz alios consanguinitatis gradus lex vetus permisit: imo quodãmodo p̃cepit: ut scilz vnusquisq̃z de cognatõne sua vxorem acciperet: ne successionum confusio esset: qz tunc tp̃is cult' diuinus ꝑ successionẽ gener' ꝓpagabat: sz postmodũ in lege noua: q̃ est lex spũs ⁊ amoris ples gradus ꝓsanguitatis sũt ꝓhibiti: qz iã per spũalem gr̃am nõ ꝑ carnis originẽ cultus deriuatur ⁊ multiplicat: vñ oz vt hoies ẽt magis a carnalibus retrahant spũalib' vacantes: ⁊ vt amor amplius diffundat: ⁊ ideo antiquitus vsq̃ ad remotiores gradus ꝓsanguinitatis mr̃imoniũ impediebat: ut ad plures per consanguinitatẽ ⁊ affinitatem nãlis amicitia ꝓmaneret: ⁊ rõnabilit̃ vsq̃ ad septimũ gradũ: tũ qz vltra h' nõ de facili fr̃inabat cõis radicis mẽoria: tũ qz septifor̃mi gratie spũssancti ꝓgruebat: sz postmodũ circa hec vltia tpa restrictũ ẽ ecclesie interdcm̃ vsq̃ ad q̃rtũ gradũ: quia vltra inutile ⁊ piculosũ erat grad' ꝓsanguinitatis ꝓhibẽ. Inutile q̃dez: qz ad remotiores ꝓsanguineos: quasi nullũ fedus maioris amicitie q̃ ad extraneos habeatur: charitate in multoruz cordibus frigescente. Periculosum autez erat: qz concupiscentia ⁊ negligentia preualente: tã numerosam ꝓsanguineoz mltitudinẽ hoies non satis obseruabãt: ⁊ sic laqueus dãnatõis multi inꝟcie bat ex r̃motioz graduũ ꝓhibitõe. sat̃ ẽt pueien-

ter vsq; ad ꝗrtū graduꝫ ocā, phibitio est restricta tum qz vsq; ad ꝗrtā gnātōem hoies viuē ꝓsueue rūt: ut sic non possit ꝓsanguinitat memoria abo leri. vñ dns in tertiā ꝗrtam gnātōez peccata pa rentū se visitaturū in filios cōminat: tū qz in q̄libz gnātōe noua mixtio sanguis cōtinuitas ꝓsangui nitatem facit: fit cū sanguine alieno: ꝗtum mi scet alteri tm̄ recedit a ꝑmo. qz elemēta sūt ꝗtuoz: q̄z qlibet tāto ē facilius miscibile ꝗto ē ma gis subtile. iō in ꝑma cōmixtione euanescit sāgui nis idētitas ꝗtuꝫ ad ꝑmū elementū: qō ē sbtilissi mū. in scōa ꝗtum ad scōm. in tertia ꝗtuꝫ ad ter tium: in ꝗrta ꝗtum ad ꝗrtuꝫ: ⁊ sic ꝙuenient post ꝗrtam gnātōem potest reiterari carnalis ꝓiunctio

¶ Ad ꝑmū g̃ dō: q sic de nō ꝓiūgit illos q̄ ꝓiun gunt ꝑ diuinu ꝑceptuꝫ: ita nō ꝓiungit illos q̄ ꝓiū gunt ꝑ ecclesie ꝑceptuꝫ: qō hz eandē obligandi efficaciā quā ⁊ ꝑceptū diuinū. ¶ Et ad secūduꝫ dō: q mr̄imoniū nō tm̄ ē sacr̄m: sz ēt ē in officiuꝫ. ⁊ iō magis subiacet ordinationi mīstroꝝ ecclesie q̄ baptism̄ q̄ ē sacr̄m tm̄. qz sic ꝓtractus ⁊ officia hūana determinant legibus hūanis: ita ꝓtractus ⁊ officia spūalia lege ecclesie. ¶ Ad tertiū dō: q q̄ uis ꝓsanguitatis vinculū sit nāle: tm̄ nō ē nāle q ꝓsanguinitas carnalem copulā impediat: nisi fz̄ali quē gradū: ut dcm̄ est. ⁊ iō ecclesia suo instituto ñ facit q aliq̄ sint vel non sint ꝓsanguinei qz fm oē tps eq̄lit ꝓsanguinei remanent: sz facit q carnalis copula sit licita vel illicita fm diuersa tpa i diuer sis gradibus ꝓsanguitatis. ¶ Ad ꝗrtū dō: q tles rōnes assignate magis dant ꝑ modū adaptatiōis ⁊ ꝓgruētie: q̄ ꝑ modū cause ⁊ necessitatis. ¶ Ad q̄ntū dicendū: q iam ex dictis pz q nō est eadē cā fm diuersa tpa gradus ꝓsāguitatis ꝓhibendi: vñ qō aliq̄ tpe vtilit ꝓcedit: alio salubriꝫ ꝓhibetur.

¶ Ad sextū dō: q statutū nō ponit modū ꝑteri tis: sed futuris. vñ si mō ꝓhibet q̄ntus gradus q nūc est ꝓcessus illi q̄ ia sunt in quinto gradu con iūcti non essent separandi. nullū. n. impedimētū mr̄imonio supueniens ipsū pōt dirimere: ⁊ sic cō iūctio q̄ pus fuit matrimoniū nō efficeret ꝑ statu tū ecclesie stuprum: et siliter si aliqs gradus cōce deret q̄ nunc ē ꝓhibitus: illa ꝓiūctio nō efficeret mr̄imonialis ex statuto ecclesie rōne ꝑmi ꝓtract qz possent separari si vellent: sz tm̄ possent de no uo cōtrahere: ⁊ alia ꝓiūctō essz. ¶ Ad septimuꝫ dō: q in gradib ꝓsanguitatis ꝓhibendis ecclia ꝑ cipue obtuat rōz amoris. ⁊ qz nō ē minor rō amo r̄: ad nepotē q̄ ad patruū: sz ēt maior ꝗto ꝓpiqor ē ꝑi: fil q̄ filio pr̄: vt dr̄ in. viij. Ethi. ꝓpt h equa lit ꝓhibuit grad ꝓsāguitatis i patruo ⁊ nepotib sz lex vetus in ꝓsonis ꝓhibendis attendit ꝑcipue cohitatōem ꝑ ꝓcupiscentiam: illas ꝓsōas ꝓhibēs ad qs facilior patet accessꝰ ꝓpt mutuā cohitatōz. magis aūt ꝓsueuit cohitare nepti patruo q̄ amita nepoti: qz filia est q̄si idē cū pre: cū sit aliq̄d eius: sz sozor nō ē hmōi idē cū fre: cū nō sit aliquid eiꝰ: sz magis ex eodē nascit: ⁊ iō non erat eadē rō ꝓhibē di neptē ⁊ amitā. ¶ Alia trūcū int gradus nō cō putat: truncū appellat ꝓsanguitatis radicē: q̄ est pater filio ꝝ. ꝓncipium aūt alicuiꝰ generis pōt acci pi ouplicit: vno mō ꝓncipium qō est in genē illo: vt si ꝑmā ptem linee ꝓncipiū dicamus. Alio mō ꝓncipiū: qz non recipit generis ꝑdicatōem: sic ꝓn cipiū linee dr̄ punctus. ⁊ hoc mō ꝓncipiū ⁊ radix ꝓsanuitatis pōt dici ouplicit. Uno mō ipa p̄ona ꝑma a q̄ ꝓsanguinitas dr̄: q̄ ꝓsona non est ꝓsāgui nitas: sed ꝓsanguitatis ꝓncipiū: ⁊ fm hoc filiꝰ qui distat a ꝓsona pātis facit ꝑme distantie gradū: ⁊ fi lius filij secūdū: ⁊ sic deinceps. Alio mō ꝑma con sanguinitas: q̄ ē cā oīs alteri ꝓsanguinitat: ⁊ sic ipsa ꝓsanguitas: que est inter ꝑrem ⁊ filiuꝫ radix ponit: ⁊ cōputat fm hoc pr̄ ⁊ filiꝰ ꝑ vno ꝓncipio a q̄z ꝓsanguitate ꝑmo distat filius filij. ⁊ iō hec distantia facit ꝑmū gradū: ⁊ sic deinceps. ⁊ fm hꝰ diuersimode fit cōputatio graduū in lr̄a: sz ꝑmus modus cōputandi magis est in cōi vsu. ¶ Sicut sex etatibus mundi tē. mundo non assignantur etates ꝗtum ad substantiam: quia sic in perpetu um durabit: sed ꝗtum ad statū: sic enim trāsibit mundus: ⁊ sic antiquatur ⁊ senescit: ⁊ fm hoc di stinguuntur etates mundi methaphorice ad si militudinem etatis vnius hominis. variant enim in homine etates fm diuersas notabiles varietates in statu ipsius: vnde ꝓma etas dicitur infan tia vsq; ad septimum annum: secunda puericia vsq; ad. xiij. tertia adolescentia vsq; ad. xxv. que tres etates computant q̄ñq; ꝑ vna. quarta ē inuē tꝰ vsq; ad. l. annos. quinta vero etas est senectus vsq; ad. lxx. sexta senium vsq; in finem. Et simili ter in mundo dicit ꝓma etas ab Adam vsq; ad Noe i q̄ fuit hūani generis institutō ⁊ lapsꝰ. 2ª a noe vsq; ad abraam: i q̄ fuit hūani generis destructio ꝑ diluuiū ⁊ renouatō. tertia ab abraā vsq; ad da uid: in q̄ fuit circūcisionis ⁊ legis institutō. ꝗrta a Dauid vsq; ad trāsmigratōem babylonis: i q̄ lex floruit sb regibꝰ ⁊ ꝓphis. q̄nta a trāsmigratōe ba bylonis vsq; ad christū: i q̄ fuit ppli captiuatio: ⁊ liberatio. sexta a christo vsq; ad finē: in q̄ ē hūani generis redēptio: sz tm̄ nō oz q̄ eq̄li nūo annoꝝ mū di etas hūani generis cōpleat: sic nec etas vniꝰ ho mis: qz vltia etas hois q̄ñq; hz tm̄ ꝗtū oēs ꝓme.

¶ Dist. XLI.

¶ Hanc de affini

tate videndū ē tē. Postq̄ determinauit mgr̄ ō ꝓsāguitat ipe dimēto: hic determinat de ipedi mento matrimonij quod prouenit ex affinitate. Et diuiditur in ptes duas. In ꝑma ostendit quō affinitas mr̄imoniū ipediat. in scōa docet affini tatē noīa: ibi Attēdenduꝫ ē ēt tē. Prima in tres.:

In ꝑma oñdit quō affinitas mr̄imoniū ipediat: sicut & ꝓsanguinitas. In scōa oñdit quō matrimonium ꝓpt̄ ꝓsanguinitatē & affinitatē sit separandū ibi Et est sciendū q ecclesia &c. In tertia determinat de incestu q̄ ꝓsanguinitatis & affinitatis feꝝ ꝑ carnalē copulā violat ꝑ differētiā ad alia vitia eiusdē generis: ibi Hic videndū ē q aliud est &c. Prima in duas. in ꝑma oñdit q affinitas ex matrimonio ꝓtracta ipedit matrimoniū. in scōa inqrit vtr affinitas maneat matrimonio trāseunte qō eꝝ cā erat: ibi Illud etiā nō est ꝓtermittenduz &c. Prima in duas. in ꝑma oñdit vsq ad q̄t gradus affinitas matrimoniū ipedit: sic & ꝓsanguinitas. in scōa obiicit in ꝓriū: & soluit: ibi Sed alij videtur cōcedere &c.

Hic queruntur. v. primo de cā affinitatis: scōo vtr ipediat matrimoniū: sic & cō sanguinitas: tertio de illegitimitate filioꝝ: q̄ ex ipedimento matrimonij causat: q̄rto de incestu quē ex violatōe ꝓsanguinitatis & affinitatis icurrit aliq̄s: q̄nto de separatiōe matrimonij q̄ fit ꝓpt̄ ꝓsāguitatē vel affinitatē.

Ad primū sic proce

dit: videt q ex matrimonio cōsanguinei affinitas nō causet: qz ꝓpt̄ qō vnūqōq illud magis. sed mulier ducta p matrimoniū nō ꝓiūgit alicui de ꝓsanguinitate viri: nisi rōne viri. cū ḡ nō fiat viro affinis: nec alicui ꝓsanguineoꝝ viri affinis erit. ¶ Preterea: eoꝝ q̄ si ab inuicē separata: si vni aliq̄d ꝓiugat nō oz ꝓpter hoc q sit alii ꝓiūctuz sz ꝓsanguinei iā sunt ab inuicē sepati: ḡ nō oz q si aliqua mulier ꝓiūgat alicui viro: q ꝓpt̄ hoc ꝓiūgat oibus cōsāguineis eiꝝ ꝑ affinitatē. ¶ Preterea relatōes ex aliq̄bus vnitōibꝫ inascūt: sz nulla vnitio fit in ꝓsanguineis viri: ꝑ hoc q ille ducit vxorē ḡ nō accrescit eis affinitatis relatio. ¶ Sz cō: Vir & vxor efficiunt vna caro: si ḡ vir ꝑm carnē oibus ꝓsanguineis suis attinet: & mulier eadē attinebit eisdē. ¶ Preterea: hoc ꝑz ꝑ auctes in littera inductas. ¶ Alteriꝰ videt q affinitas nō manet pꝰ mortē viri inter vxorē & ꝓsanguineos viri: qz cessante cā cessat effectꝰ: sz cā affinitatis fuit matrimoniū: qō cessat in morte viri: qz tūc soluit mulier a lege viri: vt dī Ro. vij. ḡ nec affinitas ꝑdcā manet. ¶ ꝓsāguinitas causat affinitatē: sz ꝓsanguinitas cessat per mortē viri ad ꝓsāguineos suos: ḡ & affinitas vxoris ad eos. ¶ Sz cō: Affinitas ex ꝓsanguitate causat. sz ꝓsāguinitas ē ꝑpetuū vinculū q̄diu ꝓsone viuunt inter q̄s ē ꝓsanguinitas. ḡ & affinitas: & ita nō soluit affinitas soluto matrimonio ꝑ mortē tertie ꝓsone. ¶ Alterius vī q illicitus ꝓcubitꝰ affinitatē nō causet: qz affinitas ē q̄dam res honesta: sz res honeste non causant ex ihonestis: ḡ ex ihonesto cōcubitu non pōt affinitas causari. ¶ Preterea vbi ē consāguitas non pōt esse affinitas: qz affinitas ē ꝓximitas ꝓsonaꝝ ex carnali copula ꝓueniens oi carens parentela. sz aliq̄n contigeret ad cōsanguineos: & ad seipsū ee affinitatē: si illicitꝰ ꝓcubitus affinitatez causaret: sicut quādo homo carnaliter cōsanguineā suā incestuose cognoscit. ḡ affinitas non causat ex illicito cōcubito. ¶ Ꝺ. illicitus ꝓcubitus est ꝑm naturā & ꝓtra naturā. sed ex illicito ꝓcubitu ꝓtra naturam nō causat affinitas ut iura determinant. ḡ nec ex illicito ꝓcubitu ꝑm naturam tm̄. ¶ Sed contra est q adherens meretrici vnum corpus efficitur: vt ꝑz. j. Cor. vj. sed ex hac cā matrimoniū affinitatez causabat. ḡ pari rōne illicitus concubitus. ¶ Ꝺ. carnalis copula ē cā affinitatis: vt ꝑz per diffinitōem affinitatis que talis est: Affinitas ē ꝓpinquitas ꝓsonarū ex carnali copula ꝓueniens omni carens parentela sed carnalis copula est etiaz in illicito concubitu ergo illicitus cōcubitus affinitatē causat. ¶ Alterius videtur q ex spōsalibus nulla affinitas causari possit: quia affinitas est ꝑpetuum vinculum sed sponsalia q̄nq̄ separant: ḡ nō possunt eē causa affinitatis. ¶ Ꝺ. si aliq̄s claustrū pudoris alicuius mulieris inuasit & aperuit: sed non puenit ad operis cōsūmatōnem non contrahit ex hoc affinitas. sed talis magis est ꝓpinquus carnali copule q̄ ille qui sponsalia cōtrahit. ergo ex spōsalibus affinitas non causat. ¶ Ꝺ. in sponsalibꝰ non fit nisi quedam sponsio futuraꝝ nuptiaruz sed aliquando fit sponsio futuraꝝ nuptiaruz q ex hoc non contrahitur aliqua affinitas: sic si fiat ante septennium: vel si aliquis habens ꝑpetuum impedimentum tollens potentiam coeundi alicui mulieri spondet futuras nuptias: aut si talis sponsio fiat inter personas q̄bus nuptie ꝑ votum reddantur illicite: vel alio quocūq modo: ergo sponsalia non possunt esse causa affinitatis. ¶ Sed ꝓtra est q alexander papa ꝓhibuit mulierē quandaz cuidam viro coniungi in matrimoniū: qz fratri suo fuerat desponsata. sed hoc non esset nisi ꝑ sponsalia affinitas ꝓtraheret. ergo &c. ¶ Alterius vī q etiā affinitas sit cā affinitatis: qz Julius papa dicit relictā ꝓsāguineam vxoris sue nullꝰ ducat vxorē: vt habet. xxxv. q. iij. c. Ꝺdicimus. & in sequenti capitulo dī q due ꝓsāguineoꝝ vxores vni viro alta post alterā nubē ꝓhibent. sz hoc nō ē nisi rōne affinitatis: q̄ Ꝺbit ex ꝓiūctōe ad finē: ḡ affinitas est cā affinitatis. ¶ Ꝺ. carnalis cōmixtio ꝓiūgit sicut & carnis ꝓpagatio: qz eq̄liter cōputat gradus affinitatis & ꝓsanguinitatis. sed ꝓsāguinitas ē cā affinitatis: ḡ & affinitas. ¶ Ꝺ. q̄ cūq vni & eidē si eadē sibi iuicē siūt eadē. sz vxor viri alicuiꝰ efficit eiusdē attinētie cū oibꝰ ꝓsāguineis viri. ḡ oēs ꝓsāguinei viri sui efficiunt vnū cū oibus q̄ attinēt mulieri ꝑ affinitatē: & sic affinitas ē cā affinitatis. ¶ Sz cō si affinitas ex affinitate causat aliq̄s q̄ cognouisset duas mlieres neutrā caruz

posset ducere in vxorē: qz fm hoc vna efficeretur alteri affinis. sz hoc falsum ē. g affinitas nō causat affinitatē. ¶ Dō. si affinitas ex affinitate nasceret aliqs ꝑbens cū vxore defuncti fieret affinis oibus ꝓsanguineis pōris viri ad ꝙs mulier hz affinitatez sed hoc nō pōt eē: qz maxime fieret affinis viro defuncto. g ꝛc. ¶ Dō ꝓsanguinitas ē fortiꝰ vinculum q affinitas. sz ꝓsanguinei vxoris nō efficiūt affines ꝓsanguineis viri. g multo miꝰ affines vxoris efficient eis affines: ꝛ sic idē qō ꝑus. ¶ Rndeo dicēduz ad. j. qōnē q amicitia q̄dam nālis in cōicatiōe nāli fundat: ut. ē. dictū ē. nālis aūt cōicatio ē duob⁹ modis fm phm octauo Ethi. vno mō p carnis ꝓpagationē: alio mō p ꝓiūctionē ad carnis ꝓpagationē ordinatā: vñ ipe ibidē dicit q amicitia viri ad vxorē ē nālis. vñ sicut psona ꝓiūcta alteri p carnis ꝓpagationem quoddā vinculū amicitie nālis facit: ita si ꝓiūgant p carnalē copulā: sed in hoc differt q psona ꝓiūcta alicui p carnis ꝓpagationem sicut filiꝰ patri fit pticeps eiusdē radicis ꝛ sanguinis: vñ eodē genē vinculi colligat filiꝰ ꝓsanguineis pīis quo pater ꝓiūgebat. s. ꝓsanguinitate: q̄uis sz aliū gradū ꝓpter maiorē distantiā a radice: sz persona ꝓiūcta p carnalē copulā ñ fit pticeps eiusdē radicis sed quasi extrinsecꝰ adiūcta: ꝛ iō ex hoc efficit aliud genꝰ vinculi qō affinitas dī: ꝛ hoc ē qō i hoc vsu dī: Ducat nupta genꝰ sed generata gradum. qz. s. psona p generationē fit in eodē genere attinentie sz in alio gradu: p carnalē vo copulam fit in alio genere. ¶ Ad pmū g dicenduz q q̄uis cā sit potior effectu: nō tn oz semp q nomē idem effectui ꝛ causę ꝓueniat: qz qñq illud qō ē in effectu inuenit in cā nō eodē mō sed altiori: ꝛ iō non ꝓuenit causę ꝛ effectui p idē nomen: neqz p eādez rōnē: sicut pz in oibꝰ causis eq̄uoce agentibꝰ: ꝛ hoc mō ꝓiūctio viri ꝛ vxoris ē potior q̄ ꝓiūctio vxoris ad ꝓsanguineos viri: nō tn debet dici affinitas sed matrimoniū qō est vnitas quedā: sicut hō sibiipi ē idē nō cōsanguineꝰ. ¶ Ad 2m dō q cōsanguinei sūt q̄dāmō sepati ꝛ q̄dāmō ꝓiūcti: ꝛ rōe cōiūctionis accidit q psona q vni ꝓiūgit: oibꝰ aliq̄ modo ꝓiungat. sed ꝓpt sepationē ꝛ distantiā accidit q psona que vni cōiungit vno mō alij coniūgat alioꝰ vel fm aliud genꝰ vel fm aliū gradū. ¶ Ad ẽtiuz dicendū q relatio q̄ñqz innascit ex motu vtriusqz extremi: sicut pīnitas ꝛ filiatio: ꝛ talis relatio ē realit in vtroqz. q̄ñqz vero innascit ex motu alteriꝰ tm̄: ꝛ hoc ptingit dupliꝛ. Uno mō qñ relatio innascitur ex motu vniꝰ sine motu alteriꝰ vel precedēte vel concomitāte: sicut in creatura ꝛ creatore patz ꝛ sensibili ꝛ sensu: ꝛ sciētia ꝛ scibili: ꝛ tūc relatio i vno ē fm rem: ꝛ in altero fm rōnē tm̄. Alio mō qñ innascit ex motu vniꝰ sine motu alteriꝰ tūc existente: nō tn sine motu precedēte: sicut eq̄litas fit inter duos hoies p augmentū vniꝰ sine hoc q aliꝰ tūc augeat vel minuat: sed tn ꝑus ad hāc q̄titatez quā hz ꝑ aliquē motū vel mutationē ꝓuenit: ꝛ iō in vtroqz extremoꝝ talis relatio realit fundat. ꝛ silr ē de ꝓsanguinitate ꝛ affinitate: qz relatio fraternitatis que innascit aliquo puero nato alicui iam ꝓuecto causat quidē sine motu ipsius tūc existente: sed ex motu ipsius ꝓcedente. s. generationis eiꝰ hoc. n. accidit q ex motu alteriꝰ sibi nūc talis relatio innascit. Silr ex hoc q iste desciscit p generationē ꝓpriā ab eadem radice cū viro: ꝓuenit affinitas in ipso ad vxorem sine aliqua noua mutatiōe ipsius. ¶ Ad secundā qōnem dicendū q relatio aliqua desinit eē dupliꝛ. vno mō ex corruptiōe sb̄iecti: alio mō ex subtractiōe cause: sicut silitudo eē desinit qñ alē filium mouit: vel qñ qualitas q̄ erat causa silitudinis sb̄trahit. Quū aūt quedā relationes que habent ꝓ causa actionē vel passionem aut motū: ut in 5° Meta. dicit: quaꝝ quedā causant ex motu iquātū aliquid mouet actu: sic ipsa relatio que ē mouētis ꝛ moti. quedā aūt inquātū habent aptitudinē ad motū: sicut motū ꝛ mobile: ꝛ dñs ꝛ seruꝰ. quedā aūt ex hoc q aliquid ꝑus motū est: sicut pater ꝛ filiꝰ: nō ex hoc qō ē generari nūc adinuicem dicunt: sed ex hoc q ē generatum eē. aptitudo aūt ad motuz etiā ipsum mouēti trāsit sed motuz eē ꝓpetuū est: qz quod factuz ē nū q̄ desinit esse factum: ꝛ iō pīnitas ꝛ filiatio nūq̄ destruunt ꝑ destructionē cause sz solū p corruptionem subiecti p alterutrꝝ extremoꝝ. Et silr dicēdū ē de affinitate q̄ causat ex hoc q aliqui ꝓiuncti sunt: nō ex hoc q ꝓiūgunt: vñ nō dirimit manētibus illis psonis int̄ quas affinitas ē ꝓcta: quāuis moriat psona rōne cuiꝰ ꝓcta fuit. ¶ Ad ꝑmuz g dicendū q ꝓiūctio matrimonij causat affinitatez nō solū fm hoc q est actu ꝓiūgi: sed fm hoc qō ē prius ꝓiūctū esse. ¶ Ad 2m dicendū q ꝓsanguinitas nō ē cā prima affinitatis sed ꝓiūctio ad consanguineū nō solū que ē sed que fuit: ꝛ ꝓpter hoc ratio nō sequit. ¶ Ad. iij. q. dicendū q fm phm in octauo Ethi. ꝓiūctio viri ꝛ vxoris dī naturalis ꝑncipaliꝰ ꝓpter plis ꝓductionē: ꝛ secūdario ꝓpter operꝝ cōicationē: quoꝝ ꝑmū ptinet ad matrimoniū rōne carnalis copule: sed 2m inquātū est q̄dā societas in cōem vitā. primū aūt horꝝ est inuenire in qualibet carnali copula vbi ē ꝓmixtio seminū qz ex tali copula pōt ples ꝓduci q̄uis secūda desit: ꝛ iō qz mrimoniū affinitatē causabat fm q erat q̄dā carnis ꝓmixtio etiā fornicariꝰ ꝓcubitꝰ affinitatē causat inq̄tū hz aliqō de nāli cognitione ¶ Ad ꝑmū g dicendū q in fornicario ꝓcubitu ē aliqd nāle qō ē cōe fornicatiōi ꝛ mrimonio: ꝛ ex hac pte affinitatē causat. aliud ē ibi inordinatū ꝑ qō a mrimonio diuidit: ꝛ ex hac pte affinitas nō causat: vñ affinitas semp honesta remanet q̄uis cā sit aliquo mō inhonesta. ¶ Ad 2m dicēdū q ñ ē incōueniēs relationes ex opposito diuisas eidez ineſſe rōne diuersoꝝ: ꝛ iō pōt inter aliquas duas

ꝑsonas esse affinitas ⁊ ꝯsanguinitas nō solū ꝑ illicitū ꝯcubitū sed etiā ꝑ licitū sicut cū ꝯsanguineus meus ex pte patris duxit in vxorem ꝯsanguineaz meā ex pte matris. vñ qō dī in diffinitiōe affinitatis inducta: omni carēs parentela: intelligenduz ē inq̄tū huiusmōi. nec tamē sequit q̄ aliq̄s consanguineā suā cognoscens sibiipsi sit affinis: qz affinitas sicut ⁊ ꝯsanguinitas diuersitatē requirit sicut ⁊ filitudo. ¶ Ad 3m dicendū q̄ ꝯcubit' ꝫ naturā nō hz ꝯmixtionē seminū que possit eē cā generatiōis: ⁊ iō ex tali cōcubitu nō causat aliq̄ affinitas

AD. iij. q. dicendū q̄ sicut sponsalia nō hñt ꝑfectam rōnē mr̄imonij: sed sūt quedā ꝓparatio ad matrimoniū: ita ex sponsalib' nō causat affinitas sicut ex matrimonio: sz aliq̄d affinitati sīle qō dī publice honestatis iusticia q̄ impedit mr̄imoniuz sicut affinitas ⁊ ꝯsanguinitas ⁊ fm eosdē gradus Et diffinit sic: Publice honestatis iusticia ē ꝓpinquitas ex sponsalib' ꝓueniēs robur trahēs ab ecclesie institutione ꝓpter ei' honestatem. ex q̄ patz rō nominis ⁊ cā: qz. s. talis ꝓpinquitas ab ecclia īstituta ē ꝓpter honestatē. ¶ Ad ꝑmū g̈ dicenduz q̄ sponsalia nō sui rōne sed rōne ei' ad qō ordinātur causant h' gen' affinitatis: qō dī publice honestatis iusticia: ⁊ iō sicut mūmoniū ē ꝑpetuuz vinculū ita ⁊ ꝑdict' affinitatis mod'. ¶ Ad 2m dicēdum q̄ vir ⁊ mulier efficiuntur in carnali copula vna caro ꝑ ꝯmixtiōez seminū. vñ quātūcūq̄ aliq̄s claustra pudoris īuadat vel frangat: nisi ꝯmixtio seminū sequat nō ꝯhit ex hoc affinitas. sed matrimoniū affinitatē causat: nō solū rōne carnalis copule sed etiā rōne societatis ꝯiugalis: fm quā etiā matrimoniū nāle ē. vñ ⁊ affinitas ꝯhit ex ipo contractu mr̄imonij ꝑ v̄ba de p̄nti ante carnalē copulam: ⁊ silr etiā ex sponsalib' in quib' fit quedam pactio ꝯiugalis societatis ꝯhit aliq̄d affinitati sīle s. publice honestatis iusticia. ¶ Ad 3m dicenduz q̄ oia impedimēta que faciūt sponsalia nō eē spōsalia nō ꝑmittēt ex pactione nuptiaz affinitatem fieri. vñ siue hñs defectū etatis siue hñs votū solēne ꝯtinentie aut aliq̄d huiusmōi impedimentum sponsalia de facto ꝯhat: ex hoc nō sequit aliq̄ affinitas: quia sponsalia nulla sūt: nec aliquis affinitatis modus. Si tñ aliq̄s minor frigidus vel maleficiatus hñs impedimentū ꝑpetuū añ ānos pubertatis post septēniū ꝯhat sponsalia cuz adulta: ex tali ꝯctu ꝯhit publice honestat' iusticia: qz adhuc nō erat i actu ipediēdi cū in tali etate puer frigid' ⁊ nō frigidus quātū ad actū illū fuit equalit̄ ipotens

AD. v. qōnē dicendū q̄ duplex ē modus q̄ aliquid ex alio ꝓcedit: vn' fm quē ꝓcedit in ſimilitudinē spēi: sicut ex hoīe generat hō. ali' fm quē ꝓcedit dissīle in specie: ⁊ hic ꝓcessus sp ē in inferiorem spēm: ut patet in oib' agentib' equoce. primus aūt mod' ꝓcessionis quotiēscūq̄ iteret semper remanet eadē spēs: sicut si ex hoīe generet hō per actū generatiue v̄tutis: ex hoc q̄z generabitur hō: ⁊ sic deinceps. Secūdus aūt mod' sicut in primo facit aliā spēm: ita quotienscūq̄z iterat aliam speciē facit: ut si ex pūcto ꝑ motū ꝓcedit linea nō pūct': qz pūct' mot' lineā facit: ex linea lineariter mota nō ꝓcedit linea sz supficies: ⁊ ex supficie corpus: ⁊ vlteri' ꝑ talē modū ꝓcessus aliq̄s eē nō potest. Inuenim' aūt in ꝓcessu attinentie duos modos quib' vinculū huiusmōi causat: vn' ꝑ carnis ꝓpagationē: ⁊ hoc facit semp eandē speciē attinētie. ali' ꝑ matrimonialē ꝯiunctionē: ⁊ hoc facit aliā speciē in ꝓncipio: sic̄ pz q̄ ꝯiuncta mr̄imonialiter ꝯsanguinea nō fit consanguinea sed affinis: vnde si iste mod' ꝓcedendi iteret: nō erit affinitas sed aliud attinētie gen'. vnde ꝑsona que mr̄imonialit̄ affini ꝯiūgit nō est affinis sed est aliud gen' affinitatis qō dicat 2m gen'. Et rursus si affini in secūdo genere aliquis ꝑ matrimoniū ꝯiūgat: nō erit affinis in secūdo genere sed in tertio: ⁊ in hoc vsu supza posito ostendit. Mutat nupta gen': sz generata gradū. ⁊ hec duo genera olim erāt ꝓhibita ꝓpter publice honestatis iusticiā magis q̄ ꝓpi affinitatem: qz deficiūt a vera affinitate: sicut illa attinentia que ex sponsalib' ꝯhit: sed mō ꝓhibitio illa cessauit: ⁊ remanet sub ꝓhibitione solū ꝑmū gen' affinitatis in q̄ ē vera affinitas. ¶ Ad ꝑm g̈ dicendū q̄ alicui viro ꝯsanguineo vxoris sue efficit affinis in ꝑmo genere: ⁊ vxor ei' in secūdo: vñ mortuo viro qui erat affinis nō poterat eaz ducē in vxorem ꝓpter 2m affinitatis gen'. silr etiā si aliquis viduā in vxorem ducat: ꝯsanguine' ꝑoris viri qui est affinis vxori in ꝑmo genere efficit affinis 2° viro in 2° genere: ⁊ vxor illi' ꝯsanguinei q̄ ē affinis vxori viri hui' in 2° genere efficit affinis viro secūdo in 3° genere. ⁊ qz tertiū gen' erat ꝓhibituz ꝓpter honestatē quandā magis q̄ ꝓpter affinitatem: ideo canon dicit: Duas ꝯsanguineoz vxores vni viro altera post alterā nubere publice honestatis iusticia ꝯdicit. sed nūc talis ꝓhibitio cessauit. ¶ Ad 2m dicēdū q̄ q̄uis carnalis ꝯiūctio cōiūgat: nō tamē eodē genere ꝯiūctionis. ¶ Ad 3m dicendū q̄ vxor viri efficit eiusdē attinentie ꝯsanguineis viri q̄tū ad eundē gradū: sed nō q̄tuz ad idem attinentie gen'. ¶ Sz qz ex rōnib' que in oppositū inducunt videt ostendi q̄ nullū vinculum ex affinitate causet: ad alias rōnes rñdendū ē: ne antiqua ecclesie ꝓhibitio irrōnabilis videatur.

Ad 4m g̈ dicendū q̄ mulier nō efficit affinis in ꝑmo genere viro cui ꝯiūgit carnalit̄: ut ex ꝑdictis patet: vñ cōiter alij mulieri a viro eodē cognite efficitur affinis in genere 2°. vnde nec ducēti in vxorem vnā eaz efficit alia affinis in 3° genere: ⁊ ita duas mulieres cognitas ab eodē viro: nec etiā antiqua iura eidem successiue copulari ꝓhibebāt

¶ Ad 5m dicendū q̄ sicut vir nō est affinis vxori sue in ꝑmo genere: ita ñ efficit affinis secūdo viro

eiusdem vxoris in secūdo genere: ⁊ sic rō nō ꝓcedit. ¶ Ad sextū dicendū ꝙ mediāte vna ꝑsona nō ꝓiūgit mihi alia nisi ex hoc ꝙ ei adiungit. vñ mediante muliere q̄ mihi ē affinis nulla ꝑsona fit mihi attinēs nisi que illi mulieri adiūgit: qō nō pōt esse nisi p carnis ꝓpagationē ex ipsa vel ꝓpter cōiunctionē matrimonialē ad eam: ⁊ vtroq; mō aliq̄ attinentia mediante ꝓdicta muliere ꝑm antiq̄ iura mihi ꝓueniebat qz filius ei⁹ etiā ex alio viro efficit mihi affinis in eodem genere sed i alio gradu ut ex regula ꝓus data patet. Et itez secūd⁹ vir ei⁹ efficit mihi etiā affinis in secūdo genere: sed ꝑsanguinei alī illi⁹ mulieris nō adiūgunt ei: sed ipa vl cōiungit eis sicut pīi ⁊ matri inquantū ꝓcedit ab eis vel ꝓncipio eorūdē sicut fratrib⁹. vñ frat affinis mee vel pater nō efficit mihi affinis in aliquo genere.

Ad secūdum sic procedit: Videt ꝙ affinitas mr̄imoniū nō impediat nihil. n. impedit mr̄imoniū nisi qō ē illi ꝓriū. sed affinitas nō ꝓriat mr̄imonio cū sit effect⁹ ei⁹. ḡ nō impedit mr̄imoniū. ¶ Ꝑ. vxor efficit ꝑ mr̄imoniuz res quedā viri. sed ꝑsanguinei viri defuncti succedūt in reb⁹ ei⁹. ḡ possūt succedē in vxore, ad quam tñ manet affinitas ut ostensū ē. ḡ affinitas nō impedit matrimoniū. ¶ Sed ꝑ ē qō dī Leuit. xviij turpitudinē vxoris pīis tui nō reuelabis. sed illa ē tñ affinis. ḡ affinitas impedit mr̄imoniū. ¶ Ulterius videt ꝙ affinitas habeat etiā ꝑ seipsaz grad⁹ cuiuslibet. n. ꝓpinquitatis est accipere aliōs ꝑ se gradus. sed affinitas ꝓpinqtas quedā ē. ḡ hz gradus ꝑ se sine gradib⁹ ꝑsanguinitatis ex quib⁹ cāt ¶ Ꝑ. in lra dī ꝙ soboles secūde ꝓiūctionis nō potest trāsire ad ꝑsortiū affinitatis ꝓxis viri. sz hoc nō eēt nisi filius affinis eēt etiā affinis. ḡ affinitas hz ꝑ se gradus sicut ꝑsanguinitas. ¶ Sed ꝑ affinitas ex ꝑsanguinitate causat. ḡ ⁊ oēs gradus affinitatis causant ex gradib⁹ ꝑsanguinitatis: ⁊ sic nō hz ꝑ se aliōs gradus. Ulteri⁹ videt ꝙ grad⁹ affinitatis nō extendat sicut grad⁹ ꝑsanguinitatis: qz vinculū affinitatis ē min⁹ forte q̄ ꝑsanguinitatis cū affinitas ex ꝑsanguinitate causet in diuersitate speciei sicut a causa equiuoca: sed q̄to fort⁹ ē vinculū: tāto diutius durat ꝑsanguinitas. ḡ vinculuz affinitatis nō durat vsq; ad tot grad⁹ ad q̄t durat ꝑsanguinitas. ¶ Ꝑ. ius hūanū dz imitari ius diuinū: sed ꝑm ius diuinū aliqui grad⁹ ꝑsanguinitatis erāt ꝓhibiti in quib⁹ gradib⁹ affinitas mr̄imoniū nō impediebat: sicut patet ò vxore fratr̄ quā aliquis poterat ducere in vxorē ipso defūcto: nō tñ sororē ꝓpriā. ḡ ⁊ nūc nō dz ee ꝓhibitio equalis de affinitate ⁊ ꝑsanguinitate. ¶ Sed ꝑ ex h⁹ ipo ē aliq̄ mihi affinis ꝙ meo ꝑsanguineo ē ꝓiūcta. ḡ i quocūq; gradu sit vir mihi ꝑsanuine⁹: in illo gradu erit vxor mihi affinis: ⁊ sic grad⁹ affinitatis cō putari debent in eodē numero sicut ⁊ grad⁹ ꝑsanguinitatis. Q ñdeo dicendū ad ꝑmā qōnē ꝙ affinitas precedens mr̄imoniū impedit ꝓhendū ⁊ dirimit ꝓctū eadem rōne q̄ ⁊ ꝑsanguinitas: sicut. n. inest necessitas quedā cohabitandi ꝑsanguineis adinuicem: ita ⁊ affinib⁹: ⁊ sicut ē quoddā amicitie vinculū inter ꝑsanguineos ita inē affines: sz si affinitas mr̄imonio supueniat: ñ pōt ipm dirimē ut supra dictū est. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū ꝙ affinitas nō ꝓriat mr̄imonio ex quo causat: sed ꝓriat mr̄imonio qō cū affine ꝓhendū eēt inḡtū impediret amicitie multiplicationē ⁊ ꝓcupiscentie repssionē que ꝑ matrimoniū queruntur. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ res possesse a viro nō efficiunt aliq̄d vnū cū ipso viro: sicut vxor efficit vna caro cū ipso. vnde sicut ꝑsanguinitas impedit ꝓiūctionē ad vitz: ita ad vxorem viri. Ad secūdā qōnē dicēdū ꝙ res ñ diuidit diuisione ꝑ se: nisi rōne illi⁹ qō ꝓpetit sibi ꝑm suū gen⁹: sic animal ꝑ rōnale ⁊ irrōnale: ñ aūt ꝑ albū ⁊ nigrū. Carnis aūt ꝓpagatio ꝑ se ꝓpatur ad ꝑsanguinitatē: qz ex ea imediate ꝑsanguinitatis vinculū ꝓhibit: sed ad affinitatē nō ꝓpat nisi mediante ꝑsangninitate q̄ ē causa ei⁹. vñ cū grad⁹ attinentie ꝑ ꝓpagationē carnis distinguāt: distinctio graduū ꝑ se ⁊ imediate ꝓpetit ꝑsanguinitati: sz affinitati mediante ꝑsanguinitate: ⁊ iō ad inuenidum gradus affinitatis ē regula generalis: ꝙ q̄to gradu ꝑsanguinitatis attinet mihi vir toto gradu affinitatis attinet mihi vxor. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendum ꝙ gradus in ꝓpinq̄tate attinentie nō possūt accipi nisi ꝑm ascensum ⁊ descensum ꝓpagatiōis ad quā nō ꝓputat affinitas nisi mediāte cōsanguinitate: ⁊ iō nō habet affinitas gradus ꝑ se sz sumptos iuxta gradus ꝑsanguinitatis. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ filius affinis mee ex alio mr̄imonio ñ ꝑ se loquendo sed quasi ꝑ accēs dicebat antiquitus affinis. vñ ꝓhibebat a mr̄imonio magis ꝓpter publice honestatis iusticiā q̄ ꝓpter affinitatē ⁊ ꝓpter hoc etiā illa ꝓhibitio nō ē reuocata.

Ad tertiā. q. dicendū ꝙ exquo grad⁹ affinitatis sumit iuxta gradus ꝑsanguinitatis: oportet ꝙ tot sint gradus affinitatis q̄t sūt gradus ꝑsanguinitatis: sed tñ quia affinitas ē min⁹ vinculū q̄ ꝑsanguinitas: facilius ē olim ⁊ nūc dispensatio fit in remotis gradib⁹ affinitatis q̄ in remotis gradib⁹ ꝑsanguinitatis. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū ꝙ illa minoritas vinculi affinitatis respectu ꝑsanguinitat̄ facit varietatem in genere attinētie: nō in gradib⁹: ⁊ iō ratio illa nō est ad ꝓpositū. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ frater nō poterat accipere vxorem fratris sui ò fūcti nisi in casu: quādo. s. moriebat sine prole: ut suscitaret semen fratri suo quod tūc requirebat: qñ per ꝓpagationē carnis cultus religionis multiplicabat quod nūc locū nō habet: ⁊ sic patet ꝙ non ducebat eam in vxorē q̄si gerens ꝑsonā: sed q̄si supplens defectū fratris sui.

AD tertiuz sic proce
dit: Videt q filij qui nascũt extra verum matrimoniũ nõ sũt illegitimi: qz fm legez nature nat': legitim' fil' dr. sed quilibet fil' nascit fm legem ad min' nature q ẽ fortissima. g quilibet fil' est legitimus. ¶ Ꝓ. cõiter dr q legitim' fili' ẽ q ẽ de legitimo mrimonio nat' vel de eo qõ in facie ecclesie legitimũ reputat. sed ꝓtigit qñqz q aliqõ mrimoniũ reputat legitimũ i facie ecclesie qõ hz impedimentũ ne sit vez mrimoniũ: r tñ a ꝯhentib' in facie ecclesie scit: r si occulte nubãt r impedimentũ nesciant legitimũ vi i facie eccl'ie: ex quo p ecclesiã nõ ꝓhibẽt. g filij extra vez mrimoniũ nati nõ sũt illegitimi. ¶ Sed ꝯ: illegitimũ dr qõ est ꝯ legem. sed illi qui nascũt extra mrimoniũ nascunt ꝯ legem. g sũt illegitimi. Qlteri' videt q il legitimi filij nõ debeant ex hoc aliqõ dãnũ reportare: quia filius nõ debet puniri ꝓ pctõ patris: ut patet p sententiã dñi Exe. xviij. sed q iste nascat ex illicito coitu nõ ẽ pctm ꝓpriũ sz pctm pris. g ex hoc nõ debet aliqõ dãnuz incurrẽ. Ꝓ. iusticia hũana ẽ exemplata a diuina. sz de' eẽlit largit bona nãlia legitimis r illegitimis filijs. g r fm iura hũana filij illegitimi debẽt legitimis equipari. Sed ꝯ ẽ qõ dr Gene. xxv. q Abraã dedit oia bona sua Isaac: r filijs ꝓcubinaz largit' ẽ munera: r tñ illi nõ erant ex illicito coitu nati. g mlto magis debent illi q ex illicito coitu nascũt hoc dãnũ reportare q nõ succedãt in bonis pris. Qlteri' videt q filius illegitim' nõ possit legitimari. q tũ n. distat legitim' ab illegitimo: tm ecõuerso illegitim' a legitimo. sed legitim' nũq fit illegitimus. g nec illegitim' legitim'. ¶ Ꝓ. coit' illegitim' causat illegitimũ filiũ. sed coit' illegitim' nũq fit legitimus. g nec fil' illegitim' legitimari põt. ¶ Sz ꝯ qõ p legẽ inducit p legẽ reuocari põt. sed illegitimitas filioz ẽ p legem posituã inducta. g põt filius illegitim' legitimari ab eo q habet auctoritatẽ legis. Q ideo dicendũ ad pmã qõnẽ q qdruplex est, stat' filioz. Quidã. n. sũt nãles r legitimi: sic q nascũt ex legitimo mrimonio. Quidã nãles r no legitimi: ut filij qui nascunt ex simplici fornicatione. Quidã legitimi r, nõ nãles sicut filij adoptiui. Quidã nec legitimi nec nãles. sicut spurij nati de adulterio vel de stupro. tales. n. nascunt r ꝯ legez positiuã: r exẽsse ꝯ legẽ nature: r sic ꝓcedendũ est quosdã filios esse illegitimos. ¶ Ad pmũ g dicendũ q quis illi qui nascũt ex illicito coitu nascunt fm naturã q cõis est hoi r alijs aialib': tñ nascũt ꝯ legem nature que ẽ ꝓpria hoib': qz fornicatio r adulteriũ r huiusmõi sũt ꝯ legẽ nature: r iõ tales fm nullã legẽ sũt legitimi. ¶ Ad 2m dicenduz q ignorantia excusat illicitũ coitũ a pctõ: nisi sit affectata. vñ illi qui ꝓueniũt bona fide in facie eccl'ie q̃uis sit ipedimentũ dũ tñ ignorẽt: nõ peccãt: nec filij sunt illegitimi. si aũt sciant q̃uis ecclesia sustineat que ignorat impedimentũ nõ excusant a peccato: nec filij ab illegitimate. si aũt nesciãt r in occulto ꝯhant nõ excusant: qz talis ignorantia videtur affectata. ¶ Ad secũdã qõnẽ dicendũ q aliqs dr dãnũ incurrere dupl'r. Uno mõ ex hoc q ei sb trahat qõ erat ei debitũ: r sic fil' illegitim' nullũ dãnũ incurrit. Allio mõ p hoc q ei aliqd nõ ẽ õbitũ: qõ alias poꝛat ei esse debitũ: r sic fil' illegitim' dãnũ icurrit duplex. Unũ qz nõ admittit ad act' legitimos: sicut ad officia vel dignitates que req̃runt quandã honestatẽ in illis qui hoc exercent. Aliud dãnũ incurrũt qñ nõ succedũt in hereditate pña: sed tñ nãles filij succedere possũt in ꝛta pte tm: spurij aũt in nulla pte: q̃uis ex iure nãli parentes eis in necessarijs ꝓuidere teneant. vnde ptinet ad solicitudinẽ epi ut vtrũq parentuz cogat ad hoc q eis ꝓuideant. ¶ Ad pmũ g dicẽdũ q incurrere dãnũ hoc 2o mõ nõ ẽ pena: r iõ nõ dicim' q sit pena alicui q nõ succedit in regno, aliq p hoc q nõ ẽ fil' regis: r silr nõ ẽ pena q alicui q nõ ẽ legitim' nõ debent ea que sũt legitimoz filiorum. ¶ Ad 2m dicendũ q coit' illegitim' nõ ẽ ꝯ legem inq̃tũ ẽ actus generatiue vtutis: sz inq̃tum ex ꝓaua volũtate ꝓcedit: r iõ fil' illegitim' nõ incurrit dãnũ in his que acquirunt p nãlem originem: sed in his que p volũtatẽ fiũt vel possident. AD tertiã. q. dicendũ q fil' illegitim' põt legitimari nõ ut fiat de legitimo coitu nat': qz coit' ille transiuit r nũq põt fieri legitim': exq semel fuit il legitim': sed dr legitimari inq̃tũ dãna que fil' illegitim' incurrit subtrahũt p legis auctoritatem Et sũt sex mõi legitimãdi. duo fm canones. s. cuz quis ducit in vxorem illã ex q filiũ illegitimũ generauit si nõ fuit adulteriũ: r p spalez indulgẽtiaz r dispensationẽ dñi pape. Quatuor aũt alij mõi sũt fm leges. ꝑm' est si pater filiũ nãlem curie imperatoris offert. ex hoc. n. ipso legitimat ꝓpter curie honestatẽ. Secũd' si pater testamento noiet eum legitimũ heredẽ: r fil' postmodũ testamẽtuz imperatoi offerat. Tertius ẽ si nullus sit filius legitimus: r ipsemet fil' seipm ꝓncipi offerat. Quart' est si pr in publico instrumẽto vel cũ triũ testium subscriptione eũ legitimũ nominet r adꝯciet nãlẽ ¶ Ad pmũ g dicendũ q alicui põt sine iniusticia gratia fieri: sed nõ põt aliquis dãnificari nisi ꝓculpa: r iõ magis põt illegitim' fieri legitim' q ecõuerso: r si. n. aliqñ legitim' ꝓiuet hereditate p culpa: nõ tñ dr illegitim' filius: qz generationem legitimã habuit. ¶ Ad secũdũ dicendũ q act' illegitim' habet defectũ intra se insepabilem quo legi opponit: r ideo nõ põt fieri legitim': nec est simile de filio illegitimo qui nõ habet huiusmõi defectum.

AD quartuz sic pro

cedit: Videt q incestus nō differat specie ab alijs speciebus luxurie ꝗs mgr in lra tangit. mā. n. non diuersificat speciē. sed ea que mgr in lra enūerat nō differūt nisi penes materiā. g ñ sūt diuerse species peccati. ¶ Ad. Col. iij. sup illud: Fornicatio autem ⁊c. dicit glo. q fornicatio ē ois ꝓcubit' p̄ter legitimū. sed incestus ē huismōi. g ē fornicatio: ⁊ ita nō diuidit specie a fornicatione. ¶ Sed ꝯ virtutes ⁊ vicia distinguūt specie penes obiecta. sz illa que hic ponūt diuersificant p obiecta. g differt specie. ¶ Alteri' videt q diuidat spēs luxurie incōuenient: quia apls Eph. üj. videt tm duas spēs ponere: vbi dr: Fornicatio ⁊ ois immūdicia nō nominet in vobis. ¶ Ad. Col. ponunt. üj. spēs. s. fornicatio: immūdicia: ꝓcupiscentia: libido. ¶ Ad Gal. ponūt alie spēs. iij. s. fornicatio: immūdicia impudicicia: luxuria. g cū ipse p̄termittat has species. videt insufficienter diuidere. ¶ Ad. maximū peccatū in genere luxurie ē pctm ꝯ naturā. sed de illo nullā facit mentionē. g videt insufficiēs. ¶ Ad. plus distat vidua a meretrice q̄ vgo a vidua. sed luxuria q̄ ꝓmittit cū vgine distinguit ab illa que ꝓmittit cū vidua. g ⁊ illā que ꝓmittit cū vidua deberet distinguere ab illa que ꝓmittit cū meretrice ¶ Ad. Isido. dicit q stupꝝ ē virginū illicita defloratio. qñ. s. pactio ꝓiugalis nō p̄cessit. sed hoc est etiā in raptu. g rapt' nō dz ꝯ stupꝝ distingui. ¶ Ad inē spēs luxurie nominat etiā sacrilegiū: qō ꝓmittit cū aliquis violat mulierē deo ꝓsecratā: vel cuz qua habet spūalem cognationē. g cū hoc p̄termittat videt insufficiens. ¶ Alteri' vr q male ordinet ista vicia: qz nobilior est castitas vginalis q̄ cōiugalis. sed adulteriū ē ꝯ castitatem ꝓiugalē: stupꝝ aūt ꝯ vginalem. g stupꝝ est grauius peccatū: ⁊ sic deberet p̄poni adulterio. ¶ Ad. nulla dispensatione fieri pōt q aliquis licite ꝓcūbat cū illa cū q̄ cōmittit adulteriū. potest aūt fieri p aliquā dispensationē q aliquis licite ꝓcūbat cū illa cū qua ꝓmittit incestū: sicut p dispensationē pōt accipere vxorem ꝓsanguineā in q̄rto: cū qua erat p̄us incestus g adulteriū ē grauius peccatū q̄ incestus: ⁊ sic nō deberet p̄termitti. ¶ Ad. ad puellā q̄ rapit pōt eē matrimoniū q̄n nō fit violentia ipsi sed parētib' sed ad illā que p incestū violat nō pōt eē mrimoniū. g incestus ē grauī' peccatū q̄ raptus: ⁊ sic vr q male ordinet. ¶ Rñdeo dicendū ad p̄mā qōnez q sicut. ꝫ. dis. xvj. dictū ē: circūstantia peccatum in aliud gen' mutat quādo alteri' generis peccati deformitatē addit: ⁊ fm hoc isti luxurie modi q̄ hic ponūt differūt specie: qz fornicatio nō importat quātū ē de se aliā difformitatē nisi que ad genus luxurie ptinet: est. n. soluti cuz soluta. et dicit fornicatio a fornice: qz iuxta fornices. i. arcus triū phales ⁊ in alijs locis vbi homines ꝓueniebāt cōgregabant meretrices ⁊ ibi polluebant. sed stupꝝ quod est illicita vginū defloratio addit aliam deformitatem. s. dānificationē mulieris violate q̄ ñ est ita apta ad nubendū sicut ante. ⁊ hec dānificatio etiā p se spālem legis ꝓhibitionē hz. silr etiaz adulteriū qō est alterius thori violatio: addit spālez deformitatez alteri' generis que ē ex vsu rei aliene illicito: qō ptinet ad gen' iniusticie. silr etiaz incestus qui est ꝓsanguineaꝝ vel affiniū abusus ab incendio nomē habens: vel a ꝓuatione castitatis quasi anthonomatice: qz castitatē violat in illꝰ qui maximo federe ꝓiūgunt: addit spālem deformitatem. s. nālis federis violationē. silr etiā rapt' qui ꝓmittit ex hoc q puella a domo p̄is violent abducit ut corrupta in mrimoniū habeat siue vīs puelle seu parentib' illata ꝓstiterit: patet q alterius generis deformitatez addit. s. violentiā: quam lex in quacūqꝫ re ꝓhibet: ⁊ sic pz q sūt diuerse species peccatoꝝ. vñ etiā circūstantie quib' diuersificant nō sūt in ꝓfessione omittēde. ¶ Ad p̄muz g dicendum q materialis diuersitas in ꝓposito hz secum annexaz formalē diuersitatem obiecti: ⁊ iō sequit diuersitas in specie. ¶ Ad secundū dicendum q illa spēs luxurie que nō addit aliquā spālem deformitatem alterius generis retinet sibi nomen cōmune: nec diuidit ꝯ alias spēs nisi fm q accipit cū p̄cisione illoꝝ que per alias species addunt. ¶ Ad secūdā qōnē dicendū q spēs luxurie distinguūtur: p̄mo p ꝓcubitū fm nāz: ⁊ ꝯ nāz sed quia luxuria ꝯ naturā innoiabilis ē relinquat Si aūt sit pctm in ꝓcubitu fm naturā: tūc aut nō addit aliquā deformitatē super luxurie genus: ⁊ sic est fornicatio: aut addit: ⁊ hoc duplr: qz vel q̄tum ad modū agendi: ⁊ sic est raptus qui violentiam importat: vel ex ꝓditione eius cū qua luxuria ꝓmittit: ⁊ hec ꝓditio vel est ipius absolute sic̄ vginitas ⁊ sic est stupꝝum: vel ē ipsius in ordine ad alterꝝ: ⁊ hoc vel ad cōcubentē cū ea sicut ē ꝓditio affinitatis vel ꝓsanguinitatis: ⁊ sic est incestus: vel ad aliū aliquē sicut ē mrimoniū: ⁊ sic ē adulteriū ¶ Ad p̄mū g dicendū q immūdicia ponit p oī luxurie specie que addit deformitatē specialē supra genus luxurie: ⁊ sic cōprehendit alias quatuor species. ¶ Ad secūdum dicendū q ille q̄tuor differentie sic distinguūt: qz vel ē fm naturā: ⁊ sic ponit fornicacio quātū ad actū exteriorē: cōcupiscentia quantū ad actū interiorem. vel ꝯ naturaz ⁊ sic est immūdicia quantū ad actū exteriorē: libido quantū ad actū interiorem que intensionez cōcupiscentie importat. ¶ Ad 3m dicendū q i illꝰ quatuor fornicatio ptinet ad ꝓcubitū soluti cū soluta: impudicicia ꝓprehendit adulteriū ⁊ incestū sicut immūdicia ꝓtinet species ꝓtra naturā: luxuria aūt refert ad actus interiores. ¶ Ad 4m dicēdum q magister determinat hic de istis speciebus fm q habent ordinē ad affinitatē ⁊ ꝓsanguinitatem. ⁊ quia ex cōcubitu ꝯ nām nō sequit affinitas ideo p̄termisit spēs innāles: ⁊ qz talis luxuria

nō est hūana sed bestialis: ut dī in 7° Ethi. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ỽgo ex hoc q̄ defloraī aliquod dāñū incurrit: ꝑter dāñū castitatis: q̄ reddit min⁹ apta ad matrimoniū sequēs: nō aūt vidua sic nec meretrix: ꝛ ió nō est silis rō. ¶ Ad sextū dicendū q̄ rapt⁹ supra stupr̄ addit spālē deformitatē scili cet violentiā ꝛ eductionē de domo pīis: ꝛ ideo distincta spēs ponit a stupro. ¶ Ad 7ᵐ dicendū q̄ sacrilegū illud reducit ad spēs de quib⁹ hic fit mētio: quia violatio habentis votū ꝓtinentie reducī tur ad stupr̄ vel magis ad adulteriū inq̄tū ē deo desponsata: sed illud qđ ꝓmittit cū ea que ē ꝓiuncta cognatione spirituali reducit ad incestū. Ad tertiā. q. dicendū q̄ fm hoc aliquis ꝓcubit⁹ ē magis peccatū fm q̄ magis distat a mr̄imoniali con cubitu. inter spēs aūt hic enumeratas aliq̄ distat a mr̄imonio ꝛ q̄tū ad cētiam mr̄imonij: ꝛ q̄tū ad causam que ē ꝓsensus. s. rapt⁹: ꝛ ió ē maximus peccatū inter illa que hic enumerant. alie vo di stant a mr̄imonio q̄tū ad essentiā tm̄: sed hoc est duplicit: q̄ illa cuꝫ qua ꝓcūbit: vel nō est mr̄imo nio ꝓiuncta: sed potest mr̄imonio ꝓiungi: vel nec est coniuncta nec potest coniungi: ꝛ hoc magis distat. Si aūt ꝑmo modo: aut p ꝓcubitum ꝑstat aliq̄ impedimētū sequenti mr̄imonio: aut non. ꝑmuꝫ. n. magis distat. si aūt nō pōt mr̄imonio cō iungi: vel nō pōt aliqua cōditione extante: vel nō pōt simpl'r in ꝑpetuuꝫ: ꝛ hoc magis distat. ꝛ fm hoc pz q̄ fornicatio simplex ē minimū pctm̄ iter ista: q̄ illi cū qua ꝓcumbit nullum nouū impedi mētuꝫ respectu sequētis mr̄imonij infert: ꝛ post hoc ē stupr̄um p qđ infert ipedimentū mulieri: vt nō illa facile postmodū nubere possit: ꝛ p⁹ hoc ē adulteriū qđ est ꝓcubitus ad illā q̄ nō pōt duci in vxorē dū vir eius viuit: ꝛ p⁹ hoc est ē incestus qui ꝓmittit cuꝫ illa que simpl'r vxor eē nō potest: ꝛ p⁹ hoc ē raptus q̄ mr̄imonio ꝓtrariat: nō soluꝫ quā tum ad cētiam sꝫ etiā quātū ad cām: ꝛ hec ē or do eoꝝ fm genus suū ꝓsideratoꝝ: tm̄ potest q̄nq̄ hic ordo variari fm diuersas circūstātias: oiuꝫ tm̄ horꝝ grauius ē pctm̄ ꝓtra nām. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō q̄ adulteriū nō soluꝫ ē pctm̄ q̄ est ꝓtra castitatez: sed q̄ est ꝛ ius diuinū qđ habet vir i vxorem.

Ad 2ᵐ dōm q̄ q̄uis nō possit dispensari q̄ aliq̄s ducat in vxorē illā cum qua ꝓmittit adulteriū vi uente viro: tm̄ aliquo casu ꝓtingēte pōt eā in vxo rem ducere absq̄ dispēsatione. s. p⁹ mortem viri: q̄ adulteriū ꝑmuꝫ nō dirimit mr̄imoniū contra ctuꝫ nisi i aliquo casu: vt ꝑus dictuꝫ est. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ q̄uis possit postmodū duci in mr̄imoniū ꝓsentiente puella ꝛ parentib⁹: tm̄ quātuꝫ ad pñs p tinet maxime a mr̄imonio distat vt ex dictis pz.

Ad quintū sic proce

dit: Uidet q̄ ꝓiugium qđ inter affines vel ꝓsanguineos ē ꝓtractuꝫ: nō semp sit p diuortiū di rimendū: q̄ quos ꝓiunxit de⁹ homo separe nō de bet. cū ergo deus facere intelligat qđ eccl'ia facit q̄ q̄nq̄ tales ignorant ꝓiungit videt q̄ si postmoduꝫ in noticiaꝫ ueniāt nō sūt sepandi. ¶ ℞. fauorabi lius ē vinculū mr̄imonij q̄ dominij. sꝫ hō p longi tpis ꝓscriptiōem acquirit dñiuꝫ in re cui⁹ nō erat dñs. g̃ p diuturnitatem tpis mr̄imoniuꝫ ratificat: etiā si pus ratū nō fuit. ¶ ℞. de simil⁹ simile est iudicū. sꝫ si mr̄imoniuꝫ esset dirimēduꝫ ꝑpter cō sanguinitatez tūc in casu illo q̄n duo fr̄es habent duas sorores in vxores: si vn⁹ sepaī ꝑpter ꝓsangui nitatez ꝛ alius separi deberet pari rōne qđ nō vi detur. g̃ mr̄imoniuꝫ nō ē sepandū ꝑpter ꝓsangui nitatez vel affinitatez. ¶ Sed ꝓtra. ꝓsanguinitas ꝛ affinitas impediūt ꝓtrahendū ꝛ dirimūt ꝯctuꝫ g̃ si probaī ꝓsanguinitas vel affinitas sepandi sūt si de facto ꝓtraxerint. Q Uteri⁹ videt q̄ ad sepati onem mr̄imonij qđ ē inter affines ꝛ ꝓsanguineos ꝯctū: nō sit ꝑcedendū p viā accusationis: q̄ accu sationē inscriptio ꝑcedit: q̄ aliquis se ad talionez obligat: si in ꝑbatione defecerit. sed hec nō requi runt q̄n agit de mr̄imonij sepatione. g̃ accusatio ibi locū nō habet. ¶ ℞. in cā mr̄imonij audiunt solū ꝑpinqui: ut in lr̄a dī. sed in accusationib⁹ au diunt etiā extranei. g̃ in causa sepationis mr̄imo nij nō agit p viam accusationis. ¶ ℞. si mr̄imo niū accusari deberet: tūc precipue hoc eēt faciēdū q̄n min⁹ difficile ē qđ sepet. sed hoc ē q̄n sūt tātuꝫ sponsalia ꝯcta: tūc aūt nō accusat mr̄imonium. g̃ nūq̄ decetero debet fieri accusatio. ¶ ℞. ad ac cusandū nō precludit alicui via p hoc q̄ nō statiꝫ accusat: sed hoc fit in mr̄imonio: quia si primo ta cuit q̄n mr̄imoniū ꝯhebat nō pōt postea mr̄imo niū accusare quasi suspect⁹. g̃ ꝛc. ¶ Sed ꝯ: oē illi citū pōt accusari. sed mr̄imoniū affiniū vel ꝓsan guineoꝝ ē illicitū. g̃ de eo pōt eē accusatio. Q Ute ri⁹ videt q̄ in tali causa nō sit ꝑcedendū p testes sicut in alīs causis: quia in alīs causis adducunt ad testificādū quicūq̄ sūt oī exceptiōe maiores. sed hic nō admittūt extranei q̄uis sint oī excepti one maiores. g̃ ꝛc. ¶ ℞. testes suspecti de priuato odio vel amore a testimonio repellunt. sed maxie possunt ꝑpinqui esse suspecti de amore respectu vnius partis: ꝛ odio ad partē alterā. g̃ nō ē audiē dum eoꝝ testimoniū. ¶ ℞. matrimoniū ē fauo rabilius q̄ alie cause in quib⁹ de reb⁹ pure corpo ralibus agit. sed in illis nō pōt esse idez accusato ꝛ testis. g̃ nec in matrimonio: ꝛ ita videt q̄ nō cō uenienter in ista causa per testes procedat. ¶ Sꝫ ℞: testes inducunt in causis ut super his de quib⁹ dubitaī fiat iudici fides. sed ita facienda est iudici fides in causa ista sicut in alīs causis: quia nō de bet precipitare sententiā de eo qđ nō ꝓstat. g̃ pro cedēdū ē hic ex testibus sicut in alīs causis. Q ñ deo dicendū ad ꝑmā gōnē q̄ cū ois ꝓcubit⁹ ꝓter legitimū matrimoniū sit peccatū mortale: qđ ec

cleſia oibus modis impedire conat: ad ipſã ptinet eos inter quos nõ poteſt eſſe verꝰ mr̃imoniũ ſepare: ⁊ precipue ꝓſanguineos ⁊ affines qui ſine inceſtu ꝓhere nõ poſſũt carnaliter. ¶ Ad pmũ g̃ dicendum q̃ q̃uis eccleſia dono ⁊ auctoritate dña fulciatur: tñ in q̃tũ eſt hominũ ꝓgregatio aliquid ex defectu hũano in actib⁹ eius ꝓuenit qõ nõ ẽ diuinũ: ⁊ iõ illa ꝓiũctio que fit in facie eccleſie impedimentũ ignorantis nõ habet inſepabilitatẽ ex auctoritate diuina: ſed ẽ ꝓ auctoritatẽ diuinã erroꝛe hũano inductã que excuſat a peccato cũ ſit erroꝛ facti q̃diu manet: ⁊ ꝓpter hoc qñ ipedimẽtũ ad notitiã eccleſie venit: debet p̃dictã ꝓiũctioẽz ſeparare. ¶ Ad 2m dicendũ q̃ illa que ſine peccato eẽ ñ poſſũt: nulla p̃ſcriptione firmant: q̃ ut Innocentius dicit: Diuturnitas tp̃is nõ minuit peccatuz ſed auget: nec ad hoc facit aliq̃d fauoꝛ mr̃imonij: qõ inter illegitimas ꝑſonas eẽ nõ poterat. ¶ Ad itiũ dõm q̃ res inter alios acta alij nõ p̃iudicat in foro ꝓtentioſo. vnde q̃uis vn⁹ frater repellat a mr̃imonio vnius ſoroꝛ ex cã ꝓſanguinitatis: nõ ꝓpt hoc ſepat eccleſia aliud mr̃imoniuz: qõ nõ accuſatur: ſed in foro ꝓſcientie nõ oporꝛet q̃ ſemper obligẽt ad hoc alius frater ad dimittendũ vxorẽ ſuam: q̃ frequent tales accuſationes ex maliuolẽtia proceduꝛ: ⁊ per falſos teſtes ꝓbant. vñ nõ oz q̃ ꝓſcientiã ſuã informet ex his que ſũt circa aliõ mr̃imoniũ facta. ſed diſtinguẽdũ videt in hoc: q̃ aut habet certam ſcientiã de impedimẽto matrimonij: aut opinõez: aut neutꝛ. ſi pmo mõ: nec exigere nec reddere debitũ debet. Si ſecũdo oz reddere ſed nõ exigere. Si tertio põt ⁊ reddẽ ⁊ exigẽ Ad ſecũdã. q. dicendũ q̃ accuſatio ad hoc ẽ inſtituta ne aliquis ſuſtineat quaſi inocẽs qui culpã habet ſicut aũt ex ignorantia facti ꝓtingit q̃ aliquis hõ reputat inocens qui in culpa ẽ: ita ex ig̃tia alicuⁱ circũſtantie ꝓtingit q̃ aliquod factum r̃putat licitũ qõ illicitũ ẽ: ⁊ iõ ſicut hõ accuſat qñ qz ita ⁊ factũ ipſũ accuſari põt: ⁊ ſic mr̃imonium excuſat qñ ꝓpter ig̃rantiã impedimẽti eſtimat legitimũ qõ eſt illegitimũ. ¶ Ad pmũ g̃ dicenduz q̃ obligatio ad penã talionis habet locũ: qñ accuſat ꝑſona de crimine quia tũc agit ad punitionez eⁱ: ſed qñ accuſat factũ: tũc nõ agit ad penã facientis: ſed ad impediendũ hoc qõ ẽ illicitũ: ⁊ iõ i matrimonio accuſatoꝛ nõ ſe obligat ad aliquã penã ſed talis accuſatio põt ⁊ vbo ⁊ ſcripto fieri: ita q̃ exp̃mat ⁊ ꝑſonã accuſans mr̃imoniũ qõ accuſat: ⁊ impedimentũ ꝓpt qõ accuſat. ¶ Ad 2m dõ q̃ extranei nõ poſſũt ſcire ꝓſanguinitatẽ: niſi p conſanguineos de quib⁹ ꝓbabiliꝰ ẽ q̃ ſciant. vñ quãdo ipſi tacẽt ſuſpicio habet ꝯ extraneũ: q̃ ex maliuolentia ꝓcedat niſi p ꝑſanguineos ꝓbare voluerit: vñ repellit ab accuſatione qñ ſũt ꝓſanguinei qui tacent ⁊ p q̃ſ ꝓbare nõ põt. ſz ꝓſanguinei q̃tũ cũqz ſint ꝓpinqui nõ repelluntur ab accuſatioẽ qñ accuſat mr̃imoniũ ꝓpter aliqõ impedimentuz ꝓpetuũ quod impedit ꝯhendũ ⁊ dirimit ꝯctũ: ſed qñ accuſat ex hoc q̃ dicit nõ fuiſſe ꝓtractũ: tunc parentes tanq̃ ſuſpecti ſũt repellendi niſi ex parte illius qui ẽ inferioꝛ dignitate ⁊ diuitijs de quib⁹ ꝓbabiliꝰ eſtimari põt q̃ libenter vellent q̃ mr̃imoniũ ſtaret. ¶ Ad tertiũ dicendũ q̃ cũ mr̃imoniũ nondũ eſt ꝓtractũ ſed ſponſalia tm̃ nõ pot accuſari: qz nõ accuſat qõ nõ eſt: ſed poteſt denũciari impedimentũ ne matrimoniũ ꝯhatur. ¶ Ad q̃r tũ dicẽdũ q̃ ille qui p̃mo tacuit qñqz auditur poſtea ſi velit mr̃imoniũ accuſare: qñqz repellit: qõ patet ex decretali que ſic dicit: Si poſt ꝯctũ mr̃imoniũ aliquis apparet accuſatoꝛ cũ nõ ꝓdierit i publicum q̃ ſm ꝓſuetudinez in eccl̃ijs edebatur vtrũ vox ſue debeat accuſationis admitti: merito queri põt. Sup q̃ rñdem⁹: q̃ ſi tpe denũciationis premiſſe is qui iam ꝓiũctus impedit extra dioceſiz exiſtebat vel alias denũciatio ad eⁱ nõ potuit notitias pueniꝛe: utputa ſi nimie infirmitatis feruoꝛe laboꝛans ſane mentis patiebat exiliũ. vel in annis erat tam teneris cõſtitut⁹ q̃ ad ꝓhenſionez taliũ eius etas ſufficere nõ valebat: ſeu alia cauſa legitima fuerit impedit⁹: eius accuſatio debet audiri: alioquin tanq̃ ſuſpect⁹ eẽt ꝓculdubio repellẽdus: niſi iuramẽto firmauerit qõ poſt dixerit: ea q̃ obieceẽt ⁊ ad hⁿ ex malicia ñ ꝓcedat. ¶ D. iij. q. dõ q̃ in hac cauſa oz q̃ p teſtes veritas pateſiat ſicut ⁊ in alijs: tñ vt iuriſte dicũt in hac cã multa ſpãlia inueniũt. ſ. q̃ idem põt eẽ accuſatoꝛ ⁊ teſtis ⁊ q̃ nõ iuraꝛ de calumnia cũ ſit quaſi cauſa ſpũalis: ⁊ q̃ conſanguinei admittũtur ad teſtificãdum: ⁊ q̃ nõ obſeruat oino oꝛdo iudiciarius: q̃ tali denũciatione facta ꝓtumax põt excõicari lite nõ ꝓteſtata: ⁊ valet hoc teſtimoniũ de auditu: ⁊ p⁹ publicationẽ teſtium teſtes poſſũt induci: ⁊ hoc totum eſt vt pctm̃ impediat qõ in tali ꝓiunctioẽ eẽ põt. ⁊ p hoc pz ſolutio ab obiecta. ¶ Aliud etiã nõ eſt pertermittẽduz ꝛc. totũ eſt abꝛogatuz p noua iura: ſz etiã grad⁹ conſanguinitat⁹ ⁊ affinitat⁹ ſũt reſtricti vſqz ad graduz quartũ. ¶ Et ẽ ſciendũ q̃ eccl̃ia ꝛc. Sciendum q̃ cũ eccleſia non intendat ꝓuare aliquem iure ſuo ſi decepta p falſos teſtes ſepauerit matrimoniuz altera ꝑſonaruz expoliata vi: iuſte debet ei fieri reſtitutio: etiã ſi altera votuz emiſiſſet religionis: ita tñ q̃ ei nõ liceret petere debitum ſed ſoluz reddere. quãdo autez mulier ad reintegrationem mr̃imonij agit: diſtinguendum eſt: q̃ ſi agit petitoꝛio: vt ſcilicet ei deꝭ aliquis vir: quia cum ea cõtraxit anteq̃ fiat reſtitutio tractabitur de exceptione ex parte mariti ꝓpoſita. ſi aũt agat poſſeſſoꝛio primo reſtituendus eſt ſibi vir q̃ exceptio p̃dicta tractetur: ⁊ eadez ratio eſt ſi vir agat Sed excipiunt ab vtroq̃ cõmuniter quiq̃ caſus Primus eſt quãdo vir excipiendo ꝓponit publicam fornicatioẽm vxoꝛis. Secundus qñ ꝓponit

gradū ꝓsanguinitatis iure diuino ꝓhibitū: tamē si differat oz fieri restitutionē p sententiā: ꝛz ille ñ tenebit reddere debitū si habeat ꝓsciam de ꝓsanguinitate predicta. Tertiꝰ si obꝟciat exceptio rei preiudicate a q̄ nō est appellatio. Quartꝰ qñ ē tāta seuitia viri q̄ nō pōt sufficiens cautio adhibēi puta q̄ vir ꝓsequit vxorē odio capitali. Quintuꝫ ē qñ ille qui agit spoliauit alium sine causa.

Distinctio. XXXXII.

Am de spiritu

ali cognatione ⁊c. Postq̄ ꝺterminauit magister de carnalis ꝓpinquitatis ꝺimēto: hic determinat de impedimento spiritualis ꝓpinquitatis. Et diuidit in ptes duas In ꝓma oñdit quō spūalis cognatio matrimoniū impediat. In secūda inquirit vtꝛ secunde nuptie sint licite: ibi Sciendū ē q̄ nō solū ⁊c. Prima in duas. In ꝓma distinguit ꝓpinquitatē spūalē a carnalib⁹: de quib⁹. s. actū ē. In secūda ꝓsequit de ꝓpiq̄tate spūali: ibi Spirituales filij ⁊c. Et hec ꝓs diuidit in duas. In ꝓma oñdit vñ spūalis ꝓpinq̄tas ꝟ ꝺhat. In secūda oñdit quō mr̄imoniū impediat ibi Qꝺ aūt ꝓpat vel cōiter ⁊c. Et hec in duas. In ꝓma oñdit quō impedit mr̄imoniū ꝓpinquitas spūalis quā aliqua ꝓsona directe ꝺhit q̄ assilatur ꝓsanguinitati. In 2ª quō impediat mr̄imoniū illa que indirecte ex vxore in viꝛ redūdat p modū cuiusdā affinitatis vel eꝝ: ibi Solet etiā q̄ri ⁊c. Prima i duas. In ꝓma oñdit qñ spūalis cognatō impediat mr̄imoniū inter ꝓpatrē spūalē ⁊ matrē nālem: aut ecōuerso. In 2ª oñdit qñ mr̄imoniuꝫ impediat int filios spūales ⁊ nāles: ibi Qꝺ autez spūales vel adoptiui ⁊c. Prima in duas. In ꝓma oñdit qñ spūalis cognatio mr̄imoniū p̄cedēs ipediat matrimoniū ꝝhendū: ⁊ ꝺirimat ꝝctū int cōpatrē ⁊ cōmatrē: nō aūt si sequat. In 2ª obꝟcit in ꝝriū: ⁊ soluit: ibi His aūt obuiare videt ⁊c. Qꝺ aūt spūales ⁊c. Hic oñdit qñ impedit matrimoniū int plem spūalē ⁊ nālem vnⁱ⁹ hois. Et circa hoc duo facit: ꝓmo ꝓbat ꝓpositū: 2º inquirit vtrū hec ꝓbatio se extendat ad fratres nāles ꝟ spiritualis plis: q̄. s. possint copulari filꝫ nālib⁹ spūalis patris: ibi Hoc aūt quidā volūt ⁊c. ¶ Solet etiā queri ⁊c. Circa hoc duo facit. Primo oñdit q̄ spūalis cognatio transit a viro in vxorē. ‖ 2º inquirit vtꝛ possint fil spūalit effici parentes alicuius ꝓlis: ibi Solet etiam queri ⁊c. ¶ Qꝺ. j.

Ic est triplex qꝺ. ¶ Prima de cognatione spūali ¶ Secūda de legali. ¶ Tertia de secūdis nuptijs. Circa ꝓmū q̄rūt tria. ¶ Primo vtꝛ spūalis cognatio matrimoniū impediat. ¶ Secūdo ex qua causa contrahat. ¶ Tertio inter quos ꝓtrahat.

D primū sic proce

dit: Videt q̄ spūalis cognatio mr̄imoniū nō impediat. nihil. n. impedit mr̄imoniū qꝺ nō ꝝriat alicui bono matrimonij. ꝛz spūal cognatio nō ꝝriat alicui bono mr̄imonij. g̈ nō impedit matrimoniū. ¶ ℞. ꝓpetuū impedimentū matrimonij nō pōt stare simul cū matrimonio. sed cognatio spūlis stat simul aliq̄n cū mr̄imonio: ut in lr̄a ꝺr̄: sicut cū aliquis in casu necessitatis filiū suū baptiçat: quia tūc fit vxori sue spūali cognatione ꝓiūctus: nec tñ matrimoniū sepat. g̈ spūal cognatio matrimoniū nō impedit. ¶ ℞. vnio spūs nō transit in carnē. sed mr̄imoniū ē carnalis ꝓiūctio g̈ cū cognatio spūalis sit vnio spūs: nō pōt trālire ad matrimoniū impediendū. ¶ ℞. ꝝioꝛ nō sūt idem effectus. sed spūalis cognatio vr̄ esse ꝝria disparitati cultus: cū spūalis cognatio sit ꝓpinq̄tas ꝓueniens ex ꝺatione sacramenti vel tentione ad idem: ꝺispitas aūt cultꝰ ꝓsistit in sacramenti carētia: ut ꝓus ꝺictū est. cū g̈ ꝺispitas cultꝰ matrimonium impediat: vr̄ q̄ spūalis cognatio non habeat hūc effectū. ¶ Sed ꝰ q̄to aliq̄ꝺ vinculū ē sanctiꝰ tanto est magis custodiendū. sed vinculū spirituale ē sanctius q̄ corꝓale. g̈ cū vinculū ꝓpinquitatiꝫ corꝓoralis mr̄imoniū impediat: vr̄ etiā q̄ spūaliꝫ cognatio idem faciat. ¶ ℞. in mr̄imonio ꝓiūctio aiaꝛ ē ꝑncipalioꝛ q̄ ꝓiūctio corꝓoꝛ: qꝛ precedit ipsam. g̈ multo foꝛtius spiritualis cognatio matrimoniū impedire pōt q̄ carnalis. ℞ ꝺeo: ꝺicēdū q̄ sicut p carnis ꝓpagationē hō accipit eē nāe: ita p sacr̄a accipit eē spūale gr̄e. vñ sicut vinculū qꝺ ex carnis ꝓpagatione ꝝhit ē nāle hoi inq̄tū ē res quedā nāe: ita vinculū qꝺ ꝝhit ex sacramentoꝛuꝫ susceptione ē q̄ꝺāmꝺ nāle alicui inq̄tū est mēbꝛ ecclesie. ⁊ iꝺ sicut carnalis cognatio impedit mr̄imoniū: ita spūalis ex eccl̄ie statuto. tñ ꝺistinguendū est de spirituali cognatiōe: qꝛ aut p̄cessit mr̄imoniū: aut sequit. si p̄cessit impedit ꝝhenduꝫ ⁊ ꝺirimit ꝝctum. si sequit tūc nō ꝺirimit vinculum matrimonij. sed q̄tum ad actū mr̄imonij ē ꝺistinguēꝺū: qꝛ aut spūalis cognatio inducit cā necitatis: sicut cū pater baptiçat puerꝛ in articulo mortꝭ ⁊ tūc nō impedit actū mr̄imonij ex neutra parte aut inducit extra casum necessitatis: ex ig̈rantia tamē: ⁊ tūc si ille ex cuius actu inducit diligentiaꝫ adhibuit: ē eadem rō sicut ⁊ de ꝓmo: aut ex iꝺustria extra casū necessitatis: ⁊ tunc ille ex cuⁱ⁹ actꝰ inducit amittit ius petendi ꝺebitū: sed tamē ꝺebꝫ reddere: quia ex culpa eius nō ꝺꝛ aliquod icōmodum alius repoꝛtare. ¶ Ad ꝓmū g̈ ꝺicendū q̄ q̄ uis spūalis cognatio nō impediat aliq̄ꝺ de ꝑncipalibus bonis matrimonij: tamē impedit aliq̄ꝺ de secundarijs bonis qꝺ est amicitie multiplicatio: quia spūalis cognatio ē sufficiēs rō amicitie per se vnꝺ oporꝛtet q̄ ad alios p mr̄imoniū familiaritas

ꝛ amicicia querat. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ mr̄imoni
um ē ꝑpetuū vinculū: ꝛ iō nullū impedimētū su
pueniēs pōt ipsū dirimē: ꝛ sic qñqꝫ ꝓtingit ꝙ mr̄i
moniū ꝛ mr̄imonꝫ impedimentū stāt simul: non
aūt si impedimentū p̄cedat. ¶ Ad tertiū dicēdū
ꝙ in matrimonio nō tm̄ ē ꝓiūctio coꝛpalis sꝫ etiā
spūalis: ꝛ iō ꝑpinquitas spūs ei impedimentum
pstat: sine hoc ꝙ ꝑpinquitas spūal' trāsire ꝺbeat
in carnalem. ¶ Ad q̄rtū dicendū ꝙ nō ē incōue
niēs ꝙ duo ꝯria adinuicem ꝯrient eidē sicut ma
gnū ꝛ paruū equali: ꝛ sic diſpitas cult' ꝛ spūalis
cognatio matrimonio repugnant: quia in vno ē
maioꝛ distantia: in altero maioꝛ ꝑpinquitas q̄
mat. monioū requirat: ꝛ iō ex vtraꝫ ꝑte matri
moniū impedit.

Ad secūdum sic pro
cedit: Videt ꝙ p solū baptismū spūalis ꝑ
pinquitas ꝯhat. sicut. n. se habet cōgnatio coꝛpo
ralis ad coꝛpoꝛalem generationē: ita spūalis ad
spiritualem. sed solus baptism' ꝺr̄ spūalis genera
tio. g̃ p solū baptismū ꝯhitur spūalis cognatio: si
cut per solā generationē carnalē cognatio carnal'
¶ ℟. sicut in ꝓfirmatione imꝓimit̄ caracē: ita
in ordine. sed ex suſceptione ordinis nō sequitur
spūalis cognatio. g̃ nec ex ꝓfirmatiōe: ꝛ sic solū ex
baptismo ℟. sacrāmēta sūt dignioꝛa sacr̄alib': ſ
sed ex quibusdā sacramentis spiritualis cognatō
nō sequit̄ sicut patet in extrema vnctione. g̃ mul
to minus ex cathecismo: ut quidā dicūt. ¶ ℟. in
ter sacrāmētalia baptismi mlta alia ꝓeter cathe
cismū numerāt: ut patz. ē. dis. vj. g̃ ex cathecismo
nō magis ꝯhit̄ spūalis cognatio q̄ ex alīs. ¶ ℟.
oꝛo nō est min' efficax ad ꝓmouendū in bonū q̄
instructio siue cathecizatio. ſed ex oꝛone nō ꝯhit̄
spūalis cognatio. g̃ nec ex cathecismo. ¶ ℟. istru
ctio que fit baptizatis p ꝓdicationē nō min' valet
q̄ illa que fit nōdū baptizatis. ſed ex ꝓdicatiōe nō
ꝯhit̄ aliqua spūalis cognatio. g̃ nec ex cathecismo
¶ Sed ℟. ij. Coꝛ. xiij. In chr̄isto iesu p euangeliū
ego vos genui. ſed spūalis generatio causat spūa
lem cognationē. g̃ ex ꝓdicatione euangelij ꝛ in
structione fit spūalis cognatio: ꝛ nō solū ex baptis
mo. ¶ ℟. sicut p baptismū tollit̄ peccatū originā
le: ita p pnias actuale. g̃ sicut baptisma causat spi
ritualē cognationē: ita ꝛ pnia. ¶ ℟. pater nomē
cognationis ē. ſed p pniam ꝛ doctrinā ꝛ pastoꝛa
lem curā ꝛ multa huiusmōi aliqꝫ dr̄ alteri spūal'
pater. g̃ ex multis alīs ꝓeter baptismū ꝛ ꝓfirma
tionē spūalis cagnatio ꝯhit̄. Q̃ñdeo dicendū ꝙ
circa hoc ē triplex opinio. quidā. n. dicūt ꝙ spūal'
regeneratio sicut p septiformē spūs sancti gratiaꝫ
dat: ita per septem efficit̄ incipiendo a ꝑmo pabu
lo salis sacramenti vsqꝫ ad ꝓfirmationē p episco
pum factam. ꝛ p qōlibet hoꝛ septē spūalis cogna
tio ꝯhit̄. sed illud nō videt̄ rōnabile: qꝛ cognatio
carnalis nō ꝯhit̄ nisi per actū generationis ꝑpletū
vnde etiā affinitas nō ꝯhit̄ nisi sit facta ꝑiūctio se
minū ex qua pōt sequi carnalis generatio. spūalis
aūt generatio nō ꝑficit̄ nisi p aliqꝺ sacr̄m: ꝛ ideo
incōueniēs ē ꝙ spūalis cognatio ꝯhat̄ nisi p aliqꝺ
sacramentū. ꝛ iō alij dicūt ꝙ p tria tm̄ sacramēta
spūalis cognatio ꝯhat̄. ſ. p cathecismū: baptimū:
ꝛ ꝓfirmationē. sed isti ꝓpriam vocē vident igno
rare: quia cathecism' nō est sacr̄m sed sacrāmēta
le. Et iō alij dicūt ꝙ tantū p duo sacrāmēta. ſ. per
baptismū ꝛ ꝓfirmationē: ꝛ hec opinio ē cōmuni
oꝛ: tm̄ de cathecismo quidā hoꝛ dicūt ꝙ ē debile
impedimētū qꝺ impedit ꝯhendū sed nō dirimit
mr̄imoniū ꝯctū. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū ꝙ duplex
ē carnalis natiuitas. Prima in vtero in q̄ adhuc
id quod natū ē: est adeo debile ꝙ nō possit extra
exponi sine periculo: ꝛ huic natiuitati siſat rege
neratio p baptismū in quo regenerat̄ aliquis ad
huc q̄si fouendus intra vteꝛ ecclesie. Secūda est
natiuitas ex vtero quando iā id qꝺ natū erat in
vtero tātū roboratū erat ꝙ pōt sine piculo expo
ni exterioꝛib' q̄ nata sūt coꝛrūpere: ꝛ huic simulat
ꝓfirmatio p quā hō roboꝛat' exponit̄ in publicū
ad ꝓfessionē nois chr̄isti: ꝛ iō ꝓgrue p vtrūqꝫ isto
rū sacramentoꝛ ꝯhit̄ spūalis cognatio. ¶ Ad 2m
dicendū ꝙ p ordinis sacramentū nō fit aliq̄ rege
neratio: sed quedā ꝓmotio ptātis: ꝛ ꝓpterea mu
lier nō suſcipit ordinē: ꝛ sic nō pōt ex hoc aliqꝺ i
pedimentū pstare matrimonio: ꝛ iō talis cogna
tio nō cōputat̄. ¶ Ad 3m dicendū ꝙ in cathecis
mo fit quedā ꝓfessio futuri baptismi: sicut i spō
salibus fit q̄dam sponsio futuraꝫ nuptiaꝫ. vnꝺ
sicut in spōsalib' ꝯhit̄ q̄dā mot' ꝓpinq̄tatis: ita ꝛ
in cathecismo ad min' impediēs ꝯhendū: ut q̄dā
dicūt: nō aūt in alīs sacramentis. ¶ Ad 4m dꝺ
ꝙ talis ꝓfessio fidei nō fit in alīs sacramentalib'
baptismi sicut in cathecismo: ꝛ iō nō ē silis ratio
¶ Et silr dꝺ ad quintū de oꝛōne: ꝛ ad sextū de ꝑ
dicatione. ¶ Ad septimū dicendū ꝙ apl's eos ad
fidem instruxerat p modū cathecismi: ꝛ sic aliq̄
mō talis instructio habebat ordinē ad spūalez co
gnationē. ¶ Ad octauū dicendū ꝙ p sacr̄m' peni
tētie nō ꝯhit̄ ꝓprie loquēdo spūalis cognatio. vñ
filius sacerdotis pōt ꝯhere cū illa quā sacerdos in
ꝓfessione audit: alias filius sacerdotis nō inueni
ret in tota vna ꝓchia mulierē cū qua ꝯhēt. nec
obstat ꝙ p penitentiā tollit̄ peccatū actuale: qꝛ hꝰ
ñ ē p modū generatiōis sꝫ magis p modū sanatiōis
sed tm̄ p pniam ꝯhitur q̄dā fed' inter sacerdotē
ꝛ mulierem ꝓfitentē sile cognationi spūali: ut tm̄
peccet eam carnaliť cognoscens ac si eēt sua spūa
lis filia: ꝛ hoc iō qꝛ maxima familiaritas ē inter
sacerdotē ꝛ ꝓfitentē: ꝛ ex hoc ista ꝓhibitio ē in
ducta ut tollat̄ peccandi occasio. ¶ Ad. ix. dicen
dū ꝙ pater spiritualis dicit̄ ad silitudinē p̄is car
nalis. pater aūt coꝛpalis: ut dicit pḥus in 8° Ethi.

tria dat eē: nutrimentū: ⁊ instructionē: ⁊ iō spiritualis pat̄ aliq̄s alicui⁹ dī rōe alicui⁹ hoꝝ triū: tñ ex hoc q̄ ē spūalis pater nō habet cognationē spiritualem nisi ꝓueniat cū patre ḡtū ad generationem p quā ē esse. ⁊ sic etiā pōt solui. viij. quod p̄cessit.

AD tertium sic proce
dit: Uī q̄ cognatio spūalis nō ꝯhat inter suscipientē sacrm baptismi ⁊ leuantē ō sacro fonte: quia in generatione carnali ꝯhit ꝓpīquitas solū ex pte ei⁹ cui⁹ semine generat̄ ꝓles: nō aūt ex p̄te eius q̄ puerū natū suscepit. ḡ nec spūalis cognatio ꝯhitur inter eū q̄ suscipit de sacro fonte: ⁊ euꝫ qui suscipit. ¶ ℟. ille qui i sacro fonte leuat anadocus a Dio dī: ⁊ ad eius officiū spectat puerū instruere. sed instructio nō ē sufficiēs cā spūalis cognationis: ut dictū ē. ḡ nulla cognatio ꝯhit inī eū ⁊ illū qui de sacro fonte leuat. ¶ ℟. pōt ꝓtingere q̄ aliquis leuet aliquē de sacro fonte añq̄ ipe sit baptiz̄at⁹. sed ex hoc nō ꝯhit aliq̄ spūalis cognatō qz ille qui nō ē baptiz̄at⁹ nō ē capax alicui⁹ spūalitatis. ḡ leuare aliquē de sacro fonte nō sufficit ad cognationē spūalem ꝯhendā. ¶ Sed ꝯ ē diffinitio spūalis cognatiōis supra inducta: ⁊ auctoritates que ponūt in lr̄a. ¶ Alteri⁹ videt q̄ spūalis cognatio nō trāseat a viro in vxorē: qz spūalis vnio ⁊ corpalis sūt dispate ⁊ diuersoꝝ generū. ḡ mediāte carnali ꝓiūctione que est inī virū ⁊ vxorē: ñ trāsit ad spūalem cognationē. ¶ ℟. magis ꝓueniūt in spūali generatione q̄ ē cā spūalis cognationis pater ⁊ mater spūalis q̄ vir qui ē pater spūalis: ⁊ vxor. sed pater ⁊ mater spiritualis nullā ex hᵒ cognationē spiritualem ꝯhūt. ḡ nec vxor ꝯhit aliq̄ cognationē spūalē ex hoc q̄ vir eius sit pater spiritualis alicui⁹. ¶ ℟. pōt ꝓtingere q̄ vir ē baptiz̄atus ⁊ vxor nō ē baptiz̄ata: sicut q̄ñ vn⁹ ē ab infidelitate ꝓuersus sine alteri⁹ ꝓiugis ꝓuersiōe. ſz spūal cognatio nō pōt puenire ad nō baptiz̄atū. ḡ non transit semp de viro ad vxorez. ¶ ℟. vir ⁊ vxor possūt aliquē simul de sacro fonte leuare. si ḡ spiritualis cognatio a viro transiret in vxorē: seq̄ret q̄ vterq̄ ꝓiugū cēt bis pat̄ vel mater spūalis eiusdem: qō est icōueniens. ¶ Sed ꝯ: bona spūalia magis multiplicabilia sūt q̄ corpalia. sed ꝓsanguinitas corpalis viri trāsit ad vxorē p affinitatem. ḡ multomagis spūalis cognatio. ¶ Alteri⁹ vī q̄ nō transeat ad filios carnales patris spūalis: qz spirituali cognationi nō assignant gradus. cēnt autem grad⁹ si transiret a pr̄e in filiū: qz ps̄ona generata mutat gradū: ut. ē. dictū ē. ḡ nō trāsit ad filios carnales pr̄is spiritualis. ¶ ℟. pat̄ eodē gradu attinet filio: ⁊ frater fratri. si ḡ spūalis cognatio trāsit a patre in filiū: eadem rōne trāsibit a fratre in fratrem: qō falsum ē. ¶ Sed ꝯ: ē qō in lr̄a ꝓbat̄ pari auctoritate. ℟ñdeo dicendū ad ꝑmaz qōnē q̄ sicut in generatiōe carnali aliquis nascit ex p̄re ⁊ matre: ita in generatione spūali aliquis renascit filius dei sicut patris: ⁊ eccl̄ie sicut matris. sicut aūt ille qui sacramentū ꝓfert gerit ps̄onā dei cui⁹ instrumentū ⁊ minister ē: ita ille qui baptiz̄atū suscipit de sacro fonte aut ꝓfirmandū tenet ps̄onā eccl̄ie vnde ad vtrūq̄ spūalis cognatio ꝯhit. ¶ Ad ꝑm⁹ ḡ dicēdū q̄ nō tm̄ pr̄ ex cui⁹ semine gnātur ꝓles hz cognationē carnalē ad natū: ſz etiā mr̄ q̄ mām mīstrat: ⁊ in cui⁹ vtero generat̄: ⁊ ita etiā anadoc⁹ qui baptiz̄andū vice tot⁹ eccl̄ie offert ⁊ suscipit ⁊ ꝓfirmandū tz: spūalē cognationē ꝯhit. ¶ Ad 2ᵐ dicendū q̄ nō rōne instructiōis debite: ſz rōne'generationis spūalis ad quā coopat̄ spūalem cognationē ꝯhit. ¶ Ad 3ᵐ dicendū q̄ nō baptiz̄at⁹ non pōt aliquē leuare de sacro fonte cū nō sit mēb: uꝫ eccl̄ie cui⁹ typū gerit in baptismo suscipiēs: q̄uis possit baptiz̄are qz ē creatura dei cui⁹ typuꝫ gerit baptiz̄ās. nec tñ aliquā cognationē ꝯhere spūalē pōt: qz est expers spūalis vite in quā hō ꝑmo p baptismū renascit. ¶ Ad secundā. q. dō q̄ aliq̄s pōt alicui⁹ fieri ꝓpr̄ duplicit̄. Uno mō p actū alterius q̄ baptiz̄at: vl̄ in ipso baptismo suscipit filiū ei⁹: ⁊ sic cognatio spūalis nō transit a viro in vxorē nisi forte ille sit filius vxoris: qz tūc vxor directe ꝯhit cognationē spūalem sicut ⁊ vir. Alio mō p actuꝫ ꝓpriū sicut cū leuat filiū alteri⁹ de sacro fonte: ⁊ sic cognatio spūalis trāsit ad vxorē quā iā carnaliter cognouit: nō aūt si nōdū sit ꝓsūmatū matrimoniū qz nōdū effecti sūt vna caro: ⁊ hoc ē p modū cuiusdā affinitatis: vñ etiā pari rōne videt trāsire ad mulierē que ē carnalit̄ cognita q̄uis nō sit vxor. vñ v̄sus. Qui mihi vel cui⁹ mea natū fonte leuauit. Dec mea cōmat̄ fieri mea nō valet vxor. Siqua mee natū nō ex me fonte leuauit. Dāc p̄fata mee nō inde vetaboꝝ habere. ¶ Ad ꝑmū ḡ dicendū q̄ ex hoc q̄ sūt diuersoꝝ generū vnio spiritualis ⁊ corpalis pōt excludi q̄ vna nō ē altera nō aūt q̄ vna nō possit eē cā alteri⁹: qz eoꝝ q̄ sūt in diuersis generib⁹: vnū q̄nq̄ ē cā alteri⁹ vel p se vel p accīns. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ pr̄ spūalis ⁊ mr̄ spūalis eidē nō ꝓiūgūt̄ in generatione spūali nisi p accidēs qz vn⁹ ad hoc p se sufficeret. vñ nō oz q̄ ex hoc aliqua cognatio spūalis inī eos nascat quin possit eē inī eos matrimoniū. vñ v̄sus. Un⁹ semper erit ꝓpatꝝ spūalis. Alter carnalis nec fallit regula talis. sed p mr̄imoniū fit vir ⁊ vxor vna caro p se loquēdo: ⁊ iō nō ē sile. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ si vxor nō sit baptiz̄ata nō ꝓueniet ad eā spūalis cognatō ꝓpter hoc q̄ nō ē capax nō ex hoc q̄ nō possit p matrimoniū traduci spiritualis cognatio a viro i vxorē. ¶ Ad 4ᵐ dō q̄ exq̄ inī patrē spūalem ⁊ mr̄ez ñ ꝯhit aliq̄ cognatio nihil ꝓhibz quin vir ⁊ vxor simul aliquē de sacro fonte leuarēt: nec ē incōueniens q̄ vxor ex diuersis causis efficiat bis mr̄ spūalis eiusdē: sicut ⁊ pōt eē q̄ ē affinis ⁊ ꝓsangui

nea eiusdē p̄ carnalē ꝓpinquitatē. ¶ Ad tertiaz q. dō q̄ filius ē aliq̄d p̄ris: z ñ ecōuerso: ut dicit in 8° Ethi. z iō spūalis cognatio transit a patre in filiū: sed nō ecōuerso: z sic pz q̄ sūt tres spūales cognationes. vna que dī spūalis paternitas que ē inter patrē spūalem z filiū spiritualē. Alia que dicitur cōpaternitas que ē inī patrē spiritualē z carnalem eiusdē. Tertia aūt dī spūalis frāternitas: q̄ ē inter filiū spūalē z filos carnales eiusdē p̄ris: z q̄libet haꝛ impedit ꝯhēdū matrimoniū z dirimit ꝯctū. ¶ Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ ꝑsona addita per carnis ꝓpagationē facit gradū respectu illi' ꝑsone que eodē gnē attinet: nō aūt respectu eoꝝ q̄ attinent in alio genere: sicut filius attinet in eodem gradu vxori patris in quo z pater: q̄uis alio genere attinentie. spiritualis aūt cognatio ē alterius generis q̄ carnalis: z iō nō in eodē gradu attinet fili' spiritualis filio nāli p̄ris sui spiritualis in quo attinet ei pat̄ eius: q̄ mediante cognatio spiritualis trāsit z ita nō oz q̄ spūalis cognatio habeat graduz. Ad 2m̄ dō q̄ frater nō est aliquid fratris: sicut filꝰ ē aliquid patris. sed vxoꝛ ē aliquid viri cū q̄ effca ē vnū coꝛpus: z iō a fratre in fratrē nō transit siue sit ante genitus siue post frāternitatē spūalem.

Questio. II.

DEinde queritur de cognatione legali que ē p adoptionē. Et circa hoc q̄runt tria Primo de adoptiōe. Secundo vtꝛ ex adoptione ꝯhat aliq̄d vinculum impediens matrimoniū. Tertio inter q̄s ꝑsonas contrahat.

AD primū sic ꝓceditur: Uidet q̄ incōueniēt adoptio differiat. Adoptio ē extranee ꝑsone in filiū vel nepotem: vel deinceps legitima assumptio. filꝰ. n. ōbet esse subditus patri. sed aliq̄n̄ ille qui adoptat nō transit in potestatē p̄ris adoptantis. g̃ nō semp p adoptionē aliquis in filiū assumit. ¶ Ꝑ. parētes debent filiꝭ thesauriçare. ij. Coꝛ. xij. sed p̄ adoptans nō oꝑtet q̄ semper adopto thesauriçet: q̄ q̄nq̄ adoptatus nō succedit in bona adoptantis g̃ adoptio nō est assūptio alicui' in filiū. ¶ Ꝑ. adoptio p quā aliquis in filiū assumit similat generationi nāli p q̄ nāliter filius ꝓducit. g̃ cui ꝓpetit nālis generatio filij: ꝓpetit adoptio. sed hoc ē falsū: q̄ ille qui nō ē sui iuris: z qui ē minoꝛ. xxv. annis z mulier nō p̄nt adoptare: q̄ tñ p̄nt nāliter filiū generare. g̃ adoptio nō ꝓꝑie dī assūptio alicui' in filiū. ¶ Ꝑ. assūptio extranee ꝑsone in filiū vī esse necessaria ad supplendū defectū nāliū filioꝝ sed ille qui nō p̄t generare ut spado vel frigidus maxime patit defectū in filiꝭ nālib'. g̃ ei maxime ꝓpetit assumē filiū aliquē: sz nō ꝓpetit adoptare ei. g̃ adoptio nō est assūptio alicui' in filiū. ¶ Ꝑ. in spūali cognatione vbi aliquis in filiū assumit sine carnis ꝓpagatione p̄t indrñter maioꝛ etate effici pater minoꝛis z ecōuerso: q̄ iuuenis p̄t senem baptiçare: z ecōuerso. si g̃ p adoptionē aliq̄s assumit in filiū sine carnis ꝓpagatione: silr posset indifferenē senioꝛ iunioꝛē: vel iunioꝛ senioꝛē adoptare: q̄d nō est verū: z sic idē q̄d p̄ri'. ¶ Ꝑ. adoptatus ñ differt ꝑz aliquē gradū ab adoptāte. g̃ quilibet adoptat' adoptat in filiū: z sic incōueniēt dī q̄d adoptat i nepotē. ¶ Ꝑ. adoptatio ex dilectiōe ꝓcedit: vnde z de' dicit nos p charitatez in filios adoptasse. sz charitas maioꝛ ē habēda ad ꝓximū q̄ ad extraneos. ergo nō dz eē adoptatio extranee ꝑsone: sed magis ꝑsone ꝓpinque. ¶ Rñdeo dōm q̄ ars imitat̄ nām z supplet defectū nāe in illis in q̄bus nā deficit: vnde sic p nālem generationē aliquis filiū ꝓducit: ita p ius positiuū q̄d ē ars eq̄ et boni p̄t aliq̄s sibi assumere aliquē in filiuz ad similitudinē filij nālis z ad supplendū filioꝝ ꝓdictoꝝ defectuz. ꝓpter q̄d p̄cipue adoptatio est introducta: z q̄ assumptio iporꝛtat ꝛminuz a quo ꝓpter q̄d assumens nō ē assumptū: vt in. iij. li. di. v. dictuz est: oz q̄ ille qui assumit in filiū sit ꝑsona extranea. sicut g̃ nālis gnātio habet terminū ad quē scz formā que ē finis generationis: z terminuz a q̄ scilicet formā ꝯriaz: ita generatio legalis hz terminuz ad quē filiū vel nepotē: terminū a quo ꝑsonā extraneā: z sic pz q̄ p̄dicta assignatio ꝓprehendit gen' adoptiōis: q̄ dī legitima assumptio: z terminuz a quo: q̄ dī extranee ꝑsone: z ꝛminū ad quez q̄ dī in filiū vel nepotez. ¶ Ad p̄m̄. g̃ dōm q̄ filiatio adoptiōis ē quedā imitatio filiationis nālis: z ideo duplex ē adoptiōis spēs: vna q̄ ꝑfecte imitatur nālem filiatiōez: z hec vocat̄ abꝛogatio p quā reducit adoptat' in ptātez adoptantis: z sic adoptatus succedit p̄ri adoptāti ex inteſtato: nec p̄t eū p̄ sine culpa ꝓuare q̄rta ꝑte hereditatis. sic aūt adoptari nō p̄t nisi ille q̄ sui iuris ē: qui. s. postq̄ adoptat nō hz ptātem: aut si hz est mancipat': z hec adoptatio nō fit nisi aūcte ꝓncipi. Alia ē adoptatio que imitat̄ nālem filiationē ꝛperfecte q̄ vocatur simplex adoptio p quaz adoptat' nō transit in ptātem adoptātis: vnde magis ē dispositio quedā ad ꝑfectaz adoptionē q̄ adoptio ꝑfecta: z fm hanc p̄t adoptari etiā ille qui nō est sui iuris z sine aūcte ꝓncipis ex aūcte magistrat': z sic adoptat': ñ succedit i bōis adoptātis: nec tenet ei adoptās aliq̄d de bōis suis ī testamēto dimittere nisi velit. ¶ Et p h° pz solutio ad scām. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ generatio naturalis ordinat̄ ad speciē consequendam: z ideo competit omnibus posse naturaliter generare: in quibus natura speciei non est impedita. sz adoptio ordinat̄ ad hereditatis successiōnē: z ideo illis solis cōpetit qui habent potestatez disponendi de hereditate sua: vñ ille q̄ nō ē sui iuris:

vel qui est minor. xxv. annis: aut mulier nō pōt adoptare aliquē nisi ex spāli ꝯcessione ꝓncipis. ¶ Ad 4m dicendū q ꝑ eū qui habet impedimentū ꝓpetuū ad generandū nō pōt hereditas trāsire in posterū. vnde ex hoc ꝑ ꝯ debet illis qui ei succedere debent iure ꝓpinquitatis: ꝛ ideo ei nō cōpetit adoptare sicut nec nālit generare. ꝛ preterea maior ē dolor de filijs amissis q̄ de filijs qui nūq̄ habiti sunt: ꝛ ideo habentes impedimētū generatiōis nō indigent solatio ꝓ carentia filioꝝ sicut illi qui habuerūt ꝛ amiserūt: vel etiā qui hr̄e potuerunt sed aliquo impedimēto accīdentali carent. ¶ Ad. v dicendū q spūalis cognatio ꝯhit ꝑ sacramentum q̄ fideles renascūt in christo in quo nō differt masculus a femina: seruꝰ ꝛ liber: iuuenis ꝛ senex: ꝛ ideo indifferēt quilibet pōt effici pat spūalis alterius sed adoptio fit ꝑ hēditatis successionē ꝛ quandaꝝ subiectionē adoptati ad adoptātē. nō aūt ē ꝓueniens q̄ antiquioꝝ iuueni in cura rei familiaris subdat: ꝛ ideo minor nō pōt adoptare seniorē: sed opōtet fm leges q̄ adoptat ꝰ sit intantū adoptāte iunior q̄ possit eius nālis ē filꝰ. ¶ Ad sextū dicēduꝫ q̄ sicut cōtingit amitti filios: ita ꝛ nepotes: ꝛ ideo cū adoptatio sit inducta ad solatiū filioꝝ amissoruꝫ sicut pōt aliqs ꝑ adoptionē subrogari in locū filij ita in locū nepotis: ꝛ sic deinceps. ¶ Ad septimū dicendū q ꝓpinquus iure ꝓpinquitatis oz succedere: ꝛ ideo nō ꝓpetit ei q ꝑ adoptionē ad successionem deducat. ꝛ si aliquis ꝓpinquꝰ cui nō ꝓpetat successio hereditatis adoptet: nō adoptat inq̄tuꝫ est ꝓpinquꝰ: sed inquātū ē extraneꝰ a iure successionis in bonis adoptantis.

AD secūduꝫ sic proce
dit: Uidet q̄ ex adoptione nō ꝯhat aliq̄ vinculū impediēs mr̄imoniū: q̄ cura spūalis ē dignior q̄ cura cōpalis. sed ex hoc q̄ aliqs cure alicuī ꝰ subijcit spūalit: ñ ꝯhit aliq̄ ꝓpinquitatis vinculū: alias oēs qui habitāt in ꝓchia eēnt ꝓpinq̄ sacerdotis: ꝛ cū filio eiꝰ nō possent ꝯhere. ḡ nec adoptio que trahit adoptatū in curas adoptantis hoc facere pōt. ¶ Ꝺ. ex hoc q̄ aliqs alicui fit bñficus nō ꝯhit ꝓpinquitatis vinculū. sed nihil aliud est adoptio q̄ collatio cuiusdā beneficij. ḡ ex adoptione nō fit aliq̄ vinculū ꝓpinq̄tatis. ¶ Ꝺ. pat nālis ꝓncipalit filio ꝓuidet in tribꝰ: ut ꝓbe dic: qa s. ab ipso habet eē: nutrimentū: ꝛ disciplinā. hereditatis aūt successio ē posterius ad ista. sed ꝑ hoc q̄ aliquis alicui ꝓuidet in nutrimento ꝛ disciplia nō ꝯhit aliq̄ ꝓpinquitatis vinculū: alias nutrīētes ꝛ pedagogi ꝛ mr̄i eēnt ꝓpinqui q̄ falsuꝫ est. ḡ nec ꝑ adoptionē ꝑ quā aliquis succedit in hereditatē alterius ꝯhit aliqua ꝓpinquitas. ¶ Ꝺ. sacramēta eccl̄ie nō subdūt hūanis legib. ꝫ matrimoniū ē sacr̄m eccl̄ie. cū ḡ adoptio sit inducta ꝑ legem hūanā: videt q̄ nō possit impedire mr̄imoniū aliq̄ vinculū ex adoptione cōtractū. ¶ Sed ꝓ: cognatio matrimoniū impedit. ꝫ ex adoptiōe quedā cognatio causat. s. legalis: ut ꝓz ꝑ eiꝰ diffinitionē. Est. n. cognatio legalis quedā ꝓximitas ꝓueniēs ex adoptione. ḡ adoptio causat vinculū ꝑ q̄ mr̄imoniū impedit. ¶ Ꝺ. hoc idē habet ex auctoritatib ꝰ in lr̄a positis. Q̄ndeo dicēdū q̄ lex diuina illas ꝑsonas ꝑcipue a mr̄imonio excluſit q̄s necesse erat cohabitare: ne ut Rabi moyses dicit: Si ad eas liceret carnalis copula facilis patēt ꝓcupiscentie locus: ad quā reprimēdā mr̄imoniū est ordinatū. ꝛ q̄z filius adoptat ꝰ ꝓuersat i domo patris adoptantis: sicut filius naturalis: ideo legib ꝰ hūanis ꝓhibitū est inter tales matrimoniū ꝯhi ꝛ talis ꝓhibitio ē per ecclesiam approbata: ꝛ inō habet q̄ legalis cognatio matrimoniū impediat. ¶ Et per hoc patet solutio ad ꝓma tria: q̄z per ꝺa illa nō inducit talis cohabitatio que possit fomentū ꝓcupiscentie prestare. ꝛ ideo ex eis nō causat ꝓpinquitas que matrimoniū ipediat. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ ꝓhibitio legis hūane nō sufficēt ad impedimentū matrimonij: nisi iterueniret auctoritas eccl̄ie: que idē etiā interdicit.

AD tertiuꝫ sic ꝓroce
dit: Uidet q̄ talis cognatio non ꝯhat nisi inter patreꝫ adoptantē ꝛ filiū adoptatū: maxie n. videret q̄ deberet ꝯhi inter patrem adoptantē ꝛ matrē nālem adoptati: sicut accidit i cognatiōe spirituali. sed int̄ tales nulla est cognatio legalis. ḡ nec inter aliquas alias ꝑsonas ꝓter adoptantez ꝛ adoptatū. ¶ Ꝺ. cognatio impediēs matrimoniū est ꝓpetuū impedimentū. sed int̄ filiū adoptatum ꝛ filiā nālem adoptantis nō est ꝓpetuū impedimentū: quia soluta adoptione ꝑ mortem adoptantis vel emancipationē adoptati pōt ꝓtrahere cū ea. ḡ cū ea nō habuit aliquaz ꝓpinquitatē que matrimoniū impediret. ¶ Ꝺ. cognatio spūalis in nullā ꝑsonam trāsit que nō possit ad aliq̄ sacramentū tenere vel suscipere: vñ in nō baptiçatum nō transit. sed mulier nō pōt adoptare: ut ex dictis ꝓz. ḡ cognatio legalis nō transit a viro i vxorē. ¶ Ꝺ. cognatio spūalis ē fortioꝝ q̄ legal. ꝫ spiritualis cognatio nō trāsit in nepotē. ḡ nec legalis ¶ Sz ꝓ: pl ꝰ ꝓcordat cognatio legal cū carnis ꝓiūctiōe vl ꝓpagatiōe: q̄ spūal. ꝫ spūalis trāsit i alterā ꝑsonā mōis ꝓdictis: ut dictū est. ḡ ꝛ legalis. ¶ Ꝺ. ad hoc sūt auctoritates q̄ in lr̄a ponūt. Q̄ndeo dō q̄ triplex ē legal cognatio. Prima q̄ descēdētiū q̄ ꝯhit int̄ ꝑez adoptātē ꝛ filiū adoptatū: ꝛ filiū filij adoptiui ꝛ nepotē: ꝛ sic ꝺincepe. 2a q̄ ē int̄ filiū adoptatū ꝛ filiū nālem. 3a ꝑ modū cuiusdā affinitatis que est inter patreꝫ adoptantē ꝛ vxorē filij adoptati: vel ecōuerso inter filiū adoptatū ꝛ vxorem patris adoptātis. Prima ḡ cognatio ꝛ tertia ꝓpetuo matrimoniū impediūt: secūda autez nō:

nisi q̄diu i ptāte manz patris adoptantis. vñ moz tuo patre vel filio emancipato pōt. ꝯhi inter eos matrimoniū. ¶ Ad p̄mū ḡ dicendō q̄ p generationē spūalem nō trahit fili⁹ extra ptātem p̄is: sic fit p adoptionē: z sic fili⁹ spūalis manet fili⁹ vtriusq; simul: nō aūt fili⁹ adoptiu⁹: z iō nō ꝓtrahit aliq̄ ꝓpinq̄tas inter patrē adoptantē z matrē vel patrē nāle sicut erat in cognatione spūali. ¶ Ad secundū dicendū q̄ cognatio legalis impedit mrīmoniū ꝓpter cohabitationē: z iō q̄n soluit necessitas cohabitationis: nō est incōueniēs si ꝑdictum vinculū nō maneat: sicut q̄n fuerit extra ptātem eiusdē p̄is: sed p̄ adoptans z vxor ei⁹ semp quādam auctoritatē retinēt sup filiū adoptatū z vxorē eius: z ꝓpter hoc vinculū manet int eos. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ etiā mulier ex ꝓcessione p̄ncipis adoptare pōt: vñ etiā in ipsam pōt trāsire cognatio legalis. Et ꝓterea nō ē cā q̄re cognatio spūal nō transit in nō baptiçatū: quia nō pōt tenere ad sacr̄m: sed q̄ nō ē alicui⁹ spūalitatis capax. Ad q̄rtū dicendū q̄ p cognationē spūalem fili⁹ nō ponitur in potestate z cura p̄is spūalis sicut in cognatione legali. oportet. n. q̄ q̄cq̄d ē in ptāte filij trāseat in ptātem patris adoptantis: vñ adoptato p̄e adoptant filij z nepotes qui sūt in ptāte adoptati.

Quæstio. III.

QUinde queritur de secūdis nuptijs. Et circa h⁹ querunt duo. Primo vtrū sint licite. Secūdo vtr̄ sint sacr̄ales

AD primus sic procedit: Uidet q̄ secūde nuptie nō sint licite: quia iudiciū de re debet cē fm veritatē. Dic. n. Chrysostomus q̄ 2ᵐ virū accipere fz veritatē ē fornicatio que nō ē licita. ḡ nec secūdū mrīmoniū. ¶ P̄. omne q̄d nō ē bonū nō est licitum. sed Ambro. dic̄ q̄ duplex mrīmoniū nō est bonū. ḡ nō ē licitū. ¶ P̄. nullus arceri debet ne intersit illis que sūt honesta z licita: sed sacerdotes arcent ne intersint secūdis nuptijs: ut in lr̄a patet. ḡ nō sūt licite. ¶ P̄. nullus reportat penā nisi pro culpa. sed pro secundis nuptijs aliquis reportat irregularitatis penā. ḡ ñ sunt licite. ¶ Sed ꝯ ē q̄ Abraā legit secūdas nuptias ꝯxisse. Geñ. xxv. ¶ P̄. j. Timo. v. dic̄ apl's Volo ät iuniores. s. viduas nubere: filios ꝓcreare ḡ secūde nuptie sūt licite. Rñdeo dicendū q̄ vinculuz matrimoniale nō durat nisi vsq; ad mortē ut patet Ro. vij. z iō moriente altero ꝓiugū vinculū matrimoniū nō impedit aliquis a secūdo mortua cōiuge: z sic nō solū secūde sed tertie: z sic deinceps nuptie sūt licite. ¶ Ad p̄m ḡ dicendū q̄ Chrysostomus loquitur q̄tū ad cām que aliq̄n solet ad secūdas nuptias incitari. s. ꝓcupiscentiā que etiā ad fornicationē incitat. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ mrīmoniū secūdū se: nō esse bonū: nō q̄ sit illicitū: sz q̄a caret illo honore significationis qui ē in p̄mis nuptijs: ut sit vna vni⁹: sicut est in christo z ecclesia. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ hoīes diuinis dediti non solū ab illicitis sed etiā ab illis que habēt aliquaz turpitudinis spēm arcent. z iō etiā arcent a secundis nuptijs que carent honestate que erat i p̄mis. ¶ Ad 4ᵐ dicendū q̄ irregularitas sicut. s. dictū est dis. xxvij. nō semp inducit ꝓpter culpā: sed ꝓpter defectū sacramēti: z ideo rō nō ē ad ꝓpositū

AD secundū sic procedit: Uidet q̄ 2ᵐ mrīmoniū nō sit sacramentū. qui. n. iterat sacramentū facit ei iniuriam sed nulli sacramento facienda ē iniuria. ḡ si secundum matrimoniū eēt sacr̄m: nullo mō eēt iterandū. ¶ P̄. in oi sacro adhibet aliqua benedictio. sed in secūdis nuptijs nō adhibet: ut in lr̄a dicit. ḡ nō fit ibi aliquod sacr̄m. ¶ P̄. significatio ē de essentia sacramenti: sed in secūdo mrīmonio nō saluatur significatio matrimonij: q̄ nō ē vna vnius sicut christus z ecclesia. ḡ nō est sacr̄m. ¶ P̄. vnū sacramentū nō impedit a susceptiōe alteri⁹. sz 2ᵐ matrimoniū impedit a susceptiōe ordinis. ḡ nō ē sacramentū. ¶ Sed ꝯ: coit⁹ in secūdis nuptijs excusat a pcō sicut etiā in p̄mis. sed p tria bona cōiugij excusat mrīmonialis coit⁹: q̄ sūt fides: ꝓles z sacramentū. ḡ secūdū matrimoniū ē sacramentū. ¶ P̄. ex secūda ꝓiunctione viri ad mulierez nō sacr̄ali nō ꝯhit irregularitas: sic̄ pz de fornicatiōe sz in secūdis nuptijs ꝯhit irregularitas. ḡ sūt sacr̄ales. Rñdeo dō q̄ vbicūq; inueniūt illa q̄ sūt ō eēntia sacr̄i illud ē vez sacr̄m: vñ cū i secūdis nuptijs inueniāt oia q̄ sūt de eēntia sacr̄i: q̄ ō debita mā quaz facit ꝓsonaꝝ ltimitas: z debita fo'a. s. exp̄ssio ꝓsēsus interioris p vba: ꝓstat etiā q̄ 2ᵐ mrīmoniū ē sacr̄m sic̄ p̄mū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ h⁹ intelligit ō sacro qō inducit effectū ꝓpetuū. tūc. n. si iterat sacr̄m dat itelligi q̄ p̄mū nō fuit efficax: z sic fit p⁹ iniuria: sic̄ pz in oib⁹ sacr̄is q̄ imp̄mūt characterē. sz illa sacr̄a q̄ hñt effectū ñ ꝓpetuū possūt iterari sñ iniuria sacr̄i: sic̄ pz ō pnia. z q̄ viculū mrīmōiale tollit ꝑ mortē: nulla fit iniuria sacro si mulier p⁹ mortē viri itato nubat. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ 2ᵐ matrimoniū q̄uis in se ꝓsideratū fit pfectū sacr̄m: tñ in ordine ad p̄mū ꝓsideratū hz aliq̄d ō defectu sacr̄i. q̄ nō hz plenā significatiōez: cū nō sit vna vni⁹ sicut ē in mrīmonio christi z eccl'ie. z rōe h⁹ defect⁹ bñdictio a secūdis nuptijs sb'trahit. sz hoc ē intelligendum q̄n 2ᵉ nuptie sūt 2ᵉ z ex pte viri z ex pte mulier vl' ex pte muliris tm̄. Si. n. vgo ꝯhat cū ulla q̄ habuit aliū vxorem: nihilomin⁹ nuptie bñdicūt: saluat. n. aliq̄ mō significatio etiā in ordine ad p̄mas nuptias. q̄ christ⁹: z si vnā eccl'iaz sponsaz habeat: hz tñ plures ꝓsonas desp̄satas

in vna ecclesia. sed aia nō pōt eē sponsa alterius q̄ christi: qz cū demōe fornicat: nec ē ibi mr̄imoniuz spūale: z propter hoc qñ mulier secūdo nubit: nuptie nō benedicunt ꝓpter defectū sacramenti. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ significatio pfecta inuenitur in secūdo matrimonio fm se cōsiderato: nō autez si consideret in ordine ad precedēs matrimoniuz z sic habet defectū sacramentū. ¶ Ad quartum dicendū q̄ secūdū mr̄imoniū impedit sacramētū ordinis quātū ad id qō habet de defectu sacramēti z nō inq̄tū est sacramentū. ¶ Mnes quos in pnia accepim' ꝛc. nō rone alicui' cognatiōis: sz ꝓpter periculū euitandū: ut dictū est. ¶ Paschal vero secūdus ꝛc. illa ꝓhibitio nūc locū nō hz: magis. n. fuit ꝓpter quādā honestatē q̄ ꝓpter aliqō vinculū. ¶ Siquis sue spūalis ꝛc. hoc iō dicit qz spūalis cognatio ad filiū spūalem transit a patre in filiū naturalem: qz oēs filij nāles spūlis patris sūt ei fratres spūales: nō aūt respectu patris. patrin. spūali nō fiūt filij spūales filij nāles matris nec econuerso. ¶ Quia cōmisit flagitiū ꝛc. hoc ē intelligenduz qñ vna illaz est facta cōmater alteri postq̄ vxor ei' ē matrimonio ꝓsūmato z p actū ꝓpriū: alias. n. ꝓhibet ut dictuz est.

Distinctio XXXXIII

POstremo de cōditione resurrectionis ꝛc. Postq̄ determinauit mgr̄ de sacramentis q̄ ptinēt ad eccle presentem statū: in pte ista incipit determinare de his q̄ ptinent ad ecclesie vltimū terminū. s. de resurrectione z de remuneratione. Diuidit ḡ hec ps in duas. In ꝑma pte determinat ea q̄ ptinēt ad corpoz resurrectionē. In 2ª ea q̄ ptinēt ad remunerationē ad quā etiā resurrectio ordinatur. xlv. dis. ibi. ¶ Sciendum est q̄ oēs aie ꝛc. Prima in duas. In ꝑma determinat de resurrectione z circūstantijs ei'. In 2ª de q̄litate resurgentium. xliij. dis. ibi Sol ēt aūt nō nulli pcūctari ꝛc. Prima in duas. In ꝑma ꝓbat resurrectionē futuraz esse. In secūda determinat q̄sdā resurrectiōis circūstantias: ibi Causa. n. resurrectiōis ꝛc. Et circa hꝰ tria facit. Primo determinat resurrectionis cām: secundo tps: ibi Media autē nocte ꝛc. tertio resurrectionis terminū: ibi Queri solet ꝛc. Circa 2ᵐ duo facit. Primo determinat resurrectionis temp' Secūdo ex dictis mouet quandā dubitationem: ibi Dic querit vtz electus ꝛc. Tertia etiā ps diuidit in duas. In ꝑma determinat iminū resurrectionis a quo. s. a morte. secundo terminū ad quem s. integritatē corpis: ibi Cuīq̄z ex predictis sane ꝛc. Circa primū duo facit. Primo inquirit vtz omnes moriant ut a morte resurgere possint. Secundo explanat quoddā qō circa determinata dubiuz esse posset: ibi Dis aūt adjciendū ꝛc. ¶ Qō. j.

HIc querunt. v. Primo de ipsa resurrectione. Secūdo de cā eius. ¶ Tertio ō tempore. Quarto de termino a quo erit resurrectio: quia de termino ad quē in sequēti dis. dicet. Quinto de memoria z cognitiōe resurgentium.

AD primuz sic proceditur: Videt q̄ corpoz resurrectio nō sit futura. Job. xiij. Dō cū dormierit nō resurget do nec atteraf celum. sed celū nūq̄ atteret: quia terra de qua mīn' videt in eternū stat: ut patet Eccle siastes. j. ḡ homo mortu' nūq̄ resurget. ¶ Ꝺ. oñs Matth. xxij. ꝓbat resurrectionē p auctoritatem illam: Ego sū de' Abraā: de' Isaac: de' Jacob: qz nō est de' mortuoz sed viuentiū: sed ꝓstat q̄ quādo illa vba dicebant: Abraā Isaac z Jacob nō viuebāt corpe sz solū aia. ḡ resurrectio ñ erit corporū sz solū aiaz. ¶ Ꝺ. aplūs. j. Cor. xv. vī ꝓbare resurrectionē ex remuneratione laboz q̄s in hac vita sustinent sancti qui si in hac vita tm̄ ꝓfidentes eēnt: miserabiliores eēnt oibus hoīb'. sz sufficiens remuneratio oiuz laboz hōis pōt eē in aia tm̄: nō. n. oportet q̄ instrm̄ sil' cū opante remūerētur: corp'. n. aie instrm̄ est. vñ etiā in purgatorio vbi aie punient ꝓ his q̄ gesserūt in corpe aia sine corpe punit. ḡ nō oz ponē resurrectionē corpoz. sz sufficit ponē resurrectionē aiaz: q̄ ē dū trāsferūtur de morte culpe z miserie in vitā gr̄e z glie. ¶ Ꝺ. vltimū rei ē pfectissimū in re: qz ꝑ illud attigit finē suū. sz pfectissim' stat' aie ē ut sit a corpe separata: qz i hoc statu ꝓformior ē deo z angel': z magis pura q̄si separata ab oi extranea nā. ḡ sepatio a corpore ē vltim' stat' ei': z ita ex hꝰ statu nō redit ad corp': sic nec ex viro fit puer. ¶ Ꝺ. mors corpalis in penā hoi ē indicta ꝓ pma ꝓuaricatiōe: ut patet Gen. ij. sic z mors spūlis q̄ ē sepatio aie a deo ē inflicta hoi ꝓ pctō mortali. sz de morte spūali nūq̄ redeūt ad vitā post sniaz dānationis acceptam. ḡ nec de morte corpali ad vitā corpalē erit regressus z sic resurrectio nō erit. ¶ Sz ꝯ ē qō dī Job. xix Scio q̄ redēptor me' viuit z in nouissimo die ō terra surrecturus suz: z rursum circundabor pelle mea. ergo resurrectio erit etiam corpoz. ¶ Ꝺ. donū christi est maius q̄ peccatum Ade: ut patet Ro. v. sz mors ꝓ pctm̄ introducta ē: qz si pctm̄ nō fuisset mors nulla eēt. ḡ ꝓ donū christi a morte reparabit ad vitā. ¶ Ꝺ. membra debēt cē corpori cōformia. sed caput nrm̄ viuit z in eternuz viuet in corpe z aia: qz resurgēs ex mortuis iā nō moritur ut patet Ro. vj. ḡ z homines qui sūt ei' membra viuēt in corpoze z aia: z sic oportz carnis resurrectionē esse. ¶ Aterius videt q̄ resurrectio nō erit oiuz gnāliť. i psal. n. dī: Nō resurgēt impī i iudicio sed resurrectio nō erit hoiuz nisi tpe iudicij vltis.

ḡ impij nullo modo resurgēt. ¶ ℞. Dañ. xij. dr Multi d̄ his qui dormiūt i pulvere evigilabūt. ſz hec locutio quandā pticipationē importat. ḡ non oēs resurgēt. ¶ ℞. p resurrectionē hoies ꝓformā tur christo resurgenti vñ. j. Cor. xv. ꝓcludit apls q̄ si christus resurrexit: z nos resurgem⁹. sed illi soli debent christo resurgēti ꝓformari q̄ ipsi⁹ imaginē portauerūt: qd̄ ē solū bonoꝝ. ḡ ipsi soli resurgent. ¶ ℞. pena nō dimittit nisi ablata culpa. ſz mors corpalis est pena originalis peccati. ḡ cū nō oībus sit dimissum originale pctm: nō oēs resurgent. ¶ ℞. sicut p gratiā christi renascimur: ita p gratiam ei⁹ resurgem⁹. sed illi qui in mīnis veteris moriunt nūq̄ poterūt renasci. ḡ nec resurgere poterūt: z sic nō oēs resurgent. ¶ Sed ꝯ ē qd̄ dicit Job. v. Oēs qui in monumentis sūt audiēt vocez filij dei: z qui audierint viuent. ḡ oēs mortui rsurgent. ¶ ℞. j. Cor. xv. dr: Oēs quidē resurgem⁹. ℞. resurrectio ad hoc necessaria ē ut resurgentes recipiant ꝑ meritis penā vel p̄miū. sed oīb⁹ debetur pena vel p̄miū ꝑ merito ꝓprio: sicut adulti vel alieno sicut puuli. ḡ oēs resurgent. ¶ Uteriuſ vr̄ q̄ resurrectio sit nālis: qz sicut dixit Damas. in iij. li. qd̄ cōiter i oībus respicit nām characterizat in his que sub ipsa sūt athomis. sed resurrectio in oībus cōiter inuenitur. ḡ est nālis. ¶ ℞. Grego. dicit. xxiij. moral. Qui resurrectionis fidē ex obedientia nō tenēt: certe hāc ex rōne tenere debuerant. quid. n. quotidie nisi resurrectionē nr̄az mūdus in elementis suis imitat. Et ponit exēplū d̄ luce que quasi moriendo oculis subtrahit: z rursuſ quasi resurgendo revocat: z de arbustis que viri ditatem amittūt z rursus quasi resurgentia repārant: z de seminib⁹ que putrescendo moriunt: rursum germinando qdāmō resurgūt: qd̄ etiā exē⁹ apls ponit. j. Cor. xv. sed nihil pōt ex nālib⁹ opib⁹ rōne cognosci nisi naturale. ḡ resurrectio erit nāl. ¶ ℞. illa que sunt ꝓter nām nō multo tpe manēt: quia sūt q̄si violenta. sed vita q̄ p resurrectionem repar̄ i eternū manebit. ḡ resurrectio erit nālis. ¶ ℞. illud ad quod tota nature expectatio intendit: maxime videt ee nāle. sed resurrectio z glorificatio sanctoꝝ ē huiusmōi: ut ꝑz Ro. viij. ḡ resurrectio erit nālis. ¶ ℞. resurrectio ē mot⁹ qdā ad ppetuā ꝓiūctionē aie z corpis. sed mot⁹ ē nālis qui terminat ad quietē naturalē: ut ꝑz in 5° phy. ppetua aūt ꝓiūctio aie z corpis erit naturalis: qa cū aia sit ppius motor corpis habet sibi corp⁹ p portionatū: z ita in ppetuū ē naturaliē viuificabile ab ipsa: sicut ipsa in ppetuū viuit. ḡ resurrectio erit naturalis. ¶ Sz ꝓ: a ꝓuatiōe in habitū nō fit regressus fm nām. ſz mors ē ꝓuatio vite. ḡ resurrectio p quā ē redit⁹ de morte ad vitā nō ē natural ¶ ℞. ea que sūt vni⁹ spēi vnū hñt determinatū modū originis: vñ animalia q̄ generant ex putrefactiōe z ex semine nūq̄ sūt vni⁹ spēi: ut dr a Cōmē. in 8° phy. sed naturalis mod⁹ quo hō oritr ē generatio eius ex filij in specie qō nō erit in resurrectiōe quare nō est nālis. ¶ Rñdeo: dicēdū ad p̄mā. q. q̄ fm diuersas snias de vltio fine hois diuersificate sūt snie ponentiū vel negantiū resurrectionē. Ultim⁹ n. finis hois quē oēs hoies nāliter desiderāt ē btitudo: quā quidā hoi posse ꝓcurare in hac vita pōsuerūt. vñ nō cogebant ponē aliā vitā post istā in qua hō vltimā suā pfectionē ꝓsequeret: z sic resurrectionē negabāt. Sed hāc opinionē satis prōbabiliter excludit varietas fortune z infirmitas humani corpis: scie z vtutis imperfectio z instabilitas quib⁹ oīb⁹ beatitudinis pfectio impedit: ut Aug⁹ ꝓsequit in fine de ciui. dei. Et iō alij posuerūt aliam vitā ee post hāc vitā: in q̄ tū hō fm aiaz tm̄ viuebat post mortē: z hanc vitā ponebāt sufficē ad naturale desideriū implendū de btitudine ꝓsequēda. vñ Porphir⁹ dicebat ut Aug⁹ dicit in li. d̄ ciuitate dei q̄ aie ad hoc q̄ beata sit oē corp⁹ fugiēdū est. vñ tales resurrectionē nō ponebāt. Huiusmodi aūt opinionis apud diuersos diuersa erant falsa fundamenta. quidā. n. heretici posuerūt oia corporalia ee a malo p̄n⁹: spūalia vo a bono: z ſz hoc oportebat q̄ aīa lūme pfecta nō eēt nisi a corpore sepata p qd̄ a suo p̄ncipio distrahit: cui⁹ pticipatio ipsaz beatā facit: z iō oēs hereticoꝝ secte que ponūt corpalia a diabolo ee creata vl̄ formata negāt corporꝝ rsurrectionē. Huiusmōi aūt fundamenti falsitas in sectūdi libri p̄ncipio ostensa ē Quidā vo posuerūt totā hois naturā in aia constare: ita ut aīa corpe vteret sicut instrumēto: aut sicut nauta naui. vnde fm hāc opinionē sequit q̄ sola aīa beatificata nāli desiderio beatitudinis nō frustraret: z sic nō oz ponere resurrectiōez. Sz hoc fundamentū sufficient phs in 2° de aīa dīstruit oñdēs aiaz corpi sicut formā māe vniri: z sic ꝑz q̄ si in hac vita hō nō pōt ee btūs: nec ē resurrectionē ponē. ¶ Ad p̄m ḡ dd̄ q̄ celū nūq̄ atteret q̄tuz ad sb̄am: ſz atteret q̄tū ad effectū vtut⁹ p quā mouet ad generationē z corruptionē inferioꝝ: rōne cui⁹ dicit apls. j. Cor. vij. ꝓterit figura h⁹ mūdi. Ad 2m dd̄ q̄ aīa Abraam nō ē ꝓpe loquēdo ipse abraā ſz ē ps ei⁹: z sic de alijs. vñ vita aie Abrae nō sufficēt ad h⁹ q̄ abraā sit viuēs: vl̄ q̄ de⁹ Abraā sit de⁹ viuētis: ſz exigit vita totiꝰ ꝓiūcti. s. aie z corpis q̄ dd̄ vita q̄uis nō eēt actu q̄n verba ꝓponebant erat tm̄ in ordine vtriusq̄ ptis ad resurrectiōez. vñ dñs p vba illa sb̄tilissime z efficaciter ꝓbat resurrectionē. ¶ Ad 3m dd̄ q̄ aīa nō ꝓpar̄ ad corp⁹ soluz ut opās ad instrumētū q̄ oparet sed etiā ut forma ad māz. vñ opatio ē ꝓiūcti z nō tm̄ aie: ut ꝑz p phm in p° de aīa. z qz opāti debet opis merces: oz q̄ ipe hō ꝓsistat ex aīa z corpe opis sui mercedē accipiat: venialia aūt sicut dicunt pctā quasi disponentia ad peccandū nō q̄ simpliciter habeant z perfecte rationem peccati: ita pena que eis redditur

in purgatorio nō ē simplr retributio sz magis purgatio quedā: que seorsū fit in corpore p mortē ⁊ i cineratione ⁊ in aia p purgatoriuz ignem. ¶ Ad 4.m dicendū q ceteris paribus pfectior ē stat' aie in corpe q extra corpus: qz ē ps tot' ꝓpositi: ⁊ oi ps integralis mālis ē respectu tot' : q̄uis sit deo ꝓformior fm quid. tūc. n. simplr loquendo est aliquid maxime deo ꝓforme: qñ habet dcd sue nature ꝓditio requirit: qz tūc pfectione dīnā maxie imitat. vnde cor aialis magis est ꝓforme deo i mobili quādo mouet q̄ qñ quiescit: qz pfectio cordis ē etiā moueri: ⁊ eius quies ē ei' destructio. ¶ Ad quintū dicendū q mors corpalis introducta ē p peccatū Ade qò ē mortе christi deletū. vñ pena illa nō manet in ppetuū: sed pctm̄ mortale qò mortem eternā p impnīam inducit vltra nō expiabit ⁊ ideo mors illa eīna erit. Ad secūdā. q. dicēdū q ea q̄z ratio sumit ex nā speciei oportet silr inueniri in oibus que sūt spēi eiusdē: talis aūt ē resurrectio. hec. n. ē eius ratio: ut ex dictis patet: q aia in pfectione vltima speciei hūane eē nō pōt a corpore sepata. vñ nulla anima in ppetuuz remanebit a corpe sepata: ⁊ iō necē ē sicut vnū ita ⁊ oēs resurgere. ¶ Ad pmū g dicendū q psal. loquit ò spūali resurrectiōe q̄ impij nō resurgent in iudicio discussionis ꝓscie: ut glo. exponit. Uel loqtur de impijs qui sūt oino infideles: qui nō resurgent ut iudicent: iam. n. iudicati sūt. ¶ Ac secūdū oò q Aug' exponit multi. i. oēs. ⁊ hic mod' loquendi frequent inuenit in sacra scriptura. Uel pditio pōt intelligi q̄tū ad pueros dānatos: qui q̄uis resurgant: nō ꝓprie dicūt euigilare: cū nec sensū pene nec glorie habituri sint: vigilia. n. ē solutio sensus. ¶ Ad 5m dicendū q tam boni q̄ mali ꝓformant christo viuendo in hac vita in his q̄ ad nāz spēi ptinēt: nō aūt in his que ad gr̄am spectāt: ⁊ ideo oēs ei ꝓformabunt in repatione vite nālis: ñ aūt in silitudine glorie: sed soli boni. ¶ Ad q̄rtuz dicendū q mortem q̄ est pena originalis pcti illi q in originali decedūt exoluerūt moriendo. vñ non obstante culpa originali possūt a morte resurgere pena. n. originalis peccati magis ē mori q̄ morte detineri. ¶ Ad 5m dicendū q renascimur p gr̄az christi nobis datā: sed resurgim' p gr̄am christi q factū est ut nr̄am naturā susciperet : qz ex hoc ei i nālib' ꝓformamur. vnde illi qui in maternis uteri decedūt q̄uis renati nō fuerint p susceptionē gr̄e tamē resurgūt ꝓpter ꝓformitatē nature ad ipsuz quā ꝓsecuti sūt ad pfectionē hūane spēi ptingētes Ad tertiā. q. dicendū q mot' siue actio aliq̄ se habet ad naturam triplicit. Est. n. aliqs mot' siue actio cuius nā nec ē pncipiū nec termin': ⁊ tal' motus q̄qz ē a pncipio supra naturā: ut patet ò glorificatiōe corpis: q̄qz aūt a pncipio alio q̄cūq: sicut patet de motu violento lapidis sursū q̄ tūia tur ad quietē violentū. Est etiā aliqs mot' cuius pncipiū ⁊ termin' est nā: ut patet in motu lapidis deorsū. Est etiā aliquis mot' cui' termin' ē nā sz nō pncipiū: sed q̄q̄z aliquid supra naturā: sic pz in illūinatiōe ceci: quia visus nālis ē: sed illumination is pncipiū est supra naturā. q̄q̄z aūt aliquid aliud : ut pz in acceleratiōe flogz vel fructuū p artificiū facta. Qz aūt pncipiū sit nā ⁊ ñ termin' esse nō pōt: quia pncipia nālia sūt ad determinatos effectus diffinita vltra quos se extendē nō possunt opatio g̃ vel mot' pmo mō se habēs ad naturam nullo mō pōt dici nālis: sed vel ē miraculosa si sit a pncipio supra nām: vel violenta si sit ab alio q̄cūq; principio. opatio aūt vel mot' 2° mō se hñs ad naturā ē simplr nālis: sed opatio q̄ tertio mō se habet ad naturā nō pōt dici simplr nālis sz fm quid: inq̄tū. s. pducit ad id qò fm nāz ē : sed vl' dr miraculosa vel artificialis vel violenta. nāle enim ꝓprie dr qò fm naturam ē. fm naturā aūt eē dicitur habens nām ⁊ que ꝓsequūt nām : ut pz in 2°. phy. vnde mot' simplr loquēdo nō pōt dici nālis nisi ei' pncipiū sit natura. resurrectiōis aūt pncipiū nā esse nō pōt q̄uis ad vitam nāe resurrectio terminet. nā. n. ē pncipiū mot' in eo in q̄ ē: vl' actiuū: ut patet in motu grauiū ⁊ leuiū ⁊ in alterationibus nālibus aialiū. vel passiuū: ut patet in generatiōe simpliciū corpoz. passiuū aūt pncipiū nālis generatiōis ē potentia passiua nālis que semp habet aliquā potentiā actiuā sibi respondentem in natura: ut dicit 9° meta. nec differt q̄tū ad h' sit ue rñdeat passiuo pncipio actuū pncipiū in nā respectu vltime pfectionis. s. forme: siue respectu dispositionis que ē necessitas ad formā vltimā: sic ē in generatiōe, hois fm positionē fidei. vel etiaz de oibus alijs fm opinionē Platōis ⁊ auicēne. nullum aūt actiuū pncipiū resurrectiōis ē in nā: neq; respectu ꝓiūctiōis aie ad corp' : neq; respectu dispositionis que ē necessitas ad talē ꝓiūctionē : qa talis dispositio nō pōt a nā induci nisi determinato mō p viam generatiōis ex semine. vñ ⁊si ponat eē aliq̄ potētia passiua ex pte corpis: seu etiā iclinatō q̄cūq; ad aie ꝓiūctionē: nō ē talis q̄ sufficiat ad rationē mot' nālis. vnde resurrectio simplr loquendo ē miraculosa: nō naturalis: nisi fm qd: ut ex dictis patet. ¶ Ad pmū g dicendū q Damas. loqt de illis que inueniunt in oib' indiuiduis ex pncipijs nāe creat. nō. n. si dīna opatiōe oēs hoies deberent vel in vno loco ꝓgregarēt sic tpe diluuij factū ē ppt albedo eēt ppetas nāl' hois: vl' eē in tali loco. ¶ Ad 2m dò q ex reb' nālib' nō cognoscit aliqd rōne demōstrate nō nāle: sz rōe psuadēte pōt cognosci aliqd supra nām : qz eoz q̄ supra nāz sūt ea q̄ sūt i nā aliq̄ silitudinē repñtāt: sicut vnio corpis ⁊ aie repsentat vnionē spūs ad deū p gloriā fruitiōis: ut mgr̄ in 2° dis. j. dixit. ⁊ silī mō exempla q̄ Apls ⁊ Grego. iducūt fidei resurrectiōis psuasiue adminiculāt. ¶ Ad 3m dicēdū q rō illa

ꝓcedit de opatione illa q̄ determinat ad id qđ nō ē ꝑ naturā: sed nature ꝯriū. hoc aūt nō ē in resurrectione: ꝛ iō nō ē ad ꝓpositū. ¶ Ad q̄rtū dicēdū q̄ tota opatio nature ē sub opatiōe diuina: sicut opatio inferioris artis sub opatiōe supioris. vnđ sicut oīs opatio inferioris artis expectat aliquem finē ad quē nō pueniť nisi opatiōe artis superioꝛ inducentis formā vel vtentis artificio facto: ita ad vltimū finē ad quē tota nature expectatio tendit nō pōt pueniri opatione nature: ꝛ ꝓpter hoc ꝯsecutio eius nō ē nālis. ¶ Ad q̄ntū dicenduz q̄ q̄uis ñ possit cē motꝰ nālis qui terminat ad q̄tez violentia: tñ pōt eē motꝰ nō nālis qui terminatur ad quietem nālem: ut ex dictis patet.

Ad secundū sic procedit: Videť q̄ christi resurrectio nō sit causa nře resurectiōis. posita. n. cā ponit effectꝰ. ſz posita resurrectione christi nō ē secuta stati resurrectio aliorꝛ mortuorꝛ. ġ resurrectio eiꝰ nō ē causa nře resurrectionis. ¶ ℙ. effectꝰ nō pōt eē nisi causa p̄cesserit. ſz resurrectio mortuorꝛ eēt etiā si christus nō resurrexisset. erat. n. aliꝰ modꝰ possibilis deo ut hō liberaret. ġ resurrectio christi nō ē causa nře resurrectionis. ¶ ℙ. idē ē factiuū vniꝰ in tota vna specie. sed resurrectio erit oibus hoibꝰ cōmunis. cū ġ resurrectio christi nō sit cā suiipsiꝰ nō erit cā aliorꝛ resurrectionū. ¶ ℙ. in effectu relinq̄tur aliquid de silitudine cause. sed resurrectio adminꝰ q̄ndā. ſ. malorꝛ nō habet aliq̄d sile resurrectioni christi. ġ resurrectiōis illorꝛ nō erit cā resurrectio christi. ¶ Sed ꝯ: illud qđ ē p̄mū in q̄libet genere est causa eorꝛ q̄ sūt post: ut pz i secūdo Meta. sed christꝰ rōne sue resurrectiōis corpalis dī p̄mitie. j. Cor. xv. ꝛ p̄mogenitꝰ mortuorꝛ. Apoca. j. ġ sua resurrectio ē causa resurrectionis aliorꝛ ¶ ℙ. resurrectio christi magis ꝓuenit cū nřa resurrectione corpali q̄ cū resurrectiōe spūali q̄ ē p iustificationē. sed resurrectio christi ē cā iustificationis nře: ut pz Ro. iiij. Resurrexit ꝓpť iustificationē nřam. ġ ē cā nře resurrectionis corpalis.

Ulteriꝰ videť q̄ vox tube nō sit causa resurrectionis nře. dicit. n. Damas. Crede resurrectionē futuram diuina volūtate vtute ꝛ nutu. ġ cū hec sint sufficiens cā resurrectionis: nō oportet ponē cām eius vocem tube. ¶ ℙ. frustra vox emittiť ad eū qui audire nō pōt. sed mortui nō habebūt auditum. ġ nō ē ꝓueniēs q̄ vox aliq̄ formet ad resuscitandū eos. ¶ ℙ. si vox aliq̄ sit cā resurrectionis hoc nō erit nisi p vtutem diuinitꝰ voci datā. vñ super illud psal. Dabit voci sue vocē vtutis. dicit glo. Resuscitandi corpora. sed exquo potentia data est: q̄uis alicui miraculose deť: tñ actus q̄ sequitur est nālis: sicut patet in cecis miraculose illuminatis qui nāliť vident. ġ si vox aliq̄ eēt cā resurrectionis resurrectio eēt nālis: qđ'falsum ē. Sz ꝯ est qđ dī. j. Thes. iiij. Ipse dñs in tuba dei descendet de celo ꝛ mortui qui in christo sūt resurgent. ¶ ℙ. Joh. v. dī: Qui in monumētis sūt audient vocem filij dei: ꝛ qui audierint viuēt. hec aūt vox dī tuba ut in lra patet. ġ ꝛc. Ulteriꝰ vī q̄ nullo mō ad resurrectionē angeli operent: q̄ maioꝛ vtutis est ostensiua resurrectio mortuorꝛ q̄ generatō hoiuz. sed q̄ñ hoies generant aia nō infundiť corpori mediantibꝰ angelis. ġ nec resurrectio q̄ ē iterata ꝯiūctio anime ꝛ corpis fiet ministerio angelorꝛ. ¶ ℙ. si ad aliq̄s angelos hoc ministeriū ptineat: maxime videť ptinere ad vtutes q̄ꝛ ē miracula facere: sed eis nō ascribiť sed archangelis: ut in lra patet. ġ resurrectio nō fiet ministerio angelorꝛ. ¶ Sed ꝯ est qđ dī. j. Thes. iiij. q̄ dñs i voce archangeli descendet de celo ꝛ mortui resurgēt. ġ resurrectio mortuorꝛ ministerio angelico ꝓplebiť

Rñdeo dicendū ad p̄mā qōnē q̄ christꝰ rōne humane nature dī dei ꝛ hoiuz mediatoꝛ: ut in. iij. li. dis. xix. dictū est. vñ dīna dona a deo in hoies mediante christi hūanitate ꝓueniūt: sicut a morte spūali liberari nō possumꝰ nisi p gr̄am donū dīnitꝰ datū: ita nec a morte corpali: nisi p resurrectiōez dīna vtute factaz. ꝛ iō sicut christus p̄mittas gr̄e susceptę diuinitꝰ: ꝛ eius gr̄a ē cā nře gr̄e: q̄ de plenitudine eiꝰ nos oēs accipimꝰ gr̄am p gr̄a. Joh. j. ita in ipso inchoata ē resurrectio: ꝛ sua resurrectio cā est nře resurrectionis: ut sic christus inq̄tū est deus sit p̄ma cā nře resurrectiōis q̄si eq̄uoca. ſz inq̄tū est deus ꝛ hō resurgens est cā ꝓxima ꝛ q̄si vniuoca nře resurrectiōis. cā aūt vniuoca agēs ꝓducit effectū in silitudine sue forme. vñ nō solū ē causa efficiens sed exemplaris respectu ist̄ius effectus. Hoc aūt ꝯtingit dupl̄r. Qñq̄z. n. ipsa forma p quā attendiť silitudo agentis ad effectū ē directe p̄ncipiū actionis q̄ ꝓducit ille effectus: sicut calor in igne calefaciente. Qñq̄z aūt illꝰ actionis q̄ effectꝰ ꝓducit nō ē p̄ncipiū p̄mo ꝛ p se ipa forma fm quā attendiť silitudo: sed p̄ncipia illius forme: sicut si hō albus generet hominē albū: ipsa albedo generantis nō est p̄ncipiū generatiōis actiue: ꝛ tñ albedo generantis dī causa albedinis generati: quia p̄ncipia albedinis in generāte sūt p̄ncipia generatiua facientia albedinē in generato. ꝛ p hūc modū resurrectio christi est cā nře resurrectionis q̄ illud qđ facit resurrectionē christi qui ē cā efficiens vniuoca nře resurrectionis agit ad resurrectionem nřam. ſ. vtus diuinitatis ipius christi: q̄ sibi ꝛ patri cōis est. vñ dī Ro. viij. Qui suscitauit iesum christuz a mortuis viuificabit vitalia corpora nřa. ſz ipa resurrectio christi vtute diuinitatis aduūcte ē cā q̄si instrumētalis resurrectiōis nře opatiōes. n. dine agebāť mediāte carne christi q̄si q̄dā organo: sic̄ ponit exē Damas. i. iij. li. đ tactu corpali q̄ mūdauit leprosū. Matth. viij. ¶ Ad p̄mū ġ dđ q̄ cā sufficiēs stati ꝓducē effectꝰ suū ad quē

ordinat imediate nō aūt ad effectū ad quē ordiat mediāte alio quātūcūq; sit sufficiens: sicut calor quātūcūq; sit intensus nō statim in ꝑmo instanti causat calorem: sed statim incipit mouere ad calorem: qz calor ē effect⁹ ei⁹ mediante motu. resurrectio aūt christi dī causa nr̄e resurrectionis: ut dcz est: nō quia ipsa agat resurrectionē nr̄am: sz mediante ꝓncipio suo. s. vtute diuina que nr̄am resurrectionem faciet ad sili'tudinē resurrectionis christi. vtus aūt oia opat mediāte volūtate q̄ ē ꝓpinquissima effectui: vñ nō oportet q̄ statim resurrectione christi facta nr̄a resurrectio sit secuta: sed tūc sequit q̄n volūtas dei ordinauit. ¶ Ad 2m dicendū q̄ vtus dina nō alligat causis aliquib⁹ secūdis quin effectus illaz posset imediate vel aliis causis mediantib⁹ ꝓducere: sicut posset generationem inferioz corpoz causare etiā motu celi nō existente: z tn̄ sm ordinē quē in reb⁹ statuit mot⁹ celi ē causa generationis inferioz corpoz. sil'r etiam sm ordinē quē rebus hūanis diuina ꝓuidētia pfixit: resurrectio christi ē causa nr̄e resurrectiōis potuit tn̄ aliū ordinē p̄figere: z tūc eēt alia causa nr̄e resurrectionis qualē de⁹ ordinasset. ¶ Ad 3m dicendū q̄ rō illa ꝓcedit q̄n oia que sūt i vna specie habent eūdē ordinē ad cām ꝓmā ill⁹ effect⁹ qui est inducēd⁹ in totā speciē: sic aūt nō ē in ꝓposito: qz hūanitas christi ꝓpinq̄oz ē diuinitati: cuius vt⁹ ē ꝓma cā resurrectiōis q̄ hūanitas aliozz. vñ resurrectio christi causat a diuinitate imediate: sz resurrectio aliozz mediāte christo hoie resurgēte ¶ Ad 4m dicendū q̄ resurrectio oiuz hoiuz habebit aliquid ꝺ sili'tudine resurrectiōis christi: qꝺ s. ptinet ad vitā nature sm quā oēs christo fuerit ꝓformes: z iō oēs resurgūt in vitā mortalē: sed in sanctis qui fuerūt christo ꝓformes ꝑ gratiā erit cō formitas quantū ad ea q̄ sūt glorie. ¶ Ad secūdaz qōnē dicendū q̄ causaz effectui oz aliq̄ mō ꝓiūgi qz mouēs z motū faciēs z factū sūt simul: ut pbat in 7o phy. Christ⁹ aūt resurgēs ē cā vniuoca nr̄e resurrectionis: ut supra dictū ē: vñ oportet q̄ in resurrectione corpoz cōi aliq̄ signo corporali dato christus resurgēs operet: qꝺ quidē signū ut quidam dicūt erit ad litterā vox christi resurrectionē ipāntis sicut ipauit mari z cessauit tēpestas: Matth. viij. Quidā vꝺ dicūt q̄ hoc signū nihil aliud erit q̄ ipa ꝓsentatio euidēs filij dei in mūdo: de q̄ dī Matth. xxiij. Sicut fulgur qꝺ venit ab oriēte et apparet in occidente: ita erit aduent⁹ filij hois. et inuitat auctoritati Greg. qui dicit Qz tuba sonare nihil aliud ē q̄ mūdo ut iudicē filiū demōstrare. z sm hoc ipsa apparitio filij dei vox ei⁹ dī: q̄a ei apparenti obediet tota natura ad corpoz hūanoz repationē sicut ipanti: vñ in iussu venire dī .j. Thes. iij. z sic ei⁹ apparitio inq̄tū habet vim cuiusdā inpij vox ei⁹ dī: z hec vox quecūq; sit q̄n q̄s dī clamoz q̄si ꝓconis ad iudiciū citantis. q̄nq; aūt dī son⁹ tube: vel ꝓpt euidentiā: ut in lr̄a dī: vl ꝓpter ꝓuenientiā ad vsū tube qui erat in ve. test. tuba. n. ꝓgregabāt ad ꝓciliū: ꝓmouebant ad ꝑliū z vocabant ad festū. rēsurgētes aūt ꝓgregant ad ꝓciliū iudicij: ad ꝑliū q̄ orbis terraz pugnabit ꝺ i sensatos ad festū eine solēnitatis. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū q̄ Damas. in vbis illis circa mālē cāz resurrectionis tria tangit. s. volūtatē dīnā q̄ iperat vtutez que exequit: z facilitatē exequēdi in hoc q̄ nutū adiūxit ad sili'tudinē eoz q̄ in nobis sūt. illud enim valde facile ē nobis facē qꝺ statim ad dictuz nr̄m fit: sz multo maioz apparet facilitas si ante vbū platū ad ꝓmū signū volūtatis qꝺ nut⁹ dī executio nr̄e volūtatis ꝑ ministros fiat: z talis nr̄ nutus ē quedā cā ꝓdicte executionis: inq̄tū ꝑ ipm̄ inducunt alij ad nr̄am volūtatē explendā. nut⁹ aūt diuin⁹ q̄ fiet resurrectio nihil ē aliud q̄ signū ab ipso datū cui nā tota obediet ad resurrectionem mortuoz: z hoc signū idē ē qꝺ vox tube: ut ex dictis patet. ¶ Ad 2m dicendū q̄ sicut forme sacramentoz hūt vtutē sanctificādi: ut. ā. dictū ē: non ex hoc q̄ audiūt sed ex hoc q̄ ꝓferūt: ita illa vox dcd sit habebit efficaciā instrumētalē ad resuscitandū: nō ex hoc q̄ sentit sed ex hoc q̄ ꝓfert: sic etiā vox ex ipa impulsione aeris excitat dormientem soluendo organū sentiēdi: non ex hoc q̄ cognoscat: qz iudiciū de voce ꝓueniēte ad aures seqūtur excitationē z nō ē cā ei⁹. ¶ Ad 3m dicendū q̄ rō illa ꝓcederet si vt⁹ data illi voci eēt ens ꝓfectū in nā: qz tūc qꝺ ex ea ꝓcederet vtutē iā nālē factā ꝓncipiū haberet: nō aūt ē talis vtus illa sz qualis supra dictū ē esse in formis sacramētoz. ¶ Ad tertiam qōnē dicendū q̄ sicut Aug⁹ dicit in 3o de trini. q̄ sicut corpa crassioza z inferioza ꝑ subtiliora z potētioza qdā ordine regunt: ita oīno corpa regunt a deo ꝑ spm̄ vite rōnalē. z hoc etiā Grego. in. xij. Dial. tangit. vñ in oib⁹ q̄ corpalit⁹ a ꝺo fiūt vtut⁹ de⁹ ministerio angeloz. in resurrectiōe aūt ē aliꝺ ad trāsmutationē corpoz ptinēs. s. collectō cineꝝ z eoz pparatio ad repationē hūani corpis vñ q̄tū ad hoc in resurrectione vtet⁹ de⁹ ministēio angeloz: sed aīa sicut imediate a deo creata ē: ita imediate a deo corpi iterato vniet sine aliq̄ opatione āgeloz. sil'r etiā gloriā corpis ipse faciet absq; ministerio angeloz: sicut z aiaz imediate glorificat: z istud angeloz ministeriū vox dī sm vnā expositionē q̄ tāgit in lr̄a. ¶ Ad ꝑm g̃ patet solutio ex dictis. ¶ Ad secundū dicendū q̄ mīsteriū illꝺ erit ꝓncipalit⁹ vn⁹ archangeli. s. Michaelis qui ē ꝓnceps ecclesie sicut fuit synagoge: sicut dī Danielis. x. qui tn̄ agit ex influentia vtutū z aliozuz supioz ordinū. vñ qꝺ ipse faciet superiores ordines quodāmodo faciēt: sil'r iferiores angeli coopabunt ei circa resurrectionez singloz q̄z custodie deputati fuerūt: z sic vox illa pōt dici vnius z plurium angeloz.

.XLIII.

AD tertium sic proce
dit: Videt q̄ tps resurrectionis nō oporte
at differri vsq; ad finē mūdi: ut oēs sil' resurgant
q; maior est ꝓuenientia capitis ad mēbra q̄ mē
brorꝫ ad inuicem sicut causę ad effect' q̄ effectuū
ad inuicem. sed christus qui ē caput nr̄m nō distu
lit resurrectionē suā vsq; ad finē mūdi: ut sil' cum
oībus resurgeret. ḡ nec oportet q̄ ꝓꝫ sanctorꝫ re
surrectio vsq; ad finē mūdi differat: ut simul cuꝫ
alijs resurgāt. ¶ ℈. resurrectio capitis cā ē resur
rectiōis mēbrorꝫ. sed resurrectio quorūdā mēbro
rū nobiliū ꝓpter vicinitatē ad caput nō ē dilata
vsq; ad finē mūdi: sed statim resurrectionē christi
secuta ē: sicut pie creditꝫ de btā v̄gine & Johanne
euāgelista. ḡ & aliorꝫ resurrectio tāto ꝓpiq̄or erit
resurrectiōi christi: q̄nto p gratiā & meritū magis
ei fuerint ꝓformes. ¶ ℈. stat' noui testamēti est p
fectior & exp̄ssius portat imaginē christi q̄ status
ve. tes. sed quidā p̄res ve. tes. christo resurgente re
surrexerūt sicut dī Matth. xxvij. q̄ multa corpa
sanctorꝫ q̄ dormierāt resurrexerunt. ḡ videt q̄ nec
sanctorꝫ noui testamēti resurrectio differri d̄beat
vsq; ad finē mūdi ut sit oiuꝫ simul. ¶ ℈. post fi
nem mūdi nō erit aliquis annorꝫ numer'. ſz post
resurrectionē mortuorꝫ adhuc ꝓputāt mlti anni
vsq; ad resurrectionē aliorꝫ: ut pz Apoc. xx. dicit
enī ibi: Vidi aīas decollatorꝫ ppter testimoniū
ihu & ppē verbū dei. & infra: Et vixerūt & regnaue
rūt cū christo mille ānis & ceteri mortuorꝫ ñ vixe
rūt donec ꝓsumēt mille anni. ḡ resurrectio oiuꝫ
nō differt vsq; ad finē mūdi ut sit oiuꝫ sil. ¶ Sz
c̄ est q̄d dī Job. xiij. Dō cū dormierit nō rsurget
donec atterrat celū: nec euigilabit ut resurgat de
somno suo. & loquit de somno mortis. ḡ vsq; ad
finē mūdi quādo celū atteret resurrectio hoīuꝫ
differt. ¶ ℈. Hebre. xj. dī: Domines testimonio
fidei ꝓbati nō acceperūt repromissionē. i. plenaꝫ
anime & corporis beatitudinē deo aliq̄d aliud p
nobis puidente ne sine nobis ꝓsumarent. i. pfice
rent. glo. ut in cōi gaudio oiuꝫ maī' fieret gaudiū
singulorꝫ. sed nō erit ante resurrectio q̄ corporuꝫ
glorificatio: q; reformabit corpus hūanitat' nr̄e
ꝓfiguratū corpori claritat' sue. Phil. iij. Et resur
rectiōis filij erūt sicut āgeli in celo: ut pz Matth.
xxij. ḡ resurrectio differt vsq; ad finē mundi in q̄
oēs simul resurgēt. ☐ Lteri' videt q̄ tps illud nō
sit occultū: q; cui' p̄ncipiū ē determinatū & sciuꝫ
& finis p̄t determinate sciri: eo q̄ oia mensurant
quodā ꝓiodo: ut dicit in 2° de generatiōe. ſz prin
cipiū mūdi determinate scit. ḡ & finis ipsi' p̄t de
terminate sciri: tūc erit tps resurrectiōis & iudicij
ḡ tps illud nō ē occultū. ¶ ℈. Apoc. xj. dī q̄ mu
lier p quā ecclesia significat habet locū paratum
a deo in quo pascat' dieb' mille ducentis. lx. Dañ.
etiā. xij. ponit determinat' numer' dierꝫ per quos
anni significari vident: sm illud Eçe. iiij. Diē pro
anno dedi tibi. ḡ ex sacra scriptura p̄t sciri deter
minate finis mūdi & resurrectionis tps. ¶ ℈. sta
tus noui testamenti p̄figurat' fuit in ve. tes. sz sci
mus determinate tps in quo vet' testamentū statū
habuit. ḡ & p̄t sciri determinate tps i quo nouū
testamentū statū habebit. sed nouū testamentum
habebit statū vsq; ad finē mundi: vñ dī Matth.
vlt. Ecce ego vobiscū sum vsq; ad ꝓsūmationem
seculi. ḡ p̄t sciri finis mūdi & resurrectiōis temp'
¶ Sed ℈: illud q̄d ē ignoratū ab angelis: ē etiam
hoībus mlto magis occultū: q; ea ad q̄ hoies nāli
rōne ptingere possūt multo limpidius & certi' an
geli nāli cognitione cognoscūt. sil'r etiā reuelatio
nes hoīb' nō fiūt nisi mediantib' angelis: ut pz p
Dio. iij. ca. cel. hierar. sed angeli nesciūt tps det
terminate: ut pz Matth. xxiij. De die illa & hora
nemo scit: neq; angeli celorꝫ. ḡ tps illud ē hoībus
occultū. ¶ ℈. Apli magis fuerūt ꝓscij secretorꝫ
dei q̄ alij sequētes: ut dicit Ro. vij. Ipsi p̄mitias
spūs habēt. glo. tpe p̄rius & ceteris abundāti'. ſz
eis de hocipso querentib' dictū ē Act. j. Nō ē ve
strū nosse tpa & momēta q̄ pater in sua ptāte po
suit. ḡ multo magis ē alijs occultū. ☐ Lteri' vide
tur q̄ resurrectio nō fiet subito ſz successiue: quia
Eçe. xxxvij. p̄nūciat resurrectio mortuorꝫ: vbi dī
Accesserūt ossa ad ossa & vidi: & ecce sup ea nerui
& carnes ascenderūt & extenta est in eis cutis desu
per & spiritū nō habebant. ḡ repatio corporꝫ tpe
precedit ꝓiūctionē animarꝫ: & sic resurrectio non
erit subita. ¶ ℈. illud ad q̄d exiguntur plures acti
ones se cōsequentes nō p̄t subito fieri. sed ad re
surrectionem exiguntur plures actiones se ꝓsequen
tes. s. collectio cinerꝫ: reformatio corpis: & infusio
anime. ergo resurrectio nō fiet subito. ¶ ℈. om
nis sonus tempore mensuratꝫ. sed son' tube causa
erit resurrectionis: ut dictū ē. ḡ resurrectio fiet in
tēpore & nō subito. ¶ ℈. nullus mot' localis p̄t
esse subito: ut dī in li. de sensu & sensato. sed ad re
surrectionē exigit aliquis mot' localis in collecti
one cinerꝫ. ḡ nō fiet subito. ¶ Sed ℈ est quod dī
j. Cor. xv. Oīes quidē resurgem' in momēto in
ictu oculi. ḡ resurrectio erit subito. ¶ ℈. virt'
infinita subito opatur. sed sicut Damas. dicit: Creō
resurrectionē futurā diuina virtute de qua cōstat
q̄ infinita est. ḡ resurrectio fiet subito. ☐ Lterius
videt q̄ resurrectio nō erit noctis tēpore: quia re
surrectio ñ erit donec atteratꝫ celū: ut dicitur Job
xiij. sed cessante motu celi quod dicit eius attri
tio nō erit temp' neq; dies neq; nox. ḡ resurrectō
nō erit in nocte. ¶ ℈. finis vniuscuiusq; rei debz
esse perfectissim'. sed tūc erit finis tpis: vñ in Apo
ca. dī q̄ tps amplius nō erit. ḡ tūc debet ee tps in
sui optima disp̄sitiōe: & ita debet esse dies. ℈.
qualitas temporis debet respondere his que gene
rantur in tempore: vnde Johānis. xiij. fit mentio

de nocte qñ iudas exiuit a ꝓsortio lucis. sz tūc erit ꝑfecta manifestatio oīuz que nūc latēt: qz cū venerit dñs illūinabit abscondita tenebraꝝ ⁊ manifestabit ꝓsilia cordiū: ut dī. j. Cor. iiij. g̃ debet esse i die. ¶ Sed ꝺ resurrectio christi est exemplar nře resurrectionis. sed resurrectio christi fuit in nocte ut Gregl. dicit in homel. paschali. g̃ ⁊ nřa resurrectio nocturno tpe erit. ¶ S. aduent⁹ dñi ꝓpatur aduētui furis in domū: ut ꝑz Luc. xij. sz fur i tpe noctis in domū venit. g̃ in tpe nocturno veniet. sz veniēte ipso fiet resurrectio: ut dictū est. g̃ resurrectio fiet tpe nocturno. ℟ ñdeo dicendū ad. j. qōez ꝙ sicut Aug. dicit in. iij. de tri. ꝺina ꝓuidētia statuit ut corpa crassiora ⁊ iferiora ꝑ subtiliora ⁊ potentiora quodā ordine reganť: ⁊ iō tota mā corporū inferiꝝ subiacet variationi ſm motū celestiū corporꝝ. vñ eēt ꝺ ordinē qui diuina ꝓuidentia in rebus statuit si mā inferiꝝ corporꝝ ad statū incorruptionis ꝓduceret manēte motu corporꝝ superiorꝝ. ⁊ quia ſm positionē fidei resurrectio erit in vitā imortalem conformiť christo qui resurgēs a mortuis iaz nō morit: ut dicit Ro. vj. iō hūanorū corporꝝ resurrectio vsqz ad finē mūdi differet i quo mot⁹ celi quiescet. Et ꝓpter hoc etiā quidaz phi qui posuerūt motū celi nūq̃ cessare posuerūt reditū hūanaꝝ aiaꝝ ad corpa mortalia q̃lia nūc habem⁹: siue ponerēt reditū aie ad idē corp⁹ i fine magni anni: ut Empedocles: siue ad aliud: ut Pythagoras posuit quālibet animā q̃libet corp⁹ ingredi: ut dī in. j. de aia. ¶ Ad ꝓmū g̃ dicendū ꝙ q̃uis caput magis ꝓueniat cū mēbris ꝓuenientia ꝓportionis que exigit ad hoc ꝙ in mēbra fluat q̃ mēbra adiuuicem: tñ caput hz caliditatē quandaz sup mēbra qua mēbra carent: ⁊ in hoc mēbra differūt a capite: ⁊ ꝓueniūt ad inuicē. vñ resurrectio christi exemplar quoddā nře resurrectionis est ex cui⁹ fide spes nobis de nřa resurrectiōe ꝓsurgit: ñ aūt resurrectio alicui⁹ mēbri christi ē cā resurrectionis ceteroꝝ mēbroꝝ: ⁊ iō resurrectio christi ꝺbuit precedere resurrectionē aliorꝝ qui oēs simul resurgere debuerūt in ꝓsūmatione seculoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ q̃uis inter mēbra christi sint q̃dam alīs dignioza: ⁊ magis capiti ꝓformia: nō tñ ptingūt ad rōnem capitis ut sint cā aliorꝝ: ⁊ iō ex ꝓformitate ad christū nō debeť eis ꝙ coꝝ resurrectio p̄cedat resurrectionē aliorꝝ: q̃si exēplar exemplatū sicut dictū ē de resurrectione christi. sed ꝙ aliquibus hoc sit ꝓcessum ꝙ coꝝ resurrectio nō sit vsqz ad ꝓmunē resurrectionē dilata ē ex speciali gr̃e ꝓuilegio nō ex debito ꝓformitatis ad christū ¶ Ad 3ᵐ dicendū ꝙ de illa resurrectione sanctorū cū christo videť dubitare Hiero. in ſmone de assūptione: vtz. s. pacto resurrectionis testamēto itez mortui sint ut sic coꝝ magis fuerit resuscitatio quedā: sicut fuit Lazari q̃ vera rsurrectio q̃lis erit in fine mūdi: an ad ūnoꝛtalez vitā vere resurrexerint semp in corpe victuri in celum cū christo ascendentes corpaliť: ut glo. dicit Matth. xxvij. ⁊ hoc ꝓbabilius videť: qz ad hoc ꝙ vez testamētū de vera resurrectiōe christi ꝓferrēt: ꝓgruū fuit ꝙ vere resurgerēt: sicut Hiero. alibi dicit: nec eorum resurrectio ꝓpter ipsos accelerata ē: sz ꝓpť resurrectionē christi testificandā: qđ quidē testamētuz erat ad fundandū fidē noui testamenti. vnde ꝺcētius factū est ꝑ patres ve. tes. q̃ per eos qui iaz nouo testamento fundato decesserūt. Tamē sciēduz est ꝙ tli de resurrectione coꝝ in euāgelio mentio fiat ante resurrectionē christi: tñ ut p textū patet intelligendū ē p anticipationē cē dictū ꝙ frequenter historiographis accidit: nullus. n. vera resurrectione ante christū resurrexit eo ꝙ ipse ē ꝓmitie dormientiū: ut dī. j. Cor. xv. quāuis aliq̃ fuerunt resuscitati ante christi resurrectionē: ut ꝺ Lazaro patet. ¶ Ad 4ᵐ dicendū ꝙ occasione illoꝝ ẏborum: ut Aug⁹ narrat. ix. li. de ci ꝺ: quidā hereticī posuerūt ꝓmā resurrectionē futurā cē mortuorum: ut cū christo mille annis in terra regnarent vñ vocati sūt chiliaste q̃si millenarij. Et iō Aug⁹ ibidem ostēdit ẏba illa aliter cē intelligēda. s. ꝺ resurrectione spūali ꝑ quā hoies a peccatis dono gratie resurgūt. Secūda aūt resurrectio ē coporū: regnū aūt christi dī ecclesia in qua cū ipo non solū martyres sed etiā alij electi regnant ut a pte totū intelligat: vel regnēt cū christo in q̃lia q̃tum ad oēs: ⁊ fit specialiť mētio de martyrib⁹ qz ipi ꝑcipue regnāt mortui qui vsqz ad mortē ſm vitatē certauerūt. millenari⁹ aūt nō significat aliquē certum numez sz designat totū tps qđ nūc agit in q̃ sancti cū christo regnāt: q̃ numer⁹ millenarius designat vniuersitatē magis q̃ centenari⁹: eo ꝙ centenarius ē q̃dratū denarij. sed millenari⁹ ē numer⁹ solidus ex duplici ductu denarij in seipm surgens quia decies decē decies mille sūt. ⁊ sicť in psal. dī ẏbi qđ mādauit in mille generatiōes. i. oēs. ¶ Ad ij. qōnē dicendū ꝙ sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Ętas vltima hūani generis que icipit a dñi aduētu vsqz ad finē seculi in quibus generationib⁹ ꝓpuleť incertū ē. sicut etiā senect⁹ q̃ ē vltima etas hois nō hz determinatū tps ſm mensurā aliaꝝ: cū q̃libz sola tantū teneat tpis q̃tū relique oēs etates. huiꝰ aūt rō est qz determinat⁹ numer⁹ futuri tpis sciri: nō pōt nisi vel p reuelationē vel p nāle rationē temp⁹ aūt qđ erit vsqz ad resurrectionē nūerari ñ pōt nāli rōne: qz simul erit resurrectio ⁊ finis motus celi: ut dictū ē. ex motu aūt accipit numerus oīuz que determinato tpe per naturalē rationez futura preuidenť. ex motu aūt celi nō pōt cognosci finis ei⁹: qz cū sit circularis ex hocipso habet ꝙ ſm naturā suam possit in perpetuū durare. vnde naturali rōne tps qđ erit vsqz ad resurrectionem numerari nō pōt: similiť nec per reuelationez hī pōt: ideo ut oēs semp sint soliciti ⁊ preparati ad

thristo occurrendū: ⁊ ꝓpter hoc etiaz aplis de hꝰ querentibꝰ rñdit Actl. j. Nō ē vr̄m nosse tēpoza ⁊ momenta q̄ paᵗ posuit in sua ptāte: in q̄ ut Augꝰ dicit. xviij. de ci. dei: Oiuz de hac re calculātiū digitos resoluit ⁊ quiescē iubet: qō. n. aplis querētibus noluit indicare nec alīs reuelabit. vñ illi oēs qui tps predictū numerare voluerūt hacten' falsi loqui sūt inuenti. Quidā. n. ut Augꝰ dixit ibidez dixerūt ab ascensiōe dñi vsq; ad vltimū eꝰ aduētum q̄dringentos annos posse ꝓpleri: alīq; q̄ngētos alīq; mille: quoz falsitas patet: ⁊ sil'r patebit eozuz qui adhuc ꝓputare nō cessant. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō ꝙ eoz q̄z finis cognoscit̄ ꝓncipio noto. oz mensurā nobis ē cognitā: ⁊ iō cognito ꝓncipio alicꝰ rei cuiꝰ duratio mensurat motu celi possumꝰ cognoscē eꝰ finē eo ꝙ motꝰ celi ē nobis notꝰ. ſz mensura durationis motꝰ celi ē sola diuina dispositio que ē nobis occulta: ⁊ iō q̄tūcūq; sciam' ꝓncipiū eiꝰ. finē scire ñ possum'. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ p mille ducentos. lx. dies de quib' fit mētio Apoc. xj. significat oē tps in q̄ ecclia durat: ⁊ nō aliq̄s determinatus nūerꝰ annoz: ⁊ hoc iō q: ꝑdicatio christi sup quā fundat ecclesia durauit trib' ānis cū dimidio qō tps vere ꝓtinet eq̄lem numez diez nūero ꝑdicto. Sil'r etiā nūerꝰ eoz qui in Danieli ponit nō ē referēdus ad nūez ānoz aliq̄z q̄' sint vsq; ad finē mūdi: vl' vsq; ad ꝑdicatiōez antichristi: ſz oz referri ad tps q̄ predicabit antichristꝰ ⁊ q̄ psecutio eius durabit. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū ꝙ q̄uis stat' noui testamenti in generali sit ꝑfigurat' p statū ve. tes. non tñ oz ꝙ singula respondeāt singulis: ꝑcipue cuz in christo oēs figure ve. tes. fuerūt ꝓplete. ⁊ iō Augꝰ. xviij. ō ci. dei rñdet quibusdā q̄ volebāt accipe nūez psecutionū q̄s ecclia passa ē ⁊ passura ꝑm numez plagaz egypti dicēs: Ego p illas res gestas in egypto istas psecutiones ꝓphetice significatas eē nō arbitroꝝ: q̄uis ab eis q̄ hoc putāt exq̄site ⁊ ingeniose illa singula his singulis ꝓpata videant nō p phetico spū sed ꝓiectura mentis hūane qui aliq̄n ad verū puenit: aliq̄n fallit. Et sil'r vr̄ eē ō dicti abbatis Joachim q̄ p tales ꝓiecturas de futuris aliq̄ vera predixit: ⁊ in aliquib' deceptus fuit. ¶ Ad. iij q. dō ꝙ in resurrectiōe aliq̄d fiet ministerio angeloz: ⁊ aliquid vtute dīna imediate: ut dictū ē. illō g̃ q̄ō angeloz ministerio fiet nō erit in instanti si instans dicat indiuisibile tpis: erit tñ in instāti si instans accipiat̄ p tpe inꝑceptibili. illud aūt q̄ō fiet vtute dīna imediate fiet sbito. s. in īmino tpis quo angeloz opa ꝓplebit: qz vtus superioz inferiorem pfectionē adducit. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō ꝙ Exe. loq̄bat ppl̄o rudi: sicut ⁊ Moyses. vñ sicut Moyses distinxit opa sex diez p dies ut rudis ppl's capē posset q̄uis oia sil' sint facta: ꝓm Aug. ita Exe. diuersa que in resurrectiōe futura sūt exꝑssit: q̄uis oia simul futura sint in instanti. ¶ Ad secūdū dō ꝙ q̄uis ille opationes sint ꝓsequētes se inuicē nā: sūt tamen simul tpe: qz vel sūt in eodē instanti: vel vna ē in instāti ad q̄ō alia terminat. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ idem videt eē de sono illo ⁊ de formis sacramētorū. s. ꝙ in vltimo instāti ꝓlationis effectū suū habebūt. ¶ Ad 4ᵐ dō ꝙ ꝓgregatio cinez q̄ ſñ motu locali eē nō pōt: fiet ministerio angeloz: ⁊ ideo erit in tempore: ſz ipceptibili: ppt facilitatē opandi que ꝓpetit angelis. ¶ Ad q̄rta. q. dō ꝙ determinata hora tpis q̄ fiet resurrectio ꝑ certo sciri non pōt: ut ꝓz in lr̄a: tamen satis ꝓbabiliter dī a quibusdam ꝙ resurrectio erit q̄si in crepusculo sole exñte in oriente: ⁊ luna i occidente: qz in tali dispone sol ⁊ luna creduntur creata: ut sic eoz circulatio cōpleat̄ penit' ꝑ reditū ad eūdē punctū. vñ ō christo dī ꝙ resurrexit tali hora. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū ꝙ q̄ñ resurrectio erit: nō erit tps: sed finis tpis qz i eodē instanti in q̄ cessabit motꝰ celi erit resurrectō mortuoz: ⁊ tñ erit situs sideꝝ ꝑm dispoēz q̄ se habent nūc in aliq̄ determinata hora: ⁊ ꝑm hoc dī resurrectio futura tali vel tali hora. ¶ Ad 2ᵐ dō ꝙ optima dispositio tpis dī eē in meridie ꝓpter illuminationē solis: sed tūc ciuitas dei nō egebit sole neq; luna: qz claritas dei illūabit eā: ut dī Apocl. vlt. ⁊ iō q̄tū ad hoc nō refert vtrū in die vl' in nocte resurrectio fiat. ¶ Ad 3ᵐ dō ꝙ tpi illi ꝓgruit manifestatio q̄tū ad ea q̄ tūc gerent: ⁊ occultatio quātū ad determinationē ipsius tpis: ⁊ iō vtrūq; cōgrue fieri pōt: ut. s. resurrectio sit in die vl' i nocte.

AD quartū sic proce

dit: Videt ꝙ moꝛs nō erit terminꝰ a quo resurrectionis in oibus: quia quidā nō morient ſz immortalitate supuestient. dī. n. i symbolo q̄ ipe venturꝰ est iudicare viuos ⁊ mortuos. hoc aūt nō pōt intelligi q̄tū ad tps iudicij: qz tūc erūt oēs viui. g̃ oportz ꝙ referat hec distinctio ad tps ꝓcedēs ⁊ ita nō oēs ante iudiciū morient. ¶ P. nāle ⁊ cōmune desideriū nō pōt eē vacuū ⁊ inane quin in aliquibus expleat̄. sed ꝑm Aplm. j. Cor. iij. hoc est cōe desiderium q̄ nolumꝰ expoliari: sed supuestiri. g̃ aliqui erūt qui nūq; expoliabūt corpe p mortez: sed supuestient gloria resurrectiōis. ¶ P. Augustin' in Anch. dicit ꝙ q̄ttuoꝛ vltime petitiones oꝛonis dñice ad presentē vitā ptinēt: q̄z vna ē dimittere nobis debita nr̄a. g̃ ecclesia petit in hac vita sibi omnia debita relaxari. sed ecclesie oīo non pōt eē cassa qui exaudiat. Joh. vj. Quicq̄d petieritis pr̄em in nomine meo dabit vobis. g̃ ecclia in aliquo huius vite tpe oīuz debitoꝛ remissionem ꝓsequet. sed vnū de debitis q̄ ꝑ pctō ꝑmi parentes astringimur ē ꝙ nascimur mortali peccato. g̃ aliq̄n hoc ecclie deꝰ pstabit ꝙ hoies sine pctō oꝛiginali nascent. sed moꝛs ē pena oꝛiginalis peccati. g̃ aliq̄ hoies erūt circa finē mūdi qui ñ morient: ⁊ sic idē quod ꝓius. ¶ P. via ꝓpendiosioꝛ ē semp sapiēti magis eligenda. sed ꝓpendiosioꝛ via ē ꝙ hoies q̄

viui inuenient in impassibilitatem resurrectionis transferant q̄ q̄ prius moriant: ⁊ postea resurgāt a morte in immortalitatē. g̈ deus qui ē sūme sapiēs hāc viaz elegit in illis qui viui inuenient. ⁊ sic idez quod prius. ¶ Sed ꝯ. j. Cor. xv. Semen qd̄ semi nas nō viuificat nisi prius moriat: ⁊ loquit sub si militudine seminis de resurrectiōe corpoꝝ. g̈ corpora a morte resurgent. ¶ ℞. j. Cor. xv. sic i Adā oēs moriunt: ita in christo oēs viuificabunt. sed i christo viuificabunt. g̈ in adaz oēs morient: ⁊ sic resurrectio oiuz erit a morte. ¶ Ulterius videt q̄ ñ oiuz resurrectio erit a cineribꝰ. resurrectio. ñ. christi est exemplar nostre resurrectionis. sed resurrectio eius nō fuit a cineribꝰ: quia caro eius nō vidit corruptionē: ut dr̄ in ℞sal. ⁊ Actl. ij. g̈ nec resurrectio oiuz erit a cineribꝰ. ¶ ℞. corpꝰ hois nō semp ꝓburit. sed in cineres nō pōt aliquid resolui nisi p ꝓbustionē. g̈ non oēs a cineribꝰ resurgent. ¶ ℞. corpus hominis mortui nō statim post mortez in puluerē redigit. sed quidā statiz post mortē resurgent: ut in lr̄a dr̄. s. illi qui viui inuenient. g̈ nō oēs resurgent a cineribꝰ. ¶ ℞. termin⁹ a quo respondet termino ad quē: sed termin⁹ ad rez resurrectionis nō est idem in bonis ⁊ malis. j. Cor. xv. Oēs quidem resurgem⁹ sen nō oēs imutabimur. g̈ nec est idem termin⁹ a quo: ⁊ sic si mali resurgēt a cineribus: boni a cineribus nō resurgent. ¶ Sz ꝯ ē qd̄ ℞aimo dicit: Oēs i originali pctō natos tenz hec sententia: Terra es ⁊ in terram ibis. sed oēs q̄ in coī resurrectione resurgent fuerūt nati in originali pctō: vel natiuitate ex vtero vl̄ saltē natiuitate in vtero. g̈ oēs a cineribꝰ resurgent. ¶ ℞. multa sūt in corpe hūano que nō sūt ꝺ vitate nature humane. sed oia illa auferent. g̈ oportet oia corpora ad cineres resolui. ¶ Ulterius vī q̄ pulueres illi ex quibꝰ corpus hūanū reparabit habeāt aliquā nālem inclinationē ad animā que eis ꝓiūget. si. n. nullā inclinationē habent ad animā: eodē modo se haberent ad illā animā sicut alij pulueres. g̈ nō eēt differentia vtz ex illis vel ex alijs pulueribus reficeret corpꝰ anime ꝓiūgendū qd̄ est falsum.

℞. maior ē dependentia corporis ad animā q̄ aie ad corpꝰ. sed aia sepata a corpe adhuc hz aliquā dependentiā ad corpꝰ. vnde retardat eius mot⁹ in deū ꝓpter appetitū corpis: ut dicit Dio. g̈ multo fortius corpus sepatū ab aia adhuc habet nālem ĩclinationē ad animā illā. ¶ ℞. Job. xx. dr̄ Ossa eius implebunt vicijs adolescentie ei⁹: ⁊ cuz eo in puluere dormient. sed vicia nō sūt nisi in anima. g̈ adhuc in illis cineribꝰ remanebit aliqua nālis ĩclinatio ad animā. ¶ Sz ꝯ: corpꝰ hūanū pōt resolui ad ipsa elimenta: vel etiā in carnes alioz aialiū conuerti. sed elementa sūt hōgenea: ⁊ sīlr caro leonis vel alterius animalis. cū g̈ in alijs ptib⁹ elementoz vel animaliū nō sit aliqua inclinatio nālis ad illam animā: nec in illis ptib⁹ in q̄s ꝓuersuz est corpus humanū erit aliqua inclinatio ad aiaz patet p auctoritatē Aug. in Ench. Corpꝰ hūanū in quācūq̄ alioz corpoꝝ sūam: vel in ipsa elemēta vtaꝝ: i quozūcūq̄ hominū seu animaliū cibuz cedat carnēq̄ vtaꝝ: ⁊ illi anime hūane in pūcto tē poris cedet que illud prius ut hō fieret viueret ⁊ creſceret animauit. ¶ ℞. cuilibet inclinatiōi nāli respondet aliquod agēs nāle: alīs natura deficeret in necessarijs. sed nullo agente nāli possunt p̄dicti pulueres eidem anime iterato ꝓiūgi. g̈ in eis nō est aliqua nālis inclinatio ad predictā ꝓiūctionē.

Rñdeo dicendū ad pmaz. q. q̄ sup hac. q. varie loquūtur sancti: ut in lr̄a patet: tū hec est securior ⁊ cōmunior opinio: q̄ oēs morient ⁊ a morte resurgent: ⁊ hoc ꝓpter tria. Et pmo qz magis ꝓcordat diuine iusticie que hūanā nām p peccato pmi parentis dānauit: ut oēs qui p actū nature ab eo originem ducerēt infectionē originalis peccati ꝓtraherent: ⁊ p ꝓsequens mortis debitores eēnt. Secundo quia magis ꝓcordat diuine scripture que oiuz futurā resurrectionē predicit. resurrectio autem ꝓprie nō est nisi eius qd̄ cecidit ⁊ dissolutū est: ut Damas. dicit. Tertio qz magis ꝓcordat ordini nature in quo inuenim⁹ q̄ illud qd̄ corruptū ⁊ viciatū est in suā nouitatē nō reducit nisi corruptione mediante: sicut acetū nō fit vinū nisi aceto corrupto: ⁊ in humorem vitis trāseūte. vñ cuz nā hūana in defectū necessitatis moriendi deuenerit nō erit reditus ad immortalitatē nisi morte mediante. ¶ Conuenit etiā ordini nāe ꝓpter aliā rōez quia ut in viij. phy. dr̄: Motus celi ē ut vita q̄daz natura exñtib⁹ oibus: sicut etiā mot⁹ cordis totī⁹ corporis quedā vita ē. vnde sicut cessante motu cordis oia mēbra mortificant: ita cessante motu celi nō pōt aliquid viuū remanere: illa vita q̄ ex ĩfluentia illius mot⁹ conseruabat: taliſ aūt est vita qua nūc vegim⁹: vnde oportet q̄ ex hac vita discedant qui post motū celi quiescentē victuri sunt ¶ Ad ꝑmū g̈ dicendū q̄ distinctio illa mortuoz ⁊ viuoz nō est referenda ad ipm iudicij tp̄s: nec ad totū tp̄s preteritū: quia oēs iudicandi aliquo tpe fuerūt viui: ⁊ aliquo tpe mortui: sed ad illō tē pus determinatū qd̄ ĩmediate iudiciū p̄cedet: qñ s. iudicij signa incipient apparere. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ pfectū sanctoz desideriū nō pōt eē vanum: sed nihil ꝓhibet desideriū cōditionatū eoz eē vanū: ⁊ tale ē desideriū quo nolum⁹ expoliari sed supuestiri. s. si possibile sit: ⁊ hoc desideriuz a quibusdam velleitas dr̄. ¶ Ad ꝫ'' dicendū q̄ hoc est erroneū dicere q̄ aliquis sine peccato originali concipiat preter christū: quia ille qui sine pctō originali conciperet nō indigeret redēptione que facta est p christū: ⁊ sic christus nō eēt oiuz hominū redemptor. nec pōt dici q̄ nō hac redemptione indiguerūt: quia prestitū fuit eis ut sine peccato cōciperent: quia illa gratia facta est parentib⁹: ut in

eis viciũ nature sanaret: quo manente sine originali peccato generare nõ possent: vel ipsi nature q̃ sanata est. oportet aũt ponere q̃ quilibet psonaliter redemptione christi indigeat: nõ solũ rõne nature. liberari aũt a malo vel a ꝑdebito absolui nõ põt nisi qui debitũ incurrit: vel in malũ deiect' fuit: & ita nõ possent omnes fructũ dñice oratonis in seipsis pcipere nisi oẽs debitores nascerẽt et malo subiecti. vnde dimissio debitoꝝ & liberatio a malo nõ põt intelligi q̃ aliquis sine debito vel immunis a malo nascat: sed quia cũ debito nat' postea p gratiã christi liberat: nec etiã sequit̃ si põt sine errore poni q̃ aliqui sine originali peccato nascant q̃uis mors sit pena originalis peccati: q̃ de' põt ex misericordia alicui relaxare penã ad quaz obligat ex culpa ꝓterita: sicut adulterã sine pena dimisit: Joh. viij. & silr poterit liberare a morte eos qui reatũ mortis ꝯxerunt cũ originali nascendo: & sic nõ sequit̃ si nõ morient. q̃ nascunt̃ sine originali. ℣ Ad quartũ dicendũ q̃ nõ semp via cõpendiosior ẽ magis eligenda: sed solũ qñ est magis vel equaliter accõmoda ad finem ꝓsequendum: & sic nõ est hic: ut ex dictis patet. Ad secundaz. q. dicendũ q̃ eisdem rationib' quibus ostensum est omnes a morte resurgere: est etiã ostendendum q̃ oẽs resurgent a cineribꝰ in cõmuni resurrectione nisi aliquib' ex ꝓuilegio specialis gratie sit ꝯrium indultũ: sicut & resurrectionis acceleratio. scriptura aũt sacra sicut resurrectionem ꝓnunciat: ita & reformationẽ corpoꝝ: Phil. iij. & ideo opotet q̃ sicut omnes moriunt̃ ad hoc q̃ oẽs vere resurgẽ possint: ita oĩum corpora dissoluant̃ ad hoc q̃ omnium corpora reformari possint: sicut etiã i penã hominis mors a diuina iusticia est inflicta. ita & corporis resolutio: ut patet Gen. iij. Terra es & in terrã ibis. silr etiã ordo nature exigit ut nõ solum anime & corporis ꝓiunctio soluat̃: sed etiã elementoꝝ ꝓmixtio: sicut etiã acetũ nõ põt in vini qualitatem reduci nisi ꝓius facta resolutione in mãm ꝓiacentẽ ipsa etiã elementoꝝ ꝓmixtio ex motu celi causat & ꝓseruat: quo cessante oia mixta i pura elementa resoluent. ℣ Ad ꝑmũ g̃ dicendũ q̃ resurrectio christi exemplar ẽ nr̃e resurrectiõis q̃ ad terminũ ad quẽ: nõ aũt q̃ ad terminuz a quo. ℣ Ad secundũ dicendũ q̃ ꝑ cineres intelligũtur oẽs reliquie que remanent hũano corpore resoluto duplici ratione. ꝑmo q̃ omnis mos erat apud antiq̃s corpora mortuoꝝ ꝓburere: & cineres conseruare. vñ inoleuit modus loquẽdi ut ea in que corpus hũanũ resoluit: cineres dicãtur. 2° ꝓpter cãm resolutionis que ẽ incẽdium fomitis quo corpus humanũ radicitus ẽ infectũ. vnde ad purgationem huius infectionis oportet vsq̃ ad prima cõponẽtia corpus humanũ resolui. q̃ aũt ꝑ incẽdium resoluitur: dr̃ in cineres resolui: & ideo ea in que corpus humanũ dissoluit̃ cineres dicunt̃. ℣ Ad 3ᵐ dor̃ q̃ ille ignis qui faciem mũdi purgabit poterit statim corpora illoꝝ qui viui inuenientur vsq̃ ad cineres resoluere: sicut etiã alia mixta' resoluet in preiacentẽ materiam. ℣ Ad q̃rtũ dicendum q̃ motus nõ accipit spẽm a termino a quo: sed a termino ad quẽ: & ideo resurrectio sanctoꝝ que erit gloriosa oportet q̃ differat a resurrectione impioꝝ que nõ erit gloriosa penes terminum ad quẽ: nõ aũt penes terminũ a quo. ꝓuenit. n. frequenti nõ esse eundẽ terminũ ad quẽ existente eodem termino a quo: sicut de nigredine põt moueri aliquid in albedinẽ & in pallorẽ. Ad tertiã. q. dicendũ q̃ circa hoc est triplex opinio. quidã. n. dicunt q̃ corpus humanũ nũq̃ resoluit vsq̃ ad elementa: & ita semp in cineribꝰ manet aliq̃ vis addita elementis que facit nãlem inclinationẽ ad eãdem animã. Sed hec positio ꝯriat auctoritati Aug. indirecte & sensui & rationi: quia omnia ꝓposita ex ꝯrijs possibile est resolui in ea ex quib' ꝓponunt & ideo alij dicũt q̃ ille ptes elementoꝝ in qs hũanum corpus resoluit retinẽt plus de luce ex hoc q̃ fuerũt anime hũane ꝓiũcte: & ex hoc habẽt quandam inclinationẽ ad aĩas. Sed hoc iterꝝ friuolus est: quia partes elementoꝝ sũt vni' nature & eq̃liter habent participationẽ lucis & obscuritatis: & ideo aliter dicendũ ẽ q̃ in cineribus illis nulla est naturalis inclinatio ad resurretionẽ: sed solũ ex ordine diuine ꝓuidentie que statuit illos cineres iterum anime ꝓiũgi: & ex hoc ꝓuenit q̃ ille ptes elementorum iterato ꝓiungunt̃: & nõ alie. vnde patet solutio ad ꝑmũ ℣ Ad secundũ dicendũ q̃ anima separata a corpore manet in eadem natura quã habebat: cũ corpori eẽt ꝓiũcta: qđ de corpe nõ cõuenit & ideo nõ est simile. ℣ Ad 3ᵐ dicendũ q̃ ꝟbum illũ Job nõ est intelligendũ q̃ vicia actu maneant in pulueribꝰ mortuoꝝ sed ꝑm ordinẽ diuine iusticie quo sũt deputati pulueres illi ad corporis repationem qđ ꝑ pctis ꝓmissis cruciabit̃ in eternum.

Ad quintũ sic proce

dit: Videt̃ q̃ post resurrectionẽ nõ q̃libet cognoscet peccata que fecit. omne. n. qđ cognoscimus: vel de nouo p sensum accipim': vel ꝺ thesauro memorie educit. sed homines post resurrectionem suã peccata nõ potuerũt sensu pcipere: quia iam transierũt. sensus aũt est trm̃ presentium multa etiã peccata a memoria exciderũt peccãtis que nõ potuerũt ꝺ thesauro memorie educi. q̃ nõ omniũ peccatoꝝ que fecit resurgẽs cognitionem habebit. ℣ Ꝺ. sicut in lra dr̃ Conscientie libri quidam sũt in quib' merita singuloꝝ leguntur. sed in libris nõ põt legi aliquid nisi nota eius ꝓtineatur in libro. note aũt quedã peccatoꝝ remanẽt in cõscientia: ut Ro. j. in glo. que nõ videt aliquid esse q̃ reatus vel macula. cũ igit̃ multoꝝ peccatorum macula & reatus a multis sit deletus p gratiã: vr

q̄ nō omnia peccata que fecit possit aliquis i sua ꝓscientia legere: ꝛ sic idem qō ꝓius. ¶ ℟. crescente causa crescit effectus. sed causa que facit nos dolere de peccatis que ad memoriā reuocam' ē charitas. cū g̈ in sanctis resurgentib' sit pfecta charitas maxime a peccatis dolebūt si eā ad memoriā reuocabūt: qō nō pōt esse: quia fugiet ꝛ ab eis dolor ꝛ gemit': ut dr Apoc. xxj. g̈ ꝓpria peccata ad memoriā nō reuocabūt. ¶ ℟. sicut se habebunt resurgentes dānati ad bona que fecerūt aliq̄: ita se habebūt resurgētes beati ad peccata que aliq̄ cōmiserūt. sed resurgentes dānati ut videt cognitionem de bonis que aliq̄ fecerūt nō habebunt quia per hoc pena eoꝝ multū alleuiaret. g̈ nec beati habebūt cognitionē peccatoꝝ q̄ ꝓmiserūt.

Sed ꝓ: ē qō Aug' dicit. xx. de ciui. dei q̄ quedaꝝ vis diuina aderit q̄ fiet q̄ cūcta peccata ad memoriam reuocent. ¶ ℟. sicut se habet hūanū iudiciū ad testamentū exterius: ita se hz iudiciū diuinum ad testamentū ꝓscientie: ut patet. j. Regū. xvj. Homines vident ea que parent: deus aūt intuet cor. sed nō posset pfecte iudiciū hūanū eē de aliq̄ nisi testes de omnib' de quib' iudicandū ē testamētuz deponerēt. g̈ oportet cū iudiciū diuinū sit pfectissimū q̄ conscientia omnia teneat de quib' iudicādū ē. sed iudicādū erit de omnib' operib' bonis ꝛ malis. ij. Cor. iiij. Omnes astabim' ante tribunal christi ꝛc. g̈ oportet q̄ ꝓscientia vniuscuiusq̄ reti neat omnia opa que fecit siue bona siue mala.

Vlteri' videt q̄ nō quilibet posset legere oia q̄ sūt in conscientia alteri'. resurgentiū. n. ñ erit tm pidior cognitio q̄ nūc sit angeloꝝ quoꝝ eq̄litas resurgentib' ꝓmittit. Matth. xxij. sed angeli nō possunt inuicem in suis cordib' videre ea q̄ dependentia libero arbitrio. vñ indiget locutiōe ad inuicem innotescenda: ut in. ij. li. dis. xj. dictū est. g̈ nec resurgentes potuerūt inspicere ea q̄ ꝓtinētur in ꝓscientijs aliorū. ¶ ℟. omne qō cognoscit: vel cognoscit in se vl in sua causa vel in suo effectu. sz merita vel demerita que ꝓtinēt in ꝓscientia alicuius nō poterit alius in seipsis cognoscere: quia solus deus cordi illabit ꝛ secreta eius intuet. similit nec in causa sua: quia nō oēs videbūt deū qui sol' pōt imprimē in affectū ex quo ꝓcedūt merita vel demerita. silr etiā nec i effectu q̄ multa ōmerita erūt quoꝝ nullus effect' remanebit eis per pniaz totaliū abolitis. g̈ nō oia que sunt in ꝓscientia alicuius poterit quilibet alius cognoscere. ¶ ℟. Johannes chrysō. dicit ut habitū ē. ō. dis. xvij. in lra Nūc aūt si recorderis peccatoꝝ tuoꝝ: ꝛ frequenter ea in ꝓspectu dei ꝓnūcies ꝛ ꝓ eis deprecaris citi' illa delebis. si vo obliuisceris: tūc eoꝝ recordaberis nolēs q̄n publicabunt in conspectu oiuz amicoꝝ ꝛ iūcoꝝ: sanctoꝝq̄ āgeloꝝ ꝓferēt. ex hoc accipit q̄ illa publicatio pena est negligentie: qua hō ꝓfessionē prætermittit. g̈ illa peccata de q̄bus homo ꝓfessus ē nō publicabūt alīs. ¶ ℟. solatiū est alicui si scit se habere multos socios in peccato: ꝛ minus inde verecundat. si g̈ quilibz pctōr alterius cognosceret cuiuslibet peccatoris erubescētia multū minuet: qō nō ꝓpetit. g̈ nō oēs oiuz pctā cognoscent. ¶ Sed ꝓ. ō. illud. j. Cor. iiij. Illuminabit abscondita tenebraꝝ. dicit glo. gesta ꝛ cogitata bona ꝛ mala tunc apta ꝛ nota erūt oib'. ¶ ℟. oiuz btōꝝ pctā ꝑterita eq̄liter erunt abolita. sed al quoꝝ sanctoꝝ pctā sciem': sicut magdalene ꝛ petri ꝛ dauid. g̈ pari rōne alioꝝ electoꝝ pctā sciētur: ꝛ multomagis dānatoꝝ. Vlteri' vr̄ q̄ non oia merita ꝛ demerita ꝓpria ꝛ aliena ab aliq̄ vno intuitu videant. ea. n. que sigillatim ꝓsiderant nō vident vno intuitu. sed dānati sigillatim ꝓsiderabūt sua pctā ꝛ ea plangent. vñ dr Sap̄. v. Quid nobis ꝓfuit superbia ꝛc. g̈ nō oia videbūt vno intuitu. ¶ ℟. phs dicit in. ij. topicoꝝ q̄ nō ꝓuenit sil' plura intelligere. sed merita ꝛ demerita ꝓpria et aliena nō videbunt in intellectu. g̈ nō poterūt oia simul videre. ¶ ℟. intellect' dānatoꝝ hominum nō erit post rsurrectionē eleuatior q̄ nūc sit bonorum angeloꝝ q̄tū ad nālem cognitionē q̄ cognoscūt res p̄ species innatas. sz tali cognitione nāli ñ vident plura simul: ut in. ij. li. dis. iij. dictū ē. g̈ nec tūc dānati poterūt oia facta sua simul videre.

Sed ꝓ: sup illud Job. viij. Induet ꝓfusiōe. dic gl. Viso iudice oia mala āte oculos mentis vsent. sz iudicem subito videbūt. g̈ silr mala que ꝓmiserūt ꝛ eadē rōne oia alia. ¶ ℟. Aug'. xx. de ci. dei hz ꝓ inconuenienti q̄ legat aliq̄s liber mālis i iudicio in quo facta singuloꝝ sūt scripta: eo q̄ null' valeat estimare illi' libri magnitudinē: vel q̄to tpe legi posset. sed silr nō posset estimari tps q̄tū oporteret ponere ad ꝓsiderandū oia merita ꝛ demerita sua ꝛ aliena ab aliquo hoie si successiue diuersa videāt. g̈ oz ponē q̄ omnia simł videat vnusq̄sq;. Rñdeo dicendū ad ꝓmā. q. q̄ sicut dr Ro. ij. In die cū iudicabit dns testimoniū vnicuiq; sua ꝓscientia reddet: ꝛ cogitationes erūt accusates: ꝛ defendentes. ꝛ quia oportet q̄ testes ꝛ accusatoꝛ ꝛ defensoꝛ in quolibet iudicio habeāt eoꝝ notitiam que in iudicio vsant. in illa aūt cōmuni iudicio oia opera hominū in iudicium venient: oportet q̄ omniū opeꝝ suoꝝ quisq; tūc notitiā habeat. vnde conscientie singuloꝝ erūt q̄si quidam libri ꝓtinentes res gestas ex quibus iudiciū ꝓcedz sicut etiā in iudicio hūano registris vtunt. ¶ Isti sūt libri de quib' Apoc. ix. dr. Libri apti sūt: ꝛ alius liber apertus est vite: ꝛ iudicati sūt mortui ex his que scripta erant in libris sm opera ipsoꝝ ut per libros qui dicunt sic apti: ut Aug' exponit xx. de ci. dei; significent sancti noui ꝛ ve. test. in q̄bus deus ostendit que mādata fieri iussisset. vnde ut Richardus de sancto victoꝛe dicit: eoꝝ corda erunt quasi quidā canonū decreta. sed per libruz

vite de quo subiūgit intelligunt ꝓscientie singulorum q̄ dicunt singularit liber vn⁹: quia vna virtute diuina fiet ut cūcta ad memoriā sua facta reuocētur: ⁊ hec vis inḡtū ad memoriaz reducit hoi sua facta liber vite dr. vel p ꝓmos libros conscientie intelligant: p secūdū sententia iudicis in e⁹ puidētia descripta. ¶ Ad ꝑmū g̈ dicēdū q̄ q̄uis mlta merita vel demerita a memoria excidāt: tamē nullū eorum erit qō non aliquo modo remaneat i suo effectu: qz merita que nō sūt mortificata mānebūt in ꝓmiuz qō eis reddit. que aūt sunt mortificata: manent in reatu ingratitudinis que augent ex hoc q̄ homo p⁹ gratiā susceptaz peccauit. simil⁹ etiaz demerita que nō sūt p pniam deleta manēt in reatu pene q̄ eis debet. q̄ aūt pnia deleuit manēt i ipsa pnie memoria quā simul cuz alijs meritis in noticiam hēbūt: vnde in quolibet hoie erit aliq̄d ex quo possit ad memoriā sua opa reuocare: ⁊ tñ vt Aug. dicit ꝓncipaliter ad hoc vis dīna opabit. ¶ Ad 2ᵐ dom q̄ iam pz ex dictis q̄ alique note manent i ꝓscientijs singulorz de opib⁹ a se factis: nec oz q̄ note iste sint reatus tm̄ vt ex dictis pz. ¶ Ad tertiū dom q̄ q̄uis charitas sit nūc causa dolēdi de pctō: tñ sancti in pria erunt ita pfusi gaudio q̄ dolor in eis locuz hre nō potrit. ⁊ ideo de peccatis nō dolebūt: sed potius gaudebūt de diuina misericordia qua eis sūt pcta relaxata: sicut etiā nūc angeli gaudent de iusticia diuina qua fit vt diserti a gratia in pctō ruant illi q̄s custodiunt: quoz tñ saluti solicite inuigilant. ¶ Ad 4ᵐ dom q̄ mali cognoscēt oia bona que fecerūt: ⁊ ex hoc nō minuetur eoz dolor sed magis augebit: qz maxim⁹ est dolor multa bona pdidisse: ꝓpter qō Boe. dicit i scdo de ꝓso. q̄ sūmuz in fortunij gen⁹ est fuisse felicem. ¶ Ad scdam qōnē dō q̄ in vltio ⁊ cōi iudicio oz q̄ dīna iusticia oibus euidēter appeat: qō nunc in plerisq̄z latet. snia aūt ꝓdemnās vel p̄mians iusta eē nō pōt nisi fm merita vel demerita ꝓferat. ⁊ iō sicut oz q̄ iudex ⁊ assessor iudicis merita cause cognoscant ad hoc q̄ iusta snia ꝓferant: ita oz ad hoc q̄ iusta snia appeat q̄ oibus sniaz cognoscentib⁹ merita innotescāt. vñ qz sicut cuilibz nota erit sua p̄miatio ⁊ sua dānatio: ita ⁊ oibus alijs innotescet: oz q̄ sicut q̄libz sua merita vel demerita reducet ad memoriā: ita etiā ⁊ aliena eius cognitōi subiaceāt: ⁊ hec ē ꝓbabilioz ⁊ cōioz opinio q̄uis mḡr p̄rium dicat in lra. s. q̄ pcta que sūt p pniam deleta in iudicio alijs nō patefiant. sz ex hoc seq̄tur q̄ nec etiā pnia de peccatis illis pfecta cognosceē in quo multū detraheret sanctoz glie ⁊ laudi diuine q̄ tam misericordit sanctos suos liberauit. ¶ Ad ꝑm g̈ dom q̄ oia merita p̄cedentia vel demerita faciēt aliquaz quātitatez in glia vel miseria hois resurgentis vt ex dictis pz. ⁊ ideo ex exterioribus visis poterūt cūcta in ꝓscientijs videri: ⁊ p̄cipue dīna virtute ad hoc opante: vt snia iudicis iusta appareat oibus. ¶ Ad 2ᵐ dom q̄ merita vel demerita potuerūt alijs oīdi in suis effectibus vt ex dictis pz vel etiā in seipsis p dīnam virtutez q̄uis ad hoc virtus intellect⁹ creati nō sufficiat. ¶ Ad 3ᵐ dom q̄ publicatio pctoz ad ignominiaz peccātis est effect⁹ negligentie que ꝓmittit in omissiōe ꝓfessionis. sz q̄ peccata sanctoz reuelant nō poterit eis eē in erubescentiā vel vereūdiam sicut nec Marie magdalene ē in ꝓfusionez q̄ peccata sua in ecclia publice recitant. qz verūdia est timor ingliationis: vt dicit Damas. ⁊ in beatis esse nō poterit: sz talis publicatō erit eis ad magnam gliam ꝓpter pniam quā fecerūt sicut ⁊ cōfessor apprōbat eū qui magna scelera fortiter confitetur. dicūtur aūt peccata esse deleta: qz deus nō videt ea ad puniēdū. ¶ Ad quartū dicendū q̄ ex hoc q̄ peccatoz alioz pctā inspiciet: in nullo sua ꝓfusio minuet sz magis augebit i alieno vituperio suum vituperiū magis ppēdens. Qz. n. ex tali causa confusio minuatur conuenit ex hoc q̄ verecundia respicit estimationem hoīm que ex consuetudine redditur leuior. sed tūc cōfusio respicit estimationem dei que est fm vitatem de quolibet peccato siue sit vnius tm̄ siue multoz. ¶ Ad tertiam qōnem dom q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidā enim dicūt q̄ oia merita vel demerita simul aliquis videbit sua ⁊ aliena in instāti: qō quidē de beatis facile credi pōt: qz oia in vno videbūt. ⁊ sic nō est incōueniens q̄ simul plura videant sz in damnat⁹ quoz intellectus nō est eleuat⁹ vt possit deū videre: ⁊ in eo oia alia est magis difficile. Et ideo alij dicūt q̄ mali simul oia videbūt in genere sua pcta ⁊ hoc sufficit ad accusationē illā que oz esse in iudicio vel obsolutionem. nō aūt videbūt simul oia descendēdo ad singularia. Sed hoc etiā nō videt ꝓsonus dictis Aug. xx. de ciui. dei. qui dicit q̄ oia mentis intuitu enumerabūtur: qō autē in genere cognoscit nō enumeratur. Unde pōt eligi media via q̄ singula ꝓsiderabūt non tm̄ in instanti sed in tempore breuissimo dīna virtute ad hoc adiuuāte. ⁊ hoc est qō Aug. dicit ibidez q̄ mira celeritate enumarabūtur: nec hoc est impossibile quia in quolibet puncto tpe sunt infinita instantia in potentia: ⁊ per hoc pz responsio ad vtrāq̄ partez. ¶ Ad iussu ⁊ voce archāgeli ⁊c. pōt per hec tria idem signari vt illa vox dicat: iussus quātum ad virtutem qz ei corpa mortuoruz obedient. vox archaneli. i. christi qui ē princeps angeloz quantuz ad dignitatem ꝓferentis: tuba quantum ad euidētiam. vel iussus refertur ad causam principalez. s. diuinam virtutez cui obediunt omnia: vox archāgeli ad ministerium angeloz: sed tuba ad operationem hoīs christi. hec. n. tria in resurrectione operabūtur. ¶ Unde rōnabiliter putari pōt ⁊c. sustinēdo magistrum pōt dici q̄ peccata iustoruz nō venient in noticiaz vt peccata: sz vt dimissa. sic

enim ꝓsiderationi cuiuslibet occurrent. vñ ex hoc nō sequitur confusio sed gloria. dicūt aūt tegi ingtū deus ea nō videt ad puniendū: sicut exponit glo. super illud Psal. Beati quoꝝ remisse sūt iniqtates ꝛc. ¶ Econ vo scribēs ꝛc. quidā dicūt q Diero. non dixit hoc asserendo: sz opinionē cuiusdam greci recitando.

Questio XLIIII.

SOlent aūt nonnulli percūctari ꝛc. Postq̄ determinauit magister de ꝓditionibus resurrectionis: hic determinat de ꝓditionib⁹ resurgentium. Et diuidit in ptes duas in prima pte determinat de ꝓditionib⁹ resurgētium qui ad pfectionem hūane nature puenerunt in secunda de ꝓditionibus illoꝝ qui in presēti vita predicta perfectione caruerūt. s. de abortiuis fetibus: ibi Illud etiā inuestigare oportet. ꝛc. Prima in duas: in prima determinat ꝓditiones resurgētium beatoꝝ: in secūda ꝓditiones maloꝝ: ibi De reprobis aūt queri solet ꝛc. Prima in tres. in p⁹ determinat resurgentiū etatē ꝛ staturā: in secūda corpoꝝ integritatem: ibi Nō. n. parat deo ꝛc. in tertia coꝝ gloriā: ibi Dic aūt in corporib⁹ sanctorum ꝛc. ¶ De reprobis aūt ꝛc. Dic determinat cōditiones reproboꝝ: ꝛ ꝓmo quantū ad reprobationem nature: 2° q̄tum ad passionē pene: ibi Si vero queritur de corporib⁹ ꝛc. Et circa hoc duo facit primo ostendit qñ corpora reproboꝝ potuerūt penā pati. 2° oñdit idem de spiritib⁹ dānatoꝝ: ibi Queri etiā solet ꝛc. Et circa hoc duo facit. p° oñdit quando spirit⁹ demonū sūt passibiles ab igne corporali. 2° ostendit idem de spiritib⁹ dānatoꝝ hominū: ibi Cū aūt constat animas ꝛc.

¶ Circa primum tria facit. Primo ponit quot sit triplex questio circa ꝓditiones resurgentiū. ¶ Prima de his que cōmunia ad bonos ꝛ malos ptinent. ¶ Secūda de his q̄ ptinēt tm̄ ad bonos ¶ Tertia de his que spectant tatū ad malos. ¶ Circa primū queruntur tria. ¶ Primo de identitate resurgentiū. ¶ Secūdo de integritate coꝝ. ¶ Tertio de qualitate ipsoꝝ.

Ad primum sic proceditur.

Videt q̄ non idem corpus anima resumat in resurrectione. j. Cor. xv. Nō corpus qđ futurū ē seminas sed nudū granū. sed aplus ibi cōparat mortem seminationi: ꝛ resurrectionē pullulationi. g̈ nō idem corpus qđ per mortē deponit in resurrectione resumit. ¶ Cuilibet forme aptatur mā fm suam ꝓditionē. ꝛ sīlr cuilibet agenti instrumentū. sed corpus ꝓpatur ad animā sicut mā ad formā: ꝛ instrumentū ad agentē. cū g̈ aīa in resurrectione nō fit eiusdem ꝓditionis sicut mō ē quia vel transfert totaliter in celestem vitā cui inhe

sit viuens in mūdo: vel deprimet in brutalē si brutaliter vixit in hoc mūdo: vñ q nō resumet idem corpus: sed vel celeste vel brutale. ¶ Ad. corp⁹ humanū vsq; ad elementa post mortem resoluit: ut ō. dictū est. sed ille ptes elementoꝝ in q̄s corp⁹ humanū resolutū ē nō ꝓueniunt cū corpore hūano qđ in ea resolutū ē nisi in mā ꝓma quō q̄libet alie elementoꝝ ptes cū predicto corpe ꝓueniūt. si aūt ex alīs ptib⁹ elementoꝝ corp⁹ formaret: nō diceē idem nūero. g̈ nec si ex illis ptib⁹ reparet corpus erit numero idē. ¶ Ad. impossibile ē esse idē nūero cui⁹ ptes eēntiales sūt alie nūero. sed forma mixti q̄ est ps eēntialis corpis hūani sicut forma eius nō poterit eadē resumi. g̈ corpus nō erit idē nūero. ꝓbatio medie: illud. n. qđ penit⁹ cedit in ñ ens nō pōt idem numero resumi: qđ ꝑz ex h⁹ qz ñ pōt esse idem nūero cui⁹ ē eē diuersum. sed eē interruptum qđ ē act⁹ entis ē diuersum sicut ꝛ quilibet alius actus interrupt⁹. sed forma mixtionis penitus cedit in nō ens p mortē cū sit forma corporal⁹ ꝛ sīlr qualitates ōrie ex quib⁹ fit mixtio. g̈ forma mixtionis nō redit eadem nūero. ¶ Sz ō est qđ dī Job: In carne mea videbo deū saluatorē meū loquit aūt de visione post resurrectionē: qđ ꝑz ex hoc qđ ꝑcedit id nouissimo die ò terra ſsurrecturus sum. g̈ idē numero corp⁹ resurget. ¶ Ad. sicut Damas. dicit in. iiij. li. Resurrectio ē ei⁹ q̄ cecidit 2ª resurrectio. sed hoc corp⁹ qđ nūc gerim⁹ p mortem cecidit. g̈ idē numero resurget. ¶ Ad. terti⁹ vidē q̄ nō sit idē numero hō qui resurget. sicut. n. dicit phs. ij. de gnātione: Quecūq; hñt spēz corruptibilem motā nō reiterant eadē nnmero. sed tal ē sba hominis fm presentē statū. g̈ post mutationē mōtis nō pōt reiterari idem nūero. ¶ Ad. vbi est alia ꝛ alia humanitas: nō est idem hō nūero. vñ Socrates ꝛ plato sūt duo hoies ꝛ nō vn⁹ hō: qz alia est humanitas vtriusq;. sed alia ē hūanitas hominis resurgentis ab ea quā nūc habet. g̈ nō est idez homo numero. media pōt ꝓbari dupliciter. ꝓmo qz humanitas que est forma toti⁹ nō est forma ꝛ sba sicut anima sed est forma tm̄. huiusmōi aūt forme penitus cedūt in nō ens: ꝛ sic nō possūt reiterari 2° quia hūanitas resultat ex ꝓiūctione ptiū. sz nō pōt eadē numero ꝓiūctio resumi que ꝑius fuit: qđ iteratio identitati opponit. iteratio. n. numerum importat: identitas aūt vnitatez que se nō ꝓpatiunt. in resurrectione aūt ꝓiūctio iterat. g̈ nō ē eadem ꝓiūctio: ꝛ sic nec eadem hūanitas nec idē hō ¶ Ad. vn⁹ hō nō est si est plura aialia. g̈ si nō ē idē animal nō est vn⁹ numero hō. sed vbi nō ē idem sensus nō est idem animal: quia aīal diffinit p sensum ꝓmū. s. tactū: ut ꝑz. ij. de aīa. sensus aūt cū ñ maneat in anima sepata: nt quidā dicūt: non pōt idem numero resumi. g̈ in resurrectione non erit homo resurgēs idez animal in numero: ꝛ sic nec idem homo. ¶ Ad. mā statue principalioꝝ est in

statua q̄ materia hominis in homine:qz artificialia tota sūt in genere substātie ex mā: sed nālia ex forma:ut patet p pḥm in.ij.physicoz:z Cōmentatoz idē dicit in.ij.de anima.sed si statua ex eodē ere reficiat nō est eadē numero. ꝑ multo minus si homo ex eisdem pluerib⁹ reficiat nō erit idē hō numero. ¶Sed ꝓ ē qō dī Job.xix. Quē visur⁹ sum ego ipse z nō alius.z loquit ō visione post resurrectionem:ut.ꝫ. dictū est. ꝑ idem numero hō resurget. ¶ꝓ. Aug⁹ dicit.viij.li. de trī.q resurgere nihil aliud ē q̄ ruiuiscere.nisi aūt idē homo nūero rediret ad vitam qui mortu⁹ ē nō diceret reuiuiscere.ꝑ nō resurgeret qō est ꝓ fidē. ¶Ulterius videt q oporteat pulueres humani corpis ad eandem ptem corpis que in eis dissoluta ē p resurrectionem redire:qz ſm pḥm in.ij.de anima:Sicut se habet tota aīa ad totū corpus:ita pars anime ad partem corporis:ut visus ad pupillā.sed oz q post resurrectionē corpus resumat ab aīa eadem ꝑ oportet q etiam ptes corporis resumant ad eadem mēbra in quibus eisdem ptib⁹ anime pficiā tur. ¶ꝓ.diuersitas materie facit diuersitatē in numero.sed si pulueres nō redeāt ad easdem partes singule ptes nō reficient ex eadem mā ex qua prius constabāt.ꝑ nō erūt eedē numero.sed si partes sunt diuerse:z totū erit diuersum:qz ptes̄ comparant ad totū sicut mā ad formaz: ut pz.ij. phy. ergo nō erit idem numero hō:qō ē ꝓ veritatez resurrectionis. ¶ꝓ.resurrectio ad hoc ordinat q homo operū suoz mercedem accipiat:sed diuersis operibus meritoriis vel demeretoriis diuerse partes corporis deseruiūt.ꝑ oportet q in resurrectione quelibet pars ad suū statū redeat ut ꝓ suo modo premiet. ¶Sed ꝓ: artificialia magis ōpēdent ex sua materia q̄ naturalia.sed in artificialibus ad hoc q idez artificiatū ex eadē mā reparet nō oportet q ptes reducant ad eundē situ. ꝑ nec i homine oportet. ¶ꝓ. variatio accidentis nō facit diuersitatez in numero.sed situs ptiū est accīs q̄dam.ꝑ diuersitas eius in homine nō facit diuersitatem in numero. ¶Rñdeo dicendū ad.j.q. q circ̄ hanc questionē z pḥi errauerūt z quidaz moderni heretici errant. Quidam.n.pḥi posuerūt aīas a corpore separatas iterato corporibus ꝓiungi. ſz errabant in hoc quantū ad duo. Primo quantū ad modum ꝓiūctionis:quia quidam ponebāt animā sepatam corpori itez coniūgi naturaliter p viā generationis: secūdo q̄tum ad corpus cui ꝓiungebatur.Secūdo quia ponebāt q secūda ꝓiūctio nō erat ad idem corpus qō per mortē depositum fuit ſz ad aliud q̄nq̄z quidez idem specie:q̄nq̄z aūt diuersum.ad diuersū quidem q̄n aīa in corpore existens,preter rōnis ordinem vitam duxerat bestialem:vnde transibat post mortē de corpore hominis in corpus alteri⁹ animalis:cui⁹ moribus viuēdo se conformauit:sicut in corpus canis propter luxuriam:z in corpus leonis ꝓpter rapinā z violentiam:z sic de alijs.sed in corpus eiusdē speciei quando anima bene in corpe viuens post mortez aliqua felicitate pfuncta post aliqua secula incipiebat ad corpus velle redire:z sic itez corpori ꝓiungebatur humano.Sed hec opinio ex duab⁹ falsis radicibus venit.quaz prima ē quia aīa nō ꝓiūgitur corpori essentialiter:sicut forma materie:ſz solū accidentaliter:sicut motor mobili aut hō vestimēto:z iō ponere poterant q anima preexistebat anteq̄ corpori generato infunderet in generatiōe nāli.z itez q diuersis corporib⁹ vniret.Secūda ē qz ponebāt intellectū nō differre a sensu:nisi accīntaliter:ut.ſ.homo diceret intellectum habere pre alijs animalibus:quia in eo ꝓpter optimā corpis cōplexionem vis sensitiua amplius viget.vñ poterant ponere q anima hominis in corpus aīal⁹ bruti transirer:precipue facta īmutatiōe anime humane ad affectus brutales.Sed predicte due radices destruūt a pḥo in libro de anima: quib⁹ ōstructis patet falsitas predicte positionis. Et sili mō destruūtur errores quoruūdā hereticoz quoz q̄dam in predictas positiones inciderūt. Quidam aūt posuerūt animā iterato ꝓiūgi corporib⁹ celestibus vel etiam corporib⁹ in modū venti subtilibus:ut Greg⁹. de quodam constantinopolitano episcopo narrat exponens illud vbum Job In carne mea videbo deū saluatorez ⁊c. Et preter hoc predicti errores hereticoz destrui possunt ex hoc q veritati resurrectionis preiudicant quaz sacra scriptura profitet. non.n. resurrectio dici pōt nisi anima ad idem corpus redeat qz resurrectio ē iterata surrectio.eiusdem aūt est surgere z cadere: vnde resurrectio magis respicit corpus quod post mortez cadit q̄ animā que post mortē viuit: z ita si non est idem corpus qō anima resumit:nō dicetur resurrectio:sed magis noui corporis assūptio ¶Ad primū ꝑ dicendū q similitudo nō currit p oīa sed quātum ad aliq̄d: in seminatiōe.n. grani granum semiatuz z natū nō est idez numero nec eodez mō se habēs:cuz ꝓmo semiatū fuerit absqz folliculis cū quibus nascit.corp⁹ aūt resurgens erit idem:sed alio mō se habēs:qz fuit mortale z surget in īmortalitate. ¶Ad scōm dōm q differentia que ē inter aīam resurgētis z aīam in hoc mūdo viuētis:nō est ſm aliquod cēntiale:sed ſm gloriam z miseriam q̄ differentiā accidentalē faciūt. vnde nō oz q aliud corpus numero resurgat sed alio modo se habēs vt respondeat ꝓportionabiliter differentia corpoz differentie aiaz. ¶Ad ꝫm dōm q illud qō intelligitur in mā aī formam remanet in materia p⁹ corruptionē qz remoto posteriori remanere adhuc pō: ꝓpus:oportet aūt vt Cō men. dicit in.j.phy.z in li. de substātia orbis.i mā generabiliū z corruptibiliū aī formā substātiallem intelligere dimēsiones non terminatas ſm q̄s

attẽdat diuisio mãe ut diuersas fozas i diuersis ptibus recipẽ possit. vnde ꝛ post sepationẽ fozie sb̃stantialis a materia adhuc dimensiones ille manent eedem: ꝛ sic mã sub illis dimẽsionib' existẽs quãcũq; fozmã accipiat habet maiozẽ identitatẽ ad illõ qõ ex ea generatũ fuerat: q̃ aliqua ps alia materie sub quacũq; fozma existens: ꝛ sic eadem mã ad cozpus humanũ repandum reducet q̃ prius eius materia fuit. ¶ Ad quartũ dicendũ q̃ sic qualitas simplex nõ est fozma sb̃alis elementi sed accñs ꝓpriũm eius: ꝛ dispositio p quã mã efficit ꝓpria tali fozme: ita fozma mixtionis que ẽ fozma resultans ex qualitatibus simplicibus ad mediũz venientibus nõ est sb̃alis fozma cozpozis mixti: sz est accñs ꝓpriuz ꝛ dispositio per quã mã fit necessaria ad fozmam. cozpus aũt humanũ prei hanc fozmã mixtionis nõ habet aliaz fozmã sb̃alẽ nisi animam rationalẽ: quia si haberet aliam fozmaz sb̃alem priozẽ illa daret ei esse sb̃ale: ꝛ sic p eã cõstitueret in genere substãtie. vnde anima iam adueniret cozpozi cõstituto in genere substãtie: ꝛ sic ꝓpatio anime ad cozpus esset sicut ꝓpatio fozmaz artificialiũ ad suas materias q̃tum ad hoc q̃ constituũt in genere sb̃e per suã materiã. vnde ꝓiũctio anime ad cozpus esset accñtalis qõ est error antiquoz philosophoz in li. de anima reprobatus. sequeret etiam qõ cozpus hũanũ ꝛ singule ptes eius nõ equiuoce retinẽt priora noia: qõ ẽ ꝯ phm in secundo de anima. vnde cũ anima rõnal' remanet nulla fozma cozpozis hũani sb̃alis cedit penitus in non ens. fozmaz aũt accñtaliũ variatio nõ facit diuersitatem in numero. vnde idẽ numero resurget: cũ materia eadez numero resumatur: ut in precedenti solutiõe dictũ ẽ. ¶ Ad .ij. q. dicendũ q̃ necessitaꝫ ponendi resurrectionẽ est ex hoc ut homo finẽ vltimũ ꝓpter quem homo factus est ꝓsequat qõ in hac vita fieri nõ põt: nec in vita anime sepate: ut .s. dictũ est: alia) vane eẽt hõ ꝓstitutus si ad finẽ ad quẽ factus est puenire non posset. ꝛ quia oportet q̃ illud idẽ numero ad finẽ ꝓueniat quod ꝓpter finem ẽ factũ ne inuanũ fm esse videat: oportet q̃ idem numero hõ resurgat ꝛ hoc quidem fit cũ eadem anima eidez numero cozpozi coniungit: ut ex dictis patet: alias. n. non esset resurrectio ꝓprie loquendo nisi idem homo reparet. vnde ponere q̃ nõ sit idem numero qui resurget est hereticũ derogans veritati scripture q̃ resurrectionẽ predicat. ¶ Ad primũ ergo dicẽdũ q̃ phs loquit d̃ iteratione que fit per motũ vl̃ mutationẽ naturalem. ostendit. n. differentiã circulationis que est in generatione ꝛ corruptione ad circulationem que est in motu celi: quia celuz p motum localem redit idem numero ad ꝓncipiũ motus: quia habet sb̃am incozruptibilẽ motã. sed generabilia ꝛ corruptibilia per generationez redeũt ad idem specie nõ ad idem numero: quia ex hoie generat semen exquo sanguis: ꝛ sic deinceps quo usq; perueniat ad hominẽ nõ ad eundẽ numero sz specie: ꝛ ex igne generat aer exquo aqua: ex aq̃ terra: ex terra ignis: nõ idez numero sed specie. vn patet q̃ ratio inducta fm phi intentionem nõ est ad ꝓpositum. vel dicendũ q̃ alioz generabilium ꝛ corruptibiliũ fozma nõ est per se subsistens: ut post ꝓpositi corruptionẽ manere ualeat sicut ẽ de anima rationali que eẽ qõ sibi in cozpore acquirit tur etiam post cozpus retinet: ꝛ in ꝓticipationẽ illius esse cozpus per resurrectionẽ adducit cũ non sit aliud esse cozpoz ꝛ aliud anime in cozpore: alias eẽt ꝓiunctio anime ꝛ cozpozis accidẽtalis: ꝛ sic nulla interruptio facta est in esse sb̃ali hominis ut non possit idem numero redire ꝓpter interrupti onem essendi: sicut accidit in alijs rebus corruptl quaz eẽ oio interrumpit fozma nõ remanẽte. materia aũt sub alio esse remanente. sed tñ nec etiam homo per generationẽ naturalem reiterat idem numero: qz cozpus generati hominis nõ fit ex tota materia generantis: vnde est cozpus diuersum in numero: ꝛ p ꝓñs anima ꝛ totus homo. ¶ Ad 2m dicendũ q̃ de humanitate ꝛ ꝺ qualibet fozma totius ẽ duplex opinio. Quidã. n. dicũt q̃ idẽ fz rem est fozma totius ꝛ fozma partis. fozma ptis fm q̃ perficit materiam: fozma aũt totius scom q̃ ex ea tota ratio spei cõsequitur: ꝛ fm hanc opinionẽ hũanitas fm rem nõ est aliud q̃ aia rationalis: ꝛ sic cũ anima rationalis eadem numero resumat: eadem numero erit humanitas: ꝛ etiaz p' mortem manet q̃uis nõ sub ratiõe humanitatis quia ex ea ꝓpositũ rationẽ speciei ñ ꝓsequit. Alia opinio ẽ Auicẽne que verior videt: quia fozma totius nõ est fozma ptis tm̃: nec fozma aliqua alia p̃ter fozmã partis: sed ẽ totũ resultans ex ꝓpositiõe fozme ꝛ materie cõprehendẽs in se vtrũq;: ꝛ hec fozma toti' eẽntia vel quiditas dr̃. qz q̃ in resurrectione idem nũero cozpus erit: ꝛ eadẽ nũero anima rationalis: erit de necessitate eadẽ hũanitas. p̃ma aũt ratio probãs diuersitatẽ hũanitatis futuram ꝓcedebat: ac si hũanitas esset quedã alia fozma supueniens fozme ꝛ materie: qõ falsũ est. Secunda aũt ratio etiã nõ potest identitatẽ humanitatis impedire: qz ꝓiũctio significat actionẽ vl̃ passionem que q̃uis sit diuersa nõ põt impedire idẽtitatem humanitatis: qz actio ꝛ passio ex quibus erat hũanitas nõ sũt de eẽntia humanitatis. vnõ eoz diuersitas nõ inducit diuersitatẽ humanitatis. cõstat. n. q̃ generatio ꝛ resurrectio nõ sũt idez motus numero: nec tñ ꝓpter hoc impedit identitas resurgentis: silr etiã nec impeditur idẽtitas humanitatis si accipiat coniũctio pro ipsa relatione: quia relatio illa nõ ẽ de essentia humanitatis sed cõcomitat eam: eo q̃ humanitas nõ est de illis formis: que sũt cõpositio ꝛ ordo: ut dr̃. .ij. phy. sic̃ sunt fozme artificiatoz. vnde existente alia ꝓpositi-

tione numero nō ē eadem numero forma domus ¶ Ad tertiū dicendū q ratio illa optime ꝓcludit contra illos qui ponebāt animā sensibilē ⁊ rōnalem diuisas in homine eē: quia fm hoc aīa sensitiua in homine nō esset incorruptibilis sicut nec in alijs animalib⁹. vnde in resurrectiōe nō erit eadez anima sensibilis: ⁊ per ꝑns nec idem animal nec idem homo. si aūt ponam⁹ q eadem anima fm sūam in homine sit rōnalis ⁊ sensibilis nullas in hoc angustias patiemur: qz animal diffinit p sensum qui est anima sensitiua: sicut p formā ēntialem. per sensū autem qui est potentia sensitiua cognoscit eius diffinitio: sicut p formā accidentalez que maximā partē ꝓfert ad cognoscendū q quid est: ut in primo de anima dī. post mortem ḡ manz anima sensibilis sicut anima rōnalis fm substantiam. sed potentie sensitiue fm q̄sdam nō manent que quidem potentie cū sint accidentales ꝓprietates: earz varietas identitatem animalis totī⁹ auferre nō pōt: nec etiam ptium animalis. nō. n. dicunt potentie ꝓfectionis vel actus organoz nisi sint principia agendi: ut calor in igne. ¶ Ad 4m dicendum q statua duplr considerari potest: vel fm q est sūa quedam: vel fm q est artificiale q̄dam: ⁊ quia in genere substantie ponit rōne sue materie: ideo si ꝓsideret fm q est sūa quedaz est eadem numuro statua que ex eadem mā repatur sed in genere artificialiū ponitur fm q est forma que accīs quoddam est ⁊ transit statua destructa ⁊ sic nō redit idem numero nec statua idē numero esse potest. sed forma hominis. s. anima manet post dissolutionem corpis: ⁊ ideo nō est simil rō.

Ad. iij. q. dicendū q in hac. q. differt ꝓsiderare quid fieri possit sine identitatis preiudicio: ⁊ q̄d fiet ut ꝓgruentia seruet. Quantū ergo ad primū sciendū q in homine possūt accipi diuerse partes totius duplicit. Uno mō diuerse ptes homogenei sicut diuerse ptes carnis: vel diuerse partes ossis. Alio mō diuerse ptes diuersaz specieꝝ totī⁹ etcrogenei. si ḡ dicat q pars materie redibit ad aliaz partem spēi eiusdem: hoc nō faciet nisi varietatē in situ partiuz. situs aūt partiū variatus nō variat speciē in totis homogeneis: ⁊ sic si materia vnī⁹ partis redeat ad aliam: nullū preiudiciū generabitur identitati totius: ⁊ ita etiam'est in exemplo quod ponit in lr̄a: quia statua nō redit eadem numero fm formā sed fm materiam fm quā est sūa quedā. sic aūt statua ē homogenea q̄uis nō scōm formā artificialem. si aūt dicat q mā vnī⁹ ptis redit ad aliam ptem alterius speciei: sic de necitate variat nō solum situs partium sed etiā identitas ipsaꝝ: ita tñ si tota materia aut aliquid qō erat de veritate humane nature in vna in aliā transferatur: nō aūt si aliquod qō erat in vna pte. superfluū transferat in aliam: ablata aūt identitate ptium auferī identitas totius: si loquimur de ptib⁹ essentialibus: nō aūt si loquimur de ptib⁹ accīntalibus: sicut sūt capilli ⁊ vngues de quibus videtur loqui Aug⁹: ⁊ sic patet qualiter translatio māe ō parte in partem tollit identitatem totius: ⁊ qualit̄ non: sed loquendo fm ꝓgruentiam magis ꝓbabile est q etiam situs partiū idem seruabit in resurrectione precipue quantū ad ptes ēntiales ⁊ organicas quāuis forte nō quantuz ad ptes accīntales: sicut sunt vngues ⁊ capilli. ¶ Ad pmū ergo dicendū q obiectio illa procedit ō partibus organicis ⁊ non de partib⁹ similibus. ¶ Ad secūdum dō q diuersus situs ptium materie nō facit diuersitatē in numero q̄uis eā faciat diuersitaꝝ materie ¶ Ad 3m dicendū q opatio nō est ꝓprie loquēdo ptis sed totius. vnde premiū nō debet pti sed toti.

Ad secūdum sic pro

Cedit: Uidet q nō oia mēbra corpis hūani resurgent. remoto. n. fine frustra repat illud qō est ad finem. finis aūt cuiuslibet mēbri est eī⁹ act⁹ cū ergo nihil sit frustra in operibus diuinis ⁊ q̄dam mēbroz vsus p⁹ resurrectionē nō ꝓpetat p cipue genitaliū: quia tūc nec nubent nec nubentur: videt q nō omnia mēbra resurgēt. ¶ Ꝺ. intestina mēbra quedam sūt sed nō resurgent: plena n. resurgere nō possūt qz immūdicias ꝓtinēt: nec vacua: quia nihil est vacuū in natura. ḡ ñ omnia mēbra resurgent. ¶ Ꝺ. ad hoc corpus resurget ut premiet de ope qō anima per ipsum gessit. ſz mēbrum ꝓpter furtū amputatum furi qui postea penitentiam agit ⁊ saluat nō pōt in resurrectiōe remunerari neqz de bono: quia ad hoc nō coopatū est: neqz de malo: quia pena mēbri in penā hominis redundaret. ḡ nō omnia mēbra resurgent cuz homine. ¶ Sed ꝺ: magis ptinet ad veritatē hūane nature alia mēbra q̄ capilli ⁊ vngues. ſz capilli ⁊ vngues restituent homini in resurrectione: ut i lr̄a dicitur. ḡ multo fortius alia mēbra. ¶ Ꝺ. dei perfecta sūt opera. sed resurrectio ope diuino fiet ḡ homo repabitur pfectus in omnib⁹ mēbris.

Ulterius vī q capilli ⁊ vngues in homine non resurgent. sicut. n. capilli ⁊ vngues ex supfluitatibus cibi generant: ita vrina sudor ⁊ alie huiusmodi feces. sed hec nō resurgent cū corpore. ḡ nec capilli ⁊ vngues. ¶ Ꝺ. inter alias supfluitates que ex cibo generant maxime accedit ad nature hūane veritatem semen quod est superfluū quo indigetur. sed semen nō resurget in corpore hominis. ḡ multo minus capilli ⁊ vngues resurgent. ¶ Ꝺ. nihil est perfectum anima rationali quod non sit perfectū anima sensibili. sed capilli ⁊ vngues non sunt perfecti anima sensibili: quia eis nō sentimus ut dicit in primo de anima. ergo cum nō resurgat corpus humanū nisi propter hoc q est pfectum ab anima rationali: videtur q capilli ⁊ vngues n̄ resurgent. ¶ Sed ꝓtra est quod dicitur Luc. xxi.

Capillus de capite vestro non peribit. ¶ ꝺ. capilli ⁊ vngues sunt dati in ornatum homini. sed corpora hominū precipue electorū debent resurgere cum omni ornatu. ergo debent resurgere cū capillis. ❡ Uterius videt ꝙ humores in corpore nō resurgent: ꝺa. j. Cor. xv. dicit: Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebūt. sed sanguis ē principalior humor. ergo non resurget in beatis qui regnum dei possidebūt ⁊ multo minus in alijs. ¶ ꝺ. humores sunt ad restaurationē deperditi. sꝫ post resurrectionem nulla deperditio fiet. ꝯ corp' nō resurget cum humoribus. ¶ ꝺ. illud quod est in via generationis in corpore humano nondū est ab anima rationali perfectū. sed humores adhuc' sūt in via generationis: quia sunt in potētia caro ⁊ os. ergo nondū sunt perfecti anima rationali. sed corp' humanū non habet ordinem ad resurrectionem nisi fm ꝙ est anima rationali perfectus. ꝯ humores in eo non resurgent. ¶ Sed contra: quod est de cōstitutione corporis humani resurget in eo. sed humores sūt huiusmodi: quod patet p Aug'. q̄ dicit ꝙ corpus constat ex membris officialib': officialia ex similibus: similia ex humoribꝫ. ꝯ hūores resurgent in corpore. ¶ ꝺ. resurrectio nostra erit conformis resurrectioni christi. sed in christo resurrexit sanguis: alias nūc vinū nō transsubstātiaretur in sanguinem eius in sacramēto altaris ergo ⁊ in nobis resurget sanguis: ⁊ eadem ratiōe alij humores. ❡ Uterius videt ꝙ nō totū qꝺ fuit in corpore de veritate nature hūane resurgat in ipso: quia cibus cōuertitur in veritatez humane nature: sed aliquādo caro bouis sumit in cibum si ꝯ resurget quicquid fuit de veritate humane nature resurget etiā caro bouis: qꝺ videt inconueniēs. ¶ ꝺ. costa Ade fuit de veritate hūane nature: sicut ⁊ costa nostra in nobis. sed costa Ade nō resurget in eo sed in Eua: alias Eua non resurgeret: quia de costa illa formata est. ꝯ nō resurget in homine quicqd fuit de veritate hūane nature i ipso. ¶ ꝺ. nō potest esse ꝙ idem in diuersis hominib' resurgat. sed pōt esse ꝙ aliquid fuit de vitate hūane narure in diuersis hominib': sicut si aliqs carnibus humanis vescat que in sꝫam eius transeāt ergo non resurget in aliquo quicqd fuit de vitate humane nature in ipso. Si dicat ꝙ nō quicquid est in carnib' comestis est de veritate hūane nature: ⁊ ita aliquid eorū pōt resurgere i ꝓmo ⁊ aliqd in secūdo. Cōtra' de veritate humane nature maxime videt esse illud quod a parentib' trahit. sed si aliquis nō comedens nisi carnes humanas filiū generet: oportet ꝙ illud qꝺ filius a parēte trahit fuerit de carnibus aliorū hominū qs pater su' comedit: quia semen est de superfluo alimenti: ut phs probat in li. de animalib'. ꝯ illud quod est de veritate hūane nature in puero isto etiā fuit de veritate humane nature in alijs hominib' quorum pater carnes comedit. Si dicat ꝙ illud qꝺ erat de veritate humane nature in carnib' hominū comestorū nō transit in semen: sed illud qꝺ erat ibi de veritate hūane nature nō existens. Contra: ponatur ꝙ aliquis cibet solū embryōs in quib' videt nihil esse quod nō sit de veritate nature: qz totus quod est in eis trahit a parentibus. si ergo superfluitas cibi conuertit in semē: oportet ꝙ illud qꝺ fuit de veritate humane uature in embryōs qui etiā ad resurrectionē pertinēt postꝫ anima rationalē pceperūt: sic etiam de veritate hūane nature i puero qui ex tali semine generat: ⁊ sic cum nō possit idem resurgere in duob' nō poterit in quolibꝫ resurgere quicqd fuit de veritate hūane nature in ipso. ¶ Sed ꝺ: quicquid fuit in homine de veritate hūane nature: fuit perfectū anima rationali sed ex hoc habet corpus hūanū ordinez ad resurrectionem: quia fuit anima rōnali pfectum. ergo quicqd fuit de veritate hūane nature resurget in vnoquoqꝫ. ¶ ꝺ. si a corpe hominis subtrahat aliquid qꝺ est de veritate humane hūane nature in ipso nō erit corpus hominis perfectū. sꝫ omnis impfectio tollet in resurrectione precipue ab electis quibus promissum est Luc. xxj. Q capill' capitis eorū non pibit. ꝯ quicqd fuit de veritate nature humane resurget in homine. ❡ Uteri' videt ꝙ quicquid fuit materialiter in membris hominis totū resurget. min'. n. videt pertinere ad resurrectionem capilli q̄ alia membra. sed quicqd fuit i capillis totum resurget: ⁊ si nō in capillis saltem in alijs partibus corporis: ut Aug' dicit in lra. ergo multo fortius quicqd fuit in alijs membris māliter totum resurget. ¶ ꝺ. sicut ptes carnis fm speciē perficiunt ab anima rationali: ita ptes fm māz. sꝫ corp' humanū habet ordinē ad resurrectionez ex hoc ꝙ fuit anima rationali pfectum. ꝯ nō solū partes fm speciē: sed omnes ptes fm māz resurgent. ¶ ꝺ. ex pte illa accidit corpori totalitas ex qua pte accidit ei diuisio in partes. sed diuisio in partes accidit corpori ex pte materie cuius dispositio est quātitas sꝫ quā diuidit. ꝯ ⁊ totalitas corporis attendit fm partes materie. si ꝯ nō omnes partes materie resurgent nō totū corpus resurgz qꝺ est inconueniens. ¶ Sed ꝺ: partes fm māz ñ manent in corpore sed fluūt ⁊ refluūt: ut patet p illud qꝺ dr in. j. de generatione. si ꝯ oēs ptes scōm māz resurgent: vel erit corpus resurgentis dēsissimū vel erit immoderate quantitatis. ¶ ꝺ. quicquid est de veritate humane nature in vno hoie tot pōt esse pars materie in alio homine q̄ eius carnibus vescit. si ꝯ omnes ptes fm materiam resurgent in aliquo sequit ꝙ resurget in vno id qꝺ est de veritate humane nature in alio: qꝺ est inconueniens. Q ñdeo dicendū ad ꝓmā. q. ꝙ sicut dr in ij. de anima: Anima hz se ad corpus nō solū i habitudine forme ⁊ finis: sed etiam in habitudine

cause efficientis. est. n. ꝓpatio anime ad corpus sic̄ est ꝓpatio artis ad artificiatū: ut dī in. xiij. de aīa libus. quicquid aūt explicite in artificiato ostendi tur hoc totū implicite ⁊ originaliť in ipsa arte ꝓtinetur. ⁊ sil'r etiam quicq̄d in ꝑtib' corꝑis appa ret totū originaliter ⁊ q̄dāmodo implicite in aīa continet: sicut ergo artis opus nō cēt perfectuz si artificiato aliquid deesset coꝝ que ars ꝓtinet: ita nec homo posset esse perfectus nisi totū qđ i aīa implicite continet exterius in corꝑe explicet: nec etiam corpus ad plenū ꝓportionaliter respondēt anime. cū ergo oporteat in resurrectione corpus hominis esse anime totaliter cōuēniens: quia non resurgit nisi ſm ordinem quē hz ad animā rōnalē oporteat etiam hominē pfectum resurgē: utpote qui ad vltimā pfectionē ꝓsequēdaz reparat: oz ꝙ omnia mēbra que nūc sunt in corꝑe in resurrectione hominis reparent. ¶ Ad primū ergo dicēdum ꝙ mēbra duplicit posſūt ꝓsiderari in ꝓpatione ad animā: vel ſm habitudinem materie ad formam: vel ſm habitudinē instrumenti ad agentez eadem est. n. ꝓpatio totī' corꝑis ad totā animā ⁊ ptiū ad ptes: ut dī in 2° de anima. si ḡ mēbꝝ acci piať ſm primā ꝓpationem finis eius nō ē opatio sed magis pfectū cē spēi: qđ etiā post resurrectiōez requiret. si autez aīa accipiať ſm secūdā ꝓpationē sic finis eius est opatio: nec tñ sequiť ꝙ qñ deficit opatio frustra sit instr̄m: qz instr̄m nō solū seruit ad exequendā opationē agentis: sz ad oñendum vtutē ipsius. vñ oportebit ut virtus potentiaꝝ aie instrumētis corꝑis demonstret: ⁊ si nūq̄ in actum ꝓdeant: ut ex hō cōmēdet dei sapientia. ¶ Ad 2m dō ꝙ intestina resurgēt i corꝑe sicut ⁊ alia mēbra ⁊ plena erūt nō quidē turpib' supfluitatib': sz no bilib' hūiditatib'. ¶ Ad 3m dō ꝙ act' quib' mere mur nō sūt ꝓpe loquēdo man' vl' pedis: sz hoīs to ti' : sic̄ ⁊ opatio artis nō attribuit instr̄o sz artifici ut phs dicit. q̄uis ḡ mēbꝝ qđ añ pniaz ē mutilatū ñ sit coopatū hoi in statu illo q̄ gloriā post meret tñ ipe ho meret ut totū p̄miet q̄ ex toto qđ hz do fuit. ¶ Ad. ij. q. dō ꝙ q̄cq̄d ptinet ad integritatez hūane nāe in resurgēte: hō totū in eo resurget rōe p̄dicta. vñ oz ꝙ illa hūiditas corꝑis resurgat i homine q̄ ad integritatē ei' ptinebat. Est aūt i hoie triplex hūiditas. Quedā. n. hūiditas ē i recedēdo a pfectione hō' indiuidui: vel qz ē in via corruptionis ⁊ a nā abūcit sic̄ vrina: sudor: fames ⁊ h'i: vel qz a nā ordinat ad ꝓseruationē spēi in alio indiuiduo: siue p actū generātē sic̄ semē: vl' p actū nutrientē sicut lac: ⁊ nulla taliū hūiditatū resurget: eo ꝙ nō est de pfectiōe indiuidui resurgētis. 2a hūiditas ē q̄ nōdū puenit ad vltimā pfectionē quam nā opať i idiuiduo sz ē ad illā ordinata a nā: ⁊ hec ē duplex: quia quedā ē q̄ hz aliquā formā deter minatā ſm quā ꝓtinet int ptes corꝑis: sic̄ sanguis ⁊ alī tres humores qs nā ordinauit ad mēbra q̄ ex eis generanť: sed tñ habet aliquas formaſ deter minatas sicut ⁊ alie ptes corꝑis: ⁊ iō resurgent cū alīs partib'. Quedaz vero humiditas est in via transeūdi de forma in formā. ſ. de forma hūoris in formā mēbri: ⁊ talis humiditas nō resurget: qz post resurrectionez partes corꝑoꝝ singule in suis formis stabilient: ut vna in aliā nō trāseat: ⁊ iō nō resurget illa humiditas q̄ est in ipso actu transeūdi de forma in formā. hec aūt humiditas potest i duplici statu accipi: vel scōm ꝙ est in ꝓncipio trāſ mutationis: ⁊ sic vocať ros illa. ſ. humiditas q̄ est in foraminib' paruaꝝ venaꝝ. vel scōm ꝙ ē in ꝓgressu trāsmutationis: ⁊ incipit iaz dealbari: ⁊ sic vocať cambiū: in neutro aūt statu resurget. Tertium gen' humiditatis est qđ iā puenit ad vltimā pfectionē quā natura intēdit in corꝑe indiuidui q̄ iam ē dealbata ⁊ incorꝑata mēbris: ⁊ hec vocatur glutē: ⁊ cū sit de substātia mēbroꝝ resurget sic̄ alia mēbra resurgūt. ¶ Ad primū ḡ dicenduz ꝙ caro ⁊ sanguis in vbis illis apli nō accipiunt pro substātia carnis ⁊ sanguinis: sed ꝓ operib' carniſ ⁊ sanguinis q̄ sūt opera peccati vl' opera animalis vite: vel scōm ꝙ dicit Aug' in epistola ad cōsentinum: caro ⁊ sanguis accipiť ibi ꝓ corruptione q̄ nūc dominať in carne ⁊ sanguine. vñ etiā subdiť in vbis apli: neq; corruptio incorruptionē. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ sicut mēbra seruiētia generatiōi erūt post resurrectionē ad integritatez hūane nature: nō ad opationē que nūc exercet ꝓ mēbra illa: ita ⁊ hūores erūt in corꝑe nō ad restaurationē deperdi ti: sed ad integritatē humane nature reparandaz ⁊ ad vtutis naturalis ostensionē. ¶ Ad 3m dicendū ꝙ sicut sūt elemēta in via gnationis respectu corꝑoꝝ mixtoꝝ qz sūt eoꝝ mā: nō autez ita ꝙ sp sint in transeundo in corꝑe mixto: ita etiā hūores se habent ad mēbra: ⁊ ꝓpter hō' sicut elemēta i ptibus vniuersi hñt formas determinatas rōe q̄ꝝ sūt in pfectione vniuersi sic̄ corꝑa mixta: ita ⁊ hūores sic̄ de pfectiōe corꝑis hūani: sic̄ ⁊ alie ptes q̄uis ñ perueniāt ad totā pfectiōz sic̄ alie ptes: nec elementa hñt ita pfectas formas sicut mixta. sic̄ aūt ptes oēs vniuersi pfectiōez a do ꝓsequūť nō eq̄liť sz ſm suū modū vnūqōq;: ita etiā hūores aliq̄ mō pficiunt ab aīa rōnali: nō tñ eodē mō sic̄ ptes pfectiores.

Ad. iij. q. dō ꝙ aīa hz se ad corꝑ' aīatuz sic̄ ars ad artificiatū: ⁊ ad ptes ei' sicut ars ad sua instr̄a vñ ⁊ corꝑ' aīatū organicū oz: ars aūt vtiť instr̄is q̄ busdā ad opis intēti executionē: ⁊ hec instr̄a sūt d ꝑa intentiōe artis. vtiť etiā alīs instr̄is ad ꝓfuationē ꝓncipaliū instr̄oꝝ: ⁊ hec sūt de 2a intentione artis. sicut arſ militarſ vtiť gladio ad bellū ⁊ vagina ad gladij ꝓseruatiōez: ita etiā in ptib' coꝑis aīati quedā ordinanť ad opationes aie exequendas: sicut coꝛ epar man' ⁊ pes. Quedam autem ad conseruationem aliaꝝ partiū: sicut folia sunt ad cooperimētū fructuū: ita etiā capilli ⁊ vngues

sūt in homine ad custodia aliaꝝ partiū. vñ sunt de secūda pfectione corporis hūani q̄uis nou de ꝑma: ⁊ quia homo rsurget in omni pfectiōe sue nature: ꝓpter hoc oportet q̄ capilli ⁊ vngues rsurgent in ipso. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendum q̄ ille superfluitates expellunt a natura quasi ad nihil vtiles. vnde nō ptinēt ad pfectionem corpis hūani: secus aūt est de alīs superfluitatib' quas sibi nā retinet ad generationē capilloꝝ ⁊ vnguiū quib' indiget ad mēbroꝝ ꝓseruationem. ¶ Ad secūdum dicendū q̄ semine nō indiget ad pfectionē indiuidui sicut capillis: sed solū ad pfectionem speciei. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ capilli ⁊ vngues nutriūt ⁊ augent: ⁊ sic patet q̄ aliq̄ operatiōe pticipant qō non posset esse nisi eēnt ptes aliquo mō ab aīa p'fecte: ⁊ quia in homine nō ē nisi vna anima. s. aīa rationalis: cōstat q̄ ab aīa rationali perfecta sunt q̄uis nō vsq; ad hoc q̄ operationi sensus pticipent sicut nec ossa de quibus ꝓstat q̄ rsurgent ⁊ nō sūt de integritate indiuidui. ¶ Ad. iiij. q. dicendū q̄ vnūquodq; sicut se habet ad esse: ita ad veritatez ut in. ij. Meta. dī q̄ illa res vera est que ita est: ut videt cognitori ſm actū: ⁊ ꝓpter hoc Auic. dic̄ q̄ veritas vniuscuiusq; rei ē ꝓprietas sui esse qō stabilitum est ei: ⁊ ſm hoc aliquid dicet eē de veritate humane nature: quia ꝓprie ptinet ad esse hūane nature: ⁊ hoc est quod participat formā hūane nature sicut vex auꝝ dī qō habet veram formā auri ex qua est ꝓpriū esse auri. Ut ergo videatur quid sit illud quod ē de veritate hūane nature: sciendum q̄ circa hoc ē triplex opinio. Quidā. n. posuerūt q̄ nihil de nouo esse incipit de veritate hūane nature: sed quicq̄d ad veritatē hūane nāe pertinet totū fuit in ipsa institutione hūane nature de veritate eius: ⁊ hoc p seip̄m multiplicat ut eo possit semen decidi a generante ex q̃ fili' generetur: in quo etiā illa pars decisa multiplicat: ⁊ ad pfectam q̄titatem puenit per augmentū: ⁊ sic dein ceps: ⁊ ita multiplicatū ē totū gen' hūannz. vnde ſm hanc opinionē quicq̄d ex alimento generat q̄uis videat spēm carnis aut sanguinis hr̃e nō tñ ptinet ad veritatē hūane nature. Alī vero dixerūt q̄ aliquid de nouo addit ad veritatē hūane nature p transmutationē naturalem alimenti in corp' humanū ꝓsiderata veritate hūane nature in specie: ad cuius ꝓseruationē ordinat act' generatiue virtutis. Si autem veritas hūane nature in individuo consideret ad cuius ꝓseruationem ⁊ p fectionem actus nutritiue virtutis ordinat: nō addit aliquid p alimentū qō sit ꝑmo de veritate humane nature hui' indiuidui: sed solū secūdario. Ponūt. n. q̄ veritas humane nature ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter consistat in humido qō. s. ē ex semine generatum radicali ex quo ē prima ꝓstitutio corpis humani quod aūt ꝓuertit de alimento in veram carnez ⁊ sanguinez nō est ꝑncipaliter de veritate humane nature illius indiuidui sed secūdario: sz potest eē principaliter de veritate hūane nature alteri' individui qō ex semine illi' generat. semen. n. ponunt esse superfluū alimenti: vel cū admixtione alicuius qō est ꝑmo de veritate hūane nature in generāte ut quidā dicūt: vel sine admixtiōe ei': ut dicūt alī ⁊ sic qō ē humidū nutrimētale in vno fit hūiduz radicale in alio. Tertia opinio ē q̄ aliquid de nouo incipit esse principaliter de veritate hūane nature etiā in isto individuo: qz nō ē distinctio talis in corpe hūano: ut aliq̄ ps mālis signata de necēitate p totā vitā remaneat: sed ad hoc indifferenter se hz quelibet ps signata accepta: q̄ manet semp q̄tum ad id qō est speciei in ea: sed pōt fluere ⁊ refluere quantū ad id qō ē materie in ipsa: ⁊ sic humiduz nutrimentale nō distinguit a radicali ex pte ꝓncip̄ij: ut dicat radicale qō est ex semine generatū: nutrimentale qō generat ex cibo: sed magis distinguit ex termino q̄ radicale dī qō ad terminū gnātionis puenit p actū generatiue vel etiam nutritiue virtutis. sed nutrimentale qz nōdū puenit ad hūc terminū sed est adhuc in via nutriendi. ⁊ he tres opiniones in. ij. li. dis. xxx. plen' pcūctate ⁊ iuestigate sūt: ⁊ ideo nō debet hic repetē nisi q̄tū ad ꝓpositū ptinet. Sciendū ē ergo q̄ ſm has opiniones diuersimode ad hāc qōnem oportet respondere. Prima. n. opinio p viam multiplicatiōis quā ponit pōt ponere pfectionē veritatis hūane nāe ⁊ q̄tum ad nūez individuoꝝ: ⁊ q̄tum ad debitā q̄titatē vniuscuiusq; individui absq; eo q̄ ex alīo nto generatum est: quod quidē nō addit nisi ad resistendum cōsūptioni que posset induci p actionē caloris naturalis: sicut argento apponit plūbum nec ex liquefactione ꝓsummat. vnde cū in resurrectione oporteat naturā humanā in sua pfectione repararī: nec calor naturalis tūc agat ad ꝓsūptionem humidi naturalis: nulla necessitas erit q̄ rsurgat aliquid in homine qō ex alimento sit generatum sed rsurget tm̄ illud quod fuit de veritate humane nature individui: ⁊ per decisionē ⁊ multiplicationem ad predictaz perfectionem peruenit in numero ⁊ quātitate. Secūda aūt opinio quia ponit q̄ eo qō aggenerat ex nutrimento indiget ad perfectionez quātitatis individui: ⁊ ad multiplicationem que fit p generationem neče habz ponere aliquid de hoc in quod ꝓuersum est alimētū rsurgere: non tamē totum sed solum quātum indiget ad perfectā reintegrationez nature humane in omnib' suis individuis. vnde ponit hec opinio q̄ to tū illud quod fuit in substātia seminis rsurget in illo homine qui ex illo semine generat' ē: qz hoc ē principaliter de veritate humane nature in ipso. de eo aūt quod postea aduenit per nutrimētum tantū rsurget in eo quantū ē necessariuz ad pfectionē quātitatis ⁊ nō totū: qz hoc nō pertinet aliter ad veritatem humane nature nisi quaten'

natura indiget eo ad perfectionem quantitatis. sz quia hoc humidū nutrimentale fluit ⁊ refluit hᵒ ordine repabit q illud qō primo fuit de substantia corporis hominis totū repabit: ⁊ de eo qō 2° ⁊ tertio ⁊ deinceps aduenit quantum necessariū est ad quantitatem reintegrandā duplici rōne. Primo quia super hoc qō aduenit inductū fuit: ut illud quod primo erat deperditū repetur: ⁊ ita nō ita principaliē ptinet ad vitatē humane nature sic precedens. Secūdo quia adiūctio extranei humidi ad primū humidū radicale facit q totū permixtum non ita pfecte pticipet veritatem, speciei sic primū pticipabat: ut ponit exemplū phūs in pmo de generatione de aqua pmixta vino que semper vini virtutem debilitat ita q in fine ipm aquosū reddit. vnde sicut secunda aqua q̄uis assumat in specie vini: nō tamen ita perfecte speciem vini pticipat sicut prima que in vinū assumebat: ita qō ō alimento secūdo in carnem ꝓuertit nō ita pfecte attingit ad speciem carnis sicut qō primo ꝓuertebatur: ⁊ ideo nō ita ptinet ad veritatez hūane nature: nec ad resurrectionez. Sic ergo patet q hec opinio ponit resurgere totū id quod ē de veritate humane nature principaliter: nō aūt totū qō est de veritate hūane nature secundario. Tertia aūt opinio quantū ad aliquid differt a secunda: ⁊ q̄tum ad aliquid ꝓuenit cū ea. differt quidem q̄tuz ad hoc q ponit totum quod est ſb̄ forma carnis ⁊ ossis eadem ratione ad veritatem hūane natur pertinere: quia nō distinguit aliquid māle signatum permanens in homine toto tpe vite eius qō per se pertinet ad veritatem humane nature ⁊ pᵒ ⁊ aliquid fluens ⁊ refluens qō patet ad veritatez humane nature solū ꝓpter quantitatis pfectiōez nō propter primū esse speciei sicut secūda opinio dicebat: sed ponit oēs ptes que nō sūt p̄ter intentionem nature aggenerate ptinere ad veritatē humane nature quantū ad id qō habent de specie: quia sic manent: nō aūt quantū ad id qō habent de materia quia sic fluūt ⁊ refluūt indifferenter: ut ita etiā intelligamus ꝓtingere in ptibus hominis vnius sicut contingit in tota multitudine ciuitatl quia singuli subtrahunt a multitudine per mortem alīs in locū corr succedentib': vñ ptes multitudinis fluūt ⁊ refluūt māliter sz formaliē manēt qz ad eadē officia ⁊ ordines substituūt alī a q̄bus priores subtrahebant: vnde res publica vno nūero manere dicit: ⁊ silr etiā oū quibusdam ptibus fluentib' alie reparant in eadē figura ⁊ in eodem situ omnes ptes fluūt ⁊ redeūt fm mām sz manēt fm speciem: manet nihilomin' vn' hō numero. Sed ꝓuenit tertia cū secūda opinione: qz ponit q ptes secūdo aduenientes nō ita impfecte ptigūt ad veritatem spēi sicut que primo aduenerūt: ⁊ ideo idem qō ponit resurgere in homine 2ª opinio ponit tertia: sed nō penit' eadē rōne. Ponit. n. totū illud qō ex semine generatū ē resurgere: nō quia alia ratione ptineat ad veritatez hūane nature q̄ hoc qō postea aduenit: sed qz pfecti' virtutē spēi pticipat: quē ordinē ponebat secūda opinio i his que postea aduenerūt ex alimēto in quo etiā hec opinio ꝓcordat cū alia. s. secūda. ¶ Ad pmū g̃ dicendū q res naturalis nō est id qō est ex sua mā: sed ex sua forma. vnde quāuis illud materie quod quandoqz fuit sub forma carnis bouine resurgat in homine sub forma carnis hūane nō sequit q resurgat caro bouis sed caro hominis. ita. n. etiā posset concludi q resurgeret limus de quo formatum est corpus Ade: tamē pma opio cōcedit hanc rationē. ¶ Ad secūdū dicendū q costa illa nō fuit in Adam de pfectiōe indiuidui sz ordinata ad multiplicationē spēi. vñ nō resurget in Adā sed in Eua: sicut ⁊ semen nō resurget in gnenerante sed in generato. ¶ Ad tertiū dicendū q fm pmā opinionem facile est ad hoc rñdere: qz carnes comeste nūq̄ fūt de veritate hūane nature in comedente: fuerūt aūt de veritate humane nature in eo cuius carnes comedunt: ⁊ ita resurgent in pmo ⁊ non in secundo. Sz fm secūdā opinionez ⁊ fm tertiam vnusquisqz resurget in illo in q̄ magl accessit ad pfectā pticipationē virtutis spēi: ⁊ si equaliter in vtroqz accesserit: resurget in illo in q̄ primo fuit: quia in eo primo habuit ordinē ad resurrectionem ex ꝓiūctione ad aiam rōnalē illius hominis: ⁊ iō si in carnib' comestis fuit aliq̄ superfluitas q̄ nō ptineret ad veritatem humane nature in primo: resurgere poterit in secūdo: alias illō qō ptinebat ad resurrectionē in primo: resurget i eo ⁊ nō in secūdo: sed in secūdo loco eius sumet: vel aliquid de eo qō ex alīs cibis in carnē secundi ꝓuersū est: vel si nullo cibo nūq̄ pastus fuisset nisi carnibus hūanis diuina vtus aliūde suppleret q̄tū indiget ad pfectionē q̄titatis sicut supplet in illis q̄ añ pfectā etatē decedūt: nec p hoc aliq̄d pīu dicat idētitati in nūero: sicut nec pīudicat p hᵒ q ptes fm māz fluūt ⁊ refluūt. ¶ Ad 4ᵐ dō q fm pmā opinionē facile ē soluē qz ponit q semē nō ē ex superfluo alimēti. vñ carnes comeste nō trāseūt in semē ex q̄ pueri generant. Sz fm alias duas opiniōes dō ē q nō ē possibile q totū qō fuit in carnib' comestis in semē ꝓuertat: qz pᵒ multā depurationē cibi puenit ad decoctiōez seminis qō ē superfluitas vltimi cibi. illud aūt qō de carnib' comestis in semen conuertit magis ptinet ad veritatez humane nature in eo qui ex semine nascit q̄ in illo ex cuius carnibus semen est generatū: ⁊ ideo sz regulam priūs datā hoc qō in semē ꝓuersum est resurget in eo qui ex semine nascitur. residuum autem materie resurget i illo ex cuius carnib' comestis semen est generatuz. ¶ Ad quintū dicendum q embria nō pertinent ad resurrectionez ante animationez p aiam rationalem: in quo statu

iam multuz aduenit supta sba seminis de sba nutrimēti: quia puer in vtero matris nutrit: z iō si aliquis embrijs vescatur z ex superfluo illius cibi generet aliquis illud qd erit in sba seminis resurget quidē in eo qui ex semine generat: nisi in illo contineret aliquid qd fuisset de sba seminū in illis ex quoz carnib' comestis semen generatū est quia hoc resurgeret in pmo z nō in secundo. residuū aūt carniū comestaz qd non est ꝓuersum in semen: cōstat q nō resurgeret in primo vtriqz diuina potentia supplente qd deest. prima aūt opio hac obiectione nō artaī cū nō ponat semē esse ex superfluo alimenti: sed alie multe rōnes sūt ꝑ eaz ut in .ij. li. dis. xxx. patuit. Ad .v. q. dicendū q illud qd est materialiter in homine nō habet ordinem ad resurtectionē nisi scōm q ptinet ad veritatem humane nature: qz scōm hoc hz ordinē ad animā rōnalē. illud aūt totū qd est in hoie māliē ptinet quidem ad veritatē humane nature qnantum ad id qd habet de specie: sed nō totū ꝓsiderata materie totalitate: quia tota mā que fuit in homine a pncipio vite vsqz ad finē excederet q̄titatē debitā spēi: ut tertia opinio dicit que ꝓbabilior inī ceteras mihi videt: z ideo totū qd est in homine resurget ꝓsiderata totalitate spēi que attendit fm quantitatē figurā situm z ordinē ptium: non aūt resurget totū considerata totalitate materie. Secūda aūt opinio z prima nō vtunt hac distinctione: sed distinguūt inter ptes quaz vtreqz hñt speciem vel mām. Conueniūt autē he due opiniones in hoc q vtraqz dicit q illud qd est ex semine generatū totum resurget etiam totalitate māe cōsiderata. Differūt aūt in hoc q de eo qd ex alimēto generat nihil resurgere ponit prima opinio. secunda vero aliquid eius resurgere ponit z nō totum: ut ex dictis patet. Ad pmū. g dicenduz q sicut quicquid est in alijs partib' corporis resurgz ꝓsiderata totalitate speciei: nō aūt ꝓsiderata totalitate materie: ita etiā est de capillis. In alijs autē ptibus aduenit aliquid ex nutrimento qd facit augmentū: z hoc ꝓputat ut alia pars cōsiderata totalitate speciei: quia obtinet aliū locū z situ in corpore: z substat alijs ptib' dimensionis. aliquid autem aduenit qd nō facit augmentū: sed cedit in restaurationē depditi nutriēdo: z nō ꝓputat ut alia pars totius fm spēm ꝓsiderati: cū nō obtineat alium locū vel situm in corpe q̄ pars que defluxit tenebat: q̄uis possit alia pars cōputari considerata totalitate materie: z sīr est de capillis. Aug' g loquit de incisionibus capillorz que erāt ptes facientes augmentū: z ideo oportet q resurgāt: nō tn in quantitate capillorz ne sit quātitas immoderata: sed in alijs ptibus: ut necessariū iudicabit diuina prouidentia. vel loquit in casu illo qñ alijs partibus deficient: tūc. n. corz defectus poterit ex superfluitatibus capillorz reparari. Ad secundū dicendum q fm tertiā opinionē eedem sūt ptes fm speciem z fm materiam: nō. n. illa distinctiō vtit phūs in .j. de generatiōe ad distinguēdū diuersas partes: sed ad ostendendū q eedem ptes possunt considerari z fm speciem quantū ad id qd est forme z speciei in ipsis: z scōm mām quātū ad id qd subest forme z speciei. constat aūt q mā carnis nō habet ordinem ad animā rōnalem nisi inquantū est sub tali forma: z ideo rōne eius hz ordinez ad resurrectionem. Sed pma z secūda opinio q̄ ponunt alias esse partes que sunt fm speciē: z alias q̄ sūt fm materiam dicūt q anima q̄uis vtraqz ptes perficiat: tamē perficit ptes fm mām mediantibus partib' fm speciem: z iō nō equalit habent ordinē ad resurrectionē. Ad tertiū dicenduz q in materia generabiliū z corruptibiliū dimensiones interminatas oportet intelligere ante receptionez forme sbalis: z ideo diuisio que est fm huiusmōi dimensiones ꝓprie ptinet ad mām: sed q̄titas cōpleta z terminata aduenit materie post formā sbstantialem. vnde diuisio que fit scōm dimensiōes terminatas respicit speciez precipue quādo ad resurrectionē speciei ptinet determinatus situs partiū: sicut est in corpe humano.

Ad tertium sic proce

dit: Videt q non oēs resurgent in eadem etate. s. iuuenili: quia deus resurgētibus precipue beatis nihil subtrahet quod ad perfectionē hominis pertinet. sz etas ptinet ad pfectionem hominis cum senectus sit venerabilis etas. ergo senes nō resurgunt in etate iuuenili. Ps. etas cōputat scōm mensurā temporis pretriti. sed impossibile est tēpus quod fuit preteritū nō preterijsse. ergo impossibile est eos qui maioris etatis fuerūt ad etatem iuuenilem reduci. Ps. illud quod magis fuit de veritate humane nature in vnoquoqz maxime resurget in eo. sed quāto aliqd primo fuit in homine: tanto videt magis ad veritatē hūane nature pertinuisse: quia in fine ꝓpter vtutem speciei obilitatam compatur vino aquoso corpus humanū ut patet per phm in primo de generatione. ergo si omnes debent in eadē etate resurgere magis decet q resurgant in etate puerili q̄ iuuenili. Sz contra est quod dicit Eph. iij. Donec occurramꝰ omnes in virū perfectum in mensurā etatis plenitudinis christi. sed christus resurrexit in etate iuuenili que circa. xxx. annos incipit: ut Augustin' dicit. ergo z alij in etate iuuenili resurgent. Ps. homo in maxima pfectione nature resurget. sed natura humana perfectissimū statutuz habet in etate iuuenili. ergo in illa etate resurgent omnes.

Uteri' videtur q oēs resurgent eiusdez stature sicut. n. hō mēsurat q̄titate dimensiua: ita q̄titate durationis. sz q̄titas durationis in oib' reducet ad eādē mensurā: qz oēs in eadē etate resurgent.

ꝯ quãtitas ꝺimenſionis in oĩbus reducet ad eãdẽ menſurã: ut in eadem ſtatura oẽs reſurgãt. ¶ ℟. pĥs ꝺicit in .ij. ꝺe aĩa q̃ omniũ natura ꝓſtantium terminus eſt ⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmenti. ſed ille termin⁹ nõ eſt niſi ex virtute fo⁊me cui ꝺebet ꝓgruere q̃titas ſicut ⁊ omnia alia accñtia. ꝯ cũ oẽs homines habeant eandem fo⁊mã ſpecificã in omnibus ꝺebet eſſe ſm nãm eadez q̃titat⁹ mẽſura niſi ſit erro⁊. ſed erro⁊ nature co⁊⁊iget i reſurrectione. ꝯ oẽs reſurgent in eadem ſtatura. ¶ ℟. q̃titas reſurgentis nõ poterit eẽ ꝓpo⁊tionata vtuti naturali que primo co⁊pus fo⁊mauit. nam alꝫ qui nõ potuerũt ad maiorẽ q̃titatẽ pduci vtute nature nũq̃ in maiori q̃titate reſurgerent qõ falſum eſt. ꝯ oporꝛet q̃ quãtitas illa ꝓpo⁊tionet vtuti reparanti co⁊p⁹ hũanũ p reſurrectionẽ ⁊ mãe ꝺ qua reparat. ſed virtus reparãs oĩa co⁊pa ẽ eadez numero. ſ. vtus ꝺiuina. cineres aũt oẽs ex quibus reparant hũana co⁊pa ſe habent eq̃lit ad ſuſcipiẽdam actionẽ ꝓdicte virtutis. ꝯ ad eandẽ q̃titatẽ terminabit reſurrectio oĩuz hominũ: ⁊ ſic idẽ qõ ꝓius. ¶ Sed ℞: quãtitas nãlis ſequit nãm vniuſ cuiuſq; indiuidui. ſed in reſurrectiõe nõ variatur natura indiuidui. ꝯ nec q̃titas nãlis eius. ſed nõ ẽ eadem quantitas naturalis oĩuz hominũ. ꝯ ñ oẽs reſurgent in eadem ſtatura. ¶ ℟. natura hũana reparabit per reſurrectionẽ ad gloriã vl ad penã ſed nõ erit eadem q̃titas glorie vel pene in oĩbus reſurgentib⁹. ꝯ nec eadẽ quantitas nature ¶ Ulterius vr̃ q̃ oẽs reſurgent in ſexu virili: q⁊ ꝺr Eph. iij. ¶ Occurrem⁹ oẽs in vir̃ pfectũ. ꝯ nõ erit ibi niſi ſexus virilis. ¶ ℟. in futuro oĩ ceſſabit pcla tio⁊: ut ꝺicit glo. j. Cor. xv. ſed mulier naturali ordine ſubdita eſt viro. ꝯ mulieres nõ reſurgẽt i ſexu muliebri ſed virili. ¶ ℟. illud qõ ẽ occaſionalit⁹ ⁊ pr̃ intentionẽ nature inductũ nõ reſurget: q⁊in reſurrectione omnis erro⁊ tollet. ſed ſexus muliebris eſt pr̃ intentionẽ nature induct⁹ ex defectu vtutis formatiue in ſemine que nõ põt pducere materiã ꝓcepti ad pfectionẽ virilem. vñ ꝺicit pĥs in xvj. ꝺe animalib⁹ q̃ femina eſt mas occaſionatus ꝯ ſexus muliebris nõ reſurget. ¶ Sed ℞ ẽ qõ ꝺicẽ Aug⁹. xxij. li. ꝺe ci. ꝺei. Melius ſapere viꝺent qui vtrũq; ſexum reſurrectuꝝ eſſe nõ ꝺubitãt. ¶ ℟. ꝺeus reparabit in reſurrectione qõ in hoĩe fecit i prima ꝓꝺitione. ſed ipſe fecit mulierẽ ꝺe coſta viri: ut patet Gen. ij. ꝯ ipſe ſexũ femineũ reſurrectione reparabit ¶ Ulterius vr̃ q̃ reſurgẽt in vita alia li: ut. ſ. vtant actu nutritiue ⁊ generatiue: q⁊ reſurrectio nr̃a erit ꝓformis reſurrectiõi chr̃iſti. ſz chr̃iſtus poſt reſurrectionẽ legit comeꝺiſſe: ut pz Joh. vlt. ⁊ Luc. vlt. ꝯ ⁊ homines poſt reſurrectionem comeꝺent ⁊ eadẽ rõne generabũt. ¶ ℟. diſtinctõ ſexuũ ad generationẽ ordinat. ⁊ ſilr inſtrumẽta q̃ ꝺeſeruiũt virtuti nutritiue ordinant ad comeſtionem. ſz hõ cũ omnib⁹ huiuſmõi reſurget: ut ex .ij. ꝺictis patet. ꝯ vtet actib⁹ vtutis generatiue ⁊ nutritiue. ¶ ℟. tot⁹ hõ beatificat ⁊ ſm aĩmã ⁊ ſm co⁊pus. ſed beatitudo ſiue felicitas ſm pĥm in p⁊ria operatione conſiſtit. ꝯ oportet q̃ oẽs potẽtie anime ⁊ oĩa mẽbra ſint in ſuis actib⁹ in beat⁹ poſt reſurrectionẽ: ⁊ ſic idẽ qõ ꝓpus. ¶ ℟. in beatis p⁹ reſurrectionẽ erit btã ⁊ pfecta iocũditas. ſz tal⁹ iocũditas oẽs ꝺelectatiões includit: q⁊ beatitudo eſt ſtat⁹ oĩuz bonoꝝ ꝯgregatione ꝓplet⁹: ⁊ pfectũ eſt cui nihil ꝺeeſt. cũ ꝯ in actu vtutis generatiue ⁊ nutritiue ſit magna ꝺelectatio: vr̃ q̃ tales act⁹ ad vitam animalẽ ptinẽtes in beatis erũt: ⁊ multo fo⁊tius in alĩs qui min⁹ ſpũalia co⁊pora habebunt. ¶ Sed ℞ ẽ qõ ꝺr Matth. xxij. In reſurrectione neq; nubẽt neq; nubent. ¶ ℟. generatio ordinat ad ſubueniendum ꝺefectui qui per mortẽ accidit ⁊ ad multiplicationem humani generis ⁊ comeſtio ad reſtaurationẽ ꝺepditi: ⁊ ad augmentũ q̃titatis. ſed in ſtatu reſurrectionis iam humanũ genus habebit totã multitudinẽ inꝺiuiduoꝝ a ꝺeo pr̃fin tam: quia vſq; ad hoc generatio ꝺeferetur ut ex precedẽti diſtinctione pz. ſilr etiam quilibet homo reſurget in ꝺebita quãtitate: nec erit vltra motꝰ aut aliqua ꝺepditio fiet a partib⁹ hominis ergo fruſtra eſſet actus generatiue ⁊ nutritiue vtutis ¶ Rñꝺeo ꝺicendũ ad pmam queſtionẽ q̃ hõ reſurget abſq; omni ꝺefectu humane nature: q̃a ſicut ꝺeus humanã naturã abſq; ꝺefectu inſtituit ita ſine ꝺefectu reparabit. ꝺeficit aũt hũana natura ꝺupliciter: vno mõ quia nondũ pfectionẽ vltimã eſt conſecuta: alio mõ quia ab vltima pfectione iam receſſit: ⁊ primo mõ ꝺeficit in pueris: ſecũꝺo mꝺo ꝺeficit in ſenibus: ⁊ ideo i vtrũq; reꝺucetur humana natura per reſurrectionẽ ad ſtatũ vltime perfectionis q̃ eſt in iuuenili etate ad quaz terminat motus augmenti: ⁊ a quo incipit motus ꝺecrementi. ¶ Ad primũ ergo ꝺicendũ q̃ etas ſenectutis habet reuerentiam: nõ ꝓpter conꝺitiõez co⁊poris quod in ꝺefectu eſt ſed ꝓpter ſapientiaz anime que ibi eẽ preſumit ex tempo⁊is antiquitate. vnde in electis manebit reuerentia ſenectut⁹ ꝓpter plenitudinem ꝺiuine ſapientie que in eis erit ſed nõ manebit ſenectutis ꝺefect⁹. ¶ Ad ſecũꝺuz ꝺicendũ q̃ nõ loquimur ꝺe etate quãtum ad nũerum annoꝝ: ſed quantũ ad ſtatum qui ex annis i co⁊pore humano relinquit. vnde Adam ꝺr in etate iuuenili formatus ꝓpter talem co⁊poris ꝺitionem quã primo ꝺie formationis ſue habuit: ⁊ iõ ratio nõ eſt ad propoſitũ. ¶ Ad tertiũ ꝺicenꝺuz q̃ virtus ſpeciei ꝺicit eſſe perfectio⁊ in puero q̃ in iuuene quantũ ad efficaciam agenꝺi cõuerſionez alimenti aliquo mõ: ſicut etiã eſt perfectio⁊ in ſemine q̃ in homine completo: ſed in iuuenibus eſt perfectio⁊ quantũ ad terminũ cõplementi. vnde illud quod maxime ad nature veritatem pertinuit ad illam perfectionẽ reꝺucet quã habet in etate

iuueníli nō ad illam quam habet in etate pueri/li in qua hūores adhuc nō puenerūt ad vltimam digestionē. ¶ Ad .ij. q. dicendū q in resurrectione nō reparabit hūana nā solū quātū ad idē specie: sz etiā quātū ad idē in nūro: z iō in resurrectio/ne nō solū attēdendū qd ꝓpetat nāe spēi: sz qd cō petat nāe idiuidui. nā aūt spēi hz aliquā q̄titatē quā nec excedit nec ab ea deficit absq; erroꝛe. que tamē q̄titas habet aliquos gradꝰ latitudinis: z ñ est accipienda fm vnā mensurā ōterminatā. vnū quodq; aūt indiuiduū in specie hūana asseqūtur infra terminos illi⁹ latitudinis aliquē gradū q̄ti/tatis que ꝓpetit nature indiuidui: z ad hāc pduci tur ī termino augmēti si nō fuit aliqs erroꝛ ī ope nature p quē sit aliquid additū vel subtractū pre dicte quantitati: cui⁹ quidē mensura accipit fm p poꝛtionē caloꝛis extendentis z humidi extēsibilis qō nō est eiusdem vrtutis in omnib⁹: z iō nō oēs re surgent in eadem q̄titate: sed quilibet resurget in illa quātitate in qua fuisset in termino augmenti si natura nō errasset vel defecisset. qō aūt supest vel qō deficit in homine resecabit vł supplebit di uina potentia. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū q iam patz ex dictis q nō dicunt oēs in eadem etate resurgeꝛ quasi omnib⁹ ꝓpetat eadem q̄titas duratiōis: sz qz idem statꝰ pfectionis erit in oibus: qui qdē sta/tus saluari pōt in magna z pua quātitate. ¶ Ad secūdū dicendū q q̄titas huiusmōi indiuidui nō solū respondet forme speciei sz etiā nature indiui/dui: ut ex dictis patet: z iō ratio nō sequit. ¶ Ad 3m dicendū q quātitas resurgentis nō ꝓpoꝛtiona tur virtuti reparanti: qz illa nō ē de natura coꝛpo ris nec omnib⁹ fm statū illū in quo sūt ante resur rectionē: sed nature quā primo idiuiduū habebat tñ si vꝛtus foꝛmatiua ꝓpter aliquē defectū nō po/terat pducere ad debitā quātitatē que ꝓpetit spe/ciei diuina virt⁹ supplebit in resurrectione defe/ctum: sicut patet de nauis: z eadē rō ē de illis qui imoderate magnitudinis fuerūt vltra debitū nāe ¶ Ad .iij. q. dicēdū q sicut ꝓsiderata natura indi/uidui debet q̄titas diuersa diuerꝝ hoib⁹: ita ꝓsiō rata natura indiuidui debet diuersis diuersus se/xus: z hec etiā diuersitas ꝓpetit pfectioni speciei cuius diuersi gradꝰ implenē p dictā diuersitatem sexus vel quātitatis. z ideo sicut resurgēt hoies in diuersis staturis: ita in diuersis sexib⁹: z quāuis sit differētia sexuū: deerit tñ ꝓfusio mutue visiōis: qz aberit libido incitās ad turpes actus ex q̄bus ꝓfu sio causat. ¶ Ad ꝑm g̃ dom q dicunt oēs christo occurrere in virū pfectuz nō ꝓpter sexum virilez sed ꝓpter virtutez animi q̄ erit in omnib⁹ z viris z mulieribꝰ. ¶ Ad scom dicenduz q mulier sub/ditur viro ꝓpter imbellicitatez nature quātuz ad vigoꝛem animi z quātum ad robur coꝛpis. sed p⁹ resurrectionē nō erit differentia in his fm diuersi tatem sexuū: sz magis fm diuersitatez meritoꝛuz. z ideo ratio nō ꝓcedit. ¶ Ad tertiū dom q q̄uis femine generatio sit ꝑter intentōem nature pticu laris: est tñ de intentione nature vniuersalis que ad pfectionē humane speciei vtrūq; sexum requi/rit. nec ex sexu erit ibi aliqs defectus vt ex dictis patz. ¶ Ad quartaz qōnem dom q resurrectio nō erit necessaria hoi ꝓpter ꝑmam pfectionē ipsi⁹ que ꝓsistit in integritate eoꝛū que ad naturaz spe/ctant: qz ad hoc homo pueníre pōt in statu pnātis vite p actionē causarū naturaliū. sed necessitaꝛ re/surrectionis est ad ꝓsequēdam vltimaz pfectiōez que consistit in puentione ad finem vltimū vt in ꝑcedenti diſ. dictum est. z ideo ille opationes na/turales que oꝛdinant ad ꝑmam pfectionez huma ne nature: vel causandaz vel seruādam nō erunt in resurrectione: z huiusmodi sunt actiones aīalis vite in homine: z actiones mutue in elementis: z motus celi: z ideo onima hec cessabunt in resurre ctione: z qz comedere z bibere z doꝛmire z gene/rare ad aīalem vitam ptinent cū sint ad ꝑmam p fectionem nature oꝛdinata in resurrectione talia nō erunt. ¶ Ad ꝑmum g̃ dom q illa comestio q̄ christus comedit nō fuit necessitatis quasi cibis in digeret humana natura post resurrectionem. sed fuit potestatis vt ostenderet se veram naturā hu/manam resumpsisse quaz ꝑus habuerat in statu illo quādo cū discipulis comederat z biberat. hec autez ostēsio nō erit necessaria in resurrectione cō muni: qz omnibus notuz erit. z ideo dicit dispensa tiue christus manducasse eo modo loquendi quo iuriste dicunt q dispensatio est cōmunis iuris re laxatio. qz christus intermisit hoc qō est cōmuni⁹ resurgentiū. s. non vti cibis ꝓpter cām ꝑdictam z ꝓpter hoc ratio nō seq̄tur. ¶ Ad scom dicendū q differentia sexuuz z membroꝛum varie erit ad nature humane perfectionē reintegrandam z in specie z indiuiduo. vnde non sequitur q fuit frus/tra q̄uis animales operatiōes desint. ¶ Ad ter tium dicendū q predicte opationes non sunt ho/minis inquātum est homo vt etiam ꝑhus dicit: z ideo in eis non ꝓsistit beatitudo humani coꝛpoꝛis sed coꝛpus humanū beatificabit ex redundantia a ratione a qua homo est homo inquantuz erat ei subditum. ¶ Ad quartum dicenduz q delecta tiōes coꝛpoꝛales sicut dicit ꝑhus in. vij. z. x. Eth. sunt medicinales: quia adhibētur homini ad tol/lendū fastidiū: vel etiā egritudinales inquātū hō eis inoꝛdinate delectaꝝ acsi eēnt vē delectatiōes: sic hō habēs infirmū gustū delectaꝝ ī q̄busdā q̄ sanis nō sūt delectabia. z iō nō oz q tales delectatiōes sint de pfectiōe beatitudis: vt iudei z sarraceni z q̄daz heretici posuerūt: q̄ vocant ciliarche q̄ etiaz fm doctrinā ꝑhi nō vident sanū affectū hr̃e: sole eniz delectatōes spūales ꝛz ipz sūt simplr delectati ones z ꝓpter se qurende: z ideo ipse sole ad bea/titudinem requiruntur. ¶ Qō scōa.

Deinde queritur de conditionib' beator. Et circ hoc querunt quatuor. ¶ Primo o impassibilitate. ¶ 2° de subtilitate. ¶ 3° de agilitate. ¶ 4° o claritate corpor glificator.

Ad primū sic procedit: Uř q corpa scor p' resurrectiōez non erunt impassibilia. omne.n. mortale est passibile: sed hō post resurrectionē erit animal rationale mortale. hec.n. est diffinitio hominis q nūq ab eo sepabit. g corpus erit passibile. ¶ Ꝑ. omne qō est in potentia ad formā alteri' ē passibile ab illo: qr pm hoc aliquid est passiuū ab alio ut dr in pmo de generatione. sed corpa sanctorū post resurrectionē erūt in potentia ad aliā formā g erūt passibilia. ꝓbatio medie: quecūq; cōmunicant in materia: vnū eor est in potētia ad formaz alterius: materia.n. pm q est sub vna forma non amittit potentiā ad aliā formā. sed corpa sanctorum post resurrectionē cōmunicabūt cū elementis in materia: quia ex eadem materia repabunt ex q nūc sūt. g erunt in potētia ad aliā formā: z sic erūt passibilia. ¶ Ꝑ. ꝓria nata sūt agere z pati ad iuicem: ut in pmo de Genera. dicit pbus. sed corpora sanctor post resurrectionē erūt ex ēdē cōpositā: sicut z nūc sūt. g erūt passibilia. ¶ Ꝑ. in corpore hūano resurget sanguis z alī hūores: ut. s. dictū est. sed ex pugna humor adinuicē generantur egritudines: z huiusmōi passiones in corpore g erūt corpora sanctor post resurrectionē passibilia. ¶ Ꝑ. magis repugnat pfectioni defect' i actu q defectus in potentia. sed passibilitas importat solū defectū in potentia. cū ergo in corporib' beator sint fururi aliqui defect' in actu: sicut cicatrices vulnez in martyrib': ut in christo fuerūt: vř q nihil deperiet pfectioni eor si corpora illa passibilia ponāt. ¶ Sz ē: omne passibile ē corrupti bile: quia passio magis facta abūcit a sba. sz corpa sanctor post resurrectionē erūt incorruptibilia: ut dr. j. Cor. xv. Seminat in corruptione: resurget in incorruptione. g erūt impassibilia. ¶ Ꝑ. fortius nō patit a debiliori. sed nullū corp' erit fortī' corporibus sanctor de quibus dr. j. Cor. xv. Semiat in infirmitate surget in vtute. g erūt impassibilia Ulterius videt q impassibilitas in oibus erit equalis: qr. j. Cor. xv. dicit glo. q equalit oēs hñt q pati nō possūt. sed ex hoc erit eis q nō pñt pati q hñt dotē ipassibilitatis. g impassibilitas erit eqlis in oib'. ¶ Ꝑ. negatiōes ñ recipiūt magis z minus sed impassibilitas ē quedā negatio vel ꝓuatio passibilitatis. g nō pōt ee maior in vno q in alio.

Ꝑ. magis albū dr qō ē nigro impmixtius. sz nulli corpori sanctor admiscebit aliqd de passibilitate g oia erūt impassibilia equalit. ¶ Sz ē: merito debet rndere pmiū ꝓportionalit. sed sanctor q dā fuerūt alīs maioris meriti. g cū impassibilitas sit q̄ddā ꝓmiū: vř q in q̄busdam sit maior q̄ in alīs. ¶ Ꝑ. impassibilitas diuidit ē dotē claritatis sed illa nō erit equalis in oib': ut pz. j. Cor. xv. g nec impassibilitas. Ulterius vř q impassibilitas sensum in actu a corporib' glorioſis excludit: q̄a sicut dicit phūs in. ij. de aīa Sentiri q̄ddā pati est corpa aūt glorioſa erūt impassibilia. g nō sentient in actu. ¶ Ꝑ: imutatio nāls pcedit imutationez aialem: sicut esse nāle pcedit ee itētionale. sz corpa glorioſa rōne impassibilitatis nō imutabunt imutatione nāli. g nec imutatione aiali q requirit ad sentiendū. ¶ Ꝑ. q̄cūq; fit sensus i actu cū nona receptione fit nouū iudiciū. sz ibi nō erit nouū iudiciū: qr nō erūt ibi cogitatiōes volubiles. g nō fiet sensus in actu. ¶ Ꝑ. q̄ aīa ē in actu vn' potentie remittit act' alteri' potētie. sed aīa sūme erit intenta ad actū vtutis intellectiue q deū ꝓtēplabit. g nō erit aliq mō in actu sensitiue. ¶ Sz ē q̄ dr Apoc. j. Uidebit eū ois oculus. g erit ibi sensus in actu ¶ Ꝑ. pm pbm in. j. de aīa: Aiatuz ab inaiato distinguit sensu z motu. sz erit ibi mot' in actu: qr tang scintille in arūdineto discurrēt Sap. iij. g z sensus in actu. Ulteri' vř q nō sint ibi oēs sēsus in actu. tact'. n. ē pm' inf alios sensus: ut dr in li. de aīa. sz corpa glorioſa carebūt actu sensu tact': q̄a sensus tact' fit in actu p imutationē corpis aialis ab aliq exteriori corpe pdomināte in aliqua q̄litatū actuaz vel passiuaz q̄z ē tact' discretiū' q̄lis imutatio tūc ee nō poterit. g nō erit ibi ois sensus in actu. ¶ Ꝑ. sensus gust' deseruit actui vtutis nutritiue. sed sicut supra dictū est post resurrectionē huiusmōi act' nō erit. g frustra eēt ibi gust'. ¶ Ꝑ post resurrectiōez nihil corrūpet: qr tota creatura vestiet q̄dā vtute incorruptionis. sz sensus odoratus i actu suo ee nō pōt nisi i aliq corruptiōe facta qr odor nō sentit sine aliq fumali evaporatiōe q i q̄dā resolutione ꝓsistit. g sensus odorat' nō erit ibi in suo actu. ¶ Ꝑ. audit' ꝺseruit disciplinе: ut dr i li. de sensu z sensato: sz nō erit p' resurrectiōez beatis nec̄ia aliq disciplina p sensibilia: qr dina sapientia replebunt ex ipsi' dei visiōe. g nō erit ibi audit'. ¶ Ꝑ. visio fit pm q in pupilla recipit species rei vise. sz hoc nō poterit esse post resurrectionez in beatis. g nō erit ibi visus in actu qui tñ est oiuz sensuū nobilior. ꝓbatio medie: illud qō est lucidū in actu ut est receptiuū spēi visibilis. vñ speculuz directe positū sub radio solis nō representat spēz corporis oppositi: sed pupilla sicut z totū corpus erit claritate dotata. g nō recipiet in ea aliq spēs colorati corpis. ¶ Ꝑ. pm pspectiuos omne qō videtur sub angulo videt. sz hoc nō ꝓpetit corporibus glorioſis. g nō habebūt sensū visus in actu. ꝓbatio medie: quādocūq; aliquid videt sb angulo oz ee aliquā ꝓportionē angulo ad distantiam rei vise: quia quod a remotiori videtur minus videt

ꝛ sub minori angulo. vnde posset eē ita paruꝰ angulus ꝙ nihil de re videretur. si ergo oculus gloriosus videbit sub angulo oportet ꝙ videat sub terminata distantia: ꝛ ita ꝙ non videat aliqd a remotiori q̄ modo videm⁹: qđ videt valđ absurdū. ꝛ sic vī ꝙ sensus visus actu nō erit i corpib⁹ gliosis ¶ Sed ꝯ: potentia ꝓiūcta actui ē pfectior q̄ non ꝓiuncta. sed natura hūana erit in beatis in maxima pfectione. ḡ erūt ibi oēs sensus in suo actu. ¶ Ad. vicinius se habent ad animā potentie sensitiue ꝙ corpus. sed corpus premiabit vel puniet ꝓpter merita ꝛ demerita anime. ḡ ꝛ oēs sensus premiabunt in btis: ꝛ punient in malis ſm delectationez ꝛ dolorem vel tristiciā que in opatiōe sensus consistunt. ¶ ndeo dicēdū ad pmā. q. ꝙ passio dupliciter dr. Uno mō cōmuniť: ꝛ sic ois receptio passio dr: siue illud qđ recipiť sit ꝓuenies recipienti ꝛ pfectiuū ipsius siue ꝯriū ꝛ corruptiuuz. ab huiusmodi passionis remotione corpa gloriosa impassibilia nō dicunť cū nihil quod ē pfectionis eis sit auferendū. Alio mō dr ꝓprie quā sic diffinit Damas. in. ij. li. Passio ē motꝰ pter nām. vñ imodēatus motus cordis passio eius dr: sed moderatꝰ dr eius opatio: cuiꝰ rō ē: qz oē qđ patiť trahiť ad terminos agentis: qz agens assimilat sibi patiens: ꝛ iō patiens inquātū huiusmōi trahiť extra terminos ꝓprios in quibus erat. sic ḡ ꝓprie accipiendo passionē nō erit in corporib⁹ sanctoꝝ resurgētiū potentialitas ad passionē: ꝛ iō impassibilia dicūť Duꝰ aūt impassibilitatis rō a diuersis diuersimode assignať. Quidā. n. attribuūt eā cōditioni elementoꝝ que aliter se habebūt tūc in corpe q̄ mō se habent. dicūt. n. ꝙ elementa remanebūt ibi ſm ſbam. sed q̄litates actiue ꝛ passiue ab elemēt auferent. Sed hoc nō vī vez: quia q̄litates actiue ꝛ passiue sūt de pfectione elementoꝝ. vñ si sine eis repararent elementa in corpe resurgentis eēnt minoris pfectionis q̄ mō sūt. ꝛ ꝓterea cū q̄litates ille sūt ꝓpa accītia elementoꝝ ex forma ꝛ mā ipsoꝝ causata vī valde absurdū ꝙ cā maneat ꝛ effectus tollať: ꝛ iō alij dicūt ꝙ manebūt q̄litates: sed non hēbūt ꝓprias actiones diuina vtute id faciēte ad ꝓseruationē hūani corporis. Sed hoc etiā nō vī posse stare: qz ad mixtionē requirit actio actiuaꝝ ꝛ passiuaꝝ qualitatū. ꝛ ſm p̄dñiuz vni⁹ vel alterius mixta efficiunt diuerse ꝓplexionis qđ oz ponē in corpore resurgentis: qz erūt ibi carnes ꝛ ossa ꝛ huiusmōi ptes quib⁹ omnib⁹ nō ꝓpetit vna ꝓplexio. Et preterea ſm hoc impassibilitas ñ posiz poni dos in eis: qz nō poneret aliquā dispositionem in ſba impassibili: sed solū ꝓhibitionē passionis ab exteriori. ſ. diuina vtute que etiā posset idē facer de corpe hois in statu huiꝰ vite: ꝛ iō alij dicūt ꝙ i in ipso corpore erit aliqd ꝓhibēs passionē corporū glorioſoꝝ. ſ. nā dnti corpis quā ponūt venire i ꝓpositionē hūani corpis ad ꝓciliandū elemēta in armoniā quandā ꝓ quā possint eē debita mā anime rationalis: sed tñ i statu huiꝰ vie ꝓpter dñiuz nāe elemētaris corpꝰ hūanū patiť ad similitudinē alioꝝ elementoꝝ: sed in resurrectione dñabiť natura quinti corpis. ꝛ iō corpꝰ hūanū reddet impassibile ad silitudinē corpis celestis. Sed hꝰ nō pōt stare: quia corpꝰ quintū nō venit materialiter ad ꝓpositionē corpis hūani: ut in. ij. li. ostensū est. Et ꝓterea impossibile ē dicere ꝙ aliqua vtus nāl qualis est virtus corporis celestis transferat corpꝰ hūanū ad ꝓperatem glorie qualis est impassibilitas corporis glorioſi: cū immutationē corpis hūani aplus attribuat vtuti christi: qz q̄lis celestis tales ꝛ celestes. j. Cor. xv. ꝛ Phil. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre ꝛc. Et ꝓterea nō pōt natura celestis ita dominari in corpe hūano quin nā elementaris remaneat cui ex essentialibꝰ suis ꝓncipijs passibilitas ineſt: ꝛ ideo aliť dicendū ꝙ omnis passio fit p victoriam agentis sup patiēs: alias nō traheret ipm ad suos terminos. impossibile ē aūt ꝙ aliquid dñet supra patiens nisi inq̄tū debilitať dominiū forme ꝓprie supra mām patientis loquendo de passione q̄ est circa mām de qua nūc loquimur. nō. n. pōt mā subijci vni ꝯrioꝝ sine hꝰ ꝙ tollať dominiū alterius sup ipsam vel saltez diminuať. corpus aūt hūanū ꝛ quicqd in eo ē pfecte erit subiectū anime rōnali: sicut etiā ipa pfecte subiecta erit deo: ꝛ iō in corpore glorioſo nō poterit eē aliqua mutatio ꝯ dispositionem illā qua ꝓficitur ab anima: ꝛ ideo corpora illa erūt impassibilia. ¶ Ad ꝑmū ergo dicendum ſm Anſhel. ꝙ mortale ponitur in diffinitiōe hois a philosophis qui nō crediderūt hominē totū aliquādo posse esse immortalem: quia nō viderūt hoies nisi ſm huiusmōi mortalitatis statuz. Uel pōt dici ꝙ ſm philosophuz in octauo Meta. quia differentie essentiales sūt nobis incognite: vtimur q̄nqz differentijs accidentalibꝰ ad significandum essentiales differentias que sūt accītaliū cause. vñ mortale nō ponit in diffinitione hominis quasi ipsa mortalitas ad essētiam hois pertineat: sed quia illud qđ ē causa passibilitatis ꝛ mortalitatis scōm presentē statum. ſ. ꝓpositio ex cōtrarijs ē de essentia hominis: sed tūc nō erit causa eius ꝓpter victoriam aie super corpus. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ duplex est potentia: ligata: ꝛ libera: ꝛ hoc non solū ē vez de potentia actiua sed etiam passiua: forma enim ligat potentiam materie determinando ipsaz ad vnū scōm ꝙ dominať super eam: ꝛ quia in rebus corruptibilibus nō pfecte dominať forma sup materiam: nō perfecte pōt ligare ipsam quin recipiat interdū per aliquam passionē dispositionem contrariam forme: sed in sanctis post resurrectionem omnino anima dominabiť supra corpus: nec illō dominiū aliquo modo poterit auferri: quia ipsa erit imutabiliť ꝺo ſbiecta qđ ñ fuit i statu inocētie

ꝛ ideo in coꝛpoꝛalib⁹ illis manet eadē potētia ad foꝛmā aliā que nūc ineſt quantū ad ſubſtantiam potentie: ſed erit ligata p victoꝛiaꝫ aie ſupꝛa coꝛp⁹ vt nunq̄ in actuꝫ paſſionis exire poſſit. ¶ Ad 3ᵐ dōm q̄ qualitates elemētares ſūt inſtrumēta aie vt pꝫ in ſcō de anima: qꝛ caloꝛ ignis in coꝛpe aīa lis regulatur in actu nutriendi p virtutez aie. quā do autē agens p̄ncipale eſt pfectum ꝛ nō eſt aliq̄s defectus i inſtrumēto: nulla actio ꝓcedit ab inſtru mento niſi ſm diſpoſitiōez p̄ncipalis agentis: ꝛ iō in coꝛpibus ſanctoꝝ poſt reſurrectionez nulla ac tio vel paſſio poterit ꝓuenire a qualitatib⁹ elemē taribus que ſit ꝓtra diſpoſitionē aie que intendit ꝓſeruare coꝛpus. ¶ Ad 4ᵐ dōm ſm Aug. in epi ſtola ad Cōſentinū: q̄ valet diuina potētia de iſta viſibili atq̄ tractabili natura coꝛpoꝝ quibuſdaꝫ manentib⁹ auferre q̄s voluerit qualitates. vnō ſic ab igne foꝛnacis chaldeoꝝ abſtulit virtutez ꝓburendi quātum ad aliq̄d: qꝛ coꝛpoꝛa pueroꝝ illeſa ſeruata ſūt: ſed manſit quantum ad aliq̄d: qꝛ ille ignis ligna ꝓburebat: ita aufert ab humoꝛib⁹ paſ ſibilitatez ꝛ dimittet nām. Mod⁹ aūt quo hoc fi et dict⁹ eſt. ¶ Ad q̄ntuꝫ dicēdū q̄ cicatrices vul nerū nō erunt in ſanctis nec in chriſto fuerunt in quātuꝫ impoꝛtēt aliquez defectū: ſed q̄ruꝫ ſunt ſi gna ꝓſtantiſſime v̄tutis qua paſſi ſūt ꝓ iuſticia et fide: vt ex hoc ꝛ ipſis ꝛ aliꝫs gaudiū creſcat: vnde dicit Aug. xxij. d̄ ciuitate d̄i: Neſcio quō ſic affici mur amoꝛe martyrū beatoꝝ vt velim⁹ in illo re gno in eoꝝ coꝛpibus videre vulnerū cicatrices q̄ ꝓ chriſti noīe ptulerūt: ꝛ foꝛtaſſe videbimus: nō defoꝛmitas in eis ſz dignitas eſt: ꝛ quidez quāuis in coꝛpe nō coꝛporis ſz virtutis pulchꝛitudo fulge bit. nec tamē ſi aliqua martyrib⁹ amputata ꝛ ab lata ſūt mēbꝛa ſine ipſis mēbꝛis erunt in reſurre ctione moꝛtuoꝝ: q̄bus dictuꝫ ē: Capillus de capꝛ te vīo nō peribit. ¶ Ad ſcōam q̄neꝫ dōm q̄ im paſſibilitas p̄t dupl̄r ꝓſideraꝛi: vel ſm ſe vel ſm cauſā ſuā. ſi ſm ſe ꝓſideret: qꝛ ſolam p̄uationē vel negationē imporꝛtat nō ſuſcipit magis ꝛ min⁹ ſed erit equalis in omnib⁹ beatis. Si aūt ꝓſideret ſm cām ſuaꝫ ſic erit maioꝛ in vno q̄ꝫ i alio. cauſa autē eius ē dominiū aie ſuper coꝛp⁹: qd̄ q̄dez dominiū cauſat ex hoc q̄ fruitur deo immobiliꝛ. vnde i illo qui pfectius fruit̄ē maioꝛ impaſſibilitatis cauſa. ¶ Ad p̄mū g̃ dōm q̄ glo. in illa loq̄tur de impaſ ſibilitate ſm ſe ꝛ nō ſm cām ſuam. ¶ Ad ſcōm dōm q̄ quāuis negationes ꝛ p̄uationes ſm ſe nō intēdant nec remittant: tamē intēdūtur ꝛ remittū tur ex cauſis ſuis: ſicut d̄i eſſe locus magꝛ tenebꝛo ſus qui habet plura ꝛ maioꝛa obſtacula lucis. ¶ Ad tertiū dōm q̄ aliqua nō ſolū intēdunt̄ p receſ ſum a ꝓtrario ſed etiā p acceſſuꝫ ad terminū ſicut lux intēditur: ꝛ p̄ma etiā impaſſibilitas eſt maioꝛ in vno q̄ꝫ in alio: q̄uis i nullo aliq̄d paſſibilitatis remaneat. ¶ Ad tertiā q̄neꝫ dōm q̄ aliquē ſen ſum eſſe in coꝛpibus beatoꝝ oēs ponunt: alias vi ta coꝛpaliꝫ ſanctoꝝ poſt reſurrectionē aſſimilaꝛet magis ſomno q̄ vigilie: qd̄ nō competit illi perfe ctioni eo q̄ in ſomno coꝛpus ſenſibile nō eſt i vlti mo actu vite: ꝓpter quod ſomnus dicitur vite di midium in. j. Eth. ſed in modo ſentiendi diuerſi diuerſa opinant. Quidaꝫ. n. dicunt q̄ quia glori oſa coꝛpoꝛa erunt impaſſibilia ꝛ ꝓpter hoc rece ptibilia peregrine impꝛeſſionis: ꝛ multo minus q̄ coꝛpoꝛa celeſtia: q̄ nō erit ibi ſenſus in actu per re ceptionem alicuius ſpeciei a ſenſibilibus ſed magꝛ extra mittendo. Sed hoc nō poteſt eſſe: quia i re ſurrectione natura ſpeciei manebit eadem in ho mine ꝛ in omnibus partibus eius. huiuſmōi au tem eſt natura ſenſus vt ſit potentia paſſiua: vt i ſcō de anima pꝛobat pl̄us. vnde ſi in reſurrecti one ſancti ſentirent extra mittendo ꝛ nō recipien do: non eſſet ſenſus in eis virtus paſſiua ſed actiua: ꝛ ſic non eſſet eiuſdem ſpeciei cū ſenſu qui nūc eſt: ſed eſſet aliq̄na alia virtus eis data. ſicut eniꝫ materia nunquam fit foꝛma: ita potentia paſſiua nunquam fit actiua. Et ideo alij dicunt q̄ ſenſus in actu fiet per ſuſceptionem non quidem ab exte rioꝛibus ſenſibilibus ſed per effluxum a ſuperio ribus viribus: vt ſicut nunc ſuperioꝛes vires acci piunt ab inferioꝛibus: ita tunc econuerſo inferio res accipient a ſuperioꝛibus. ſed ille motus rece ptionis non facit vere ſentire: quia omnis potētia paſſiua ſm ſue ſpeciei rationem determinat̄ ad aliquod ſpeciale actiuum: quia potētia inquātuꝫ huiuſmodi habet oꝛdinem ad illud reſpectu cui⁹ dicitur. vnde cum pꝛopꝛium actiuum in ſenſu ex terioꝛi ſit res exiſtens extra animā: ꝛ nō intentio eius exiſtens in imaginatiōe vel rōne ſi oꝛganum ſentiendi nō moueat a rebus extra: ſed ex imagia tione vel aliꝫs ſuperioꝛibus virib⁹ nō erit vere ſen tire. vñ nō dicim⁹ q̄ frenetici ꝛ alij mēte capti: in quibus ꝓpter victoriā imaginatiue v̄tutis fit hu iuſmodi fluxus ſpecieꝝ ad oꝛgana ſentiendi vere ſentiant: ſed q̄ videt eis q̄ ſentiant: et ideo dicen dum eſt cū aliꝫs q̄ ſenſus coꝛpoꝝ glorioſoꝝ erit p ſuſceptionē a rebus que ſūt extra animā. Sed ſci endū q̄ oꝛgana ſentiendi immutant̄ a rebus que ſūt extra animā duplicit̄. Uno mō immutatione naturali: quādo. ſ. oꝛganū diſponit̄ eadem quali tate naturali qua diſponit̄ res extra animam que agit in ipſum: ſicut cū manus fit calida ꝛ aduſta ex tactu rei calide: vel odoꝛifera ex tactu rei odo rifere. Alio mō immutatione ſpirituali quando recipit̄ qualitas ſenſibilis in inſtrumento ſm eſſe ſpirituale. i. ſpecies ſiue intentio qualitatis: ꝛ non ipſa qualitas: ſicut pupilla recipit ſpeciem albedi nis: ꝛ tamē ipſa nō efficit̄ alba. pꝛima ergo rece ptio nō cauſat ſenſum per ſe loquendo: quia ſen ſus ē ſuſceptiu⁹ ſpecieꝝ in mā ꝓeter mām .i. ꝓter eſſe materiale quod habebant extra animam: ut

dicit in secūdo de anima. ⁊ hec receptio immutat nām recipientis: qz recipit hoc modo q̄litas sc̄om esse suū māle. vñ ista receptio nō erit in corpibus glorioſis: sed secūda que p se facit sensū in actu ⁊ nō immutat nām recipientis. ¶ Ad p̄mū g̃ dicēdū q̄ ia pz ex dictis q̄ p hāc passionē q̄ est in actu sentiēdi: q̄ nō est aliud q̄ receptio p̄dicta nō trahitur corp' extra nālez suā q̄litatē sed spūaliū pficit vnde impassibilitas glorioſoz corpoz hāc passionem nō excludit. ¶ Ad secundū dicendū q̄ oē passiuū recipit actionē agentis sc̄om suū moduz. si ergo aliquid sit qō natum sit imitari ab actiuo nāli ⁊ spirituali immutatione: imutatio nālis p̄cedit immutationē spūalē: sicut eē nāle precedit eē intentionale. si aūt natū sit immutari tm̄ spūaliter nō oz q̄ immutet nāliter: sicut de aere qui nō est receptiu' coloris ſm esse nāle sed solū ſm eē spirituale: ⁊ iō hoc solūmō ūnutat: sicut ecōuerso corpa inanimata immutant p q̄litates sensibiles solum nāliter ⁊ nō spiritualiter. in corporib' aūt glorioſis nō poterit eē aliqua immutatio nālis: ⁊ iō ibi erit spiritualis immutatio tm̄. ¶ Ad 3m dicenduz q̄ sicut erit noua receptio spēi in organo sentiendi: ita erit nouū iudiciū sensus cōis: nō aūt nouū iudiciū intellect' de hoc: sicut fit in eo qui videt aliquid qō prius sciuit. qō aūt Aug' dicit q̄ nō erūt ibi cogitatiōes volubiles: intelligit de cogitationibus intellectiue partis: vñ nō est ad ꝓpositū. ¶ Ad quartū dicendū q̄ gñ vnū duoz ē rō alteri' occupatio aie circa vnū nō impedit nec remittit occupationes eius circa aliud: sicut medicus duz videt vrinā nō min' pōt ꝓsiderare regulas artis de coloribus vrinaz sed magis: ⁊ qz de' apprehendet a sanctis: ut rō oiuz que ab eis agent vel cognoscētur: ideo occupatio eoz circa sensibilia sentienda vel quecūq; alia ꝓtēplanda aut agenda in nulla impediet diuinā ꝓtemplationē nec ecōuerso. Uel dicendū q̄ iō vna potentia impedit in suo actu q̄n alia vehemēt operat: qz vna potentia de se ñ sufficit ad tam immensaz opationē nisi ei subueniat per id qō erat alijs potentijs vel mēbris influēdū a ꝓncipio vite. ⁊ quia in sanctis erūt oēs potentie pfectissime: vna poterat intēse opari: ita q̄ ex hō nullū impedimentū prestabit actioni alteri' potētie: sicut ⁊ in christo fuit. ¶ Ad q̃rtā. q. dicendū q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidam. n. dicūt q̄ i corporib' glorioſis erūt oēs potentie sensuū: ñ tm̄ erūt in actu nisi duo sensus. s. visus ⁊ tact': nec h' erit ex defectu sensuū: sed ex defectu medij ⁊ obiecti. nec tm̄ erūt frustra: qz erūt ad integritatē hūane nature: ⁊ ad cōmendandā sapientiā creatoris. Sed hoc nō videt vez: qz illud qō ē medium in ist' sensib': ē etiā in alijs mediū. in visu. n. ē medium aer qui etiā est mediū in auditu ⁊ adoratu: sic pz in secūdo de aīa. silr etiā gustus habet mediū conīūctū sicut ⁊ tact': cū gustus sit quidā tact': ut i eodem libro dr. odor etiā erit ibi qui ē obiectū odoratus: cū ecclesia cantet q̄ odor suauissim' erunt carmina sanctoz. laus etiā vocalis erit in patria. vñ Aug' dic̄ sup illud psal. Exultatiōes dei i gutture eoz q̄ corda ⁊ lingue nō desinēt laudare deum. Et idē etiā habet p gl. sup illud Osee. xiij. In cantico ⁊ cimbalis ⁊c. Et iō ſm alios dicendū q̄ etiā odorat' ⁊ audit' erūt ibi in actu: sed gustus nō erit in actu: ita q̄ immutet ab aliq̄ cibo vel potu sumpto: ut patet ex dictis: nisi forte dicat q̄ erit gustus ibi in actu p immutationem lingue ab aliq̄ humiditate adiuncta. ¶ Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ qualitates quas tact' p̄cipit sūt ille ex quib' cōstituit animalis corpus: vnde p qualitates tangibiles corpus animalis ſm statū presentē natū est immutari immutatione nāli ⁊ spūali ab obiecto tactus: ⁊ ideo tact' dr maxime mālis inē alios sens' quia habet plus de māli immutatiōe adiunctum nō tamē immutatio mālis se habet ad actū sentiendi qui pficit spirituali immutatiōe nisi p accns ⁊ iō in corporib' glorioſis a quib' impassibilitas excludit nālem immutatiōez erit immutatio a q̄litatib' tangibilib' spiritualis tm̄: sicut ⁊ in corpe Ade fuit: q̄ nec ignis vrere nec gladius scindere potuisset: ⁊ tamē hoz sensum habuisset. ¶ Ad secundū dicendū q̄ gustus ſm q̄ ē sensus alimēti nō erit in actu: si tm̄ erit ſm q̄ est iudiciū saporuz hoc eē poterit forte ſm modū p̄dictū. ¶ Ad 3m dicendū q̄ quidā posuerūt q̄ odor nihil aliud est q̄ quedā fumalis euaporatio. sed hec positio nō pōt eē vera: qō pz ex hoc q̄ vultures currūt ex odore percepto ad cadauer ex locis remotissimis: nec essz possibile q̄ euaporatio aliq̄ ptingerz a cadauere ad tam remota loca: etiā si totū resoluerētur in vaporē: ⁊ precipue cū sensibilia in equali distantia ad quālibet ptem immutēt. vñ odor imutat mediū q̄ncq; ⁊ instrumentū sentiēdi spirituali immutatiōe sine aliqua euaporatiōe ptingent ad organū. sed q̄ aliq̄ euaporatio requirat: hoc ē qa odor in corporib' ē humiditate aſpersus. vñ oportet resolutionē fieri ad hoc q̄ pcipiat. sed i corporibus glorioſis erit odor in vltima sua pfectione nullo mō p humidū suppressus. vnō immutabit spirituali immutatiōe: sicut odor fumalis euaporationis facit: ⁊ sensus odorat' in sanctis: qz nulla humiditate impediet cognoscēs: nō solū excellentias odoz: sicut nūc in nobis ꝓtingit ꝓpter niimiam cerebri humiditatē: sed etiam nimias odorum differētias. ¶ Ad q̃rtū dicendū q̄ erit in patria laus vocalis: q̄uis quidā aliter dicāt: ⁊ sola immutatione spirituali organū audit' immutabit i beatis: nec erit ꝓpter disciplinā qua scientiā acq̄rat: sed ꝓpter pfectionē sensus ⁊ delectationem. Quomō aūt vox ibi formari poterit in secūdo libro dis. ij. dictū est. ¶ Ad quintū dicendū q̄ intēsio luminis nō impedit receptionem spiritualem

ſpeciei coloꝛis: dūmodo maneat i nā diaphani: ſi cut patet q̄ q̄tūcūq; illumineť aer pōt eē mediuz in viſu: ꝛ q̄to eſt magis illuminať tanto p ipſum clarius aliq̄d vr̄ niſi ſit defect⁹ ex debilitate viſus: qō aūt ſpeculo ſuppoſito directe radio ſolis ñ ap pareat ſpecies coꝛpoꝛis oppoſiti: nō ē ꝓpter hoc q̄ impediať receptio ſed ꝓpter hoc q̄ impediť re uerberatio. oꝛ. n. ad hoc q̄ foꝛma in ſpeculo appa reat q̄ fiat quedā reuerberatio ad aliq̄ō coꝛpus obſcuꝝ: ꝛ ideo plūbum vitro adiūgiť in ſpeculo hanc aūt obſcuritatem radius ſolis repellit. vnde non pōt apparere ſpecies aliq̄ in ſpeculo. claritas aūt coꝛpoꝛis glozioſi nō aufert diaphanitatē a pu pilla: qz gloꝛia nō tollet nāz. vnde magnitudo cla ritatis in pupilla magis faciet ad acumē viſus q̄ ad eius defectū. ℣ Ad 6m dicendū q̄ q̄to ſenſus ē pfectioꝛ tanto ex minoꝛi immutatione facta pōt obiectū ſuū pcipere: q̄to aūt ſub minoꝛi angulo viſus a viſibili immutať tanto minor imutatio ē ꝛ inde eſt q̄ viſus pfectioꝛ magis a remoto aliq̄d videri pōt q̄ viſus debilioꝛ: qz q̄to a remotioꝛi vr̄ ſub minoꝛi angulo vr̄. ꝛ quia viſus coꝛpis glozio ſi erit pfectiſſim⁹ ex puiſſima imutatiōe poterit vi dere. vñ ſub angulo multo minoꝛi videri poterit: q̄ mō poſſit ꝛ p ꝓñs multo magis a remoto.

AD ſecūdum ſic pro cedit: Ur̄ q̄ ſubtilitaſ nō ſit ꝓpetas coꝛpis glozificati. ꝓpꝛietas. n. glozie excedit ꝓpꝛietatem nature: ſicut claritas glie claritatem ſolis q̄ ē ma xime in nā. ſi g̃ ſubtilitas ē ꝓpetaſ coꝛpoꝛis glozioſi. vr̄q̄ coꝛpus glozioſum futuꝝ ſit ſ̄btilius oi qō eſt ſubtile in natura: ꝛ ita erit ventis aereq; ſubtilius qō ē hereſis a Gregl. in cōſtantinopolitano vrbe dānata: ut ipſe narrat in. xiij. li. moza. ℣ P̄. ſicut caliditas ꝛ frigiditas ſūt quedā q̄litates ſimpliciū coꝛpoꝝ. ſ. elementoꝝ: ita ꝛ ſubtilitas. ſ. caloꝛ ꝛ a lie qualitates elementoꝝ nō intēdunt in coꝛpoꝛi bus glozioſis magis nūc immo magis ad mediuz reducent. g̃ nec ſubtilitas in eis erit maioꝛ q̄ nunc fit. ℣ P̄. ſ̄btilitas in coꝛpoꝛib⁹ inueniť ꝓpꝛ puita tem māe. vnde coꝛpa q̄ hñt min⁹ de mā ſub equa libus dimenſiōib⁹ dicim⁹ magis ſ̄btilia: ut ignem aere ꝛ aerem aqua ꝛ aquā terra. ſed tm̄ de mate ria erit in coꝛpoꝛib⁹ glozioſis q̄tū nūc eſt: nec di menſiones erūt maioꝛes: ut ex. ē. dictis patet. g̃ nō erunt magis ſ̄btilia q̄ mō ſint. ℣ Sed ꝫ ē quod dr̄ ꝓmo Coꝛ. xv. Seminať coꝛp⁹ aiale: ſurget ſpūa le. i. ſpiritui ſile. ſed ſubtilitas ſpūs excedit omnē ſubtilitatē coꝛpoꝛis. g̃ coꝛpa glozioſa erūt ſ̄btiliſſi ma. ℣ P̄. coꝛpa q̄to ſūt ſubtilioꝛa tanto nobilio ra. ſed coꝛpa glozioſa ſūt nobiliſſima. g̃ erūt ſ̄bti liſſima Ulteri⁹ vr̄ q̄ rōne hui⁹ ſubtilitatis com petat coꝛpi q̄ ſit ſimul in eodē loco cū alio coꝛpe nō glozioſo: qz ut dr̄ Phil. iij. Reformabit coꝛpus humilitatis noſtre ꝓfiguratū coꝛpi claritatis ſue ſed coꝛpus chriſti potuit ſimul eē cū alio coꝛpoꝛe in eodē loco: ut pz ꝑ hoc q̄ intrauit poſt reſurre ctionez ad diſcipulos ianuis clauſis: ut dr̄ Joh. xx g̃ ꝛ coꝛpoꝛa glozioſa rōne ſubtilitatis poterūt eſſe cū aliis coꝛpib⁹ nō glozioſis in eodem loco. ℣ P̄. coꝛpoꝛa glozioſa erūt nobilioꝛa omnib⁹ aliis coꝛ poꝛib⁹. ſed quedā coꝛpa nūc rōne ſue nobilitatis poſſūt ſimul eē cū aliis coꝛpoꝛib⁹. ſ. radij ſolares. g̃ multo foꝛtius hoc ꝓueniet coꝛpoꝛib⁹ glozioſis. ℣ P̄. coꝛpus celeſte nō pōt diuidi ad min⁹ q̄tum ad ſbam ſperaꝝ. vnde dr̄ Job. xxxvij. q̄ celi velut ere ſolidiſſimi firmati ſūt. ſi g̃ coꝛp⁹ glozioſum nō pōt rōne ſubtilitatis eē ſimul cū alio coꝛpoꝛe i eo dem loco nūq̄ ad celū empyreū aſcēdere poteſt qō eſt erroneū. ℣ P̄. coꝛpus qō non pōt eē ſimul cū alio coꝛpoꝛe pōt ex alterius obſtaculo impedi ri in motu ſuo: vel etiam includi. ſed hec nō pñt ꝓtingere coꝛpoꝛib⁹ glozioſis. g̃ poſſunt ſimul eē in eodem loco cū aliis coꝛpoꝛib⁹. ℣ P̄. ſicut ſe habz pūctus ad pūctū: ita linea ad linea ꝛ ſupficies ad ſupficiem ꝛ coꝛpus ad coꝛpus. ſed duo pūcta pñt eſſe ſimul: ut patet qñ due linee ſe tangūt. ꝛ ſimiliť due linee i ꝓtactu duaꝝ ſupficieꝝ. ꝛ due ſupficieſ i ꝓtactu duoꝝ coꝛpoꝝ: quia ꝓtigua ſūt quoꝝ vlti ma ſūt ſimul: ut patet. vj. phy. g̃ non eſt ꝫ naturaz coꝛpoꝛis quin poſſit eē cū alio coꝛpe in eodē loco ſed quicq̄d nobilitatis natura coꝛpoꝛis patiť to⁹ coꝛpoꝛi glozioſo preſtabiť. ergo coꝛpus glozioſum ex ſue ſubtilitatis ꝓpꝛietate habebit q̄ poſſit eē ſimul cū alio coꝛpe in eodē loco. ℣ Sed ꝓtra eſt qō Boetius dicit in li. de trini. in numero differē tiam varietas accidentium facit. nam tres homi nes neq; genere neq; ſpecie ſed ſuis accidentib⁹ di ſtant. nam ſi vel animo cūcta ab his accīntia ſepa mus. tamen locus eſt cūctis diuerſus quem vnuz fingere nullo mō poſſum⁹. g̃ ſi ponañt duo coꝛpa eē in vno loco erūt vnū coꝛp⁹ nūero. ℣ P̄. coꝛpa glozioſa maioꝛē ꝓueniētiā hēbūt cū loco q̄ ſpūs angelici. ſz ſpūs āgelici: ut q̄dā dicūt nō poſſent di ſtingui numero niſi eēnt in diuerſis locis: ꝛ ꝓpter hoc ponūt q̄ neceſſe eſt eos eē in loco ꝛ q̄ ante mū dum creari nō potuerūt. g̃ multo magis debēt di cere q̄ duo coꝛpoꝛa qualiacūq; nō poſſunt ſimul eſſe in eodem loco Ulteri⁹ videť q̄ nec etiā per miraculū fieri poſſit q̄ duo coꝛpa ſint in eodē lo co. ñ. n. pōt fieri per miraculū q̄ duo coꝛpa ſint ſi mul duo ꝛ vnū: quia hoc eēt facere ꝫdictoria eſſe ſimul. ſed ſi ponañt duo coꝛpa eſſe ſimul ſequeť illa duo coꝛpoꝛa eſſe vnū. g̃ nō ē poſſibile hoc per miraculum fieri. ꝓbatio medie ſint duo coꝛpoꝛa in eodem loco quoꝝ vnū dicať. a. ꝛ aliud. b. aut g̃ dimenſiones. a. erūt eedem cū dimenſionib⁹ loci: aut alie. ſi alie. g̃ erūt alie q̄ dimenſiōes ſepate qō nō pōt poni: quia dimenſiones que ſūt int̄ termi nos loci nō ſūt in aliquo ſubiecto niſi ſint in coꝛ pore locato. ſi autez ſunt eedem. g̃ eadez ratione

dimensiones.b.erũt eedẽ cũ dimensionib⁹ loci. ſz quecũq; vni ⁊ eidem ſũt eadem ſibi inuicem ſunt eadẽ.g̃ dimensiones.a.⁊.b.ſũt eedẽ.ſed duoꝝ corporꝝ nõ poſſunt eẽ eedẽ dimenſiones ſicut nec eadem albedo.g̃.a.⁊.b.ſũt vnũ corpus ⁊ erant duo g̃ſũt ſimul vnũ ⁊ duo. ℣.ꝫ cõmunes animi cõceptiones nõ põt aliq̃d miraculoſe fieri:ut.ſ.pars nõ ſit minor toto:qz ꝫria cõmunib⁹ ꝓceptionib⁹ directe ꝫdictionẽ includũt.ſil̃r nec ꝓcluſiones geometrice que a cõmunib⁹ ꝓceptionib⁹ infallabiliꝫ deducunt̃:ſicut ꝙ triangul⁹ nõ habeat tres angulos equales duob⁹ rectis.ſil̃r nec aliquid põt fieri in linea ꝫ diffinitionem linee:qz ſepare diffinitionez a diffinito eſt ponere duo ꝫdictoria eẽ ſimul. ſed duo corpora eſſe in eodem loco eſt ꝫ ꝓcluſiones geometrie:⁊ ꝫ diffinitionẽ linee.g̃ nõ põt per miraculũ fieri.ꝓbatio medie ꝓcluſio ẽ geometrie ꝙ duo circuli nõ tangant ſe niſi in pũcto.ſi autez duo corpora circularia eẽnt in eodez loco duo circuli deſignati in eis ſe tangerent ſm totũ.ſil̃r etiã eſt ꝫ diffinitionem linee ꝙ infra duo pũcta ſit pl⁹ ꝙ vna linea recta:qõ ꝓtingeret ſi duo corpora eſſent in eodẽ loco:qz infra duo pũcta ſignata in diuerſis ſupficieb⁹ loci eẽnt due linee recte duorum corporꝝ locatorꝝ. ℣ ℣.hoc nõ vr̃ poſſe fieri p miraculũ ꝙ corpus incluſũ in alio corpore nõ ſit i loco:qz ſic haberet locũ cõmunẽ ⁊ nõ ꝓpꝛ qõ non poteſt eẽ. ſed hoc ſequeret ſi duo corpora eẽnt in eodem loco.g̃ hoc nõ põt fieri p miraculũ. ꝓbatõ medie: ſint duo corpora in eodẽ loco quorꝝ vnus ſm quãlibet dimenſionẽ ſit maius alio:corp⁹ minus erit icluſũ corpe maiore:⁊ loc⁹ corpis maioꝛ erit locus eius cõmunis:locũ aũt ꝓpꝛiũ nõ hẽbit quia ñ erit aliqua ſuperficies corporis actu ſignata que ꝓtinet ipſam quod eſt de ratione loci.g̃ nõ habebit locũ ꝓpꝛium. ℣ ℣. locus ꝓportionaliꝫ reſpondet locato.ſed nũq; põt per miraculũ fieri ꝙ idem corpus ſit ſimul in diuerſis locis niſi p aliquam conuerſionem:ſicut accidit in ſacro altaris g̃ nullo mõ põt per miraculũ fieri ꝙ duo corpora ſint ſimul in eodem loco. ℣ Sed ꝫ eſt ꝙ bta vgo filiũ ſuũ miraculoſe peperit.ſed i illo partu oportuit duo corpora eſſe ſimul in eodem loco:qz corpus pueri exiens claſtra pudoris nõ fregit.g̃ põt miraculoſe fieri ꝙ duo corpa ſint in eodẽ loco. ℣.hoc idem põt oſtendi per hoc ꝙ dñs ad diſcipulos intrauit ianuis clauſis:Joh.xx. ℣ Lterius videt ꝙ corpus glorioſum poſſit eẽ cũ alio glorioſo in eodem loco:qz vbi eſt maior ſubtilitas ibi ẽ minor reſiſtentia.ſi ergo corpus glorioſum ẽ ſubtilius qz nõ glorioſum:minus reſiſtet corpori glorioſo:⁊ ita ſi corpus glorioſum poterit eẽ cũ non glorioſo corpore in eodem loco:multo forti⁹ cum corpore glorioſo. ℣ ℣.ſicut corpus glorioſum eſt ſubtilius nõ glorioſo:ita vnũ glorioſum erit ſubtilius alio.ſi ergo corp⁹ glorioſũ poterit eſſe ſil̃ cũ nõ glorioſo:⁊ corpus glorioſum magis ſubtile põterit eſſe cũ glorioſo min⁹ ſubtili. ℣ ℣.corpus celi eſt corpus ſubtile ⁊ erit tũc glorificatũ.ſed corp⁹ alicui⁹ ſancti eſſe poterit ſimul cũ corpore celi: qa poterũt ad terram deſcendere ⁊ aſcendere ꝓ ſue libitu voluntatis.ergo duo corpa ſubtilia vel glorioſa poterũt eſſe ſimul. ℣ Sed ꝫ:corpora glorioſa erũt ſpiritualia.i.ſpiritibus quantũ ad aliq̃d ſimilia.ſed duo ſpũs non poſſũt eſſe in eodz loco quãuis ſpũs ⁊ corpus poſſint eſſe in eodẽ loco:ut in primo libro diſ.xxxvij.dictũ eſt. ergo nec duo corpora glorioſa poterũt eſſe in eodem loco. ℣ ℣.duorꝝ corporꝝ ſimul exiſtẽtiũ vnũ ab alio penetrat.ſed penetrari ab alio corpore ẽ ignobilitatis que omnino a corpor⁹ glorioſis abeſt.ergo nõ poterũt eſſe duo corpa glorioſa ſimul. ℣ Lterius videt ꝙ ex ſua ſubtilitate remoueat a corpore glorificato neceſſitas exiſtendi in equali loco. corpora.n.glorioſa erũt cõformia corpori chriſti:ut patet Phil.iij.ſed corpus chriſti nõ coartat̃ hac neceſſitate ut ſit in loco equali:vnde ꝓtinet totũ ſub paruis vel magnis dimenſionib⁹ hoſtie conſecrate.g̃ ⁊ hoc idem erit in corporibus glorioſis. ℣ ℣ phus probat in.iij.phy.ꝙ ſi duo corpora ſũt i eodem loco:ſequitur ꝙ maximum corpus obtineat minimũ locũ:quia diuerſe ptes eius poterũt eſſe in eadem parte loci.nõ. n. differt vtrꝫ duo corpa vel quotcũq; ſint in eodẽ loco. ſed corp⁹ glorioſũ erit ſimul in eodẽ loco cũ alio corpore:ut dictũ eſt cõmuniter.ergo poterit eſſe in quocuis paruo loco. ℣ ℣.ſicut corp⁹ videt rõne ſui coloris ita cõmenſurat̃ loco ratione ſue quãtitatis.ſed corpus glorioſum ita ſubiectũ erit ſpiritui ꝙ poterit videri ⁊ nõ videri:precipue ab oculo nõ glorioſo ꝓ ſuo libitu volũtatis:ut patuit in chriſto.ergo ita quãtitas ſubiicietur nutui ſpiritus ꝙ poterit eſſe in magno vel paruo loco:⁊ habere magnã vel paruam quãtitatem ad libitũ. ℣ Sed ꝫ eſt qõ phus dicit in quarto phy. ꝙ omne qõ eſt in loco eſt in loco equali ſibi.ſed corpus glorioſuz erit in loco. g̃ erit in loco equali ſibi. ℣ ℣.eedem ſunt dimenſiones loci ⁊ locati:ut probat in 4° phy. ſi ergo locꝰ eſſz maior locato:eſſet idem maius ⁊ min⁹ ſeipſo: qõ eſt inconueniens. ℣ Lterius videt ꝙ corpus glorioſum rõne ſue ſubtilitatis ſit impalpabile. Gregorius.n.dicit in homel.in octaua paſche:Corpus neceſſe ẽ qõ palpat.ſed corp⁹ glorioſũ erit incorruptibile.g̃ erit impalpabile. ℣ ℣.omne qõ palpat reſiſtit palpanti.ſed qõ põt eſſe ſimul cũ aliquo ñ reſiſtit ei.cũ ergo corpus glorioſũ poſſit eſſe ſimul cũ aliquo corpore:nõ erit palpabile. ℣ ℣.oẽ corpus palpabile eſt tangibile. ſed oẽ tangibile corp⁹ habet q̃litates tangibiles excedẽtes q̃litates tãgentis.cũ ergo q̃litates tangibiles nõ ſũt in exceſſum: ſed reducte ad maximã equalitatẽ in corporibus glorioſis:videt ꝙ nõ ſint palpabilia. ℣ Sz cõtra

est q̄ dom̄in' cū corpe glorioso resurrexit: ⁊ tamē corpus palpabile habuit: ut patz Joh. xx. Palpate ⁊ videte quia spūs carnem ⁊ ossa nō habet. ḡ ⁊ corpora gloriosa erūt palpabilia. ℣ ℟. hec ē hereſis Eutic̄ constantinopol. epi: ut Greg. dicit. xiiij li. mora. qui dixit q̄ corp' nr̄m in resurrectionis gloria erit impalpabile. ℟ ñdeo dicendū ad p̄ma q. q̄ nomen subtilitatis a virtute penetrādi ē assuptum. vnde dr̄ in secūdo de generatiōe q̄ subtile est quod est completiuū partiū ⁊ ptiū ptū': quia ꝓpter naturā humidi qō male terminat̄ termino, ꝓpio bene aūt alieno sequit̄ suū tangēs ⁊ fluit vndiq; ad suū capiens: ⁊ sua subtilitate quālibz ei' partē minimā subintrat. q̄ aūt aliq̄ corp' sit penetratiuū ꝓtingit ex duob'. Primo ex quātitatis paruitate p̄cipue fm̄ ꝓfunditatē ⁊ latitudinē nō aūt fm̄ longitudinē: q; penetratio fit in ꝓfundum: vnde longitudo penetrationi nō obstat. 2° ex paucitate materie: vnde rata subtilia dicimus ⁊ q; in corporibus raris forma predominat̄ māe magis: ió translatū est nomen subtilitatis ad illa corpora que optime substant forme ⁊ pficiunt ab ea cōpletissimo mō: sicut dicim' subtilitatē eē i sole ⁊ luna ⁊ alīs huiusmodi. sicut etiā aurū vl' aliquid huiusmodi p̄t dici sūbtile q̄n pfectissime cōplet̄ in esse ⁊ vtute sue speciei. ⁊ quia res incorporee quantitate carent: ⁊ mā nomē subtilitatis ad eas transfert̄ nō solū rōne sue substantie: sed etiaz ratiōe sue virtutis. sicut. n. subtile dr̄ penetratiuū quia pertingit vsq; ad intima rei: ita etiā dr̄ aliqs intellectus subtilis: q; ptingit ad inspicienda intrinseca p̄ncipia ⁊ ꝓpetates nāles rei latentes. ⁊ similiter dr̄ aliquis habere visum subtilem: quia aliq̄ minimū p̄t visu pertingere: ⁊ silr ē de alīs sensibus: ⁊ fm̄ hoc etiā diuersi diuersimode subtilitatem corporibus gloriosis attribuerūt. Quidā eniz hereticī ut Aug. narrat attribuerūt ei subtilitatez fm̄ modū quo spūales substantie subtiles dicunt̄ dicentes q̄ in resurrectione corp' vertet̄ in spiritū ⁊ rōne hui' corpora resurgentia ap̄s spūalia nominat. j. Cor. xv. Sed hoc nō p̄t stare: p̄mo q̄a corpus in spiritū ꝓuerso non resurgeret hō qui ex anima ⁊ corpore constat. 3° quia si ap̄s sic intelligeret sic nominat corpora spūalia pari rōe nominaret corpora animalia que in animā sūt ꝓuersa: q̄ patet esse falsum. Unde quidā hereticī dixerūt q̄ corp' in resurrectione remanebit: sed habebit subtilitatem fm̄ modū rarefactionis: ita q̄ corpora hūana in resurrectione erūt aeri vel vēto similia: ut Greg. narrat in. xiiij. mora. sed hoc etiā nō p̄t stare quia dñs post resurrectionē corpus palpabile habuit: ut patet Luc. vlti. q̄ precipue subtile credendum est. ⁊ preterea corpus hūanū cū carnib' ⁊ ossibus resurget: sicut ⁊ corpus dñi: ut dr̄ Luc. vlti. Spūs carnē ⁊ ossa nō habet sicut me videtis hr̄e ⁊ Job. xix. dr̄: In carne mea videbo deū ⁊c. nā ät carnis ⁊ ossis predictā raritatem nō patit̄: ⁊ ideo assignādus ē corpor̄ib' glorioſis ali' subtilitatis modus: ut dicant̄ subtilia ꝓpter ꝓpletissimā corporis perfectionez: sed hanc ꝓpletionē quidā eis attribuūt rōne quinte essentie que in eis tūc maxime dñabit̄: quod nō potest esse. Primo q; nihil de quinta eētia p̄t venire in ꝓpositionē corpor̄ humani: ut in secūdo li. ostensum est dis. xvij. Secūdo quia dato q̄ veniret in ꝓpositionē corporis humani: nō posset intelligi q̄ dñaret magis q̄ nūc supra naturā elementarē: nisi ita q̄ esset tūc in corporibus hūanis plus fm̄ q̄titatē de natura celesti ⁊ sic corpora hūana nō essent eiusdem stature nisi forte minueret̄ in homine elemētaris materia q̄ repugnat integritati resurgentiū: vel ita q̄ nā elementaris indueret ꝓprietates nature celestis ex eius dominio in corpore: ⁊ sic naturalis vtus eēt cā ꝓpetatis glorioſe quod absurdū est: ⁊ ió alij dicūt q̄ dicta cōpletio exquo corpora hūana subtilia dicentur erit ex dñio anime glorificate que est forma corporis super ipsum rōne cui' corp' glorioſum spirituale dr̄ quasi oio spiritui subiectū. prima aūt subiectio qua corpus anime sub̄ic̄it ē ad ꝓticipandum esse specificū ꝓut sub̄ic̄it sibi ut materia forme: ⁊ deinde sub̄ic̄it ei ad alia opa anime ꝓut anima est motor: ⁊ ió p̄ma rō spiritualitat̄ i corpore ē ex subtilitate ⁊ dinde ex agilitate ⁊ alīs proprietatib' corporis glorioſi: ⁊ ꝓpter hoc ap̄s in spiritualitate tetigit dotem subtilitatis: ut mgr̄i exponūt. vnde etiā Greg. dicit in xiiij. Mora. q̄ corpus glorioſi dicit̄ subtile p̄ effectuz spiritualis potentie. Et p̄ hoc patet solutio ad obiecta q̄ procedunt de subtilitate que est per rarefactionē. ℣ Ad secūdā qōnem dicendū q̄ nō p̄t dici q̄ corp' glorioſum ratiōe subtilitatis sue habeat q̄ possit esse cū alio corpe in eodē loco nisi p̄ subtilitatē auferat̄ ab eo illud qō ꝓhibet nūc esse simul cū alio corpore in eodem loco. Dicūt aūt quidā q̄ ꝓhibetur ab hoc in isto statu rōne corpulentie p̄ quam habet q̄ repleat locū: que quidā corpulētia ab ea per subtilitatis dotem tollet̄: sed hoc nō p̄t stare ꝓpter duo. Primo q; corpulentia quā dos subtilitatis aufert: est ad defectū ptinnes: puta aliqua i ordinatio materie nō pfecte substantie sue forme totū. n. qō ad integritatē corporis ptinet in corpore resurget: taz ex partē forme q̄ ex parte māe. q; aūt aliquod corpus sit repletiuū loci: hoc habet p id qō est de integritate nature eius: ⁊ nō ex aliquo defectu nature. cū. n. plenū opponat̄ vacuo illud solum non replet locū quo posito in loco loc' nihilominus remanet vacu'. vacuuz aūt diffinit̄ in iiij. phy. q̄ est locus nō plen' sensibili corpore. dr̄ aūt aliquod corpus esse sensibile ex mā ⁊ forma ⁊

nālibus accn̄tibus que oia ad integritatem natur̄ ptinēt. ꝟstat etiā ꝙ corpus glorioſū erit ſenſibile: etiam ſm tactū: ut patet in corpore oñi Luc. vlti. nec enim deerit materia aut forma aut nālia accidentia ſm calidū ⁊ frigidū ⁊ huiuſmōi. vnō patz ꝙ corpus glorioſum nō obſtante ſubtilitatis dote replebit locū. inſania. n. videret dicere ꝙ locꝰ vbi eſſet glorioſum corpus eēt vacuꝰ. Secūdo rō eoꝝ predicta nō valet: quia impedire coexiſtentiam corporis in eodem loco eſt in plus q̄ replere locū ſi. n. ponam⁹ dimenſiones eſſe ſeparatas ſine mā il le dimenſiones nō replent locū. vnde quidā ponētes vacuū dixerūt vacuū eſſe locū in quo ſūt huiuſmodi dimenſiones ſine aliquo corpore ſenſibili: ⁊ tamen iſte dimenſiones prohibent ne ſint ſiꝫ cū aliquo corpore in eodē loco: ut patet ꝑ ph̄m in iiij. phy. ⁊ in. iij. meta. vbi habet ꝙ incōueniēti ꝙ corpꝰ mathematicū qō nihil ē aliud q̄ dimēſiōes ſepate ſit ſimul cū corpe naturali ſenſibili. vñ dato ꝙ ſubtilitas glorioſi corporis auferret ab eo hꝰ qō eſt replere locum: nō tamē ſequeret ꝙ propter hoc poſſet eſſe cū alio corpore in eodē loco: quia remoto eo quod in minus eſt nō propter hꝰ remouetur qō in plus ē. ergo videt ꝙ illud qō impedit corpus nr̄m nūc ne ſit ſimul cū alio corpore in eodem loco: nullo modo poterit ab eo remoueri ꝑ dotem ſubtilitatis. nihil. n. pōt ꝓhibere corpꝰ aliquod ne ſit ſimul ſituatū cū alio corpore in eodē: niſi hoc qō in eo requirit diuerſum ſitū. nihil'enī eſt impedimentū identitati niſi quod eſt cauſa diuerſitatis. hanc aūt diſtinctionē ſitus nō requirit aliqua corporis qualitas: ḋa corpori nō debetur aliquis ſitus ratiōe ſue qualitatis. vnde remoto a corpore ſenſibili qō ſit calidum aut frigidum aut graue aut leue: nihilominuſ in eo remanet neceſſitas predicte diſtinctionis: ut patet ꝑ ph̄m in q̄rto phy. ⁊ etiam per ſe planū eſt. ſimiliter etiam mā nō poteſt inducere neceſſitatem predicte diſtinctionis: quia materie nō aduenit ſitus niſi mediante quantitate dimenſiua. ſiꝫr etiam neq; forma ſituz habet niſi ex materia ſitum habente. reſtat ergo ꝙ neceſſitas diſtinctionis duoꝝ corpoꝝ in ſitu cātur a natura quātitatis dimenſiue cui per ſe cōuenit ſitus: cadit. n. in diffinitione eius: quia q̄ntitas dimenſiua eſt quantitas habens ſitum: ⁊ inde eſt ꝙ remotis omnib⁹ alīs que ſūt in re talis diſtinctionis neceſſitas inuenit in ſola quantitate dimēſiua. Si aūt accipiat linea ſepata oportet ꝙ ſi ſūt due linee vel due partes vnius linee q̄ ſint diſtincte in ſitu: alias linea addita linee nō efficeret maius: quod ē contra cōem animi conceptionē: ⁊ ſiꝫliter eſt de ſupficiebus ⁊ corporib⁹ mathematicis. ⁊ quia materie debet ſitus inquantū ſubſtat dimenſionibus: exinde predicta neceſſitas ad materiam ſituatam deriuat: ut ſicut nō eſt poſſibile eē duas lineas vel duas partes linee niſi ſint diſtincte ſm ſitum: ita impoſſibile eſt eſſe duas materias vel duas ptes materie niſi ſit diſtinctio ſitus: ⁊ qz diſtinctio materie eſt principium diſtinctionis' indiuidui: inde eſt ꝙ Boetius dicit in li. de trini. quia duobus corporibuſ vnū locū fingere nullo modo poſſumus in hanc ſaltem accn̄tium varietatē diſtinctio indiuiduoꝝ requirat. ſubtilitas aūt a corpore glorioſo dimenſionē non aufert. vnde nullo modo aufert ſibi predictam neceſſitatez diſtinctionis ſitus ab alio corpore: ⁊ ita corpus glorioſuz nō habebit ratione ſue ſubtilitatis ꝙ poſſit eē cū alio corpore: ſed poterit eſſe ſimul cum alio corpe ex operatione virtutis diuine: ſicut etiam corpus Petri nō habuit ex aliqua ꝓprietate indita ꝙ ad aduentionem eius ſanarent infirmi: ſz hoc fiebat virtute diuina ad edificationem fidei: ita faciet virtus diuina ut corpus glorioſū poſſit eſſe ſimul cū alio corpore ad perfectionē glorie. ¶ Ad ꝑmum ergo dicendū ꝙ corpus chriſti nō habuit ex dote ſubtilitatis ꝙ poſſit eſſe ſimul cū alio corpore in eodem loco: ſed hoc factū eſt virtute diuinitatis poſt reſurrectionem ſicut in natiuitate. vnde Gregoꝛ in homel. dicit: Illud corpꝰ oñi intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: quod ad hūanos oculos per natiuitatez ſuā clauſo exiit vtero virginis. vñ non oportet ꝙ ratione ſubtilitatis hoc cōueniat corporibus glorioſis. ¶ Ad ſecūdū dicendum ꝙ lumen nō eſt corpus: ut in. ij. li. diſ. xij. dictum eſt vnde obiectio procedit ex falſis. ¶ Ad tertiuz dicendum ꝙ corpus glorioſum tranſibit ſperas celoꝝ ſine eaꝝ diuiſione: non ex vi ſubtilitatis: ſz ex diuina virtute que eis ad nutum in omnib⁹ ſ'uenit. ¶ Ad q̄rtum dicendum ꝙ ex hoc etiā ꝙ ad nutum eis deus aderit in omnib⁹ que volent: ſequitur ꝙ non poſſint includi vel incarcerari. ¶ Ad quintū dicendū ꝙ ſicut dicit in. iij. phy. Pūcto nō ꝓuenit eſſe locum. vnde ſi dicat eſſe in loco hoc nō eſt niſi per accns: quia corpꝰ cuius eſt terminus eſt in loco: ſicut aūt locus totus reſpondet toti corpi ita terminus loci reſpondet termino corpis. cōtingit autem duoꝝ locoꝝ eſſe vnū terminū ſicut ⁊ duas lineas terminari ad vnū punctuz: ⁊ iō q̄uis duo corpora non poſſint eſſe in diuerſis locis: tn̄ duobus terminis duoꝝ corpoꝝ reſpondet idem termin⁹ duoꝝ locoꝝ: ⁊ ſm hoc dicunt vltima corporis ſe tangentiū eſſe ſimul. Ad tertiā queſtionem dicendū ꝙ ſicut ex dictis patet ꝓpter hoc neceſſe eſt duo corpora in duobus locis eſſe: quia diuerſitas materie requirit diſtinctionem in ſitu: ⁊ ideo videm⁹ ꝙ quando ꝓueniūt duo corpora in vnum deſtruit eſſe diſtinctum vtriuſq;: ⁊ acqrit vtriq; ſimul vnū eſſe diſtictum: ut patet in mixtionibus. non pōt ergo eſſe ꝙ corpora duo remanent duo: ⁊ tamen ſint ſimul niſi vtriq; conſeruet eſſe diſtinctū: quod ꝓmū habebat ſm ꝙ vtrūq; erat ens indiuiſum in ſe: diuiſuz ab alīs. hoc aūt

esse distinctū dependet a ꝓncipijs rei essentialib⁹ sicut a causis proximis: sz a deo sicut a causa ꝑma sicut. ē. dis. xij. dictum est: q esse accñtis dependz a subiecto sicut causa proxima: sed a deo sicut a cā ꝑma: ꝛ quia causa ꝑma pōt conseruare rem in esse cessantibus causis secundis: ut patet ꝑ ꝑmaz ꝓpositionem libri de causis: ideo diuina virtute ꝛ ea sola fieri pōt ut accidens sit sine subiecto: ut pz in sacro altaris: ꝛ silr diuina virtute fieri pōt ꝛ ea sola q corpi remaneat esse distinctū ab alio corpe q̄uis eius materia nō sit distincta in situ ab alteri⁹ corporis materia: ꝛ sic miraculose fieri pōt q duo corpora sint in eodē loco. ¶ Ad ꝑmū g dicē dum q ratio illa est sophistica: qz procedit ex sup positione falsi: vel petit ꝓncipiū. ꝓcedit .n. rō illa ac si inter duas superficies oppositas loci alicuius esset aliqua dimensio ꝓpria loco: cui oporteret q vniret dimensio corporis locati aduenētis: sic.n. sequeret q dimēsiones duoꝝ corpoꝝ locatoꝝ fie rent vna dimensio si vtraq; vnū fieret cū dimēsio ne loci. hec aūt suppositio falsa est: quia ꝑm hoc quādocūq; corpus acquireret nouū locū: oporte ret aliquā immutationē fieri in dimensionib⁹ loci vel locati. nō.n. pōt esse q aliqua duo fiant de no uo vnū nisi altero eoꝝ immutato. si aūt ut se rei veritas habet loco nō debent alie dimensiones q̄ dimensiones locati: patet q ratio nihil ꝓbat sed petit ꝓncipiū: quia scōm hoc nihil est aliud dicē q dimensiones locati fiūt eedem cū dimensionib⁹ loci: nisi q dimensiones locati ꝓtinent infra termi nos loci: ꝛ ꝑm eoꝝ mensurā distant termini loci sicut distarent ꝓprijs dimēsionib⁹ si eas haberēt ꝛ sic dimensiones duoꝝ corpoꝝ esse dimensiones vni⁹ loci: nihil est aliud q̄ duo corpora ee in eodē loco: qō est principale ꝓpositū. ¶ Ad secūdū dō q posito q duo corpora sint in eodē loco ꝑ mira culū nō sequit aliquid neq; cōmunes animi cō ceptiones neq; diffinitionē linee neq; ꝓclusio nes aliquas geometrie. sicut.n. ē. dis. xij. dictū est quātitas dimensiua in hoc differt ab omnib⁹ alijs accñtibus q habet specialem rationē indiuiduationis ꝛ distinctionis. ſ. ex situ ꝓtiū ꝓter rationem indiuiduationis ꝛ distinctionis que ē sibi ꝛ in om nib⁹ alijs accñtib⁹ cōis. ſ. ex materia subiecta: sic g̃ vna linea pōt intelligi diuersa ab alia: vel qz est in alio subiecto: que ꝓsideratio non est nisi de linea māli: vel quia distat in situ ab alia: que ꝓsideratō est etiā de linea mathematica que intelligit ꝓter mām. Si ergo remoueat mā nō pōt esse distictio lineaꝝ nisi ꝑm situm diuersum: ꝛ silr nec pūctoꝝ nec superficieꝝ nec quarūcūq; dimensionū: ꝛ sic ge ometria nō pōt ponere q vna linea addat alij tā q̄ distincta ab ea nisi sit diuersa in situ ab ea. sed suppositā distinctione subiecti siue cū distinctiōe situs ex diuino miraculo ut dictū est: intelligētur diuerse linee que non distant situ ꝓpter diuersita tez subiecti: ꝛ similiū pūcta diuersa: ꝛ sic due linee designate in duob⁹ corporib⁹ que sūt in eodē loco trahunt a diuersis pūctis ad diuersa pūcta ut nō accipiam⁹ punctū signatū in loco: sed in ipso cor pore locato: quia linea nō dr trahi nisi a puncto quod est termin⁹ eius: ꝛ supra etiā duo circuli de signati in duobus corporib⁹ sphericis existentibus in eodem loco que sūt duo ꝓpter diuersitatē sit⁹ alias nō possent se tangere ꝑm totū: sz sūt duo ex diuersitate subiectoꝝ: ꝛ ꝓpter hoc se totaliꝫ tāgē tes adhuc manēt duo sicut etiam circul⁹ signatus in corpore locato sperico tangit se totū alīū circu lum signatū in corpore locante. ¶ Ad tertiū dōz q deus posset facere aliqō corpus qō nō est in lo co. ꝛ cum illa positione facta non sequit q aliqō corpus nō sit in loco: quia corp⁹ maius est loc⁹ cor poris minoris rōne illius supficiei que designatur ex contactu terminoꝝ corporis minoris. ¶ Ad quartū dicendū q vnū corpus esse simul localiꝫ in duobus locis nō potest fieri ꝑ miraculū. corpus enim christi nō est in altari localiꝫ: ut. ē. dis. x. dr est: q̄uis miraculose possit fieri q duo corpa sint in eodem loco: quia esse in p uribus locis simul: repugnat indiuiduo rōne eius qō est esse indiuisū in se. sequeretur enim q esset distinctū in situ: sed esse cum alio corpe in eodem loco repugnat ei q̄ tum ad hoc q est esse diuisum ab alio: ut ex dicti patet. ratio aūt vnius pficit in diuisione: ut patet in quarto Meta. sed diuisio ab alijs est de conse quentib⁹ ad rationem vnius. vnde q idem corp⁹ sit localiter simul in diuersis locis includit cōdictiō onem sicut q homo careat ratione. sz duo corpa esse in eodem loco non includit cōdictionez: ut ex dictis patet: ꝛ ideo nō est simile. ¶ Ad quartā qō nem dicendū q corpus glorioſum rōne sue ꝓprie tatis non habet q possit esse cuz alio corpore glo rioso in eodem loco sicut nec ut sit simul cū corpe nō glorioso. diuina aūt virtute fieri posset ut duo corpora glorioſa essent simul: vel duo nō glorioſa sicut glorioſum ꝛ nō glorioſum: sz tamē nō est cō ueniens q corpus glorioſum sit simul cū alio cor pore glorioso: tum quia in eis seruabit debit⁹ ordo qui distinctionem requirit: tum quia vnū cor pus glorioſum non se apponet alteri: ꝛ sic nunq; duo corpora glorioſa erūt simul. ¶ Ad ꝑmū g di cendū q ratio illa procedit ac si corpori glorioſo ineſſet ratione sue subtilitatis quod posset ee sil in eodē loco cum alio corpore: quod falsum est. Et similiter dicendū ad secundū. ¶ Ad tertiuz dō q corpus celi ꝛ alia corpora equiuoce dicent glo rioſa inquantū ꝓticipabūt aliquid glorie: ꝛ non q eis conueniant dotes corpoꝝ hūanoꝝ glorifi catoꝝ. ¶ Ad quintā. q. dicendū q corpus nō ꝓpa tur ad locū nisi mediantib⁹ dimensionib⁹ ꝓprijs ꝑm quas corpus locatum circūscribit ex cōtactu corporis locātis. vnde q corp⁹ aliqō sit in minori

loco q̄ sit sua quātitas hoc nō pōt esse nisi p hoc q̄ quantitas corpis ꝑpa efficit aliquo mō minor seipsa: quod quidem non pōt intelligi nisi duplr. Uno mō ex variatione q̄titatis circa eandē māz ut. s. mā que ꝑmo subest magne q̄titati postea sb̄sit parue: ⁊ hoc quidam posuerūt in corporibus gloriosis dicentes q̄ quātitas corp̄ subest eis ad nutuz: ita q̄ cū voluerit possunt hr̄e magnā q̄titatē ⁊ cū voluerint paruā. sed hoc nō pōt eē: q̄ nullus motus qui sit fm aliquid intrinsecū rei pōt eē sn̄ passione abūciente a sba: ⁊ ideo in corporib⁹ incorruptibilibus. s. celestib⁹ est solus mot⁹ localis qui nō est fm aliquid intrinsecū. vnde patet q̄ mutatio quātitatis contra mām repugnaret impassibilitati corpis glorioſi ⁊ incorruptibilitati. ⁊ ꝓterea sequeret q̄ corpus gloriosum qñq̄z eēt rar⁹ ⁊ qñq̄z spissius: q̄ cū nihil diuidi possit ab eo de mā sua: qñq̄z eadem mā esset sub paruis dimensionibus: ⁊ qñq̄z sub magnis: ⁊ ita rarefieret ⁊ densare tur: qō nō potest esse. Alio mō pōt intelligi q̄ q̄titas corporis glorioſi efficiat minor seipsa p variationem situs: ita. s. q̄ partes corporis glorioſi sb̄intrent se inuicem: ⁊ sic redeat ad quantūcūq̄z puaz q̄titatem: ⁊ hoc quidā posuerūt dicentes q̄ rōne sue subtilitatis corpus glorioſum hēbit q̄ possit esse simul cū alio corpe nō glorioſo in eodē loco: ⁊ sil̄r potest vna pars esse intra aliam intantū q̄ totum corpus glorioſum poterit intrare p minimū poz vnius corporis: ⁊ sic ponūt q̄ corpus christi exiuit ō vtero vginali: ⁊ intrauit ianuis clausis ad discipulos: sed hoc nō pōt esse: tū quia corp⁹ glorioſum nō habebit q̄ sit cū alio corpore simul rōne subtilitatis: tū q̄z ēt habēt ut eēt cū alio corpe sil̄ rōe sb̄tilitat⁹: tū q̄z etiā si haberet ut eēt cū alio corpore nō tamē cū corpore glorioſo ut multi dicūt: tuz quia repugnaret recte dispōi corpus humani que requirit determinatū sitū ⁊ distantiam ptiū. vnde nec per miraculū vnq̄ hoc fiet: ⁊ iō dō q̄ corpus glorioſum semp erit in loco sibi equali ¶ Ad ꝑmū ergo dicendū q̄ corpus christi in sacramento altaris nō est localit̄: ut. ē. dis. x. dictum est. ¶ Ad secūdū dō q̄ ꝓbatio phi ꝓcedit ex hoc q̄ vna pars eadem rōne subintraret aliam: ſz tal⁹ subintratio partiū corpis glorioſi in inuicem nō pōt esse ut dictū est: ⁊ iō ratio non sequit. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ corpus videt ex hoc q̄ agit in visum: q̄ aūt agat in visum vel non agat nihil variat in ipso corpe: ⁊ iō nō est inconueniens si possit quādo vult videri ⁊ qñ vult nō videri: ſz eē in loco nō est actio aliqua ꝓcedētis ab eo ratiōe sue quantitatis: sicut videri rōne sue coloris: ⁊ iō nō ē simile. ¶ Ad. vj. q. dō q̄ omne corp⁹ palpabile est tangibile: sed nō ꝓuertit. omne. n. corpus est tangibile quod habet qualitates quib⁹ nat⁹ ē immutari sensus tactus. vnde aer ⁊ ignis ⁊ oia huiusmōi sūt corpori tangibilia. sed palpabile vlteri⁹ addit q̄ resistat tangenti. vnde aer qui nequaq̄ resistit transeunti per eum: sed est facillime diuisionis: tāgibilis quidem est sed non palpabilis. sic ergo patet q̄ palpabile dicit aliquod corpus ex duob⁹. s. ex qualitatibus tangibilib⁹: ⁊ ex hoc qō resistit tāgenti: ut non ꝓtranseat. ⁊ quia qualitates tangibiles sunt calidū ⁊ frigidum ⁊ huiusmōi que nō inueniunt nisi in corporibus grauib⁹ ⁊ leuibus que habent ōrietatem ad inuicem: ac per hoc sūt corruptibilia: ideo corpora celestia que sūt fm nām corruptibilia sūt sensibilia quidem visu sed non tangibilia: ⁊ sic etiam nec palpabilia: ⁊ hoc est qō Grego. dicit q̄ corrūpi necesse est omne qō palpatur. corpus ergo glorioſum habet ex nā sua qualitates que sūt nate immutare tactū: sed tñ q̄z corpus est oio subiectū spiritui: in ptāte eⁱ est ut fm eaſ imutet tactum vl̄ non immutet: sil̄r etiā ſz naturam subiecti competit ut resistat cuilibet alteri corpori transeunti: ita q̄ nō possit eē cū eo simul i eodez loco: sed miraculose hoc pōt diuina vtute ꝓtingere ad nutū ipsius q̄ sit cr̄ alio corpore in eo dē loco: ⁊ sic nō resistet ei transeunti. vnde scōm nāz suā palpabile est corpus glorioſū: sed ex vtute supernāli hoc ei ꝓpetit ut cū non vult nō palpet a corpe nō glorioſo: ⁊ ideo Greg. dicit q̄ oñs palpandā carnē prebuit quā ianuis clausis introduxit ut p: ofecto ostenderet post resurrectionē corp⁹ suum esse ⁊ eiusdem nature ⁊ alteri⁹ glorie. ¶ Ad ꝑmū ergo dicendū q̄ incorruptibilitas corporis glorioſi non est ex natura cōponentiū fm quā oē qō palpat necesse est corrumpi: ut ex dictis patet: ⁊ ideo ratio non sequit. ¶ Ad secūdū dicendum q̄ q̄uis aliquo mō fieri possit q̄ corpus glorioſū sit cum alio corpore in eodem loco: tamen corpus glorioſū habet in potestate sua resistē cuilibet tāgenti cum voluerit: ⁊ sic palpari pōt. ¶ Ad ūtiuz dicendū q̄ qualitates tangibiles in corporib⁹ glorioſis nō erūt reducti ad mediū rei fm eque distātiam ab extremis acceptū: sed ad mediū proportionis fm q̄ optime ꝓpetit cōplexioni hūane in singulis partib⁹: ⁊ ideo tact⁹ illoz corpoz est delectabilissimus: quia potentia semp delectat in ꝓuenienti ⁊ tristat in excessu.

Ad tertium sic ꝓceditur: Uidet q̄ corpora glorioſa nō sint futura agilia. illud. n. quod de se est agile ad motū nō indiget aliquo deferente. sed corpora glorificata ō ferunt post resurrectionē in nubib⁹ obuiā christo in aere ab angelis: ut dicit glo. j. ad Thes. iiij. ḡ corpora glorioſa nō erūt agilia. ¶ ꝑ. nullum corp⁹ qō mouet cum labore ⁊ pena pōt dici agile. ſz corpora glorioſa hoc mō mouebunt cū motor eorū s. anima moueat in ōrium nature corp̄: alias moueret semper in vnam ptē. ḡ nō erūt agilia. ¶ ꝑ. inter opationes animalis sensus ē nobilior ⁊ prior

q̄ motus. ſz nō aſſignaꝫ coꝛpoꝛibus glozioſis aliq̄ ꝓpetas que pficiat ea ad ſentiendū. g̃ nec eis debz attribui agilitas p quā pficiant ad motuz. ¶ ℞. natura dat diuerſis inſtrā diuerſe diſpoſitiōis ſm diuerſas vtutes ipſoꝝ. vñ nō eiuſdez diſpōnis inſtrumēta dat animali tardo vel veloci. ſed deꝫ mlto ordinatius opaꝫ q̄ natura. cū g̃ coꝛpus glozioſum habeat mēbra eiuſdē diſpoſitionis in figura ⁊ quātitate ſicut mō: videꝫ q̄ nō habeat aliā agilitatem q̄ mō habet. ¶ Sed ⁊ ē qō dī. j. Coꝛ. xv. Seminaꝫ ī infirmitate ſurget in virtute. i. mobile ⁊ viuū. ſed mobilitas nō pōt dicere niſi agilitatē ad motū. g̃ coꝛpa glozioſa erūt agilia. ¶ ℞. tarditas maxime videt ſpūalitati repugnare. ſz coꝛpa gl̄ioſa erūt ſpūalia: ut dī. j. Coꝛ. xv. g̃ erūt agilia.

¶ Alterius videt q̄ agilitate ſua nūq̄ vteꝛ ita q̄ moueant: qz ſm pḥm motꝰ ē actꝰ impfecti. ſed in illis coꝛpoꝛibus nulla erit impfectio. g̃ nec aliquis motus. ¶ ℞. omnis motꝰ eſt ꝓpter indigentiam qz oē qō mouet mouet ꝓpter adeptionez alicuꝰ finis. ſed coꝛpoꝛa glozioſa nō habebūt aliquā idigentiam: ut Aug⁹ dicit: Ibi erit quicq̄d voles nō erit quicquid noles. g̃ non mouebunt. ¶ ℞. ſm pḥz in. ij. celi ⁊ mūdi. Qō pticipat diuinā bonitatez ſine motu nobilius pticipat illam q̄ qō pticipat eam cū motu. ſed coꝛpꝰ glozioſū nobiliꝰ pticipat diuinā bonitatē q̄ aliqō aliud corpus. cū g̃ q̄dam alia coꝛpoꝛa omnino ſine motu remaneant: ſicut coꝛpa celeſtia: videt q̄ multo fortius coꝛpa hūana. ¶ ℞. Aug⁹ dicit q̄ aia ſtabilita in deo ſtabiliet ⁊ coꝛpus ſuū ꝓſequent. ſed anima ita erit in deo ſtabilita q̄ nullo mō ab eo mouebit. g̃ nec in coꝛpe erit aliquis motus ab anima. ¶ ℞. q̄to coꝛpus eſt nobilus tāto debet ei locus nobiliꝰ. vnde coꝛpꝰ chriſti qō eſt nobiliſſimū hz locū eminētiorem inter cetera loca: ut pz Hebꝛeo. ij. Excelſiꝰ cel factus. glo. loco ⁊ dignitate. ⁊ ſimiliter vnūquodq̄ coꝛpus glozioſū habebit eadē rōne locū ſibi ꝓuenientem ſm menſurā ſue dignitatis. ſed locꝰ ꝓuenies eſt de ptinentib⁹ ad gloziam. cū g̃ poſt reſurrectionem gloria ſanctoꝝ nūq̄ variet neq̄ in pꝰ neq̄ in mīus: qz tūc erūt oīo in īmino: vī q̄ coꝛpoꝛa eoꝝ nūq̄ de loco ſibi determīato recedent ⁊ ita nō mouebunt. ¶ Sz ⁊ eſt qō dī Eſa. xl. Curent ⁊ non laborabūt: volabūt ⁊ nō deficient. ⁊ ſimiliter Sap̄. iij. dī: Tanq̄ ſcintille in harūdineto diſcurrent. g̃ erit aliquis motꝰ coꝛpoꝝ glozioſoꝝ

¶ Alterius videt q̄ moueant in inſtanti. Aug⁹. n. dicit q̄ vbicūq̄ voluerit ſpūs ibi erit ⁊ coꝛpꝰ. ſed motus volūtatis ſm quē ſpūs vult alicubi eē ē in inſtanti. g̃ ⁊ motꝰ coꝛpis erit in inſtanti. ¶ ℞. pḥiloſophꝰ in 4° phy. pbat q̄ ſi fieret motꝰ p vacuū q̄ oporteret aliquid moueri in inſtāti: qz vacuuz nō reſiſtit aliq̄ mō mobili: reſiſtit aūt plenū: ⁊ ſic nulla ꝓpoꝛtio eēt motꝰ qui fit in vacuo ad motū qui fit in pleno in velocitate: cū ꝓpoꝛtio motuuz in velocitate ſit ſm ꝓpoꝛtionē reſiſtentie que eſt i medio. omniū aūt duoꝝ motuū qui fiūt in tēpoꝛe oporꝛtet eſſe ꝓpoꝛtionales velocitatez: qz oē tēpus omni tpe ꝓpoꝛtionale eſt. ſed ſilr nullū ſpaciū plenū pōt reſiſtere coꝛpoꝛi glozioſo qō pōt eē cū alio coꝛpoꝛe in eodem loco quocūq̄ mō fiat: ſicut nec vacuū alteri coꝛpi. g̃ ſi mouet ī inſtāti mouebit. ¶ ℞. vtus anime glozificate quaſi ipꝛopoꝛtionaliꝫ excedit virtutē anime nō glozificate. ſed aīa non glozificata mouet coꝛpꝰ in tpe. g̃ aīa glozificata mouet coꝛpus in inſtanti. ¶ ℞. oē qō mouet equaliter cito ad ꝓpinquū ⁊ diſtans mouet ī inſtanti. ſed motꝰ coꝛpis glozioſi eſt talis: qz ad q̄ tuncūq̄ diſtans ſpaciū mouet tpe inꝑceptibili. vnde Aug⁹ dicit in qōnib⁹ de reſurrectione q̄ coꝛpus glozioſum vtraq̄ intualla pari claritate ptingit ut radius ſolis. g̃ coꝛpus glozioſum mouet in ī ſtanti. ¶ ℞. oē qō mouet: vel mouet ī tpe: vel mouet in inſtanti. ſed coꝛpꝰ glozioſum pꝰ reſurrectionem nō mouebit in tempoꝛe: qz tps iam nō erit: ut dī Apoc. x. g̃ motꝰ ille erit in inſtanti. ¶ Sz ℞. in motu locali ſpaciū ⁊ motꝰ ⁊ tps ſimul diuidūtur: vt demōſtratiue pꝛobat in vj. phy. ſed ſpaciū qō tranſit coꝛpus glozioſū p ſuū motū eſt diuiſibile. g̃ ⁊ motꝰ diuiſibilis ⁊ tempus diuiſibile: inſtans aūt non diuidit. g̃ ⁊ motus ille nō erit in inſtanti. ¶ ℞. nō pōt eſſe aliquid ſimul totū ī vno loco ⁊ ptim in illo ⁊ ptim in alio: qz ſeq̄ret q̄ altera ps eēt in duob⁹ locis ſimul qō eſſe non pōt. ſed omne qō mouet ptim ē in īmino a quo ⁊ ptim in termino ad quē: vt demōſtratuz ē in. vj. phyſi. oē aūt qō motū ē totū ē in termio ad quē ē motꝰ. g̃ nō pōt eſſe q̄ ſimul moueat ⁊ motuz ſit. ſz oē qō mouetur in iſtanti ſimul mouet ⁊ motū eſt. g̃ motus localis coꝛpis glozioſi nō poterit eē in iſtanti.

Q ñdeo dom ad ꝑmā. q. q̄ coꝛpus glozioſuz erit oīno ſubiectuz aīe glozificate nō ſolū vt nihil i eo ſit qō reſiſtat volūtati ſpūs: qz hoc fuit etiā in coꝛpoꝛe Ade: ſed etiā vt ſit in eo aliqua pfectio efluens ab aīa glozificata i coꝛpꝰ p quaz habile reddat ad p̄dictam ſ̄biectiōez: q̄ quidē pfectio dos glozificati coꝛpis dicitur. aīa aūt ꝓiungit coꝛpi nō ſoluz vt forma: ſz vt motoꝛ: ⁊ vtroq̄ mō opoꝛtet q̄ coꝛpus glozioſuz aīe glozificate ſit ſūme ſubiectuz. vñ ſicut p doctē ſubtilitatis ſubīcit ei totaliter inquātuz ē forma coꝛpis dans eē ſpecificū: ita p dotez agilitatis ſb̄īcit ei inq̄tū ē motoꝛ: vt. ſ. ſit expeditū ⁊ habile ad obediendū ſpūi in oīb⁹ motib⁹ ⁊ actionibus aīe. Quidaz tñ cām iſtius agilitatis attribuūt ꝺnte eēntie que tūc in coꝛpib⁹ glozioſis oña bitur: ſz de hoc frequēter dictū eſt q̄ nō videt cōueniens. vñ melius ē q̄ attribuat aīe a qua gl̄ia in coꝛpus emanat. ¶ Ad ꝑmū g̃ dom q̄ coꝛpa glozioſa dicunt ferri baiu lis angelis ⁊ etiā in nubibus nō quaſi eis indigeat: ſed ad reuerentiā deſignandam que coꝛpibus gl̄ioſis ⁊ ab angelis ⁊ ab oīb⁹

creaturis ꝺferet. ¶ Ad 2ᵐ ꝺꝺ ꝙ q̄to virt⁹ aie mouentis ꝺñat magis ſupra corpus tāto minor ē labor in motu: q̄ etiā ſit ꝫ nām corpis. vñ illi in q̄b⁹ virtus motiua ē fortior: vel q̄ habēt ex exercitio corpus magis habilitatū ad obediendū ſpūi mouēti min⁹ laborant in motu: ⁊ qz poſt reſurrectionem aia pfecte ꝺñabit corpi: tū ꝓpter pfectionē ꝓpe virtutis: tū ꝓpter habilitatē corpis glorioſi ex redundātia glorie ab aia in ipm nō erit aliquis labor in motu ſanctoꝝ: ⁊ ſic ꝺici poſſūt corpa ſcōꝝ agilia ¶ Ad 3ᵐ ꝺꝺ ꝙ p ꝺotē agilitatis corp⁹ glorioſum reddit̄ habile nō ſolū ad motū localē ſꝫ ad ſenſuz ⁊ ad oēs alias opatiōes aie exequēdas. ¶ Ad q̄rtum ꝺꝺ ꝙ ſicut nā ꝺat velocioꝝb⁹ aialib⁹ inſtra ꝺiuerſe ꝺiſpoſitionis in figura ⁊ q̄titate: ita ꝺe⁹ ꝺabit corporib⁹ ſcōꝝ aliā ꝺiſpoſitionē q̄ nūc habeāt nō quidē in figura ⁊ q̄titate: ſꝫ in ꝓpetate glorie q̄ ꝺr agilitas. Ad .ij.q.ꝺꝺ ꝙ corpa glorioſa aliqñ moueri neceſſariū eſt ponē. ⁊ qz ⁊ ipm corp⁹ chriſti motū eſt in aſcenſioe: ⁊ ſilr corpa ſcōꝝ q̄ ꝺe tra reſurgent ad celū empyreū a ſcēdēt. ſꝫ etiā poſtq̄ celos aſcendēt viſile eſt ꝙ aliqñ mouean̄t ꝑ ſue libitu volūtatis: ut illud qꝺ hñt in virtute actu exercēte ꝺinam ſapiētiā emēdabilem oñdant: ⁊ ut ēt viſus eoꝝ reficiat pulchritudine creaturaꝝ ꝺiuerſaꝝ in quib⁹ ꝺei ſapia eminēt relucebit. ſenſus. n. nō pōt cē niſi preſentiū q̄uis magis a longinq̄ poſſit ſentire corpa glorioſa q̄ nō glorioſa: ut. ē ꝺām eſt: nec tñ p motū aliq̄ ꝺeperiet eoꝝ brītudini q̄ ꝓfiſtit in viſione ꝺei quē vbiq̄ pſentē hñt: ſicut ⁊ ꝺe angelis ꝺicit Grego. ꝙ intra ꝺeuz currūt q̄cunq̄z mittant. ¶ Ad ꝑmū g̃ ꝺꝺ ꝙ mot⁹ localis non variat aliq̄ ꝺ eoꝝ q̄ ſūt intranea rei: ſꝫ eſt fꝫ id qꝺ eſt extra rem. ſ. locū. vñ illud qꝺ mouet motu locali ē pfectū q̄tū ad ea q̄ ſūt intra rē: ut ꝺr in. viij. phy. q̄uis habeat impfectiōez reſpectu loci: qz ꝺū ē in vno loco ē in potētia ad aliū locū: qz ñ pōt cē actu in pluribus locis ſil. h⁹. n. ſol⁹ ꝺei ē. ¶ Dic aūt ꝺfect⁹ nō repugnat pfectiōi glie: ſic nec ꝺefect⁹ q̄ creatura ē ex nihilo: ⁊ iō manebūt h⁹i ꝺefect⁹ in corporib⁹ glorioſis. ¶ Ad 2ᵐ ꝺꝺ ꝙ aliq̄s ꝺr indigē aliq̄ ⁊ ſimplr ⁊ fm qꝺ. Simplr quidē indiget aliquis illo ſine q̄ nō pōt ꝓfuari in cē vel in ſua pfectione: ⁊ ſic mot⁹ in corpib⁹ glorioſis no erit ꝓpi aliquaz indigentiā qz ad hec oia ſufficiet eis ſua brītudo. Sz fm qꝺ indiget aliq̄s illo ſñ q̄ nō pōt aliquem finem intentū hꝫe: vel non ita bñ vel tali mō: ⁊ ſic mot⁹ erit in beatis ꝓpter indigentiā. nō. n. poterūt mānifeſtāe virtutē motiuā in ſeipſis experimēto niſi moueant. h⁹i. n. indigētias nihil ꝓhibet in corporib⁹ glorioſis cē. ¶ Ad 3ᵐ ꝺꝺz ꝙ rō illa ꝓcedēt ſi corp⁹ glorioſū nō poſſet etiā ſine motu ptⁱcipare ꝺiuinā bonitatez multo altⁱ q̄ corpa celeſtia: qꝺ falſum eſt. vñ corpa glioſa nō mouebunt ad cōſequendā pfectā ꝺiuine bonitatiſ ptⁱcipatiōez. hanc enim hñt p gloriā: ſed ad ꝺemōſtrandā virtutē aie p motū corpoꝝ celeſtiū nō poſſet ꝺemōſtrari virt⁹ corꝝ niſi quā habēt in mouēdo corpa iferiora ad generationē ⁊ corruptionē qꝺ nō ꝓpetit illi ſtatui ut ex ꝺictis patet: ⁊ iō rō nō ꝓcedit. ¶ Ad q̄rtuz ꝺicendū q̄ mot⁹ localis nihil ꝺiminuit ꝺe ſtabilitate ab anima ſtabilita in ꝺeo: cū nō ſit fm aliqꝺ intrinſecū rei: ut ꝺictū eſt. ¶ Ad 5ᵐ ꝺꝺ ꝙ locus ꝓgru⁹ vnicuiq̄ corpi glorioſo ꝺeputat⁹ fm gradū ſue ꝺignitatis ptinet ad premiū accidentale: nō tñ oportet q̄ ꝺiminuat aliqꝺ ꝺe pmio q̄tūcūq̄ ē extra locū illū: qz loc⁹ ille nō ptinet ad pmiū ſcōm q̄ actu ꝓtinet corp⁹ locatū cū nihil influat in glorioſum corp⁹ ſꝫ magis recipiat ſplēꝺorē ab eo ſed fm q̄ ē ꝺebit⁹ ꝑ meritis. vñ gauꝺū ꝺe tali loco manet etiā ei qui eſt extra locū illū. Ad .iij. q. ꝺicendū q̄ circa h⁹ ē multiplex opinio. quiꝺā. n. ꝺicūt q̄ corpus glorioſū trāſit ꝺe vno loco in aliū ſine hoc q̄ ptranſeat mediū: ſicut ⁊ volūtas ꝺ vno loco tranſfert ad aliū ſine hoc q̄ ptrāſeat mediū ⁊ ꝑpter hoc pōt corpis glorioſi mot⁹ eſſe in inſtāti ſicut etiā volūtatis. Sed hoc nō pōt ſtare: quia corp⁹ glorioſū nūq̄ ꝑueniet ad nobilitatē nāe ſpūalis ſicut nūq̄ ꝺeſinet eſſe corp⁹. Et ꝓterea cū volūtas ꝺr moueri ꝺe vno loco in aliū: nō trāſfertur eſſentialit ꝺe loco in locū: qz neutro illoꝝ locoꝝ eēntialit ꝓtinet: ſꝫ ꝺirigit i vnū locū poſtq̄ fuerat ꝺirecta p intentionē ad aliū: ⁊ ꝑ tanto ꝺr moueri ꝺe loco ad locū. Et iō aliꝫ ꝺicūt q̄ corp⁹ glorioſuz ꝫ ꝺe ꝓpetate nāe ſue q̄ corp⁹ eſt q̄ ptrāſeat mediū: ⁊ ita q̄ moueat i tpe: ſed virtute glorie q̄ habet quandā infinitatē ſupra virtutē nāe ꝫ q̄ poſſit nō ptranſire mediū: ⁊ ſic in inſtanti moueri: ſed hoc nō pōt cē: qz implicat in ſe ꝯdictionē: qꝺ patet ſic Sit aliqꝺ corp⁹ qꝺ moueat ꝺe. a. in. b. ⁊ corp⁹ motū ſit. z. cōſtat q̄. z. q̄ꝺiu ē totū in. a. nō mouetur ſilr nec qñ ē totū i. b. qz tūc motū ē. g̃ ſi aliqñ moueē ꝺz q̄ neq̄z ſit totū in. a. neq̄z totū in. b. g̃ quando moueē vel nuſq̄ eſt: vl ē ptim in. a. ⁊ ptim i. b. vel totū in alio loco medio: puta in. c. aut ptim in c. ⁊ ptim in. a. ſeu in. b. ſꝫ nō pōt poni q̄ nuſq̄ ſit: qz ſic cēt aliqua q̄titas ꝺimēſiua nō habēs ſitū qꝺ ē impoſſibile. neq̄z pōt poni q̄ ſit ptim in. a. ⁊ ptim in. b. ⁊ nō ſit in medio aliq̄ mō: qz cū. b. ſit locus ꝺiſtans ab. a. ſequereē medio intiacente q̄ pz. q̄ eſt in. b. nō cēt ꝓtinua pti q̄ eſt in. a. g̃ reſtat q̄ ſit vel totū in. c. vel ptim in eo: ⁊ ptim in alio loco qꝺ ponet mediū int̄. c. ⁊. a. puta. d. ⁊ ſic ꝺe aliis. g̃ ꝺz q̄. z. nō ꝑueniat ꝺe. a. in. b. niſi pr⁹ ſit in oibus mediis: niſi ꝺicat q̄ ꝑuenit ꝺe. a. in. b. ⁊ nūq̄ mouetur qꝺ implicat ꝯdictionē: quia ipa ſucceſſio locoꝝ ē mot⁹ localis. eadē rō eſt ꝺe qualibet mutatione q̄ hz ꝺuos terminos ꝯrios: quoꝝ vtrūq̄z eſt aliquid poſitiue. ſecus aūt eſt ꝺe illis mutatiōib⁹ q̄ habent vnū terminū tantū poſitiuū: ⁊ alterum pura ꝑuationē: qz int̄ affirmationē ⁊ negationem ſiue ꝑuationē nō ē aliq̄ ꝺeterminata ꝺiſtantia. vnꝺ

qđ ẽ i negatiõe põt eẽ ꝓpinq̃us vel remoti⁹ ab affirmatiõe ⁊ ecõuerſo rõe aliꝯ qđ cãt altex eoꝝ: vel diſponat ad eã:⁊ ſic diũ id qđ mouet ẽ totum ſub negatione mutat ad affirmatõez ⁊ ecõuerſo: vñ ẽt i eis mutãs ꝓcedit mutatũ eẽ:vt ꝓbat i.vj. phy.nec ẽ ſiℓe de motu angeli:qꝛ eẽ in loco eq̃oce dr de coꝛpe ⁊ de angelo.vt i.j.li.diſ.xxxvij.dictũ ẽ:⁊ ſic ptz q nullo mõ põt eẽ q aliqđ coꝛpus pueniat de vno loco ad aliũ niſi tranſeat oia media. Ad iõ aliꝫ h⁹ ꝓcedũr:ſz tñ dicũt q coꝛp⁹ gl̃oſũ mouet in inſtãti:ſz ex h⁹ ſeq̃t q coꝛp⁹ gl̃oſũ in eode inſtãti ſit i duob⁹ locis ſiℓ vel plurib⁹.ſ.i termino vltõ:⁊ in oib⁹ locis mediꝭ:qđ nõ põt eẽ.ſed ad h⁹ dicũt q q̃uis ſit idẽ inſtans ſm rẽ:tñ differt rõne ſicut pũctus ad quẽ termiant diuerſe linee: ſz h⁹ nõ ſufficit:qꝛ inſtãs mẽſurat hoc qđ eſt in inſtanti ſm rem nõ ſm hoc qđ ꝓſideraf:vñ diuerſa ꝓſideratio inſtãtis nõ facit q inſtãs poſſit menſurare illa q̃ nõ ſũt ſiℓ tpe:ſic nec diuerſa cõſideratõ pũcti põt facẽ q ſub vno pũcto loci ꝓtineãt q̃ ſũt diſtantia ſitu:⁊ iõ aliꝫ ꝓbabiliꝫ dicũt q coꝛp⁹ gl̃oſũ mouet in tpe:ſz imꝑceptibili ꝓpter breuitatem ⁊ q tñ vnũ coꝛp⁹ gl̃oioſũ põt in minori tpe idem ſpaciũ ptrãſire q̃ aliud:qꝛ tps q̃tũcũq̃z puũ acciꝑiat i ĩfinitũ ẽ diuiſibile. Ad ꝟ⁹⁹ q̃ dđ q illõ qđ paꝛ deeſt q̃i nihil deſſe vr:ut dr in.ꝫ.phy.⁊ iõ dicim⁹:ſtatiſfacio qđ p⁹ modicũ tps fiet:⁊ p hũc modũ loq̃t Aug⁹ q vbicũq̃z erit volũtas ibi erit coꝛpus ſtatim:vel dđ q volũtas nũq̃ erit inordinata in beatis.vñ nũq̃ volẽt coꝛp⁹ ſuũ eẽ alicubi i aliq̃ inſtanti in q̃ nõ poſſit ibi eẽ:⁊ ſic qđcũq̃z inſtãs vo lũtas determinabit in illo coꝛpus erit in illo loco quẽ volũtas determiat. Ad 2⁹⁹ dđ q q̃dã q̃dicerũt illi ꝓpoſitioni quã ꝓbs inducit in pte illa:ut Cõmen.ibidẽ dic:dicẽtes q nõ oz eẽ ꝓportionem tot⁹ mot⁹ ad totũ motũ ſm ꝓportionẽ reſiſtentꝫ mediꝭ ad aliud mediũ reſiſtẽs:ſz oz ſm ꝓportionẽ medioꝝ p q̃ trãſit attẽdat ꝓportio retardationũ q̃ accidit in motib⁹ ex reſiſtẽtia mediꝭ.q̃libz.n. mot⁹ hz determinatũ tps velocitatis ⁊ tarditat⁹ ex victoria mouentis ſupra mobile etiã ſi nihil reſiſtat ex pte mediꝭ:ſic pz in coꝛpib⁹ celeſtib⁹ in q̃b⁹ nõ ĩuenit aliq̃d qđ obſtet motui ipoꝝ:⁊ tñ ñ mouẽt in inſtãti ſz in tpe determinato ſm ꝓportionẽ potentie mouentꝫ ad mobile:⁊ ita pz qđ etiã ſi ponatur aliq̃d moueri in vacuo nõ oporebit q moueatur i inſtãti.ſz q nihil addat tpi qđ debeꝭ motui ex ꝓportiõe ꝑdicta mouẽtis ad mobile:qꝛ motus nõ retardat. Hz hec rõ:ut Cõmen. dic ibidẽ ꝓcedit ex falſa imaginatiõe q̃ q̃ imaginaf:qꝛ tarditas q̃ cãt ex reſiſtẽtia mediꝭ ſit aliq̃ ps mot⁹ addita motui nãli q̃ hz q̃titatẽ ꝛz ꝓportionẽ mouẽtꝫ ad mobile:ſic vna linea addit linee rõe cui⁹ accidit in lineis q nõ remanet eadẽ ꝓportio tot⁹ ad totaz lineã q̃ erat lineaꝝ additaꝝ ad inuicẽ: ut ſic etiã ñ ſit eadẽ ꝓportio tot⁹ mot⁹ ad totũ motũ ſenſibilẽ q̃ eſt retardationũ ꝓtingẽtiũ ex reſiſtẽtia media:q̃ quidẽ imaginatio falſa ẽ:qꝛ q̃libet ps mot⁹ hz tm̃ de velocitate q̃tũ tot⁹ mot⁹:nõ aũt quelibet ps linee hz tm̃ de q̃titate dimẽſiua q̃tũ hz tota linea. vñ tarditas vel velocitas addita motui redũdat i quãlibet ptẽ ei⁹ qđ de lineis nõ ꝓuenit: ⁊ ſic tarditas addita motui nõ facit aliã ptẽ mot⁹ ſicut in lineis accidebat: q additũ ẽ ps tot⁹ linee.⁊ iõ ad i telligendã ꝓbationẽ ꝓbi:ut Cõmen.ibidez exponit ſciendũ ẽ q oz accipe totũ ꝑ vno.ſ. reſiſtẽtiaz mobilis ad vtutẽ mouẽtẽ ⁊ reſiſtẽtiã mediꝭ ꝑ qđ ẽ mot⁹ ⁊ cuiuſcũq̃z alter⁹ reſiſtentis:ita q accipiatur q̃titas retarditatis tot⁹ mot⁹ ſm ꝓportionez vtut⁹ mouentꝫ ad mobile reſiſtẽs q̃cũq̃z mouetur vℓ ex ſe vℓ ex alio extrinſeco.oz.n.q ſp mobile reſiſtat aliq̃ mõ mouẽti cũ mouẽs ⁊ motũ agẽs ⁊ patiens in q̃tũ h⁹i ſũt ꝓria. Q̃ñq̃z aũt inuenit reſiſtẽ mobile mouẽti ex ſeipſo:vℓ qꝛ hz vtutẽ inclinatez ad ꝓriũ ſic pz in motib⁹ violẽtis:vℓ ſaltẽ qꝛ hz locũ ꝓriũ loco q̃ ẽ in intẽtiõe mouentꝫ.cuiuſmõi reſiſtẽtia inuenit etiã coꝛpoꝝ celeſtiũ ad ſuos motores. Q̃ñq̃z ãt mobile reſiſtit vtuti mouẽtꝫ ex alio tm̃ ⁊ nõ ex ſeipſo:ſic pz i motu nãli grauiũ ⁊ leuiũ qꝛ p ipaz formã eoꝝ inclinant ad motũ talẽ. ẽ.n. forꝛa impreſſio generãtis qđ ẽ motoꝛ p ſe grauiũ ⁊ leuiũ.ex pte aũt mãe nõ inuenit aliq̃ reſiſtẽtia neq̃z vtutis inclinantis ad ꝓriũ motũ:neq̃z ꝓrij loci:qꝛ loc⁹ nõ debeꝭ mãe niſi ſm q ſub dimenſionib⁹ cõſiſtens pficit forma nãli.vñ nõ põt eẽ reſiſteẽtia niſi ex pte mediꝭ:q̃ quidẽ reſiſtẽtia ẽ motui coꝛ cõnãlis.q̃ñq̃z aũt ẽ reſiſtẽtia ex vtroq̃z:ſic pz in motibus aialiũ. Q̃ñ g̃ in motu nõ ẽ reſiſtẽtia niſi ex pte mobilis ſicut accidit in copib⁹ celeſtib⁹.tũc tps mot⁹ mẽſurat ſm ꝓportionẽ motoris ad mobile ⁊ in talib⁹ nõ ꝓcedit rõ ꝓbi: qꝛ moto oi remedio adhuc manet mot⁹ eoꝝ in tpe.ſz in illis motibus in quib⁹ ẽ reſiſtẽtia ex pte mediꝭ:tm̃ accipit mẽſura tpis ſm impedimẽtũ qđ ẽ ex medio ſolũ. vñ ſi ſbtrahat oino mediũ.nullũ impedimẽtuz remãebit:⁊ ſic vel mouebit in inſtanti vel eq̃li tpe mouebit ſm vacuũ ſpaciuz ⁊ plenũ. qꝛ dato q moueat in tpe per vacuũ illud tps in aliq̃ ꝓportione ſe habebit ad tps in q̃ mouet per vacuũ. poſſibile autẽ eſt imaginari aliud coꝛp⁹ in eadẽ ꝓportiõe ſubtiliꝰ coꝛpoꝛe q̃ ſpaciũ plenũ erat:quo ſi aliud ſpacium eq̃le ipleat in tã paruo tpe mouebit per illõ plenũ ſicut ꝑmo per vacuũ:qꝛ quãto addit ad ſbtilitatẽ mediꝭ tanto ſbtrahit de quãtitate tẽpoꝛis ⁊ in quãto ẽ magis ſubtile min⁹ reſiſtit. ſz in aliꝭ motib⁹ in q̃b⁹ ẽ reſiſtentia ex ipſo mobili ⁊ ex medio:quãtitas tẽpoꝛis ẽ accipienda ſm ꝓportionẽ mouẽtis potẽtie ad reſiſtentiã mobil⁹ ⁊ mediꝭ ſiℓ. vnde dato q totaliꝫ mediuz ſubtrahat:vel nõ ipediat:nõ ſeq̃tur q mot⁹ ſit in inſtanti.ſz q tps motus mẽſurat tm̃ ex reſiſtentia mobilis: nec erit in cõueniẽs ſi per idez tps moueat per vacuuz ⁊ per

plenū aliq̄ sbtilissimo corpe imagiato: qz dcrmiata sbtilitas medij q̄to ē maior: nata ē facē tarditatē mīorē i motu: vñ pōt imaginari tāta sbtilitas q̄ erit nata facē mīorē tarditatē q̄ sit illa tarditas quā facit rsistētia mobil: z sic resistētia medij nullā tarditatē adijciet ad motū. pz g̃ q̄ q̄uis medium nō resistat corpib⁹ glīosis fm h⁹ q̄ pñt eē cū alio corpore i eodē loco: nihilomin⁹ mot⁹ corz ñ erit i ista ti: qz ip̄z corp⁹ mobile rsistet vtuti mouēti ex hoc ipo q̄ hz dcrmiatū situ: sic de corpib⁹ celestib⁹ dictū ē. ¶ Ad 3m dō q̄ q̄uis virt⁹ aie glorificate excedat iestimabilit vtutē aie ñ glorificate: nō tñ excedit i infinitū: qz vtraq; virt⁹ ē finita. vñ nō seq̄t q̄ moueat i instāti: si tñ cēt sīr ifinite vtutis nō seqret q̄ moueret i instāti nisi separet totalit resistētia: q̄ ē ex pte mobilis. q̄uis āt resistētia q̄ mobile resistit mouēti p̄ rietatē quā hz ad motū talē rōne inclinatōis ad ꝓtū motū possit a mouēte infinite virtut totalit superari: tñ resistētia quā facit ex ꝓietate quā hz ad locū quē itēdit motor p motū nō pōt totalit superari nisi auferat ab ea eē i tali loco vl i tali situ. sic. n. albū rsistit nigro rōe albedis et tāto magis q̄to albedo magis distat a nigredine ita corp⁹ rsistit alicui loco: p h⁹ q̄ hz locū oppositū: z tāto ē maior rsistētia: q̄to ē distātia maior: ñ āt pōt a corpe remoueri q̄ sit i aliq̄ loco vl situ nisi auferat ei sua corporeitas p quā debet ei loc⁹ vl sit⁹: vñ q̄diu manet i nā corpis nullo⁹ pōt moueri i instāti q̄tacūq; sit vt⁹ mouēs: corp⁹ āt glīosus nūq̄ suā corporeitatē amittet: vñ nūq̄ i istāti moueri poterit. ¶ Ad 4m dō q̄ par celeritas i vbis Aug. ē itelligēda q̄tū ad h⁹ q̄ ē ipceptibilis excessus vni⁹ rspectu alt⁹: sic z tps toti⁹ mot⁹ ē impceptibile. ¶ Ad 5m dō q̄ q̄uis p⁹ resurrectōez ñ sit tps qō ē numer⁹ mot⁹ celi: tñ erit tps ꝓsurgens ex numero ꝓioris z posterioris i q̄libet motu.

AD quartum sic ꝓcedit: vr̄ q̄ corpib⁹ glorioſis claritas non ꝓueniet: qz sic dicit Auic. in vj. de nālib⁹: Oē corpus luminosū ꝓstat ex ptib⁹ puris. sz ptes corpis glorioſi nō erūt puie cū in aliquib⁹ oñet terra: sic in carnib⁹ z ossib⁹. g̃ corpa glorioſa nō erūt lucida ¶ Ꝺ. oē corp⁹ lucidū occultat illud qō ē p⁹ se. vñ vnū luminare p aliud eclypsat. flāma. n. ignis ꝓhibet videri qō ē post se. sz corpa glorioſa nō occultabūt illud qō intra ea ꝓtinet: qz ut dic̄ Greg⁹ sup illud Job: Nō adeq̄bit ei auxz z virtz ibi. s. i celesti pria. vniuscuiusq; mētē ab alteri⁹ oculi mēbrorum corpulētia nō abscōdet: patebitq; corpalib⁹ oculi ipsa etiā corpis armonia. g̃ corpa illa nō erūt lucida. ¶ Ꝺ. lux z color ꝓria dispositionē req̄rūt in subiecto: qz lux ē extremitas pspicui in corpe non terminato: sz color in corpe iminato: ut pz i li. de sensu z sensato. sz corpa glīosa erūt colorata: qz ut Aug⁹ dic̄. xix. de ci. dei: Pulchritudo corpis est partiū ꝓuenientia cū q̄dā coloris suauitate: pulchritudo aūt corpib⁹ glorificati deesse nō potit. g̃ corpa glorioſa nō erūt lucida. ¶ Ꝺ. si claritas erit i corpib⁹ glorioſis: or q̄ sit eqlis in oib⁹ ptib⁹ corpis: sic oēs ptes erūt eiusdē ipassibilitatis: subtilitatis: z agilitatis. sz h⁹ nō ē ꝓuenies: qz vna ps hz maiorem dispositionē ad claritatē q̄ alia sicut oculi q̄ manus: z spūs q̄ ossa: z humores q̄ caro vl vermis. g̃ vr̄ q̄ nō debeāt corpa illa eē lucida. ¶ Sz ꝯ ē qō dī Matth. xiij. Fulgebūt iusti sic sol in regno pris eorz. z Sap. iij. Fulgebūt iusti z tāq̄ scintille rc̄.

Ꝺ. j. Cor. xv. dī: Seminat i ignobilitate: surget i glia. qō ad claritatem ptinet: ut pz p sequētia: vbi corporz resurgētiū gloriā cōpat claritati stellarz. g̃ corpa sanctorz resurgēt lucida. ¶ Ulteri⁹ vr̄ q̄ claritas corpis glorioſi nō possit videri ab oculo non glorioſo. oz. n. eē ꝓportionē visibil ad visū. sz oculus nō glorificat⁹ nō ē ꝓportionat⁹ ad videndū claritatē glie cū sit alteri⁹ generis q̄ claritas nāe. g̃ corporis glorioſi claritas nō videbit ab oculo nō glorioso. ¶ Ꝺ. claritas corpis glorioſi erit maior q̄ claritas solis nūc sit: qz etiā claritas solis erit tunc maior q̄ nūc: ut dī: z multo maior ea erit claritas corpis glorioſi ꝓpter qō sol z tot⁹ mūd⁹ claritatem maiorē accipiet. sz oculus nō glorioſus nō pōt inspicere solē in rota ꝓpter magnitudinē claritatis. g̃ multo min⁹ potit inspicē claritatē corpis glorioſi. ¶ Ꝺ visibile oppositū oculis videntis neče ē videri nisi sit lesio aliq̄ i oculo. sz claritas corpis glīosi opposita oculis ñ glorioſis nō necessario vr̄ ab eis: quod pz de discipulis qui corp⁹ dñi post resurrectionez viderūt claritatē ei⁹ nō intuētes. g̃ claritas illa nō est visibilis ab oculo nō glorioso. ¶ Sz ꝯ ē qō dic̄ glo. Phil. iij. sup illud: Cōfiguratū corpi claritatis sue assimilabimur claritati quā habuit in trāsfiguratiōe. sz claritas illa visa fuit ab oculis discipulorū nō glorificatis. g̃ z claritas corpis glorificati ab oculis nō glorioſis visibilis erit. ¶ Ꝺ. impij videntes gloriam iustorz ex hoc torquebūt in iudicio: ut pz p hoc qō dī Sap. v. Sz ñ plene viderēt gloriam ipsorz nisi claritatē corpuz corz inspicerēt. g̃ rc̄ Ulteri⁹ vr̄ q̄ corp⁹ glorioſū necessario videatur a nō glorioso corpe: qz corpa glorioſa erūt lucida. sz corp⁹ lucidū manifestat se z alia. g̃ corpora glorioſa necessario videbūt. ¶ Ꝺ. oē corp⁹ qō occultat alia corpa post se existētia de necessitate visu pcipit ab hoc ipso q̄ alia que sūt post occultāt sz corp⁹ glorioſū occultabit a visu alia corpa post se existentia: qz erit corp⁹ coloratū. g̃ de necitate videbit. ¶ Ꝺ. sicut q̄titas ē de his q̄ insūt corpi: ita q̄litas p quā vr̄. sz q̄titas nō suberit voluntati ut corpus glorioſū possit eē maioris q̄titatis vel minoris. g̃ nec q̄litas p quā visibile est ut possit nō videri. Sz ꝯ ē qō corpus nr̄m glorificabit i pformitate corp⁹ ch̄risti sz corp⁹ ch̄risti post resurrectiōez nō necessario videbat: imo disparuit ab oculis di-

scipulozꝫ in Emaus:ut Luc.vlt. ḡ ⁊ corp̄ glificatum nō necessario videbit. ¶ ℞. ibi erit sūma obediētia corpis ad aiam. ḡ corp̄ poterit videri vl nō videri fm volūtatē aie. Q Ndeo dō ad.j.q.q corpora scōꝫ forte lucida post resurrectionē ponē oz ꝓpter auctozitatē:scīptura aūt hoc ꝓmittit:sz cāz huiusmōi claritatis q̄dā attribuūt q̄nte eēntie q̄ tūc oñabit in corpe hūano. sz qz hoc ē absurdum ut sepe dictū ē:ideo melⁱ ē ut dicat q claritas illa causabit ex redūdātia glozie aie in corp̄. qō. n. recipit in aliq̄ nō recipit ꝑ modū influentis sz ꝑ modū recipiēt:⁊ ita claritas q̄ ē i aia spūal recipit in corpe ut corpal:⁊ iō fz qō aia erit maiorl clarita tis fz maⁱ meritū:ita etiā erit differētia claritatl i corpe:ut pz ꝑ apl'm.j. Cor.xv.⁊ ita in corpe glioso cognoscet gloria a se:sicut in vitro cognoscit color corpis qō ꝓtinet i vase vitreo: ut Greg⁹ dic̄ super illud Job: Nō adequabit ei auꝫ vl vitꝫ.

Ad ꝑmū ḡ dō q Auic. loq̄t de illo corpe qō habz ex nā ꝓpōnētiū claritatē:sic aūt non hēbit corpus glioſū:sz magl ex merito vtutⁱ. ¶ Ad 2ᵐ dō q Gre g⁹ ꝓpat corpa glīosa auro ⁊ vitro:auro ꝓpt claritatē:vitro ꝓpt hⁿ q trāslucebūt:vñ vr q erunt sil clara ⁊ puia. q. n. aliqō claꝫ nō sit puiū ꝓtigit ex hⁿ q claritas corpis causat ex dēsitate ptiū lucidarū. densitas. n. aut repugnat puietati: sz tūc cābit claritas ex alia cā:ut dictū ē. dēsitas āt corpis glīo si puietatē nō tollet ab eis:sicut nec dēsitas vitri a vitro. Quidā tn dicūt q ꝓpant vitro nō qz sint puia:sz ꝓpt hāc silitudinē q sicut illud qō i vitro claudit apparet:ita aie gloria q̄ in corpe glorioso claudet nō latebit. sz ꝑmū melⁱ ē:qz magis saluat dignitas corpis glorioſi ⁊ magis ꝓsonat dictⁱ Gre go. ¶ Ad 3ᵐ dicendū q corpis gloria nām nō tol let:sed pficiet:vñ color qui debet corpi ex nā suarū ptiū remanebit in eo:sed supaddet claritas ex gloria aie:sicut etiā videmⁿ corpa colorata ex sui nā splendore solis resplendere vel ex aliq̄ alia causa extrinseca vel intrinseca. ¶ Ad q̄rtū dicenduz q sicut claritas glorie redūdat ab aia in corp̄ fm suū modū ⁊ ē ibi alio mō q̄ sit in aia:ita in q̄libz ptem corpis redūdabit fm suū modū. vñ nō ē inconueniēs q diuerse ptes habeāt diuersimode claritatez fm q sūt diuersimode disposite ex sua nā ad ipam. nec ē sile de alīs dotib⁹ corpis respectu q̄rū ptes corpis nō inueniūt hre diuersaz dispōnez ¶ Ad. ij. q. dō q q̄dā dixerunt q claritas corpis glorioſi non pōt videri ab oculo nō glorioso nisi forte p miraculū. sz hoc nō pōt ee nisi claritas eq̄uoce diceret:qz lux fm id qō ē nata ē mouē visuz ⁊ visus fm id qō ē natⁿ ē recipe lucē: sic vez se hz ad intellectū:⁊ bonū ad affectū. vnde si esset aliq̄s visus qui nō posset pcipere aliquā lucē oio:vl ille visus diceret equiuoce vel lux illa:qō nō pōt in p posito dici:quia sic p hoc q dr corpa gloriosa futura esse lucida nihil nobis notificaret: sicut qui dic̄ canē ee in celo nihil notificat ei q̄ nō nouit nisi canē q̄ ē aial:⁊ iō dō ē q claritas corpis glorioſi nāliⁱ ab oculo nō glorioso videri pōt. ¶ Ad ꝑmⁿ ḡ dō q claritas glie erit alterⁱ generⁱ q̄ claritas nāe q̄tū ad cāz sz nō q̄tū ad spēm:vñ sic claritas nāe rōne sue spēi ē ꝓportionata visui:ita claritas glīo sa. ¶ Ad 2ᵐ dō q sicut corpⁿ glorioſū nō pōt pati aliquid passione nāe:sz solū passiōe aie:ita ex p ꝓpietate glorie nō aget nisi actione aie:claritas autē intensa nō offendit visū inq̄tuz agit actiōe aie: sz fm hoc magl delectat. offendit aūt inq̄tuz agit actiōe nāe calefaciēdo ⁊ dissoluēdo organū visus ⁊ disgregādo spūs:⁊ iō claritas corpis glorioſi q̄uis excedat claritatē solis tamē de sui nā nō offendit visū:sz demulcet ꝓpt qō claritas illa ꝓpat claritati ialspidis. Apoc̄.xx. ¶ Ad 3ᵐ dō q claritas corpis glorioſi ꝓuenit ex merito volūtatis:⁊ ideo volūtati sbdet ut fz eⁱ ꝑiculū videat vl nō videat ⁊ i ptāte corpis glīosi erit oñdē claritatē suā vl occultare. ⁊ hec fuit opio ꝑpositiⁿ. ¶ D. iij. q. dō q visibile vr fm q agit i visū. ex hⁿ aūt q aliq̄d agit vl nō agit in aliqō extrinsecū nō ē aliq̄ mutatio i ipo. vñ sm mutatiōe alicⁱ ꝓpetatl q̄ sit de pfectiōe corpis glīficati pōt ꝓtingē q videat ⁊ ñ videat. vñ in ptāte aie glīficate erit q corpⁿ suū videat vl nō videat:sic ⁊ q̄libet alia actio corpis i aie ptāte erit alⁱs nō eēt corpⁿ glīosū instr̄m sūme obediēs ꝑnci pali agēti. ¶ Ad ꝑmⁿ ḡ dō q claritas illa obediet corpi glioso ut possit eā oñdē vl occultare. ¶ Ad 2ᵐ dō q color corpis nō ipedit puietatē ipⁱ nisi q̄tū imutat visū:qz visus ñ pōt imutari sil duobus coloribⁿ ut vtrūq; pfecte iſpiciat. color aūt corpis glioſi erit i ptāte aie ut p ipm imutet visū vl nō imutet:⁊ iō erit i ptāte eius ut occultet corpⁿ qō ē pⁿ se vl nō occultet. ¶ Ad 3ᵐ dō q q̄tas ē iherēs ipi corpi glioso:nec possz q̄tas imutari ad ipiuz aie sm mutatiōe itrīseca corpis glīosi q̄ ipassibilitati eⁱ repugnaret:⁊ iō ñ ē sile ō q̄tate ⁊ visibilitate:qz ēt q̄litas illa p quā ē visibile ñ potit sbtrahi ad iperiū aie. sz actio illⁱ q̄litatl suspēdet:⁊ sic occultabit corpⁿ ad iperiū aie.

Q.ō. III.

Deinde q̄rit de his q̄ ptinent ad dānatos. Et circa hⁿ q̄rūt tria. ꝑⁿ ō q̄litate corpū ipōrū. 2° de igne q̄ cruciabūt. 3° ō cōditiōibⁿ aiaꝝ ipoꝝ eorūdez postq̄ fuerint seperate.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit:vr q dānatoꝝ corpa cū suis deformitatibⁿ resurgāt. illud. n qō in penā pctī inductū ē desistere nō oz nisi peccato remisso. sz mēbroꝝ defectⁿ q̄ accidūt ꝑ mutilatiōez i penā pctī iducti sūt:⁊ sil'r ēt oēs alie deformitates corpales. ḡ a dānatⁱ q̄ pctoꝝ r̄missiōez nō sūt ꝓsecuturi in resurrectiōez nō remouebunt. ¶ ℞. sicut resurrectio scōꝝ erit ad vltimā pfectiōnē:sic ⁊ resurrectio ipsoꝝ erit ad vltimā miseriā

sz scis resurgẽtib⁹ nõ auferet aliq̃d qõ ad eoꝝ pfectiõez ptinẽ possit. g̃ nec ipꝯs resurgẽtib⁹ aliq̃d auferet qõ ad eoꝝ defectũ vl̃ miseriã ptineat. h⁹i aũt sũt deformitates. g̃ ⁊c. ¶ ℟. sic ad defectũ passibil̃ corpis ptinet deformitas: ita tarditas. sz a corpib⁹ dãnatoꝝ resurgẽtiũ tarditas nõ remouebit. qz eorũ corpa nõ erũt agilia. g̃ eadẽ rõe nec deformitas remouebit. ¶ Sz ℣. j. Cor. xv. mortui resurgent incorrupti. glo. mortui. i. pctores vl̃ gnãliter oẽs mortui surgẽt incorrupti. i. sine aliq̃ diminutiõe mẽbrorũ. g̃ mali resurgẽt sñ deformitatib⁹ ¶ ℟. in dãnatis nõ erit aliq̃d qõ sensũ doloris in eis ipediat. sed egritudo ipedit sensũ doloris inq̃tũ p eã debilitãt organa sentiẽdi. silr ⁊ defect⁹ mẽbri ipediret ne eẽt vlis dolor in corpe. g̃ sñ istis õfectib⁹ dãnati resurgẽt. Alteri⁹ vr̃ q corpa dãnatoꝝ erũt corruptibilia. dẽ. n. ꝓpositũ ex ℞ꝯs nece ẽ corrũpi. sz cõpa dãnatoꝝ erũt ex ℞ꝯs ꝓposita ex qb⁹ etiã nũc cõponũt: alꝫs nõ eẽt eiusdẽ spẽi: ⁊ p ons nec eadẽ nũero. g̃ erũt corruptibilia. ¶ ℟. corpa dãnatoꝝ si incorruptibilia sũt futura: h⁹ nõ erit p nãz cũ sint futura eiusdẽ nãe cui⁹ ⁊ nũc sũt: nec etiã erit p gr̃am vl̃ gloriã: qz talib⁹ oio carebũt. g̃ nullo⁹ erũt incorruptibilia. ¶ ℟. illis q̃ sũt in sũma miseria sbtrahere maxima penaꝝ vr̃ inconuenies. sz maxia pearũ est mors: ut ps ꝑbm in 4°. ethi. g̃ a dãnat⁹ qui sũt in sũma miseria mors remoueri nõ dz. g̃ eoꝝ corpa corruptibilia erũt. ¶ Sz ℣ ẽ qõ dr̃ Apoc⁹. ix. In dieb⁹ illis querent homes mortẽ ⁊ nõ inueniẽt eã: ⁊ desiderabũt mori ⁊ fugiet mors ab illis. ¶ ℟. dãnati punient in aia ⁊ corpe pena ꝑpetua: Matth. xxv. Jbũt hi in supplicium eternũ. sz hoc eẽ non possz si eoꝝ corpa corruptibilia eẽnt. g̃ eoꝝ corpa erũt incorruptibilia Alteri⁹ vr̃ q sint futura impassibilia: qz ꝑm ꝑbm in vj. topi. Dis passio magis facta abȳcit a sba: sz a finito si sp aliq̃d abȳcitur neẽe est illud tandẽ ꝓsumi: ut dr̃ in. j. phy. g̃ si corpa dãnatoꝝ erũt passibilia ⁊ sp patient q̃ntꝫ deficiẽt ⁊ corrũpent: qõ fallũ eẽ onsum ẽ. g̃ erunt impassibilia: ¶ ℟. oẽ agens assimilat sibi patiẽs. si g̃ corpa dãnatoꝝ patiẽt ab igne: ignis ea sibi assimilabit. sz nõ ꝓsumit alir: ignis corpa nisi inq̃tũ ea sibi assimilãs resoluit. g̃ si corpa dãnatoꝝ erũt passibilia ab igne: q̃ntꝫ ꝓsument: ⁊ sic idẽ qõ ꝑus ¶ ℟. aialia q̃ in igne sine corruptiõe viuere dicũt ut de salmandra dr̃: ab igne nõ affligũt. aial. n. dolore corporis nõ affligit nisi corp⁹ aliq̃ mõ ledat. si g̃ corpa dãnatoꝝ in igne sñ ꝓsuptiõe remanẽ pñt: sic ⁊ aialia ꝓdicta: ut Aug⁹ in li⁹ de ci. dei dicẽ vr̃ q nulla afflictionẽ ibi sustinebũt qõ nõ eẽt nisi eorum impassibilia corpa eẽnt. g̃. ⁊c. ¶ ℟. si corpa dãnatoꝝ sũt passibilia: dolor qui ex eoꝝ passiõe ꝓuenit ut vr̃ supare dz oẽm pñtẽ corpoꝝ doloreꝫ sic ⁊ scoꝝ iocũditas superabit oẽm pñtez iocũditatẽ sz ꝓpt̃ ineẽsitatẽ dolor⁹ q̃ntꝫ ꝓtingit in pñti statu q̃ aia a corpe sepat. g̃ multo fort⁹ si corpa illa fu
tura sũt passibilia ex ineẽsitate doloris aia a corpe sepabit: ⁊ sic corpa corrũpũt qõ falsũ ẽ. g̃ corpa illa erũt impassibilia. ¶ Sed ℣ ẽ qõ dr̃. j. Cor. xv. ⁊ nos immutabimur. glo. nos boni tantummodo immutabimur in gloriã imutabilitatis ⁊ impassibilitatis. ergo corpa dãnatoꝝ nõ erũt impassibilia. ℟. sic corp⁹ coopat aie ad meritũ: ita coopatur ei ad pctm̃. sz ꝓpt̃ coopationẽ pdcaz nõ soluz aia sz ⁊ corp⁹ p⁹ resurrectionẽ ꝑmiabit. g̃ ⁊ resurrectiõe silr dãnatoꝝ corpa puniẽt qõ ñ eẽt si impassibilia forẽt. g̃ erũt passibilia. Rñdeo dõ ad. j. q. q i corpe hũano põt eẽ dformitas duplr: vno⁹ ex defectu alic⁹ mẽbri: sic mutulatos turpes dicim⁹. deest. n. eis dbita ꝓportio ptiũ ad totũ: ⁊ dõ tali dformitate nulli dubiũ ẽ q in corpib⁹ dãnatoꝝ ñ erit qz oia corpa tã bonoꝝ q̃ malorꝝ integra resurgẽt ut. s. dcm ẽ cũ de integritate corpoꝝ resurgẽtium ageret. Alio⁹ deformitas ptingit ex indebita ptiũ dispositione: vel indebita q̃titate vl̃ q̃litate vl̃ situ q̃ etiã ꝓportionẽ debitã ptiũ ad totũ nõ patit̃. ⁊ de talib⁹ deformitatib⁹ ⁊ silib⁹ defectib⁹: sic sunt febres ⁊ h⁹i egritudines q̃ interdũ sũt dformitates cãe Aug⁹ ideerminatũ ⁊ sb dubio relinqt i Anch. ut mgr̃ i lra dic̃. Sz apud doc. moder. ẽ sup h⁹ duplex opio. Quidã. n. dicũt q h⁹i deformitates ⁊ defect⁹ in corpib⁹ dãnatoꝝ remanebũt ꝓsiderantes eoꝝ dãnationẽ q̃ ad summã miseriã deputãt cui nihil incõmoditat sbtrahi dz. sz h⁹ nõ vr̃ rõnabiliter dici. in repatiõe eni corpis resurgẽt magꝫ attẽditur nãe pfectio q̃ ꝓditio q̃ ꝑus fuit. vñ ⁊ q̃ ifra pfectã etatẽ ocedũt in statura iuueniℓ etati resurgẽt ut. s. dictũ ẽ. vñ ⁊ illi q̃ aliq̃s defect⁹ nãles in corpe habuerũt: vel deformitates ex eis ꝓueniẽtes in resurrectiõe sñ illis defectib⁹ vl̃ deformitatib⁹ reparent nisi pcti meritũ ipediret: ⁊ ita si aliq̃s cũ defectib⁹ vl̃ deformitatib⁹ resurget h⁹ ei erit i penã. modus aũt pene ẽ ꝑm mẽsurã culpe. ꝓtigit aũt q aliq̃s peccatoꝝ dãnãd⁹ minoꝝib⁹ pctis sbiect⁹ aliq̃s deformitates vl̃ defect⁹ habeat q̃s nõ habuit aliq̃s dãnãd⁹ pctis grauioꝝib⁹ irretit⁹. vnde si ille q̃ in hac vita deformitates habuit cuz eis resurgat sine quibus cõstat q resurget alius grauius puniendus qui eas in hac vita nõ habuit: modus pene nõ rnderet q̃titati culpe: sz magꝫ videtur aliq̃s puniri ꝑ penis q̃s i h⁹ mũdo passus fuit: qõ ẽ absurdũ: ⁊ ío alĩ rõnabili⁹ dicũt: q auctor q̃ nãz cõdidit i resurrectõe nãm corpis itegre repabit. vnõ quicq̃d defect⁹ vel turpitudis ex corruptiõe vel debilitate nãe siue ꝓncipioꝝ nãliũ i corpe fuit: totuz in resurrectõe remouebit: sic febris: lipitudo: ⁊ similia. defect⁹ ãt q ex nãlib⁹ ꝓncipijs in hũano corpore nãlit̃ ꝓsequũt: sic põderositas: passibilitas: et silia in corpibus damnatoꝝ erunt: quos defectus ab electorum corpib⁹ glĩa resurrectõis excludit.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dõ: q cũ pena i q̃libet forꝫ infligat ꝑm ꝓditionẽ illi⁹ forꝫ: pene q̃ in hac vita tpali ifli-

gunt ꝑ aliq̃ pctō tpales sūt: ⁊ vltra vite terminuz nō se extēdūt: ⁊ iō q̃uis pctm̃ nō sit remissū dāna tis: nō tn̄ oz q̃ easdē penas ibi sustineāt qs in hoc mūdo sūt passi: sz dina iusticia req̃rit ut ibi penis grauioꝛib⁹ in eternū crucient. ¶ Ad 2m̄ dō q̃ non ē silis rō de bonis ⁊ malis eo q̃ aliq̃d pōt eē pure bonū nō aūt pure malū: vñ vltima sanctoꝛ feli citas hoc requirit ut ab oi malo penitus sint imu nes. sed vltima maloꝛ miseria nō excludit omne bonū: quia malū si integrū sit corrūpit seip̄m: ut phs dicit in 4° ethi. vnde oz q̃ miserie dānatoꝛū substernat bonū nature in ipsis qō est op⁹ cōdito ris pfecti qui ipsaz nāz in pfectiōe sue spēi repabit ¶ Ad 3m̄ dicendū q̃ tarditas ē de illis defectibus qui nāliter sequūt ꝓncipia hūani corꝑis nō aūt ō fozmitas: ⁊ iō de eis nō est silis rō: ut ex dictis patz ¶ Ad. ij. q. dō q̃ cū in oi motu oporteat eē aliq̃d ꝑm̄ mot⁹: duplr motꝰ aliq̃s vel mutatio a mobi li remouet: vno mō ꝑ hoc q̃ deest ꝓncipiū motꝰ: alio mō ꝑ hoc q̃ ꝓncipiū motꝰ impedit: corruptō aūt mutatio quedam est. Uñ duplr pōt ꝓtingere ut corpus qō ex ꝓditiōe suoꝛ ꝓncipioꝛ corruptí bilitatē hz: incorruptibile reddat. Uno mō ex hᵒ q̃ ꝓncipiū ad corruptionē mouēs totaliť tollit: ⁊ hoc mō corpa dānatoꝛ incorruptibilia erūt. cuz n. celū sit primū alterans ꝑ motū suū localē: ⁊ oia alia agentia secūda in vtute ipsius agant: ⁊ q̃si ab ipso mota: oz q̃ cessante motu celi nihil sit agens qō possit corꝑ ꝑ alterationē aliquā trāsmutare a sua nāli ꝓpetate: ⁊ iō post resurrectionē cessante motu celi nulla q̃litas erit sufficiēs: ut corꝑ huma nū alterare possit a sua nāli q̃litate. corruptio aūt est termin⁹ alterationis sicut ⁊ generatio: vñ cor poza dānatoꝛ corrūpi nō poterūt: ⁊ hoc ꝺseruit diuine iusticie: ut ppetuo viuentes ppetuo puniāt qō diuina iustícia requirit: ut. j. dicēt: sicut ⁊ nunc corruptibilitas corpoꝛ deseruit dine ꝓuidētie ꝑ quā ex aliquib⁹ corruptis alie generant. Alio⁰ cō tingit ex hoc q̃ ꝓncipiū corruptiōis impedit: ⁊ hᵒ mō corpus Ade incorruptibile fuit: qz ꝛ̄ne q̃lita teſ in corꝑe hominis exñtes ꝓtinebant ꝑ gr̄az ino centie ne ad dissolutionē corꝑis agere possent: et multo plus ꝓtinebūt in corꝑib⁹ gloriosis q̃ erūt oīo subiecta ſpiritui: ⁊ sic in corꝑib⁹ btoꝛ post re surrectionez cōem ꝓiūgent duo ꝓdicti mōi incor ruptibilitatis. ¶ Ad pmū g̃ dō q̃ ꝛ̄ria ex quibus corꝑa ꝓponunt sūt 2° ꝓncipia ad corruptionem agētia. pmū. n. agēs ē mot⁹ celestis. vñ suppositō celesti neče est ut corpus ex ꝛ̄rijs ꝓpositū corrūpat nisi sit aliq̃ causa potioꝛ impediens: sed motu celi remoto ꝛ̄ria ex quib⁹ corꝑ ꝓponit nō sufficiūt ad corruptionē faciendā etiā ſm nām: ut pz ex dictis cessationē aūt mot⁹ celi phi nō cognouerūt: vñ ꝑ infallibili habebāt q̃ corꝑ ꝓpositū ex ꝛ̄rijs corrū pat ſm nām. ¶ Ad 2m̄ dō q̃ icorruptibilitas illa erit ꝑ nām nō q̃ sit aliq̃ incorruptionis ꝓncipiū in corꝑib⁹ dānatoꝛ: sed ꝑ defectū ꝓncipij mouē tis ad corruptionē: ut ex dictis pz. ¶ Ad 3m̄ dō q̃ q̃uis moꝛs sit simplr maxia penaꝛ ſm q̃d: tamen nihil ꝓhibet moꝛtē eē in penaꝛ remedij: ⁊ ꝑ ꝑñs ablationē moꝛtis in penaꝛ augmentū. viuē. n. ut dī in 9° ethi. videt omnib⁹ delectabile eē eo q̃ oia esse appetūt. nō oporꝛet aūt ut ibidē dī accipe ma lam vitā neq̃ corruptā neq̃ q̃ est in tristiciꝯ: sicut q̃ viuere simpliciť est delectabile: nō aūt vita q̃ est in tristiciꝯ: ita ⁊ moꝛs q̃ est ꝓuatio vite simplr est penosa ⁊ maxima penaꝛ inq̃tū sb̄trahit primuz bonū. s. eē cū q̃ oia alia subtrahūt: sed inq̃tū ꝓuat malā vitā ⁊ que ē in tristiciꝯ ē in remediū penaꝛ q̃s terminat: ⁊ per ꝑñs moꝛtis subtractio ē in au gmentū penaꝛ q̃s ꝓpetuas facit. si aūt dicat moꝛs eē penalis ꝓpter corꝑalē dolorē quē sentiūt mo rientes nō est dubiū q̃ multo maiorē dolorē dāna ti ꝓtinue sustinebūt. vnde in ꝓpetua moꝛte esse di cunt: sicut scriptum est in ps̄. Moꝛs depascet eos ¶ Ad. iij. q. dō q̃ ꝓncipalis cā q̃re corꝑa dānatoꝛ ab igne nō ꝑsumūť erit dina iusticia q̃ eoꝛ corꝑa ra ad ꝓpetuam penā sūt addicta. sz dine iusticie fuit etiam nālis dispositio ex ꝑte corꝑis patientis ⁊ ex ꝑte agentiū: qz cū pati sit recipe quoddā du plex ē mod⁹ passiōis ſm q̃ aliq̃d in aliq̃ recipi pōt duplr. pōt. n. aliq̃ foꝛa recipi in alio aliq̃ ſm eē nā le mālit: sic calor recipit ab igne in aere: ⁊ ſm hūc modū receptiōis ē vn⁹ mod⁹ passiōis q̃ dī passio nāe. Alio⁰ aliq̃d recipit i alio ipū aliť ꝑ modū ītēti onis cuiusdā: sic silitudo albedinis recipit i aere ⁊ in pupilla: ⁊ hec receptio siłe illi receptiōi q̃ aia recipit silitudines reꝛ. vñ ſm hūc modū receptio nis ē ali⁹ mod⁹ passiōis q̃ vocat passio aie. qz q̃ ꝑ resurrectiōez motu celi cessāte nō potit aliq̃ corꝑ alterari a sua nāli q̃litate: ut dcm̄ ē: nullū corꝑ pati potit passiōe nāe. vñ q̃tū ad hūc modū passi onis corꝑa dānatoꝛ ipassibilia erūt: sic ⁊ icorru ptibilia: sz cessāte motu celi adhuc māebit passio q̃ ē ꝑ modū aie: qz ⁊ aer a sole illūinabit: ⁊ coloꝛ dias ad visū deferet. vñ ⁊ sz hūc modū passiōis cor pa dānatoꝛ passibilia erūt: ⁊ qz in tali passiōe sē sus pficit: iō i corꝑib⁹ dānatoꝛ sensus pene erit sm̄ mutatiōe nāl dispōnis: corꝑa vo gliola q̃si recipi ant aliq̃d ⁊ q̃dāmō patiāt i sentiēdo: ñ tn̄ passibí lia erūt: qz nihil recipiēt ꝑ modū afflictiui vl lesiui sic recipiēt corꝑa dānatoꝛ q̃ ob hᵒ passibilia dicūť ¶ Ad ꝑm̄ g̃ dō q̃ phs loq̃t ō illa passiōe ꝑ quam trāsmutat patiēs a sua nāli dispōne. talᵉ aūt passio nō erit in corꝑib⁹ dānatoꝛ: ut dcm̄ ē. ¶ Ad 2m̄ dō q̃ silitudo agentis ē duplr in patiēte. Uno⁰ p eūdē modū quo est in agēte: sicut ē in omnibus agenti bus vniuocis: ut caliduz facit calidum: ⁊ ignis ge nerat ignem. Alio mō ꝑ modū diuersum a mō q̃ est in agente: sicut ē in omnib⁹ agentib⁹ equiuocis in quibus q̃libz ꝓtingit q̃ in agente ē forma ſpūa liter q̃ in patiente mālit recipit: sicut forma que ē

in domo facta p artificē est mālit in ipa: z in mente artificis est spūalit. qñq; vero econuerso ē māliter in agente z recipit spūalit in patiente: sicut albedo materialit est in pariete a q recipit: spūaliter in pupilla z in medio deferente. z silr est in pposito: qz spēs que māliter est in igne recipit spūalit in corporib' dānator: z sic ignis assimulabit sibi dānator corpa nec tñ ea ꝓsumet. ¶ Ad secūdū dō q fm phm in li. de ꝓpetatib' elementor: nullum animal in igne viuere pōt. Galien'. n. in li. de simplici medicina dicit q nullū corp' est qđ tandem ab igne nō ꝓsumat. q; quis qdā corpa sūt q ad horā in igne sine lesione pmaneāt: ut patet ō ebeno. vñ qđ inducit de salmādra nō ē oio simile: qz nō posset pseuerare finalit in igne sine corruptiōe: sic corpora dānator in inferno: nec tñ oz q qz corpa dānator ab igne inferni p corruptionē aliquā nō leduńt q ꝓpter hoc ab igne nō affligant: qz sensibile nō solū natū est delectare vel affligē sensū scōm q agit actione nature ꝓportande vl corrūpēdo organū sz etiā fm q agit actione spūali: qz qñ sensibile est in debita ꝓportiōe ad sentiētē delectat: ēxrio aūt qñ se habet in supabūdantia vel defectu. vnde z colores medij z voces ꝓsonātes sūt delectabiles z incōsonātes offēdūt auditū. ¶ Ad 4'''m od q dolor nō sepat animā a corpe fm q manet tm in potentia aie cui' est dolere: sed fm q ad passionem anime mutat corp' a sua nāli dispositiōe fm modū quo videm' q ex ira corp' calefit z ex timore frigescit: sed post resurrectionem corpus non poterit trāsmutari a sua nāli dispositione: ut ex dictis patet. vñ q̄tūcūq; sit dolor animā a corpore non sepabit.

AD secūdum sic procedit: vr q ignis inferni q corpa dānator cruciabunt nō sit ignis corpor'. dic. n. Damas. in 4° li. In fine tradet diabol' z demones et' z hō et' s. antichrist' z impij z pctōres in ignē eternū non materialem q̄lis ē q apud nos est: sed qualē vtiq; nouit deus. sed oē corporeū ē māle. g ignis inferni nō erit corpor'. ¶ Ꝑ. aie dānator a corpe separate ad ignē inferni deferūt. sz Aug' dic. xij. sup Gen. ad lram: Spūalē arbitror eē locū. s. ad quē aia defert p' mortē ñ corpalē. g ignis ille ñ ē corpor' ¶ Ꝑ. ignis corpor' i mō sue actiōis nō sequit modū culpe in eo qui igne cremat: sz magis modum humidi vel sicci: in eodem. n. igne corporeo videmus affligi iustū z impiū. sed ignis inferni in mō sue actionis sequit modū culpe in eo qui punitur vnde dicit Grego. in. iij. dial. Un' quidē est gehēne ignis: sed nō vno mō oēs cruciat pctōres. vnius cuiusq; n. quātū exigit culpa tātū sentiet pena. g ignis ille nō est corpor'. ¶ Sz ꝑ ē qđ dr. iij. dial. Ignē gehēne corporeū eē nō ambigo in q certū ē corpora cruciari. ¶ Ꝑ. Bap. v. dr: Pugnabit orbis terrar ꝑ insensatos. sed nō tot' orbis ꝑ insensatos pugnaret si solūmō spūali pena z nō corpali punirent. g punient igne corporeo. ¶ Uter' vr tur q ignis ille nō sit eiusdem spēi cū igne isto corporeo quē videmus. Aug'. n. dicit z habet in lra Ignis etern' cuiusmōi sit arbitror scire neminem nisi forte cui spūs diuin' oñdit. sed naturaz istius ignis oēs vel fere oēs sciūt. g ille ignis nō est eiusdē nature vel spēi cū isto. ¶ Ꝑ. Greg' dicit. xv. li. mora. exponens illud Job. xx. Deuorabit eū ignis q ñ succēdit. Ignis corpor' ut cē valeat corporeis ī diget fomentis: nec vz nisi succensus eē: z nisi resolutus subsistē: at ꝑ gehēne ignis cū sit corpor' z i semetipsos reprobos corporalit exurat: nec studio hūano succēdit nec lignis nutrit: sz dat' sel' durat inextinguibilis z succēssiōe nō indiget z ardore ñ caret. g nō ē eiusdē nāe cū corporeo igne quē videmus. ¶ Ꝑ. einū z corruptibile nō sūt vni' rōnis: cū nec etiā in gnē ꝓueniāt fm phm in 9° meta. sed ignis iste ē corruptibilis: ille aūt ein': Matth. xxv Ite maledicti in ignē eternū. g nō sūt eiusdē spēi. ¶ Ꝑ de nā h' ignis q apud nos ē: ē ut luceat. sed ignis inferni nō lucet. vñ dr Job. xviij. Nōne lux impij extinguet. g nō ē eiusdē nāe cū isto igne. ¶ Sz ꝑ fm phm in p' top. Dis aq oi aque ē idē spē. g ea dē rōe dis ignis oi igni idē ē in specie ¶ Ꝑ. Bap. xj dr: Per q peccat qs p hec z torquet. sz oēs homines peccāt p res sensibiles hui' mūdi. g iustū ē ut p eā dē puniant. ¶ Uter' vr q ignis ille nō sit sub ira qz Job. xxviij. ō hoie dānato dr: Et ō orbe trāsferet eū de'. g ille ignis q dānati punietē nō ē sub ira sz extra orbē. ¶ Ꝑ. nullū violētū z p accīs pōt esse sempitnū. sed ignis ille erit in inferno in sempiternū. g nō erit ibi p violētiā sz nāliē. sz sb ira nō pōt eē ignis nisi p violētiā. g ignis inferni nō ē sb terra ¶ Ꝑ. in igne inferni dia corpa dānator p' die iudicij cruciabūt. sz corpa illa locū rplebūt. g cū futura sit maxia mltitudo dānator: qz stultor infinit' ē nūer' Eccl. j. oportet maximū eē spaciū i q ignis ille ꝓtinet. sz incōueniēs vr infra terrā eē tātam ꝓcauitatē: cū ptes ire nāliē ferant ad mediū g ignis ille nō erit sb ira. ¶ Ꝑ. Bap. xj. dr: Per q peccat qs p hec z torquet. sz mali sup terrā peccauerūt. g ignis eos puniēs nō oz eē sb terra. ¶ Sz ꝑ ē qđ dr Isa. xiij. Infern' sbt ꝓturbat' ē i occursū tui. g ignis inferni sb nobis ē. Ꝑ. Grego. dicit i. iij. dial. Quid obstat ñ video ut ifern' sb ira eē credat. ¶ Ꝑ. Jone. ij. sup illud: Proiecisti me in corde glo. maris. intelligit. i. in inferno. p q dr i euāgelio Matth. xij. In corde terre. qz sic cor ē in medio aialis: ita infern' esse in medio terre phibet.

Rñdeo dicē dū ad ꝓmā. q. q de igne inferni fuit multiplex positio. Quidā. n. phi ut Auic. resurrectionē nō credētes soli' aie post mortē penā esse crediderūt. z quia eis incōueniens v. debatur ut anima cum sit incorporea igne corporeo puniret

negauerũt ignem corporeũ esse quo mali puniẽt volentes q̃ q̃quid dr̃ de pena animaꝝ p̃ mortẽ per aliqua corpalia futura metaphorice dicat. sic enim bonaꝝ aiaꝝ delectatio ꝛ iocũditas nõ erit i aliqua re corporali sed spirituali tm̃ qõ erit in cõsecutione finis sui: ita afflictio malorꝝ erit spũalis tm̃ in hoc. s. q̃ tristabũtur de hoc q̃ sepant a fine cui' ineſt eis desideriũ naturale. vnde sicut dia q̃ de delectione animaꝝ post mortez dicũt q̃ videnẽ ad delectationem corporalẽ ptinere: sicut q̃ refici antur: q̃ rideant: ꝛ huiusmodi: ita etiã q̃quid: de haꝝ afflictõe dr̃ qõ in corpalẽ punitiõez sonare vr̃ per similitudinem debet intelligi: sicut q̃ igne ardeant vel fetoribus affligant: ꝛ cetera huiusmodi spiritualis. n. delectatio ꝛ tristicia cũ sit ignota multitudini: oportz q̃ per delectationẽ ꝛ tristicias corporales figuraliter manifestet: ut hoies moueant magis ad desideriũ vel timorẽ. sed qz in pena damnatorꝝ non solũ erit pena dãni que rñdet auersiõi que fuit in culpa: sed etiã pena sensus que respondet ꝓuersioni: iõ nõ sufficit predictũ modũ punitionis ponere. ꝛ ideo etiã ipse Auic. altez moduz supaddit dicens q̃ anime malorꝝ post mortẽ non per corpa sed p corporꝝ silitudines punient: sicut in somnis ꝓpter silitudines predictas in imaginatione existẽtes videt homini q̃ torqueat penis diuersis: ꝛ hunc etiam modũ punitionis videt ponẽ Aug' in .xj. sup Gen̄ ad lr̃am: sicut ibidem manifeste patet. Sed hoc videtur incõueniens dictum esse: imaginatio. n. potentia quedam est vtẽs organo corporali. vnde nõ põt esse q̃ visiões imaginatiue fiant in anima sepata a corpore: sicut in aia somniantis. vnde etiã Auic. ut hoc incõueniens euaderet dixit q̃ anime sepate a corpore vtebant quasi pro organo aliqua parte celestis corpis cui' corpus hũanuz oportz esse ꝓforme ad hoc q̃ pficiatur anima rõnali que est similis motoribꝰ celesti corporis. in hoc secutꝰ quodãmodo opinionẽ antiquorꝝ phorꝝ qui posuerũt aias redire ad cõpares stellas. sed hoc est dño absurdũ ſm doctrinaz phi: quia aia vtit determinato orgono corporali sicut ars determinatis instrumentis. vñ nõ potest transire de corpe in corpꝰ: qõ Pythagoras posuit ut dr̃ in ꝓmo de aia. Qualit aũt ad dictũ Aug. sit respondẽdũ infra dicet. Quicq̃d aũt dicat ō igne q̃ aias sepatas cruciat: de igne tm̃ quo cruciabunt corpora dãnatorꝝ post resurrectionẽ oz dicẽ q̃ sit corporꝰ: qz corpi nõ põt ꝙuenienti pena aptari nisi corporea. vñ Greg. in .iiij. dial. ex hocipso ꝓbat inferni ignẽ esse corporeũ q̃ reprobi post resurrectionem in eum detrudent. Aug' etiã ut habet in lr̃a manifeste ꝓfitet ignẽ illũ quo corpa cruciabũt corporeum esse: ꝛ de hꝰ ad pñs est qõ. Qualit aũt aie dãnatorꝝ ab igne isto corporeo puniant infra dicet. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dicendũ q̃ Damas. nõ negat simpliciter ignem illũ mãlem esse: sed q̃ nõ ẽ mãl talis qualis apud nos est: eo q̃ quibusdam ꝓpetatibus ab hoc igne distinguit. Vel dicendũ q̃ quia ignis ille nõ mãliter alterat corpa sed q̃dam spũali actione agit ad ea ad punitionẽ: ut ex dictis pz ideo nõ dr̃ mãlis nõ q̃tum ad sbam: sed q̃tuz ad punitionis effectum in corporib' ꝛ multo ãplius ꝛ in aiab'. ¶ Ad secundũ dõ q̃ dictuz Aug. põt hoc modo accipi: ut ꝑ tanto dicat locꝰ ille ad quẽ anime deferent post mortẽ nõ esse corporeꝰ qz aia in eo corpaliter no existit p modũ. s. q̃ corpa existũt in loco: sed alio mõ spũali sicut angeli in loco sũt Vel dicendũ q̃ Aug' loquit opinando ꝛ nõ determinando sicut frequent facit in li. illo. ¶ Ad 3ᵐ dicendũ q̃ ignis ille erit instrm̃ diuine iusticie puniẽtis. instrm̃ aũt nõ solũ agit in virtute ꝓpa ꝛ p ꝓpium modum: sed etiã in vtute principalis agentis: ꝛ ſm q̃ est regulatũ ab eo. vnde q̃uis igniſ ſm ꝓpriam virtutem non habeat q̃ aliquos cruciat magis vel minus ſm modũ peccati. habet tm̃ hoc ſm q̃ eius actio modificat ex ordine diuine iusticie: sicut etiã ignis fornacis modificat ex industria fabri in sua actione ſm q̃ ꝓpetit ad effectũ artis. Ad .ij. q. dõ q̃ ignis ꝓpter hoc q̃ est maxime vtutis in agendo inꝰ reliqua elementa alia corpa p mã habet: ut dr̃ in .iiij. methauror. vñ ꝛ ignis dupliciter inuenitur. s. in ꝓpria materia: put est in spera sua vel in materia aliena: siue terrestri: ut pz in carbone: siue aerea sicut patet in flãma. q̃cũq̃z aũt mõ ignis inueniat semper idem ẽ in specie q̃tuz ad naturã ignis pertinet. potest aũt esse diuersitas in specie q̃tum ad corpora que sũt mã ignis vñ flãma ꝛ carbo differt specie: ꝛ silr lignũ igneũ ꝛ ferrũ ignitũ: nec differt q̃tũ ad hꝰ siue ignita sint p violẽtiã ut in ferro apparet: siue ex ꝑnᵒ intrinseco nãli: ut accidit in fulmine. Qz g̃ ignis inferni q̃tuz ad hoc qõ hz de nã ignis sit eiusdẽ spẽi cũ igne q̃ apud nos est mãifestuz ẽ. vtz aũt ille ignis sit in ꝓpria mã existens aut si in aliena in q̃ mã sit nobis ignotũ est: ꝛ ſm hꝰ põt ab igne q̃ apud nos ẽ specie differre mãlit ꝓsiderar'. Quasdã tm̃ ꝓpetates differẽtes hz ab igne isto: sicut q̃ successiue nõ indigz nec lignis nutrit. sz iste differẽtie nõ oñdũt diuersitatẽ in specie q̃tũ ad id qõ ptinet ad nãm ignis. ¶ Ad ꝑᵐ g̃ dõ q̃ Aug' loquit q̃tũ ad id qõ ẽ mãle in illo igne: nõ aũt q̃tuz ad ignis nãz. ¶ Ad 2ᵐ dõ q̃ ignis iste qui apud nos est lignis nutrit ꝛ ab hoie succẽdit: qz ẽ artificialit ꝛ p violẽtiã in alienã mãz introductꝰ: sz ignis ille lignis nõ indiget qꝫ foueat: qz vl est in ꝓpria mã existẽs: vl ẽ i mã aliena nõ p violẽtiã sed p nãz a ꝑnᵒ intrinseco. vñ nõ ẽ ab hoie accẽsus sz a deo q̃ nãz illã instituit: ꝛ hꝰ ẽ qõ dr̃ Esa. xxx. Stat' dñi sic torrẽs sulfur succẽdens eã. ¶ Ad 3ᵐ dõ q̃ sic corpa dãnatorꝝ erũt ciusdẽ spẽi cui' ꝛ mõ sũt q̃uis nũc sint corruptibilia: tc̃ ãt incorruptibia ex ordie dine iustiᶜ: ꝛ ꝓt q̃tẽ mor' celi: ita ẽ etiã ō igne inferni q̃ corpa illa punient.

¶ Ad quartū dicēdū q lucere nō ꝓuenit igni ex quemlibet modum existendi: quia in ꝓpria materia existens non lucet: vnde nō lucet in ꝓpria spera: ut phi dicūt. similiter etiam in aliq materia aliena ignis existens non lucet sicut cū est in materia opaca terrestri ut in sulfure. silr est etiam quando ex aliquo grosso fumo eius claritas obfuscat: vñ q ignis inferni nō lucet nō est sufficiens argumentum ad hoc q nō sit eiusdem spēi. ¶ Ad tertiz. q. dicendū q sicut Aug⁹ dicit z habet in lra: in qua parte mūdi infernus sit scire neminē arbitror nisi cui diuinus spūs reuelauit: vnde z Greg⁹ in .xij. dial. super hac qōne interrogatus respōdet: hac de re temere diffinire nō audeo: nōnulli nāq in q̄dam terraz parte infernum esse putauerūt. Alq vero hūc sub terra esse estimant: z hanc opinionez probabiliorem esse ostendit duplr. Primo ex ipa nominis ratiōe sic dicens: Si iccirco infernū dicimus: quia inferius iacet: qō terra ad celum ē hoc esse inferius debet ad terram. Secūdo aūt ex hoc quod dr Apoc. v. Nemo poterat neq in celo neq in terra neq subtus terram aperire libz: ut h⁹ quod dr in celo referat ad angelos: hoc quod dr in terra referat ad homines viuentes in corpore hoc qō dicitur subtus terram referat ad animas existentes in inferno. Aug⁹ etiā in .xij. super Geñ. ad lram: duas rationes tangere videt quare ꝓgruum sit q infern⁹ sit sub terra. Una est ut quoniaz defunctoz anime amore carnis peccauerūt h⁹ eis exhibeat quod ipsi carni mortue solet exhiberi. s. sub terra recondant. Alia est q sicut est grauitas in corporib⁹: ita tristicia in spiritib⁹ z leticia sicut leuitas. vnde sicut fm corpus si ponderis sui ordinem teneant inferiora sūt oia grauiora: ita scōm spiritum inferiora sūt omnia tristiora: z sic sicut cōueniens locus gaudio electoz est celū empyriū ita cōueniēs locus tristicie damnatoz est infimū terre. nec debet mouere qō Aug⁹ ibidem dicit: q inferi sub terris eē dicunt vel credunt: qz ut in li⁹. retractionū hoc retractās dicit: Mihi videor docere debuisse magis q sub terris sūt inferi q̄ rōez reddere cur sub terris eē dicant siue credāt. Quidam tñ phi posuerūt q loc⁹ inferni erit sub ozbe tristi: tamen supra terre superficiem ex parte opposita nobis. z hoc vr Isi. sensisse cū dixit q sol z luna in ordine q̄ creati sūt stabūt ne impij in tormētis positi fruant luce eoz: que rō nulla esset: si infernus infra terram esse dicat. Qualiť tamen hec verba possunt exponi patebit infra dis. xlviij. Pythagoras vero posuit locū penaz in spera ignis quā in medio tot⁹ ozbis esse dicit: ut patet p phm in secūdo celi z mūdi. Ex tñ ꝓuenienti⁹ his que in scriptura dicunt est ut sub terra esse dicat. ¶ Ad ꝑmū g̃ dō q vbū illō Job: De ozbe transferet eū deus. intelligendū est de ozbe terraz. i. ō hoc mūdo: z hoc mō exponit Greg⁹ dicēs: De ozbe ꝙppe transfert cū supno apparente iudice de hoc mundo tollit in quo peruerse gloriat. nec est intelligendum q ozbis hic accipit ꝑ vniuerso: quasi extra totum vniuersum sit locus penaz. ¶ Ad 2ᵐ dōz q in loco illo conseruat ignis in eternum ex ordie diuine iusticie: q̄uis fm nām suam nō possit extra locum suū aliquod elementū durare in esse nec precipue statu generationis z corruptionis manēte in rebus. ignis aūt ibi erit fortissime caliditatis: quia calor eius erit vndiq congregat⁹ ꝓpter frig⁹ terre vndiq ipsum circūstans. ¶ Ad tertium dō q infern⁹ nunq deficit in amplitudine quin sufficiat ad dānatoz corpora capienda. Infern⁹ enim puer. xxx. in terra insatiabili ponit: nec ē incōueniens q intra viscera terre tanta concauitas conseruetur diuina virtute que dānatorum omniuz corpa possit capere. ¶ Ad q̄rtū dicendū q hoc qō dr: Per que peccat quis per hec z torqueť. nō est necessariū nisi in principalibus instrumentis peccandi: q̄a. n. homo in aia peccat z corpore in vtroq punit: nō aūt oportet q in quo loco quis peccat in eodem puniat: cū alius sit locus qui viatorib⁹ z dānatis debeť. vel dicendū q hoc intelligit ō penis quib⁹ hō punit in via fm q q̄libet culpa suam penam habet ānexā: put q̄sq inordinatus anim⁹ sibūpsi ē pena: ut dicit Aug⁹.

AD tertiuz sic proce

dit: Videť q in aia sepata remaneāt potētie sensitiue. Aug⁹. n. in li. ō spū z aia sic dicit: Recedit aia a corpore secū trahes sensū. s. z imaginationē z rōnem z intellectū: intelligentiam cōcupiscibilitatem z irascibilitate. sed sensus z imaginatio z vis irascibilis z cōcupiscibilis sūt vires sensitiue. ḡ z in anima sepata vires sensitiue remanent ¶ Ꝺ. Aug⁹ in li. ō eccl̄ia. dogmatib⁹: Solū hoiez credim⁹ hre aiam sbstantiuā que exuta corpore viuit: z sensus suos atq ingenia viuacit tenet. ḡ anima exuta corpe hz potētias sensitiuas. ¶ Ꝺ. potentie aie vel essentialit ei insunt ut quida dicunt vel ad mīn⁹ sūt nāles ꝓprietates ipsi⁹. sed illud qō essentialiter inest alicui nō pōt ab eo separi: neq subiectū aliqō deserit a ꝓprietatib⁹ nālibus. ḡ impossibile est q anima sepata a corpore aliquas potentias amittat. ¶ Ꝺ. nō est totū integrū cui aliq partium deest. sed potētie anime dicunt ptes ipi⁹ si ḡ aliquas potentias anima post mortē amittit nō erit anima integra post mortem: qō ē incōueniens. ¶ Ꝺ. potentie aie magis ꝓpantur ad meritū q̄ etiam corpus cū corp⁹ sit solum instrumentuz actus: potentie vero ꝓncipia agendi. sed necesse est vt corpus simul ꝑmieť cū anima ꝓpter hoc q co operabat in merito. ergo multo fortius est neccse q potentie anime simul premientur cum ipsa. ergo anima sperata eas non amittit. ¶ Ꝺ. si aia cum separat a corpore potentiaz sensitiuā amittit

oportet q̄ illa potentia in nihilū cedat. non enim potest dici q̄ in materiam aliquā resoluit cuz nō habebat materiā partem sui. sed illud qō omnino in nihilum cedit nō reiterat idē numero: ut supra dictū est. g̃ aia nō hēbit in resurrectiōe eādez mūero potentiā sensitiuā. sed fm phm sicut se hz anima ad corpus ita se habēt potentie aie ad ptes corpis: ut visus ad oculū. si aūt nō eēt eadē aia q̄ redibit ad corp' nō eēt idē hō. ergo eadem ratiōe nec esz idem oculus numero si nō habet eadē numero potētia visiua: z simili rōne nec aliq̄ alia ps numero eadem resurgeret: z p ꝓns nec totus hō idem numero erit. nō g̃ pōt eē q̄ aia sepata potentias sensitiuas amittat. ¶ ℞. si potentie sensitiue corrūperent corrupto corpe oporteret q̄ debilitato corpore debilitarent. hoc aūt nō ꝓtingit: qz ut dicitur in primo de anima: Si senex accipiat oculum iuuenis videbit vtiqz sicut z iuuēis. g̃ nec corrupto corpore sensitiue potentie corrūpent. ¶ Sz cōtra Aug' in li. de eccle. dogmatib' dicit: Duab' substātijs cōstat homo: anima tm̄ z carne: aia cū ratiōe sua: z carne cū sensib' suis. potentie ergo sensitiue ad carnē pertinent. g̃ corrupta carne in anima nō manēt potentie sensitiue. ¶ ℞. phus in .xj. meta. de sepatione anime loquēs sic dicit: Si aūt aliq̄d remanet in postremo querendū est de hoc. in quibusdam. n. nō est impossibile: verbi gratia: si aia ē talis dispositionis nō tota sed intellectus. tota enī forte impossibile querendū est ō hoc. ex hoc videtur q̄ anima tota a corpore nō separet: sed solum potentie intellectiue: nō. n. sensitiue vl̄ vegetatiue ¶ ℞. in. g̃. de anima phs dicit ō intellectu loquēs hoc solū ꝓtingit separi ut ppetuū a corruptibili: reliqe aūt partes anime manifestū est ex his q̄ ñ sepabiles sūt ut quidam dicunt. g̃ potentie sensitiue nō manent in anima sepata. Alteri' videt q̄ in anima sepata remaneant etiā actus sensitiuaz potētiaz. dicit. n. Aug' in li. de spiritu z aīa: Aīa recedens a corpore ex his. s. imaginatiōe cōcupiscibilitate irascibilitate fm merita afficit ad ōlectationē siue ad dolorē. sed imaginatio z ꝓcupiscibil' z irascibilis sūt sensitiue potentie. g̃ fm sensitiuas potentias aīa sepata efficiet: z ita fm eas i aliquo actu erit. ¶ ℞. Aug' sup Gen. ad lr̄am in l'. xij. dicit q̄ corpus nō sentit: sed aia per corpus: z infra quedam aūt anima nō p corpus immo sine corpe sentit: ut est timor: z huiusmōi. sed illud qō aie sn̄ corpore ꝓuenit pōt ieesse aie a corpore sepate. ergo tūc actu anima sentire poterit. ¶ ℞. inspicere siliter situdines corpoz sicut in somnis accidit ad visionē imaginitiuam ptinet que est in sensitiua pte. sed huiusmodi similitudines corpoz inspicere sicut i somnis accidit ꝓuenit anime sepate. vñ Aug' xij. super Gen. ad lr̄am sic dicit: Neqz. n. video cur habeat anima silitudinem corporis sui cū iacentem sine sensu corpore nōdū tamen penit' mortuo videt talia qualia multi ex illa subductione viuis redditi narrauerūt: z nō habeat cū pfecta morte penit' de corpore exierit. nō. n. hoc pōt intelligi q̄ anima similitudinem corporis habeat nisi fm q̄ eaz inspicit. vnde z premisit de iacentib' sine sensu q̄ gerūt quandā similitudinē corporis sui p quaz possūt ad loca corporalia ferri: z talia ꝙlia videt similitudinib' sensuū experiri. g̃ anima sepata potest exire in actum sensitiuaz potentiaz. ¶ ℞. memoria est potentia sensitiue partis: ut ꝓbat in li. de memoria z reminiscentia. sed anime sepate actu memorabunt coz que in hoc mūdo gessert. vnde z diuiti epuloni dī Luc. xvj. Recordare qa cepisti bona in vita tua. ergo anima sepata exibit in actū potentie sensitiue. ¶ ℞. fm phm in. iij. de anima: irascibilis z concupiscibilis sūt in pte sensitiua. sed in irascibili z cōcupiscibili sūt gaudiuz z tristicia: amor z odiū: timor z spes: z huiusmōi affectiones quas fm fidez nostram ponim' in aīabus sepatis. ergo anime separate nō carebūt actibus sensitiuaz potentiaz. ¶ Sed cōtra: illud qō est cōmune anime z corpori nō potest remanē in anima sepata. sed oēs opationes potentiaz sensitiuarum sūt cōes anime z corpori: qō patet ex h° q̄ nulla potentia sensitiua aliquē actū habet nisi per organū corporale. g̃ anima sepata carebit actibus sensitiuaz potentiaz. ¶ ℞. phus dicit in h° de anima: Corrupto corpore aīa neqz reminiscit neqz amat. z eadē ratio est de omnib' alijs actib' sensitiuaz potentiaz. ergo nō procedit anima sepata in aliquem actum alicuius potentie sensitiue Alterius videt q̄ anima sepata pati nō possit ab igne corporeo. Augustin'. n. xij. super Gen. ad litteram dicit: Nō sūt corporalia: sed corporalibus similia quibus anime corporibus exute afficiunt: seu bene seu male. ergo anima sepata igne corporeo nō punit. ¶ ℞. Aug' in eodem li. dicit q̄ agens semper est nobilius patiente. sed impossibile est aliquod corporeū esse nobil' anima sepata. ergo ñ potest ab aliquo corpore pati. ¶ ℞. fm phm in primo de generatione: z scōm Boetiuz in libro de duabus naturis. illa solum agūt z patiūtur ad inuicem que in materia cōmunicant. sed anima z ignis corporeus nō cōmunicant in materia: quia spiritualiuz z corporaliū nō est materia cōmunis. vnde nec possunt inuicem transmutari ut Boetius in eodem libro dicit. ergo anima sepata ab igne corporeo nō patitur. ¶ ℞. omne quod patitur recipit aliquid ab agente. si ergo anima patiatur ab igne corporeo aliquid ab eo recipiet sed omne quod recipit in aliquo est in eo per modum recipientis. ergo quod recipit ab igne in aia non est i eo materialiter sed spiritualit'. sed forme rez in anima spiritualiter existentes sūt pfectiōes ipsius. g̃ z si ponat q̄ aia patiat ab igne corporeo hoc nō erit in ei' penā: sz magis in ei' pfectionem

Si dicat q̄ hoc ipso aīa punit ab igne q̄ ignē videz ut videt dicere Greg. in. iiij. dial. Contra si aīa videt ignem inferni nō potest videre nisi visione intellectuali: cū non habeat organa quib⁹ visio sensitiua vel imaginaria fiat, sed visio intellectual nō videt q̄ possit ee causa tristicie. delectatiōi. n. q̄ est in considerando nō est tristicia ꝯriū fm phm. ergo ex tali visiōe anima nō punit. Si dicatur q̄ anima patit ab igne corporeo: q̄ tenet ab eo sicut nūc tenet a corpore dū in corpore viuit. Cōtra aīa dum in corpe viuit tenet a corpore inquātū ex ea ⁊ corpore fit vnū sicut ex materia ⁊ forma. ꝛz aīa nō erit forma illius ignis corporei. g̃ supra dicto modo nō poterit ab illo igne teneri. ℣ ℟. omne agens corporeū agit per ꝓtactū. sed nō potest esse aliquis ꝓtactus anime ⁊ ignis corporei: q̄ cōtact⁹ fit solū inē corpa que habent vltima simul. g̃ anima ab igne corporeo nō patit. ℣ ℟. agens organi cum non agit in remota nisi per hoc q̄ agit i media. vnde per determinatā distantiā agere pōt p̄portionatam sue vtuti. sed anime vel ad minus dēmones de quib⁹ est eadem ratio quādoq̄ sunt extra locum inferni: quādoq̄ etiā in hoc mūdo hominibus apparent: nec tamē a pena sūt immunes sicut. n. gloria sanctoꝝ nūq̄ interrūpit: ita nec pena damnatoꝝ: nec tamē videm⁹ q̄ oia ītermedia ab igne inferni patiant: nec itez ē credibile aliq̄d corporeū de natura elementi esse tante vtutis ut ad tantā distantiā actionē suā diffundat. g̃ nō videtur q̄ penas quas anime damnatoꝝ sustinent ab igne corporeo patiant. ℣ Sed ℟: eadem est ratio in animab⁹ sepatis ⁊ demonib⁹ q̄ ab igne corporeo pati possint: sed demones ab eo patiunt cum punient ab illo igne in quem corpa dānatoꝝ proicientur post resurrectionē quē oz esse corporeū ⁊ hoc patet ex sententia domini Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternū qui paratus ē diabolo ⁊ angelis eius. ergo ⁊ anime sepate igne corporeo pati possunt. ℣ ℟. pena debet rndere culpe. sed anima per culpā corpori se subiecit per prauā cōcupiscentiā. g̃ iustum ē ut in pena rei corporee sb̄iciat per passionem. ℣ ℟. maior est vnio forme ad materiam q̄ agentis ad patiens. sed diuersitas nature spiritualis ⁊ corporalis nō impedit quin anima sit forma corporis. g̃ nō impedit quin possit a corpore pati. Q̄ndeo dicendū ad p̄mā q̄onem q̄ circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. estimātes potentias oēs esse in aīa ad modū quo color ē in corpore dicunt q̄ anima a corpe sepata omnes suas potentias secū trahit. si. n. aliqua ei deesset oporteret animā transmutatā esse fm naturales ꝓprietates que subiecto manēte nō possūt variari. sed dicta estimatio falsa est. cū. n. potentia sit ꝛz quā potentes dicimur agere vel pati: eiusdē autē sit agere ⁊ posse agere: oportet q̄ eiusdē sit potentia sicut subiecti q̄ est agens vel patiēs. vñ phūs in p̄ncipio de somno ⁊ vig. dicit q̄ cuiꝰ ē potentia eius est actio. videm⁹ aūt manifeste quasdā operationes quaꝝ potentie anime sūt p̄ncipia nō ee aie ꝓprie loquendo sed coniūcti: quia nō explent nisi mediāte corpore: ut est videre audire ⁊ huiusmōi vnde oportet q̄ iste potentie sint cōiūcti sicut sb̄iecti: anime aūt sicut p̄ncipij influentie: sicut forma ē p̄ncipiū proprietatū cōpositi. quedā vero operationes exercentur ab anima sine organo corporali: ut intelligere considerare ⁊ velle: vnde cum he actiones sint anime ꝓprie ⁊ potentie que sūt haꝝ p̄ncipia nō solū erūt anime ut principij: sed ut sb̄iecti. q̄ ergo manente proprio sb̄iecto manere oz ⁊ ꝓprias passiones: ⁊ corrupto eo corrūpi oportet illas potentias que in suis actib⁹ nō vtunt organo corporali remanere in anima sepata: illaſ aūt que vtunt corrūpi corpore corrupto ⁊ huiusmōi sunt potentie omnes que ptinēt ad animā sensibilez ⁊ vegetabilem. Et ꝓpter hoc quidā in potētias aie sensibiles distinguūt. dicūt. n. has esse duplices: q̄ſdam que sūt actus organoꝝ que sūt ab aīa refluxe in corpus: ⁊ he cū corpore corrūpunt: quasdaz vero originales haꝝ que sūt in anima: q̄ per eas anima corpus sensificat ad videndū ⁊ audiendū ⁊ ad huiusmodi: ⁊ he originales potentie manent in anima sepata: sed hoc nō videt cōuenienter dici. anima. n. p̄ suā essentiā nō mediantibus aliquib⁹ alijs potentijs ē origo illaꝝ potentiaꝝ q̄ sūt actus organoꝝ: sicut ⁊ forma quelibet ex hoc ipso q̄ p̄ essentiaz suā materiā informat ē origo ꝓprietatū que ꝓpositū nāliter consequunt. si. n. oporteret in aīa ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ potētie q̄ organa pficiūt ab essentia anime effluerent: eadem rōne oporteret ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ ab essentia aie effluerēt ille medie potētie ⁊ sic in infinitū. si. n. stat alicubi meli⁹ ē ut in p̄mo stet. vñ alij dicūt q̄ potentie sensitiue ⁊ alie sibi nō manent in aīa sepata nisi fm q̄d. s. ut in radice p̄ modū. s. q̄ principiata sūt in p̄ncipijs suis. in aīa enim sepata manet efficacia influēdi itez huiusmodi potētias si corpi vniat: nec oz hāc efficaciaz esse aliquid supadditū ipsi essentie aie: ut dictū est ⁊ hec opinio videt magis rōnabilis. ℣ Ad p̄mū ergo dicendū q̄ vbū illud Aug. intelligendū est q̄ aīa secū trahat quasdā illaꝝ potentiaꝝ in actu. s. intelligentiā ⁊ intellectū: q̄ſdaz vero radicaliē: ut dictum est. ℣ Ad secundū dicenduz q̄ sensus q̄s anima secū trahit nō sunt isti exteriores sensus: ꝛz interiores qui. s. ad partē intellectiuam pertinent quia intellectus interdum sensus appellat: ut patet per Basiliuz super puerbia: ⁊ per philosophū in sexto ethicoꝝ. Uel si intelligit de sensibus exteriorib⁹ dicendū sicut ad primū. ℣ Ad tertium dicēdū q̄ sicut iā ex dictis ꝛz: potentie sensitiue nō cōparant ad animā sicut nāles passiones ad subiectum: sed sicut ad originem: vnde rō nō procedit.

.XLIIII.

¶ Ad quartū dicendū q̄ potētie anime dicūtur partes eius potentiales: taliū autē totoꝝ ista ē natura q̄ tota virt⁹ totius cōstituit in vna ptū pfecte in alijs aūt ptialiter: sicut in anima v̄tus anime pfecte ꝓsistit in parte intellectiua: in alijs aūt ptialiter. vnde cū in anima sepata remaneāt vires intellectiue partis: integra remanebit nō diminuta q̄uis sensitiue potentie actu nō remaneāt: sicut nec potentia regis remanet diminuta mortuo p̄posito qui eius potentiā ptícipabat. ¶ Ad q̄ntū dicē dum q̄ corp⁹ coopatur ad meritū quasi pars essētialis hominis qui meret: sic aūt nō coopant potentie sensitiue cū sint de genere accidentium: ⁊ iō non est simile. ¶ Ad sextū dicendū q̄ potētie aie sensitiue nō dicunt esse actus organoꝝ q̄si forme essentiales ipsoꝝ nisi rōne anime cui⁹ sunt: sed sūt actus eoꝝ sicut pficientes ea ad ꝓprias opatiōes: sicut calor est act⁹ ignis pficiens ipm ad calefaciendum. vñ sicut idē ignis numero remaneret etiā si alius nūero calor in eo esset: sicut patet de frigore aque qō nō redit idem numero postq̄ fuerit calefacta: aqua nihilomin⁹ eadem numero manente ita ⁊ organa erūt eadē nūero q̄uis potentie eadē numero nō sint. ¶ Ad 7ᵐ dicendū q̄ phs loquitur de huiusmōi potētijs fm q̄ radicalit in aia cōsistunt: quod patet ex hoc q̄ dicit q̄ senū nō ē in patiendo ad animā sed id in quo est. s. corpus: sic enim ꝓpter corpus neq̄ debilitant neq̄ corrūpūt anime virtutes. ¶ D. ij. q. dicendū q̄ quidā distinguūt duplices actus sensitiuaꝝ potentiaꝝ: q̄sdam exteriores quos per corpus exercet: ⁊ hi nō remanēt in anima sepata: quosdam vo intrinsecos q̄s anima p seipsam exercet: ⁊ hi erūt in anima sepata. Hec aūt positio descendere videt ab opinione Platonis qui ponit animā corpori ꝓiūgi sic quādam sb̄am perfectā in nullo a corpore dependentez: sed solū sicut motorē mobili: qō patet ex trāscorporatione quā ponebat: quia aūt fm ipm nihil mouebat nisi motū: ⁊ ne abiret i infinitū dicebat q̄ p̄mū mouēs mouet seipsū: posuit q̄ anima erat seipsam mouēs: ⁊ fm hoc erat duplex mot⁹ anime: vn⁹ quo mouebat a seipa: alt⁹ quo mouebat corpus ab ea: ⁊ sic anima habebat actū qui ē videre: primo in seipsa fm q̄ mouebat seip̄az: ⁊ 2° in organo corpali fm q̄ mouebat corpus. hāc aūt positionē phs destruit in primo de aia oñdens q̄ anima nō mouet seipsaz: ⁊ q̄ nullo mō mouet fz istas opationes que sūt videre: sentire: ⁊ huiusmodi: sed q̄ iste opationes sūt mot⁹ ꝓiuncti tm̄. vnde oportet dicē q̄ act⁹ sensitiuaꝝ potētiaꝝ nullo mō maneāt in anima sepata: nisi forte sicut in radice remota. ¶ Ad p̄mū g̃ dō q̄ liber ille negat a q̄busdam esse Aug⁹. dō. n. fuisse cuiusdā cistercien. q̄ eū ex dictis Aug. cōpilauit: ⁊ quedā de suo addidit. vnde qō ibi scribit ꝓ auctoritate habendū nō est si tamen auctoritas debeat sustineri: dicēdū q̄ nō debet intelligi q̄ anima sepata ex imaginatione ⁊ alijs huiusmōi potentijs afficiat q̄si ipsa affectio sit actus predictaꝝ potentiaꝝ: fz qz ex his q̄ aia per imaginationē ⁊ alias huiusmōi potentias cōmisit in corpore in futuro afficiet vel in bonū vl i malū: ut sic imaginatio ⁊ huiusmōi potentie nō intelligant elicere illam affectionē: fz elicuisse in corpore meritū affectionis illius. ¶ Ad secūdū dicēdum q̄ anima dī sentire per corp⁹ nō quasi actus sentiendi sit anime fm se: sed quia ē toti⁹ ꝓiūcti ratione anime eo mō loquendi q̄ dicim⁹ q̄ calor calefaciat. qō aūt subiūgit q̄ quedam aia sentit sine corpore ut timorem ⁊ huiusmōi: intelligendū est sine exteriori corporis motu qui accidit in actib⁹ sensuū ꝓpriozz. non. n. timor ⁊ huiusmōi passiones sine motu corporali contingūt. Uel pōt dici q̄ Aug⁹ loquitur fm opinionē platonicoꝝ qui hoc ponebant: ut dictū ē. ¶ Ad 3ᵐ dicendū q̄ Aug⁹ ibi inquirendo loquit nō determinādo: sicut fere per totū illū librum. patet. n. q̄ nō est silis ratio ō anima dormientis ⁊ de anima sepata. anima enim dormientis vtit organo imaginatiōis in q̄ corpales similitudines imprimunt: qō de aia sepata dici n pōt. Uel dicendū q̄ similitudines rez sūt in aia: ⁊ quantū ad potentiā sensitiuā ⁊ imaginatiuā ⁊ intellectiuam fm maiorē ⁊ mīorem abstractionez a mā ⁊ mālibus ꝓditionib⁹. tenet g̃ silitudo Aug. q̄tum ad hoc q̄ licut silitudines rez corporaliuz sūt in anima somniantis vel excessum mētis patientis imaginalit: ita sūt in aia sepata intellectualiter: nō aūt q̄ in aia sepata sint imaginalit. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ sicut in p° li. dis. iij. dictū est: mēoria duplicit sumit. Q̄nq̄ ꝓprie ē potētia sensitiue p tis fm. s. q̄ ꝓcernit preteritū tps: ⁊ hoc mō act⁹ memorie in aia sepata nō erit. vnde dicit phs in ꝓmo de aia q̄ hoc corrupto. s. corpe aia nō reminiscit. Alio mō accipit memoria ꝓprie ē ps imaginis ad intellectiuā ptē ptinens fm. s. q̄ ab oī differentia tēporis abstrahit: cū nō sit tantū preteritoꝝ fz etiaz presentiū ⁊ futuroꝝ: ut Aug⁹ dicit: ⁊ fm hāc memoriā aia sepata mēorabit. ¶ Ad 5ᵐ dō q̄ sic in iij. li. di. xxvj. dōm ē: amor gaudiū ⁊ tristicia ⁊ h⁹i dupl'r accipiūt. Q̄nq̄ q̄dē fm q̄ sūt passiones appetitiue sensibil: ⁊ sic nō erūt in aia sepata: h⁹ enim mō nō explent sine determinato motu cordis. Alio⁹ fm q̄ sūt act⁹ volūtatis que est in pte intellectiua ⁊ hoc mō erūt in aia sepata: sicut ⁊ delectationez que quodāmodo est passio sensitiue partis scōm alium moduz accipiendi ponit ph̄losoph⁹ in deo dicēs in septimo ethi. q̄ deus vna simplici opatione gaudet. ¶ Ad tertiā questionē dicendū q̄ supposito ex predictis q̄ ignis inferni non sit metaphorice dictus: nec ignis imaginarius: sed verus ignis corporeus: oportet dicere q̄ anima ab igne corporeo penas patietur: cum dominus ignem illum diabolo ⁊ angelis eius paratum esse dicat

Matth. xxv. Qui sūt incorporei sicut et illa. Sed quō pati possit multiplicit assignat. Quidā. n. dixerunt q̄ hoc ipsū qō est ignē videre sit animā ab igne pati. vnde Greg' in. iij. dial. dicit ignē corpo patit aīa quo videt. sed istud nō videt sufficere: qz q̄dlibet visū ex hoc q̄ videt est pfectio videntis. vñ nō pōt in ei' penā cedere in q̄tū est visus. sz q̄nq̄ est punitiuū vel ptristās p accns in q̄tū. s. apphendit ut nociuū. vnde oportet q̄ pter hoc q̄ aīa illū ignez videt sit aliq̄ ppatio anime ad ignē fm quā ignis anime noceat. vñ alij dixerunt q̄ q̄uis ignis corporeus nō possit animā exurere: tñ aīa apphēndit ipm ut nociuū sibi: et ad talē apphensiōez afficit timore et dolore: ut in eis impleat qō dr: tre pidauerūt timore vbi nō erat timor. vñ Greg' in iij. dial. dicit q̄ quia anima cremari se conspicit cremat. sed hoc itez nō vr sufficere: qz fm hō passio anime ab igne nō esset fm rei vitatē. sed scōm apparentiā tm̄. q̄uis. n. possit esse vera passio tristitie vel doloris ex aliqua falsa imaginatione: ut Aug' dicit. xij. sup Gen. ad lr̄az: nō tn̄ pōt dici q̄ fm illā passionez vere patiat a re: sed a silitudine rei quā pcipit: et itez iste modus passionis magis recederet a reali passione q̄ ille qui ponit p imaginarias visiōes: cū iste dicat p veras imagines rerum eē quas anima secū defert: iste aūt p falsas cōceptiones q̄s anima errans fingit. Et iterū nō ē p babile q̄ anime sepate vel demones qui subtilitate ingenij pollent putarent ignez corporeū sibi nocere posse: si ab eo nullaten' grauarent. vnde alij dicūt q̄ oportet ponere animā etiā realit ab igne corporeo pati. vnde etiā Greg' in. iij. dial. dic colligere ex dictis euangelicis possum' : qz incendiuz anima nō solū videndo: sed etiā experiendo patiatur: sz hoc tali mō fieri ponūt. dicūt. n. q̄ ignis ille corpor' pōt psiderari duplr. vno mō pz q̄ ē res q̄dam corporea: et hoc mō nō hz q̄ in aīaz agē possit. alio mō fm q̄ est instr̄m diuine iustitie vindicantis. hoc. n. diuine iustitie ordo exigit: ut aīa q̄ peccādo se rebus corporalibus subdidit: eis etiam in penā subdat. instr̄m aūt nō solū agit in vtute p prie nature: sed etiā in vtute pncipalis agentis: ut ē. dis. j. dictū est: et ita nō ē incōueniens si ignis ille nō agat in vi spiritualis agentis: in spm̄ agat hoīs vel demonis p modū etiam quo de sacr̄is dictum ē dis. j. q̄ animā sanctificant. sed istud etiā nō vidētur sufficere: quia oē instrumentū in id circa qō instrumentaliter operat hz ppam actionē sibi cōnā lem: et nō solū actionē fm quā agit in vtute pncipalis agentis: imo exercendo pmā actionē oportz q̄ efficiat hanc secundā: sicut aqua lauando corpus in baptismo sanctificat animā: et serra secando lignū producit ad formā dom'. vñ oz dare igni aliquam actionem in anima que sit ei cōnaturalis ad hoc q̄ sit instr̄m diuine iustitie pctā vindicanti et ideo dicendū q̄ corpus in spiritū naturalit agē non pōt: nec ei aliquo mō obesse: vel ipm grauat nisi fm q̄ aliquo mō corpori vnit: sic enim inuēimus q̄ corpus qō corrūpit aggrauat animā Sap̄ ix. Spirit' aūt corpi vnit duplr. Uno mō ut forma materie: ut ex eis fiat vnū simplr: et sic spūs vnit' corpori et viuificat corpus et a corpe aliqualit aggrauat: sicut aūt spūs hominis vel demonis igni corporeo nō vnit. Alio mō sicut mouens mobili vel sicut locatū loco eo mō quo incorporalia sūt in loco: et fm hoc spūs incorporei creati loco diffiniunt: ita in vno loco exīstes q̄ nō in alio: q̄uis autē res corporea ex sua nā habeat q̄ spm̄ incorporeuz loco diffiniat: nō tamen habet sua nā q̄ spiritum incorporeū loco diffinitū detineat: ut ita alligetur illi loco q̄ ad alia diuertere nō possit cū spirit' nō ita sit in loco nāliter q̄ loco subdat: sed hoc superaddit igni corporeo in q̄tum ē instr̄m diuine iustitie vindicantis qō sic detinet spm̄ : et ita efficitur ei penalis retardans eū ab executione ppe voluntatis: ne. s. possit operari vbi vult et fm q̄ vult. et hūc modū ponit Greg' in. iij. dial. exponēs enim quō anima incendiū experiēdo patiat sic dic : Dū veritas peccatorem diuitem dānatū in igne phibet: quisnā sapiens reproborz animas teneri ignibus neget: et hoc etiā Julian' dixit ut in lr̄a mḡr dicit: Si viuentis hominis incorpore' spūs detinet in corpe: cur etiā nō post mortē corporeo igne teneat: Aug' etiam. xij. de ci. dei dicit q̄ sicut aīa in hominis pditione iungit corpori: ut dans ei vitaz q̄uis illud sit spirituale et hoc corporale: et ex illa piūctione vehemēt concipit amorē ad corp' : sic ligatur igni ut accipies ab eo penā et ex illa piūcti one pcipit horrorem. oz g̃ oēs predictos modos in vnū colligere ut pfecte videat quō aīa ab igne corporeo patiat: ut. s. dicam' q̄ ignis fm nām suā hz q̄ spūs incorpore' ei cōiūgi possit ut loco locatū sed in q̄tuz ē instr̄m diuine iustitie hz ut ipm quo dāmodo retineat alligatū: et in hoc veracit ignis ille est spiritui noxius: et sic anima ignē vt noxiū sibi videns ab igne cruciat. vñ Greg' in. iij. dial. omnia ista p ordinem tangit: ut ex dictis ei' pz. ¶ Ad pmū g̃ dicendū q̄ Aug' loquit inquirēdo. vñ etiā aliū modū ponit determinando in li. de ci. dei ut ex dictis patet. vel dicendū q̄ Aug' intelligit q̄ ea quib' anima proxime afficit ad dolorē vl tristiciam sūt spūalia: nō. n. affligeret nisi ignē ut noxium sibi apprehenderet. ignis g̃ apphensus ē pri mū affligens: sed ignis corpore' extra animaz exīstens est affligens remotū. ¶ Ad 2m dō q̄ q̄uis anima simplit sit nobilior igne: ignis tn̄ ē simplicit aīa nobilior in q̄tū. s. est instr̄m diuine iustitie. ¶ Ad 3m dō q̄ phs et Boeti' loquūt de illa actiōe p quā patiēs trāsmutat in nām agentis. talis aūt nō ē actio ignis in animā: et ppter hoc rō nō pcludit ¶ Ad 4m dō q̄ ignis agit in animā nō p modum influentis: sed per modū detinentis: ut ex dictis pz

et iō rō nō ē ad ꝓpositū. ¶ Ad q̄ntū od: q̄ i visio ne itellectuali nō ē tristicia ex hoc ipo q̄ alīq̄d vī: cū illud qō vī nullo mō intellectui possit eē ꝯriū iquātū vī. i sensu ăt hoc qō vī ex ipa actiōe q̄ agit i visū vt videat ꝑt eē corruptiuū visus ꝑ acēns in q̄ntū corrūpit armoniā orgāi: sz tñ visio itellectu alis ꝑt eē ꝓtristās iquātū id qō vī apphēdit inoci uum: nō q̄si noceat eoispo q̄ vī: sz alio q̄cūq̄ mō. et sic aīa videdo ignē affligit. ¶ Ad. vj. od: q̄ nō ē sile q̄tū ad oia: sz q̄tū ad alīq̄d: vt ex dictis patet. ¶ Ad. vij. od: q̄ q̄uis nō sit alīq̄s tact' corꝑal' int aiam et corꝑ': tñ ē iter ea alīq̄s tact' spūal': sic etiaz motoꝛ celi cū sit spūal' spūali tactu tāgit celū ipsuz mouēs ꝑ modū q̄ dī ꝓtristās tangē: sic dī i ꝑmo de generatōe et hmōi mod' sufficit ad actōez. ¶ Ad vij. od: q̄ spūs dānati nūq̄ sūt extra infernū nisi ex dispēsatōe dīna uel ad istructōz vl' ad exercitiū electoꝛ: vbicūq̄ extra ifernū sint: sp tñ vidēt ignē iferni ut eis i pena ꝑparatū. vñ cū ista visio sit ime diate affligēs ut dictū ē: ubicūq̄ sūt ab igne iferni affligūt: sic et captiui etiā extra carcerē existētes q̄ dāmodo a carcē affligūt ou vidēt se ad carcerē dā natos. vñ sic gloria electoꝛ i nullo minuit nec q̄tū ad ꝑmiū eēntiale neq̄ q̄tū ad accidētale: si aliq̄n extra celū empyreū sint q̄ q̄dāmō i gloriā eoꝝ ce dūt: ita etiā i nllo minuit pena dānatoꝛ si extra i fernū ex dīna dispēsatōe ad tps ponāt. et hoc ē qō dic glo. sup illō Jaco. iij. Inflāmat rotaz natiuitatis nē. diabol' vbicūq̄ sit siue sub aere siue sub ira se cū fert tormēta suaꝛ flāmaꝛ. obiectio aūt ꝓcedit ac si ignis corꝑe' affligēt spūs imediate sic affligit corꝑa. ¶ Omnes ad etatē eadē resurgēt nē. hoc itel ligēdū ē nō q̄tū ad mēsurā corꝑis: sed q̄tū ad pfe ctionē corꝑis. ¶ Trigita eni ānoꝛ erat et triū mēsiū nē. hoc intelligēdū ē ſm illā opinionē q̄ ponit xp̄m i ꝑncipio tricesimi āni nōdū ꝓpleti ba tizatū fuisse: sz ſm opi. Ahzyso. q̄ pōit q̄ xp̄s cū ba ptizat' fuit erat. xxx. ānoꝛ. et inceperat. xxxj. oz di cere q̄ xp̄s trigitatrib' ānis et trib' mēsib' vixerit. trib' eni ānis pdicauit et mēsib' q̄si trib'. ¶ Nō ē aūt fas dicē q̄ i resurrectiōe nē. Sz ꝯ hoc vī q̄ nani et gigātes resurgēt i quātitate quā h̄ habuerūt. Ät od: q̄ hoc intelligēdū ē de quātitate quā h̄ ha buerūt uel habituri eēnt natura nō errante ꝑ sup abundātiā uel defectū. ¶ Sz i quēlibet puluerez ac cinerē resoluat nē. Sciēdū q̄ he resolutōes q̄ in lra tāgūt distribuūt hoc mō. Primo eni accipit il la i q̄ corꝑ' humanū ꝓxio resoluit. vñ q̄tū ad ptes grossas et trestres ponit puluerē et cinerē ut in pul uerem dicat resolui inq̄tū exiccat ꝑ ꝓgelatōnē hu midi ex frigoꝛe agēte: i cinerē vero inq̄tū exiccat ꝑ extractōz humidi a caloꝛe agēte. sz q̄tū ad partes subtiles et aereas alit' pōit et auras: ut alit' refera tur ad vapoꝛes humidos q̄ ab hūano corꝑe resol uunt: aura aūt ad fumos siccos q̄ sūt maꝛia venti q̄ ꝓꝛie aura dī. deide vero pōit illa i q̄ ꝑmo resol uit. hec aūt uel sunt sensibilia uel isensibilia: si isen sibilia sic tāgit elemēta i h' q̄ dic: In quācūq̄ alio rū corꝑoꝛ substātiā. et elemta i hoc q̄ dic: In ipa elemēta. Si aūt sūt sensibilia: sic tāgit alia bruta t hoies i hoc q̄ dic: In q̄cūcūq̄ aialiū t hoim cibū carnēq̄ mutet. ut cib' ptineat ad id qō ē i via trāsmutatiōis hūani corꝑis i substātiā ꝑdictā. q̄ vero dic carnē: ptineat ad tminū trāsmutatōis predicte

Illi aie i pūcto tpis reddit q̄ illā ꝑmit' nē. exponē dū ē: ꝑmit' nō solū qō ē ꝑs tpe: sz qō ē ꝑncipaliuſ vt ex dicti pz: alias oportēt dicē q̄ costa ō q̄ fōrma ta ē mulier i Adā resurgēt cui' aīa ꝑmo fuit aiata: resurget tñ i Eua. q̄ i ea ꝑncipali' fuit. ut. s. ptinēs ad pfectōz iduidui nō solū ad pfectiōez speciei sic fuerat i Adā. ¶ Resurgēt q̄dē scoꝛ corꝑa sine vl lo vitio nē. ista q̄ h̄ ponūt: hoc mō differūt ut vitiū ptineat ad intēperātiā humoꝛ: aut idispositōz in feriоꝛ ptiū: deformitas aūt ad dispositōz ptiū ex teriоꝛ: corꝛuptō vo ad diminutōz vt si corꝑa sine aliq̄ mēbro rsurgerēt: on' aūt ad idispositiōz orga noꝛ respēu vtutis motiue: difficultas vo ad ipius vtutis debilitatē. ¶ Ät cruciabit dānatoꝛ corꝑa hoim vel demonū nē. hoc dic Aug' ſm opionez q̄ ponit demōes habē corꝑa naturaliter sibi vnita. ¶ Proficē aiam posse hre similitudinem corꝑis nē. nō ē intelligēdū q̄ aīa sepata hēat similitudinem coꝛ poris et mēbroꝛ corꝑaliū realiт: sic Apolinari' po suit: sz solūmō ꝑ moduz apphēsiōis vel itellectiue vel etiā imaginarie vt q̄dā volūt. ¶ Neq̄ eni nō sentiūt nē. hoc pōt expōi vt sentire non accipiat ꝑ actu exteriori sensus: sz ꝑ actu intellect' ſm q̄ itel lect' q̄nq̄ sensus dī. ¶ Queri ac disputaꝛi pōt q̄n icipit hō nē. ō hoc aliq̄ dca sūt i. iij. li. di. iij. vbi de ꝓceptōe dīnici corꝑis agebat. ¶ Ac nō potu' duos q̄s fuim' erat nē. hoc nō dic Aug' q̄ exquo hēbat ꝑncipalia membra duplicia sic duo capita et duo corda: manifestuz erat q̄ due aīe inerāt: et ita duo homines erāt. sz ꝓiūcti ꝑ errorem nature.

Distinctio. xlv.

Preterea est sci endū q̄ oēs anie nē. Postq̄ de termiauit mgr̄ de his q̄ ad resurrectiōz ptinēt: h̄ icipit deter minare de his q̄ ptinent ad re muneratōz vel punitōez resur gētiū. Ät diuidit i ptes duas. In ꝑma enī determiat ō remuneratōe vel punitōe q̄ ꝓcedit iudiciuz gene rale: In scōa de illa q̄ iudiciuz generale seq̄t. xlvij. di. ibi Volet etiā q̄ri q̄liт dabit nē. Prīa ăt diuidit i duas. In ꝑma determiat de remuneratōe vel puni tiōe aiaꝛ añ diē iudicij et resurrectōz. In secunda ostēdit qualiт ſm iusticiā et misericordiā dei ꝑdca dispenset. xlvj. di. ibi Sed q̄ritur hic de valde ma lis nē. Prīma diuidit in duo. Primo ostēdit quo modo anie post moꝛtē diuersa receptatula hēbūt

p diuersitate meritoꝝ. In scda determiat q̄liter aie p' mortē certi receptacul' distribute iuuari pñt oīo nib' alioꝝ: ibi ¶ Neq; negādū est vt ait Aug' rē. Et hec ps diuidit i ptes duas. In pma oñdit q̄liē mor tui iuuāt suffragijs viuoꝝ. In scda iq̄rit quō viui iuuāt p̄cib' mortuoꝝ scōꝝ: ibi ¶ Sz forte q̄ris nūqd p̄ces supplicationū. ¶ Dria aut diuidit i duas. In pma determiat de ill' mortuis p qb' suffragia fiūt qñ eis p̄sūt. In scda iq̄rit vtꝝ p̄sint eis p qb' nō fiunt ibi ¶ Volet moueri qō de duob' rē. ¶ Dria diuidit in duas. In pma dic̄ q̄ sunt illa q̄ facta a viuis p̄sunt mortuis: in scda q̄ sūt illa q̄ nō p̄sūt: ibi ¶ De pom pis vō exeq̄aꝝ rē. ¶ Volet moueri qō rē. Circa hoc duo fac̄. ¶ Prio iq̄rit ō ill' p qb' suffragia ñ fiūt statu pñtis eccl'ie durāte. ¶ Scdo de ill' p qb' fiūt p̄ senti eccl'ia deficiēte: ibi ¶ Sed iteꝝ q̄rit de aliq̄ rē. ¶ Sz forte q̄ris rē. hic oñdit quō suffragia mor tuoꝝ scōꝝ viuis p̄sunt. Et circa hoc tria fac̄. ¶ Pri mo enī ppōit qđ itēdit. ¶ Scdo cōfirmat ppositū p sil'itudinē āgeloꝝ: ibi ¶ Vñ et debēt angeli rē. ¶ Tertio ꝛcludit intētū: ibi ¶ Si aūt angeli p verbum rē.

Hic tria q̄rūt. // Prio de receptacul' aiaꝝ p' mortē. // Scdo de suffragijs mortuo rū. // Tertio de oīoib' scōꝝ. // Circa p̄mū q̄rūt tria. ¶ Prio vtꝝ aiab' p' mortē aliq̄ re ceptacula assignēt. // Scdo de differētia recepta culoꝝ. // Tertio de numero eorundē.

¶ Aprimuꝝ sic proce dit. vī q aiab' p' mortē receptacula non assignēt: sic enī dic̄ Boeti' i li. de hebdo. cōis animi ꝛceptio ē apud sapientes icorpalia in lo co nō cē. Cui ꝛcordat qđ Aug' dic̄ i. xij. sup Gen. ad lr̄az: Cito qđē rñderi ad corpalia loca aiam nō ferri nisi cū aliq̄ corpe. Sz aia sepata a corpe non hz aliq̄ō corp': sic̄ ibidē Aug'. dic̄. q ridiculuz ē aiab' sepatis aliq̄ receptacula assignare. ¶ Ꝑ. oē qđ hz locū determiatū magꝭ ꝓuenit cū illo loco q̄ cū alio. Sz aie sepate sic̄ et q̄libet spūales substātie idifferēt se hñt ad oia loca. non enī pōt dici q cū aliq̄b' cor poribꝰ ꝓueniāt: et cū alijs differāt. cū ab oib' ꝓditō nib' corpalib' sint penit' remote. q eis determiata re ceptacula nō sūt assignāda. ¶ Ꝑ. aiab' sepatis nō assignat aliq̄d p' mortē nisi qđ cedat i penaz vel p̄ miū. Sz corpal' loc' nō pōt eis cē i penā vel i p̄mium cū a corpib' nihil recipiāt: q nō sūt eis assignanda certa receptacla. Sz ꝑ celū ēpyreū loc' corpal' ē. z tñ ipm factū mox scis angel' ē repletū: vt Strabus dic̄: cū q angeli sint icorpei sic̄ et aie sepate: vī etiaz q sepatis aiab' sint certa receptacula assignāda. q rē. ¶ Ꝑ. hoc pz p hoc qđ Greg'. i. iij. dial'. narrat aias p' mortē ad diuersa loca corpalia cē deductas vt pz de Pascasio quē German' Capuan' epūs in balneis iuenit: et de aia Theoderici regis quā dic̄ ad gehēnā fuisse ꝓducta. q anie p' mortē hñt certa receptacula. ¶ Vlt'i vī q stati p' mortē nulle anie deducāt ad celos vel ad ifernū: qz sup illō p̄s. Ad huc pusillū et nō erit pctor. dic̄ glo. q sci liberāt in fine vite: p' hāc tñ vitā nō ibi erūt vbi erūt sci qb' dicet: Vēite bñdicti p̄tis mei. Sz illi sci ēt i celo. q sci p' hāc vitā nō statī ascēdūt ad celū. ¶ Ꝑ. Aug'. di cit i Ench. q tps qō int' hois mortē z vltimā resur rectionē intpositū ē: aias abdit' receptacul' cōtinet sic̄ vnaq̄q; digna ē rede vel erūna. Sz hec abdita re ceptacula nō pñt itelligi celū et ifern': qz i illis etiā p' resurrectōz vltimā aie cū corpib' erūt: vñ p nihi lo distiguēt tps añ resurrectōz et p' resurrectōz. q ñ erūt nec i ifemo nec in padiso vsq; ad diē iudicij. ¶ Ꝑ. maior ē glia aie q̄ glia corpoꝝ. Sz sil' oib' red dit glia corpoꝝ vt sit maior letitia singuloꝝ ex cōi gaudio: vt pz Heb. xj. sup illō: Deo p nobis aliq̄d melꝰ puidēte rē. dic̄ glo. vt i cōi gaudio oim maꝰ fiēt gaudiū singloꝝ. q mlto fortꝰ et glia aiaꝝ debz differri vsq; ad finē: vt sil' oib' reddat. ¶ Ꝑ. pena et p̄miū q̄ p sniaz iudicij reddūt: iudiciū p̄cedē nō debēt. Sz ignis iferni et gaudia padisi dabūt hoib' p sniaz xp̄i iudicātis i vltio iudicio: vt pz Matth. xxv. q āte diē iudicij nullꝰ ascēdit ad celū: vel descē dit ad iferos. ¶ Sz ꝑ ē qō dr. q. Cor. xv. Si irena ñra hitatio dissoluat: domū hēm' nō mānufactam ꝓpuatā i cel': q dissoluta carne hō hz māsionē q̄ in cel' fuerat ei ꝓseruata. ¶ Ꝑ. Phil. j. dic̄ Apls: Cu pio dissolui z ēe cū xp̄o. ex q̄ sic arguit Greg' i. iij. dial'. q q xp̄m i celo ēe nō dubitat: nec Pauli aiaz ēe i celo negat. Sz nō ē negādū xp̄m ēe i celo cuz sit articul' fidei: q nec dubitādū ē aias scōꝝ ad celos ferri. Qđ etiā aliq̄ aie ad ifernū descēdāt p' mortē stati: pz Lu. xvj. Mortuꝰ ē diues z sepultꝰ ē i iferno Alteri' vī: q aie i padiso vel i iferno exūtes egre di nō valeāt. Aug'. n. dic̄ i li. ō cura p mortuis agē da: si rebꝰ viuētiū vterēt aie mortuoꝝ: vt ō alijs ta ceam meipm pia mr̄ nlla nocte desereret q̄ ira mari q̄ secuta ē vt mecū viuēt. et ex h' ꝓcludit q aie de functoꝝ rebꝰ viuētiū nō intēlint: Sz intēlle possent si de suis receptacul' exirēt: q de suis receptacul' ñ ex eūt. ¶ Ꝑ. i ps. dr: Ut habitē i domo dñi oib' dieb' vite mee. Et Job. xiij. Qui descēdit ad iferos nō ascēdet: q tā boni q̄ mali a suis receptacul' ñ exeūt ¶ Ꝑ. receptacula vt ē dcm aiab' p' mortē dāt i p̄miū vl' i penā. Sz p' mortē neq; p̄mia scōꝝ minuūt neq; pene dānatoꝝ. q nō exeūt de suis receptacul. ¶ Sz ꝑ ē qō dic̄ Piero. ꝑ Aligilātiū: sic cum allo quēs: ait. n. Vl' i sinu Abrae: vl' i loco refrigerij: vl' subī arā dei aīmas apl'oꝝ et martyꝝ ꝓsedisse: nec posse suis tumul' cū voluerit adesse pñtes: et ita tu deo leges ponis: tu apl'is vincla injicies: vt vsq; ad diē iudicij teneant custodia: nec sint cū dño suo de qb' scptū ē: sequūt agnū q̄cūq; ierit: Sz agn' vbiq; ē q et hi q cū agno sūt: vbiq; cē credēdi sūt: ridiculū q ē dicē q aie mortuoꝝ a suis receptacul' ñ recedāt ¶ Ꝑ. Piero. ibidē arguit sic: cū diabol' et demōes toto vagent orbe: et celeritate nimia vbiq; p̄sentes

ſint: martyres p' effuſiõz ſanguis ara opiẽt iclauſi: et ide exire nõ poterũt. ex q̃ ꝑt ꝓcludi ñ ſolũ ỏ bonis ſz etiã ỏ mal' q̃ ſua receptacla inedũ exeãt: cũ non hẽant maiorẽ dãnatõz q̃ demones q̃ vbiq; diſcurrũt. ¶ ℟. idẽ ꝓbari põt p Greg. i. iiij. dial. vbi narrat de milĩ mortuis q̃ viuẽtib' appuerũt: ℣ ñdeo ỏ: ad. j. q. q̃ q̃uis ſubſtãtie ſpũales ſm eẽ ſuum a corpe ñ depẽdeãt: corpalia tñ a deo mediãtib' ſpũ alib' gubernãt: vt dicẽ Aug' i. iij. ỏ tri. et Greg' i. iiij. dial. et iõ ẽ q̃dã ꝓueniẽtia ſubſtantiaꝝ ſpũaliũ ad corpales ſubſtãtias ꝓ ꝓgruẽtiã quãdã: vt. ſ. dignioꝛib' ſubſtãtijs dignioꝛa corpa adaptẽt: vñ etiã ꝓbi ſm ordinẽ mobiliũ poſuerũt ordinẽ ſubſtãtiaꝝ ſe pataꝝ: q̃uis ãt aiab' p' mortẽ nõ aſſignent aliqua corpa q̃ꝛ ſint foꝛe vl' determiati motoꝛes: determiant tñ eis q̃dã corpalia loca ꝓ ꝓgruẽtiã quãdã ſm gradus dignitat' eoꝝ i qb' ſũt q̃ſi i loco: eo mõ q̃ corpalia i loco eẽ ꝓnt: ſm q̃ magꝭ accedẽt ad ꝓmã ſubſtãtiã cui loc' ſupioꝛ ꝓ ꝓgruentiã deputat'. ſ. deũ. c' ſedẽ celũ ſcꝑta eẽ denũciat: et iõ aias q̃ ſũt i ꝑticipatiõe pfcã dinitat': i celo eẽ ponim': aias vỏ q̃ a ꝑticipatõe h' mõi ipediũt loco ꝛio dicim' deputari. ¶ Ad. j. g̃ dỏ: q̃ corpalia nõ ſũt i loco mõ aliq̃ noto nobis et ꝓſueto ſm q̃ dicim' corpa ꝓpe i loco eẽ ſũt tñ i loco mõ ſubſtãtijs ſpũalib' ꝓueniẽti: q̃ nobis plene mãifeſt' eẽ nõ põt. ¶ Ad. ij. dỏ. q̃ duplex ẽ ꝓueniẽtia vl' ſimilitudo: vna q̃ ẽ ꝑticipatõz eiuſdẽ q̃litatiſ: ſic calida ad iuicẽ ꝓueniũt: et taꝰ ꝓueniẽtia corpaliũ ad loca corpalia eẽ nõ põt. Alia ꝑ q̃ndã ꝓpoꝛtõnalitatẽ ſm quã i ſcꝑtur' methaphoꝛe corpaliũ ad ſpũalia trãſferũt: vt q̃ dỏ de' eẽ ſol: q; eſt ꝓncipiũ vite ſpũal': ſic ſol vite corpal': et ſcõm hãc ꝓueniẽtiã q̃dã aie qbuſdã loc magis ꝓueniunt: ſic aie ſpũal' illuiate cũ corpib' luioſis: aie vỏ obtenebꝛate ꝑ culpã cũ loc tenebꝛoſ. ¶ Ad. iij. dỏ: q̃ aia ſepata directe nihil recipit a loc corpalib' ꝑ modũ q̃ corpa recipiũt q̃ ꝓfuãt a ſuis loc: ſz ipe aie ex h' q̃ cogſcũt ſe tlib' loc deputari ſibi gaudiũ ingerũt vl' meroꝛẽ: et ſic loc' cedit eis in penã vel in ꝑmiuz. Ad. ij. dỏ: q̃ ſic i corpib' ẽ grauitas vl' leuitas q̃ ſe rũt i locũ ſuũ q̃ ẽ finis mot' ipoꝛ: ita etiã ẽ i aiab' meritũ vl' demeritũ qb' ꝓueniũt aie ad ꝑmiũ vl' penã q̃ ſũt fines actionũ ipaꝝ: vñ ſic corꝑ ꝑ grauitatẽ vel leuitatẽ ſtati fert in locũ ſuũ niſi ꝓhibeat: ita ſtati aie ſoluto vinclo carniſ ꝑ qỏ i ſtatu vie detine bãt ꝑmiũ ꝓſequũt vl' penã niſi aliq̃d ipediat: ſicut interdũ ipedit ꝓſecutõez ꝑmꝝ vẽiale pcẽm qỏ ꝓpus purgari oꝛ: ex q̃ ſeq̃t q̃ ꝑmiũ differat: et q; loc' deputat aiab' ſcõz ꝓgruẽtiã ꝑmꝝ vl' pene: ſtati vt aia a corpe abſoluit vl' i ifernũ demergit: vel ad celum euolat: niſi ipediat aliq̃ reatu q̃ opoꝛtuit euolatõz differri vt ꝑ' aia purgẽt. et huic vitati aucte ſcꝑte canoice mãifeſte atteſtãt: et documẽta ſcõꝝ patrũ vñ ꝛiũ ꝑ bereſi ẽ habẽdũ: vt pz. iiij. dial. et i li. de eccliaſticis dogmatib'. ¶ Ad. j. g̃ dỏ: q̃ glo. ſeq̃z expõit. qỏ. n. dic: Nõdum erũt vbi erũt ſci ꝛc. ſtati expõit ſubdẽs. l. ñ hẽbũt geminã ſtolã quã hẽbãt ſci i reſurrectiõe. ¶ Ad ſcõm dỏ: q̃ int illa abdita receptacla ỏ qb' Aug' loq̃t etiã ſũt ꝓputãdi ifern' et padiſus i qb' aie aliq̃ añ reſurrectõz ꝓtinẽt: ſz iõ diſtiguit tps añ reſurrectõz et p': q; añ reſurrectõz ſũt ibi ſine corꝑ: p' ãt erũt cũ corꝑe. et q; in aliq̃b' receptacul' nũc ſũt aie i qb' p' reſurrectiõz nõ erũt. ¶ Ad ittũ dỏ: q̃ hoies ſcõm corpa hñt quãdã cõtinuitatẽ ad iuicẽ: q; ſcõz ea ẽ vex qỏ dr Act. xvij. q̃ de' ex vno fecẽ oẽ hoium gen': ſz aias ſigillati finxit: vñ nõ ẽ tãta ꝓgruẽtia vt oẽs hoies ſil' gliificẽt in aia: ſic q̃ ſil' gliificẽt i corꝑe. Ꝛt ꝑ̃ea glia corꝑis ñ ẽ ita eẽntial' ſic glia aie: vñ mal' detrimẽtuz eẽt ſcis ſi glia aie differret: q̃ ỏ hoc q̃ glia corꝑis differt. nec poſſz h' detrimẽtũ glie recõpẽſari ꝑ ãpliatõez gaudij ſingl'oꝝ ỏ gaudio cõi. ¶ Ad q̃rtũ dỏ: q̃ eandẽ obiectõz Greg' i. iiij. dial. ꝓponit et ſoluit. Si inq̃t nũc i celo ſũt aie ſcõꝝ: q̃d ẽ qỏ i die iudicij ꝑ iuſticie ſue retributõe recipiũt. Ꝛt rñdet: h' eis nimiruz creſcit i iudicio qỏ nũc aie ſola ſui glia retributiõe letãt. p' modũ vỏ etiã corꝑoꝝ britudinẽ ꝑfruũt: vt in ipa q̃q; carne gaudeãt: i q̃ dolores ꝑ dño crucia tuſq; ꝓtulerũt. et eodẽ mõ dỏz ẽ ỏ dãnat'. Ad. iij. qõem dỏ: q̃ aliquẽ exire ỏ iferno vl' padiſo põt intelligi duplr. Uno mõ vt ſimplr ide exeat vt iã ei' loc' nõ ſit padiſus vl' ifern'. et ſic null' iferno vl' paradiſo finalr deputat' ide exire põt: vt i ſequẽti dicet. Alio mõ põt itelligi vt exeat ide ad ipſ: ꝛ in h' diſtiguẽdũ ẽ: q̃d eis ꝓueniat ſcõm legẽ nãe: et q̃d eis cõueniat ſcõm ordinẽ dine iuſticie: q; vt Aug' dic i li. ỏ cura ꝓ mortuis agẽda: Aliꝭ ſũt hũanaꝝ limites rex: al' a ſũt dinaꝝ ſigna vtutũ: alia ſunt q̃ nãliter: alia q̃ mirabiliter fiũt. ſcõm g̃ nãlẽ curſũ aie ſeſepate receptacul' ꝑpis deputate a ꝓuerſatõe viuẽtiũ penit' ſegregãt: nõ. n. ſcõm curſũ nãe homies i mortali carne viuẽtes ſubſtãtijſ ſepati imediate cõiũgũt: cũ oĩs eoꝝ cognitio a ſenſu oriat: nec ꝑpter aliỏ a ſuis receptacul' eas exire ꝓuẽiret niſi vt reb' viuẽtiũ intereſſent. Sz ſcõm diſpõem dine ꝓuidẽtie al'n aie ſepate a ſuis receptacul' egreſſe ꝓſpectibus hoiz pñtãt: ſic Aug' i pdcõ li. narrat ỏ Felice martyre. q̃ ciuib' Nolãis viſibil'r appuit cũ a barbaris oppugnarẽt. Ꝛt h' ẽt credi põt q̃ al'n ỏ dãnatis ꝓtigat: q̃ ad eruditõz hoim et troꝛẽ pmittũt viuẽtib' apparẽ: aut ẽt ad ſuffragia expetẽda q̃tũ ad illos q̃ i purgatoꝛio detinẽt. vt p multa q̃ i. iiij. dial. narrãt pz. Sz h' intereſt inter ſcõs et dãnatos. q̃ ſci cũ voluerit apparẽ põt viuẽtib' ñ ãt dãnati: ſic. n. viuentes ſci i carne p donũ gr̃e gratiſ date accipiũt vt ſanitates et ſigna pficiãt: q̃ ñ niſi dina vtute mirabiliter fiũt: q̃ qdẽ ſigna ab alijs h' dono carẽtib' pfici ñ põt: ita ẽt ñ ẽ incõueniẽs vt ex vtute glie aliq̃ ptãs aiab' ſcõꝝ ocẽ: p quã põt mirabil'r apparẽ viuentibus cũ volũt: quod alij non poſſunt niſi interduz permiſſi. ¶ Ad. j. g̃ dỏ: q̃ Aug' vt p ſeq̃ntia patet loq̃t ſcõz cõem curſũ nãe: nec tñ ſeq̃t q̃ ẽt ſi mortui

pñt vt volũt viuẽtib⁹ apparẽ: totiẽs appareãt q̃tiẽs apparẽt i carne viuẽtes: q; sepati a carne: vel oino cõformãt oine volũtati ita q⁹ ñ liceat eis nisi q̃ fm dina diſpõnẽ ꝓgrue ituẽt: vl̃ ita sũt pẽis oppſſi vt ꝺ sua miſeria magꝭ doleãt q̃ curẽt alijs apparere. ¶ Ad.ij. ꝺ: q⁹ auctes ille loquũt q̃tũ ad h⁹ q̃ nul lus ꝺ padiſo vl̃ iferno egrediť ſimpl'r: et nõ q⁹ egre diat ad tp̃s. ¶ Ad.iij. ꝺ: q⁹ ſic ex oĉis pz: ſcõm h⁹ loc⁹ aie cedit in penã vl̃ pmiũ: q⁹ aia afficiat ex h⁹ q̃ tl'i loco deputat vl̃ gaudẽdo vl̃ dolẽdo: hoc ãt gau diũ ſiue ḧ dolor ꝺ h⁹ q̃ tl'ib⁹ loc⁹ deputat mãet i aia ẽt q̃ñ extra loca p̃dĉa fuerit: ſic p̃tifici cuz dat pro honore vt i cathedra ſedeat i eccl'ia: ñ minuit gl'ia q̃ñ a cathedra recedit: q; ẽt ſi actu ibi ñ ſedeat: lo cus tñ ille ſibi deputat⁹ ẽ. ¶ D ea ẽt q̃ ℨ obijciunt rñdẽ oz. Ad q̃z pmũ dr̃: q⁹ Hiero. loq̃t de ap'lis et martyrib⁹ fm h⁹ qꝺ eis accreſcit ex ptãte gl'ie: z nõ fm qꝺ eis ꝓgruit ex debito nãe. Q aũt dr̃ eos vbi q; eẽ ñ ẽ itelligẽdũ q⁹ ſil̃ ſint i p'lib⁹ loc⁹ aut vbiq;. ſz q; eẽ p̃nt vbi volũt. ¶ Ad.ij. ꝺ: q⁹ ñ ẽ ſil̃e ꝺ demo nib⁹ et ãgel': et aiab⁹ ſcõz et dãnatoz. Angeli boni et mali h⁹ officiũ ſortiũť vt hõib⁹ p̃ſint vl̃ ad cuſto diã vl̃ ad exercitiũ: qꝺ de aiab⁹ hoim dici ñ p̃t. Sz tñ fm ptãtẽ gl'ie aiab⁹ ſcõz h⁹ ꝓgruit q⁹ p̃nt eſſe vbi voluerit: z h⁹ ẽ qꝺ Hiero. itẽdit ¶ Ad.iij. ꝺ: q⁹ q̃ nis alñ aie ſcõz vl̃ dãnatoz p̃ntialiť aſſint vbi ap parẽt: ñ tñ credẽdũ ẽ hoc ſp accidẽ: alñ. n. h⁹ modi appitões fiũt vl̃ i dormiẽdo vl̃ in vigilãdo opatõe bonoz vl̃ maloz ſpirituũ ad iſtructiõez vl̃ deſtru ctionẽ viuẽtiũ: ſic ẽt viui boies q̃ñq; alijs apparẽt et eis mlta dicũt i ſomnis: cũ tñ ꝓſtet eos ñ eẽ p̃ſen tes: ſic Aug⁹ p mlta exẽpla ꝓbat i lubro de cura ꝓ mo: tuis agenda.

AD ſecundũz ſic ꝓce ditur: vi q⁹ limb⁹ iferni ñ ſit idẽ qꝺ ſinus Abrae: Dic. n. dic Aug. xij. ſup Geñ. ad lr̃az: Nõdũ iuẽi iferos alicui i bono poſuiſſe ſcrip turã. ſz ſin⁹ Abrae i bono accipit: vt ibidẽ ſubiũgit Aug⁹ ſic dicẽs. ñ i bono accipiẽdo ſinũ Abrae: z il lã requiẽ q̃ ab angel' pi' pi ablat⁹ ẽ nescio vtz q̃ſq; poſſit audire. g̃ ſinus Abrae ñ ẽ idẽ qꝺ limb⁹ iferni ¶ ℨ. i iferno exñtes ñ videt deũ. ſz in ſinu Abrae vi de⁹: vt pz p Aug. ix. li. ꝓfeſ. q̃ loq̃ns ꝺ Nebridio dic̃ q̃cq̃d illic ẽ qꝺ ſin⁹ Abrã vocat: ibi Nebridius me⁹ viuit Et infra. Jaz ñ ponit aurẽ ad os meũ: ſed ſpũale os ad fõtẽ tuũ et bibit q̃tũ p̃t ſapiaz. p aui ditate ſua ſine fine. felix g̃ ſin⁹ Abrae ñ ẽ idẽ qꝺ lim bus iferni. ¶ ℨ. eccl'ia ñ orat ꝓ aliq̃ vt ad infernũ deducat: orat ãt vt ãgeli aiaz defũcti i ſinũ Abrae deferãt. g̃ vi q⁹ ſin⁹ Abrae ñ ſit idẽ qꝺ lib⁹. ¶ Sz ℨ ſin⁹ Abrae dr̃ vbi mẽdic⁹ Lazar⁹ duct⁹ ẽ ſz duct⁹ ẽ ad ifernũ: vt dic̃ glo. Job. xxx. ſup illud: Ubi ꝓſtituta dom⁹ dei viuẽt: iferni dom⁹ erat oim viuẽtiũ ante aduẽtũ x̃pi. g̃ ſin⁹ Abrae idẽ ẽ qꝺ lib⁹ ¶ ℨ. Geñ. xl' uiij. dic̃ Jacob filijs ſuis: Deducet⁊ canos meos cuz dolore ad iferos. g̃ Jacob ſciebat i morte ſua ſe ad iferos trãſferẽdũ. g̃ et eadẽ rõe et Abrã ad iferos trãſlat⁹ fuit p⁹ mortẽ: z ita ſin⁹ Abrae vi cẽ aliqua ps iferni Q Iteri⁹ vi q⁹ lib⁹ iferni ſit idẽ qꝺ infern⁹ dãnatoz: x̃ps. n. dr̃ infernũ momordiſſe ñ abſorbu iſſe: q; aliqs extraxit ide: nõ ãt ocs. nõ ãt dicẽť mo momordiſſe infernũ ſi illi qs liberauit ñ fuiſſent ps mł titudinis i iferno ꝓtẽte. g̃ cũ illi qs liberauit in libo iferni ꝓtineret: ꝙdẽ ꝓtinebãt i lĩbo et i iferno. g̃ lib⁹ ẽ idẽ qꝺ ifern⁹ vl̃ ps iferni. ¶ ℨ. x̃ps dr̃ i ſymbolo deſcẽdiſſe ad infernũ. ſz ñ deſcẽdit niſi ad libũ p̃m. g̃ lib⁹ patrũ ẽ idẽ qꝺ ifern⁹. ¶ ℨ. Job. xvij. dr̃: Jn p fũdiſſimũ iferni deſcẽdat aia mea. ſz Job cum eẽt vir ſcũs et iuſt⁹ ad libũ deſcẽdit. g̃ lib⁹ ẽ idẽ qꝺ ꝓfun diſſimũ iferni. ¶ Sz ℨ: i iferno nl'la ẽ redẽpto. ſz a libo ſci fuerť redẽpti. g̃ lib⁹ ñ ẽ idẽ qꝺ ifern⁹. ¶ ℨ. Aug⁹ dic̃. xij. ſup geñ. ad lr̃az: Quo illã reḋez quã Lazar⁹ accepit apud iferos eẽ credam⁹ ñ video. ſed aia Lazari ad libũ deſcẽdit. g̃ lib⁹ ñ ẽ idẽ qꝺ ifern⁹. Q Iteri⁹ vi q⁹ lib⁹ puerorz ſit idẽ qꝺ lib⁹ patrũ: pẽa eni oz rñdẽ culpe. ſz ꝓ eadẽ culpa detinebãt in libo pẽes et pueri. ſ. ꝓ culpa origiali. g̃ idẽ oz cẽ vtrozũ q̃ loc⁹ pene. ℨ. Aug⁹ dic̃ i ench. Mitiſſima ẽ pẽa puerorz q̃ cũ ſolo origiali decedũt. ſz nl'la ẽ mitior pẽa ea quã ſci pẽes hẽbãt. g̃ idẽ ẽ loc⁹ pene vtrozũ q̃. ¶ Sz ℨ: ſic actuali pcõ debet pẽa tpal' in pur gatorio et eĩna i iferno: ita et origiali pcõ debebat pẽa tpal' i libo patrũ: et eĩna i libo puerorz. ſi g̃ ifer nus et purgatoriũ ñ ſũt idẽ: vi q⁹ nec lib⁹ puerorz et lib⁹ patrũ ſint idẽ. ¶ Utr̃ ãt ifern⁹ et purgatoriũ loc⁹ ſint idẽ: q̃ſitũ ẽ ſupra. di. xxi. Q ñdeo dr̃: ad. j. qõez: q⁹ aie hoim p⁹ mortẽ ad q̃ctẽ pueire ñ p̃nt ni ſi merito fidei: q; accedẽtẽ ad deũ oz credẽ. Heb. xi Primũ ãt exẽplũ credẽdi hõib⁹ i Abrãã dat: q̃ pri mus ſe a cetu infideliũ ſegregauit z ſpãle ſignũ fidei accepit: et iõ reḋes illa q̃ hõib⁹ p⁹ mortẽ datur ſin⁹ Abrae dr̃: vt pz p Aug⁹. xij. ſup Geñ. ad lr̃az. ſz aie ſcõz p⁹ mortẽ ñ oi tpe eadẽ q̃ctẽ dina viſiõe pfruẽtes: ſz ãte x̃pi aduẽtũ hñt pl'enã q̃ctẽ dina viſiõe pfruẽtes: ſz ãte x̃pi aduẽtũ hẽbãt q̃dẽ q̃ctẽ p imunitatẽ pene. ſz ñ hẽbãt q̃ctẽ deſideriũ p ꝓſecutõez finis. Et iõ ſtatus ſcõz añ x̃pi aduẽtũ p̃t ꝓſiderari et fm id qꝺ habe bat ꝺ reḋe: et ſic dr̃ ſin⁹ Abrae. Põt ẽt ꝓſiderari q̃ tũ ad id qꝺ eis de reḋe deerat: et ſic dr̃ lib⁹ inferni. Lib⁹ g̃ iferni et ſin⁹ Abrae fuerť añ x̃pi aduẽtũ vnũ p accñs et ñ p ſe: et iõ nihil ꝓhibet p⁹ x̃pi aduentũ eẽ ſinũ Abrae oino diuerſũ a libo: q; ea q̃ ſũt vnũ p accñs ſepari ꝓtigit. ¶ Ad. j. g̃ dr̃: q⁹ q̃tum ad id qꝺ hẽbat de bono: ſtat⁹ ſcõz patrũ ſin⁹ Abrae dice bat. ſz q̃tũ ad id qꝺ hẽbat de defcũ dicebat ifern⁹: et ſic nec ſin⁹ Abrae i malũ accipit: nec infern⁹ i bo nũ: q̃uis q̃dãmꝺ ſint vnũ. ¶ Ad. ij. dr̃: q⁹ ſic reḋ es ſcõz patrũ añ x̃pi aduẽtũ dicebat ſin⁹ abrae: ita et p⁹ x̃pi aduẽtũ: ſz diuerſimode: q; n. añ x̃pi aduẽ tũ ſcõz reḋes hẽbat defectũ reḋei adũctũ dicebat idẽ ifern⁹ et ſin⁹ Abrae: vñ ibi ñ videbat de⁹. ſed q;

p̄ xp̄i aduētū scōz reqes ē ꝓpleta cū deū videant. talr reqes dr sin' abrae: et nllo mō ifern' et ad hūc sī nū abrae ecclia orat fideles pduci. vnd pz rnsio ad 3m. ⁊ sic ēt itelligēda ē q̄dā glo. q̄ hēt Luc. xvj. sup illud: fcm ē vt mortē mēdic' rē. q̄ sic dic: sin' abrae ē reqes btōz paupez q̄z ē regnū celoz. ¶ D. ij. q. dō: q̄ receptacla aiaz p' mortē duplr distigui pñt aut scōz sitū: aut scōz locoz q̄litatē. put. s. i aliq̄b' locis pēas vl' pmia recipiūt aie. Si g̃ ꝓsidēt lib' pim et ifern' scōz locoz q̄litatē pdcā: sic nō ē dubiū q̄ distiguūt: tū qz i iferno ē pēa sensibil' q̄ i libo patz nō erat: tū ēt qz i inferno ē pēa etna: sz i libo patz detinebāt sci tpalr tm̄. Sz si ꝓsiderēt q̄tū ad situz loci: sic ꝓbabile ē q̄ idē loc' vl' q̄si ꝓtinu' sit ifern' et lib': ita tn̄ q̄ q̄dā supior ps iferni limb' patz dicat exñtes. n. i iferno scōz diuersitatē culpe diuersā soz tiūt sci penā: ⁊ iō fm q̄ grauioz̄ pccis ēt irretiūt dānati: scōz hoc obscuriorē et ꝑfūdiorē locū obti nēt i iferno: vñ sci pēes i q̄b' minimuz erat de rōne culpe sup̄mū et min' tenebrosū locū habuerūt oīb' puniēdis. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ fm hoc q̄ infern' et lib' sūt idē q̄tū ad situ: dr xp̄s ifernū momordisse et i ifernū descēdisse qñ pēes a libo eripuit suo descēsu et p hoc pz solutio ad scām. ¶ Ad. ij. dō. q̄ Job nō descēdit ad ifernū dānatoz. sz i libū patz: q̄ q̄ dē dr ꝑfūdissim' loc'. nō q̄dē respcū locoz penaliū sz i ꝓpatōe ad alia loca: qz sub eodē icludit oīs loc' pēaz. Vel dō: sic Aug' soluit. xij. sup Gen. ad lr̄az ō iacob sic dicēs: Illō q̄ō Jacob dic ad filios suos Deducetis senectutē meā cū tristicia ad inferos. vt hoc magis timuisse ne nimia tristicia sic ꝑturbare tur: ne ad reqez btōz iret: sz. ad iferos pcōz: ⁊ sic pōt expōi vbū iob eadē rōe: vt sit vbū magis timē tis q̄ asserētis. ¶ Ad. ij. qōez dō: q̄ lib' patrū ⁊ lib' puerorū absq̄ dubio differt fm q̄litatē pmiū vl pe ne: pueris. n. nō adest spes btē vite q̄ pūb' i libo ad erat i q̄b' ēt lumē fidei et gr̄e refulgebat. sz q̄tū ad situ ꝓbabilr credit vtrozūq̄z idē loc' fuisse: nisi q̄ reqes btōz adhuc erat i supiori loco q̄ lib' puero rū sic de libo et inferno dcm ē. ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ ad culpā originalē nō eodē mō se hēbāt pēes et pueri: i pūb'. n. originalis culpa expiata erat fm q̄ erat infe ctiua psōe: remānebat tn̄ ipedimētū ex pte nāe. p q̄ nōdū fuit plenarie satisfactū. sz i pueris ē ipedimē tū et ex pte psōe: et ex pte nāe. et iō pueris et pūb' diuersa receptacla assignāt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ Aug' loq̄t de pēis q̄ debēt alicui rōne psōe sue: inr q̄s mi tissimā penā hñt q̄ solo originali pcō grauāt. sz ad huc ē mitior pēa eoz̄ q̄s nō ipedit a pceptōne glie defectus psone sed solum defectus nature. vt ipsa dilatio glorie quedam pena dicatur.

AD tertiuz sic proce dit: vr q̄ nō debeāt receptacla distingui. Sic̄. n. receptacla debēt aiab' p' mortē ꝑ pcō: ita et ꝑ merito. sz rōe meriti ñ debet nisi vnū tm̄ receptaclm. s. padisus. g̃ nec rōe pcōz ñ debet nisi vnū receptaculū. ¶ Ꝺ. receptacla assignāt aia bus p' mortē rōe meritoz̄ vl' demeritoz̄. sz nō est loc' i q̄ merēt vl' demerēt. g̃ vnū tm̄ receptaclm oz eis assignari p' mortē. ¶ Ꝺ. loca pēalia debēt rñdē ipis culpis. sz nō sūt nisi tria genera culparū. s. ori ginal': venial': et mortal'. g̃ nō debēt eē nisi tria rece ptacula pēalia. ¶ Sz ꝺ vr q̄ debeāt eē mlta pla q̄ assignēt: aer. n. iste caligiosus ē demonuz carcer. vt pz. ij. Pet. iij. nec tn̄ ꝓputat inr q̄nq̄z receptacula q̄ a q̄busdā assignāt. g̃ sūt pla receptacla q̄. v. ¶ Ꝺ. ali' ē padisus trestris: et ali' padisus celestis. sz q̄dā p' statū h' vite ad padisū trestrē sūt trāslati. sicut ō Enoch et ō helia dr. cū g̃ padisus trestris inr q̄nq̄z receptacla nō ꝓputet. vr q̄ sunt pla q̄ q̄nq̄z. ¶ Ꝺ. cuilibz statui peccātiū oz aliq̄s loc' penal' rñdē. sz si ponat aliq̄s i origiali pcō decedē: cuz solo veniali pcō nllm receptaculoz̄ assignatoz̄uz ei ꝓpetet ꝓstat. n. q̄ i padiso nō ecrt: cuz gr̄a carēt. sz eadē rōe nec i libo pūm: silr nec i libo puerorū: cū i libo pue rorū nō sit pēa sensibil' q̄ tli debet rōne venial' pcī. silr nec i purgatorio: qz ibi nō ē nisi pēa tpal'. huic āt debet pēa ppetua. silr nec i inferno dānatoz̄: qz mortali pcō caret. g̃ oz ponē' sextuz receptaculuz. ¶ Ꝺ. diuerse sūt q̄titates pmiorū et penarū scōm differētias culparuz et meritoz̄. sz infiniti sūt grad' culpaz̄ ⁊ meritorū. g̃ infinita debēt distigui recepta cula i q̄b' puniāt vl' pmiāt p' mortē. ¶ Ꝺ. aie q̄nq̄z puniūt i loc i q̄b' peccauerunt. vt p Greg. pz i. iij. dial. sz peccauerūt i loco i q̄ nos sitam'. g̃ hic locus oz ꝓputari inr receptacla: et ꝑcipue cū aliq̄ in hoc mundo p pccīs suis puniāt: vt ō. di. xv. dixit mgr̄. ¶ Ꝺ. sic aliq̄ i gr̄a decedētes hñt aliq̄ ꝑ q̄b' sūt di gni pēa: ita aliq̄ i pcō mortali decedētes hñt aliq̄ bōa ꝑ q̄b' eēnt digni pmio. sz decedētib' i gr̄a cum pccīs venialib' assignat aliq̄ receptaclm i q̄ puni unt añq̄ pmia ꝓsequāt. s. purgatoriū. g̃ ⁊ eadē rōe ecōtrario oz eē de ill' q̄ i mortali pcō decedūt cuz bōis opib' aliq̄b'. ¶ Ꝺ. sic pēes retardabāt a plēa glia aie añ xp̄i aduētū: ita et nūc a glia corpis. g̃ sic distiguit receptaclm scōz añ xp̄i aduētuz ab eo in q̄ nūc recipiunt: ita oz receptaclm nūc distigui ab eo in q̄ recipiēt ꝑ resurrectiōez. Q ñdeo dō: q̄ rece ptacula aiarū distiguūt fm diuersos stat' eaz. aia ār ꝑiūcta mortali corpi hz statuz meredi: sz exuta a corpe ē i statu recipiēdi ꝑ meritis bonuz vel ma lum. g̃ ꝑ mortē vl' ē i statu recipiēdis finale pmium vl' ē i statu q̄ ipedit ab alio. Si āt ē i statu recipiēdi finalē retributōz. h' ē duplr: vl' q̄tū ad bonū: ⁊ sic ē padisus. vl' q̄tū ad malū: et sic rōe actual' culpe ē ifern': rōe āt original' ē lib' puerorz̄. Si āt ē i statu q̄ ipedit a finali retributōe ꝓsequēda: vel hoc ē ꝑ defectū psōe: ⁊ sic ē purgatorii: i q̄ detinēt anie ne stāti pmiū ꝓsequāt ꝑ pcā q̄ ꝑmiserūt. vel ꝑ de fectū nāe: et sic ē lib' patz i q̄ detinebāt pēes a cōse cutiōe glie ꝑ reatum humane nāe qui nondum

poterat expiari. ¶ Ad.j. ergo dō: q bonū ꝓtingit vno mō: sz malū mltipharie: sicut patz ꝑ Dio. iiij. ca. de di. no. et ꝑ ph̄m in. ij. Ethicoꝝ. et ꝓpter hoc nō ē inc̄ueniēs si locus bone retributiōis ē vnus loca vero penaꝝ sunt plura. ¶ Ad. ij. dō: q stat' merēdi vel demerēdi ē vnus status cū eiusdem sit posse mereri et demereri: et iō cōuenienter debet omnib' vnus locus: sed eoꝝ qui recipiūt ꝓ meritꝫ sunt status diuersi: et iō nō est simile. ¶ Ad. iij. dicendū q ꝓ culpa originali pōt aliquis puniri duplicit vt ex dictis patz: vel rōne pſone: vel rōne nature tm̄: et ideo illi culpe respōdet duplex limbus. ¶ Ad. iiij. dicendū q aer iste caliginosus nō assignat demonib' qualis locus in q̄ recipiāt retributionem ꝓ meritis: sed quasi cōpetens officō eoꝝ in q̄tum deputant nobis ad exercitiuz: et ideo int̄ receptacula de quib' nūc agit nō cōputant. ¶ Dīo enī deputat eis ignis iferni: vt ꝑz Matth. xxv. ¶ Ad v. dō: q padisus terrestris ptinet magis ad statuz viatoris q̄ ad statū recipiētis ꝓ meritis: et iō inter receptacula de quib' nunc agit nō ꝓputat. ¶ Ad vj. dō: q illa positio ē impossibilis vt in scdo dēm est di. xxxij. si tm̄ esset possibilis talis in inferno puniret in eternū. q enī veniale peccatuz in purgatorio tempaliter puniat: accidit ei inq̄tum gratiam habz adiunctā: vñ si adiūgat mortali qz ē sine gratia pena eterna puniet in inferno: et quia iste q̄ cū originali pcō decedit hz veniale sine gr̄a: nō ē inc̄ueniens si ponit eternaliē puniri. ¶ Ad. vij. dicendū q diuersitas graduū in penis vl̄ p̄mijs non diuersificat statuz ꝑm cuius diuersitatē receptacula distinguunt: et iō rō nō sequit. ¶ Ad. viij. dicēdū q hoc q aie sepate aliqñ in loco nostre habitatiōis puniūt nō ꝓp hoc ē q locus iste sit ꝓpr' loc' penaꝝ. sed hoc fit ad nostrā instructōez vt eaꝝ penas vidētes retrahamur a culpis. q aūt anime existētes in carne hic puniūt ꝓ pcīs: non ptinet ad ꝓpositum: qz talis pena ñ trahit hominē extra statū merētis vl̄ demerēti: nūc āt agim' ō receptaculis q̄ debent aie post statum meriti vl̄ demeriti. ¶ Ad ix. dō: q malū nō pōt eē pure absq; omni ꝓmixtōne boni: sicut bonum summuz ē absq; oi ꝓmixtione mali: et iō illi qui ad beatitudinē q̄ summū bonum ē trāsferendi sūt debēt esse ab oīi malo purgati: et ꝓpter hoc oz esse locū in q̄ tales purgent si hinc nō oīno purgati exeāt. Sed illi q̄ in infernuz detrudent nō erūt imunes ab oīi bono: et iō nō ē simile: qz in inferno exītes p̄miū bonoꝝ suoruz recipe pñt inq̄tum bona ꝓterita eis valēt ad mitigatiōz pene. ¶ Ad. x. dō: q in glozia aie cōsistit p̄miū eēntiale. sz glozia corpis cū redundet ex ania rota ꝓsistit in aia q̄si originaliter: et iō carentia glorie anime diuersificat statū: nō autē carētia glozie corpis. et ꝓpter hoc etiā idē locus. s. celū empyreū debet aiab' sanctis exutis a corpe et p̄iūctis corpibus glozioſis: nō autē idē locus debet aiab' patruz ante pceptionē glozie anime: et post perceptōnem ipsius. ¶ Questio. ij.

Deinde queritur

dō suffragijs mortuoꝝ. Et circa hoc q̄ runt q̄tuor. ¶ Primo vtꝝ suffragia q̄ ꝓ viuū fiunt aliq; ꝓdesse possint. Scdo quib' ꝓsint. ¶ Tertio que suffragia ꝓsint. ¶ Quarto quantum ꝓsint.

Ad primū sic proce

dit: vī q̄ suffragia ꝓ viuū fcā aliq; ꝓdesse nō possint. Gal. vj. Que. n. seinauerit hō hec et meter. sz si vn' ex suffragijs alteri' fructū ꝓseqūret: meteret ab aliꝫ semiata. q̄ ex suffragijs aliorum null' fructū ꝓsequit. ¶ Ꝺ. ad iusticiā dei ptinet vt vnicuiq; retribuat ꝓ meritꝫ. vñ ps̄. Tu reddes vnicuiq; ꝑm opa sua. sz iusticiaz dei deficē impossibile ē. q̄ impossibile ē q̄ vn' ex opib' alteri' iuuet. ¶ Ꝺ. ꝑm eandē rōem ē opus meritorij ꝫ laudabile. qz. s. inq̄tū ē volūtariū. sz ex ope vn' non laudat alī. q̄ nec op' vn' pōt eē alteri meritorij et fructuosū. ¶ Ꝺ. ad diuinā iusticiā ptinet silr bona reddē ꝓ bonis: et mala ꝓ malis. sz nll's punit ꝓ malꝫ alt'i: imo vt dī Ezech. xviij. Aia q̄ peccauerit ipsa morietꝫ. q̄ nec vn' iuuat ꝓ bōa alteri'. ¶ Sz ꝫ ē qđ dī in ps̄. Particeps ego sū oim timētiū te ⁊c. ¶ Ꝺ. oēs fideles ꝓ charitatē vniti: sunt vn' corpis ecclie mēbra. sz vnū mēbz iuuat ꝓ alterꝫ. q̄ et vn' hō pōt ex meritis alteri' iuuari. ¶ Alteri' vī: q̄ mortui nō pñt iuuari ex opib' viuoꝝ. Dīo ꝓ hoc q̄ dic apostol'. ij. Cor. v. Oēs nos oz mānifestari añ tribunal xp̄i vt recipiat vnusq̄sq; ꝓpria corpis q̄ gessit. q̄ ex his q̄ p' mortē hois gerūt q̄n extra corp' erit nihil ei accrescē potit ex aliq̄b' opib'. ¶ Ꝺ. hoc idem vī ex hoc qđ habet Apoc. xiij. Beati mortui q̄ i dño moriūt. ⁊ subdit: Opa. n. illoꝝ sequūt illos. ¶ Ꝺ. ꝓficē ex aliq̄ ope ē solū i via exītis. sz hoies ꝓ' mortē iā nō sūt viatores: qz de eis hoc itelligit qđ legit Job. xix. Semitā meā circūsepsit et trāsire nō posſū. q̄ mortui de suffragijs alic' iuuari nō pñt. ¶ Ꝺ. nll's iuuat ex ope alteri' nisi sit aliq̄ vite cōicatō int̄ eos. sz nulla cōicatio est mortuoꝝ ad viuos scōm ph̄m i. j. Ethicoꝝ. q̄ suffragia viuoꝝ mortuis non ꝓsūt. ¶ Sz ꝫ ē qđ habet. ij. Mach. xij. Sca et salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis soluāt. sz hoc eēt iutile nisi eos iuuaret. q̄ suffragia viuoꝝ mortuis ꝓsūt. ¶ Ꝺ. Aug' dic in li. de cura ꝓ mortuis agēda: ñ pua ē vniuerse ecclie q̄ i hac ꝓsuetudie claret auctas: vt i pcīb' sacerdotij q̄ dño deo ad cl' altare fundūt locū suū etiā habeat ꝓmēdato moruoꝝ. q̄ qđē ꝓsuetudo ab ipīs apl̄is ichoauit: vt dic Dama. i qđā sermōe de suffragijs mortuoruz sic dicēs: Mysterioꝝ ꝓsciꝫ discipl'i saluatoris et sacri apl'i i tremēdis ⁊ vnificis mysterijs memoriaz fieri eoꝝ q̄ fidelit̄ dormierūt sanxerūt. Qđ etiam

ps p Dio. in vltio ca. ce. hierar: vbi ritū ꝓmemorat quo in ꝓmitiua ecclesia ꝓ mortuis orabat: vbi etiā Dio. asserit suffragia viuoꝝ mortuis ꝓdesse. ℊ hoc indubitāt credēdū ē. ¶ Alteri' vī q' suffragia p peccatores fcā mortuis nō ꝓsint: qz vt dī Jo. ix. Pccōres de' non exaudit. sz si oziones coꝝ ꝓdessent illī ꝓ qb' orāt: a deo exaudirēt. ℊ suffragia p eos fcā mortuis nō ꝓsunt. ¶ ℣. Greg' in pastorali dic: Cū is q̄ displicet ad intercedēdū mittit: irati anim' ad veteri ora ꝓuocat. sed q̄libz pccor deo displicet. ergo per pccoꝝ suffragia de' ad misericordia nō reflectit: et ita talia suffragia nō ꝓsūt. ¶ ℣. op' alic' magis vī ee fructuosū faciēti q̄ alteri. sz pccor p opa sua nihil meret sibi. ℊ multo min' pōt alii mereri. ¶ ℣. oē op' meritoriū oz ee viuificatū. i. charitate informatū. sz opa p pccores fcā sūt mortua. ℊ nō ꝓnt p ea iuuari mortui ꝓ qb' fiūt. ¶ Sz ꝫ ē: q' null' pōt scire ꝓ certo de alio vtrū sit in statu culpe vl' gre: si ℊ illa tm suffragia ꝓdessent q̄ fiūt p eos q̄ sūt i gra: nō posset hō scire p q̄s suffragia ꝓgreret suis defūctis: et ita multi a suffragijs ꝓcurādis retraherēt. ¶ ℣. sic Aug' dic in lra: ꝑm hoc iuuat aliq̄s mortuus ex suffragijs sz q' dū viuēt meruit vt iuuaret p' mortē. ℊ valor suffragioꝝ mēsurat scom ꝓditoz ē' ꝓ q̄ fiūt. ñ ℊ differt: vt vī: vtz p bonos l' p malos fiāt. ¶ Alteri' vī q' suffragia q̄ a viuis ꝓ mortuis fiunt: faciēt' nō ꝓsint: qz si aliq̄s ꝓ altero debitum soluēt scom humanā iusticiā ipe a debito ꝓpo nō absolueret. ℊ p hoc q' aliq̄s suffragia faciēs debitū soluit ꝓ illo ꝓ q̄ facit: ex hoc a debito ꝓpo nō absoluit. ¶ ℣. vnusq̄sq3 oz qđ facit facere melioꝝ mō quo pōt. sz melī' ē iuuare duos q̄ vnū. si ℊ q̄ ꝓ suffragia debitū mortui soluit a ꝓprio debito liberat vī q' nūq' deberet aliq̄s ꝓ seipo satisfacē: sz sp pro alio. ¶ ℣. si satisfactio alic' ꝓ alio satisfaciēt' eq̄l' ꝓdesset sibi vt ei ꝓ q̄ satisfacit eadē rōne eq̄lit valebit et tertio si ꝓ eodē satisfaciat simul: sil' et q̄rto: et sic deinceps. ℊ vn' vna satisfactōne posset ꝓ oīb' satisfacē: qđ ē absurdū. ¶ Sz ꝫ ē qđ dī i ps. Dño mea in sinu meo ꝓuertet. ℊ r eadē rōne r suffragia q̄ ꝓ aliis fiūt faciēt' ꝓsunt. ¶ ℣. Dama. dic i sermone de his q̄ in fide dormierūt: Quēadmodum vngēto vel alio oleo scō circūlinire volēs infirmuz ꝓmo ille. s. ꝓticipat vnctionē: deinde sic pungit laborantē: et sic q̄cūq3 ꝓ o ꝓximi salute agoniçat: ꝑ mū sibiipi prodest: deide ꝓximo: et sic hz ꝓpositū. Rñdeo dō: ad. j. qōem: q' actus noster ad duo valere pōt. Primo ad aliquē statū acq̄rendū: sicut p op' meritoriū hō acq̄rit statū beatitudis. Scdo ad aliq̄d ꝓsequēs statū accidētale: vl' dimissionē pene Ad vtrunq3 āt hoz actus nr' dupl'r valē pōt: vno mō p viā meriti: alio mō p viaz oziois. Et ē drīa inr istas duas vias: vt in. xp̄o. di. dictū ē: qz meritoz innitit iusticie: sz orās impetrat petitoz ex sola liberalitate ei' q̄ orat. Dicēdū ℊ q' opus vni' nullo mō pōt alteri valere ad statū ꝓsequēdū p viam meriti vt. s. ex his q̄ ego facio aliq̄s mereat vitā eternā: qz sors glorie redditt scōz mēsurā accipiētis: vnusq̄sq3 aūt ex suo actu disponit: et nō ex alieno: et dico di spositionē dignitatis ad ꝓmiū: sz p viā oziois etiā q̄tū ad statū ꝓsequēdū: opus vni' alteri duz ē i via valere pōt: sic q' vnus hō impetrat alteri ꝑmā gratiā. cū. n. ipetratio oziois sit scom liberalitatē dei q̄ orat: ad oia illa ipetratio oziois se pōt extēdere q̄ ptāti dine subsūt ordiate. Sz q̄tū ad aliq̄d qđ ē ꝓsequēs vl' accessoriū ad statū: opus vni' pōt valē alteri nō solū p viā oziois: sz etiā p viā meriti. Qđ q̄dē duplicit ꝓtingit: vl' ꝓpt cōicantiā i radice opis q̄ ē charitas in opib' meritoriis: et iō oēs q̄ inuicez charitate ꝓnectūt aliq̄d emolimētū ex mutuis opibus reportāt: tñ scom mensurā stat' vniuscuiusq3 qz etiā in pēia vnusq̄sq3 de bonis gaudebit alteri': et inde ē q' articul' fidei ponit: scōz cōio. Alio mō ex intētiōe faciētis: q̄ aliq̄ opa spāliter ad hoc facit vt talib' ꝓsint: vñ ista opa quodāmō efficiūt eoꝝ ꝓ quib' fiūt: q̄si eis a faciente collata: vñ ꝓnt eis valere vel ad impletōz satisfactiōis: vel ad q̄cq̄d hui' mōi qđ statū nō mutat. ¶ Ad. j. ℊ dō: q' messio illa ē pceptō vite eterne: sic habet Joh. iiij. Et q̄ metet fructū ꝓgregat in vitā eternā. Sors āt vite eterne nō dat alicui nisi ꝓ opib' ꝓpis: qz etiā si aliquis alteri impetret vt ad vitā etnā ꝓueniat: nūq' tamē hoc fit nisi mediātib' opib' ꝓpis: duz scz ꝓib' alic' gra alicui dat ꝓ quā meret vitā eternā. ¶ Ad. ij. dō: q' opus qđ ꝓ aliq̄ fit: efficit ei' ꝓ q̄ fit: et sil' op' qđ ē eius q̄ mecū ē vnū: ē quodāmō et mecū: vñ nō ē ꝫ diuinā iusticiā: sz vnus fructū ꝓcipit ò opibus factis ab eo q̄ ē vnū secū in charitate: vel ab opib' ꝓ se factis. Hoc etiā scom humanā iusticiā ꝓtigit vt satisfactio vni' ꝓ alio accipiat. ¶ Ad. iij. dō: q' laus nō dat alicui nisi scom ordinē ei' ad actuz: vñ laus ē ad aliq̄d: vt dī in. j. ethicoꝝ. Et qz ex ope alterius null' efficit vel oñdit bñ dispositi' vl' male ad aliq̄d: inde ē q' null' laudat ex opib' alteri' nisi ꝓ accidens: scom q' ipe est aliq̄ mō illoꝝ operū cā auxiliū vel ꝓsilium ꝓbēdo vel inducēdo vel q̄cūq3 alio mō: sed opus ē meritoriū alicui nō solū ꝓsiderata eius dispōne sz etiā q̄tū ad aliq̄d ꝓsequēs dispōnē vel statuz eius vt ex dictis ps. ¶ Ad. iiij. dō: q' auferre alicui qđ sibi debet hoc directe iusticie repugnat: sed dare aliq̄d alicui qđ ei nō debet hoc nō ē iusticie ꝓriū sed iusticie metas excedit: ē eni liberalitatis: nō autē posset aliq̄s ledi ex malis alteri' nisi aliquid ei de suo subtraheret: et iō nō ita ꝓtigit q' aliquis puniat ꝓ peccatis alteri': sicut q' emolumentū ꝓcipiat ex bonis alteri' ¶ Ad. j. qōem dō: q' charitas q̄ ē vinculū vniēs mēbra ecclesie ñ solū ad viuos se extēdit: sed etiā ad mortuos q̄ in charitate decedūt: charitas eni vita corpis nō finitur. j. Cor. xiij. Charitas nūq' excidit. similit etiā mortui in memoria hominū viuentiū viuunt: et iō intentio viuētiū ad eos dirigi pōt: et sic suffragia viuoꝝ

duplr mortuis ꝓsūt sic̄ et viuis: ꝛ pp charitat̄ vni one ꝛ pp intētōz ad eos directā: ñ tñ sic eis valē crē dēda sūt viuoꝝ suffragia: vt stat̄ eoꝝ mutet ō mi seria in felicitatē vel ecōuersō: sz valet ad diminuti onem pene vel aliq̄d hm̄oi qō statū mortui non trās mutāt. ¶ Ad ꝑmū g̈ oō: q hō oū in corpe vi xit meruit vt hec ei valerēt p̄ mortē: et iō si p̄ hāc vitā eis iuuat nihilomin⁹ hoc ꝓcedit ex his q̄ in corpe gessit. Uel oō scōm Jo. dama. in sermone p̄ dicto: q hoc ē itelligēdū q̄tū ad retributōz q̄ fiet i finali iudicio: q̄ erit eterne glie vel eine miserie: in q̄ cūlibet recipiet solū scōm q ipse in corpe gessit: ite rim aūt iuuari pñt viuoꝝ suffragijs. ¶ Ad.ij. oō: q auctas illa exp̄sse loq̄t de seq̄la eine rettributiōis qō pz ex hoc qō p̄mittit: Bti mortui qui i do. ꝛc̄. Uel oō: q opa pro eis fcā sūt et quodāmō eoꝝ vt dictū ē. ¶ Ad.iij. oō: q q̄uis aie p̄ mortē nō sint simplr in statu vie sz q̄tū ad aliquid adhuc sunt i via: inq̄tū. s. eoꝝ ꝓgressus adhuc retardat ab vlti ma ꝛtributōe: et iō simplr eoꝝ via ē circūsepta: vt nō possint vlteri⁹ trās mutari scōm statū felicitatis et miserie. Sz q̄tū ad hoc nō ē circūsepta qn q̄tū ad hoc q detinēt ab vltima retributiōe possint ab alijs iuuari: qz scōm hoc adhuc sūt in via. ¶ Ad .iij. oō: q q̄uis cōicatio ciuiliū opeꝝ de q̄ phs lo quit non possit eē mortuoꝝ ad viuos q̄ mortui ex tra vitā ciuilē sūt: pōt tñ eē eoꝝ cōicatio q̄tum ad opa spūal̄ vite: q̄ ē p charitatē ad deū cui mortuo rū spūs viuūt. ¶ D. iij. qōnem oō: q i suffragijs q̄ fiūt p malos duo pñt ꝓsiderari. Primo ipm opus opatū: sic̄ sacrificiū altaris: ꝛ qz nr̄a sacr̄a ex sciēcie efficaciā hñt absq; ope opantis: quā eq̄lit̄ explēt p q̄scūq; fiāt: q̄tū ad hoc suffragia p malos fca defū ctis ꝓsūt. Alio mō q̄tū ad op⁹ operās: et sic distin guēdū ē: qz opato pcōris suffragia faciētis potest vno mō ꝓsiderari vt ē ei⁹: et sic nll̄o mō meritoria eē pōt nec sibi nec alij. Alio mō inq̄tū ē alteri⁹: qō dupl̄r ꝓtingit: vno mō inq̄tū pcōr suffragia faci ens gerit ꝓsonā totⁱ eccl̄ie: sic̄ sacerdos cū dic̄ in ec clesia exeq̄as mortuoꝝ: et qz ille itelligit facere cu ius noie vl̄ vice fit: vt pz p Dio. i. xij. ca. ce. hierar. inde est q suffragia tal̄ sacerdotis q̄uis sit pcōr p defūctis ꝓsūt. Alio mō qñ agit vt instrumētū alte rius: op⁹. n. misterij ē magis p̄ncipal̄ agētis: vñ q̄ uis ille q̄ agit vt ist̄rumētū alteri⁹ nō sit i statu me rēdi: actio tñ ei⁹ pōt eē meritoria rōne p̄ncipal̄ agē tis: sic̄ si seru⁹ in pcō exñs qōcūq; op⁹ misericordie facit ex ꝓcepto dñi sui charitatez hñtis: vñ si aliq̄s in charitate decedēs p̄cipiat sibi suffragia fieri vel ali⁹ p̄cipiat charitatē hñs: illa suffragia valēt defūc to: q̄uis illi p q̄s fiāt i pcō exist̄at: magis tñ valē rent si in charitate eēnt: qz tunc ex ouab⁹ ptib⁹ opa illa meritoria eēnt. ¶ Ad.j g̈ oō: q oō p pcōres fcā q̄nq; ñ ē pcōris: sz alteri⁹: ꝛ iō scōm hoc digna ē vt a deo exaudiat: tñ etiā q̄nq; de⁹ pcōres audit: sz q̄ñ pcōres petūt aliq̄d deo acceptū: nō. n. iustis solis sz pz etiā peccatoribus deus bona sua ꝓuidet vt pz Matth. v. Nō āt ex eoꝝ merit̄: sz ex sua cle mētia. et iō Jo. ix. sup illō. Pcōres de⁹ non audit dic̄ glo. q loquit̄ vt inūct⁹. i. ñ adhuc plene videns. ¶ Ad.ij. oō: q q̄uis ex pte ei⁹ q̄ displicet oīo pcō ris nō sit accepta: tñ rōe alteri⁹ cui⁹ vice vel impio agit pōt esse deo accepta. ¶ Ad.iij. oō: q hoc qō pcōr faciēs h⁹moi suffragia nullū reportat cōmo dū: ꝓtingit ex hoc q nō ē capax tal̄ ꝓfectus ꝓpter ꝓpria indispōem: et tñ alij qui nō ē indispositⁱ ali⁹ q̄ mō valere pōt vt dcm ē. ¶ Ad.iij. oō: q q̄uis opus pcōris nō sit viuū iq̄tū ē ei⁹: pōt tñ eē viuū inq̄tum ē alteri⁹ vt dcm ē: sz qz rōnes q̄ sunt in op positū videt ꝓcludere: q nō differat vtz quis suf fragia ꝓcuret p bonos vl̄ p malos: iō ad eas etiā ē rñdēdū. ¶ Ad. v. g̈ oō: q q̄uis aliquis ꝑ certo sci re nō possit ō alio an sit i statu salutis: tñ pōt pba bilit̄ estimare: ex his q̄ exteri⁹ videt de hoīe: ex fru ctu enim suo arbor cogn̄oscit: vt dicitur Matth. vij. ¶ Ad. vj. oō: q ad hoc q suffragiū alicui valeat: requirit et ex pte ei⁹ p quo fit capacitas h⁹ valoris et hāc hō acquisiuit p opa ꝓpria q̄ gessit in vita: ꝛ sic loquit̄ Aug⁹. Requirit nihilomin⁹ q̄litas opis q̄ ꝓdesse oz: et hec nō pēdet ex eo ꝑ quo fit: sz magis ex eo qui facit: vel exequēdo vl̄ iperādo. ¶ D. iij. qōnem oō: q opus suffragij qō ꝑ alio fit pōt ꝓsiderari dupl̄r. Uno mō vt ē expiatiuū pene p modum cuiusdā recōpēsatiōis q̄ i satisfactōe attēdit: et hoc mō opus suffragij qō reputat q̄si eius ꝑ quo fit ita absoluit eū a debito pene: q nō absoluit facientē a debito pene ꝓprie: qz in tl̄i recōpensatiōe ꝓsideratⁱ eq̄litas iusticie: op⁹ āt istud satisfactoriū ita pōt ad equari reatui vni: q alij nō eq̄t: reat⁹ eni duoꝝ pec catoꝝ maiorē satisfactionē req̄rūt q̄ reatus vnius Alio mō pōt ꝓsiderari inq̄tū ē meritoriū vite eter ne: qō hz inq̄tū ꝓcedit ex radice charitatis: et scōm h⁹ nō solū ꝓdest ei ꝑ quo fit: sz faciēti magis: ꝛ ꝑ pz solutio ad obiecta. ꝓme. n. rōnes ꝓcedebant de ope suffragij scōm q ē satisfactoriū: sed alie scōm q est meritoriū.

AD secundū sic pro cedit: vī q suffragia ꝓsunt existentib⁹ in inferno: per hoc qō habet. g̈. Mach. iij. q̄ inuenerūt sub tunicis interfectoꝝ de denarijs idoloꝝ a quib⁹ lex ꝓhibet iudeos: et tamē p̄ subdi tur q Judas. xij. milia dragmas argēti misit Hie rosolymā offerens ꝑ peccatis mortuoꝝ: ꝓstat aūt illos mortaliter peccasse cōtra legez agentes: et ita in mortali peccato decessisse: et ita ad infernum esse trās latos. g̈ existētibus in inferno suffragia ꝓsunt ¶ D. in lr̄a habet ex verbis Aug⁹ q quib⁹ valent suffragia: vel ad h⁹ ꝓsunt vt sit plena remissio: vel ad hoc vt tolerabilior sit eoꝝ damnatō. sed soli il li qui sunt in inferno damnati eē dicunt. g̈ etiā exi stentib⁹ in inferno suffragia ꝓsunt. ¶ D. Dio. i vl̄

timo ca.ce.hierar.dicit sic: Justoꝝ oꝛones et fm hāc vitā quāto magis pꝰ moꝛtē i his q̄ digni sūt sacris oꝛonib' opant tātūmodo. Ex q̄ pōt accipi q̄ suffragia magis pſūt moꝛtuis q̄ etiā viuis. ſz viuis pſunt etiā i pcco moꝛtali exñtib': cū q̄tidie oꝛet ecclesia p pccoꝛib' vt ꝓuertāt ad deū. g̃ etiā moꝛtuis i pcco moꝛtali suffragia valēt. ℣ ℟. in vitispatꝝ legit q̄ etiā Dama. i sermōe suo refert: q̄ Zacharias inuēta i via caluarie cuiusdaꝫ defūcti oꝛone p̄missa q̄siuit cui' caput fuiſſz: et caput dedit rñsum q̄ fuerat sacerdotis gētilis q̄ i inferno erat dānat': ꝛ tñ cōfessus ē oꝛone macharij se et alios iuuari: g̃ suffragia ecclie etiā exñtib' in inferno pſūt. ℣ ℟. Dama. in eodē sermōe narrat q̄ Greg' p̄ traiano oꝛonē fundēs: audiuit vocē sibi dicit' illatā: Uocē tuā audiui et veniā traiano do. cui' rei vt Dama. dicit i dcō sermōe: testis ē oziēs ois et occidēs. ſz constat traianū i inferno fuisse: q̄ multoꝝ martyꝛuꝫ necē amarā instituit vt ibidē Dama. dicit: g̃ suffragia etiā valēt exñtib' i inferno. ℣ ℟ ℨ ē quod dicit Dio. vij. ca. ce. hierar. Sūm' sacerdos p̄ imundis nō oꝛat: q̄ i hoc auertēt a dño ordie. Et Lōmen. ibidē dicit: q̄ pccoꝛib' nō oꝛat remissioꝫ: q̄ nō audiret p̄ illis: g̃ nō valēt existentib' i inferno suffragia. ℣ ℟. Greg' dicit i. xxxiij. moral'. Eadem cā ē cur ñ oꝛet tūc. ſ. pꝰ diē iudicij p̄ hōib' etno igne dānat': q̄ nūc cā ē vt nō oꝛet p̄ diabolo angelisq̄ eiꝰ etno supplicio dānat': q̄ etiā nūc cā ē vt nō oꝛēt sci p̄ hōib' infidelib' impijsq̄ defūctis: q̄ de eis vtiq̄ q̄s etno dānatos supplicio iā nouerūt: añ illū iusti iudicis ꝓspectū oꝛonis sue meritum cassari refugiūt: g̃ suffragia dānatis i iferno ñ valēt. ℣ ℟. i lr̄a habet ex vbis Aug'. Qui sine fide opāte p̄ dilectōꝛ eiusq̄ sacris a coꝛpe exeūt frustra ill' a suis h'moi officia impēdūt. ſz oēs dānati sūt h'moi. g̃ suffragia dānatis in inferno nō pſūt. Alteri' vi q̄ nec etiā existētib' i purgatorio: q̄ purgatoriū p̄s q̄dā inferni ē. ſz i inferno nlla ē redēptio. Et ps. dicit: In inferno āt q̄s confitebit tibi. g̃ suffragia his q̄ sūt in purgatorio nō valēt. ℣ ℟. pena purgatorij ē finita: si ergo p̄ suffragia aliq̄d ei pēa dimittit tātū potuerit multiplicari suffragia q̄ tota tollet: et ita pccm remanebit totaliꝛ ipunitū: q̄d ꝛpugnare vi dine iusticie ℣ ℟. ad h' aie i purgatorio detinēt vt ibi purgate pure ad regnū ꝓueniant. ſz ñ pt purgari nisi aliq̄d circa ipam fiat: g̃ suffragia fcā p̄ viuos penam purgatorij nō diminuūt. ℣ ℟. si suffragia exñtibus i purgatorio valerēt: maxime ea viderēt valē q̄ sūt ad eoꝝ imperiū fcā: ſz hec non ſp valēt: sic si aliqs decedens disponit tot suffragia p̄ se fieri: q̄ si facta eēnt sufficerēt ad totā penā abolēdam: posito g̃ q̄ h'moi suffragia differāt q̄usq̄ ille penā euasit: ista suffragia ei nihil pdeunt: nō. n. pōt dici q̄ ei pſint añq̄ fiāt: postq̄ āt sūt fcā eis nō indiget: q̄ iam penā euasit: g̃ suffragia exñtib' i purgatorio nō valēt ℣ ℨ ē q̄d dī i lr̄a ex vbis Aug' q̄ suffragia p̄ro sūt his q̄ sūt mediocriť boni vel mali. sed tales sūt q̄ in purgatorio detinēt. g̃ ꝛc. ℣ ℟. Dio. dicit i. vij. ca. ce. hierar. q̄ diuin' sacerdos p̄ moꝛtuis oꝛās: p ill' oꝛat q̄ scē vixerūt: et tñ aliqs macias habuerūt ex ifirmitate hūana cōcta. ſz tales i purgatorio detinēt. g̃ ꝛc. Alteri'. vi q̄ suffragia valēt pueris in limbo exñtib': q̄ illi nō detinēt nisi p̄ pccō alieno g̃ maxie decēs ē vt ipi iuuēt suffragijs aliēis. ℣ ℟. i lr̄a habet ex vbis Aug' q̄ suffragia ecclie p̄ ñ valde malis ꝓficiatōes sūt. ſz pueri nō ꝓputāt int' valde malos: cū mitissima sit eoꝝ pena. g̃ suffragia ecclesie eos iuuāt. ℣ ℨ ℨ ē q̄d habet i lr̄a ab Aug' q̄ suffragia nō pſunt ill'. ſz pueri hoc mō exierūt q̄ sine fide opante p̄ dilectōꝛ hinc exierūt. g̃ eis suffragia nō pſūt. Alteri' vi q̄ aliq̄ mō pſūt scis existētib' i pēa: p̄ hoc q̄d habet in collecta missē: sic scis tuis pſūt ad gloriā. ſ. sacra: ita nobis ꝓficiāt ad meritā: ſz int' alia suffragia p̄cipuuꝫ ē sacrm altaris. g̃ suffragia pſūt scis q̄ sūt i pēa. ℣ ℟. sacra efficiunt q̄d figurāt: ſz tertia ps hostie. ſ. i calicē missa significat eos q̄ i pēa vitā beatā ducūt: vt supra di. xij. dictū ē. g̃ suffragia ecclie pſūt etiā exñtib' in patria ℣ ℟. sci nō solū gaudēt de bonis ꝓpꝛijs: ſz etiā de bonis alioꝝ: vñ Luc. xv. dī: Gaudiū ē angel' dei super vno pccoꝛe pniam agēte. g̃ ex bōis opib' viuētiū scōꝝ q̄ sunt i pēa gaudiū crescit: et ita etiā eis nra suffragia pſūt. ℣ ℟. Dama. dicit i sermōe d̄ dormientib' iducēs vba Chryso. si eni gētiles inqt cū his q̄ abierūt sua ꝓburūt: q̄nto magis te fidelē mittere ꝓuenit cū fideli ipi' ꝓpa: nō vt fauilla fiāt: ꝛ hec velut illa: ſz vt maioꝛē hinc circūponas gloriā: et si q̄ dem pccoꝛ fuerit q̄ moꝛtu' ē vt peccamia soluas: si āt iust' vt appositio fiat mercedis et retributionis et sic idē q̄d pius. ℣ ℨ ℨ ē q̄d habet in lr̄a ex vbis Aug' iuria ē in eccl'ia oꝛare p̄ martyꝛe cui' nos debem' oꝛonib' cōmēdari. ℣ ℟. ei' est iuuari cuius ē indigē: ſz sci in pēa sūt absq̄ oñi indulgētia. g̃ per suffragia ecclie nō iuuāt. Rndeo dō: ad. j. qōnem q̄ circa dānatos in inferno fuit duplex opio. Qui dā eni dixerunt i hoc distinguēdū eē duplicit. vno mō q̄tuz ad tps dicētes: q̄ post diē iudicij nullus i inferno existēs aliquo suffragio iuuabit: ſz añ diez iudicij aliqui iuuāt suffragijs ecclesie. Alio modo distinguebāt q̄tum ad pōnas i inferno detentas: int' quas quosdā dicebāt esse valde malos: qui scz sine fide et sacramētis ecclesie decesserūt: et talibus qui de ecclesia nō fuerunt nec merito nec numero suffragia ecclesie ꝓdesse pñt. Alij vero sunt non valde mali: qui scz de ecclesia fuerūt nūero et fidē habentes et sacris imbuti et aliqua opa de genere bonoꝝ faciētes: ꝛ talib' suffragia ecclesie pdesse debent. Sz occurrebat eis quedā dubitatō eos pturbans: q̄ scz videbat ex hoc sequi cum pena inferni sit infinita fm intensionē q̄uis duratione infinita existat: q̄ multiplicatis suffragijs pena illa auferet q̄d est erroꝛ Origenis: et iō hoc incōueniens multi

pliciter euadere voluerũt. Prepositinus enī dixit q̄ tm̄ pñt suffragia ꝑ damnatis mltiplicari q̄ a pena tota reddunt imunes: non aũt simplicit̄ vt Origenes posuit ſz ad tp̄s. ſ. vſq; ad diem iudicij: tunc enī aie iterato corporibus cõiuncte in penas inferni sine ſpe venie retrudunt. Sed ista opio videt oi uine repugnare, puidētie que nihil in rebus inordinatũ relinquit: culpa autē ordinari non pōt nisi ꝑ penam. vñ non pōt esse vt pena tollat nisi ꝑius culpa expiet: et ideo cũ culpa cõtinue maneat in damnatis: eoꝝ pena nullatenus interrũpet. Et iõo poꝛretani aliũ modũ inuenerũt dicētes: q̄ hoc modo ꝓcedit in diminutiõe penaꝝ per suffragia: sicut ꝓcedit in diuisione lineaꝝ: que cuꝫ sint finite: tamē i infinitũ diuidi possunt et nũq̄ ꝑ diuisionem cõsumunt: nec fit subtractio non fm eādē q̄titatem sed scom eandē ꝓportionē: velut si ꝑmo auferat̄ pars quarta totius: et secũdo quarta illius q̄rte: et itez quarta illius q̄rte: et sic deinceps i infinitũ. Et similiter dicũt q̄ ꝑ primũ suffragiũ diminuit aliquota ps pene: et ꝑ secũdũ ps aliqua remanētis fm eādē ꝓportionē. Sꝫ iste mod' multiplicit̄ defectiuus inuenit. Primo q̄ infinita diuisio q̄ cõgruit cõtinue q̄titati: nõ videt posse ad q̄titatē spiritualē transferri. Secũdo q̄ nõ ē aliqua rõ q̄re scom suffragium minus de pena diminuat q̄ ꝑmũ si sit equalis valoris. Tertio q̄ pena diminui nõ pōt nisi diminuat et culpa: sic nec auferri nisi ea ablata. Quarto q̄ in diuisiõe linee tandez puenit ad hoc q̄ nõ ē sensibile: corpus enī sensibile nõ ē i infinitũ diuisibile. Et iaz sic sequeret q̄ post mlta suffragia pena remanēs ꝓpter sui paruitatē nõ sentiret: et ita non eēt pena. Et iõ alij inuenerũt aliũ modum. Altisiodorensis enī dixit q̄ suffragia ꝑsunt dãnatis: non quidē ꝑ diminutionē vel ꝑ interruptionē: ſz ꝑ confortatiõnē patiētis: sicut si hõ portaret graue onus et facies sua pfunderet aqua: sic enim ꝓfortaret ad melius portandũ: cũ tñ onus suũ in nullo leuī' fieret. Sꝫ hoc itez eē nõ pōt: q̄ aliq̄s plus vl minus eterno igne grauat: vt Greg' dicit fm meritũ culpe et inde ē q̄ eodē igne quidã plus quidã minus cruciant: vñ cũ culpa damnati imutata remaneat: nõ pōt eē q̄ leuius penã ferat. Est nihilomin' et p̄dcã opio ꝑsumptuosa: vtpote scoꝝ dictis q̄ria: et vana nulla auctoritate fulta: et nihilomin' irrõnalis: tũ q̄ damnati i inferno sũt extra vinculũ charitatis fm quã opa viuoꝝ ꝓtinuãt defunctis: tũ q̄ totalr ad vie terminũ puenerũt: recipientes vltimã ꝑ meritis retributionē: sic et sci q̄ sũt in ꝓria: q̄ enī adhuc restat de pena vel glia corpis: hoc eis ratiõem viatoris nõ ꝑbet: cũ gloria eētialit̄ et radicalit̄ existat in aia: et silr miseria damnatoꝝ: et iõ non pōt pena coꝝ diminui: sicut nec glia scoꝝ augeri q̄tũ ad premiũ eētiale. Sed tñ modus q̄ a q̄busdam ponit̄ q̄ suffragia ꝑsunt dãnatis posset aliq̄ mõ sustineri: vt si dicat̄ q̄ nõ ꝑsũt neq; q̄tũ ad diminutionem pene vel interruptionē vel q̄tũ ad diminutionē sensus pene. ſz q̄ ex h' modi suffragijs eis aliq̄ maria doloris subtrahit̄ q̄ eis eē posset si ita se abiectos ꝓspicerent q̄ ꝑ eis nullã curã haberēt q̄ materia doloris eis subtrahit̄ oũ suffragia ꝑ eis fiunt Sꝫ istud etiaz nõ pōt eē fm legē cõem: q̄ vt Aug' dicit i li. de cura ꝑ mortuis agēda: q̄ ꝑcipue ō damnatis verꝝ ē: Ibi sũt spūs defunctoꝝ vbi ñ videt q̄ cunq; agunt aut eueniunt i ista vita hoibus. et ita nõ cognoscũt q̄ñ ꝑ eis suffragia fiunt: nisi supra cõmunē legē hoc remediũ diuinit' detur aliq̄b' damnatoꝝ: q̄ est vbũ oino incertuz. Vñ tutius ē simplr dicere q̄ suffragia nõ ꝑsũt dãnatis: nec ꝑ eis eccliaꝝ orare intēdit: sic ex auctoritatib' inductis apparet ¶ Ad. j. g̃ dō: q̄ donaria idoloꝝ nõ fuerũt inuēta apud illos mortuos vt ex eis signũ accipi possz q̄ i reuerentiã idoloꝝ eis deferrēt. ſz ea acceperũt vt victores q̄ eis iure belli debebãt: et tñ ꝑ auariciam venialē peccauerũt. vñ nõ fuerũt i inferno damnati: et sic suffragia eis ꝑdesse poterãt. Vel dō: scom q̄sdã q̄ in ipa pugna videtes sibi piculũ imminere ō pcco penituerũt: fm illud ꝑs. Cũ occideret eos q̄rebant euz. et hoc ꝓbabilr pōt estimari: et iõ oblatõ ꝑ eis fuit fcã. ¶ Ad. ij. dō: q̄ dãnatio i vbis ill' large accipit ꝑ q̄cũq; punitõne: vt sic includat et penã purgatorij: q̄ q̄nq; totalit̄ ꝑ suffragia expiat: q̄nq; aũt non: ſz diminuit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄tũ ad hoc magis acceptat̄ suffragiũ ꝑ mortuo q̄ ꝓ viuo: q̄z magis indiget: cũ nõ possit auxiliari sibi sic viuus pōt. ſz q̄tũ ad hoc viu' ē meliꝛis ꝓditõnis: q̄ pōt trãsferri de statu culpe mortal' i statũ gre: quod de mortuis dici nõ pōt: et iõ nõ ē eadē cã orãdi ꝑ mortuis et ꝑ viuis. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illud adiutoꝛium nõ erat q̄ pena eoꝝ diminuet. ſz in hoc solo vt ibi dē dī: q̄ eo orãte ꝓcedebat eis vt mutuo se videret et i hoc aliq̄d gaudiũ nõ verꝝ ſz fantasticũ hēbant oũ implebat hoc q̄d desiderabant: sic et demones gaudē dicũt ouz homies ad pcca ptrahũt: q̄ quis ꝑ hoc coꝝ pena nllaten' minuat: sic nec minuit gaudiũ angeloꝝ ꝑ hoc q̄ mal' nr̄is ꝓpati dicũt. ¶ Ad v. dō: q̄ ō scō traiani hoc mõ pōt ꝓbabilr estimari: q̄ ꝑcib' bti Greg'. ad vitã fuerit reuocatus: et ibi gram ꝓsecut' sit ꝑ quã remissionē pccoꝝ hũit: et ꝑ ꝓñs imunitatē a pena: sic etiã apparet i oib' ill' qui fuerũt miraculose a mortuis suscitati: q̄z plcs cõstat idolatras et dãnatos fuisse. De oib' enī silit̄ dici oz: q̄ nõ erãt i iferno finaliter deputati. ſz fm pñtē iustitiã, ꝓpoꝛ meritoꝝ: scom ãt supiores cãs q̄b' ꝑ uidebãt ad vitã reuocãdi: erat de eis aliter disponendũ. Vel dō: scom q̄dã: q̄ aia traiani ñ fuit simplr a reatu pene eine absoluta: ſz ei' pena fuit suspẽsa ad tp̄s. ſ. vſq; ad diem iudicij: nec tñ oz q̄ hoc fiat cõiter ꝑ suffragia: q̄z alia sũt q̄ lege cõi accidũt: et alia q̄ singlr ex ꝑuilegio aliq̄b' cõcedũt: sic alie sũt huiuꝛ limites rei: alia diuina signa vtutũ: vt Aug' dicit i li. de cura ꝓ mortuis agēda. ¶ D. ij. q̄em

dicẽdũ q̃ pena purgatorij ẽ i supplementũ satisfactionis q̃ nõ fuerat plene i corpe ꝓsũmata: et iõ qz sic ex pdcis pz: et ex his q̃ supra di. xx. ocã sũt: opa vni' pñt valẽ alij ad satisfactionem siue viuis siue mortuis: ñ ẽ dubiũ q̃n suffragia p viuos fcã existẽtib' i purgatorio ꝓsũt. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q̃ auctas illa loq̃t de iferno dãnatorũ in q̃ nulla ẽ redẽptio q̃tũ ad illos q̃ sũt finaliter tali pene deputati. Vl' dicẽdũ scõm Dama. i sermõe de dormiẽtib': qz h'moi auctoritates exponẽde sũt scõm cãs iferiores. s. scõm exigẽtiã meritorũ eorũ q̃ penis deputãt: sz scõm diuinã misericordiã q̃ vincit hũana merita: ad pces iustorũ aliter q̃nqz disponit q̃ snia pdcãrũ auctatum ptineat: de' aũt mutat sniam sed nõ ꝓsiliũ: vt dicit Greg'. vñ etiã Dama. põit ad hoc exẽpla de Nini uitis: achab: et eçechia: i qb' apparet q̃ snia p̃ eos lata diuinit' fuit p diuinã misericordiã commutata ℣ Ad. ij. dõ: q̃ nõ ẽ inconueniẽs si multiplicat' suffragijs pena i purgatorio exñtiũ anuihilet: non tñ seq̃t q̃ pcca remaneãt ipunita: qz pena vni' p alio suscepta alij ꝓputat. ℣ Ad. iij. dõ: q̃ purgatio aie p penas purgatorij nõ ẽ aliud q̃ expiatio reat' impediẽtis a pceptõe glie: et qz p pena quã vn' sustinet p alio põt reat' alteri' expiari vt victũ ẽ: nõ ẽ inconueniẽs si p vni' satisfactõnẽ ali' purget. ℣ Ad. iiij. dõ: q̃ suffragia ex duob' valent. s. ex ope opante et ex ope opato. Et dico op' opatũ non solũ ecclie sacramẽtũ: sz effectũ accidẽtẽ ex opatiõe: sic ex collatiõe elemosynarũ ꝓseq̃t paupes releuatio: et eorũ dño p defuncto ad deũ. silr opus opans põt accipi vel ex pte pncipal' agẽtis: vel ex pte exeq̃ntis. Dico g̃ q̃ q̃cito moriens disponit aliq̃ suffragia sibi fieri pmiũ suffragiorũ plene ꝓseq̃t an etiã q̃ fiãt q̃tum ad efficaciã suffragij q̃ erat ex ope opante pncipal' agẽtis. sz q̃tũ ad efficaciã suffragiorũ que ẽ ex ope opato vel ex ope opante exequẽtis nõ ꝓsequit fructũ añq̃ suffragia fiãt q si pus ptingat ipm a pena purgari: q̃tũ ad hoc fraudabit suffragiorũ fructu qđ redũdabit i illos q̃rũ culpa defraudat: nõ. n. ẽ inconueniens q̃ alicꝫ defraudat p culpã alteri' in tpalib': pena aũt purgatorij tpalis ẽ: q̃ uis q̃tũ ad eternã retributõnẽ null' defraudari possit nisi p ppriã culpã. ℣ D. iij. qõem dõ: q̃ pueri nõ baptiçati nõ detinẽt in limbo nisi qz deficiũt a statu gr̃e. vñ cuz p opa viuorũ mortuorũ stat' mutari nõ possit maxime q̃tũ ad meritũ cẽtialis pmij vl' pene: suffragia viuorũ pueris in limbo exñtib' ꝓdesse nõ pñt. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q̃ q̃uis pccm originale sit h'moi q̃ p eo possit aliqs ab alio iuuari: tñ aie puerorũ in limbo exñtes sũt i tali statu q̃ iuuari nõ pñt: quia p' hãc vitã nõ ẽ tpus gr̃am acquirẽdi. ℣ Ad. ij. dicẽdũ q̃ Aug' loquit de nõ valde malis q̃ tñ baptiçati sũt: qđ pz ex hoc qđ pmittit: cum g̃ sacrificia siue altaris siue q̃rũcunqz elemosynarũ p baptiçatis oĩbus offerũt. ℣ D. iij. q. dõ: q̃ suffragium de sui rõne importat quãdã auxiliationẽ q̃ nõ cõpetit ei q̃ defectũ nõ patit: nulli enĩ iuuari ꝓpetit nisi in eo qđ idigẽs ẽ. vñ cũ sci q̃ sũt i pria sint ab oi indigentia imunes iebriate ab vbertate dom' dei: eis iuuari p suffragia nõ ꝓpetit. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q̃ h'moi locutiões nõ sũt sic itelligẽde: q̃si sci i glia pficiãt q̃tũ ad se q̃ eorũ festa recolim': sz qz nobis pficit q̃ eorũ gliã solẽni' celebram': sic ex hoc q̃ deũ cognoscimus vl' laudam': et sic q̃dãmõ ei' gliã i nobis crescit: nihil deo sz nobis accrescit. ℣ Ad. ij. dõ: q̃ quis sacramẽta efficiãt qđ figurant: nõ tñ illũ effectũ suũ ponũt circa oẽ id qđ figurãt: alias cũ figurẽt xp̃m i ipo xp̃o aliq̃d efficerẽt: qđ ẽ absurdum. sz efficiunt circa suscipiẽtẽ sacr̃m ex vtute ei' qđ p sacr̃m significat: et sic nõ legit q̃ sacrificia p fidelib' defũct' oblata scis ꝓsint: sz qz ex meritis scorũ q̃ recoluñt vel significãt i sacr̃o ꝓsũt aliis p qb' offeruñt. ℣ Ad. iij. dõ: q̃ q̃uis sci q̃ sũt i pria de oib' bõis nr̃is gaudeãt nõ tñ seq̃t q̃ mltiplicat' nr̃is gaudijs eorũ gaudium augmentet forialit sz mãlit tm̃: qz ois passio forialit auget scoz rõem obiecti sui: rõ ãt gaudẽdi i scis de qbuscũq̃ gaudẽt ẽ ipe de': de q̃ ñ pñt magis q̃ min' gaudẽ: qz sic cẽntiale eorũ pmiũ variaret: qđ ꝓsistit i hoc q̃ đ deo gaudẽt. vñ ex hoc q̃ bõa mltiplicãt de qb' gaudẽdi rõ eis de' ẽ: nõ seq̃t q̃ intẽsi' gaudeant: sz q̃ de plib' gaudeãt: et iõ non seq̃t q̃ opibus nr̃is iuuent. ℣ Ad. iij. dõ: q̃ nõ ẽ itelligẽdũ q̃ fiat appositõ mercedis vl' retributõnis illi btõ p suffragia ab aliq̃ fcã vl' facẽti. Vel dõ: q̃ ex suffragijs põt appositõ mercedis fieri btõ defũcto: inq̃tũ sibi de suffragijs faciẽdis adhuc viuẽs disposuit quod ei meritorium fuit.

Ad tertiũ sic procedit: vi q̃ nõ solũ oĩonib' ecclie et sacrificõ altaris et elemosynis aie defũctorũ iuuẽt vl' q̃ eis iuuẽt ꝓpue. Pẽa. n. sz p penã recõpẽsari. sz ieiunium magis ẽ penale q̃ elemosyna vl' oĩo. g̃ ieiunium magis ꝓdesse sz i suffragijs q̃ aliqđ ꝓdcorũ. ℣ D. Greg' tribus ꝓmũerat ieiunium: vt habet cã. xiij. q. ij. Alie defunctorũ q̃tuor soluñt mõis: aut oblatoib' sacerdotũ: aut oĩonib' scorũ: aut charorũ elemosynis: aut ieiunio cognatorũ. g̃ ilsufficiẽt ab Aug'. hic enumerãt tria pdcã. ℣ D. baptism' ẽ potissimuz sacrorũ maxie q̃tũ ad effectuz. g̃ baptism' vl' alia sacra deberẽt vl' silr vl' magis ꝓdesse defũct' sic sacr̃m altaris ℣ D. hoc vi ex hoc qđ hz. j. Cor. xv. Si oĩno mortui nõ resurgũt: vt qđ baptiçãt p illũ. g̃ baptism' et valet ad suffragia defũctorũ. ℣ D. i diuersis missis ẽ idẽ altaris sacrificiũ. si g̃ sacrificiũ ꝓputat ini suffragia et nõ missa: videtur q̃ tantundẽ valeat quecunqz missa pro defũcto dicatur: siue de beata virgine: siue ò spũ sancto: vl' quecũq̃ alia: qđ videtur esse cõtra ecclesie ordinatiõem que specialẽ missaz pro defunctis instituit. ℣ D. Dama. in sermõe de dormientibus docet ceras et oleum et huiusmodi pro defunctis offerri. g̃ non solum oblatio sacrifi-

cū altaris ſz etiā alie oblatiões debēt ini suffragia mortuoꝝ cōputari. ℣ Alteri⁹ vī q⁹ indulgētie q̄s ecclesia facit etiā mortuis pſint: pio p ꝓsuetudinem ecclie q̄ facit ꝑdicari crucē vt aliq̄s hēat indulgētiā p se et duob⁹ vel trib⁹: et q̄nq̄. x. aiab⁹ tā viuoꝝ q⁹ mortuoꝝ: qđ eēt deceptio nisi mortuis pdessent: g̈ indulgētie mortuis pſūt. ℣ ℣. meritū tot⁹ ecclesie ē efficaci⁹ q⁹ meritū vn⁹ pſone. ſz meritum pſonale suffragat defūctis: vt pz i elargitiõe elemosynaꝝ. g̈ multo forti⁹ meritū ecclie cui indulgētie inniteunt. ℣ ℣. indulgētie ecclie pſunt ill' q̄ sūt de foro ecclie ſz illi qui sūt i purgatorio sunt de foro ecclie: alias eis suffragia ecclie nō pdessent: g̈ vī q⁹ indulgentie defunctis pſint. ℣ Sz ꝯ ē: qr ad hoc q⁹ indulgētie alicui valeāt requirit cā cōueniēs pro q̄ indulgētie dant. ſz talis cā nō pōt eē ex pte defūcti: qr nō potest aliq̄d facere qđ sit i vtilitatē ecclie, p q̄ cā ꝑcipue indulgētie dant. g̈ vī q⁹ indulgētie defūctis nō pſint. ℣ ℣. indulgētie determiant scōm arbitriū indulgētias faciēt: sī g̈ indulgētie defūctis prodesse possent eēt in ptāte faciētis indulgētiā vt defunctū oīno liberaret a pena: qđ videt absurdū. ℣ Alteri⁹ videt: q⁹ cult⁹ exeq̄aꝝ defūcto pſint. Dama. eni i sermõe de dormiētib⁹ inducit vba Athanasij sic dicēt: Sz i area qui in pietate cōsummat⁹ ē depositꝰ fuerit ne rēnue oleū r ceras oñi inuocās i sepulchro accēdē accepta eni ista sunt deo et multā ab eo recipiētia retributionē: ſz h⁹mōi ptinēt ad cultū exequiaruꝫ g̈ cultus exequiaꝝ pdest defunctis. ℣ ℣. sicut dicit Aug⁹ ꝑmo li. ō ciui. dei: Antiquoꝝ iust oꝝ funera officiosa pietate curata sunt et exequie celebrate r sepulchra prouisa: ipiq⁹ cum viuerēt de sepeliēdis vel transferendis suis corpibus filijs mādauerunt sed hoc nō fecissent: nisi sepultura et huiusmōi aliquid mortuis ꝓferrent: g̈ huiusmōi aliq̄d prosunt defunctis. ℣ ℣. nullus facit elemosynam circa aliquē nisi ei proficiat. sed sepelire mortuos cōputatur inter opa elemosynaꝝ. vnde vt Aug⁹ dicit i ꝑmo de ciui. dei Thobias sepeliēdo mortuos deuz promeruisse teste angelo cōmendat. g̈ huiusmodi sepulture cultus mortuis prodest. ℣ ℣. incōueniens est dicere q⁹ frustret deuotio fideliū. sed aliqui ex deuotiõe se in locis aliquibus religiosis sepeliri disponūt. g̈ sepulture cult⁹ prodest defūctis. ℣ ℣. deus ꝑnior est ad miserendū q⁹ ad puniendu. sed aliquib⁹ nocet sepultura in locis sacris: si indigni sunt. vnde dicit Greg⁹ q⁹ peccata grauia deprimūt ad maiorē damnatōnis cumulum potius q⁹ ad solutōem eoꝝ corpora in ecclesijs ponunt. ergo multo amplius dicēdum est q⁹ sepulture cultus prosit bonis. ℣ Sed cōtra est qđ Aug⁹ dicit in libro de cura ꝑ mortuis agēda: Corpi humano quicquid impendit non est presidiū salutis eterne: sed humanitatis officiu. ℣ ℣. Greg⁹ dicit in. iiij. dial. Cura tio funeris: conditō sepulture: pompa exequiaruꝫ magis sunt viuoꝝ solatia q⁹ subsidia mortuorum

℣. dominus dicit Matth⁹. x. Nolite timere eos qui occidūt corpus: et post hec nō habent amplius quid faciāt. sed post mortē sanctoꝝ corpa possunt a sepultura prohiberi: sicut i ecclesiastica hist oria legit factū de quibusdaꝫ martyribus Lugduni gallie. g̈ nō nocet defunctis si eoꝝ corpora inhumata remaneāt: g̈ nec cultus sepulture prodest. ℣ Espō deo dicendū ad primā questiōnē: q⁹ suffragia viuorū prosunt defunctis scōm q⁹ viuunt viuētib⁹ charitate: et scōm q⁹ intētio viuentiū refert i mortuos et ideo illa opa ꝑcipue nata sunt mortuis suffragari q̄ maxime ad cōicationē charitatis ptinēt vl' ad directionē intentōnis in alteruꝫ: ad charitatē aūt sacramētū eucharistie ꝑcipue ptinet: cuius sit sacramē tū ecclesiastice vnionis continēs illū in quo tota ecclesia vnit et consolidat scz christū: vñ eucharistia est quasi quedā charitatis oꝛigo siue vinculuz: sed inter charitatis effectus ꝑcipuū est elemosynaruz opus: et ita ista duo ex pte charitatis ꝑcipue mortuis suffragant scz sacrificiuz ecclesie et elemosyne. sed ex parte intentōnis directe in mortuos ꝑcipue valet oratō: qr oratō scōm suam rationē non solū dicit respectuz ad orantē sicut et cetera opa: sed directius ad id pro quo orat: et ideo ista tria ponuntur quasi ꝑcipua mortuoꝝ subsidia: q̄uis q̄cunq⁹ alia bona ex charitate fiant pro defunctis eis valē credenda sint. ℣ Ad primū ergo dicendū q⁹ in eo qui satisfacit pro altero magis est considerādū ad hoc q⁹ effectus satisfactōnis ad alterū pueniat id q̄ satisfactio vnius trāsit i alteruꝫ: q⁹ etiā satisfactōis pena: q̄uis ipa pena magis expiet reatū satisfacientis in q̄ntum est medicina quedā: et ideo tria pdicta magis valēt defunctis q⁹ ieiuniū. ℣ Ad secūdū dicēdū: q⁹ etiā ieiuniū pōt prodesse defūctis ratiõe charitatis et intētōis i defunctos directe: ſz tñ ieiuniū i sui rōne nō cōtinet aliq̄d qđ ad charitatē vel ad directionē intētiõis ptineat: ſz hec sunt ei quasi extrinseca: et iō Aug⁹ nō posuit: ſz Greg⁹ posuit ie ieiuniū inī suffragia mortuoꝝ. ℣ Ad tertiuz dicēdū q⁹ baptismus ē q̄daz spūalis regeneratio: vñ sic ꝑ generationē non acquirit eē nisi generato: ita baptism⁹ nō hz efficaciā nisi i eo q̄ baptiçat: q̄tū ē ex ope opato q̄uis ex ope opante vel baptiçantis vel baptiçati possint aliis prodesse: sicut et cetera opa meritoria: ſz eucharistia ē signuz ecclesiastice vnionis: et iō ex ipo ope opato eius efficacia in alteruz transire pōt: qđ non ptingit de aliis sacris. ℣ Ad quartū dicendū q⁹ glo. auctoritatē istā duplicit exponit. vno mō sic: Si mortui nō resurgūt nec etiā christ⁹ resurrexit: vt q̄d etiaz baptiçant, p illis. id ē p peccatis: cū ipa nō dimittāt si xp̄s nō resurrexit qr i baptismo nō solū passio xp̄i ſz etiā resurrectō operat: q̄ est nr̄e spiritualis resurrectiõis quodam mō causa. Alio mō sic: fuerunt q̄dā impiti qui baptiçabāt ꝑ his q̄ de hac vita sine baptismo discesserant putātes illis ꝑdesse: et scōm hoc Aplus nō

loquit nisi scom errorē aliquor l vbis illis. ¶ Ad v. dō: q in officio misse nō solū ē sacrificiū: sz etiā sunt ibi orones: et iō misse suffragiū ptiet duo horum q hic Aug' nūerat. s. orōem et sacrificium. ex pte igit sacrificij oblati missa eēlīe prodest defūcto de qcūq dicat: et hoc ē pncipiū qō fit i missa: sz ex pte orōnū magis prodest illa i q sūt orones ad hoc determiate: sz tñ iste defect' recōpēsari pōt p maiorē deuotionē: vel ei' q dic missā: vel ei' q facit dici: vel itez p intercessionē sci cui' suffragiū i missa iplorat. ¶ Ad. vj. dō: q h'mōi oblatio candelarz vel olei pñt prodesse defuncto inq̄tū sūt elemosyne q dā: uant. n. ad cultū ecclie vel etiā in vsū fidelium. Ad. ij. qōem dō: q indulgentia dupl'r alicui prodesse pōt: vno mō pncipaliter: alio mō scōdario. Principaliter qdē prodest ei q indulgētiā accipit. s. q facit hoc pro q indulgētia datur: vt qui visitat limina alic' sci: vñ cū mortui ñ possint aliqd facere eorz p qb' indulgētie dant: eis idulgētie directe valere nō pñt Secūdario ām et indirecte prosūt ei pro q aliqs facit illud qō ē indulgētie cā: qō sic di. xx. dictū ē qñ qz ptigere pōt: qñqz ām nō pōt: scōm diuersā indulgētie formā. si. n. sit tal' indulgētie forma: qcūq facit hoc vel illud hēbit tātū de indulgētia: ille q hoc facit nō pōt fructū indulgētie i aliū trāsferre: qz eius ñ ē applicare ad aliqd intētōz ecclie p quā cōicant cōia suffragia ex qb' indulgētie valēt. Si ām idulgētia sub hac forma fiat: qcūq fecerit hoc vel illud ipe et pi ei': vel qcūq ei adiūct' in purgatorio detent' tātū de indulgētia hēbit: tal' indulgētia nō solū viuo sz ēt mortuo proderit: nō. n. ē aliq rō q̄re ecclia possit trāsferre merita cōia qb' indulgētie initunt i viuos et nō i mortuos: nec tñ sequt q̄ platus ecclie possit pro suo arbitrio aias a purgatorio liberare qz ad hoc q indulgētie valeāt requrit cā pueniēs indulgētias faciēdi: vt supra di. xx. dictū ē Ad. iij. qōem dō: q sepultura adinuēta ē et pp viuos et pter mortuos. pp viuos qdē: ne eorz odi ex turpitudine cadauerz offendāt et corpa fetorib' inficiāt et hoc q̄tū ad corp'. sz spūalr etiā prodest viuis in q̄tū p hoc astruit resurrectiōis fides. sz mortuis p sūt ad hoc q inspicientes sepulchra memoriā retinent defūctorz et pro defūctis orēt: vñ et monumētū a memoria nomē accepit: dī. n. monumentū qz monet mētē: vt dic Aug' in pmo de ciui. dei: et i li. de cura pro mortuis agēda. Paganorz tñ error fuit: q ad hoc sepultura mortuo prosit: vt ei' aia qdē accipiat: ñ eni credebāt pus aiaz qdē posse accipe q̄ corp' sepulture daret: qō omino ridiculū t absurdū ē. Sz q vlter' sepultura in loco sacrato mortuo prodest: nō qdē ē ex ipo ope opato sz magis ex ipo ope opāte: dū. s. vl' ipe defūct' vel ali' corp' ei' tumulari i loco sacro disponēs procinio alic' sci eum cōmittit: cui' pcib' p hoc credēd' ē adiuuari: et ēt procinio eorz q̄ loco sacro deseruiūt: q̄ pro apud se tumulatis frequētr' et spāli' orāt: sz illa q̄ ad ornatuz sepulture exhibēt prosūt quidē viuis inq̄tū sūt vtiuorz solatia: sz pñt t defūctis prodesse: nō qdē per se sz p accns inq̄tū. s. p h'mōi hoies excitāt ad cōpatiendū et p pns ad orādū: vel inq̄tū ex sūptib' sepulture vl' pauperes fructū capiūt: vl' ecclia decorat sic eni Sapie. iij. sepultura inter ceras elemosynas putat. ¶ Ad. j. q̄ dō: q oleū et cera ad sepulchra defūctorz plata p accns defūcto prosūt vel inq̄tuz ecclie offerūt siue paupib' dant: vel inq̄tū h'mōi i reuerētiā dei fiūt. vñ ex vbis p̄missis sb̄iūgit: Oleum eni et cera holocaustuz sūt. ¶ Ad. ij. dō: q iō sci pies de suis corpib' tumulādis curauerūt vt oñ derēt corpa mortuorz ad dei puidētiā ptinē: nō q corpib' mortuis aliqs sensus insit: sz ppt fidē resurrectiōis astruēdā: vt p̄z p Aug' in. j. de ci. dei. vnde etiā voluerūt i ira promissionis sepeliri vbi credebāt xp̄m nascituz et morituz: cui' resurrectio nre resurrectiōis ē ca. ¶ Ad. iij. dō: q qz caro ē pna ture hoīs: nāl'r hō ad carnē suā afficit: scōm illud Eph̄. v. Nemo carnē suā vnq̄ odio habuit. vnde scōm istū nāle affectū inest viuēti qdaz solicitudo qd etiā p' mortē de ei' corpe sit futuz: dolētq̄z si aliqd indignuz corpi suo euenire psentiret: et iō illi q hoiem diligūt ex hoc q affectui ei' quez diligūt cō formāt: circa ei' carnē curā hūanitatis impēdunt: vt eni dic Aug' in. j. de ci. dei: Si pīna vestis si anulus ac siquid h'mōi tāto chari' posteris q̄to ergaparētes maior affect': nllo mō ipa spnenda sūt corpora q̄ vtiq̄z m'ro familiari' atq̄z pjuncti' q̄ qlibet indumēta gestam'. vñ et inq̄tuz affectui hoīs satisfacit sepelies ei' corp': cū ipe i hoc sibi satisfacere ñ pōt: elemosynā ei facere dī. ¶ Ad. iiij. dō: q fidelium deuotio: vt Aug' dic in li. de cura p mortuis agenda: suis charis i locis sacris prouidēs sepultura hoc nō frustrat q defuncti suū suffragio scōz pmittit vt dictū ē. ¶ Ad. v. dō: q sepultura i loco sacro ipio defuncto nō nocet: nisi quatenus hanc sepulturā sibi indignā propter humanam gloriaz procurauit.

Ad quartū sic procedit: vī q suffragia q̄ fiunt pro vno defuncto nō magis pficiūt ei pro q fiūt q̄ alijs. Lumē. n. spūale ē magis cōicabile q̄ lumē corpale. Sz lumē corpale. s. cādele: q̄uis accendat pro vno tamē eēlīi omnibus prodest qui simul commorātur q̄uis pro eis candela non accendatur: ergo cū suffragia sint quedam spiritualia lumina: q̄uis p vno specialiter fiant: non magis valerent ei q̄ alijs in purgatorio existentibus. ¶ Ō. sicut in lra dicit scōm hoc suffragia mortuis prosunt: quia cum viuerēt hic sibi vt postea possent prodesse meruerūt sed aliqui magis meruerunt vt suffragia sibi prodessent q̄ illi pro quibus fiunt. ergo eis magis prosunt: alias eorum meritum frustraretur. ¶ Ō. pro pauperibus non fiunt tot suffragia quot pro di-

uitib': si g̃ suffragia fcã ꝓ aliq̃b' eis solũ vel magis eis q̃ alijs valerẽt: paupes eẽnt deteriozis ꝓditiõis qõ ẽ ꝛ sniam dñi Luc. vj. Bti paupes qm̃ vr̃m est regnũ dei. ℣ Sz ꝛ: iusticia hũana exẽplat a dina iusticia. sz i iusticia hũana si aliq̃s debitũ ꝓ aliquo soluit cũ solũ absoluit: g̃ cũ ille q̃ suffragia facit: q̃ dãmõ saluat debitũ ei' ꝓ q̃ fac: ei soli ꝓderit. ℣ D. sic hõ faciẽs suffragia q̃dãmõ satisfacit ꝓ mortuo ita et in dum aliq̃s ꝓ viuo põt satisfacere: vt supza di. xx. dictũ ẽ: sz qñ aliq̃s satisfac ꝓ viuo: satisfactio illa nõ ꝓputat nisi illi ꝓ q̃ fcã ẽ: g̃ et suffragia faciẽs ei soli ꝓdest ꝓ q̃ facit. Uteri' vr̃ q̃ suffragia fcã ꝓ multis tãtundẽ valeãt singul' ac si ꝓ vno q̃q̃z singularit fierẽt: videm' enim q̃ ex lectiõe q̃ vni legit nihil ei depit si sil' et alij legat: g̃ et eadẽ rõne nihil depit ei ꝓ q̃ fit suffragiũ si ei aliq̃s ꝓnumeret: vt ita si ꝓ plurib' fiat tãtũ valet singul' ac si ꝓ vno q̃q̃z singulariter fieret. ℣ D. scõm cõem vsuz eccl'ie videm' q̃ cũ missa ꝓ aliq̃ defuncto dr̃ sil' etiaz oziones illic ad iũgunt ꝓ alijs defunctis: hoc ãt nõ fieret si ex hoc defunct' ꝓ q̃ missa dr̃ aliq̃d detrimẽtũ reportaret: g̃ idez qõ ꝓ'. ℣ D. suffragia ꝑcipue oziõnũ innitũt dine vtuti. sz apud deũ sic nõ differt iuuare ꝙ multos vel paucos: ita non differt iuuare per multos vel paucos: ergo quãtũ iuuaret vn' ex vna oziõe si ꝓ eo tm̃ fieret tãtũ iuuabũt singuli multoz si ea dem ozio ꝓ multis fiat. ℣ Sz ꝛ: meli' est plures iuuare q̃ vnũ: si g̃ suffragiũ ꝓ multis factũ tãtũ valeret singulis ac si ꝓ vno tm̃ fieret: vr̃ q̃ eccl'ia nõ debuit instituisse vt ꝓ aliq̃ singulariter missa vel ozio fieret: sz q̃ sp dicerẽt ꝓ oibus fidelib' defunct': quod pz eẽ falsum. ℣ D. suffragiũ hz finitam efficaciaz g̃ distributũ i multos min' ꝓdest singul': q̃ ꝓdesset si fieret ꝓ vno tm̃. Uteri' vr̃ q̃ tãtũ valeãt suffragia cõia illis ꝓ qb' spãlia nõ fiũt: quãtuz ill' ꝓ qb' fiũt valẽt spãlia et cõia simul: vnicuiq̃z. n. scõz ꝓpa merita reddet i futuro: sz ille ꝓ q̃ nõ fiunt suffragia meruit vt tãtũ iuuaret post mortẽ q̃tuz ille ꝓ q̃ fiũt spãlia: g̃ tãtũ iuuabit ꝓ cõia q̃tũ ille ꝓ spãlia et cõia. ℣ D. in eccl'e suffragia ꝑcipuũ ẽ eucharistia sz eucharistia cũ ꝓteat totũ xp̃z hz q̃dãmõ efficaciã infinitaz: g̃ vna oblatio eucharistie q̃ cõ. i ꝓ oib' fit: valet ad plenã liberatõz eoz q̃ sunt in purgatorio: et ita tãtum iuuãt cõia suffragia solo: q̃tũ iuuãt spãlia et cõia sil'. ℣ Sz ꝛ ẽ q̃ duo bõa vno fiũt magis eligẽda: g̃ suffragia cõia et spãlia magis ꝓsũt ei ꝓ q̃ fiũt: q̃ cõia tm̃. Rñdeo dr̃: ad .j. qõnẽ q̃ circa hoc fuit duplex opio. Quidaz enim vt Prepositinus dixerũt q̃ suffragia ꝓ vno aliq̃ fcã nõ magis ꝓsũt ei ꝓ q̃ fiũt: sz eis q̃ sũt magis digni: et ponebat exẽplũ de candela q̃ accẽdit ꝓ aliq̃ diuite q̃ nõ min' alijs ꝓdest q̃ cum eo sũt q̃ ipi diuiti: et forte magis si hẽat oculos clariores. Et etiã de lectõne q̃ nõ magis ꝓdest ei ꝓ q̃ legit q̃ alijs q̃ simul cũ eo audiũt: sz forte alijs magis q̃ sũt sensu capaciores. Et si eis obijceret q̃ scõm hoc ec clesie ordinatio eẽt vana q̃ spãliũ ꝓ aliq̃bus ozi ones instituit: dicebãt q̃ hoc eccl'ia fecit ad excitan das deuotões fideliũ: q̃ ꝓmptiores sũt ad facienda spãlia suffragia q̃ cõia: et feruẽtius etiã ꝓ suis ꝓpriis orãt q̃ ꝓ extraneis. Alij econtrario dixerũt: q̃ suf fragia magis valẽt ei ꝓ q̃ fiũt. Utraq̃z autẽ opio scõm aliq̃d vitatẽ hz. Valor. n. suffragioz põt pẽ sari ex duob': valẽt. n. vno mõ ex vtute charitatis q̃ facit oia bona cõia: et scõm hoc verũ ẽ q̃ magis valẽt ei q̃ magis charitate ẽ plen': q̃uis ꝓ eo spãliter nõ fiãt: et sic valor suffragioz attẽdit magis scõm quãdã interiorẽ ꝓsolatõz scõm q̃ vn' in charitate exñs de bonis alteri' delectat ꝙ' mortẽ q̃tum ad di minutionẽ pene: post mortẽ. n. nõ ẽ locus acquirẽ di gr̃am vl' augmẽtãdi: ad quod valẽt nobis i vita opa aliorũ ex vtute charitatis. Alio mõ suffragia valẽt ex hoc q̃ ꝓ intentionẽ vni' alti applicãt: q̃ sic satisfactio vni' alti ꝓputat. Et hoc mõ nõ ẽ dubiũ q̃ magis valẽt ei ꝓ q̃ fiũt: imo sic ei soli valẽt: satis factio enim ꝓpe ad pene dimissiõz ordiat: vñ q̃tum ad dimissiõz pene ꝑcipue valet suffragiũ ei ꝓ q̃ fit: et scõm hoc scda opio pl' hz de vitate q̃ ꝓma. ℣ Ad .j. g̃ dr̃: q̃ suffragia, psũt ꝓ modũ lumis inq̃tum a mortuis acceptãt: et ex hoc quãdã ꝓsolatõz recipi unt: et tãto maiorẽ quãto maiori charitate sunt ꝓ diti: sz inq̃tũ suffragia sũt q̃dã satisfactio ꝓ intẽtõ nẽ faciẽt trãslata i alteꝛ nõ sũt silia lumini: sz ma gis solutõi alic' debiti: nõ ãt ẽ necẽ vt si debitũ ꝓ vno soluit: q̃ ex hoc alioꝛ debituz soluat. ℣ Ad .ij. dr̃: q̃ istud meritũ ẽ ꝓditõale q̃ sibi meruerũt hoc eni mõ sibi meruerunt vt sibi ꝓdessent si ꝓ eis fierẽt: qõ nihil aliõ fuit q̃ facẽ se habiles ad recipi endũ: vñ pz q̃ nõ directe meruerũt illud iuuamen suffragioz: sz ꝓ merita ꝑcedẽtia se habilitauerẽt vt fructũ suffragioz suscipẽt: et iõ nõ seq̃t q̃ merituz eoz frustret. ℣. Ad .ij. dr̃: q̃ nihil ꝓhibet diuites q̃tũ ad aliq̃d eẽ melior ꝓditõis q̃ paupes: sic q̃tũ ad expiatiõz pene: sz hoc q̃si nihil ẽ ꝓpatũ possessi oni regni celoz: i q̃ paupes meliozis ꝓditionis esse oñdũt ꝓ auctoritatẽ iductã. Ad .ij. qõnẽ dr̃: q̃ si valor suffragioz ꝓsideret scõm q̃ valẽt ex virtute charitatis vniẽtis mẽbra eccl'ie: suffragia ꝓ multis fcã tantũ singul' psũt ac si ꝓ vno tm̃ fierẽt: qz chari tas nõ minuit si diuidat effect' ei' i multos: imo ma gis auget: et sil'r etiã gaudiũ q̃n pl'ib' ẽ cõe fit mai' vt dic̃ Aug'. viij. de ꝓfes. et sic de vno bono fcõ nõ minus letãt multi in purgatorio q̃ vnus. Si autẽ consideret valor suffragiorum inquantũ sunt satis factiones quedam per intentõnem facientis trans late i mortuos: tunc magis valet suffragiuz alicui quod ꝓ eo singulariter fit q̃ qõ ꝓ eo cõmuniꝛ fit et multis alijs: sic enim effectus suffragij diuidi tur ex diuina iusticia inter eos ꝓ quibus suffra gia fiunt. vnde patz q̃ hec questio dependet ex pri ma: et ex hoc etiam patz quare institutuz sit vt suf fragia specialia in ecclesia fiant. ℣ Ad .j. g̃ dr̃: q̃

ſuffragia vt ſunt ſatiſfactiões quedã nõ ꝓſunt per modũ actiõis ſic̃ doctrina ꝓdeſt: que ſic̃ et oĩs alia actõ effectũ hz ſm diſpõem recipiẽtis: ſz valet per modũ ſolutiõis debiti vt dictũ ẽ. et iõ nõ ẽ ſimile. ¶ Ad.ij. dõ: q̃ qz ſuffragia ꝓ vno fcã aliq̃ mõ etiã alĩs ꝓſũt vt ex dcis pz: iõ cũ ꝓ vno miſſa dr: nõ eſt inconueniẽs vt ꝓ alĩs etiã oẽs fiãt: nõ. n. ad hoc dicũt alie oẽs vt ſatiſfactio vni' ſuffragij determinet ad alios ꝓncipaliter: ſz vt ill' oẽ ꝓ eis ſpãlr fuſa ꝓſit. ¶ Ad.iij. dõ. q̃ oẽ ꝓſiderat ꝛ ex pte oãtis et ex pte ei' q̃ oãt: et ex vtroq̃ effect' ei' dependet: ꝛ iõ q̃uis dine vtuti nõ ſit magis difficile abſoluere multos q̃ vnũ: tñ h' mõi oãtis oẽ nõ ẽ ita ſatiſfactoria ꝓ multis ſic̃ ꝓ vno. ¶ Ad.iij. qõem dõ: q̃ h' mõi etiã ſolutio dependet ex ſolutõne ꝓme qõnis. ſi eni ſuffragia ſpãliter ꝓ vno fcã indrñt oĩb' valẽt: tũc oĩa ſuffragia ſũt cõia: et iõ tãtũ iuuabit ille ꝓ q̃ nõ fiũt ſpãlia quãtũ ille ꝓ q̃ fiunt: ſi ſit eq̃liter dign'. Si ãt ſuffragia ꝓ aliq̃ fcã nõ indrñt oĩbus ꝓſint: ſz eis maxie ꝓ q̃b' fiũt: tũc nõ ẽ dubiũ q̃ ſuffragia cõia et ſpãlia ſit pl' valẽt alicui q̃ cõia tñ: et iõ mgr ou as opiones i lra tãgit. vnã q̃ dic̃. q̃ eq̃liter ꝓſũt diuiti cõia et ſpãlia: et paupi cõia tñ. q̃uis. n. ex ꝓlibus vn' iuuet q̃ alĩ: nõ tñ pl' iuuat. Aliã ãt tãgit cũ dic̃ q̃ ille ꝓ q̃ fiũt ſuffragia ꝓſeq̃t felicioẽ abſolutõnẽ ſz nõ pleniorẽ qz vtq̃ finaliter ab oĩ pena liberabit. ¶ Ad.j. ġ dõ: q̃ ſic̃ ex dictis pz. q̃ iuuamen ſuffragiorũ non cadit directe ſub merito et ſimplr: ſz q̃ſi ſub ꝓditõe: et iõ rõ nõ ſeq̃t. ¶ Ad.ij. dõ: q̃ q̃uis vtus xp̃i q̃ ꝓtiet ſub ſacrõ euchariſtie ſit infinita: tñ determinat' ẽ effect' ad quez illud ſacrm ordinat'. vñ nõ oz q̃ ꝓ vnũ altaris ſacrificiũ tota pena eorũ qui ſũt in purgatorio expiet: ſic̃ ẽt nec ꝓ vnũ ſacrificiũ q̃ dãq̃s hõ offert liberat a tota ſatiſfactõne debita ꝓ pcc̃is: vñ et q̃nq̃s plures miſſe in ſatiſfactõz vni' pcc̃i iũguntur. Credibile tñ ẽ q̃ ꝓ oĩa miſericordiã ſi aliq̃d de ſpãlib' ſuffragĩs ſuperſit his ꝓ q̃b' fiunt vt. ſ. eis nõ indigeãt: alĩs diſpẽſet ꝓ q̃b' nõ fiũt ſi eis indigeãt: vt pz ꝓ Damaſ. in ſermõe de dormiẽtib' ſic dicẽte: De' tã q̃ iuſt' ꝓmietiet ipotẽti poſſibilitatẽ: tã q̃ ſuſcipiẽs ve defectuũ ꝓmutatõz negociabit q̃ q̃dẽ negociatio attẽdit q̃ id q̃ deeſt vni: alt' ſupplet.

¶ Queſtio. iij.

Deide queritur de oãonib' ſcõrũ q̃b' ꝓ nobis oãt. Et circa hoc q̃rũt tria. // Primo vtr ſci oãones nr̃as cognoſcãt. // Scõo vtr debeamus eas inuocare ad oãdũ ꝓ nobis. // Tertio vtr oãones eorũ ꝓ nobis fuſe ſp exaudiãt. // Vtr autẽ poſſumus ſcõs oare: et vtrũ ſancti qui ſunt in patria oẽt pro nobis: habituz ẽ ſupra di. xv.

Ad primuz ſic proceditur: vi q̃ ſci oãones nr̃as nõ cognoſcant: Eſa. xlij. Tu nr̃ es et abraã neſciuit nos et iſrl' ignorauit nos. glo. Aug' dic̃: qz mortui et ſci neſciũt q̃d agãt viui ẽt eorũ filij. et ſumit ab Aug' in li. de cura ꝓ mortuis agẽda: vbi hãc auctoritatẽ iducit: et ſũt hec v̄ba Aug' ibidẽ: Si tãti ꝓtiarche q̃d erga pplm ab eis ꝓcreatũ ageret ignorauerunt quõ mortui viuorũ reb' atq̃ actib' cognoſcẽdis ad iuuãdiſq̃ miſcẽt. ġ ſci oãones nr̃as cognoſcere nõ ꝓnt. ¶ ꝺ. iiij. Reg. xxij. dr̃ ad ioſiã regẽ. Idcirco qz. ſ. fleuiſti corã me colligã te ad ꝓres tuos vt non videãt oculi tui mala oia q̃ inducturus ſum in locuz iſtũ. ſz in hoc nullo mõ ꝓ mortẽ ioſie ſubuertuz fuiſſet ſi p' mortez genti ſue q̃d cueniret cognoſcẽt. ġ ſci mortui act' nr̃os nõ cognoſcũt: et ita nõ intelligũt oãones nr̃as. ¶ ꝺ. q̃tũ aliq̃s ẽ in charitate ꝓfectior tanto magis ꝓximo in ꝓcul' ſubuenit. ſz ſci in carne viuẽtes ꝓximis et maxime ſibi ꝓiũctis in ꝓculis et ꝓſulũt et auxiliãt manifeſte. cũ ġ ꝓ mortem ſint mlto maioris charitatis: ſi cã nr̃a cognoſcerent multo ampli' ſuis charis ſibi ꝓiũctis cõſulerent et auxiliarẽt i neceſſitatib': qõ facẽ nõ videt ġ nõ vi q̃ actus nr̃os et oãones cognoſcãt. ¶ ꝺ. ſi cut ſci poſt mortẽ videt v̄bũ tñ: et angeli de quib' dr̃ Matth. xviij. Angeli eorũ ſp videt faciẽ patris mei. ſz angeli verbũ videntes nõ ꝓpter hoc oia cognoſcũt: cũ a neſciẽtia miores a ſupioribus purgent vt patz ꝓ Dio. in. vj. ca. eccle. hierar. ġ nec ſancti q̃uis verbum videant in eo noſtras oãones cognoſcunt. et alia que circa nos aguntur. ¶ ꝺ. ſolus de' eſt inſpector cordiũ. ſed oratõ precipue in corde cõſiſtit: ergo ſolius dei eſt oratiões cognoſcere nõ ergo ſancti oratiões noſtras cognoſcunt. ¶ Sed cõtra ſup illud iob. xiij. Siue nobiles fuerit filij ei' ſiue ignobiles non intelligent. dicit beatus Greg'. xij. li. moral'. hoc de animab' ſanctis ſentiendũ nõ eſt: quia que intus omnipotẽtis dei claritatem vident: nullo modo credẽduz eſt q̃ ſit foras aliquid quod ignorẽt. ergo ipi oratões ſibi factas cognoſcũt. ¶ ꝺ. Greg'. in. ij. dial'. Anime videnti creatorem anguſta eſt omnis creatura: q̃tũlibet eni ꝺ lux creatoris aſperserit: breue fit ei omne quod creatum eſt. ſed hoc maxime impedire videret q̃ anie ſanctorũ oãones et alia q̃ circa nos agũt cognoſcãt quia a nobis diſtant. cum ergo diſtantia illa non impediat vt ex predicta auctoritate patet: videt q̃ anime ſcõrũ cognoſcant oratiões noſtras ꝛ ea que hic aguntur. ¶ ꝺ. ſi ea que circa nos aguntur nõ cognoſcerent: nec ꝓ nobis orarent: quia defectus noſtros ignorarent. ſed hic eſt error Vigilantij vt Iero. dicit in epiſtola contra eum. ergo ſancti ea que circa nos aguntur cognoſcunt. Reſpondeo dicendũ q̃ diuina eſſentia eſt ſufficiens mediũ cognoſcendi omnia: quod patz ex hoc: q̃ deus videndo ſuam eſſentiam omnia intuet: non tamẽ ſequitur q̃ quicunq̃ eſſentiam dei videt omnia cognoſcat: ſed ꝺ ſolum qui eſſentiam comꝓhendit: ſic nec ꝓncipio aliquo cognito: conſequẽs ẽ oĩa cognoſci

que ex principio cõsequunt: nisi tota virtus principij ꝓphẽdat: vñ cũ aie scoꝝ diuinã eẽntiã ñ ꝓphẽdãt nõ ẽ ꝓñs vt oĩa cognoscãt: q̃ p eẽntiã dinã cognosci pñt vñ ẽt de q̃busdã iferiores ãgeli a supioꝝ edocẽt: q̃uis oẽs eẽntiã dinaz videãt. sz vnusq̃sq; beat' tm̃ de alĩs reb' necium ẽ vt i eẽntia dina videat q̃tuz pfectio beatitudis req̃rit: vt hõ hẽat quicq̃d velit: nec alicq̃d inordiate velit: sic infra di. xlix. hẽt. hoc ãt rcã volũtate q̃bz vult: vt ea q̃ ad ipm ptinẽt cognoscat. vñ cũ nlla certitudo scis desit: volũt cognoscere ea q̃ ad ipos ptinẽt: et iõ oz q̃ illa i v̄bo cognoscãt: h' ãt ad eoꝝ gloriã ptinet q̃ auxiliũ indigẽtib' pbeãt ad salutẽ: sic. n. dei coopatores efficiũt q̃ nihil ẽ diuini': vt Dio. dic. iij. ca. ec. hierar. vñ p3 q̃ sci ꝓgnitionẽ hñt eoꝝ q̃ ad hoc req̃rũt: et sic mãifestũ ẽ q̃ i v̄bo cognoscũt vota et oĩoes et deuotões hoim qui ad eoꝝ auxiliũ ꝓfugiũt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ verbum Aug' ẽ intelligẽdũ de cognitõe nãli aiaꝝ sepatarũ q̃ q̃dẽ cognitio i scis viris nõ ẽ obtenebrata sic ẽ in pccoꝝib': nõ aũt loq̃t de cognitiõe i v̄bo: quã ꝓstat abraã eo tpe q̃ hec dcã sũt p esaiã nõ hũisse: cũ añ passiõz xpi null' ad visionẽ dei puenerit. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ sci et si p' vitã cognoscãt q̃ hic gerunt: nõ tñ credẽdũ ẽ q̃ afficiãt doloꝝib' cognitis aduersitatib' eorũ q̃s hic in scło dilexerũt: ita. n. repleti sũt gaudio btitudis q̃ dolor i eis locũ nõ inuẽit. si cognoscãt suorũ ifortunia p' mortẽ: nihilomin' eoꝝ dolori ꝓsulitur si añ h' mõi ifortunia de hoc scło subtrahũt. sz forte aie nõ glificate dolorẽ aliquẽ sentiẽt: si icomoda suoꝝ charoꝝ pciperẽt: et q̃ aĩa iosue nõ stati glificata fuit a corpe egressa: q̃tũ ad hoc ex hac rõne Aug': ꝓcludẽ nitit q̃ aie mortuoꝝ nõ hñt ꝓgnitionẽ de facti viuẽtiũ. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ aie scoꝝ habẽt volũtatẽ plenarie ꝓformẽ dine volũtati etiã in voliro: et iõ q̃uis affectũ charitat' ad ꝓxim retinean't: nõ tñ eis alit auxiliũ ferũt q̃ fm dinã iusticiaz vidẽt eẽ dispositũ: et tñ credẽdũ ẽ q̃ mltũ ꝓximos iuuẽt ꝓ eis apud deũ incedẽdo. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ q̃uis videtes v̄bũ nõ fit necariũ oĩa i v̄bo vidẽ: videt tñ ea q̃ ad pfectõz ptinẽt btitudis eoꝝ vt dictũ ẽ. ¶ Ad. v. dõ: q̃ cogitatiões cordium solus deus p seipm nouit: sed tamẽ alij cognoscẽ pñt q̃ten' eis reuelat vel p visionẽ v̄bi vel quocũq; alio modo.

AD secundũz sic procedit: vi q̃ nõ debeam' scos orare ad intpellãdũ ꝓ nobis: nlls. n. amicos alic' intpellat ad orãdũ ꝓ se nisi q̃ten' apud eos credit facilẽ gram obtinẽ. sz de' ẽ infinitũ magis misericors q̃libet scõ: et sic ei' volũtas facilẽ inclinat ad nos exaudiẽdũ q̃ volũtas alic' sci. g̃ vz supfluũ eẽ ꝓstituẽ scos mediatores intẽ nos et deũ vt ipsi ꝓ nobis intẽcedãt. ¶ Ĩ. si eos ad orãdũ ꝓ nobis intpellare debem' hoc nõ ẽ nisi q̃z scim' eoꝝ oratõz eẽ deo acceptã. sz q̃to aliq̃s ẽ sanctior intẽ scos: tãto ei' oĩo magis ẽ deo accepta. g̃ sp debẽm' supiores scos ꝓ nobis intercessores cõstituẽ ad deum: et nũq̃ minores. ¶ Ĩ. xps scõm etiã q̃ hõ: dr scus ipoꝝ: et ei scõm q̃ hõ orare ꝓpetit. sz nũq̃ xpm ad orãdũ ꝓ nobis intpellam'. g̃ nec alios scos interpellare debemus. ¶ Ĩ. q̃cũq; rogat' ab aliq̃ ꝓ eo intercedit: pces ipsi' ei repñtat apud quẽ ꝓ eo intercedit. sz supfluũ ẽ alicq̃d pñtare ei cui sũt oĩa pñtia. g̃ supfluũ ẽ q̃ scos ꝓ nobis intercessores ꝓstituam' ad deũ. ¶ Ĩ. illõ ẽ supfluũ q̃ fit ꝓpt aliq̃d q̃ sine eo eodẽ mõ fieret vl nõ fieret. sz silr sci orarẽt ꝓ nobis vel nõ orarẽt: siue nos orem' eos siue ñ orem': q̃z si sum' digni vt ꝓ nobis orẽt etiã nobis eos nõ orãtib' ꝓ nobis orarẽt: si ãt sum' indigni etiã si petam' ꝓ nobis nõ orãt. g̃ interpellare eos ad orãdũ ꝓ nobis vr oĩno supfluũ. Sz ꝓ ẽ q̃ dr Job. v. Voca g̃ si ẽ qui tibi rñdeat et ad aliquẽ scoꝝ ꝓuertẽ. vocare ãt nrm vt Greg' ibidez dic. ẽ hũili deũ ꝓce deposcẽ. g̃ cũ volum' orare deũ dem' ad scos ꝓuerti vt orẽt ꝓ nobis ad deũ. ¶ Ĩ. sci q̃ sũt i ptia magis sũt accepti deo q̃ in statu vie sz scos q̃ sũt i via ꝓstituẽ debem' intpellatores pro nobis ad deuz exẽplo apli q̃ dicebat Ro. v. Obsecro vos frẽs ꝓ dñm nrm Jesũ xpm: ꝓ charitatem spũssci: vt adiuuet me i orois' vris ꝓ me ao dñm. g̃ et nos mlto forti' petere dem' a scis q̃ sũt i ptia vt nos iuuẽt oroib' ad deũ. ¶ Ĩ. ad hoc ẽ cõis cõsuetudo ecclie q̃ i letanijs scoꝝ oroem petit. Rñdeo dõ: q̃ iste ordo ẽ dinit' institut' i reb' fm Dio. vt p media vltia reducãt i deũ: vñ cũ sci q̃ sũt i ptia sint deo ppiq̃ssimi: hoc dine legis ordo req̃rit vt nos q̃ manẽtes i corpe pegrinamur a dño: in eũ p scos medios reducamur: qõ q̃dẽ ptigit dũ p eos dina bõitas suũ effectũ diffũdit: et q̃z redit' nr̃ i deũ rñdere dz pcessui bonitatũ ipi' ad nos: sic mediãtib' scoꝝ suffragijs dei bñficia i nos deueniũt: ita oz nos i deum reduci: vt iterato bñficia ẽ sumam' mediãtib' scis: et ide ẽ q̃ eos intercessores ꝓ nobis ad deũ cõstituim': et q̃i mediatores dũ ab eis petim' q̃ ꝓ nobis orẽt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ sic nõ ẽ pp defectũ dine potẽtie q̃ mediãtib' secũdis cauſ agẽtib' opat: sz ẽ ad cõplemẽtũ ordis vniuersi: et vt ei' bõitas mltiplicius diffundat in res: dum res ab ea non solũ suscipiũt bonitates ꝓprias: sed insup q̃ alĩs causa bonitat' existant: ita etiã non est ꝓpter defectum misericordie ipius q̃ oporteat eius clementiaz per orationes sanctorũ pulsare: sed est ad hoc vt ordo pdict' conseruet in reb'. ¶ Ad. ij. dicendũ q̃ q̃uis superiores sancti sint magis deo accepti q̃ inferiores: vtile tamẽ est etiã miores sanctos interdũ orare: 7 hoc ꝓpter quinq; ratões. Primo ex hoc q̃ aliquis q̃z habet maiorẽ deuotionẽ ad sanctũ minorem q̃ ad maiorẽ: ex deuotõe autẽ maxime dependet oronis defectus. Secundo ꝓpter fastidiũ tollendũ quia assiduitas vnius rei fastidium parit: per hoc autẽ diuersos sanctos oram': quasi in singulis nouus feruor deuotionis excitatur. Certõ quia qui busdã scis datũ ẽ in aliq̃bus spãlibus causis preci-

pue poꝛcinari:ſicut ſcō Antonio ad ignē ſternalez Quarto vt honoꝛ debit' oīb'exhibeat. ¶ Quinto qꝛ p'urium oꝛonib' qñqꝫ impetrat qꝺ vn'oꝛoe nō impetraret. ¶ Ad.iij.ꝺō:q oꝛo ē act' quidaz: act'aūt ſūt pticularū ſuppoſitoꝛꝫ:7 iō ſi dicerem' xp̃e oꝛa,p nobis:niſi aliqd addēt videmur hoc ad pſonā xp̃i referre: et ita videt eē ꝓſonuz vel errori Neſtoꝛij q diſtinxit in xp̃o pſonā filij hoīs a pſoa filij dei:vel errori Arrij:q poſuit pſonā filij mino rē pie:vñ ad hos errores euitandos eccl'ia nō dicit xp̃e oꝛa,p nobis:ſz xp̃e audi nos:vel miſerē nobis. ¶ Ad.iiij.ꝺō:q ſic infra dī:nō dicunt ſci p̄ces no ſtras deo repñtare q̄ſi ei incognita mālifeſtēt: ſz qꝛ eas exaudiri a deo petūt:vel de eis diuinā ꝓſulant vītatē:qꝺ,ſ.ſcōm ei' ꝓuidētiā fieri debeat. ¶ Ad v.ꝺō:q ex hoc ꝓpo aliqs efficit dign'vt ſanct' aliqs ,p eo oꝛet q ad ip̄m cū pura deuotōe i ſua necitate recurrit:et ita nō ē ſupfluū q ſanctos oꝛemus.

AD tertiuz ſic proce
ꝺit:vī q oꝛones ſcōꝝ ,p nobis ad deū fu
ſe nō ſp exaudiāt. Si.n.exaudirēt:maxi
me exaudirēt ſci de his q̄ ad eos ptinēt. ſz de his ñ exaudiūt.vñ dī Apoc.vj.q martyꝛib' petēt'vin dictā his q ſūt ſup t̄rā:dictū ē vt reqeſcerēt adhuc tp̃us modicuz donec implēt numer'fratꝝ ſuoꝝ.g̃ m'to min'exaudiūt de his q̄ ad alios ptinēt. ¶ Ꝺ. Diere.xv.dī:Si ſteterit Moyſes 7 Samuel coꝛā me nō ē aīa mea ad pp'm iſtū.g̃ ſci nō ſp exaudiū tur cū ,p nobis oꝛāt ad deū. ¶ Ꝺ.ſci in p̄ria eq̄les dei angel'eē ꝓmemoꝛāt:vt pz Matth.xxij. ſz ãgeli nō ſp exaudiūt i ſuis oꝛonib' q̄s fundūt ad deū:qꝺ pz ex hoc qꝺ hēt Dañ.x.vbi dī:Ego veni ꝓpt ſermones tuos: ꝓnceps āt regni Perſaꝝ reſtitit.xxj. ꝺieb':nō āt venerat i adiutoꝛiū Daniel'angel' qui loq̄bat niſi a deo liberatōz petēdo:et nō ē impedi ta oꝛonis e'mpletio.g̃ nec etiā alij ſci oꝛātes ,p no bis apud deū ſp exaudiūt. ¶ Ꝺ.q̄cūq oꝛone ipe trat aliqd q̄ꝺām̄ meret illud.ſz illi q ſūt in p̄ria ñ ſūt in ſtatu merēdi.g̃ nō p̄nt ſuis oꝛonib'nobis ali qd impetrare apud deū. ¶ Ꝺ.ſci p oia ꝓfoꝛmant volūtatē ſuā volūtati diue.g̃ ñ volūt niſi qꝺ ſciūt deū velle.ſz null'oꝛat niſi qꝺ vult.g̃ non oꝛāt,p eo niſi qꝺ ſciūt deuz velle.ſz hoc qꝺ de'vult fiēt eis ēt nō oꝛātib'.g̃ eoꝝ oꝛones nō ſūt efficaces ad aliqd impetrādū. ¶ Ꝺ.oꝛones tot' celeſtis curie ſi aliqd impetrare p̄nt efficacioꝛes eēnt q̄ oia p̄ntis eccl'ie ſuffragia.ſz mltiplicatis ſuffragiſ p̄ntis eccl'ie facti ,p aliq̄ in purgatoꝛio exñte totalit abſoluēt a pena cū g̃ ſci q ſūt in p̄ria eaꝺē rōne oꝛēt,p ill'q ſūt i pur gatoꝛio ſic̄ et,p nobis ſi nobis aliqd impetrāt:illoſ q ſūt in purgatoꝛio totalit oꝛonel eoꝝ a pēa abſol uerēt:qꝺ falſū ē:qꝛ ſic ſuffragia eccl'ie ,p defunctis ꝛcā ſupflua eēnt. ¶ Sz ꝫ ē qꝺ habeꝫ.ij.machabe oꝛū vltio: Dic ē q mltū oꝛat ,p pp'lo et ,p vniuerſa ciuitate Dieremias ,pp̃ha dei. Et q ei'oꝛo ſit exau dita pz p hoc qꝺ ſeq̄t: q extēdit Dieremias dexte rā et dedit Jude gladiū dicēs: Accipe ſcm̄ gladiuz mun'a deo ꝛc̄. ¶ Ꝺ. Diero.in ep'la ꝙ Vigilātium dicit in libello tuo: Q̄ dū viuim':mutuo oꝛare ,p nobis poſſum'.et hoc poſtea ip̄obat dicēs ſic: Si ap'li 7 martyꝛes adhuc in coꝛpe ꝓſt tuti p̄nt oꝛare ,p ceteis q̄ñ ,p ſe adhuc debēt eē ſoliciti: q̃to magis p'coꝛonas victoꝛias et triūphos. ¶ Ꝺ.ad hoc ē cō ſuetudo eccl'ie q̄ frequēt petit vt ſcōꝝ oꝛonib'adiu uet. Q̄ñdeo ꝺō:q ſci duplicit dicūt oꝛare,p nobis Uno mō oꝛone exp̄ſſa:dū votis ſuis aures diuine clemētie ,p nobis pulſant. Alio mō oꝛone int̄peta tiua.ſ.p eoꝝ merita q̄ i ꝓſpcū dei exñtia ñ ſolū eis cedūt ad gl'iam:ſz ſūt nobis etiā ſuffragia et oꝛoes q̄ꝺā:ſic etiā ſanguis x̄pi ,p nobis effuſus dī veniaz petē. Utroq; āt mō ſcōꝝ oꝛones ſūt q̃tū ē in ipſis efficaces ad impetrāꝺū qꝺ petūt:ß ex pte nr̄a p̄t eē defect'q nō ſeq̄mur fructū oꝛonū ip̄oꝝ ſcōm q ,p nobis oꝛare dicūt: ex hoc q merita ip̄oꝝ nobis ,pficiūt:ſz ſcōz q oꝛāt ,p nobis votis ſuis nobis ali qd poſtulādo ſp exaudiūt: qꝛ nō volūt niſi qꝺ de' vult:nec petūt niſi qꝺ volūt fieri:qꝺ āt de' ſimplr vult implet:niſi loq̄mur de volūtate añcedēte f̄m quā vult oēs hoīes ſaluos fieri:q̄ nō ſp implet.vñ nec ē miꝫ ſi etiā q ſci volūt ,p hūc modū volūtat inēdū nō implet. ¶ Ad.j.g̃ ꝺō:q illa oꝛo martyꝛ ñ ē aliud q̄ eoꝝ deſideriū ꝺ obtinēda ſtola coꝛpis 7 ſocietate ſcōꝝ q ſaluādi ſūt:7 ꝓſenſus q̄ ꝓſentiūt diue iuſticie puniēti malos:vñ Apoc.vj.ſup illud Uſqꝫq̄ dñe ꝛc̄.dic̄ glo. Deſiderant mar' gaudiū et ꝓſoꝛtiū ſcōꝝ:et iuſticie dei ꝓſētiū. ¶ Ad.ij.ꝺō:q dñs loq̄t ibi de Moyſe et Samuele ſcōm ſtatuz q̄ fuerūt i hac vita.ipſi.n.legūt ,p ppl'o oꝛātes ire dei reſtitiſſe vt inclinearis dī:et tñ ſi illo tpe fuiſſent ñ potuiſſent oꝛonib' deū placare ad pp̃lm ,ppt ppl'i ill'malicīā:et hic ē intellect'lr̄e. ¶ Ad.iij.ꝺō:q il la pugna bonoꝝ ãgeloꝝ ñ intelligit ex h' q apud deū ꝙuias oꝛoes fūdēnt:ſz qꝛ ꝙria merita ex diuerſ ptib'ad diuinū examē referēbāt diuinā ſniaz expe ctātes:et hoc ē qꝺ Greg'dic̄.xvij.moral'.exponens p̄dcā v̄ba Dañ. Dubites ſp̃us gētib' p̄ncipātes:ne q̄q̄ ,p iuſte agētib'deceꝛtāt ſi eoꝝ ſcā rcē iudicātes examinant:cūq vniuſcuiuſq gentis vel culpa vel iuſtīcia ad ſuperne curie ſoliuz ducit:ciuſdē gentis p̄poſitus vel obtinuiſſe in certamine vel nō ob tinuiſſe perhibetur:quoꝝ tamē omniū vna victo ria eſt ſuper ſe opificis voluntas ſumma quaz ouz ſemp aſpiciūt:quod obtinere non valent nequaq̄ volunt.vnde nec petunt: ex quo et patz q oꝛatōes eoꝝ ſemp audiunt. ¶ Ad.iiij.dicēꝺū q licz ſancti nō ſint in ſtatu merendi ſibi poſtq̄ ſunt in patria ſunt tamen in ſtatu merēdi alijs:vel potius ex me rito p̄cedenti alios iuuandi.hoc enim apud deum viuentes meruerunt: vt eoꝝ oꝛationes exaudi rentur poſt moꝛtem. Uel dicendum :q oꝛatio ex alio meretur: et ex alio impetrat. meritum enim

ꝓsistit i quadã adequatõe actus ad finẽ ꝓpter quẽ ẽ: q̃ ei quasi merces reddit. ſz oꝛonis impetratio innititꝛ liberalitati ei⁹ q̃ rogat. ipetrat eni alicꝭ qñq; ex liberalitate ei⁹ q̃ rogat: qõ ipe non meruit: et ita q̃uis sci nõ sint in statu merẽdi: tñ nõ seq̃t q; ñ sint i statu impetrãdi. ¶ Ad. v. dõ: q; sic ex auctoꝛitate Gꝛego. iducta pz: sci nõ volũt vel angeli nisi qõ in dina volũtate ꝓspiciũt: et ita etiã nihil aliud petũt nec tñ eoꝝ oꝛo ẽ infructuosa: qz sic dic̃ Aug⁹ in li. õ ꝓdestinatõe scoꝝ: oꝛones scoꝝ ꝓdestinati ꝓsũt: qz forte ꝓoꝛdiatũ ẽ vt oꝛonib⁹ incẽdẽtiũ saluẽt: ⁊ ita etiam de⁹ vult: vt oꝛonib⁹ scoꝝ impleat illud qõ sci vidẽt eũ velle. ¶ Ad. vj. dõ: q; suffragia ecclie sũt ꝓ defunct̃ qñ qãdã satisfactões viuẽtiũ vice moꝛtu oꝛũ: et ꝑm hoc moꝛtuos a pena absoluũt quã non soluerũt: ſz sci q̃ sũt in ꝓ̃a nõ sũt i statu satisfaciẽdi: et iõ nõ ẽ sile de eoꝝ oꝛonib⁹ et de suffragꝫs ecclesie. ¶ Cũ scã fuerit resurrectio bonoꝝ gaudiũ ampli⁹ erit ⁊c. hoc intelligẽdũ ẽ mãlit: qz de plibus gaudebũt: ſz nõ formalit: qz nõ magꝭ gaudebũt vt dõm ẽ. Sz õ hoc magꝭ ifra dicet di. xlix. ¶ Naz q̃ sine fide opãte ꝓ dilectõez eiusq; sacr̃is ⁊c. ꝑm hoc vi q; suffragia ecclie nõ ꝓsũt catheeumis i fide ecclesie decedẽtib⁹: cũ tñ illi sint i statu salut: vt patz ex dictis supꝛa. di. iiij. Et dõ: q; lz nõ susceperint sacramẽta ecclie actu: susceperũt tñ voto: qõ ꝓ facto ꝓputat cũ deest facultas. ¶ Mediocrit̃ mal̃ suffragãt ⁊c. Ista vba a diuers⁹ diuersimode exponũtur Illi eni q̃ dicũt suffragia ecclie ꝓdesse exñtib⁹ i inferno: dicũt alios eẽ mediocrit̃ bonos et alios mediocrit̃ malos. Dicũt eni valde malos eẽ eos q̃ sine fide et sacr̃is ecclie decesserũt: et his dicũt nihil ꝓdesse suffragia: ſz mediocrit̃ malos eos q̃ cũ fide et sacr̃is ecclie i pcõ tñ moꝛtali decesserũt: q̃b⁹ scom eos valẽt suffragia ad pene mitigatõz: nõ ãt ad pene solutiõem. ſz valde bonos dicũt illos q̃ sine criminali decedẽtes stati euolãt: q̃ suffragꝫs nõ idigẽt. mediocrit̃ vo bonos q̃ cremabilia secũ ferunt ⁊ in purgatoꝛio detinẽt: ⁊ his dicũt ꝓdesse suffragia ad plenã absolutõz. Qui vo dicũt suffragia ñ ꝓdesse his q̃ sũt i inferno: dicũt eosdẽ eẽ mediocrit̃ malos et mediocrit̃ bonos: oẽs. n. q̃ sũt i iferno valde malos dicũt: qui vo i ꝓ̃a valde bonos: eos vo qui sũt in purgatoꝛio dicũt mediocrit̃ bonos inq̃tũ deficiunt a pfectõe bõitatis: ſz et mediocrit̃ malos iq̃tũ deficũit a pfecta malicia q̃ ẽ pcm moꝛtale. his ãt suffragia qñq; ꝓsũt ad mitigatiõez pene: qñq; ad plenã absolutõz ꝑm differẽtiã q̃titatis cremabiliũ et suffragioꝝ. et hec expositio ẽ ꝙueniẽtioꝛ. ¶ Iniuria ẽ ꝓ martyꝛe i ecclia oꝛare. hoc vi ꝯ illud qõ supꝛa dictum ẽ: q; oꝛones ꝓ valde bonis sũt gr̃aꝝ actiões. Et dõ: q; supioꝛ auctoꝛitas loquit̃ qñ icertũ ẽ nobis qñ sint valde boni ꝓ quib⁹ oꝛat. hic aũt Aug⁹ loquit̃ qñ certũ ẽ qui sũt valde boni: sic eniz qui ꝓ eis oꝛat quodãmodo eos indigẽtes ostendit et sic eis iniuriã facit. ¶ Estimo eũ quasi ꝓ ignez transeuntẽ ⁊c. Hic ponũt duo auxilia quoꝝ vnuz adiuuabit illos qui i fine mũdi inueniẽt ꝓ modũ satisfactiõis. ſ. ignis quo facies mũdi purgabit: poterit eni eẽ vt intensio pene suppleat quicq̃d deest ad tpis breuitatẽ: et ꝓcipue cũ sit ꝓbabile q; pauca cremabilia sint habituri: vtpote purgari ꝓ terroꝛẽ futuri iudicij ex ignis ꝓcedẽtib⁹ ꝓstẽsi. Aliud ãt ẽ ex vi charitatis. ſ. merita et itercessiões scoꝝ q̃ eis suffragãt vtute charitatis. ¶ Siue ꝓsulẽde q̃d faciãt ⁊c. Istud ꝓsiliũ nihil ẽ aliud q̃ ꝙuersio eoꝝ ad deũ vt ab eo illumiatõem ꝓcipiant de agendis

Distinctio. xlvj.

Sed queritur hic õ valde mal̃ ⁊c. Post q̃ demiauit mgr̃ de receptacul̃ aiaꝝ in q̃b⁹ puniũt vel ꝑmiãt ãte resurrectioz cõem et iudiciũ generale ⁊ de suffragꝫs q̃b⁹ iuuamus moꝛtuos vel iuuamur ab eis: hic determiat de dina iusticia et misericoꝛdia quib⁹ ꝑdca oia dispensant. Diuidit aũt i ptes duas. In ꝑma determinat õ dina iusticia et misericoꝛdia scom opatoz ad penã dãnatoꝝ. In scda determiat de eis i generali: ibi Sz q̃o iusticiã dei et pietatẽ ⁊c. Circa ꝑmũ tria facit. Pꝛio ondit q; misericoꝛdia dei i penis dãnatoꝝ locũ nõ hz. Scõo ostẽdit ꝙuũ: ibi Sz his occurrit ⁊c. Tertio determiat vitatẽ: ibi Cũ nõ icõgrue dici põt ⁊c. Circa q̃ tria facit. Pꝛio ꝓpoit quid sit verũ circa q̃em ꝓdictã. Scõo soluit auctoꝛitatẽ q̃ ẽ in cõtrariũ: ibi Q̃ igit dictũ ẽ ⁊c. Tertõ exponit quoddã q̃ dixerat. ſ. q̃ sit occultũ dei iudicium ibi Cui⁹ occultũ iudiciũ ⁊c. ¶ Sz q̃o dei iusticiã ⁊c. Hic determiat mltiplr de iustícia et misericoꝛdía dei i cõi. Et diuidit i ptes duas. In ꝑma iq̃rit õ differẽtia iustie ⁊ mie dei. In scda iq̃rit q̃o iusticia ⁊ mia ꝙcurrũt ad op⁹ dinũ: ibi P⁹ hec ꝓsiderari oꝛ ⁊c. Circa ꝑmũ duo fac̃. Pꝛio mouet q̃nes. Scõo determiat eas: ibi His ñderi põt ⁊c. Circa ꝑmũ duo fac̃. Pꝛio iq̃rit vtꝛ sit idẽ i deo iusticia et mia. Secũdo vtꝛ eadẽ opa debeãt iusticie et mie attribui ibi Cur igit dic̃ scꝑtura ⁊c. ¶ His ñderi põt ⁊c. Hic soluit ꝓpositas q̃nes. Et circa hoc duo facit Primo soluit ꝑmaz: scõo scõam: ibi Q̃ aũt opa quedã ⁊c. Circa primũ tria facit. Pꝛio soluit ꝑmã questionẽ. Scõo mouet dubitatõem circa solutionem positam: ibi Sed scom hoc occurrit questio ⁊c. Tertio soluit dubitatõem: ibi Sed dixi supra ⁊c. ¶ Post hec considerari oportz ⁊c. Hic inquirit quomodo misericoꝛdia et iusticia dei concurrũt ad opus ipius. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit q; nullum opus dei est ad quod non concurrat misericoꝛdia dei vel iustícia. Secundo inq̃rit an ad quodlibet opus concurrat vtrunq; ibi Sed cum superius ⁊c. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓpoit questionẽ. Scõo soluit eã: ibi Quibus

·LXVI·

dā placuit ꝛc. Et diuidit in ptes duas fm q̄ duas opiones põit circa hāc qõem. Scōa icipit: ibi Alii aūt vr̄ ꝛc.

Hic duo q̄rūt. ¶ Primo ō dina iusticia. 2° ō ei⁹ misericordia. ¶ Circa pmū q̄rūt tria. Primo an iusticia deo ꝺz attribui. 2° de iusticie ei⁹ effectu. 3° de iusticia ei⁹ ꝺ damnatos.

AD primuz sic proce
dit: vī q̄ iusticia deo attribuenda nō sit q̄ fz phm i. x. Ethicoꝝ: Ridiculū ē laudare deos fm aliquā vtutē moralē vel actiões vtutū moraliū eis attribuē. fz iusticia ē vt⁹ moral. ergo deo attribui nō põt. ¶ Ꝺ. iusticia ꝺ tpantiā diuidit. fz tpantiā nō attribuim⁹ deo. g̃ nec iusticiam ei attribuē debem⁹. ¶ Ꝺ. iusticia i eq̄litate ꝓsistit: vt pz p phm in. v. Ethicoꝝ. fz nihil põt deo eē eq̄le. g̃ nō põt eē aliq̄ iusticia ei⁹ ad alterꝝ. ¶ Ꝺ. phs. in. v. Ethicoꝝ dic: q̄ oñi ad seruū nō ē iusticia. fz de⁹ est oim dñator. g̃ ei iusticia nō ꝓpetit. ¶ Sz ꝺ ē qō in ps. dr: iust⁹ dñs et iusticias dilexit. ¶ Ꝺ. oīe qō ē potissimū ē deo attribuēdū. fz fm phm i. v. Ethicoꝝ: iusticia ē pclarissima vtutū. g̃ maxie ꝺz attribui deo. Alter⁹ vr̄ q̄ i deo fm eādē rōem dicat bonitas et iusticia: q̄ iusticia ē vlter⁹ ois vt⁹: vt pz p phm i. v. Ethicoꝝ. fz vtus vniuscuiusq̄ rei ē bonitas ipi⁹: q̄ vtus ē q̄ bonū habentē facit: et op⁹ ei⁹ bonū reddit: vt pz i. ij̄. Ethicoꝝ. g̃ fm eandē rōem dr iust⁹ et bon⁹. ¶ Ꝺ. Dio. dic. i. viij̄. ca. de di. no. q̄ iusticia laudat i deo inq̄tū oīb⁹ fm dignitatē distribuit. fz distribuē oīb⁹ hoc ad rōem bonitat⁊ pti net: q̄ tot⁹ cōicatōis dina bonitas cā ē. g̃ iusticia ⁊ bonitas dicūt i deo fm eandē rōem. ¶ Ꝺ. bōitas ⁊ iustia mag⁊ ꝓueniūt i deo q̄ ꝓueniāt i creatur⁊. fz i creatur⁊ eadē vī eē rō bōitatis ⁊ iusticie: nisi. n. ex h⁹ípo q̄ creata sūt bōa iusta eēnt: icōueniēs videt q̄ a deo bono oia eēnt bona et ab eo iusto nō eēnt oia iusta: g̃ i deo fm eādē rōem dr bonitas et iusticia. ¶ Sz ꝺ ē qō Boet⁹ dic in li. de hebdo. bonuz ome ad eēntia: iustū vo eē ad actū respicit. fz eē et act⁹ nō dicūt fm eandē rōem i deo. g̃ nec iusticia et bonitas. ¶ Ꝺ. generis et spēi nō ē oino eadē rō. fz bōitas et iusticia se hñt vt gen⁹ et spēs: vñ Boetius dic in li. ō hebdo. bonū q̄dē ē generale: iustū autez spēale. g̃ nō ē eadē rō oino bōitatis et iusticie. Alter⁹ vr̄ q̄ nō sit eadē rō in deo iusticie et vitatis: q̄ ea q̄ in nobis fm spēm differūt: in deo differūt fm rōem. fz in nobis põit vitas alia vt⁹ iusticia specie differēs: vt pz i. iij̄. Ethicoꝝ. g̃ et i deo scōm aliam rōem dr iusticia et vitas. ¶ Ꝺ. gener⁊ et spēi nō est oino eadē rō. fz vitas scōm Tullium ē spēs iusticie. g̃ vitatis et iusticie nō ē eadē rō. ¶ Ꝺ. iusticia cum sit q̄ spēs bōitatis: vt ex aūcte Boetij iducta pz ad affectū ptiet: vitas āt ad itellectū. g̃ vitas et iusticia nō dicūt i deo scōm eādē rōem. ¶ Sz ꝺ ē quod i aūcte pl. q̄ h iducit: Vniuerse vie oñi misericordia ⁊ vitas: vitas ꝓ iusticia expõit. g̃ sūt idē scōm rōem. ¶ Ꝺ. iusticia ꝓsistit i redditõe debiti. fz de⁹ nō ē debitor nobis nisi ex pmisso: vt Ansel. dic. g̃ idem est deo reddē debitū q̄d soluē pmissū. cū g̃ ex h⁹ q̄ solui pmissū dicat verax: scōz eādē rōez dicēt de⁹ iustus verax. Q ñideo dō: ad pmā q̄onem: q̄ iusticia ꝓpe dca eq̄litatē ꝓstituit i acceptōib⁹ et datiōib⁹: vt pz p phm i. v. Eth. Hoc āt ptigit dupl̄r. Uno mō scōz q̄ ꝓstituit eq̄litas int̄ dātē et recipiētē: vt. s. accipiēs tm̄ accipiat a dāte quātuz accipe ꝺz: et i hoc ꝓsistit iusticia ꝓmutatiua: vtpote q̄ mediū ponit i emptōib⁹ et vēditōib⁹ ⁊ oīb⁹ re. tributōib⁹. Alio mō scōm q̄ ꝓstituit eq̄litas int̄ duos recipiētes: scōz q̄ ptigit ex h⁹ q̄ vtrūq̄ eq̄lit recipit ꝓ meritū: et i hoc cōsistit iusticia distributiua. In pma g̃. s. ꝓmutatiua iusticia req̄rit eq̄litas quātitatis: vt. s. tm̄ q̄lēs acci piat quātū dedit scōm valorē. et iō int̄ illos in q̄b⁹ ñ pt eē q̄ntitatis eq̄litas: ñ pt ꝑpe eē ꝓmutatiua iusticia: sic ē i ill⁹ q̄z vn⁹ ñ pt recopēsare aliq̄d equalēs bñficijs accepti ab alio: sic fili⁹ nō pt recopēsare aliq̄d equalēs bñficijs pr̄is a q̄ eē et nutrimētū accepit et disciplinā: et iō q̄tūcūq̄ ⁊tribuit pr̄i i obsequijs ñ sit pfcā eq̄litas. vñ nec ꝑpe saluat ibi rō cōmutatiue iusticie: fz tm̄ alio mod⁹ iusticie saluari pt: iquātū fili⁹ retribuit pr̄i scōm modū suū sic pr̄ dedit scōm modū suū: vt loco eq̄l⁹ q̄ntitatis sumat eq̄litas ꝓportōis: fz iusticia distributiua nō req̄rit quantitatis equalitatem. sed ꝓportionis tm̄. non enim oportet vt distribuens omnib⁹ eq̄liter distribuat: fz vnicuiq̄ ꝓportiōaliē fm suū mod⁹: sic g̃ rō distributiue iusticie deo ꝑpe ꝓuenire pt: iq̄tū. s. eq̄litatē ꝓportiōis seruat i cōicatōe bonoꝝ suorum dās vnicuiq̄ ꝓportionabiliē fm suū modū: vnde Dio. dic i. viij̄. c. ō di. no. q̄ iustia laudat i deo iq̄n tū oīb⁹ fm dignitatē distribuit. fz iusticia ꝓmutatiua p quā equalitas ꝓstituit int̄ deū dātē et creaturā recipiētē deo ꝓpetē nō põt fm ꝓpam acceptiōz q̄ beneficia dei sp excedūt meritū creature: seo tm̄ seruat etiā ꝓportionis quedā equalitas inter deuz dantem et creaturam recipientē: inquantū scz ita se habet ad suā superabundantiaz: sicut creatura ad id quod cōpetit ei fm suam paruitatem. Et sic etiam quidā modus ꝓmutatiue iusticie inuenitur in deo respectu nature: sicut inuenit inter patrē et filiuz. Et scōm hoc assignant duo modi diuine iusticie: vnus inquantū reddit pro meritis. hoc enim ad iusticiam distributiuam ptinet: cuius est distribuere omnibus ꝓportionaliter scōm suam dignitatem. Alius mod⁹ scōm q̄ facit id quod decet suā bonitatem: sicut etiā dicit iustus in eo q̄ peccatoribus parcit: q̄ decet eū: hoc aūt ptinet ad modum cōmutatiue iusticie: non quidem scōm qualitatez quantitatis seruate scōm q̄ requiritur in cōmutatiua iusticia ꝓprie dicta: sed seruate scōm equalitatem proportionis: quia scz ita se habet deus ad id quod supabūdanē facit: sicut creatura ad id in

quo deficit. Et ſm hoc ſupabūdare in bñficijs dī ei iuſtū inquātū ē ei ꝓportionatū et decēs. glo. ſup illuo Lor. iij. H. tāq̄ a dño ſpū. vt oſtēdēt talē gloriā dari q̄ ſublimitati ꝓgruat dātis. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ phs a deo ꝓcludit vtutes morales ꝓut determinātur circa materiā ciuilē ſic iuſticia ē circa emptōes et vēditōes et dep̄ſitōes et h̄ mōi: nō tñ remouet p hoc q̄n iuſticia poſſit eē i deo ſm q̄ ē diſtributor naturaliū bonoꝝ oīb̄ creaturis. ¶ Ad. ij. dō. q̄ tē perātia cōſiſtit circa paſſiones innatas: iuſticia autē circa ꝓmutatiōes opationū. ex q̄ ꝑz q̄ maīa tpantie nullo mō pōt deo ꝓuenire ſic maīa iuſticie. Et ꝓterea tpantia dirigit reſpcu horꝝ que ſūt i tpato ſz iuſticia reſpicit illud qđ ē extra: et iō nō eſt ſile. ¶ Ad. iij. dō: q̄ iuſticia nō ſp requirit eq̄litatē inter dātē et accipiētē: nec ſp eq̄litatē quātitatis: ſz ſufficit qñq̄ eq̄litas ꝓportiōis: et iō nō ē incōueniēs ſi iuſticia aliq̄ mō i deo ponat. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ int dñm et ſeruū nō pōt eē iuſticia ꝓmutatiua ꝓprie dca. nō eni pōt aliq̄ eq̄litas ſm quātitatem int eos cōſtitui: cū totū qđ ē ſerui ſit dñi: ſeruat tñ aliquis mod' iuſticie ꝓmutatiue ꝓut int eos iuenit eq̄litas ꝓportiōis. vñ etiā philo. in. v. Ethi. diſtiguit dñatiuū iuſtū a iuſto politico qđ eſt ꝓprie dcm. et per hunc etiā modū pōt eē iuſticia dei ad creaturam. Ad. ij. q. dō: q̄ iuſticia p̄ſuppōit rōnem bōitatis i deo. bōitas eni iportat in deo rōez finis in q̄ ē plenitſſima pfectio. finis aūt mouet et efficiētē ad agēdū: vnđ et bōitas dei mouet q̄dāmō ipm ad opandū: nō q̄dē vt iſpe bōitatē acq̄ret: ſz vt bonitatem alijs cōicet: vt eni i ij. li. di. j. dcm ē: de' nō agit ꝓp̄ appetitū finis: ſz ꝓp̄ amorē finis volēs cōicare bonitatē ſuā quātū poſſibile ē et decēs ſm ei' ꝓuidētiā. et iō ſic finis i oīb' opabilib' ē ꝑmū ꝓncipiū: ita dina bōitas ē ꝑmū ꝓncipiū cōicatōis tot' q̄ de' pfectiones creaturis largit. ſz iuſticia determiat quendaz modū i iſtis cōicatōib' iquātū. ſ. i cōicādo eq̄litatē ſeruat. Et iō ꝑz q̄ bōitas et iuſticia ſm rōez dupl'r differūt. Dcio q̄ bōitas ptinet ad ipaz pfectōz nature dine ſm quā hz rōez finis: ſz iuſticia ptinet ad ipm cōicatiōis actū. Scđo q̄ bōitas etſi reſpiciat cōicatiōz vt ꝓncipiū: reſpic tñ cōicatōz i cōi nō determinās aliquē ſpecialē modum: ſz iuſticia determiat i ea ſpālē modū. ſ. eq̄litatis. Et has duas differētias Boet' tāgit i li. ō hebdo. dicēs q̄ bonū reſpicit eēntiā: ſz iuſtū actū. et itez: q̄ bonū generale ē: et iuſtū ſpāle. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ quis vt' faciat bonuz hñtē et op' reddat bonuz: nō tñ ē eadē rō bōitatis et vtutis: q̄ virt' dī ſm q̄ ē ꝓncipiū actōis: et tenet ſe ex pte cāe efficiētis: ſz bonū magis reſpic rōem finis. Sed q̄ effect' oz eē fini ꝓportionat': et ex hoc efficiēs bōitatē ſortit et act' ei': iō vt' q̄ hāc ꝓportionē iportat cū ſit diſpoſitō pfecti ad optimū: vt dī i. vij. phyſi. dī facē bonū agētē et actū. Et ſiliter etiā iuſticia ſiue accipiat vt vt' particular ſiue ꝓut ē idē q̄ oīs virt' ſe tenet ex pte efficiētis: tñ ſm q̄ vt' oīs eſt iuſticia: etſi ſubiecto ſit idē iuſticia et vtus nō tñ ſūt idē rōne: vt i. v. Ethi. dī. vñ nullo mō ſequitur q̄ iuſticia et bōitas ſint eiuſdē rōnis. ¶ Ad. ij. dō: q̄ diſtributōis ꝓncipiū et ē bōitas et iuſticia: ſz diuerſimode: q̄ bonitas ē ſic ꝓncipiū finale nō determinās ſpecialē diſtributōis modū. ſz iuſticia eſt ſic ꝓncipiū efficiēs determinās ſpālē modū diſtributōis: et iō etiā Dio. attribuit iuſticie diſtributōnē ſm dignitatē: ſz cōicatōnem abſolute attribuit bōitati. ¶ Ad. iij. dō: q̄ de' vnicuiq̄ creature quā ꝓduxit in eē aliquā pfectōz largit alias eē nō poſſz et iō oīa dicūt bona iquātū ſūt a bono: nō tñ vnicuiq̄ eoꝝ q̄ ꝓduxit i eē dat q̄ ſit actu ſm illū ſpālē modū actiōis quē iuſticia ſeruat: et iō nō oz q̄ oīa q̄ ſūt a iuſto deo iuſta dicāt: et ſic etiā nō ſequit q̄ ſit eadē rō boni et iuſti. Ad. iij. qōem dō: q̄ oīs eq̄litas p actionē aliquā cōſtituta requirit aliquā regulā ſm quā adeq̄tio fiat. vñ cū iuſticia ꝓſiſtat i hoc q̄ eq̄litatē p ſuā actionē ꝓſtituat i datōnib' et acceptionib': oportēt oēm iuſticiā aliquā regulā habē ſm quā adeq̄tio fiat. regule āt iuſticie ſūt rōnes imēte ꝓſtitute ſm qs hō iuſt' eq̄litatē cōſtituit: et iō qñ ei' actōnes illī rōib' ꝓcordāt dī iuſticiā ſeruare: qñ āt diſcordāt dī iuſte agē. Et q̄ vītatis rō conſiſtit i adeq̄tiōe rez ad intellectū: ide ē q̄ nomē veritatis trāſfert ad ſignificādū adeq̄tionē operū iuſticie ad rōnes iuſticie: et hec ē vītas quā dicim' iuſticie vītatē: et ſm hoc ipſa iuſticia idē qđ vītas ē: ſz tñ iuſticia dī ſm eq̄litatē exterius ꝓſtitutā: ſz vītas dī ſm ꝓmēſuratōez exteriozis eq̄litatis ad rōnes q̄ ſūt i mēte: et ſm hoc vītas et iuſticia eodē itellectu i deo accipiūt. ¶ Ad. j. ḡ dō. q̄ actiōes exteriores cōpant ad interiorē diſpoſitiōem mētis dupliciter: vno mō vt ſignū ad ſignatū. Alio mō vt regulatuz ad regulā. et ſcđm vtrāq̄ ꝓpatōez ꝓmēſuratio exteriorū actionū ad interiorē diſpoſitiōez mētis cōſtituit vītatis rōez. vītas ḡ de q̄ philo. loq̄t i. iij. Ethi. cōſiſtit i ꝓmēſuratōe actionū ad mētē ꝓut ſūt ſigna illi': oū. ſ. aliq̄s talē ſe exhibet i dcīs et fact̄ q̄ ē interius. vñ hec vt' ſcđm ipm oppōit iactantie et ſimulatiōi: ſz vītas iuſticie de q̄ loq̄mur fac ꝓmēſuratōnē ſcđm aliā ꝓpatōez actionū exteriorꝝ ad mētē ꝓut. ſ. ꝓpāt ad eā vt ad regulā eq̄litatis i reb' ꝓſtitute per act' iuſticie. ſz q̄ nō ſolū eq̄litas ꝓſtituta i reb' per act' nr̄os ſz etiā ipi act' nr̄i ꝓmēſurari debēt ratiōi q̄ ē i mēte: iō i hac ꝓmēſuratōe etiā alia vītas inuenit: ſcđm q̄ ipe opatōes ſūt ꝓmēſurate mēti: et hec ē vītas vite q̄ cōſiſtit i h' q̄ vnuſq̄ſq̄ faciat ſcđm q̄ rō docet. ¶ Ad. ij. dō: q̄ vītas illa de q̄ Tulli' loq̄tur ē ſcđm ꝓmēſuratōz vocis ad rē ꝓut. ſ. aliq̄s cōfitet i iudicijs ſcđz q̄ res ſe hz et ſeruat i fact̄ ſcđm q̄ ꝓmiſit: et hec vītas ē ps iuſticie. ¶ Ad. iij. dō: q̄ vītas q̄ ē i itellcu ē eq̄litas itellect' ad rē idifferēter ſiue ſit p actū nr̄m ꝓſtituta ſiue nō: et de hac nō loq̄mur ad pñs. Et q̄ voces ſunt ſigna itellect': ideo iuxta hāc vītatē ſumit vītas doctrie q̄ diſtinguit ꝑ

veritatē iuſticie

veritas eni doctrine in vitate enunciatois consistit ꝓt igr colligi ex pdictis q vitas ꝑma vno mo accipit fm ꝓmensurationē intellect' ad esse rei: et fm hāc vitas doctrine accipit: Alio mo scom ꝓmensurationē actionū nraz ad intellectū rectū: ꝛ sic ꝓput sūr signū ipius nō ꝓsiderato damno vel lucro alic' ē vitas de q̄ loquit phs diuisa ꝫ simulationē et iactantiā: ꝓsiderato vo dāno vel lucro: ē vitas que ē ps iusticie quā tullⁱ ponit p quā seruat aliquis indemnis i iudicijs et ꝓfessionib': vt vtraq; istarum vitatū reducat ad vitatē doctrine inq̄tū vtraq; cōsistit i quadā manifestatoe. ꝑput vo actioes nre cōpant ad intellectū vt regulatū ad regulā sic fm q intellectus rectus ē regula actionū ē vitas vite: fm vo q est regula iusticie eqlitatis ꝓstituti in rebus ē veritas iusticie.

AD secūdum sic proceditur: vī q op' dei dicat iustū ex hoc solo qò ē ei placituz. Anselⁿ. eni in monol'. dic de deo loquēs: Id solū iustū ē qò vis: et nō iustuz qò nō vis. g̃ ꝛc. ¶ ℙ. Ro. ix. dī: An nō hz ptātem figul' ex massa facē: aliud q̄dē vas i honorem: aliud i cōtumeliā. et loq̄t de deo p silitudinē figuli. sz q̄cquid ex luto vult figul' fieri iustū ē vt ex luto fiat. g̃ q̄cq̄d de' vult i creatura fieri iustū ē vt fiat: et sic ex hoc solo dī aliq̄d eē iustū qò ē a deo volituz ¶ ℙ. vbicūq; ē aliud iusticia q̄ voluntas: iusticia volūtatē restrigit ꝛ sic quodāmō ei resistit: sz nihil ē qò restringat volūtatē dei. vñ Matth. xx. An ñ licz mihi qò volo facē: nec aliq̄d etiā ei resistē pōt: qz in ps. Oia q̄cūq; voluit fecit. Ro. ix. Voluntati ei' q̄s resistet. g̃ ipa ei' volūtas ē ei' iusticia: ex hoc g̃ aliq̄d ē iustū qò ē a deo volituz. ¶ ℙ. i nobis nō ē idē opus nr̄m eē iustū: et a nobis eē volitū: ex hoc q alicui debitores sum' quib' si debitū reddē volumus iustū opus nr̄m nō eēt: sz de' nulli ē debitor. g̃ opus ipi' nō dī iustum nisi ex hoc q ē ei placitum. ¶ Sz ꝫ de' dī iuste agē inq̄tuz reddit vnicuiq; ꝑ meritis. ps. Tu reddis vnicuiq; iuxta opa sua. sed volūtas dei nō ꝓcernit merita. g̃ nō ex hoc solo dī opus dei iustū qò ē ei placitū. ¶ ℙ. op' dei nō ex eodē dī op' iusticie et opus misericordie. sz op' misericordie ē opus volūtatis dine. g̃ nō ex hoc solo dī opus dei iustū qò ē ei placitū. Ulterⁱ vī q de' nō possit ꝑtermittē aliq̄d eoz q̄ ad iusticiam opis ei' ꝓcurrunt: qz. ij. Tuno. ij. Ille fidelis pmanet: se ipm negare nō pōt. negaret āt seipm dic glo. si dca sua nō implēt. g̃ cū ex hoc dicat opus dei iustuz eē q ꝑ ipm impleāt dei dcā: vī q nō possit iusticiam sui opis ꝑtermittē. ¶ ℙ. Ro. xj. sup illud. Contra naturā miser' es ꝛc. glo. De' creator et ꝓditor oīm rez nihil ꝫ naturā facit sic nec ꝫ seipm: sz sic ipe ē ꝓditor naturaz: ita ipe ē cōditor et cā ois iusticie. g̃ nihil pōt facē ꝫ ordinē iusticie i rebus cōstitutuz ¶ ℙ. si posset ordinē iusticie i reb' ꝓstitutū imutare. g̃ posset bonos dānare et malos ꝑmiare. sz hoc vī incōueniēs. g̃ de' ordinē iusticie q̄ ē i reb' nō pōt imutare. ¶ Sz ꝫ: ordo iusticie requirit vt aliq̄s ꝓ pcco puniat. sz de' pōt penā dimittē pcco debitam alias frustra rogaret vt debita nobis dimitteret. g̃ pōt imutare ordinē iusticie ꝓstitutū in reb'. ¶ ℙ. ordo iusticie i reb' hūanis ē ꝓformis ordini rez naturaliū. vñ iusticia hūana a iusticia rez naturaliū trahit fm phos. sz de' imutat q̄nq; ordinē rez naturaliū ab eo statutū: vt pz in opib' miraculosis. g̃ et pōt ordinē iusticie in reb' hūanis statutū imutare. ¶ Ulterⁱ vī q de' nullū puniat nisi ꝑ pcco: qz vt dic ꝑiero. q̄cquid patimur pcca nr̄a meruerūt. ꝑ passionē āt penā designat. g̃ ois pēa ꝑ pcco redditur ¶ ℙ. sic ꝑmiū hz se ad meritū ita pena ad pccm: sz ꝑmiū nō redditur nisi merito. g̃ nec pena nisi pcco ¶ ℙ. pena ē q̄si medicia q̄dā: dū sz vel ipe q pūit ꝑ penā corrigit: vel alⁱ q ex hoc terrēt. sz hoc nō eēt si pena etiā absq; pcco iferret. g̃ nō infert pena nisi ꝑ pcco. ¶ ℙ. hūana iusticia a dina exēplat. sz fm humanā iusticiā reputaret iustū punire aliquē sine culpa. g̃ multo fortⁱ hoc ē incōueniēs dine iusticie. ¶ Sz ꝫ: Job grauissime punit' fuit: sz pena nō fuit ei inflicta ꝑ culpa: vt sequēt dic Greg'. g̃ nō sq de' infert penā ꝑ culpa. ¶ ℙ. infortūia q̄ i hoc mūdo accidūt cōia sūt bonis et malis: vt Aug'. dic in li. de ci. dei. sz culpa nō ē vtriusq; cōis. g̃ aliqn̄ pena infert sine culpa. Ulterⁱ vī q dns agat iustⁱ cuz vno q̄ cū alio: punitō eni ē op' iusticie: sz magis punit vnū q̄ aliū. g̃ iustⁱ agit cū vno q̄ cū alio. ¶ ℙ. misericordia tpat vitatē iusticie. sz de' misericordⁱ agit cū vno q̄ cum alio. g̃ ꝛ iustⁱ. ¶ Sz ꝫ iusticia eqlitas q̄dā ē. sz eqle nō suscipit mai' et min'. g̃ de' nō agit iustⁱ cū vno q̄ cum alio. Q ñdeo dō: ad. j. qōem q iusticia ꝛ volūtas i deo idē sūt fm rem: sz fm rōnē iusticia aliq̄d supra voluntatē addit. s. ordinē dinis effectib' ꝓueniētē: scom q vnū alii ꝓportionaliⁱ adequat. Est. n. in reb' causatis duplex ordo. Un' fm q creatura ordinat ad deū. Ali' scom quē vna creatura depēdet ab alia. noie igr voluntatis nō exprmit nisi ordo ille q ē creature ad deuz sz iusticia includit silⁱ cū hoc ordinē qui ē creature ad creaturā: sic. n. igni i tali natura ꝓstituto debet vt sit sursū ꝓsiderato rez ordie ad inuicē: ita etiaz culpe debet vt pūiat scoz ordinē cūdē. vñ pz q nō ex hoc tm aliq̄d dī eē iustū qz ē a deo volituz: sz qz ē debitū alicui rei create scoz ordinē create ad creaturā. nihil. n. alicui rei pt eē debitū nisi rōe sue nature vl ꝓditois: nāe āt ꝓpetat rei cā ē dina volūtas et io tot' ordo iusticie originaliter ad dinā volūtatē reducit. ¶ Ad. j. g̃ dō: q q̄uis oē qò de' vult iustum sit: ñ tñ ex hoc iustū dī q de' illò vult vt ocm ē. ¶ Ad ij. dō: q luto ñ ē magis debitū q ex eo formēt vasa nobilia q̄ ignobilia: sz cū ex luto formatū ē vas nobile: nobilitati illi' vasis ē debitū vt ad vsus cōuenientes deputet. Silr q de' talē creaturam ꝓducat q̄lē

voluerit:indrñs ē ad rōez iusticie:sz q̄ aliq̄ nā pduc
ta ei attribuat qō illi nāe ꝓpetit h̄ ad ei' iusticiā p'
tinet:et ꝯuū ei' iusticie r̄pugnaret:ꝛ sil'r indrñs ē q̄
tū ad iusticiā ei' vt det gr̄az vl' nō det:cuz donū gre
ñ sit nāe debitū.sz post q̄ gr̄az ꝓtulit q̄ ē merēdi ꝑn
cipiū:ad iudiciū ei' ꝑtiet vt p meritis p̄mia reddat
et sic ex suppositōe volūtat iusticia causat. ¶ Ad
iij.dō:q illud qō i volūtate includit i volūtatē nō
restringit:ex hoc āt ipo q de' vult aliquā nāz facere
vult attribuē ei ea q̄ illi nāe cōpetūt:sic cū hō vult
finē ex hoc ipso vult ea q̄ sūt ad finē:et iō volūtas
dei neq; iusticia ei' restringit:neq; iusticie ei' resistē
pōt. ¶ Ad.iiij.dō:q q̄uis de' nō sit debitor alicui
creature:tñ creature ꝑt ē aliq̄d debitū qō.s.req̄ri
tur ad ipam ad hoc q exēplar dīne sapie initet: et
h̄ debitū ꝑcernit iusticia cū dī de' aliq̄d iuste facē:
qō q̄dē magr ptiet ad ordinē rei ad rē:q̄ ad ordinē
rei create ad deū. ¶ D.ij.qōem dō:q iusticie op'
pōt ouplr ptermittī: Uno modo vt fiat ꝯ iusticiā
Alio mō vt fiat ꝑter iusticiā:cū.n.iusticia dicat ꝑ
ꝓpatiōz ad alterz:tunc ꝯ ordinē fit qñ ei subtrahit
qō ei debet:vl' qō ꝓdītō e' exigit:si āt aliq̄d ampli'
ei impēdat ñ ē ꝯ iusticiā:sz ꝑter iusticiā:qz ēt si ali-
cui rei aliq̄d nō debeat:nō tñ ill.' ꝓuatō ē ei debita
vñ si aliq̄d ei exhibeat qō ñ debet nihil ꝯ ordinem
iusticie fiet:sic pz i eo q̄ alicui liberalit sua bōa cōi-
cat. Sz sic phs dic̄ i.v.ethi. ꝑo eodē ꝓputat min'
de malo et pl' de bono. vñ sic sine p̄iudicio iusticie
pt aliq̄s de bōis suis pl' alicui cōferre q̄ debeat:ita
sine p̄iudicio iusticie pt ei min' irrogari de pena ꝓ
pcco i eū ꝓmisso q̄ ei debeat.sz sic nō pt sine iniuria
aliq̄s de bōis alteri' pl' alicui cōferre q̄ ei debet:ita
nō pōt min' irrogare de pēa p pcco ꝓmisso i alterz
et iō iudex non pōt sine p̄iudicio iusticie penas di-
minuere debitas p pccis i ocū vl' i rē publicā ꝓmis-
sis:nisi forte q̄ten' viderit h̄ vtilitati rei publice ex
pedire:de' āt dñator bonoz oim ē:ꝛ i eū ois pccor
peccat:vñ ipe pōt pl' ꝓferre de bōis q̄ sit alicui de-
bitū:et min' inferre de mal:vel ēt penā totalr rela-
xare:nec i hoc ꝯ iusticiā:sz ꝑter iusticiā facēt. Sz si
alicui min' ꝓferret de bōis q̄ ei debet:vl' pl' p̄iret
q̄ peccassz:hoc ꝯ ordinē iusticie eēt:nec de' h̄ possz
loq̄ndo de potētia ordiata:sic nō posset facē q̄n ei'
op' scōm q ē pticipat eū imitaret:ex hoc eni ipso
aliq̄d alicui rei ē debitū scōm exigētiā sue ꝓditōis
qō sine illo exēplar diuinū scōz ppriā suā rōez imi
tari non pōt. ¶ Ad.j.g dō:q de' seipm negaret:si
creature nō ꝓferret qō ei debet scōz suā dispōnem
sic eni vitatē nō seruaret i opez ꝓditōe vel guber
natōe:nō āt seipm negat si aliq̄d ampli' creature
exhibeat q̄ ei debeat vt dcm̄ ē. Ad.ij.dō:q de'
etsi nihil faciat ꝯ nāz:tñ facit aliq̄d ꝑter nāz:inq̄tuz
scz facit aliq̄d i nā ad qō nō sufficiūt vires nāe. Silr
ēt etsi nō faciat aliq̄d ꝯ iusticiaz:pōt tñ aliq̄d ꝑter
iusticiā facē. ¶ Ad.iij.dō:q dānare ꝑtez cui ex
bñficio gre sibi collate sal' debet esset ꝯuū iusticie:
vñ hoc deus nō pōt loquēdo de potētia ordinata
sz saluare iudā non eēt iusticie ꝯuū.sz ꝑter eā vt pz
ex dictis:sz tñ eēt ꝯuū ei' p̄sciētie ꝛ dispōni q̄ ei eter
nā penā pauit:vñ iusticie ordo nō impedit q̄n pos
set saluare iudā. sz impedit ordo p̄scie et dispōnis
eterne. D.iij.qōem dō:q pena de sui rōe semp
imporat aliq̄d nociuū:ex hoc aūt ē aliq̄d nociuū
q̄ p ipm subtrahit aliq̄ bonū:int bōa āt hois q̄dā
dā sūt p se loq̄ndo ei bōa:q̄ sūt bōa hois i eo q̄ hō
q̄dā āt sūt bōa sz ordiez ad ista bōa:sic tpalia bōa
vñ ista itātū sūt bōa iq̄tū ad illa spūalia bona sūt
hōi adiumēto:si āt impediāt: ex hoc nō sūt ei bo-
na:sz mala:vñ etiā phus i.vij. Ethic̄.dic̄: Q bona
fortuna ē iudicāda scōm ꝓpatōnē ad vtutē put ad
iuuat vel impedit eā. Pati q̄ detrimētuz i spūalib'
bonis sp malū nō ē.sz pati detrimētū i bonis tpali
bus qñq; q̄dē est bonū:qñq; vo malū. Malū q̄dē
ē scōm q impedit ab opatōe vtutis ꝛ psecutōe spi
ritualis boni. Sz bonū ē scōz q adiuuat ad vtutē
siue ad psecutionē spūalis boni:sic exercitiū corpa
le vtile ē ad corpalē fortitudinē acq̄rēdaz. Et q; vt
dcm̄ ē pena a nocēdo dī:iō detrimētū i spūalibus
bonis sp pena ē.sz detrimētū i tēpalib' bonis q̄ñq;
q̄dē nō ē pena:sz medicia pficiēs ad salutē:sic ama
ritudo potōis nō ē pena.sz medela corpalis sanita
tis. Sz tñ q; nā nr̄a talis ē vt ad pfectionē spūalis
boni p tpaliū detrimēta oporteat puenire: ex cul
pa pcci venit q tota nā viciata ē:nec tali medicina
op' erit q̄ñ vuln' pcci pfecte erit curatū: cuz hō ad
vltimū finē spūalis pfectōis pueniet. Uñ dō: q pe
na ꝑpe loquēdo nūq; dat nisi culpe: sz tñ id qō cō
tingit eē penale.s.detrimētū tpaliū bonoz i statu
vie aliq̄n infert hōi absq; culpa p̄cedēti i psona: q̄
uis ñ absq; culpa p̄cedēti i nā. sz p' hāc vitā cessan
te spūali pfectu nllm detrimētū ēt i corpalib' aliq̄s
sine culpa sustinebit:q; tūc absterget de' omnē la-
chrymā ab ocul' scōz. Apoc.xx.sz i spūalib' bonis
null' detrimētū sustiet:neq; i hac vita:neq; i futu
ra sine culpa pone. ¶ Ad.j.g dō:q Piero. loq̄t
generalit de merito pcci actual' et origial' p̄cedente
vel i psona vel i nā. ¶ Ad.ij.dō:q aliq̄s bonum
alicui exhibet nllo merito p̄cedēte sic ꝑma gr̄a:nō
tñ hz rōez p̄mij:vñ nō ē incōueniēs si aliq̄s maluz
iferat alicui nlla culpa p̄cedēte:qō ñ hēat rōez pene
sz potī' medicie,p̄mouet ad bonū. ¶ Ad.iij.dō.q
pēa ñ solū dī medicia ex h̄ q̄ trahit a malo terrē-
do de q̄ ēt obiectō,p̄cedit.sz ēt iq̄tū,p̄mouet ad bo
nū exercitādo et abstrahēdo hoiem ab amore tpa
liū:vñ rō ñ seq̄t. ¶ Ad.iiij.dō:q ēt nlla culpa p̄ce
dēte sine p̄iudico hūane iusticie aliq̄d pēale alicui
ifert:vt vl' exercitato iuuenib' vl' medicia ifirmis:
vñ nō ē incōueniēs si h̄ idē fiat scōz iusticiā diuinā
D.iiij.qōem dō:q actō cū sit media int agētē ꝛ
effectuz:ex vtraq; pte modificari pōt.cū g q̄rit:an
de' iusti' cuz vno agat q̄ cum alio:si hoc referat ad
actōnē,put exit ab agēte.cū iusticia sua q̄ cū oibus

iuste agit sit vna ⁊ iuariabilis nō agit iusti⁹ cū vno q̄ cū alio: si āt referat ad actōz put tmiat ad effcm sic ēt dici nō pōt q cū vno iusti⁹ agat q̄ cū alio: eo q op⁹ aliq̄ō dī iustū ex hoc q ē ꝓportionalr adeq̄tū: eq̄litas āt siue q̄titatis siue ꝓportōis ē eiusdem rōnis i mūmis et i magnis. eadē enī ꝓportio q̄ ē int duo et vnū ē int. xx. et. x. ⁊ eq̄litas eadē q̄ ē int vnū et vnū ē int centū et cētū: et iō nō pōt ee vnū opus alio iusti⁹: dūmō vtrūq; sit iustū: eadē enī iusticia seruat dū mala reddūt ꝓ mal⁹ ⁊ bona ꝓ bonis: siue sint pua: siue sint magna. ℣ Ad tm qz i nobis nō req̄rit ad vtutē vt sp mediuz attingam⁹. sz suffic q̄q; iuxta mediū ee ppt difficultatē inuētiōis medij: vt dī i. ij. Ethic. Inde ē q apud nos vn⁹ alio iusti⁹ agē dī: scōm q magis vel min⁹ accedit ad mediū nō p̄ueniēte vtroq; ad ipm. sz ipe de⁹ cui sūt note oim rez mēsure: sp i sua opatōe ad mediū indiuisibile ptingit: vñ nllo mō iusti⁹ cū vno q̄ cum alio agit. ℣ Ad. j. g dō: q punitō nō ē effect⁹ iusticie ingtuz h⁹ mōi. sz igtū ē culpe ꝓportiōata: sz g a deo iferat maioz pena vl miox: sp tm ex ei⁹ iusticia scōm eadē ꝓportionē inferet. ℣ Ad. ij. dō: q misericordia respicit absolute diuinū effectū nō ꝓcernēdo aliquā ꝓportionē vl eq̄litatē i ipo. vñ scōm maiorem vel miorē misericordie effectū: dī misericordi⁹ agē cuz vno q̄ cū alio si hoc referat ad actionē scōm q de termiat ad effectum: nō āt si referat ad eā scōm q exit ab agēte: qz ipe vna et iuariabili misericordia cum oib⁹ misericordit agit: nec tm seq̄t ꝓpter hoc q aliquo mō cū vno iustius agat q̄ cū alio. effect⁹ enī misericordie nō est contra iusticiam: sed preter eam vt ex dictis patet.

AD tertiuz sic ꝓceditur: vī q ex dina iusticia nō inferat pcōrib⁹ pena eīna. pena. n. nō dz excedē culpā: Deut⁹. xxv. Scōm mēsurā delicti erit et plagaz mod⁹. sz culpa ē tpal⁹. g pena nō dz ee eīna. ℣ p. duoz pec catoz mortaliū vnū ē alio mai⁹. g vnū dz maiori pena q̄ altez puniri. sz nlla pena pōt esse maior q̄ eīna: cū sit infinita. g nō cuilibet pcō mortali debet pena eīna: et si vni nō debet nlli debet: cuz eoz nō sit distātia infinita. ℣ p. a iusto iudice nō iferī pēa nisi ad correctionē. vñ. ij. Ethic. dī q pene sunt q̄dā medicie. sz q impū i eternū puniat hoc nō ē ad correctionē eoz: nec aliq̄z aliozz: cū tūc nō sint futuri alij q̄ ꝓ hoc corrigi possint. g scōz diuinā iusticiā nō iferī ꝓ pcīs pena eīna. ℣ p. oē q̄d nō ē ppt se volitū nlls vult nisi ppt aliquā vtilitatē. sz pene nō sūt a deo ppt se volite: nō. n. delectat i penis. cū g nlla vtilitas possit accidē ex pene ppetuatōne: vī q ppetuā penā ꝓ pcō nō inferet. ℣ p. nihil q̄d ē ꝓ accns ē ppetuū: vt dī. j. celi et mūdi. sed pena est eoz q̄ sūt ꝓ accns cū sit ꝑ nāz. g nō pōt ee ppetua. ℣ p. iusticia dei hoc req̄rē vī vt pcōres ad nihilū rediganť: qz ꝓ igratitudinē dī aliqs bñficia acceꝓta amittē: inī ceca āt dei bñficia ē etiā ipm ee. vñ vī iustū vt pcō q̄ ingrat⁹ deo existit ipz ee amittat sz si i nihilū redigāt eozz pena nō pōt ee ppetua. g nō vī ee ꝑsonū dine iusticie vt pcōres ppetuo pūi ant. ℣ Sz ꝑ ē q̄d dī Matth. xxv: Ībūt hi. s. pcō res in suppliciū eternū. ℣ p. sic se hz ꝓmiū ad meritū ita pena ad culpā. sz scōm diuinā iusticiaz merito tpali debet ꝓmiū eternū: Joh. vj. Dis q̄ videt filiū et credit i cū hz vitā eternā. g et culpe tpali fz diuinā iusticiaz debet pena eīna. ℣ p. scōm phm in. v. ethic. Pena taxat scōm dignitatē ei⁹ in quem peccat. vñ maiori pena punit q̄ ꝑcutit alapa ꝓncipem q̄ aliū quēcūq;. sz q̄cūq; peccat mortaliť: peccat ꝑ deū cui⁹ ꝓcepta transgredit: et cui⁹ honore alīqñ alīs imptū dū i alio finē ꝓstituit: maiestas aūt dei ē infinita. g q̄cūq; mortaliť peccat dign⁹ ē infinita pena: ⁊ ita vī q iuste pro pcō mortali aliqs perpetuo puniat. Q ñdeo dō: q cū pena duplicē hēat q̄titatē. s. scōm intensionē acerbitatis: et fm durationē tpis: q̄titas pene rñdet q̄titati culpe fm intēsionē acerbitatis: vt scōm q grauī⁹ peccauit fm h⁹ grauioz pena ei infligat. vñ Apoc. xviij. Quātum glificauit se et in delicijs fuit tātū date ei tormētuz et luctū. Nō āt rñdet duratio pene durationi culpe vt dic Aug⁹. xxj. de ci. dei: Nō. n. adulteriū quod i momēto tpis ꝓpetrat: momētanea pena pūit etiā scōm leges hūanas: sz duratio pene respicit dispositionē peccātis. q̄q; enī ille q̄ peccat in aliq̄ ciuitate: ex ipo pcō efficit dignus vt totaliť repellat a societate ciuitatis: vel ꝓ exiliū ppetuū: vl etiā ꝓ mortē: q̄q; vo non reddit dign⁹ vt a societate ciuiū totaliť excludat: ⁊ iō vt possit ee ꝓuēiēs mēbrū citatꝫ pena ei ꝓrogat vl breuiat scōm q ei⁹ expedit correctionē vt i ciuitate cōueniēt et pacifice viuē possit. Ita etiā scōm iusticiā diuinā aliqs ex pcō dignus reddit penitus a ciuitatis dei ꝓsortio separi: qō fit ꝓ oīe pcīm q̄ qs ꝑ charitatē peccat: q̄ ē vinculum vniēs ciuitatē dictā: ⁊ iō ꝓ pcō mortali qō ē contrariū charitati aliqs i eīnū a societate scōz exclusus eīne pene adūcit: qz vt Aug⁹. i li. dcō dic. q ē de ciuitate ista mortali hoies supplicio ꝑme mortꝫ hoc ē de illa ciuitate imortali hoies supplicio scōe mortis auferre. Q aūt pena quā ciuitas mūdana infligit ppetua nō reputat: hoc ē ꝓ accns ingtum hō nō ppetuo manet vl ingtū etiā ipsa ciuitas deficit. vñ si hō in ppetuū viuēt: pena exiliꝫ ⁊ seruitutis q̄ ꝓ legē hūanā inferūt in eo ppetuo pmanēnt Qui vero hoc mō peccāt vt tm nō reddant digni totaliť separi a sancte ciuitatis cōsortio sicut peccātiū venialiť: tāto eoz pena erit breuior vel diuturnior: q̄to magis vel min⁹ purgabiles erūt scōm q eis pcca vel plus vl min⁹ inheserūt: qō in penis h⁹ mūdi et purgatorij fm dinā iusticiā seruat. Inueniunt etiā et alie rōnes a scis assignate quare iuste ꝓ pcō tpali aliqui pena eterna puniant. Una est. quia peccauerūt cōtra bonū eternū ouz ꝓtēpserūt

vitam eternam: z hoc est quod Aug⁹. in li. p̄dicto dicit: Factus ē malo dignus eterno: q̄z hoc i se permit bonū quod esse posset eternū. Alia rō ē quia homo i suo eterno peccauit: vñ Greg⁹. dicit in. iiij. dial. q̄ ad magnā iustitiaz iudicātis ptinet vt nūq̄ careāt supplicio qui nūq̄ carere voluerūt peccato Et si obijciat q̄ quidā peccātes mortaliter ꝓponunt vitā suā in melius q̄nq̄z cōmutare: z ita scōm hoc nō eēnt digni eterno supplicio vt vī. Dicēdū ē scōz quosdā: q̄ Greg⁹. loquit de volūtate q̄ manifestat p opus: qui enī in pcīm mortale ꝓpa voluntate labit: se ponit i statu a quo eruī nō pōt nisi diuinitus adiutus: vñ ex hocipo q̄ vult peccare: vult ꝓsequēter ꝓpetuo i peccato manere. homo enī ē spūs vadens. s. i pcīm et nō rediēs p seipm: sicut si aliq̄s se in foueā p̄ijceret vñ exire nō posset nisi adiut⁹: posset dici q̄ in eternū ibi manere voluerit q̄tūcunq̄z aliud cogitaret. Vel pōt dici et melius q̄ ex hocipso q̄ mortaliter peccat finē suū i creatura ꝓstituit: z q̄z ad finē vite tota vita ordinat: ió ex hocipo totam vitā suā ordinat ad illud pcīm et vellet ꝓpetuo in pcīo pmanē si hoc sibi esset impune: z hoc ē quod Greg⁹. xxix. moral. sup illō Job. xl. Extiauit abyssum quasi senescentē: iniqui ió cū fine dcliquerunt q̄z cū fine vixerūt: voluissent quippe sine fine viuē vt sine fine potuissent in iniquitate pmanē: nā magis appetūt peccare q̄ viuē. Pōt et alia rō assignari q̄re pena pcī mortalis sit eterna: q̄z p eā ꝑ deū qui ē infinit⁹ peccat. vñ cū nō possit eē pena infinita p intensionē: q̄z creatura nō ē capax alicui⁹ qualitatis infinite: requirit q̄ sit saltē ouratōe infinita. Est z quarta rō ad hoc idē: q̄z culpa manet in eternum: cū culpa nō possit remitti sine gr̄a quā hō nō pōt post mortē acq̄rere: nec oz pēa cessare q̄diu culpa manet. Ad. j. g̃ dō: q̄ sic tā dictū est: pena nō oz adequari culpe scōm q̄titatē ouratiōis: vt vī etiaz scōm leges hūanas accidē. Vel dō. sicut Greg⁹. solvit: q̄ q̄uis culpa sit actu tpalis tñ volūtate ē eterna vt tā expositū ē. Ad. ij. dō: q̄ q̄titati pcī rndet q̄titas pene scōm intensionē: et ió pcīoz mortaliū inequaliū erūt pene ineq̄les intensiōe: eq̄les aūt ouratōe. Ad. iij. dō: q̄ pene q̄ infligūt his q̄ a ciuitatis societate nō penitus eijciūt: sūt ad correptiōz eoz ordinate. sz ille pene p quas aliq̄ totaliter a societate ciuitatis extermināt: nō sūt ad correctōz eoz pñt tñ eē ad correctionē et tranq̄llitatē aliorz q̄ i ciuitate remanēt: et ita dānatio eterna impiorū est ad correctionē eorz q̄ nūc sunt i ecclesia: nō enim pene sūt ad correctionē q̄n infligūt sz etiā q̄n determinātur. Ad. iiij. dō: q̄ impiorz pene i ꝓpetuū ourature nō erūt oīno ad nihilū vtiles: sūt enī vtiles ad duo. Primo ad hoc q̄ in eis dīna iustitia cōseruat q̄ est deo accepta ꝓpter seipam: vñ Greg⁹. iij. dial. Omipotēs de⁹ q̄z pius z miseroz cruciatu ñ pascitur: q̄z aūt iust⁹ ē ab iniquorz vltiōe i ꝓpetuū nō sedat. Scōo ad hoc sūt vtiles: vt de his electi gaudeant dū i his dei iustitiā ꝓtemplāt: et cū hoc se cuasisse ꝓgnoscūt: vñ psal. Letabit iust⁹ cū viderit vindictā. et Esa. vltimo: Erunt sc̄z impij vsq̄z ad satietatē visionis. s. scis: vt glo. dicit: et hoc ē q̄ Greg⁹. dicit i. iij. dial. Iniq̄ omes etno supplicio deputari sua q̄dē iniq̄tate puniūt: tñ ad aliq̄d ardebūt. s. vt iust⁹ oēs et i deo videāt gaudia q̄ ꝓcipiūt: et in illis ꝓcipiāt supplicia q̄ euaserūt: q̄tenus tāto magis in etnū dīne gr̄e se debitores eē cognoscāt: quanto in eternū mala pūiri ꝓspiciūt q̄ ei⁹ adiutorio vicerūt Ad. v. dō: q̄ q̄uis pena p accīns rndeat aie: tñ p se rndet aie culpa infecte: et q̄z culpa i ꝓpetuū in eo manebit: ió etiā pena erit ꝓpetua. Ad. vj. dō q̄ pena rndet culpe, ꝓpe loquēdo scōm inordinatō nē q̄ inuenit i ipa et nō scōm dignitatē ei⁹ in quem peccat: q̄z sic cuilibet pcō redderet pena infinita intensiōe: q̄uis g̃ ex hoc q̄ aliq̄s peccat ꝑ deū qui est actor eēndi mereat ipm eē amittē: ꝓsiderata tñ ipius act⁹ inordinatōe nō debet ei amissio eē: q̄z esse p supponit ad meritū et demeritū: nec p inordinatō nē p cū eē tollit vel corrūpit: et ió non pōt eē debita pena alic⁹ culpe ꝓportio eē. Questio. ij.

Deinde queritur ō misericordia dei. Et circa hoc q̄runtur tria. Primo vtz i deo sit ponē misericordia. Scōo de effectu ipsius. Tertio vtz misericordia dei patiatur penas damnatorz esse perpetuas.

Ad primuz sic ꝓcedit: vī q̄ i deo nō sit misericordia. Sicut enī dicit Dama. Misericordia ē ꝓpassio de alienis malis. sz ꝓpassio nō cadit i deū. g̃ nec misericordia. Ō. misericordia miseriā respicit. sed quāto aliq̄s ē magis pcōr tāto magis est miser: q̄z ꝓuerbiorz. xiij. Miseros facit pplos pcīm. g̃ si deus ē misericors quāto aliq̄s ē magis pcōr tāto magis ei ꝓuidebit: q̄ vī absurdū. Ō. misericordia incliat misericordē ad alienā miseriā repellendā. g̃ misericors nec alij miseriā infert: nec inferri pmittit si fieri pōt. sz de⁹ aliq̄s inducit in miseriā pene et pmittit eos incidē i miseriā culpe. g̃ cū ipse sit oīm potēs nō erit misericors. Sz ꝑ est q̄ in psal. oī Miserator et misericors dñs. Ō. sic de⁹ aliquos punit: ita et aliq̄b⁹ parcit: est enī ꝓstabilis sup malicia: Joel. ij. sz ex hoc q̄ punit ponim⁹ i deo iram q̄uis ira sit passio. g̃ z ex eo q̄ parcit oz dici misericors: q̄uis misericordia i nobis sit passio. Ulterius vī q̄ in deo scōm eandē rōnem dicat bonitas z misericordia: ꝓstat enī q̄ de⁹ gentiles ex sola misericordia liberauit: Ro. v. Gētes āt sup misericordia honorare deū. sz ꝓuersionē gentiū aplus attribuit diuine bonitati. Ro. xj. Vide bonitatez et seueritatem dei. in eos qui ceciderunt seueritatē: in te aūt bonitatem. g̃ bonitas et misericordia eiusdem sūt

rõnis in deo. ¶ D. ꝓncipia p effectus cognoscũtur, sz idẽ ẽ effect' misericordie et bonitatis. s. ꝓuidẽ minus hñtib'. g eadem ẽ rõ vtriusqz. ¶ D. misericordia ẽ qdã vtus. sz vtus ẽ bõitas vtuosi. g misericordia inquãtũ h' mõi bonitas qdã ẽ: z ita vi eadẽ rõ vtriusqz. ¶ Sz ꝑ q̃cũqz sunt vni' rõnis: sunt etiaz vni' ambit'. sz bonitas et misericordia nõ sũt vni' ambit': qz bonitas dina cõicat oibus creaturis inq̃tũ a ꝓmo bono sũt oia bona: misericordia ãt nõ inuenit in oib' creaturis vt oẽs misericordes dicãt g bõitas et misericordia nõ sũt eiusdẽ rõnis. ¶ D. misericordia nõ eẽt: nisi eẽt miseria. sz bonitas esse possz etiã nlla miseria exñte: qz bonuz nõ depẽdet a malo: sic nec habit' a ꝓuatione. g misericordia et bonitas i deo nõ sũt vni' rõnis. ¶ Alteri' vi q op' dine misericordie ad attributũ potẽtie reducatur qz op' dei ad illud attributũ reducit qõ maxime p ipm manifestat. sz op' misericordie maxie manifestat dei potẽtiã. vñ i collecta dr: De' q̃ oñipotẽtiaz tuã parcẽdo maxie et miserẽdo manifestas. g misericordie op' ad oñipotentiã reducit. ¶ D. diuina misericordia maxie manifestat i iustificatiõe impij sz maior ẽ iustificare impiũ q̃ creare celũ et terrã: vt dicit Aug'. g cũ creatio ad potẽtiam reducat: vi q et misericordie op' ad potentiã dei reduci debeat. ¶ Sed ꝫ vi q reducat ad attributũ sapie: qz ipse nõ miseret passiõe sz iudicio: iudiciũ ãt ad sapiam ptinet. g et misericordie op' sapie ẽ attribuendum. ¶ D. misericordia facit miseriã alic' quodãmõ eẽ i eo q̃ miseret. sz misericordie nr̃e nõ pñt eẽ in deo nisi p cognitionẽ. g misericordia ad cognitõem seu sapiam dei ptinet. ¶ Sz ecõtra vi q ao bonitatẽ qz Sapie. xj. ponit ꝓ rõne misericordie amor diui nus: dr enim: Parcis oib' qm̃ tua sunt q̃ amas aias sz amor ad bonitatẽ ptinet. g misericordia bõitati ẽ attribuẽda. Rñdeo dr ad. j. qõem q ex hoc hõ dr misericors: qz miseriã alteri' iuã facit: qõ qdem ptingit q̃tũ ad duo. Primo q̃tuz ad hoc q ipse quodãmõ ex aliena miseria afficit inq̃tuz ꝓpatit patiẽti. Secõo scõm quandã reputatiõez: qz miseriã ꝓximi reputat q̃si suã: et exinde mouet ad repellendũ ei' miseriã ꝓ bñficiũ: sic repelleret suã. De' aũt nllo mõ miserie ꝓticeps eẽ põt. vñ scõm ꝓmũ modum misericordia in eũ nõ cadit: sz ipe hoc mõ se hz in repellẽdo miserias alioz: sicut se hz hõ i repellẽdo miseriã suã: sicut enim hõ i repellẽdo miseriã alic' cõsiderat hois vtil tatẽ cui' repellit miseriã: ita et de' ꝓ sua bñficia repellẽs nostrã miseriã ñ ordiat hoc ad suã vtilitatẽ sz ad nr̃az: vñ inq̃tũ nr̃a miseria ẽ q̃si sua scõm reputationẽ quandã ipi' q eã repellit sic dr misericors et misereri: et ꝓpt hoc cõit dr q ñ ẽ i eo misericordia scõm passionẽ sz scõm effectuz: q tñ effect' ex affectu volũtatis pcedit: q non ẽ passio sz simplex volũtatis act'. ¶ Ad. j. g dõ: q Dama. diffinit misericordiã put ẽ passio i nobis inuẽta: z ꝓ hũc modũ deo nõ ꝓpetit. ¶ Ad. ij. dõ: q miseri cordia i nobis passio q̃dã ẽ: nlla aũt passio ẽ laudabilis nisi scõz q rõne regulat: vñ i nobis misericordia nõ ẽ laudabilis nisi scõm q seq̃t ordinẽ rõnis: nihil enim qõ i nobis sit transfert i deũ nisi eo mõ q̃ i nobis ẽ laudabile: et iõ misericordia i deo ẽ scõm rõem sapie ipi': vñ nõ oz q ex hocipso q aliq̃s est magis pcõr maiorẽ effectuz misericordie ꝓseq̃t: nisi scõm q ẽ i diuia sapia ordinatũ. ¶ Ad ꝓ hoc pz solutio ad tertiuz: qz hõ misericors nõ repellit alie nã miseriã q̃tũcũqz põt. sz q̃tũ recta rõ permittit. Silr et de' repellit nr̃am miseriaz fm ordinẽ sapie sue: et iõ inducit miseriã pene q̃busdã: et permittit q̃sdã incidẽ i miseriã culpe. Ad. ij. qõnem dõ: q rõ misericordie z bonitatis dicti sunt i trib'. Primo i hoc q misericordia respicit diminũ a q̃: sz bonitas magis diminũ ad quẽ: ille enim cui de' bñficia largit fit de deficiẽte pfectus: bonitas g respicit cõicatiõez pfectionis: qz bonũ ẽ diffusiuũ esse sz misericordia respicit remotionẽ defect'. Secũdo i hoc q misericordia, ꝓprie loquẽdo ptinet ad ꝓuidentiã diuinã q̃ bona sua cõicat creaturis rõnalib' tm̃: respicit enim miseriã q̃ cũ sit cõtraria felicitati: nõ põt eẽ nisi rõnalũ creaturarũ q̃z ẽ felices eẽ. sz bonitas respicit ꝓuidentiã diuinã respectu q̃rũlibet rerũ. Tertio i hoc q misericordia importat quãdã assimilatiõez ꝓuidẽtis ad eũ cui ꝓuidet: inq̃tũ ꝓuidens alterius miseriã q̃si suaz reputat: et iõ misericordia esse nõ põt nisi i natura intellectuali: q̃ habz exterminationem miserie aliene. sz bonitas hz ordinẽ ad cõicationẽ simplicit: vñ cuilibet creature q̃ hz pfectiõez cõicabilẽ bonitas ꝓuenire põt. Põt et q̃rta differẽtia assignari: qz misericordia remouet debituz ab eo cui ꝓuidet: nõ enim dr misericordit dari alicui qõ ei debeat. sz bonitas nõ remouet debiti ratiõem ab eo cui aliquid dat: vnde bonitas se habz cõit ad largitionẽ iusticie et misericordie. ¶ Ad. j. g dõ: q ñ ẽ incõueniẽs ꝓuersionẽ gentiũ et bonitati diuine z misericordie etiã attribuẽ q̃uis rõne diuersa vt ex dictis pz. ¶ Ad. ij. dõ: q misericordia se hz ex additione ad bonitatẽ quodãmõ vt patz ꝑ pdicta: et iõ oẽ op' qõ ẽ misericordie ẽ etiã bonitatis: sz nõ econuerso. ¶ Ad. iij. dõ: q misericordia q̃uis sit bonitas q̃dã: tñ quedã sup rõem bonitatis addit: et fm hoc nõ ẽ oñino eadẽ rõ bonitatis et misericordie: sic nõ ẽ oñino eadẽ rõ hominis et animal'. Ad. iij. qõez dõ: q oẽ op' diuinũ ex potẽtia sapiẽtia et bonitate, pcedit: sed tñ op' aliquod appropriat potẽtie sapie vel bonitati fm q̃ i eo mirabilius apparet id qõ ptinet ad aliquod pdictoꝝ attributoꝝ: potẽtia aũt importat absolutã ratiõem principij aliq̃d, pducẽtis. sz sapie ẽ ordinare: vñ ad sapiam ptinet mod' ꝓducẽdi rẽ quo aliq̃d ordinate in eẽ, producit. sz bonitas q̃ hz rõnem finis respicit motiuũ ad, pducendũ: et iõ in ope creatiõis i quo admirabile reddit hoc ꝑcipue q res i esse, producte sunt manifestat maxime diuina potẽtia. sed i ope

gubernationis quo res ordinate disponūnt: redditur ipe ordo rex admirabilis: et iō sapie attribuit sz opus recreatiōis admirabile reddit ex ipo motiuo: qz nō ex opibus iusticie q̄ fecimus: sz ppter suā bonitatē saluos nos fecit: vñ attribuit pcipue bōitati: z qz ex hoc aliqd dī misericordiē eē factuz qō nō ex debito dat: sz ex bonitate largientis: iō opus misericordie inq̄tum h' mōi bonitati appropriat. ¶ Ad.j. g̃ dō: q̄ deus dī parcēdo et miserēdo suā omnipotentiā maxie manifestare: nō tā q̄ ad substantiā facti q̄ quo ad licētiaz faciēdi. ille eni qui ē alicui superiori ptāti subiectus nō pōt licite dimittē penas a superiori ptāte pstitutas. ex hoc g̃ q̄ de' penas dimittit et supia debitū largit: oñdit q̄ ipse ex ppria ptāte et aucte oia opat: z q̄ ipe nō ē superiori ptāti subiectus: sz q̄tū ad substantiaz facti pcipue manifestat bonitas i parcēdo: z iō opus misericordie bonitati ē attribuendū. ¶ Ad.ij. dō: q̄ iustificare impiū dī magis q̄ creare celū et terrā inq̄tuz ad nobilius eē pducit ds p iustificationē q̄ p creationē: vel inq̄tuz i creatoe nō ē aliqd qō repugnet creanti cū sit ex nihilo: sic in iustificatiōe repugnat iustificāti inordiata volūtas: vñ q̄uis opus iustificationis potētiā manifestet: spēaliē tñ cōmēdat bonitatē inq̄tū ipa ē sola q̄ ad iustificandū mouet cū ex pte iustificādi magis inueniat q̄ iustificatōni repugnet. ¶ Ad.iij. dō: q̄ sz misericordia iudicio dirigat: nō tñ eē misericordie pfistit in iudicio sz magis in volūtate: et iō magis appropriat bonitati q̄ sapie. ¶ Et similiē dicendū ad quartū de cognitōne: qz illa pexigit ad volūtatē repellēdi miseriam i qua ratio mtsericordie completur.

AD secundū sic proceditur: vī q̄ de' nō sp misericordiā exhibeat in hoc q̄ punit citra cōdignū et remunerat vltra meritū: qz Apoc. xviij. Quantū glorificauit se et in deliciis fuit: tantū date illi torm̄etuz et luctū. et Matth. vij. In qua mēsura mēsi fueritis remetiet vobis. g̃ vī q̄ scōm mensurā meriti vl delicti sit mēsura pene vel pmij: et ita nō sp punit circa cōdignū: nec remunerat vltra meritū. ¶ Ꝓ. Apoc. xviij. dī: Duplicate ei duplicia scōz opa ei'. et Esa. xl. Suscepit de manu dñi duplicia p oibus peccatis suis. et sup illud psal. Ex vsuris et iniqtate rē. dicit glo. Plus exigit i pēs q̄ pmissū sit i culpis. g̃ vī q̄ ñ puniat citra cōdignū: sz magis vltra. ¶ Ꝓ. pueri baptiçati liberati sūt ab omni pcco. g̃ nō sūt debitores alic' pene: sz tñ frequēter mlte pene eis diuinitus in hac vita infligūt: vt febres et h' mōi. Nec pōt dici q̄ ad eoz vtilitatē cedāt: cū qñq̄ moriāt añq̄ ad adultā etatē pueniāt. g̃ vī q̄ nō puniat sp citra cōdignū. ¶ Ꝓ. peccato originali nō debet alia pena q̄ carētia visiōis diuine. sz hac pena puniūt pueri nō baptiçati q̄ in pcco originali decedūt. g̃ vī q̄ nō sp puniat citra cōdignū. ¶ Ꝓ. illō qō pōt aliter eē nō eēt asserēdū q̄ sp ita se habeat. sz deus pōt aliqñ seruare modū iusticie vt scōz cōdignū puniat: hoc eni nō ē ꝯ potētiā ordinatam. g̃ nō ē asserendū q̄ sp puniat citra cōdignum. ¶ Ꝓ. sapie. vj. dī: Exiguo pcedit misericordia: potentes potēter tormēta patiēt: et Jaco. ij. Judiciū sine misericordia ei q̄ nō fecit misericordiā. g̃ vī q̄ potētes et ūmisericordes nō puniāt citra cōdignū. ¶ Sz ꝯ est qō dī in psal. Nō fm pcā nr̄a fecit nobis: neq̄ scōm iniqtates rē. ¶ Ꝓ. pprium nō declināt id cuius ē pprium. sz deo pprium ē misereri: vt dī in collecta Deus cui pprium ē misereri sp et parcē. g̃ sp miserebit. sz hoc nō eēt nisi pmium pferret vltra meritū: z mala citra cōdignū. g̃ vī q̄ ita sp accidat. Q Alteriuſ vī q̄ nō i omni ope dei misericordia et vitas ꝯiungāt qz opus creatiōis nō pſupponit aliqd. sz opus qō ē scōm iustitiā pſupponit debitū: op' autē quod ē scōm misericordiā pſupponit miseriā. g̃ i ope creationis nō ꝯueniūt iustitia z misericordia. ¶ Ꝓ. cōuertere gētes et puertē iudeos sūt diuersa opa. sz i ꝯuersiōe gentiū vī fuisse sola misericordia: i saluatiōe aūt iudeoz iustitia: p id quod dī Ro. xv. Dico ihm xpm mīstz fuisse circūcisiōis ad pfirmandas pmissiones patz. gētes aūt sup misericordia honorare deū. g̃ nec i omni ope oñi ē misericordia et veritas. ¶ Ꝓ. ibi nō vī eē iustitia vbi vn' p pcco alterius punit. sz de' qñq̄ punit vnū p pcco alteri': sic p pcco Cayn maledicti ē chanaan. Gen. ix. z p peccato dauid pcussus ē ppl'us. ij. Reg. vlt. g̃ vī q̄ non sp iusticiā et misericordiā i ope seruet. ¶ Ꝓ. ibi ñ vī seruari iustitia vbi nullū meritū pcessit: cū iustitia debituz respiciat. sz i impio q̄ iustificat nullum meritū pcessit. g̃ nō vī iusticia aliq̄ i impij iustificatiōe. ¶ Ꝓ. iusticia nunq̄ reddit equalib' nisi eq̄lia sz de' qñq̄ equalib' ineq̄lia tribuit: añ eni q̄ iacob et esau nati essent aut aliqd boni vel mali egissent oino equales erāt: et tñ vni pparauit gloriā z alteri penā: vt pz Ro. ix. silr cū aaron et filij israel peccassent equaliē i idoli adoratiōe: Aaron nō ē punitus cū ppl'o punit' fuerit: vt pz Exo. xxj. g̃ vī q̄ nō in oibus iusticiā seruet. ¶ Ꝓ. hoc vī eē iniustuz vt meliori min' deꝯ de bonis z magis de mal. sz bona talia aliqñ abundāti' dant a deo mal' q̄ bonis: z pene qñq̄ magis inferūt bonis q̄ mal'. g̃ vī q̄ nō i omni ope suo iusticiā seruet cū mia. ¶ Sz cōtra Aug'. dic in li. de ꝯcordia euāgelistaz: Deus q̄ res hūanas curat iuste et misericordiē curat: vt nec pcludat misericordia iusticiā: nec iustitia misericordiā excludat. g̃ vī q̄ i omni ope oñi iustitia z misericordia ꝯueniāt. ¶ Ꝓ. nō magl differt i deo iustitia et mia q̄ potētia bōitas et sapia. sz oē op' potētie ē op' sapie et bōitatl. g̃ vī q̄ silr oē op' iusticie sit misericordie et ecōuerso. Q Alteriuſ vī q̄ i ope dei pncipalioz sit iusticia q̄ mia. qz vt dī Dam. x. Dor rēdū ē icidē i man' dei viuēti. sz h' ñ eēt si misericordia pncipalioz i ei' ope eēt. g̃ iusticia magl i ope dei

ꝑncipaꝫ q̄ miſericordia. ℣ ℞. illud qꝺ eſt ꝑpꝰ in quolibet genere ē ꝑncipaliꝰ. ſz iuſticia vī eē ꝑor q̄ miſericordia: qz miſericordia ex iuſticia naſcit: vt dicit Anſhel. i mono. g̃ iuſticia ꝑncipalior ē in ope dei q̄ miſericordia. ℣ ℞. illud qꝺ ineſt alicui ſcꝺz ſe ꝑncipali ei ꝓuenit q̄ qꝺ ꝓuenit ei ſcꝺm alterꝫ. ſz ſic dic̄ Anſhel. in monol. Parcendo mal' iuſtus es ſcꝺm te et nō ſcꝺm nos: ſicut miſert' es ſcꝺm nos z nō ſm te. et ſic miſericordia cōpetit deo ſm nos: ſz iuſticia ſm ſeipm. g̃ ꝑncipalior ē in ope dei iuſticia q̄ miſericordia. ℣ Hz ℞. eſt qꝺ dr̄ Jaco. ij. Superexaltat aūt miſericordia iudiciū. i. ſupponet miſericordia in iudicio: vt glo. dicit. Et in pſal. Miſeratōes eius ſup oīa opa eius. g̃ miſericordia ꝑncipalior ē i ope dei q̄ iuſticia. ℣ ℞. illud qꝺ ē ꝓpriū alicui ꝑncipaliꝰ ei ꝓuenit q̄ id qꝺ eſt alienuꝫ ab eo. ſz ꝓpriū opus dei ē miſereri et parcē. ſz opus punitiōis ē alienū ab eo: vt pz Eſa. xxvij. g̃ miſericordia ꝑncipalior ē in ope dei q̄ iuſticia. ℟ ñdeo dꝺ. ad primā qōem q agēs z patiēs ſp debēt ſibi ꝓportionaliter ñdere: ita q hoc mō ſe habeat agēs ad actionem ſicut patiēs ad paſſionē: ea autē q̄ ſūt ineq̄lia nō habēt ſimilē ꝓportionē niſi ad inequalia: ſicut enī ſenarius ē maior quaternario: ita et ternarius cuiuſ duplū ē ſenarius ē maior binario cui' duplū ē quaternarius. Et inde ē q qñcūq; agens excedit patiēs: oportz q actio excedat paſſionē: ſic̄ videm' in oībus agētibus eq̄uocis: qz patiēs nō recipit eſſe ctū totū actiōis: dans autē ſe hz ꝑ modū agentiſ: z recipiens ꝑ modū patientis: et ꝺ qñ dans ſuperexcedit recipientē: cōueniēs ē vt datio excedat illam receptionē q̄ ē ꝓportionata recipiēti: et ꝺ cū deus ſit excellētiſſimus dator ꝓpter abundātiā ſue bonitatis oportz q ſp eius datio in bonis ſuperexcedat receptionē q̄ eſt ꝓportionata recipiēti: ꝑ eoꝺē autē cō putant min' malū z maius bonū: vt dr̄ i. v. Ethic̄. et ꝺ deus ſp dat vltra ꝓdignū de bonis z ſp mala pene irrogat citra ꝓdignū. ℣ Ad. j. g̃ dꝺ: q ꝗtum et tantū nō importāt equalitatē ꝗtitatis. ſz ꝓportionis i aucte inducta. Pene aūt ꝓportio ad culpaz pōt itelligi duplr: vel i generali vel i ſpēali. In gnāli q̄ꝺē vt q̄ peccauit pūiat: et q̄ mltū peccauit mltū pūiat. In ſpēali aūt duplr: vel accipiēdo ꝓportōez pene ad culpā ſm debituꝫ culpe abſolute: vl' ꝑſup poſita mitigatōe dīne miſericordie q̄ aliq̄ꝺ ꝺ pena remittit. primo igit et tertio mō nunq̄ deꝰ pūit circa ꝓdignū: qz ſp peccātes multū multuꝫ punit: nec aliq̄ꝺ de pena dimittit q̄ ꝑ mitigationē dīne miſericordie remanet. Sed ꝗtū ad 2m̄ moduꝫ ſp punit aliq̄ꝺ citra ꝓdignū: qz nō tātū punit q̄s ꝗtuꝫ ꝑ culpā meruit. Vel ꝺ: et melī' q eq̄litas iſta ꝓportiōalitatis ē: nō eq̄litatis: et attēdēda ē nō ſm ꝓpatiōez pene ad culpā. ſz ſm ꝓportionē duoꝝ peccātiū ad duas penas: vt ſcz q̄ pl' peccauit pl' puniat: z ſcꝺm q excedit i pcō ſic excedat i pena: et ſic etiā intelligēde ſunt oēs auctes q̄ vidēt eq̄litatē culpe et pene demōſtrare. ℣ Ad. ij. ꝺ: q duplicitas illa pene ñ intelligit ſm exceſſū pene ad culpam i duplo. ſz qz hō i duob' punit. ſ. i aīa z corpe. Qꝺ aūt dr̄ q pl' exigit i penis q̄ ꝓmiſſū ſit i culpis: intelligēdū ē q̄ ꝗtū ad tpis durationē: qz ꝑ delectatōe momētanea infligit pena eīna: duratio aūt pene nō ꝓportionat duratiōi culpe: ſz magis intēſio pene rñdet enormitati culpe: vt pz ex ſupra dctis. ℣ Ad. iij. ꝺ. q peccatū originale ſeq̄t duplex pena. Una ſm q ē infectiuum pſone: et ſic ē pena ei' carentia viſionis dīne. Alia ſm q ē vitiū nature: et ſic ſequunt ipm pene q̄ ex principio nature cauſant: vt mors q̄ cauſat ex ꝓpetate ꝓncipioꝝ nāe: et alia h' mōi q̄ ad mortem ordināt: vl' q ex deordiatōe ꝓncipioꝝ nāe ꝓſequūtur: vt febris et h' mōi. ꝺico g̃ q baptiſm' mūdat ꝑſonā: ſz nō curat nām. qꝺ pz ex hoc q ꝑ actū nature baptiçat' originale trāſmittit in plē: et iō ꝑ baptiſmū abſoluit puer baptiçat' a reatu mortis eterne q̄ ē carētia viſiōis dīne: manet tn̄ adhuc reat' mortis tpalis et alioꝝ h' mōi q̄ ex pcō nāe cōſequūt: q̄ q̄uis ad vtilitatē illi' ꝓſone nō cedāt ſi ultra etatem pfectaz decedit: qz his paſſiōib' nō mereť: cedit tn̄ i vtilitatē alioꝝ q̄ ſūt ei cōformes i nā: qz et pene h' mōi pcēm nāe cōſequunt. ℣ Ad. iiij. ꝺ: q ꝑ pcō originali ſm rigorē iuſticie nō ſolū debeť nāe ꝑ pēa carētia viſiōis dīne: ſz etiā ipi' annihilatio: et iō ex hoc ipo q ꝓſeruāt pueris nō baptiçatis nālia bōa citra ꝓdignū puniunt. vñ Eſa. xlij. Miſericordie dñi q nō ſum' ꝓſumpti. ℣ Ad. v. ꝺ: q ſic̄ potentia dei hz ordinē ad ei' iuſticiā: ita etiā hz ordinem ad ei' miſericordiaz: vñ q̄uis nō repugnet potentie ſm q ordinat ad iuſticiā nihil de pena dimittē: repugnat tn̄ potētie ſm q ordinat ad miſericordiaz: et ſic de potētia ad miſericordiā ordiata hoc deus nō pōt. ℣ Ad. vj. ꝺ: q imiſericordes) nō ꝓſequūt miſericordiā totalit̄ a pēa liberātē: ꝓſequūt tn̄ miſericordiā aliq̄ꝺ de pēa relaxātē. Silr etiā ſi potentes ſint mali nō ꝑnt excuſari ꝑ infirmitatē: q̄ qñq; excuſat a toto: ſic̄ et ꝑ eā exigui. i. totalit̄ infirmi excuſant. Ad. ij. qōem dꝺ: q opatio dei ē q̄ medium int deū opantē et ipm op' opatū. oē aūt mediū participat quodāmō cū vtroq; extremoꝝ: et iō i opatione dei oportz aliq̄ꝺ inueniri ex pte ipi' dei operātis et ex pte opati ad qꝺ opatio tminat. ex parte q̄ꝺē opantis exigit vt ſit ſupabundātia i collatiōe bonoꝝ et i diminutōe maloꝝ cū ipſe deꝰ ſit excellētiſſim' opator vt dictū ē: z i hoc ꝓſistit dīna miſericordia. ex pte aūt opati req̄rit receptio q̄ fit ſm ꝓportionē recipiētis: et in hoc rō iuſticie ꝓſistit: et iō oportz q i omi dīna opatiōe aliq̄ꝺ miſericordie et aliq̄ꝺ iuſticie ſueniat: nec iuſticia miſericordie repugnat: qz miſericordia nō ē laudabilis niſi ſit ſm rōnem rectā q̄ ē regula iuſticie ſiue ſm ordinē ſapie i dīnis: nec miſericordia repugnat iuſticie: qz elargiri aliq̄ꝺ ſupra debitū de bonis: vel citra debitū de malis nō ē ꝓ iuſticiā. ſz ꝑter eā vt ex dictis pz: et iō

nec imensitas misericordie excludit iusticiã a diui no ope nec imensitas iusticie misericordiã. ¶ Ad j. g̃ dr: q̃ iusticia vt ex dictis pz q̃ncz ꝓsistit in retri butione meritorꝝ: et sic iusticia in creatiõe nõ con sideratur: q̃ncz vo iusticia ꝓsistit in ꝓdecẽtia dine bo nitatis: ꝛ sic nõ ꝑsupponit aliq̃d ex pte recipientis sz solũ ex pte dei: ꝛ sic põt ee iusticia i ope creatõis iustũ ẽ eni vt vnaq̃cz res hoc mõ ee habeat quõ p ordinatũ ẽ a sapia dina. Siꝫr et misericordia duplr dr. Uno mõ ꝑm q̃ repellit miseriã p̃cedẽtẽ non ex debito: et sic nõ põt ee misericordia i ope creatõis Alio mõ cõit ꝑm q̃ sine debito tollit q̃cũq̃ defect' et sic i ope creatõis ẽ misericordia: q̃ maximũ de fectũ de' creãdo remouit. s. nõ esse: ꝛ hoc ex gratui ta volũtate fecit nõ aliq̃ debito ꝓstrict'. ¶ Ad. ij. dr: q̃ apl'us vtit tali mõ distin. tõis: q̃ aliq̃s mod' iusticie fuit i saluatiõe iudeorꝝ q̃ nõ fuit i ꝙersiõe gentiũ. s. impletio ꝓmissorꝝ q̃ fuerũt ꝑ ꝓphetas iu deis ꝛ nõ gentib' repromissa a deo. Sz tñ i vtrisq̃ saluatio hũit et iusticiã ꝛ misericordiã: iusticiã aũt q̃ ẽ scõm decentiã dine bonitatis: decuit eni vt de' rõnalẽ creaturã ñ totaliꝫ pdẽt quã ad beatitudinẽ fecit: misericordiã vo q̃ i neutrĩ merita p̃cesserũt q̃ ad hoc sufficerẽt: scdz illud Titi. j. Nõ ex opib' iusticie q̃ fecim' nos ꝛc. ¶ Ad. iij. dr: q̃ sicut dicit Aug'. sup illud Josue vij. Filij ĩsrael ꝑuaricati sũt ꝛc. In penis eĩnis nũq̃ vn' punit' ꝑ alio. sz in tpali q̃ncz vn' punit' ꝑ alio: cui' rõ põt esse triplex. Una ẽ q̃ pena eĩna nõ infligit alicui ad ꝓfectũ patiẽtis: sz ad vindictã culpe: sz pena tpal' q̃ncz ifert ad ꝓfectũ patiẽtis. vñ sic q̃ncz aliq̃s sine culpa punit tpa li pena: ita etiã q̃ncz aliq̃s punit ꝑ pcõ alĩ' ad ꝓfectũ sui et alioꝝ: vt scz videat q̃tũ vn' debeat ee so licitus ꝑ alio ne cadat i pcõ: exq̃ ꝑ pcõ vni' tota congregatio tpaliꝫ punit: et vt etiã oñdat q̃ fugiẽdũ sit pcõm q̃ ita grauit punit vt vno delinq̃nte plu res puniãt. Scõa rõ põt ee: q̃ q̃tũ ad tpalia vnus hõ ẽ res alteri': sic fili' ẽ q̃dã res p̃is: et iõ q̃ncz fili us punit tẽpaliꝫ ꝑ pcõ p̃is: et seru' ꝑ pcõ dñi: sz q̃tũ ad bonũ aie q̃libet gerit ꝓsonã ꝓpriã: Ezech. xliij. Oẽs aie mee sũt. Tertia ratio ẽ quã assignat Greg'. q̃ q̃ncz aliq̃s ẽ ꝑticeps culpe alterius: sic ex culpa subditorꝝ q̃ncz pmittũt ꝓlati cadẽ in pcõm et ita nõ ẽ mixt si ꝑ pcõis ꝓlatorꝝ subditi puniunt: sic. ij. Reg. vlt: Dauid peccãte pplus est punit'. vñ hoc nõ ẽ dine iusticie ꝓtrarium vt vn' q̃ncz ꝑ pcõ alteri' puniat: nec tñ ex hoc dz sumi exemplũ in iu dicio humano vt vn' puniat ꝑ alio vt Aug'. dicit q̃ hõ nõ põt scire ꝓfectũ ꝓueniẽtẽ ex pena tpali si cut hoc de' infallibiliꝫ cognoscit. ¶ Ad. iiij. dr: q̃ i iustificatiõe impũ seruat aliq̃s mod' iusticie q̃ est scdz ꝓdecẽtiã dine bonitatis: vel etiã scdz exhibitõ nẽ ꝓmissi vt hz in glo. sup illud psal. Ut iustificer] i sermonib' tuis ꝛc. De' eni hoc ꝓmisit vt pccorib' veniaz petẽtib' venia largiret. ¶ Ad. v. dr: q̃ nõ ẽ iusticia si de eo q̃ neutri ẽ debitũ eq̃lib' ineq̃lit de tur: sic pz Matth. xx. in pabola de laborãtibus in vinea: q̃ lz ineq̃liꝫ laborassent: ẽ redditũ eq̃le ꝓmi um. eo eni q̃ aliq̃s liberaliꝫ dat q̃ põt dare vl' nõ dare: nihil differt q̃ ad iusticiã q̃tũcũq̃ det. Dico g̃ q̃ oĩb' hoĩb' ex merito ꝓprij pcci debet pena eter na: sz q̃ aliq̃ liberẽt hoc ẽ ex sola dina liberalitate posset eni oẽs iuste dãnare: et iõ nlla est iniusticia si aliq̃s eligat et al. q̃s reprobet: in q̃b' tñ nlla differẽ tia meritorꝝ ꝑcessit. Aaron aũt punit' fuit q̃uis ñ pena manifesta: sic et pplus: in signũ q̃ ꝓlati nõ de bẽt puniri mãifeste sz occulte, ppr scãdalũ vitãduz Pena aũt aaron dr fuisse i ipso et filijs ei' q̃ i sacri ficio vitule rufe imũdi efficiebãt: vt hz Nume. xix Aug'. tñ i glo. Exo. xxxij. hoc occulto dei iudicio ascribit: qui q̃busdã pcit ad tpus vt i meli' ꝓmutẽ tur aliis pũitis. ¶ Ad. vj. dr: q̃ hoc q̃ melioribus mĩ' dat de bono tpali et q̃ncz pl' de malo in eorꝝ ꝓfectũ cedit q̃tũ ad spũale bonũ q̃ ẽ simplr hoĩs bonũ: bona eni tpalia nõ sũt simplr hoĩs bona ni si scdz q̃ organice deseruiũt ad spũale bonũ. Quõ aũt hoc cedat i ꝓfectũ spũal' boni supra ostensũ ẽ. Ad. iij. qõem dr: q̃ illud q̃ ẽ formale i vnoq̃q ẽ excellẽti' in eo: q̃ ꝑ formã mã ꝓplet. In q̃libz aũt actiõe illud q̃ ẽ ex pte agẽtis ẽ q̃si fozale: illud aũt q̃ ẽ ex pte patiẽtis vel recipiẽtis e q̃si mãle. Dictuz ãt ẽ supra q̃ misericordia i oĩi ope dino resultat ex pte ipsi' dei q̃ supabũdat i bono sz iusticia ex pte recipiẽtis q̃ recipit scdz suã ꝓpozrionẽ: et iõ q̃li bet ope dino supeminet misericordia iusticie sicut mãli fozale: et hoc ẽ q̃ i psal. dr: Miseratões eius sup oĩa opa ei'. ¶ Ad. j. g̃ dr: q̃ dr ee hozrẽdũ in cidẽ in man' dei viuẽtis non ꝓpr remotionẽ miseri cordie relaxantis aliq̃d de pena: sz ꝓpr pene inimi nabilitatẽ: vel etiã ꝓpr remotionẽ resistẽtie: q̃ eius ire nemo resistere potest: cum sit omnipotens: nec ab eo fugẽ: cum sit vbiq̃ pñs: nec cozaz eo fallacit se excusare: cũ oĩa sciat. ¶ Ad. ij. dr: q̃ Anshel. lo quit nõ de iusticia q̃ attẽdit ꝓpozrionẽ creature: vl' hũana merita: sz q̃ attẽdit solã decẽtiã bonitatis dĩ uine: ex tali eni decẽtia misericordia nascit: nõ aũt loq̃t de iusticia scõm q̃ respicit debitũ ex pte crea ture. ¶ Et sĩlr etiã ẽ dicendũ ad. iij.

Ad tertium sic proce

dit: vĩ q̃ ꝑ diuinã misericordiã oĩs pena termiet tã hoĩm q̃ ẽt demonũ: q̃ Sap. xj. Misereris oĩm oñe qm oĩa potes. sz inf oĩa etiã demões ꝓtinẽt q̃ sũt dei creature. g̃ ꝛ demonũ pẽa finiet. ¶ Ro. xj. Aõcluśit de' oĩa sub pcõ vt oĩm misereat. sz de' demones sub pcõ ꝓcluśit. i. sub pcõ ꝓcludi pmisit. g̃ vĩ q̃ etiã demonũ q̃ncz misereat. ¶ Ibĩ. sic dicit Anshel. in li. cur de' hõ: nõ est iniustũ vt de' creaturã rõnalem quã fecit ad beati tudinẽ oĩno ꝑire sinat. g̃ vĩ q̃ cũ q̃libz creatura rõ nalis creata fuerit ad beatitudinẽ nõ ee iustum vt oĩno ꝑire pmittat. ¶ Sz ꝛ ẽ qđ dr Matth. xxv.

Jte maledicti in ignē eternuz q̄ patus ē diabolo et angelis eius g̈ eternaliē puniēt. ℣ P̄. sicut boni angeli effecti sunt bti p̄ uersionē ad deū: ita mali angeli effecti sunt miseri p̄ auersionē a deo. si g̈ misia malox angelox qñq; finiat: et btitudo bonorū si nē hēbit q̄ ē incōueniēs. Alteri' vī q; dina misericordia nō pmittat saltē hoies in eternū pūiri: quia Ecc̄. vj. dī: Nō pmanebit spūs me' i hoie i eternū q; caro ē. et accipit ibi spūs p̄ indignatōne: vt p̄z p glo. ibidē. cū igr̄ indignatio dei nō sit aliud q̄ eius pena non puniēt eternaliē. ℣ P̄. charitas scox in p̄nti hoc facit vt p̄ inimicis exorēt. sz tūc hēbunt p fectionē charitatē. g̈ tūc orabūt p̄ inimicis dānatis sz oīones eox eē casse nō poterūt: cū sint maxime deo accepti. g̈ p̄cibus scox dina misericordia q̄nq; dānatos a pena liberabit. ℣ P̄. hoc q̄ dē' penaz eternā dānatox p̄dixit ad p̄phetā p̄miatōis ptiet sz p̄phetia p̄miatiōis nō sp implet: q̄ p̄z p hoc q̄ dcm̄ ē de submersiōe Niniue: q̄ non fuit subuersa sic p̄dictū fuerat p̄ p̄phetaz: q̄ ex hoc etiā p̄tristat' fuit. g̈ vī q; ml'to ampli' p̄ dinā misericordiaz comminatio pene eine p̄mutabit i mitiorē sniaz: q̄n in nulli' tristiciā sz in oim gaudiū cedē poterit. ℣ P̄. ad hoc facit q̄ i p̄sal. dī: Nūq̄d in eternuz miserebit de'. sz ira dei ē ei' punitō. g̈ de' in eternū hoies nō puniet. ℣ P̄. esa. xiij. sup illud: Tu āt p̄iect' es ⁊c. dicit glo. Ātsi oēs aie aliq̄n habebūt requiē: tu nūq̄. loquēs de diabolo. g̈ vī q; oēs aie hūane aliq̄n req̄ em habebūt a penis. ℣ Sz ꝫ ē q̄ dī Matth. xxv sil' de electis et reprobis: Jbūt hi i supplicīū eternū iusti āt in vitā eternā. sz incōueniēs ē ponē q; iusto rū' vita q̄nq; finiat. g̈ incōueniēs ē ponē q; reprobo rū' supplicīū terminet. ℣ P̄. sic dicē Damas. hoc ē hoib' mozs q̄ angel' casus. sz angeli p' casū irrepa biles fuerūt. g̈ et hoies sil'r p' mortē: ⁊ sic dānatox supplicīū nūq̄ termiabit. Alteri' vī q; saltē xp̄ia nox pēa p̄ dinā miſicordiā termiet: q̄ Mar. vlt. dī: Qui credīderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit sz h' ē oim xp̄ianox. g̈ oēs xp̄iani finaliē saluabūt ℣ P̄. Joh. vj. dī: Qui manducat carnē meā et bi bit meuz sanguinē hz vitā eternā. sz hoc ē cōis cib' et pot' xp̄ianox. g̈ oēs xp̄iani finaliē saluabūt. ℣ P̄. j. Cor. iij. Si cui' op' arserit detrimentū patiet ipse āt salu' erit sic tñ q̄si p̄ ignē. et loq̄t de illis i q̄b' fuit fundamētū fidei xp̄iane. g̈ oēs tl'es finaliē saluabūt ℣ Sz ꝫ ē q̄ dī. j. Cor. vj. Jniq̄ regnuz dei ñ possi debūt. sz q̄dā xp̄iani sūt iniq̄. g̈ ñ oēs xp̄iani ad re gnū dei pueniēt. ℣ P̄. ij. Pet. ij. dī: Melī' erat eis viā vītatis nō cognoscē: q̄ p̄ agnitā retroire ab eo q̄ traditū ē ill' scō mādato. sz illi q̄ viā vītatis nō cognoscūt eternaliē punient. g̈ et xp̄iani q̄ ab agnita retrocesserunt. Alteri' vī q; illi oēs q̄ opa miseri cordie faciūt nō puniēt eternaliē. sz soli illi q̄ opa mi sericordie negligunt: Jacobi. ij. Judiciū sine miseri cordia fiet ei q̄ nō fec̄ misericordiā. et Matthei. v. Btī misericordes q̄m misericordiā p̄sequēt. ℣ P̄. Matth. xxv. pōit disceptatio dñi cum electis et re probis. sz illa disceptatio non ē nisi de opib' miseri cordie. ergo solū p̄o operibus misericordie omis sis aliquī eternaliter punientur: ⁊ sic idē q̄ p̄ius. ℣ P̄. Matth. vj. dī: Dimittite nobis debita nr̄a sic̄ et nos di. de. no. et seq̄t: Si enī dimiseritī hoīb' ⁊c̄. g̈ vī q; misericordes q̄ alīs pcca dimittunt: ipsi veniā pcco p̄sequāt: et sic nō eternaliter punient ℣ P̄. j. thimo. iij. sup illud: Pietas ad oīa valet. dicē glo. Ambro. Dis sūma disciplie xp̄iane i misericordia et pietate ē: quaz aliqs sequēs si lubricum carnis patiatur sine dubio vapulabit ñ tñ p̄bit: si q̄s aūt solū exercitiū corpis habuerit phennas pe nas patiat. g̈ illi q̄ insistūt opib' misericordie q̄ pec catis carnalib' detinēt nō i eternū puniēt: et sic idem q̄ p̄. ℣ Sed ꝫ ē q̄ dī. j. Cor. j. Neq; fornicarij neq; adulteri regnuz dei possidebūt. sz ml'ti q̄ se ex ercēt in opib' misericordie sūt tales. g̈ nō oēs mise ricordes ad regnū eternū pueniēt: et ita aliq̄ corruz eternaliē puniēt. ℣ P̄. Jacobi. ij. dī: Quicūq; to tā legē seruauerit: offenderit āt i vno fact' ē oīm re'. g̈ q̄cūq; seruat legē q̄ ad opa misericordie et negli git alia opa: reatum de trāsgressiōe legis icurrēt et ita eternaliē puniet. Rñdeo dō: ad. j. qōnem q; er ror Origenis fuit vt Aug'. xxj. de ci. dei dic̄: q; de mones q̄nq; p̄ dei misericordiā liberādi sūt a pēis Sz iste error ab ecclia ē reprobat' ꝑpē duo. Prio q; mālfeste auctī scpture repugnat: q̄ hz Apoc. ix. Diabol' q̄ seducebat eos missus ē in stagnū ignis ⁊ sulphuris vbi bestia et pseudo p̄phete cruciabunt die ac nocte in scla scloz. p̄ q̄ in scptura significa ri etnitates p̄sucuit. Scdo q; ex vna pte dei miseri cordiā nimis extēdebat: et ex alia pte nimis eaz co artabat: eiusdē eni rōnis ē vī bonos angelos i eter na beatitudie pmanē: et malos angelos in eternuz puniri: vñ sic ponebat demones ⁊ anias dānatox q̄nq; a pena liberādas: ita ponebat angelos ⁊ ani mas btox q̄nq; a beatitudie in h' vite miserias de uoluēdas. ℣ Ad. j. g̈ dō: q; de' q̄tū in ipo ē misere tur oīb'. sz q; ei' misericordia sapie ordine regulat inde ē q; ad quosdaz nō se extēdit q̄ se fecerūt misericordie indignos: sic demones et dānati q̄ sunt in malicia obstinati. Jamē p̄t dici q; i eis misericordia etiā locū hz inq̄tū citra p̄dignū puniunt: nō q; a pena totaliē absoluāt. ℣ Ad. ij. dō: q; ibi intelli gēda ē distributio p̄ generib' singulox et non p̄ sin gulis generx: vt intelligat auctas de hoibus fm sta tū vie: q; scz et iudeox et gentiliuz miseri' ē. sed nō oīm gentiliū vel oīm iudeox. ℣ Ad. iij. dicēdū q; Anshel. intelligit nō ē iustū q̄tū ad decentiā diui ne bonitatis: et loq̄t de creatura fm genus suū: nō eni ē pueniēs diuine bonitati vt totuz vnū gen' cre ature deficiat a fine p̄pter quē factū ē. vñ nec oīs hoies nec oēs angelos dānari p̄uenit: sed nihil p̄hi bet quin aliq̄ ex hoibus vel ex angelis in eternum pereāt: q; diuine volūtatis intētio implet in alīs q̄

saluāt. ¶ Ad.ij.q.dō:q̄ sicut dicit Aug.xxj.de ci. dei:quidā i hoc ab errore Origenis declinauerūt q̄ demōes depositi ī ppetuū puniri:sz oēs hoies q̄n-q̄ liberari a pena:etiā infideles. sz hec positō ē oīno irrōnabil:sic enī demōes sūt i malicia obstinati et ita ppetuo puniēdi:ita ꝛ aīe hoium q̄ sine charita te decedūt:cū hoc sit hoibus mors q̄ō angel' casus vt Dama.dic. ¶ Ad.j.g dō:q̄ vbū illud intelligē dū ē de hoie ꝑm gen'suuz:q̄ ab hūano genē q̄nq̄ indignatio ē remota p xp̄i aduētuz. sz illi q̄ i hac re-ꝓciliatiōe q̄ fcā ē p xp̄m noluerūt eē vl' pmanē:i se ipis dinā irā ppetrauerūt:cū nō sit nobis aliq̄s mo dus recōciliatōis ꝓcessus nisi p xp̄m. ¶ Ad.ij.dō: sic dic Aug.xxj.de ciui.dei:et Greg.xxvj.moral:ꝛ iij.dial.q̄ scī in hac vita iō ꝑ inimicis exorāt vt cō uertāt ad deū cū adhuc ꝓuerti possint: si.n.eēt no bis notū q̄ eēnt p̄scīti ad mortē nō magis ꝑ eis q̄ ꝑ demōib' orarem':ꝛ q̄ p' hāc vitā decedēt'b' sūt gr̄a tp̄s ꝓuersiōis nō erit:nulla ꝑ eis fiet oīo:nec ab ecclia militāte:nec a triūphāte: hic.n. ꝑ eis orādū est:vt aplus dic.ij.Timo.ij. Ut det illi de' pniam ꝛ resipiscāt a laq̄is diaboli. ¶ Ad.iij.dō:q̄ ꝓphetia cōmiatoria pene tūc solūmō imutat q̄n merita ei' variāt i quē ꝓmiatio fcā ē. vñ Iere.xviij. Repēte loq̄r ad gentē ꝛ aduersū regnū vt eradicē ꝛ destru am et dissꝑdā illud: si pniaz egerit gens illa a malo suo:agā et ego pniam sup malo q̄ō cogitaueā ei. vñ cū dānatoz merita mutari ñ possint:ꝓmiatio pene sp i eis implebit:nihilomin' tñ ꝓphetia ꝓmia tiōis sp q̄tū ad aliquē intellectū implet:q̄ vt dicit Aug.li.pdcō: Euersa ē niniue q̄ mala erat:et bōa edificata ē q̄ ñ erat:stātib' eni menib' atq̄ domib' euersa ē ciuitas in pditis morib'. ¶ Ad.iij.dō:q̄ vbū illud psal.ptinet ad vasa misericordie q̄ se in-dignos misericordia ñ fecerūt:q̄ i hac vita q̄ q̄daz ira dei ē ꝑ p̄ vite miseriaſ vasa misericordie mutat i meli':vñ sequt i psal. Hec mutatio dextere excelsi. Vel dō:q̄ hic intelligit de misericordia aliq̄d rela xante:nō de misericordia totalr liberāte si extēdat etiā ad dānatos. vñ ñ dic: ꝓtiebit ab ira misericordi as suas sz i ira:q̄ nō totalr pena tollet. sz ipa pena durāte misericordia opabit eā diminuēdo. ¶ Ad v.dō:q̄ glo. illa ñ loq̄t simplr. sz sb hypostasi ipos sibilis ad exaggerādum pcī magnitudinē ip̄i' dia boli vel nabuchodonosor. Ad.iij.q.dō:q̄ q̄daz fuerūt vt dic Aug.in li.pdcō:qui nō oīb' hoīb' p-miserūt absolutiōz a pēa eīna:sz solꝰ xp̄ianis:ꝛ i h' respcū diuersificati sūt. Quidā.n.dixerūt q̄ q̄cūq̄ sacra fidei ꝓceperūt ab eīna pena erūt imunes. sed hoc ē ꝓtiū vitatu:q̄ q̄dā sacra fidei recipiūt:et fidē nō hnt sine q̄ impossibile ē placē deo: Debz.xj. Et iō alij dixerūt q̄ solū illi ab eīna pena erūt imunes q̄ sacra fidei sūt ꝓsecuti:et fidē catholicā tenuerūt Sz ꝑ hoc eē vī:q̄ aliq̄n aliq̄ catholicā fidē tenēt ꝛ postea ab ea resipiscūt: q̄ nō miori pena sūt digni. sz maiori: q̄.ij. Dei.ij. Meli' erat viā vitatis non agnoscē q̄ post agnitā retroire. Planū ē etiā plus peccare hereticharchas q̄ de fide catholica recedētes nouas hēses fingūt q̄ illos q̄ a p̄ncipio aliquaz he resim sunt secuti. Et iō alij dixerūt q̄ illi soli sūt a pena eīna imunes q̄ in fide catholica finaliē pseue rāt q̄tūcūq̄ alijs crimib' inuoluāt. Sz h' mānifeste ꝓbat scptura:q̄ Jacobi.j.dī. Fides sine opib' mor tua ē. et Matth.vij.dī: Nō oīs q̄ dic mihi dñe do mine intrabit i regnū celoz. ꝛ in multis alijs locis scptura peccātib' eīnas penas ꝓmiat. vñ nō oēs fi nalit i fide pīstētes a pena eīna erūt imunes: nisi ꝛ ab alijs crimib' inueniāt finaliē absoluti. ¶ Ad.j. g dō:q̄ oēs ibi loq̄t de fide formata q̄ p dilectionē opat:i q̄ q̄cūq̄ decesserit salu' erit:sz huic nō solū opponit infidelitat' erroz: sz q̄ōlibz pcēm mortale ¶ Ad.ij.dō:q̄ vbū dñi ē intelligēdū nō de illis q̄ tm sacraliē edūt:q̄ indigne q̄nq̄ sumētes iudiciū si bi māducāt et bibūt:vt dī.j.Cor.xj.sz de māducā tib' spūaliē q̄ ei p charitatē incorpant:quā icorpa tionē facit sacrālis comestio si q̄s digne accedat. vñ q̄tū ē ex vtute sacrī ad vitā eternā pducit:q̄uis ali q̄s se possit tli fructu ꝑuare p pcca et postq̄ digne assūpserit. ¶ Ad.iij.dō:q̄ fundamētū i vbis apli intelligit fides formata: supza quā q̄ pcca venialia edificauerit detrimētū patiet:q̄.p eil punict a deo ipe tñ salu' erit finaliē q̄si p ignē vel tpal' tribulatō nis vel purgatorie pene q̄ erit p' mortē. Ad.iij. q.dō:q̄ sic dic Aug.i li.pdcō. q̄dā posuerūt ñ oēs q̄ catholicā fidē tenēt a pena eīna eē liberādos. sed solū illos q̄ misericordie opib' insistūt:q̄uis etiam alijs crimib' sint subiecti. Sz istud nō pōt stare:q̄ sine charitate nō pōt aliq̄d deo eē acceptū:nec sin ea ꝓdest aliq̄d ad vitā eternā: ꝓtingit at aliq̄s opi bus misericordie insistē q̄ charitatē nō hnt:vñ his nihil ꝓdest ad vitā eternaz,pmerēdā vel ad imuni tatē pene eīne vt ꝓz.j.Cor.xiij. Et ꝓcipue h' appa ret absurdū in raptoribq̄ multa raptū:ꝛ tñ aliq̄ misericordiē largiūt. Et iō dō: q̄ q̄cūq̄ cū peccato mortali decedūt:nec fides nec opa misericordie eos liberabit a pena eīna etiā p' q̄tūcunq̄ spaciū tp̄is ¶ Ad.j.g dō:q̄ illi misericordiā ꝓsequēt q̄ miseri cordiā ordiate impēdūt:nō at ordiate misericordi am impēdūt q̄ seipos i miserēdo negligūt sz magis se impugnāt male agēdo:ꝛ iō tles misericordiā pe nit' absoluētē nō ꝓsequēt: etsi ꝓsequāt misericordi am de penis debitis aliq̄d relaxātē. ¶ Ad.ij.dō: q̄ nō ꝓpt hoc ponit dīsceptatio solū de opib' misе ricordie:q̄.p eaz neglectu tm̄mō aliq̄ eīnaliter puni ant:sz q̄ illi ab eīna pēa liberabūt p' pcca q̄ p opa misericordie sibi veniā impetrauerūt: facientes sibi amicos de māmona iniq̄tat. ¶ Ad.iij.dō:q̄ illō a dño dī his q̄ petūt sibi debitū relaxari:nō ill' q̄ i pcco pīstūt:et iō soli penitētes p opa misericordie ꝓsequēt misericordiā penit' liberātes. ¶ Ad.iiij. dō:q̄ glo. Ambro.loq̄t de lubrico venial' pcī: a q̄ aliq̄s p' purgatorias penas q̄s vapulatiōnē dicit p

opa miſericordie abſoluet. ¶ Vel ſi loquat de lubrico mortal' pcti ē intelligēduz q̄tū ad hoc q̄ adhuc in vita iſta exītes illi qui ex fragilitate in carnalia pcca incidūt p opa miſericordie ad pniaz diſponū tur: vñ talis nō pibit. i. diſponet p talia opa ad nō peundū. ¶ Am grādiſ tñ pena ē vt ei cē. ℞: Aug. dicit: q̄ mitiſſima ē pena puulor q̄ tñ alienāt a regno. ¶ Et dō: q̄ hoc q̄ hic dī: intelligēdū ē de ill' q̄ carēt diuina viſione et hñt ꝓſcie remorſū q̄ ex p pria culpa ea puent. ¶ Incomphēſibilia ſūt iudicia ei'. Sz ℞ in pſal. In labijs meis pnūciaui oīa iudicia oris tui. ¶ Et dō: q̄ iudicia in pſal. appellāt dei mādata. Apls āt dicit dei iudicia diſpones ei'. ¶ Sz varietas ſenſuū et effect' in creaturis cē. inq̄tū videlz ex diuerſ ꝓceptiōib' q̄s a creaturis accipim' diuerſas rōnes attribuim' deo: vt diuerſitas nō ſit in deo ſm cē. ſz ſit diuerſitas ſm rōnem tñ: q̄ hic dī varietas ſenſuū vel ſm cōnotata: et h' dī varietas effectuū. ¶ Et de h' in. q̄. di. j. li. dictū ē.

Diſtinctio. XLVII.

Solet etiā q̄eri iq̄liter dabit cē. Poſtq̄ determinauit magiſter de remuneratōne animaz: et punitōe que ꝓcedit iudiciuz generale: hic incipit determiare de remuneratione et punitione que erit p iudiciū generale. Et diuidit in partes duas. In pma determinat de ipo generali iudicio. In ſecūdo determinat de remuneratiōe z pena qua generale iudiciū conſequit. xlix. di. ibi: Poſt reſurrectionē vero facto impletoq̄ cē. Prima pars diuidit in duas. In prima determinat ea que pertinent ad modū iudicij et ad iudicis miniſteriuz. In ſecūda determinat ea que pertinēt ad iudicis perſonam. xlviij. di. ibi: Solet etiā queri qua forma cē. Prima i duas. In prima eni requirit de iudicij mō. In ſecūda de iudicis miniſtris ibi: Non autē ſolus chriſtus cē. Et hec pars diuidit in tres. In prima eni oſtēdit quomodo homines cū chriſto iudicāte pariter iudicabunt. In ſecūda oſtendit quid miniſterij angeli in iudicio exhibebūt ibi: Cum autē in euangelio legatur cē. In tertia parte requirit vtrū demones miniſtri hui' iudicij ſint futuri tor quēdo damnator animas ibi: Et ſolet queri vtrū i inferno cē. Pria pars diuidit i duas. In pma oñdit q̄ quidā homines cū xpo iudicabūt. In ſecunda enumerat quatuor ordines hominū qui ad iudiciū veniūt ibi: Sunt autē quatuor ordines cē.

Hic eſt duplex queſtio. • Prima de iudicio generali. • Secūda de igne qui ꝓcedit faciē iudicis. • Circa pmū que runtur tria. • Primo de ipo iudicio. • Secūdo de iudicantib' cum chriſto. • Tertio de his qui i iudicio iudicabunt. •

AD primum ſic procedit: vī q̄ generale iudiciū nō ſit futurū q: vt dī Nau. j. Nō iudicabit de' bis i idipm. ſz nūc de' iudicat de ſingul' hoim opib': cū p' mortē vnicuiq̄ penas vel pmia p merit' tribuit: z dū etiā i hac vita q̄ſdā p bonis vl' malis opib' pmiat vl' punit. g̃ vī q̄ ñ ſit aliud iudiciū futurz. ¶ D. i nllo iudicio executio ſnie ꝓcedit iudiciū. ſz ſnia diuini iudicij q̄ ad hoies ē de adeptōe regni vl' excluſiōe a regno: vt ꝓz Matth. xxv. g̃ cum mō alicq̄ adipiſcāt regnū etei nū: et q̄dā excludant ab ipo ppetuo: vī q̄ aliud iudiciū nō ſit futurz. ¶ D. ppt h' aliq̄ i iudiciū oz adduci q: dubiū eſt q̄d de eis diffiniendū ſit: ſz añ ſiné mūdi determiata ē vnicuiq̄ dānatoz ſua dānatio: et cuiq̄ ſcōz ſua btūdo. g̃ vī q̄ nō oporteat aliq̄ futurz iudiciū cē. ¶ Sz ꝓtra Matth. xij. dī: Viri niniuite ſurgēt i iudicio cū generatiōe iſta et ꝓdēnabūt eā. g̃ p' reſurrectōz aliq̄ iudiciū erit. ¶ D. Joh. v. dī: Procedēt q̄ bona fecerūt i reſurrectōz vite: q̄ vo mala egerūt i reſurrectionē iudicij. g̃ vī q̄ p' reſurrectōz aliq̄ iudicium ſit futurz. Alter' vī q̄ iudiciū illud q̄tū ad diſceptationē et ſniam fiat p locutionē vocalē: q: vt dicit Aug. ix. de ci. dei: Per q̄t dies hoc futurz iudicium tēdat h' icertū ē. ſz nō eēt incertū ſi illa q̄ i iudicio dicūt futura tm̄ mēta r ꝓplerēt. g̃ iudiciū illud vocal' fiet et nō ſolū mētal'. ¶ D. Greg. dic et hī lra: Illi ſaltē vba iudicū audiēt: q̄ e' vbo fidē tenuerūt. h' āt ñ pōt itelligi de vbo intiori: q: ſic oēs vba iudicū audiēt: q: oib' et bonis et mal' nota erunt oia ſcā alioz ſic ſupra dī. xliij. dcm̄ ē. g̃ vī q̄ iudicium illō vocal' paget. ¶ D. ſic i ſeqnti dī. dicet: xps ſm formā hois iudicabit i q̄ corpal' ab oib' poſſit videri. g̃ vī cadē rōne ꝺ corpali voce loq̄t vt ab oibus audiat. ¶ Sz ℞: Aug. dic. xx. de ciui. dei: q̄ liber vite de q̄ Apoc. xx. vis q̄dā itelligēda ē diuina: q̄ fiet vt vnicuiq̄ opa ſua vl' bōa vl' mala i memoria reuocāt: et mēt' ituitu mira celeritate cernēt vt accuſet vl' excuſet ſcia ꝓſciaz atq̄ ita ſil' et oēs z ſingli iudicēt. ſz ſi vocal' diſcurreret merita ſinguloz nō poſſet oēs z ſingli iudicari ſil'. g̃ vī q̄ illa diſcuſſio ñ erit vocal. ¶ D. ſnia ꝓportiōal' oz teſtio rndē. ſz teſtioniū z accuſatō vl' excuſatō mētal' erit. vñ Roma. ij. Teſtioniū ill' reddēte ꝓſcia ipoz z iē ſe iuicē cogitatōnū accuſātiū aut ēt defēdētiū i die cū iudicabit de' occlta hoiz. g̃ vī q̄ illa ſnia z totū iudiciū mētal' expleat. Alter' vī: q̄ tpus fuit iudicij nō ſit igtū: ſic ei ſci pies expectabāt p̄m aduētū: ita et nos expectā 2m. ſz ſci pies ſciuerūt tpus aduēt' pmi ſic ꝓz p nūez hebdomadaz q̄ deſcribunt Dan. ix. vñ et reph̄ēdūt iudei q̄ tps aduēt' xpi ñ coguerūt: vt ꝓz Lu. xij. Hypocrite faciē celi z tre noſt' pbare: h' āt tps quō nō pbat': g̃ vī q̄ etiā nobis eſſe debeat determinatum tempus ſecūdi aduentus quo de' ad iudiciū veniet. ¶ D. p ſigna ocuenimus i cognitō

nē signatoꝝ. sz de iudicio futuro mlta signa nobis in scptura ponūt: vt pz. xxiiij. Matth. 7. xxj. Luce et. xxij. Marci. ḡ in cognitionē illi⁹ tpis possum⁹ puenire. ℣ D. aplus dixit. j. Cor. x. Nos sum⁹ in qs fines sc̄loꝝ deuenerunt. et. j. Joh. ij. Filioli nouissima hora ē. 7c̄. cū ḡ iā longum tps trāsierit ex q̄ hec dcā sūt: vī q⁹ saltē nunc scire possum⁹ q⁹ vltimū iudiciū sit ꝓpinquū. ℣ D. tps iudicij nō oz eē occultū nisi ꝓpter hoc q⁹ q̄libet solicit⁹ se ad iudiciū preparet dū dem̄iate tps ignorat. sz eadē solicitudo remanet etiā si certū eēt: qz cuicūq; icertū ē tps sue mortis: et sic dicit Aug⁹ in epla ad Æsitiū: in q̄ quēq; inuenerit su⁹ nouissim⁹ dies in hoc eū ꝓprehēdit mūdi nouissim⁹ dies. ḡ nō ē necessariū tps iudicij eē occultū. ℣ Sz ꝯ ē qđ dī Marc. xiij. De die illa vel hora nemo scit: neq; angeli in celo neq; filius⁹ nisi pat. dī aūt filius⁹ nescire inq̄tū nos scire ñ fac̄. ℣ D. j. Thes. v. Dies dñi sic̄ fur in nocte ita veniet. ḡ vī cū aduent⁹ furis in nocte sit dīno incert⁹: q⁹ dies vltimi iudicij sit dīno incert⁹. ℣ ñdeo dō ad. j. qōez q⁹ sicut opatio ptinet ad rez ꝓncipiuz q̄ pducūt in eē: ita iudiciū ptinet ad meritū q̄ res ad suū finem pducunt. distinguitur autem duplex dei operatio vna q̄ res ꝓmit⁹ i eē pducit instituēs nām: distiguēs ea q̄ ad ꝓpletionē ip⁹ ptinēt a q̄ qđē ope de⁹ dī qui cuisse. Gen. j. Alia ei⁹ opatō ē q̄ opat i gubernatōe creaturaꝝ: de q̄ Joh. v. Pat meus vsq; mō opat et ego opor: ita etiā duplex iudiciū distiguit: ordie tñ ꝓuerso: vnū qō rñdet opi gubernatōis q̄ sine iudicio eē nō pōt: p qō qđē iudiciū vnusq̄sq; singlariť ꝓ suis opib⁹ iudicat: ñ solū ꝺm q⁹ sibi ꝓpetit: sz ꝺm q⁹ ꝓpetit gubernatōi vniuersi: vñ defert vni⁹ ꝓmiatio ꝓ vtilitate aliorꝝ: vt dī Heb. xj. Et pene vni⁹ ad pfectū alii⁹ cedūt. vñ necē ē vt sit aliqō iudiciū vle correspōdēs ex aduerso ꝓme rezꝝ pductioni i eē: vt videlz sic̄ tūc oia ꝓcesserūt imediate a deo: ita tūc vltia ꝓpletio mūdo det: vnoq̄q; accipiēte finaliter qō ei debet ꝺm seip̄m. vñ i illo iudicio appebit manifeste dina iusticia q̄tū ad oia q̄ nūc ex hoc occultāt: qō inrdū de vno dispōit ad vtilitatē aliorꝝ alr q⁹ mānifesta opa exigē videāt: vñ etiā et tūc erit vlis sepatio bonoꝝ a mal⁹: qz vlter⁹ nō erit loc⁹ vt mali ꝑ bonos vel boni ꝑ malos pficiāt. ꝓpē quē pfectuz interim ꝓmixti iueniūt boni mal⁹ q̄aduseq; stat⁹ h⁹ vite p dinā puidētiā gubernat. ℣ Ad. j. ḡ dō: q⁹ q̄ libet hō et ē singular q̄dā psona 7 ē ps tot⁹ hūani generis: vñ et duplex ei iudiciū debet: vnū singulare qō de eo fiet p⁹ mortē q̄n recipiet iuxta ea que i corpe gessit q⁹ nō totaliť: qz nō q̄ ad corp⁹ sed q̄ ad aiam tm̄. Aliud iudiciuz oz eē de eo ꝺm q⁹ ē ps tot⁹ hūani gener: sic̄ alios iudicari dī ꝺm hūanaz iusticiā etiā q̄n iudiciū dat de cōitate de cui⁹ ipe est ps. vñ 7 tunc q̄n fiet vle iudiciū tot⁹ hūani gener ꝑ vlem sepatōez bonoꝝ a mal⁹: et qlibz ꝑ ꝓnis iudicabiť: nec tñ de⁹ bis iudicat i idip̄m: qz nō duas penas ꝑ vno pcco infert. sz pēa q̄ aī iudiciū ꝓplete in flicta nō fuerat i vltio iudicō ꝓplebiť: p⁹ qō ip̄ū curiabūt q̄ ad corp⁹ et aiam sil⁹. ℣ Ad. ij. dō: q⁹ ꝑpa snia illi⁹ general⁹ iudicij ē vlis sepatō bonoꝝ a mal⁹ q̄ illud iudiciū non ꝑcedet: sz nec ēt q̄ ad pticularē snias vniuscuiusq; plene ꝑcessit iudicij effectus: qz ēt bōi ampli⁹ p⁹ iudiciū ꝓmiabūt: tū ex gl̄ia corpis adiūcta: tū ex nūero scoꝝ ꝓpleto: et mali ēt ap̄lius torq̄būt adiūcta pēa corpis et ipleto in pēis nūero dānatoꝝ: qz q⁹to cū plib⁹ ardebunt tanto pl⁹ ardebūt. ℣ Ad. iij. dō: q⁹ vle iudiciū vt dcm̄ ē magi directe respicit vtilitatē hoim q⁹ singl⁹os iudicādoꝝ q⁹uis ḡ cuilibz hōi añ iudicium sit certa noticia de sua dānatōe vel ꝓmio: nō tñ oib⁹ oim dānatio vel ꝓmiū innotescet vñ iudiciū necessariū erit. ℣ Ad. ij. qōem dō: q⁹ qđ sit vez circa hāc qōem diffiniri ꝑ certo nō pōt: tñ ꝓbabiliť estiat q⁹ totū illud iudiciū et q̄ ad discussionē et q̄ ad accusatōez maloꝝ et cō mēdationē bonoꝝ: et q̄ ad snias de vtrisq; mētalr pficiet. Si. n. vocaliť singloꝝ fcā narrareť: inestimabiľ magnitudo tpis ad hoc exigēť: sic̄ ēt Aug⁹. dic̄ xx. de ci. dei: q⁹ si liber ex cui⁹ scptura oēs iudicabūtur: vt dī Apoc. ix. carnalr cogitet: qs ei⁹ magnitudinē: aut longitudinē valeat estimare: aut q⁹to tpe legi potit liber i q̄ scpte sūt vniuerse vite vniuersorū: nō āt min⁹ tps requiret ad narrādū oēs singlos fcā q⁹ ad legēdū si eēnt i libro māli scpta: vñ probabile ē q⁹ illa q̄ dicūt Matth. xxv. non vocaliť sz mētalr itelligēda sūt eē pficiēda. ℣ Ad. j. ḡ dō: q⁹ ꝑ tāto dic̄ Aug⁹: q⁹ incertū ē p q̄t dies hoc iudiciū tēdat: qz nō ē dem̄iatū vtr pficiat vocaliť: si enim vocaliť pficēť, plixū tps ad hoc requirēť: si āt mētalr i momēto fieri potit. ℣ Ad. ij. dō: q⁹ ēt si iudiciuz fiat mētalr: tñ vbū Greg. saluari pōt: qz etsi oib⁹ innotescēt sua et aliorꝝ fcā dina vtute h⁹ faciēte: que i euāgelio locutio dī: tñ illi q̄ fidem habuerūt quā ex vbis dei ꝓceperunt: ex ip̄is vbis iudicabūt: qz vt dī Ro. v. Qui i lege peccauerūt ꝑ legē iudicabūt. vñ qđā spēali mō dicet aliq̄d his q̄ fuerūt fideles: qō nō dicet his q̄ fuerūt infideles. ℣ Ad. iij. dō: q⁹ xp̄us corpalr appebit vt ab oib⁹ iudex corpal⁹ cognoscatur qō qđē sbito fieri potit: sed locutio q̄ tpe mēsurat requirēt imēsā tpis, plixitatē si vocali locutōe iudicium pagēť. ℣ Ad. iij. qōez dō: q⁹ de⁹ ꝑ sciaz suā ē cā rez: vtrūq; āt creatur⁹ cōicat dī et reb⁹ tribuit vtutē agēdi alias res q̄z sint cā: 7 qb⁹ dā ēt rez ꝓgnitō nē ꝑbz: sz i vtroq; aliq̄ sibi refuat. opat. n. qđā i q⁹bus nlla creata ei coopat: et silr ꝓgscut qđā q̄ a nlla pura creata ꝓgscūt. h āt nlla alia magi eē debet q⁹ illa q̄ soli dīne sbiacēt ptāti: i qb⁹ ei nlla creata coopat: et h⁹ mōi ē finis mūdi i q̄ erit dies iudicij. nō ei ꝑ aliquā cāz creatā mūd⁹ finiet: sic̄ ēt et mūd⁹ cē i cepit imediate a deo: vñ dicet: cognitio finis mūdi soli deo refuat: 7 hanc rōem ipse dñs vī assignare Act. j. Nō ē iq̄t vr̄m nosse tpa vel momēta q̄ pī posuit in sua ptāte. q. d. q̄ soli ptāti eius reseruata sūt ℣ Ad. j. ergo dō: q⁹ in ꝓmo aduētu xp̄us venit oc

cult⁹:scōz illud Esa.xlv. Uere tu es de⁹ absc̄ditus scūs israel saluator.et iō vt a fidelib⁹ cog̈sci posset: oportuit determiate tp̄as p̄dcīmiare:sz in scōo ad uentu veniet manifest⁹: vt dī in psal. De⁹ mānifeste veniet rc̄.et iō circa cognitionē aduent⁹ ipsi⁹ errōr esse non poterit: ꝓpter quod nō est simile. ¶ Ad tertium dicendum:sicut dicit Augus⁹.in epistola de die iudicij ad Esitiū:signa q̄ in euāgelijs ponūt nō oia ptinēt ad secūdū aduētū q̄ erit in fine.sed q̄ dā eorū ptinēt ad temp⁹ destructiōis hierlm q̄ iā p̄terijt:q̄dā vō et plā eorū ptinēt ad aduentū q̄ q̄ttidie ad ecclesiā suā venit eā spūaliter visitans: ꝑ put in habitat nos p fidē et amorē: nec illa q̄ in euāgelijs vel in epl̄is ponūt ad vltimū aduētuz spectātia ad hoc p̄nt valē vt determinate temp⁹ iudicij possit cognosci: qr illa p̄icula q̄ p̄enūciāt nūciantia vicinū christi aduētū:etiā a tpe p̄mitiue ecclesie fuerūt q̄ñq̄z intensi⁹ q̄ñq̄z remissi⁹: vñ ⁊ ipsi dies apl̄orū dicti sūt nouissimi dies: vt pz Act̄.ij. vbi petr⁹ exponit illud vbū Joheł.ij. Erit i nouissimis dieb⁹ rc̄. ꝑ tpe illo:⁊ tñ ex illo tpe temp⁹ plurimū trāsiuit:⁊ q̄ñq̄z plures et q̄ñq̄z pauciores tribulatiōes in eccl̄ia fuerūt. vñ nō pōt determiari temp⁹ q̄tū sit futurū nec ō mēse nec de anno:nec de cētū nec ō mille annis: vt Aug⁹.in eodē li. dicit. Et si credat in fine h⁹ modi p̄icula magis abūdare:nō tñ pōt determiari que sit illa q̄titas p̄iculorū q̄ imediate diē iudicij p̄cedet vel an̄ xp̄i aduētū:cū et circa tpa p̄mitiue eccl̄ie fuerūt p̄secutiōes alique adeo graues: et corruptōes errorū adeo abūdarēt:q̄ alīq⁹ tunc vicin⁹ expectaret vel imīnēs antixp̄i aduēt⁹:sic dī in eccl̄iastica hist̄oria:et i li. Hiero. de viris illustrib⁹. ¶ Ad.iij. dō:q̄ ex hoc q̄ dr:nouissima hora est:vł ex similibus locutōib⁹ q̄ in scp̄tura dicūt nō pōt alīq⁹ determinata q̄titas tp̄is sciri:nō eni ē dictū ad significādū aliquā breuē horā tp̄is:sz ad significādū nouissimū statū mūdi q̄ ē q̄si nouissima etas:que quāto tp̄is spacio duret nō ē diffinitū:cum etiā nec senio q̄ ē vltima etas hois sit alīq⁹ termin⁹ certꝰ p̄finitus:cū q̄ñq̄z inueniat durare q̄tū oēs p̄cedētes etates vel pl⁹: vt dicit Aug⁹.i li.lxxxiij.q.vñ etiam et aplus.ij. Thes̄.ij.excludit falsū intellectū quē quidā ex ill̄ vbis ꝓceperāt vt crederēt diē dñi iā instare. ¶ Ad.iiij.dō:q̄ etiā suppositā mort̄ incertitudine dupl̄r ad vigilātiam valet icertitudo iudicij. Primo ad hoc q̄ ignorat vtr etiā differat tātū q̄tū ē hois vita:vt sic ex duab⁹ ptib⁹ incertitudo maiorē diligētiā faciat. Secōo q̄tū ad hoc q̄ hō non gerit solū solicitudinē de p̄sona sua:sz de familia vel ciuitate vel regno aut tota eccl̄ia: cui nō determinat tp̄s durātiōis scōz hois vitā: et tñ oz vnūq̄q⁹ horū hoc mō disponi vt dies dñi ñ ueniat impatos.

AD secundū sic p̄ocedit:vī q̄ nll̄i hoies iudicabūt cum xp̄o qr Joh.v. Pr̄ oīe iudiciū dedit filio vt oēs rc̄.sz honorificētia talis nō debet alicui q̄ xp̄o ḡ rc̄. ¶ P̄. quicūq⁹ iudicat hz ptātē sup illud q⁹ iudicat.sz ea de q̄b⁹ oz eē futurū iudiciū sic merita et p̄mia hūana soli dīne auctī subsūt. ḡ nulli cōpetit de his iudicare. ¶ P̄. iudiciū illud nō exercebitur vocaliter:sz mētaliter vt ꝓbabiliꝰ estimat.sz hoc q̄ cordib⁹ hoīm notificēt merita et demerita q⁹ ē q̄si accusatio vel ꝓmēdatio:vel retributio pene et p̄mij:q⁹ ē q̄si snie,platio sola dīna vtute fiet. ḡ nulli alij iudicabūt nisi xp̄s q̄ ē de⁹. ¶ Sz ꝫ est quod dr Matth̄.xix. Sedebitis sup sedes iudicātes.xij. tribus israel. ¶ P̄. esa.iij. Dñs ad iudiciū veniet cum senioribus ppli sui.ḡ vī q̄ etiā alij iudicabūt cū xp̄o ¶ Ulteri⁹ vī q̄ iudiciaria ptās nō rñdeat volūtarie pauptati:hoc eni solū.xij.apl̄is p̄missū ē. Matth̄. xix. Sedebitis sup sedes xij. iudicātes rc̄.ḡ cū non oēs volūtarie paupes sint apl̄i:vī q̄ nō oib⁹ iudiciaria ptās rñdeat. ¶ P̄. mal⁹ ē offerre sacrificiū deo de ꝓprio corpe q̄ de exteriorib⁹ reb⁹.sz martyres et etiā v̄gines offerūt de ꝓprio corpe sacrificium deo volūtarie ät paupes de exteriorib⁹ reb⁹.ḡ sublimitas iudiciarie potestatis magis rñdet martyrib⁹ et v̄ginib⁹ q̄ voluntarie paupib⁹. ¶ P̄. Joh.v. Est q̄ accusat vos moyses in q̄ vos spatis.glo. qr voci eⁱ non creditis.et Joh̄.xij. Sermo quē locut⁹ suz ille iudicabit eū i nouissimo die.ḡ ex hoc q̄ alīq⁹ ꝓponit legē vel verbū exhortatōis ad instructōz morꝝ habet q⁹ iudicet ꝓtenentes.sz hoc est doctorꝝ. ḡ doctorib⁹ magis ꝓpetit q⁹ paupib⁹. ¶ P̄. xp̄s ex hoc q⁹ iniuste iudicat⁹ ē inq̄tum homo meruit vt sit iudex omniū i natura humana. vñ Joh.v. Potestatem dedit ei iudiciū facere quia filⁱ hois ē.sz q̄ p̄secutionē patiunt ꝓpter iustitiā iniuste iudicāt. ḡ iudiciaria potestas magis eis q⁹ paupibus competit ¶ P̄. supior nō iudicat ab inferiore.sz multi licite diuitijs vtētes maiorib⁹ meriti erūt multis volūtarie paupib⁹.ḡ volūtarij paupes nō iudicabūt nisi alij iudicabūt. ¶ Sz ꝫ Job.xxxvj. Nō saluat impios et iudiciū paupib⁹ tribuet.ḡ paupes est iudicare. ¶ P̄. Matth̄.xix.sup illud: Uos q̄ reliq̄stis oia rc̄.dic̄ glo. Qui reliq̄runt oia et secuti sunt dñm hi iudices erūt.q̄ licita hñtes rc̄ vsi sūt iudicabūt: et sic idē q⁹ p⁹ ¶ Ulteri⁹ vī q⁹ angeli debeāt iudicare Matth̄.xxv. Cū venerit filⁱ i maiestate sua ⁊ oēs angeli cū eo.sz loq̄t de aduētu ad iudiciū.ḡ vī q⁹ ēt angeli iudicabūt. ¶ P̄. angelorū ordines nomina sortiunt ex officio q⁹ exercent.sz quidā angelorum ordo est ordo thronorū quod vī ptinere ad iudiciariam potestatem:thron⁹ eni ē sedes iudicis:solīū regis:cathedra doctoris.ḡ alīq⁹ angeli iudicabunt. ¶ P̄. sanctis post hāc vitam p̄mittitur angelorum equalitas: Matth̄.xxij.si ergo homines hāc habebunt potestatē vt iudicent:multo fortius et angeli ¶ Sed contra. Joh.v. Potestatē dedit ei iudiciū facē qr filius homis est.sz angeli nō cōicant in humana natura.ḡ nec in iudiciaria ptāte. ¶ P̄. non

est eiusdem iudicare ⁊ eē iudicis ministr̄z. ſz angeli erunt in iudicio illo vt ministri iudicis. Matth. xiij. Mittet filius hoīs angelos suos et colligēt de reg̃ eius oīa scādala. g̃ angeli nō iudicabūt. Alterius vī q̄ post diē iudicij̄ demones nō exequant sniam iudicis in dānatis: q̄ demones magis peccauerūt q̄ homies. g̃ nō ē iustū q̄ homies p demones torq̄ ant. ℣ p̄. sicut demōes suggerūt homib⁹ mala: ita angeli suggerūt bona. ſz p̄miare bonos nō erit officiū angelorz: sed hoc erit ab ipso deo imediate. g̃ nec punire malos erit officiū demonū. ℣ Sz q̄ est q̄ homies pccores se diabolo subiecerūt peccādo. g̃ iustū ē vt ei subiḡiant in penis q̄si ab eo puniēdi ℟ñdeo dō: ad. j. q̄em q̄ iudicare multipliciter dr̄. Uno mō causaliter: vt dicat illud iudicare vñ apparet alios iudicādus: et fm hoc aliq̄ dicūt iudicare p̄paratiōe: inq̄tum ex p̄paratione alior aliq̄ iudicādi oñdunt: sicut p̄z Matth. xij. Uiri niniuite surgēt in iudicio ⁊c. ſz sic iudicare in iudicō cōiter bonorz et malorz ē. Alio mō dr̄ iudicare q̄si interp̄tatiue: interp̄tamur eni aliquē facē qui faciēti cōsentit. vñ illi q̄ consentiēt xp̄o iudici eius sniam approbādo iudicare dicūt: ⁊ sic iudicare ē omniū electorz. vñ dr̄ Sap̄. iij. Judicabūt sci natiōes. Tertio mō dr̄ iudicare q̄si p similitudinē: q̄ scz similitudinem iudicij hz inq̄tū sedet i loco eminēti sic iudex sic assessores iudicare dicūt: et fm hūc modum dicunt q̄dā q̄ pfecti viri q̄b⁹ iudiciaria p̄tās p̄mittit Matth. xix. iudicabunt. ſ. p honorabilē p̄fessionē q̄ supiores ceteris iudicio apparebunt occurrentes xp̄o obuiā area. ſz istud nō videt sufficē ad p̄missionē oñi p̄plēdā q̄ dr̄: Sedebitis iudicātes. vī eni iudiciū p̄fessioni supaddē. Ꝛt tō ē q̄rt⁹ mod⁹ iudicādi q̄ pfectis viris p̄ueniet: inq̄tum p̄tinēt i eis decreta diuine iustitie ex q̄b⁹ hoies iudicabūt: sic̄ si liber in q̄ p̄tinet lex iudicare dicat: vñ Apoc. xx. Judiciuz sedet et libri apti sūt: et p hūc modū hāc iudicatiōez Richar. de scō vic. exponit: vñ dicit q̄ diue p̄tēplatiōi assistūt q̄ i libro sapie q̄tidie legūt velut in cordiū volumib⁹ trāscribūt q̄cq̄d iā pspicua vitaī intelligētia p̄phēdūt. ⁊ infra: Quid vo sūt iudicantiū corda diuinit⁹ in oēm vitatē edocta nisi q̄dā canonū decreta. ſz q̄ iudicare importat actionē in aliū p̄cedētē: iō p̄p̄e loquēdo iudicare dr̄ q̄ sniam loq̄ndo i alterz fert. Sz hoc duplicit̄ p̄tigit. Uno mō ex p̄p̄a auc̄te: et hoc ē illi⁹ p̄p̄e q̄ hz in alios oñium et ptātē: cui⁹ regimi subdūt q̄ iudicāt. vñ et⁹ est in eos ius ferre: et sic iudicare soli⁹ dei ē. Alio mō iudicare ē sniam alteri⁹ auc̄te latā i aliorz noticiā ducere q̄d ē sniam lataz. pnūciare: et hoc mō pfecti viri iudicabūt: q̄ alios ducēt i cognitionē diue iustitie vt sciāt q̄d eis iuste p meritis debeat: vt ipa reuelatio iustitie iudiciuz dicat. vñ dicit Richar. de scō Uic. Judices corā iudicādis decretorz suorz libros aperire: ē ad cordiū suorz inspectionē inferiorz quorū libz visum admittē sensūq̄ suū i his q̄ad iudiciuz ptinent reuelare. ℣ Ad. j. g̃ dō: q̄ obiectio illa p̄cedit de iudicio auctis q̄d soli xp̄o cōueniet. ℣ Et similit̄ dicēdū ad. ij. ℣ Ad. iij. dō: q̄ nō ē inconueniens aliquos scorz alijs q̄dā reuelare vel p modū illuminatiōis sic̄ supiores angeli inferiores illuiant: vel p modū locutōis: sic̄ q̄n inferiores supiorib⁹ loquuntur. Ad. ij. q̄nem dō: q̄ paupertati debet iudiciaria potestas specialit̄ p̄pter tria. Primo rōne congruitatis: quia volūtaria paupertas est eorz qui omnibus que mundi sunt cōtemptis: soli xp̄o inherent: et iō non est eis aliquid q̄d eorz iudiciuz a iustitia deflectat: v ñ idonei ad iudicādum reddūt quasi vitatē iustitie p̄ oībus diligētes. Sc̄do p modū meriti: q̄ humilitati rñdet exaltatio p merito. inter oīa aūt que hominē in hoc mūdo despectuz faciūt precipuuz est pauptas: vñ et pupibus excellētia iudiciarie ptātis, p̄mittit: vt sic q̄ se p̄pter xp̄m humiliat exaltet. Tertō q̄ pauptas disponit ad p̄dictū modū iudicādi: ex hoc eni aliquis scorz iudicare dicetur: vt ex p̄dictis p̄z q̄ cor habebit edoctū oñi diua veritate qua alij potēs erit mānifestare. in p̄gressu aūt ad pfectionē p̄mū q̄d relinquendū occurrit sunt exteriores diuitie: q̄ hec sūt vltimo acquisita: q̄d autē est vltimū in generatiōe est primū in destructiōe: vñ et inter beatitudines quib⁹ est p̄gressus ad pfectionem: p̄ima ponitur pauptas: et sic paupertati respōdet iudiciaria potestas inq̄tuz est prima dispositio ad potestatē p̄dictā: et hinc est q̄ nō quibuscūq̄ pauperibus etiā volūtarie remittitur potestas p̄dicta. sed illis qui relinquētes omnia sequūtur christū fm perfectōnem vite. ℣ Ad. j. ergo dicēdū q̄ sicut dicit Aug⁹. xx. de ci. dei: Nec quoniā sup. xij. sedes sessuros esse ait. xij. sessuros hoies cū illis iudicaturos putare debem⁹ alioquin quoniā in locum iude traditoris apostolū matthiā legimus ordinatum. Paulus qui plus alijs laborauit vbi ad iudicandū sedeat non habebit. vñ duodenario numero significata est vniuersa iudicantiū multitudo, p̄pter duas partes septenarij scz tria ⁊ quatuor que i se ducte duodenariū faciunt: septēnarius autē est numerus perfectiōis. Ꝛt p̄pter hoc q̄ cōsistat ex duplici senario qui est numerus perfectus. vel quia ad litterā duodecim apostolis loquebatur: i quorū persona hoc oībus eorum sectatorib⁹ promittebat. ℣ Ad. ij. dicendū q̄ virginitas et martyriū non ita disponūt ad retinendū i corde decreta diuine iustitie sicut paupertas. sic̄ ecōtrario exteriores diuitie ex sua solicitudie suffocāt vbū dei: vt dr̄ Luc. viij. Uel dō: q̄ paupertas: nō solū sufficit ad meritū iudiciarie potestatis sed quia est p̄ma pars pfectiōis cui respōdet iudiciaria potestas. vñ inter ea que sequūtur ad paupertatem ad pfectionem spectantia possunt cōputari et virginitas et martyriū et omnia pfectionis opa non tamen sunt ita principalia sicut paupertas: q̄ principiū est maxima pars rei. ℣ Ad. iij. dicēdū q̄

ille qui legem ꝓposuit aut exhortatus est ad bonū iudicabit causaliter loquēdo: qz p cōpationem ad vba ab ipo ꝓposita aliqui iudicabūt: et iō nō rndz ꝓprie ptās iudiciaria pdicatōni vel doctrine. Vel dō scōm q̄sdā: q̄ tria requrunt ad iudiciariā ptātez Primo abdicatio tēpaliū creaturaꝝ: ne impediat anim' a sapie ꝓceptiōe. Secdo requrit habit' ꝓtinēs diuinā iusticiā scitā et obseruatā. Tertio q̄ illā iusticiā alios docuerit: et sic doctria erit cōplens meritū iudiciare ptātis. ¶ Ad.iiij. dō: q̄ xps i hoc q̄ ē iniuste iudicat' seipm būiliauit: oblatus ē eni qz voluit: et meritū humilitat' ē iudiciaria exaltatio qua ei oia subdūt: vt dr Phil'.ij. et iō magis debet iudiciaria ptās illis q̄ volūtarie se humiliāt bona tpalia abiciēdo, ꝓpter q̄ hoies a mūdanis honorā tur q̄ his q̄ ab alijs humiliāt. ¶ Ad.v. dō: q̄ inferior nō pōt iudicare superiorē auctoritate ꝓpria: sed tm̄ auctoritate superioris pōt: sicut pz in iudicib' delegatis: et iō nō ē inconueniēs si hoc q̄si accidētale p̄miū pauperib' det vt iudicēt alios etiā q̄ sunt excellentioris meriti respectu p̄mij essentialis. Ad.iij. qōem dō: q̄ assessores iudicis debēt eē iudici ꝓportionales vel ꝓximes: iudiciū aūt filio attribuit: qz scōz humanā naturā oibus apparebit tā bonis q̄ malis q̄uis tota trinitas iudicet p auctoritatem: z iō etiā oz vt assessores iudicis humanā naturā habeant i q̄ possint ab oibus bonis et malis videri: z sic angelis nō ꝓpetit iudicare: q̄uis etiaz angeli aliquo mō pñt dici iudicare. s. p snie approbatiōem. ¶ Ad.j. g̃ dō: q̄ sicut ex glo. ibidē pz: āgeli cū xpo veniēt nō vt iudices: sz vt sint testes humanorum actuū sub quoꝝ custodia hoies bñ vel male egerūt ¶ Ad.ij. dō: q̄ nomē throni attribuit angelis rōne illi' iudicij qō de' sp exercet oīa iustissime gubernādo: cui' iudicij angeli sūt quodāmō executores et ꝓmulgatores. sz iudiciū qō de oibus p hominē xpm fiet etiā requrit hoies assessores. ¶ Ad.iij. dō: q̄ hōibus ꝓmittit angeloꝝ equalitas q̄tuz ad p̄miū ēntiale: nihil tñ, ꝓhibet aliqō accidentale p̄miū hōibus exhiberi qō angelis nō debit: vt patz de aureola v̄ginū aut martyꝝ. z silr pōt dici de iudiciaria ptāte. Ad.iiij. qōem dō: q̄ circa hoc tāgit a magistro i lra duplex opinio et vtraq; dei iusticie vī ꝓpetere: ex h' eni q̄ hō peccat iuste demoni subiicit: sz demon iuste ei pest. Opio g̃ illa que ponit demones in futuꝝ post diē iudicij hōib' nō posse in penis: respicit ordinē diue iusticie ex parte demonū puniētiū: ꝓtractia vō opinio respicit ordinem diue iusticie ex pte hominum punitoꝝ. Que aūt haꝝ verior sit certū nobis eē nō pōt. Veri' āt estimo q̄ sicut seruabit ordo i saluatis q̄ quidaz a quibusdā illuminabūt et pficiēt: eo q̄ celestis hierarchie ordines ppetui erūt: ita saluabit ordo in penis vt homies per demones puniant: nec totaliter ordo diuinus quo angelos medios inter naturā diuinam et humanam constituit ānullet: et iō sicut hominibus per angelos diuine illuminatōes deferūt ita etiā demones sunt executores diuine iusticie in malos: nec in hoc aliquid minuet demonuz pena: qz in hoc q̄ etiā alios torquent ipi torquebunt: ibi eni miseroꝝ societas miseriā non minuet sed augebit. ¶ Ad.j. ergo dicēdū q̄ ꝓlatio illa que dr euacuanda p christū in futuro est accipienda scōz modum ꝓlationis que est scōm statum huius mundi in quo et homies hoīb⁹ p̄cipant et angeli hominibus et angeli angelis: et demones demonibus et demones hoīb⁹: et hoc totū ad perducendū ad finem vel abducendū a fine: tunc aut̄ cum oia ad finem suū peruenerūt nō erit ꝓlatio abducēs a fine vl' adducēs ad finem. sed cōseruās in fine boni vel mali. ¶ Ad.ij. dicenduz q̄ q̄uis meritū demonū nō requirat vt hoīb⁹ ꝓferant: quia iniuste sibi homies subiecerūt: tamē hoc requrit ordo nature ipoꝝ ad naturā humanaz: bona eni naturalia in eis integra manēt: vt Dío. dicit. iij. ca. dō. no. ¶ Ad.iij. dicendū q̄ angeli boni non sunt causa p̄incipalis p̄miū electis: quia hoc oīes immediate a deo percipiēt: sed tamē quoꝝdam accidentalium p̄mioꝝ angeli hoīb⁹ sunt causa inq̄tū per superiores angelos inferiores et angeli z homines illuminant de aliquibus secretis diuinoꝝ que ad substantiā beatitudinis nō pertinēt. et simīliter etiā p̄incipalē penam damnati p̄cipient imediate a deo scz exclusionē perpetuam a visiōe diuina: alias aut̄ penas sensibiles nō est inconueniēs hoīb⁹ per demones infligi. In hoc tamen est differentia: quia meritū exaltat: sed peccatū deprimit. vñ cuz natura angelica sit altior q̄ humana: quidā ꝓpter excellentiā meriti inantū exaltabunt q̄ talis exaltatio excedet altitudinē nature et premij i quibusdam angelis: vnde etiā quidā angeli per quosdam homines illuminabunt: sed nulli homies peccatores, ꝓpter aliquē gradū malicie venient ad illā eminentiam que debetur nature demonū.

Ad tertium sic ꝓcedit: vī q̄ non omnes homines in iudicio ꝓpareāt: quia dicitur Matth. xix. Sedebitis sup sedes iudicātes. xij. tribus israel. sed non oēs homies pertinēt ad illas. xij. tribus. g̃ vī q̄ nō oēs homies ꝓpareāt. ¶ Ꝑ. idem vī per hoc qō dr in psal. Non resurgent impij in iudicio. sed multi hominū sunt tales. g̃ in iudicio non comparebūt. ¶ Ꝑ. ad hoc aliquis ad iudicium adducit vt eius merita discutiant. sed quidam sunt qui nulla merita habuerunt: sicut pueri ante perfectaz etatem decedentes. ergo illos in iudicio comparere non ē necesse. ¶ Sed contra est quod dicitur Actuū. x. q̄ christus est constitutus a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. sz sub istis differētijs ꝓhendūt oēs homines q̄tercūq; viui a mortuis distinguāt. g̃ oīes hoies i iudicio ꝓparebunt. ¶ Ꝑ. Apoc. j. dr: Ecce

veniet cum nubibus et videbit eū omnis oculus hoc autē nō esset si nō oēs homines in iudicio comparerēt. ḡ ꝛc. ¶ Uterius vī q nulli boni in iudicō iudicent: qz Joh. iij. Qui credit in eū nō iudicabitur. sz oēs boni crediderūt in eū. ḡ non iudicabūt. ¶ ℞. illi nō sūt beati quib' est incerta sua beatitudo: ex quo Aug'. ꝓbat oēs nūq̄ fuisse beatos sz sancti homines nūc sūt beati. ḡ certi sunt de sua beatitudine. sz quod ē certū nō adducit in iudicium. ḡ boni nō iudicabunt. ¶ ℞. timor beatitudini repugnat. sz extremū iudiciū qō tremendū maxime dī nō poterit fieri sine timore eoꝝ q̄ sunt iudicādi vñ etiā Greg'. dicit sup illud Job. xl. Cū sublat' fuerit tremebūt angeli. ꝓsideremus quō tūc iniquorum ꝓscientia ꝓcutiet qñ etiaz iustoꝝ vita turbatur. ḡ beati nō iudicabunt. ¶ Sz ℞ vī q oēs boni iudicent. qz dī. ij. Cor. v. Oēs astabimus añ tribunal xp̄i vt referat vnusquisq; ꝓpria corpis que gessit siue bona siue mala. sz nō est aliud iudicari. ḡ oēs iudicabunt. ¶ ℞. vle omia ꝓprehendit. sz illud iudiciū dī vle. ḡ oēs iudicabūt. Uterius vī q nulli mali iudicabūtur: sicut enī ē certa infideliū damnatio: ita et coꝝ q̄ in mortali decedūt. sz ꝓpt damnationis certitudinē dī Joh. iij. Qui non credit iā iudicat' ē. ḡ eadē rōne nec alij peccatores iudicabūtur. ¶ ℞. vox iudicis est valde terribilis eis q̄ p iudiciū ꝓdemnāt. sz sicut in lra ex vbis Greg'. habet ad infideles allocutio iudicis non fiet. si ḡ fiēt ad fideles damnādos: infideles de sua infidelitate ꝓmodū reportarent: qō est absurdū. ¶ Sz cōtra vī q oēs mali sunt iudicādi: qz omnib' malis infliget pena sm q̄titatem culpe. sz hoc sine diffinitōne iudicij ee nō potest. ḡ oēs mali iudicabūtur. Uterius vī q angeli i futuro iudicētur: qz dī. j. Cor. vj. Nescitis qm̄ angelos iudicabim'. sz hoc nō pōt referri ad statum presentis temporis ergo hoc referri debz ad futurum iudicium. ¶ ℞. Job. xl. dī de behemoth p quē diabol' intelligit: Cunctis videntib' p̄cipitabitur. et Marc. j. Exclamauit demon ad xp̄m: veniſti ante tp̄us perdere nos. et glo. dicit ibidē q̄ demones i terra dominū cernētes se continue iudicādos credebant. ḡ vī q eis finale iudiciuz reseruat. ¶ ℞. ij. Pet. ij. dī: Deꝰ angelis peccātib' nō pepcit. sz rudentib' inferni detractos i tartaruz tradidit cruciādos in iudiciū reseruari. ḡ vī q angeli iudicabūtur. ¶ Sz ꝓtra: de' nō iudicat bis in idip̄m. sz mali angeli iam iudicati sūt. vñ Joh. xvj Princeps mūdi iam iudicatus ē. ḡ in futuro angeli non iudicabūtur. ¶ ℞. pfectior ē bōitas vel malicia angeloꝝ q̄ aliquorū hominuz in statu vie. sz quidā homines boni et mali nō iudicabūtur vt in lra dī. ḡ angeli boni vel mali nō iudicabūt. Respondeo dō ad ꝑmaz qōem q̄ potestas iudiciaria xp̄o homini collata ē premiuz humilitatis quā in passiōe exhibuit: ipse autē sua passiōe sanguinē p oibus fudit q̄tum ad sufficientiā: licet nō in oibus effectū habuit ꝓpter impedimentū in aliquib' inuentū: et iō cōgruum ē vt oēs homines i iudicio cōgregentur ad videndum eius exaltationē in humana natura: scōm quā constitutus ē a deo iudex viuoꝝ et mortuorum. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ sicut dicit Aug'. xx. de ci. dei: Non quia dictū est: Judicātes xij. tribus israel: tribus leui que tredecima est iudicanda nō erit: aut solum illū populū: non etiā gentes ceteras iudicabūt. iō autem per. xij. tribus oēs alie gentes significate sūt: qz per xp̄m i sortem. xij. tribuum oēs gentes sunt vocate. ¶ Ad. ij. dicēdū q̄ hoc qō dī: Nō resurgēt impij in iudicio. si referatur ad oēs peccatores sic intelligendū ē: q̄ non resurgent ad hoc q̄ iudicēt: si autē impij dicant ad fideles sic intelligendū est q̄ nō resurgēt ad hoc q̄ iudicētur: quia iā iudicati sunt. sz oēs resurgēt vt i iudicio compareant ad gloriā iudicis intuendam ¶ Ad. iij. dō. q̄ etiā pueri ante perfectam etatē decedentes in iudicio cōparebūt: nō autē vt iudicent sz vt videant gloriam iudicis. Ad. ij. qōem dō: q̄ ad iudiciū duo pertinēt. s. discussio meritoꝝ: et retributio premioꝝ: q̄tum ḡ ad receptiōem premiorū omnes iudicabūtur etiaz boni: in eo q̄ vnusq̄sq; recipiet ex diuina sua premiū merito respōdēs Sz discussio meritoꝝ nō fit nisi vbi est quedā meritoꝝ cōmixtio bonoꝝ cum malis: illi aūt qui edificant sup fundamentū fidei aurū et argentū et lapides pretiosos diuinis seruitijs totalit insistentes quia nullā admixtionē notabilē alicuius mali meriti habēt: in eis discussio meritoꝝ locū nō habet sicut illi qui rebus mundi penitus abiectis solicite cogitant solūmodo que sunt dei: et iō saluabūtur sz non iudicabūtur. illi vero qui edificāt sup fūdamentū fidei lignum et fenū ꝛ stipulam: qui adhuc sz amant secularia et terrenis negocijs implicant ita tñ q̄ nihil xp̄o ꝓponāt sz studeāt peccata elemosynis expiare: habent quidē cōmixtionē bonorum meritoꝝ cū malis: et iō discussio meritoꝝ in eis locū habz. vñ tales q̄tum ad hoc iudicabūtur et tñ saluabūtur. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ punitio ē effect' iusticie: ꝓpria aūt misericordie: magis autem deo ꝛ iudicio quod est actus iusticie antonomatice punitio attribuitur: vt interdū iudicium ꝓ ipa condemnatiōe accipiatur: et sic intelligitur auctoritas inducta vt per glo. ibidē patet. ¶ Ad secundū dicendū q̄ discussio meritoꝝ in electis nō erit ad tollendum incertitudinē beatitudinis a cordib' ipsorum iudicandorum. sz vt p̄eminentia bonorū meritorum ad mala ostēdatur oibus manifeste: et sic dei iusticia cōprobetur. ¶ Ad tertiū dicendum q̄ Greg'. loquitur de iustis adhuc in carne mortali existentibus: vnde supra psal. premiserat: Di qui i corporibus reperiri potuerit q̄uis iam fortes atq; perfecti: adhuc quia i carne sunt positi nō possūt in, tanti terroris turbine nulla formidine concuti vnde patet q̄ terror ille referendus est ad tempus

immediate iudicium precedens: tremenduz quidē maxime malis: nō autem bonis quibus nulla erit mali suspicio. ¶ Rationes autem que sunt in oppositum procedunt de iudicio quantum ad retributionem premiorum. ¶ Ad. iij. questiōem dicēdū q̄ iudicium quod est penaz retributio p peccatis oīmibus malis competit: iudiciū autē quod est discussio peccatoz solū fidelibus: qz in infidelib⁹ nō est fidei fundamentū quo sublato oīa opa seq̄ntia pfecta rectitudine intentiōis carēt: vnde nō est in eis aliqua pmixtio bonoz meritoz ad mala q̄ discussionē requirat. sed fideles in quib⁹ manet fidei fundamētuz ad mīn⁹ fidei actū laudabilem habent q̄uis nō sit meritorius sine charitate: tn q̄tū est de se est ordinatus ad meritū: et ideo in eis iudiciū discussionis locū habz: vñ ipsi fideles q̄ fuerūt saltē numero ciues ciuitatis dei iudicabūt vt ciues in quos sine discussiōe meritoz sentētia mortis nō ferat: sed infideles condēnabunt vt hostes qui p̄sueuerunt apud hoīes absq̄ meritoz audiētia exterminari. ¶ Ad. j. g̃ dicendū q̄ q̄uis eis qui in mortali decedūt p certo cōstet de eoz damnatione: qz tn aliqua que ptinēt ad bene merēdū hñt annexa oportz ad manifestationē diuine iusticie vt discussio de eoz meritis fiat: per quā ostendat eos iuste a ciuitate sanctoz excludi: cuius eē ciues numero exteri⁹ videbant. ¶ Ad. ij. dō: q̄ allocutio illa spiritualiter intellecta secōm hoc nō erit aspera fidelibus p̄dēnandis q̄ i eis aliqua sibi placētia manifestabit que in infidelib⁹ inueniri nō possunt: qz sine fide impossibile ē placē deo: Heb. x. sed sīa p̄dem nationis que in oēs ferē oīmbus terribilis erit. Ratio vero in p̄trarium adducta p̄cedebat de iudicio retributōis. ¶ Ad. iij. q̄m dō: q̄ iudiciū discussionis nullo mō habz locū neq̄ i bonis angelis neq̄ in malis: qz neq̄ i bonis pōt aliq̄d mali inueniri: neq̄ i malis aliq̄d boni ad iudiciū pertinēs. Hz si loquamur de iudicio retributōis: sic ē distinguēda duplex retributō: vna respondēs p̄prijs meritis angeloz: et hec a p̄ncipio fuit vtriusq̄ facta: dū quidam sunt ad beatitudinē sublimati: quidaz vero i miseriaz dimersi. Alia retributio q̄ rndet meritis bonis vel malis p angelos p̄creatis: et hec retributio in futuro iudicio fiet: quia boni angeli amplī gaudiū habebūt de salute eoz quos ad meritum induxerūt: et mali amplius torquebūt multiplicata malorū ruina qui p eos ad mala sunt incitati. vñ directe loquendo iudiciū nec ex p̄te iudicantiū nec ex p̄te iudicandoz erit angeloz sed hominuz: sed directe quodāmō respiciet angelos in q̄tū actibus hominū fuerūt cōmixti. ¶ Ad p̄mū g̃ dicēdū q̄ verbū illud apostoli est intelligēdū de iudicio cōparationis: quia quidā homines quibusdam angelis superiores inuenient. ¶ Ad secundū dicenduz q̄ ipi demones cūctis videntib⁹ tunc precipitabūt: quia in perpetuuz in inferni carcerē retrudūt: vt nō sit eis libez extra p̄gredi: quia hoc eis nō concedebatur nisi scōz q̄ ordinabatur ex diuina p̄uidētia ad hominum vitam exercendam. ¶ Et similiter dicendum ad tertium. ¶ Questio. ij.

DEinde queritur de igne qui p̄cedet faciē iudicis. Et circa hoc q̄rūt tria. ¶ P̄mo de purgatiōe. mūdi p ignē futura. ¶ Scōo de effectu ignis purgātis. ¶ Tertio de ordine illius ignis ad alia q̄ circa iudiciū agent.

AD p̄mū sic proceditur: vī q̄ nulla mundi purgatio sit futura nō enī purgatōe indiget nisi qō ē imūdū sz creature dei nō sūt imūde. vñ dī Act. x. Quō de⁹ creauit tu ne cōe dixeris i. imūdū. g̃ creature mundi nō purgabunt. ¶ P̄. purgatio fit dīnā iusticiā ordinat ad auferēdā imūdiciā culpe: sic p̄z de purgatiōe p⁹ mortē. sz i elemētis h⁹ mūdi nulla pōt esse culpe infectō. g̃ vī q̄ purgatōe nō indigeāt. ¶ P̄. vnū qōq̄ tunc dī purgari q̄n sepat qō ē extraneum ab ipō inducēs i eo ignbilitatē: sepatio enī et⁹ qō nobilitatē inducit nō dī purgatio: sz magis diminutio. sz hoc ad pfectionē et nobilitatē elemētoz ptinet q̄ aliq̄d extranee nature ē eis admixtū: qz forma corporis mixti ē nobilioz q̄ forma simplicī. g̃ vī q̄ elemēta h⁹ mūdi nllo mō purgari possint. ¶ Sed cōtra oīs inouatio fit p aliquā purgationē. sz elemēta innouabunt. vnde Apoc. xxj. Vidi celū nouū et terram nouā: p̄primū enī celum et p̄prima terra abīt. g̃ elementa purgabunt. ¶ P̄. j. Cor. vij. super illud. P̄reterit figura huius mūdi. dicit glo: Pulchritudo huius mūdi mūdanoz ignū conflagratiōe peribit: et sic idē quod p̄rius. Q Alterius videt q̄ hec purgatio nō sit futura per ignē: ignis enī cuz sit pars mūdi purgatione indiget sicut et alie partes. sz nō debet idē eē purgās et purgatū. ergo videt q̄ ignis nō purgabit. ¶ P̄. sicut ignis habz virtutem purgatiuam ita et aqua: cum ergo nō oīa sint purgabilia per ignē sed quedā necesse sit aqua purgari: sicut etiā vetus lex distinguit: videt q̄ ignis non purget ad minus vniuersaliter. ¶ P̄. purgatio ad hoc videt pertinere vt partes mūdi ab inuicem segregate puriores reddant. sed segregatio partium mūdi ab inuicē i mundi initio sola diuine virtute facta est: quia ex hoc opus distinctōis determinat. vnde et Anaxag. segregationē posuit actuz intellectus mouētis oīa. ergo videt q̄ in fine mūdi purgatio fiat īmediate a deo z nō per ignem. ¶ Sed cōtra est qō in psal. dicit: Ignis in cōspectu eius exardebit: et i circuitu tempestas valida. et postea sequit: De iudicio aduocauit celū desursum et terrā discernere populum suū. ergo videt q̄ vltima purgatio mundi sit futura per ignem. ¶ P̄. ij. Petri vltimo dicitur: Celi ardentes soluentur et elemēta

ignis ardore tabescent. ergo purgatio illa per ignē fiet. ¶ Ulterius videtur q̄ ignis ille nō sit eiusdem speciei cum igne elementari: nihil enī seipsum consumit. sed ille ignis quatuor elementa absumet: vt dicit glo. ij. Pet. vlti. g̈ ignis ille nō erit eiusdē speciei cū igne elemētari. ¶ P. sicut vtus mānifestat p opatōz: ita natura p virtutē. sed ignis ille habebit aliā virtutē ab igne qui ē elementum: qz scz purgabit vniuersū qō ignis iste facere nō pōt. g̈ non erit eiusdē speciei cū isto. ¶ P. ea que sūt eiusdē speciei i corpibus naturalib' habēt eūdē motuz. sz ignis ille habebit aliū motū q̄ ignis elemētuz: qz circūq̄ qz mouebit vt totū purgare possit. g̈ ignis ille non erit eiusdē speciei cū isto. ¶ Sz ꝯ ē quod Aug'. dicit. xx. ō ciui. dei. et habet i glo. j. Cor. vij. q̄ figura huius mūdi mūdanoz ignīū ꝓflagratōe pibit. ergo ignis ille erit de natura ignis q̄ nūc ē in hoc mūdo ¶ P. sicut futura purgatio erit p ignē ita p̄cedēs fuit p aquā: z vtraqz ad inuicē cōparat. ij. Pet. iij. sz in p̄ma purgatiōe aq̄ fuit eiusdē speciei cū aqua elemētari. g̈ et silr erit i secūda purgatōe ignis eiusdem speciei cū igne elemētari. Q ñdeo dō: ad p̄mā qōem q̄ qz mūdus aliquo mō ꝓpter hoiem factus est: oportz q̄ qñ hō ꝑm corp' glorificabit: etiaz alia corpa mūdi ad statū meliorē mutēt vt sit et locus ꝓueniētior: et aspect' delectabilior. Ad hoc autē q̄ gloriā corpis hō ꝓsequat: oportz p̄us remoueri ea que glie opponūt: q̄ sunt duo. s. corruptō et ifectio culpe: qz vt dī. j. Cor. xv. Corruptio icorruptelam ñ possidebit et a ciuitate glie oēs imūdi foris erūt Apoc. vlti. et silr etiā oportz elemēta mūdi purgari a ꝓprijs dispōnibus añq̄ in nouitatē glie adducātur ꝓportōnaliū ei qō de hoie dcm̄ est. Quāuis āt res corpalis subiectū infectiōis culpe ꝓprie esse nō possit: tn̄ ex culpa q̄dā incōgruitas i reb' corpalib' corruptis reliquit ad hoc vt spūalib' ꝺitent: et ide videm' q̄ loca in q̄b' sūt aliq̄ crimia ꝑmissa nō reputāt idonea ad aliq̄ sacra i eis exercēda: nisi purgatiōe q̄dā ꝑmissa: z scōm hoc ex pcīs hoim quā dā inidoneitatē ad glie susceptionē ps mundi recipit q̄ in vsū nr̄m cedit: vñ q̄tū ad hoc mūdatōe indiget. siliter etiā circa mediū locū ꝓpter elemētoz contactū multe sunt corruptiōes et generatiōes et alteratiōes elementoz q̄ puritati eoz derogāt: et ideo ab his oportz elementa purgari ad hoc q̄ decenter suscipiāt nouitatē glorie. ¶ Ad. j. g̈ dicēdū q̄ cū dī: Oīs creatura dei ē mūda. hoc intelligēdum ē: quia non habz in substātia sua alicui' malicie ꝑmixtionē: sicut ponebāt manichei dicētes bonum et malū eē duas substātias alicubi diuisas. z alicubi cōmixtas: nō āt remouet quin aliq̄ creatura habeat cōmixtōez nature extranee: q̄ etiā natura i se bona ē. sed pfectiōi huiusmōi creature repugnat. siliter nō remouet ex hoc q̄n malū alicui creature accidat: q̄uis nō sit ꝑmixtū ei quasi ps ipsi' substātie. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis' corpalia elementa subiectū culpe eē non possint: tn̄ ex culpa in eis cōmissa aliquā ineptitudinē p̄nt ꝓsequi ad pfectōnē glorie suscipiendā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ forma mixti et forma elemēti p̄nt dupliciter ꝓsiderari: aut q̄tuz ad pfectionē speciei: et sic corpus mixtuz nobilius est: aut q̄tum ad ꝑpetuitatē durationis: et sic corp' simplex nobilius ē: quia nō habz in seipo vñ corrūpatur: nisi eius corruptio fiat ab aliq̄ exteriori: corp' autē mixtū in seipo habet cām sue corruptiōis: scz operationē cōtrariorz: et ideo corp' simplex etsi sit corruptibile scōm partē: est tn̄ incorruptibile scōm totū: quod de mixto dici nō pōt. Et qz incorruptō est de pfectiōe glorie: pfectio corporis simplicis magis cōuenit pfectioni glorie: q̄ pfectio corporis mixti: nisi etiā corpus mixtū in se habeat aliq̄d incorruptionis p̄ncipiū: sicut corp' humanū cui' forma ē incorruptibilis: nihilomin' tn̄ q̄uis aliquo modo corp' mixtū sit nobilius q̄ simplex: nobilius tn̄ eē habz corp' simplex scōm se existēs q̄ exīs i mixto: qz in mixto sunt corpa simplicia quodāmō impotentia: in seipis aūt existētia sūt i vltima sui pfectōne. Ad. ij. qōem dō: q̄ illa mūdi purgatō vt dcm̄ ē: remouebit a mūdo imperfectionē ex culpa relictā et impuritatē cōmixtiōis: et erit dispositio ad glie pfectionē. Et iō q̄tum ad hec tria cōueniētissime fiet p ignem. Primo qz ignis cū sit nobilissim' elementoz habz naturales ꝓpietates similiorez ꝓprietatibus glorie: vt maxime pz de luce. Secundo qz ignis nō ita recipit cōmixtionē extranei ꝓpter efficaciam virtutis actiue: sicut alia elementa. Tertio qz spera ignis est remota a nostra habitatiōe: nec ita cōmunis est nobis vsus ignis sicut terre z aque et aeris: vnde nō ita inficit: et ꝑter hoc habz maximam efficaciā ad purgandū: et ad diuidendū subtiliando. ¶ Ad. j. g̈ dicendū q̄ ignis nō venit i vsū nostrū ꝓut est in materia ꝓpria: sic enī remotus est a nobis. sed solū ꝓut est in materia aliena: et q̄ ad hoc poterit p ignē in sua puritate existentē purgari ipe mūdus q̄tum ad hoc qō habz de extraneo adiunctū. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ ꝑma purgatio mūdi que facta est per diluuiū nō respiciebat nisi infectionē peccati: precipue aūt tunc regnabat peccatū cōcupiscentie: et ideo cōuenienter p cōtrariuz purgatio fuit facta. s. per aquā. sed secūda purgatio respicit et infectionē culpe et cōmixtiōis impuritatē et q̄tum ad vtrūq̄ cōuenit magis q̄ fiat per ignē q̄ per aquā: aqua enī nō habz vim disgregādi sed magis aggregandi: vñ per aquā natural' impuritas elemētoz tolli nō posset sicut per ignē. Similiter etiam circa finem regnabit vitium tepiditatis: q̄ si mūdo iam senescente: quia vt dicitur Matth. xxiij. Tunc refrigescet charitas multoruz. vñ tūc ꝓueniēter purgatio per ignem fiet: nec est aliquid quod per ignem purgari non possit' quodammodo. sed quedam sunt que sine sui corruptione per ignē nō possunt purgari: sicut pānī et vasa lignea

et huiusmodi:et talia lex ꝓcepit purgari ꝑ aquã que tamen oĩa finaliter per ignem corrũpentur ¶ Ad.iij.dr̃:q̃ per opus distinctõis sunt rebus diuerse forme collate quib'ad inuicem distinguũt et ideo fieri nõ potuit nisi per eum qui est auctor nature.sed ꝑ finalẽ purgatõnẽ deducent res ad puritatẽ i q̃ res cõdite fuerunt:et iõ in hoc poterit natura creata exhiberi mysteriũ creatoris:et ꝓpt̃ hoc misteriũ creature ꝓmittit: qr hoc ad eius nobilitatem cedit. ¶ D.iij.qõem dr̃:q̃ circa hoc inueniũt tres opiones. Quidã enĩ dicũt q̃ ignis elemẽtus ꝙ ẽ in spera sua descẽdet ad purgationẽ mũdi. Modum aũt descẽsiõis ponũt ꝑ multiplicatõnẽ:ignis enĩ vndiq̃ appositio cõbustibili augmentat:et hoc ꝓcipue tũc fiet qñ ignis v̈tus exaltabit sup oĩa alia elemẽta. Sz ꝫ hoc eẽ vĩ q̃ ignis ille non tm̃ descendet:sed etiã a sanctis ascendẽ phibẽt:vt ꝑz .ij. Pet. iij. vbi vĩ q̃ tantũ ascendet iudiciũ ignis q̃tũ aq̃ diluuiũ.ex q̃ vĩ q̃ ignis ille sit circa locũ mediũz generatiõis. Et ꝓpter hoc alĩ dicũt q̃ ignis ille generabit circa locũ terre ex ꝓgregatiõe radiorũ celestiũz corporũ:sicut videm' q̃ ꝓgregant i speculo ꝓburentẽ:tũc autẽ loco speculorũ erũt nubes ꝓcaue ad qs fiet radiorũ reuerberatio. Sz istud etiã nõ vĩ cõueniens:qr cũ effectus celestiũ corporũ sequant determinatos situs et aspect' eorũ si ex v̈tute corporũ celestiũ ignis ille generaret esset notũ tp̃us illius purgationis ꝑsiderãt:b' motus astrorũ qõ auctoritati scripture repugnat. Et iõ alĩ dicũt seq̃ntes Aug'. q̃ sicut mũdanarũ aquarũ inundatõne factũ est diluuiũ:ita mũdanorũ igniũ ꝓflagratõe figura hui' mũdi peribit:vt dr̃.xx.de ci.dei: Ista aũt ꝓflagratõ nihil aliud ẽ q̃ ꝓgregatio oĩum causarũ superiorũ et inferiorũ:q̃ ex natura sua habẽt v̈tutẽ igniẽdi:que quidẽ cognitõ nõ naturali cursu rerũ sz v̈tute dina fiet:et ex oĩbus istis causis sic cõgregatis generabit ignis qui faciẽ h' mũdi exuret. Si aũt he opiones directe cõsideret̃ inueniunt diuersificari q̃tum ad causã generatiõis illius ignis:ꝛ nõ q̃tum ad speciem eius:ignis enĩ generatus a sole vel ab inferiori calefaciẽte est eiusdẽ speciei cũ igne qui est in sua spera:nisi inq̃tum admiscet ei de materia aliena: quod quidem tũc oportebit:qr ignis nõ põt aliq̃d purgare nisi scõm hoc q̃ alterũ efficit materia eius aliquo mõ.vñ simpliciter ꝓcedẽdũ ẽ q̃ ignis ille erit eiusdẽ speciei cuz isto. ¶ Ad.j.g̃ dr̃:q̃ ignis ille q̃ uis sit eiusdẽ speciei cũ igne q̃ apud nos est:non tm̃ est idẽ numero:videm' autẽ q̃ duorũ igniũ eiusdẽ specici vnus alterũ destruit:maior scz minorem cõsumẽdo materiã eius:et similiter etiã ille ignis ignẽ qui apud nos ẽ cõsumere poterit. ¶ Ad.ij.dr̃:q̃ sicut opatio que ꝓcedit a virtute rei est virtutis iudicium: ita et virtus est iudicium essentie vel nature que ꝓcedit a principijs eẽntialibus rei: opatio autem que non ꝓcedit ex virtute rei operantis nõ indicat virtutem ipius:sicut patz in instrumentis:actio enĩ instrumẽti magis mãifestat virtutem agentis q̃ virtutẽ instrumẽti:qr virtutẽ agẽtis manifestat vt primũ opationis principiũ: virtutẽ aũt instrumẽti nõ mãifestat nisi quatenꝰ ẽ susceptiuus influentie principalis agentis scõm q̃ mouet̃ ab eo Similiter etiã virtus que non ꝓcedit ex principijs essentialibus rei non manifestat naturã eius: nisi q̃tum ad susceptibilitatem:sicut virtus qua aqua calefacta potest calefacere:non manifestat naturã eius nisi quantum ad calefactibilitatem:et ideo nihil prohibz quin aqua habens hanc virtutem sit eiusdẽ speciei cum aqua nõ habẽte virtutẽ istam. Similiter etiã nõ est inconueniens q̃ ignis ille qui habebit vim purgãdi faciẽ mundi sit alterius speciei ab igne qui apud nos ẽ:cũ vis calefactiua nõ oriat in ipo ex ꝓncipijs eẽntialibus sz ex diuina opatiõe siue dicat̃ q̃ illa virtus sit aliq̃ qualitas absoluta: sicut calor in aqua calefacta siue sit intẽsio quedã sicut de instrumẽtali v̈tute in.j.dis.dictũ est:ꝛ hoc ꝓbabilius ẽ:qr ignis ille nõ aget nisi vt instrumentũ diuine v̈tutis. ¶ Ad.iij.dr̃:q̃ ignis ex ꝓpria natura nõ fert nisi sursum:sed inq̃tuz sequit̃ natura quã requirit extra ꝓpriã speram existẽs:sic sequit̃ materie ꝓbustibilis situ:ꝛ ꝑ modũ istũ nõ est incõueniens q̃ vel i circuitu vel in deorsum moueat:ꝛ ꝑcipue scõm q̃ agit vt instrumentũ v̈tutis diuine.

Ad secundum sic procedit: vĩ q̃ ille ignis purgabit etiam celos superiores:qr in ps̃.dr̃: Opa manuũ tuarũ sũt celi:ipi peribũt:tu aũt pmanebis.sz etiã superiores celi sunt opa manuũ dei.g̃ etiã ipi in illa finali ꝓflagratiõe pibunt. ¶ P̃.ij.Pet.iij.dr̃: Celi ardẽtes soluent̃ et elemẽta ignis ardore tabescẽt. celi aũt qui ab elemẽtis distinguũt sũt celi superiores in qb' fixa sũt sidera. g̃ vĩ q̃ etiã illi ꝑ ignẽ illũ purgabũt ¶ P̃.ignis ille ẽ ad hoc vt remoueat a corporibus indispositionẽ ad pfectionẽ glorie.sz in celo superiori inuenit indispositio et ex pte culpe: qr diabolus ibi peccauit:ꝛ ex pte naturalis defect': qr Ro.viij. sup illud: Scimus q̃ oĩa creatura ingemiscit et pturit vsq̃ adhuc.dic̃ glo: Oĩa elemẽta cũ labore sua explent officia:sicut sol et luna non sine labore statuta sibi implent spacia.g̃ etiã celi purgabuntur ꝑ ignẽ illũ. ¶ Sed ꝓtra est q̃ corpa celestia pegrine impssionis receptiua nõ sunt. ¶ P̃.super illud.j. Thes.j. In flãma ignis dantis vindictã: dicit glo. Ignis erit in mũdo q̃ ꝓcedet eũ tantũ spaciũ aeris occupans q̃tũ occupauit aqua in diluuio.sz aqua diluuij nõ ascẽdet vsq̃ ad superiores celos:sed soluz xv.cubitis sup altitudinẽ montiuz:vt habet Gen. vij.g̃ celi superiores illo igne nõ purgabũt ¶ Ꝛteri' vĩ q̃ ignis ille alia elemẽta ꝓsumet: qr vt dicit glo. Bede.ij.pet.vlti. Elemẽta q̃tuor quib' mũd' cõstitit ille maximus ignis absumet:nec cũcta interim ꝓsumẽt vt non sint:sed duo ex toto ꝓsumet: duo

vero in meliorē restituet faciē. ergo videt q̄ ad minus duo elemēta p ignem illū destruēda sint totaliter. ¶ Ꝺ. Apoc. xxj. dr: Primū celū ⁊ prima tra abīt et iam mare nō ē. sed p celuz aer intelligit: vt Aug⁹. dicit. mare autē est aquarū cōgregatio: vī g̃ q̄ illa tria elemēta totaliter destruēt. ¶ Ꝺ. ignis ñ purgat nisi scōm hoc q̄ alia efficiant materia eius si ergo ignis purgat alia elementa: oportz q̄ ei⁹ materia efficiant. g̃ oportz q̄ in naturā ignis transeāt et sic a natura sua corrūpent. ¶ Ꝺ. forma ignis est nobilissima forma ad quā pduci possit elemētar materia: sed p illā purgationē oia in statū nobilissimū mutabunt. g̃ alia elemēta in ignē totaliter conuertunt. ¶ Sed ⁊ est quod dr. j. Cor. vij. sup illud Preterit figura h⁹ mūdi. Pulchritudo nō substātia hui⁹ mūdi pterit. sed ipa substātia elemētorū pertinet ad mūdi pfectionē. g̃ elemēta nō ꝓsumūt scōz suā substantiā. ¶ Ꝺ. illa finalis purgatō q̄ fiet per ignē rndebit prime purgatōni que facta ē p aquaz sed illa nō corrupit elemētorū substantiā. g̃ nec illa q̄ fiet p ignē corrūpet. Ulterius videt q̄ nec omnia elemēta p illū ignē purgabūt: qz vt iam dcm ē ignis ille nō ascēdet nisi q̄tum ascendit aq̄ diluuij sed aq̄ diluuij nō puenit vsqz ad sperā ignis. g̃ nec p vltimā purgatōz elemētū ignis purgabit. ¶ Ꝺ. Apoc. xxj. dicit glo. sup illud: Uidi celū nouū ⁊c. Immutatio aeris et terre dubitabile ñ ē qn p ignē fiat. sz de aq̄ dubitat: nā purgatōz in seipa hr̄e credit. g̃ ad minus nō ē certū q̄ oīa elemēta purgēt. ¶ Ꝺ. locus q̄ ē ppetue pfectiōis nūq̄ purgat: sed i inferno erit ppetua infectō. cū g̃ infernus intra elementa colloceť: vī q̄ nō totaliter elemēta purgēt. ¶ Ꝺ. padisus terrestris i terra cōtinet. sed ille non purgabit p ignē: qz nec etiā aque diluuij illud ascēderūt vt Beda dicit: ⁊ habet i scōo sniaz dr. xvij. g̃ vī q̄ nō totaliter oīa elemēta purgēt. ¶ Sed cōtra est glo. supra inducta que habet. q̄. Pet. vlt. q̄ quatuor elemēta ignis ille absumet. Rñdeo dicendū ad primā quēstionē: q̄ purgatio mundi ad hoc ē vt remoueat a corpibus dispositō contraria pfectiōi glorie vt supra dictū est: que quidē pfectō est vltima rerū cōsummatio: et hec quidē indispositio in oībus corpibus inuenit: sed diuersimode in diuersis. In quibusdam enī inuenit indispositō scōm aliquid inherēs substātie ipsoz sicut in istis corpibus inferioribus que p mutuā mixtionem deciduntur a ppria puritate. In quibusdaz vero corpib⁹ inuenit indispositō nō per aliquid substantie eoz inherens: sicut in corpibus celestibus i quib⁹ nihil inuenit repugnans vltime perfectōni vniuersi: nisi motus qui est via ad pfectionē: nec motus quilibz sed locus tm̃ qui nō variat aliquid quod intrinsecū sit rei: vt substantiā aut q̄titatem aut qualitatē sed solum locuz qui est extra rē: et ideo a substātia celi superioris nō oportz q̄ aliquid remoueatur: sed oportz q̄ motus eius quietetur: quietatō autē motus localis nō fit per actiōem alicuius cōtrarij agētis: sed per hoc q̄ motor desistit a mouēdo: et ideo corpora celestia nec per ignē nec per alicuius creature actōem purgabūtur: sed ipa eorum quietatō sola voluntate diuina accidens eis loco purgatōnis erit. ¶ Ad primū ergo dicēdū q̄ sicut dicit Aug⁹ xx. de ciui. dei: verba illa psal. intelligenda sunt de celis aereis qui purgabūtur per ignē vltime cōflagrationis. Uel dicendū q̄ si etiā de superioribꝰ celis intelligatur: tūc dicātur perire q̄tum ad motū quo nunc continue mouētur. ¶ Ad secundū dicendū q̄ petrus se exponit de quib⁹ celis intelligat premiserat enī ante verba inducta q̄ celi pus ⁊ terra per quā perierāt qui nūc sunt eodem verbo repositi igni reseruati in diē iudicij: illi ergo celi per ignem purgabūtur qui prius aqua diluuij sūt purgati scz celi aerei. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ ille labor ⁊ illa seruitus creature qui corporib⁹ celestibus ab Ambro. attribuitur: nihil est aliud q̄ vicissitudo motus ratiōe cuius tempori subiūgitur et defect⁹ vltime cōsummatiōis que finaliter i eis erit. ex culpa etiam demonū celum empyreū infectōnem nō contraxit: quia peccādo statim de celo expulsi sūt. ¶ Ꝺ secundā quēstionē dicendū q̄ circa hāc quēstionem multiplex est opinio. Quidā enī dicūt q̄ oīa elementa menebūt q̄tum ad materiā: oīa autē mutabūtur q̄tum ad imperfectōem: sed duo eorū retinebunt ppriam formā substantialem. scz aer et terra: in duobus vero scz igne et aqua nō remanebit forma substātialis eorū sed mutabuntur ad formā celi: et sic tria elemēta. s. ignis aer et aqua celum dicētur: q̄uis aer retineat eandē formā substantialem quam nūc habz: quia nunc etiam celū dicitur. vnde ⁊ Apoc. xxj. non fit mentō nisi de celo et terra: Uidi inquit celum nouū et terram nouam. Sz hec opio ē oīno absurda: repugnat enī et philosophie scōm quam poni non potest q̄ corpora inferiora sint in potētia ad formā celi: cū nec materiam habeant cōmunē nec contrarietatē ad inuicem: et etiam theologie: quia scōm hanc positionem nō saluabitur perfectō vniuersi cum integritate suarū partium duobus elementis sublatis vnde per hoc q̄ dicit celum intelligitur quintum corpus: oīa vero elementa intelliguntur per terram: sicut in psal. dicit: Laudate dominū de terra et sequitur: Ignis grādo nix glacies ⁊c. Et ideo alij dicunt q̄ oīa elementa manebūt scōm substantiam: sed qualitates actiue et passiue ab eis remouebūtur: sicut etiam ponūt q̄ i corpore mixto elemēta saluabūtur scōm formas suas substantiales sine hoc q̄ propias qualitates habeant cum sint ad medium reducte: et medium neutruz extremorum est. Et huic etiā videtur consonare qđ Aug⁹ dicit. xx. de ciuitate dei: De illa conflagratiōe mūdana elemētorum corruptibilium: qualitates que corporibus nostris congruebant ardēdo penitus

interibũt:atq; ipa substantia eas qualitates habebit que corpibus imortalibus mirabili mutatõne ꝓueniãt. Sz istud nõ videt ꝓbabile:cuz qualitates ꝓprie elemẽtoꝝ sint effectus formaꝝ substãtialiũ q formis substãtialibus manentibus qualitates p dicte possint mutari nisi p actionẽ violẽtã ad tempus:sicut in aqua calefacta videm' q ex vi sue spẽi frigiditatẽ recuperat quã p actionem ignis amisit dũmodo species aque maneat. Et ꝓterea etiã ipse qualitates elemẽtares sunt de pfectiõe secunda elementoꝝ sicut ꝓprie passiones eoꝝ. Nec ẽ ꝓbabile q in illa finali ꝓsummatiõe alicꝺ naturalis pfectionis ab elemẽtis tollat. Et iõ vt dicendũ q manebunt elemẽta q̃tum ad substantiã et q̃litates corũ ꝓprias:sz purgabunt vt supra dictũ est ab infectione quã ex peccatis hoim contraxerũt:et ab impuritate que p actionẽ et passionẽ mutuã in eis accidit:quia iã cessante motu ꝑmi mobilis: in inferioribus elemẽtis mutua actio et passio eẽ nõ poterit et hoc Aug. appellat q̃litates corruptibiliũ elemẽtoꝝ scz inaturales eoꝝ dispositiones scõz q̃s corruptioni appropinquant. ℣ Ad ꝑmũ ergo dicendũ q ignis ille dẽ quatuor elementa absumere inq̃tũ ea aliquo mõ purgabit. Qꝺ aũt sequit duo ex toto consumet:nõ est intelligẽdũ q duo elemẽta fm substantiã destruant:sed quia duo magis remouebunt a ꝓprietate quã nũc habẽt:que quidẽ duo a quibusdã dicunt esse ignis et aqua q̃ maxie cedũt in qualitatib' actiuis:scz calore et frigore q̃ sũt maxime corruptionis ꝓncipia in alijs corpibus. Et qz tũc nõ erit actio ignis et aque q̃ sunt maxime actiue maxime ũmutari videbunt a vtute quã nũc habent. Alij vo dicunt hec duo esse aerẽ et aquã ꝓpt varios motus istoꝝ duoꝝ elementoꝝ quos conse quũt ex motu corpoꝝ celestiũ:et qz isti motus nõ erũt sicut fluxus et reflux' maris et cõmotiões ventoꝝ et h'moi: iõ illa elemẽta maxime mutabũt a ꝓprietate quã nunc habẽt. ℣ Ad secundũ dicendũ q sicut dicit Aug. xx. de ciui. dei cuz dr: Et mare iam nõ est. ꝓ mare põt intelligi pñs seculuz de q̃ supra paz ante dixerat:mare dedit mortuos suos Sicut ad mare ad litteraz referemus:tũc est dr:q i mari duo intelligunt:scz substantia aquarũ et earũ dispositio q̃tũ ad salsedinẽ et fluctuũ cõmotiones:et q̃tũ ad hoc secundũ mare non remanebit: manebit autẽ q̃tũ ad primũ. ℣ Ad tertiũ dicẽdũ q ignis ille nõ aget nisi vt instrumentũ,puidẽtie et vtutis diuine:vñ nõ aget in alia elementa vsq; ad eoꝝ cõsumptionẽ:sz solũ vsq; ad purgationẽ: nec oportz q illud qꝺ efficit materia ignis totaliter a specie ꝓpria corrumpat:sicut patet in ferro ignito qꝺ a loco ignitionis remotuz ex vtute speciei remanẽtis ad ꝓpriũ statũ et pristinũ redit:et ita etiã erit ꝺ elementis p ignẽ purgatis. ℣ Ad quartũ dicendũ q in ptibus elemẽtoꝝ nõ oportz considerari solũ quid congruat alicui pti fm se accepte: sed etiã q̃d ꝓgruat scõm ordinẽ ad totũ. Dico g̃ q aqua q̃uis esset nobilioꝝ si haberet formã ignis:similiter terra et aer: vniuersũ tñ esset imperfectius si tota elemẽtoꝝ materia formã ignis assumẽt. ℣ D. iij. q. ꝺõ:q q̃dam dicũt q ignis ille ascẽdet vsq; ad summitatẽ spacij ꝓtinẽtis quatuoꝝ elemẽta: vt sic eleñta totaliter purgent:et ab infectiõe peccati quo etiã superiores partes elemẽtoꝝ sunt infecte:vt pz p fumuz idolatrie supioꝝ inficiẽtis:et etiã a corruptõne:qz elemẽta scõm oẽs partes sui corruptibilia sũt. Sz ista opio repugnat auctꝺ sacre scripture: qz. ij. Pet. iij. ꝺõ:q illi celi repositi sũt igni q̃ fuerunt p aquaz purgati. Et Aug. dicit. xx. de ciui. dei: q ille mũd' qui diluuio periit igni reseruat. Cõstat autẽ q aq̃ diluuij nõ ascẽdit vsq; ad summitatẽ spacij elemẽtoꝝ:sz solũ vsq; ad. xv. cubitos sup altitudies mõtium. Et ꝓterea notũ ẽ q vapores eleuati a tra vl fumi q̃cunq; nõ ꝑñt ptransire p totã speram ignis vt pueniãt ad summitatẽ eius:et ita infectio peccati nõ puenit vsq; ad spaciũ ꝓdcm. A corruptibilitate etiã elemẽta nõ ꝑñt purgari p subtractionem alicuꝰ qꝺ p ignẽ possit ꝓsumi:sz p ignẽ poterũt cõsumi impuritates elemẽtoꝝ q̃ ex eoꝝ pmixtõne pueniũt:h'moi autẽ impuritates ꝓcipue sunt circa terrã vsq; ad mediũ aeris interstitiũ:vñ vsq; ad illud spaciũ ignis vltime ꝓflagratiõis elemẽta purgabit:tantuz eni etiã aque diluuij ascenderant:qꝺ ꝓbabiliter estimari põt ex mõtiũ altitudine q̃s determinata mẽsura trãscenderat. Primum g̃ concedimus. ℣ Ad. ij. ꝺõ:q ratio dubitatiõis in glo. exprimit:qz scz aqua in se virtutẽ purgatõis habẽ credit:non tñ habz vim purgatiõis talis qualis futuro statui competit:vt ex dictis patet. ℣ Ad. iij. ꝺõ:q illa purgatio ꝓcipue ad hoc erit: vt quicq̃d est imperfectionis a sanctoꝝ habitatõne remoueat: et iõ in illa purgatõne totũ quod ẽ fedũ ad locum damnatoꝝ ꝓgregabit:vñ infernus nõ purgabit:sz ad ipm adducent totius mũdi purgamẽta. ℣ Ad iiij. ꝺõ:q q̃uis peccatũ ꝑmi hois in terrestri paradiso sit cõmissum: nõ tñ locus ille est locus peccatiũ sicut nec celũ empyreũ:ex vtroq; eni loco homo et diabolus statim ꝓpter peccatuz sunt electi:vñ loc' ille purgatiõe non indiget.

Ad tertium sic proceditur: vi q ignis vltime conflagratõis iudicij debet sequi: Aug. eni. xx. de ciui. dei. hunc ordinẽ ponit eoꝝ que in iudicio sunt futura dicẽs: In illo iudicio vl circa illud iudiciũ has res dicimus esse venturas: Delyam tesbitem:fidem iudeoꝝ:antixp̃m persecutuꝝ:xp̃m iudicatuꝝ:mortuoꝝ resurrectionẽ:bonoꝝ maloꝝq; diuisiõem: mũdi conflagrationẽ:eiusdẽq; renouationẽ. g̃ conflagratio iudicium sequit. ℣ p̃. Aug. dicit i eodẽ li. Judicatis impijs et in ignẽ eternuz missis:figura hui' mundi mundanoꝝ igniũ conflagratiõe pibit

ergo idem quod ꝑus. ℣ ℟. dñs ad iudicandū veniens aliquos viuos repiret: vt ꝓz ex hoc quod hī j. Thes. iiij. vbi ex persona eoꝝ aplus dicit: Deinde nos qui viuimus qui residui sumus in aduētu domini ⁊c. sed hoc nō esset si conflagratio mundi p̄cederet: quia per ignem dissoluent. g̃ ignis ille iudicium sequit. ℣ ℟. dñs dī iudicaturus orbē per ignem: ⁊ iō conflagratio finalis vī esse executio diuini iudicij. sed executō sequit iudiciuz. g̃ ille ignis iudicium sequit. ℣ Sed ꝓtra est quod dī in psal. Ignis ante ipm̄ precedet. ℣ ℟. resurrectio p̄cedet iudicium: alias nō videret dis oculus xp̄m iudicantem. sed mūdi conflagratio resurrectionē p̄cedet: sancti eni qui resurgēt corpora spiritualia etiā impassibilia habebūt: et ita nō poterūt per ignē purgari: cum tñ in lr̄a dī ex verbis Aug. ꝙ per ignem illū purgabit siquid in aliquib' sit purgādū. ergo ignis ille iudicij p̄cedet. ℣ Aterius vī ꝙ ignis ille nō habebit talē effectū in hoibus qualis i littera designat: illud eni ꝓsumi dī quod reducit ad nihilum. sz corpora impiorū nō soluent in nihilū sz in eternū conseruabunt vt eternā penam sustineāt. g̃ ignis ille nō erit malis cōsumptio: vt in lr̄a dī. ℣ Si dicat ꝙ cōsumet maloꝝ corpora inq̃tum ea resoluet in cinerē. ℣ Cōtra: sicut corpora maloꝝ ita ⁊ bonoꝝ in cinerem resoluent: hoc eni est xp̄i p̄uilegiū vt caro eius corruptionē nō videat. g̃ etiā et bonis tunc repertis erit cōsumptio. ℣ ℟. infectio peccati magis abundat i elemētis ſm ꝙ veniūt ad cōpositionē humani corporis in quo ē corruptō fomitis etiā q̃tum ad bonos q̃ in elemētis extra corp' humanū existētibus. sz elemēta extra corp' humanuz existētia purgabunt̄ ꝓpter peccati infectionē. ergo multo fortī' oportz p ignē purgari elemēta in corporib' humanis existētia: siue bonoꝝ: siue maloꝝ et ita oz vtrorūq̃ corpa resolui. ℣ ℟. q̃diu status vie durat: elemēta similit̄ agūt in bonos ⁊ i malos sz adhuc durabit status h'moi vie in illa cōflagratione: qz post statū hui' vie nō erit motus naturalis que tñ per illā conflagrationē causabit. g̃ ignis ille equalit̄ aget in bonos ⁊ in malos: et ita vī ꝙ nō sit aliqua discretio inter eos q̃tum ad effectum illius ignis suscipiendū sicut in lr̄a ponit. ℣ ℟. illa conflagratio quasi in momēto perficiet. sz multi inuenient viui in quibus erūt multa purgabilia. g̃ illa cōflagratio nō sufficiet ad eoꝝ purgationē. ℣ Aterius vī ꝙ ignis ille non inuoluet reprobos: quia Malach. iij. super illud: Purgabit filios leui. dic̄ glo: Duos ignes legimus futuros: vnum quo purgabit electos et precedet iudiciuz: alterꝫ qui reprobos cruciabit. sed hic est ignis inferni qui malos inuoluet: primus autē est ignis finalis conflagratōis ergo ignis finalis conflagratōis non erit ille q̃ malos inuoluet. ℣ ℟. ignis ille deo obsequit i purgatione mundi. ergo debet remunerari alīs elementis remuneratis: et p̄cipue cū ignis sit nobilissimū elementoꝝ. non ergo videt ꝙ in infernum debeat deiici ad damnatoꝝ penā. ℣ ℟. ignis qui in malos inuoluet erit ignis inferni. sz ignis ab initio mūdi ꝑparatus ē dānatis. vñ Matth. xxv. Ite maledicti i ignem eternū qui preparatus est ⁊c. et Isa. xxx. Parata ē ab heri tophet a rege ꝑparata ⁊c. glo. ab heri. idest ab initio: Tophet. i. vallis gehēne. sz ignis ille finalis conflagratiōis nō fuit ab initio preparatus: sz ex concursu mūdanoꝝ igniū generabit. ergo ille ignis est alius ab igne inferni q̃ reprobos inuoluet. ℣ In contrariū est qō in psal. de igne illo dī ꝙ inflamabit i circuitu inimicos eī' ℣ ℟. Dan. vij. dī: Igneus fluuius rapid' qui egrediebat a facie eius. glo. Ut peccatores traheret in gehennā. loquit autē auctoritas illa de igne illo ō quo nūc est mentio: vt patz per quandaz glo. q̃ ibi dicit vt bonos purget et malos puniat. ergo ignis finalis conflagratiōis in infernū cum reprobis demerget. ℟ ñdeo dō: ad. j. qōem ꝙ illa cōflagratio scōm rei veritatē q̃tum ad sui initiū iudicium precedet: qō ex hic manifeste colligit ꝙ mortuoruz resurrectio iudiciū precedet: qō patz ex hoc qō dī. j. Thes. iiij. ꝙ illi etiā qui dormierūt rapient̄ i nubibus in aera obuiam xp̄o ad iudiciū venienti. simul autē erit resurrectio cōis: et corpoꝝ sanctoꝝ glorificatio: sancti eni resurgētes corpora gloriosa resument: vt patz per illud qō dī. j. Cor. xv. Semiat i ignobilitate: surgēt in glozia. simul aūt cū corpora sanctorū glorificabunt et tota creatura suo mō renouabit: vt patet per id qō dī Ro. viij. ꝙ ipsa creatura liberabit̄ a seruitute corruptionis in liberate glorie filioꝝ dei. cū ergo ꝓflagratō mūdi sit dispositio ad renouationē predictā vt ex dictis pz: manifeste pōt colligi ꝙ illa cōflagratio quo ad purgatōnem mūdi iudiciū precedet: sz quo ad aliquē actū qui scz est inuoluere malos iudiciū seqt. ℣ Ad. j. ergo dicēdū ꝙ Aug. non loqt̄ determinādo sz opinando: qō pz ex hoc qō sequit: Que oia quidem ventura esse credendū est. sz quibus modis et quo ordine veniāt magis tunc docebit rex experientia q̃ nūc ad perfectū homis intelligētia valeat ꝓseq̃. Existio tñ eo q̃ a me ꝓmēorata sūt ordie eē vētura g̃ pz ꝙ hoc dixit opinādo. Et silr dō ad 2ᵐ. ℣ Ad iij. dō: ꝙ sicut supra. xlij. di. dictū est: Oms hoies morient̄ et resurgēt. sz tamē illi viui dicunt reperiri qui vsq̃ ad temp' conflagratiōis in corpe viuēt ℣ Ad. iiij. dicendū ꝙ ignis ille nō exequit sniam iudicis nisi quo ad inuolutionē maloꝝ: et q̃tū ad hoc sequit iudiciū. ℟ D. ij. qōem dicēdū ꝙ ignis ille finalis conflagratōis q̃tum ad hoc vt iudiciuz precedet aget vt instrumentū diuine iusticie ⁊ itez per virtutē naturalē ignis: q̃tū ergo ptinet ad virtutem naturalem ipius: similit̄ aget i bonos et malos qui viui reperient̄ vtrorūq̃ corpora i cinerem resoluendo: inq̃tum vero aget vt instrumētum diuine iusticie: diuersimode aget in diuersos q̃tū ad

sensum pene: mali enī p̄ actionē ignis cruciabunt: boni vero in quib⁹ nihil purgādum inuenīt oīno nullū dolorem ex igne sentiēt: sicut nec pueri senserunt in camino: Dañ. iij. q̄uis eoꝝ corpora nō seruent integra sicut pueroꝝ seruata fuerūt: ꝛ hoc diuina virtute fieri poterit: vt sine dolorīs cruciatu resolutionē corpoꝝ patiant. Boni vō in quib⁹ purgandū reperiēt sentiēt cruciatū dolorīs ex illo igne plus vel minus p̄ meritoꝝ diuersitate. sz q̄tum ad actū quē post iudiciū ille ignis habebit: in damnatos tm̄ aget: quia oēs boni habebūt corpa impassibilia. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ cōsumptio ibi accipīt nō p̄o annullatōe: sz p̄o resolutōne in cineres ¶ Ad. ij. dicendū q̄ bonoꝝ corpora q̄uis ī cinerē resoluant̄ per ignē: non tm̄ ex hoc dolorē sentiēt: sicut nec pueri in fornace existētes vt dcm̄ est: ꝛ q̄tū ad hoc ē dissimile de bonis et malis. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ elemēta in corporib⁹ humanis existentia purgabunt̄ per ignē etiā in corporibus electoꝝ: sz hoc per diuinaz virtutē fiet sine cruciatu dolorīs. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ ignis ille nō aget tm̄ fm naturalem elemēti virtutē: sz etiā vt diuine iusticie instrumentū. ¶ Ad. v. dicendū q̄ tres cause sūt q̄re ſbito illi qui viui reperient̄ purgari poterūt. Una est quia pauca purgāda in eis inueniūt: cū terroribus et p̄secutionib⁹ p̄cedentib⁹ fuerint purgati. Secunda ē: quia viui et volūtarij sustinebūt penā: pena autē in hac vita volūtaria suscepta multo pl⁹ purgat q̄ pena post mortē inflicta: sicut pz in martyribus: q̄ siquid purgandū in eis inuenīt: passionis falce tollīt vt Aug. dicit: cū tamē pena martyrum breuis fuit in purgatiōe que in purgatorio sustinet. Tertia est: quia calor ille recupabit in intensione q̄tum amittit in tempis abbreuiatiōe. Ad iij. qōem dicendū q̄ tota purgatio mundi et innouatio ad purgationē: et innouationē homis ordinabit: et iō oportz vt mūdi purgatio et inouatio purgationi et innouatiōi humani generis respondeat humani autē generis purgatio quedā erit: qñ mali segregabunt̄ a bonis: vñ dī Luc. iij. Cuj⁹ ventilabrū in manu sua et purgabit aream suā et cōgregabit triticū suū. idest electos ī horreū suū: paleas āt idest reprobos cōburet igne inextinguibili: vñ ita erit de purgatōne mūdi: q̄ q̄cq̄d erit turpe ꝛ fedū in infernū cum reprobis retrudīt: quicq̄d aūt erit pulchꝝ et nobile in superioribus reseruat ad gliam electoꝝ: et ita etiā erit de illo igne cōflagratōnis sicut dicit Basilius sup illud psal. Vox domī intercidentis flammā ignis. q̄ quo ad caliduz vstiuū: et q̄tum ad id quod in igne grossum reperiet: descēdet ad inferos ad penā damnatoꝝ: qō vero est ibi subtile et lucidū remanebit supius ad gloriam electoꝝ. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ ignis qui purgabit electos ante iudiciū erit idē cum igne conflagratōnis mundi: q̄uis quidā ꝓtrariū dicant: cōuenit eni vt cū homo sit pars mūdi: eodem igne purget homo et mūdus: dicunt aūt duo ignes qui purgabit bonos et cruciabit malos: et q̄tum ad officium: ꝛ aliquo mō q̄tum ad substantiā: q̄ nō tota substātia ignis purgantis in infernū retrudet: vt dcm̄ est ¶ Ad. ij. dicendū q̄ in hoc ignis ille remunerabit q̄ illud quod ē grossum in eo sepabit ab ipso ꝛ retrudet in infernū. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ sicut glorīa electoꝝ post iudiciū erit maior q̄ ante: ita et pena reproboꝝ: et iō sicut claritas superioꝝ creature ad deū ad augmentandā gloriā electoꝝ: ita et quicq̄d est turpe in creaturis retrudet ī infernū ad augmētandū miseriā damnatoꝝ: et ita ignī ab initio preparato ī inferno nō est incōueniēs si alter ignis adhibeat. ¶ Illi saltē verba iudicī audiēt ꝛc. verba hec accipiēda sunt nō vocalia sed mētalia vt supra dictum ē. ¶ Et peribit celū et terra nō scōm substātiam sed scōm speciē: species hic dī corruptibilitas elementoꝝ ꝛ alia que ad ignobilitatē eoꝝ spectāt ¶ Ministerio angeloꝝ virtute dei cooperāte ꝛc. hoc intelligendū est de bonis angelis q̄tum ad preceptū: sed de malis angelis q̄tum ad executionē.

Distinctio. XLVIII.

Quet etiā queri in qua forma ꝛc. Postq̄ determinauit magister de oīno iudicio q̄tū ad modū iudicij et ad ministros iudicis: hic determinat ea que ptinent ad psonam iudicis. Et diuidit in ptes duas In p̄ma eni parte ostēdit in qua forma xp̄us ad iudicium veniēs apparebit. In secūda determiat de his que iudiciū circūstant: ibi Et putāt quidā dominū ꝛc. Prima pars diuidit ī duas. In p̄ma ostēdit q̄ xp̄s iudicabit in forma homis. In scōa inducit similitudinē. s. q̄ xp̄s scōm q̄ ē homo est causa resurrectionis corpoꝝ: ibi Et sicut dī xp̄s ꝛc. Prima pars diuidit ī duas. In p̄ma determiat q̄ xp̄s in forma homis iudicabit. In secūda q̄ in forma homis gloriosa: ibi Sed cū in forma humana ꝛc. ¶ Et putant quidaz ꝛc. Hic determiat ea que ad aduentū iudicis circūstant. Et circa hoc duo facit Primo determiat ea que cōcomitant̄ iudicis aduētum. Secūdo ea que consequunt̄: ibi Cum autē factum fuit celum nouū ꝛc. Circa primū duo facit. Primo eni determinat locū aduētus. Secūdo effectum iudicis veniētis: ibi Veniente aūt ad iudiciū dominо ꝛc.

Duplex est questio. ¶ Prima est de ipso iudice. Secūda de mūdi inouatōne que iudiciū sequit. ¶ Circa p̄mū q̄rūt quatuor. ¶ Primo vtr xp̄us in forma hois sit iudicaturus. ¶ Secūdo vtrū in iudicio apparebit in figura gl̄iosa. ¶ Tertio vtr posset apparē ī nāturis aliqb⁹ sine gaudio. ¶ Quarto de his q̄ aduentū iudicis circūstant.

Ad primū sic p̄ocedit: vī q̄ xp̄s in forma serui nō sit iudicaturus: iudiciū enī auctoritatē requirit in iudicāte. sz auctoritas sup viuos et mortuos est in xp̄o scōm q̄ ē deus: sic enī ē deus ⁊ creator oīm. g̃ i forma diuinitatis iudicabit. ¶ p̄. in iudice requirit potestas inuincibilis: vñ Ecc̄. vij. Noli querē fieri iudex nisi valeas vtute irrumpere iniq̄tates. sed virtus inuincibilis cōuenit xp̄o scōm q̄ est deus. g̃ in forma diuinitatis iudicabit. ¶ p̄. ioh. v. dī: P̄r oīne iudiciū dedit filio vt omnes honorificēt filiū sicut honorificāt patrē. sz honor equalis nō debet patri ⁊ filio scōm humanā naturā. g̃ nō iudicabit scōm formā humanaz. ¶ p̄. Dañ. vij. dī: Aspiciebam donec throni positi sunt et antiquus dierz sedit. throni autē iudiciariā potestatē designant: antiquitas autē de deo dī ratione eternitatis: vt dicit Dio. in li. de di. no. g̃ scōm hoc iudicare cōuenit filio p̄out ē eternus: nō ergo scōm q̄ homo. ¶ p̄. Aug. dicit ⁊ hī in littera: q̄ per verbuz filij dei fit animaz resurrectio: per verbū factū in carne filiū hominis fit corporz resurrectio. sed iudiciuz illud finale magis pertinet ad animā q̄ ad carnē. g̃ magis cōuenit iudicare christo scōm q̄ ē deus q̄ in q̄ntum est homo. ¶ Sed p̄tra: Joh. v. dī: P̄otestatem dedit ei iudiciū facere: qz filius hominis est. ¶ p̄. Job xxxvj. dī: Causa tua quasi impij iudicata est. glo. a pilato: Jō iudiciū causāq̄z recipies. glo. vt iuste iudices. sed xp̄s scōm humanā naturā iudicat⁹ est a pilato. g̃ scōm humanā naturam iudicabit. ¶ p̄. eius ē iudicare cuius est legē condere. sz xp̄s in humana natura apparēs nobis legē euangelij dedit. g̃ et scōm eandē naturaz iudicabit. Q Ēspō deo dicendū q̄ iudiciū aliquod oīnium i iudicādo reḡrit vñ Ro. xiij. Tu quis es qui iudicas alienū fuū? ⁊ iō scōm hoc xp̄o p̄petit iudicare q̄ oīnium sup homines hz de quibus p̄ncipaliē erit finale iudicium ipse autē est noster dñs nō solū rōne creationis: qz dñs ipse ē de⁹ ipse fecit nos et nō ipsi nos. sz etiā rōne redemptiōis: qō ei cōpetit scōm humanā nām vñ Ro. xiiij. In hoc xp̄us mortu⁹ ē ⁊ resurrexit: vt et viuoz et mortuoz dñet. ad p̄miū autē vite eterne nobis creatiōis bona nō sufficerēt nisi redēptionis beneficiū adderet ꝓpter impedimētuz qō nature create supuenit ex peccato p̄mi parētis: vñ cum iudiciū illud finale ad hoc ordinet vt alicq̄ admittāt̄ur ad regnuz: aliqui excludant a regno: ꝓueniēs ē, vt ipse xp̄s scōm humanā naturā cu⁹ redemptōis beneficio ad regnū admittit: illi iudicio p̄sideat: et hoc est qō dī Act. x. q̄ ꝓstitutus est a deo iudex viuoz ⁊ mortuoz. Et q: p redemptionē humani generis nō solū homies reparauit. sed etiā vniuersaliter totā creaturā scōm q̄ tota creatura repato homie melioraf: vt hī Col. j. Pacificans p sanguinem crucis eius siue que in terris siue q̄ in celis sūt iō non solū super homies sed sup vniuersam creaturam xp̄us per suā passionem dñium promeruit et iudiciariā potestatē: Matth. vlt. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. ¶ Ad. j. g̃ dicēdum q̄ in christo scōm diuinā naturaz est auctoritas dominij respectu vniuersalis creature ex iure creationis. sed in ipso est auctoritas dominij quaz per passionem promeruit: et est quasi auctoritas secūdaria et acquisita: sed p̄ma ē naturalis et eterna. ¶ Ad secundum dicendum q̄ q̄uis christus scōm q̄ homo nō habeat a se inuincibilē potestatem ex naturali virtute humane speciei: tamen ex dono diuinitatis etiā in humana natura habz inuincibilem potestatē scōm q̄ sunt subiecta pedib⁹ eius: vt dī. j. Cor. xv. et Heb. ij. et iō iudicabit quidem in humana natura: sz ex virtute diuinitatis. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ christo nō suffecisset ad hūani generis redemptionē si purus homo fuisset: et iō ex hocipso q̄ scōm humanā naturā gen⁹ humanum redimere potuit: ac per hoc iudiciariā potestatem cōsecutus est: manifeste ostendit q̄ ipse ē deus: ⁊ ita equaliter honorandus cū patre nō in q̄tū homo sz in q̄tum deus. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ i illa visione Dañ. manifeste exp̄mit totus ordo iudiciarie potestatis: que quidē sic in p̄ma origine est in ipso deo: et specialius in patre qui est fons totius diuinitatis: et iō p̄imo p̄emittit q̄ antiquus dierū sedit. sz a patre iudiciaria potestas traducta est in filium non solū ab eterno scōm diuinā naturam: sz etiā in tempore scōm humanā i qua meruit eam: et iō subiungit in visione predicta: Ecce cū nubibus celi quasi filius hois veniebat: et vsq; ad antiquū dierū peruenit: et dedit ei potestatē et honorem et regnū. ¶ Ad. v. dicēdum q̄ Aug. loquitur per appropriationē quandā: vt videlz reducat effectus quos christ⁹ in hūana natura fecit ad causas aliquo mō consimiles: et quia scōm animā sumus ad imaginem et similitudinē dei: scōm carnē aūt sumus eiusdē speciei cum homie christo: ideo ea que in animabus nostris christus fecit diuinitati attribuit: que vero in carne nostra fecit vl factus est attribuit carni eius: q̄uis caro eius in q̄tuz est diuinitatis organū vt dicit Damas. habeat etiā effectū in animabus nostris: scōm illud quod dicitur Hebr. x. q̄ sanguis eius emēdauit conscientias nostras ab operibus mortuis: et sic etiā verbuz caro factū est causa resurrectionis animaz: vnde etiam scōm humanā naturā conuenienter est iudex nō solum corporaliū sz spiritualium bonoz.

Ad secundū sic p̄ocedit: videtur q̄ christ⁹ i iudicio non apparebit in forma humanitatis gloriosa. Joh. xix. Videbunt in quē transfixerunt. glo. qz i ea carne venturus est in qua crucifixus ē sz crucifixus est in forma infirma. ergo in forma infirmita-

tis apparebit: nō i forma gloriosa. ℣ P̄. Matth. xxiiij. dicitur: q̄ apparebit signū filij hominis i celo idest signū crucis. Et Chrys. dicit q̄ veniet in iudicio xp̄s nō solū vulnerū cicatrices. sz etiā ip̄az mortem exprobratissimā ondens. g̃ vī q̄ nō apparebit in forma gl̄iosa. ℣ P̄. fm hāc formā de' in iudicio apparebit q̄ ab oībus ꝓspici possit. sz xp̄us fm formā hūanitatis gloriosā nō poterit videri ab oībus bonis et malis: q̄r ocul' glorificat' nō vī eē ꝓportionat' ad vidēdū claritatē corp̄is gloriosi. g̃ nō apparebit in forma gl̄iosa. ℣ P̄. illud qđ ꝑmittit iustis in p̄miū nō ꝓcedit iniusti. sed videre gloriā hūanitatis ꝑmittit iustis in p̄mium: Joh. x. Ingrediēt et egredient et pascua inuenient. idest refectionē et i diuinitate ꝛ in hūanitate: vt Aug. exponit Esa. xxxiij. Regē in decore suo videbūt. g̃ in iudicio nō apparebit oībus in forma gl̄iosa. ℣ P̄. scōm illā formā xp̄s iudicabit i q̄ iudicat' ē: vñ sup illud Joh. v. Sic et filius' q̄s vult viuificat. dicit glo. i q̄ forma i iuste iudicat' est iuste iudicabit vt possit ab impijs videri. sz iudicat' ē in forma infirmitatis. g̃ et in eadem in iudicio apparebit. ℣ Sz ꝓtra ē qđ dī Lu. xxj. Tūc videbūt filiū hominis venientē in nube cū ptāte magna et maiestate: maiestas aūt et ptās ad gloriā ptinēt. g̃ in forma gl̄iosa apparebit. ℣ P̄. ille q̄ iudicat dr eminere illis q̄ iudicāt. sz electi q̄ iudicabunt a xp̄o corp̄a gloriosa hēbunt. g̃ mlto fortius iudex in forma gl̄iosa apparebit. ℣ P̄. sic iudicari ē infirmitatis: ita iudicare ē auctoritatis et glorie. sz in p̄mo aduentu quo xp̄s venit ad hoc q̄ iudicaret in forma infirmitatis apparuit. g̃ in scđo aduētu in q̄ vēiet ad hoc vt iudicet appebit in forma gloriosa. Rñdeo dđ: q̄ xp̄us dī dei et hoīum mediator inq̄tum ꝑ hōibus satisfaciat et interpellat apud patrē: et ea q̄ sunt p̄ijs hōib' cōicat scōm q̄ dī Joh. xvij. Claritatē quam dediſti mihi dedi eis. scđm hoc āt vtrūq; ꝓuenit ei q̄ cū vtroq; cōicat extremorū. inq̄tū enī cum hōibus cōicat vices hoīm gerit apud patrē: inq̄tū vo cū patre cōicat: dona patris trāsmittit ad homies. Quia g̃ i p̄mo aduētu ad hoc venit vt ꝑ nobis satisfaceret apud patrē: in forma nr̄e infirmitatis apparuit: q̄r vo in 2° aduētu ad hoc veniet vt iusticiā p̄ijs in homies exeq̄t: gloriā demōstrare debebit q̄ ineſt ei ex p̄munione ad patrē: ꝛ iō in forma gl̄iosa appebit. ℣ Ad j. g̃ dđ: q̄ i eadē carne appebit. sz nō sibi se habēte ℣ Ad. ij. dđ: q̄ signuz crucis apparebit in iudicio nō ad iudiciū tūc exñtis infirmitatis. sz ꝑterite vt ꝑ hoc iustior corp̄ ꝓdēnatio appareat q̄ tātā misericordiā neglexerunt: et corp̄ ꝑcipue q̄ xp̄m iniuste ꝓsecuti sūt: cicatrices āt q̄ in ei' corpe apparebunt nō ptinebūt ad aliquaz infirmitatē. sz erūt indicia maxime vtutis q̄ xp̄s ꝑ passiōis infirmitatē de hostibus triumphauit. Exprobratissimā etiaz mortē ostēdit nō sensibilr oculis eā ingerēs: ac si tūc eā pateret: sz ex his q̄ apparebūt. s. indicijs ꝑterite passionis hoies in recognitionē ꝑterite mortis adducet. ℣ Ad. iij. dđ: q̄ corp' gloriosū hz in ptāte sua vt se demōstret vel nō demōstret oculo nō gl̄ioso: vt pz ex dictis q̄ supra. xliij. di. dcā sūt: et iō in forma gloriosa xp̄s ab hōibus poterit videri. ℣ Ad. iij. dđ q̄ sicut amici gl̄ia ē delectabil' ita gloria et ptās ei' q̄ odio habet maxie ꝓtristat: et iō sicut visio glorie hūanitatis xp̄i erit iustis in p̄miū: ita inimicis xp̄i erit in supplicium: vñ Esa. xxvj. Videāt et ꝓfundāt çelantes ppl̄i: et ignis scz inuidie hostes tuos deuoret. ℣ Ad. v. dđ: q̄ forma ibi accipit ꝑ natura humana in q̄ iudicatus ē et etiā iudicabit: nō āt ꝑ q̄litate nature que nō erit eadē in iudicāte. s. infirmaque in iudicato fuit.

Ad tertiū sic ꝓceditur: vī q̄ dīnitas a malis sine gaudio possit videri: cōstat enī q̄ impū manifestissime cognoscāt xp̄m eē deū. g̃ diuinitatē ei' videbūt et tñ de visiōe xp̄i nō gaudebūt. g̃ dīnitas sine gaudio videri pōt. ℣ P̄. volūtas impioꝝ puersa non magis aduersat humanitati xp̄i q̄ eius dīnitati. sz hoc q̄ videbūt gloriā humanitatis cedet eis in penam vt dcm̄ ē. g̃ multo forti' si diuinitatē viderent magis tristarent q̄ gauderēt. ℣ P̄. q̄ sunt i affectu nō ō necessitate sequēt ad ea q̄ sūt in intellectu: vñ Aug. dicit: Precedit intellect'. et seq̄t: Tardus āt null' affect'. sz visio ad intellectū ptinet: gaudiū āt ad affectū. g̃ poterit eē dīnitatis visio sine gaudio. ℣ P̄. oīe qđ recipit in aliq̄ recipit ꝑ modū recipientis et nō ꝑ modū recepti. sz oīe qđ vī quodammō in videte recipit. g̃ q̄uis diuinitas i se sit delectabilissima: tñ visa ab alijs q̄ sūt tristicia absorpti ñ delectabit. sz magis ꝓtristabit. ℣ P̄. sicut se hz sensus ad sensibile: ita se hz intellect' ad intelligibile. sz ita ē in sensib' q̄ palato nō sano pena ē panis q̄ sano ē suauis: vt dicit Aug. et silr accidit i alijs sensibus. g̃ cū damnati habeāt intellectū indispositum vī q̄ visio lucis increate: magis afferet eis penaz q̄ gaudiū. ℣ Sz ꝓtra ē qđ dī Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te verū deū: ex quo pz q̄ essentia beatitudinis in dei visiōe ꝓsistit. sz de rōne beatitudinis ē gaudiuz. g̃ diuinitas sine gaudio videri nō pōt. ℣ P̄. essentia ipsa dīnitatis est eētia veritatis. sz vnicuiq; ē delectabile videre verū: vnde et oēs homies natura scire desiderāt: vt dī i p̄ncipio Meth. g̃ diuinitas sine gaudio videri non potest. ℣ P̄. si aliqua visio nō sp̄ est delectabilis: cōuenit eam q̄nq; esse tristabilē. sz visio intellectiua nunq; ē ꝓtristabilis: quia delectatiōi que ē in intelligēdo nō opponit aliqua tristicia vt dicit Phs. cum g̃ diuinitas nō possit videri nisi per intellectū: vī q̄ diuinitas sine gaudio videri nō possit. Rñdeo dicē dū q̄ in quolibz appetibili vel delectabili duo p̄nt ꝓsiderari. s. id quod appetit vel ē delectabile: et id quod est ratio appetibilitatis vel delectabilitatis i

ipo: sicut autem fm Boetiū in .li. de hebdom a. id quod ē hīe aliq̄d ꝓterq̄ quod ipm est pōt: ipm vo ee nihil aliud ꝓter se hz admixtū ita id qō est appetibile vel delectabile pōt hīe aliq̄d aliud admixtū vñ nō fit delectabile vel appetibile: sz id qō ē ratio delectabilitatis nihil hz admixtuz vel hīe pōt ꝑpi quod nō delectabilis sit vel appetibilis. Res igit q̄ sunt delectabiles: p participationē bonitatis que ē rō appetibilitatis ⁊ delectabilitatis pñt apphensa nō delectare: sz id qō p essentiā suaz ē bonitas: impossibile ē qō eī eentia apphēsa nō delectet: vñ cū de essentialit sit ipsa bonitas: non pōt dīnitas sine gaudio videri. ℣ Ad .j. g̃ dō: q̄ impij manifeste cognoscēt xpm ee deū: nō p hoc q̄ dīnitatē eī videāt sz p mānifestissima dīnitatis indicia. ℣ Ad .ij. dō: q̄ dīnitatē sc̄m q̄ ē in se nllꝰ pōt odio hīe: sic nec aliquid pōt odio hīe ipsā bonitatē. sz q̄tum ad alios dīnitatis effectꝰ dī ab aliquib' odio hñi inq̄tum scz aliq̄d agit vel ꝓcipit qō ē ꝓriū volūtati: et ideo visio dīuinitatis nllī pōt ee nō delectabilis. ℣ Ad .iij. dō: q̄ vbum Aug. ē intelligēdū qñ id qō apprehendit p intellectū ꝓcedētē ē bonū p participatiōz et nō p essentiā: sicut sunt oēs creature: vñ pōt i eis ee aliquid q̄re affectꝰ non moueat: siliter etiā in via deus cognoscit p effectꝰ et intellectꝰ non attingit ad ipsā essentiā bonitatis eī: vñ nō oz q̄ affectꝰ intellectum sequat: sicut seq̄ret si eentiam eī videret que ē ipsa bonitas. ℣ Ad .iiij. dō: q̄ tristicia nō noiat dispositionē sz magis passionē: ois aūt passio a cōtraria cā fortiori subueniēte tollit: et nō eā tollit: ⁊ iō tristitia dānatoꝝ tolleret si deū p essentiā viderent. ℣ Ad .v. dō: q̄ p indispositionē orgāni tollit ꝓportio naturalis ipsi' orgāni ad obiectū qō natū ē delectare: et ꝑpter hoc delectatio impedit. sz indispositio q̄ ē in damnatis nō tollit naturalē ꝓportionem q̄ sūt ordinati ad dīuinā bonitatē: cū imago sp in eis maneat: et iō non ē simile.

AD quartuz sic ꝓcedit: vī q̄ aduentū oñi ad iudiciū nō p̄cedēt aliqua signa: q̄. j. Thes. v. Cū dixerint pax et securitas: repentin' eis supueniet interitus. sz nō eēt pax et securitas si homies p signa p̄cedentia terrerēt. g̃ signa nō p̄cedent illū aduentum. ℣ Ñ. signa añ manifestationē ordinant. sz aduēt' eī oz esse occult': vñ .j. Thes. v. Dies oñi sicut fur ita in nocte veniet. g̃ signa nō debent ipsū p̄cedere ℣ Ñ. temp' ꝑmi aduent' fuit p̄cognituz a ꝓphetis quod nō ē de secūdo aduētu vt supra dictū ē. sz primum aduētū xpi nō p̄cesserūt aliq̄ h' mōi signa. g̃ nec secundū p̄cedent. ℣ Sz ꝓtra ē qō dī Luc. xxj. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis. ℣ Ñ. Diero. ponit. xv. signa p̄cedentia iudiciū: dicēs q̄ prima die maria omnia exaltabunt. xv. cubitis super montes Secūdo omnia equoza ꝓsternēt in ꝓfunduz ita vt vix videri possint. Tertio redigent in antiquū statum. Quarto belue oēs et alia que mouēt i aquis ꝙgregabunt et leuabunt sup pelagus morte cōtentionis inuicē mugiētes. Quito omnia volatilia celi ꝙgregabunt in campis inuicē ploratēs nō gustātes neq; bibentes. Sexto flumina ignea surgent ab occasu solis ꝓtra faciē firmamēti vsq; ad ortū corruentia. Septimo oia sidera errātia fixa spergent ex se igneas comas sicut comete. Octauo erit magn' terremotus et omnia animalia ꝓsternant. Nono oēs lapides tam magni q̄ parui diuidēt in quatuor partes: vnaquaq; aliā collidēte. Decimo oēs plāte sanguineū fluent rorē. Undecimo oēs montes et colles et edificia in puluerē redigent. Duodecimo oia animalia venīēt ad campos de siluis et mōtib' rugientia ⁊ nihil gustātia. Tredecimo oia sepulchra ab ortu solis vsq; ad occasum patebūt cadauerib' ad resurgendū. Quartodecimo oēs homies ò habitaculis suis recedēt: nō intelligentes neq; loquētes: sed discurrētes. Quintodecimo oñs morient et resurgēt cū mortuis longe añ defunctis. ℣ Ulterius videt q̄ circa iudiciuz scōm rei veritatē sol et luna obscurēt: quia vt dicit Raban' sup Matth. nihil ꝓhibet intelligere tūc tempis veraciter solē ⁊ lunā cū sideribus ceteris suo lumie ꝓriuari: quō ò sole cōstat factū tempe domice passiōis. ℣ Ñ. lux corpoꝝ celestiū ad generationē inferioꝝ corpoꝝ ordinat: quia per eū influūt in hec inferiora: et nō solum per motū vt dicit Auerrois in libro de substantia orbis. sed tūc generatio cessabit. g̃ nec lux i corpibus celestibus remanebit. ℣ Ñ. inferiora corpora purgabunt vt quibusdaz videt a qualitatib' quibus agūt corpus aūt celeste nō soluz agit p motum sed per lumē vt dictū est. g̃ sicut motus celi cessabit: ita et lumē corpoꝝ celestiū. ℣ Sed ꝓtra est quod scōm astrologos sol et luna sil' eclipsim pati nō possunt. sed illa obscuratio solis et lune sil' esse dicit. s. domino ad iudiciū veniēte. g̃ nō erit obscuratio scōm rei veritatē per modū eclipsis naturaī ℣ Ñ. nō congruit idem esse causā defectus alicui' rei et augmētatio. sed veniēte domio lux luminarium ꝑmittit augēda: vñ Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis septemplicit. g̃ nō est cōueueniens q̄ veniēte domino lux illoꝝ corpoꝝ cesset Ulterius videt q̄ virtutes celoꝝ domino venīente nō moueant: virtutes eni celoꝝ dici nō possunt nisi angeli beati. sed imutabilitas est de ratiōe beatitudinis. g̃ moueri nō poterūt. ℣ Ñ. admiratiōis causa est ignorātia: vt patet in ꝓncipio Meth. sed sicut ab angelis longe abest timor: ita ⁊ ignorantia quia vt dicit Greg. Quid ē quod nō videant q̄ videntem oia vident. g̃ nō poterunt per admiratiōz moueri: vt in littera dicit. ℣ Ñ. oēs angeli astabūt diuino iudicio: vñ Apoc. vij. Et oñes angeli astabunt in circuitu throni. sed virtutes nomiat vnuz specialē ordinē i angelis. g̃ nō potius de eis dici debuit q̄ moueant q̄ de alijs angelis. ℣ Sed cōtra ē

quod dicitur Job. xxvj. Columne celi pauẽt aduẽtum eius. sed colũne celi nõ pñt intelligi nisi virtutes celoꝝ. ꝙ virtutes ꝓmouebunt. ℣ ℟. Math. xxiiij. dr: Stelle cadẽt de celo et virtutes celoꝝ mouebunt. Ulteriuꝰ vr ꝙ iudiciũ nõ fiet in valle Josaphat: aut in loco circũstante: qz ad mínꝰ oportet oẽs iudicãdos in terra stare: aut eoꝰ tm̃ leuari i nubibus quoꝝ erit iudicare. ꝫ tota terra ꝓmissionis capere nõ posset multitudinẽ iudicãdoꝝ. ꝙ non põt esse ꝙ circa vallẽ illã sit iudiciuꝫ. ℣ ℟. sicut supra dictũ est. christo in humanitate datũ est iudicium vt iuste iudicet qui iniuste iudicatus ẽ. ꝫ ipse iniuste iudicatus ẽ in pretorio Pilati: et sniam iiusti iudicꝫ in golgatha suscepit. ꝙ loca illa magis determinari debent ad iudiciũ. ℣ ℟. nubes fiunt ex resolutione vapoꝝ. sed tũc nulla erit euaporatio vl̃ resolutio. ꝙ nõ poterit eẽ ꝙ iusti in nubibus obuiam xp̃o i aera rapiant: et sic oportebit et bonos et malos esse in terra: ꝛ ita multo amplioꝝ requireret q̃ sit ista vallis. ℣ Sed ꝫ est qđ dr Johelis. iij. Congregabo oĩs gentes et deducam eos in valle Josaphat et disceptabo ibi cũ eis. ℣ ℟. Act. j. dicitur: Quẽadmodũ vidistis eũ ascendẽtẽ in celũ ita veniet. sed ipse ascẽdit de monte oliueti q̃ ꝑtinet valli Josophat. ꝙ et circa loca illa ad iudicãdũ veniet. Q ñdeo dr ad primã qõnem ꝙ sicut supra dictuꝫ est: xp̃s ad iudicandũ veniẽs in forma gloriosa apparebit ꝓpter auctoritatẽ q̃ iudici debet: ad dignitatẽ autẽ iudiciarie potestatiꝫ ptinet hĩe aliqua indicia q̃ ad reuerentiã et subiectionẽ inducant: ꝛ iõ aduẽtũ xp̃i ad iudiciũ veniẽtis multa signa p̃cedẽt vt corda hominũ i subiectionẽ venturi iudicis adducant et ad iudiciũ preparẽt huiusmõi signis cõmoniti. Que autẽ sunt ista signa de facili non põt sciri: signa enĩ que i euãgelijs legunt: vt Aug. dicit ad Eusitiũ de fine mũdi: nõ solũ ptinẽt ad aduẽtũ xp̃i ad iudiciũ: sed etiã ad temp̃ꝰ destructõis hieruſalẽ: ꝛ ad aduentũ xp̃i quo xp̃s ꝓtinue ecclesiã suã visitat: ita ꝙ forte si diligenẽ aduertat nullũ eoꝝ inuenit ad futurũ aduentũ ptinere vt ipse dicit: qz illa signa q̃ in euãgelijs tangunt: sicut pugne et terrores et huiusmõi a pncipio hũani generis fuerũt nisi forte dicat ꝙ tũc tempis magis inualescẽt: sed scõm quã mensurã circũstantia vicinũ aduentum denunciẽt incertuꝫ est. Signa vero q̃ Hiero. ponit nõ asserit: sed i annalib̃ iudeoꝝ se ea reperisse scripta dicit: q̃ etiã valde paꝛ verisimilitudinis habent. ℣ Ad. j. ꝙ qđ: fm Aug. in li. ad Eusitiũ predecõ: ꝙ circa finẽ mundi erit vniuersalis psecutio malorũ cõtra bonos: vnde simul aliqui timebũt. s. boni: et aliqui securi erũt. s. mali. qđ aũt dixerũt: Pax ꝛ securitas ꝛc̃. ad malos referẽdum ẽ qui signa futuri iudicij paruipendent: ad bonos vero ptinet qđ dr Luc. xxj. Arescentibus hominibus p timore ꝛc̃. Uel põt dici ꝙ oĩa illa signa que circa iudicium erũt infra tempus iudicij ꝓputant vt sic dies iudicij oĩa illa ꝓtineat: vñ q̃uis ex signis apparẽtib̃ circa diẽ iudicij homies terreant: añ tamen ꝙ signa illa apparere incipiãt in pace et securitate se impij eẽ credent post mortẽ antixp̃i nõ statim videntes mundum ꝓsummari vt existimabũt ℣ Ad. ij. dr: ꝙ dies dñi dr sicut fur veniet: qz ignorat determinatuꝫ temp̃ꝰ: qđ p signa illa cognosci nõ poterit: q̃uis etiam sub die iudicij cõprehẽdi possint oĩa illa manifestissima signa que ĩmediate precedent iudiciũ vt dcm̃ est. ℣ Ad. iij. dr: ꝙ in primo aduẽtu xp̃us venit occultus: q̃uis determinatũ temp̃ꝰ essꝫ ꝓus precognitũ a ꝓphetis: et iõ nõ oportebat huiusmõi signa in ꝑmo aduẽtu apparere sicut apparebũt i secundo aduẽtu in quo manifestꝰ veniet q̃uis determinatũ tempus sit occultũ. ℣ ℟. ij. qõnem dr: ꝙ si loquamur de sole et luna q̃tum ad ipm momẽtum aduentꝰ christi: sic nõ est credibile ꝙ obscuret sui lumis ꝑuatiõe: qz totꝰ mũdus innouabit xp̃o veniẽte et sanctis resurgẽtibus vt dcm̃ est. Si autẽ loquamur de eis scõm tempꝰ ꝓpinquũ añ iudiciũ sic esse poterit ꝙ sol et luna ꝛ alia celi lumiaria sui lumis ꝑuatiõe obscurabunt: vel diuersis tpibus vel simul diuina vtute faciẽte ad hominũ terroreẽ. ℣ Ad. .ꝙ dr: ꝙ Rabanus loquit q̃tũ ad tempus iudicij precedẽs. ℣ Ad. ij. dr: ꝙ lux est in corpib̃ celestibus nõ solũ ad causandũ generationẽ i istis inferioribus. sed etiã ad eoꝝ pfectionẽ et decorem vñ nõ oportꝫ ꝙ cessante generatiõe lux corpoꝝ celestiũ cesset. sed magis augeat. ℣ Ad. iij. dr: ꝙ nõ vr eẽ ꝓbabile vt supra dcm̃ ẽ: ꝙ q̃litates elementares remoueãt ab elemẽtis: q̃uis qđã hꝰ posuerunt si tamẽ remouerẽt nõ est simile de eis ꝛ de luce: eo ꝙ qualitates elemẽtares habẽt ad inuicẽ ꝓtrarietatem vñ agunt corrũpendo: lux autẽ nõ est ꝓncipiũ actionis per viã ꝓtrarietatis: sed per viã ꝓncipij regulantis ꝓtraria et ad ꝓcordiã reducẽtis. Nec ẽ etiam simile de motu corpoꝝ celestiuꝫ: motus enĩ est actus impfecti: vñ et tolli debet qñ tollet impfectõ quod de luce nõ põt dici. Ad tertiã qõnem dr: ꝙ virtutes in angelis dupliciter dicũt: vt patet per Dio. xj. ce. hierar. Qñqz enĩ nomẽ virtutũ vni ordini appropriat: qui scõm ipsuꝫ est medius medie hierarchie: scõm vero Greg. est supmus i fine hierarchie. Alio mõ accipit cõiter p oĩbus celestib̃ spiritibus: et vtroqz mõ põt accipi in ꝓposito. In lra enĩ exponit ꝓput accipit secũdo mõ. l. ꝑ oĩbus angelis: et tũc dicunt moueri ꝓpter admirationẽ nouitatis que in mũdo erit sicut in lra dr. Potest etiaꝫ exponi ꝓput virtutes est ꝓprium nomen ordinis: et tũc ordo ille dr moueri p alijs ratiõe effectus: qz illi ordini fm Greg. attribuit miracla facere: q̃ maxime circa illud tempꝰ fiẽt: vel quia ordo ille cum sit de media hierarchia fm Dio. nõ habz potentiam limitatã: vñ oportꝫ ꝙ eius ministeriuꝫ sit circa causas vniuersales. vñ ꝓpriũ officiũ virtutum esse videt corpora celestia mouere: que sunt causa corꝝ

quæ in natura inferiori agunt: et hoc etiã ipsum nomen sonat: quæ virtutes celorum dicunt tunc ℊ mouebunt: quæ ab effectu suo cessabũt vlterius corpa celestia nõ mouẽtes sicut nec angeli qui sunt ad custodiam hominũ deputati vlteri⁹ custodie officõ vacabũt. ¶ Ad. j. ℊ dõ: ꝙ mutatio illa nõ variat aliquid qõ ad eorum statũ ptineat: sed refert vel ad effectus eorum qui imutari pñt sine eorum mutatione: vel ad nouã rerum ꝓsiderationẽ quã prius scõm species ꝓcreatas videre nõ potuerãt: hãc autẽ vicissitudinem cogitationũ ab eis beatitudo nõ tollit. vñ dicit Aug. ꝙ deus mouet creaturã spũalem per tempa ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ admiratio solet esse de his q̃ nr̃a cognitionẽ excedunt vel facultatẽ: et scõm hoc virtutes celorum admirabũtur diuinã virtutẽ talia facientem: inq̃tum ab eis imitatõe ⁊ comphensione deficiunt: per quẽ modũ dixit Agnes ꝙ eius pulchritudinem sol et luna miranť: et sic nõ ponit in angelo ignorãtia sꝫ tollit dei ꝓuidẽtia. ¶ Ad. iij. patz rñsio ex dicti Ad. iij. q. dõ: ꝙ ꝙliter illud iudicium sit futurum: et quõ homines ad iudiciũ ꝓueniãt: nõ põt multũ p certitudinẽ sciri: tñ ꝓbabiliť põt colligi ex scripturis ꝙ circa locũ montis oliueti descẽdet sicut et inde ascẽdit: vt idẽ esse oñdat q̃ ascẽdit ⁊ q̃ descẽdit. ¶ Ad. j. ℊ dõ: ꝙ magna multitudo i paruo spacio ꝓuidẽdi põt: sufficit autẽ ponẽ q̃tũcũq̃ spaciũ circa locũ illũ ad capiendũ multitudinẽ iudicandorum: dũmodo ab illo spacio christus videri possint: q̃ in aere eminens et maxia claritate refulgens a longinq̃ inspici potuit. ¶ Ad. ij. dõ: ꝙ quis christ⁹ p hoc ꝙ iniuste iudicatus ẽ iudiciariã ptãtẽ meruerit: nõ tñ iudicabit i forma infirmitatis in q̃ iniuste iudicatus ẽ. sꝫ in forma gloriosa in q̃ ad pcz ascẽdit: vñ locus ascẽsionis magis ꝓpetit iudicõ ꝙ locꝰ vbi ꝓdemnatꝰ ẽ. ¶ Ad. iij. dõ: ꝙ nubes hic appellant vt q̃dã dicũt q̃dã densitates lucis resplẽdentis a corporib⁹ sc̃orum: et nõ aliq̃ euaporatiões ex ira et aqua. Uel põt dici ꝙ nubes ille generabũt diuina vtute ad oñendũ ꝓfirmitatẽ in aduẽtu ad iudicium et ascensionẽ: vt qui ascendit in nube etiã i nube ad iudiciũ veniat: nubes etiam ꝓpt refrigeriũ misericordiam indicat iudicantis.

Deinde queritur de innouatõne mũdi. Et circa hoc q̃rũť duo. ¶ Primo vtrũ innouatio mũdi sit futura. ¶ Scõo vtrũ mũdo innouato motꝰ corporum celestium cesset.

¶ Tertio vtrum celestia corpa maiori claritate refulgeãt. ¶ Quarto vtrũ elemẽta aliqua claritatis gloria ornent. ¶ Quinto vtrũ animalia bruta et plãte et corpora ꝓmineralia maneant.

Ad primum sic proceditur: vi ꝙ mũdus nũq̃ innouabit: nihil enim est futurum nisi qõ aliqñ fuit scõm spẽ

Ecclesiastes. j. Quid ẽ quod fuit: ipsũ qõ futurum ẽ. sed nũq̃ mũdus alia dispositiões habuit q̃ nũc hz q̃tum ad partes cẽntiales et ad genera et species. ℊ nunq̃ innouabit. ¶ p. innouatio alterato q̃dam est. sed impossibile est vniuersũ alterari: q̃ oñe alteratũ reducit ad aliquod alterãs nõ alteratum qõ tñ scõm locũ mouet: qõ non est extra vniuersũ ponere. ℊ nõ põt eẽ ꝙ mũdus innouet. ¶ p. Gen. j. dr̃: ꝙ deus die septimo requieuit ab oñi ope qõ patrabat: ⁊ exponũt sãcti ꝙ requieuit a nouis creaturis ꝓdendis. sꝫ in illa ꝑma ꝓditõne nõ fuit alius modꝰ rebus impositus q̃ iste quẽ nũc naturali ordine tenent. ℊ nunq̃ aliũ habebũt. ¶ p. ista rerum dispositio que nũc ẽ: reb⁹ẽ naturalis: si ℊ in aliã dispositionem trãsmutent: illa dispositio erit eis inaturalis. sꝫ illud qõ ẽ inaturale et p accñs nõ põt eẽ ꝑpetuũ vt pz. j. celi et mũdi. ℊ etiã illa dispositio nouitatis qñq̃ ab eis remouebit: et ita erit ponẽ circulatiõs quandã i mũdo: sicut Empeđ. et Origen. posuerũt et post hũc mundũ sit iterum alius mũdus: et post illũ iterum alius. ¶ p. nouitas glorie in premiis rõnali creature dat. sꝫ vbi nõ ẽ meritũ nõ põt eẽ ꝑmiũ: cũ ℊ creature insensibiles nihil meruerũt: vi ꝙ nõ innouabũt. ¶ Sꝫ ꝓtra ẽ qõ hr̃ Isa. lxvj. Ecce ego creo nouos celos et nouã terrã et nõ erũt i memoria ꝑora: et Apoc. xxj. Uidi celũ nouũ et terram nouam: ꝑmũ eni celũ et ꝑma terra abiit. ¶ p habitatio debet habitatori ꝓportionata esse. sed mũdus factus est vt sit habitatõ hominis. sed bono innouabiť. ℊ ⁊ mũdus innouabiť. ¶ p. oñe animal diligit suum simile. Eccl. xiij. ex quo patz ꝙ similitudo est ratio amoris. sed homo habz aliquã similitudinẽ cum vniuerso: vñ et minor mũdus dr̃. ℊ homo vniuersum diligit naturaliter. ℊ et eius bonũ concupiscit ⁊ ita vt satisfiat hominis desiderio: debz etiã vniuersum meliorari. Rñdeo dicendũ ꝙ oia corporalia ꝓpter hominẽ facta esse creduntur: vnde et omnia dicunt ei esse subiecta. Seruiunt aũt homini dupliciter: vno modo ad sustentatiõem vite corporalis Alio modo ad profectũ diuine cognitiõis inq̃tum homo per ea que facta sũt inuisibilia dei cõspicit vt dicit Ro. j. Primo ergo ministerio creaturarum homo glorificatus nullo modo indigebit: cũ eius corpus oino incorruptibile sit futurũ virtute diuina id faciente per animã quam ĩmediate glorificat. Secundo etiã ministerio nõ indigebat homo inq̃tum ad cognitionẽ intellectiuã: quia tali cognitione deũ sancti videbũt ĩmediate per essentiam. sꝫ ad hãc visionẽ essentie oculus carnis attingere non poterit: et ideo vt eius etiam solatium congruens sibi de visione diuinitatis prebeatur: inspiciet diuinitatem in suis effectibus corporalibus: in quibus manifeste indicia diuine maiestatis apparebunt. et precipue in carne christi: et post hoc in corporibus beatorum: et deinceps i omnibus aliis corporibus: et ideo oportebit vt etiam alia corpora ma-

iolem influentiam a diuina bonitate suscipiãt: nõ tñ speciẽ variantẽ: sed addentẽ cuiusdaz glozie pfectionẽ: et hec erit mũdi innouatio: vñ sil' mũdus i nouabit et homo glozificabit. ℣ Ad. j. g̃ dõ: q̃ salomon ibi loquit ð cursu naturaliũ: qð pz ex hoc quod subdit: Nihil sub sole nouũ. cũ eni sol circulariter moueat oportz ea que solis virtuti subsunt circulationẽ aliquã habere: que ꝓsistit in hoc q̃ illa que ꝓra fuerũt itez redeunt specie eadẽ: numero diuersa: vt dr in fine libri de generatiõe: ea vo q̃ ad statũ glozie ptinẽt soli nõ subsũt. ℣ Ad. ij. dõ: q̃ rõ illa ꝓcedit de alteratione naturali q̃ hz agens nõ naturale qð ex necessitate nature agit: nõ enim põt tale agens variã dispositionẽ inducere: nisi ipz alio et alio mõ se habeat. sz ea que diuinitus fiunt ꝓcedũt ex libertate volũtatis: vñ sine aliqua imutatione dei volẽtis põt nũc hec nũc illa disposition ab ipso in vniuerso existẽ: et sic ista innouatio ñ reducit in aliqð ꝑncipiũ motus: sed i ꝓncipiũ imobile scz deũ. ℣ Ad. iij. dõ: q̃ ꝑ tanto dr deus die septimo a nouis creaturis cõdendis cessasse: qz nihil postea factũ ẽ quod ꝓs nõ ꝓcesserit in aliqua similitudine scõm gen' vl' speciem: vl' ad minus sicut in ꝓncipio seminali: vel etiã sicut in potẽtia obediẽtiali. Dico g̃ q̃ nouitas mũdi futura ꝓcessit quidẽ in opibus. vj. diez in quadã remota sil'itudine scz in gl'ia vel gr'a angelorz: ꝓcessit etiã in potẽtia obedientie q̃ creature tũc est indita ad talẽ nouitatem suscipiẽdã a deo agẽte. ℣ Ad. iij. dõ: q̃ illa disposition nouitatis nõ erit naturalis: nec ꝑ naturã: sed erit supra naturã: sicut gr'a et glozia sũt supra anie naturã: et erit a ꝓpetuo agente quod eã ꝓpetuo cõseruabit. ℣ Ad. v. dõ: q̃ q̃uis corpora ilensibilia nõ meruerint illã glozią ꝓprie loquẽdo: hõ tñ meruit vt illa glozia toti vniuerso ꝓferret: inq̃tũ hoc cedit in augmẽtũ glozie homis: sicut aliqs hõ meret vt ornatiozibus vestibus induat: quẽ tñ ornatũ nullo modo ipsa vestis meret.

Ad secundũz sic ꝓcedit: vi q̃ motus corpoz celestiũ in illa mũdi innouatõe nõ cessabit: qz Hen. viij. dr: Octis dieb' terre frigus et estus: estas z hyems nox et dies nõ requiescẽt. sed nox et dies: hyems z estas efficiunt per motũ solis. g̃ nunq̃ motus solis cessabit. ℣ ℘. Hiere. xxxj. dicit: Hec dicit dñs: qui dat solẽ i lumie diei: ordinẽ lune et stellaz i lumie noctis: qui turbat mare et sonãt fluctus eius: si steterint leges iste coram me: tũc et semẽ isr'l nũq̃ deficiet vt nõ sit gens coram me cũctis dieb'. sz semẽ israel nũq̃ deficiet sz in ꝓpetuũ ꝑmanebit. g̃ leges diei et noctis et fluctuũ maris que ex motu celi causant i ꝓpetuũ erunt. g̃ motus celi nũq̃ cessabit. ℣ ℘. Substãtia corpoz celestiũ semp erit. sed frustra est ponere aliquid nisi ponat illud ꝓpter quod est factũ corpora autẽ celestia ad hoc sunt facta vt diuidãt diem et noctem: et sint in signa et tempa et dies et annos: Hen. j. quod nõ possunt facere nisi ꝑ motũ g̃ mot' eoz semp manebit: alias frustra illa corpa remanerẽt. ℣ ℘. in illa mũdi innouatiõe tot' mũdus meliorabit. g̃ nll'i corpori remanẽti auferet id quod ẽ de sua perfectiõe. sed motus ẽ de perfectõe corporis celestis: qz vt dr in. ij. celi et mũdi: illa corpora participant diuinã bonitatẽ per motũ. g̃ motus celi nõ cessabit. ℣ ℘. sol successiue illumiat diuersas partes mũdi scõm q̃ circulariter mouet. si g̃ motus circularis celi cesset: sequit q̃ in aliq̃ supficie terre erit perpetua obscuritas: quod nõ ꝓuenit illi nouitati. ℣ ℘. si motus celi cessat hoc nõ esset nisi inq̃tum motus aliquã impfectionẽ in celo ponit: vtpote lassitudinis vl' laboris: quod nõ põt eẽ cũ motus ille sit naturalis: et celestia corpa sint impassibilia: vñ in suo motu nõ fatigãt: vt dr in. ij. celi z mũdi. g̃ motus celi nũq̃ cessabit. ℣ ℘. frustra est potẽtia que nõ reducit ad actũ. sz in quocunq̃ situ ponat corpus celi ẽ in potẽtia ad aliũ situm. g̃ nisi reduceret ad actũ potẽtia illa frustra remanet et semp esz impfecta. sed nõ potest reduci ad actũ nisi per motũ localem. g̃ semp mouebit. ℣ ℘. illõ quod se habz indifferenr ad plura: aut vtrunq̃ attribuit ei aut nullũ. sed sol indifferẽter se habet ad hoc q̃ sit in oriente vel occidẽte: alias motus eius nõ esset vniformis per totũ: qz ad locũ vbi naturalius esset velocius moueret. g̃ vel neuter situs attribuet soli: vel vterq̃. sz nec vterq̃ nec neuter põt ei attribui nisi successiue per motum: oz eni si quiescit q̃ i aliquo situ quiescat. g̃ corp' solis i ꝓpetuuz mouebit et eadẽ rõne oia alia corpa celestia. ℣ ℘. motus celi ẽ cã tẽpis. si g̃ motus celi deficiat: oz tps deficere: qð si deficeret oportẽt q̃ deficẽt in instãti diffinitõ autẽ instãtis ẽ in. viij. phycoz. quod ẽ initium futuri et finis ꝓteriti: et sic post vltimũ instãs tẽpis eẽt temp': qð ẽ impossibile. g̃ mot' celi nunq̃ cessabit. ℣ ℘. glozia nõ tollit naturã sz mot' celi ẽ ei nãlis. g̃ ꝑ gloziã non ei tollit. ℣ Sed ℘ est qð dr Apoc. x. q̃ angelus q̃ apparuit iurauit ꝑ viuẽtẽ in secula: qz temp' amplius nõ erit scz postq̃ septim' angel' tuba cecinerit: q̃ canente mortui resurgẽt: vt dr. j. Cor. xv. sz si nõ ẽ temp' nõ ẽ mot' celi. g̃ motus celi cessabit. ℣ ℘. Esa. lx. dr: Nõ occidet vltra sol tuus et luna tua nõ minuet. sed occasus solis et diminutio lune ex motu celi causat. g̃ mot' celi q̃nq̃ cessabit. ℣ ℘. vt ꝓbat in. ij. de generatõe: mot' celi est ꝓpter cõtinuã generationẽ in istis inferioribꝫ. sz generatio cessabit impleto numero electoz. g̃ motus celi cessabit. ℣ ℘. ois motus ẽ ꝓpter aliquem finem: vt dr in. ij. Meta. sed ois motus qui est ꝓpter finẽ habito fine quiescet. g̃ vel motus celi nũq̃ cõsequeret finẽ suũ: et sic esset frustra vel aliq̃n deficeret. ℣ ℘. quies ẽ nobilior q̃ motus: qz scõm hoc q̃ res sunt imobiles deo assimilant in quo ẽ sũma imobilitas. sed corpoz inferiorz motus terminat

naturaliter ad quietē. ergo cū corpora celestia sint multo nobiliora eorū motus naturalit ad quietez termiabit. Rñdeo dicendū q circa istā qōem est triplex positio. Prima ē phoꝝ qui dicūt q motus celi semp durabit. Sed hoc nō est ꝓsonū fidei nre q ponit certū numerū electoꝝ prefinitū a deo: ꝛ sic oporteret q generatio hoim nō in ꝑpetuū duret: ꝛ eadē rōne nec alia q ad generationē homis ordinant: sicut ē motus celi et variatiōes elemētorum. Alij vo dicūt q motus celi cessabit scōm naturaz. Qz hoc etiā est falsū: qz oīe corp' quod naturalit ḋescit et naturalit mouet hz locū in q naturaliter ḋescet ad quē naturalit mouet: et a q nō recedit nisi p violētiā: nullus autē loc' pōt assignari corpi celesti: qz nō ē magis nāle soli accessus ad pūctū orientis q recessus ab eo: vñ vel motus eius nō eēt naturalis totalit: vel motus eius nō termiat nālit ad quietē. Uel dicēdū ē scōm alios q motus celi cessabit in illa mūdi innouatiōe: nō q̄dē ex aliq nāli cā sz dīna volūtate faciēte: corp'eni illud sicut et alia in misteriū hois duplicit facta sūt vt pus dictum ē Altero autē horū misteriorū hō post statū glie nō indigebit scz scōm q corpa ei deseruiūt ad sustētationē corpalis vite: hoc aūt mō corp' celeste seruit ei' per motū: inq̄tum p motū celi multiplicat gen' humanū: et generāt plante: et alia aialia q vsui hominū sunt necia: et tempies in aere efficit cōseruās sanitatē: vñ homīe glorificato motus celi cessabit. Ad.j.q̄ dicēdū q ꝥba illa intelligūt ò ira scōm statū istū in quo pōt eē ꝓncipiū generatiōis et corruptiōis plantarū: qò pz ex hoc q ibi dī: Cūcti diebus terre semētis et messis: ꝛ hoc simplicit ꝓceden dū ē: q q̄diu terra erit messib' ꝛ semētib' apta: motus celi nō cessabit. Et silr dicēduz ad.ij. q vñs loquit ibi de duratōe semis israel scōm pñtem statū: qò pz ex hoc q dicit: Et semen israel deficiet vt nō sit gens coꝝā me cūctis diēb': vicissitudo enī dierū post statū istū nō erit: et iō etiā leges de quib' secerat mentionē post istū statuz nō erūt. Ad.iij. dicēdū q finis q ibi assignat corpibus celestib' ē finis prim': qz ē ꝓprius eorū actus. sz iste act' vlteri' ordinat ad aliū finē scz ad misteriū humanum: vt pz ꝑ illud qò hī Deut.iij. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē et lunā et oia astra celi: et errore deceptus adores ea q fecit dñs de' tuus in misterium cūctis gentib' q̄ sub celo sunt: et iō magis oz iudiciū sumi de corpibus celestib' scōm misteriuz horū q̄ scōm finē in genē assignatū. corpa autē celestia ꝑ aliū modū in misteriuz horū glorificati cedent: sicut ꝓus dictū ē: et iō nō sequit q frustra remanēāt. Ad.iij. dicēdū q motus celi nō est de pfectiōe corpis celestis: nisi inq̄tum p hoc est cā generatiōis in istis inferioribus: et scōm hoc etiā mot' ille facit corp' celeste participare dīnā bonitatē per quādā silitudinē causalitatis: nō autē mot' est de pfectiōe substātie celi q̄ remanebit: et iō non sequit q motu cessante aliq̄d de pfectiōe celi tollat scōm q̄ remanebit. Ad.v. dicēdum q oīa corpa electorum vt infra dicet hēbunt in seipsis quandā claritatem glorie: vñ q̄uis aliqua supficies terre nō illuminet a sole: nllo tñ mō remanebit ibi obscuritas Ad.vj. dicēdum q Ro.viij. sup illud: Dis creatura ingemiscit ꝛc. dic glo. Ambro. exp̄sse q oīa elementa cum labore sua explēt officia: sicut sol et luna nō sine labore statuta sibi implēt spacia qò ē causa nostri: vñ quiescent nobis assumptis: labor autē ille vt credo non signat aliquā fatigationē vl passionem illis corporibus accidentē ex motu cuz motus ille sit naturalis nihil habēs de violētia ad iunctū: vt probat in.j. celi et mūdi. sed labor ibi intelligit defectus ab eo ad quod aliquid tēdit: vnde quia mot' ille ordinatus est ex diuina ꝓuidētia ad complendū numerū electorū: illo incompleto nondū consequit illud ad quod ordinat' est: et iō simi litudinarie dī laborare: sicut hō qui non hz quod intendit: et hic etiā defect' a celo tollet impleto numero electorū. Ul' etiā potest referri ad desideriuz future innouatiōis: quā ex diuina dispositōe expectat. Ad.vij. dicēdum q in corpore celesti nō ē aliqua potentia que pficiat per locū: vel que facta sit ꝓpter hunc finē qui est esse in tali loco. sed hoc mō se habz potētia ad vbi i corpore celesti: sicut se habet potētia artificis ad hoc q facit diuersas domos vnius modi: quarū si vnā faciat nō dī frustra potentiā habere: et simili in quocunq; situ ponat corpus celeste: potētia que est in ipo ad vbi non remanebit incompleta nec frustra. Ad.viij. dicendum q q̄uis corpus celeste scōm suā naturā equaliter se habeat ad omnē situ qui est ei possibilis tñ si comparet ad ea que sunt extra ipm non equalr se habz ad oīa situs: sed scōm vnū situ nobil' disponit respectu quorundā q̄ scōm aliū: sicut q̄ ad nos nobilius disponit sol in die q̄ in nocte: et iō ꝓbabile est cū tota innouatio mūdi habeat ordinē ad hominē q celū in illa nouitate habeat nobilissimū situ qui est possibilis i respectu ad nostrū habitabilē. Ul' scōm quosdā celum quiescet in illo situ in quo factū fuit: alias aliqua reuolutio celi remaneret incompleta. Sed ista ratio nō vī incōueniens: quia cū aliqua reuolutio sit i celo que nō finit nisi in. xxxvj. milib' annoꝝ: seqret q tādiu mūdus deberet durare: quod nō videt ꝓbabile. Et ꝓterea scōm hoc posz sciri quādo mūdus finiri deberet: ꝓbabilr eni colligit ab astrologis in quo situ corpora celestia sunt facta: cōsiderato numero annoꝝ qui computat ab initio mūdi: et eodē modo posset sciri certus annoꝝ numerus in q̄ ad dispositionē simile reuerteret: tps autē finis mundi potit esse ignotus. Ad.ix. dicēdum q temp' q̄ndoq; deficiet motu celi deficiēte: nec illud nūc vltimum erit principiū futuri: dicta eni diffinitio non datur de nūc nisi scōm q est cōtinuās ptes tempis: ñ scōz

q̄ est terminās totū tempus: et de hoc dictum est i j. di. secūdi libri: cum de eternitate mūdi ageretur.

¶ Ad. x. dicēdum q̄ motus celi nō dī naturalē q̄si sit pars nature eo mō quo p̄ncipia nature naturalia dicūtur. Nec itez hoc modo q̄ habeat p̄ncipium actiuū i natura corporis sed receptiuū tm̄: p̄ncipium autē actiuū eius est in substātia spirituali: vt dicit cōmentator in p̄ncipio celi et mundi: et iō nō est incōueniens si per nouitatē glorie motus ille tollat: nō enī eo ablato natura corporis celestis variabit. ¶ Alias ratiōes cōcedimus duas p̄mas que sunt ad oppositū: quia debito mō cōcludunt

¶ Sed quia alie due vident cōcludere q̄ mot' celi naturalis cesset: iō ad eas respondēdū ē. ¶ Ad p̄ma g̃ eaz dicēdum q̄ motus cessat habito eo p̄pter quod ē si illud sequat motū et nō p̄comitet ipsum illud autē p̄pter quod est motus celestis fm̄ phos concomitat motū scz imitatio diuine bonitatis in causalitate quā habz sup inferiora: et iō nō oportz q̄ naturalis motus ille cesset. ¶ Ad secundā dicēdū q̄ q̄uis īmobilitas sit simplicior nobilior q̄ motus: tamē motus in eo q̄ per motū potest cōsequi aliquā perfectā participationem diuine bonitatis est nobilior q̄ quies in illo q̄ nullo modo p motū posset illā perfectionē consequi: et ratiōe ista terra que est infimū corpoz est sine motu: q̄uis ipse de' qui est nobilissim' rerū sine motu sit a quo corpa nobiliora mouent: et inde est etiā q̄ motus superiorū corpoz possent poni scōm̄ viam nature ppetui: nec vnq̄ ad quietē termiari: q̄uis mot' inferiorum corpoz ad quietem terminet.

AD tertiū sic p̄ceditur: vī q̄ corporibus celestibus claritas non augeat in illa innouatiōe: illa enī innouatio in corporibus inferioribꝫ erit per ignē purgantem. sed ignis purgans nunq̄ pertingit ad corpora celestia: vt in precedenti distinctiōe dictum ē. ergo corpora celestia non innouabunt per maiorē claritatis susceptionē. ¶ P̄. sicut corpora celestia per motum sunt causa generatiōis in istis inferioribus: ita et per lucem. sed cessante generatōe cessabit motus vt dictū ē. ergo similiter cessabit lux celestium corpoz magis q̄ augeat. ¶ P̄. si innouato homine corpora celestia innouent: oportz q̄ eo deteriorato fiant deteriora. sed hoc non videt̄ pbabile: cum illa corpora sint inuariabilia q̄tuz ad id quod est in substantia eoz. ergo nec innouato homine innouabunt. ¶ P̄. si deteriorata tūc fuerint oportz q̄ tantum deteriorata fuerint q̄tum dicūt esse melioranda in hominis innouatōne. sed Esa. xxx. dicit: q̄ tūc erit lux lune sicut lux solis. ergo et in p̄imo statu ante peccatū luna lucebit q̄tuz nūc lucet sol. ergo q̄tūcunq̄ luna erat super terrā faciebat diem sicut nunc facit sol. et hoc manifeste apparet falsuz per id quod dicit Gen̄. j. q̄ luna facta est vt p̄cesset nocti. ergo homie peccante non sunt corpora celestia diminuta in lumine: et ita nec eoz lumen augebit̄ vt videtur in homis glorificatōne.

¶ P̄. claritas corpoz celestium ordinat̄ ad vsum hominis: sicut et alie creature. sed post resurrectō-nem claritas solis non cedet in homis vsum: dicitur enī Esa. ix. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: neq̄ splendor lune illuminabit te. et Apoc. xxj. dicit̄: q̄ ciuitas illa beatoz nō egeat sole neq̄ luna vt luceant in ea. g̃ eoz claritas non augebitur. ¶ P̄. nō esset sapiēs artifex qui maxia instrumenta faceret ad aliquod modicū artificiū cōstituendū. sed hō est quoddā minimū ꝓpatōe celestium corpoz: q̄ sua ingenti magnitudine q̄si incompabiliter homis q̄titatem excedūt: imo etiaz totius terre: que habz se ad celū vt punctuz ad speram: sicut astrologi dicūt. g̃ cū de' sit sapientissim' nō vī q̄ finis creatōnis celi sit hō: et ita nō vī q̄ eo peccante celū deteriorat̄ fuerit: nec eo glorificato meliorē. ¶ Sed ꝑ est quod dī Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis septēplicit̄. ¶ P̄. totus mundus innouabit̄ in melius vt supra dictū ē sed celū est nobilior ꝑs mūdi corporalis. g̃ in meli' mutabit̄. sed hoc non potest esse nisi maiori claritate' resplendeat. g̃ maiorabit̄ et crescet claritas ei'.

¶ P̄. omnis creatura que ingemiscit et parturit expectat reuelatiōem glorie future filioz dei: vt dicitur Ro. viij. sed etiā corpora celestia sunt huiusmodi: vt ibidem dicit glo. ergo expectant gloriam sanctoz. sed non expectarent nisi ex hoc eis aliq̄d accresceret. ergo claritas eis per hoc accrescet qua p̄cipue decorantur. ¶ Respondeo dicēdum q̄ sicut supra dictum est: ad hoc innouatio mūdi ordinatur vt etiam mundo innouato manifestis iudicijs quasi sensibiliter deus ab homie videatur: creatura autē p̄cipue in dei cognitōez ducit̄ sua specie et decore: que manifestant sapientiam facientis et gubernātis: vñ dī Sap̄. xiij. A magnitudine spēi cog̃scibilit̄ poterit creator horz videri. pulchritudo āt celestiū corpoz p̄cipue cōsistit i luce: vñ Ecc. xlij. Spēs celi glia stellarz: mūdū illuians in excelsis dñs: et iō p̄cipue q̄tum ad claritatē corpa celestia meliorabūt: q̄titatis āt et mod' meliorationis illi soli cognita ē q̄ erit meliorationis actor. ¶ Ad j. g̃ dō: q̄ ignis purgās nō causabit inouatiōis formā. sed disponet tm̄ ad eā purgādo a feditate pcī et ab impuritate ꝓmixtōis q̄ i corpib' celestib' n̄ inuenit: et iō q̄uis corpa celestia p ignē n̄ sint purgāda: sūt tm̄ dimit' inouāda. ¶ Ad ij. dō: q̄ mot' n̄ iportat aliquam perfectionē in eo quod mouet scōm̄ q̄ in se consideratur: cum sit actus imperfecti: q̄uis possit p̄tinere ad perfectionē corporis in q̄tuz est causa alicuius. sed lux p̄tinet ad perfectionē corporis lucentis etiam in substantia sua cōsiderati: et ideo post-q̄ corpus celeste desinet ee causa generationis non remanebit mot': sed remanebit claritas ei'. ¶ Ad

iij. dicendū q̄ super illud Ysa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. dicit glo. Dia ꝓpter hominē facta in ei' lapsu peiorata sunt: et sol et luna suo lumie minorata. que quidē minoratio a quibusdā intelligī scōm realē lumis minoratiōez. nec obstat q̄ corpa celestia scōm naturā sunt inuariabilia: qz illa variatio facta ē a diuina vtute. Alij autē ꝓbabilius intelligūt minorationē illā esse dicētes nō scōm realē lumis defectū: sed quo ad vsum homis: qui nō tātum beneficiū ex lumie corpoꝝ celestiū post peccatum cōsecutus est q̄tuz añ fuisset: per quē etiā modū dr Hen. iij. Maledicta terra in ope tuo spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. q̄ tamē etiaz añ spinas et tribulos germinasset: sz nō in homis penā. Nec tamē sequit q̄ si lux celestiū corpoꝝ per essentiam minorata nō ē homie peccāte: q̄ realiter nō sit augenda in eius glorificatiōe: qz peccatū homis non imutauit statū vniuersi: cū etiaz homo prius et p' animalē vitā habuit: que motu et generatiōe creature corporalis indiget: sz glorificatio homis statū totius creature corporalis imutabit vt dictū est: et iō nō est simile. Ad. iij. dicēdū q̄ minoratio illa vt ꝓbabili' estimat nō fuit scōm substātiā sz scōm effectū: vñ nō sequit q̄ luna existēs sup terrā diē fecisset: sz q̄ tantū ꝑmodū ex lumie lune homo habuisset sicut nūc hz ex luīne solis: ⁊ post resurrectionem qñ lux lune augmētabit scōm rei vitatē nō erit alicubi nox sup terrā sed soluz in centro terre vbi erit infern': qz tunc vt dr: Luna lucebit q̄tum nūc lucet sol: sol autē in septulum q̄ modo luceat corpa autē beatoꝝ septies magis sole: q̄uis hoc ñ sit aliq̄ auctoritate vel rōne ꝓbatū. Ad. v. dicēdum q̄ aliquid pōt cedere in vsum hois dupliciter: vno mō ꝓpt necessitatē: et sic nulla creatura cedet in vsum hois: qz ex deo plenā sufficientiā hēbīt: et hoc significat in auctoritate apli inducta que dicit q̄ ciuitas non eget sole vel luna. Aliūs vsus est ad maiorē pfectionē: et sic homo alijs creaturis vtet: nō tñ quasi necessarijs ad pueniendū in finē sicut nūc eis vtit. Ad. vj. dicēdum q̄ rō illa ē Rabbi moysi: qui oīno nitit improbare mūdū ꝓpt hominem eē factuz: vñ hoc quod in veteri testamēto de innouatōe mūdi legit: sicut patz in auctoritatibus Ysa. inductis dicit metaphorice esse dictum: vt sic alicui dr obtenebrari sol qñ i magnā tristiciā incidit vt nesciat quid faciat: qui etiā modus loquēdi cōsuetus est in scꝑtura: ita etiā econtrario dr ei sol magis lucere et totus mūdus inouari: qñ ex statu tristicie in maximā exultationē cōuertit. Sed hoc dissonat ab auctoritatib' et expositionib' sanctoꝝ vñ rōni illi inducte hoc mō respondēdū ē: q̄ q̄uis corpora celestia maxime excedant corpus hois: tñ plus mlto excedit aīa rōnalis celestia corpa q̄ ipa excednut corp' humanū: vñ nō ē incōueniēs si corpora celestia ꝓpter hominē esse facta dicant: nō tñ sicut ꝓpter ꝓncipalē finē: quia ꝓncipalis finis oīm deus est.

AD quartuz sic ꝓcedit: vī q̄ elementa nō innouabunt per receptionē alicuius charitat': sicut. n. lux est claritas corporis celestis ꝓpria: ita calidū et frigidū humidū et siccū sunt ꝓprie qualitates elemē toꝝ. g̃ sicut celū innouab̄ per augmentū claritatis: ita debēt innouari elementa per augmentū qualitatum actiuaꝝ et passiuaꝝ. ℣ P. raꝝ et densum sunt ꝓprie qualitates elemētoꝝ quas elemēta in illa innouatiōe nō amittent vt dictū est. sz raritas ⁊ densitas elemētoꝝ resistere vident claritati: cū corpus claꝝ oporteat alio modo condensatū esse: vñ claritas aeris nō videt q̄ possit claritatē pati: et similiter etiā nec densitas terre que paruitatē tollit g̃ nō potest esse q̄ innouent ꝑ alicuius claritat' additionē. ℣ P. constat q̄ damnati erūt in terra. sz ipsi erūt in tenebris non solū interioribus sed etiā exterioribus. g̃ terra nō dotabit claritate in illa innouatōe: et eadē rōne nec alia elemēta. ℣ P. multiplicatio claritatis in elemētis multiplicat calorē. si igit in illa innouatiōe erit maior claritas elementoꝝ q̄ nūc sit: erit etiā per consequēs maior caliditas: et sic vī q̄ transmutent a naturalibus suis q̄litatibus que sunt eis scōm certā mensurā: quod est absurdū. ℣ P. bonū vniuersi quod consistit i ordine et armonia dignius est q̄ bonū alicuius naturе singularis. sed si vna creatura efficiat melior: tollitur bonū vniuersi: qz non remanebit eadē armonia. g̃ si corpa elemētaria que scōm gradū sue nature quē tenēt in vniuerso claritatis debēt esse expertia claritatē recipiant: ex hoc magis deperiet pfectōi vniuersi q̄ accresceret. ℣ Sz cōtra est quod dr Apoc. xxj. Vidi celū nouū et terrā nouā. sed celum innouabit per maiorē claritatē. g̃ et terra et similiter alia elemēta. ℣ P. corpa inferiora fuerūt in vsum hois sicut et superiora. sed creatura corpalis remunerabit ꝓpter ministeriū quod homi exhibuit: vt videt dicere glo. ad Ro. viij. g̃ etiam elemēta clarificabūt sicut et alia corpa celestia. ℣ P. corpus homis est ex elemētis compositū. g̃ partes elementoꝝ que sunt in corpore homis glorificato homie glorificabunt per receptionē claritatis. sed eandē conuenit esse dispositionē totius et partis. g̃ et ipsa elemēta conuenit claritate dotari. Q ñdeo dicendū q̄ sicut est ordo celestiū spirituū ad spiritus terrenos sz humanos: ita etiā est ordo celestium corpoꝝ ad corpora terrestria: cū autē creatura corpal' sit facta ꝓpter spirituālē et p eā regat: oz similit disponi corporalia sic spiritualia disponūt In illa autē vltima rex ꝓsummatiōe spiritus inferiores accipiēt ꝓperates superiorꝝ spirituū: qz hoies erūt sicut angeli i celis: sicut dr Matth. xxij. ⁊ hoc erit inq̄tum ad maximaz pfectionem deueniet id fm q̄ human' spiritus cum angelico conuenit. vñ

et ſimiliter cū corpora inferiora cū celeſtibus non cōicent niſi in natura lucis et diaphani: vt dicit i ij. de aia: Oportet corpa inferiora maxie pfici ſcōz claritatē. vñ oia elemēta claritate quadaz veſtient nō tñ equaliē: ſed ſcōm modū ſuuz: terra eni vt dī erit in ſupficie exteriori peruia ſicut vitrū: aqua ſic cryſtallus: aer vt celū: ignis vt lumiaria celi. ℣ Ad j. dō: q ſicut ſupra dictū eſt: innouatio mūdi ordinat ad hoc q hō etiā ſenſu in corporibus quodā modo per manifeſta indicia diuinitatē videat: int ſenſus autē noſtros ſpūaliores ē viſus et ſubtiliores: et iō q̄tum ad qualitates viſuas quaz pncipiū ē lux oportz oia corpora inferiora maxime meliorari: q̄ litates autē elemētares pertinēt ad tactū q̄ eſt maxime materialis: et eaz exceſſus ptrarietatis magis eſt ptriſtatiuus q̄ delectatiuus: exceſſus autē lucis erit delectabilis cū ptrarietatē non habeat niſi ppter organi debilitatē que nūc nō erit. ℣ Ad ij. dicendū q aer nō erit clarus ſicut radios pyciens. ſed ſicut diaphanū illuminatū: terra vō q̄uis ex natura ſua opacitatē habeat ppter defectū lucis: tamē ex diuina vtute in ſui ſupficie claritatis glia veſtietur ſine pꝛeiudicio denſitatis ipſius. ℣ Ad iij. dō: q in loco inferni nō erit terra glorificata per claritatē: ſed loco huius glorie hēbit pars illa terre ſpiritus rōnales hoīm et demonū: q̄ q̄uis ratōne culpe ſunt infimi: tñ ex dignitate nature ſunt qualibz q̄litate corporali ſuperiores. Vel dicēdū q etiaz ſi ſit tota tra glorificata: nihilomin' reprobi in tenebris exterioribus erūt: qz etiā ignis inferni qui ad aliq̄d eis lucebit: q̄tuz ad aliud eis lucere no poterit: vt infra dī. vltima dicet. ℣ Ad iiij. dō: q claritas illa erit in iſtis corpalibus ſicut ē in corporibus celeſtibus in quib' caliditatē nō cauſat: qz corpora iſta tūc erūt inalterabilia ſicut mō celeſtia. ℣ Ad v. dō: q nō tollet ppter meliorationē elemētoz ordo vniuerſi: qz etiā oēs alie partes meliorabunt: ⁊ ſic remanebit eadē armonia.

AD quintū ſic pꝛoceditur: vī q plante ⁊ alia aialia remaneāt in illa innouatiōe: elemētis eni nō oz aliquid ſubtrahi qō ad eoz ornatū ptinet. ſz aialiū et plantis elemēta ornari dicūt. g̃ nō auferent illa innouatiōe. ℣ Ꝛ. ſicut elemēta hōi ſeruierunt: ita etiā aialia et plante et corpa mineralia. ſz elemēta ppter predictū miſteriuz glorificabūt. g̃ et aialia et plāte et mineralia corpa glorificabunt. ℣ Ꝛ. vniuerſū remanebit impfectū ſi aliq̄d qō eſt de ei' pfectiōe auferat. ſz ſpēs aialiū et plantaz et corporuz minerabiliū ſūt de pfectiōe vniuerſi. cū igi nō debeat dici q mūd' in ſua innouatiōe impfect' remaneat: vī q oz dicē plātas et aialia remanere. ℣ Ꝛ. aialia et plāte hñt nobiliorē formā q̄ ipſa elemēta ſz mūd' in illa finali innouatōne i meli' mutabit. g̃ magis debēt remanē aialia et plāte q̄ elemēta: cuz ſint nobiliora. ℣ Ꝛ. incōueniēs ē dicere q natura lis appetit' fruſtret. ſed ſcōz naturalē appetitū aialia et plāte appetūt eē ppetuū: etſi nō ſcōm indiuiduū ſaltē ſcōm ſpeciē: et ad hoc ordinat eoz generatio ꝓtinua: vt in. ij. de generatōe dī. g̃ inconueniēs ē dicere q iſte ſpecies aliq̄n deficiant. ℣ Sed ꝓtra ſi plante et aialia remanebūt: aut oia: aut quedaz. ſi oia oportebit etiaz aialia bruta que pꝛius fuerūt mortua reſurgere ſicut et homies reſurgēt qō dici nō pōt: quia cū forma eoz i nihilū cedat: non pōt eadē numero reſumi. Si autē nō oia ſed quedam cū nō ſit maioꝛ ratio de vno q̄ de alio q in perpetuū maneat: vī q nullū eoz in perpetuū manebit ſed quicq̄d remanebit poſt mūdi innouationē i ꝓpetuū erit generatiōe et corꝛuptōe ceſſante. g̃ plante et aialia penitus poſt mūdi innouatiōez nō erūt ℣ Ꝛ. ſcōm phm in. ij. de generatiōe: in aialibus ⁊ plantis et huiuſmōi corpib' ſpeciei ppetuitas ñ cō ſeruat niſi ſcōm ꝓtinuationē motꝰ celeſtis. ſed tunc motꝰ celeſtis deficiet. g̃ nō poterit ppetuitas in iſtis ſpecieb' ꝓſeruari. ℣ Ꝛ. ceſſante ſine ceſſare debet id quod eſt ad finē. ſed aialia et plante facta ſunt ad aialem vitā hoīs ſuſtentandā. vñ dī Gen. ix. Sicē olera virentia dedi vobis oēm carnē. ſed poſt illā innouatōz aialiū vita i hoīe nō erit. g̃ nec plāte nec aialia remanē debēt. Q ñdeo dō q cū innouatio mūdi ppter hoīem fiat: oz q innouatiōi hoīs ꝓſormet: homo autē innouat' de ſtatu corꝛuptiōis in incorꝛuptionē trāſiet et ppetue quietis: vñ dī j. Cor. xv. Oportz corꝛuptibile hoc induere incorꝛuptionē. et iō mundus hoc mō innouabit: vt abiecta oīm corꝛuptione et tranſmutatione ppetuo remaneat in quiete: vñ ad illā innouationē nihil ordinarī poterit niſi quod habet ordinē ad incorꝛuptionē. huiuſmōi aūt ſunt corpora celeſtia: elemēta et homies: corpora eni celeſtia ſcōm ſui naturaz incorꝛuptibilia ſunt et ſcōm totum et ſcōm partē: elementa' vero ſunt quidē corꝛuptibilia ſcōm partes: et incorꝛuptibilia ſcōm totum: homines vero corꝛumpūt et ſcōm totum et ſcōm partes. ſed hoc ex parte materie: non ex parte forme ſcz anime rationalis que poſt corꝛuptiōnem hominis remanet incorꝛupta. animalia vero bruta et plante et minerālia et oīa corpora mixta corꝛumpunt et ſcōm totum et ſcōm partem: ⁊ ex parte materie que formam amittit: et ex parte forme que actu non manet: ⁊ ſic nullo modo habent ordinem ad incorꝛuptionem: vnde in illa innouatione non manebūt. ſed ſola ea q̄ dicta ſūt. ℣ Ad j. g̃ dō: q h'moi corpora dicūt eē ad ornatū elemētoz iq̄tū vtutes actiue ⁊ paſſiue generales q̄ ſūt in elementis ad ſpeciales actiōes ꝯhūt: et iō ſunt ad ornatū elemētoz in ſtatu actiōis et paſſiōis. ſz hic ſtat' i elemētis nō remanebit: vñ nec aialia nec plantas remanē oportz ℣ Ad ij. dō: q nec aialia nec plante nec aliq̄ alia corpora in miſtrando homi aliquid meruerūt cū

libertate arbitrij careant. sed p tanto dicit quedā corpora remunerari: quia homo meruit vt illa innouarent que ad innouationē ordinē habent: plāte autē et animalia nō habēt ordinem ad innouationē incorruptōis vt predictū est. vnde ex hoc homo ñ meruit vt illa innouēt: qz nll's pōt alteri mereri nisi id cuius est capax: nec etiā sibiipsi: vñ etiā dato q animalia bruta mererent in misterio hois nō tamē essent innouāda. ¶ Ad. iij. dō: q sicut p fectio homis multipliciter assignat: est enī pfectio nature condite et nature glorificate: ita etiam perfectio vniuersi est duplex: vna scōm statum huius mutabilitatis: altera scōm statum future nouitatis: plante autem et aialia sunt de p fectōne ei' fm statū istum: nō autē fm statum nouitatis illius: cū ordinē ad eam nō habeāt. ¶ Ad. iij. dō: q q̄uis aialia et plante q̄tuz ad quedā alia sint nobiliora q̄ ipsa elemēta: tamē q̄tum ad ordinē incorruptionis elementa sunt nobiliora vt ex dictis pz. ¶ Ad v. dō: q naturalis appetit' ad perpetuitatē q ineſt aialibus et plantis est accipiēdus scōz ordinem ad motum celi: vt scz tātū i esse pmaneat q̄tum mot' celi durabit: nō enī pōt appetitus esse in effectu vt pmaneat vltra causā suā: ꝛ iō si cessante motu primi mobilis plāte ꝛ aialia nō maneāt scōz speciem nō sequit appetitū naturalē frustrari. Cum tamē virtute diuinitatis sit suscitatur' nō hūanitatis ꝛc. Sed ꝫ est quod dī in glo. j. Cor. xv. q resurrectio xp̄i fuit causa nostre resurrectōnis. sz xp̄s fm hūanitatē resurrexit. g̃ vtute hūanitatis corpa rsuscitabit. Et dicēdū q sicut Dama. in. iij. li. dicit: hūanitas xp̄i est q̄si diuinitatis organū sicut corp' anime vñ effectus aliq̄s pōt attribui hūanitati xp̄i dupliciter. Uno mō scōm se sicut attribuit ei tangere leprosum et huiusmōi. Alio mō inq̄tuz ē instrumētum diuinitatis: sicut attribuit ei tactu suo leprosum mūdare: hoc aūt mō attribuit hūanitati xp̄i sua resurrectiōe nostrā causare sic̄ tactu suo leprosum mūdare: et qz instrumentū nō agit nisi in vtute p̄ncipalis agentis: inde ē q dī xp̄us resuscitatur' corpora nō virtute humanitatis sed diuinitatis q̄ius sua resurrectio sit nostre resurrectiōis causa p modū quo tactus leprosi est cā mūdatōis. ¶ Per verbū filij dei fit aiaꝝ resurrectio: p verbū factū i carne per filiuz hominis fit corpozum resurrectio Sed cōtra: quia sicut resurrectio christi dicitur eē esse cā resurrectōnis nostre corpalis ita et spūalis: vt pz per illud Ro. iij. Resurrexit ppter iustificationē nostrā. Et dō: q vtrūq; fit p̄ncipaliter vtute diuina: et quasi instrumētaliter per operationē hūanitatis xp̄i: sed tñ spūalis resurrectō appropriat diuinitati: corporalis vero hūanitati per appropriationē quādā vt seruet̄ similitudo inī effectū ꝛ causam. ¶ Filius cū patre et spū sancto eadē vita est que ptinet ad animā non ad corpus. Sed ꝓtra qz oīs vita tam spūalis q̄ corporalis dicit a vita diuina et imitat eam: vt pz per Dio. vj. ca. de dī. nō. Et dicendū q dī non ptinere ad corpus: qz corpus nō potest eius esse particeps ad cognitionē et amorem. ¶ Angeli deferent ante signū crucis. Sed ꝫ est q lignū illud crucis non habz aliquē ordinē ad incorruptionē: et ita nō remanebit post illaz innouationē. Et dicendū q signum crucis nō accipitur hic pro ipo ligno crucis domice. sed pro aliqua re presentatiōe ipius. ¶ Columne celi pauent aduētum eius: columne celi hic dicunt angeli qui celos mouent: quia in eoz virtute sustentat tota efficacia celestis actiōis: cum oīa corpora regant p spiritum vite rationalē: vt Aug. dicit. iij. de trinitate. ¶ Quantū luxit sol in prima conditiōe septē dierum ante peccatū ꝛc. Intelligenda est hec comparatio scōm ꝓmodū quod homo percipit ex lumie celestiū corpoꝝ: quod fuit maius ante peccatuz q̄ post: q̄uis post resurrectiōez realiter magis luceat vt dictū est. ¶ Significat solem et lunam his qui erūt in eterna beatitudine nullū lucis vsum prestare. hoc intelligendū est de vsu necessitatis vt prius dictū est. ¶ Ne impij in tormētis sub terra positi ꝛc. scōm hoc videtur Isido. sensisse q infernus sit in alia superficie terre: cuz tamē ab aliis dicatur q sit in profundo terre. Quidam vero dicit Isido. etiam hoc sensisse q infernus sit in profundo terre sed q ex alia superficie terre sit aliquis magn' terre hiatus. vnde lumen solis ad illos qui sunt in inferno peruenire posset si sol terraz circuiret: quod vtrum verum sit oīno certum non est.

¶ Distinctio. XLIX.

POst resurrectō nē vo facto vniuerso ꝛc. Post q̄ magister determinauit de his que pertinent ad iudicium generale: in parte hac incipit determinare de premijs et penis que iudicium generale sequuntur. Et diuiditur in partes duas. In prima determinat de premijs bonoꝝ. In secunda de penis malorum. l. dī. ibi Dicturi que stio ꝛc. Prima autem pars diuiditur in ptes tres. In prima enī describit qualis erit beatitudo sanctorum que eis in premiū post generale iudicium debitur. In secunda ostendit quomodo ad eam consequēdam omnis humanus appetitus tendat ibi: Solet etiam queri de beatitudine vtrum oēs ꝛc. In tertia qualiter eam habētes diuersimode ipsā participant: ibi Solet etiaz q̄ri ꝛc. Circa hoc tria facit. Primo ostendit diuersitatem que in beatitudine sanctorum accidit ex parte cognitionis. Secundo ex parte gaudij vel delectationis ibi: Solet etiā queri an in gaudio ꝛc. Tertio inquirit de augmento beatitudinis quod accidet ex resumptōne corporis: ibi Post hoc queri solet ꝛc.

Hic querunt quinq;. ¶ Primo de beatitudine. ¶ Secūdo de visiōe dei in qua p̄ncipaliť beatitudo ꝓsistit. ¶ Tertio de delectatiōe q̄ formaliť beatitudinē ꝯplet. ¶ Quarto de dotibus q̄ in beatitudine ꝓtinent. ¶ Quito ď aureolis q̄b' beatitudo pficiť et decorať. ¶ Circa primū querūť quatuor. ¶ Primo in quo sit q̄ renda beatitudo. ¶ Secūdo quid sit. ¶ Tertio vtr oēs eam appetant. ¶ Quarto vtr ab oīb' equaliter participet.

Ad primus sic procedit: videť q̄ beatitudo in bonis corpis ꝓsistat: quia quod a plurib' dicit: impossibile est falsum esse totaliter: vt Cōmentator dicit in libro de aīa: et phūs dicit in. vij. Ethicor: q̄ opinio non perdit quā populi mlti famāt. sed maior hominū multitudo inclinat ad querēdus corporales delectatiōes et corporalia bona quasi finē. ergo finis humane vite in corpalibus bonis consistit: finem autē humane vite dicimus beatitudinē: ergo beatitudo in bonis corporis querēda est. ¶ ℞. q̄to aliquis finis est magis vltimus in consecutōne. tanto por est in intentiōe et appetitu. sz homo pus appetit corporale bonus q̄ spirituale: cū ex amore corporaliū rer in amorem inuisibiliū manuducamur: vt Greg. dicit. g̃ bonū corporale ē vltimus finis noster: talib' aūt finis est beatitudo. g̃ in bonis corporalis beatitudo ē querenda. ¶ ℞. q̄to aliq̄ bonū est cōmunius tāto diuinius: vt pz in. j. Ethicor. sed bonū corporale ꝓmunius est q̄ spirituale quia corporale ad plantas et aīalia bruta se extēdit non autē spirituale. g̃ corporale bonū spirituali p̄eminet: et ita in corporalibus bonis magis ē beatitudo querenda. ¶ ℞. beatitudo ob oīmbus ponitur finis virtutis. sed virtus habet finē suū non solum in bonis spiritualibus sed etiā in corporalib'. per virtutē enī temperātie et alias virtutes homo conseruat a nociuis etiā scōm corpus. ergo beatitudo nō solū in spiritualibus sed etiā in corporalib' bonis est querenda. ¶ ℞. Sm philosophus in. ij. Phicor: Felicitas et fortuna circa idē esse videnť. sed bona fortune sunt corporalia: g̃ bona in quib' cōsistit beatitudo et felicitas sūt corporalia. ¶ ℞. homo ex aníma et corpore constituiť. ergo bonus homis debz esse cōmune anime et corpori. sed bonum spirituale nō potest esse cōmune corpori: bonum aūt corporale pōt esse cōmune anime: inq̄tū anima de corporalibus delectať. ergo beatitudo q̄ est bonū homis magis consistit in corporalibus q̄ in spiritualib' bonis. ¶ Sed cōtra: illud quod cōuenit homini scōm corpus pōt esse cōmune sibi et alīs animalibus. sed beatitudo alīs animalib' nō pōt competere. ergo beatitudo nō est querenda in bonis corporis. ¶ ℞. beatitudo est summū bonus homis. ergo in precipuis homis bonis est querenda. sed bona anime sūt nobiliora corporis: sicut et et anima corpore nobilior. ergo beatitudo est querenda i bonis anime. ¶ ℞. illud quod est vltima mensura nō est aliquo mō mensuratus. ergo illud quod non potest esse bonū nisi put est mensuratū non potest esse mensura vltima in rebus humanis et ita nec vltimus finis qui est beatitudo: cuz finis sit mensura imponens modū his que sunt ad finē sed bona corporalia nō sunt laudabilia: nec bona nisi inq̄tum sunt mensurata mensura virtutis: vt patet per philosophū in. vij. Ethicor. ergo in bonis corporalibus nō potest esse beatitudo. Alterius videť q̄ beatitudo magis consistit in his q̄ sūt voluntatis q̄ in his que sunt intellectus: quia beatitudo est summū bonū. sed bonū est obiectus voluntatis inq̄tum huiusmodi non autē intellectus ergo beatitudo magis consistit in actu voluntatis q̄ intellectus. ¶ ℞. delectatio scōm philosophus i. vij. Ethicor: ad beatitudinem requiriť: vnde et in greco nomen beatitudinis a gaudio accipiť. sed delectatio est in volūtate siue in affectu. ergo et beatitudo. ¶ ℞. scōm philosophū in. x. Ethicor: i actu nobilissime virtutis consistit felicitas siue beatitudo. sed charitas est excellentissima omniū virtutum: vt patet per apostolū. j. Cor. xiij. ergo cum charitas sit in voluntate ibi querenda est beatitudo. ¶ ℞. sicut aníma imperat corpori: ita voluntas imperat intellectui: et per consequens est eo superior. sed beatitudo magis ponitur in bonis anie q̄ corporis: quia aníma est superior corpore. ergo eadem ratiōe magis debet poni in voluntate q̄ in intellectu. ¶ Preterea beatitudo hois ꝓsistit in perfecta coniūctione ad deū. sed perfectius homo cōiungitur deo per voluntatē q̄ per intellectum: vñ dicit Hug. de sancto vic. in. vij. ca. ce. hierar. super illud: Mobile et acutū ꝛc. Dilectio supeminet scientie: et maior est intelligentia: plus enī deus diligitur q̄ intelligat: intrat dilectio vbi sciētia foris est. g̃ beatitudo consistit magis in dilectione q̄ in cognitione: et in voluntate q̄ i intellectu. ¶ Sed cōtra est quod dicitur Joh̄. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te verum deum et quem misisti Jesum christum. sed vita eterna est ipsa beatitudo. ergo beatitudo in cognitione cōsistit. ¶ Preterea. j. Cor. xv. super illud: Cum tradiderit regnum deo et patri. dicit glo. idest cum perduxerit credentes ad cōtemplationem dei patris: vbi est finis omnium: requies sempiterna et gaudium. sed hoc est beatitudo. ergo in contemplatione intellectus beatitudo consistit. ¶ Preterea philosophus in. x. Ethicor ostēdit q̄ in contemplatione virtutis actu vltima homis beatitudo consistit. sed hoc pertinet ad intellectum. g̃ beatitudo maxime cōsistit i intellectu ¶ Preterea scōm phm in. j. Ethicor. Bonū in q̄ p se ē sufficiētia est felicitas vel beatitudo. sz hoc ē i cognitiōe: vt pz Joh. xiij. Hñe ostēde nobis patrē

et ſufficit nobis. ergo idē quod ꝓius. ¶ Lteriꝰ videt ꝙ beatitudo magis ꝓſiſtit in actu intellectus ꝓctici q̄ ſpeculatiui: q̄to eni aliq̄d bonū ē cōius tāto ē diuinius: vt ꝓz in. j. Ethic. ſz bonū intellectus ſpeculatiui ē ſingulariꝰ ei⁹ q̄ ſpeculat: bonū āt intellectus ꝓctici pōt eſſe cōe multoꝝ. ḡ magis cōſiſtit btitudo i intellectu ꝓctico q̄ ſpeculatiuo. ℣ ℟. btitudo ē vltia pfectio hoīs. ſz maior eſt pfectio alicui⁹ rei ſcōm ꝙ ē cā alteri⁹ q̄ ſcōm ꝙ in ſe pfecta exiſtit: vñ dicit Dio. in. iij. ca. ce. hierar. ¶ Omni diuinius ē dei coopatorē fieri in reductōe alioꝝ: q̄ intellectū āt ſpeculatiuū hō hz pfectionē i ſeipſo: intellectus āt ꝓctic⁹ ē cā alioꝝ. ḡ btitudo magis cōſiſtit i intellectu ꝓctico q̄ ſpeculatiuo. ℣ ℟. finis ē cōformis his q̄ ſūt ad finē. ſz btitudo ē finis et ꝓmiū vtutū: vt in. j. Ethic. dī: Virtutes āt magis ꝓſiſtūt i opatōe q̄ in cognitōe: q᷑ ſcire paꝝ vl nihil pdeſt ad vtutē: vt ꝓz 2° Ethic. ḡ btitudo magis ꝓſiſtit in intellectu ꝓctico q̄ i ſpeculatiuo. ℣ ℟. beatitudo hoīs ꝓſiſtit in eo qđ ē in hoīe nobiliſſ. ſz intellect⁹ ꝓctic⁹ ē nobilior ſpeculatiuo: q᷑ ipe legem ponit ſpeculatiuo intellectui: ꝑ prudētiaz eni legislatoris ordinat q̄liē quis diſcē debeat diſciplinas ſpeculatiuas: vt ꝓz in. j. Ethic. ḡ beatitudo magis ē i intellectu ꝓctico q̄ ſpeculatiuo. ℣ ℣z ꝓtra: beatitudo cū ſit vltimus finis ꝓpter ſeipam q̄rit et nō ꝓpter alteꝝ. ſz cognitio ꝓctica ordiat ad alteꝝ tāq̄ ad finē: q᷑ ad opus: vt i. ij. Meta. dī: nō autē ſpeculatiua. ſz ꝓpter ſeipam querit: vt ꝓz in. j. Meta. ḡ beatitudo magis cōſiſtit in intellectu ſpeculatiuo q̄ ꝓctico. ℣ ℟. beatitudo nr̄a ꝓſiſtit in hoc ꝙ deo ꝓiūgamur. ſz nos nō ꝓiūgimur deo ꝑ intellectum ꝓcticū. ſz ꝑ ſpeculatiuuz. ḡ beatitudo magis cōſiſtit in intellectu ſpeculatiuo q̄ ꝓctico. ℣ ℟. i rōne beatitudinis ē diuturnitas et ſufficientia et delectatio. ſz in actu cōtemplatiui intellect⁹ ē hō magis ſufficiēs ſibi q̄ i actu intellect⁹ ꝓctici ad quē multis auxiliꝭ exteriorib⁹ indiget: nil᷑ actio ē in q̄ homo poſſit ita diu ꝓſiſtere ſicut in ꝓtemplatōne ꝓpter remotionē a corporeis inſtrumētis quoꝝ debilitas laſſitudinē inducit: neq̄ ē aliq̄ delectatio ita pura ſicut ꝓtemplatiōis: q᷑ ei nil᷑m ꝓtrariū admiſceat: neq̄ eni ꝓtrariū hz. ḡ beatitudo maxime i actu intellect⁹ ſpeculatiui cōſiſtit. ¶ Lteri⁹ videt ꝙ beatitudo i hac vita habeat: q᷑ Matth. v. dicit Beati pauperes ſpū qm̄ ipſoꝝ ē regnū celoꝝ. Et ſil᷑r Bti q̄ pſecutiōz patiūt ꝛ cetera huiꝰmōi. ſz oia hec i hac vita habēt. ḡ btitudo ē i hac vita. ℣ ℟. ſi beatitudo nō poſſet eē in hac vita: nll⁹ beatitudinem cognoſcēt niſi q̄ de alia vita noticiā hīet. ſed multi phi de beatitudie tractauerūt futurā vitā penitus ignorātes. ḡ beatitudo pōt etiā eē i hac vita. ℣ ℟. pñs vita hoīs eſt pfectior q̄ pñs vita alicui⁹ alteri⁹ animalis. ſed vita pñs alioꝝ animaliū includit finem vltimū eorundē. ḡ et vita pñs homis beatitudinem includit qui eſt finis eius. ℣ ℟. vnaquecq̄ res naturaliē deſiderat finē ſuū. ſed ex deſiderio finis naſcitur deſideriū eoꝝ que ſunt ad finem: illa autē preciptie ſūt ordinata ad finē ſine quibus ad finē peruenīri nō poteſt: ſic autē ad beatitudinem homis moꝛs eēt ordinata ſi i hac vita beatitudinē habere nō poſſz. ḡ homo naturaliē deſiderat moꝛtem: qđ experimēto falſum eſſe ſentiē ꝛ auctī Apli ꝺdicit: q̄ dicit. ij. Cor. v. Nolumus expoliari ſz ſuperueſtiri. ḡ beatitudo hoīs eſt i hac vita. ℣ Sed ꝺ: nullus pōt eē beatus qui non habz hoc qđ bene vult. ſed quilibz beatus bñ et ordinate vult ſua beatitudine nūq̄ poſſe priuari. ḡ quicūq̄ hoc nō habet nō eſt vere beatus. ſed null⁹ hoc in hac vita habet: q᷑ ipam beatitudinē quā i hac vita hīe poſſet oportēt ꝙ ad minⁱ moꝛs tollat. ḡ beatitudo in hac vita haberi nō pōt. ℣ ℟. null⁹ ad vltimū vite iam puenit cui reſtat aliq̄d appetēduz: eo ꝙ beatitudo in ſe ſufficiētiā habeat vt etiā pīb⁹ dicit. ſed q̄tūcunq̄ aliq̄s ſit in hac vita pfectus: vel ſcia vl vtute vl quocūq̄ alio mō adhuc ei reſtat aliq̄d ad appetendū. ſ. multa ſcire que neſcit: imo bonitas etiam ſue pfectōnis: q᷑ q̄diu hec vita durat certa eſſe nō pōt: cū etiā ſapientiſſimi et pfectiſſimi viri ꝑ infirmitates corporales poſſint i inſaniā deuenire. ḡ beatitudo in hac vita hīi nō poteſt. ℣ ℟. beatitudo ab oīb⁹ ponit maximū. ſed maximū bonū eſt qđ eſt malo penitus immixtū. cum ḡ vita hec abſq̄ malis eſſe nō poſſit: q̄tūcunq̄ aliquis ſit ſapiēs et virtute pfectus: vt manifeſte apparet varios caſus homis intuendo: videt ꝙ in hac vita beatitudo eē nō poſſit. ℜ ñdeo dō ad primā qōem ꝙ beatitudo cū ſit naturaliē ab oīb⁹ hoīb⁹ deſiderata: nominat vltimū humane vite finē: finis autē cuiuſlibet rei ē operatio ꝓpria vl per operationē ꝓpriam ad finē venit: cū autē forma ꝓpria ſit i q̄libz re opationis ꝓprie principiū: forma autē ꝓpria hoīs inq̄tū eſt hō ſit rōnalis aia: oporteret ꝙ vel i ipſis actibus rōnalis anie beatitudo ꝓſiſtat: vel in his ad q̄ homo per actuſ rōnalis aie compat: hec aūt bona aie dicunt: vnde neceſſe ē beatitudinē ponere i bonis aie etiā ſm pl̄os. ¶ aūt aliqui beatitudinem i bonis corporis ponūt ex hoc ꝓpuenit ꝙ ſeipſos qđ eſſent ignorabāt: non eni agnoſcebāt ſe ſcīz id qđ eſt in eis melius qđ eoꝝ eſſe formaliē complet: ſed ſcōm id qđ de eis exterius apparet: et ſcōm hoc in exterioribus bonis ſuā beatitudinem queſierunt. ℣ Ad. j. ergo dicendū ꝙ multoꝝ opinionē non ē neceſſe eſſe verā ſimpliciē ſed ſcōm partē: multitudo autē hominū in bonis corporis beatitudinē ponentiū q̄tum ad hoc verā opinionē habz: q᷑ illud quod ſibi optimū eſtimant hoc ſuam beatitudinē eſſe putant: ꝛ q̄tum ad hoc opinio eoꝝ vera ē: ſcz ꝙ optimū hominis eſt beatitudo: nō autem oportet ꝙ ſit vā q̄tū ad hoc ꝙ ponūt eā i bonis corporis: q᷑ hec opio ꝓcedit ex falſa radice: q̄. ſ. eſtimāt ſe ꝓncipaliē eē id qđ ſunt ſcīz corꝑ. ℣ Ad. ij. dō: ꝙ hoc

q̄ p̄mo desideratur bonuz coꝛpoꝛale q̄ spūale p accidens ꝓtingit: nostra eni cognitio ab vniuersali oꝛdine ad specialia ꝓcedit: vt pz in .j. phycoꝛ. ⁊ iō in principio nihil cognoscimus de fine homis nisi hoc generale qō ē quoddā optimū: et sic cognoscimus ita et desideram⁹: et iō int illa bona q̄ primo cognitiōi occurrūt estimam⁹ illud bonū: poꝛa aūt in nostra cognitōe sūt sensibilia: vñ in p̄ncipio estimamus q̄t summa bona sensibilia bona. ſz in fine q̄n cognitio nostra pficit habem⁹ distinctā cognitionem de hois fine discernēdo ipm ab alīs: ⁊ tunc appetim⁹ summū bonū vt est. ſ. in spiritualib⁹: ratio autē ꝓcedit ac si per se loquēdo appetitus boni coꝛpoꝛalis p̄cederet appetitū boni spūalis. ¶ Ad iij. dicēdum q̄ duplicit aliq̄d dr̄ esse cōe. Uno mō per p̄dicationē: huiusmōi autē cōe nō ē idē numero in diuersis repertū: et hoc mō habet bonū coꝛporis cōitatem. Alio mō est aliq̄d cōe scōm participationē vnius et eiusdē rei scōm numeꝝ: et hoc mō bonū cōius est diuinius: et hec cōitas maxime pōt in his que ad animā ptinēt inueniri: qz p ipam attingit ad id quod est cōe bonū oībus rebus. ſ. deū: et iō ratio nō ꝓcedit. ¶ Ad iij. dicēdū q̄ duplex est finis. ſ. finis operatiōis et intentiōis: bonū ergo coꝛporis pōt eē finis virtutis q̄si quidā terminus vel effectus virtuose operatōnis: nō autē sicut in quo stet virtutis intētio: qz cū virtus sit pfectio anime q̄ est coꝛpe nobilioꝛ: et nihil agat ꝓpter vil⁹ se: nō pōt esse q̄ in bono coꝛpis intentio vltī quiescat. ¶ Ad .v. dicendū q̄ felicitas ⁊ foꝛtuna dicūtur esse aliquoꝝ duplicit. Uno mō sicut subiectoꝝ: et hoc mō felicitas et foꝛtuna sunt eiusdē: qz vtrūq; non nisi in rōnalibus pōt esse. Alio mō sic obiectoꝝ vel materie: et sic impossibile est q̄ felicitas ⁊ foꝛtuna sint eoꝛundē: qz foꝛtuna ē eoꝝ q̄ ꝓpter aliquid agunt: q̄n aliquid p̄ter intentionē accidit: felicitas autē vel beatitudo est q̄ ab omnib⁹ intendit nec ad altеꝝ oꝛdinat: ⁊ iō licz coꝛpoꝛalia bona dicant foꝛtune materialiē: nō tn̄ sequit q̄ in coꝛporalibus bonis felicitas cōsistit. ¶ Ad .vj. dicendum q̄ licz homo ex aia et coꝛpoꝛe ꝓsistat: tamē eē specificū hz ex aia nō ex coꝛpoꝛe: qz foꝛma cuiuslibet rei est p̄ncipiū eē eius specifici: vñ et beatitudo homis p̄ncipaliē et oꝛiginaliē ꝓsistit i bonis anime sicut eni coꝛpus est ꝓpter animā sicut ꝓpter finē: et materia ꝓpter foꝛmā: vt pz in 2° de aia: ita ⁊ bona coꝛporis oꝛdināt in aie bona vt i finē: vñ in bonis coꝛporis beatitudo p̄ncipaliē cōsistere nō p̄t. ¶ Ad q̄. qōem dicēdum q̄ beatitudinē eē in volūtate dupliciter pōt intelligi. Uno mō ita q̄ sit voluntatis obiectū: et sic beatitudo cuz sit vltimus finis: et ex fine ē ratio boni qō est voluntatis obiectū: oportz ponere beatitudinē in voluntate esse. Alio mō ita q̄ sit aliquis actus volūtatis: et sic beatitudo i voluntate eē nō potest: beatitudo eni vltimū finē hominis importat. Finis autē vltimus homis pōt accipi duplex: vnus in ipo: ⁊ alius extra ipm. In ipo sicut operatio rei dr̄ esse finis eius: cū ois res sit ꝓpter suā operationē. Finis vo extra ipm est ad qō per suā operationē ptingit: non autē q̄libet operatio pōt dici finis: ſz illa que fini exteriori p̄mo p̄ūgit: ⁊ hoc dico q̄n res finē extra se habz: tunc enim oꝛ q̄ finis interioꝛ ad exteriorē oꝛdinet: vt sic finis exteriоꝛ sit quasi finis vltim⁹ et finis interioꝛ qui ē operatio sit ad illuz oꝛdinat⁹: sicut videmus q̄ res naturales per operatiōes quas habēt ptingūt fm assimilationē quandā ad diuinā bonitatē que est eaꝝ exteriоꝛ finis. Nō autē est possibile vt ipse voluntatis actus sit vltim⁹ finis alicui⁹: qz cū voluntatis obiectū sit finis: hoc ipm quod ē velle et quilibet alius volūtatis actus nihil ē aliud q̄ oꝛdinari aliqua in finē: vñ p̄supponit alium finē: et iōo si ipm velle dicat esse volitū: oportet p̄supponē añ hoc aliquid esse volitū: non eni pōt intelligi in aliqua potentia reflexio sup actum suū nisi actu suo in quē fit reflexio p̄ius termīato per obiectū pꝛoprium q̄ sit aliud ab ipso actu potētie illius: alias oporteret in infinitū procedere. Si eni intellectus intelligit se intelligere: oportz q̄ intelligat se intelligere aliquid: etsi dicas q̄ intelligit se intelligē hoc qō est se intelligere adhuc oportebit aliud ponere et sic in infinitū. Patz ergo q̄ ipm intelligere non potest esse p̄mū obiectum intellectus: et eadē ratione nec ipm velle potest esse obiectū p̄mū volūtatis. Cum ergo obiectū p̄mū voluntatis sit finis vltimus: impossibile est q̄ aliquis volūtatis actus sit vltimus finis volūtatis. Nec etiaz potest dici q̄ assecutio finis exteriоꝛis sit per actum voluntatis immediate: intelligitur enim esse actus voluntatis ante assecutiōem finis vt motus quidam in finem post assecutionem vero vt quietatō quedam in fine: non potest autem esse q̄ voluntas nunc quietetur in fine in quem p̄ius tendebat nisi quia volūtas alio modo se habet ad finem q̄ p̄ius: vel econuerso: illud ergo quod facit voluntatem hoc modo se habere ad finem vt voluntas quietet in ipso est vltimus finis interioꝛ qui p̄mo coniungit exteriori fini: sicut si alicuius finis exteriоꝛ sit pecunia: finis interioꝛ erit possessio pecunie per quam homo se habet ad pecuniam vt voluntas in ea quietetur. Cum ergo vltimus finis quasi exteriоꝛ humane voluntatis sit deus: nō pōt esse q̄ aliquis actus volūtatis sit interioꝛ finis. sed ille actus erit vltim⁹ finis interioꝛ: quo p̄mo hoc mō se habebit ad deū vt voluntas q̄tet in ipm: hec autē est visio dei fm intellectū: qz p hāc fit q̄si quidā ꝯactus dei ad intellectū: cū oīe cognitū sit in cognoscēte scōm q̄ cognoscit: sicut etiā coꝛpalis tactus ad delectabile coꝛpoꝛeū inducit quietationem effectus: et ideo vltimus finis hominis est in actu intellectus: et ita beatitudo que est vltimus finis hominis i intellectu consistit: tamen id quod est ex parte voluntatis:

ſcilz quietatio ipſius in fine quod poteſt dici dele-
ctatio eſt quaſi formaliter ꝓplens rōem beatitudi-
nis:ſic̄ ſupueniēs viſioni in q̄ ſubſtātia beatitudis
cōſiſtit vt ſic volūtati attribuat:et ꝑma hitudo ad
finē ſcōm q̄ aſſecutionē finis appetit:7 vltia ſcōm
q̄ i fine iā aſſecutio quietat. ¶ Ad.j.ḡ dō:q̄ rō il-
la oñdit q̄ beatitudo ſit i volūtate ſic̄ ſuū obiectū
nō autē q̄i actus ei⁹. ¶ Ad.ij.dō:q̄ delectatio req̄
rit ad beatitudinē q̄ſi forma ꝓpletiua beatitudinis
q2 delectatio pficit opationē vt quidā finis ſupue-
niens:velut iuuenib⁹ ſupueniat pulchritudo q̄ iu-
uentutē decorat:vt dī.x. Ethicoꝝ. ¶ Ad.iij.dō:
q̄ charitas ꝑ tanto dī eē altior virt⁹ ceteris q̄ ſunt i
via:q2 ipſa ē q̄ ordinat oīa in deū:ipſa ē etiā cui⁹
erit in ꝑria vltima q̄etatio in deū:hoc tñ nō dat ei
q̄ actus ei⁹ ſit ſubſtātia ipſa beatitudis:ſz vel incli-
natio quedā i ipam ſicut i ſtatu vie:vel q̄etatio in
ipſa ſicut in ſtatu ꝑrie. ¶ Ad.iij.dō:q̄ act⁹ corꝑis
nō pōt ptingē vt aſſeq̄t bonū aīe.ſz act⁹ intellectus
pōt ptingē ad aſſeq̄ndū bonū qō volūtas appetit
et iō nō ē ſile. ¶ Ad.v.dō:q̄ ꝑ affectuz hō pfect⁹
deo cōiungit q̄ ꝑ intellectū inq̄tū ꝓiūctio q̄ eſt per
affectū ſupuenit pfecte ꝓiunctioni q̄ ē ꝑ intellectū
pficiens 7 decorās eā:ſz tñ oz q̄ ꝑma ꝓiūctio ſit ſp
ꝑ intellectū:dilectio eni ꝑus incliat in ꝓiūctionē p
fectā appetēdā q̄ intellect⁹ pfecte ꝓiūgat q̄uis ñ ꝑ
q̄ intellect⁹ quoq̄ mō cognoſcat:eo q̄ appetit⁹ non
pōt eē incogniti oīno:et iō dicit Hugo q̄ ſcia foris
manet vbi dilectio intus ē. ¶ Ad.iij.qōem dō:q̄
ſicut ex iā dictis pz:ſcōm hoc in actu intellect⁹ bea
titudo hoīs ꝓſtituit q̄ ꝑ ipm eſt ꝑma ꝓiūctio hoīs
ad ſuū vltimū finē ext. riorē cui intellect⁹ cōiungit
inq̄tum cognoſcit ipm: illud autē qō eſt cognitū
ꝑ intellectū practicū nō pōt eſſe vltimus finis exte
rior:q2 cognitō intellect⁹ practici ordinat ad cogni
tum ſicut cā ad effectū:effectus autē alicui⁹ nō pōt
eē vltim⁹ finis eius:q2 pfectio cauſe nō dependet ab
effectu ſz econuerſo:7 iō impoſſibile eſt q̄ btitudo i
actu intellect⁹ practici ꝓſiſtat:ſz ſolū in actu intelle
ctus ſpeculatiui:et inde ē q̄ oīs cognitio practica ē
ꝓpter aliquod aliud appetibile:ſz cognitio ſpecu-
latiua magis appetit ꝓpter ſeipam. ¶ Ad.j.ḡ dō:
q̄ bonū cui intellectus ſpeculatiuus ꝓiungit ꝑ co-
gnitionē eſt cōmunius bono cui ꝓiungit intellect⁹
practicus inq̄tum intellectus ſpeculatiu⁹ magis ſe-
parat a ꝑticulari q̄ intellect⁹ practic⁹:cui⁹ cognitio
in operatiōe perficit q̄ in ſingularibus ꝓſiſtit. Sed
hoc ē verū q̄ aſſecutio finis ad quē ꝑuenit intelle-
ctus ſpeculatiu⁹ inq̄tū h⁹ mōi eſt ꝓꝑria aſſequēti.
ſz aſſecutō finis quē intellectus practic⁹ intēdit pōt
eſſe ꝓꝑria et cōis inq̄tum per intellectū practicum
aliq̄s ſe et alios dirigit in finē:vt ꝑz in rectore mul
titudinis.ſz aliquis ex hoc q̄ ſpeculat ipſe ſingula
riter dirigit in ſpeculationis finē: ipſe autē finis in
tellectus ſpeculatiui tātuz ꝑtinet bono intellect⁹
practici q̄tum ſingularis aſſecutio ei⁹ excedit com
munē aſſecutionē boni intellectus practici:et ideo
pfectiſſima beatitudo i intellectu ſpeculatiuo con
ſiſtit. ¶ Ad ſecundū dicēdum q̄ perfect⁹ eſt habē
aliquā perfectionē et trāſfundē ipam in alteraz:q̄
ſolū habē eam i ſeipo: nō eni alio mō intelligi pōt
compatio dictaꝝ pfectionū:eo q̄ pfectio alic⁹ vt ē
cauſa nō pōt eſſe niſi ſimul ſit pfectio eius in ſeipa
ꝓtingit autē maiorē eſſe pfectionē alicui⁹ ꝑut in ſe
pfectū eſt q̄ ſcōm q̄ ē cā alterius q̄n nō eandē pfe-
ctionē cōicat:vel nō tantā ſic̄ hz: ſicut maior eſt p-
fectō que conſiderat in deo ſcōm q̄ in ſe cōſiſtit q̄
ſcōm q̄ alia cauſat:et ſic maior eſt pfectio ſpecula
toris inq̄tū i ſe i ſpeculādo pfect⁹ eſt:q̄ fabri inq̄tū
facit cultelluz:pfectior āt eēt ille q̄ ſpeculādo alios
ſpeculatores eq̄lit̄ ſibi ꝓſtitueret q̄ ille q̄ ipſe ſolus
poſſet ſpeculari. ¶ Ad.iij.dō:q̄ finis et ea q̄ ſunt
ad finē nō oz eſſe ꝓformia q̄ſi ſint vnius generis:ſz
oz ibi eē ꝓformitatē ꝓportiōis: vt ſcz ea q̄ ſunt ad
finem ſint ꝓportionata ad finem inducendum:et
hoc mō virtutes ꝓformāt beatitudini: q2 ad beati
tudinē inducūt ꝑ modum diſpoſitionis et meriti.
¶ Ad.iij.dō:q̄ intellectus ſpeculatiuus ſimpliciꝰ
practico nobilior eſt cū ſit ꝓpter ſeipm:practic⁹ vo
ꝓpter opus:nec intellectus practicus legē ei ponit
non eni dirigit intellectus ſpeculatiuus in iudican
do de veritate rerū ſcōm aliquaz legē ab intellectu
practico poſitam.ſz intellectus practicus legem po
nit ꝓpter intellectum ſpeculatiuū:vt dicit ꝑbus in
vj. Ethicoꝝ:oū ordinat q̄lit̄ alios ad perfectiōem
ſpeculatiui intellect⁹ debeat ꝑuenire:et ex hoc oſtē
ditur intellectus practicus eſſe ſubſeruiēs ſpecula-
tiuo. ¶ Ad.iij.qōnem dicendū q̄ ſicut in rebus na
turalibus ſe habz motus ad terminū:ita in volū-
tarijs ſe habet appetitus finis et eoꝝ que ꝓpter
finem appetūtur ad conſecutionē finis:et ideo ſic̄
quando res naturalis peruenit ad terminū ceſſat
motus eius:ita voluntas cū habz quod querit ap
petitus eius deſiſtit conuerſus in amorem vel dele
ctationē: beatitudo ergo cū ſit finis ad quem re-
feruntur oīa deſideria: oportz q̄ ſit tale aliquid
quo habito nihil vlterius deſiderandū reſtet:qui-
libz autē naturaliter eē deſiderat 7 ꝑmanere i bono
quod ipſe habet:7 ideo ab oīmbus beatitudo tale
aliquid eſſe ponitur qō īmobilitatē habeat et per
petuitatem. Sed de īmobilitate et ꝑpetuitate bea
titudinis humane aliqui diuerſimode iudicaue-
runt. Quidam eni dixerunt q̄ de ratiōe humane
beatitudinis non erat ꝑpetuitas abſolute ſed ꝑpe
tuitas reſpectu vite hominis:nec tamē i hac ꝑpetui-
tate conſiderāda īmobilitas que ꝓiuaret potenti
am ad īmutationē ſz q̄ tm̄ ꝑuaret īmutatiōi actū
et hec fuit opio platonis vt tangit.j. Ethicoꝝ:po-
ſuit enim illum hominem eſſe beatum in hac vita
cuius beatitudo cōtinuatur vſq̄ ad mortē ipſius
Sed quia conditio hominis quātūcunq̄ perfecti
in hac vita mutari poteſt:et de cōtingenti futuro

nō possumus habere certuz iudicium: iō de nullo hoīe ante mortē scire possumus an sua pfectio cō tinuet sibi vsqz ad finē: sed in eius fine sciri poterit si vsqz ad finē cōtinuata ē: et ita nullus pōt dici beatus nisi i morte sua. ¶ Hāc autē positionē phūs improbat: qz incōueniens ē poncre q aliqs debeat dici beatus qñ nō ē: et q nō possit dici qō nō est: si g beatitudo ē in vita ista: si aliqs est beatus dū viuit beatus ē: cū autē mortu' ē beatus nō eēt: et ita magis possit dici beat' cū viuit q cū mortu' ē. vñ phūs ibidē ponit aliā sniaz de btitudie siue de felicitate: vt scz dicat q beatitudo fm suā pfectā rōnem ppetuitatē et īmobilitatē absolutā hz. sz fm pfectā rōnem beatitudo nō ē possibilis hōi accidē: sz possibile ē hominē esse in aliq pticipatiōe ipi' licz modica: et ex h' eū dici btm̄: et iō nō oz hoiem btm̄ eē ppetuū et īmutabilē simplicit: sz fm conditionē humane nature: vñ subiūgit: Beatos autē vt homines ¶ Talis autē īmutabilitas accidit homini qñ sūt in ipō firmati habitus virtutū: vt non defacili possit deflecti ab actu scōm virtutē. ¶ Hz ista etiaz positio nō vī esse rōnabilis: ab oībus eni cōiter ponit q felicitas siue beatitudo ē bonū rōnalis vel intellectualis nature: et iō oportēt q vbi inuenit natura rōnalis vel intellectualis p essentiā et nō solū p participationē: q etiā beatitudo ponat p essentiā et nō p partipationē: et iō cū in homie sit non solū aliq redundātia intellect': sicut ē in brutis quedā redūdantia rōnis inq̄tum participāt aliq prudentia vt in eoz moribus apparet: sz est in eis rō z intellect' p essentiā: oportēt ponere q ad veraz beatitudinē quādoqz puenire possit: et nō tm̄ ad aliquaz beatitudinis participationē: alias appetit' naturalis intellectualis nature qui ē in homie frustraret. ¶ Beatitudo autē vera nō pōt poni in hac vita: ppt mutabilitates varias quib' homo subiacet. vñ necesse est beatitudinē que est finis humane vite esse post hanc vitā: et hoc quidē concesserūt oēs philosophi qui posuerūt aiam q ē forma corpis esse intellectū per essentiā: posuerunt eni aiam īmortalem. illi vero q posuerūt aiam que ē forma hūani corpis nō esse intellectū per essentiā: sz in ea esse refulgentiā quandā intellect' qui ē sepatus z vnus cōis oībus: ponūt aiam que ē corpis forma eē corruptibilē nec puenire ad pfectā beatitudinē: sz sollū ad aliquā beatitudinis participatōez q̄lis dicta ē. sz hec opio absurda ē vt patuit oi. xvij. ij. li. Et iō simplicit̄ p̄cedimus verā hois beatitudinē eē p' hāc vitā: nō negamus tm̄ q̄n aliq beatitudinis participatio i hac vita eē possit: fm q hō ē pfectus in bonis rōnis speculatiue p̄ncipalit̄: et practice secūdario: et de hac felicitate phūs i li. Ethic. determinat: aliā q ē post hāc vitā nec asserens nec negans ¶ Ad. j. g̃ dō: q sicut dcm̄ ē in. ij. li. di. xxxvij. beatitudines ibi dicūt actus q̄dā pfectaz vtutū scōm q̄s homo ē in q̄dā participatiōe et simūlitudine future beatitudis q ē vera beatitudo. ¶ Ad. ij. dō: q illi phi q futurā vitā nō posuerūt de beatitudie loquētes: nō locuti sūt de vera beatitudie sz ō participatiōe beatitudis sicut dcm̄ ē. ¶ Ad. iij. dō: q finis hūane vite plus supat finē vite alioz aialiuz q̄ vita supat vitā: et ex hoc ipsa vita hois ē nobilī oz q ad nobiliorē finē ordinat: vñ non oz q includat vltimū finē suū sicut vita alioz animaliū icludit. ¶ Ad. iij. dō: q q̄uis hō naturaliter desideret finē: nō tn̄ nāliter desiderat ea q̄ sūt ad finē. sz ea desiderat appetitu rōnali p̄siliādo de eis et eligendo ipsa. ¶ Nec ē incōueniens aliq̄d qō scōm se ē odibile eē appetibile i ordine ad finē: sicut sectio mēbri est appetibil' ppt sanitatē: et h' mō mors quā nāliter qlibet refugit ē appetibil' ppt beatitudinē: sicut dicit Phil'. j. Desideriū hns dissolui et eē cum xp̄o.

¶ Ad secundū sic p̄ro cedit: vī q btitudo sit q̄d increatū. ¶ Dicit eni hoc qō dicit Boeti' in. ij. de p̄sol. q beatitudo ē ipsa dinitas: vñ p̄cludit q ois beat' ē de' ¶ T. qō p supabundantiā dī: vni soli p̄uenit. sed de' ē summū bonū cū sit ois bonitatis cā: beatitudo etiā ē summū bonū cū ab oib' tāq̄ finis vltim' desideret. g̃ btitudo ē ipse sol' de'. ¶ T. illud qō p pter se tm̄ desiderabile ē hz rōem fruibil': vt p3 per Aug. sz beatitudo ē tm̄ ppt se appetibil': vt p3 per phūm in. j. Ethic. g̃ beatitudie fruēduz ē. sz solo deo fruēdū ē: vt p3 p Aug. in. j. de doctria xp̄iana. g̃ solus de' ē beatitudo. ¶ T. de rōne beatitudis est q sit in ea sufficiētia. sz in solo deo sufficiētia inuenit appetit' human': vñ Aug. dicit i li. p̄fessionū: Inq̄etū ē cor nr̄m donec pueniat ad te. g̃ sol' de' est ipa beatitudo. ¶ T. oē qō inest nobis: vel inest nobis eēntialit̄: vel ē accñs. sz beatitudo nō est de essentia homis: quia sic oīs homo et semp eēt beatus. g̃ si est aliquid in homie erit accidēs. sz accidēs non pōt esse finis substantie: cuz substantia sit nobilioz accidēte. g̃ impossibile est beatitudinē aliquid esse in nobis: et ita erit aliquid increatū. ¶ Sed p̄tra est: q sicut iusticie participatione dicunt homines iusti: ita per beatitudinis participationē dicūt homines beati: vt patz per Boetiū in. ij. de consola. sed iusticia est aliquid creatū in nobis. ergo et beatitudo. ¶ T. felicitas addita numero bonoruz est eligibilior: vt patet per phūm in. j. Ethicoz. sed deus quocunqz addito non est eligibilior. ergo felicitas est aliquid aliud q̄ deus: et ita est aliquid creatum in nobis. ¶ Aterius videtur q felicitas non sit actus: quia scōm Boetiū in. ij. de consolatōne: Beatitudo est status omniū bonoz congregatiōe perfectus. sz status nō noīat actuz. ergo beatitudo nō est actus. ¶ T. actuū nostroz nos sum' causa: si ergo beatitudo i actu nr̄o cōstarct: nos eēm' causa nostre beatitudinis: quod ē absurdum. ¶ T. si aliquid quod est i nobis sit vltimus finis hoc erit

ꝑcipue illud quod nunq̃ ꝓpter aliud querit. sz delectatio nō q̃rit ꝓpter aliud sz ꝓpter seipam. g̃ i delectatōe maxime ꝯsistit beatitudo. sz delectatio nō est actus sz passio. g̃ felicitas nō est actus. ℣ ℟. ab vno agente et sc̄om vnū habitū nō ꝑnt esse act'o contrarios. si ergo beatitudo eēt actus: eēnt eiusdē bti diuerse btitudines: quod ē absurdū. ℣ ℟. beatitudo vie ē quedā silitudo beatitudis patrie. sed btitudo vie nō pōt dici actus: q̃ sic dormiētes amitterēt beatitudinē. g̃ btitudo patrie nō ē actus. ℣ Sed ⁊ ē quod ꝓbus dicit in. j. Ethicoꝝ: q̃ felicitas ē opatō fm pfectā virtutē. ℣ ℟. illud ꝓpter q̃d ē res ē vltimus finis rei. sz ois res ē ꝓpter suā opationē: vñ dr in 2° celi et mūdi. g̃ opatio ꝓpria ois ē vltim' finis eius: et ita beatitudo ipius ē actus ḋdaz. ℣ ℟ hō sc̄om hoc beat' ē q̃ ad dei similitudinē maxie ptingit. sed sc̄om hoc q̃ actu agit maxie deo assimilat: sic ē maxime i actu remot' a potētialitate. g̃ beatitudo hois cōsistit i eius opatōne. Uterius vī q̃ beatitudo hois non sit idē qd̄ vita eterna: viuē enī viuentib' ē eē: vt dr in sc̄do de aia. sz beatitudo fm ꝓbm nō cōsistit i eēndo sz i opando. g̃ btitudo hominis nō ē aliq̃ vita. ℣ ℟. rō vite i motu consistit vt pz' p Cōmētatorē i li. ō caus. sz btitudo includit i sui rōne intrāsmutabilitatē. g̃ btitudo ñ ē idē qd̄ vita eterna. ℣ ℟. btitudo est hoī cōicabilis. sz eēnitas vite nō pōt ei cōicari: q̃ qd̄ in tpe factū ē ñ pōt esse eternū. g̃ vita eēna nō ē idē qd̄ btitudo. ℣ ℟. q̃cunq̃ in ꝓpetuū durāt quodāmō vite eternitatē pticipāt: fm q̃ eternū largo mō accipit ꝓ ꝓpetuo. sz damnati i ꝓpetuū durabūt in ignē eternū missi vt pz Matth. xxv. Nō autē hēbunt beatitudinez sz summā miseriā. g̃ beatitudo et vita eēna nō sūt idem. ℣ Sz ⁊ id qd̄ ē finis humane vite: vt pz Ro. vj. Habetis fructū vr̄m in sanctificatiōe: finē vo vitaz eternā. g̃ ⁊c̄. ℣ ℟. vltima btitudo hois cōsistit i visione dei vt ex supra dictis pz. sz i hoc cōsistit vita eterna: vt pz Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant ⁊c̄. g̃ beatitudo ē idē qd̄ vita eterna. Uterius vī q̃ beatitudo sit idē qd̄ pax: ꝑmo ꝓ hoc qd̄ in psal. dr: Qui posuit fines tuos pacē. sz finis ciuitatis dei de q̃ ibi loq̃t ē beatitudo. g̃ beatitudo ē idez qd̄ pax. ℣ ℟. Aug. dic̄. xix. ō ci. dei: Possum' dicē finē bonoꝝ nostroꝝ eē pacē sicut et eternā vitam sz vita eterna ē idē qd̄ beatitudo. g̃ et pax. ℣ ℟. illud qd̄ naturaliē desiderat ab oīb⁹ et ꝓpter qd̄ alia agunt vī eē hois beatitudo. sz pacē oēs desiderant et ꝓpt̄ ipam agūt q̃ agūt: vt Aug. dic̄ ⁊ Dio. xj. ca. de di. no. g̃ pax ē ipa beatitudo. ℣ ℟. pax q̃ et em q uādā importat. sz ois mutationis finis est q̃es: ⁊ ꝑ exemplū in naturalib' ostēdi pōt. g̃ totius vite nostre mutabilis finis ē pax: ⁊ sic pax est idem qd̄ beatitudo. ℣ Sz ⁊: beatitudo ē opatio quedā fm ꝓbm. sz pax nō noiat actū aliquē. sz inobilitatem tm̄. g̃ pax nō ē idē quod beatitudo. ℣ ℟. pax maxime ad appetitū vel voluntatē refert: quia est quedā ipius quietatio: beatitudo autē ꝑcipue cōsistit i intellectu vt supra dcm̄ ē. g̃ beatitudo non sit idē qd̄ pax. Uterius vī q̃ beatitudo non sit idē qd̄ regnū dei: regnū enī qd̄ dr a regendo ad gubernationē, quidentie ptinere vī. sz, quidētia cōsistit in ordinatiōe eoꝝ que sunt ad finē ipm. g̃ regnuz dei nō vī ad beatitudinem ptinē que ē vltimus finis. ℣ ℟. Dio. dicit. xij. ca. de di. no. q̃ regnum ē ois finis et ornat' et legis et ordinis distributio. sz hec distributio nō solū ptinet ad hoies sz ad oīa creaturas quib' de' prędcā distribuit: beatitudo ãt ad solas creaturas rōnales. g̃ beatitudo nō est idē qd̄ regnū dei. ℣ ℟. regnū nō importat aliquā pfectōez nisi in psidēte. sz q̃ pest in regimie regni ē vn' tm̄ vt pz ꝑ ꝓbm in. vij. Ethicoꝝ. g̃ regnuz dei non dic̄ aliquā pfectionē nisi in ipo deo. sz beatitudo non solū dicit pfectionē in deo sz in oībus beatis. g̃ beatitudo nō ē idē qd̄ regnū dei. ℣ ℟. beatitudo non patit cōmixtionē alicui' mali. sz i regno dei pnt eē aliq̃ mala: vñ Matth. xiij. dr: q̃ in fine mūdi angeli colligent de regno dei oia scādala. g̃ regnū dei ñ est ipa beatitudo. ℣ Sz ⁊ est qd̄ Aug. dic̄ i Ench. q̃ tres prime petitiōes in oratione dñica ad futuram beatitudinē ptinēt: vna autē eaꝝ est: Adueniat regnū tuū. g̃ regnū dei ad beatitudinē ptinet. ℣ ℟. illud qd̄ ꝓmittit sanctis in ꝓmiū ē beatitudo. sz regnum dei ē h'moi: vt patz Matth. v. Beati q̃ persecutionē patiunt, ꝓpter iusticiā q̃m ipsoꝝ est regnū celoꝝ. g̃ regnū celoꝝ ē ipsa beatitudo. Q̃deo dd̄ ad. j. q̃em q̃ bonū qd̄ oia ꝯcupiscūt est esse: vt pz ꝑ Boetiū in li. de cōsola. vñ vltimū desideratū ab oībus est eē pfectū fm q̃ est possibile i natura illa: oīe autē qd̄ habz eē ab alio: pfectiōem sui esse ab alio habz: q̃ tāto pfectius eē recipit vnūqd̄q; q̃nto verius cōiungit eēndi ꝓncipio: vñ inferiora corpa ꝓpter longe distare a ꝓmo ꝓncipio eē corruptibile habēt: vt pz sc̄do de generatōne. Et iō vltim' finis cuiuslibz rei habētis esse ab alio ē duplex: Un' exterius: fm sz id qd̄ est desiderate pfectiōis ꝓncipiū Alius interi': sz ipa sua pfectō quā facit ꝯiunctio ad ꝓncipiū. Un̄ cū beatitudo sit vltimus hominis finis: duplex erit beatitudo. Una que est in ipo: sz que est vltima eius pfectō: ad quā possibile ē ipm puenire: et hec ē beatitudo creata. Alia vo ē extra ipm: ꝑ cuius coniūctōez premissa beatitudo in eo causat: et hec ē beatitudo increata q̃ est ipse deus. ℣ Ad ꝓmū ergo dicēdū q̃ sicut ipe deus ē bonus ꝑ essentiā suā: oīa vero alia sunt bona ꝑ participationē: vt dr in li. de hebdomadib': ita ipse solus de' est beatitudo ꝑ suā essentiaz: alij vo beati sunt participatōe: vñ beatitudo creata ē q̃dā participatio ⁊ similitudo beatitudinis increate: nō est tamē essentialiter beatitudo q̃si faciēs homies per essentiam suā beatos: et sic intelligenduz est auctoritas Boetij. ℣ Ad. ij. dd̄: q̃ beatitudo creata non ē sū-

mum bonū ſimpliciter:ſed ſummū bonū inter bona humana:ſed deus ē ſummū bonuz ſimplicit:et iō rō nō ſequit. ℣ Ad.iij.dō:q̄ duplex ē diligibile vnū quod diligit̄ p modū beniuolētie:qñ volum⁹ bonū alicui⁹ ꝓpter ſeip̄m:ſicut diligim⁹ amicos etiam ſi nihil ex eis nobis debeat accidere. Aliud qđ diligit̄ dilectiõe ꝓcupie:et hoc ē vel bonuz qđ i nobis ē:vel q̄ ex eo in nobis aliq̄ bonū fit:ſicut diligim⁹ delectationē vel vinū inq̄tū facit delectatiõz ḋcq̄d autē diligit̄ dilectiõe ꝓcupiſcētie nō p̄t ē vltimū dilectū:cū ad bonum alteri⁹ referat ei⁹ſcz cui ꝓcupiſcit.ſz illud qđ diligit̄ amore beniuolētie p̄t ē vltimū dilectuz:beatitudo ḡ creata q̄ in nobis ē nō diligit̄ niſi dilectiõe ꝓcupiſcētie:vñ eius dilectiõz referim⁹ ad nos:et p ꝓñs referim⁹ ea i deū cū z nos in deū referre debeam⁹:et ita nō p̄t ē vltimuz dilectū:eſt tñ vltimū ꝓcupitū ex hoc ipo q̄ ē maxim bonū qđ nobis ex ꝓiunctõe ad deū ꝓuenit:z iō dī ē ꝓpter ſe q̄ſitū vel deſideratuz:vtrūq̄ enī importat aliq̄d vltimuz in his q̄ diligunt amore ꝓcupie. Etſi enī de⁹ ꝓcupiſcat:tñ idē eſt ꝓcupiſcē deū z maximū bonoꝝ qđ nobis ex deo ꝓuenit:ſicut idem ē ꝓcupiſcē vinū z effectuz vini i nobis:puta delectationē. ℣ Ad.iiij.dō:q̄ i ſolo deo inuenit̄ ſufficientia ſicut i ꝓncipio oīs boni qđ q̄rit appetit⁹.ſed ex dono munere inuenit̄ ſufficiētia ḋ ad ipos in illis ḋbus a deo cōfert vt oīa bona ſufficienter habeant ℣ Ad.v.dō:q̄ q̄uis oē accñs inq̄tū h⁹modi ſit ſb̄ſtantia ignobil.⁹:tñ aliqđ accidēs q̄tuz ad aliquid pōt ē ſubſtātia dignius. Pōt enī accidēs ꝓſiderari duplicit̄:vno mō ſm q̄ inheret ſubiecto ex quo habet rōnem accidētis:et ſic oñe accidēs ſubſtantia indignius ē:alio modo pōt ꝓſiderari in ordine ad aliquid extra:et ſic aliquod accidēs pōt ē ſubſtantia nobilius:inq̄tū p ipm ſubſtātia aliqua cōiungit̄ alicui nobiliori ſe:z hoc mō bītudo creata et gratia et huiuſmōi ſunt aliq̄d nobilius natura aie cui inherēt. Eſt etiā aliqua ꝓſideratio ſm quā oñe accidēs nobiliuſ ē inq̄tū ſcz ſubſtātia ꝓpatur ad accidēs ſibi inherēs ſicut potētia ad actū. ℣ Ad ij.q̄nem dō:q̄ ſicut ex dictis pz:vltimus finis rei i ipſa re acceptus ē id p quod ꝓiungit̄ res ſuo fini exteriori qui ē ꝓncipium ſue pfectiōis. Deo autē qui eſt vltimus finis rez res duplicit̄ ꝓiungi pñt:vno mō p modū aſſimliationis:vt ſic dicat̄ illa res eſſe deo cōiunctiſſima q̄ eſt deo ſimilima:et ſcōm hoc oportz illud i vnaquaq̄ re ē vltimū eius finē ſm q̄ maxime deo aſſimilat̄:vnūq̄q̄ autē ſcōm hoc ad dei ſimilitudinē accedit qđ ē actu:recedit vero ſm q̄ ē in potētia:et illud p qđ res maxie ē in actu ē eius vltim⁹ finis:alio mō ptingēdo ad ipſuz deū q̄ quidē ꝓiunctio ſoli creature rōnali ē poſſibilis q̄ pōt ipſi deo ꝓiungi p cognitiõz et amorē:eo q̄ de⁹ ē obiectū opationis ei⁹:nō autē opatōnis alicui⁹ alteriꝰ creature. Quocūq̄ autē mō ꝓſideret vltia pfectio hoīs q̄ eſt eius finis:oportz eā ponere i genere actus. Si enī ꝓſideremus modū cōiunctionis ad deū que ē cōis oībus creaturis:cū res magis ſit in actu ſcōm q̄ ē opans q̄ ſcōm q̄ ē potens operi erit vltima pfectio vniuſcuiuſq̄ rei ſua opatō pfecta:vñ res eſſe dī ꝓpter ſuā opationē. Siłr ſi ꝓſideremus ꝓiunctionē q̄ ē ꝓpria rōnalis creature:vltima pfectio hoīs in opatiõe cōſiſtit:habitus enī nō cōiungit obiecto niſi mediāte actu:et iō oportet q̄ beatitudo in genere act⁹ ponat̄:tñ hec ſecūda cōſideratio ꝓpinqui⁹ inducit in ꝓſiderationē beatitudinis q̄ pma:q̄ beatitudo non ē niſi rōnal̄ creature. ℣ Ad.j.ḡ dō:q̄ in quolibet ordine oīa q̄ ſunt ad finē coopant̄ ad vltimū finē:vñ cū pfecta hoīs opatio ſit vltim⁹ finis eis ſicut et vniuſcuiuſq̄ rei:oñe bonū homiꝭ coopat̄ ad perfectā opatōz ipſi⁹ ſicut ad pfectā opationē homis in hac vita cooperant habitus quib⁹ actu informāt̄ z alia bona naturalia ſicut ꝓncipia actuum et bona exteriora ſic inſtrumētaliter neceſſaria ad pfectā operatōnem. Ita ergo omniū bonoꝝ cōgregatio ponit̄ eſſe beatitudo:inq̄tum oīa bona ꝓgregata coadiuuāt ad operationē perfectiſſimā hoīs q̄ eſt eſſentialiter ipa beatitudo. Predicta etiā bona oñia ordinantur ad beatitudinē patrie ſcōm q̄ per eoꝝ vſū meremur:z q̄uis nō omnia in beatitudine illa maneant per ſeipa:manent tñ in ſibi ſuccedentib⁹:ſicut fidei ſuccedit viſio:et diuitijs temp̄alibus ſuccedit ſufficientia bonoꝝ eternoꝝ. ℣ Ad.ij.dicēdum q̄ in actu duo conſideranda ſunt ſcz ſubſtantia ꝙact⁹ et forma ipſius a qua perfectionē habet act⁹.ergo ſcōm ſubſtātiā ꝓncipiuz ē nālis potentia:ſed ſcōm formā ſuā ꝓncipiū eſt eius habitus.ſi ergo habit⁹ ille ſit acquiſitus:totaliī noſtri actus cā erimus:ſi vo fuit infuſus:erit eius pfectio a cā exteriori que habitū cauſat:actus autē nr̄i non ponit̄ eē beatitudo niſi rōne ſue pfectionis ex qua hz q̄ fini exteriori nobiliſſime ꝓiungāt:et iō noſtre beatitudis nō ſum⁹ nos cā ſed deus. ℣ Ad.iij.dicēdū q̄ duplex ē delectatio:vna q̄ p̄cedit aſſecutionē finis:et hec ē ordinabilis in aliud:pōt enī ordiari ad pfectā opationem:inq̄tum videlz illa in quib⁹ delectamur accidentib⁹ agimus:alia delectatō ē que ꝓſequit aſſecutionē finis:et illa efficit̄ per operationē q̄ fini ꝓiungit:et iō hec delectatio nō eſt ipſa beatitudo:ſed q̄dam beatitudinis pfectio et forma vt ſupra dcm̄ ē ℣ Ad.iiij.dō:q̄ mlitudo actuū ab eodē habitu ꝓcedentiū reſpectu eiuſdē obiecti nō cauſat̄ niſi ex interruptiõe tpis:et iō in beatitudine pfecta vbi ñ erit aliqua interruptio:ſz ꝓtinua opatio nō erit niſi vna beatitudo. ℣ Ad.v.dō:q̄ ſicut ſupra dictū ē:beatitudo vie nō ē pfecta beatitudo:ſz q̄dā participatio beatitudinis:z iō non ſemp ē in actu:ſed q̄nq̄ eſt in habitu.vñ doꝛmiēs nō pōt dici beatus q̄tu ad id quod tūc hz:ſed inq̄tū ipa opatio eſt in eo habitualiī:ſcōm enī q̄ effectus ſunt in ſuis cauſis:ſic operatiões ſunt in habitib⁹ ℣ Ad.iij.q̄em

dicendū q̄ vita dr̄ dupliciter: vno mō ipm esse viuentis: q̄ vt in. ij. de anima dr̄: Uiuere viuētis est eē. ex hoc aūt dr̄ aliquid viuens q̄ pōt seipm mouere scōm aliquā actionē: vnde et plante dicūt viuere ex hoc q̄ mouēt se scōm augmentū: z animalia vlterius inq̄tum mouēt se scōm locū et inq̄tū mouent se ad sentiendū: in hoie aūt vlterius inq̄tuz potest se mouere ad volendū z intelligendum: cuiuslibet aūt potētie perfectio est suus actus. vnde secūdo translatū ē nomē vite ad signandū opationem ad quaz aliquis seipm mouet: sicut sentire dr̄ vita animalis: et intelligere vita homis: et fm hūc modū vnusquisq̄ illā operationē suā vitaz reputat cui maxime intendit: quasi ad hoc sit totū esse suū ordinatū: scōm quē moduz loquēdi dr̄: iste ducit talē vel talē vitam: et sic epicuri posuerūt beatitudinē eē vitā voluptuosam: operatio aūt nō mēsuratur tempe nisi scōm q̄ est motui adiuncta. vñ et operatiōes que nō adiungunt motui. sed termino motus nō mensurant tempe sed instāti vt patz de illumiatione: et iō si est aliqua opatio oīno trāscendēs motū: talis opatio nō mensurabit tpe: sed mēsura q̄ ē supra temp'. visio aūt dei q̄ ponit esse beatitudo homis nō potest eē actio tpe mēsurata scōm seipsā: cū nō sit successiua: nec ex pte videtis aut visi: cū vtrūq̄z sit extra motū. vñ sicut nec tpe ita nec instāti q̄ē termin' tpis mēsurari pōt. Nō pōt ēt mēsurari euo: q̄ euū scōm q̄ ab etnitate dr̄ stinguit ptinet ad creaturas imutabiles: hec autez visio excedit naturalē potentiā creature: cū ad eaz nulla creatura ex suis naturalib' possit. vnde ppa mēsura ei' ē ipsa eternitas: et iō visio dei q̄ est ipsa beatitudo ē ipsa vita eterna. ¶ Ad. j. g̃ patz rn̄sio ex dictis. ¶ Ad. ij. dr̄: q̄ q̄uis vita ꝑmo ex motu sit cognita: q̄ p motū ꝑmo viuentia a nō viuētib' distincta sunt: tamē nomē vite se extendit vlterius ad oēs operatiōes q̄ nō sunt ab aliq̄ exteriori mouente: sicut velle intelligere et huiusmōi. vñ etiam ad huiusmōi opatiōes nomē mot' transfert vt cū dicimus intelligere motū cē intellect' z velle motū volūtatis. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ eternitas nō ē cōicabil' homi ita q̄ sit ei' mēsura adequata: vel alicui' q̄r i ipso ē: vt ꝑbat rō inducta: pōt tn̄ homi cōicari fm quandaz participationē: vt sicut homo fit pticeps diuine opatiōis in videndo deū: ita fit pticeps eternitatis qua diuina opatio mensurat: et sic ipsa ei' opatō dr̄ vita eterna. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ vita eterna q̄ a sanctis habebit dr̄ scōm participationē eternitatis: nō solū q̄tum ad defectū finis ꝑ quē moduz etiā damnatoz pena eterna dr̄. sz vlteri' q̄tum ad ad remotionē oīs mutatiōis nō solū in actu quaz etiaz euū excludit. sz etiā in potētia: q̄ sancti ex hoc q̄ deo adherebūt stabilitatē ex diuino munero cōsequent vt scz trāsmutari nō possint: q̄ dr̄ habz ex natura rōne cui' ē etern' ¶ Ad. iij. q̄em dicendū q̄ sicut dicit Aug. xix. de ci. dei: Pax omniū reruz ē tranquillitas ordis: ex quo pz q̄ ex hoc rō pacis assumit q̄ aliquid nō impedit a recto ordie: tranquillitas eni pturbatiōez impediēti excludit: pax autē ꝑcipue respicit illū ordinē quo volūtas in aliq̄d ordinat. vñ et tūc dicim' hominē pacē habere: q̄n nihil ē quod impediat ordinē sue volūtatis in aliq̄d: et siliter dicimus pacē esse in ciuitate q̄n nihil ē quod pturbz rectū ordinē ciuitatis qui est ex volūtate gubernatoris ciuitatis. Et scōm etiam q̄ naiata appetituz naturalē habere dicūt ponimus vnāquāq̄z rē habere pacē scōm q̄ non impedit ab inclinatiōe quā hz in suuz finē quē naturaliē appetit: opationē aūt in qua beatitudo cōsistit oz esse operationē nō impeditā: q̄r impedimentū aliquid de eius pfectiōe detraheret. vnde etiā delectatō q̄ perfectā operationē cōsequit: causat ex opatōe nō impedita: vt dr̄ in. vij. Ethic. et iō ad beatitudinez requirit pax: nō que sit ipsa eētia beatitudinis. sz sicut remotō eoz que possent beatitudinē impedire z q̄r ex hocipso q̄ desiderat aliquid ꝓriū eius refugit appetitus: iō ex hocipso q̄ oēs appetūt beatitudinem naturaliē: etiā naturaliē refugiūt beacitudinis impedimēta: et hoc ē eos naturaliē desiderare pacē. ¶ Ad. j. g̃ dr̄: q̄ pax dr̄ esse finis ciuitatis dei q̄i ꝓpinquissima dispositio ad finē que ē siē cū ipso fine: et nō q̄si ipsa sit ꝑ se finis. ¶ Ad. ij. dr̄: siliter ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ pacē dia desiderāt nō sicut finem sz sicut id sine quo finis haberi nō pōt. ¶ Ad. iij. dr̄: q̄ vltim' finis rei nō ē quies sed opatō rei: cui' perfectio nō potest eē nisi re pfecta existēte: motus autē ē actus impfecti: et scōm hoc quies ad quem tmiant mot' ē finis ꝓpinq̄z q̄ ipse mot': z sic mot' ordinat in quietē sic i finē ¶ D. v. q. dr̄: q̄ nomen regni a regēdo ē sumptū: regere aūt ꝓuidētie act' ē. vnde scōz hoc aliqs regnū hze dr̄ q̄ alios sb̄ sua ꝓuidentia hz: et iō fm hoc hoies in regno dei esse dicūt: q̄ ei' ꝓuidentie pfecte subdūt: ꝓuidētie aūt est ordinare in finē: in finē aūt ordinant et ea que distāt a fine fm q̄ ꝓducūt ad finē: et ea que iā asse cuta sunt finē fm q̄ in fine ꝓseruant. Et cū regula ꝓuidētie sit finis: illa perfecte ꝓuidētie subdūt que iā in ipso fine collocant: et iō in eis nihil pōt eē ab ordine ꝓuidētie alienū: in aliis autem que a fine distant: fm hoc magis vel min' diuine ꝓuidētie subsunt fm q̄ magis z min' a fine elongēt: ꝓpinquissimi sunt fini qui sunt in via ad finē: via aūt ꝓueniendi ad finem ē fides p dilectionē opans. Unde et regnum dei q̄si antonomatice dupliciter dr̄: q̄nq̄z cōgregatio eoz q̄ p fidē ambulāt: et sic ecclesia militans regnū dei dr̄. Quinq̄z aūt illoz collegiū qui iam in fine stabiliti sūt: et sic ipsa ecclesia triūphās regnū dei dr̄: et hoc mō eē in regno dei idē est q̄d esse in beatitudine: nec differt fm hoc regnum dei a beatitudine: nisi sicut differt bonū cōe totī' multitudinis a bono singulari vniuscuiusq̄z. ¶ Ad. j. ergo dicendū q̄ beatitudo nō subest ꝓuidentie q̄si

ad finem ordinata. sed qz ad ipsã alia ordinantur
¶ Ad. ij. dicendũ q̃ Dio. sufficiẽter tangit ea que ad regnũ exigunt, put significat mlitudinẽ gubernatã a puidẽtia: ad cui⁹ actũ tria requirũt scz finis ordo ad finẽ: et regla ordinis. Que q̃dẽ est duplex vna in ordinãte: ꝛ hec ẽ lex ex qua rectitudo ordis pcedit: alia est in ipo ordinato: per quã fit vt rectitudo ordinis nõ deseratur: et hec regula ẽ id qõ causat ordinationẽ i finẽ: siue sit forma vel vtus vl aliqd huiusmõi: et hoc appellat Dio. ornatus. Quãuis autẽ hec quatuoz ad omnẽ creaturã possint ptinere: qz oia a deo sunt in finẽ ordinata fm legem eterne sapiẽtie: et rebus oibus sũt date vtutes qb⁹ i finem tendãt: specialit tñ ad rõnales creaturas ptinent que ad ipm vltimũ finẽ modo nobilissimo nate sunt puenire et cognoscũt rationez ordis et finis. ¶ Ad. iij. dicendũ q̃ regnũ importat pfectiõz et in psidente et in eo qui subest: sed in psidẽte sicut in perfectiõis pncipio qui suã rectitudinẽ alijs imponit: in eo vero qui subest tanq̃ in accipiẽte pfectionẽ ab alio. Sancti aũt qui sunt i patria hoc modo diuine puidẽtie subdunt: qz etiã ipi puidentes fiũt sibiipsis: vl etiã alijs fm q̃ omnia alia erũt eis subiecta: et iõ ad regnũ dei ptinent non solũ vt existentes sub rege sed etiã vt reges qui tñ erũt sub vno summo rege: et iõ ui Apoc. v. fecisti nos deo nostro regnũ et sacerdotes: e tregnabim⁹ sup terrã
¶ Ad. iij. dicendũ q̃ ibi regnũ dei accipit ecclesia militans et nõ triumphans.

AD tertiuz sic proce
dit: vi q̃ nõ oẽs appetant beatitudinem null⁹ eni vult qõ ignorat: vt patz p Aug. in li. de trini. et per Phm qui dicit in. iij. de aia. q̃ obiectũ voluntatis est appetibile apphẽsum. sz nõ oẽs cognoscũt beatitudinẽ: cũ multi circa beatitudinem errauerũt. g̃ non oẽs appetunt beatitudinẽ
¶ Ꝑ. quicunq̃ appetit beatitudinẽ appetit illud quod ẽ essentialit ipsa beatitudo. sz ipa beatitudo est dei visio quã nõ oẽs appetũt. g̃ nõ oẽs appetũt btitudinẽ. ¶ Ꝑ. illud qõ nõ pot apphẽdi nõ pot desiderari. sz duo ꝯria esse simul nõ cadit in apprehensione: vt pz. iij. Meta. g̃ duo ꝯria eẽ sil nõ pñt appeti. sed aliq̃ appetũt ea que sunt beatitudini ꝯria: sicut illi q̃ appetũt pcca. g̃ nõ oms appetũt beatitudinem. ¶ Ꝑ. peccatum ẽ spreto incomutabili bono reb⁹ mutabilib⁹ adherere. sed btitudo ẽ incõmutabile bonũ. g̃ q̃ peccat eã spernit: et sic nõ oms eã appetũt. ¶ Sz ꝯ ẽ quod Boeti⁹ in. iij. de ꝓsol. pbat q̃ mẽtib⁹ oim hoim veri boni cupiditas iserta ẽ. vez autẽ bonũ dicit beatitudinẽ. g̃ beatitudo ab oibus appetit. ¶ Ꝑ. vnicuiq̃ appetibilis est suus finis. sz beatitudo ẽ vltim⁹ finis humane vite. g̃ oẽs homies beatitudinẽ appetũt. Q Lteriꝰ vi q̃ aliq̃s possit miseriã appetere: ois eni rõnalis potẽtia ad opposita se hz. sed volũtas ẽ potẽtia rõnalis g̃ se hz ad opposita: btitudini autẽ opponit misia g̃ si põt aliq̃s appetere beatitudinẽ: pt etiã appetẽ miseriã. ¶ Ꝑ. si non põt aliq̃s velle miseriam impossibile est eũ velle. g̃ necesse ẽ eũ nõ velle. sz necessitas coactionẽ vel, phibitõz importat: vt Anshel. dicit. g̃ voluntas cogi poterit: qõ ei⁹ repugnat libertas. ¶ Ꝑ. sicut beatitudo ẽ ab oibus appetibilis ita et ee. sz quidã volũt nõ eẽ vt pz de his qui seipsos interficiunt. ergo et quidam possunt velle miseriã
¶ Ꝑ. volũtas est de fine vt dicit. iij. Ethicoꝝ. sz finis ẽ bonũ vel apparens bonũ: vt dr. ij. phycoꝝ. g̃ tam bonũ q̃ apparens bonũ potest desiderari. sed illud quod ẽ malũ potest eẽ apparens bonũ. g̃ põt desiderari. g̃ miseria q̃tũcunq̃ sit mala aliq̃s eam velle poterit. ¶ Sed ꝯ ẽ quod Aug. in li. de li. ar. oñdit q̃ nullus hõ põt velle esse miser. ¶ Ꝑ. sicut se hz intellect⁹ ad pmũ intelligibile: ita se hz volũtas ad pmũ appetibile. sed intellect⁹ nõ põt assentire ꝓtrario pmi intelligibilis: qõ ẽ affirmationẽ ꝛ negationẽ non esse simul verã: vt pbat. iij. Meta. g̃ volũtas nõ potest assentire miserie que ẽ ꝯrium sui pmi appetibilis. ¶ Lteriꝰ vi q̃ nullus appetendo beatitudinẽ mereat: naturalib⁹ eni nõ meremur. sed appetitus beatitudinis ẽ homi naturalis alias nõ cẽt oibus cõis. g̃ nullus appetẽdo beatitudinẽ meret. ¶ Ꝑ. cũ meritũ et demeritũ sint circa idẽ nullus meret in eo quod vitare nõ potest: sicut nec peccat vt dicit Aug. sed homo nõ põt non appetere beatitudinẽ. g̃ null⁹ appetẽdo meret. ¶ Ꝑ. nullus põt ex pprijs viribus mereri vitaz eternã sicut Pelagius dicebat. sed homo ex pprijs viribus beatitudinẽ appetere põt. g̃ appetẽdo beatitudinẽ nõ meret. ¶ Sed ꝓtra: eodẽ modo aliquis desiderat beatitudinẽ et deũ. si g̃ nullus desiderãdo beatitudinem meret: nullus desiderãdo deũ meretur: quod ẽ absurdũ. ¶ Ꝑ. charitas ẽ pncipiũ merẽdi. sed charitas pncipalit respicit finem. g̃ ex motu volũtatis in vltimuz finẽ maxime meremur: et ita in appetẽdo beatitudinẽ. Q Lteriꝰ vi q̃ nõ oñe qõ aliquis vult, ppter beatitudinẽ velit: nullus eni delectatiõez, ppter aliq̃d vult: vt dr. vij. Ethic. delectatio autẽ non ẽ ipsa beatitudo vt ex supra dictis pz. g̃ nõ quicq̃d aliq̃s vult, ppter beatitudinẽ vult.
¶ Ꝑ. id quod põt, ppter beatitudinẽ desiderari ẽ ad beatitudinẽ ordinabile. sz multi volũt aliq̃ que nõ sunt ordinabilia in beatitudinẽ. sz magis ab ea auertũt: sicut est de peccatorib⁹. nõ g̃ omne qõ aliquis vult, ppter beatitudinẽ vult. ¶ Ꝑ. illud qõ i se nullã speciẽ boni habz non potest, ppter beatitudinem desiderari. sed qñq̃ desiderat aliq̃d qõ nullam speciẽ boni habz: sicut pz per Aug. in li. ꝓfes. vbi dicit: Id furatus sum quod mihi abũdabat: ꝛ multo melius nec ea re volebã frui q̃ furto appetebam: sed ipso furto et peccato: et ita quero quid me in futuro delectauerit: et ecce species nulla ẽ. g̃ aliquid desiderat non ppter beatitudinem. ¶ Ꝑ.

more nllo mō ad beatitudinē potest ordinari: nisi forte sub spe vite ꝓsequēde post mortē: qr beatitudo nō nisi viuētis est. sed quidā seipsos mortē pati voluerūt vel a seipsis vel ab alīs sub nlla spe future vite. ḡ nō omne quod quis vult ꝓpter beatitudinem vult. ¶ Ad. v. ex hoc homis voluntas recta iudicat qō in rectū finē ordiat: si ḡ quicquid desiderat ꝓpter beatitudinē desiderat: eis volūtas hominis est recta quod falsū est. ¶ Ad. vi. ꝓpter quod aliquis vult aliquid actu: oportz actu esse cogitatū: si ergo quicquid vult ꝓpter beatitudinē vult: in omni desiderio oportebit beatitudinē actu esse cogitatam quod apparet esse falsū. ḡ idem quod ꝓus. ¶ Sz ꝓtra: in eo quod ꝓpter se desiderat et nunq̄ ꝓpter aliud stat motus desiderij. sed illud i quo stat motus desiderij est vltimus finis: si ergo aliud q̄ beatitudo sit desideratū ꝓpter se r nunq̄ ꝓpter aliquid aliud: aliud q̄ beatitudo erit vltimus finis qō esse nō pōt. ergo omne aliud desideratū vl mediate vl imediate ad beatitudinis desiderij referret. ¶ Ad. Dio. xj. ca. de di. no. dicit: q̄ pacem oia desiderāt r q̄ ꝓpter eā agunt quecūq; agunt. sed pax ordiat in beatitudinē vt ex dictis patz. ḡ quicquid desiderat ꝓpter beatitudinē desiderat. ¶ Rndeo dicendū ad ꝓmā questionē q̄ in oīni ordine mobiliū et motoz oportz secūdos motores ordinari in finē ꝓmi motoris per dispositionem impssam in eis a ꝓmo motore: sicut patz cū anima mouet manū r manū baculū et baculus percutit: quod ē finis intent' ab anima: baculus et manus tendūt ad finem ab aīa intentū per hoc q̄ aīa in eis impzimit mediate vel imediate. Sed hoc distat in motib' naturalibus et violentis: q̄ in motibus violētis impssio relicta a ꝓmo motore in secūdis motoribus ē ꝓter naturam eoz: et ideo opatio consequēs ex tali impssione est eis difficilis et laboriosa. sed in motib' naturalibus impressio relicta a ꝓmo motore in secundis motoribus ē eis causa naturalis: r ideo opatio hanc impressionē consequēs est cōueniēs et suauis et ideo dī Sap. viij. Quia deus oia suauit dispōnit: qr et vnaqueq; res ex natura sibi diuinit' indita tendit in id ad quod per diuinā ꝓuidentiā ordinat scōm exigentiā impressionis recepte. Et qr oia procedūt a deo inq̄tum bonus est: vt dicit Aug'. et Dio. ideo omnia creata scōm impressionē a creatore receptā inclinat in bonū appetēdū scōm suū modū: vt sic in rebus quedaz circulatio inueniat: dū a bono egredientia in bonū tendūt: hec aūt circulatō in quibusdā perficit creaturis: in quibusdā autē remanet impfecta: ille enī creature que nō ordinant vt ꝓtingant ad illud ꝓmū bonū a quo ꝓcesserūt sed solūmō ad ꝓsequendā eius similitudinem qualēcunq; non pfecte habēt hanc circulatōnem: sed solū ille creature que ad ipm ꝓmū ꝓncipium aliquo mō pertingere pñt: qō solum est rōnabiliū creaturarū que deū ipsum assequi possūt per cognitionē et amorē: in qua assecutione beatitudo eoz ꝓsistit: vt ex dictis patz. Et ideo sicut quelibet res alia naturaliter appetit suū bonū: ita q̄libet creatura ratiōalis naturaliter suā beatitudinē appetit. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q̄ sicut visibile ē duplex scz per se vt color: et per accidēs vt homo: ita etiam appetibile quod est obiectū volūtatis dupliciter accipi pōt: per se et p accidēs. Per se obiectuz voluntatis est bonū. sed p accidēs est hoc vel illud bonū: et sicut bonū cōiter loquēdo est per se obiectum voluntatis: ita et summū bonū est vltim' voluntatis finis per se loquēdo. sed hoc vel illud bonum ponit vt vltimus volūtatis finis r principale eius obiectū quasi per accidēs. beatitudo ḡ q̄tum ad id quod in ipa est per volūtatis principale obiectum est oibus nota: sed q̄tum ad id quod accidit per se obiecto nō est nota. oīs enī cognoscunt perfectum bonū: et hoc appetūt dum beatitudinē appetūt. sed hoc perfectū bonū esse voluptatē vel diuitias virtutē vel quicqd huiusmōi est p accidens et iō circa hoc nō est incōueniēs multos eē errores ¶ Ad. ij. dicendū q̄ quis diuina visio sit ipa beatitudo: nō tamē sequit q̄ quicūq; appetit beatitudinem appetat diuinā visionē: qr btitudo inq̄tuz huiusmōi importat per se obiectuz volūtatis non autē ipa diuina visio: sicut aliquis appetit dulce: q̄ tamē non appetit mel. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ q̄uis aliqui appetat ea q̄ sunt ꝓtraria beatitudini scōm rei veritatē: tñ scōm suā estimationē non sunt ꝓtria sed pducētia ad eā. ¶ Ad. iiij. dicēdū q̄ ille q̄ peccat inherendo bonis mutabilib' sicut fini: accipit ipsas res mutabiles q̄si ꝓncipale appetibile et perfectum bonū: et iō eis inherēdo beatitudinē appetit sicut enī nō sequit q̄ aliquis appetēdo beatitudinē appetit id q̄ scōm rei veritatē ē beatitudo: ita etiā nō sequit q̄ aliquis spernendo id qō scōm rei veritatē est beatitudo beatitudinē spernat: sicut non sequit q̄ qui iḡrat hoiem iḡrat albū: q̄uis hoō sit albus. Ad. ij. q. dicendū q̄ opatio cāe secūde semp fundat sup opatōne cāe pme: et pīsupponit eam: et iō oportz q̄ omnis opatio aīe ꝓcedat ex suppositione eius quod inditū est aīe ex impssione pmi agētis dei. s. et iō videm' ex pte intellectus q̄ ad nihil intelligendū anima post ꝓcedere nisi ex suppositōne illoz quoz cognitio est ei innata: et ꝓpter hoc nō pōt assentire alicui qō sit cōtrariū his ꝓncipijs q̄ naturaliter cognoscit: et similiē oportz eē ex pte voluntatis. Uñ cū ex impssione pme cāe dei hoc aīe insit vt bonū velit: r perfectū bonū tanq̄ finem vltimū appetat: impossibile ē q̄ cōtrariū eius in appetitu illius cadat: et iō nullus potest miseriā velle vel malū nisi per accidens: quod ꝓtingit duz appetit aliquod malū quod apphēdit vt bonū. ¶ Ad ꝓmū ergo dicendū q̄ potētia rōnalis se hz ad opposita in his que ei subsunt: et hec sunt illa que p ipam determiant: nō aūt potest in opposita illoz

que sunt ei ab alio determinata: et io voluntas nō in oppositū eius ad quod ex diuina impssione determinat. s. in oppositū finis vltimi: pōt aūt in oppositū eoz que ipa sibi determinat: sicut sunt ea q̄ ordinant in finē vltimū: quoz electio ad ipam pti net. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ coactio cū violentia z importet et ꝓhibitio similiter non ptinent ad illā necessitatē que naturā rei cōsequit: qz omne violentū ē ꝓtra naturā: et io cum naturaliter voluntas necessario ferat in btitudinē hoc coactionē i ipsa nō ponit: nec aliquā libertatis diminutionē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nihil ꝓhibz aliq̄d qō ꝑm se ē appetibile aliq̄ adiuncto appetibile nō eē. vñ et eē qō p se ab oib⁹ desiderat et scōm se est bonū: aliquo adiuncto redditū malū et odibile: sicut eē in tristicia vel miseria. vnde z p accidēs nō esse appetit: non quidē in q̄tū priuat eē: sed in q̄tum tollit illud maluz quod esse odiosū reddebat: carere autē malo bonum est. vñ z qui appetit nō esse appetit illud vt bonū. sed miseria nunq̄ pōt accipi vt bonuz: qz dicit rationē p fecti mali: et io nullus pōt velle eē miser: nō eē aūt nō dicit ipsā rationē mali sz id qō est malum: et io aliq̄ adiuncto quod hz rationē boni pōt eē appetibile: sicut pz per phm in. ix. Ethic. et per Diero. in glo. Diere. xx. Oz aūt Aug. dicit. q̄ nullus appetit nō eē: intelligēdū est p se loqndo. ¶ Ad. iiij. dicēdum q̄ nō ꝓt estimari q̄ albedo sit nigredo: q̄uis possit estimari q̄ id quod ē albū vt homo sit nigz et silr pōt estimari vt id quod ē bonū sit malū. sed q̄ ipsa bonitas sit malicia aut ecōuerso estimari ñ pōt: z qz miseria implicat in se rationē mali: io nō ꝓt estimari vt bona: et ꝓpter hoc non pōt appeti. Ad. iij. q. dicendū q̄ bonū qō est obiectū volūtatis ē in reb⁹: vt dicit phs in. vj. Meta. et ideo oz q̄ mot⁹ volūtatis termiet ad rem extra aiam exīstem q̄uis autē res put ē in aia possit ꝓsiderari ꝑm rationem cōem ꝑmissa rōne pticulari: res tñ extra aiam nō pōt eē scōm cōem rōem nisi cū additiōe ꝓprie rōnis: et io oz q̄ q̄tūcunq̄ volūtas ferī i bonum q̄ ferat in aliq̄ bonū determiatū: z silr q̄tūcunq̄ ferī in summū bonum q̄ ferat i summū bonum huius vel illius rōnis. Quāuis autē ex naturali inclinatiōe voluntas habeat vt in beatitudinē ferat scōm cōem rōnem: tamē q̄ ferat in beatitudinem talē vel talē: hoc nō ē ex inclinatiōe nature sz p discretionē rōnis que adinuenit in hoc vel i illo summū bonū homis ꝓstare: z ideo q̄ncunq̄ aliq̄s beatitudinē appetit actualiter cōiungit ibi appetitus naturalis et appetitus rōnalis: z ex pte appetitus naturalis semp est ibi rectitudo: sed ex pte appetitus rōnalis q̄nq̄z est ibi rectitudo: q̄n sz appetitur ibi beatitudo vbi vere ē: quādoq̄z autē puersitas quādo appetit vbi vere nō est: et sic in appetitu beatitudinis potest aliquis vl mereri adiuncta gratia: vel demereri scōm q̄ eius appetitus ē rect⁹ vel peruersus. ¶ Ad. j. ḡ dicēdū q̄ in appetitu beatitudinis semp cū eo quod est naturale ꝓuēnit aliquod voluntariū nō naturale: z sic pōt ibi cadere rō meriti vel demeriti. ¶ Ad. ij. dicenduz q̄ q̄uis nullus possit vitare ḡn beatitudinē aliquo mō appetat: potest tamē vitare q̄ nō appetat eā hoc mō quo est appetēda: et sic potest mereri vel demereri ¶ Ad. iij. dicendū q̄ ad appetendā beatitudinē p fecto appetitu qui sufficiat ad merendū homo ex ꝓpriis viribꝰ nō est sufficiēs sed hz hoc ex munere diuine gr̄e: vt patz. j. Cor. v. Qui efficit nos in hoc ipsū deꝰ est. idest q̄ facit nos veram gloriā appetē ꝑm glo. ¶ Ad. iiij. q. dicēdū q̄ ꝑm phm in. vij. Ethic. in ordine appetibiliū hoc mō se habz finis sic ꝓncipium in ordine intelligibiliū: quia autē illud qō est ꝓmū in quolibet genere z maximū: est cā eoz que sunt post: io cognitio ꝓncipij in speculatiuis ē causa cognitiōis omniū alioz: et similiter appetitus finis ē causa appetēdi oia alia que sunt ad finē. vñ cū beatitudo sit finis humane vite: quicquid volūtas appetit facere ad beatitudinē ordinat: qō etiā experimēto patz. quicunq̄z enim appetit aliq̄d appetit illud in q̄tuz est estimatum bonum: per hoc autē q̄ aliquis habz aliquid quod estimat bonuz reputat se vt beatitudini ꝓpinquiorem: qz additio boni sup bonū facit magis appropinq̄re bono ꝑfecto quod ē ipsa beatitudo: et ideo quilibz appetit in beatitudinē ordinat. ¶ Ad. j. ḡ dicendū q̄ delectatio est aliquid eoz que ad beatitudinē exigunt cum sit in beatitudine: et io appetitus ipse quo q̄s delectationē appetit in beatitudinē ordinat in q̄tū ipsa delectatio est aliqua similitudo: vel ꝓpinq̄ vel remota illius delectationis que beatitudinē pficit ¶ Ad. ij. dicendū q̄ aliq̄d ordinari ad beatitudinem p desideriū dupliciter ꝓtingit: vno mō sicut qō queriē vt per hoc homo ad beatitudinē pueniat: sicut aliquis vult operari opera virtutis vt p hoc beatitudinē mereat. Alio mō cuz quis appetit aliq̄d ex hocipso q̄ habz aliquā similitudinē beatitudinis cū enī voluntas appetit aliq̄d: ex hocipso efficit vt desideret illud in quo eius aliqua similitudo inuenit: q̄uis ꝓncipale desideratū hīe nō possit: et hoc mō omnes qui peccata appetūt ad beatitudinem tendunt et ad dei imitationē: vt dicit Aug. ij. ꝓfes. sic dicēs: Superbia celsitudinē imitat: cū tu sis imus sup oia deus excelsus: ambitio q̄d nisi honores q̄rit et gloriā: cū tu sis p̄ ceteris honorādus. et similiter inducit in alijs vitijs. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ i illo furto vt Aug⁹. ibidē dicit: erat aliquid speciē boni habēs: hoc scz faceret aliquid ꝓtra legē i quo q̄dā libertatis vmbra apparet. vñ dicit: Quid ḡ in illo furto ego dilexi: et in quo deū meū vitiose atq̄ ꝓuerse imitabꝰ suz et soluit dicēs: Aut libuit facē cōtra legem saltē fallacia: qz potentatu nō poterā vt libertatē captiuus imitarer faciēdo impune quod nō liceret tenebrosa oīpotentie similitudie. ¶ Ad iiij. dicēdū q̄ aliqui sine spe future vite mortī se ex

ponūt ouplīciter: vno mō ꝓpter operationē virtutis: sicut illi q̄ vt saluarent patriā vel aliqua ĩhonesta vitarēt: mortē sustinere pelegerunt: et hoc q̄dem in beatitudinē ordinabāt scōm eoꝝ estimationem nō ꝓsequendā post mortē: sed in ipso opere tūc ꝓsequendā: qz facere pfectū opus vtutis quod erat in sustinēdo mortē erat ab eis desideratū maxime in quo beatitudinē ponebāt: alio mō ꝓpter tediū miserie quod sustinebāt quā se per mortem vitare estimabant: vitare autē miseriā et appetere beatitudinē in idem coincidunt: et iō constante q̄ desideriū eoꝝ qui mortē sustinere voluerūt ad beatitudinem ordinant. ¶ Ad. v. dicendū q̄ ad hoc q̄ voluntas sit recta duo requirunt: vnuz est q̄ sit finis debitus: aliud vt id quod ordinat i finē sit p̄portionatū fini. Quāuis autē oia desideria ad beatitudinem referant: tñ ꝓtingit vtrolibet mō desiderium esse puersum: qz et ipse appetitus beatitudis pōt esse puersus cū querit vbi nō est: vt ex dictis pz. Et si querat vbi est: pōt ꝓtingere q̄ id quod ꝓpter hunc finē appetit nō est fini ꝓportionatū: sicut cuz quis vult furari vt det elemosynā p quam mereat beatitudinē. ¶ Ad. vj. dicendū q̄ sicut in intelligibilib' nō oz vt in oibus ꝓsequētib' demōstratiōib' p̄ma p̄incipia essentialiter ingrediāt ẽ̄ si actualiter cogitata sed vtute tm: oū demōstratio ꝓficit ex his q̄ p prima p̄ncipia fidē habēt: ita etiā q̄uis oñe desiderium ad beatitudinē referat: nō tñ oz q̄ in oñi desiderio de beatitudie actualr cogitet: sed desideriū beatitudinis est virtute in omnib' alijs desideriis: sicut causa in effectu.

AD quartuz sic ꝓceditur: vī q̄ beatitudo sanctoꝝ nō sit maior futura post iudiciū q̄ añ. Quāto enī aliquid magis accedit ad similitudinē diuinā tāto perfectius beatitudinē pticipat. sz aīa a corpe separata deo similior est q̄ corpi ꝓiuncta. g̃ maior ē ei' beatitudo añ corporis resumptionē q̄ post. ¶ ℞. virtus vnita magis est potēs q̄ multiplicata. sz aīa extra corpus magis ē vnita q̄ cū ē corpori ꝓiuncta g̃ virtus eius ē maior ad operandū: et ita pfectius beatitudinē pticipat que in actu ꝓsistit. ¶ ℞. beatitudo cōsistit in actu intellect' speculatiui vt pz ex supra dictis. sz intellect' in suo actu nō vtit organo corpali: et sic corp' resumptū nō efficiet vt aīa pfectius intelligat. g̃ beatitudo aīe nō erit maior post resurrectionē. ¶ ℞. infinito nō pōt ee aliqd maī' et ita infinitū cū finito aliquo nō fiūt maius q̄ ipm infinitū. sed aīa beata añ corporis resumptionem beatitudinē hz de hoc q̄ gaudet de bono infinito scz deo: post resumptionē autē corporis non habebit de alio gaudiū nisi forte de gloria corpis qđ est quoddā bonū finituz. g̃ gaudiū eoꝝ post corporis resumptionē nō erit maius q̄ añ. ¶ Sed ꝛ est qđ Apoc. vj. sup illud: Vidi subter altare aias interfectoꝝ ꝛc. dicit glo. mō aīe sanctoꝝ sunt exītes sb̄ ideſt in maiori dignitate q̄ sint future. g̃ maior erit eoꝝ beatitudo post mortē. ¶ ℞. sic bonis redditur beatitudo ꝓ premio: ita et malis miseria. sed miseria maloꝝ post corporis resumptiōem erit maior q̄ ante: qz non solū in aīa sed etiā in corpore punient. g̃ et beatitudo sanctoꝝ erit maior post resurrectionē corporis q̄ ante. ¶ Ulterius vī q̄ beatitudo ab oibus equaliter pticipabit: qz Matt. xx. dī q̄ oēs accipiēt singulos denarios: denarius autem signat aliqd quod oēs cōiter habebūt: hoc aūt nō erit nisi beatitudo. g̃ tantū ō beatitudine habebit vnus q̄tum alius. ¶ ℞. vltra vltimū nihil ē. sz beatitudo est vltimū eoꝝ que ab hoībus desiderari pñt. g̃ vltra beatitudinē alicui' hois in nullo homine potest esse aliqd quasi beatitudinē alteri' hominis excedens: et sic idē qđ prius. ¶ ℞. sicut cuilibet appetibile est bonū: ita et magis bonū: si g̃ aliquis eēt beatior minus beato: eēt appetibilis beatitudo magis beati scōm rectū appetitū nec eā haberet. g̃ nō eēt beatus: qz vt in littera dī: Beat' nō dī nisi qui hz oia q̄ vult: ꝛ nihil mali vult. ¶ Sed ꝓtra. j. Cor. xv. Stella differt a stella i claritate: sic erit ꝛ resurrectio mortuoꝝ. g̃ vnus resurgētiū maiorem gloriā habebit q̄ alius. ¶ ℞. pmū dz rñdere merito. sed quidā sunt excellētioris meriti alijs g̃ cū beatitudo sit virtutis premiū: vī q̄ maiorē beatitudinē habebūt. ¶ Ulterius vī q̄ huiusmōi beatitudinis gradus mansiones dici nō debeant: beatitudo enī importat ratiōez p̄mij. sed mansio nihil signat quod ad premiū ptineat. g̃ diuersi grad' beatitudinis mansiones dici nō debēt. ¶ ℞. mansio locū signare vī. sed locus quo sancti beatificabūt nō est corporalis sed spūalis. s. deus qui vnus est. g̃ nō est nisi vna māsio: et ita diuersi gradus beatitudinis mansiones dici nō pñt. ¶ ℞. sicut in patria erūt homines diuersi oꝝ meritoꝝ: ita nūc sunt i purgatorio ꝛ in limbo patꝝ fuerūt. sed in purgatorio et in limbo nō distinguūt mansiōes. g̃ nec i patria mansiones debēt distingui. ¶ Sed ꝓtra est qđ dī Joh. xiij. In domo patris mei man. mul. sunt: qđ Aug. exponit de varijs dignitatib' p̄mioꝝ. ¶ ℞. i qualibet ciuitate ē ordinata mansionū distinctio sed celestis patria ciuitati compat: vt pz Apoc. xxj. g̃ oz ibi diuersas mansiones distinguē fm diuersos beatitudinis grad'. ¶ Ulterius vī q̄ diuerse māsiones nō distinguant penes diuersos gradus charitatis: qz Matth. xxv. dī: Dedit vnicuiq; fm̄ ꝓpriā virtutē: ꝓpria autē vniuscuiusq; virtus ē vis naturalis. g̃ ꝛ dona gr̃e et glorie distribuūt scōm diuersos gradus virtutis naturalis. ¶ ℞. i psal. dī: Tu reddes vnicuiq; scōm opera sua. sed illud qđ redditur est beatitudinis mēsura. g̃ gradus beatitudinis distinguēt scōm diuersitatē operiz: ꝛ nō scōm diuersitatem charitatis. ¶ ℞. premiū debet actui et nō habitui, vñ fortissimi nō coronant sz agonizantes:

vt patz. j. Ethic. et. ij. Timo. ij. ¶ Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. sed beatitudo ē pmiū. g̃ diuersi grad' beatitudinis nō erūt scōz diuersos gradus charitatis. ¶ Sed ꝺ est: q̃ q̃to alique erit deo magis ꝓiūctus tanto erit beatior. sed scōm modū charitatis ē modus ꝓiunctiōis ad deū. g̃ scōm differentiā charitatis erit et diuersitas beatitudinis. ¶ ℞. sicut simplicit̃ seq̃t ad simplicit̃: ita magis ad magis. sed hīe beatitudinē seq̃t ad hīe charitatez. g̃ et hīe maiorē beatitudinē sequit ad hīe maiorez charitatē. ¶ Rndeo dicendū ad. j. qōnem q̃ beatitudinem sanctoz̃ post resurrectionē augeri extēsiue quidē manifestū ē: qz beatitudo tūc erit nō solum in anima sed etiā in corpore et etiā ipsius anie beatitudo augebit extensiue inq̃tum anima non solū gaudebit de bono ꝓpꝛio sed etiā de bono corporis ꝓ. potest etiā dici: q̃ etiā beatitudo anime ipius augebit intensiue. Corpus enī homis duplicit̃ pōt cōsiderari: vno modo scōm q̃ est ab anima pfectibili: alio modo scōm q̃ est in vno aliquid repugnās anime in suis opibus. put nō perfecte corpus ꝓ anim̃ perficit. Scōm autē primā ꝓsiderationē corpus: ꝓiūctio corporis ad animā addit aie aliquā pfectionē: qz oīs pars impfecta ē et ꝓplet in suo toto. vñ et totū se hz ad partes sicut forma ad materiam vñ et anima pfectior ē in esse suo naturali cū est in toto. s. in homie ꝓiūcto ex anima et corpore q̃ cum est ꝓ se separata. Sed vnio corpis q̃tuz ad secundā ipius ꝓsiderationē impedit aie perfectiōz et iō dī q̃ corpus quod corrumpit̃ aggrauat aiam Sap. ix. Si g̃ a corpe remoueat oīe id ꝓ qō actōi aie resistit: simplicit̃ aia erit perfectior in corpe tali exīs q̃ per se separata: q̃to autē aliquid ē perfectius in esse tanto pōt perfectius opari. vñ et opatio aie ꝓiuncte tali corpori erit perfectior q̃ opatio aie separate: huiusmōi autē corpus est corpus glorioſū quod oīno subdet spiritui: vt supra di. xliij. dictū est. vñ cū beatitudo in opatōe ꝓsistat: pfectior erit beatitudo anie post resumptionē corpis q̃ añ: sicut eni anima separata a corpore corruptibili pfectꝰ potest opari q̃ ei ꝓiuncta: ita post q̃ ꝓiuncta fuerit corpi glorioso pfectior erit eius opatio q̃ qñ erat separata: oīe aūt impfectū appetit suā pfectōem et iō aia separata naturalit̃ appetit corpis ꝓiūctionem: et ꝓpter hunc appetitū ex impfectione pcedē tem eius opatio q̃ in deū fert ē minꝰ intēsa: ꝛ hoc ē qō dic̃ Hiero. q̃ ex appetitu corpis retardat ne tota intentiōe pgat in illū summū bonuz. ¶ Ad. j. g̃ dicendū q̃ aia ꝓiuncta corpi glorioso magis ē deo simlis q̃ ab eo separata: inq̃tum ꝓiūcta hz eē pfectius q̃to eni aliquid ē perfectius: tāto ē deo similius: sicut etiā cor cuius vite pfectio in motu ꝓsistit ē deo similius qñ mouet q̃ qñ quiescit: q̃uis deus nunq̃ moueat. ¶ Ad. ij. dicendū q̃ vtus q̃ de sua nā habet q̃ sit in materia magis ē potēs in mā existēs q̃ a materia separata: q̃uis absolute loquēdo virtus a materia separata sit potentior. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ q̃uis i actu intelligēdi aia corpe nō vtat: tñ pfectio corporis quodāmō ad perfectionē opationis intellectualis cooperabit̃ inq̃tum ex ꝓiunctōne corpis glorioſi ania erit in sua natura pfectior ꝛ p ꝓsequns in opatiōe efficacior: et scōm hoc ipm bonū corporis cooperabit̃ quasi instrumētalit̃ ad operationē illā in qua beatitudo ꝓsistit: sicut etiā phus ponit in. x. Ethic. q̃ bona exteriora coopant̃ instrumentalit̃ ad felicitatē vie. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ q̃uis finitū infinito additū nō faciat maius tñ facit plus qz infinitū et finitū sunt duo: cū finitū per se acceptum sit vnū: extensio autē gaudij nō respicit maius sed plus. vñ extensiue augeť gaudiū scōm q̃ est de deo et de gloria corporis respectu gaudij quod erat de deo. Gloria etiā corporis operabit̃ ad gaudij intensionē qō est de deo inq̃tuz cooperabit̃ ad perfectiorē opationē q̃ aia in deuz fert: q̃to enim opatio ꝓueniens fuerit pfectior tāto delectatō erit maior. vt pz ex hoc qō dī. x. Ethic. ¶ Ad. ij. q. dicēdū q̃ cū beatitudo in opatione ꝓsistat grad' beatitudinis ē attendend' scōm gradū pfectiōis in operando: perfectio autē opatiōis in qua felicitas ꝓsistit ex duob' pensat. s. ex parte operātis et ex parte obiecti. vñ phus dicit i. x. Ethic. q̃ pfectissima operatio est q̃ est altissime potētie nobilissimo habitu pfecte quod ē ex parte operātis et respectu nobilissimi obiecti: obiectū autē operatiōis in qua beatitudo ꝓsistit est oīno vnū ꝛ idē. s. diuina essentia: ex cuius visiōe oēs erūt beati. vñ ex hac parte nō erit aliquis gradus in beatitudie. sed ex pte operantiū opatio beatitudinis non erit eodē mō perfecta: qz scōm q̃ habitu pficiēs ad operationē ꝑdictā. s. lumen glorie erit pfectior in vno q̃ in alio scōm hoc opatio erit pfectior et delectatio maior: et ꝑm hoc nō i eodē gradu beatitudinis erūt oēs bti. ¶ Ad j. g̃ dicendū q̃ denarius dī vnus q̃ cōiter reddet ex parte obiecti ipsius beatitudinis: qz deus essentiaz suā oībus ostēdet. sed vnusquisq̃ eam aspiciet ꝑm modū suū. ¶ Ad. ij. dicendū q̃ sicut ignis ē subtilissimus corporū specie et tñ vnus ignis altero subtilior esse pōt: ita beatitudo scōm suā speciē cōsiderata est vltimū oīum desiderabiliū humanoꝝ. vñ nihil ꝓhibet vnius beatitudinē esse pfectiorē beatitudini alterius. Cuiuslibet autē beatitudo ꝑm hoc vltima est q̃ appetitus hñtis p eam totalit̃ termiatur: q̃uis nō sit vltima tanq̃ exīs in vltimo pfectionis gradu. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ in beatis erit pfecta charitas. vñ quilibet ibi plus diligit deum q̃ se ipm: et ideo magis volet id qō est ꝓuenientius deo q̃ id quod esset melius ei: et iō magis volet diuinā iusticiā saluari in hoc q̃ ipse minus hēat quod est deo ꝓuenientius q̃ in hoc q̃ plus habeat qō essz sibi melius. ¶ Ad. iij. q. dicendū q̃ quia motus localis ꝓior est omniū aliorū motuū: ideo scōm ꝑm nomē motus et distantie ꝛ omniū huiusmodi de-

riuatum est a motu locali ad omnes alios motus finis autē motus localis est locus ad quē cū aliq̄d puenerit ibi manet quiescens et in eo ꝓseruat: et iō in quolibz motu ipsam quietationē in fine motus dicimus collocationē vel mansionē: et ideo cū nomen motus deriuet vsq; ad actū appetitus z voluntatis: ipsa assecutio finis appetitiui motus dī mansio vel collocatio in fine: et iō diuersi modi ꝓsequēdi finem vltimū diuerse mansiones dicūt vt sic vnitas domus rñdeat vnitati beatitudinis que est ex pte obiecti et pluralitas mansionuz rñdeat differētie que in beatitudine inuenit ex parte beatoz: sic etiam videmus i rebus naturalibus q̄ est idem locus sursum ad quem tendūt omnia leuia. sed vnū quodq; pertingit ꝓpinquius scōm q̄ est leuius: et ita hñt diuersas mansiones scōm differētiā leuitatis. ¶ Ad.j.ḡ dicendū q̄ mansio importat ratōez finis vt ex dict' pz: et sic per ꝓs importat rōem p̄mij quod est finis meriti. ¶ Ad.ij. dicēdū q̄ q̄uis sit vnus locus spāalis: tñ diuersi sūt gradus appropinquandi ad locū illū: et scōm hoc ꝓstituūt diuerse mansiones. ¶ Ad.iij. dicendū q̄ illi qui erant i limbo vl nūc sunt in purgatorio nondū pueuerūt ad suū finē: et ideo in purgatorio vel in limbo nō distinguunt mansiones sed solū in paradiso z in inferno vbi est finis bonoz et malorum. ¶ Ad.iiij.q. dicendū q̄ ꝑncipiū distinctiuū mansionū siue graduū beatitudinis est duplex. s. ppinquū z remotū Propinquū est diuersa dispositō que erit in beati ex qua ꝓtingit diuersitas pfectōnis apud eos i operatione beatitudinis. sed principiū remotū est meritum quo talē beatitudinē ꝓsecuti sūt. Primo ār mō distinguunt mansiones scōm charitatē patrie q̄ q̄to in aliquo erit pfectior tanto reddit eū capaciorem diuine claritatis scōm cui' augmentū augebit pfectio dine visiōis. Secūdo vō mō distinguūt scōm charitatē vie: actus enī noster nō hz q̄ sit meritorius ex ipsa substātia actus sz solū ex hītu vtutis quo informat: vis autē merēdi ē in oibus vtutibus ex charitate q̄ hz ipsum finē p obiecto: et ideo diuersitas in merēdo tota reuertit ad diuersitatez charitatis: et sic charitas vie distinguet mansiones p modū meriti. ¶ Ad.j.ḡ dicendū q̄ vtus ibi nō solū accipit p naturali capacitate: sz p naturali capacitate simul cū conatu ad habēdā gratiā: et tūc virtus hoc modo accepta erit q̄si materialis dispositio ad mensurā gratie z glorie pcipiende. sz charitas ē formaliter ꝓplens meritū ad gloriā: z ideo distinctio gradus in gloria accipit penes grad' charitatis potius q̄ penes grad' virtutis p̄dicte. ¶ Ad ij. dicendū q̄ opa nō hñt q̄ eis retributio glie reddat nisi inq̄tum sunt charitate informata: et ideo scōm diuersos charitatis grad' erūt diuersi gradus in gloria. ¶ Ad.iij. dicendū q̄ q̄uis habit' charitatis vel cuiuslibet virtutis nō sit meritū cui debeatur p̄mium: est tñ principiū et tota rō merendi in actu: et ideo scōm eius diuersitatē p̄mia distinguūt q̄uis ex ipso genere actus possit aliquis grad' i merendo ꝓsiderari: non q̄ respectu p̄mij essential' qō ē gaudiū de deo: sed respectu alicui' accidentalis p̄mij quod ē gaudiū de aliquo bono creato.

Deinde queritur de visione dei. Et circa hoc q̄runt.vij.

¶ Primo vtrū sancti videbūt deū p essentiā. ¶ Secūdo vtz pñt deuz videre oculo corpali. ¶ Tertio vtz videndo deū ꝓprehendāt ipm. ¶ Quarto vtrū videntiū deū p essentiā alter altero pfectius videat. ¶ Quinto vtz videntes diuinā essentiam necesse sit omnia videre q̄ deus videt. ¶ Sexto vtz ad videndū deuz p essentiā aliq̄ creatura ex puris naturalibus possit ptingere. ¶ Septimo vtrū in statu vie possit aliq̄s deū p essentiā videre.

Ad primum sic proceditur: vi q̄ intellectus human' nō possit peruenire ad videndū deū p essentiā: quia Job.j. Deuz nemo vidit vnq̄. et exponit Chrys. q̄ nec ipe celestes cētie: ipe dico cherubin: z seraphin ipm vt est vnq̄ videre potuerūt. sed homib' nō p̄mittit nisi equalitas angelorū: Matth.xxij. Erūt sicut angeli dei in celo. ḡ nec sancti in patria deū p essentiā videbūt. ¶ Ď. Dio. sic argumētat in.j.ca. ō di.no. Cognitio nō est nisi exñtium: omne aūt existens finit' cū sit in aliquo genere determiatū et sic deus cū sit infinitus est sup omnia exñtia. ḡ ei' nō est cognitio: sed est sup cognitionē. ¶ Ď. Dio. i j.ca. de mystica theol. oñdit q̄ pfectissimus modus quo intellectus noster deo ꝓiungi pōt: est inq̄tum ꝓiungit ei vt ignoto. sed illud quod ē vīsum p eētiam nō est ignotū. ḡ impossibile est vt intellectus noster p essentiā deū videat. ¶ Ď. Dio. in epla ad Caium monachū dic: q̄ supposite dei tenebre: q̄s abundantiā lucis appellat: coopiunt omni lumini: et abscondunt omni cognitioni: et si aliquis videns deū intellexit quod vidit nō ipm vidit: sed aliquid eoz que sunt eius. ḡ nullus intellectus creatus poterit deū videre p essentiā. ¶ Ď. sicut dicit Dio. in epla ad Dzotheū: Inuisibilis quidē deus est exñs ꝓpter excedentē claritatē. sed claritas eius sicut excedit intellectuz hominis in via: ita excedit intellectum hominis in patria. ḡ sicut est visibilis in via ita erit inuisibilis in patria. ¶ Ď. cuz intelligibile sit perfectio intellectus oportz esse ꝓportionem alīquam inter intellectū et intelligibile: visibile et visum. sed nō est accipere ꝓportionē aliquam inē intellectū nostr̄ et essentiam diuinā: cum in infinitū distent. ḡ intellectus noster non pōt pertingere ad essentiā diuinā videndā. ¶ Ď. plus distat deus ab intellectu nostro q̄ intelligibile creatū a sensu. sed sensus nullo modo potest ptingere ad creaturam

ſpiritualem videndam. ergo nec intellectus noſter pōt ptingere ad videndā diuinam eſſentiā. ℣ ℟. quandocunq; intellectus aliquid intelligit in actu oportet q; informetur per ſimilitudinem intellecti que eſt principium intellectualis operationis in tale obiectum determinate: ſicut calor eſt principiuz calefactionis. ſi ergo intellectus in deum intelligat oportet q; fiat per aliquam ſimilitudinē informātem ipſum intellectum: hoc autem non poteſt eſſe ipſa diuina eſſentia: quia forme et formati oportz eſſe vnū eſſe: diuina autē eſſentia ab intellectu noſtro differt ſcōm eſſentiā ⁊ eſſe: oportet ergo q; forma qua informat intellect⁹ noſter intelligēdo deū ſit aliqua ſimilitudo impꝛſſa a deo i intellectū noſtrum. ſed ſimilitudo illa cū ſit aliquid creatuz nō poteſt ducere in dei cognitiōem niſi ſicut effectus i cauſam. ℊ impoſſibile eſt vt intellectus noſter deū videat niſi per effectum ipſius. ſed viſio dei que eſt per eſſectuſ non eſt viſio dei per eſſentiam. ergo intellectus noſter non poterit deum per eſſentiaz videre. ℣ ℟. diuina eſſentia magis diſtat ab intellectu noſtro q; quicunq; angelus vel intelligentia. ſz ſicut dicit Auicēna in ſua mathematica intelligētiam eſſe in intellectu noſtro non eſt eſſentiā intelligentie eſſe in intellectu: qz ſic ſciētia quā de intelligentijs habemus eſſet ſubſtātia et nō accidēs. ſed hoc eſt impꝛeſſionē intelligētie eſſe i noſtro intellectu. ℊ et deus non eſt in intellectu noſtro vt intelligat a nobis: niſi inq;tum impꝛeſſio ei⁹ eſt in intellectu. ſed illa impꝛeſſio non poteſt ducere in cognitionem diuine eſſentie: quia cū in infinitum diſtet a diuina eſſentia degenerat i aliam ſpeciē multo amplius q; ſi ſpecies albi degeneraret in ſpeciez nigri. ℊ ſi ille in cuius viſu ſpecies albi degenerat in ſpeciē nigri ꝓpter indiſpoſitionē orgāni non dicit videre album: ita nec intellectus noſter qui ſolum per huius impꝛeſſionē deum intelligit: eum p eēntiam videre poterit. ℣ ℟. in rebuſ ſepatis a materia idē eſt intelligens et quod intelligit: vt patet i iij. de anima. ſed deus eſt maxime a materia ſepatus: cum ergo intellectuſ qui eſt creatuſ non poſſit ad hoc pertingere vt fiat eſſentia increata non poterit eſſe q; intellectus deū p eſſentiā videat. ℣ ℟. oīe illud quod vī p eſſentiā ò eo ſcit quid eſt. ſed de deo intellectus nō poteſt videre quid eſt ſed ſolum quid non eſt: ſicut dicit Dio. et Dama. ergo intellectus deum per eſſentiam videre nō pōt. ℣ ℟. oīe infinitū inq;tum infinitū eſt ignotū. ſed deus eſt omodis omnibus infinitus. ℊ eſt oīno ignotus. ℊ per eſſentiam ab intellectu creato videri non poterit. ℣ ℟. Aug. dicit in libro de videndo deū: Deus eſt natura inuiſibiliſ. ſed ea que inſunt in deo p naturam non poſſunt aliter ſe habere. ℊ non pōt eſſe q; per eſſentiam videatur. ℣ ℟. omne quod alio modo eſt et alio modo videt non videt ſcōm id quod eſt. ſed deus alio mō eſt et alio modo videtur a ſanctiſ in patria: eſt eni per modum ſuum ſed videbit a ſanctis ſcōm modū eoꝛ. ℊ non videbitur a ſanctis ſcōm id quod eſt: et ſic non videbit per eſſentiam. ℣ ℟. illud quod per medium videtur non videtur per eſſentiam. ſed deuſ per mediū videbitur in patria quod eſt lumen glorie. vt patz in pſal. In lumine tuo videbimus lumen. ℊ non videbitur per eſſentiam. ℣ ℟. deuſ in patria videbitur facie ad faciem: vt dicit. j. Coꝛ. xiij. ſed hominē quem videmus facie ad faciem: videmus per ſimilitudinem. ergo deus in patria videbitur per ſimilitudinem: et ſic non per eſſentiam. ℣ Sed cōtra eſt quod dicit. j. Coꝛ. xiij. Videmus nūc in ſpeculo ⁊ in enigmate tunc autē facie ad faciē. ſed illud qō videtur facie ad faciem videtur per eſſentiam. ergo deus per eſſentiā videbitur a ſanctis in patria. ℣ ℟. j. Joh. iij. Cum apparuerit ſimileſ ei erimuſ et videbimus eum ſicuti eſt. ℊ videbimus deum p eſſentiam. ℣ ℟. j. Coꝛ. xv. ſuper illud: Cum tradiderit regnum deo et patri. dicit glo. vbi ſcilz in patria eſſentia patris et filij et ſpirituſſancti videbit qō ſolū mundis coꝛdibus dabitur que eſt ſumma beatitudo. ℊ beati deum per eſſentiam videbunt. ℣ ℟. Joh. xiiij. dicitur: Siquis diligit me diligetur a patre meo et ego diligam illum et manifeſtabo ei meipſum. ſed illud quod manifeſtatur eſſentialiter videtur. ergo deus a ſanctis in patria eſſentialiter videbitur. ℣ ℟. Exodi. xxxiij. ſuper illud Non videbit me homo ⁊ viuet. Gregoꝛius impꝛobat opinionem illoꝛū qui dicebant q; in illa regione beatitudinis deus in claritate ſua cōſpici poteſt ſed in natura videri non poteſt: quia aliud nō eſt eius claritas et eius natura. ſed natura ē eius eſſentia. ergo videtur per ſuam eſſentiam. ℣ ℟. ſanctorum deſiderium non poteſt oīno fruſtrari. ſed ſanctoꝛum deſiderium cōmune eſt vt deum per eſſentiam videant: vt patet Exo. xxxiij. Oſtēde faciem tuam ⁊ ſalui erimuſ. Et Joh. xiiij. Oſtende nobiſ patrem et ſufficit nobis. ergo ſancti deuz per eſſentiam videbunt. Reſpondeo dicendū q; ſicut fm fidem ponimus finem vltimum humane vite eſſe viſionem dei: ita philoſophi poſuerunt vltimam hominis felicitatem eſſe intelligere ſubſtantias ſeparatas a materia ſcōm eſſe: et ideo circa hāc queſtionem eadem difficultas et diuerſitas inuenitur apud phos et apud theologos. Quidam enī philoſophi poſuerunt q; intellectus noſter poſſibilis nunq; poteſt ad hoc peruenire vt intelligat ſubſtātias ſeperatas: ſicut Alphoꝛabius i fine ſue ethice q;uis contrarium dixerit in libꝛo de intellectu: vt cōmenta. refert in. iij. de anima. Et ſimiliter quidam theologi poſuerunt q; intellectus humanus nunq; poteſt ad hoc peruenire q; deum per eſſentiam videat: et vtroſq; ad hoc mouet diſtātia inī intellectum noſtrum et eſſentiam diuinam vel alias ſubſtantias ſeparatas: cum enim intellectus in

actu sit quodāmodo vnū cū intelligibili i actu: vī difficile q intellect' creat' aliquo mō fiat cētia increata. vñ et Chrys. dicit: Quō eni creabile videt increabile. Et maior difficultas in hoc ē illis q ponunt itellectū possibilē eē generabilē ⁊ corruptibilem: vtpote virtutem a corpore dependentē: nō solum respectu visionis diuine sed respectu visionis quarūcunq substantiarū separatarū. Sed hec positio oīno stare non potest. Primo quia repugnat auctoritati scripture canonice: vt Aug'. dicit in li. de videndo deum. Secundo quia cum intelligere sit maxime ppria operatio hominis: oportz q fm eam assignet sibi sua beatitudo cum hec operatio in ipso pfecta fuerit: cum autē perfectio intelligentis inq̄tum huiusmodi sit ipsum imtelligibile: si i perfectissima operatione intellectus homo non p̄ueniat ad videndam essentiam diuinam sed aliqd aliud: oportebit dicere q aliquid aliud sit btificās ipsum hominē q̄ deus: et cum vltima perfectio cuiuslibet sit in coniunctōne ad suum principium: sequitur vt aliquid aliud sit principium effectiuum hominis q̄ deus quod est absurdū scōm nos: et similiter est absurdū apud philosophos qui ponūt animas nostras a substantijs separatis emanare vt i fine eas possimus intelligere. vnde oportz ponere scōm nos: q intellectus noster quandoq perueniat ad videndam essentiam diuinam: ⁊ scōm philosophos q perueniat ad videndam essentiā substātiarū separatarū. Quomodo autē possit hoc accidere restat inuestigandum. Quidam eni dixerūt vt Alphorabius et Anēpethe q ex hocipso q intellectus noster intelligit quecunq intelligibilia p tingit ad videndam essentiam substantie separate Et ad hoc oñendū p̄cedunt duobus modis: quorum primus est q sicut natura specie non diuersificantur in diuersis indiuiduis: nisi scōm q coniungitur principijs indiuiduātibus: ita forma intelecta hominis nō diuersificatur apud me et te nisi scōm q coniungit diuersis formis imaginabilibus et ideo q̄n intellectus separat formā intellectam a formis imaginatōis remanet quidditas itellecta q̄ ē vna et eadē apud diuersos intelligentes: ⁊ huiusmodi ē quidditas substātie separate: ⁊ iō q̄n itellect' noster pueniat ad sūmā abstractionē q̄ditatis itelligibil' cuiuscūq: itelligit p hoc q̄ditatē substātie separate q̄ ē ei silis. Secūs mod' ē: qr intellect' nr̄ natus ē abstrahē q̄ditatē ab oībus itelligibilib' hñtib' q̄ditatē. si q̄ quidditas quā abstrahit ab h' singulari hñte q̄ditatē sit q̄ditas ñ hñs q̄ditatē: i telligendo eā itelliget q̄ditatē substātie separate q̄ ē tal' dispōnis eo q substātie separate sūt q̄ditates sb sistētes ñ hñtes q̄ditates: q̄ditas. n. simplicī ē ipz simplex: vt Auicēna dic. si āt q̄ditas abstracta ab h' pticlari sēsibili sit q̄ditas hñs q̄ditatē. g̈ illā q̄ q̄ditatē intellect' nat' ē abstrahē: ⁊ ita cū ñ sit abtre i infinitū erit deuenire ad q̄ditatē ñ hñtē q̄ditatē p quā itelligit q̄ditas separata. Hz iste mod' ñ vī eē sufficiēs. Prio qr q̄ditas substātie mālis quā intellectus abstrahit ñ est vnius rōnis cū q̄ditatibus separatarū substantiarū: et ita p hoc q intellectus noster abstrahit quidditates rerū materialiū et cognoscat eas: non sequitur q cognoscat quiditatem substantie separate: ⁊ precipue diuinā essentiam que maxime est alterius ratōis ab oñi quidditate creata. Secundo quia dato q esset vnius rationis: tamen cognita quidditate rei composite: ñ cognosceret quidditas separate substātie nisi fm genus remotissimū qō est substantie: hec autē cognitio est impfecta nisi deueniat ad ppria rei. Qui eni cognoscit hominē solū inq̄tum est aīal: nō cognoscit eū nisi scōm quid ⁊ in potētia: ⁊ multo minus cognoscit eū si nō cognoscat nisi substātie nām i ipo. vñ sic cognoscē deū vel alias substātias separatas nō ē videre essentiā diuinā vel q̄ditatē substātie separate. sed ē cognoscē p effectū et q̄si in speculo.

¶ Et iō alius modus intelligēdi substantias separatas ponit ab Auicēna in sua Meta. s. q substātie separate intelligūt a nobis p intētiones suarū q̄ditatū que sūt quedā eorū similitudines nō abstracte ab eis: qr ipsemet sunt imateriales sed impresse ab eis in aiabus nostris. Sed hic modus etiā non vī nobis sufficere ad visionē diuinā quam querim'. pstat eni q oñe quod recipit in aliquo est in eo p modū recipiētis: et iō similitudo dine essentie impssa ab ipso i intellectu nr̄o erit p modū nr̄i intellectus modus aūt intellectus nostri deficiens est a recepti one perfecta diuine similitudinis. Defectus autem pfecte similitudinis pōt tot modis accidere quot modis dissimilitudo inuenit: vno eni modo est deficiens similitudo q̄n participat forma scōm eādē rationē speciei: sed nō scōm eundē pfectōis modū sicut est similitudo deficiens eius qui habz parum de albedine ad illū qui hz multum: alio mō adhuc magis deficiēs q̄n nō pueniat ad eandē rationē spēi sz tm̄ ad eandē ratiōem generis: sicut ē silitudo inē illū qui hz colorē citrinū et illum qui hz colorem album: alio mō adhuc magis deficiens q̄n ad rationem eandē generis ptingit: sz solū scōm analogiam: sicut ē similitudo albedinis ad hominē i eo q vtrūq ē ens: et hoc mō ē deficiēs oīs silitudo q̄ est i creatura recepta respectu diuine eētie. Ad hoc aūt q visus cognoscat albedinē oz q recipiat in eo similitudo albedinis scōm rōem sue speciei: q̄uis nō scōm eūdē modum eēndi: qr hz alter' modi eē forma i sensu ⁊ i re extra aiam. si eni fuerit i oculo forma citrini nō diceret vidē albedinē: et similiter ad hoc q intellectus intelligat aliquaz quidditatē oz q in eo fiat similitudo eiusdē rōnis scōm speciē q̄uis forte nō sit idem modus essendi vtrobiq: non eni forma exīs in intellectu vel sensu ē pncipiū cognitōnis scōm modū eēndi quē hz vtrobiq: sz fm rōem in qua cōicat cū re exteriori. Et ita pz q per

nullā ſimilitudinē receptā in intellectu creato pōt deꝰ intelligi q̄ eēntia eiꝰ videat imediate. vñ etiā q̄dā ponētes diuinā eſſentiā ſolū p hūc modū videri dixerūt q̄ ipa eēntia nō videbit. ſz q̄dā fulgor q̄ ſi rad.ꝰ ipſiꝰ. vñ nec ille modꝰ ſufficit ad viſionē diuinā quā q̄rimus. ¶ Et ſō accipiēdꝰ ē aliꝰ modus quē etiā quidā phi poſuerūt. ſ. Alexāder ⁊ Auerrois in. iij. de aīa. cū eni in qualibz cognitōne ſit neceſſaria aliqua forma qua res cognoſcat aut videatur: forma iſta q̄ intellectꝰ pficit ad videndas ſubſtātias ſepatas nō eſt quidditas quā intellectuſ abſtrahit a rebus cōpoſitis vt dicebat prima opinio neq; aliqua impſſio relicta a ſubſtātia ſepata i intellectu nr̄o vt dicebat ſecūda: ſed ē ipa ſubſtantia ſepata que ꝓiungit intellectui nr̄o vt forma vt ipa ſit quod intelligit et q̄ intelligit: et quicqd ſit de aliis ſubſtātijs ſepatis: tn̄ iſtū moduz oportz nos accipere i viſiōe dei p eſſentiaz: qz quacūq; alia forma informaret intellectꝰ noſter: nō poſſet p eam duci i eſſentiā diuinā: qō quidē non oz intelligi quaſi diuina eēntia ſit vera forma intellectꝰ noſtri: vel q̄ ex ea et intellectu noſtro efficiat vnum ſimpliciter: ſicut in naturalibus ex forma ⁊ materia naturali. ſz qz ꝓportio eēntie diuine ad intellectū noſtr̄ eſt ſic̄ ꝓportio forme ad materiaz: q̄ñcunq; eni aliq̄ duo quoꝝ vnū eſt pfectius altero recipiunt in eodē receptibili ꝓportio vnius duoꝝ ad alterum. ſ. magis pfecti ad minus perfectuz eſt ſicut ꝓportio forme ad materiā: ſicut lux ⁊ color recipit i diaphano: quoꝝ lux ſe hz ad colorē ſicut forma ad materiam: et ita cuz i aīa recipiat viſ intellectiua ⁊ ipſa eſſentia diuina inhabitāſ licz nō p eundem modū eēntia diuina ſe habebit ad intellectuz ſicut forma ad materiā. Et q̄ hoc ſufficiat ad hoc q̄ intellectꝰ p eſſentiā diuinā poſſit videꝛ ipam eſſentiā diuinā hoc modo pōt oſtēdi: ſicut enim ex forma naturali qua aliquid hz eſſe et materia efficit vnuz ens ſimpliciter: ita ex forma qua intellectꝰ intelligit et ipſo intellectu fit vnū intelligendo: in rebꝰ autē naturalibus res p ſe ſubſiſtens nō pōt eē forma alicuiꝰ materie ſi illa res habeat materiā partem ſui: qz non poteſt eſſe vt materia ſit forma alicuius: ſed ſi illa res p ſe ſubſiſtens ſit forma tm̄: nihil phibet eaz effici formā alicuius materie et fieri quo ē ipſius cōpoſiti ſicut pz de aīa: in intellectu autē oportz accipere ipſum intellectū in potentia quaſi materiam et ſpeciē intelligibilē quaſi formam et intellectus i actu intelligens erit quaſi compoſitum ex vtroq; vñ ſi ſit aliqua res per ſe ſubſiſtēs que nō habeat aliquid in ſe preter id quod eſt intelligibile in ipſa talis res per ſe poterit eſſe forma qua intelligitur: res autem quelibet eſt intelligibilis ſcōm id quod hz de actu nō ſcōm id quod hz de potētia: vt patz in. ix. Meta. et huius ſignū ē q̄ oz formā intelligibilem abſtrahere a materia et oībus ꝓprietatibus materie: ⁊ ideo cū eſſentia diuina ſit actꝰ purꝰ poterit eē forma q̄ intellectus intelligit: et hec erit viſio beatificans: et ideo magiſter dicit in. j. diſ. ſcōi ſen. q̄ vnio aīe ad corpus eſt quoddā exemplū illiꝰ beate vnionis qua ſpūs vniet deo. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ auctoritas illa pōt tripliciter exponi: vt pz p Aug. in li. de vidēdo deū: vno modo vt excludat viſio corporalis qua nemo vidit vel viſurus ē deū i eſſentia ſua vt dicit: alio mō vt excludat viſio intellectualis dei per eſſentiā ab his qui in iſta mortali carne viuunt: alio modo vt excludat viſio cōprehenſionis ab intellecu creato: et ſic intelligit Chryſ. vñ ſb̄dit Noticiā huius dicit euangeliſta certiſſimā et ꝓprehenſionē tantā q̄tam hz paꝛ de filio: et hic ē euangeliſte intellectꝰ. vnde ſubdit: Unigenitꝰ qui eſt ⁊c̄. p comprehenſiuam viſionem volens ꝓbare filiū eſſe deum. ¶ Ad. ij̄ dicendū q̄ ſicut deus excedit oia exiſtētia que habent eſſe determinatū per eſſentiā ſuā infinitam: ita cognitō ſua qua cognoſcit ē ſup omnē cognitionē. vñ que eſt ꝓportio cognitōis noſtre ad entia creata ea eſt ꝓportio cognitionis diuine ad ſuam eſſentiam. Ad cognitionē autem duo ꝓcurrunt: et cognoſcens: ⁊ quo cognoſcit. viſio autem illa q̄ deū p eſſentiā videbim̄ eſt eadē cū viſione qua deus ſe videt ex parte eius quo vī: qz ſicut ipſe ſe videt per eſſentiam ſuam ita et nos videbimus. ſed ex parte cognoſcētis inuenitur diuerſitaſ que eſt inter intellectū diuinū et noſtrū: in cognoſcendo autē id quod cognoſcit ſequit formaz qua cognoſcimus: quia p formā lapidis videmus lapidem. ſed efficacia in cognoſcendo ſequit virtutem cognoſcentis: ſicut qui hz viſuz fortem acutius videt: et ſō in illa viſiōe nos idem videbimus quod deus videt. ſ. eſſentiā ſuā ſed nō ita efficaciter. ¶ Ad iij̄. dō: q̄ Dio. ibi loquit de cognitiōe qua deum in via cognoſcimus p aliquā formā creatā qua intellectus noſter format ad eū videndū: ſed ſicut dicit Aug. Deus oēm formā intellectꝰ noſtri ſb̄terfugit qz q̄cunq; formā intellectꝰ noſter ꝓcipiat: illa forma non ptingit ad rationē diuine eēntie: et ſō ipe non poteſt eſſe puius intellectui nr̄o: ſed in hoc eū pfectiſſime cognoſcimus in ſtatu vie q̄ ſcimus eū eſſe ſup oīne id quod intellectus noſter ꝓcipe pōt: ⁊ ſic ei quaſi ignoto ꝓiūgimur: ſed in patria idipm per formā que eſt eſſentia ſua videbimus ꝓiungemur ei quaſi noto. ¶ Ad. iij̄. dō: q̄ deꝰ eſt lux: vt dr̄. j. Joh. j. Lumē aūt eſt impſſio lucis in aliq̄ illūinato et qz eſſentia diuina eſt altericꝰ modi q̄ ois ſilitudo ipius impreſſa in intellectu: ſō dicit q̄ tenebre diuine operiunt oīm lumini: qz ſcz eēntia diuina quaz tenebras vocat ꝓpter claritatis exceſſuz manet nō demonſtrata p impſſionem intellectus noſtri: ⁊ p hoc ſequit q̄ abſcondat oīm cognitioni: et ita quicunq; videntiū deuz aliquid mente ꝓcipit hic nō ē deus: ſed aliquid diuinoꝝ effectuū. ¶ Ad. v. dō: q̄ claritaſ dei q̄uiſ excedat oēm formā q̄ nūc intellectus formaſ nō tamē excedit ipam eſſentiam di-

uinã que erit quasi forma intellectus nr̃i in patria et ío lz nũc sit iuisibilis tñ tũc erit visibil. ℣ Ad.vj dicẽdũ q ꝙuis finiti ad infinitũ nõ possit eẽ ꝓportio: qz excessus infiniti supra finitũ nõ ẽ determinatus: põt tñ eẽ inẽ ea ꝓportionalitas q̃ est silitudo ꝓportionuz: sicut eni finitum equat alicui finito ita infinito infinitum. Ad hoc autẽ q aliquid totaliẽ cognoscat qñq; oportet esse ꝓportiõem inẽ cognoscens et cognitum: quia oportet virtutẽ cognoscentis adequari cognoscibilitati rei cognite: equalitaſ autẽ ꝓportio quedam est. sed quandoq; cognoscibilitas rei excedit virtutem cognoscentis: sicut cuz nos cognoscimus deum: aut econuerso: sicut cum ipe cognoscit creaturas: et tunc non oportet esse ꝓportionem inter cognoscentem et cognitum sed ꝓportionalitatem tm̃: vt scz sicut se habz cognoscens ad cognoscẽduz: ita se habeat cognoscibile ad hoc quod cognoscat: et talis ꝓportionalitas sufficit ad hoc q infinitũ cognoscat a finito: et ecõuerso. Uel dicendum q ꝓportio fm primam nominis institutionem signat habitudinem q̃titatis ad q̃titatem scõm aliquem determinatum excessum vel adequationem. sed vlterius est translatum ad significadũ omnẽ habitudinem cuiuscũq; ad aliud: z per hũc modũ dicimus q materia debz eẽ ꝓportionata ad formam: et hoc modo nihil ꝓhibet intellectuz nostrũ q̃uis sit finitus dici ꝓportionatum ad videndũ essentiã infinitã: nõ tñ ad ꝓhendenduz eã: et hoc ꝓpter suam imensitatem. ℣ Ad.vij. dicẽdum q duplex est similitudo z distantia: vna fm conuenientiã in natura: z sic magis distat deus ab intellectu creato q̃ intelligibile creatũ a sensu: alia fm ꝓportionalitatẽ: et sic est ecõuerso: qz sensus nõ est ꝓportionatus ad cognoscendũ aliq̃ ũmateriale. sed intellectus est ꝓportionatus ad cognoscẽduz q̃cũq; ũmateriale: et hec silitudo requirit ad cognitiõem nõ autẽ prima: qz ꝓstat q intellect' intelligens lapidem nõ est similis ei i naturali esse: sicut etiã visus apꝓhendit mel rubeũ et fel rubeũ: q̃uis nõ apprehendat mel dulce: fellis eni rubedo magis cõuenit cũ felle inq̃tum est visibile q̃ dulcedo mellis cum felle. ℣ Ad.viij. dicẽdũ q i visione q̃ de' p essentiã videbit ipa diuina essentia erit q̃ forma intellect' q̃ intelligit: nec oz q efficiat vnũ scõm eẽ simplicit sed solũ q fiat vnũ q̃tũ ptinet ad actuz intelligẽdi vt supra dictuz est. ℣ Ad.ix.dõ: q dictũ Auicẽne q̃tum ad hoc nõ sustinemus: quia ei etiaz ab alĩs phis in hoc ꝓtradicit. nisi forte velim' dicẽ q Auicenna intelligit de cognitiõe substantiaz ꝓsepataz scõm q cognoscent p habitus sciaz speculatiuaz et similitudinũ aliaz rez. vnde hoc introducit ad oñendũ q scia nõ est i nobis substantia sed accñs et tñ diuina essentia q̃uis plus distet scõm ꝓprietatem nature sue ab intellectu nr̃o q̃ substãtia angeli tñ plus hz de rõne intelligibilitatiſ: qz ẽ actus purus cui nõ admiscet aliquid de potentia: quod nõ contingit in alĩs substantĩs ꝓseparatis. Nec illa cognitio qua deũ p essentiã videbimus ex pte eius q̃ videbit erit in genere accidentiſ sed solũ q̃tum ad actũ ipsius intelligentis qui nõ erit ipsa substantia intelligentis vl intellecti. ℣ Ad.x. dõ: q substãtia ꝓsepata a materia intelligit se et itelligit alia: z vtro q3 modo põt verificari auctas inducta: cũ eni ipsa eẽntia substãtie ꝓsepate sit p seipam intelligibilis in actu eo q est a materia ꝓsepata: ꝓstat q q̃ substantia ꝓsepata intelligit se: q oino idem est intelligens z intellectum: non eni intelligit se per aliquã intentionem abstractã a se sicut nos intelligim' res materiales: et hic vr̃ esse intellectus phi in.iij. de aia. vt p3 p Cõmenta. ibidẽ: fm autẽ q intelligit res alias intellectũ in actu fit vnũ cum intellectu in actu q̃tum forma intellecti fit forma intellectus inq̃tum est intellectus in actu: nõ q sit ipsamet essentia intellectus: vt Auicẽna ꝓbat in.vj. de naturalib': qz essentia intellectus manet vna sub duabus formis fm q intelligit res duas successiue ad moduz q̃ materia ꝑma manet vna sub diuersis formis. vñ etiaz Cõmen.in.iij. de ania. compat intellectũ possibilẽ q̃tũ ad hoc materie ꝑme: et sic nullo mõ seq̃t q intellectus noster vidẽs deũ fiat ipsa eẽntia diua. sed q ipsa eẽntia diua ꝓpat ad ipm q̃si pfectio et forma. ℣ Ad.xj. dõ: q auctes ille z oẽs similes sunt intelligende de cognitiõe qua cognoscimus deuz in via rõne prius posita. ℣ Ad.xij. dõ: q infinitũ priuatiue dictũ ẽ ignotũ inq̃tũ huiusmõi: qz dr̃ p remotionem ꝓplementi a quo est cognitio rei. vñ infinitum reducit ad materiã subiectã ꝑuationi: vt p3 i iij. phi. sed infinitũ negatiue acceptũ dr̃ p remotionem materie terminãtis: qz forma etiã q̃dãmodo terminat per materiã. vñ infinitũ hoc modo de se maxie est cognoscibile: et hoc mõ infinitus est deus. ℣ Ad.xiij. dõ: q Aug. loquit de visiõe corꝑali q̃ nunq̃ videbit: qõ p3 ex hoc qõ premittit: sic enim videt visibilia ista q̃ noiant: deũ nemo vidit vnq̃ nec videre põt: et est natura iuisibilis sic et incorruptibilis. sicut aũt fm suã naturã ẽ maxie ens ita et scõm se ẽ maxie intelligibilis. sz q a nobis q̃q; nõ intelligat est ex defectu nostro. vñ q videat postq̃ visus nõ fuit a nobis: nõ ẽ ex mutatiõe sua sed nr̃a. ℣ Ad.xiiij. dõ: q deus in patria videbit a sanctis sicuti ẽ si hoc referat ad moduz ipsius visi: videbit eni a sanctis de' hãc illũ moduz quẽ hz. sz si referat modus ad ipm cognoscẽtẽ nõ videbit sicuti ẽ: qz ñ erit tãta efficacia intellect' creati ad videndũ q̃ta ẽ efficacia diuine eẽntie ad hoc q intelligat. ℣ Ad xv. dõ: q mediũ in visione corꝑali et intellectuali inuenit triplex. Primũ est mediũ sub quo videt z hoc est qõ perficit visum ad videndũ in generali non determinans visum ad aliquod speciale obiectum sicut se habz lumen corꝑorale ad visum corꝑoralem et lumen intellectus agentis ad intellectũ possibilem. Secundum est medium quo videtur

et hoc est forma visibilis qua determinat vterq; visus ad spēale obiectū: sicut p formā lapidis ad cognoscēdū lapidē. Tertiū ē mediū in quo vī: et hoc ē id p cui' inspectionē ducit visus in aliā rem: sicut inspiciēdo speculū ducit i ea q̄ in speculo repñtant et vidēdo imaginē ducit in imaginatū: ⁊ sic etiā intellectus per cognitionē effectus ducit in causā vel ecōuerso. In visione igit patrie nō erit tertiū medium: vt scz deus p species alioz cognoscat sic nunc cognoscit: rōne cuius dicimur nūc videre i speculo nec erit ibi fm mediū: qz ipa essentia diuina erit q̄ intellectus noster videbit deū: vt ex dictis patz. sed erit ibi tm̄ primū mediū quod eleuabit intellectū nostrum ad hoc q̄ possit coniungi essentie increate mō p̄dicto. sed ab hoc medio non dī cognitio mediata: qz nō cadit inter cognoscentē et rē cognitā. sed ē illud quod dat cognoscēti vim cognoscendi. ¶ Ad. xvj. dicendū q̄ creature corpales nō dicunt imediate videri: nisi qñ id quod in eis est p̄ūgibile visui ei p̄iungit: nō sunt autē p̄ūgibiles per essentiā suā rōne materialitatis: et tō tūc imediate vident qñ eoz similitudo intellectui coniūgit. sed deus p essentiā p̄iungibilis ē intellectui. vñ nō imediate videret nisi essentia sua p̄iungeret intellectui ⁊ hec visio imediata dī visio faciei. Et p̄terea similitudo rei corpoalis recipit in visu scōm eandē rōnem q̄ est in re: lz nō scōm eundē modū eēndi: et tō silitudo illa ducit i illā rē directe: non aūt pōt hoc mō ducere aliq̄ silitudo intellectū nostr̄ in deum: vt ex dictis pz: et ꝑpter hoc nō est sille.

AD secūduz sic p2o cedit: vī q̄ sancti post resurrectionē deuz corpalibus oculis videbūt. Oculus eniz glorificatus maioris erit vtutis q̄ aliquis ocul' nō glorificatus. sed beatus Job oculo suo deū vidit: Job. xxxix. Auditu auris audiui te: nūc autē oculus meus videt te. g̃ m'to forti' oculus glorificatus deū p essentiā videbit. ¶ P. Job. xix. In carne mea videbo deū saluatorē meuz. g̃ vī q̄ corpalibus oculis de' in p̄ia videbit. ¶ P. Aug. xxj. de ciui. dei: loquēs de visu oc'oz glorificatoz sic dic: Uis p̄polentioz oculoz erit illoz: nō vt acrius videant q̄ quidā phibent videre serpētes vel aquile q̄talibet eni acrimonia eadē animalia vigeant: nihil aliud p̄nt videre q̄ corpa. sed vt videāt incorpalia quecūq; autē potentia cognoscitiua ē incorpaliuz pōt eleuari ad videndū deū. g̃ oculi gl'iosi deuz videbūt. ¶ P. q̄ ē differētia corpaliū ad incorpabilia: eadē ē ecōuerso. sz ocul' incorpore' pōt corpal'r videre. g̃ ocul' corpore' pōt videre incorpalia: et sic idē qō p̄us. ¶ P. Greg. in. v. moral. sup illud Job tiij. Stetit ꝺdā cui' nō agnoscebā vultū ⁊c. sic dicit Pomo q̄ si p̄ceptū seruare voluisset carne spūalis futur' fuerat: factus ē peccādo ⁊ mente carnalis. sz ex hoc q̄ est mente factus carnalis vt ibidem dī solum ea cogitat que ad animū per corpoz imagies trahit. g̃ etiā qñ carne spūalis erit qō post resurrectionē sanctis p̄mittit etiā carne spiritualia videre potit: et sic idem quod p̄us. ¶ P. homo solo deo potest beatificari: beatificabit autē nō solum q̄tū ad animā sed etiā q̄tum ad corpus. g̃ non solū intellectu sed etiā carne deū videre poterit. ¶ P. sic deus est p̄ns p essentiā suaz in intellectu: ita etiam erit p̄ns in sensu: qz erit oīa i omnib': vt dī. j. Cor. xv. sed videbit ab intellectu ex hoc q̄ sua essentia ei p̄iunget: vt supra dictū est. g̃ poterit etiam a sensu videri. ¶ Sed ꝓtra est quod Ambro. dicit sup Lucam: Nec corpalibus oc'is deus querit nec circunscribit visu: nec tactu tenet. g̃ nullo modo corporali sensus deum videbit. ¶ P. Piero. dicit: Nō soluz deitatē patris sed nec filij nec spūssancti oculi carnis p̄nt aspicere sed oculi mētis de quibus dī Beati mūdo corde ⁊c. ¶ P. idē Piero. dicit: Res incorpales corpalibus oculis nō vident. sed de' est maxime incorporalis. g̃ ⁊c. ¶ P. Aug. in li. de videndo deum: Deum nemo vidit vñq̄ vel i hac vita sicuti ipse ē: vel in angeloz̄ vita sicut visibilia ista que corporali visione cernunt. vita autem angeloz dī vita beata in qua resurgentes viuent. ergo ⁊c. ¶ P. scōz hoc homo dī factus ad imaginē dei q̄ deum conspicere potest: vt Aug. dicit. sz homo est ad imaginē nō scōm carnem sed scōm mentem. g̃ mente et nō carne deum videbit. ℜ Respondeo dicēduz q̄ sensu corporali aliquid sentit dupl'citer: vno modo per se: alio mō per accidens. Per se quidem sentit illud quod per se passionē sensui corporali inferre potest. Per se autē pōt aliq̄d passiōem inferre aut sensui inq̄tū ē sensus: aut huic sensui inq̄tum est hic sensus. Q̄ aūt hoc secūdo modo inferat per se passionem sensui dī sensibile p̄prium: sicut color respectu visus ⁊ sonus respectu auditus: qz aūt sensus inq̄tū est sensus vtit organo corporali: nō potest in eo aliquid recipi nisi corpaliter: cū oñe quod recipit in aliq̄ sit in eo p̄ modū recipientis. et ideo oñia sensibilia inferunt passiōez sensui inq̄tum est sensus scōm q̄ habent magnitudinem: et ideo magnitudo et oīa p̄sequētia vt motus et quies et numerus et huiusmōi dicūt sensibilia cōia p se tm̄: Per accns autē sentit illud qō non infert passionē sensui: neq; inquantū ē sensus: neq; inquantū est hic sensus. sed p̄iungit his que per se sensui inferunt passionē: sicut Socrates et fil' Dauid et amicus: et alia huiusmōi: que p se cognoscunt i vniuersali intellectu: in pticlari aūt vtute cogititiua in hoie: estimatiua autē in alijs animalibus: huius modi aūt tunc sensus exterior dī sentire q̄uis per accns: qñ ex eo quod p se sentit vis apphēsiua cuius est illud cognitū p se cognoscere statim sine ouitatione et discursu apprehendit: sicut videm' animalē viuere ex hoc q̄ loquit: qñ aūt aliter se hz nō dī illud sensus videre etiā per accidens. Dico ergo

q deus nullo mō pōt videri visu corporali aut ali q alio sensu sentiri sic p se visibile: nec hic nec i patria: qz si a sensu remoueat id qō puenit sensui ingtū ē sensus nō erit sensus: 7 silr si a visu remouea tur id qō ē visus ingtū est visus nō erit visus: cū g sensus ingtū est sensus pticipat magnitudinē: et vi sus ingtum est talis sensus pticipat colorē: impos sibile est q visus pcipiat aliqd qoud nō ē color nec magnitudo: nisi sensus diceret equiuoce: cum g vi sus et sensus sit futurus idē specie in corpe glorioſi non poterit esse q diuinā essentiā videat sicut visi bile p se: videbit autē eam sicut visibile p accns: dū ex vna parte visus corpalis tantā gloriā dei inspi ciet i corpibus et pcipue glorioſis: et maxime i cor pore xpi: et ex parte alia intellectus tam clare vide bit deū q in rebus corpaliter visis deus percipiet: sicut in locutione pcipit vita: quis enī tunc intelle ctus noster nō videat deuz ex creaturis: tñ videbit eū in creaturis corpaliter visis: 7 hunc modū quo deus corpaliter possit videri ponit Aug. in fine de ciui dei: vt pz verba eius intuenti: dicit enī sic: Ual de credibile ē sic nos visuros mūdana tunc corpa celi noui vel terre noue: vt deū vbiqz pñtem 7 vni uersa corpa gubernantē clarissima pspicuitate vi deamus: nūc sicut nunc inuisibilia dei p ea q facta sunt intellecte pspiciunt: sed sicut homies mox vt aspicimus nō credim' viuere sz videm'. ℣ Ad. j. g dicēdū q verbū illud Job intelligit de oculo spua li: de q dicit aplꝰ Eph. j. Illūinatos hīe oculos cor dis nostri. ℣ Ad. ij. dicendū q illa auctas nō intel ligit q p oculos carnis deū simus visuri: sz qz i car ne exītes deū videbim'. ℣ Ad. iij. dō: q Aug'. lo quit inquirēdo in verbis illis et sub ꝓditiōe: qō pz ex hoc quod pmittit: longe itaqz alterius potentie erūt si p eos videbit incorpea illa natura: 7 postea subdit: Uis itaqz nē. et postmodū determiat vt dictum est ℣ Ad. iij. dicendū q omnis cognitio fit p aliquā abstractionē a materia: 7 ideo quāto for ma corpalis magis abstrahit a materia: magis ē cognitionis principiū: et inde est q forma in mate ria existens nullo modo est cognitionis principiuz in sensu autē aliquo modo ꝓut a materia separat et in intellectu nostro adhuc melius: et ideo oculꝰ spiritualis a quo remouet impedimentū cognitio nis pōt videre rem corpalē: non autē sequitur q oculus corpalis in quo deficit vis cognoscitiua sm q pticipat de materia possit cognoscere perfe cte cognoscibilia que sunt incorpea. ℣ Ad. v. dō: q q̄uis mens facta carnalis nō possit cogitare nisi accepta a sensib': tñ cogitat ea imaterialit: 7 silr oz q visus illud qō apphēdit sp apphendat corpaliū vñ non pōt cognoscere illa que corpaliter apphen di non pñt. ℣ Ad. vj. dicendū q beatitudo est pfe ctio homis ingtum ē homo: et qz homo nō bz q sit homo ex corpore. sed magis ex aia: corpus autē est de essentia homis ingtum est perfectū ꝑ ani mam: ideo beatitudo hominis non consistit prin cipaliter nisi in actu anime: et ex ea deriuat ad cor pus per quandā redundantiā: sicut pz ex his q dī cta sunt. xliij. di. quedā tñ beatitudo corporis nr̄i erit ingtum deuz videbit in sensibilibus creaturis et precipue in corpore xpi. ℣ Ad. vij. dicendū q i telle us est pceptiuus spūalium: nō autē visus in corp: ūm: et iō intellectus poterit cognoscere diuinaz essent. sibi ꝓiunctā: nō autē visus incorporalia.

Ad tertium sic proce

dit: vī q sancti i patria videdo deū cum ꝓphendāt. j. Cor. x. Sic currite vt cōpre hendatis: cursus autē ē ad pmiū. g ꝓphensio dei est pmiū vtutis qō sanctis reddet. ℣ Ō. Aug. dicit in li. de videdo deuz: Totū ꝓprehendit videdo quod ita vī vt nihil ipsius lateat videtē. sed si deus vī ab aliquo nihil ipsius latet videntē: qz cuz sit simplex nō pōt esse q aliquid eius videat et aliquid lateat. g deus a quolibet ipm videntē ꝓprehendit. ℣ Ō. omne quod totū totaliter vī ꝓprehendit. sed deus a videntibus essentiā suā totus vī 7 totaliter: quia totus deus nō est nisi eius essentia: quilibet etiam eius modus est eius essentia: nec pōt cēntia eius vi deri nisi ipse totus et totaliter videat. g ab omnib' essentiā suā videntib' ꝓprehendit. ℣ Ō. sicut dī in iij. de ania: Intellectus eodē mō intelligit se 7 alia sed sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Omne qō se in telligit cōprehendit se. g oīe quod intelligat aliud ꝓprehendit ipm. sed quilibet videns essentiā diuinā intelligit ipsam. g ꝓprehendit eam. ℣ Ō. omne il lud de quo cognoscit quid est cōprehendit: qz hoc cognoscit quasi p suā diffinitionē: ꝓprehēdit at cui' fi nes circūspici possunt: vt dicit Aug. in li. de viden. deū. sz oīe illud cui' essentia vī cognoscit ō co q̄d est. g quilibet essentiā dei videns ꝓprehendit ipsuz ℣ Ō. q̄titas actionis est scōm q̄titatē forme q est actionis principium. scōm enī q̄titatem caloris est q̄ntas calefactionis. sed forma que est cognitionis principium est id quo cognoscēs cognoscit. g scōm modum eius quo cognoscit est modus cognitōnis sed illud quo cognoscit deus nō est aliud q̄ ei' cēntia: vt dictū est supra: hec autē infinita est. g 7 visio infinita. g ea pōt diuina essentia cōprehendi q̄uis sit infinita. ℣ Ō. si essentia diuina nō pōt ꝓprehē di: hoc nō est nisi ꝓpter excessum claritatis ipsi'. sz excessus cognoscibilis impedit cognitionē ingtum cozzūpit potētiam cognoscitiuaz: quod accidit tñ in sensu: non aūt in intellectu: vt patz ex hoc qō dī in. iij. de anima: q qui intelligit maxima nō min' pōt intelligere minima sed magis: cuius ꝓtrarium in sensu accidit. cū g diuina essentia nō videat nisi p intellectū vt dictū est. vī q excessus diuine clari tatis cōprehensionē diuine essentie non impediat. ℣ Ō. essentia diuina ꝓprehensibilis ē ab aliquo i tellectu: qz ipse deus seipm ꝓprehēdit. si g ab intel

lectu humano nō possit ꝓprehendi hoc erit ꝑpter defectū intellectus. sed lumē glorie aufert oēm defectum intellectus cū etiā per gloriam auferat omis corporis defectus. g̃ illi qui in lumie glorie videbūt deū ꝓprehendent ipm. ¶ Sed ꝫ est quod Aug⁹. dicit i li. de videndo deū: Dei plenitudinē nō solū oculis corporis sed nec ipa mēte quisq̃ aliq̃n comꝓhendit. ¶ D. sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Qđ ꝓphendit se finituz ē sibi. g̃ qđ ꝓphēdit aliud illud finitū est ei. sed deus nō potest esse finitus alicui intellectui creato. g̃ nullus intellectus creat⁹ pōt deuz ꝓprehendere. ¶ D. Dama. dicit in. j. li. Qm̃ incōprehensibilis ē dei substātia his qui diuine credūt scripture nō dubiū est. ¶ D. omne quod ꝓprehendit aliq̃d vel est maius vel equale illi. sed intellect⁹ creatus nō pōt ee maior deo nec equalis. g̃ nō pōt ipm ꝓprehendere. Q̃deo dicendū q̃ ꝓprehendere dr quasi simul prendere: idest capere: et iō illud ꝑprie ꝓprehendit qđ simul capit: idest cum omnibus que eius sunt. vñ oportz q̃ omne ꝓprehēsum includat in ꝓtinente: includit autē ꝑprie contentum in ꝓtinente: et ideo oportz ꝓprehensum cōtineri in ꝓprehendente: sicut autē dr corporaliē aliquid in altero ꝓtineri: qz nō excedit cōtinens ex vlla parte scām q̃titatē dimensiuā: vt vinū in doleo ita dr cōtineri aliquid ab aliquo spūaliter: qđ substat virtuti eius: et in nullo excedit ipm. Et iō tūc dr aliquid p cognitionē comꝓhendi qñ cognitum stat sub actu vtutis cognoscitiue et nō excedit ipsā excessus aūt omnis est scām aliquā q̃titatem. Sm hanc autē q̃titatem dr cognoscibile excedere potē tiam cognoscitiuā scām quam cognoscibile est ab ipa: sensibile autē cognoscit z scām q̃titatē dimēsiuam ꝑpter hoc q̃ sensus in cognoscēdo vtit⁹ organo corporali rōne cuius cognoscit sensibilia oīa que reducunt ad q̃titatem dimensiuā et scām q̃titatem virtualē: vt pz in sensibilib⁹ ꝑprijs que qualitates sunt: et ideo etiā comꝓhensio sensus impedit: et ꝑpter excessum q̃titatis dimensiue: sic impedit ne comꝓhendat totā terrā: z ꝑpter excessū q̃titatis virtualis: sicut impedit ne comꝓhendat claritatem solis: qz nō est tanta virtus oculi ad cognoscendū q̃ta est claritas solis qua ē cognoscibilis. intelligibile autē nō cognoscit ab intellectu sub ratōne q̃titatis dimensiue nisi per accidēs: inq̃tum scz accipit a sensu: ex quo sequit q̃ intelligat cū continuo et tpe: et scām hoc intellect⁹ impedit a cōprehensiōe intelligibilis ꝑpter excessum q̃titatis: sicut impedimur a comꝓhensiōe linee vl numeri infiniti. sed per se loquēdo itelligibile compat ad intellectū scām rationē q̃titatis virtualis: eo q̃ ꝑprie obiectum intellectus ē quid: et iō i his que sunt separata a sensu nō impedit comꝓhensio intellect⁹ nisi per excessum q̃titatis virtualis: et hoc ē qñ intelligibile plus est cognoscibile q̃ intellectus cognoscē possit vl cognoscat: sicut ille qui scit banc conclusionem triangulus habz tres: ꝑ ꝓbabilem ratōem qz scz ita cōiter dr nō comꝓhendit ipam: non qz partē eius videat z partē non videat. sed qz mod⁹ quo cognoscit deficit a modo quo est cognoscibil⁹ per demonstrationē: essentia autē diuina ē cognoscibilis per veritatē suā: intellectus autē est cognoscitiuus per lumē intellectuale quod est in ipso: veritas aūt diuine essentie excedit lumē quodcunq̃ intellectus creati: z iō impossibile est q̃ videat deū ita perfecte sicut est visibilis et ex hoc sequit q̃ nullus intellectus creatus deū ꝓphendē possit. ¶ Ad ꝑmū g̃ dicendū q̃ apls loquit de ꝓprehensiōe glie qua scz fiat vt aia capiat in se omne illud quod ad perfectionē glorie pertinet: et scām hoc dr gloriaz cōprehendant q̃ vis nū̃q̃ diuinā essentiā intellectus ꝓprehendant. vl ꝓprehensio ibi dr ipa ꝓuentio ad habenduz deū scām q̃ spei dr ꝓprehensio succedē ¶ Ad. ij. dicendū q̃ Aug. duo ponit in diffinitione ꝓprehensionis: quoz vno excludit excessus cognoscibilis supra virtutē cognoscentis que est scōz q̃titatem dimensiuā: et q̃tuz ad hoc dicit q̃ ita vt nihil eius lateat videntē: alio autem excludit excessus scām q̃titatem virtutis: et q̃tū ad hoc dic aut cuius fines circūspici possunt: tunc eni fines rei circunspiciunt: quādo videns peruenit ad finem visionis perfecte videdo. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ totam essentiā diuinā sancti videbunt in patria sed nō totaliter: nō ita q̃ aliquis modus sit in deo quē non videant: vel aliquis modus sit intellectus ipsorū q̃ non conuertat ad deū. sed quia modus quo ꝓuertunt ad deum cognoscendū non est equalis modo quo deus est cognoscibilis: et hec inequalitas ostēdit cum dr: q̃ diuina essentia non totaliter videbit hoc eni aduerbiū totaliter: neq̃ dic modū videtis absolute neq̃ modū absolute rei vise: sed moduz videtis p ꝓpationē ad rem visā: hoc eni aduerbiū determinat ipam visionē scām quam compat videns ad visū. ¶ Ad. iij. dicendū q̃ qñ aliq̃d intelligit se: idē est modus cognoscētis et cogniti: et ideo si intelligit se ꝓprehendit se: nō ē autē idem mod⁹ cognoscentis et cogniti qñ intellectus intelligit aliud: et iō nō est simile. ¶ Ad. v. dicēdū q̃ eodē modo aliquis cognoscit quid est res q̃ cognoscit essentiam rei cum ipa essentia sit quiditas rei: et iō ille solus comꝓhendit quid est res qui comprehendit essentiam. vnde sicut sancti videbunt essentiam diuinā. sed non comprehendent ipam: ita videbunt quid est deus sed non comprehendēt: et statim nō videbit deus ab eis sicut videt reꝫ per suam diffinitionem cuius essentia comprehendit. ¶ Ad. vj. dicendū q̃ actio nō attribuit forme tm̃ que est principiū actiōis sed compositi: sicut calefactio calido nō calori tm̃: et ideo actionē oportz mensurare nō solū scām formā que est principiū actiōis sz etiam scām subiectū forme. sed forma que nō est p se subsistens nō habz aliū modū a modo subiecti: qz nō

habet esse nisi in q̃tum est actus talis subiecti: et iō mēsura formę est mēsura ꝓpositi. sed forma quę ē p se subsistēs hz aliquē modū in q̃tū est res quędā subsistēs et quendā modū scōm q̃ ē actus talis subiecti: et hic modus accipit scōm mensurā q̃ pfectibile ptingit vt pficiat tali forma et ex hoc mō mēsurat actio. Essentia autē dīna est p se subsistēs: et iō visio quę p eā fit in intellectu creato: nō mensurat scōm modū infinitū q̃ est ipsius essentię fm se: sed scōm modum quo intellect⁹ ptingit ad hoc q̃ p ipsā pficiat: ad hoc autē ptingit in q̃tū ei cōiungit p lumen glorię quod ē finitū: et iō finita est ex pte videntis. ¶ Ad. vij. dicendū q̃ claritas dei dī veritas suę ēntię per quā cognoscibilis ē sicut sol per suam claritatē: et q̃uis nō impediat ꝓprehensionē per corruptionē intellectus impedit in ex ipo excessu: quia nō potest contingere q̃ intellectus creatus ptingat ad cognoscendū ita perfecte diuinā ēntiā sicut cogñscibilis ē. ¶ Ad. viij. dicendū q̃ glia pficit naturā et non destruit: et iō imperfectionē quę est de rōne nature lumē glorię non tollit: sicut hoc quod ē ex nihilo esse: ex hoc autē ipso intellectus creatus deficit a possibilitate cōprehensionis: et iō nec per lumē glorię ad ꝓprehensionē puenire pōt.

AD quartuz sic ꝓ cedit: vī q̃ eoꝝ qui vident deū p essentiā vn⁹ alio nō videt pfect⁹: qz vt dic̄ Aug⁹. i li. lxxxiij. q. Eandē rē nō pōt vnus alio magis intelligere. sed dīna ēntia nō videbit nisi p intellectū g̃ vn⁹ alio nō videbit plen⁹. ¶ P. tanto aliq̃d pfectius vī q̃to expssior similitudo rei in se fit in videte. sed nō erit expssior similitudo q̃ deus videat in vno q̃ in alio eoꝝ qui deū p essentiā vident: qz eadē ēntia est in oīb⁹. g̃ vnus alio nō melius videbit ¶ P. ille melꝰ videt a q̃ magis remouent impedimēta visiōis. sed i nullo remanebit aliq̃d visionis impedimētū. g̃ oēs equaliť videbūt. ¶ P. oēs sancti videbūt deū: sic ē. j. Joh. iij. sz nō pōt melꝰ videri q̃ sit. g̃ vn⁹ alio nō melius videbit. ¶ P. optim⁹ modus cognoscēdi deū ē quo vī p essentiā. sz optimo nō pōt esse melius. g̃ videntiū deū p essentiam vn⁹ alio melius nō videt. ¶ Sz ꝯ homines assumūtur ad sortes angeloꝝ. sed superiores angeli deū clarius vidēt q̃ inferiores: vt pz p Dio. in ce. hierar. g̃ et hominū in gloria quidā alīs clarius videbunt. ¶ P. in visione dei ꝓsistit essentialiť beatitudo. sed quidā alīs beatiores erūt vt supra dictum est. g̃ quidā alīs clarius videbūt. ¶ P. in lumine glorie deus a sanctis videbit: sicut dī in psal. In lumine tuo videbimus lumē. sed quidā alīs maiori lumine replebunt: sicut enī stella differt a stella i claritate: sic erit resurrectō mortuoꝝ: vt dī. j. Cor. xv. Claritas autē corporis claritatē indicabit mētis. ergo q̃dam clarius videbunt deū. ℞ ideo dicendū q̃ cū ꝓncipiū actōis sit forma qua agit: oportet ex parte eius sumi actionis mensurā: aliter autē formis subsistentib⁹ q̃ in alīs formis vt prius dictū est: in alīs enī formis est q̃titas fortitudinis in actione fm q̃titatem eius quod receptū est de forma i subiecto: vt de calore in calido: in formis autē subsistētibus scōm q̃ subiectū subdit forme magis vel min⁹. potentia autē cognoscitiua subdit forme qua cognoscit scōm hoc q̃ habz virtutē cognoscēdi: illud. n. quod facit visum potentē ad videndū est quod facit eum receptiuū similitudinis colorꝭ: sicut aūt intellectus possibilis per lumē naturale intellect⁹ agētis fit cognoscitiuus naturaliū cognoscibiliū: ita p lumē glorię supadditū fit visiuus dīne essentię. vñ scōm q̃titatem recepti lumis accipit modus q̃ substat intellectuī noster ēntię dīne vt forme intelligibili: et per cōsequēs modus perfectōis in operatōe cuius talis forma est ꝓncipiū scz in visione dei per essentiā: et ideo cū quidā sancti alīs maiori lumie glorię repleāt: quidā alīs clarius videbūt. ¶ Ad primū g̃ dicendū q̃ vnus alio non pōt aliquid idē magis intelligere: li magis importat modum qui est ex parte intellecti: nō enī potest esse vt aliquis intelligat rem nisi intelligēdo rem habere illum modū quem habz: si enī alium modum rei attribuat errat et nō intelligit. z sic intelligit Aug. sz si li magis dicat modū qui est ex parte intelligētis sic vn⁹ alio melius pōt intelligere in q̃tum est lumpidior et⁹ cognitio de vno et eodē cognoscibili. ¶ Ad. ij. dicendū q̃ q̃uis in intellectu vnius sancti nō sit expssior similitudo dei qua ipm cognoscit q̃ i alio: qz quilibz per essentiā suā deum videt: tamen intellectus vnius perfectius substat formę qua intelligit q̃ intellectus alterius: et ita vn⁹ alio perfectꝰ intelligit. ¶ Ad. iij. dō: q̃ intensio scōm quaz aliq̃d dī magis et min⁹ nō solū causat p recessum a ꝓtrario sed etiā p accessū ad terminū: sicut pz in intensiōe lucis corꝑalis: z sic etiā lumē spūale intēdit in vno beatoꝝ magis q̃ in illo per maiorē assimilatōz ad deū q̃uis i nullo inueniat aliq̃d ꝓrium illi lumini. ¶ Ad. iiij. dō: q̃ cū dī: Oēs sancti videbūt deū sicut est. li sicut importat modū qui est ex parte visi non qui sit ex parte videntis: quilibz enim videbit deum esse eo modo quo est: sed tamen modus videntis non erit equalis modo rei vise sed in infinitum distans: z ita modus vnius videntis potest ē minus distans q̃ modus alterius. ¶ Ad. v. dicendum q̃ videre deum per essentiā est perfectissim⁹ modus cognoscendi deum scōm genus. sed tamen i hoc genere potest maius et minus inuenirī: sicut ignis est subtilissimus corꝑoꝝ speciē: z tamē vnus ignis alio subtilior inuenit.

AD quintuz sic ꝓ cedit: vī q̃ sci vidētes deū p ēntiā oīa videant q̃ dē⁹ i seipo videt: qz vt dic̄ Jsiō. i li. ō summo bono: Angeli in verbo dei oīa scūt

ñq̃ fiant. sed sancti angelis equales erunt: vt patz Matth. xxij. ergo et sancti videndo deum omnia videbunt. ℣ ℟. Greg. in. iij. dial. dicit: Quia illic omnes cõi claritate deũ ꝑspiciunt: quid ẽ quod ibi nesciãt vbi sciẽtẽ oia sciũt. loq̃t ãt ō beatis q̃ vidẽt deũ p eẽntiam. g̃ q̃ vidz deũ p eẽntiam oia cog̃scit. ℣ ℟. sic dr̃ i. iij. de aĩa: Intellect' cũ itelligit maxia: magl intelligẽ p̃t ⁊ minima. sz maximũ intelligibile ẽ deus. g̃ maxime auget virtutẽ intellect' in intelligẽdo. g̃ intellect' cũ videns oia intelligit. ℣ ℟. intellectus nõ impedit ab intelligẽdo aliquid nisi in q̃tum illud supat ipm. sed intellectuz deũ videntẽ nulla creatura superat: qz vt dicit Greg. in. ij. dial. Aie videnti creatorẽ angusta fit oĩs creatura. g̃ videntes deũ p essentiã oia cognoscẽt. ℣ ℟. ois potẽtia passiua que ẽ non reducta ad actũ est impfecta sed in possibili intellectu aie humane ẽ potẽtia q̃si passiua ad cognoscendũ oia: qz intellect' possibilis ẽ quo est oia fieri: vt dr̃ in. iij. de aĩa. si g̃ in illa beatitudine nõ intelligeret oia remaneret impfectus: quod ẽ absurdũ. ℣ ℟. quicunq; videt speculũ: videt ea que in speculo resultãt. sed in vbo dei oia sicut in speculo resultãt: qz ipm est rõ et silitudo omniũ. g̃ sancti qui vidẽt vbum p essentiã vident oia creata. ℣ ℟. vt dr̃ puer. xij. Desideriũ suum iustis dabit. sed sancti desiderãt oia scire: qz oẽs homines natura scire desiderãt: nec natura p gl̃iam auferẽt. g̃ dabit eis a deo q̃ oia cognoscãt. ℣ ℟. ignorãtia ẽ quedã penalitas pñtis vite: sz ois penalitas a scis p gloriã auferẽt. g̃ et ois ignorãtia: et ita oia cog̃scẽt ℣ ℟. beatitudo sanctoz p prius ẽ in aĩa q̃ i corpe sed corpa sanctoz formabũt in gl̃ia ad silitudinez corporis xp̃i: vt pz Phil. iij. g̃ et aie pficient ad silitudinem aie xp̃i. sed aĩa xp̃i in verbo oia videt: vt in. iij. li. di. xiij. dictũ est. g̃ et oẽs aie sanctoz videbunt oia in verbo. ℣ ℟. sicut sensus et intellectus cognoscit oñe illud in cui' similitudinẽ informat. sed diuina eẽntia exp̃ssius indicat quãlibet rem q̃ aliqua similitudo alia rei. g̃ cuz in illa beata visiõe essentia diuina fiat quasi forma intellect' nostri. vi q̃ sancti videntes deũ oia videãt. ℣ ℟. Cõmẽta. dicit i. iij. de aĩa: Q: si intellect' agens cẽt forma intellect' possibil' q̃ itelligẽm' oia. sz diuina eẽntia clari' repñtat oia q̃ intellect' agẽs. g̃ intellect' videns deũ p essentiã cognoscit oia. ℣ ℟. ꝓpter hoc q̃ inferiores angeli nũc nõ oia cognoscãt illumiant ō ignotis a superioribꝰ. sed post diẽ iudicij angel' non illuminabit angelũ: tũc enĩ oĩs prelatio cessabit: vt dicit glo. j. Cor. xv. g̃ inferiores angeli tunc oia scient et eadẽ rõne omnes alij sancti deũ p essentiã videntes. ℣ Sed ⁊: sicut dic̃ Dio. i. vj. ca. ce. hierar. Angeli superiores inferiores a nesciẽtia purgãt: angeli autẽ inferiores vidẽt essentiã diuinaz. g̃ angelus videns essentiã diuinã nõ põt aliqua nescire. sed aĩa nõ pfectius videbit deum q̃ angelus. g̃ aie videtes deũ nõ oportz q̃ oia videant. ℣ ℟. solus xp̃s hz spiritũ nõ ad mensurã: vt dr̃ Joh. iij. sed xp̃o inq̃tum habz spiritũ nõ ad mensurã cõpetit q̃ omnia in verbo cognẽ scat. vñ ibidem dr̃: q̃ pat̃ oia dedit in manu eius. ergo nulli alij ꝑpetit oia cognoscere in verbo nisi in xp̃o. ℣ ℟. q̃to aliquod pricipiũ pfectius cognoscit: tanto plures effectus ei' cognoscunt p ipm. sed quidã videntiũ deũ p essentiã pfectius alijs cognoscẽt deũ qui est rez oim pncipiuz g̃ quidã alij plura cognoscẽt: et ita nõ oẽs sciẽt oia Rñdeo dicendũ q̃ deus videndo suã eẽntiã cognoscit oia que sunt vel crãt vel fuerũt: et hoc dicitur cognoscere noticia visiõis: qz ad similitudinẽ visionis corpalis cognoscit ea q̃i pñtia: cognoscit insup videndo essentia suã oia que põt facere q̃ quis nunq̃ fecerit vel factur' sit: alias nõ pfecte cognoscẽt potẽtiam suaz. nõ enĩ põt cognosci potẽtia nisi sciat potentie obiecta: et hoc dr̃ cognoscẽ noticia simplicis intelligẽtie: impossibile ẽ aũt q̃ aliquis intellectus creat' cognoscat oia videndo essentiã diuinã q̃ deus põt facere: qz quãto aliqd pncipiũ pfectius cognoscit: tãto plura sciunt in ipso: sicut i vno demõstrationis pncipio ille qui ẽ pspicacior ingenij tardioris. cuz g̃ q̃ritas potentie diuine attendat scõm ea in q̃ potest: si aliquis intellect' videret in diuina eẽntia oia q̃ deus põt facere: eadẽ cẽt q̃ritas pfectionis i intelligendo q̃ est q̃ritas diuine potẽtie in ꝓducendo effectus: et ita ꝓpchẽderet diuinã essentiã: quod est impossibile oĩ creato intellectui: illa aũt oia que deus scit noticia visionis aliquis intellect' creatus cognoscit in verbo. s. in anima xp̃i: vt in. iij. li. dis. xiij. dictũ est. Sed de alijs videntibus diuinã essentiam ẽ duplex opinio. Quidã enĩ dicunt q̃ omnes videntes deũ per essentiaz vident oia que deus videt sciẽtia visionis. Sed hoc repugnat sanctoz dictis: q̃ ponũt angelos aliqua ignorare quos tamẽ constat scõm fidem oẽs deum per essentiã videre. Ut ideo alij dicũt q̃ alij a xp̃o q̃uis videant deũ p essentiã: non tamẽ vident oñia que deus videt eo q̃ essentiã diuinã non comphendunt: non est enĩ necessariũ q̃ sciens causam sciat oẽs eius effect' nisi causam comphendat: quod nõ competit intellectui creato: et ideo vnusquisq; videntiũ deum per essentiã tanto plura in eius essentia conspicit q̃to clarius diuinã eẽntiã intuet: et deinde est q̃ de his potest vnus aliũ instruere: ⁊ sic scientia angelorꝫ ⁊ animarꝫ sanctarꝫ potest augeri vsq; ad diẽ iudicij: sicut et alia que ad premiũ accidentale pertinẽt. sz vlterius nõ perficiet: quia tunc erit vltimus status rerum: ⁊ in illo statu possibile erit q̃ omnes oñia cognoscent que deus sciẽtia visionis nouit. ℣ Ad pmũ ergo dicendũ q̃ hoc quod dicit Jsido: Q: sciunt angeli in verbo oia anteq̃ fiant. non potest referri ad illa que deus scit scientia simplicis intelligentie tm̃: quia illa nunq̃ fient. sed referendum est ad ea tm̃ que deus scit scientia visionis de quibus

etiam dicit: q nō oēs angeli ea omnia cognoscant sed forte aliqui: ⁊ illi etiā qui cognoscūt non perfecte oīa cognoscūt: in vna enī re est multas rationes intelligibiles ꝓsiderare: sicut diuersas eius ꝓprietates et habitudines ad res alias: ⁊ possibile est q eadem re scita cōiter a duob⁹ vnus alio plures rōnes percipiat: et has rationes vn⁹ ab alio accipiat: vñ et Dio. dicit. iiij. ca. de dī. no. q inferiores angeli docent a superioribus rez scibiles rōnes: et iō etiaz angeli qui oēs creaturas cognoscūt nō oz q oīa que in eis intelli possunt participāt. ¶ Ad. ij. dō: q ex vbo illo Hze. oñdit q in illa beata visiōe ē sufficiētia ad oīa intuēda ex pte diuine ēntie que ē medium quo vī p quā deus oīa videt. sz q nō oīa videantur ē ex defectu intellect⁹ creati q diuinā essentiam nō ꝓprehēdit. ¶ Ad. iij. dō: q intellect⁹ creat⁹ nō videt diuinā essentiā fm moduz ipius ēntie: sz fm modū ꝓpium qui finit⁹ ē: vñ nō oz q eius efficacia in cognoscēdo ex visione ꝑdicta ampliet in infinitū ad oīa cognoscēdū. ¶ Ad. iiij. dō: q defectus cognitiōis nō soluz ꝓcedit ex excessu et defectu cognoscabilis sup intellectū sz etiā ex hoc q intellectui nō ꝓiungit id quod est rō cōiungibilis: sicut visus nō videt lapidem quādo ex hoc q species lapidis nō ē ei ꝓiuncta: q̄uis autē intellectui videāt deuz ꝓiungat ipa diuina ēntia que est oīm rō: nō tamē ꝓiungit ei put ē oīm rō sz fm q ē rō aliquoz ⁊ tāto pluriū q̄to dſq; plenī⁹ diuinā essentiā intuetur ¶ Ad. v. dō: q qñ potētia passiua ē pfectibil⁹ pluribus pfectoib⁹ ordinatis si pfecta sit sua vltima pfectione nō dī impfecta etiā si alique dispōnes ꝓcedentes ei desint: oīs autē cognitio q̄ intellect⁹ creatus pficit ordinat sicut ad finē ad dei cognitionem vñ vidēs deū p essentiā etiā si nihil aliud cognosceret pfectū intellectum hīet: nec ē pfectior ex hoc q aliq̄d aliud cū ipso cognoscit nisi quaten⁹ ipm plenius videt. vñ Aug. in. v. pfes. Infelix homo q̄ scit oīa illa. s. creaturas te autē nesciat: beat⁹ autē qui te scit etiā si illa nesciat: q̄ vo te et illa nouit nō ꝓpter illa beatior sz ꝓpter te tm̄ beatus. ¶ Ad. vj. dō: q speculū illud ē volūtariū et sicut se oñdet cui vult ita i se oñdet q̄ vult. nec ē sīle de speculo māli in cuius ptāte nō ē q videat vel nō videat. Vñ dicēduz q in speculo māli tā res q̄ speculū videt sub ꝓpria forma: q̄uis speculū illud videat p formaz a re acceptā: lapis vo p formā ꝓpam resultantē in re alia et iō p quā rationē cognoscit vnū et aliud. sz i speculo increato vī aliquid p formā ipsi⁹ speculi sicut effect⁹ vī p simlitudinē cause et ecōuerso: ⁊ iō non oz q quicūq; videat speculū eternū videat omnia que in speculo resultāt: nō enī necesse est q videns causā videat oēs effect⁹ eius nisi ꝓprehēdat causaz. ¶ Ad. vij. dō: q sanctoz desideriuz quo oīa scire desiderāt implebit ex hoc solū q deū videbunt: sic desideriū eoz quo oīa bona habere cupiūt cōplebitur in hoc q deū habebūt: sicut enī deus in hoc q habz pfectā bonitatē sufficit affectui: et eo habito oīa bona quodāmodo habēt: ita eius visio sufficit intellectui: Joh. xiiij. Dñe ostēde nobis patrē et sufficit nobis. ¶ Ad. viij. dō: q ignorantia ꝓpe accepta i ꝓuationē sonat et sic pena ē: sic enī ignorantia ē nesciētia aliquoz que sciri debent vel que necesse ē scire: nullius autē eoz scia sanctis deerit in patria: qñq; autē ignorātia accipit cōiter p oīmi nesciētia et sic angeli ⁊ sancti in patria quedā ignorabunt. vñ Dio. dicit q angeli a nesciētia purgant sic autē ignorantia nō ē penalitas sed defect⁹ quidā sic autē nec ē necesse q oīs talis defect⁹ p gloriā auferat: sic enī etiā posset dici q defect⁹ ē in lino q nō puenit ad gloriā petri. ¶ Ad. ix. dō: q corp⁹ nrm ꝓformabit corpi xpi in gloria scām similitudinem non scām equalitatē: erit enī claz sicut et corp⁹ xpi sed nō equalē: et silr aia nostra hēbit gloriā ad silitudinē aie xpi sed nō ad equalitatē: et ita hēbit scientiam sicut ania xpi sed nō tantā. s. vt sciat oīa sic aia xpi. ¶ Ad. x. dō: q q̄uis ēntia dīna sit ratio omniū cognoscibiliū: nō tm̄ ꝓiungef cuilibz intellectui creato scām q ē rō oīm: et iō ratio nō seqtur. ¶ Ad. xj. dō: q intellect⁹ agens ē forma ꝓportōnata intellectui possibili: sic etiā potētia matie ē ꝓportionata potētie agētis nālis: vt oīe quod ē i potētia passiua materie vel intellect⁹ possibilis sit in potentia actiua intellectus agētis vl naturalis agētis et ideo si intellectus agēs fuit forma intellect⁹ possibilis: oportz q intellect⁹ possibilis cognoscat oīa ad que se extēdit virtus intellectus agentis: diuina aūt essentia nō est forma hoc modo intellectui nostro ꝓportionata: et ideo nō est simile. ¶ Ad. xij. dicendū q nihil ꝓhibet dicere q post diem iudicij quādo gloria hominū ⁊ angeloz erit penitus consummata: oēs beati scient oīa que deus sciētia visionis nouit: ita tamē q non oēs omnia videant in essentia diuina: sed anima christi ibi plene videbit oīa sicut et nunc videt: alij autē videbūt ibi plura vel pauciora scām gradū quo deū cognoscēt: ⁊ sic anima xpi de his que pre alijs videt in verbo: oēs alias illuminabit. vnde dicit Apoc. xxj. q claritas dei illuminat ciuitatē beatoruz: et lucerna eius est agnus: et similiter alij superiores illuminabūt inferiores: non quidē noua illuminatiōe vt sciētia inferioz per hoc augeat sed quadā continuatiōe illuminationis: sicut si intelligat q sol quiescēs illuminat aerem: et ideo dicit Dañ. xij. q qui ad iusticiā eruditi multos fulgebūt quasi stelle in perpetuas eternitates: prelatio autem ordinis dicit cessatura q̄tum ad ea que nunc circa nos per eoz ordinata mysteria exercent: vt patz etiam per glosā ibidem

Ad sextuz sic proce

dit: vī q alicis intellect⁹ creat⁹ ex ꝓpijs nālib⁹ possit deū p ēntiā vidē: fm enim multoz opinionē angeli in solis nālib⁹ creati sunt

ſed angeli in principio ſue creationis viderunt res in verbo: vt dicit Aug. ſup Geñ. ad litteram & hec dꝫ eoꝝ cognitio matutina. ℊ aliqs intellect' creat' ex ꝓpꝛijs naturalib' deū ꝑ eẽntiã videre pōt. ¶ ℞. boni angeli et mali nō cōicant niſi in naturalibus & angeli mali vidẽt deū ꝑ eſſentiam: qđ ꝓ ex hoc qđ hꝫ Job. j. et. ij. Cū aſſiſterẽt filij dei: affuit etiaꝫ inter eos ſathan. aſſiſtẽtes autẽ nominantur angeli ſcōm Gꝛeg. q̃ intima ꝓtemplatiõe pfruũt. ℊ angeli ex ꝓpꝛijs naturalib' deū ꝑ eẽntiam videre poſſunt ¶ ℞. ille q̃ pōt videre illud quod eſt min' intelligibile: pōt videre illud qđ ẽ magis itelligibile: vt Cõmen. dicit i. iij. de aĩa. ſꝫ dina eẽntia ẽ magis intelligibilis q̃ iſta mãialia q̃ nō ſunt itelligibilia niſi qꝛ nos facim' ea eẽ intelligibilia: ipſe autẽ de' cũ oino ſit a mãia imunis ꝑ ſeipm ẽ intelligibil'. cuꝫ ℊ nos videam' ex ꝓpꝛijs naturalib' creaturas materiales vꝫ multo fortiꝰ q̃ ex ꝓpꝛijs naturalib' deū ꝑ eẽntiã videre poſſum': & pcipue hoc vꝫ de angelis. ¶ ℞. vt dꝫ in. iij. de aĩa: ſicut hꝫ ſe viſus ad viſibile: ita ſe hꝫ intellect' ad intelligibile. ſꝫ viſus non impedit a viſiõe niſi aliq̃ quatuoꝛ modoꝫ. Uno mõ ꝓpter coꝛruptionẽ viſus: ſecꝫ qñ ẽ aliq̃ macula in pupilla quod nõ pōt dici de intellectu angelico etiã i ſtatu naturalium: q̃ ſunt ſpecula mũda et clariſſima: vt Dio. dicit i. iij. ca. de di. no. Alio mõ ꝓpter abſentiam viſibilis: nec hoc pōt dici i ꝓpoſito: qꝛ deus ẽ pñs omni intellectui: qꝛ oĩa implet. Tertio mõ ex hoc q̃ viſibile nõ ẽ viſibile in actu: ſicut colores in tenebꝛis: nõ enĩ fiunt viſibiles actu niſi per lucem: quod etiã in ꝓpoſito dici nõ pōt: qꝛ ipſe deus ꝑ ſe ipſũ viſibilis ẽ cũ ſit lux intelligibilis: vt pꝫ Job. j. Quarto mõ ꝑ excellentiaꝫ obiecti quod coꝛrũpit ſenſũ. nec hoc in ꝓpoſito locuꝫ habꝫ: excellẽtie enĩ intelligibiliũ nõ coꝛrumpũt intellectũ: ſicut excellẽtie ſenſibiliũ coꝛrumpũt ſenſũ: vt dꝫ in. iij. de aĩa. ℊ nihil ẽ quod impediat quin aliqs intellect' creatus ex ꝓpꝛijs naturalib' deū videre poſſit ꝑ eſſentiam. ¶ ℞. vnũquodq̃ cognoſcit per ſuã ſimilitudinẽ. ſed angelus ſcōm ꝓpꝛiã naturã eſt exp̃ſſa ſilitudo ipſi' dei: vt dicit Dio. i. iij. ca. de di. no. q̃ angelus ẽ imago dei: manifeſtatio occulti lumis. ſ. diuini. ℊ angel' ꝑ ꝓpꝛiã nãm pōt deū ꝑ eẽntiã videẽ. ¶ ℞. i li° de cauſis dꝫ q̃ oĩs intelligẽtia itelligit qđ ẽ ſupꝛa ſe inq̃tum eſt cauſatum ab eo. ſed quilibꝫ intellectus creatus ſcōm naturaꝫ ſuam eſt cauſat' a deo. ℊ ſcōm ſua naturalia poteſt deū per eſſentiam videre. ¶ ℞. ad ĩmenſitatẽ diuine liberalitatꝭ pertinet vt creature cõicet omne id cui' ipſa eſt capax. ſed creatura eſt capax hui' muneris q̃ ex ꝓpꝛijs naturalibus deū per eẽntiã videre poſſit: ad hoc enĩ q̃ deū per eſſentiaꝫ videat poteſt ptingere per lumẽ glorie: quod quidẽ lumẽ ſicut eſt nature ſupadditũ: ita poſſet eſſe a deo nature inditum. ℊ alicui creature eſt collatũ q̃ ex ꝓpꝛijs naturalibꝰ ptingat ad videndum deum per eſſentiam. ¶ ℞. Cõmenta. dicit in principio noni meta. q̃ ſi aliqđ eſſet intelligibile a nullo intellectu intellectũ: illud intelligibile eẽt fruſtra. ſꝫ abſurduꝫ eſt dicere q̃ diuina eẽntia ſit fruſtra intelligibilis. ℊ aliquis intellectus per ſuã naturã poteſt ipam videre. ¶ Sed cõtra Ro. vj. dꝫ: Gꝛatia dei vita eterna. ſed videre deū per eſſentiam eſt vita eterna: vt patꝫ Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te &c. ℊ ad videndum deū per eſſentiã non poteſt pueniri niſi ꝑ gratiam. ¶ ℞. ad illud quod redditur charitati in ꝓmiũ non poteſt pueniri per naturalia: cum etiam ipa charitas ſit ſupꝛa naturã. ſed viſio dei per eẽntiam redditur charitati i ꝓmiũ: vt patꝫ Jo. xiij. Siquis diligit me diliget a patre meo et ego manifeſtabo ei meipſũ. ℊ ad videndũ deū per eſſentiã poteſt ex ꝓpꝛijs naturalibuſ peruenire. ¶ ℞. natura cũ gratia eſt fortioꝛ q̃ natura ſolũ. ſed ſancti in limbo exiſtẽtes q̃uis gratiã haberent nõ viderunt deū per eſſentiã. vnde in eoꝝ ꝑſona dicit Tob. v. Quale mihi gaudiũ eſt qui in tenebꝛis ſedeo et lumen celi nõ video. ergo multo minus ex puris naturalibus aliquis ad hoc pertingere poteſt. ¶ ℞. ſcōm ordinem effectuũ eſt & ordo cauſaꝝ: nobiliꝛis enĩ effectus nobiliꝛ eſt cauſa. ſed inter omnia que poſſunt pure creature ꝓſtari hoc eſt maximũ vt deũ per eſſentiaꝫ videat. ℊ huius cauſa non poteſt eſſe natura. ſed ſolũ deus qui eſt ſumma oĩm cauſa. Q Aſpõdeo dicendũ q̃ ad hoc q̃ intellect' deum per eſſentiã videat oportꝫ q̃ eſſentia diuina vniat intellectui noſtro quodãmodo vt forma intelligibilis: forma autẽ non cõiungit̃ pfectibili niſi quãdo perfectibile habꝫ diſpoſitõnes quibus efficit̃ ſuſceptiuũ talis forme: ſicut coꝛpus non vnit̃ anime niſi quãdo in coꝛpore ſunt diſpoſitiões cõuenientes ad animã ſuſcipiendã. vnde oportet ad hoc q̃ intellectus vniat eſſentie diuine modo ꝓdicto q̃ ſit in eo aliquid per modũ diſpoſitiõis ꝓparans ipſũ ad vnionem predictã: & hoc eſt lumen q̃ intellectus perficit ad videndũ deũ per eſſentiã diuinam: hec autẽ diſpoſitio non poteſt eſſe naturalis alicui creato intellectui: vltia enĩ diſpoſitio ad formam ſcōm eandẽ rationẽ recipitur in perfectibili et forma ipa: ita q̃ ſi vnũ eſt naturale et aliud quia perfectibile ꝑ vltimã diſpoſitionẽ ad formaꝫ contingit ipſã formã: forma autẽ que ẽ diuina eẽntia omnẽ facultatem et capacitatem naturalẽ excedit: potentia enĩ & ꝓpꝛius eius actus ſemper accipiuntur in eodem genere. vnde potentia et actus diuidunt quodlibꝫ genus entis: vt pꝫ in. iij. phỹcoꝝ et ideo facultas ſiue potentia creature non ſe extẽdit niſi ad ſui generis formam: et ſic eſſentia diuina que eſt extra oĩne genus: excedit naturalem facultatem cuiuſlibꝫ intellectus creati: & ideo diſpoſitio vltima q̃ ẽ ad vnionẽ intellect' cũ tli eẽntia excedit omnẽ facultatẽ nature. vndẽ non pōt eẽ naturalis ſed ſupꝛa naturam: & iſta diſpoſitio eſt lumen glie

de quo dī in psal. In lumīe tuo videbimus lumen scōm autē naturalē facultatē pōt intellectus creat' puenire ad cognitionē dei p formas creatas ei indi tas vel acqsitas. sed hec cognitio ē visio eius p eēn tiam sicut ex dictis pz: nec p eā scit quid ē: sz soluz qz ē: et dd nō est. ℣ Ad. j. ergo dicēdū q angeli in ꝓma sua ꝓditōne nō viderunt v̄bum p essentiā: vi derunt tn̄ p similitudinē creatā que ē ipsa natura eoz̄ que ē dei similitudo: ꝛ hoc siue ponāt creati i gratia siue nō: dūmodo nō ponātur creati in glīa vñ et cognitio vespertina qua seipos cognouerūt in ꝓpria natura p̄cessit in eis cognitionē matutinā q̄ cognoscunt res in v̄bo: quod patz ex hoc q̄ prim' dies hz vespe sine mane. ℣ Ad. ij. dicēdū q diabo lus nō dī deo astetisse q̄si ipm p essentiā viderit: sz qz a deo visus ē et ad eū dei ꝓuidētia se extendit si cut ad bonos angelos p modū quo dicim' illa no bis presto eē q̄ nostre ꝓuidētie subiacēt: vñ equiuo ce sumitur assistere vel stare. ℣ Ad. iij. dicendū q aliquid pōt eē per se magis intelligibile quod tn̄ ē minus intelligibile intellectui alicui: quod de nr̄o intellectu manifeste apparet: facultas eni intellect' nostri determiatur ad formas sensibiles q̄ per ītel lectum agentē fiūt intellecta ī actu eo q fantasma ta' hoc mō se habēt ad intellectuz nostr̄z sicut sensi bilia ad sensum: vi dī in. iij. de aīa: et iō oportet q ī oīne illud quod intellect' noster intelligit natura liter manuducatur p formas sensibiles: vt ēt Dio. dicit: et qz substātie sepate q̄ sunt p se maxie intelli gibiles excedūt gen' formaz̄ sensibiliuz: iō ītellect' noster inuenitur debilis ad cognitionē eoz̄: et ꝓp̄ hoc dī in. ij. Meta. q intellect' noster se hz ad ma nifestima nature sicut oculus noctue ad solē. facul tas autē naturalis intellect' angelici q̄uis nō sit de termiata ad formas sensibiles: ē tn̄ determiata ad formas creatas q̄ sunt sui generis: et iō sicut intelle ctus noster deficit a cognitiōe substātiaz̄ sepataz̄ ita et mlto ampli' deficit intellectus angelic' scōm suam facultatē naturalē a visione dei p essentiam dictum autē Gōmenta. intelligit de intelligibilib' creatis. ℣ Ad. iiij. dicēdum q intellect' creatus ñ impeditur ad hoc q naturaliter possit deū p essenti am videre ex defectu diuine eētie: q de se non sit intelligibilis in actu: sz ex pte ipsi' intellectus creati Primo ꝓpter defectū ipius intellectiue v̄tutis cre ate: cuius naturalis facultas est determiata ad ens creatuz: hic tn̄ defectus aliter est in angelo et in hoie scōm sua naturalia cōsiderādo eos: in intellectū eni angeli nō inuenitur aliqs defectus scōm rōem sui generis: sed scōm ꝓpationē ad intellectū q̄ ē extra genus suū sz diuinū: habet eni omnē pfectionē q̄ debetur generi intellect' in quo nō ꝓtinetur nisi in tellectus creatus: intellect' eni increat' est extra ge nus. sed intellect' human' patitur defectū etiā scōz rationē sui generis: qz ī eo est lux intelligibilis ob umbrata. vñ dicit Isaac: q rō oritur in vmbra in telligentie. Secūdo ꝓpter absentiā intelligibilis: q̄ uis eni diuina essentia sit cuilibet rei p̄sens: non tn̄ est p̄sens cuilibet intellectui vt forma intelligibilis quod tūc soluz accidit quādo in intellectu ē dispo sitio sufficiēs ad hoc q sit vnibilis diuine eētie vt forme intelligibili. Tertio ꝓpter excessū claritatis diuine essentie supra formaz qua intellect' creatus naturaliter intelligit: ꝛ sic p ꝓsequēs deficit intellect' creatus a videndo deū p essentiaz: q̄uis īmensitas diuine essentie intellectū nō corrumpat: sed magis ꝓfortet. ℣ Ad. v. dicēdum q ad cognoscēdū deuz p aliquā similitudinē creatā pōt intellectus creat' ex suis naturalibus puenire. sed hec cognitio nō ē visio dei p essentiā vt supra ꝓbatum ē. ℣ Ad. vj. dicēdum q effectus retinet similitudinē sue cause et ex hoc seqtur q intelligētia naturaliter cognoscat causā suam ex similitudine eius quā habz. sed hoc nō est videre deū p essentiā vt dictū est. ℣ Ad. vij dicēdum q nō quicqd superaddit creature pōt esse de constitutiōe nature ipius: illud eni quod ad p' ꝓfectatem nature superioris ptinet nō potest cōtra ri inferiori nature: vt illud naturaliter hēat nisi trās ferat in superiorē naturaz: sicut diaphano nō pōt cōtrari vt absente lucido luceat: nisi ipm lucidum fiat: q̄uis lumē ei a corpore lucido cōtingetur: determi nari aūt ad formā intelligibilē increatā ē ꝓprietas intellect' increati: et iō lumē illud per quod intelle ctus vnitur forme intelligibili increate cōtrari pōt ītellectui creato: sed nō vt ipm lumē naturaliter ha beat: nisi in naturā intellect' increati transferatur. quod ē impossibile. ℣ Ad. viij. dicēdū q etiam si null' intellect' intelligēt dīnam essentiā nec p nām nec p gratiā: dīna eētia nō eēt frustra ītelligibilis tū qz ipa seipam intelligit: tū qz non ē ꝓpter aliud frustra autē nō hz locum nisi in his q̄ ꝓpter aliud sunt ad quod nō ptingunt.

Ad septimuz sic ꝓcedit

Ad septimuz sic ꝓceditur: vī q de' in statu vie possit p eētiā videri: quod dī Ysa. vj. Vidi dn̄m se dentē sup̄ soliū excelsū et eleuatū ꝛ plena erat oīs terra maiestate ei' et seraphin clamabāt. sz ille cui' maiestate oīs tra implet: ē ille q̄ eētialiter ē de'. g Ysaias vidit deū p essentiā i statu vie exñs. ℣ P. videre deū facie ad faciē ē videre deū p eētiaz: vt pz. j. Cor. xiij. sic eni beatā visionē apl's noīat. sed Jacob i statu vie exīstēs vidit deū facie ad faciem vñ dicit Gen. xxxij. Vidi dn̄m facie ad faciē et sal ua facta est aīa mea. g aliqs in statu vie pōt videre deū p essentiā. ℣ P. Job. xlj. Auditu auris audi ui te: nūc aūt oculus me' videt te. visus aūt est de reb' p̄sentib': audit' autē de absentib'. g postq̄ Job co gnouerat deū quasi absentē p auditū adhuc i hac vita exīstēs vidit deū quasi p̄sentem per essentiaz. ℣ P. de Moyse dicitur Numeri. xij. Palā et nō per enigmata videt deum. sed omnis visio dei vel

est p enigma vel p essentiã: vt patz. j. Cor. xiij. ergo Moyses i statu vie exñs vidit deũ p eẽntiã. ¶ ℞. ij. Cor. xij. sup illud: Raptũ huiusmõi vsq; ad tertiũ celũ. dicit glo. q; de' oñdit Aplo vitã in q; videndus ẽ in eternũ: et ita ad hoc rapt' ẽ aplus vt ipsuz deũ in se nõ in aliq; figura videret. et infra dr: q; in tertio ordine angelorũ sunt throni cherubin et seraphin qui vicinius deũ ꝓtemplant a quoz; simili tudine deũ vidisse dr aplus: ex quib' oibus aperte ostendit q; ipse vidit deũ p essentiaz: et sic idem qd̃ prius. ¶ ℞. scõm Aug. xij. sup Gen. ad lram: visi one intellectuali vident ea que sunt in anima per sui essentiam. sed visio intellectualis ẽ de reb' ipsis intelligibilibus nõ p aliquas similitudines sed per suas essentias vt ipse dicit. g̃ cum deus p suã essentiam sit in anima viatoris. videt q; per essentiã suam ipsum viderat. ¶ ℞. affectus magis est corruptus p peccatũ q; intellectus: qz peccatũ in voluntate est vt dicit Aug. sed affectus pot̃ imediate diligere deũ in statu vie. g̃ et intellect' potest imediate videre deũ. ¶ ℞. omne illud imediate videtur p intellectum ad quod intellectus se cõuertit sine hoc q; cõuertat ad aliquid aliud. sed intellectus viatoris pot̃ ꝓuerti ad deũ sine hoc q; ꝓuertat ad aliqd aliud. g̃ intellectus viatoris pot̃ imediate videre deũ. ¶ ℞. illud per quod iudicamus de aliquib' oportet esse nobis magis notum q; illa: sed scõm Aug. in li. de vera reli. scõm veritatẽ increatã de oibus iudicamus ipsã de oibus ꝓsulẽtes etiã in statu vie g̃ ipsã veritatẽ videmus. sed vitas increata est diuina essentia. g̃ in via deũ p essentiã videre possum'. ¶ ℞. ꝓpter qd̃ vnũquodq; illud magis. sed oia q̃ cognoscimus: cognoscimus p lumẽ diuinũ: qd̃ est ipsa diuina eẽntia: qz vt dr i li. de spũ et aia: mens nostra in actũ cognitõnis exire nõ pot̃ nisi diuino lumine pfundat. g̃ ipsum deũ p essentiaz videmus magis q; aliquid aliud. ¶ ℞. scõm Aug. mẽs nra a deo nulla interposita creatura format. sed i oñi mediata visione aliquid interponit. g̃ et i hac vita mens nostra imediate videt deũ. ¶ ℞. per q̃libet scientiã speculatiuã cognoscit de subiecto quid est sed deus in aliqua scientia speculatiua est subiectũ vel saltẽ in parte alicuius sciẽtie sicut in theologia et in Meta. que etiã de deo ẽ: vt patz in principio Meta. g̃ per aliquã scientiã speculatiuã scit d̃ deo quid est: z hoc ẽ videre ipsum p essentiã. g̃ cuz oẽs scias speculatiuas possum' hic in via: deũ in statu vie p essentiã videre possum'. ¶ ℞. nihil impedit nisi a suo ꝓrio. sed corruptio corporis non ꝓriat dr spositioñi intellectus: cũ non sint in eodẽ. g̃ dispositio intellectus nõ impedit p corporis corruptiõem sed aia in corpore corruptibili exñs videbit deum p essentiã. g̃ et corpori corruptibili iũcta pot̃ deũ p essentiã videre. ¶ Sed ꝫ est quod dr Exo. xxxiij. Nõ videbit me homo et viuet. glo. q̃diu hic mortaliter viuit videri per quasdam imagines de' pot̃ sed p ipam nature sue speciẽ nõ pot̃. ¶ ℞. Job. j. dr: Deuz nemo vidit vnq;. glo. Nemo pur' homo viuẽs in hoc corpe videt deũ vt ẽ. ¶ ℞. ij. Cor. v. Quãdiu sum' in corpore pegrinamur a dño: p fidem eni ambulamus et non per speciẽ. glo. Nomi vitam mortalẽ adhuc agenti nõ pot̃ contingere vt dimoto atq; omni discusso nubilo fantasiaq; corporaliũ serenissima incõmutabilis vitatis luce potiat. ¶ ℞. esse viatorẽ et ꝓprehensorẽ est soli' christi. sed quicũq; videt deũ p essentiã est ꝓprehensor g̃ nullus alius a christo adhuc viator existens pot̃ deũ per essentiaz videre. ¶ ℞. posita causa ponit effectus. sz causa quare aia beata sit ẽ diuina visio vt ex dictis pz: si g̃ aliqs in statu vie deũ p essentiaz videat: in statu vie erit beatus: quod est absurduz. Rñdeo: dicendũ q; cum beatitudo sit vltim' finis rõnalis creature: status vie in qualibet rõnali creatura dr esse ille in quo a beatitudine deficit: beatitudo autẽ cuiuslibet rõnalis creature ꝓsistit i visione dei p essentiã vt ex dictis pz: opatio aũt delectabilissima in qua beatitudo ꝓsistit dr q; sit potẽtie dispposite et pfecte ad dignissimũ obiectũ: vt patet p phm i. x. Ethic. et iõ ad hoc q; creatura rõnalis sit beata per visionẽ dei in eẽntia sua dr q; in hanc visionem sit potẽs p aliquã dispositionẽ sibi inherentem: quã dicim' eẽ lumẽ glorie: sic autẽ nulla pura creatura in statu vie exñs: videre pot̃ deum per essentiã: homo eni p dispositiões oẽs q̃s i statu vie hz nõ pot̃ in aliqd amplius nisi vt intelligat q̃cqd intelligit p species a sensu abstractas: qz fantasmata sunt intellectui nostro vt sensibilia sensui: vt pz p phm in. iij. de aia. intellectus etiã angeli in statu vie p oẽs dispositiões naturales vel etiã gratuitas nõ pot̃ in aliqd amplius nisi vt intelligat oñe qd̃ intelligit p formas creatas: ad q̃s naturalis facultas intellectus eius determinat: vt ex dictis pz: de' aũt in eẽntia sua videri nõ pot̃: nec p aliquaz formam a sensu abstractã nec per aliquã formã creataz: vt ex dictis pz. vñ pz q; null' intellect' pure creature i statu vie exñtis pot̃ in visionẽ dei p essentiã per aliquam dispositionẽ sibi inherentem: sed contingit aliq̃n diuina virtute q; aliqua res miraculose ꝓduci in aliquid in quo nullo modo potest p aliqs dispositiones sibi inherẽtes: sic q; vgo pariat: q; ignis in aqua ꝓburat. et similiter pot̃ miraculose fieri q; diuina vtute aliquis intellectus creatus nõ habẽs nisi dispositionẽ vie eleuet ad videndum deũ p eẽntiã: nec tñ ex tali visione pot̃ dici beat' simplicit sz scõm qd tm̃ in q̃tũ scz cõicat in actu beati: sic etiaz aliquod corpus in statu grauitatis existẽs pot̃ miraculose participare actum agilitatis vel impassibilitatis: sicut de Abacuc legit Dañ. vltio. et de tribus pueris ꝓseruatis in fornace Dañ. iij. nec tamẽ corpa erãt gloriosa: ea aũt q̃ fiunt miraculose non dicuntur possibilia scõm naturaz in qua fiũt sed scõm virtutem facientis tm̃: nõ eni dicim' ꝓpe

loquẽdo q̃ cecus possit fieri vidẽs sed q̃ deus põt eũ facere videtẽ: et iõ dicendũ ẽ q̃ nulla pura creatura in statu vie existẽs põt deũ p essentiã videre. sed de' põt facere q̃ videat adhuc in statu vie manens. Ex dictis etiã pz q̃ nullus homo in statu vie nec etiã angeli essentiã põt cognoscere: q̃ excedũt oẽs formas sensibiles p q̃s intellectus noster i statu vie cognoscit: et ipam mentẽ nostrã ex cuius similitudine aliq̃d de substãtijs intellectualibus cognoscim'. ¶ Ad.j.ğ.dõ: q̃ fm Dio.iiij.ca.ce.hierar. p hoc q̃ in scriptura dr̃ q̃ aliquis sanct' vidit deũ vt Esaias vel quilibet alius: nõ ẽ intelligẽdũ q̃ essentiam dei q̃ est oibus viatorib' occulta viderit: sz q̃ oñse sunt eis aliq̃ forme vel corporales vel imagarie p q̃s manuducebant in dei cognitiõem: et hoc fiebat ministerio angelor̃ quor̃ illuminatõe confortabat intellectus pphete ad pueniẽdũ i aliq̃lem diuinor̃ cognitionẽ ex apparẽtib' formis: et q̃ angelus nõ intẽdebat ducẽ i sui cognitionẽ pncipalit̃ sed in cognitionẽ dei: iõ in huiusmodi visis nõ dicebat angelus apparere sed deus ex cui' psona apparebat angelus et ex cui' vtute efficaciã habebat ad illuminandũ mentẽ: et hoc vocat theophonia idest dei apparitio in scptura: q̃nq̃ tñ et angel' dicebat ille q̃ apparebat ppr̃ misteriũ q̃ exhibebat. vñ Greg'. dicit: Angelus q̃ Moysi apparuisse describit modo angelus mõ oñs memorat. angel' q̃ exterius loquẽdo deseruit: oñs q̃ interius psidens loquenti efficaciã tribuit. et hec est etiã snia Aug. ij. de trini. ¶ Ad.ij. dicendũ q̃ visio illa Jacob fuit imaginaria vel corporalis: dr̃ tñ vidisse facie ad faciem: q̃ illa figura in q̃ ei apparuit deus facie ad faciẽ est ab eo visa. vñ dic̃ glo. ibidẽ: Nõ q̃ deus videri possit sed formã vidit in qua deus locut' ẽ ei. In hoc tñ q̃ dicit facie ad faciẽ: notat quedaz eminẽtia visiõis: vt enim dic̃ Rabbi moyses grad' pphetie distinguẽs: Eminẽtior est gradus pphetie q̃n p̃phete apparet aliquid in visiõe vigilie q̃ si appareat in dormiendo: et vtrolibz modo si fiat reuelatõ eminentior gradus est quãdo apparet ille qui loq̃t in aliqua figura visui q̃ q̃n audit locutio eius tñ sine hoc q̃ aliquid videat. eminẽtior quoq̃z grad' ẽ si ille qui loquit apparet in figura angeli q̃ in figura hominis: et hanc eminẽtiã habuit apparitio Jacob: quia non fuit in dormiẽdo sed in vigilãdo nec tñ audiuit vocẽ secũ loquẽtis sed etiã figuraz inspexit hominis tñ. vnde dr̃ q̃ apparuit ei vir ꝛc̃. quem angelum intellexit: et ad hanc eminentiam designandam dr̃ q̃ vidit oñm facie ad faciem: angelum oñm vocans rõne iam dicta. Non põt dici scõm glo. Greg. ibidẽ: q̃ hoc intelligit de visiõe spirituali qua sanctor̃ mẽtes etiã in via a vitijs purgate deũ ptemplant adiute diuino lumie quo perfunduntur: scõm quã quidẽ visionẽ q̃uis dina natura vt ẽ nõ videat: q̃ illud lumẽ receptũ nõ ẽ similitudo sufficiens repñtans diuinã essentiã: vt supra dictũ ẽ: tñ aliqua pfectior cognitio de deo habet cuz illud lumẽ sit expressior eius similitudo q̃ lumen nature aut creature sensibilis ex quibus homo naturali cognitione ducit ad dei cognitionẽ: nisi eniz illam scz veritatẽ causatã vtcũq̃z pspiceret: nõ eaz se pspicere nõ posse sentiret: vt in eadẽ glo. dr̃: et q̃ p faciẽ quẽlibz cognoscim' cognitionẽ dei faciem vocamus. ¶ Ad.iij. dicendum q̃ vbum Job potest intelligi de visiõe imagaria et intellectuali: si eniz intelligat ô imagaria designat pfect' Job i gradu pphetie: cũ pmo nõ fuerit ei fcã reuelatio nisi per auditũ loquẽtis: postmodũ vo p visionẽ loquẽtis Si autẽ intelligat de visione intellectuali tũc ostenditur pfectus ei' de cognitiõe fidei in intellectũ diuinor̃ qualis hic p ptemplationẽ predictã habet a sanctis que quidem visio dr̃: quia sicut videndo aliqua cognoscimus ab ipis rebus accipiendo: ita sancti in contemplatione accipiunt lumen ab ipso deo: per quod diuina altius ceteris contemplãtur sed audita cognoscim' assentiẽdo eis q̃ ab ipis rebus species acceperũt dũ nobis referũt se vidisse: et similiter per fidẽ adherem' dictis apl̃or̃ ⁊ pphetar̃: qui fuerũt diuino lumine illustrati: et sic non oz ponere q̃ deuz p essentiã viderit. ¶ Ad.iij. dicendũ q̃ duplex eminẽtia visionis Moysi ascribitur: vna Exo.xxxiij. vbi dr̃ q̃ loq̃bat dñs Moysi facie ad faciem sicut loqui solet hõ ad amicũ suũ. Ex quibus tñ verbis haberi nõ põt q̃ deũ p essentiam viderit: q̃ pz ex hoc q̃ petit cõiter: Ostende mihi gloriam tuam. q̃ ei tunc pcessum nõ est. vñ dictum est ei: Faciem meaz videre non poteris. ⁊ iõ dicit glo. ibidem: scõm opinionẽ populi loquitur scriptura: que putabat Moysen ore ad os loq̃ cũ deo: cum per subiectam creaturam: ideſt per angelum et nubẽ ei loqueret appareret. Hec autẽ locutio põt intelligi fuisse imaginaria vel corporal. vñ dicit Aug. ij. de trini. locutõ illa que fiebat vocib' sic modificabat tanq̃ esset amici loquẽtis ad amicum. Potest etiam intelligi esse intellectualis fm q̃ intelligibilia diuinor̃ inspiciebat p moduz quo dr̃ in psal. Audiã quid loquat in me dñs deus. et vtroq̃z modo ostendit pulegiata ei' reuelatio: inq̃tum familiarius ceteris ei sua secreta reuelauit q̃si amico: iuxta illud quod dr̃ Joh. xv. Vos dixi amicos q̃ omnia que cũq̃z audiui a patre meo nota feci vobis. et ideo dr̃ Deut. vltimo: Non surrexit vltra pphet̃a in israel quẽ nosset dñs facie ad faciem Alia eminentia visiõis moysi ostendit Nume. xij. vbi dominus de eo dixit ad aaron ⁊ Maria: Ore ad os loquar ei et palã non p enigmata et figuras deũ videt vel gloriã dñi scõm lxx. vbi ostendit impleta fuisse eius petitio qua petiuerat i Exo. Ostẽde mihi faciẽ tuã. ita q̃ añ mortẽ deũ p essentiã vidit: vt Aug'. dicit. xij. sup Geñ. ad litterã: et i libro de videndo deum: et iõo signãter dr̃: Ore ad os loquar ei. quod in Exo. dictũ nõ fuerat: q̃ visio dei

p essentiã non fit imediate aliquo supiori spũ. sed ipe deus imediate se oñdit: et hoc est loq̃ ore ad os non eni os corpis sed os mentis intelligẽdũ est: vt Aug. dicit: sed visio ptemplationis vie fit mediante illuminatõne angelor: vt pz per Dio. iiij. ca. ce. hierar. et iõ nõ põt dici scõm illaz loq̃ ore ad os: sz loqui quasi p internunciũ. Nec tñ vĩo q̃ añ mortem deũ p essentiã vidit nõ fecit eũ beatũ simpliciť vñ nec semp illa visio in eo pmansit: sed ad temp' q̃uis illud tempus in scriptura nõ determinet: nõ eni erat ex dispositõne in intellectu exñte sed ex sola diuina virtute quasi miraculose: vt dictũ est. qñ autẽ natura creata miraculose eleuat ad aliq̃d supra naturam: non potest simul eẽ in ptrario actu sicut corpus Petri cum miraculose actũ dotis habuit super vndas ambulando non simul erat i eo actus grauitatis qui est ferri deorsum. Ät similiter quãdo intellectus viatoris eleuatur miraculose ad videndũ deum per essentiaz: non potest simul esse in actu visionis vie qua anima naturaliter sensibilia percipit: et ideo oportz in illo statu animam videntis oino ab actu sensuũ abstrahi: et ideo Aug. dicit. xij. super Geñ. ad lĩram: qz deũ per essentiaz nemo videre potest nisi ab hac vita quodãmodo moriatur: siue oino exiens ò corpore: siue auersus et alienatus a sensibus carnalibus. Ät simile dicit i libro de videndo deũ: et sic nõ est ptrariũ ei qõ dr Nume. xxxiij. Non videbit me homo et viuet. vñ Grego. ibidem dicit in glo. A quibusdaz i hac carne viuentibus: sed in estimabili virtute crescentib' potest eterni dei claritas videri: non tamẽ videbit eum homo et viuet: qz qui sapientiam que de' est videt huic mundo funditus moritur. ¶ Ad. v. dicendũ q̃ in illo raptu paulus hoc modo vidit deũ p essentiam: sicut et de Moyse dictũ ẽ: vt p Aug. in libro de videndo deũ: et. xij. sup Geñ. ad litterã Ut idem priuilegiũ doctor gentiũ ꝛ magister iude orum pcẽqrentur: q̃uis quidã dicant q̃ huiusmõi visio fuit media inter visionẽ vie et visionẽ patrie volentes q̃ non viderit deum per essentiã sed eminentissima contemplatione vie: cuius tamen ptrarium videntur sonare verba sanctor. Scõm hoc tamẽ potest dici fuisse intermedia vtranq̃ cognitionem: quia in hoc q̃ vidit deum per essentiaz fuit supra cognitiõem vie: in hoc vò q̃ ex illa visiõe non fuit simpliciter beatus fuit infra cognitõnem patrie. ¶ Ad. vj. dicẽdũ q̃ visio intellectualis ẽ de his q̃ sunt in aia p sui essentiã nõ quocunq̃ mõ sz de his q̃ sũt i ea vt forme intelligibiles i intellectu sic autẽ non est deus in aia viatoris per essentiam suam sed p similitudinẽ. Qò autem dr ab Aug. q̃ visio intellectualis est earr rerr quarr similitudines nõ sunt aliud q̃ ipse ẽ referendũ ad obiectuz visionis non ad mediũ quo vr. pstat eni q̃ mediuz quo intelligitur lapis est species eius in anima: que non ẽ ipsa lapidis essentia: sed p silitudinẽ lapidis pueniť ad cognoscendaz ipsam eẽntiã lapidis: qz obiectum intellectus ẽ q̃d. sed hoc nõ ptingit in visiõe imaginaria vel corporali: qz obiectũ imaginatõis vel sensus non est ipsa eẽntia rei: sed accidẽtia que sunt extra: sicut color et figura et huiusmõi. vnde etiã in visione intellectuali viatoris nõ oz q̃ ipa diuina eẽntia sit mediũ quo vr sed q̃ p similitudinẽ aliquã ipius pueniat ad aliqualẽ diuine eẽntie cognitionem: non qua sciat q̃d est deus: sed qua scitur q̃d non ẽ. Vel dõ: q̃ Aug. etiã. xij. sup Geñ. ad lĩram. vñ verba illa sumunť in glo. ij. Cor. xij. inducit hoc ad oñendũ differentiã intellectualis visionis ad alias visiones: hoc eni intellectualis p aliq̃s habz q̃ potest cognoscere ea que sunt in intellectu p sui essentiam: non autẽ sensus vl imaginatio: nõ aũt seq̃t ꝓpter hoc q̃ intellect' nihil intelligat nisi p eẽntiam suã et q̃ nõ intelligat p silitudines aliq̃s ¶ Ad. vij. dõ: q̃ i omnibus potentiis ad inuicem ordinatis hoc est necessariuz: vt vbi termiat actus prioris potentie incipiat actus secunde. vñ cuz voluntas presupponat intellectuz voluntas fert in illud in quod intellectus terminat: intellectus autez q̃uis deum in statu vie nõ nisi per effectus cognoscat: tamen eius operatio in ipsum deum terminatur scõm q̃tulãcũq̃ cognitionẽ quam de ipo accipit: ꝛ iõ affectus nõ indiget ad hoc q̃ referat i deũ q̃ redeat in illa media: sed põt statim in ipm deuz ferri in quẽ intellect' deuenit. ¶ Ad. viij. dõ: q̃ etiam qñ aliquid vr per similitudinẽ alterius rei: potest ptingere q̃ videãs rem p mediuz cogitet de re imediate sine hoc q̃ eius cognitio conuertat ad aliquam aliam rem: qz in illud medium non cõuertitur vt est res quedam sed vt imago illius rei que p ipam cognoscitur: idẽ autẽ est motus intellect' i in imaginem inq̃tum est imago ꝛ in imaginatum q̃uis alius motus sit intellectus in imaginẽ inq̃tũ est res quedaz et in id cuius est imago: et ideo qñ p similitudinem creature quam intellectus habz pones se non conuertitur in creaturam vt est res quedam sed solum vt est similitudo rei: tunc imediate de deo cogitat q̃uis non imediate deum videat ¶ Ad. ix. dõ: q̃ sicut dicit glo. sup illud psal. Diminute sũt veritates ꝛc. Ab vna veritate increata resultant multe veritates in animabus nostris: sic ab vna facie silitudines multe in speculo fracto: sive in multis speculis. et hec vitas in intellectu nro resultans pmo et pncipaliter psistit in pmis principijs per se notis: et ideo qñ per ea de omibus alijs iudicamus nostr iudicium est scõm primam veritatem: cuius est dictor principior vitas silitudo. ¶ Ad. x. dõ: q̃ dupliciter cognoscit aliq̃d altero: vno mõ sicut ex cuius cognitõne deuenit in cognitionem alterius: et sic illud quo cognoscit ẽ magis notũ vt principia pclusionibus: alio mõ sicut pficiens cognoscentẽ ad cognoscendũ sive sit forma: sic species lapidis in oculo pficit oculum ad viden-

dum: siue principiū effectiuū huius formę: sicut dī q oculus videt p solē: et hoc mō id q̄ aliq̄d cognoscit nō oz q̄ sit magis notū: imo possibile ē q̄ ñ cognoscat: cognoscit enī p quandā inflexionē intellectus ab obiecto cognoscibili in id q̄ erat cognitiōis principium: sic autē deo omnia cognoscimus: et iō ratio non sequit. ¶ Ad. xj. dō: q̄ verbū Aug. intelligendum est q̄tū ad hoc q̄ nulla creatura interponitur inter mentem nostram et deum qua mediante mens nostra a deo procedat in esse: vel qua mediante formetur per gratiam vel per gloriam sicut efficiente medio: nihil tamē prohibet quin aliqua forma creata mediante mente nostra a deo formetur: sicut gratia vl charitatis habitu: et sic per speciem creatam formatur mens viatoris ad videndū deum. ¶ Ad. xij. dicendum q̄ Auempethe posuit q̄ intelligere essentias separatarum substantiarū poterat puenire homini per scientias speculatiuas quas in hac vita addiscimus. Sed hanc positiōem improbat Cōmen. in. iij. de ania. ex hoc q̄ adhuc non sunt inuenta aliqua principia in quib' ad hoc peruenirī possit: qō nō videt esse probabile: si ad hoc p principia sciētiarum speculatiuarum pueniri posset: et precipue cum omnis humana cognitio ad illam ordinetur: non enim esset probabile q̄ speciei humana deficeret a perfectione naturali totaliter Et ideo dicendum q̄ predicta positio impossibilis est: cuius ratio est: quia scientie speculatiue procedunt ex principijs per se notis que a sensu accipiūtur: vt dī i. ij. Posteriorum. et iō per illa nō possum' deuenire in essentias illarum rerum que oīes formas sensibiles excedunt. vnde per nullam scientiā speculatiuam quam nunc acquirimus scimus q̄d est deus: vel quid est angelus: nisi sub quibusdam similitudinibus magis cognoscentes de eis q̄d non sunt q̄ quid sunt: et propter hoc dicit Phus in principio Meta. q̄ scientia de deo non ē humana possessio: quia scz eam ad plenū habere nō possum' ¶ Ad. xiij. dō: q̄ corpus non potest esse corruptibile: nisi quando anima non plene corpori dominatur: si enī plene ei nō dominaret suā incorruptionem ei p̄ferret: et iō in statu corruptionis oportz q̄ aīa cognoscat scōm exigentiā corpis. s. accipiendo a sensib': tali autē mō cognitionis de' p essentiā videri nō pōt: vt ex dictis pz: et scōm hoc status corruptionis repugnat visioni dei p essentiam.

QUeritur ō delectatōe. Et circa hoc q̄rūt quinq̄

Primo q̄d sit delectatō. // Secō q̄ sit cā delectatōis. // Tertio ō ppatone delectatōis ad tristiciā. // Quarto de bonitate et malicia delectatiōis et tristicie.

Quito de ppatōe delectatōis spūalis ad corpalem

AD primum sic pro

ceditur: vī q̄ delectatio non sit passio: omnis enī passio in motu p̄sistit: vt dī in libro. vj. principio sed delectatio nō est motus neq̄ generatio aliqua vt dicit phus in. vij. Ethic. ergo delectatio non est passio. ¶ Ō. opatio non est passio sed magis actō cum sit existentis in actu scōm q̄ huiusmodi. sed delectatio est quedam operationis perfectio: vt dī in. x. Ethic. ergo delectatio non est passio. ¶ Ō. i omni passione trahit patiens ad terminos agētis quia agens assimilat sibi patiens. sed causa delectationis est conueniētia: et ita illud quod delectatur in suis terminis manet. ergo delectatio non est passio. ¶ Sed contra: gaudium et delectatio sūt vnius generis. sed gaudiū est passio: ponitur enī vna de quatuor principalibus passionibus: vt patz. ix. de ciui. dei. ergo et delectatio est passio. ¶ Ō. delectationis obiectum est bonum. sed bonum est prius obiectum appetitus. ergo delectatio ad appetitum pertinet. sed alia que pertinent ad appetitum sunt passiones: vt amor: ira: et huiusmodi. ergo et delectatio est passio. ¶ Ulteriūs videtur q̄ in parte intellectiua anime et in alijs substantijs spiritualibus delectatio esse non possit: quia vt dicit in. vij. phycor: Omnis passio est in parte aie sensitiua. sed delectatio est passio vt probatum est. ergo non potest esse in parte intellectiua: nec in substantia aliqua spirituali. ¶ Ō. Auicenna dicit in vj. de naturalibus: q̄ subiectum dilectatōnis ē species corporalis. sed pars intellectiua non vtitur aliquo corporali organo. ergo in ea non potest eē aliqua delectatio. ¶ Ō. illud quod est intellectiue p̄tis non est cōmune nobis et brutis. sed delectatō ē etiam in brutis. ergo delectatio non est intellectiue partis. ¶ Sed contra est quod dicitur Luce. xv. Gaudiū est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. ¶ Ō. phus dicit in. vij. Ethic. q̄ deus semp vna et simplici opatione gaudet. ergo et eadē rōne in alijs substantijs spūalibus pōt esse delectatio. Ulteriūs vī q̄ delectatio sit in tempe delectatio enī consequit operationē nostrā: vt dicitur in. x. Ethic. sed operatō nostra est in tempore. ḡ et delectatio est in tempe. ¶ Ō. oīe illud i quo est accipe ꝑus et posteriꝰ est in tempe. sed in delectatione est accipe ꝑus et posteriꝰ cuz aliquis per longam horam possit ꝓtinue delectari. ergo videt q̄ delectatio sit in tempore. ¶ Ō. delectatio alijs passionibus condiuiditur. sed alie passiōes anime sunt in tempore: vt ira et huiusmodi. ergo et delectatio. ¶ Sed contra est quod phus dicit i. x. Ethi cor. scōm nullum tempus acciperet quis delectationem. ¶ Ō. delectatio sequitur apprehensionē conuenientis. sed visio et alie apprehensiones nō sunt in tempe sed in instanti. ergo et delectatio nō mensuratur tempore. Ulteriūs videtur q̄ delectatio et gaudiū sint penitus idem: et similiter exultatio et leticia et iocunditas: passiones enim et

habitus penes obiecta distinguunt. sed gaudiū et delectatio ⁊ alia supra dicta hñt idē obiectum: scz bonū ꝓueniens. g̃ sunt idē. ¶ D. ab eadē cā proce dit idē effect': qz idē sp natū ẽ idē facere. sz delecta tionis et gaudij nō põt poni nisi vna et eadem cā: scz ꝓiunctio ꝓueniētis. g̃ sunt idē. ¶ D. vnum vni opponit. sed delectationi et gaudio opponit vnuz qȯ ẽ tristicia. g̃ delectatio et gaudiū sunt vnū oīno ¶ Sed ꝯ est quod dicit Auicenna in. vj. de natu ralibus: q̃ gaudiuz est species delectationis. g̃ non sunt oīno idē. ¶ D. si gaudiū et delectatio essent oīno idē: vbicūqz ẽ delectatio eēt et gaudium: hoc aūt falsū ẽ: qz in sensu dī eē delectatō: sz nō gaudiū ꝓprie loquēdo. g̃ delectatio et gaudiuz nō sūt peni tus idē. ℟ ñdeo dȯ ad. j. q. q̃ libet res qñ ptin git ad ꝓpriā pfectionē ꝓsequit stabilimētū et vigo rem: sicut corpora qñ peruenīūt ad termios mot' sui naturalis: qz in loco naturali ꝓseruant: cū aūt motus penes terminos distinguant: oportet q̃ di uersum iudicium de peruentōne ad terminū com plementi accipiat scȯm differentiaz mot'. Mouet autē aliquid ad suā pfectionem duplicit': vno mo do p inclinationē naturalē: sic lapis mouet deorsū ⁊ h̄ mot' ñ ꝑexigit cognitōz i eo qȯ mouet: sz i alio quod est principium causans hanc inclinationem et hic est motus naturalis: alio modo per inclina tionem cuius principiū ẽ cognitio eius qȯ mouet: et hec quidem inclinatio dī appetitus aialis aut i' tellectualis. vnde sicut in terminatione motus na turalis est quedam vigoratio naturalis eius quod mouet: ita in assecutiōe pfectionis in quam tendit appetitus aialis: est quedaz quietatio ipsius seu vi goratio eius presupponēs cognitionē perfectionis iam ꝓiuncte: sicut appetit' psupponebat cognitiōz pfectionis nōdum habite: et talis vigor siue quie tatio appetitus vocat' delectatio. vñ etiaz Cōmen. dicit in. x. Ethic. q̃ delectatio est quedā supflorito nature. Est aūt duplex appetitus sicut et cognitio scz sensitiue et intellectiue ptis: appetit' autē sensiti ue partis est virtus in organo corpali et est imedia tum principiū corporalis motus. vñ oia q̃ accidūt in appetitu sensitiuo sunt ꝓiuncta cū quadā trans mutatione corpali: quod nō accidit in his q̃ sunt i appetitu intellectiuo nisi passione large accepta et impropie: vt in. iij. li. di. xv. dictum est. vñ delecta tio que est in appetitu sensitiuo quedā passio ẽ: nō aūt delectatio q̃ ẽ in intellectiuo nisi passiōe large accepta. ¶ Ad. j. g̃ dȯ: q̃ nō est incōueniēs motuz per accidens terminari ad alium motū: q̃uis hoc per se sit impossibile: vt probatur in. v. Phycor. delectatio g̃ inq̃tum huiusmōi semp ꝓsistit in ali qua terminatiōe motus: sed tñ qz in terminatione motus appetitiui ꝓsurgit quidam motus in q̃ pas sio aialis ꝓsistit iō passionē inesse accidit delectatō ni: sed inest p se delectationi sensitiue. ¶ Ad. ij. di cendū q̃ q̃uis opatio inq̃tuz opatio nō sit passio tñ potest hȝe passionē annexā vel sicut precedentē vl sicut subsequentē: vt precedentē quidē: sicut sen tire hz annexam receptionē speciei sensibilis ⁊ itel ligere receptionem speciei intelligibilis ꝑm q̃ oñe sentire quoddam pati est sed vt ꝓsequentē sic ope rationē appetitus sensitiui ꝓsequit q̃dā corpaliter trasnmutatio ꝑm dilatatōz et ꝓstrictionē cordis ⁊ alia huiusmōi: et sic q̃uis delectatio inq̃tū est dele ctatio sit circa operationē: tñ inq̃tū est delectatio sensitiua est in passiōe q̃dā ꝓsistens. ¶ Ad. iij. dȯ: q̃ delectatus includit terminis sue pfectionis ex q̃ delectatō ꝓsurgit: q̃ quidē termini sunt alieni hoc modo quo differt perfectio et perfectibile: sūt aūt ꝓprij scȯm q̃ perfectio est ꝓnaturalis perfectibili. ¶ Alia duo ꝓcedimus q̃tuz ad delectationē sen sitiuam ¶ D. ij. q. dȯ: q̃ delectatio inuenit diuer simode in deo angelis hominibus et brutis: scȯm q̃ diuersimode se hñt ad suas perfectiones ex qua rum ꝓiunctione delectatio consurgit: bruta enī nō pñt ptingere ad altiorē pfectionē q̃ sit pfectio ma terialis. vñ eam ꝓsequunt materiali motu qui scz est p organū corporale: et sic delectatio in eis cōsur gens est material' passio: in angelis vo cū sint oīno a materia separati nō est accipere aliquā materia lem perfectionē sed imaterialē tantuz: vñ et imate rialiter eā ꝓsequūt et delectatio in eis ꝓsequēs ima terialis est. vñ dicit Dio. i fine ce. hierar. q̃ celestes dispositiones: idest angeli acceptrices nō sūt oīno eius que scȯm nos est passibilis delectationis: ho mines vero ex spūali et materiali natura cōpositi sunt: ⁊ ideo q̃tum ad inferiorem partem. s. appeti tum sensibilem: in quo cum brutis conueniunt est delectatio materialis: in superiori vero appetitu i quo cum angelis conueniunt habent delectatiōez imaterialem vt cum gaudēt de rebus spiritualib': puta de ꝓtemplatōnibus et alijs diuinis donis. vñ dicit Dio. ibidem: q̃ in participatiōe angelice dele ctationis sepe facti sūt et viri sancti per deificos di uinarum illuminationuz supaduentus. In omib' autē predictis perfectio ẽ aliud ab eo qȯ pficitur. vñ possibile ẽ plures pfectiones vni inesse: ⁊ ideo tā in brutis q̃ in hominibus et angelis sūt multiplices delectationes eis supuenientes. sed deus non habz perfectionem que non sit idem quod ipse cum ipe sit actus purus: et iō vnica tñ est eius delectatio ñ supueniens sed essentialis. vñ dicit phs i. vij. Ethi cor: q̃ deus semp vna et simplici gaudet delecta tione. ¶ Ad. j. g̃ dȯ: q̃ i. appetitu intellectiuo nul la ẽ passio sed soluz in appetitu sensitiuo: qz qȯ pa titur ab alio mouet et ducit: appetit' aūt intellecti uus cū sit liber sui nō ducit sz ducit: sz appetit' sen sitiuus ducit. vñ in eo solo passio cadit: delectatio vo q̃ ẽ i appetitu intellectiuo nō ẽ passio: sz quedā opationis pfectio: vt dictū ẽ. ¶ Ad. ij. dȯ: q̃ Auí cenna loq̃t de delectatiōe sensitiua q̃ p organū cō pletur corpale: sicut ⁊ cetera q̃ ad sensitiuā ptē pti

nent. ¶ Ad.iij. dō: q illa que sūt cōia nobis z bru tis fm vnā rōem nō ptinēt ad intellectiuā ptē: sed aliq̄d ē cōe nobis z brutis nō fm rōnem eandē qō i nobis ad intellectū ptinet sic cognitio et alia hu iusmodi que scōm quādā cōitatē analogie exten dūt a deo vsq; ad bruta aialia vt cognitio: et etiaz vsq; ad plantas vt vita: et etiaz vsq; ad lapides vt ē: vt pz p Dio. de di. no. et scōm hoc delectatō spi ritualis hz cōitatē cū delectatiōe que est in brutis. ¶ D. iij. q. dō: q aliquid dr ee in tpe duplicit: vno mō p se: alio mō p accidēs: qz aūt de rōne tempis est prius et posterius: et illud per se ineſt alicui qō ꝓuenit ei scōm rōem sue speciei: iō illa p se i tempe sunt in quibus requirit aliq̄d ad ꝓplementū speci ei quod in futuꝝ expectat: z hoc modo motus est in tempore: non enim completur species motus in medio nisi peruenīat ad terminuz. et simili etiam quies est in tpe eo q quiescere ē eodē mō se habere nūc vt prius: et sic de rōne quietis est vt aliq̄d in fu tuꝝ expectet. Per accīs vō aliquid in tpe ē dr ad cuius speciei conplementuz nihil requiritur quod in futurum expectetur sicut esse hominē quod in vno instanti ꝓplet sed est ꝓiunctū motui qui per se est in tpe, put esse hominis variabile est: delectatō autē ad ꝓplementuz sue speciei et rōnis nihil in fu tuꝝ expectat: in instanti enī veruz est dicere homi nem delectari. vnde non est in tempore nisi p acci dens: inq̄tum scz pfectio illa ex cuius cōiunctione surgit delectatio motui cōiuncta est: et iō si sit aliq̄ perfectio quā motus nō ꝓtingat: talis delectatio n erit in tempe neq; per se neq; per accidens: z hec ē spiritualis delectatio in angelis: in brutis aūt ē de lectatio existens in tempe p accidēs: inq̄tum eoruz pfectionibus motus directe cōiungit. sz i nobis de lectatio non est in tempe quo ad intellectiuam ptē etiam per accidens nisi valde indirecte: inq̄tum. s. operatio intellectus nostri coniungitur fantasma tibus: tñ verꝝ est nullam delectationem esse in tpe p se loquendo. ¶ Ad. j. ḡ dō: q delectatio imedia te ꝓsequitur operatiōes anime: que sunt apprehē dere et velle: he autē opationes non sunt in tempe nisi per accidens: videre enī z intelligere z velle sta tim sunt. ¶ Ad. ij. dō: q aliquis dicat diuti' alio delectari: non est nisi inq̄tum delectatio est in tem pore per accidens: sicut etiam dicit homo diutius vidēre vel viuere. ¶ Ad. iij. dō: q etiaz alie anime passiones q̄tū ad id quod est ex parte anime non sunt in tempore nisi per accidens: inq̄tum scilz eis cōiungitur motus ex parte corporis: tñ delectatio magis habz rationem q non sit in tempore q̄ alie passiones: quia alie passiones consistunt in appe titu scōm q tendit in aliquid: sicut ira in vindictā et odium in nocumentū alterius. sed delectatio cō sistit in appetitu scōm q eius motus in suo appeti bili adepto terminat: omis autē terminus motus nō ē in tpe sz in instanti. ¶ D. iij. q. dō: q delecta tio: gaudium: leticia: z omnia huiusmodi: hoc ha bent ꝑmune q causant ex ꝓiunctione pfectiōis ap petite. Perfectio autē aliqua pōt alicui ꝓiungi du pliciter: vno mō realiter: alio mō scōm ꝓprehensi onem eius: ex hoc autē q pfectio realiter ꝓiūgitur ꝓsurgit delectatio: ex hoc autē q ꝓiungit scōm ap prehensionē surgit gaudiū z oia alia: z ꝑpter hoc etiā gaudiū est ō spe futuroꝝ et memoria ꝑteritō rū. sed delectamur de pñtibus tm̄: ideo etiaz quia sensus exterior non apprehēdit rem nisi pñtem scōm eum non dicimur gaudere: sed delectari: sen sus autē interior apphendit et rem pñtem et absē tem. vñ scōm sensuz interiorē dicimur et delectari et gaudere: delectari quidē de eo q sibi sua pfectio ꝓiungit: sicut de ipsa sua opatōne: de qua etiam et gaudet inq̄tum eā apphendit. sed de opatōne sen sus exteriozis que sibi nō ꝓiungit nisi apphensiōe pōt quidē gaudere sed nō delectari: sicut sensus in terior vel intellectus nō delectat in comestiōe dul cium: sed pōt gaudere de hoc inq̄tū hoc apprehē dit vt ꝓueniēs exteriozi sensui: leticia vero et exul tatio et iocūditas exprimūt quosdā gaudij effect' leticia quidē effectū interiorē scōm q ipse affectus dilatat q̄si roborat⁹ et pfect' ex appetibilis ꝓiun ctiōe. vñ et passio gaudij cū dilatatiōe cordis, pfici tur: dr enī leticia q̄si laticia. sed exultatio exprimit vlterius effectū gaudij exterius, prumpētem i signū interiozis gaudij. vñ dr exultatio ex hoc q interi' gaudiū ad exteriora, pdit: qō ex magnitudine gau dij interiozis ptingit. vnde dicit Aasiō. sup psal. q exultatio in magnis gaudijs dr. Jocunditas vō vlterius importat effectū gaudij exterius prumpē tem qui nō solū demōstrat interius gaudiū sz etiā excitat aliquos ad gaudēdū. ¶ Ad. j. ḡ dō: q gau dium et delectatio licz habeāt vnū obiectū fm rē non tñ est vnum obiectum scōm rationē: bonum enī ꝓiunctū realiter facit delectationē: sed ꝓiunctū scōm apphēsionē facit gaudiū: letitia vō exultatō z iocūditas sūt idē qō gaudiū: nisi q exprimūt q̄sdā gaudij effect': vt dictū ē. ¶ Ad. ij. dō: q idē est cā delectatōnis et gaudij: sed non eodē ordine: primo enī et per se est cā delectationis: secūdario vō est cā gaudij. nūq; enī ad aliquid apphēsuz facit gaudiū nisi inq̄tum estimat vt ꝓiunctū vl ꝓiūgibile scōm rem ad faciendum delectationem: et ideo ꝓiunctō perfectionis primo et per se facit delectatiōem: sed inq̄tum apprehendit vt delectationem faciens fa cit gaudiū etiā qñ delectationē actualiē nō causat vñ delectatio naturaliē prior ē gaudio. ¶ Ad. iij. dō: q gaudio opponitur directe tristicia: delectati oni aūt opponitur dolor: scōm q delectatio est in sensu exteriori et pcipue in tactu: sz scōm q est in teriꝰ nō hz aliud oppositū q̄ tristiciā: possz tamē hic si esset nomē positum.

¶ Ad secūdum sic pro

cedit: vī q causa delectationis non sit sola opatio ꝓnaturalis habitus nō impedita. dicit eni Auicē. in li. de naturalibus: q delectatio ꝓsurgit ex percē ptione ꝓueniētis adiūcti. sed nō sola opatio ē ꝓue niens: sed multa alia. g nō sola opatio est delectati onis cā. ¶ Ꝑ. idē nō est ẓrioꝛ cā. sz opatio aliqñ ē cā tristicie etiaz ꝑpria ⁊ ꝓnaturalis. vñ acidia que quedā tristicia ē etiā ꝓsurgit ex spūalibus opibus g opatio nō ē ꝑpria delectationis cā. ¶ Ꝑ. si aliqd est causa alicui⁹: continuatio eius cā est continuati onis illius. sed cōtinuatio opationis nō est cā cōti nuatōis delectationis: imo ꝓtinuatio opatiōis fre quēter parit fastidiū et opatōes in sui nouitate sūt magis delectabiles. g opatio nō ē cā delectationis. ¶ Ꝑ. quies opationi opponit. sed quies delectatō nem causat. g opatio non ē ꝑpria cā delectationis. ¶ Ꝑ. senes sūt attētioꝛis opationis q̄ iuuenes. sed i senib⁹ est min⁹ de delectatiōe q̄ i iuuenib⁹: vt pz p phm in. viij. Ethic. g opatio nō ē cā delectationis. ¶ Ꝑ. si opatio esset cā delectatiōis similit se habe rent ad delectationē qui silr se hñt ad opationē. sz aliqui q̄ silr opant non silr delectant: melancolici eni min⁹ delectant q̄ sanguinei. g vī q operatio nō sit ꝑ se delectatiōis causa. ¶ Sz ꝯ est quod phus dicit in. viij. Ethic. q delectatō est opatio ꝓnatura lis habitus: nec hoc pōt intelligi nisi causalit. g ope ratio ē delectatōis causa. ¶ Ꝑ. vnūquodq; distin guit scōm distinctionē sue cause. sz delectatōnes di stinguunt ꝑ distinctionē opationū: vt patz ꝑ phm in. x. Ethic. g opatio est delectationis causa. ¶ Ꝑ. habitus non cognoscit nisi per operationē vel per aliqd ꝑ opationē causatū. sz habitus cognoscit ex delectatōe: vt dī. ij. Ethic. signū oz accipe habitus fientē in ope delectatiōem. cum g delectatio nō sit ipsa opatio: vī q sit ex opatione causata. Q ñdeo dicendū q sicut aīa est forma coꝛpoꝛis: ita in his q̄ sūt cōia aīe et coꝛpi id qō ex pte aīe se hz ē formale qō vo ex pte coꝛpis materiale: sicut i ira appetitus vindicte ē formale: accēsio sanguis circa coꝛ est ma teriale. cum g delectatio scōm q est passio sit ō cōi bus aīe et coꝛpis causa eius pōt queri duplex: foꝛ malis ex pte aīe: et materialis ex parte coꝛpis. sed qz delectatio scōm q se tenet ex parte aīe hz rōem quasi cōem q̄tum ad oīa in quibus delectatio in uenit. s. deum angelos ⁊ hoīes et bruta. scōm autē q se tenet ex parte coꝛpoꝛis: manet tm̄ i parte aīe sensitiua: iō causa formalis delectatiōis est cā dele ctationis cuiuscūq;: nō autē causa materialis ipsi⁹ Patz etiam q scōm formā est aliquid actu: sz scōz materiam est aliquid in potentia: et scōm materie dispositiōes ē aliqd in aptitudine vl habilitate ad actum: et iō scōm materialē causā delectatiōis scit qūo aliquis sit dispositus ad delectationē: sz scōm causā formalē ipsius apparet qualit aliqs actu de lectet. Formalis igit cā cuiuslibet passionis vel ope rationis est obiectū ipsius: obiectum autē delecta tionis est bonum ꝓueniens ꝓiunctum: ex eo eni q delectatō est in parte appetitiua oz q eius obiectū sit bonum: ex eo vero q est appetit⁹ iam terminati in suo obiecto oꝛtz q sit conueniens etiam con iunctum. hoc autē bonum quod est ꝑpriū delec tationis obiectum est operatio ꝑcipue ꝓpt tres ratiōes: Primo qz cū delectatio ꝓsistat in quietati one appetitus: motus autē appetitus sit in bonuz oꝛtet q quies ipsius et delectatio sit in vltio bo noꝛ: vltimum autē et pfectissimū quod ē in vnoq; qz est sua operatio. vñ ois forma inherens compa rat ad opationē quodāmodo vt potentia ad actū ꝑpter quod foꝛa dī actus ꝑmus vt scia: et opatio actus secundus vt considerare: vt patz in. ij. d aīa Secundo quia cū delectatio sit in appetitu et ois passio vel operatio appetitus ꝑexigat apprehensi onem: oporteret q bonū ꝓiunctū quod delectatio nem causat sit apprehensū: dispositio autē que est iam inherens a nobis nō apprehenditur ita sicut dum est in fieri: vt Auicēna dicit in. vj. d naturali bus. vñ Ethici minus sentiūt calorem febrilem q̄ alij febricantes: q̄uis in eis febris sit intensioꝛ: quia iam caloꝛ ille ē infusus mēbris q̄si ꝓplexio illoꝛuz: et hoc iō: qz nostrū sentire et intelligere sūt ex aliq̄ pmutatione intellectus ⁊ sensus a suis obiectis: ab eo autē qō iam in se q̄escit nihil imutat. vñ cū esse nostꝝ et viuere nostꝝ ⁊ oīa actus ꝑprij insint no bis vt in nobis quiescētes: sola autē opatio insit in nobis vt in fieri existens: in ipsa opatione ꝓcipim⁹ et esse nostꝝ et viuere nostꝝ: et inde ē q in operā do delectamur: et in videndo et sentiendo et alijs hu modi in quibus indicat quodāmodo nostꝝ esse ⁊ viuere: vt patet per phm in. x. Ethic. Tertio quia operatio ꝓcedit ex his bonis que in nobis sunt: et quodāmodo in se ꝓtinet sicut effectus causam: ꝑ ea etiaz bonis exterioꝛibus cōiungimur. vñ oīe bonum quod a nobis ē diligibile quietat nr̄m ap petitum mediante operatōne. vnde operatio est ꝑ se causa delectationis: non autem omnis operatō est delectatiōis causa: sed illa que ē ab habitu ꝓce dens et non impedita: bonū eni cōiunctum nō de lectat nisi inq̄tum est cōueniens: operatio autē effi citur nobis cōueniens et quasi cōnaturalis ꝑ ha bitum: quia habitus inclinat in actum per modū nature: vt Tullius dicit de virtute: et ideo dī in. ij. Ethic. q delectatio in opere facta est signū habit⁹ inherentis. Quāuis aūt operatio cōnaturalis no bis fiat scōm habitū: tamē pōt esse nobis non con ueniēs rōne alicuius accidentis: inq̄tum videlicet habemus aliqua impedimenta ꝓgrediendi in talē operationē. vñ oporteꝛ operationē que delectatio nem causat esse nō impeditā: et hoc ē qō dic phus in. vij. Ethic. q nō in operatione connaturalis ha bitus nō impedita delectatio ꝓsistit. sic g cā forma lis ꝓpa delectatiōis ē opatio ꝓnaturaľ bitus ñ im pedita: materialis aūt cā delectatiōis accipiēda est

ex ꝑte ſubiecti eius: ſubiectū autē delectatōis ⁊ oīm niū aīe paſſionū ē ſpūs aialis q̄ ē ꝓximū inſtrumē tum aīe in operationibus que ꝑ corpus exercētur Ad hoc autē q̄ ſpiritus aptet ad delectationē duo requirūt: ſcz debita q̄titas ⁊ debita q̄litas. Quāti tas quidem debita eſt vt ſit abundantia ſpirituz ꝓpter duo. Primo q̄ ſpiritus abundans in q̄ti tate abundat etiam in virtute. Secundo quia cuz ad paſſionē delectationis requiratur dilatatio cor dis ⁊ ſpirituum: non poteſt delectatio perfici quā do ſunt pauci ſpiritus: quia natura cōſtringit eos et retinet in ſuo principio. ſed quando ſunt multi ſpiritus: natura poteſt retinere partem in ꝑncipio ſuo et effundere abunde ad dilatationem: et ideo conualeſcentes in quibus ſunt pauci ſpiritus ſunt ꝓni ad triſticiaz magis q̄ ad delectationē. Debita vero qualitas attēditur q̄tum ad tria. Primo vt ſit temperate cōplexionis: et ideo egri nō ſunt apti ad delectationem. Secundo vt ſpiritus ſit clarus et non nubiloſus: et ideo melancolici in quib' ſunt ſpiritus terreſtres et obſcuri ſunt ꝓni ad triſticiam. Tertio vt eius ſubſtantia ſit mediocris inter ſpiſſitudinez et tenuitatem: ſi enī ſit nimis groſſus ſicut in ſenibus: vel nimis tenuis ſicut in macilen tis: nō eſt aptus ad delectationē: q̄ nō ē facile dila tabilis. Et ꝓpter has cauſas vinū letificat: quia ge nerat multos ſpiritus claros ⁊ patos et mediocres inē ſpiſſitudinē et tenuitaiē. Quāto g̃ fuerit maioꝛ diſpoſitio ex ꝑte materialiū cauſaꝝ ad gaudiū vl triſticiā: tanto min' quid requirit ex ꝑte cāe formalis et ecōuerſo: et ió quidā ex modica occaſiōe letā tur vel triſtant: q̄dā vō non niſi ex magna. ¶ Ad i. g̃ dō: q̄ q̄uis mlta alia ſint cōueniētia q̄ opatio: tn̄ ex oib' eis nō ꝓſurgit delectatio niſi opatiōe me diante: q̄ exterioꝛa ꝓueniētia nobis ꝑ aliquā opa tionem coniungunt: interioꝛa vero in operatiōib' apꝓhendunt. ¶ Ad ij. dō: q̄ non quelibet opa tio eſt delectationis cā. ſz opatio cōnaturalis habi tus nō impedita: et ió q̄n cogimur ad aliaſ opatio nes ꝓprias habitibus qui nobis inſunt vel in quib' impedimēta patimur: rōne quoꝛ accidit nobis fa tigatio et laboꝛ: in huiuſmōi opationibus nō dele ctamur ſed ꝓtriſtamur. ¶ Ad. iij. dō: q̄ triplex rō ē quare nō ſilr delectamur in ꝑceſſu opationis ſic in principio. Primā aſſignat phūs in. x. Ethic. q̄ ſcz cū operatio ſit delectationis cā: q̄to aliq̄s atten tius opatur tanto maioꝛ delectatio ex operatione conſurgit: homo autē in ꝑncipio opationis atten tioꝛ ē ad operatiōem q̄ i ꝑgreſſu: oia enī noua ma gis ad ſe noſtrā intentionē trahūt: et ió in ꝑgreſſu operatiōis q̄n aliquis negligētius intendit opatiōz non ſentit tantā in opere delectationē. Secundaz ponit in. viij. Ethic. q̄ etiā eſt rō premiſſe: oꝛ enim i nobis delectationē cē ſcōm moduz nature noſtre: vñ cū noſtra natura ſit mutabilis: nō erit nobis ſp idem delectabile: q̄ iam mutati erimus a priſtina diſpoſitōe: et ſic poſt pauca non erit nobis cōueni ens quod ꝑus ꝓueniēs erat: et ió q̄ ꝑus erat dele ctabile ſit nobis minus delectabile vel etiam triſte et hec etiā eſt rō quare ꝓtinuitas vnius rei i nobis faſtidiū parit: alternatio vō delectat. In deo vō q̄ ſemp eodē modo ſe hz: eſt ſp eadem operatio dele ctabilis: nec aliqua alternatione delectat: ⁊ ſimilis rō eſt de angelis ⁊ homibus beatis. Tertia rō pōt ſumi ex vbis Auicēne in. vj. de naturalib': cuz enī ad delectationē req̄rat ꝓueniētis ꝓceptio: q̄to ali quid minus ſentit tanto minus eſt delectabile: res autē in ſui nouitate magis ſentiunt: q̄ poſtmodū eoꝛ diſpoſitio fit q̄ſi q̄litas quedā inherēs ſentiēti bus. vñ fabri qui ſonitū malleoꝛ ꝓſueuerūt audi re: nō ita mouent a talib' ſonis ſicut alij: ⁊ ió in ꝑn cipio opationis hō magis delectat q̄ poſtmoduz i ꝑceſſu ipſius ꝓtinuate: q̄uis forte in ꝑceſſu opatō ſit intenſioꝛ. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ q̄uis opatio ſcōm ſe ſit delectabilis: tn̄ inq̄tū adiūgit ei motus q̄ fatiga tionem inducit eſt aliquo mō penoſa et ꝓtriſtans: vñ et per accñs quies eſt delectabilis inq̄tuz tollit contriſtatiōis cām ſcz motū. ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄tuz ad cām materialē delectatōis ſenes ſunt min' apti ad delectationē q̄ iuuenes: et ió etiā ex maioꝛi cau ſa formali non tantū afficiunt ex delectatiōe ſicut iuuenes ex minoꝛi: loquendo de delectatione q̄ eſt paſſio: que ſcz in appetitum ſenſibilē redundat: et magis ſenſibilis eſt nobis: ſicē ſulphur modico igne accendit: q̄ eſt ad hoc aptū: ligna vō que ſunt ad hoc minus apta maioꝛe igne non accenduntur: tn̄ ſpiritualis delectatio que non eſt paſſio: nō minoꝛ ē in ſenibus q̄ in iuuenibus. ſz forte maioꝛ. ¶ Ad vj. dō: q̄ illi qui ſimilē operationem exercēt q̄nq̄ nō eodem modo delectāt quod poteſt contingere et ex parte cauſe materialis: q̄ non habent ſpirit' ſimiliter ad operationē diſpoſitos: et ex parte cau ſe formalis: q̄ eadē operatio vni eſt conueniēs per habituz ſibi inherentem et alteri nō eſt conueniēs qui habitum non hz: imo forte eſt ei contraria ſi cōtrarium habitum habeat: et ꝓpter hoc dare q̄ō eſt liberali delectabile eſt auaro triſte.

AD tertiuz ſic proce

dit: vī q̄ delectatōi triſticia non ſit ꝓpria: paſſiōes enī diſtinguūt ſcōm ſuas cāas. ſz cā triſticie ē mot' et laboꝛ: vt dic̄t phūs i. vij. Ethic. vñ iuuenes q̄ ſunt i motu delectatiōes appetūt q̄ſi medicinas ꝓ triſticiā: cā autē delectatōis eſt opera tio: motus autē ⁊ operatio non ſunt contraria. cū aliquādo ad inuicem coniungant. g̃ nec delectatio triſticie contrariatur. ¶ Ꝓ. vnum contrarioꝛ nō eſt materia alterius. ſed delectatō poteſt eſſe mate ria triſticie: quia vt dicit phūs i. ix. Ethic. Prauus poſt parum triſtatur: de hoc q̄ delectatus eſt. ſimi liter etiam triſticia eſt materia delectatōnis et gau dij. vñ et penitenti indicit vt ſp doleat: ⁊ de doloꝛe

gaudeat.ergo delectatio ⁊ triſticia nō ſūt cōtraria
¶ ℞.delectatio et gaudiū nō ſunt penit' idē:vt ex
dictis pz.ſed triſticia opponit gaudio.g nō oppo
nit delectatiōi. ¶ Sed ℞:medicine ſūt p ꝓtraria
vt dī in.ij.Ethic.ſed delectatōnes ſunt medicine ℞
triſticiaꝝ:vt dī in.vij.Ethic.g delectatio ⁊ triſticia
ſunt ℞ria. ¶ ℞:bonū et malū ſūt ℞ria.ſed delecta
tio opponitur triſticie vt bonū malo:vt dī in.vij.
Ethic.ergo ſunt ℞ria. Ulterius vī q delectatiōi
que eſt in conſiderando ſit aliqua triſticia contra'
ria:fatigatio enī eſt triſticie cā.ſed in ꝑſiderādo ac
cidit fatigatio.g in conſiderādo accidit triſticia.er
go delectationi que eſt in conſiderando aliqua tri
ſticia ℞ria eſt. ¶ ℞.ſicut ꝓtingit aliq̄d cōſiderare
vt conueniens:ita ꝓtingit ꝑſiderare aliquid vt no
ciuum.ſed conſideratio conuenientis cauſat dele'
ctationem.g conſideratio nociui cauſat triſticiam
et ſic idem quod ꝓiuſ. ¶ ℞.oīs actio que eſt con
traria habitui inherenti eſt triſticie cauſa:ſicut ei
qui habitum iniuſticie hz eſt contriſtabilis opera
tio iuſti.ſed cōtingit aliquē habentē habitū alicu'
ius ſciētie,pdire in actū contra rōem habituſ inhe
rentis:ſicut cū grāmaticus nō grāmatice loquitur
⁊ dialecticus nō recte ſyllogiçat.g in conſiderando
pōt eſſe triſticia:et ſic idem quod ꝓiuſ. ¶ Sed ℞
eſt quod ꝓhus dicit in.j.Topic.q delectatiōi que
eſt ab eo quod ē conſiderare non ē aliqua triſticia
contraria. ¶ ℞.conſideratiōes ꝓcedūt ex rōnib'
rez in anima exiſtentibuſ.ſed rōnes rez etiam cō
trariarum in anima exiſtentes non ſunt contrarie
vt dī in.vij.Meta.g nec delectationi q̄ ex conſide
ratiōe cauſat aliq̄d pōt eſſe ℞ium. Ulteri' vī q
triſticia fort' afficiat q̄ delectatio:qz vt dic̄ Aug.
in li.lxxxiij.q.Nemo eſt q̄ non magis dolorem fu
giat q̄ appetat voluptatem.g magis homo afficit
triſticia q̄ delectatione. ¶ ℞.ſicut triſticia vehe'
mētia ſua mouet ad fugā:ita delectatio mouet ad
deſideriū.ſed nō oēs delectationes appetunt: imo
quidā vt tempati eas vitant:triſticiaſ autē quilibz
fugit:vt dicit ꝓhus in Ethic.g delectatio min' affi
cit q̄ triſticia. ¶ ℞.ſcōm ꝓhm in.x.Ethic.omnis
triſticia hominē in operādo impedit:nō autē oīs
delectatio adiuuat ſed ſoluz,ppria.g triſticia vehe
mentius afficit q̄ delectatio. ¶ Sz ℞:bonū ē effi
cacius in agēdo q̄ malū:qz malum nō agit i virtu
te boni:vt dicit Dio.iiij.ca. de di.no.ſed bonuz eſt
cauſa delectationis:malū vo triſticie. g delectatio
magis afficit q̄ triſticia. ¶ ℞.vt dī i.vij.Ethic.de
lectatio expellit triſticiā non ſolum ſibi contrariā
ſed et quālibet aliā.g delectatio eſt fortioꝛ triſticia
Rndeo dō.ad.j.q.q cuiuslibz paſſionis ratio for
malis ex obiecto ſumit:vñ et paſſiones ⁊ actus pe
nes obiecta diſtinguunt:obiectū autē delectatōniſ
bonū eſt:triſticie vero malū.vñ oportz triſticiā de
lectationi formaliter contrariari. ¶ Ad.j.ergo di
cendū q̄ q̄uis motus per ſe operationi non cōtra
riet:ē tn̄ i motu aliq̄d inuenire ex q̄ triſticiā cauſat
quod contrariat operatiōi:ſcōm q ē delectatiōis
cā:operatio enī delectationis cā exiſtit ſcōm q eſt
ꝓueniēs operanti:in motu autē in quo eſt ꝓceſſus
de vno ad aliud oz aliquid eſſe nō ꝓueniens ei qō
mouet:cum ea inter que ē motus ſint ℞ria:et ideo
motus rōne ℞rietatis quam habz ad mobile laſſi
tudinē et triſticiā inducit:et ꝓpt hoc p̄cipue mot'
inaturales ⁊ violēti laſſitudinē cauſant.ſic g mot'
rōne ℞rietatis cauſat triſticiā:operatio vo delecta
tionem rōne cōueniētie.vñ oportz q delectatio et
triſticia opponāt ſcōm oppoſitionē ꝓueniētie et ℞
rietatis. ¶ Ad.ij.dō:q triſticia nō eſt materia de
lectationis:nec delectatio triſticie per ſe loquendo
ſed per accīs tn̄ in q̄tum accidit delectationi eſſe
malū quod eſt ꝓpria triſticie materia:⁊ triſticie eē
bonū quod ē ꝓpria materia delectatōnis:et hoc q̄
dem accidere pōt in iſtis ℞ibus vt vnuz per accidēs
ſit alterius materia ꝓpter cōitatem ſuoꝝ obiecto
rum que ſunt bonū et malū:quoꝝ vnū pōt alteri
adiungi rōne diuerſoꝝ:quod enī eſt ſcōm vnā rō'
nem bonū: pōt eſſe ſcōm alterā rōem maluz: acci
dit etiam q huiuſmōi contraria conſiſtūt in actu
anime que reflectit ſuper actum ſuū iq̄tuz ſcit ſe
ſcire et vult ſe velle.vñ et triſticia pōt eſſe materia
gaudij et etiā ipſum gaudiū:qō in reb' naturalib'
accidere non pōt:vt aliq̄d ſit materia ſuiipſius vel
etiam ꝓtrarij. ¶ Ad.iij.dō:q ſi fiat vis in vbis:ſi
cut delectatō diſtinguit a gaudio:ita dolor a triſti
tia:vt ſic per oppoſituz triſticia rñdeat gaudio:do
lor vo delectationi.ſed qz dolor ꝓprie accipit i ſen
ſu et ꝓcipue in ſenſu tactus:delectatio etiā ꝓprie
loquēdo ſe extēdit ad interiores vires: iō delectati
oni nō ſolū dicim' opponi dolorē ſed etiā triſticiā
Ad.iij.q.dō:q apprehēſio pōt dici delectationis
cauſa dupliciter:vno mō ex parte ipſius apprehē
ſi:ſicut cū apprehendimus aliquod bonum nobiſ
ꝓueniens et inde delectamur:⁊ per hunc modum
apprehenſio eſt oīs delectationis cauſa.vñ nihil ꝓ
hibet delectatiōi q̄ ſic ex app̄hēſiōe cauſat ſiue ſen
ſibili ſiue intelligibili aliq̄d ℞ium ē:alias nulli dele
ctatiōi eēt triſticia ℞ria:alio mō ex pte ipſi' app̄hē
ſionis:vt cū q̄s delectat nō q̄dē de app̄henſo ſz de
ipſa apprehenſione qua apprehendit:et ſic p ſe lo
quendo delectatiōi que ex quacūq̄ apprehenſiōe
cauſat non pōt eſſe triſticia ℞ria:oportz enī huiuſ'
modi triſticiam etiā ex aliqua apprehenſione cau
ſatam eſſe:℞ria enī circa idē ſunt:apprehenſio aūt
per ſe loquēdo nullo modo pōt triſticiā facere: qz
illud ſolū triſticiā facere pōt quod ē ℞ium: nulla aūt
app̄henſio inq̄tum huiuſmōi ē ℞ia vel repugnāſ
app̄hendēti imo ē pfectio ipſius: qz ſpecies quib'
fit app̄hēſio ſūt pfectiōes app̄hendētis.vñ nulla ap
p̄henſio nec ſenſibilis nec intelligibil' p ſe loquēdo
triſticiā cauſat ſz delectationē tn̄: q̄nq̄z plus q̄nq̄z
minuſ:ſcōm q app̄hēſio ē pfectior ⁊ delectāti ꝓue

nsentiol. vñ phs dicit in .x. Ethic. q̄ pfectissima ac p hec delectabilissima visio ē visus optimi dispositi ad pulcherrimū sub visu cadētiū. Per accñs ātingit ex apphensiōe causari tristiciā duplr. vno mō ex pte apphendēt. q. d. apphēdit p organū alicui cōpale cui pōt accidē lassitudo et corruptio ppter organi pmutationē: et sic apphēsio sensitiue ptis p accñs ē ptristatiua: apphēsiua vo intellectiua nō nisi p accñs valde remotū inq̄tū. s. cōsiderationi intellect⁹ adiūgit opatio sensitiua q̄ viriuz: ex quibus accidit in psideratiōe intellectus nostri lassitudo: quod nō esset si sine fantasmatib⁹ intelligere possemus: Alio mō ex pte ipsius effectus apprehensionis inq̄tum ex hoc q̄ apprehēsioni vacauimus aliq̄d damnū incurrim⁹: vtputa si ex hoc impedimur ab aliquo vtiliori vel ptrahimur ī peccatum occasionaliter: sed tūc ppie loquēdo nō causat tristicia ex apphensione: sed ex psideratōe effectus apphensiōis: et iō ppie loquēdo delectatōni q̄ est ex hoc q̄d ē psiderare scōm itellectū nō ē aliq̄ tristicia p̄ia. ¶ Ad .j. g̃ et .ij. patz rñsio ex dict. ¶ Ad iij. dō: q̄ operatio p̄ia habitui sciētie q̄nq̄z pcedit ab aliquo scienī: et tūc talis operatio ē habitui cōueniēs: q̄ per habitū scie nō solū cognoscim⁹ id q̄d est rectū sed etiā id quod ē erroneū. vñ etiam scire aliq̄d esse erroneū ē de pfectiōe sciētie. Si aūt consideratio scie p̄ia pcederet ab aliq̄ nesciēt: vtputa cū quis hz falsam psideratiōnē quā estimat veraz adhuc talis cōsideratio erit delectabilis: q̄ apphēdit vt pueniēs q̄uis non sit cōueniēs: sicut et iusto esset opatio ūusta delectabilis si eā estimaret cē iustam. ¶ D. iij. q. dō: q̄ taz delectatio q̄ tristicia cōsequunt cām aliquā apphensam. vñ et pōt dupl'r considerari. vno mō ex pte cause delectātis vl' contristantis. alio mō ex parte apphensionis quaz delectatio et tristicia sequit: causa autē delectationis est bonū conueniēs coniunctū: tristicie vero repugnans malū coniunctuz: pōt aūt inueniri aliquod bonū quod totaliter pueniēs est: nec ex aliqua parte dissonantiā hz: nō autē pōt inueniri aliq̄d malum quod ita sit dissonū q̄d q̄tum ad nihil conueniēs sit: q̄ nō est aliquid pure maluz quod scōm aliq̄d nō sit bonū: et iō causa delectationis pfectius se hz ad delectandū q̄ cā tristicie ad ptristādū generaliter loquendo. sed in speciali non pōt vna regula dari ppter diuersos ordines causaz in malicia ꝛ bonitate. vñ quedam causa delectans excedit contristātem aliquā et ecōuerso. sed ex pte apphensiōis tristicia scōm genus generaliter loquēdo delectatiōem excedit: eo q̄ res similes minus sentiunt q̄ res contrarie. vñ cū conueniētia delectationē causet: repugnantia vo tristiciā q̄tum ad apprehensionē tristitia delectationi pualet: q̄uis in speciali aliqua delectatio alicui tristicie p̄emineat q̄tū ad apphensionem. Dicēdū g̃ ē q̄ si ppie loquamur q̄ delectatio vehementius afficit q̄ tristicia: sz tristicia magis sentitur q̄ delectatio: sicut etiam et amor rei p̄tis vt Aug. dicit. x. de trini. ¶ Ad .j. g̃ dō: q̄ magis fugit tristicia q̄ appetat delectatio q̄ magis sentitur ¶ Ad .ij. dō: q̄ ois tristicia p se loquēdo est mala vt infra dicet q̄uis per accidens possit esse bona. sz non ois delectatio est bona per se loquendo: ideo tam boni q̄ mali fugiunt tristiciā quālibet sed nō oēs delectationes q̄slibet appetūt. ¶ Ad .iij. dō: q̄ pluribus modis potest impediri aliqua operatio q̄ perfici: q̄ non pficit nisi oibus causis concurrentibus: impeditur autem operatio si qōcūq̄z eorum q̄ sunt ad opationē necessaria impediat: ꝛ iō ois tristicia opationē aliquā impedit inq̄tū est cōtraria opanti: nō aūt ois delectatio coadiuuat ad opandū. imo extranea impedit inq̄tū auertit intēt̄ionē ad aliud q̄ attētio q̄ nēcia ē ad pfecte agēdū sz ppa delectatio et opantē expedit euz quodāmō corroborādo inq̄tū ē pueniens et attētionē eius facit inherere ad operationē delectabilē.

AD quartuz sic pro
ceditur: vī q̄ quelibz delectatio sit bona omne enī quod conūctum alīs facit eligibilioza est per se bonum. sed delectatio coniūcta quibuscunq̄z bonis facit ea eligibilioza. ergo delectatio est per se bonuz: et sic quelibet delectatio bona erit. ¶ p̄. nihil appetitur nisi bonum. sed vnū quodq̄z est appetibile ex hoc q̄ ē delectabile. ergo delectatio p se loquēdo est bona: et sic idē qō p̄us. ¶ p̄. omne esse inq̄tum huiusmodi est bonum. g̃ et illud quod est vltima entis perfectio vniuersaliter est bonū. sed delectatio ē vltima entis pfectio: perficit enī operationem q̄ ē actus secūdus: vt p phm p̄z. g̃ ois delectatio ē bona. ¶ Sed p̄z: illud qō fugit virtuosus est malū. sed delectationē fugit tpal⁹ g̃ delectatio ē mala. ¶ p̄. illud quod iudiciū rationis impedit est malū. sed delectatio cōrūpit estimationez p̄udentie: vt dicitur in .vj. Ethicoz. g̃ delectatio est mala ¶ p̄. illud cuius desiderium facit aliquid malū ē p se malū. sed desideriū delectationis facit aliq̄s malos sicut intpatos: q̄ delectatiōez p̄sequūt vt finē: et blandos q̄ ad delectationē solū mō dulcia loquūt. g̃ delectatio ē mala. Ulterius vī q̄ nō ois tristicia sit mala: nullū enī salutiferū ē malū. sed aliqua tristicia est salutifera: que enī fm deum est tristicia penitentiam ꝛ salutem stabilem operat. ij. Cor. vij. g̃ aliqua tristicia ē bona. ¶ p̄. nullū laudabile est maluz. sed alique tristicie sunt laudabiles: sicut misericordia q̄ ē tristicia ō alieno malo: et penitētia que ē tristicia de peccatis p̄teritis ergo non ois tristicia est mala. ¶ p̄. sicut delectatio se hz ad bonū ita tristicia ad malū. sed non ois delectatio ē bona. g̃ nec ois tristicia ē mala. ¶ Sz contra: oīe illud quod impedit opationē rectam ē malū. sz ois tristicia operationē impedit: vt patz in .x. Ethic. g̃ omnis tristicia est mala. ¶ p̄. quod

adiunctū alicui facit ipm minus bonū ē p se malū sed tristicia cuicunq; bono adiuncta facit ipm minus eligibile. vñ. ij. Eor. ix. dr: Non ex tristicia aut ex necessitate: hilarem enī datorē diligit deus. ⁊ eadem rō est cuiuscūq; virtutis actui tristicia adiungat. g̃ tristicia ē scōm se malū. Ulterius vr q; aliqua delectatio sit optimū: illud enī qō est vltimus finis est optimū. sed delectatio ē vltim' finis: vt enī dr in. vij. Ethic. Est finis et architectio: architectonicaq; aūt fines sunt nobiliores et desiderabiliores: vt dr in. j. Ethic. g̃ delectatio ē optimū. ¶ ℞. dr in ij. celi et mūdi: ois res est ꝓpter suā operationē. sz operatio ē ꝓpter delectationē: cū delectatio sit operationis perfectio: vt dr in. x. Ethic. g̃ delectatō est vltimus finis. ¶ ℞. illud quod desiderat tñ ꝓpr se et nūq; ꝓpter aliud ē vltimus finis. sz delectatio est huiusmōi: stultū enī est querere quare aliqs velit delectari. g̃ delectatio est vltimus finis. ¶ ℞. illud quod omnes appetunt: et cū cuius contrario nihil est eligibile: vr esse optimuz et vltimus finis. sed oīa delectationē appetunt: et pueri et bestie ⁊ hoies sapientes et insipiētes nec aliquod bonū eēt eligibile si esset triste: nec etiā posset possibile ī aliq; bono continue pseuerare si esset triste. g̃ delectatio est optimum. ¶ Sed ℞: vltimus finis hois et optimum eius est beatitudo ipsius. sed beatitudo non est delectatio sed magis opatio: vt ex supra dicti pz g̃ delectatio nō est optimū. ¶ ℞. fm platonē delectatio ē generatio sensibilis ī naturā. sed nlla generatio est optimū: quia generatio est motus ad perfectionem. g̃ nulla delectatio potest esse optimum ¶ ℞. omne quod eligitur eligitur ī ordine ad optimum. sed sicut dicit phūs in. x. Ethic. circa multa studium faceremus etiam si nullam delectatiōem inferrent: puta videre: recordari: scire: ⁊ vtutes habere. g̃ delectatio non est optimū. ¶ ℞. oīe illud quod a natura ordinat ad aliquid nō est vltim' finis. sed natura ordinat delectationem ad operatōnem: vnde operationibus nutritiue et generatiue ordinatis ad conseruationē individui et speciei natura delectatōnem apposuit: vt ad hec opa alia magis inclinarēt. g̃ delectatio ñ ē optimū vl vltim' finis. Q ñdeo dr: ad. j. q. ꝙ delectatio dupliciter pōt considerari: vno modo inq̃tuz est delectatio: alio modo inq̃tum est hec delectatio. delectatio g̃ inq̃tum est delectatio aliquod bonum noīat sz inq̃tū est talis delectatio: potest ratōnem mali habere ex parte eius ex quo specificatur: sicut etiam ois actio q̃tum ad hoc quod habz de natura actionis ē bona: sed q̃tum ad hoc quod adiungitur de defectu aliqua actio est mala. Similiter etiā inq̃tuz alicui delectationi adiungit de defectu: scōm hoc adiūgitur ei de malo: hoc autē mō adiungit defect' delectationi quo et opationi: cum delectatio ex operatione causet: et sic ex deficienti operatione deficiet delectatio: et iō vt dr in. x. Ethic. sicut oppositiōes differunt ab inuicem bonitate et malicia ita et delectatiōes vt scōm hoc delectatio dicat bona q; ex bona opatione ꝓcedat: mala vo q̃ est de mala opatione. ¶ Ad. j. g̃ dicendum q; delectatio que facit bona eligibiliora ē delectatio eius ꝓpria vtpote cū iustus delectat de iusta opatiōe. sed si delectatiōes intpati adiungerēt opationib' iustis non facerent eas delectabiliores. vñ nō sequit oēs delectationes esse bonas. ¶ Ad. ij. dō: q; non solum appetit bonum sed etiā apparens bonū: qr aūt ois delectatio ex hoc q; ē delectatio bona ē q̃tūcunq; ex aliq; adiuncto efficiat mala: hz vnō apparere possit bona et p ꝓseqns vñ possit appeti et sic appetibilis ē nō habenti rectū iudiciū. sed hñti rectū iudicium delectatiōes quedā appetibiles nō sunt sicut ꝓrudēs et tpatus nō appetit delectationes intpati. ¶ Ad iij. dō: q; illa rō nō ꝓbat delectationē eē bonuz nisi inq̃tū ē delectatio. sz qr ex rōnib' q̃ sunt in ꝓtrariū quidam oñdere volebāt omnē delectationē eē malam: iō ad eas etiā rñdenduz. ¶ Ad. j. g̃ dō: est. q; vtuosus nō fugit quālibet delectationē imo ꝓpriā delectationē amplectit quod ē delectari in opibus virtutū: fugit autē delectatiōes inordinatas. ⁊ has concedimus malas esse. ¶ Ad. ij. dō: q; nō quelibet delectatio impedit iudiciū rōnis. sed delectatō immoderata et extranea sicut delectatio corporalis iudicium rōnis perturbat si sit vehemens: sed spiritualis delectatio iudicium rōnis confortat: quia vnusq̃sq; attētius opat in his in quib' delectat: vt dr. x. Ethic. et sic etiam non sequit omnē delectationem eē malā. ¶ Ad. iij. dō: q; ille delectatōnes q̃ faciūt hoiem malū nō sūt dicēde simplr et vere delectatiōes: qr nō sūt ꝓuenientes hōi inq̃tū ē homo. sed inq̃tum bonum homis est in eo quodāmodo corruptū: sicut etiā nō ē dicēdum: dulce simplr qō vr hñti corruptū gustū: et dato etiā q; sint delectationes vere differūt tñ specie ab illis delectatiōib' q̃ bone sunt. ¶ Ad. ij. q. dō: q; aliquid dr bonuz dupliciter: vno mō vt per se elegibile: alio mō vt ordinatum ad illud: sicut potiones austere non sunt p se bone vel appetibiles sed solū inq̃tuz sunt vtiles ad sanitatē: tristicia g̃ nulla p se loquēdo est bona vt per se appetibilis. vnde etiā Aug.' dicit in li. de confes. tolerari eas iubet non amari. s. tribulationes et tristicias: cuius rō ē: qr ois tristicia ꝓcedit ex aliq; incōueniēti: hīe autē aliquod incōueniēs non pōt eē per se appetibile. sed tñ alique tristicie sunt bone vel appetibiles inq̃tum sunt vtiles ad aliq̃d vel ad expellendum ꝓuas delectationes: vel ad aliquid huiusmodi. ¶ Et p hoc pz rñsio ad. j. qr illa tristicia scōm deū esse dr et salutifera que ordinat ad salutē. vñ non sequit q; sit bona nisi vt medicina quedam. ¶ Ad. ij. dō: q; tristicia nō pōt eē laudabilis nisi ex suppositione alicuius mali existentis: suppositā enim miseria laudabilis est misericordia: et similiter peccato ꝓexistente eligibilis

est penitentia: tñ vbi est bonoꝝ p̄fectio nec est locus miseric̄ordie nec pnie. vnde nō sequit̄ q̄ tristicia sit bona simpl̄r sz sc̄om q̄d tm̄. ℣ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis ois tristicia sc̄om se sit fugiēda: non tñ seq̄t q̄ ois delectatio sit sc̄om se appetēda et bona. Ad hoc eni q̄ aliq̄d sit bonū oz multa p̄currē: q̄ꝝ q̄libet deficiēs rōem mali inducit: et ita oīe illud q̄ dō hz aliq̄d de malo ē fugiēdū: nec tñ oīe illō q̄ dō hz aliq̄d de bono ē simpl̄r appetēdū: ꝛ sic ois tristicia inq̄tū aliq̄d hz de defectu ē fugiēda: nō aūt ois delectatio ē appetēda q̄uis hēat aliq̄d ō bono. Ad iij. q. dō: q̄ de delectatiōe fuit triplex opīo: vna fuit epicuroꝝ: qui ponebant delectationē inq̄tū huiusmodi esse optimū: volētes p̄ hoc etiā oēm delectationē esse bonā: alia fuit opīo stoycoꝝ ꝛ platonicoꝝ: qui ponebāt oēm delectationē esse malam Tertia fuit opinio Aristotelis ꝛ p̄ipateticoꝝ: qui posuerūt quasdam delectatōes esse bonas ꝛ quasdam malas: et q̄ nihil p̄hibet aliquā delectationē esse optimū in genē humanoꝝ bonoꝝ: delectatio eni opationē p̄sequit̄. vñ cū aliqua opatio sit optimū in genere humanoꝝ bonoꝝ q̄ō est felicitas: et delectatio ipsum p̄ñs optimū erit: nec illa duo sūt p̄sideranda q̄si duo bona sed q̄si vnū bonū: sic eniz ex p̄fectōne et p̄fectibili fit vna res p̄fecta: ita ex delectatione ꝛ opatōe fit vna opatōe p̄fecta q̄ est felicitas cū delectatio sit operatiōis p̄fectio: vt dī i. x. Ethic. Quid autē hoꝝ sit p̄p̄ alterꝝ eligēdū: vtrū sc̄z delectatio ꝓpter operationē vel acōuerso: P̄bus ibi insolutū relinq̄t. Sed tñ sc̄om rei vitatē vī dō: q̄ delectatio ad operationē ordinet sicut ad finē: sicut oēs perfectiōes secūde nō ꝓpter aliud sunt nisi ꝓpī sua perfectibilia perficiēda: delectatio autem ē quedā perfectio operatiōi superueniens vt decor iuuētuti. vñ delectatō ad operationē ordinat. Sic g̃ ꝓp̄rie loquēdo delectatio aliq̄ nō est optimū: sed est aliquid optimi sc̄z felicitatis: felicitas enim delectationem includit: vt p̄z per p̄bm in. x. Ethicoꝝ. Sic g̃ ad vtraſq; rōnes rn̄dendū est. ℣ Ad. j. g̃ dicendū q̄ delectatio dī esse finis architecton. nō q̄ sit architecthonice. s. ciuilis finis vltim' nisi forte i' q̄tum est aliq̄d vltimi finis: vt dictū ē. dī autē esse finis architecton vt regula quedam ad quā architecton. s. ciuilis oīa iudicat. vñ ibi sb̄iungit: Ad quā respicientes hoc quidē bonū: hoc quidē malū dicimus. ex hoc eniz aliq̄s bonus cognoscit q̄ delectat in bonis: malus autem ad hoc q̄ delectat i malis. ℣ Ad. ij. dicendum q̄ delectatio non est perfectio operatōis a q̄ operatio speciē habeat: sed magis q̄ supaddit ei per modū perfectōis secūde: sicut sanitas ad hoīem se hz et nō sicut aia. Hoc autē interest inter perfectiōes p̄mas et secūdas: q̄ ad p̄mam perfectiōem ordinat perfectibile sicut ad finem vt materia ad formam. sed ecōuerso secūda p̄fectio ordinat ad perfectibile: vt sc̄z perfectibile per eam esse perfectū habeat: et sic delectatio ad operationē ordinat. ℣ Ad. iij. dō: q̄ de illis ordinatis ad finē cōsueūmus q̄rere ꝓpter quem fiāt que fini non sūt p̄iuncta: de his vo que fini p̄iungunt talis q̄stio nō fit: q̄ statim apparet ea esse appetibilia: et q̄ delectatio nō est p̄iuncta operatōi perfecte q̄ ē finis: iō nō cōsueuit queri ꝓpter quid aliquis velit delectari. Et ꝑterea delectatio dicit quietationē appetit' in aliq̄. vñ querere q̄re aliq̄s velit delectari: est idē quod querere q̄re velit appetitū suum quietari: q̄d idē est ac si q̄reret quare aliquis velit finē voluntatis consequi. Licz autē operatio aliqua sit finis: tñ operatio de suo nomie non importat rōationem finis vel quietationē in fine: ꝛ inde ē q̄ magis querimus ꝓpter quid vis opari q̄ ꝓpter q̄d vis delectari. ℣ Ad. iij. dō: q̄ cuiuslibz rei finis ē sua p̄fectissima operatio: iō omnes delectatōem appetunt q̄ operatio perficit: sicut et p̄priam operatōnem p̄fectam: et sicut accidit error in appetitu opatōis: q̄ quidam insistunt operatiōib' extraneis dimissis p̄priis operatiōib': vt oēs mali sequētes operatiōes bestiales p̄termissis humanis: ita etiam quidam loco p̄priaꝝ delectationum extraneas sequuntur. ℣ Ad. j. vo eoꝝ que obiciunt in oppositū dō: q̄ non q̄libet operatio ē felicitas: sed opatio perfecta quā oz delectabilē esse: et sic delectatō ē aliq̄d optimi. ℣ Ad. ij. dō: q̄ diffinitio illa platonis non est conueniēs: vt pz per p̄bm in. vij. et. x. Ethic. nō eni delectatio in generatione consistit sed magis i esse generatum: tunc eni res potest habere p̄priaz operationem que ē delectationis causa q̄n iam p̄fecta est: non autē que est imperfecta et in fieri. ℣ Alie due rōnes p̄cludunt q̄ operatio sit melioꝝ delectatione: et hoc quidem verum est: sed vtroq; est melius operatio perfecta: cuius aliquid est delectatio

AD quintuz sic procedit: vī q̄ delectatōes corpales sint potiores spūalib': delectabile eni inq̄tū ē delectabile ē appetibile. g̃ i q̄ magis incliat appetit' ē magis delectabile. sz pluries et freq̄nti' inclinant i delectatōes corpales q̄ spūales. g̃ delectatiōes corpales sūt altiores spūalib'. ℣ ℣. maiorus efficacie ē res ipsa q̄ sīlitudo rei. sz delectatiōes corpales vt pote tactus et gustus pueniūt ex ipsis reb' ꝓiunctis delectatiōes autē spūales vtpote q̄ sūt i ꝓtemplando pueniūt ex similitudinibus rez quibus intelligimus. g̃ delectatiōes corpales sunt potiores spūalibus. ℣ ℣. vt Auicenna dicit in. v. de naturalib' Opatio causaꝝ vtiliū p̄ñtium ē efficaciōr q̄ opatio causaꝝ vtiliū futuraꝝ: ꝛ siliter operatio causarum vtilium ad delectādū ē efficaciōr q̄ operatio causarū vtilium honestati: et siliter operatio eius quod ē sc̄om opinionē est efficaciōr q̄ opatio eius q̄d ē sc̄om rōem. sz operatiōes corpales pueniūt ex bonis p̄sentibus vtilib' ad delectandū sc̄om opinionem boni: delectatōes vo spirituales proueniunt

ꝑcipue ex bonis futuris honestis et scom rationem exñtibus. g delectatio corpalis ē potior spirituali. ¶ ℞. delectatões corpales sua efficacia qñq3 róez euertũt ad corpus et transmutãt: et iõ indigent re frenari: vt phus dicit in. vij. Ethic. Concupiscẽtie venereoꝝ manifeste corpus transmutãt et quibus dam insanias faciũt: delectatões autẽ spũales hoc facere nõ vident. vñ et eas refrenare nõ oz. g corpales sunt potiores spũalibus. ¶ Sed ℞ est qđ phus dicit in. x. Ethic. q delectabilissima opatio est illa que est scom sapiam: vĩ eni phia admirabiles delectationes hñe puritate et firmitate: et ad hoc ē etiã quod dr Eccli. xxiiij. Ex ore sapie spũs meus super mel dulcis: et hẽditate mea sup mel et fauũ. ¶ ℞. bonũ est causa delectatiõis. sed spũale bonum pre eminet corporali. g et spũalis delectatio corporali ¶ ℞. albius ē qđ est nigro impmixtius. s3 delectatio corpalis hz admixtã tristiciaz que ei ꝓiat: delectationi aũt spũali non est aliqua tristicia ꝓtraria q̃ possit ei admisceri. g delectatio spiritualis est potior corporali. Q Lterius vĩ q inter delectationes corporales non est potissima illa que ē scom tactũ spiritualis eni delectatio est potior q̃ corporalis. g et q̃to aliqua delectatio corpalis est spũali vicinior tanto est potior. sed delectatio visus et audit' est ꝓpinquior spirituali delectatiõi q̃ delectatio tactus. g est potior. ¶ ℞. delectatõnis cã est ꝑceptio cõuenientis. sed visus int' alios sensus est magis ꝑceptiuus et cognoscitiuus: vt pz p phm i. j. Meta. g et delectatio visus est potissima inter corporales ¶ ℞. ꝑcipue delectationes tactus sunt in actibus nutritiue et generatiue: actus autẽ illi sunt cõmunes etiã plantis in quibus nulla delectatio inuenit g tactus hz minimũ de delectatione. ¶ Sed ℞ est q tpantia ē circa maximas delectationes ꝛ tristicias corpales: est autẽ circa delectatiões tactus: vt dr in. iij. Ethic. g delectatões tactus sũt potiores alijs corporalibus. ¶ ℞. delectationi corpali opponit dolor. sed dolor ꝑcipue ad sensum tactus ptinet cũ ex diuisione cõtinui pueniat. g et inter delectationes corporales delectatio tactus ē potior. Q Lterius vĩ q int' delectationes spũales delectatio q̃ est in operibus actiue sit potior ea que est in operibus contemplatiue delectatõ enim ad affectum ptinet sed actiua vita ex rectitudine volũtatis dependet: ꝓtemplatiua vo magis cõsistit in pfectõe intellect' g delectatio in opibus actiue ē potior delectationi q̃ est in opibus contẽplatiue. ¶ ℞. delectatiõis cã ē opatio cõnaturalis habitus. s3 habitus vtutum moraliũ que perficiũt in actiua magis mouẽt per modũ nature q̃ habitus intellectualiũ virtutum: sciẽs eni sine difficultate põt aliquod falsum considerare. sed iustus non põt sine difficultate opari iusta: vt dr. v. Ethic. g delectatio virtutũ moraliuz que ad actiuã pertinẽt est potior delectatõne intellectualiũ que pertinẽt ad ꝓtemplatiuã. ¶ ℞. conuenientia est rõ delectationis. sed delectatio magis puenit cũ virtute morali q̃ cũ intellectuali: et vtutem et maliciã moralẽ circa delectationẽ ꝛ tristiciã ponimus: vt dr in. ij. et. vij. Ethic. g delectatio actiue potior ē delectatõi ꝓtemplatiue. ¶ S3 ℞opationibus ꝓtemplatiue nõ admiscet amaritudo aut tediũ: vñ Sap. vij. Nõ hz amaritudinẽ pversatio illius. s. sapie: nec tediũ puictus illius. s3 opationes actiue vite sunt multis amaritudinibus resperse. g delectationes ꝓtẽplatiue vite sunt potiores. ¶ ℞. q̃to aliqua opatio ē delectabilior tanto magis põt ꝓtinuari. sed opatio ꝓtemplatiõis maxie põt cõtinuari: vt dr in. vij. Ethic. g opatio ꝓtemplatiõis est maxime delectabilis. Q Lterius vĩ q in beatis oñibus ē equalis delectatio: qz vt dr in glo. j. Cor. xv. sup illud: Stella differt a stella in claritate: i disparí claritate erit par gaudiũ. ¶ ℞. in beatis erit pfecta charitas: vñ vnusquisq3 perfecte implebit illud preceptum: Diliges primũ tuũ sicut teipsum. g tm̃ gaudebit vnusquisq3 de bono alterius sic de bono suo: et sic vĩ q oẽs equale gaudiũ habebunt ¶ ℞. gaudiũ nõ diminuit nisi ex aliq̃ impedimento. sed in nullo beatoꝝ erit aliquod impedimẽtuz gaudij: cũ igit omnibus sit vna gaudendi ratio. s3 dei visio: vĩ q oẽs equaliter gaudebunt. ¶ Sed ℞ hoies assumũt ꝑ diuersitate meritoꝝ ad diuersos ordines angeloꝝ: sicut dicit Greg. sed nõ in oñib' angelis est equale gaudiũ: vñ dicit Dio. vij. ca. ce. hierar. q supma hierarchia est sola digna effecta domestica vnitate diuine refectõis per quã refecti onem delectatio intelligit. g nec oñs beati equaliter gaudebũt. ¶ ℞. visio dei in beatis erit cã delectationis. sed quidã sancti clarius deũ videbunt: vt supra dictum est. g nõ oñs equaliter delectabuntur Q ñdeo dicendũ ad. j. q. q sicut aliquid dr duplr magis notũ: vel simpliciter vel quo ad nos: ita potest vna delectatio potior altera iudicari: vl simpliciter: vel quo ad nos. Loquẽdo igit simplicit': delectatio spũalis incompabilit ꝑeminet corpali, ꝓpter sex rõnes. Prima: qz spũalis pfectio q̃ spiritualem delectationẽ causat incompabiliter pfectionez corpalẽ excedit que causat delectationẽ corpalez Secda: qz cũ hoc sit melior ē delectanti pueniẽtior vnusquisq3 eniz maxime est illud quod est i eo pfectissimũ: vt pz per phm in. x. Ethic. In nobis autẽ pfectissimũ ē spũalis natura scom quã res spũales sunt nobis pueniẽtes: sicut in vnoquoq3 forma est potior materia: et id quod cõuenit nobis fm spũalẽ naturã ē nobis pueníentius: et ꝓpter hoc q̃tum est de se natũ ē magis delectare. Tertia: qz pfectio spũalis est naturaliter magis dilecta q̃ corpalis. et hoc experimento pz: hoies eni multa sustinẽt incommoda corpalia vt vitent infamiã: vl hẽant victoriam seu eminẽtiã q̃ sunt pfectiões intelligibiles et ñ corpales: q̃to autẽ aliquid magis diligit tanto habitũ magis delectat: vñ dicit phus in. xj. ō animalibus

q̄ amator qñ diligit aliq̄d: afficit ad id qđ ꝓphendit de deo q̄uis aliq̄n qđ ꝓphēdit sit modicū q̄tū ad multa q̄ ꝓphendit de alijs reb⁹: et sic pua cognitio quā habem⁹ de substātijs spūalib⁹ celestibus est nobis delectabilissima. Quarto qz cuz ꝓiūctio sit delectatōnis cā q̄to aliquid vehementius ꝓiungit magis delectat: res aūt spūales intellecte intimius nobis cōiungunt q̄ res corporales apphense p sensum: sensus eni per apphensionē cōiungit reb⁹ corporalibus quasi superficialiter tm̄: sed intellectus p̄tingit vsq; ad intimā rei quidditatez. vnde delectatio intelligibilis est potior q̄ sensibilis. Quinto qz cum opatio sit cā delectationis p hoc q̄ ꝓcedit ab operante perfecto: sicut cuz perficit per habitum: q̄to in operāte inuenit maior pfectio respectu operationis: tanto eis operatio est delectabilior: motꝰ aūt est actus imperfecti. vnde operatiōes admixte motui intantū deficiūt a perfectōne delectationis inq̄tum motui adiungūt: ex motu eni lassitudinē inducunt: et ideo cum operationibus corporalib⁹ adiungat motus: operatōes aūt spūales sint a motu remote: spirituales delectationes erūt corporalibus puriores: et p ꝓsequēs vehemētiores. Sexto qz spirituales delectationes sūt diuturniores ⁊ firmiores corporalib⁹: vtpote ex causis incorruptibilibus et imobilibus puenientes. ¶ Loquēdo autez de delectatione quo ad nos: delectatio corporalis ē nobis pceptibilior ꝓpter quatuor rōnes. Primo qz res corporales sensibiles magis pcipimus q̄ res spūales: eo q̄ oz ex sensibilibus puenire ī intelligibilia: añ delectationē autē requirit perceptio cōuenientis: et inde est q̄ plures inclinant ad delectatōnes corpales q̄ ad spūales: qz plures cognoscūt sensibilia q̄ intelligibilia. Scōo ꝓpter dispositionē affectus nostri qui est assuetus delectatiōibus corporalibus. vñ sicut gustus infectus nō pcipit dulcedinem puram: ita etiam affectus nostri delectationibus corporalibus inquinati: delectationes purissimas. ſ. spūales pcipere nō pñt: et ideo hoies vtuosi qui hñt affectū depuratū a corporalib⁹ delectationibus magis spūalibus delectationibus fruuntur vnde et ph̄us dicit in. x. Ethic. q̄ illa est potissima delectatio que videtur potior virtuoso. Tertio qz delectationes corporales propiquiores sunt virtutibus corporalibus motiuis. vñ ex delectatiōibus et doloribus corporalibus statim sequit corporis trāsmutatio: nō aūt ex delectationibus ⁊ tristicijs spūalib⁹ nisi sint adeo fortes q̄ ex eis fiat redūdantia in appetitū sensibilē: transmutatōnes autē corporis maxime pcipiunt. vñ et delectatio corpalis magis pcipit q̄ spūalis. Quarto qz vt dicit Aug⁹ viij confes. gaudium vł delectatio maior sequitur vbi maior molestia p̄cessit: in rebus autē corporalibus cōtinue molestamur ꝓpter cōtinuos motus qui omnes cū labore quodaz sunt. sed in reb⁹ spiritualibus non inueniunt huiusmōi molestie. vñ delectatiōes corpales apparēt vtpote magis e vicino remediū prebentes ꝑ molestias corpales. vñ scōm ph̄m in. vij. Ethic. corpales delectatōnes appetūt vt medicie quedā ꝑ corporales molestias: et ꝓpter hoc iuuenes in quibus natura laborat cōtinue ex augmēto corporis et alijs motib⁹ magis afficiūtur ad delectatōnes corporales: ⁊ silr̄ melancolici q̄rum corpus semp mordet ex malicia ꝓplexiōis sūt in vehemēti appetitu delectatōnis: vtpote sp indigentes medicina: vt ibidē dicit ph̄us. ¶ Ad. j. g̃ dicendū q̄ rō illa ꝓcedit de comparatōne delectationum quo ad nos. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p silitudines spirituales nobis ꝓiūctas magis ptingim⁹ ad intima q̄ p ipsā ꝓiūctionē realē q̄ nobis scōm sensuz exhibet: cū tactus et gustus nō cognoscāt nisi accidētia intellectus vō ipsam rei quidditatē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ Auicenna ibi loquit de ꝓpatione delectationū quo ad nos. vñ ꝑium dicit in sua Meta. loq̄ns de compatione delectationū scōm se: vbi dicit q̄ delectatiōes corporales nō sunt etiā noiande delectationes respectu spiritualiū. Uel pōt dici q̄ Auicenna ibi loquit de delectatiōibus q̄ in passiōe ꝓsistūt q̄ fiūt per motū spūs corporei aialis: vult eni q̄ huiusmodi delectatōes sensibiles minus pueniunt ex rebus spūalibus q̄ ex corporalib⁹. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ delectatiōes corpales ꝓpt hoc q̄ faciūt transmutationē corporalē magis q̄ spūalē: nate sūt rōnem impedire sicut et alie transmutatōnes corporales. sed delectatiōes spūales q̄uis mentē ad se capiāt: tamen vsuz rōnis in nullo impediūt. vñ sobrie nominant: ideo autē potest in delectatiōibus corpalibus scōm ph̄m in. vij. Ethic. supabundantia inueniri: qz nō sūt homi scōm ipsas eligibiles sed soluz p accidēs inq̄tum scz sunt vt medicine corporales tristicias phibentes: et iō appetēde sunt seruata q̄dam mēsura quam eis rō prefigit: et si eam excesserint noxie reputant: sed delectatiōes spūales appetunt scōm seipsas q̄si homi cōnaturales et non vt medicine cū nō hēant tristicias ꝓprias: et iō delectationib⁹ spūalib⁹ nullā mēsurā pfigit rō: sed q̄to sūt maiores tāto sunt eligibiliores. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ delactationes sensus tactus compant delectatōibus alioz sensuuz duplicit: vno modo q̄tum ad vehementiā: et sic delectatiōes tactus sunt alijs vehemētiores ꝓpter quatuor rationes. Primo quia tangibile coniungit nobis realiter: sed visibile et audibile et odorabile ꝓiungit nobis p aliquid sui: et tam̄ nullus sensus ad interiora rei ingredi pōt: res aūt corpalis efficacior ē ad delectādū corpalit q̄ species rei vel aliquid a re causatū. Scōo qz tangibilia sunt nobis magis cōnaturalia: eo q̄ ex calido ⁊ frigido et humido et sicco ꝓstituit aīal: et iō maiorez delectationē inferunt nobis tangibilia q̄ alia sensibilia sicut et maiorē lesionē: qz eoz excellētie ñ solū corrūpunt vnū sensuz sz totū aīal. Tertio qz cū sensus tactus sit quasi fundamētū alioz sensuum

rõne cuius imobilitato eius organo: oñes sensus imobilitant: vt dr in li. de somno et vigilia: id qõ i tactu accidit tam de delectatiõe q̃ de lesiõe redundat i hos sensus: et ꝓpter hoc delectatio tact⁹ inter corꝓales ẽ vehemẽtior. Quarto qr delectationes tact⁹ sũt circa necessaria ad ꝓseruationẽ indiuidui et speciei: sicut in cibis et potib⁹ et venereis: ꝛ ꝓpter hoc apposita ẽ in eis maxima delectatio: ne ab aia lib⁹ negligãt: et inde ẽ q̃ circa has delectatiões maxime est tempantia: vt dr in. ij. Ethicorꝝ. ¶ Secũdo ꝓpant delectatiões tactus alijs delectatõibus q̃tum ad nobilitatẽ: ꝛ sic sunt magis materiales ꝛ magis bestiales: et p ꝑñs minus nobiles. Alij enĩ sensus spũalius recipiunt sua obiecta q̃ tactus. vñ et alia aialia nõ delectant alijs sensibus nisi i ordine ad tactũ: vt dr in. iij. Ethic. sed homo delectat etiã eis inq̃tũ ordinãt ad cognitionẽ solã. ¶ Ad. j. ergo dr: q̃ ex hoc q̃ delectatiões alioꝝ sensuũ sũt ꝓpinquiores alijs delectationibus spũalibus q̃ delectationes tactus: pot hr q̃ sunt nobiliores nõ aũt q̃ sint vehemẽtiores cũ modũ delectationũ corꝑalium nõ transcendant. ¶ Ad. ij. dr: q̃ quis visus sit magis ꝑceptiuus alijs sensibus: tñ ei⁹ perceptio est scõm minorem ꝓiunctionẽ ad rem q̃ i sensu tactus: et ideo delectatio que est de sensibili delectabili magis est per tactũ q̃ p visuꝝ: sed tñ delectatio q̃ est de cognitione visus ẽ maior q̃ q̃ ẽ de cognitione tactus: sed hoc mõ non delectant alia anialia in sentiendo sed solũ hoies in ordine ad scientiam quã ex sensibus acquirũt. vñ talis delectatio cadit quodãmodo in gen⁹ spũaliũ delectationũ. ¶ Ad iij. dr: q̃ quis ea de q̃bus sũt ꝑcipue delectatões tactus inueniant i plantis nõ tñ ea ꝑcipiunt. vnde nõ est ex defectu ꝑceptionis. Ad. iij. q. dr: q̃ delectationes que sunt in operibus speculatiue vite ꝓeminent delectatiõibus que sunt in operibus actiue et hoc ꝓpter quatuor rões. Primo qr sunt nobiliores: vtpote ex nobilioribus rebus ꝓuenientes actus enĩ vite actiue sunt scõm ꝓuersionẽ inferior⁊ partis anime ad ea que infra ipsam sunt: sicut ad passiones circa quas morales vtutes ꝓsistunt ꝛ ad vsus bonoꝝ exterioꝝ in quib⁹ aliq̃ virtutes consistunt: vt iusticia et liberalitas: sed actus vite ꝓtemplatiue sunt scõm q̃ aia ꝓuertit ad superiorẽ rõnem ad res eternas q̃ sunt supra ipam. Secũdo qr sunt cõuenientiores: sicut enĩ rõ in nobis excellit sensuꝝ et ita id qõ est ꝓuenientius rõni est nobis ꝓuenientius q̃ quod cõuenit sensui: similiter speculatiuus intellectus precellit practicũ. vñ perfectiones intellectus speculatiui sunt homini cõueniẽtiores. Tertio qr sunt puriores: opera enĩ actiue vite sũt circa passiones sensitiue partis et circa corꝑales motus et sic admiscẽt eis de lassitudine et materialitate: q̃ non ꝓtingit de spiritualibus delectatõib⁹. Quarto qr spirituales delectatões sunt perfectiores). homo enĩ ad opera vite actiue multis indiget: sed in opibus ꝓtemplatiue est sibi vnusquisq̃ magis sufficiens. vñ ꝓtemplatiue delectatio nõ ita patit defectuꝝ sicut delectatio actiue: ex hoc q̃ desit aliq̃d eoꝝ que ad perfectam operationem requiruntur ¶ Ad. j. ĝ dr: q̃ affectus se hr cõiter et ad actiuã et ad ꝓtemplatiuã vitã: sicut enĩ aliquis volẽs opera actiue exercet: ita et ꝓtemplatiue opa: et sic i affectu ẽ cõiter delectatio de vtroq̃. sed cã delectatõnis ꝓtemplatiue vite est in intellectu q̃tum ad superiorem partẽ: cã vo delectationis actiue vite est in pte inferiori aie: affectus autẽ nõ mĩn⁹ afficit ex his que sũt supiorꝭ ptis rõnis q̃ ex his que sũt inferioris sed magis. ¶ Ad. ij. dr: q̃ habit⁹ inclinat ad actuꝫ duplr: vno mõ ad hoc vt act⁹ exerceat: et sic inclinare ad actũ nõ ẽ nisi habitus i pte appetitua exñtis: qr appetitus qui hr bonũ et finẽ ꝓ obiecto mouet et seipsum et vim cognitiuã in actuꝫ: ex. desiderio enĩ actus vel finis ꝓuenit q̃ aliq̃s aliquez actum exerceat: dũmodo non sit ex necessitate nature: alio mõ q̃tum ad moduꝫ agendi: vt scz illud qõ agit recte agat: et sic quilibet habit⁹ inclinat ad actũ: habitus ĝ ꝓtemplatiuus vtpote sapia vel intellectus non intelligit ad hoc q̃ aliquis vtat contemplationis actu: sed vt quãdo vtitur recte vtat: sed ad hoc q̃ vtat non inclinat nisi habitus⁊ qui est in appetitu non inferiori sed supiori vtpote charitas. vñ etiã charitas ad vitã ꝓtemplatiuaꝫ ptinet: vtpote inclinãs habitus ꝓtemplatiuos ad act⁹ suos. sed habitus actiue vite: vt vtutes morales sunt in pte appetitiua: vtpote in irascibili et ꝓcupiscibili vt tpantia et fortitudo. vñ habitus isti inclinant et ad hoc q̃ agat: et ad hoc q̃ recte agat: et ꝓ tanto nature ꝓpant que ẽ ꝓncipiũ mouẽdi: nihilominus tñ illud in qõ inclinat habitus speculatiuus ẽ nobis magis ꝓnaturale q̃ illud in qõ inclinat habitus actiuus. ¶ Ad. iij. dr: q̃ delectatiõis cã ẽ cõuenientia: nõ quidẽ delectatiõis: sed cause eius ad delectatũ. delectationes autẽ que cũ virtute morali ꝓueniunt sunt delectatiões corꝑales vel corꝑalibus admixte que sũt materia virtutũ moraliũ sed ꝓtemplatiue vite cõueniunt alie nobiliores delectationes scz spũales: nõ tñ ita q̃ delectatio sit cõ templationis materia sed ẽ ꝓtemplationẽ ꝓsequẽs Ad. iij. q. dr: q̃ intensio delectationis potest ꝓuenire ex duobus: scz ex cã delectatiõis q̃ ẽ fortior et ex dispositõe delectati que ẽ delectationis capacior: cã autẽ delectationis prima est operatio: sed remota operationis obiectũ: [illegible]at in delectatiõe beatoꝝ de qua nunc agit causa ꝓxima est dei visio sz ꝑma causa est deus. Dec igit cã prima vna ẽ et cõmunis oĩbus beatis. vñ q̃tum ad hoc eoꝝ delectatio ẽ equalis. visio aũt et dispositio ad delectatiõz ñ ẽ eq̃lis: qr vn⁹ alio clarius videt: vt ex ĝ. dictis patz vn⁹ etiã alio ẽ delectatiõis capacior ꝓpꝑ pfectiorez habitũ qui ẽ lumẽ gloríe: et ideo quidã magis delectant alijs q̃uis scõm quid omnes eq̃lr delecten-

tur materialiter loq̃ndo: in q̃tũ sc̃z gaudẽt de cõlire. s. de deo: et sic intelligit glo. inducta q̃ i dispari claritate erit par gaudiũ. Uñ p̃z rñsio ad primum

¶ Uel dõ: ad. j. q̃ oium beatoꝝ dĩ eẽ par gaudiũ in q̃tũ vnusquisq; ad summũ gaudiũ puenit sc̃m modũ suũ: sed mod' vn' erit amplior q̃ alterius: et ꝑm hoc gaudiũz vn' erit mai' gaudio alter': vt sic illa paritas impor̃tet nõ equalitatẽ q̃titatis sed ꝓportionis. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ quis in regno celorum mior gaudet nõ solũ de bono suo sed etiã ỗ bono superioris: nõ tñ tantũ gaudet de eo q̃tũ superior q: rõ gaudiũ i oib' erit de': et iõ q̃to aliq̃s plus gaudet de deo tãto pl' gaudebit de q̃cũq; alio. vñ supi or pl' gaudebit de bono inferioris q̃ ipse inferior. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ quis i nllo btõ̃ sit aliq̃ delectatiõis impedimẽtũ: sũt tñ ibi alie cãe intẽsionis: nõ eni intẽdit aliq̃d solũ ꝓ remotionẽ a ỹrio sed etiaz ꝓ accessum ad terminũ. ¶ Questio. IIII.

QUeritur dõ dotibus. Et circa hoc querunt quiq; Primo an btis sint assignãde aliq̃ dotes. ¶ 2° vtz dos a btitudine differat. ¶ 3° vtz xp̃o insint dotes. ¶ 4° vtz angelis. ¶ 5° de numero dotiũ.

AD primum sic procedit: vi q̃ nõ sint ponende aliq̃ dotes in hoibus beatis. Dos eni ꝑm iura dar spõso ad sustinẽda onera mr̃imonij: sed sci nõ gerunt figurã spõsi. sz magis figurã spõse inq̃tũ sunt mẽbra ecclesie. q̃ eis dotes nõ dant. ¶ P̃. dotes nõ dãtur sc̃m iura a patre sponsi sed a patre spõse: oia autẽ dona beatitudinis beatis dant a p̃e sponsi. s. xp̃i. Jaco. j. Oñe datum optimũ t oñe donũ tc̃. q̃ huiusmõi dona que beatis dant non sunt dotes appellãde. ¶ P̃. in matrimonio dant dotes ad facilius toleranda onera matrimonij. sed in mr̃imonio spũali nõ sunt aliqua onera: maxie sc̃z statuz ecclesie triumphãtis. q̃ nõ sũt ibi alique dotes assignãde. ¶ P̃. dotes nõ dant nisi cã matrimonij. sz matrimoniũ spũale ỹhit cum xp̃o per fidẽ ꝑm statum ecclesie militãtis. q̃ eadẽ rõne si beatis aliq̃ dotes ꝓueniũt: ꝓueniẽt etiã sanctis in via exñtib'. sed istis nõ ꝓueniunt. q̃ nec beatis. ¶ P̃. dotes ad bona exteriora ptinent que dicũt bona fortune. sz ꝑmia beatoꝝ erunt de interioribus bonis. q̃ non debent dotes numerari. ¶ Sed ỹ Eph̃. vj. dr̃: Sacramentũ hoc magnũ est: dico autẽ in xp̃o t ecclesia. ex quo hr̃ q̃ spũale mr̃imoniũ ꝓ carnale significat. sed i carnali mr̃imonio spõsa dotata traducitur i domũ spõsi. q̃ cũ sancti i domũ xp̃i traducãt cũ beatificant: vi q̃ aliquibus dotib' dotẽt. ¶ P̃. dotes in matrimonio corpali assignant in mr̃imonij solatium: sed matrimoniũ spũale ẽ delectabili' q̃ corporale. ergo ei dotes sunt maxime assignãde

¶ P̃. ornamenta sponsaꝝ ad dotem pertinent: sz sancti ornati in gloriã introducunt: vt dr̃ Esa. lxj. Induit me vestimẽtis salutis q̃si sponsaz ornatam monilibus suis. q̃ sancti in patria dotes hñt. ¶ Espondeo dicendũ q̃ absq; dubio beatis q̃ñ i gl̃iaz transferũt aliqua dona diuinitus dant ad eoꝝ ornatum: et hi ornatus a magistris dotes sunt nominati. vñ dar quedam diffinitio de dote de q̃ nũc loquimur talis: Dos est perpetuus ornatus aie t corporis vite sufficiens in eterna beatitudine iugit̃ pseuerans. Et sumit̃ hec descriptio ad similitudinem dotis corpalis ꝑ quã spõsa ornat et ꝓuidetur viro vñ possit sufficienter sponsaz et liberos nutrire: et tñ inamissibiliter dos sponse ꝓseruat: vt ad eã matrimonio sepato reuertat: sed de rõne nois diuersi diuersimode opinant. Quidã eni dicunt q̃ dos nõ accipit ex aliqua similitudine ad matrimoniũ corpale: sed sc̃m modũ loquẽdi quo oẽm pfectõz seu ornatũ cuiuscunq; homis dotẽ noiamus: sicut dr̃ aliquis esse dotatus sciẽtia qui sciẽtia pollet: et sic Quidius vsus est nomie dotis dicens: Et q̃cunq; potes dote placere place. Sed istud non vr̃ vsq; quaq; ꝓueniens: q: q̃ncunq; aliquod nomen ẽ impositum ad aliquid principaliter significandũ: nõ ꝓsueuit ad alia transferri nisi sc̃m aliquã silitudinem. vñ cum sc̃m primam institutionem nomis dos ad matrimoniũ carnale ptineat. q̃ vr̃ q̃ in q̃libet alia acceptione attendat aliqua silitudo ad pncipale significatũ. Et iõ alij dicunt q̃ sc̃m hoc silitudo attendit q̃ dos ꝓprie dr̃ donũ quod in matrimonio corporali dar sponse ex parte spõsi q̃ñ traducit in domũ sponsi ad ornatũ sponse ptinẽs: qõ patz ex hoc qõ dixit Sychem Jacob et filijs eius Gen. xxxiij. Augete dotẽ et munera postulate. et Gen. xxxj. Si seduxerit quis virginez dormieritq; cum ea: dotabit eam et accipiet eã vxorẽ. vñ et ornatus qui a xp̃o sanctis exhibet q̃ñ traducũt i domũ glorie dos noiat. Sed hoc ẽ manifeste ỹ id qõ iuriste dicũt ad quos ptinet de his tractare: dicũt eni q̃ dos ꝓprie ẽ quedã datio ex pte mulieris his qui sũt ex parte viri facta ꝓ onere matrimonij qõ sustinet vir: sed illud qõ spõsus dat spõse vocatur donatio ꝓpter nuptias: et sc̃m hũc modũ accipit dos. iij. Reg. ix. vbi dr̃: q̃ Pharao rex egypti cepit Gazer et dedit in dotem filie sue vxori Salomõis Nec cõtra hoc faciunt auctoritates inducte: q̃ quis eni dotes a parente puelle cõsueuerũt assignari: tñ q̃q; ptingit q̃ spõsus vel p̃ sponsi assignat dotes vice patris puelle: qõ ptingit duplicit̃: vel ꝓ nimio affectu ad spõsam: sic fuit de Sychem q̃ voluit assignare dotẽ quã debebat accipe ꝓpter vehemẽtez amorem filij sui ad puellã: vl hoc fit in penã sponsi: vt virgini a se corrupte dotẽ de suo assignet quã p̃ puelle debuerat assignare: et in hoc casu loquit Moyses in auctoritate inducta. Et ideo sc̃m alios dõ: q̃ dos i mr̃imonio carnali ꝓprie dicit quod

dat ab his qui sunt ex pte mulieris his qui sūt ex pte viri ad sustenstāda onera matrimonij: vt dcm est. Sed tūc remanet difficultas qūo hec significatio aptari possit ad ꝓpositū: cū ornatus qui sunt i btitudine dent sponse spūali a parte sponsi: quod manifestabit rndendo ad argumenta. ¶ Ad.j.ḡ dō: q dotes q̄uis assignētur sponso in carnali matrimonio ad vsum: tn̄ ꝓprietas et dominiū ptinēt ad sponsaz: qō pz ex hoc q soluto mrimonio dos remanet sponse scōm iura: et sic etiam in mrimonio spūali ipsi ornatus qui sponse spūali dant: sez ecclesie in mēbris suis sunt q̄dē ipsi sponsi inq̄tn̄ ad eius gloriā et honorē cedūt: sed spōse inq̄tuz p eas ornat. ¶ Ad.ij.dō: q pater spōsi. s. xpi est pso na sola patris: pater aūt sponse est tota trinitas: effectus aūt in creaturis ad totā ptinent trinitatem vñ huiusmōi dotes in spūali mrimonio ꝓpe loq̄ndo magis dant a patre sponse q̄ a patre spōsi. sed tn̄ hec collatio q̄uis ab oibus psonis fiat singulis psonis potest appropriari per aliquem modū: pso ne quidē patris vt danti: qz ipso est auctas. ei etiam paternitas respectu creature appropriat: vt olctum ē in. j. li. ol. xviij. vt sic idem sit pater spōsi et sponse. filio vō appropriat inq̄tum ꝓpter ipsuz et p ipsum dant: sed spiritui sancto inq̄tum in ipo z scōm ipsum dant: amor etiā est oīs donationis rō ¶ Ad.iij.dō: q dotibus p se ꝓuenit illud quod p dotes efficit. s. solatiū matrimonij: sed per accidēs illud quod p eas remouet scilz onus matrimonij quod p dotes leuiat: sicut gre p se conuenit facere iustū: sed accīs q̄ de impio faciat iustuz: q̄uis g̈ in mrimonio spūali nō sint aliq̄ onera: est tn̄ ibi summa iocunditas: et ad hanc pficiendā iocūditatem dotes sponse ꝓferunt: vt sez delectabiliter p eas spō so ꝓiungat. ¶ Ad.iiij.dō: q dotes non consueuerunt assignari sponse q̄n despōsat: sed q̄n i domuz sponsi traducit: vt pn̄tialiter sponsum hēat: q̄diu aūt in hac vita sumus pegrinamur a dño. ij. Cor. v. et iō dona que sanctis in hac vita ꝓferuntur nō dicuntur dotes sed illa que ꝓferuntur eis quando transferuntur in gloriā in q̄ spōso pn̄tialiter pfruūt. ¶ Ad.v.dō: q i spūali mrimonio interior decor requirit: vt i psal. Omis glia ei' filie regis ab intus ꝛc. sz i mrimonio corpali requirit decor exterior. vñ nō oz q eiusmodi dotes assignēt in mrimonio spūali sicut assignātur in corporali.

Ad secūdum sic procedit: vī q dos sit idē qō btitudo: vt enim ex diffinitione predicta patz est ornatus anie et corporis in eterna beatitudine iugiter pseuerans: sed beatitudo est anie quidē ornatus eius. g beatitudo est dos. ¶ p. dos dī illud per quod sponsa delectabiliter sponso ꝓiungitur: sed i spirituali matrimonio beatitudo est huiusmodi. g beatitudo est dos. ¶ p. visio scōm Aug. est tota substantia beatitudinis. sed visio ponit vna de dotibus. g beatitudo est dos. ¶ p. fruitio beatū facit. fruitio aūt ē dos. g dos beatū facit: et sic est beatitudo ¶ p. fm Boetiū i. iij. de ꝓsol. beatitudo est statꝰ oim bonoꝝ ꝓgregatione pfectus. sed status btōz pficitur ex dotibus. g dotes sunt beatitudinis partes. ¶ Sed ꝯ: dos dat sine meritis. sed beatitudo non dat sed reddit. g beatitudo nō est dos. ¶ p. beatitudo est vna tātū. dotes vero sunt plures. ergo beatitudo nō est dos. ¶ p. beatitudo ineſt homini scōm id quod ineſt potissimū in eo: vt dī in j. Ethic. sed dos etiā in corpore ponit. g dos et beatitudo nō sunt idem: Q̄ndeo dō: q circa hoc ē duplex opinio. Quidam enim dicunt q beatitudo et dos sunt idem in re: sed differūt tn̄ ratiōe: qz dos respicit spūale matrimoniū quod est inter xpm et aiam: nō autē beatitudo. Sed hoc nō pōt eē vt vī cū beatitudo in opatione ꝓsistat: dos autē non sit operatio sed magis sit equalitas vl dispositio q̄dā Et iō scōm alios dicendū q beatitudo et dos etiā realiter differūt: vt beatitudo dicat ipsa opatio pfecta qua aia beata deo ꝓiungit: sed dotes dicūtur habitus vel dispositōnes. vel quecūq; alie q̄litates que ordinantur ad huiusmōi perfectā operatiōez vt sic dotes ordinent ad beatitudinē magis q̄ sint in beatitudine vt ptes ipsius. ¶ Ad.j.ḡ dō: q beatitudo ꝓprie loquendo nō est aie ornatus sed ē aliq̄d quod ex ornatu aie ꝓuenit cū sit opatio q̄dam ornatus vero dī aliq̄s decor ipius beati. ¶ Ad.ij. dō: q beatitudo nō ordinat ad ꝓiunctionē sed est ipsa ꝓiunctio aie cū xpo que est p operatiōem: sed dotes sunt dona dispōnētia ad huiusmōi ꝓiūctionem. ¶ Ad.iij.dō: q visio dupliciter pōt accipi: vno mō actualiter: idest pro ipso actu visionis: et sic visio nō est dos: sed est ipsa beatitudo. alio mō pōt accipi habitualiter: idest p habitu a quo talis opatio elicit: idest p ipsa glorie claritate q̄ aia diuinitus illustrat ad deū videndū: et sic ē dos et principiū btitudinis: nō aūt est ipa btitudo. ¶ Et silr dō: ad. iij. ō fruitōe. ¶ Ad.v.dō: q btitudo colligit oia bōa: nō q̄si ptes eēntie btitudinis sz q̄si aliq̄ mō ad beatitudinē ordinata: vt supra dictum est.

Ad tertium sic procedit: vī q xpo ꝓpetat hīe dotes: sancti enim xpo p gloriā ꝓformabūt. vñ dī Phil. iij. Qui reformauit corpus hūilitatis nre ꝓfiguratuz corpi claritatis sue. g xps etiā dotes hz. ¶ p. i spirituali matrimonio assignant dotes ad similitudinem matrimonij corpalis. sed i xpo inuenit q̄dā spūale matrimoniū q̄ est sibi singulare. s. duaruz naturaruz in vna pſona fm q dī natura humana in ipso esse desponsata a verbo: vt pz ex glo. super illud ps. In sole posuit tabernaculū suū. z Apoc. xxj. Ecce tabernaculm cū homib'. g xpo ꝓpetit hīe dotes. ¶ p. vt dic Aug. i li. ō do. xpiana. xps fz re-

gulã tyconũ ꝓpter vnitatẽ corꝑis mystici q̃ ẽ inter caput et mẽbra noiat se etiã sponsã et nõ solũ spõsum: vt pz Æsa. lxj. Quasi sponsuz decoratũ coro na et q̃si sponsã ornatã monilib' suis. cũ g̃ spõse de beant dotes: oz i xp̃o dotes vt vĩ ponẽ. ¶ ℟. oib' mẽbris ecclesie debet dos cũ ecclesia sit sponsa. sed xp̃s est ecclesie membꝝ: vt pz. j. Cor. xij. Vos estis corpus xp̃i et mẽbra de mẽbro glo. de xp̃o. g̃ xp̃o debẽt dotes. ¶ ℣. xp̃s hz pfectã visionẽ: fruitõez et delectationẽ: hec autẽ ponũt dotes. g̃ xp̃s habuit dotes. ¶ Sed ꝯ: inter sponsum et sponsam exigitur discretio personaꝝ. sed in xp̃o non est aliq̃d psonaliter distinctũ a filio dei q̃ est sponsus: vt pz Joh. iij. Qui hz sponsam spõsus ẽ. g̃ cũ dotes spõ se assignẽtur vel ꝑ spõsa: vĩ q̃ xp̃o non ꝓpetat hĩe dotes. ¶ ℟. nõ est eiusdem dare dotes et recipere sed christus est qui dat spirituales dotes. g̃ xp̃o nõ ꝓpetit dotes hĩe. Q̃deo dõ: q̃ circa hoc ẽ duplex opinio. Quidam enĩ dicũt q̃ i xp̃o ẽ triplex vnio: vna que dr̃ ꝓsentanea: qua vnitur deo ꝑ cõnexionem amoris: alia dignatiua qua humana natura vnitur diuine: tertia qua ipe christus vnitur ecclesie. Dicunt g̃ q̃ scõm duas vniones ꝓpetit xp̃o hĩe dotes sub rõne dotis: sed q̃tum ad tertiam conuenit ei id quod est dos excellẽtissime nõ tñ sub ratõne dotis: q̃ in tali ꝓiunctione xp̃s est vt sponsus sz ecclesia vt sponsa: dos autẽ datur sponse q̃tuz ad ꝓprietatem et dominiũ q̃uis detur sponso ad vsũ Sed hoc non videt ꝓueniẽs: in illa enĩ ꝓiunctione qua xp̃s vnitur patri ꝑ ꝓsensum amoris etiã inq̃tum est deus nõ dr̃ esse aliquod matrimonium: q̃ non est ibi aliqua subiectio quam oz esse spõse ad spõsum: similiter etiã nec in ꝓiunctõe humane nature ad diuinã que ẽ in vnitate psone: vel etiã per ꝓformitatem volũtatis põt esse ꝓpie rõ dotis ꝓpter tria. Primo q̃ exigitur ꝓformitas nature inẽ spõsum et sponsam in matrimonio illo in quo dãtur dotes: et hoc deficit in ꝓiunctõne humane nature ad diuinã. Secũdo q̃ exigit ibi distinctõ psonaꝝ humana autẽ natura nõ ẽ psonaliẽ distincta a vbo Tertio q̃ dos datur q̃n sponsa de nouo introducit in domũ sponsi: z sic videnẽ ad spõsam ptinere que de non ꝓiuncta fit ꝓiuncta. Humana autẽ natura que est assumpta in vnitatem persone a verbo nũq̃ fuit quin esset pfecte cõiuncta. Vñ fm alios dicendũ q̃ vel oino nõ ꝓuenit xp̃o rõ dotis vel non ita ꝓprie sicut aliis sanctis: ea tñ que dotis dicunt excellẽtissime ei ꝓueniũt: ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ cõformatio illa ẽ intelligẽda scõm id qõ ẽ dos z non scõm rationẽ dotis q̃ sit in xp̃o: nõ enĩ oz q̃ illud in q̃ xp̃o ꝓformamur sit eodẽ mõ in nobis z i xp̃o ¶ Ad. ij. dõ: q̃ natura humana non ꝓprie dr̃ esse sponsa in ꝓiunctiõe illa q̃ verbo cõiungit: cum nõ seruet ibi psonaꝝ distinctio: q̃ inter spõsuz z sponsaz requiritur. Sz q̃ q̃ncz desponsata dicat humana natura scõm q̃ verbo ꝓiuncta est: hoc ẽ inq̃tũ hz aliquem actum sponse: quia sez inseparabiliẽ cõiungit: et qz in illa ꝓiunctione humana natura est vbo inferior et ꝑ verbũ regitur sicut spõsa ꝑ sponsum. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ hoc q̃ aliq̃n dr̃ xp̃s sponsa nõ ẽ qz ipse vere sit sponsa sed inq̃tum assumit ꝑsonam sponse sue. s. ecclesie que est ei spiritualiter ꝓiuncta. vñ nihil phibet quin ꝑ illũ moduz loquẽ di posset dici habere dotes: nõ q̃ ipse habeat sz qz ecclesia hz. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ nomen ecclesie dupliciter accipitur. Q̃ncz enĩ nõiat tñmodo corꝑ' qõ christo ꝓiungitur sicut capiti: et sic tñ ecclesia habet rationẽ spõse: sic vo xp̃s non ẽ ecclesie mẽbꝝ sz ẽ caput influẽs oibus ecclesie mẽbris: alio mõ accipit ecclesia scõm q̃ noiat caput et mẽbra ꝓiuncta: z sic xp̃s dr̃ membꝝ ecclesie inq̃tum hz officium distinctum ab omnib' aliis. s. influere aliis vitam q̃uis nõ multũ ꝓpie dicat mẽbꝝ: qz membrũ importat partialitatẽ quandã: in xp̃o autẽ bonũ spũale nõ est particulatũ sed est totaliẽ et integrũ. vñ ipse est totũ ecclesie bonum: nec est aliqõ maius ipo et aliis q̃ ipse solus: sic autem loquẽdo de ecclesia: ecclesia non noiat solum sponsam sed sponsũ z spõsam: put ꝑ ꝓiunctionẽ spũalẽ ẽ ex eis vnũ effectum vñ sz xp̃s aliq̃ mõ dicat mẽbꝝ ecclie: nullo tñ mõ põt dici mẽbꝝ spõse: et sic ei nõ ꝓuenit ratio dotis. ¶ Ad. v. dõ: q̃ i ꝓcessu illo ẽ fallacia accidẽtis: nõ enĩ illa xp̃o ꝓueniũt scõm q̃ hñt rationẽ dotis.

AD quartuz sic ꝓcedit: vĩ q̃ angeli habeant dotes: qz sup illud Can. vj. Una ẽ columba mea. dicit glo. Una est eccl'ia in hoibus et in angelis. sz eccl'ia ẽ spõsa: et sic mẽbris eccle ꝓuenit hĩe dotes. g̃ angeli dotes hñt. ¶ ℣. Luce. xij. sup illud: Et vos similes hoibus expectãtibus do. su. qñ. re. a nup. dic glo. Ad nuptias dñs iuit cũ post resurrectionẽ nouus homo angelorũ multitudinẽ sibi copulauit. ergo multitudo angelorꝝ est spõsa xp̃i: et sic angelis debent dotes. ¶ ℟. spũale matrimoniũ in spũali cõiunctione ꝓsistit. sed spiritualis cõiunctio nõ mior est inter angelos et deuz q̃ inter homies beatos et deũ. g̃ cũ dotes ꝺ quib' nũc agim' rõne spũalis matrimonij assignẽtur: vĩ q̃ angelis conueniãt dotes ¶ ℣. spirituale matrimoniũ requirit spiritualez sponsũ et spũalẽ sponsã. sed xp̃o inq̃tũ est summ' spũs magis sũt ꝓformes in natura angeli q̃ hoies g̃ magis põt eẽ spũale matrimoniũ angelorum ad christũ q̃ hoim. ¶ ℣. maior ꝓuenientia exigit inẽ caput et mẽbra q̃ inter sponsũ et sponsã. sed cõformitas que est inẽ xp̃m et angelos sufficit ad hoc q̃ xp̃s dicat caput angelorꝝ. g̃ eadem rõne sufficit ad hoc q̃ dicat sponsus respectu eorꝝ. ¶ Sed ꝯ: Origen. super Cantica distinguit q̃tuor psonas. s. sponsum et sponsã: adolescentulas et sodales sponsi: et dicit q̃ angeli sunt sodales sponsi. cum g̃ dotes nõ debeant nisi sponse: vĩ q̃ angelis dotes nõ ꝓueniãt

¶ D. xps desponsauit sibi ecclesiã p incarnatiõez et passionẽ. vñ figurat per hoc quod dr Exo. iiij. Sponsus sanguinũ tu mihi es. sed xps per passionem et incarnationẽ nõ aliter fuit cõiunct' angelis q̃ prius fuerat. g̃ angeli nõ ptinent ad ecclesiã fm q̃ ecclesia dr sponsa. g̃ angelis nõ ꝓueniunt dotes. Rñdeo dõ: q̃ ea q̃ ad dotes aie ptinent nõ est dubium angelis sicut et hominib' cõuenire. sed scõm rõem dotis nõ ita eis sicut hominibus cõueniunt eo q̃ nõ ita ꝓprie ꝓuenit angelis rõ spõse sicut hoib': exigit enim inter sponsũ et sponsã nature ꝓformitas vt sint eiusdẽ speciei: hoc modo autẽ hoies cũ xpo cõueniunt in q̃tum naturã humanã assumpsit p quam assumptionẽ factus est cõformis in natura speciei humane oibus hominibus: angelis autẽ non ẽ ꝓformis scõm vnitatẽ speciei: neq; scõm naturã diuinã neq; scõm humanã naturã: et iõ ratio dotis nõ ita ꝓprie ꝓuenit angelis sic hoibus: tñ i his q̃ metaphorice dicũt cũ nõ requirat similitudo q̃tũ ad oia nõ põt ex aliqua dissimilitudine cõcludi q̃ metaphorice aliq̃d de alio nõ p̃dicet: et sic ex rõne inducta nõ põt simplicit̃ hr̃i q̃ angelis dotes non ꝓueniant: sed solũ q̃ nõ ita ꝓprie sicut hominibus rõne dissimilitudinis predicte. ¶ Ad. j. g̃ dicendũ q̃ q̃uis angeli ptineant ad vnitatẽ ecclesie: non tñ sunt membra ecclesie scõm q̃ ecclesia dr sponsa per ꝓformitatem nature: et sic nõ ꝓuenit eis ꝓprie hic dotes. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ desponsatio illa large accipit̃ p vnione q̃ nõ hz ꝓformitatẽ nature in specie: ꝛ sic etiã nihil phibet large accipiẽdo dotes ponẽ dotes in angelis. ¶ Ad. iij. dõ: q̃ q̃uis in mrimonio spũali non sit nisi ꝓiunctio spũalis: tñ illos q̃ ꝓiunguntur ad pfectã matrimonij rõem oz i specie nature ꝓuenire: et ꝓpter hoc desponsatio ad angelos ꝓprie non ptinet. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ illa ꝓformatio q̃ angeli ꝓformant xpo in q̃tum est deus: non est talque sufficiat ad perfectã matrimonij rõnem cum non sit scõm ꝓuenientiã in specie sed magis adhuc remanet distantia infinita. ¶ Ad. v. dicẽdum q̃ nec etiã xpus ꝓprie dr caput angelorꝫ scõm illã rõnem q̃ caput reqrit ꝓformitatẽ nature. Tñ sciẽdũ q̃ licet caput ꝛ alia mẽbra sint ptes indiuidui vn' speciei: nõ tñ si vnũquodq; p se ꝓsideret cũ alio est eiusdem speciei: manus enim habz aliam speciem ptis a capite. vñ loquẽdo de membris scõm se non requirit int̃ ea alia ꝓueniẽtia q̃ ꝓportionis vt vnũ ab alio accipiat: et vnũ alij subseruiat: et sic ꝓuenientia q̃ est int̃ deũ et angelos magis sufficit ad rationem capitis q̃ ad rationẽ sponsi.

AD quintuz sic procedit: vr q̃ incõuenienr ponant tres anie ẽ dotes. s. visio dilectõ et fruitio: aia enim ꝓiũgit deo fm mentẽ i q̃ ẽ imago trinitat̃ scõz memoriã intelligẽtiã et volũtatẽ. sz dilectio ad voluntatẽ ptinet: visio ad intelligẽtiã. ergo dr aliq̃d põi qõ memorie rñdeat: cũ fruitio non ptineat ad memoriã sz magis ad volũtatẽ. ¶ D. dotes btitudinis dicũt rñdere vtutibus vie quibus deo ꝓiungimur q̃ sunt fides spes et charitas: quibus ẽ ipe deꝰ obiectum. sed dilectio rñdet charitati: visio autẽ fidei. g̃ deberet aliq̃d poni quod ptineret ad spem cum fruitio magis ptineat ad charitatẽ. ¶ D. deo non fruimur nisi p dilectionem et visionem: illis enim dicimur frui que diligimus ꝓpter se: vt pz per Aug. i li. de doc. xp̃iana. g̃ fruitio nõ dr poni alia dos a dilectione. ¶ D. ad pfectionẽ beatitudinis reqrit ꝓprehensio. j. Cor. x. Sic currite vt ꝓprehendatis g̃ deberet adhuc quarta dos poni. ¶ D. Anshel. dicit q̃ hec pertinent ad beatitudinẽ aie: sapientia amicitia: ꝓcordia: ptãs: honor: securitas: gaudiuz. sic videt̃ p̃dicte dotes incõuenienr assignari. ¶ D. Aug. in fi. de ciui. dei dicit: q̃ deus i illa beatitudie sine fine videbit: sine fastidio amabit: sine fatigatione laudabit. g̃ laus preassignatis dotibus annumerari dr. ¶ D. Boetius ponit q̃nq; ad beatitudinẽ ptinẽtia i. iij. ỏ ꝓsol. q̃ sunt hec: sufficiẽtia quã ꝓmittũt diuitie: iocunditas quã ꝓmittit voluptas celebritas quã ꝓmittit fama: securitas quam ꝓmittit potẽtia: reuerẽtia quã ꝓmittit dignitas. et sic vr q̃ ista potius deberent assignari dotes q̃ predicta Ulterius vr q̃ nõ sint ponẽde aliq̃ dotes i corpe preter dotes anime: dotes enim ordinant ad coniunctiõem spiritualem in qua beatitudo ꝓsistit: vt dictum est. sed ea q̃ sunt in corpe nõ inclinãt ad huiusmodi ꝓiunctionẽ: qr operationes mẽtis per quaz aia deo ꝓiungit nõ exercent organis corpalibus. g̃ nõ sunt ponende alique dotes corporis. ¶ D. homini debet dos et beatitudo scõm q̃ est ad imaginem dei. sed homo non est ad imaginem scõm corpus sed scõm aiam: vt pz p Aug. i li. de tri. g̃ corpi nõ debẽt dotes. ¶ D. vires inferiores aie sensitiue et vegetatiue sũt pfectiones q̃ ipm corpꝰ. sz nõ assignãt aliq̃ dotes rñdentes viribꝰ inferioribus aie. g̃ nõ debẽt alique dotes assignari corpi respõdentes ¶ Sed contra: dotes debent beatis scõm q̃ christo conformantur. sed homines nõ solum ꝓformãt xpo scõm aiam sz etiã scõm corpꝰ. g̃ etiã dotes corpori debẽt. ¶ D. hꝰ idẽ appet ex diffinitiõe dotis. s. posita q̃ talis ẽ. dos ẽ ornatꝰ anie ꝛ corpis ꝛc Ulteriꝰ vr q̃ dotes corpis incõuenienr ponãt q̃tuor: sz subtilitas: agilitas: claritas: et impassibilitas. Anshel. vr ponẽ. vij. dic enim q̃ septẽ erũt btitudines corpis sz pulchritudo: velocitas: fortitudo: libertas: sanitas: voluptas: diuturnitas. ¶ D. ad pfectionẽ corporis viuẽtis nõ solũ ptinet motꝰ sz etiã sensus. sed vna dos ponit̃ q̃ ptinet ad motum. s. agilitas. ergo deberet alia poni que pertineret ad sensũ. ¶ Preterea corpora sanctorum erunt delectabilia scõm omnes sensus. ergo sicut ponitur claritas que pertinet ad visum: ita deberent poni alie dotes pertinentes ad alios sensus. ¶ D. sicut impassibili-

tas ꝓuenit corpi glorioso: ita ⁊ aie glorificate. ergo nō oz poni dos corpis: cū nō ponat dos aie. ¶ Ꝑ. sic subtilitas ē dos corpis ita ⁊ quietas: vt patz per Greg. i mora. sup illud Job. xxviij. Nō adeq̄bit ei auxr vel vitr. g̃ int dotes corpis oz poni perfectas Q̃ndeo dō: ad. j. q. q ab oib' cōiter ponūt tres aie dotes diuersimode tñ. Quidā. n. dicūt q tres anie dotes sūt: visio dilectio ⁊ fruitio. Quidā vo q sūt visio ꝓphēlio et fruitio. Quidā vo q sūt visio dilectio et ꝓphēlio. Hēs tñ he assignatiōes reducūt i idē et eodē mō eaz nūerus assignat: dictū ē enim q dos ē aliq̄d aie inherēs p q̄ ordinat ad opatōz i q̄ ꝓsistit beatitudo. Jn q̄ q̄dē opatōe duo requrūt scz ipa substātia opatiōis q̄ ē visio et pfectio eius q̄ ē delectatio: oz eni beatitudinē eē opationē pfectā Visio aūt aliq̄ ē delectabilis dupl'r: vno mō ex pte obiecti inq̄tum id quod vidēt est delectabile: alio mō ex parte visionis inq̄tum ipm videre delectabile ē: sic delectamur i cognoscēdo mala q̄uis mala nos nō delectēt: et qz opatio illa in q̄ vltia beatitudo cōsistit debet esse perfectissima: ideo requirit q visio illa sit vtroq; modo delectabilis. Ad hoc autē q ipsa visio sit deleetabilis ex pte visionis req̄rit q sit facta ꝓnaturalis vidēti per habitum aliquem. Sed ad hoc q sit delectabilis ex parte visionis duo requrunt. s. q ipm visibile sit cōueniens ⁊ q sit coniunctum. sic g̃ ad delectabilitatem visionis ex pte sui requirit habit' qui visionē eliciat: et sic ē vna dos q̄ dr ab oibus visio. Oz ex pte visibil' req̄rūt duo. s. ꝓueniētia q̄ ē p affectuz: et q̄tū ad h' ponit dos a quibusdā dilectio: ⁊ a quibusdaz fruitio scōm q fruitio ad effectū ptinet: illud. n. qō sūme diligim' ꝓueniētissimū estimam'. Req̄rit etiaz expte visibilis ꝓiūctio: et sic ponit a q̄busdā ꝓprehensio: q̄ nihil ē aliud q̄ in pñtia dei hre: ⁊ i seipo tenē. sz scōm alios fruitio ꝑt fruitio ē nō spei sic ē in via. sz iam rei sic est i patria: et sic dotes tres rñdent tribus vtutib' theologicd. s. visio fidei: spei vo ꝓphēlio vel fruitō scōm vnā acceptionē: charitati vo dilectio vel fruitio scōm aliā assignationē: fruitio eni pfecta q̄lis in pria hēbit includit in se dilectionē et ꝓphensionē: et iō a q̄busdā accipit ꝑ vno a q̄busdā vo ꝑ alio. Quidā vo attribuūt has tres dotes trib' aie viribus: visionē scz rōnali: dilectionez ꝓcupiscibili: fruitionē vo irascibili: inq̄tū tal' fruitio ē per quādā victoriā adepta. sed hoc nō ꝓprie dr: qz irascibilis et ꝓcupiscibilis nō sūt in pte intellectiua sed sensitiua: vt in. iij. li. di. xxvj. dictum est dotes aūt anie ponūt i ipsa mēte. ¶ Ad. j. g̃ dō: q mēoria ⁊ intelligētia nō hñt nisi vnā opationē: qz vel ipa intelligētia ē opatio mēorie: vel si intelligētia dicat eē potētia quedā: memoria nō exit i operationē nisi mediāte intelligētia: qz memorie ē noticiā tenē. vñ etiā memorie et intelligētie nō rñdet nisi vn' habit'. s. noticia: et iō vtriq; rñdet vna tm̃ dos scz visio. ¶ Ad. ij. dō: q fruitio rñdet spei in q̄tum inculudit cōprehensiōem que spei succedet qō eni sperat nōdū habet: et iō spes quodāmodo affligit ꝓpter distantiam amati: et ꝓpter hoc in patria nō remanet sz succedit ei comprehēsio. ¶ Ad iij. dicendum q fruitio scōm q comprehensionem includit distinguitur a visione ⁊ dilectōne: alio tñ modo q̄ dilectio a visione: dilectio enim et visio diuersos habitus nominant: quorum vnus pertinet ad intellectum: alter vero ad effectum: sed comprehensio vl fruitio scōm q ponitur pro comprehensione non importat alium habitum ab illis duobus sed importat remotionem impedimentorum ex quibus efficiebatur vt non posset mens deo presentialiter coniungi: et hoc quidem fit per hoc q ipse habitus glorie animam ab omni defectu liberat: sicut q facit eam sufficientem ad cognoscendū sine fantasmatibus et ad predominādum corpori ⁊ ad alia huiusmodi per que excluduntur impedimenta quibus fit vt nunc peregrinemur a domio ¶ Ad quartum patet responsio ex dictis. ¶ Ad quintum dicendum q proprie dotes sunt immediata principia illius operationis in qua perfecta beatitudo consistit per quam anima christo coniungitur: illa autem que Anshel. enumerat non sunt huiusmōi sed sunt qualitercūq; beatitudinē concomitantia vel consequentia nō solum in comparatione ad sponsum ad quem sola sapientia interenumerata ab eo pertinet: sed etiam in comparatione ad alios vel pares ad quos pertinet amicitia q̄tum ad vnionem effectuum: et cōcordia q̄tū ad consensum in agendis: vl ad inferiores ad quos ptinet et potestas fm q a superioribus inferiora disponūt: ⁊ honor fm id qō ab inferioribus' superioribus' exhibetur: ⁊ etiam per comparationem ad seipm ad quod pertinet securitas q̄tum ad remotōnem mali: et gaudiuz q̄tum ad adeptionē boni. ¶ Ad sextum dicendum q laus que ab Augustino ponitur tertium eorum que in patria erunt non est dispositio ad beatitudinem sed magis beatitudinem consequens: ex hoc enim ipso q anima deo cōiungitur in qua beatitudo consistit sequitur q in laude prumpat: vnde laus non habet rationē dotis. ¶ Ad septimum dicendum q illa quinq; q̄ enumerat Boetius sunt quedam beatitudinis conditiones: non autem dispositiones ad beatitudinis actum eo q beatitudo ratione perfectionis sue sola et singulariter habet per seipsā quicquid ab hominibus in diuersis rebus queritur: vt patz etiam per philosophum in primo ⁊ decimo Ethicorr. ⁊ scōm hoc Boetius ostendit illa quinq; in vera beatitudine esse: quia hec sunt q̄ ab hominibus temporali felicitate queruntur que vl pertinēt ad immunitatem a malo sicut securitas: vel ad consecutionem boni vel conueniētis sicut iocūditas: vel perfecti sicut sufficientia: vel ad manifestationem boni sicut celebritas: inquantum bonum vniuersi est in

noticia multoꝝ et reuerẽtia inq̃tum illius noticie vl'boni signum aliquod exhibet:reuerentia enim consistit i exhibitõe honoris qui ẽ testimoniũ vtutis.vñ pz q̃ ista q̃nq̃ nõ debent dici dotes sed q̃dã beatitudinis conditiões. ¶ D.ij.q.dõ:q̃ fm hoc homo ẽ beatitudinis pticeps q̃ ad imaginẽ dei ꝓsistit.imago autẽ dei primo et p̃ncipaliter in mente consistit:sed p quandã deriuatiõez etiã in corpore hominis quedã repr̃itatio imaginis inuenit scõm q̃ oportet corpus anime esse ꝓportionatũ:vt etiaz pz ex his que mgr̃ dicit in.ij.sen.dis.xvj. vñ etiam et beatitudo vel gloria p̃mo et p̃ncipaliter ẽ i mente sed per quãdã redũdãtiã deriuat etiaz ad corp' vt beatitudo hois scõm corpus dicat quod imperium aie deo ꝓiuncte pfecte exequit.vñ sicut dispositiones q̃ sunt in aia beata ad pfectaz opationẽ q̃ deo ꝓiungit dicunt aie dotes:ita dispositiões q̃ sũt in corpore glorioso ex quib' corpus efficit perfecte anime subiectum dicunt corporis dotes. ¶ Ad.j. ergo dicendũ q̃ etiã perfectio corporis glorioſi aliquo modo coadiuuat ad hoc q̃ aia libertius ꝛ perfectius deo inhereat inq̃tũ videlz nõ retrahit aliq̃bus corporeis impedimẽtis a dina inhesiõe:ꝛ inq̃tum etiã aia perfectius esse hz corpori ꝓiuncta q̃ a corpore separata:et sic etiam eius operatio est perfectior:vt supra dictũ ẽ. ¶ Ad.ij.pz rñsio ex dictis ¶ Ad.iij.dõ.q̃ sicut dicit Aug.in li.de tri.ad exteriorẽ hoiem nõ solũ ptinet corpus sed etiam corporis sensus.vñ oñs inferiores potentie que sũt organis affixe simul cum corpore computant ꝛ cum eo etiã simul dotant. ¶ D.iij.q.dõ:q̃ aia ẽ forma corporis et motor.vñ cũ dotes corporis ad hoc ordinent vt corpus perfecte anie subiũciat:hoc erit vt subiũciat ei perfecte et sicut forme et sicut motori. A forma aũt in materia tria causant.s.esse substãtiale:vires et forme secũdarie.s.accñtales:ꝛ ambor̃ ꝓseruatio:corp' g̃ glioſũ inq̃tũ pfecte aie subdit q̃tũ ad eẽ substantiale qđ ab ea hz sic ẽ dos subtilitatis:ex hoc.n.corp' glioſũ sbtle dr̃:vt ẽ.di.xliij. dictũ ẽ q̃ pfecte ab aia informat:inq̃tuz vo pfecte subdit ei vt forme fm accñtales formas q̃ sũt i corpore ab aia sic ẽ dos claritatis.inq̃tũ vo corp' glioſũ pfecte ab aia ꝓseruat sic ẽ dos impassibilitatis. ex hoc enim impassibile dicit q̃ ex vi anime seruat immune ab omni lesione.sed inq̃tum corpus pfecte subdit aie vt motori sic ẽ dos agilitatis:corpus enim scõm hoc dr̃ agile q̃ ad oẽs aie actus ẽ expeditũ et paratuz. Quidam autem quatuor dotes corporis q̃tuor virtutibus cardinalibus adaptant eo q̃ cardinaliũ virtutũ materia sunt bona corpalia:vt.s. prudẽtie rñdeat claritas ꝓpter cognitionẽ:iusticie q̃ est perpetua et imortalis impassibilitas:fortitudini agilitas:ex qua ꝓingit vt nihil corpori possit resistere.vñ agilitas notat.j.Cor.xv.per hoc q̃ dic̃ Gurget i virtute.tpantie vo que corpus attenuat subtilit.ia:et sic qui.t.ior dotes corpis rñdent quatuor vtutibus cardinalibus:sicut tres dotes aie tribus theologicis:vt dictũ ẽ. ¶ Ad.j.g̃ dõ:q̃ illa septem que Anſhel.ponit cõtinẽt sub istis quatuor pulchritudo eni continet sub claritate:velocitas ꝛ libertas ꝛ fortitudo sub agilitate:sanitas ꝛ diuturnitas sub impassibilitate:voluptas vo põt reduci ad subtilitatẽ:qr ex hoc q̃ corpus ẽ perfecte informatũ p aiam est ad delectationẽ dispositũ. ¶ Ad ij.dõ:q̃ agiltias nõ solũ ptiet ad motũ sed etiã ad sensũ et ad oẽs alias opationes aie:vt scõm hoc dicat corpus glorioſum eẽ agile qđ ẽ pfecte abilitatũ ad oẽs operatiões que per corpus exercẽt. ¶ Ad iij.dõ: q̃ scõm pr̃m in.ij.de generatõe:qualitates visibiles sunt alij̃ qualitatib' sensibilib' nobiliores q̃tũ ad hoc q̃ in visibilitate ꝓueniũt inferiora corpora cum superiob' corpib':nõ autẽ q̃tum ad alias sensibiles qualitates.vñ lux vel claritas que est qualitas ꝓpria celestium corpor̃ inter alias qualitates corpales ẽ nobilior et magis similis ad exprimẽdã intelligibilẽ claritatẽ.et iõ ex redũdãtia glie ab aia in corp' magis ponit in corpe glioso claritas vt dos q̃ alia sensibilis q̃litas. ¶ Ad.iij.dõ:q̃ ania nõ est passibilis scõm natuã hz per accidẽs inq̃tuz corpus patit:vel p diuinã iusticiam ẽ passibilis ex culpa q̃ ab aiabus beator̃ est ꝓcul ꝓpr dei dilectõnem.vñ exquo impassibilitas ponit corporis dos nõ oz q̃ ponat dos aie. ¶ Ad.v.dõ:q̃ claz ꝛ perpetuum ad idẽ genus reducũt eo q̃ lux est actus dia phoni: et ideo perpetuitas nõ ponit dos distincta a claritate. ¶ De predictis aũt dotib' tam aie q̃ corporis in speciali dictum est:de fruitione quidem i p̃ma dis.j.li.de dilectiõe i.iij.libro tractatu de charitate:de visione supra hac eadez. De quatuor dotibus corpis supra distincti. ¶ Distinctio.XLIIII.

Deinde queritur de aureolis. Et circa hoc querũtur quinq̃. ¶ Primo q̃d sit aureola. ¶ Secũdo qũo differat a fructu. ¶ Tertõ rõe quor̃ debeat aureola. Quarto quibus debeat. ¶ Quito de nũero aureolar̃.

Ad primum sic proceditur: videt q̃ aureola non sit aliquod aliud p̃miũ ab essentiali p̃mio quod aurea dicit:p̃miũ.n.essentiale est ipa beatitudo sed beatitudo scõm Boe. Est status omniuz bonorum conseruatione perfectus.ergo p̃miũ essentiale includit omne bonuz quod habet in patria:et sic aureola includitur in aurea. ¶ Ꝛ.magis ꝛ minus non diuersificant speciẽ.sed illi qui seruãt consilia et precepta magis p̃miant q̃ illi qui seruant p̃cepta tm̃:nec in aliquo p̃miuz eor̃ vi differre nisi q̃ vnũ ẽ altero mai'. cũ g̃ aureola nomiet p̃miũ quod debet operibus pfectionis: videt q̃ aureola nõ dicat aliquid distinctuz ab aurea. ¶ Ꝛ.p̃miũ

rñdet merito. sed radix totius meriti est charitas. cū ḡ charitati rñdeat aurea: vī q̄ in p̄ria nō erit ali qō p̄miū ab aurea distinctū. ¶ ℟. hoies beati assumūt ad angelorū ordies: vt dic̄ Greg⁹. sz in angel' lz q̄dā data sint q̄busdā excellenī ibi tñ nihil possi det singulariī: oia enī i nobis sūt: nō quidē equalit̄ q̄ alīj alīja sublimius possidēt que tamen oēs hñt vt etiā Greg. dicit. ḡ ⁊ in beatis nō erit aliqō aliud p̄miū nisi oium cōe. ḡ aureola non est p̄miū distinctū ab aurea. ¶ ℟. excellentiori merito excellētius p̄miū debet. si ḡ aurea debet operibus q̄ sūt in p̄cepto: aureola vero his que sunt in consilio: aureola erit p̄fectior q̄ aurea: et ita nō debēt dimi nutiue signari: et sic vī q̄ aureola nō sit p̄miū distinctum ab aurea. ¶ Sed ℞ Exo. xxv. sup illud: Facies alterā corona aureolā. dicit glo. ad coronā pertinet canticum nouū: quod virgines tm̄ coram agno concinūt: ex quo vī q̄ aureola sit quedaz corona nō oibus sed aliquib⁹ specialiter reddita: aurea autē oibus beatis reddit. ḡ aureola est aliud q̄ aurea. ¶ ℟. pugne quam sequit victoria debet corona. ij. Thes. ij. Non coronabit nisi qui legitime certauerit. ḡ vbi ē specialis ratio certamis ibi dz eē specialis corona. sz in aliquib⁹ operib⁹ ē special' ratio certandi. ḡ p̄te alīja aliquam coronā habere debent: et hanc dicimus aureolam. ¶ ℟. ecclesia militans desc̄dit a triumphāte: vt p3 Apoc. xxi. Vidi ciuitatem sanctā ⁊c. sed i ecclesia militāte specialia opera hñtibus specialia p̄mia reddunt: sic victoribus corona: currentib⁹ brauiū. ḡ simili debet eē in ecclesia triumphāte. Q ñdeo dō: q̄ p̄miuz essentiale homis quod ē eius beatitudo cōsistit i perfecta coniunctiōe aie ad deum inq̄tum eo perfecte fruit: vt viso et amato p̄fecte: hoc autem p̄miuz metaphorice corona dī vel aurea: tū ex p̄te meriti quod cū quadam pugna agit: militia enī ē vita hominis super terrā: Job. vij. tū etiā ex parte p̄miī per quod homo efficit quodāmō diuinitatis particeps: et p consequēs regie ptātis: Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnū et sacerdotes: corona autē ē p̄prium signum regie dignitatis: et eadem ratione p̄miū quod essentiali addit corone rationem hz. Signat etiā corona perfectionē quandā rōne figure circularis: vt ex hoc etiā competat perfectiōi beatoz. sed quia nihil potest superaddi q̄n sit eo minus: ideo superadditum p̄miū aureola nominatur. Huic autez essentiali p̄mio q̄ō aurea dī aliq̄d additur dupliciter. Uno modo ex conditiōe nature eius que p̄miat sicut supra beatitudinē anime gloria corporis adiungitur: vnde et ipsa gloria corporis interdum aureola nominat. vnde sup illud Exo. xxv. Facies alterā coronam aureolā. dic̄ quedam glo. q̄ in fine aureola supponit: cuz i scp̄tura dicat q̄ eis sublimior gloria in receptione corpoz seruet: sic autē nūc de aureola nō agitur. Alio mō ex rōne operis meritorij quod quidē rōem meriti ex duobus habz ex quibus hz etiā bonitatis rōez sz ex radice charitatis q̄ refert i finē vltimuz: et sic debet ei essentiale p̄miuz. s. puentio ad finē que est aurea: ⁊ ex ipo genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circūstantijs: et ex habitu eliciente et proximo fine: et sic debet ei quoddam accidētale p̄miū quod aureola dī: et hoc mō de aureola ad p̄sens intendimus. Et sic dicenduz q̄ aureola dicit aliquid auree superadditum: idest quoddam gaudium de operibus a se factis q̄ hñt rationē victorie excellentis qō est aliud gaudiū ab eo quo de coniunctiōe ad deū gaudet quod gaudium dī aurea. Quidam tamē dicunt q̄ ipsum p̄miū cōe qō ē aurea accipit nomē aureola scōm q̄ virginib⁹ vel martyrib⁹ vl doctoribus reddit: sicut ⁊ denarī⁹ accipit nomē debiti ex hoc q̄ alicui debetur q̄uis oino idē sint debituz et denarī⁹: nō tñ ita q̄ p̄miū cēntiale oporteat cē maī⁹ qñ aureola dī sz q̄ excellētiori actui rñdet: non quidē scōm meriti intensionē sed scōm modū merendi: vt q̄uis i duobus sit equalis limpiditas diuine visionis: i vno tm̄ dicet aureola nō in altero inq̄tum rñdet excellentiori merito scōm modū agendi. Sed hoc videt eē p̄ intentionē glo. Exo. xxx. si enī idem essz aurea ⁊ aureola: non diceret aureola auree supponi. Et p̄terea cū merito rñdeat premiuz dz q̄ illi excellētie meriti que est ex mō agendi rñdeat aliqua excellētia in premio: et hanc excellentiam vocamus aureolam. vñ oportz aureolā ab aurea differre. ¶ Ad j. ḡ dō: q̄ beatitudo includit in se oia bona q̄ sunt necessaria ad perfectā hominis vitā: q̄ consistit in perfecta hois operatione. sed quedaz p̄nt superaddi nō quasi necessaria ad perfectā operationē vt sine quib⁹ esse nō possit sed q̄ his additis ē beatitudo clarior. vnde pertinet ad bene esse beatitudinis: et ad decentiā quandaz ipsius: sicut et felicitas politica ornat nobilitate et corpis pulchitudine ⁊ hui⁹ modi sine quib⁹ tñ esse pōt: vt p3 in. j. Ethic. ⁊ hoc mō se hz aureola ad beatitudinē patrie. ¶ Ad ij. dō: q̄ ille qui seruat consilia et precepta semp magis meret q̄ ille qui seruat p̄cepta tātuz scōm q̄ rō meriti p̄sideret in opibus ex ipso genere operis: nō autē sp scōm q̄ rō meriti pensat ex radice charitatis: cuz q̄nq̄z ex maiori charitate aliq̄s seruet precepta tantū q̄ aliq̄s p̄cepta ⁊ p̄silia. sz vt plurics accidit ecōuerso: q̄z pbatio dilectiōis ē exhibitio operis sicut dicit Greg⁹. nō ḡ ipm p̄miū cēntiale magis intensum dī aureola: sed id quod p̄mio essentiali superaddit indifferenī: siue sit maius p̄miū essentiale habentis aureolam siue minus siue equale premio essentiali nō hñtis. ¶ Ad iij. dō: q̄ charitas est p̄ncipiū merēdi: sed actus noster ē quasi instrumentū quo meremur. Ad effectū autē conseq̄ndū nō solum requirit debita dispositio in premio mouente: sed etiam recta dispositio in instrumento: ⁊ ideo in effectu aliquid consequit ex parte p̄mi p̄n-

eipū quod est principale: et aliquid ex parte instrumenti quod est secundariuz: vñ et in premio aliqd est ex parte charitatis: icz aurea: et aliquid ex genere opatōis vt aureola. ¶ Ad. iij. dō: q angeli oēs ex eodem genere actus suam beatitudinem meruerunt. s. in hoc q sunt conuersi ad deū: et ideo nullum singulare premiū inuenitur in vno quod alius non habeat aliquo modo. Homines autem diuersis generibus actuum beatitudinem merentur z ideo non est simile: tamen illud quod vnus videtur specialit̄r habere inter hoies quodāmō oīa cōiter habent iñ̄tum. s. per charitatem perfectaz vnusquisq; bonū alterius suuz reputat: non tamē hoc gaudium quo vnus alteri cōgaudet pōt aureola nominari: quia non dat in premiū victorie ei⁹ sed magis respicit victoriā alienaz: corona vō ipsis victoribus redditur non victorie congaudentibus ¶ Ad. v. dō: q maior est excellentia meriti q̄ consurgit ex charitate q̄ illa que cōsurgit ex genē act⁹ sicut finis ad quem ordiat charitas est potior his que sunt ad finem circa que actus nostri consistūt vnde etiam premiū respondens merito ratōe charitatis q̄tūcunq; sit paruum: est maius quolibz p̄mio respondente actui ratione sui generis: et ideo aureola diminuit: ue dicitur respectu auree.

AD secundū sic proceditur: videt q aureola ñ differat a fructu: eidem enī merito nō debentur diuersa premia. sed eidem merito respondet aureola et fruct⁹ centesim⁹. s. virginitati: vt p̄z i glo. Matth. xiij. g̃ aureola est idem quod fructus. ¶ Ꝑ. Aug. dicit in libro de virginitate: q centesimus fruct⁹ debetur martyri: et idem debet virgini. g̃ fructus est quoddam premium cōmune virginibus et martyribus. sed eisdem etiam debetur aureola. g̃ aureola est idem quod fructus. ¶ Ꝑ. in beatitudine nō inuenit̄ur nisi duplex premium. s. essentiale et accidentale quod essentiali supadditur. sed premium essentiale supadditum dictum est esse aureolā: qō p̄z ex hoc qō Exo. xxv. Aureola corone auree superponi dicit. sed fructus non est p̄miū essentiale: qz sic deberet oibus beatis. g̃ est idem qō aureola. ¶ Sed contra quecunq; non sunt eiusdem ouisionis non sunt etiam eiusdem rationis. sed fruct⁹ z aureola non similiter diuidunt: qz aureola diuiditur in aureolā virginuz martyrū et doctorū: fructus autē in fructum coniugatoz viduaz et virginum. g̃ fructus et aureola non sunt idem. ¶ Ꝑ. si fructus et aureola essent idem: cuicūq; deberetur fructus deberet aureola: hoc autē patz esse falsum viduitati enī debet fructus: sed non aureola. g̃ ꝛc. ¶ Ulterius videt q fructus nō debeat soli virtuti continētie: qz. j. Cor. xv. sup illud: Alia claritas solis ꝛc. dicit glo. q claritati soliſ illoz dignitaſ comparat quin centesimū fructū habent: lunari aūt q̄ sexagesimū: stelle qui tricesimū. sed illa diuersitas claritatū scōm intentionē apli ptinet ad q̄cūq; beatitudinis differentiam. g̃ diuersi fructuſ nō debēt respondere soli continentie. ¶ Ꝑ. fructus a fruitione dicunt. sed fruitio ad premiū essentiale ptinet qō oibus virtutibus respondet. g̃ ꝛc. ¶ Ꝑ. fructuſ labori debet: Sapie. iij. Bonoz laboz gloriosus est fructus. sed maior labor est in fortitudine q̄ in temperantia vel in continentia. g̃ fructuſ nō respōdet soli continentie. ¶ Ꝑ. difficilius est moduz nō excedere in cibis qui sunt necessarij ad vitaz: q̄ in venereis sine quibus vita conseruari pōt: et sic maior est labor parsimonie q̄ continentie. g̃ parsimonie magis respondent fructus q̄ cōtinentie. ¶ Ꝑ. fructus refectōnem importat: refectio autem p̄cipue est in fine. cum g̃ virtutes theologice finem habeant p̄o obiecto. s. ipsum deum: videt q eis fructus maxime debeant respondere. ¶ Sed contra est qō habet in glo. Matth. xiij. que fructus assignat virginitati viduitati z p̄tinentie p̄nugali: que sunt cōtinentie ptes. ¶ Ulterius vī q inconuenīēter assignent tres fructus tribuſ continētie partib⁹: qz Gal. v. ponūt. xij. fructus spiritus. scz gaudiuz pax ꝛc. et iō videt q non debeant poni tres tm̄. ¶ Ꝑ. fructus nominat aliquod premiū speciale. sed premium quod assignatur virginibus et viduis et cōiugatis non est speciale: quia omnes saluandi continentur sub aliquo hoz trium: cum nullus saluetur qui continentia careat: et continentia per has partes sufficienter diuidat. g̃ inconuenienter tribus predictis tres fructus assignātur. ¶ Ꝑ. sicut viduitas excedit continentiā coniugalem: ita virginitas viduitatem. sed non similiter excedit sexagenarius tricenarium: et centenarius sexagenariū: neq; ſm arithmeticaz p̄portionalitatem: qz sexagenari excedit tricenariū in. xxx. z centenarius sexagenariū in. xl. neq; etiā scōm p̄portionalitatez geometricā quia sexagenarius se hz in dupla p̄portione ad tricenarium: centenarius vero ad sexagenarium i superbitricia: quia continet totū z duas tertias eiuſ g̃ inconuenienter aptant fructus tribus continētie gradibus. ¶ Ꝑ. ea que in sacra scriptura dicūtur perpetuitatē habēt: Luc. xxj. Celum et terra trāsibunt verba autem mea non trasiēt. sed ea que ex institutione hominum sunt facta quotidie possūt mutari. g̃ ex his que ex institutione hominuz sunt non est accipienda ratio eoz que i scriptura dicūt et sic videtur q inconueniens sit ratio quaz Beda assignat de istis fructibus dicens: q fructus tricesimus debetur coniugatis: quia in repzesentatiōe q̄ fit in abatho triginta significatur per cōtactuz pollicis et indicis scōm suaz summitatē. vnde ibi quodammodo osculātur se: et sic tricenarius numer⁹ signat coniugatoruz oscula: sexagenarius vero numerus signat p tactū indicis sup mediū articuluz pollicis: et sic p hoc q̄ index iacet sup pollicem op

primēs ipm signat oppssionē quā vidue patiūt in mūdo:cū aute numerādo ad centenariū puenim⁹ trāsim⁹ a leua in dexterā. vñ p centenariū vginitas designat:q̄ hz portionē angelice dignitatis q̄ sunt i dextera. s. i glia:nos aūt i sinistra ppt imperfectōem psentis vite. Rñdeo dō:ad. j. qōnem q ea q̄ meta phorice dicunt possunt varie accipi scōm adaptationē ad diuersas pprietates eius. vnde sit trāsumptio:cū aute fructus pprie in rebꝰ corporalibꝰ dicatur de terrenascentibus scōm diuersas conditiōes q̄ in fructibus corpalibus inueniri pñt:diuersimode fructus spūaliter accipit:fructus eni corporalis dulcedo ē que reficit scōm q in vsum hois venit:ē etiā vltimū ad qō opatio nature puenit:est etiā id qō ex agricultura expectat p seminationē vl q̄scūq; alios modos. Q̄nq; igit fructꝰ spūaliter accipit p eo qō reficit q̄si vltimus finis:7 scōm hāc significationē dicimur deo frui:pfecte quidē i pria:imperfecte aūt i via:et ex hac significatōe accipit fruitio q̄ dos ē:sic aūt nūc ō fructib⁹ nō loq̄mur. Q̄nq; aūt sumit spūal⁹ fructꝰ p eo qō reficit tm q̄uis n̄ sit vltimus finis:et sic vtutes fructꝰ dicūt inq̄tuz mentē sincera dulcedine reficiunt:vt Ambro. dicit: et sic accipit fructꝰ Hal. v. Fructꝰ aute spūs ⁊c. sic aūt de fructib⁹ nūc nō q̄rit:de hoc eni habitū ē i. iij. li. di. xxxiij. Potest autē sumi alio modo fructus spūalis ad similitudinē corporalis fructus inq̄tum corporalis fructus est quoddā cōmoduz qō ex labore agriculture expectat. vt sic fructꝰ dicat illud pmiū qō homo ex labore cōsequit quo in hac vita laborat:et sic oīe premiū quod in futuro habet ex nostris laboribus fructus dicit: et sic accipit fructus: Ro. vj. Habetis fructū vestz in sanctificatiōem: finem vō vitā eternā. sic etiā nos nūc de fructu non agim⁹:sed agim⁹ nūc de fructu scōm q ex semie cōsurgit:sic eni ō fructu loquit dns Matth. xiij. vbi fructum diuidit in tricelimuz:sexagesimū:7 centesimū. fructus autē scōm hoc pōt pdire ex semie q vis semētiua ē efficax ad puertēdu humores terra in suā naturā:et q̄to hec vtus ē efficacioz et terra ad hoc paratioz tāto fructus sequit vberioz. Spirituale aūt semē quod in nobis semiat est verbum dei. vñ q̄to alicꝫ magis in spūalitatē puertit a carne recedēs tāto i eo ē maioz fructus ꝑbi dei. Scōm hoc g̃ fructus differt ab aurea 7 ab aureola:q2 aurea cōsistit in gaudio qō hī de deo:aureola vero i gaudio qō hī de operz pfectiōe. sed fructus in gaudio qō hī de ipsa dispositōe operantis scōm graduz spūalitatis i quē pficit ex semie ꝑbi dei. Quidam distinguūt int aureolā et fructū dicētes:q aureola debet pugnāti:scōm illud. ij. Timo. ij. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. fructus autē laboranti scōm illud qō dr Sapie. iiij. Bonoz laborū gliosus ē fructꝰ. Alij vō dicūt:q aurea respicit cōuersionē ad deū. sz aureola et fructꝰ pristūt i his q̄ sūt ad finem:ita tñ q fructus pncipaliꝰ respicit voluntatē:aureola autē magis coꝝp⁹. sz cū in eodem sit labor et pugna et scōm idē:et premiuz corpis ex pmio aie dependeat scōm p̄dicta nō cēt differētia int fructū aureā et aureolā nisi rōne tm:et hoc nō pōt ee cū quibusdā assignet fructus quibus nō assignat aureola. ¶ Ad. j. g̃ dō:q nō ē inconueniens eidē merito scōm diuersa q̄ i ipo sūt diuersa pmia rndere. vñ et vginitati rndet aurea scōm q ppter deū seruat imperio charitatis:aureola vō scōm q est quoddā perfectiōis opus hns rōem victorie ex cellētis:fructus vero scōm q per virginitatem homo in quandā spūalitatem trāsit a carnalitate recedēs. ¶ Ad. ij dō:q fructꝰ scōm ppriā acceptiōez put nūc loq̄mur nō dicit premiū cōe mrimonio 7 virginitati sed tribus ptinentie gradib⁹. glo. aūt illa que ponit fructū centesimū martyribus respondere large accipit fructū scōm q quelibet remuneratio fructus dr: vt sic p centesimū fructū remuneratio designet que quibuslibet opibus pfectōis debet. ¶ Ad. iij. dō:q q̄uis aureola sit quoddā accidentale premiū essentiali supadditu:nō tñ omne accidentale premiū ē aureola sed premiū de operibus pfectiōis dꝫb⁹ hō maxie xp̄o ꝓformat scōm pfectam victoriā. vñ nō ē inconueniēs q abstractōni a carnali vita aliquod aliud premiū accidentale debeat quod fructus dr. Ad. ij. q. dō:q sicut dictuz est:q fructus ē quoddā premiū quod debet homi ex hoc q a carnali vita in spūalem trāsit: et iō illi virtuti pcipue rndet que hoiem pcipue a subiectōne carnis liberat:hoc autē facit ptinētia: q2 p delectationes venereas aīa precipue carni subdit adeo vt in actu carnali scōm Piero. nec spūs pphie corda pphetaz tangat:nec in illa delectatiōe est possibile aliquid intelligere:vt pbus dicit in. vij Ethic. et iō ptinentie magis rndet fructus q̄ alij virtuti. ¶ Ad. j. g̃ dō:q glo. illa accipit fructum large fm q quelibz remuneratio fructꝰ noiat. ¶ Ad. ij. dō:q fruitio nō sumit a fructu scōm illaz silitudinem q̄ nūc de fructu loq̄mur:vt ex dictis pz. ¶ Ad. iij. dō:q fructꝰ scōm q nunc loq̄mur nō rndet labori rōne fatigatōnis. sed scōm q per laborem semina fructificāt. vñ et ipse segetes labores dicunt inq̄tū ppter eas laborat vel labore acquirūt:silitudo autem fructꝰ scōm q ozit ex semine magis aptat i continentia q̄ in fortitudine:q2 p passiones fortitudinis homo non subdit carni:sicut per passiones circa quas est cōtinentia. ¶ Ad. iiij. dō:q q̄uis delectatōnes q̄ sūt in cibis sunt magis necessarie illis q̄ sunt in venereis nō tamē sunt ita vehementes. vñ per eas anima non ita carni subdit. ¶ Ad. v. dō:q fructus nō sumitur hic scōm q frui dicitur qui reficitur in fine sed alio modo:et ideo ratio non sequitur. Ad. iij. qōnem dicendū:q per continentiam cui fructus respondet vt dictum est homo in quandam spūalitatem adducitur carnalitate abiecta:7 ideo scōm diuersū modū spūalitatis

quem ꝓtinentia facit diuersi fructus distinguunt. Est eni quedã spũalitas necessaria: et quedaz sup' abundãs. Necessaria quidẽ spũalitas est in hoc q̃ rectitudo spũs ex delectatiõe carnis nõ puertatur quod fit dum aliquis scõm rectum ordinem rationis vtitur delectabilib' carnis: ꝛ hec ẽ spiritualitas coniugatoꝝ. Spiritualitas vo supabundans est p quam homo ab huiusmõi delectatõnibus carnis spiritum suffocãtibus oino se abstrahit. Sed hoc contingit ꝺupliciter: vel respectu cuiuslibz temp.is preteriti presentis et futuri: et hec est spiritualitas virginum: vel scõm aliquod tp̃us: et hec est spũalitas viduaꝝ. Seruantibus g̃ ꝓtinentiã ꝓiugalẽ dat fructus triceſimus: vidualẽ sexageſimus: virginalẽ centeſimus: ratiõe illa quam Beda assignat: q̃uis possit et alia rõ assignari ex ipa natura numeroꝝ tricenarius eni numerus ex ductu trinarij in denarij surgit: ternarius eniz est numerus oĩs rei: vt dr in. j. ce. et habet in se perfectionem quandã oĩbus cõem. s. ꝓncipij medij et finis. vnde ꝓuenienter tricenarius numerus cõiugatis assignat: in quib' sup obseruationẽ decalogi qui p denariũ signat nõ addit aliqua pfectõ nisi cõis: sine qua non põt esse salus. Denarius aũt ex cuius ductu in denariũ sexagenarius surgit: hz pfectionẽ ex partibus: cum cõstet ex oĩbus ptibus suis simul aggregatis. vñ ꝓuenienter viduitati rñdet in qua inuenit perfecta abstratio a delectabilibus carnis q̃tũ ad oĩa circunstantias que sunt quasi ptes virtuosi actus: cũ nulla eni persona et nullo loco delectabilib' carnis viduitas vtit: et sic de alĩs circũstantĩs carnis quod nõ erat in ꝓtinentia ꝓiugali. Hz centenari' ꝓueniẽter rñdet virginitati: q: denarius ex cui' ductu centenarius surgit ẽ limes numeroꝝ: ꝛ similiter virginitas tenet spũalitatis limitẽ: q: ad eam nihil ꝺ spiritualitate adĩci põt: hz eni centenarius inq̃tũ est quadratus numer' pfectionẽ ex figura: figura eniz quadrata scõm hoc perfecta est q̃ ex omni parte equalitatem hz: vtpote hñs omnia latera equalia vnde competit virginitati in qua q̃tum ad omne tp̃us equaliter incorruptio inuenit. ¶ Ad. j. g̃ ꝺr: q̃ ibi fructus nõ accipiũt hoc mõ sicut hic de fructibus loquimur: vt ex dictis patz. ¶ Ad. ij. ꝺr: q̃ nihil cogit ad ponendũ fructũ eẽ ꝓmiũ non oĩb' saluandis conueniens: nõ solũ eni essentiale ꝓmiũ coe est oĩbus sed etiã aliquod accidẽtale: sicut gaudiũ de opibus illis sine quib' nõ ẽ salus. Potest tñ dici q̃ fructus nõ oĩbus ꝓueniũt saluãdis: sicut pz de his qui in fine penitẽt et incontinẽter vixerunt eis' eni non fructus sed essentiale ꝓmiũ tm̃ debet ¶ Ad. iij. ꝺr: q̃ distinctio fructuuz magis accipit scõm species vel figuras numeroꝝ: uz q̃ scõm q̃titates eoꝝ: tñ etiã q̃tum ad q̃titatis excessum põt aliqua rõ assignari: ꝓiugatus eni abstinet tantũ a nõ sua: vidua vero a suo et a non suo: et sic inuenitur ibi quedã rõ duplũ: sicut sexagenari' est duplex ad tricenarium: centenarius vero supra sexagenariũ addit quadragenariũ q̃ cõsurgit ex ductu quaternarij in denariũ: quaternarius aũtẽ est ꝓm' numerus solidus et cubitus: et sic conuenit talis additio virginitati que supra perfectionẽ viduitatis ꝓpetuã inco:ruptionẽ adiungit. ¶ Ad. iij. ꝺr: q̃ q̃uis illa repsentatio numeroꝝ sit ex humana institutione tamen fundatur aliquo modo supra rerꝝ naturaz inq̃tum scõm ordinẽ digitoꝝ et articuloꝝ et ꝓtractuum numeri gradatim designãtur.

AD tertiuz sic ꝓceditur: videt q̃ ratiõe virginitatis non debeat aureola: vbi enim est maior difficultas in ope ibi debet maius premiuz. sed maiorẽ difficultatem patiunt in abstinẽdo a delectabilib' carnis vidue q̃ virgines: dicit enim Hiero. q̃ q̃to maior est difficultas ex parte quadã a voluptatis illecebris abstinere: tanto mai' est premiũ: et loquitur in cõmendationem viduaꝝ. Phus etiam dicit i libro de animalibus: q̃ iuuenes corrupte magis appetunt coitum ꝓpter rememorationem delectationis. g̃ aureola que est' maximũ ꝓmiũ debet magis viduis q̃ virginibus. ¶ Ꝺ. si virginitati deberet aureola vbi esset pfectissima virginitas maxie inueniret aureola. sed in btã vgine ẽ pfectissima virginitas vñ et virgo virginum noiat: et tñ ei non debet aureola: quia nullam pugnaz sustinuit in continẽdo cum corruptõne fomitis non fuerit infestata. g̃ virginitati aureola non debet. ¶ Ꝺ. et qõ nõ ẽ scõm omne tp̃us laudabile nõ debetur premiũ excellẽs sed virginitatem seruare non fuisset laudabile in statu innocentie: cum tunc esset homini ꝓceptuz Crescite et multiplicamini et replete terrã. nec etiã tpe legis qñ steriles erant maledicte. g̃ virginitati aureola nõ debet. ¶ Ꝺ. non debet idẽ premiũ virginitati seruate et virginitati amisse. sed ꝓ virginitate amissa qñq̃ debet aureola: vtpote si aliqua inuita ꝓstituat' a tyranno quia christuz ꝓfitet. g̃ virginitati aureola non debet. ¶ Ꝺ. excellens premiuz non debet ei qõ inest nobis a natura. sz virginitas inascitur cuilibet hõi et bono et malo. g̃ virginitati aureola nõ debet. ¶ Ꝺ. sicut se hz viduitas ad fructum sexagenarium: ita virginitas ad fructũ centeſimũ et aureola. sed nõ cuilibet vidue debet fructꝰ sexagenarius sed solũ viduitatẽ vouẽti: vt ꝺdã dicunt g̃ vi q̃ nec cuilibet virginitati aureola debeat sz solũ virginitati ex voto seruate. ¶ Ꝺ. premiũ non rñdet necessitati cum oĩe meritum in volũtate cõsistat sed quidã sunt virgines ex necessitate: vt naturaliter frigidi et eunuchi. g̃ virginitati nõ sp debet aureola ¶ Sed ꝺ ẽ qõ hĩ Exo. xxv. Facies alterã coronã aureolã. glo. ad coronã ptiet cãticũ nouũ qõ virgines coram agno ꝓcinũt. s. q̃ sequũt agnum q̃cũq̃ ierit. g̃ ꝓmiũ qõ virginitati debet dr aureola. ¶ Ꝺ. Esa. lvj. dr: Hec dicit oĩa eunuchis: et sequitur: Dabo eis

nomẽ melius a filijs et filiabus. glo. ꝓpriã gloriaz excellẽtẽqz signat. sz ꝑ eunuchos q̃ seipos castrauerũt ꝓpr̃ regnũ celoꝝ vginez designãt. g̃ vginitati debeꝫ aliqȝ excellẽs ꝓmiũ: ꝛ hec vocat aureola. Ulterius vr̃: q̃ martyrib' aureola nõ debeat: aureola eni ẽ ꝓmiũ qȝ opib' superogatiõis reddit. vñ dicit Beda sup illud Exo. xxv. Aliã coronã aureolam ꝛc. de eoꝝ premio põt recte intelligi qui generalia mãdata spontanee vite pfectioris electiõe trãscendũt. sed mori ꝑ ꝓfessiõe fidei q̃qz ẽ necessitat: nõ superogatõis: vt pz ex hoc qȝ dr̃ Ro. x. Corde creditur ad iustitiã oꝛe autẽ confessio fit ad salutem. g̃ martyrio nõ semp debetur aureola. ℣ ℟. scõm Greg'. Seruitia tãto magis sunt grata q̃to magis sũt libera. sed martyriũ minimũ hz de liberalitate cuz sit pena ab alio violenr̃ inflicta. g̃ martyrio aureola nõ debeꝫ q̃ rñdz merito excellẽti. ℣ ℟. martyrium nõ solũ ꝓsistit in exteriori passione mortis sz etiã in interiori volũtate. vnde Bern̄. distinguit tria genera martyꝝ: volũtate nõ nece. vt Johãnes volũtate et nece: vt Stephanus: nece nõ volũtate vt innocẽtes. si g̃ martyrio aureola deberer magis deberer martyrio volũtatis q̃ exteriori martyrio: cũ meritũ ex volũtate ꝓcedat: hoc autẽ nõ ponit. g̃ martyrio aureola nõ debeꝫ. ℣ ℟. afflictõ corporis ẽ minor q̃ afflictio mẽtis que est per interiores dolores et interiores animę passiones. sed interior etiã afflictio quoddã martyriũ ẽ. vñ dicit Hiero. i sermone d̃ assumptõe: Recte dixerim dei genitrix vgo et martyr fuit q̃uis in pace vitaz finiuerit. vñ etiã ipsius animam ptransibit gladius. ſ. dolor de morte filij: cũ g̃ interiori dolori aureola ñ rñdeat: nec exteriori rñdere dz. ℣ ℟. ipsa pnia quoddam martyriũ ẽ. vñ dicit Greg. q̃uis occasio ꝓsecutiõis desit hz tamen et pax nostra martyriũ fuit: qr̃ etsi carnis colla ferro nõ subd̃imus: spũali tñ gladio carnalia desideria in mente trucidamus: pene aũt que in exteriorib' opibus ꝓsistit aureola nõ debeꝫ. nec etiaz oñi exteriori martyrio. ℣ ℟. illicito opi nõ debeꝫ aureola. sed illicitũ ẽ sibi ꝑpl manus inic̃e vt pz per Aug. in. j li. de ciui. dei. et tamẽ quorundam martyria in ecclesia celebrata sunt: q̃ sibi manus iniecerũt tyrannoꝝ rabiẽ fugiẽtes: vt pz in ecclesiastica historia de quibusdã mulieribus apud alexandriã. g̃ nõ sp martyrio debeꝫ aureola. ℣ ℟. ꝓtingit aliqñ aliquẽ ꝑ fide vulnerari et etiã aliquo tempe supuiuere: hũc constat martyrem esse: et tamen ei vt videꝫ aureola nõ debeꝫ: qr̃ eius pugna ñ durauit vsqz ad mortẽ. g̃ nõ semp martyrio debeꝫ aureola. ℣ ℟. q̃dã magis affligũt in amissiõe tpalium rez̃ q̃ etiã in ꝓpr̃ corporis afflictiõe: qȝ pz ex hoc qȝ multas afflictõnes sustinent ad lucra acquirenda. si g̃ eis ꝓpter xp̃m tpalia bona diripiant: vr̃ q̃ sint martyres: nec tñ eis vt vr̃ debetur aureola. g̃ idem qȝ prius. ℣ ℟. martyr vr̃ esse tñ ille qui ꝑ fide occidit. vñ dr̃ Isido. Martyres grece testes latine dicunt: quia ꝓpter testimoniũ christi passiões sustinent vel sustinuerũt et vsqz ad mortẽ ꝑ veritate certauerũt. sed alique alie virtutes sunt fide excellentiores: vt iustitia charitas ꝛ hmodi: q̃ sine gr̃a esse nõ pñt: quibus tamẽ nõ debeꝫ aureola. g̃ videtur qȝ nec martyrio aureola debeaꝫ. ℣ ℟. sicut veritas fidei est a deo: ita et quelibz alia veritas: vt dicit Ambrosius: quia oñe verum a quocũqz dicaꝫ a spiritu sancto est. si ergo sustinẽti mortem ꝑ veritate fidei debeꝫ aureola: eadem ratione et sustinentibus mortem pro qualibet alia veritate qȝ tñ nõ videꝫ. ℣ ℟. bonũ cõe est potius bono pticulari. sz si aliquis ꝑ ꝓseruatione reipublice moriaꝫ in bello iusto non debetur ei aureola. g̃ etiam si occidatur pro conseruatione fidei i seipso: et sic martyrio aureola non debetur. ℣ ℟. oñe meritum ex libero arbitrio procedit. sed quorũdaz martyria celebrat ecclesia qui vsum li. ar. nõ habuerũt. g̃ aureolã nõ meruerũt: et sic nõ oibus martyrib' debeꝫ aureola. ℣ Sed ℟: Aug. dicit in li. de scã vginitate: Nemo q̃tum puto ausus fuit ꝑferre virginitatẽ martyrio sed virginitati debeꝫ aureola. g̃ ꝛ martyrio. ℣ ℟. corona debeꝫ certanti. sed in martyrio est ſpecialis difficultas pugne. g̃ ei debeꝫ ſpecialis aureola. Ulterius videtur q̃ doctoribus aureola nõ debeatur omne eni premiuz quod in futuro habebiꝫ alicui actui virtutis rñdet. sed p̃dicare vel docere non est actus alicuius virtutis. g̃ doctrine vel p̃dicatõi nõ debeꝫ aureola. ℣ ℟. docere et predicare ex doctrina ꝛ studio pueniũt. sed ea q̃ ꝓmiant in futuro nõ sunt acquisita per humanũ studiuz: quia naturalibus acquisitis nõ meremur. g̃ ꝑ doctrina et p̃dicatione nullus in futuro meretr̃ aureolaz. ℣ ℟. exaltatio in futuro rñdet humiliationi in pñti: qr̃ q̃ se humiliat exaltabiꝫ. sed in docẽdo et p̃dicando nõ ẽ humiliatio. imo magis supbie occasio. vñ glo. dicit Matth. iiij. q̃ diabolus multos decepit honore magisterij inflatos. g̃ vr̃ q̃ p̃dicatiõi et doctrine aureola non debeaꝫ. ℣ Sed ꝓtra est Apl̃s. j. sup illud: Ut sciatis q̃ sit eminẽs ꝛc. dicit glo. Quoddaz crementuz hẽbunt sancti doctores vltra id qȝ alij cõiter hẽbũt. g̃ ꝛc. ℣ ℟. Dañ. viij. sup illõ: Linea mea est corã me. dicit glo. oñdit: quid singularis ꝑ mij doctoribus eius disponit. g̃ doctores habebũt singulare premiũ: ꝛ hoc vocam' aureolã. ℟ ñdeo dõ ad. j. q. q̃ vbi est ꝑcellẽs ratio victorie ibi debeꝫ aliqua specialis corona. vñ cuz ꝑ virginitatẽ aliqs singularem quãdam victoriã obtineat de carne ꝙ quam cõtinue bellũ gerit: vt pz Gal. v. Spũs cõcupiscit aduersus carnem ꝛc. vginitati specialis corona debeꝫ qȝ aureola noiatur: et hoc quidez cõiter ab oibus tenetr̃. sz cui vginitati debeaꝫ aureola: ñ similiter oñs dicunt. Quidam eni dicũt aureolam actui deberi. vñ illa q̃ actu vginitatẽ seruat aureolam habebit si sit de numero saluandoꝝ. sed hoc nõ videtur esse ꝓueniens: qr̃ scõm hoc ille que ha-

bent voluntatē nubendi:et tñ anteq̄ nupſerint de cedunt:hēbunt aureolaz. Uñ alij dicūt q̄ aureola debeat ſtatui et nō actui vt ille tm̄ vḡines aureolā mereāt q̄ in ſtatu vḡinitatis ꝑpetue fuāde p votuz ſe poſuerūt. ſz hoc etiā nō vī ꝓueniens: qz alīqs ex pari volūtate pōt ſeruare vḡinitatē nō vouens ſic ali' vouēs. Et iō alit pōt dici:q̄ merituz oīe actui vtutis debet a charitate impato:vḡinitas autē ſm hoc ad gen' vtutis ptinet ſcōm q̄ ꝑpetua incozzuptio mentis et cozporis ſub electōne cadit: vt patz ex his q̄ dicta ſunt. xxxiij. diſ. et iō illis tm̄ vḡinib' aureola ꝓprie debet q̄ ꝓpoſitū habuerūt vḡinitatē ꝑpetuo conſeruandi:ſiue hoc ꝓpoſitū voto firma uerint ſiue non:et hoc dico ſcōm q̄ aureola ꝓprie accipitur vt premiū quoddā merito redditum: q̄ uis hoc ꝓpoſitū:aliq̄n fuerit interruptū integrita te tñ carnis manēte:dūmodo i fine vite iueniat:qz vḡinitas mētis repari pōt q̄uis nō vḡinitas carnis vt ſupra diſ. xxxiij. dictum eſt. Si autē aureolam large accipiamus,p quocūq̄ gaudio qō in ꝑia ha bebunt ſup gaudiuz eſſentiale:ſic etiā in cozzuptis carne aureola rñdebit:etiā ſi ꝓpoſitum nō habue runt perpetuo virginitatē ſeruandi:nō eniz eſt du bium q̄ de incozzuptōne cozporis gaudebūt ſicut et innocentes de hoc q̄ imunes a peccato fuerunt q̄uis etiaz peccandi opoztunitatē nō habuerūt: vt patz in pueris baptiçatis. ſed hec nō eſt ꝓpria acce ptio aureole:ſz valde cōis. ¶ Ad.j.q̄ dō:q̄ in con tinendo ſcōm aliq̄d maiozē pugnā ſuſtinent virgi nes et ſcōm aliquid vidue ceteris paribus: virgini bus eni concupiſcentiam inflāmat:et experiēdi de ſideriū quod ex quadam quaſi curioſitate ꝓcedit qua etiam fit vt homo libētius videat que nūq̄ vi dit:et etiā q̄nq̄ eis concupiſcentiam auget eſtima tio maioris delectationis q̄ ſit ſcōm veritatem: et incōſideratio eoz incōmodoz que delectatōi hu iuſmodi adiungunt: et q̄tum ad hoc vidue mino rem ſuſtinent pugnā:maiozē aūt,ꝓpi delectationiſ memoriā:z in diuerſis vnū alteri ꝓeiudicabit ſm diuerſas hominis diſpoſitiones:quia quidam ma gis mouentur hoc quidam illo. Quicquid aūt ſit de q̄titate pugne:tamē hoc certū eſt q̄ pfectioz eſt victoria virginū q̄ viduaz: pfectiſſimū eni genus victorie ē et pulcherrimū hoſti nunq̄ ceſſiſſe:coro na autem non debet pugne:ſed victorie de pugna ¶ Ad.ij.dō:q̄ duplex eſt circa hoc opio. Quidā eni dicunt q̄ beata virgo,p vḡinitatis ꝑmio nō hz aureolaz ſi aureola,ꝓprie accipiat ſcōm q̄ reſpicit pugnaz:tñ hz aliq̄d maius aureola,ꝓpter pfectiſſi mum,ꝓpoſitum virginitatis ſeruāde. Alij vero di cunt q̄ aureolā etiā ſub,ꝓpria rōne aureole habet excellentiſſimā:q̄uis eni pugnam non ſenſerit:pu gnam tñ aliquā carnis habuit: ſed ex vehementia virtutis a deo habuit carnē ſubditaz q̄ huiuſmōi pugna ei inſenſibilis erat. Sed iſtud nō vī ꝓueniēt dici:qz cū beata virgo credat oīno fuiſſe imunis a fomitis inclinatōne ꝓpter eius ſanctificationē per fectam:non eſt piū ponere aliquaz pugnā a carne fuiſſe in ea cū talis pugna nō ſit niſi ex fomitis icli natiōe:nec tentatio que eſt a carne ſine peccato eē poſſit:vt pz p glo.ij. Hoz.xij. ſup illud: Datus ē mi hi ſtimulus carnis mee. vñ dicendū eſt:q̄ aureolā ꝓprie hz vt in hoc mēbris alīs eccliē ꝓfozmet in q̄ bus virginitas inuenit:z q̄uiſ nō habuerit pugna p tentationē que ē a carne: habuit tamen pugnaz p tentationē ab hoſte:qui nec etiā ipm chriſtuz re ueritus fuit:vt pz Matth.iiij. ¶ Ad.ij.dō:q̄ vir ginitati nō debet aureola niſi inq̄tum addit quan dam excellentiā ſup alios ptinētie gradꝰ: ſi autem Adā nō peccaſſet virginitas nullā pfectionē addi diſſet ſupra ptinentiaz ꝓlugalē:qz fuiſſent tunc nu ptie honorabiles et thorus imaculatus: nulla ꝓcu piſcētie feditate exñte. vñ virginitaſ tūc ſeruata nō fuiſſet:nec ei tūc aureola deberet:ſed mutata hūa ne nature ꝓditione virginitas ſpecialē decorem hz et iō ſpeciale p̄miū ei reddit etiā tpe legis Moyſi: qñ cultus deꝰ etiā p carnalē actū ꝓpagandus erat: nō erat oīno laudabile a ꝓmixtōne carnis abſtinē vñ nec tali ꝓpoſito ſpeciale p̄miuz redderet:niſi ex diuino ꝓceſſiſſet inſtinctu:vt credit ò Hieremia et de Helia:quoz ꝓlugia nō legūt. ¶ Ad.iiij.dō:q̄ ſi aliqua p violētiā oppreſſa fuerit nō amittit ꝓpi hoc aureolā dūmodo,ꝓpe ſitū ꝑpetuo virginitatē ſeruādi inuiolabilit̄ fuet ſi illi actui nllo mō ꝓſen tiens:nō tñ per hoc virginitatē perdit:vt ſupra di. xxxiij. dictū eſt:et hoc dico ſiue,p fide ſiue,p q̄cun alia cā violenē cozrūpat. ſed ſi hoc,p fide ſuſtineat hoc erit ei meritoriū:z ad genus martyrij ꝓtinebit vnde Lucia dicit: Si me inuitā violari feceris mi hi caſtitas duplicabit ad cozonaz. nō q̄ hēat duas virginitatis aureolas ſed qz duplex p̄miū repozta bit:vnū,p vḡinitate cuſtodita:aliud,p iniuria quā paſſa eſt. dico etiā q̄ ſi talis violēt oppſſa cōcipiat nec ex hoc meritum virginitatis perdit. nec tamē matri chriſti equabit in qua fuit cū integritate mē tis integritas carnis. ¶ Ad.v.dō:q̄ vḡinitas no bis a nā innaſcit q̄tū ad id qō in vḡinitate materi ale eſt:ſed ꝓpoſitū ꝑpetue incozzuptionis ſeruāde ex quo virginitas meritū hz non eſt innatū. ſed ex munere gratie ,ꝓueniens. ¶ Ad.vj.dō:q̄ non cui libet vidue fructus ſexagenarius debet:ſed ei ſolū que ꝓpoſitum virginitatis ſeruande retinet q̄uis etiā votū nō emittat:ſicut z de vḡinitate dictuz ē. ¶ Ad.vij.dō:q̄ ſi frigidi et eunuchi volūtatē ha beant incozzuptionē ꝑpetuā ſeruare:etiā ſi facḷtas adeſſet coeūdi:vḡines ſunt dicēdi et aureolā merē tur:faciūt eni de neceſſitate vtutē. Si vo voluntā tē hēant ducēdi ꝓlugē ſi poſſent aureolā nō merēt vñ dic̄ Aug.i li.ò ſcā vḡitate:q̄b'ipm virile mēbꝝ debilitat vt gnāre ñ poſſint vt ſūt eunuchi ſufficit cū xp̄iani ſūt et dei p̄cepta cuſtodiūt:eo tñ,ꝓpoſi to ſunt vt ꝓlugeſ ſi poſſent haberent ꝓlugatis fide

libus adequari. Ad.ij.q.vo:q sicut inest quedã pugna spũi ꝯ inferiores ꝓcupiscẽtias: ita etiam inest hoi q̃dã pugna ꝯ passiões exteri' illatas. vñ sic pfectissime victorie q̃ de ꝓcupiscẽtijs carnis triũphat s. vginitati debet spẽal' corona q̃ aureola dr: ita etiam pfectissime victorie q̃ hr de impugnatõe exteriori debet aureola. Perfectissima autẽ victoria ỗ exterioribus passionibus ꝓsiderat ex duob'. Primo ex magnitudine passiõis: inẽ oẽs aũt passiones illas exterius ꝑcipue locũ mors tenet: sicut et i passionibus interioribus precipue sunt venereoꝝ cõcupiscentie: et ideo quando aliquis obtinet victoriaꝫ de morte et ordinatis ad mortẽ pfectissime vincit. Secũdo pfectio victorie ꝓsiderat ex cã pugne: qñ scz ꝑ honestissima cã pugnat: q̃ scz ẽ ipe chriſt'. Et hec duo in martyrio ꝓsiderant qỗ ẽ mors suscepta ꝓpt chriſtũ: martyrem'eni nõ facit pena sed causa et iõ martyrio aureola debetur sicut et virginitati

Ad.j.g vo:q sustinẽ mortẽ ꝓpt xp̃m q̃tũ ẽ de se ẽ op' superogatiõis: nõ eni q̃libz tenet fidẽ suam coꝝ psecutore ꝓfiteri: sed in casu est de necessitate salutis: quando scz aliquis a psecutore deꝑhensus de fide sua requirit quã ꝓfiteri tenet: nec tñ sequit q̃ aureolã nõ mereat. aureola eni nõ debet opi supererogatõis inq̃tũ ẽ superogatio: sz inq̃tũ pfectionem quãdã hz. vñ t'i pfectõe manẽte etiã si ñ sit superogatio aliqs aureolã meret.

Ad.ij.vo:q martyrio nõ debet aliqỗ ꝑmiuz scõm hoc q̃ ab exteriori infligit: sz scõm hoc q̃ volũtarie sustinet: qz nõ meremur nisi ꝑ ea q̃ sunt in nobis et q̃to id qỗ quis sustinet volũtarie ẽ difficilius et magis natuz voluntati repugnare: tanto volũtas q̃ ꝓpter xp̃m illud sustinet oñdit firmius fixa i chriſto: et ideo excellentius ei ꝑmiũ debet.

Ad.iij.vo:q quidam act' sũt q̃ i ipso actu hñt quãdã vehemẽtiã delectationis vel difficultatis z in talibus act' sp addit ad rõnem meriti vl demeriti scõm q̃ in actu oz volũtatẽ variari ex vehemẽtia act' a statu i q̃ ꝑus erat. et iõ ceteri' parib' actu luxuriã exercẽs pl' peccat q̃ q̃ solũ i actũ ꝓsentit: qz i ipso actu voluntas augetꝫ sil'r z cũ act' martyrũ maxĩmã difficultatẽ habeat volũtas martyrũ non ptingit ad aliud meritũ qỗ actui martyr debet rõne difficultatis q̃uis possit etiã pueníre ad alteri' ꝑmiũ cõsiderata radice meredi: qz aliqs ex maiori charitate põt velle sustinẽ martyriũ q̃ ali' sustineat. vñ volũtarie martyr ꝑt mereri sua volũtate ꝑmiũ eẽntiale eq̃le vl' mai' eo qỗ martyri debet: sz aureola debet difficultati q̃ ẽ i ipa pugna martyrũ. vnde aureola voluntarie tm̃ martyribus nõ debet.

Ad.iiij.vo:q sic delectationes tact' circa q̃s ẽ tpantia ꝑcipuũ locũ tenẽt inẽ oẽs delectatões interiores z exteriores: ita dolores tact' oibus aliis doloribꝫ ꝑeminẽt: et iõ difficultati illi q̃ accidit i sustinẽdo dolores tact': puta q̃ sunt i vberib' z h'moi debet aureola magꝝ q̃ difficultati sustinẽdi inferiores dolores: ꝑ qb' tm̃ aliqs ñ ꝓpie dr martyr nisi scõm quandam similitudinem: et hoc mõ Diero. loquit.

Ad.v.vo:q afflictio pnie ñ ẽ ꝓpie loquẽdo martyriũ qz nõ ꝓsistit in his q̃ ad mortẽ inferẽdã ordinant cũ ordinet solũ ad carnẽ domandã quã mensurã si excesserint erit afflictio culpãda. Dr̃ g ꝓpter similitudinem afflictionis martyriũ: que quidẽ afflictio excedit martyrij afflictõnem diurnitate sz excedit intensiõe.

Ad.vj.vo: q ſm Aug. i.j.ỗ ci.dei. nlli licitũ ẽ sibi man' injicẽ q̃cũq; ex cã: nisi forte dino instinctu fiat ad exẽplũ fortitudis extendẽdũ vt mors ꝓtemnat: illi aũt de q̃bus ẽ obiectuz dino instinctu mortẽ sibi intulisse credunt: et ꝓpt hoc eoꝝ martyria ecclesia celebrat

Ad.vij.vo:q si aliqs ꝓpt fidẽ vuln' mortale accipiat et supuiuat: nõ ẽ dubiũ q̃ aureolã meret: sicut de btã Cecilia patz: que triduo supuixit: et de mlt̃is martyrib' q̃ i carcẽ sũt defũcti. sz ẽt si vulnus ñ mortale accipiat et tñ exide mortẽ icurrat credit aureolã ꝑmereri q̃uis q̃dã dicũt q̃ aureolã nõ meret si ex icuria vel negligẽtia ꝑpa mortẽ icurrat: nõ eni ista negligẽtia eũ ad mortẽ pduxisset nisi ꝑsupposito vulnẽ qỗ ꝑ fide acceptũ ẽ: z ita vuln' ꝓpter xp̃m susceptũ ẽ ei plena occasio mort[i]. vñ ꝓpt hoc aureolã nõ vr amittẽ nisi sit tal' negligẽtia q̃ culpã mortalẽ inducat: q̃ ei et aureã aufert z aureolam. Si vo ex vulnere mortali suscepto non moriat aliquo casu cõtingente: vel etiã vulnera nõ mortalia susceꝑit: et adhuc carcerẽ sustinens moriat adhuc aureolã meret. vñ z q̃rundã scõꝝ martyria i ecclesia celebrãt q̃ i carcẽ mortui sũt aliqb' vberib' longe añ susceptis: sicut ꝑz de Marcello papa. Quaꝫlitercũq; igit̃ afflictio ꝓpt xp̃m illata vsq; ad mortẽ ꝓtinuat siue mors ide seq̃t siue nõ aliqs martyr efficit: et aureolam meret: si vo nõ ꝓtinuet vsq; ad mortẽ nõ ꝓpt hoc aliqs dicet martyr: sic ꝑz de Silvestro de q̃ nõ solẽnizat eccl'ia sic de martyre: qz in pace vitã finiuit q̃uis ꝑus aliq̃s passiones sustinuerit.

Ad.viij.vo:q sic tpantia nõ ẽ circa delectationes i pecunijs vel i honorib' et h'moi sz solũ i delectationib' tact' q̃si ꝑcipuis: ita etiã fortitudo ẽ circa picula mortis sicut circa ꝑcipua: vt dicit in.iij. Ethic. et iõ soli iniurie q̃ irrogat circa coꝝp' ꝓpriũ ex q̃ nata ẽ mors seq̃ debet aureola. Siue igit̃ aliqs ꝓpter xp̃m res tpales siue famã vel q̃cq̃d h'modi amittat: nõ efficit ꝓpter hoc ꝓprie martyr nec mereꝫ aureolam nec plus aliquis põt ordinate res exteriores diligere q̃ ꝓpriũ coꝝp': amor aũt inordinatus nõ coadiuuat ad meritũ aureole: nec etiaꝫ põt dolor de amissiõe rez coeq̃ri dolori de coꝝpis occisione et aliis huiusmõi.

Ad.ix.vo:q cã sufficiens ad martyriũ nõ solũ ẽ cõfessio fidei sed quecũq; alia vtus non politica sz infusa q̃ finẽ hẽat xp̃m q̃libet eni actu vtuꝫ aliqs testis xp̃i efficit inq̃tum opa q̃ in nobis xp̃s pficit testimoniũ bonitatis ei' sũt. vnde alique virgines sunt occise ꝓ virginitate quã seruare volebant: sicut beata Agnes z quedã

alle quaꝛ martyꝛia in eccleſia celebꝛant. ℣ Ad.x
dō:q̄ vitas fidei hꝫ xp̄m.p ſine vel .p obiecto:et iō
ꝓfeſſio ipſi' aureolā meꝛet ſi pena addat:non ſolū
ex ꝑte finiſ ſꝫ ex ꝑte materie.ſꝫ ꝓfeſſio cuiuſcūq; al
teri' vitatis nō ē cā ſufficiēs ad martyꝛiū rōne ma
terie ſꝫ ſolū rōne finiſ:vtpote ſi aliq̄s ꝑsus vellet oc
cidi q̄ qōcūq; mēdaciuꝫ dicēdo ꝯ ipſum peccaret.
℣ Ad.xj.dō:q̄ ēt bonū increatū excedit oē bonū
creatū.vñ q̄cunq; finis creat' ſiue ſit bonū cōe ſiue
bonū ꝑuatū nō ꝑt actui tātā bonitatē ꝑſtare q̄tꝫ
finis increat':cū ſcilꝫ aliq̄d ꝓpꝛ deū agit:et iō cū q̄s
ꝓpꝛ bonū cōe nō relatū ad xp̄m mortē ſuſtinet au
reolā nō meꝛet.ſed ſi hoc referat ad xp̄m aureolā
meꝛebit ⁊ martyꝛ erit:vtpote ſi rē publicā defēdat
ab hoſtiū impugnatōe q̄ fidē xp̄i cozzūpe molluūt
et i tali defenſiōe mortē ſuſtineat. ℣ Ad.xij.dō:q̄
q̄dā dicūt q̄ in innocētib' occiſis.p xp̄o vtute diua
accelerat' ē vſus rōnis ſic et i Johe baptiſta dū ad
huc eēt i materno vtero:et ꝑm h' vere martyꝛes fu
erūt et volūtate et actu et aureolā hñt. Sed alij di
cūt q̄ fuerūt martyꝛes actu tātuꝫ et ñ volūtate qō
vi ſētire Beꝛn̄. diſtiguēs tria gnā martyꝛū:vt dictū
ē:et ꝑm hoc inocētes ſic nō ptingūt ad ꝑfectā rōez
martyꝛij: ſꝫ aliq̄d martyꝛiū hñt ex hoc q̄ paſſi ſūt
.p xp̄o:ita ēt aureolā ñ q̄dē ꝑm ꝑfectā rōem ſꝫ ꝑm
aliquā ꝑticipatōz ig̃tū.ſ.gaudēt ſe i obſequiū xp̄i
occiſos eē:vt ocn̄ ē de pueꝛis baptiz̄at' q̄ hēbūt ali
qō gaudiū de inocētia et carnis itegritate. ℣ Ad
ij.q.dō:q̄ ſicut p martyꝛiū et vg̃initatē aliq̄s ꝑfe
ctiſſimā victoꝛiā obtinet de carne ⁊ mūdo:ita ⁊ p
fectiſſima victoꝛia ꝯ diabolus obtinet q̄ñ aliq̄s nō
ſolū diabolo impugnāti non cedit ſꝫ etiā eū expel
lit et nō ſolū a ſe ſꝫ etiā ab alijs:hoc aūt fit p ꝑdica
tionē et doctrinā:⁊ iō ꝑdicatiōi ⁊ doctrie aureola
debet:ſicut et vg̃initati et martyꝛio. Nec ē dicēdus
vt q̄dā dicūt:q̄ tātū debeat ꝓmiꝛ q̄b' ꝓpetit ex of
ficio ꝑdicare et docē.ſꝫ q̄buſcūq; q̄ licite hūc actū
exercēt:ꝓmiꝛ aūt nō debet q̄uis hēant officiuꝫ ꝑ
dicādi niſi actu ꝑdicēt: qꝛ coꝛona ñ debet habitui
ſꝫ actuali pugne:ſcōm illud.ij.Timo.ij. Nō coꝛo
nabit niſi q̄ legitie certauerit. ℣ Ad.j.q̄ dō:q̄ ꝑdi
care ⁊ docē ſūt act' alicui' vtuti.ſ.miſico:die.vñ ⁊
inſpūales ſ̄ynas ꝓputāt:vt pꝫ ē.di.xv. ℣ Ad.ij.
dō:q̄ q̄uis facultas ꝑdicādi et docēdi q̄nq; ex ſtu
dio ꝓueiat:tñ vſus doctrine ex volūtate ꝓcedit q̄ ꝑ
charitatē ifoꝛmat a deo ifuſā:⁊ ſic act' ei' meꝛitoꝛi'
eē ꝑt. ℣ Ad.iij.dō:q̄ exaltatio i hac vita nō dimi
nuit alt' vite ꝓmiū niſi ei q̄ i tli exaltatiōe ꝓpriam
gliā q̄rit:q̄ aūt talē exaltationē i vtilitatē alioꝛ cō
uertit:ex ea ſibi mercedē acq̄rit:cū eni dī q̄ doctri
ne debet aureola:itelligēdū ē doctrie q̄ ē de ptinēti
bus ad ſalutē ꝑ quā diabol' a coꝛdib' hoium expu
gnat ſic q̄buſdā ſpūalib' armis:ō q̄b' dī.ij. Coꝛ.x.
Arma militie nr̄e nō ſūt carnalia ſed ſpūalia.

AD quartuꝫ ſic ꝓ
ceditur:videt q̄ chriſto aureola debeat:debet eniꝫ
aureola virginitati et martyꝛio et doctrine: ſed in
chriſto hec tria ꝓcipue fuerunt: g̃ chriſto ꝓcipue
aureola competit. ℣ D.omne quod eſt perfectiſſi
mū in rebuſ humanis ꝓcipue chriſto ē attribuēdū
ſed premiū aureole debet excellentiſſimis meriti.g̃
xp̄o debet. ℣ D.Cypꝛian' dicit:q̄ imaginē dei vg̃i
nitas poꝛtat:vg̃initatis g̃ exēplar i deo ē.⁊ ſic vi q̄
xp̄o etiā ig̃tū ē de' aureola ꝓpetit. ℣ Sed ꝯ:au
reola ē gaudiū de ꝓfoꝛmitate ad xp̄m:vt dī.ſꝫ nul
lus ꝓfoꝛmat vel ſimulat ſibi ipſi:vt pꝫ ꝑ phm.g̃ xp̄o
nō debet aureola. ℣ D.xp̄i ꝓmiū nūq̄ ē augmen
tatū.ſꝫ xp̄s ab inſtanti ꝓceptiōis ſue nō hūit aureo
lā:qꝛ tunc nunq̄ pugnauerat.g̃ nūq̄ poſtea aureo
lā habuit. ℣ Alteri' vi:q̄ angel' aureola debeat:qꝛ
vt dic̄ Hiero.de vg̃initate loq̄ns:i carne ꝑter carne
viuē potius ē vita angelica q̄ hūana:et.j.Coꝛ.vij.
dic̄ glo.q̄ vg̃initas ē poꝛtio angelica:cū igī vg̃inita
ti ñdeat aureola:vi q̄ angel' debeat. ℣ D.nobiliꝛ
ē incoꝛꝛuptio ſpūs q̄ incoꝛꝛuptio carnis.ſꝫ i an
gelis inuenit incoꝛꝛuptō ſpūs:qꝛ nūq̄ peccauerūt.
g̃ eis magis debet aureola q̄ hoīibus incoꝛꝛuptis
carne:q̄ alias aliq̄ñ peccauerūt. ℣ D.doctrine de
bet aureola.ſed angeli nos docent:purgando illūi
nādo:et pficiēdo:vt Dio.dicit.g̃ eis debet aureola
ſaltē doctoꝛ. ℣ Sꝫ ꝯ.ij.Timo.ij. Nō coꝛonabit
niſi q̄ legitie certauerit.ſꝫ i angel' nō ē pugna.g̃ nec
eis aureola debet. ℣ D.aureola nō debet actui q̄
p coꝛp' ñ exercet.vñ amātib' vg̃initatē ⁊ martyꝛiū
et doctrinā ſi exteri' hec eis nō inſūt aureola ñ de
bet.ſꝫ angeli ſūt inco:pei.g̃ aureolā nō hñt. ℣ Alte
ri' vi q̄ aureola etiā coꝛpi debeat: ꝓmiū eni eēntia
le ē poti' q̄ accñtale.ſꝫ dos q̄ ad ꝓmiū eēntiale pti
net nō ſolū ē in aia ſed etiam in coꝛpoꝛe.g̃ et aure
ola q̄ ptinet ad ꝓmiū accñtale. ℣ D.pcco q̄ per
coꝛp' exercet ñdet pena in aia et coꝛpe.g̃ ⁊ merito
q̄ exercet p coꝛp' debet ꝓmiū et in aia et in coꝛpe
ſed merituꝫ aureole per coꝛpus exercet. g̃ aureola
etiā debet coꝛpoꝛi. ℣ D.in coꝛpibus martyꝛū ap
parebit quedā vtutis pulchꝛitudo in ipſis cicatrici
bus coꝛpis: vñ dicit Aug'.xxij.de ciui.dei: Neſtio
quō ſic afficimur amoꝛe martyꝛū bonoꝛuꝫ vt veli
mus i illo reg̃i eoꝛ coꝛpib' vidē vulneꝛa cicatrices
q̄s ꝑ xp̄i noīe ptulerūt et foꝛtaſſe videbim':nō eni
erit in eis deſoꝛmitas ſꝫ dignitas quedā:q̄uis i coꝛ
poꝛe nō coꝛpis ſꝫ vtutis pulchꝛitudo fulgebit.g̃ vi
q̄ aureola martyꝛū ſit i coꝛpe: et eadē rōne ō alijs
℣ Sꝫ ꝯ:aie q̄ mō ſūt in padiſo hñt aureolas nec
tñ hñt coꝛpa.g̃ ꝓpriū ſubiectū aureole non ē coꝛp'
ſꝫ aia. ℣ D.oīe meritū ē ab aia.g̃ ꝓmiū totū i aia
eē dꝫ ñdeo.dō:ad.j.q̄ꝛ:q̄ circa hoc ouplex ē
opio. Quidā.n. dicūt:q̄ i xp̄o ē aureola ſm ꝓpaꝛ
aureole rōez cū i pugna iueniat ⁊ victoria ⁊ p ꝑnā
coꝛona ſm ꝓpriā rōem. Sꝫ diligēt ꝑſiderādo q̄uſ
xp̄o ꝓpetat rō auree vel coꝛone:nō tñ ei cōpetit ra
tio aureole:aureola eni ex hocipſo q̄ diminuitiue

ōz importat aliq̄d qō pticipatiue et nō fm sui plēitudinē possidet. vñ ill' ꝓpetit aureolā hīe i qb'ē alia q̄ pfectiōis victorie pticipatio fm imitatōz ei' in q̄ pfecte victorie plēa rō ꝓsistit: et iō cū i xp̄o iueniat h'moi p̄ncipal' et plēa victorie rō: p cui' victoriam oēs alij victores ꝓstituunt: vt p3 Joh. xvj. Cōfidite ego vici mūdū: ⁊ Apoc. v. Ecce vicit leo d tribu iuda. xp̄o nō ꝓpetet aureolā hīe. sz aliq̄d. vñ oīs aureole originā. vñ Apo. iij. Qui vicerit faciā eū sedere i throno meo sic ego vici et sedeo i throno patris mei. Uñ fm alios dō ē: q̄ quis id qō ē i xp̄o nō habeat rōnē aureole: tñ ē excellēti' oi aureola. ¶ Ad j. g dō: q xp̄s fuit vissime vgo martyr et doctor. sz tñ p̄miū accñtale his rñdēs i xp̄o nō hz aliquā notabilē q̄titatē i ꝓpatōe ad magnitudinē eēntial' p̄mij. vñ nō hz aureolā sub rōne aureole. ¶ Ad. ij. dō: q aureola q̄uis debeat operi pfectissimo q̄ ad nos: tñ aureola inq̄tuz diminutiue dī signat q̄ndā pticipationē pfectōis ab aliq̄ in q̄ plenarie inuenit et scōm hoc ad quādā minoratione pt̄inet: ⁊ sic in xp̄o nō inuenit in quo ois pfectio plenissime inuenit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quis vginitas habeat aliquo mō exemplar in deo: nō tñ hz exemplar vni' rōnis incorruptio eni dei quā vginitas imitat nō eadem rōne est in deo et in aliquo vgine. ¶ Ad. ij. q. dō: q angelis aureola nō debet cui' ratio ē: qz aureola p̄ prie rñdet cuidam pfectioni in excellēti merito: ea vo que in hōibus ad pfectionē meriti pt̄inēt angelis sunt ꝓnaturalia: vel etiā spectāt ad cōem eorum statū aut etiā ad ipm p̄miū: et ido rōne eoz qua hōibus debet angeli non hñt aureolas. ¶ Ad. j. g dicendū: q virginitas dī esse vita angelica inq̄tuz p gratiā vgines imitant id qō angeli hñt p naturā nō eni vtutis ē i angelis q oino de delectatōnibus carnis abstineāt: cuz huiusmōi delectatiōes i eis ēe nō possint. ¶ Ad. ij. dō: q ꝑpetua incorruptio spiritus in angelis p̄miū ēntiale meret: est eni ō necessitate salutis cuz in eis non possit subsequi reparatio post ruinā. ¶ Ad. iij. dō: q illi act' fm quos angeli nos docēt pt̄inēt ad gloriaz eoz et ad cōem ipsoz statū. vñ p huiusmōi act' aureolā nō merētur. ¶ Ad. ij. q. dō: q aureola ꝑprie est in mente: est eni gaudiū de opibus illis q̄bus aureola debet sz sicut ex gaudio ēntialis p̄mij qō ē aurea redundat q̄dā decor i corpe q ē glia corpis: ita ex gaudio aureole resultat aliq̄s decor in corpore: vt sic aureola p̄ncipaliter sit in mente. sed p quādā redundātiam fulgeat etiā in carne. ¶ Ad p hoc p3 rñsio ad obiecta. Uñ sciēdum est: q decor cicatricū q̄ in corporibus martyr apparebunt nō pōt dici aureola qz aliq̄ martyres aureolā habebūt in quib' huiusmodi cicatrices nō erunt: vtpote illi q̄ sūt submersi aut famis inedia: vel squalore carceris intempti.

AD quintum sic proceditur: videt q incōuenienter designētur tres aureole: virginū: martyr: et predicatoz. Aureola eni martyr rñdet vtuti fortitudinis: aureola vginum vtuti tpantie: aureola vo doctoz vtuti prudentie. g vi q debeat esse quarta aureola q̄ debeat iusticie. ¶ Ō. Exodi. xxv. dicit glo. q corona aurea addit: cum p euāgelium his qui mādata custodiūt vita eterna promittit: Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. huic aureola supponit. cum dī: Si vis perfectus ēe vade et vēde oia que habes et da pauperib'. g pauptati debetur aureola. ¶ Ō. p votū obediētie aliqs se deo subiecit totalr g in voto obediētie maxia pfectio ꝓsistit: ⁊ ita vi q ei aureola debeat. ¶ Ō. multa sunt etiā alia supererogationis opera de quib' homo i futuro spēale gaudiū hēbit. g multe sunt alie aureole p̄ter istas tres ¶ Ō. sicut aliquis diuulgat fidem p̄dicādo et docendo ita scripta ꝓpilando. g et talib' q̄rta aureola debet. Qterius vi: q aureola vginuz sit inf alias potissima: qz Apoc. vij. dī de vginib' que sequent agnum quocunq; ierit: ⁊ q nemo alius poterat dicē cantícum quod virgines cantabant. g virgines habent excellentiorem aureolā. ¶ Ō. Cyprianus dicit de vginib': q sunt illustrioz portio gregis xp̄i. g eis magis aureola debet. ¶ Itē vi q potissima sit aureola martyr: qz dicit Aimo: q nō oīs vgines ꝓiugatas p̄cedunt. sed hi specialit qui in tormento passiōis vginitate insup custodita coequāt martyrib' ꝓiugatis. g martyrium dat vginitati p̄eminentiā sup alios stat'. g martyrio potior aureola debetur. ¶ Itē vi q potissima debeat doctori: qz ecclesia militans exemplata est ab ecclesia triumphāte sed in ecclesia militāte maxim' honor debetur doctoribus. j. Tim. v. Qui bñ p̄sunt p̄sbyteri duplici honore digni habeant: maxime autē q laborāt vbo et doctrina. g in ecclesia triumphante eis potior aureola debet. Qterius vi: q vnus aureolā vginitatis vel martyrij vel doctoris excellenti' alio nō habeat: qz ea que sunt in termino nō intendūt et remittūt. sed aureola debet opibus que sunt in termino pfectionis. g aureola nō intēdit nec remittitur. ¶ Ō. virginitas nō suscipit magis et minus cum importat p̄uationē quandā: et negatiōes non intendāt nec remittāt. g nec p̄miū vginitatis: scz aureola virginū intendit et remittit. ¶ Sed ꝑ: aureola supponit auree, sed aurea ē intēsior i vno q̄ in alio. g et aureola. Rñdeo dō ad. j. qōem: q aureola ē quoddā ꝓuilegiatum p̄miū ꝓuilegiate victorie rñdens: vt p3 ex dictis: et ido fm ꝓuilegiatas victorias in tribus pugnis q̄ cuilibet hōi iminent tres aureole sumunt: in pugna eni que ē ꝑ carnem ille potissimā victoriā obtinet qui a delectabilibus venereis q̄ sunt p̄cipua in hoc genē oino abstinet: et iō vginitati aureola debet. In pugna vo qua ꝑ mūdū pugnat: illa ē p̄cipua cū a mūdo p̄secutiōez vsq; ad mortē sustinem'. vnde et martyrib' qui in ista pugna victoriā obtinent secūda aureola debe

tur. ℑn pugna vo qua ꝯ diabolū pugnam' illa ē p cipua victoria: cum aliquis hostē nō soluz a se sed a cordib' alioꝝ remouet: quod fit p p̄dicationē et doctrinā: et iō doctorib' et predicatorib' tertia aureola debet. ℚuidam vero distinguunt tres aureolas scōm tres vires anie: vt dicāt tres aureole rn̄dere potissimis trium viriū aie actib'. ℙotissimus eni act' rōnalis ē vitatē fidei etiā i alijs diffundē: et huic actui debet doctoꝝ aureola. ℑrascibilis vero act' potissim' est etiā mortē ꝓpter xp̄m superare: et huic actui debet aureola martyꝝ. ℭoncupiscibilis autē act' potissim' ē a delectabilib' maxis penitus abstinē: et huic debet aureola v̄ginū. Alij vo aureolas tres distiguūt scōm ea qb' xp̄o nobilissime cō formamur: ipse eni mediator fuit ini mundū ⁊ patrē. fuit ḡ doctor scōm q̄ vitatē quaz a p̄e accepat mundo mānifestauit. fuit autē martyr ꝑm q̄ a mūdo psecutionē sustinuit. fuit vo vgo inḡtū purita tē i seipso ꝓseruauit: et iō doctores martyres virgines ei pfectissime ꝓformāt. vñ talib' debet aureola ℙAd.j.ḡ dō:q̄ i actu iusticie nō attendit aliq̄ pugna sic in actib' aliaꝝ vtutuz: nec tñ hoc vex est q̄ docere sit act' prudētie: imo pot' est act' charitatis vl misericordie scōm q̄ ex tali hitu inclinamur ad huiusmōi exercitium vel etiā sapie vt dirigēt. Vl pōt dici scōm alios q̄ iusticia circuit oēs vtutes: et iō eis spēalis aureola non debet. Quō autē hoc sit vex dcm̄ ē i li.iij.di.xxxiij. ℙAd.ij.dō:q̄ paupertas q̄uis sit op' pfectionis: nō tñ tenet summū locū in aliqua spirituali pugna: qz amor corpalium minus impugnat q̄ ꝓcupia carnis vel psecutio inflicta in corp' ꝓpriuum. vñ pauprati non debet aureola. sz debet ei iudiciaria ptās rone hūiliationis q̄ cō sequit pauptatē: vt supra dcm̄ ē. Glo. aūt inducta large accipit aureolā p quolibet premio quod redit merito excellēti. ℙEt silr dicēdū ad.iij.et.iij. ℙAd.v.dō:q̄ etiā scribēt'b' sacrā doctrinā debetur aureola. sz hec ñ distiguit ab aureola doctoꝝ: qz scpta ꝓponere q̄dā mod' dicēdi ē. Hic.ij.qōez dicendum: q̄ preeminētia aureole ad aureolā pōt dupliciter attēdi: ℙrimo ex pte pugne: vt dicat aureola potior q̄ fortior pugne debet: et p hūc moduz aureola martyꝝ alijs aureolis supeminet quodāmō: et aureola virginū alio mō: pugna eni martyrij est fortior, scōm seipam et vehementius affligēs pugna carnis ē piculosior inḡtum est diuturnior: et magis nobis iminet e vicino. Scōo ex pte eorū de quib' ē pugna: et sic aureola doctoꝝ inf oēs est potior: qz huiusmodi pugna versat circa bona intelligibilia: alie vero pugne circa sensibiles passiones. sed illa eminētia que attēdit ex pte pugne ē aureole eēntalior: qz aureola scōm ꝓpriam rōem respicit victoriaz et pugnam. Difficultas etiā pugne q̄ attendit ex parte ipsi' pugne ē potior q̄ illa q̄ attendit ex parte nostri inḡtum est nobis vicinior: ⁊ ideo simplicit loquendo aureola martyꝝ ini oīs est potior: et ideo dicit ℳatth. v. in glo. q̄ in octaua beatitudine que ad martyres p̄tinet scilz: Beati qui persecutionē patiunt ⁊c. oēs alie perficiūt ꝓpt hoc etiā ecclesia in cōnumeratiōe sanctoꝝ martyres doctoribus et virginib' ꝓordinat. sed q̄tum ad aliquid nihil phibet alias aureolas excellentiores esse. ℙEt p hoc pz solutio ad obiecta. Hic.iij.q. dō:q̄ cum meritum sit quodāmodo premij causa oportz diuersificari premia scōm q̄ merita diuersificantur. Aliquid enim intenditur et remittitur per intensionem ⁊ remissionem sue cause meritus autem aureole potest esse maius et minus. vnde ⁊ aureola pōt esse maior et minor. Sciendum tñ: q̄ meritum aureole pōt intendi dupliciter: vno modo ex parte radicis: alio mō ex parte opis: ꝓtingit eni esse aliquos duos quoꝝ vn' ex maiori charitate maius tormentū martyrij sustinet: vel magis p̄dicatōi instat aut etiā magis se a delectabilib' carnis elongat. intensioni ḡ meriti que attēdit penes radicem n̄ rndet intensio aureole sed intensio auree. sed intensioni meriti que est ex genere actus rndet intensio aureole. vñ pōt esse q̄ aliquis qui min' in martyrio meret q̄tum ad essentiale premiū habebit p martyrio maiorem aureolaz. ℙAd.j.ḡ dō:q̄ merita quibus debent aureole nō attingunt ad terminum pfectionis simplicit sed scōm specie sicut ignis est specie subtilissimuz corpoꝝ. vnde nihil phibet vnam aureolam alia esse excellentiorem: sicut vn' ignis est alio subtilior. ℙAd.ij.dō:q̄ vna virginitas pōt esse alia maior ꝓpter maiorem recessum a virginitatis ꝓrio: vt dicat in illa esse maior virginitas que magis occasiones corruptionis vitat sic̄ puationes intendi possunt: vt cum dr homo magis cecus: qz magis elongat a visu. ℙ uos fines habunt due ciuitates. hoc ideo dr: qz vsq̄z ad die iudicij numerus electoꝝ et damnatoꝝ augef. et etiaz gloria et pena augeri pōt saltem q̄tuz ad premiū et pena accidētalem. sed post iudicium vlterius augeri nō poterit. ℙ Denarius eniz vnus: hoc dr ꝓpter hoc q̄ idem est obiectum oim beatoꝝ. ℙ Ille quippe beate viuit qui viuit vt vult nec male aliq̄d vult. hec snia Aug. ꝓcordat cuz snia phi: vt p viuē operatio vite intelligat: p hoc vero quod dicit: vt vult ostendit operatio non impedita: per hoc autē qō dicit nec aliq̄d male vult: oñdit eē ꝓnaturalē: quia mala sunt ꝯ naturā. ℙ Quo retardat quodāmō ne tota intētōe ⁊c. ista retardatio intelligit q̄tū ad hoc q̄ aia a corpe separata nō hz pfectuz eē: ⁊ ita nec pfectā opationē q̄ possit deo perfecte coniungi.

Distinctio.L.

Hic oritur q̄stio ex predictis ducens originem. Postq̄ determinauit magister de gloria scoꝝ p' iudiciū gnāle hic determinat de penis impioꝝ. Et diuidit i ptes

duas. In ꝑma ꝓpositū ꝓsequit. In scḋa ponit totius opis epilogū: ibi Hec de pedib' sedētis ꝛc. Ꝓria aūt ps diuidit i duas ptes. In ꝑma determinat de penis dānatoꝝ q̄tū ad affectū. In secūda determinat de penis eoꝝ q̄tum ad cognitionē siue intellectū: ibi Hic queri solet q̄re ille tenebre ꝛc. Et hec ps diuidit in ptes tres. In ꝑma ostendit qūo excludunt a cognitiōe dei p hoc q̄ sūt in tenebris exteriorib' In secūda oñdit qualit se habeat eoꝝ cognitio ad ea que in hoc mūdo agunt: ibi Preterea queri solet si reprobor anie ꝛc. In tertia qualit se hēat ad cognoscenda ea que erga sanctos agunt: ibi Queri etiā solet ꝛc. Secūda pars diuidit in duas. In ꝑma inquirit vtr mortui cognoscāt ea q̄ hic agūt. In scḋa mouet dubitationē quandaz ex dictis: ibi Si quis autē querat ꝛc. Tertia vero pars diuidit in duas. In ꝑma ostendit qūo boni et mali inuicē videant. In secūda inquirit quid accidat sancti ex visione damnatoꝝ: ibi Ez cum sanctis malos ꝛc. Et hec pars diuidit in duas. In ꝑma inquirit vtr sancti videntes damnatoꝝ miseriā eis compatiāt. In secūda vtr ex hoc q̄ penam damnatoꝝ vidēt eoꝝ glia minuat: ibi Postremo querit an visa ꝛc.

Hic duo queruntur. Primo de cognitione naturali anime separate. Secundo de pena damnatoꝝ. Circa primū querūt q̄ttuor. Primo vtr aia possit aliq̄d intelligē a corpe separata. Scḋo vtr possit intelligē p spēs q̄s a sensibilib' accipit oū corpi eēt iūcta. Tertio vtr aia separata singlaria cogñscat. Quarto vtr localis distātia eī cognitionē impediat. Utruz autē sensib' vtat q̄situ ē supra dis. xliij.

AD primum sic procedit: vī q̄ anima nihil intelligere possit a corpe separata: qz vt dicit pbus in. j. de anima: Intelligere et considerare cōsumit quodaz interius corrupto. sed per mortē illud quod ē interius ex parte corpis corrumpit. ḡ post mortem nō pōt aia intelligere aliquid et ꝛsiderare. Ꝑ. nulla actio cōis corpi et aie pōt remanere in aia corpore corrupto. sed intelligere est quedaz actio corpori et aie cōis: sicut et texere et edificare: vt pz in. j. de aia ḡ corpe corrupto aia nō pōt intelligere. Ꝑ. ania nihil pōt intelligere sine intellectu possibili. sed intellectus iste ē corruptibilis. vt dī in. iij. de aia. non aūt corrumpit nisi corpe corrupto. ḡ aia a corpe separata nihil pōt intelligere. Ꝑ. vt dī in. iij. de aia sicut se hñt colores ad visuz: ita se hñt fantasmata ad animā intellectiuā: sed destructis coloribus visus nihil posset videre. ḡ destructis fantasmatib' ania nihil poterit intelligere: fantasmata autē nō remanent in aia separata: cū sint in imaginatiōe que habz organuz corpale. ḡ anima separata nihil pōt intelligere. Ꝑ. pfectū ē hz ania in corpe q̄ a corpe separata sicut pars in toto pfectior est q̄ p se exīstēs sed aia intellectiua cuz est in corpore non pōt intelligere sine fantasmatibus: vt pz in. j. et. iij. de aia. ḡ nec separata a corpe sine eis intelligere poterit: et sic idem quod pus. Ꝑ. intellectus humanus est factus sicut tabula in qua nihil est scriptuz: vt dicit i iij. de aia. ḡ aia in sui creatione non hz aliquas formas ꝓcreatas. si ḡ intelligit aliquid oportet q̄ intelligat per formas a sensibus acceptas: cum oīs cognitio fit per aliquaz formaz que sit similitudo rei cognite. sed aie puerorū defunctorū i vteris maternis non hñt aliquas formas a sensibus acceptas. ḡ saltem aie puerorū nō pñt intelligere aliq̄d: cuz nō habeant aliquas intelligibiles formas. Ꝑ. ania ad hoc dī esse corpori ꝓiuncta: vt sciētijs et virtutibus perficiat. ḡ anteq̄ in corpore fuerit scientia ꝑfecta nō potest intelligere aliquid: alias frustra corpori ꝓiungeret. sed aie puulorū predictorū non fuerunt aliq̄ scientia in corporibus pfecte. ḡ idē quod pus. Sed ⁊ pbus dicit in. ij. celi et mūdi: q̄ ois res est ꝓpter suā operationē. vnde re remanēte remanet eius operatio. ⁊ hoc est quod Damas. dicit q̄ nulla substātia est otiosa. si ḡ aia post corpus remanet sicut fides ponit: oz q̄ aliqua eius operatio remanet: qz vt dī in. j. de aia. si nulla operatio anime est ei ꝓpria sine corpore non cōtingit eam separari. sed intelligere est maxime ꝓpria eius operatio. ḡ aia separata aliquid intelligere pōt. Ꝑ. sicut dicit Auicēna in sua Meta. imunitas a materia ē cā q̄re aliqua substātia sit intellectiua. sed aia separata a corpore imunior ē a materia q̄ corpi ꝓiuncta: quetūc non est actus alicuius materie sicut mō est cuz ḡ aia mō intelligat: multo magis intelliget cuz erit a corpore separata. Ꝑ. Auicēna dicit i. vj. de naturalibus: q̄ aia non indiget imaginatione et alijs virtutibus sensibilib' nisi i ꝑncipio tm: ⁊ nō postea nisi paz. cum ḡ proficit ⁊ roborat sola per se opat actiones suas absolute: et sic anima indiget sensib' sicut homo indiget iumēto et eius apparatu: vt p̄ueniat eo q̄ ꝑponit q̄ cū accesserit nō eī vlteri' idigebit. ḡ anima non semp indiget corpore ad intelligendum: et sic separata intelligere poterit. Q̄ ñdeo dō: q̄ ponentibus intellectum a potētijs sensitiuis differre: necesse est ponere intellectuꝫ substantiā incorruptibilē esse: eo q̄ necesse est eū imaterialē ponere: nec a materia scōm eē dependētē: omnē autē huiusmodi substantiā oz incorruptibilem esse: qz materia inq̄tū pōt cē subiectū priuatōnis ⁊ forme est corruptionis causa in rebus materialib'. vñ dicit pbus in. j. de aia: q̄ intellectus vī esse substātia quedam et non corrumpi. Quidā vero hūc intellectū corruptibilem dixerūt nō esse partem aie humane. sed esse aliquā substantiā oīno a corpe separatam: aiam vero humanā nō dici intellectiuā nisi ꝑm quandā ꝑticipationē intellectualitatis ex refulgētia intellectus sepati sup ipm. vnde destructo corpore: anima humana nec ꝛmanebat nec aliq̄d

intellig:re poterat. Sed hoc videt esse cõtra intentionẽ phi: dicit enĩ in. ij. de aia de intellectu loquẽs q intellectus vi eẽ alterꝝ genus aie: et hoc solũ contingit separi sicut perpetuum a corruptibili. In. xj. etiã Meta. dicit: q aia ẽ talis dispositionis: vt scz possit separi nõ tota sed intellect'. Ex quo patz: q intellectũ qui ẽ pars aie ponit a corpe separi: et iõ oz aiam intellectiuã q̃ ẽ aia humana post corp' remanere sicut fides ponit: et p cõsequẽs necesse ẽ q intelligat: cum intelligere sit eius ppria opatio. sed quõ intelligat diuersimode a q̃busdaz ponit. Quidam enĩ dicũt q aia sepata a rebus cognitionẽ accipit sicut et nũc facit. Sed hec opinio videt oĩno irrõnabilis: aia enĩ hũana a corpe sepata nõ potit vti sensitiuis potentijs: vt supra di. xliij. dictum ẽ cuz baꝝ potentiaꝝ actus p organa corpea necesse sit exerceri. vñ non erit nisi in vsu potentiaꝝ intellectiue partis: intellectus aũt nõ est natus accipere cognitionẽ a rebus sensibilib' imediate. sed mediantibus potentijs sensitiuis cum oporteat eẽ quãdam ꝓuenientiam inter recipiẽs ⁊ receptũ. species aũt in sensibus exñtes hñt ꝓuenientiã et cũ intellectu inq̃tum sũt sine materia: ⁊ cũ rebus materialibus inq̃tum sunt cum conditionibus materie. vnde conuenienter sensus a rebus materialib' accipit et intellectus a sensibus: non aũt intellect' imediate a rebus materialibus: et iõ nõ põt poni q aia separata cognitionẽ a reb' materialib' accipiat: nec sufficit ponere i ea cognitionẽ solũ q̃ fuit a sensib' accepta in corpore, ppter animas puerorꝝ deceden tium in maternis uteris q̃ a sensib' cognitionẽ nõ acceperunt. Ad iõ alij dicũt q sic angelus hz apud se foras innatas causaꝝ ordinis vniuersi: ita ⁊ aia a sui creatione sed dũ est in corpe a corpe opprimitur: vt illis formis uti nõ possit ad intelligendũ: sz vtit formis quas a sensu accipit vel etiam ipsis formis innatis: scõm quosdã qui posuerũt q addiscẽ non est aliud q̃ reminisci: sed postq̃ a corpore fuerit separata utef illis formis innatis. Sed illud cõtradicit sententie phi: qui dicit intellectũ humanũ esse sicut tabulã in qua nihil ẽ scriptũ. contradicit enĩ experientie qua experimur nos nihil posse intelligere nisi ex p̃acceptis a sensu ad intelligẽdũ manuducamur: nec esset, pbabile q cuz aia naturaliter corpori vniat totaliter impediret p̃ iũctionẽ ad corp' vt formis innatis uti posset. Sed hoc ꝓsonũ videt opinioni illoꝝ q̃ posuerũt aiam añ corp' creatã et postea corpi accidẽtaliter ꝓiunctam: nõ enim ea q̃ vni et eidem naturaliter insunt ita se hñt q vnuz eorũ totaliter impediat alterꝝ: alias in natura aliq̃d esset otiosum. Ad ideo aliter dicendũ ẽ: q aia i sui creatiõe nullas hz formas ꝓcreatas: nec ad hoc q post sepationẽ a corpe intelligat requirũt aliq̃ forme a rebus accepte vel tũc vel pus: sed intelliget de naturali cognitione loquendo per influentiã a sb̃stantijs supioribus deo. s. vel angelis: et loq̃r de naturali influẽtia. Ad hoc sic pz: intellect' eni nõster ẽ medius inter substantias intelligibiles ⁊ res corpales. vñ aia intellectiua di esse creata i oriçonte eternitatis in libro de causis: et hoc ideo quia ipa per intellectum attingit ad substãtias intelligibiles. in q̃tum vero est actus corporis ꝓtingit res corpales oñe autẽ medium q̃to magis appropinquat vni extremoꝝ: tanto magis recedet ab alio: ⁊ q̃to magis recedit ab vno tanto magis alteri appropiquat vñ cum aia nostra in statu vie maxime ad corpus accedat: utpote actus ei' exñs: nõ hz respectum ad res intelligibiles ñisi aliquo modo ꝓtingendo corpus: et, ppter hoc aia in statu hui' vie nõ recipit influentiam a superioribus substantijs nisi vt cognoscat sub specieb' a sensibus acceptis. vñ Dio. dicit in ca. j. ce. hierar. q nõ ẽ possibile nobis i hac vita aliter suplucere, diuinũ radiũ nisi cuz varietate sensibilium formaꝝ: ⁊ ideo etiã in hac vita q̃to anima magis a corpore abstrahitur tanto magis a sb̃stãtijs spũalibus influxũ cognitionis recipit. et inde ẽ q quedam occulta cognoscũt in dormiẽdo et i excessu mentis qñ aia a corporis sensibus abstrahit. vnde cuz actu erit a corpe sepata: erit paratissima ad recipiendum influentiam a substantijs superioribus. s. deo vel angelis: ⁊ sic p huiusmõi influẽtiã cognitionẽ hẽbit maiorẽ vel minorẽ scõm moduz naturalis capacitatis ipsius aie: et sic etiaz Cõmentator in. iij. de anima qui ponit intellectum possibilem esse substantiam separatam: q̃uis in hoc erret: tamẽ q̃tum ad hoc recte dicit: q ex hoc q ponitur substantia separata habet respectum ad alias substãtias spũales supiores vt eis intelligat: sed scõm illũ respectuz q̃ ꝓpat ad nr̃m corp' recipiẽdo spẽs a fantasmatib' nõ ꝓuigit substãtijs altioribus

Ad. j. ĝ dõ: q phus loq̃t de actu intellect' q̃ nũc i via intelligim' abstrahẽdo a fantasmatibus. hic enĩ actus esse desinet fantasmatibus destructis i separatione aie a corpore. Ad. ij. dõ: q intellegere scõm q erit ab intellectu non est actio cõis anie et corpi: non enĩ intellect' intelligit mediãte aliq̃ organo corpali sed est cõis aie et corpi ex pte obiecti inq̃tum intelligim' abstrahendo a fantasmatibus que sunt in organo corporali. et hunc moduz intelligendi anima separata nõ habz. Ad. iij. dõ: q passiuus intellectus de quo phus loquit nõ ẽ intellect' possibilis sed rõ particularis q̃ di vis cogitatiua hñs determinatũ organũ in corpore. s. mediaz cellulam capitis: vt Cõmen. ibidem dicit: et sine hoc anima nihil mõ intelligit: intelliget autem in futuro qñ a fantasmatibus abstrahere non indigebit. Ad. iiij. dõ: q ꝓpatio illa intelligit de aia intellectiua ex pte illa q̃ corpi ꝓiũgit: et nõ ꝑut ẽ intellectiua simpliciter: qz intellect' inq̃tũ huiusmõi nõ respicit fantasmata: sic pz õ itellectu angelico. Ad v. dõ: q aia hz eẽ pfectu' i corpe q̃ sepata inq̃tuz ẽ forma: non autem inq̃tum est intellectus: nisi for-

te ꝓiungat tali corpi qđ est oino aie subditū in nul lo intellectū distrahēs sicut erit corp' gloriosū: cor pus eni qđ corrūpit aggrauat aiam: et deꝑmit ire na habitatio sensuz multa cogitantem: Sapie. ix.

¶ Ad. vj. dō: q aie pueroꝝ quis nō hēant foras innatas vel acq̄sitas: hēbunt tñ aliq̄s formas intel ligibiles ex influētia oīni lumis: cooperante miste sterio angeloꝝ. ¶ Ad. vij. dō: q ania ex hoc q in corpe scia pfecta fuit' etiā sepata magis intelliget: vt infra dicet: nō tñ sequit q si nō fuerit in scia pfecta q nullo mō intelligat.

AD secundū sic ꝓce dit: videt q anima per species q̄s nunc a corpore abstrahit separata postmodū per eas nihil intelligat: huiusmodi eni species eius dem rationis erunt in anima separata cui' modo sunt. sed nunc per eas nō potest aia intelligere sine fantasmatibus: qđ patet ex hoc q leso organo fan tasie aia impedit in consideratione eoꝝ que ꝓius a sensu accepit. g̃ nec aia separata per illas species i telligere poterit: cum in ea nulla fantasmata sint. ¶ ꝑ. ex similibus actibus silēs habitus relinquū tur. sed habit' scie nūc acq̄rimus ex actu intelligen di quo aia a fantasmatib' abstrahit. g̃ habitus scie acquisite nō inclinat nisi in similes actus. cuz ergo talis actus intelligendi non possit esse in ania sepa ta. s. accipiendo a fantasmatibus: videtur q per sci entiam hic acquisitā: vl' per species hic a sensib' ac ceptas aia separata nihil intelligat. ¶ ꝑ. in opib' nature nihil ē supfluuz: nec natura facit p duo qđ per vnuz facere potest. sed anima separata poterit intelligere per influentiam a substantijs superioꝝ ibus: vt supra dictuz est. g̃ nō intelliget p aliq̄s speci es a sensibus acceptas. ¶ ꝑ. impossibile est duas formas eiusdē speciei esse in eode subiecto. sed aia sepata recipiet aliquas formas intelligibiles ex in fluentia substantie superioris per quas poterit res intelligere. g̃ in ipso nō pñt remanere intelligibiles forme earundē rez a sensib' accepte. ¶ ꝑ. ex hoc intellect' noster actu intelligit: q forma intelligibil' in eo existit. g̃ postq̄ desistit actu intelligere forma intelligibilis in eo nō remanet: ⁊ sic videt q non re maneant in ania sepata aliq̄ forme intelligibiles a sensib' accepte p q̄s intelligere possit. ¶ ꝑ. cōside rare illud cui' sciam aliquis ꝓius accepit vī ad me moriā vel reminiscentiā ptinere. sed destructo cor pore aia non reminiscit: vt dicit phūs in. j. et. iij. de anima. aia g̃ sepata nō intelligit per species in hac vita a sensibus acceptas. ¶ Sed ꝯ est qđ phūs di cit: q aia est locus specieꝝ: et loquitur de parte in tellectiua. sed locus ꝓseruat locatuz g̃ species a sen sibus accepte in intellectiua ꝓseruāt: et sic vī q per eas possit intelligere aia separata a corpore sic ⁊ nūc potest. ¶ ꝑ. finis remanet remotis etiā his q̄ sunt ad finem. sed sensus ordinat ad cognitionem anie intellectiue sicut ad finem iñ̄tum ex sensibus co gnitionem accipit. ergo cognitio quam anima ac pit a sensibus remanet in ea etiam destructis sensi bus corporis: qđ erit cuz anima fuerit a corpore se parata. ¶ ꝑ. qđ recipitur in aliquo recipitur i eo per modum recipientis. sed anima ē corruptibilis et perpetua. ergo qđ in ea recipitur: recipitur vt p petuo ꝓseruabile in ipsa. g̃ species intelligibiles q̄s a sensibus accipit remanēt in ea post sepatōz a cor pore: frustra aūt remanent nisi per eas intelligeret formas ꝓius a sensibus acceptas. Q̄ndeo dicēdū q circa hoc duplex est opinio: vna occasionat ex opione Auicēne qui dicit: q intellect' noster possi bilis non seruat aliquas formas postq̄ actu intelli gere desinit: qz forme intelligibiles nō possunt esse in intellectu possibili nisi vt in vi apꝓhendente: nō eni vtit organo corpali vt ex pte ei' possit aliq̄d eē in intellectu nō vt in apꝓhendēte actu: p quem moduz aliq̄d est in potentijs sensitiue ptis: que po tentie thesauri dicunt sicut memoria et imago. sed intellectus possibilis cum conuertit se ad intelligē tiam agentem quam ponit separataz accipit speci es intelligibiles ex influentia eius cuius est formas a fantasmatibus abstrahere et ponere eas in intel lectu possibili: et cū desinit se conuertere ad intelle ctum agentem: forme ille desinunt esse in eo: sicut forma visibilis desinit esse in oculo cum ocul' desi nit se ꝓuertere ad rem visā: oz autē vt si iterū velit intellectus possibilis ꝓsiderare qđ ꝓus cōsiderauit de nouo se conuertat ad intellectū agentē et de no uo species intelligibiles recipiat: et sc̄m hoc q̄daz eum sequētes dicunt: q in aia nostra nulle species intelligibiles reseruāt quibus possit post mortem vti ad intelligendū: et sic etiā dicūt q scia hic acq̄si ta nullo modo manet neq; q̄tum ad actum neq; q̄tum ad habitum: sed hec opinio non videt esse conueniens. ꝓimo: quia cōtrariat manifeste sniē phi: qui ponit animā esse locū specieꝝ: vnde opor tet q species i illa cōseruent. Secūdo: quia exquo species in intellectuz possibilē imꝓimunt: nō est ꝓ babile eas aboleri: nisi aliq̄ causa corrumpens eas fuerit: cum multo nobilius recipiātur forme intel ligibiles in intellectu possibili q̄ forme sensibiles i materia ꝓma. Tertio: qz Aug'. pōit ptē mentis eē mēoriā: ⁊ sic i ea spēs itelligibiles reꝛuāt. Quarto quia dato q nulle species intelligibiles remanerēt in anima separata: non ꝓpter hoc tolleretur quin habitus scientie remaneret etiam sc̄m predictam opinionem Auicēne: vult eni q q̄uis species intel ligibiles non remaneāt in intellectu possibili cum actu non intelligit: remanet tamen in eo quedam habilitatio vt facilius se ꝓuertat ad recipiendum spēs itelligibiles ab itellectu agēte: rōe cui' nō oz q sp aliq̄s ita laboret ad aliq̄d intelligēdū sic cū ò no uo didicit vl' iuenit: ⁊ habilitas hec nihil aliò ē q̄ habit' scie. vñ etiā i aia sepata h' mōi habit' rema-

nebit: vt. ſ. paratior ſit ad recipiendum cognitiõez ex influentia ſupioris ſubſtantie ania q̃ habitu ſcientie in hoc mũdo fuit perfecta: q̃ alia q̃ hui⁹mõi habitu caruit. Et ideo ponenduz ſcõm alios videt q̃ ſpecies intelligibiles remanent in anima poſtq̃ actu itelligere deſierit: ⁊ etiã maior habilitaſ ad recipiendum ab intellectu agente: et q̃ vtrũq; eoruz remanebit i anima ſeparata: et vtroq; vti poterit in intelligendo: alio tamen modo eis vtitur cum ẽ corpori comiuncta: cum eni eſt ꝓiuncta corpi eius intellectus non poteſt aliquid ꝓſiderare nec p ſpẽs acquiſitas nec per aliquẽ influxũ ſupioris ſubſtantie niſi ꝓuertendo ſe ad fantaſmata: qz ꝓpi pfectaz ꝓiunctionem eius ad corpus potentia intellectiua eius nihil cognoſcit niſi per ea que per corpuſ recipiũt. vnde habz fantaſmata quaſi obiecta ad que reſpicit. ſed cuz erit a corpore ſepata intelliget per alium modum: vt ſupra dictũ eſt: ſcz nõ aſpiciẽdo ad fantaſmata. ¶ Ad j. g̃ dõ: q̃ q̃uis ſpecies intelligibiles per ſe loquendo ſint eiuſdem ratõnis dũ ſunt in anima ꝓiuncta corpori ⁊ cũ ſunt in anima ſepata: tamen per accidẽs ſunt rõnis diuerſe ꝑtuz anima in qua ſunt diuerſimode ſe habz in ꝓiũctione ad materiam vel ſepatione ab ea: ⁊ ideo p ſpecies illas anima coniuncta non intelligit niſi ꝓuertendo ſe ad fantaſmata. ſed cũ fuerit ſepata intelliget per eas etiam ſine tali conuerſione. ¶ Ad ij. dõ: q̃ actus nõ ſpecificant a termino a quo: ſed magis a termino ad quẽ. vnde idem ſpecie motus eſt dealbatio ſiue p eam aliquis fiat de nigro albꝰ ſiue de rubeo albus. vnde et intelligere nõ diuerſificat ſpecie per hoc q̃ intelligit abſtrahendo a fantaſmatibus vel non abſtrahẽdo: dũmodo ſit vniꝰ modi quod intelligit et quo intelligit: ⁊ ꝓpter hoc habitus ſciẽtie qui acquiritur ex actibꝰ intellectuſ accipientis a fantaſmate inclinat in actũ intelligendi quo fantaſmata nõ reſpicit. Et ꝓterea intellige re noſtrum ſcõm ſtatum iſtum eſt ſcõm fantaſmata illuſtrata lumine intellectus agentis. vnde ẽ vnius ratiõis cum cognitione anime ſepate que ẽ per influentiam luminis a ſupiori ſubſtantia q̃tuz ad ipſam illuſtratõnem: q̃uis nõ q̃tum ad fantaſmata. ¶ Ad iij. dõ: q̃ ex ipſis ſpeciebus intelligibilibus preexiſtentibus in intellectu poſſibili efficitur intellectus poſſibilis paratior ad pfectꝰ recipiẽduz cognitionem ex influentia ſupioriſ ſubſtãtie. vnde nõ ſequit q̃ fruſtra huiuſmõi ſpecies in ania ſepata remaneant ad intelligendũ per eas. ¶ Ad. iiij. dõ: q̃ forme intelligibiles a ſenſibuſ accepte nõ ſũt eiuſdẽ vnius ratiõis cum illis formis que imediate ex influentia diuina ꝓueniunt: quia ex diuerſis imꝓimentibus diuerſe impreſſiones relinquunt: ſic etiam et habitus virtutis acquiſite non eſt eiuſdẽ ratiõis cum habitu virtutis infuſe. vnde nihil ꝓhibet vtraſq; formas i anima ſeparata remanere: et formas illas tunc acceptas ex influxu ſupioriſ ſubſtantie eſſe formales et cõpletiuas reſpectu formarum acquiſitarꝫ a ſenſibus. ¶ Ad. v. dõ: q̃ i intellectu noſtro remanẽt forme intelligibiles etiã poſtq̃ actu intelligere deſinit: nec i hoc opinionẽ Auicenne ſequimur: remanent autẽ huiuſmõi forme i telligibiles in intellectu poſſibili cum actu nõ intelligit non ſicut in actu completo ſed in actu medio inter potentiam puram et actum perfectum ſicut etiã forma que eſt in fieri hoc modo ſe hz. ¶ Ad vj. dõ: q̃ ꝓbus loquitur de memoria et reminiſcentia que eſt pars anime ſenſitiue: cuius actus corruꝑto corpore non poteſt remanere: et hac indigem⁹ ad intelligendum ad preſens ea que ꝓius intellexi muſ: ꝓpter hoc oportz nos ad fantaſmata conuerti: que quandoq; oportz de theſauro memorie adduci: ſed memoria ꝓut ab Aug. ponitur in mente remanebit in anima poſt mortem.

AD tertiuz ſic ꝓceditur: vi q̃ ania ſepata ſingularia non cognoſcat. Anima eni ſeparata non vtetur potẽtijs ſenſitiuis. ſz ſingularia nõ cognoſcunt ab aia niſi per potentias ſenſitiuas: ſingulare ẽ eni aliquid dum ſentitur: vt Boetiuſ dicit. g̃ anima ſeparata ſingularia non cognoſcet. ¶ Preterea intellectꝰ anime ſeparate magis erit a materia remotus q̃ intellectus anime coniuncte corpori. ſed anima coniuncta corpori non poteſt intellectu cognoſcere ſingularia ꝓpter intellectus imaterialitatem g̃ nec cũ ẽ a corpore ſepata. ¶ ℔. differẽtia hic ponitur precipue inter ſenſum et intellectuz eo q̃ ſenſus cognoſcit hic et nũc: intellectus autẽ abſtrahit ab vtroq;. ſi g̃ intellectus anime ſeparate poſſit ſingularia cognoſcere in nullo eiꝰ cognitio a ſenſu differret: quod eſt inconueniens. ¶ ℔. ſicut in ſtatu vie p ſenſum particularia cognoſcimus ita p intellectum vniuerſalia. ſed ſenſuſ nunq̃ poteſt deuenire ad hoc q̃ vniuerſalia cognoſcat. g̃ nec intellectꝰ ad hoc q̃ cognoſcat ſingularia. ¶ ℔. eadem ẽ natura anime ſeparate et corpori coniuncte. ſed p naturam intellectiue anime: forme que in intellectu recipiuntur dum corpori eſt coniuncta nõ ducũt in cognitõnem ſingularium: ſunt enim in ea p modum ipſius. ergo eodem modo erunt in ipſa poſtq̃ fuerit a carne ſeparata: et ſic non ducẽt in ſingularium cognitionem. ¶ Sed contra Luc. xvj. dicitur: q̃ diues in inferno exiſtens ſm animã tantũ dixit: Habeo enim quinq; fratres. ergo ⁊c. ex quo patet: q̃ ſingularia cognoſcunt anie ſepate. ¶ ℔. intellectus anime corpori coniuncte ſingularia cognoſcit: quod patet ex hoc q̃ propoſitionem formar cuius predicatum eſt vniuerſale et ſubiectum ſingulare: ⁊ ſyllogiſmum componit cuiuſ minor ẽ ſingularis. ergo etiam a corpore eparata ania per intellectũ ſingularia cognoſcet. ¶ ℔. nullus põt diſponere de his q̃ ignorat. ſed aia in corpe exiñs per

intellectū diſpōit de his q̄ circa ſingularia ſūt agēda. g̃ etiā in corpe exñs ſingularia cog̃ſcit p intellectū: cū g̃ intellectus in aia ſepata integer manet: videt q̄ aia ſeparata ſingularia cognoſcat. Q ñdeo dicendū: q̄ cū oīs cognitio ſit per formas quib⁹ cognoſcens rebus cognitis aſſimilat: duplex erit cognoſcendi modus: vnus per formas a rebus acceptas: alius per formas que ſunt cauſe rerum vel a cauſis rerum accepte. Ad hoc enim q̄ aliqua duo ſint ſimilia: oportz vnū eſſe cauſa alterius vel ambo ſub eadem cauſa p̄cedere: cum vnitas effect⁹ cauſe iudicet vnitatem. In illa ergo cognitiōe que fit per formas a rebus acceptas: ipſe res per ſuam actionem ſunt cognitionis cauſa: cum ergo omnis actio ſit per formam: forma autem q̄tum eſt de ſe ſit vniuerſalis: per talem modum non poteſt deueniri in cognitionem rerum ſingularium: quia per hunc moduz non cognoſcitur materia que eſt indiuiduationis p̄incipium niſi in vniuerſali ingn̄tū ſcz habet habitudinem ad formam vniuerſalem: ſicut qui cognoſcit ſimū cognoſcit naſum ingn̄tuz eſt ſubiectum ſimi niſi quando forme indiuidualiter recipiunt in cognoſcēte vt ſunt in rebus extra animaz: ſicut accidit in potentijs cognoſcitiuis p organū corporale. ſed in illa cognitōne que eſt per formaſ que ſunt rerum cauſe vel earum impreſſiones peruenitur vſq; ad ſingularia: q̄uis huiuſmodi forme ſint oīno imateriales eo q̄ cauſa rei p̄me ē que rebus eſſe influit: eſſe autē cōmuniter materiam et formam reſpicit. vñ huiuſmodi forme ducunt directe in cognitōnem vtriuſq; ſcz materie t forme: et ꝓpter hoc per talem cognitionem cognoſcuntur res et in vniuerſali et in ſingulari: anima g̃ cum eſt corpori p̄iuncta non cognoſcit niſi per formas a rebus acceptas: et ideo per potētias illas cognoſcitiuas in qua forme a rebus oīno imaterialit recipiuntur directe ſingularia non cognoſcit ſz ſolūmodo per potētias organis affixas. ſed indirecte et per quandam reflexionem etiam per intellectū qui organo non vtit cognoſcit ſingularia: ꝓut ſcz ex obiecto ꝓpio redit ad cognoſcendum ſuū actū ex quo actu redit in ſpeciem que eſt intelligēdi p̄n cipium: et ex ea p̄cedit ad conſiderandu fantaſma a quo ſpecies huiuſmodi eſt abſtracta: et ſic p fantaſma ſingulare cognoſcit: anima vero ſeparata vtitur vtraq; cognitione: quia et cognoſcit per ſpecies acceptas a ſenſibus: et per ſpecies receptas a ſuperioribus ſubſtantijs: que ſpecies ſūt cauſaz impreſſiones: ideſt rationum idealium in deo exiſtentium: et ideo ſcōm illum modum quo cognoſcit per ſpecies a ſenſibus acceptas ſingularia directe non cognoſcit: ſed per illum modū quo cognoſcit ex influentia ſuperioris ſubſtantie cognoſcere poteſt ſingularia eadem ratione qua et angeli: de quoꝝ cognitione dictum eſt ſecundo libro diſt. iij. ¶ Ad. j. g̃ dicendum: q̄ anima in ſtatu vie nō cognoſcit ſingularia directe niſi per potentias ſenſitiuas: quia non cognoſcit niſi per formas a reb⁹ acceptas que cum ad intellectuz puenerint in quo oīno imaterialiter recipiunt: non poſſunt eſſe p̄incipium cognoſcēdi ſingulare. ſed cum fuerit a corpore ſeparata habebit alium moduz cognoſcendi quo ſingularia cognoſcere poterit: vt dictum eſt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ex hoc ipſo q̄ aia ſepata ē quodā mō imaterialioz q̄ corpori ꝓiuncta eſt, ꝓpinquioz ſubſtantijs ſuperioribus que ſūt oīno imateriales et magis parata ad recipiendum eaz influxū et p ꝓñs ad intelligēdū eo mō q̄ ipſe intelligūt. ¶ Ad iij. dō: q̄ intellect⁹ qui ſingulare cog̃ſcit alio mō cognoſcit q̄ ſenſus: ſenſus eniz ſingulare cognoſcit p formā quodāmō materialē. vñ p illā formā nō p̄t ſe extēdere ei⁹ cognitio vltra ſingulare. ſz intellect⁹ ſingulare cognoſcit p formā imaterialē q̄ pōt eſſe p̄ncipiū cognoſcendi vniuerſale et ſingulare: et ſic adhuc remanet differētia int̄ ſenſū et intellectum. ¶ Ad. iiij. dō: q̄ vt⁹ ſēſitiua ē infra vtutē itellectiuā vñ magis p̄t itellect⁹ ſe extēdē ad id qō ē ſēſus q̄ ſe ſus ad id qō ē intellect⁹. ¶ Ad. v. dō: q̄ eodē mō recipit forma i itellectu aie ſepate t in itellectu aie coniuncte ſcz imaterialiter. ſed tamen forma q̄ eſt in anima ſepata erit alterius ratiōis et vtutis: ꝓut ſcz erit effluens a ſubſtātijs ſuperioribus: ſic dictū eſt. ¶ Primum obiectum in contrariū eſt p̄cedēdum. ¶ Sed ad alia duo oportz reſpōdere: quia p̄cludūt q̄ intellect⁹ aie p̄iuncte corpori ſingularia cognoſcat. ¶ Ad. ij. dō g̃ q̄ intellect⁹ noſter i ſtatu vie vtit ſingularib⁹ ꝓponēdo, ꝓpoſitiōes et formando ſyllogiſmos ingn̄tū reflectit ad potentias ſenſitiue ptis: vt dictuz eſt: et quodāmodo continuatur cum eis ſcōm q̄ eaz motus et operatiōes ad intellectū terminant, ꝓut intellect⁹ ab eis accipit. ¶ Ad iij. dō: q̄ intellect⁹ practic⁹ ad hoc q̄ de ſingularib⁹ diſponat: vt dicit in. iij. de aia indiget ratiōe particulari qua mediante opinio que eſt vniuerſalis q̄ eſt in intellectu ad particulare opus applicet: non ſic fiat quidem ſyllogiſmus cuiuſ maioz eſt vniuerſalis que eſt opinio intellectus practici: minoz vero ſingularis que eſt eſtimatio rōnis particularis que alio noie dr̄ cogitatiua: concluſio vero conſiſtit in electione operis.

AD quartuz ſic p̄ocedit. vī q̄ local⁹ diſtātia impediat cognitionē aie ſepate: aia. n. ſ exñs ea q̄ hic agūt cog̃ſcit ſz exñs i receptaculo ſibi debito ea q̄ hic agunt nō cog̃ſcit. vñ dicit Aug. i li. de cura p̄ mortuis agenda ibi ſūt defūctoz aie vbi ea q̄ ſ agūt ſcire nō p̄nt. g̃ local⁹ diſtātia cognitōz aie ſepate impedit. ¶ S. nālis cognitio aie ſepate nō ē potior q̄ nālis cognitio demonis ſed demones naturali cognitione nō cognoſcunt abſentia. vnde Aug⁹. in libro de diuinatione demonū dicit: q̄ ea que alibi fiunt celeritate

motus fui cito ad nos deferũt vt quasi ea p̃dicere videant q̃ nos postea nunciãtibus hoibus sumus sciturí:ad hoc autẽ nihil facẽt celeritas mot⁹ si hic nobiscũ exñtes absentia cognoscere possunt. g̃ aia separata nõ cognoscit absentia:7 sic eius cognitio per localẽ distantiã impedit. ¶ ℞. ois cognoscens rem sub hic et nũc aliẽ cognoscit sub hic et nunc q̃ sunt hic 7 que sunt alibi.sed ania separata cognoscit sub hic et nunc:qz cognoscit singularia:vt dictum est.g̃ aliter cognoscit ꝓpinqua 7 remota:et sic idẽ est qõ prius: ¶ ℞.sicut est aliqd distans scõm tps ita est distans aliquid scõm locũ.sed aia separata nõ põt cognoscere distãtia scõm tpus vtputa futura: hoc enĩ solius dei est:vt patz per id qõ hz Esa.xlj. Annunciate nobis que ventura sunt et dicem⁹ qz dij estis vos.g̃ nec distantia scõm locuz põt cognoscere. ¶ ℞. opatio nõ excedit substantiaz opantis vnde Dama. dicit q⁹ angeli ibi sunt vbi opant.sed ania separata est in aliquo loco:cũ ei locus corporalis ꝓ receptaculo assignet.g̃ opatio aie separate non põt se extendere vltra locũ illũ et sic ea q̃ sunt distantia scõm locũ cognoscere nõ põt. ¶ Sed ℞ sancti a damnatis distant maxime etiã scõm locũ sed damnati vident beatos:vt patz Luc.xvj. de diuite qui in tormentis positus Abraam et Laçarũ vidit.g̃ localis distantia cognitionẽ aie separate non impedit. ¶ ℞.nulla operatio impedit per loci distantiam nisi sit situalis: qz ꝓpinquum et distans scõm locum ad situm ptinere videant.sed anima separata nõ hz aliã cognitionẽ nisi intellectiuã cum potentijs sensitiuis nõ vtat:intellectiua autẽ cognitio nullo mõ est situalis cum nõ fiat per corporea instrumenta.g̃ ad cognitiõez anime separate nihil loci ꝓpinquitas facit vl distantia. ¶ ℞. lux intelligibilis est potentior q̃ lux aliqua sensibilis.sz lux sensibilis solis nõ impedit a sua opatione p aliquã localem distantiã:qz totũ mundũ illuminat.g̃ nec lux intelligibilis anime separate impedit a sua cognitione per distantiam aliquam corporalẽ. Rñdeo dicendũ q⁹ sicut dictũ est:quidam ponunt q⁹ ania separata cognoscat accipiendo a rebus:qõ si verũ essz localis distantia,pculdubio cognitionẽ anime separate impediret eo q⁹ rez sensibilium actiones nõ equaliter se extendunt ad ꝓpinquũ et distans: cum per ꝓpinqua in distantia moueantur:et sic in remotis virtus ꝓmi agentis paulatim deficit:7 inde est q⁹ nõ possumus sentire ea que sũt ꝓcul a nobis.sed si ponamus q⁹ anima separata cognoscat per formas aliquas vel concreatas vel influxas a supioribus substantijs nõ põt esse q⁹ eius cognitio per rei distantiã impediat:non enĩ per huiusmodi formas cognoscet inq̃tum res aliquid agãt in animã vel anima in res:vt sic mediũ corporale per quod actio fiat cognitionẽ impedire possit.sed cognitio predicta perficit ex hoc solo q⁹ forme in aia exñtes repñtant res que sunt extra animã quas equaliter repñtant siue sint ꝓpinque:siue sint distantes:sicut imago herculis equaliter repñtat herculẽ vbicũq; sit hercules. vnde etiã potẽte cognoscitiue que cognoscunt res per formas a rebus acceptas dũmodo non cognoscant solũmodo dũ accipiunt equaliter cognoscunt res distantes 7 ꝓpinquas:sicut intellectus noster in statu vie equaliter cognoscit solem et lunam:et imaginatio equalter imaginatur hominem ꝓpinquum et distantem. sz qz cognitio sensus perficit in hocipso q⁹ sensus a sensibili mouet:inde est q⁹ sensitiua cognitio p localẽ distantiã impedit.si g̃ cognitio aie separate nõ sit p acceptiõez formaz a rebus sensibilibus:vt supra positum est nullo mõ esse poterit vt eius cognitionẽ localis distantia impediat. ¶ Ad.j.g̃ dõ:q⁹ q̃uis alique aie defunctoz in suis receptaculis exñtes ea q̃ h̃ agũt ignorent:nõ tñ hoc ꝓtingit ꝓpter localẽ distantiaz sed ꝓpter aliquã aliã cãm:vtpote quia afficiũt vehementer ad ea que in illis receptaculis patiũtur: vel etiam qz influentia supioris substãtie q̃uis eaz pficiat ad aliq̃ cognoscẽda:nõ tñ ad oia sed ad illa tantũ que ei scõm modũ ꝓpetunt. ¶ Ad.ij.dõ:q⁹ Aug. frequenter vtit illa positione qua ponũt demones habere corpora sibi vnita:sicut etiaz ĩ libello inducto apparet:qõ si esset tũc oporteret ponere eos corpus sensibile hẽre: et p sensus cognitiõem a rebus accipere:et sic eoz cognitionẽ locali distãtia impedire.vñ non est simile de anima separata que hoc mõ non cognoscit. ¶ Ad.iij.dõ:q⁹ ratio illa recte ꝓcederet si aia separata cognosceret ea q̃ sunt hic et nunc accipiendo a reb⁹ q̃ sũt hic et nũc sicut ĩ sensu accidit.sz hoc dictũ ẽ eẽ falsum.vñ rõ nõ sequit. ¶ Ad.iij.dõ:q⁹ ea q̃ distãt scõm tps.s. futura deficiũt ab esse eo q⁹ eẽ rei mensurat tempi vñ cuz res scõm hoc sint cognoscibiles q̃ hñt eẽ:qz cognitões sunt exñtium: vt dicit Dio.j.ca.de diuino. Futura ex seipsis sunt incognoscibilia. sz distãtia scõm locũ nõ deficiunt ab esse:loc⁹ enĩ nõ mensurat esse rei sed res exñtes.vñ p hoc q⁹ sunt distãtes res in seipsis nihil min⁹ sunt cognoscibiles:pñt tñ esse minus cognoscibiles quo ad aliq̃s qui ĩ patiendo a rebus res ipsas cognoscũt qõ nõ ẽ de aia separata. ¶ Ad.v.dõ:q⁹ operatio ꝓut est accidẽs quoddaz habens esse in subiecto: non extenditur vltra suum subiectum sed ꝓut compatur ad obiectum sic vltra suum subiectũ extenditur sicut nũc per animã existẽtẽ in corpore cognoscimus ea que in celo sunt:et sic etiã nihil phibet aiam separatã distantia scõm locũ cognoscere. ¶ Questio.II.

Deinde queritur d penis dãnatoz. Et circa h⁹ q̃rũt q̃tuor. ¶ Prio de penis eoz q̃tũ ad affectũ eoz. ¶ Secũdo q̃tũ ad itellectũ ¶ Tertio q̃tũ ad corpus. ¶ Quarto de penis eoz q̃ per ꝓpatiõem ad brõz intuitũ.

AD primum sic procedit: vi q nō ois volūtas damnatoꝝ sit mala: vt dic̄ Dio. iiij. ca. ò di. no. Demones bonū et optimū ꝯcupiscūt eē viuē et intelligē. cū g damnati homies nō sint peioris ꝑditōis q̄ demones: vi q ꝙ ipi bonā volūtatē hic̄ possint. ℣. malū vt dic̄ Dio. ē oino iuoluntariū. g si damnati aliq̄d volūt illud volunt inq̄tum bonuꝫ vel apparens bonū. sed voluntas que per se ordinat ad bonum est bona. g damnati possunt habere volūtatem bonā. ℣. aliqui erunt damnati qui in hoc mūdo existentes aliquos virtutū habitus secū detulerunt: vtpote gentiles qui habēt virtutes politicas. sed ex habitibus virtutuꝫ elicit laudabilis voluntas. g in aliq̄bus damnatis poterit esse laudabilis voluntas. ℣. Sed ꝫ: obstinata voluntas nūq̄ pōt flecti nisi in malū. sed damnati hoies erunt obstinati sicut et demones. g voluntas eoꝝ nunq̄ poterit esse bona. ℣. sicut se hꝫ voluntas beatoꝝ ad bonū: ita se hꝫ voluntas damnatoꝝ ad maluꝫ sed beati nunq̄ habent voluntatem malam. g nec damnati hñt aliquam voluntatem malā. ☐ Ulterius videtur q damnati nunq̄ peniteant de malis que fecerunt: quia dicit Bern. in canti. q damnatus semp vult iniquitatem quam fecit. g nunq̄ de pcco ꝑmisso penitet. ℣. velle se nō peccasse ē bona voluntas. sꝫ damnati non hēbunt bonā voluntatem. g damnati nunq̄ volēt se nō peccasse: et sic idem quod prius. ℣. scōm Dama. hoc ē hōib' moꝛs qò angelis casus. sꝫ angeli volūtas p' casum ē inuertibilis hoc mō vt nō possit recedere ab electione qua ꝑus peccauit. g q damnati nō pñt penitere de peccatis a se ꝑmissis. ℣. maioꝛ erit puersitas damnatoꝝ in inferno q̄ peccatoꝝ i hoc mūdo. sed pccores aliq̄ in hoc mūdo nō penitēt ò peccatis cōmissis: vel ꝑpter excecationē mētis sicut hereticī: vl ꝑpter obstinationē sicut q̄ letant cū male fecerint et exultāt in rebus pessimis: vt dī ꝑuer. ij. g et damnati in inferno de peccatis nō penitebūt. ℣ Sed ꝫ: Sapie. v. dī ò damnati: Intra se pniaꝫ agentes. ℣. ꝓphus dicit in. ix. Ethic̄. q penitudine replent prauī: moꝛ eni tristant de hoc q ꝑus delectati sunt. g damnati cuꝫ sint maxime prauī magis penitent. ☐ Ulterius videtur q damnati recta ratōne et deliberatiua nō possint velle se non esse Aug'. eni dicit in libro de libe. arbitrio: considera q̄tum bonum est esse qò et beati q miseri volunt: minus eni est esse et esse miserum q̄ oino non esse. ℣ ℟. Aug. ibidē sic arguit: ℟electio supponit electionē. sed nō esse nō ē eligibile cum nō habeat apparētiā boni cū nihil sit. g ñ eē ñ ꝑt eē magis appetibile dānati q̄ esse. ℣. magꝭ malū ē magꝭ fugiendum. sed non esse est maximū maluꝫ cum tollat totaliter bonum eo q nihil relinquit. g nō esse est magis fugiendum q̄ miserum esse: et sic idē qò ꝑius. ℣ Sed cōtra est quod dicitur Apoc. ix. In diebus illis desiderabūt hoies moꝛi q fugiet moꝛs ab eis. ℣ ℟. damnatoꝝ miseria omnē huius mūdi miseriam excedit. sed ad vitandam miseriā huius mundi appetibile est aliquibus moꝛi. vñ dicit Eccle. xlj. O moꝛs q̄ bonū est iudiciū tuuꝫ homi indigenti: et qui minoꝛatur viribus deficit etate: q cui ò omnibus cura est et incredibili qui perdit sapientiam. g multo foꝛtius est damnatis appetibile non esse scōm rationem deliberatam. ☐ Ulterius videtur q damnati in inferno non vellent esse aliquos damnatos qui non sunt dānati: qꝛ Lu. xvj. dī de diuite q rogabat ꝑ fratrib' suis ne venirent ī locum tormentoꝝ. g eadem rōne et dānati alīq nō vellent ad minus carnales suos amicos in inferno damnari. ℣ ℟. affectōes inoꝛdinate a dānatis nō auferūt. sed aliq̄ dānati inoꝛdinate aliq̄s nō dānatos dilexerūt. g nō vellēt eoꝝ malū qò ē esse dānatos. ℣ ℟. damnati nō desiderāt augmentū sue pene. sed si plures damnarēt maioꝛ esset damnatoꝝ pena: sicut etiā mltiplicatio bonoꝝ amplificat eoꝝ gaudiū. g damnati nō vellēt saluatos damnari ℣ Sed ꝫ ē qò dī Esa. xiij. sup illud: Surrexerūt de solijs. dicit glo. Solatiū est maloꝝ multos socios habere penaꝝ. ℣ ℟. ī damnatis maxie regnat inuidia. g dolēt de felicitate bonoꝝ q eoꝝ damnationem appetūt. ☐ Ulterius vi q damnati nō habeant odio deum: qꝛ vt dicit Dio. iij. ca. de di. no. oibus diligibile ē bonū et pulchꝝ: qò est ois boni et pulchritudinis cā. hoc autē de' est. g a nullo pōt odio haberi. ℣ ℟. nullus pōt ipsaꝫ bonitatē odio habere: sicut nec ipsam malicia velle: malū eni est oino inuoluntariuꝫ: vt dicit Dio. iij. ca. de di. no. Deus autem est bonitas ipsa. g nullus potest deuꝫ odio habere. ℣ Sed ꝫ est qò dī in psal. Superbia eoꝝ qui te oderūt ascendit semp. ☐ Ulterius vi q damnati demereant: damnati autē hñt voluntatē malam: vt dī in lra. sed per malam voluntatē quā hic habuerūt demeruerunt. g si ibi nō demerētur ex sua damnatiōe ꝑmodū reportant. ℣ ℟. dānati sunt eiusdē conditiōis cū demonibus. sed demones demerent post suuꝫ casum. vñ serpenti qui hominem ad peccādū induxit est a deo pena inflicta vt dī Gen. iij. g et damnati demerent. ℣ ℟. actus inoꝛdinatus ex libertate arbitrij ꝓcedens nō excusat quin sit demeritoꝛi: etiaꝫ si aliq̄ necessitas assit cuius aliquis sit sibi cā: ebrius enim meret duplices maledictiones: si ex ebrietate aliquod aliud pcm cōmittat: vt dicit in. iij. Ethic̄. sed ipi damnati fuerunt sibi cā ꝓprie obstinatōnis per quā quandam necessitatē patiūt peccandi. g cū eoꝝ actꝰ inoꝛdinatus ex libero arbitrio ꝓcedat ñ excusat a demerito ℣ Sꝫ ꝫ: pena ꝫ culpā diuidit sꝫ puersa volūtas ī dānatis ex obstinatōe ꝓcedit q̄ ē eoꝝ pena. g puersa volūtas in damnatis nō ē culpa vt ꝑ eā demerean̄t. ℣ ℟. post vltimum terminū nō relinquitur

aliqs motus siue pfectus in bonū siue i maluz. sed damnati maxime post diē iudiciū ad vltimū termi nū sue damnationis pueniēt: qz tunc finē habebūt due ciuitates: vt Aug⁹. dicit. g damnati post diē iu dicū peruersa voluntate nō demerebunt: qz sic cre sceret eoz damnatio. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. q i dam natis pōt duplex voluntas ꝓsiderari: scz voluntas deliberatiua: et voluntas naturalis. naturalis qdē non est eis ex ipsis sed ex auctore nature qui in na tura hanc inclinationem posuit: que naturalis vo luntas dī. vñ cum natura in eis remaneat: fm hoc bona poterit in eis esse voluntas naturalis. Sz vo luntas deliberatiua est eis ex seipsis: scōm q in po testate eoz est inclinari per affectū ad hoc vl illud et talis voluntas in eis est solum mala: z hoc ideo qz sunt pfecte auerse a fine vltimo recte volūtatis nec aliq volūtas pōt eē bona: nisi p ordinē ad finē p̄dictum. vñ etiā etsi aliqō bonū velint: non tñ bñ bonū volunt illud: vt ex hoc volūtas eoz bona di ci possit. ¶ Ad. j. g dō: q verbū Dio. intelligit de voluntate naturali q̄ est inclinatō nature in aliqō bonū: sed tñ ista naturalis inclinatio p eoz malici am corrumpit inq̄tum hoc bonū qō naturaliē de siderāt sub quibusdā malis circūstātijs appetunt. ¶ Ad. ij. dō: q malū inq̄tum est malū nō mouet voluntatē. sed inq̄tuz ē estimatū bonuz sed hoc ex eoz malicia pcedit: vt id qō ē malū estiment vt bo num: et iō voluntas eoz ē mala. ¶ Ad. iij. dō: q habit⁹ virtutū politicaz nō remanēt in aia sepata eo q virtutes ille pficiūt solū i vita ciuili q̄ nō erūt post hāc vitā: si tñ remanerēt nūq̄ i actū exirēt q̄si ligate ex obstinatōe mētis. Ad. ij. q. dō: q penitē de pcō ē dupl̄r: vno mō p se: z alio mō p accidēs. p se qdē de pcō penitet qs qui peccatū in eo q est pecccatū abominat. per accidens vero q illud odit rōne alicui⁹ adiuncti: vtpote pene vel alicui⁹ huius mōi. mali igit nō penitebūt p se loquēdo de pcīis qz volūtas malicie pcī i eis remāet: penitebūt aūt p accns inq̄tū affligēt de pena quā p pcō sustinēt ¶ Ad. j. g dō: q damnati iniqtatē volūt sz penaz refugiūt: z sic p accidēs de iniqtate ꝓmissa penitēt ¶ Ad. ij. dō: q velle se ñ peccasse ꝓpter turpitudi nem iniqtatis: ē bona volūtas. sz hoc nō erit in dā natis. ¶ Ad. iij. dō: q sine aliqua auersiōe volun tatis continget q damnati de peccatis peniteant: qz nō hoc refugiēt in pcīis qō ꝓpe appetiuerūt. sz aliquid aliud scz pena. ¶ Ad. iij. dō: q homines i hoc mūdo q̄tūcunq̄z obstinati per accidēs de pec catis suis penitēt si p eis puniāt: qz hic dicit Aug⁹. in li. lxxxiij. q. Uidem⁹ etiā ferocissimas bestias do lore penaz a maximis voluptatib⁹ abstinē. Ad iij. q. dō: q nō esse: duplicit pōt ꝓsiderari. vno mō scōm se: z sic nullo modo potest esse appetibile: cū non habeat aliquam ratiōez boni. sed sit pura bo ni priuatio. alio modo potest cōsiderari inq̄tū est ablatiuū penalis vl misere vite: et sic nō eē accipit rationē boni: carere enī malo est quoddam bonū vt dicit ꝓpe in. v. Ethic. et per hunc modū melⁱ est damnatis nō esse q̄ miseros esse. vnde Matth. xxvj. dī: Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. et Hiere. xx. super illud: Maledicta dies i qua natus sum ꝛc. dicit glo. Hiero. ibi: Melius ē nō eē q̄ male eē. et scōm hoc damnati pñt preeligere nō esse scōm deliberatiuam rationem. ¶ Ad. j. g dō: q verbum Aug. est intelligendū q non esse per se nō est intelligibile: sed per accidē eligibile ē: inq̄tū scz est miserie terminatiuū. qō enī dī: q eē et viuē ab oibus appetit naturaliter: nō oz hoc accipe: q̄tuz ad malam vitam et corruptam et eam que est i tri sticq̄: vt dicit ꝓpe in. ix. Ethic. ¶ Ad. ij. dō: q ñ esse non est eligibile per se sed per accidēs tantum: vt dictum est. ¶ Ad. iij. dō: q nō esse licz maxime sit malum inq̄tum priuat esse: tamē est valde bo num inq̄tum priuat miseriam que est maximum malorum: z sic non esse eligitur. Ad. iij. q. dō: q sicut in beatis in patria erit perfectissima charitas ita in damnatis erit perfectissimū odiū. vnde sicut sancti gaudebunt de oibus bonis: ita etiaz mali de oibus bonis dolebūt. vnde z felicitas sanctoz con siderata eos maxime affligit. vnde dicit Esa. xxvj. Uideant et confundant gloriantes populi: et ignis hostes tuos deuoret. vñ vellent oēs bonos eē dam natos. ¶ Ad. j. g dō: q tanta erit inuidia i dānatis q etiam ꝓpinquioz gloze inuidebunt: cū ipsi sint in summa miseria: cum etiam in hac vita hoc ac cidat crescente inuidia. sed tñ minus inuidēt ꝓpin quis q̄ alīs: et maioz esset eoz pena si oīs ꝓpinq̄ damnarent et alī saluarent q̄ si aliqui de suis pro pinquis saluarent: et exinde fuit q viues petīt fra tres suos a damnatione eripi: sciebat enī q aliqui eriperent: maluisset tñ fratres suos cū oib⁹ alīs dā nari. ¶ Ad. ij. dō: q delectatio q̄ nō fundat super honestū facile rescindit et pcipue in malis hōibus vt ꝓpe dicit in. ix. Ethic. vnde damnati non con seruabunt amicitiā ad eos quos inordinate dilexe runt: sed in hoc volūtas eoz remanebit puersa q̄ cām inordinate dilectiōis adhuc diligeret. ¶ Ad iij. dō: q q̄uis ex damnatoz multitudie pena sin gulor augeat: tñ tantū supercresceret odiū z inui dia q magis eligerent toz querī magis cuz mult⁹ q̄ minus soli. Ad. v. q. dō: q affectus mouet ex bo no vel malo apphenso. De autē apphendit dupli citer: in se sicut a beatis qui eū p essentiam vident et p affectus sicut a nobis et damnatis: ipse igit in seipso cum sit per essentiam bonitas nō potest ali cui volūtati displicere. vñ quicūq̄z eū p essentiā vi deret: eū odio hīe nō posset. sz effectū ei⁹ aliq̄ sunt volūtati repugnātes inq̄tū ꝓuant alicui⁹ volito: et fm hoc aliqs nō i seipo sz rōne effectuū deū odire pōt vñ damnati deū pcipiētes i effectu iusticie qui est pena eum odio habent sicut et penas quas su stinent. Ad. j. ergo dicēdum q verbum Dio. est

intelligẽdũ de appetitu naturali q̃ tñ in damnatis puertit̃ p illud qõ addit̃ ex deliberata volũtate: vt dictũ ẽ. ¶ Ad.ij. dõ: q ratio illa ꝓcederet si damnati deũ in seipso conspicerẽt inq̃tũ ẽ p essentiam bonus. ¶ Ad.vj.q.dõ: q de damnatis añ diẽ iudicij: et post distinguendũ ẽ: oẽs enim cõmuniter confitent q post diem iudicij non erit aliquod merituz vel demeritũ: et hoc ideo est: qz meritũ vel demeritum ordinatur ad aliquod bonũ vel maluz vlterius consequendũ: post diem aũt iudicij erit vltima cõsummatio bonoꝝ et malorũ ita q nihil erit addendũ vlterius de bono vl malo. vnde bona volũtas in beatis nõ erit meritũ sed premiũ: z mala voluntas non erit in damnatis merituz sed pena tantum: operationes enim virtutis sunt precipue in felicitate et eoꝝ contrarie sunt precipue in miseria: vt dicit in. j. Ethic. sed ante diem iudicij quidã dicũt z beatos mereri z dãnatos demereri. sed hoc non potest esse respectu premij essentialis vel pene principalis: cum q̃tum ad hoc vtriq; ad terminuz pueniant: potest tamen hoc esse respectu premij accidentalis vel pene secundarie que possunt augeri vsq; ad diẽ iudicij: et hoc p̃cipue in demonib' vel angelis bonis quoꝝ officio aliqui trahunt ad salutem ex quo bonoꝝ angeloꝝ gaudiũ crescit: vel ad damnationẽ ex q̃ crescit pena demonuz. ¶ Ad.j. igit̃ dõ: q hoc ẽ sũmũ incõmodũ ad summã malorũ puenisse ex quo ptingit i damnatis q demereri ñ pñt. vñ pz q ex pcco cõmodũ ñ reportãt. ¶ Ad ij. dõ: q ad damnatoꝝ hoĩm officiuz nõ ptinet alios ad damnationẽ ptrahere: sic̃ ptinet ad officiuz demonũ rõne cui' demerẽt q̃tum ad secundariaz penã. ¶ Ad.iij. dõ: q ñ ꝓpter hoc excusãt a demerito: qz necessitatẽ peccãdi hẽant. sz qz ad summaz malorũ puenerũt: tñ necessitas peccandi cui' causa sum' excusat a culpa inq̃tũ est necessitas quedã: qz oñe pccm oz eẽ volũtariũ. sz q nõ excuset hoc ẽ inq̃tũ a voluntate p̃cedẽte ꝓcessit. et sic totũ demeritum sequentis culpe vi ad primã culpã ptinere.

AD secũdum sic procedit: vi q damnati nõ possunt vti notícia quam in hoc mũdo habuerunt: i cõsideratiõe enim scie est maxima delectatio. sed in eis nullaz delectationẽ ẽ ponere. g nõ pñt vti scia ꝓus habita scõm aliquã ꝓsiderationẽ. ¶ Ꝑ. damnati sunt i maloríbus penis q̃ sint aliq̃ pene hui' mũdi sed in hoc mũdo dũ aliquis ẽ in maximis tormentis ꝓstitutus non põt ꝓsiderare aliqs intelligibiles ꝓclusiões abstractus a penis q̃s patit. g mlto mín' in inferno. ¶ Ꝑ. damnati sunt subiecti tpi. sz lõgitudo tpis ẽ cã obliuionis: vt dõ i. iiij. phyſic. g damnati obliuiscẽt eoꝝ q̃ hic sciuerũt. ¶ Sz ꝯ ẽ qõ dõ Luc. xvj. diuiti dãnato: Recordare qz recepisti bona tc̃. g ꝓsiderabũt ea q̃ hic sciuerũt. ¶ Ꝑ. species intelligibiles in aia sepata remanẽt: vt supra dcm ẽ. si igit̃ eis nõ vti possent frustra remanerent. Ulterius vi q cogitabũt aliqñ de deo: qz nõ põt hꝫ odio actu nisi illud de q̃ cogitat. sed damnati deũ odio habebunt: vt in lra dr. g de deo aliqñ cogitabũt. ¶ Ꝑ. damnati habebũt remorsum ꝓscie sed consciẽtia patit̃ remorsum de actis contra deũ g de deo aliqñ cogitabunt. ¶ Sed ꝯ: pfectissima cogitatio hoĩs est q̃ cogitat de deo. sed dãnati erũt i statu pfectissimo. g de deo ñ cogitabũt. Ulteri' vi: q damnati gloriã beatoꝝ nõ videãt: magis enim ab eis distat gloria beatoꝝ q̃ ea que in hoc mũdo aguntur. sed ipsi nõ vidẽt que circa nos aguntur. vñ dicit Greg. xij. moral. super illud Job: Siue fuerint nobiles filij ei' tc̃. sicut hi qui adhuc viui sũt mortuoꝝ anie quo loco habeant ignorant: ita mortui qui carnaliter vixerunt vitam in carne positoꝝ q̃liter post eos disponat ignorant. g multo mín' pñt videre gloriã beatoꝝ. ¶ Ꝑ. illud qõ ꝓcedit̃ sanctis in hac vita p magno munere: nũq; ꝓcedit̃ damnatis. sed paulo p magno munere fuit ꝓcessũ vt videret illã vitã qua sancti eternaliter cũ deo viuũt: vt dr. ij. Cor. xij. in glo. g damnati sanctoꝝ gloriã nõ videbũt. ¶ Sed ꝯ ẽ quod dr Luc. xvj. q diues in tormẽtis positus vidit Abraã z Laçaꝝ in sinu ei'. Rñdeo dõ: ad. j. q. q sicut ꝓpter perfectã sanctoꝝ beatitudinẽ nihil erit in eis qõ nõ sit gaudij materia: ita nihil erit in damnatis qõ nõ sit eis materia et cã tristicie: nec aliq̃d qõ ad tristiciaz ptinẽ possit deerit vt sit eoꝝ miseria ꝓsũmata: ꝓsideratio g aliq̃s notoꝝ q̃tum ad aliq̃d inducit gaudiuz vel ex parte cognoscibilium inq̃tũ diligantur: vl ex parte ipius cognitõnis inq̃tũ ẽ cõuenies et pfecta: põt etiã tristicie cẽ rõ et ex pte cognoscibilũ que nata sũt ꝓtristare et ex pte ipius cognitõis ꝓut ei' ímpfectio ꝓsiderat: vtpote cũ aliqs ꝓsideret se deficẽ i cognitione alicui' rei cui' pfectionẽ appeteret. sic g in dãnatis erit actualis cõsideratio eoꝝ q̃ ꝓus sciuerũt vt mã tristicie nõ aũt vt delectatõis cã: ꝓsiderabũt eni et mala q̃ gesserũt ex qb' dãnati sũt et bõa delecta q̃ amiserũt et ex vtroq; torq̃buntur: silr etiã torq̃bũt de hoc q ꝓsiderabãt noticiã quã de reb' ꝓspeculabilib' habuerũt impfectã eẽ et amisisse sũmã pfectionẽ ei' quã potuerant adipisci. ¶ Ad. j. g dõ: q q̃uis ꝓsideratio scie p se sit delectabil: tñ ex aliq̃ accidẽte põt eẽ tristicie cã: vt dictũ ẽ. et sic erit i dãnatis. ¶ Ad.ij. dõ: q in hoc mũdo aia pũgit corpori cõpti bili corpi. vñ p hoc q corp' affligit ꝓsideratio aie impedit. sz i futuro aia nõ ita trahet ex corpe sz q̃ tũcunq; corp' affligat tñ aia sp ꝓsiderabit lucidissime illa que ei pñt esse cã merorie. ¶ Ad.iij. dõ: q temp' est causa obliuionis per accidens inq̃tũ motus cui' est mensura est causa transmutationis. sed post diem iudicij non erit motus celi. vnde nec obliuio esse poterit ex q̃tacunq; diuturnitate sed ante diem iudicij anima separata nõ mutatur a sua dispositione per motum celi. ¶ Ad.ij. qõm dõ. q

deus pōt ꝓsiderari dupliciter: vno mō ſm ſe ⁊ ſcōm illud qō ē ꝑpriū. ſ. eē tot⁹ bonitatis ꝓncipiuz: et ſic nullo mō pōt cogitari ſine delectatoe: vñ ſic nullo mō a dānatis cogitabit: alio mō ſcōm aliq̄d qō eſt ei q̄ſi accītale i effectibus ſuis: vtpote punire vl̄ aliq̄d huiuſmodi: et ſcōm hoc cōſideratio de eo pōt triſticiam inducere: ⁊ hoc mō damnati de eo cogitabunt. ¶ Ad. j. ġ dō: q̄ damnati vt dictuz eſt: nō habent odio deum niſi ratiōe punitionis ⁊ ꝓhibitionis eius qō male voluntati eoꝝ conſonat. vnde nō ꝓsiderabunt eum niſi vt punitorē et ꝓhibitorē ¶ Et per hoc patz ſolutio ad. ij. qz ꝓſcientia non remorderet de peccato niſi inq̄tum eſt dīno ꝑcepto p̄hia. ¶ Ad. iij. q. dō: eſt ſic in lr̄a dī q̄ damnati añ diē iudicij videbunt beatos in gloria non hoc mō q̄ gloria eoꝝ qualis ſit cognoſcant ſed ſolū cognoſcent eos eſſe in gloria quadā ineſtimabili: et ex hō turbabunt: tū ꝓpter inuidiaz dolētes de felicitate bonoꝝ: tū ꝓpter hoc q̄ ipſi talē gl̄iā amiſerūt: vñ dī Sap̄. v. ō impijs: Videntes turbabūt timore horribili. ſz poſt diē iudicij dīno btōꝝ viſione ꝓuabunt nec tñ ex hoc eoꝝ pena minuet ſed augebit: qz memoriā hēbunt gl̄ie btōꝝ quā i iudicio viderūt vel añ iudiciū: et hoc erit eis i tormētuz. ſz vlt⁹ afflīgēt i hoc q̄ videbūt indignos ſe reputari et videri gl̄iaz quā ſancti merent habere. ¶ Ad. j. ġ dō: q̄ ea que in hac vita agunt nō ita affligerēt dānatos in inferno ſi viderēt ſicut ſcōꝝ gloria inſpecta. vñ non ita oñdunt dānatis ea q̄ hic agūt ſicut ſcōꝝ gl̄ia q̄uiſ etiā eoꝝ q̄ hic agunt oñdant eis ea q̄ in eis triſticiam agere p̄nt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ Paulus inſpexit vitam illā in qua ſancti cum deo viuunt eam reperiendo et in futuꝝ perfecti⁹ ſperando q̄ nō ē dō damnatis: et ideo non eſt ſimile.

AD tertiuz ſic proceditur: videtur q̄ damnati i inferno ſola pena ignis affligāt: qz Matth. xxv. vt eorū dānatio exp̄mit fit mētio ſolū de igne. cū dicit: Ite maledicti in ignē eternū. ¶ ℟. ſic pēa purgatorij debet ꝑcō veniali ita pēa iferni debet mortali. ſed i purgatorio nō dī eē niſi pena ignis: vt patz p hoc qō dī. j. Cor. iij. Unuſcuiuſq̄ op⁹ q̄le ſit ignis ꝓbabit. ġ nec i inferno erit niſi ignis pena. ¶ ℟. penarū varietas refrigeriū p̄ſtat: ſic calido cū tranſfert ad frigidū. ſz nllm refrigeriū ē ponere in damnatis ġ nō erūt diuerſe pene ſz ſola pena ignis. ¶ Sed ℟ ē qō dī i pſal. Ignis ſulphur et ſpūs procel. p. ca. e. ¶ ℟. Job. xxxij. Tranſibunt ab aq̄s niuiū ad caloꝝem nimiū. ¶ Uterius vī: q̄ vermis quo affligūt dānati ſit corpalis: qz caro nō pōt affligi p vermē ſpūalem: ſz caro damnatoꝝ afflīgetur per vermē: Judith. xv. Dabit ignē et vermes in carnes eoꝝ. ⁊ Eccle. vij. Uindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. ġ vermis ille erit corpalis. ¶ ℟. Aug. dic. xxj. de ci. dei. vtrūq̄ idest ignis et vmis pena erūt carnis: et ſic idē qō bus. ¶ Sed ℟ eſt qō Aug. dicit. ix. ō ci. dei: In pēis maloꝝ inextiguibilis ignis ⁊ viuaciſſimus vmis. ab alijs alit⁹ atq̄ alit⁹ ē expoſit⁹: alij vtrūq̄ ad corp⁹: alij vtrūq̄ ad aiam retulerūt: alij ꝑpe ad corp⁹ ignē tropice ad aiaz vermē: qō eē creduntibilius videt. ¶ Uterius vī: q̄ fletus qui ē in damnatis erit corpalis: qz Luc. xiij. dic̄ q̄dā glo. q̄ p fletū quē dīns reprobis ꝓminat pōt ꝓbari ẏa corpoꝝ reſurrectio qō nō eēt ſi fler⁹ ille eſſet tātū ſpūal. ġ nē. ¶ ℟. triſticia que eſt in pena rñdet delectatōni q̄ fuit in culpa ſcōm illud Apoc. xviij. Quantū glorificauit ſe ⁊ in deliciis fuit tñ tanto illi tormētu et luctū. ſed pcōres i culpa habuerūt delectatiōez et interiorē et exteriorē. ġ hēbunt fletū etiā exteriorē ¶ Sed ℟: fletus corpalis fit p quandā reſolutiōez lachrymaꝝ. ſed a corpibus damnatoꝝ nō pōt fieri ꝑpetua reſolutio cum nihil in eis per cibum reſtauret: oñe enī finitum ꝓsumit ſi aliq̄d ab eo ꝓtinue abſtrahat. ġ in damnatis non erit corpalis fletus. ¶ Uterius vī: q̄ damnati non ſint in tenebris corpalibus: qz vt dicit Greg⁹. in. ix. li. moral. ſup illud Job. x. Sed ſempitern⁹ horror ihabitat: q̄uis ignis illic ad ꝓſolationē nō luceat: tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet: nā ſequaces quod ſecū traxerunt ō mūdo reprobi flāma illuſtrāti viſuri ſūt ġ nō erunt ibi tenebre corporales. ¶ ℟. damnati vident penam ſuā: hoc enī eſt eis augmentū pene. ſed nihil vī ſine lumie. ġ nō ſunt ibi tenebre corpales. ¶ ℟. damnati habebunt ibi potentiā viſiuaz poſt corpoꝝ reſumptionē. ſed fruſtra eſſz i eis niſi videret aliquid. ġ cum nihil videat niſi in lumie videtur q̄ non ſint dīno in tenebris. ¶ Sed contra eſt qō dī Matth. xxij. Ligatis pedib⁹ et manibus ꝑcite eū in tenebras exteriores. ſup. q̄ dicit Greg. Si ignis ille lucē haberet i tenebras exteriores nequaq̄ mitti dicerent. ¶ ℟. Baſilius dicit ſuper illud pſ. Uox dñi interci. flā. igni. q̄ vtute dei ſeparabit claritas ignis ab eius virtute aduſtiua: ita q̄ claritas cedet in gaudium ſanctoꝝ et viſtiuū ignis in tormētum damnatoꝝ. ergo damnati habebunt tenebras corporales. Quedaz vero alia que ad penam damnatoꝝ pertinent determinata ſūt ſupra xliij. dis. Q ñdeo dō ad. j. qōem: q̄ ſm Baſiliu in vltima mūdi purgatōne fiet quedam ſeparatio in electis vt q̄dq̄d ē purgatum et nobile remaneat ſuperius ad gloriā beatoꝝ: q̄dq̄d vero eſt ignobile et feruletū in inferno ꝑducat ad penā dānatoꝝ: vt ſic oīs creatura dei ē beata mā gaudij: ita dānata ex oībus creaturis tormētuz accreſcat: ſm illud Sap̄. v. Pugnabit cū illo orbis terraꝝ ō inſensatos: hoc etiā dīne iuſtīcie ꝑpetit. vt ſic ab vno recedētes p pcām i reb⁹ mālib⁹ q̄ ſūt multa et vana ſinē ſuū ꝓſtituerūt ita etiā multipl̄r afflīgāt et ex mlt̄. ¶ Ad. j. ġ dō: q̄ qz ignis ē maxie afflictiu⁹ ꝓpt̄ hoc q̄ abundat vtute actiua: ideo noie ignis oīs afflictio deſignat vt ſit vehemens. ¶ Ad. ij. dō: q̄ pena purgatorij nō eſt

ꝑncipalit ad affligẽdũ. ſz ad purgãdũ. vñ ꝑ ſolum ignẽ fieri oz q̃ hz maximã vim purgatiuã. ſz dãnatoꝝ pẽa nõ ordiat ad purgãdũ. vñ nõ ẽ ſile. ¶ Ad iij. dõ: q̃ dãnati trãſibũt ex vehemẽtiſſimo calore ad vehemẽtiſſimũ frigꝰ ſine hoc q̃ i eis ſit aliq̃ refrigeriuz: qz paſſio ab exteriorib⁹ nõ erit ꝑ trãſmutationẽ corꝑis a ſua ꝑſtina nãli diſpõne: vt ꝯtia paſſio ad eq̃litatẽ vel tẽperiẽ reducẽdo refrigeriũ cauſet ſicẽ accidit nũc. ſz erit ꝑ actõez ſpũalẽ ſm q̃ ſenſibilia agũt ꝑ ſẽſũ: put ſentiũt impmẽdo foꝛas illas ſm eẽ ſpũale i organũ et nõ ſm eẽ mãle: vt ẽ. di. xl. iiij. dictũ ẽ. ¶ Ad. ij. q. dõ: q̃ ſicẽ ſupra dcm ẽ di. xlv. iij. p̃ diẽ iudiciũ i mundo inouato nõ remãebit ꝛali qõ aial vel aliq̃ corꝑ mixtũ niſi corꝑ hois tm̃ eo q̃ nõ habeat aliquẽ ordinẽ ad corruptionẽ: nec pꝰ illud tꝑus ſit futura generatio ⁊ corruptio. vñ vermis q̃ i dãnatis ponit nõ oz intelligi eẽ mãlis ſz ſpiritualis q̃ ẽ ꝓſcie remorſus q̃ di vmis inq̃tum oꝛit ex putredine peccati et animã affligit ſicut corꝑal vmis ex putredine oꝛtus affligit pungẽdo. ¶ Ad j. ꝯ dõ: q̃ ipſe aie dãnatoꝝ dicunt carnes eoꝝ ꝓ eo q̃ carni ſubiecte fuerunt. vel põt dici q̃ etiã ꝑ vmẽ ſpũalẽ caro affligeꝫ ſm q̃ paſſiões aie redundãt in corꝑ⁹ et hoc i futuro. ¶ Ad. ij. dõ: q̃ Aug. loq̃t ſb̃ q̃dã ꝓpatõe: non eni vult ſimplr aſſerẽ q̃ ille vmis ſit mãlis: ſz q̃ poti⁹ eſſet aſſerẽdũ ignẽ et vmẽ mãle intelligi q̃ q̃ vtrũq̃ ſpũaliẽ tãtũ intelligat: qz ſic dãnati nullã penã corꝑalẽ ſuſtinẽt: vt ꝑz ſerie vbozuz ei⁹ ibidẽ inſpiciẽti. ¶ Ad. iij. q. dõ: q̃ in fletu corꝑali duo inueniũt q̃z vnum ẽ lachrymaꝝ reſolutio: ⁊ q̃tũ ad hoc flet⁹ corꝑalis i dãnatis eẽ nõ põt: qz pꝰ diẽ iudicij q̃eſcẽte motu ꝑmi mobil nõ erit aliq̃ generatio et corruptio vel corꝑal⁹ alꝛatio. i lachrymarũ autẽ reſolutõe oz eẽ illꝰ humoꝛis generationẽ q̃ ꝑ lachrymas diſtillat. vñ q̃tum ad hoc corꝑoralis flet⁹ in dãnatis eẽ nõ poterit. Aliud qõ inueniũt in corꝑali fletu ẽ q̃dã cõmotio et ꝑturbatio capitis ⁊ oculoꝝ: et q̃tũ ad hoc flet⁹ in dãnat⁹ eẽ poſſit pꝰ reſurrectionẽ: corꝑa eni dãnatoꝝ nõ ſolũ ex exteꝛioꝛi affligẽt ſz etiã ab interioꝛi ſcõm q̃ corꝑ⁹ imutat ad paſſionẽ aie i bonũ vel malũ: et q̃tũ ad hoc fletus carnis reſurrectõz indicat et rñdz delectatõi culpe q̃ fuit i aĩa et i corꝑe. ¶ Et ꝑ hoc ꝑz rñſio ad obiecta. ¶ Ad. iiij. q. dõ: q̃ diſpoſitio inferni taꝰ erit q̃ maxie miſerie dãnatoꝝ ꝓpetat. vñ ſcõm hoc ſunt ibi lux et tenebꝛe ꝑut maxie ſpectãt ad miſeriã dãnatoꝝ: ipſa aũt viſio ſcõm ſe ẽ delectabil: vt eni di i ꝑn. Vnde. Deſus oculoꝝ ẽ maxie diligibil⁹ eo q̃ ꝑ ipm̃ pla cognoſcim⁹: ſz ꝑ accñs ꝓtingit viſionem eẽ afflictiuã inq̃tum videm⁹ aliq̃ nobis nociua vel nre voluntati repugnãtia: ió et i inferno hoc mõ oz eẽ locꝰ diſpoſit⁹ ad videndũ ſcõm lucẽ et tenebꝛas q̃ nihil ibi pſpicue videat. ſz ſolũmõ ſub q̃dã vmbꝛa ſitate videãt illa q̃ afflictiõem cordi ingerẽ põt. vñ ſimplr loq̃ndo locꝰ ẽ tenebꝛoſus: ſz tñ ex dina diſpoſitõe ẽ ibi aliq̃d lumis q̃tum ſufficit ad videndũ illa q̃ aiam torq̃re põt: ⁊ ad hoc ſatiſſacit nãlis ſitus loci: qz i ꝛre medio vbi infern⁹ ponit nõ ꝑt eẽ ignis niſi fetulẽtus et turbid⁹ ⁊ quaſi fumoſus: quidã tñ tenebꝛaꝝ haꝝ cãm ſignãt ex cõmeſſatiõe et impreſſione corꝑoꝝ dãnatoꝝ q̃ ꝑꝑ multitudinẽ ita repleũt locũ inferni q̃ nihil ibi de aere remãebit: et ſic ñ erit ibi aliq̃d de diaphano qõ poſſit eẽ ſubiectũ lucis et tenebꝛe niſi oculi dãnatoꝝ q̃ erunt obtenebꝛati: et ꝑ hoc ꝑz rñſio ad obiecta.

AD quartuz ſic ꝓcedit: vi q̃ beati q̃ erũt i ꝑria nõ videant penas damnatoꝝ: maioꝛ eni eſt diſtãtia damnatoꝝ a beatis q̃ viatoꝝ. ſed beati ſemp viatoꝝ facta non vident. vnde Eſa. xlij. Abꝛaam neſciuit vos. dicit glo. Neſciunt moꝛtui etiam ſancti quid faciunt viui etiam eoꝝ filij. g̃ multominus vident penam damnatoꝝ. ¶ Ꝛ. perfectio viſionis dependet a perfectiõe viſibilis. vnde pꝫus dicit in x. Ethic. q̃ perfectiſſima ſenſus operatio eſt ſenſus optime diſpoſiti ad pulcherrimũ ſb̃ ſenſu iacẽtiũ g̃ ecõtrario turpitudo viſibilis redundat in imperfectionẽ viſiõis. ſz nlla imperfectio erit in beatis. g̃ non videbunt miſerias damnatoꝝ in quib⁹ eſt ſumma turpitudo. ¶ Sed ꝯ ẽ qõ di Eſa. vlt. Egrediẽt et videbunt cadauera viuoꝝ q̃ ꝑuaricati ſunt i me. glo. Electi egrediẽt itelligẽtia vl viſiõe mãifeſta vt ad laudẽ dei magis attendãt. ¶ Ulteri⁹ vi: q̃ beati miſerijs dãnatoꝝ ꝓpatiant: cõpaſſio eni ex charitate ꝓcedit. ſz i btis erit pfectiſſima charitas. g̃ maxime miſerijs dãnatoꝝ ꝓpatiẽt. ¶ Ꝛ. beati nunq̃ erũt tm̃ elõgati a paſſiõe q̃tum de⁹ ẽ. ſz de⁹ q̃dãmõ miſerijs ꝓpatit nris. vñ et miſericors di: et ſilr angeli. g̃ bti ꝓpatient miſerijs dãnatoꝝ. ¶ Sed ꝯ: quicunq̃ alij ꝓpatit fit eⁱ miſerie q̃dãmõ pticeps. ſed bti nõ põt eẽ pticeps alicꝰ miſerie. g̃ bti miſerijs nõ cõpatiunt. ¶ Ulteriꝰ vi: q̃ beati nõ letẽt de penis impioꝝ: letari eni de malo ad odiũ alteri⁹ pertinet ſed in beatis nullũ erit odiũ. g̃ non letabunt de miſerijs dãnatoꝝ. ¶ Ꝛ. beati i ꝑria erũt ſumme deo ꝓformes. ſz de⁹ nõ delectat i penis nris. g̃ nec bti delectabunt de penis dãnatoꝝ. ¶ Ꝛ. illud qõ ẽ vituperabile i viatoꝛe nullo mõ cadit in comphenſoꝛe ſed in hoie viatoꝛe eſt maxime vituꝑabile q̃ reficiatur alioꝝ penis: et maxie ꝓmẽdabile vt de penis doleat. g̃ bti nllo mõ letãt de pẽis dãnatoꝝ. ¶ Sz ꝯ ẽ qõ i ꝑſ. di: Letabit iuſt⁹ cũ viderit vindictã. ¶ Ꝛ. Eſa. vlti. di: Erũt vſq̃ ad ſatietatẽ viſiõis oi carni ſatietas ãt refectiõz mẽtis deſignat. g̃ bti gaudebũt ꝺ pẽis impioꝝ. Q̃ndeo dõ ad. j. qõez: q̃ a beati nihil ſb̃trahi oz qõ ad pfectõz btitudinis eoꝝ ptieat vnũqõq̃ aũt ex opatõe ꝺ̃ magis cogſcit: qz ꝺ̃tia iuxta ſe poſita magis eluceſcẽt. et ió vt btitudo ſcõrum eis magis ꝓplaceat et de ea vberiores gr̃as deo agãt: dat eis vt penã impioꝝ pfectẽ intuãt. ¶ Ad. j. g̃ dõ: q̃ glo. illa loq̃t de ſcis moꝛtuis ſm impoſſibi-

litatem nature: nō enī oz vt naturali cognitiōe cognoscāt oia q̄ erga viuos agūt. sz sci q̄ sūt i patria oia clare cogscūt q̄ agunt et apud viatores ꝛ apud dānatos. vñ Greg. dic. xij. li. moza. de aiab' scis sciē dū nō ē hoc. s. qō Job dic: Siue nobiles fuerīt filij ei' siue ignobiles nesciēt ꝛc. qz q̄ int' hñt dei claritatez nllo mō credēdum ē q̄ sit foris aliq̄d qō ignorent.

¶ Ad. q̄. oō: q̄ q̄uis pulchritudo vilibilis ad pfectionē faciat visiōis: visibil' tñ turpitudo sine visionis impfectiōe eē pōt: spēs enī rez in aia p q̄s ḡria cognoscūt nō sūt ḡrie. vñ etiā de' q̄ pfectissimā cognitionē hz oia pulchra et turpia videt. Ad. q̄. q̄oem oō: q̄ misericordia vel ꝑpassio pōt inueniri i aliq̄ duplicit: vno mō p modū passiōis: alio mō p modū electōis: in btis autē nō erit aliq̄ passio in pte inferiori nisi ꝑ ñs electionē rōnis. vñ nō erit in eis ꝑpassio vl misericordia nisi scōm rōnis electoz hoc aūt mō ex electōe misericordia vel ꝑpassio nascit. put. s. aliq̄s vult maluz alī' repelli. vñ in illis q̄ nō volum' scōm iudiciū rōnis repelli ꝑpassionem talē nō habem': pcōzes aūt q̄diu sūt i hoc mūdo i tali statu sūt q̄ sine p̄iudicio dine iusticie pñt i btitudinē trāsferri a statu miſie et pcī: et iō btōz cō passio ad eos locū hz: et scōm electionē volūtatis: put de' angeli et beati eis ꝑpati dicunt eoz salutez volēdo: et scōm ꝑpassionē sic ꝑpatiūt eis hoies boni i statu vie exītes: sz i futuro ñ poterīt trāsferri a sua miseria. vñ ad eoz miserias nō poterit cē compassio scōm electionē rectā: et iō bti q̄ erūt i gloria nullā ꝑpassionē ad dānatos hēbūt. Ad. j. q̄ oō: q̄ charitas tūc ē p̄ncipiū ꝑpassiōis: qñ possum' ex charitate velle remotionē malicie alic': sz sancti ex charitate hoc velle nō posset de dānati cū dine iusticie repugnet. vñ rō nō secł. Ad. ij. oō: q̄ de' dī eē misericors inq̄tū subuenit ipsis q̄s scōm ordinem sapie et iusticie sue ꝑueit a miseria liberari: ñ q̄ dānatoz miſereat nisi forte puniendo citra ꝑdignū. Ad. iij. q. oō: q̄ aliq̄d pōt esse mā gaudij duplicit: vno mō p se. s. qñ de aliq̄ gaudet inq̄tū hui' mōi: ꝛ sic sancti nō letabunt de penis impioz: alio mō p accñs: idest rōne alicui' adiūcti: ꝛ hoc mō sci de penis impioz gaudebūt ꝑsiderādo i eis ordinē dine iusticie et suā liberationē de q̄ gaudebūt: ꝛ sic dina iusticia et sua liberatio erūt p se cā gaudij bonoz: sed pene damnatoz p accñs. Ad. j. q̄ oō: q̄ letari de malo alteri' inq̄tū huiusmōi ptinet ad odiū: nō autē letari de malo alteri' rōne alicui' adiuncti: sic aūt aliq̄s q̄nq̄ de malo ꝓprio letat: sicut cū aliq̄s gaudet de ꝓpr̄is afflictiōib' scōm q̄ ꝑsunt ei ad meritum vite: Ja. Oñe gaudiū existiate frēs mei cū in tentationes varias inciderītis. ¶ Ad. q̄. oō: q̄ q̄uis de' nō delectet i penis inq̄tū h' mōi: delectat tñ in eis inq̄tuz sunt p suā iusticiā ordinate.

¶ Ad. iij. oō: q̄ in viatore non est laudabile q̄ delectet de penis alioz scōm se: est tñ laudabile si delectet de eis inq̄tū hñt aliq̄d annexū: tñ alia rō est de viatore et ꝓhensore: qz in viatore passiones frequēter insurgūt sine iudicio rōnis: ꝛ tñ tales passiones sunt interdū laudabiles scōm q̄ bonā dispositionem mentis indicāt: sicut patz de verecūdia et misericordia ꝛ pnia de malo. sz in ꝓhensoribus nō pōt eē passio nisi ꝑ ñs iudiciuz rōnis. ¶ Ac mal' facultas peccandi esse poterit. peccare hic accipitur non q̄tum ad ordinatōnem actus sed quātum ad demeritum culpe. ¶ Qó ē eni eē pēit' extra deū ꝛc. extra deū dicūt eē reprobi nō q̄ ad eos puidentia dei ñ se extēdat: sz qz i ipso ñ delectāt nec eū ꝑsiderāt nisi ad suā tristiciā: ꝛ itez mens eoz ē totalr a deo auersa. ¶ Ubi nullā lucē dei videbūt eū ꝑsiteant: nō q̄ nullā vitatē cognoscāt. sed qz cognitio vitatis nō erit cā ꝑfessiōis sz magis tribulationis ꝛ odij. ¶ Sz meli' ē dubitare de occultis ꝛc. nō q̄ de h' sit dubitādū an aia separata corpalē linguā hēat sed qz nobis cert' eē nō pōt stat' aie separate. ¶ Egredient et videbūt cadauera impioz ꝛc. egredīēt nō loco sz itelligētia. vt glo. dicit Esa. vlti. per cadauera vō vt Aug. dicit de ci. dei. significat euidens corpoz pena q̄uis cadauer nisi caro exanimis nō soleat nūcupari: illa vō aiata erūt corpa: alioq̄n nulla poterūt sētire tormēta: nisi qz forte mortuoz erūt corpa: idest eoz q̄ i scōam cadēt mortem: iō nō absurde hic cadauera dici pñt. vñ ē et illud ab' eodez ꝓpha dz qō iā ꝰ posuit: Terra vō ipioz cadz. esa. xxvj. vbi nos hēm': Terra gigātū detrahes i ruinā q̄s aūt nō videat a cadēdo eē appellata cadauera.

¶ Hec de pedib' sedētis ꝛc. hic Ogr̄ i fine operis tangit visionē quandaz Esaie. vt dī Esa. vj. Uidit enī deū sedētē sup soliū excelsū et eleuatū et plena erat dom' a maiestate ei': et ea q̄ sub ipso erant replebāt templū et seraphin stabāt sup illud sex ale vni et sex ale alii: duab' velabāt faciē ei' et duabus velabāt pedes ei': et duab' volabant: q̄ q̄dē visio a Hiero. allegorice exponit: volente p sedentē sup soliū excelsū xp̄m signari: p soliū aūt excelsū ꝛ eleuatū sūt signari angelos i q̄b' de' sedet: vt dī i psal. Qui sedes sup cherubin. p domū autē supioz ecclīa triumphātē q̄ dei maiestate implet: p tēplū vō inferius ecclīa militātē q̄ iferioz' donis pficit: nec vidz dine eēntie maiestatez. Sz Dio. p sedētē i solio dic signari ip̄m deū: p soliū autē excelsū ipsā eminētiā dine nāe: p domū vero supioz creaturas excellēti ordes deo mag' ꝓpinq̄s q̄ ei' maiestatē plenī' repñtāt p tēplū vō inferi' iferiores creaturas. s. corpales q̄ i inferiori mūdo dinā ptcipāt bonitatē: h' mōi aūt sedēti sup thronū facies ipsā dinā eēntiā designat: et ea q̄ i eternitate fuerūt añ mūdi ꝓstitutōz: p pedes vō ea q̄ p' mūdū erūt i gla btōz et i pēis dānatoz p media vō ea q̄ cursu tpis medio agunt. seraphin ḡ faciē et pedes sedētis sup thronū velare dicūt: qz mysteria eine deitatis et future beatitudis et miserie nobis ad plenū ñ reuelāt: sz duab' alis volabāt qz de his q̄ i medio tpe agūt nos q̄tū op' ē angelo

rū mysterio instruimur: inter qs seraphin pmatū tenēt. uolatus ergo eoꝝ pcessum reuelationis eoꝝ in nos demonstrat: quem etiā rectum motū ipoꝝ Dio. noiat in. iiij. ca. de diui. no. Magister g̃ in hō libro exoꝝsus a deo idest incipiens a facie sedēt super thronū: idest ab ipsa trinitate diuinitatis de q̃ in. j. libro egit, pcedens p media que dū durat mūdus aguntur: vt sunt creature ⁊ peccata de quibus egit in. ij. libro. repatoꝝ ⁊ virtutes de quibus egit in iij. ecclesiastica sacramēta de quibus egit in. j. parte quarti: duce christo qui est via ducit vsqꝫ ad pedes: idest vsqꝫ ad ea que in fine mūdi ⁊ etiam post modū agent: sicut est resurrectio coꝝpoꝝ: punitio damnatoꝝ: et gloria beatoꝝ: que in dei visiōe ꝓsistit: vt sic a deo incipiens eius doctrina etiā terminet in deo qui est principiū a quo oīa et finis ad quem omnia ordinant: cui est honoꝝ ⁊ gloria in secula seculoꝝ Amen.

Opus pclaꝝ sacre pagine doctoris eximij sancti Thome de aquino super quartum sententiaꝝ impendio Johannis de Colonia: Nicolai Jenson socioꝝq̃ summa cū diligēcia Venetijs impssum finit: Anno salutis oñice. Mcccclxxxj. octauo calendas Julij.

Laus deo.

Incipit tabula huius libri.

Utrū diffinitio qua diffinit sacramētū q̄ ē sacri rei signuz: sit ꝓueniens ſm oēs partes suas.
Ulteri' vtr̄ bñ diffiniat signuz p hoc q̄ dr: q̄ ē res ꝓter ſpēm
Ulteri' vtr̄ diffinitio q̄ diffinit sacramentū q̄ est visibilis gratie inuisibilis forma ⁊c. sit conueniens ſm omnes partes suas.
Ulterius vtrum diffinitio qua diffinitur sacramē tum ab Aug. Sacramentum est in quo sub tegu mento ⁊c. sit conueniens ſcōm omnes partes suas
Ulterius vtruz diffinitio Hugo. de sancto vic. qua diffinitur Sacramentū est corporale vel materia le elementum ⁊c. ſcōm oēs ptes suas sit ꝓueniens.
Utrū humanū gen' indigeat sacris p' lapſū.
Ulterius vtrum indiguisset sacris ante lapsum.
Ulterius vtrum in statu legis nature sacramenta fuerunt necessaria homini.
Ulterius vtrū supra sacramenta legis nature alia debuerunt addi per legem scriptam.
Ulterius vtrum in nouo testamento sacramenta aliqua debuerunt remanere.
Utrum sacra ꝓsistant in verbis et rebus.
Utrum sacra noue legis sint causa gratie.
Item vtrum in sacramentis sit aliqua virtus ſpiri tualis ad gratiam inducendam.
Item vtrum illa vtus sit in sacris a passiōe christi.
Item an sacramenta noue legis contineant gram
Item vtrum gratia que est in sacramenti differat a gratia que est in virtutibus et donis.
Item vtr̄ sacramēta veteris legis gram ꝓferebāt.
Item vtrum eorum vsus erat meritorius.
Item vtrum purgabant ab imunditijs carnis.
Utrum necessarium fuerit circūcisionē dari
Itē vtr̄ circūcisio debuerit dari añ legē scriptam.
Ulteriuſ vtrum debuerit differri circuncisio vsq̄ ad tempus Abrae.
Utrum oibus pplis circūcisio dari debuerit
Utrū hoc remediū mulierib' dari debuerit.
Item vtrum christo circūciso competeret.
Item vtr̄ octauus dies requireret ad circūcisiōez
Utrum determinatio membri fuerit ō necessitate circuncisionis.
Itē vtr̄ cultell' lapide' fuerit ō necitate circūcisiōis
Utrū circūcisio characterē impmeret in aia
Item vtrum circūcisio a peccato purgaret.
Item vtrum circuncisio gratiam conferret.
Item vtrū circuncisio cassare debuerit.
Item vtrum alia legalia cessare debuerint.
Itē vtr̄ tpe gre sine pcō legalia potuerit obſuari
Ulteri' vtr̄ teneamur aliq̄ legalia nūc obseruare.
Utrum ante circuncisiōem sola fides sufficēt parulis ad deletionem originalis.
Itē vtrū sola fides sufficēt absq̄ alio exteriori signo
Item vtr̄ in adultis requireret aliq̄ō sacrificium
Utrum omnia sacramenta sint instituta i re medium contra aliquē defectum.
Item vtr̄ matrimoniū institutū sit tm̄ i remediū.
Itē vtr̄ sacra sint i remediū ꝫ penā vl culpā tātū.
Itē vtr̄ aliq̄ō sacrm ordinet ꝫ culpam venialem.
Utrum debeant esse plura vel pauciora q̄ se ptem sacramēta.
Utrum ordinatio sacramentorum ſm Ma gistrum sit competens.
Utrum in noua lege aliqua noua sacramen ta debuerint institui.
Item vtrum statim post peccatū noue legis sacra menta erant instituēda.
Utrū sacra stati xp̄o nato fuerint instituta.
Utrum oia sacra a xp̄o fuerint instituta.
Utrum baptismus Johānis fuerit sacramē tum vel sacramentale tantuz.
Sub q̄ forma baptiçauerit: ⁊ de ipsa forma
Utrū baptism' Johis fuerit a deo institutus
Utrum baptismus Johannis debuerit stati cessare christo baptiçato.
Utrum baptism' Johānis ꝓtulerit gratiam
Utrum conueniens fuerit christum baptiça ri baptismo Johannis.
Utrū aliq̄ alij fuerit baptiçati bap̄mo Johis
Utrum pueri baptismo Johannis debuerit baptiçari.
Utrum baptiçati baptismo Johannis debu erint baptismo christi baptiçari.
Utrū ꝓueniens sit diffinitio baptismi q̄ diffi nit i lr̄a. Baptism' ē ablutio exteriori facta ⁊c. et de partibus diffinitionis.
Itē vtr̄ diffinitio Hugo. de scō vic. sit ꝓueniēs: q̄ ē Baptismus est aqua diluendi criminibus ⁊c.
Item vtr̄ Dio. diffiniat baptismū ꝓueniēt dicens: Baptism' ē ꝓncipiuz sacratissimoꝝ mādatoꝝ ⁊c.
Item vtr̄ Damascenus ꝓuenienꝫ diffiniat dicens: Baptismus est per quem primitias vite ⁊c.
Utrū hec sit integra forma baptismi ego ba ptiço te: In noie patris et filij et spūssancti.
Ulterius vtrum liceat formaz baptismi mutari si ne prejudicio baptismi.
Utrū possit aliq̄d addi vel minui ad formā.
Item vtrum possit fieri interpositio vel transpoſi tio verborum in forma baptismi.
Utrum baptismus debeat fieri in aqua.
Utrū debuerit fieri i aq̄ simplici vel ꝓposita
Item vtr̄ possit fieri in qualibz aqua simplici.
Utrū imersio sit de necitate sacri baptismi.
Ulterius vtrum debeat ibi esse tātū vna imersio.
Ulteri' an trina immersio sit ō necitate baptismi.
Utrum necessariuz fuerit institui baptismū post circuncisionem.
Ulteri' vtr̄ baptismus fuerit ante passionem do mini institutus.

Utrū baptismus statim in sua institutōe fuerit obligatorius: q tunc deberent homines baptizari uel quando.

Utrū aliqs character possit esse in anima.

Utrū diffinitō Dio. ō charactere. s. q̄ character ē signū scīm cōionis fidei: sit cōueniens.

Ulterius vtrum quedam diffinitio magistral' que talis est: Character est distinctio ꝛc̄. sit conuenienter assignata.

Utrū character sit in eēntia aie sic̄ i sbiecto.

Utrum character sit in vna potēna uel i pluribus.

Ulterī' vtz sit in affectiua uel cognitiua potentia.

Utrum character indelibiliter insit potentie cui inest.

Ulterius vtruz christus habuit characterem.

Utrum in solis sacramētis noue legis character impmat: uel etiaz in sacris ueteris legis.

Ulterius utz p omnia sacra noue legis impmat.

Ulterius utz in baptismo impumat character.

Utrū character sit a solo filio sic̄ a causa efficiente.

Utrum baptismus tollat actualem culpam

Ulterius utz tollat omnem penam temporalem.

Ulterius utz omnem penam originalis peccati.

Utrum per baptismum conferantur pueris gratie et uirtutes.

Ulterius utrum per baptismum in adultis uirtutes augeantur.

Ulterius utz effectus baptismi sit illumiatio.

Ulterius utz fecundatio sit effectus baptismi.

Ulterius utz incorpari xp̄o sit effectus baptismi.

Ulterius utz apertio ianue sit effectus baptismi.

Utrū baptism' equalē effectuz habeat i oīmibus q̄tum ad remotionē mali culpe et q̄tū ad mitigationem fomitis.

Ulterius vtrum equalis gratia in baptismo oīmibus conferatur.

Ulterius vtrū omnibus pueris in baptismo equalis gratia conferatur.

Utrū pueri sacrm baptismi possint accipere

Ulterius vtz melius sit baptismuz differri an statim in pueritia dari.

Utrum adultis usu ratiōis carentibus baptismus dari possit.

Utrum aliqua indispositio uolūtatis humane possit effectum baptismi impedire.

Utrū aliqua indispositio uoluntatis debeat dici fictio.

Utrum recedente fictione baptismus effectū suum consequatur.

Utrum preter baptismum fluminis debeat esse aliud baptisma.

Utrū baptism' pnie sufficiat ad salutem.

Ulterius utz baptismus sanguinis suppleat vicez baptismi aque in omnibus.

Ulterius vtrum baptismus aque sit potior uel nobilior q̄ baptismus sanguinis.

Utrum christus scōm q̄ homo habuit potestatem dimittendi peccata.

Utrum christus contulerit ministris potestatem coopandi ad emundationē interiorē.

Utrū mīstris p̄ferri potuerit ptās coōpatōis

Utrū mīstris potuit cōferri ptās excellentie.

Utrum potentia creandi potuerit alicui creature cōmunicari.

Utrū aliqs possit baptizari nisi hēat ordinē

Utrū baptizare sit ꝓprium ordinis diaconi.

Ulterius utz non baptizati possint baptizare.

Utrū mali sacrm baptismi possint conferre

Ulterius utz p malos conferat res sacramēti.

Ulterius vtrum baptismus per meliorem dat' meliorem effectum habeat.

Ulterius vtrum malus mīnister peccet mortaliter baptizans uel aliquod sacramentum conferens.

Ulterī' utz sacrm a malo mīstro recipiēs peccet.

Utrum demon in figura hominis apparens possit baptizare.

Ulterī' utz bon' angel' i figura hoīs apparēs possit baptizare: et ab eo baptizati debeāt rebaptizari.

Utrum natiuitas ex utero sit expectanda ad baptizandum.

Ulterius utz in materno utero quis possit sanctificari per gratie gratum facientis donum.

Ulterius utz sanctificati i utero debeāt baptizari

Utrū intētio baptizāntis sit ō necītate bapmi

Utrū intētio recta reqrat ad baptismum.

Utrū intētio vl uolūtas reqrat i baptismo.

Utrum i baptizato requiratur fides ad hoc q̄ sacramentum recipiat.

Ulterius vtrum fides requiratur in baptizante ad hoc q̄ sacramentum conferat.

An accipientes baptismū ab hereticis consequantur rem sacramenti.

Utrum baptismus possit iterari.

Ulterī' vtz pueriēs fuerit certū tp̄us assignari ad offerēdū bapm: scz sabbatū pasche ꝛ pēthecostes

Ulterius utz sacrālia baptismi bene ponantur.

Utrū cathecismus baptismuz p̄cedē debeat.

Utrum cathecizare sit officium sacerdotis.

Ulterius vtrum pueri debeant cathecizare.

Utrum exorcismus in eodem debeat precedere baptismum.

An exorcismus aliquem effectum habeat in ania

Ulterius vtrum exorcizare sit officium eoruz qui sunt in sacris ordinibus constituti.

Utrum confirmatio sit sacramentum.

Ulterius vtrum sit sacramentum necessitatis.

Utrū sit nobilius sacramētuz q̄ baptismus.

Utrū ꝓfirmationis sacrm materiaz habeat.

Ulterius vtrum crisma sit materia competens.

Ulterius vtrum exigat materia prius sanctificata

Utrū sacr̃m ꝓfirmatōis hēat formā aliquā.
Utrū illa forma sit conueniens ſm oīa partes suas.
Utrum illa forma habeat aliquam efficaciā in hoc sacramento.
Utrū in ꝓfirmatione imp̃mat character.
Ulterius vtrū idem sit per essentiam character baptismi et confirmationis.
Utrum character confirmationis presupponat baptismalem.
Utrum in confirmatione conferatur gratia gratum faciens.
Utrum eadē sit gr̃a ꝓfirmatōis et baptismi.
Ulterius vtr̃ gr̃a ꝓfirmatōis ꝓficiat baptismalē.
Utrum quilibet non ordinatus possit cōferre confirmationem.
Ulter⁹ vtr̃ sacerdos simplex ñ epūs possit ꝓfirmare.
Ulterius vtrum sacerdos simplex possit ex cōmissione domini pape confirmare.
Utrū xp̃s debuerit sacr̃m ꝓfirmatōis accipe
Ulterius vtr̃ hoc sacr̃m sit pueris conferendum.
Ulterius vtr̃ debeat dari omnibus adultis.
Utrum exigitur q̃ aliquis teneat aliquem in confirmatione.
Utrum linitio crismatis debeat fieri tantum in fronte.
Ulterius vtrum confirmatō possit iterari.
Utrum eucharistia sit sacramentum.
Ulterius vtrum sit vnū sacramentū vel plura.
Utrū hoc sacr̃m ꝓuenientib⁹ noīb⁹ noiet. ſ. eucharistia: viaticum: sacrificiuz ꝛc̃.
Utrum hoc sacramentum aliquibus figuris debuerit figurari.
Utrum conuenienter magister figuras huiusmodi assignauerit.
Ulterius vtrum hoc sacramentum expressius fuerit figuratum in lege Moysi q̃ in lege nature.
Utrum necesse fuerit hoc sacr̃m instituī.
Ulterius vtr̃ ante christi aduēt̃ debuerit institui
Ulterius vtrum post passionem debuerit institui.
Utrū h⁹ sacr̃m a nō ieiunis licite possit sumi
Ulterius vtruz quelibet cibi sumptio impediat eu charistie sumptionem.
Ulterius vtrum homo post sumptiōem corporis christi statim debeat comedē.
Utrum forma consecrationis panis sit hec: hoc est corpus meum.
Ulterius vtrum tm̃ in his verbis: hoc est corpus meum: consistat forma consecrationis.
Ulterius vtrū accipite et manducate sit de forma
Ulterius vtrum illa sit conueniens forma.
Ulter⁹ vtr̃ singule ptes forme ꝓueniēter ponant.
Utrum verba que circa formaz dicuntur cōuenienter ponantur.
Utrū licuit apponi: Et eleuat oculis in celū
Utrū forma ꝓsecratiōis sanguis ꝓsistat i his verbis tantū: hic est calix sanguinis mei ꝛc̃.
Ulter⁹ vtr̃ in ista forma vba ꝓueniēter ponantur
Ulterius vtrū verba que sequuntur. ſ. noui ⁊ eterni testamenti conuenienter ponantur.
Utrum verbis predicte forme insint aliqua virtus creata ad transubstantiationē faciēdā
Utrum forme expectent se in operando.
Ulterius vtrum deficiente sacerdote post cōsecrationē corpis possit ali⁹ procedē ad ꝓsecutionē sāguis.
Ulterius vtr̃ sacerdos dicens verba consecratōis sine precedentibus vel sequentibus cōsecraret.
Utrum corpus christi sumi debeat p modum manducationis.
Ulter⁹ vtr̃ mād̃ucatio christi sit ō necitate salut⁹.
Ulterius vtrū magister sufficiēter diuidat modos manducationis in spiritualem et sacramentalem
Utrū pcōr mād̃ucet corp⁹ xp̃i sacr̃aliter.
Ulterius vtr̃ infideles sacr̃aliter manducent.
Utrum creatura irrationalis aliqualiter sumat corpus christi.
Ulterius vtrū aliquis non manducans sacramentaliter possit manducare spirituliter.
Ulterius vtrum angelus possit corpus christi mād̃ucare aliquo modo spiritualiter.
Utrū peccet quis cū conscientia peccati mortalis corpus christi manducans.
Utrū ille qui nō hz ꝓsciam mortalis peccati et tm̃ hz mortale: peccet mortaliē cōicando.
Ulterius vtr̃ plus peccet indigne sumens corpus christi q̃ quodcūq; aliud peccatum ꝓmittens.
An plus peccet indigne sumens q̃ in lutū p̃ficiens
Ulterius vtrū plus peccet peccator fidelis sumens corpus christi q̃ infidelis.
Ulter⁹ vtr̃ subiacēs alicui pcō carnis magis peccet ad hoc sacr̃m accedēs q̃ subiacens pcō spūali
Ulterius vtr̃ pcōr peccet videndo corpus christi
Utrum nocturna pollutio que inest somnis sit peccatum.
Utrum nocturna pollutio impediat a sumptione corporis christi.
Utrū imundicia pure corpal⁹ impediat a cōmunione.
Utruz sacerdos possit dare corpus christi ei quem scit in peccato mortali esse.
Ulterius vtrum dari debeat suspectis de crimine.
Ulterius vtr̃ amentibus possit dari corpus xp̃i.
An veratis ab immundis spiritibus possit dari.
Utrum pueris sit dandum corpus christi.
Utrum in sacramento altaris contineat verum corpus christi.
Utrum christus contineatur sub sacrāmēto q̃tum ad animam.
Ulterius vtrum sub specie panis christus ꝓtineat q̃tum ad carnem animatam.
Utrum corpus christi sit sb̄ speciebus scōm propriam q̃titatem.

Ulterius vtr ꝓtineat ibi fm totam suam q̃titatẽ.
Utrum corpus christi cõtineatur sub sacramento circunscriptiue.
Utrũ cõtineat sub speciebus illis diffinitiue.
Ulterius vtrum corpus christi possit esse totũ sub qualibet parte specierum.
Utrũ corp' xp̃i moueat ad motum hostie.
Utrum oculus glorificatus possit videre corpus christi verum sub speciebus existens.
Ulterius vtr quando apparet in specie pueri vel carnis in altari videatur in propria specie.
Ulterius vtr in tali casu qñ sic apparet dẽat sumi
Utrũ angel' possit videre corp' xp̃i sub sacro
Ulterius vtr possit comprehẽdi intellectũ viatoris
Utrum substantia panis remaneat post consecrationem in sacramento.
Utrum debeant species panis remanere.
Utrũ forma substãtialis panis dẽat remanẽ
Utrum panis conuersione facta annihiletur
Utrũ panis possit conuerti in corpus christi
Ulterius vtrum conuersio illa sit successiua.
Utrum illa conuersio sit miraculosior omni alia mutatione.
Utrũ ꝓuersio facta possit exprimi per verbũ substantiuum alteri' temporis q̃ ꝓsentis.
Utrũ hec sit vera: panis fit corpus christi.
Utrũ hec sit falsa: corpus christi de pane fit.
Utrũ hec sit vera: panis põt esse corpus xp̃i
Utrũ debeat eẽ duplex materia huius sacri
Utrum panis et vinum sint conueniens materia huius sacramenti.
Ulterius vtrum panis et vinũ sint conueniẽs materia huius sacramenti sub determinata q̃titate.
Utrum necessarium sit q̃ sit panis triticeus
Ulterius vtruz de pane confecto de tritico et alĩs speciebus frumenti possit hoc sacramentũ confici
Ulteri' vtr debeam' ꝓficere i fermẽto vel azimo.
Utrũ de vino vitis debeat sanguis ꝓsecrari.
Ulterius vtrum possit confici de aceto.
Ulterius vtrum de agresta possit consecrari.
Utrum aq̃ vino sit admiscẽda in hoc sacro.
Utrum absq; aqua possit sanguis cõsecrari
Utrum in hoc sacramento aqua artificialis debeat apponi.
Utrum aqua in magna q̃titate dẽat apponi
Utrum ipse christus in cena corpus suũ mãducauerit.
Utrum christus corpus suum iude dederit.
Ulterius vtrum sub buccella ei dederit.
Utrum christus in cena corpus suum impassibile dederit.
Utrum si corpus christi fuisset seruatum in pixide ibi moreretur.
Ulterius vtrum deus potuisset facere q̃ anima tunc fuisset ibi vnita in hoc sacramento.
Utrũ de' possit facẽ accñtia eẽ sine subiecto
Ulteriuſ vtr congruat huic sacramento q̃ accidẽtia sint sine subiecto.
Ulterius vtrum vere sint ibi sine substantia.
Utrum accidentia que remanent ibi possint immutare aliquod extrinsecum.
Utrum possint aliquod extrinsecum immutare substantialiter.
Ulterius vtrum illa accidentia possint corrumpi.
Ulterius vtrum ex eis possit aliquid generari.
Ulterius vtrum possint nutrire.
Ulterius vtrum aliquiſ liquor possit illis speciebꝰ permisceri.
Utrũ vere corpus christi frangitur in sacro.
Ulterius vtrum species frangatur.
Ulterius vtrum conuenienter assignentur in litera significatiões partiũ fractionis et quid vnaque q̃ pars significet.
Utrum per vsum huius sacramenti augeantur virtutes.
Ulterius vtrum hoc sacramentũ prosit beatis ad augmentum glorie.
Ulterius vtrum effectus huius sacramenti possit impediri nisi per peccatum mortale.
Utrũ vrute huius sacri venialia dimittãtur
Ulterius vtrum virtute eius dimittant mortalia.
Ulterius vtr remittat penam mortalis peccati.
Utrum homo debeat frequẽtare hoc sacrm
Ulterius vtrum qualibet die possit recipi.
An tm̃ semel in anno vel ter ad minus.
Ulterius an homo possit pluries vna die cõicare.
Utrum liceat oĩno a cõmunione abstinere.
Utrum ille qui consecrat possit oĩno a communione cessare.
An laudabili' sit abstinẽ q̃ accedere ad hoc sacrm
Utrum laicus possit consecrare.
Utrum alius q̃ episcopus possit consecrare
Utrum heretici et scismatici et excõmunicati possint consecrare.
Utrum degradatus possit consecrare.
An missa boni sacerdotis sit eque bona sicut mali
Utrum liceat sacerdoti oĩno a consecratõne cessare.
Ulterius vtruz possint plures sacerdotes eandem hostiam consecrare.
Ulterius vtruz missa debet quotidie in ecclesia celebrari.
Ulteri' vtr hora vesptina debeat missa celebrari
An post mediam noctem celebranda sit missa.
Item an hora sexta debeat missa celebrari.
Ulterius vtrum oporteat in loco sacro celebrari.
An oporteat esse altare de lapide tantum.
An in pallis sericis tm̃ oporteat celebrari.
Utrum in calice de petra possit celebrari.
Utrũ aliquo premissoz omisso fiat ꝓsecrtio.
Utrum laicus possit dispensare corpus xp̃i.
Utrum aliquis licite possit accipe sacramen

tum a fornicario.

Utrum heresis dicat peruersitatem fidei.

Utrum heresis sit maximum peccatum.

Utrum heretici sint sustinendi.

Utrum penitentia sit sacramentū noue legi.

Ulterius vtrum penitentia sit virtus.

Ulterius vtrum sit virtus generalis.

Ulterius vtrum sit virtus theologica.

Ulterius vtrum reducatur ad iusticiam.

Utrum diffinitio Grego. et Ambro. sit competens de penitentia.

Utrū virtus penitentie tempore concipiatur.

Ulterius vtrum penitentia sit prima virtutum:

Utrū penitētia sit fundamētū aliaꝝ vtutum.

Utrū pnia sit secūda tabula post naufragiū.

Utrum penitentia sit in qualibet vi.

Ulterius vtꝝ penitentia possit esse in inocentibus

Ulterius vtꝝ sancti q̄ sūt in gloria habeāt pniam

Utrum angelus bonus siue malus sit susceptibilis penitentie.

Utrū de rōne pnie sit q̄ in finē vite ꝓtinuetur

Ulteriuſ vtrum necesse sit dolorem penitentie per gaudium interrumpi: et an dolor sit causa gaudij

Ulterius vtrum penitentia iterari possit.

Utrū aliq̄ pnia publicari dēat vel solēnizare

Ulterius vtrum solennis penitentia iterari possit

Utrū mulierib' sit publica pnia imponenda

Utrū p penitentiā tollantur semp peccata.

Ulterius vtrū penitentia reatum totaliter tollat.

Utrū p pniam reliquie actual' pcī tollātur.

Utrum virtutes per penitentiā restituantur

Utrum p penitentiā etiaꝫ opera bona prius in statu mortalis pcca facta ad vitā reputēt

Utrum per peccatum sequens opera in charitate facta mortificentur.

Utrum opera mortificata per peccatuꝫ per penitentiam viuificentur.

Utrum predicti effectus sint penitentie īnq̄tum est virtus.

Utrum sine penitentia remissio peccatoruꝫ consequi possit etiam predictos effectus.

Utrum satisfactio sit vtus vel vtutis actus.

Ulterius vtrum sit actus iusticie.

Ulterius vtrum diffinitio Aug. de satisfactōe que est in littera sufficienter ponatur.

Utrum homo possit deo satisfacere pro debito offense commisse.

Utruꝫ homo possit de vno peccato sine alio satisfacere.

Ulterius vtꝝ exīs i mortali de peccatis q̄ sibi pus q̄ peccaret p ꝓtritionē dimissa fuerant possit satis facere.

Ulteriuſ vtꝝ hō postq̄ charitatē hīe incipit ꝑteri ta satisfactio in mortali facta sibi valere incipiat.

Ulterius vtꝝ bona extra charitateꝫ facta sint meritoria alicuius boni saltem temporalis.

Ulterius vtrum opera extra charitatem facta valeant ad infernalis pene diminutionem.

Utrum oporteat satisfactōnem fieri per opera penalia.

Utrum flagella quibus a deo punimur sint satisfactoria.

Utrum conuenienter enumerentur opera satisfactoria in littera.

Utrum restitutio sit pars satisfactionis.

Ulterius vtrum ablatum sit semper restituenduꝫ.

Ulterius vtrum solus ille qui damnū intulit tenetur ad restitutionem.

Utrum ei qui damnuꝫ passus est semper sit restitutio facienda.

Utrum diffinitio qua elemosyna diffinit ab Aug. sit conueniens ꝓm omnes suas partes

Ulteri' vtꝝ el'yna sit ps satisfactionis et penitentie

Ulterius vtrum elemosyna sit actus virtutis.

Ulteri' vtꝝ el'yna cadat in ꝑcepto: vel sit consiliuꝫ

Utrum elemosyna decedentē i peccato mortali a pena inferni liberet.

Ulterius vtrū el'yna sit minus satisfactoria q̄ alia opera.

Ulterius vtrum virtus elemosyne magis consistat in dato exteriori q̄ in affectu interiori.

Utrū sufficienter elemosyne corporales enumerentur per versū illū: Ēsuie castiga rē.

Ulteri' vtꝝ el'yne spūales ꝓmineant corporalibus

Utrum de necessitate sit danda elemosyna.

Utruꝫ de turpi lucro possit dari elemosyna

Utrum vxor ō rebus viri et eo inuito possit dare elemosynam.

Utrū filiusfamilias possit elemosynam dare

Ulterius vtrum seruus vel ancilla possit elemosynam dare de rebus dominorum suorum.

Utrum monachi possint elemosynam facere sine licentia abbatis.

Utrū aliqs sibiipsi possit facē elemosynam.

Ulterius vtrum malis sit danda elemosyna.

Ulterius vtrum meliori sit magis subueniendum

Utrum Isido. ꝓueniēter diffiniat ieiunium.

Ulterius vtrum ieiunium sit actus virtutis.

Ulterius vtꝝ ieiuniū sit actus tpantie vel iusticie.

Ulterius vtrum ieinnium cadat sub precepto.

Ulterius vtrum ieiunium sit satisfactorium.

Utrum omnes teneantur ad ieiunium ab ecclesia institutum.

Ulterius vtꝝ iusti teneantur ieiunare ex precepto

Ulterius vtrum pueri teneantur ad ieiunium.

Ulterius vtrum prouecti ꝛ sani excusent a ieiunio propter peregrinationem.

Utrū debeant esse tempora determinata ad ieiunandum.

Ulterius vtꝝ aliquo tempe sit ieiuniū interdictū.

Utrum hora nona sit competens ad māducandum tempore ieiuniorum.

Utrum post vnã comestionẽ ieiuniũ soluat.
Ulterius vtrum esus carnium soluat ieiunium.
Ulteriꝰ vtrum anticipatio tempis soluat ieiuniũ
Utrum oratio sit affectiue partis actus.
Utrum oratio sit actus cadens in precepto.
Utrũ oratio debeat esse vocalis vel mẽtalis
Ulterius vtrum debeat esse diuturna.
Utrũ vnꝯ debeat aliqs ab oratione cessare.
Utrũ attentio actualis sit de necitate oꝛonis
Ulterius vtrum attentio orationi noceat.
Utrum cõuenienter species orationis distinguantur.
Utrum distinctio partium oꝛonis fm Ambro. sit competens.
Ulterius vtrum partes ab Hug. de sancto vic. posite sint conuenientes.
Utrum homo debeat aliquid determinate petere in oratione.
Ulterius vtrum in oratõe tempalia sint petenda.
Ulterius vtrũ homo debeat p alieno bono orare.
Utrum solus deus orandus sit.
Ulterius vtꝛ oratio ad sanctos non in patria existẽtes possit dirigi.
Ulterius vtrum oratio fiat ad deum ratõne essentie vel persone.
Utrum diuine persone sit orare.
Utrũ sanctꝰ q̃ fuit i patria cõueniat orare.
Ulterius vtrum bꝛutoꝛum animalium sit oꝛare.
Utrum oratio sit satisfactoꝛia.
Ulterius vtrum oratio sit meritoꝛia.
Ulteriꝰ vtrum conuenienter assignentur conditiones que prestant efficaciam orationi.
Utrum penitẽtia habeat partes cum sit simplex.
Ulterius vtrum conuenienter ei assignent iste treꝫ partes: scz contritio confessio et satisfactio.
Ulterius vtrum sint partes eius subiectiue.
Ulterius vtrum sint partes pnie vtutis moꝛalis.
Utrum penitentia ante baptismũ possit esse pars penitentie vel ipsum precedere.
Ulterius vtrum penitentia ante baptismum sit ō actuali tm̃ vel etiam de oꝛiginali.
Ulterius vtrum post baptismũ sit aliqua penitentia distinguenda venialium peccatoꝛum.
Ulterius vtꝛ homo teneatur ad pniam venialiũ.
Ulterius vtrum partes ille sint sufficiẽtes quibus diuidit pnia in venialiũ moꝛtaliũ et añ baptismũ.
Utrũ veniale possit dimitti voluntate remanente ad illud.
Ulterius vtrũ vnũ veniale possit dimitti sine alio
Ulterius vtrũ veniale possit dimitti sine moꝛtali.
Utrum peccatum veniale possit dimitti sine gratie noue infusione.
Utrum gratia sine contritione possit peccatum veniale remittere.
Ulterius vtꝛ homo teneatur confiteri venialia.
Ulterius vtꝛ per aquam benedictam: benedictionem ẽpalem et huiusmodi venialia dimittantur.
Utrũ circunstãtia possit esse pꝛopꝛietas moꝛtalis actus.
Ulterius vtrum sufficienter enumerentur circunstantie in illo versu: Quis quid vbi ꝛc̃.
Ulterius vtrum circunstantie enumerate ab Augustino in littera sufficienter ponantur.
Utrum circunstantie aggrauent peccatum.
Ulterius vtrum inter omnes circunstantias locus et tempus magis aggrauent.
Ulteriꝰ vtrum circunstantia trahat in aliam speciem vel genus peccati.
Ulterius vtꝛ circunstantia aggrauet in infinitum
Ulterius vtꝛ omnis circunstantia sit confitenda.
Utrum hypocrisis sit peccatum.
Ulterius vtrum sit speciale peccatum.
Ulterius vtrum sit semper moꝛtale peccatum.
Ulterius vtrum hypocrisis debeat poni spẽale impedimentum penitentie pꝛe aliꝭ vitiꝭ.
Utrum ludi penitentiã exterius impediant.
Ulterius vtrum spectacula penitentiam impediãt
Ulterius vtrum exercitia militie vel negociatiõis impediãt penitentiam.
Utrum diffinitiões quib⁹ diffinitur iustificatio fm diuersos. s. fm glo. Ro. viꝯ. Berñ. et fm Anshel. sint conuenientes.
Ulterius vtrum iustificatio sit aliud q̃ vocatio.
Ulteriꝰ vtꝛ iustificatõ sit renouatio mẽtꝭ et sanatõ
Ulterius vtꝛ reducat ad attributuꝫ misericoꝛdie.
Utrum oꝛeparatio qua aliquis facit quod i se est pꝛecꝛigatur.
Ulterius vtrum aliquid sit in homine per qõ possit se pꝛeparare ad gratiam habendam.
Ulterius vtrum necessarium sit iustificari euꝫ qui facit quod in se est.
Utruꝫ gratie infusio requiratur ad iustificationem.
Ulterius vtrum necessarius sit ad iustificationem motus liberi arbitrij in deum.
Ulterius vtꝛ motus li. ar. in deuꝫ sit motus fidei
Ulterius vtrum motus liberi arbitrij in peccatuꝫ sine contritione pꝛecedat iustificationem.
Ulterius vtꝛ requiraꝫ remissio peccatoꝛum.
Utrum remotio culpe naturaliter pꝛecedat gratie infusionem.
Ulterius vtruꝫ motus liberi arbitrij pꝛecedat gratie infusionem.
Ulterius vtrum motus liberi arbitrij in peccatuꝫ pꝛecedat motum liberi arbitrij in deum.
Utrum iustificatio impij sit miraculosa.
Ulterius vtrũ remissio culpe et infusio gratie sint in eodem instãti.
Ulterius vtrum successiua sit iustificatio impij.
Utrum contritio sit doloꝛ de peccatis assumptus cum pꝛoposito confitẽdi.

Ulterius vtrum contritio sit actus virtutis.
Ulterius vtrum attritio possit fieri contritio.
Utrū hō debeat ꝓteri de penis sic̄ de culpis.
Ulterius vtꝝ cōtritus debet esse de originali pcō
Ulterius vtrum de omni peccato actuali a nobis commisso sit contristandum.
Ulterius vtꝝ de peccatis futuris possit esse ꝓtritio
Ulteriꝰ vtrū hō possit ꝓfiteri de peccato alieno.
Ulterius vtrum de singulis peccatis mortalib' debet homo conteri.
Utrū ꝓtritio sit maior dolor q̄ sit in natura.
Ulterius vtrum possit esse nimis magnus dolor contritionis.
Utrum debeat esse maior de vno peccato q̄ de alio.
Utrum tota hec vita sit tempus contritiōis
Ulterius vtrum expediat continue de peccato dolere et conteri.
Ulterius vtrum post hanc vitam anime de peccatis conterantur.
Utrū peccati remissio sit contritionis effect'
Ulterius vtrum contritio possit totaliter reatum pene tollere.
Ulterius vtrum contritio parua sufficiat ad deletionem magnorum peccatorum.
Utrum confessio sit necessaria ad salutem.
Ulterius vtrum sit de iure naturali.
Ulterius vtꝝ omnes ad confessionem teneantur.
Ulterius vtrum homo statim teneatur confiteri cum peccauerit.
Utrum possit cum aliquo dispensari ne confiteatur homini.
Utrū diffinitio Aug. de ꝓfessione sit ꝓpetēs
Ulterius vtrum confessio sit actus virtutis.
Ulterius vtrum confessio sit actus penitētie vtutis.
Utrum necessarium sit confiteri sacerdoti.
Ulterius vtꝝ liceat i causa alij q̄ sacerdoti ꝓfiteri
Ulterius vtrum extra causam necessitatis non sacerdos possit audire confessionem venialium.
Utrum necessarium sit q̄ homo cōfiteatur proprio sacerdoti.
Ulterius vtrum possit aliquis confiteri alij q̄ proprio sacerdoti etiam ex priuilegio vel mandato.
Utrum confessio possit esse informis. i. vtrū valeat sine charitate.
Ulterius vtꝝ necessariū sit cōfessionē esse integrā
Ulterius vtrum per alium vel per scriptum possit confessio fieri.
Ulterius vtrum ille. xvj. cōditiones a magistris assignate que versibus illis cōtinentur: Sit simplex humilis ꝛc. requirantur ad confessionem.
Utrum confessio liberet a morte peccati.
Ulterius vtrum confessio liberet a pena.
Ulterius vtrum aperit paradisum.
Ulterius vtrum per cōfessionem tribuatur nobis spes salutis.

Utrum claues debeant esse in ecclesia.
Ulterius vtrum claues sint potestas ligandi et soluendi: et de diffinitione clauium.
Ulterius vtrum sint due claues vel vna tm̄.
Utrum macula sit aliquid positiue i anima vel sit tantum priuatio.
Ulterius vtrum peccatum possit remitti quo ad maculam.
Ulterius vtrum si peccatū remittatur quo ad maculam remittatur etiam quo ad penam.
Utrum potestas clauiū se extendat ad remissionem culpe.
Utrū possit remittere peccatū quo ad penā.
Ulterius vtrum sacerdos per potestatem clauiuꝫ ligare possit.
Utrum possit ligare vl̄ soluere scōm proprium arbitrium.
Utrum competens sit diffinitio excōicatiōis qua diffinitur: Excōicatio est separatio ꝛc̄.
Ulterius vtrum ecclesia debꝫ aliquem excōicare.
Utrū aliqs p aliq̄ tpali dāno sit excōicand'.
Utrum excōmunicatio iniuste lata aliquez effectum habere possit.
Utrum quilibet sacerdos excōicare possit.
Utrū non sacerdotes possint excōmunicare
Utrū excōicat' vel suspēsus possit excōicare.
Utrum aliquis seipsum vel equalem vel superiorem possit excōmunicare.
Utrum in aliquam vniuersitatem excōmunicationis sententia ferri possit.
Ulterius vtrum ille qui est semel excōmunicatus vlterius possit excōmunicari.
Utruꝫ liceat excōmunicato cōmunicare impure corporalibus.
Ulterius vtꝝ participans excōicato sit excōicat'.
Ulterius vtrum participans excōmunicato in casibus non concessis sit peccatum mortale semper.
Utrum quilibꝫ sacerdos possit suum subditum ab excōicatione absoluere.
Ulterius vtrum aliquis possit absolui iniustꝰ.
Ulterius vtrum aliquis possit absolui ab vna nisi ab omnibus absoluatur.
Utrum sacerdos legalis claues habuerit.
Ulterius vtrum christus claues habuerit.
Ulterius vtrum soli sacerdotes claues habeant.
Utrum sancti homies non sacerdotes habeant vsum earum clauium.
Ulterius vtꝝ sacerdotes mali vsū clauiū habeāt.
Ulterius vtrum scismatici et heretici et excōicati et suspensi et degradati vsum clauium habeant.
Utrum sacerdos possit in quēlibet hominē vti claue quam habet.
Ulterius vtrum sacerdos semper possit suuꝫ subditum absoluere.
Utrum aliquis possit vti clauibus in superiorem.

Utrum diffinitio de correptione fraterna sit bona que sic incipit: Correptio fraterna est admonitio ꝛc̄.

Utrum quilibet ex precepto ad correptionē fraternam teneatur.

Ulterius vtr̄ peccator corripiens alium peccet.

Ulterius vtr̄ aliquis teneat corripe prelatū suum

Utrum oporteat fraternam admonitōnem precedere denunciationem ecclesie.

Ulterius vtrum in fraterna correptione conueniēter ponatur testium inductio.

Ulterius vtrum correptio q̄tum ad admonitōez secretam debeat esse dura.

Utrum aliquis in extremo vite sue tempore penitere possit.

Ulterius vtruz aliquis in fine vite sue possit absolui a quolibet sacerdote.

Ulterius vtrum penitentibus in fine reseruet aliq̄ pena post mortem.

Utrum pena temporalis taxetur vel taxari debeat scōm q̄titatem culpe.

Ulterius vtrum penitens sit debitor maioris pene q̄ illius que a sacerdote sibi imponitur.

Ulterius vtruz penam satisfactoriam possit vnus pro alio explere.

Ulterius vtrum per indulgentiam possit aliquid remitti de pena satisfactoria.

Utrum indulgentie tantum valeant q̄tuz ꝓnunciātur.

Utrū ꝓ tpali subsidio possit fieri indulgētia

Utrum quilibet sacerdos parochialis possit indulgentias facere.

Ulteri' vtrū diaconus vel alius q̄ sacerdos possit indulgentias facere.

Ulterius vtrum aliquis in peccato mortali existēs possit facere indulgentias.

Utrum indulgentia valeat existentib' in peccato mortali.

Ulterius vtrum indulgentie valeant religiosis.

Ulterius vtrū ei qui non facit hoc pro quo indulgentia datur possit aliquando indulgentia dari.

Ulterius vtrum indulgētia valeat ei qui facit eaz.

Utrum purgatorium sit post hanc vitam.

Ulterius vtruz idem locus sit in quo damnati puniuntur et anime purgantur.

Ulterius vtrum pena purgatorij excedat omnem penam temporalem.

Ulterius vtrum pena illa sit voluntaria.

Utrū anime per demones in purgatorio puniantur.

Utrum lignum fenum ꝛ stipula que superedificantur sint peccata venialia.

Utrum idem sint vtraq̄ que superedificant scilicz argentum et stipulam.

Utrū venialia mortali adiūcta sint fenū ꝛc̄.

Utrū veniale expietur pena purgatorij quo ad culpam.

Utrū ignis purgatorius expiet a reatu pene.

Ulteriuſ vtrum ab illa pena vnus alio citi' liberet

Utrum per confessionem generalem que fit in completorio et prima deleatur veniale q̄ ad culpam.

Utrum confessio generalis sufficiat ad delēdum peccata mortalia oblita.

Utrum aliquis licite possit cōfiteri peccatuz quod non habet.

Utruz in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata que sub sigillo ꝓfessionis nouit

Ulterius vtrum sigillum confessionis se extendat ad illa que non sunt de confessione.

Utrum sacerdos solus sigillum confessionis habeat.

Utrum de licentia confitētis sacerdos possit publicare peccatum eius.

Utrum id quod aliquis scit per confessiōem et alio modo possit reuelare.

Utrum peccata dimissa redeāt per peccatuz sequens.

Utrum ingratitudo sit speciale peccatum.

Ulterius vtrum minus sit innocēs ingratus si peccat q̄ penitens si cadat.

Ulterius vtrum ex ingratitudine recidiuantis tantus reatus resurgat q̄tus fuit p̄cedentium pcōz

Utrum per ingratitudinez peccata venialia redeant.

Ulterius vtrum peccatum originale redeat.

Ulterius vtrum per illa quatuor que poūntur. in littera peccata redeant dimissa.

Ulterius vtrum recidiuans teneatur priora peccata confiteri de quibus prius confessus fuit.

Utrū exterior pnia sit sacramentale signum

Utrū pnia interior sit res in hoc sacramēto.

Utrū remissio pcōz sit res in hoc sacr̄o.

Utrum penitentia sint vnū sacr̄m vel plura

Ulterius vtrum hoc sacramentum cōsistat magis in his que geruntur a penitente.

Ulterius vtrum verba sacerdotis absoluentis debeant esse per modum deprecationis.

Utrum sacramentum penitentię habeat institutionem.

Ulterius vtrum ante christum fuerit institutum.

Utrum post christi aduentum in lege noua fuerit institutum.

Utrum extrema vnctio sit sacramentum.

Utrum extrema vnctio sit vnum sacramentum vel plura.

Utrum hoc sacramentum fuerit institutum a christo.

Utrum extrema vnctio valeat ad remissionem peccatorum.

Utrum sanitas corporalis sit effectus huius sacramenti.

Ulterius vtrum hoc sacramentum characterem imprimat.

Utrum oleum olive sit conuenies materia huius sacramenti.

Utrum oporteat esse oleum consecratum.

Utrū oporteat esse consecratū ab episcopo.

Utrū hoc sacramentū habeat determinataz formam.

Ulterius vtrum forma huius sacramēti debeat p ferri per orationem indicatiuam vel deprecatiuaz.

Ulterius vtrum oratio illa: Per istā vnctōz ꝛc. sit competens forma huius sacramēti et ō ptib⁹ eius.

Utrū laicus possit conferre hoc sacramentū

Ulterius vtrum diaconi possint.

Ulterius vtrum solus episcopus possit.

Utrum sanis debeat conferri hoc sacrm.

Ulterius vtz in qualibz infirmitate ꝓferendū sit.

Ulterius vtrū furiosis et amentibus debeat dari.

Ulterius vtrum debeat dari pueris.

Utrum totuz corpus inungi debeat i hoc sacramento.

Ulterius vtrum conuenienter ordinatur sic ꝙ tantum oculi et nares et pedes inungantur ꝛc.

Ulterius vtrum mutilati vel carentes illis mēbris inungendi sint in illis locis.

Utrum hoc sacramentum debeat iterari.

Ulterius vtz in infirmitate eadē debeant iterari.

Utrum in ecclesia debeat esse sacramentum ordinis.

Ulterius vtruz diffinitio qua diffinitur ordo: Ordo est signaculū ꝛc. sit ꝓueniēs, fm oīs ptes suas.

Ulterius vtrum ordo sit sacramentum.

Ulterius vtruz forma huius sacramenti cōuenienter exprimatur in littera.

Ulterius vtz hoc sacramentū habeat materiam.

Utrum in sacramento ordinis conferat gratia gratum faciens.

Ulterius vtz in hoc sacro imprimat character.

Ulterius vtruz character ordinis p̄supponat characterem baptismalem.

Ulterius vtrum de necessitate presupponat characterem confirmationis.

Ulterius vtrū character vnius ordinis de necessitate presupponat characterem alterius ordinis.

Utrum in suscipientibus ordines requirēda sit beata vita.

Ulterius vtrum scientia totius sacre scripture i ordinandis requiri debeat.

Ulterius vtruz aliquis ex ipso merito vite ordinē consequatur.

Ulterius vtrum promouens indignos ad ordines peccet.

Ulterius vtrum aliquis in peccato existens possit sine peccato vti ordine suscepto.

Utrum in hoc sacramento debeant esse plures ordines.

Ulterius vtrum debeant esse tantum septem ordines vel plures.

Ulterius vtrum conuenienter distinguantur p sacros et non sacros ꝛc.

Utrum actus ordinuz conuenienter assignetur cuilibet ordini per magistrum in littera

Utrum character sacerdotis imprimatur i ipsa calicis datione.

Utrum ordinati debeant hz̄e corone rasurā

Ulterius vtrum corona sit ordo.

Ulterius vtrum per acceptionem corone abrenū ciet corporalibus bonis.

Utrum supra sacerdotalem ordinez debeat esse potestas episcopalis.

Ulterius vtrum episcopatus sit ordo.

Ulterius vtruz supra episcopos possit esse aliqua potestas superior.

Utrum vestes ministrorum conuenienter instituite sint.

Utrum tm̄ episcopus ordinis sacramentum conferre possit.

Utrum heretici et ab ecclesia precisi, possint ordinare.

Utrum sexus femineus impediat ordinis susceptionem.

Ulterius vtrum pueri et qui carent vsu rationis impediantur.

Utrū seruitus impedit a susceptōne ordinis

Ulterius vtrum propter homicidium aliquis impediatur.

Ulterius vtrum illegitimi nati impediantur.

Ulterius vtrum propter defectum membrorum quis impediatur.

Utrum diffinitio de simonia sit competens scōm omnes partes.

Ulterius vtrum simonia sit heresis.

Ulterius vtrum simoniacus perdat executionem ordinis.

Utrum sacramenta possint emi et vendi sine simonia.

Ulterius vtrum in emptione et venditione aliorū spiritualium committatur simonia.

Ulterius vtrum committatur simonia in emptione et venditione eorum que spiritualibus sūt annexa.

Utrum istis tribus modis possit committi simonia. scilicz lingua manu et obsequio.

Utrum matrimonium sit naturale vel ō iure naturali.

Utrum matrimonium adhuc maneat sub precepto.

Utrum actus matrimonialis semper sit peccatum.

Utrum actus matrimonij possit esse meritorius.

Utrum matrimonium sit sacramentum.

Utrum matrimonium debuit instituí ante peccatum et quando fuit institutum.
Utrum conferat gratiam.
Utrum carnalis commixtio sit de integritate matrimonij.
Utrum matrimonium sit in genere coniunctionis.
Ulterius vtz matrimonium congrue nominetur
Ulterius vtrum conuenienter diffiniat matrimonium a magistro in littera.
Utrum ꝓsensus sit causa efficiens mr̃imonij
Utrum ꝓsensus oporteat p verba expr̃imi.
Ulter. utz ꝓsesus p v̄ba de futo faciat mr̃imoniū
Ulterius vtrum consensus per uerba exp̄ssus sine interiori consensu faciat matrimonium.
Utrum post carnalem copulam alter coniugum religionem possit intrare alio inuito.
Ulterius utz ante carnalē copulaz possit intrare
Ulterius utz mulier possit nubere alteri si vir religionē ingrediat añ carnalez copulā uel ecōuerso
Utrū ꝓuenient sponsalia describant q̄ sint futuraz nuptiaz ꝓmissio: et de partibus eius
Utrum conuenienter tempus septennij spōsalibus contrahendis assignetur.
Utrū sponsalia dirimi possint altero religionem intrante.
An possint dirimi alio ad regiões lōginqs eunte.
An dirimantur per egritudinem quam aliquis incurrit post contracta sponsalia.
An dirimant per affinitatem interuenientem.
An possint se inuicem absoluere.
Utrum diriman tur sponsalia propter vnius coniugum fornicationem.
An per contractum cum alio uel alia per uerba ō presenti dirimantur.
An per defectum etatis dirimi possint.
Utrū illi bigamie q̄ ē ex hō q̄ aliqs duas vxores successiue hūit sit irregularitas annexa.
Ulterius vtz incurrat irregularitatem qui simul duas vxores habuit vel successiue.
Ulterius vtrum aliquis fiat irregularis ex hoc q̄ ducit vxorem non virginem.
Utrum bigamia soluatur per baptismum.
Utrum cum bigamo liceat dispensare.
Utrum iuramentum adiunctum consensui per verba de futuro faciat matrimonium.
Utrū carnalis copula post v̄ba de futuro cōsensum expr̃imentia faciat matrimonium.
Utrum consensus factus in occulto per v̄ba de presenti faciat matrimonium.
Utrum consensus qui facit matrimoniuz sit consensus in carnalem copulam.
Utrum aliquis cōsensus possit esse coactus.
Utrū coactio vl̄ mei. cadat in constantē vir.
Utrū consensus coactus tollat matrimoniū
Utrum consensus coactus saltez ex parte contis faciat matrimonium.
Utrum aliquis precepto patris possit ꝓpelli ad contrahendum matrimonium.
Utrum error debeat poni impedimentū matrimonij per se.
Utrū ois error matrimonium impediat.
Utrum possit esse vbi est consensus propter honestam causam.
Utrū beata virgo debuerit v̄ginitatē vouē.
Ulterius vtrum debuerit matrimonio esse iuncta
Ulterius vtrum cause matrimonij beate virginis in littera assignate sint conuenientes: et generaliter queritur de causis matrimonij et sufficientia.
Utrum matrimonium illud beate virginis fuerit perfectum.
Utrū mr̃imoniū illud aliqñ fuerit ꝓsūmatū
Utrum matrimoniuz debeat habere aliqua bona quibus causetur et que sint illa bona.
Utrum conuenienter assignentur illa bona matrimonij: fides, ples et sacramentum.
Utrum sacramentum sit principalius bonū inter matrimonij bona.
Utrum actus matrimonij possit excusari p illa bona.
Utrum actus matrimonij possit excusari sine illis bonis.
Utrum vir peccet mortaliter quotienscunqz cognoscit vxorem suam vel econuerso non intendens aliquod bonum matrimonij sed solam delectatiōem.
Utrum alter coniuguz tenetur alteri ad reddition̄em debiti ex necessitate precepti.
Utrum vir teneatur reddere vxori debitum non petenti.
Ulterius vtrū liceat mulieri menstruate debitum petere.
Utrum mulieri menstruate debeat reddere debitum petenti.
Utrum vir et mulier sint in actu matrimonij equales.
Utrum vir et mulier possint votuz ꝓmittere ꝓtra debitum mr̃imonij sine ꝓsensu mutuo
Utrum temporibus sacris possit aliqs impediri ne debitum petat vel reddat.
Ulterius vtz mortaliter peccet petēdo i tpe sacro
Ulterius vtz teneatur reddere in tempore sacro.
Ulterius vtrum nuptie sint prohibende temporibus in littera determinatis.
Utrum habere plures vxores sit cōtra legez nature.
Utrum hz̄e plures vxores potuerit aliquando esse licitum.
Utrum habere concubinam sit contra legez nature.
Ulterius vrum accedere ad concubinam sit peccatum mortale.

Utrū fuit aliqñ licitus habere concubinam.
Utrum inſeparabilitas viri et vxoris ſit ꝺ lege
Utrum vxorem dimittere per diſpenſationē licitum eſſe poterit.
Utrū ſub lege Moyſi fuerit licitum dimittere vxorem.
Ulterius vtr liceat vxori repudiate accipe alium
Ulteri⁹ vtr liceat viro repudiatā a ſe recipe iterus
Utrum cauſa permiſſionis libelli repudij fuerit odium vxoris.
Utrū cāe repudij debeāt in libello ſcribi.
Utrū bñ diffiniat v̄ginitas: q̄ eſt in carne incorruptibili ꝛc. et de partibus diffinitionis.
Utrum virginitas ſit virtus.
Utrū virginitas ſit maior oīmbus v̄tutibus
Utrum matrimonio debeāt aliqua impedimenta aſſignari.
Utrum frigiditas matrimoniū impediat cōtrahendum et contractum.
Utrum maleficium impedimentū eē poſſit.
Utrum furia matrimonium impediat.
Utrum inceſtus quo quis cognoſcit ſororez conſanguineam vxoris uel econuerſo ſit impedimentum dirimens.
Utrum propter fornicationē liceat viro vxorem dimittere.
Utrum vir teneat ex precepto vxorem fornicariam dimittere.
Utrum proprio iudicio poſſit vir vxorem fornicantem dimittere abſq; requiſitiōe eccleſie.
Utrum vir ⁊ vxor in cauſa diuortij debeant ad paria iudicari.
Utrum poſt diuortiū vir alteri nubē poſſit.
Utrum poſt diuortiuz vir et vxor poſſint reconciliari.
Utrum conditio ſeruitutis impediat matrimonium.
Utrum ſeruus poſſit matrimonium contrahere ſine conſenſu domini.
Utrum aliquis poſtq̄ vxoratus eſt poſſit ſe ſeruum facere ſine conſenſu vxoris.
Utrum filij debeant ſequi conditionem patris uel matris.
Utrum defectus etatis ſit impedimentū matrimonij.
Utrum ordo impediat matrimonium.
Utrum aliquis poſt matrimonium ſacrum ordinem ſuſcipere poſſit.
Utrum viro liceat vxorē interficere in adulterio comprehenſam.
Utrū vxoricidiū impediat matrimonium.
Utrum votum conuenienter a magiſtro diffiniatur: et de partibus diffinitionis.
Ulterius utrum uotum tantū ſit in meliori bono
Ulterius utrum ille qui non eſt ſui iuris poſſit aliquid uouere.
Utrum uotum conueniēter diuidat in commune et in ſingulare.
Ulterius vtrum uotum ſolenniçetur per profeſſionem ad certā regulā: et p ordinis ſacri ſuſceptiōz
Utrum uotum obliget ut ſemper neceſſe ſit illud obſeruari.
Ulterius vtrum per obligationem voti ſimplicis matrimonium dirimatur.
Ulterius vtr ſolenne uotū dirimat mr̄imonium.
Utrum in uoto poteſt fieri diſpenſatio.
Ulteri⁹ utr q̄libet p̄latus poſſit i uoto diſpenſare
Ulterius utr aliquod uotū poſſit cōmutari.
Ulterius vtruz aliquis propria auctoritate poſſit votum commutare.
Utrum virginibus vouentibus continentiā ſpeciale velum debeatur.
Utrum diffinitio data de ſcandalo q̄ ponit Matth. xviij. ſup illud: Ve mūdo ab ſcandalis: ſit competens ſcōm oēs partes ſuas.
Utrum ſcandalum ſit peccatum.
Ulterius vtrum ſit ſpeciale peccatum.
Ulterius vtrum ſemper ſit mortale peccatum.
Utrū ſcandalū paſſiuū ſit ſemper puſillor.
Ulterius vtr pfectis competat ſcandalū actiuum
Ulterius utr ſoli perfecti poſſint ſcādaliçare.
Utrū ueritas ſit ꝓpter ſcandalū dimittenda
Ulteri⁹ utr ꝓfilia ſint dimittēda ꝓpter ſcandalū.
Ulteri⁹ utr res tpales ſint ꝓpi ſcandalū dimittēde
Utrum fidelis poſſit cum infideli matrimonium contrahere.
Utrū int̄ infideles poſſit eſſe matrimonium
Utrum coniunx conuerſus ad fidē poſſit cōmanere cuz vxore infideli nolente conuerti.
Utrum fidelis conuerſus poſſit dimittē vxorem infidelem nolētem cohabitare ſibi ſine contumelia creatoris.
Utrum fidelis conuerſus ad fidem qui habuit vxorem infidelem et eaz dimiſit poſſit aliam vxorem ducere.
Utrum alia vitia q̄ infidelitas ſoluāt matrimonium.
Utrum diffinitio qua diffinit conſanguinitas: q̄ conſanguinitas eſt vinculum ab eodē ꝛc. ſit competens ſcōm omnes partes.
Utrum conſanguinitas conuenienter diſtinguatur per lineas et gradus.
Utrum conſanguinitas de iure naturali matrimonium impediat.
Utrum gradus conſanguinitatis ab eccleſia poterint taxari maxime illi qui impediunt matrimonium.
Utrum affinitas ex matrimonio conſanguinei cauſetur.
Ulterius vtrum affinitas maneat poſt mortem viri uel econuerſo.
Utrum illicitus concubitus cauſet affinitatē

Ulterius vtz ex ſpõſalibus aliqua affinitas ꝟ̃bal
Ulterius vtrum affinitas ſit cauſa affinitatis.
Utrum affinitas matrimonium impediat.
Ulterius vtrum affinitas habeat ꝓ ſeipſã gradus.
Ulterius vtrum gradus affinitatis extendatur ſic gradus conſanguinitatis.
Utrũ filij q̃ naſcuntur extra verũ matrimonium ſint illegitimi.
Ulterius vtrũ filij illegitimi ex hoc debeant aliqõ incõmodum reportare.
Ulterius vtrum tales poſſint legitimari.
Utrum inceſtus differat ſpecie ab alijs ſpecibus luxurie.
Ulteri⁹ vtz ꝙueniẽt mgr̃ diuidat ilr̃a ſpẽs luxurie
Ulterius utz bene ordinet iſta pcẽa luxuria.
Utrũ mr̃imoniũ qõ ẽ inr̃ ꝓſanguineos ⁊ affines ꝓtractũ ſp ſit dirimẽdum per diuortiuz
Ulterius vtrum ad dirimendum tale matrimonium per viam accuſationis ſit procedendum.
Ulterius vtz in tali cauſa ꝓcedenduz eſt p teſtes.
Utrũ ſpũalis cognatio mr̃imoniũ impediat
Utrũ p ſolũ baptiſmũ ſpũal' ꝓpinquitas ꝟ̃bal
Utrum ſpũalis cognatio contrahat inr̃ ſuſcipiẽtẽ ſacr̃m baptiſmi et leuãtẽ de ſacro fõte
Utrũ cognatio ſpũal' trãſeat a viro in vxorẽ
Utrũ trãſeat ad filios carnales pr̃is ſpũalis.
Utrum conuenienter adoptio diffiniatur.
Utrum p adoptiõem contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium.
Utrum talis cognatio ſit tantum inr̃ patrez adoptãtem et filium adoptatum.
Utrum ſecunde nuptie ſint licite.
Utrum ſecundũ matrimoniũ ſit ſacramẽtũ
Utrum reſurrectio corporum ſit futura.
Utrum reſurrectio ſit omniũ generaliter.
Ulteri⁹ vtz reſurrectio ſit natural' uel miraculoſa
Utrũ reſurrectio xp̃i ſit cã nr̃e reſurrectiõis.
Utrum vox tube ſit cã reſurrectiõis noſtre.
Ulteri⁹ vtz angeli opent ad reſurrectionẽ noſtrã.
Utrum reſurrectõ debeat differri vſq; ad finem mundi.
Ulterius vtrum tempus reſurrectõnis ſit occultũ uel manifeſtum.
Ulterius vtrum reſurrectio ſit noctis tempore.
Utrũ mors ſit inr̃in⁹a q̃ reſurrectiõis i oibus
Ulterius vtrum reſurrectio omniũ ſit a cineribus uel pulueribus.
Ulterius vtrum pulueres illi habeant naturalem inclinationem ad animam.
Utrum poſt reſurrectionem cognoſcat quilibet homo omnia peccata que fecit.
Ulterius vtz quilibet poſſit legere ꝓſciaz alterius
Ulterius utz oia merita vl demerita uno intuitu poſſint uideri.
Utrum anima reſumat idem corpus numero in reſurrectione.
Utrum idem corpus numero reſurgat.
Ulterius vtrum oporteat pulueres ad eaſdem carnes in quibus fuerant ante diſſolutionez reuerti.
Utrum oia mẽbra corpis hũani reſurgant.
Ulterius vtrum humores in corpore reſurgant.
Ulterius vtrum capilli et vngues reſurgãt i hoie.
Ulterius vtrum totum quod fuit in corpore ꝺ ueritate humane nature reſurgat in ipſo.
Ulterius vtrum quicquid fuit materialiter in mẽbris hominis totum reſurgat.
Utrum omnes reſurgant in eadem etate.
Ulterius vtrum omnes reſurgant eiuſdẽ ſtature.
Utrum omnes reſurgant in ſexu virili.
Ulterius utrum omnes reſurgant in uita aiali.
Utrum corpora ſanctorum poſt reſurrectionem erunt paſſibilia.
Ulterius vtz impaſſibilitas in oibus erit equalis
Ulterius utrũ impaſſibilitas ſenſum in actu a corporibus glorioſis excludat.
Ulterius utrum ſint ibi omnes ſenſus in actu.
Utrum ſubtilitas que erit in corporib⁹ glorificatis ſit ꝓprietas corporis glorificati: ideſt ut ſit ſubtilius luce et vento.
Ulteri⁹ utz rõne hui⁹ ſubtilitatis ꝓpetit corpi glorioſo q̃ ſit in eodem loco cũ corpe nõ glorificato.
Ulterius utrum per miraculuz poſſit fieri q̃ duo corpora ſint ſimul in eodem loco.
Ulterius utrum corpus glorioſum poſſit eẽ in eodem loco cum alio glorioſo.
Ulterius utrum ex ſubtilitate ſua careat neceſſitate exiſtendi in equali loco.
Ulterius utrum corpus glorioſum ratiõe ſue ſubtilitatis ſit impalpabile.
Utrum corpora glorioſa futura ſint agilia.
Ulterius utruz corpora illa ſua agilitate utantur ut ſelicz moueãtur.
Ulterius utz mouebantur in inſtanti.
Utrum corporibus glorioſis ꝓueniat claritas
Ulterius utruz claritas corporis glorioſi poſſit uideri ab oculo nõ glorioſo.
Ulterius utrum corpus glorioſuz neceſſario uidetur a corpore nõ glorioſo.
Utrum corpora damnatorum reſurgant cũ deformitatibus ſuis.
Ulteriuſ utz corpa damnatoz erũt corruptibilia
Ulterius utruz futura ſint impaſſibilia.
Utrum ignis infernalis quo corpora cruciãtur ſit corporeus.
Ulterius utrum ignis ille ſit eiuſdem ſpeciei cum igne quem uidemuſ.
Ulterius utrum ignis ille ſit ſub terra.
Utrum potentie ſenſitiue remaneant in anima ſeparata.
Utrũ actus ſenſitiuaz potẽtiaz remaneãt.
Ulterius vtz anima ſepata poſſit pati ab igne corporeo.

Utrum aliqua receptacula assignentur animabus post mortem.
Ulterius vtrum alique anime statim post mortez deducantur in celum vel in infernum.
Ulterius vtrum anime in paradiso vel in inferno existentes egredi valeant.
Utrum limbꝰ inferni sit idē qꝫ sinus Abrae.
Ulteriꝰ vtz limbꝰ sit idem qꝫ infernꝰ damnatoꝝ.
Ulterius vtz limbꝰ patz sit idē qꝫ limbꝰ puoroꝝ.
Utrum tot receptacula debeant distingui.
Utrum suffragia que per vnum hominez fiunt alij prodesse possint.
Ulterius vtrum opera viuorum mortuis prosint.
Ulteriꝰ vtz suffragia p pccores fcā mortuis ꝓsint.
Utrū suffragia a viuis fcā ipis fcōrib⁹ ꝓsint.
Utrū suffragia ꝓsint existentibus in inferno.
Ulterius vtrum prosint existentibꝰ i purgatorio.
Ulteriꝰ vtz suffragia valeāt puerl exūtibꝰ i limbo.
Ulterius utz aliq̄ mō ꝓsint existentibus in patria
Utrū sola tria que dicit Aug. oratio ecclesie sacrificiū altaris: elemosyne: ꝓsint mortuis.
Ulteriꝰ utz indulgētie ꝫs facit ecclia ꝓsint defūctis.
Ulterius utz cultus exequiaz defunctis prosint.
Utrū suffragia q̄ fiūt ꝓ uno defūcto magꝭ ꝓsint ei ꝓ q̄ fiūt q̄ alīs ac si ꝓ unoq̄ fierent
Ulterius utrum suffragia facta ꝓ multis tantum ualeant singulis ac si ꝓ unoq̄ singularit fierent.
Ulterius utz tm̄ ualeāt suffragia cōmunia illis ꝓ quibus specialia non fiunt q̄tum illis pro quibus fiunt ualent specialia et cōmunia simul.
Utrū orationes uiuoz a sanctis cognoscant.
Utrū debeamus interpellare sanctos ad orādum pro nobis.
Utrum orationes sanctoruz ad deum fuse ꝓ nobis semper exaudiuntur.
Utrum deo iusticia debeat attribui.
Ulterius utrum scōm eandem rationem dicātur in deo bonitas et iusticia.
Ulteriꝰ utz i deo sit eadē rō iusticie et vitatis.
Utrum opus dei dicatur iustuz ex hoc solo quod est ei placitum.
Ulterius utrum deus possit pretermittere aliquid eoz que concurrunt ad iusticiam ex pte opis eius
Ulterius utz deus puniat aliquē nisi pro peccato
Ulterius utz deˢ agat iustiˢ cū uno hoie ꝓ cū alio
Utrum ex diuina iusticia infligatur peccatoribus pena eterna.
Utrum in deo sit ponere misericordiam.
Ulterius utrum in deo scōm eandem ratōnem dicatur misericordia et bonitas.
Ulterius utruz opus diuine misericordie ad attributum potentie reducatur.
Utrū deˢ misecordiā suam semp exhibeat in hoc ꝙ punit citra et renūerat supra ꝙdignū
Ulterius utrum in omni opere dei misericordia ⁊ ueritas coniungantur.
Ulterius utrum in omni opere dei ꝓcipalioꝝ sit iusticia q̄ misericordia.
Utrum per misericordiam diuinam omnis pena tam hominū q̄ demonū terminetur.
Ulterius utruz diuina misericordia saltem homines in eternum permittat punire.
Ulterius utrum christianoz pena per diuinā misericordiam terminetur.
Ulterius utrum saltem qui opera misericordie faciunt non puniātur eternaliter.
Utrum generale iudicium futurum sit.
Ulteriꝰ utz iudicium disceptationi fiet ꝓ locutionem uocalem.
Ulterius utrum tempus futuri iudicij sit ignotū.
Utrū aliqui homines iudicaturi sint cū xp̄o
Ulterius utrum uoluntarie paupertati correspondeat iudiciaria potestas.
Ulterius utrum angeli debeant iudicare.
Ulterius utrum post diē iudicij demones exequāt sententiam iudicis in damnatis.
Utrū oīs hoies in iudicio ꝓparere debeant
Ulterius vtrum aliqui boni iudicandi sint.
Ulterius utrum aliqui mali iudicandi sint.
Ulterius utrū angeli iudicandi sint i futo iudicio.
Utrum aliqua mundi purgatio futura sit.
Ulterius utrum hec purgatio sit futura per ignē.
Ulterius utrū ille ignis sit eiusdem speciei cū igne elementari.
Utrum ille ignis conflagratōis purgaturꝰ sit celos superiores.
Ulterius utrum consumptura sit alia elementa.
Ulteriꝰ utrum per ignem illum elementa omnia purganda sint.
Utrum ignis ultime conflagratiōis sequi debeat iudicium.
Ulterius utrum per ignem illum consumēdi sint homines: vt in littera dicitur.
Ulterius utrum ignis ille debeat ꝺuoluere malos.
Utrum xp̄us in forma serui sit iudicaturus.
Utrum apparere debeat in forma humanitatis gloriosa.
Utrū dinitas a malꝭ sin̄ gaudio videri possit
Utrum aduentum domini ad iudicium precedere debeant aliqua signa.
Ulterius utrum circa diem iudicij scōm ueritatē sol et luna obscurari debeant.
Ulterius utrum ueniente domino uirtutes celoz mouende sint.
Ulterius utrum iudicium fiet in valle Joſaphat aut in loco circunstanti.
Utrum mundus aliquando innouabitu
Utrum innouato mundo motus corporuz supercelestium cessabit.
Utrum corporibus supercelestibus claritas augeatur per innouationem.
Utrum elementa renouētur per receptionē.

Utrum alicuius claritatis.
Utrum plāte et aialia remaneāt p' inouatiōz.
Utrum btitudo in bonis corporis consistat.
Ulteri' utz btitudo magis ꝓsistat i his q̄ sūt voluntatis q̄ in his que sunt intellectus.
Ulterius vtrum magis consistat in actu intellect' practici q̄ speculatiui.
Ulteri' vtrū beatitudo sit quid creatū vel icreatū.
Ulterius vtrum sit actus.
Ulteri' utz beatitudo hois sit idē qō vita eterna.
Ulterius vtrum sit idem qō pax.
Ulterius vtrum sit idem quod regnuz dei.
Utrum omnes appetant beatitudinem.
Ulterius vtrum aliquis possit miseriaz appetere.
Utz aliquis appetendo beatitudinem mereatur.
Ulterius vtrum omne quod aliquis vult ꝓpter beatitudinem velit.
Utrum beatitudo sanctoruz sit maior futura post iudicium q̄ ante.
Ulteri' vtz btitudo eḡlī ptícipāda sit ab oīb⁹.
Ulterius vtrum gradus diuersi beatitudinis mansiones dici debeant.
Ulterius vtrum mansiones distingui debeant penes gradus charitatis.
Utrum intellectus humanus possit veire ad videndum deum per essentiam.
Utrum sancti post resurrectionem deuz corporalibus oculis sint visuri.
Utrū sancti videdo deū ꝓphendant ipsum.
Utrum eorum qui vident deum per essentiam vnus alio videt perfectius.
Utrum sancti videntes deum per essentiam omnia videant que deus in seipo videt.
Utrum aliquis intellectus creatus ex ꝓpzijs naturalibus possit deum p essentiā videre.
Utrū deus in statu vie possit videri p eēntiā.
Utrum delectatio sit passio.
Ulteri' vtz delectatio in parte intellectiua anime vel in alijs substantijs spiritualib' possit eē.
Ulterius vtrum delectatio sit in tempore.
Ulteri' vtz delectatio et gaudiū sint penit' idem:
Utrum causa delectationis sit solum operatio connaturalis habitus non impedita.
Utrum delectationi tristicia sit contraria.
Ulterius vtrum delectationi que est in considerādo sit aliqna tristicia contraria.
Ulterius vtz tristicia fortius afficiat q̄ delectatō.
Utrum omis delectatio sit bona.
Ulterius vtrum omnis tristicia sit mala.
Ulterius vtrum aliqua delectatio sit optimum.
Utrum delectationes corporales sint potiores spiritualibus.
Ulteruis vtrum inter delectationes corporales sit potissima que est scōm tactum.
Ulterius vtruz inter spirituales potior sit delectatio que est in operibus actiue q̄ que ꝓtemplatiue.
Ulterius vtz in beatis omnib' sit eḡlis delectatio.
Utrū in hoibus btis ponēde sint aliq̄ dotes.
Utrum dos idem quod beatitudo sit.
Utrum christo competit habere dotes.
Utrum angeli habeant dotes.
Utrum conuenienter ponantur tres anie dotes: scilicz dilectio: visio: fruitio.
Ulterius vtrum sint alique dotes in corpore preter dotes anime.
Ulterius vtrum dotes corporis conuenienter assignentur quatuor: scilicz subtilitas agilitas ꝛc.
Utrum aureola sit aliud premium ab essentiali premio quod dicitur aurea.
Utrum aureola differat a fructu.
Ulterius utz fructus soli ꝓtinentie debeat.
Utrum conuenienter tres fructus tribus partibus continentie debeantur.
Utrum virginitati debeatur aureola.
Ulterius vtrū martyribus aureola debeat.
Ulterius vtrum doctoribus aureola debeatur.
Utrum christo aureola debeatur.
Ulterius vtrum angelis aureola debeatur.
Ulterius vtrum aureola corpori debeatur.
Utrum conuenienter tres aureole assignentur: scilicz virginum: martyrz: et doctorum.
Ulterius vtrum aureola virginū sit potior uel aureola doctorum uel martyrum.
Ulterius utrum unus aureolam virginitatis uel martyrū uel doctoris alio excellentius habeat.
Utrum aia separata possit aliquid intelligere.
Ulteri' utz aia separata aliqd intelligat per species quas corpori coniuncta abstraxit.
Utrum anima separata singularia cognoscat.
Utrum distantia localis cognitōnem anime separate impediat.
Utrum oīs uoluntas damnatorz sit mala.
Ulteri' vtz dānati aliqn̄ peniteāt ò mal' q̄ fecerūt
Ulterius vtrum damnati recta ratione et deliberatiua possint uelle se non esse.
Ulterius utrum damnati uellēt aliquos esse damnatos qui damnati non sunt.
Ulterius utrum damna ī habent odio deum.
Ulterius utrum damnati oemereantur.
Utrum damnati possint uti noticia quaz in hoc mundo habuerunt.
Ulterius utrum aliquando cogitēt de deo.
Ulteriuſ utrum dānati gloriā beatorz uisuri sint.
Utrū dānati i inferno sola pēa ignis affligāt
Ulterius utz vmis quo affligunt sit vmis corpal'.
Ulterius utz fletus qui erit i dānatis erit corpal'.
Ulterius utrum dānati sint in tenebris corpalib'.
Utrum sancti uideant penam damnatoruz post diem iudicij.
Ulterius utz beati miserijs damnatorz ꝓpatiant.
Ulterius utrum beati letentur de penis impiorz.

Finis tabule.

a
primum vacat
Sancti thome
sacramentum ſm
dicuntur ſed
erant ſigna
b
Sed ſi dicatur
et ideo fides
intellecta etiam
datur niſi
eſſe ſacramēta
c
baptiſmi qō
de ſancto
in vita
ſpiritualitati
ſacramentum et
d
in nomine eius
orationes maloꝝ
erat ille
omnibus datum
conſequendum
e
Habeant ex
confirmationis
firmatiōis magis
vltimum autem
eius vſus
f
Duplex effectus
tionis fit
enim dicunt
alia eſt
a peccato
g
Sed quia
ſignificaretur
conuerſione
tempore medio
eſt vtriqꝫ
h
Eis ſuberant
eſt: huiuſmodi
cum alio
cadē parte
venialia delent
i
Sed ne alios
pro obiecto
vltimo ſicut
non dicitur
ꝛ ideo quidā
k
Sed contingit
vnde ſicut
Ezechielem
cum obſtare
moſyna deeſt
l
Statie eius
oportz aſtrolabiū
quaſi medium
aut ſm
petendi quē
m
preceptum. Ad
malicia variatur
Ad. iiij. queſtionē
non impediat
gratiam gratum
n
Ipſa voluntate
q̄uis magis
effectus ſolus
et per conſequēs
virtutis eſt
o
dimittere vel
tertio de
fortius q̄
catus cum
ſed hec
p
peccatum in
imponatur ei
voluerit in
ex aliꝭs
et credit
q
equalis ſm
cauſat remiſ.
et ſigni
ridiculuz enim
de remiſſione
r
plures p̄.
vnum ex
Deputatio
chriſma
Deinde querit
s
ad matrimoniū
Ad. iiij. queſtinnē
p̄. ſponſalia
cum alia
Ad. ij. dicendum
t
ſue differentie
ponit in
ſtruoꝝ i naturali
ne aliqua
vis fieri
v
Extra de
ꝯ matrimonium
occulte non
ei reddere
ad neceſſitatem
x
niſi aliquod
alique que
puſillorum
veritatem
alterius ꝛ
y
poſſet ducere
eiuſdem vxoris
ceditur: videtur
cleſia omnibus
et amicitia
z
xp̄o occurrendū
eis vicium
vite de quo
ſtatua q̄ materia
tione numero
A
Speciei coloris
eſt q̄ dominus
eſſe diſtinctū
q̄ motus
quod eſt in
B
et ideo ratio
ſint martyres
Poſt chriſti
patz per
timo cap'o
C
Veritas enim
iuſte agit
rationis in
principatur q̄
Ite maledicti
D
Interibunt atqꝫ
ſenſum pene
tis apparebit
iorem influentiā
E
mum bonum
Ad finem
que ſunt
vt patz
ſpiritualē
F
Eſt per
per eſſentiam
habitus penes
ceditur: videtur
gaudeat
G
noticia multoꝝ
cipiū quod
quem continentia
bent voluntatē
alie quarum
H
Deus poteſt
litatem nature
Incipit tabula
vtrū ſacramentū
tum a fornicario

Finis: laus deo.

A 977782

et date sunt illis singule stole albe: et
dictum est illis ut requiescerent tp̃o
adhuc modicū: donec impleantur
conserui eoꝝ et frēs eoꝝ qui interfi
ciendi sunt sicut et illi. III.
Et uidi cum apuisset sigillum sex
tum. et ecce terremot̃ factus est mag
nus. et sol factꝰ est niger tamquam
saccus cilicin̄: et luna tota facta est
sicut sanguis. et stelle cęli ceciderunt
sup terram. sicut ficus mittit grossos
suos cum a uento magno mouetur:
et cęlū recessit sicut liber inuolutus.
et omnis mons et insule de locis suis
motę sunt: et reges terre et princi
pes et tribuni. et diuites et fortes. et
omnis seruus et liber. abscondert̃
se in spelunceis et in petris montū:
et dicunt montib̃ et petris. cadite
sup nos et abscondite nos a facie
sedentis supra thronum et ab ira
agni: qm̄ uenit dies magn̄ ire ipsoꝝ.
et quis poterit stare? FRV
Post hec uidi quatuor angłos
stantes sup quatuor angulos
terre. tenentes quatuor uentos ter
re ne flarent super terram neq; sup̃
mare. neq; in ullā arborem. Et ui
di alterum angelū ascendentem

quatuor angelis quib̃ datum
cere terre et mari dicens. Nolu
cere terre et mari neq; arbori
adusq; signem̄ seruos dei nr̄i
tibus eorum. Tu autem. II
Et audiui numerū signatō
centū quadraginta quatuor
signati ex omni tribu filioꝝ ist
tribu iuda: duodecim milia si
ex tribu ruben: duodecī milia si
ex tribu gad: duodecim milia si
ex tribu aser: duodecim milia si
ex tbu neptali: duodecī milia si
ex tbu manasse: duodecī milia si
ex tbu symeon: duodecī milia si
ex tribu leui: duodecī milia si
ex tbu isachar: duodecī milia si
ex tbu zabulon: duodecī milia si
ex tribu ioseph: duodecī milia si
ex tbu beniamin: duodecī milia si
Post hec uidi turbam II
magnam quam dinumerare
poterat ex omnib̃ gentib̃. et tr
et populis. et linguis. stantes an
num in conspectu agni amict
albis. et palme in manib̃ eoꝝ: et
bant uoce magna dicentes. Sa
deo nr̄o: q̄ sedet sup thronū et

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6